

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

NESİB DEDE DÎVÂNİ SÖZLÜĞÜ
[BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK]
(CİLT 1)

Baksen ÜNLÜ

Danışman
Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK

Adıyaman- 2021

BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğü [Bağlamalı Dizin ve İşlevsel Sözlük]” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

02/ 02/ 2021

Baksen ÜNLÜ



ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük]

Baksen ÜNLÜ

Adıyaman Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Şubat 2021, xiv + 1924 sayfa

Altı asırlık bir geçmişi ve geleneği olan Klâsik Türk edebiyatından günümüze pek çok edebi eser kalmıştır. Bu eserlerin anlaşılabilmesi için eserin yazıldığı dönemdeki kültür geleneği göz önünde bulundurularak metinlerin anlamlandırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Metinlerde yer alan kelimelerin her birinin bağlamına göre anlamlandırılması; şairlerin hayal gücü ve düşünce dünyasının, dilin kelime dünyasına kattığı zenginliklerin ortaya çıkarılması ve metinlerin anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Nesîb Dede Dîvânı'nın Bağlamsal Dizin ve İşlevsel Sözlüğü'nün konu edildiği bu çalışmada, metindeki kelimelerin bağlam içerisindeki anlamları tespit edilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU'nun hazırladığı “Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni” adlı doktora çalışması esas alınmıştır. Nesîb Dede Dîvânı'nda yer alan sözcükler üzerinde durulmuş, anlamın bağlama göre nasıl değiştiği ve kelimelerin nasıl farklı çağrışımlar kazandığı gösterilmeye çalışılmıştır.

Sözlük hazırlanırken Klâsik Türk şiirine ait eserlerin anlam dünyasını ortaya koymak üzere oluşturulan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) programı kullanılmıştır.

Nesîb Dede Dîvânı'nda geçen her bir unsur dikkatle incelenerek bağlam içerisinde anlamlandırılmıştır. Böylelikle, Dîvânda yer alan kelimeler, hangi anlamlarda ve bağlamlarda kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Çalışmamız iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde, Nesîb Dede'nin hayatı, edebî kişiliği ve Dîvân'ı hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde ise sözlük kullanım kılavuzu, Nesîb Dede Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük'ü bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sözlük, Bağlam, Nesîb Dede Dîvânı, Bağlamlı Dizin, İşlevsel Sözlük.



ABSTRACT

Master's Thesis

Nesîb Dede's Dîvân Glossory [Concordance And Functional Glossory]

Baksen ÜNLÜ

Adıyaman University

Graduate Education Institute

Department of Turkish Language and Literature

Old Turkish Literature Science

February 2021, xiv + 1924 paper

There have been many literary works from Classical Turkish literature which has a six-century history and tradition. There is a need to make sense of the texts by considering the cultural tradition of the period the work was written to understand these works. Interpretation of the vocabulary involved in texts considering its context would help to demonstrate poets' imagination and world of thoughts, the richness of language adding to vocabulary, and understanding the texts.

The present study addressed Contextual and Functional Dictionary of Nesîb Dede's Dîvân to explain vocabulary in the context.

This study was grounded on the doctorate study titled "Nesîb Dede's Life, His Works and the Critical Text of His Divan" prepared by Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU. The vocabulary in Nesîb Dede's Dîvân was emphasized to show how the meanings changes according to context and how words have different connotations.

TEBDİZ (History and Literature Texts Contextual Index and Functional Dictionary) program which aims to reveal semantic world of Classical Turkish poetry was utilized to prepare the dictionary.

Each element in the Dîvân of Nesîb Dede has been carefully examined to be interpreted in the context. Thus, it has been revealed meanings and contexts of vocabulary in the Dîvân.

Our study consisted of two parts. In the first part, Nesîb Dede's life, literary identity, and Dîvân were discussed. The second part involved dictionary user guide and Nesîb Dede' Dîvân Contextual Index and Functional Dictionary.

Key Words: Dictionary, Context, Nesîb Dede's Dîvân, Contextual Index, Functional Dictionary.



ÖN SÖZ

Klâsik Türk edebiyatı şiirlerini çözebilmek, şiirin derinliğine nüfuz edebilmek, metinle ilgili farklı okumalar yapabilmek için şairin yaşadığı yüzyılın toplum yapısını, değerlerini, şairin bunlardan ne derece etkilendiğini ve eserine ne şekilde yansıttığını bilmek gerekmektedir. Metin incelemeleri, şerh gibi çalışmalar bu bilgilerin ortaya konulmasında önem arz etmektedir. Dilin, tarihsel süreçte geçirdiği değişim ve gelişim çizgisini takip edebilmek bu açıdan önemli ve gerekli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. İşte bağlam ile ilgili incelemeler, metnin tarihsel dönemi içinde doğru anlaşılmasını sağlamak noktasında yapılması gereken çalışmalardır. Bağlam sözlükleri bu çalışmaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Günümüzde, Klâsik Türk şiirine ait eserlerin bağlamlı dizin çalışmalarını yapmak için bilgisayar destekli bir proje olan TEBDİZ (Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü) kullanılmaktadır. TEBDİZ projesi ile Klâsik Türk edebiyatının temsilcisi olan şair ve yazarların söz varlıkları ile anlam dünyalarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bu çalışma da TEBDİZ projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Çalışmamızda, Klâsik Türk şiirinin 17. yüzyıldaki temsilcilerinden olan Mevlvî şeyhi Nesîb Yusuf Dede'nin iki eserinden biri olan Dîvânı'nın bağlamsal dizini ve işlevsel sözlüğü hazırlanmıştır. Bu çalışmayla Nesîb Dede Dîvânı'nın söz varlığının ortaya çıkarılması; Nesîb Dede'nin anlam dünyası ile üslubunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Tez çalışmamız temel olarak iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, Nesîb Dede'nin hayatı, edebî kişiliği ve Dîvân'ı hakkında bilgi verilmiştir. Nesîb Dede ile ilgili biyografik çalışmalar daha önce yapıldığı için bu konuda detaya girilmemiştir. Mevcut yapılmış çalışmalardan yola çıkarak çalışmamıza bir zemin hazırlama noktasında olabildiğince muhtasar tutulmaya çalışılmıştır.

Tezimizin ikinci ve asıl bölümünü ise sözlük kullanım kılavuzu ve Nesîb Dede Dîvânı Bağlamlı Dizin ve İşlevsel sözlüğü oluşturmaktadır.

Çalışmamızda ilk olarak Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU'nun hazırladığı “*Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*” adlı doktora tezinde yer alan metinler TEBDİZ sistemine yüklenmeden önce bir dizi işleminden geçirilmiştir. Sisteme yüklenen metinlerden nitelikli veri elde edilebilmesi için söz konusu metinlerin word

formatına çevrilmesi ve “*Gentium Plus*” fontuyla transkribe edilmiş olması gerekmektedir. Metinler sistem için uygun hâle getirildikten sonra metnin şekli ve türüne göre tasnif edilerek sisteme yüklenmiştir. Bu aşamaların sonunda yüklenen metinler işlenmeye hazır hale getirilmiştir. Bütün bu aşamalar bittikten sonra, divanı anlamlandırma işlemine geçilmiştir.

Beyitleri doğru anlamak amacıyla ilk olarak nesre çevirme işlemi yapılmıştır. Ancak çalışmanın amacı ve kapsamı göz önünde bulundurularak söz konusu çevirilere çalışma metni içerisinde yer verilmemiştir. Beyitlerin nesre çevrilmesi ile birlikte kelimenin bağlama bağlı olarak beyit içerisinde kazandığı anlam daha net ortaya konulmuştur. Sistem üzerine metin girildiği zaman metindeki kelimeler, sistem tarafından otomatik olarak ayrılmaktadır. Sisteme yüklenen metinde anlamlandırılmak istenen kelime seçildiği zaman daha önce o sözcüğe verilen anlamlar araştırmacının karşısına çıkmaktadır. Sistemdeki bu anlamlar ile araştırmacının vermek istediği anlam uyushabilmektedir. Araştırmacı, o anlamlardan birini seçerek kelimeyi anlamlandırabilmektedir. Ancak beyitte geçen kelimenin anlamı sisteme daha önce girilmiş olan anlamlarla uyushmuyorsa; araştırmacı, o kelimeye bağlamına uygun yeni bir anlam vererek sisteme işleyebilmektedir. Bu işlem esnasında öncelikle kaynakçada gösterilen ansiklopedi, sözlük ve diğer edebî kaynaklardan istifade edilmiştir. Bunun yanında her bir kelime ve kelime grubu, ait olduğu madde başlığı altında metnin bağlamına göre değerlendirilerek yaygın anlamlarının etkisinde kalmadan anlamlandırılmıştır.

Anlamlandırma işlemi tamamladıktan sonra TEBDİZ sisteminin sağladığı olanaklar kullanılarak dizin dosyaları harf harf indirilmiştir. Bütün harfler indirildikten sonra alfabetik sıra gözetilerek çalışma bir araya getirilip sözlük oluşturulmuştur. Sistemden indirilen dosyalarda madde başları *bold* olarak gösterilmiştir. *Bold* olan madde başlarının altında ilgili kelimenin geçtiği beyitler yer almaktadır. Bu durum sözlüğün kullanıcıların kullanımı açısından kolaylaştırmış olup aynı zamanda işlevsel bir hale getirmiştir.

Hazırlamış olduğumuz bu çalışmanın hazırlık ve tamamlanma süreçlerinin her aşamasında yardım ve desteklerini esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. İbrahim Halil TUĞLUK’a; çalışma konusunun belirlenmesinde öneri ve görüşleriyle bize yardımcı olan

TEBDİZ projesinin yürütücüsü Prof. Dr. İsmail Hakkı AKSOYAK'a şükranlarımı sunarım.

Son olarak çalışma azmimi tüm özverisiyle yükselten ve yenileyen eşim Eren ÜNLÜ'ye teşekkür ederim.

Adıyaman, Şubat, 2021

Baksen ÜNLÜ



ARAşTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları ile Klâsik Türk edebiyatı metinlerinin, söz varlığının belirlenmesi ile eserleri oluşturan şair ve yazarların anlam dünyasının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte hazırlanan bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları; ele alınan eserin yazıldığı döneme ait dil özellikleri ve kullanılan kelimelerin tespit edilip ortaya çıkarılmasına da olanak sağlamaktadır.

Yapılan bu çalışma ile Klâsik Türk şiirinin 17. yüzyıl temsilcilerinden biri olan Nesîb Dede Dîvânı'nın söz varlığı ortaya çıkarılmakla birlikte; Nesîb Dede'nin anlam dünyası ile üslubunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

TEBDİZ sistemi vasıtasıyla farklı yüzyıllara ait yüzlerce eserin bağlamsal sözlüğünün oluşturulması, Klâsik Türk edebiyatı metinlerinin kelime kadrosunun tarihsel süreçte geçirdiği değişimleri de ortaya koyacaktır. Ayrıca sanatçıların üslupları hakkında somut ve istatistiki verilere ulaşarak mukayeseli çalışmalara da imkân sağlanmış olacaktır. Çalışma, tanıklı ve tarihsel Türkçe sözlüğün oluşturulmasına katkı sağlaması açısından da önemlidir.

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
ÖN SÖZ.....	viii
ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ VE LİTERATÜRE KATKISI	xi
İÇİNDEKİLER	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

NESİB DEDE’NİN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ	4
1.1. NESİB DEDE’NİN HAYATI VE ESERLERİ	4
1.2. NESİB DEDE’NİN ÜSLUBU.....	7

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK.....	14
2.1. SÖZLÜK OLUŞTURULURKEN İZLENEN YÖNTEM	14
2.2. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU	15
2.3. NESİB DEDE DÎVÂNİ BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ... 16	
2.3.1. A / Ā.....	17
2.3.2. B.....	129
2.3.3. C.....	286
2.3.4. Ç.....	327
2.3.5. D.....	355
2.3.6. E.....	458
2.3.7. F	524
2.3.8. G / Ğ	554
2.3.9. H / Ħ / Ħ	665
2.3.10. I.....	804
2.3.11. İ.....	808
2.3.12. J	935
2.3.13. K/ Ķ	935

2.3.14. L.....	1056
2.3.15. M.....	1074
2.3.16. N.....	1225
2.3.17. O	1342
2.3.18. Ö	1453
2.3.19. P	1456
2.3.20. R.....	1483
2.3.21. S/ Ş / Ş.....	1531
2.3.22. Ş	1657
2.3.23. T/ T	1711
2.3.24. U.....	1780
2.3.25. Ü.....	1792
2.3.26. V.....	1805
2.3.27. Y.....	1837
2.3.28. Z / Ž / Z.....	1876
SONUÇ.....	1918
KAYNAKÇA	1920
ÖZGEÇMİŞ.....	1924

KISALTMALAR DİZİNİ

Akt.	: Aktaran
C.	: Cilt
çev.	: Çeviren
G	: Gazel
H	: Hicri
haz.	: Hazırlayan
K	: Kaside
Kt.	: Kıt'a
Ktp.	: Kütüphanesi
M	: Miladi
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
Mes.	: Mesnevi
Müs.	: Müsemmen
nr.	: Numara
öl.	: Ölüm
R	: Rübai
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T	: Tarih
TDK	: Türk Dil Kurumu
TEBDİZ	: Tarih ve Edebiyat Metinleri Bağlamlı Dizini ve İşlevsel Sözlüğü.
vb.	: Ve benzeri
YKY	: Yapı Kredi Yayınları.
yy.	: Yüzyıl

GİRİŞ

Klâsik Türk edebiyatı farklı coğrafyalarda, değişik meslek gruplarına ait, birçok kültürün etkisinde gelişen ve yüzyıllarca varlığını devam ettiren bir edebiyattır. Türk edebiyatının altı asırlık dönemini oluşturan bu edebiyat geleneğinde, Arapça-Farsça kelimelerin geniş ölçüde yer aldığı bir dille eserler ortaya konulmuştur.

Klâsik Türk şiiri içerik ve şekil özellikleri bakımından Arap ve Fars edebiyatlarının etkisinde kalmakla birlikte ruh, zihin ve duygu dünyası bakımından milli bir özellik taşımaktadır. Klâsik Türk şiiri, etkilendiği edebî kültürlerin yanı sıra Türk kültürüne ait millî, coğrafî, folklorik birçok kavramı ortak bir estetik çerçeve içinde asırlarca yansıtmıştır (Tuğluk, 2009: 429)

Yaklaşık altı yüzyıl süren Klâsik Türk edebiyatı içerisinde farklı coğrafyalarda, farklı şair ve yazarlar tarafından pek çok eser ortaya konulmuştur. Bu eserlerin her biri kendi döneminin dil ve kültürel özellikleri ile birlikte o dönemin sosyal hayatından da izler taşır. Araştırmalar verilen eserleri doğru biçimde anlamlandırabilmek için çeşitli çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalardan biri de bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıdır.

Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarıyla eserlerde yer alan kelimelerin anlam dünyasına girilmiştir. Bu çalışmalarda kelimelerin sadece sözlük anlamlarıyla yetinilmemiş; onların metin içerisinde kazandığı anlamlar ile kendinden önceki veya sonraki kelimeyle birlikte kazandığı anlamlara da yer verilmiştir.

Bağlam kavramı; Türkçe Sözlük'te, “bir dil birimini çevreleyen, ondan önce veya sonra gelen, birçok durumda söz konusu birimi etkileyen, onun anlamını, değerini belirleyen birim veya birimler bütünü, kontekst” olarak tanımlanmıştır (Türkçe Sözlük, 2009: 180).

Doğan Aksan ise kelimelerin bağlamlarında kazandıkları anlamlar ile ilgili olarak şu hususlara dikkat çekmiştir: “Dilde ender rastlanan anlam bulanıklığı bir yana bırakılacak olursa, göstergeler hemen hemen her zaman, içinde geçtikleri tamlamalar, tümceler ve sözcelerde, öteki sözcüklerle oluşturdukları bütünle kesinlik kazanır; belli bir kavramı eksiksiz yansıtır” (Aksan, 2005: 74). Pierre Giraud (1994: 34), “Sözcüklerin anlamları yoktur, kullanımları vardır. Konuşmada ya da söylemde bize iletildiği biçimiyle anlam, sözcüğün aynı bağlamdaki öbür sözcüklerle kurduğu ilişkilere bağlıdır. Bunlar dil dizgesinin yapısıyla belirlenir. Her sözcüğün anlamı, daha doğrusu anlamları bu

bağıntıların tümüyle tanımlanır, taşıdığı varsayılan bir imgeyle değil” diyerek kelimelerin cümlelerin bütünüyle olan ilişkisinden bağımsız olarak anlamlandırılmayacağını savunur.

Bağlamda kelimenin ya da kelime grubunun kendinden önce ya da kendinden sonraki kelimelerle kurduğu ilişkiye göre kazandığı anlam vardır. Hem dinî metinlerde hem de klâsik şiirde bu kullanımın anlam alanı genişleyebilmekte, sadece kullanıldığı birim içerisinde değil bu birimin sınırını aşarak başka bir birim içerisinde kullanıldığı kelimeyle de anlam kazanabilmektedir (Tuğluk, 2017:60).

“Bağlamsal sözlük, anlam-bağlam ilişkisine dayanan ve bir eserin söz varlığını en ince anlam farklılıklarına kadar ortaya çıkaran sözlüktür” (Boz, 2011: 91). Bağlamsal dizin ise “bağlamıyla birlikte sunulan sözcüklerin oluşturduğu abecesel dizelge” (Vardar, 2007: 32) olarak tanımlanmaktadır. Bunlardan ilki sözcüklerdeki anlamsal zenginliğin ortaya çıkarılmasına, ikincisi ise sözcük ve eklerin bağlam içindeki işlevlerinin belirlenerek bunların diğer yapılarla olan ilişkilerinin anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu tür “sözlüklerde maddelerin anlamları belirtilmeden bunların geçtiği cümleler tamamen veya gerektiği kadar alınır” (Başkan, 1988: 174).

Bağlamsal sözlük çalışmalarıyla ilgili yapılan literatür taraması sonucunda pek çok örneğin olduğu görülmüştür. Bu alandaki “ilk çalışma İngiltere’de kutsal metinlerde ve Shakespeare’in eserlerinde uygulanmıştır” (Uysal, 2012:58). Bağlamli dizin çalışmalarının ilk olarak İncil metinlerine uygulandığını belirten Özer Şenödeyici bu dizinlerin kutsal metinlerin daha iyi anlaşılmasına yardımcı olduğunu aktarmaktadır. Alexander Cruden’in 1846 yılında Londra’da ve John Eadie’nin 1857 yılında Boston’da yayımladıkları concordance’lar bu amaca hizmet etmiştir. Batı’da bir Anglosakson destanı olan Beowulf metni ile Shakespeare’in şiirleri gibi edebi metinlerin bağlamli dizininin oluşturulması için uygulanan “concordance” yöntemi, 1987 yılında İran şairi Hafız’ın Divan’ına da tatbik edilmiştir (Şenödeyici, 2017: 283).

Anlamanın bağlam ile ilişkisini ele alan çalışmalar İslam kültüründe de çok eskilere dayanmaktadır. Kur’ân ve hadisi anlama, İslamî ilimleri tedvin etme sürecinde Arap dili ve edebiyatında bağlam konusu ile ilgili çalışmalar 9. asırda Câhız’a kadar dayanmaktadır (Mohd Daud Bakar, 2004:79 Akt. Tuğluk, 2017: 59). İbrahim Halil Tuğluk, söz konusu bağlamsal çalışmaların İslam kültüründe de görülmesinden hareketle klâsik metinlerin bağlamsal açıdan anlamlandırılması sürecini ve faaliyetlerini sadece Batı merkezli

dilbilim (edimbilim) anlam/bağlam çalışmalarına bağlamanın yanlış olacağı görüşündedir (Tuğluk, 2017:59).

Ülkemizde bu alanda ilk çalışmalar Prof. Dr. İsmail Hakkı Aksoyak'ın danışmanlığında hazırlanan tezlerdir. Bunlardan ilki 2007 yılında Furkan Öztürk tarafından hazırlanan “*Bâkî Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü)*” adlı doktora tezidir (Öztürk, 2007). İkinci çalışma ise; Özer Şenödeyici tarafından hazırlanan “*Naili Divanı Sözlüğü (Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük)*” adlı doktora tezidir (Şenödeyici, 2011). Çalışmada metinde yer alan tüm kelimelerin bağlamdaki anlamı gösterilmiştir. Ayrıca İdris Nebi Uysal da 2012 yılında “*Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı*” (Uysal, 2012) adıyla bu çalışmaların önemini ve gerekliliğini vurgulayan bir makale yayımlamıştır.

Nesîb Dede Divanı üzerine yapılan bu çalışmada, sözcüklerin bir bütün içindeki öğelere, konuya yani bağlama göre belli bir anlamı karşıladıkları gösterilmeye çalışılacaktır.

Bu çalışmada Nesîb Dede Divanı'nın Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlüğü hazırlanırken, Ahmet Selahattin HİDAYETOĞLU'nun hazırladığı “*Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkidli Metni*” adlı doktora tezi esas alınmıştır. Divanın, TEBDÎZ sistemine uygun hâle getirilmesi amacıyla ilk olarak transkribe edilmiş metnin “*Gentium Plus*” fontuna dönüştürülmesi işlemi gerçekleştirilmiştir. Metin içerisindeki şiirlerin nazım şekilleri, vezinleri tespit edilmiş ve sisteme yüklenmiştir. Anlamlandırma safhasında bağlama en uygun sözcükler belirlenerek sisteme işlenmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

NESİB DEDE’NİN HAYATI VE EDEBİ KİŞİLİĞİ¹

1.1. NESİB DEDE’NİN HAYATI VE ESERLERİ

Nesîb Yusuf Dede’nin hayatı hakkındaki bilgileri 18. yüzyıl da yazılan bazı biyografik eserlerden elde etmekteyiz: Bu yüzyıl biyografi yazarlarından Safâyî, Sâlim, İsmâil Belîğ, Şeyhî Mehmed Efendi ve Esrar Dede, Nesîb Yusuf’un Konya’da doğduğunu bildirmektedir. Fakat doğum tarihi hiçbir kaynakta geçmemektedir.

“Nesîb’in asıl adı Yusuf’tur. Daha sonra mahlas olarak “*Nesîb*” ismini seçmiştir” (Çapan, 2005: 622.). “Kaynaklarda ailesi hakkında bilgi verilmemekte, sadece babasının ismi Şeyh Konevi” (Bursalı Mehmed Tahir, 1972: 262), Şeyh Ömer (Çapan, 2005:622) şeklinde yer almaktadır.

Kaynaklar “seyyid” olduğunu bildirmektedir (İnce, 2018: 437; Abdulkadiroğlu, 1999: 455; Ekinci, 2018: 2745). Dede’nin “soylu, soyu temiz” manasındaki “*Nesîb*” mahlasını, bu yüzden seçmiş olması düşünülebilir.

Kendisine “Dede” denilmesi “Mevlevî Tarikatının adabınca 1001 gün çilesini ikmal ederek hücre-nişin bir zât” olmasındandır (Gölpınarlı, 1963:135). Nesîb Dede, “fen ve din alanındaki ilk eğitimini babası Şeyh Ömer Efendi’den, sonra Konya’daki Mevlevî büyüklerinden almıştır” (Bursalı Mehmed Tahir: 450). Daha sonra “İstanbul’a giderek eğitimine devam etmiştir. Oradaki şeyhlerden ilim tahsil edip mantık eğitimi alan (Çapan, 2005:623; Ekinci, 2018: 2745; Genç, 2018: 285) Nesîb Yusuf Dede, bir müddet İstanbul’da ulema ve şeyhlerin hizmetinde bulunmuş; vezir Siyâvuş Paşa’ya hocalık yapmıştır” (Genç, 2018: 285).

“Sultan IV. Mehmed döneminde, H. 1099/M. 1687 yılında çıkan kargaşalıktan ve belâ fitnesinden etkilenen Nesîb Yusuf, hayat neşesinin vicdan huzuru ile olacağını düşünerek Kahire’ye hicret eder ve Müneccimbaşı Ahmed Dede”(Genç, 2018: 285) ile birlikte oradaki Mevlevîhâne’de post-nişin olan Kıbrıslı Siyahî Mustafa Dede (Genç, 2018: 285)’ye intisab eder. Nesîb Yusuf, “Kıbrıslı Siyahî Mustafa Dede’nin hizmetinde *Mesnevî* okur ve ondan el alarak derviş olur” (Küçük, 2003:222).

Derviş olduktan sonra “Kahire’den Konya’ya gelen Nesîb Yusuf, Konya Mevlevî

¹ Nesîb Dede’nin hayatı Hidayetoğlu, A. S. (1996). “*Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı’nın Tenkidli Metni*” adlı doktora tezinde özetlererek alınmıştır.

dergâhında 27 yıl post-nişinlik yapan Şeyh Hacı Bostan Çelebi Efendi(Küçük, 2003:33)'ye intisab etmiş; onun yanında tasavvuf terbiyesi görerek *Mesnevî-i Şerif* okumuştur.

Daha sonra “Hacı Bostan Çelebi ile beraber 1106/1694 yılında Mekke’ye giden Nesîb Yusuf, orada Müneccimbaşı Ahmed Dede Efendi’den kozmografya, matematik ve ilm-i hey’et tahsil etmiştir” (Mehmet Ziya: 123-124).

Bu yolculuğundan sonra tekrar memleketi Konya’ya dönen Nesîb Yusuf, bir müddet burada *Mesnevî* okumuş; tarikat içinde dervişlerin yetişmesine hizmet etmiştir. “Şeyh Hacı Bostan Çelebi, Nesîb Dede’nin bu yoldaki istidadına kanaat getirerek onu sırasıyla ilk önce Ankara’ya, Şam’a ve daha sonra Mısır Mevlevîhanesi’ne şeyh tayin etmiştir” (Mehmet Ziya: 123-124).

“II. Bostan Çelebi oğlu I. Mahmud Sadreddin Çelebi” (Önder, 2005:196-197) Konya’da şeyh iken, Nesîb Yusuf Dede tarikat hizmetine alınır ve belli bir olgunluğa ulaştıktan sonra İstanbul’a tayin edilir. İstanbul’da Yenikapı Mevlevîhânesi’nde şeyh olan “Pindârî Ahmed Dede’nin ölümü üzerine, Nesîb Yusuf Dede, Yenikapı Mevlevîhânesi’ne 1123/ 1711 yılının Rebi’ü’l-âhiri’nde şeyh olur” (İnce, 2018: 437; Ekinci, 2018: 2745; Genç, 2018: 285) ve orada *Mesnevî* dersleri vermeye başlar.

“Mevlevîhane’de üç sene kadar hizmet eden Nesîb Yusuf Dede, 1126/1714 yılında şeyh iken vefat eder” (Ekinci, 2018: 2745). Cenazesi, görev yaptığı Yenikapı Mevlevîhânesi’nin haziresindedir.

Nesîb Yusuf Dede, 17. yüzyılın kıymetli şairlerinden biri olan Nesîb Yusuf Dede’nin edebî kişiliği ilgili olarak o, yalnızca bir şair olmayıp aynı zamanda Mevlevî şeyhlerinden biridir. Mevlânâ’nın aşk ve cezbe yolunda bir rehberdir. Onun için şiir bir kemâle erme vasıtasıdır.

Nesîb Yusuf Dede’nin dindarlığı ve Mevlevîliği, şiirlerini etkilemiştir. Bu özellikle, dini ve Mevlevîliği konu edinen şiirlerinde kendini hissettirir.

“Şiirlerinde hakimane ifadeler kullanmayı tercih eder. Yine edebî şahsiyetindeki bariz özelliklerinden biri de, rindâne edâdır. O, rindane söyler” (Hidayetoğlu, 1996: 43). Şiirlerinde tabiat önemli bir yer tutar. Bahar tasvirleri dikkat çekicidir.

“Nesîb Yusuf Dede’nin sanatını değerlendirirken maddi çıkarlar uğruna şiir yazmadığını, mizacının şiirlerine geniş ölçüde aks ettiğini, hakimane ifadelere öncelik vermekle beraber söz sanatlarına da önem verdiğini söylemek gerekir” (Büyükfırat,

1992:22).

Nesîb Yusuf Dede'nin dili, zarif ve süslüdür. İnce ve ahenkli olan ince manaları, derin hayalleri ifade eden kelimeleri seçmiştir. Dili genellikle sadedir. Bununla beraber şiirlerinde Farsçadan seçilmiş kelimeler ve bu kelimelerle yapılan tamlamalar çoğunluktadır. Tamlamalar uzundur. Birçok beyitlerde zincirleme Farsça tamlamalar çoğunluktadır.

Mutasavvıf ve Mevlevî olması nedeniyle dilinde, mücerred ve tasavvufî kavramlar fazladır. Oldukça ağır ve sanatlı dilinin yanında, günlük konuşma dilini de şiirlerinden kullanmıştır.

Nesîb Dede, *Dîvânı*'nda, Dervîş Vehbî, Rûhî, Tâlîb Efendi ve Ârif Efendi'nin gazellerini Tahmis etmiştir. Nesîb Dede ayrıca Fuzûlî, Şeyhülislâm Yahya, Nâilî, Nâbî, Sâbit gibi şâirlerin şiirlerine nazîre yazmıştır. Bunun yanında Nesîb Dede'nin şiirlerine nazîre yazılmış ve şiirleri tahmis edilmiştir. Mevlevî şâirlerin büyüklerinden olan Şeyh Galib Dede'nin Nesîb Dede'nin bir gazeline nazîre yazmıştır. Bu durum Nesîb Dede'nin tesirinin ne derece kuvvetli olduğunu göstermek bakımından yerinde olacaktır.

“Nesîb Dede'nin sanatla alâkası sadece şiir ve nesirden ibaret değildir Aynı zamanda iyi bir talik sanatkârı olan Nesîb Dede, hüsn-i hatta da mahir olup, zamanındaki ta'lik yazarların meşhurlarından kabul edilmiştir” (<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesib-yusuf>, Erişim Tarihi:13/08/2021).

Nesîb Yusuf Dede'nin *Dîvânı* ve *Rişte-i Cevâhir* adlı iki eseri vardır. Mevlevî kültürü içerisinde yer alan Nesîb Yusuf Dede *Dîvânı*'nı bu geleneğe uyarak yazmış olduğu şiirlerden meydana getirmiştir. *Dîvânı*'nda bulunan nazım şekilleri ve adetleri şu şekildedir: 10 Kaside, 1 Müsemmen, 1 Terci-i Bend, 1 Terki-i Bend, 4 Tahmis, 6 Mesnevî, 213 Gazel, 28 Kıt'a, 35 Tarih, 66 Rubâ'i, 12 Müfred, 4 Lügaz ve 4 Mu'ammâ bulunmaktadır. *Rişte-i Cevâhir* ise; Hazret-i Ali'nin “*Nesrû'l-leâli*” adıyla derlenmiş bazı vecizelerinin tercüme ve şerhi olan *Rişte-i Cevâhir*, Nesîb Yusuf Dede'nin ikinci eseridir. “Yazar, bu eserinde Hz. Ali'nin Arapça sözlerini, Türkçeye tercüme ettikten sonra açıklamış; şerhi sırasında konuya uygun Arapça, Farsça şiirleri anmış, ahlâkî dersler verici hikâyeleri anlatmış; ayrıca yer yer kendi manzumelerini de kaydetmiştir” (Senem, 2006: 33-34).

1.2.NESİB DEDE’NİN ÜSLUBU²

Nesîb Yusuf Dede’yi dil ve üslûp bakımından şöyle özetleyebiliriz:

“Nesîb Yusuf Dede’nin dilinin sadeliğinde zarafet; süslü görünüşünde doğallık vardır. Dilindeki hayal gücü ve derinlik berrak ve ahenklidir. Dilinde incelik ve zenginlik vardır. Üslûbu renkli, ahenkli; tasavvufî hayatın neşvesini ve zevkini hissettiren âşıkâne, rindâne his ve fikirlerle zengindir.” (Hidayetoğlu, 1996: 59).

Bu çalışmada şairin kullandığı **38** adet vezin tespit edilmiştir. Şair, daha çok remel bahri vezinlerinden olan **Fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün** ve **Fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün** **vezinlerini** kullanmıştır. İkinci olarak da hezec bahri vezinlerinden olan **Mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün** ve **Mef’ülü mefâ’ilü mefâ’ilü fe’ülün** vezinlerini kullanmıştır.

Nesîb Dede Dîvânı’nda şiirler kafiye ve redif yönünden zengindir. Divanda yer alan 213 Gazelin 186’sında redif kullanılmıştır.

Dîvânda, kelimelerin temel anlamlarının yanı sıra metin içinde farklı bağlamlarda kullanıldığı pek çok örnekler tespit edilmiştir. Bu farklı kullanımlarla birlikte kelimelerin anlamları zenginleşmektedir. Aşığda bazı örnekler verilmiştir. Diğer farklı kullanımlara sözlük içerisinde “..... bağlamında kullanılmıştır.” ibaresi ile belirtilmiştir.

çenār

1. çenār:

Gazel 157

Mısra: 5

Çınar ağacı (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Çün çenār ateş-i reşk ile yağar şimşadı

Gülşene serv-i kadûñ olsa eger sâye-figen

çiçek aç-:

1. çiçek aç-: dı

Tarih 32

Mısra: 8

² Bu başlık altında verilen örneklerin anlamları, kelimenin bağlam olarak kazandığı farklı anlamlar hariç, sözlük kısmında yer aldığı için burada tekrar yer verilmemiştir.

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Çiçeklenmek. (Tahta çıkmak bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rūzī

Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Hāk mīve-dār itsün

gerdiş-i gerdün:

1. **gerdiş-i gerdün:**

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın dönüşü. (Sema etmek bağlamında kullanılmıştır.).

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesib

Ne güherler çıkarur ṭab‘-ı dūr-efşānından

gurāb:

1. **gurāb:+dan**

Gazel 146

Mısra: 10

Karga (rakip yerine).

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesib

Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

mühür:

1. **mühür:+i**

Tarih 18

Mısra: 9

Mühür. (Beyitte name, mektup bağlamında kullanılmıştır.).

Gönderüp mühri der-i devlete da‘vet itdi

Anı şāhenşeh-i Dārā-fer-i ḥurşid-i livā

pādişāh:

2. **pādişāh:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Allah.

Gayra ne gūne eyleyeyim ḥālūmi beyān

Sen bir ‘aṭā vü raḥmeti çok pādişāh iken

5. pādiṣāh:+ā

Gazel 121

Mısra: 4

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Zīverüñ tāk-ı leamrūke ḥil‘atüñ ḥulḳ-ı ‘azīm
Pādiṣāhā taḥtgāhuñ ‘arş-ı Raḥmān'dur senüñ

seng-i sitem:

1. seng-i sitem:

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eziyet, zulüm taşı,yapılan eziyet, neden olunan acı (Tanıkta, sevgilinin zulmü, vefasızlığı kastedilir).

O sifāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadīḳa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

Dîvânda yer alan şiirlerde şair, ikili terkipler yanında üçlü, dördlü hatta beşli terkipleri bir arada kullanmıştır. Özellikle kasidelerinde dördlü terkip kullanımı fazladır.

*Ey yegâne **gevher-i tâbende-i deryâ-yı nūr***
*Evvelîn **nev-bāve-i būstan-ı şād-âb-ı zuhūr** (K1)*

Gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnū‘âtsın
***Vaz‘-ı mislünde ‘aḳīm olsa n'ola çār-ümmühāt** (K4)*

Aḥmed- i Muḥtār maḥbûb-ı cenāb-ı Kibriyā
***Maḥrem-i ḥalvet-geh-i esrār-ı Ḥallāk-ı Ğafūr** (K1)*

Ey nūr-ı dü-çeşm-i ḥün-çekānum
***Ferzend-i edīb-i nükte-dānum** (Mes.2)*

Nesîb Dede Dîvân’ında yer alan şiirlerinde, Farsçadan seçilmiş kelimeler ve bu kelimelerle yapılan tamlamalar çoğunluktadır. Tamlamalar uzundur. Pek çok beyitte zincirleme Farsça tamlamalar çoğunluktadır.

Bulurđı ‘ömr-i ebed **kaṭresin** çeken **rindān**
Mey-i lebūnden eger olsa **feyz-yāb** şarāb (G5)

Ḥabāb-ı sāgar-ı şahbā fezā-yı ‘ıyşda gūyā
Şehensāh-ı neşāta ergūvānī **sāyebān**lardur (G50)

Nüşa-i kadrūnden iki nokṭadur **mihr** ile **meh**
Bir pūr **encūmdür zer-efşān kehkeşān beyne's-sütūr**(K1)

Nesīb Dede, Arapça ve Farsçaya hâkimdir. Dîvân’ında Farsça yazılmış 1 Gazel, 5 Kıtâ, 3 Rûbai ve 3 Müfred’e yer vermiştir.

Büzürg ü kûçেকেş bāşend uşşāk-ı ser-i kûyet
Eger āvāze-i hüsnat be iklim-i Hicāz üfted(G21)

İn dakika bā dil-āgāhān nemī baş ed hafī
Ez şümār-ı beyyine Seyyid Muhammed mişved (Kt.11)

Derviş ra sezed ki şud der huzur u gayb
Ba dergeh-i Huda-yı ubudiyyeteş kavi (Kt.14)

Ba gamze-i kattal-i puser rehzen-i mast
Der dest-i harami-i har-est bibin (R56)

Dîvānda, hîkemi tarzda ve aşk konusunda yazılan şiirlerde sade bir dil kullanılmıştır. Özellikle hîkemi tarzda yazılan şiirlerde şair veciz ifadelere yer vermiştir.

Ribāṭ-ı cihāna konanlar göçerler
Yetişmez mi ‘ibret geçenler muḳaddem (K8)

Tā kim ele girmeyince ‘irfān
Ḥayvān ile fark olunmaz insān (Mes.2)

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nāḳış
Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dūn olmaz (G83)

Dîvânda, “ağzında mesel olmak, Ah eylemek, âh itmek, başuñ göge irmek, el vermek, can virmek, mânend-i zelû yapışmak, el çekmek, el çekmek, göz yummak, gün görmek, haqq-ı nemek ü nân, kulağ tutmak, sîneye çekmek, yüz çevirmek, yüz sürmek vb.”, deyim ve veciz sözlere yer verilmiştir:

Çekdüm bir iki şîşe idüp def-i hicâbı
Mânend-i zelû gerden-i dil-dâra **yapışdum**(G139)

Şadâ-yı bî-hüde-i küh-sâra aldanma
Nidâ-yı ıışkı işit mümkünâta **virme göñül**(G181)

Ol zamân kim eyledüñ püşt-i burâkı zîr-revân
Göz yumup açınca tayy oldu fezâ-yı âsumân (Müs.1)

Hücûm-ı serdi-i etvâr-ı dehrden şıgınan
Dıraht-ı devletünüñ sâyesinde **gün göremez** (K7)

Dîvânda, ayet ve hadislere iktibas yapılmıştır. Bunlarla birlikte çeşitli *dua* ifadesine de yer verilmiştir.

Yapışdı **‘ürve-i vüskâ**-yı mihr-i Leylâ'ya
Zimâm-ı nâka degül dest-i Kays-ı şeydâda (G162) (Lokman Suresi 31/22)

Sensin ol menşûr-ı ahkâm-ı vücûd-ı kâ'inât
Li ma‘âllahi şafha-i hâlûñde ‘unvândur senüñ (Müs.1)(Hadis-i Şerif)

Hamdüli’llah vâli-i vâlâ-yı mışr-ı Kâhire
Bir vezîr-i Müşterî-tedbîrdür şâhib-temiz(T4) (**Dua İfadesi**)

Nesîb Dede’nin mutasavvıf ve Mevlevî şeyhi olması nedeniyle şiirlerinde “Şeriat, Arif, Aşk-Aşık, Bezm-i Elest, Fakr, Fena, Gönül, Hal, Halvet ve Celvet, Keramet, Rıza, Vahdet- Kesret” gibi tasavvufi unsurlar fazladır.

Sâgar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevhîd ile bî-hüş olan mestâna şor (G64)

*Kesretde gör yegānegi-i rāh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu ḥavel yeter (Terci-bend 1)*

Nesîb Dede'nin Mevlevî şeyhi olması nedeniyle şiirlerinde Mevlevîlere ait “Destar, Hırka, Kaba, Külâh, Kudüm, Ney, Sema, Tanbur” gibi unsurlara yer vermiştir. Bu unsurlar dışında “Mevlevî ve Mevlevilik ile ilgili “Mevlevîler, Mevlevîlerdür, Mevlevîlerüz, Mevlevîlerün, Mevlevîlere, Mevlevîleri, Mevlevî” redifli 7 gazel vardır.

*Eyler kudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevlevîleri (G211)*

*Sezā olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb(G12)*

*Fenā peygūlesinde merd-i ḥāmil Mevlevîlerdür
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevîlerdür(G62)*

Dîvānda, Hz. Muhammed dışında Hz. Âdem, Hz. Nûh, Hz. Yûnus, Hz. İbrâhîm, Hz. Süleymân, Hz. Yûsuf, Hz. Mûsâ ve Hz. İsâ peygamberlerin kıssalarına yer verilmiştir.

*Gerçi kim Âdem Şafiyullāh ebü'l-eşbāḥdur
Sen ebü'l-ervāḥsın ervāḥ-ı ‘alem saña pūr (K1)*

*Maḥbûb-ı Hudā kân-ı hüdā Ahmed-i Muḥtār
Kim zerre-i nûr-ı ruḥıdur zîver-i mînû (K9)*

*Aña ümmet olmak recā eylediler
Cenāb-ı Kelîm'le ‘İsâ ibn-i Meryem (K8)*

Dîvānda, peygamberler dışında Hulefa-yi Raşidin; sahabelerin; padişahların; Mevlevî büyüklerinin ve efsanevî tarihî şahsiyetlerin isimleri geçtiği beyitlerde vardır.

*Şer‘üñ ḥareminde oldılar çār menār
‘Osmān u Ebū Bekr ü ‘Ömer şāh-ı Necef (R20)*

*Şehenşāh-ı cihān Sulṭān Ahmed Ḥān gāzînüñ
Bu fermān-ı hümāyûnı hele ḥayrū'l-‘amel oldı (T28)*

Oldı Nesīb ḥazret-i **Monlā Celāl-i dīn**
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ (G120)

Şeh-i iklīm-i tecrīd ol şafā vir ḳalbüñe yoksa
Sifālīn cām ile ey rind-i mey-ḥāne **Cem** olmazsın(G142)

Tā ḥaşr olunca mest ola çün **Ḳays** u **Küh-ken**
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören (G155)

Dîvânda, İslam dünyası için önemli olan “*Kudüs, Mekke, Medine*” ile *Haleb, Hemedan, Belh, Hicaz , Seba, Şam, Ankara, Eskişehir, Konya*” gibi yer adları da zikr edilmiştir.

Himmet-i ḥazret-i Pīr ile görildi cümle
Mekke vü **Ḳuds** ü **Medīne** taraf-ı **Mısr** ile **Şām**(T7)

İtdi ṭaybe maḳdemüñ ḥāk-i siyāh-ı **Yesrib**'i
Evs ü **Hazrec** himmetüñle oldı menşürü'l-livā(K3)

Gezerek bâdiye-i ḡurbeti seyyāḥāne
‘Āḳıbet **Ḳonya**'ya sevk itdi mürūr-ı eyyām(T7)

Seḫerī ki ḡuş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lā-büd ya **Hicāz** u **Sebā**'dan (G156)

İKİNCİ BÖLÜM

BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜK

Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük çalışmaları, kelimelerin temel anlamlarının yanı sıra metin içerisinde birlikte kullanıldığı kelimelerle beraber kazandığı bağlamı anlamını da içermektedir. Amaç, metni okuyan her düzeydeki okuyucunun metni anlamasını sağlamaktır.

2.1. SÖZLÜK OLUŞTURULURKEN İZLENEN YÖNTEM

Hazırlanan bu işlevsel sözlük çalışmasında Nesîb Dede Divânı'nda bulunan bütün şiirler “TEBDİZ” projesi kapsamında hazırlanan programa şiir türü adıyla kaydedilerek anlamlandırılmıştır. Çalışmamızda bu sistemin önemli faydaları olmuştur. Çünkü sisteme girilen şiirler program tarafından otomatik olarak numaralandırılmıştır. Aynı zamanda numaralandırılan şiirlerde anlamlandırılacak madde başları sistem sayesinde ek ve kök/gövde biçiminde ayrılmış, anlamlar kök/gövde esas alınarak verilmiştir. Daha sonra madde başları ve alt maddeler belirlenmiş, anlamlar madde başlarına değil bunların altında yer alan alt maddelerin her birine ayrı ayrı verilmiştir. Bu sözlüğün hazırlanmasında izlediğimiz yöntem şu şekildedir:

Örnek 1:

‘acz-i beşer:

1. ‘acz-i beşer: +e

Rübai 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanlığın acizliği.

‘Acz-i beşere kâ’il iken anda yine

Dil-beste-i na ‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr’am

İlk satırda yer alan “‘acz-i beşer” kelimenin/kelime grubunun kök halindeki şeklidir. İkinci satırda yer alan “1. ‘acz-i beşere:-e” kelime grubu ise kök ve ek şeklinde şiirde kullanılan şeklidir. Koyu yazılan kısım sözcüğün metinde geçen şekli, italik yazılan “-dan” kısım ise ek kısmıdır. Ayrıca baş tarafta yer alan “1” ifadesi kelimenin/kelime grubunun kaçınıcı kez tekrar edildiğini göstermektedir. Üçüncü satırda yer alan “ **Rübai**

24” kısmı ise beytin divanın hangi nazım biçiminde geçtiğini göstermektedir. Dördüncü satırda geçen “Mısra: 3” kısmı ise kelimenin / kelime grubunun beytin hangi dizesinde yer aldığını gösteren kısımdır. Beşinci satırda geçen “Kelime Tipi:” ise kelime grubunun *âyet, hadis, deyim, atasözü, kalıp ifade* vb. olduğunu belirtmek için kullanılmaktadır. Altıncı satırda geçen “*İnsanların acizliği.*” kısmı ise bu kelime grubunun bağlam içindeki anlamını içermektedir.

2.2. SÖZLÜK KULLANIM KILAVUZU

1. Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğünde kelimeler/kelime grupları alfabetik sıraya göre dizilmiştir.

2. Madde başları en sola dayalı ve kök-gövde halinde altı çizili olarak verilmiş, dîvânda ek almış tanıklar ise ayrı ayrı numaralandırılarak gösterilmiştir.

endîşe-i firāk:

1. endîşe-i firāk: +u, +ñ, +la

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık düşüncesi.

Gāhî hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem

Endîşe-i firākuñla gāhî mükedderem

3. Tanıkta, bağlamın ve sözcüğün anlaşılabilmesi için açıklama yapmanın gerektiği durumlarda, bu açıklamalar verilen anlamın ardından parantez “()” içinde verilmiştir.

esîr-i zülf:

1. esîr-i zülf: +i

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) saçının esiri.

Esîr-i zülfî olan rüyını hayāl idemez

Fütâde-i şeb-i gam şubh-geh nedür bilmez

4. Bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüklerin amacı, sözcüğün kökenini ya da türünü ortaya koymak olmadığı için kelimelerin kökeni, türü gibi bilgiler verilmemiştir.

5. Kelimelerin gerçek anlamları, sıralamada ilk olarak verilmiştir. Bir sözcüğün verilen anlamından hareketle çağrıştırılan ya da kastedilen mecazî anlamlar (bağlam anlamı) “;” işaretinin ardından verilmiştir.

6. Anlamlandırmada aşırı yorumlara gidilerek çok farklı sonuçlara ulaşılmaya çalışılmamıştır.
7. Özel isimler hariç diğer kelime/kelime grupları küçük harfle başlatılmıştır.

2.3. NESİB DEDE DÎVÂNİ BAĞLAMLI DİZİN VE İŞLEVSEL SÖZLÜĞÜ

Çalışmada öncelikle eserdeki bütün kelime ve kelime grupları anlamlandırılmış, daha sonra elde edilen veriler sözlük formatına dönüştürülmüştür. Sözlük hazırlanırken şiirlerin her düzeyde okuyucu tarafından anlaşılabilmesi için maddelerle ilgili gerekli açıklamalara yer verilmiştir. Çalışmada, Nesib Dede Dîvânı'nda geçen bütün sözcüklerin alfabetik olarak temel anlamının yanında beyit içinde kazandığı bağlam anlamı da verilmiştir.

2.3.1. A / Ā

āb:

1. **āb:**

Gazel 68

Mısra: 4

Su.

Cāhil olmaz müte'essir suḥan-ı ḥikmetden
Āb ile heyzüm-i nā-ḳābile ḥuzret gelmez

2. **āb:**

Gazel 71

Mısra: 4

Su.

Rü'yāda bile ḥançer-i cānān görürüz biz
Ḥ'āb içre daḡi teşne iken āb unudılmaz

3. **āb:**

Gazel 84

Mısra: 10

Su.

Şemşir-i tāb-dāde-i üstād-ı ḳudretüz
Olmuş egerçi āb ile gilden ḡılāfumuz

4. **āb:**

Gazel 140

Mısra: 3

Su.

Āb içre 'aks-i encümi dā'im ḳıyās ider
İḳbāl-i devlet-i feleke i'timād iden

5. **āb:**

Gazel 162

Mısra: 6

Su.

Firīb-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb ḳıyās eyledük o şahrāda

6. **āb:**

Gazel 199

Mısra: 2

Su.

Ḳan ağlamaḡa dīdelerüm tāb mı ḳaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı ḳaldı

7. **āb:**

Rūbai 43

Mısra: 2

Su.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

8. **āb:**+ı, +y, +uz

Gazel 1

Mısra: 6

Su.

Ta'alluḡdan vücūd-ı ḡayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḡr-i ḡaḳıḳat ābıyuz cānā

9. **āb:**+a

Gazel 66

Mısra: 2

Su.

Deşneñe teşne olan kānī'-ı şemşir olmaz
Āba müstesḳi-i maḡrūr-ciger sır olmaz

10. **āb:**

Mesnevi 1

Mısra: 2

Su.

Güherdür o zāt-ı ma'ānī nişāb
Cilāsı nübüvvat velāyetdür āb

11. **āb:**+a

Gazel 56

Mısra: 6

Su

Ufuqda zâhir olur şanki şubh-dem hırşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsün ki âba girer

âb u havâ:

1. **âb u havâ:**+dan

Gazel 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Su ve hava.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan t̃âb-ı sāmānum h̃arâb

2. **âb u havâ:**+sı,+dur

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Su ve hava.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dâğı
Riyâz-ı h̃asretüñ âb u havâsıdur g̃am-ı yâr

âb ü t̃âb:

1. **âb ü t̃âb:**

Gazel 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik, tazelik ve parlaklık.

Meyle sâkî ‘ârızuñ pür âb ü t̃âb itdün bu şeb
Mâhı müstağnî-i nūr-ı âfitâb itdün bu şeb

âb ü t̃âb-ı ‘ışveden:

1. **âb ü t̃âb-ı ‘ışve:**+den

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cilvenin parlaklığı ve güzelliği.

Cevher-i hüsün âb ü t̃âb-ı ‘ışveden buldı revâc
Hüsni-i bî-nâz oldı m̃anend-i seher-m̃ande sirâc

‘abâ:

1. **‘abâ:**+y, +a

Tahmis 1

Mısra: 18

Yünden yapılmış kaba kumaş.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak k̃ānî‘üz köhne ‘abāya

âbād id-:

1. **âbād id-:**-er

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mamur etmek, düzeltmek, onarmak.

Âteş-i kahruñ yıkar a‘dāyı çün nār-ı sekar
Nazra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri âbād ider

‘abd:

1. **‘abd:**+e

Tarih 35

Mısra: 3

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

‘Âzim-i beyt-i Hudâ olduğda bu ‘abde Hudâ
Hamdüli’llah h̃ıdmetin ol rāhda itdi naşib

2. **‘abd:**+in

Tarih 35

Mısra: 6

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

Lâkin ammâ Şām'a geldükde be-taḳdir-i Hudâ
Meşih̃atle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

3. **‘abd:**+e

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kul, Allah'ın yarattığı kul.

Oldum menâm-ı gaflet ile reh-rev-i haṭā
‘Abde hemîşe lâyıḳ olan intibāh iken

‘abd-i ḥabeş:

1. ‘abd-i ḥabeş: +dür

Kaside 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Habeşistanlı, siyah derili köle.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te‘ākub rüz u şeb
Birisi ‘abd-i Ḥabeşdür biri rûmî serverā

‘abd-i nāçizi:

1. ‘abd-i nāçizi:

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Değersiz kul.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı ḥüsne ḥāsiddür

‘abd-i nā-fermān:

1. ‘abd-i nā-fermān: +am

Rübai 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Emirsiz, sahipsiz köle.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi kulluğuñdan itme āzād

‘abd-i şadakat-kār:

1. ‘abd-i şadakat-kār: +ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sadık köle.

Eylemiş çok şāh-ı ḥüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadakat-kāriyuz

‘Abdullāh Efendi:

1. ‘Abdullāh Efendi: +ü, +nüz

Tarih 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hattat Abdullah Efendi.

Zebānından Nesib'üñ güş idüñ tārīḥini ḥālā
Niḳābet mesnedine geçdi ‘Abdullāh Efendi'nüz

2. ‘Abdullāh Efendi: +y, +e

Tarih 27

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hattat Abdullah Efendi.

Nesib-āsā ahālī didi tebrik ile tārīḥin
Mübārek-bād ‘Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

3. ‘Abdullāh Efendi: +y, +e

Tarih 28

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hattat Abdullah Efendi.

Nesibā güş iden taḥsīn idüp tārīḥini dirler
Niḳābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldı

‘abes:

1. ‘abes:

Rübai 44

Mısra: 1

Lüzumsuz, gereksiz.

Her sa’y ‘abes verişe maḥsüb olmaz
Her ṭālīb olan nāyil-i maṭlūb olmaz

āb-ı cārī:

1. **āb-ı cārī:**

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akan su.

Sîne-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Āb-ı cārī gibi hem t̄ahir idüp hem pāk ol

āb-ı hayvān:

1. **āb-ı hayvān: +ı**

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu.

‘Āşık-ı hüsni Hudā hüsni mecāza bakmaz
Āb-ı hayvānı bulan tālib-i Ceyhūn olmaz

2. **āb-ı hayvān: +dur**

Gazel 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İçildiğinde ölümsüzlüğe ulaştırdığına inanılan efsanevi
hayat suyu.

Hayāl-i la’l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i lutf-ı hitābuñ Āb-ı hayvāndur

āb-ı Hızır:

1. **āb-ı Hızır: +a**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hızır aleyhisselamın bulduğuna inanılan ve ölümsüzlük
ihsiri olarak anılan su.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la’l-i yāri çeken hayātını terk iderse de gam
degül

āb-ı revān:

1. **āb-ı revān: +ı**

Gazel 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānī gelür geçer

2. **āb-ı revān:**

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Āb-ı revān mişālī şafā-yāb olur Nesīb
Tercih iden cevānib-i a’lāya esfeli

3. **āb-ı revān:**

Gazel 196

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Ol serv-ı kaddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-ı revān gibi

4. **āb-ı revān: +ı**

Gazel 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akarsu.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānī gelür geçer

āb-ı ruḥ-ı mevālī:

1. **āb-ı ruḥ-ı mevālī:**

Tarih 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Osmanlı devlet teşkilâtında mevleviyet pāyesine erişmiş

üst seviyedeki ilim adamlarının yüz suyu. (Övüncü bağlamında kullanılmıştır.).

Āb-ı ruḥ-ı mevālī ‘Idī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda ‘ilm ü fazīlet ile

āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül:

1. āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül:

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız. Fatma'nın neslinin yüz suyu, övüncü.

Seyyid-i ‘ālī-neseb kân-ı edeb şāhib-ḥaseb
Maẓhar-ı elṭāf-ı Rabb āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

āb-ı şerī‘at:

1. āb-ı şerī‘at:

Gazel 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeriat suyu.

Taḥrīme-i ‘irfāna olursın müteheyī
Ger zāhirüñi ṭāhir ide āb-ı şerī‘at

āb-ı şīrīn:

1. āb-ı şīrīn:

Kıt'a 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tatlı su.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazīlet ṭab‘ına
Āb-ı şīrīn bahri sūkker zehri ıslāh eylemez

āb-ı tīre:

1. āb-ı tīre:

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bulanık su.

İ‘tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tīre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

āb-ı vuzū‘:

1. āb-ı vuzū‘:

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Abdest suyu.

Cüybār-ı gül-sitān-ı ḥāldedür āb-ı vuzū‘
Revnaḳ-ı gül-zār-ı ‘ömri añla kim tā‘atledür

āb-ı zülāl:

1. āb-ı zülāl: +üñ

Gazel 133

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Saf, berrak su.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yāre Nesibā dıḳḳat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālün görelüm

‘abīd:

1. ‘abīd: +i

Gazel 13

Mısra: 6

Kul, köle, aşık.

Aḥrār-ı bī-edeb olur āḥir ḥaḳīr ü ḥ‘ār
Mālik rıḳāb iderse ‘abīdi n'ola edeb

‘acabā:

1. ‘acabā:

Gazel 49

Mısra: 10

Acaba.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

2. 'acaba:

Gazel 133

Mısra: 11

Acaba.

Gösterür mi 'acaba baht-ı siyāhuñ 'aksin
Şafvet-i sine-i āyīne-mişālūñ görelüm

3. 'acabā:

Gazel 156

Mısra: 2

Acaba.

Gele ey şabā haber vir bize tab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirîğ ider mi 'acabā bu hāk-i pādan

ācāl:

1. ācāl: +den

Kaside 2

Mısra: 16

Ecel; ölüm.

Lutfuñ tabīb olmasa marzā-yı ma'şiyet
Ācālden muḫaddem olurdu helāk-i ğam

'aceb:

1. 'aceb:

Gazel 10

Mısra: 3

Acaba.

Çāk çāk itse girībānın 'aceb mi ğoncalar
Eyledükçe ruḫlarıñ gül-gūna endūd-ı 'itāb

2. 'aceb:

Gazel 11

Mısra: 9

Acaba.

Sineye kim çekdi sen mähı sipihr-āsā 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

3. 'aceb:

Gazel 55

Mısra: 8

Acaba.

Bir cur'a-i neşātına biñ cām-ı ğam şunar
Çarḫ-ı siyāhuña ise 'aceb kīne-sāz olur

4. 'aceb: +dür

Gazel 141

Mısra: 7

Acaba.

Be-rağm-ı 'āşık-ı ḫamyāze-keş 'acebdür kim
Hemişe zīver-i āğuş-ı düşmenān olasın

5. 'aceb:

Gazel 177

Mısra: 3

Tuhaf; acayip.

'Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Helāldür mey-i 'işve o çeşm-i maḫmūra

6. 'aceb:

Gazel 189

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

Dür-sübḫa-i sirişk ile olsa 'aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seḫer Mevlevīler'e

7. 'aceb:

Gazel 194

Mısra: 10

Tuhaf; acayip.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftārı
Ne 'aceb künci kafes olsa mekân-ı tūṭı

8. 'aceb:

Gazel 199

Mısra: 3

Tuhaf; acayip.

Dāmānuña küstaḥ düşersem ‘aceb olmaz
Mestī-i mey-i ‘ışk ile ādāb mı ḳaldı

9. ‘aceb:

Kaside 2

Mısra: 9

Tuhaf; acayip.

Cürm ü ḥaṭāda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aṭf-ı beyān-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

10. ‘aceb:

Kaside 7

Mısra: 7

Tuhaf; acayip.

Ḥilāl-i bi‘šetinüñ luṭfına naẓar ne ‘aceb
Zamān-ı māziye maḥsūd olursa müstaḳbel

11. ‘aceb:

Kaside 8

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

12. ‘aceb:

Gazel 164

Mısra: 3

Tuhaf; acayip.

Bir ‘aceb nādir pesend üşkufe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

13. ‘aceb:

Kaside 2

Mısra: 8

Tuhaf; acayip.

Bir zerre mihriñ ile şafā-yāb olan gönül
Olsa ‘aceb mi āyine-i şāhed-i ḳıdem

14. ‘aceb:

Tahmis 4

Mısra: 17

Acaba.

‘Aceb reh-yāb-ı küy-ı şevḳ olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı ḥayretüñ ser-geşteḡān-ı merzübümından

15. ‘aceb:

Gazel 10

Mısra: 3

Tuhaf; acayip.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi ḡoncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güne endūd-ı ‘itāb

16. ‘aceb:

Gazel 81

Mısra: 11

Şaşıllacak şey.

Dā‘imā ser-geşte-ḥāl olsaḳ ‘aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

17. ‘aceb:

Gazel 131

Mısra: 1

Tuhaf; acayip.

Ne ‘aceb nūr-ı şiyeh olsa ser-ā-pāy-ı ḳalem
Yed-i ḳudret mi degül evvel-i me’vā-yı ḳalem

18. ‘aceb:

Gazel 126

Mısra: 3

Tuhaf; acayip.

Çıkarup miyāne-i sūḳ-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Ɣulzüm-i 'ışıkdur görinen bu dîdede nem degül

19. 'aceb:

Kıt'a 8

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faħr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ħaber şimdi

20. 'aceb:

Rûbai 19

Mısra: 4

Tuhaf; acayip.

Nezzâre kiyân ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sînesinde her dâğ

21. 'aceb:

Tahmis 2

Mısra: 4

Tuhaf; acayip.

Leylâ-yı vücüd olmasa n'ola bize ħâkim
Âhû-yı hevâ olsa 'aceb mi bize ħâdim

22. 'aceb:

Tarih 31

Mısra: 11

Tuhaf; acayip.

Ta'rîf içün itsem ne 'aceb pâye-i şıdkum
Ĥâk-i rehe rû-mâlde te'ĥîri bahâne

23. 'aceb:

Gazel 53

Mısra: 7

Tuhaf; acayip.

Vuşlatuñ gibi muĥâl isterüz olsa ne 'aceb
Nâlemüz gibi du'âmuz daĥi mehcür-ı eser

24. 'aceb:

Gazel 103

Mısra: 5

Tuhaf; acayip.

'Âşıķa gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tâb
Oldı zîrâ lâzım-ı şem'-i münevver tâb ü tef

25. 'aceb:

Gazel 36

Mısra: 9

Acaba.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesîb
Yâr ile rû-be-rû olacaķ ĥâlümüz mi var

26. 'aceb:

Gazel 45

Mısra: 5

Acaba.

'Aceb mi ursa baña seng-i ta'ne her nâ-dân
Ki naĥl-i ma'rîfetüm bü'l-'aceb semârum var

27. 'aceb:

Gazel 71

Mısra: 7

Acaba.

Eşkümden o şûĥ olsa hirâsân ne 'aceb kim
Nâgeh-resî-i tündi-i seyl-âb unudılmaz

28. 'aceb:

Gazel 80

Mısra: 9

Acaba.

Sicn-i ģam olsa Nesîbâ câyumuz olmaz 'aceb
Yûsuf-âsâ kıymet-i efzûna çıķmış inmişüz

29. 'aceb:

Gazel 93

Mısra: 2
Acaba.

Hayāl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

30. ‘aceb:
Gazel 102
Mısra: 1
Acaba.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nālân gül-i handândan fâriğ

31. ‘aceb:
Gazel 116
Mısra: 9
Acaba.

Qalur gider mi ‘aceb düzağ-ı teğâfûlde
Bilinse cürm ü günâhı nedür Nesîbâ'nuñ

32. ‘aceb:
Gazel 136
Mısra: 5
Acaba.

‘Aceb mi ihtirâzum olmasa hâr-ı melâmetden
Yine şad-pâre-sâz-ı ceyb ü dâmân-ı şekîb oldum

33. ‘aceb:
Gazel 145
Mısra: 3
Acaba.

‘Aceb helâke mi ıtlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

34. ‘aceb:
Gazel 178
Mısra: 10
Acaba.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakkâ ki ‘aceb câzibe-dârdur o perîde

35. ‘aceb:
Gazel 197
Mısra: 6
Acaba.

Ele âyîne alsa ‘aks-i rüyın eyler âşüfte
‘Aceb fettândur meftûn ider hırşîdine mâhı

36. ‘aceb:
Gazel 202
Mısra: 2
Acaba.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb gûş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

37. ‘aceb:
Gazel 202
Mısra: 8
Acaba.

Şurâhî-veş gözümden kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

38. ‘aceb:
Gazel 208
Mısra: 1
Acaba.

‘Aceb nesîm-i ser-i kûy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ḳarârı gördüñ mi

39. ‘aceb:
Gazel 212
Mısra: 1
Acaba.

Felek ‘aceb yolumuz kûy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de hişşemûze bir nezâre düşmez mi

40. 'aceb:

Kaside 9

Mısra: 2

Acaba.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi 'aceb ḥāṭıra hīç şayḥa-i mūtū

41. 'aceb:

Kaside 10

Mısra: 5

Acaba.

'Aceb mi ḳubbesi 'arşa mümās olursa maḳardur
Cenāb-ı ḥazret-i Monlā gibi veliyy-i kebīre

42. 'aceb:

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Acaba.

Ey tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

43. 'aceb:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Acaba.

'İşḳuñ ki ḡarib ibtilādur
'Uşşāḳa 'aceb siyeh belādur

44. 'aceb:

Kıt'a 12

Mısra: 4

Şüphe.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıksa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslām

45. 'aceb:-dür

Mesnevi 3

Mısra: 7

Tuhaf.

Bu 'acebdür üçünci itse zuhūr
Zātı pür-nūr iken olur bī-nūr

'āciz:

1. 'āciz:-dür

Gazel 121

Mısra: 3

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

2. 'āciz:-dür

Müsemmen 1

Mısra: 8

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Rūḥsın sen hīç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer

3. 'āciz:

Gazel 123

Mısra: 13

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Yed-i ḳudretde bilüp ḥalkı Nesībā 'āciz
Ber-ṭaraf-sāz-ı ḥayālāt-ı ümīd ü bāk ol

4. 'āciz:

Kaside 2

Mısra: 6

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Bir bezm-i bī-naẓīre seni maḥrem itdi kim
'Āciz edāsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

5. 'āciz:

Gazel 74

Mısra: 5

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

‘Ăciz olsağ dil-i mecnûn-menişûñ zabtında
Beste-i silsile-i zûlf-i semen-sâ iderüz

6. ‘ăciz:

Tahmis 4

Mısra: 8

Güçsüz, kudretsiz, aciz.

Tekâpûdan reh-i âmâlde olsağ n'ola ‘ăciz
Müyesser olmadı olmağ vuşûl-i kām ile fâ‘iz

‘ăcizâne:

1. ‘ăcizâne:

Kaside 1

Mısra: 9

Güçsüzcesine.

Muktezâ-yı hilkatüñdür ‘ăcizâne merhamet
Cüz’-i tab’-ı enverüñdür şîme-i cebr-i kûsûr

‘acz-i beşer:

1. ‘acz-i beşer: +e

Rûbai 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanlığın acizliği.

‘Acz-i beşere kâ’il iken anda yine
Dil-beste-i na‘t-i Ahmed-i Muhtâr’am

aç:

1. aç:-mak, -a

Gazel 16

Mısra: 4

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bâ‘iş

2. aç:-ınca

Gazel 13

Mısra: 10

Konuşmak; konuşmaya başlamak.

Cem‘iyyet-i mekârim-i ahlâkdur dimiş
Ba‘zı kibâr vaşf-ı edebde açınca leb

3. aç:-ıl, -sun

Gazel 201

Mısra: 10

Açmak.

Niçün çîn-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

4. aç:-up

Kaside 8

Mısra: 7

Açmak.

Açup zulmet-i küfri şer‘iyle itdi
Cihânı münevver o nûr-ı mücessem

5. aç:-ıl, -dı

Gazel 166

Mısra: 2

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Bağ şerhaya sinemde olan dâğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lâle yerinde

6. aç:-ınca

Müsemmen 1

Mısra: 12

Açmak, açık hale getirmek.

Ol zamân kim eyledüñ püşt-i burâkı zîr-revân
Göz yumup açınca tayy oldı fezâ-yı âsumân

7. aç:-dı

Gazel 165

Mısra: 1
Açmak.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebeb hezâr haber tâzelenmege

8. aç:

Kıt'a 2

Mısra: 2

(gözünü) açmak.

Şarf idüp dirhem ü dînâruñı hülviyyâta
Gözün aç ceşş-i hevâ varuñı tārâc itdi

9. aç:

Gazel 124

Mısra: 9

(gözünü) açmak.

Nücüm-âsâ gözün aç dök sirişkûñ ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubh-gâhî ol

10. aç:

Gazel 124

Mısra: 14

(gözünü) açmak.

Nesîbâ tîz-bîn ol bâ'îş-i hilkât nedür aña
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it humkî dâhî ol

11. aç:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Aç, muhtaç.

Eyle tarîk ile muhâtab
Luţf eyle kelâma böyle aç leb

12. aç:

Gazel 14

Mısra: 1

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dağ-ı derûn-ı gül-i al it

13. aç:

Gazel 58

Mısra: 3

Açmak, ortaya çıkarmak.

Sa'âdet ister iseñ bâl-i himmet aç yoksa
Fesâne küyi-i perr-i humâyı neylerler

14. aç:

Gazel 166

Mısra: 3

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Gel sineme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ şehirinde

15. aç:-up

Gazel 39

Mısra: 9

Konuşmak; konuşmaya başlamak.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

16. aç:-ar

Gazel 34

Mısra: 9

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü, kilitli veya bağlı durumdan çıkarmak.

Bir gün açar âhir der-i ümmidümi devrân
Miftahı o kufluñ yine âh-ı şehirümdür

17. aç:-il, -sun

Gazel 26

Mısra: 6
(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

Meded sâkî irişdür muṭribāna cām-ı şahbâyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevâ bir bir

18. aç-:-ar, -dum

Gazel 101

Mısra: 5

(Bir şeyi) Kapalı, örtülü durumdan çıkarmak, görünür hale getirmek.

Açardum sîne-bendin bend-i kākülden rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mâr olmasa mâni‘

19. aç-:-a, -maz

Gazel 159

Mısra: 8

Açmak.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesîb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūşın

20. aç-:-ıl, -mış

Gazel 172

Mısra: 2

(Çiçek için) büyüyüp tomurcuk ve gonca halinden çıkmak.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbağ miyânında

açıl-:

1. açıl-:-mış

Gazel 95

Mısra: 2

Açık hale gelmek, açılmak.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bâğ-ı ḥüsnuñ gülsitânı nev-bahâr olmuş

2. açıl-:-ur

Gazel 22

Mısra: 2

Açık hale gelmek, açılmak.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecîd
Açılır lâ-muhâle kûfl-ı ümîd

3. açıl-:-dı

Gazel 129

Mısra: 7

(Çiçek için) büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Ne hōş açıldı nesîm-i niyâz ile ol gül
Pür oldı bûy-ı hōş-ı luṭf ile meşâm-ı emel

4. açıl-:

Gazel 133

Mısra: 2

(Çiçek için) Büyüyüp gonca halinden çıkmak, açmak.

Burka‘-ı nâzı güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya‘nî mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

5. açıl-:-sa

Gazel 16

Mısra: 3

(Çiçek için) Büyüyüp gonca hâlerinden çıkmak, açmak.

N'ola açılma niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bâ‘is

6. açıl-:-ma

Gazel 175

Mısra: 3

Soyunmak, üstünü başını açmak.

Ey şūḥ şebistân-ı ‘adûda çok açılma
Âh-ı seḥeriden ḥazer eyle ḥazer eyle

aç ol-:

1. aç ol-:-sa

Mesnevi 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aç olmak.

Yok başı veli dehâni bir kaç
Pek sevdüğini yer olsa ger aç

a'dâ:

1. a'dâ:

Gazel 172

Mısra: 5

Düşman, hasım.

Dikerler gözlerin a'dâ çü süzen 'âşık-ı zâra
Odur zî-şühunuñ ârâm mümkün mi dükânında

2. a'dâ:+nuñ

Tarih 2

Mısra: 3

Düşman, hasım.

Tâ kim a'dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efzûn-ı 'ömr ü devletin bâr-ı Hudâ

3. a'dâ:+sı

Gazel 213

Mısra: 14

Düşman, hasım.

O şâhib-şadrı Hâk dâ'im mu'ammer ide şadrında
Dine tâ sūd idüp aḥbâbı a'dâsı ziyân çekdi

4. a'dâ:

Gazel 107

Mısra: 8

Düşman, hasım.

Çak cānuma geçti elem-i tîr-i tegâfûl
Geçmiş beni sultānuma a'dâ haberüm yok

5. a'dâ:+y, +ı

Müsemmen 1

Mısra: 3

Düşman, hasım.

Âteş-i kâhruñ yıkar a'dâyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri âbâd ider

6. a'dâ:+sı, +dur

Gazel 108

Mısra: 10

Düşman, hasım.

Ref'-i vücûdî maṭlab-ı nezdik ü dūrdur
A'dâsıdur zamâne sitem-kâr olanlaruñ

âdâb:

1. âdâb:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.

Âdâb ile ḥatırın su'al it
Bağ zâhire intikâl-i ḥâl it

2. âdâb:

Gazel 199

Mısra: 4

Ahlak ve terbiyenin gerektirdiği konuşma ve hareket tarzı.

Dāmānuña küstaḥ düşersem 'aceb olmaz
Mestî-i mey-i 'ışk ile âdâb mı kaldı

âdâb-ı bezm-i vaşl:

1. âdâb-ı bezm-i vaşl:+ı

Gazel 119

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisinin adabı.

Âdâb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rûzgâr
Şâhenşeh-i ḥayâle dili maḥrem eyledük

a'dāveş:

1. a'dāveş:

Gazel 60

Mısra: 3

Düşman gibi.

Bî-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dāveş anı
‘Āşık-ı şādık saña ey bî-vefā düşmen midür

‘adāvet:

1. ‘adāvet:~e

Gazel 170

Mısra: 12

Düşmanlık.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmişüz
Mihrüñ mübeddel olduğı vardır ‘adāvete

2. ‘adāvet:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Düşmanlık.

Āh ey felek sitem me’āsir
Besdür dil-i zāra bu ‘adāvet

a'dā-yı dīn ü devlet:

1. a'dā-yı dīn ü devlet:~e

Tarih 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Din ve devlet düşmanları.

Bildürür miğdārını a'dā-yı dīn ü devlete
Dā'imā destindedür mizān-ı şer'-i Muşţafā

a'dā-yı dūnı:

1. a'dā-yı dūnı:

Gazel 11

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşâğılık düşmanları.

Tiğ-ı hecrüñle Nesīb-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a'dā-yı dūnı kām-yāb itdūñ bu şeb

‘add:

1. ‘add:

Gazel 35

Mısra: 7

Saymak.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı hūsne hāsiddür

2. ‘add:

Tarih 2

Mısra: 10

İsim, şan, şöret, nam.

Evvelinüñ hāl-dārı sāde-i āhırla beş
‘Aks olunca altı tārīh oldı ‘add ile dilā

‘aded:

1. ‘aded:

Tarih 29

Mısra: 2

Sayı, tane.

Çün itdi zuhūr irāde-i Rabb-i Şamed
Pâyāna irişdi ‘ömr-i h’āherde ‘aded

‘adem:

1. ‘adem:

Gazel 206

Mısra: 10

Yok, mevcut olmayan, yaratılmamış.

Vücūd-ı vāhidüñ fehmi eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa ‘adem bil cümle imkānı

2. ‘adem:

Rübai 11

Mısra: 5

Yokluk, hiçlik.

Nūr-ı ruḥuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemāt

Kim oldı ‘adūlara ‘adem cāy-ı güriz

ādem:

1. **ādem: +i**

Gazel 18

Mısra: 7

İnsan.

Şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş eyler ādemi
Müḥr-i güşūde-i der-i gencinedür ḳadeḥ

2. **ādem: +e**

Gazel 39

Mısra: 12

İnsan.

Fıkr-i vaşlı beni giryān ider ol sīm-tenüñ
Ādeme her ne iderse ṭama‘-ı ḥām eyler

3. **ādem: +i**

Gazel 131

Mısra: 8

İnsan.

Bir siyeh-çerde suḥandānca güzeldür bu Nesīb
Ādemi bende ider vaż‘-ı dil-ārā-yı ḳalem

4. **ādem:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

İnsan.

Bulmaḳ güç ise bu gün ādem
Şālihlere ol ḳarīn ü hem-dem

5. **ādem: +de**

Gazel 13

Mısra: 1

İnsan.

‘İlm ü edeb ki olmaya ādemde mükteseb
Virmez şeref o bī-ḥirede ‘izzet-i neseb

6. **ādem: +e**

Gazel 46

Mısra: 4

İnsan.

‘Işḳ ifşā itdürür ḥ‘āhiş-ger-i vaşlı olduḡum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

7. **ādem:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

İnsan.

Aḥlāk-ı ḥamīdedür ser-ā-pā
Ādem dinilen güzide ma‘nā

8. **ādem: +üñ**

Gazel 38

Mısra: 2

İnsan.

Ḥilḳat-i a‘lā vü ednā cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyāmı ādemüñ ḥācetledür

9. **ādem: +den**

Gazel 38

Mısra: 7

İnsan.

Vaḳfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrīn ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥuccetle

10. **ādem: +de**

Mesnevi 2

Mısra: 11

İnsan.

Âdemde bir dem oldu maşşad
Oldı o demi bulanlar es'ad

11. **âdem:**

Gazel 78

Mısra: 3

İnsan.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

12. **âdem:**

Gazel 89

Mısra: 12

İnsan.

Bâr-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tûbâ'ya bulsa dest-res

13. **âdem:**

Kıt'a 19

Mısra: 5

İnsan.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem
Zen-i muḥaddereye binde bir işâbet ider

14. **âdem:**

Kıt'a 24

Mısra: 4

İnsan.

Ḥâmûşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

15. **âdem:**

Rûbai 52

Mısra: 1

İnsan.

‘Âlemde eger muḥalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu faḥr-i her-dü-‘âlem

16. **âdem:·i**

Gazel 178

Mısra: 9

İnsan.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Ḥaḳḳâ ki ‘aceb câzibe-dârdur o perîde

17. **âdem:·e**

Kaside 10

Mısra: 11

İnsan.

Geçüp havâ-yı ṭabî‘atdan olsun âdeme mülḥaḳ
Bu iltihâkı yeter reste-gâh-ı gâv u ḥamîre

18. **âdem:**

Gazel 206

Mısra: 10

İnsan.

Vücûd-ı vâhidüñ fehmi eyle gün-â-gün zuhûrâtın
Nesîbâ âdem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

19. **âdem:·i**

Gazel 76

Mısra: 9

İnsan.

Maḥabbet âdemi hem-dâsitân-ı Kays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

20. **âdem:·le**

Mesnevi 2

Mısra: 10

İnsan.

Âdem içün oldu ḥalk kevineyn
Âdemle olur cinân daḥi zeyn

21. **âdem:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

İnsan.

Âdem için oldu halk kevineyn
Âdemle olur cinân daḥi zeyn

22. **âdem:+e**

Gazel 68

Mısra: 2

İnsan.

Zu'm ile nâķış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

Âdem

1. **Âdem:**

Kaside 1

Mısra: 11

Hız. Âdem.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâḥdur
Sen ebü'l-ervâḥsın ervâḥ-ı 'âlem saña pūr

2. **Âdem:**

Kaside 2

Mısra: 4

Hız. Adem.

Ancak senün zuhûruñ için geldi 'âleme
Âdem behiştı koydı olup târik-i ni'am

âdem ol-:

1. **âdem ol-:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsan ol.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i 'ışķ içre vâ'iz tâ ki pāmâl-i ḡam olmazsın

âdemoiyyet:

1. **âdemoiyyet:**

Gazel 65

Mısra: 1

İnsanlık.

Her zâtı âdemoiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

2. **âdemoiyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

İnsanlık.

Her zâtı âdemoiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

3. **âdemoiyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

İnsanlık.

Ey tâlib-i bîniş ü başıret
Fehm eyle ne şeydür âdemoiyyet

'âdet:

1. **'âdet:**

Gazel 6

Mısra: 7

Alışılmış durum, olay.

Her gül-i ḥüsnün olur bir bülbülü 'âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsâra söyleñ ictinâb

2. **'âdet şayıl-:ur**

Gazel 65

Mısra: 4

Alışkanlık haline gelmek.

Bî-şıdk u ḥulûş olan perestiş
'âdet şayılır 'ibâdet olmaz

'adil:

1. ‘adil:~in

Tarih 1

Mısra: 2

Benzer, eşit.

Dirîgâ rev-be-râh-ı âhuret oldu o fâzıl kim
‘Adilin görmemişti dîde-i devrân fazîletde

2. ‘adil:

Kaside 7

Mısra: 10

Adalet edici, adaletli (Allah).

Kemîne muhlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

‘adil-i neşve-i hâl:

1. ‘adil-i neşve-i hâl:

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevinçli hal benzeri.

‘Adil-i neşve-i hâl olamaz hâlâvet-i kâl
Şarâb kând-i mey-i dil-güşâ yerin tutmaz

‘adim:

1. ‘adim:

Kaside 2

Mısra: 15

Yok olan, bulunmayan.

Ĥüsni-i ‘amel deminde olur kudretüm ‘adim
Zür-âverem günâhda çün zâygam-ı ecem

2. ‘adim:

Tarih 34

Mısra: 2

Yok olan, bulunmayan.

Ser-firâzı şu‘arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma‘ârifle ‘adim

3. ‘adim:

Gazel 84

Mısra: 13

Yok olan, bulunmayan.

Naḥl-i dilinde mîve-i şādî ‘adim olur
Kâm-âver olsa daḥi Nesîbâ ḥilâfumuz

‘adl:

1. ‘adl:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Adalet, doğruluk.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldu zamânında emîn
İbn-i ‘Affân eyledi tertib-i Qur‘ân-ı mübîn

2. ‘adl:

Tarih 12

Mısra: 14

Adalet, doğruluk.

Didi târîḥi ile müjde-resânân-ı Nesîb
‘Adl ile kûbbe-nişîn oldu Meḥammed Paşa

3. ‘adl:

Kaside 1

Mısra: 6

Adalet, doğruluk.

Hîç tefekkür eylemez kim rûz-ı rüstâ-ḥîzde
Vay hâle ‘adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayûr

4. ‘adl:

Tarih 18

Mısra: 2

Adalet, doğruluk.

Lezzet-i ma‘deletin kâm-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

5. 'adl:

Tarih 27

Mısra: 8

Adalet, doğruluk.

Mişāl-i pertev-i hürşid-i luṭfī 'āleme şāmil
Seḥā vü 'adl ü inşāfiyla olmışdur cihān ārā

'adl ü dād:

1. 'adl ü dād: +ı

Gazel 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğruluk ve adalet.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

'adl-i Ḥakḳ:

1. 'adl-i Ḥakḳ:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın adaleti.

Geh 'adl-i Ḥakḳ u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me'āl-i ḥāl iderem ḳanlar aḡlaram

'adn:

1. 'adn:

Tarih 25

Mısra: 10

Cennet.

Dā'ileri tāriḥ ile hep didi Nesibā
'Adn ol mekān rūḥına müfti-i vaḥidüñ

'adū:

1. 'adū: +y, +a

Gazel 203

Mısra: 10

Düşman, rakip.

Nesib itdi bizi gūşe-gīr-i ḥayrānī
'Adūya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

2. 'adū:

Gazel 201

Mısra: 2

Düşman, rakip.

Pür olsun sāḳiyā cām u sebū nev-rūzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep 'adū nev-rūzdur şimdi

3. 'adū: +lar, +a

Rübai 11

Mısra: 5

Düşman, rakip..

Kim oldı 'adūlara 'adem cāy-ı gürüz

4. 'adū: +nuñ

Kaside 8

Mısra: 6

Düşman, rakip.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

5. 'adū: +y, +a

Gazel 202

Mısra: 3

Düşman, rakip.

'Adūya fāriḡ olmaz luṭf u iḥsān itmeden hergiz
Sitem-kārum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

6. 'adū: +lar

Gazel 116

Mısra: 6

Düşman, rakip.

Revā mıdır ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
'Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

7. ‘adū:~sı

Mesnevi 4

Mısra: 13

Düşman.

Hengâm-ı meserretüñ ‘adūsı

Kim artar o dem hây ü hûyı

‘adüv:

1. ‘adüv:

Gazel 86

Mısra: 13

Düşman.

‘Adüv muķım-i ser-i küy-ı yârdur şad âh

Nesib o rü-siyehüñ ġālībâ yerin tutmaz

âfâk:

1. âfâk:~ı

Tarih 2

Mısra: 5

Ufuklar.

Ṭutsa âfâķı n'ola büy-ı gül-i ‘adli anuñ

Salṭanat bâġında bulmışdur bu gül neşv ü nemâ

âferin:

1. âferin:

Gazel 92

Mısra: 9

Takdir ve övgü sözü.

Nesibâ şad hezârân âferin Firdevsi-i ṭab‘uñ

řâhuñ nâme-i evşâf-ı ħüsnin pek güzel yazmış

2. âferin:

Gazel 67

Mısra: 12

Takdir ve övgü sözü.

Nazîre Nâbi-i mu‘ciz-beyâna saña muḥtařdur

Nesibâ âferin ṭab‘uñ gibi siḥr-âferin olmaz

3. âferin:

Gazel 9

Mısra: 19

Takdir ve övgü sözü.

Hiç bi-vefâluġ eylemedüñ âferin saña

Tâ itdüñ intisâb

4. âferin:

Gazel 11

Mısra: 12

Takdir ve övgü sözü.

Tiġ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelâyı öldürüp

Âferin a‘dâ-yı dünı kâm-yâb itdüñ bu şeb

5. âferin:

Kıt'a 16

Mısra: 1

Takdir ve övgü sözü.

İḥsân yerine ehl-i hüner âferin alur

Dünyâda ḳalmamıř hele bir řâḥib-i himem

âfet:

1. âfet:~ı

Gazel 205

Mısra: 1

Bela.

İrüp çeşm-i çarḥ-ı kebüd âfeti

Hilâl eylemiş teb o meh-ṭal‘ati

2. âfet:

Gazel 187

Mısra: 6

Güzel, sevgili.

Hõşā o hasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

3. **āfet: +i**

Gazel 205

Mısra: 6

Güzel, sevgili.

Hilālī olup bedrde āşıkār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

4. **āfet: +üñ**

Gazel 41

Mısra: 7

Güzel, sevgili.

Ol āfetüñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

5. **āfet: +e**

Rūbai 54

Mısra: 1

Güzel, sevgili.

Ol āfete ḥālüm dimege ‘ār itdüm
Zaḥm-ı dil-i mecrūḥımı inkār itdüm

āfet ol:-

1. **āfet ol:- mış**

Gazel 205

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel olmak; büyümek.

Hilālī olup bedrde āşıkār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

āfet-i bī-dād:

1. **āfet-i bī-dād: +a**

Gazel 97

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Acımasız, zulüm edici güzel.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluḳ
Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāzuña maḥşūş

āfet-i bīgāne:

1. **āfet-i bīgāne:**

Gazel 115

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yabancı sevgili.

Biñ āşıka bir düşmen-i bed-ḥ‘āhı deḡişmez
Ḥayrānıyuz ol āfet-i bīgāne nūvāzuñ

āfet-i cem‘iyyet-i dil:

1. **āfet-i cem‘iyyet-i dil: +dür**

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül topluluğunun belası.

‘Işk āfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemīşe
Ma‘müresi vīrane olur kişver-i rāzuñ

āfet-i cihān:

1. **āfet-i cihān:**

Gazel 169

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünyayı yıkan bela. Güzel.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

āfet-i devrān:

1. **āfet-i devrān:**

Gazel 145

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Dünya güzeli, bütün herkesi kendine hayran bırakan
güzel.*

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiḥân idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün ‘itâbumdan

âfet-i zamân:

1. âfet-i zamân: +e

Gazel 141

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devrin, zamanın güzeli.

Ġarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

‘aff:

1. ‘aff:

Tarih 25

Mısra: 3

İffetli, namuslu.

Ḥaḳ-güy u ‘aff idi ki yogıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedidüñ

âfitâb:

1. âfitâb:

Gazel 10

Mısra: 2

Güneş.

Dilberâ ruḥsârûñ itme cilve-endâz-ı niḳâb
Perde tutmakla nihân olmaz bilürsin âfitâb

2. âfitâb:

Gazel 10

Mısra: 2

Güneş.

Dilberâ ruḥsârûñ itme cilve-endâz-ı niḳâb
Perde tutmakla nihân olmaz bilürsin âfitâb

3. âfitâb:

Gazel 12

Mısra: 8

Güneş.

Düşer ‘aks-i ruḥsârı cām-ı meye
O mâhum olur gâh gâh âfitâb

4. âfitâb:

Gazel 12

Mısra: 10

Güneş.

Meger ol dūr-i ḥüsni eyler taleb
İder baḥr-i nûra şinâh âfitâb

5. âfitâb:

Gazel 12

Mısra: 12

Güneş.

Bileydi eger luṭf-ı ḥaṭṭ-ı ruḥuñ
Ġamından olurdu siyâh âfitâb

6. âfitâb:

Gazel 12

Mısra: 14

Güneş.

Nesib ol mehe ‘arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḥ-gâh âfitâb

7. âfitâb:

Kaside 1

Mısra: 11

Güneş.

Mihr-i çarḥ-ı ‘izzinüñ bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nûrınun bir naḥl-i Tûr

8. âfitâb:

Gazel 12

Mısra: 1
Sevgili.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

9. **āfitāb:**
Gazel 12
Mısra: 4
Sevgili.

Döner bir çerāğ-ı seher-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

10. **āfitāb:+um, +dan**
Gazel 145
Mısra: 2
Sevgili.

Beni ayırdı hayālî huzūr u ẖ'ābumdan
Bugün haber mi gelür bilmem āfitābumdan

11. **āfitāb:+um**
Gazel 147
Mısra: 4
Sevgili.

Reşkden rahş-ı felek hurşidi hāk-endāz ider
Āfitābum cive-gāhuñ hāne-i zīn olmasun

12. **āfitāb:**
Gazel 12
Mısra: 2
Güneş.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

13. **āfitāb:**
Gazel 12
Mısra: 6
Mürşit.

Sezā olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

14. **āfitāb:+dan**
Gazel 146
Mısra: 8
Sevgili.

İtmez gurūr-ı ẖsn ile bir nazra 'aksine
Meşşāta itse āyīnesin āfitābdan

‘afv:

1. **‘afv:+üñ**
Gazel 54
Mısra: 9
Af, bağışlama.

Cürm oldı Nesībā sebeb-i cilvesi ‘afvuñ
H̱sn-i mehi efzūde ider turra-i şebdūr

afyon-ẖ'ār:

1. **afyon-ẖ'ār:**
Kıt'a 2
Mısra: 3
Afyon içen.

Añla keyfiyet-i ahvālūñi ey afyon-ẖ'ār
Dūd-ı gerdün seni bir hābbeye muhtāc itdi

āgāh:

1. **āgāh:**
Mesnevi 2
Mısra: 15
Haberî olan, haberli, haberdar.

Sen daḥî olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı taleb içre olma güm-rāh

ağar:-

1. **ağar:-dı**
Kaside 9

Mısra: 4

Ağarmak, beyazlamak.

Yâ niceye dek tırta-i hûbâna ta'alluk
Ağardı bu sevdâ ile mûy-ı ser ü ebrû

âgâz:

1. **âgâz:-ı**

Gazel 106

Mısra: 16

Başlangıç.

Bir rāha 'āzīmüz ki Nesīb anda menzilün
Āgâzı var miyānesi var intihāsı yok

âgâz eyle:-

1. **âgâz eyle:-me**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Nā-maḥal güftāra āgâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinün pāyesin dūn eyleyen

âgâz it:-

1. **âgâz it:-di**

Tahmis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başlamak.

Hevā germ âteşin feryāda āgâz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i 'ışka sîne-çāk olmak

āgeh-dil:

1. **āgeh-dil:**

Gazel 65

Mısra: 15

Hâlden anlar; ârif.

Āgeh-dil olan Nesīb her dem
Müstagraḫ-ı h'âb-ı gâflet olmaz

âğıste:

1. **âğıste:**

Gazel 127

Mısra: 5

Bulaşmış.

Cism-i nizārı olmasa āğıste eşk ile
Süzân iderdi bülbülü tâb-ı cemāl-i gül

ağız:

1. **ağız:**

Gazel 49

Mısra: 3

Ağız.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
'Āşka nīm tebessümle tesellā mı gelür

ağla:-

1. **ağla:-duk, -um, -ca**

Gazel 139

Mısra: 9

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Leb-rîz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

2. **ağla:-y, -acaḫ**

Gazel 45

Mısra: 1

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Ne ḥālüm ağlayacak yâr-i ḡam-güsârum var
Ne keşf-i rāza sezâ-vâr yâr-i ḡarum var

3. **ağla:-r, -dı**

Gazel 186

Mısra: 9

Gözyaşı dökmek.

Sitem-kārum kim ağlardı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i sahtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

4. **ağla:-**

Gazel 124

Mısra: 10

(tövbe bağlamında pişmanlıkla) Ağlamak, gözyaşı
dökmek.

Nücüm-āsā gözüñ aç dök sirişküñ ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gİR-i āh-ı şubh-gāhī ol

5. **ağla:-y, -up**

Rübai 54

Mısra: 3

Ağlamak, göz yaşı dökmek.

Gördükçe cemālūñ ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

6. **ağla:-t, -ma**

Gazel 53

Mısra: 2

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

7. **ağla:-r, -sa, -m**

Gazel 142

Mısra: 6

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Cefā öğretduñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakībā hurrem olmazsın

8. **ağla:-r**

Gazel 171

Mısra: 5

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinūñ
Luṭfinda da cevrindeki deñlü si'at olsa

9. **ağla:-r, -am**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Ağlamak, gözyaşı dökmek.

Geh 'adl-i Hakk u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me'al-i hāl iderem kanlar ağlaram

ağlat:-

1. **ağlat:-dun**

Gazel 31

Mısra: 6

Ağlatmak.

Hālime düşmen güler derd-i firākuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

āğüş:-

1. **āğüş:-ı, +n**

Gazel 159

Mısra: 6

Kucak.

İbtidā 'ilm-i fenā dersin okur kevine gelen
Lāya timsāl görür māderinūñ āğüşın

2. **āğüş:-a**

Gazel 213

Mısra: 10

Kucak.

Girüp zİR-i lihāf-ı goncaya bād-ı şabā gūyā
Peri āğüşa bir maḥbūb-ı hūb-ı dil-sitān çekdi

āğüş-ı bİkr-i gonca:

1. **āğüş-ı bİkr-i gonca:-da**

Gazel 127

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Taze goncanın kucağı.

Āğüş-ı bîkr-i gıncada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet ile ser-efgen nihâl-i gül

āğüş-ı gül:

1. **āğüş-ı gül:**+dür

Gazel 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gülün(sevgilinin) kucağı.

Câyı geh āğüş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

āğüş-ı hasret:

1. **āğüş-ı hasret:**+e

Gazel 170

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hasret kucağı.

Fürkâtde daîhi dūr degüldür o mâha dil
Her şeb çeker hayâlini āğüş-ı hasrete

āgyâr:

1. **āgyâr:**+dan

Gazel 158

Mısra: 8

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Ceyb-i gayra gevherin vaz' eyleyen 'âkıl degül
Olsun esrâruñ nühüfte yârdan āgyârdan

2. **āgyâr:**

Gazel 166

Mısra: 5

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Cânânı geçürdi Ya'ka'dan dideler āgyâr
Göz yaşı dü-rüd olsa n'ola reh-güzerinde

3. **āgyâr:**+ı

Müfret 12

Mısra: 2

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Kim baksa 'âleme nazar-ı i'tibâr ile
Mümkün midür ki fark ide āgyârı yâr ile

4. **āgyâr:**

Tahmis 2

Mısra: 17

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Āgyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cânı mı var kâtilümüzdür

5. **āgyâr:**+ı

Rûbai 45

Mısra: 3

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Memnûn görürüz vaşluñ ile āgyârı
Mesrûr gelüp kûyuña maḥzûn giderüz

6. **āgyâr:**

Gazel 101

Mısra: 1

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Olurdum mütteḥid yâr ile āgyâr olmasa mâni'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥâr olmasa mâni'

7. **āgyâr:**

Gazel 168

Mısra: 7

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Şart-ı 'işmet bu midur kim seni āgyâr degül
'Aks-i ruḥsâruñı âyîne peymâne göre

8. **āgyâr:**+a

Gazel 119

Mısra: 3

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luṭfuñ tevehhümiyle dili ḥurrem eyledük

9. **ag̃yār**:+dan

Kaside 1

Mısra: 5

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Herkesi fāriğ ide ağyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pūr

10. **ag̃yār**:+ı

Gazel 76

Mısra: 7

(Âşığa göre) Sevgilisinin dost edindiği kimseler,
rakipler; başkaları.

Helāk-i nāz ider ağyārı ‘āşıkı maḥrūm
O cevır-pîşe şevāb u güneh nedür bilmez

11. **ag̃yār**:

Gazel 40

Mısra: 7

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Ağyār ile düçār olıcaḳ ol perī baña
Bir merḥabā dimez görür anı gelür geçer

12. **ag̃yār**:

Gazel 49

Mısra: 5

Rakipler, sevgilinin dost edindiği kimseler.

Dem ü laḥm olduḡuñ ağyār ile fikrümde iken
Çeşümüme gelse ḥayālün daḡi tenhā mı gelür

ag̃z:

1. **ag̃z**:+ı, +n, +da

Tarih 13

Mısra: 6

Ağız, dudak.

Müttakī perhīz-pîşe kâşif-i rāz-ı derūn
Keşfi ehl-i Saḳız'uñ ağzında olmışdı mesel

āh:

1. **āh**:+uñ

Gazel 66

Mısra: 5

İnilti, feryat.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men‘ idemez
Dām-ı āḡuş-ı gümān sedd-i reh-i tīr olmaz

2. **āh**:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

İnilti, feryat.

Āh ey felek sitem me’āsir
Besdür dil-i zāra bu ‘adāvet

3. **āh**:+ı

Gazel 171

Mısra: 7

İnilti, feryat.

Şermende-i ‘işyān olanuñ āhı Nesībā
Cūş-āver-i emvāc-ı yem-i maḡfired olsa

4. **āh**:

Gazel 86

Mısra: 13

İnilti, feryat.

‘Adüv muḳīm-i ser-i kūy-ı yārdur şad āh
Nesīb o rû-siyehüñ ḡalibā yerin tıtmaz

5. **āh:**+u, +muz

Gazel 48

Mısra: 1

İnilti, feryat.

Āhumuz şāhid-i te'sīri der-āgūş eyler
Nālemüz Zühre-i ħunyā-geri ħāmūş eyler

6. **āh:**+u, +muz

Gazel 74

Mısra: 2

İnilti, feryat.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesihā iderüz
Kuvvet-i nāmiye-i 'ışk ile ol ħāküz kim

7. **āh:**+ı

Gazel 110

Mısra: 6

İnilti, feryat.

Ma'müre-i günāhı yaķup itmege ħarāb
Besdür bir āhı gūşe-güzin-i nedāmetüñ

8. **āh:**

Gazel 51

Mısra: 3

İnilti, feryat.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bī-hüde te'sīr-i seyf bilmezler

9. **āh:**

Gazel 67

Mısra: 5

İnilti, feryat.

N'ola ehl-i riya 'uŝŝāk-veş āh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i ŝeydāda feryād u enin olmaz

10. **āh:**

Gazel 117

Mısra: 7

İnilti, feryat.

Şahrāya şaldı Qays-şıfat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle gazālāne gözlerün

11. **āh:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

İnilti, feryat.

Teller taķup külāhuma ey āh şu'leden
Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

12. **āh:**

Gazel 101

Mısra: 8

Keşke.

Raķib-i bed-dile miķdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī'

13. **āh:**

Gazel 209

Mısra: 4

Keşke.

Mümkin olurdu seyr-i nezzāre o meh-veşe
Āh olmayaydı şerm ü ħayā gibi hā'ili

14. **āh:**

Gazel 94

Mısra: 5

İnilti, feryat.

Āh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tire şarılmış

15. **āh:**

Mesnevi 4

Mısra: 10

Eyvah! Ne yazıkl.

Her gice yeyüp kuşar seĥergāh
Ammā ki ģidāsı cānludur āh

āh āh:

1. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

2. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

3. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş ḥūn bağrumı
Ol nev-āmūz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

4. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Eylerem bî-hūde kūy-ı yārden şad reh-güzer
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

5. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı 'ışkında virem cān direm olmadı naşib

6. āh āh:

Gazel 184

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acı ve pişmanlık durumunda söylenen söz.

Ol gül-i gülzār-ı nāza olalı bülbül Nesib
Ḥasret ile mübtelā-yı ḥār ḥārum āh āh

āh eyle-:

1. āh eyle-:-r

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Görüp melāmetümi şahş-ı 'işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü giribānuñ

2. āh eyle-:-me, -düm

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Ḥayf kim rüyūña bir germ nigāh eylemedüm
'Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

3. āh eyle-:-sün

Gazel 185

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Feryat etmek, inlemek, sızlanmak.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

āh it-:

1. āh it-:-me, -den

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnlemek, feryat etmek, şikâyet etmek.

Ferâgat eylese âh itmeden karar idemez

Nesib-i zâr-ı siyeh-rûzgârı gördün mi

âh u feryâd:

1. âh u feryâd:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Ağlama, inleme, feryat etme.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân

Tâ ‘arşa irişdi âh u feryâd

âh u figân:

1. âh u figân:

Gazel 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Dil gitdi hûş gitdi dükendi şekib ü şabr

Âh u figân da kalmadı tâb u tüvân gibi

âh u nâle:

1. âh u nâle:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağlamak ve inlemek.

Ey hûn-ı dide geldi demi neş’e vir baña

V’ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

âh u nâle id-:

1. âh u nâle id-:-er

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ağlamak ve inlemek.

Bî-hûde âh u nâle ider ‘andelib-i dil

Dehrün şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥârı ne

âh u vâh id-:

1. âh u vâh id-:-en, -üñ

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Ah vah etmek.

O ḥüsn-i tâb-ı güdâza nazar kıl inşâf it

Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenün

ahad:

1. ahad:

Kaside 4

Mısra: 4

Bir, tek, yek.

Eylemez cins-i kemâlâtuñ şümârında vefâ

Defter-i vaşfuñda ahad olsa ser-tâ-pâ mi‘ât

ahâli:

1. ahâli:

Tarih 27

Mısra: 15

Halk, insanlar.

Nesib-âsâ ahâli didi tebrik ile târiḥin

Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

ahâli-i ğınâ:

1. ahâli-i ğınâ:-nuñ

Kıt'a 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Halkın zenginliği.

‘Ucbına nazar eyle ahālî-i ğinānuñ
Tevcihe ‘inān eyleyicek dār-ı bakāya

aḥbāb:

1. **aḥbāb:~a**

Tarih 28

Mısra: 9

Dost, sevgili.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā’im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ’dan istedümse mā-ḥaṣāl oldu

2. **aḥbāb:~ı**

Gazel 213

Mısra: 14

Dost, sevgili.

O ṣāhib-ṣadrı Ḥaḳ dā’im mu‘ammer ide ṣadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

3. **aḥbāb:~ı**

Tarih 5

Mısra: 9

Dost, sevgili.

Cümle aḥbābı didi tārīḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabūl

‘ahd:

1. **‘ahd:~ı, ~n, ~e**

Kaside 1

Mısra: 14

Söz, yemin.

İtdi iḥyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse ṣāyeste eger yevmü'n-nüşür

‘ahdi-i yārān:

1. **‘ahdi-i yārān:~e**

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgililik anlaşması.

Yūsuf’a ṣefḳat olur ḡadr-i ṣarīḥ-i iḥvān
Şimdiki ṣive-i bed ‘ahdi-i yārāne göre

āhen:

1. **āhen:**

Rübai 43

Mısra: 2

Demir.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb ṣemşir olmaz

aheng-i düşmen:

1. **aheng-i düşmen:**

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düşmanın birliği.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zārdan
Sāz olur aheng-i düşmen inkisār-ı tārđan

āheng-i nāle:

1. **āheng-i nāle:**

Gazel 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İnleyişine katılmak, birlikte inlemek.

Dür-sübḥa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seḥer Mevleviler'e

āh-ı āteş-zād:

1. **āh-ı āteş-zād:**

Gazel 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ateş çıkaran ah.

Āh-ı âteş-zād kim dāğ-ı dilüm şād-āb ider
Gülsitān-ı ʿışķa gūyā âteşin fevvāredür

āh-ı hāzīn:

1. **āh-ı hāzīn:**

Gazel 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsana hüzn veren ah.

Zulmet-fezā olur yine āh-ı hāzīn sañā
Çün perde-i şehāb

āh-ı nīm-i şeb:

1. **āh-ı nīm-i şeb:+den**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Gece yarısının ahi.

Gel cevri ķo āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet hāzer it ki nev-cüvānsın

āh-ı şeb:

1. **āh-ı şeb:**

Gazel 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gecenin ahi.

Fāriğuz veriş-i mīkdāf-ı talebden ki Nesīb
Meger āh-ı şeb imiş meltem-i keştī-i ümīd

āh-ı şehir:

1. **āh-ı şehir:+den**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen āh.

Ey şūh şebistān-ı ʿadūda çok açılma
Āh-ı şehirden hāzer eyle hāzer eyle

āh-ı şehir:

1. **āh-ı şehir:+ü, +m, +dür**

Gazel 34

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen āh.

Bir gün açar āhır der-i ümmīdümü devrān
Miftāhı o kufluñ yine āh-ı şehirümdür

āh-ı serd:

1. **āh-ı serd:**

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şiddetli ah.

Yazarken hāset-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kāğız-ı bād ide gerdūna sefer kāğız

2. **āh-ı serd:+ü, +m**

Gazel 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şiddetli ah.

İzţırāb-ı dili müzdād ider āh-ı serdüm
Şüriş-i lücce-i deryāya havādur bāʿiş

āhır:

1. **āhır:**

Gazel 3

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Peri-veş dīdeden ey bi-vefā āhır nihān olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

2. **āhır:**

Gazel 152

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhîde söyle ki havf eylesün imânından

3. **âhîr:**

Rûbai 55

Mısra: 3

Sonunda, nihayet.

Âhîr elem-i hecr-i ruhuñla kâfir
‘Uşşâkuñı hürşîd-perest eylersin

4. **âhîr:**

Rûbai 30

Mısra: 4

Son.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cânı
Tevhîd ile hatm eyleye âhîr nefesi

5. **âhîr:**

Gazel 11

Mısra: 6

Sonunda, nihayet.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhîr harâb itdün bu şeb

6. **âhîr:**

Gazel 13

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Ahrâr-ı bî-edeb olur âhîr haķîr ü h‘âr
Mâlik rîķâb iderse ‘abîdi n'ola edeb

7. **âhîr:**

Gazel 69

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Nâ-maḥal h‘âhiş-i vuşlatla Nesîbâ âhîr
Kendimüz ḥâk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

8. **âhîr:**

Tarih 8

Mısra: 4

Sonunda, nihayet.

Fazîletde vera‘da müşîķide ferd idi ḥaķķa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âhîr anı zîr-efgen

9. **âhîr:**

Gazel 176

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Murğ-ı dil Cibrîl-i pervâz olsa da âhîr Nesîb
Şayd olur elbette dām-ı zülf-i müşk-âsâsına

10. **âhîr:**

Gazel 15

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Ârāmgeh-i kaşr-ı ḥaķîkat olur âhîr
Her kimseye kim ola memet bāb-ı şerī‘at

11. **âhîr:**

Gazel 34

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümü devrân
Miftâḥı o kufluñ yine âh-ı seḥerümdür

12. **âhîr:**

Kaside 6

Mısra: 9

Sonunda, nihayet.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āhîr
Sünneti rāh-ı Hüdā' da kime kim rehber olur

āhîret:

1. āhîret: +de

Kaside 2

Mısra: 4

Öbür dünya. öldükten sonraki âlem.

Meddi'd-dühûr-ı ğayretüñ itmişdür iktizā
Tā āhîretde ümmetüñe irmeye elem

āhîrîn:

1. āhîrîn:

Gazel 79

Mısra: 13

Sonradan gelenler.

Āhîrîn cāmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

āhîrû'l-emr:

1. āhîrû'l-emr:

Gazel 17

Mısra: 8

İşin sonunda.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü haţţ ile dil-ğastayam
Bu hevâlar āhîrû'l-emr itdi tağyîr-i mizâc

2. āhîrû'l-emr:

Gazel 39

Mısra: 14

İşin sonunda.

Her zamân vaz'ı dige-gün ile gerdün Nesîb
Āhîrû'l-emr fenâsın bize îlâm eyler

ahkâm:

1. ahkâm: +ın

Gazel 133

Mısra: 3

Hükümler, kânunlar, emirler, buyruklar.

Ebruvānuñla ruĥuñ fehm idelüm ahkâmın
Çarĥ-ı ĥüsne baĥalum bedr ü hilālün görelüm

ahkâm-ı furkân-ı kadîm:

1. ahkâm-ı furkân-ı kadîm:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim'in hükümleri.

Şer'î pākūñ oldı hādî-i şirāţ-ı müstaķîm
Nesh-i edyān eyledi ahkâm-ı Furkân-ı kadîm

ahkâm-ı muşhaf-ı ruĥ:

1. ahkâm-ı muşhaf-ı ruĥ: +uñ

Gazel 106

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüz kitabı, Kuran gibi yüzün hükümleri.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruĥuñ ey mäh setr ider
Kâfir disem o ĥaţţ-ı siyâha ĥaţâsı yok

ahkar:

1. ahkar:

Kaside 5

Mısra: 5

Çok aciz, çok çaresiz.

Şāhenşāhā bu zerreden ahkar Nesîb-i zār
Dîdāruñı müşāhedeye ĥ'âst-kârdur

ahker:

1. ahker:

Gazel 24

Mısra: 3

Ateş koru.

Dil degüldür külhan-ı sînemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-ḥ'âredür

aḥker-i caḥîm:

1. **aḥker-i caḥîm:** +i

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Ger nâra düşse güşe-i çeşm-i şefâ'atüñ
Her aḥker-i caḥîmi ider pâre-i baḳam

aḥlâk:

1. **aḥlâk:**

Tarih 26

Mısra: 4

Ahlak, fazilet.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim naḳîb oldı
Fazilet menba'ı aḥlâk kâni ercümendüñüz

2. **aḥlâk:** +ı

Tarih 30

Mısra: 2

Ahlak, fazilet.

Şöhret-ârâsın ki ḥaḳḳuñda dir erbâb-ı 'uḳûl
Ḥüsn ile aḥlâḳı mümtâz oldı kendi 'ilm ile

3. **aḥlâk:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Ahlak, fazilet.

Aḥlâḳ kitâbı Mesnevi'dür
Burhân-ı ricâl-i ma'nevîdür

aḥlâk-ı ḥamîde:

1. **aḥlâk-ı ḥamîde:** +dür

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Övgüye layık, eksiksiz, kusursuz ahlak.

Aḥlâḳ-ı ḥamîdedür ser-â-pâ
Âdem dinilen güzîde ma'nâ

Aḥmed:

1. **Aḥmed:** +üñ

Tarih 27

Mısra: 3

Hız. Muhammed.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Aḥmed'üñ 'ömri füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi iḥyâ

2. **Aḥmed:** +i

Tarih 32

Mısra: 1

Sultan Ahmed Han.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Aḥmed'i elṭâf-ı Rabbânî
Serîr-i salṭanatda tâ-be-maḥşer ber-ḳarâr itsün

Aḥmed-i Muḥtâr:

1. **Aḥmed-i Muḥtâr:**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed.

Aḥmed-i Muḥtâr maḥbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ
Maḥrem-i ḥalvetgeh-i esrâr-ı Ḥallâk-ı Ğafûr

2. **Aḥmed-i Muḥtâr:**

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed.

Maḥbûb-ı Ḥudâ kân-ı hüdâ Aḥmed-i Muḥtâr
Kim zerre-i nûr-ı ruḥîdur zîver-i mînû

Ahmed-i Mürsel:

1. Aḥmed-i Mürsel:

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed.

Nāzenin yar-i Ḥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

aḥrār-ı bî-edeb:

1. aḥrār-ı bî-edeb:

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Edebsiz hür kimseler.

Aḥrār-ı bî-edeb olur āḥir ḥākīr ü ḥ’ār
Mālik rīkāb iderse ‘abīdi n’ola edeb

aḥsen eyle-:

1. aḥsen eyle-:-di

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güzel eylemek.

Zāt-ı pākūñ cevher-i eltāfa ma‘den eyledi
Ḥilḳatūñçün cümle-i eşyāyı aḥsen eyledi

aḥsenü'l-‘amel:

1. aḥsenü'l-‘amel:

Kaside 2

Mısra: 13

Amellerin güzeli.

Tā ola fıkır-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola āşīnā kâlem

aḥter:

1. aḥter:-e

Gazel 182

Mısra: 1

Yıldız.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ṭa‘ne ider mihr-i envere

2. aḥter:

Gazel 134

Mısra: 4

Yıldız.

Ruḥuñda ḥāl-i mu‘anber mi ceste ceste ṭuran
Sipīhr-i ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

3. aḥter:-den, +dür

Gazel 91

Mısra: 3

Talih, baht.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bā‘iş ne ola ol meh-veş

āḥū:

1. āḥū:

Gazel 39

Mısra: 7

Ceylan.

Şayd içün zāhid ol āḥū nigeḥi ḥavfum bu
Eldeki sübḥa-i şad-dānesini dām eyler

2. āḥū:-y, +a

Gazel 47

Mısra: 7

Ceylan.

Āḥūya ḡidā olur mı ‘uşfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

3. āḥū:

Gazel 80

Mısra: 3
Ceylan.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

4. **āhū:**
Gazel 164
Mısra: 2
Ceylan.

Dil giriftār-ı kemend-i zūlf-i şeb-gün olmada
Kaydum ey āhū nighē 'ışkuñla efzūn olmada

5. **āhū:**
Kaside 9
Mısra: 14
Ceylan.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḥliş-i necāt eyledi nuṭka gelüp āhū

āhū-çeşm:

1. **āhū-çeşm:**
Gazel 192
Mısra: 6
Ceylan gözlü, gözleri ceylana benzeyen (sevgili).

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdūr ğaraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kında ben kında

2. **āhū-çeşm:**
Gazel 198
Mısra: 3
Ceylan gözlü, gözleri ceylana benzeyen (sevgili).

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd içün ey dil
Fezā-yı 'ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

āhū-nighē:

1. **āhū-nighē:**
Gazel 76
Mısra: 1
Ceylan bakışlı.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nighē nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

āhū-yı ḥayāl:

1. **āhū-yı ḥayāl:**
Gazel 60
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Ceylan hayali. (sevgili kast edilmiştir.).

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı ḥayālūñ şir-i merd-efgen midür

āhū-yı hevā:

1. **āhū-yı hevā:**
Tahmis 2
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
İstek ceylanı.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākim
Āhū-yı hevā olsa 'aceb mi bize ḥādim

aḥvāl:

1. **aḥvāl:**
Gazel 207
Mısra: 2
Hal, durum, vaziyet.

Hücūm-ı derd ü ğamla nālemüz te'sīrden kıaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbirden kıaldı

2. **aḥvāl:**
Gazel 75
Mısra: 7
Hal, durum, vaziyet.

‘Âkıllere keşf itmezüz ahvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

3. **ahvāl:**+ü, +m

Gazel 191

Mısra: 8

Hal, durum, vaziyet.

Celāl-i hüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem ahvālüm ol sitem-kāre

4. **ahvāl:**+ü, +m, +i

Tarih 31

Mısra: 8

Hal, durum, vaziyet.

‘Âli himemā var ise ger izn-i şerifün
Ahvālümü ‘arz eyleyeyim bî-edebāne

5. **ahvāl:**+ü, +müz

Gazel 36

Mısra: 6

Hal, durum, vaziyet.

Takrîr-i hāl-i zār olur müris-i şudā‘
Ma‘lûm-ı ‘izzet olmaduk ahvālümüz mi var

6. **ahvāl:**+ü, +m, +i

Rûbai 15

Mısra: 4

Hal, durum, vaziyet.

Rû-māl-i hak-i haremün olsa naşib
Kān ağılyarak eylesem ahvālümü ‘arz

7. **ahvāl:**+i

Gazel 109

Mısra: 2

Hal, durum, vaziyet.

Beñzer binā-yı mescide māl-i harām ile
Ahvāli imtinān ile ihsān idenlerün

8. **ahvāl:**+i, +n, +i

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Hal, durum, vaziyet.

Ahvālını bir bir eyle inhā
Bu ‘āşıq-ı zār-ı bî-gümānuñ

9. **ahvāl:**+e

Gazel 188

Mısra: 1

Hal, durum, vaziyet.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşıq-ı āşüfte ahvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruhsār üstine jāle

10. **ahvāl:**+ü, +m, +i

Gazel 107

Mısra: 6

Hal, durum, vaziyet.

Mestāne düçār olmışam ol şūha ser-ā-pā
‘Arz itmişem ahvālümü ammā haberüm yok

ahvāl-i ‘ālem:

1. **ahvāl-i ‘ālem:**

Gazel 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyanın durumu.

Hzn ü şādiden nedür bu infi‘āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser ahvāl-i ‘ālem çün hayāl ü h‘āb iken

ahvāl-i dünyā:

1. **ahvāl-i dünyā:**+y, +ı

Gazel 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya halleri.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı nazar kâğız

ahvāl-i pür-melāl:

1. **ahvāl-i pür-melāl:** *ü, +m, +i

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Acınacak hâller, durumlar.

Yok dergehünden özge baña melce' ü melāz
Ahvāl-i pür-melālümü 'arz eylesem ne ğam

ahvāl-i 'uşāt:

1. **ahvāl-i 'uşāt:** *a

Rübai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Günahkarların durumu, vaziyeti.

Ey hâtem-i enbiyā Nebiyy-i erfa'
Sensin olan ahvāl-i 'uşāta eşfa'

ak:-

1. **ak:-** -it, -dı

Gazel 129

Mısra: 3

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

İdince girye-i şādî ağıtdı dide dü-rüd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi hâlel

2. **ak:-** -ar

Kıt'a 8

Mısra: 4

(Göz yaşı) Dökülmek, akmak, düşmek.

Merām-ı vaşla vâsıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şām u şehir şimdi

'akākīr:

1. **'akākīr:**

Gazel 78

Mısra: 10

İlaç yerine kullanılan kökler.

Olamaz mekr ü hıyel sedd-i mesil-i idbār
Maraż-ı mevte 'akākīr ile dermān olmaz

akça:

1. **akça:**

Gazel 4

Mısra: 3

Gözyaşı.

Akça dökseñ derdini ta'dād için 'āşıklaruñ
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i didesüz bu mācerā

akdem:

1. **akdem:**

Gazel 142

Mısra: 14

Önce, evvel.

Ol üstād-ı suhan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden akdem olmağıla a'lem olmazsın

'akd-i pāk-i dürr-i ter:

1. **'akd-i pāk-i dürr-i ter:** *dür

Gazel 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saf ve taze inciden yapılan gerdanlık.

Nesibā gerdan-i cānāne-i 'irfāna ziverdür
Güzide 'akd-i pāk-i dürr-i terdür halka-i tevhi'd

'ākıbet:

1. **'ākıbet:**

Gazel 72

Mısra: 3

İşin sonu, neticede, sonuçta.

‘Āķibet fersūde itdi kāle-i kāmın kesād
Çār-süy-ı devletün çok kām-gārın görmişüz

2. ‘ākibet:

Gazel 88

Mısra: 9

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Pây-dār olmaz heves-āsā Nesībā ‘ākibet
Dār-ı ‘ışka olmasa seng-i melāmetden esās

3. ‘ākibet:

Gazel 137

Mısra: 9

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘ākibet
Ben o bî-dādı Nesībā māyil-i dād eyledüm

4. ‘ākibet:

Gazel 22

Mısra: 3

İşin sonu, neticede, sonuçta.

‘Āķibet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki ḥük-m-i ezelde oldı sa‘īd

5. ‘ākibet:

Gazel 72

Mısra: 9

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesībā ‘ākibet
‘Arşa-i kibrüñ niçe çäbü-k-süvārın görmişüz

6. ‘ākibet:

Gazel 207

Mısra: 5

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Dem-i vuşlat gözümde ‘ākibet ḥ‘āb u ḥayāl oldı
Bu rü‘ya-yı perîşān ba‘d-ezīn ta‘bīrden qaldı

7. ‘ākibet:

Tarih 7

Mısra: 6

İşin sonu, neticede, sonuçta.

Gezerek bādiye-i ḡurbeti seyyāḥāne
‘Āķibet Konya'ya sevk itdi mürür-ı eyyām

‘ākibetü'l-emr:

1. ‘ākibetü'l-emr:

Gazel 138

Mısra: 7

En sonunda, sonuçta.

Sen māha qarın itmediler ‘ākibetü'l-emr
Bu ṭālî‘-i vārün ile bu baḥt-ı siyāhum

‘ākifān-ı dergah-i Pîr:

1. ‘ākifān-ı dergah-i Pîr: +i

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Pîr'in dergahında ibadet edenler.

Ser-ā-pā itdi iksā ‘ākifān-ı dergah-i Pîr'i
Şafā baḥş eyledi nev hırkalarla qalb-i ihvāna

‘ākıl:

1. ‘ākıl: +e

Gazel 38

Mısra: 11

Akıllı.

Dīde-i inşāf-veş mizān yoḡdur ‘ākıle
Vezn-i cāhil kūy-ı qanṭar-ı enāniyyetledür

2. ‘ākıl: +ler, +e

Gazel 75

Mısra: 7

Akıllı.

‘Ākıllere keşf itmezüz ahvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

3. ‘ākıl:

Gazel 100

Mısra: 7

Akıllı.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışka ‘ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazḡ

4. ‘ākıl: +ler, +e

Rūbai 36

Mısra: 1

Akıllı.

‘Ākıllere lāzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı ‘uḡalāya ‘āşıḡ olmaz dil-bend

5. ‘ākıl: +i, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 6

Akıllı.

Şahrā-yı maḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en ‘ākılümüzdür

6. ‘ākıl:

Gazel 200

Mısra: 7

Akıl, akıllı kimse

‘Ākıl ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bī-çāre şafā şanmış bī-hūde bu gavḡāyı

7. ‘ākıl:

Gazel 158

Mısra: 7

Akıl, akıllı kimse.

Ceyb-i ḡayra gevherin vāz‘ eyleyen ‘ākıl degül
Olsun esrāruñ nüḡüfte yārdan āḡyārdan

‘ākıl eyle-:

1. ‘ākıl eyle-:-mez

Kıt'a 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek, akıl etmek.

Ḥaḡḡ'a hem dirsın muḡıbbem hem idersin ma‘şiyet
Eylemez ‘ākıl olan böyle muḡāle i‘timād

‘akīm ol-:

1. ‘akīm ol-:-sa

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bereketsiz, verimsiz olmak.

Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnū‘ātsın
Vāz‘-ı mislünde ‘akīm olsa n'ola çār-ümmühāt

akıt:

1. akıd(t)-:-ur

Gazel 131

Mısra: 9

Akıtmak, dökmek.

Deheninden geh olur zehr akıdur çün su‘bān
Gāh olur mürdeye cān-baḡş-ı Mesīḡā-yı ḡalem

‘akkām:

1. ‘akkām:

Gazel 195

Mısra: 6

Kervancı, deveci.

Maḡrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḡterān

‘Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş‘ali

‘akl:

1. ‘akl: +ı

Gazel 111

Mısra: 5
Akıl.

İhâta eyleyemez ‘aklı kâdr-i cānānı
Tarîk-ı ‘ışkda fark-ı gedā vü şāh idenün

2. ‘akl: +a
Kaside 4
Mısra: 2
Akıl.

Şîve-i sırr-ı daķık-ı men reani kad reay
Hayret-efzā oldu ‘akla itdi iskāt-ı dühāt

3. ‘akl: +a
Terkib-bend 1
Mısra: 10
Akıl.

Bu cünbüş-i kâmetün görünler
Bir daķı olur mı ‘akla maķrûn

4. ‘akl:
Gazel 64
Mısra: 11
Akıl.

‘Akl ile bil maķbes-i ten içre cānuñ zucretin
Yūsuf’uñ hālın refîk-ı güşe-i zindāna sor

5. ‘akl:
Gazel 68
Mısra: 7
Akıl.

Nîk ü bed farkını müstelzim olan ‘akl ancak
Vaz’-ı nâ-sâz ile nâ-dāna hacālet gelmez

6. ‘akl: +u, +muz
Tahmis 1
Mısra: 6
Akıl.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez ‘aklumuz bu hüy u hāya

7. ‘akl: +ı, +y, +la
Gazel 75
Mısra: 9
Akıl.

Bîgâne olursak n’ola ‘aklıyla Nesibā
Dil-dāde-i cānāne-i bîgâne-nüvāzuz

8. ‘akl:
Kaside 6
Mısra: 1
Akıl.

Gerçi evşafını ‘akl itmez ihâta lâkin
Medh-i maķdûm eşer-i sıdķ-ı dil-i çāker olur

‘akl-ı beşer:

1. ‘akl-ı beşer:
Kaside 10
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
İnsan akl.

Kemāl-i kâdrini ‘akl-ı beşer ihâta ne mümkün
Olur mı kâr-ı tekāver naşib-i tab’-ı ba‘îre

‘akl-ı Felâtûn:

1. ‘akl-ı Felâtûn:
Gazel 144
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Felatun'un akl.

Hem-kāre-i Kays oldu niçe ‘akl-ı Felâtûn
Sihr-āveri-i ğamze-i bisyār-ı fenûmden

‘akl-ı kâşır:

1. 'aql-ı kâşır:

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Eksik, kusurlu akıl.

'Aql-ı kâşır rütbe-i 'izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret büddür ehl-i tîbâk-ı 'âliyât

2. 'aql-ı kâşır:

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eksik, kusurlu akıl.

Hâk-i küyüñ kuhl idenler oldılar ehl-i nâzar
Sırr-ı maḥbûbiyyetüñde 'aql-ı kâşır ḥîre-ser

akrân:

1. akrân:+dan

Tarih 1

Mısra: 7

Bir yaşta veya bir rütbede olanlar.

Ṭarîḳ-ı 'ilmde mümtâz idi akrândan şâyed
Anı mümtâz ide 'izzetle Bârî bezm-i ḳurbetde

2. akrân:+ı

Mesnevi 5

Mısra: 3

Denk, eş.

Mihribânlıkda yoḳdur akrânı
Birdür ammâ bulınamış sâñî

'akreb:

1. 'akreb:+üñ

Gazel 170

Mısra: 6

Akrep.

Rüşen-dilân ezâsına çarḥuñ ḥamûl olur
Gör 'akrebüñ taşalluñını rüy-ı sâ'ate

'aks:

1. 'aks:+i, +n

Gazel 123

Mısra: 7

Akis, yansıma.

Eyle izhâr-ı şafâ-yı dilüñ 'aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün 'amel-i ḥakkâk ol

2. 'aks:+i, +n

Gazel 133

Mısra: 11

Akis, yansıma.

Gösterür mi 'acaba baḥt-ı siyâhuñ 'aksin
Şafvet-i sîne-i âyîne-mişâlüñ görelüm

3. 'aks:+i, +n, +e

Gazel 146

Mısra: 7

Akis, yansıma.

İtmez gurûr-ı ḥüsn ile bir nazra 'aksine
Meşşâta itse âyînesin âfitâbdan

'aks ol-:

1. 'aks ol-:-ınca

Tarih 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tam tersi olmak.

Evvelinüñ ḥâl-dârı sâde-i âḥırla beş
'Aks olunca altı târîḥ oldı 'add ile dilâ

'aks-i âyîne:

1. 'aks-i âyîne:+de

Gazel 157

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aynadaki yansıma.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyīnede bī-şūret ider mi mesken

‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbet:

1. ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbet: *dür

Gazel 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Muhabbet ehlinin eğlencesinin yansıması.

Sipihrüñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğı yārüñ vefādār olduğımdandır

‘aks-i encüm:

1. ‘aks-i encüm: *i

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yıldızların yansıması.

Āb içre ‘aks-i encümi dā’im kıyās ider
İkbāl-i devlet-i feleke i’timād iden

‘aks-i geysū-yı dü-tā:

1. ‘aks-i geysū-yı dü-tā:

Gazel 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki büklüm olan saçların yansıması.

Yine mir’āt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derün-ı gonca güyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

‘aks-i gül-i rüy:

1. ‘aks-i gül-i rüy: *u, *ñ, *la

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin (Hz. Muhammed sav) gül yüzünün yansıması.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyüñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rüḥuñla ‘arş üze mesken eyledi

‘aks-i ḥüsn:

1. ‘aks-i ḥüsn: *i, *n, *den

Gazel 147

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik yansıması.

‘Aks-i ḥüsninden bile dil-gır olur āyīnede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şüh-ı ḥōd-bīn olmasun

‘aks-i ruḥsār:

1. ‘aks-i ruḥsār: *uñ, *ı

Gazel 168

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yüzünün yansıması, görüntüsü.

Şart-ı ‘işmet bu mıdur kim seni ağıyār degül
‘Aks-i ruḥsāruñı āyīnede peymāne göre

2. ‘aks-i ruḥsār: *ı

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yanağının yansıması.

Düşer ‘aks-i ruḥsārı cām-ı meye
O māhum olur gāh gāh āfitāb

‘aks-i rüy:

1. ‘aks-i rüy: *ı, *n

Gazel 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yüzünün yansıması.

Ele āyīne alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftūn ider ḥurşidine māhı

‘aks-i rüy-ı şāhed-i feyz:

1. 'aks-i rüy-ı şâhed-i feyz':i

Gazel 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün yansımın bolluğu.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rüy-ı şâhed-i feyzi
Ki bir âyine-i rüşen-güherdür halka-i tevhid

'aks-i turra-i yâr:

1. 'aks-i turra-i yâr:

Gazel 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sevgilinin perçeminin yansımaları.

Nesib sağara düşdükçe 'aks-i turra-i yâr
İder dimâğımı pür-büy-ı müşk-nâb şarâb

akşâm:

1. akşâm:

Mesnevi 4

Mısra:1

Akşam.

Akşâm olıcağ figâna başlar
Hengâmesine doyar mı başlar

akterân:

1. akterân:

Gazel 180

Mısra: 7

Taraflar, bölgeler, kısımlar.

O mâha akterân ümmidin itmeme tâlî'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i bahtum sa'îd olsa

akvâl-i Hudâ:

1. akvâl-i Hudâ:~sın

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın sözleri.

Perde-i ef'âl ü akvâl-i Hudâ'sın bî-merâ
Ma remeyte mazhariyyet câhına oldı berât

al-:

1. al-ur, -lar

Gazel 52

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Anuñ muşkabelesi cân alurlar 'âşıqdan
Katil-i 'ışık olanuñ hûn-bahâsıdur gam-ı yâr

2. al-:-miş

Gazel 104

Mısra: 5

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Ol dehân-ı tengden harf-i vefâ almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün 'âşık telef

3. al-:-ma, -sa

Gazel 159

Mısra: 10

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Müft bir kâr görilmez gamı def' itmez eger
Bâde 'ayyâşların almasa naqd-i hûşın

4. al-:-ma, -sa

Gazel 159

Mısra: 8

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmamak.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesib
Açamaz ney nefes almasa leb-i hâmuşın

5. al-:-dı

Gazel 178

Mısra: 15
(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Bir taze şikâr aldı Nesibâ yine oldu
Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye perîde

6. **al:-ma, -dan**

Gazel 183

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeḥ-i mestāne

7. **al:-ur, -sa**

Gazel 195

Mısra: 1

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Her kim alursa pîr-i ḥarābâtıdan eli
Ser-menzil-i ümîde başâr kām-ı evveli

8. **al:-sa**

Gazel 197

Mısra: 5

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Ele âyine alsa 'aks-i rûyın eyler âşüfte
'Aceb fettândur meftûn ider ḥurşidine mâhı

9. **al:-maz, -sa**

Rûbai 43

Mısra: 2

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Nâ-râst olursa çüb eger tîr olmaz
Âhen almazsa âb şemşîr olmaz

10. **al:-dı**

Tarih 18

Mısra: 2

Bürümek, sarmak, kaplamak.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesîm-i iḳbâl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

11. **al:-an, -lar**

Tahmis 4

Mısra: 1

Almak, tutmak.

Alanlar ders-i ma'nî dâğ-dâr olmaz ḥuşûmından

Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuşûşından 'umûmından

12. **al--du, -m**

Kaside 2

Mısra: 1

Almak, elde etmek.

Aldum nuḳûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

13. **al:-du, -m**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Almak, elde etmek.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i faḳr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdı aldum ben ḥaber şimdi

14. **al:-mış**

Tarih 18

Mısra: 1

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi 'adl ile fermân-fermâ

15. **al:-in, -maz**

Gazel 27

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berķ-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı ‘ışkdan maḥşûl-i âsâyiş

16. **al:-i, -n, -maz**

Gazel 66

Mısra: 7

Haber almak.

Ehl-i dilden haber alınmaz ise n'ola Nesîb
Sebak-âmûzi-i ‘irfânda tekrîr olmaz

17. **al:**

Gazel 64

Mısra: 3

(buyur) al anlamında kullanılmıştır.

Cân u cismûñ al peyâmın ḥıdmet eyle kâmile
Verd ü ḥâruñ luṭf u cevvin bülbül-i nâlâna şor

18. **al:-u, -r**

Gazel 3

Mısra: 3

(herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Alur ârāmumı cûlar gibi gayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül gayr ile serv-i çemen-âsâ

19. **al:-up**

Gazel 198

Mısra: 9

Almak, tutmak.

Meded üftâdeññ bir cām ile destin alup ḳaldur
Ayağñ öpmege sâķi dil-i derd-âşinâ düşdi

20. **al:-maz**

Gazel 77

Mısra: 11

Almak, tutmak.

Nesîbâ dürr olursa güşuna almaz yine ‘âşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

21. **al:-ma**

Gazel 53

Mısra: 3

(Herhangi bir şeyi) tutup yerinden ayırarak elinde veya yanında bulundurmak.

Alma hengām-ı ḡazab ḥançerüññ peyvendin
‘Âşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-âne naẓar

22. **al:-ur**

Gazel 159

Mısra: 1

Almak (aklım).

Pür-füsündür ki alur siḥr ile ḥalkuñ ḥuşın
Ḥırz-ı cân şanma fenānuñ direm-i menķuşın

23. **al:-ur**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Almak, kabul etmek.

İḥsân yerine ehl-i hüner âferîn alur
Dünyâda ḳalmamış hele bir şāḥib-i himem

al:

1. **al:**

Gazel 127

Mısra: 8

Al, kırmızı.

Gāḥi yüzine güldi geḥi çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

2. **al:**

Gazel 165

Mısra: 1

Al, kırmızı.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

3. **al:**

Gazel 178

Mısra: 12

Al, kırmızı.

Hâl ü ruhı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

âl:

1. **âl: +ü, +ñ, +e**

Kaside 3

Mısra: 14

Aile (Al-i beyt bağlamında).

Hem-şümâr-ı kaatre-i 'ummân olsun rûhuña
Âlüne aşhabuña dâ'im şalâtıyla senâ

2. **âl: +ü, +ñ, +e**

Kaside 4

Mısra: 14

Aile (Al-i beyt bağlamında).

Tâ kıyâmet her dehenden ola rûh-ı pāküne
Âlüne aşhabuña yüz biñ taḥiyyât ü şalât

3. **âl: +e**

Kaside 8

Mısra: 14

Aile (Al-i beyt bağlamında).

Şalât-ı Hudâ rûhuña ola vâşıl
Daḥı rûh-ı aşhâb ile Âl'e munzam

4. **âl:**

Kaside 2

Mısra: 16

Aile; Soy, nesep.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşhâba daḥi hem

âl ü şahb:

1. **âl ü şahb: +uñ, +a**

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ehl-i beyt ve sahabeler.

Rûh-ı şerîfüne ola vâşıl şalât-ı Hakk
Hem âl ü şahbuña ki zevât-ı kibârdur

a'lâ:

1. **a'lâ:**

Tarih 19

Mısra: 8

(Daha, en, pek) yüksek; fazla.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu ḥayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daḥi a'lâ

2. **a'lâ:**

Tarih 28

Mısra: 2

(Daha, en, pek) yüksek; fazla.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihân-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lâ cibill oldı

'alâka:

1. **'alâka: +y, +ı**

Gazel 185

Mısra: 12

Bağlantı, ilişki.

Küyından eyledükçe Nesîb ol şâhuñ güzer
Kaṭṭ eylerüz ‘alâkayı cân u cihân ile

âlâm-ı devr-i çarḥ-ı gerdün:

1. âlâm-ı devr-i çarḥ-ı gerdün:ı

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dönen feleğin elemeleri.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tiğ-ı nâzı bildüğünden ıalma ey ḥûnî

aldan-:

1. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 1

Aldanmak, yanılmak.

Şaḳın müsâ‘de-i rûzgâra aldanma
Dem-i şitâda zühûr-ı bahâra aldanma

2. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 2

Aldanmak, yanılmak.

Şaḳın müsâ‘de-i rûzgâra aldanma
Dem-i şitâda zühûr-ı bahâra aldanma

3. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 4

Aldanmak, yanılmak.

Mişâl-i sebze-i bigâne pây-dâr olmaz
Tarâvet-i çemen-i i‘tibâra aldanma

4. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 6

Aldanmak, inanmak.

Şadâ-yı bî-hüde-i kûh-sâra aldanma
Nidâ-yı ‘ışkı işit mümkünâta virme göñül

5. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 8

Aldanmak, inanmak.

Tekerrür ile çoğalmaz ḥaḳîḳat-i vâḥid
Ruḥâm muğallaṭa-kâr-ı şümâra aldanma

6. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 10

Aldanmak, inanmak.

Reh-i Ḥüdâ’da uyup nefse olma güm-geşte
Refîḳ-ı bü’l-heves-i ḥâm-kâra aldanma

7. aldan-:-ma

Gazel 181

Mısra: 12

Aldanmak, inanmak.

Nesîb rûy-ı dil-i düşmene gurûr itme
Mülâyemet daḥi gösterse ḥâra aldanma

‘âlem:

1. ‘âlem:+de

Gazel 71

Mısra: 9

Dünya, cihan.

‘Âlemde Nesîbâ niçe demler güzer eyler
Bu naẓm-ı şafâ-küster-i kem-yâb unudılmaz

2. ‘âlem:

Gazel 180

Mısra: 5
Dünya, cihan.

Hilâl-i 'îd-veş nezzâre-pâş olmağdadur 'âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

3. 'âlem:+de
Rûbai 52
Mısra: 1
Dünya, cihan.

'Âlemde eger muhalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu fahr-i her-dü-'âlem

4. 'âlem:+üñ
Gazel 64
Mısra: 16
Dünya, cihan.

Ehl-i gâflet aňlamaz kevn-i fesâduñ hikmetin
'Âlemüñ sırrın Nesibâ şâhib-i 'irfâna şor

5. 'âlem:+i
Gazel 176
Mısra: 3
Dünya, cihan.

Ol sitem-ger 'âlemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Raĥne gelmez haq bu kim şemşîr-i istiġnâsına

6. 'âlem:+üñ
Gazel 190
Mısra: 9
Dünya, cihan.

Degmez ġam-ı ĥazânına zinhâr 'âlemüñ
Olma firîfte güline nev-bahârına

7. 'âlem:+üñ
Gazel 206
Mısra: 7
Dünya, cihan.

Ferâmüş itdürür 'uşşâka iki 'âlemüñ fikrin
Îlâhî ĥüsnüñüñ bir zerresidür ĥüsn-i cânânî

8. 'âlem:+i
Kıt'a 4
Mısra: 9
Dünya, cihan.

İtdi ihâta 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek faĥm u hîmedür

9. 'âlem:+de
Gazel 131
Mısra: 5
Dünya, cihan.

Çün zuhûr-ı ĥikeme vâsiťadur 'âlemde
Olsa Loĥmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı ĥalem

10. 'âlem:+e
Kaside 2
Mısra: 3
Dünya, cihan.

Ancak senüñ zuhûruñ içün geldi 'âleme
Âdem behiştî koydı olup târik-i ni'am

11. 'âlem:+den
Tarih 1
Mısra: 13
Dünya, cihan.

Vaĥîd-i devr idi 'Ârif Efendi göçdi 'âlemde
O kâmil ola şâdân bezm-ġâh-ı ĥür u cennetde

12. 'âlem:+de
Terkib-bend 1
Mısra: 12
Dünya, cihan.

Cânânsuz olan ĥayâta 'âşık
'Âlemde çeker kemâl-i ĥaclet

13. 'âlem: +üñ

Gazel 62

Mısra: 7

Dünya, cihan.

Çeküp nîk ü bedinden 'âlemüñ el olmuş âzâde
Me'âl-i emr-i mütü ile 'âmil Mevlevîlerdür

14. 'âlem: +de

Kıt'a 27

Mısra: 2

Dünya, cihan.

Her kim eyler tã'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enâm

15. 'âlem: +de

Müsemmen 1

Mısra: 12

Dünya, cihan.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-'aded
İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

16. 'âlem: +de

Tarih 9

Mısra: 5

Dünya, cihan.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu 'âlemde
Meger 'aşık ola nâgeh resîde vaşl-ı cânâna

17. 'âlem: +de

Gazel 37

Mısra: 9

Dünya, cihan.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu 'âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

18. 'âlem:

Tarih 19

Mısra: 9

Alâmet, nişan, işaret; sancak, bayrak.

Çerâğ-ı mihr-veş zerrîn 'âlem tâbân idi el-haqq
Ziyâ virmişdi dünyâya o şem'-i meclis-i ma'nâ

19. 'âlem:

Gazel 24

Mısra: 5

Kainat, alem.

Kays ile hem-dâsitân oldum ki 'âlem dir baña
Deşt-i gâmda bir gazâl-i hüsn içün âvâredür

20. 'âlem:

Kaside 10

Mısra: 4

Kainat, alem.

Nühüfte olmasınûñ aşlı Şems-i dîn-i velinûñ
Ki cîlve-gâh olamaz 'âlem iki mihr-i münîre

21. 'âlem:

Kaside 2

Mısra: 10

Dünya, cihan.

Cürm ü haţâda müfredüm olsa 'aceb midür
'Atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña 'âlem

22. 'âlem: +e

Müfret 12

Mısra: 1

Dünya, cihan.

Kim baksa 'âleme nazar-ı i'tibâr ile
Mümkün midür ki fark ide ağıyarı yâr ile

23. 'âlem: +e

Tarih 27

Mısra: 7

Dünya, cihan.

Miṣāl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfî ‘āleme şāmil
Seḥā vü ‘adl ü inşāfiyla olmuşdur cihān ārā

24. ‘ālem:+de

Tarih 28

Mısra: 6

Kainat, alem.

Nikābet mesnedine eyledi teşrif bir fāzıl
Ki zātı ‘iffet ü fażl ile ‘ālemde mesel oldı

25. ‘ālem:+e

Tarih 25

Mısra: 2

Dünya, cihan.

Müftî-i ebü'l-faẓl semiyî-i Esedullāh
Kim ‘āleme bir luṭfî idi Rabb-i Mecîd'üñ

26. ‘ālem:+ler

Gazel 8

Mısra: 6

Dünya, cihan.

Nuḳūd-ı eşk-i ‘āşık sūḳ-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākî

27. ‘ālem:+de

Gazel 15

Mısra: 12

Dünya, cihan.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dideler üzre

28. ‘ālem:+de

Gazel 108

Mısra: 13

Dünya, cihan.

Çok görmüşüz vuḳū‘ını ‘ālemde ey Nesib
Hızlān olur ‘avākıbı mekkār olanlaruñ

29. ‘ālem:+e

Tarih 18

Mısra: 3

Dünya, cihan.

Ḳadrini ‘āleme tefhīm içün ol dānānuñ
Çend rüz itmış idi ğayrı mühim-sāz ḳazā

‘ālem eyle-:

1. ‘ālem eyle-:-dük

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eğlence düzenlemek; neşelenmek, mutlu olmak.

Gördük cemāl-i pāküñi def‘-i ğam eyledük
Keyf-i şarāb-ı ḥüsnuñ ile ‘ālem eyledük

a‘lem ol-:

1. a‘lem ol-:-maz, -sın

Gazel 142

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

En iyi bilen kişi olmak.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākî'ye lāyıḳdur
Efendi bizden aḳdem olmağıla a‘lem olmazsın

‘ālem ü ādem:

1. ‘ālem ü ādem:

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya ve insanoğlu.

Sen ḥıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāḥ idüñ
İtmemişdi ‘ālem ü Ādem daḥi kesb-i ḥayāt

‘ālem-i ‘adem:

1. ‘ālem-i ‘adem:

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Yokluk alemi.

Çün 'âlemine rahmet-i Hakk oldu maqdemün
Sâyeñden oldu behre rübâ 'âlem-i 'adem

'âlem-i bālā:

1. 'âlem-i bālā:+y, +ı

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüce âlem.

Nûr-ı vechün 'âlem-i bālâyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hırşid-i rahşândur senün

a'lem-i devrân:

1. a'lem-i devrân:

Tarih 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın en bilgini.

Ey fâzıl-ı pākīze-güher a'lem-i devrân
Evşâf-ı cemilün n'ola şıgmazsa beyâna

'âlem-i imkân:

1. 'âlem-i imkân:+ı

Rübai 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Olanaklar dünyası; maddi, fâni dünya.

'Ârifler ider 'âlem-i imkânı fedâ
'Âşıklar ider hür ile gılmânı fedâ

'âlem-i kevn ü fesād:

1. 'âlem-i kevn ü fesād:

Gazel 96

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Varlık ve yokluk dünyası.

'Âlem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan tehi
Var ise iksir-i a'zam hâtır-ı mesrûr imiş

2. 'âlem-i kevn ü fesād:+da

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Varlık ve yokluk dünyası.

Haşıl bu kim bu 'âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esir-i hevâ h'âr u kem-terem

'âlemîn:

1. 'âlemîn:+e

Kaside 2

Mısra: 3

Âlemler.

Çün 'âlemine rahmet-i Hakk oldu maqdemün
Sâyeñden oldu behre rübâ 'âlem-i 'adem

'âlemiyân:

1. 'âlemiyân:

Müfret 8

Mısra: 2

Âlemler, herkes, bütün insanlar.

Senden olmam efendi rû-gerdân
Cem' olurlarsa men'e 'âlemiyân

2. 'âlemiyân:+a

Tarih 31

Mısra: 4

Bütün insanlar.

Zâtun gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir daği gelür 'âlemiyâna

'âlem-tâb:

1. 'âlem-tâb:

Rübai 2

Mısra: 1

Dünyayı aydınlatan, dünyayı parlatan.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘âlem-tâb
Luṭf eyle bu bî-çârelere rûz-ı ḥisâb

âlet-i ḥamyâze-i idbâr:

1. âlet-i ḥamyâze-i idbâr:

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Talihsizlik aletin ucı.

Dest-i âhîr âlet-i ḥamyâze-i idbâr olur
Niçe mest-i câm-ı iḳbâlûñ ḥumârın görmüşüz

‘aleyh:

1. ‘aleyh:

Kaside 10

Mısra: 14

Birine karşı olumsuz duygu ve davranış, leh karşıtı.

Ḳıyâs olunmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki baḥr hîç muḳîsûn ‘aleyh olur mı ğadîre

alın-:

1. alın-:dı

Gazel 182

Mısra: 1

Alınmak.

Göñlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nûr-ı vechi ṭa‘ne ider mihr-i envere

‘Alî:

1. ‘Alî:

Tarih 19

Mısra: 3

Hız. Ali.

Hüseyn ism ü ‘Alî sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

âl-i Ahmed:

1. âl-i Ahmed:

Tarih 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in ailesi.

Beşâretler hele ey âl-i Ahmed kim naḳîb oldu
Fazîlet menba‘ı aḥlâḳ kânı ercümendüñüz

âl-i ‘alî:

1. âl-i ‘alî:

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yüce aile.

Âl-i ‘alî ṭînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḥâbuñ nücûm-ı çarḥ-ı ‘irfândur senüñ

âl-i ‘alî-ṭînet:

1. âl-i ‘alî-ṭînet:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ulu yaradılışlı ehl-i beyt.

Oldı Ḥaydar pîşvâ-yı cem‘-i aşḥâb-ı yakîn
Âl-i ‘alî-ṭînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn

al-ı gül:

1. al-ı gül:

Gazel 127

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Gâhî yüzine güldi gehî çîn çîn olup
Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

al-i minḳār:

1. al-i minḳār: +ı

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırmızı gaga.

Al-i minḳārı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loḳma-i ḥ'ân-ı tūṭı

‘ālī-himemā:

1. ‘ālī-himemā:

Tarih 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ey yüce himmetli.

‘Ālī himemā var ise ger izn-i şerīfün
Aḥvālūmi ‘arz eyleyeyim bī-edebāne

‘Alī-i Mevlevī:

1. ‘Alī-i Mevlevī: +y, +e

Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlevi Ali. (Özel isim).

Var meclis-i ibn-i ma‘nevīye
Dervīş ‘Alī-i Mevlevī'ye

‘alīl-i künc-i hicr:

1. ‘alīl-i künc-i hicr: +em

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık köşesinin hastalığı.

‘Alīl-i künc-i hicrem ṭab‘-ı sıḥḥat ḳanda ben ḳanda
Devā düşmen ṭabīb-i bī-mürüvvet ḳanda ben ḳanda

‘ālim:

1. ‘ālim: +ler

Rûbai 36

Mısra: 3

İlim sâhibi olan (kimse).

‘Ālimler ider mebhās-i ‘ışḳa ḥande
Bilmez hüner-i ‘ışḳ nedür dāniş-mend

Allāh:

1. Allāh: +ı

Gazel 53

Mısra: 2

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

2. Allāh:

Kaside 1

Mısra: 4

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Hüs-n-i ḥāl-in ehl-i taḳvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fişḳ añlase dir Allāh Settār u Ğafūr

3. Allāh': +ı

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf

Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevzūn

4. Allāh:

Gazel 89

Mısra: 2

Allah, Her şeyin yaratıcısı olan tek ve mutlak varlık.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

‘alleme'l- esmā:

1. 'alleme'l- esmā:

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Ayet**

Allah Adem'e bütün isimleri öğretti. Sonra onları önce meleklerle arz edip: Eğer siz sözünüzde sadık iseniz, şunların isinlerini bana bildirin, dedi. (Bakara 2/31) ayetinden iktibastır.

Sen 'arîf-i müntehî-i mekteb-i te'dîb idüñ
Olmamışken 'alleme'l- esmā qarîn-i müdrikât

altı:

1. altı:

Tarih 2

Mısra: 10

Altı sayısı.

Evvelinüñ hâl-dârı sâde-i âhır la beş
'Aks olunca altı târîh oldu 'add ile dilâ

altun:

1. altun:

Müfret 11

Mısra: 2

Altın.

Güdâzân eyle cism-i zerdüñi nâr-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşîş it nâr-ı maḥabbetle

âlûde:

1. âlûde:

Gazel 193

Mısra: 1

Bulaşıklık, kirlilik.

İtme dāmānuñı âlûde 'Azâzil gibi
Tâhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibrîl gibi

âlûfte-i şoḥbet-güzâr:

1. âlûfte-i şoḥbet-güzâr:

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şoḥbet düşkünü.

Nedîm-i bezle-gü âlûfte-i şoḥbet-güzâr olsa
Şadîḳ-ı lâubâlî rind-i bî-ḳayd-ı vaḳâr olsa

âmâde eyle-:

1. âmâde eyle-:-sün

Gazel 153

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır etmek, hazırlamak.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cânı
O yâr-i dâd-ı 'adûnuñ geçen ḥayâlinde

âmâde ol-:

1. âmâde ol-:-dı

Gazel 213

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hazır olmak.

Şurâḥîler sebûlar şaf-be-şaf hep oldu âmâde
Yine ser-germ olup sâḳî ḡama gürz-i girân çekdi

âmâde-i ḥançer-i helâk:

1. âmâde-i ḥançer-i helâk:-em

Terkîb-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Helak eden ḥançerin hazırlanması.

Âmâde-i ḥançer-i helâkem
Ḥaḳḳâ ki ḡarîb derd-nâkem

âmâde-i helâk:

1. âmâde-i helâk:

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan olma hazırlığı.

Bir nâ-ümîd-i şîhhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sâğar-ı hicrânunâm senüñ

a‘māl:

1. **a‘māl:** +i, +n, +e

Kaside 3

Mısra: 6

Ameller, yapılan hayırlar.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ‘at kıl o dem
Kim ola her kimseye a‘mâline lâyiğ cezâ

amân amân:

1. **amân amân:**

Gazel 191

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İmdat imdat.

Nesîb'i seyli-i kahrüñ tamâm itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

âmed-şüd-i tarîk-ı debistân id-:

1. **âmed-şüd-i tarîk-ı debistân id-:** -en, -ler, -üñ

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tekke yolunda gidip gelme.

Dergâhı refte refte olur merci‘-i ünas
Âmed-şüd-i tarîk-ı debistân idenlerüñ

âmed-şüd-i telâtum-ı ğam:

1. **âmed-şüd-i telâtum-ı ğam:**

Gazel 99

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Keder, sıkıntı dalgalarının gidip gelmesi.

Âmed-şüd-i telâtum-ı ğam buldı ğâyetin
Pür oldı sâhil-i yem-i dil ‘anber-i neşât

‘amel:

1. **‘amel:** +üñ

Tarih 11

Mısra: 8

İş, eylem.

Didi târîhîni maḥdûma du‘â-güne Nesîb
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ ‘amelüñ

2. **‘amel:**

Kaside 6

Mısra: 4

İş, eylem.

Tâ‘îr-i himmet-i merdâna o şâh-ı dînüñ
Kavl ü fi‘liyle ‘amel uçmağ için şeh-per olur

3. **‘amel:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

İş, eylem.

Ey nefis-i bed-mu‘âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥakk’a muḥâlif ‘amel yeter

4. **‘amel:**

Kaside 2

Mısra: 8

İş, eylem.

Düstür-ı ittibâ‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuḥfe-i dergâhuñ eyleyem

‘amel-i ḥakkāk ol:

1. **‘amel-i ḥakkāk ol:**

Gazel 123

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Oymacılık işinin inceliklerini bilmek.

Eyle ızhâr-ı şafâ-yı dilüñ ‘aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün ‘amel-i ḥakkāk ol

‘amel-i sipend:

1. **‘amel-i sipend:**

Gazel 150

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tütsü işi.(tütsüyü yakmak bağlamında kullanılmıştır.).

Seri dāğ-ı ğamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruḥuñla ‘amel-i sipend idersin

‘āmī:

1. **‘āmī:**

Kaside 10

Mısra: 13

Cahil, gafil.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥẓar-ı Pîr'e

‘āmil:

1. **‘āmil:**

Gazel 62

Mısra: 8

Amel eden, işleyen, icrâ eden kimse.

Çeküp nîk ü bedinden ‘âlemüñ el olmuş âzāde
Me‘âl-i emr-i mütü ile ‘āmil Mevlevîlerdür

āmin:

1. **amin:**

Rûbai 30

Mısra: 5

*Öyle olsun, Allah kabul etsin! anlamlarına gelerek
duaların arasında veya sonunda söylenen bir temenni.*

āmiziş eyle-:

1. **āmiziş eyle-:-miş**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alışmak, ülfet etmek; birlikte düşüp kalkmak.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma‘nā
Muḥāldür o kadar imtizāc-ı sükker ü şîre

āmiziş-i ten:

1. **āmiziş-i ten:**

Gazel 157

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bedenin uyuşması, uyum sağlaması.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyîne de bî-şûret ider mi mesken

ammā:

1. **ammā:**

Gazel 90

Mısra: 5

Ancak, ama.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḥun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaḫsalar bulmaz yine revnaḫ

2. **ammā:**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Ancak, ama.

Ammā bunı bilmez ki nazîre nice mümkin
Nüzhetgeh-i nā-dîde-i cennāt-ı ‘ulāya

3. **ammā:**

Gazel 45

Mısra: 9

Ancak, ama.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmîde
Ne kimse bûyime ṭālib ne i‘tibārum var

4. **ammā:**

Gazel 178

Mısra: 7

Ancak, ama.

Hem şöbet-i gül hār-ı pür-âzârdur ammā
Oldı yine murğ-ı seheriñ nāmı keşide

5. **ammā:**

Kıt'a 24

Mısra: 3

Ancak, ama.

Hāmūşluğa nâdim olur görmedüm ammā
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

6. **ammā:**

Rûbai 17

Mısra: 3

Ancak, ama..

Ümmî lakabuñ 'ilmüñe nisbet ammā
Bir levha-i mekteb oldı levh-i maḥfûz

7. **ammā:**

Gazel 107

Mısra: 6

Ancak, ama.

Mestâne düçâr olmışam ol şûha ser-â-pâ
'Arz itmişem aḥvâlümü ammā ḥaberüm yok

8. **ammā:**

Gazel 180

Mısra: 2

Ancak, ama.

Yine cānâne çıksa cılve-gāh-ı nāza 'id olsa
Raḳīb-i nā-muvāfiḳ ḡam gibi ammā ba'id olsa

9. **ammā:**

Gazel 209

Mısra: 8

Ancak, ama.

Çok nükte fehm olındı fünûn u cünûndan
Ammā ki ḥall olmadı 'ışkuñ mesā'ili

10. **ammā:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ancak, ama.

Ammā çi-sûd geçdi dem-i nev-bahâr-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḥarîf irişdi dem-i herem

11. **ammā:**

Kaside 5

Mısra: 5

Ancak, ama.

Ammā ne na't na't-i Resûl-i cihāniyân
Kim ḳudsiyâna bendelügi iftiḥârdur

12. **ammā:**

Kaside 5

Mısra: 7

Ancak, ama.

Ammā ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdigâr'dur

13. **ammā:**

Kaside 5

Mısra: 7

Ancak, ama.

Lâyık degül bu devlete ammā kerem umar
Baḥr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

14. **ammā:**

Kaside 6

Mısra: 13

Ancak, ama.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkün ammā
Na‘tine verziş anuñ benдеgi-i diğеr olur

15. **ammā:**

Kaside 1

Mısra: 13

Ama ne yazık ki.

Lākin ammā itmişem taşdıķ sultānum seni
İ‘tikādum şāfdur ḥaķķuñda mānend bulur

16. **ammā:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Ancak, fakat.

Ammā elüñe girince kāmīl
İkrāmlar eyle kıymetin bil

17. **ammā:**

Gazel 102

Mısra: 5

Ancak, fakat.

Dükendi ḥün-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çеşmüm
Faķır olsa daḥi olmaz kerīm iḥsāndan fāriğ

18. **ammā:**

Kaside 10

Mısra: 10

Ancak, fakat.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çеşm-i başire

19. **ammā:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Ancak, fakat.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehм olına me‘āl-i ma‘nā

20. **ammā:**

Gazel 174

Mısra: 6

Ancak, fakat.

Ya ḥōd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baḥr-i vaḥdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ḳabr-i nūr-baḥşāda

21. **ammā:**

Tarih 35

Mısra: 5

Ancak, fakat.

Lākin ammā Şām'a geldükde be-taḳdir-i Ḥudā
Meşīḥatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

22. **ammā:**

Gazel 63

Mısra: 9

Ancak, ama.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degöldür

23. **ammā:**

Gazel 65

Mısra: 11

Ancak, ama.

Ammā ki nigāh olınsa ḥāle
Bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet olmaz

24. **ammā:**

Tarih 30

Mısra: 9

Ancak, ama.

Şadr-ı Anaṭolı'dan itdüñ kıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdüñ İsmā'il Efendi ‘ilm ile

25. **ammā:**

Gazel 35

Mısra: 2

Ancak, ama.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Hakāyık bî-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

26. **ammā:**

Gazel 62

Mısra: 5

Ancak, ama.

Fākīr-i bî-nevā ammā ğınā-yı kalbe mālīkler
Gedā-yı pādīşāhāne mu‘āmil Mevlevīlerdür

27. **ammā:**

Gazel 70

Mısra: 11

Ancak, ama.

Ümīddür ki terahhūm iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesīb'ün o şīve-kārına degmez

28. **ammā:**

Gazel 75

Mısra: 7

Ancak, ama.

‘Ākıllere keşf itmezüz ahvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

29. **ammā:**

Gazel 80

Mısra: 2

Ancak, ama.

‘Işk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

30. **ammā:**

Gazel 83

Mısra: 14

Ancak, ama.

Maḥz-ı şüretle Nesībā olamaz zāt-ı şerīf
Dürr olur sāhte ammā dūr-i meknūn olmaz

31. **ammā:**

Rübai 31

Mısra: 3

Ancak, fakat.

Ammā ki medīhinde Resūlullāh'uhn
Şad şerm ile noḡşānumuz ikrār iderüz

32. **ammā:**

Mesnevi 4

Mısra: 10

"Ama" bağlacı.

Her gice yeyüp kuşar şehergāh
Ammā ki ğıdāsı cānludur āh

33. **ammā:**

Mesnevi 5

Mısra: 4

"Ama" bağlacı.

Mihribānlıkda yokdur aḡrāmı
Birdür ammā bulınamış sānī

āmüz-ı debistān-ı maḡabbet:

1. āmüz-ı debistān-ı maḡabbet:

Gazel 48

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Muhabbet öğretilen okul.

Edeb āmüz-ı debistān-ı maḡabbet dā'im
Sa‘y ile ḡarf-i temennāyı ferāmūş eyler

ān-:

1. **añ:-**-mazam

Gazel 102

Mısra: 3

Hatırlamak, akla getirmek.

N'ola peygüle-i hasretde luṭf-ı yâri añmazam
Olur me'yûs-ı şîhḥat ḥastalar dermāndan fâriḡ

2. **añ:-**-ar

Gazel 148

Mısra: 5

Hatırlamak, anmak.

Ben bülbül-i mehcûrını gâhice añar mı
Ey bād-ı seḥer vir ḥaber ol verd-i terüm-den

ân:

1. **ân:**

Gazel 46

Mısra: 2

An, vakit.

‘Âşık-ı nālânı hicr-i la‘l-i cānân söyledür
Şevḡ-ı sükkar tûṭî-i gûyâyı her ân söyledür

aña:

1. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 37

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Aña fî‘l-cümle müşâbih diyu rāy-ı ruḥṣat
Nazar-ı ḥalk-ı cihân hep meh-i şevvâldadur

2. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kaside 1

Mısra: 2

O üçüncü teklik şahıs zamiri; Hz. Muhammed.

Medḥûn itmişken senûn bi'z-zât Rabbü'l-‘âlemîn
Hiç ne mümkündür aña nev‘-i beşer ola cesûr

3. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kaside 9

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña ḥāk-i ser-i kû

4. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Tarih 18

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Eyyede’llah ne ḥōş mekremet-i ḥākānî
K'itti taḥsîn aña sükkân-ı semāvât-ı ‘ulā

5. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Rûbai 32

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Dervîş midûr ol ki ola ṭâlib-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cāmî fedā

6. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Tarih 18

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Yine ol âşaf-ı zî-şāmı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

7. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 77

Mısra: 4

O, işaret zamiri.

Aña kim çün ḥûn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarîḡ-ı ‘ışḡda ser-menzile vuşlat ne mümkündür

8. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 213

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavs-i kızağ iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

9. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 14

O, işaret zamiri.

Zâtuñ muqaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta'dâd ü mümteni' aña yok tâkat kalem

10. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Tarih 24

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Oldı Nesibâ aña târih-i tām
Hayr-ı Hasan câmi'-i ehl-i hüda

11. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 162

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Qabûl ider mi müdâvâ marîz-ı bî-derdî
Bulınmaz aña devâ nüshâ-i Mesîhâ'da

12. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kaside 10

Mısra: 15

O, kişi zamiri.

Ol âsitâne-i sîmîn aña işaret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâkîre

13. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Kıt'a 21

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Ebr aña gele nâ-bedîd oldı

Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

14. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Tarih 18

Mısra: 11

O, kişi zamiri.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Hudâ

15. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 163

Mısra: 8

O işaret zamiri.

Gül-i hürşîdi ihdâ itse gerdün eylemez râğbet
Aña kim dâğ-ı 'ışkuñ zîb-i serdûr yâ Resûlallâh

16. **aña:** ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A)

Gazel 45

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Aña müfid degül mümyâ-yı nîl-i merâm
Dil-şikestede bir tûrfe inkisârûm var

17. **aña:** Ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A).

Mesnevi 5

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Aña muhtâcdur havâş u 'avâm
İsminüñ çârdur hürûfî tamâm

18. **aña:** Ol şahıs zamiri+ yönelme hâli eki(A).

Mesnevi 6

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Kim virürse cevâb-ı bî-pervâ
Aña şâyeste hîl'at-i zîbâ

‘anber ol:-

1. ‘anber ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ada balığının bağırsaklarından çıkarılan misk kokulu madde; hoş koku bulunmaz.

Lülü-yı na‘tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

‘anber ü müşk:

1. ‘anber ü müşk:

Kaside 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Misk ve anber.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı hōş-bū

‘anber-i neşāt:

1. ‘anber-i neşāt:

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mutluluğun güzel kokusu.

Āmed-şüd-i telāṭum-ı ğam buldı ğāyetin
Pür oldı sâhil-i yem-i dil ‘anber-i neşāt

‘anberin:

1. ‘anberin:

Gazel 174

Mısra: 8

Amber kokan.

Mekānı kıble zātı Ka‘be-i taḥkikdur dirsem
Delilüm ‘anberin püşide besdür kabır-i Monlā’da

ancağ:

1. ancağ:

Gazel 152

Mısra: 3

Ancak, fakat.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayrılamaz ğamzesi hiç yanından

2. ancağ:

Kaside 2

Mısra: 3

Yalnızca, sadece.

Ancak senüñ zühürüñ içün geldi ‘āleme
Ādem behiştı koydı olup tārık-i ni‘am

3. ancağ:

Rübai 58

Mısra: 1

Yalnızca, sadece.

Erbāb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmüdlere meded-res ancak sensin

4. ancağ:

Kaside 1

Mısra: 11

Ancak, fakat.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāhı oldı baña dūr

5. ancağ:

Gazel 105

Mısra: 2

Yalnızca, sadece.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i ‘ışk u bahā bendesindedür ancak

6. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 4

Yalnızca, sadece.

Zebân-ı çeşm ile her şüha ‘arz-ı hâl olunur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancağ

7. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 6

Yalnızca, sadece.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancağ

8. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 8

Yalnızca, sadece.

Karîn-i hûy-ı nigûdur hemîşe ‘ışk u cemâl
Tevâzu‘ u hîyelâ bendesindedür ancağ

9. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 10

Yalnızca, sadece.

Nesîb-i dil-şüdeye hûblar teraḥḥum ider
Recâ vü farṭ-ı ibâ bendesindedür ancağ

10. **ancağ:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Yalnızca, sadece.

Müflisem ‘ûrum gedâyam cürm ise bî-hadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’âbuñdur baña ancağ sened

11. **ancağ:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Yalnızca, sadece.

Rüşen oldı maḳdemüñle meclis-i ‘arz u semâ
Şānuña şâyeste medḥ itdi seni ancağ Hudâ

12. **ancağ:**

Rûbai 58

Mısra: 4

Yalnızca, sadece.

Ümmîd ü hirâs ğayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancağ sensin

13. **ancağ:**

Rûbai 58

Mısra: 2

Yalnızca, sadece.

Erbâb-ı dile mültemes ancağ sensin
Nevmîdlere meded-res ancağ sensin

14. **ancağ:**

Gazel 37

Mısra: 11

Yalnızca, sadece.

Hele ol la‘l-i revân-baḥşda gördüm ancağ
O kadar lutfı ki mînâ-yı mey-i âldadur

15. **ancağ:**

Gazel 68

Mısra: 7

Yalnızca, sadece.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aḳl ancağ
Vaz‘-ı nâ-sâz ile nâ-dâna ḥacâlet gelmez

16. **ancağ:**

Tahmis 1

Mısra: 18

Yalnızca, sadece.

Geçüp Vehbî cihānuñ 'izzetinden
Biz ancak kâni'üz köhne 'abāya

17. **ancağ:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Yalnızca, sadece.

'İllet-i icād-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev'-i insān u melek 'uşşāk-ı hüsn-i tal'atüñ

18. **ancağ:**

Gazel 105

Mısra: 1

Yalnızca, sadece.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i 'ışk u bahā bendesindedür ancak

anda:

1. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 19

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bîd

2. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 70

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta'azzumı kerem-i nākışü'l-'ayārına degmez

3. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 163

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Şu deñlü nūr-ı feyzıyla leb-ā-leb ravza-i pāküñ
Ki hürşid anda bir şem'-i şeherdür yā Resûlallāh

4. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 200

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Ġāfil ki Nesib anda itmekde temāşā hep
Erbāb-ı nazar hālā hengāme-i ferdāyı

5. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Kaside 2

Mısra: 5

O, işaret zamiri.

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihüñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubh-dem

6. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Kaside 2

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

7. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Tahmis 3

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Fürüzān eyledi kibritini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

8. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Rûbai 24

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

'Acz-i beşere kâ'il iken anda yine
Dil-beste-i na't-i Aḥmed-i Muḥtār'am

9. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Kaside 10

Mısra: 7

Orada.

O deñlü eylemiş âmızış anda lafz ile ma'nā
Muḥāldür o kadar imtizāc-ı sükker ü şîre

10. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 44

Mısra: 11

Orada işaret sıfatı.

Ḥüzn ü şādī müte'ākıb olıcaş anda Nesīb
Eşk-i çarḥ-ı gama seyyāre değüldür de nedür

11. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 24

Mısra: 4

Orada işaret sıfatı.

Dil değüldür külḥan-ı sînemde aḥker pāredür
Cân-ı sūzân anda güyâ murğ-ı âteş-ḥü'āredür

12. **anda:** *ol şahıs zamiri+ bulunma hâli eki(DA)*

Gazel 106

Mısra: 15

Orada işaret sıfatı.

Bir rāḥa 'āzīmüz ki Nesīb anda menzilüñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

andan:

1. **andan:** *ol şahıs zamiri+ ayrılma hâli eki(DAN)*

Gazel 96

Mısra: 9

Ondan .

'Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan teḥī
Var ise iksîr-i a'zam ḥâtır-ı mesrûr imiş

2. **andan:** *Ol şahıs zamiri+ ayrılma hâli eki(DAN).*

Mesnevi 5

Mısra: 2

Ondan

Nedür ol kim cemî'-i şāḥib-i rūḥ
Bulur andan cihānda feyz ü fütûḥ

'andelîb:

1. **'andelîb:+e**

Gazel 127

Mısra: 8

Bülbül; Aşık.

Gāḥî yüzine güldi gehî çîn çîn olup
Al itdi 'andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

2. **'andelîb:+e**

Gazel 46

Mısra: 8

Bülbül.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahāru güş ider
'Andelibe şāḥ-ı gül gülşende destān söyledür

'andelîb-i dil:

1. **'andelîb-i dil:**

Gazel 190

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü.

Bî-hüde āḥ u nāle ider 'andelîb-i dil
Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥārı ne

'andelîb-i nālān:

1. **'andelîb-i nālān:+uñ**

Gazel 208

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül (aşık).

Deger mi nālîşine 'andelîb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

ānī:

1. **ānī:**

Gazel 40

Mısra: 10

Ansızın, bir anda.

Meydān-ı ‘işvede göresin şīt-i hüsn ile
Ol nev-hırām-ı serv ü kad ānī gelür geçer

anī:

1. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 40

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merhabā dimez görür anı gelür geçer

2. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 206

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Mü’essir fī’l-haķīka Haķ’dur iz’ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı hūbānı

3. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 54

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḥter-i rez bāde-i engūra laķabdur

4. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Kaside 2

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Nūruñ ta‘alluķı itdi anı muḥāfaẓa
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

5. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Kaside 2

Mısra: 5

O, işaret zamiri.

Ḥāṣā ki nār-ı düzaḥ anı dād-ḥāh ide
Bir leb ki ola buse-zen-i sāḥa-i ḥarem

6. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Mesnevi 1

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Anı itdi Üstād-ı şun‘-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

7. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Mesnevi 1

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Vücüb ile imkānı cem‘ eyledi
Anı meclis-i kevnə şem‘ eyledi

8. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 60

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Bī-sebeb dūr eyledün kuyuñdan a‘dā-veş anı
‘Āşık-ı şādık saña ey bī-vefā düşmen midür

9. **anī:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 205

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

İdüp ḥasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi ‘uşşāk-ı bī-tāķati

10. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 8

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Fazîletde vera'da müşîkîde ferd idi hâkka
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âhîr anı zîr-efgen

11. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 19

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Nigâh it luţf-ı Hâkık'a bir kerem-ver şâhib-i himmet
Yine vaz'-ı kâdimî üzre anı eyledi ihyâ

12. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 25

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Ukbâda da memnûnî ola luţf-ı mezîdûñ

13. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 31

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

14. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Kaside 2

Mısra: 9

O, kişi zamiri.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḥ anı ide muţtarib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

15. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 152

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Kâfir-i zûlf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhide söyle ki ḥavf eylesün imânından

16. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 1

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Ṭarîḳ-ı 'ilmde mümtâz idi akrândan şâyed
Anı mümtâz ide 'izzetle Bârî bezm-i ḳurbetde

17. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Tarih 18

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i ḥurşîd-i livâ

18. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 28

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

N'ola tûṭî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruḥsâr-ı cânândur

19. **anı:** *ol şahıs zamiri+ belirtme hâli eki(I)*

Gazel 206

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Mü'essir fi'l-ḥaḳîḳa Ḥaḳ'dur iz'ân eyleyen anı
Ne cânibdendür anlar cezb-e-i ruḥsâr-ı ḥübânî

‘ankâ:

1. **‘anḳa:**

Kaside 10

Mısra: 13

Anka kuşu, Simurg.

Kemine luṭfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anḳa
Nigāhı mūrı zafer-yäfte ider şaf-ı şîre

Ankara tekye:

1. **Ankara tekye:**+si

Tarih 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ankara tekkesi.

Hıdmet-i meşîḥat ile bu faḳîre virilüp
Ankara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in‘ām

añla:

1. **añla:** ol şahıs zamiri+ vasıta hâli eki(la)

Gazel 210

Mısra: 4

Onunla, onunla birlikte.

Kimdür ol âyîne-i şüretde olan cılve-nümâ
Kim ider añla niyâzı kime eyler nâzı

añla:

1. **añla:**

Gazel 124

Mısra: 13

Kavramak, idrak etmek.

Nesibâ tîz-bîn ol bâ‘îş-i ḥilḳat nedür añla
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dâhî ol

2. **añla:**-dı

Tarih 17

Mısra: 5

Kavramak, idrak etmek.

Fenâsın añladı bu dâr-ı zulmet-âbâduñ
Kemâl-i rağbet ile itdi ‘azm-i ‘âlem-i nûr

3. **añla:**-maz

Gazel 10

Mısra: 10

Kavramak, idrak etmek.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı ‘ışḳ oldu Nesib
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

4. **añla:**-maz

Gazel 10

Mısra: 10

Kavramak, idrak etmek.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı ‘ışḳ oldu Nesib
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

5. **añla:**-maz

Gazel 125

Mısra: 9

Kavramak, idrak etmek.

Herkes gülüvvi ḥayretümüz aşlın añlamaz
Her nâ-şinâs vâḳıf-ı esrârumuz degül

6. **añla:**-y, -a

Gazel 210

Mısra: 2

Anlamak, tanımak, bilmek.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen daḥi şâf-dil ol añlaya gör bu râzı

7. **añla:**-sa

Kaside 1

Mısra: 4

Kavramak, idrak etmek.

Hüs-n-i ḥâlin ehl-i taḳvânuñ riyâya ḥaml ider
Ehl-i fışḳ añlasa dir Allâh Settâr u Ğafûr

8. **añla:-maz**

Gazel 64

Mısra: 15

Anlamak, bilmek, Kavramak, idrak etmek.

Ehl-i gâflet añlamaz kevn-i fesâduñ hîkmetin
‘Âlemüñ sırrın Nesibâ şâhib-i ‘irfâna şor

9. **añla:-maz**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kavramak, idrak etmek.

Sâye-endâz olmaz anuñ-çün nihâl-i kâmetüñ
Añlamaz kimse kemâhî rütbe-i mahiyyetüñ

10. **añla:**

Gazel 38

Mısra: 6

Kavramak, idrak etmek..

Cüybâr-ı gül-sitân-ı hâldedür âb-ı vuzû‘
Revnağ-ı gül-zâr-ı ‘ömri añla kim tâ‘atledür

11. **añla:**

Gazel 64

Mısra: 8

Kavramak, idrak etmek..

Gevheri var âşinâ-yı lücce-i ‘ummâna şor
Añla qadr-i şoḥbetin kâmillerüñ ḥâk it özüñ

12. **añla:**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Kavramak, idrak etmek..

Añla keyfiyet-i aḥvâlüñi ey aḫyon-ḥ‘âr
Dûd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtâc itdi

13. **anla:-r**

Gazel 155

Mısra: 8

Kavramak, idrak etmek.

Nâr-ı firâḡ ‘âşıkı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayâr-ı süzünü ḥâkisterin gören

14. **anla:-ma, -m**

Gazel 168

Mısra: 2

Kavramak, idrak etmek.

O teḡâfûl nigeḫ-i nergis-i fettâne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

15. **añla:-r, -sın**

Tahmis 3

Mısra: 9

Kavramak, idrak etmek.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tiğ-ı nâzı bildüğüñden ḡalma ey ḥünî

16. **añla:-r**

Gazel 88

Mısra: 7

Anlamak, fark etmek, farkına varmak.

Dürr-i güftârından añlar ‘arîfüñ sermâyesin
Çâr-süy-ı ḡabiliyyetde olan gevher-şinâs

anlar:

1. **anlar:** ol şahıs zamiri+ çokluk eki (la)

Gazel 206

Mısra: 2

Onlar, kişi zamiri.

Mü‘essir fi'l-ḫaḡıḡa Ḥaḡ'dur iz‘ân eyleyen anı
Ne cânibdendür anlar ceḡbe-i ruḡsâr-ı ḥübânı

2. **anlara:** +lar, +a

Mesnevi 2

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Dergāh-ı Hüdā'ya kıl münācāt

Tā anlara bulasın mülākāt

3. **anlar:** +lar, +suz

Mesnevi 2

Mısra: 10

Onlar.

Yokdur bu zamānda şanma merdān

Anlarsuz olur mı hiç devrān

4. **anlar:** +lar, +uñ

Gazel 189

Mısra: 7

Onlar, kişi zamiri.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlaruñ n'ola

Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

anuñ:

1. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 106

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Lā-büd niẓām-ı hāl için eyler riyā iden

Yokdur anuñ riyāsı ki bir buriyāsı yok

2. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Kaside 6

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Nāzenin yar-i Hüdā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ

Dāğ-ı mührü ser-i 'uşşāka gül-i aḥmer olur

3. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 129

Mısra: 13

O, işaret zamiri.

Ḳomam elümden anuñ dāmen-i maḥabbetini

Ṭutınca dāmen-i 'ömr-i 'azizi dest-i ecel

4. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Kaside 1

Mısra: 7

O, işaret zamiri.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ

Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

5. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Rübai 41

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

Şüfi ki baḥıl ola ḡam efgendesidür

Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

6. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Tarih 16

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Bostān Efendi cā-nişin-i ḥazret-i Monlā göçüp

Gitdi ola cāyı anuñ güلزār-ı şād-āb-ı 'aden

7. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Tarih 9

Mısra: 9

O, kişi zamiri.

Nesibā bağbān-ı ḥāme tārīḥin didi anuñ

Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

8. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 169

Mısra: 9

O, kişi zamiri.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

9. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 210

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Hüsün odur dilber odur 'ışık odur 'âşık odur
Kimse yok zât u şîfâtında anuñ enbâzı

10. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Tarih 2

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Ṭutsa âfâkı n'ola bûy-ı gül-i 'adli anuñ
Saltanat bâğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemâ

11. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Tarih 6

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle 'ömrini ya Rab füzûn
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

12. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 166

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Ḥasretle revân oldı yine eşki Nesîb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

13. **anuñ:** ol şahıs zamiri+ ilgi hâli eki

Gazel 52

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Anuñ muḳâbelesi cân alurlar 'âşıkdan
Ḳatîl-i 'ışık olanuñ ḥûn-bahâsıdur ğam-ı yâr

anuñ-çün:

1. **anuñ-çün:**

Gazel 67

Mısra: 10

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Gerekdür sûz-ı sîne-dâğ-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

2. **anuñ-çün:**

Gazel 93

Mısra: 4

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Seni şaff-ı melâyikde arar 'uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı âh-ı dilden nerdübân ṭutmuş

3. **anuñ-çün:**

Gazel 197

Mısra: 2

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Şemîm-i zülfüne mâ'il gibi bād-ı seḥer-gâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruḥsâruñ olmuşdur güzer-gâhı

4. **anuñ-çün:**

Mesnevi 1

Mısra: 8

Bu yüzden, Bundan dolayı.

Odur ḥatm-i gencîne-i ıştîfâ
Anuñ-çün dinür Ḥâtemül'enbiyâ

5. **anuñ-çün:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Bu yüzden, bundan dolayı.

Sâye-endâz olmaz anuñ-çün nihâl-i kâmetüñ
Añlamaz kimse kemâhî rütbe-i mahiyyetüñ

6. **anuñ-çün:**

Gazel 23

Mısra: 6

Bu yüzden, bundan dolayı.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâğız

‘ār:

1. **‘ār:-ı**

Gazel 169

Mısra: 4

Utanma duygusu.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

‘ār it:-

1. **‘ār it:-düm**

Rübai 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Utanmak.

Ol âfete hâlüm dimege ‘ār itdüm
Zahm-ı dil-i mecrûhımı inkâr itdüm

ara:

1. **ara:-r, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Erbâb-ı tevâzu‘ ararlar
Her bâr şikesteler şararlar

3. **ararken:-r, -ken**

Gazel 139

Mısra: 11

Aramak, bir şeyi bulmaya çalışmak, araştırmak.

Tab‘umda ararken dür-i ma‘nâyı Nesībā
Koynında bulup kilik-i güher-bâra yapışdum

4. **ara:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Aramak, bulmaya çalışmak.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i bakā ara yeti menzilümüzdür

5. **arasalar:-salar**

Gazel 43

Mısra: 2

Bulmaya çalışmak.

İdince seng-i ecel kesr-i âb-gîne-i ‘ömr
Bulınmaz arasalar pâre-i kemîne-i ‘ömr

6. **arar:-r**

Gazel 93

Mısra: 3

Aramak.

Seni şaff-ı melâyikde arar ‘uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarḥa düd-ı âh-ı dilden nerdübân tıtmış

‘Arab:

1. **‘Arab:**

Gazel 13

Mısra: 4

Arap ırkına mensup kimse.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

arada:

1. **arada:** ol işaret sıfatı+ Yön gösterme hâli eki+ bulunma hâli eki

Gazel 101

Mısra: 8

Arasında, içinde.

Rakīb-i bed-dile miqdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī

A'rāf:

1. A'rāf:

Gazel 32

Mısra: 12

Cennet ile cehennem arasında bir mahal.

Çāšnī-i hāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A'rāf olur

'arāk:

1. 'arāk:

Gazel 182

Mısra: 7

Ter.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına 'arāk
Güyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

ārām:

1. ārām:+u, +m, +i

Gazel 3

Mısra: 3

Rahat, huzur.

Alur ārāmumı cūlar gibi ḡayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ḡayr ile serv-i çemen-āsā

2. ārām:+u, +muz

Gazel 85

Mısra: 7

Rahat, huzur.

Ārāmumuz semā' iledür rüzgārda
Girdāb-ı baḥr-i 'ıṣṣa batan Mevleviler'üz

3. ārām:+a

Gazel 213

Mısra: 5

Rahat, huzur.

Çemende zulm-i ḥārı def' için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin gūş itdi şāh-ı gül 'inān çekdi

4. ārām:

Gazel 65

Mısra: 13

Durma, sükun.

Aşḥāb-ı riyā ider mi ārām
Mekkār-ı cihānda rāḥat olmaz

5. ārām:

Gazel 172

Mısra: 6

Durma, sükun.

Dikerler gözlerin a'dā çü süzen 'āşık-ı zāra
Odur zī-şūḥunun ārām mümkün mi dükānında

ārām eyle-:

1. ārām eyle-:-r

Gazel 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzur bulmak.

Zulmet-i cehl ile şubḥ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārif nice ārām eyler

ārām-baḥş-ı sīne-i bī-kīne:

1. ārām-baḥş-ı sīne-i bī-kīne:+dür

Gazel 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kinsiz gönüllere huzur veren.

Didār-ı 'ayşı görmege āyinedür kadeḥ
Ārām-baḥş-ı sīne-i bī-kīnedür kadeḥ

ārāmgeh:

1. **ārāmgeh: +i**

Gazel 131

Mısra: 3

Dinlenilecek yer.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maḳbūl-i ḳabāyil ne‘am u lā-yı ḳalem

2. **ārāmgeh: +i**

Kaside 6

Mısra: 9

Dinlenilecek yer.

Olur ārāmgehi Ka‘be-i vuşlat āhır
Sünneti rāh-ı Hudā’da kime kim rehber olur

ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīḳat:

1. **ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīḳat:**

Gazel 15

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hakikat sarayının dinlenilecek yeri.

Ārāmgeh-i ḳaşr-ı ḥaḳīḳat olur āhır
Her kimseye kim ola memar bāb-ı şerī‘at

ārāmgeh-i kīn:

1. **ārāmgeh-i kīn: +e**

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kinin dinlenme yeri.

İmtizāc eyleyemez zūlmet ile nūr Nesīb
Olmaz ārāmgeh-i kīne derūn-ı rüşen

ārām-ı sūkūn:

1. **ārām-ı sūkūn:**

Gazel 144

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rahatlık ve sakinlik, huzur.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesībā
Ārām-ı sūkūn gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

ārāyış-i ten:

1. **ārāyış-i ten:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vücudun süsü.

Rūh ile ol dem ki Ḥaḳḳ ārāyış-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrūnle müzeyyen eyledi

‘ārī ol-:

1. **‘ārī ol-: -ur**

Gazel 169

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temizlenmek.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārī olmaya

‘ārif:

1. **‘ārif: +e**

Gazel 31

Mısra: 2

Bilgili, irfan sahibi.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘İşḳa bezm-gāh-ı ḡamda bir sāḡar yeter

2. **‘ārif: +üñ**

Gazel 88

Mısra: 7

Bilgili, irfan sahibi.

Dürr-i güftārından anlar ‘ārifüñ sermāyesin
Çār-sū-yı ḳābiliyyetde olan gevher-şinās

3. **‘ārif:**

Gazel 200

Mısra: 3

Bilgili, irfan sahibi.

‘Ārif ki ola vākıf yek-reng-i eşyāya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i mināyı

4. ‘**ārif**:+ler

Rûbai 32

Mısra: 1

Bilgili, irfan sahibi.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkânı fedâ
‘Āşıklar ider hûr ile ğılmânı fedâ

5. ‘**ārif**:

Rûbai 44

Mısra: 3

Bilgili, irfan sahibi.

Teslim-i kaẓa-yı Hâk olur ‘ārif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşûb olmaz

‘Ārif:

1. ‘**Ārif**:

Tahmis 4

Mısra: 17

16. asır Osmanlı şairi.

‘Aceb reh-yâb-ı kûy-ı şevk olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevâd-ı hayretüñ ser-geşteğân-ı merzübümından

‘Ārif Efendi:

1. ‘**Ārif Efendi**:

Tarih 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

*Osmanlı âlimi, şair ve hattat Abdülbâkî Ārif Efendi
(ö.1713).*

Vahîd-i devr idi ‘Ārif Efendi göçdi ‘âlemden
O kâmil ola şâdân bezm-gâh-ı hûr u cennetde

‘ārif-i esrār-ı mezâyâ-yı ‘ulûm:

1. ‘**ārif-i esrār-ı mezâyâ-yı ‘ulûm:**

Rûbai 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlimlerin meziyet ve sırlarını bilen kimse.

Ey ‘ārif-i esrār-ı mezâyâ-yı ‘ulûm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lûm

‘arîf-i müntehî-i mekteb-i te’dîb:

1. ‘**arîf-i müntehî-i mekteb-i te’dîb:**

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sona eren terbiye etme okulunun bilgini.

Sen ‘arîf-i müntehî-i mekteb-i te”dîb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmâ qarîn-i müdrikât

‘āriyet ol-:

1. ‘**āriyet ol-:-sa**

Gazel 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ödünç, emanet.

Dilberde vefâ şîme cefâ ‘āriyet olsa
Çün kıble-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

‘arîz:

1. ‘**arîz**:+uñ

Gazel 11

Mısra: 1

(sevgilinin) yanağı.

Meyle sâkî ‘arîzuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstağnî-i nûr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

‘arîz-ı cânân:

1. 'ārız-ı cānān:

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Fürûğ-ı cām-ı meyden 'ārız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gülşen-i handān güzellendi

armağan çek-:

1. **armağan çek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Armağan etmek.

Bahāriyye Nesīb ü Vehbī pîş-i Şeyh Bostān'a
Birer mışra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

armağan tut-:

1. **armağan tut-:-miş**

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Armağan etmek.

Gelür mihmān-serāy-ı vaşl-ı yāre gör Nesībāyı
Kefende tuhf-e-i nāçiz-i cānın armağan tutmuş

'arş:

1. **'arş:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

*Allah'ın dokuzuncu kat gökte tasavvur edilen kudret ve
azamet tahtı.*

Cenneti 'aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rûhuña 'arş üzre mesken eyledi

2. **'arş:+a**

Kaside 10

Mısra: 5

Gök, gökyüzü..

'Aceb mi kubbesi 'arşa mümās olursa maķardur
Cenāb-ı hāzret-i Monlā gibi veliyy-i kebīre

3. **'arş:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Gök, gökyüzü.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā 'arşa irişdi āh u feryād

4. **'arş:+a**

Rûbai 22

Mısra: 2

Gök, gökyüzü.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i kıdemüñ
Tā 'arşa mümās oldu zemīn-i haremüñ

'arşa:

1. **'arşa:+da**

Gazel 164

Mısra: 7

Alan.

Lerziş-i nāgeh-res-i idbār ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verān hem-hāl-i Kārūn olmada

'arşa-gāh-ı mahşer:

1. **'arşa-gāh-ı mahşer:+e**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahşer meydanı.

Hük-m-i Hakk ide ta'alluk ḥaşr ü neşr-i 'āleme
Cem' ola hep 'arşa-gāh-ı mahşere ehl-i kubbūr

'arşa-i icād:

1. 'arsa-i icād:~a

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Var olma meydanı.

'Arsa-i icāda ıarh olmazdan evvel mübdi'āt
Sen şehensāh-ı serir-ārā-yı mülk-i 'izz idüñ

'arşa-i kibr:

1. 'arşa-i kibr:~üñ

Gazel 72

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kibir meydanı.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā 'ākıbet
'Arşa-i kibrüñ niçe çäbük-süvārın görmışüz

'arşa-i miñnet:

1. 'arşa-i miñnet:~de

Gazel 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sıkıntı meydanı.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miñnetde ser-bāzāna şor

'arşa-i sebzi:

1. 'arşa-i sebzi:

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yeşil meydan.

Nüh-çarh-ı berin ravzasınıñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldı riyāz-ı hareminde gül-i hōd-rū

'arş-ı Rahmān:

1. 'arş-ı Rahmān:~dur

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip
büyüten Allah'ın tasarruf dairesi, makamı.*

Ziverüñ tāc-ı le'amrük hilkätüñ hulukın 'azim
Pādişāhā taht-gāhuñ 'arş-ı Rahmān'dur senüñ

2. 'arş-ı Rahmān:~dur

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Bütün yaratılmışları şefkat ve merhametle besleyip
büyüten Allah'ın tasarruf dairesi, makamı.*

Ziverüñ tāc-ı le'amrük hilkätüñ hulukın 'azim
Pādişāhā taht-gāhuñ 'arş-ı Rahmān'dur senüñ

art:-

1. art:-~ar

Gazel 23

Mısra: 9

Artmak, fazlalaşmak.

Nesibā belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hāzer kâgız

2. art:-~ar

Mesnevi 4

Mısra: 14

Artmak, çoğalmak, fazlalaşmak.

Hengām-ı meserretüñ 'adūsı

Kim artar o dem hāy ü hüyü

artur:-

1. artur:-~dı

Gazel 49

Mısra: 9

Arttırmak.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāga 'acabā ol gül-i ra'nā mı gelür

2. **artur-:-dı**

Gazel 204

Mısra: 3

Arttırmak.

Dil-i şad-pärenüñ âvizişinden hüsniñ arturdı
Urıldı şâne güyâ kâkül-i pîçân güzellendi

arturabil-:

1. **arturabil-:-mem**

Gazel 37

Mısra: 13

Artırabilmek, çoğaltmak.

Ķankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesîb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

‘arûs-ı hacle:

1. **‘arûs-ı hacle:**

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gelin odası, temiz yer.

‘Arûs-ı hacle zib-i şem‘-i ser-germ-i ‘itâb olmuş
Meger pervânenüñ âzürde olmuşdur hücûmından

‘arûs-ı ma‘ni-i tevĥîd:

1. **‘arûs-ı ma‘ni-i tevĥîd:~e**

Gazel 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Birliğin mana gelini.

Dil ‘arûs-ı ma‘ni-i tevĥîde olmaz âşinâ
Ķaĥ-ı esbâb-ı ta‘alluk itmese mîkrâz-ı lâ

‘arz:

1. **‘arz:**

Gazel 12

Mısra: 13

Sunma, bildirme.

Nesîb ol mehe ‘arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubĥ-gâĥ âfitâb

2. **‘arz:**

Gazel 57

Mısra: 1

Sunma, bildirme.

‘Arz ider cânâne geh ruĥ gâĥ kâkül gösterür
Gülşen-i hüsniñde geh gül gâĥ sünbül gösterür

3. **‘arz:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Yeryüzü; dünya.

Eyledüñ bir laĥzada himmetle ĥayy ‘arz u ĥül
Ol gice mi‘râc-ı cismâniye şâhiddür nuĥül

‘arz eyle-:

1. **‘arz eyle-:-sem**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Yok dergehüñden özge baña melce’ ü melâz
Aĥvâl-i pür-melâlümi ‘arz eylesem ne ģam

2. **‘arz eyle-:-ye, -y, -im**

Tarih 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

‘Âlî himemâ var ise ger izn-i şerîfüñ
Aĥvâlümi ‘arz eyleyeyim bî-edebâne

3. **‘arz eyle-:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

‘Arz eyle hasb-ı hālūñi dergāh-ı ‘izzete
Bī-hūde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

4. ‘arz eyle-:-sem

Rübai 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Rū-māl-i hak-i haremūñ olsa naşīb
Kān ağılyarak eylesem ahvālūmi ‘arz

‘arz id-:

1. ‘arz id-:-er, -se

Gazel 126

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Çıkarup miyāne-i sūk-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür
Dür-i baħr-i Kūlzūm-i ‘ışkdur görinen bu dīdede nem
degül

2. ‘arz id-:-üp

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Hayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp hāl-i perīşānumı āh eylemedüm

‘arz it:

1. ‘arz it:

Kıt'a 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Şi'rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm ile
Zāde-i şab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

‘arz it-:

1. ‘arz it-:-miş, -em

Gazel 107

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sunmak, göstermek, takdim etmek.

Mestāne dücār olmışam ol şūħa ser-ā-pā
‘Arz itmişem ahvālūmi ammā haberüm yok

‘arz-ı cemāl:

1. ‘arz-ı cemāl:

Gazel 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzelliğini göstermek.

Aç burķa‘unı gülşene gel ‘arz-ı cemāl it
Hāl-i ruħuñı dāğ-ı derūn-ı gül-i al it

‘arz-ı hāl:

1. ‘arz-ı hāl:

Gazel 69

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halin bildirilmesi.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāķa
‘Arz-ı hāl itmede cānāna ķuşūr eylemişüz

2. ‘arz-ı hāl:

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Halin bildirilmesi.

Bes Nesībā ‘arz-ı hāl itnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ħurşiddür bilmez misin īsār-ı nūr

3. ‘arz-ı hāl: +dür

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Halin bildirilmesi.

‘Arz-ı hüner degül garażum ‘arz-ı hāldür

TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

‘arz-ı hāl it-:

1. ‘arz-ı hāl it-:-mek, -dür

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Halini arz etmek.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña

Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāh oldı baña dūr

2. ‘arz-ı hāl it-:-me

Gazel 147

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Halini arz etmek.

‘Arz-ı hāl itme Nesib ol şāh-ı şefkat düşmene

Bād-ı āhuñ mevce-hız-i lücce-i kīn olmasun

3. ‘arz-ı hāl it-:-mek, -de

Gazel 172

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Halini arz etmek.

Meger te’hİR ider mi ‘arz-ı hāl itmekde hİç ‘āşık

Kerem hİss itse ṭab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

‘arz-ı hāl it:

1. ‘arz-ı hāl it:

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Halini arz etmek.

‘Arz-ı hāl it ol şeh-i hüsne Nesība havfi қо
Bir gedāyı gāh olur bezminde sultān söyledür

‘arz-ı hāl ol-:

1. ‘arz-ı hāl ol-:-m, -ur

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Halini arz etmek.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ‘arz-ı hāl olunur

Tehī nigāh u ḥayā bendesindedür ancak

‘arz-ı hāl-i nā-be-maḥal:

1. ‘arz-ı hāl-i nā-be-maḥal:

Gazel 129

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yersiz olduğu durumunu anlatma.

Nihān imiş keremi şūret-i cefāsında

Meger ben eylemişem ‘arz-ı hāl-i nā-be-maḥal

‘arz-ı ḥulūş eyle-:

1. ‘arz-ı ḥulūş eyle-:-di

Gazel 190

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgi ve samimiyetle bildirmek.

Destinde naqd-i cānı varup reh-güzārına

‘Arz-ı ḥulūş eyledi ‘āşık nigārına

‘arz-ı hüner:

1. ‘arz-ı hüner:

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uсталık gösterisi.

‘Arz-ı hüner degül garażum ‘arz-ı hāldür

TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

‘arz-ı merām eyle-:

1. ‘arz-ı merām eyle-:-dün

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Halini arz etmek.

Besdür Nesib ‘arz-ı merām eyledün tamām
Şimdengerü şalât u taḥiyyâtdur ehem

‘arz-ı rüy-ı şâhed-i maṭlab:

1. ‘arz-ı rüy-ı şâhed-i maṭlab:

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteği duyulan sevgilinin yüzü.

Ḥayâl-i ḥ‘âb gibi ‘arz-ı rüy-ı şâhed-i maṭlab
Hemîşe âyine-i ḥâtıruñ ğubârına degmez

ârzü:

1. ârzü:

Gazel 190

Mısra: 13

Arzu, istek.

Ṭıflâne ârzü niçe berâ-yı Nesib-i zâr
Dehrüñ nezâre eyleme naḳş u nigârına

2. ârzü: +y, +la

Gazel 190

Mısra: 4

Arzu, istek.

Sevdâ-ger-i metâ‘-ı ğamuz sūd bilmezüz
Çıkdı bu ârzüyle ğurbet diyârına

ârzü eyle-:

1. ârzü eyle-:-r

Gazel 198

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İstek duymak, istemek.

Hem eyler ârzü didâruñı hem ğamzeden ḳorḳar
Dil-i pür-izṭırâb-ı ‘âşıḳa ḥavf u recâ düşdi

ârzü-yı gülşen:

1. ârzü-yı gülşen:

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin arzusu.

Gül ü lâle yeter dâğ-ı derün u şu‘le-i âhı
Bahâr-ı ‘ışḳuñ içre ârzü-yı gülşen itmez dil

ârzü-yı ḥâtır-ı bed-cü:

1. ârzü-yı ḥâtır-ı bed-cü:

Rûbai 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kötü hatıraları arama arzusu.

Bu ḥırş u ṭama‘ nedür göñül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥâtır-ı bed-cü nice bir

ârzü-yı la‘l-i leb:

1. ârzü-yı la‘l-i leb: +üñ, +le

Gazel 107

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kırmızı dudağının arzusu.

Bimâr olalı ârzü-yı la‘l-i lebüñle
Gelse ser-i bālînüme ‘İsâ ḥaberüm yok

‘aşâ:

1. ‘aşâ:

Gazel 41

Mısra: 10

Asa, değnek, baston.

Nigāh için ruh-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

āşafā:

1. āşafā:

Tarih 18

Mısra: 13

Ey makam sahibil (Teber-dar Muhammed Paşa).

Āşafā dā‘i-i deyrine Nesīb'ün kārı
Dergeh-i ḥazret-i Monlā'da saña oldu du‘ā

āşaf-ı zī-şān:

1. āşaf-ı zī-şān:~ı

Tarih 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şanlı vezir.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

‘asākır-i zāğ:

1. ‘asākır-i zāğ:

Kıt'a 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Karga askerleri.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ġam çekmezem ‘asākır-i zāğ eylese hücum

āsān:

1. āsān:~dur

Gazel 101

Mısra: 7

Kolay, zahmetsiz.

Rakīb-i bed-dile miḳdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī‘

āsān it:

1. āsān it:

Rübai 34

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Kolaylaştırmak.

Ey Pādişeh-i kevn ü mekân iḥsān it
Dergāhuña varmağa yolum āsān it

āsār:

1. āsār:

Gazel 191

Mısra: 5

Belirtiler, izler, alametler.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

āsār-ı cezb-i ḥakk:

1. āsār-ı cezb-i ḥakk:~la

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın cezbisinin eserleri.

Āsār-ı cezb-i Ḥakk'la her demde serverā
Saña ‘ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

āsār-ı dīgeran:

1. āsār-ı dīgeran:

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Başkalarının eserleri.

Kıyās olunmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hiç muḳisün ‘aleyh olur mı ḡadire

āsār-ı du‘ā-yı ḥayr:

1. **āsār-ı du‘ā-yı hayr:**+u, +ñuz

Tarih 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hayır duasının neticesi.

Zuhûra geldi āsār-ı du‘ā-yı hayruñuz şimdi
Şikâr itdi ğazâl-i ‘izz ü iğbâlî kemendüñüz

āsār-ı tab‘-ı şüh:

1. **āsār-ı tab‘-ı şüh:**+uñ, +ı

Kıt'a 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İşveli mizacının eserleri.

Ey Nesîb āsār-ı tab‘-ı şühûnı şad-el-ğazer
Dest-i nâ-dâna şakın virme virürseñ bāda vir

aşhâb:

1. **aşhâb:**+ın

Gazel 89

Mısra: 7

Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.

‘İlm-i kesbi şıdk ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

2. **aşhâb:**+uñ, +a

Kaside 7

Mısra: 14

Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.

Şalât-ı Hakk ola rûh-ı revānuña bî-hadd
Gürûh-ı Âl ile aşhâbuña daği eşmel

3. **aşhâb:**+uñ, +a

Kaside 3

Mısra: 14

Hazreti Muhammed'in sahabeleri.

Hem-şümâr-ı kaçre-i ‘ummân olsun rûhuña
Âlüne aşhâbuña dâ'im şalâtıyle senâ

4. **aşhâb:**+uñ, +a

Kaside 4

Mısra: 14

Hazreti Muhammed'in sahabeleri.

Tâ kıyâmet her dehenden ola rûh-ı pāküñe
Âlüne aşhâbuña yüz biñ taḥiyyât ü şalât

5. **aşhâb:**+a

Kaside 2

Mısra: 16

Hazret-i Muhammed'in sahabeleri.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşhâba daği hem

aşhâb u âl:

1. **aşhâb u âl:**+e

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sahabeler ve soyuna.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-‘aded
İki ‘âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

aşhâb-ı kemâl:

1. **aşhâb-ı kemâl:**

Rûbai 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kemâl sâhibi sahâbeler, dostlar.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eser kerde-i iksîr olmaz

aşhâb-ı riyâ:

1. **aşhâb-ı riyâ:**

Gazel 65

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Riya sahipler, ikiyüzlüler.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

‘âsi:

1. **‘âsi:**

Kaside 1

Mısra: 15

Allah’ın emirlerine uymayan, günahkâr (kimse).

Yâ şefî‘e’l-müznibîñ ol rûz ‘âşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘inâsiyla zûkûr

âsitân:

1. **âsitân:+uñ, +ı**

Kaside 10

Mısra: 7

Kapı, eşik.

Ümîd-i lûtf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki hâk-i dergehüñ itmez bedel bisât-ı harîre

âsitâne-i sîmîn:

1. **âsitâne-i sîmîn:**

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gümüş kapı.

Ol âsitâne-i sîmîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâkîre

âsitân-ı hâzret-i Pîr:

1. **âsitân-ı hâzret-i Pîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi’nin kapısının eşiği.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hâzret-i Pîre

âsiyâb:

1. **âsiyâb:**

Gazel 6

Mısra: 4

Felek, dünya.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

âsiyâb-ı zûr-ver:

1. **âsiyâb-ı zûr-ver:+dür**

Gazel 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güç veren değirmen.

Hemîşe bezm ider hûy-ı dürüştin tâlîb-i Hakk’uñ
Döner bir âsiyâb-ı zûr-verdür halka-i tevhîd

‘âşık:

1. **‘âşık:**

Gazel 150

Mısra: 8

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

İdeli fûnûn-ı sihri nîgehüñle gamze tekmiñ
Saña ‘âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

2. **‘âşık:+lar**

Rûbai 32

Mısra: 2

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Ârifler ider ‘âlem-i imkânı fedâ

‘Âşıklar ider hûr ile gılmânı fedâ

3. 'āşık:dan

Gazel 52

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Anuñ muķābelesi cān alurlar 'āşıkdan

Ḳatıl-i 'ışk olanuñ hūn-bahāsıdur ğam-ı yār

4. 'āşık:dan

Gazel 73

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Huftedür şanma ider men'-i nigh 'āşıkdan

H'āb-ı nūşındür o fettāna ta'allümgeh-i nāz

5. 'āşık:dan

Kıt'a 20

Mısra: 4

Āşık, seven kişi

Şıdk-ı da'vā-yı maḥabbetde itā'atdür güvāh

Ma'şiyet icāb ider ma'sūķa 'āşıkdan bi'ād

6. 'āşık:a

Gazel 29

Mısra: 4

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Meded ey ğonca-dehen bāri bir ağız söyle

'Āşıkā nīm tebessümle tesellā mı gelür

7. 'āşık:a

Gazel 75

Mısra: 8

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

'Āķillere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā

Mānend-i der-i ehl-i kerem 'āşıkā bāzuz

8. 'āşık:a

Gazel 103

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

'Āşıkā gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tāb

Oldı zīrā lāzım-ı şem'-i münnevver tāb ü tef

9. 'āşık:a

Gazel 178

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ol 'āşıkā şad ğıbtā ki şahrā-yı fenāyı

Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bīde

10. 'āşık:a

Rübai 40

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

'İd ü 'arefe 'āşıkā vuşlat demidür

Fürkatde meh-i 'İd ü muḥarrem birdür

11. 'āşık:a

Rübai 49

Mısra: 2

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

'Uşşāk egerçi 'ışk ile ḥasta gerek

Ma'şūk daḥi 'āşıkā dil-beste gerek

12. 'āşık:lar, +uñ

Gazel 4

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Aķça dökseñ derdini ta'dād içün 'āşıkıların

Fehm olunmaz naķd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

13. 'āşık:ı

Gazel 25

Mısra: 7

Āşık:;Sevgili'ye gönül bağı ile bağlanmış kimse.

İdenler ‘āşıkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıdvāna şalmışlar

14. ‘āşık:ı

Gazel 76

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Helāk-i nāz ider ağıyārı ‘āşıkı mahrūm
O cevri-pişe Şevāb u güneh nedür bilmez

15. ‘āşık:

Gazel 77

Mısra: 11

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Nesibā dürr olursa güşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

16. ‘āşık:ı

Gazel 88

Mısra: 1

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol şabib-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

17. ‘āşık:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Cānānsuz olan hayāta ‘āşık
‘Ālemde çeker kemāl-i haclet

18. ‘āşık:

Gazel 57

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izhār ider ‘āşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül kıranfül gösterür

19. ‘āşık:

Gazel 53

Mısra: 4

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Alma hengām-ı gāzab hañçerüññ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o haşm-āne nazar

20. ‘āşık:

Gazel 104

Mısra: 6

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ol dehān-ı tengden harf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

21. ‘āşık:

Gazel 146

Mısra: 3

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Āşık ne deñlü itse nihān āteş-i dilin
Süz-ı derünü fehm olunur iztirābdan

22. ‘āşık:

Gazel 172

Mısra: 9

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Meger te’hür ider mi ‘arz-ı hāl itmekde hiç ‘āşık
Kerem hiss itse şab-ı dilber-i nā-mihribānında

23. ‘āşık:ılar, +a

Gazel 4

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘İşkdur ‘āşıklara zıkr ile devrān itdüren
Kad edāre'l-cisme hubbullāhi devrāne'r-reha

24. ‘āşık:

Gazel 44

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Dir imiş lutfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

25. ‘âşık:ı

Gazel 155

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Nâr-ı firâk ‘âşıkı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayâr-ı süzünü ḥākisterin gören

26. ‘âşık:

Gazel 177

Mısra: 7

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ḥayâl-i la’lün ile bâğa varsa bir ‘âşık
Şarâb-ı nâb gibi neşve-baḥş olur güre

27. ‘âşık:

Gazel 190

Mısra: 2

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Destinde nakd-i cânı varup reh-güzârına
‘Arz-ı ḥulûş eyledi ‘âşık nigârına

28. ‘âşık:

Gazel 210

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Ḥüsn odur dilber odur ‘ışk odur ‘âşık odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzı

29. ‘âşık:

Rûbai 4

Mısra: 4

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

Müştāk-ı cemālün oldı mümkün vâcib
‘Âşık gül-i rüyuña qadim ü ḥadiş

30. ‘âşık:

Gazel 200

Mısra: 5

Aşka düşmüş, aşk derdine tutulmuş, seven, tutkun.

‘Âşık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol ṭal‘at-i zibâyı

31. âşık:ı

Gazel 115

Mısra: 11

Âşık, seven kişi

Biñ âşık bir düşmen-i bed-ḥ‘âhı değışmez
Ḥayrânıyuz ol âfet-i bigâne nüvâzuñ

‘âşık ol:-

1. ‘âşık ol:-maz

Rûbai 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

‘Âşıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşḥ-ı ‘uḳalâya ‘âşık olmaz dil-bend

2. ‘âşık ol:-a

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgiliye gönülden bağlanmak, aşk derdine düşmek.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘âlemde
Meger ‘âşık ola nâgeh reside vaşl-ı cānāna

‘âşıkân:

1. ‘âşıkân:ı

Gazel 186

Mısra: 14

Âşıklar.

Nihāl-i naḥl-i ma'na dikmege bāğ-ı ma'ārifde
Nesībā 'āşıkāna böyle pākize zemīn olsa

'āşıkāne:

1. **'āşıkāne:**

Gazel 188

Mısra: 9

Aşığa yaraşır şekilde.

Ne hoşdur 'āşıkāne şiveler ma'şūk-ı ra'nādan
Nesībā ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḳāle

āşikār:

1. **āşikār:**

Gazel 205

Mısra: 5

Açık, belli.

Hilālî olup bedrde āşikār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

2. **āşikār:**

Mesnevi 4

Mısra: 2

Açık, belli.

Bir ejder-i cān-şikār gördüm
Pinhān degül āşikār gördüm

āşikāre:

1. **āşikāre:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Şimdengerü oldı var mı çāre
Esrār-ı nühüfte āşikāre

2. **āşikāre:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Ḥurşid-şifat geh āşikāre
Geh gāh perī gibi nihānsın

3. **āşikāre:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Açıkça, belli ederek, saklamadan.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maḳşūdumı söyle āşikāre

'āşık-ı āşüfte:

1. **'āşık-ı āşüfte:**

Gazel 188

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Perişan aşık.

Nigāh itdükçe ol gül 'āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

'āşık-ı ḥasta:

1. **'āşık-ı ḥasta:**

Rübai 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hasta aşık.

Her vech ile lāyık-ı teraḥḥum olduḳ
Hem 'āşık-ı ḥasta hem ḡarībüz şimdi

'āşık-ı ḥüsn-i Ḥudā:

1. **'āşık-ı ḥüsn-i Ḥudā:**

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah vergisi güzelliğinin âşığı(âşkı).

'Āşık-ı ḥüsn-i Ḥudā ḥüsn-i mecāza baḳmaz
Āb-ı ḥayvānı bulan tālib-i Ceyḥūn olmaz

'āşık-ı nālān:

1. 'âşık-ı nālân:+ı

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnleyen, feryat eden âşık.

‘Âşık-ı nālânı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükkar tūṭi-i gūyāy her ān söyledür

‘âşık-ı şādık:

1. 'âşık-ı şādık:

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sadık âşık; hakiki âşık.

Saṇa māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz ‘âşık-ı şādık Nesīb-i nā-tüvān-āsā

2. 'âşık-ı şādık:

Gazel 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçek âşık.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a‘dā-veş anı
‘Âşık-ı şādık saṇa ey bī-vefā düşmen midür

3. 'âşık-ı şādık:+uñ

Gazel 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçek âşık.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
‘Âşık-ı şādıkūñ oldumsa günāh eyledüm

‘âşık-ı ser-bāz:

1. 'âşık-ı ser-bāz:+uñ, +a

Gazel 97

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Korkusuz, cesur, yiğit âşık.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluk
Bir bencileyin ‘âşık-ı ser-bāzuña maḥşuş

‘âşık-ı şūrīde:

1. 'âşık-ı şūrīde:+ler,+üñ

Gazel 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan âşık.

Çāk çāk eyledüñ ‘âşık-ı şūrīdelerüñ
Ḥasretüñle ne girībān kodılar ne dāmen

‘âşık-ı zār:

1. 'âşık-ı zār:+a

Gazel 172

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşık.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘âşık-ı zāra
Odur zī-şūḥunuñ ārām mümkün mi dükānında

2. 'âşık-ı zār:

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Ağlayan âşık.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha ‘âşık-ı zār

‘âşık-ı zār-ı bī-gümān:

1. 'âşık-ı zār-ı bī-gümān:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şüphesiz inleyen âşık.

Ahṡālını bir bir eyle inhā
Bu ‘āṡıḳ-ı zār-ı bī-gümānuñ

āṡinā:

1. **āṡinā:**+sı, +dur

Gazel 52

Mısra: 2

Bildik, tanıdık.

Belālu ḥasta göñüller devāsıdur ğam-ı yār
Ḳadīmī cān u dilüñ āṡināsıdur ğam-ı yār

2. **āṡinā:**+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 2

Bildik, tanıdık.

Şadāḳat olsa kişide riyāyı neylerler
Nifaḳ-pişe olan āṡināyı neylerler

3. **āṡinā:**+lar, +uz

Gazel 87

Mısra: 3

Bildik, tanıdık.

Ya‘ni rūḥ āṡinālaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

4. **āṡinā:**+dan

Gazel 156

Mısra: 10

Bildik, tanıdık.

Ya vefā ya ḥöd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āṡinādan

5. **āṡinā:**

Gazel 4

Mısra: 1

Alışmış; dost.

Dil ‘arūs-ı ma‘ni-i tevḥide olmaz āṡinā
Ḳaṡ-ı esbāb-ı ta‘alluḳ itmese miḳrāz-ı lā

6. **āṡinā:**

Gazel 86

Mısra: 1

Bildik, tanıdık.

Kelāḡ bülbül-i şirīn-nevā yerin ṡutmaz
Heves-meniş dil-i ‘ışḳ āṡinā yerin ṡutmaz

7. **āṡinā:**+dur

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Bildik, tanıdık.

Biḡāne olur ğam-ı cihāna
Her kim ki ḡamuñla āṡinādur

8. **āṡinā:**

Gazel 108

Mısra: 5

Tanıdık, bildik.

İster baḳā-yı zātını biḡāne āṡinā
Bisyārdur şadīḳı kem-āzār olanlaruñ

9. **āṡinā:**

Gazel 2

Mısra: 10

Bildik, tanıdık (kimse).

Cünün-ı ‘ışḳ ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āṡinā biḡāne istiḡnā

10. **āṡinā:**

Gazel 82

Mısra: 9

Alışmış; dost..

O baḥr-i naḥvete biz āṡinā olalı Nesībā
Kenāra rānde-i ḳār-mevc-ḳin-i cebinüz

11. **āşinā:st**

Gazel 106

Mısra: 2

Bildik, tanıdık.

Gitmiş bu bezm-gāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

12. **āşinā:**

Kaside 2

Mısra: 14

Bildik, tanıdık.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola āşinā kâlem

13. **āşinā:**

Gazel 87

Mısra: 6

Bildik, tanıdık.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bîgâne āşinā olmaz

14. **āşinā:**

Gazel 87

Mısra: 8

Bildik, tanıdık.

Lücce-i bî-kerān-ı derdüz biz
Bize bed diller āşinā olmaz

āşinā ol-:

1. **āşinā ol-:α**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Tanıdık olmak, bilinen olmak.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debīre

āşinā-yı ‘aql:

1. **āşinā-yı ‘aql:**

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aklın tanıdığı.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdün çok fuḥūl-i hūş-mendi ‘ilm ile

āşinā-yı ‘aşık:

1. **āşinā-yı ‘aşık:**

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşığa aşına olmak.

Ḥōşā o ṭab‘-ı helāk āşinā-yı ‘aşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

āşinā-yı lücce-i ‘ummān:

1. **āşinā-yı lücce-i ‘ummān:α**

Gazel 64

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Engin denizin girdabı.

Şorma hiç sâhil-nişin-i ‘aqla baḥr-i ‘aşkıdan
Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor

āşinā-yı sâhil-i maḫşad:

1. **āşinā-yı sâhil-i maḫşad:**

Gazel 50

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Arzu kıyısının aşinalığı.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sâhil-i maḫşad
Ki tā dest-i du‘ā fülk-i ümīde bād-bānlardur

āşiyān:

1. **āşiyān:**

Gazel 93

Mısra: 2

Yuva, mesken.

Hayāl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

2. **âşiyân:**

Tarih 18

Mısra: 8

Yuva, mesken.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

âşiyân-ı büm:

1. **âşiyân-ı büm:**

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baykuş yuvası.

Devlet-serâsı pek tiz olur âşiyân-ı büm
Ehl-i dilüñ derûnını vîrân idenlerüñ

âşiyân-ı sîne:

1. **âşiyân-ı sîne:+den**

Gazel 147

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül yuvası..

Çok zamândur âşiyân-ı sînenen âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

‘asker:

1. **‘asker:**

Rûbai 29

Mısra: 1

Asker.

Ey şâh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i ḥâk-i rehûñ bende vü şâh

2. **‘asker:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Asker, ordu.

Faḳtülü tîğıyla itdün düşmenüñ bağrın dü-nîm
‘Askerüñ cünd-i melâyik oldu ey şâh-ı kerîm

aşl:

1. **aşl:+ı**

Gazel 13

Mısra: 4

Soy, nesep.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

2. **aşl:+u, +m, +ı**

Gazel 132

Mısra: 2

Soy, nesep.

Zâtumı hayretle ḥâmûş olmayınca bilmedüm
Aşlumu bîgâne-i hûş olmayınca bilmedüm

3. **aşl:+um, +dan**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Soy, nesep.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

4. **aşl:**

Mesnevi 1

Mısra: 4

(bir şeyin) aslı, kaynağı, gerçeği.

Anı itdi Üstâd-ı şun‘-ı ezel
Merâyâ-yı imkâna aşl u maḥal

5. **aşl: +ı**

Kaside 10

Mısra: 3

Asıl.

Nühüfte olmasının aşlı Şems-i dîn-i velînüñ
Ki cılve-gâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münîre

6. **aşl: +ı, +n**

Gazel 125

Mısra: 9

(bir şeyin) aslı, kaynağı, gerçeği.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın ańlamaz
Her nâ-şinâs vâkıf-ı esrârumuz degül

aslâ:

1. **aşlâ:**

Gazel 77

Mısra: 6

Asla, hiçbir zaman.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı ‘ışka seng-i ta‘ne aşlâ kâr-ger olmaz

2. **aşlâ:**

Gazel 144

Mısra: 6

Asla, hiçbir zaman.

Ol va‘de hilâfam ki daħi nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

3. **aşlâ:**

Kaside 1

Mısra: 15

Asla, hiçbir zaman.

Emr-i bi'l-ma‘rûf u nehy-i münker aşlâ itmedi
Qavl-i Hakk'ı söylemekden tab‘ına geldi fütür

‘aşr:

1. **‘aşr: +i**

Mesnevi 5

Mısra: 8

On, deh.

Humşidür harf-i âhîruñ evvel
Evvelüñ ‘aşri şâlis olsa maħal

‘aşr-ı muħarrem:

1. **‘aşr-ı muħarrem:**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kamer takviminin birinci ayının, aşure ayının ayetleri.

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemî‘
Cum‘a vü nev-rüz ile ‘aşr-ı muħarrem ey Nesîb

âştî-baħş-ı miyân-ı hâş u ‘âm:

1. **âştî-baħş-ı miyân-ı hâş u ‘âm:**

Gazel 113

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Herkesin etrafına barış veren.

Naẓra-i hem-vâr idüp hâr u güle hem-çün bahâr
Âştî-baħş-ı miyân-ı hâş u ‘âm olsam gerek

âsûde:

1. **âsûde:**

Tarih 18

Mısra: 7

Rahat, huzurlu.

Haleb âsûde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

âsumân:

1. **âsumân:**

Gazel 185

Mısra: 2

Gökyüzü. sema.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdâyuz âsumân ile

2. **âsumân:**

Gazel 196

Mısra: 8

Gökyüzü. sema.

Gör zâhidi ki halka-i tevîdinde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner âsumân gibi

âsumân-âsâ:

1. **âsumân-âsâ:**

Gazel 3

Mısra: 8

Felek gibi.

Dimez miydün baña ey mâh- ı tal'at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña tırmaz dönersin âsumân-âsâ

‘âşık u ma‘şûk:

1. **‘âşık u ma‘şûk:**

Mesnevi 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Âşık ve maşuk (sevgili).

Nedür ol iki ‘âşık u ma‘şûk
Birbirinden olur gice mağrûk

âşüfte:

1. **âşüfte:**

Tarih 12

Mısra: 10

Dağılmış, perişan.

Hüsn-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

2. **âşüfte:**

Gazel 152

Mısra: 1

Dağılmış, perişan.

Şöyle âşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehîm idemez kimse girîbânından

âşüfte eyle-:

1. **âşüfte eyle-:-r**

Gazel 197

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Karıştırmak.

Ele âyîne alsa ‘aks-i rûyın eyler âşüfte
‘Aceb fettândur meftûn ider hûrşidine mâhı

âşüftegî-i sünbül ü jülîde:

1. **âşüftegî-i sünbül ü jülîde:**

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Karışık ve dağınık saç.

Âşüftegî-i sünbül ü jülîde kâküle
Nerkis nezâre itmededür hûş-yârdur

âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zâr:

1. **âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zâr:-uz**

Tahmis 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbülün çeşitli nağmeleriyle kendinden geçen.

Âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zâruz
Hayret-zede-i lûtf u cefâ-yı gül ü hâruz

âşüfte-i müsennâ-yı kalem:

1. **āşüfte-i müsennā-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İki kalemin perişanlığı.

Çün zuhūr-ı hikeme vāsıṭadur ‘ālemde
Olsa Loḫmān n'ola āşüfte-i müsennā-yı kalem

at-:

1. **at-:-an**

Gazel 85

Mısra: 1

Atmak, fırlatmak.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūmı hıçe şatan Mevleviler'üz

2. **at-:-ıl, -ur**

Gazel 126

Mısra: 7

Atmak, fırlatmak.

O sıfāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıka-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

3. **at-:-up**

Gazel 213

Mısra: 3

Atmak, fırlatmak.

Atup şāh-ı ğama burc-ı felekden sā'ika topın
Sipāh-ı ğuşşa üzre berķ-ı tīg-ı bī-amān çekdi

4. **at-:-dı**

Tarih 30

Mısra: 8

Atmak, fırlatmak.

Vāķi'-i hāli iki tāriḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi 'ilm ile

5. **at-:-up**

Tarih 23

Mısra: 3

Atmak, fırlatmak.

Atup pūy rāz ile bir tır pış-rev
Hezār u şaşt gez oldı şitābān

6. **at-:-ma**

Gazel 183

Mısra: 6

Atmak, fırlatmak.

Hedef-i tır-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gūşe-i çeşm ile baķ atma şaķın yābāna

atā:

1. **atā:**

Gazel 108

Mısra: 1

Baba.

Eyler atā merāmını Ḥaķ zār olanlaruñ
Maķbūldür du'āları nā-çār olanlaruñ

‘atā:

1. **‘atā:**

Tarih 2

Mısra: 2

Baĝış, ihsan.

Luṭf-ı bī-pāyānını seyr eyle Ḥaķķ'ıñ kim yine
Eyledi bir pādişāh-ı ‘ādile mülki ‘atā

2. **‘atā:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Baĝış, ihsan.

Ġayra ne gūne eyleyeyim hālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü raḥmeti çok pādişāh iken

āteş:

1. āteş:+üñ, +le

Gazel 60

Mısra: 5

Ateş.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

2. āteş:

Gazel 182

Mısra: 4

Ateş.

Fıkr-i ruḥıyla neşv ü nemā buldı bu gönül
Āteş zarar-resān olmazmış semendere

3. āteş:

Gazel 91

Mısra: 2

Ateş.

Yandı pervānesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalınuz sende degül bende de vardur āteş

4. āteş:

Gazel 93

Mısra: 2

Ateş.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekān tutmuş
‘Aceb şehbāzdur kim āteş içre āşiyān tutmuş

5. āteş:

Kıt'a 23

Mısra: 4

Ateş.

Öldürür gördükçe maḥsūduñ sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hīzemi

6. āteş:+ler

Kaside 7

Mısra: 13

Ateş, gönül ateşi.

Bırakdı ḥārsitān-ı ḍalāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

7. āteş:+dür

Gazel 128

Mısra: 2

Ateş.

Kıl ḥazer üftāde-i ruḥsār-ı meh-veşdür gönül
Gülsitān-ı ḥüsnüñe düşmüş bir āteşdür gönül

8. āteş:+i

Kaside 2

Mısra: 10

Ateş.

Feyz-i hevā-yı mihr-i ruḥuñ oldı kār-ger
İtdi Ḥalīl'e āteşi nüzhetgeh-i İrem

āteş ü āb:

1. āteş ü āb:+dur

Rūbai 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Su ve ateş.

Çün āteş ü ābdur dil kāni‘ ü ḡam
Bilmez ḡam-ı dünyāyı kanā‘at-pīşe

āteş-figen-i bāğ-ı şu‘ūr:

1. āteş-figen-i bāğ-ı şu‘ūr:

Gazel 69

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akıl bahçesinin ateş salanı.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān olsağ
‘İşkî âteş-figen-i bâğ-ı şu‘ûr eylemişüz

âteş-i cân-süz:

1. âteş-i cân-süz:

Gazel 161

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can yakan ateş.

Nezzâre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruhsâre midür âteş-i cân-süz midur bu

âteş-i dil:

1. âteş-i dil:

Gazel 145

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül ateşi.

O şûha hâlûmi tahrîre koymaz âteş-i dil
Elümde hâme yanar farf-ı süz u tâbumdan

2. âteş-i dil:+in

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ateşi.

‘Âşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Süz-ı derûnı fehm olunur ıztırâbdan

3. âteş-i dil:+den

Gazel 60

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül ateşi.

Âteş-i dilden hirâs itmez şunar ser-pençesin
Bilmem âhû-yı hayâlûñ şîr-i merd-efgen midür

âteş-i fenâ:

1. âteş-i fenâ:+y, +a

Gazel 43

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kötülük ateşi.

Olinca lağm-ı beden âteş-i fenâya qarîn
Niçe taħammül ider çal’a-i vehîne-i ‘ömr

âteş-i ‘ışk:

1. âteş-i ‘ışk:+ı, +y, +le

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk ateşi.

Püte-i dilde fenâ iksîrinûñ hâşıyyetin
Âteş-i ‘ışkıyle pür cûş olmayınca bilmedüm

âteş-i kahr:

1. âteş-i kahr:+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kahr ateşi.

Server-i ceyş-i rüsûlsin hâdimûñ ‘avn ü zafer
Âteş-i kahrûñ yıkar a‘dâyı çün nâr-ı sekar

ateş-i reşk:

1. ateş-i reşk:

Gazel 157

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıskançlık ateşi.

Çün çenâr ateş-i reşk ile yağar şimşadı
Gülşene serv-i kadûñ olsa eger sâye-figen

âteş-i ruh:

1. âteş-i ruh:+uñ, +la

Gazel 150

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağının ateşi.

Seri dâğ-ı gamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken

Dile âteş-i ruhuñla ‘amel-i sipend idersin

âteş-i ruhsâre:

1. âteş-i ruhsâre: +si

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının ateşi.

Âteş-i ruhsâresi îmân-süz-ı berhemen

Bir bütün zünnâr-ı bend-i turra-i tarrâriyuz

âteş-i sevdâ:

1. âteş-i sevdâ:

Gazel 107

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevda, aşk ateşi.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok

Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

âteşin:

1. âteşin:

Gazel 24

Mısra: 10

Ateş gibi yakıcı.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider

Gülsitân-ı ‘ışka güyâ âteşin fevvâredür

2. âteşin:

Tahmis 3

Mısra: 11

Ateş gibi yakıcı.

Hevâ germ âteşin feryâda âgâz itdi bülbüller

Mişâl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sine-çâk olmak

3. âteşin:

Gazel 67

Mısra: 10

Ateş gibi yakıcı.

Gerekdür süz-ı sine-dâğ-ı dil te’sîr-i güftâra

Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

âteş-zede:

1. âteş-zede:

Gazel 47

Mısra: 4

Yanmış.

Dil ṯalib-i luṭf-ı dilber olmaz

Âteş-zede gül şabâyı neyler

âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ:

1. âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ:

Rûbai 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya arzularının yakıcı ateşi.

Âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ ol

Gül-çîn-i çemensitân-ı istiğnâ ol

‘atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib:

1. ‘atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib:

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Suçlu ve günahkarın beyanını çevirmek.

Cürm ü haṭâda müfredüm olsa ‘aceb midür

‘Atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

‘atıfet-i sultânî:

1. ‘atıfet-i sultânî:

Tarih 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanın cömertliği.

Bāreka'llah zihī 'ātıfet-i sultānī
Ḥabbezā luṭf-ı şehenşāh-ı memālik-pirā

'avākıb:

1. **'avākıb:**+ı

Gazel 108

Mısra: 14

Sonuçlar.

Çok görmüşüz vukū'ını 'ālemde ey Nesīb
Hızlān olur 'avākıbı mekkār olanlaruñ

āvāre:

1. **āvāre:**+dür

Gazel 24

Mısra: 6

Başıboş, şaşkın.

Ḳays ile hem-dāsitān oldum ki 'ālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i ḥüsn için āvāredür

2. **āvāre:**

Gazel 73

Mısra: 7

Başıboş, şaşkın.

Menzilinden düşüp āvāre olur ḥāk-niş'in
Perr-i ğayr ile o kim tır-veş eyler pervāz

3. **āvāre:**+dür

Gazel 147

Mısra: 5

Başıboş, şaşkın.

Çok zamāndur āşiyān-ı sīneden āvāredür
Murğ-ı dil naḥcır-i dām-ı zülf-i müşkīn olmasun

4. **āvāre:**

Gazel 44

Mısra: 1

Başıboş, şaşkın.

Mürğ-i dil 'ışk ile āvāre değüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kāre değüldür de nedür

5. **āvāre:**

Gazel 200

Mısra: 7

Başıboş, şaşkın.

'Ākıl ki olup būd u nā-būd için āvāre
Bī-çāre şafā şanmış bī-hūde bu ğavgāyı

āvāregān-ı 'ışk:

1. **āvāregān-ı 'ışk:**+a

Gazel 90

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın kendinden geçirdiği kimse (aşık).

Yetişdi evc-i çarḥa şīt-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı 'ışka ḳayd-ı mesken olmazmış

'avāyid:

1. **'avāyid:**+dür

Gazel 35

Mısra: 4

Engeller.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş 'avāyiddür

āvāze-i şarāb:

1. **āvāze-i şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şarap sesi.

Toğunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

âvâze-i şehnâz:

1. âvâze-i şehnâz:

Gazel 202

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şehnâz makamının sesi. (sevgilinin sesi bağlamında kullanılmıştır.).

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

âvâz-ı ceres:

1. âvâz-ı ceres:

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zil sesi.

‘İlm-i kesbi şıdk ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

âvâze-i hüsnet:

1. âvâze-i hüsnet:

Gazel 21

Mısra: 8

(sevgilinin) güzelliğinin sesi, şöhreti.

Büzürg ü küçekeş başend uşşâk-ı ser-i küyet
Eger âvâze-i hüsnet be iklim-i Hicâz üfted

âvîziş:

1. âvîziş: +i, +n, +den

Gazel 204

Mısra: 3

Asılı.

Dil-i şad-pârenün âvîzişinden hüsün arturdu
Urıldı şâne güyâ kâkül-i pîçân güzellendi

‘avn:

1. ‘avn:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Yardım.

Server-i ceyş-i rüsûlsin hâdimün ‘avn ü zafer
Âteş-i kahruñ yıkar a‘dâyı çün nâr-ı sekar

âyâ:

1. âyâ:

Gazel 36

Mısra: 7

Acaba.

Bu igbirâr-ı hâtıra âyâ nedür sebep
Hıdmetde hâk-i payiñe ihmâlümüz mi var

2. âyâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Acaba.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân
Tâ ‘arşa irişdi âh u feryâd

3. âyâ:

Gazel 150

Mısra: 5

Acaba.

Baňa câm-ı hecrün oldı hele vâye bilsem âyâ
Ser-i hün-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

ayag:

1. ayağ+ı, +n

Gazel 139

Mısra: 4

Ayak.

Bir câm sunup gitmege ‘azm eyleyicek yâr
Öpdüm ayagın dâmen-i zer-târa yapışdum

2. **ayağ: +uñ**

Gazel 198

Mısra: 10

(sevgilinin) ayağı.

Meded üftadeñüñ bir cām ile destin alup qaldur
Ayağüñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

‘ayān:

1. **‘ayān:**

Kaside 4

Mısra: 11

Açıkça, gözle görülür şekilde.

Nūr-ı Haq'dur cilve-ger mir'at-ı zātuñda ‘ayān
Hüsn-i ruhsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu‘cizāt

‘ayān ol-:

1. **‘ayān ol-: -a**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ortaya çıkmak.

Luţfuña muhtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rūz-ı mahşer kim ‘ayān ola şevāb u seyyi’āt

‘ayār:

1. **‘ayār: +i, +n**

Gazel 72

Mısra: 1

Ölçü, değer.

Naqd-i cevri ü luţf-ı gerdüñüñ ‘ayārın görmişüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı ḥārın görmişüz

‘ayār-ı sūz:

1. **‘ayār-ı sūz: +i, +n, +ı**

Gazel 155

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yakış derecesi.

Nār-ı firāk ‘āşıkı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzını ḥākisterin gören

‘ayb:

1. **‘ayb:**

Gazel 78

Mısra: 9

Ayıp, kusur, hata.

Hüneri ‘ayb görür dide-i ḥussād Nesīb
Yūsuf’uñ ḥüsni pesendide-i iḥvān olmaz

2. **‘ayb: +uñ**

Gazel 15

Mısra: 12

Ayıp, kusur, hata.

Mestūr ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesībā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

‘ayb eyle-:

1. **‘ayb eyle-: -me**

Gazel 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayıplamak.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ ḥüsnüñe merbūt
‘Ayb eyleme ruhsāruña bī-bāk-i nigāhum

āyet-i envār:

1. **āyet-i envār:**

Tarih 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nurlu ayetler.

Didüm görince ḥaṭ-āver Nesīb tārīḥin
Yazıldı āyet-i envār levḥa-i ḫamere

āyet-i evşāf:

1. **āyet-i evşāf:**+u, +nuñ

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vasıfların ayeti.

Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür hayrū'l-verā
Nükte-i ahlāķuñ ta'birī Qur'ān'dur senüñ

2. **āyet-i evşāf:**+u, +nuñ

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Vasıfların ayeti.

Nüşā-i nūr-ı derūnuñ remzin eyler Ve'd- duha
Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür hayrū'l-verā

āyet-i nūr:

1. **āyet-i nūr:**

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur ayeti (Nur Suresi; Kur-an'da 354.sure, 37-
44.ayetlerdir.).

Māh-ı nev ebrūsına taklīd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş āyet-i nūr iktibās

āyīn ol-:

1. **āyīn ol-:**-ma, -sun

Gazel 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ādet olmak.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsnünde gül-çin olmasun
Hāra ruhşat bağbān-ı nāza āyīn olmasun

āyīn-bend-i şehir-i vücūd:

1. **āyīn-bend-i şehir-i vücūd:**

Gazel 99

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vücud şehrinin töreni.

Āyīn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihim-i cānı itdi maķar ķayşer-i neşāt

āyīne:

1. **āyīne:**+dür

Gazel 18

Mısra: 1

Ayna.

Didār-ı 'ayşı görmege āyīnedür ķadeķ
Ārām-baķş-ı sīne-i bī-kīnedür ķadeķ

2. **āyīne:**

Gazel 27

Mısra: 2

Ayna.

Nigāh itdükçe nūr-ı ʔal'atünden sīne rūşendür
Fürüg-ı mihr ile āyīne gūyā pertev-efgendür

3. **āyīne:**

Gazel 79

Mısra: 2

Ayna.

Sīne şāfā ne ğazab lāzıme-i kīn olmaz
Āyīne zişti-i timsāl ile çirkīn olmaz

4. **āyīne:**

Gazel 144

Mısra: 7

Ayna.

Āyīne elümden n'ola düşmezse hemişe
Bī-hüş oluram ķasret-i vech-i ķasenümden

5. **āyīne:**+sī, +n

Gazel 146

Mısra: 8

Ayna.

İtmez ğurūr-ı hüsni ile bir nazra ‘aksine
Meşşâta itse âyînesin âfitâbdan

6. **âyîne:**+sî, +n

Gazel 160

Mısra: 7

Ayna.

Hıfz ider jengâr-ı ‘işyândan ruhuñ âyînesin
Secde-gâhuñ kim ola seccâde-i peşmînen

7. **âyîne:**+de

Gazel 168

Mısra: 8

Ayna.

Şart-ı ‘işmet bu mîdur kim seni aġyâr degül
‘Aks-i ruhsâruñ âyîne peymâne göre

8. **âyîne:**

Gazel 197

Mısra: 5

Ayna.

Ele âyîne alsa ‘aks-i rûyın eyler âşüfte
‘Aceb fettândur meftûn ider hırşîdine mâhı

9. **âyîne:**+den

Gazel 160

Mısra: 2

Ayna.

Dil şafâ-yâb olamaz pâk olmayınca kînen
Rû-nüma olmaz küdüret ğitmese âyînen

10. **âyîne:**+de

Gazel 147

Mısra: 7

Ayna.

‘Aks-i hüsni den bile dil-ġir olur âyîne
Kimse yâ Rab mübtelâ-yı şüh-ı hûd-bîn olmasun

11. **âyîne:**+sî, +n, +de

Gazel 206

Mısra: 6

Ayna.

Ķabûl-i şirket itmez çünkü te’sîrat Hakk’uñdur
Suver âyînesinde hüsni Hakk’dur cezb iden cânı

12. **âyîne:**

Gazel 95

Mısra: 6

Ayna (gönül bağlamında).

Ser-i küyünde çeşm-i intizâr-ı mübtelâlardan
Zemîn-i reh-güzâruñ ser-be-ser âyîne zâr olmış

13. **âyîne:**+de

Gazel 140

Mısra: 8

Ayna.

İtme penâh-ı halkı ki râhat bulur mı hîç
Timsâl-i şahşa âyîne istinâd iden

âyîne-i ‘âlem-nümâ:

1. **âyîne-i ‘âlem-nümâ:**+dur

Gazel 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cihanı gösteren ayna, İskender'in aynası.

O bağuñ gülleri âyîne-i ‘âlem-nümâdur hep
Nesîbâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ġamda

âyîne-i dîde:

1. **âyîne-i dîde:**+de

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -
Göz aynası.

Yâ Rab yine ola rüy-ı cânân
Âyine-i didede nümâyân

âyine-i dil:

1. **âyine-i dil:**
Gazel 74
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.

Pürdür âyine-i dil gerd-i küdüretle Nesîb
Nazar-ı mürşid-i âgâhı temennâ iderüz

âyine-i hâtır:

1. **âyine-i hâtır: +uñ**
Gazel 70
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gönül aynası.

Hayâl-i h'âb gibi 'arz-ı rüy-ı şâhed-i ma'lab
Hemîşe âyine-i hâtır-ıñ gubârına degmez

âyine-i mânend-i gedâ:

1. **âyine-i mânend-i gedâ:**
Gazel 53
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Dilenci aynası gibi.

Merdüm-i dide şunar âyine-i mânend-i gedâ
Râh-ı çeşmümden ide şâh-ı hayâl-üñ ki güzër

âyine-i ruhsâr-ı cânân:

1. **âyine-i ruhsâr-ı cânân: +dur**
Gazel 28
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Sevgilinin yanak aynası.

N'ola tûtî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyine-i ruhsâr-ı cânândur

âyine-i rüşen-güher:

1. **âyine-i rüşen-güher: +dür**
Gazel 20
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gönlü aydın olanların aynası.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rüy-ı şâhed-i feyzî
Ki bir âyine-i rüşen-güherdür halka-i tevhid

âyine-i rüşen-güher-i şâhed-i râz:

1. **âyine-i rüşen-güher-i şâhed-i râz: +uz**
Gazel 75
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gönlü aydın olanların aynasındaki sırların şahidi.

Biz tâb-ı hîred mışkala-i dest-i niyâzuz
Âyine-i rüşen-güher-i şâhed-i râzuz

âyine-i şâhed-i kıdem:

1. **âyine-i şâhed-i kıdem:**
Kaside 2
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Eskilik aynasının şahidi.

Bir zerre mihrüñ ile şafâ-yâb olan gönül
Olsa 'aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ:

1. **âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ:**
Kıt'a 26
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Allah bilgisinin şahidinin aynası..

Kalb olur âyine-i şâhid-i 'irfân-ı Hudâ
Şaykal-ı mihr ü ma'habbetle olursa pür-tâb

āyine-i şüret:

1. āyine-i şüret:-de

Gazel 210

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şekil aynası.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilde-nümā
Kim ider aıla niyāzı kime eyler nāzı

āyine-i zānū:

1. āyine-i zānū:

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Diz aynası.

Fikr itmeyesin görmeyesin şüret-i hālūñ
Nezzāregehūñ olmaya āyine-i zānū

āyine-i zāt:

1. āyine-i zāt:+uñ, +da

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Varlığın aynası.

Ey vücūdūñ bā'is-i tertīb-i naẓm-ı kâ'ināt
Rū-nümā āyine-i zātuñda envār-ı şifāt

āyine-ruhsār:

1. āyine-ruhsār:-a

Gazel 175

Mısra: 12

Yanağı ayna gibi parlak sevgili.

Rūyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı pesīde
Ol āyine-ruhsāra nesīmā haber eyle

āyın-i riyā:

1. āyın-i riyā:-dan

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İki yüzlülük töreni.

Mānend-i Nesīb eyle şıyānet kerem eyle
Āyın-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

āyın-i sitem:

1. āyın-i sitem:

Gazel 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zulüm tarzi.

‘İşve nigeñ-i çeşm-i füsūn-sāzuña maḥşūş
Āyın-i sitem ğamze-i ğammāzuña maḥşūş

āyın-i sulṭānī:

1. āyın-i sulṭānī:

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sultanın töreni.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruḥşatlar
Rūsūm-ı bendegī āyın-i sulṭānī cedīd olsa

ayır:

1. ayır:-du, -ñ

Gazel 139

Mısra: 7

Ayırmak.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālī'e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

2. ayır:-dı

Gazel 145

Mısra: 1

Ayırmak.

Beni ayırdı hayālî huzūr u ẖ'ābumdan
Bugün haber mi gelür bilmem āfitābumdan

ayrıl:

1. **ayrıl:-mağ, -a**

Gazel 91

Mısra: 4

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bā'îṣ ne ola ol meh-veş

2. **ayrıl:-mam**

Gazel 3

Mısra: 7

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı ṭal'at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

3. **ayrıl:-a, -maz**

Gazel 152

Mısra: 4

Ayrı olma, birbirinden uzak düşme durumu, firak..

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hîç yanından

4. **ayrıl:-maz**

Mesnevi 6

Mısra: 11

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Bunlar ayrılmaz ekser insāndan
Bā-ḥuşūş ehl-i 'aql u iz'āndan

ayru:

1. **ayru:**

Tahmis 1

Mısra: 12

Ayrı.

Ḥaḳīkat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayrı sāye

'ayyāş:

1. **'ayyāş:+lar, +uñ**

Gazel 159

Mısra: 10

İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

Müft bir kār görilmez ğamı def' itmez eger
Bāde 'ayyāşlaruñ almasa nakd-i hūşın

2. **'ayyāş:+ı, +n, +ı**

Gazel 48

Mısra: 6

İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

Sāḳiyā şun bize ol cām-ı ḥired düşmeni kim
Kem-terin kaçresi 'ayyāşını bī-hūş eyler

3. **'ayyāş:+ları**

Gazel 115

Mısra: 4

İçkiye düşkün olan, çok içki içen.

Şahbā-yı ḥaḳīkatle ider def'-i ḥumārı
'Ayyāşları mey-gede-i 'ışk-ı mecāzuñ

az:

1. **az:**

Gazel 55

Mısra: 10

Az, çok'un karşıtı.

Gūş eyleyüp Nesib sözüñ ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu gūne nādire-gū şā'ir az olur

2. **az:**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Az, çok'un karşıtı.

Az söyle vaktini gözle sözün bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey' bir mışra'dur efzün eyleyen

âzâd it:-

1. âzâd it:-me

Rûbai 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.

Cürmüm bilürem ki 'abd-i nâ-fermānam
Ben bendeñi kulluğuñdan itme âzâd

2. âzâd it:

Rûbai 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Serbest kalmak, hürriyetine kavuşmak.

Min-ba'd güzel başuñ için âzâd it
Zindāni-i çāh-ı firķate raḥm eyle

âzâd ol:-

1. âzâd ol:-ur

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kurtulmuş olmak, uzak olmak.

Sermā-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destār-ı ser-i ma'şiyet olsa

âzâd u 'abîd:

1. âzâd u 'abîd:+üñ

Tarih 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Özgür ve kul.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvā ile me'mūr
Ḥall eyledi müşkillerin âzâd u 'abîdüñ

âzâde:

1. âzâde:+lük, +üm

Gazel 34

Mısra: 8

Serbest.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

2. âzâde:

Gazel 62

Mısra: 7

Bağlarından kurtulmuş, özgür.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş âzâde
Me'al-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

âzâdî:

1. âzâdî:

Gazel 89

Mısra: 9

Serbestlik, hürriyet.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez âzâdî nedür
Engübîn-ālûde olduḡda rehā bulmaz meges

âzār-ı pey-ender-peye:

1. âzār-ı pey-ender-peye:

Gazel 175

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Durmadan azarlama.

Bilmem nedür âzār-ı pey-ender-peye bā'is
Ey çarḡ dimem saña beni kām-ver eyle

âzār-ı taleb:

1. âzār-ı taleb:

Gazel 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İncitme isteği.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī‘ zebūn cānāna ser-keşdür gönül

2. **āzār-ı ṭaleb:**

Gazel 128

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İncitme isteği.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī‘ zebūn cānāna ser-keşdür gönül

‘azāzıl:

1. **‘azāzıl:**

Gazel 193

Mısra: 1

İblis'in (şeytan'ın) melek bulunduğu sıradaki esas adı.

İtme dāmānuñı ālūde ‘Azāzıl gibi
Ṭāhirü’z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

‘azb ü ‘azāb:

1. **‘azb ü ‘azāb:**

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tatlı(sevinç) ve keder.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı ‘ışık oldu Nesib
Vaşl u hecri aḥlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azāb

‘āzim:

1. **‘āzim:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kararlı, niyetli, azimli.

Ey dil rızā-yı ilāhiye ‘āzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

2. **‘āzim:+üz**

Gazel 106

Mısra: 15

Kararlı, niyetli, azimli.

Bir rāha ‘āzimüz ki Nesib anda menzilüñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

‘azimet:

1. **‘azimet:+de**

Gazel 183

Mısra: 1

Kulun, Allah tarafından kendisine yüklenen görevleri
tam bir sebat ve azimle yerine getirmesi.

Ola mādām ‘azimetde dil-i divāne
O perī-rū giderek mūnis olur insāna

‘āzim-i beyt-i Ḥudā:

1. **‘āzim-i beyt-i Ḥudā:**

Tarih 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın evinin (Kabe) büyüklüğü.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduğda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli’llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşib

‘aziz eyle-:

1. **‘aziz eyle-:-miş**

Tarih 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değerli, saygın eylemek.

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḡbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezidüñ

‘aziz it-:

1. **‘aziz it-:-di**

Gazel 153

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Değerini yükseltmek.

Hayâli daği ‘azîz itdi şimdi didârı
Fiğân o Yûsuf-ı gül-pîrehan hayâlinden

‘azîz ol-:

1. **‘azîz ol-:-dı**

Tarih 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kudret sahibi olmak, ülke yöneticisi olmak.

Eyledi ilhâm târîhin Nesîb'e feyz-i Hâkk
Oldı İsmâ‘îl Paşa ‘izz ile Mısr'a ‘azîz

‘azm eyle-:

1. **‘azm eyle-:-di**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.

Şavb-ı beyt-i ‘izzete ‘azm eyledi hüccâc ile
Vâşıl oldu bahre güyâ tayy-ı deşt idüp süyül

2. **‘azm eyle-:-i, -icek**

Gazel 139

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Niyet etmek, yönelmek, karar vermek.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yâr
Öpdüm ayağın dâmen-i zer-târa yapışdum

‘azm it-:

1. **‘azm it-:-di**

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

‘Azm itdi temâşâyâ gülîstân-ı behîştî
Terk eyledi nezzâresini surh u sefidûñ

2. **‘azm it-:-di**

Tarih 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

Ben de kıldum Şâm'da ‘azm itdi anlar Ka‘be'ye
Bendegânuñ her zamân tedbîri olmazmış muşîb

3. **‘azm it-:-di**

Tarih 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak, uğraşmak.

Müstakkiyen ‘azm itdi târîhin Nesîbâ didiler
Bostân Efendi'yi ide sîr-âb cûy-âb-ı ‘aden

4. **‘azm it:**

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek, yola çıkmak, niyetlenmek.

Şâneka'llah ey süvâr-ı ‘arşa-i iqbâl kim
Menzil-i maşşûda ‘azm it sür semendi ‘ilm ile

‘azm-i ‘âlem-i nûr:

1. **‘azm-i ‘âlem-i nûr:**

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur alemine yönelmek.

Fenâsın añladı bu dâr-ı zulmet-âbâduñ
Kemâl-i ragbet ile itdi ‘azm-i ‘âlem-i nûr

‘azm-i bakâ:

1. **‘azm-i bakâ:**

Tarih 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuzluğa yönelme.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın

Gülşen-i ‘adn ide maḳāmın Ḥudā

‘azm-i gülistān-ı na‘īm:

1. ‘azm-i gülistān-ı na‘īm:

Tarih 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimetlerin gül bahçesine yönelmek.

Terk idüp kārgeh-i dünyāyı

Eyledi ‘azm-i gülistān-ı na‘īm

‘azm-i sefer id-:

1. ‘azm-i sefer id-: -e, -sın

Rübai 47

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yola çıkmak.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer

Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

‘azm-i vuşūl:

1. ‘azm-i vuşūl:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmaya yönelmek.

Bir şeb itdün şavb-ı Kuds'e Mekke'den ‘azm-i vuşūl

Eyledün bir lahzada himmetle tayy ‘arz u tül

āzürde:

1. āzürde:

Gazel 79

Mısra: 5

İncinmiş.

Ḥār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim

Dest-i ‘ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

āzürde ol-:

1. āzürde ol-: -mış, -dur

Tahmis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İncinmek, kırılmak.

‘Arūs-ı ḥacle zīb-i şem‘-i ser-germ-i ‘itāb olmuş

Meger pervānenün āzürde olmuşdur hücumından

āzürde-i bād-ı seher:

1. āzürde-i bād-ı seher:

Gazel 77

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Seher rüzgarından kırılmış.

Nisār-ı her-ḥas u ḥāşāk ider bûy-ı dil-āvizin

Ḳıyās itme güli āzürde-i bād-ı seher olmaz

2.3.2. B

ba:

1. bā:

Kıt'a 11

Mısra: 3

Soru eki.

İn dakika bā dil-āgāhān nemī baş ed hafī

Ez şümār-ı beyyine Seyyid Muḥammed mişaved

2. ba:

Kıt'a 14

Mısra: 2

Soru eki.

Derviş ra sezed ki şud der huzur u gayb

Ba dergeh-i Huda-yı ubudiyyeteş kavi

3. **ba:**

Rûbai 56

Mısra: 3

Soru eki.

Ba gamze-i kattal-i puser rehzen-i mast
Der dest-i harami-i har-est bibin

bâb:

1. **bâb:~da**

Rûbai 31

Mısra: 1

Bölüm, konu, mesele.

Her bâbda gerçi baş-ı güftâr iderüz
Envâ~ı suhanda vaz~ı âsâr iderüz

2. **bâb:**

Gazel 199

Mısra: 10

Bölüm, konu, mesele.

Gördük nüsa~ı mi~neti ser-cümle Nesîbâ
Nâ-dîde fen-i ~ışıkda bir bâb mı kaldı

3. **bâb:~ı**

Tarih 16

Mısra: 3

Kapı, huzur, eşik.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u ~usrete
~Ukbâda bâz ola îlâhî rûhına bâb-ı ~aden

4. **bâb:~ı**

Tarih 22

Mısra: 8

Kapı, huzur, eşik.

Şuffesi ma~zen-i ~arab câmi'î cây-ı feyz-i Rabb
Bâbı münâfi-i kürüb revzeni maşrık-ı şafâ

bâb-ı ~aden:

1. **bâb-ı ~aden:**

Tarih 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aden kapısı.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u ~usrete
~Ukbâda bâz ola îlâhî rûhına bâb-ı ~aden

bâb-ı îlâh:

1. **bâb-ı îlâh:~a**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısı, huzuru.

Muvaffak eyledi Hakk intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı îlâh'a

bâb-ı şerî~at:

1. **bâb-ı şerî~at:**

Gazel 15

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şeriat kapısı.

Ârâm-geh-i kaşr-ı ha~ikâat olur âhîr
Her kimseye kim ola memur bâb-ı şerî~at

bâb-ı tahıyyât:

1. **bâb-ı tahıyyât:**

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Dua kapısı.

Hezâr bâb-ı tahıyyât ola revânuña vâşıl
Ki hâme tâ ki ola âşinâ benân-ı debîre

bâd:

1. **bâd:**

Gazel 80

Mısra: 2

Rüzgar.

‘Işk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Ḥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

2. **bād:***

Kıt'a 6

Mısra: 2

Rüzgâr, yel.

Ey Nesīb āsâr-ı ṭab‘-ı şūḥuñı şad-el-ḥazer
Dest-i nâ-dâna şaḳın virme virürseñ bāda vir

3. **bād:**

Rübai 60

Mısra: 1

Rüzgâr, yel.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

4. **bād:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Yel, rüzgar.

Bîgâne çü bād ider perîşân
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

5. **bād:**

Gazel 111

Mısra: 9

Boş, gereksiz.

Nesīb bād gibi ıztırâbdur kârı
Bu gülsitāna gelüp ḥ‘āhiş-i giyāh idenüñ

bād-bân:

1. **bād-bân:***lar, *dur

Gazel 50

Mısra: 8

Yelken.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sâḫil-i maḳşad
Ki tā dest-i du‘ā fülk-i ümide bād-bānlardur

bāde:

1. **bāde:**

Gazel 63

Mısra: 10

Içki, şarap.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

2. **bāde:**

Gazel 159

Mısra: 10

Içki, şarap.

Müft bir kâr görilmez ğamı def itmez eger
Bāde ‘ayyāşlaruñ almasa naḳd-i hūşın

bāde-i engür:

1. **bāde-i engür:***a

Gazel 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Üzümlü şarabı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḫter-i rez bāde-i engūra laḳabdur

bāde-i gül-gün-şitāb:

1. **bāde-i gül-gün-şitāb:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül renkli kırmızı şarap.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maḳşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyet bāde-i gül-gün-şitāb

2. **bāde-i gül-gün-şitāb:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül renkli kırmızı şarap.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maşşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i 'ışkı kemiyet bâde-i gül-gün-şitâb

bâde-i ikbâl:

1. bâde-i ikbâl:~i

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk şarabı.

Câm-ı luftında sipihrüñ zehr-i ğam mestür imiş
Bâde-i ikbâli hem-ħâşiyet-i kâfûr imiş

bâde-i 'ışk:

1. bâde-i 'ışk:

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk şarabı.

Bizüz ol bâde-i 'ışk ile sekrân
Ki mest itdi bizi şahbâ-yı 'irfân

bâde-i köhne:

1. bâde-i köhne:~de, -dür

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Eski şarap.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu 'âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

bâde-i tevḥîd:

1. bâde-i tevḥîd:

Gazel 64

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Allah'ın (c.c.) birliğinin şarabı.

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevḥîd ile bî-hûş olan mestâna şor

ba'd-ezîn:

1. ba'd-ezîn:

Gazel 113

Mısra: 12

Bundan sonra.

Gevher-i ḥikmetle tezyîn eyleyüp şî'rüm Nesîb
Ba'd-e-zîn kâviş-ger-i kân-ı kelâm olsam gerek

2. ba'd-ezîn:

Gazel 207

Mısra: 6

Bundan sonra.

Dem-i vuşlat gözümde 'âkıbet ḥ'âb u ḥayâl oldı
Bu rü'ya-yı perişân ba'd-ezîn ta'bîrden ḳaldı

3. ba'd-ezîn:

Tarih 27

Mısra: 12

Bundan sonra.

Ḳalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı ḥayât oldı
İder hep mürdegân-ı ye'si iḥyâ ba'd-ezîn ḥaḳḳa

bâdî:

1. bâdî:

Gazel 54

Mısra: 5

Sebep olan, sebep.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bâdî
Germiyyet-i bâzârına ṭamğa-yı nesebdür

bâd-ı âh:

1. bâd-ı âh:~uñ

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ah rüzgarı.

'Arz-ı ḥâl itme Nesîb ol şâh-ı şefḳat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-ḥîz-i lücce-i kîn olmasun

bād-ı feyz:

1. bād-ı feyz:

Gazel 49

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bereket, bolluk rüzgarı.

Bād-ı feyz itmese tahrik Nesibā hergiz
Sāhil-i ṭab'ūna mevc-i yem-i ma'nā mı gelür

bād-ı firāk:

1. bād-ı firāk:

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık rüzgarı.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcisi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

bād-ı niyāz:

1. bād-ı niyāz:

Gazel 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dua rüzgarı.

Gülşen-i nāza şabālîk eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim hüsn ile 'ışık eylemişdür imtizāc

2. bād-ı niyāz: *uñ

Gazel 115

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dua rüzgarı.

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftē ḳalır goncaları gülşen-i zāruñ

bād-ı şabā:

1. bād-ı şabā: *y, *a

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

İder sebḳat eger bād-ı şabāya hem-‘inān olsa
Süvār olan reh-i ḡamda semend-i iştīyāk üzre

2. bād-ı şabā:

Gazel 213

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

Girüp zîr-i liḫāf-ı ḡoncaya bād-ı şabā ḡüyā
Peri āḡuşa bir maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitān çekdi

3. bād-ı şabā:

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

Ḥālā ferāşet-i ḡemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥıdmet ile dem-güzārdur

4. bād-ı şabā:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Kūyına o serv kec-külāhuñ

5. bād-ı şabā:

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma'nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

6. bād-ı şabā: *dur

Gazel 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sabah rüzgarı.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bā'is

bād-ı seher:

1. bād-ı seher:

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Seher rüzgarı.

Ben bülbül-i mehcürünü gâhice añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

bād-ı sehergâh:

1. bād-ı sehergâh: +î

Gazel 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seher yeli.

Şemim-i zülfüne mâ'il gibi bād-ı sehergâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruhsârûñ olmışdur güzergâhı

bādiye-i gurbet:

1. bādiye-i gurbet: +i

Tarih 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gurbet çölü.

Gezerek bādiye-i gurbeti seyyāhāne
'Ākıbet Konya'ya sevķ itdi mürür-ı eyyām

bā-emr-i Hudā:

1. bā-emr-i Hudā:

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın emri ile.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Hudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre huşul

bā-emr-i veliyyü'l-in'ām:

1. bā-emr-i veliyyü'l-in'ām:

Tarih 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Lütuf sahibi. (Şeyh bağlamında kullanılmıştır.).

Hıdmet-i meşîhat ile bu fakîre virilüp
Ankara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in'ām

bâg:

1. bâg: +a

Gazel 177

Mısra: 7

Bağ, bahçe.

Hayâl-i la'lün ile bâğa varsa bir 'âşık
Şarâb-ı nâb gibi neşve-bahş olur güre

2. bâg: +uñ

Gazel 8

Mısra: 7

Bağ, bahçe.

O bâğuñ gülleri âyine-i 'âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i gamda

3. bâg: +da

Gazel 157

Mısra: 8

Bağ, bahçe.

Leb-i cân-bahşuñ ile nîm hîṭâb itseñ eger
Bâgda eyleye reftâr-ı nihâlân-ı çemen

4. bâg: +da

Gazel 169

Mısra: 6

Bağ, bahçe.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ğam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim hārı olmaya

5. **bāğ**:+i, +n, +da

Tarih 2

Mısra: 6

Bağ, bahçe.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

bāğbān-ı hāme:

1. **bāğbān-ı hāme:**

Tarih 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalem bahçıvanı. (şair bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā bāğbān-ı hāme tārīhin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

bāğbān-ı nāz:

1. **bāğbān-ı nāz**:+a

Gazel 147

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz bahçıvanı.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsniñde gül-çin olmasun
Ḥāra ruḥşat bāğbān-ı nāza āyın olmasun

bāğçe-i nazm:

1. **bāğçe-i nazm**:+a

Gazel 14

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şiir bahçesi.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesibā
Her mışra'ı renginüñi bir cŷy-ı zülāl it

bāğ-ı bahā:

1. **bāğ-ı bahā**:+y, +am

Gazel 144

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik bağı.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şahnum
Gül-çin-i vişāl olmadı kimse çemenümden

2. **bāğ-ı bahā**:+da

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik bağı.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevrŷn

bāğ-ı cemāl:

1. **bāğ-ı cemāl**:+üñ, +den

Rŷbai 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik bağı.

Ey maḥrem-i ḥalvet-geh-i şāh-ı aḳdes
Gŷlzār-ı cinān bāğ-ı cemālŷñden ḥas

bāğ-ı dehr:

1. **bāğ-ı dehr**:+üñ

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya bahçesi.

Naḳd-i cevr ü luṭf-ı gerdŷnuñ 'ayārın görmişŷz

Bāğ-ı dehrŷñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥārın görmişŷz

bāğ-ı dil:

1. **bāğ-ı dil:**

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi.

O bāğ-ı dil k'ola ezhār-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

bāğ-ı felek:

1. **bāğ-ı felek:**+de

Gazel 162

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Dünya bağı, bahçesi.

Nesîb bāğ-ı felekde mi sürûr u şafâ
Dağı füşürde degül hûşe-i Süreyyâ'da

bāğ-ı fenâ:

1. **bāğ-ı fenâ:**+da

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluk bahçesi; dünya.

Bāğ-ı fenâda verd-i teri Mevlevîler'ün
Dāğ-ı ciger fûrûz-ı tecellâ-yı 'ışkdur

2. **bāğ-ı fenâ:**+da

Gazel 34

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yokluk bahçesi; dünya.

Dâmen-keş isem kâr-ı cihândan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bāğ-ı fenâda semerümdür

bāğ-ı hüsn:

1. **bāğ-ı hüsn:**+üñ

Gazel 95

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik bahçesi.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmış
Açılmış bāğ-ı hüsnüñ gûlsitânı nev-bahâr olmış

2. **bāğ-ı hüsn:**+üñ

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik bahçesi.

O bāğ-ı hüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşib oldum

bāğ-ı 'ışk:

1. **bāğ-ı 'ışk:**+a

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk bahçesi.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma'anîsi bāğ-ı 'ışka mesîre

bāğ-ı irem:

1. **bāğ-ı irem:**+e

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi; İrem bağı.

Bāğ-ı İrem'e değışmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyâhuñ

bāğ-ı kām:

1. **bāğ-ı kām:**+ı

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mutluluk bahçesi.

Bāğ-ı kāmı eşk imiş şâd-âb iden fehm eyledüm
Girye-i ebr-i bahârîden gül-i ḥandândan

bāğ-ı ma'ârif:

1. **bāğ-ı ma'ârif:**+de

Gazel 186

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
İlim bahçesi.

Nihâl-i naḥl-i ma'nâ dikmege bâğ-ı ma'ârifde
Nesibâ 'aşıḳâna böyle pâkîze zemîn olsa

bâğ-ı ma'delet:

1. **bâğ-ı ma'delet:**

Tarih 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Adalet bahçesi.

O bâğ-ı ma'delet oldu çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücûdın dâ'imâ şîḫḥatle Mevlâ pâyidâr itsün

bâğ-ı mümkünât:

1. **bâğ-ı mümkünât:**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Allah'ın yarattıklarının bahçesi.

Virmese faşl-ı bahâr-ı ḥilḳatüñ neşv ü nemâ
Vâye-dâr-ı âb ü tâb olmazdı bâğ-ı mümkünât

bâğ-ı ye's:

1. **bâğ-ı ye's: +de**

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Ümitsizlik bahçesi.

Ḥôşâ o naḥl-i berûmend-i ârzû-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye'sde hep berg ü bârî ḥasret ola

bağışla-:

1. **bağışla-: -n, -ur, -sa**

Kaside 7

Mısra: 12

Affetmek.

Henüz gelmeye ṭab'-ı şerîfûñe seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ ḥaṭâ-yı cümle-milel

bağla-:

1. **bağla-: -y, -up**

Kaside 5

Mısra: 1

Bağlamak.

Ḥâlâ ferâşet-i çemene bağlayup kemer
Bâd-ı şabâ o ḥıdmet ile dem-güzârdur

bağr:

1. **bağr: +ı, +n**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Bağır, gönül.

Faḳtülû tîğıyla itdün düşmenün bağrın dü-nîm
'Askerün cünd-i melâyk oldu ey şâh-ı kerîm

2. **bağr: +u, +m, +ı**

Gazel 184

Mısra: 3

Bağır, gönül.

Nâ-maḥal cevriyle itdi lâle-veş ḥûn bağrumı
Ol nev-âmûz-ı cefâya dâğ-dâram âh âh

bahâ:

1. **bahâ: +sı**

Gazel 106

Mısra: 4

Kıymet, değer.

Sûḳ-ı fenâda olma ḥarîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

2. **bahâ:**

Gazel 189

Mısra: 9

Kıymet, değer.

Dergāh-ı Pîr'üñ oldı Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

bâ-ḥaber:

1. **bâ-ḥaber:**

Gazel 23

Mısra: 1

Haberdar.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-ḥaber kâğız
Şaçardı noktâlardan küy-ı cānâna şerer kâğız

bahâne:

1. **bahâne:**

Tarih 31

Mısra: 12

Bahane, sebep.

Ta'rîf için itsem ne 'aceb pāye-i şıdķum
Ḥāk-i rehe rû-mâlde te'ḥîri bahâne

bahār:

1. **bahār:**

Gazel 113

Mısra: 3

Bahar mevsimi; ilkbahar.

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Âştî-baḥş-ı miyân-ı ḥāş u 'ām olsam gerek

2. **bahār:+uñ**

Müfret 7

Mısra: 1

Bahar mevsimi; ilkbahar.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

3. **bahār:**

Gazel 173

Mısra: 4

Bahar mevsimi, ilkbahar.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaķı virdi sitem ḥazānumuza

bahār u berd-i 'acū:

1. **bahār u berd-i 'acū:**

Gazel 41

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baharın ve soğukların sonu.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i 'acū
Raķîb bezmümüze ibtidā gelür görünür

bahār u çemen:

1. **bahār u çemen:**

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bahar mevsimi ve yeşillik.

Ferāğ geldi bahār u çemen ḥayālinden
Geçilmedi ḥaṭ-ı 'anber-şiken ḥayālinden

bahār-ı bağ-ı dil:

1. **bahār-ı bağ-ı dil:+den**

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesinin baharı.

Müyesser olmadı olmak vuşul-i kām ile fā'iz

Bahār-ı bağ-ı dilden ḫaṭ'-ı peyvend itmişüzdür biz

bahār-ı 'ışk:

1. **bahār-ı 'ışk:+uñ**

Gazel 197

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşkın bahar mevsimi.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu'le-i āhı

Bahār-ı 'ışkuñ içre ārzū-yı gülşen itmez dil

bahāriyye:

1. **bahāriyye:**

Gazel 213

Mısra: 11

Birini övmek için yazılan ve bahar tasviriyle başlayan kaside.

Bahāriyye Nesib ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostān'a
Birer mısra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

bahā-yı gevher:

1. **bahā-yı gevher:**

Gazel 191

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mücevherin değeri.

Fiğān ki bey'-geh-i bî-temîz-i 'âlemde
Bahā-yı gevher ile şatılır hark-pāre

bahā-yı kâle-i vaşl:

1. **bahā-yı kâle-i vaşl:**

Gazel 198

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) Kavuşma kumaşının (elbise) değeri.

Gözümden naqd-i eşk-i bî-revâc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzâr-ı 'ışk içre

2. **bahā-yı kâle-i vaşl:**

Gazel 198

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) Kavuşma kumaşının (elbise) değeri.

Gözümden naqd-i eşk-i bî-revâc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzâr-ı 'ışk içre

bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārā:

1. **bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārā:**

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın pahalı kumaşı (elbisesi).

Nukûd-ı eşk-i 'âşık sūk-ı gamda nâ-revâdur hep
Ne 'âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâkî

bahā-yı vaşl:

1. **bahā-yı vaşl:** +uñ, +ı

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşmanın değeri.

Mecrûh-ı tîğ-ı gamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hüküm itdi şer'-i 'ışk

bañil:

1. **bañil:**

Rûbai 41

Mısra: 1

Cimri, pinti.

Şüfi ki bañil ola gam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

bâhis:

1. **bâhis:**

Rûbai 4

Mısra: 2

Bahsetmek, söz etmek.

Ey derdi hayât-ı ebediye bâ'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhis

bahr:

1. **bahr:**

Kaside 10

Mısra: 14

Deniz.

Kıyâs olunmasun âsâr-ı diğeran o kelâma
Ki bahr hîç muķisün 'aleyh olur mı gadire

2. **bahr:+e**

Tarih 5

Mısra: 8

Deniz.

Şavb-ı beyt-i ʿizzete ʿazm eyledi hüccâc ile
Vâsıl oldu bahre güyâ tayy-ı deşt idüp süyül

3. **baħr-i:**

Kıt'a 9

Mısra: 4

Deniz.

Bed-sirıştün sūd-mend olmaz fazilet ʿab'ına
Āb-ı şîrin bahri sūkker zehri ıslāh eylemez

baħr-i ʿatā:

1. **baħr-i ʿatā:**

Gazel 137

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Cömertlik denizi.

Dāver-i Hātem-şiyem kân-ı kerem baħr-i ʿatā
Virse şâyāndur seḥā vü luṭfı muʿtād eyledüm

baħr-i bî-kenar:

1. **baħr-i bî-kenar:** +u, +ñ

Gazel 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan deniz.

Bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārā cevher-i cāndur
Yem-i ʿışka şikeste fülk-i cānuñ şal hirās itme

baħr-i cihān:

1. **baħr-i cihān:**

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cihan denizi.

Görmedi baħr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetīm
Dürr-i cāna olalı bu çār ʿunşurdan şadef

baħr-i dîn:

1. **baħr-i dîn:**

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Din denizi.

Binüp keşt-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhī ol
Delil it necm-i aşḥābı ʿaraf-cüy-ı ilāhī ol

baħr-i hikem:

1. **baħr-i hikem:**

Gazel 211

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hikmetli deniz.

İtse n'ola le'āli-i esrār-ı Meşnevī
Baħr-i hikemde gūṭa-nümā Mevlevīler'i

baħr-i ʿilm:

1. **baħr-i ʿilm:** +ün, +den

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim denizi.

Ey muḥīt-i bî-girān dānā-yı esrār-ı Hudā
Baħr-i ʿilmünden cedāvildür ʿulūm-ı evliyā

baħr-i imkân:

1. **baħr-i imkân:**

Kaside 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İmkan denizi.

Gerden-i maşnūʿa itmez bir daḥi ziver hele
Baħr-i imkân zerre-i zātuñ gibidür bî-bahā

baħr-i ʿışk:

1. **baħr-i ‘ışk:~dan**

Gazel 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

şorma hiç sâhil-nişin-i ‘aķla baħr-i ‘ıřķdan
Gevheri var âşinâ-yı lücce-i ‘ummâna şor

baħr-i maħabbet:

1. **baħr-i maħabbet:~e**

Gazel 190

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

Baħr-i maħabbete düşeli keşti-i vücüd
Eyyâm-ı vaşl düşmedi hiç rüzgârına

baħr-i mekârim:

1. **baħr-i mekârim:~üñ**

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömertlik denizi.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Baħr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

baħr-i naħvet:

1. **baħr-i naħvet:~e**

Gazel 82

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kibir denizi.

O baħr-i naħvete biz âşinâ olalı Nesibâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çin-i cebinüz

baħr-i nâz:

1. **baħr-i nâz:~u, ~m**

Gazel 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz denizi.

Elem çekmem cebin-i ‘ışvesi pür-ıışm u kîn olsa
Güzel ey baħr-i nâzum saña benzer nâzenin olsa

baħr-i nûr:

1. **baħr-i nûr:~a**

Gazel 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nur denizi.

Meger ol dür-i ħüsni eyler taleb
İder baħr-i nûra şinâh âfitâb

baħr-i raħmet:

1. **baħr-i raħmet:~üñ**

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Raħmet denizi.

Nâr-ı cerâyım-i beřerüñ inşifâsına
Bir kaçresı kifâyet ider baħr-i raħmetüñ

baħr-i rızâ:

1. **baħr-i rızâ:~da**

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rıza denizi.

Keşti-i şekib ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maķřûda reside

baħr-i sefid:

1. **baħr-i sefid:**

Tarih 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akdeniz.

Rehber-i keşti-nişinân idi hüsni himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

baħr-i seħā:

1. **baħr-i seħā:**+sı

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik denizi.

İdince baħr-i seħāsi telāṭum-ı endek
İki cihānı virür sâ'ile bi-vech-i aḳal

baħr-i vaħdet:

1. **baħr-i vaħdet:**+dür

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Birlik denizi.

Ya ḥōd bir dürc-i dürr-i šāh-vārdur baħr-i vaħdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ḳabr-i nūr-baḥşāda

baḥs:

1. **baḥs:**+ü, +müz

Gazel 172

Mısra: 14

Bahsetmek, söz etmek.

Nesībā sūḳ-ı 'ālemde biz ol sevdā-ger-i faḳruz
Metā'-ı devletüñ yok baḥsümüz sūd u ziyānında

baḥş ol-:

1. **baḥş ol:**

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İhsan edilmek, başışlanmak.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Göñül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

baḥt-ı bed-ṭālī':

1. **baḥt-ı bed-ṭālī':**

Gazel 128

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kaderin kötü şansı.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī' zebūn cānāna ser-keşdür göñül

baḥt-ı sa'īd:

1. **baḥt-ı sa'īd:**

Rübai 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uğurlu baht.

Ehl-i dil iseñ şikāyetüñ bī-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa'īd

2. **baḥt-ı sa'īd:**+üñ

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uğurlu baht.

Tevḥīd ile mālī dili bīrūnı hūnerle
Ḥaḳḳā bu idi cilvegehi baḥt-ı sa'īdüñ

baḥt-ı siyāh:

1. **baḥt-ı siyāh:**+u, +m

Gazel 138

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kara baht.

Sen māha ḳarīn itmediler 'āḳıbetü'l-emr
Bu ṭālī'-i vārūn ile bu baḥt-ı siyāhum

2. **baḥt-ı siyāh:**+ı, +n, +a

Gazel 155

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kara baht.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nāgāh rüy-ı dilber-i haṭṭ-āverin gören

3. **baht-ı siyāh**:+uñ

Gazel 133

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kara baht.

Gösterür mi ‘acaba baht-ı siyāhuñ ‘aksin
Şafvet-i sine-i āyine-mişālūñ görelüm

baht-ı şüm:

1. **baht-ı şüm**:+ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uğursuz talih.

Bilenler ḥārḥār-ı dāğ-ı dehrin baht-ı şümından
Sipihruñ eylemezler şekve te’sīr-i nücümından

baht-ı vārūn:

1. **baht-ı vārūn**:

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ters talih, kötü kader.

Nik-bahtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ğavgā iderüz

bā-ḥuşūş:

1. **bā-ḥuşūş**:

Mesnevi 6

Mısra: 12

Bilhassa, özellikle.

Bunlar ayrılmaz ekser insāndan
Bā-ḥuşūş ehl-i ‘aql u iz‘āndan

ba‘id:

1. **ba‘id**:

Gazel 19

Mısra: 2

Uzak, irak.

Şerm olup pīş-i nigāhumda baña sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre ḥayā itdi ba‘id

2. **ba‘id**:

Gazel 128

Mısra: 7

Uzak, irak.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḥşad ba‘id
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

ba‘id ol:

1. **ba‘id ol**:-sa

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Yine cānāne çıkısa cilvegāh-ı nāza ‘id olsa
Raķib-i nā-muvāfık ğam gibi ammā ba‘id olsa

bā‘iş:

1. **bā‘iş**:

Gazel 91

Mısra: 4

Sebep.

Yine var ise raķib-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmāğa bā‘iş ne ola ol meh-veş

2. **bā‘iş**:

Gazel 165

Mısra: 10

Sebep.

Būs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raķib
Bā‘iş ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmege

3. **bā'is:**

Rûbai 4

Mısra: 1

Sebep.

Ey derdi hayât-ı ebediye bā'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhiş

4. **bā'is:**

Gazel 175

Mısra: 5

Sebep.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bā'is
Ey çarh dimem saña beni kâm-ver eyle

5. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 4

Sebep; Vesile.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bā'is

6. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 10

Sebep; Vesile.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zahme nevâdur bā'is

7. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 1

Sebep olan, neden.

Nâleme bir gül-i gülzâr-ı bahâdur bā'is
Giryeme bir şeh-i iklim-i cefâdur bā'is

8. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 2

Sebep olan, neden.

Nâleme bir gül-i gülzâr-ı bahâdur bā'is
Giryeme bir şeh-i iklim-i cefâdur bā'is

9. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 6

Sebep olan, neden.

İztırâb-ı dili müzdâd ider âh-ı serdüm
Şûriş-i lücce-i deryâya havâdur bā'is

10. **bā'is:**

Gazel 16

Mısra: 8

Sebep olan, neden.

İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bā'is

bā'is-i hilkat:

1. **bā'is-i hilkat:**

Gazel 124

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsanoğlunun yaratılma nedeni.

Nesibâ tiz-bîn ol bā'is-i hilkat nedür anla
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it humkî dâhî ol

bā'is-i hilkat-i semâvât u arz:

1. **bā'is-i hilkat-i semâvât u arz:**

Rûbai 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yeryüzünün ve gökyüzünün yaratılma sebebi.

Ey bā'is-i hilkat-i semâvât u arz
İns ü meleke tavf-ı ser-i küyun farz

bā'is-i hür u kuşur:

1. **bā'is-i hür u kuşur:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huriler ve sarayların yaratılma sebebi.

Maṭlab-ı küll şeh-süvâr-ı ekrem-i ceşş-i rüsûl
‘İllet-i ğayb ü şehâdet bâ‘îş-i hür u kuşûr

bâ‘îş-i şad-feyz-i tarab:

1. bâ‘îş-i şad-feyz-i tarab:-dur

Gazel 54

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eğlence feyzinin yüzlerce yaratılma sebebi.

Meclisde edeb bâ‘îş-i şad-feyz-i tarabdur
Pîrâye-i ruḥsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

bâ‘îş-i tertîb-i nazm-ı kâ’inât:

1. bâ‘îş-i tertîb-i nazm-ı kâ’inât:

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kainatın düzenin düzenlenmesine vesile.

Ey vücûduñ bâ‘îş-i tertîb-i nazm-ı kâ’inât
Rû-nümâ âyîne-i zâtuñda envâr-ı şifât

bâ‘îş-i ‘ulâ:

1. bâ‘îş-i ‘ulâ:

Gazel 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şan sebebi.

Ḳaṭ‘-ı ta‘alluk olduğına bâ‘îş-i ‘ulâ
Hüccet gerekse eyle nazar rây-ı rif‘ate

bak:-

1. bak:-alum

Gazel 133

Mısra: 4

Bakmak.

Ebruvānuñla ruḥuñ fehm idelüm aḥkāmın
Çarḥ-ı ḥüsne baḳalum bedr ü hilālün görelüm

2. bak:-ma

Gazel 78

Mısra: 3

Bakmak.

İttiḥād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘İsa dem-i şehhâr ile yeksân olmaz

3. bak:-ma

Gazel 193

Mısra: 9

Bakmak.

Hiç şafâ vü kedere bakma sürüp ḥâke yüzün
Kendiñi vâşıl-ı deryâ ideğör Nîl gibi

4. bak:-ma

Mesnevi 2

Mısra: 3

Bakmak.

Ednâya ḥaḳâret ile bakma
Şükr-i ni‘amı şaḳın bırakma

5. bak:-up

Gazel 210

Mısra: 9

Bakmak.

Bu merâyâya bakup Ḥaḳḳ'ı şuhûd eyle Nesîb
Sen daḥi şâf-dil ol fehm ideğör bu râzı

6. bak:-ar

Gazel 165

Mısra: 4

İlgilenmek, uğraşmak, çabalamak.

Beñzer gül-i sefîde o destâr-ı pâki kim
Dest-i nesîm-i şubḥa baḳar tâzelenmege

7. bak:-maz

Rûbai 59

Mısra: 2

Aldırış etmek, ciddiye almak; önem vermek.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bakmaz bu cihâna dide-i ‘âlem-bîn

8. **bağ-:-sa**

Müfret 12

Mısra: 1

Bakmak, görmek.

Kim baksa ‘âleme nazar-ı i‘tibâr ile
Mümkin midür ki fark ide ağıyârı yâr ile

9. **bağ-:-**

Gazel 158

Mısra: 9

Bakmak, izlemek.

Gülşene ‘ibretle bağ olma şağın şād u gāmîn
Luţf-ı reng ü bü-yü gülden renc-i zağm-ı hârdan

10. **bağ-:-ar**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Bakmak. İlgi göstermek.

Bīmāra bakar tabīb-i hāzık
Derd elindedür devā muvāfık

11. **bağ-:-maz**

Gazel 143

Mısra: 3

Bakmak.

Sine-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şūh
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

12. **bağ-:-ar**

Gazel 47

Mısra: 13

Bakmak; gözlemlemek.

Hāle bakar ehl-i dil Nesībā
Endişe-i māverāyı neyler

13. **bağ-:-maz**

Gazel 83

Mısra: 9

Bakmak.

‘Aşık-ı hüsn-i Hudā hüsn-i mecāza bakmaz
Āb-ı hayvānı bulan tālib-i Ceyhūn olmaz

14. **bağ-:-dı**

Rûbai 65

Mısra: 1

Bakmak.

Ruhsârına bakdı dide hayrân oldu
Zülfî gibi nezzâre perişân oldu

15. **bağ-:-up**

Gazel 79

Mısra: 10

Bakmak.

Çeşm-i dilden hâvel-i kesreti def itse kişi
Bu merâyâyâya bakup hâkık ile hōd-bîn olmaz

16. **bağ-:-ma**

Gazel 47

Mısra: 5

Bakmamak, seyretmemek.

Rûyuñ görelî cihâna bakmam
Hurşîdi gören Sühâyı neyler

17. **bağ-:-**

Gazel 176

Mısra: 1

Bakmak.

Nüşa-i mihr ü vefâdur bağ haţ-ı zibâsına
Hâme-i şun‘uñ hezārân-âferîn imlâsına

18. **bağ:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Bakmak.

Ādāb ile hāṭırın su'āl it
Bağ zāhire intikāl-i hāl it

19. **bağ:**

Gazel 166

Mısra: 1

Bak! Gör!.

Bağ şerhaya sīnemde olan dāğ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

20. **bağ:**

Gazel 183

Mısra: 6

Bak! Gör!.

Hedef-i tīr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gūşe-i çeşm ile bağ atma şaķın yābāna

21. **bağ:**

Kaside 9

Mısra: 7

Bak! Gör!.

Nokşānuña bağ ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dīde-i inşāf kadar rāst terāzū

22. **bağ:**

Gazel 32

Mısra: 9

Bak!, fark et!.

Ey perī bağ ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āverlere
Mūcib-i 'ibret cihāna kışsa-i eslāf olur

23. **bağ:**

Tarih 35

Mısra: 14

Bak! Gör!.

Tekye-i Şām'a gelince kāmum oldu inzivā
Ka'betü'l-'uşşākda bağ şeyḥ-i pāk oldu Nesīb

24. **bağ:**

Gazel 122

Mısra: 4

Bak! (Emir kipi).

Saña nukūş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine bağ ḥūb u zışte ḥayrān ol

bakā ol-:

1. **bakā ol-: duğça**

Tarih 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebedi, sonsuz olmak.

Bakā olduğça tā bu ḳubbe-i nīlī-i eflāke
Ḥudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibkā

bakā-yı zāt:

1. **bakā-yı zāt: +l, +n, +l**

Gazel 108

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kişinin sonsuzluğu.

İster bakā-yı zātını bīgāne āşinā
Bisyārdur şadīķı kem-āzār olanlaruñ

bākī:

1. **bākī:**

Gazel 207

Mısra: 7

Daima, kalıcı, sonsuz.

Sürür u ğam degüldür çünki bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı ḥikmet güşda bir pirden ḳaldı

2. **bākī:**

Gazel 89

Mısra: 2

Daima, kalıcı, sonsuz.

Māsivādan el yuyup maḥlūkdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

3. **bākī:**

Gazel 111

Mısra: 7

Daima, kalıcı, sonsuz.

Ne bākī var elem-i zaḥm-ı ḥār-ı zilletden
Gül-i melāmeti pīrāye-i külāh idenüñ

4. **Bākī: +y, +e**

Gazel 142

Mısra: 13

16. yy'da yaşamış meşhur Divan Şairi.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmaḡıla a'lem olmazsın

bālā:

1. **bālā: +da**

Gazel 174

Mısra: 14

Yüksek.

Nesībā keşti-i Nüh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşşa' bir fenerdür ḳubbe-i ḥaḍrası bālāda

bāl-i himmet:

1. **bāl-i himmet:**

Gazel 58

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İhsan kanadı.

Sa'ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne kūyi-i perr-i hümāyı neylerler

2. **bāl-i himmet: +le**

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İhsan kanadı.

Olmasun ḳayd-ı cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gīr-i süy-ı eflāk ol

bām ü zīr:

1. **bām ü zīr:**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yer ve çatı.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i 'ıṣṣā yeksān görünür şāh u gedā

bām-ı sīm:

1. **bām-ı sīm: +i**

Gazel 32

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gümüş kubbe.

Bām-ı sīmi Ka'be'ye mālīş idüp ḥırşın füzūn
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bī-inşāf olur

baña:

1. **baña: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)**

Gazel 3

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı ṭal'at senden
ayrılmam

Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

2. **baña: : ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)**

Gazel 34

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Cem'iyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazarumdur

Bu rehde baña reh-zen olan rāh-berümdür

3. **baña: : ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)**

Gazel 30

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Baňa hırmân-ı vuşlat ṯālīb-i yār olduğumdandır
Bu iflās ol der-i hüsne ẖarīdār olduğumdandır

4. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 24

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Qays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baňa
Deşt-i gāmda bir g̱azāl-i ẖüsn için āvāredür

5. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 19

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Şerm olup pīş-i nigāhumda baňa sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre ẖayā itdi ba‘īd

6. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 19

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Hele yok ṯiregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baňa yeg sāye-i bīd

7. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 40

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baňa
Bir merẖabā dimez görür anı gelür geçer

8. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 45

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Zemānedür baňa var ise düşmen-i bed-ẖ‘āh
Ki elde hem-çü ẖüner dürr-i ṯāb-dārum var

8. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 45

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

‘Aceb mi ursa baňa seng-i ṯa‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

9. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 60

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Āteşünle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baňa külḥan midur gülşen midür

10. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Rûbai 9

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık (Nesib Dede).

Ey sāğar-ı derdün baňa sükkerden lezīz
Şīrīn suḥānuñ çeşme-i Kevşer'den elez

11. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 138

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baňa yegdür
Ḥurşide mūmās olsa daḥi fark-ı külāhum

12. **baňa**: *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A), -*

Gazel 45

Mısra: 9
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık.

Haķır isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerim-i Hudāvend-i kām-gārum var

13. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 41

Mısra: 1
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali.

Nühüftegāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşāt ile ğamdan rehā gelür görünür

14. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Kaside 2

Mısra: 4
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali
(Hz. Muhammed).

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hırmān vire elem

15. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 99

Mısra: 6
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Zühd ü vera^c gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşāt

16. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 113

Mısra: 5
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmaķ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

17. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 135

Mısra: 7
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Sedd-i rāh oldu baña havf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ıışķda göñlümce şināh eylemedüm

18. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 150

Mısra: 5
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Baña cām-ı hecrüñ oldu hele vāye bilsem āyā
Ser-i hūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

19. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 167

Mısra: 7
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Baña luţf-ı güli serv-i çemenzārı unutturdu
Döner peymāne dest-i sāķiyān-ı sim-sāk üzre

20. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 175

Mısra: 10
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Hızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

21. **baña:** *ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*
Gazel 195

Mısra: 7
Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Evşāf-ı hüsn-i yārde inkār iden baña
Müy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belī

22. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 202

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

‘Adüya fâriğ olmaz luṭf u iḥsân itmeden hergiz
Sitem-kârum baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

23. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 1

Mısra: 12

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

‘Arz-ı hâl itmekdür ancak maṭlabum dergâhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezârân fersâḥ oldu baña dūr

24. **baña:-a**

Kaside 2

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Memdühün eylemezdi tekellüf kelâmda
Ṭarḥ-ı tekellüf oldu baña evceb ü ehem

25. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Aldum nuḫūd-ı ‘ömr ile kâlâ-yı ma’şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

26. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Cürm ü ḥaṭâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aṭf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

27. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

İ‘tirâf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tâzedem
Yoksa medḥüñ baña nisbetle süreyyâ ve’s-serâ

28. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Ḳanda ben ḳanda senâ-yı zât-ı ḳudsî gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i ‘izzet baña

29. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 27

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sulṭân-ı rusul bendelerindendür bu

30. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Terci-bend 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Şair (Nesib Dede).

Ey ḥün-ı dide geldi demi neş’e vir baña
V’ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

31. **baña:** ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık (Nesib Dede).

Yok dergehünden özge baña melce’ ü melâz
Aḥvâl-i pür-melâlümü ‘arz eylesem ne ḡam

32. **baña**: ben şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Müsemmen 1

Mısra: 16

Birinci tekil şahıs zamirinin yönelme hâli eki almış hali;
Âşık (Nesib Dede).

Müflisem 'ürum gedâyam cürm ise bî-hadd u 'ad
Südde-i devlet-me'âbuñdur baña ancak sened

bānī:

1. **bānī**:+si, +n, +i

Tarih 19

Mısra: 10

Yapan, bina eden, kuran.

Bakā olduğça tā bu kûbbe-i nîlî-i eflāke
Hudā şadr-ı vezāretde ide bānîsini ibkâ

bānî-i kudret:

1. **bānî-i kudret**:

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kudretin bina edicisi.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bānî-i kudret
Binā-yı 'ışka seng-i ta'ne ašlā kār-ger olmaz

bār:

1. **bār**:+u, +m

Gazel 45

Mısra: 6

Meyve, ürün.

Garîb-i naḥl-i zemîn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bārum var

2. **bār**:+ı, +n, +ı

Gazel 62

Mısra: 2

Ürün, kazanç, fayda.

Fenā peygülesinde merd-i ḥāmil Mevlevîlerdür
Emānet bārını cān ile ḥāmil Mevlevîlerdür

3. **bār**:+ı, +n, +ı

Gazel 62

Mısra: 10

Ürün, kazanç, fayda.

Nesîbā reh-revân-ı mülk-i 'irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān ile ḥāmil Mevlevîlerdür

4. **bār**:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Zaman.

Erbāb-ı tevāzu' ararlar
Her bār şikesteler şararlar

5. **bār**:+u, +muz

Gazel 125

Mısra: 2

Ürün, kazanç, fayda.

Ol naḥl-i mîve-dār-ı vefâyuz ki rûzgār
Dökdi zemîne bergümüzi bārumuz degül

bārân:

1. **bārân**:

Gazel 78

Mısra: 6

Yağmur.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārân olmaz

bār-çîn-i naḥl-i tefrîd:

1. **bār-çîn-i naḥl-i tefrîd**:

Gazel 89

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyadan elini eteğîn çekerek Allahı arayan (kişi).

Bār-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tûbâ'ya bulsa dest-res

bāreka'llāh:

1. **bāreka'llah:**

Tarih 18

Mısra: 3

Allah mübârek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında bir söz.

Bāreka'llah zihī 'āṭifet-i sulṭānī

Ḥabbezā luṭf-ı şehenşāh-ı memālik-pirā

bārgāh-ı devlet:

1. **bārgāh-ı devlet:**+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Devletin makamı.

Gülşen-i qurba qurıldı bārgāh-ı devletüñ

Ḳābe Ḳavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

bārgēh:

1. **bārgēh:**+i

Rübai 16

Mısra: 1

Makam, huzur.

Ey bārgēhi emti'a-i cürme muḥit

Ḳaldı kerem ü luṭfuña ümmid faḳaṭ

2. **bārgēh:**+dür

Gazel 174

Mısra: 4

Makam, huzur.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur ḥazret-i Monlā

Yeşil bir bārgēhdür ḳubbesi şahrā-yı ma'nāda

Bārī:

1. **Bārī:**

Gazel 1

Mısra: 5

Allah.

Ta'alluḳdan vücūd-ı ğayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīḳat ābıyuz cānā

2. **Bārī:**

Tarih 5

Mısra: 10

Allah.

Cümle aḥbābı didi tāriḥ mānend-i Nesib

Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabul

3. **Bārī:**

Tarih 1

Mısra: 8

Allah.

Tariḳ-ı 'ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed

Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i ḳurbetde

4. **Bārī:**

Tarih 25

Mısra: 7

Allah.

Dünyāda 'aziz eylemiş idi anı Bārī

'Uḳbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezidüñ

5. **Bārī:**

Tarih 6

Mısra: 1

Yaratan, yaratıcı.

Maṭla'-ı çarḥ-ı 'ināyetden yine Bārī Ḥudā

Maḥz-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir mäh-ı nevi

bārī:

1. **bārī:**

Gazel 175

Mısra: 11

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Rüyın göreyüm bārī dem-i bāz-ı peside

Ol āyine-ruḥsāra nesimā ḥaber eyle

2. **b̄arī:**

Tarih 17

Mısra: 10

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Nesib rihleti tārīhini didi züvvār

İde Siyāhī Dede Bārī kabrūnī pūr-nūr

3. **b̄arī:**

Gazel 49

Mısra: 3

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Meded ey gonca-dehen bārī bir ağız söyle

‘Āşıka nīm tebessümle tesellā mı gelür

4. **b̄arī:**

Gazel 63

Mısra: 7

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Vişāl müşkil ise bārī nāme şart-ı keremdür

Teselli-i dil-i ‘āşıq selām-ı sāde degüldür

5. **b̄arī:**

Gazel 109

Mısra: 3

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün

Encām-ı kārī çāk-i giribān idenlerüñ

6. **b̄arī:**

Rübai 62

Mısra: 4

Hiç olmazsa, en azından anlamlarında bağlaç.

Kāmilleri fehme kudretüñ yok tūtalum

Bārī hele kendi zātuñı fehm eyle

bār-ı derd:

1. **bār-ı derd:**

Gazel 143

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dert yükü.

Menzil-i maḫsūda buldum bir reh-i āsān Nesib

Nīm-i rāh-ı gāmda bār-ı derd ile bī-tāb iken

bār-ı fakr u fāka:

1. **bār-ı fakr u fāka:**

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yoksulluk yükü.

Zaḫmet-i şeyb ü firāz-ı rāh-ı ‘ışkı ey Nesib

Bār-ı fakr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

bār-ı Hudā:

1. **bār-ı Hudā:**

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah.

Tā kim a’dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya

Eyleye efzūn-ı ‘ömr ü devletin bār-ı Hudā

bārīka-i hürmen-i şekib:

1. **bārīka-i hürmen-i şekib:**

Gazel 191

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tahammül harmanının şimşeği.

Dimez mi bārīka-i hürmen-i şekib gören

O hānde-i nemekīn ile luṭf-ı güftāre

Bārī'ü'n-nesem:

1. **Bārī'ü'n-nesem:**

Kaside 2

Mısra: 16

Allah'ın nefesi.

Ey dil-rübā-yı bezm-i ḥaḳīkat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi bîş ü kemi Bār'ü'n-nesem

baş:-

1. **baş:-du, -k**

Gazel 84

Mısra: 3

Basmak (ayak basmak).

Basduk o dem ki kevine ḳadem māder-i ḳazā
Ḳaṭ' itdi tiğ-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

2. **baş:-ar**

Gazel 195

Mısra: 2

(Ayak) basmak.

Her kim alursa pîr-i ḥarābât-dan eli
Ser-menzil-i ümîde başar kām-ı evveli

3. **baş:-dı**

Tarih 14

Mısra: 2

(Ayak) basmak.

Mübeşşirler Nesibā didi târiḥin bu mışra'la
Yine Şâdık Meḥammed mesned-i fetvāya basdı pā

4. **baş:-ar**

Gazel 162

Mısra: 13

(Üzerine) basmak.

Riḳāb-ı nāsa başar pāy-ı 'izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālî derün ehli na'ş-ı mevtāda

baş-ı güftār:

1. **baş-ı güftār:**

Rûbai 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sözleri uzun uzadıya anlatma.

Her bâbda gerçi baş-ı güftār iderüz
Envā'-ı suḥanda vaż'-ı âsâr iderüz

baş:

1. **baş:+ı, +n, +a**

Gazel 26

Mısra: 2

Baş, kafa.

Zuhûr itdi 'izāruñ üzre ḥaṭt-ı müşg-sā bir bir
Yine 'uşşâḳ-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

2. **baş:+uñ**

Rûbai 63

Mısra: 3

Baş, kafa.

Min-ba'd güzel başuñ içün âzād it
Zindāni-i çāh-ı firḳate raḥm eyle

3. **baş:+uñ**

Rûbai 48

Mısra: 4

Baş, kafa.

Mānende-i ḥurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥāke yüzüñ

4. **baş:+ı**

Mesnevi 4

Mısra: 7

Baş, kafa.

Yok başı velî dehānı bir kaç
Pek sevdüğünü yer olsa ger aç

baş ed:

1. **baş ed:**

Kıt'a 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olsun, olur, oldu.

İn dakika bâ dil-âgâhân nemî baş ed hafî
Ez şümâr-ı beyyine Seyyid Muḥammed mişved

bâşed:

1. **bâşed:**

Gazel 21

Mısra: 5

Olmak.

Şeved ger bendeet ma'şûk şâh-ı mülk-i dil bâşed
Ruh-ı Mahmûdrâ binini der pâ-y-ı Ayâz efted

bâşind:

1. **bâşind:**

Gazel 21

Mısra: 7

Olmak.

Büzürg ü küçkeş bâşind uşşâk-ı ser-i küyet
Eger âvâze-i hüsnî be iklim-i Hicâz efted

başka:

1. **başka:**

Gazel 19

Mısra: 6

Diğer, farklı.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsn-i zamân
Başka bir hüsn virür tâzelere câme-i 'îd

başla-:

1. **başla-:-r**

Mesnevi 4

Mısra: 11

Başlamak.

Akşâm olıcak figâna başlar
Hengâmesine doyar mı başlar

2. **başla-:-r**

Mesnevi 4

Mısra: 12

Başlamak.

Akşâm olıcak figâna başlar
Hengâmesine doyar mı başlar

bat-:

1. **bat-:-an**

Gazel 85

Mısra: 8

Gömülmek, içe doğru gitmek.

Ârāmumuz semâ' iledür rüzgârda
Girdâb-ı baḥr-i 'ışka batan Mevlevîler'üz

bâtıl:

1. **bâtıl:-ı**

Tarih 30

Mısra: 7

Hak ve hakikat olmayan şey, boş şey, yalan, yanlış.

Bâtılı ḥaḳdan mezâk-ı şer' ile temyîz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü ḳandı 'ilm ile

bâtın:

1. **bâtın:-da**

Tarih 25

Mısra: 4

Görülmeyen, gizli olan.

Ḥaḳ-güy u 'afîf idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdüñ

bayram eyle-:

1. **bayram eyle-:-r**

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bayram etmek, çok sevinmek.

Nâ'îl-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebrûnuñ
Evvelîn rûz-ı meh-i rûzede bayram eyler

bâz:

1. **bāz:uz**

Gazel 75

Mısra: 8

Tekrar; açık.

‘Ākıllere keşf itmezüz ahvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

bāz ol-:

1. **bāz ol-:-a**

Tarih 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Açılmak.

Meftūh idi bābı hemişe ehl-i fakr u ‘usrete
‘Ukbāda bāz ola ilāhī rūhına bāb-ı ‘aden

bāz-ı āh-ı āteşin:

1. **bāz-ı āh-ı āteşin:**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Doğan kuşunun yakıcı ahı.

Şaydgāh-ı dehrde bī-hūde itme cüst ü cū
Murğ-ı kāmā bāz-ı āh-ı āteşin şeh-per yeter

bāzār-ı hōdīd:

1. **bāzār-ı hōdīd:uz**

Rūbai 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bencillik pazarı.

Bāzār-ı hōdīde tā-be-key pest olasın
Sa‘y it ki fenā cāmı ile mest olasın

bāzār-ı ‘ışk:

1. **bāzār-ı ‘ışk:**

Gazel 198

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk pazarı.

Gözümden naqd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışk içre

ba‘zı:

1. **ba‘zı:**

Gazel 13

Mısra: 10

Bazı kimseler, belgisiz zamir.

Cem‘iyyet-i mekârim-i ahlâkdur dimiş
Ba‘zı kibâr vaşf-ı edebde açınca leb

bāzı:

1. **bāzı:**

Gazel 210

Mısra: 8

Bazı kimseler, Belgisiz zamir.

Murğ-ı ‘irfânı şikâr itmede çekmez zahmet
Bāzū-yı pādīşeh-i ‘ışkuñ olanlar bāzı

2. **bāzı:**

Gazel 210

Mısra: 1

Oyun, eğlence.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlāya gör bu rāzı

bāzū-yı baht:

1. **bāzū-yı baht:uz, +ı**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Talihinin kuvveti.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı bahtuñı buramaz

bāzū-yı pādīşeh-i ‘ışk:

1. **bāzū-yı pādīseh-i ‘ışk:-uñ**

Gazel 210

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk padişahının kuvveti.

Murğ-ı ‘irfānı şikār itmede çekmez zaḥmet

Bāzū-yı pādīseh-i ‘ışkuñ olanlar bāzī

bāzū-yı vaşl:

1. **bāzū-yı vaşl:+a**

Gazel 202

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma kolu.

Şikār-ı murğ-ı ümmīd el virüp bu deşt-i ḥasretde

Yine bāzū-yı vaşla ol hü mā-pervāz gelmez mi

be:

1. **be:**

Gazel 21

Mısra: 1

-e kadar.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nūş-ı cām-ı nāz efted

Hezārān çāk-i der-ceyb ü girībān-ı niyāz efted

2. **be:**

Gazel 21

Mısra: 4

-e kadar.

Zi düzdāneş hazer kün tā be şehrah-ı hakikat res

Be nādānī eger rāhet be vadī-i mecāz efted

3. **be:**

Gazel 21

Mısra: 4

-e kadar.

Zi düzdāneş hazer kün tā be şehrah-ı hakikat res

Be nādānī eger rāhet be vadī-i mecāz efted

4. **be:**

Gazel 21

Mısra: 8

-e kadar.

Büzürg ü küçেকেş başend uşşāk-ı ser-i küyet

Eger āvāze-i hüsnat be iklim-i Hicāz efted

5. **be:**

Kıt’a 11

Mısra: 2

-dan, -den.

Şud Muhammed Seyyid-i esnāf-ı cümle kāyināt

Her ki gayrı in be güyed ez dereş red menşur

6. **be:**

Kıt’a 11

Mısra: 3

-dan, -den.

Nāmeş be zuhūr āyed bi’şmār u temāşā kön

Ez beyyine-i harf-i esrār-ı hikem hakkā

7. **be:**

Müfret 5

Mısra: 1

-dan, -den.

Ān serv-ḳad be pīş-i muallim nemānd u reft

Mıgoft elif dü bārā hecā rā biḥ’ānd u reft

8. **be:**

Müfret 9

Mısra: 2

-dan, -den.

Eger ey felek nümāyī hasedi hezār ez men

Be derün-ı men ber āmed meh-i men girift-i seken

bed:

1. **bed:+dür**

Tahmis 3

Mısra: 4

Kötü.

Ne güçdür rişte-i ḳayd ile şāhib-insilāk olmaḳ

Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk

olmaḳ

2. **bed:**+ler, +le

Kıt'a 21

Mısra: 1

Kötü, fena.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

3. **bed:**

Gazel 54

Mısra: 5

Kötü, fena.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî
Germiyyet-i bāzārına tāmga-yı nesebdür

4. **bed:**

Gazel 87

Mısra: 8

Kötü, fena.

Lücce-i bî-kerân-ı derdüz biz
Bize bed diller âşinâ olmaz

bed-‘ahd:

1. **bed-‘ahd:**+üñ

Gazel 212

Mısra: 5

Sözünde durmayan, vaadine sadık kalmayan.

Vişâle va‘delerin güş iden o bed-‘ahdüñ
Zamân-ı maşşere dek intizâra düşmez mi

bed-cü:

1. **bed-cü:**+ları

Gazel 140

Mısra: 6

Fenalık arayan.

Ey şâh-ı hüsn hecr ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlünle şâd iden

bedel:

1. **bedel:**

Tarih 13

Mısra: 4

Karşılık, denk olma.

Rehber-i keştî-nişinân idi hüsn-i himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızr'a bedel

2. **bedel:**

Kaside 7

Mısra: 4

Karşılık, denk olma.

Şefâ‘atiyle siyeh-nâmeler mukarreb olur
‘Înâyetiyle şevâba olur günâh bedel

bedel it-:

1. **bedel it-:**-mez

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Karşılık vermek.

Ümîd-i luṭf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki ḥâk-i dergehüñ itmez bedel bisât-ı ḥarîre

bedel-i ħırka-i peşmîn:

1. **bedel-i ħırka-i peşmîn:**

Gazel 79

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sadelik ħırkasının karşılığı.

Âħirîn câmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Ĥil‘at-i şeh bedel-i ħırka-i peşmîn olmaz

beden:

1. **beden:**+e

Gazel 170

Mısra: 8

Vücut.

Dest-i nigâhdan daħi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ħarâvete

be-dest:

1. **be-dest:**

Kaside 5

Mısra: 3

Elde.

Hañcer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sāgarı mest-i ‘aķārdur

be-dest eyle-:

1. **be-dest eyle-:-r, -sin**

Rübai 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Elde etmek.

Cām-ı mey-i nāzı ki be-dest eylersin
Peymāne-i ārāmı şikest eylersin

bedid ol-:

1. **bedid ol-:-sa**

Gazel 180

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görünmek, ortaya çıkmak.

Hilāl-i ‘id-veş nezzāre-pāş olmaķdadur ‘ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrü bedid olsa

bedr:

1. **bedr:-de**

Gazel 205

Mısra: 5

Ayın on dördü, dolunay.

Hilālî olup bedrde āşikār
Dağı āfet olmuş gör ol āfeti

bedr ü hilāl:

1. **bedr ü hilāl:-üñ**

Gazel 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dolunay ve hilāl.

Ebruvānuñla ruķuñ fehm idelüm aķkāmın
Çarķ-ı hüsne baķalum bedr ü hilālün görelüm

bedreka-i reh-i Hüdā:

1. **bedreka-i reh-i Hüdā:**

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah yolunun kılavuzu.

Hāzret-i Şeyh Şadr-i dīn ķuddise sırāhu’l ‘azīz
Mürşid-i tālībān-ı Hāķ bedreka-i reh-i hüdā

bedr-i dücā:

1. **bedr-i dücā:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karanlığı aydınlatan dolunay; Hz. Muhammed.

Oldı ey maķbüb-ı zāt-ı baķt-ı Kāf-ı ķadrüne
İki noķta mihr-i ‘ālem-tāb ile bedr-i dücā

bed-şadā:

1. **bed-şadā:**

Gazel 78

Mısra: 2

Kötü ses.

Süķan-ı ehl-i riyā eylemez irās-ı şafā
Bed-şadā hüsni-i taşannu‘ ile hōş-elhān olmaz

bed-sirişt:

1. **bed-sirişt:-üñ**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Kötü huy, kötü tabiatlı.

Bed-siriştün sūd-mend olmaz fazilet ṭab‘ına
Āb-ı şirīn baķrı sūkker zehri iślāh eylemez

be-düş:

1. be-düş:

Gazel 41

Mısra: 10

Omuzda.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

be-ḥakk-ı āh-ı ḥasret:

1. be-ḥakk-ı āh-ı ḥasret:

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özlem ahının hakkı için.

Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb
Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı āh-ı ḥasret intisāb

be-ḥakk-ı bezm-i kurb-ı bī-ḥicāb:

1. be-ḥakk-ı bezm-i kurb-ı bī-ḥicāb:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Örtüsüz yakınlık meclisinin hakkı için. (Hz.
Peygamberin Miraç'ta Allah ile görüşmesi bağlamında
kullanılmıştır.).

Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı bezm-i kurb-ı bī-ḥicāb
Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb

be-ḥakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb:

1. be-ḥakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb:

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harap olan aşıkların göz yaşının hakkı için.

Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb
Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb

be-ḥakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb:

1. be-ḥakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb:

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Muhatap olma ihsanının tadının hakkı için. (Hz.
Peygamberin Miraç'ta Allah ile konuşması bağlamında
kullanılmıştır.).

Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı bezm-i kurb-ı bī-ḥicāb
Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭāb

be-ḥakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb:

1. be-ḥakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğruluk yolunun yolcusunu hakkı için.

Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı sālīk-i rāh-ı şavāb
Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı eşk-i ‘uşşāk-ı ḥarāb

be-ḥakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb:

1. be-ḥakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yanıklarla dolu yüreğe dayanma hakkı için.

Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı sīne-i pūr-süz u tāb
Yā Resūlallāh be-ḥakk-ı āh-ı ḥasret intisāb

behāyim:

1. behāyim:~le

Kaside 8

Mısra: 5

Dört ayaklı hayvanlar.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳīka
Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

behīme:

1. behīme:~dür

Kıt'a 4

Mısra: 4

Dört ayaklı hayvan .

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

behişt:

1. behişt:-i

Kaside 2

Mısra: 4

Cennet.

Ancak senüñ zühuruñ içün geldi 'âleme
Âdem behiştî koydı olup târik-i ni'am

2. behişt:

Kaside 10

Mısra: 2

Cennet.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı Hâzret-i Pîre

3. behişt:-e

Terci-bend 1

Mısra: 6

Cennet.

Hayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera' behişte çıkar şâh-râh iken

4. behişt:

Gazel 32

Mısra: 12

Cennet.

Çâşnî-i hâl zevk-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didâra nisbetle behişt A'râf olur

5. behişt:

Kaside 9

Mısra: 5

Cennet.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola câruları geysü

behiştîyân:

1. behiştîyân:

Gazel 177

Mısra: 1

Cennetlik. Cennete mensup olan.

Behiştîyân nigeht itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

behre:

1. behre:

Kaside 2

Mısra: 4

Kismet, nasip.

Çün 'âlemîne rahmet-i Hakk oldu maqdemüñ
Sâyeñden oldı behre rübâ 'âlem-i 'adem

behre-mend id:-

1. behre-mend id:-er, -sin

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hissedar etmek.

Ba'na cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i hūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

behre-ver:

1. behre-ver:

Gazel 77

Mısra: 2

Hisse ve nasibini almış.

Rüfû-gārî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı 'ışk-ı pür-eşer olmaz

2. behre-ver:

Gazel 101

Mısra: 6

Hisse ve nasibini almış.

Açardum sine-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencineden mār olmasa mānī'

3. **behre-ver:~ler**

Tahmis 1

Mısra: 9

Hisse ve nasibini almış.

Nevāl-i ḥ'vān-ı ḥaḳdan behre-verler
Olur dervīše ḥāmī gerçek erler

4. **behre-ver:**

Tarih 35

Mısra: 6

Hisse ve nasibini almış.

Lākin ammā Ṣām'a geldükde be-taḳdir-i Ḥudā
Meşīḥatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebīb

be-ḥūr:

1. **be-ḥūr:**

Kaside 1

Mısra: 12

Tütsü.

Cevher-i cismüñ nigīnin ḥıfz için perdāḥte
Sîmden bir ḥaḳadur ḥāki muḥiṭ olmuş be-ḥūr

Behzād:

1. **Behzād:~uñ**

Kıt'a 5

Mısra: 6

XV. yüzyılda yaşamış İranlı ünlü bir minyatörcü.

Naḳş-ı Mānī'yi ider dest-efşān
Nāyda nağmeleri Behzāduñ

bekle:-

1. **bekle:-y, -en**

Gazel 193

Mısra: 4

Beklemek, durmak.

Yer ider dīdeler üstinde mişāl-i sürme
Bekleyen gūşe-i 'uzlet-kedesin mīl gibi

2. **bekle:-r**

Kaside 10

Mısra: 7

Ummak.

Ümīd-i luṭf ile demlerdür āsitānuñı bekler
Kī ḥāk-i dergehüñ itmez bedel bisāṭ-ı ḥarīre

belā:

1. **belā:~sı**

Gazel 109

Mısra: 1

Dert, sıkıntı, bela.

Çokdur belāı meyl-i cüvānān idenlerüñ
Rāh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

2. **belā:~dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Dert, sıkıntı, bela.

'İşkuñ ki ḡarīb ibtilādur
'Uşşāḳa 'aceb siyeh belādur

3. **belā:**

Gazel 61

Mısra: 1

Dert, sıkıntı, bela.

Belā rāḡıblarıdur Mevlevīler
Ḥudā ṭālibleridür Mevlevīler

4. **belā:**

Gazel 26

Mısra: 2

Dert, sıkıntı, bela.

Zuhûr itdi 'izâruñ üzre haţt-ı müşg-sâ bir bir
Yine 'uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

belâ-yı gurbet:

1. belâ-yı gurbet:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gurbet belası.

Mümkün mi bu ğamlara taħammül
Hem fûrkat ü hem belâ-yı gurbet

belâlu:

1. belâlu:

Gazel 52

Mısra: 1

Melul, zavallı, sevdalı, dertli.

Belâlu hasta gönüller devâsıdır ğam-ı yâr
Qadimî cân u dilüñ âşinâsıdır ğam-ı yâr

belde:

1. belde:

Kıt'a 25

Mısra: 1

Belde, kasaba, şehir.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuţalâ pest ü mükerrrem câhil

beli:

1. beli:

Gazel 195

Mısra: 8

Evet, elbette.

Evşâf-ı hüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyânı vaşfına geldükde dir belî

2. beli:

Gazel 42

Mısra: 4

Evet, elbette.

Hüner şîrin mezâk-ı ma'ni-i nuţk olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i tûti-i şekker-şiken söyler

3. beli:

Gazel 101

Mısra: 9

Evet, elbette.

Belî cânım gibi esrâr-ı 'aşkı ben Nesib-âsâ
Nihân eylerdüm eşk-i çeşm-i hûn-bâr olmasa mâni'

4. beli:

Tahmis 3

Mısra: 16

Evet, elbette.

Nesibâ herkes olmazmış me'âli mâl ile kâsib
Vaţan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râğıb

5. beli:

Gazel 37

Mısra: 9

Evet, elbette.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu 'âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

6. beli:

Kıt'a 19

Mısra: 3

Evet, elbette.

Belî zenân ider îrâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şöhbeti rûhı ğarîk-ı miñnet ider

belid ol-:

1. belid ol-:-ma

Rûbai 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aklı ve anlayışı kıt olmak.

Ey şekve-tırâz şūmi-i baht-ı ‘anîd
Şükr-i ni‘am-ı Hakk'a çalış olma belîd

belîgân-ı ‘urbân:

1. **belîgân-ı ‘urbân:**^ı

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Arapların sözleri.

O mu‘ciz-edâdur ki luṭf-ı kelâmı
Hep itdi belîgân-ı ‘urbânı ebkem

belki:

1. **belki:**

Gazel 23

Mısra: 9

Belki; Bir ihtimal.

Nesîbâ belki artar kînesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

2. **belki:**

Kaside 6

Mısra: 12

Belki; Bir ihtimal.

Hâşeli’llah ki Nesîb olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfîret-i Dâver olur

bellü:

1. **bellü:**

Gazel 45

Mısra: 6

Belli başlı.

Ġarîb-i naḥl-i zemîn-i ğamum nemâ düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

be-mihr-i zamîr:

1. **be-mihr-i zamîr:**^e

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Gönül güneşi.

Nizâm-baḥş-ı le’âlî-i Mesnevî ki me’âlî
İrişdürür seni esrâr-ı sırr be-mihr-i zamîre

ben:

1. **ben:**

Gazel 142

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutdurduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de raķîbâ ḥurrem olmazsın

2. **ben:**

Gazel 129

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Nihân imiş keremi şûret-i cefâsında
Meger ben eylemişem ‘arz-ı ḥâl-i nâ-be-maḥal

3. **ben:**

Gazel 35

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu ‘abd-i nâçizi o şâh-ı ḥüsne ḥāsiddür

4. **ben:**

Gazel 148

Mısra: 5

Ben birinci teklik şahıs zamir.

Ben bülbül-i mehcûrını gâhice añar mı
Ey bād-ı seḥer vir ḥaber ol verd-i terümden

5. **ben:**

Rûbai 8

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermānam
Ben bendeñi kulluğundan itme āzād

6. **ben:**

Gazel 101

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Belî cānum gibi esrār-ı ‘aşkı ben Nesib-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa māni‘

7. **ben:**

Gazel 116

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nâ-müselmānuñ

8. **ben:**

Gazel 116

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı ihsānuñ

9. **ben:**

Gazel 137

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Şafha-i çeşmümde nakş itdüm hayāl-i yāri ben
Bisütün-ı ğamda kārūm reşk-i Ferhād eyledüm

10. **ben:**

Gazel 137

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘ākıbet
Ben o bî-dādı Nesibā māyil-i dād eyledüm

11. **ben:**

Gazel 184

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Eylerem bî-hüde kūy-ı yārden şad reh-güz̄er
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

12. **ben:**

Gazel 185

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Būs-ı lebūñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-hū yumağ olamaz kanı kan ile

13. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

‘Alil-i künc-i hicrem ṭab‘-ı şıḥḥat ḳanda ben ḳanda
Devā düşmen ṭabib-i bî-mürüvvet ḳanda ben ḳanda

14. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

‘Alil-i künc-i hicrem ṭab‘-ı şıḥḥat ḳanda ben ḳanda
Devā düşmen ṭabib-i bî-mürüvvet ḳanda ben ḳanda

15. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Esir oldı dil-i ye’s ülfetüm bir nâ-müselmāna
O kāfir kişiden ümmid-i şefkat ḳanda ben ḳanda

16. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdūr ġaraẓ yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ūlfet ẓanda ben ẓanda

17. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Humār-ālūd-ı hasret bī-dimāğ-ı zehr-i hırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat ẓanda ben ẓanda

18. **ben:**

Gazel 192

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Nesibā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ẓāḳat ẓanda ben ẓanda

19. **ben:**

Gazel 197

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben ol ber-çin-i bāğ-ı feyz-i Hāḳḳ'am ki Nesib irmez
O naḥlūñ bergine erbāb-ı nazmuñ dest-i kūtāhı

20. **ben:**

Kaside 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben o ġavvāş-ı biḥār-ı cürm ü 'işyānum ki hep
Ser-be-ser eyyām-ı 'ömrüm itdi ġafletde mürūr

21. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben faḳīre yā Resūlallāh şefā'at kıl o dem
Kim ola her kimseye a'māline lāyık cezā

22. **ben:**

Kaside 3

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

ẓanda ben ẓanda senā-yı zāt-ı ḳudsī gevherüñ
Ümmetüñ olmaḳ yeter sermāye-i 'izzet baña

23. **ben:**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'āl-i bezm-i faḳr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

24. **ben:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḳalbümünden remed
Ben ġaribe dergehüñden ġayrı yokdur müstened

25. **ben:**

Tarih 35

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ben de ḳaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

26. **ben:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Zannum budur ki ben ḳulına ide mağfiret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferid

27. **ben:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Sen h  k-i reh  nle   ar  a n  z  n
Ben pey-siper-i sipihr-i v  r  n

28. **ben:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık (Nesib Dede).

Ben   asta-i hecr-i dil-r  b  yam
B  -h  de   ab  b çekme za  met

29. **ben:+de**

Gazel 91

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

Yandı perv  nesine didi o   em  -i ser-ke  
Yalı  uz sende degül bende de vardur   te  

30. **ben:+de**

Kaside 1

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

Emr    nehyün ictin  b u imtis  li bende yok
  ttib   -ı sünnetün hiç     ra itmez     r

31. **ben:+den**

Gazel 60

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

Bilmedük gitti Nesib-i m  btel  ya bu fir  k
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

32. **ben:+den**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

Y   Rabbe gerçi ma   iyet  m b  -  m  rdur
Benden beterlerin kerem  n itmede sa   d

33. **ben:**

Gazel 107

Mısra: 9

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık (Nesib Dede).

Sırr-ı dehen-i y  ri su   l eyleme benden
V'all  hi v   b'ill  hi Nesib     aber  m yok

34. **ben:+i**

Gazel 107

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

  a   c  numa geçti elem-i t  r-i te    f  l
Geçmiş beni sult  n  ma açdı   aber  m yok

35. **ben:+i**

Gazel 31

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

    lime düşmen güler derd-i fir  ku  la beni
Künc-i   asretde yeter a  latdu   ey k  fir yeter

36. **ben:+i**

Gazel 14

Mısra: 12

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

   n ku  l-i cev  hir ber idem d  deler üzre
Y   Rab beni h  k-i   adem-i ehl-i kem  l it

37. **ben:+i**

Gazel 19

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

  erm olup p   -i nig  humda başına sedd-i sed  d
Bezm-i vuşlatda beni y  re   ay   itdi ba   d

38. **ben:+i**

Gazel 39

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri;   şık.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenûñ
Âdeme her ne iderse şama‘-ı hâam eyler

39. **ben:~i**

Gazel 53

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

40. **ben:~i**

Gazel 56

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu‘mınca çok şevâba girer

41. **ben:~i**

Gazel 168

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

O teğâfûl nigh-i nergis-i fettâne göre
Anlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

42. **ben:~i**

Gazel 107

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

43. **ben:~i**

Gazel 34

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

44. **ben:~i**

Gazel 117

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Oldukça câm-ı nâz ile mestâne gözlerüñ
Sihr ile eyledi beni divâne gözlerüñ

45. **ben:~i**

Gazel 140

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

İtmiş beni fakîr seni ber-murâd iden
Taqdîr-i cüz’ ü küll-i umûr-ı ‘ibâd iden

46. **ben:~i**

Gazel 140

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Ey şâh-ı hüsn hecr ile itmiş beni hazîn
Bed-cûları hemîşe vişâlûñle şâd iden

47. **ben:~i**

Gazel 145

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Beni ayırdı hayâli huzûr u h’âbumdan
Bugün haber mi gelür bilmem âfitâbumdan

48. **ben:~i**

Gazel 154

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Senden beni mehcûr idemez ta‘ne-i ağıyâr
Bülbül sitem-i hâr ile geçmez gül-i terden

49. **ben:~i**

Gazel 175

Mısra: 6

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesîb Dede).

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ‘is
Ey çarh dimem saña beni kâm-ver eyle

50. **ben:~i**

Gazel 183

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şaķın yābāna

51. **ben:~i**

Gazel 209

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Dil bir perî nîgeh güzelüñ oldı mā'ili
Dīvāne eyledi beni şekl ü şemā'ili

52. **ben:~i**

Rübai 34

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Gıydüm nemedîn hırķayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem^c-i 'ışķuñā sūzān it

53. **ben:~i**

Rübai 51

Mısra: 3

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

54. **ben:~i**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Ḥayfā ki ğül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera^c behişte çıkar şāh-rāh iken

55. **ben:~i**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

İtdi beni nā-gehān bu gerdün
Sen cilve-fürüş nāza meftün

56. **ben:~i**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık (Nesib Dede).

Bu ḥālet ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur

57. **ben:~i**

Müfret 3

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Şefeķat kānı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

58. **ben:~ü, ~m**

Gazel 138

Mısra: 2

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bu cevr ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sulṭānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

59. **ben:~ü, ~m**

Gazel 11

Mısra: 7

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Çeşümüi ḥasret-keş-i didār-ı ḥ'āb itdün bu şeb
Va^c-i bī-encām-ı teşrīf-i durūġuñla benüm

60. **ben:~ü, ~m**

Gazel 34

Mısra: 12

Ben birinci teklik şahıs zamiri.

'İşk itdi cünün ile beni şöhre-i 'ālem
Efsāne-i Mecnūn benüm ednā semerümdür

61. **ben:~ü, ~m, ~le**

Gazel 117

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Şahrāya şaldı Kays-şıfat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle ğazālāne gözlerüñ

62. **ben:**+ü, +m, +le

Gazel 142

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

66. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ben birinci teklik şahıs zamiri.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

67. **ben:**+ü, +m

Gazel 92

Mısra: 8

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Ḳarīn olmak ne mümkindür o māha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḥal yazmış

68. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

69. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

70. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

71. **ben:**+ü, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bī-çāreyem ilāhī benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

72. **ben:**-cileyin

Gazel 97

Mısra: 4

Birinci tekil şahıs zamiri; Âşık.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluḳ
Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāzuña maḥşuş

benān:

1. **benān:**+ı, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 1

Parmak.

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāğar benānında
Açılmış taze güldür ğonca-i zanbaḳ miyānında

benān-ı debīr:

1. **benān-ı debīr:**+e

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Parmakla gösterilen katip.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

bend:

1. **bend: +e**

Gazel 53

Mısra: 12

Bağ, engel.

Çekemezler sitem-i zülfünü mānend-i Nesīb
Gerçi ebna-yı zamān cümlesi hep bende çeker

bend bend id-:

1. **bend bend id-: -er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başlamak.

Sen o zülf-i pîç pîçün geḥi bend bend idersin
Dil-i Cebra'il olursa daḥi der-kemend idersin

bende:

1. **bende: +lüg, +i**

Kaside 5

Mısra: 6

Kul, köle.

Ammā ne na't na't-i Res'ul-i cihāniyān
Kim qudsiyāna bendelügi iftiḥardur

2. **bende: -lüg, -ün**

Kaside 7

Mısra: 3

Kul, köle.

Nesīb'e bendelügün māye-i sa'ādetdür
Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

3. **bende: +ler, +i, +n, +den, +dür**

Rübai 27

Mısra: 4

Kul, köle.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

4. **bende: +sî, +y, +üz**

Tahmis 2

Mısra: 12

Kul, köle.

Biz t̄alib-i esrār-ı nikāt-ı ḥaṭṭ-ı yāruz
Ḥall eyleyenün bendesiyüz müşkilümüzdür

5. **bende:**

Gazel 73

Mısra: 11

Kul, köle.

'İşkdur pādīşāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şahid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

6. **bende: +sî**

Kaside 10

Mısra: 4

Kul, köle.

Şeh-i serir-i velāyet ki devleti ebedidür
Kemine bendesi itmez nigāh şāh u vezire

7. **bende: +sî, +dür**

Rübai 41

Mısra: 4

Kul, köle.

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sultān-ı kerāmet keremün bendesidür

8. **bende: +lere**

Gazel 141

Mısra: 4

Kul, köle; Âşık.

Ġaribdür bu ki bir āfet-i zamāne iken
Sitemde bendelere tābi'-i zamān olasın

9. **bende**:+si, +n

Gazel 161

Mısra: 9

Kul, köle; Âşık.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ḡam-endüz mıdır bu

10. **bende**:+ñ, +e

Gazel 138

Mısra: 1

Kul, köle; Âşık.

Bu cevır ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānımı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

11. **bende**:+ñ, +i

Gazel 135

Mısra: 3

Kul, köle; Âşık.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
‘Âşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm

12. **bende**:+ñ, +i

Rübai 8

Mısra: 4

Kul, köle; Âşık.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi kulluḡuñdan itme āzād

13. **bende**:+si, +n, +i

Gazel 196

Mısra: 10

Kul, köle; Âşık.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehūñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiḡāñ gibi

14. **bende**:+ñ, +e

Kaside 1

Mısra: 7

Kul, köle; Âşık.

Qıl şefā‘at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i ḡaşri sū‘-i ḡālüm bī-ḡuzūr

15. **bende**:+si

Kaside 5

Mısra: 3

Kul, köle; Âşık.

Her bende-i kemīnesinüñ bendesi cihāñ
Ednā gedā-yı kūyı şeh-i tāc-dārdur

16. **bende**:+n, +i

Gazel 12

Mısra: 13

Kul, köle; Âşık.

Nesīb ol mehe ‘arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḡāḡ āfitāb

17. **bende**:+n, +i

Gazel 185

Mısra: 7

Kul, köle; Âşık.

Būs-ı lebūñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḡū yumaḡ olamaz ḡanı ḡanı ile

18. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 1

Kul, köle; Âşık.

Bu ihtiyāc u ḡinā bendesindedür ancaḡ
Kemāl-i ‘ışḡ u bahā bendesindedür ancaḡ

19. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 2

Kul, köle; Âşık.

Bu ihtiyāc u ḡinā bendesindedür ancaḡ
Kemāl-i ‘ışḡ u bahā bendesindedür ancaḡ

20. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 4

Kul, köle; Âşık.

Zebân-ı çeşm ile her şüha 'arz-ı hâl olunur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancak

21. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 6

Kul, köle; Âşık.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şamda ya bendesindedür ancak

22. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 8

Kul, köle; Âşık.

Ẕarîn-i hüy-ı nigûdur hemîşe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u hîyelâ bendesindedür ancak

23. **bende**:+si, +n, +de, +dür

Gazel 105

Mısra: 10

Kul, köle; Âşık.

Nesîb-i dil-şüdeye hûblar teraḥḥum ider
Recâ vü farṭ-ı ibâ bendesindedür ancak

24. **bende**:+y, +i

Gazel 73

Mısra: 11

Kul, köle; Âşık.

'İşkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şahid yeter efsâne-i Maḥmûd u Ayâz

bende id-:

1. **bende id-:-er**

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Köle etmek.

Bir siyeh-çerde suḥandânca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaż'-ı dil-ârâ-yı kâlem

bende vü şâh:

1. **bende vü şâh:**

Rûbai 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kul ve sultan.

Ey şâh-ı rusul 'asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i ḥâk-i rehûn bende vü şâh

bendeet:

1. **bendeet:**

Gazel 21

Mısra: 5

Köleler, kullar.

Şevad ger bendeet ma'şûḳ şâh-ı mülk-i dil bâşed
Ruh-ı Maḥmûdrâ binini der pâ-yı Ayâz efted

bendegân:

1. **bendegân:+uñ**

Tarih 35

Mısra: 8

Kullar, köleler, halk, tebaa.

Ben de ḳaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegânuñ her zamân tedbiri olmazmış muşîb

bendegi-i diğer:

1. **bendegi-i diğer:**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Diğer kulu.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammā
Na'tine verziş anuñ bendegi-i diğer olur

bende-i efgende:

1. bende-i efgende: +si

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zavallı kul ya da köle olmak.

Eylemiş çok şâh-ı hüsnî bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadaķat-kâriyuz

bende-i hâs-ı hayr-h’âh:

1. bende-i hâs-ı hayr-h’âh: +uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hayır duasının hususî kölesi.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i hâs-ı hayr-h’âhuñ

bende-i kemîne:

1. bende-i kemîne: +si, +nüñ

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aciz bir köle.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân
Ednâ gedâ-yı küyî şeh-i tâc-dârdur

bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür:

1. bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür:

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sahibinden kaçmış gözü kör hadsiz köle .(şair kendini ve yeteneğinin peygamberimizi övmek için yeterli olmadığı bağlamında bu tamlamayı kullanmıştır.).

Kimde kudret var kemâhî ider evşâfuñ senüñ
Siyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür

bende-i mehcür-ı dil-figâr:

1. bende-i mehcür-ı dil-figâr: +ı, +n, +a

Gazel 70

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Terk edilmekten kırılmış olan gönül.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

bende-i pür-felâket:

1. bende-i pür-felâket: +e

Rûbai 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Felaket dolu köle.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle
Bu keşte-i tîğ-ı hasrete rahm eyle

benefşe:

1. benefşe:

Kaside 5

Mısra: 8

Menekşe.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsûn ile
Güyâ benefşe gülşene hâtt-ı ‘ızardur

beniyye-i Mekke:

1. beniyye-i Mekke: +den

Kıt'a 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mekkedeki Ka'be.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafdan
Çıkşa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den islâm

beñze-:

1. **beñze--r**

Gazel 109

Mısra: 1

Benzemek; benzer.

Beñzer binā-yı mescide māl-i ḥarām ile
Aḥvālî imtinān ile iḥsān idenlerüñ

2. **beñze--r**

Gazel 115

Mısra: 8

Benzemek; benzer.

Bu nağme-i ḥünin nedür ey muṭrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

3. **beñze--r**

Gazel 165

Mısra: 3

Benzemek; benzer.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim
Dest-i nesim-i şubḥa bakar tāzelenmege

4. **beñze--r**

Gazel 169

Mısra: 2

Benzemek; benzer.

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

5. **benze--r**

Gazel 186

Mısra: 2

Benzemek; benzer.

Elem çekmem cebin-i 'işvesi pür-ḥışm u kîn olsa
Güzel ey baḥr-i nāzum saña benzer nāzenin olsa

6. **beñze--r**

Gazel 106

Mısra: 6

Benzemek; benzer.

Her zāt-ı bî-ḥired k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḳa kim nāḥudāsı yok

7. **beñze--**

Gazel 56

Mısra: 10

... gibi görünmek.

Ḥüy-ı gaddāra ṭokındukça zülfi-yār-i Nesib
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

8. **beñze--r**

Gazel 95

Mısra: 4

Benzemek; benzer.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikār olmuş

9. **beñze--di**

Mesnevi 6

Mısra: 8

Benzemek, andırmak.

Birininüñ derünü pür ḥile
Biri şafvetde beñzedi nile

ber:

1. **ber:**

Gazel 14

Mısra: 11

Beyitte sürmek anlamında kullanılmıştır.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dîdeler üzre
Yā Rab beni ḥāk-i ḳadem-i ehl-i kemāl it

ber ol-:

1. **ber ol--ur**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Meyve olmak.

Ḥāşıl-ı mezra'a-i sünnetidür ḥāḳḳ-ı yakîn
Şecer-i şer'ine 'irfān-ı ilāhî ber olur

berāber:

1. berāber: +ü, +m

Tarih 29

Mısra: 4

Birlikte, beraber.

Bir hālet ile didüm Nesībā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

2. berāber:

Kaside 10

Mısra: 16

Birlikte, beraber.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥākīre

3. berāber: +dür

Gazel 27

Mısra: 7

Birlikte, beraber.

Hemān ḥikmet şafā-yı dildedür yoksa berāberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

be-rağm-ı ‘āşık-ı ḥamyāze-keş:

1. be-rağm-ı ‘āşık-ı ḥamyāze-keş:

Gazel 141

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can sıkıcı aşığı kıskanmak.

Be-rağm-ı ‘āşık-ı ḥamyāze-keş ‘acebdür kim
Hemīşe ziver-i āgūş-ı düşmenān olasın

berāt:

1. berāt:

Kaside 4

Mısra: 8

Ferman, buyruk.

Perde-i ef’āl ü aqvāl-i Ḥudā’sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

2. berāt:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Azat belgesi.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da‘vāya burhān-ı sīkāt

ber-āver-i lülü-yı rāz:

1. ber-āver-i lülü-yı rāz:

Gazel 55

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyümüş sır incisi.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cūş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

berā-yı Nesīb-i zār:

1. berā-yı Nesīb-i zār:

Gazel 190

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ağlayan Nesib için.

Ṭıflāne ārzü niçe berā-yı Nesīb-i zār
Dehrūñ nezāre eyleme nakş u nigārına

berāy-ı terbiyet:

1. berāy-ı terbiyet:

Kıt’a 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Terbiye maksadıyla, terbiye etmek için.

Şi’rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm ile
Zāde-i ṭab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

berbād ol-:

1. berbād ol-: -dı

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Perişan olmak, zarar görmek.

Hayfâ ki diyâr-ı zindegânî
Dest-i sitemüñle oldı berbâd

berceste:

1. **berceste:**

Gazel 91

Mısra: 8

Berceste (en güzel) mısra.

Yine ser-mesti-i hicrân ile gavgâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ğaş

ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk:

1. **ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk:**^{+am}

Gazel 197

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın bereket bahçesinin toplayıcısı.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

berde-i esrâr-ı ıışk:

1. **berde-i esrâr-ı ıışk:**

Gazel 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk sırlarının hırkası.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı ıışk oldı Nesib
Vaşl u hecri aňlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

ber-düş:

1. **ber-düş:**^{+ı, +dur}

Gazel 108

Mısra: 3

Başboş.

Ferdâ-yı haşr gâşiye ber-düşıdır sürüş
Kesb-i rızâ-yı Hâlık için h'âr olanlaruñ

ber-düş ol-:

1. **ber-düş ol-:**^{-ma, -y, -ınca}

Gazel 132

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Serseri olmak.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı râh-ı ıışkı ey Nesib
Bâr-ı fakr u fâka ber-düş olmayınca bilmedüm

berf:

1. **berf:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Kar.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ganîmedür

berg:

1. **berg:**

Gazel 45

Mısra: 6

Yaprak.

Ėarîb-i nahl-i zemîn-i Ėamum nemâ düşmen
Ne bellü huşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

2. **berg:**^{+ü, +müz, -i}

Gazel 125

Mısra: 2

Yaprak.

Ol nahl-i mîve-dâr-ı vefâyuz ki rüzgâr
Dökdi zemîne bergümüzi bârumuz degül

3. **berg:**^{+i, +n, +e}

Gazel 197

Mısra: 12

Yaprak.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

berg ü bārı:

1. berg ü bārı:

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaprak ve meyva.

Hûşā o naḥl-i berümend-i ārzū-yı vişāl
Ki bāğ-ı ye'sde hep berg ü bārı ḥasret ola

ber-gezend id-:

1. ber-gezend id(d)-: -er, -sin

Gazel 150

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Zarar sokmak.

İdeli fūnūn-ı sihri nıgehūñle ğamze tekml
Saña 'āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

berggāh:

1. berggāh:

Gazel 192

Mısra: 9

Saman yaprağı, sapı.

Nesībā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat ḳanda ben ḳanda

berg-i bīgāne:

1. berg-i bīgāne:

Tarih 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yabancı yaprak.

Nesībā bāğbān-ı ḥāme tārlḥın didi anuñ
Kesildi gülbūn-i bustāndan o berg-i bīgāne

berg-i dıraḥtān:

1. berg-i dıraḥtān:

Gazel 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağaçların yaprakları.

Fenā-yı gülsitān-ı 'ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dıraḥtān bī-suḥan söyler

berg-i gül:

1. berg-i gül:

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül yaprağı.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāḥ çeşm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāğar-ı şarāba girer

berg-i ḥurmā:

1. berg-i ḥurmā:

Gazel 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hurma yaprağı.

Nesībā ḥasret-i Rūm ile Mısr içre dil-efgāram
Ki her bir berg-i ḥurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

berg-i semen:

1. berg-i semen:

Gazel 144

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yasemin yaprağı.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Ḥaclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

2. berg-i semen:

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yasemin yaprağı.

Hasret-i kaddünle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

3. **berg-i semen:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yasemin yaprağı.

Hasret-i kaddünle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

berî:

1. **berî:**+y, +üz

Tahmis 1

Mısra: 16

Uzak.

Ne maḥzûnuz hücum-ı miḥnetinden
Nesib-âsâ berîyüz minnetinden

berî-i sâ'a:

1. **berî-i sâ'a:**

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hastanın iyileşmesi.

Cerâhat-i gam-ı dünyâya berî-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdâzuñ şifâsıdır gam-ı yâr

berk:

1. **berk:**

Gazel 28

Mısra: 11

Çok, fazla.

Nesibâ berk şanma vaqt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı ḥöd-gāmâne ḥandândur

2. **berk:**

Gazel 159

Mısra: 1

Yaprak.

Berk ile ḥande ider vaz'ına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma tutar çarḥ-ı zemîne güşin

ber-ḳarâr:

1. **ber-ḳarâr:**

Tarih 32

Mısra: 2

Daim, devamlı.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Aḥmed'i elṭâf-ı Rabbânî
Serîr-i saltanatda tâ-be-maḥşer ber-ḳarâr itsün

berk-i ḥürmen:

1. **berk-i ḥürmen:**+dür

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harman şimşegi.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berk-i ḥürmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı 'ışkdan maḥşül-i âsâyiş

berk-i tîğ-i bî-amân:

1. **berk-i tîğ-i bî-amân:**

Gazel 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsafsız şimşek kılıcı.

Atup şâh-ı gama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı guşşa üzre berk-i tîğ-i bî-amân çekdi

ber-murâd:

1. **ber-murâd:-î**

Gazel 128

Mısra: 5

İsteğine kavuşan.

Ber-murâdî ber-ṭarafdur çekme âzâr-ı taleb
Baḥt-ı bed-ṭâlî' zebûn cânâna ser-keşdür gönül

ber-murâd id:-

1. **ber-murād id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Arzusunu yerine getirtmek, emeline kavuşturmak.

İtmiş beni fakîr seni ber-murād iden
Takdîr-i cüz' ü küll-i umûr-ı 'ibād iden

ber-ser eyle-:

1. **ber-ser eyle-:-y, -üp**

Gazel 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baş üstüne koymak.

Şabâ nev-tabla-i 'itr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sū-be-sū nev-rūzdur şimdi

ber-țaraf:

1. **ber-țaraf+dur**

Gazel 128

Mısra: 5

Ortadan kaybolmak, gidermek.

Ber-murādî ber-țarafdur çekme âzâr-ı taleb
Baht-ı bed-țâlî' zebûn cānāna ser-keşdür gönül

ber-țaraf-sāz-ı hayālāt-ı ümîd ü bāk ol:

1. **ber-țaraf-sāz-ı hayālāt-ı ümîd ü bāk ol:**

Gazel 123

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Korku ve ümit hayallerini ortadan kaldıran olmak.

Yed-i kudretde bilüp halkı Nesîbâ 'âciz
Ber-țaraf-sāz-ı hayālāt-ı ümîd ü bāk ol

ber-țaraf-sāz-ı nikāb:

1. **ber-țaraf-sāz-ı nikāb:**

Tahmis 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peçesini kaldırmak.

Yine ol meh gāzabla ber-țaraf-sāz-ı nikāb olmuş

ber-țaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām:

1. **ber-țaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām:**

Gazel 113

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arzunun zevk ve safasını ortadan kaldırmak.

İhtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥāṭırum
Ber-țaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām olsam gerek

ber-vefk-ı aḳsā-yı emel:

1. **ber-vefk-ı aḳsā-yı emel:**

Tarih 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

En büyük emeline uygun olma.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduḳ mazhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānî
Sipihruñ cünbüşi ber-vefk-ı aḳsā-yı emel oldu

ber-vefk-ı ḥāṭır:

1. **ber-vefk-ı ḥāṭır:**

Tarih 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönlüne uygun olarak.

Niyāzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zādedür şimdi
Ḥudā ber-vefk-ı ḥāṭır maṭlabıyla kām-gār itsün

bes:

1. **bes:+dür**

Gazel 5

Mısra: 5

Kâfi, yeter!.

Bu bezmgehde gāraz neş'e ise besdür bes
Hemişe laht-ı ciger ḥün-ı dil kebāb şarāb

2. **bes:~dür**

Gazel 6

Mısra: 9

Kâfi, yeter!.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesîb'e merhamet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

3. **bes:~dür**

Gazel 125

Mısra: 7

Kâfi, yeter!.

Besdür beyân-ı hâl-i Nesîbâ tekellûfât
Zînet-fezây-ı nüshâ-i eş'arumuz degül

4. **bes:~dür**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kâfi, yeter!.

Maşşûd o şuhûda dest-resdür
Fehm idene bu işâret besdür

5. **bes:~dür**

Gazel 166

Mısra: 12

Kâfi, yeter!.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehûñ hâk-i derinde

6. **bes:~dür**

Kaside 2

Mısra: 11

Kâfi, yeter!.

Besdür Nesîb 'arz-ı merâm eyledüñ tamâm
Şimdengerü şalât u tahıyyâtdur ehem

7. **bes:~dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kâfi, yeter!.

Âh ey felek sitem me'âsir
Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

8. **bes:~dür**

Rûbai 27

Mısra: 3

Kâfi, yeter!.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultân-ı rusul bendelerindendir bu

9. **bes:~dür**

Gazel 189

Mısra: 1

Kâfi, yeterli.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevlevîler'e
Hün-âb-ı dîde laht-ı ciger Mevlevîler'e

10. **bes:**

Rûbai 38

Mısra: 4

Kâfi, yeter!.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bî-câdur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baht-ı sa'îd

11. **bes:~dür**

Gazel 58

Mısra: 5

Kâfi, yeter!.

Qad-i hamîde ile nâle besdür ehl-i dile
Semâ'-ı zemzeme-i çeng ü nâyı neylerler

12. **bes:~dür**

Gazel 174

Mısra: 8

Kâfi, yeter!.

Mekânı kıble zâtı Ka'be-i tahkîkdur dirsem
Delilüm 'anberîn püşide besdür kabr-i Monlâ'da

13. **bes:~dür**

Gazel 110

Mısra: 6
Kâfi, yeter!.

Ma'mûre-i günâhı yakup itmege ħarâb
Besdür bir âhı gûşe-güzin-i nedâmetüñ

14. **bes: +dür**
Kaside 7
Mısra: 9
Kâfi, yeter!.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne 'uqdedür o ki luţfuñla olmaya münĥal

15. **bes: +dür**
Gazel 45
Mısra: 9
Kâfi, yeter!.

Ĥakîr isem de Nesîbâ baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i Ĥudâvend-i kâm-gârûm var

16. **bes:**
Rûbai 57
Mısra: 4
Kâfi, yeter.

Sermâye vü sûd-ı 'âlemi terk eyle
Bu sûd saña bes ki tehî-dest olasın

17. **bes:**
Gazel 89
Mısra: 2
Kâfi, yeter!.

Mâsivâdan el yuyup maĥlûkdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâkî heves

18. **bes:**
Kaside 1
Mısra: 11
Kâfi, yeter!.

Bes Nesîbâ 'arz-ı ĥâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı ĥurşiddür bilmez misin îsâr-ı nûr

19. **bes: +dür**
Kaside 2
Mısra: 9
Kâfi, yeter!.

Besdür kelâm-ı Ĥak saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizâtuña kâfi degül raĥam

20. **bes:**
Gazel 5
Mısra: 5
Artık.

Bu bezmgehde ġaraż neş'e ise besdür bes
Hemişe laĥt-ı ciger ĥûn-ı dil kebâb şarâb

21. **bes: +dür**
Kaside 8
Mısra: 4
Kâfi, yeter!.

Geçüp ĥubb-ı dünyâdan ol mest ü rûsvâ
Ki besdür bilürseñ o zaĥma bu merhem

best ü ġüşâd id:-

1. **best ü ġüşâd id:-en**
Gazel 140
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Alçak ve açık.

Ta'bîr-i vaşl u fûrĥate olmış işâret-sâz
Macerâ-yı kâr-ı 'âlemi best ü ġüşâd iden

beste-i dâm-ı 'alâynk:

1. **beste-i dâm-ı 'alâynk:**
Gazel 89
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Tuzaġın baġları.

Beste-i dām-ı ‘alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduḡda rehā bulmaz meges

beste-i gül-deste-i te’sīr:

1. beste-i gül-deste-i te’sīr:

Gazel 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baḡlı gül destesinin etkisi.

Ḳıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te’sīr
Ser-rişte-i āh-ı şerer-eḡşānumı yā Rabb

beste-i jengār ol-:

1. beste-i jengār ol-: -an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kir bağlamak.

Menfūrīdur müşāhade-i ḡsūn-i rūy-ı pend
Mir’āt-ı ḡalbi beste-i jengār olanlaruñ

beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā:

1. beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā:

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*(sevgilinin) Yasemin kokulu saçlarının zincirlerine
baḡlı.*

‘Āciz olsaḡ dil-i mecnūn-menişüñ zaḡbında
Beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā iderüz

beste-i zūlf-i siyeh-kār:

1. beste-i zūlf-i siyeh-kār:-e

Gazel 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Günahkar olan saç bağlamak.

Mürḡ-i dil ‘ıṣṡ ile āvāre deḡöldür de nedür
Beste-i zūlf-i siyeh-kāre deḡöldür de nedür

beş:

1. beş:

Tarih 2

Mısra: 9

"Beş" sayı sıfatı.

Evvelinüñ ḡāl-dārī sāde-i āḡırla beş
‘Aks olunca altı tārīḡ oldu ‘add ile dilā

beşāret:

1. beşāret:-ler

Tarih 26

Mısra: 3

Müjde, iyi haber.

Beşāretler hele ey āl-i Aḡmed kim naḡīb oldu
Fazilet menba’ı aḡlāk kāmı ercümendüñüz

beşer:

1. beşer:-den

Müfret 10

Mısra: 1

İnsan.

Beşerden şerr olupdur cüz’-i āzam
Ḥaṭādan sālīm olmaz ibn-i Ādem

2. beşer:

Müsemmen 1

Mısra: 8

İnsan.

Rūḡsın sen ḡiḡ ne mümkün rūḡdan virmek ḡaber
Yā Resūlallāḡ senüñ medḡüñde ‘ācizdür beşer

3. beşer:

Gazel 121

Mısra: 3

İnsan.

Yâ Resûlallâh senûn medhûnde ‘âcizdür beşer
Zât-ı pâkûn şübhesüz mir’ât-ı Sübhân'dur senûn

be-takdir-i Hudâ:

1. **be-takdir-i Hudâ:**

Tarih 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdiriyle.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-takdir-i Hudâ
Meşîhatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebîb

be-tâlet it-:

1. **be-tâlet it-:-me**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Avarelik etmek.

Tahşile çalış be-tâlet itme
İhmâl ile fevt-i firşat itme

beter:

1. **beter:+leri, +n**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Daha kötü.

Yâ Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremün itmede sa‘îd

be-vefk-ı hâtır:

1. **be-vefk-ı hâtır:**

Tarih 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hatıra uygun olmayan.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefk-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i iqbâl ile dünyâya ziyâ

beyân:

1. **beyân:+dur**

Kaside 8

Mısra: 13

Açıklama, anlatma, söyleme.

Anuñ hüsni-i hulkın beyândur ser-â-pâ
Kelâm-ı Hudâvend-i Hallâk-ı ‘âlem

2. **beyân:+a**

Tarih 31

Mısra: 2

Açıklama, anlatma, söyleme.

Ey fâzıl-ı pâkîze-güher a‘lem-i devrân
Evşâf-ı cemilün n'ola şıgmazsa beyâna

3. **beyan:+ı, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 8

Açıklama, anlatma, söyleme.

Degüldür haţţ-ı ‘anber şafha-i al-ı ‘izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

beyân eyle-:

1. **beyân eyle-:-y, -e, -y, -im**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beyan eylemek, açıklamak, anlatmak.

Gayra ne güne eyleyeyim hâlûmi beyân
Sen bir ‘atâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

beyân it-:

1. **beyân it-:-se**

Gazel 205

Mısra: 9

Kelime Tipi: - : **Kalıp İfade**

Açıklama, izah etme.

O şûhuñ beyân itse hâlin Nesîb
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

2. beyân it:-di

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Açıklama, izah etme.

Vâkı'-i hâli iki târih ile itdi beyân
Şayd-ı ma'nâya Nesib atdı kemendi 'ilm ile

beyân-ı hâl-i Nesibâ:

1. beyân-ı hâl-i Nesibâ:

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ey Nesib durumu açıkla.

Besdür beyân-ı hâl-i Nesibâ tekellüfât
Zînet-fezây-ı nüshâ-i eş'arumuz degül

beyân-ı râz-i dil:

1. beyân-ı râz-i dil:

Gazel 207

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül sırrını aşıkâr etmek.

Nesibâ hâl-i zâruñ yâre i'âm eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil takrîrden tahrîrden kaldı

beyân-ı tütî:

1. beyân-ı tütî:

Gazel 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Papağanın anlatması.

N'ola maqbûl-i cihân olsa zebân-ı tütî
Lezzet-i kand-i lebûñ oldı beyân-ı tütî

bey'-geh-i bî-temiz-i 'âlem:

1. bey'-geh-i bî-temiz-i 'âlem:+de

Gazel 191

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın kirli tezgahları.

Figân ki bey'-geh-i bî-temiz-i 'âlemde
Bahâ-yı gevher ile şatılur harf-pâre

beyne's-sütür:

1. beyne's-sütür:

Kaside 1

Mısra: 4

*Tezhip edilen bir yazının satır aralarına yapılan altın
veya renkli serbest tarzdaki tezyîni iş.*

Nüşâ-i kâdrüñden iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

beyt:

1. beyt:+e

Tahmis 4

Mısra: 16

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birimi

Ėam u vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şârif
Nesibâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

2. beyt:+e

Tarih 1

Mısra: 10

Beyit, iki dizeden oluşan nazım birim.i

Nesibâ sâl-i târih-i vefâtın cüst ü cü itdüm

Bu beyte mülhem oldum cüşîş-i deryâ-yı fikretde

beyt-i ra'nâ:

1. beyt-i ra'nâ:

Tarih 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hoş ve güzel beyit.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülüs-ı şâh-ı mahşûrû'l-livâ

beyt-i vâhid:

1. **beyt-i vâhid:**+de

Tarih 33

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tek beyt.

Beyt-i vâhidde dü târiḥ du‘â-gûna seni
Eyledüm girye ile rûḥına ḥâfız ihdâ

beyt-i zîbâ:

1. **beyt-i zîbâ:**

Tarih 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Süslü beyit.

İltimâs itdükdē ṭab‘um ḥâmeden târiḥini
İtdi üç târiḥ ile bu beyt-i zîbâ dil firîb

beyyinât:

1. **beyyinât:**

Kıt'a 27

Mısra: 4

Deliller, tanıklar.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm demek
Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümârıdır tamâm

beyyine-i merdüm:

1. **beyyine-i merdüm:**+e

Kıt'a 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bedenin göz bebeği.

Dildür insân iden insânı buña şâhiddür
Ḳalbdür beyyine-i merdüme hem-tâ-yı ḥisâb

bezl eyle-:

1. **bezl eyle-:**-düg, -i

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cömertçe harcamak, esirgemedi sarfetmek.

Her vefḳ-ı rızâ teşneleri eyledi sîr-âb
Engüşṭ-i mübârekeleri bezl eylediği şu

bezl-i ten ü cân:

1. **bezl-i ten ü cân:**

Gazel 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Canı ve bedeni ortaya atmak.

Bezl-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o ḳâbiliyyet olmaz

bezm:

1. **bezm:**+e

Gazel 12

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Döner bir çerâğ-ı seḥer-mândeğe
Eger bulsa ol bezme râḥ âfitâb

2. **bezm:**+e

Gazel 36

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Gelmez duḥûl-i meclis-i cânâne ḥâtıra
Ol bezme lâyıḳ olmağa iḳbâlümüz mi var

3. **bezm:**+i, +n, +de

Gazel 46

Mısra: 10

Eğlence meclisi.

‘Arz-ı ḥâl it ol şeh-i ḥüsne Nesîba ḥavfı ḳo
Bir gedâyı gâḥ olur bezminde sulṭân söyledür

4. **bezm:**

Gazel 93

Mısra: 7

Eğlence meclisi.

Elinde rind-i mestûn sâgar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişân tütmiş

5. **bezm: +de**

Gazel 103

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Teff ü tabı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmd e izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

6. **bezm: +e**

Gazel 156

Mısra: 5

Eğlence meclisi.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür nişâb-ı aḥmer gül-i rûyına ḥayâdan

7. **bezm: +de**

Gazel 165

Mısra: 9

Eğlence meclisi.

Bûs itmeyeydi ḥâl-i ruhın bezmd e raḳîb
Bâ'is ne idi dâğ-ı ciger tâzelenmege

8. **bezm: +e**

Gazel 185

Mısra: 4

Eğlence meclisi.

Bigânelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamân ile

9. **bezm: +e**

Gazel 193

Mısra: 5

Eğlence meclisi.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Kûşış it şâf-derûn olmağa ḳandil gibi

10. **bezm: +e**

Gazel 202

Mısra: 1

Eğlence meclisi.

Bu bezme sâḳiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
'Aceb gûş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

11. **bezm: +i, +müz**

Gazel 75

Mısra: 5

Meclis, ortam.

Hem bezmimiz itmekte ziyâmuzla temettü'
Biz şem'-i şîfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

12. **bezm: +üñ**

Tahmis 4

Mısra: 12

Meclis, ortam.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf ḡam-güsâr olsa
Usanmışdur gönül bu bezmüñ erbâb-ı rüsûmından

13. **bezm:**

Gazel 20

Mısra: 5

Meclis, dostlar toplantısı.

Hemîşe bezm ider ḥûy-ı dürüştin ṭalib-i Ḥaḳḳ' uñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür ḥalka-i tevhîd

14. **bezm: +de**

Gazel 100

Mısra: 1

Eğlence meclisi.

Olinsa bezmd e bigâned e ḥazṣ
İderdüm zâhid-i ferzâned e ḥazṣ

15. **bezm: +de**

Gazel 168

Mısra: 6

Eğlence meclisi.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'î-i lebūñi bezmde bîgâne göre

16. **bezm:**+ü, +müz, +e

Gazel 41

Mısra: 6

Eğlence meclisi.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i 'acū
Rakīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

17. **bezm:**+i

Gazel 57

Mısra: 7

Eğlence meclisi.

Bezmi eyler gıbta-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

18. **bezm:**+i, +n, +de

Gazel 20

Mısra: 1

Meclis.

Fenā bezminde gerdān cām-ı zerdür ḥalka-i tevḥid
Şeb-i gaḫletde ḥurşid-i şeherdür ḥalka-i tevḥid

bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrine:

1. **bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrine:**+dür

Gazel 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Meyhanenin zevk ve safa meclisine alışık olma.

Cem'den Nesīb-i ehl-i ḥarābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrinedür ḫadeḥ

bezm-gāh-ı akdes:

1. **bezm-gāh-ı akdes:**+e

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

En kutsal meclis.

Bî-tekellüf bezmgāh-ı akdesi itdüñ duḫūl
Şāhid ü meşhūd olup bir ikilik itdi zūhūl

bezm-gāh-ı cihān:

1. **bezm-gāh-ı cihān:**+uñ

Gazel 106

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın eğlence meclisi.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

bezm-gāh-ı dehr:

1. **bezm-gāh-ı dehr:**

Gazel 164

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın dost meclisi.

Mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felātūn olmada
Mest-i 'ışk ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

2. **bezm-gāh-ı dehr:**+de

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünyanın dost meclisi.

Mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felātūn olmada
Mest-i 'ışk ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

bezm-gāh-ı gam:

1. **bezm-gāh-ı gam:**+da

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gam meclisi.

'Ārife gülşende tāze bir gül-i aḫmer yeter
Mest-i 'ışka bezmgāh-ı gamda bir sāgar yeter

2. **bezm-gāh-ı gam:**+da

Gazel 142

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gam meclisi.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı gāmda ey ney hem-dem
olmazsın

3. bezmgāh-ı gām:

Gazel 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gam meclisi.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘ışķa bezmgāh-ı gāmda bir sāgar yeter

bezmgāh-ı hūr u cennet:

1. bezmgāh-ı hūr u cennet:+de

Tarih 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Huri ve cennet bahçesi.

Vaḥīd-i devr idi ‘Ārif Efendi göçdi ‘ālemden
O kāmīl ola şādān bezmgāh-ı hūr u cennetde

bezmgāh-ı ‘ışķ:

1. bezmgāh-ı ‘ışķ:+da

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşķın eğlence yeri.

Neş’e-mend-i feyzi reşķin-sāz-ı Cemşīd olmadı
Bezmgāh-ı ‘ışķda bir cām-ı dil-keşdūr göñül

bezmgāh-ı mey:

1. bezmgāh-ı mey:+e

Gazel 44

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Bezmgāh-ı meye gülşen dinilürse sāķı
Güli peymāne-i ser-şāre degüldür de nedür

2. bezmgāh-ı mey:+de

Gazel 167

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāķ üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāķ üzre

bezmgeh:

1. bezmgeh:+de

Gazel 5

Mısra: 5

*Sohbet ve işret için toplanılan, meclis kurulan yer II
sevgilinin bulunduğu yer.*

Bu bezmgehde garaż neş’e ise besdür bes
Hemişe laḥt-ı ciger ḥūn-ı dil kebāb şarāb

bezmgeh-i ğayr:

1. bezmgeh-i ğayr:+a

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rakibin meclis yeri.

Sezā mı bezmgeh-i ğayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

bezm-i ahāl-i faḥūr:

1. bezm-i ahāl-i faḥūr:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çok övünen kimselerin meclisi.

Eyler istiskāl dā’im ehl-i taḳvā şöḥbetin
Her zamān merġūbıdır bezm-i ahāl-i faḥūr

bezm-i bī-nazīre:

1. **bezm-i bî-naẓîre:**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Benzersiz meclis.

Bir bezm-i bî-naẓîre seni maḥrem itdi kim
‘Âciz edâsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

bezm-i celâl:

1. **bezm-i celâl:**+uñ, +de

Rûbai 14

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce meclis.

Ey bezm-i celâlünde felekler rakḳâş
Ferş oldı rehûnde perde-i çeşm-i ḥavâş

bezm-i cihân:

1. **bezm-i cihân:**+da

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünya meclisi.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Ḥusrev ü Şâhî
Nesîbâ ḥükm-i iḳlîm-i hüner ḥâlâ saña düşdi

bezm-i derûn:

1. **bezm-i derûn:**+ı

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül meclisi.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruḥsârün üzre ṭurraña geh nîm-bâz olur

bezm-i düşmen:

1. **bezm-i düşmen:**

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşman, rakip meclisi.

Ḳudûm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldı
Cemâline o Yûsuf-ṭal‘atûñ zindân güzellendi

bezm-i firāk:

1. **bezm-i firāk:**+uñ, +da

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık meclisi.

Sâķi-i felek bezm-i firāķuñda Nesîb'üñ
Peymâne-i çeşmin pür ider ḥûn-ı cigerden

bezm-i ğam:

1. **bezm-i ğam:**+a

Gazel 175

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ġam meclisi.

Laḥt-ı cigerüñ bezm-i ğama mâ-ḥazar eyle
İkrâm-ı şeh-i ‘ışķ ise maḳşûd Nesîba

bezm-i ğayr:

1. **bezm-i ğayr:**+da

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başkalarının meclisi.

Güvâh-ı da‘vî-i huş-yârı bezm-i ğayrda yâra
O çeşm-i mest ise maḳbûletü'ş-şehâde degüldür

bezm-i gülşen:

1. **bezm-i gülşen:**+dür

Gazel 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül bahçesindeki meclis.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i küllân gerekse bezm-i gülşendür

bezm-i 'ışk:

1. **bezm-i 'ışk**:+uñ

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk meclisi.

Nesib-âsâ hemîşe bî-ser ü sâ mân u küstâhuz
Muhaşşıl bezm-i 'ışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

2. **bezm-i 'ışk**:+a

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk meclisi.

Fürüzân māh u hırşid iki zerrin şem'-dānlardur
Felekde şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer nişānlardur

bezm-i kıdem:

1. **bezm-i kıdem**:+üñ

Rübai 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Öncelik meclisi.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i kıdemüñ
Tā 'arşa mümās oldı zemīn-i hāremüñ

bezm-i kırbet:

1. **bezm-i kırbet**:+de

Tarih 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sıkıntı meclisi.

Ṭarīḳ-ı 'ilmde mümtāz idi aḳrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i kırbetde

bezm-i maḥabbet:

1. **bezm-i maḥabbet**:+üñ

Gazel 155

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk, sohbet meclisi.

Tā ḥaşr olunca mest ola çün Ḳays u Kūh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

bezm-i mey:

1. **bezm-i mey**:+e

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarap meclisi.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāgāh raḳīb-i nā-sāz

2. **bezm-i mey**:+de

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap, içki meclisi.

Bezm-i meyde yāre i'fām idemem ḥāl-i dilüm
Şavt-ı ḳulḳul gūş olunmazsa leb-i ḳinnīneden

bezm-i mey-i nāb:

1. **bezm-i mey-i nāb**:

Gazel 71

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halis şarabın olduğu meclis.

Olsaḳ n'ola yād-āver-i 'işret-geh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

bezm-i şahbā:

1. **bezm-i şahbā**:+da

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Şeb-i 'aşığ olurdı rûz-ı rûşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

2. **bezm-i şahbâ:+da**

Gazel 200

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçki meclisi.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvâyı

bezm-i şarâb:

1. **bezm-i şarâb:**

Gazel 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eğlence meclisi, Şarap meclisi.

Mest-i nâzum gayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cānum kebâb itdün bu şeb

bezm-i vişâl:

1. **bezm-i vişâl:+e**

Gazel 91

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisi.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmuş idük bezm-i vişâle mey-keş

bezm-i vuşlat:

1. **bezm-i vuşlat:+da**

Gazel 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kavuşma meclisi.

Şerm olup piş-i nigāhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yâre ḥayâ itdi ba'îd

bî'ad:

1. **bî'ad:**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Kabul etme, onaylama.

Şıdķ-ı da'vâ-yı maḥabbetde iṭâ'atdür güvâh
Ma'şiyet icâb ider ma'şûka 'aşığdan bî'ad

bî-'aded:

1. **bî-'aded:**

Gazel 35

Mısra: 2

Sayısız, pek çok.

Me'ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ'iddür
Ḥakâyık bî-'aded zâhir vücûd ammâ ki vâḥiddür

2. **bî-'aded:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Sayısız, pek çok.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Ḥak ma'mûrdur
Ḥâriķ-ı 'adât senden bî-'aded manzûrdur

3. **bî-'aded:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Sayısız, pek çok.

Şad-selâm olsun saña aşḥâb u âle bî-'aded
İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

bî-bahâ:

1. **bî-bahâ:**

Tarih 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok kıymetli

Olmış idi o ḥazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarâb
Şükr Ḥudâ'ya kim yine oldı cedid ü bî-bahâ

2. **bī-bahā:**

Kaside 3

Mısra: 14

Çok kıymetli

Gerden-i maşnū'a itmez bir daği zīver hele
Baħr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

bī-bahāne:

1. **bī-bahāne:**

Gazel 129

Mısra: 15

Kusursuz.

Tamām-ı şüret ü sîretde bī-bahāne imiş
Cemāl-i pāki gibi ħulķı da Nesīb güzel

bī-bāk-i nigāh:

1. **bī-bāk-i nigāh:** +u, +m

Gazel 138

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Korkusuz bakış, bakma.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ ħüsnüñe merbūt
‘Ayb eyleme ruhsāruña bī-bāk-i nigāhum

bī-başar-ı kec-nazar:

1. **bī-başar-ı kec-nazar:** +a

Gazel 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Basiretsiz, eğri bakışlılar(kıskançlar).

Her bī-başar-ı kec-nazara dest-ħuş itme
Zīb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfānumı yā Rabb

bī-behre-i nukūd:

1. **bī-behre-i nukūd:**

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parasız.

Bī-behre-i nukūd qabūl-i ricāl olur
Kālā-yı ħüsn ü dāniş ü ‘ilmin mezād iden

bī-cā:

1. **bī-cā:**

Gazel 112

Mısra: 1

Yersiz, uygun düşmeme.

Bī-cā kelām-ı lağva güşād eyleme lebüñ
Olsun sükūt-ı ħalvet ü celvetde mezhebüñ

2. **bī-cā:** +dur

Rübai 38

Mısra: 3

Yersiz, uygun düşmeme.

Ehl-i dil iseñ şikāyetüñ bī-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baħt-ı sa‘id

bī-cāzibe-i maħabbet:

1. **bī-cāzibe-i maħabbet:**

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşka çekici olmayan.

‘Uşşāka vuşūl-i kūy-ı cānān
Bī-cāzibe-i maħabbet olmaz

bī-cedel:

1. **bī-cedel:**

Kaside 1

Mısra: 13

Tartışmasız.

Her biri burhān-ı ħaqqaniyyetüñdür bī-cedel
Ĥazret-i Qur‘ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

bī-çāre:

1. **bī-çāre:** +y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

2. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

3. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

4. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

5. **bî-çāre:**+ler, +e

Rübai 2

Mısra: 2

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘ālem-tāb
Luṭf eyile bu bî-çārelere rûz-ı ḥisāb

6. **bî-çāre:**

Rübai 30

Mısra: 2

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Ey meḥar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çāre Nesīb'ün olasın dād-resi

7. **bî-çāre:**+y, +em

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çaresiz, düşkün, zavallı.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

8. **bî-çāre:**

Gazel 138

Mısra: 9

Çaresiz.

Bî-çāre Nesībā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdır söyleye ey ruḥları māhum

9. **bî-çāre:**

Gazel 200

Mısra: 8

Çaresiz.

‘Ākıl ki olup bûd u nâ-bûd içün âvâre
Bî-çāre şafâ şanmış bî-hûde bu gavḡâyı

bî-dād:

1. **bî-dād:**+ı

Gazel 137

Mısra: 10

Zalim (sevgili).

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘ākıbet
Ben o bî-dādı Nesībā māyil-i dād eyledüm

2. **bî-dād:**+dan

Gazel 118

Mısra: 1

Zalim (sevgili).

Cefālar kim ser-i kūyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṭālî‘den ne gerdün-ı sitem-mu‘tāddan gördük

3. **bî-dād:**+uñ

Gazel 88

Mısra: 4

Zalim (sevgili).

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz hūna sîr
Çeşm-i hūnīsinden it rahmin o bî-dāduñ kıyās

bî-dādger:

1. bî-dādger: +ā

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Ey zalim (sevgili).

Bî-dādgerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-hūn

bî-dād-ı cüyüş-ı ma'siyet:

1. bî-dād-ı cüyüş-ı ma'siyet:

Rûbai 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Günah ordusunun zulmü.

Bî-dād-ı cüyüş-ı ma'siyet yakdı meded
Sultân-ı gamuñ mülk-i dili itsün hāş

bî-dehen:

1. bî-dehen:

Gazel 42

Mısra: 10

Ağza gerek olmadan.

Nesibā reng ü bûy-ı bî-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bî-dehen söyler

bî-derd:

1. bî-derd:

Gazel 169

Mısra: 9

Dertsiz, derdi olmayan.

Hāl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-darı olmaya

bî-dimāğ-ı zehr-i hırmān:

1. bî-dimāğ-ı zehr-i hırmān: +am

Gazel 192

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Umutsuzluk zehrinin akılsızlığı.

Humār-ālūd-ı hasret bî-dimāğ-ı zehr-i hırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat kıanda ben kıanda

bî-dirîğ:

1. bî-dirîğ:

Kıt'a 16

Mısra: 3

Esirgemedi, cömertçe.

Tahsîn-i huşğ-ı berf-i şitā gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahār-ı қаht gibi mün'adim kerem

bî-edebāne:

1. bî-edebāne:

Tarih 31

Mısra: 8

Edepsize yakışır halde.

‘Alî himemā var ise ger izn-i şerîfün
Ahvālūmi ‘arz eyleyeyim bî-edebāne

bigāne:

1. bigāne: +ler, +le

Gazel 185

Mısra: 3

Yabancı.

Bigānelerle ülfetüne itmezüz hased
Biz daği maḥrem idük o bezme zamān ile

2. bigāne: +den

Gazel 100

Mısra: 1

Yabancı.

Olinsa bezmde bigāneden hazz
İderdüm zāhid-i ferzāneden hazz

3. **bīgāne:+den**

Gazel 195

Mısra: 3

Yabancı.

Bīgāneden ḥazīne-i sultān nihān gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

4. **bīgāne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Yabancı (Sevgili).

Bīgāne olur ğam-ı cihāna
Her kim ki ğamuñla āşinādur

5. **bīgāne:**

Gazel 75

Mısra: 9

Yabancı, el.

Bīgāne olursaḡ n'ola 'aqlıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bīgāne-nüvāzuz

6. **bīgāne:+dür**

Rübai 61

Mısra: 2

Yabancı.

Hırş u ṭama'ıñ lāzımıdur endişe
Bīgānedür efkār-ı cihān dervişe

7. **bīgāne:**

Gazel 2

Mısra: 10

Yabancı.

Cünün-ı 'ışık ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āşinā bīgāne istiġnā

8. **bīgāne:+y, +e**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Yabancı.

Bīgāneye oldu şimdi muhtaş
Nezzāre-i çeşm-i 'işve mu'tād

9. **bīgāne:**

Gazel 168

Mısra: 6

Yabancı. Kelime beyitte rakip anlamındadır.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḡmūruñ
Mey-i la'l-i lebüñi bezmde bīgāne göre

10. **bīgāne:**

Gazel 52

Mısra: 5

Yabancı.

Sürür-ı dehr ile bīgāne eyledi giderek
Meger ki göñlümüzüñ mübtelāsıdur ğam-ı yār

11. **bīgāne:**

Gazel 108

Mısra: 5

Yabancı.

İster bakā-yı zātını bīgāne āşinā
Bisyārdur şadīḡı kem-āzār olanlaruñ

12. **bīgāne:+y, +i**

Rübai 51

Mısra: 1

Yabancı.

Mülk-i dile bīgāneyi şāh eylemedüm
Ma'müre-i mührüñi tebāh eylemedüm

13. **bīgāne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Yabancı.

Bīgāne çü bād ider perişān
Her ğice o sünbül-i siyāhuñ

14. **bīgāne:**

Gazel 65

Mısra: 6

Yabancı.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöhet

Bîgâne sezâ-yı ülfet olmaz

15. bîgâne:

Gazel 87

Mısra: 6

Yabancı.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet

Hîç bîgâne âşinâ olmaz

bîgâne-i hüş ol-:

1. bîgâne-i hüş ol-: -ma, -y, -ınca

Gazel 132

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Kayıtsızlıkla âşıkların aklını başından
alması.

Zâtımı hayretle hāmūş olmayınca bilmedüm

Aşlumu bîgâne-i hüş olmayınca bilmedüm

bîgâne-i küçe-i şifâ:

1. bîgâne-i küçe-i şifâ: +dur

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Şifa sokağının yabancı.

Dil zaḥm-ı hūr gamuñ olaldan

Bîgâne-i küçe-i şifâdur

bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān:

1. bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān:

Gazel 69

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rahatın körpeliğine kayıtsız.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān olsak

‘İşkî âteş-figen-i bâğ-ı şu‘ur eylemişüz

bîgâne-i te’sîr:

1. bîgâne-i te’sîr:

Gazel 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Etkinin yabancı.

Heves-kāruñ oldı gıryesi bîgâne-i te’sîr

Metâ‘-ı kem-neḥar bu çār-sûda zîb-i dükkāndur

bî-gümân:

1. bî-gümân:

Kaside 1

Mısra: 1

Şüphesiz, kuşkusuz.

Sensin ol seyyāḥ-ı baḥr-i lâ-mekân kim bî-gümân

Eyledüñ bir laḥzada deryâ-yı imkânı ‘ubûr

bî-hadd:

1. bî-hadd:

Kaside 7

Mısra: 13

Sayırsız.

Şalât-ı Hakk ola rûḥ-ı revānuña bî-hadd

Gürûh-ı Âl ile aşḥābuña daḥi eşmel

bî-hadd u ‘add:

1. bî-hadd u ‘add:

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Sınırsız ve ebedî olma.

Müflisem ‘ûrum gedāyam cürm ise bî-hadd u ‘ad

Südde-i devlet-me’ābuñdur baña ancak sened

bî-hadd ü pâyân:

1. bî-hadd ü pâyân: +dur

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

2. **bî-ḥadd ü pâyân:~dur**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Sınırsız ve sonsuz, uçsuz bucaksız.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

bi-ḥamdü li’llah:

1. **bi-ḥamdü li’llah:**

Tarih 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a şükürler olsun.

Bi-Ḥamdüli’llah yine geldi zamân-ı ‘adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dîde-i dünyâ

2. **bî-ḥamdü li’llah:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a şükürler olsun.

Bî-ḥamdü li’llah ki olduk mazhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbânî

Sipihriñ cünbüşi ber-vefķ-ı aķsâ-yı emel oldı

biḥār-ı hikmet-i Mevlâ:

1. **biḥār-ı hikmet-i Mevlâ:~y, ~ı**

Gazel 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın hikmet denizi.

Şular ki nuṭķı dūr-i baḥr-i ṭayf bilmezler
Biḥār-ı hikmet-i Mevlâ'yı ḥayf bilmezler

bî-ḥire:

1. **bî-ḥire:~de**

Gazel 13

Mısra: 2

Akılsız.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥirede ‘izzet-i neseb

bî-hisâb it-:

1. **bî-hisâb it-:~sün**

Tarih 27

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Saysız, sayılamayacak kadar çok.

Şümâr-ı sâl-i ‘ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hâķķ
Şafâ-yı ḳalbin eفزün eylesün günden güne Mevlâ

bî-hüde:

1. **bî-hüde:**

Gazel 135

Mısra: 10

Boşuna, boş yere.

İtdi yağma ḥired ü şabrumı bir şüh Nesib
Raḥt-ı âsâyişi bî-hüde tebâh eylemedüm

2. **bî-hüde:**

Gazel 184

Mısra: 5

Boşuna, boş yere.

Eylerem bî-hüde kūy-ı yârden şad reh-güzêr
Şeş-der-i fūrķatde ben mânend-i zâram âh âh

3. **bî-hüde:**

Gazel 190

Mısra: 5

Boşuna, boş yere.

Bî-hüde âh u nâle ider ‘andelib-i dil
Dehriñ şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥârı ne

4. **bî-hûde:**

Gazel 200

Mısra: 8

Boşuna, boş yere.

‘Âkıl ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu gavğâyı

5. **bî-hûde:***dür

Rûbai 58

Mısra: 3

Boşuna, boş yere.

Ümmîd ü hîrâs gayrdan bî-hûdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

6. **bî-hûde:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Boşuna, boş yere.

‘Arz eyle hasb-ı hâlünü dergâh-ı ‘izzete
Bî-hûde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

7. **bî-hûde:**

Gazel 31

Mısra: 7

Boş yere, boşuna.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hûde itme cüst ü cû
Murg-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

8. **bî-hûde:**

Gazel 63

Mısra: 2

Boşuna, boş yere.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

9. **bî-hûde:**

Gazel 94

Mısra: 3

Beyhude, boş yere.

Bî-hûde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigâhuñ yine naḥcîre şarılmış

10. **bî-hûde:**

Kıt'a 18

Mısra: 2

Boşuna, boş yere.

Nâ-maḥal güftâra âğâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hûde sözdür kişinüñ pâyesin dün eyleyen

11. **bî-hûde:**

Rûbai 33

Mısra: 3

Boşuna, boş yere.

Bî-hûde yem-i talebde gavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lûlû-yı vefâ

12. **bî-hûde:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Boşuna, boş yere.

Ben ḥasta-i hecr-i dil-rübâyam
Bî-hûde ṭabîb çekme zaḥmet

13. **bîhûde:**

Gazel 212

Mısra: 7

Boşuna, boş yere.

Kemend-i ṭurra-i ‘anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı ‘ışkda bîhûde gerd olan diller

bî-hünerân:

1. **bî-hünerân:**

Gazel 54

Mısra: 5

Beceriksizler.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bâdî
Germiyet-i bâzârına tamğa-yı nesebdür

bî-hüş:

1. **bî-hüş:**

Gazel 64

Mısra: 14

Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş.

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevhid ile bî-hüş olan mestâna şor

2. **bî-hüş:**

Gazel 48

Mısra: 6

Aklı başında olmayan, kendinden geçmiş.

Sâkiyâ şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn çatresi ‘ayyâşını bî-hüş eyler

bî-hüş ol-:

1. **bî-hüş ol-:-ur, -am**

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kendinden geçmek, kendini kaybetmek.

Âyine elümden n'ola düşmezse hemîşe
Bî-hüş oluram hasret-i vech-i hasenümden

bî-hüzür:

1. **bî-hüzür:**

Kaside 1

Mısra: 8

Huzursuz, rahatsız.

Kıl şefâ‘at bendeñe yâ Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tâ ehl-i haşri sū‘i hālüm bî-hüzür

bî-ihtiyâr:

1. **bî-ihtiyâr:~dur**

Kaside 5

Mısra: 2

Elinde olmadan, iradesiz.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur
Bülbül figân u nâlede bî-ihtiyârdur

bî-inşâf:

1. **bî-inşâf:**

Gazel 32

Mısra: 8

İnsafsız, merhametsiz.

Bâm-ı sîmi Ka‘be‘ye mâliş idüp hırşın füzûn
Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

bî-i‘tibâr:

1. **bî-i‘tibâr:~am**

Gazel 184

Mısra: 2

İtibarsız.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarâram âh âh
Hâk-i pây-ı yârde bî-i‘tibâram âh âh

bî-çarâr:

1. **bî-çarâr:**

Gazel 4

Mısra: 9

Kararsız.

Bî-çarâr itmiş Nesibâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevleviler’dür semâvât-ı ‘ulâ

2. **bî-çarâr:~am**

Gazel 184

Mısra: 1

Kararsız.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-çarâram âh âh
Hâk-i pây-ı yârde bî-i‘tibâram âh âh

3. **bî-çarâr:~dur**

Kaside 5

Mısra: 12

Kararsız.

Huddām-ı ravzasına melek gıbta itmede
Tavf-ı harîmi ile felek bî-çarârdur

bî-kayd-ı ni‘met-i dü-serâ:

1. bî-kayd-ı ni‘met-i dü-serâ:

Gazel 211

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiret nimetlerine ilgisizlik.

Bî-kayd-ı ni‘met-i dü-serâ Mevlevîler'i
İden Nesîb mâ‘ide-i h‘ân-ı ‘ışkıdır

bî-kenâr:

1. bî-kenâr:+dur

Kaside 5

Mısra: 8

Engin, uçsuz, bucaksız.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Bağr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

bî-kes:

1. bî-kes:+ler,+e

Rûbai 58

Mısra: 4

Kimsesiz.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

bîkr-i fikr-i mestür:

1. bîkr-i fikr-i mestür:+e

Gazel 177

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizli düşüncenin yeniliği.

O deñlü çâpük-i râh-ı hayâydür tab‘um
Ki olsa maṭlabı bir bîkr-i fikr-i mestüre

bî-küşîş ü bî-ḥamiyyet:

1. bî-küşîş ü bî-ḥamiyyet:

Gazel 65

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Çabasız ve gayretsiz.

Ammâ ki nigâh olınsa ḥâle
Bî-küşîş ü bî-ḥamiyyet olmaz

bil-:

1. bil-:-düg, -ü, -ñ, -den

Tahmis 3

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tîğ-ı nâzı bildüğüñden ḳalma ey ḥunî

2. bil-:-sün

Kaside 4

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

‘Aql-ı ḳaşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k’anda hep
Cümle ḥayret büddedür ehl-i tıbbâḳ-ı ‘âliyât

3. bil-:-mez, -(e)m

Gazel 60

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Âteşünle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külḥan mıdur gülşen midür

4. bil-:-dü, -ñ

Gazel 193

Mısra: 11

Anlamak, farkına varmak.

Tâ-be-key lağzîş-i mestâne Nesîbâ bildüñ
Ġarazuñ reh-güzer-i dilberi taḳbîl gibi

5. **bil:-me, -m**

Gazel 145

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Beni ayırdı hayālî huzūr u h'ābumdan
Bugün haber mi gelir bilmem āfitābumdan

6. **bil:-me, -m**

Kaside 1

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Şafvet-i āyine-i hātır nedür bilmem henüz
Hānde eyler kâsret-i kâlbüm eger görse şahūr

7. **bil:-i, -n, -se**

Gazel 116

Mısra: 10

Anlaşılmaq, idrak edilmek.

Qalur gider mi 'aceb düzağ-ı tegāfūlde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesībā'nuñ

8. **bil:-dür, -ür, -sin**

Tarih 30

Mısra: 8

Anlatmaq, ifade etmek.

Bātlı hāqdan mezāk-ı şer' ile temyız idüp
Bildürürsin çāšnī-i zehr ü qandı 'ilm ile

9. **bil:-dür, -mek**

Gazel 101

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Raķīb-i bed-dile miķdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānī'

10. **bil:-me, -se**

Kaside 8

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-hāķīķa
Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

11. **bil:-ü, -r, -sen**

Kaside 8

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Geçüp hubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zağma bu merhem

12. **bil:-mez**

Gazel 10

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Şimdi hasret berde-i esrār-ı 'ışķ oldı Nesīb
Vaşl u hecri anlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azāb

13. **bil:-mez**

Gazel 10

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Şimdi hasret berde-i esrār-ı 'ışķ oldı Nesīb
Vaşl u hecri anlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azāb

14. **bil:-ür, -sin**

Gazel 10

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dilberā ruḥsāruñ itme cive-endāz-ı niķāb
Perde tutmaķla nihān olmaz bilürsin āfitāb

15. **bil:-ür, -sin**

Gazel 10

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dilberā ruḥsāruñ itme cive-endāz-ı niķāb
Perde tutmaķla nihān olmaz bilürsin āfitāb

17. **bil:-ür**

Gazel 73

Mısra: 10

Bilmek.

‘İlm-i tefsîri hecâ-h’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

18. **bil:-ür**

Gazel 119

Mısra: 5

Bilmek.

Âdâb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rûzgâr
Şâhenşeh-i hayâle dili mahrem eyledük

19. **bil:-mez**

Gazel 123

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye hânde
Vâkıf-ı neş’e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

20. **bil:-üp**

Gazel 123

Mısra: 13

Anlamak, farkına varmak.

Yed-i kudretde bilüp halkı Nesibâ ‘âciz
Ber-ıaraf-sâz-ı hayâlât-ı ümîd ü bāk ol

21. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaatre-i Kevser midür nedür bilmem

22. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 4

Bilmek.

Ruñunda hâl-i mu‘anber mi ceste ceste tıran
Sipihri-i hüsnde ahter midür nedür bilmem

23. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Güşâde dâğ midür cā-be-cā bu sinemde
Kudüm-ı hayl-i gama dūr midür nedür bilmem

24. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tīg-ı mücevher midür nedür bilmem

25. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Derün-ı sinede sūz u güdāzī var her dem
Gönül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

26. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 14

Anlamak, farkına varmak.

Nedür bu tāb-ı suhan táb‘uñ ey Nesib senüñ
Zekā-yı ma‘niye hāver midür nedür bilmem

27. **bil:-me, -m**

Gazel 175

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā‘ış
Ey çarh dimem saña beni kām-ver eyle

28. **bil:-ür**

Kaside 5

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Baħr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

29. **bil:-mez**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey^ç bir mışra^çdur efzün eyleyen

30. **bil:-ür, -em**

Rûbai 8

Mısra: 3

Anlamak, farkına varmak.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermānam
Ben bendeñi ḳulluğundan itme āzād

31. **bil:-di**

Tarih 8

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dirīgā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi mahfel-i fāñi degüldür kimseye me’men

32. **bil:-e, -y, -di**

Gazel 12

Mısra: 11

Anlamak, farkına varmak.

Bileydi eger luṭf-ı ḥaṭṭ-ı ruḥuñ
Ġamından olurdu siyāh āfitāb

33. **bil:-me, -dük**

Gazel 60

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

34. **bil:-e, -sin**

Gazel 14

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Tā kim bilesin luṭfını servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol ḳad-i mevzünü ḥayāl it

35. **bil:-en**

Gazel 51

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Nesīb ḥikmet-i eşyā bilen dürüst dilān
Netice-i suḥan-ı kemm ü keyf bilmezler

36. **bil:-ür, -üz**

Gazel 156

Mısra: 10

... olarak görmek, farz etmek.

Ya vefā ya ḥöd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

37. **bil:-me, -dük, -m**

Gazel 132

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Zātumı ḥayretle ḥāmūş olmayınca bilmedüm
Aşlumı bīgāne-i hūş olmayınca bilmedüm

38. **bil:-me, -dük, -m**

Gazel 132

Mısra: 2

Bilmek, tanımak.

Zātumı ḥayretle ḥāmūş olmayınca bilmedüm
Aşlumı bīgāne-i hūş olmayınca bilmedüm

39. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 4

Bilmek, tanımak.

Püte-i dilde fenā iksiriniñ hāşıyyetin
Âteş-i ʿışkıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

40. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 6

Bilmek, tanımak.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maḳām-ı remzini

41. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 8

Bilmek, tanımak.

Dāğlardan pîrehen-püş olmayınca bilmedüm
Mâcerâ-yı çâk-i dâmen ʿışk-ı Yûsuf nedügin

42. **bil:-me, -dü, -m**

Gazel 132

Mısra: 10

Bilmek, tanımak.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı rāh-ı ʿışkı ey Nesib
Bār-ı faḳr u faḳa ber-düş olmayınca bilmedüm

43. **bil:-mez**

Kaside 1

Mısra: 16

Bilmek, tanımak.

Yâ şefîʿe'l-müznibîñ ol rûz ʿāşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ʿinâsıyla zükür

44. **bil:-mez**

Gazel 89

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Beste-i dām-ı ʿalāyık bilmez âzādî nedür
Engübîn-âlûde olduḳda rehâ bulmaz meges

45. **bil:-mez**

Rûbai 61

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Çün âteş ü âbdur dil kâniʿ ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyâyı kanâʿat-pîşe

46. **bil:-ür**

Gazel 136

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Diýâr-ı hecre düşdüm ḳaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yoḳdur ğarib oldum

47. **bil:-mem**

Gazel 130

Mısra: 3

Anlamak, farkına varmak.

Mediḥa-güy-i eşḥâş-ı dün nedür bilmem
Cevâhir-i suḥanı ḥʿâr u kem-bahâ idemem

48. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Dehen mi ḥoḳḳa-i sükker midür nedür bilmem
Suḥan mı ḳaṭre-i Kevser midür nedür bilmem

50. **bil:-me, -m**

Gazel 134

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükün
Ḳazâ mı ğamze-i dilber midür nedür bilmem

51. **bil:-me, -m**

Gazel 148

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

52. **bil:-sün**

Gazel 169

Mısra: 9

Anlamak, farkına varmak.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

53. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Vefâ-yı ‘ahdi ol âhû-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

54. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Vefâ-yı ‘ahdi ol âhû-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

55. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bâğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

56. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Esîr-i zülfi olan rûyını hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubḥ-geh nedür bilmez

57. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Helâk-i nâz ider ağıyarı ‘âşıkı mahrûm
O cev-r-pîşe şevâb u güneş nedür bilmez

58. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Maḥabbet âdemi hem-dâsitân-ı Qays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

59. **bil:-mez**

Gazel 76

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesîb daḥi
Nüvâziş-i nigeh-i gâh u geh nedür bilmez

60. **bil:-mez**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Ammâ bunu bilmez ki nazîre nice mümkün
Nüzhet-geh-i nâ-dîde-i cennât-ı ‘ulâya

61. **bil:-mez**

Rûbai 36

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

‘Âlimler ider mebhâs-i ‘ışka ḥande
Bilmez hünere-i ‘ışk nedür dâniş-mend

62. **bil:-se, -m**

Gazel 150

Mısra: 5

Bilmek.

Baňa cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i hūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

63. **bil:-me, -di**

Kaside 1

Mısra: 7

Anlamak, farkına varmak.

Bilmedi kim halk olındı zıll-ı pākünden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melāyık tār-ı tār-ı zülf-i hūr

64. **bil:-me, -m**

Gazel 95

Mısra: 3

(sonucu) bilmemek.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikār olmış

65. **bil:-me, -m**

Gazel 6

Mısra: 4

(sonucu) bilmemek.

Dāne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

66. **bil:-ür**

Gazel 155

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Güftārı fazl u dāniş-i Vahyî'ye dāldür
Kādr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

67. **bil:-me, -sün**

Gazel 123

Mısra: 11

Anlamak, farkına varmak.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kâşır-bın
Ten-i pür-dāğ ile kâşır-ı dile zer-şübbāk ol

68. **bil:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 1

Anlamak, farkına varmak.

Şular ki nuţkı dūr-i baħr-i tayf bilmezler
Biħār-ı hikmet-i Mevlā'yı hayf bilmezler

69. **bil:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 2

Anlamak, farkına varmak.

Şular ki nuţkı dūr-i baħr-i tayf bilmezler
Biħār-ı hikmet-i Mevlā'yı hayf bilmezler

70. **bil:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 4

Anlamak, farkına varmak.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bī-hüde te'sir-i seyf bilmezler

71. **bil:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 6

Anlamak, farkına varmak.

Mukayyedān-ı beden tekyegāh-ı 'ālemde
Ri'āyet-i dil-i nā-şād-ı zayf bilmezler

72. **bil:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Şüküfe-çin-i riyāz-ı derün olan 'uşşāk
Ġam-ı şitā tarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

73. **bil:-mez, -ler**

Gazel 51

Mısra: 10

Anlamak, farkına varmak.

Nesib hikmet-i eşyā bilen dürüst dilān
Netice-i suhān-ı kemm ü keyf bilmezler

74. **bil:-se**

Gazel 112

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Sākī-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesib
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebün

75. **bil:-ür, -ler**

Gazel 61

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Müsebbibden bilürler cümle kārı
Sivā sālibleridür Mevleviler

76. **bil:-en, -ler**

Tahmis 4

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Bilenler hārḥār-ı dāğ-ı dehrin baḥt-ı şūmından
Sipihrüñ eylemezler şekve te'sir-i nücūmından

77. **bil:-**

Gazel 35

Mısra: 6

Anla, kavra, idrak et anlamında bir söz.

Gerekdür kim ola ḳalbūñde rāsiḥ nūrı İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

78. **bil:-**

Gazel 64

Mısra: 11

Anla, kavra, idrak et anlamında bir söz.

‘Aḳl ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālın refiḳ-ı gūşe-i zindāna sor

79. **bil:-**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Anla, kavra, idrak et anlamında bir söz.

Ammā elüñe girince kāmīl
İkrāmlar eyle kıymetin bil

80. **bil:-mez**

Gazel 4

Mısra: 5

Anlamak, farkına varmak.

Ḳadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ḥak-i dōst
Kal fehīm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

81. **bil:-üp**

Gazel 85

Mısra: 3

Anlamak, farkına varmak.

Deh-rüze kār u bārını dehrüñ hebā bilüp
Peygüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

82. **bil:-mez**

Gazel 96

Mısra: 3

Bilmek; bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak.

Dil dürüstān pertev-i mihr-i şafā bilmez nedür
Cām-ı revzen ḳaşr-ı ümmide dil-i meksür imiş

83. **bil:-mez**

Kaside 1

Mısra: 12

Anlamak, farkına varmak.

Bes Nesibā ‘arz-ı ḥāl iṭnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ḥurşiddür bilmez misin isār-ı nūr

84. **bil:-me, -m**

Gazel 60

Mısra: 8

Anlamak, farkına varmak.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālūn şir-i merd-efgen midür

85. **bil:**

Gazel 206

Mısra: 10

...olarak görmeyi farz etme.

Vücūd-ı vāhidūn fehm eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā ādem olduŋsa ‘adem bil cümle imkānı

86. **bil-:** -dür, -ür

Tarih 2

Mısra: 7

Belirtmek, ifade etmek.

Bildürür miqdārını a‘dā-yı dīn ü devlete
Dā’imā destindedür mizān-ı şer‘-i Muşţafā

87. **bil-:** -ür, -se

Mesnevi 3

Mısra: 9

Anlamak, kavramak, idrak etmek, farkında olmak.

Kim bilürse bu rāz-ı meknūnı
Şādumān ola ʔalb-i maḥzūnı

bil- ʔadrin:

1. **bil- ʔadrin:** -ür

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Kıymetini, değerini bilmek.

Nefāset fehm olanlar gevher-i naḥmuñ bilür ʔadrin
Nesīb-āsā olursak n'ola istiḥsāndan fārię

bilā-ta'eb:

1. **bilā-ta'eb:**

Gazel 13

Mısra: 12

Eziyetsiz, zahmetsiz.

Zehr-i ‘anā ʔarīķ-ı edebde olur şeker
Taḥşil-i ādemiyet olunmaz bilā-ta'eb

bile:

1. **bile:**

Gazel 147

Mısra: 7

Bile, dahi.

‘Aks-i ḥüsninden bile dil-gir olur āyinede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bīn olmasun

2. **bile:**

Gazel 178

Mısra: 13

Bile, dahi.

Rüstem bile teslim ider ey şāh-süvārum
Ol cünbüş-i merdāneye ol zür ceride

3. **bile:**

Gazel 199

Mısra: 5

Bile, dahi.

Didāruñı dil vāķı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrūñ ile h‘ab mı ʔaldı

4. **bile:**

Gazel 144

Mısra: 6

Bile, dahi.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gūş itmedüm aşlā dehenümden

5. **bile:**

Gazel 71

Mısra: 3

Bile, dahi.

Rü’yāda bile ḥançer-i cānān görürüz biz
Ḥ‘āb içre daḥi teşne iken āb unudılmaz

billāh:

1. billāh:

Gazel 9

Mısra: 10

Allah hakkı için, Allah'a yemin olsun ki anlamlarında yemin sözleri.

Ey 'ışk-ı táb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

bīm:

1. bīm:

Gazel 34

Mısra: 6

Korku.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

bīm ü hirās:

1. bīm ü hirās:

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Korku verici.

Herkesi fāriğ ide ağıyardan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pūr

bīmār:

1. bīmār:

Gazel 107

Mısra: 3

Hasta.

Bīmār olalı ārzū-yı la'l-i lebūñle
Gelse ser-i bālinüme 'īsā ḥaberüm yok

2. bīmār: +a

Mesnevi 2

Mısra: 3

Hasta.

Bīmāra bakar ṭabīb-i ḥāzık
Derd elindedür devā muvāfiq

3. bīmār: +ı

Gazel 169

Mısra: 2

Hasta (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Her şūḥ-ı nāzenīn ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

bīmār ol-:

1. bīmār ol-: -ur, -uz

Rübai 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasta ve perişan olmak.

Geh derd ü ḡam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

bī-māye:

1. bī-māye:

Terci-bend 1

Mısra: 8

Sermayesi olmayan, fakir.

Haşıl bu kim bu 'ālem-i kevn ü fesādda
Bī-māye bir esīr-i hevā ḥ'ār u kem-terem

bī-merā:

1. bī-merā:

Kaside 4

Mısra: 7

Sayırsız, hesapsız.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Ḥudā'sın bī-merā
Ma remeyte maḥzariyyet cāhına oldu berāt

bī-meze:

1. bī-meze:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Tatsız, lezzetsiz.

Ḥālūñ nice olurdı cāhil olan
Bir bī-meze şahş-ı bāṭıl olsañ

bīm-i tığ:

1. **bīm-i tığ:** +i, +n, +dan

Tarih 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kılıcın korkusundan; Güç, kudret korkusu.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tığından taleb cāy-ı güriz

bī-mişāl:

1. **bī-mişāl:**

Kaside 3

Mısra: 7

Eşsiz ve benzersiz.

Ḳābe Ḳavseyñi ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergisleründür dil-rübā

biñ:

1. **biñ:** +de

Kaside 6

Mısra: 13

Bin sayısı.

Biñde bir vaşfını ta’dād ne mümkün ammā
Na’tine verziş anuñ benдеgi-i diğеr olur

2. **biñ:**

Kaside 4

Mısra: 14

Bin sayısı.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pākūñe
Ālūñe aşhabuña yüz biñ taḥiyyāt ü şalāt

3. **biñ:**

Kaside 6

Mısra: 13

Bin sayısı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki ḥurşid-i felek nūr-dih-i ḥāver olur

4. **biñ:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Bin sayısı.

Şi’rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm ile
Zāde-i ṭab’uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

5. **biñ:**

Gazel 115

Mısra: 11

Bin sayısı.

Biñ āşıḳa bir düşmen-i bed-ḥ’āhı değışmez
Ḥayrāñıyuz ol āfet-i biğāne nūvāzuñ

6. **biñ:**

Gazel 197

Mısra: 9

Bin sayısı.

Çıkar biñ şāneka’llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhı

7. **biñ:**

Gazel 74

Mısra: 2

Bin sayısı.

Ruḥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

8. **biñ:**

Gazel 55

Mısra: 7

Bin sayısı.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kîne-sāz olur

bin-:

1. **bin-:-üp**
Gazel 124
Mısra: 1
Binmek.

Binüp keşt-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhī ol
Delil it necm-i aşhābı taraf-cüy-ı ilāhī ol

biñ altmış:

1. **biñ altmış:**
Tarih 23
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Bin altmış, 1060 tarihi.

Nesibā didi tārīhin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

biñ yüz altı:

1. **biñ yüz altı:+da**
Tarih 3
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Bin yüz altı.

Lafzen ü ma'nen cülūs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sultān Muşafā'nuñ sālī biñ yüz altıda

binā:

1. **binā:+sı, +n, +dan**
Tarih 19
Mısra: 8
Bina, yapı.

İdüp nāzır cenāb-ı Şeyh Bostān'ı bu hayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daħi a'lā

binā it-:

1. **binā it-:-di**

Tarih 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yapmak, inşa etmek.

Oğlı Meħmmed Çelebi bi't-tamām
İtdi murād-ı peder üzre binā

bī-naşib ol-:

1. **bī-naşib ol-:-dum**

Gazel 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasipsiz olmak.

O bāğ-ı hüsnüñ oldum niçe demler bülbul-i zārı
Ne çāre büy-ı gül-berg-i vefādan bī-naşib oldum

binā-yı cism:

1. **binā-yı cism:+ü, +m, +e**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beden, varlık binası.

İdince girye-i şādī aķıtdı dide dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ħalel

binā-yı 'ışk:

1. **binā-yı 'ışk:+a**

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk binası.

Zemīn-i dilde kılmış şöyle muħkem bāni-i kudret
Binā-yı 'ışka seng-i ta'ne aşlā kār-ger olmaz

binā-yı mescid:

1. **binā-yı mescid:+e**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Mescid yapısı.

Beñzer binā-yı mescide māl-i ḥarām ile
Aḥvālî imtinān ile iḥsān idenlerüñ

binā-yı üstüvār:

1. **binā-yı üstüvār:** +i, +n

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kuvvetli binalar.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmişüz

biñde bir:

1. **biñde bir:**

Kıt'a 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok az.

Muḥadderāta söz olmaz dinürse ger ādem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işābet ider

2. **biñde bir:** +i, +n, +i

Rübai 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Binde bir, çok az.

Biñde birini cevāhir-i midḥatünüñ
Cem' eyleyemez rişte-i kütāh nefes

bī-nemek-i şıdk:

1. **bī-nemek-i şıdk:**

Gazel 171

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lezzetsiz doğruluk. Acı gerçek.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥiret olsa

bī-nūr ol-:

1. **bī-nūr ol-:** -ur

Mesnevi 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kör olmak.

Bu 'acebdür üçünci itse zühür
Zātı pür-nūr iken olur bī-nūr

bī-pā vü ser:

1. **bī-pā vü ser:**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Perişan.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bī-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyuñda muḥtāc-ı zekāt

bir:

1. **bir:**

Gazel 24

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Geşt ider küyuñ göñül ey mähir ü āvāredür
Kaşdı gāhî rüyuña ḥasretle bir nezzāredür

2. **bir:**

Gazel 24

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerḥalar saṭr ey Nesīb
Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir sī-pāredür

3. **bir:**

Gazel 86

Mısra: 3

Aynı, benzer.

Olur mı hüsn-i Hudā-dād ü hüsn-i sāhte bir
Cemāl-i naķş u şuver dil-rübā yerin ŗutmaz

4. **bir:***dür

Gazel 73

Mısra: 13

Aynı, benzer.

Rāhat-ı lāne ile renciş-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ıřķa Nesibā birdür

5. **bir:***dür

Rūbai 40

Mısra: 1

Aynı, benzer.

Zaħm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ħastalara sem birdür

6. **bir:***dür

Rūbai 40

Mısra: 2

Aynı, benzer.

Zaħm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ħastalara sem birdür

7. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 10

Aynı, benzer.

Ėakīr isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i Ėudāvend-i kām-ġarum var

8. **bir:**

Gazel 24

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ėays ile hem-dāsitān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ġamda bir ġazāl-i hüsn için āvāredür

9. **bir:***i, +si

Tarih 1

Mısra: 12

Belgisiz zamir, herhangi biri.

Ėisāb it sāde vü dūr vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir tārīħdūr tenhā Ėaķīķatde

10. **bir:***dür

Rūbai 40

Mısra: 4

Aynı, benzer.

‘id ü ‘arefe ‘āřķa vuşlat demidür
Fūrķatde meh-i ‘id ü muħarrem birdür

11. **bir:***er

Kaside 6

Mısra: 8

Bir sayısı.

Eřer-i ķahrı eger Ėaķırına itse Ėuřūr
Cesed-i dūřmene her müyı birer Ėançer olur

12. **bir:***i, +si

Kaside 3

Mısra: 12

Belgisiz zamir, herhangi biri.

Ėıdmetüñ-çün birbirin eyler te‘ākub rüz u şeb
Birisi ‘abd-i Ėabeřdūr biri rümī serverā

13. **bir:**

Gazel 6

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir perī-peyker ġüzel tārāca virdi ķalmadı
Cānda rāhat tende řıĖķat dilde ķuvvet ġözde Ė‘āb

14. **bir:**

Gazel 14

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Himmetle yine bāğçe-i naẓma Nesībā
Her mıṣra‘-ı renginüñi bir cūy-ı zülāl it

15. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta‘alluḳ
Bir bencileyin ‘āşık-ı ser-bāzuña maḥşūş

16. **bir:**

Gazel 110

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ma‘müre-i günāhı yaḳup itmege ḥarāb
Besdür bir āhı gūşe-güzin-i nedāmetün

17. **bir:~i**

Gazel 126

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

O sifāl pārelerün ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıḳa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

18. **bir:~i**

Kaside 1

Mısra: 13

Bir belgisiz sıfatı.

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetündür bī-cedel
Ḥazret-i Qur‘ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

19. **bir:**

Gazel 23

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Yazarken ḥasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

20. **bir:**

Gazel 133

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Neşve-i sāğar-ı hicrān ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālün görelüm

21. **bir:**

Gazel 212

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥişşemüze bir nezāre düşmez mi

22. **bir:**

Kıt'a 2

Mısra: 4

Bir sayı sıfatı.

Añla keyfiyet-i aḥvālün ey afyon-ḥ‘ār
Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

23. **bir:**

Tarih 11

Mısra: 3

Bir sayı sıfatı.

Eyledi Şām'da maḥdümına bir sūr-ı ḥitān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelün

24. **bir:~i**

Kaside 3

Mısra: 12

Bir belgisiz zamir.

Ḥıdmetün-çün birbirin eyler te‘āḳub rüz u şeb
Birisi ‘abd-i Ḥabeşdür biri rümī serverā

25. **bir:**

Gazel 6

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Her gül-i ḥüsnün olur bir bülbuli ‘ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsāra söyleñ ictināb

26. **bir:**

Gazel 12

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Döner bir çerāğ-ı seher-māndeye

Eger balsa ol bezme rāh āfitāb

27. **bir:**

Gazel 14

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ol zevk ile tā tıtmaya telhī-i memātı

Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişāl it

28. **bir:**

Gazel 16

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā‘iş

Giryeme bir şeh-i iklim-i cefādur bā‘iş

29. **bir:**

Gazel 16

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā‘iş

Giryeme bir şeh-i iklim-i cefādur bā‘iş

30. **bir:**

Gazel 19

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Revnağ-ı zātı mezīd eyler imiş ḥüsn-i zamān

Başka bir ḥüsn virür tazelere cāme-i ‘id

31. **bir:**

Gazel 20

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

N'ola gösterse dā'im 'aks-i rüy-ı şāhed-i feyzī
Ki bir āyine-i rūşen-güherdür ḥalka-i tevḥid

32. **bir:**

Gazel 20

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Hemīşe bezm ider ḥūy-ı dürüştin tālīb-i Ḥaqq'ıuñ

Döner bir āsiyāb-ı zūr-verdür ḥalka-i tevḥid

33. **bir:**

Gazel 28

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur

Şeh-i iklim-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

34. **bir:**

Gazel 28

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur

Şeh-i iklim-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

35. **bir:**

Gazel 30

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Nigāh-ı bāğ-ı didār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī

Bir naḥl-i temennāya taleb-kār olduğumdandır

36. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter

Mest-i ‘ışka bezmgāh-ı gamda bir sāğar yeter

37. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

38. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

39. **bir:**

Gazel 33

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ne nedîm-i gam-küsârum bulunur ne yâr-i gârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

40. **bir:**

Gazel 34

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümü devrân
Miftâhı o ķufluñ yine âh-ı şehirümdür

41. **bir:**

Rûbai 2

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ışkuñla harâb

42. **bir:**

Gazel 41

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümîd Nesîb
Bu zevraķa yine bir nâḥudâ gelür görünür

43. **bir:**

Gazel 43

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Nesîb eyleme zâyî' nuķûd-ı evķâtı
Şaķın ki girmez ele bir daķı defîne-i 'ömr

44. **bir:**

Gazel 45

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir ķurfe inkisârum var

45. **bir:**

Gazel 49

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Meded ey ğonca-dehen bâri bir aĝız söyle
'Âşķa nîm tebessümle tesellâ mı gelür

46. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maķşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümîde bād-bānlardur

47. **bir:**

Gazel 50

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Nesîbâ ḥasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efĝâram
Ki her bir berg-i ḥurmâ ķeşmüme nevk-i sinānlardur

48. **bir:**

Gazel 51

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bî-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

49. **bir:**

Gazel 55

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kine-sāz olur

50. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır ızhār ider 'āşık saña
Bir sıfāl-i köhnede sünbül kıranfûl gösterür

51. **bir:**

Gazel 57

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ol perî-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesîb-āsā taḥammül gösterür

52. **bir:**

Gazel 60

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Farq olunmaz ten midür ya pîrāhen midür
Kıanlu peykānlarla dil bir ma'den-i āhen midür

53. **bir:**

Gazel 80

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

54. **bir:**

Gazel 81

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Āteş-i ruḥsāresi imān-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnār-ı bend-i turra-i ṭarrāriyuz

55. **bir:**

Gazel 81

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Eylemiş çok şāh-ı ḥüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadaḳat-kāriyuz

56. **bir:**

Gazel 83

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥüsni-i ḥulḳ olmaz imiş ḥüy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daḥi dönüp ḥün olmaz

57. **bir:**

Gazel 67

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Nigāh-ı 'ākıbet-bînāna uymaz çeşm-i zāhir-bîn
Ki her bir şişe-pāre şan'at ile dūr-bîn olmaz

58. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sāz-ı Cemşid olmada
Bezmgāh-ı 'ışkda bir cām-ı dil-keşdür gönül

59. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Ya h d bir dürc-i dürr-i ş h-v rdur ba r-i va detd r
Nih ndur gevheri amm  o şabr-i n r-ba ş da

60. **bir:**

Gazel 198

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Yine mir  t-ı fikre  aks-i geys -yı d -t  düşdi
Der n-ı gonca g y  kim d -ser  bir ejdeh  düşdi

61. **bir:**

Gazel 199

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Gördük n ş -ı mi neti ser-cümle Nes b 
N -d de fen-i  ış da bir b b mı  aldı

62. **bir:**

Gazel 209

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Dil bir per  nige  g zel n oldu m  ili
D v ne eyledi beni şekl   şem  ili

63. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Mi r-i  ar -ı  izzin n bir zerresidür  fit b
Her s t nı ravza-i p r-n r n n bir na l-i   r

64. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Mi r-i  ar -ı  izzin n bir zerresidür  fit b
Her s t nı ravza-i p r-n r n n bir na l-i   r

65. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Defter-i a m l me yazılmadı ferd-i şev b
Bir siyeh-n me güneh-k rum ki fikrüm şerr   ş r

66. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

H zret n den bir nig h-ı mer ametd r m lte  
Ol zam n kim ide cilve ra met-i Rabb-i  af r

67. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Sensin ol seyy h-ı ba r-i l -mek n kim b -g m n
Eyledün bir la zada dery -yı imk nı  ub r

68. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

N ş -ı  adr n den iki n  tadur mi r ile meh
Bir p r encümdür zer-efş n kehkeş n beyne's-sığır

69. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Cevher-i cism n nig nin hıfz i  n perd hte
S mden bir  alkadur   ki mu it olmuş be-  r

70. **bir:**

Kaside 1

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Nazra-i luṭfuñla manẓūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı ṭuyūr

71. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihūñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḥ-dem

72. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Hep maḳdemūñ muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebīḥa fedā oldu bir ḡanem

73. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir bezm-i bī-naẓīre seni maḥrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭḳ-ı beste-dem

74. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Kārum hemīşe sehv ü zeel ḥāşilum şürūr
Bir rū-siyāḥ-ı ‘ūr u ḥaḳīr ü muḥaḳḳaram

75. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Düstūr-ı ittibā‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuḥfe-i dergāhuñ eyleyem

76. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥāşā ki nār-ı düzaḥ anı dād-ḥ‘āḥ ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sālḥa-i ḥarem

77. **bir:**

Kaside 6

Mısra: 13

Bir belgisiz sıfatı.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkin ammā
Na‘tine verziş anuñ ben-degi-i dīger olur

78. **bir:**

Kaside 7

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

79. **bir:**

Kaside 8

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Esīr olma bir nām-ı ḥuşke şaḳın kim
Olur nām için dil-ḥırāşīde ḥātem

80. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Semmiyyetin izḥār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldu suḥan-ḡū

81. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıra hīç şayḥa-i mūtū

82. **bir:**

Kıt'a 1

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥāl-i ‘ālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ğam-ı ṭāḳat-güdāz olur miyānına muşīb

83. **bir:**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hīç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

84. **bir:**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

iḥsān yerine ehl-i hüner āferīn alır
Dünyāda qalmamış hele bir şāhib-i himem

85. **bir:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldı ḥarāb-ı diyār-ı Rüm

86. **bir:**

Kıt'a 25

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuṣalā pest ü mükerrrem cāhil

87. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Her ma‘rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me‘ālin iste

88. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

89. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Ādemde bir dem oldı maḳşad
Oldı o demi bulanlar es‘ad

90. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy ‘arz u ṭūl
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳūl

91. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Bir belgisiz sıfatı.

Māhı bir şeb gün gibi şaḳḳ itdügüñ meşhürdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḥadd ü pāyāndur senüñ

92. **bir:**

Rübai 22

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Rûy-ı siyehi maḥşeri târik eyler
Olmazsa Nesib'e bir nigâh-ı keremûñ

93. **bir:**

Rûbai 39

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bu hırş u ṭama' nedür göñül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥâtır-ı bed-cû nice bir

94. **bir:**

Rûbai 39

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Bu hırş u ṭama' nedür göñül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥâtır-ı bed-cû nice bir

95. **bir:**

Rûbai 39

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Taḥşile murâd nefsi-i nâ-fercâmı
Dûnâna dñnân için tekâpü niçe bir

96. **bir:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Düşüp bir dergeh-i 'adn iştibâha
Muvaffaq eyledi Ḥaḳḳ intibâha

97. **bir:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf ḡam-güsâr olsa
Usanmışdır göñül bu bezmûñ erbâb-ı rüsûmından

98. **bir:**

Tahmis 4

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Ḡam u vehmûñ olur her ferdini bir maḥmile şârif
Nesibâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

99. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḡi gelür misli bu devletde

100. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

'Ulûvv-i câh u ḡusn-i ḡaṭ faẓilet-ḡüy-ı sencîde
Meḡâsin mecma'ı bir zât idi şûretde sîretde

101. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥisâb it sâde vü dñr vârunı elfâzınun cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ ḡaḳıḳatde

102. **bir:**

Tarih 2

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥaḳḳ'ın kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı 'âdile mülki 'aṭâ

103. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Maṭla‘-ı çarḥ-ı ‘ināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥż-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir māh-ı nevi

104. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Maşrıku'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-dīn'den
Ḥamdüli'llah toğdı bir tābende şems-i ma'nevī

105. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Virdi bir maḥdūm-ı zī-şānı kemāl-i fazldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

106. **bir:**

Tarih 6

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Vālid ü maḥdūmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

107. **bir:**

Tarih 8

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Dirīgā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me'men

108. **bir:**

Tarih 9

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmışdur
Der-i luṭfında bir deryüze-ger ḥātem ḡarībāne

109. **bir:**

Tarih 12

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Dest-i ḡavvāş-ı ‘aṭā ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girān-māye yine cilve-nümā

110. **bir:**

Tarih 12

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḳ-ı ḥāṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbāl ile dünyāya ziyā

111. **bir:**

Tarih 17

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı ḥużūr

112. **bir:**

Tarih 18

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sulṭān-ı cihān ḡayra sezā

113. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrīk idüp çün mevce-i deryā

114. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Ne k b be h tem-i fir ze idi dest-i d ny da
Ne k b be Şekl-i ma r  ide bir serv-i seh -b l 

115. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Miy nında degül mermer kemer bir zer-ger-i k mil
Ge  rmiŐ  bir zeberced  alk -i s m nden g y 

116. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Miy nında degül mermer kemer bir zer-ger-i k mil
Ge  rmiŐ  bir zeberced  alk -i s m nden g y 

117. **bir:**

Tarih 19

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Nig h it lu f-ı H k 'a bir kerem-ver Ő hib-i himmet
Yine vaz'-ı k dimi üzre anı eyledi i y 

118. **bir:**

Tarih 23

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Atup p y r z ile bir tür piŐ -rev
Hez r u Ő aŐ t gez oldu Ő it b n

119. **bir:**

Tarih 25

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

M ft -i eb 'l-f zl semiy -i Esedull h
Kim   leme bir lu f  idi Rabb-i Mec d'  n

120. **bir:**

Tarih 26

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Size ey zümre-i  l-i Mu ammed müjdeler olsun
Ni  bet Ő adr n i r z eyledi bir dil-pesend   z

121. **bir:**

Tarih 27

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

M Ő rref itdi fetv  Ő adr n  bir s ni-i Nu m n
Kim oldu   ffet   fa lıyla z t-ı p k-i b -hem-t 

122. **bir:**

Tarih 27

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

 alem destinde bir feyy za-i  b-ı hay t oldu
 der hep m rdeg n-ı ye'si i y  ba d-ez n      

123. **bir:**

Tarih 28

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Ni  bet mesnedine eyledi teŐ rif bir f z l
Ki z t    ffet   faşl ile   lemde mesel oldu

124. **bir:**

Tarih 28

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Serinde   rf-i sebz ile gören dir Ő nahu llah bu
Cih n-ı  ilmde ser-sebz bir a   cibill oldu

125. **bir:**

Tarih 30

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Sen ferîdü'd-dehrsin zât-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm ile

126. **bir:**

Tarih 31

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdâñi
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyâna

127. **bir:**

Tarih 31

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdâñi
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyâna

128. **bir:**

Tarih 32

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

O bâğ-ı ma'lelet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdın dâ'imâ şîhhatle Mevlâ pâyidâr itsün

129. **bir:**

Tarih 32

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefķ-ı hâtır maţlabıyla kâ-m-gâr itsün

130. **bir:**

Tarih 33

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûh-i pâkin ide Hâķ zîver-i tâc-ı havrâ

131. **bir:**

Tarih 34

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürrî hüneri kaldı yetim

132. **bir:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ėayra ne gûne eyleyeyim hâlûmi beyân
Sen bir 'aţâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

133. **bir:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Haşıl bu kim bu 'âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esir-i hevâ h'âr u kem-terem

134. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Bâğ-ı İrem'e değişmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyâhuñ

135. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bir belgisiz sıfatı.

Var mı bu su'âle bir cevâbuñ
Maşşerde olursa dâd-h'âhuñ

136. **bir:**

Rûbai 17

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ümmī laḳabuñ ‘ilmüñe nisbet ammā
Bir levḫa-i mekteb oldu levh-i maḥfūz

137. **bir:**

Kaside 9

Mısra: 10

"Bir" belgisiz sıfatı.

Ey Faḥr-i rüsül ḫāl-i Nesīb'e nazar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḫastaya dārū

138. **bir:**

Gazel 200

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Zāhid ki göre bezm-i ṣāhbāda dil-ārāyı
Bir cur‘aya şatmaz mı şad şavma‘a taḳvāyı

139. **bir:**

Gazel 33

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Ne nedīm-i ḡam-güsārum bulunur ne yār-i ḡarum
Ki faḳaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

140. **bir:**

Gazel 20

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Aḡyār ile düṣār olıcaḳ ol perī baña
Bir merḫabā dimez görür anı gelür geçer

141. **bir:**

Gazel 46

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

‘Arz-ı ḫāl it ol şeh-i ḫüsne Nesība ḫavfi ḳo
Bir gedāyı ḡāh olur bezminde sulṭān söyledür

142. **bir:**

Gazel 87

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

‘Işḳ her dilde rû-nümā olmaz
Şāha her bir mekân sezā olmaz

143. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 14

Bir belgisiz sıfatı.

Ney gibi elvān-neḡam olsam Nesībā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi ḡuş-ı hūşa bir nefes

144. **bir:**

Gazel 91

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

145. **bir:**

Gazel 94

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Āh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

146. **bir:**

Gazel 96

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Hîç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḫarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mûr imiş

147. **bir:**

Gazel 96

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Hîç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu Һarâb-âbâd-ı ‘âlem bir zamân ma‘mûr imiş

148. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Bir sencileyin âfet-i bî-dâda ta‘alluk
Bir bencileyin ‘âşık-ı ser-bâzuña maḥşûş

149. **bir:**

Gazel 103

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥân-mân-ı cismi teff ü tâb-ı ğam sūzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mânend-i aḥker tâb ü tef

150. **bir:**

Gazel 106

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Lâ-büd nizâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

151. **bir:**

Gazel 106

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Bir râha ‘âzimüz ki Nesîb anda menzîlün
Âğâzı var miyânesi var intihâsı yok

152. **bir:**

Gazel 113

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsne ğulâm olsam gerek

153. **bir:**

Gazel 114

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir nâ-ümîd-i şîḥhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sâğar-ı hicrânuñam senün

154. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Pervânesisin var ise bir şem‘-i cemâlün
Ḥâlî degül ey dil yine bu sūz u ğüdâzuñ

155. **bir:**

Gazel 117

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Eyler cihân cihân dili bir laḥzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerün

156. **bir:**

Gazel 121

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Mâhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğün meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senün

157. **bir:**

Gazel 125

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Dûd-ı derûn sünbül-i destârumuz degül

158. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Kıl hâzer üftâde-i ruhsâr-ı meh-veşdür gönül
Gülsitân-ı hüsnuñe düşmiş bir âteşdür gönül

159. **bir:**

Gazel 128

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

İntizâm ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesîb
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür gönül

160. **bir:**

Gazel 131

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Bir siyeh-çerde suhandânca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaz'-ı dil-ârâ-yı kalem

161. **bir:**

Gazel 133

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Büs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddûñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlûñ görelüm

162. **bir:**

Gazel 135

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

İtdi yağma hîred ü şabrumı bir şûh Nesîb
Raht-ı âsâyişi bî-hûde tebâh eylemedüm

163. **bir:**

Gazel 136

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

164. **bir:**

Gazel 137

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Fikr-i rûyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

165. **bir:**

Gazel 137

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Fikr-i rûyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

166. **bir:**

Gazel 139

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir cām sunup gitmege 'azm eyleyicek yâr
Öpdüm ayağın dâmen-i zer-târa yapışdum

167. **bir:**

Gazel 141

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Ġarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbî'-i zamân olasın

168. **bir:**

Gazel 143

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Ebruvânın itdi küffâr-ı haţ-ı rûdur miyân
Köhne tāk-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

169. **bir:**

Gazel 143

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Menzil-i maḫsūda buldum bir reh-i āsān Nesīb
Nīm-i rāh-ı ḡamda bār-ı derd ile bī-tāb iken

170. **bir:**

Gazel 144

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Bir rind-i perīṣān-rev-i mey-ḥāne-i nāzam
Mestem mey-i la^l-i leb-i ṣekker-ṣikenūmden

171. **bir:**

Gazel 146

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir serve māyilem ki cemende cemāline
Cūlar neẓāre itmede çeṣm-i ḥabābdan

172. **bir:**

Gazel 146

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

İtmez ḡurūr-ı ḥūsn ile bir naẓra ‘aksine
Meṣṣāṭa itse āyīnesin āfitābdan

173. **bir:**

Gazel 148

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gün iriṣūr sāḥil-i maḫṣūda Nesībā
Keṣṭi-i emel meltem-i āh-ı seḥerūmden

174. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bülbul-i cānuñ
Būy-ı eser ister gül-i taṣvīr-i riyādan

175. **bir:**

Gazel 151

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Ey dil niçe bir keṣmekeṣ-i ‘ālem-i esbāb
Kūtāh ideḡor destūñi dāmān-ı recādan

176. **bir:**

Gazel 155

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Tā ḥaṣr olunca mest ola çün Ḳays u Kūh-ken
Bezm-i maḥabbetūñ bir iki sāḡarın gören

177. **bir:**

Gazel 159

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Müft bir kār görilmez ḡamı def itmez eger
Bāde ‘ayyāṣlaruñ almasa naḡd-i ḥūşın

178. **bir:**

Gazel 160

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥāṭıra gelsün Nesībā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eṣer var ise sende mesti-i düşīneden

179. **bir:**

Gazel 161

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ḡam-endūz mıdur bu

180. **bir:**

Gazel 163

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki ħurşid anda bir şemʿ-i şeherdür yâ Resûlallâh

181. **bir:**

Gazel 164

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ʿaceb nâdir pesend üşkûfe-gâr-ı ħasretem
Dûd-ı âhum sünbül-i destâr-ı gerdün olmada

182. **bir:**

Gazel 166

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Bak şerhaya sînemde olan dâğ üzerinde
Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

183. **bir:**

Gazel 166

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ol şûĥ vefâ semtine hîç uğramaz oldu
Bir ġayrı hevâ var didiler şimdi serinde

184. **bir:**

Gazel 167

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ne siĥr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

185. **bir:**

Gazel 167

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Ne siĥr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

186. **bir:**

Gazel 167

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Nesîbâ ĥâl-i ruĥsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dâğ urdum dil-i pür-iĥtirâk üzere

187. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Her şûĥ-ı nâzenîn ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir ġabîbe ki bîmârı olmaya

188. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 5

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zevĥ var mı dehrde encâmı ġam degül
Bir gül mi var bu bâġda kim ĥârı olmaya

189. **bir:**

Gazel 169

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zevĥ var mı dehrde encâmı ġam degül
Bir gül mi var bu bâġda kim ĥârı olmaya

190. **bir:**

Gazel 170

Mısra: 16

Bir belgisiz sıfatı.

Qalmaz Nesîb lücce-i miĥnetde fûlk-i dil
Bir gün olur resîde kenâr-ı selâmete

191. **bir:**

Gazel 171

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnüñ
Maʿnî-i bakâ fehm olunur bir luġat olsa

192. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 4

Bir belgisiz sıfatı.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur hāzret-i Monlā
Yeşil bir bārgēhdür kubbesi şahrā-yı ma'nāda

193. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Zebercedden ya hōd bir tikme-i zerrīndür ol kubble
Girībān-ı kabā-yı şāhed-i ra'nā-yı dünyāda

194. **bir:**

Gazel 177

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Hayāl-i la'lūn ile bāga varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-bahş olur güre

195. **bir:**

Gazel 177

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

O deñlü çāpük-i rāh-ı hayāydür tab'um
Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

196. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnūn
Hakkā ki 'aceb cāzibe-dārdur o peride

197. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 12

Bir belgisiz sıfatı.

Hāl ü ruhı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

198. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 15

Bir belgisiz sıfatı.

Bir taze şikār aldı Nesibā yine oldu
Şāhin-i hayāl evc-i ma'āniye peride

199. **bir:**

Gazel 182

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

200. **bir:**

Gazel 187

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Hōşā o hasta-i cāndur gelü-yı hicrān kim
Tabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

201. **bir:**

Gazel 192

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Esir oldu dil-i ye's ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kişiden ümmid-i şefkat kanda ben kanda

202. **bir:**

Gazel 193

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

Nefs-i emmāre-i kāfir niçe bir hile ile
Şafha-i kalbünü tahrif ide incil gibi

203. **bir:**

Gazel 198

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Meded üftâdeñün bir cām ile destin alup kaldur
Ayağun öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

204. **bir:**

Gazel 201

Mısra: 7

Bir belgisiz sıfatı.

O kim bir serv-ḳaddün pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

205. **bir:**

Gazel 207

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Sürūr u ğam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-i ḥikmet güşda bir pîrden kaldı

206. **bir:**

Gazel 212

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ḳalur gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesīb
Metā'ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

207. **bir:**

Gazel 213

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Girüp zîr-i lihāf-ı ğoncaya bād-ı şabā gūyā
Perī āğüşa bir maḥbûb-ı hûb-ı dil-sitān çekdi

208. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Bir şeb itdün şavb-ı Ḳuds'e Mekke'den 'azm-i vuşûl
Eyledün bir lahẓada himmetle ṭayy-ı 'arz u ṭûl

209. **bir:**

Rûbai 21

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ḥaṭve olur bu'd-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetün ola refîḳ

210. **bir:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Bir belgisiz sıfatı.

Bir nûr imiş el-ḥaḳ bu ḳadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab

211. **bir:**

Tarih 4

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥamdüli'llah vāli-i vālā-yı mışr-ı Ḳāhire
Bir vezîr-i Müşterî-tedbîrdür şāhib-temiz

212. **bir:**

Tarih 15

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir kerem-kār u seḥā-mu'tād idi
Cūdına taḳdîr olunmaz kemm ü keyf

213. **bir:**

Tarih 18

Mısra: 2

Bir belgisiz sıfatı.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

214. **bir:**

Tarih 25

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zāt-ı hikem-senc idi kim muhteziyâtın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

215. **bir:**

Tarih 29

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ḥālet ile didüm Nesībā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

216. **bir:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Şermende-i cerā'im-i bī-ḥadd ü bī-ḥisāb
Bir dil-şikeste ḥasta fakīr ü muḥaqqaram

217. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Bir belgisiz sıfatı.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha 'āşık-ı zār

218. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bir zālīm-i şūḥ-ı bī-amānsın
Ġāret-ger-i cān-ı 'āşıkānsın

219. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Bir belgisiz sıfatı.

Alma dil-i zāruñ inkisārın
Bir tāze nihāl-i ḥüsn ü ānsın

220. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Bu cünbüş-i kāmētūñ görenler
Bir daḥi olur mı 'aqla maqrūn

221. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Bir belgisiz sıfatı.

Bir sencileyin büt-i zarīfūñ
Ḥāk-i rehine cihān fedādur

222. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥasret-zede-i gül-i 'izāruñ
Bir bülbül-i āteşin-nevādur

223. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Bir belgisiz sıfatı.

Bu ḥālet ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur

224. **bir:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Tek anlamında sayı sıfatı.

Hep bir görünür çeşmümüze ṭālīb ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

225. **bir:**

Gazel 31

Mısra: 1

Bir sayı sıfatı.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘ışķa bezmgāh-ı ğamda bir sāgar yeter

226. **bir:**

Gazel 89

Mısra: 4

Bir sayı sıfatı.

Hānümān-ı hesti-i ‘uṣṣākı yaksa çok mıdur
Heft dūzaḥ nār-ı ‘ışķı Hāk’-dan oldu bir kıbes

227. **bir:**

Gazel 97

Mısra: 5

Bir sayı sıfatı.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resānı
Ser-pençe-i nā-geh-res-i şehbāzuña maḥşūş

228. **bir:**

Gazel 104

Mısra: 7

Bir sayı sıfatı.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

229. **bir:**

Gazel 109

Mısra: 3

Bir sayı sıfatı.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārī çāk-i giribān idenlerüñ

230. **bir:**

Gazel 110

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Nār-ı cerāyim-i beşerüñ inṭifāsına
Bir kaṭresi kifāyet ider baḥr-i raḥmetüñ

231. **bir:**

Gazel 115

Mısra: 11

Bir sayı sıfatı.

Biñ āşıka bir düşmen-i bed-ḥ‘āhı deġişmez
Ḥayrāniyuz ol āfet-i biġāne nūvāzuñ

232. **bir:**

Gazel 135

Mısra: 1

Bir sayı sıfatı.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

233. **bir:**

Gazel 139

Mısra: 5

Bir sayı sıfatı.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i ḥicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

234. **bir:**

Gazel 163

Mısra: 9

Bir sayı sıfatı.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Gönül mir’atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

235. **bir:**

Gazel 174

Mısra: 14

Bir sayı sıfatı.

Nesībā keşti-i Nūh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşşa‘ bir fenerdür kıbbe-i ḥaḍrası bālāda

236. **bir:**

Gazel 178

Mısra: 12

Bir sayı sıfatı.

Hâl ü ruhı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

237. **bir:**

Gazel 206

Mısra: 8

Bir sayı sıfatı.

Ferāmūş itdürür 'uşşāka iki 'ālemün fikrin
İlāhî hüsnuñün bir zerresidür hüsni cānānî

238. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 8

Bir sayı sıfatı.

Hāşā şerāre-bîn ola nār-ı caḥimden
Bir dide kim fenā-yı ḥarimünde ola nem

239. **bir:**

Kaside 3

Mısra: 13

Bir sayı sıfatı.

Gerden-i maşnū'a itmez bir daḥi ziver hele
Baḥr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bî-bahā

240. **bir:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Bir sayı sıfatı.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemî'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesib

241. **bir:**

Kıt'a 18

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Az söyle vaktini gözle sözün bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey' bir mısra'dur efzün eyleyen

242. **bir:**

Müfret 7

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

243. **bir:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Bî-tekellüf bezmgāh-ı aḳdese itdün duḥûl
Şāhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

244. **bir:**

Rûbai 28

Mısra: 2

Bir sayı sıfatı.

Ey faḥr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kû

245. **bir:**

Tahmis 2

Mısra: 16

Bir sayı sıfatı.

Öp pîr-i muḡan destini vir şadra şürûḥı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûḥı

246. **bir:**

Tarih 1

Mısra: 4

Bir sayı sıfatı.

Mevālîde bu bir mecmû'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

247. **bir:**

Tarih 4

Mısra: 6

Bir sayı sıfatı.

Güſe-i çeſmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a'dāya bir ſemſir-i tiz

248. **bir:**

Kaside 2

Mısra: 7

Bir sayı sıfat.

Bir zerre mihrüñ ile ſafā-yāb olan göñül
Olsa 'aceb mi āyine-i ſāhed-i ḳıdem

249. **bir:**

Rübai 65

Mısra: 3

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ſāh-ı cemāl daḥi mālîk olamaz
Dil kiſveri milket-i Süleymān oldu

250. **bir:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Ḥālün nice olurdu cāhil olan
Bir bî-meze ſaḥş-ı bāṭıl olsañ

251. **bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Bir belgisiz sıfatı.

Şad-güne füsün idersin icād
Her bir nigeñünde ehl-i 'ıſḳa

252. **bir:+er**

Gazel 213

Mısra: 12

Birer tane.

Bahāriyye Nesīb ü Vehbî pîş-i Şeyḥ Bostān'a
Birer mıſra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

253. **bir:**

Mesnevi 4

Mısra: 1

Bir belgisiz sıfatı.

Bir ejder-i cān-ſikār gördüm
Pinhān degül āſikār gördüm

254. **bir:**

Mesnevi 5

Mısra: 10

Bir belgisiz sıfatı.

Sālisün rub'ı ḥarf-i sānidür
Böyle bir ḥikmet-i nihānîdür

255. **bir:+i**

Mesnevi 6

Mısra: 6

Bir belgisiz sıfatı.

Dā'imā birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri güyā seng

256. **bir:+dür**

Mesnevi 5

Mısra: 4

Aynı, benzer.

Mihribānlıḳda yokdur aḳrāmı
Birdür ammā bulınamıſ sānî

257. **bir:+i, +sî, +nüñ**

Mesnevi 6

Mısra: 7

Biri, belgisiz zamir.

Birisinün derünü pür ḥile
Biri ſafvetde beñzedi nile

258. **bir:+i**

Mesnevi 6

Mısra: 3

Bir tanesi anlamında belgisiz zamir.

Biri lâğar birisi hayli kavî
Birinüñ şekli hey'et-i kürevî

259. **bir: +i, +si**

Mesnevi 6

Mısra: 3

Bir diğeri anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Biri lâğar birisi hayli kavî
Birinüñ şekli hey'et-i kürevî

260. **bir: +i, +si**

Mesnevi 6

Mısra: 9

Bir diğeri anlamında kullanılan belgisiz zamir.

Birisi güyyâ ser-â-pâ dâm
Ser-be-ser cismi şüret-i bādām

261. **bir: +i**

Mesnevi 6

Mısra: 8

Bir diğeri anlamına belgisiz zamir.

Birininüñ derûnı pür hîle
Biri şafvetde beñzedi nîle

262. **bir: +i, +nüñ**

Mesnevi 6

Mısra: 4

Biri belgisiz zamir.

Biri lâğar birisi hayli kavî
Birinüñ şekli hey'et-i kürevî

6. **bir: +i, +si**

Mesnevi 6

Mısra: 6

"Biri" belgesiz zamir.

Dâ'imâ birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri güyyâ seng

bir bir:

1. **bir bir:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Ahvâlini bir bir eyle inhâ

Bu 'âşık-ı zâr-ı bî-gümānuñ

2. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Zuhûr itdi 'izâruñ üzre haţt-ı müşg-sâ bir bir

Yine 'uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

3. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Güzel 'uşşâka cevri-i bî-hisâb eylersin ey hünî

Hisâbın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

4. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Zuhûr itdi 'izâruñ üzre haţt-ı müşg-sâ bir bir

Yine 'uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

5. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i hûn-rizûñ

Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

6. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Meded sâkî irişdür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbulân-ı ḥōş-nevā bir bir

7. **bir bir:**

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tek tek.

Saḥḥa zulm-i firāvānın Nesīb ol şāh-ı bî-dāduḥ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

bir iki:

1. **bir iki:**

Rûbai 47

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Birkaç.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer
Hem-rāhuḥ olur bir iki pāre kirbās

bir kaç:

1. **bir kaç:**

Mesnevi 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Birkaç, çok olmayan, az sayıda.

Yok başı velî dehānı bir kaç
Pek sevdüğünü yer olsa ger aç

bir say-:

1. **bir say-:-ar, -lar**

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eş tutmak.

Mürîd ile murâdı bir şayarlar

birbiri:

1. **birbiri:+n**

Kaside 1

Mısra: 16

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Yā şefî‘e‘l-müzhibiḥ ol rûz ‘āşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘inâsıyla zûkûr

2. **birbiri:+n, +den**

Gazel 149

Mısra: 7

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Birbirinden iki yâri nâkışân eyler cüdâ
Nağş ile gider tesâvî keffe-i mîzāndan

3. **birbiri:+n, +e**

Gazel 38

Mısra: 2

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Ḥillkat-i a‘lā vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyāmı âdemüḥ ḥâcetledür

4. **birbiri:+n**

Kaside 3

Mısra: 11

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Ḥidmetüḥ-çün birbirin eyler te‘ākub rûz u şeb
Birisi ‘abd-i Ḥabeşdür biri rûmî serverā

5. **birbiri:+n, +e**

Gazel 23

Mısra: 6

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser aḥvāl-i dünyāyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbāb-ı nazar kâğız

6. **birbiri:**

Mesnevi 6

Mısra: 5

Karşılıklı olarak bir diğeri.

Dā'imā birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri gūyā seng

7. **birbiri: +i, +n, +den**

Mesnevi 6

Mısra: 2

Birbirinden.

Nedür ol iki 'āşık u ma'sûk
Birbirinden olur gice mağrûk

bî-riyā:

1. **bî-riyā:**

Gazel 87

Mısra: 8

Dürüstlük, samimiyet.

Halk-ı 'ālemle ihtilāt Nesīb
Toğrısı bu ki bî-riyā olmaz

birün:

1. **birün: +a**

Gazel 174

Mısra: 2

Dışarı.

Ser-i zerrîn-'alem ol kubbe-i vālā-yı ḥaḍrāda
Ucī bîrūna çıkmış şem'dür fānūs-ı mīnāda

2. **birün: +ı**

Tarih 25

Mısra: 1

Dış, uzak.

Tevḥīd ile mālī dili bîrūnı hünerle
Ḥaḳḳā bu idi cilvegehi baḥt-ı sa'īdūñ

birün-ı sīm:

1. **birün-ı sīm: +e**

Gazel 86

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gümüüş dışında.

Riyā ḥulūş gibi zāta eylemez te'sīr
Birün-ı sīme tīlā kīmyā yerin tūtmez

bîş ü kem:

1. **bîş ü kem: +i**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Az veya çok.

Ey dil-rübā-yı bezm-i ḥaḳīkat sen olmasañ
Halk eylemezdi bîş ü kemi Bārī'ü'n-nesem

bî-şābıka-i 'ināyet:

1. **bî-şābıka-i 'ināyet:**

Gazel 65

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yardımın geçici olmayanı.

Taḥşīl-i merātib-i maḥabbet
Bî-şābıka-i 'ināyet olmaz

bî-sāmān:

1. **bî-sāmān: +lık**

Gazel 95

Mısra: 8

Varlıksız, sermayesiz.

Varur ser-menzile üftādelər rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i 'ışka bî-sāmānlık sāmān-kār olmış

bisāt-ı harīr:

1. **bisât-ı harîr: +e**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İpekli dokuma.

Ümîd-i lûtf ile demlerdür âsitânunu bekler
Ki hâk-i dergehün itmez bedel bisât-ı harîre

bî-sebeb:

1. **bî-sebeb:**

Gazel 60

Mısra: 3

Sebepsiz.

Bî-sebeb dūr eyledün kuyuñdan a‘dâ-veş anı
‘Âşık-ı şâdık saña ey bî-vefâ düşmen midür

bî-şekk:

1. **bî-şekk:**

Tarih 19

Mısra: 5

Şüphesiz, kesinlikle.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrûsdur bî-şekk
Ki sirru’l-veledi sirru ebihî’ün mazḥarı ḥaḫḫa

2. **bî-şekk:**

Tarih 2

Mısra: 8

Şüphesiz, kesinlikle.

İki târiḫ iki mısra’dur ḥisâb-ı tām ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

bî-ser ü pâ:

1. **bî-ser ü pâ:**

Rûbai 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan, dağınık.

Kūyuñda gedâlık eylemek bî-ser ü pâ
Sulṭānlara oldı taḫt u efserden elez

bî-ser ü sāmān:

1. **bî-ser ü sāmān:**

Gazel 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Perişan hal.

Nesîb-âsâ hemîşe bî-ser ü sāmān u küstâḥuz
Muḥaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nābiyuz cānā

2. **bî-ser ü sāmān: +dur**

Gazel 158

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan hal.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

bî’set:

1. **bî’set: +den**

Kaside 2

Mısra: 7

*Allah tarafından bir peygamberin gönderilmesi II Hz.
Muhammed’in peygamberlik dönemi.*

Bi’setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ‘ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

bî-şibh:

1. **bî-şibh:**

Tarih 25

Mısra: 4

Benzersiz.

Ḥaḫ-gūy u ‘afif idi ki yoğıdı naḫîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdün

bî-sıdk:

1. **bî-sıdk:**

Gazel 65

Mısra: 3

Doğru, temiz olmayan.

Bî-şıdk u hulus olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

bî-şübhe:

1. bî-şübhe:

Rûbai 52

Mısra: 2

Şüphesiz.

‘Ālemde eger muḥalled olsa ādem
Bî-şübhe olurdu faḥr-i her-dü-‘ālem

2. bî-şübhe:

Gazel 203

Mısra: 7

Şüphesiz.

Kebāb olur tütüşüp çün çenār bî-şübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstüh‘ānumuzı

3. bî-şübhe:

Tarih 26

Mısra: 7

Şüphesiz.

Olursuz vāşıl-ı ser-menzil-i ikrām bî-şübhe
İder kaç‘-ı menāzil rāh-ı ‘izzetde semendüñüz

bî-suḥan:

1. bî-suḥan:

Gazel 42

Mısra: 6

Sözsüz, kelamsız.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dıraḥtān bî-suḥan söyler

bî-şumār:

1. bî-şumār:+dur

Terci-bend 1

Mısra: 9

Sayısız, pek çok.

Yā Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bî-şumārdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa‘id

bî-şüret:

1. bî-şüret:

Gazel 157

Mısra: 2

Şekilsiz.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyinede bî-şüret ider mi mesken

bisütün-ı ğam:

1. bisütün-ı ğam:+da

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dert dağı (Ferhat'ın Şirin'e olan aşkı uğruna deldiği dağ).

Şafḥa-i çeşmümde naḫş itdüm ḥayāl-i yāri ben
Bisütün-ı ğamda kārüm reşk-i Ferhād eyledüm

bî-şu‘ūr:

1. bî-şu‘ūr:+dan

Gazel 9

Mısra: 6

Akılsızlık, bilinçsizlik.

Ey reh-rev-i diyār-ı ḥaḳīkat sürāğı қо
Her bî-şu‘ürdan

bisyār:

1. bisyār:+dur

Gazel 108

Mısra: 6

Çok.

İster bakā-yı zātını bigāne āşinā
Bisyārdur şadīķı kem-āzār olanlaruñ

bî-tāb:

1. **bî-tâb:**

Gazel 143

Mısra: 10

Bitkin, yorgun, takatsiz.

Menzil-i maşsûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i râh-ı ğamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

bî-tekellûf:

1. **bî-tekellûf:**

Kaside 1

Mısra: 1

Gösterişsiz, samimi bir şekilde.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

2. **bî-tekellûf:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Gösterişsiz, samimi bir şekilde.

Bî-tekellûf bezmgâh-ı aqdesse itdün duhûl
Şâhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

3. **bî-tekellûf:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Külfetsiz, sıkıntısız, zahmetsizce.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf ğam-güsâr olsa
Usanmışdır göñül bu bezmün erbâb-ı rûsûmından

bi't-tamâm:

1. **bi't-tamâm:**

Tarih 24

Mısra: 5

Eksiksiz, tamamıyla.

Oğlı Mehemmed Çelebi bi't-tamâm
İtdi murâd-ı peder üzre binâ

bitür:

1. **bitür-:ür**

Gazel 51

Mısra: 3

Bitirmek.

Bir âh ile bitürür kâr-ı düşmeni merdân
Neberd-i bî-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

bi-vech-i akal:

1. **bi-vech-i akal:**

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Daha az sebepsiz.

İdince baħr-i seħâsı telâţum-ı endek
İki cihâm virür sâ'ile bi-vech-i aħal

bi-vefâ:

1. **bi-vefâ:**

Gazel 11

Mısra: 5

Vefasız.

Leşker-i endüh-ı hecrünle amân ey bi-vefâ
Hân-mân-ı tākati âħir ħarâb itdün bu şeb

2. **bi-vefâ:**

Gazel 187

Mısra: 6

Vefasız.

Hõşâ o ħasta-i cåndur gelü-yı hicrân kim
Tâbîb-i çäre-geri bi-vefâ bir âfet ola

3. **bi-vefâ:**

Gazel 3

Mısra: 5

Vefasız.

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âħir nihân olduñ
Göründün çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsâ

4. bî-vefâ:

Gazel 60

Mısra: 4

Vefasız.

Bî-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dâ-veş anı
‘Âşık-ı şâdık saña ey bî-vefâ düşmen midür

5. bî-vefâ:+lûğ

Gazel 9

Mısra: 19

Vefasız.

Hîç bî-vefâlûğ eylemedüñ âferin saña
Tâ itdüñ intisâb

bî-vefâlûk id:-

1. bî-vefâlûk id:-er, -sin

Gazel 196

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vefasızlık etmek.

Nezzâreden nihân olup ey şûh cân gibi
‘Uşşâka bî-vefâlûk idersin cihân gibi

bî-vehm ü bâk ol:-

1. bî-vehm ü bâk ol:-mak

Tahmis 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Endişe ve korkudan uzak olmak.

Kim eylerdi güzêr rāh-ı haţar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı ‘āşıkī ger olmasa bî-vehm ü bâk olmak

biz:

1. biz:+üz

Tahmis 1

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bizüz ol vālih ü medhüş u ḥayrān
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hāya

2. biz:

Tahmis 1

Mısra: 18

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak ḳāni‘üz köhne ‘abāya

3. biz:+üz

Gazel 1

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ta‘alluḳdan vücūd-ı ḡayra maḥfûz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīḳat ābiyuz cānā

4. bizn:+den

Gazel 6

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbüli ‘âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḡsāra söyleñ ictināb

5. biz:+den

Gazel 91

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḡterdendür
Bizden ayrılmaḡa bā‘iş ne ola ol meh-veş

6. biz:+e

Tarih 7

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlānā'ya
Ḥaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

7. biz:+i

Gazel 36

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rû-be-rû olacak hālümüz mi var

8. **biz:~e**

Gazel 39

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Her zamān vaż‘-ı diger-gün ile gerdün Nesīb
Âhîrû’l-emr fenāsın bize i‘lām eyler

9. **biz:~e**

Gazel 48

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Sākîyā şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn kaçresî ‘ayyâşını bî-hüş eyler

10. **biz:~üz**

Gazel 69

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bizüz ol nâdire gül-nahl-i gülistân-ı hüner
Şûre-i baht-ı siyâh üzre zuhûr eylemişüz

11. **biz:**

Gazel 71

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Rû’yâda bile hançer-i cânân görürüz biz
Hı‘âb içre daği teşne iken âb unudılmaz

12. **biz:**

Gazel 74

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nîk-bahtâna daği vuşlat-ı cânân muhâl
Baht-ı vārûn ile biz yok yere gavgâ iderüz

13. **biz:~üz**

Gazel 74

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Çoncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbâ iderüz

14. **biz:**

Gazel 75

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz tâb-ı hıred mışkala-i dest-i niyâzuz
Âyîne-i rûşen-güher-i şâhed-i râzuz

15. **biz:**

Gazel 75

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

16. **biz:~i**

Gazel 75

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Mest itdi bizi bûy-ı gül-i bağ-ı ḥaḳîkat
Zâhirde temâşâ-kün-i gülzâr-ı mecâzuz

17. **biz:**

Gazel 80

Mısra: 5

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-ı âh ile
Rismân-ı ŧurra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

18. **biz:**

Gazel 81

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hâk-i pâyında helâk-i şîve-i reftâriyuz
Biz Süleymân-ı zamānuñ mûr-ı bî-miğdâriyuz

19. **biz:**

Gazel 81

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Eylemiş çok şâh-ı hüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadaķat-kâriyuz

20. **biz:**

Gazel 82

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

O baħr-i naħvete biz âşinâ olalı Nesibâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çîn-i cebînüz

21. **biz:+üz**

Gazel 82

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Şükûfemüz gül-i ĥasretle lâle-i ģam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baħt-ı siyâh-kâra zemînüz

22. **biz:**

Gazel 85

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Biz ey Nesib devlet-i Monlâ-yı Rûm'da
Dünyâ-yı düni ĥiçe şatan Mevleviler'üz

23. **biz:+ü, +m**

Gazel 125

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Teftiş-i ‘ayb-ı ĥalk bizüm kârumuz degül
Nokşâna nazra şîve-i eṭvârumuz degül

24. **biz:+i**

Gazel 126

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ne zamân ki ĥışm u ģazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tîĝını
Bizi ģamze öldürür evvelâ yalıñuz o tîĝ ü verem
degül

25. **biz:+e**

Gazel 141

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Sezâ mı bezmgeħ-i ģayra mihmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasın

26. **biz:**

Gazel 156

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ya vefâ ya ĥöd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

27. **biz:+e**

Gazel 156

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Gele ey şabâ ĥaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübâdan
Nazârın dirîĝ ider mi ‘acabâ bu ĥâk-i pâdan

28. **biz:**

Gazel 172

Mısra: 13

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nesibâ sūk-ı ‘âlemde biz ol sevdâ-ger-i faķruz
Metâ‘-ı devletüñ yok baħşümüz sūd u ziyânında

29. **biz:**

Gazel 173

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıyalum biz şükûfe-dânumuza

30. **biz:**

Gazel 185

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bigânelerle ülfetüñe itmezüz hâsed
Biz dağî mahrem idük o bezme zamân ile

31. **biz:+i**

Gazel 203

Mısra: 9

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nesîb itdi bizi gûşe-gîr-i hayrânî
‘Adûya hem-dem iden yâr-i dil-sitânumuzı

32. **biz:+ü, +m**

Gazel 207

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hücûm-ı derd ü gâmla nâlemüz te’sîrden qaldı
Bizüm aḥvâlümüz şimdengerü tedbîrden qaldı

33. **biz:+i**

Gazel 208

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Nühüfte yâri şikâr eylemiş bugün zâhid
Bizi mezemmet iden yâd-gârı gördüñ mi

34. **biz:+ü, +m**

Gazel 212

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Felek ‘aceb yolumuz kûy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de ḥişşemüze bir nezâre düşmez mi

35. **biz:+ü, +m**

Kıt'a 25

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuḫalâ pest ü mükerrrem câhil

36. **biz:+de**

Tahmis 2

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Hep bir görünür çeşmümüze ṭalib ü maṭlab
Hep bizde nihân çarḫ ile mîhr ü meh ü kevkeb

37. **biz:**

Tahmis 4

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Müeyesser olmadı olmak vuṣûl-i kâṃ ile fâ‘iz
Bahâr-ı bağ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

38. **biz:+e**

Tahmis 4

Mısra: 11

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf gâṃ-güsâr olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbâb-ı rûsûmından

39. **biz:+i**

Tahmis 1

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ki mest itdi bizi şahbâ-yı ‘irfân
Bize pend itme ey şüfî-i nâ-dân

40. **biz:**

Gazel 80

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri.

‘İşk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

41. **biz:~e**

Gazel 179

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

N'olurdu ruḥṣat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i‘tibār bize

42. **biz:~e**

Gazel 179

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

N'olurdu ruḥṣat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i‘tibār bize

43. **biz:~e**

Gazel 179

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ruḥ-ı ‘arūṣ-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

44. **biz:~e**

Gazel 179

Mısra: 6

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Piyāle-i dili seng-i teḡāfūl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nā bu inkisār bize

45. **biz:~e**

Gazel 179

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Derūn-ı sine ki pūr-dāḡ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

46. **biz:~e**

Gazel 179

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta‘nelerüñ ey Nesib-i zār bize

47. **biz:**

Rübai 42

Mısra: 1

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Sevdā-yı ḥaṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

48. **biz:**

Rübai 42

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Sevdā-yı ḥaṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

49. **biz:**

Rübai 42

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Cāniyle musaḥḥar hevā-yı lebiyüz
Fermān-ber-i ḥātem-i Süleymān'uz biz

50. **biz:~e**

Tahmis 2

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākim
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize ḥādim

51. **biz:~e**

Tahmis 2

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākīm
Āhū-yı hevā olsa 'aceb mi bize hādīm

52. **biz:**

Gazel 87

Mısra: 7

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Lücce-i bî-kerân-ı derdüz biz
Bize bed diller âşinā olmaz

53. **biz:**

Gazel 133

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Būs-ı la'lini niyāz idelüm ol serv-kaddün
Biz de bir mîvesin ol taze nihālün görelüm

54. **biz:+e**

Gazel 14

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ser-h'ân-ı gam-ı 'ışkda çok 'işret olındı
Ey dil bize haqq-ı nemek ü nânı helâl it

55. **biz:+e**

Gazel 87

Mısra: 8

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Lücce-i bî-kerân-ı derdüz biz
Bize bed diller âşinā olmaz

56. **biz:+e**

Gazel 87

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Rind-i bî-ıyad-ı hâne-ber-düşüz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

57. **biz:+e**

Gazel 87

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ya'ni rûh âşinālaruz ki bize
Kayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

58. **biz:+e**

Gazel 119

Mısra: 3

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Agyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luţfuñ tevehhümüyle dili hurrem eyledük

59. **biz:+e**

Gazel 166

Mısra: 12

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ey h'âce cihān şadrları hep senün olsun
Besdür bize menzil o şehün hāk-i derinde

60. **biz:+e**

Müfret 4

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Yine kânün-ı kadīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

61. **biz:+i**

Gazel 183

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Sâkiyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigh-i mestāne

62. **biz:+de**

Gazel 87

Mısra: 10

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Hānumansüz lāubāliyüz
Bizde efkār-ı māsivā olmaz

63. **biz:den**

Gazel 142

Mısra: 14

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Şair Nesib Dede).

Ol üstād-ı suhan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aqdem olmağıla a'lem olmazsın

64. **biz:~e**

Tahmis 1

Mısra: 4

Birinci çokluk şahıs zamiri.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān
Bize pend itme ey şūfī-i nā-dān

65. **biz:**

Tahmis 2

Mısra: 11

Biz birinci çoğul şahıs zamiri (Âşıklar).

Biz t̄alib-i esrār-ı nikāt-ı haṭṭ-ı yāruz
Ḥall eyleyenüñ bendesiyüz müşkilümüzdür

66. **biz:üz**

Tahmis 1

Mısra: 2

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Bizüz ol bāde-i 'ışk ile sekrān

67. **biz:~ler**

Gazel 84

Mısra: 11

Birinci çokluk şahıs zamiri. (Âşıklar).

Ẓann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i 'ışk mestiyüz

bī-zaḥm-ı derūn ol:-

1. **bī-zaḥm-ı derūn ol:-sa**

Gazel 96

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zahmetsiz gönül olmak.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaḥm-ı derūn olsa eşerden dūr imiş

bizüm-çün:

1. **bizüm-çün:**

Gazel 1

Mısra: 7

Bizim için.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteḡi vü girye dā'imdür
Kenār-ı cüybār-ı miḥnetüñ dülābiyuz cānā

bi'z-zāt:

1. **bi'z-zāt:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kendisi, kendi, şahsen.

Medḥūñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

bırak:-

1. **bırak:-up**

Gazel 139

Mısra: 2

Bırakmak, vazgeçmek.

Şad girye ile zülfi siyeh-kāra yapışdum
Gözden biraḡup sübhayı zünnāra yapışdum

2. **bırak:-dı**

Kaside 7

Mısra: 13

Bırakmak, düşürmek.

Bırakdı ḥārsitān-ı dālāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

3. **bırak-:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Terk etmek.

Ednāya haķāret ile bakma
Şükr-i ni‘amı şaķın bırakma

bī-zebān:

1. **bī-zebān:+dur**

Mesnevi 4

Mısra: 15

Dilsiz, suskun.

Şehridür egerçi bī-zebāndur
Ma‘lūm-ı şeh-i cihāniyāndur

Bostān:

1. **Bostān:+ı**

Tarih 15

Mısra: 6

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Fevtine tārīḥ için didüm Nesīb
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı hayf

Bostān Çelebi:

1. **Bostān Çelebi:**

Tarih 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Ya‘ni Bostān Çelebi ol ḥalef-i Mevlānā
Kim odur merdümek-i dīde-i eşrāf-ı kirām

Bostān Efendi:

1. **Bostān efendi:**

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Cümle aḥbābı didi tārīḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabūl

2. **Bostān efendi:**

Tarih 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Bostān Efendi cā-nişin-i ḥazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülzār-ı şād-āb-ı ‘aden

3. **Bostān efendi:+y, +i**

Tarih 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Mevlana Hazretleri'nin torunlarından yüksek kemalat
sahibi bir veli.*

Müstaşkiyen ‘azm itdi tārīḥin Nesībā didiler
Bostān Efendi'yi ide sīr-āb cūy-āb-ı ‘aden

böyle:

1. **böyle:+dür**

Gazel 162

Mısra: 4

Böyle, bu şekilde.

Nesimden yeme mevc-i ḥaṭar zuhūr itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür eḥibbāda

2. **böyle:**

Kıt'a 20

Mısra: 2

Böyle, bu şekilde.

Ḥaḳḳ'a hem dirsın muḥibbem hem idersin ma‘şiyet
Eylemez ‘āqıl olan böyle muḥāle i‘timād

3. **böyle:**

Gazel 53

Mısra: 10

Böyle, bu şekilde.

Lâl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüni
Böyle hüsn nice tâb-âver olur nev'-i beşer

4. **böyle:**

Gazel 95

Mısra: 3

Böyle, bu şekilde.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikâr olmuş

5. **böyle:**

Gazel 183

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

Didiler halka-i tev'hîdde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

6. **böyle:**

Gazel 186

Mısra: 14

Böyle, bu şekilde.

Nihâl-i na'hl-i ma'nâ dikmege bâğ-ı ma'ârifde
Nesîbâ 'âşıkâna böyle pâkîze zemîn olsa

7. **böyle:**

Gazel 212

Mısra: 9

Böyle, bu şekilde.

Qalür gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

8. **böyle:**

Kaside 1

Mısra: 13

Böyle, bu şekilde.

Böyle sebt eyler senâñı levha-i pâk-i dile
Hâtır-ı kerrübiyâna na'tûñ itdükde huşûr

9. **böyle:~dür**

Kıt'a 1

Mısra: 3

Böyle, bu şekilde.

Hâl-i 'âlem böyledür iki sürür itse kırân
Bir gam-ı tākāt-güdāz olur miyânına muşîb

10. **böyle:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Böyle, bu şekilde.

Eyle tarîk ile muhâtab
Luţf eyle kelâma böyle aç leb

11. **böyle:~dür**

Tarih 32

Mısra: 7

Böyle, bu şekilde.

Nesîbâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i saltanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

12. **böyle:**

Tarih 18

Mısra: 5

Böyle, bu şekilde.

Böyle bir zât-ı mükerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân gayra sezâ

13. **böyle:**

Mesnevi 5

Mısra: 10

"Böyle, bu şekilde" anlamına gelen bir durum zarfı.

Sâlisüñ rub'ı harf-i sânidür
Böyle bir hikmet-i nihânîdür

bu:

1. **bu:**

Tarih 28

Mısra: 1

İşaret zamiri.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldu

2. **bu:**

Gazel 8

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Mey-i iqbālī çarhuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nili kāse-i pür-zehrlər sükker-nümādur hep

3. **bu:**

Gazel 161

Mısra: 6

İşaret zamiri.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülū-yı dil-efrüz mıdur bu

4. **bu: +dur**

Terci-bend 1

Mısra: 5

İşaret zamiri.

Zannum budur ki ben kılına ide mağfiret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferīd

5. **bu: +nı**

Kıt'a 22

Mısra: 5

İşaret zamiri.

Ammā bunı bilmez ki naẓīre nice mümkün
Nüzhet-geh-i nā-dīde-i cennāt-ı ‘ulāya

6. **bu: +dur**

Rübai 30

Mısra: 1

İşaret zamiri.

Ey mefḥar-i küll şimdi budur mültemesi
Bī-çāre Nesib'ün olasıñ dād-resi

7. **bu: +ñ, +a**

Kıt'a 26

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Dildür insān iden insānı buña şahiddür
Qalbdür beyyine-i merdūme hem-tā-yı ḥisāb

8. **bu: +ñ, +a**

Tahmis 1

Mısra: 11

İşaret zamiri.

Ḥaḳīkat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

9. **bu: +ñ, +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

İşaret zamiri.

Var mı buña çāre şimdi oldu
‘İşkuñla derün sīne meşḥūn

10. **bu: +dur**

Rübai 25

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Ümmīd budur ki güzellik iḥsānuñ
Ḥakk ide ḥaṭā-yı defter-i a‘mālüm

11. **bu: +dur**

Gazel 6

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbülü ‘ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsāra söyleñ ictināb

12. **bu: +dur**

Gazel 151

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Üşkûfe-i 'ibretle pür it dâmen-i çeşmüñ
Mağşûd budur geşt-i gülistân-ı fenâdan

13. bu:

Rûbai 57

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Sermâye vü sūd-ı 'âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

14. bu:

Gazel 4

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Akça dökseñ derdini ta'dād için 'âşıkıların
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

15. bu:

Gazel 5

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu bezmghe de ğarağ neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

16. bu:

Gazel 6

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ṯâb-ı sāmānum ħarâb

17. bu:

Gazel 8

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

O bâġuñ gülleri âyîne-i 'âlem-nümâdur hep
Nesîbâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

18. bu:

Gazel 9

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Rehber yeter bu rāhda nağş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitâb

19. bu:

Gazel 9

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Ey 'ışk-ı ṯâb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

20. bu:

Gazel 9

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Zāhid bu ħîre-çeşm ile kūy-i ħaķīķati
Görmek murād ise

21. bu:

Gazel 11

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Meyle sākī 'arızuñ pür âb ü ṯâb itdüñ bu şeb
Māhı müstaġnī-i nūr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

22. bu:

Gazel 11

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Meyle sākī 'arızuñ pür âb ü ṯâb itdüñ bu şeb
Māhı müstaġnī-i nūr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

23. bu:

Gazel 11

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdün bu şeb
Nār-ı hasretle dil ü cānum kebāb itdün bu şeb

24. bu:

Gazel 11

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdün bu şeb
Nār-ı hasretle dil ü cānum kebāb itdün bu şeb

25. bu:

Gazel 11

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amān ey bî-vefā
Hān-mān-ı tākati āhîr hārāb itdün bu şeb

26. bu:

Gazel 11

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Çeşmümi hasret-keş-i didār-ı h'āb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encām-ı teşrîf-i durūğuñla benüm

27. bu:

Gazel 11

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Sineye kim çekdi sen mähî sipihr-āsā 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

28. bu:

Gazel 11

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Tiğ-ı hecrüñle Nesîb-i mübtelāyı öldürüp
Āferîn a'dā-yı dünî kām-yāb itdün bu şeb

29. bu:

Gazel 17

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Verziş-i sevdā-yı zülf ü haṭṭ ile dil-ḥastayam
Bu hevālar āhîrū'l-emr itdi tağyîr-i mizāc

30. bu:

Gazel 22

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Qāle gelmez ḥulāṣa-i maṭlab
Cümle efsānedür bu güft ü şinîd

31. bu:

Gazel 37

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Belî iksîr-i şafā var ise bu 'ālemde
Bāde-i köhnededür dilber-i nev-sāldadur

32. bu:

Gazel 38

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Vaḳfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrîn ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥuccetle

33. bu:

Gazel 38

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Vaḳfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrîn ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥuccetle

34. bu: +ñ, +a

Gazel 73

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

‘İşk̂dur pādīšāhi bende iden bendeyi šāh
Buña šāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

35. bu:

Gazel 126

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Çıkarup miyāne-i sūḫ-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür
Dür-i baḥr-i Ḳulzüm-i ‘ışk̂dur görinen bu dîdede nem
degül

36. bu:

Gazel 162

Mısra: 14

İşaret sıfatı.

Riḳāb-ı nāsa başar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālî derûn ehli na‘ş-ı mevtāda

37. bu:

Gazel 166

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

‘Uşşākı şebîḥûnına gönderdi raḳîbüñ
Toḡrıldı çalıklar o mehûñ bu seferinde

38. bu:

Gazel 166

Mısra: 14

İşaret sıfatı.

Ḥasretle revān oldı yine eşki Nesîb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

39. bu:

Gazel 169

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Bir zevḳ var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bâḡda kim ḥārî olmaya

40. bu:

Gazel 171

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Mefhûmı fenādur hele bu nüshā-i kevnüñ
Ma‘nî-i bakā fehm olunur bir luḡat olsa

41. bu:

Gazel 176

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Fitne-i memlûk nigāh-ı dil-firbûmdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da‘vāsına

42. bu:

Gazel 179

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Piyāle-i dili seng-i teḡāfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nā bu inkisār bize

43. bu:

Gazel 179

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta‘nelerüñ ey Nesîb-i zār bize

44. bu:

Gazel 182

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Fikr-i ruḥıyla neşv ü nemā buldı bu göñül
Āteş zarar-resān olmazmış semendere

45. bu:

Gazel 188

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Ne hûşdur ‘aşıkâne şiveler ma‘şûk-ı ra‘nâdan
Nesibâ haq bu kim gelmez bu hâlet hâlden kâle

46. bu:

Gazel 190

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Sevdâ-ger-i metâ‘-ı gamuz sūd bilmezüz
Çıkduk bu ârzûyla ğurbet diyârına

47. bu:

Gazel 190

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Ümmîd ider mi hürmen-i kâm ola hâşılı
Tohm-ı heves şaçan bu fenâ şürezârına

48. bu:

Gazel 200

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

‘Âşık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol tal‘at-i zibâyı

49. bu:

Gazel 200

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

‘Âkıl ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu ğavġâyı

50. bu:

Gazel 202

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb ğuş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

51. bu:

Gazel 202

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Şikâr-ı murġ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i hasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

52. bu:

Gazel 202

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Şurâhî-veş gözümden kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

53. bu:

Gazel 203

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiḥānumızı

54. bu:

Gazel 207

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Dem-i vuşlat gözümden ‘âkıbet h‘âb u ḥayâl oldu
Bu rü‘ya-yı perîşân ba‘d-ezîn ta‘bîrden kaldı

55. bu:

Gazel 210

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen daḥî şâf-dil ol añlaya gör bu râzı

56. bu:

Gazel 210

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Bu merâyâyâ bakup Hakk'ı şuhûd eyle Nesib
Sen daği şâf-dil ol fehmi idegör bu râzı

57. bu:

Gazel 213

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Bahâriyye Nesib ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostân'a
Birer mışra'la bu nazm-ı güzini armağan çekdi

58. bu:

Kaside 1

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Menbâ'-ı Âb-ı hayât-ı feyz-i Rabbânî k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse 'ubûr

59. bu:

Kaside 1

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Kimde kudret var kemâhî ider evşâfuñ senüñ
Siyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı 'ür

60. bu:

Kaside 1

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Yâ Resüllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tuñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

61. bu:

Kaside 1

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Sensin ol sermâye-i fıtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

62. bu:

Kaside 2

Mısra: 11

İşaret sıfatı.

Hep maqdemüñ muqaddimesidür bu şiveler
Kim hazret-i Zebîha fedâ oldı bir ğanem

63. bu:

Kaside 2

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Aldum nuqûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş mûris-i nedem

64. bu:

Kaside 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Şarf eyledüm hevâya bu 'ömr-i 'azizi hep
Sermâye-i kavîyy vü kader oldı şimdi kem

65. bu:

Kaside 3

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

İ'tirâf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tâzedem
Yoksa medhûñ baña nisbetle süreyyâ ve's-serâ

66. bu:

Kaside 5

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Şâhenşâhâ bu zerreden ahkâr Nesib-i zâr
Dîdârûñ müşâhedeye h'âst-kârdur

67. bu:

Kaside 5

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Baħr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

68. bu:

Kaside 8

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Nedür ey gönül bu sirişküh dem-â-dem
Fevât-ı murâdât-ı fânîye mâtem

69. bu:

Kaside 8

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Geçüp ħubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilürseñ o zaħma bu merhem

70. bu:

Kaside 8

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle ħurşide mânend-i şebnem

71. bu:

Kaside 9

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Sulţân-ı rusül ‘illet-i ġâ’iyye-i kevneyn
Mir’ât-ı Ĥudâ eşref-i maħlûk budur bu

72. bu:

Kaside 9

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Yâ niceye dek ıurra-i ħübâna ta‘alluk
Aġardı bu sevdâ ile müy-ı ser ü ebrü

73. bu:

Kaside 10

Mısra: 16

İşaret sıfatı.

Dinildi nāmına maġz-ı kelām-ı Ĥazret-i Bārī
‘Uķül-i nākışa maħcûbdur bu sırr-ı ħaţîre

74. bu:

Kaside 10

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Geçüp havâ-yı ħabî‘atdan olsun âdeme mülĥaķ
Bu iltihâkı yeter restegâh-ı ġâv u ħamîre

75. bu:

Kıt'a 4

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Rûz-ı kıyâm olursa bu ġüne şitâ eger
Zannum bu kim teveccûhi nâsuñ caĥîmedür

76. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Ey nâme zebân olup bu râze
Maķşûdumı söyle âşikâre

77. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Herkesde olur bu ķâbiliyyet
Taķlîd iderek bula ħaķîķat

78. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Yokdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

79. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bulmak güç ise bu gün ādem
Şālihlerle ol karīn ü hem-dem

80. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 15

İşaret sıfatı.

Sen daḥi olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı taleb içre olma güm-rāh

81. bu:

Mesnevi 2

Mısra: 14

İşaret sıfatı.

Maḳşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

82. bu:

Müsemmen 1

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da‘vāya burhān-ı sıḳāt

83. bu:

Rübai 2

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘ālem-tāb
Luṭf eyle bu bī-çārelere rüz-ı ḥisāb

84. bu:

Rübai 20

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevineyn-i şādef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

85. bu:

Rübai 26

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Nūruñla zuhūr eyledi bu kevn ü mekân
Fānūs-ı cihāna şem‘-i enversin sen

86. bu:

Rübai 27

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sulṭān-ı rusul bendelerindendür bu

87. bu:

Rübai 29

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Ḥāk-i ḥarem-i pāküñe bu rüy-ı siyāh

88. bu:

Rübai 39

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu hırş u ṭama‘ nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı ḥāṭır-ı bed-cū nice bir

89. bu:

Rübai 52

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Elbette gelen gider bu rıḥletgāha
Merg olmasa olurdu cihān ḡāyet kem

90. bu:

Rübai 53

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ey ‘arîf-i esrâr-ı mezâyâ-yı ‘ulûm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lûm

91. bu:

Rübai 59

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bakmaz bu cihâna dîde-i ‘âlem-bîn

92. bu:

Rübai 60

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Yüz perde-i ‘âbîdi ol eyler mehtûk
Yüz tevbe-i ‘âşîkı şikest eyler bu

93. bu:

Rübai 64

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

İtdi bu ten-i zerd ü nizârûm hicrân
Pervîz-i ğamuñ turunc-ı dest-efşârı

94. bu:

Tahmis 1

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Bizüz ol vâlih ü medhûş u hayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hûy u hâya

95. bu:

Tahmis 2

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Bir nûr imiş el-ħaḡ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze t̤alib ü maṭlab

96. bu:

Tahmis 3

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḡzûnı
Hemân çek tiğ-ı nâzı bildüğünñden ḡalma ey hûnî

97. bu:

Tahmis 4

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf ğam-güsâr olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbâb-ı rüsûmından

98. bu:

Tahmis 4

Mısra: 16

İşaret sıfatı.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḡmile şârif
Nesibâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

99. bu:

Tarih 1

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Mevâlîde bu bir mecmû‘a-i kübrâ idi el-ħaḡḡ
Ne gelmişdür ne bir daḡı gelür misli bu devletde

100. bu:

Tarih 2

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Ṭutsa âfâḡı n'ola bûy-ı gül-i ‘adli anuñ
Salṭanat bâğında bulmışdur bu gül neşv ü nemâ

101. bu:

Tarih 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'na ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşûrû'l-livâ

102. bu:

Tarih 7

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Hıdmet-i meşîhat ile bu fakîre virilüp
Ankara tekyesi bâ-emr-i veliyyü'l-in'âm

103. bu:

Tarih 7

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Hâme târih-i kudûmum didi bu meydâna
Tekye-i Ankara'ya geldi Nesib-i nâ-kâm

104. bu:

Tarih 8

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Nesibâ fevtine oldı iki târih bu mışra'
Saña Hâfız serây-ı hûr u 'inde şadr ola mesken

105. bu:

Tarih 9

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu 'âlemde
Meger 'âşık ola nâ-geh resîde vaşl-ı cânâna

106. bu:

Tarih 14

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mışra'la
Yine Şadık Mehemmed mesned-i fetvâya basdı pâ

107. bu:

Tarih 17

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Fenâsın aıladı bu dâr-ı zulmet-âbâduñ
Kemâl-i ragbet ile itdi 'azm-i 'âlem-i nûr

108. bu:

Tarih 19

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu hayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından dañi a'lâ

109. bu:

Tarih 19

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bakâ oldukça tâ bu kubbe-i nîlî-i eflâke
Hudâ şadr-ı vezâretde ide bânîsini ibkâ

110. bu:

Tarih 20

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Ta'mirine Nesibâ târihdür bu tahsîn
Ma'mûre oldı haqqâ hep tekyegâh-ı Monlâ

111. bu:

Tarih 22

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mışra'a su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

112. bu:

Tarih 24

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu câmi'e çün ibtidâ

113. **bu:**

Tarih 33

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad hayf
Qabri pâkin dür-i zahmetle pür ide Mevlâ

114. **bu:**

Tarih 35

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

‘Âzim-i beyt-i Hudâ oldukça bu ‘abde Hudâ
Hamdülü’llah hıdmetin ol rāhda itdi naşib

115. **bu:**

Tarih 35

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-takdir-i Hudâ
Meşihatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

116. **bu:**

Tarih 35

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

İltimās itdükde tab‘um hâmeden târîhini
İtdi üç târîh ile bu beyt-i zibâ dil firib

117. **bu:**

Tarih 35

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Ka’betü’l ‘Uşşâk târîh-i binâ-yı tekyedür
Çâr târîh oldı ma’nen haq bu kim tarz-ı garib

118. **bu:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Kesretde gör yegānegi-i rāh-ı vahdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu havel yeter

119. **bu:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Haşıl bu kim bu ‘ālem-i kevn ü fesādda
Bî-māye bir esir-i hevā h‘ār u kem-terem

120. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

İşaret sıfatı.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

121. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

İtdi beni nā-gehān bu gerdün
Sen cilve-fürüş nāza meftün

122. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

İşaret sıfatı.

Evvel bu dil-i hāzini itdüñ
Ser-şāre-i luṭfuñ ile memnün

123. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Ey çarh nedür yine bu fûrkat
Bu sûziş-i cân-güdâz-ı hasret

124. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Âh ey felek sitem me'âsir
Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

125. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

İşaret sıfatı.

Mümkün mi bu gamlara taḥammül
Hem fûrkat ü hem belâ-yı gurbet

126. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

İşaret sıfatı.

Var mı bu su'âle bir cevâbuñ
Maḥşerde olursa dâd-ḥ'âhuñ

127. **bu: +dur**

Gazel 52

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Cerâḥat-i ğam-ı dünyāya ber'-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdâzuñ şifâsıdur ğam-ı yâr

128. **bu:**

Gazel 28

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Heves-kâruñ oldı giryesi bigâne-i te'sîr
Metâ'-ı kem-neḥar bu çâr-sûda zîb-i dükkândur

129. **bu:**

Gazel 30

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Baḥa ḥırmân-ı vuşlat tâlib-i yâr olduğumdandur
Bu iflâs ol der-i ḥüsne ḥarîdâr olduğumdandur

130. **bu:**

Gazel 30

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Nigâh-ı bâğ-ı didâr-ı dil-ârâdan bu maḥrûmî
Bir naḥl-i temennâya taleb-kâr olduğumdandur

131. **bu:**

Gazel 31

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu gülistânda Nesibâ 'izzet ise maṭlabuñ
Ḥâk-i pây olmak o serve pây-e-i ber-ter yeter

132. **bu:**

Gazel 33

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende ḥâr u ḥas var

133. **bu:**

Gazel 33

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbüli şavılmış bu çemende ḥâr u ḥas var

134. **bu:**

Gazel 34

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Cem'iyyet-i esbâb-ı hicâb-ı nazarumdur
Bu rehde baḥa reh-zen olan râh-berümdür

135. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāh-ı hūsne hāsiddür

136. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Göñülden māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrīze bu kavlı-i hākka şāhiddür

137. **bu:**

Gazel 35

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Nesīb itdükde zib-i nazra bu güftār-ı a'lāy
Tarabdan bu mu'ammādur dise şab' ehli vāriddür

138. **bu:**

Gazel 36

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bu iğbirār-ı hātıra āyā nedür sebep
Hıdmetde hāk-i payiñe ihmālümüz mi var

139. **bu:**

Gazel 41

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Görinmez oldu dime sālil-i ümīd Nesīb
Bu zevrağa yine bir nāḥudā gelür görünür

140. **bu:**

Gazel 43

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Saḥa bu manşab olur müşil-i kazā-yı behişt
Olursa hūşuñ eger hākim-i medīne-i 'ömr

141. **bu:**

Gazel 44

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Bu kadar şerha vü zahımyıle diye ey hvāce
Sīne tıfl-ı gama sī-pāre değüldür de nedür

142. **bu:**

Gazel 44

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Dir imiş luṭfuma şāyeste değüldür 'āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre değüldür de nedür

143. **bu:**

Gazel 55

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Güş eyleyüp Nesīb sözüñ kudsıyān didi
Hākka bu gūne nādire-gū şā'ir az olur

144. **bu:**

Gazel 59

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Rindān bu kaḥṭ-ı 'ıyşda cām-ı tehī gibi
Ḥamyāze-kār-ı ḥasret-i cām-ı şarābdur

145. **bu:**

Gazel 60

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelâya bu firâk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

146. bu:

Gazel 64

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Lezzet-i h'ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Ni'metin bu tekyegâh-ı 'âlemün mihmâna şor

147. bu:

Gazel 65

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bezî-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o kıbâliyyet olmaz

148. bu:

Gazel 71

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

'Âlemde Nesibâ niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb unudılmaz

149. bu:

Gazel 76

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bağ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

150. bu:

Gazel 79

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Hûr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dânı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzârda gül-çin olmaz

151. bu:

Gazel 79

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyâya bakup ḥaḳḳ ile ḥöd-bîn olmaz

152. bu:

Gazel 84

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Tâ 'ışk neşvesiyle ola ittişâfımız
Maḳbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfımız

153. bu:

Gazel 96

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Hîç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu ḥarâb-âbâd-ı 'âlem bir zamân ma'mûr imiş

154. bu:

Gazel 97

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Ḥaḳḳâ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevân
Esb-i siyeh-i kilk-i sebük-tâzuña maḥşûş

155. bu:

Gazel 97

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Ḥaḳḳâ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevân
Esb-i siyeh-i kilk-i sebük-tâzuña maḥşûş

156. bu:

Gazel 98

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu tereddüdle Nesib'e lağziş-i mestāneden
Hāk-būs-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur ğaraż

157. bu:

Gazel 104

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Görmedi baħr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār 'unşurdan şadef

158. bu:

Gazel 105

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i 'ışk u bahā bendesindedür ancak

159. bu:

Gazel 105

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu rüşen-i derün tireg-i dil ey mäh
Ya rüz u şamda ya bendesindedür ancak

160. bu:

Gazel 106

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafası yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

161. bu:

Gazel 106

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

'Ömr-i ħarişe olsa bu tül-i emel kıyās
Vakt-i ħayātınun görünür inkızāsı yok

162. bu:

Gazel 111

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp ħ'āhiş-i giyāh idenün

163. bu:

Gazel 115

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bu nağme-i ħünin nedür ey muṭrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

164. bu:

Gazel 115

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Pervānesisin var ise bir şem'-i cemālün
Ĥālī degül ey dil yine bu süz u güdāzuñ

165. bu:

Gazel 122

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu ĥārzār-ı 'alāyıkda çide dāmān ol
Tutarsa Ĥızr daħi dāmenün ğürizān ol

166. bu:

Gazel 126

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

N'ola teşnegāna Nesib eger virür ise şî'r-i terün ğinā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı ĥayātdur bu kalem
degül

167. bu:

Gazel 130

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ümīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı 'ömrü bu sevdā ile hebā idemem

168. bu:

Gazel 131

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Bir siyeh-çerde suḥandānca güzeldür bu Nesib
Ādemi bende ider vaż'-ı dil-ārā-yı kalem

169. bu:

Gazel 133

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sifālūñ görelüm

170. bu:

Gazel 134

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Güşāde dāğ mıdır cā-be-cā bu sīnemde
Ḳudūm-ı ḥayl-i ḡama dūr midūr nedūr bilmem

171. bu:

Gazel 134

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Nedür bu tāb-ı suḥan ṭab'ūñ ey Nesib senüñ
Zekā-yı ma'nīye ḥāver midūr nedūr bilmem

172. bu:

Gazel 136

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Diyār-ı hecre düşdüm ḳaldı dil kūy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ḥālüm bilür yoḡdur ḡarib oldum

173. bu:

Gazel 138

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu cevri ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānımı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

174. bu:

Gazel 138

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Sen māha ḳarīn itmediler 'ākıbetü'l-emr
Bu ṭālī'-i vārūn ile bu baḡt-ı siyāhum

175. bu:

Gazel 138

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Sen māha ḳarīn itmediler 'ākıbetü'l-emr
Bu ṭālī'-i vārūn ile bu baḡt-ı siyāhum

176. bu:

Gazel 143

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Ḥüzn ü şādiden nedür bu infi'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün ḥayāl ü ḥ'āb iken

177. bu:

Gazel 144

Mısra: 13

İşaret sıfatı.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükūn gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

178. bu:

Gazel 146

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-şavābdan
Geçmez göñül o dilber-i 'ālī-cenābdan

179. bu:

Gazel 146

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu gülsitānda hār u gülün farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

180. **bu:**

Gazel 150

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı 'ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

181. **bu:**

Gazel 156

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Gele ey şabā haber vir bize tab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirîğ ider mi 'acabā bu hāk-i pādan

182. **bu:**

Gazel 191

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

183. **bu:**

Gazel 210

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu merāyāya bakup Hakk'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daḥi şāf-dil ol fehm ideğör bu rāzı

184. **bu:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

İşaret sıfatı.

Bu hāle maḳāl bulamaz dest
İN-cā çü resid hāme bi-şikest

185. **bu:**

Rûbai 39

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu hırş u tama' nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı hātır-ı bed-cū nice bir

186. **bu:**

Rûbai 39

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bu hırş u tama' nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı hātır-ı bed-cū nice bir

187. **bu:**

Rûbai 63

Mısra: 1

İşaret sıfatı.

Bu bende-i pür-felākete raḥm eyle
Bu keşte-i tiğ-ı ḥasrete raḥm eyle

188. **bu:**

Rûbai 63

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bu bende-i pür-felākete raḥm eyle
Bu keşte-i tiğ-ı ḥasrete raḥm eyle

189. **bu:**

Tahmis 4

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

N'ola gül gonca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetün pejmürde olmışdur semūmindan

190. **bu:**

Tarih 1

Mısra: 10

İşaret sıfatı.

Nesibā sāl-i tārīḥ-i vefātın cüst ü cū itdüm
Bu beyte mülhem oldum cūş-i deryā-yı fikretde

191. **bu:**

Tarih 6

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Bülbül-i ḥāme didi tārīḥ-i milādın Nesib
Bu Mehmed'dür gül-i büstān-ı nesl-i Mevlvī

192. **bu:**

Tarih 9

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu 'ālemde
Meger 'āşık ola nā-geh reside vaşl-ı cānāna

193. **bu:**

Tarih 27

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Bi-Ḥamdü'lī'llah yine geldi zamān-ı 'adl ü āsāyış
Bu tāze müjde ile rüşen oldu dide-i dünyā

194. **bu:**

Tarih 28

Mısra: 8

İşaret sıfatı.

Şehenşāh-ı cihān Sultān Aḥmed Ḥān gāzīnūñ
Bu fermān-ı hümāyūnı hele ḥayrū'l-'amel oldu

195. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Bu cünbüş-i kāmētūñ görenler
Bir daḥi olur mı 'aqla maḥrūn

196. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

İşaret sıfatı.

Ey çarḥ nedür yine bu fūrkat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

197. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

İşaret sıfatı.

Aḥvālını bir bir eyle inhā
Bu 'āşık-ı zār-ı bī-gümānuñ

198. **bu:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

İşaret sıfatı.

Bu ḥālet ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur

199. **bu:** +n, +da

Kıt'a 5

Mısra: 4

İşaret sıfatı.

Nāle-i ney ki ḡdādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

200. **bu:**

Gazel 164

Mısra: 7

İşaret sıfatı.

Lerziş-i nā-geh-res-i idbār ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verān hem-ḥāl-i Ḳārūn olmada

201. **bu:**

Gazel 42

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Nesibā reng ü bŷ-ı bī-baḳāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezḥār-ı çemen hep bī-dehen söyler

202. bu:

Gazel 141

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Ğarībdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

203. bu:

Gazel 35

Mısra: 6

İşaret zamiri.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftār-ı a‘lâyı
Tarabdan bu mu‘ammādur dise şab‘ ehli vāriddür

204. bu:

Gazel 39

Mısra: 7

İşaret zamiri.

Şayd içün zāhid ol āhū nigehi havfum bu
Eldeki sübhā-i şad-dānesini dām eyler

205. bu:

Gazel 87

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Halk-ı ‘ālemle ihtilāt Nesīb
Toğrısı bu ki bi-riyā olmaz

206. bu:

Gazel 161

Mısra: 1

İşaret zamiri.

Nezzāre midür tır-i ciger-düz midur bu
Ruhsāre midür âteş-i cān-süz midur bu

207. bu:

Gazel 161

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Nezzāre midür tır-i ciger-düz midur bu
Ruhsāre midür âteş-i cān-süz midur bu

208. bu:

Gazel 161

Mısra: 4

İşaret zamiri.

Ol sîne-i siminde ilik tügme midür ya
Gencine-i dür-beste-i meknüz midur bu

209. bu:

Gazel 161

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Gisū-yı siyeh mi ruh-ı al üzre perîşān
Tārîki-i şeb rüşeni-i rüz midur bu

210. bu:

Gazel 161

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı gam-endüz midur bu

211. bu:

Gazel 168

Mısra: 7

İşaret zamiri.

Şart-ı ‘işmet bu midur kim seni ağıyār degül
‘Aks-i ruhsāruñı āyinede peymāne göre

212. bu:

Gazel 176

Mısra: 4

İşaret zamiri.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uşşāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşir-i istignāsına

213. bu:

Gazel 188

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Ne hoşdur aşıkâne şiveler ma'sûk-ı ra'nâdan
Nesibâ haq bu kim gelmez bu hâlet hâlden kâle

214. bu:

Gazel 204

Mısra: 10

İşaret zamiri.

Nesibâ söyledükçe tab'ıññ hüsni füzün oldı
Ne hâletdür bu kim çıkdukça gevher kân güzellendi

215. bu:

Kaside 2

Mısra: 2

İşaret zamiri.

H'âhiş-ger-i şefâ'atüñem h'âr u bî-kesüm
Hâşıl bu kim vücüh ile muhtâc-ı lutfuñam

216. bu:

Kıt'a 4

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Rûz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ cahîmedür

217. bu:

Rübai 27

Mısra: 4

İşaret zamiri.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultân-ı rusul bendelerindendür bu

218. bu:

Tarih 1

Mısra: 3

İşaret zamiri.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-hakk
Ne gelmişdür ne bir daği gelür misli bu devletde

219. bu:

Tarih 6

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Vâlid ü maḥdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

220. bu:

Tarih 25

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Tevhîd ile mâli dili birünî hünlerle
Haqqâ bu idi cilvegehi baht-ı sa'idüñ

221. bu:

Terci-bend 1

Mısra: 7

İşaret zamiri.

Haşıl bu kim bu 'âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esir-i hevâ h'âr u kem-terem

222. bu: +dur

Gazel 207

Mısra: 8

İşaret zamiri.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şad ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden kaldı

223. bu: +dur

Kaside 9

Mısra: 2

İşaret zamiri.

Sultân-ı rusül 'illet-i gâ'iyye-i kevineyn
Mir'ât-ı Hudâ eşref-i maḥlûk budur bu

224. bu:

Gazel 137

Mısra: 12

İşaret sıfatı.

Hâk-i pây-i hazret-i düstür-ı ‘âli-câhda
Şad-hezârân şerm ile bu şi‘ri inşâd eyledüm

225. **bu:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

İşaret sıfatı.

Bu fikri derûnda eyle taşdık
Mümkün mi edâ-yı şükr-i tevfiğ

226. **bu:**

Rûbai 30

Mısra: 3

İşaret sıfatı.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cânı
Tevhîd ile hatm eyleye âhir nefesi

227. **bu: +n, +dan**

Tarih 27

Mısra: 10

Bu yüzden.

İkinci def‘adur kim ziver oldı şadr-ı fetvâya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ârâ

228. **bu: dur**

Gazel 141

Mısra: 9

İşaret sıfatı.

Niyâzumuz budur ey râyîz-i yerâ‘-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür‘at-i benân olasın

229. **bu:**

Mesnevi 3

Mısra: 7

"Bu" işaret sıfatı.

Bu ‘acebdür üçünci itse zuhûr
Zâtı pür-nûr iken olur bî-nûr

230. **bu:**

Mesnevi 3

Mısra: 9

"Bu" işaret sıfatı.

Kim bilürse bu râz-ı meknûnı
Şadumân ola kalb-i maḥzûnı

231. **bu: +n, +lar**

Mesnevi 6

Mısra: 11

Bu, işaret zamiri.

Bunlar ayrılmaz ekser insândan
Bâ-ḥuşûş ehl-i ‘aql u iz‘ândan

būd u nā-būd ol-:

1. **būd u nā-būd ol-:-up**

Gazel 200

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Varlık ve yokluk.

‘Âkıl ki olup būd u nā-būd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu ḡavḡâyı

bu‘d-ı mesâfât-ı fenâ:

1. **bu‘d-ı mesâfât-ı fenâ:**

Rûbai 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk mesafelerinin uzaklığı.

Bir ḥaṭve olur bu‘d-ı mesâfât-ı fenâ
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refiğ

bugün:

1. **bugün:**

Gazel 145

Mısra: 2

Bugün.

Beni ayırdı ḡayâli ḡuzûr u ḡ‘âbumdan
Bugün ḡaber mi gelür bilmem âfitâbumdan

2. **bugün:**

Gazel 208

Mısra: 7

Bugün.

Nühüfte yâri şikâr eylemiş bugün zâhid
Bizi mezemmet iden yâd-gârı gördüñ mi

buhûr:

1. **buḥûr:**

Kaside 1

Mısra: 16

Tütsü.

Merḥamet-pişe şehenşâhâ kerem-ver mesnedâ
Na'tüñe itmez vefâ cümle midâd olsa buḥûr

bul-:

1. **bul-:-maz**

Gazel 90

Mısra: 6

Bulmak, elde etmek.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâhun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

2. **bul-:-maz**

Gazel 140

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Bulmaz Nesîb-i ma'ni-i nâ-güfte her zamân
Her rûy-ı şafḥa-i suḥanî pür sevâd iden

3. **bul-:-ur, -dı**

Tarih 17

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Cihân-ı ma'rifete bir sevâd-ı a'zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdi ḥuzûr

4. **bul-:-mak, -sa**

Tahmis 2

Mısra: 14

Bulmak, elde etmek.

Bulmaksa Nesîbâ ğarazuñ feyz ü fütûhı
Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı

5. **bul-:-an**

Gazel 83

Mısra: 10

(Bulmak, elde etmek.)

‘Āşık-ı ḥüsn-i Ḥudâ ḥüsn-i mecâza bakmaz
Āb-ı ḥayvânı bulan tâlib-i Ceyḥûn olmaz

6. **bul-:-a, -sın**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Bulmak, elde etmek.

Dergâh-ı Ḥudâ'ya kılmünâcât
Tâ anlara bulasın mülâkât

7. **bul-:-un, -ur**

Gazel 33

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Ne nedîm-i ğam-küsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faḳaṭ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

8. **bul-:-mak**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihîlere ol qarîn ü hem-dem

9. **bul-:-dı, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bulmak, elde etmek.

Emrûñe münkâd olanlar buldılar ḳalb-i selîm
Câyğâhı ehl-i inkârûñ olur nâr-ı caḥîm

10. **bul:-**miş, -dur

Tarih 2

Mısra: 6

Bulmak, elde etmek.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

11. **bul:-**u, -n, -maz

Tarih 33

Mısra: 3

Eşsiz.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḫ ziver-i tāk-ı ḥavrā

12. **bul:-**sa

Gazel 89

Mısra: 12

Bulmak, elde etmek.

Bār-çin-i naḥl-i tefrīd olmayan nā-puḥte dil
Ādem olmaz mīve-i Ṭūbā'ya bulsa dest-res

13. **bul:-**sa

Gazel 12

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Döner bir çerāğ-ı seḫer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāḥ āfitāb

14. **bul:-**dı

Gazel 17

Mısra: 1

Bulmak, elde etmek.

Cevher-i ḥüsn āb ü tāb-ı 'işveden buldı revāc
Ḥüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seḫer-mānde sirāc

15. **bul:-**urdu

Gazel 101

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Bulurdı ruḫṣat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Nigāḥ-ı 'āşıka çeşm-i füsün-kār olmasa māni'

16. **bul:-**dı

Gazel 104

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Buldı encāmın ḥumār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbe-i aḫzānuma sāğar-be-kef

17. **bul:-**dı

Gazel 129

Mısra: 2

Bulmak, elde etmek.

Reh-i merāmda vaşlına yārūñ irdi el
Gönül merāmını buldı merāmdan evvel

18. **bul:-**ın, -maz

Gazel 162

Mısra: 8

Bulmak, elde etmek.

Ḳabül ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdī
Bulınmaz aña devā nüṣḥa-i Mesīḥā'da

19. **bul:-**ur

Kaside 1

Mısra: 14

Bulmak, elde etmek.

Lākin ammā itmişem taşdıḫ sulṭānum seni
İ'tikādum şāfdur ḥaḫḫuñda mānend bulur

20. **bul:-**dı

Kaside 4

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān
Oldı şāḥā la'l-i nābuñ menba'-ı Āb-ı ḥayāt

21. **bul:-**

Kaside 8

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Çalış terk-i hestiye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle mahrem

22. **bul:-maz, -sa**

Kıt'a 23

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Öldürür gördükçe mahsûduñ sürûrî hâsidi
Kendini süzân ider bulmazsa âteş hîzemi

23. **buldu:-dı**

Tarih 5

Mısra: 6

Bulmak, elde etmek.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşûl

24. **bul:-ur**

Gazel 149

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Söylenürse söz mahallinde bulur kadr-i girân
Dürr olur gör kaçre-i feyz mevsim-i nîsândan

25. **bul:-ur**

Gazel 159

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpûşın

26. **bul:-ur**

Kaside 7

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Kemîne muḥlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adîl zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

27. **bul:-du, -m**

Gazel 143

Mısra: 9

Bulmak, elde etmek.

Menzil-i maḫsûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i râh-ı ğamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

28. **bul:-ın, -maz**

Gazel 43

Mısra: 2

Arayarak temin etmek, elde etmek.

İdince seng-i ecel kesr-i âb-gîne-i ‘ömr
Bulınmaz arasalar pâre-i kemîne-i ‘ömr

29. **bul:-ı, -n, -ur**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Arayarak temin etmek, elde etmek.

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

30. **bul:-ur, -dı**

Gazel 5

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Bulurdı ‘ömr-i ebed kaçresin çeken rindân
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yâb şarâb

31. **bul:-a**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Bulmak, elde etmek.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taḳlîd iderek bula ḫaḳîḳat

32. **bul:-ı, -n, -ur**

Gazel 33

Mısra: 3

Var, mevcut.

Ne nedim-i ğam-güsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faķaķ enis-i bezmüm cesedümde bir nefes var

33. **bul:-sa, -lar**

Tarih 17

Mısra: 6

Var, mevcut.

Görürdi nûr-ı siyâhı gürûh-ı Mevleviyân
Ne dem ki şöhet-i hâşına bulsalar destür

34. **bul:-**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bulmak, elde etmek.

Fehm eyle lüzûmın okı evvel
Taşşiline bul tarîķ-i eshel

35. **bul:-an, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Bulmak, keşfetmek.

Âdemde bir dem oldu maķşad
Oldı o demi bulanlar es'ad

36. **bul:-maz**

Gazel 89

Mısra: 10

Bulmak, elde etmek.

Beste-i dâm-ı 'alâyık bilmez âzâdî nedür
Engübîn-âlûde olduķda rehâ bulmaz meges

37. **bul:-ur, -am**

Gazel 130

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Sifâl-i köhnede hâlât-ı câm-ı Cem buluram
Qıyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

38. **bul:-dı**

Gazel 99

Mısra: 7

Bulmak, elde etmek.

Âmed-şüd-i telâţum-ı ğam buldı ğâyetin
Pür oldı sâhil-i yem-i dil 'anber-i neşât

39. **bul:-dı**

Gazel 182

Mısra: 3

Bulmak, elde etmek.

Fikr-i ruħıyla neşv ü nemâ buldı bu göñül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

40. **bul:-up**

Gazel 139

Mısra: 12

Bulmak, elde etmek.

Tab'umda ararken dür-i ma'nâyı Nesibâ
Qoynında bulup kilik-i güher-bâra yapışdum

41. **bul:-maz**

Gazel 32

Mısra: 13

Bulmak, elde etmek.

Ehl-i keşfüñ pây-e ednâsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid 'ilm ile müstahric-i Keşşâf olur

42. **bul:-un, -maz**

Gazel 3

Mısra: 10

Bulmak, elde etmek.

Saňa mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'âşık-ı şâdık Nesib-i nâ-tüvân-âsâ

43. **bul:-dı**

Tarih 12

Mısra: 5

Bulmak, elde etmek.

Haţţ ile kubbe-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmi Mehemmed Paşa

44. **bul-:-a, -maz**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Bulmak, elde etmek.

Bu hâle maḳāl bulamaz dest
İn-cā çü resid hāme bi-şikest

45. **bul-:-maz**

Gazel 182

Mısra: 10

Bulmak, elde etmek.

Hakkā naḳīrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iḳlīm-i Berber'e

46. **bul-:-i, -n, -ur**

Gazel 168

Mısra: 9

Bulunmak.

Bulnır naḳd-i ḳabül ile ḥarīdārı Nesīb
Kāle-i kār-geh-i ṭab^c-ı sūḥandāne göre

47. **bul-:-i, -ma, -mı**

Mesnevi 5

Mısra: 4

Bulmak, rastlamak.

Mihribānlıḳda yokdur aḳrānı
Birdür ammā bulınamıṣ sānı

48. **bul-:-ur**

Mesnevi 5

Mısra: 2

Bulmak.

Nedür ol kim cemī^c-i ṣāḥib-i rūḥ
Bulur andan cihānda feyz ü fütūḥ

büm:

1. **büm:**

Gazel 87

Mısra: 6

Baykuş.

Büm hem lāne-i hümā olmaz
Dilde sāmān u 'ıṣṣ cem^c olmaz

büm-ı cāy:

1. **büm-ı cāy: +u, +m**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baykuş yeri, yuvası.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ḥarāb-ı diyār-ı Rüm

bur-:

1. **bur-:-a, -maz**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Bükmek.

Efendi ḳuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

burc-ı āfitāb-ı 'izzet:

1. **burc-ı āfitāb-ı 'izzet: +üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şerefli güneş burcu.

Gülşen-i ḳurba ḳurıldı bārgāh-ı devletüñ
Ḳābe Ḳavseyn oldu burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

burc-ı felek:

1. **burc-ı felek: +den**

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gökyüzü.

Atup şāh-ı gama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipāh-ı gūşşa üzre berķ-ı tīg-ı bī-amān çekdi

burc-ı hamel:

1. burc-ı hamel:

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koç burcu.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı 'izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

burhân-ı hakkanîyyet:

1. burhân-ı hakkanîyyet: +üñ, +dür

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Adaletin delili.

Her biri burhân-ı hakkanîyyetüñdür bī-cedel
Hâzret-i Qur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebûr

burhân-ı ricâl-i ma'nevî:

1. burhân-ı ricâl-i ma'nevî: +dür

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Manevi kişilerin delili.

Ahlâk kitabı Meşnevî'dür
Burhân-ı ricâl-i ma'nevîdür

burhân-ı sîkât:

1. burhân-ı sîkât:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güvenilir delil.

Maḥhariyyet manşibuñdur men re'ânî dūr berât
Mâ remeyte oldu bu da'vâya burhân-ı sîkât

bürîyâ:

1. bürîyâ:

Gazel 32

Mısra: 2

Hasır.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lâf olur
Bürîyâ ger şanma nesc-i maḥẓ ile zer-bâf olur

2. bürîyâ: +sı

Gazel 106

Mısra: 10

Hasır.

Lâ-büd nîẓâm-ı ḥāl içün eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir bürîyâsı yok

burka:

1. burka'unı: +uñ, +ı

Gazel 14

Mısra: 1

Kadınların örtündükleri peçe, tül, yaşmak, yüzörtüsü.

Aç burka'unı gülşene gel 'arẓ-ı cemâl it
Ḥāl-i ruḥuñı dâğ-ı derûn-ı gül-i al it

burka'-ı nâz:

1. burka'-ı nâz: +ı

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz örtüsü, nazlanma.

Burka'-ı nâzı güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

büs it:

1. büs it: -me, -y, -e, -y, -di

Gazel 165

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Öpmek.

Büs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raḳīb
Bâ'is ne idi dâğ-ı ciger tâzelenmege

büse-ḥ'āh-ı rüy-ı her-ṭübā-ḥırām:

1. **büse-ḥ'āh-ı rüy-ı her-ṭübā-ḥırām:**

Gazel 113

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin yüzünü öpmek isteyen.

Büse-ḥ'āh-ı rüy-ı her-ṭübā-ḥırām olsam gerek
Mīve- çīn-i naḥl-i butsān-ı merām olsam gerek

büse-i dāmān:

1. **büse-i dāmān:** +i, +n, +dan

Gazel 152

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) eteğini öpmek.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

büse-i ḥübān:

1. **büse-i ḥübān:**

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellerin busesi.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

büse-zen-i sāḥa-i ḥarem:

1. **büse-zen-i sāḥa-i ḥarem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Harem şahını öpen.

Ḥāşā ki nār-ı dūzaḥ anı dād-ḥ'āh ide
Bir leb ki ola büse-zen-i sāḥa-i ḥarem

būs-ı la'li:

1. **būs-ı la'li:** +i, +n, +i

Gazel 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dudaklarından öpmek.

Būs-ı la'lini niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālūñ görelüm

būs-ı leb:

1. **būs-ı leb:** +üñ, -çün

Gazel 185

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dudağını öpmek için.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥü yumaḥ olamaz kanı kan ile

büstān:

1. **büstān:** +u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 8

Bahçe.

Semüm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

büy:

1. **büy:** -i, -me

Gazel 45

Mısra: 10

Koku.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse büyüme ṭālib ne i'tibārum var

büy-ı buḥūr-ı mekremet:

1. **büy-ı buḥūr-ı mekremet:** +i

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömertlik tütsüsünün kokusu.

Kerem-nisār ki bŭy-ı buḥŭr-ı mekremeti
Muḥāldŭr k'ola güncide-i dimāğ-ı emel

bŭy-ı cŭd:

1. **bŭy-ı cŭd:** +i, +y, +la

Tarih 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik kokusu.

Bŭy-ı cŭdıyla ru'āf-ālŭd olur fağfŭr-ı Çin
Şafḥa-i kâfŭra olsa ḥāmesi ger müşk-biz

bŭy-ı dil-āvizin:

1. **bŭy-ı dil-āvizin:**

Gazel 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül alan koku.

Nisār-ı her-ḥas u ḥāşāk ider bŭy-ı dil-āvizin
Ḳıyās itme güli āzŭrde-i bād-ı seḥer olmaz

bŭy-ı dŭzaḥ:

1. **bŭy-ı dŭzaḥ:**

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cehennem kokusu.

Ḥāşā ki bŭy-ı dŭzaḥ anı ide muḫtarib
Müşk-i tŭrāb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

bŭy-ı eser:

1. **bŭy-ı eser:**

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kitap kokusu.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bŭlbŭl-i cānuñ
Bŭy-ı eser ister gül-i taşvīr-i riyādan

bŭy-ı gül-berg-i vefā:

1. **bŭy-ı gül-berg-i vefā:** +dan

Gazel 136

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vefa gülünün yaprağının kokusu.

O bāğ-ı ḥŭsnŭñ oldum niçe demler bŭlbŭl-i zārı
Ne çāre bŭy-ı gül-berg-i vefādan bī-naşib oldum

bŭy-ı gül-i 'adl:

1. **bŭy-ı gül-i 'adl:** +i

Tarih 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Adalet gülünün kokusu.

Ṭutsa āfākı n'ola bŭy-ı gül-i 'adli anuñ
Salṭanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

bŭy-ı gül-i bāğ-ı ḥakikat:

1. **bŭy-ı gül-i bāğ-ı ḥakikat:**

Gazel 75

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat bahçesinin kokulu gülü.

Mest itdi bizi bŭy-ı gül-i bāğ-ı ḥakikat
Zāhirde temāşā-kŭn-i gülzār-ı mecāzuz

bŭy-ı gül-i ūmmid:

1. **bŭy-ı gül-i ūmmid:** +i

Tarih 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümit gülünün kokusu.

Ḥamdŭlī'llah ki yine esdi nesīm-i iḳbāl
Aldı bŭy-ı gül-i ūmmidi meşām-ı dŭnyā

bŭy-ı ḥōş-ı 'anber:

1. **bŭy-ı ḥōş-ı 'anber:**

Gazel 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anberin hoş kokusu.

Meşâm-ı ‘âşıkı bûy-ı hõş-ı ‘anber şemim eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür hâlka-i tevhid

bûy-ı hõş-ı lutf:

1. bûy-ı hõş-ı lutf:

Gazel 129

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İhsanın güzel kokusu.

Ne hõş açıldı nesim-i niyâz ile ol gül
Pür oldu bûy-ı hõş-ı lutf ile meşâm-ı emel

buyur:

1. buyur:-dı

Rûbai 3

Mısra: 3

Buyurmak, emretmek.

Medhûnde Hudâ buyurdu Levlâke senûn
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât

bû'l-‘aceb:

1. bû'l-‘aceb:

Gazel 45

Mısra: 6

Acayıpliklerle dolu, çok şaşırtıcı, çok garip, çok tuhaf.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nâ-dân
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bû'l-‘aceb semârum var

bülbül:

1. bülbül:

Gazel 57

Mısra: 6

Bülbül; Âşık.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

2. bülbül:~e

Gazel 57

Mısra: 6

Bülbül.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

3. bülbül:

Kaside 5

Mısra: 2

Bülbül.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur
Bülbül figân u nâlede bî-iḥtiyârdur

4. bülbül:~ler

Tahmis 3

Mısra: 11

Bülbül; Âşık.

Hevâ germ âteşin feryâda âgâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ‘ışkâ sîne-çâk olmak

5. bülbül:

Gazel 42

Mısra: 1

Bülbül; Âşık.

Gülüñ evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

6. bülbül:~e

Rûbai 49

Mısra: 4

Bülbül; Âşık.

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

7. bülbül:~i

Gazel 6

Mısra: 7

Bülbül; Âşık.

Her gül-i hüsnüñ olur bir bülbülî ‘âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsâra söyleñ ictinâb

8. **bülbül:** *~i*

Gazel 127

Mısra: 6

Bülbül; Âşık.

Cism-i nizârı olmasa âğışte eşk ile
Sûzân iderdi bülbülî tâb-ı cemâl-i gül

9. **bülbül:**

Gazel 146

Mısra: 10

Bülbül; Âşık.

Bu gülsitânda hâr u gülüñ farkı yok Nesîb
Temyîz olunmasa n'ola bülbül gürâbdan

10. **bülbül:**

Gazel 154

Mısra: 4

Bülbül; Âşık.

Senden beni mehcûr idemez ta‘ne-i âgyâr
Bülbül sitem-i hâr ile geçmez gül-i terden

11. **bülbül:**

Gazel 184

Mısra: 9

Bülbül; Âşık.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesîb
Hâsret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

12. **bülbül:**

Gazel 186

Mısra: 7

Bülbül; Âşık.

Güle bülbül nigâh-ı râğbet itmezdi eger nergis
Füsûn u fitnede çeşmüñ gibi sihr-âferîn olsa

13. **bülbül:**

Müfret 7

Mısra: 1

Bülbül; Âşık.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

14. **bülbül:**

Rûbai 23

Mısra: 1

Bülbül; Âşık.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

15. **bülbül:**

Rûbai 49

Mısra: 4

Bülbül; aşık.

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

bülbülân-ı gülşen:

1. **bülbülân-ı gülşen:** *~i*

Gazel 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin bülbülleri.

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcûb-ı feryâd eyledüm

bülbülân-ı hoş-nevâ:

1. **bülbülân-ı hoş-nevâ:**

Gazel 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hoş sesli bülbüller.

Meded sâkî irişdür muṭribâna câm-ı şahbâyı
Açılson gül görüp ol bülbülân-ı hoş-nevâ bir bir

bülbül-i âteşin-nevâ:

1. **bülbül-i âteşin-nevâ: +dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Yakıcı öten bülbül.(Aşığın feryadı bağlamında kullanılmıştır.).

Hasret-zede-i gül-i ʿizāruñ

Bir bülbül-i âteşin-nevâdur

bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsâr:

1. **bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsâr: +ı, +y, +uz**

Gazel 81

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yanağın gül bahçesinde yanık ötüşlü bülbül.

Nûr-ı şemʿ-i hüsniñ pervâne-i pür-süzıyuz

Bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsarıyuz

bülbül-i bağ-ı huzûr:

1. **bülbül-i bağ-ı huzûr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur bağının bülbülü.

Feyz-yâb-ı ebr-i kudret zîb-i büstân-ı vedâd
Nev-gül-i gülzâr-ı vahdet bülbül-i bağ-ı huzûr

bülbül-i cân:

1. **bülbül-i cân: +uñ**

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bülbülü.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânuñ

Büy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

bülbül-i güyâ:

1. **bülbül-i güyâ:**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

ʿIşk her sine-i efsürdede itmez cılve

Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

2. **bülbül-i güyâ:**

Gazel 74

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söyleyen bülbül, konuşan bülbül.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigâh itdükçe

Şevk ile hâmemüzi bülbül-i güyâ iderüz

bülbül-i hâme:

1. **bülbül-i hâme:**

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalemin bülbülü.

Bülbül-i hâme didi târih-i milâdın Nesib

Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

bülbül-i mehcûr:

1. **bülbül-i mehcûr: +ı, +n, +ı**

Gazel 148

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık acısı çeken bülbül II sevgiliden ayrı kalmış âşık.

Ben bülbül-i mehcûrını gâhice añar mı

Ey bād-ı şehir vir haber ol verd-i terümden

bülbül-i nālân:

1. **bülbül-i nālân:**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

Dil-i şeydâ ʿaceb mi olmasa cânândan fâriğ

Olur mı bülbül-i nālân gül-i handândan fâriğ

2. **bülbül-i nālân: +a**

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü hâruñ luğf u cevrin bülbül-i nālâna şor

bülbül-i şeydâ:

1. **bülbül-i şeydâ: +da**

Gazel 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çılgın aşık.

N'ola ehl-i riyâ 'uşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

bülbül-i şîrîn-nevâ:

1. **bülbül-i şîrîn-nevâ:**

Gazel 86

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tatlı sesli bülbül.

Kelâğ bülbül-i şîrîn-nevâ yerin tutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk âşinâ yerin tutmaz

bülbül-i zâr:

1. **bülbül-i zâr: +ı**

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsûn ile
Güyâ benefşe gülşene hattı-ı 'ızardur

bülbül-i zâr:

1. **bülbül-i zâr: +ı**

Gazel 136

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen bülbül.

O bâğ-ı hüsnuñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre bü-y-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşib oldum

bü'l-heves:

1. **bü'l-heves: +ler, +den**

Gazel 3

Mısra: 9

Her şeye istekli, hevesli.

Saňa mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'âşık-ı şâdık Nesib-i nâ-tüvân-âsâ

2. **bü'l-heves: +üñ**

Gazel 83

Mısra: 1

Her şeye istekli, hevesli.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzûn olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

bün-i müyum:

1. **bün-i müyum: +da**

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Saç dibi.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ mağâm-ı remzini

bünyâd:

1. **bünyâd: +dan**

Gazel 118

Mısra: 10

Temel, bina.

Nesibâ şubh-dem hırşid şanma şu'le-i âhuñ
Firâz-ı kulle-i çarh-ı köhen bünyâddan gördük

bünyād-ı peymān:

1. bünyād-ı peymān: +uñ

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söz binâsı.

Sitem-kārum kim ağıldı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i sahtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

bürde:

1. bürde: +dür

Kaside 4

Mısra: 6

Arapların ihram gibi büründükleri aba, hırka.

‘Akl-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret bürdedür ehl-i tıbāk-ı ‘āliyāt

büt:

1. büt:

Gazel 29

Mısra: 3

Put gibi güzel sevgili.

Ne kâfir itse nazar naqş-ı hüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

büt-i zarîf:

1. büt-i zarîf: +üñ

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zarîf, çekici put.

Bir sencileyin büt-i zarîfüñ
Hāk-i rehine cihān fedādur

bütün:

1. bütün:

Kıt'a 4

Mısra: 3

Hep.

Na‘leynler ile gezmede halk-ı cihān bütün
Güyā çehār pây ile merdüm behîmedür

2. bütün:

Gazel 81

Mısra: 6

Bütün, belgisiz sıfat.

Āteş-i ruhsāresi imān-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnār-ı bend-i turra-i țarrāryuz

2.3.3. C

cā:

1. cā:

Gazel 87

Mısra: 2

Yer, mekan.

Rind-i bî-kayd-ı hāne-ber-düşuz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

cā-be-cā:

1. cā-be-cā:

Gazel 50

Mısra: 6

Yer yer.

Zemîn-i sînede gül-nahl-i dāğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme hūnün üstüh’ânlardur

2. cā-be-cā:

Gazel 134

Mısra: 5

Yer yer.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i ğama dūr midūr nedūr bilmem

3. cā-be-cā:

Tahmis 3

Mısra: 10

Yer yer.

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda cā-be-cā güller

cāh:

1. cāh:

Tahmis 3

Mısra: 17

Makam.

Ġarîbe mîzbānlık itmeyen cāh ehlinüñ Tālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zîr-i hāk olmak

2. cāh: +i

Gazel 85

Mısra: 1

Makam.

Nāmūs u cāhı cāha atan Mevlevîler'üz
Dünyâ-yı düni hiçe şatan Mevlevîler'üz

3. cāh: +i, +n, +a

Kaside 4

Mısra: 8

Makam.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Ĥudā'sın bî-merā
Ma remeyte maẖhariyyet cāhına oldu berāt

cāhil:

1. cāhil:

Gazel 68

Mısra: 3

Bilgisiz, cahil.

Cāhil olmaz müte'essir suĥan-ı ĥikmetden
Âb ile heyzüm-i nâ-kābile ĥuzret gelmez

2. cāhil:

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bilgisiz, cahil.

Ĥālūñ nice olurdu cāhil olsan

Bir bî-meze şaĥş-ı bâṭıl olsañ

3. cāhil:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Bilgisiz, cahil.

Ĥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ĥadr-i fuẖalā pest ü mükerrrem cāhil

4. cāhil:

Gazel 42

Mısra: 7

Bilgisiz, cahil.

Ġam-ı Ferhād u Mecnūn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma'nî-i 'İşk u 'āşîka cāhil

cahîme:

1. cahîme: +dür

Kıt'a 4

Mısra: 8

Cehennem.

Rûz-ı kıyām olursa bu gûne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caĥîmedür

cālib:

1. cālib: +leri, +dür

Gazel 61

Mısra: 4

Celp edici, kendine doğru çeken, cezp eden.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil
Gönül cālibleridür Mevlevîler

cām:

1. cām:

Gazel 198

Mısra: 9

Kadeh, şarap.

Meded üftâdeñüñ bir cām ile destin alup aldur
Ayağıñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

2. **cām:**

Gazel 139

Mısra: 3

Kadeh, şarap.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

3. **cām:**

Gazel 142

Mısra: 4

Kadeh, şarap.

Şeh-i iqlīm-i tecrīd ol şafā vir albūñe yoksa
Sifālīn cām ile ey rind-i mey-ḡāne Cem olmazsın

4. **cām:ı**

Rūbai 57

Mısra: 2

Kadeh, şarap.

Bāzār-ı ḡōdīde tā-be-key pest olasın
Sa‘y it ki fenā cāmī ile mest olasın

cām u sebū:

1. **cām u sebū:**

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sūrahī ve kadeh.

Pür olsun sākīyā cām u sebū nev-rūzdur şimdi
Olur zūhd ile diller hep ‘adū nev-rūzdur şimdi

cāme:

1. **cāme:ı**

Gazel 79

Mısra: 13

Elbise, amaşır, giyecek şey.

Āḡirīn cāmesi cismūñ ki Nesīb ola kefen
Ḥil‘at-i şeh bedel-i ḡırka-i peşmīn olmaz

cāme-ḡ‘āb:

1. **cāme-ḡ‘āb:ı**

Gazel 56

Mısra: 1

Uyku elbisesi.

açan ki nāz ile ol şūḡ cāme-ḡ‘āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim şehāba girer

cāme-i ḡāl:

1. **cāme-i ḡāl:ı**

Gazel 89

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Davranış elbisesi.

Pāk-siretler şafında cāy-ḡir olmaḡ muḡāl
Tā ki vardur cāme-i ḡālūñde ḡafletden denes

cāme-i ‘īd:

1. **cāme-i ‘īd:**

Gazel 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bayram elbisesi, bayramlık.

Revnaḡ-ı zātı mezīd eyler imiş ḡüsn-i zamān
Başka bir ḡüsn virür tāzelere cāme-i ‘īd

cāmī:

1. **cāmī:ı**

Tarih 22

Mısra: 7

Cami, mescit.

Şuffesi maḡzen-i şarab cāmī‘i cāy-ı feyż-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḡ-ı şafā

2. **cāmī:ı**

Tarih 24

Mısra: 2

Cami, mescit.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu câmi'e çün ibtidâ

câm-ı âteşin:

1. câm-ı âteşin:

Gazel 186

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yakıcı kadeh.

Şeb-i 'âşık olurdu rûz-ı rûşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde câm-ı âteşin olsa

câm-ı bâde:

1. câm-ı bâde:

Gazel 183

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Sâkiyâ almadan evvel ele câm-ı bâde
Bizi mest eyledi câm-ı nigh-i mestâne

câm-ı bezmgehi-i 'ışk:

1. câm-ı bezmgehi-i 'ışk:

Gazel 84

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşk meclisinin şarabı.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki câm-ı bezmgehi-i 'ışk mestiyüz

câm-ı dil-keş:

1. câm-ı dil-keş:

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül çekici kadeh.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşîd olmada
Bezmgâh-ı 'ışkda bir câm-ı dil-keşdür gönül

2. câm-ı dil-keş:+dür

Gazel 128

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül çekici kadeh.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşîd olmada
Bezmgâh-ı 'ışkda bir câm-ı dil-keşdür gönül

câm-ı gam:

1. câm-ı gam:

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam kadehi; gam şarabıyla dolu kadeh.

Bir cur'a-i neşâta biñ câm-ı gam şunar
Çarh-ı siyâhuña ise 'aceb kîne-sâz olur

câm-ı hasretten:

1. câm-ı hasret:+den

Gazel 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Özlem kadehi.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesîb'e merhâmet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

câm-ı hecr:

1. câm-ı hecr:+üñ

Gazel 150

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık kadehi.

Baña câm-ı hecrüñ oldı hele vâye bilsem âyâ
Ser-i hûn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

câm-ı hured:

1. **cām-ı hıred:**

Gazel 48

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zeka kadehi.

Sâkiyâ şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn kaçresî ‘ayyâşını bî-hüş eyler

cām-ı leb:

1. **cām-ı leb: +i, +n**

Gazel 112

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dudak kadehi.

Sâkî-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesîb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

cām-ı lutf:

1. **cām-ı lutf: +i, +n, +da**

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lütufkadehi.

Cām-ı lutfında sipihriñ zehr-i gam mestür imiş
Bâde-i iqbâlî hem-hâşiyet-i kâfûr imiş

cām-ı mey:

1. **cām-ı mey: +e**

Gazel 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Düşer ‘aks-i ruhsârî cām-ı meye
O mâhum olur gâh gâh âfitâb

cām-ı mey-i nâz:

1. **cām-ı mey-i nâz: +i**

Rûbai 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz şarabının kadehi.

Cām-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

cām-ı nâz:

1. **cām-ı nâz:**

Gazel 117

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz kadehi.

Oldukça cām-ı nâz ile mestâne gözleriñ
Sihr ile eyledi beni dîvâne gözleriñ

cām-ı nîgeh-i mestâne:

1. **cām-ı nîgeh-i mestâne:**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baygın bakış kadehi.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-ı bâde
Bizi mest eyledi cām-ı nîgeh-i mestâne

cām-ı revzen:

1. **cām-ı revzen:**

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Pencerenin camı.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Cām-ı revzen kaçır-ı ümmîde dil-i meksûr imiş

cām-ı şabûh:

1. **cām-ı şabûh: +i**

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Sabahleyin mahmurluk gidermek için içilen şarap.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

cām-ı şahbā:

1. cām-ı şahbā: +y, +ı

Gazel 26

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İçki kadehi.

Meded sâkî irişdür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevā bir bir

cām-ı tehî:

1. cām-ı tehî:

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Boş kadeh.

Rindân bu kaḥṭ-ı ıyşda cām-ı tehî gibi
Ḥamyāze-kār-ı ḥasret-i cām-ı şarābdur

cām-ı vişāl:

1. cām-ı vişāl: +üñ

Gazel 133

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma kadehi.

Neşve-i sāğar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālün görelüm

cām-ı zer:

1. cām-ı zer:

Gazel 50

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Altın kadeh.

Fürüzân mäh u ḥurşid iki zerrîn şem^c-dānlardur
Felekde şanma bezm-i ıışka cām-ı zer nişānlardur

2. cām-ı zer:

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Altın kadeh.

Fürüzân mäh u ḥurşid iki zerrîn şem^c-dānlardur
Felekde şanma bezm-i ıışka cām-ı zer nişānlardur

3. cām-ı zer: +dür

Gazel 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Altın kadeh.

Fenā bezminde gerdân cām-ı zerdür ḥalka-i tevḥid
Şeb-i ḡafletde ḥurşid-i şeherdür ḥalka-i tevḥid

cāmi^c-i ehl-i Hüdā:

1. cāmi^c-i ehl-i Hüdā:

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ı sevenlerin camisi.

Oldı Nesibā aña tārîḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmi^c-i ehl-i hüdā

cān:

1. cān: +ı

Rûbai 32

Mısra: 4

Can, ruh, gönül.

Derviş midür ol ki ola ṭālib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cānı fedā

2. cān: +ı

Kıt'a 19

Mısra: 2

Can, ruh, gönül.

Cihān içinde esîr-i zen olmayan kişinün
Teni mu^cazzeb ise cānı istirāḥat ider

3. **cān:**+ı

Tarih 25

Mısra: 6

Can, ruh, gönül.

Ol seyyid-i ‘ālī-güherüñ hüsni-ı şifâtın
Ta‘dâda meger cānı mı var güft ü şinîdüñ

4. **cān:**+uñ

Gazel 64

Mısra: 11

Can, ruh, gönül.

‘Akl ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsufuñ ḥālîn refîk-ı gūşe-i zindāna sor

5. **cān:**+ı

Gazel 22

Mısra: 6

Can, ruh, gönül.

Ḳayd-ı Efrāsiyāb-ı kesretten
Ḳurtarur cānı Rüstem-i tevḥîd

6. **cān:**+a

Mesnevi 2

Mısra: 13

Can, ruh, gönül.

Şoḥbetleri cāna nūr-baḥşā
Ḥıdmetleri feyz-i luṭf-ı Mevlā

7. **cān:**+ı

Rûbai 30

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı
Tevḥîd ile ḥatm eyleye āḥır nefesi

8. **cān:**+u

Tahmis 2

Mısra: 18

Can, ruh, gönül.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūḥî
Men‘ eyleme ki cānu mı var ḳātilümüzdür

9. **cān:**+a

Gazel 156

Mısra: 10

Can, ruh, gönül.

Ya vefā ya ḥōd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

10. **cān:**+u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 2

Can, ruh, gönül.

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bî-amānumuza
Gezend-i nāvek-i bî-dād geçdi cānumuza

11. **cān:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Can, ruh, gönül.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i ‘uṣāt
Cān ile ḥükmüñ ḳabûl iden olur ehl-i necāt

12. **cān:**

Gazel 196

Mısra: 1

Can, ruh, gönül.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
‘Uşşāka bî-vefāluk idersin cihān gibi

13. **cān:**+da

Gazel 6

Mısra: 6

Can, ruh, gönül.

Bir perî-peyker güzel tārāca virdi ḳalmadı
Cānda rāḥat tende şıḥḥat dilde ḳuvvet gözde ḥ‘āb

14. **cân:**+u, +mız, +ı

Gazel 203

Mısra: 2

Can, ruh, gönül.

Ğam-ı firâkuñ ile güş iden figānumızı

Ten-i nizārda zenbūr şandı cānumızı

15. **cân:**

Gazel 52

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Anuñ muķābelesi cān alurlar ‘āşıkdan

Ķatıl-i ‘ışk olanuñ hūn-bahāsıdır ğam-ı yār

16. **cân:**+ı

Gazel 153

Mısra: 5

Can, ruh, gönül.

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı

O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geķen hayālinden

17. **cân:**

Gazel 15

Mısra: 3

Beden, vücut, ten.

Cān ķaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden

Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at

18. **cân:**+dur

Gazel 28

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Hayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘aşkuña cāndur

Ki hem hāşşiyet-i luţf-ı hıţābuñ Āb-ı hayvāndur

19. **cân:**

Kaside 4

Mısra: 5

Can, ruh, gönül.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān

Oldı şāhā la‘l-i nābuñ menba‘-ı Āb-ı hayāt

20. **cân:**+dur

Gazel 28

Mısra: 3

Can, ruh, gönül.

Hayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışkuña cāndur

Ki hem hāşşiyet-i luţf-ı hıţābuñ Āb-ı hayvāndur

21. **cân:**+a

Gazel 40

Mısra: 5

Beden (insan bağlamında).

Zūr-ı girişme cisme degül cāna kār ider

Tır-i nigāhı semt-i nişānı gelür geķer

22. **cân:**+a

Gazel 64

Mısra: 1

Āşık.

Lezzet-i h‘ān-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor

Ni‘metin bu tekyegāh-ı ‘ālemün mihmāna şor

23. **cân:**+u, +m, +a

Gazel 107

Mısra: 7

Āşığın canı, kendi varlığı.

Çak cānuma geķti elem-i tır-i teğāfül

Geķmiş beni sulţānuma a‘dā haberüm yok

24. **cân:**

Gazel 157

Mısra: 1

Can, ruh, gönül.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten

‘Aks-i āyīnede bī-şüret ider mi mesken

25. **cân:**+u, +m

Gazel 101

Mısra: 9
Can, ruh, gönül.

Belî cânım gibi esrâr-ı ‘aşkı ben Nesîb-âsâ
Nihân eylerdüm eşk-i çeşm-i hûn-bâr olmasa mâni‘

26. cân: +i, +y, +le
Rûbai 42
Mısra: 3
Can, ruh, gönül.

Câniyle musahhar hevâ-yı lebiyüz
Fermân-ber-i hâtem-i Süleymân'uz biz

27. cân: +a
Gazel 40
Mısra: 5
Can, ruh, gönül.

Zür-ı kırışme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

28. cân: +ı
Gazel 206
Mısra: 6
Can, ruh, gönül.

Qabûl-i şirket itmez çünkü te'sîrat Hakk'ındur
Şuver âyînesinde hüsn-i Hakk'dur cezb iden cânı

29. cân: +lu, +dur
Mesnevi 4
Mısra: 10
Yaşayan, canlı.

Her gice yeyüp kuşar sehergâh
Ammâ ki gıdâsı cānludur âh

cân u cihân:

1. cân u cihân:
Gazel 185
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Can ve dünya.

Küyından eyledükçe Nesîb ol şâhuñ güzer
Kaṭ' eylerüz 'alâkayı cân u cihân ile

cân u cism:

1. cân u cism: +üñ
Gazel 64
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Can ve beden.

Cân u cismün al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü hâruñ luṭf u cevvin bülbül-i nālâna şor

cân u dil:

1. cân u dil: +i
Gazel 134
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Pes-i müjenden ider pâre-pâre cân u dili
Nigeh mi tîğ-ı mücevher midür nedür bilmem

2. cân u dil: +e
Gazel 113
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Luṭf-ı âzādî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne gulâm olsam gerek

3. cân u dil: +üñ
Gazel 52
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Can ve gönül.

Belâlu hasta gönüller devâsıdur ğam-ı yâr
Qadîmî cân u dilün âşinâsıdur ğam-ı yâr

cân vir-:

1. cân vir-:
Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

2. **cān vîr-î-di**

Müfret 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Ölmek.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hāk-i gülşen üzre virdi cān

3. **cān vîr-î-em**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Canını feda etmek, bir değer uğruna ölmek.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

cānā:

1. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 1

(Ey) sevgili.

Eğerçi zerreyüz mihr-i qadīmūñ tābıyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemūñ fihrist-i faşl u bābıyuz cānā

2. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 2

(Ey) sevgili.

Eğerçi zerreyüz mihr-i qadīmūñ tābıyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemūñ fihrist-i faşl u bābıyuz cānā

3. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 4

(Ey) sevgili.

Göñül pür-dāğ u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüküd-ı genc-i sultān-ı fenā đarrābıyuz cānā

4. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 6

(Ey) sevgili.

Ta‘alluqdan vücūd-ı ğayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳıḳat ābıyuz cānā

5. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 8

(Ey) sevgili.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteğī vü girye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḥnetüñ dülābıyuz cānā

6. **cānā:**

Gazel 1

Mısra: 10

(Ey) sevgili.

Nesīb-āsā hemişe bî-ser ü sāmān u küstāḥuz
Muḥaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

cānān:

1. **cānān:**

Gazel 73

Mısra: 5

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāğāḥ raḳīb-i nā-sāz

2. **cānān:-suz**

Terkīb-bend 1

Mısra: 11

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Cānānsuz olan hayāta ‘āşık
‘Ālemde çeker kemāl-i ḥaclet

3. **cānān:~ı**

Gazel 166

Mısra: 5

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Cānānı geçürdi Yaķa'dan dideler aġyār
Göz yaşı dü-rüd olsa n'ola reh-güzerinde

4. **cānān:~a**

Gazel 69

Mısra: 6

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Der-kenār olmaġa meyli var imiş ‘uşşāķa
‘Arz-ı ḥāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

5. **cānān:~e**

Gazel 168

Mısra: 2

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

O teġāfül nigh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

6. **cānān:~e**

Gazel 180

Mısra: 1

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Yine cānāne çıķsa cilvegāh-ı nāza ‘id olsa
Raķīb-i nā-muvāfiķ ġam gibi ammā ba‘id olsa

7. **cānān:~uñ**

Gazel 188

Mısra: 3

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Görilmez şimdi hiç vaż'-ı tebessüm ġüni cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

8. **cānān:~a**

Gazel 128

Mısra: 6

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī‘ zebūn cānāna ser-keşdür gönül

9. **cānān:~e**

Gazel 57

Mısra: 1

Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan ġüzel, sevgili.

‘Arz ider cānāne ġeh ruḥ ġāh kākül gösterür
ġülşen-i ḥüsninde ġeh ġül ġāh sünbül gösterür

10. **cānān:**

Müfret 3

Mısra: 2

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka..

Şefekāt kāmı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

11. **cānān:~dan**

Gazel 102

Mısra: 1

Sevgili, gönül verilmiş, maşuka.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriġ
Olur mı bülbul-i nālān ġül-i ḥandāndan fāriġ

cān-baḥş-ı mesīḥā-yı kalem:

1. **cān-baḥş-ı mesīḥā-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ölüleri nefesiyle diriltlen Hz. İsa'nın kalemi. (Hz.İsa'nı
nefesi kastedilmiştir.).

Deheninden ġeh olur zehr akıdır çün şu‘bān
ġāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīḥā-yı kalem

cān-gezā:

1. **cân-gezâ:**

Gazel 52

Mısra: 12

Can yakan.

Nesîb-i âşıka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ haberüñ mübtedâsıdur gam-ı yâr

cân-ı cihân:

1. **cân-ı cihân:+a**

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın canı.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldı suhan-gü

cân-ı nâ-tüvân:

1. **cân-ı nâ-tüvân:**

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güçsüz can.

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i hûn-rîzûñ
Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

cân-ı şîrîn:

1. **cân-ı şîrîn:**

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tatlı can.

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zâ'ika cân-ı şîrîn
Lâyık-ı sükkar olur gör ki dehân-ı tûṭî

cân-ı sūzân:

1. **cân-ı sūzân:**

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yanan can.

Dil degüldür küllhan-ı sinemde ahker pâredür
Cân-ı sūzân anda gūyâ murğ-ı âteş-h'âredür

cân-ı 'uṣṣāk:

1. **cân-ı 'uṣṣāk:+a**

Gazel 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Âşıkların hayatı.

Nesîbâ sözlerüm nâhun-zen olmaḡ cân-ı 'uṣṣāka
Ney-āsâ derd-i 'ıṣṡıyle dil-efgâr olduğumdandır

cānib:

1. **cānib:+den**

Gazel 180

Mısra: 6

Taraf, cihet, yan.

Hilâl-i 'id-veş nezzâre-pâş olmaḡdadur 'âlem
Ne cānibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

2. **cānib:+den, +dür**

Gazel 206

Mısra: 2

Taraf, cihet, yan.

Mü'essir fi'l-haḡika Ḥaḡ'dur iz'ân eyleyen anı
Ne cānibdendir anlar cezbe-i ruḡsâr-ı hūbânı

3. **cānib:+de**

Tahmis 2

Mısra: 12

Taraf, cihet, yön.

Deryâ-yı muḡiṭüz dūr-i vaḡdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cānibde iki sāhilümüzdür

cānib-i bālā:

1. **cānib-i bālā:+dan**

Gazel 89

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yüksekler, yüce taraf.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok mıdur

Cânib-i bälâdan irdi güş-ı hûşa bir nefes

cân-ile:

1. cân-ile:

Gazel 62

Mısra: 2

*Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle,
gönülden.*

Fenâ peygülesinde merd-i hâmil Mevlevilerdür

Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevilerdür

2. cân-ile:

Gazel 62

Mısra: 10

*Can ile, canıyla, candan, büyük gayret ve istekle,
gönülden.*

Nesibâ reh-revân-ı mülk-i 'irfâna nigâh itseñ

Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevilerdür

câ'iz:

1. câ'iz:

Gazel 148

Mısra: 3

Olabilir, yapılması uygun.

Te'sîri ide táb'uhnı câ'iz ki perişân

Küyuñda figân eylemez oldum hâzerümden

câ-nişîn-i Hâzret-i Monlâ:

1. câ-nişîn-i Hâzret-i Monlâ:

Tarih 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana hazretlerinin vekili.

Bostân Efendi câ-nişîn-i hâzret-i Monlâ göçüp

Gitdi ola câyı anuñ gülzâr-ı şâd-âb-ı 'aden

câ-nişîn-i şâh-ı hayl-i evliyâ:

1. câ-nişîn-i şâh-ı hayl-i evliyâ:

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çokça evliya padişahının vekili.

Câ-nişîn-i şâh-ı hayl-i evliyâ Monlâ-yı Rûm

Mürşid-i mister-şüdân-ı hânedân-ı Mevlevî

cârî:

1. cârî:

Gazel 131

Mısra: 5

Akıcı.

Oldı dünyâyâ Sikender gibi hükmi cârî

Heft iklîme resâdur yed-i tûlâ-yı kalem

cârû:

1. cârû: +ları

Kaside 9

Mısra: 6

Süpürge.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim

Hâdimleri havrâ ola cârûları geysü

cârûb-keş-i dergah-i mevlânâ:

1. cârûb-keş-i dergah-i mevlânâ:

Rûbai 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlana dergahının süpürgecisi.

Müjgân ile ey tâlîb-i iksîr-i fenâ

Cârûb-keş-i dergah-i Mevlânâ ol

cay:

1. cây: +u, +muz

Gazel 80

Mısra: 9

Yer, mekan.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

2. cāy:~ı

Gazel 158

Mısra: 5

Yer, mekan.

Cāyı geh ağuş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

3. cāy:~ı

Tarih 16

Mısra: 2

Yer, mekan.

Bostān Efendi cā-nişīn-i ĥazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülzār-ı şād-āb-ı ‘aden

4. cāy:

Gazel 9

Mısra: 1

Yer, mekan.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümīn saña
Mānend-i āfitāb

cāygāh:

1. cāygāh:~ı

Müsemmen 1

Mısra: 14

Yer, mevki, rütbe.

Emrūñe münkād olanlar buldılar kalb-i selīm
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥīm

cāy-gīr:

1. cāy-gīr:

Gazel 89

Mısra: 5

Yerleşen, yer tutan, yerleşmiş.

Pāk-siretler şafında cāy-gīr olmaḥ muḥāl
Tā ki vardur cāme-i ḥālünde ğafletden denes

cāy-ı feyz-i Rabb:

1. cāy-ı feyz-i Rabb:

Tarih 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlahi feyzin yeri.

Şuffesi maḥzen-i ıtarab cāmi‘i cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḳ-ı şafā

cāy-ı güriz:

1. cāy-ı güriz:

Rübai 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kaçış mekanı.

Kim oldı ‘adūlara ‘adem cāy-ı güriz

2. cāy-ı güriz:

Tarih 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kaçış mekanı.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zōr-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tiğından taleb cāy-ı güriz

cāy-ı kalem:

1. cāy-ı kalem:

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalemin makamı, rütbesi.

Ravza-i ‘adn-i ma‘ānīnün odur Rıdvān’ı
Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cāy-ı kalem

cāzibe-dār:

1. cāzibe-dār:~dur

Gazel 178

Mısra: 10

Cazibeli.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakkâ ki ‘aceb cāzibe-dârdur o perîde

cāzim:

1. **cāzim:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Cezmeden, kesin karar veren, kestirip atan.

Yalvar cenâb-ı Hakk’a dilâ şıdık ile tamâm
Ol demde cūşış-ı yem-i gufrâna cāzim ol

cebānet:

1. **cebānet: +e**

Gazel 170

Mısra: 10

Korkaklık.

Takdîr-i Hakk zühûr ider elbette çâre yok
Hâşma mukâbil ol ne virûrlar cebānete

cebhe:

1. **cebhesi: +si**

Tahmis 4

Mısra: 3

Yüz, alın.

Kemâl-i naḥvetinden cebhesi pür-pîç ü tâb olmuş
Şerâr-efşân-ı ḥiddet şu‘le-pâş-ı ıztırâb olmuş

cebîn:

1. **cebîn: +i, +n, +de**

Gazel 92

Mısra: 6

Kader, yazgı.

Yazarken ser-nüvişt-i ‘âlemi kilik-i kazâ evvel
Cebîninde esîr-i zülfünüñ tûl-i emel yazmış

cebîn-i ‘işve:

1. **cebîn-i ‘işve: +si**

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İşveli (sevgilinin) alnı.

Elem çekmem cebîn-i ‘işvesi pür-ḥışm u kîn olsa
Güzel ey baḥr-i nâzum saña benzer nâzenîn olsa

cebîre-bend-i ‘uşât-ı şikeste-dil:

1. **cebîre-bend-i ‘uşât-ı şikeste-dil:**

Kaside 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Gönlü kırılmış olan asilerin incinmiş gönlünü
iyileştirme.*

Rahmuñ cebîre-bend-i ‘uşât-ı şikeste-dil
Luṭfuñ merâm-baḥş-ı kibâr u şigârdur

Cebrâ’îl:

1. **Cebrâ’îl:**

Gazel 121

Mısra: 6

Peygamberlere vahiy tebliḡe memur olan melek.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehîm itmese n’ola ‘uḳûl
Cebrâ’îl esrâr-ı mi‘râcuñda ḥayrândur senüñ

2. **Cebrâ’îl:**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Peygamberlere vahiy tebliḡe memur olan melek.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehîm itmese n’ola ‘uḳûl
Cebrâ’îl esrâr-ı mi‘râcuñda ḥayrândur senüñ

cedâvil:

1. **cedâvil: +dür**

Kaside 3

Mısra: 2

Cetveller, kanallar, listeler.

Ey muḥîr-i bî-girân dānâ-yı esrâr-ı Ḥudâ
Baḥr-i ‘ilmünden cedâvildür ‘ulûm-ı evliyâ

cedd-i emced:

1. **cedd-i emced:** +i, +nüñ

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En şerefli ata, dede (soy).

Zühd ü takvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dінде
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

cedid ol:-

1. **cedid ol:-sa**

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeni olmak.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruḥşatlar
Rüsüm-ı bendegī āyın-i sulṭānī cedid olsa

cedid:

1. **cedid:**

Tarih 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yeni.

Olmuş idi o ḥazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedid ü bî-bahā

cefā:

1. **cefā:** +dur

Gazel 156

Mısra: 9

Eziyet, sıkıntı.

Ya vefā ya ḥōd cefādur irişen Nesib-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

2. **cefā:** +sı, +n, +a

Gazel 196

Mısra: 9

Eziyet, sıkıntı.

Şabr idelüm Nesib cefāsına ol mehüñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiḥān gibi

3. **cefā:**

Gazel 142

Mısra: 5

Eziyet, sıkıntı.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

4. **cefā:** +lar

Gazel 118

Mısra: 1

Eziyet, sıkıntı.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṭālî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

5. **cefā:** +da

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Eziyet, sıkıntı.

Kimden gördüñ fūnūn-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

6. **cefā:**

Gazel 171

Mısra: 1

Eziyet, sıkıntı.

Dilberde vefā şime cefā ‘āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

7. **cefā:** +y, +a

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Eziyet, sıkıntı.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

cefākār:

1. **cefākār:**

Gazel 30

Mısra: 4

Cefa eden, eziyet veren.

Sipihriñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğu yārüñ vefādār olduğumdandır

cefā-yı bî-şümār:

1. **cefā-yı bî-şümār:**+uñ, +dan

Gazel 186

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sayırsız eziyet.

Sitem-kārum kim ağlardı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i saḥtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

cefā-yı gül ü ḥār:

1. **cefā-yı gül ü ḥār:**+uz

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gül ve dikenin eziyeti.

Āşüfte-i elvān-ı neḡam-ı bülbul-i zāruz
Ḥayret-zede-i luṭf u cefā-yı gül ü ḥāruz

celāl-i ḥüsni:

1. **celāl-i ḥüsni:**+i

Gazel 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzelliğinin büyüklüğü.

Celāl-i ḥüsni ḥayālın kırmaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

2. **celāl-i ḥüsni:**+i

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzelliğinin büyüklüğü.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

celb-i māl ü cāh:

1. **celb-i māl ü cāh:**+a

Gazel 61

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mal ve makam çeken.

Degüller celb-i māl ü cāha māyıl
Gönül cālibleridür Mevleviler

cellād:

1. **cellād:**

Gazel 2

Mısra: 2

Can alıcı (sevgili).

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiḡnā
İder mi ḥusrevā cellād olan hiç kına istiḡnā

celvet:

1. **celvet:**+de

Kaside 9

Mısra: 2

Tasavvufta kulun fenâfillah olup halvetten ayrılması.

Endişe-i bî-hüdeye şarf eyleme evkāt
Fikrüñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

Cem:

1. **Cem:**+den

Gazel 18

Mısra: 9

Şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.

Cem'den Nesib-i ehl-i ḥarābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı ‘işret-i deyrinedür kıadeḥ

2. **Cem:**

Gazel 142

Mısra: 4
Şarabı icat eden şahıs olarak Klasik şiirde zikredilen bir hükümdardır.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir ıalbüne yoksa
Sifâlin cām ile ey rind-i mey-ḥāne Cem olmazsın

cem' eyle-:

1. cem' eyle-: -y, -e, -mez

Rübai 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak.

Binde birini cevâhir-i midḥatünün
Cem' eyleyemez rişte-i kütâh nefes

2. cem' eyle-: -di

Mesnevi 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak..

Vücüb ile imkânı cem' eyledi
Anı meclis-i kevne şem' eyledi

cem' ol-:

1. cem' ol-: -a

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak.

Hük-m-i Hakk ide ta'alluk ḥaşr ü neşr-i 'āleme
Cem' ola hep 'arşagâh-ı maḥşere ehl-i kubbûr

2. cem' ol-: -ur, -lar, -sa

Müfret 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak.

Senden olmam efendi rû-gerdân
Cem' olurlarsa men'e 'ālemiyân

3. cem' ol-: -maz

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toplanmak..

Büm hem lâne-i hüma olmaz

Dilde sāmān u 'ışk cem' olmaz

cemāl:

1. cemāl: +i, +n, +den

Gazel 204

Mısra: 6

Güzel yüz.

Ḳudûm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldu
Cemâline o Yûsuf-ṭal'atüñ zindân güzellendi

2. cemâline: +i, +n, +e

Gazel 146

Mısra: 5

Güzel yüz.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâline
Cûlar neẓâre itmede çeşm-i ḥabâbdan

3. cemâl: +üñ, +e

Gazel 59

Mısra: 6

Allah'ın lutfedici sıfatlarının bütünü ve bu sıfatlarının
gereği olarak güzellik ve rahmetle tecellisi.

Ey tünd-ḥû saña nigeḥ-i rāst mümteni'
Reng-i ğazab cemâlüne güyâ niḳâbdur

4. cemâl: +üñ

Gazel 118

Mısra: 6

(sevgilinin) yüzü.

Seni ey şâh-ı işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i ḳaşr-ı dil-i nâ-şâddan gördük

5. **cemāl:~üñ**

Gazel 133

Mısra: 2

(sevgilinin) yüzü.

Burka'-ı nâzı güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemālūñ görelüm

6. **cemāl:~üñ**

Rûbai 54

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzü.

Gördükçe cemālūñ ağlayup derd-i dili
Pinhân ideyüm didükçe izhâr itdüm

cemāl-i dil-dâre:

1. **cemāl-i dil-dâr:~e**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzü.

Gönül tehâlûk ider seyr-i nûr-ı didâre
Nezâre tâb getürmez cemāl-i dil-dâre

cemāl-i dil-rübâ:

1. **cemāl-i dil-rübâ:~y, +ı**

Gazel 42

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgilinin yüzü.

Gülün evşâfını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

cemāl-i nakş u şuver:

1. **cemāl-i nakş u şuver:**

Gazel 86

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İşleme ve şekillerin güzelliği.

Olur mı ḥüsn-i Hudâ-dâd ü ḥüsn-i sâhte bir
Cemāl-i nakş u şuver dil-rübâ yerin tutmaz

cemāl-i pāk:

1. **cemāl-i pāk:~üñ, +i**

Gazel 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz, mübarek cemal.

Gördük cemāl-i pākūñi def'-i ḡam eyledük
Keyf-i şarâb-ı ḥüsnūñ ile 'âlem eyledük

2. **cemāl-i pāk:~i**

Gazel 129

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Temiz, mübarek cemal.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemāl-i pāki gibi ḥulḳı da Nesîb güzel

cemî'-i şāhib-i rūḥ:

1. **cemî'-i şāhib-i rūḥ:**

Mesnevi 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bütün ruh sahipleri.

Nedür ol kim cemî'-i şāhib-i rūḥ
Bulur andan cihânda feyz ü fütûḥ

cem'ıyyet-i esbâb-ı hicâb-ı nazar:

1. **cem'ıyyet-i esbâb-ı hicâb-ı nazar:~u, +m, -dur**

Gazel 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Utangaç yan bakışın toplanma sebebi.

Cem'ıyyet-i esbâb-ı hicâb-ı nazarumdur
Bu rehde baña reh-zen olan rāh-berümdür

cem'ıyyet-i mekârim-i aḥlāk:

1. **cem'iyet-i mekârim-i ahlâk**:+dur

Gazel 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzel ve üstün ahlâklı topluluk.

Cem'iyet-i mekârim-i ahlâkdur dimiş
Ba'zı kibâr vaşf-ı edebde açınca leb

cenâb:

1. **cenâb**:+uñ, +dur

Müsemmen 1

Mısra: 12

Dergâh, huzur, makam.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-aded
İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

cenâb-ı Hakk:

1. **cenâb-ı Hakk:**

Tarih 27

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah.

Şümâr-ı sâl-i 'ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kalbin efzûn eylesün günden güne Mevlâ

2. **cenâb-ı Hakk**:+a

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah.

Yalvar cenâb-ı Hakk'a dilâ şıdık ile tamâm
Ol demde cüşiş-i yem-i gufrâna câzîm ol

cenâb-ı Hâzret-i Monlâ:

1. **cenâb-ı Hâzret-i Monlâ:**

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri.

'Aceb mi kubbesi 'arşa mümâs olursa mağardur
Cenâb-ı Hâzret-i Monlâ gibi veliyy-i kebîre

cenâb-ı Hâzret-i Monlâ Celâle'd-dîn-i Rûmî:

1. **cenâb-ı Hâzret-i Monlâ Celâle'd-dîn-i Rûmî**:+nüñ

Tarih 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi Hazretleri.

Cenâb-ı Hâzret-i Monlâ Celâle'd-dîn-i Rûmî'nüñ
Yıkıldı merkad-i pâkindeki ol kûbbe-i hâdrâ

cenâb-ı Hâzret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed:

1. **cenâb-ı Hâzret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed:**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri.

Cenâb-ı Hâzret-i Monlâ Celâl-i dîn Muḥammed
Kim oldu vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

cenâb-ı Hâzret-i 'Osmân paşa:

1. **cenâb-ı Hâzret-i 'Osmân paşa:**

Tarih 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Osman Paşa hazretleri.

Cenâb-ı Hâzret-i 'Osmân Paşa
Medîd itsün hayâtın Rabb-i Raḥmân

cenâb-ı Hâzret-i Pîr:

1. **cenâb-ı Hâzret-i Pîr**:+â

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Mevlana Celaleddin Rumi hazretleri.

Kerem-nisâr-ı veliyyâ cenâb-ı Hâzret-i Pîrâ
Nigâh-ı merḥametüñdür garaḥ Nesîb-i fakîre

cenâb-ı Hâzret-i 'Uşşâkî-zâde:

1. **cenāb-ı Hāzret-i ‘Uṣṣākī-zāde:**

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uṣṣākī-zāde hazretleri.

Cenāb-ı Hāzret-i ‘Uṣṣākī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide taḥkīkda nī‘me’l-bedel oldu

Cenāb-ı İlāhī:

1. **cenāb-ı İlāhī:**

Tarih 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah.

Hümā-yı rūḥı ola lāne-sāz-ı ḳulle-i ḳurb
İde cenāb-ı İlāhī ḳuşūrını mağfūr

cenāb-ı Kelīm:

1. **cenāb-ı Kelīm:+le**

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. Musa.

Aña ümmet olmak recā eylediler
Cenāb-ı Kelīm’le ‘İsā ibn-i Meryem

cenāb-ı Kibriyā:

1. **cenāb-ı Kibriyā:**

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce Allah.

Degül şāyeste maḥbūbiyyete çün kim sivā-yı Hāḳḳ
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā’ya nev‘-i insānı

cenāb-ı Rahmān:

1. **cenāb-ı rahmān:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah(cc.).

Kim itdi seni cenāb-ı Rahmān
H‘āhiş-ger-i ‘ilm ü fazl u ‘irfān

cenāb-ı Şeyḥ Bostān:

1. **cenāb-ı Şeyḥ Bostān:**

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Mevleviyye büyüklerinden ve Mevlana Hazretleri'nin
torunlarından bir velidir.*

Cenāb-ı Şeyḥ Bostān nuḥbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā ḳişver-i in‘ām u iḥsāna

2. **cenāb-ı Şeyḥ Bostān:+ı**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Mevleviyye büyüklerinden ve Mevlana Hazretleri'nin
torunlarından bir velidir.*

İdüp nāzır cenāb-ı Şeyḥ Bostān'ı bu ḥayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daḥi a‘lā

cenāb-ı Şeyḥ Siyāhī-i Mevlevī:

1. **cenāb-ı Şeyḥ Siyāhī-i Mevlevī:**

Tarih 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevkevi Şeyḥ Siyahi hazretleri.

Cenāb-ı Şeyḥ Siyāhī-i Mevlevī ḥaḳḳa
Kim olmuş idi ṭarīkatde gün gibi meşhūr

cenb-i mekārīm:

1. **cenb-i mekārīm:+üñ, +de**

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Cömertlik tarafı.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'atâ
Kân zerre-i haķire vü yemdür kemîne nem

ceng ü âşûb:

1. **ceng ü âşûb:**

Rûbai 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Savaş ve kargaşa.

Teslim-i kaẓa-yı Haķ olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşûb olmaz

ceng ü cedel:

1. **ceng ü cedel:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Savaş ve kavga.

'Arz eyle hasb-ı hâlûñi dergâh-ı 'izzete
Bî-hûde Zeyd ü 'Amr ile ceng ü cedel yeter

ceng-i bî-sûd:

1. **ceng-i bî-sûd:**

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Faydası savaş.

Ḳāl ü ḳilûñ ceng-i bî-sûdın ider endâhte
Ders alan ma'nâ-yı bî-lafẓ-ı kitâb-ı sînen

cennet:

1. **cennet:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Cennet.

Cenneti 'aks-i gül-i rûyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûḥuñâ 'arş üzre mesken eyledi

cennet eyle:-

1. **cennet eyle:-**

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet haline getirmek. Cennet gibi yapmak.

Sîneden 'ışık ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzaḥı hengâm-ı maḥşer tâb ü tef

cerâhat-i dil-i efgâr:

1. **cerâhat-i dil-i efgâr:**

Rûbai 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül yarasının üzüntüsü.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḥsârı
Hiç şorma cerâhat-i dil-i efgârı

cerâhat-i gam-ı dünyâ:

1. **cerâhat-i gam-ı dünyâ:**

Gazel 52

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya gamının yarası.

Cerâhat-i gam-ı dünyâya ber'-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdâzuñ şifâsıdır gam-ı yâr

ceride:

1. **ceride:**

Gazel 178

Mısra: 14

Süvari kolu.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür ceride

ceride-i 'amel:

1. **ceride-i 'amel:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Amel defteri.

Ol cerīde-i ‘amelūmden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘atā-yı hāzret-i Sübhān ile resīd

cesed:

1. **cesed:**+ü, +m,-de

Gazel 33

Mısra: 4

Vücud, beden.

Ne nedīm-i ğam-kūsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faķaķ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

cesed-i düşmen:

1. **cesed-i düşmen:**+e

Kaside 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düşmanın cesedi.

Eşer-i kahrı eger hātırına itse huķūr
Cesed-i düşmene her müyü birer hańcer olur

ceste ceste tur-:

1. **ceste ceste tur-:**-an

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parça parça durmak.

Ruķuńda hāl-i mu‘anber mi ceste ceste tūran
Sipihri-i hūsnde aķter midūr nedūr bilmem

cesūr:

1. **cesūr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Cesaret eden, cesur.

Medhūń itmişken senūń bi'z-zāt Rabbū'l-‘ālemīn
Hiķ ne mümkindūr ańa nev‘-i beşer ola cesūr

cevāb:

1. **cevāb:**+uń

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Cevap, yanıt.

Var mı bu su‘āle bir cevābuń
Maķşerde olursa dād-h‘āhuń

cevāb-ı bī-pervā:

1. **cevāb-ı bī-pervā:**

Mesnevi 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Korkusuz cevap.

Kim virürse cevāb-ı bī-pervā
Ańa şāyeste hil‘at-i zibā

cevāhir-i midhat:

1. **cevāhir-i midhat:**-ü, -nūń

Rūbai 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Övgü cevherleri.

Bińde birini cevāhir-i midhatūnūń
Cem‘ eyleyemez rişte-i kūtāh nefes

cevāhir-i suķan:

1. **cevāhir-i suķan:**+ı

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sözün cevherleri.

Medīha-gūy-i eşhāş-ı dūn nedūr bilmem
Cevāhir-i suķanı h‘ār u kem-bahā idemem

cevānib-i a‘lā:

1. **cevānib-i a‘lā:**+y, +a

Gazel 195

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yüce taraflar.

Āb-ı revān mişālî şafā-yāb olur Nesīb
Tercih iden cevānib-i a'lāya esfeli

cevher-i cān:

1. **cevher-i cān**:+dur

Gazel 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Canın özü.

Nuḳūd-ı eşk-i 'āşık sūḳ-ı ḡamda nā-revādur hep
Ne 'ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sāḳī

cevher-i cism:

1. **cevher-i cism**:+üñ

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -
Bedenin özü, mayası.

Cevher-i cismün niḡninin hıfz için perdāhte
Simden bir ḡalḳadur ḡāḳī muḡiṭ olmış be-ḡūr

cevher-i eltāf:

1. **cevher-i eltāf**:+a

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Lütüflar madeni.

Zāt-ı pākūñ cevher-i eltāfa ma'den eyledi
Ḥilḳatüñçün cümle-i eşyāyı aḡsen eyledi

cevher-i ḡüsn:

1. **cevher-i ḡüsn**:

Gazel 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Güzellik cevheri, değeri.

Cevher-i ḡüsn āb ü tāb-ı 'işveden buldı revāc
Ḥüsn-i bī-nāz oldu mānend-i seḡer-mānde sirāc

cevher-i nuṭṭ:

1. **cevher-i nuṭṭ**:+u, +muz, +ı

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Sözlerin cevheri.

Şāhid-i feyza yine māşıṭa-i ṭab'-ı Nesīb
Cevher-i nuṭṭkumuzu zīb-i bīnā-ḡüş eyler

cevheriyyet:

1. **cevheriyyet:**

Gazel 65

Mısra: 2

Cevher, öz.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

2. **cevheriyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Mücevher, inci.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

cevlān:

1. **cevlān:**

Gazel 97

Mısra: 9

Dolaşma, gezinme.

Ḥaḳḳā ki Nesībā bu zemīn üzre bu cevlān
Esb-i siyeh-i kilḳ-i sebük-tāzuña maḡşuş

cevr:

1. **cevr**:+i

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Eziyet, cefa.

Gel cevri o h-ı nm-i şebden
yet azer it ki nev-cvnsın

2. **cevr:** +i, +n, -de, -ki

Gazel 171

Mısra: 6

Eziyet, cefa.

Kim aqlar idi tengi-i dilden o perinn
Luında da cevrindeki del si‘at olsa

3. **cevr:** +n, +i

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Eziyet, cefa.

Sen cevrni eyledükçe efvn
Şevk-ı dil-i pr-am oldu mzdd

4. **cevr:** +, +m, +e

Gazel 57

Mısra: 10

Eziyet, cefa..

Ol per-peyker dimiş inf idüp bir kimseye
Cevrme ykdur Nesib-s taamml gösterür

5. **cevr:** +i, +y, +le

Gazel 184

Mısra: 3

Eziyet, cefa.

N-maal cevriyle itdi lle-ve hn baqlrumı
Ol nev-mz-ı cefya d-dram h h

6. **cevr:**

Gazel 77

Mısra: 7

Eziyet, cefa.

Dil-i sengin-geh-i maqlrr olup ‘uka cevri itme
adeng-i ha kh-ı henin olsa siper olmaz

7. **cevr:**

Gazel 196

Mısra: 10

Eziyet, cefa.

abr idelüm Nesib cefsına ol mehn
Cevri ile adı bendesini imtin gibi

8. **cevr-ile:** -ile

Gazel 66

Mısra: 5

(Sevgilinin yaptığı) eziyetler ile.

Cevri-ile dilleri ter idemez meh-ryn
Devlet-i h-ı sitem-pişe cihn-gir olmaz

9. **cevr:** +i, +n, +e

Gazel 137

Mısra: 9

Eziyet, cefa.

Eyledüm her cevrine şabr u taamml ‘qibet
Ben o b-dd Nesib myil-i dd eyledüm

cevr eyle-:

1. **cevr eyle-:** -mek, -den

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet etmek.

‘Adya fri olmaz lu u in itmeden hergiz
Sitem-krum baa cevri eylemekden vaz gelmez mi

cevr  cef:

1. **cevr  cef:**

Gazel 138

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İncitici sz veya davranıqlar.

Bu cevri  cef niçeye dek bendee hum
Sulnmı sevmek mi benüm cürm  gnhum

cevr-i b-isb:

1. **cevr-i bî-ḥisāb:**

Gazel 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hesapsızca esiyet etme, zulüm göstermek.

Güzel ‘uşşāka cevr-i bî-ḥisāb eylersin ey ḥūnī
Ḥisābın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

cevr-i çarḥ:

1. **cevr-i çarḥ: +a**

Gazel 82

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feleğin cefası.

Ne cevr-i çarḥa ḥamûlüz ne ḥöd şikâyete kâdir
Hemîşe gûşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazînüz

cevr-pîşe:

1. **cevr-pîşe:**

Gazel 76

Mısra: 8

Cevr etmeyi huy edinmiş olan, zalim, gaddar.

Helāk-i nâz ider aġyârı ‘aşığı maḥrûm
O cevr-pîşe şevâb u güneḥ nedür bilmez

2. **cevr-pîşe:**

Gazel 113

Mısra: 8

Cevr etmeyi huy edinmiş olan, zalim, gaddar.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm içün cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsne ġulâm olsam gerek

ceyb-i dü-dîde:

1. **ceyb-i dü-dîde:**

Gazel 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki gözlü cep.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dîde
Kimdür ki ḥarîdâr ola kâlâ-yı ümîde

ceyb-i ebr:

1. **ceyb-i ebr: +e**

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bulut seli.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi ḳaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre ḳaṭreler düşdi per ü bâle

ceyb-i ġayr:

1. **ceyb-i ġayr: +a**

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Başkasının cebi.

Ceyb-i ġayra gevherin vaż’ eyleyen ‘âḳıl degül
Olsun esrâruñ nüḥüfte yârdan aġyârdan

ceyş-i hevâ:

1. **ceyş-i hevâ:**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu, istek askeri.

Şarf idüp dirhem ü dînâruñı ḥulviyyâta
Gözün aç ceyş-i hevâ varuñı târâc itdi

cezâ:

1. **cezâ:**

Kaside 3

Mısra: 6

Ceza.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ‘at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a‘mâline lâyıḳ cezâ

2. **cezā**:+sı, +n, +ı

Gazel 111

Mısra: 2

Ceza.

Yağar derūnını ruhsārına nigāh idenūñ
Hemān cezāsını tertīb ider günāh idenūñ

cezb eyle-:

1. **cezb eyle-:-r**

Gazel 170

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çekmek, kendine doğru çekmek.

Mağrūn olursa da‘vet-i ‘āşık icābete
Cezb eyler ol perī dahī nāgāh şöhbete

cezb id-:

1. **cezb id-:-en**

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kendine çekmek, bağlamak, etkilemek.

Qabūl-i şirket itmez çünkü te‘şīrat Hakk'ındur
Şuver āyīnesinde hūsn-i Hakk'dur cezb iden cānı

cezbe-i mihr-i cihān-ārā:

1. **cezbe-i mihr-i cihān-ārā**:+sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cihanı süsleyen güneşin çekiciliği.

Şebnem-i nāçiz-veş tāb-āver olmak dil muḥāl
Çarḫ-ı hūsnūñ cezbe-i mihr-i cihān-ārāsına

cezbe-i ruhsār-ı hūbān:

1. **cezbe-i ruhsār-ı hūbān**:+ı

Gazel 206

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellerin yanağının çekicili, cezbesi.

Mü‘essir fi'l-ḥaḳīka Hakk'dur iz‘ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezb-i ruhsār-ı hūbānı

cezb-i ḥak:

1. **cezb-i ḥak:**

Gazel 120

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allahın cezbesi. Allaha duyulan sevginin coşkusu.

Dil kişverinedür seferi Mevlevīler'ūñ
Cezb-i Hakk oldu rāh-beri Mevlevīler'ūñ

cibill:

1. **cibill:**

Tarih 28

Mısra: 2

Yaratılış.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldu

Cibril:

1. **Cibril:**

Rübai 28

Mısra: 3

Peygamberlere vahiy tebliğe memur olan melek.

Cibril ziyāretūñ murād itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

Cibril-i pervāz:

1. **Cibril-i pervāz:**

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Uçan Cebrail.

Murğ-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āḫir Nesīb
Şayd olur elbette dām-ı zūlf-i müşk-āsāsına

ciger:

1. ciger: +ü, +m

Gazel 107

Mısra: 2

Aşığın gönlü.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

ciger-hûn:

1. ciger-hûn:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Ciğeri kan içinde, çok muzdarip, çok üzgün.

Bî-dâd-gerâ revâ mı itmek
Zehr-âbe-i hecr ile ciger-hûn

ciger-sûz eyle-:

1. ciger-sûz eyle-: -y, -en

Gazel 96

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönlünü, ciğerini yakmak.

Dâğ-ı dildür nâme-i nâyı ciger-sûz eyleyen
Nâle bî-zaḥm-ı derûn olsa eşerden dūr imiş

cihād-ı ekber:

1. cihād-ı ekber: +e

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Büyük cihat. II Nefis mücadelesi.

Cihād-ı ekbere maḳdûr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergâh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipâhî ol

cihân:

1. cihân: +ı

Kaside 7

Mısra: 8

Dünya, âlem, cihân.

İdince baḥr-i seḥâsı telâṭum-ı endek
İki cihânı virür sâ'ile bi-vech-i aḳal

2. cihân: +dan

Rûbai 47

Mısra: 3

Dünya, âlem, cihân.

Ol gün ki cihândan idesin 'azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kurbâs

3. cihân: +uñ

Tahmis 1

Mısra: 17

Dünya, âlem, cihân.

Geçüp Vehbî cihânıñ 'izzetinden
Biz ancak ḳâni'üz köhne 'abâya

4. cihân:

Gazel 166

Mısra: 11

Dünya, âlem, cihân.

Ey ḥ'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ ḥâk-i derinde

5. cihân:

Kaside 5

Mısra: 3

Dünya, âlem, cihân.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân
Ednâ gedâ-yı küyü şeh-i tâc-dârdur

6. cihân:

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Dünya, âlem, cihân.

Bir sencileyin büt-i zarîfüñ
Ḥâk-i rehine cihân fedâdur

7. **cihân:**

Kıt'a 19

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzebe ise cānı istirâhat ider

8. **cihân:+da**

Tarih 2

Mısra: 12

Dünya, âlem, cihân.

Ola kâhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulţân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

9. **cihân:**

Gazel 152

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Şöyle âşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehmi idemez kimse giribânından

10. **cihân:+a**

Tarih 19

Mısra: 1

Dünya, âlem, cihân.

Qazâ-yı Hakk ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

11. **cihân:+a**

Rûbai 13

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Ey zâtuñı envâr-ı Hudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna hıdmetüñ dîn itmiş

12. **cihân:**

Gazel 196

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Nezzâreden nihân olup ey şüh cân gibi
‘Uşşâka bî-vefâluğ idersin cihân gibi

13. **cihân-**

Gazel 116

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Ben olmadum yalınız dil-figâr-ı müjgânuñ
Cihân helâkidür ol çeşm-i nâ-müselmânuñ

14. **cihân:+ı**

Kaside 8

Mısra: 8

Dünya, âlem, cihân.

Açup zulmet-i küfri şer'ile itdi
Cihânı münevver o nûr-ı mücessem

15. **cihân:**

Gazel 38

Mısra: 7

Dünya, âlem, cihân.

Vakfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrîn haţlu zer ser-levhalu huccetle

16. **cihân:**

Rûbai 52

Mısra: 4

Dünya, âlem, cihân.

Elbette gelen gider bu rihletgâha
Merg olmasa olurdu cihân gâyet kem

17. **cihân:+a**

Gazel 32

Mısra: 10

Dünya, âlem, cihân.

Ey perî bak hâl-i bî-mihrân-ı haţţ-âverlere
Mücib-i 'ibret cihâna kışşa-i eslâf olur

18. **cihān:+a**

Gazel 47

Mısra: 5

Dünya, âlem, cihân.

Rüyuñ görelî cihāna bakmam
Hürşîdi gören Sühâyî neyler

19. **cihān:+ı**

Gazel 177

Mısra: 5

Âlem, dünya.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yakṣa n'ola
Virür ṭabī'at-i âteş-mizâc-ı kâfûra

20. **cihān:**

Kaside 2

Mısra: 14

Dünya ve ahiret.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muḡtenem

21. **cihān:+da**

Tarih 21

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Âb-ı ruḡ-ı mevālî 'İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihānda 'ilm ü fazîlet ile

22. **cihān:+a**

Rûbai 59

Mısra: 2

Dünya, âlem, cihân.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bakmaz bu cihāna dîde-i 'âlem-bîn

23. **cihān:+ı**

Kaside 10

Mısra: 8

Âlem (Dünya ve Ahiret bağlamında kullanılmıştır.

Odur ḡ'âce-i mülk-i baḡā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı deḡişdi metā'-ı 'ıṣṡ-ı ḡadîre

24. **cihān:+da**

Mesnevi 5

Mısra: 2

Dünya.

Nedür ol kim cemî'-i şāḡib-i rūḡ
Bulur andan cihānda feyz ü fütûḡ

cihān cihān:

1. **cihān cihān:**

Gazel 117

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pek çok, oldukça fazla.

Eyler cihān cihān dili bir laḡzada helāk
Fermān iderse leşker-i müjḡāna gözlerün

cihān-ārā:

1. **cihān-ārā:**

Tarih 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cihanı süsleyen.

Miṣāl-i pertev-i ḡurşîd-i luṭfî 'âleme şāmil
Seḡā vü 'adl ü inşāfiyla olmuşdur cihān ārā

cihān-gerd:

1. **cihān-gerd:**

Tahmis 3

Mısra: 16

Dünyayı dolaşan.

Nesîbā herkes olmazmış me'ālî māl ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belî rāḡib

cihān-gîr:

1. **cihān-gîr:**

Gazel 66

Mısra: 6

Cihānı, dünyâyı zapteden.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rûyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

cihân-ı bî-sebât:

1. **cihân-ı bî-sebât:**+uñ

Tahmis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kararsız dünya.

Cihân-ı bî-sebâtıñ hâline her kim ola vâkıf
Ğam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şârif

cihân-ı dil:

1. **cihân-ı dil:**+de

Gazel 47

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gönül dünyası.

İskender olan cihân-ı dilde
Mir'ât-ı cihân-nümâyı neyler

cihân-ı 'ilm:

1. **cihân-ı 'ilm:**+de

Tarih 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlmin alevi.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihân-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lā cibill oldı

cihân-ı ma'rifet:

1. **cihân-ı ma'rifet:**+üñ

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlim, hüner dünyası.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitābe-i ṭāqı
Çemenistân-ı ma'ânisi bağ-ı 'ışka mesire

2. **cihân-ı ma'rifet:**+e

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlim, hüner dünyası.

Cihân-ı ma'rifete bir sevād-ı a'zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı huzūr

cihet:

1. **cihet:**+le

Tarih 28

Mısra: 4

Taraf, yön, açıl.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḥaşşal her cihetle maḥzar-ı luṭf-ı ezel oldı

cilā:

1. **cilā:**+sı

Mesnevi 1

Mısra: 2

Parlaklık, ışıltı.

Güherdür o zāt-ı ma'ânî nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

cilā-dih-i ebşār:

1. **cilā-dih-i ebşār:**

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gözlerin parlaklık saçması.

Ne Mesnevî ki ḡubār-ı ḥaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i ḍarîre

cilve:

1. **cilve:**

Gazel 49

Mısra: 7

Naz, işve, eda.

‘İşk her sîne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

cilve id-:

1. cilve id-:-e

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Naz yapmak.

Hâzretüнден bir nigâh-ı merhametdür mültecâ
Ol zamân kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafûr

cilve-endâz-ı nikâb:

1. cilve-endâz-ı nikâb:

Gazel 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzündeki peçesini cilveyle atması.

Dilberâ ruhsâruñ itme cilve-endâz-ı nikâb
Perde tutmakla nihân olmaz bilürsin âfitâb

cilve-fürûş:

1. cilve-fürûş:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Naz, işve satan.

İtdi beni nâ-gehân bu gerdün
Sen cilve-fürûş nâza meftûn

cilvegâh:

1. cilvegâh:

Kaside 10

Mısra: 4

Cilve yeri.

Nühüfte olmasınınuñ aşlı Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münîre

2. cilvegâh:+uñ

Gazel 147

Mısra: 4

Görünme, tecellî ve zuhur etme yeri, tecellî yeri.

Reşkden rahş-ı felek hırşîdi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilvegâhuñ hâne-i zîn olmasun

3. cilvegâh:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Cilve yeri.

Lâyık mı ki sîne-i ‘adûdur
Mânende-i kîne cilvegâhuñ

cilvegâh-ı nâz:

1. cilvegâh-ı nâz:+a

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz, cilve yeri.

Yine cânâne çıkısa cilvegâh-ı nâza ‘id olsa
Raķib-i nâ-muvâfık ğam gibi ammâ ba‘id olsa

cilvegeh:

1. cilvegeh:+i

Tarih 25

Mısra: 2

Gezinti yeri; dolaşmak.

Tevhîd ile mâlî dili bîrûnı hünlerle
Hâķķâ bu idi cilvegehi baķt-ı sa‘idüñ

cilve-ger:

1. cilve-ger:

Kaside 4

Mısra: 11

Cilveli, nazlı.

Nûr-ı Hâķ'dur cilve-ger mir’ât-ı zâtuñda ‘ayân
Hüsn-i ruhsâruñ olur nâyib-menâb-ı mu‘cizât

cilve-nümā:

1. cilve-nümā:

Gazel 210

Mısra: 3

Cilve yapan.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider aňla niyāzı kime eyler nāzı

2. cilve-nümā:

Tarih 12

Mısra: 2

Cilve yapan.

Dest-i ğavvāş-ı ‘aṭā ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girān-māye yine cilve-nümā

cinān ol-:

1. cinān ol-:-ur

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cennet olmak.

Ādem için oldı halk kevneyn
Ādemle olur cinān dağı zeyn

cins:

1. cins:+e

Gazel 106

Mısra: 3

Tür, çeşit.

Sūk-ı fenāda olma ḥarīdār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

cins-i kemālāt:

1. cins-i kemālāt:+uñ

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olgunlukların türü.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḥād olsa ser-tā-pā mi‘āt

cins-i rahmet-i rahmāñ:

1. cins-i rahmet-i rahmāñ:

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın merhametinin çeşidi.

Bi‘setden evvel eyledi Kuss ibni Sā‘ide
İslāmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

cinsiyet:

1. cinsiyet:

Gazel 87

Mısra: 5

Erkek veya dişi olma durumu.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bigāne āşinā olmaz

cirm-i mihr-i enver:

1. cirm-i mihr-i enver:+e

Kıt'a 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parlak güneşin varlığı.

Ebr aña gele nā-bedīd oldı
Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

cism:

1. cism:+ü, +müz

Gazel 191

Mısra: 1

Beden, gövde, vücut.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāra
Döyer mi tāb-ı tecellī-i ṭal‘at-i yāre

2. cism:+ü, +müz

Gazel 191

Mısra: 1

Beden, gövde, vücut.

Ėam-ı maĥabbet ile döndi cismümüz täre
Duyar mı tâb-ı tecelli-i ʔalʔat-i yäre

3. **cism: +üñ**

Gazel 79

Mısra: 13

Beden, gövde, vücut.

Ėĥirîn câmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Ėilʔat-i şeh bedel-i ĥırka-i peşmîn olmaz

4. **cism: +e**

Gazel 40

Mısra: 5

Beden, gövde, vücut.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

5. **cism: +e**

Gazel 40

Mısra: 5

Beden, gövde, vücut.

Zür-ı kirişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

6. **cism: +i**

Mesnevi 6

Mısra: 10

Beden, gövde.

Birisi gūyyā ser-ā-pā dām
Ser-be-ser cismi şüret-i bādām

7. **cism: +i, +n, +i**

Mesnevi 3

Mısra: 2

Beden, gövde.

Nedür ol nām-ı müstenîrse ĥarf
Eylemiş nâr u nûra cismini zarf

8. **cism: +i, +n, +i**

Mesnevi 4

Mısra: 2

Beden, gövde.

Nedür ol nām-ı müstenîrse ĥarf
Eylemiş nâr u nûra cismini zarf

cism-i nizār:

1. **cism-i nizār: +ı**

Gazel 127

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zayıf beden.

Cism-i nizārı olmasa āġışte eşk ile
Süzân iderdi bülbülü tâb-ı cemāl-i gül

cism-i pāk:

1. **cism-i pāk: +i**

Tarih 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Saf, temiz beden.

Şadef-i ĥabr-i güzînin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pākî ola tâbende çü dürr-i yektā

cism-i ser-ā-pā:

1. **cism-i ser-ā-pā:**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vücudun tamamı.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pāpüşın

cism-i zerd:

1. **cism-i zerd: +üñ, -i**

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Sararmış beden.

Güdâzân eyle cism-i zerdüñi nâr-ı maḥabbetle
İşûñ altun idince küşîş it nâr-ı maḥabbetle

cû:

1. **cû:+lar**
Gazel 146
Mısra: 6
Akarsu.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâline
Cûlar nezâre itmede çeşm-i ḥabâbdan

2. **cû:+lar**
Gazel 3
Mısra: 3
(Sevgiliyi) arayanlar, isteyenler.

Alur ârāmumı cûlar gibi ḡayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ḡayr ile serv-i çemen-âsâ

cûd:

1. **cûd:+l, +n, +a**
Tarih 15
Mısra: 4
Cömertlik, el açıklığı.

Bir kerem-kâr u seḡâ-muṭâd idi
Cûdına taḡdîr olunmaz kemm ü keyf

cüdâ eyle-:

1. **cüdâ eyle-:-r**
Gazel 149
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ayırmak.

Birbirinden iki yâri nâķışân eyler cüdâ
Naķş ile gider tesâvî keffe-i mîzândan

cûd-ı kâmil:

1. **cûd-ı kâmil:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kemâlât ve cömertlik.

Ḥâki zer ider vücûd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cûd-ı kâmil

cûd-küster:

1. **cûd-küster:+dür**

Tarih 9

Mısra: 3

Cömertlik yayan.

Hüner-perver kerem-ver cûd-küsterdür ki olmışdur
Der-i luṭfında bir deryûze-ger ḡâtem ḡarîbâne

cum'a:

1. **cum'a:**

Kıt'a 1

Mısra: 2

Cuma günü.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemî'
Cum'a vü nev-rûz ile 'aşr-ı muḡarrem ey Nesîb

2. **cum'a:**

Kıt'a 1

Mısra: 5

Cuma günü.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
ḡöd
İki dilber cum'a vü nev-rûzdur mâtem raķîb

3. **cum'a:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

Cuma günü.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
ḡöd
İki dilber cum'a vü nev-rûzdur mâtem raķîb

cur'a:

1. **cur'a:**+y, +a

Gazel 200

Mısra: 2

Bir yudum.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvâyı

cur'a-i neşât:

1. **cur'a-i neşât:**+l, +n, +a

Gazel 55

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mutluluk şarabının damlası.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kîne-sāz olur

cürü:

1. **cürü:**

Kaside 9

Mısra: 4

Yürümek; yürü.

Dil hānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebī'den ola ol sâhada cürü

cüş:

1. **cüş:**

Gazel 55

Mısra: 3

Coşma, kaynama.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfiret:

1. **cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfiret:**

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bağışlanma denizinin coşkun dalgaları.

Şermende-i 'işyān olanuñ âhı Nesibā
Cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfiret olsa

cüş-i deryā-yı fikret:

1. **cüş-i deryā-yı fikret:**+de

Tarih 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşünce denizinin coşması.

Nesibā sāl-i tārīh-i vefātın cüst ü cū itdüm
Bu beyte mülhem oldum cüş-i deryā-yı fikretde

cüş-i deryā-yı rahmet:

1. **cüş-i deryā-yı rahmet:**+i

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rahmet denizinin coşkusu.

Fehm eyleyeydi cüş-i deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti 'işyān idenlerüñ

cüş-i yem-i ğufrān:

1. **cüş-i yem-i ğufrān:**+a

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Affetme denizinin coşması.

Yalvar cenāb-ı Hakk'a dilā şıdk ile tamām
Ol demde cüş-i yem-i ğufrāna cāzim ol

cülüs eyle-:

1. **cülüs eyle-:**+r

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tahta çıkış parası vermek.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāh üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gū nev-rūzdur şimdi

cülüs it:-

1. **cülüs it:-dükde**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahta geçmek.

Taht-ı ‘āliye cülüs itdükde ol zıll-ı ilāh
Kālīb-ı bī-cān-ı mülki eyledi rūh-āşinā

cülüs-ı şāh:

1. **cülüs-ı şāh:**

Tarih 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Padişahın tahta çıkışı.

Lafzen ü ma‘nen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sultān Muştafā'nuñ sāli biñ yüz altıda

cümle:

1. **cümle:**

Gazel 22

Mısra: 8

Bütün.

Kāle gelmez hūlāşa-i maṭlab
Cümle efsānedür bu güft ü şinid

2. **cümle:**

Gazel 30

Mısra: 5

Bütün.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāhatum cümle
Fiğān itmek ser-i küyinda nā-çar olduğumdandur

3. **cümle:**

Gazel 38

Mısra: 1

Bütün.

Hilkat-i a‘lā vü ednā cümle hep hikmetledür
Birbirine iltiyāmı ādemūñ hācetledür

4. **cümle: *si**

Gazel 53

Mısra: 12

Bütün.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mānend-i Nesīb
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

5. **cümle:**

Gazel 206

Mısra: 10

Bütün.

Vücūd-ı vāhidūñ fehm eyle gün-ā-gün zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa ‘adem bil cümle imkānı

6. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 8

Bütün.

Ol şehenşāh-ı ‘adālet destüñe kim senüñ
Hük-m-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umūr

7. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 6

Bütün.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyā şād u faḥūr
Hāzin-i gencine-i ‘ışk-ı ilāhī kim olur

8. **cümle:**

Kaside 1

Mısra: 16

Bütün.

Merḥamet-pişe şehenşāhā kerem-ver mesnedā
Na‘tüñe itmez vefā cümle midād olsa buḥūr

9. cümle:

Kıt'a 3

Mısra: 3

Bütün.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada
Diye tebdil olmada imrüzlar

10. cümle:

Tarih 5

Mısra: 9

Bütün.

Cümle aḥbâbı didi târîḥ mânend-i Nesîb
Ḥaccuñı Bostân Efendi eyleye Bârî ḡabûl

11. cümle:

Tarih 7

Mısra: 3

Bütün.

Himmet-i ḡazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Ḥuds ü Medîne ṡaraf-ı Mıṡr ile ṡâm

12. cümle:

Kaside 2

Mısra: 16

Bütün.

Sensin ḡulâṡa debdebe-i âferiniṡe
Cümle senüñçün oldu zuḡurât-ı keyf ü kem

13. cümle:

Kaside 4

Mısra: 6

Bütün.

‘Aḡl-ı ḡâṡır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ḡayret bürdedür ehl-i ṡıbâḡ-ı ‘âliyât

14. cümle:

Rûbai 47

Mısra: 1

Bütün.

Râm olsa eger emrüne hep cümle ünâs
Ḥahr u ḡazabuñdan itseler ḡavf u hirâs

15. cümle: +sî, +n, +i

Gazel 151

Mısra: 9

Bütün.

Hep cümlesini ḡâr-ı fenâ ḡâk idecekdür
Farḡ itme köhen ḡırkayı zerrîne ḡabâdan

16. cümle:

Tarih 1

Mısra: 11

Bütün.

Ḥisâb it sâde vü dūr vārını elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîḡdür tenḡa ḡaḡıḡatde

17. cümle:

Gazel 61

Mısra: 5

Bütün.

Müsebbibden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridür Mevlevîler

18. cümle:

Rûbai 35

Mısra: 1

Bütün.

Hep cümle zuḡurâtta vardur ḡikmet
Sen olma mu‘ârîz-ı murâd-ı ḡazret

cümle-i eşyâ:

1. cümle-i eşyâ: +y, +ı

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eşyaların hepsi.

Zât-ı pâküñ cevher-i elţāfa ma‘den eyledi
Hilķatüñçün cümle-i eşyâyı aĥsen eyledi

cümle-i meşâkil:

1. cümle-i meşâkil:

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sıkıntılarının tamamı.

Resül-i pâk-nijādā Ĥabīb-i Yezdānā
Maĥabbetüñle olur cümle-i meşâkil ĥal

cünbüş:

1. cünbüş:+i

Gazel 131

Mısra: 3

Hareket.

Ėuvvet-i ĥayr iledür cünbüşi yok istiklāl
Pây-ı çübün gibi sâbit olamaz pây-ı kalem

cünbüş:

1. cünbüş:+i

Tarih 28

Mısra: 2

Hareket.

Bî-ĥamdü li’llah ki olduk mazĥar-ı nev-luţf-ı
Rabbānî
Sipihrüñ cünbüşi ber-veĥ-ı aĥsā-yı emel oldu

cünbüş-i bāl ü per-i müjgān:

1. cünbüş-i bāl ü per-i müjgān:

Gazel 94

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Kirpiklerin kanadı ve kanadın hareketleri.(Gözün açılıp
kapanması sonucu kirpiklerin aşağı yukarı hareket etmesi
bağlamında kullanılmıştır.).*

Bî-hüde degül cünbüş-i bāl ü per-i müjgān
Şehbāz-ı nigāhuñ yine naĥcîre şarılmış

cünbüş-i kâmet:

1. cünbüş-i kâmet:+üñ

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Boyun hareketi.

Bu cünbüş-i kâmetüñ görenler
Bir daĥi olur mı ‘aĥla maĥrûn

cünbüş-i merdâne:

1. cünbüş-i merdâne:+y, +e

Gazel 178

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yiğit, cesur hareket.

Rüstem bile teslim ider ey şāh-süvārüm
Ol cünbüş-i merdāneye ol zür cerîde

cünd-i ‘ālem:

1. cünd-i ‘ālem:+e

Tarih 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünya askeri.

Ola ĥahĥār-ı ‘adū devletle cünd-i ‘āleme
Oldı sulţān u cihānda nām-ver-i Şeh Muştafā

cünd-i melāyik:

1. cünd-i melāyik:

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Melekler ordusu.

Faĥtülü tîĥıyla itdüh düşmenüñ baĥrın dü-nīm
‘Askerüñ cünd-i melāyik oldu ey şāh-ı kerīm

cünün:

1. **cünün:**

Gazel 34

Mısra: 11

Çılgınlık, delilik.

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

cünün-ı ‘ışk:

1. **cünün-ı ‘ışk:**

Gazel 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk deliliği, aşk çılgınlığı.

Cünün-ı ‘ışk ile sāmân-ı düşmendür n’ola itse
Nesib-i zâra şimdi âşinâ bigâne istignâ

cürm:

1. **cürm: +i**

Gazel 111

Mısra: 4

Suç, günah, kabahat.

O hüsn-i tâb-ı güdâza nâzar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i rāhında âh u vâh idenüñ

2. **cürm: +i**

Kaside 6

Mısra: 12

Suç, günah, kabahat.

Hâşeli’llah ki Nesib olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfiret-i Dâver olur

3. **cürm: +ü, +m**

Rûbai 8

Mısra: 3

Suç, günah, kabahat.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermānam
Ben bendeñi kulluğundan itme âzād

4. **cürm: +ü, +m, +i**

Gazel 184

Mısra: 8

Suç, günah, kabahat.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram âh âh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşib

5. **cürm:**

Gazel 54

Mısra: 9

Suç, günah, kabahat.

Cürm oldı Nesibā sebep-i cilvesi ‘afvuñ
Hüsn-i mehi efzûde ider tırta-i şebdür

6. **cürm:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Suç, günah, kabahat.

Kesmem Nesib cürm ile gufrāndan ümüd
Hürşid tā zālām-ı şebi ide nâ-bedid

7. **cürm:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Suç, günah, kabahat.

Müflisem ‘ürum gedāyam cürm ise bî-ḥadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’ābuñdur baña ancaḳ sened

cürm ü günāh:

1. **cürm ü günāh: +ı**

Gazel 116

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Suç ve günah.

Ḳalır gider mi ‘aceb düzaḥ-ı tegāfüilde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesibā’nuñ

2. **cürm ü günāh: +u, +m**

Gazel 138

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Suç ve günah.

Bu cevır ü cefâ niçeye dek bendeñe şâhum
Sultânımı sevmek mi benüm cürm ü günâhum

cürm ü hatâ:

1. **cürm ü hatâ:**+da

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Günah ve yanlış.

Cürm ü hatâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Atf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

2. **cürm ü hatâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günah ve yanlış.

Ẓannum budur ki ben kûluna ide mağfiret
Cürm ü hatâ ile eger olsam dañi ferid

cürm ü ma‘âşî:

1. **cürm ü ma‘âşî:**+dür

Gazel 163

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Suç ve günah.

Günehkârım hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma‘âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

cüst ü cû:

1. **cüst ü cû:**

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hûde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

2. **cüst ü cû:**+dan

Gazel 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Seni ey şâh-ı ‘işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâddan gördük

cüst ü cû it-:

1. **cüst ü cû it-:**-düm

Tarih 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Nesibâ sâl-i târih-i vefâtın cüst ü cû itdüm
Bu beyte mülhem oldum cûşîş-i deryâ-yı fikretde

2. **cüst ü cû it-:**-me, -de, -y, -im

Gazel 196

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma, arama.

Ol serv-ı kaddi itmedeyim şimdi cüst ü cû
Şahrâya rûy-mâl olan âb-ı revân gibi

cüst ü cûy:

1. **cüst ü cûy:**+uñ, +la

Gazel 80

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Arayıp sorma, araştırma.

Cüst ü cûyuñla senün ey çeşmi âhû bir zamân
Çok ser-i kuh-sâra çok hāmûna çıkmış inmişüz

cüvân:

1. **cüvân:**+sın

Gazel 154

Mısra: 2

Genç, delikanlı.

Ḥavf eyle cüvānsın ḥaṭar-ı āh-ı seḥerden
Şeb-gîr-i ğam-ı 'ıṣḡuñı dūr itme nazardan

cūyāb-ı 'ömr-i ādem:

1. cūyāb-ı 'ömr-i ādem:

Gazel 59

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnsan ömrünün akarsuyu. (zaman kastedilmektedir.).

Ey tünd-ḥū saña nigeḥ-i rāst mümtenî'
Reng-i ğazab cemālūñe gūyā niḡābdur

cūy-bār:

1. cūy-bār:

Gazel 95

Mısra: 9

Akarsu, ırmak.

Nesīb-i derd-mendūñ cūy-bār oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḡaddūm didiler ğayra kinār olmış

cūybār:

1. cūybār:+dur

Kaside 5

Mısra: 2

Irmak, nehir, akarsu.

'İlmine nisbet ile anuñ 'ilm-i enbiyā
Deryā-yı bî-kerāne ile cūybārdur

cūybār-ı gül-sitān-ı ḥāl:

1. cūybār-ı gül-sitān-ı ḥāl:+de, -dür

Gazel 38

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vaziyetin gül bahçesinin ırmağı.

Cūybār-ı gül-sitān-ı ḥāldedür āb-ı vuzū'
Revnaḡ-ı gül-zār-ı 'ömr-i añla kim tā'atledür

cūybār-ı sirīşk:

1. cūybār-ı sirīşk:+ü, +m

Gazel 114

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gözyaşı nehiri.

Demler ki cūybār-ı sirīşkūm revān olur
Serdür hevā-yı ḡadd-i ḥırāmānuñam senūñ

cūy-ı zülāl:

1. cūy-ı zülāl:

Gazel 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Saf, soğuk ve güzel su ırmağı.

Himmetle yine bāḡçe-i nazma Nesībā
Her mışra'-ı renginūñı bir cūy-ı zülāl it

cüz'-i aẓam:

1. cüz'-i aẓam:

Müfret 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

En büyük kısım.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i aẓam
Ḥaṭādan sālīm olmaz ibn-i Ādem

cüz'-i ṭab'-ı enver:

1. cüz'-i ṭab'-ı enver:+üñ, +dür

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak yaratılışın parçası.

Muktezā-yı ḥilḡatūñdür 'ācizāne merḡamet
Cüz'-i ṭab'-ı enverūñdür şime-i cebr-i kūsūr

2.3.4. Ç

çābük- süvār-ı 'arsaḡāh-ı lā-mekān:

1. **çābük- süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Mekana ihtiyacı olmayan Allah'ın yolundaki usta binici.

Sensin ol çābük süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān

Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbünde ğaltāndur senüñ

çābük-süvār:

1. **çābük-süvār: +ı, +n**

Gazel 72

Mısra: 10

Usta binici.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā ‘ākıbet

‘Arşa-i kibrün niçe çābük-süvārın görmüşüz

çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān:

1. **çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān:**

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah yolunun usta binicisi.

Sensin ol çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān

Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbünde ğaltāndur senüñ

çāh:

1. **çāh: +a**

Gazel 85

Mısra: 1

Kuyu.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz

Dünyā-yı düni hiçe şatan Mevleviler'üz

çāk:

1. **çāk:**

Gazel 107

Mısra: 7

Yarık, yırtık.

Çāk cānuma geçti elem-i tır-i teğāfūl

Geçmiş beni sulṭānuma a‘dā ḥaberüm yok

çāk çāk:

1. **çāk çāk:**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

parça parça.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi goncalar

Eyledükçe ruhların gül-güne endüd-ı ‘itāb

çāk çāk eyle-:

1. **çāk çāk eyle-: -me, -dün**

Gazel 157

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Paramparça etmek.

Çāk çāk eylemedün ‘aşıq-ı şürîdelerün

Ḥasretünle ne giribān kodılar ne dāmen

çāk çāk it-:

1. **çāk çāk it-:**

Gazel 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça etmek.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi goncalar

Eyledükçe ruhların gül-güne endüd-ı ‘itāb

2. **çāk çāk it-: -mek**

Gazel 25

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça etmek.

Nesibā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḥarrerdür

O ḥünī ḡamzeler kaşd-ı dil-i nālāna şalmışlar

çāk id-:

1. **çāk id-: -ecek, -dür**

Gazel 151

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parçalamak.

Hep cümlesini hār-ı fenā çāk idecekdür
Farq itme köhen hırkayı zerrine kabādan

çāk-çāk-i tīg-i ‘aşk-ı pür-eser:

1. **çāk-çāk-i tīg-i ‘ışk-ı pür-eser:**

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkar olan aşkın kılıcıyla parça parça olma.

Rüfū-gārī-i vaşl-ı dil-rübādan behre-ver olmaz
O dil kim çāk-çāk-i tīg-i ‘ışk-ı pür-eser olmaz

çāker:

1. **çāker:**

Rübai 10

Mısra: 2

Kul, köle.

Ey hayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek kapuñda kem-ter çāker

çāk-i giribān id-:

1. **çāk-i giribān id-: -en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaka yırtmak.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün
Encām-ı kārī çāk-i giribān idenlerüñ

çāk-sār-ı ceyb ü dāmen:

1. **çāk-sār-ı ceyb ü dāmen: +dür**

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Etek ve gömleğin yırtık yeri.

Hemīşe dest-i hasret çāk-sār-ı ceyb ü dāmendür
Ne mümkün gevher-i esrār-ı ‘ışkı eylemek pinhān

çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām:

1. **çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām:**

Gazel 113

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şan ve şöretin ayak bağını yırtan.

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmağ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

çālāk ü çābük:

1. **çālāk ü çābük:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hareketli ve çabuk.

Rāh-ı ‘amelde şevk ile çālāk ü çābük ol
Evkāt-ı bendegī-i Hüdā' da kesel yeter

çalık:

1. **çalık: +lar**

Gazel 166

Mısra: 8

Delice hareket eden, haşarı.

‘Uşşākı şebihünına gönderdi rakībün
Toğrıldı çalıklar o mehüñ bu seferinde

çalış-:

1. **çalış-:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Çalışmak, çabalamak.

Maḥbüb-ı kulüb olunca zātuñ
Tebdile çalış hele şifātuñ

2. **çalış-:**

Rübai 38

Mısra: 2

Çalışmak, çabalamak.

Ey şekve-tırâz şümi-i baht-ı 'anîd
Şükr-i ni'am-ı Hakk'a çalış olma belîd

3. **çalış-:**

Kaside 8

Mısra: 3

Çalışmak, çabalamak.

Çalış terk-i hestiye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle mahrem

4. **çalış-:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Çalışmak, çabalamak.

Tahşile çalış beâlet itme
İhmâl ile fevt-i fırsat itme

çâpük-i rāh-ı hayā:

1. **çâpük-i rāh-ı hayā:** +y, +dür

Gazel 177

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çevik utanma yolu.

O deñlü çâpük-i rāh-ı hayāydür tab'um
Ki olsa maṭlabı bir bîkr-i fikr-i mestûre

çār:

1. **çār:**

Rûbai 20

Mısra: 3

Dört.

Şer'üñ haremînde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

2. **çār:**

Gazel 104

Mısra: 4

Çare.

Görmedi baḥr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār 'unşurdan şadef

3. **çār:**

Tarih 35

Mısra: 12

Dört.

Ka'betü'l 'Uşşāk tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldu ma'nen ḥaḳ bu kim tarz-ı ğarīb

4. **çār:**

Mesnevi 3

Mısra: 5

"Dört" sayısı.

Çār-dihdür ikincisi hem çār
Çār olmazsa da olur nā-çār

5. **çār:**

Mesnevi 3

Mısra: 6

"Dört" sayısı.

Çār-dihdür ikincisi hem çār
Çār olmazsa da olur nā-çār

6. **çār:-dur**

Mesnevi 5

Mısra: 6

Dört.

Aña muhtācdur ḥavāş u 'avām
İsminüñ çārdur ḥurūfı tamām

çār ol-:

1. **çār ol-:-dı**

Tarih 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Komşu olmak; yakın olmak.

İki târîh iki mışra'dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldu bî-şekk ü mirâ

çâr-dih:

1. çâr-dih:-+dür

Mesnevi 3

Mısra: 5

On dört.

Çâr-dihdür ikincisi hem çâr
Çâr olmazsa da olur nâ-çâr

çâre:

1. çâre:

Gazel 136

Mısra: 4

Çare, çözüm.

O bağ-ı hüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşib oldum

2. çâre:

Gazel 170

Mısra: 9

Çare, çözüm.

Takdîr-i Hâk zühür ider elbette çâre yok
Hâşma muķâbil ol ne virürler cebânete

3. çâre:

Tarih 17

Mısra: 4

Çare, çözüm.

O kân-ı mekremeti tâlibân-ı Mevlâ'dan
Ne çâre çarh-ı siyeh-kâse eyledi mehcür

4. çâre:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Çare, çözüm.

Var mı buña çâre şimdi oldu
İşkuñla derûn sine meşhûn

5. çâre:

Gazel 175

Mısra: 9

Çare, çözüm.

Güm-râh-ı beyâbân-ı gamam çâre kerem yok
Yâ Rab baña Hızır-ı keremüñ râh-ber eyle

6. çâre:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Çare, çözüm.

Şimdengerü oldu var mı çâre
Esrâr-ı nühüfte âşikâre

çâre-resân:

1. çâre-resân:+uñ

Kaside 9

Mısra: 13

Çare ulaştıran, deva yetiştiren.

Ol çâre-resânüñ öñine geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuṭṭa gelüp âhû

çâr-erkân:

1. çâr-erkân:+a

Tarih 9

Mısra: 8

Dört rükun (Doğadaki sıcaklık, soğukluk, nem ve
kuruluk).

Mu'ammer eylesün devletle Hâkḳ ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

çâre-sâz:

1. çâre-sâz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

2. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

3. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

4. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

5. **çāre-sāz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 11

Çare bulan, çare bulucu.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

çarḥ:

1. **çarḥ**:+a

Gazel 38

Mısra: 7

Felek, baht, talih.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrin ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥuccetle

2. **çarḥ**:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Felek, baht, talih.

Sen ḥāk-i rehūnle çarḥa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

3. **çarḥ**:+uñ

Gazel 170

Mısra: 5

Felek, baht, talih..

Rūşen-dilān ezāsına çarḥuñ ḥamūl olur
Gör ‘aḳrebūñ taşalluṭını rūy-ı sā‘ate

4. **çarḥ**:

Gazel 175

Mısra: 6

Felek, baht, talih.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā‘iş
Ey çarḥ dimem saña beni kām-ver eyle

5. **çarḥ**:+a

Gazel 93

Mısra: 4

Felek, baht, talih.

Seni şaff-ı melāyıkde arar ‘uşşāḳ-ı mehcūruñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı āh-ı dilden nerdübān ṭutmış

6. **çarḥ**:+uñ

Gazel 8

Mısra: 1

Felek, baht, talih.

Mey-i iḳbāli çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nīlī kāse-i pūr-zehrler sūkker-nümādur hep

7. **çarḥ**:

Kaside 1

Mısra: 8

Dünya, felek.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

8. **çarh:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Felek, baht, talih.

Hep bir görünür çeşmümüze t̄alib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarh ile mihr ü meh ü kevkeb

9. **çarh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Felek, baht, talih.

Ey çarh nedür yine bu fūrkat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

çarh-ı hüsn:

1. **çarh-ı hüsn:+uñ**

Gazel 176

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik çarkı; güzel sima, güzel yüz.

Şebnem-i nāçiz-veş t̄ab-āver olmak dil muḥāl
Çarh-ı ḥüsnüñ cezbe-i mihr-i cihān-ārāsına

2. **çarh-ı hüsn:+e**

Gazel 133

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik çarkı; güzel sima, güzel yüz.

Ebruvānuñla ruḥuñ fehmi idelüm aḥkāmın
Çarh-ı ḥüsne baḫalum bedr ü hilālüñ görelüm

çarh-ı mu'allā:

1. **çarh-ı mu'allā:+y, +a**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüce dünya.

Na'tüñde incilā ile her nokṭa-i siyāh
Oldı nücüm çarh-ı mu'allāya hem-ḫadem

çarh-ı peymā:

1. **çarh-ı peymā:+sın**

Rübai 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gökyüzünü ölçen.

Naḫş-ı süm-i esbüñ oldı hurşid ü ḫamer
Evvel yeke süvār çarh-ı peymāsın kim

çarh-ı sitem-kār:

1. **çarh-ı sitem-kār:+e**

Gazel 139

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eziyet eden felek.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh t̄alī'e geh çarh-ı sitem-kāre yapışdum

çarh-ı siyāh:

1. **çarh-ı siyāh:+uñ, +a**

Gazel 55

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Siyah kase gibi olan felek, gökyüzü II kahve fincanı;
kara talih, talihsizlik.*

Bir cur'a-i neşāṭına biñ cām-ı ḡam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kīne-sāz olur

çarh-ı siyeh-kāse:

1. **çarh-ı siyeh-kāse:**

Tarih 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kara talih.

O kân-ı mekremeti t̄alibān-ı Mevlā'dan
Ne çāre çarh-ı siyeh-kāse eyledi mehcūr

çarḥ-ı zemîn:

1. çarḥ-ı zemîn:+e

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yeryüzü; dünya.

Berḳ ile ḥande ider vaż'ına ehl-i kibrüñ
Mıhr ü meh şanma tutar çarḥ-ı zemîne güşin

çar-sûda:

1. çar-sûda:

Gazel 28

Mısra: 8

Çarşı, dünya çarşısı.

Heves-kāruñ oldı giryesi bîgâne-i te'sîr
Metâ'-ı kem-neḥar bu çar-sûda zîb-i dükkândur

çar-sû-yı cân:

1. çar-sû-yı cân:+ı

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can çarşısı.

Rûḥ ile ol dem ki Ḥaḳḳ ârâyiş-i ten eyledi
Çar-sû-yı cânı mıhrüñle müzeyyen eyledi

çar-sûy-ı devlet:

1. çar-sûy-ı devlet:+üñ

Gazel 72

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluk çarşısı.

‘Âkıbet fersûde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çar-sûy-ı devletüñ çok kām-gārın görmüşüz

çar-sûy-ı kâbiliyyet:

1. çar-sûy-ı kâbiliyyet:+de

Gazel 88

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kabiliyet çarşısı.

Dürr-i güftârından añlar ‘arîfûñ sermâyesin
Çar-sûy-ı kâbiliyyetde olan gevher-şinâs

çar-ümmühât:

1. çar-ümmühât:

Kaside 4

Mısra: 8

Dört ana unsur (Ateş, su, toprak, hava).

Gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû‘âtsın
Vaż'-ı mislünde ‘aķım olsa n'ola çar-ümmühât

çar-yâr:

1. çar-yâr:+dur

Kaside 5

Mısra: 14

Dört dost, dört halife (Hz. Ebubekir, Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali).

Ol şehriyâr-ı ḥıṭṭa-i dîn-i metin kim
Erkân-ı kaşr-ı şer‘i anuñ çar-yârdur

çâşnî-i hâl:

1. çâşnî-i hâl:

Gazel 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Derd lezzeti.

Çâşnî-i hâl zevḳ-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didâra nisbetle behişt A‘râf olur

çâşnî-i zehr ü kând:

1. çâşnî-i zehr ü kând:+ı

Tarih 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zehir ve şekerin tadı.

Bâtılı ḥaḳdan mezâḳ-ı şer‘ ile temyîz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü kândı ‘ilm ile

çehâr:

1. çehâr:

Kıt'a 4

Mısra: 4

Dört.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

çek:

1. çek:-mez

Gazel 47

Mısra: 9

Katlanmak, tahammül etmek.

‘İşk ehli vücüd kaydı çekmez
Divâne olan kabâyı neyler

2. çek:

Tahmis 2

Mısra: 16

İçmek, yudumlamak.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

3. çek:-di

Gazel 11

Mısra: 9

Katlanmak, tahammül etmek.

Sineye kim çekdi sen mâhı sipihr-âsâ ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

4. çek:-me

Gazel 115

Mısra: 14

Çekmek.

Şeh-râh-ı maḥabbetde şitâb eyle Nesibâ
Endişesini çekme şakın şîb ü firâzuñ

5. çek:-me

Tahmis 2

Mısra: 17

Çekmek.

Agyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men‘ eyleme ki cânı mı var kâtilümüzdür

6. çek:-di

Gazel 213

Mısra: 2

Çekmek.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavs-i kuzah iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

7. çek:-en

Gazel 126

Mısra: 2

Çekmek.

N'ola râğbet olmasa Âb-ı Hızr'a şarâb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la‘l-i yâri çeken hayâtını terk iderse de gam
degül

8. çek:-di

Gazel 213

Mısra: 4

Çekmek, çıkarmak (kılıç).

Atup şâh-ı gama burc-ı felekden sâ‘ika topın
Sipâh-ı guşsa üzre berķ-ı tîğ-ı bî-amân çekdi

9. çek:-emez, -ler

Gazel 53

Mısra: 11

Katlanmak, tahammül etmek.

Çekemezler sitem-i zülfünü mânend-i Nesib
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

10. çek:

Tahmis 3

Mısra: 10

Çekmek (kılıç).

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğünden alma ey ḥūnı

11. çek-:-dū, -m

Gazel 139

Mısra: 5

İçmek, yudumlamak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i ḥicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

12. çek-:-en

Gazel 5

Mısra: 3

İçmek, yudumlamak.

Bulurdı 'ömr-i ebed atresin çeken rindān
Mey-i lebūñden eger olsa feyz-yāb şarāb

13. çek-:-üüp

Gazel 62

Mısra: 7

Katlanmak, tahammül etmek.

Çeküp nık ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'al-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

14. çek-:-me

Gazel 22

Mısra: 9

Katlanmak, tahammül etmek.

Çekme am ey Nesīb-i nā-sere-kār
Gūş-ı cāna irişdi çünki nüvīd

15. çek-:-me

Gazel 128

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Ber-murādī ber-arafdur çekme āzār-ı aleb
Baḥt-ı bed-ālī' zebūn cānāna ser-keşdür gönül

16. çek-:-er

Gazel 170

Mısra: 14

Katlanmak, tahammül etmek.

Füratde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āgūş-ı ḥasrete

17. çek-:-er, -üz

Gazel 91

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

18. çek-:-er

Gazel 45

Mısra: 1

Katlanmak, tahammül etmek.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadīķ-ı ḥulūş-kārum var

19. çek-:-er

Gazel 53

Mısra: 12

Katlanmak, tahammül etmek..

Çekemezler sitem-i zülfüñi mānend-i Nesīb
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

20. çek-:-er

Gazel 195

Mısra: 6

Çekmek.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥterān
'Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş'ali

21. çek-:-mez, -se

Rūbai 16

Mısra: 3

Çekmek.

Hālüm nic' olur rûz-ı cezâ çekmezse
Kilk-i keremün nâme-i 'işyânuma haţ

22. **çek:-il, -ür**

Gazel 156

Mısra: 6

Örtmek, kapatmak.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aķmer gül-i rûyına hayâdan

23. **çek:-e**

Gazel 126

Mısra: 5

Çekmek (kılıç).

Ne zamân ki hışm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tiĝını
Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiĝ ü verem
degül

24. **çek:-er**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Katlanmak, tahammül etmek.

Cânânsuz olan hayâta 'âşık
'Âlemde çeker kemâl-i haclet

25. **çek:-me**

Gazel 159

Mısra: 5

Katlanmak, tahammül etmek.

Ĝam u şâdî elemin çekme ki zîrâ dehrün
Ĝam-ı ferdâsı unutturdu şafâ-yı düşün

26. **çek:-di**

Gazel 213

Mısra: 10

(kucaĝa) almak.

Girüp zîr-i liķâf-ı ĝoncaya bād-ı şabâ güyâ
Perî âĝûşa bir maķbûb-ı hûb-ı dil-sitân çekdi

27. **çek:-di**

Tarih 9

Mısra: 6

Emir vermek.

İdüp sūr-ı hıtân maķdümü Şadre'd-dîn Efendi'ye
Ziyâfet eyledi h'ân-ı kerem çekdi emîrâne

çekide:

1. **çekide:**

Gazel 178

Mısra: 12

Damlamış.

Hâl ü ruķı şanma ķalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokķa çekide

çemen:

1. **çemen:+ler, +de**

Gazel 3

Mısra: 3

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Alur ârāmumı cûlar gibi ĝayret çemenlerde
Şalındukķa sen ey gül ĝayr ile serv-i çemen-âsâ

2. **çemen:+ü, +m, +den**

Gazel 144

Mısra: 4

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Ol bāĝ-ı bahāyam ki degül pā-zede şaķnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

3. **çemen:+de**

Gazel 213

Mısra: 5

Bahçe.

Çemende zulm-i hârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin ĝuş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

4. **çemen:+de**

Gazel 146

Mısra: 5

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Bir serve mâyilem ki çemende cemâline
Cûlar nezâre itmede çeşm-i habâbdan

5. **çemen:+de**

Gazel 33

Mısra: 6

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbülü şavulmuş bu çemende hâr u has var

6. **çemen:+de**

Gazel 67

Mısra: 8

Bahçe, yeşillik yer, çimen..

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden
Çemende her giyeh hem-ğadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

7. **çemen:**

Gazel 10

Mısra: 5

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

8. **çemen:**

Gazel 10

Mısra: 5

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

9. **çemen:+de**

Gazel 33

Mısra: 6

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbülü şavulmuş bu çemende hâr u has var

10. **çemen:+de**

Tahmis 3

Mısra: 8

Bahçe, yeşillik yer, çimen.

Çemende zâhir itdi nâr-ı pinhânın kıranfüller

çemen-i dil:

1. **çemen-i dil:**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesi.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma‘şiyet olsa

çemen-i nazm-ı dil-âvîz:

1. **çemen-i nazm-ı dil-âvîz:+e**

Gazel 68

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gönül çalan şiirler.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesîb
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

çemenistân-ı ma‘ânî:

1. **çemenistân-ı ma‘ânî:**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anlamların bahçesi.

Cihân-ı ma‘rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma‘ânîsi bağ-ı ‘ışka mesîre

2. **çemenistân-ı ma‘ânî:+si**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Anlamaların bahçesi.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tâkî
Çemenistân-ı ma'anîsi bâğ-ı 'ışka mesîre

çemenzâr:

1. çemenzâr:

Gazel 213

Mısra: 1

Çimenlik.

Çemenzâr üze ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavs-i kızağ iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

çemenzâr-ı behişt:

1. çemenzâr-ı behişt: +e

Gazel 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

Değişmezdi çemenzâr-ı behište gülşen-i küyuñ
Gül-ı rüyuñ eger manzûr-ı çeşm-i hûr-ı 'ın olsa

çemen-zâr-ı firâk:

1. çemen-zâr-ı firâk: +a

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılığın çimenliği.

Dûd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değüldür de nedür

çenâr:

1. çenâr:

Gazel 157

Mısra: 5

Çınar ağacı (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Çün çenâr ateş-i reşk ile yağar şimşadı
Gülşene serv-i kadûñ olsa eger sâye-figen

2. çenâr:

Gazel 203

Mısra: 7

Çınar ağacı (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Kebâb olur tütüşüp çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstülh'ânımuza

çend:

1. çend:

Tarih 18

Mısra: 4

Birkaç.

Qadrini 'âleme tefhîm içün ol dâñanuñ
Çend rûz itmîş idi gayrı mühim-sâz kazâ

çeng-i zühre:

1. çeng-i zühre:

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zühre yıldızının sazı.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şit-i tabl u sürnâ tâ gûş-ı Keyvân'a

çerâğ:

1. çerâğ: +ı, +n

Tahmis 3

Mısra: 10

Çıra, kandil, mum.

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda câ-be-câ güller

2. çerâğ: +ı, +n

Gazel 90

Mısra: 6

Çıra, kandil, mum.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâhun-zen olmazmîş
Çerâğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnâk

çerāğ ol-:

1. çerāğ ol-:-di

Rübai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çıra, kandil, mum olmak.

Ey şāh-ı nesağ-sāz-ı eḳālīm-i belāğ
Oldı ḥaremünde mihr ü meh iki çerāğ

çerāğān:

1. çerāğān:

Tarih 9

Mısra: 3

Kandiller.

Çerāğān zīnetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemīn işrākda ḡālib görindi heft-eyvāna

çerāğ-ı mihrveş:

1. çerāğ-ı mihrveş:

Tarih 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güneş kandili misali.

Çerāğ-ı mihrveş zerrīn ‘alem tābān idi el-ḥaḳḳ
Zīyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

çerāğ-ı seher-mānde:

1. çerāğ-ı seher-mānde:+y, +e

Gazel 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gitmiş olan seherdeki kandil.

Döner bir çerāğ-ı seher-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfītāb

çeşm:

1. çeşm:+ü, +m, +e

Gazel 49

Mısra: 6

Göz.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḡayālūñ daḡi tenhā mı gelür

2. çeşm:+ü, +m, +e

Gazel 50

Mısra: 10

Göz.

Nesībā ḡasret-i Rüm ile Mısr içre dil-efḡāram
Ki her bir berg-i ḡurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

3. çeşm:+ü, +m

Gazel 53

Mısra: 1

Göz.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni aḡlatma yeter

4. çeşm:+i

Gazel 80

Mısra: 3

Göz.

Cüst ü cüyūñla senüñ ey çeşmi āḡū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok ḡāmūna çıkmış inmişüz

5. çeşm:+i, +nüñ

Gazel 152

Mısra: 4

Göz.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayrılamaz ḡamzesi ḡıç yanından

6. çeşm:+i

Gazel 205

Mısra: 3

Göz.

İdüp ḡasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi ‘uşşāk-ı bī-tāḡati

7. **çeşm:**

Rübai 19

Mısra: 4

Göz.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sīnesinde her dāğ

8. **çeşm:**+üñ, +de

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Göz.

Çeşmünde olan rumüz-ı nāza
Zer dīde nighle tercemānsın

9. **çeşm:**+ü, +m

Gazel 44

Mısra: 6

Göz.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre değüldür de nedür

10. **çeşm:**+ü, +müz, +e

Tahmis 2

Mısra: 9

Göz.

Hep bir görünür çeşmümüze t̄alib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

11. **çeşm:**+ü, +m, +i

Gazel 11

Mısra: 8

Göz.

Çeşmümi ḥasret-keş-i dīdār-ı ḥ‘āb itdūñ bu şeb
Va‘d-i bī-encām-ı teşrif-i durūguñla benüm

12. **çeşm:**+ü, +m

Kıt'a 8

Mısra: 4

Göz.

Merām-ı vaşla vāşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rūd itdüm aḥar çeşmüm yaşı şām u şehir şimdi

13. **çeşm:**+i

Tarih 11

Mısra: 4

Göz.

Eyledi şām'da maḥdümına bir sūr-ı ḥitān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelüñ

14. **çeşm:**+i

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Göz.

Ey milket-i ḥüsne şāh-ı bī-dād
V'ey çeşmi iden kazāya imdād

15. **çeşm:**+üñ

Gazel 47

Mısra: 8

Göz.

Āhüya gıdā olur mı ‘uşfur
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

16. **çeşm:**+üñ

Gazel 55

Mısra: 1

Göz.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz olur
Diller terāne-senc-i sürūd-ı niyāz olur

17. **çeşm:**+ü, +m

Gazel 102

Mısra: 5

Göz.

Dükendi hûn-ı dil ammâ ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķır olsa dağı olmaz kerim ihsândan fâriğ

18. **çeşm**:+üñ

Gazel 186

Mısra: 8

Göz.

Güle bülbül nigâh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmün gibi sihr-âferin olsa

19. **çeşm**:+ü, +m, +de

Gazel 199

Mısra: 6

Göz.

Dîdârûnı dil vâkı'asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrün ile h'ab mı kaldı

çeşme-i kevser:

1. **çeşme-i kevser**:+den

Rûbai 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kevser (. Cennette bir nehir veya havuz) çeşmesi.

Ey sāğar-ı derdün baña sükkerden lezîz
Şîrin suhanuñ çeşme-i Kevser'den elez

2. **çeşme-i kevser**:+de

Rûbai 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kevser (. Cennette bir nehir veya havuz) çeşmesi.

Cibril ziyâretün murâd itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzû

çeşmeş:

1. **çeşmeş:**

Gazel 21

Mısra: 1

Gözleri.

Be bezm-i işve çeşmeş râ çü nûş-ı cām-ı nâz efted
Hezārān çāk-i der-ceyb ü giribān-ı niyāz efted

çeşm-i bâz:

1. **çeşm-i bâz**:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Pazının gözü.

Ey dil rızā-yı ilâhiye 'âzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sîne meded çeşm-i bâzum ol

çeşm-i cāna:

1. **çeşm-i cān**:+a

Gazel 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Can gözü.

Peri-veş dîdeden ey bi-vefā āhir nihān olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

çeşm-i çarh-ı kebūd:

1. **çeşm-i çarh-ı kebūd:**

Gazel 205

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mavi gökyüzünün gözü.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebūd āfeti
Hilāl eylemiş teb o meh-ţal'ati

çeşm-i đarir:

1. **çeşm-i đarir**:+e

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Görmeyen göz.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı haţı cilā-dih-i ebşār
Nümûde itmede tā lâ-mekānı çeşm-i đarire

çeşm-i devrân:

1. **çeşm-i devrân:**

Tarih 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyanın gözü.

Sen ferîdü'd-dehrsın zât-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm ile

çeşm-i dil:

1. **çeşm-i dil: +ü, +ñ, +de**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Kesretde gör yegânegi-i rāh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

2. **çeşm-i dil: +den**

Gazel 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyāya bakup ḥaḳḳ ile ḥōd-bīn olmaz

3. **çeşm-i dil: +e**

Gazel 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Celāl-i ḥüsni ḥayālın kırmaz muṭāla'aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

çeşm-i dü:

1. **çeşm-i dü:**

Tarih 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İki göz.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tā Hemedân'a

çeşm-i fettân:

1. **çeşm-i fettân: +dur**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fitne çıkaran göz.

Diyâr-ı şabrı tārâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklîm-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

2. **çeşm-i fettândur: +dur**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fitne çıkaran göz.

Diyâr-ı şabrı tārâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklîm-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

çeşm-i füsûn-kâr:

1. **çeşm-i füsûn-kâr:**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyüleyici göz.

Bulurdı ruḥşat-ı nezzâre-i germ ol gül-i ḥüsne
Nigâh-ı 'âşıka çeşm-i füsûn-kâr olmasa mâni'

çeşm-i ḥabâb:

1. **çeşm-i ḥabâb: +dan**

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Su kabarcığının gözü.

Bir serve mâyilem ki cemende cemâline
Cûlar neẓâre itmede çeşm-i ḥabâbdan

çeşm-i ḥünî:

1. **çeşm-i ḥünî: +si, +n, +den**

Gazel 88

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kanlı göz.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz hūna sîr
Çeşm-i hūnīsinden it rahmin o bî-dāduñ kıyās

çeşm-i hūnîn:

1. **çeşm-i hūnîn:**+i, +müz, +i

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kanlı göz.

Fıkr-i rüyuñla dili ğarķa-i nūr eylemişüz
Çeşm-i hūnīnimüzi maṭla‘-ı hūr eylemişüz

çeşm-i intizār-ı mübtelā:

1. **çeşm-i intizār-ı mübtelā:**+lar, +dan

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin gözlerini tutkun bekleyen.

Ser-i kūyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelālardan
Zemīn-i reh-güzāruñ ser-be-ser āyīne zār olmuş

çeşm-i kalb:

1. **çeşm-i kalb:**+ü, +m, +den

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kalp gözü.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbünden remed
Ben ğarībe dergehünden ğayrı yokdur müstened

çeşm-i mäh:

1. **çeşm-i mäh:**+ı

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ay gibi parlak göz.

Żiyā-yı kûbbe-i pür-nûrî mihri itdi münevver
Şu‘ā‘-ı zer-‘alemi çeşm-i mähî eyledi hîre

çeşm-i maḥmûr:

1. **çeşm-i maḥmûr:**+a

Gazel 177

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süzgün, baygın bakışlı göz.

‘Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Helâldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmûra

çeşm-i meh ü mihir:

1. **çeşm-i meh ü mihir:**+e

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ay ve güneşin gözü.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

çeşm-i mest:

1. **çeşm-i mest:**

Gazel 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahmur, baygın bakan göz.

Güvāh-ı da‘vî-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra
O çeşm-i mest ise maḥbûletü’ş-şehāde degüldür

2. **çeşm-i mest:**+i

Gazel 176

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mahmur, baygın bakan göz.

Fitne-i memlûk nigāh-ı dil-firîbümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da‘vāsına

çeşm-i mestüñ:

1. **çeşm-i mestüñ: +uñ**

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahmur/baygın göz.

Destine düş ne virür gamze nigh tığ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

çeşm-i nâ-müselmân:

1. **çeşm-i nâ-müselmân: +uñ**

Gazel 116

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kafir göz.

Ben olmadum yalıñuz dil-figâr-ı müjgânuñ
Cihân helâkidür ol çeşm-i nâ-müselmânüñ

çeşm-i pür-hün:

1. **çeşm-i pür-hün: +a**

Gazel 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kan ağlayan göz.

Düşer hayâl-i ruñı gâh çeşm-i pür-hûna
O berg-i gül gibi kim sâğar-ı şarâba girer

çeşm-i siyeh-kâr:

1. **çeşm-i siyeh-kâr: +dan**

Gazel 68

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Günahkar göz.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i ğaddârdan elbette himâyet gelmez

çeşm-i ter:

1. **çeşm-i ter: +i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yaşlı göz.

Hasretle revân oldı yine eşki Nesib'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

çeşm-i zâhir-bîn:

1. **çeşm-i zâhir-bîn:**

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir şeyin sadece dış yüzünü gören göz.

Nigâh-ı 'âkıbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şişe-pâre şan'at ile dūr-bîn olmaz

çevir:-

1. **çevir:-me**

Gazel 36

Mısra: 9

Bir şeyin yönünü değiştirmek.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesib
Yâr ile rû-be-rû olacağı hâlümüz mi var

çiçek:

1. **çiçek: +den**

Tarih 32

Mısra: 3

Çiçek hastalığı.

O bāğ-ı ma'delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdın dā'imā şıhhatle Mevlâ pâyidâr itsün

çiçek aç:-

1. **çiçek aç:-dı**

Tarih 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çiçeklenmek. (Tahta çıkmak bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rūzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

çide:

1. **çide:**

Gazel 122

Mısra: 1

Toplanılmış.

Bu hârzâr-ı ‘alâyıkda çide dāmān ol
Tutarsa Hızr daḡi dāmenüñ gürizān ol

çin çin ol-:

1. **çin çin ol-:-up**

Gazel 127

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Büklüm büklüm (sevgilinin saçının lüle lüle olması bağlamında).

Gāhī yüzine güldi gehī çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruh-ı al al-ı gül

çin ü cebin:

1. **çin ü cebin:**

Gazel 162

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Alın kırışıklığı.

Nesimden yeme mevc-i haṭar zuhūr itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür eḡibbāda

çin-i cebin:

1. **çin-i cebin:**

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alın kırışıklığı.

Niçün çin-i cebin izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol hürşid-rū nev-rūzdur şimdi

çirkin:

1. **çirkin:**

Gazel 79

Mısra: 2

Çirkin, hoş olamayan.

Sine şāfā ne ġazab lāzıme-i kīn olmaz
Āyine zişt-i timsāl ile çirkin olmaz

çi-süd:

1. **çi-süd:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ne fayda!

Ammā çi-süd geçdi dem-i nev-bahār-ı ‘ömr
Çün mevsim-i harif irişdi dem-i herem

çık-:

1. **çık-:-mı**

Gazel 80

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirtmek.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

2. **çıkça:-sa**

Kıt'a 12

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirtmek.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıkça ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslām

3. **çık-:-ma, -dı**

Gazel 209

Mısra: 5

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirtmek.

Taḡkika çıkmadı ġam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ġamuñ çok resā’ili

4. **çık:-sa**

Gazel 180

Mısra: 1

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Yine cānāne çıkısa cilvegāh-ı nāza ‘id olsa
Raķīb-i nā-muvāfıķ ğam gibi ammā ba‘id olsa

2. **çık:-mış**

Gazel 80

Mısra: 10

Çıkmak, yükselmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmıř inmiřüz

3. **çık:-ar**

Gazel 197

Mısra: 9

Çıkmak.

Çıķar biñ řāneka’llah her şarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī ğāhī

4. **çık:-ar**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Çıkmak.

Ħayfā ki ğül-i nefis beni itdi ğüm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkār řāh-rāh iken

5. **çık:-ma, -da**

Gazel 3

Mısra: 2

Ayrılmak.

Gözüm-den eşk-i şasret düşmede naķř-ı cihān-āsā
Göñülden fikr-i vuşlat çıķmada ümmid-i cān-āsā

6. **çık:-mış**

Gazel 80

Mısra: 8

Ulaşmak.

Meyl-i ebrüdan geçüp dil-beste olduķ kāmete
Dersümüz řimdi elifdür nūna çıķmıř inmiřüz

7. **çık:-duķ, -ça**

Gazel 204

Mısra: 10

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Nesibā söyledüķçe şab‘uñuñ ĥüsni füzün oldu
Ne ĥāletdür bu kim çıķduķça gevher kān güzellendi

8. **çık:-maz**

Gazel 100

Mısra: 9

Çıkmak.

Ħayāl-i la‘li çıķmaz ĥātırımdan
K’ider maĥmūr olan peymāneden ĥazır

9. **çık:-sa, -ñ**

Gazel 142

Mısra: 2

Çıkmak, yükselmek..

Eger nüĥ-kürsi-i eflāke çıķsañ ādem olmazsın
Reh-i ‘iřķ içre vā‘iz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

10. **çık:-duķ**

Gazel 190

Mısra: 4

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Sevdā-ger-i metā‘-ı ğamuz sūd bilmezüz
Çıķduķ bu ārzüyla ğurbet diyārına

11. **çık:-ar, -up**

Gazel 126

Mısra: 3

Ortaya çıkmak, meydana gelmek, belirmek.

Çıķarup miyāne-i sūķ-ı vuřlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Ɣulzüm-i ‘ışƔdur görinen bu dîdede nem
degül

12. **çık:-mış**

Gazel 80

Mısra: 1

Çıkmak, yükselmek.

‘ışƔ ile biz pāye-i mecnūna çıkmıř inmiřüz
Ĥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmıř inmiřüz

13. **çık:-mış**

Gazel 80

Mısra: 2

Çıkmak, yükselmek.

‘ışƔ ile biz pāye-i mecnūna çıkmıř inmiřüz
Ĥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmıř inmiřüz

14. **çık:-mış**

Gazel 80

Mısra: 6

Çıkmak.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiğ-i āh ile
Rismān-ı Ɣurra-i şeb-gün'a çıkmış inmişüz

15. **çık:-mış**

Gazel 174

Mısra: 2

Çıkmak..

Ser-i zerrīn-‘alem ol Ɣubbe-i vālā-yı ĥađrāda
Ucı bīrūna çıkmıř řem‘dür fānūs-ı mināda

çık:-

1. **çık:-ur**

Gazel 152

Mısra: 10

Açığa çıkarmak. Ortaya çıkarmak.

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesīb
Ne Güherler çıkarur şab‘-ı dür-efřānından

2. **çık:-ur**

Tarih 31

Mısra: 13

Çıkarmak.

Evvel çıkarur tuĥfe-i ma‘yübeyi tüccār
En řoñra gelür kāle-i kem-yāb miyāna

çoğal:-

1. **çoğal:-maz**

Gazel 181

Mısra: 7

Çoğalmak, artmak..

Tekerrür ile çoğalmaz ĥaƔıƔat-i vāĥid
Ruĥām muğallaşa-kār-ı řümāra aldanma

çok:

1. **çok:-dan**

Gazel 27

Mısra: 9

(-dan) çok zaman önce.

Göñül çokdan ‘ubūr eylerdi menzilgāh-ı fāniden
Ümīd-i vuřlatuñ ey řāh-ı mülk-i ‘işve zührendür

çok:

1. **çok:**

Gazel 14

Mısra: 9

Çok, fazla.

Ser-ĥ‘ān-ı ğam-ı ‘ışƔda çok ‘işret olındı
Ey dil bize ĥaƔƔ-ı nemek ü nānı ĥelāl it

2. **çok:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Çok, fazla.

Fuřarā içre nice ricāl gördük
Çok fırça-i ehl-i ĥāl gördük

3. **çok:**

Kaside 2

Mısra: 1

Çok, fazla.

Na'tûn yolında çok midur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

4. çok:

Gazel 108

Mısra: 7

Çok, fazla.

Meşhûrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti ğaddâr olanlaruñ

5. çok:

Gazel 108

Mısra: 13

Çok, fazla.

Çok görmüşüz vukû'ını 'âlemde ey Nesîb
Hızlân olur 'avâkıbı mekkâr olanlaruñ

6. çok:

Gazel 175

Mısra: 3

Çok, fazla.

Ey şüh şebistân-ı 'adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

7. çok:

Gazel 147

Mısra: 5

Çok, fazla.

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

8. çok:

Gazel 209

Mısra: 6

Çok, fazla.

Tahkîka çıkmadı gam u hicrûn netîcesi
Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resâ'ili

9. çok:

Kıt'a 24

Mısra: 4

Çok, fazla.

Hâmûşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

10. çok:

Kaside 2

Mısra: 11

Çok, fazla.

Rif'atle olsa ğâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muhteşem

11. çok:

Gazel 72

Mısra: 4

Çok, fazla.

'Âkıbet fersûde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-sûy-ı devletüñ çok kâm-gârın görmüşüz

12. çok:

Gazel 209

Mısra: 7

Çok, fazla.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı 'ışkuñ mesâ'ili

13. çok:

Gazel 56

Mısra: 8

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Figân ki tîğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

14. çok:

Gazel 72

Mısra: 8

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

15. **çok:**

Gazel 80

Mısra: 4

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Cüst ü cüyūñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

16. **çok:**

Gazel 81

Mısra: 7

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Eylemiş çok şāh-ı hüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ ‘abd-i şadaḳat-kāriyuz

17. **çok+dur**

Gazel 109

Mısra: 1

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan sıfat.

Çokdur belāsı meyl-i cüvānān idenlerüñ
Rāh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

18. **çok:**

Gazel 89

Mısra: 3

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşāḳı yaksa çok midur
Heft düzaḥ nār-ı ‘ışḳı Ḥaḳ'dan oldu bir ḳabes

19. **çok:**

Gazel 89

Mısra: 13

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Ney gibi elvān-neḡam olsam Nesībā çok midur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

20. **çok:**

Gazel 95

Mısra: 4

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikār olmuş

21. **çok:**

Gazel 133

Mısra: 5

Birçok, bir hayli anlamlarında kullanılan zarf.

Neşve-i sāḡar-ı hicrān ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālüñ görelüm

22. **çok+dur**

Gazel 3

Mısra: 9

Çok, fazla.

Saḡa māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz ‘āşık-ı şādık Nesīb-i nā-tüvān-āsā

23. **çok:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Çok, fazla.

Ġayra ne güne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir ‘aṭā vü raḡmeti çok pādīşāh iken

24. **çok:**

Gazel 80

Mısra: 4

Çok, fazla.

Cüst ü cüyūñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

25. **çok:**

Tarih 30

Mısra: 4

Birçok, bir hayli anlamındaki belgisiz sıfat.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdüñ çok fuḥl-i hūş-mendi ‘ilm ile

çü:

1. **çü:**

Kaside 1

Mısra: 4

Gibi, benzer.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hūr

2. **çü:**

Gazel 122

Mısra: 6

Gibi, benzer.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma‘nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

3. **çü:**

Kaside 2

Mısra: 6

*Ki bağlacı gibi kullanılmıştır, bir önceki beyitle
anlamsal bağlantı kurmuştur.*

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihüñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḥ-dem

4. **çü:**

Rübai 42

Mısra: 2

Gibi, benzer.

Sevdā-yı ḥaṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

5. **çü:**

Kaside 10

Mısra: 16

Çünkü.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüsha-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehm iden zevāta serire

6. **çü:**

Gazel 172

Mısra: 5

Çünkü.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zī-şūḥunun ārām mümkün mi dükānında

9. **çü:**

Tarih 33

Mısra: 6

Çünkü.

Şadef-i ḳabr-i güzinin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

10. **çü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Bu sebeple, bu vesileyle anlamına gelen edat.

Bīgāne çü bād ider perişān
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

11. **çü:**

Gazel 21

Mısra: 1

"Gibi" edatı.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nūş-ı cām-ı nāz efted
Hezārān çāk-i der-ceyb ü girībān-ı niyāz efted

çüb:

1. **çüb:**

Rübai 43

Mısra: 1

Ağaç.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

çün:

1. **çün:**

Gazel 41

Mısra: 5

Çünkü.

O şûh gelse kaçan çün bahâr u berd-i ‘acû
Rakîb bezmümüze ibtidâ gelür görünür

2. çün:

Gazel 35

Mısra: 2

...den sonra.

Kelâm-ı halkı gûş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür meḥâmiddür

3. çün:

Gazel 14

Mısra: 11

Çünkü.

Çün kuḥl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni ḥâk-i ḳâdem-i ehl-i kemâl it

4. çün:

Gazel 127

Mısra: 3

Çünkü.

Âğûş-ı bîkr-i gıncada gördi şabâyı çün
Oldı o ḥaclet ile ser-efgen nihâl-i gül

5. çün:

Gazel 131

Mısra: 5

Çünkü.

Çün zuhûr-ı ḥikeme vâsiṭadur ‘âlemde
Olsa Loḳmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı ḳalem

6. çün:

Gazel 158

Mısra: 1

Çünkü.

İstikâmet mümteni‘dür çün ḥaṭ-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ṭab‘-ı kec-reftârdan

7. çün:

Gazel 192

Mısra: 9

Çünkü.

Nesîbâ za‘f-ı hicrânıyla hem çün berggâh oldum
Tecellâ-yı cemâl-i yâre ṭâḳat ḳanda ben ḳanda

8. çün:

Kaside 2

Mısra: 16

Çünkü.

Ḥüsni-i ‘amel deminde olur ḳudretüm ‘adîm
Zür-âverem günâhda çün zayğam-ı ecem

9. çün:

Gazel 9

Mısra: 4

Çünkü.

Zulmet-fezâ olur yine âh-ı ḥazîn sañâ
Çün perde-i seḥâb

10. çün:

Gazel 143

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ḥüzni ü şâdiden nedür bu infi‘âl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvâl-i ‘âlem çün ḥayâl ü ḥ‘âb iken

11. çün:

Gazel 67

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Gerekdür sūz-ı sîne-dâg-ı dil te’sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

12. çün:

Gazel 155

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Tâ haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

13. çün:

Kıt'a 12

Mısra: 3

Çünkü.

Çün evvel-i dîn zāhir olupdur o taraftan
Çıkşa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslām

14. çün:

Gazel 77

Mısra: 4

Çünkü.

Aña kim çün hûn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Tarîḳ-ı 'ışḳda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

15. çün:

Gazel 81

Mısra: 3

Çünkü.

Geh semend-i nāzınıñ pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnûn-ı nigāh-ı çeşm-i siḥr-āşāriyuz

16. çün:

Gazel 206

Mısra: 3

Çünkü.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivā-yı Ḥaḳḳ
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā'ya nev'-i insānı

17. çün:

Rûbai 61

Mısra: 3

Çünkü.

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyâyı kanā'at-pîşe

18. çün:

Gazel 131

Mısra: 9

Çünkü.

Deheninden geh olur zehr aqıdur çün şu'bân
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesîḥā-yı qālem

19. çün:

Gazel 171

Mısra: 2

Çünkü.

Dilberde vefā şime cefā 'āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

20. çün:

Kaside 2

Mısra: 3

Çünkü.

Çün 'ālemine rahmet-i Ḥaḳḳ oldı maḳdemüñ
Sāyeñden oldı behre rübā 'ālem-i 'adem

21. çün:

Kaside 2

Mısra: 4

Çünkü.

Ammā çi-sûd geçdi dem-i nev-bahār-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḥarîf irişdi dem-i herem

22. çün:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Çünkü.

Âteş-i qahruñ yıkar a'dāyı çün nār-ı seḳar
Nazra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri ābād ider

23. çün:

Gazel 157

Mısra: 5

Çünkü.

Çün çenâr ateş-i reşk ile yaķar şimşâdı
Gülşene serv-i ķadûn olsa eger sâye-figen

24. **çün:**

Gazel 34

Mısra: 7

Çünkü.

Dâmen-keş isem kâr-ı cihândan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bağ-ı fenâda semerümdür

25. **çün:**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Çünkü.

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ħarâb-ı diyâr-ı Rûm

26. **çün:**

Tarih 19

Mısra: 2

Çünkü.

Ķazâ-yı Ħaķķ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

27. **çün:**

Tarih 24

Mısra: 2

Çünkü.

Ħâcî Ħasan şâhib-i ħayr u şalâh
Eyledi bu cāmi'e çün ibtidâ

28. **çün:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Çünkü.

Gâhî nesîm-i fikr-i kerem kim vezân olur
Feyz-i neşât u ħandede çün verd-i aĥmerem

29. **çün:**

Tarih 29

Mısra: 1

Çünkü.

Çün itdi zuhûr irâde-i Rabb-i Şamed
Pâyâna irişdi 'ömr-i ħ'âherde 'aded

30. **çün:**

Gazel 123

Mısra: 8

Çünkü.

Eyle izhâr-ı şafâ-yı dilûn 'aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün 'amel-i ħakkâk ol

31. **çün:**

Gazel 203

Mısra: 7

Çünkü.

Kebâb olur tutuşup çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüħ'ānumuzı

çünkü:

1. **çünkü:**

Gazel 22

Mısra: 10

Çünkü.

Çekme ħam ey Nesîb-i nâ-sere-kâr
Güş-ı cāna irişdi çünkü nüvîd

2. **çünkü:**

Gazel 206

Mısra: 5

Çünkü.

Ķabûl-i şirket itmez çünkü te'sîrat Ħaķķ'un'dur
Şuver âyînesinde ħüsn-i Ħaķ'dur cezb iden cānı

3. **çünkü:**

Tarih 5

Mısra: 6

Çünkü.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre ḥuṣūl

4. **çünkü:**

Gazel 207

Mısra: 7

Çünkü.

Sürür u ğam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-i ḥikmet güşda bir pirden ḳaldı

2.3.5. D

da:

1. **da:**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Bağlama edatı.

Ḳābe Ḳavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı ‘izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

2. **da:**

Rübai 37

Mısra: 1

Bağlama edatı.

İslāh-pezir olmasa da nefs-i ‘anīd
Luṭf-ı ezeliden itmezüz ḳaṭ‘-ı ümīd

3. **da:**

Gazel 9

Mısra: 1

Bağlama edatı.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümīn saña
Mānend-i āfitāb

4. **da:**

Gazel 79

Mısra: 11

Bağlama edatı.

Fürḳat-i la‘l-i leb ü sīne-i cānāna da dil
Māyil-i gönca-i gül nāzır-ı nesrīn olmaz

5. **da:**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

6. **da:**

Gazel 129

Mısra: 16

Bağlama edatı.

Tamām-ı şüret ü sīretde bī-bahāne imiş
Cemāl-i pāki gibi ḥulḳı da Nesīb güzel

7. **da:**

Gazel 176

Mısra: 9

Bağlama edatı.

Murğ-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āḥir Nesīb
Şayd olur elbette dām-ı zülf-i müşk-āsāsına

8. **da:**

Gazel 182

Mısra: 10

Bağlama edatı.

Ḥaḳḳā nazīrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iḳlīm-i Berber'e

9. **da:**

Gazel 196

Mısra: 4

Bağlama edatı.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekīb ü şabr
Āḥ u fiğān da ḳalmadı tāb u tüvān gibi

10. **da:**

Gazel 154

Mısra: 5

Bağlama edatı.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkün gide serden

11. **da:**

Gazel 159

Mısra: 4

Bağlama edatı.

Fart-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpûşın

12. **da:**

Gazel 171

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînüñ
Luţfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

13. **da:**

Tarih 25

Mısra: 8

Bağlama edatı.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Uķbâda da memnûnı ola luţf-ı mezîdüñ

14. **da:**

Mesnevi 3

Mısra: 6

"Da/de" bağlacı.

Çâr-dihdür ikincisi hem çâr
Çâr olmazsa da olur nâ-çâr

dâd u deheş:

1. **dâd u deheş:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Adalet ve korku.

Aldum nuķûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş mûris-i nedem

dâd-fermâ:

1. **dâd-fermâ:**

Tarih 9

Mısra: 2

Adaleti.

Cenâb-ı Şeyh Bostân nuķbe-i evlâd-ı Mevlânâ
Kim oldur dâd-fermâ kişver-i in'âm u ihsâna

dâd-h'âh:

1. **dâd-h'âh:**

Kaside 2

Mısra: 5

Adalet isteyen.

Hâşâ ki nâr-ı düzaķ anı dâd-h'âh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâķa-i ģarem

dâd-h'âh:

1. **dâd-h'âh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Adalet isteyen.

Var mı bu su'âle bir cevâbuñ
Maķşerde olursa dâd-h'âhuñ

dâd-res:

1. **dâd-res:+i**

Rûbai 30

Mısra: 2

Yardımcı.

Ey mefģar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çâre Nesib'üñ olasın dâd-resi

dâfi':

1. **dâfi':**

Tarih 30

Mısra: 6

Defeden, gideren.

Manşıbuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâķ dâfi' gezendi 'ilm ile

dâfi'-i seķam:

1. **dâfi'-i seķam:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hastalģı, illeti defetmek.

Virdüñ mizâc-ı 'âleme ģâyetde i'tidâl
Ma'cûn-ı şer'uñ ideli dâfi'-i seķam

dāfi'-i zulem:

1. dāfi'-i zulem:

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Karanlığı yok etmek.

Ey mihr-i āsumān-ı Hüdā oldu kevnden
Nūr-ı velādetüñ o kadar dāfi'-i zulem

dāğ:

1. dāğ:

Gazel 166

Mısra: 1

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Bak şerhaya sînemde olan dāğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lāle yerinde

2. dāğ:+uñ, +ı

Gazel 175

Mısra: 8

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğūñ reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

3. dāğ:

Gazel 134

Mısra: 5

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i ğama dūr midūr nedūr bilmem

4. dāğ:

Gazel 155

Mısra: 9

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nā-ğāh rüy-ı dilber-i haţţ-āverin gören

5. dāğ:

Rübai 19

Mısra: 4

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sînesinde her dāğ

6. dāğ:+lar, +dan

Gazel 74

Mısra: 2

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Ruḥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

7. dāğ:+lar, +dan

Gazel 132

Mısra: 8

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Dāğlardan pîrehen-püş olmayınca bilmedüm
Mācerā-yı çāk-i dāmen 'ışk-ı Yūsuf nedügin

1. dāğ:+ları

Gazel 24

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yanık yarası, kızgın demirle vurulan damga, nişan;
Gönülde açılmış yara.

Dāğları evrāk-ı güldür şerhalar satır ey Nesīb
Ol nev-āmüz-ı cefāya sîne bir sî-pāredür

dāğ dāğ-ı sîne:

1. dāğ dāğ-ı sîne:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sinede, bağırdā yanık yaraları.

Ey dil rızā-yı ilāhiye 'āzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sîne meded çeşm-i bāzum ol

dāğ ur-:

1. dāğ ur-:-dum

Gazel 167

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Yaralamak, yara açmak.

Nesibā hāl-i ruhsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir taze dāğ urdum dil-i pür-ihtirāk üzre

dāğ-dār:

1. **dāğ-dār:***am
Gazel 184
Mısra: 4
Yaralı, dağlı.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş hūn bağrumı
Ol nev-āmüz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

dāğ-dār ol-:

1. **dāğ-dār ol-:***maz
Tahmis 4
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Dağlanmış, yanık olmak; çok üzüлüp kederlenmek.
Alanlar ders-i ma'nī dāğ-dār olmaz huşumından
Geçerler kām-ı dünyānuñ huşuşından 'umūmından

dāğ-ı ciger:

1. **dāğ-ı ciger:**
Gazel 120
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yürek yarası.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'üñ
Dāğ-ı ciger fūrüz-ı tecellā-yı 'ışkdur

2. **dāğ-ı ciger:**
Gazel 120
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Yürek yarası.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'üñ
Dāğ-ı ciger fūrüz-ı tecellā-yı 'ışkdur

3. **dāğ-ı ciger:**
Gazel 165
Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yürek yarası.

Būs itmeyeydi hāl-i ruḥın bezmde raḳīb
Bā'is ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmege

dāğ-ı derün:

1. **dāğ-ı derün:**
Gazel 197
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu'le-i āhı
Bahār-ı 'ışkuñ içre ārzü-yı gülşen itmez dil

dāğ-ı derün-ı gül-i al:

1. **dāğ-ı derün-ı gül-i al:**
Gazel 14
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kırmızı gülün kalbindeki yara.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemāl it
Hāl-i ruḥuñ dāğ-ı derün-ı gül-i al it

dāğ-ı dil:

1. **dāğ-ı dil:***dür
Gazel 96
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaḥm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

2. **dāğ-ı dil:**
Kaside 2
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Engüşt-i ḥāme-gir-i debir-i menākıbuñ
Hüsnile oldı dāğ-ı dil gonca-i irem

3. **dāğ-ı dil:**
Gazel 103
Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Hân-mân-ı cismi teff ü tâb-ı gam sūzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mânend-i aḥker tâb ü tef

4. **dâğ-ı dil:** +ü, +m

Gazel 24

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Gönül yarası.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ʿışka gūyâ âteşin fevvâredür

dâğ-ı gam:

1. **dâğ-ı gam:** +la

Gazel 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Gam yarası.

Seri dâğ-ı gamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruḥuñla ʿamel-i sipend idersin

dâğ-ı ʿışk:

1. **dâğ-ı ʿışk:** +uñ

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Aşk yarası.

Gül-i ḥurşîdi ihdâ itse gerdün eylemez raġbet
Aña kim dâğ-ı ʿışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

dâğ-ı mühr:

1. **dâğ-ı mühr:** +i

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Mühür yarası.

Nâzenîn yar-i Ḥudâ Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dâğ-ı mührî ser-i ʿuşşâka gül-i aḥmer olur

dâğ-ı ser:

1. **dâğ-ı ser:** +i

Gazel 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Başta oluşan yaralar.

Dûd-ı âh ile idüp dâğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥânımı bu köhne sifâlûñ görelüm

dâğ-ı sır:

1. **dâğ-ı sır:**

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Gizli yara.

Dûd-ı âh u dâğ-ı sır izḥâr ider ʿâşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül ḳaranfûl gösterür

dâğ-ı sūz-ı sîne-i merhem:

1. **dâğ-ı sūz-ı sîne-i merhem:**

Gazel 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
(aşğın) sinedeki aşk ateşinin açtığı yaranın merhemi.

Ṭabîbüm derdûñ oldı dâğ-ı sūz-ı sîne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ʿışkuñ olan dermāna istiġnâ

daḥi:

1. **daḥi:**

Gazel 43

Mısra: 14

Daha.

Nesîb eyleme zâyîʿ nuḳûd-ı evḳâtı
Şaḳın ki girmez ele bir daḥi defîne-i ʿömr

2. **daḥi:**

Gazel 83

Mısra: 8

Daha.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥūy-ı redîye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daḥi dönüp ḥûn olmaz

3. **daḥi:**

Tarih 31

Mısra: 4

Daha.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir dañi gelür 'âlemiyâna

4. **dañi:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Bile, dahi.

Rûh-ı kıds idi rikābuñda sa'âdet-veş devân
Yolda kaldı ol dañi sen 'izz ile olduñ revân

5. **dañi:**

Tarih 1

Mısra: 4

Daha.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-ḥaqq
Ne gelmişdür ne bir dañi gelür misli bu devletde

6. **dañi:**

Gazel 53

Mısra: 8

Bile, da/de.

Vuşlatuñ gibi muḥāl isterüz olsa ne 'aceb
Nâlemüz gibi du'âmuz dañi mehcür-ı eser

7. **dañi:**

Gazel 181

Mısra: 12

Bile, da/de.

Nesib rüy-ı dil-i düşmene gurûr itme
Mülâyemet dañi gösterse ḥāra aldanma

8. **dañi:**

Gazel 210

Mısra: 2

Bile, da/de.

Zāhidā şanma ki bâzî ola şāhid nārı
Sen dañi şāf-dil ol anlāya gör bu rāzı

9. **dañi:**

Rûbai 49

Mısra: 2

Bile, da/de.

'Uşşāk egerçi 'ışk ile ḥasta gerek
Ma'şûk dañi 'āşıkā dil-beste gerek

10. **dañi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Daha.

Bu cünbüş-i kâmetüñ görenler
Bir dañi olur mı 'aqla maḥrûn

11. **dañi:**

Kaside 3

Mısra: 13

Daha.

Gerden-i maşnû'a itmez bir dañi ziver hele
Baḥr-i imkân zerre-i zātuñ gibidür bî-bahā

12. **dañi:**

Gazel 183

Mısra: 10

Bile, da/de.

Öldürüp ḥasret-i la'lünle Nesib-i zārı
Gel şerik olma dañi tazelügüñ var kana

13. **dañi:**

Gazel 210

Mısra: 10

Bile, da/de.

Bu merâyāya bakup Ḥaqq'ı şuhūd eyle Nesib
Sen dañi şāf-dil ol fehmi idegör bu rāzı

14. **dañi:**

Kaside 2

Mısra: 16

Bile, da/de.

Şad-kāfile şalāt u selām ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşḥāba dañi hem

15. **dañi:**

Kaside 4

Mısra: 2

Bile, da/de.

Sen hıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāh idüñ
İtmemişdi ‘ālem ü Ādem daḥi kesb-i ḥayāt

16. daḥi:

Mesnevi 2

Mısra: 13

Bile, da/de.

‘İlmüñ daḥi nāfi‘in recā kıl
Üstād-ı edibe ilticā kıl

17. daḥi:

Gazel 49

Mısra: 6

Bile, da/de.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālüñ daḥi tenhā mı gelür

18. daḥi:

Gazel 144

Mısra: 5

Bile, da/de.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile güş itmedüm aşlā dehenümde

19. daḥi:

Gazel 150

Mısra: 2

Bile, da/de.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra‘ıl olursa daḥi der-kemend idersin

20. daḥi:

Gazel 153

Mısra: 7

Bile, da/de.

Ḥayāli daḥi ‘aziz itdi şimdi didārı
Fiğān o Yūsuf-ı gül-pirehen ḥayālinden

21. daḥi:

Kaside 6

Mısra: 8

Bile, da/de.

Ḥalle hîç kimsede ḡudret mi var ol ‘uḡdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

22. daḥi:

Kaside 7

Mısra: 4

Bile, da/de.

Nesib'e bendelügüñ māye-i sa‘ādetdür
Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

23. daḥi:

Kaside 10

Mısra: 9

Bile, da/de.

Degülse daḥi sezā luṭfa himmetüñ o ḡadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḡassi-i ḡire

24. daḥi:

Kıt'a 22

Mısra: 4

Bile, da/de.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fuḡarāya

25. daḥi:

Gazel 69

Mısra: 10

Bile, da/de.

Nā-maḡal ḥ‘āhiş-i vuşlatla Nesibā āḡir
Kendimüz ḡāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

26. daḥi:

Gazel 71

Mısra: 4

Bile, da/de.

Rü‘yāda bile ḡançer-i cānān görürüz biz
Ḥ‘āb içre daḥi teşne iken āb unudılmaz

27. daḥi:

Gazel 74

Mısra: 7

Bile, da/de.

Nik-bahtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ğavgā idertüz

28. daḥi:

Gazel 76

Mısra: 11

Bile, da/de.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daḥi
Nüvāziş-i nigh-i gāh u geh nedür bilmez

29. daḥi:

Gazel 84

Mısra: 14

Bile, da/de.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī ‘adīm olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

30. daḥi:

Gazel 102

Mısra: 6

Bile, da/de.

Dükendi ḥūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faḳīr olsa daḥi olmaz kerīm iḥsāndan fāriğ

31. daḥi:

Gazel 138

Mısra: 6

Bile, da/de.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḥi fark-ı külāhum

32. daḥi:

Gazel 170

Mısra: 2

Bile, da/de.

Maḳrūn olursa da‘vet-i ‘āşık icābete
Cezb eyler ol perī daḥi nā-gāh şöḥbete

33. daḥi:

Gazel 170

Mısra: 7

Bile, da/de.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezīr olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ʔarāvete

34. daḥi:

Gazel 170

Mısra: 13

Bile, da/de.

Fürkātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āġūş-ı ḥasrete

35. daḥi:

Gazel 185

Mısra: 4

Bile, da/de.

Bigānelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamān ile

36. daḥi:

Kaside 7

Mısra: 8

Bile, da/de.

Egerçi pīşesi dā‘im ḥaṭa vü ‘iṣyāndur
‘İbādetinde daḥi var hezār ḥabṭ u ḥalel

37. daḥi:

Kaside 7

Mısra: 14

Bile, da/de.

Şalāt-ı Ḥaḳḳ ola rūḥ-ı revānuña bī-ḥadd
Gürūh-ı Āl ile aşḥābuña daḥi eşmel

38. daḥi:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Bile, da/de.

Sen daḥi olup bu sırdan āġāh
Rāh-ı ṭaleb içre olma güm-rāh

39. daḥi:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Bile, da/de.

Âdem için oldı halk kevineyn
Âdemle olur cinân daḥi zeyn

40. daḥi:

Rûbai 48

Mısra: 4

Bile, da/de.

Mânende-i ḥurşid eger rifat eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥâke yüzüñ

41. daḥi:

Rûbai 65

Mısra: 3

Bile, da/de.

Bir şâh-ı cemâl daḥi mâlik olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymân oldı

42. daḥi:

Tarih 19

Mısra: 8

Bile, da/de.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyḥ Bostân'ı bu ḥayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daḥi a'lâ

43. daḥi:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Bile, da/de.

Zannum budur ki ben kûlına ide mağfiret
Cürm ü ḥaṭâ ile eger olsam daḥi ferid

44. daḥi:

Gazel 110

Mısra: 9

Bile, da/de.

Dünyâda daḥi olsa muḥakḳıklere düçâr
Rüsvây olur muḳallid-i keşf ü kerâmetüñ

45. daḥi:

Kaside 1

Mısra: 14

Bile, da/de.

Ḥadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḥi terk-i ḡurûr

46. daḥi:

Gazel 129

Mısra: 10

Ve dahi.

Girih-güşây-ı firâk oldı gerçi dest-i vişâl
Daḥi göñülde olan 'uḳde olmadı münḥal

47. daḥi:

Gazel 205

Mısra: 6

Ve dahi.

Hilâli olup bedrde âşikâr
Daḥi âfet olmış gör ol âfeti

48. daḥi:

Gazel 162

Mısra: 16

Ve dahi.

Nesib bâğ-ı felekde mi sürûr u şafâ
Daḥi fûşürde degül ḥüſe-i Süreyyâ'da

49. daḥi:

Kaside 8

Mısra: 14

Ve dahi.

Şalât-ı Ḥudâ rûḥuña ola vâşıl
Daḥi rûḥ-ı aşhâb ile Âl'e munzam

50. daḥi:

Gazel 122

Mısra: 2

Bile, da/de.

Bu ḥârzâr-ı 'alâyıkda çide dāmân ol
Tutarsa Hızır daḥi dāmenüñ ḡürizân ol

dāhi:

1. dāhi:

Gazel 124

Mısra: 14

Dahi, zeki.

Nesibā tiz-bîn ol bâ'is-i hilkat nedür aña
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it humkî dāhî ol

dāhil-i 'adn:

1. dāhil-i 'adn:

Rübai 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennetin içi.

Hep düzahiyâmı dāhil-i 'adn eyler
Ebrû-yı şefâ'atün iderse imā

dā'i:

1. dā'i: +leri

Tarih 25

Mısra: 9

Dua eden, duacı.

Dā'ileri târih ile hep didi Nesibā
'Adn ol mekân rûhına müftî-i vaḥidüñ

dā'i-i deyr:

1. dā'i-i deyr: +i, +n, +e

Tarih 18

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünyanın duacısı.

Āşafā dā'i-i deyrine Nesib'ün kârı
Dergeh-i ḥazret-i Monlā'da saña oldu du'ā

dā'im:

1. dā'im: +dür

Gazel 1

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteḡi vü girye dā'imdür
Kenār-ı cüybār-ı miḥnetün dülābiyuz cānā

2. dā'im:

Gazel 48

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Edeb âmüz-ı debistân-ı maḥabbet dā'im
Sa'y ile ḥarf-i temennâyı ferāmûş eyler

3. dā'im:

Gazel 124

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Tekebbür itme taḥşil-ı ğinā-yı ḳalbe sa'y eyle
'Ubūdiyetle faḥr it faḳr ile dā'im mübāhî ol

4. dā'im:

Gazel 140

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Āb içre 'aks-i encümi dā'im kıyās ider
İḳbāl-i devlet-i feleke i'timād iden

5. dā'im:

Kaside 1

Mısra: 10

Daima, her zaman.

Ḥ'āb-gāh-ı cism-i pākūñ olduḡıçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā'im semür

6. dā'im:

Tarih 13

Mısra: 10

Daima, her zaman.

Ḥarf-i menḳūṭ ile târiḥin Nesibā didiler
Şeyḡ İlyās ide dā'im ḳurb-ı Yezdān'ı maḥal

7. dā'im:

Tarih 28

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

8. dā'im:

Kaside 3

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Hazretüündür luṭf-ı bî-pâyân ile dâ'im olan
Dest-gîr-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pâ

9. **dâ'im:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Daima, her zaman.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

10. **dâ'im:**

Gazel 20

Mısra: 3

Daima, her zaman.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rûy-ı şâhed-i feyzi
Ki bir âyîne-i rûşen-güherdür halka-i tevḥîd

11. **dâ'im:**

Gazel 213

Mısra: 13

Daima, her zaman.

O şâhib-şadrı Hâk dâ'im mu'ammer ide şadrında
Dine tâ sûd idüp aḥbâbı a'dâsı ziyân çekdi

12. **dâ'im:**

Kaside 1

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöḥbetin
Her zamân merḡûbıdur bezm-i ahâlî-i faḥûr

13. **dâ'im:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Ma'nâsını nakş idüp zamîre
Dâ'im nâzar it kelâm-ı Pîr'e

14. **dâ'im:**

Kaside 3

Mısra: 14

Sürekli, her zaman.

Hem-şümâr-ı қаtre-i 'ummân olsun rûḥuḥa
Âlûne aşḥâbuḥa dâ'im şalâtıyle senâ

15. **dâ'im:**

Kaside 7

Mısra: 7

Sürekli, her zaman.

Egerçi pişesi dâ'im ḥaṭa vü 'işyândur
'îbâdetinde daḥi var hezâr ḥabṭ u ḥalel

dâ'im id:-

1. **dâ'im id:-e**

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Devamlı etmek.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aḥa
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Ḥudâ

dâ'im ol:-

1. **dâ'im ol:-a**

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Devamlı, sürekli, kalıcı olmak.

Manşıbuḥ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâk dâfi' gezendi 'ilm-ile

dâ'imâ:

1. **dâ'imâ:**

Tarih 32

Mısra: 4

Sürekli, her zaman.

O bâğ-ı ma'delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücûdın dâ'imâ şıḥḥatle Mevlâ pâyidâr itsün

2. **dâ'imâ:**

Kaside 10

Mısra: 4

Sürekli, her zaman.

Ḥavâlî-i ḥaremi müḥbiṭ-i cünûd-ı melâyyik
Meṭâfdur işigi dâ'imâ fakîr ü emîre

3. **dā'imā:**

Gazel 89

Mısra: 2

Sürekli, her zaman.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

4. **dā'imā:**

Gazel 125

Mısra: 5

Sürekli, her zaman.

Kālā-fürüş-ı sūḳ-ı ḥulūşuz ki dā'imā
Naḳd-i nifāḳ-ı rāyic-i bāzārumuz degül

5. **dā'imā:**

Kaside 10

Mısra: 1

Sürekli, her zaman.

Niḳāṭı eylemede dā'imā ifāza-i envār
Meh-i çehār-dehe ḳurs-ı āfitāb-ı münīre

6. **dā'imā:**

Tarih 2

Mısra: 8

Sürekli, her zaman.

Bildürür miḳdārını a'dā-yı dīn ü devlete
Dā'imā destindedür mizān-ı şer'-i Muştafā

7. **dā'imā:**

Gazel 81

Mısra: 11

Daima, her zaman.

Dā'imā ser-geşte-ḥāl olsaḳ 'aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

8. **dā'imā:**

Mesnevi 6

Mısra: 5

Daima, her zaman.

Dā'imā birbiri ile hem-reng
Birisi nerm ü biri güyā seng

dā'ir:

1. **dā'ir:**

Gazel 171

Mısra: 8

Hakkında, konusunda, ... ile ilgili.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftarı gehi vuşlata dā'ir nuket olsa

dāl:

1. **dāl:+dür**

Gazel 155

Mısra: 11

Delil, kanıt.

Güftarı faẓl u dāniş-i Vahyî'ye dāldür
Ḳadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

dām:

1. **dām:+ı**

Gazel 54

Mısra: 4

Ağ, tuzak.

Geh revzene-i pāse konar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelün dāmı hemān şanma ṭalebdür

2. **dām:**

Mesnevi 6

Mısra: 9

Tuzak.

Birisi güyyā ser-ā-pā dām

Ser-be-ser cismi şüret-i bādām

dām eyle-:

1. **dām eyle-:-r**

Gazel 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tuzak haline getirmek.

Şayd içün zāhid ol āhū nigeḥi ḥavfum bu
Eldeki sübḥa-i şad-dānesini dām eyler

dāmād-ı 'arūs-ı dünyā:

1. **dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā:**

Gazel 79

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya gelinin damadı.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā
Naqd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

dāmān:

1. **dāmān:+uñ, +ı**

Gazel 193

Mısra: 1

Etek.

İtme dāmānuñı ālūde ‘Azāzil gibi
Ṭāhirü’z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

2. **dāmān:+ı, +n, +ı**

Gazel 112

Mısra: 8

Etek.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebūñ

3. **dāmān+uñ, +a**

Gazel 199

Mısra: 3

Etek.

Dāmānuña küstaḥ düşersem ‘aceb olmaz
Mest-i mey-i ‘ışk ile ādāb mı ḳaldı

dāmān ol-:

1. **dāmān ol-:**

Gazel 122

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyin ucu, eteği olmak.

Bu ḥārzār-ı ‘alāyıkda çide dāmān ol
Ṭutarsa Ḥızr daḥi dāmenüñ gürizān ol

dāmān-ı recā:

1. **dāmān-ı recā:+dan**

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ümit eteği.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘ālem-i esbāb
Kütāh idegör destüñi dāmān-ı recādan

dāmen:

1. **dāmen:+in**

Gazel 152

Mısra: 2

Etek.

Şöyle āşüfte cihān zülf-i perişānından
Dāmenin fehm idemez kimse giribānından

2. **dāmen:+üñ**

Gazel 122

Mısra: 2

Etek.

Bu ḥārzār-ı ‘alāyıkda çide dāmān ol
Ṭutarsa Ḥızr daḥi dāmenüñ gürizān ol

3. **dāmen:**

Gazel 157

Mısra: 4

Etek.

Çāk çāk eylemedüñ ‘āşık-ı şürīdelerüñ
Ḥasretüñle ne giribān ḳodılar ne dāmen

dāmen ü giribān:

1. **dāmen ü giribān:+uñ**

Gazel 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Etek ve gömlek.

Görüp melāmetümi şaḥş-ı ‘işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü giribānuñ

dāmen-būs:

1. **dāmen-būs:+a**

Gazel 180

Mısra: 3

Etek öpen.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-būsa ruḥşatlar
Rūsūm-ı bendegī āyīn-i sultānī cedīd olsa

dāmen-gīr-i āh-ı şubh-gāhī ol:

1. **dāmen-gīr-i āh-ı şubh-gāhī ol:**

Gazel 124

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabahleyin yapılan yakarışın eteğini tutan.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişkūn ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gīr-i āh-ı şubh-gāhī ol

dāmen-i çeşm:

1. **dāmen-i çeşm:+üñ**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Gözün [eteğin kıvrımlarına benzeyen] kıvrımları;
Sevgilinin kirpikleri.*

Üşkūfe-i 'ibretle pür it dāmen-i çeşmūñ
Maşşūd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

dāmen-i maḥabbet:

1. **dāmen-i maḥabbet:+i, +n, +i**

Gazel 129

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sevgi eteği.

Ḳomam elümden anuñ dāmen-i maḥabbetini
Ṭutınca dāmen-i 'ömr-i 'azīzi dest-i ecel

dāmen-i 'ömr-i 'azīz:

1. **dāmen-i 'ömr-i 'azīz:**

Gazel 129

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İzzetle geçen ömrün eteğine yapışmak.

Ḳomam elümden anuñ dāmen-i maḥabbetini
Ṭutınca dāmen-i 'ömr-i 'azīzi dest-i ecel

2. **dāmen-i 'ömr-i 'azīz:+i**

Gazel 129

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İzzetle geçen ömrün eteğine yapışmak.

Ḳomam elümden anuñ dāmen-i maḥabbetini
Ṭutınca dāmen-i 'ömr-i 'azīzi dest-i ecel

dāmen-i zer-tār:

1. **dāmen-i zer-tār:+a**

Gazel 139

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli etek.

Bir cām sunup gitmege 'azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

dāmen-keş:

1. **dāmen-keş:**

Gazel 34

Mısra: 7

Elini eteğini çekmek, bir işe karışmamak

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bağ-ı fenāda semerümdür

dām-ı āğūş-ı gümān:

1. **dām-ı āğūş-ı gümān:**

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yayı eline alarak tuzağa düşürmek.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğūş-ı gümān sedd-i reh-i tīr olmaz

dām-ı belā:

1. **dām-ı belā:+y, +a**

Gazel 194

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bela, hile tuzağı.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftārı
Ne 'aceb künci kafes olsa mekân-ı ṭūṭı

dām-ı zūlf-i müşk-āsā:

1. **dām-ı zūlf-i müşk-āsā:+sı, +n, +a**

Gazel 176

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) misk gibi kokusu olan saçının tuzağı.

Murg-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āhır Nesīb
Şayd olur elbette dām-ı zülf-i müşk-āsāsına

dānā:

1. **dānā:~y, +ı**

Gazel 149

Mısra: 9

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesībā her zamān
Gevherün iḥrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

2. **dānā:~nuñ**

Tarih 18

Mısra: 3

Âlim, bilgin, bilgili, bilen kimse.

Ḳadrini ‘āleme tefhīm içün ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ğayrı mühim-sāz ḳazā

dānā-yı esrār-ı Hudā:

1. **dānā-yı esrār-ı Hudā:**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sırlarını bilen.

Ey muḥit-i bî-girān dānā-yı esrār-ı Hudā
Baḥr-i ‘ilmünden cedāvildür ‘ulūm-ı evliyā

dāne-i ümmīd:

1. **dāne-i ümmīd:~i, +n, +i**

Gazel 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümit tohumu.

Dāne-i ümmīdini nerm eylemez hiç kimsenün
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

dāniş ü dīn:

1. **dāniş ü dīn:~uñ**

Tarih 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Din ve ilim dünyası.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteziyātın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnün

dāniş-mend:

1. **dāniş-mend:**

Rübai 36

Mısra: 4

Bilgin, âlim, ilim sahibi.

‘Âlimler ider mebhās-i ‘ışḳa ḥānde
Bilmez hüner-i ‘ışḳ nedür dāniş-mend

dār-ı bakā:

1. **dār-ı bakā:~y, +a**

Kıt'a 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk mekanı.

‘Ucbına nazar eyle ahālī-i ğinānuñ
Tevcihe ‘inān eyleyicek dār-ı bakāya

dār-ı güher:

1. **dār-ı güher:**

Tarih 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cevher kapısı.

Şādef-i baḥr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şāf
Ḳabr-i Dürrī ola dār-ı güher kân-ı ‘aṭā

dār-ı ‘ışḳ:

1. **dār-ı ‘ışḳ:~a**

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşḳın evi.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesībā ‘āḳıbet
Dār-ı ‘ışḳa olmasa seng-i melāmetden esās

dār-ı zulmet-ābād:

1. **dār-ı zulmet-ābād:~uñ**

Tarih 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz karanlıḳın evi.

Fenāsın añladı bu dār-ı zulmet-ābāduñ
Kemāl-i raġbet ile itdi ‘azm-i ‘ālem-i nūr

darrāb:

1. **darrāb:**+ı, +y, +uz

Gazel 1

Mısra: 4

Akça kesen, para basan.

Göñül pür-dâğ u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nûkûd-ı genc-i sulţân-ı fenâ darrâbıyuz cânâ

dârû:

1. **dârû:**

Kaside 9

Mısra: 10

İlaç, deva.

Ey Fahr-i rüsûl hâl-i Nesîb'e nâzar eyle
Bir zerre-i lutfuñ yeter ol hastaya dârû

dârû-yı lutf:

1. **dârû-yı lutf:**+uñ

Gazel 121

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Güzellik ilacı.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded

Dârû-yı lutfuñ devâ-yı derd-i 'işyândur senüñ

2. **dârû-yı lutf:**+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -
Cömertlik ilacı.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded

Dârû-yı lutfuñ devâ-yı derd-i 'işyândur senüñ

dârû-yı pend-i telhi:

1. **dârû-yı pend-i telhi:**

Gazel 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Acı nasihatler ilacı.

Zâhidüñ dârû-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbîr-i 'ilâc

da'vâ:

1. **da'vâ:**+sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 8

İddia.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firîbümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

2. **da'vâ:**

Gazel 78

Mısra: 6

İddia.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi'yâr
Kişi da'vâ ile hiç fâ'ik-ı akrân olmaz

3. **da'vâ:**+y, +a

Müsemmen 1

Mısra: 12

İddia.

Mazhariyyet manşibuñdur men reâni dūr berât
Mâ remeyte oldu bu da'vâya burhân-ı sîkât

da'vâ-yı tefevvuk id-:

1. **da'vâ-yı tefevvuk id-:**-er, -em

Tarih 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Üstünlük iddiasında bulunmak.

Sulţânuma şıdk-ile ta'allukda hemişe
Da'vâ-yı tefevvuk iderem ehl-i zamâna

dâver:

1. **dâver:**

Gazel 31

Mısra: 4

Padişah.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

dâver-i cüd-şiyem:

1. **dâver-i cüd-şiyem:**

Tarih 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömert huylu padişah.

Şeh-i iklîm-i hüner mâlik-i gencine-i fazl

Dâver-i cüd-şiyem mü'temin-i mülk-ârâ

dâver-i hâtem-şiyem:

1. dâver-i hâtem-şiyem:

Gazel 137

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Cömert hükümdar.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baħr-i 'aṭā

Virse şâyândur şehâ vü lutfı mu'tād eyledüm

dâver-i neşât:

1. dâver-i neşât:

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevinç padişahı.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât

Mülk-i vücûdı itdi maķar leşker-i neşât

dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz:

1. dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz:

Rûbai 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kıyamet sanatının merhametli sultanı.

Ey dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz

Eflâk-ı serây-ı 'izzetüñden dehliz

da'vet it-:

1. da'vet it-:-di

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Davet etmek, çağırmaq.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi

Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i ħurşid-i livâ

da'vet-i 'âşık:

1. da'vet-i 'âşık:

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşığın daveti.

Maķrûn olursa da'vet-i 'âşık icâbete

Cezb eyler ol perî daħi nâ-gâh şöħbete

dâye-i devrân:

1. dâye-i devrân:

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Felek ana, süt anne.

Ĥ'âb-gâh-ı cism-i pâküñ olduğıcün mehd-i ĥâk

Şebden örter dâye-i devrân aña dâ'im semûr

dayf eyle-:

1. dayf eyle-:-y, -e

Tarih 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Misafir etmek.

Şeyĥ Bostân ibn-i Monlâ'yı Ĥudâ

Eyleye miħmân-serây-ı ĥulda dayf

de-:

1. de-:-n, -i, -l, -en

Rûbai 41

Mısra: 2

Demek, söylemek, dile getirmek.

Şüfi ki baħîl ola ģam efgendesidür

Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

de:

1. de:

Gazel 44

Mısra: 1

Bağlama edatı.

Mürğ-i dil 'ışķ ile âvâre degüldür de nedür

Beste-i zülfi siyeh-kâre degüldür de nedür

2. de:

Gazel 44

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Mürğ-i dil ıışk ile āvāre degüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kāre degüldür de nedür

3. de:

Gazel 44

Mısra: 4

Bağlama edatı.

Bu kadar şerha vü zaḥmıyle diye ey ḥvāce
Sīne tıfl-ı ğama sī-pāre degüldür de nedür

4. de:

Gazel 44

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre degüldür de nedür

5. de:

Gazel 44

Mısra: 8

Bağlama edatı.

Dir imiş luṭfuma şāyeste degüldür ‘āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre degüldür de nedür

6. de:

Gazel 44

Mısra: 10

Bağlama edatı.

Bezm-ğāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre degüldür de nedür

7. de:

Gazel 44

Mısra: 12

Bağlama edatı.

Hüzün ü şādī mütē‘ākıb olıcağ anda Nesīb
Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyāre degüldür de nedür

8. de:

Gazel 212

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥışsemüze bir nezāre düşmez mi

9. de:

Tarih 33

Mısra: 1

Bağlama edatı.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pūr ide Mevlā

10. de:

Gazel 183

Mısra: 7

Bağlama edatı.

Didiler ḥalka-i tevḥidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

11. de:

Gazel 66

Mısra: 5

Bağlama edatı.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men‘ idemez
Dām-ı āğūş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

12. de:

Gazel 126

Mısra: 2

Bağlama edatı.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken ḥayātını terk iderse de ğam
degül

13. de:

Tarih 35

Mısra: 7

Bağlama edatı.

Ben de ḳaldum Şām'da ‘azm itdi anlar Ka‘be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmı ş muşib

14. de:

Gazel 45

Mısra: 9

Bağlama edatı.

Hakîr isem de Nesîbâ baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i hüdâvend-i kâm-gârûm var

15. de:

Gazel 68

Mısra: 5

Bağlama edatı.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zîşt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

16. de:

Gazel 91

Mısra: 2

Bağlama edatı.

Yandı pervânesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalîñuz sende degül bende de vardur âteş

17. de:

Gazel 133

Mısra: 10

Bağlama edatı.

Bûs-ı la‘lini niyâz idelüm ol serv-kaddûñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlûñ görelüm

18. de:

Gazel 83

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Pây-mâl olmağıla ehl-i dil olmaz nâkış
Hâke de düşse yine qadr-i güher dñn olmaz

19. de:

Gazel 155

Mısra: 7

Bağlama edatı.

Nâr-ı firâk ‘aşîkı mañv itse de yine
Añlar ‘ayâr-ı sūzını hâkisterin gören

20. de:

Gazel 133

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Neşve-i sâgar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişâlûñ görelüm

21. de:

Gazel 142

Mısra: 6

Bağlama edatı.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağılsam hele sen de raqîbâ hürrem olmazsın

debdebe-i âferînişe:

1. **debdebe-i âferînişe:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yaratılışın ihtişamı.

Sensin hūlāşa debdebe-i âferînişe
Cümle senüñçün oldı zuhūrât-ı keyf ü kem

debistân-ı maḥabbet:

1. **debistân-ı maḥabbet:**

Gazel 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbet öğretilen okul.

Sebak-ı ħ‘ânân-ı ‘ışkuñ nüktesin fehm itmede mähir
Debistân-ı maḥabbet içre kâmil Mevlevilerdür

debür:

1. **debür:**

Kaside 1

Mısra: 14

Batıdan esen rüzgâr.

Tâ köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debür

def:

1. **def:**

Gazel 213

Mısra: 5

Ortadan kaldırma, giderme.

Çemende zulm-i hârı def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin güş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

2. **def'**:

Gazel 79

Mısra: 9

Savma, uzaklaştırma, kovma.

Çeşm-i dilden hâvel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyâyâ bakup haqq-ile hüd-bîn olmaz

def' it-:

1. **def' it-:-mez**

Gazel 159

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gidermek.

Müft bir kâr görülmez gamı def' itmez eger
Bâde 'ayyâşların almasa naqd-i hüşin

def'a:

1. **def'a: +dur**

Tarih 27

Mısra: 9

Kez, kere.

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvâya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ârâ

def'-i gam eyle-:

1. **def'-i gam eyle-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Üzüntü, kederi, gamı def etmek, uzaklaştırmak.

Gördük cemâl-i pâküñi def'-i gam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsnüñ ile 'âlem eyledük

def'-i gumûm:

1. **def'-i gumûm: +a**

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sıkıntıları uzaklaştırmak II sıkıntılardan kurtulmak.

Def'-i gumûma elde mey-i alımız mı var
Taşşil-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

def'-i hicâb:

1. **def'-i hicâb: +ı**

Gazel 139

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Utanmayı savma.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i hicâbı
Mânend-i zelû gerden-i dil-dâra yapışdum

def'-i humâr:

1. **def'-i humâr: +ı**

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İçkiden sonra gelen baş ağrısını uzaklaştırmak.

Şahbâ-yı haqîkatle ider def'-i humârı
'Ayyâşları mey-gede-i 'ışk-ı mecâzuñ

define-i 'ömr:

1. **define-i 'ömr:**

Gazel 43

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ömür hazinesi.

Nesîb eyleme zâyî' nuqûd-ı evkâtı
Şağın ki girmez ele bir daği define-i 'ömr

defter-i a'mâl:

1. **defter-i a'mâl: +ü, +m, +e**

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Amel defteri.

Defter-i a'mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneh-kârum ki fikrüm şerr ü şûr

defter-i vâsf:

1. **defter-i vâsf: +uñ, +da**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nitelik defteri.

Eylemez cins-i kemālātun şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḥād olsa ser-tā-pā mī'āt

deg:

1. **deg:-di**

Gazel 70

Mısra: 9

Dokunmak, ilişmek.

Ya degdi ḥāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

2. **deg:-mez**

Gazel 190

Mısra: 9

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Degmez ğam-ı ḥazānına zinhār 'ālemüñ
Olma firifte ğuline nev-bahārına

3. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 1

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Sürür-ı dehr-i deni ḥüzn-i bî-şümārına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'ālem ğam-ı ḥumārına degmez

4. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 2

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Sürür-ı dehr-i deni ḥüzn-i bî-şümārına degmez
Dü-rüze 'işret-i 'ālem ğam-ı ḥumārına degmez

5. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 4

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ḥayāl-i ḥ'āb gibi 'arż-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemîşe āyine-i ḥāṭıruñ ğubārına degmez

6. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 6

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Firib-i nāziş-i nā-der maḥall-i sāki-i devlet
Ḥırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

7. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 8

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta'azzumı kerem-i nākışü'l-'ayārına degmez

8. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 10

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ya degdi ḥāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

9. **deg:-mez**

Gazel 70

Mısra: 12

*Değmek; eş kıymette olmak, karşılık teşkil edecek
değerde bulunmak, denk olmak.*

Ümİddür ki teraḥḥum iderdi ḥāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kārına degmez

deger:

1. **deger:**

Gazel 208

Mısra: 5

Layık, sayan.

Deger mi nālîşine 'andelib-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

değiş:-

1. **değiş:-di**

Kaside 10

Mısra: 8

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Odur h'āce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı değışdi metā'-ı 'ışk-ı kādīre

2. **değış:-mez**

Gazel 115

Mısra: 11

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Biñ āşıka bir düşmen-i bed-h'āhı değışmez
Ḥayrānıyuz ol āfet-i bīgāne nūvāzuñ

3. **değış:-mez**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Bāğ-ı İrem'e değışmez iken
Kūyuñda kemīne bir kiyāhuñ

4. **değış:-mez, -di**

Gazel 186

Mısra: 3

Bir şeyi başka bir şeye tercih etmek.

Değışmezdi çemenzār-ı behište gülşen-i kūyuñ
Gül-i rūyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı 'ın olsa

degül:

1. **degül:+e**

Gazel 76

Mısra: 3

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Bu gül-sitān-ı fenāda gül-i vefā degüle
Hezār-ı bāğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

2. **degül:+dür**

Gazel 172

Mısra: 7

Değil.

Degüldür ḥaṭṭ-ı 'anber şafḥa-i al-ı 'izār üzre
Kenār-ı bi-bedeldür nükte-i vuşlat beyānında

3. **degül:+ler**

Gazel 61

Mısra: 3

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Degüller celb-i māl ü cāha māyıl

Gönül cālibleridür Mevleviler

4. **degül:+dür**

Gazel 24

Mısra: 3

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Dil degüldür külḥan-ı sinemde aḥker pāredür
Cān-ı sūzān anda gūyā murğ-ı āteş-h'āredür

5. **degül:-se**

Kaside 10

Mısra: 9

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Degülse daḥi sezā luṭfa himmetüñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳire

6. **degül:-se**

Kaside 7

Mısra: 4

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Nesīb'e bendelügüñ māye-i sa'ādetdür
Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

7. **degül:+dür**

Gazel 170

Mısra: 13

*Değil; cümle içinde yüklem olumsuz çekimini
sağlayan kelime.*

Fürḳātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āğuş-ı ḥasrete

8. **degül:+dür**

Gazel 63

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

9. **degül:•dür**

Gazel 63

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Güvâh-ı da'vî-i huş-yârı bezm-i ğayrda yâra
O çeşm-i mest ise maḳbûletü's-şehâde degüldür

10. **degül:•dür**

Gazel 63

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Nihâl-i bâr-ı verâ lutf-ı mîve mu'teber eyler
Kenâru büse-i ḥübân ḥilâf-ı 'âde degüldür

11. **degül:•dür**

Gazel 63

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Vişâl müşkil ise bâri nâme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'âşık selâm-ı sâde degüldür

12. **degül:•dür**

Gazel 63

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Mey-i mecâz ile ser-ḥoş kıyâs ider gören ammâ
Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

13. **degül:•dür**

Gazel 34

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Şeh-râh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhî dil-i nev seferümdür

14. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Mürğ-i dil 'ışk ile âvâre degüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre degüldür de nedür

15. **degül:•dür**

Gazel 63

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

16. **degül:•dür**

Kaside 7

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Kemîne muḥlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
'Adil zerre-i mihri degüldür 'ilm ü 'amel

17. **degül:**

Gazel 40

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Zür-ı kırışme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

18. **degül:**

Gazel 45

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Aña müfîd degül mûmyâ-yı nîl-i merâm
Dil-şikestede bir ṭurfe inkisârüm var

19. **degül:**

Gazel 91

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Yandı pervânesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

20. **degül:**

Gazel 93

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Haţ-ı sebzün degül eţrâf-ı la‘l-i rûh-bağşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Âb-ı hayâtı kudsıyân tıtmış

21. **degül:**

Gazel 94

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Bî-hûde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigâhuñ yine nağcîre şarılmış

22. **degül:**

Gazel 103

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmd e izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

23. **degül:**

Gazel 110

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Her dem Nesîb hâlûñi ıslâha küşîş it
Mâni‘ degül ne güne olursa kıyâfetün

24. **degül:**

Gazel 115

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Pervânesinin var ise bir şem‘-i cemâlün
Hâlî degül ey dil yine bu süz u güdâzuñ

25. **degül:**

Gazel 116

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Görüp melâmetümi şahş-ı ‘işmet âh eyler
Şadâ-yı çâki degül dâmen ü giribânuñ

26. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Teftiş-i ‘ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noğşâna nazra şive-i eţvârumuz degül

27. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Teftiş-i ‘ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noğşâna nazra şive-i eţvârumuz degül

28. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Yapmaz dil-i harâbı diyü şevke itmezüz
Ol la‘l-i nâb haţtıla mi‘mârumuz degül

29. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Kālā-fürüş-ı sūk-ı hūlūşuz ki dā'imā
Naqd-i nifāk-ı rāyic-i bāzārumuz degül

30. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Zāhid tehālūk eyleme işlahumuzda hiç
Pendūñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

31. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın añlamaz
Her nā-şinās vāqıf-ı esrārumuz degül

32. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

33. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derūn sūnbül-i destārumuz degül

34. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Ref' eylerüz düşerse güher ḥāk-i tireye
Yoksa ṭama' mülāyim-i girdārumuz degül

35. **degül:**

Gazel 125

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Besdür beyān-ı ḥāl-i Nesibā tekellüfāt
Zīnet-fezāy-ı nüṣṣa-i eş'ārumuz degül

36. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 1

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken hayātını terk iderse de ğam
degül

37. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken hayātını terk iderse de ğam
degül

38. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Çıkarup miyāne-i sūk-ı vuşlata 'arz iderse 'aceb
midür
Dür-i baḥr-i Ḳulzüm-i 'ışkdur görinen bu dīdede nem
degül

39. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Ne zamān ki ḥıṣm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tığını

Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiğ ü verem
degül

40. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 8

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

O sifâl pâreleriñ ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i ĥadıķa-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

41. **degül:**

Gazel 126

Mısra: 10

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şî'r-i terüñ ğınâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı ĥayâtdur bu kalem
degül

42. **degül:**

Gazel 131

Mısra: 2

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Ne 'aceb nûr-ı siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

43. **degül:**

Gazel 144

Mısra: 3

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Ol bâğ-ı bahāyam ki degül pâ-zede şaĥnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

44. **degül:**

Gazel 145

Mısra: 7

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Kemâl-i ĥüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rûyına ĥicâbumdan

45. **degül:**

Gazel 158

Mısra: 7

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Ceyb-i ğayra gevherin vaz' eyleyen 'âķıl degül
Olsun esrâruñ nüĥüfte yârdan ağyârdan

46. **degül:**

Gazel 162

Mısra: 10

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Yapısdı 'ürve-i vüşķâ-yı mihr-i Leylâ'ya
Zimâm-ı nâķa degül dest-i Kays-ı şeydâda

47. **degül:**

Gazel 162

Mısra: 16

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Nesib bâğ-ı felekde mi sürür u şafâ
Daĥı füşürde degül ĥüşe-i Süreyyâ'da

48. **degül:**

Gazel 168

Mısra: 7

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Şart-ı 'işmet bu mıdur kim seni ağyâr degül
'Aks-i ruĥsârıñı âyinede peymâne göre

49. **degül:**

Gazel 169

Mısra: 5

*Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.*

Bir zevķ var mı dehrde encâmı ğam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim ĥârı olmaya

50. **degül:**

Gazel 176

Mısra: 3
Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uşşāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşir-i istiḡnāsına

51. degül:

Gazel 188

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Degül giryān helāk-i ḥayl-i ‘uşşākı pesend itdi
Nisār-ı dürr ider farḳ-ı ser-i müjgān-ı ḳattāle

52. degül:

Gazel 206

Mısra: 3

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Degül şāyeste maḥbūbiyyete çün kim sīvā-yı Ḥaḳḳ
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā'ya nev'-i insānı

53. degül:

Kaside 2

Mısra: 11

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Rif'atle olsa ḡāşiye-ber-düş çok degül
Ednā gedā-yı kūyuña her şāh-ı muḥteşem

54. degül:

Kaside 2

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Besdür kelām-ı Ḥaḳ saña i'cāz gerçi kim
Envā'-ı mu'cizātuña kāfi degül raḳam

55. degül:

Kaside 2

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Mümkün degül ihāṭa o sırr-ı daḳīḳı kim
İdrāk ü fehm ü 'aḳl olur ol fende müttehem

56. degül:

Kaside 2

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

'Arz-ı hüner degül ḡarazum 'arz-ı ḥāldür
TekrİR ḳāfiyeyle ne ḡam eylesem naḡam

57. degül:

Kaside 2

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Düstür-ı ittibā'-ı sünen mesleküm degül
Yok bir 'amel ki tuḥfe-i dergāhuñ eyleyem

58. degül:

Kaside 5

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Baḥr-i mekārīmüñ ki bilür bī-kenārdur

59. degül:

Kaside 10

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Verā-yı perde-i naẓmında gizlü şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

60. degül:

Müsemmen 1

Mısra: 16

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Mülk-i ḳurbü'l-ḳurb-ı Rabbānide olduñ mihmān
Kim o ḥāli nuṭḳ-ile mümkün degül şerḥ ü beyān

61. **degül:**

Tahmis 1

Mısra: 12

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Hakikat hoş meşeldür buña dirler

Degül hem-sâyesinden ayru sâye

62. **degül:**

Tarih 18

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Böyle bir zât-ı mükerrem var iken gördi degül

Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân gayra sezâ

63. **degül:**

Tarih 19

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil

Geçürmüş bir zeberced halka-i siminden güyâ

64. **degül:**

Gazel 32

Mısra: 11

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Çâşnî-i hâl zevk-ı kâl ile yeksân degül

Lezzet-i didâra nisbetle behişt A'raf olur

65. **degül:**

Gazel 29

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Hayâl-i la'lûn iden sāgar-ı şarâb degül

Piyâle-nûşi-i Âb-ı hayâta nâz eyler

66. **degül:**

Gazel 40

Mısra: 5

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider

Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

67. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Mürğ-i dil ışk ile âvâre degüldür de nedür

Beste-i zülf-i siyeh-kâre degüldür de nedür

68. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 4

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Bu kadar şerha vü zahımyla diye ey hvâce

Sîne tıfl-ı gama sî-pâre degüldür de nedür

69. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 6

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Düd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül

Çeşmüm ol gülşene fevvâre degüldür de nedür

70. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Dir imiş lutfuma şâyeste degüldür 'âşık

Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

71. **degül:•dür**

Gazel 44

Mısra: 8

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime, değil.

Dir imiş luṭfuma şāyeste degüldür ‘āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre degüldür de nedür

72. **degül:+dür**

Gazel 44

Mısra: 10

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Bezm-gāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre degüldür de nedür

73. **degül:+dür**

Gazel 44

Mısra: 12

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Hüzn ü şādī müte‘ākıb olıcaḳ anda Nesīb
Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyāre degüldür de nedür

74. **degül:+dür**

Gazel 142

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-gāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

75. **degül:+dür**

Gazel 207

Mısra: 7

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Sürür u ğam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-i ḥikmet güşda bir pirden kaldı

76. **degül:+dür**

Tarih 8

Mısra: 2

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Dirīġā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me’men

77. **degül:+dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Cümle içinde yüklem olumsuz çekimini sağlayan
kelime, değil.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ihtiyārum

78. **degül:**

Mesnevi 4

Mısra: 2

"Değil" anlamına gelen soru eki.

Bir ejder-i cān-şikār gördüm
Pinhān degül āşikār gördüm

79. **degül:**

Mesnevi 4

Mısra: 4

"Değil" anlamına gelen soru eki.

Ser-cümle girih girih vücūdı
Hiç ḥall olunur degül ‘uḳūdı

dehān:

1. **dehān:+ı, +n, +ı**

Kaside 7

Mısra: 4

Ağız.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şū evvel

2. **dehān:+ı**

Mesnevi 4

Mısra: 7

Ağız.

Yok başı velī dehānı bir kaç
Pek sevdüğünü yer olsa ger aç

dehān-ı teng:

1. **dehān-ı teng:+den**

Gazel 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dar ağız.

Ol dehān-ı tengden h̄arf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

dehān-ı tūṭi:

1. dehān-ı tūṭi:

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Papağanın ağız. (Şair papağan kelimesini sevgili bağlamında kullanmıştır.).

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zā‘ika cān-ı şirīn
Lāyık-ı sükket olur gör ki dehān-ı tūṭi

dehen:

1. dehen: +i, +n, +de, +n

Gazel 131

Mısra: 9

Ağız.

Deheninden geh olur zehr ağıdır çün su‘bān
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīḥā-yı kalem

2. dehen: +den

Kaside 1

Mısra: 16

Ağız.

Kārbān-ı şad-taḥiyyāt ü selām ol ḥazretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nūrına itsün ‘ubūr

3. dehen: +den

Kaside 4

Mısra: 13

Ağız.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pāküñe
Ālüñe aşhabuña yüz biñ taḥiyyāt ü şalāt

4. dehen: +i

Kaside 6

Mısra: 12

Ağız.

Lūlū-yı na‘tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

5. dehen: +ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 6

Ağız.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gūş itmedüm ašlā dehenümden

6. dehen:

Gazel 134

Mısra: 1

Ağız.

Dehen mi ḥoḳḳa-i sükket midür nedür bilmem
Suḥan mı ḳaṭre-i Kevser midür nedür bilmem

7. dehen:

Gazel 153

Mısra: 4

Ağız.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen ḥayālinden

dehen-i āteşin:

1. dehen-i āteşin:

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ateşli ağız.

Maḥmūr-ı la‘lin öp dehen-i āteşin ile
Muḥtācdur o gül-be-şeker tazelenege

dehen-i telḥ-i suḥan:

1. dehen-i telḥ-i suḥan: +dan

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acı söz söyleyen ağız.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftarı gehi vuşlata dā‘ir nuket olsa

dehliz:

1. **dehliz:**

Rübai 11

Mısra: 2

Üstü kapalı, dar ve uzun geçit, koridor.

Ey dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz

Eflâk-ı serây-ı izzetünden dehliz

dehr:

1. **dehr:+de**

Gazel 169

Mısra: 5

Dünya, cihan, âlem.

Bir zevk var mı dehrde encâmı gam degül

Bir gül mi var bu bâğda kim hârı olmaya

2. **dehr:+üñ**

Gazel 190

Mısra: 14

Dünya, cihan, âlem.

Ṭıflâne ârzü niçe berâ-yı Nesib-i zâr

Dehrüñ nezâre eyleme naş u nigârına

3. **dehr:+üñ**

Gazel 190

Mısra: 6

Dünya, cihan, âlem.

Bî-hüde âh u nâle ider ‘andelib-i dil

Dehrüñ şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı hârı ne

4. **dehr:+e**

Gazel 124

Mısra: 3

Dünya, cihan, âlem.

Ta‘alluk itme dehre fâriğ ol kayd-ı taḥammülden

Tecerrüd ihtiyâr it mülk-i fakruñ pâdişâhı ol

5. **dehr:+üñ**

Gazel 85

Mısra: 3

Dünya, cihan, âlem.

Deh-rûze kâr u bārını dehrüñ hebâ bilüp

Peygüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

6. **dehr:+üñ**

Gazel 159

Mısra: 5

Dünya, cihan, âlem.

Ġam u şādî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ

Ġam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı dūşın

dehr-i dūn:

1. **dehr-i dūn:+uñ**

Tahmis 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alçak dünya; kahpe felek.

Ne şādüz dehr-i dūnuñ devletinden

Ne maḥzūnuz hücūm-ı miḥnetinden

deh-rûze:

1. **deh-rûze:**

Gazel 85

Mısra: 3

On günlük dünya mutluluğu.

Deh-rûze kâr u bārını dehrüñ hebâ bilüp

Peygüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

2. **deh-rûze:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Geçici.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kâr

Deh-rûze ḥayâta itme minnet

dehşet:

1. **dehşet:+i, +n, +den**

Kaside 1

Mısra: 16

Büyüklük, azamet.

Yâ şefî‘e'l-müznibîñ ol rûz ‘aşî sūz kim

Dehşetinden birbirin bilmez ‘inâsiyla zükür

dek:

1. **dek:**

Gazel 138

Mısra: 1

-e kadar, -e değin anlamına gelen edat.

Bu cevr ü cefâ niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

2. **dek:**

Kaside 9

Mısra: 3

-e kadar, -e değin anlamına gelen edat.

Yā niceye dek tūr-ra-i hūbāna ta'alluk
Ağardı bu sevdā ile mūy-ı ser ü ebrū

3. **dek:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

-e kadar, -e değin anlamına gelen edat.

Kesretde gör yegānegi-i rāh-ı vahdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu hāvel yeter

delil:

1. **delil:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Yol gösterici, kılavuz, rehber.

Ey rehber-i hidāyet olup maqşada delil
Ġāret-dih-i dükānçe-i sūk-ı mecāzum ol

2. **delil:** +ü, +m

Gazel 174

Mısra: 8

Kanıt.

Mekānı kıble zātı Ka'be-i tahkikdur dirsem
Delilüm 'anberin pūşide besdür kabır-i Monlā'da

delil it-:

1. **delil it-:**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Delil olarak göstermek.

Binüp keşt-i mihr-i āle baħr-i dīne rāhī ol
Delil it necm-i aşhābı taraf-cūy-ı ilāhī ol

dellāl:

1. **dellāl:** +da, +dur

Gazel 37

Mısra: 14

Satıcı ile alıcı beyninde vasıta olan, birinin malını nida ederek satan.

Kānkı sevdā-ger-i nāz arturabilmem ki Nesīb
Yine kālā-yı dil-i şifte dellāldadur

dem:

1. **dem:**

Gazel 177

Mısra: 3

Zaman, an.

'Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Helāldür mey-i 'işve o çeşm-i maħmūra

2. **demine:** +i, +n, +e

Kıt'a 5

Mısra: 2

Nefes, soluk, an.

Toğrısı nāya kulak tutdukça
Demine hū çekerüz üstāduñ

3. **dem:** +ler

Gazel 103

Mısra: 9

Zaman, an.

Yazdı şı'r-i āteşininde mükerrer tāb u tef
Nice demler teff ü tāb-ı 'ışk ile yanup Nesīb

4. **dem:**

Kaside 2

Mısra: 5

Zaman, an.

Sensin sebeb necātına Tūfāndan k'o dem
Keşt-i Nūh buldı selāmet dükendi yem

5. **dem:**

Kaside 6

Mısra: 1

Zaman, an.

Her ne dem h  n-ı ciger z  ver-i      m-i ter olur
T  r-ı m  jg  n-ı siyeh rişte-i   ad-gevher olur

6. **dem:***i*

Mesnevi 2

Mısra: 12

Zaman, an.

  demde bir dem oldu ma    ad
Oldı o demi bulanlar es  ad

7. **dem:***+ler*

Gazel 136

Mısra: 3

Zaman, an.

O b   -ı hüsnün oldum niçe demler bülbül-i z  r  
Ne    re b  y-ı gül-berg-i vef  dan b  -na  ib oldum

8. **dem:**

Gazel 1

Mısra: 3

1. *zaman, an* 2. *kan.*

Gönül p  r-d    u d  de p  r-sirişk olsa n'ola her dem
N  k  d-ı genc-i sult  n-ı fen     arr  b  yuz c  n  

9. **dem:**

Kaside 8

Mısra: 12

Zaman, an.

Nes  b-i siyeh-k  ra eyle   ef   at
O dem ki ola seyyi  t ile mülzem

10. **dem:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Zaman, an.

R  h ile ol dem ki H  k  k   r  y   -i ten eyledi
   r-s  -y   c  n   m  hr  n  le müzeyyen eyledi

11. **dem:**

Tarih 7

Mısra: 1

Zaman, an.

Nice dem seyr    tem     -y   cih  n itmemüzi
  ktiz   itmiş idi h  kmet-i H  ll  k-ı en  m

12. **dem:**

Kaside 1

Mısra: 7

Zaman, an.

K  l   ef   at bende  ne y   Seyyide'l-kevineyn o dem
  tmes  n t   ehl-i h   ri s   -i h  l  m b  -h  z  r

13. **dem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Zaman, an.

N  ru  n ta  allu  ı itdi an   muh  f  za
Y  nus der  n-ı h  t  da oldu şümürde dem

14. **dem:***+i, +n, +de*

Kaside 2

Mısra: 15

Zaman, an.

Hüsn-i   amel deminde olur   udret  m   ad  m
Z  r-  verem g  n  h  da    n zay   am-ı ecem

15. **dem:***+de*

Kaside 6

Mısra: 10

Zaman, an.

Ey   eh-i kişver-i d  n p  di  eh-i p  k-neseb
Lu  fu   ol demde ki imd  d-res-i ma    er olur

16. **dem:***+i*

Terci-bend 1

Mısra: 5

Zaman, an.

Ey h  n-ı d  de geldi demi ne   e vir başına
V'ey   h u n  le ile e  er s  z    s  zum ol

17. **dem:**

Gazel 117

Mısra: 4

Zaman, an.

Evvel kirişme fitnede ti   imti  h  n ider
  a  d eylese ne dem ki dil    c  na g  zler  n  

18. dem:

Tarih 17

Mısra: 6

Zaman, an.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürūh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şöhet-i hāşına bulsalar destūr

19. dem:

Tarih 13

Mısra: 2

Zaman, an.

Şeyh İlyās ol mücāhid pîr-i Tayfūrî-nesak
Olmuş idi kārı her dem kahr-ı nefis-i pür-dağal

20. dem:

Gazel 84

Mısra: 3

Zaman, an.

Basduk o dem ki kevne kadem mader-i kazā
Kaṭṭ itdi tîğ-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

21. dem:

Gazel 125

Mısra: 3

Zaman, an.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derūn sūnbül-i destārumuz degül

22. dem:

Gazel 184

Mısra: 1

Zaman, an.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-karāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-iṭibāram āh āh

23. dem:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Zaman, an.

Ādemde bir dem oldu maḫşad
Oldı o demi bulanlar esʿad

24. demde:+de

Gazel 40

Mısra: 1

Zaman.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānı gelür geçer

25. dem:

Gazel 65

Mısra: 15

Zaman, an.

Āgeh-dil olan Nesīb her dem
Müstagraḫ-ı hʿāb-ı ḡaflet olmaz

26. dem:+ler

Gazel 71

Mısra: 9

Zaman, an.

ʿĀlemde Nesībā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

27. dem:+de

Terci-bend 1

Mısra: 10

Zaman, an.

Yalvar cenāb-ı Hāḫḫ'a dilā şıdk-ile tamām
Ol demde cūşış-i yem-i ḡufrāna cāzim ol

28. dem:+de

Gazel 40

Mısra: 1

Zaman, an.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kanda olsa edānı gelür geçer

29. dem:+de

Kaside 2

Mısra: 11

Zaman, an.

Āsār-ı cezb-i Hāḫḫ'la her demde serverā
Saña ʿibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

30. **dem:**

Gazel 123

Mısra: 7

Zaman, an.

Eyle izhār-ı şafā-yı dilüñ ‘aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün ‘amel-i hakkāk ol

31. **dem:**

Gazel 41

Mısra: 2

Zaman, an.

Nühüfte-gāh o perî-veş baña gelür görinür
O dem neşāt ile gāmdan rehā gelür görinür

32. **dem:**

Gazel 110

Mısra: 7

Zaman, an.

Her dem Nesib hālūñi iślāha küşiş it
Māni‘ degül ne gūne olursa kıyāfetüñ

33. **dem:**

Kaside 3

Mısra: 5

Zaman, an.

Ben fakîre yā Resûlallāh şefā‘at kıl o dem
Kim ola her kimseye a‘māline lāyık cezā

34. **dem:+ler, +dür**

Kaside 10

Mısra: 7

Zaman, an.

Ümîd-i luţf ile demlerdür āsitānuñı bekler
Ki hāk-i dergehüñ itmez bedel bisāt-ı harîre

35. **dem:**

Gazel 134

Mısra: 11

Zaman, an.

Derûn-ı sîne sūz u güdāzî var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

36. **dem:-ler**

Gazel 114

Mısra: 7

Zaman, an.

Demler ki cūybār-ı sirişkūm revān olur
Serdür hevā-yı kıdd-i hırāmānuñam senüñ

37. **dem:**

Mesnevi 4

Mısra: 14

Zaman, an.

Hengām-ı meserretüñ ‘adūsı
Kim artar o dem hāy ü hüyı

dem ü lahm:

1. **dem ü lahm:**

Gazel 49

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kan ve et.

Dem ü lahm olduğı ağıyar ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayālün dañi tenhā mı gelür

dem ur-:

1. **dem ur-:-ur, -sa**

Gazel 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söz etmek.

Dem urursa hāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḳẓ ile zer-bāf olur

dem-ā-dem:

1. **dem-ā-dem:**

Kaside 8

Mısra: 1

Her zaman, daima.

Nedür ey göñül bu sirişkūñ dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

2. dem-ā-dem:

Gazel 2

Mısra: 3

Her zaman, daima.

Dem-ā-dem hasret-i la'î-i lebûñle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i hûninüm ider 'ummāna istîgnā

3. dem-ā-dem:

Gazel 29

Mısra: 9

Her zaman, daima.

Hücüm-ı ğamla dem-ā-dem Nesib-i giryānuñ
Sirişk-i didesi Nîl ü Furāta nāz eyler

dem-be-dem:

1. dem-be-dem:

Gazel 164

Mısra: 6

Her zaman, daima.

Lu'bet-i çarhı temāşā kıl verā-yı perdeden
Dem-be-dem eşkāl-i diğer-gün-ı bîrûn olmada

2. dem-be-dem:

Kaside 2

Mısra: 2

Her zaman, daima.

Her kaṭre-i midād ki vaşfuñda ḥarc ola
Ġayret-fezāy-ı ḥāl-i 'ızār oldu dem-be-dem

dem-güzār:

1. dem-güzār: +dur

Kaside 5

Mısra: 2

Yaşayan, vakit geçiren.

Ḥālā ferāšet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥıdmet ile dem-güzārdur

dem-i āhū-yı Ḥoten:

1. dem-i āhū-yı Ḥoten:

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hoten ceylanın ürkmesi.

Dil ḥayāl eylemez luṭf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ḥoten kābil-i taşvîr olmaz

dem-i bāz-ı pesîde:

1. dem-i bāz-ı pesîde:

Gazel 175

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

En son zamanda.

Rûyın göreyüm bâri dem-i bāz-ı pesîde
Ol âyine-ruḥsāra nesīmā ḥaber eyle

dem-i çeşm:

1. dem-i çeşm: +i

Gazel 95

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gözyaşı zamanı.

Nesib-i derd-mendûñ cûy-bār oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-kaddüm didiler gayra kinār olmuş

dem-i faşl-ı ḥazân:

1. dem-i faşl-ı ḥazân:

Gazel 42

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güz mevsimi zamanı.

Fenā-yı gülsitân-ı 'ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazân berg-i dıraḥtân bî-suḥan söyler

dem-i gazab:

1. dem-i gazab: +da

Gazel 182

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kızgınlık anında.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına 'araḥ
Güyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

dem-i ḥazân:

1. dem-i ḥazân: +da

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sonbahar, hazan zamanı.

Nesib devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i hâzânda neşv ü nemâyı neylerler

dem-i herem:

1. dem-i herem:

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İhtiyarlık zamanı.

Ammâ çi-sûd geçdi dem-i nev-bahâr-ı ‘ömr
Çün mevsim-i hârif irişdi dem-i herem

dem-i ‘İsa:

1. dem-i ‘İsa:

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız. İsa'nın nefesi.

İttiḥâd-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘İsa dem-i şehhâr ile yeksân olmaz

dem-i nev-bahâr:

1. dem-i nev-bahâr-ı: dur

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlkbahar zamanı; ilkbahar mevsimi.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur
Bülbül figân u nâlede bî-iẖtiyârdur

dem-i nev-bahâr-ı ‘ömr:

1. dem-i nev-bahâr-ı ‘ömr:

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ömrün ilk bahar zamanı. (gençlik dönemi kast edilmiştir.).

Ammâ çi-sûd geçdi dem-i nev-bahâr-ı ‘ömr
Çün mevsim-i hârif irişdi dem-i herem

dem-i pesîne-i ‘ömr:

1. dem-i pesîne-i ‘ömr:

Gazel 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ömrün en son zamanı.

Zuhûr iderse ‘inâyet dem-i pesîne-i ‘ömr
Olur leb-â-leb-i şâdî derûn-ı sîne-i ‘ömr

dem-i şebâb:

1. dem-i şebâb:

Gazel 58

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gençlik zamanı.

Nesib devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i hâzânda neşv ü nemâyı neylerler

dem-i şehhâr:

1. dem-i şehhâr:

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyücü nefesi.

İttiḥâd-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘İsa dem-i şehhâr ile yeksân olmaz

dem-i serdi-i zamâne:

1. dem-i serdi-i zamâne:

Kıt'a 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın soğukluğu.

Dem-i serdi-i zamâne ile ḥasta ḥâṭıruz
Berf ü gil ü tegergi şorarsaṅ ḡanımedür

dem-i seyr-i çemen:

1. dem-i seyr-i çemen:

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çimenlik gezintisi zamanı.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Ḡoncayı neşve-dih-i sāḡar-ı şahbâ iderüz

dem-i şitâ:

1. dem-i şitâ:+da

Gazel 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kış vakti.

Şakın müsâde-i rûzgâra aldanma

Dem-i şitâda zühûr-ı bahâra aldanma

dem-i üstâd:

1. dem-i üstâd:

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamanın üstadı.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesîb

Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūşın

dem-i velâdet:

1. dem-i velâdet:+i

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğum zamanı.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı izzet ile

Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

dem-i vuşlat:

1. dem-i vuşlat:

Gazel 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kavuşma anı.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden

Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesîb-i zâra düşmendür

2. dem-i vuşlat:

Gazel 207

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kavuşma anı.

Dem-i vuşlat gözümde ʿâkıbet hʿâb u hayâl oldu

Bu rûya-yı perîşân baʿd-ezîn taʿbîrden kaldı

dendân:

1. dendân:

Gazel 161

Mısra: 5

Dış.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân

İki dizi lûlû-yı dil-efrûz mıdur bu

dendân u dehân:

1. dendân u dehân:+a

Gazel 186

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dış ve ağız.

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur

Derûn-ı hoşka-i yâkût pür dür-i semîn olsa

denes:

1. denes:

Gazel 89

Mısra: 6

Manevi kir, pas.

Pâk-sîretler şafında cây-gîr olmağ muhâl

Tâ ki vardur câme-i hâlünde gafletden denes

deñlü:

1. deñlü:

Gazel 177

Mısra: 9

Kadar.

O deñlü çâpük-i râh-ı hayâydür tabʿum

Ki olsa maṭlabı bir bîkr-i fikr-i mestûre

2. deñlü:

Gazel 180

Mısra: 8

Kadar.

O mâha aṭterân ümmîdin itmîm ṭâlîʿum yokdur

Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtum saʿîd olsa

3. deñlü:

Gazel 171

Mısra: 6

Kadar.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînüñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

4. deñlü:

Gazel 163

Mısra: 5

Kadar.

Şu deñlü nûr-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pâküñ
Ki ħurşîd anda bir şem‘-i şeherdür yâ Resûlallâh

5. deñlü:

Gazel 99

Mısra: 6

Türlü, çeşit.

Zühd ü vera‘ gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşât

6. deñlü:

Kaside 10

Mısra: 7

Kadar.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma‘nâ
Muḥâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

7. deñlü:

Kıt'a 4

Mısra: 9

Kadar.

İtdi ihâta ‘âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek faḥm u hîmedür

8. deñlü:

Gazel 146

Mısra: 3

Kadar.

‘Âşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Sûz-ı derûnı fehm olunur ızırâbdan

9. deñlü:

Tahmis 3

Mısra: 11

Kadar.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ‘ışka helâk olmak

der-:

1. der-: -er, -düm

Gazel 101

Mısra: 2

(çiçek) Derlemek, toplamak.

Olurdum mütteḥid yâr ile aġyâr olmasa mâni‘
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥâr olmasa mâni‘

der-âġuş:

1. der-âġuş:

Gazel 48

Mısra: 1

Kucaklama.

Āhumuz şâhid-i te’sîri der-âġuş eyler
Nâlemüz Zühre-i ħunyâ-geri ḥâmûş eyler

derd:

1. derd:

Gazel 19

Mısra: 4

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehüñ ‘uşşâkından
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

2. derd: +üñ

Gazel 2

Mısra: 7

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Ṭabîbüm derdüñ oldı dâġ-ı sūz-ı sîne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ‘ışkuñ olan dermâna istignâ

3. derd: +i, +n, +i

Gazel 4

Mısra: 3

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Aķça dökseñ derdini ta‘dâd içün ‘âşıkıların
Fehm olunmaz naķd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

4. **derd:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Bimāra bakar tabīb-i hāzık

Derd elindedür devā muvāfık

5. **derd:~i**

Rûbai 4

Mısra: 1

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Ey derdi hayāt-ı ebediye bā'is

Yok fenn-i melāhatde senüñle bāhis

6. **derd:~i**

Gazel 83

Mısra: 1

Gam, keder; aşk hastalığı, aşk derdi.

Derd her bü'l-hevesün 'ışk ile efzün olmaz

Her hevā-pişe hem-efsāne-i Mecnūn olmaz

derd ü gam-ı hecr:

1. **derd ü gam-ı hecr:**

Rûbai 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılığın gamı ve derdi.

Geh derd ü gam-ı hecr ile bīmār oluruz

Geh mahrem-i hālvat-kede-i yār oluruz

derd ü mihnet:

1. **derd ü mihnet:~den**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dert ve sıkıntı.

Şadākat-kār olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden

derd-i dil:

1. **derd-i dil:~i**

Rûbai 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül derdi.

Gördükçe cemālün ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

derd-i dil-i zār:

1. **derd-i dil-i zār:**

Gazel 91

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağlayan gönlün derdi.

Yāre i'lām idegör derd-i dil-i zārı Nesib

Rahm ider gūş idicek hālün o yār-ı dil-keş

derd-i ehl-i 'ışk:

1. **derd-i ehl-i 'ışk:~a**

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk ehlinin derdi.

Zāhidün dārū-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend

Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbīr-i 'ilāc

derd-i firāk:

1. **derd-i firāk:~uñ, ~la**

Gazel 31

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık derdi.

Hālīme düşmen güler derd-i firākuñla beni

Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

derd-i 'ışk:

1. **derd-i 'ışk:~ı, ~y, ~la**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem

Hele derd-i 'ışkıyla ol hasta evvel

2. **derd-i 'ışk:~ı, ~y, ~le**

Gazel 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk derdi.

Nesibâ sözlerüm nâhun-zen olmak cân-ı ‘uşşâka
Ney-âsâ derd-i ‘ışkiyle dil-efgâr olduğumdandır

derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân:

1. **derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân:**

Gazel 91

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık mahmurluğunun verdiği baş ağrısı derdi.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmuş idük bezm-i vişâle mey-keş

derd-mend:

1. **derd-mend:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Dertli.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded

Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘iṣyāndur senüñ

derd-mend ü müste-mend:

1. **derd-mend ü müste-mend:+em**

Gazel 121

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Üzüntülü ve zavallı kimse.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded

Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘iṣyāndur senüñ

derd-mendân:

1. **derd-mendân:+uñ**

Gazel 72

Mısra: 7

Dertliler; Aşıklar.

Derd-mendânüñ ṭayanmaz zür-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

2. **derd-mendân:**

Gazel 104

Mısra: 8

Dertliler.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendân şaf-be-şaf

derd-nāk:

1. **derd-nāk:+em**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Dertli.

Āmāde-i ḥançer-i helākem
Ḥaḳḳā ki ḡarīb derd-nākem

dergāh:

1. **dergāh:+ı**

Gazel 109

Mısra: 3

Kapı, eşik, huzur, makam.

Dergāhı refte refte olur merci‘-i ünas
Āmed-şüd-i ṭarīḳ-ı debistân idenlerüñ

2. **dergāh:+uñ, +a**

Kaside 1

Mısra: 11

Kapı, eşik, huzur, makam.

‘Arz-ı ḥāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārân fersāḥı oldı baña dūr

3. **dergāh:+uñ, +a**

Rûbai 34

Mısra: 2

Kapı, eşik, huzur, makam.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân iḥsân it
Dergāhuña varmağa yolum âsân it

4. **dergāh:+ı, +n, +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kapı, eşik, huzur, makam.

Her rûz u şeb itmede niyâzı
Dergāhına yüz sürüp ilâh'ı uñ

5. **dergāh:**

Rûbai 29

Mısra: 1

Kapı, eşik, huzur, makam.

Ey şāh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergāh
Deryūze-ger-i hāk-i rehūn bende vü şāh

6. **dergāh**:+uñ, +a

Kaside 1

Mısra: 3

Kapı, eşik, huzur, makam.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā kûbbe-i gerdün çü hür

dergāh-ı Efrîdün:

1. **dergāh-ı Efrîdün:**

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feridun'un makamı.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrîdün sipāh
Kahramānlar reh-güzārında olurlar hāk-i pā

dergāh-ı Hāk:

1. **dergāh-ı Hāk**:+dan

Tarih 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah katı, Allah'ın huzuru.

Maķāmın Hāk mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Hāk'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

dergāh-ı Hāk:

1. **dergāh-ı Hāk**:+a

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın kapısı.

Cihād-ı ekbere maķdūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hāk'k'a ne za'im ü ne sipāh ol

dergāh-ı Hudā:

1. **dergāh-ı Hudā**:+y, +a

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın huzuru/makamı.

Dergāh-ı Hudā'ya kıl münācāt
Tā anlara bulasın mülākāt

dergāh-ı ‘izzet:

1. **dergāh-ı ‘izzet**:+e

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İzzet sahibi Allah'ın yüce kapısı.

‘Arz eyle ḥasb-ı ḥālūñi dergāh-ı ‘izzete
Bî-hüde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

dergāh-ı pîr:

1. **dergāh-ı Pîr**:+üñ

Gazel 189

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Pirin dergahı. (Mevlana Celaleddin Rumi'nin dergahı).

Dergāh-ı Pîr'üñ oldu Nesibā bahā ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

dergeh:

1. **dergeh**:+üñ, +den

Kaside 2

Mısra: 5

Kapı, eşik, huzur, makam.

Yok dergehüñden özge baña melce' ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālūmi ‘arz eylesem ne ğam

2. **dergeh**:+üñ, +den

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kapı, eşik, huzur, makam.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḳalbümünden remed
Ben ğarîbe dergehüñden ğayrı yokdur müstened

3. **dergeh**:+üñ, +dür

Kaside 4

Mısra: 12

Kapı, eşik, huzur, makam.

Dergehüñdür mültecā-yı ‘ācizîn ü ‘ācizāt
Yā Resûlallāh şefā‘at kıl Nesib'e kim senüñ

4. **dergeh:**+uñ

Kaside 3

Mısra: 11

Kapı, eşik, huzur, makam.

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Hâbiballâh senden eylemez kaç^c-ı recâ

dergeh-i 'adn:

1. **dergeh-i 'adn:**

Tahmis 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennet; Adn cenneti.

Düşüp bir dergeh-i 'adn iştibâha
Muvaffak eyledi Hakk intibâha

dergeh-i Hazret-i Monlâ:

1. **dergeh-i Hazret-i Monlâ:**+da

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mevlana Celeddin Rumi hazretlerinin dergâhı.

Âşafâ dâ'i-i deyrine Nesib'ün kârı
Dergeh-i hazret-i Monlâ'da saña oldı du'â

dergeh-i Monlâ-yı Rüm:

1. **dergeh-i Monlâ-yı Rüm:**+uñ

Kıt'a 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celeddin Rumi'nin dergahı.

Nesiba dergeh-i Monlâ-yı Rüm'ün hûn-ı eşkümden
Ser-â-pâ rîze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

dergeh-i şâh-ı muhabbet:

1. **dergeh-i şâh-ı muhabbet:**+de

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk padişahının huzuru.

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muhabbetde
Eger nâ'il olursañ vaşl-ı yâre hōş 'avâyiddür

der-i cihân:

1. **der-i cihân:**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın kapısı.

Mânende-i çinârundur der-i cihân Nesib
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

2. **der-i cihân:**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın kapısı.

Mânende-i çenârundur der-i cihân Nesib
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

der-i devlet:

1. **der-i devlet:**+e

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Devlet kapısı.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şâhenşeh-i Dârâ-fer-i hürşid-i livâ

der-i hüsn:

1. **der-i hüsn:**+e

Gazel 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik kapısı.

Baňa hırmân-ı vuşlat tâlib-i yâr olduğumdandır
Bu iflâs ol der-i hüsn haridâr olduğumdandır

der-i lutf:

1. **der-i lutf:**+ı, +n, +da

Tarih 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lütuf/ iyilik kapısı.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmışdur
Der-i lutfında bir deryüze-ger hâtem garibâne

der-i ümmîd:

1. **der-i ümmîd:**+ü, +m,-i

Gazel 34

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ümit kapısı.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümi devrân
Miftâhı o kufluñ yine âh-ı şehîrümdür

der-kemend id-:

1. **der-kemend id-:**-er, -sin

Gazel 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kement altına almak, bağlamak.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa dañi der-kemend idersin

der-kenâr:

1. **der-kenâr:**

Gazel 69

Mısra: 5

Kenarda, göz önünde.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş 'uşşâka
'Arz-ı hâl itmede cânâna kuşûr eylemişüz

dermân:

1. **dermân:**+a

Gazel 2

Mısra: 8

Çare, ilaç, devâ.

Tabîbüm derdün oldı dâğ-ı süz-ı sine-i merhem
İder dil-ğaste-i 'ışkuñ olan dermâna istîgnâ

2. **dermân:**

Gazel 78

Mısra: 10

Çare, ilaç, devâ.

Olamaz mekr ü hîyel sedd-i mesîl-i idbâr
Maraż-ı mevte 'aķâķîr ile dermân olmaz

3. **dermân:**+dan

Gazel 102

Mısra: 4

Çare, ilaç, devâ.

N'ola peygûle-i hasretde luţf-ı yâri añmazam
Olur me'yûs-ı şîhhat hastalar dermândan fâriğ

dermân-sâz:

1. **dermân-sâz:**

Gazel 24

Mısra: 7

Derman bulan.

Merhem-i vaşluñla dermân-sâz olursañ vaķtıdûr
Sîne-i zaķm-ı tîğ-ı hicrânuñla pâre pâredûr

der-pey-i girye:

1. **der-pey-i girye:**

Gazel 123

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göz yaşının ardından gelen.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ģande
Vâķıf-ı neş'e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

ders:

1. **ders:**+ü, +müz

Gazel 80

Mısra: 8

Ders.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduķ ķāmete
Dersümüz şimdi elifdûr nûna çıķmıř inmişüz

2. **ders:**+i, +n

Gazel 159

Mısra: 5

Ders.

İbtidâ 'ilm-i fenâ dersin okur kevnê gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âğuşın

ders al-:

1. **ders al-:**-an

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ders almak, öğrenmek.

Ḳāl ü kılūn ceng-i bī-sūdın ider endāḥte
Ders alan ma'nā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sīneden

ders-i ma'nī:

1. ders-i ma'nī:

Tahmis 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mana dersi.

Alanlar ders-i ma'nī dāğ-dār olmaz ḥuṣūmından
Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuṣūşından 'umūmından

derūn:

1. derūn:

Gazel 162

Mısra: 14

Kalp, yürek, iç.

Riḳāb-ı nāsa baṣar pāy-ı 'izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derūn ehli na's-ı mevtāda

2. derūn: +ı, +n, +ı

Gazel 109

Mısra: 6

Kalp, yürek, iç.

Devlet-serāsi pek tiz olur āṣiyān-ı büm
Ehl-i dilūn derūnını vīrān idenlerūn

3. derūn: +ı, +n, +ı

Gazel 111

Mısra: 1

Kalp, yürek, iç.

Yaḳar derūnını ruḥsārına nigāh idenūn
Hemān cezāsını tertīb ider günāh idenūn

4. derūn: +ı

Tarih 17

Mısra: 2

Kalp, yürek, iç.

O maṭla'-ı şeh-er mihr-i ḥaḳḳuñ olmış idi
Derūnı māh-ı münevver teni şeb-i deycūr

5. derūn:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

İç, iç tarafı.

Var mı buña çāre şimdi oldu
'İṣṣuñla derūn sīne meşḥūn

6. derūn: +dan

Gazel 175

Mısra: 1

Kalp, yürek, iç.

Ey ḳāfile-i eşk derūndan sefer eyle
Dükkānçe-i çeşm-i terūmi pūr-güher eyle

7. derūn: +da

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kalp, yürek, iç.

Bu fikri derūnda eyle taṣdīḳ
Mümkin mi edā-yı şükr-i tevfiḳ

8. derūn: +ı

Mesnevi 6

Mısra: 7

İç, iç tarafı.

Birisinūn derūnı pūr ḥīle
Biri şafvetde beñzedi nile

derūn u bīrūn:

1. derūn u bīrūn:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İç ve dış (kalp ve beden).

Hālā ki tamām oldu gördüñ
Pūr-derd ü elem derūn u bīrūn

derūn-ı gonca:

1. derūn-ı gonca:

Gazel 198

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Goncanın içi.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

derûn-ı hokka-i yâkût:

1. derûn-ı hokka-i yâkût:

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yakut kutusunu içi.(sevgilinin ağzı bağlamında kullanılmıştır.).

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur
Derûn-ı hokka-i yâkût pür dür-i semîn olsa

derûn-ı hût:

1. derûn-ı hût:+da

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Balığın içi, karnı.

Nûruñ ta'alluķı itdi anı muhâfaza
Yûnus derûn-ı hûtta oldı şümürde dem

derûn-ı rûşen:

1. derûn-ı rûşen:

Gazel 157

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak, nurlu gönül.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nûr Nesîb
Olmaz ârâmgeh-i kîne derûn-ı rûşen

derûn-ı sîne:

1. derûn-ı sîne:+de

Gazel 134

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kalp, gönül.

Derûn-ı sîne sîz u güdâzî var her dem
Gönül mi şem'-i münevver midür nedür bilmem

2. derûn-ı sîne:

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kalp, gönül.

Derûn-ı sîne ki pür-dâğ-ı hecr-i rûyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâlezâr bize

3. derûn-ı sîne:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Gönlümün içi.

Var mı buña çâre şimdi oldı
'İşkuñla derûn sîne meşhûn

derûn-ı sîne-i 'ömr:

1. derûn-ı sîne-i 'ömr:

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ömrün kalbi.

ẖuhûr iderse 'inâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şâdî derûn-ı sîne-i 'ömr

derûn-ı sîne-i zâhid:

1. derûn-ı sîne-i zâhid:+de

Gazel 122

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zahidin gönlü.

Nigâh-ı dîde-i 'âşıkda lezzet-i dîdâr
Derûn-ı sîne-i zâhidde zevķ-ı îmân ol

dervîş:

1. dervîş:

Rûbai 32

Mısra: 3

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Dervîş midür ol ki ola ṯalib-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânı fedâ

2. dervîş:+e

Tahmis 1

Mısra: 10

Tarîkata girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Nevâl-i h'ân-ı hâkdan behre-verler
Olur dervîşe hâmi gerçek erler

3. **dervîş:**

Tarih 19

Mısra: 4

Tarîkâta girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

4. **dervîş:+e**

Rûbai 61

Mısra: 2

Tarîkâta girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Hırş u şama'ûñ lâzımdır endîşe
Bigânedür efkâr-ı cihân dervîşe

5. **dervîş:**

Kaside 10

Mısra: 13

Tarîkâta girip bir şeyhe bağlanan kimse.

Revâ mîdur k'ola dervîş nâmı kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maḥzar-ı Pîr'e

6. **dervîş:**

Rûbai 32

Mısra: 4

Tarîkâta girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Dervîş midür ol ki ola tâlib-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânı fedâ

7. **dervîş:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Tarîkâta girip bir şeyhe bağlanan, tarikat müntesibi.

Var meclis-i ibn-i ma'nevîye
Dervîş 'Alî-i Mevlevî'ye

deryâ-yı bî-kerâne:

1. **deryâ-yı bî-kerâne:**

Kaside 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uçsuz bucaksız deniz.

'İlmine nisbet ile anuñ 'ilm-i enbiyâ
Deryâ-yı bî-kerâne ile cûybârdur

deryâ-yı celâl:

1. **deryâ-yı celâl:+üñ, +de**

Rûbai 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Büyüklük denizi.

Ey dürr-i yetîm-i pâk-i kevneyn-i şadef
Deryâ-yı celâlünde bu nüh-gerdün kef

deryâ-yı imkân:

1. **deryâ-yı imkân:+ı**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İmkan denizi.

Sensin ol seyyâḥ-ı baḥr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laḥzâda deryâ-yı imkânı 'ubûr

2. **deryâ-yı imkân:+ı**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İmkan denizi.

Sensin ol seyyâḥ-ı baḥr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laḥzâda deryâ-yı imkânı 'ubûr

deryâ-yı muhîṭ:

1. **deryâ-yı muhîṭ:+üz**

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Büyük deniz, okyanus.

Deryâ-yı muhîṭüz dür-i vaḥdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cânibde iki sâhilümüzdür

deryâ-yı vaḥdet:

1. **deryâ-yı vaḥdet:+üñ**

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Birlik denizi (Allah'ın birliğini gösteren her şey, kainat).

Keştî-nişîn-i ‘aqla selâmet muhâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vahdetüñ

deryûze-ger:

1. deryûze-ger:

Tarih 9

Mısra: 4

Dilenci.

Hüner-perver kerem-ver cûd-küsterdür ki olmışdur
Der-i lutfında bir deryûze-ger hâtem ğarîbâne

deryûze-ger-i hâk-i reh:

1. deryûze-ger-i hâk-i reh: +üñ

Rûbai 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kapının toprağının dilencisi.

Ey şâh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i hâk-i rehüñ bende vü şâh

deşne:

1.deşne: +ñe

Gazel 66

Mısra: 1

Hançer.

Deşneñe teşne olan kâni‘-ı şemşir olmaz
Âba müsteski-i mañrûr-ciger sir olmaz

dest:

1. dest: +üñ, +i

Gazel 151

Mısra: 8

El.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘âlem-i esbâb
Kûtâh ideğör destüñi dâmân-ı recâdan

2. dest: +i, +n, +de, +dür

Tarih 2

Mısra: 8

El.

Bildürür miğdârını a‘dâ-yı dîn ü devlete
Dâ‘imâ destindedür mizân-ı şer‘-i Muştafa

3. dest: +ü, +m, +de

Terkib-bend 1

Mısra: 22

El.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ihtiyârum

4. dest: +i, +n, +e

Gazel 48

Mısra: 3

El.

Destine düş ne virür ğamze nigh tîğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nûş eyler

5. dest: +in

Gazel 109

Mısra: 8

El.

Gelmez şikest-i sübhâ-i enfâs göñline
Destin medâr-ı sübhâ-i mercân idenlerüñ

6. dest: +in

Gazel 198

Mısra: 9

El.

Meded üftâdeñüñ bir câm ile destin alup kaldur
Ayağüñ öpmege sâķi dil-i derd-âşinâ düşdi

7. dest: +i, +n, +de

Tarih 27

Mısra: 11

El.

Qalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı hayât oldı
İder hep mürdegân-ı ye’si ihyâ ba‘d-ezîn hâķķa

8. dest: +üñ, +e

Kaside 1

Mısra: 7

El.

Ol şehenşâh-ı ‘adâlet destüñe kim senüñ
Hükmi-i emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umûr

9. **dest:** +i, +n, +de

Gazel 186

Mısra: 12

(Sevgilinin) eli.

Şeb-i ‘aşıq olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbāda
Yanında dil-rübā destinde cām-ı āteşin olsa

10. **dest:** +i, +n, +i

Tahmis 2

Mısra: 15

El, yed.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

11. **dest:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

El.

Bu hāle maḳāl bulamaz dest
În-cā çü resid hāme bi-şikest

12. **dest:** +i, +n, +de

Gazel 190

Mısra: 1

El.

Destinde naḳd-i cānı varup reh-güzārına
‘Arz-ı ḥulûş eyledi ‘aşıq nigārına

dest ü pây-ı pāk-dil:

1. **dest ü pây-ı pāk-dil:** +den

Gazel 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz gönüllünün el ve ayakları.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ ‘adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

destān:

1. **destān:**

Gazel 46

Mısra: 8

Destan, uzun hikāye.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahāru gûş ider
‘Andelîbe şāh-ı gül gülşende destān söyledür

destār-ı pāk:

1. **destār-ı pāk:** +i

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz sarık.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim
Dest-i nesim-i şubḥa baḳar tazelenege

dest-bürd-i ‘ışk:

1. **dest-bürd-i ‘ışk:** +u, +ñ, +la

Rübai 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın kuvveti.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i ma‘mūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i ‘ışkuñla ḥarāb

dest-efşān id-:

1. **dest-efşān id-:** -er

Kıt'a 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

El sallamak, el çırpamak.

Naḳş-ı Mānî'yi ider dest-efşān
Nāyda nağmeleri Behzāduñ

dest-gîr-i ümmet-i üftāde-i bî-dest ü pā:

1. **dest-gîr-i ümmet-i üftāde-i bî-dest ü pā:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Elsiz, ayaksız düşkün ümmete yardım eden.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bî-pāyān ile dā'im olan
Dest-gîr-i ümmet-i üftāde-i bî-dest ü pā

dest-hüş:

1. **dest-hüş:**

Gazel 7

Mısra: 7

Oyuncak.

Her bî-başar-ı kec-nażara dest-hûş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfânımı yâ Rabb

dest-i âhir:

1. dest-i âhir:

Gazel 72

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ahiretin eli, hükmü.

Dest-i âhir âlet-i hamyâze-i idbâr olur
Niçe mest-i câm-ı ikbâlûn humârın görmüşüz

dest-i du‘â:

1. dest-i du‘â:

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dua eli.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maqşad
Ki tâ dest-i du‘â fülk-i ümide bād-bānlardur

dest-i dünyâ:

1. dest-i dünyâ:+da

Tarih 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya eli.

Ne kûbbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne kûbbe şekl-i maḥrûṭide bir serv-i sehî-bālâ

dest-i düşmen:

1. dest-i düşmen:

Gazel 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Düşman/rakibin eli.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsnünde gül-çin olmasun
Ḥâra ruḥşat bağbân-ı nâza âyîn olmasun

dest-i ecel:

1. dest-i ecel:

Gazel 129

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ecel eli ; Ölüm.

Ḳomam elümden anuñ dâmen-i maḥabbetini
Tutınca dâmen-i ‘ömr-i ‘azîzi dest-i ecel

deşt-i ğam:

1. deşt-i ğam:+da

Gazel 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ġam Çölü.

Ḳays ile hem-dāsītân oldum ki ‘âlem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazâl-i hüsn içün âvâredür

dest-i ğavvâs-ı ‘atâ:

1. dest-i ğavvâs-ı ‘atâ:

Tarih 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dalgıç elinin bağışı.

Dest-i ğavvâs-ı ‘atâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilve-nümâ

dest-i ḥasret:

1. dest-i ḥasret:

Gazel 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hasret çölü.

Hemişe dest-i ḥasret çāk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkin gevher-i esrâr-ı ‘ışkı eylemek pinhân

2. deşt-i ḥasret:+de

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hasret çölü.

Şikâr-ı murğ-ı ümmid el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

dest-i ‘ibret:

1. dest-i ‘ibret:+le

Gazel 79

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
İbret eli.

Ḥār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

dest-i ibtihāl:

1. **dest-i ibtihāl:**

Gazel 112

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Dua eli.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebūñ

dest-i kays-ı şeydā:

1. **dest-i kays-ı şeydā: +da**

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Çılgın Mecnun eli.

Yapışdı 'ürve-i vüskā-yı mihr-i Leylā'ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Kays-ı şeydāda

dest-i kütāh:

1. **dest-i kütāh: +ı**

Gazel 197

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Kısa el.

Ben ol ber-çin-i bāğ-ı feyz-i Ḥaqq'am ki Nesib irmez
O naḥlūñ bergine erbāb-ı naẓmuñ dest-i kütāhı

dest-i luṭf-ı rabb-i mecīd:

1. **dest-i luṭf-ı rabb-i mecīd:**

Gazel 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Yüce Allah'ın yardım eli.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecīd
Açılır lā-muḥāle kufl-ı ümīd

deşt-i miḥnet:

1. **deşt-i miḥnet: +uñ**

Tahmis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Sıkıntı/eziyet çölü.

N'ola gül gonca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz

Bu deşt-i miḥnetüñ pejmürde olmuştur semūmindan

dest-i nā-dān:

1. **dest-i nā-dān: +a**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Bilgisizin eline.

Ey Nesib āsār-ı ṭab'-ı şūḥuñı şad-el-ḥazer

Dest-i nā-dāna şaḳın virme virürseñ bāda vir

dest-i nesim-i şubḥ:

1. **dest-i nesim-i şubḥ: +a**

Gazel 165

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Sabah rüzgarının eli.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim

Dest-i nesim-i şubḥa baḳar tazelenege

dest-i nigāḥ:

1. **dest-i nigāḥ: +dan**

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Bakış eli.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur

Söz var mıdur o gül bedene ol ẓarāvete

dest-i nigh-i şu'bede-perdāz:

1. **dest-i nigh-i şu'bede-perdāz: +uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) El çabukluğuyla tertipleyen bakış eli.

Naḳd-i nigh-i 'āşıka düzdide ta'arruz

Dest-i nigh-i şu'bede-perdāzuña maḥşüş

dest-i recā:

1. **dest-i recā:**

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Rica eli.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bî-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyünde muhtâc-ı zekât

dest-i şāhân-ı cihân:

1. **dest-i şāhân-ı cihân:**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya sultanlarının eli.

Dest-i şāhân-ı cihân olalı ârāmgehi
Oldı maqbûl-i kabâyil ne‘am u lâ-yı kalem

dest-i sâkiyân-ı sim-sâk:

1. **dest-i sâkiyân-ı sim-sâk:**

Gazel 167

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzel baldırlı sakilerin eli.

Baňa luţf-ı gülî serv-i çemenzârı unutturdı
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâk üzre

dest-i sitem:

1. **dest-i sitem: +üñ, +le**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zulüm eli.

Hayfâ ki diyâr-ı zindegânî
Dest-i sitemünle oldı berbâd

dest-i vişâl:

1. **dest-i vişâl:**

Gazel 129

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma eli.

Girih-güşây-ı firāk oldı gerçi dest-i vişâl
Dağı gönülde olan ‘ukde olmadı münhal

dest-res:

1. **dest-res: +dür**

Mesnevi 2

Mısra: 13

İstediğine ulaşan, eli yetişen.

Maķşûd o şuhûda dest-resdür
Fehm idene bu işâret besdür

2. **dest-res:**

Gazel 89

Mısra: 12

İstediğine ulaşan, eli yetişen.

Bâr-çîn-i naħl-i tefrîd olmayan nâ-puhte dil
Âdem olmaz mîve-i Tûbâ'ya bulsa dest-res

3. **dest-res:**

Gazel 33

Mısra: 1

İstediğine ulaşan, eli yetişen.

Ne firâka tâb ü tākāt ne vişâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne huşûl-i mültesem var

4. **dest-res:**

Gazel 33

Mısra: 1

İstediğine ulaşan, eli yetişen.

Ne firâka tâb ü tākāt ne vişâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne huşûl-i mültesem var

destür:

1. **destür:**

Tarih 17

Mısra: 6

İzin, müsaade.

Görürdi nûr-ı siyâhı gürûh-ı Mevleviyân
Ne dem ki şöhet-i hâşına bulsalar destür

devâ:

1. **devâ: +sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 1

Çare, derman.

Belâlu hasta gönüller devâsıdur ğam-ı yâr
Qadimî cân u dilüñ âşinâsıdur ğam-ı yâr

2. **devā**:+sı

Gazel 116

Mısra: 8

Çare, derman.

Vefā vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânun

3. **devâ**:

Gazel 162

Mısra: 8

Çare, derman.

Qabûl ider mi müdâvâ marîz-ı bî-derdi
Bulınmaz aña devâ nüshâ-i Mesîhâ'da

4. **devâ**:

Gazel 192

Mısra: 2

Çare, derman.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı sıhhat kanda ben kanda
Devâ düşmen tabib-i bî-mürüvvet kanda ben kanda

5. **devâ**:

Mesnevi 2

Mısra: 4

Çare, derman.

Bîmâra bakar tabib-i hâzık
Derd elindedür devâ muvâfık

devâm:

1. **devâm**:

Tarih 9

Mısra: 8

Devamlı, mütemâdiyen.

Mu‘ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdümü
Devâm oldukça tâ zîr-i felekde çâr-erkâna

devân:

1. **devân**:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Koşarak.

Rûḥ-ı quds idi rikâbuḥda sa‘âdet-veş devân
Yolda kaldı ol daḥi sen ‘izz ile olduḥ revân

devâ-sâz:

1. **devâ-sâz**:

Kaside 8

Mısra: 10

İlaç bulan, çare bulan, çare bulucu.

Devâ-sâz ola tâ Resûl-i mükerrrem
Hele derd-i ‘ışkıyla ol ḥasta evvel

devâ-yı derd-i ‘ışyân:

1. **devâ-yı derd-i ‘ışyân**:+dur

Gazel 121

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İşyan derdinin devası.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded

Dârû-yı luṭfuḥ devâ-yı derd-i ‘ışyândur senün

2. **devâ-yı derd-i ‘ışyân**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

İşyan derdinin devası.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded

Dârû-yı luṭfuḥ devâ-yı derd-i ‘ışyândur senün

devâ-yı hicrân:

1. **devâ-yı hicrân**:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

(Sevgiliden) Ayrılıḥın dermanı.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba‘d muḥâldür selâmet

devlet:

1. **devlet**:+lû

Kaside 9

Mısra: 8

Kutlu.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kü

2. **devlet: +üñ**

Gazel 110

Mısra: 1

Devlet, makam.

Olmaz nezâre-efgen-i esbâbı devletüñ
Mâlik-nişâb-ı mikneti genc-i kanâ'atüñ

3. **devlet: +de**

Tarih 1

Mısra: 4

Devlet, makam.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-haqq
Ne gelmişdür ne bir daîi gelür misli bu devletde

4. **devlet: +üñ, +den**

Tarih 30

Mısra: 6

Mutluluk, saadet.

Manşibuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletünden ola Hâk dâfi' gezendi 'ilm-ile

5. **devlet: +le**

Tarih 9

Mısra: 7

Mutluluk, saadet.

Mu'ammer eylesün devletle Hâk ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

6. **devlet: +i, +n, +den**

Tahmis 1

Mısra: 14

Devlet, saltanat

Ne şâduz dehr-i dünüñ devletinden
Ne maḥzûnuz hücûm-ı miḥnetinden

7. **devlet: +le**

Tarih 2

Mısra: 11

Devlet, saltanat.

Ola kâhhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulṭân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

8. **devlet: +e**

Kaside 5

Mısra: 7

Devlet, makam.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Baḥr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

9. **devlet:**

Gazel 68

Mısra: 2

Devlet, makam.

Zu'm ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

10. **devlet:**

Gazel 171

Mısra: 10

Mutluluk, saadet.

Olurdu sezâ olmağa zîb-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bağçe-i ma'rifet olsa

11. **devlet: +i, +n**

Tarih 18

Mısra: 12

Mutluluk, saadet.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini ezfûn Hudâ

12. **devlet:**

Gazel 58

Mısra: 11

Mutluluk, saadet.

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i ḥazânda neşv ü nemâyı neylerler

13. **devlet: +i**

Kaside 10

Mısra: 3

Mutluluk, saadet.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür
Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

devlet bul-:

1. devlet bul-:-dı

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Talih, makam, mutluluk, şan bulmak.

Câyı geh ağûş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

devlet ü 'ömr:

1. devlet ü 'ömr:~in

Gazel 137

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Mutluluk ve ömür.

Devlet ü 'ömrin füzûn-ender-füzûn itsün Hudâ
Tâ diye hükûm-i kazâ her kâra imdâd eyledüm

devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâr:

1. devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâr:~u

Gazel 46

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bahar mevsiminin gelip geçici mutluluğu.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahârü gûş ider
'Andelîbe şâh-ı gül gülşende destân söyledür

devlet-i dünyâ:

1. devlet-i dünyâ:

Tarih 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünya saadeti, baht.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşûl

devlet-i Monlâ-yı Rûm:

1. devlet-i Monlâ-yı Rûm:~da

Gazel 85

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anadolu Mollası'nın (Mevlânâ) kutlu dergâhı.

Biz ey Nesîb devlet-i Monlâ-yı Rûm'da
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevlevîler'üz

devlet-i nahvet-verân:

1. devlet-i nahvet-verân:

Gazel 164

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kibir veren mutluluk.

Lerziş-i nâgeh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i nahvet-verân hem-ğâl-i Kârûn olmadı

devlet-i şâh-ı sitem-pîşe:

1. devlet-i şâh-ı sitem-pîşe:

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zalim şahın devleti.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

devlet-serâ:

1. devlet-serâ:~sı

Gazel 109

Mısra: 5

Mutluluk sarayı.

Devlet-serâsı pek tîz olur âşiyân-ı bûm
Ehl-i dilûn derûnını vîrân idenlerûn

devr:

1. devr:

Gazel 4

Mısra: 10

Dönme, dönüp dolaşma.

Bî-çarâr itmiş Nesîbâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semâvât-ı 'ulâ

2. devr:~i

Gazel 30

Mısra: 3

Dönme, dönüp dolaşma.

Sipihrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefakâr olduğı yârüñ vefâdâr olduğumdandır

devr eyle-:

1. devr eyle-:-y, -eli

Rûbai 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, dolaşmak.

Devr eyleyli felek o meh-ruhsârı

Hîç şorma cerâhat-i dil-i efgârı

devr id-:

1. devr id-:-e

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek, dolaşmak.

Tâ köhen gülzâr-ı âlemde ola gül ser-zede

Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

devrân:

1. devrân:

Gazel 34

Mısra: 9

Dünya.

Bir gün açar âhîr der-i ümmîdümü devrân

Miftâhı o kufluñ yine âh-ı şehîr ümdür

2. devrân:+a

Gazel 183

Mısra: 8

Dünya.

Didiler halka-i tevîdide gördük de seni

Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

3. devrân:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Dünya.

Yokdur bu zamânda şanma merdân

Anlarsuz olur mı hîç devrân

devrân it-:

1. devrân it-:-dür, -en

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dönmek.

‘İşkür ‘aşıklara zîkr ile devrân itdüren

‘Kad edâre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

di-:

1. di-:-n, -ür, -se

Kaside 7

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Egerçi vefret-i ‘işyân ile dinürse sezâ

Yem-i günâhına nisbet muhîṭ-i ber-cedvel

2. di-:-n, -ür, -se

Kıt'a 19

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Muhadderâta söz olmaz dinürse ger âdem

Zen-i muhaddereye biñde bir işâbet ider

3. di-:-me, -ge

Rûbai 54

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Ol âfete hâlüm dimege ‘âr itdüm

Zahm-ı dil-i mecrûhımı inkâr itdüm

4. di-:-mez

Gazel 3

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı tal‘at senden

ayrılmam

Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

5. di-:-se

Gazel 35

Mısra: 6

Demek, söylemek.

Nesib itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı

Ṭarabdan bu mu‘ammâdur dise ṭab‘ ehli vâriddür

6. **di:-mez**

Gazel 40

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Ağyār ile dücār olıcağ ol perī baña
Bir merḥabā dimez görür anı gelür geçer

7. **di:-miş**

Gazel 57

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

8. **di:-di**

Gazel 13

Mısra: 8

Demek, söylemek.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

9. **di:-miş**

Gazel 13

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Cem'iyet-i mekārīm-i aḥlākdur dimiş
Ba'zı kibār vaşf-ı edebde açınca leb

10. **di:-n, -il, -se**

Gazel 13

Mısra: 7

Demek, söylemek.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

11. **di:-r, -ken**

Gazel 23

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Nesībā belki artar kinesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

12. **di:-miş**

Gazel 145

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḥān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

13. **di:-di**

Gazel 161

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ḡam-endüz mıdur bu

14. **di:-di, -ler**

Gazel 183

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Didiler ḥalka-i tevḥidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

15. **di:-dük, -ler, -i**

Gazel 187

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Ḥōşā o nağme-i dil-süz-ı ḡam ki maẓmūnı
Felek didükleri ḡaddārdan şikāyet ola

16. **di:-mez**

Gazel 191

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dimez mi bāriḳa-i ḥırmen-i şekib gören
O ḥande-i nemekīn ile luṭf-ı güftāre

17. **di:-se, -m**

Gazel 191

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebep
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

18. **di:-n, -se, -**

Kaside 10

Mısra: 2

Demek, söylemek.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hazret-i Pîre

19. **di:-n, -ür**

Kaside 10

Mısra: 12

Demek, söylemek.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a'lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücub-ı semîre

20. **di:-r, -ler**

Rûbai 32

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Dervîş midür ol ki ola tâlîb-i nân
Dervîş aña dirler ki ide câmî fedâ

21. **di:-dükçe**

Rûbai 54

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Gördükçe cemâlün ağlayup derd-i dili
Pinhân ideyüm didükçe izhâr itdüm

22. **di:-r, -ler**

Tahmis 1

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Hâkîkat hûş meşeldür buña dirler
Degül hem-sâyesinden ayru sâye

23. **di:-di**

Tarih 5

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Cümle aḥbâbı didi târîḥ mânend-i Nesîb
Ḥaccuñı Bostân Efendi eyleye Bârî qabûl

24. **di:-di**

Tarih 6

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Bülbül-i ḥâme didi târîḥ-i milâdın Nesîb
Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

25. **di:-di**

Tarih 7

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Ḥâme târîḥ-i kudûmum didi bu meydâna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesîb-i nâ-kâm

26. **di:-di**

Tarih 9

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Nesîbâ bağbân-ı ḥâme târîḥin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

27. **di:-di, -ler**

Tarih 13

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Ḥarf-i menkûṭ ile târîḥin Nesîbâ didiler
Şeyḥ İlyâs ide dâ'im ḳurb-ı Yezdân'ı maḥal

28. **di:-dû, -m**

Tarih 15

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Fevtine târîḥ içün didüm Nesîb
Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı ḥayf

29. **di:-di, -ler**

Tarih 16

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Müstakkiyen 'azm itdi târîḥin Nesîbâ didiler
Bostân Efendi'yi ide sîr-âb cûy-âb-ı 'aden

30. di:-di

Tarih 17

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Nesib rihleti tarihini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī kabrūnī pür-nūr

31. di:-di

Tarih 19

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Nesibā mülhem-i ğaybī didi tārīḥ-i tecdidin
Yine minā yapıldı kubbe-i pür-naḫş-ı Mevlānā

32. di:-di

Tarih 23

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Nesibā didi tārīḥin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

33. di:-di

Tarih 25

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dā'ileri tārīḥ ile hep didi Nesibā
‘Adn ol mekān rūḥına müfti-i vaḥidūn

34. di:-dü, -m

Tarih 29

Mısra: 3

Demek, söylemek.

Bir ḥālet-ile didüm Nesibā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

35. di:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i ḥāş-ı ḥayr-ḥ’āhuñ

36. di:-ye

Rübai 27

Mısra: 3

Demek, söylemek.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

37. di:-di

Tarih 11

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Didi tārīḥini maḥdūma du‘ā-güne Nesib
Her zamān sünnet-i Aḥmed ola Yahyā ‘amelūn

38. di:-di

Tarih 12

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Didi tārīḥi ile müjde-resānān-ı Nesib
‘Adl-ile kubbe-nişin oldı Meḥammed Paşa

39. di:-di

Tarih 18

Mısra: 15

Demek, söylemek.

Didi teşrīfüne tārīḥ ile tebşir iderek
Mühr-i şah ile yine geldi Muḥammed Paşa

40. di:-me, -m

Gazel 175

Mısra: 6

Demek, söylemek.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā‘iş
Ey çarḥ dimem saña beni kām-ver eyle

41. di:-y, -ü

Gazel 37

Mısra: 5

Diye düşünmek.

Aña fī‘l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḥşat
Nazar-ı ḥalḫ-ı cihān hep meh-i şevvāldadur

42. di:-me

Gazel 41

Mısra: 11

Diye.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümid Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-hudâ gelür görünür

43. di:-n, -ür

Mesnevi 1

Mısra: 8

Demek, adlandırmak.

Odur hatm-i gencine-i ıstıfâ
Anuñ-çün dinür Hâtemü'l-enbiyâ

44. di:-miş

Gazel 176

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firibümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

45. di:-yü

Gazel 10

Mısra: 5

Diye.

Hâşret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

46. di:-yü

Gazel 139

Mısra: 7

Diye.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tâlî'e geh çarh-ı sitem-kâre yapışdum

47. di:-yü

Gazel 145

Mısra: 7

Diye.

Kemâl-i hüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rûyına hicâbumdan

48. di:-yü

Gazel 201

Mısra: 3

Diye.

Cülûs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nevr-rûzduz şimdi

49. di:-n, -il, -di

Kaside 10

Mısra: 15

. diye adlandırmak, . diye vasıflandırmak.

Dinildi nâmına mağz-ı kelâm-ı hâzret-i Bârî
‘Ukûl-i nâkışa maḥcûbdur bu sırr-ı ḥaṭîre

50. didükleri:-dük, -ler, -i

Gazel 179

Mısra: 4

. diye adlandırmak, . diye vasıflandırmak.

Ruḥ-ı ‘arûş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddâr u nâ-bekâr bize

51. di:-r, -sin

Kıt'a 20

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Haḡḡ'a hem dirsın muḥıbbem hem idersın ma‘şiyet
Eylemez ‘âkıll olan böyle muḥâle i‘timâd

52. di:-n, -se

Gazel 186

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Müşâbihdür o dendân u dehâna dinse şâyândur
Derûn-ı ḡoḡḡa-i yâkût pür dūr-i semîn olsa

53. dinse:-n, -se

Müfret 3

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Şefeḡat kânı kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

54. di:-r, -dü, -m

Gazel 90

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Ṭarîk-ı ‘aşk-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış
Dil-i sahtın o gül-ḥaddüñ figānum nerm ider dirdüm

55. di:-se

Gazel 142

Mısra: 13

Demek, söylemek.

Ol üstâd-ı suhan-ver kim dise Bâkî'ye lâıyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmağıla a‘lem olmazsın

56. di:-r, -ler

Kıt'a 25

Mısra: 4

. diye adlandırmak, . diye vasıflandırmak.

Kāmili kıllet-i māl ile tıtarlar nāḳış
Nāḳışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

57. di:-r

Gazel 195

Mısra: 8

Demek, söylemek.

Evşâf-ı ḥüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyânı vaşfına geldükde dir belı

58. di:-di

Tahmis 4

Mısra: 16

Demek, söylemek.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şârif
Nesibâ didi ol kāmil bu remzi beyte kim hâtif

59. di:-r, -se, -m

Gazel 174

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Mekānı kıble zâtı Ka‘be-i taḥkîḳdur dirsem
Delilüm ‘anberîn püşide besdür ḳabr-i Monlâ'da

60. di:-mek

Kıt'a 27

Mısra: 3

Demek, söylemek.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm dimek
Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümârıdur tamām

61. di:-r, -ler

Tarih 28

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Nesibâ güş iden taḥsîn idüp târiḥini dirler
Niḳâbet el-ḥaḳ ‘Abdullâh Efendi'ye maḥal oldu

62. di:-di, -ler

Gazel 166

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Ol şûḥ vefâ semtine hiç uğramaz oldu
Bir ḡayrı hevâ var didiler şimdi serinde

63. di:-düm

Tarih 10

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Didüm görince ḥaṭ-âver Nesib târiḥin
Yazıldı âyet-i envâr levḥa-i ḳamere

64. di:-di

Tarih 14

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Mübeşşirler Nesibâ didi târiḥin bu mışra‘la
Yine Şâdıḳ Meḥemmed mesned-i fetvâya basdı pā

65. di:-r, -ler, -se

Kaside 1

Mısra: 14

Demek, söylemek.

İtdi iḥyâ mürdegân-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşûr

66. di:-r

Gazel 44

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Dir imiş luṭfuma şāyeste degüldür ‘āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre degüldür de nedür

67. di:-r

Gazel 24

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Ḳays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ḡamda bir gazāl-i ḥüsn için āvāredür

68. di:-r, -se, -ñ

Tahmis 1

Mısra: 4

Diye düşünmek.

Geçerseñ ḳahr ile taḥtū’s serāye
İrem dirseñ eger faḳr u fenāya

69. di:-se, -m

Gazel 106

Mısra: 12

Demek, adlandırmak.

Aḥkām-ı muşḥaf-ı ruḥuñ ey māh setr ider
Kāfir disem o ḥaṭṭ-ı siyāha ḥaṭāsı yok

70. di:-r, -

Tarih 28

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a’lā cibill oldı

71. di:-r, -

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Demek, söylemek.

Bu ḥālet-ile beni gören dir
Bir şūḥ-ı cihāna mübtelādur

72. di:-r, -

Tarih 30

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Şöhret-ārāsın ki ḥaḳḳuñda dir erbāb-ı ‘uḳūl
Ḥüsn ile aḥlākı mümtāz oldı kendi ‘ilm-ile

73. di:-di, -ler

Gazel 95

Mısra: 10

Demek, söylemek.

Nesib-i derd-mendüñ cūy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḳaddüm didiler ḡayra kinār olmış

74. di:-di, -

Gazel 55

Mısra: 9

Demek, söylemek.

Güş eyleyüp Nesib sözün ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu ḡüne nādire-ḡü şā’ir az olur

75. di:-di

Gazel 80

Mısra: 5

Demek, söylemek.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiḡ-ı āh ile
Rismān-ı ṭurra-i Şeb-ḡün'a çıkmış inmişüz

76. di:-di

Gazel 91

Mısra: 1

Demek, söylemek.

Yandı pervānesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur āteş

77. di:-y, -ü

Gazel 68

Mısra: 11

Demek, söylemek.

Eyle teşrîf nişimengeh-i nāçize diyü
Okıya gördüm o şehbāz-ı melāḥat gelmez

78. **di:-y, -ü**

Gazel 119

Mısra: 3

Diye.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

79. **di:-y, -e**

Tarih 28

Mısra: 9

Demek, söylemek, dile getirmek.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

80. **di:-r**

Kaside 1

Mısra: 4

Demek, söylemek.

Hüsn-i ḥālin ehl-i taḳvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fışḳ aḥlāsa dir Allāh Settār u Ğafūr

81. **di:-r, -em**

Gazel 184

Mısra: 7

Demek, söylemek.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı 'ışḳında virem cān direm olmadı naşīb

82. **di:-yü**

Gazel 40

Mısra: 3

Diye zarf.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

83. **di:-di**

Tarih 27

Mısra: 15

Demek, söylemek.

Nesīb-āsā ahālī didi tebrīk ile tāriḥin
Mübārek-bād 'Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

didār:

1. **didār:+uñ, +ı**

Gazel 199

Mısra: 5

Yüz, çehre.

Didāruñı dil vāḳı'asında bile görmez
Çeşmümde ḡam-ı hecrüñ ile h'ab mı ḳaldı

2. **didār:+uñ, +ı**

Kaside 5

Mısra: 6

Yüz, çehre.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḳar Nesīb-i zār
Didāruñı müşāhedeye ḥ'āst-kārdur

3. **didār:+uñ, +ı**

Gazel 198

Mısra: 5

Yüz, çehre.

Hem eyler ārzü didāruñı hem ḡamzeden ḳorḳar
Dil-i pür-izṭırāb-ı 'āşıḳa ḥavf u recā düşdi

4. **didār:+ı**

Gazel 153

Mısra: 7

Yüz, çehre.

Ḥayāli daḥi 'aziz itdi şimdi didārı
Fiḡān o Yūsuf-ı gül-pirehen ḥayālinden

didār-ı 'ayş:

1. **didār-ı 'ayş:+ı**

Gazel 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eğlenceyi görme.

Didār-ı 'ayşı görmege āyinedür ḳadeḥ
Ārām-baḥş-ı sīne-i bī-kīnedür ḳadeḥ

diḍe:

1. **diḍe:+den**

Gazel 3

Mısra: 5

Göz.

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âhîr nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

2. **dîde: +ler**

Gazel 14

Mısra: 11

Göz.

Çün kuhl-i cevāhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni hâk-i qadem-i ehl-i kemâl it

3. **dîde: +ler**

Gazel 15

Mısra: 11

Göz.

Mestûr ola ‘aybuñ iki ‘âlemde Nesibâ
Tâ sürme şîfat-ber idesin dîdeler üzre

4. **dîde:**

Gazel 74

Mısra: 2

Göz.

Ruḥ-ı zîbâsını yârûñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dîde hüveydâ iderüz

5. **dîde: +ler, -üm, -den**

Gazel 148

Mısra: 8

Göz.

Sûzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

6. **dîde: +ler**

Gazel 166

Mısra: 5

Göz.

Cânânı geçürdi Yaḳa'dan dideler âgyâr
Göz yaşı dü-rûd olsa n'ola reh-güzerinde

7. **dîde: +ler, -üm**

Gazel 199

Mısra: 1

Göz.

Ḳan ağlamağa dîdelerüm tâb mı ḳaldı
Ol yemde telâṭum idecek âb mı ḳaldı

8. **dîde:**

Kaside 2

Mısra: 8

Göz.

Hâşâ şerâre-bîn ola nâr-ı caḥîmden
Bir dîde kim fenâ-yı ḥarîmüñde ola nem

9. **dîde:**

Rûbai 65

Mısra: 1

Göz.

Ruḥsârına baḳdı dîde ḥayrân oldu
Zülfî gibi nezzâre perîşân oldu

10. **dîde: +y, +e**

Gazel 74

Mısra: 6

Göz.

Hażret-i Şeyḥ Siyâhî-i hüner-perver kim
Sürme-i ḥâk-i derin dîdeye ihdâ iderüz

11. **dîde:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Göz.

Çeşmüñde olan rumûz-ı nâza
Zer dîde nîgehle tercemânsın

12. **dîde:**

Gazel 1

Mısra: 3

Göz.

Göñül pür-dâğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nûḳûd-ı genc-i sulṭân-ı fenâ ḍarrâbıyuz cānâ

13. **dîde: +de**

Gazel 126

Mısra: 4

Göz.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb midür
Dür-i baħr-i Ɣulzüm-i ‘ışƔdur görinen bu dîdede nem degül

14. **dîde:**

Gazel 159

Mısra: 3

Göz.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dîde
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpüşın

15. **dîde:**

Gazel 129

Mısra: 3

Göz.

İdince girye-i şādī aƔıtdı dîde dü-rūd
Binâ-yı cismüme seyl-âb-ı eşƔ virdi ħalel

16. **dîde:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Göz.

Ɣan aƔlamadan ğamuñla dîde
Oldı mânend-i Ʃaşt-ı fessâd

17. **dîde:ler**

Gazel 193

Mısra: 3

Göz.

Yer ider dîdeler üstinde mişâl-i sürme
Bekleyen ğuşe-i ‘uzlet-kedesin mîl gibi

dîde-i ‘âlem-bîn:

1. **dîde-i ‘âlem-bîn:**

Rûbai 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alemi gören göz.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyın
BaƔmaz bu cihâna dîde-i ‘âlem-bîn

dîde-i bîdâr:

1. **dîde-i bîdâr:dan**

Gazel 158

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uyanık göz., uyumayan göz.

Câyı geh âĝüş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

dîde-i cân:

1. **dîde-i cân:u, +m**

Gazel 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül gözü.

Siyeh ħarf-i cefâdan ğayrı görmez dîde-i cânım
Ĥaṭ-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

dîde-i devrân:

1. **dîde-i devrân:**

Tarih 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zamanenin gözü.

Diriĝâ rev-be-râh-ı âĥıret oldı o fâzıl kim
‘Adilin görmemişdi dîde-i devrân fazîletde

dîde-i dünyâ:

1. **dîde-i dünyâ:**

Tarih 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın gözü.

Bi-Ĥamdüli’llah yine geldi zamân-ı ‘adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rüşen oldı dîde-i dünyâ

dîde-i ĥussâd:

1. **dîde-i ĥussâd:**

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kıskanç, çekemeyen gözler.

Hüneri ‘ayb görür dîde-i ĥussâd Nesîb
Yûsuf’uñ ĥüsni pesendide-i iĥvân olmaz

dide-i inşâf:

1. dide-i inşâf:

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnsaf gözü.

Nokşānuña bak hālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşâf kadar rāst terāzū

dide-i inşâf-veş:

1. dide-i inşâf-veş:

Gazel 38

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İnsaf gözü gibi.

Dide-i inşâf-veş mizān yokdur ‘āqile
Vezn-i cāhil küy-ı qanţar-ı enāniyyetledür

dide-i ter:

1. dide-i ter:

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ağlayan göz.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemîşe gâh miyān geh dehen hayālinden

2. dide-i ter:

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nemli gözler.

Tā kim bilesin luţfını servūñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol qad-i mevzūñ hayāl it

dih-i sebzezār:

1. dihi sebzezār: dur

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Köyün bostanı.

Tā ebr-i feyz-bağş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tādā dihi sebzezārdur

dihim-i cān:

1. dihim-i cān: +ı

Gazel 99

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Can taci.

Āyīn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihim-i cānı itdi maqar qayşer-i neşāt

dik-:

1. dik-: -meg, -e

Gazel 186

Mısra: 13

Yetiştirmek için bir bitkiyi toprağa yerleştirmek.

Nihāl-i naḥl-i ma‘nā dikmege bāğ-ı ma‘ārifde
Nesībā ‘āşıkāna böyle pākize zemīn olsa

2. dik-: -er, -ler

Gazel 172

Mısra: 5

Gözünü ayırmadan bir noktaya bakmak.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zī-şūhunuñ ārām mümkün mi dükānında

3. dik-: -di

Tarih 23

Mısra: 6

Dikmek, geçirmek, saplamak.

Nesībā didi tārīḥin görenler

Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

dikkat id-:

1. dikkat id-: -elüm

Gazel 133

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Dikkat etmek.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yāre Nesībā dikkat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālūñ görelüm

dil:

1. **dil: +de**

Gazel 6

Mısra: 6

Gönül.

Bir perî-peyker güzel tārāca virdi kalmadı
Cānda rāhat tende şıhhat dilde kuvvet gözde h'āb

2. **dil: +i**

Gazel 14

Mısra: 3

Gönül.

‘Uşşāk-ı perîşān dili ey şūh-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zūlfūñ ile tır şifte-hāl it

3. **dil: +e**

Gazel 49

Mısra: 1

Gönül.

Dile hıç hātıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Hātır-ı hasta-i me'yūsa müdāvā mı gelür

4. **dil: +i**

Gazel 69

Mısra: 1

Gönül.

Fikr-i rüyuñla dili garqa-i nūr eylemişüz
Çeşm-i hūnīnimüzi maṭla‘-ı hūr eylemişüz

5. **dil: +ler**

Gazel 87

Mısra: 8

Gönül.

Lücce-i bî-kerān-ı derdüz biz
Bize bed diller āşinā olmaz

6. **dil: +ler**

Gazel 95

Mısra: 4

Gönül.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zūlfūñe beñzer ki çok diller şikār olmuş

7. **dil: +i**

Gazel 117

Mısra: 5

Gönül.

Eyler cihān cihān dili bir laḥzada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerüñ

8. **dil: +e**

Gazel 150

Mısra: 4

Gönül.

Seri dāğ-ı gāmla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile āteş-i ruḥuñla ‘amel-i sipend idersin

9. **dil: +ler**

Gazel 201

Mısra: 2

Gönül.

Pür olsun sākiyā cām u sebū nev-rūzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdur şimdi

10. **dil:**

Gazel 23

Mısra: 7

Gönül.

Sözi ḥatm eyle istifsār-ı la‘l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḥayli nām-ver kāğız

11. **dil:**

Gazel 45

Mısra: 7

Gönül.

Ne güşe-gir-i ferāğ olmağa müsā'id dil
Ne küy-ı maḳşada reftāra iktidārum var

12. **dil:**

Gazel 78

Mısra: 3

Gönül.

Dil sefid olmağa muḥtācdur ādem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

13. dil:

Gazel 89

Mısra: 11

Gönül.

Bār-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tûbâ'ya bulsa dest-res

14. dil:

Gazel 151

Mısra: 7

Gönül.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i 'âlem-i esbâb
Kûtâh idegôr destüni dâmân-ı recâdan

15. dil:

Gazel 151

Mısra: 11

Gönül.

Geç himmet-i ışkıyla Nesibâ gibi ey dil
Endîşe-i sûd u zarar-ı her-dü-serâdan

16. dil:

Gazel 160

Mısra: 1

Gönül.

Dil şafâ-yâb olamaz pâk olmayınca kîneden
Rû-nüma olmaz küdüret gîtmese âyîneden

17. dil:

Gazel 170

Mısra: 13

Gönül.

Fürkâtde daḥi dūr degüldür o mâha dil
Her şeb çeker ḥayâlini âgûş-ı ḥasrete

18. dil:

Gazel 196

Mısra: 3

Gönül.

Dil gitdi hûş gitdi dükendi şekîb ü şabr
Âh u figân da kâlmadı tâb u tüvân gibi

19. dil:

Gazel 198

Mısra: 3

Gönül.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı 'ışka şimdi esb-i âh-ı bād-pâ düşdi

20. dil:+dür

Kıt'a 26

Mısra: 3

Gönül.

Dildür insân iden insânı buña şahiddür
Kalbdür beyyine-i merdûme hem-tâ-yı ḥisâb

21. dil:+leri

Gazel 66

Mısra: 5

Konuşma organı.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

22. dil:

Gazel 16

Mısra: 9

Gönül.

Dil düriüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suḥan
Sîne-i nâydaki zaḥme nevâdur bâ'ış

23. dil:+ler

Gazel 55

Mısra: 2

Konuşma organı.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürüd-ı niyâz olur

24. dil:+ler

Gazel 212

Mısra: 7

Gönül.

Kemend-i tırta-i 'anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı 'ışkda bîhûde gerd olan diller

25. dil:

Gazel 163

Mısra: 14

Gönül.

Muķīm-i hāk-i kūyuñdur Nesīb-i ma'şiyet-pişe
Zülāl-i luţfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

26. dil:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Gönül.

Dil zaḥm-ı hūr ğamuñ olaldan
Bîġâne-i küçe-i şifâdur

27. dil:

Gazel 96

Mısra: 3

Gönül.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşr-ı ümmide dil-i meksûr imiş

28. dil:

Gazel 80

Mısra: 5

Konuşma organı.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tiġ-ı âh ile
Rîsmân-ı tırta-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

29. dil:

Kaside 2

Mısra: 3

Gönül.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mânend-i ism-i a'zam kârını etem

30. dil:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Gönül.

Dil şu'le-i dâġ-ı fûrkatüñle
Tenhâ-rev-i vâdi-i fenâdur

31. dil:

Kaside 9

Mısra: 3

Gönül.

Dil hânesini gerd-i vesâvisden ider pāk
Ger na't-i Nebî den ola ol sâhâda cürü

32. dil: +de

Gazel 87

Mısra: 1

Gönül.

İşk her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

33. dil:

Gazel 24

Mısra: 3

Gönül.

Dil degüldür külhan-ı sînemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murġ-ı âteş-ḥ'âredür

34. dil:

Gazel 25

Mısra: 3

Gönül.

Kıyâs itme ḥaţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvâna şalmışlar

35. dil:

Gazel 47

Mısra: 1

Gönül.

Dil vuşlat-ı dil-rübâyı neyler
Rencür-ı ebed şifâyı neyler

36. dil:

Gazel 47

Mısra: 3

Gönül.

Dil tâlîb-i luţf-ı dilber olmaz
Âteş-zede gül şabâyı neyler

37. dil:

Gazel 60

Mısra: 2

Gönül.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Kânlu peykânlarla dil bir ma‘den-i âhen midür

38. dil:

Gazel 63

Mısra: 1

Gönül.

Semend-i şevka süvâr oldu dil piyâde degüldür
Reh-i ma‘abbete bi-hüde pâ-nihâde degüldür

39. dil:

Gazel 66

Mısra: 9

Gönül.

Dil hayâl eylemez lutf-ı nigâh-ı çeşmin
Dem-i âhû-yı Hoten kâbil-i taşvîr olmaz

40. dil:

Gazel 66

Mısra: 5

Gönül.

Dil murâd itse de âhuñ eşerin men‘ idemez
Dâm-ı âğuş-yı gümân sedd-i reh-i tîr olmaz

41. dil:

Gazel 68

Mısra: 9

Gönül.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i ğaddârdan elbette himâyet gelmez

42. dil:

Gazel 70

Mısra: 9

Gönül.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcûr-ı dil-figârına degmez

43. dil:

Gazel 77

Mısra: 1

Gönül.

Rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı ‘ışk-ı pür-eşer olmaz

44. dil:

Gazel 79

Mısra: 11

Gönül.

Fürkat-i la‘l-i leb ü sine-i cânâna da dil
Mâyil-i gonca-i gül nâzır-ı nesrîn olmaz

45. dil:

Gazel 94

Mısra: 1

Gönül.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

46. dil:

Gazel 115

Mısra: 10

Gönül.

Pervânesisin var ise bir şem‘-i cemâlün
Hâlî degül ey dil yine bu süz u güdâzuñ

47. dil:

Gazel 136

Mısra: 7

Gönül.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

48. dil:

Gazel 197

Mısra: 7

Gönül.

Gül ü lâle yeter dâğ-ı derûn u şu‘le-i âhı
Bahâr-ı ‘ışkuñ içre ârzû-yı gülşen itmez dil

49. dil:

Gazel 199

Mısra: 5

Gönül.

Dîdârûnı dil vâkı'asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h'ab mı kaldı

50. dil:

Gazel 209

Mısra: 1

Gönül.

Dil bir perî nîgeh güzelüñ oldu mâ'ili
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ'ili

51. dil:+ler

Kaside 4

Mısra: 5

Gönül, yürek.

Mürde diller feyz-i güftârûñla buldı tâze cân
Oldı şâhâ la'l-i nâbuñ menba'-ı Âb-ı hayât

52. dil:+ler, +i

Müsemmen 1

Mısra: 4

Gönül.

Âteş-i kahrûñ yıkar a'dâyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i lûtfuñ yıkılmış dilleri âbâd ider

53. dil:

Gazel 46

Mısra: 5

Gönül.

Güfü ü gû itse hayâlünle n'ola dil her zamân
Mîz-bânı hâtır-i mihmân-ı zî-şân söyledür

54. dil:

Gazel 120

Mısra: 1

Gönül.

Dil kışverinedür seferi Mevlevîler'üñ
Cezb-i Hâk oldı râh-beri Mevlevîler'üñ

55. dil:

Gazel 158

Mısra: 3

Gönül.

Bî-ser ü sāmāndur dil za'f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

56. dil:

Gazel 164

Mısra: 1

Gönül.

Dil giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Kaydum ey âhû nîgeh 'ıışkuñla efzûn olmada

57. dil:

Gazel 175

Mısra: 7

Gönül.

Ey dil geçegör geşt-i gülistân-ı fenâdan
Her dâğuñ reşk-âver-i gül-berg-i ter eyle

58. dil:

Gazel 176

Mısra: 5

Gönül.

Şebnem-i nâcîz-veş tâb-âver olmak dil muhâl
Çarh-ı hüsnuñ cezbe-i mihr-i cihân-ârâsına

59. dil:

Kaside 9

Mısra: 1

Gönül.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyâyâ tekâpû
Gelmez mi 'aceb hâtırâ hiç şayha-i mütû

60. dil:

Müfret 4

Mısra: 2

Gönül.

Yine kânûn-ı kâdim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

61. dil:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Gönül.

Qadrüni fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Hüdā'dan dūrdur

62. dil:

Rūbai 2

Mısra: 4

Gönül.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i ma'mūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ışkuñla ḥarāb

63. dil:

Rūbai 61

Mısra: 3

Gönül.

Çün āteş ü ābdur dil kāni' ü ḡam
Bilmez ḡam-ı dünyāyı kanā'at-pişe

64. dil:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Gönül.

Ey dil rızā-yı ilāhiye āzim ol
Ey dāḡ dāḡ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

65. dil:

Gazel 4

Mısra: 1

Gönül, yürek.

Dil 'arūs-ı ma'ni-i tevḥide olmaz āşinā
Qaṭ-ı esbāb-ı ta'alluḡ itmese mikrāz-ı lā

66. dil:

Gazel 14

Mısra: 10

Gönül.

Ser-ḥ'ān-ı ḡam-ı 'ışkda çok 'işret olındı
Ey dil bize ḥaḡḡ-ı nemek ü nānı ḥelāl it

67. dil:

Gazel 139

Mısra: 9

Gönül.

Leb-riz oluyor kan ile dil aḡladuḡumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

68. dil:+ler, +de

Gazel 96

Mısra: 7

Dillerde, aḡızlarda.

Hiç görmiş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı 'ālem bir zamān ma'mūr imiş

69. dil:

Rūbai 65

Mısra: 4

Gönül.

Bir şāh-ı cemāl daḡi mālīk olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldı

70. dil:+i

Gazel 119

Mısra: 4

Gönül.

Aḡyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

71. dil:+i

Gazel 119

Mısra: 6

Gönül.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzḡār
Şāhenşeh-i ḡayāle dili maḡrem eyledük

72. dil:+de

Gazel 100

Mısra: 3

Gönül.

Qarār itmez ḡayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murḡ itmez lāneden ḡazz

73. **dil:+de**

Gazel 103

Mısra: 3

Gönül.

Teff ü tábı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmde izhâr ider elbette micmer táb ü tef

74. **dil:+de**

Gazel 201

Mısra: 12

Gönül.

Nesibâ tab'ı 'âlem şâfdur mânend-i âyîne
Mey oldı dilde gerd-i guşşa-şû nev-rûzdur şimdi

75. **dil:+de**

Gazel 87

Mısra: 5

Gönül, yürek.

Büm hem lâne-i hüma olmaz
Dilde sâman u 'ışk cem' olmaz

dil ü cân:

1. **dil ü cân:**

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül ve can.

Dil ü cân mâyl-i cām-ı lebündür ittifâk üzre
Olur mı bezm-gâh-ı meyde hiç rindân nifâk üzre

2. **dil ü cân:+a**

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ve can.

Evvel kirişme fitnede tığ imtiyhân ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

dil ü cân:

1. **dil ü cân:+u, +m**

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ve can.

Mest-i nâzum gayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cânım kebâb itdün bu şeb

dilâ:

1. **dilâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Ey gönül.

Yalvar cenâb-ı Hakk'a dilâ şıdk-ile tamâm
Ol demde cüşîş-i yem-i gufrâna câzim ol

2. **dilâ:**

Tarih 2

Mısra: 10

Ey gönül.

Evvelinüñ hâl-dârı sâde-i âhırla beş
'Aks olunca altı târih oldı 'add ile dilâ

dilân:

1. **dilân:**

Gazel 51

Mısra: 9

Gönüller.

Nesib hikmet-i eşyâ bilen dürüst dilân
Netice-i suhan-ı kemm ü keyf bilmezler

dil-ârâ:

1. **dil-ârâ:+y, +ı**

Gazel 200

Mısra: 1

Gönlü süsleyen (güzel), sevgili.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvâyı

dil-bend:

1. **dil-bend:**

Rûbai 36

Mısra: 2

Gönül bağlayan.

'Âkıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı 'uçalâya 'âşık olmaz dil-bend

dilber:

1. **dilber: +den**

Gazel 144

Mısra: 13

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibâ
Ârâm-ı sükûn gitdi ser-â-pây-ı tenümden

2. **dilber:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Mihr ü mehdür cum'â vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
hûd
İki dilber cum'â vü nev-rûzdur mâtem rakîb

3. **dilber: +e**

Gazel 12

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pâlheng ü külâh âfitâb

4. **dilber: +ün**

Gazel 182

Mısra: 9

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Hakkâ nazîrini o siyeh-çerde dilberün
Bulmaz Nesib varsa da iklim-i Berber'e

5. **dilber: +de**

Gazel 171

Mısra: 1

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Dilberde vefâ şîme cefâ 'âriyet olsa
Çün kıble-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

6. **dilber:**

Gazel 180

Mısra: 10

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Nesibâ toğrı söyle tevbe olmaz mı harâbâtî
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

7. **dilber:**

Gazel 210

Mısra: 5

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Hüsn odur dilber odur 'ışk odur 'âşık odur
Kimse yok zât u şîfâtında anuñ enbâzı

8. **dilber: +le**

Gazel 71

Mısra: 6

Gönlü alıp götüren, gönlü kendine çeken güzel, sevgili.

Olsağ n'ola yâd-âver-i 'işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nâb unudılmaz

dilberâ:

1. **dilberâ:**

Gazel 10

Mısra: 1

Ey gönül alan (sevgili).

Dilberâ ruhsârûñ itme cîlve-endâz-ı nişâb
Perde tutmakla nihân olmaz bilürsin âfitâb

dilberân:

1. **dilberân:**

Müfret 6

Mısra: 1

Gönül alıcı güzeller.

Her tîr-i cevve dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

dilber-i 'âlî-cenâb:

1. **dilber-i 'âlî-cenâb: +dan**

Gazel 146

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönlü yüce dilber, sevgili.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez gönül o dilber-i 'âlî-cenâbdan

dilber-i mümtâz:

1. **dilber-i mümtâz:**

Gazel 202

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Seçkin sevgili.

Şurâhî-veş gözümden kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

dilber-i nev-sâl:

1. dilber-i nev-sâl: +da, +dur

Gazel 37

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yeni yetme güzel.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu ‘âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

dil-beste:

1. dil-beste:

Gazel 42

Mısra: 9

Gönül bağlamış, aşık.

Nesîbâ reng ü büy-yı bî-bakâya olma dil-beste
Bu râzî saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

2. dil-beste:

Tarih 12

Mısra: 9

Gönül bağlamış, aşık.

Hüsni-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

3. dil-beste:

Gazel 39

Mısra: 5

Gönül bağlamış, aşık.

Şıdk ile hıdmet-i maḥdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

4. dil-beste:

Gazel 80

Mısra: 7

Gönül bağlamış, aşık.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduk kâmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıkmış inmişüz

5. dil-beste:

Rûbai 49

Mısra: 2

Gönül bağlamış, aşık.

‘Uşşâk egerçi ‘ışk ile ḥasta gerek
Ma‘şûk daḥi ‘âşîka dil-beste gerek

dil-beste ol-:

1. dil-beste ol-: -ma

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül bağlamak.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle ḥurşide mânend-i şebnem

dil-beste-i menzilgeh-i dilber:

1. dil-beste-i menzilgeh-i dilber:

Gazel 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin konağına gönül vermiş.

İdenler ‘âşîk dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zâhid hevâ-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr:

1. dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr: +am

Rûbai 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed'in övgüsüne gönül veren.

‘Acz-i beşere kâ‘il iken anda yine

Dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr'am

dil-dâde-i cânâne-i bigâne-nüvâz:

1. dil-dâde-i cânâne-i bigâne-nüvâz: +uz

Gazel 75

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yabancılar ilgi gösteren sevgilinin aşığı.

Bigâne olursak n'ola ‘aklıyla Nesîbâ

Dil-dâde-i cânâne-i bigâne-nüvâzuz

dil-dâde-i zülf ü la‘l:

1. **dil-dāde-i zūlf ü la'li:uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Dudakları ve saçlarına gönül vermiş.

Dil-dāde-i zūlf ü la'liñ oldu

Ġayret-dih-i rūḥ-ı Kays u Ferhād

dil-dār:

1. **dil-dār:ı**

Gazel 169

Mısra: 10

Gönül alan, sevgili.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ

Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

dil-efgār:

1. **dil-efgār:ıam**

Gazel 50

Mısra: 9

Gönlü yaralı.

Nesibā ḥasret-i Rūm ile Mısr içre dil-efgāram

Ki her bir berg-i ḥurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

2. **dil-efgār:**

Gazel 30

Mısra: 10

Gönlü yaralı (aşık).

Nesibā sözlerüm nāḥun-zen olmak cān-ı 'uṣṣāka

Ney-āsā derd-i 'ıṣṣıyle dil-efgār olduğumdandır

dil-figār-ı müjgān:

1. **dil-figār-ı müjgān:ıuñ**

Gazel 116

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kirpiklerinden yaralanmış gönül.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ

Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

dil-firib:

1. **dil-firib:**

Tarih 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül aldatan, cazibeli.

İltimās itdükde ṭab'um ḥāmeden tāriḥini

İtdi üç tāriḥ ile bu beyt-i zibā dil firib

dil-gir ol:-

1. **dil-gir ol:-ur**

Gazel 147

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gücenmiş.

'Aks-i ḥüsninden bile dil-gir olur āyinede

Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bîn olmasun

dil-ḥasta:

1. **dil-ḥasta:ıy, ıam**

Gazel 17

Mısra: 7

Hasta gönül.

Veriş-i sevdā-yı zūlf ü ḥaṭṭ ile dil-ḥastayam

Bu hevālar āḥirü'l-emr itdi taḡyir-i mizāc

2. **dil-ḥasta:ılar, ıa**

Rūbai 40

Mısra: 2

Hasta gönül.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

3. **dil-ḥasta:ıy, ıam**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol

Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

4. **dil-ḥasta:ıy, ıam**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol

Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

5. **dil-ḥasta:**+y, +am

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem îlâhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

6. **dil-ḥasta:**+y, +am

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem îlâhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

7. **dil-ḥasta:**+y, +am

Terci-bend 1

Mısra: 12

Hasta gönül.

Bî-çāreyem îlâhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ğam-ı cān-güdāzum ol

dil-ḥasta-i çeşm:

1. **dil-ḥasta-i çeşm:**+i, +n

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gözüne âşık.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmî-i şemşîre şarılmış

dil-ḥasta-i hicrân:

1. **dil-ḥasta-i hicrân:**+uñ, +a

Gazel 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılıkla hasta düşmüş gönül.

Ol zevk ile tâ tûtmaya telhî-i memâtı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişâl it

dil-ḥaste-i fûrkat-i ḥabīb:

1. **dil-ḥaste-i fûrkat-i ḥabīb:**+üz

Rûbai 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayrılığından hastalanmış gönül.

Dil-ḥaste-i fûrkat-i ḥabībüz şimdi
Ḥayret-figen-i dil-i lehibüz şimdi

dil-ḥaste-i ‘ışk:

1. **dil-ḥaste-i ‘ışk:**+uñ

Gazel 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın etkisiyle gönlü hasta (olan aşık).

Ṭabībüm derdün oldı dāğ-ı sūz-ı sîne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ‘ışkuñ olan dermāna istignā

dil-ḥırâş:

1. **dil-ḥırâş:**

Gazel 106

Mısra: 5

Yüreği yaralı.

Her zât-ı bî-ḥıred k'ola evzâ'ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevraḳa kim nâ-ḥudâsı yok

dil-ḥırâşid:

1. **dil-ḥırâşid:**+e

Kaside 8

Mısra: 2

Yüreği incinmek.

Esîr olma bir nām-ı ḥuşke şaḳın kim
Olur nām içün dil-ḥırâşide ḥâtem

dil-ḥün:

1. **dil-ḥün:**

Rûbai 45

Mısra: 1

İçi kan ağlayan.

‘Uḳbāya maḥabbetünle dil-ḥün giderüz
Ey şüh-ı cefā-cū saña meftûn giderüz

dil-i aḥbâb:

1. **dil-i aḥbâb:**+a

Tarih 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül dostları.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Naḫra-i ḫahrı ser-i a'dāya bir şemşir-i tiz

dil-i bî-ışk:

1. dil-i bî-ışk:

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşksız ve sevgisiz gönül.

Ten-i bî-cân gibidür raġbete şâyân olmaz
Dil-i bî-ışk ki lezzet-çeş-i imân olmaz

dil-i bî-ḳarār:

1. dil-i bî-ḳarār:†

Gazel 208

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kararsız gönül.

‘Aceb nesim-i ser-i küy-ı yâri gördün mi
O semtlerde dil-i bî-ḳarârı gördün mi

dil-i bîmār:

1. dil-i bîmār:

Gazel 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hasta/dertli gönül.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i ḥün-rizūn
Dil-i bîmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

dil-i Cebra’îl:

1. dil-i Cebra’îl:

Gazel 150

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cebraîl'in gönlü.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra’îl olursa daḫi der-kemend idersin

dil-i derd-âşinā:

1. dil-i derd-âşinā:

Gazel 198

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Derde aşına gönül.

Meded üftādeññ bir cām ile destin alup ḳaldur
Ayaġuñ öpmege sāḳi dil-i derd-âşinā düşdi

dil-i dīvāne:

1. dil-i dīvāne:

Gazel 183

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Divane gönül (âşık için).

Ola mādām ‘azimetde dil-i dīvāne
O perî-rū giderek münis olur insāna

dil-i etfāl:

1. dil-i etfāl:

Gazel 100

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çocukların gönlü.

Olurlar nev-resān ‘uşşāḳa māyil
Dil-i etfāl ider dīvāneden ḫazḫ

dil-i ḡam-gîn:

1. dil-i ḡam-gîn:†e

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gamlı gönül.

Fıkr-i rüyūñla dil-i ḡam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i ḫandān ile bir tıflı dil-şād eyledüm

dil-i ḫarāb:

1. dil-i ḫarāb:†ı

Gazel 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kırık kalp.

Yapmaz dil-i ḫarābı diyü şevke itmezüz
Ol la’l-i nāb ḫaṭṭıla mi‘mārumuz degül

dil-i ḫazîn:

1. **dil-i pür-ihtirāk:**

Gazel 167

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yama dolu gönül.

Nesibā hāl-i ruhsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir taze dāğ urdum dil-i pür-ihtirāk üzre

dil-i pür-ıztırāb-ı ‘āşık:

1. **dil-i pür-ıztırāb-ı ‘āşık: +a**

Gazel 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşığın ızdırap dolu gönlü.

Hem eyler ārzū didāruñı hem gamzeden kırkar
Dil-i pür-ıztırāb-ı ‘āşıkā hāvı u recā düşdi

dil-i şad-pāre:

1. **dil-i şad-pāre: +nūñ**

Gazel 204

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz parça olmuş gönlü.

Dil-i şad-pārenūñ āvizişinden hüsniñ arturdu
Urıldı şāne gūyā kākül-i pīçāñ güzellendi

dil-i şāfi:

1. **dil-i şāfi:**

Gazel 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz kalpli ,iyi yürekli.

Dil-i şāfi kuyūd-ı dehr ile endūh-gīn olmaz
Midād-ı tīre tağyīr efgēn-i ṭab-ı nīgīn olmaz

dil-i saht:

1. **dil-i saht: +ın**

Gazel 90

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Katı gönül.

Ṭarīk-ı ‘aşk-ı bāzīde hirās-ı düşmen olmazmı
Dil-i sahtın o gül-haddūñ fiğānum nerm ider dirdüm

2. **dil-i saht: +uñ**

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Katı gönül.

Sitem-kārum kim ağılardı cefā-yı bī-şümāruñdan
Dil-i sahtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

dil-i sengīngēh-i mağrūr:

1. **dil-i sengīngēh-i mağrūr:**

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Taş gönüllü gibi gururlanma.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup ‘uşşākā cevı itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

dil-i şeydā:

1. **dil-i şeydā:**

Gazel 102

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Deli gönül, çılgın gönül.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

dil-i tīr:

1. **dil-i tīr: +e**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kara gönül.

Taşavvur itse şafā kesb eyler anu dil-i tīre
Behişt dinse sezā āsitān-ı ḥazret-i Pire

dil-i ‘uşşāk:

1. **dil-i ‘uşşāk:**

Gazel 90

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşıkların gönlü.

O şem‘-i bezm-i hüsniñ olmazsa meclis rüşen
olmazmı
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūhuñ

dil-i ‘uṣṣāk-ı şeydā-veṣ:

1. dil-i ‘uṣṣāk-ı şeydā-veṣ:

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Divane aşıkların gönlü gibi.

Olnca münhedim nāgeh dil-i ‘uṣṣāk-ı şeydā-veṣ
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı hâṭır-ı dünyā

dil-i vîrân:

1. dil-i vîrân: +u, +muz

Gazel 207

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yıkık, harap gönlü.

Hele mi‘mār-ı luṭf-ı dil-rübā hiç çekmesün zahmet
Ḥarāb oldu dil-i vîrānumuz ta‘mîrden ḳaldı

2. dil-i vîrân: +u, +m, +ı

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yıkık gönlü.

‘İṣḳuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vîrānumı yā Rabb

dil-i ye’s:

1. dil-i ye’s:

Gazel 192

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Üzüntülü, ümitsiz gönlü.

Esîr oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kîşiden ümmîd-i şefḳat ḳanda ben ḳanda

dil-i zār:

1. dil-i zār: +a

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönlü.

O sifāl pâreleruñ ki her biri kūy-ı yârde atılır
Semer-i ḥadıḳa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

2. dil-i zār: +uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönlü.

Alma dil-i zāruñ inkisārın

Bir tâze nihāl-i ḥüsn ü ânsın

3. dil-i zār: +a

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen gönlü.

Āh ey felek sitem me’āsir

Besdür dil-i zāra bu ‘adāvet

dil-i zār-ı mübtelâ:

1. dil-i zār-ı mübtelâ: +dan

Gazel 156

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın ağlayan kalbi.

Ne reh-i ḥuṣûl-i kâma ne gider ṭarîḳ-ı ye’s
Hele ḥāşılı uşandım dil-i zār-ı mübtelâdan

dil-pesend:

1. dil-pesend: +ü, +ñüz

Tarih 26

Mısra: 2

Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği olmak.

Size ey zümre-i âl-i Muḥammed müjdeler olsun
Niḳābet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

2. dil-pesend: +i

Tarih 30

Mısra: 4

Gönüle hoş gelen, gönlün beğendiği olmak.

Şadrđan şadra seni ikrām içün naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

dil-rübā:

1. dil-rübā:

Gazel 86

Mısra: 4

Gönül alan (sevgili).

Olur mı hüsn-i Hudâ-dâd ü hüsn-i sâhte bir
Cemâl-i naķş u şuver dil-rübâ yerin  utmaz

2. **dil-r b :**

Gazel 186

Mısra: 12

Gönül alan (sevgili).

 eb-i  a ıķ olurdı r z-ı r  en bezm-i  ahb da
Yanında dil-r b  destinde c m-ı  te in olsa

3. **dil-r b :**

Kaside 3

Mısra: 8

Gönül alan (sevgili).

  be  avseyni ile hüsn-i ebruv nu  b -mi  l
Sürme-i m  z g ile nergisleründür dil-r b 

dil-r b -yı bezm-i hak kat:

1. **dil-r b -yı bezm-i hak kat:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Doğruluk meclisinin gönül  elen sevgilii.

Ey dil-r b -yı bezm-i hak kat sen olmasın
 alk eylemezdi bi    kemi B r   'n-nesem

dil-  d eyle-:

1. **dil-  d eyle-:-d m**

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönlünü sevindirmek.

Fıkr-i r yu la dil-i  am-g ne virdüm tesliyet
Bir g l-i  and n ile bir tıfl  dil-  d eyledüm

dil- ikeste:

1. **dil- ikeste: de**

Gazel 45

Mısra: 4

Gönlü kırık.

A a müfid degül m my -yı n l-i mer m
Dil- ikestede bir  urfe inkis rum var

2. **dil- ikeste:**

Gazel 82

Mısra: 6

Gönlü kırık.

Ne cevr-i  ar a  am l z ne   d  ik yete   dir
Hemişe g  e-i mi netde dil- ikeste  az n z

3. **dil- ikeste:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Gönlü kırık.

 ermende-i cer  im-i b - add   b - is b
Bir dil- ikeste  asta fak r   mu ak aram

dil-s z-ter:

1. **dil-s z-ter:**

Gazel 77

Mısra: 12

Daha yakıcı.

Nes b dürr olursa g  una almaz yine    ıķ
O s z kim güfte-i  ehr  gibi dil-s z-ter olmaz

dim g:

1. **dim g: u,  m,  ı**

Gazel 5

Mısra: 12

Akıl, bilinç,  uur.

Nes b s ğara düşdükçe  aks-i  urra-i y r
 der dim gum  p r-b y-ı m  k-n b  ar b

d n:

1. **d n: e**

Gazel 213

Mısra: 14

Bir milletin itikat a umumen tuttuğ  yol;  slam dini.

O   hib- adrı  a  d  im mu ammer ide  adında
Dine t  s d idüp a b b  a d s  ziy n çekdi

d n it-:

1. **d n it-:-miş**

R bai 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
İnanılıp çok bağlanılan düşünce, inanç haline getirmek.

Ey zātuñi envār-ı Hudā zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna hıdmetüñ dīn itmiş

dīnār-ı tūrānī:

1. dīnār-ı tūrānī:

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Turan ülkesinin altın parası.

Herkesüñ merdūdudur dīnār-ı Tūrānī gibi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudūr

direm-i menkūş:

1. direm-i menkūş: +ın

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nakışlı para.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hūşın
Hırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menkūşın

dirhem ü dīnār:

1. dirhem ü dīnār: +uñ, +ı

Kıt'a 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gümüş ve altın para; para pul.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı hülviyyāta
Gözüñ aç ceşş-i hevā varuñı tārāc itdi

dirīg:

1. dirīg:

Tarih 17

Mısra: 8

Eyvah, çok yazık anlamında ünlem.

Vücūdı hāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamāne idi
Dirīg kim ola ḥāk-i siyāh ile mestūr

2. dirīg:

Gazel 43

Mısra: 7

Eyvah, yazık! anlamında ünlem.

Dirīg olmadı maşrūf-ı kāle-i 'irfān
Hevāya şarf oluyor ḥayf ki ḥazīne-i 'ömr

dirīg id-:

1. dirīg id-: -er

Gazel 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Esirgemek.

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirīg ider mi 'acabā bu ḥāk-i pādan

dirīgā:

1. dirīgā:

Tarih 1

Mısra: 1

Eyvah, çok yazık anlamında ünlem.

Dirīgā rev-be-rāh-ı āḫiret oldı o fāzıl kim
'Adilin görmemişdi dide-i devrān faziletde

2. dirīgā:

Tarih 8

Mısra: 1

Çok yazık, eyvahlar olsun, ne yazık ki!

Dirīgā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me'men

dirlik:

1. dirlik:

Gazel 124

Mısra: 5

Dirlik, düzen, rahat.

Cihād-ı ekbere maḥdūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Ḥaḥḥ'a ne za'im ü ne sipāhī ol

divāne:

1. divāne: +ler, +üz

Tahmis 2

Mısra: 5

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Şaḥrā-yı maḥabbetde şu divānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en 'āḳilümüzdür

2. **dīvāne:**

Gazel 47

Mısra: 10

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

‘İşk ehli vücūd kaydı çekmez

Dīvāne olan kabāyı neyler

3. **dīvāne:+den**

Gazel 100

Mısra: 6

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Olurlar nev-resān ‘uşşāka māyıl

Dil-i eţfāl ider dīvāneden hazz

4. **dīvāne:**

Gazel 117

Mısra: 2

Aşk ile kendinden geçmiş, deli, mecnun.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözlerün

Sihr-ile eyledi beni dīvāne gözlerün

dīvāne eyle-:

1. **dīvāne eyle-: di**

Gazel 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşık etmek, çıldırtmak.

Dil bir perī nigh gözlerün oldı mā’ili

Dīvāne eyledi beni şekl ü şemā’ili

dīvān-ı şefā’at:

1. **dīvān-ı şefā’at:-üñ, -de**

Rübai 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed Peygamberin Allah’tan bazı günahkâr müminleri bağışlaması için dilekte bulundu makam.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureyş k’olmuşdur

Dīvān-ı şefā’atünde şaf-beste rüsül

diyār:

1. **diyār:+ı, +n, +a**

Gazel 190

Mısra: 4

Memleket ülke.

Sevdā-ger-i metā’-ı gāmuz sūd bilmezüz

Çıktuk bu ārzūyla gurbet diyārına

2. **diyār:+a**

Gazel 212

Mısra: 10

Memleket ülke.

Kalur gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesib

Metā’ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

diyār-ı dil:

1. **diyār-ı dil:+e**

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül diyarı.

Teşrîf idüp diyār-ı dile dāver-i neşāt

Mülk-i vücūd itdi maķar leşker-i neşāt

diyār-ı hecr:

1. **diyār-ı hecr:+e**

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık diyarı.

Diyār-ı hecre düşdüm kaldı dil kūy-ı dil-ārāda

Bu yād illerde bir hālüm bilür yokdur ğarib oldum

diyār-ı şabr:

1. **diyār-ı şabr:+ı**

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sabır diyarı, ülkesi.

Diyār-ı şabrı tārāc eyleyen ol çeşm-i fettāndur

Şeh-i iklim-i dil bir pādīşāh-ı nā-müselmāndur

diyār-ı şehbā:

1. **diyār-ı şehbā:**

Tarih 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Halep diyarı.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

diyâr-ı zindegânî:

1. diyâr-ı zindegânî:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dirilik memleketi.

Hayfâ ki diyâr-ı zindegânî
Dest-i sitemüñle oldu berbâd

dizi:

1. dizi:

Gazel 161

Mısra: 6

Sıra.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lülû-yı dil-efrûz mıdur bu

dizilmez ol-:

1. dizilmez ol-:-dî

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıralanmak.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cânânıñ
Dür-i dendân dizilmez oldu iki rişte-i ala

dırağşân it-:

1. dırağşân it-:-dî

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak, ziyadar, nurlu etmek.

Maṭla'-ı çarḥ-ı 'ināyetden yine Bārī Hudā
Maḥz-ı luṭfiyla dırağşân itdi bir mäh-ı nevi

dıraht-ı devlet:

1. dıraht-ı devlet:-ü, -nüñ

Kıt'a 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Mutluluk/saltanat ağacı.

Hücüm-ı serdi-i eṭvâr-ı dehrden şıgınan
Dıraht-ı devletünüñ sâyesinde gün göremez

dırâz:

1. dırâz:

Gazel 73

Mısra: 1

Uzun.

Yine ol ḥ'âce-i ḥüsiyle nizâ' oldu dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naḥd-i niyâz

2. dırâz:

Gazel 135

Mısra: 5

Uzun.

Eyledüm geşt-i gülistân-ı taleb durur dırâz
Çonca-i kām-ı dili zib-i külâh eylemedüm

dolâb-ı şerî'at:

1. dolâb-ı şerî'at:

Gazel 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeriat dolabı.

İt sîne-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

dök-:

1. dök-:-señ

Gazel 4

Mısra: 3

Akıtmak, dökmek.

Aḳça dökseñ derdini ta'dâd için 'âşıqlaruñ
Fehm olunmaz naḥd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

2. dök-:

Gazel 124

Mısra: 9

Akıtmak, dökmek.

Nücüm-âsâ gözüñ aç dök sirişküñ ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubḥ-gâhî ol

3. **dök-:-il, -en**

Gazel 148

Mısra: 8

Akıtmak, dökmek.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

4. **dök-:-di**

Gazel 125

Mısra: 2

Dökmek.

Ol naḥl-i mîve-dâr-ı vefâyuz ki rûzgâr
Dökdi zemîne bergümüzi bârumuz degül

5. **dök-:-er**

Gazel 188

Mısra: 2

Dökmek.

Nigâh itdükçe ol gül ‘âşık-ı âşüfte aḥvâle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsâr üstine jâle

6. **dök-:-me**

Gazel 53

Mısra: 1

Dökmek, akıtmak.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

dön-:-

1. **dön-:-di**

Tarih 9

Mısra: 3

Dönmek, benzemek.

Çerâğân zînetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemîn işrâḳda gâlib görindi heft-eyvâna

2. **dön-:-üp**

Gazel 83

Mısra: 8

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Hüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥûy-ı redîye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daḥî dönüp ḥûn olmaz

3. **dön-:-er, -sin**

Gazel 3

Mısra: 8

Vazgeçmek, caymak.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı ṭal‘at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

4. **dön-:-en**

Gazel 167

Mısra: 8

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Baña luṭf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Döner peymāne dest-i sāḳiyân-ı sim-sāk üzre

5. **dön-:-er**

Gazel 20

Mısra: 6

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Hemîşe bezm ider ḥûy-ı dürüstün ṭalib-i Ḥaḳḳ'ıuñ
Döner bir āsiyâb-ı zür-verdür ḥalka-i tevḥîd

6. **dön-:-er**

Gazel 56

Mısra: 2

Dönmek.

Kaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ‘āba girer
Döner o mihr-i cihân-tābe kim seḥāba girer

7. **dön-:-er**

Gazel 196

Mısra: 8

Dönmek, devr etmek, bir eksende hareket etmek.

Gör zâhidi ki ḥalka-i tevḥîdde müdām
Ol mäh-peyker ile döner āsumān gibi

8. **dön-:-**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Başka bir tarafa yöneltmek, çevirmek.

Mânend-i meyl-i kıble-nümā semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

9. dön-:-di

Gazel 191

Mısra: 1

Dönmek, benzemek.

Ğam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāra
Döyer mi tāb-ı tecellî-i ṭal'at-i yāre

10. dön-:-mez

Tahmis 3

Mısra: 9

Vazgeçmek, caymak.

Yoluṇda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğünden ḳalma ey ḥūnî

11. dön-:-er

Gazel 12

Mısra: 3

Dönmek, benzemek.

Döner bir çerāğ-ı seḥer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāḥ āfitāb

12. dön-:-di

Gazel 143

Mısra: 8

Dönmek, benzemek.

Ebruvānın itdi küffār-ı ḥaṭ-ı rūdur miyān
Köhne ṭāḳ-ı deyre döndi bir zamān miḥrāb iken

döndür-:

1. döndür-:-me

Gazel 151

Mısra: 1

Çevirmek.

Döndürme görüp ‘unf ile rūyuṇ fuḳarādan
Zinhār ṣaḳın nāvek-i dil-düz-ı du‘ādan

du‘ā:

1. du‘ā:-ları

Gazel 108

Mısra: 2

Allah'a yalvarma; niyaz.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruṇ
Maḳbūldür du‘āları nā-ḳār olanlaruṇ

2. du‘ā:-muz

Gazel 53

Mısra: 8

Allah'a yalvarma, niyaz.

Vuṣlatuṇ gibi muḥāl isterüz olsa ne ‘aceb
Nālemüz gibi du‘āmuz daḥi mehcūr-ı eser

3. du‘ā:-muz

Tarih 32

Mısra: 7

Allah'a yalvarma, niyaz.

Nesībā böyledür şimdi du‘āmuz her ṣebān rūzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

4. du‘ā:

Tarih 18

Mısra: 14

Allah'a yalvarma, niyaz.

Āṣafā dā‘i-i deyrine Nesīb'üñ kārı
Dergeh-i ḥazret-i Monlā'da saña oldı du‘ā

du‘ā kıı:

1. du‘ā kıı:-y, +ı

Tarih 21

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'a yalvarma, niyaz.

Tāriḥ ile Nesībā kıı rūḥıma du‘āyı
‘İdi ola mu‘āniḳ ḥavrā-yı cennet ile

du‘ā-gün:

1. du‘ā-gün:-a

Tarih 33

Mısra: 9

Dua tarzı.

Beyt-i vāḥidde dü tāriḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

du‘ā-güne:

1. du‘ā-güne:

Tarih 11

Mısra: 7

Dua tarzında; dua olarak.

Didi tārīhini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sūnnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelūn

dūd-ı āh:

1. dūd-ı āh:

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sūnbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre degüldür de nedür

2. dūd-ı āh:

Gazel 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır izhār ider ‘āşık saña
Bir sıfāl-i köhnede sūnbül қaranfül gösterür

3. dūd-ı āh:

Gazel 133

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sıfālūn görelüm

4. dūd-ı āh: +u, +m

Gazel 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ahın dumanı.

Bir ‘aceb nādir pesend üşküfe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sūnbül-i destār-ı gerdün olmada

dūd-ı āh-ı dil:

1. dūd-ı āh-ı dil: +den

Gazel 93

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ahının dumanı.

Seni şaff-ı melāyıkde arar ‘uşşāk-ı mehcūruñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı āh-ı dilden nerdübān tūtmış

dūd-ı derün:

1. dūd-ı derün:

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül dumanı.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyż-i derd ile
Dūd-ı derün sūnbül-i destārumuz degül

dūd-ı gerdün:

1. dūd-ı gerdün:

Kıt'a 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gökyüzü dumanı.

Añla keyfiyet-i aḥvālūñi ey afyon-ḥ'ār
Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

duḥter:

1. duḥter: +le

Kaside 1

Mısra: 6

Kız.

Herkesi fāriğ ide aḡyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḥterle pūr

duḥter-i rez:

1. duḥter-i rez:

Gazel 54

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Üzüm kızı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḥter-i rez bāde-i engūra laḡabdur

duḡl it-:

1. duḡl it-: -dün

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Dahil olmak, içeri girmek.

Bî-tekellüf bezm-gâh-ı aq̄dese itdün̄ duḥûl
Şâhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

2. **duḥûl it:-dükde**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Girmek.

Bir gedâ ḥalvet-serây-ı şâha itdükde duḥûl
Hîç olur mı luṭf u iḥsân ile mesrûr olmaya

duḥûl-i meclis-i cānāne:

1. **duḥûl-i meclis-i cānān:+e**

Gazel 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin meclisine girmek.

Gelmez duḥûl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lâyiḳ olmağa iḳbālümüz mi var

dūlāb:

1. **dūlāb:**

Gazel 1

Mısra: 8

Dolap.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteḡi vü girye dā'imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḡnetün̄ dūlābıyuz cānā

dūn:

1. **dūn:**

Gazel 83

Mısra: 6

Alçak, aşığı.

Pāymāl olmaḡıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dūn olmaz

dūn eyle:-

1. **dūn eyle:-y, -en**

Kıt'a 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Rezil ve alçak eylemek, küçültmek, değersizleştirmek.

Nā-maḥal ḡüftāra āḡāz eyleme mecnūn gibi
Bî-hüde sözdür ḳişinün̄ pāyesin dūn eyleyen

dūnān:

1. **dūnān:**

Rūbai 39

Mısra: 4

Reziller, alçaklar.

Taḥşile murād neḡs-i nā-fercāmı
Dūnāna dūnān için̄ tekāpū niçe bir

2. **dūnān:+a**

Rūbai 39

Mısra: 4

Reziller, alçaklar.

Taḥşile murād neḡs-i nā-fercāmı
Dūnāna dūnān için̄ tekāpū niçe bir

dūr:

1. **dūr:**

Gazel 60

Mısra: 3

Uzak.

Bî-sebeb dūr eyledün̄ kuyun̄dan a'dā-veş anı
'Āşıḳ-ı şādıḳ saña ey bî-vefā düşmen midür

2. **dūr:**

Gazel 69

Mısra: 10

Uzak.

Nā-maḥal ḡ'āḡiḡ-i vuşlatla Nesībā āḡir
Kendimüz ḡāk-i derinden daḡi dūr eylemişüz

3. **dūr:**

Gazel 71

Mısra: 2

Uzak.

Vuşlatda ḡam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dūr olmaḡ ile şoḡbet-i aḡbāb unudılmaz

4. **dūr:**

Kaside 1

Mısra: 12

Uzak.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāhı oldu baña dūr

5. **dūr:-dur**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Uzak.

Ḳadrüñi fehmi itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñi münkir olan luṭf-ı Ḥüdā’dan dūrdur

6. **dūr:**

Gazel 170

Mısra: 13

Uzak.

Fürḳātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āgūş-ı ḥasrete

7. **dūr:**

Gazel 96

Mısra: 6

Uzak.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyi ciger-süz eyleyen
Nāle bî-zaḥm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

dūr:-

1. **dūr:-ur**

Gazel 135

Mısra: 5

Kuvvetlendirme ve ihmal eki -dur/-durur.

Eyledüm geşt-i gülistān-ı taleb durur dırāz
Ḡonca-i kām-ı dili zib-i külāh eylemedüm

dūr eyle:-

1. **dūr eyle:-me, -ñ, -e**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

Dūr eylemeñe sebeb nedür di
Ol bende-i ḥāş-ı ḥayr-ḥ’āhuñ

dūr it:-

1. **dūr it:-**

Gazel 154

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

Ḥavf eyle cüvānsın ḥaṭar-ı āh-ı şeherden
Şeb-gır-i ḡam-ı ‘ışkuñı dūr itme nazardan

2. **dūr it:-me**

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaştırmak.

Ḥavf eyle cüvānsın ḥaṭar-ı āh-ı şeherden
Şeb-gır-i ḡam-ı ‘ışkuñı dūr itme nazardan

dūr ol:-

1. **dūr ol:-up**

Gazel 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri-dün gibi nā-dāna mihribān olasın

2. **dūr ol:-ma, -yınca**

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Rev-be-rāh-ı ḡurbet ol mehcür olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

3. **dūr ol:-alı**

Rübai 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Uzak olmak.

Dūr olalı senden ey şeh-i nāz-āyīn
Bağmaz bu cihāna dide-i ‘ālem-bīn

dūr-bīn:

1. **dūr-bīn:**

Gazel 9

Mısra: 15

Uzağı gösteren alet.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hicāb

2. **dūr-bīn:**

Gazel 67

Mısra: 4

*İleriyi gören, uzak görüşlü (kimse). Uzağı gösteren alet,
dūrbūn.*

Nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna uymaz çeşm-i zāhir-bīn
Ki her bir şişe-pāre şan‘at-ile dūr-bīn olmaz

düş:

1. **düş:~ın**

Gazel 159

Mısra: 8

Omuz.

Rif‘at-i sāhte erbābı olur hāk-nişīn
N'oldı gör nīze mekān itdi süvāruñ düşīn

düşize-i ma‘nī:

1. **düşize-i ma‘nī:**

Gazel 94

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söylenmemiş anlam.

Naẓmuñda Nesībā göreli hūsn-i edāyı
Düşize-i ma‘nī kad-i ta‘bīre şarılmuş

duy:

1. **duy:-ar**

Gazel 191

Mısra: 2

İşitmek.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāre
Duyar mi tāb-ı tecellī-i ṭal‘at-i yāre

doy-:

1. **doy:-ar**

Mesnevi 4

Mısra: 12

Doymak.

Akşām olıcaḳ figāna başlar
Hengāmesine doyar mı başlar

dü:

1. **dü:**

Tarih 33

Mısra: 9

İki, sayı sıfatı.

Beyt-i vāḥidde dü tāriḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

dü-bād-bān-ı şeb ü rüz:

1. **dü-bād-bān-ı şeb ü rüz:**

Gazel 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüzün iki yelkeni.

Kenār-ı sāḫil-i pāyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

düçār:

1. **düçār:**

Gazel 40

Mısra: 7

Uğramış, yakalanmış, tutulmuş.

Ağyār ile düçār olıcaḳ ol perī baña
Bir merḥabā dimez görür anı gelür geçer

2. **düçār:**

Gazel 110

Mısra: 9

Uğramış, yakalanmış, tutulmuş.

Dünyāda daḫi olsa muḥakkıḳklere düçār
Rüsvāy olur muḳallid-i keşf ü kerāmetüñ

düçār ol-:

1. **düçār ol-:-mı, -am**

Gazel 107

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Müptela olmak, tutulmak.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

dü-çəşm-i münkir-i ḥayvān-meniş:

1. dü-çəşm-i münkir-i ḥayvān-meniş:

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hayvan yaradılışlı inkarcı iki göz.

Dü-çəşm-i münkir-i ḥayvān-menişde seng-i çinidür
Mücevher Һırz-ı bāzūdur nigāh-ı pāk-i dānāda

dükān:

1. dükān: +ı, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 6

Dükkan.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşık-ı zāra
Odur zī-şūḥunuñ ārām mümkün mi dükānında

düken-:

1. düken-:-di

Gazel 30

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāḥatum cümle
Fiğān itmek ser-i küyında nā-çar olduğumdandır

2. düken-:-di

Gazel 102

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek.

Dükendi ḥün-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çəşmüm
Faḳir olsa daḥi olmaz kerim iḥsāndan fāriğ

3. düken-:-di

Gazel 196

Mısra: 3

Bitmek, sona ermek.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u fiğān da qalmadı tāb u tüvān gibi

4. düken-:-di

Gazel 203

Mısra: 5

Bitmek, sona ermek.

Dükendi ḥün-ı ciger tā-be-key gönül giryə
Sirişk-i dide ḥarāb itdi ḥānümānumızı

6. düken-:-di

Kaside 2

Mısra: 6

Bitmek, sona ermek.

Sensin sebeb necātına Tüfāndan k'o dem
Keşt-i Nūḥ buldı selāmet dükendi yem

düket-:

1. düket-:-di

Gazel 153

Mısra: 3

Tüketmek, bitirmek.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāḥ miyān geh dehen ḥayālinden

dükkan id-:

1. dükkan id-:-en, -ler, -ün

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dükkan etmek.

Gelmez mi ḥāṭırına ḥariḳ-ı seḳar Nesib
Semt-i riyā vü süm‘ayı dükkan idenlerin

dükkançe-i çəşm-i ter:

1. dükkançe-i çəşm-i ter: +ü, +m, +i

Gazel 175

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşlı göz dükkanı.

Ey kâfile-i eşk derūndan sefer eyle
Dükkançe-i çəşm-i terümi pür-güher eyle

dükkan-ı ser-tırāş:

1. dükkan-ı ser-tırāş:-a

Gazel 165

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Berber dükkânı.

Ol mäh-i köhne-sâl haţından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

düm ü ser:

1. düm ü ser: +i

Mesnevi 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Başı ve kuyruğu.

Pür-ğalka olup yatar o sâhir
Düm ü seri şanma ola zâhir

dü-nîm it:-

1. dü-nîm it:-düñ

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

İki parça etmek; Parçalamak, bölmek.

Fahtülû tıgıyla itdün düşmenün bağrın dü-nîm
‘Askerün cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerîm

dünüvv-i makâl:

1. dünüvv-i makâl: +i

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yokluk sözü.

‘Ulüvv-i hâl ü dünüvv-i makâli fehm ideli
Nesîb şîr-ile yârâna i’tinâ idemem

dünyâ:

1. dünyâ: +y, +a

Gazel 131

Mısra: 5

Dünya, yeryüzü.

Oldı dünyâya Sîkender gibi hükmi cārî
Heft iklime resâdur yed-i tülâ-yı kalem

2. dünyâ: +y, +a

Tarih 12

Mısra: 4

Dünya, yeryüzü.

Gerdîş itdi yine gerdün be-vefķ-ı hâţır
Virdi bir neyyir-i iķbâl ile dünyâya ziyâ

3. dünyâ: +da

Tarih 25

Mısra: 7

Dünya, yeryüzü,

Dünyâda ‘azîz eylemiş idi anı Bârî
‘Uķbâda da memnûnı ola luţf-ı mezîdün

4. dünyâ: +y, +ı

Gazel 127

Mısra: 10

Dünya, yeryüzü.

Meclis-be-meclis itdi Nesîbâ hezâr naķl
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i ķıl ü ķâl-i gül

5. dünyâ: +y, +a

Tarih 19

Mısra: 10

Dünya, yeryüzü.

Çerâğ-ı mihr-veş zerrîn ‘alem tâbân idi el-ğakķ
Ziyâ virmişdi dünyâya o şem‘-i meclis-i ma‘nâ

6. dünyâ: +da

Gazel 110

Mısra: 9

Dünya, yeryüzü.

Dünyâda dağı olsa muğakķiklere düçâr
Rüsvây olur muğallid-i keşf ü kerâmetün

7. dünyâ: +da

Gazel 171

Mısra: 2

Dünya, yeryüzü.

Tâ bî-nemek-i şıdķ ola olmaz mezesi hîç
Dünyâda her iş zâd-ı reh-i âhîret olsa

8. dünyâ: +da

Kıt'a 16

Mısra: 2

Dünya, yeryüzü.

İhsân yerine ehl-i hüner âferîn alur
Dünyâda qalmamış hele bir şâhib-i himem

dünyâ-yı dün:

1. dünyâ-yı dün:~ı

Gazel 85

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alçak/aşağılık dünya.

Nâmûs u câhı çâha atan Mevlevîler'üz
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevlevîler'üz

2. dünyâ-yı dün:~ı

Gazel 85

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Alçak/aşağılık dünya.

Biz ey Nesîb devlet-i Monlâ-yı Rûm'da
Dünyâ-yı dünî hiçe şatan Mevlevîler'üz

dür:

1. dür:

Tarih 1

Mısra: 11

İnci.

Hisâb it sâde vü dür vârunı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ haqîkatde

dür:

1. dür:

Müsemmen 1

Mısra: 11

"-dır" bildirme eki.

Mazhariyyet manşibuñdur men reâni dür berât
Mâ remeyte oldu bu da'vâya burhân-ı şikât

dür-:

1. dür-:

Gazel 134

Mısra: 6

Beklemek.

Güşâde dâğ mıdur cā-be-cā bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i gama dür midür nedür bilmem

dürc-i dehen:

1. dürc-i dehen:

Gazel 161

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mücevher kutusu gibi ağız.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lûlû-yı dil-efrûz mıdur bu

dürc-i dürr-i şâh-vâr:

1. dürc-i dürr-i şâh-vâr:~dur

Gazel 174

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İyi ve iri cin incidenten yapılmış kutu.

Ya hûd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baħr-i vahdetdûr
Nihândur gevheri ammâ o kabr-i nûr-baħşâda

dürd ü şâfu:

1. dürd ü şâfu:~muz

Gazel 84

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(şarabın) tortu ve saflık.

Tâ 'ışk neşvesiyle ola ittişâfımız
Mağbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfumuz

dür-i baħr-i kulzüm-i 'ışk:

1. dür-i baħr-i kulzüm-i 'ışk:~dur

Gazel 126

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın Kızıldenizinin incisi.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata 'arz iderse 'aceb
midür

Dür-i baħr-i Kulzüm-i 'ışkdur görinen bu dîdede nem
degül

dür-i baħr-i tayf:

1. dür-i baħr-i tayf:

Gazel 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rüya denizinin incisi.

Şular ki nuṭḫı dūr-i baḥr-i ṭayf bilmezler
Biḥār-ı ḥikmet-i Mevlā'yı ḥayf bilmezler

dūr-i dendān:

1. dūr-i dendān:

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin inci gibi dişleri.

Görilmez şimdi hiç vaṣ'-ı teessüm günü cānānuñ
Dūr-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

dūr-i eşk-i niyāz:

1. dūr-i eşk-i niyāz: +ı

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Aşğın) Yakarış gözyaşının incisi.

Dūr-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük
Güşād-ı 'uḳde müşkil sübḥa-i evrāddan gördük

dūr-i ḥüsni:

1. dūr-i ḥüsni:

Gazel 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik incisi.

Meger ol dūr-i ḥüsni eyler taleb
İder baḥr-i nūra şināḥ āfitāb

dūr-i ma'nā:

1. dūr-i ma'nā: +y, +ı

Gazel 139

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mana incisi.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesibā
Koynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

dūr-i meknün:

1. dūr-i meknün:

Gazel 83

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dizilmiş inci.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sâḥte ammā dūr-i meknün olmaz

dūr-i semîn:

1. dūr-i semîn:

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kıymetli inci. (Sevgilinin dişleri bağlamında kullanılmıştır.).

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derün-ı ḥoḳḳa-i yākūt pür dūr-i semîn olsa

dūr-i vahdet:

1. dūr-i vahdet: +le

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Birlik incisi, vahdet cevheri.

Deryā-yı muḥiṭüz dūr-i vahdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cānibde iki sâḥilümüzdür

dūr-i zaḥmet:

1. dūr-i zaḥmet: +le

Tarih 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zahmet incisi.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pür ide Mevlā

dürr:

1. dürr:

Gazel 77

Mısra: 11

İnci.

Nesibā dürr olursa güşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

2. **dürr:**

Gazel 83

Mısra: 14

Inci.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sâhte ammâ dūr-i meknûn olmaz

3. **dürr:**

Gazel 149

Mısra: 4

Inci.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girân
Dürr olur gör ḳaṭre-i feyz mevsim-i nīsândan

dürr ü güher:

1. **dürr ü güher:**

Gazel 178

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Inci ve mücevher.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki ḫaridâr ola kâlâ-yı ümide

2. **dürr ü güher:**

Gazel 189

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Inci ve mücevher.

Dergâh-ı Pîr'ün oldı Nesibâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

Dürrî:

1. **Dürrî:**

Tarih 34

Mısra: 1

Özel isim.

Ser-firâzı şu'arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma'ârifle 'adim

2. **Dürrî:**

Tarih 34

Mısra: 6

Özel isim.

Düşdi bir mısra'-ı yektâ târiḫ
Göçdi Dürrî hünere ḳaldı yetim

dürr-i cân:

1. **dürr-i cân:+a**

Gazel 104

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Can incisi.

Görmedi baḫr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cânâ olalı bu çâr 'unşurdan şadef

Dürrî Efendi:

1. **Dürrî Efendi:**

Tarih 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad ḫayf
Ḳabri pâkin dūr-i zaḫmetle pür ide Mevlâ

dürr-i girân-mâye:

1. **dürr-i girân-mâye:**

Tarih 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıymetli, değerli inci.

Dest-i ğavvâş-ı 'aṭâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilde-nümâ

dürr-i güftâr:

1. **dürr-i güftâr:+ı, +n, +dan**

Gazel 88

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sözün incisi.

Dürr-i güftârından añlar 'arifüñ sermâyesin
Çâr-süy-ı ḳabiliyyetde olan gevher-şinâs

dürr-i nâb:

1. **dürr-i nâb:+a**

Gazel 56

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Parlak, beyaz inci.

Hüy-i gaddāra tokındukça zülf-i yār-i Nesīb
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

dürr-i şāf:

1. dürr-i şāf:

Tarih 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Saf inci.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şāf
Ḳabr-i Dürr-i ola dār-ı güher kân-ı ‘atā

dürr-i tāb-dār:

1. dürr-i tāb-dār: +u, +m

Gazel 45

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak inci.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

dürr-i yektā:

1. dürr-i yektā:

Tarih 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşsiz inci.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḳ zīver-i tāt-ı ḥavvā

2. dürr-i yektā:

Tarih 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eşsiz inci.

Şadef-i ḳabr-i güzīnin yem-i raḥmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

dürr-i yetīm:

1. dürr-i yetīm:

Gazel 104

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir sedefte tek başına meydana gelen büyük ve iri, çok makbul inci.

Görmedi baħr-i cihān zātūñ gibi dürr-i yetīm
Dürr-i cāna olalı bu çār ‘unşurdan şadef

dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef:

1. dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef:

Rübai 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiret sedefinin temiz incisi. (Hz. Muhammed).

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

dür-sübḥa-i sirişk:

1. dür-sübḥa-i sirişk:

Gazel 189

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnci gibi dizilmiş gözyaşı.

Dür-sübḥa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Āheng-i nāle vird-i seḥer Mevleviler'e

dü-rūd:

1. dü-rūd:

Gazel 129

Mısra: 3

Dua.

İdince girye-i şādī aḳıtdı dide dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ḥalel

dü-rūd it-:

1. dü-rūd it-:-düm

Kıt'a 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dua etmek, selam vermek, methetmek.

Merām-ı vaşla vāşıl olmaḳ içün keşti-i himmet
Dü-rūd itdüm aḳar çeşmüm yaşı şām u seḥer şimdi

dü-rūd ol-:

1. dü-rūd ol-:-sa

Gazel 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dua olmak.

Cānānı geçürdi Yağa'dan dideler ağıyar
Göz yaşı dü-rüd olsa n'ola reh-güzerinde

dürüst:

1. dürüst:

Gazel 16

Mısra: 9

Dürüst, doğru.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zahme nevâdur bâ'is

2. dürüst:

Gazel 58

Mısra: 9

Doğru, dürüst (kişilik bağlamında).

Gönül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevrak için nâ-hudâyı neylerler

3. dürüst:

Gazel 51

Mısra: 9

Dürüst, doğru.

Nesib hikmet-i eşyâ bilen dürüst dilân
Netice-i suhan-ı kemm ü keyf bilmezler

dürüstân:

1. dürüstân:

Gazel 96

Mısra: 3

Doğruluk, sağlamlık, düzgünlük.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşır-ı ümmide dil-i meksür imiş

dü-rûze:

1. dü-rûze:

Gazel 70

Mısra: 2

İki günlük.

Sürür-ı dehr-i denî hüzn-i bî-şümârına degmez
Dü-rûze 'işret-i 'âlem gam-ı humârına degmez

dü-serâ:

1. dü-serâ:

Gazel 198

Mısra: 2

Dünya ve âhiret.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

düş:

1. düş:-er, -se

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Uğramak, rast gelmek.

Ey bād-ı şabâ düşerse râhuñ
Kûyına o serv kec-külâhuñ

2. düş:-miş

Gazel 128

Mısra: 2

Düşmek.

Kıl hâzer üftâde-i ruhsâr-ı meh-veşdür gönül
Gülsitân-ı hüsnüñe düşmüş bir âteşdür gönül

3. düş:-er, -se

Gazel 125

Mısra: 5

Düşmek.

Ref' eylerüz düşerse güher hâk-i tireye
Yoksa tama' mülâyim-i girdârumuz degül

4. düş:-mez

Gazel 212

Mısra: 4

Düşmek.

Şabâyı zir-i lihâfında goncanuñ göricek
Hezâr hançer-i ser-tiz-i hâra düşmez mi

5. düş:-mez

Gazel 212

Mısra: 6

Düşmek.

Vişāle va‘delerin gūş iden o bed-‘ahdüñ
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

6. düş-:-se

Kaside 2

Mısra: 1

Düşmek.

Ger nāra düşse gūşe-i çeşm-i şefā‘atüñ
Her aḥker-i caḥimi ider pāre-i baḳam

7. düş-:-eli

Gazel 190

Mısra: 7

Düşmek, kapılmak.

Baḥr-i maḥabbete düşeli keşti-i vücūd
Eyyām-ı vaşl düşmedi hiç rüzgārına

8. düş-:-mez, -se

Gazel 144

Mısra: 7

Mübtela olmak, bağlanmak.

Āyine elümden n'ola düşmezse hemīşe
Bī-hüş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

9. düş-:-di

Gazel 182

Mısra: 8

Düşmek.

Geldi dem-i gaḏabda ruḥ-ı alına ‘araḳ
Gūyā ki düşdi ḳaṭre-i şebnem gül-i tere

10. düş-:-di

Gazel 188

Mısra: 8

Düşmek, dökülmek.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi ḳaldı zīr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre ḳaṭreler düşdi per ü bāle

11. düş-:-di

Gazel 198

Mısra: 1

Yansımak, aksetmek.

Yine mir‘āt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gonca gūyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

12. düş-:-di

Gazel 198

Mısra: 2

Düşmek.

Yine mir‘āt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gonca gūyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

13. düş-:-di

Gazel 198

Mısra: 6

Düşmek.

Hem eyler ārzū didāruñı hem ḡamzeden ḳorḳar
Dil-i pūr-izṭırāb-ı ‘āşıḳa ḥavf u recā düşdi

14. düş-:-di

Gazel 201

Mısra: 4

Düşmek.

Cülūs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāḥ üzre
Hezārān içre düşdi ḡuft ü gū nev-rūzdur şimdi

15. düş-:-di

Müfret 7

Mısra: 2

Düşmek.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

16. düş-:-di

Gazel 198

Mısra: 8

Dökülmek, akmak.

Gözümden naḳd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kāle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışḳ içre

17. düş-:-mez

Gazel 212

Mısra: 2

Denk gelmek, rast gelmek.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de hışsemüze bir nezāre düşmez mi

19. **düş-:-er**

Gazel 86

Mısra: 8

Düşmek.

Metā‘-ı kāsīd olur mevķi‘-i ‘ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin tūtmaz

20. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 8

Denk gelmek, rast gelmek.

Kemend-i tūr-ra-i ‘anber-nisāra düşmez mi
Fezā-yı ‘ışķda bīhūde gerd olan diller

21. **düş-:-me, -di**

Gazel 190

Mısra: 8

Nasip olmak, kısmet olmak.

Baḥr-i maḥabbete düşeli keşt-i vücūd
Eyyām-ı vaşl düşmedi hiç rüzgārına

22. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 10

Yere eğilmek.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup qaldur
Ayağūñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

23. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 12

*(Görev) verilmek; bir kimsenin bir şeyi yapması
gerekmek.*

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ḥusrev ü Şāhī
Nesibā ḥük-m-i iklīm-i hūner ḥālā saña düşdi

24. **düş-:-se**

Gazel 83

Mısra: 6

(Toprağā) düşmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine qadr-i güher dün olmaz

25. **düş-:-er**

Gazel 12

Mısra: 7

Yansımak, aksetmek.

Düşer ‘aks-i ruḥsārī cām-ı meye
O māhum olur gāh gāh āfitāb

26. **düş-:-dük, -çe**

Gazel 5

Mısra: 11

İçmek, düşmek.

Nesib sāğara düşdükçe ‘aks-i tūr-ra-i yār
İder dimāğumı pür-büy-ı müşk-nāb şarāb

27. **düş-:-er**

Gazel 56

Mısra: 3

Hatırlatmak, anımsatmak.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāh çeşm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāğar-ı şarāba girer

28. **düş-:-üp**

Gazel 73

Mısra: 7

Ayrı düşmek.

Menzilinden düşüp āvāre olur ḥāk-nişin
Perr-i ḡayr ile o kim tīr-veş eyler pervāz

29. **düş-:-di**

Gazel 198

Mısra: 4

(Payına) düşmek.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ‘ışķa şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

30. **düş:**

Gazel 48

Mısra: 3

Düş, rüya.

Destine düş ne virür ḡamze nigeḥ tīg şunar
Çeşm-i mestūñ ki mey-i nāzi kaçan nüş eyler

31. **düş-:-düm**

Gazel 136

Mısra: 7

Düşmek, kapılmak.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil kûy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

32. **düş-:-er, -señ**

Tahmis 1

Mısra: 2

Düşmek, yakalanmak.

Sirişk-âsâ düşerseñ hâk-i pâya
Geçerseñ kahr ile tahtû's serâye

33. **düş-:-me, -de**

Gazel 3

Mısra: 1

Akmak, düşmek.

Gözümde eşk-i hasret düşmede nakş-ı cihân-âsâ
Göñülde fikr-i vuşlat çıkmada ümmîd-i cân-âsâ

34. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 1

Düşmek, rast gelmek.

Felek 'aceb yolumuz kûy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de hışşemüze bir nezâre düşmez mi

35. **düş-:-mez**

Gazel 212

Mısra: 10

Düşmek, rast gelmek.

Çalır gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

36. **düş-:-di**

Tarih 34

Mısra: 5

Yazmak; not almak.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürri hüneri kaldı yetim

37. **düş-:-üp**

Tahmis 1

Mısra: 8

Düşmek, içine girmek.

Düşüp bir dergeh-i 'adn istibâha
Muvaffak eyledi Hakk intibâha

düşmen:

1. **düşmen:+dür**

Gazel 27

Mısra: 12

Düşman.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

2. **düşmen:+ü, +m**

Gazel 45

Mısra: 2

Düşman.

Vağanda kürbet-i ğurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı hülûş-kârum var

3. **düşmen:+i**

Gazel 48

Mısra: 5

Düşman.

Sâkiyâ şun bize ol câm-ı hıred düşmeni kim
Kem-terîn kaçresi 'ayyâşını bî-hüş eyler

4. **düşmen:**

Gazel 60

Mısra: 4

Düşman.

Bî-sebeb dūr eyledün kuyuñdan a'dâ-veş anı
'Aşık-ı şadık saña ey bî-vefâ düşmen midür

5. **düşmen:+ler, +ü, +nün**

Rûbai 7

Mısra: 2

Düşman.

Ey fahr-i rüsül pâdişeh-i Mekke vü Belh
Düşmenlerünün ğurre-i ‘ömri ola selh

6. **düşmen:-üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Düşman.

Fahtülû tıgıyla itdüñ düşmenüñ bağrın dü-nîm
‘Askerüñ cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerîm

7. **düşmen:**

Gazel 192

Mısra: 2

Düşman.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı sıhhat kanda ben kanda
Devâ düşmen tabib-i bî-mürüvvet kanda ben kanda

8. **düşmen:**

Tarih 4

Mısra: 4

Düşman.

Oldı düstür-ı Rüstem-zôr-ı ‘âlî-câh kim
Düşmen eyler bîm-i tıgından taleb cây-ı gürîz

9. **düşmen:-e**

Gazel 23

Mısra: 10

Düşman.

Nesibâ belki artar kînesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

10. **düşmen:-e**

Gazel 147

Mısra: 9

Düşman.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

11. **düşmen:**

Gazel 31

Mısra: 5

Düşman.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağılatduñ ey kâfir yeter

12. **düşmen:**

Gazel 45

Mısra: 5

Düşman.

Ġarib-i naḥl-i zemîn-i ğamum nemâ düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

düşmen-i bed-ḥ‘âh:

1. **düşmen-i bed-ḥ‘âh:**

Gazel 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.

Zemânedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘âh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dârum var

2. **düşmen-i bed-ḥ‘âh:-ı**

Gazel 115

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kötü emellere sahip, kötü niyetli düşman.

Biñ âşık bir düşmen-i bed-ḥ‘âhı degişmez
Ḥayrâniyuz ol âfet-i bigâne nüvâzuñ

düşmen-i mekkâre:

1. **düşmen-i mekkâre:**

Gazel 44

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hilekar düşman.

Dir imiş luṭfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

düşmen-i selâmet ol:-

1. **düşmen-i selâmet ol:-a**

Gazel 187

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rakipten kurtulmuş olmak.

Ḥôşâ o ṭab‘-ı helâk âşinâ-yı ‘âşık kim
Nesib-i zâr gibi düşmen-i selâmet ola

düşnâm:

1. **düşnām:**+uñ, +dan

Gazel 98

Mısra: 7

Azarlamak, sövmek.

Zümre-i ‘uşşāk düşnāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ‘işıyāndan zevk-ı ‘itābuñdur ğaraz

düstür-ı ittibā‘-ı sünen:

1. **düstür-ı ittibā‘-ı sünen:**

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hz. Muhammed(sav) 'in sünnetleri ve kaidelerine tabi olma.

Düstür-ı ittibā‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuhf-e-i dergāhuñ eyleyem

düstür-ı rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh:

1. **düstür-ı rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh:**

Tarih 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüce makamlı Rüstem'in izni.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tığından taleb cāy-ı güriz

düstür-ı şalāh-endişe:

1. **düstür-ı şalāh-endişe:**

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İyi düşüncenin izni.

Ma‘delet-pişe o düstür-ı şalāh-endişe
Hāris-i beyza-i İslām mu‘īn-i ‘ulemā

düşür:

1. **düşür:-ür**

Gazel 194

Mısra: 9

Düşürmek.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftarı
Ne ‘aceb künci kafes olsa mekân-ı tūṭı

dūzah:

1. **dūzah:**

Gazel 89

Mısra: 4

Cehennem.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaksa çok mıdur
Heft dūzah nār-ı ‘ışkı Hāk'dan oldı bir qabes

2. **dūzah:+ı**

Gazel 103

Mısra: 2

Cehennem.

Sineden ‘ışk ile zāhir olsa kem-ter tāt ü tef
Cennet eyler dūzahı hengām-ı mahşer tāt ü tef

dūzah-ı tegāfıl:

1. **dūzah-ı tegāfıl:+de**

Gazel 116

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gafil cehennem.

Qalır gider mi ‘aceb dūzah-ı tegāfılde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesibā'nuñ

dūzahıyān:

1. **dūzahıyān:+ı**

Rübai 1

Mısra: 3

Zebaniler, cehennemdeki azap melekleri.

Hep dūzahıyānı dāḥil-i ‘adn eyler
Ebrū-yı şefā‘atūñ iderse imā

düzd-i ğaddār:

1. **düzd-i ğaddār:+dan**

Gazel 68

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gaddar hırsız.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ğāfıl
Düzd-i ğaddārdan elbette ḥimāyet gelmez

düzdide:

1. **düzdide:**

Gazel 97

Mısra: 7

(Sevgilinin) gizli, alttan alta bakışı.

Naqd-i nigh-i 'aşıka düzdide ta'arruz

Dest-i nigh-i şu'bede-perdāzuña maḥşuş

2.3.6. E

e'ācim:

1. e'ācim:

Gazel 13

Mısra: 4

Arap olmayanlar, Acemler.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerif olur

Aşlı gerekse olsun E'ācim gerek 'Arab

ebedī:

1. ebedī:+dür

Kaside 10

Mısra: 3

Sonsuz, ölümsüz, bâkî.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür

Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

ebkem it-:

1. ebkem it-:-di

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dilsiz etmek.

O mu'ciz-edâdur ki luṭf-ı kelâmı

Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

eblak-ı gerdūna:

1. eblak-ı gerdūn:+a

Gazel 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gökyüzü atı.

Süvâr olsañ semendūñ eblak-ı gerdūna nâz eyler

Şatar na'l-i süm-i esbūñ meh-i tâbâna istignâ

eblehân:

1. eblehân:

Gazel 83

Mısra: 12

Ahmaklar.

Sa'y-i bî-fâ'idedür olmayıcağ isti'dād

Eblehân verziş-i ḥikmetle Felâṭūn olmaz

ebnā-yı dehr:

1. ebnā-yı dehr:+i

Gazel 88

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dönemin insanı.

Ser-be-ser ebnā-yı dehrî kırsa olmaz ḥūna sîr

Çeşm-i ḥūnîsinden it raḥmin o bî-dāduñ kıyās

ebnā-yı zamân:

1. ebnā-yı zamân:

Gazel 53

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zamanın çocukları.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mânend-i Nesîb

Gerçi ebnā-yı zamân cümlesi hep bende çeker

ebr:

1. ebr:

Gazel 78

Mısra: 6

Bulut.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur

Mihr ebr içre nihân olmaya bārân olmaz

2. ebr:

Kıt'a 21

Mısra: 4

Bulut.

Ebr aña gele nâ-bedîd oldı

Naẓar it cirm-i mihr-i envere kim

3. ebr:

Gazel 28

Mısra: 11

Bulut.

Nesibâ berķ şanma vakt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ‘-ı nâ-ber-cây-ı hüd-gâmâne handândur

ebr-i bahâr-âsâ:

1. **ebr-i bahâr-âsâ:**

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bahar bulutu gibi.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

ebr-i bahâr-ı kaht:

1. **ebr-i bahâr-ı kaht:**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bahar bulutunun kılığı.

Tahsîn-i huşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahâr-ı kaht gibi mün‘adim kerem

ebr-i feyz-bağş-ı dem-i nev-bahâr:

1. **ebr-i feyz-bağş-ı dem-i nev-bahâr:**

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İlk baharın bereket veren bulutu.

Tâ ebr-i feyz-bağş-ı dem-i nev-bahâr ola
Tâ mihr-i âb ü tâbda dih-i sebzârdur

ebr-i feyz-i luţf-ı şâh-ı ‘âlem-gîr:

1. **ebr-i feyz-i luţf-ı şâh-ı ‘âlem-gîr: +ile**

Tarih 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyayı fetih eden padişahın ihsan ve cömertlik bulutu.

Oldı ebr-i feyz-i luţf-ı şâh-ı ‘âlem-gîr-ile
Kilk-i ihsânı mezâk-ı ehl-i Mısr'a kând-rîz

ebr-i giryân-veş:

1. **ebr-i giryân-veş:**

Gazel 124

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Göz yaşı bulutu gibi.

Nücüm-âsâ gözün aç dök sirişkûn ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubh-gâhî ol

ebr-i nev-bahâr:

1. **ebr-i nev-bahâr:**

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlk bahar bulutu.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavs-i kuzâh iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

ebrû:

1. **ebrû: +sı**

Gazel 19

Mısra: 4

Kaş.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehûñ ‘uşşâkından
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

2. **ebrû: +sı, +n, +a**

Gazel 88

Mısra: 5

Kaş.

Mâh-ı nev ebrûsına taklîd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsinden itmiş âyet-i nûr iktibâs

3. **ebrû:**

Gazel 180

Mısra: 6

Kaş.

Hilâl-i ‘îd-veş nezzâre-pâş olmağdadur ‘âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

ebruvân:

1. **ebruvân: +uñ, +la**

Gazel 133

Mısra: 3

Kaşlar.

Ebruvânuñla ruñuñ fehm idelüm aḥkâmın
Çarḥ-ı hüsne baḳalum bedr ü hilâlün görelüm

2. ebruvân:-ıñ

Gazel 143

Mısra: 7

Kaşlar.

Ebruvânın itdi küffâr-ı ھاٲ-ı rûdur miyân
Köhne ٲāk-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

ebrû-yı şefâ'at:

1. ebrû-yı şefâ'at:-üñ

Rûbai 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlayıcı kaşlar.

Hep düzaھیânı dâhil-i 'adn eyler
Ebrû-yı şefâ'atüñ iderse imâ

ebsem ol:-

1. ebsem ol:-maz, -sin

Gazel 142

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sessiz olmak.

Naẓire ھاẓret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey ٲüti-i kıl-k-i Nesibâ ebsem olmazsın

Ebû Bekr:

1. Ebû Bekr:

Rûbai 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İlk halife, Hz. Peygamber'in eşi Hz. Aişe'nin babası,
sahabe.

Şer'üñ ھاẓeminde oldılar çâr menâr
'Osmân u Ebû Bekr ü 'Ömer şâh-ı Necef

Ebü'l-Ervâh:

1. Ebü'l-Ervâh:-sın

Kaside 1

Mısra: 12

Ruhların babası(Hz. Muhammed).

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı 'alem saña pür

Ebü'l-Eşbâh:

1. Ebü'l-Eşbâh:-dur

Kaside 1

Mısra: 11

Cisimlerin babası(Hz. Adem).

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı 'alem saña pür

ecel:

1. ecel:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Ölüm zamanı.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muhâldür selâmet

ecsâd:

1. ecsâd:-uñ

Kıt'a 5

Mısra: 4

Cesetler, bedenler.

Nâle-i ney ki ğıdâdur rûha
Bunda zevk yok iken ecsâduñ

ecsâm:

1. ecsâm:

Kaside 1

Mısra: 1

Cisimler, bedenler.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı ھاẓret ile nefh-i şûr

2. ecsâm:

Rûbai 6

Mısra: 3

Cisimler, bedenler.

Pervâne-i şem'-i bezm-i hüsnüñ ervâh
Kurbâni-i bismilgeh-i 'ışkuñ ecsâm

eczâ:

1. eczâ:-sı

Gazel 116

Mısra: 7

Parçalar.

Vefā vü merḥamet ü şefkat ise eczāsı
Devāsı müşkil imiş mübtelā-yı hicrānuñ

edā:

1. edā:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Söyleme, yerine getirme, yapma.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide ḥaḳḳ üzre edā
Medḥ-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

2. edā+sl, +n

Kaside 2

Mısra: 6

Söyleme, yerine getirme, yapma.

Bir bezm-i bî-naẓīre seni maḥrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭḳ-ı beste-dem

edā eyle-:

1. edā eyle-:r, -di

Tarih 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yerine getirmek.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteẓiyātın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

edā-kerde-i kâbîn:

1. edā-kerde-i kâbîn:

Gazel 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mehir ödenmiş. (Nikahta güvey tarafından geline verilmesi taahhüt edilen para,).

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā
Naḳd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

edānî:

1. edānî:

Gazel 33

Mısra: 5

Alçak, soysuz kimseler.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānî
Gül ü sünbûli şavulmuş bu çemende ḥār u ḥas var

2. edānî:

Gazel 33

Mısra: 5

Alçak, soysuz kimseler.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānî
Gül ü sünbûli şavulmuş bu çemende ḥār u ḥas var

3. edānî:

Gazel 40

Mısra: 2

Alçak, soysuz kimseler.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı ḳanda olsa edānî gelür geçer

4. edānî:

Gazel 40

Mısra: 12

Alçak, soysuz kimseler.

Mānende-i çināruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrāfı ḳanda olsa edānî gelür geçer

5. edānî:

Gazel 40

Mısra: 2

Alçak, soysuz kimseler.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı ḳanda olsa edānî gelür geçer

6. edānî:

Gazel 40

Mısra: 12

Alçak, soysuz kimseler.

Mānende-i çenāruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrāfı ḳanda olsa edānî gelür geçer

edā-yı şükr-i tevfiḳ:

1. edā-yı şükr-i tevfiḳ:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardımının şükrünü eda etmek.

Bu fikri derûnda eyle taşdık
Mümkin mi edâ-yı şükr-i tevfiğ

edeb:

1. **edeb:**

Gazel 48

Mısra: 7

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Edeb âmûz-ı debistân-ı maḥabbet dâ'im
Sa'y ile ḥarf-i temennâyı ferâmûş eyler

2. **edeb:**

Gazel 54

Mısra: 1

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Meclisde edeb bâ'îş-i şad-feyz-i ṭarabdur
Pîrâye-i ruḥsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

3. **edeb:**

Gazel 13

Mısra: 7

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

İksirdür dinilse edeb itme iştibâh
Sultân-ı evliyâ didi ḥayrun mine'z -zeheb

4. **edeb:**

Gazel 13

Mısra: 3

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

5. **edeb:**

Gazel 13

Mısra: 6

Terbiye, nezâket, zarafet, haya.

Aḥrâr-ı bî-edeb olur âḥir ḥakîr ü ḥ'âr
Mâlik riḳâb iderse 'abîdi n'ola edeb

ednâ:

1. **ednâ:**

Kaside 1

Mısra: 5

Az, pek az.

Sensin ol sermâye-i fîṭrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

2. **ednâ:**

Gazel 34

Mısra: 12

Aşağı, pek aşağı.

'İşk itdi cünûn ile beni şöhre-i 'âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

3. **ednâ:**

Kaside 5

Mısra: 4

En aşağı, en değersiz.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân
Ednâ gedâ-yı küyî şeh-i tâc-dârdur

4. **ednâ:** +y, +a

Mesnevi 2

Mısra: 3

Aşağı, pek aşağı.

Ednâya ḥakâret ile bakma
Şükr-i ni'amı şakın bırakma

5. **ednâ:**

Kaside 2

Mısra: 12

Aşağı, pek aşağı.

Rif'atle olsa ğâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muhteşem

ef'âl:

1. **ef'âl:** +ü, +m

Rûbai 25

Mısra: 2

Fiiller, eylemler, yapılan işler.

Ey şâh-ı rusûl netice-i aḥvâlüm
Olursa eger muṭâbık ef'âlüm

efendi:

1. **efendi:**

Gazel 35

Mısra: 6

Bir hitap sözü, efendi.

Gerekdür kim ola albüñde rāsi nûrī İslāmuñ
Olursa münasır avle efendi bil ki fāsiddür

2. **efendi:**

Müfret 8

Mısra: 1

Bir hitap sözü, efendi.

Senden olmam efendi rû-gerdān
Cem‘ olurlarsa men‘e ‘ālemyān

3. **efendi:**

Kıt'a 7

Mısra: 1

Bir hitap sözü, efendi.

Efendi uvvet-i ibālūñ ol adardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı batuñı buramaz

4. **efendi:**

Gazel 142

Mısra: 14

Efendi. Bosnalı Sabit efendi kast edilmiştir.

Ol üstād-ı suan-ver kim dise Bāı'ye lāyıkdur
Efendi bizden adem olmağıla a‘lem olmazsın

efgende:

1. **efgende:** *si, +dür

Rûbai 41

Mısra: 1

Tutkun, aşık.

Şûfî ki bağıl ola am efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

efgen-i cān-ı rakīb:

1. **efgen-i cān-ı rakīb:**

Gazel 136

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rakibin canına düşkün.

adeng-i ā pertāb itmede āyet muşib oldum
Kemîn-i ‘ıdan zam efken-i cān-ı rakīb oldum

efgen-i ab‘-ı nigîn:

1. **efgen-i ab‘-ı nigîn:**

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mühür düşünen.

Dil-i şāfî uyūd-ı dehr ile endüh-gin olmaz
Midād-ı tîre tağyîr efgen-i ab‘-ı nigîn olmaz

efkār-ı cihān:

1. **efkār-ı cihān:**

Rûbai 61

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya düşünceleri.

ırş u ama‘uñ lāzımıdur endîşe
Bîgānedür efkār-ı cihān dervîşe

efkār-ı māsivā:

1. **efkār-ı māsivā:**

Gazel 87

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'tan başka herşeyin düşüncesi.

ānumansûz lāubālîyüz
Bizde efkār-ı māsivā olmaz

efken-i cān-ı rakīb:

1. **efken-i cān-ı rakīb:**

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Rakibin canına düşkün.

adeng-i ā pertāb itmede āyet muşib oldum
Kemîn-i ‘ıdan zam efken-i cān-ı rakīb oldum

eflāk-ı serāy-ı ‘izzet:

1. **eflāk-ı serāy-ı ‘izzet:** -üñ, -den

Rûbai 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökyüzündeki yüce sarayı.

Ey dāver-i rahm-i pīşe-i rüstā-ḥīz
Eflāk-ı serāy-ı ʿizzetüñden dehliz

efsâne:

1. efsâne:+dür

Gazel 96

Mısra: 7

Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.

Hîç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu ḥarâb-âbâd-ı ʿâlem bir zamân maʿmûr imiş

2. efsâne:+den

Gazel 100

Mısra: 12

Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.

N'ola gûş itse ḥâlüm ol şeh-i ḥüsn
İder gâhî şehân efsânededen ḥaz̤z

3. efsâne:+dür

Gazel 22

Mısra: 8

Asılsız, hayal mahsulü hikaye, söylence, masal, fesane.

Ḳâle gelmez ḥulâşa-i maṭlab
Cümle efsânedür bu güft ü şinîd

efsâne-i kūh-ken:

1. efsâne-i kūh-ken:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ferhad.

ʿİşkūñda kemîne ḥâlüm oldı

Efsâne-i Kūh-ken ile Mecnûn

efsâne-i Maḥmūd u Ayâz:

1. efsâne-i Maḥmūd u Ayâz:

Gazel 73

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sultan Mahmud ile Ayaz efsanesi. Ayaz, Gaznelî Mahmud'un akıllı, feraset sahibi, bilgisi ve sadakati ile tarihe ve edebi eserlere geçmiş bir kölesidir. Gaznelî Mahmud'un bu niteliklerinden dolayı çok sevdiği, çok itimat ettiği bir gulam, köle olarak anılır. Sultan'ın gözüne

giren ve onun itimadını kazanan Ayaz, kölelikten hazinedarlığa kadar yükselmiş ve en kıymetli mücevherlerin en kıymetli taşların emanet edildiği birisi olmuştur. Hatta Gaznelî Mahmud öldükten sonra Sultan Mesut'un komutanı bile olmuş, birçok seferi ve fethi de gerçekleştirmiştir.

ʿİşkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şâhid yeter efsâne-i Maḥmūd u Ayâz

efsâne-i Mecnûn:

1. efsâne-i Mecnûn:

Gazel 34

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Leyla ile Mecnun Efsanesi.

ʿİşk itdi cünûn ile beni şöhre-i ʿâlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

efsûs:

1. efsûs:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Eyvah, yazık! anlamında ünlem.

Efsûs ki olmadı sezâ-vâr
Bir nîm-nigâha ʿâşık-ı zâr

efted:

1. efted:

Gazel 21

Mısra: 1

Düşmek.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nûş-ı cām-ı nâz üfted
Hezârân çāk-i der-ceyb ü giribân-ı niyâz üfted

2. efted:

Gazel 21

Mısra: 2

Düşmek.

Be bezm-i işve çeşmeş rā çü nûş-ı cām-ı nâz üfted
Hezârân çāk-i der-ceyb ü giribân-ı niyâz üfted

3. efted:

Gazel 21

Mısra: 4

Düşmek.

Zi düzdâneş hazer kün tâ be şehrah-ı hakikat res
Be nâdâni eger râhet be vadî-i mecâz üfted

4. efted:

Gazel 21

Mısra: 6

Düşmek.

Şeved ger bendeet ma'şûk şâh-ı mülk-i dil bâşed
Ruh-ı Mahmûdrâ binini der pây-ı Ayâz üfted

5. efted:

Gazel 21

Mısra: 8

Düşmek.

Büzürg ü küçkeş bâşend uşşâk-ı ser-i küyet
Eger âvâze-i hüsnîet be iklim-i Hicâz üfted

6. efted:

Gazel 21

Mısra: 10

Olmak.

Nesibâ ez kemîn-i bî-hüdî birün meyâ hergiz
Meşev nevmîd tâ nâ-geh be dâmet şâhbâz üfted

efzûde:

1. efzûde:

Gazel 54

Mısra: 10

Arttıran.

Cürm oldı Nesibâ sebep-i cilvesi 'afvun
Hüsn-i mehi efzûde ider tırta-i şebdür

2. efzûde:

Gazel 139

Mısra: 10

Arttıran.

Leb-rîz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

3. efzûde:

Gazel 148

Mısra: 1

Arttıran.

Efzûde iken revnak-ı hüsnün nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

efzûn:

1. efzûn:

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Çoğaltmak, artırmak.

Küyuñda olursa itme ta'yib
Feryâd u figân u nâle efzûn

2. efzûn:

Tarih 18

Mısra: 12

Çoğaltmak, artırmak.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Hudâ

3. efzûn:

Gazel 83

Mısra: 1

Çoğaltmak, artırmak.

Derdı her bü'l-hevesün 'ışk ile efzûn olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

4. efzûn:

Gazel 194

Mısra: 5

Çoğaltmak, artırmak.

Güşe-girânun olur kıymeti lâ-büd efzûn
Şâhid-i hâl yiter kâdr-i girân-ı tûti

5. efzûn:

Tarih 12

Mısra: 12

Çoğaltmak, artırmak.

Tâ ki nüh-şubbe-i zerrîn-'alem itdükçe kıyâm
'Ömrin efzûn ide ikbâlini memdûd Hudâ

efzûn eyle-:

1. efzûn eyle-:-y, -en

Kıt'a 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, artırmak.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kâdr-i ferd ü şey' bir mısra'dur efzûn eyleyen

2. **efzûn eyle:-:sün**

Tarih 27

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çoğaltmak, artırmak.

Şümâr-ı sâl-i ‘ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kâlbîn efzûn eylesün günden güne Mevlâ

3. **efzûn eyle:-:dük, -çe**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Çoğaltmak, artırmak.

Sen cevruñi eyledükçe efzûn
Şevk-ı dil-i pür-ğam oldı müzdâd

efzûn ol:-

1. **efzûn ol:-:ma,-da**

Gazel 164

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Dil giriftâr-ı kemend-i zûlf-i şeb-gün olmada
Kaydum ey âhû nigh ‘ışkuñla efzûn olmada

efzûn-ı ‘ömr ü devlet:-

1. **efzûn-ı ‘ömr ü devlet:-:in**

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ömrünü ve saltanatını arttırmak.

Tâ kim a‘dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efzûn-ı ‘ömr ü devletin bâr-ı Hudâ

eger:-

1. **eger:-**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Veya.

Mekke olalı maṭla‘-ı hürşid-i şerī‘at
Yüz sürmek umar sâhasına hâş u eger ‘âm

2. **eger:-**

Gazel 159

Mısra: 9

Şayet, eğer.

Müft bir kâr görilmez gamı def itmez eger
Bâde ‘ayyâşlaruñ almasa nakd-i hûşın

3. **eger:-**

Gazel 115

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Olmasa güzër-gâhı eger bād-ı niyâzuñ
Neşkufte kâlor goncaları gülşen-i zâruñ

4. **eger:-**

Kıt'a 4

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Rûz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ caḥîmedür

5. **eger:-**

Kaside 8

Mısra: 6

Şayet, eğer.

Behâyimle hem-rütbedür fi‘l-ḥaḳîka
Eger zâtını bilmese ibn-i Âdem

6. **eger:-**

Kaside 1

Mısra: 8

Eğer, şayet anlamlarındaki şart edatı.

Şafvet-i âyîne-i ḥâtır nedür bilmem henüz
Ḥande eyler kâsvet-i kâlbüm eger görse şahûr

7. **eger:-**

Gazel 5

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Bulurdı ‘ömr-i ebed kaṭresin çeken rindân
Mey-i lebûnden eger olsa feyz-yâb şarâb

8. **eger:-**

Gazel 12

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Döner bir çerâğ-ı seher-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

9. eger:

Gazel 12

Mısra: 11

Şayet, eğer.

Bileydi eger lutf-ı haṭṭ-ı ruḥuñ
Ġamından olurdu siyāh āfitāb

10. eger:

Gazel 15

Mısra: 3

Şayet, eğer.

Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at

11. eger:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Şayet, eğer.

Zannum budur ki ben kılina ide mağfiret
Cürm ü haṭṭ ile eger olsam daḥi ferīd

12. eger:

Gazel 15

Mısra: 13

Şayet, eğer.

Giydüñse eger hil'at-i ādāb-ı şerī'at

13. eger:

Gazel 35

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥoş 'avāyiddür

14. eger:

Gazel 45

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Ne ğam olursam eger pāymāl-i 'ālemyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārum var

15. eger:

Tahmis 1

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Geçerseñ kahr ile taḥtū's serāye
İrem dirseñ eger fakr u fenāya

16. eger:

Gazel 157

Mısra: 7

Şayet anlamında koşul edatı.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

17. eger:

Gazel 129

Mısra: 11

Şayet, eğer.

Ne zevk-ı rûḥ-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i 'ömr zamān-ı vişāl-i müsta'cel

18. eger:

Gazel 152

Mısra: 9

Şayet, eğer.

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesīb
Ne Güherler çıkarur ṭab'-ı dūr-efşānından

19. eger:

Gazel 35

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Kelām-ı ḥalkı gûş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

20. eger:

Gazel 43

Mısra: 10

Şayet, eğer.

Saňa bu manşab olur müşil-i kaçā-yı behişt
Olursa hūşuñ eger hākim-i medīne-i ‘ömr

21. eger:

Gazel 126

Mısra: 9

Şayet, eğer.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şî'r-i terüñ ğınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

22. eger:

Gazel 142

Mısra: 2

Şayet, eğer.

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vā‘iz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

23. eger:

Gazel 157

Mısra: 6

Şayet, eğer.

Çün çenār ateş-i reşk ile yakar şimşādı
Gülşene serv-i kadūñ olsa eger sāye-figen

24. eger:

Gazel 167

Mısra: 5

Şayet, eğer.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inān olsa
Süvār olan reh-i ğamda semend-i iştīyāk üzre

25. eger:

Gazel 186

Mısra: 4

Şayet, eğer.

Degişmezdi çemenzār-ı behište gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı ‘in olsa

26. eger:

Gazel 186

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Güle bülbül nigāh-ı raġbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

27. eger:

Kaside 1

Mısra: 14

Şayet, eğer.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şāyeste eger yevmü'n-nüşür

28. eger:

Kaside 6

Mısra: 7

Şayet, eğer.

Eşer-i kahrı eger hātırına itse hūtur
Cesed-i düşmene her müyü birer hançer olur

29. eger:

Kaside 9

Mısra: 11

Şayet, eğer.

Vay hālne senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki gūşa iriše şit-i teālū

30. eger:

Rübai 25

Mısra: 2

Şayet, eğer.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm
Olursa eger muṭābık ef‘ālüm

31. eger:

Rübai 43

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

32. eger:

Rûbai 47

Mısra: 1

Şayet, eğer.

Râm olsa eger emrüne hep cümle ünās
Kahr u gāzabuñdan itseler havf u hirās

33. eger:

Rûbai 48

Mısra: 3

Şayet, eğer.

Mānende-i ħurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daħi sür ħāke yüzüñ

34. eger:

Rûbai 52

Mısra: 1

Şayet, eğer.

‘Ālemde eger muħalled olsa ādem
Bī-şübhe olurdu faħr-i her-dü-‘ālem

egerçi:

1. egerçi:

Rûbai 24

Mısra: 1

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Yā Rabb egerçi mücrim ü bed-kāram
‘Özr-āver-i şad-hezār istiğfāram

2. egerçi:

Gazel 1

Mısra: 1

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Egerçi zerreyüz mihr-i kādīmüñ tābıyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemüñ fihrist-i faşl u bābıyuz cānā

3. egerçi:

Kaside 7

Mısra: 5

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Egerçi vefret-i ‘iştān ile dinürse sezā
Yem-i günāhına nisbet muħiṭ-i ber-cedvel

4. egerçi:

Kaside 7

Mısra: 7

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

Egerçi pîşesi dā'im ħaṭa vü ‘iştāndur
‘İbādetinde daħi var hezār ħabṭ u ħalel

5. egerçi:

Rûbai 49

Mısra: 1

Her ne kadar, . ise de, gerçi.

‘Uşşāk egerçi ‘iştā ile ħasta gerek
Ma‘şūk daħi ‘āşika dil-beste gerek

6. egerçi:

Gazel 84

Mısra: 10

Şayet, eğer.

Şemşir-i tāb-dāde-i üstād-ı kudretüz
Olmış egerçi āb-ile gilden ħilāfumuz

7. egerçi:

Mesnevi 4

Mısra: 15

"Eğer, şayet" anlamında bağlaç.

Şehridür egerçi bī-zebāndur
Ma‘lūm-ı şeh-i cihāniyāndur

ehem:

1. ehem:

Kaside 2

Mısra: 12

En önemlisi, en mühimi.

Besdür Nesib ‘arz-ı merām eyledüñ tamām
Şimdengerü şalāt u taḥiyyātdur ehem

eħibbā:

1. eħibbā:da

Gazel 162

Mısra: 4

Tanıdıklar, bildikler, dostlar.

Nesîmden yeme mevc-i haţar zühûr itmez
‘İtâb u çîn ü cebîn böyledür ehibbâda

ehl:

1. **ehl: +i, +n, +e**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Sâhip, mâlik.

‘İlm ehline zîb oldu sükût oldu selâmet
Pür-gülüğıla olma şaķın şöhre-i ‘âlem

2. **ehl: +i**

Gazel 47

Mısra: 9

Sâhip, mâlik.

‘İşk ehli vücûd kaydı çekmez
Dîvâne olan kabâyı neyler

3. **ehl: +e**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Sâhip, mâlik.

Hâki zer ider vücûd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cûd-ı kâmil

4. **ehl: +i, +nüñ**

Tahmis 3

Mısra: 17

Sâhip, mâlik.

Ėarîbe mîzbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zîr-i hâk olmak

5. **ehl: +i**

Gazel 102

Mısra: 8

Sâhip, mâlik.

Sipîhr-i sifle-perverden kabûl-i minnet itmezler
Fenâ ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şândan fâriğ

6. **ehl: +i**

Gazel 162

Mısra: 14

Sâhip, mâlik.

Rîkâb-ı nâsa başâr pây-ı ‘izzin ehl-i fenâ
Görür bu hâli derûn ehli na‘ş-ı mevtâda

7. **ehl: +i**

Gazel 35

Mısra: 6

Sâhip, mâlik.

Nesîb itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı
Tarabdan bu mu‘ammâdur dise tab‘ ehli vâriddür

2. **ehl: -i**

Gazel 68

Mısra: 5

Sâhip, mâlik.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zîşt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

ehl-i ‘aql u iz‘ân:

1. **ehl-i ‘aql u iz‘ân: +dan**

Mesnevi 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İzan ve akl sahibi.

Bunlar ayrılmaz ekser insândan

Bâ-huşûş ehl-i ‘aql u iz‘ândan

ehl-i ‘âlem:

1. **ehl-i ‘âlem: +den**

Gazel 67

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyadakiler.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden

Çemende her giyeh hem-şâdr-i verd ü yâsemîn
olmaz

ehl-i cürm:

1. **ehl-i cürm: +e**

Gazel 121

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Suçlular, günahkârlar.

Qıl şefā'atle Nesīb-i mübtelāyī kām-yāb
Rûz-ı maḥşer kâruñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

2. **ehl-i cürm:+e**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Suçlular, günahkârlar.

Qıl şefā'atle Nesīb-i mübtelā-yı kām-yāb
Rûz-ı maḥşer kâruñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

ehl-i derd:

1. **ehl-i derd:+üñ**

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dert sahibi.

Ehl-i derdüñ sūḥanı itmede te'sir-i diger
Kî füyûzât-ı Ḥudā münkesirü'l- bāldadur

ehl-i dil:

1. **ehl-i dil:+i**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ṭa'n-ı cühhāl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṭfāl-i yeme mûcib-i tekdîr olmaz

2. **ehl-i dil:**

Gazel 83

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine qadr-i güher dūn olmaz

3. **ehl-i dil:+e**

Rûbai 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ehl-i dil iseñ şikāyetüñ bî-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa'îd

4. **ehl-i dil:**

Gazel 47

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül ehli; Şairler.

Ḥāle baqar ehl-i dil Nesībā
Endişe-i māverāyı neyler

5. **ehl-i dil:+den**

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül ehli; Şairler.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesīb
Sebak-āmûzi-i 'irfānda tekrîr olmaz

6. **ehl-i dil:+üñ**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Devlet-serası pek tîz olur âşiyân-ı büm
Ehl-i dilüñ derûnını vîrân idenlerüñ

7. **ehl-i dil:**

Rûbai 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül ehli.

Ehl-i dil iseñ şikāyetüñ bî-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baḥt-ı sa'îd

8. **ehl-i dil:+üñ**

Gazel 165

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gönül ehli; Şairler.

Gelmez Nesīb ehl-i dilüñ şevkına fütûr
Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

9. **ehl-i dil:+e**

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Gönül ehli.

Ḳad-i ḥamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā^c-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

ehl-i düvel:

1. ehl-i düvel: *de

Tarih 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Devletin sahibi.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

ehl-i fakr u ‘usret:

1. ehl-i fakr u ‘usret: *e

Tarih 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Zahmet ve yoksuluk sahibi.

Meftūḥ idi bābı hemīşe ehl-i fakr u ‘usrete
‘Uḳbāda bāz ola ilāhī rūḥına bāb-ı ‘aden

ehl-i fenā:

1. ehl-i fenā:

Gazel 162

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
Yokluk sahipleri.

Riḳāb-ı nāsa başsar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derün ehli na‘ş-ı mevtāda

ehl-i fisk:

1. ehl-i fisk:

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Günahkar kimse.

Hüsn-i ḥālin ehl-i taḳvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fisk aḥlāsa dir Allāh Settār u Ḡafūr

ehl-i ḡaflet:

1. ehl-i ḡaflet:

Gazel 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: -
Ḡâfil, ihtiyatsız.

Ehl-i ḡaflet aḥlamaz kevn-i fesāduñ ḥikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesībā şāḥib-i ‘irfāna şor

ehl-i ḡinā:

1. ehl-i ḡinā: *nuñ

Tahmis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Gözü tok kimseler.

Olur ehl-i ḡinānuñ ṭab‘ına meyl-i cihān ḡālib

ehl-i ḥaşr:

1. ehl-i ḥaşr: *i

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Maḥşerde bir araya gelecek olan insanlar.

Ḳıl şefā‘at bendeñe yā Seyyide'l-kevineyn o dem
İtmesün tā ehl-i ḥaşri sū‘-i ḥālüm bī-ḥuzūr

ehl-i hüner:

1. ehl-i hüner:

Kıt'a 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Hünerli olanlar.

İḥsān yerine ehl-i hüner āferin alur
Dünyāda ḳalmamış hele bir şāḥib-i himem

2. ehl-i hüner:

Gazel 141

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Hüner ehli, hüner sahibi.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri-i dün gibi nā-dāna mihribān olasin

ehl-i inkār:

1. **ehl-i inkâr: +uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İnkâr eden, kâfir.

Emrüne münkâd olanlar buldılar kalb-i selim
Cây-gâhı ehl-i inkârıñ olur nâr-ı cañim

ehl-i ʿışk:

1. **ehl-i ʿışk: +a**

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Mağabbet itmez ehl-i ʿışka ʿâkı
Ki huş-yâr eylemez mestânenen hazz

2. **ehl-i ʿışk: +a**

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Hevâ germ âteşin feryâda âgâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ʿışka sine-çâk olmak

3. **ehl-i ʿışk: +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk ehli, âşıklar.

Şad-güne füsün idersin icâd
Her bir nigeñünde ehl-i ʿışka

ehl-i keşf:

1. **ehl-i keşf: +üñ**

Gazel 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kalp gözü açık olan kimse.

Ehl-i keşfüñ pây-e ednâsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid ʿilm ile müstahric-i Keşşâf olur

ehl-i kibr:

1. **ehl-i kibr: +üñ**

Gazel 159

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kibir ehli, büyüklenenler.

Berğ ile hânde ider vazʿına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma tutar çarh-ı zemîne güşin

ehl-i kubûr:

1. **ehl-i kubûr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabir ehli, ölüler.

Hük-m-i Hakk ide taʿalluk haşr ü neşr-i ʿâleme
Cemʿ ola hep ʿarşa-gâh-ı maşşere ehl-i kubûr

ehl-i nazâr:

1. **ehl-i nazâr:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakış ehli, bakanlar.

Hâk-i küyüñ kuhl idenler oldılar ehl-i nazâr
Sırr-ı mañbübiyyetünde ʿaql-ı kâşır hîre-ser

ehl-i necât:

1. **ehl-i necât:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kurtuluş ehli, kurtuluşa eren kimse.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i ʿuşât
Cân ile hükümüñ kabûl iden olur ehl-i necât

ehl-i riya:

1. **ehl-i riya:**

Gazel 67

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Riyakarlar.

N'ola ehl-i riya ʿuşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enin olmaz

ehl-i Sakız:

1. **ehl-i Sakız: +uñ**

Tarih 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sakız adası ahalisi.

Müttakî perhîz-pîşe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Saķız'ıñ ağızında olmışdı mesel

ehl-i şöhet:

1. ehl-i şöhet:

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şohbet ehli.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöhet
Bigâne sezâ-yı ülfet olmaz

ehl-i suhan:

1. ehl-i suhan:

Gazel 16

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Söz üstadı.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesîb ehl-i suhan
Sîne-i nâydaki zaħme nevâdur bâ'is

ehl-i takvâ:

1. ehl-i takvâ:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Takva sahipleri.

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöhetin
Her zamân merġubıdır bezm-i ahâlî-i faħûr

2. ehl-i takvâ: +nuñ

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Takva sahipleri.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânuñ riyâya ħaml ider
Ehl-i fışk añlasa dir Allâh Settâr u Ğafûr

ehl-i tıbak-ı 'âliyât:

1. ehl-i tıbak-ı 'âliyât:

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göğün en yüksek katının sahipleri.

'Akl-ı kâşır rütbe-i 'izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ħayret bürdedür ehl-i tıbak-ı 'âliyât

ehl-i zamân:

1. ehl-i zamân: +a

Tarih 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zamanın ehli.

Sultânuma sıdķ-ile ta'allukda hemîşe
Da'vâ-yı tefevvuk iderem ehl-i zamâna

ehliyyet:

1. ehliyyet: +i

Rûbai 38

Mısra: 4

Kabiliyet, kifayet ve yeterlilik.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bî-câdur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baħt-ı sa'îd

ejdehâ:

1. ejdehâ:

Gazel 198

Mısra: 2

Büyük yılan. (Sevgilinin saçları bağlamında).

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

ejder:

1. ejder: +dür

Rûbai 60

Mısra: 2

Büyük yılan.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

ejder-i cân-şikâr:

1. ejder-i cân-şikâr:

Mesnevi 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Can alıcı ejder.

Bir ejder-i cân-şikâr gördüm
Pinhân degül âşikâr gördüm

ekālīm-i sihr ü i'cāz:

1. ekālīm-i sihr ü i'cāz:ı

Gazel 177

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sihir ve mucize ülkeleri.

Seyāhat eyler ekālīm-i sihr ü i'cāzı
Hādeng-i nazra irince nişān-ı manzūra

ekmel-i devrān:

1. ekmel-i devrān:

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamanın olgunu.

Cenāb-ı hāzret-i 'Uşşākī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide tahkīkda nī'me'l-bedel oldu

ekvān:

1. ekvān:ıa

Gazel 200

Mısra: 5

Âlemler, varlıklar, mahluklar.

‘Âşık ki ola nāzır ‘ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol tal‘at-i zibāyı

el:

1. el:ıde, ıki

Gazel 39

Mısra: 8

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Şayd içün zāhid ol āhū nigehe havfım bu
Eldeki sübhā-i şad-dānesini dām eyler

2. el:ıe

Gazel 183

Mısra: 3

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Sākiyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigh-i mestāne

3. el:ıi

Gazel 195

Mısra: 1

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Her kim alursa pīr-i harābātđan eli
Ser-menzil-i ümide başar kām-ı evveli

4. el:ıe

Gazel 197

Mısra: 5

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ele āyine alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftün ider hırşidine mähı

5. el:ıden

Mesnevi 2

Mısra: 9

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulınur refte refte

6. el:ıe

Mesnevi 2

Mısra: 15

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Tā kim ele girmeyince ‘irfān
Hayvān ile fark olunmaz insān

7. el:ıde

Gazel 6

Mısra: 1
*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Serde sevdâ elde peymâne gönülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ṯâb-ı sāmānum ẖarâb

8. el:

Gazel 62

Mısra: 7

Yabancı.

Çeküp nîk ü bedinden ‘âlemüñ el olmuş âzâde
Me‘âl-i emr-i mütü ile ‘âmil Mevlevîlerdür

9. el: +i, +n, +de

Gazel 41

Mısra: 10

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Nigâh içün ruh-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridâ be-düş elinde ‘aşâ gelür görünür

10. el: +de

Gazel 36

Mısra: 1

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Def‘-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥṣîl-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

11. el: +de

Gazel 45

Mısra: 4

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dārum var

12. el: +ü, +müz, -de

Gazel 126

Mısra: 10

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

N'ola teşnegāna Nesîb eger virür ise şî'r-i terüñ ğınā
Elümüzde lûle-i çeşme-sâr-ı ḥayâtdur bu ḳalem
degül

13. el: +ü, +m, +den

Gazel 129

Mısra: 13

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ḳomam elümden anuñ dāmen-i maḥabbetini
Ṭutınca dāmen-i ‘ömr-i ‘azîzi dest-i ecel

14. el: +ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 7

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Āyîne elümden n'ola düşmezse hemîşe
Bî-hûş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

15. el: +i, +n, +de

Kaside 5

Mısra: 4

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ḥançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebān
Lāle elinde sāğarı mest-i ‘aḳârdur

16. el: +üñ, +e

Mesnevi 2

Mısra: 7

*İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.*

Ammā elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

17. el:

Gazel 129

Mısra: 1

Yabancı II rakip.

Reh-i merâmda vaşlına yārüñ irdi el
Gönül merâmını buldı merâmdan evvel

18. el:+üñ, +de

Gazel 58

Mısra: 7

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

Elüñde naqd-i hüner var ise meydāna gelür

Metā^c-ı kes-meḥar-ı i'tināyı neylerler

19. el:

Gazel 89

Mısra: 1

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā'imā Allāh bes bākī heves

20. el:+e

Gazel 43

Mısra: 14

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

Nesīb eyleme žāyi^c nuḳūd-ı evḳātı
Şaḳın ki girmez ele bir daḫi defīne-i 'ömr

21. el:+e

Gazel 83

Mısra: 3

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

Ḥālsüz kāl ile 'irfān-ı Ḥudā girmez ele
Māliḥulyāyıla müflis kişi Ḳārūn olmaz

22. el:+i, +n, +de

Gazel 93

Mısra: 7

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

Elinde rind-i mestüñ sāḡar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iḳlīm-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişān ṭutmuş

23. el:+ü, +m, +de

Gazel 145

Mısra: 6

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

O şūḥa ḥālūmi taḥrīre koymaz āteş-i dil
Elümde ḥāme yanar farṭ-ı sūz u tābumdan

24. el:+i, +n, +de, +dür

Mesnevi 2

Mısra: 4

İnsanın avuç ve parmaklardan ibaret olan tutma,
kavrama ve iş görme uzvu.

Bīmāra bakar ṭabīb-i ḥāzıḳ
Derd elindedür devā muvāfiḳ

el çek-:

1. el çek-:-di

Tarih 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

İlgisini kesmek, dünyadan el etek çekmek.

Rūḫı pervāz itdi nāgeh gülsitān-ı vaḥdete
İtdi ḥāristān-ı fāniden ferāḡat çekdi el

el vir-:

1. el vir-:-üp

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Fırsat vermek, yardım etmek.

Şikār-ı murḡ-ı ümmīd el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

2. el vir-:-di

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Fırsat vermek, yardım etmek.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrik idüp çün mevce-i deryā

elbette:

1. elbette:

Gazel 178

Mısra: 4

Şüpheşiz, muhakkak, mutlaka.

Keşti-i şekib ile gezen baħr-i rızāda
Elbette olur sâhil-i maķşūda reside

2. **elbette:**

Gazel 170

Mısra: 9

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Takdīr-i Haķ zuhūr ider elbette çāre yok
Haşma muķābil ol ne virürler cebānete

3. **elbette:**

Gazel 194

Mısra: 11

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Kāni'-i dāde-i Haķ şād olur elbette Nesib
Sebz ü hürrem güzer itmekde zamān-ı tūtı

4. **elbette:**

Rübai 52

Mısra: 3

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Elbette gelen gider bu riħlet-gāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

5. **elbette:**

Gazel 50

Mısra: 7

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sâhil-i maķşad
Ki tā dest-i du'ā fülk-i ümide bād-bānlardur

6. **elbette:**

Gazel 68

Mısra: 10

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ġāfil
Düzd-i ġaddārdan elbette ħimāyet gelmez

7. **elbette:**

Gazel 78

Mısra: 7

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Ketm-i esrār-ı şehenşāh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nā'il-i 'irfān olmaz

8. **elbette:**

Gazel 103

Mısra: 4

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Teff ü tābı dilde pinhān eylemek mümkün degül
Bezmd e izhār ider elbette micmer tāb ü tef

9. **elbette:**

Gazel 176

Mısra: 10

Şüphesiz, muhakkak, mutlaka.

Murg-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āħir Nesib
Şayd olur elbette dām-ı zülf-i müşk-āsāsına

elem:

1. **elem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Üzüntü, tasa, keder.

Hālā ki tamām oldu gördün
Pür-derd ü elem derün u bürün

2. **elem: +i, +n**

Gazel 159

Mısra: 5

Üzüntü, tasa, keder.

Ġam u şādī elemin çekme ki zirā dehrün
Ġam-ı ferdāsı unutturdu şafā-yı düşün

3. **elem: +i, +n**

Tahmis 2

Mısra: 17

Üzüntü, tasa, keder.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūħī
Men' eyleme ki cānu mı var ķatilümüzdür

4. **elem:**

Kaside 2

Mısra: 4

Acı, ızdırap.

Meddi'd-dühür-ı gayretüñ itmişdür iktizâ
Tâ âhıretde ümmetüñe ırmeye elem

elem çek-:

1. **elem çek-:-mem**
Gazel 186
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü, tasa duymak.

Elem çekmem cebin-i 'ışvesi pür-hışm u kın olsa
Güzel ey baħır-i nâzum saña benzer nâzenin olsa

2. **elem çek-:-mem**
Gazel 198
Mısra: 3
Kelime Tipi: **Deyim**
Üzüntü, tasa duymak.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı 'ışka şimdi esb-i âh-ı bād-pā düşdi

elem vir-:

1. **elem vir-:-e**
Kaside 2
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Acı, ızdırıp vermek.

Men zâra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hâşâ o zümreden baña hırmân vire elem

elem-i hecr-i ruh:

1. **elem-i hecr-i ruh:-uñ, +la**
Rûbai 55
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) yanağının ayrılığının kederi.

Âhır elem-i hecr-i ruhuñla kâfir
'Uşşâkuñı hırşid-perest eylersin

elem-i tır-i tegâfûl:

1. **elem-i tır-i tegâfûl:**
Gazel 107
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
İlgisizlik okunun kederi.

Çak cānuma geçti elem-i tır-i tegâfûl
Geçmiş beni sulţānuma a'dā haberüm yok

elem-i zahm-ı hār-ı zillet:

1. **elem-i zahm-ı hār-ı zillet:-den**
Gazel 111
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Alçaklık dikeninin yarasının acısı.

Ne bâki var elem-i zahm-ı hār-ı zilletden
Gül-i melâmeti pîrâye-i külâh idenüñ

elez:

1. **elez:**
Rûbai 9
Mısra: 2
Daha lezzetli.

Ey sâğar-ı derdüñ baña sükkerden leziz
Şîrin suhanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

elez ol-:

1. **elez ol-:-dı**
Rûbai 9
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Daha lezzetli olmak.

Küyuñda gedâlık eylemek bi-ser ü pā
Sulţānlara oldu taht u efserden elez

elfâz:

1. **elfâz:-ın, -un**
Tarih 1
Mısra: 11
Kelimeseler, lafızlar.

Hisâb it sâde vü dür vârinı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ haķıķatde

el-hak:

1. **el-hak:**
Tahmis 2
Mısra: 8
Doğrusu.

Bir nûr imiş el-hak bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze tâlîb ü maţlab

2. el-ḥakḥ:

Tarih 28

Mısra: 12

Doğrusu.

Nesibā gūş iden taḥsîn idüp tārîhini dirler
Nikâbet el-ḥakḥ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldu

el-hakk:

1. el-ḥakḥ:

Tarih 1

Mısra: 3

Doğrusu.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-ḥakḥ
Ne gelmişdür ne bir daḥî gelür misli bu devletde

2. el-ḥakḥ:

Tarih 19

Mısra: 9

Doğrusu.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrîn ‘alem tâbân idi el-ḥakḥ
Ziyâ virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nâ

el-ḥazer:

1. el-ḥazer:

Gazel 25

Mısra: 9

Sakın, aman.

Nesibā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḥarrerdür
O ḥünî gamzeler kaçd-ı dil-i nālâna şalmışlar

elif:

1. elif:+dür

Gazel 80

Mısra: 8

Arap alfabesinin ilk harfi.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduk kâmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıkmış inmişüz

elmās:

1. elmās:

Rûbai 40

Mısra: 1

Elmas, değerli bir taş.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

el-meded:

1. el-meded:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Aman, yardım, imdat.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbümünden remed
Ben ğarîbe dergehünden ğayrı yokdur müstened

el-minnetü li'llah:

1. el-minnetü li'llah:

Rûbai 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah'a minnet olsun, şükür olsun.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Ḥāk-i ḥarem-i pāküne bu rüy-ı siyāh

eltāf:

1. eltāf:+uñ, +a

Rûbai 5

Mısra: 2

Lütuflar, iyilikler, cömertlikler.

Ey şadr-nişîn-i taḥt-gāh-ı mi‘râc
Eltāfuña ser-cümle ḥalâyık muḥtâc

eltāf-ı Rabbānî:

1. eltāf-ı Rabbānî:

Tarih 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlahi yardım, Allah'ın lütfu.

Şehenşāh-ı cihān Ḥān Aḥmed'i eltāf-ı Rabbānî
Serîr-i saltanatda tâ-be-maḥşer ber-ḳarār itsün

elvân-neġam:

1. elvân-neġam:

Gazel 89

Mısra: 13

Değişik nağmeler.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok mıdur
Cânib-i bälâdan irdi güş-ı hûşa bir nefes

eman:

1. **amân:**

Gazel 11

Mısra: 5

Aman dileme.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhir harâb itdün bu şeb

emânet:

1. **emânet:**

Gazel 62

Mısra: 10

*Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim
etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

Nesibâ reh-revân-ı mülk-i 'irfâna nigâh itseñ
Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevîlerdür

2. **emânet:**

Gazel 62

Mısra: 2

*Güvenilir bir kimseye saklaması veya birine teslim
etmesi için bırakılan şey veya kimse.*

Fenâ peygülesinde merd-i hâmil Mevlevîlerdür
Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevîlerdür

emâret-i şadâkat:

1. **emâret-i şadâkat:**

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğru dürüst bağlar.

Ne nişâne-i maḥabbet ne emâret-i şadâkat
Ne ziyâ-yı şem'-i ülfet ne şerâre kabes var

emîn:

1. **emîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Güvenilir kişi.

Genc-i şer'e 'adl ile oldı zamânında emîn
İbn-i 'Affân eyledi tertîb-i Qur'an-ı mübîn

2. **emîn:+üz**

Gazel 82

Mısra: 2

*Herhangi bir konuda tereddüt ve şüphesi olmayan,
kesin olarak kanaat getirmiş bulunan (kimse).*

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka ğamînüz
Sürûr-ı 'âlem ü zaḥm-ı ğam-ı cihândan emînüz

emîr:

1. **emîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 4

Komutan, reis.

Havâlî-i ḥaremi mühbiṭ-i cünüd-ı melâyik
Meṭâfdur işığı dâ'imâ fakîr ü emîre

emîrâne:

1. **emîrâne:**

Tarih 9

Mısra: 6

Emir verircesine.

İdüp sür-ı hıtân maḥdümü Şadre'd-dîn Efendi'ye
Ziyâfet eyledi ḥ'ân-ı kerem çekdi emîrâne

emn:

1. **emn:**

Gazel 35

Mısra: 1

Huzur ve rahatlık.

Kelâm-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş cün geçer ester müsâvîdür meḥâmiddür

emr:

1. **emr:+ü, +ñ, +e**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Buyruk, emir.

Emrüne münkād olanlar buldılar kalb-i selim
Cây-gâhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥīm

2. **emr**:+üñ, -e

Rûbai 47

Mısra: 1

Buyruk, emir.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Ḳahr u gaḏabuñdan itseler ḥavf u hirās

emr id:-

1. **emr id**:-:üp

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Emir etmek.

Çemende zulm-i ḥārı def' için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin güş itdi şāh-ı gül 'inān çekdi

emr ol:-

1. **emr ol**:-:ur

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hükmetmek, emir vermek.

'Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me'ābumdan

emr ü nehy:

1. **emr ü nehy**:-:üñ

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Emir ve yasak.

Emr ü nehyüñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā'-ı sünnetüñ hiç ḥāṭıra itmez ḥuṭūr

emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker:

1. **emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker**:

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İyiliği emretmek ve kötülükten men etmek.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker aṣlā itmedi
Ḳavl-i Ḥaḳk'ı söylemekden ṭab'ına geldi fütür

emti'a-i cürm:

1. **emti'a-i cürm**:+e

Rûbai 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günah mallarının çadırı.

Ey bārgēhi emti'a-i cürme muḥīt
Ḳaldı kerem ü luṭfuña ümmid faḳaṭ

en:

1. **en**:

Tarih 31

Mısra: 14

Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

Evvel çıkarur tuḥfe-i ma'yübeyi tüccār
En soñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

2. **en**:

Tahmis 2

Mısra: 6

Başına geldiği kavramın en üstün derecede olduğunu gösteren zarf.

Şaḥrā-yı maḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnün-ı melāmet-zede en 'āḳilümüzdür

enāmil:

1. **enāmil**:

Kaside 2

Mısra: 14

Parmak uçları.

Tā ola fikr-i na't-i nebī aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmil ile ola āşinā ḳālem

enbāz:

1. **enbāz**:+ı

Gazel 210

Mısra: 6

Ortak, eş.

Ḥüsn odur dilber odur 'ışḳ odur 'āşık odur
Kimse yok zāt u şıfātında anuñ enbāzı

enbiyā:

1. enbiyā:

Kaside 1

Mısra: 6

Nebiler, peygamberler.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyā şād u fahūr
Hāzin-i gecine-i ʿışk-ı ʾilāhī kim olur

encām:

1. encām:~ı

Gazel 169

Mısra: 5

İşin sonu, son.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bağda kim hārı olmaya

2. encām:~ın

Gazel 104

Mısra: 9

İşin sonu, son.

Buldi encāmın hūmār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbe-i aḥzānuma sāgar-be-kef

encām-ı kār:

1. encām-ı kār:~ı

Gazel 109

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neticede.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerüñ

encüm:

1. encüm:~dür

Kaside 1

Mısra: 4

Yıldızlar.

Nüşa-i qadründen iki noktadır mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşān kehkeşān beyne's-sütür

endāhte id:-

1. endāhte id:-er

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Havaya, göğe) Atmak, fırlatmak.

Qāl ü kılūñ ceng-i bī-sūdın ider endāhte
Ders alan maʿnā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sineden

endişe:

1. endişe:~sı, ~n, ~ı

Gazel 115

Mısra: 14

Kaygı, tasa, gam, keder.

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şakın şib ü firāzuñ

2. endişe:

Rübai 61

Mısra: 1

Kaygı, tasa, gam, keder.

Hırş u ṭamaʿuñ lāzımıdır endişe
Bigānedür efkār-ı cihān dervişe

endişe-i bī-hüde:

1. endişe-i bī-hüde:~y, ~e

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gereksiz endişe.

Endişe-i bī-hüdeye şarf eyleme evkāt
Fikrūñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

endişe-i dem-be-dem:

1. endişe-i dem-be-dem:

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zaman zaman düşünme.

Olsa saña pişe faşl u ğıybet
Endişe-i dem-be-dem nemimet

endişe-i firāk:

1. endişe-i firāk:~u, ~ñ, ~la

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık düşüncesi.

Gāhī hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

endiše-i ma‘āni-i Qur‘ān id-:

1. **endiše-i ma‘āni-i Qur‘ān id-:** -en, -ler, -ün

Gazel 109

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim'in anlamlarının düşüncesi.

Yokdur mecālī vaqt-i tilāvetde sür‘ate
Endiše-i ma‘āni-i Qur‘ān idenlerün

endiše-i māverā:

1. **endiše-i māverā:** +y, +ı

Gazel 47

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Endişenin ötesi.

Hāle bakar ehl-i dil Nesībā
Endiše-i māverāyī neyler

endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serā:

1. **endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serā:** +dan

Gazel 151

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiretin fayda ve zarar kaygısı.

Geç himmet-i ‘ışkıyla Nesībā gibi ey dil
Endiše-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

endūd-ı ‘itāb:

1. **endūd-ı ‘itāb:**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(gulgune allık) sürdüğü için azarlamak.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruḥlaruñ gül-güna endūd-ı ‘itāb

2. **endūd-ı ‘itāb:**

Gazel 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(gulgune allık) sürdüğü için azarlamak.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruḥlaruñ gül-güne endūd-ı ‘itāb

endūh-gīn:

1. **endūh-gīn:**

Gazel 67

Mısra: 1

Gamlı, tasalı.

Dil-i şāfī kuyūd-ı dehr ile endūh-gīn olmaz
Midād-ı tīre tağyīr efgēn-i ṭab‘-ı nigīn olmaz

endūh-ı ḡam:

1. **endūh-ı ḡam:** +uñ

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gam sıkıntısı.

Endūh-ı ḡamuñ hem-reh-i cān u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i baḡā ara yeti menzilümüzdür

engübīn-ālūde:

1. **engübīn-ālūde:**

Gazel 89

Mısra: 10

Bal bulaşmış.

Beste-i dām-ı ‘alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduğda rehā bulmaz meges

engüşt-i ḡame-gīr-i debīr-i menākīb:

1. **engüşt-i ḡame-gīr-i debīr-i menākīb:** +uñ

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Menakıpları yazan katibin kalem tutan parmağı.

Engüşt-i ḡame-gīr-i debīr-i menākıbuñ
Ḥüsniyle oldı dāğ-ı dil gonca-i İrem

engüşt-i mübāreke:

1. **engüşt-i mübareke**:+leri

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mübarek parmakları.

Her vefk-ı rızâ teşneleri eyledi sır-âb
Engüşt-i mübarekeleri bezl eylediği şu

enîs ü yâr:

1. **enîs ü yâr:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dost ve sevgili.

Hûş-ı hular ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü gam-güsâr ol

enîs-i bezm:

1. **enîs-i bezm**:+ü, +m

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meclis arkadaşı.

Ne nedîm-i gam-güsârum bulunur ne yâr-i gârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

2. **enîs-i bezm**:+ü, +m

Gazel 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meclis arkadaşı.

Ne nedîm-i gam-küsârum bulunur ne yâr-i gârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

envâc-ı mu'cizât:

1. **envâc-ı mu'cizât**:+uñ, +a

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mucizelerinin ķeşidi.

Besdür kelâm-ı Haķ saña i'câz gerçi kim
Envâc-ı mu'cizâtuña kâfi degül raķam

envâc-ı suhan:

1. **envâc-ı suhan**:+da

Rûbai 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Türlü türlü sözler.

Her bâbda gerçi baş-ı güftâr iderüz
Envâc-ı suhanda vazc-ı âsâr iderüz

envâr-ı Hudâ:

1. **envâr-ı Hudâ:**

Rûbai 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın nurları.

Ey zâtuñı envâr-ı Hudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna hıdmetüñ dîn itmiş

envâr-ı şîfât:

1. **envâr-ı şîfât:**

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüzlerin nurları.

Ey vücūduñ bâ'is-i tertib-i nazm-ı kâ'inât
Rû-nümâ âyine-i zâtuñda envâr-ı şîfât

envâr-ı tecelliyât-ı bârî:

1. **envâr-ı tecelliyât-ı bârî:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın tecellisinin ışıkları.

Envâr-ı tecelliyât-ı Bârî
Mir'ât-ı ruķuñda rû-nümâdur

er-:

1. **er**:+ler

Tahmis 1

Mısra: 10

Adam, erkek, yiğit.

Nevâl-i h'ân-ı haķdan behre-verler
Olur dervîşe hāmî gerķek erler

2. **er**:

Tarih 33

Mısra: 3

Adam, erkek, yiğit.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûh-i pâkin ide Hâk zîver-i tâc-ı havrâ

erbâb:

1. erbâb: +ı

Gazel 159

Mısra: 7

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârûn düşün

2. erbâb: +ı, +n, +ı

Gazel 16

Mısra: 7

Bir işten iyi anlayan, o işte becerikli, usta, mâhir olan kimse.

‘İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem‘-i şebistâna ziyâdur bâ‘is

erbâb-ı dil:

1. erbâb-ı dil: +e

Rûbai 58

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül erbabı, olgun insan, kamil insan.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmidlere meded-res ancak sensin

erbâb-ı nazar:

1. erbâb-ı nazar:

Gazel 200

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bakış sahipleri.

Gâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar hâlâ hengâme-i ferdâyı

2. erbâb-ı nazar:

Gazel 23

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görüş sahipleri.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâğız

erbâb-ı nazm:

1. erbâb-ı nazm: +uñ

Gazel 197

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şairler.

Ben ol ber-çin-i bağ-ı feyz-i Hâk‘am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

erbâb-ı rûsûm:

1. erbâb-ı rûsûm: +ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kural sahipleri.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf gam-güsâr olsa
Usanmışdur gönül bu bezmüñ erbâb-ı rûsûmından

erbâb-ı tevâzu‘:

1. erbâb-ı tevâzu‘:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tevâzu sâhipleri. Alçakgönüllüler.

Erbâb-ı tevâzu‘ ararlar

Her bâr şikesteler şararlar

erbâb-ı ‘ukûl:

1. erbâb-ı ‘ukûl:

Tarih 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akıl sahipleri.

Şöhret-ârâsın ki hâkkuñda dir erbâb-ı ‘ukûl
Hüsni ile ahlâkı mümtâz oldı kendi ‘ilm-ile

ercümend:

1. ercümend: +ü, +ñüz

Tarih 26

Mısra: 4

İtibarlı.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim nakîb oldı
Fazîlet menba'ı aḥlâḳ kâni ercümendünüz

2. **ercümend:-i**

Tarih 30

Mısra: 6

İtibarlı, şerefli.

Sen ferîdü'd-dehrsın zât-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

ergüvânî:

1. **ergüvânî:**

Gazel 50

Mısra: 4

Erguvan renginde olan.

Habâb-ı sāgar-ı şahbâ fezâ-yı 'ıyşda güyâ
Şehenşâh-ı neşâta ergüvânî sāyebânlardur

erkân-ı kaşr-ı şer'î:

1. **erkân-ı kaşr-ı şer'î:**

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Şeriat sarayının önde gelenleri.

Ol şehriyâr-ı hıṭṭa-i dîn-i metîn kim
Erkân-ı kaşr-ı şer'î anuñ çâr-yârdur

ervâh:

1. **ervâh:**

Rûbai 6

Mısra: 4

Ruhlar.

Pervâne-i şem'-i bezm-i ḥüsnüñ ervâh
Ḳurbânî-i bismilgeh-i 'ışḳuñ ecsâm

2. **ervâh:**

Kaside 1

Mısra: 1

Ruhlar.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Ḥazret ile nefḥ-i şûr

ervâh-ı 'alem:

1. **ervâh-ı 'alem:**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Alemin ruhları, canı.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâḥdur
Sen ebü'l-ervâḥsın ervâh-ı 'alem saña pûr

es:

1. **es:-di**

Tarih 18

Mısra: 1

(Hava için) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde
hareket etmek, esmek.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesim-i iḳbâl
Aldı büyü-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

es'ad ol:-

1. **es'ad ol:-dı**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İç huzuru yakalama.

Âdemde bir dem oldı maḳşad
Oldı o demi bulanlar es'ad

esâs:

1. **esâs:**

Gazel 88

Mısra: 10

Temel.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesibâ 'âḳıbet
Dâr-ı 'ışḳa olmasa seng-i melâmetden esâs

esâs-ı dîn-i Ḥaḳ:

1. **esâs-ı dîn-i Ḥaḳ:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hak dininin temeli.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Ḥaḳ ma'mûrdur
Ḥâriḳ-ı 'âdât senden bî-'aded manzûrdur

esb-i āh-ı bād-pā:

1. esb-i āh-ı bād-pā:

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Rüzgar ayaklı ah atı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

2. esb-i āh-ı bād-pā:

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Rüzgar ayaklı ah atı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāz:

1. esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāz: +uñ, +a

Gazel 97

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hızlı koşan siyah atın yaradılışı.

Hakķā ki Nesibā bu zemīn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maķşūş

eşed:

1. eşed: +dür

Mesnevi 2

Mısra: 4

Daha şiddetli.

Hem-şoķbet-i bed ki mārīdür
Zehri ise mārīdan eşeddür

eser:

1. eser: +i, +n

Gazel 66

Mısra: 5

Etki, tesir.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğūş-ı gümān sedd-i reh-i tīr olmaz

2. eser:

Gazel 185

Mısra: 9

Etki, tesir.

Şad-pāredür göñül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tīr şikeste kemān ile

3. eser: +uñ

Tarih 31

Mısra: 5

İz, işaret.

Görseydi kemīne eşerūñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

4. eser: +den

Gazel 96

Mısra: 6

Etki, tesir.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bī-zaķm-ı derūn olsa eşerden dūr imiş

5. eser:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Eser.

Ey hūn-ı dīde geldi demi neş'e vir baña
V'ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

6. eser:

Gazel 160

Mısra: 10

İz, işaret.

Hātırā gelsün Nesibā hālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşīneden

7. eser:

Rūbai 43

Mısra: 4

İz, işaret.

Aşhāb-ı kemāl ğayra olmaz muķtāc
Zirā zer eşer kerde-i iksīr olmaz

8. eşer:

Gazel 66

Mısra: 4

İz, işaret.

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyir olmaz

Zer-i pâkîze eşer kerde-i iksir olmaz

eşer it-:

1. eşer it-:-di

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etkilemek, tesir etmek.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş

Vüfur-ı şevkî eşer itdi tab'-ı çarh-ı esire

eşer-i kahr:

1. eşer-i kahr:-ı

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sıkıntı izi.

Eşer-i kahrı eger hâtırına itse huşur

Cesed-i düşmene her müyü birer hançer olur

eşer-i sıdk-ı dil-i çâker:

1. eşer-i sıdk-ı dil-i çâker:

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kölenin gönlünün doğruluk eseri.

Gerçi evşâfını 'aql itmez ihâta lâkin

Medh-i mahdûm eşer-i sıdk-ı dil-i çâker olur

eşer-i tâbiş-i mihr-i kerem:

1. eşer-i tâbiş-i mihr-i kerem:-üñ, +le

Gazel 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Parlayan cömertlik güneşinin eseri.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle

Hem-reng-i serâb it yem-i 'işyânımı yâ Rabb

esfel:

1. esfel:-ı

Gazel 195

Mısra: 10

En kötü, en çirkin.

Âb-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesib

Tercih iden cevânib-i a'lâya esfeli

eshel:

1. eshel:

Kaside 7

Mısra: 14

En kolay.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler

Ki itdi şâh-reh-i dini ümmete eshel

esir ol-:

1. esir ol-:-ma

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Tutsak olmak.

Esir olma bir nâm-ı huşke şakın kim

Olur nâm için dil-hırâşide hâtem

2. esir ol-:-dı

Gazel 192

Mısra: 3

Kelime Tipi:

Tutsak olmak.(âşık olmak bağlamında kullanılmıştır.).

Esir oldı dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna

O kâfir kişiden ümmid-i şefkat kanda ben kanda

esir-i hevâ-h'âr u kem-ter:

1. esir-i hevâ-h'âr u kem-ter:-em

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Değersiz ve itibarsız isteğin esiri.

Hâşıl bu kim bu 'âlem-i kevn ü fesâdda

Bî-mâye bir esir-i hevâ h'âr u kem-terem

esir-i hevâ-yı haremgehi:

1. esir-i hevâ-yı haremgehi:-dür

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Harem yerinin isteğinin esiri.

Şabâ esîr-i hevâ-yı haremgehidür o şâhuñ
Türâb-ı kabri virür iğbirâr-ı müşk ü 'abîre

esîr-i zen:

1. esîr-i zen:

Kıt'a 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kadının esiri.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzebe ise cânı istirâhat ider

esîr-i zülf:

1. esîr-i zülf: +i

Gazel 76

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) saçının esiri.

Esîr-i zülfi olan rüyımı hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubhgeç nedür bilmez

2. esîr-i zülf: +ü, +nüñ

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Saçının esiri olmak.

Yazarken ser-nüvişt-i 'âlemi kilik-i kazâ evvel
Cebbinde esîr-i zülfünüñ tül-i emel yazmış

Eskişehir:

1. Eskişehir: +e

Tarih 21

Mısra: 5

Eskişehir.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehir-i 'ömri
Me'mûr oldı rûhı 'uqbâya rihlet ile

esrâr:

1. esrâr: +uñ

Gazel 158

Mısra: 8

Sırlar, gizler.

Ceyb-i gayra gevherin vaz' eyleyen 'âkıl degül
Olsun esrârüñ nüहुfte yârdan ağıyardan

2. esrâr: +ı

Gazel 46

Mısra: 4

Sırlar, gizler.

'İşk ifşâ itdürür h'âhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş'e-i mey âdeme esrârı pinhân söyledür

esrâr-ı 'aşk:

1. esrâr-ı 'aşk:

Gazel 101

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşkın sırları.

Belî cânım gibi esrâr-ı 'aşkı ben Nesîb-âsâ
Nihân eylerdüm eşk-i çeşm-i hün-bâr olmasa mâni'

esrâr-ı mi'râc:

1. esrâr-ı mi'râc: +uñ, +da

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Miracın sırları.

Kurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehmi itmesen n'ola 'uqûl
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda hayrândur senüñ

2. esrâr-ı mi'râc: +uñ, +da

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Miracın sırları.

Kurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehmi itmesen n'ola 'uqûl
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda hayrândur senüñ

esrâr-ı nüहुfte:

1. **esrār-ı nühüfte:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kelime Tipi: -

Gizli sırlar.

Şimdengerü oldu var mı çäre

Esrār-ı nühüfte aşikāre

esrār-ı sırr:

1. **esrār-ı sırr:**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizliden de gizli.

Nizām-baḥş-ı le'ālī-i Mesnevī ki me'ālī
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zāmire

eşfa' ol-:

1. **eşfa' ol-:-an**

Rübai 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şefaat eden.

Ey ḥātem-i enbiyā Nebiyy-i erfa'

Sensin olan aḥvāl-i 'uşāta eşfa'

eşk:

1. **eşk:+ü, +m, +den**

Gazel 71

Mısra: 7

Gözyaşı.

Eşkümden o şüh olsa hirāsān ne 'aceb kim

Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

2. **eşk:**

Gazel 149

Mısra: 5

Gözyaşı.

Bāğ-ı kāmı eşk imiş şād-āb iden fehmi eyledüm

Girye-i ebr-i bahārīden gül-i ḥandāndan

3. **eşk:+ü, +m, +e**

Gazel 143

Mısra: 3

Gözyaşı.

Sīne-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh

Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

4. **eşk:**

Gazel 127

Mısra: 5

Gözyaşı.

Cism-i nizārı olmasa āğışte eşk ile

Süzān iderdi bülbuli tāb-ı cemāl-i gül

5. **eşk:+i**

Gazel 166

Mısra: 13

Gözyaşı.

Ḥasretle revān oldu yine eşki Nesib'ün

Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

eşkāl-i diğer-gün-ı birün:

1. **eşkāl-i diğer-gün-ı birün:**

Gazel 164

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dış şekilleri (görünüşi) değişmemiş.

Lu'bet-i çarḥı temāşā kıl verā-yı perdeden

Dem-be-dem eşkāl-i diğer-gün-ı birün olmada

eşk-i çarḥ-ı gam:

1. **eşk-i çarḥ-ı gam:+a**

Gazel 44

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gam feleğinin göz yaşı.

Ḥüzün ü şādī müte'ākıb olıcaḡ anda Nesib

Eşk-i çarḥ-ı gama seyyāre degüldür de nedür

eşk-i çeşm:

1. **eşk-i çeşm:+ü, +m**

Gazel 184

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Gözyaşı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-karāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-tibāram āh āh

2. **eşk-i çeşm:** +ü, +m

Gazel 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Sineye kim çekdi sen mähî sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

eşk-i çeşm-i hün-bār:

1. **eşk-i çeşm-i hün-bār:**

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kan saçıan gözyaşı.

Belî cānum gibi esrār-ı ‘aşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hün-bār olmasa mānî‘

eşk-i hasret:

1. **eşk-i hasret:**

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hasret gözyaşı.

Gözümünden eşk-i hasret düşmede naqş-ı cihān-āsā
Gönülünden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

eşk-i ter:

1. **eşk-i ter:** +i

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Taze gözyaşı.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzār-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

eşk-i ter:

1. **eşk-i ter:** +ü, +m, +dür

Gazel 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Gözyaşı.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maḥabbet ki gönüldür
Sermāyesi hün-ı cigerüm eşk-i terümdür

eşmel:

1. **eşmel:**

Kaside 7

Mısra: 14

Daha kapsayan.

Şalāt-ı Hakk ola rūḥ-ı revānuña bî-ḥadd
Gürūh-ı Āl ile aşḥābuña daḥi eşmel

eşraf:

1. **eşraf:** +ı

Gazel 40

Mısra: 2

İleri gelenler, itibar sahipleri.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrafı kıanda olsa edānı gelür geçer

2. **eşraf:** +ı

Gazel 40

Mısra: 12

İleri gelenler, itibar sahipleri.

Mānende-i çināruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrafı kıanda olsa edānı gelür geçer

eşref-i maḥlūk:

1. **eşref-i maḥlūk:**

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaratılmışların en şerefli.

Sultān-ı rusūl ‘illet-i gā’iyye-i kevneyn
Mir’āt-ı Hudā eşref-i maḥlūk budur bu

eşter:

1. **ester:**

Gazel 35

Mısra: 2

Katır.

Kelām-ı ḥalkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

et-:

1. et-:-em

Kaside 2

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Her dil ki anda niyet-i na'tûn karar ide
Mânend-i ism-i a'zam kârını etem

etrâf-ı la'l-i rûh-bağs:

1. etrâf-ı la'l-i rûh-bağs:-uñ, +da

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırmızı renkli yanağının ihsanının civarı.

Haş-ı sebzüñ degül etrâf-ı la'l-i rûh-bağşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Âb-ı hayâtı kudsîyân tutmuş

ev ednâ:

1. ev ednâ:

Rûbai 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Ayet**

Sonra (Muhammed'e) yaklaştı, derken daha da yaklaştı.

O kadar ki (birleştirilmiş) iki yay arası kadar, hatta daha da yakın oldu. (Necm 53/9) ayetinden iktibastır.

Ey pâdişeh-i kalem ü ev ednâ
V'ey şâh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

evceb ü ehem:

1. evceb ü ehem:

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok gerekli ve çok önemli.

Memdûhun eylemezdi tekellûf kelâmda
Tarh-ı tekellûf oldu bañâ evceb ü ehem

evc-i çarh:

1. evc-i çarh:-a

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Göğün en yüksek yeri, zirvesi.

Yetişdi evc-i çarhâ şît-i âh-ı âteş-efşânum
Meger âvâregân-ı 'ışka kayd-ı mesken olmazmı

evc-i eflâk:

1. evc-i eflâk:-e

Gazel 197

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Feleklerin en yüksek mertebesi.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

evc-i ev ednâ:

1. evc-i ev ednâ:-da

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Ayet**

İki yay aralığı kadar yüksek güneş. (İki yay aralığı kadar) ya da daha yakın anlamına gelen ev ednâ tabiri, Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan yakınlığını ifade eder. (Necm 53/9) ayetinden iktibastır.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşîd-i rahşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

2. evc-i ev ednâ:

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Ayet**

İki yay aralığı kadar yüksek güneş. (İki yay aralığı kadar) ya da daha yakın anlamına gelen ev ednâ tabiri, Hz. Muhammed'in Miraç hadisesi sırasında Allah ile olan yakınlığını ifade eder. (Necm 53/9) ayetinden iktibastır.

Şems-i zâtuñ evc-i ev ednâ da tâbândur senüñ

evc-i ma'âni:

1. evc-i ma'âni:-y, +e

Gazel 178

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anlamların en yükseği.

Bir tâze şikâr aldı Nesîbâ yine oldu
Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye peride

evkât:

1. **evkāt:**

Kaside 9

Mısra: 1

Vakitler, zamanlar.

Endiše-i bî-hüdeye şarf eyleme evkāt
Fikrîñ ola hâlvetde vü celvetde hemân Hû

evkāt-ı bendegî-i Hüdâ:

1. **evkāt-ı bendegî-i Hüdâ:+da**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'a kulluk zamanları.

Râh-ı ‘amelde şevk-ile çālāk ü çābük ol
Evkāt-ı bendegî-i Hüdâ'da kesel yeter

evlād:

1. **evlād:+a**

Gazel 38

Mısra: 7

Bir kimsenin oğlu veya kızı, çocuk.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarha kim
Heft zerrin haṭlu zer ser-levḫalu huccetle

evliyā:

1. **evliyā:+y, +a**

Tarih 19

Mısra: 5

Allah dostları, veliler, erenler.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrūsdur bî-şekk
Ki sirru'l-veledi sirru ebihi'ün mazharı ḫaḫka

evrāk-ı gül:

1. **evrāk-ı gül:+dür**

Gazel 24

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gül yaprakları.

Dāğlar evrāk-ı güldür şerhalar saṭr ey Nesib
Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir sî-pāredür

evreng-i şāh:

1. **evreng-i şāh:**

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Padişahın tahtı.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāh üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gū nev-rūzdur şimdi

evs ü hazrec:

1. **evs ü hazrec:**

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Evs ve Hazrec kabileleri.

İtdi ṭaybe maḫdemün ḫāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetünle oldı menşürü'l-livā

evşāf:

1. **evşāf:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 3

Nitelikler, vasıflar, özellikler.

Kimde kudret var kemāhî ider evşāfuñ senün
Sıyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ür

2. **evşāf:+ı, +n, +ı**

Gazel 42

Mısra: 1

Nitelikler, vasıflar, özellikler.

Gülün evşāfını hem bülbül ü hem ḫār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

3. **evşāf:+ı, +n, +ı**

Kaside 6

Mısra: 1

Nitelikler, vasıflar, özellikler.

Gerçi evşāfını ‘aḫl itmez iḫāṭa lākin
Medḫ-i maḫdüm eşer-i sıdḫ-ı dil-i çāker olur

evşāf-ı cemil:

1. **evşāf-ı cemil:+üñ**

Tarih 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel vasıflar.

Ey fâzıl-ı pākîze-güher a'lem-i devrân
Evşâf-ı cemîlün n'ola şıgmazsa beyâna

evşâf-ı hüsn-i yâr:

1. evşâf-ı hüsn-i yâr: +de

Gazel 195

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliğinin vasıfları.

Evşâf-ı hüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyânı vaşfına geldükde dir belî

evvel:

1. evvel:

Kaside 7

Mısra: 4

İlk olarak, ilk önce.

O zât-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

2. evvel: +i, +nüñ

Tarih 2

Mısra: 9

İlk olarak, ilk önce.

Evvelinüñ hâl-dârı sâde-i âhırda beş
‘Aks olunca altı târîh oldu ‘add ile dilâ

3. evvel:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

İlk olarak, ilk önce.

Evvel bu dil-i hâzini itdün
Ser-şâre-i lutfuñ ile memnün

4. evvel:

Kaside 2

İlk olarak, ilk önce.

Bi‘setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ‘ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmân için selem

5. evvel:

Gazel 25

Mısra: 5

İlk olarak, ilk önce.

Olup Leyli vü şân evvel nigehe şabr u sāmânın
Dil-i Kays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

6. evvel:

Mesnevi 2

Mısra: 1

İlk olarak, ilk önce.

Fehm eyle lüzûmın okı evvel
Taḥşiline bul ṭarîḳ-i eshel

7. evvel:

Gazel 183

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Sâkiyâ almadan evvel ele cām-ı bâde
Bizi mest eyledi cām-ı nigeḥ-i mestâne

8. evvel:

Kaside 4

Mısra: 8

İlk olarak, ilk önce.

'Arsa-i icâda ṭarḥ olmazdan evvel mübdî‘ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i ‘izz idün

9. evvel: -ki

Tarih 19

Mısra: 8

İlk olarak, ilk önce.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyḥ Bostân'ı bu ḥayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daḥi a'lâ

10. evvel:

Rûbai 28

Mısra: 4

İlk olarak, ilk önce.

Cibril ziyâretün murâd itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzû

11. evvel:

Gazel 117

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözleriñ

12. evvel: +i

Müfret 7

Mısra: 1

İlk olarak, ilk önce.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldu rū-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi ḥāk-i gülşen üzre virdi cān

13. evvel:

Tarih 31

Mısra: 13

İlk olarak, ilk önce.

Evvel çıkarur tuḥfe-i ma'yübeyi tüccār
En şoñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

14. evvel:

Gazel 92

Mısra: 5

İlk olarak, ilk önce.

Yazarken ser-nüvişt-i 'ālemi kil-k-i każā evvel
Cebbinde esir-i zülfünñ tül-i emel yazmış

15. evvel:

Gazel 129

Mısra: 2

İlk olarak, ilk önce.

Reh-i merāmda vaşlına yārüñ irdi el
Göñül merāmını buldı merāmdan evvel

16. evvel:

Kaside 8

Mısra: 9

İlk olarak, ilk önce.

Devā-sāz ola tā Resül-i mükerrerem
Hele derd-i 'ışkıyla ol ḥasta evvel

17. evvel:

Rübai 10

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Nağş-ı süm-i esbüñ oldu hurşid ü kamer
Evvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

18. evvel:

Mesnevi 5

Mısra: 7

"Önce" anlamında kullanılan zarf.

Ḥumsidür ḥarf-i āḥiruñ evvel
Evvelüñ 'aşri sālis olsa maḥal

evvelā:

1. evvelā:

Gazel 126

Mısra: 6

İlk olarak, ilk önce.

Ne zamān ki ḥışm u gāzabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tiğini
Bizi gāmze öldürür evvelā yalñuz o tiğ ü verem
degül

2. evvelā:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

İlk olarak, ilk önce.

Fersüde kıl evvelā ḥabībüñ
Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

3. evvelā:

Mesnevi 3

Mısra: 3

"İlk önce, ilk olarak" anlamlarında zarf.

Evvelā oldu evvel-i mey-i nāb
Hem nuḥistīn-i mihr-i 'ālem-tāb

evvel-i dīn:

1. evvel-i dīn:

Kıt'a 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Din öncesi.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafından
Çıkısa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslâm

evvel-i me'vâ-yı kalem:

1. evvel-i me'vâ-yı kalem:

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalem cennetinin başlangıcı.

Ne ‘aceb nûr-ı siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

evvel-i mey-i nâb:

1. evvel-i mey-i nâb:

Mesnevi 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Halis, duru şarabın başlangıcı.

Evvelâ oldı evvel-i mey-i nâb
Hem nuhîstîn-i mihr-i ‘âlem-tâb

evvelin:

1. evvelin:

Gazel 39

Mısra: 4

İlk olarak, ilk önce.

Nâ'il-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebrûnuñ
Evvelin rûz-ı meh-i rûzede bayram eyler

2. evvelin:

Kaside 1

Mısra: 2

İlk olarak, ilk önce.

Ey yegâne gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr
Evvelin nev-bâve-i büstan-ı şâd-âb-ı zühûr

evzâ':

1. evzâ':+1

Gazel 106

Mısra: 5

Haller, durumlar.

Her zât-ı bî-ğıred k'ola evzâ'ı dil-ğırâş
Beñzer hemân o zevrağa kim nâ-ğudâsı yok

evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı hûd-gâmâne:

1. evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı hûd-gâmâne:

Gazel 28

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kendi gamının uygunsuz halleri.

Nesibâ berğ şanma vaqt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı hûd-gâmâne handândur

ey:

1. ey:

Rûbai 4

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey derdi hayât-ı ebediye bâ'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhis

2. ey:

Gazel 24

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Dâğlar evrâğ-ı güldür şerhalar satır ey Nesib
Ol nev-âmûz-ı cefâya sine bir sî-pâredür

3. ey:

Gazel 191

Mısra: 14

Ey seslenme ünlemi (felek için).

Nesib'i seyli-i qahrüñ tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarğ-ı mekkäre

4. ey:

Gazel 24

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (sevgili için).

Geşt ider küyüñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Kaşdı gâhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

5. ey:

Gazel 196

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (sevgili için).

Nezzâreden nihân olup ey şûh cân gibi
‘Uşşâka bî-vefâluğ idersin cihân gibi

6. ey:

Gazel 8

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Nuğûd-ı eşk-i ‘âşık sūk-ı ğamda nâ-revâdur hep
Ne ‘âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâkî

7. ey:

Gazel 11

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhîr harâb itdüñ bu şeb

8. ey:

Gazel 14

Mısra: 3

Seslenme edatı.

‘Uşşâk-ı perîşân dili ey şûh-ı cefâ-cû
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hâl it

9. ey:

Gazel 14

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Tâ kim bilesin lutfını servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzûñ hayâl it

10. ey:

Gazel 14

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Ser-h‘ân-ı ğam-ı ‘ışkda çok ‘işret olındı
Ey dil bize haqq-ı nemek ü nânı helâl it

11. ey:

Gazel 22

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Çekme ğam ey Nesîb-i nâ-sere-kâr
Güş-ı cânâ irişdi çünki nüvîd

12. ey:

Gazel 25

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Kıyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sâyesin ser-çeşme-i hayvâna şalmışlar

13. ey:

Gazel 3

Mısra: 7

Ey seslenme ünlemi (ay gibi güzel sevgili için).

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı tal‘at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña tırılmaz dönersin āsumān-āsā

14. ey:

Gazel 3

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Alur ārāmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-āsā

15. ey:

Gazel 3

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âhîr nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cânâ ibtidâdan mihr-bân-āsā

16. ey:

Gazel 23

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Sözi hatm eyle istifsâr-ı la‘l-i yâr ile ey dil
K‘olur mühr-i şehen-şâh ile hayli nām-ver kâğız

17. ey:

Rûbai 7

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed için).

Ey fahr-i rüsûl pâdişeh-i Mekke vü Belh
Düşmenlerünüñ ğurre-i ‘ömri ola selh

18. ey:

Gazel 6

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesib'e merhamet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

19. ey:

Gazel 9

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey reh-rev-i diyâr-ı haqîkat sürâğı ko
Her bî-şu'ûrdan

20. ey:

Gazel 9

Mısra: 17

Seslenme edatı.

Ey gam dil-i Nesib'e olup yâr-i mihribân
Hayli zamândur

21. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (Sabah rûzgârına seslenilmektedir).

Ey bād-ı şabâ düşerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

22. ey:

Gazel 26

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Güzel ‘uşşâka cevri-i bî-hisâb eylersin ey hūnî
Hisâbın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

23. ey:

Gazel 27

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Göñül çokdan ‘ubûr eylerdi menzil-gâh-ı fâniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i ‘işve zührendür

24. ey:

Gazel 95

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bâr oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ı kaddüm didiler gayra kinâr olmış

25. ey:

Gazel 104

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Bir nigâh-ı merhamet itseñ n'olur ey şâh-ı hüsn
Reh-güzâruñ üzre tırmış derd-mendân şaf-be-şaf

26. ey:

Gazel 118

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Seni ey şâh-ı ‘işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemâlüñ revzen-i kaçır-ı dil-i nâ-şâddan gördük

27. ey:

Gazel 140

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey şâh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlünle şâd iden

28. ey:

Rûbai 59

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn
Bağmaz bu cihâna dîde-i ‘âlem-bîn

29. ey:

Kıt'a 10

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey şefî'i rûz-ı maşşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

30. ey:

Gazel 154

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlün niçe mümkün gide serden

31. ey:

Gazel 175

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey şüh şebistân-ı 'adûda çok açılma
Âh-ı şehiriden hâzer eyle hâzer eyle

32. ey:

Kaside 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey yegâne gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr
Evvelin nev-bâve-i büstan-ı şâd-âb-ı zuhûr

33. ey:

Kaside 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Na'tûn yolında çok mıdur ey şâh-ı zû'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

34. ey:

Kaside 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey muhtedâ-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarib olmaz idi ma'nî-i ehem

35. ey:

Kaside 2

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldı kevnden
Nûr-ı velâdetün o kadar dâfi'-i zulem

36. ey:

Kaside 2

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrûbiyân hıdem

37. ey:

Kaside 3

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Oldı ey maĥbûb-ı zât-ı baĥt-ı Kâf-ı kadrüne
İki nokta mihr-i 'âlem-tâb ile bedr-i dücâ

38. ey:

Kaside 3

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey muĥîit-i bî-girân dâne-yı esrâr-ı Hudâ
Baĥr-i 'ilmünden cedâvildür 'ulûm-ı evliyâ

39. ey:

Kaside 4

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey vücûduñ bâ'is-i tertib-i nazm-ı kâ'inât
Rû-nümâ âyîne-i zâtuñda envâr-ı şifât

40. ey:

Kaside 7

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Nesib'e bendelügün mâye-i sa'âdetdûr
Sezâ degülse daĥi luţfa ey Nebiyy-i ecel

41. ey:

Kaside 9

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesīb'e naẓar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

42. ey:

Müsemmen 1

Mısra: 16

Seslenme edatı.

Fakṭülü tıḡıyla itdün düşmenüñ baḡrın dü-nīm
‘Askerün cünd-i melāyik oldı ey şāh-ı kerīm

43. ey:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Ḥabīb-i Kibriya
Rüşen oldı maḳdemünle meclis-i ‘arz u semā

44. ey:

Rübai 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey pādīşeh-i kalem-rev-i ev ednā
V'ey şāh-ı serīr-i milket-i mā evhā

45. ey:

Rübai 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘ālem-tāb
Luṭf eyle bu bī-çārelere rüz-ı ḥisāb

46. ey:

Rübai 28

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesīb ola saña bir seg-i kū

47. ey:

Kaside 8

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Şefīkā kerīmā şefī‘-i ‘uṣātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a‘zam

48. ey:

Gazel 44

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Bu kadar şerha vü zahımyıle diye ey ḥvāce
Sine tıfl-ı ḡama sī-pāre degüldür de nedür

49. ey:

Gazel 166

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Ey ḥ‘āce cihān şadrları hep senün olsun
Besdür bize menzil o şehün ḥāk-i derinde

50. ey:

Gazel 138

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Bī-çāre Nesībā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruḥları māhum

51. ey:

Rübai 3

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şefkati feryād-res-i ḡayl-i ‘uṣāt
Nāzende-i Ḥabīb-i Ḥaḳ şefī‘-i ‘araşāt

52. ey:

Rübai 9

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey sāḡar-ı derdün baña sükkerden lezīz
Şīrīn suḡanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

53. ey:

Rûbai 10

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey hayl-i mükevvenâta yektâ server
İnsân u melek қаpuñda kem-ter çâker

54. ey:

Rûbai 12

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey mahrem-i halvetgeh-i şâh-ı aқdes
Gülzâr-ı cinân bâğ-ı cemâlünden has

55. ey:

Rûbai 13

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey zâtuñı envâr-ı Hudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna hıdmetüñ dîn itmiş

56. ey:

Rûbai 14

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey bezm-i celâlünde felekler raққâş
Ferş oldı rehüñde perde-i çeşm-i havâş

57. ey:

Rûbai 16

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey bârgehi emti'a-i cürme muhit
Қaldı kerem ü luţfuña ümmid faқat

58. ey:

Rûbai 34

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergâhuña varmağa yolum âsân it

59. ey:

Rûbai 45

Mısra: 2

Seslenme edatı.

‘Uқbâya maḥabbetüñle dil-hûn giderüz
Ey şüh-ı cefâ-cû saña meftûn giderüz

60. ey:

Rûbai 53

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ‘arif-i esrâr-ı mezâyâ-yı ‘ulûm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lûm

61. ey:

Rûbai 62

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey tâlib-i Hâk şıfâtuñı fehm eyle
Yok ol yûri seyyi’âtunı fehm eyle

62. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Seslenme edatı.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba‘d muḥâldür selâmet

63. ey:

Gazel 28

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ser-i küyuñda ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân ziver-i şaḥn-ı gülistândur

64. ey:

Gazel 28

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ser-i küyuñda ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân ziver-i şaḥn-ı gülistândur

65. ey:

Gazel 29

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ne kâfir itse nazar nakş-ı hüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

66. ey:

Gazel 31

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

67. ey:

Gazel 32

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey perî bak hâl-i bî-mihrân-ı haţţ-âverlere
Mücib-i ‘ibret cihāna kışşa-i eslâf olur

68. ey:

Gazel 141

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Niyâzumuz budur ey râyiz-i yerâ‘-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür‘at-i benân olasın

69. ey:

Gazel 142

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir qalbüñe yoksa
Sifâlin cām ile ey rind-i mey-hâne Cem olmazsın

70. ey:

Gazel 175

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey kâfile-i eşk derûndan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

71. ey:

Kaside 2

Mısra: 15

Seslenme edatı.

Ey dil-rübâ-yı bezm-i hakikat sen olmasañ
Halk eylemezdi biş ü kemi Bârî’ü’n-nesem

72. ey:

Kaside 8

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Nedür ey gönül bu sirişkûñ dem-â-dem
Fevât-ı murâdât-ı fâniye mâtem

73. ey:

Gazel 141

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipih-r-i dün gibi nâ-dâna mihribân olasın

74. ey:

Gazel 49

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Meded ey gonca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

75. ey:

Gazel 53

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh’ı severseñ beni ağlatma yeter

76. ey:

Gazel 57

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

77. ey:

Gazel 59

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey tünd-*hū* saña nıgeh-i rāst mūmteni'
Reng-i ğazab cemālūñe gūyā niķābdur

78. ey:

Gazel 60

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Bī-sebeb dūr eyledūñ kuyuñdan a'dā-veş anı
'Aşık-ı şādık saña ey bī-vefā düşmen midür

79. ey:

Gazel 60

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

80. ey:

Gazel 68

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ğāfil
Düzd-i ğaddārdan elbette ħimāyet gelmez

81. ey:

Gazel 80

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

82. ey:

Gazel 85

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rūm'da
Dünyā-yı dünı hiçe şatan Mevleviler'üz

83. ey:

Gazel 142

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-gāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

84. ey:

Gazel 148

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Ben bülbül-i mehcūrını gāhice añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

85. ey:

Gazel 175

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Bilmem nedür āzār-ı pey-ender-peye bā'ış
Ey çarh dimem saña beni kām-ver eyle

86. ey:

Gazel 178

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Rüstem bile teslim ider ey şāh-süvārum
Ol cünbüş-i merdāneye ol zür cerīde

87. ey:

Gazel 186

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Elem çekmem cebin-i 'işvesi pür-ıışm u kın olsa
Güzel ey baħr-i nāzum saña benzer nāzenin olsa

88. ey:

Kaside 1

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Gerçi oldı ey sehi-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenüñ hasret-keşi hāk-i tahūr

89. ey:

Kaside 9

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥāṭıra hîç şayḥa-i mütū

90. ey:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maḫşūdumı söyle āşikāre

91. ey:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Ey nūr-ı dü-çeşm-i ḥūn-çekānum
Ferzend-i edib-i nükte-dānum

92. ey:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey ṭālib-i biniş ü başiret
Fehm eyle ne şeydür ādemiyyet

93. ey:

Gazel 156

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübādan
Naẓarın dirîğ ider mi ‘acabā bu ḥāk-i pādan

94. ey:

Kaside 2

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Ey şehriyār-ı mülk-i risālet sen olmasañ
İki cihān vücūd ile olmazdı muğtenem

95. ey:

Kaside 6

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḫşer olur

96. ey:

Gazel 115

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Pervānesisin var ise bir şem‘-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

97. ey:

Gazel 151

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘ālem-i esbāb
Kūtāh idegör destüñi dāmān-ı recādan

98. ey:

Gazel 151

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Geç himmet-i ‘ışkıyla Nesībā gibi ey dil
Endişe-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

99. ey:

Gazel 175

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğuñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

100. ey:

Gazel 198

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd içün ey dil
Fezā-yı ‘ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

101. ey:

Gazel 207

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şâd ol
Budur mengüş-i hikmet güşda bir pîrden kaldı

102. ey:

Müfret 4

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Yine kânûn-ı kadîm üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

103. ey:

Gazel 151

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânuñ
Büy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

104. ey:

Gazel 105

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

105. ey:

Gazel 106

Mısra: 11

Seslenme edatı.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o haţţ-ı siyâha haţâsı yok

106. ey:

Gazel 95

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ruhuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bağ-ı hüsnüñ gülsitânı nev-bahâr olmuş

107. ey:

Gazel 157

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyîne bî-şûret ider mi mesken

108. ey:

Gazel 166

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Gel sineme aç gerden-i billûruñ ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ şehirinde

109. ey:

Gazel 99

Mısra: 9

Bir varlığa (şair kendisine seslenir) seslenme ünlemi (Ey!).

Âyîn-bend-i şehir-i vücûd ol ki ey Nesîb
Dihim-i cânı itdi maķar kaçır-ı neşât

110. ey:

Gazel 108

Mısra: 13

Bir varlığa (şair kendisine seslenir) seslenme ünlemi (Ey!).

Çok görmüşüz vukû‘ını ‘âlemde ey Nesîb
Hızlân olur ‘avâķıbı mekkâr olanlaruñ

111. ey:

Gazel 179

Mısra: 6

Seslenme edatı.

Piyâle-i dili seng-i tegâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra‘nâ bu inkisâr bize

112. ey:

Gazel 185

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Büs-ı lebûñ-çün eyleme ben bendeñi helâk
Ey tünd-ķū yumaķ olamaz ķanı ķan ile

113. ey:

Gazel 199

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Ey Yūsuf-ı sâni saña sevdâ-ger-i dide
Harc eylemedük gevher-i nâ-yâb mı kaldı

114. ey:

Kıt'a 2

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Añla keyfiyet-i aḥvâlüni ey afyon-ḥ'âr
Dûd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtâc itdi

115. ey:

Müfret 6

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhûrdur ey ḥasta-i bî-pâ vü ser

116. ey:

Rûbai 50

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Müjgân ile ey tâlib-i iksîr-i fenâ
Cârûb-keş-i dergeh-i Mevlânâ ol

117. ey:

Tahmis 1

Mısra: 4

Seslenme edatı.

Ki mest itdi bizi şahbâ-yı 'irfân
Bize pend itme ey şûfî-i nâ-dân

118. ey:

Tahmis 3

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tiğ-ı nâzı bildüğüñden ḳalma ey ḥunî

119. ey:

Tahmis 4

Mısra: 17

Seslenme edatı.

'Aceb reh-yâb-ı kûy-ı şevḳ olur mı kimse ey 'Ârif
Sevâd-ı ḥayretüñ ser-geşteğân-ı merzûbümından

120. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Teller ṭaḳup külâhuma ey âḥ şu'leden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

121. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Âḥ ey felek sitem me'âsir
Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

122. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Seslenme edatı.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muḥâldür selâmet

123. ey:

Gazel 164

Mısra: 2

Bir varlığa (ahu) seslenme ünlemi (Ey!).

Dil giriftâr-ı kemend-i zül-f-i şeb-gün olmada
Ḳaydum ey âḥû nigeḥ 'ışḳuñla efzûn olmada

124. ey:

Gazel 115

Mısra: 7

Seslenme edatı.

Bu nağme-i ḥunîn nedür ey muṭrib-i cân-süz
Beñzer ki ola rişte-i cân perde-i sāzuñ

125. ey:

Gazel 132

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı rāh-ı ʿışk-ı ey Nesīb
Bār-ı fakr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

126. ey:

Gazel 134

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Nedür bu tâb-ı suhan tabʿuñ ey Nesīb senüñ
Zekâ-yı maʿniye hâver midür nedür bilmem

127. ey:

Gazel 142

Mısra: 12

Seslenme edatı.

Nazîre hazret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tûti-i kilik-i Nesībâ ebsem olmazsın

128. ey:

Gazel 179

Mısra: 10

Seslenme edatı.

Qarâr-dâde-i şabr ol vişâl isterseñ
Nedür bu taʿnelerüñ ey Nesīb-i zâr bize

129. ey:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Müddet-i ʿömrümde bir kez gördüm oldı müctemiʿ
Cumʿa vü nev-rüz ile ʿaşr-ı muharrem ey Nesīb

130. ey:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey Nesīb âsar-ı tabʿ-ı şühûñı şad-el-hâzer
Dest-i nâ-dâna şaķın virme virürseñ bâda vir

131. ey:

Kıt'a 17

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ġam çekmezem ʿasākir-i zāğ eylese hücum

132. ey:

Tarih 2

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i raʿnâ ey Nesīb
Müşʿir-i sāl-i cülüs-ı şāh-ı mahşürü'l-livâ

133. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kār
Deh-rüze hayâta itme minnet

134. ey:

Rûbai 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey pâdişeh-i qalem ü ev ednâ
Vʿey şāh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

135. ey:

Rûbai 5

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şadr-nişin-i taht-gāh-ı miʿrâc
Elṭāfuña ser-cümle ḥalâyık muhtâc

136. ey:

Rûbai 6

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şerʿi olan meclis-i dine mişbâh
Sensin felek-i nübüvvete nûr-ı şabâh

137. ey:

Rûbai 8

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ‘illet-i ğa’iyye-i kevn ü icād
Sultāñ-ı rüsül leşker ü dervîş-nihād

138. ey:

Rûbai 11

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dâver-i rahm-i pîşe-i rüstâ-hîz
Eflâk-ı serây-ı ‘izzetünden dehlîz

139. ey:

Rûbai 15

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey bâ‘îş-i hilkat-i semāvāt u arz
İns ü meleke tavf-ı ser-i kûyun farz

140. ey:

Rûbai 18

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey hâtem-i enbiyâ Nebiyy-i erfa‘
Sensin olan ahvâl-i ‘uşâta eşfa‘

141. ey:

Rûbai 25

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şâh-ı rusül netîce-i ahvâlüm
Olursa eger muţâbîk ef‘âlüm

142. ey:

Rûbai 26

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nûr-ı Hudâ Hudâ'ya mazharsın sen
Ser-cümle-i mümkinâta serversin sen

143. ey:

Rûbai 29

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şâh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i hâk-i rehûñ bende vü şâh

144. ey:

Rûbai 30

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey mefhar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çâre Nesib'ün olasin dâd-resi

145. ey:

Rûbai 17

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nuţk-ı şerîfûñde ma‘ânî melfûz
Pîş-i nîgehûñde sırr-ı ğaybî melhûz

146. ey:

Rûbai 33

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey teşne-leb-i kenâre-i cûy-ı vefâ
Yok yerlere eyleme tekâpûy-ı vefâ

147. ey:

Rûbai 37

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey Hızr-ı ‘inâyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḳşûd ba‘îd

148. ey:

Rûbai 38

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şekve-tırâz şûmi-i baht-ı ‘anîd
Şükr-i ni‘am-ı Ḥaḳḳ'a çalış olma belîd

149. ey:

Rûbai 19

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şâh-ı nesak-sâz-ı eḳālîm-i belâḡ
Oldı ḥaremünde mihr ü meh iki çerâḡ

150. ey:

Rûbai 20

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dürr-i yetîm-i pâk-i kevineyn-i şâdef
Deryâ-yı celâlünde bu nüh-gerdün kef

151. ey:

Rûbai 21

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey ḥâkim-i ‘âdil-i diyâr-ı taḥḳîḳ
Sultân-ı Ḳureyşî-neseb ü şâh-ı şefîḳ

152. ey:

Rûbai 22

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey şâhed-i nâzendesi bezm-i kıdemün
Tâ ‘arşa mümâs oldı zemîn-i ḥaremün

153. ey:

Rûbai 23

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey gülşen-i ravzaña melâyik bülbül
Ol ravzada ḥurşid ile mehdür iki gül

154. ey:

Tarih 31

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey fâzıl-ı pâkîze-güher a’lem-i devrân
Evşâf-ı cemilün n’ola şıḡmazsa beyâna

155. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey dil rızâ-yı ilâhiye ‘âzim ol
Ey dâḡ dâḡ-ı sîne meded çeşm-i bâzum ol

156. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Seslenme edatı.

Ey dil rızâ-yı ilâhiye ‘âzim ol
Ey dâḡ dâḡ-ı sîne meded çeşm-i bâzum ol

157. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Ey rehber-i hidâyet olup maḳşada delîl
Ġâret-dih-i dükânçe-i sūḳ-ı mecâzum ol

158. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Seslenme edatı.

Ey ḥûn-ı dîde geldi demi neş’e vir baña
V’ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

159. ey:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey nefis-i bed-mu‘âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥaḳḳ’a muḥâlîf ‘amel yeter

160. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey milket-i ḥüsne şâh-ı bî-dâd
V’ey çeşmi iden ḳazâya imdâd

161. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Seslenme edatı.

Ey h'āce-i çār-sū-yı hūbī
Rağbet-şiken-i metā'-ı cānsın

162. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Seslenme edatı.

Ey şaf-der-i kalb-gāh-ı 'uşşāk
Meydān-ı cefāda kahramānsın

163. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Seslenme edatı.

Ey tünd-i hışāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

164. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Seslenme edatı.

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevzūn

165. ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Ey çarḥ nedür yine bu fūrkat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

166. ey:

Tarih 26

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun
Niķābet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

167. ey:

Tarih 26

Mısra: 3

Seslenme edatı.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naķīb oldu
Fazilet menba'ı aḥlāk kânı ercümendüñüz

168. ey:

Tarih 30

Mısra: 1

Seslenme edatı.

Şāneka'llah ey süvār-ı 'arşa-i iķbāl kim
Menzil-i maķşūda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

169. ey:

Gazel 9

Mısra: 9

Seslenme edatı.

Ey 'ışk-ı tāb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

170. ey:

Müfret 9

Mısra: 1

"Ey" seslenme edatı.

Eger ey felek nümāyī hasedi hezār ez men
Be derūn-ı men ber āmed meh-i men girift-i seken

eyā:

1. eyā:

Kaside 2

Mısra: 13

Ey, seslenme edatı.

Cenb-i mekārīmüñde eyā ma'den-i 'atā
Kān zerre-i ḥaķīre vü yemdür kemīne nem

eyle-:

1. eyle-:

Gazel 175

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğūñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

2. **eyle:-mez**

Kaside 4

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḥād olsa ser-tā-pā mi'āt

3. **eyle:-di**

Gazel 117

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Olduḡça cām-ı nāz ile mestāne gözlerüñ
Siḥr-ile eyledi beni divāne gözlerüñ

4. **eyle:-**

Kıt'a 22

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḡi fuḡarāya

5. **eyle:-r**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Her kim eyler ṭā'at ü zühd ile İslām'ın ḳavī
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhūr-ı enām

6. **eyle:-me, -di**

Gazel 73

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Yine ol ḥ'āce-i ḥüсниyle nizā' oldı dırāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naḳd-i niyāz

7. **eyle:-miş, -em**

Gazel 129

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Nihān imiş keremi şüret-i cefāsında
Meger ben eylemişem 'arz-ı ḥāl-i nā-be-maḡal

8. **eyle:-miş, -ken**

Gazel 150

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Seri dāḡ-ı ḡamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile āteş-i ruḡuñla 'amel-i sipend idersin

9. **eyle:-me, -de**

Kaside 2

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Bir bezm-i bī-naẓıre seni maḡrem itdi kim
'Āciz edāsın eylemede nuṡḳ-ı beste-dem

10. **eyle:-y, -en**

Kaside 2

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Men zāra neydür eyleyen ümmīdümi füzün
Ḥāşā o zümreden baña ḡirmān vire elem

11. **eyle:-me, -de**

Kaside 10

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Niḳāṭı eylemede dā'imā ifāza-i envār
Meh-i çehār-dehe ḳurs-ı āfitāb-ı münire

12. **eyle:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Etmek, yapmak.

Şer'-i pākūñ oldı ḡādī-i şırāṭ-ı müstaḳīm
Nesh-i edyān eyledi aḡḳām-ı Furḳān-ı ḳadīm

13. **eyle:-mek**

Rübai 9

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Kūyuñda gedālīḳ eylemek bī-ser ü pā
Sulṭānlara oldı taḡt u efserden elez

14. **eyle:-me, -dü, -m**

Rûbai 51

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Mülk-i dile bîgâneyi şâh eylemedüm
Ma'mûre-i mührüni tebâh eylemedüm

15. **eyle:-di**

Tarih 2

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Taht-ı 'âliye cülûs itdükde ol zıll-ı îlâh
Kâlib-ı bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinâ

16. **eyle:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Fikr-i rüyuñla dili garğa-i nûr eylemişüz
Çeşm-i hüninimüzi maṭla'-ı hûr eylemişüz

17. **eyle:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Fikr-i rüyuñla dili garğa-i nûr eylemişüz
Çeşm-i hüninimüzi maṭla'-ı hûr eylemişüz

18. **eyle:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sāmān olsak
'İşkî âteş-figen-i bâğ-ı şu'ûr eylemişüz

19. **eyle:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş 'uşşâka
'Arz-ı hâl itmede cānāna kuşûr eylemişüz

20. **eyle:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Bizüz ol nâdire gül-naḥl-i gülistân-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyâh üzre zuhûr eylemişüz

21. **eyle:-miş, -üz**

Gazel 69

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Nâ-maḥal h'âhiş-i vuşlatla Nesibâ âḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

22. **eyle:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Genc-i şer'e 'adl ile oldu zamānında emîn
İbn-i 'Affān eyledi tertib-i Qur'ân-ı mübîn

23. **eyle:-me, -se**

Kaside 2

Mısra: 15

Etmek, yapmak.

Hulk-ı kerimüñ eylemese ref'-i ihticāb
Pinhān ḳalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

24. **eyle:-mez**

Gazel 66

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Dil ḥayāl eylemez luṭf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Ḥoten ḳābil-i taṣvîr olmaz

25. **eyle:-r, -em**

Gazel 143

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Vaz'-ı huşyâr eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaḳlaram zu'mumca sırr-ı 'ışkı şöhret-yāb iken

26. **eyle:-y, -em**

Kaside 2

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Düstür-ı ittibâ'-ı sünen mesleküm degül
Yok bir 'amel ki tuhfe-i dergâhuñ eyleyem

27. **eyle:-yen**

Kaside 2

Mısra: 16

Etmek, yapmak.

Hâk-i derûnde tuhfe-i makbûledür hülûş
Kim eyleyen hülûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

28. **eyle:-r**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Nüşâ-i nûr-ı derûnuñ remzin eyler Ve'd- duha
Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ

29. **eyle:-y, -e**

Tarih 2

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Tâ kim a'dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efzûn-ı 'ömr ü devletin bâr-ı Hudâ

30. **eyle:-di**

Tarih 24

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu câmi'e çün ibtidâ

31. **eyle:-di**

Tarih 34

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Terk idüp kârgah-i dünyâyı
Eyledi 'azm-i gülîstân-ı na'îm

32. **eyle:-y, -e, -mez**

Gazel 111

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

İhâta eyleyemez 'aklı kâdr-i cânânı
Tarîk-ı 'ışkda fark-ı gedâ vü şâh idenüñ

33. **eyle:-r**

Gazel 2

Mısra: 5

Etmek II eylemek.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

34. **eyle:-miş**

Gazel 17

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile 'ışk eylemişdür imtizâc

35. **eyle:-mez**

Gazel 27

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

36. **eyle:-r, -em**

Gazel 184

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Eylerem bî-hûde küy-ı yârden şad reh-güzêr
Şeş-der-i fûrkatde ben mânend-i zâram âh âh

37. **eyle:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Zât-ı pâküñ cevher-i elţafa ma'den eyledi
Hilkatüñçün cümle-i eşyâyı ahsen eyledi

38. **eyle:-r, -se**

Gazel 100

Mısra: 13

Etmek, yapmak.

Nesib'e n'ola yâr eylerse ragbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

39. **eyle:-me, -dû, -ñ**

Gazel 9

Mısra: 19

Etmek, yapmak.

Hic bî-vefâluğ eyledüñ âferin saña
Tâ itdüñ intisâb

40. **eyle:-**

Gazel 175

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Ey kâfile-i eşk derûndan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

41. **eyle:-**

Gazel 175

Mısra: 14

Etmek, yapmak.

Laht-ı cigerüñ bezm-i gama mâ-hazar eyle
İkrâm-ı şeh-i 'ışk ise maşşûd Nesiba

42. **eyle:-dû, -ñ**

Kaside 1

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Sensin ol seyyâh-ı baır-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir lahzada deryâ-yı imkânı 'ubûr

43. **eyle:-**

Tarih 6

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Zühd ü takvâ ile ol maḥdûmı rāh-ı dinde
Yâ ilāhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

44. **eyle:-r**

Kaside 3

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te'ākub rûz u şeb
Birisi 'abd-i Habeşdür biri rûmî serverā

45. **eyle:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Eyledi Şiddik kaşr-ı dîn-i İslâm'ı metin
Virdi varın fî-sebîlillāh o merd-i nāzenin

46. **eyle:-di**

Tarih 2

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥaḳḳ'ıñ kim yine
Eyledi bir pâdişāh-ı 'ādile mülki 'aṭā

47. **eyle:-**

Gazel 23

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Sözi ḥatm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḥayli nām-ver kâğız

48. **eyle:-**

Gazel 23

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Nesibā belki artar kinesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

49. **eyle:-**

Gazel 35

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Şeh-i mülk-i fenâ ol ḥıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şöhet itme zāhidi kim ṭab'-ı cāmiddür

50. **eyle:-dü, -m**

Gazel 135

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Eyledüm geşt-i gülistân-ı taleb durur dırâz
Gonca-i kâm-ı dili zîb-i külâh eylemedüm

51. **eyle:-dükçe**

Gazel 10

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Çāk çāk itse giribânın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güne endüd-ı ‘itâb

52. **eyle:-dükçe**

Gazel 10

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Çāk çāk itse giribânın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güne endüd-ı ‘itâb

53. **eyle:-dükçe**

Gazel 185

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Küyından eyledükçe Nesib ol şâhuñ güzer
Kaṭṭ eylerüz ‘alâkayı cân u cihân ile

54. **eyle:-yüp**

Gazel 55

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Güş eyleyüp Nesib sözün kudsiyân didi
Haḫḫâ bu güne nâdire-gü şâ‘ir az olur

55. **eyle:-mez**

Gazel 6

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Dâne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

56. **eyle:-r, -di**

Tahmis 3

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Kim eylerdi güzer râh-ı haṭar-nâk-i maḥabbetden
Silâḥ-ı ‘âşîkî ger olmasa bî-vehm ü bâk olmak

57. **eyle:-**

Gazel 6

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Besdür ey sâķi-i dehr eyle Nesib'e merḥamet
Câm-ı ḥasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

58. **eyle:-**

Gazel 7

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

‘İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yâ Rabb

59. **eyle:-**

Gazel 7

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Mânend-i Nesib eyle şiyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sāmānumı yâ Rabb

60. **eyle:-**

Gazel 7

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Mânend-i Nesib eyle şiyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sāmānumı yâ Rabb

61. **eyle:-**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Ammâ elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

62. **eyle:-mez**

Gazel 86

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Riyā hūlūş gibi zāta eylemez te'sir
Birün-ı sime tılā kīmyā yerin tutmaz

63. **eyle:-me, -de**

Gazel 52

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dāğı
Riyāz-ı hasretün āb u havāsıdur ğam-ı yār

64. **eyle:-di**

Gazel 52

Mısra: 5

.haline getirmek.

Sürür-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzün mübtelāsıdur ğam-ı yār

65. **eyle:-di**

Gazel 173

Mısra: 3

.haline getirmek.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaķı virdi sitem ḥazānumuza

66. **eyle:-di**

Kaside 10

Mısra: 1

...haline getirmek.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyān-veş
Vüfūr-ı şevķı eşer itdi ṭab'-ı çarḥ-ı esire

67. **eyle:-mez**

Gazel 29

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Nigāh-ı sāhil-i 'aql eylemez helāk olsa
Ġarīķ-ı baḥr-i maḥabbet necāta nāz eyler

68. **eyle:-di**

Kaside 9

Mısra: 14

..... hâline getirmek.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḥliş-i necāt eyledi nuṭṭa gelüp āhū

69. **eyle:-**

Gazel 122

Mısra: 11

... hâline getirmek.

Nigāh-tāb-ı temāşā-yı bağ u büstān ol
Nesīb sīneñi gülzār-ı dāğ-ı 'ışķ eyle

70. **eyle:-**

Gazel 123

Mısra: 7

... hâline getirmek.

Eyle izhār-ı şafā-yı dilün 'aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün 'amel-i ḥakkāk ol

71. **eyle:-me**

Gazel 43

Mısra: 13

... hâline getirmek.

Nesīb eyleme zāyi' nuķūd-ı evķātı
Şaķın ki girmez ele bir daḥi define-i 'ömr

72. **eyle:-**

Gazel 9

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

73. **eyle:-**

Gazel 68

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Eyle teşrīf nişimengeh-i nāçize diyü
Oķıya gördüm o şehbāz-ı melāḥat gelmez

74. **eyle:-**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Eyle ʔariḳ ile muḥāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

75. **eyle:-**

Rūbai 48

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Mānende-i ḥurşid eger rifʔat eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥāke yüzüñ

76. **eyle:-r**

Gazel 48

Mısra: 1

... ḥāline getirmek.

Āhumuz şāhid-i teʔşiri der-āgūş eyler
Nālemüz Zühre-i ḥunyā-geri ḥāmūş eyler

77. **eyle:-r**

Gazel 48

Mısra: 6

... ḥāline getirmek.

Sākiyā şun bize ol cām-ı ḥired düşmeni kim
Kem-terin ʔaṭresi ʔayyāşını bî-huş eyler

78. **eyle:-r**

Gazel 48

Mısra: 8

... ḥāline getirmek.

Edeb āmūz-ı debistān-ı maḥabbet dāʔim
Saʔy ile ḥarf-i temennāyı ferāmūş eyler

79. **eyle:-r**

Gazel 63

Mısra: 5

... ḥāline getirmek.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve muʔteber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı ʔāde degüldür

80. **eyle:-r**

Gazel 71

Mısra: 9

... ḥāline getirmek.

ʔālemde Nesībā niḥe demler güzer eyler
Bu naẓm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

81. **eyle:-r**

Gazel 73

Mısra: 8

... ḥāline getirmek.

Menzilinden düşüp āvāre olur ḥāk-nişin
Perr-i ḡayr ile o kim tîr-veş eyler pervāz

82. **eyle:-miş**

Gazel 81

Mısra: 7

... ḥāline getirmek.

Eylemiş çok şāh-ı ḥüsni bende-i efgendes
Şimdi biz bir seyyidüñ ʔabd-i şadaḳat-kāriyuz

83. **eyle:-r**

Gazel 120

Mısra: 7

... ḥāline getirmek.

Eyler şafā-yı gülşen-i ḳudsüñ ḥikāyesin
Neydür hezār-ı nāle-geri Mevleviler'üñ

84. **eyle:-dü, -m**

Gazel 137

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Ol gül-endāmuñ zamān-ı vuşlatın yād eyledüm
Bülbülān-ı gülşeni maḥcüb-ı feryād eyledüm

85. **eyle:-dü, -m**

Gazel 137

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Eyledüm her cevriñe şabr u taḥammül ʔākibet
Ben o bî-dādı Nesībā māyil-i dād eyledüm

86. **eyle:-y, -e**

Gazel 157

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

87. **eyle:-r, -sin**

Gazel 26

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Güzel ‘uşşāka cevr-i bī-ḥisāb eylersin ey ḥūnī
Ḥisābın virmege ḳādir misin rüz-ı cezā bir bir

88. **eyle:-r, -sin**

Rübai 55

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Āḥır elem-i hecr-i ruḥuñla kāfir
‘Uşşākuñı ḥurşid-perest eylersin

89. **eyle:-dü, -ñ**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Eyledüñ bir laḫzada himmetle ṭayy ‘arz u ṭül
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳül

90. **eyle:-miş**

Gazel 1

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Ta‘alluḳdan vücūd-ı ḡayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīḳat ābıyuz cānā

91. **eyle:-mez, -di**

Kaside 1

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Olmasa teşrīf-baḥşā kevr-i ‘id-i fıṭratüñ
Eylemezdi rüze-dārān-ı ‘adem hergiz faṭūr

92. **eyle:-mez, -di**

Kaside 2

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Memdūḥun eylemezdi tekellūf kelāmda
Ṭarḥ-ı tekellūf oldu bañā evceb ü ehem

93. **eyle:-dü, -ñ**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Etmek, yapmak.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāḳı zīr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldu fezā-yı āsumān

94. **eyle:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Rūḥ ile ol dem ki Ḥaḳḳ ārāyiş-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrüñle müzeyyen eyledi

95. **eyle:-r**

Gazel 10

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen şaḥnının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i āb

96. **eyle:-r**

Gazel 10

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen şaḥnının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i āb

97. **eyle:-r**

Gazel 12

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Meger ol dür-i ḥüsni eyler ṭaleb
İder baḥr-i nūra şināḥ āfitāb

98. eyle:-r

Gazel 17

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Mün'imân-ı dehre reşk itmez Nesib-i bî-nevâ
İntizâm-ı devlet-i tab'ıyla eyler ibtihâc

99. eyle:-r

Gazel 18

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Şâhib-nişâb-ı gevher-i 'ayş eyler âdemi
Mühr-i güşûde-i der-i gencinedür kadeh

100. eyle:-r

Gazel 19

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsni-zamân
Başka bir hüsni-virür tâzelere câme-i 'îd

101. eyle:-r

Gazel 20

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Meşâm-ı 'âşıkı bûy-ı hûş-ı 'anber şemim eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevhid

102. eyle:-r

Gazel 39

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şâm eyler
İtmeyen kesb-i ma'ârif nice ârâm eyler

103. eyle:-r

Gazel 39

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Şıdk ile hıdmet-i maḥdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

104. eyle:-r

Gazel 39

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen nakl-i ser-encâm eyler

105. eyle:-r

Gazel 39

Mısra: 12

Etmek, yapmak.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenûñ
Âdeme her ne iderse tamera-ı hâmi eyler

106. eyle:-r

Gazel 39

Mısra: 14

Etmek, yapmak.

Her zamân vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesib
Âḥirü'l-emr fenâsın bize i'lam eyler

107. eyle:-r

Gazel 40

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Geçmez niyâz o şûḥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamânı gelür geçer

108. eyle:-r

Gazel 40

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Geçmez niyâz o şûḥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamânı gelür geçer

109. eyle:-r

Gazel 48

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Âhumuz şâhid-i te'sîri der-âgûş eyler
Nâlemüz Zühre-i ḥunyâ-geri ḥâmûş eyler

110. **eyle:-r**

Gazel 48

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Destine düş ne virür ğamze nighet tığ şunar
Çeşm-i mestün ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

111. **eyle:-r**

Gazel 57

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Bezmi eyler ğıbtâ-fermây-ı gülistân-ı İrem
Tâb-ı mül ruhsâr-ı dil-süzü ki gül gül gösterür

112. **eyle:-r**

Gazel 73

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

‘İlm-i tefsîri hecâ-h’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

113. **eyle:-r**

Gazel 76

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Maḥabbet âdemi hem-dâsitân-ı Kays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

114. **eyle:-r**

Gazel 106

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Lâ-büd nizâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir buriyâsı yok

115. **eyle:-r**

Gazel 117

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Eyler cihân cihân dili bir laḥzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerün

116. **eyle:-r**

Gazel 127

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Şad-pâre eyler idi vücûdın mişâl-i gül
Mest itmese hezârı şarâb-ı ḥayâl-i gül

117. **eyle:-r**

Rûbai 1

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Hep düzahiyânı dâhil-i ‘adn eyler
Ebrû-yı şefâ‘atün iderse imâ

118. **eyle:-me**

Rûbai 33

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Ey teşne-leb-i kenâre-i cüy-ı vefâ
Yok yerlere eyleme tekâpüy-ı vefâ

119. **eyle:-r**

Rûbai 60

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Yüz perde-i ‘âbidi ol eyler mehtûk
Yüz tevbe-i ‘âşıkı şikest eyler bu

120. **eyle:-r**

Tarih 4

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Oldı düstür-ı Rüstem-zör-ı ‘âlî-câh kim
Düşmen eyler bîm-i tığından taleb cây-ı güriz

121. **eyle:-**

Gazel 64

Mısra: 3

Etmek, yapmak

Cân u cismün al peyâmın ḥidmet eyle kâmile
Verd ü ḥaruñ luḫf u cevvin bülbül-i nâlâna şor

122. **eyle-:-di, -**

Kaside 2

Mısra: 7

Etmek, yapmak

Bî'setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmân için selem

123. **eyle-:-dû, -ñ**

Gazel 60

Mısra: 3

Etmek, yapmak

Bî-sebeb dür eyledün kuyuñdan a'dâ-veş anı
'Âşık-ı şadık saña ey bî-vefâ düşmen midür

124. **eyle-:-mez**

Gazel 67

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

N'ola ehl-i riya 'uşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

125. **eyle-:-se, -m**

Kaside 2

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

'Arz-ı hüner degül ğarazum 'arz-ı hâldür
Tekrîr kıfîyeyle ne ğam eylesem nağam

126. **eyle-:-r**

Gazel 89

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

'İlm-i kesbi şıdk-ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

127. **eyle-:-r**

Gazel 98

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Zümre-i 'uşşâk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Gâh geh 'işyândan zevk-ı 'itâbuñdur ğaraz

128. **eyle-:-r**

Kaside 1

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöhetin
Her zamân mergûbıdır bezm-i ahâli-i fahûr

129. **eyle-:-dû, -m**

Gazel 137

Mısra: 9

Etmek, yapmak. eylemek.

Eyledüm her cevrine şabr u taħammül 'âkıbet
Ben o bî-dâdı Nesîbâ mâyl-i dâd eyledüm

eyt-:

1. **eyd-:-ür**

Kaside 1

Mısra: 8

Söylemek, anlatmak.

Kârbân-sâlâr-ı şeh-râh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

eyü:

1. **eyü:**

Müfret 4

Mısra: 2

İyi, güzel.

Yine kânûn-ı kâdim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

eyyâm u şuhûr:

1. **eyyâm u şuhûr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günler ve aylar.

Sensin ol sermâye-i fıtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

eyyâm-ı 'ömr:

1. **eyyâm-ı 'ömr:+ü, +m**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Ömrünün günleri.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'işyânum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürür

eyyâm-ı vaşl:

1. eyyâm-ı vaşl:

Gazel 190

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma günleri.

Bahr-i maḥabbete düşeli keşti-i vücūd
Eyyâm-ı vaşl düşmedi hiç rûzgârına

eyyede'llah:

1. eyyede'llah:

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah güç/kuvvet versin.

Eyyede'llah ne ḥoş mekremet-i ḥākānī
K'itti taḥşin aña sükkân-ı semâvât-ı 'ulā

ez:

1. ez:

Kit'a 11

Mısra: 2

"den, dan" mânâsına gelir.

Şud Muhammed Seyyid-i esnâf-ı cümle kāyināt
Her ki gayrı in be güyed ez dereş red menşur

2. ez:

Kit'a 11

Mısra: 4

"den, dan" mânâsına gelir.

İN dakika bâ dil-âgâhân nemî baş ed hafî
Ez şümâr-ı beyyine Seyyid Muḥammed mişved

3. ez:

Kit'a 13

Mısra: 4

"den, dan" mânâsına gelir.

Nâmeş be zuhûr âyed bi'şmâr u temâşâ kön
Ez beyyine-i harf-i esrâr-ı hikem hakkâ

4. ez:

Müfret 9

Mısra: 1

"den, dan" mânâsına gelir.

Eger ey felek nümâyî hasedi hezâr ez men
Be derûn-ı men ber âmed meh-i men girift-i seken

ezâ:

1. ezâ: +sı, +n, +a

Gazel 170

Mısra: 5

Eziyet etme, sıkıntı verme; kıskandırma, incitme.

Rüşen-dilân ezâsına çarḥuñ ḥamûl olur
Gör 'akrebûñ taşalluñı rûy-ı sâ'ate

ez-cümle:

1. ez-cümle:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kısaca, özet olarak, özetle.

Ez-cümle gerekdür 'ilm ü aḥlâḳ
Ḥalk oldu mişâl-i zehr ü tiryâḳ

ezel:

1. ezel:

Kaside 7

Mısra: 2

Başlangıcı olmayan geçmiş zaman, başlangıcı tasavvur edilemeyen zaman.

Kitâb-ı dânişinüñ intihâsı nâ-ma'lûm
İki şaḥîfesidür nüṣṣa-i ebedle ezel

ezhâr-ı çemen:

1. ezhâr-ı çemen:

Gazel 42

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çimenliğin çiçekleri.

Nesîbâ reng ü bûy-ı bî-bakâya olma dil-beste
Bu râzı saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

ezhâr-ı feyz-i Hakk:

1. ezhâr-ı feyz-i Hakk: *a

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın lutfunun çiçekleri.

O bâğ-ı dil k'ola ezhâr-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

ezmine:

1. ezmine:

Kaside 1

Mısra: 6

Zamanlar.

Sensin ol sermāye-i fîṭrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

2.3.7. F

fağfûr-ı çîn:

1. fağfûr-ı çîn:

Tarih 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çin imparatoru.

Bûy-ı cûdıyla ru'âf-âlûd olur fağfûr-ı Çîn
Şafḥa-i kâfûra olsa ḥâmesi ger müşk-bîz

fahm u hîme:

1. fahm u hîme: *dür

Kıt'a 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Odun ve kömür.

İtdi ihâṭa 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek fahm u hîmedür

fahr it-:

1. fahr it-: -me, -de, -dür

Kıt'a 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalp ifade**

Övünmek, iftihar etmek.

Kabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Fahr itmededür gör eyle daḥi fuḳarāya

2. fahr it-:

Gazel 124

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Övünmek, iftihar etmek.

Tekebbür itme taḥşil-ı ğınâ-yı ḳalbe sa'y eyle
'Ubûdiyetle fahr it faḳr ile dâ'im mübâhî ol

fahr-i her-dü-'âlem:

1. fahr-i her-dü-'âlem:

Rûbai 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiretin övücü.

'Âlemde eger muḥalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu fahr-i her-dü-'âlem

fahr-i rüsûl:

1. fahr-i rüsûl:

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin övünç kaynağı.

Ey Fahr-i rüsûl ḥâl-i Nesîb'e nâzar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dârû

2. fahr-i rüsûl:

Rûbai 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin övünç kaynağı.

Ey fahr-i rüsûl pâdişeh-i Mekke vü Belḥ
Düşmenlerünüñ ğurre-i 'ömri ola selḥ

3. fahr-i rüsûl:

Rûbai 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin övünç kaynağı.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kü

fā'ik-ı akrân:

1. fā'ik-ı akrân:

Gazel 78

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Emsallerden daha üstün.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi'yâr

Kişi da'vâ ile hiç fā'ik-ı akrân olmaz

fā'iz ol-:

1. fā'iz ol-:-mak

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amacına ulaşmak, maksadını elde etmek.

Müyesser olmadı olmak vuşûl-i kām ile fā'iz

Bahâr-ı bağ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

fakat:

1. fakat:

Gazel 33

Mısra: 4

Ama, ancak.

Ne nedîm-i gam-küsârum bulunur ne yâr-i gârum

Ki fakat enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

2. fakat:

Gazel 33

Mısra: 4

Ama, ancak.

Ne nedîm-i gam-güsârum bulunur ne yâr-i gârum

Ki fakat enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

3. fakat:

Rûbai 16

Mısra: 2

Ama, ancak.

Ey bârgehi emtî'a-i cürme muhîr

Çaldı kerem ü luṭfuña ümmîd fakat

fakîr:

1. fakîr:+e

Kaside 3

Mısra: 5

Zavallı, bîçare.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ'at kıl o dem

Kim ola her kimseye a' mâline lâıyık cezâ

2. fakîr:

Gazel 140

Mısra: 1

Yoksul, muhtaç.

İtmiş beni fakîr seni ber-murâd iden

Taḳdîr-i cüz' ü küll-i umûr-ı 'ibâd iden

3. fakîr:

Kaside 10

Mısra: 4

Yoksul, muhtaç.

Havâlî-i ḥaremi mühbiṭ-i cünûd-ı melâıyık

Meṭâfdur işığı dâ'imâ fakîr ü emîre

4. fakîr:+e

Tarih 7

Mısra: 9

Bir kişinin tevazu işareti olarak kendisini takdim için kullandığı kelime.

Hıdmet-i meşîḥat ile bu fakîre virilüp

Ankara tekyesi bâ-emr-i veliyyü'l-in'âm

fakîr ol-:

1. fakîr ol-:-sa

Gazel 102

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yoksul olmak; kimsesiz kalmak.

Dükendi ḥûn-ı dil ammâ ki geçmez giryeden

çeşmüm

Fakîr olsa daḥi olmaz kerîm iḥsândan fâriğ

fakîr ü muhakkar:

1. fakîr ü muhakkar:+am

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yoksul ve zelil.

Şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb
Bir dil-şikeste hasta fakîr ü muhakkaram

fakîr-i bî-nevâ:

1. **fakîr-i bî-nevâ:**

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çaresiz fakir, düşkün.

Fakîr-i bî-nevâ ammâ ğinâ-yı kalbe mâlikler
Gedâ-yı pâdişâhâne mu'âmil Mevlevîlerdür

fakr:

1. **fakr:**

Gazel 124

Mısra: 8

Fakirlik, yoksulluk.

Tekebbür itme tahşil-ı ğinâ-yı kalbe sa'y eyle
'Ubûdiyetle fahr it fakr ile dâ'im mübâhî ol

fakr u fenâ:

1. **fakr u fenâ:**+y, +a

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fakirlik ve fenâ.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serâye
İrem dirseñ eger fakr u fenâyâ

fakr-ı Muḥammedî:

1. **fakr-ı Muḥammedî:**+de

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İslamiyetin yokluğu.

Tamâm eyledi fakr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamâm-ı fakr nedür fehmi ider 'uḳûl-i ḥabîre

faktülû:

1. **faktülû:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Ayet**

Haram aylar çıkınca müşrikleri bulduğunuz yerde öldürün; onları yakalayın, onları hapsedin ve onları her gözetleme yerinde oturup bekleyin. Eğer tevbe eder, namazı dosdoğru kılar, zekâtı da verirlerse artık yollarını serbest bırakın. Allah yarlıgayan, esirgeyendir. (Tevbe9/5 ayetinden iktibas yapılmıştır.).

Faktülû tîğıyla itdün düşmenün bağrın dü-nim
'Askerün cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerîm

fânî:

1. **fânî:**

Kaside 1

Mısra: 10

Gelip geçici olan.

Menbâ'-ı Âb-ı ḥayât-ı feyz-i Rabbânî k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse 'ubûr

fânüs-ı cihân:

1. **fânüs-ı cihân:**+a

Rûbai 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya feneri.

Nûruñla zühûr eyledi bu kevn ü mekân
Fânüs-ı cihâna şem'-i enversin sen

fânüs-ı minâ:

1. **fânüs-ı minâ:**+da

Gazel 174

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sırça renkli fanus: gökyüzü.

Ser-i zerrîn-'âlem ol kûbbe-i vâlâ-yı ḥaḍrâda
Ucî birûna çıkmış şem'dür fânüs-ı minâda

fâriğ:

1. **fâriğ:**+uz

Gazel 19

Mısra: 9

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Fâriğuz verziş-i miqdâf-ı talebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

2. **fāriğ:üz**

Gazel 118

Mısra: 5

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Seni ey şāh-ı 'işve cüst ü cūdan fāriğüz şimdi
Cemālūñ revzen-i kaçır-ı dil-i nā-şāddan gördük

3. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 1

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Dil-i şeydā 'aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

4. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 2

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Dil-i şeydā 'aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

5. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 4

Uzak kalmak, vazgeçmek.

N'ola peygüle-i ḥasretde luṭf-ı yāri aḫmazam
Olur me'yūs-ı şihḫat ḥastalar dermāndan fāriğ

6. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 6

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Dükendi ḥūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faḫīr olsa daḫi olmaz kerīm iḫsāndan fāriğ

7. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 10

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Nefāset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür ḫadrin
Nesīb-āsā olursaḫ n'ola istiḫsāndan fāriğ

8. **fāriğ:**

Gazel 102

Mısra: 8

Uzak kalmak, vazgeçmek.

Sipīhr-i sifle-perverden ḳabūl-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i 'izz ü şāndan fāriğ

fāriğ id-:

1. **fāriğ id-:-e**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Herkesi fāriğ ide aḡyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḫterle pūr

fāriğ ol:

1. **fāriğ ol:**

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Ta'alluḫ itme dehre fāriğ ol ḳayd-ı taḥammülden
Tecerrüd iḫtiyār it mülk-i faḫruñ pādişāhı ol

fāriğ ol-:

1. **fāriğ ol-:-maz**

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

'Adūya fāriğ olmaz luṭf u iḫsān itmeden hergiz
Sitem-kārum baña cevr eylemekden vaz gelmez mi

fark:

1. **fark:**

Gazel 60

Mısra: 1

Fark, ayırım.

Fark olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Ḳanlı peyḳānlarla dil bir ma'den-i āhen midür

2. **farq**:+i, +n, +l

Gazel 68

Mısra: 7

Fark, ayırım.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aql ancak
Vaz'-ı nâ-sâz ile nâ-dâna hacâlet gelmez

3. **farq**:+a

Gazel 200

Mısra: 4

Fark, ayırım.

'Ârif ki ola vâkıf yek-rengi-i eşyâya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i minâyı

4. **farq**:+i

Gazel 146

Mısra: 9

Fark, ayırım.

Bu gûlsitânda hâr u gülün farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurâbdan

5. **farq**:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Fark, ayırım.

Tâ kim ele girmeyince 'irfân
Hayvân ile fark olunmaz insân

farq id-:

1. **farq id-:-e, -mez**

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayirt etmek, seçmek.

Nûrdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile gûşe-güzîn-i harem-i enver olur

2. **farq id-:-e**

Müfret 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayirt etmek, seçmek.

Kim baksa 'âleme nazar-ı i'tibâr ile
Mümkün midür ki fark ide ağıyarı yâr-ile

farq it-:

1. **farq it-:-me**

Gazel 151

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayirt etmek, seçmek.

Hep cümlesini hâr-ı fenâ çâk idecekdür
Farq itme köhen hırkayı zerrine kabâdan

farq-ı gedâ vü şâh id-:

1. **farq-ı gedâ vü şâh id-:**

Gazel 111

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Padişah ve dilencinin farkı.

İhâta eyleyemez 'aklı kâdr-i cânânı
Tarîk-ı 'ışkda farq-ı gedâ vü şâh idenün

farq-ı külâh:

1. **farq-ı külâh:+u, +m**

Gazel 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Külâhın yeri.

Küyuñda yüzüm hâk-i reh itmek baña yegdür
Hurşide mümâs olsa daği farq-ı külâhum

farq-ı ser-i müjgân-ı kattâle:

1. **farq-ı ser-i müjgân-ı kattâle:**

Gazel 188

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) öldürücü kirpiklerinin ucu.

Degül giryân helâk-i hayl-i 'uşşâkı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider farq-ı ser-i müjgân-ı kattâle

farq-ı himem:

1. **farq-ı himem:+le**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşırı çalışma, gayret.

Odur h'âce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı değişdi metā'-ı 'ışk-ı qadire

farṭ-ı ibā:

1. farṭ-ı ibā:

Gazel 105

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşırı nefret.

Nesib-i dil-şüdeye hūblar terahḥum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancak

farṭ-ı sūz u tāb:

1. farṭ-ı sūz u tāb: +um, +dan

Gazel 145

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok fazla yanmak ve kıvranmak.

O şūḥa hālūmi taḥrīre koymaz āteř-i dil
Elümde ḥāme yanar farṭ-ı sūz u tābumdan

farṭ-ı ülfet:

1. farṭ-ı ülfet: +le

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşırı konuşma.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pāy bulur pāpūşın

Fārūk-ı a'zam:

1. Fārūk-ı a'zam: +dur

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız. Ömer.

Virdi varın fi-sebilillāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārūk-ı a'zamdur imāmü'l-müttakīn

farz:

1. farz:

Rübai 15

Mısra: 2

Farz, zorunluluk.

Ey bā'is-i ḥilkat-i semāvāt u arz
İns ü meleke ṭavf-ı ser-i kūyun farz

fāsıd:

1. fāsıd: +dür

Gazel 35

Mısra: 6

Fesatçı, ara bozucu, müfsit.

Gerekdür kim ola ḳalbünde rāsiḥ nūrı İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

faşl u ğıybet:

1. faşl u ğıybet:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dedikodu.

Olsa saña pişe faşl u ğıybet
Endişe-i dem-be-dem nemimet

faşl-ı bahār-ı ḥilkat:

1. faşl-ı bahār-ı ḥilkat: +üñ

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yaratılışın bahar mevsimi.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥilkatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bağ-ı mümkünāt

faşl-ı gül:

1. faşl-ı gül:

Gazel 202

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gül mevsimi.

Nesibā faşl-ı gül meydān-ı 'işretde murād üzre
Semend-i ṭab'uña meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

faṭūr:

1. faṭūr:

Kaside 1

Mısra: 10

Oruç bozacak şey.

Olmasa teşrîf-bahşâ kevne ‘îd-i fıtratüñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı ‘adem hergiz faṭûr

fâzıl:

1. fâzıl:

Tarih 1

Mısra: 1

Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

Dirîgâ rev-be-râh-ı âhıret oldı o fâzıl kim
‘Adılın görmemişdi dîde-i devrân fazîletde

2. fâzıl:

Tarih 28

Mısra: 5

Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı ‘ıffet ü fazl-ile ‘âlemde mesel oldı

3. fâzıl:

Tarih 28

Mısra: 3

Faziletli, fazilet sahibi, erdemli.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyyid ibn-i seyyid-i dâñā
Muḥaşşal her cihetle maḥzar-ı luṭf-ı ezel oldı

fazîlet:

1. fazîlet:

Kıt'a 9

Mısra: 3

Erdem, güzel ahlak.

Bed-sirîştüñ sūd-mend olmaz fazîlet ṭab'ına
Âb-ı şîrîn bahri sūkker zehri ıslâh eylemez

2. fazîlet: +de

Tarih 1

Mısra: 2

Erdem, güzel ahlak.

Dirîgâ rev-be-râh-ı âhıret oldı o fâzıl kim
‘Adılın görmemişdi dîde-i devrân fazîletde

3. fazîlet: +de

Tarih 8

Mısra: 3

Erdem, güzel ahlak.

Fazîletde vera‘da mûşıkîde ferd idi ḥaḳḳa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âhîr anı zîr-efgen

4. fazîlet:

Tarih 26

Mısra: 4

Erdem, güzel ahlak.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim naḳîb oldı
Fazîlet menba‘ı aḥlâḳ kânı ercümendüñüz

fazîlet-ḥüy-ı sencîde:

1. fazîlet-ḥüy-ı sencîde:

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölçülmüş iyi huy.

‘Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaṭ fazîlet-ḥüy-ı sencîde
Meḥâsin mecma‘ı bir zât idi şüretde sîretde

fâzıl-ı pākîze-güher:

1. fâzıl-ı pākîze-güher:

Tarih 31

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saf cevher olan erdem sahibi.

Ey fâzıl-ı pākîze-güher a‘lem-i devrân
Evşâf-ı cemilüñ n'ola şıḡmazsa beyāna

fazıl:

1. fazıl: -ile

Tarih 28

Mısra: 6

İyilik, erdem, lütuf.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı ‘ıffet ü fazl-ile ‘âlemde mesel oldı

2. fazıl: +ı, +y, +la

Tarih 27

Mısra: 6

Cömertlik, iyilik.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu‘mân
Kim oldı ‘iffet ü fazlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

faẓl u dāniş-i Vahyî:

1. faẓl u dāniş-i Vahyî: +y, +e

Gazel 155

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Vahyî'nin ilim ve irfanı.

Güftârı faẓl u dāniş-i Vahyî'ye dâldür
Kadr-i güher-fürüşî bilür gevherin gören

fedâ:

1. fedâ:

Gazel 26

Mısra: 4

*Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme,
uğruna verme.*

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rizūn
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedâ bir bir

2. fedâ: +dur

Terkib-bend 1

Mısra: 10

*Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme,
uğruna verme.*

Bir sencileyin büt-i zarîfün
Hāk-i rehine cihān fedādur

3. fedâ:

Gazel 35

Mısra: 3

*Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme,
uğruna verme.*

Ten ü cānı fedâ it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş 'avāyiddür

fedâ id-:

1. fedâ id-: -er

Rübai 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Feda etmek.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkānı fedâ

‘Āşıklar ider ḥūr ile ḡilmānı fedâ

2. fedâ id-: -er

Rübai 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi diğer bir şey uğruna vermek.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkānı fedâ

‘Āşıklar ider ḥūr ile ḡilmānı fedâ

3. fedâ id-: -e

Rübai 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir şeyi diğer bir şey uğruna vermek.

Derviş midür ol ki ola tālīb-i nān

Derviş aña dirler ki ide cānı fedâ

fedâ ol-:

1. fedâ ol-: -dı

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Uğruna yok olmak.

Hep maḳdemün muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebîḥa fedâ oldı bir ḡanem

fehîm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera:

1. fehîm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera:

Gazel 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

*Süreyya yıldızının, toprağın nerede olduğu anlayış ve
idrakı.*

Kadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ḥak-i dōst

Kal fehîm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

fehîm:

1. fehîm: +i, +n, +e

Gazel 35

Mısra: 1

Anlama, anlayış, idrak.

Meʿānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsāʿiddür
Ḥaḳāyık bî-ʿaded zāhir vüçüd ammā ki vāhiddür

2. **fehm:**

Gazel 62

Mısra: 3

Anlama, anlayış, idrak.

Sebaḳ-ḥʿānān-ı ʿışḳuñ nüktesiñ fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevīlerdür

3. **fehm:+e**

Kaside 2

Mısra: 2

Anlama, anlayış, idrak.

Ey muḳtedā-yı cemʿ-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme ḳarīb olmaz idi maʿnī-i ehem

4. **fehm:+e**

Rübai 62

Mısra: 3

Anlama, anlayış, idrak.

Kāmilleri fehme ḳudretüñ yok ḫtatum
Bārī hele kendi zātuñı fehm eyle

5. **fehm:**

Gazel 4

Mısra: 4

Anlama, anlayış, idrak.

Aḳça dökseñ derdini taʿdād içün ʿāşıḳlaruñ
Fehm olunmaz naḳd-i eşk-i dīdesüz bu mācerā

6. **fehm:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Anlama, anlayış, idrak.

Fīʿl-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehm olına meʿāl-i maʿnā

fehm eyle-:

1. **fehm eyle-:-düm**

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Bāḡ-ı kāmı eşk imiş şād-āb iden fehm eyledüm
Girye-i ebr-i bahārīden gül-i ḫandāndan

2. **fehm eyle-:-y, -e, -y, -di**

Gazel 109

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Fehm eyleyeydi cūşı-ı deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti ʿişyān idenlerüñ

3. **fehm eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak; idrak etmek.

Fehm eyle lüzümün okı evvel
Taḫşiline bul ḫarīḳ-i eshel

4. **fehm eyle-:**

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Vüçüd-ı vāhidüñ fehm eyle gün-ā-gün zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa ʿadem bil cümle imkānı

5. **fehm eyle-:**

Rübai 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ey ḫālib-i Ḥaḳ şıfātuñı fehm eyle
Yok ol yūri seyyiʿātunı fehm eyle

6. **fehm eyle-:**

Rübai 62

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Kāmilleri fehme ḳudretüñ yok ḫtatum
Bārī hele kendi zātuñı fehm eyle

7. **fehm eyle-:**

Rûbai 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ey t̤alib-i Hâk şîfâtunı fehm eyle
Yok ol yûri seyyi'âtunı fehm eyle

8. **fehm eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ey t̤alib-i biniş ü başîret
Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

9. **fehm eyle-:**

Gazel 124

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Nesîbâ tîz-bîn ol bâ'is-i hîlkat nedür aña
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it humkî dâhî ol

fehm id-:

1. **fehm id-:-eli**

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

‘Ulüvv-i hâl ü dünüvv-i makâli fehm ideli
Nesîb şî'r-ile yârâna i'tinâ idemem

2. **fehm id-:-er**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Menbâ'ı Âb-ı hayât-ı feyz-i Rabbânî k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse ‘ubûr

3. **fehm id-:-en**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Anlamak, idrak etmek.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüshâ-i vahdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehm iden zevâta serîre

4. **fehm id-:-en, -e**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Mağşûd o şuhûda dest-resdür
Fehm idene bu işâret besdür

5. **fehm id-:-er**

Tarih 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

İkinci def'adur kim zîver oldu şadr-ı fetvâya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ârâ

6. **fehm id-:-en, -ler**

Gazel 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Fehm idenler sebab-i hîlkat olan 'ışk idigin
Gûş-dâr-ı haber-i Vîse ü Râmîn olmaz

7. **fehm id-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ebruvânuñla ruhuñ fehm idelüm aḥkâmın
Çarḥ-ı ḥüsne baḳalum bedr ü hilâlün görelüm

8. **fehm id-:-e, -mez**

Gazel 152

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Anlamak, idrak etmek.

Şöyle aşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehm idemez kimse giribânından

9. **fehm id:-e, -gör**

Gazel 210

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Bu merâyâyâ bakup Hakk'ı şühüd eyle Nesîb
Sen daği şâf-dil ol fehm idegör bu râzı

10. **fehm id:-er**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Tamâm eyledi fakr-ı Muḥammedî'de şühûdî
Tamâm-ı fakr nedür fehm ider 'uḳûl-i ḥabîre

11. **fehm id:-e, -bil, -dün**

Gazel 112

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Fehm idebildün ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaklu heft kitâb-ı müzehhebün

fehm it:-

1. **fehm it:-me, -dün, -se**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Fehm itmedünise remz-i fenâ vü bakâ nedür
Gör ittiḥâd-ı kârın imâm u cemâ'atün

2. **fehm it:-me, -se**

Gazel 121

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, düşünmek.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳûl
Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda ḥayrândur senün

3. **fehm it:-me, -se**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Özge ḳurbîyyet idi ne ittiḥâd u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳûl

4. **fehm it:-me, -di**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, idrak etmek.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şânuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdâ'dan dürdur

fehm ol:-

1. **fehm ol:-an, -lar**

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, düşünmek.

Nefâset fehm olanlar gevher-i nazmuñ bilür ḳadrin
Nesîb-âsâ olursaḳ n'ola istiḥsândan fâriḡ

2. **fehm ol:-ın, -ur**

Gazel 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşılma.

'Âşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Süz-ı derünü fehm olunur ıztırâbdan

3. **fehm ol:-ın, -ur**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşılma.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnün
Ma'nî-i bakâ fehm olunur bir luḡat olsa

4. **fehm ol:-ı, -n, -d**

Gazel 209

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşılmak.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı ‘ışkuñ mesâ’ili

5. **fehm ol:-ı, -n, -ur**

Rûbai 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlaşılmak.

Fiğdânı ile fehm olunur kadr-i zevât
Merg olmasa olurdu ma’habbet ma’dûm

Felâtûn:

1. **Felâtûn:**

Gazel 83

Mısra: 12

Antik Yunan filozofu, Eflatun; akıllı.

Sa’y-i bi-fâ’idedür olmayıcağ isti’dād
Eblehân veriş-i hikmetle Felâtûn olmaz

felek:

1. **felek:**

Gazel 179

Mısra: 4

Felek, baht, kader.

Ruḥ-ı ‘arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ğaddâr u nâ-bekâr bize

2. **felek:+de**

Gazel 180

Mısra: 8

Gökyüzü.

O mâha akterân ümmidin itmem tâlî’üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i bahtum sa’id olsa

3. **felek:+ler**

Rûbai 14

Mısra: 1

Gökyüzü.

Ey bezm-i celâlünde felekler rakķaş
Ferş oldu rehûnde perde-i çeşm-i ḥavâş

4. **felek:**

Rûbai 64

Mısra: 1

Gökyüzü.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḥsârı
Hiç şorma cerâḥat-i dil-i efgârı

5. **felek:**

Gazel 187

Mısra: 8

Felek, baht, kader.

Hõşâ o nağme-i dil-sûz-ı ğam ki maẓmûnı
Felek didükleri ğaddârdan şikâyet ola

6. **felek:**

Gazel 212

Mısra: 1

Felek, baht, kader.

Felek ‘aceb yolumuz küy-ı yâre düşmez mi
Bizüm de ḥişşemûze bir nezâre düşmez mi

7. **felek:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Felek, dünya.

Âh ey felek sitem me’âsir
Besdür dil-i zâra bu ‘adâvet

8. **felek:+de**

Gazel 50

Mısra: 1

Dünya.

Fürüzân mâh u ḥurşid iki zerrîn şem‘-dânlardur
Felekde şanma bezm-i ‘ışķa cām-ı zer nişânlardur

9. **felek:**

Gazel 28

Mısra: 12
Gökyüzü.

Nesibâ berķ şanma vaķt-i giryānı ebr içre
Felek evzā'-ı nā-ber-cāy-ı hōd-gāmāne handāndur

10. **felek:**

Kaside 5

Mısra: 12
Gökyüzü.

Huddām-ı ravzasına melek gıbta itmede
Tavf-ı harīmi ile felek bī-ķarārdur

felek-i ķārümīn:

1. **felek-i ķārümīn:**

Gazel 9

Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Göğün dördüncü katı.

Cāy olsa da gönül felek-i ķārümīn saña
Mānend-i āfitāb

felek-i nübüvvet:

1. **felek-i nübüvvet:+e**

Rūbai 6

Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gökyüzünün peygamberi.

Ey şer'î olan meclis-i dīne mişbāh
Sensin felek-i nübüvvete nūr-ı şabāh

felek-i pūr-ķiyel:

1. **felek-i pūr-ķiyel:+üñ**

Tarih 11

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Hileler dolu felek.

Eyledi Şām'da maḥdūmına bir sūr-ı hıtān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pūr-ķiyelüñ

fen:

1. **fen:-ni, -ni**

Gazel 118

Mısra: 4
Hüner, mârifet, sanat.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ğamda reşk-endāz-ı 'aql olsaķ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

2. **fen:+de**

Kaside 2

Mısra: 8
Hüner, mârifet, sanat.

Mümkün degül iḥāṭa o sırr-ı daķıķı kim
İdrāk ü fehmi ü 'aql olur ol fende müttehem

fenā:

1. **fenā:**

Gazel 61

Mısra: 8
Yokluk, yok olma.

Riyāzet pūtesinde nār-ı ğamla
Fenā zā'ibleridür Mevleviler

2. **fenā:+sı, +n**

Gazel 39

Mısra: 14
Yokluk, yok olma.

Her zamān vaż'-ı diger-gün ile gerdün Nesib
Āḥirü'l-emr fenāsın bize i'lām eyler

3. **fenā:**

Gazel 20

Mısra: 1
Yokluk, yok olma.

Fenā bezminde gerdān cām-ı zerdür ḥalka-i tevḥid
Şeb-i ğafletde ḥurşid-i şeherdür ḥalka-i tevḥid

4. **fenā:**

Gazel 62

Mısra: 1
Yokluk, yok olma.

Fenā peygūlesinde merd-i ḥāmil Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevilerdür

5. **fenā:+dur**

Gazel 171

Mısra: 5
Yokluk, yok olma.

Mefhūmī fenādūr hele bu nüshā-i kevnūñ
Ma'nī-i baḳā feh̄m olunur bir luḡat olsa

6. **fenā:**

Tahmis 2

Mısra: 2

Yokluk, yok olma.

Ol tācīr-i derdüz ki fenā hāşılumuzdur
‘Aşk-ı ezeli nāḳa-keş-i maḥmilümüzdür

7. **fenā:**

Gazel 102

Mısra: 8

Yokluk, yok olma.

Sipīhr-i sifle-perverden ḳabūl-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şāndan fāriḡ

8. **fenā: +nuñ**

Gazel 159

Mısra: 2

Yokluk, yok olma.

Pür-füsündür ki alur siḥr ile ḥalkuñ hūşın
Ḥırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menḳūşın

9. **fenā:**

Rübai 57

Mısra: 2

Yokluk, yok olma.

Bāzār-ı ḥōdīde tā-be-key pest olasın
Sa'y it ki fenā cāmī ile mest olasın

10. **fenā:**

Gazel 190

Mısra: 12

Yokluk, yok olma.

Ümmīd ider mi ḥırmen-i kām ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenā şūrezārına

11. **fenā:**

Gazel 132

Mısra: 3

Yokluk, yok olma.

Püte-i dilde fenā iksīrinūñ ḥāşıyyetin
Āteş-i ‘ışkıyle pür cūş olmayınca bilmedüm

12. **fenā: +sı, +n**

Tarih 17

Mısra: 5

Yokluk, yok olma.

Fenāsın añladı bu dār-ı zūlmet-ābāduñ
Kemāl-i raḡbet ile itdi ‘azm-i ‘ālem-i nūr

fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi:

1. **fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi:**

Gazel 42

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Alemin gül bahçesinin faniliḡi.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dıraḥtān bī-suḥan söyler

fenā-yı ḥarīm:

1. **fenā-yı ḥarīm: -üñ, -de**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Haremde bulunmayan.

Ḥāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dīde kim fenā-yı ḥarīmūñde ola nem

fener:

1. **fener: +dür**

Gazel 174

Mısra: 14

*Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde
ile donatılmış, içinde ışık kaynaḡı bulunan aydınlatma
aracı, fanus, kandil.*

Nesībā keşti-i Nūh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşşa‘ bir fenerdür ḳubbe-i ḥaḍrası bālāda

fen-i ‘ışk:

1. **fen-i ‘ışk: +da**

Gazel 199

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk ilmi.

fenn-i ğam:

1. fenn-i ğam: +uñ

Gazel 209

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dert ve kederin ilmi.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā'ili

fenn-i hakikat:

1. fenn-i hakikat: +uñ

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hakikat ilmi.

Ma'lūm olur geçince hüdūd-ı rūsūmdan
Mevzū' u ğāyeti hele fenn-i hakikatūñ

fenn-i melāhat:

1. fenn-i melāhat: +de

Rübai 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik ilmi.

Ey derdi hayāt-ı ebediye bā'is
Yok fenn-i melāhatde senūñle bāhis

ferāğ gel-:

1. ferāğ gel-: -di

Gazel 153

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, kurtulmak.

Ferāğ geldi bahār u çemen hayālinden
Geçilmedi haṭ-ı 'anber-şiken hayālinden

ferāğat eyle-:

1. ferāğat eyle-: -se

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Ferāğat eylese āh itmeden qarār idemez
Nesib-i zār-ı siyeh-rūzgārı gördüñ mi

ferāğat id-:

1. ferāğat id-: -er

Gazel 153

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, el çekmek.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ġarib ider mi ferāğat vaṭan hayālinden

ferāğat it-:

1. ferāğat it-: -di

Tarih 13

Mısra: 8

Kelime Tipi:

Vazgeçmek, el çekmek.

Rūhı pervāz itdi nāgeh gūlsitān-ı vahdete
İtdi hāristān-ı fāniden ferāğat çekdi el

ferāmūş:

1. ferāmūş:

Gazel 48

Mısra: 8

Unutma, hatırdan çıkarma.

Edeb āmūz-ı debistān-ı maḥabbet dā'im
Sa'y ile ḥarf-i temennāyı ferāmūş eyler

ferāmūş eyle-:

1. ferāmūş eyle-: -düm

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Unutmak.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥūnī

ferāmūş it-:

1. ferāmūş it-: -dür, -ür

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Unutmak.

Saňa zulm-i firāvānın Nesīb ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmūş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

2. **ferāmūş it**:-dür, -ür

Gazel 206

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Unutmak.

Ferāmūş itdürür ‘uşşāka iki ‘ālemüñ fikrin
İlāhī hüsünüñ bir zerresidür hüsni-i cānānī

ferāşet-i çemen:

1. **ferāşet-i çemen**:+e

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Bahçenin hizmet edeni.

Hālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o hıdmet ile dem-güzārdur

ferd:

1. **ferd**:+i, +n, +i

Tahmis 4

Mısra: 15

Kişi, insanlardan her biri.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

2. **ferd:**

Tarih 8

Mısra: 3

Eşsiz, tek.

Fazīletde vera‘da mūşıkīde ferd idi ḥaḳḳa
Uşūl-i devr-i kec-rev itdi āḥir anı zīr-efgen

ferdā:

1. **ferdā**:+lar

Kıt'a 3

Mısra: 3

Yarın.

Cümle hep ferdālar imrüz olmada
Diye tebdil olmada imrüzlar

2. **ferdā:**

Kaside 7

Mısra: 9

Yarın, sonra.

Kemine muḥlişi ferdā bulur necāt-ı ebed
‘Adil zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

3. **ferdā**:+y, +a

Gazel 59

Mısra: 3

Yarın, sonra.

Ol serv ü ḳad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

ferdā-yı ḥaşr:

1. **ferdā-yı ḥaşr:**

Gazel 108

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Haşrin sonrası.

Ferdā-yı ḥaşr ḡāşiye ber-düşıdur sürüş
Kesb-i rızā-yı Ḥalīḳ için ḥ‘ār olanlaruñ

ferd-i şevāb:

1. **ferd-i şevāb:**

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -
Kişinin sevabı.

Defter-i a‘mālūme yazılmadı ferd-i şevāb
Bir siyeh-nāme güneh-kārum ki fikrüm şerr ü şūr

ferīd ol:

1. **ferīd ol**:-sa, -m

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Tek olmak, eşsiz ve benzersiz olmak.

Zannum budur ki ben ḳulına ide maḡfıret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferīd

ferid-i rüzgār:

1. ferid-i rüzgār:

Kıt'a 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamânında eşi bulunmayan kimse.

‘İlm-ile olsa fûrû-mâye ferid-i rüzgār
Kimsenüñ maşşûdını lûtf ile incâh eylemez

feridü'd-dehr:

1. feridü'd-dehr:~sin

Tarih 30

Mısra: 5

Dünyada tek olan.

Sen feridü'd-dehrsin zât-ı şerifüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi ‘ilm-ile

fermân:

1. fermân:~ı

Kaside 9

Mısra: 7

Emir, buyruk.

Fermânı ile itdi zemîni yine rûşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

fermân id:-

1. fermân id:-er, -se

Gazel 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Emir ve buyruk vermek.

Eyler cihân cihân dili bir lahzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerüñ

2. fermân id:-er

Gazel 145

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Emir ve buyruk vermek.

‘Aceb helâke mi itlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

fermân-ber-i hâtem-i Süleymân:

1. fermân-ber-i hâtem-i Süleymân:~uz

Rûbai 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Emri yerine getiren Hz. Süleyman'ın yüzüğü.

Câniyle musahhar hevâ-yı lebiyüz
Fermân-ber-i hâtem-i Süleymân'uz biz

fermân-fermâ:

1. fermân-fermâ:

Tarih 18

Mısra: 2

Hükmü geçen.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

fermân-ı Cenâb-ı Hâzret:

1. fermân-ı Cenâb-ı Hâzret:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hazreti Allah'ın fermanı.

Bî-tekellüf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

fermân-ı hakk:

1. fermân-ı hakk:~a

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın emri, buyruğu.

Her kanda olsa ‘izz ile maḥdûm gayr olur
Fermân-ı Hakk'a rağbet ile inkiyâd iden

fermân-ı hümâyûn:

1. fermân-ı hümâyûn:~ı

Tarih 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Padişah fermanı.

Şehenşâh-ı cihân Sultân Aḥmed Ḥân gâzinüñ
Bu fermân-ı hümâyûnı hele ḥayrû'l-‘amel oldı

ferş ol:-

1. **ferş ol:-dı**

Rübai 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaymak, döşemek.

Ey bezm-i celâlünde felekler rakḳāş

Ferş oldu rehûnde perde-i çeşm-i havâş

fersâh:

1. **fersâh:**

Kaside 1

Mısra: 12

3 millik uzaklık ölçüsü (Yaklaşık 5 kilometre olup kullanıldığı yere ve zamâna göre uzunluğu değişmiştir).

‘Arz-ı hâl itmekdür ancak maṭlabum dergâhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezârân fersâh oldu baña dūr

ferş-i reh-güzer:

1. **ferş-i reh-güzer:+dür**

Gazel 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeryüzü geçidi.

Ser-i küyuñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a‘lâdur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ:

1. **ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ:**

Gazel 74

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Molla dergahının yolunun halısı.

Hıdmet-i hayr-du‘asında muḳîmüz şeb ü rûz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ iderüz

fersûde:

1. **fersûde:**

Gazel 72

Mısra: 3

Eskimiş, yıpranmış.

‘Âkıbet fersûde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kâm-gârın görmüşüz

2. **fersûde:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Eskimiş, yıpranmış.

Fersûde kıl evvelâ ḥabîbüñ
Ḥâk-i rehine o pâdişâhuñ

feryâd:

1. **feryâd:+a**

Tahmis 3

Mısra: 11

Haykırış, çılgılık, figan.

Hevâ germ âteşin feryâda âğâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sîne-çâk olmak

2. **feryâd:+ı, +n, +ı**

Gazel 49

Mısra: 9

Haykırış, çılgılık, figan.

Yine feryâdını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa ‘acabâ ol gül-i ra‘nâ mı gelür

feryâd u enîn:

1. **feryâd u enîn:**

Gazel 67

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bağırarak, ağlamak ve inlemek.

N'ola ehl-i riya ‘uşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

feryâd u fiğân u nâle:

1. **feryâd u fiğân u nâle:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Feryat, ağlayış ve inleyiş.

Küyuñda olursa itme ta‘yîb
Feryâd u fiğân u nâle efzûn

feryâd-res-i hayl-i ‘uşât:

1. **feryâd-res-i hayl-i ‘uşât:**

Rübai 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkarlar topluluğunun yardımına koşan.

Ey şefkati feryād-res-i hayl-i ‘uşāt
Nāzende-i Hābīb-i Hāq şefī‘-i ‘araşāt

ferzend-i edīb-i nükte-dān:

1. **ferzend-i edīb-i nükte-dān:**+u, +m
Mesnevi 2
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Nükte sahibi edebiyatçı oğul.

Ey nūr-ı dü-çeşm-i hūn-çekānum
Ferzend-i edīb-i nükte-dānum

fesāne:

1. **fesāne:**
Gazel 58
Mısra: 4
Efsane, destan, hikaye.
Sa‘ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne kūyi-i perr-i hümāyı neylerler

feth eyle-:

1. **feth eyle-:-sün**
Gazel 140
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Feth etmek, ele geçirmek.
Feth eylesün memālik-i şabr u kanā‘ati
H‘āhiş-geri-i übbehet-i Keykubād iden

fettān:

1. **fettān:**+dur
Gazel 197
Mısra: 6
Çekici, gönül alıcı.
Ele āyine alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftūn ider hırşidine māhı
2. **fettān:**+a
Gazel 73
Mısra: 4
Çekici, gönül alıcı.
Huftedür şanma ider men‘-i nigh ‘āşıkdan
H‘āb-ı nūşındır o fettāna ta‘allümgeh-i nāz

fetvā:

1. **fetvā:**
Tarih 27
Mısra: 5
Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.
Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu‘mān
Kim oldı ‘iffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

2. **fetvā:**
Tarih 27
Mısra: 16
Şeyhülislam ve müftülerin verdikleri din hükümleri.
Nesīb-āsā ahālī didi tebrīk ile tārīhin
Mübārek-bād ‘Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

fevāt-ı murādāt-ı fānī:

1. **fevāt-ı murādāt-ı fānī:**+y, +e
Kaside 8
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gelip geçici isteklerin ölümü.
Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-ā-dem
Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātēm

fevt:

1. **fevt:**+i, +n, +e
Tarih 15
Mısra: 5
Ölüm.
Fevtine tārīh için didüm Nesib
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı hayf
2. **fevt:**
Tarih 8
Mısra: 5
Ölüm.
Nesibā fevtine oldı iki tārīh bu mışra‘
Saña Hāfız serāy-ı hūr u ‘inde şadr ola mesken

fevt ol-:

1. **fevt ol-:-up**
Tarih 33
Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Ölmek.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad hayf
Qabri pākin dūr-i zahmetle pūr ide Mevlā

fevt-i firsat:

1. fevt-i firsat:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Fırsatları kaçırma.

Tahşile çalış beṭālet itme
İhmāl ile fevt-i firsat itme

fevvāre:

1. fevvāre: +dūr

Gazel 24

Mısra: 10

Fıskiye.

Āh-ı āteş-zād kim dāğ-ı dilüm şād-āb ider
Gülsitān-ı ‘ışka gūyā āteşin fevvāredür

2. fevvāre:

Gazel 44

Mısra: 6

Fıskiye.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre degüldür de nedür

feyyāza-i āb-ı hayāt:

1. feyyāza-i āb-ı hayāt:

Tarih 27

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyunun bereketi.

Qalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı hayāt oldı
İder hep mürdegān-ı ye’si ihyā ba’d-ezīn ḥaḫka

feyz:

1. feyz-i:

Gazel 166

Mısra: 4

Bereket, bolluk.

Gel sīneme aç gerden-i billūruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merāmuñ şehirinde

feyz ü fütüh:

1. feyz ü fütüh: +ı

Tahmis 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Feyiz, bolluk ve fetih.

Bulmaksa Nesībā ğarazuñ feyz ü fütühı
Öp pır-i muğan destini vir şadra şürühı

feyz-i güftār:

1. feyz-i güftār: +uñ, +la

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sözün bolluğu, bereketi.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı taze cān
Oldı şāhā la’l-i nābuñ menba’-ı Āb-ı hayāt

feyz-i Ḥaḫk:

1. feyz-i Ḥaḫk:

Tarih 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah’ın ihsanı.

Eyledi ilhām tāriḫin Nesīb’e feyz-i Ḥaḫk
Oldı İsmā’il Paşa ‘izz ile Mısr’a ‘aziz

feyz-i hevā-yı mihr-i ruḫ:

1. feyz-i hevā-yı mihr-i ruḫ: +uñ

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yanağının parlaklığının bereketi.

Feyz-i hevā-yı mihr-i ruḫuñ oldı kār-ger
İtdi Ḥalil’e āteşi nüzhetgeh-i İrem

feyz-i lutf-ı Mevlā:

1. feyz-i lutf-ı mevlā:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Allah'ın lütfunun bolluğu.

Şoḥbetleri cāna nūr-baḥşā
Ḥıdmetleri feyz-i luṭf-ı Mevlā

feyz-i mevleviyān-veş:

1. feyz-i mevleviyān-veş:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevleviler gibi bereketli.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyān-veş
Vüfūr-ı şevḳı eşer itdi ṭab'-ı çarḥ-ı esire

feyz-i neşāt u ḥande:

1. feyz-i neşāt u ḥande:+de

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Neşe ve gülmenin bereketi.

Gāhī nesīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neşāt u ḥandede çün verd-i aḥmerem

feyz-i şafā-yı dil:

1. feyz-i şafā-yı dil:

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül huzurunun bereketi.

Me'ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā'iddür
Ḥaḳāyık bī-'aded zāhir vücūd ammā ki vāḥiddür

feyz-i şeb-i firāk:

1. feyz-i şeb-i firāk:

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık gecesinin lutfu.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzār-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

feyz-yāb:

1. feyz-yāb:

Gazel 5

Mısra: 4

Feyiz bulan, bolluk ve bereket gören.

Bulurdı 'ömr-i ebed ḳaṭresin çeken rindān
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yāb şarāb

feyz-yāb-ı ebr-i ḳudret:

1. feyz-yāb-ı ebr-i ḳudret:

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın kudret bulutunun bereketini gören.

Feyz-yāb-ı ebr-i ḳudret zīb-i büstān-ı vedād
Nev-gül-i gülzār-ı vāḥdet bülbül-i bağ-ı ḥuzūr

fezā-yı āsumān:

1. fezā-yı āsumān:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Göğün sonsuz boşluğu.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burākı zīr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldı fezā-yı āsumān

fezā-yı cām:

1. fezā-yı cām:+da

Gazel 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kadehdeki boşluk.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'un otağıdır
Ḳıyās itme ki izhār ider ḥübāb şarāb

fezā-yı 'ışk:

1. fezā-yı 'ışk:+a

Gazel 198

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk meydanı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi ḳışşā şayd için ey dil
Fezā-yı 'ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

2. fezā-yı 'ışk:+da

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Bülbüllerin(aşıkların) feryadı.

Ser-i küyünde ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân zîver-i şahın-ı gülistândur

fihrîst-i faşl u bâb:

1. **fihrîst-i faşl u bâb:**+ı, +y, +uz

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bölümlerin ve konuların fihrîsti.

Egerçi zerreyüz mihr-i kadîmûn tâbıyuz cânâ
Kitâb-ı ‘âlemûn fihrîst-i faşl u bâbıyuz cânâ

fihrîst-i metn-i nüsha-i kinnîne:

1. **fihrîst-i metn-i nüsha-i kinnîne:**+dür

Gazel 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarap şişesinin üzerindeki metnin özeti.

İcmâl-i râz sîne-i mînâyı gösterür
Fihrîst-i metn-i nüsha-i kinnînedür kadeh

fiğdân:

1. **fiğdân:**+ı

Rûbai 53

Mısra: 3

Yokluk, eksiklik.

Fiğdânı ile fehmi olunur kadr-i zevât
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma’dûm

fikr:

1. **fikr:**+ü, +m, +de

Gazel 49

Mısra: 5

Düşünce, hayal.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyâr ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḡayâlûñ daḡi tenhâ mı gelür

2. **fikr:**+ü, +müz

Gazel 173

Mısra: 13

Düşünce, hayal.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

3. **fikr:**+i, +n

Gazel 206

Mısra: 7

Fikir, düşünce.

Ferâmûş itdürür ‘uşşâka iki ‘âlemûn fikrin
İlâhî ḡüsnuñññ bir zerresidür ḡüsni cânânî

4. **fikr:**+i

Tarih 28

Mısra: 8

Fikir, düşünce.

Cenâb-ı ḡazret-i ‘Uşşâkî-zâde ekmel-i devrân
Ki fikri seyyide taḡkîkda ni‘me'l-bedel oldı

5. **fikr:**+ü, +m

Kaside 1

Mısra: 12

Düşünce, fikir.

Defter-i a‘mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme ḡüneḡ-kârûm ki fikrüm şerr ü şür

6. **fikr:**+i

Mesnevi 2

Mısra: 5

Düşünce, akıl, tavsiye.

Bu fikri derûnda eyle taşdıḡ
Mümkin mi edâ-yı şükr-i tevfiḡ

7. **fikr:**+üñ

Kaside 9

Mısra: 2

Fikir, düşünce.

Endîşe-i bî-hüdeye şarf eyleme evkât
Fikrûñ ola ḡalvetde vü celvetde hemân Hû

fikr it-:

1. **fikr it-:**-me, -ye, -sin

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Düşünmek.

Fıkr itmeyesin görmeyesin şüret-i hâlün
Nezzâregehün olmaya âyine-i zânû

fıkr-i kec:

1. fıkr-i kec:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Eğri, çarpık düşünce, hayal.

Fıkr-i kec ile toptoludur levh-i hâtırâ
Mânend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i hâm-be-hâm

fıkr-i kec-i nâ-şavâb:

1. fıkr-i kec-i nâ-şavâb: +dan

Gazel 146

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanlış, faydasız düşünce.

Geç zâhidâ bu fıkr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez gönül o dilber-i âli-cenâbdan

fıkr-i me'âl-i hâl id-:

1. fıkr-i me'âl-i hâl id-: -er, -em

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halini, durumu anlatma düşüncesi.

Geh 'adl-i Hakk u rüz-ı cezâ yâduma gelür
Fıkr-i me'âl-i hâl iderem kanlar ağılaram

fıkr-i na't-i nebî:

1. fıkr-i na't-i nebî:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Peygamberimize naat yazma düşüncesi.

Tâ ola fıkr-i na't-i nebî ahsenü'l-'amel
Tâ kim enâmil ile ola âşinâ kâlem

fıkr-i nesib-i pür-kuşûr:

1. fıkr-i nesib-i pür-kuşûr:

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nesib'in kusur dolu düşüncesi.

Yâ Resüllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tün kâdadur fıkr-i Nesib-i pür-kuşûr

fıkr-i ruḥ:

1. fıkr-i ruḥ: +ı, +y, +la

Gazel 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hatırlanması.

Fıkr-i ruḥıyla neşv ü nemâ buldı bu gönül
Âteş zarar-resân olmazmış semendere

fıkr-i rûy:

1. fıkr-i rûy: +uñ, +la

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hayali, düşüncesi.

Fıkr-i rûyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i ḥandân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

2. fıkr-i rûy: +uñ, +la

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hayali, düşüncesi.

Fıkr-i rûyuñla dili ğarḳa-i nûr eylemişüz
Çeşm-i ḥüninimüzi maṭla'-ı hür eylemişüz

fıkr-i târiḥ:

1. fıkr-i târiḥ: -in, -

Tarih 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tarih düşürmeyi tasarlamak.

Terk-i âlemle kılup zümre-i aḥbâbı yetim
Fıkr-i târiḥin idüp yek sere iḥvân-ı şafâ

fıkr-i vasl:

1. **fıkr-i vaşl:**

Gazel 39

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) Kavuşma düşüncesi.

Fıkr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ

Âdeme her ne iderse tãma'ı hãm eyler

fıkr-i vuşlat:

1. **fıkr-i vuşlat:**

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma düşüncesi.

Gözümden eşk-i hasret düşmede naş-ı cihân-âsâ

Göñülünden fıkr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cân-âsâ

fıkr-i zülf-i dilber:

1. **fıkr-i zülf-i dilber:** *den

Gazel 153

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saçının hayali, düşüncesi.

Nesib-i dil geçemez fıkr-i zülf-i dilberden

Garib ider mi ferâgat vağan hayâlinden

fı'î-cümle:

1. **fı'î-cümle:**

Gazel 37

Mısra: 5

Sonuçta, neticede.

Aña fı'î-cümle müşâbih diyu rây-ı ruḥşat

Naẓar-ı ḥalk-ı cihân hep meh-i şevvâldadır

fı'î-cümle:

1. **fı'î-cümle:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Sonuçta, neticede.

Fı'î-cümle riyâzet ister ammâ

Tâ fehmi olına me'âl-i ma'nâ

fı'î-ḥaḳîka:

1. **fı'î-ḥaḳîka:**

Gazel 206

Mısra: 1

Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.

Mü'essir fı'î-ḥaḳîka Ḥaḳ'dur iz'ân eyleyen anı

Ne cânibdendür anlar cezbe-i ruḥsâr-ı ḥübânı

2. **fı'î-ḥaḳîka:**

Kaside 8

Mısra: 5

Hakikatte, esasında, hakikaten, doğrusu.

Behâyimle hem-rütbedür fı'î-ḥaḳîka

Eger zâtını bilmese ibn-i Âdem

fırâk:

1. **fırâk:** *a

Gazel 33

Mısra: 1

Ayrılık.

Ne fırâka tâb ü tãḳat ne vişâle dest-res var

Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ḥuşûl-i mültesem var

2. **fırâk:** *a

Gazel 33

Mısra: 1

Ayrılık.

Ne fırâka tâb ü tãḳat ne vişâle dest-res var

Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ḥuşûl-i mültesem var

3. **fırâk:**

Gazel 60

Mısra: 9

Ayrılık.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelâya bu fırâk

Mekr-i düşmenden midür senden midür benden

midür

4. **fırâk:** *a

Gazel 82

Mısra: 1

Ayrılık.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne fırâka ḡaminüz

Sürûr-ı 'âlem ü zaḥm-ı ḡam-ı cihândan emînüz

5. **fırāk:~a**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Ayrılık.

Nāl oldu vücūd-ı zāf-perver

Çalmadı fırāka tāb u tākāt

firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen:

1. **firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen:**

Gazel 118

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Köhne göğün kulesine çıkmak.

Nesībā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ

Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

firdevsi-i ṭab':

1. **firdevsi-i ṭab':~uñ**

Gazel 92

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Firdevsî mizaçlı (Güçlü, iyi bir şair olması bağlamında).

Nesībā şad hezārān āferin Firdevsi-i ṭab'uñ

şāhuñ nāme-i evşāf-ı ḥüsnin pek güzel yazmış

firib-i nāziş-i nā-der:

1. **firib-i nāziş-i nā-der:**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aldatıcı eşsiz cilde.

Firib-i nāziş-i nā-der maḥall-i sāki-i devlet

Ḥırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

firib-i va'd-i dürüg:

1. **firib-i va'd-i dürüg:**

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yerine getirilmeyeceği bilindiği halde verilen aldatıcı söz.

Firib-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz

Serābı āb kıyās eyledük o şahrāda

firifte:

1. **firifte:**

Gazel 190

Mısra: 10

Aldanmak, kanmak.

Degmez ğam-ı ḥazānına zinhār 'ālemüñ

Olma firifte güline nev-bahārına

fırka-i ehl-i hāl:

1. **fırka-i ehl-i hāl:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Derviş yaratılışlı topluluk.

Fuḳarā içre nice ricāl gördük

Çok fırka-i ehl-i hāl gördük

fi-sebīllāh:

1. **fi-sebīllāh:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Allah yolunda; karşılık beklemezsiniz.

Virdi varın fi-sebīllāh o merd-i nāzenin

Zühd ile Fārūḫ-ı a'zamdur imāmü'l-müttakīn

fitil:

1. **fitil:~in**

Gazel 204

Mısra: 8

Fitil.

Şaḳın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte

Fitilin kesdilerse n'ola şem'-i cān güzellendi

fitne:

1. **fitne:~de**

Gazel 117

Mısra: 3

Bela, musibet.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider

Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

fitne-i kıyāmet:

1. **fitne-i kıyâmet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıyamet fitnesi.

Mehcûr olalı o serv-kâdden
Gördüm niçe fitne-i kıyâmet

fitne-i memlûk:

1. **fitne-i memlûk:**

Gazel 176

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Fitne sahibi.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firîbümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

fuḥûl-i hûş-mendi:

1. **fuḥûl-i hûş-mendi:**

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akl sahiplerinin.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı 'aql küll
Mülzem itdün çok fuḥûl-i hûş-mendi 'ilm-ile

fukarâ:

1. **fukarâ:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Fakirler, yoksullar.

Fukarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırka-i ehl-i hâl gördük

2. **fukarâ: +y, +a**

Kıt'a 22

Mısra: 4

Fakirler, yoksullar.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Fahır itmededür gör eyle daḫi fukarâya

3. **fukarâ: +dan**

Gazel 151

Mısra: 1

Fakirler, yoksullar.

Döndürme görüp 'unf ile rûyuñ fukarâdan
Zinhâr şakın nâvek-i dil-düz-ı du'âdan

fûlâd ol-:

1. **fûlâd ol-: -sa**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çelik olsa. Dayanıklı olsa.

Tâb-âver-i tîğ-ı ğamzeñ olmaz
Levh-i dil-i 'âşık olsa fûlâd

fûlk-i cân:

1. **fûlk-i cân: +uñ**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can gemisi.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i 'ışka şikeste fûlk-i cânuñ şal hirâs itme

fûlk-i cânuñ:

1. **fûlk-i cânuñ:**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can gemisi.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i 'ışka şikeste fûlk-i cânuñ şal hirâs itme

fûlk-i dil:

1. **fûlk-i dil:**

Gazel 170

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gönül gemisi.

Ḳalmaz Nesîb lücce-i miḥnetde fûlk-i dil
Bir gün olur resîde kenâr-ı selâmete

fûlk-i ümîde:

1. **fûlk-i ümîd: +e**

Gazel 50

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ümit gemisi.

Olur elbette bir gün aşınā-yı sâhil-i maḳṣad
Ki tā dest-i du‘ā fülk-i ümide bād-bānlardur

fünûn u cünûn:

1. **fünûn u cünûn**:+dan

Gazel 209

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlimler ve delilik.

Çok nükte fehmi olındı fñnñ u cñnñdan
Ammā ki ḥall olmadı ‘ışkuñ mesā’ili

fünûn-ı nāz:

1. **fünûn-ı nāz**:+ı

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Naz, işve ilmi.

Kimden gördüñ fñnñ-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

fünûn-ı sihr:

1. **fünûn-ı sihr**:+ı

Gazel 150

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sihir ilimleri.

İdeli fñnñ-ı sihri nighüñle ğamze tekmiñ
Saña ‘āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

fürkât:

1. **fürkât**:+de

Gazel 170

Mısra: 13

Ayrılık.

Fürkâtde daḥi dñr degñldñr o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āġñş-ı ḥasrete

2. **fürkât**:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Ayrılık.

Mümkin mi bu ğamlara taḥammñl
Hem fürkât ü hem belā-yı ğurbet

3. **fürkât**:+de

Rübai 40

Mısra: 4

Ayrılık.

‘id ü ‘arefe ‘āşıkā vuşlat demidñr
Fürkâtde meh-i ‘id ü muḥarrem birdñr

4. **fürkât**:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ayrılık.

Ey çarḥ nedñr yine bu fürkât
Bu süziş-i cân-güdāz-ı ḥasret

fürkât-i la’l-i leb:

1. **fürkât-i la’l-i leb**:

Gazel 79

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kırmızı dudağının ayrılığı.

Fürkât-i la’l-i leb ü sine-i cânāna da dil
Māyil-i ğonca-i gül nāzır-ı nesrñn olmaz

fürûğ-ı cām-ı mey:

1. **fürûğ-ı cām-ı mey**:+den

Gazel 204

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin parlaklığı.

Fürûğ-ı cām-ı meyden ‘arız-ı cânān güzellendi
Ziyā-yı mihrden şan gülşen-i ḥandān güzellendi

fürûğ-ı lem‘a-i feyz:

1. **fürûğ-ı lem‘a-i feyz**:+ı

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bereketin parlak ışığı.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki kildür yed-i beyzā
Fūrūğ-ı lem'a-i feyzi irer alil ü kesire

fūrūğ-ı mihir:

1. fūrūğ-ı mihir:

Gazel 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığı.

Nigāh itdükçe nūr-ı al'atūñden sine rüşendür
Fūrūğ-ı mihir ile āyine gūyā pertev-efgendür

fūrū-māye:

1. fūrū-māye:

Kıt'a 9

Mısra: 1

Mayası bozuk, kötü soylu.

ilm-ile olsa fūrū-māye ferid-i rüzgār
Kimsenüñ maşūdını luf ile incāh eylemez

fūrūzān:

1. fūrūzān:

Gazel 50

Mısra: 2

Aydınlık.

Fūrūzān māh u hırşid iki zerrin şem'-dānlardur
Felekde şanma bezm-i ıa cām-ı zer nişānlardur

fūrūzān eyle-:

1. fūrūzān eyle-:-di

Tahmis 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Deyim**

Aydınlatmak, parlatmak.

Fūrūzān eyledi kibrītini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

fūrūz-ı tecellā-yı 'aşk:

1. fūrūz-ı tecellā-yı 'aşk:

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın tecellisinin parlaklığı.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'ün
Dāğ-ı ciger fūrūz-ı tecellā-yı ıdur

fūrūz-ı tecellā-yı 'aşk:

1. fūrūz-ı tecellā-yı 'aşk:+dur

Gazel 120

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın tecellisinin parlaklığı.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevleviler'ün
Dāğ-ı ciger fūrūz-ı tecellā-yı ıdur

fūsūn:

1. fūsūn:

Kaside 5

Mısra: 7

Büyü, sihir, tılsım.

Nāliş-ger itdi bülbul-i zārı fūsūn ile
Gūyā benefşe gülşene a-ı ızardur

2. fūsūn:

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Büyü, sihir, tılsım.

Şad-güne fūsūn idersin icād
Her bir nighüñde ehl-i ıa

fūsūn u fitne:

1. fūsūn u fitne:+de

Gazel 186

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Büyü ve bela.

Güle bülbul nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Fūsūn u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

füşürde:

1. füşürde:

Gazel 162

Mısra: 16

Israr eden, direnen.

Nesib bāğ-ı felekde mi sürür u şafā
Dağı füşürde degül hūşe-i Süreyyā'da

fütâde-i şeb-i gam:

1. fütâde-i şeb-i gam:

Gazel 76

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam gecesinin aşığı.

Esîr-i zülfi olan rüyını hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubhgeç nedür bilmez

fütür:

1. fütür:

Gazel 165

Mısra: 11

Keder, ümitsizlik.

Gelmez Nesîb ehl-i dilüñ şevkına fütür
Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

2. fütür:

Kaside 1

Mısra: 16

Keder, ümitsizlik.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker aşlâ itmedi
Kavl-i Hakk'ı söylemekden tab'ına geldi fütür

füyüzât-ı Hudâ:

1. füyüzât-ı Hudâ:

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın feyizleri. Allah'ın manevi tecellileri.

Ehl-i derdüñ sühanı itmede te'sîr-i diger
Kî füyüzât-ı Hudâ münkesirü'l- bâldadur

füzün:

1. füzün:

Gazel 32

Mısra: 7

Artmak, çoğalmak.

Bâm-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp hırşın füzün
Mümsikân hacc eyledükden sonra bî-inşâf olur

2. füzün:

Kaside 2

Mısra: 3

Artmak, çoğalmak.

Men zâra neydür eyleyen ümmîdümü füzün
Hâşâ o zümreden baña hırmân vire elem

3. füzün:

Tarih 4

Mısra: 11

Artmak, çoğalmak.

İde ikbâlin füzün Mevlâ mübârek manşıbın
Ola galâtân hâk-i pâyında ser-i ehl-i sitiz

füzün eyle-:

1. füzün eyle-:

Tarih 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Arttırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

füzün ol-:

1. füzün ol-:-dı

Gazel 204

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Artmak, çoğalmak.

Nesîbâ söyledükçe tab'uñuñ ḥüsni füzün oldı
Ne hâletdür bu kim çıkdıkça gevher kân güzellendi

2. füzün ol-:-sun

Tarih 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Artmak, çoğalmak.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'ün 'ömrü füzün olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyâ

füzün-ender-füzün it-:

1. füzün-ender-füzün it-:

Gazel 137

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**
Oldukça uzun.

Devlet ü 'ömrin füzûn-ender-füzûn itsün Hudâ
Tâ diye hükm-i kazâ her kâra imdâd eyledüm

füzûn-ter ol-:

1. füzûn-ter ol-:-a

Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çok fazla, pek çok olmak.

'İlm ü 'amelüñ ola füzûn-ter
Mevlâ seni eyleye mu'ammer

2.3.8. G / Ğ

ğaddâr:

1. ğaddâr:~dan

Gazel 187

Mısra: 8

Zalim, merhametsiz.

Höşâ o nağme-i dil-süz-ı ğam ki mazmûnı
Felek didükleri ğaddârdan şikâyet ola

ğaddâr ol-:

1. ğaddâr ol-:-an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zalim, acımasız olmak.

Meşhûrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti ğaddâr olanlaruñ

ğaddâr u nâ-bekâr:

1. ğaddâr u nâ-bekâr:

Gazel 179

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Acımasız ve faydasız.

Ruḥ-ı 'arûş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ğaddâr u nâ-bekâr bize

ğadır:

1. ğadır:~e

Kaside 10

Mısra: 14

Durgun su, göl.

Kıyâs olunmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki baḥr hiç muḳîsün 'aleyh olur mı ğadîre

ğadr-i şarîḥ-i ihvân:

1. ğadr-i şarîḥ-i ihvân:

Gazel 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kardeşlerin açık zulmü.

Yûsuf'a şefkat olur ğadr-i şarîḥ-i ihvân
Şimdiki şîve-i bed 'ahdi-i yârâne göre

ğaffâr-ı bî-mu'arız:

1. ğaffâr-ı bî-mu'arız:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kendisine karşı gelenleri affeden Allah.

Raḥmân-ı bî-vezîr ü ḥaṭâ-püş-ı bî-naẓîr
Ğaffâr-ı bî-mu'arız u Settâr-ı bî-nedîd

ğâfil:

1. ğâfil:

Gazel 200

Mısra: 9

Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, habersiz, ilgisiz.

Ğâfil ki Nesîb anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar ḥâlâ hengâme-i ferdâyı

2. ğâfil:

Gazel 68

Mısra: 9

Çevresinden ve gerçeklerden habersiz olan, gaflet içinde bulunan, habersiz, ilgisiz.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma ğâfil
Düzd-i ğaddârdan elbette ḥimâyet gelmez

ğaflet:

1. **ġaflet:**+le

Mesnevi 2

Mısra: 14

Farkında olmama hali, bilinçsizlik.

Taklil-i ta'ām şart-ı rehdür

Ėafletle geçen zamān tehdür

2. **ġaflet:**+le

Mesnevi 2

Mısra: 1

Farkında olmama hali, bilinçsizlik.

Ėafletle geçürme rüzgāruñ

Ma'kūl ola tā ki kār u bāruñ

3. **ġaflet:**+den

Gazel 89

Mısra: 6

Farkında olmama hali, bilinçsizlik.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muḥāl

Tā ki vardur cāme-i ḥālünde ġafletden denes

4. **ġaflet:**+de

Kaside 1

Mısra: 6

Gafillik, aymazlık.

Ben o ġavvāş-ı biḥār-ı cürm ü 'işyānum ki hep

Ser-be-ser eyyām-ı 'ömrüm itdi ġafletde mürür

Ėafür:

1. **Ėafür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Günahları affeden, mağfiret eden, acıyan (Allah).

Hüsn-i ḥālın ehl-i takvānuñ riyāya ḥamlı ider

Ehl-i fışk añlasa dir Allāh Settār u Ėafür

ġāh:

1. **ġāh:**

Gazel 46

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

'Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesiba ḥavfi қо

Bir gedāyı ġāh olur bezminde sultān söyledür

2. **ġāh:**

Gazel 56

Mısra: 3

Ara sıra, bazen.

Düşer ḥayāl-i ruḥı ġāh çeşm-i pür-ḥūna

O berg-i gül gibi kim sāġar-ı şarāba girer

3. **ġāh:**

Gazel 131

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

Deheninden geh olur zehr ağıdur çün şu'bān

Ėāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīḥā-yı kalem

4. **ġāh:**

Gazel 57

Mısra: 1

Ara sıra, bazen.

'Arz ider cānāne geh ruḥ ġāh kākül gösterür

Gülşen-i ḥüsniinde geh gül ġāh sünbül gösterür

5. **ġāh:**

Gazel 57

Mısra: 2

Ara sıra, bazen.

'Arz ider cānāne geh ruḥ ġāh kākül gösterür

Gülşen-i ḥüsniinde geh gül ġāh sünbül gösterür

6. **ġāh:**

Gazel 81

Mısra: 4

Ara sıra, bazen.

Geh semend-i nāzinuñ pāmāliyüz çün ḥāk-i reh

Ėāh memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i siḥr-āşarıyuz

7. **ġāh:**

Gazel 128

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesīb

Ėāh mest ü ġāh şāḥi bir keşākeşdür göñül

8. **gāh:**

Gazel 128

Mısra: 10

Ara sıra, bazen.

İntizām ümmidin itmez pey-revân-ı dil Nesib

Gāh mest ü gāh şāhī bir keşâkeşdür gönül

9. **gāh:**

Gazel 153

Mısra: 4

Ara sıra, bazen.

Düketdi yok yere nakd-i sirişki dide-i ter

Hemîşe gāh miyân geh dehen hayālinden

10. **gāh:**

Gazel 185

Mısra: 1

Ara sıra, bazen.

Geh tîr-i âh u gāh kemend-i figân ile

Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

11. **gāh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Ara sıra, bazen.

Hurşîd-şîfat geh âşîkâre

Geh gāh perî gibi nihânsın

gāh gāh:

1. **gāh gāh:**

Gazel 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ara ara.

Düşer ‘aks-i ruhsârı cām-ı meye

O mâhum olur gāh gāh âfitâb

gāh geh:

1. **gāh geh:**

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ara ara.

Zümre-i ‘uşşâk düşnâmuñdan eyler iltizâz

Gāh geh ‘işyândan zevk-ı ‘itâbuñdur ğarâz

gāh:

1. **gāh:**-ce

Gazel 148

Mısra: 5

Bazen, bazı defa.

Ben bülbül-i mehcûrını gāhice añar mı

Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

2. **gāhice:**-ce

Gazel 89

Mısra: 8

Bazen, bazı defa.

‘İlm-i kesbi şıdk-ile aşhâbın eyler hâl-cû

Rehber-i güm-râh olur gāhice âvâz-ı ceres

3. **gāh:**

Gazel 24

Mısra: 2

Bazen, bazı defa.

Geşt ider küyüñ gönül ey mâhir ü âvâredür

Kaşdı gāhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

4. **gāh:**

Gazel 197

Mısra: 10

Bazen, bazı defa.

Çıkar biñ şâneka’llah her tarafdan evc-i eflâke

Süvâr-ı esb-i nâz u ‘işve olsa ol perî gāhî

5. **gāh:**

Gazel 127

Mısra: 7

Bazen, bazı defa.

Gāhî yüzine güldi gehî çîn çîn olup

Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

6. **gāh:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Bazen, bazı defa.

Gāhī hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

7. **gāhī:**

Gazel 100

Mısra: 12

Bazen, bazı defa.

N'ola gūşitse hālüm ol şeh-i hüsn
İder gāhī şehān efsāneden hazz

8. **gāhī:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Bazen, bazı defa.

Gāhī hayāl-i vaşl ile mesrūr u hōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

9. **gāhī:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Bazen, bazı defa.

Gāhī nesīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neşāt u hādede çün verd-i aḥmerem

gāhī gāh:

1. **gāhī gāh:**

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ara sıra.

Hemān noḡşānuña ol mu'terif ısrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

gālib:

1. **gālib:**

Tahmis 3

Mısra: 14

Üstün, baskın.

Olur ehl-i ḡinānuñ ṭab'ına meyl-i cihān gālib

2. **gālib:**

Tarih 9

Mısra: 4

Üstün, baskın.

Çerāḡān zīnetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemīn işrākda gālib görindi heft-eyvāna

3. **gālib:**

Gazel 209

Mısra: 10

Üstün, baskın.

Hakḡā Nesīb hüsn ile mümtāz iken o şūḥ
Gālib görindi hūsninde hūsn-i ḡaşā'ili

gālibā:

1. **gālibā:**

Gazel 86

Mısra: 14

Herhalde, sanırım

‘Adüv muḡīm-i ser-i kūy-ı yārdur şad āh
Nesīb o rû-siyehüñ gālibā yerin ṭutmaz

gāltān:

1. **gāltān:+dur**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Yuvarlak, yuvarlanan.

Sensin ol çābüḡ süvār-ı ‘arşa-gāh-ı lā-mekān
Kūy-ı nüh-gerdün süm-i esbüñde gāltāndur senüñ

2. **gāltān:+dur**

Gazel 121

Mısra: 6

Yuvarlak, yuvarlanan.

Sensin ol çābüḡ-süvār-ı ‘arşa-gāh-ı lā-mekān
Gūy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbüñde gāltāndur senüñ

gāltān ol:

1. **gāltān ol:+a**

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yuvarlanmak.

İde iḡbālīn füzūn Mevlā mübārek manşıbn
Ola gāltān ḡāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

ğam:

1. **ğam:**+ı, +n, +dan

Gazel 12

Mısra: 12

Kaygı, tasa, keder.

Bileydi eger luṭf-ı ḥaṭṭ-ı ruḥuñ
Ğamından olurdı siyāh āfitāb

2. **ğam:**+ı

Gazel 159

Mısra: 9

Kaygı, tasa, keder.

Müft bir kār görilmez ğamı def itmez eger
Bāde ‘ayyāşlaruñ almasa naḳd-i hūşın

3. **ğam:**+lar, +a

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kaygı, tasa, keder.

Mümkin mi bu ğamlara taḥammül
Hem fūrḳat ü hem belā-yı ğurbet

4. **ğam:**+uñ

Gazel 99

Mısra: 5

Kaygı, tasa, keder.

Zühd ü vera‘ gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşāṭ

5. **ğam:**

Gazel 180

Mısra: 2

Kaygı, tasa, keder.

Yine cānāne çıksa cılve-gāh-ı nāza ‘id olsa
Raḳīb-i nā-muvāfiḳ ğam gibi ammā ba‘id olsa

6. **ğam:**+a

Müfret 6

Mısra: 2

Kaygı, tasa, keder.

Her tır-i cevre dilberān eyler seni lā-büd siper
Meşḳuñ ğama meşḥürdur ey ḥasta-i bī-pā vü ser

7. **ğam:**

Gazel 9

Mısra: 17

Acı, keder.

Ey ğam dil-i Nesīb'e olup yār-i mihribān
Ḥayli zamāndur

8. **ğam:**

Gazel 22

Mısra: 9

Acı, keder.

Çekme ğam ey Nesīb-i nā-sere-kār
Gūş-ı cāna irişdi çünki nüvīd

9. **ğam:**

Gazel 45

Mısra: 7

Acı, keder.

Ne ğam olursam eger pāymāl-i ‘ālemyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşīd-i intişārum var

10. **ğam:**

Gazel 169

Mısra: 5

Acı, keder.

Bir zevḳ var mı dehrde encāmı ğam degül
Bir gül mi var bu bāġda kim ḥārı olmaya

11. **ğam:**

Rübai 41

Mısra: 1

Acı, keder.

Şüfi ki baḥıl ola ğam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

12. **ğam:**+dan

Gazel 41

Mısra: 2

Acı, keder.

Nühüfte-gāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşāṭ ile ğamdan rehā gelür görünür

13. **ğam:**+u, +ñ, +la

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kaygı, tasa, keder.

Çan ağlamadan ğamuñla dide

Oldı mănend-i taş-t-ı fessād

14. **ğam:**+a

Gazel 213

Mısra: 8

Acı, keder.

Şurāhiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmade

Yine ser-germ olup sākī ğama gürz-i girān çekdi

15. **ğam:**

Kaside 2

Mısra: 8

Keder, üzüntü.

‘Arz-ı hüner degül ğarażum ‘arz-ı hāldür

TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

16. **ğam:**

Rübai 61

Mısra: 3

Keder, üzüntü.

Çün âteş ü ābdur dil kâni‘ ü ğam

Bilmez ğam-ı dünyāyı kanā‘at-pişe

17. **ğam:**

Kaside 2

Mısra: 6

Keder, üzüntü.

Yok dergehünden özge baña melce’ ü melāz

Ahvāl-i pür-melālūmi ‘arz eylesem ne ğam

18. **ğam:**+uñ, +la

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Keder, üzüntü.

Bigāne olur ğam-ı cihāna

Her kim ki ğamuñla āşinādur

19. **ğam:**+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Keder, üzüntü.

Dil zaḥm-ı hūr ğamuñ olaldan

Bigāne-i kûçe-i şifādur

ğam çek-:

1. **ğam çek-:**-mez, -em

Kıt'a 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Tasalanmak, kaygılanmak, üzülmek.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb

Ğam çekmezem ‘asākır-i zāğ eylese hücūm

ğam u hicr:

1. **ğam u hicr:**+üñ

Gazel 209

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dert ve ayrılık.

Taḥkika çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi

Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā’ili

ğam u şādī:

1. **ğam u şādī:**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve sevinç.

Ğam u şādī elemin çekme ki zirā dehrūñ

Ğam-ı ferdāsı unutturdı şafā-yı düşün

ğam u vehm:

1. **ğam u vehm:**+üñ

Tahmis 4

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kaygı ve vesvese.

Ğam u vehmūñ olur her ferdini bir maḥmile şārif

Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

ğam-güsār:

1. **ğam-güsâr:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Dert ortağı, eş, sevgili.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellüf ğam-güsâr olsa
Usanmışdır göñül bu bezmün erbâb-ı rûsûmından

2. **ğam-güsâr:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Dert ortağı, eş, sevgili.

Höş-ğular ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü ğam-güsâr ol

ğam-ı cihân:

1. **ğam-ı cihân:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Bigâne olur ğam-ı cihâna
Her kim ki ğamuñla âşinâdur

ğam-ı dünyâ:

1. **ğam-ı dünyâ:+y, +ı**

Rûbai 61

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyâyı kanâ'at-pîşe

2. **ğam-ı dünyâ:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın kederi, tasası.

Ne müşkildür ğam-ı dünyâ ile pür-inhimâk olmak

ğam-ı ferdâ:

1. **ğam-ı ferdâ:+sı**

Gazel 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gelecek kaygısı.

Ğam u şādî elemin çekme ki zîrâ dehrün
Ğam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşün

ğam-ı Ferhâd u Mecnûn:

1. **ğam-ı Ferhâd u Mecnûn:**

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ferhat ve Mecnunun dertlerini.

Ğam-ı Ferhâd u Mecnûn kışsa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma'nî-i 'İşk u 'âşıka câhil

ğam-ı firâk:

1. **ğam-ı firâk:+uñ**

Gazel 203

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık üzüntüsü.

Ğam-ı firâkuñ ile gûş iden figânumızı
Ten-i nizârda zenbûr şandı cânümüzü

ğam-ı hâzân:

1. **ğam-ı hâzân:+ı, +n, +a**

Gazel 190

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sonbaharın hüznü.

Degmez ğam-ı hâzânına zinhâr 'âlemün
Olma firifte güline nev-bahârına

ğam-ı hecr:

1. **ğam-ı hecr:+üñ**

Gazel 199

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılığın üzüntüsü.

Didâruñ dil vâkı'asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrün ile h'ab mı kaldı

ğam-ı hecr-i ciger-tâb:

1. **ğam-ı hecr-i ciger-tâb:**

Gazel 71

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayrılık kederinin acısı olan.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tâb unudılmaz
Dür olmağ ile şöhet-i aḥbâb unudılmaz

ğam-ı ḥumār:

1. **ğam-ı ḥumār:** +ı, +n, +a

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İçkiden sonra gelen baş ağrısının kederi.

Sürür-ı dehr-i denî ḥüzn-i bî-şümārına degmez
Dü-rûze ‘işret-i ‘âlem ğam-ı ḥumārına degmez

ğam-ı ‘ışk:

1. **ğam-ı ‘ışk:** +uñ

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk derdi, aşkın sıkıntısı.

Yine bu Nesîb-i zâra peder-âne pend idersin
Ğam-ı ‘ışkuñ ile târâca virüp şekîb ü şabrın

ğam-ı maḥabbet:

1. **ğam-ı maḥabbet:**

Gazel 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Muhabbet gamı (sevgiden doğan üzüntü, keder.).

Ğam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz târa
Döyer mi tâb-ı tecellî-i ṭal‘at-i yâre

2. **ğam-ı maḥabbet:**

Gazel 191

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Muhabbet gamı (sevgiden doğan üzüntü, keder.).

Ğam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz târe
Duyar mi tâb-ı tecellî-i ṭal‘at-i yâre

ğam-ı reşk-i beden:

1. **ğam-ı reşk-i beden:** +ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vücuttaki kıskançlık üzüntüsü.

Şad-pâre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Ḥaclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

ğam-ı şitâ:

1. **ğam-ı şitâ:**

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kışın gamı.

Şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn olan ‘uşşâk
Ğam-ı şitâ ṭarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

ğam-ı tâkat-güdâz:

1. **ğam-ı tâkat-güdâz:**

Kıt'a 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dayanılmaz keder.

Hâl-i ‘âlem böyledür iki sürür itse kırân
Bir ğam-ı tâkat-güdâz olur miyânına muşîb

ğam-ı yâr:

1. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gamı, kederi.

Belâlu ḥasta gönüller devâsıdur ğam-ı yâr
Ḳadîmî cân u dilüñ âşinâsıdur ğam-ı yâr

2. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gamı, kederi.

Şükûfte eylemede nev-be-nev gül-i dağı
Riyâz-ı ḥasretüñ âb u havâsıdur ğam-ı yâr

3. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Belâlu hasta gönüller devâsıdır ğam-ı yâr
Çadîmî cân u dilüñ âşinâsıdır ğam-ı yâr

4. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Cerâhat-i ğam-ı dünyâya ber'-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sine-güdâzuñ şifâsıdır ğam-ı yâr

5. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Anuñ muḳâbelesi cân alurlar 'âşıkdan
Çatıl-i 'ışık olanuñ ḥün-bahâsıdır ğam-ı yâr

6. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Nesîb-i 'âşıkâ ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ haberüñ mübtedâsıdır ğam-ı yâr

7. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzüñ mübtelâsıdır ğam-ı yâr

8. **ğam-ı yâr:**

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Sevgilinin gamı, kederi.

Anuñ muḳâbelesi cân alurlar 'âşıkdan
Çatıl-i 'ışık olanuñ ḥün-bahâsıdır ğam-ı yâr

ğamîn:

1. **ğamîn: +üz**

Gazel 82

Mısra: 1

Gamlı, kederli.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka ğamînüz
Sürür-ı 'âlem ü zaḥm-ı ğam-ı cihândan emînüz

ğamze:

1. **ğamze: +ler**

Gazel 25

Mısra: 10

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Nesîbâ el-ḥâzer kim çâk çâk itmek muḳarrerdür
O ḥünî ğamzeler kaçd-ı dil-i nâlâna şalmışlar

2. **ğamze:**

Gazel 48

Mısra: 3

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Destine düş ne virür ğamze nighet tığ şunar
Çeşm-i mestûñ ki mey-i nâzı kaçan nûş eyler

3. **ğamze:**

Gazel 126

Mısra: 6

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Ne zamân ki hışm u ğaḫabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tığmı

Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tığ ü verem
degül

4. **ğamze:**

Gazel 150

Mısra: 7

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

İdeli fûnûn-ı siḫri nighühñle ğamze tekmîl
Saña 'âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

5. **ğamze:-den**

Gazel 198

Mısra: 5

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Hem eyler ârzû didâruñı hem ğamzedden kôrķar
Dil-i pür-iztîrâb-ı ‘âşıkâ ħavf u recâ düşdi

6. **ğamze:+si**

Gazel 152

Mısra: 4

Süzerek göz ucu ile yan bakış.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hiç yanından

ğamze-i dilber:

1. **ğamze-i dilber:**

Gazel 134

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül alan güzelin gamzesi, yan bakış.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Każâ mı ğamze-i dilber midür nedür bilmem

ğamze-i ğammâz:

1. **ğamze-i ğammâz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fitneci yan bakış.

‘İşve nigh-i çeşm-i füsûn-sâzuña maḥşûş
Âyîn-i sitem ğamze-i ğammâzuña maḥşûş

ğanem:

1. **ğanem:**

Kaside 2

Mısra: 12

Koyun.

Hep maḥdemüñ muḥaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebîḥa fedâ oldu bir ğanem

2. **ğanem:**

Kaside 9

Mısra: 10

Koyun.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puḥte ğanem oldu suḥan-ġü

ğanime:

1. **ğanime:+dür**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ganimet almış olarak.

Dem-i serdi-i zamâne ile ḥasta ḥâtıruz
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ğanımedür

ğarâbet:

1. **ğarâbet:**

Gazel 70

Mısra: 7

Gariplik, tuhaflık.

Ğarâbet anda ki nev-devletân-ı sifle-nihâduñ
Ta‘azzumı kerem-i nâķışü'l-‘ayârına degmez

2. **ğarâbet:**

Gazel 162

Mısra: 1

Gariplik, tuhaflık.

Ğarâbet olmayıcaḥ reng ü rüy-ı ma‘nâda
Kelâma ḥüsn virür mi ‘ibâret-i sâde

ğaraz:

1. **ğaraz:**

Gazel 5

Mısra: 5

Gaye, maksat, amaç.

Bu bezmgehde ġaraz neş’e ise besdür bes
Hemişe laḥt-ı ciger ḥûn-ı dil kebâb şarâb

2. **ğaraz:**

Kaside 10

Mısra: 6

Gaye, maksat, amaç.

Kerem-nisâr-ı veliyyâ cenâb-ı ḥazret-i Pîrâ
Niġâh-ı merḥametüñdür ġaraz Nesîb-i faķîre

3. **ğaraz:**

Gazel 98

Mısra: 10

Gaye, maksat, amaç.

Bu tereddüdle Nesib'e lağzi-i mestāneden
Hāk-būs-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur ğaraž

4. ğaraž:+u, +m

Kaside 2

Mısra: 7

Gaye, maksat, amaç.

‘Arz-ı hüner degül ğaražum ‘arz-ı hāldür
TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

5. ğaraž:+uñ

Tahmis 2

Mısra: 14

Gaye, maksat, amaç.

Bulmağsa Nesibā ğaražuñ feyz ü fütūhı
Öp pİR-i muğan destini vir şadra şürūhı

6. ğaraž:

Gazel 98

Mısra: 4

Gaye, maksat, amaç.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubh-dem
Hıdmet-i tahrik-i zülf-i nīm-tābuñdur ğaraž

7. ğaraž:

Gazel 98

Mısra: 8

Gaye, maksat, amaç.

Zümre-i ‘uşşāk düşnāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ‘işyāndan zevk-ı ‘itābuñdur ğaraž

8. ğaraž:

Gazel 192

Mısra: 5

Gaye, maksat, amaç.

Ser-i rehde nigāh-ı aşināyidür ğaraž yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kında ben kında

9. ğaraž:

Gazel 98

Mısra: 6

Gaye, maksat, amaç.

Şark u ğarbı rüz u şeb geşt ü güzār-ı mihrden
Reşk-i lutf-ı cilve-gāh u cāme-ḥ’ābuñdur ğaraž

10. ğaraž:

Gazel 98

Mısra: 2

Gaye, maksat, amaç.

Vaşf-ı şahbādan şafā-yı la’l-i nāhuñdur ğaraž
Midhat-i gülden ruh-ı pür-āb ü tābuñdur ğaraž

11. ğaraž:-un

Gazel 193

Mısra: 12

Gaye, maksat, amaç.

Tā-be-key lağzi-i mestāne Nesibā bildüñ
Ġaražuñ reh-güzere-i dilberi taqbıl gibi

ġāret-dih-i dükānçe-i sūk-ı mecāzum:

1. ġāret-dih-i dükānçe-i sūk-ı mecāz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mecaz pazarının dükkanını yağma eden.

Ey rehber-i hidāyet olup mağsada delil
Ġāret-dih-i dükānçe-i sūk-ı mecāzum ol

ġāret-ger-i cān-ı ‘āşıkān:

1. ġāret-ger-i cān-ı ‘āşıkān:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşıkların bedenini yağmalayan.

Bir zālim-i şūh-ı bī-amānsın

Ġāret-ger-i cān-ı ‘āşıkānsın

ġarīb:

1. ġarīb:+e

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kimsesiz, zavallı, biçare.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i albümden remed
Ben aribe dergehüнден ğayrı yokdur müstened

2. arib:~üz

Rübai 66

Mısra: 4

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Her vech-ile lâıyk-ı terahhum olduk
Hem aşık-ı hasta hem aribüz şimdi

3. arib:~e

Tahmis 3

Mısra: 17

Kimsesiz, zavallı, biçare.

aribe mizbānlık itmeyen cāh ehlinüñ Tālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zır-i hāk olmak

4. arib:~dür

Gazel 141

Mısra: 3

Tuhaf, şaşılacak şey.

aribdür bu ki bir āfet-i zamāne iken
Sitemde bendelere tābi~i zamān olasın

5. arib:

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Kimsesiz, zavallı, biçare.

Āmāde-i hançer-i helākem
akā ki ğarib derd-nākem

6. arib:

Gazel 153

Mısra: 10

Gurbette, kendi memleketinden ayrılmış, yabancı.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
arib ider mi ferāgat vaan hayālinden

7. arib:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Acayip.

ışkuñ ki ğarib ibtilādur
uşāa aceb siyeh belādur

arib ol-:

1. arib ol-:-dum

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kimsesiz, çaresiz olmak.

Diyār-ı hecre düşdüm aldı dil kūy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir hālüm bilür yokdur ğarib oldum

aribāne:

1. aribāne:

Tarih 9

Mısra: 4

Garip biçimde.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmuştur
Der-i lufında bir deryüze-ger hātem aribāne

arib-i nal-i zemīn-i am:

1. arib-i nal-i zemīn-i am:~u, ~m

Gazel 45

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gamlı yeryüzünün zavallı fidanı.

arib-i nal-i zemīn-i amum nemā düşmen
Ne bellü huş ü ne tāze ne berg ü bārum var

arık-ı bar-i maabbet:

1. arık-ı bar-i maabbet:

Gazel 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aş denizinde boğulmuş.

Nigāh-ı sāil-i al eylemez helāk olsa
arık-ı bar-i maabbet necāta nāz eyler

arık-ı minet:

1. arık-ı minet:

Kıt'a 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıkıntıya boğulmak.

Belî zenân ider îrâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şöbeti rûhî ğarîk-ı miñnet ider

ġarka-i nûr:

1. **ġarka-i nûr:**

Gazel 69

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nura ġark olmak, nur içinde kalmak.

Fikr-i rüyuñla dili ġarka-i nûr eylemişüz
Çeşm-i ħüninimüzi mañla‘-ı hûr eylemişüz

ġaşiye:

1. **ġaşiye:**

Gazel 108

Mısra: 3

Kıyamet.

Ferdâ-yı haşr ġaşiye ber-düşdür sürüş
Kesb-i rızâ-yı Ĥalîk için ħ‘âr olanlaruñ

ġaşiye-ber-düş:

1. **ġaşiye-ber-düş:**

Kaside 2

Mısra: 11

Omuz üstünde örtü.

Rif‘atle olsa ġaşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuñla her şâh-ı muñteşem

ġavġâ:

1. **ġavġâ: +y, +ı**

Gazel 200

Mısra: 8

Kavga, dövüş.

‘Âkıl ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu ġavġâyı

2. **ġavġâ: +muz**

Gazel 91

Mısra: 7

Kavga, dövüş.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ġavġâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ġaş

3. **ġavġâ:**

Gazel 74

Mısra: 8

Döğüşme, gürültü.

Nik-bahtâna dañi vuşlat-ı cânân muñâl
Baht-ı vârun ile biz yok yere ġavġâ iderüz

ġavġâ-yı haşir:

1. **ġavġâ-yı haşir:**

Gazel 34

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Toplanma telaşı.

Meydân-ı melâmetde o zârûm ki Nesîbâ
Ġavġâ-yı haşir menkabe-i muñtaşarumdur

ġavs-ı kabâyil-i verâ:

1. **ġavs-ı kabâyil-i verâ:**

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Haramdan kaçınan kabilelerin yardımcısı.

Vâris-i kâmil-i Nebî kuṭb-ı devâyir-i kemâl
Vâşıl-ı menzil-i yakîn ġavs-ı kabâyil-i verâ

ġavvâs:

1. **ġavvâs:**

Rûbai 33

Mısra: 3

Dalgıç.

Bî-hûde yem-i talebde ġavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lûlû-yı vefâ

ġavvâs-ı biñâr-ı cürm ü ‘işıyan:

1. **ġavvâs-ı biñâr-ı cürm ü ‘işıyan: +u, +m**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Suç ve isyan denizinin dalgıcı.

Ben o ġavvâs-ı biñâr-ı cürm ü ‘işıyanum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı ‘ömrüm itdi ġafletde mürür

ġâyet:

1. **ġāyet:**

Gazel 136

Mısra: 2

Oldukça, son derece, pek çok.

Ĥadeng-i āh pertāb itmede ġāyet muşīb oldum
Kemīn-i 'ışkdan zaĥm efken-i cān-ı raķīb oldum

2. **ġāyet:+de**

Kaside 2

Mısra: 1

Oldukça, son derece, pek çok.

Virdüñ mizāc-ı 'āleme ġāyetde i'tidāl
Ma'cūn-ı şer'uñ ideli dāfi'-i seķam

3. **ġāyet:**

Rübai 52

Mısra: 4

Oldukça, son derece, pek çok.

Elbette gelen gider bu rihlet-ġāha
Merg olmasa olurdu cihān ġāyet kem

4. **ġāyet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Oldukça, son derece, pek çok.

Gel cevri ķo āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet ĥazer it ki nev-cüvānsın

5. **ġāyet:+in**

Gazel 99

Mısra: 7

Uç, sınır.

Āmed-şüd-i telāţum-ı ġam buldı ġāyetin
Pür oldı sāhil-i yem-i dil 'anber-i neşāt

ġaym-ı havā:

1. **ġaym-ı havā:**

Kıt'a 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzu, istek bulutu.

Nādir mişāl ĥulķ-ı ĥüsün tāb-ı mihr ise
Ġaym-ı havā tekāsüri ġüyā zemīmedür

ġayr:

1. **ġayr:+a**

Gazel 123

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Sine-i şāf ile it pend ü naşihat ġayra
Āb-ı cārī gibi hem tahir idüp hem pāk ol

2. **ġayr:+a**

Rübai 43

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Aşĥāb-ı kemāl ġayra olmaz muhtāc
Zirā zer eşer kerde-i iksir olmaz

3. **ġayr:+dan**

Rübai 58

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Ümmid ü hirās ġayrdan bī-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancak sensin

4. **ġayr:**

Gazel 11

Mısra: 3

Başkası, başkaları.

Mest-i nāzum ġayr ile bezm-i şarāb itdüñ bu şeb
Nār-ı ĥasretle dil ü cānum kebāb itdüñ bu şeb

5. **ġayr:+a**

Gazel 95

Mısra: 10

Başkası, başkaları.

Nesib-i derd-mendüñ cüy-bār oldı dem-i çeşmi
Seni ey serv-ķaddüm didiler ġayra kinār olmış

6. **ġayr:+a**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Başkası, başkaları.

Ġayra ne ġüne eyleyeyim ĥālūmi beyān
Sen bir 'aţā vü raĥmeti çok pādīşāh iken

7. ğayr: +a

Tarih 18

Mısra: 6

Başkası, başkaları.

Böyle bir zât-ı mükerrerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân ğayra sezâ

ğayr ol-:

1. ğayr ol-:-ur

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yabancılaşmak.

Her kıanda olsa ‘izz ile maḥdûm ğayr olur
Fermân-ı Hakk’a rağbet ile inkıyâd iden

ğayret:

1. ğayret:

Gazel 3

Mısra: 3

Tahammül etme, dayanma gücü, sabır.

Alur ârāmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-âsâ

ğayret-dih-i rûḥ-ı kays u ferhâd:

1. ğayret-dih-i rûḥ-ı kays u ferhâd:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ferhad ve Mecnun'un ruhlarına gayret veren.

Dil-dâde-i zûlf ü la‘lûñ oldu
Ğayret-dih-i rûḥ-ı Kays u Ferhâd

ğayret-fezâ-yı ḥâl-i ‘izar:

1. ğayret-fezâ-yı ḥâl-i ‘izar:

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gayret arttıran yüzdeki ben.

Her kaçtre-i midâd ki vaşfuñda ḥarc ola
Ğayret-fezâ-yı ḥâl-i ‘izar oldu dem-be-dem

gayrı:

1. ğayrı:

Gazel 166

Mısra: 10

Başka.

Ol şûḥ vefâ semtine hiç uğramaz oldu
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

2. ğayrı:

Tarih 18

Mısra: 4

Artık, başka.

Ḳadrini ‘âleme tefhîm için ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sâz kaçâ

3. ğayrı:

Gazel 172

Mısra: 3

Başka.

Siyeh ḥarf-i cefâdan gayrı görmez dide-i cānum
Ḥaṭ-ı mihr-i leb-i yârûñ zemîninde zamânında

4. ğayrı:

Müsemmen 1

Mısra: 14

Başka.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbünden remed
Ben ğarîbe dergehüñden gayrı yokdur müstened

ğayr-ile:

1. ğayr-ile:

Gazel 3

Mısra: 4

Başkası, başkaları.

Alur ârāmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-âsâ

ğazab:

1. ğazab: +la

Tahmis 4

Mısra: 2

Hiddet, öfke, kızgınlık.

Yine ol meh ğazabla ber-ṭaraf-sâz-ı niḳâb olmuş

2. ğazab:

Gazel 79

Mısra: 1

Hiddet, öfke, kızgınlık.

Sine şāfā ne ğazab lāzıme-i kın olmaz

Āyine zıştı-i timsāl ile çirkın olmaz

ġazāl:

1. ġazāl:-āne

Gazel 117

Mısra: 8

Ceylāna benzer, ceylān gibi.

Şahrāya şaldı Kays-şıfat gerçi āh kim

Üns itmedi benümle ġazālāne gözlerün

ġazāl-i ħüsn:

1. ġazāl-i ħüsn:

Gazel 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel ceylan(sevgili).

Kays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña

Deşt-i ġamda bir ġazāl-i ħüsn için āvāredür

ġazāl-i ‘izz ü iqbāl:

1. ġazāl-i ‘izz ü iqbāl:-i

Tarih 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeref ve yüksek makamın ceylanı.

Zuhūra geldi āsār-ı du‘ā-yı ħayruñuz şimdi

Şikār itdi ġazāl-i ‘izz ü iqbāl kemendünüz

ġazāl-i sırr-ı ġuyüb:

1. ġazāl-i sırr-ı ġuyüb:-i

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bilinmeyen sırrın şiiri.

Kemend-i ħarf ile tıtmış ġazāl-i sırr-ı ġuyübı

Tebārek’llah o şayyād-ı bī-‘adıl ü nazīre

ġāzī:

1. ġāzī:-nün

Tarih 28

Mısra: 7

Gaza edici, eden.

Şehenşāh-ı cihān Sulţān Aĥmed Ĥān ġāzīnün

Bu fermān-ı ĥümāyūnı hele ĥayrū'l-‘amel oldı

geç:-

1. geç:-e, -mez

Gazel 153

Mısra: 9

Vazgeçmek.

Nesīb-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden

Ġarīb ider mi ferāġat vaţān ĥayālinden

2. geç:-er, -se, -ñ

Tahmis 1

Mısra: 3

(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Geçerseñ kahr ile taĥtū’s serāye

İrem dirseñ eger fakr u fenāya

3. geç:-mez

Gazel 40

Mısra: 3

İşlemek, etkilemek.

Geçmez niyāz o şūĥa diyü olma nā-ümīd

Eyler zuĥur-ı ĥaţtı zamānı gelür geçer

4. geç:-er

Gazel 40

Mısra: 1

Bir nesnenin bir tarafından girip öbür tarafından çıkmak.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer

Eşrāfı kanda olsa edānı gelür geçer

5. geç:-di

Gazel 173

Mısra: 2

İşlemek, etkilemek.

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bī-amānumuza

Gezend-i nāvek-i bī-dād geçdi cānumuza

6. **geç-:-di**

Kaside 2

Mısra: 3

Zamanı aşmak, geride bırakmak.

Ammā çi-süd geçdi dem-i nev-bahār-ı ‘ömr
Çün mevsim-i harîf irişdi dem-i herem

7. **geç-:-er**

Gazel 40

Mısra: 6

Bir yerden başka bir yere gitmek.

Zür-ı kırışme cisme degül cāna kār ider
Tir-i nigāhı semt-i nişānı gelür geçer

8. **geç-:-mez**

Gazel 154

Mısra: 4

Vazgeçmek.

Senden beni mehcür idemez ta‘ne-i agyār
Bülbül sitem-i hār ile geçmez gül-i terden

9. **geç-:-mez**

Gazel 102

Mısra: 5

Vazgeçmek.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çesmüm
Fakir olsa dahi olmaz kerim ihsāndan fāriğ

10. **geç-:-er**

Gazel 40

Mısra: 4

Geçmek (zamanın akıp gitmesi bağlamında).

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

11. **geç-:-er**

Gazel 40

Mısra: 2

Geçmek, bir yerden başka bir yere gitmek.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edānı gelür geçer

12. **geç-:-üp**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Geçmek, aşmak.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘āl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

13. **geç-:-er**

Gazel 40

Mısra: 12

Geçmek; bir yerden başka bir yere gitmek.

Mānende-i çenāruñdur der-i cihān Nesib
Eşrafı kanda olsa edānı gelür geçer

14. **geç-:-en**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Geçmek (zamanın akıp gitmesi bağlamında).

Taklil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ėafletle geçen zamān tehdür

15. **geç-:-er**

Gazel 35

Mısra: 2

Geçmek, aşmak.

Kelām-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

16. **geç-:-en, -ler**

Kaside 8

Mısra: 6

Geçmek, geçip gitmek.

Ribāṭ-ı cihāna konanlar göçerler
Yetişmez mi ‘ibret geçenler muḥaddem

17. **geç-:-en**

Gazel 35

Mısra: 8

... olarak bilinmek, . olarak anılmak, ...sayılmak.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı ḥüsne ḥāsiddür

18. **geç:**

Gazel 146

Mısra: 1

Vazgeçmek.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez gönül o dilber-i ‘âli-cenâbdan

19. **geç:-en**

Gazel 153

Mısra: 6

Yer almak.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cânı
O yâr-i dâd-ı ‘adûnuñ geçen hayâlinde

20. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 10

(hızlı) geçmesi.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

21. **geç:-mez**

Gazel 40

Mısra: 3

Geçmek.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhûr hattı zamânı gelür geçer

22. **geç:-er, -ler**

Tahmis 4

Mısra: 3

Vazgeçmek.

Geçerler kâm-ı dünyânıñ huzûzundan gümûmından
Okurlar haşb-ı hâlin ser-nüvişt-i bed-rukûmından

23. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 2

Akıp gitmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

24. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 4

Geçmek.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhûr-ı hattı zamânı gelür geçer

25. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 6

Geçmek.

Zür-ı girişme cisme degül cânâ kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

26. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 8

Geçmek.

Ağyâr ile düçâr olıcağ ol perî baña
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

27. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 12

Geçmek.

Mânende-i çinârıñdur der-i cihân Nesîb
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

28. **geç:-dün**

Tarih 30

Mısra: 10

Geçmek; terfi etmek.

Şadr-ı Anahtolı'dan itdüñ kıyâm ammâ hele
Şadr-ı Rûm'a geçdüñ İsmâ'il Efendi 'ilm-ile

29. **geç:-er**

Gazel 40

Mısra: 10

Geçmek.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv-ı kadânı gelür geçer

30. **geç:-üp**

Gazel 80

Mısra: 7

(Bir yerden) geçmek, (bir yere) uğramak.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduk kâmete
Dersümüz şimdi elifdür nûna çıkmış inmişüz

31. **geç:-üp**

Tahmis 1

Mısra: 17

Vazgeçmek.

Geçüp Vehbî cihānuñ 'izzetinden
Biz ancak kâni'üz köhne 'abāya

32. **geç:-ince**

Gazel 110

Mısra: 3

Bir yerden başka bir yere gitmek.

Ma'lûm olur geçince hüdûd-ı rüsûmdan
Mevzû' u gâyeti hele fenn-i hâkikatüñ

33. **geç:-üp**

Gazel 33

Mısra: 5

Yerini almak.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānî
Gül ü sünbülî şavulmuş bu çemende hâr u has var

34. **geç:-di**

Kıt'a 3

Mısra: 2

Zamanın geçmesi. .

Sür'at-i 'ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ'atler şeb oldu rûzlar

35. **geç:-mez**

Gazel 146

Mısra: 2

Vazgeçmek.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez gönül o dilber-i 'âlî-cenâbdan

36. **geç:-il, -me, -di**

Gazel 153

Mısra: 2

Vazgeçmek.

Ferâğ geldi bahâr u çemen hayâlinden
Geçilmedi hat-ı 'anber-şiken hayâlinden

37. **geç:-**

Gazel 151

Mısra: 11

Vazgeçmek, yüz çevirmek.

Geç himmet-i 'ışkıyla Nesibâ gibi ey dil
Endişe-i sūd u zarar-ı her-dü-serâdan

38. **geç:-di, -**

Gazel 107

Mısra: 7

Aşıp ilerisine gitmek.

Çak cānuma geçti elem-i tîr-i tegâfûl
Geçmiş beni sultānuma a'dâ haberüm yok

39. **geç:-me, -di**

Gazel 173

Mısra: 1

Geçmek, ulaşmak.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amānumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cānumuza

40. **geç:-e, -gör**

Gazel 175

Mısra: 7

Gezmek, geçmek.

Ey dil geçegör geşt-i gülîstân-ı fenâdan
Her dâğuñı reşk-âver-i gül-berg-i ter eyle

41. **geç:-üp**

Kaside 8

Mısra: 3

Vazgeçmek.

Geçüp hubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilürseñ o zahma bu merhem

42. **geç-:-üp**

Kaside 10

Mısra: 11

Vazgeçmek.

Geçüp havā-yı ṭabī'atdan olsun ādeme mülhak
Bu iltihākı yeter reste-gāh-ı gāv u ḥamīre

43. **geç-:-di**

Tarih 26

Mısra: 10

Çıkmak, oturmak (tahta oturmak bağlamında).

Zebānından Nesīb'ün gūş idūñ tārīhini ḥālā
Nikābet mesnedine geçdi 'Abdullāh Efendi'nüz

geçür-:

1. **geçür-:-di**

Gazel 166

Mısra: 5

Geçirmek.

Cānānı geçürdi Yaḳa'dan dideler aḡyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

2. **geçür-:-di**

Gazel 198

Mısra: 11

Geçirmek, yaşamak.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ḥusrev ü Şāhī
Nesībā ḥükm-i iklīm-i hüner ḥālā saña düşdi

3. **geçür-:-me**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Geçirmek, harcamak.

Ġafletle geçürme rüzgāruñ
Ma'kūl ola tā ki kār u bāruñ

4. **geçür-:-miş**

Tarih 19

Mısra: 8

Geçirmek, takmak.

Miyānında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmīl
Geçürmüş bir zeberced ḥālka-i sīmīnden gūyā

gedā:

1. **gedā:**

Gazel 86

Mısra: 8

Dilenci, yoksul.

Metā'-ı kāsīd olur mevķi'-i 'ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin ṭutmaz

2. **gedā:+lık**

Rübai 9

Mısra: 3

Dilenci, yoksul.

Kūyuñda gedālık eylemek bī-ser ü pā
Sulṭānlara oldı taḥt u efserden elez

3. **gedā:+y, +am**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Dilenci, yoksul.

Müflisem 'ūrum gedāyam cürm ise bī-ḥadd u 'ad
Südde-i devlet-me'ābuñdur baña ancaḳ sened

4. **gedā:**

Kaside 2

Mısra: 9

Dilenci, yoksul.

Kem-ter nigāh-ı luṭfuña mu'tād olan gedā
İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

5. **gedā:+y, +ı**

Gazel 46

Mısra: 10

Dilenci (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

'Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesība ḥavfı ḳo
Bir gedāyı gāh olur bezminde sulṭān söyledür

6. **gedā:**

Gazel 41

Mısra: 8

Dilenci, Aşık.

Ol āfetūñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görinür

7. **gedā:**

Kıt'a 10

Mısra: 1

Dilenci, Aşık.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hiç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

gedā-yı bī-nemed ü pādīşeh:

1. **gedā-yı bī-nemed ü pādīşeh:**

Gazel 76

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Padişah ve keşesiz dilenci.

Maḥabbet ādemi hem-dāsītān-ı Kays eyler
Gedā-yı bī-nemed ü pādīşeh nedür bilmez

gedā-yı kūy:

1. **gedā-yı kūy: +uñ, +a**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mahallenin dilencisi.

Rif'atle olsa ḡāşīye-ber-düş çok degül
Ednā gedā-yı kūyuña her şāh-ı muḥteşem

2. **gedā-yı kūy: +ı**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mahallenin dilencisi.

Her bende-i kemīnesinüñ bendesi cihān
Ednā gedā-yı kūyı şeh-i tāk-dārdur

gedā-yı pādīşāhāne:

1. **gedā-yı pādīşāhāne:**

Gazel 62

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Padişahın kulu.

Fākīr-i bī-nevā ammā ḡinā-yı ḡalbe mālīkler
Gedā-yı pādīşāhāne mu'āmil Mevlevīlerdür

gegerçi:

1. **gegerçi:**

Gazel 41

Mısra: 4

Gerçi.

Celāl-i ḥüsni ḥayālın ḡomaz muṭāla'aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görinür

geh:

1. **geh:**

Gazel 55

Mısra: 6

Kimi zaman, bazen.

Bezm-i derūnı reşk-i şebistān-ı Tūr ider
Ruḥsārūn üzre ṭurraña geh nīm-bāz olur

2. **geh:**

Gazel 54

Mısra: 3

Kimi zaman, bazen.

Geh revzene-i pāse konar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelūñ dāmı hemān şanma ṭalebdür

3. **geh:**

Gazel 131

Mısra: 9

Kimi zaman, bazen.

Deheninden geh olur zehr aḡıdur çün şu'bān
Gāh olur mürdeye cān-baḡş-ı Mesīḡā-yı ḡalem

4. **geh:**

Gazel 153

Mısra: 4

Kimi zaman, bazen.

Düketdi yok yere naḡd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen ḥayālinden

5. **geh:**

Gazel 57

Mısra: 1

ya... ya da... .

‘Arz ider cānāne geh ruḡ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsnode geh gül gāh sünbül gösterür

6. **geh:**

Gazel 57

Mısra: 2

ya... ya da... .

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsninde geh gül gāh sünbül gösterür

7. **geh:**

Gazel 81

Mısra: 3

Kimi zaman, bazen.

Geh semend-i nāzınun pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āşāriyuz

8. **geh:**

Gazel 139

Mısra: 8

ya... ya da... .

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālī‘e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

9. **geh:**

Gazel 139

Mısra: 8

ya... ya da... .

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālī‘e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

10. **geh:**

Gazel 158

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Cāyı geh āgūş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

11. **geh:**

Gazel 158

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Cāyı geh āgūş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

12. **geh:**

Gazel 185

Mısra: 1

Kimi zaman, bazen.

Geh tīr-i āh u gāh kemend-i figān-ile
Her gice kār-zārdayuz āsumān-ile

13. **geh:**

Gazel 185

Mısra: 1

Kimi zaman, bazen.

Geh tīr-i āh u gāh kemend-i figān-ile
Her gice kār-ı zārdayuz āsumān-ile

14. **geh:**

Rūbai 46

Mısra: 1

Kimi zaman, bazen.

Geh derd ü ḡam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

15. **geh:**

Rūbai 46

Mısra: 2

Kimi zaman, bazen.

Geh derd ü ḡam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

16. **geh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Ḥurşid-şıfat geh āşikāre
Geh gāh perī gibi nihānsın

17. **geh:**

Gazel 90

Mısra: 8

Kimi zaman, bazen.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūḥuñ

18. **geh:**

Gazel 90

Mısra: 8

Kimi zaman, bazen.

O şem‘-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşâk geh zülfinde geh hâttında ol şûhuñ

19. **geh:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kimi zaman, bazen.

Geh ‘adl-i Hakk u rüz-ı cezâ yāduma gelür
Fikr-i me‘âl-i hâl iderem kanlar ağlaram

20. **geh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kimi zaman, bazen.

Hurşid-şıfat geh âşikâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

gehi:

1. **gehi:**

Gazel 171

Mısra: 8

Bazen, ara sıra.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suhandan
Güftârı gehî vuşlata dâ‘ir nûket olsa

2. **gehi:**

Gazel 150

Mısra: 1

Bazen, ara sıra.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra‘îl olursa da‘hî der-kemend idersin

3. **gehi:**

Gazel 127

Mısra: 7

Bazen, ara sıra.

Gâhî yüzine güldi gehî çîn çîn olup
Al itdi ‘andelibe ru‘h-ı al al-ı gül

4. **gehi:**

Gazel 150

Mısra: 6

Bazen, ara sıra.

Ba‘na câm-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i hūn-ı vuşlatañda gehi behre-mend idersin

gel-:

1. **gel-:-üp**

Müfret 7

Mısra: 2

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rû-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cān

2. **gel-:-en**

Rûbai 52

Mısra: 3

Gelmek.

Elbette gelen gider bu rihlet-gāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

3. **gel-:-ür**

Tarih 1

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Mevālîde bu bir mecmû‘a-i kübrâ idi el-hakk
Ne gelmişdür ne bir da‘hî gelür misli bu devletde

4. **gel-:-üp**

Gazel 111

Mısra: 10

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Nesib bād gibi ıztırâbdur kârı
Bu gülsitāna gelüp h‘âhiş-i giyāh idenüñ

5. **gel-:-üp**

Rûbai 45

Mısra: 4

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Memnün görürüz vaşluñ ile ağıyarı
Mesrür gelüp kûyuña mahzûn giderüz

6. **gel:-se**

Gazel 107

Mısra: 4

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Bîmâr olalı ârzû-yı la'î-i lebûñle
Gelse ser-i bâlinüme 'îsâ haberüm yok

7. **gel:-se**

Gazel 156

Mısra: 5

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aķmer gül-i rûyına hayâdan

8. **gel:-di**

Kaside 2

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Ancak senüñ zühûruñ için geldi 'âleme
Âdem behiştî koydı olup târik-i ni'am

9. **gel:-e**

Kıt'a 21

Mısra: 4

Gelmek.

Ebr aña gele nâ-bedîd oldu
Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

10. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 6

Bir yerden ayrılıp başka bir yere gitmek için yola çıkmak.

Zür-ı kirişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

11. **gel:-mez**

Gazel 109

Mısra: 7

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Gelmez şikest-i sübha-i enfâs göñline
Destin medâr-ı sübha-i mercân idenlerüñ

12. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 2

Gelmek, uğramak.

Zu'm ile nâķış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hîc âdeme devlet gelmez

13. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 6

Gelmek, uğramak.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

14. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 8

Gelmek, uğramak.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aķl ancak
Vaz'-ı nâ-sâz ile nâ-dâna hacâlet gelmez

15. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 12

Gelmek, uğramak.

Eyle teşrîf nişîmengêh-i nâķîze diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

16. **gel:-di**

Tarih 31

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Zâtuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir daķı gelür 'âlemiyâna

17. **gel:-mez**

Gazel 22

Mısra: 7

(Ağızdan) çıkmak, söylemek.

Kâle gelmez hulâşa-i maţlab
Cümle efsânedür bu güft ü şinîd

18. **gel:-di**

Tarih 18

Mısra: 16

Bir görevin, bir makamın başına geçmek, başında bulunmak.

Didi teşrîfüne târîh ile tebşîr iderek

Müht-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

19. **gel:-ür**

Gazel 5

Mısra: 8

Gelmek, akmak.

Ṭokunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb

O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

20. **gel:-se**

Gazel 41

Mısra: 5

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

O şûh gelse kaçan çün bahâr u berd-i ‘acû

Rakîb bezmümüze ibtidâ gelür görünür

21. **gel:-e**

Gazel 156

Mısra: 1

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Gele ey şabâ ḥaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübâdan

Naẓarın dirîğ ider mi ‘acabâ bu ḥâk-i pâdan

22. **gel:-sün**

Gazel 160

Mısra: 9

Gelmek, anımsamak.

Ḥâṭıra gelsün Nesîbâ ḥâlet-i bezm-i elest

Bir eşer var ise sende mesti-i düşîneden

23. **gel:-miş, -dür**

Tarih 1

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Mevâlîde bu bir mecmû‘a-i kübrâ idi el-ḥaḳḳ

Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

24. **gel:-mez**

Gazel 109

Mısra: 7

Gelmek, anımsamak.

Gelmez mi ḥâṭırına ḥarîḳ-ı sekar Nesîb

Semt-i riyâ vü süm‘ayî dükkân idenlerin

25. **gel:-mez**

Gazel 143

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Sîne-i pür-dâğâ gelmez eşküme bakmaz o şûh

Gülsitânda mesken-i dil-cü kenâr-ı âb iken

26. **gel:-mez**

Gazel 154

Mısra: 7

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Yâ rûḥ-ı muşavver ya perisin hele gelmez

Ḥâşâ ki senüñ gibi güzel nev‘-i beşerden

27. **gel:-mez**

Gazel 165

Mısra: 11

Gelmek, uğramak.

Gelmez Nesîb ehl-i dilüñ şevḳına fütür

Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

28. **gel:-mez**

Gazel 188

Mısra: 10

Gelmek, ortaya çıkmak.

Ne ḥôşdur ‘âşîkâne şîveler ma‘şûḳ-ı ra‘nâdan

Nesîbâ ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥâlet ḥâlden kâle

29. **gel:-mez**

Kaside 9

Mısra: 2

Gelmek, anımsamak.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyâya tekâpü

Gelmez mi ‘aceb ḥâṭıra hiç şayḥa-i mütü

30. **gel:-ür, -se**

Gazel 156

Mısra: 10

Gelmek.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesîb-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

31. **gel:-me, -di**

Gazel 183

Mısra: 8

Gelmek, ortaya çıkmak.

Didiler halka-i tevhîdde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

32. **gel:-dükde**

Tarih 21

Mısra: 5

Gelmek.

Geldükde Eskişehir'e selh oldu şehir-i 'ömri
Me'mûr oldu rûhı 'uqbâyâ rihlet ile

33. **gel--dükde**

Tarih 35

Mısra: 5

Gelmek.

Lâkin am mâ Şâm'a geldükde be-takdir-i Hudâ
Meşihatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebîb

34. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 2

Gelmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

17. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 4

Gelmek.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhur-ı hattı zamânı gelür geçer

18. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 6

Gelmek.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

37. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 8

Gelmek.

Ağyâr ile düçar olıcağ ol perî baña
Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

38. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 10

Gelmek.

Meydân-ı 'işvede göresin şît-i hüsn ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

39. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 12

Gelmek.

Mânende-i çinârundur der-i cihân Nesîb
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

40. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 2

Gelmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrafı kanda olsa edânî gelür geçer

41. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 1

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

Nühüfte-gâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşât ile gamdan rehâ gelür görünür

42. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 2

Gelmek.

Nühüfte-gāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neşâf ile gamdan rehâ gelür görünür

43. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 4

Gelmek.

Celâl-i hüsni hayâlin kırmaz muṭâla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretâ gelür görünür

44. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 6

Gelmek.

O şüh gelse kaçan çün bahâr u berd-i ‘acû
Raķib bezmümüze ibtidâ gelür görünür

45. **gelür:-ür**

Gazel 49

Mısra: 1

Gelmek, ... gibi görünmek.

Dile hiç hâṭıra-i vaşl-ı dil-ârâ mı gelür
Hâṭır-ı hasta-i me‘yûsa müdâvâ mı gelür

46. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 6

Gelmek, uğramak.

Dem ü lahm olduĖuñ ağyâr ile fikrümde iken
Çeşümü gelse hayâlün daği tenhâ mı gelür

47. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 8

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

‘Işk her sine-i efsürdede itmez cılve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

48. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 10

Gelmek.

Yine feryâdını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa ‘acabâ ol gül-i ra‘nâ mı gelür

49. **gel:-ür**

Gazel 58

Mısra: 7

Gelmek, ortaya çıkmak.

Elüñde naķd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ‘-ı kes-meğar-ı i‘tinâyı neylerler

50. **gel:-ür**

Gazel 93

Mısra: 9

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesibâyı
Kefende tuğfe-i nâçiz-i cânın armağan tıtmış

51. **gel:-ür**

Gazel 145

Mısra: 2

Gelmek.

Beni ayırdı hayâli hüzür u h‘âbumdan
Bugün haber mi gelür bilmem âfitâbumdan

52. **gel:-ür**

Tarih 31

Mısra: 14

Gelmek, buyurmak, şereflendirmek.

Evvel çıkarur tuğfe-i ma‘yübeyi tüccâr
En soñra gelür kâle-i kem-yâb miyâna

53. **gel:-ür**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Gelmek, acımak.

Ey tünd-i Ėişâl-i mihr-i düşmen
İñşâfa gelür misin ‘aceb sen

54. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 1

Gelmek, uğramak.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

55. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 2

Gelmek, uğramak.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

56. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 6

Gelmek, uğramak.

Şikâr-ı murğ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hüma-pervâz gelmez mi

57. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 8

Gelmek, uğramak.

Şurâhî-veş gözümde kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

58. **gel:-mez**

Gazel 202

Mısra: 10

Gelmek, uğramak.

Nesibâ faşl-ı gül meydân-ı ‘işretde murâd üzre
Semend-i ṭab‘uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

59. **gel:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 18

Gelmek, uğramak.

Garîbe mîzbânlık itmeyen câh ehlinüñ Ṭâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zir-i ḥâk olmak

60. **gel:-**

Gazel 166

Mısra: 3

Gelmek, buyurmak.

Gel sîneme aç gerden-i billûruñ ey meh
Gör feyzi hele kaşır-ı merâmuñ şehirinde

61. **gel:-**

Gazel 183

Mısra: 10

Gell.

Öldürüp ḥasret-i la‘lünle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daḥi tâzelügün var kana

62. **gel:-di**

Tarih 26

Mısra: 5

Belirmek, ortaya çıkmak.

Zuhûra geldi âsâr-ı du‘â-yı ḥayruñuz şimdi
Şikâr itdi gazâl-i ‘izz ü iḳbâl kemendüñüz

63. **gel:-ür, -se**

Gazel 173

Mısra: 10

(Dile) Gelmek, ulaşmak.

Hezâr vechile ma‘nâ-yı ye’s ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

64. **gel:-di**

Kaside 9

Mısra: 13

Gelmek, varmak, ulaşmak.

Ol çâre-resânuñ öñine geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuṭka gelüp âhû

65. **gel:-di**

Tarih 7

Mısra: 14

Gelmek, varmak, ulaşmak.

Hâme târiḥ-i kudûmum didi bu meydâna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesib-i nâ-kâm

Gelmek, buyurmak, şereflelendirmek.

66. **gel:-ür**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Gelmek, anımsamak.

Geh ‘adl-i Hakk u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me’āl-i hāl iderem kanlar ağlaram

67. **gel:-ür**

Tarih 31

Mısra: 4

Gelmek, ortaya çıkmak.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir dañi gelür ‘âlemiyâna

68. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 10

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kârdan olma gâfil
Düzd-i gaddârdan elbette himâyet gelmez

69. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 14

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak, peyda olmak.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

70. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 8

Gelmek, ulaşmak.

Ol âfetüñ ser-i kûyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

71. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 10

Gelmek, ulaşmak.

Nigâh için ruh-ı cānāna zâhid-i sālūs
Ridâ be-düş elinde ‘aşâ gelür görünür

72. **gel:-ür**

Gazel 41

Mısra: 12

Gelmek, ulaşmak.

Görinmez oldı dime sâhil-i ümîd Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-hudâ gelür görünür

73. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 4

Gelmek, ulaşmak.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

74. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 12

Gelmek, ulaşmak.

Bâd-ı feyz itmese tahrik Nesibâ hergiz
Sâhil-i şab‘uñ mevc-i yem-i ma’nâ mı gelür

75. **gel:-ince**

Tarih 35

Mısra: 13

Geldiği zaman, gelince.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmun oldı inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâkda bak şeyh-i pâk oldı Nesib

76. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 1

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak.

Zu‘m ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

77. **gel:-mez**

Gazel 68

Mısra: 4

Gelmek, uğramak, ortaya çıkmak.

Câhil olmaz müte‘essir suhan-ı hikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-kâbile huzret gelmez

78. **gel:**

Gazel 14

Mısra: 1

Beri gel, yaklaş.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemāl it
Hāl-i ruḥuñı dāğ-ı derūn-ı gül-i al it

79. **gel:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Beri gel, yaklaş.

Gel ey ecel ey devā-yı hicrān
Min-ba'd muḥāldür selāmet

80. **gel:-di**

Gazel 182

Mısra: 7

Gelmek, erişmek.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına 'arak
Gūyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

81. **gel:-di**

Tarih 27

Mısra: 1

Gelmek, erişmek.

Bi-Ḥamdüli'llah yine geldi zamān-ı 'adl ü āsāyiş
Bu taze müjde ile rüşen oldı dide-i dünyā

82. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 1

(Sıvılar için) Çıkıp akmak.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kında olsa edānı gelür geçer

83. **gel:-ür**

Gazel 40

Mısra: 10

Gelir, ulaşmak.

Meydān-ı 'işvede göresin şit-i ḥüsn ile
Ol nev-ḥırām-ı serv-kadānı gelür geçer

84. **gel:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Artık, insaf et.

Ey nefs-i bed-mu'āmele inşāfa gel yeter
Tā-key rızā-yı Ḥaḳḳ'a muḥālif 'amel yeter

85. **gel:-en**

Gazel 159

Mısra: 5

Gelmek; Doğmak.

İbtidā 'ilm-i fenā dersin okur kevne gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āğuşın

86. **gel:-ür**

Gazel 49

Mısra: 2

(Fayda, yarar) gelmek.

Dile hīç ḥāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥāṭır-ı ḥasta-i me'yūsa müdāvā mı gelür

87. **gel:-di**

Gazel 73

Mısra: 6

(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nā-gāḥ raḳīb-i nā-sāz

88. **gel:-di**

Gazel 104

Mısra: 10

(Bir maksatla) Bir yere gelmek.

Buldı encāmın ḥumār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külb-i aḫzānuma sāğar-be-kef

89. **gel:-mez**

Gazel 36

Mısra: 3

Gelmek, uğramak.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

90. **gel:-di**

Kaside 1

Mısra: 16

Gelmek, ortaya çıkmak.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker aşlâ itmedi
Kavl-i Hakk'ı söylemekden tab'ına geldi fütür

91. **gel:-dük, -de**

Gazel 195

Mısra: 8

Geldiğimde.

Evşâf-ı hüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyânı vaşfına geldükde dir belî

92. **gel:-di**

Tarih 19

Mısra: 8

.hale gelmek.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu hayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daği a'lâ

93. **gel:-mez**

Gazel 176

Mısra: 4

Gelmek, ulaşmak.

Ol sitem-ger 'âlemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Rağne gelmez haq bu kim şemşîr-i istiğnâsına

94. **gel:-me, -y, -e**

Kaside 7

Mısra: 11

Gelmek, buyurmak, şerefletirmek.

Henüz gelmeye tab'-ı şerîfüne seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ haṭâ-yı cümle-milel

95. **gel:-üp**

Kaside 9

Mısra: 14

(dile) gelmek.

Ol çäre-resânûñ öñine geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuṭka gelüp âhû

96. **gel:-di**

Terci-bend 1

Mısra: 5

(vakit, zaman) gelmek.

Ey hûn-ı dîde geldi demi neş'e vir baña
V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

97. **gel:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

*Bırak, vazgeç! anlamlarında olup bir kimseden bir
davranışını, alışkanlığını terk etmesini istemek.*

Gel cevri ḳo âh-ı nîm-i şebden
Ġâyet hâzer it ki nev-cüvânsın

98. **gel:-se**

Gazel 49

Mısra: 6

Gelmek, buyurmak, şerefletirmek.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyâr ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḡayâlûñ daği tenhâ mı gelür

gelü-yı hicrân:

1. **gelü-yı hicrân:**

Gazel 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık boğazi.

Hḳşâ o ḡasta-i cândur gelü-yı hicrân kim
Ṭabîb-i çäre-geri bî-vefâ bir âfet ola

genc-i feyz:

1. **genc-i feyz:**

Kıt'a 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feyz hazinesi.

Bir genc-i feyz içün ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün büm-ı câyum oldu ḡarâb-ı diyâr-ı Rûm

genc-i güher:

1. **genc-i güher:**

Gazel 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Cevher hazinesi.

‘İşkuñla pür it sine-i süzânımı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virânımı yâ Rabb

genc-i kalb:

1. **genc-i kalb:** +i, +n
Kıt'a 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Kalp hazinesi.

Sâkit ol kim kaç-ı güftâr oldı nev'-i âdemüñ
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

genc-i kanâ'at:

1. **genc-i kanâ'at:** +üñ
Gazel 110
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kanaat hazinesi.

Olmaz nezâre-efgen-i esbâbı devletüñ
Mâlik-nişâb-ı mikneti genc-i kanâ'atüñ

genc-i şâvegân-ı ma'ânî:

1. **genc-i şâvegân-ı ma'ânî:**
Kaside 10
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Mana zenginliğinin hazinesi.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâvegân-ı ma'ânî
Virür ğınâ-yı ebed tab'-ı bî-murâd-ı fakîre

genc-i şer':

1. **genc-i şer':** +e
Müsemmen 1
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Şeriat hazinesi.

Genc-i şer' e 'adl ile oldı zamânında emîn
İbn-i 'Affân eyledi tertîb-i Qur'ân-ı mübîn

gencîne:

1. **gencîne:** +den
Gazel 101

Mısra: 6
Hazine.

Açardum sine-bendin bend-i kâkülde rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mâr olmasa mâni'

gencîne-i dür-beste-i meknûz:

1. **gencîne-i dür-beste-i meknûz:**
Gazel 161
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gömülmüş kapalı hazine.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencîne-i dür-beste-i meknûz midur bu

gencîne-i ma'ârif-i perverdigâr:

1. **gencîne-i ma'ârif-i perverdigâr:** +dur
Kaside 5
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Allah'ın verdiği marifetlerin hazinesi.

Ammâ ne na't na't-i Muhammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdigâr'dur

gencîne-i maḥabbet:

1. **gencîne-i maḥabbet:**
Gazel 187
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Sevgi, muhabbet hazinesi.

Ḥōşā o sine ki gencîne-i maḥabbet ola
Nuḳūd-ı tākati tārâc-ı dest-i fūrkat ola

ger:

1. **ger:**
Tahmis 3
Mısra: 6
Eğer, şayet.

Kim eylerdi güzer rāh-ı ḥaṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāḥ-ı 'āşıkî ger olmasa bî-vehm ü bāk olmaḳ

2. **ger:**
Tarih 4

Mısra: 8

Eğer, şayet.

Büy-ı cüdiyla ru'âf-âlûd olur fağfür-ı Çîn
Şafha-i kâfûra olsa hâmesi ger müşk-bîz

3. ger:

Tarih 31

Mısra: 7

Eğer, şayet.

‘Âlî himemâ var ise ger izn-i şerîfün
Ahvâlûmî ‘arz eyleyeyim bî-edebâne

4. ger:

Gazel 15

Mısra: 6

"Eğer" kelimesinin kısaltılmışı. '

Tahrîme-i ‘irfâna olursın müteheyyî
Ger zâhirüñî tâhir ide âb-ı şerî‘at

5. ger:

Kaside 9

Mısra: 4

Eğer, şayet.

Dil hânesini gerd-i vesâvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebî‘den ola ol sâhada cürû

6. ger:

Kıt'a 19

Mısra: 5

Eğer, şayet.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

7. ger:

Gazel 32

Mısra: 2

Eğer, şayet.

Dem urursa ḥâl-i kāmilden muḥallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i maḥẓ ile zer-bâf olur

8. ger:

Gazel 126

Mısra: 5

Eğer, şayet.

Ne zamân ki hıışm u ğazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tığını

Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tığ ü verem
degül

9. ger:

Gazel 203

Mısra: 8

Eğer, şayet.

Kebâb olur tıttısup çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüh‘anumuzu

10. ger:

Kaside 2

Mısra: 1

Eğer, şayet.

Ger nâra düşse gûşe-i çeşm-i şefâ‘atün
Her aḥker-i caḥîmî ider pâre-i baḳam

gerçek:

1. gerçek:

Tahmis 1

Mısra: 10

Dürüst, sahih.

Nevâl-i ḥ‘ân-ı ḥaḳdan behre-verler
Olur dervîşe ḥâmî gerçek erler

gerçi:

1. gerçi:

Gazel 3

Mısra: 9

Her ne kadar, ...ise de

Saḥa mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz ‘âşık-ı şâdık Nesîb-i nâ-tüvân-âsâ

2. gerçi:

Gazel 117

Mısra: 7

Her ne kadar, ...ise de

Şaḥrâya şaldı Ḳays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle ğazâlâne gözlerün

3. gerçi:

Gazel 121

Mısra: 8

Aslında.

Mâhî bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

4. gerçi:

Kaside 1

Mısra: 11

Aslında.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâḥsın ervâḥ-ı ‘alem saña pür

5. gerçi:

Gazel 129

Mısra: 9

Aslında.

Girih-güşây-ı firāk oldu gerçi dest-i vişâl
Daḥî gönüilde olan ‘ukde olmadı münḥal

6. gerçi:

Kaside 1

Mısra: 5

Her ne kadar, ...ise de.

Gerçi oldu ey sehî-serv-i gülistân-ı hüdâ
Pây-büs-ı pâyenuñ ḥasret-keşi ḥāk-i ṭahûr

7. gerçi:

Gazel 75

Mısra: 6

Aslında.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şîfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

8. gerçi:

Gazel 53

Mısra: 12

Aslında.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mânend-i Nesîb
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

9. gerçi:

Kaside 6

Mısra: 1

Aslında.

Gerçi evşâfını ‘aql itmez iḥâṭa lâkin
Medḥ-i maḥdûm eşer-i sıdķ-ı dil-i çâker olur

10. gerçi:

Rûbai 28

Mısra: 1

Aslında.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kû

11. gerçi:

Rûbai 31

Mısra: 1

Aslında.

Her bâbda gerçi baş-ı güftâr iderüz
Envâ‘-ı suḥanda vaz‘-ı âsâr iderüz

12. gerçi:

Gazel 32

Mısra: 14

Aslında.

Ehl-i keşfüñ pây-e ednâsını bulmaz Nesîb
Gerçi zâhid ‘ilm ile müstaḥric-i Keşşâf olur

13. gerçi:

Gazel 131

Mısra: 2

Aslında.

Ravza-i ‘adn-i ma‘ânîñün odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maḥbere-i mıklemedür cây-ı qalem

14. gerçi:

Gazel 209

Mısra: 6

Aslında.

Taḥkiķa çıkmadı gam u hicrûñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resâ‘ili

15. gerçi:

Kaside 2

Mısra: 9

Aslında.

Besdür kelâm-ı Hâk saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizâtuña kâfi degül raşam

16. gerçi:

Müsemmen 1

Mısra: 18

Aslında.

Mâhî bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

17. gerçi:

Terci-bend 1

Mısra: 9

Aslında.

Yâ Rabbe gerçi ma'siyetüm bî-şümârdur
Benden betelerin keremüñ itmede sa'îd

gerd ol-:

1. gerd ol-:

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz, toprak olmak.

Kemend-i ṭurra-i 'anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı 'ışķda bîhûde gerd olan diller

2. gerd ol-:-an

Gazel 212

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Toz, toprak olmak.

Kemend-i ṭurra-i 'anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı 'ışķda bîhûde gerd olan diller

gerdân:

1. gerdân:

Gazel 6

Mısra: 4

Boyun.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

2. gerdân:

Gazel 20

Mısra: 1

Dönen, dolaşan.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür ḥalka-i tevḥîd
Şeb-i ḡafletde ḥurşîd-i şeherdür ḥalka-i tevḥîd

gerden:

1. gerden:+de

Kaside 10

Mısra: 1

Dönen.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş
Vüfûr-ı şevķı eşer itdi ṭab'-ı çarḥ-ı esîre

gerden-i billür:

1. gerden-i billür:+uñ, +ı

Gazel 166

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Billur, parlak gerdan.

Gel sîneme aç gerden-i billûruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ şehirinde

gerden-i cānāne-i 'irfān:

1. gerden-i cānāne-i 'irfān:+a

Gazel 20

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bilge sevgilinin boynu.

Nesibâ gerden-i cānāne-i 'irfāna ziverdür
Güzîde 'akd-i pāk-i dürr-i terdür ḥalka-i tevḥîd

gerden-i dil-dâr:

1. gerden-i dil-dâr:+a

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gerdanı.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i hicâbı
Mânend-i zelû gerden-i dil-dâra yapışdum

gerden-i maşnû'a:

1. **gerden-i maşnû'a:**

Kaside 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sanatla yapılmış boyun.

Gerden-i maşnû'a itmez bir daği zîver hele
Bağr-i imkân zerre-i zâtuñ gibidür bî-bahâ

gerd-i guşsa-şü:

1. **gerd-i guşsa-şü:**

Gazel 201

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sıkıntı tozunu yıkayan.

Nesîbâ şab'-ı 'âlem şâfdur mânend-i âyine
Mey oldı dilde gerd-i guşsa-şü nev-rûzdur şimdi

gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân:

1. **gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân:**

Gazel 172

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İrfan kalesinin değersin tozu.

Olur hâk-i vağan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân
Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher tırdukça kânında

gerd-i küdüret:

1. **gerd-i küdüret:**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bulanıklık, gam, tasa tozu.

Pürdür âyine-i dil gerd-i küdüretle Nesîb
Nazar-ı mürşid-i âgâhı temennâ iderüz

gerd-i rehn:

1. **gerd-i rehn:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yolunun tozu.

Kârbân-sâlâr-ı şeh-râh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

gerd-i vesâvis:

1. **gerd-i vesâvis:**

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vesveselerin tozu.

Dil hânesini gerd-i vesâvisden ider pâk
Ger na't-i Nebî'den ola ol sâhâda cürû

gerdiş it-:

1. **gerdiş it-:**

Tarih 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dönmek, dolaşmak.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefk-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i iqbâl ile dünyâya ziyâ

gerdiş-i gerdün:

1. **gerdiş-i gerdün:**

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünyanın dönüşü. (Sema etmek bağlamında kullanılmıştır.).

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb
Ne Güherler çıkarur şab'-ı dür-efşânından

gerdün:

1. **gerdün:**

Gazel 39

Mısra: 13

Felek, dünya zaman.

Her zamân vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesîb
Âhîrû'l-emr fenâsın bize i'lâm eyler

2. **gerdün:**

Rûbai 29

Mısra: 1

Felek, dünya zaman.

Ey şâh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i hâk-i rehûn bende vü şâh

3. **gerdün:+a**

Gazel 23

Mısra: 4

Felek, dünya zaman.

Yazarken hasret-i cânân ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

4. **gerdün:**

Tarih 12

Mısra: 3

Felek, dünya zaman.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefķ-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i iķbâl ile dünyâya ziyâ

5. **gerdün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Felek, dünya zaman.

İtdi beni nâgehân bu gerdün
Sen cilve-fürûş nâza meftûn

6. **gerdün:+a**

Gazel 80

Mısra: 2

Gökyüzü.

‘İşk ile biz pây-e-i mecnûna çıkmış inmişüz
Hâküz ammâ bād ile gerdüna çıkmış inmişüz

7. **gerdün:**

Kaside 6

Mısra: 5

Gökyüzü.

Pây-e-i süllem-i bâb-ı hâremi nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pişgeh-i manzar olur

8. **gerdün:**

Gazel 163

Mısra: 7

Felek, dünya zaman.

Gül-i hırşîdi ihdâ itse gerdün eylemez râğbet
Aña kim dâğ-ı ‘ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

gerdün-ı sitem-mu’tâd:

1. **gerdün-ı sitem-mu’tâd:+dan**

Gazel 118

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sitem etmeye alışmış felek.

Cefâlar kim ser-i kûyında ol bî-dâddan gördük
Ne tâlî‘den ne gerdün-ı sitem-mu’tâddan gördük

gerek:

1. **gerek:-se**

Gazel 170

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Kaţ‘-ı ta‘alluk olduğına bâ‘iş-i ‘ulâ
Hüccet gerekse eyle nâzar rây-ı rif‘ate

2. **gerek:**

Gazel 13

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

3. **gerek:+dür**

Gazel 35

Mısra: 5

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Gerekdür kim ola kalbünîde râsih nûrî İslâmuñ
Olursa münhaşır kavle efendi bil ki fâsiddür

4. **gerek:**

Gazel 65

Mısra: 9

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Bezî-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o kabiliyyet olmaz

5. gerek:

Gazel 113

Mısra: 2

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Büse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām olsam gerek
Mīve- çin-i naḥl-i butsān-ı merām olsam gerek

6. gerek:-se

Gazel 13

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'acim gerek 'Arab

7. gerekdür:+dür

Gazel 65

Mısra: 5

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Hem-derd gerekdür ehl-i şöḥbet
Bîgâne sezā-yı ülfet olmaz

8. gerek:

Gazel 113

Mısra: 1

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Büse-ḥ'āh-ı rūy-ı her-ṭübā-ḥırām olsam gerek
Mīve- çin-i naḥl-i butsān-ı merām olsam gerek

9. gerek:

Gazel 113

Mısra: 4

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Āştî-baḥş-ı miyān-ı ḥāş u 'ām olsam gerek

10. gerek:

Gazel 113

Mısra: 6

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmak baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

11. gerek:

Gazel 113

Mısra: 8

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Luṭf-ı āzādî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsne gulām olsam gerek

12. gerek:

Gazel 113

Mısra: 10

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

İhtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥāṭırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām olsam gerek

13. gerek:

Gazel 113

Mısra: 12

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

Gevher-i ḥikmetle tezyîn eyleyüp şî'rüm Nesîb
Ba'de-zîn kâviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

14. gerek:

Rûbai 49

Mısra: 2

*Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey.*

'Uşşāk egerçi 'ışk ile ḥasta gerek
Ma'sûk dāḥi 'āşıkā dil-beste gerek

15. gerek:

Rûbai 49

Mısra: 4

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Pervāneye şem‘ ü şem‘e pervāne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

16. gerek:

Gazel 27

Mısra: 8

Gerek . gerek/gerekse . bağlacı. Hem gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır.

Hemān hikmet şafā-yı dildedür yoksa berāberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

17. gerek:-se

Gazel 27

Mısra: 8

Gerek . gerek/gerekse . bağlacı. Hem gibi başına geldiği kelimelerin hepsinin birden düşünüldüğünü anlatır.

Hemān hikmet şafā-yı dildedür yoksa berāberdür
Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

18. gerek:+dür

Mesnevi 2

Mısra: 15

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü ahlāk
Halk oldu mişāl-i zehr ü tiryāk

19. gerek:

Gazel 179

Mısra: 8

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Derūn-ı sine ki pür-dāğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

20. gerek:

Rûbai 49

Mısra: 1

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

‘Uşşāk egerçi ‘ışk ile hasta gerek

Ma‘şūk daḥi ‘āşıka dil-beste gerek

21. gerek:+dür

Gazel 67

Mısra: 9

Lazım, bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin bağlı olduğu şey.

Gerekdür sūz-ı sine-dāğ-ı dil te’şir-i güftāra
Anuñ-çün her şadā çün nağme-i ney āteşin olmaz

22. gerek:

Gazel 58

Mısra: 9

Olmalı anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrak içün nā-ḥudāyî neylerler

23. gerek:

Gazel 195

Mısra: 3

Olmalı anlamında kullanılan bir söz, lazım.

Bigāneden ḥazîne-i sultān nihān gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

germ:

1. germ:

Tahmis 3

Mısra: 11

Hararet, sıcaklık.

Hevā germ āteşin feryāda āğāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sine-çāk olmak

2. germ:

Gazel 135

Mısra: 1

Hararetli, sıcak.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perişānumî āh eylemedüm

germiyyet:

1. germiyyet:+üñ

Gazel 9

Mısra: 9

Hararet, sıcaklık.

Ey 'ışk-ı táb-s süz bu germiyyetüñ nedür
Billâh meded meded

germiyyet-i bâzâr:

1. **germiyyet-i bâzâr:** +ı, +n, +a

Gazel 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Pazarın harareti olması.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî
Germiyyet-i bâzârına tamğa-yı nesebdür

geşt:

1. **geşt:**

Gazel 24

Mısra: 1

Dolaşmak.

Geşt ider küyüñ gönül ey mähir ü âvâredür
Kaşdı gâhî rüyuna hasretle bir nezzâredür

geşt ü güzâr-ı mihr:

1. **geşt ü güzâr-ı mihr:** +den

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneşi gezip dolaşmak.

Şark u garbı rüz u şeb geşt ü güzâr-ı mihrden
Reşk-i luğf-ı cılve-gâh u câme-ñ'âbuñdur ğaraz

geşt-i gülîstân-ı fenâ:

1. **geşt-i gülîstân-ı fenâ:** +dan

Gazel 151

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluğun gül bahçesini dolaşmak.

Üşkûfe-i 'ibretle pür it dâmen-i çeşmüñ
Maşşûd budur geşt-i gülîstân-ı fenâdan

2. **geşt-i gülîstân-ı fenâ:** +dan

Gazel 175

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yokluğun gül bahçesini dolaşmak.

Ey dil geçegör geşt-i gülîstân-ı fenâdan
Her dâğuñ reşk-âver-i gül-berg-i ter eyle

geşt-i gülîstân-ı taleb:

1. **geşt-i gülîstân-ı taleb:**

Gazel 135

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gül bahçesini gezmeyi isteme.

Eyledüm geşt-i gülîstân-ı taleb durur dırâz
Gonca-i kâ-m-ı dili zib-i külâh eylemedüm

geşt-zâr-ı 'ışk:

1. **geşt-zâr-ı 'ışk:** +dan

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın gezinti yeri.

Zemîn-i nâ-murâdide maħabbet berķ-ı hırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı 'ışkdan maħşûl-i âsâyiş

getür-:

1. **getür-:** +di

Tarih 18

Mısra: 7

Getirmek, ulaştırmak.

Yine ol âşaf-ı zî-şânı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

2. **getür-:** +ür

Gazel 156

Mısra: 4

Eriştirmek, ulaştırmak.

Seherî ki gûş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

gevher:

1. **gevher:** +i

Gazel 64

Mısra: 7
İnci.

Gevheri var aşınā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla qadr-i şöbetin kāmillerüñ hāk it özüñ

2. **gevher:~i**
Gazel 174
Mısra: 6
İnci.

Ya hōd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baħr-i vaħdetdür
Nihāndur gevheri ammā o qabr-i nūr-baħşāda

3. **gevher:**
Gazel 204
Mısra: 10
Cevher, öz.

Nesibā söyledükçe tab‘uñuñ hüsni füzün oldı
Ne hāletdür bu kim çıķduķça gevher kân güzellendi

4. **gevher:~üñ**
Kaside 3
Mısra: 9
Cevher, mücevher.

Qanda ben qanda senā-yı zāt-ı qudsi gevherüñ
Ümmetüñ olmaq yeter sermāye-i ‘izzet baña

5. **gevher:~i, ~n**
Gazel 155
Mısra: 12
Cevher, mücevher.

Güftārı fażl u dāniş-i Vahyī’ye dāldür
Qadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

6. **gevher:~i, ~n**
Gazel 158
Mısra: 7
Cevher, mücevher.

Ceyb-i ğayra gevherin vaz‘ eyleyen ‘āqıl degül
Olsun esrāruñ nühüfte yārdan ağyārdan

7. **gevher:~üñ**
Gazel 149

Mısra: 10
İnci.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ iħrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

gevher-i baħr-i hākikat:

1. **gevher-i baħr-i hākikat:**
Gazel 1
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Doğruluk denizinin hakikati.

Ta‘alluķdan vücūd-ı ğayra maħfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baħr-i hākikat ābıyuz cānā

gevher-i esrār-ı ‘ışk:

1. **gevher-i esrār-ı ‘ışk:~i**
Gazel 27
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Aşk sırlarının cevheri, özü.

Hemīşe dest-i hasret çāk-sār-ı ceyb ü dāmendür
Ne mümkün gevher-i esrār-ı ‘ışkı eylemek pinhān

gevher-i hikmet:

1. **gevher-i hikmet:~le**
Gazel 113
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Hikmet cevheri.

Gevher-i hikmetle tezyin eyleyüp şi‘rüm Nesib
Ba‘de-zīn kāvīş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

2. gevher-i hikmet:~le

Kıt'a 18
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Hikmet cevheri.

Sākit ol kim kať-ı güftār oldı nev‘-i ādemüñ
Genc-i qalbin gevher-i hikmetle meşhūn eyleyen

gevher-i mihr:

1. **gevher-i mihr:~i, ~y, ~le**
Kaside 1
Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Sevgi cevherleri.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzin-i gencine-i 'ışk-ı İlâhî kim olur

gevher-i nâ-yâb:

1. **gevher-i nâ-yâb:**

Gazel 199

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eşsiz, nadir mücevher.

Ey Yüsuf-ı sâni saña sevdâ-ger-i dide
Harc eylemedük gevher-i nâ-yâb mı kaldı

gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at:

1. **gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at:**

Gazel 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğruluğun eşsiz incisi.

İt sine-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

gevher-i nazm:

1. **gevher-i nazm: +uñ**

Gazel 102

Mısra: 9

Kelime Tipi: Kalıp ifade

Şiirin cevheri, özü.

Nefâset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür kadrin
Nesib-âsâ olursak n'ola istihsândan fâriğ

gevher-i pend ü naşihat:

1. **gevher-i pend ü naşihat: +den**

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nasihat ve öğüt cevheri.

Hüsn-i ahlâk ile maḥbûb-ı dil-i 'âlem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşin

gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr:

1. **gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nur denizinin parlak mücevheri.

Ey yegâne gevher-i tâbende-i deryâ-yı nûr
Evvelin nev-bâve-i bûstan-ı şâd-âb-ı zühûr

gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât:

1. **gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât:**

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kainattaki sedeflerin eşsiz cevheri.

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân ḥıdem

gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'ât:

1. **gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'ât: +sın**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sanatla yapılmış denizlerin biricik incisi.

Gevher-i yek-dâne-i deryâ-yı maşnû'âtsın
Važ'-ı mislünde 'akim olsa n'ola çâr-ümmühât

geysü:

1. **geysü:**

Kaside 9

Mısra: 6

Gîsü. Omuza dökülen uzun saç.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola câruları geysü

gez:

1. **gez: -er**

Gazel 201

Mısra: 6

Gezmek, dolaşmak.

Şabâ nev-ṭabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sū-be-sū nev-rūzdur şimdi

2. **gez: -me, -de**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Gezmek, dolaşmak.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

3. **gez:-en**

Gazel 178

Mısra: 3

Gezmek, dolaşmak.

Keşti-i şekîb ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i makşûda resîde

4. **gez:-erek**

Tarih 7

Mısra: 5

Gezmek, dolaşmak.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâhâne
‘Âkıbet Konya'ya sevķ itdi mürûr-ı eyyâm

gez:

gez:

Tarih 23

Mısra: 4

*Yayın iki başındaki çile toncu takılan kertikler, tonç
kertiği.*

Atup püy râz ile bir tîr pîş-rev
Hezâr u şaşt gez oldu şitâbân

gezend:

1. **gezend:~i**

Tarih 30

Mısra: 6

Zarar ziyan, musîbet.

Manşibuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletünden ola Hâķ dâfi' gezendi 'ilm-ile

gezend-i nâvek-i bî-dâd:

1. **gezend-i nâvek-i bî-dâd:**

Gazel 173

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zulüm okunun zararı.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amânumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cânumuza

gibi:

1. **gibi:**

Gazel 99

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Zühd ü vera' gibi ğamuñ oldu işi tamâm
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşât

2. **gibi:**

Gazel 121

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdügüñ meşhûrdur
Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-hadd ü pâyândur senüñ

3. **gibi:**

Gazel 3

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Alur ârâmunı cûlar gibi ġayret çemenlerde
Şalınuķça sen ey gül ġayr-ile serv-i çemen-âsâ

4. **gibi:**

Gazel 86

Mısra: 11

Benzetme edatı.

Riyâ hûlûş gibi zâta eylemez te'sîr

Birün-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin tûtmaz

5. **gibi:**

Gazel 104

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Görmedi baħr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetîm
Dürr-i câna olalı bu çâr 'unşurdan şâdef

6. **gibi:**

Gazel 151

Mısra: 11

Benzetme edatı.

Geç himmet-i 'ışkıyla Nesibā gibi ey dil
Endiŝe-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

7. gibi:

Gazel 154

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Yā rūḥ-ı muŝavver ya perisin hele gelmez
Ḥāŝā ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

8. gibi:

Gazel 89

Mısra: 13

Benzetme edatı.

Ney gibi elvān-neĝam olsam Nesibā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi gūŝ-ı hūŝa bir nefes

9. gibi:

Gazel 94

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Dil ŝāne gibi zülf-i girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnūnı ki zencire ŝarılmış

10. gibi:

Gazel 111

Mısra: 9

Benzetme edatı.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gūlsitāna gelüp ḥ'āhiŝ-i giyāḥ idenüñ

11. gibi:

Gazel 131

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Oldı dünyāya Sikender gibi ḥükmi cārī
Heft iḳlime resādur yed-i tūlā-yı kalem

12. gibi:

Gazel 193

Mısra: 1

Benzetme edatı.

İtme dāmānuñı ālūde 'Azāzıl gibi
Ṭāhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibrıl gibi

13. gibi:

Gazel 193

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Yer ider dideler üstinde miŝāl-i sürme
Bekleyen gūŝe-i 'uzlet-kedesin mīl gibi

14. gibi:

Gazel 56

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāḥ çeŝm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāĝar-ı ŝarāba girer

15. gibi:

Gazel 131

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Kuvvet-i ĝayr iledür cünbişi yok istiḳlāl
Pāy-ı çübün gibi sābit olamaz pāy-ı kalem

16. gibi:

Gazel 169

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

17. gibi:

Gazel 169

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

18. gibi:

Gazel 177

Mısra: 13

Benzetme edatı.

Yine Nesib gibi vaşf-ı hüsni-pâkünde
Müşâbih oldu hemân hâli mür-ı bî-zûra

19. gibi:

Gazel 180

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Yine cânâne çıkşa cilde-gâh-ı nâza 'id olsa
Raķib-i nâ-muvâfık ğam gibi ammâ ba'id olsa

20. gibi:

Gazel 193

Mısra: 2

Benzetme edatı.

İtme dâmânuñı âlûde 'Azâzil gibi
Tâhirü'z-zeyl ola gör hâzret-i Cibril gibi

21. gibi:

Gazel 193

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşiş it şâf-derün olmağa kândil gibi

22. gibi:

Gazel 193

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i kalbünü tahrîf ide incil gibi

23. gibi:

Gazel 193

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp hâke yüzün
Kendiñi vâşıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

24. gibi:

Gazel 193

Mısra: 12

Benzetme edatı.

Tâ-be-key lağziş-i mestâne Nesibâ bildün
Ġarazuñ reh-güzer-i dilberi taķbil gibi

25. gibidür: *dür

Kaside 3

Mısra: 14

Benzetme edatı.

Gerden-i maşnû'a itmez bir daķi ziver hele
Baķr-i imkân zerre-i zâtuñ gibidür bî-bahâ

26. gibi:

Gazel 53

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

27. gibi:

Gazel 53

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Vuşlatuñ gibi muķâl isterüz olsa ne 'aceb
Nâlemüz gibi du'amuz daķi mehcür-ı eser

28. gibi:

Gazel 53

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Vuşlatuñ gibi muķâl isterüz olsa ne 'aceb
Nâlemüz gibi du'amuz daķi mehcür-ı eser

29. gibi:

Gazel 59

Mısra: 7

Benzetme edatı.

Rindân bu kaķt-ı 'ıyşda cām-ı tehî gibi
Ĥamyâze-kâr-ı ĥasret-i cām-ı şarâbdur

30. gibi:

Gazel 67

Mısra: 12

Benzetme edatı.

Nazîre Nâbi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesibā āferîn tab'ıñ gibi sihr-āferîn olmaz

31. gibi:

Gazel 70

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Hayāl-i h'āb gibi 'arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemişe āyine-i hāṭıruñ gubārına degmez

32. gibi:

Gazel 77

Mısra: 12

Benzetme edatı.

Nesibā dürr olursa güşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

33. gibi:

Gazel 94

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşîre şarılmış

34. gibi:

Gazel 101

Mısra: 9

Benzetme edatı.

Belî cānum gibi esrār-ı 'aşkı ben Nesib-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa mānî'

35. gibidür: *dür, -

Gazel 78

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Ten-i bî-cān gibidür rağbete şāyān olmaz
Dil-i bî-'ışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

36. gibi:

Gazel 118

Mısra: 4

Benzetme edatı.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ğamda reşk-endāz-ı 'aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

37. gibi:

Gazel 129

Mısra: 16

Benzetme edatı.

Tamām-ı şüret ü sîretde bî-bahāne imiş
Cemāl-i pākî gibi ḥulķî da Nesib güzel

38. gibi:

Gazel 109

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Bārî olaydı gül gibi ḥānde bir iki gün
Encām-ı kārî çāk-i giribān idenlerüñ

39. gibi:

Gazel 123

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Sîne-i şāf ile it pend ü naşîḥat gayra
Āb-ı cārî gibi hem ṭāhir idüp hem pāk ol

40. gibi:

Gazel 141

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipih-r-i dūn gibi nā-dāna mihribān olasın

41. gibi:

Gazel 177

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Hayāl-i la'lüñ ile bāğa varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur güre

42. gibi:

Gazel 184

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-ķarāram āh āh
Ĥāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

43. gibi:

Gazel 185

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ģam-ı hecrüni göñül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-inān ile

44. gibi:

Gazel 186

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Güle bülbül nigāh-ı raģbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmün gibi sihr-āferin olsa

45. gibi:

Gazel 186

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Sitem-kārum kim aģlardı cefā-yı bî-şümāruñdan
Dil-i saḥtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metin olsa

46. gibi:

Gazel 187

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Ĥōşā o ṭab'-ı helāk āşinā-yı 'āşık kim
Nesib-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

47. gibi:

Gazel 196

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
'Uşşāķa bî-vefālūk idersin cihān gibi

48. gibi:

Gazel 196

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
'Uşşāķa bî-vefālūk idersin cihān gibi

49. gibi:

Gazel 196

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u fiġān da ķalmadı tāb u tūvān gibi

50. gibi:

Gazel 196

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Ol serv-ķaddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-ı revān gibi

51. gibi:

Gazel 196

Mısra: 8

Benzetme edatı.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

52. gibi:

Gazel 196

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Şabr idelüm Nesib cefāsına ol mehün
Cevr ile ķaşdı bendesini imtiḥān gibi

53. gibi:

Gazel 197

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Şemim-i zülfüne mā'il gibi bād-ı seḥer-ġāhī
Anuñ-çün gülşen-i ruḥsāruñ olmışdur güzer-ġāhı

54. gibi:

Gazel 205

Mısra: 3

Benzetme edatı.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helâk itdi ‘uşşâk-ı bî-tâkati

55. gibi:

Gazel 209

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ’ili

56. gibi:

Kaside 1

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Herkesün merdûdudur dînâr-ı Tūrânî gibi
Sikke-dâr-ı dâğ-ı mührün olmayan levh-i şudûr

57. gibi:

Kaside 9

Mısra: 10

Benzetme edatı.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldu suhan-gû

58. gibi:

Kaside 10

Mısra: 6

Benzetme edatı.

‘Aceb mi kubbesi ‘arşa mümâs olursa maqardur
Cenâb-ı hâzret-i Monlâ gibi veliyy-i kebîre

59. gibi:

Kıt'a 16

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Tahsîn-i huşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahâr-ı kaht gibi mün‘adim kerem

60. gibi:

Kıt'a 16

Mısra: 4

Benzetme edatı.

Tahsîn-i huşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahâr-ı kaht gibi mün‘adim kerem

61. gibi:

Kıt'a 18

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Nâ-maḥal güftâra âğâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinün pâyesin dîn eyleyen

62. gibi:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Benzetme edatı.

Mâhı bir şeb gün gibi şakḳ itdügün meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senün

63. gibi:

Rûbai 34

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Giydüm nemedin hırkayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem‘-i ‘ışkuña süzân it

64. gibi:

Rûbai 65

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Ruḥsârına bakdı dide ḥayrân oldu
Zülfî gibi nezzâre perîşân oldu

65. gibi:

Tarih 8

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Dirîgâ gitti Ḥâfız gibi bir zât-ı melek-ḥaslet
Kı bildi maḥfel-i fânî degüldür kimseye me’men

66. gibi:

Tarih 17

Mısra: 2

Benzetme edatı.

Cenāb-ı Şeyh Siyāhī-i Mevlevī ḥaḳḳa
Kim olmış idi ṭarīḳatde gün gibi meşhūr

67. gibi:

Tarih 30

Mısra: 5

Benzetme edatı.

Sen ferīdū'd-dehrsın zāt-ı şerīfūñ gibi hiç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

68. gibi:

Tarih 31

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Zātuñ gibi bir kāmīl-i bī-misl ü müdānī
Ne geldi ne bir daḥī gelür 'ālemiyāna

69. gibi:

Tarih 33

Mısra: 3

Benzetme edatı.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākīn ide Ḥaḳ zīver-i tāt-ı ḥavṛā

70. gibi:

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Benzetme edatı.

Ḥurşīd-şīfat geh āşīkāre
Geh gāḥ perī gibi nihānsın

71. gibi:

Kaside 2

Mısra: 1

Benzetme edatı.

Luṭf-ı Ḥudā ḳabā'il-i ehl-i zemīn gibi
İtdi sipihriyānı ḳudūmuñla muḡtenem

gıbta:

1. gıbta:

Gazel 178

Mısra: 5

İmrenme.

Ol 'āşīḳa şad gıbta ki şahrā-yı fenāyı
Tercīḥ ide zevḳ-ı çemene sāye-i bīde

gıbta it-:

1. gıbta it-:-me, -de

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gıpta etmek, imrenmek.

Ḥuddām-ı ravzasına melek gıbta itmede
Ṭavf-ı ḥarīmi ile felek bī-ḳarārdur

gıbta-fermāy-ı gülīstān-ı İrem:

1. gıbta-fermāy-ı gülīstān-ı İrem:

Gazel 57

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gıpta verici cennet bahçesi.

Bezmi eyler gıbta-fermāy-ı gülīstān-ı İrem
Ṭāb-ı mül ruḥsār-ı dīl-sūzuñ ki gül gül gösterür

gice:

1. gice:

Gazel 185

Mısra: 2

Gece.

Geh tīr-i āḥ u gāḥ kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdıyuz āsumān ile

2. gice:

Kaside 3

Mısra: 10

Gece.

Ḳondı nūḥ-mīnā-yı çarḥa ravzañı tezyīn içün
Gice şebbūy-ı kevākib rūz-i gül şems-i ḍuḥā

3. gice:

Müsemmen 1

Mısra: 4

Gece.

Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy 'arz u ṭūl
Ol gice mi'rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳūl

4. **gice:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Gece.

Bîgâne çü bād ider perişân
Her gice o sünbül-i siyâhuñ

gid-:

1. **gid-:-en**

Tahmis 3

Mısra: 4

Gitmek.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı gama kaç-ı ümîd eyler selâmetden

2. **gid-:-erek**

Gazel 39

Mısra: 6

Git gide, yavaş yavaş.

Şıdık ile hıdmet-i maḥdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrām eyler

3. **gid-:-erek**

Gazel 152

Mısra: 5

Git gide, yavaş yavaş.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âḥîr giderek
Zâhide söyle ki ḥavf eylesün îmânından

4. **gid-:-erek**

Gazel 183

Mısra: 2

Git gide, yavaş yavaş.

Ola mādām ‘azîmetde dil-i divâne
O perî-rû giderek mûnis olur insâna

5. **gid-:-er**

Gazel 116

Mısra: 9

Gitmek.

Qalur gider mi ‘aceb düzaḥ-ı teḡāfûlde
Bilinse cürm ü günâhı nedür Nesîbâ'nun

6. **gid-:-er**

Gazel 149

Mısra: 8

Gitmek.

Birbirinden iki yâri nâķışân eyler cüdâ
Naķş-ile gider tesâvî keffe-i mîzândan

7. **gid-:-er**

Gazel 156

Mısra: 7

Gitmek.

Ne reh-i ḥuşûl-i kâma ne gider ṭarîķ-ı ye’sse
Hele ḥâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

8. **gid-:-er**

Gazel 212

Mısra: 9

Gitmek.

Qalur gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb
Metâ’ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

9. **gid-:-er**

Rûbai 52

Mısra: 3

Gitmek.

Elbette gelen gider bu rıḥlet-gâha
Merg olmasa olurdu cihân ḡâyet kem

10. **gid-:-er**

Gazel 94

Mısra: 5

Gitmek.

Âḥ ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tire şarılımış

gil:

1. **gil-:-den**

Gazel 84

Mısra: 10

Balçık, çamur.

Şemşîr-i tâb-dâde-i üstâd-ı kudretüz
Olmış egerçi âb-ile gilden ḡlâfumuz

2. **gil:**

Kıt'a 4

Mısra: 2

Balçık, çamur.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanımedür

gir:

1. **gir:-er**

Gazel 56

Mısra: 10

(şekil/şeklini) Almak.

Hüy-ı gaddāra tokındukça zülf-i yār-i Nesīb
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

2. **gir:-er**

Gazel 56

Mısra: 4

Girmek, dahil olmak.

Düşer hayāl-i ruḥı gāh çeşm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāğar-ı şarāba girer

3. **gir:-er**

Gazel 56

Mısra: 8

Girmek, dahil olmak.

Fiğān ki tiğ-i sitemle o kāfir-i bed-kış
Şehid ider beni zu'mınca çok şevāba girer

4. **gir:-mek, -de**

Gazel 117

Mısra: 10

Girmek, dahil olmak.

Mānende-i Nesīb-i zebūn her nezārede
Girmekte niçe ḥūn-ı Müselmān'a gözlerüñ

5. **gir:-ince**

Gazel 188

Mısra: 8

Girmek, dahil olmak.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kaldı zīr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre kaçreler düşdi per ü bāle

6. **gir:-ince**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Girmek, dahil olmak.

Ammā elüñe girince kāmīl
İkrāmlar eyle kıymetin bil

7. **gir:-me, -y, -ince**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Girmek, dahil olmak.

Tā kim ele girmeyince 'irfān
Ḥayvān ile fark olunmaz insān

8. **gir:-mez**

Gazel 43

Mısra: 14

Ele geçmek, elde edilmek, girmek.

Nesīb eyleme zāyi' nuḳūd-ı evḳātı
Şaḳın ki girmez ele bir daḥi defīne-i 'ömr

9. **gir:-er**

Gazel 56

Mısra: 1

Girmek (giymek).

Kaçan ki nāz ile ol şūḥ cāme-ḥ'āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḥāba girer

10. **gir:-er**

Gazel 56

Mısra: 2

Girmek (giymek).

Kaçan ki nāz ile ol şūḥ cāme-ḥ'āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḥāba girer

11. **gir:-er**

Gazel 56

Mısra: 6

Girmek (giymek).

Ufuḳda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

12. **gir-:-üp**

Gazel 213

Mısra: 9

Girmek.

Girüp zir-i lihâf-ı gönçaya bād-ı şabā güyā
Perī āgūşa bir maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitân çekdi

13. **gir-:-mez**

Gazel 83

Mısra: 3

Ele geçmek, elde edilmek, girmek.

Hâlsüz kâl ile ‘irfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Kârûn olmaz

girân-māye:

1. **girân-māye:**

Gazel 37

Mısra: 2

Pahalı, kıymetli.

Şanma ki sırr-ı Hudâ hırkādudur şâldadur
O girân-māye güher ka‘r-ı yem-i hâldadur

girdâb-ı baḥr-i ‘ışk:

1. **girdâb-ı baḥr-i ‘ışk: +a**

Gazel 85

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk denizinin girdabı.

Ârāmumuz semâ‘ iledür rûzgârda
Girdâb-ı baḥr-i ‘ışka batan Mevlevîler'üz

girdâr-ı bed:

1. **girdâr-ı bed:**

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü davranış.

İ‘tikâd-ı pāk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba‘ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

giribân:

1. **giribân: +m**

Gazel 10

Mısra: 3

Yaka, elbise yakası.

Çāk çāk itse giribânın ‘aceb mi gönçalar
Eyledükçe ruhların gül-güna endüd-ı ‘itâb

2. **giribân:**

Gazel 157

Mısra: 4

Yaka, elbise yakası.

Çāk çāk eyledüñ ‘âşık-ı şûridelerüñ
Ḥasretüñle ne giribân kodılar ne dâmen

3. **giribân: +ı, +n, +dan**

Gazel 152

Mısra: 2

Yaka, elbise yakası.

Şöyle âşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehm idemez kimse giribânından

giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâ:

1. **giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâ: +da**

Gazel 174

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünya güzeli sevgilinin cübbesinin yakası.

Zebercedden ya hûd bir tikme-i zerrindür ol kûbbe
Giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâda

giriftâr:

1. **giriftâr:**

Kaside 9

Mısra: 13

Tutkun, müptela.

Ol çäre-resânüñ öñine geldi giriftâr
Taḥliş-i necât eyledi nuṭka gelüp âhû

2. **giriftâr: +ı**

Gazel 169

Mısra: 1

Tutkun, müptela.

Her şûḥ-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir ṭabîbe ki bîmârı olmaya

giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün:

1. **gıřiftār-ı kemend-i zülf-i ŧeb-gün:**

Gazel 164

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gece renkli saç bağının esiri.

Dil gıřiftār-ı kemend-i zülf-i ŧeb-gün olmada
Ŗaydum ey āhū nıgeh ‘ıŧkuñla efzūn olmada

gıřiftār-ı kuyūd-ı ‘ālem:

1. **gıřiftār-ı kuyūd-ı ‘ālem:**

Gazel 142

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünyaya bağılı olmanın esiri.

Göñül ser-menzil-i āzādegıye ırmek isterseñ
Hemān mutlak gıřiftār-ı kuyūd-ı ‘ālem olmazsın

gışifte:

1. **gışifte:**

Kaside 8

Mısra: 5

Yakalanmış, tutulmuş.

İder heybeti teb gışifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

gışih-güşāy-ı firāk ol-:

1. **gışih-güşāy-ı firāk ol-ı:**

Gazel 129

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ayrılık düğümlerini çözen.

Gışih-güşāy-ı firāk oldu gerçi dest-i vişāl
Dağı göñülde olan ‘uğde olmadı münhal

gıryān:

1. **gıryān:**

Gazel 39

Mısra: 11

Ağlamaklı.

Fıkr-i vaşlı beni gıryān ider ol sım-tenüñ
Ādeme her ne iderse ŧama‘-ı hām eyler

2. **gıryān:**

Gazel 188

Mısra: 5

Ağlamaklı.

Degül gıryān helāk-i hayl-i ‘uŧŧākı pesend itdi
Nisār-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgān-ı kıattāle

gırye:

1. **gırye: +m, +e**

Gazel 16

Mısra: 2

Ağlama, gözyaşı.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā‘ıŧ
Gıryeme bir ŧeh-i iklim-i cefādur bā‘ıŧ

2. **gırye: +den**

Gazel 102

Mısra: 5

Ağlama, gözyaşı.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez gıryeden
çeŧmüm
Faķır olsa dağı olmaz kerim ihsāndan fāriğ

3. **gırye:**

Gazel 1

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Bizüm-çün nāle vü ser-geŧteğī vü gırye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı miñnetüñ dūlābıyuz cānā

4. **gırye: +si**

Gazel 28

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Heves-kāruñ oldu gıryesi biğāne-i te’ŧır
Metā‘-ı kem-nehar bu çār-sūda zīb-i dükkāndur

5. **gırye:**

Gazel 139

Mısra: 1

Ağlama, gözyaşı.

Ŗad gırye zülf-i siyeh-kāra yapıŧdum ile
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapıŧdum

6. **girye:**

Gazel 203

Mısra: 5

Ağlama, gözyaşı.

Dükendi hün-ı ciger tã-be-key göñül girye
Sirişk-i dide hãrãb itdi hânümânımı

7. **girye:**

Gazel 139

Mısra: 1

Ağlama, gözyaşı.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kãra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnãra yapışdum

8. **girye:**

Gazel 148

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen didelerümden

9. **girye:**

Gazel 1

Mısra: 7

Ağlama, gözyaşı.

Bizüm-çün nãle vü ser-geştegi vü girye dâ'imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miñnetün dülâbiyuz cãnâ

girye eyle-:

1. **girye eyle-:-düm**

Tarih 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağlamak.

Beyt-i vâhidde dü târih du'â-güna seni
Eyledüm girye ile rûhına hãfız ihdâ

girye-i ebr-i bahârî:

1. **girye-i ebr-i bahârî:-den**

Gazel 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bahar bulutunun ağlaması.(yağmur yağması bağlamında kullanılmıştır.).

Bâğ-ı kãmı eşk imiş şad-âb iden fehmi eyledüm
Girye-i ebr-i bahârîden gül-i hândândan

girye-i şadî:

1. **girye-i şadî:**

Gazel 129

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevinç gözyaşı.

İdince girye-i şadî ağıttı dide dü-rüd
Binâ-yı cismüme seyl-âb-ı eşk virdi hâlel

gîsü-yı siyeh:

1. **gîsü-yı siyeh:**

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Omuza dökülen siyah saç.

Gîsü-yı siyeh mi ruğ-ı al üzre perîşân
Târiki-i şeb rûşeni-i rûz mıdur bu

git:

1. **git-:-ti**

Tarih 8

Mısra: 1

Ölmek, dünyadan geçmek.

Dirîgâ gitti Hãfız gibi bir zât-ı melek-haslet
Ki bildi mahfel-i fânî degüldür kimseye me'men

2. **git-:-miş**

Gazel 33

Mısra: 5

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hâr u has var

3. **git-:-ti**

Gazel 60

Mısra: 9

Ayrılmak, uzaklaşmak.

Bilmedük gitti Nesîb-i mübtelâya bu firâk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

4. **git:-miş**

Gazel 106

Mısra: 1

Gitmek, ayrılmak.

Gitmiş bu bezm-gâh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

5. **git:-sün**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Gitmek, ayrılmak.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i qalbümnden remed
Ben ğaribe dergehünden ğayrı yokdur müstened

6. **git:-di**

Gazel 144

Mısra: 14

Ayrılmak, gitmek.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümnden

7. **git:-di**

Tarih 16

Mısra: 2

Ölmek, dünyadan geçmek.

Bostān Efendi cā-nişin-i ħazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ güzlār-ı şād-āb-ı ‘aden

8. **git:-di**

Gazel 196

Mısra: 3

Ayrılmak, terk etmek.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u figān da qalmadı tīb u tüvān gibi

9. **git:-di**

Gazel 196

Mısra: 3

Ayrılmak, terk etmek.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekib ü şabr
Āh u figān da qalmadı tīb u tüvān gibi

10. **gid:-er**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Gitmek, ayrılmak.

Gördükçe seni gider qarārum
Destumde degüldür ihtiyārum

11. **gid:-er, -üz**

Rübai 45

Mısra: 1

Gitmek, ayrılmak.

‘Uqbāya maḥabbetünle dil-ḥün giderüz
Ey şūḥ-ı cefā-cū saña meftün giderüz

12. **gid:-er, -üz**

Rübai 45

Mısra: 2

Gitmek, ayrılmak.

‘Uqbāya maḥabbetünle dil-ḥün giderüz
Ey şūḥ-ı cefā-cū saña meftün giderüz

13. **gid:-er, -üz**

Rübai 45

Mısra: 4

Gitmek, ayrılmak.

Memnün görürüz vaşluñ ile aġyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maḥzūn giderüz

14. **gid:-erek**

Gazel 52

Mısra: 5

Gitmek, ayrılmak.

Sürür-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzün mübtelāsıdur ğam-ı yār

15. **gid:-e**

Gazel 154

Mısra: 6

Gitmek, ayrılmak.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ
Sevdā-yı vişālün niçe mümkün gide serden

16. **git:-**meg, -e

Gazel 139

Mısra: 3

Ayrılmak, gitmek.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

17. **git:-**me, -se

Gazel 160

Mısra: 2

Temizlemek, gitmek.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kīneden
Rū-nūma olmaz küdürēt gitmese āyīneden

giy:-

1. **giy:-**düñ, -se

Gazel 15

Mısra: 13

Giyemek.

Giydüñse eger hil‘at-i ādāb-ı şerī‘at

2. **giy:-**düm

Rübai 34

Mısra: 3

Giyemek.

Giydüm nemedin hırkayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem‘-i ‘ışkuña sūzān it

giyeh:

1. **giyeh:**

Gazel 67

Mısra: 8

Ot, taze ot, bitki.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
‘ālemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yāsemīn
olmaz

2. **giyeh:**

Gazel 76

Mısra: 4

Taze ot, yeşillik.

Bu gül-sitān-ı fenāda gül-i vefā degüle
Hezār-ı bāğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

gizlü:

1. **gizlü:**

Kaside 10

Mısra: 9

Gizli.

Verā-yı perde-i naẓmında gizlü şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başīre

ğidā:

1. **ğidā:**+dur

Kıt'a 5

Mısra: 3

Besin, nimet.

Nāle-i ney ki ğidādur rūḥa
Bunda zevḳ yok iken ecsāduñ

2. **ğidā:**

Gazel 47

Mısra: 7

Besin, nimet.

Āhūya ğidā olur mı ‘uşfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

ğılāf:

1. **ğılāf:**+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 10

Kılıf, kın.

Şemşīr-i tāb-dāde-i üstād-ı ḳudretüz
Olmış egerçi āb-ile gilden ğılāfumuz

ğılmān:

1. **ğılmān:**+ı

Rübai 32

Mısra: 2

Cennette hizmet gördüğüne inanılan delikanlılar.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkānı fedā

‘Āşıklar ider hūr ile ğılmānı fedā

ġina:

1. ġinā:

Gazel 126

Mısra: 9

Zenginlik.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şî'r-i terüñ ġinā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

ġinā-yı ebed:

1. ġinā-yı ebed:

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ebedi zenginlik.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şāyegān-ı ma'ānî
Virür ġinā-yı ebed ṭab'-ı bî-murād-ı fakîre

ġinā-yı kalb:

1. ġinā-yı kalb:+e

Gazel 62

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül zenginliği.

Fākîr-i bî-nevā am mā ġinā-yı kalbe mālîkler
Gedā-yı pādîşāhāne mu'āmil Mevlevîlerdür

ġonca:

1. ġonca:+y, +a

Gazel 205

Mısra: 8

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Lebinde ne hōşdur o teb-hāleler
Ki şebnem virür ġoncaya zîneti

2. ġonca:+lar, +ı

Gazel 16

Mısra: 4

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

N'ola açılma niyāz ile o gül gülşende
Açmağa ġoncaları bād-ı şabādur bā'is

3. ġonca:+lar, +ı

Gazel 115

Mısra: 2

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Olmasa güzer-gāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkufte kalur ġoncaları gülşen-i zāruñ

4. ġonca:+nuñ

Gazel 212

Mısra: 3

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Şabāyı zîr-i lihāfında ġoncanuñ göricek
Hezār ḥançer-i ser-tîz-i ḥāra düşmez mi

5. ġonca:+y, +ı

Gazel 74

Mısra: 4

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
ġoncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

6. ġonca:+lar

Gazel 10

Mısra: 3

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Çāk çāk itse giribānın 'aceb mi ġoncalar
Eyledükçe ruhlarıñ gül-gūna endüd-ı 'itāb

7. ġonca:+lar

Gazel 10

Mısra: 3

Yaprakları henüz açılmamış veya az açılmış gül.

Çāk çāk itse giribānın 'aceb mi ġoncalar
Eyledükçe ruhlarıñ gül-gūne endüd-ı 'itāb

gonca-dehen:

1. gonca-dehen:

Gazel 49

Mısra: 3

Açmamış bir gül gibi küçük ve kapalı ağızlı (sevgili).

Meded ey gonca-dehen bāri bir ağız söyle
'Aşıka nîm tebessümle tesellā mı gelür

gonca-i îrem:

1. **gonca-i İrem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cennet gülü.

Engüşt-i hâme-gîr-i debîr-i menâkıbuñ

Hüsniyle oldu dâğ-ı dil gonca-i İrem

gonca-i kām-ı dil:

1. **gonca-i kām-ı dil:-i**

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül eğlencesinin goncası.

Eyledüm geşt-i gülistân-ı taleb durur dırâz

Gonca-i kām-ı dili zîb-i külâh eylemedüm

gonca-i ümmîd:

1. **gonca-i ümmîd:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Umut goncası.

N'ola gül gonca-i ümmîd şād-âb olmasa hergiz

Bu deşt-i miñnetüñ pejmürde olmuşdur semûmından

gonca-i zanbak:

1. **gonca-i zanbak:**

Gazel 172

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zambak goncası.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâğar benânında

Açılmış taze güldür gonca-i zanbak miyânında

göç:-

1. **göç:-di**

Tarih 1

Mısra: 13

Ölmek.

Vahîd-i devr idi 'Ârif Efendi göçdi 'âlemden

O kâmil ola şādân bezm-gâh-ı hür u cennetde

2. **göç:-üp**

Tarih 16

Mısra: 1

Ölmek.

Bostân Efendi cā-nişîn-i hazret-i Monlâ göçüp

Gitdi ola cāyı anuñ gülzâr-ı şād-âb-ı 'aden

3. **göç:-er, -ler**

Kaside 8

Mısra: 5

Göçmek.

Ribât-ı cihâna konanlar göçerler

Yetişmez mi 'ibret geçenler muḳaddem

4. **göç:-di**

Tarih 34

Mısra: 6

Göçmek; Ölmek.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târiḥ

Göçdi Dürrî hüneri ḳaldı yetîm

gök:

1. **gög:-e**

Rûbai 48

Mısra: 4

Gök, gökyüzü.

Mânende-i ḥurşîd eger rif'at eyle

Başuñ göge irse daḥi sür ḥâke yüzüñ

gönder:-

1. **gönder:-mede**

Gazel 23

Mısra: 10

Göndermek, yollamak.

Nesîbâ belki artar kinesi sen merḥamet dirken

O şefḳat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

2. **gönder:-üp**

Tarih 18

Mısra: 9

Göndermek, yollamak.

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi

Anı şāhenşeh-i Dārâ-fer-i ḥurşîd-i livā

3. **gönder-:-di**

Gazel 166

Mısra: 7

Göndermek, yollamak.

‘Uşşâkı şebîhûnına gönderdi rakîbüñ
Toğrıldı çalıklar o mehûñ bu seferinde

gönl:

1. **göñl:~ü, +müz, +ün**

Gazel 52

Mısra: 6

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki göñlümüzün mübtelâsıdur gam-ı yâr

2. **göñl:~ü, +m, +ce**

Gazel 135

Mısra: 8

Dileğime uygun, istediğim gibi.

Sedd-i rāh oldu baña havf-ı neheng-i ümmid
Kulzum-i ‘ışkda göñlümce şināh eylemedüm

göñül:

1. **göñül:~den**

Gazel 3

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Gözümünden eşk-i hasret düşmede nakş-ı cihān-āsā
Göñülünden fıkır-ı vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

2. **göñül:~den**

Gazel 35

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Göñülden māl-i nāçizün hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i hāqka şāhiddür

3. **göñül:**

Gazel 58

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrağ için nā-ḥudāyı neylerler

4. **göñül:**

Gazel 191

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Göñül tehālūk ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre tāb getürmez cemāl-i dil-dāre

5. **göñül:**

Rûbai 39

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Bu hırş u tama‘ nedür göñül bu nice bir
Bu ârzü-yı ḥāṭır-ı bed-cû nice bir

6. **göñül:**

Tahmis 4

Mısra: 12

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Bize hem-reng olur bir bî-tekellûf gam-güsār olsa
Usanmışdur göñül bu bezmün erbāb-ı rüsûmından

7. **göñül:**

Kaside 2

Mısra: 7

Göñül, yürek.

Bir zerre mihrün ile şafā-yāb olan göñül
Olsa ‘aceb mi āyine-i şāhed-i kıdem

8. **göñül:~ler**

Gazel 52

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp,
yürek.

Belâlu hasta gönüller devâsıdur ğam-ı yâr
Qadimî cân u dilüñ âşinâsıdur ğam-ı yâr

9. **gönül:**

Gazel 163

Mısra: 10

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Meded kıl bir nigâh-ı merhametle incilâ bahş ol
Gönül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

10. **gönül:**

Gazel 182

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Fıkr-i ruhiyla neşv ü nemâ buldı bu gönül
Âteş zarar-resân olamazmış semendere

11. **gönül:**

Gazel 24

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Geşt ider küyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Kaşdı gâhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

12. **gönül:**

Gazel 61

Mısra: 4

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Degüller celb-i mâl ü câha mâyil
Gönül câlibleridür Mevlevîler

13. **gönül:+de**

Gazel 6

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ṯab'ı sāmānum ẖarāb

14. **gönül:**

Gazel 27

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gönül çokdan 'ubür eylerdi menzil-gâh-ı fâniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

15. **gönül:**

Gazel 128

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Kıl hâzer üftâde-i ruhsâr-ı meh-veşdür gönül
Gülsitân-ı hüsnuñe düşmüş bir âteşdür gönül

16. **gönül:**

Gazel 128

Mısra: 4

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Neş'e-mend-i feyzi reşkîn-sâz-ı Cemşîd olmada
Bezm-gâh-ı 'ışkda bir cām-ı dil-keşdür gönül

17. **gönül:+de**

Gazel 129

Mısra: 10

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Girih-güşây-ı firāk oldı gerçi dest-i vişâl
Dağı gönülde olan 'uqde olmadı münhal

18. **gönül:**

Gazel 134

Mısra: 12

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Derûn-ı sînede süz u güdâzî var her dem
Gönül mi şem'î münevver midür nedür bilmem

19. **gönül:**

Gazel 207

Mısra: 7

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Sürür u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şâd ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pîrden kaldı

20. gönül:

Gazel 208

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Süvâr-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i gamda kenârı gördün mi

21. gönül:

Gazel 203

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Dükendi hün-ı ciger tâ-be-key gönül girye
Sirişk-i dide harâb itdi hânümânımı

22. gönül:

Kaside 8

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-â-dem
Fevât-ı murâdât-ı fânîye mâtem

23. gönül:

Gazel 142

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gönül ser-menzil-i âzâdegîye irmek isterseñ
Hemân muṭlaḳ giriftâr-ı kuyûd-ı âlem olmazsın

24. gönül:

Gazel 185

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Ṭayy idemez mi râh-ı gam-ı hecrüñi gönül
Şahbâ gibi tekâver-i âteş-‘inân ile

25. gönül:

Gazel 128

Mısra: 8

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Pây-ı himmet zaḥm-dâr u menzil-i maḳşad ba‘îd
Miḥnet-i hicrân ile ḥâlûñ müşevveşdür gönül

26. gönül:

Gazel 128

Mısra: 10

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

İntizâm ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesîb
Gâh mest ü gâh şâḥî bir keşâkeşdür gönül

27. gönül:

Gazel 185

Mısra: 9

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Şad-pâredür gönül nice âh eylesün eşer
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

28. gönül:

Gazel 129

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Reh-i merâmda vaşlına yârûñ irdi el
Gönül merâmını buldı merâmdan evvel

29. gönül:

Gazel 128

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Kıl hâzer üftâde-i ruḥsâr-ı meh-veşdür gönül
Gülsitân-ı ḥüsnüñe düşmiş bir âteşdür gönül

30. **gönl:**+ü, +m

Gazel 94

Mısra: 5

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Âh ile gider kûçe-i cânāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

31. **göñül:**

Gazel 9

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Cāy olsa da göñül felek-i çārümîn saña
Mānend-i āfitāb

32. **göñül:**

Gazel 128

Mısra: 6

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Ber-murādî ber-ţarafdur çekme āzār-ı taleb
Baht-ı bed-ţālî zebûn cânāna ser-keşdür göñül

33. **göñül:**

Gazel 146

Mısra: 2

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-şavābdan
Geçmez göñül o dilber-i ‘ālî-cenābdan

34. **gönl:**+ü, +m

Gazel 182

Mısra: 1

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde ahtere
Kim nūr-ı vechi ta‘ne ider mihr-i envere

35. **göñül:**+dür

Gazel 34

Mısra: 3

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maḥabbet ki göñüldür
Sermāyesi ḥūn-ı cigerüm eşk-i terümdür

36. **göñül:**

Gazel 1

Mısra: 3

Göñül.

Göñül pür-dāğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nûkûd-ı genc-i sulţān-ı fenā ḍarrābıyuz cânā

37. **göñl:**+i, +n, +e

Gazel 109

Mısra: 7

İnsanın duygu merkezi, yüreğin manevi yönü, kalp, yürek.

Gelmez şikest-i sübhā-i enfās göñline
Destin medār-ı sübhā-i mercân idenlerüñ

göñül vir-:

1. **göñül vir-:**

Gazel 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sevmek, aşık olmak.

Şadā-yı bî-hüde-i kûh-sāra aldanma
Nidā-yı ‘ışkı işit mümkināta virme göñül

gör-:

1. **gör-:-mez**

Gazel 172

Mısra: 3

Anlamak, idrak etmek.

Siyeh ḥarf-i cefādan gayrı görmez dîde-i cânım
Ḥaṭ-ı mihr-i leb-i yārüñ zemîninde zamānında

2. **gör-:-ür, -üz**

Rûbai 45

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak, müşahade etmek.

Memnûn görürüz vaşluñ ile ağıyarı
Mesrûr gelüp küyuña maḥzûn giderüz

3. **gör:-di**

Gazel 127

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Âğüş-ı bîkr-i gönecada gördi şabâyı çün
Oldı o ḥaclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

4. **gör:-di**

Tarih 18

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Böyle bir zât-ı mükerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sultân-ı cihân gayra sezâ

5. **gör:-di**

Tarih 18

Mısra: 8

Anlamak, idrak etmek.

Yine ol âşaf-ı zî-şânı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

6. **gör:-e**

Gazel 168

Mısra: 8

görmek.

Şart-ı ‘işmet bu mıdır kim seni ağıyar degül
‘Aks-i ruḥsârûñı âyîne de peymâne göre

7. **gör:-i, -n, -ür**

Gazel 66

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Târ-ı ṭanbûr-ı maḥabbetde bâm ü zir olmaz
Perde-i ‘ışka yeksân görünür şâh u gedâ

8. **gör:-üp**

Gazel 116

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görüp melâmetümi şahş-ı ‘işmet âh eyler
Şadâ-yı çâki degül dâmen ü giribânûñ

9. **gör:-i, -n, -en**

Gazel 126

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baḥr-i Ḳulzüm-i ‘ışkdur görinen bu dîdede nem
degül

10. **gör:-üp**

Gazel 151

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Döndürme görüp ‘unf ile rûyuñ fuḳarâdan
Zinhâr şakın nâvek-i dil-düz-ı du‘âdan

11. **gör:-ür**

Gazel 159

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

İbtidâ ‘ilm-i fenâ dersin okur kevn e gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âğüşın

12. **gör:-üp**

Gazel 161

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yâr
Didi ki Nesîbâ-yı ḡam-endüz mıdır bu

13. **görür:-ür**

Gazel 162

Mısra: 14

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Rîḳâb-ı nâsa başar pây-ı ‘izzin ehl-i fenâ
Görür bu ḥâlî derûn ehli na‘ş-ı mevtâda

14. **gör:-e**

Gazel 200

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı

Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvâyı

15. **gör:-ür**

Gazel 40

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ağyâr ile dücâr olıcağ ol perî baña

Bir merhabâ dimez görür anı gelür geçer

16. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Burka'-ı nâzî güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm

Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlûñ görelüm

17. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Burka'-ı nâzî güşâd it ruḥ-ı aluñ görelüm

Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlûñ görelüm

18. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ebruvânuñla ruḥuñ fehîm idelüm aḥkâmın

Çarḥ-ı ḥüsne baḳalum bedr ü hilâlûñ görelüm

19. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Neşve-i sāğar-ı hicrân ile çok mest olduk

Bir de keyfiyetini cām-ı vişâlûñ görelüm

20. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dūd-ı âh ile idüp dâğ-ı seri perverde

Gül ü reyḥânını bu köhne sifâlûñ görelüm

21. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Būs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddûñ

Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlûñ görelüm

22. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gösterür mi 'acaba baḥt-ı siyâhuñ 'aksin

Şafvet-i sine-i âyine-mişâlûñ görelüm

23. **gör:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 14

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yâre Nesibâ dikkat

Mevc-i işkestesini âb-ı zülâlûñ görelüm

24. **gör:-mez, -se**

Gazel 54

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid

Kim duḥter-i rez bâde-i engûra laḳabdur

25. **gör:-ince**

Tarih 10

Mısra: 5
Görmek, farketmek.
Didüm görince haṭ-āver Nesīb tāriḥin
Yazıldı āyet-i envār levḥa-i ḳamere

26. **gör-:ür, -señ**
Tahmis 1
Mısra: 5
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Görürseñ zaḥmet-i bi-ḥadd ü gāye
Ṭoḳınma ḥānedān-ı evliyāya

27. **gör-:i, -l, -di**
Tarih 7
Mısra: 3
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.
Himmet-i ḥazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Ḳuds ü Medîne ṭaraf-ı Mısr ile Şām

28. **gör-:üp**
Tahmis 3
Mısra: 7
Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.
Ser-i kūyuṇda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūnı
Ferāmūş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdūnı

29. **gör-:se**
Rûbai 27
Mısra: 3
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sulṭān-ı rusul bendelerindendür bu

30. **gör-:se**
Gazel 53
Mısra: 9
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Lāl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüñi
Böyle ḥüsn nice tāb-āver olur nev'-i beşer

31. **gör-:dü, -m**
Kıt'a 1
Mısra: 1
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemif
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesīb

32. **gör-:en**
Gazel 47
Mısra: 6
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Rüyuñ görelî cihāna bakmam
Ḥurşidi gören Sühāyî neyler

33. **gör-:dükçe**
Kıt'a 23
Mısra: 3
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Öldürür gördükçe maḥsūdun sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hîzemi

34. **gör-:ür**
Gazel 78
Mısra: 9
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Hüneri 'ayb görür dide-i ḥussād Nesīb
Yūsuf'un ḥüsni pesendide-i iḥvān olmaz

35. **gör-:en**
Tarih 28
Mısra: 1
(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.
Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihān-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lā cibill oldı

36. **gör-:ü, -l, -dü**
Gazel 8
Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Nuķūd-ı eşk-i ‘āşık sūk-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

37. **gör-: -ü, -l, -dū**

Gazel 209

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā’ili

38. **gör-: -mez**

Gazel 9

Mısra: 15

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hiccāb

39. **gör-: -ür, -di**

Tarih 17

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürūh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şöhet-i hāşına bulsalar destūr

40. **gör-: -se, -y, -di**

Tarih 31

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Görseydi kemine eßerūñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

41. **gör-: -miş**

Gazel 96

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hic görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu hārāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

42. **gör-: -dū, -k**

Gazel 118

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Seni ey šāh-ı ‘işve cüst ü cūdan fārigüz şimdi
Cemālūñ revzen-i kaşr-ı dil-i nā-şāddan gördük

43. **gör-: -e, -y, -ü, -m**

Gazel 175

Mısra: 11

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Rūyın göreyüm bāri dem-i bāz-ı peside
Ol āyine-ruhsāra nesimā haber eyle

44. **gör-: -se**

Kaside 1

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Şafvet-i āyine-i hātır nedür bilmem henüz
Hānde eyler kasvet-i kalbüm eger görse şahūr

45. **gör-: -i, -n, -ür**

Tahmis 2

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Hep bir görünür çeşmümüze tālīb ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

46. **gör:**

Gazel 166

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gel sineme aç gerden-i billūruñ ey meh
Gör feyzi hele kaşr-ı merāmuñ seherinde

47. **gör:**

Gazel 193

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

İtme dāmānuñi ālūde ‘Azāzīl gibi
Ṭāhirü’z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibrīl gibi

48. gör:

Gazel 196

Mısra: 7

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥīdde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

49. gör:

Gazel 205

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hilālī olup bedrde āşikār
Daḥī āfet olmuş gör ol āfeti

50. gör:

Gazel 210

Mısra: 2

Anlamak, idrak etmek.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārī
Sen daḥī şāf-dil ol anlāya gör bu rāzī

51. gör:-en

Gazel 191

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dimez mi bāriḳa-i ḥırmen-i şekib gören
O ḥande-i nemekīn ile luṭf-ı güftāre

52. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Celāl-i ḥüsni ḥayālīn kımaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

53. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū
Raḳīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

54. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Ol āfetüñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemīşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

55. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 10

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nigāḥ için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

56. gör:-i, -n, -ür

Gazel 41

Mısra: 12

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Görinmez oldı dime sāḥil-i ümīd Nesīb
Bu zevraḳa yine bir nā-ḥudā gelür görünür

57. gör:-dük

Gazel 118

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bī-dāddan gördük
Ne ṭālī‘den ne gerdün-ı sitem-mu‘tāddan gördük

58. gör:-dük

Gazel 118

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bī-dāddan gördük
Ne ṭālī‘den ne gerdün-ı sitem-mu‘tāddan gördük

59. **gör-:-dük**

Gazel 118

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dür-i eşk-i niyâzı pây-ı ümmîde nişâr itdük
Güşâd-ı ‘uqde müşkil sübhâ-i evrâddan gördük

60. **gör-:-dük**

Gazel 118

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Nesîbâ şubh-dem hürşîd şanma şu‘le-i âhuñ
Firâz-ı kulle-i çarh-ı köhen bünyâddan gördük

61. **gör-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gördük cemâl-i pâküñi def‘-i ğam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsñüñ ile ‘âlem eyledük

62. **gör-:-eli**

Gazel 47

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Rûyuñ görelî cihâna bakmam
Hürşîdi gören Sühâyı neyler

63. **görd-:-dükçe**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gördükçe seni gider karârüm
Destumde degüldür ihtiyârüm

64. **gör-:-mek**

Gazel 9

Mısra: 14

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Zâhid bu hîre-çeşm ile kûy-i hâkîkati
Görmek murâd ise

65. **gör-:-mez**

Gazel 199

Mısra: 5

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Didâruñ dil vâkı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h‘ab mı kaldı

66. **gör-:-icek**

Gazel 212

Mısra: 3

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Şabâyı zir-i lihâfında goncanuñ göricek
Hezâr hançer-i ser-tiz-i hâra düşmez mi

67. **gör-:-dükçe**

Gazel 36

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesîb
Yâr ile rû-be-rû olacaķ hâlümüz mi var

68. **gör-:-esin**

Gazel 40

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsñ ile
Ol nev-hırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

69. **gör-:-esin**

Gazel 40

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsñ ile
Ol nev-hırâm-ı serv-ı kadâmî gelür geçer

70. **gör-:-me, -miş**

Tarih 11

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Eyledi Şâm'da maḥdûmına bir sūr-ı hıtân
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelûñ

71. **gör-:-il, -mez**

Gazel 188

Mısra: 3

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

72. **gör-:-dükçe**

Rûbai 46

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Ser-beste kalursa n'ola ḥāl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i dīvār oluruz

73. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 1

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Naqd-i cevri ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

74. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Naqd-i cevri ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

75. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

'Ākıbet fersûde itdi kâle-i kāmın kesād
Çār-süy-ı devletüñ çok kām-gārın görmüşüz

76. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Dest-i āḥir âlet-i ḥamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iḳbālûñ ḥumārın görmüşüz

77. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

78. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 72

Mısra: 10

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesībā 'ākıbet
'Arşa-i kibriüñ niçe çābük-süvārın görmüşüz

79. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 108

Mısra: 13

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Çok görmüşüz vuḳū'ını 'ālemde ey Nesīb
Hızlān olur 'avākıbı mekkār olanlaruñ

80. **gör-:-miş, -üz**

Gazel 170

Mısra: 11

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmişüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardur ‘adāvete

81. **gör-:**

Gazel 159

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Rif‘at-i sāhte erbābı olur hāk-nişin
N'oldı gör nize mekân itdi süvāruñ düşün

82. **gör-:**

Gazel 166

Mısra: 14

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hasretle revān oldı yine eşki Nesīb'ün
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

83. **gör-:-dū, -n**

Gazel 208

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezzemmet iden yād-gārı gördüñ mi

84. **gör-:-dū, -n**

Gazel 208

Mısra: 1

Görmek, rast gelmek.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ķararı gördüñ mi

85. **gör-:-dū, -n**

Gazel 208

Mısra: 2

Görmek, rast gelmek.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ķararı gördüñ mi

86. **gör-:-dū, -n**

Gazel 208

Mısra: 4

Görmek, rast gelmek.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i ğamda kenārı gördüñ mi

87. **gör-:-dū, -n**

Gazel 208

Mısra: 6

Görmek, rast gelmek.

Deger mi nālîşine ‘andelîb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

88. **gör-:-dū, -n**

Gazel 208

Mısra: 10

Görmek, rast gelmek.

Ferāġat eylese āh itmeden ķarār idemez
Nesīb-i zār-ı siyeh-rüzġarı gördüñ mi

89. **gör-:-üp**

Gazel 26

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Meded sākî irişdür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbulān-ı hōş-nevā bir bir

90. **gör-:-dükçe**

Rûbai 54

Mısra: 3

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gördükçe cemālün ağlayup derd-i dili
Pinhān ideyüm didükçe izhār itdüm

91. **gör-:-i, -n, -ür**

Gazel 106

Mısra: 14

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

‘Ömr-i harîşe olsa bu tûl-i emel kıyās
Vaqt-i hayatının görünür inkızâsı yok

92. **gör-:-dü, -k**

Gazel 183

Mısra: 7

*Gör Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak,
seçmek.*

Didiler halka-i tevhidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

93. **gör-:-me, -di**

Gazel 104

Mısra: 3

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Görmedi baħr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr ‘unşurdan şadef

94. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 1

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Sünbül şanur gül üzre haṭ-ı ‘anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

95. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 2

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Sünbül şanur gül üzre haṭ-ı ‘anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

96. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 4

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mü-miyân-ı serv-ḳadûñ hañçerin gören

97. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 6

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Tâ haşr olunca mest ola çün Ḳays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

98. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nâr-ı firāk ‘âşıkı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayâr-ı süzünü ḥākisterin gören

99. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 10

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Baḥt-ı siyâhına niçe dâğ olmasun Nesib
Nâ-gâh rüy-ı dilber-i haṭṭ-âverin gören

100. **gör-:-en**

Gazel 155

Mısra: 12

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Güftârı fazl u dâniş-i Vahyî'ye dâldür
Ḳadr-i güher-fürûşu bilür gevherin gören

101. **gör-:-en**

Gazel 203

Mısra: 3

*(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.*

Gören bu tâbişümüz süz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiḥânümüzü

102. **gör-:-dük**

Gazel 118

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

N'ola hâll-i nikât-ı gamda reşk-endâz-ı 'aql olsağ
Maḥabbet fennini Mecnûn gibi üstâddan gördük

103. **gör-:-en**

Gazel 42

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

104. **gör-:-en**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Bu hâlet-ile beni gören dir
Bir şüh-ı cihâna mübtelâdur

105. **gör:**

Kıt'a 22

Mısra: 4

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faḥr itmededür gör eyle daḥi fuḳarâya

106. **gör-:-me, -dü, -m**

Kıt'a 24

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Hâmûşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

107. **gör-:-i, -n, -me, -y, -üp**

Gazel 141

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Sezâ mı bezm-geh-i gayra mihmân olasin
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasin

108. **gör-:-mek, -e**

Gazel 18

Mısra: 1

Anlamak, idrak etmek.

Dîdâr-ı 'aysı görmege âyinedür ḳadeḥ
Ârâm-baḥş-ı sine-i bî-kînedür ḳadeḥ

109. **gör-:-me, -y, -e, -sin**

Kaside 9

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşahede etmek.

Fıkr itmeyesin görmeyesin şüret-i ḥâlün
Nezzâre-gehün olmaya âyine-i zânû

110. **gör-:-dü, -m**

Gazel 68

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Eyle teşrîf nişîmen-geh-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâḥat gelmez

111. **gör-:-ür, -üz**

Gazel 71

Mısra: 3

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Rû'yâda bile ḥançer-i cânân görürüz biz
Ḥ'âb içre daḥi teşne iken âb unudılmaz

112. **gör:-eli**

Gazel 94

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Nazmuñda Nesibâ görelî hüsn-i edâyı
Düşîze-i ma'nî kad-i ta'bîre şarılmış

113. **gör:-dü, -m**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Mehcür olalı o serv-ķâdden
Gördüm niçe fitne-i kıyâmet

114. **gör:-dü, -ñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Kimden gördün fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

115. **gör:-dü, -ñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Hâlâ ki tamâm oldu gördün
Pür-derd ü elem derûn u bîrûn

116. **gör:-en, -ler**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Bu cünbüş-i kâmetün görülenler
Bir dağı olur mı 'akla maķrûn

117. **gör:**

Gazel 110

Mısra: 6

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) şahit olmak,
müşâhede etmek.

Fehm itmedünse remz-i fenâ vü baķâ nedür
Gör ittihâd-ı kârın imâm u cemâ'atün

118. **gör:**

Gazel 136

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Sezâ-vâr olmadum pâ-bûsına gör şûmi-i baķtı
Reh-i cânânede hâķ olmadum şanma Nesib oldum

119. **gör:-dü, -k**

Mesnevi 2

Mısra: 11

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Fuķarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırķa-i ehl-i hâl gördük

120. **gör:-dü, -k**

Mesnevi 2

Mısra: 12

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Fuķarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırķa-i ehl-i hâl gördük

121. **gör:**

Gazel 170

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek

Rüşen-dilân ezâsına çarķuñ hāmül olur
Gör 'akrebün taşalluķını rûy-ı sâ'ate

122. **gör:**

Gazel 194

Mısra: 8

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nuṭḡ-ı pāk ile olur zā'ika cān-ı şîrîn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı tūṭî

123. **gör:-me, -miş, -di**

Tarih 1

Mısra: 2

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Dirîgā rev-be-rāh-ı âhîret oldı o fâzıl kim
‘Adîlin görmemişdi dîde-i devrân fazîletde

124. **gör:-en, -ler**

Tarih 23

Mısra: 5

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Nesîbâ didi târîhin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydân

125. **gör:**

Gazel 149

Mısra: 4

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḡadr-i girân
Dürr olur gör ḡatre-i feyz mevsim-i nîsândan

126. **gör:-düm**

Gazel 37

Mısra: 11

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Hele ol la'î-i revân-baḡşda gördüm ancak
O ḡadar luṭfî ki mînâ-yı mey-i âldadur

127. **gör:-i, -n, -ür**

Gazel 41

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nühüfte-ḡāh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ḡamdan rehâ gelür görünür

128. **gör:-me, -yen**

Gazel 42

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gülün evşâfını hem bülbül ü hem ḡār iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

129. **gör:-i, -n, -mez**

Gazel 41

Mısra: 11

Görülmez, rastlanılmaz.

Görinmez oldı dime sâhil-i ümîd Nesîb
Bu zevraḡa yine bir nâ-ḡudâ gelür görünür

130. **gör:-dü, -k**

Gazel 199

Mısra: 9

(Bir şeyin oluşuna veya var olduğuna) Şâhit olmak,
müşâhede etmek, tanık olmak.

Gördük nüsaḡ-ı miḡneti ser-cümle Nesîbâ
Nâ-dîde fen-i ‘ışḡda bir bâb mı ḡaldı

131. **gör:-i, -n, -ür**

Gazel 41

Mısra: 1

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Nühüfte-ḡāh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşâṭ ile ḡamdan rehâ gelür görünür

132. **gör:-i, -n, -di**

Tahmis 3

Mısra: 12

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Hevâ germ âteşin feryâda âḡâz itdi bülbüller
Mişâl-i gül görindi ehl-i ‘ışḡa sîne-ḡâk olmak

133. **gör:**

Gazel 93

Mısra: 9

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesibâyı

Kefende tuhfe-i nâçiz-i cânın armağan tıtmış

134. **gör:-me, -di**

Tarih 30

Mısra: 6

-e rastlamak, - e denk gelmek.

Sen feridü'd-dehrsın zât-ı şerifün gibi hiç

Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

135. **gör:**

Gazel 158

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Câyı geh ağuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb

Gör ne devlet buldı şebnem dide-i bîdârdan

136. **gör:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Kesretde gör yegânegi-i rāh-ı vaḥdeti

Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

137. **gör:-e**

Gazel 168

Mısra: 2

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

O teğāfūl nigh-i nergis-i fettāne göre

Añlamam kim ser-i rehde beni cânāne göre

138. **gör:-e**

Gazel 168

Mısra: 6

Göz yardımıyla bir şeyin varlığını algılamak, seçmek.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ

Mey-i la'l-i lebūni bezmde bigāne göre

göre:

1. **göre:**

Gazel 168

Mısra: 1

Uygun.

O teğāfūl nigh-i nergis-i fettāne göre

Añlamam kim ser-i rehde beni cânāne göre

2. **göre:**

Gazel 168

Mısra: 10

Uygun.

Bulınur naqd-i kabūl ile ḥaridārı Nesib

Kāle-i kār-geh-i ṭab'-ı sūḥandāne göre

3. **göre:**

Gazel 168

Mısra: 4

Uygun.

Yūsuf'a şefkat olur ḡadr-i şariḥ-i ihvān

Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yārāne göre

göster:-

1. **göster:-ür**

Gazel 18

Mısra: 5

Görülmesini sağlamak, göstermek.

İcmāl-i rāz sīne-i mināyı gösterür

Fihrist-i metn-i nüshā-i kinninedür ḡadeḥ

2. **göster:-ür**

Gazel 57

Mısra: 1

Görülmesini sağlamak, göstermek.

'Arz ider cânāne geh ruḥ ḡāḥ kākūl gösterür

Gülşen-i ḥüsninde geh gül ḡāḥ sūnbūl gösterür

3. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 2

Görülmesini sağlamak, göstermek.

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsninde geh gül gāh sünbül gösterür

4. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 4

Göstermek; ortaya koymak.

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır ızhār ider ‘aşıḳ saña
Bir sıfāl-i köhnede sünbül kıranfül gösterür

5. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 10

Göstermek; ortaya koymak.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

6. **göster-:-se**

Gazel 20

Mısra: 3

Göstermek; ortaya koymak.

N'ola gösterse dā'im ‘aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyīne-i rüşen-güherdür ḥalka-i tevḥid

7. **göster-:-se**

Gazel 103

Mısra: 5

Görülmesini sağlamak, göstermek.

‘Aşıḳa gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tāb
Oldı zırā lāzım-ı şem‘-i münevver tāb ü tef

8. **göster-:-ür**

Gazel 133

Mısra: 11

Görülmesini sağlamak, göstermek.

Gösterür mi ‘acaba baḥt-ı siyāhuñ ‘aksin
Şafvet-i sīne-i āyīne-mişālūñ görelüm

9. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 6

..gibi göstermek.

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumrī seni ḳumrīye bülbül gösterür

10. **göster-:-ür**

Gazel 57

Mısra: 8

..gibi göstermek.

Bezmi eyler ḡıḃta-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

11. **göster-:-mez**

Gazel 179

Mısra: 3

Görülmesini sağlamak, göstermek.

Ruḥ-ı ‘arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

12. **göster-:-se**

Gazel 181

Mısra: 12

Göstermek; ortaya koymak.

Nesīb rüy-ı dil-i düşmene ḡurūr itme
Mülāyemet daḡi gösterse ḡāra aldanma

13. **göster-:-di**

Tarih 7

Mısra: 8

Görülmesini sağlamak, göstermek.

Yüz sürüp ḡāk-i der-i ḡazret-i Mevlānā'ya
Ḥaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

göz:

1. **göz:+den**

Gazel 139

Mısra: 2

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

2. **göz:+ü, +m, +den**

Gazel 3

Mısra: 1

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Gözümde eşk-i hasret düşmede naķş-ı cihān-āsā
Gönülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmid-i cān-āsā

3. **göz:+üñ**

Gazel 124

Mısra: 14

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Nesibā tiz-bīn ol bā'is-i hilķat nedür ańla
Gözün aç zātuńı fehm eyle terk it ĥumķı dāhī ol

4. **göz:+de**

Gazel 6

Mısra: 6

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Bir perī-peyker güzel tārāca virdi kalmadı
Cānda rāĥat tende şıĥķat dilde kuvvet gözde ĥ'āb

5. **göz:+ü, +m, +de**

Gazel 207

Mısra: 5

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Dem-i vuşlat gözümde 'āķıbet ĥ'āb u ĥayāl oldu
Bu rü'ya-yı perīşān ba'd-ezīn ta'birden kaldı

6. **göz:+ler, +i, +n**

Gazel 172

Mısra: 5

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Dikerler gözlerin a'dā çü süzen 'āşık-ı zāra
Odur zī-şūĥunuñ ārām mümkün mi dükānında

7. **göz:+üñ**

Gazel 124

Mısra: 9

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişķün ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gīr-i āh-ı şubĥ-gāhī ol

8. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 1

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Olduķça cām-ı nāz ile mestāne gözlerün
Siĥr-ile eyledi beni divāne gözlerün

9. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 2

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Olduķça cām-ı nāz ile mestāne gözlerün
Siĥr-ile eyledi beni divāne gözlerün

10. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 4

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiĥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerün

11. **göz:+ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 6

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Eyler cihān cihān dili bir laĥzada helāk
Fermān iderse leşķer-i müjgāna gözlerün

12. **göz:•ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 8

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şahrāya şaldı Kays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle ğazālāne gözlerüñ

13. **göz:•ler, +üñ**

Gazel 117

Mısra: 10

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Mānende-i Nesīb-i zebūn her neẓārede
Girmekde niçe hūn-ı Müselmān'a gözlerüñ

14. **göz:•ü, +m, +den**

Gazel 198

Mısra: 8

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Gözümde nakd-i eşk-i bī-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kāle-i vaşl olmadı bāzār-ı ışk içre

15. **göz:•ü, +m, +den**

Gazel 202

Mısra: 7

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şurāhī-veş gözümde kan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

16. **göz:•üñ**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Görme uzvu, ayn, çeşm.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı hūlviyyāta
Gözün aç ceyş-i hevā varuñı tārāc itdi

gözyaşı:

1. **gözyaşı:**

Gazel 166

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Cānānı geçürdi Yaķa'dan dideler āgyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

göz yum:-

1. **göz yum:-up**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Göz kapamak,yummak.

Ol zamān kim eyledün püşt-i burākı zīr-revān
Göz yumup açınca ıayy oldu feẓā-yı āsumān

gözle:-

1. **gözle:-**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Beklemek.

Az söyle vaktini gözle sözün bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey' bir mışra'dur eẓzün eyleyen

gubār:

1. **gubār:•ı, +n, +a**

Gazel 70

Mısra: 4

Toz, ince toprak.

Hayāl-i h'āb gibi 'arz-ı rüy-ı şāhed-i maṭlab
Hemīşe āyine-i hātıruñ gubārına degmez

2. **gubār:•a**

Kaside 2

Mısra: 3

Toz, ince toprak.

Şaymaz kemīn gubāra haṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pāküñi hāvī olan raķam

gubār-ı dergeh:

1. ğubār-ı dergeh:~üñ

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kapının, eşğin tozu.

Ğubār-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh
Harîmüñ kible-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

ğubār-ı hat:

1. ğubār-ı hat:~ı

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayva tüylerinin tozu.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı hatı cilâ-dih-i ebşâr
Nümûde itmede tâ lâ-mekânı çeşm-i dârîre

güne:

1. güne:

Gazel 55

Mısra: 10

Çeşit, tür.

Güş eyleyüp Nesib sözün kudsiyân didi
Haqqâ bu güne nâdire-gü şâ'ir az olur

2. güne:

Gazel 110

Mısra: 8

Çeşit, tür.

Her dem Nesib hâlünü işlâha küşîş it
Mâni' degül ne güne olursa kıyâfetün

3. güne:

Kaside 1

Mısra: 7

Çeşit, tür.

Yâ Resûllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tüñ kandadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

4. güne:

Kaside 10

Mısra: 12

Çeşit, tür.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a'lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücûb-ı semîre

5. güne:

Kıt'a 4

Mısra: 7

Çeşit, tür.

Rûz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ cahîmedür

6. güne:

Terci-bend 1

Mısra: 9

Çeşit, tür.

Gayra ne güne eyleyeyim hâlîmi beyân
Sen bir 'atâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

güyâ:

1. güyâ:

Gazel 148

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

2. güyâ:

Gazel 27

Mısra: 12

Sanki, âdeta.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesib-i zâra düşmendür

3. güyâ:

Kıt'a 4

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

4. **güyâ:**

Gazel 28

Mısra: 10

Sanki, âdeta.

N'ola tûti-i dil lâl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

5. **güyâ:**

Gazel 24

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Dil degüldür külhan-ı sinemde aḥker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-h'âredür

6. **güyâ:**

Gazel 24

Mısra: 10

Sanki, âdeta.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ıṣṣâ güyâ âteşin fevvâredür

7. **güyâ:**

Gazel 197

Mısra: 3

Sanki, âdeta.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider güyâ
Sipâhidür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

8. **güyâ:**

Gazel 198

Mısra: 2

Sanki, âdeta.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i geysü-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

9. **güyâ:**

Kaside 5

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsûn ile
Güyâ benefşe gülşene ḥaṭṭ-ı ıẓardur

10. **güyâ:**

Kaside 5

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyâ ḥayâl-i na't ile pür-âfet-kârdur

11. **güyâ:**

Kıt'a 4

Mısra: 6

Sanki, âdeta.

Nâdir mişâl ḥulḳ-ı ḥüsün tâb-ı mihr ise
Çaym-ı havâ tekâsürî güyâ zemîmedür

12. **güyâ:**

Tarih 5

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Şavb-ı beyt-i ızzete 'azm eyledi ḥüccâc ile
Vâşıl oldı bahre güyâ ṭayy-ı deşt idüp süyül

13. **güyâ:**

Gazel 204

Mısra: 4

Sanki, âdeta.

Dil-i şad-pârenün âvîzişinden ḥüsnin arturdu
Urıldı şâne güyâ kâkül-i piçân güzellendi

14. **güyâ:**

Gazel 182

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına ‘arak
Güyā ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

15. **güyā:**

Gazel 213

Mısra: 9

Sanki, âdeta.

Girüp zir-i lihâf-ı gönçaya bād-ı şabā güyā
Perī āgūşa bir maḥbūb-ı ḥūb-ı dil-sitān çekdi

16. **güyā:**

Gazel 27

Mısra: 2

Sanki, âdeta.

Nigāh itdükçe nūr-ı tala‘atūñden sīne rüşendür
Fürüg-ı mihr ile āyine güyā pertev-efgendür

17. **güyā:**

Gazel 50

Mısra: 3

Sanki, âdeta.

Ḥabāb-ı sāgar-ı şahbā fezā-yı ‘ıyşda güyā
Şehenşāh-ı neşāta ergüvānī sāyebānlardur

18. **güyā:**

Tarih 19

Mısra: 8

Sanki, âdeta.

Miyānında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmīl
Geçürmiş bir zeberced ḥalka-i sīmīnden güyā

19. **güyā:**

Gazel 59

Mısra: 6

Sanki, âdeta.

Ey tünd-ḥū saña nigh-e-i rāst mūmtēnī‘
Reng-i gāzab cemālūñe güyā niḳābdur

güyende ol-:

1. **güyende ol-:-ur**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Söyleyici, söyleyen olan.

Dem-i üstād ile güyende olur ḥāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i ḥāmūşın

güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esb:

1. **güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esb:-üñ, +de**

Gazel 121

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı gökteki atın ayağındaki top.

Sensin ol çābük-süvār-ı ‘arşa-gāh-ı lā-mekān
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbūñde ḡaltāndur senūñ

güç:

1. **güç:-dür**

Tahmis 3

Mısra: 3

Zor, güç.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāḥīb-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk olmak

2. **güç:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Zor, güç.

Bulmak güç ise bu gün ādem
Şālihlere ol qarīn ü hem-dem

güdāz:

1. **güdāz:-uz**

Gazel 75

Mısra: 6

Eriten, yakan.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

güdāzān eyle-:

1. güdāzān eyle-:

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Erimek.

Güdāzān eyle cism-i zerdüni nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

güdāzeş:

1. güdāzeş:

Gazel 35

Mısra: 10

Yanma, yakılma.

Gönülden māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrīze bu ḳavl-i ḥaḳḳa şahiddür

ḡufrān:

1. ḡufrān:+dan

Terci-bend 1

Mısra: 1

Başıslama. Affetme.

Kesmem Nesīb cürm-ile ḡufrāndan ümīd
Ḥurşīd tā ḳalām-ı şebi ide nā-bedīd

güft ü gü:

1. güft ü gü:

Gazel 201

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dedikodu, laf, konuşma.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāḥ üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gü nevr-üzdur şimdi

güft ü güy:

1. güft ü güy:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dedikodu, laf, konuşma.

Ketm-i esrār-ı şehenşāh ider elbette nedīm
Güft ü güy ile kişi nā'il-i 'irfān olmaz

güft ü gü it-:

1. güft ü gü it-:-se

Gazel 46

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dedikodu etmek.

Güft ü gü itse ḥayālünle n'ola dil her zamān
Mīz-bānı ḥatır-i mihmān-ı zī-şān söyledür

güft ü şinīd:

1. güft ü şinīd:

Gazel 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dedikodu.

Ḳāle gelmez ḥulāşa-i maṭlab
Cümle efsānedür bu güft ü şinīd

2. güft ü şinīd:+üñ

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dedikodu.

Ol seyyid-i 'ālī-güherüñ ḥüsn-i şıfātın
Ta'dāda meger cānı mı var güft ü şinīdün

güftār:

1. güftār:

Gazel 68

Mısra: 13

Söz, kelim.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesîb
Çemen-i naẓm-ı dil-âvîze ẓarâvet gelmez

2. **güftâr: +ı**

Gazel 155

Mısra: 11

Söz, kelam.

Güftârı faẓl u dāniş-i Vahyî'ye dâldür
ẖadr-i güher-fürüşî bilür gevherin gören

3. **güftâr: +ı**

Gazel 171

Mısra: 8

Söz, kelam.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suḥandan
Güftârı gehî vuşlata dâ'ir nûket olsa

4. **güftâr: +a**

Kıt'a 18

Mısra: 1

Söz, kelam.

Nâ-maḥal güftâra âğâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pāyesin dün eyleyen

5. **güftâr: +ı, +n, +a**

Kıt'a 24

Mısra: 4

Söz, kelam.

Ḥāmūşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

6. **güftâr: +ı**

Gazel 194

Mısra: 9

Söz, kelam.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftârı
Ne 'aceb künci ẓafes olsa mekân-ı tūṭî

güftâr-ı a'lâ:

1. **güftâr-ı a'lâyı: +y, +ı**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yüce söz.

Nesîb itdükde zîb-i naẓra bu güftâr-ı a'lâyı
ẓarabdan bu mu'ammâdur dise ẓab' ehli vâriddür

güfte-i Şehrî:

1. **güfte-i Şehrî:**

Gazel 77

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Şehrî'nin nûketi.

Nesîbâ dürr olursa gūşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

güher:

1. **güher: +ler**

Gazel 152

Mısra: 10

İnci.

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb
Ne güherler çıkarur ẓab'-ı dūr-efşânından

2. **güher:**

Gazel 37

Mısra: 2

İnci.

Şanma ki sırr-ı Ḥudâ hırkâdadur şâldadur
O girân-māye güher ẓa'r-ı yem-i ḥâldadur

3. **güher:**

Gazel 149

Mısra: 2

İnci.

Rev-be-râh-ı ğurbet ol mehcür olup yârândan
Nâm-dâr olmaz güher dūr olmayınca kândan

4. **güher: +dür**

Mesnevi 1

Mısra: 1
İnci.

Güherdür o zât-ı ma'ânî nişâb
Cilâsı nübüvvet velâyetdür âb

5. **güher:**
Gazel 172
Mısra: 12
İnci.

Olur hâk-i vaţan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân
Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher tırdukça kânında

6. **güher:**
Gazel 125
Mısra: 5
Cevher, öz.

Ref^e eylerüz düşerse güher hâk-i tireye
Yoksa şama^c mülâyim-i girdârumuz degül

gül:-

1. **gül:-sün**
Gazel 201
Mısra: 10
Gülmek.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hırşîd-rû nev-rûzdur şimdi

2. **gül:-er**
Gazel 31
Mısra: 5
Gülmek.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

3. **gül:-di**
Gazel 127
Mısra: 7
Gülmek.

Gâhî yüzine güldi gehî çîn çîn olup
Al itdi 'andelibe ruḡ-ı al al-ı gül

gül:

1. **gül:**
Gazel 166
Mısra: 2
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bak şerhaya sinemde olan dâğ üzerinde
Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

2. **gül:+i**
Gazel 44
Mısra: 10
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bezm-gâh-ı meye gülşen dinilürse sâķī
Güli peymâne-i ser-şâre degüldür de nedür

3. **gül:+e**
Gazel 186
Mısra: 7
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Güle bülbül nigâh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-âferîn olsa

4. **gül:**
Gazel 188
Mısra: 1
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.

Nigâh itdükçe ol gül 'âşık-ı âşüfte aḥvâle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḡsâr üstine jâle

5. **gül:+ler,+e**
Gazel 39
Mısra: 10
Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naḡl-i ser-encâm eyler

6. **göl:**+üñ

Gazel 42

Mısra: 1

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Gölün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

7. **göl:**

Gazel 47

Mısra: 4

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Dil t̄alib-i lutf-ı dilber olmaz
Âteş-zede gül şabâyı neyler

8. **göl:**

Gazel 28

Mısra: 5

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ser-i küyüñda ey gül nâle itsek olma rencide
Figân-ı ‘andelibân ziver-i şahın-ı gülistândur

9. **göl:**+leri

Gazel 8

Mısra: 7

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

O bāğun gülleri āyine-i ‘ālem-nümādur hep
Nesibā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i gamda

10. **göl:**

Gazel 16

Mısra: 3

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

N'ola açılma niyāz ile o gül gülşende
Açmağa gıncaları bād-ı şabādur bā‘iş

11. **göl:**

Gazel 60

Mısra: 5

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

11. **göl:**

Gazel 165

Mısra: 1

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Göl al şālin açdı şehir tāzelenmege
Oldı sebeb hezār haber tāzelenmege

13. **göl:**

Gazel 170

Mısra: 8

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol t̄arāvete

14. **göl:**+i, +n

Gazel 72

Mısra: 2

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Naḳd-i cevri ü lutf-ı gerdünüñ ‘ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı hārın görmüşüz

15. **göl:**+i, +n, +e

Gazel 190

Mısra: 10

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Degmez gam-ı hāzānına zinhār ‘ālemüñ
Olma firifte güline nev-bahārına

16. **göl:**

Gazel 57

Mısra: 2

Göl ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

‘Arz ider cānāne geh ruḥ gāh kākül gösterür
Gülşen-i ḥüsünde geh gül gāh sünbül gösterür

17. gül:

Gazel 57

Mısra: 8

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bezmi eyler gıbta-fermây-ı gülistân-ı İrem
Tâb-ı mül ruhsâr-ı dil-sûzuñ ki gül gül gösterür

18. gül:

Gazel 104

Mısra: 10

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Buldi encâmın humâr-ı fûrkat-i cânân Nesib
Geldi ol gül külbe-i ahzânuma sâgar-be-kef

19. gül:

Gazel 109

Mısra: 3

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bârî olaydı gül gibi hânde bir iki gün
Encâm-ı kârî çâk-i giribân idenlerüñ

20. gül:

Gazel 129

Mısra: 7

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ne hûş açıldı nesim-i niyâz ile ol gül
Pür oldı bûy-ı hûş-ı lûtf ile meşâm-ı emel

21. gül:~i

Gazel 77

Mısra: 10

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Nisâr-ı her-hâs u hâşâk ider bûy-ı dil-âvîzin
Kıyâs itme güli âzürde-i bād-ı seher olmaz

22. gül:

Gazel 3

Mısra: 4

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği; Sevgili.

Alur ârāmumı cûlar gibi gayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül gayr-ile serv-i çemen-âsâ

23. gül:

Kaside 3

Mısra: 3

Çiçek, gül çiçeği, gül ağacı.

Gül ruhuñ pîrâyedür gülzâr-ı mahebûbiyet
Serv ü kaddüñ zib-i nûzhet-gâh-ı bâğ-ı ıstıfâ

24. gül:~ler

Tahmis 3

Mısra: 10

Gül çiçeği; sevgili.

Fürûzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda câ-be-câ güller

25. gül:

Gazel 26

Mısra: 6

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Meded sâkî irişdür muṭribâna cām-ı şahbâyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hûş-nevâ bir bir

26. gül:

Gazel 57

Mısra: 8

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bezmi eyler gıbta-fermây-ı gülistân-ı İrem
Tâb-ı mül ruhsâr-ı dil-sûzuñ ki gül gül gösterür

27. gül:

Gazel 169

Mısra: 6

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Bir zevk var mı dehrde encâmı gam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim hârî olmaya

28. gül:

Kaside 1

Mısra: 13

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Tā köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistânı şaba ile debür

29. gül:

Rûbai 23

Mısra: 2

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül
Ol ravzada hürşid ile mehdür iki gül

30. gül:

Tahmis 4

Mısra: 11

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

N'ola gül gonca-i ümmîd şâd-âb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetün pejmürde olmuşdur semûmından

31. gül:

Gazel 28

Mısra: 5

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.

Ser-i küyünde ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân zîver-i şaḥn-ı gülistândur

32. gül:

Gazel 144

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.

Şad-pâre olur gül gam-ı reşk-i bedenümden
Ḥaclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

33. gül:

Gazel 173

Mısra: 14

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

34. gül:+ler

Kaside 5

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Güller güşâde oldu dem-i nev-bahârdur
Bülbül fiğân u nâlede bî-iḥtiyârdur

35. gül:

Tarih 2

Mısra: 6

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Ṭutsa âfâkı n'ola bûy-ı gül-i ‘adli anuñ
Salṭanat bâğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemâ

36. gül:+dür

Gazel 172

Mısra: 2

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sāğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbaḳ miyânında

37. gül:

Gazel 155

Mısra: 1

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği.

Sünbül şanur gül üzre ḥaṭ-ı ‘anberin gören
Gül-gonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

38. gül:

Rûbai 49

Mısra: 4

Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.

Pervāneye şem‘ ü şem‘e pervāne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şāyeste gerek

39. **gül:•e**

Rübai 49

Mısra: 4

*Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.*

Pervāneye şem‘ ü şem‘e pervāne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şāyeste gerek

40. **güle:**

Gazel 90

Mısra: 5

*Gül ağacının katmerli ve güzel kokulu olan çiçeği;
Sevgili.*

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnağ

gül ü lāle:

1. **gül ü lāle:**

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül ve lale.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ‘ışkuñ içre ārzū-yı gülşen itmez dil

gül ü reyhān:

1. **gül ü reyhān:•l, •n, •l**

Gazel 133

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül ve reyhan.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyhānını bu köhne sifālūñ görelüm

gül ü sünbül:

1. **gül ü sünbül:•i**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül ve sünbül.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbülü şavılmış bu çemende hār u has var

gül ü sünbül:

1. **gül ü sünbül:•i**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül ve sünbül.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbülü şavulmuş bu çemende hār u has var

gulām ol:-

1. **gulām ol:-•sam**

Gazel 113

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Köle olmak.

Luţf-ı āzādī nedür tefhīm içün cān u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hūsne gulām olsam gerek

gül-berg-i ruhsār:

1. **gül-berg-i ruhsār:**

Gazel 188

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül yaprağı gibi yanak.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruhsār üstine jāle

gül-be-şeker:

1. **gül-be-şeker:**

Gazel 165

Mısra: 6

Bir çeşit gül tatlısı.

Maḥmūr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

gülbün-i bustân:

1. **gülbün-i bustân:+dan**

Tarih 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bostan'ın gül fidanı.

Nesibâ bağbân-ı hâme târihin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

gül-çin:

1. **gül-çin:**

Gazel 79

Mısra: 6

Gül devşiren, gül toplayan.

Hâr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dâni kim
Dest-i 'ibretle bu gülzârda gül-çin olmaz

2. **gül-çin:**

Gazel 147

Mısra: 1

Gül devşiren, gül toplayan.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsnünde gül-çin olmasun
Hâra ruḥşat bağbân-ı nâza âyîn olmasun

gül-çin-i çemensitân-ı istignâ:

1. **gül-çin-i çemensitân-ı istignâ:**

Rûbai 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşve çimenliğinin gül toplayanı.

Âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ ol
Gül-çin-i çemensitân-ı istignâ ol

gül-çin-i vişâl:

1. **gül-çin-i vişâl:**

Gazel 144

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kavuşma gülünü derleyen.

Ol bâğ-ı bahâyam ki degül pâ-zede şahnum
Gül-çin-i vişâl olmadı kimse çemenümden

gül-endâm:

1. **gül-endâm:+uñ**

Gazel 137

Mısra: 1

*Güzel endâmlı, boyu gül gibi nâzik ve lâtif olan ||
Sevgili.*

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcüb-ı feryâd eyledüm

gül-gonca:

1. **gül-gonca:**

Gazel 155

Mısra: 2

Tomurcuk halinde gül.

Sünbül şanur gül üzre ḥaṭ-ı 'anberin gören
Gül-gonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

gül-gün:

1. **gül-gün:+a**

Gazel 10

Mısra: 4

Gül renkli.

Çâk çâk itse giribânın 'aceb mi goncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güna endüd-ı 'itâb

2. **gül-gün:**

Gazel 10

Mısra: 4

Gül renkli.

Çâk çâk itse giribânın 'aceb mi goncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güne endüd-ı 'itâb

gül-ḥadd:

1. **göl-ḥadd:-üñ**

Gazel 90

Mısra: 4

Göl yanaklı.

Ṭarık-ı ‘aşk-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i saḥtın o gül-ḥaddüñ fiğānum nerm ider dirdüm

göl-i aḥmer:

1. **göl-i aḥmer:**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘İşka bezm-gāh-ı ğamda bir sāğar yeter

2. **göl-i aḥmer:**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Nāzenin yar-i Ḥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

göl-i bahār-ı ‘işmet:

1. **göl-i bahār-ı ‘işmet:**

Gazel 156

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Günahsız bahar gülü.

O gül-i bahār-ı ‘işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niķāb-ı aḥmer gül-i rüyına ḥayādan

göl-i büstān-ı nesl-i Mevlevi:

1. **göl-i büstān-ı nesl-i Mevlevi:**

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlevi soyunun gül bahçesi.

Bülbül-i ḥāme didi tāriḥ-i milādın Nesib
Bu Mehemmed'dür gül-i büstān-ı nesl-i Mevlevi

göl-i dāğ:

1. **göl-i dāğ:-ı**

Gazel 52

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güle benzeyen dağlanmış gönül yarası.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dāğı
Riyāz-ı ḥasretüñ āb u havāsıdur ğam-ı yār

göl-i destār-ı ser-i ma‘şiyet:

1. **göl-i destār-ı ser-i ma‘şiyet:**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Günahkar başın sarıĝının gülü.

Sermā-yı kederden çemen-i dil olur āzād
Tevbe gül-i destār-ı ser-i ma‘şiyet olsa

göl-i firdevs:

1. **göl-i firdevs:-ı**

Gazel 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet gülü.

Behiştıyān nigeḥ itse o rüy-ı pür-nūra
Unutdurur gül-i Firdevs'i ḥāṭır-ı ḥūra

göl-i gülzār-ı bahā:

1. **göl-i gülzār-ı bahā:-dur**

Gazel 16

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin kıymetli gülü.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā‘iş
Giryeme bir şeh-i iķlīm-i cefādur bā‘iş

göl-i gülzār-ı nāz:

1. **göl-i gülzâr-ı nâz:+a**

Gazel 184

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nazın gül bahçesinin gülü.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

göl-i handân:

1. **göl-i handân:+dan**

Gazel 102

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Dil-i şeydâ ‘aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nâlân gül-i handândan fâriğ

2. **göl-i handân:**

Gazel 137

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Fikr-i rüyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

3. **göl-i handân:+dan**

Gazel 149

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Bâğ-ı kâmi eşk imiş şâd-âb iden fehmi eyledüm
Girye-i ebr-i bahârîden gül-i handândan

göl-i hasret:

1. **göl-i hasret:+le**

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasret gülü.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînüz

göl-i hayâ:

1. **göl-i hayâ:+dan**

Gazel 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Edep gülü.

Olur müdâm saña mâye-i hicâb şarâb
Gül-i hayâdan ider rüyuña niķâb şarâb

göl-i hõd-rû:

1. **göl-i hõd-rû:**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yaban gülü.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ ‘arşa-i sebzi
Mihr oldı riyâz-ı hareminde gül-i hõd-rû

göl-i hursîd:

1. **göl-i hursîd:+i**

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güle benzeyen güneş (renk yönüyle kırmızı, sarı).

Gül-i hursîdi ihdâ itse gerdün eylemez ragbet
Aña kim dâğ-ı ‘ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

göl-i hüsni:

1. **göl-i hüsni:+e**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik gülü.

Bulurdu ruķşat-ı nezzâre-i germ ol gül-i hüsne
Nigâh-ı ‘âşıķa çeşm-i füsün-kâr olmasa mâni‘

göl-i hüsn:

1. göl-i hüsn:+üñ

Gazel 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik gölü.

Her göl-i hüsnün olur bir bülbülî ‘âdet budur
İtmesün bizden o göl-ruhsâra söyleñ ictinâb

göl-i ‘irfân:

1. göl-i ‘irfân:+u, +m, +ı

Gazel 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İrfan gölü.

Her bî-başar-ı kec-naẓara dest-ḥuş itme
Zîb-i ser-i ehl it göl-i ‘irfânımı yâ Rabb

göl-i melâmet:

1. göl-i melâmet:+ı

Gazel 111

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kınama gölü.

Ne bâki var elem-i zaḥm-ı ḥâr-ı zilletden
Göl-i melâmeti pîrâye-i külâh idenün

göl-i nefis:

1. göl-i nefis:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Nefsin ahmaklığı.

Ḥayfâ ki göl-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behište çıkar şâh-râh iken

göl-i ra‘nâ:

1. göl-i ra‘nâ:

Gazel 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı göl.

Yine feryâdını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa ‘acabâ ol göl-i ra‘nâ mı gelür

2. göl-i ra‘nâ:

Gazel 179

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir tarafı sarı, diğer tarafı kırmızı göl. (Sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Piyâle-i dili seng-i teğâfûl itdi şikest
Nedendür ey göl-i ra‘nâ bu inkisâr bize

göl-i rûy:

1. göl-i rûy:+ı, +n, +a

Gazel 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göl yüzlü (sevgili).

O göl-i bahâr-ı ‘işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aḥmer göl-i rûyına ḥayâdan

2. göl-i rûy:+uñ

Gazel 186

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Göl yüzlü (sevgili).

Değişmezdi çemenzâr-ı behište gülşen-i kūyuñ
Göl-i rûyuñ eger manẓûr-ı çeşm-i ḥûr-ı ‘în olsa

3. göl-i rûy:+uñ, +a

Rûbai 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Göl yüzlü (sevgili).

Müştaş-ı cemālūñ oldı mümkün vācib
‘Āşık gül-i rüyūña qadīm ü hādīs

gül-i şad-berg-i gülzār-ı eser:

1. **gül-i şad-berg-i gülzār-ı eser:+dür**

Gazel 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin eseri olan yüz yapraklı gül.

Meşām-ı ‘āşıkı bŷy-ı hōş-ı ‘anber şemīm eyler
Gül-i şad-berg-i gülzār-ı eserdür hālka-i tevḥīd

gül-i sefid:

1. **gül-i sefid:+e**

Gazel 165

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Beyaz gül.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim
Dest-i nesīm-i şubḥa bakar tazelenege

gül-i şüküfte:

1. **gül-i şüküfte:+y,+em**

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Açılmış gül.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmīde
Ne kimse bŷyme ḥālīb ne i‘tibārum var

gül-i taşvīr-i riyā:

1. **gül-i taşvīr-i riyā:+dan**

Gazel 151

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İki yüzölölüğün resminin gülü.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bŷlŷl-i cānuñ
Bŷy-ı eser ister gül-i taşvīr-i riyādan

gül-i ter:

1. **gül-i ter:**

Gazel 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Şevk-ı vŷşŷl Ka‘be-i taḥḥīk ile olur
Ḥār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevlevīler'e

2. **gül-i ter:**

Gazel 53

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

3. **gül-i ter:+e**

Gazel 182

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına ‘araḥ
Gŷyā ki dŷşdi ḥatre-i şebnem gül-i tere

4. **gül-i ter:+den**

Gazel 154

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül; sevgili.

Senden beni mehcŷr idemez ta‘ne-i aḡyār
Bŷlbŷl sitem-i ḥār ile geçmez gül-i terden

gül-i vefā:

1. **gül-i vefā:**

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vefa gülü.

Bu gül-sitān-ı fenāda gül-i vefā degŷle
Hezār-ı bāḡ-ı maḥabbet giyeh nedŷr bilmez

gülistân:

1. **gülistân:+da**

Gazel 31

Mısra: 9

Bahçe, gül bahçesi.

Bu gülistânda Nesîbâ 'izzet ise maṭlabuñ
Ḥâk-i pâý olmak o serve pâye-i ber-ter yeter

2. **gülistân:+ı**

Kaside 1

Mısra: 14

Bahçe, gül bahçesi.

Tâ köhen gülzâr-ı 'âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

gülistân-ı behîşt:

1. **gülistân-ı behîşt:+ı**

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesi.

'Azm itdi temâşâyâ gülistân-ı behîştî
Terk eyledi nezzâresini surḥ u sefidüñ

gül-naḥl-i dâğ:

1. **gül-naḥl-i dâğum:+u, +m**

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaradaki gül fidanı.

Zemîn-i sinede gül-naḥl-i dâğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥûnîn üstüḥ'ânlardur

gül-naḥl-i gülistân-ı hüner:

1. **gül-naḥl-i gülistân-ı hüner:**

Gazel 69

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hünerin gül bahçesinin fidanı.

Bizüz ol nâdire gül-naḥl-i gülistân-ı hüner
Şûre-i baḥt-ı siyâh üzre zuhûr eylemiştüz

gül-reng:

1. **gül-reng:**

Gazel 173

Mısra: 3

Gül renkli.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahâr revnaķı virdi sitem ḥazânumuza

gül-ruḥ:

1. **gül-ruḥ:**

Gazel 57

Mısra: 5

Gül yanaklı güzel.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

gül-ruḥsâr:

1. **gül-ruḥsâr:+a**

Gazel 6

Mısra: 8

Gül yanaklı, sevgili.

Her gül-i ḥüsnüñ olur bir bülbülü 'âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsâra söyleñ ictinâb

gülşen:

1. **gülşen:+de**

Gazel 31

Mısra: 2

Gül bahçesi.

'Ârife gülşende tâze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i Işķa bezm-gâh-ı gamda bir sâğar yeter

2. **gülşen:+de**

Gazel 46

Mısra: 8

Gül bahçesi.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahâru gûş ider
‘Andelîbe şâh-ı gül gülşende destân söyledür

3. **gülşen:**

Gazel 44

Mısra: 9

Gül bahçesi.

Bezm-gâh-ı meye gülşen dinilürse sâkî
Güli peymâne-i ser-şâre değıldür de nedür

4. **gülşen:+de**

Gazel 16

Mısra: 3

Gül bahçesi.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bâ‘is

5. **gülşen:+e**

Gazel 44

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Dūd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değıldür de nedür

6. **gülşen:**

Gazel 60

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

7. **gülşen:+e**

Gazel 14

Mısra: 1

Gül bahçesi.

Aç burka‘unı gülşene gel ‘arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derûn-ı gül-i al it

8. **gülşen:+e**

Gazel 57

Mısra: 5

Gül bahçesi.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

9. **gülşen:+e**

Gazel 157

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Çün çenâr ateş-i reşk ile yakar şimşâdı
Gülşene serv-i kadûñ olsa eger sâye-figen

10. **gülşen:+e**

Gazel 158

Mısra: 9

Gül bahçesi.

Gülşene ‘ibretle bak olma şaķın şâd u ğamîn
Luţf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaķm-ı hârdan

11. **gülşen:+e**

Kaside 5

Mısra: 8

Gül bahçesi.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsûn ile
Güyâ benefşe gülşene haţţ-ı ‘ızardur

gülşen eyle:-

1. **gülşen eyle:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gül bahçesine dönüştürmek.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyûñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña ‘arş üzre mesken eyledi

gülşen-i ‘adn:

1. **gölşen-i ‘adn:**

Tarih 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennetin gül bahçesi.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gölşen-i ‘adn ide maķāmın Ĥudā

gölşen-i baĥt-ı siyāh-kār:

1. **gölşen-i baĥt-ı siyāh-kār: +a**

Gazel 82

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kara talihin gül bahçesi.

Şüküfemüz gül-i ĥasretle lāle-i ġam-ı vehmdür
Bizüz ki gölşen-i baĥt-ı siyāh-kāra zemīnüz

gölşen-i bezm:

1. **gölşen-i bezm: +uñ, -de**

Gazel 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Meclisin gül bahçesi.

O bāġuñ gülleri āyīne-i ‘ālem-nümādur hep
Nesībā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ġamda

gölşen-i dizede:

1. **gölşen-i dizedeye: +y, +e**

Gazel 49

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gözdeki gölbahçesi.

‘Işk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gölşen-i dizedeye bülbül-i ġüyā mı gelür

gölşen-i ĥandān:

1. **gölşen-i ĥandān:**

Gazel 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gülen gül bahçesi.

Fürûġ-ı cām-ı meyden ‘arız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gölşen-i ĥandān güzellendi

gölşen-i ĥüsn:

1. **gölşen-i ĥüsn: +uñ, +de**

Gazel 147

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzelliġin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

Dest-i düşmen gölşen-i ĥüsnünde gül-çin olmasun
Ĥāra ruĥşat bağbān-ı nāza āyīn olmasun

gölşen-i ĥüsn:

1. **gölşen-i ĥüsn: +i, +n, +de**

Gazel 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzelliġin gül bahçesi; sevgilinin mekanı.

‘Arz ider cānāne geh ruĥ ġāh kākül gösterür
Gölşen-i ĥüsninde geh gül ġāh sünbül gösterür

gölşen-i kesret:

1. **gölşen-i kesret: +de**

Rübai 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çokluġın gül bahçesi.

Bu gölşen-i kesretde hezār cānı
Tevĥīd-ile ĥatm eyleye āĥır nefesi

gölşen-i kurb:

1. **gölşen-i kurb: +a**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin yakınlığı.

Gülşen-i kurbā kırıldı bār-gāh-ı devletüñ
Kābe Kavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı ‘izzetüñ

gülşen-i kūy:

1. **gülşen-i kūy:**+uñ

Gazel 186

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) gül bahçesi.

Değişmezdi çemenzār-ı behište gülşen-i kūyuñ
Gül-i rūyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı ‘ın olsa

gülşen-i medh:

1. **gülşen-i medh:**+i, +n, +e

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Övgünün gül bahçesi.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigāh itdükçe
Şevk ile hāmemüzi bülbul-i gūyā iderüz

gülşen-i nāz:

1. **gülşen-i nāz:**+a

Gazel 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Nazın gül bahçesi.

Gülşen-i nāza şabālīk eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim hūsn ile ‘ışk eylemişdür imtizāc

gülşen-i ravza:

1. **gülşen-i ravza:**+ñ, +a

Rübai 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennetteki gül bahçesi.

Ey gülşen-i ravzaña melā’ik bülbul
Ol ravzada hūrşid ile mehdür iki gül

gülşen-i ruhsār:

1. **gülşen-i ruhsār:**+uñ

Gazel 197

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanağın/yüzün gül bahçesi.

Şemīm-i zülfüne mā’ıl gibi bād-ı sehergāhī
Anuñ-çün gülşen-i ruhsāruñ olmışdur güzergāhı

gülşen-i zār:

1. **gülşen-i zār:**+uñ

Gazel 115

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inleyen gül bahçesi.

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftē kalur goncaları gülşen-i zāruñ

gülsitān:

1. **gülsitān:**+ı

Gazel 95

Mısra: 2

Gül bahçesi.

Ruñuñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tīb-dār olmuş
Açılmış bāğ-ı hūsnüñ gülsitānı nev-bahār olmuş

2. **gülsitān:**+da

Gazel 146

Mısra: 9

Gül bahçesi.

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbul gürābdan

3. **gülsitān:**+a

Gazel 111

Mısra: 10

Gül bahçesi.

Nesīb bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp h’āhiş-i giyāh idenüñ

4. **gülsitân:-da**

Tahmis 3

Mısra: 10

Gül bahçesi.

Fürüzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda cā-be-cā güller

5. **gülsitân:-da**

Gazel 143

Mısra: 4

Gül bahçesi.

Sîne-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cû kenâr-ı âb iken

gül-sitân-ı fenâ:

1. **gül-sitân-ı fenâ:-da**

Gazel 76

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluğun gül bahçesi.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bāğ-ı maḥabbet giyeh nedür bilmez

gülsitân-ı ḥüsn:

1. **gülsitân-ı ḥüsn:-üñ, +e**

Gazel 128

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzelliğin gül bahçesi.

Ḳıl ḥazer üftâde-i ruḥsâr-ı meh-veşdür göñül
Gülsitân-ı ḥüsnüñe düşmiş bir âteşdür göñül

gülsitân-ı 'ışk:

1. **gülsitân-ı 'ışk:-a**

Gazel 24

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın gül bahçesi.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı 'ışka gūyâ âteşin fevvâredür

gülsitân-ı ma'nâ:

1. **gülsitân-ı ma'nâ:-y, +a**

Gazel 122

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Anlam bahçesi.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma'nâyâ
Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

gülsitân-ı vahdet:

1. **gülsitân-ı vahdet:-e**

Tarih 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Birliğin gül bahçesi.

Rûḥı pervâz itdi nâ-geh gülsitân-ı vahdete
İtdi ḥâristân-ı fâniden ferâğat çekdi el

gülü:

1. **gülü:**

Rûbai 60

Mısra: 1

Boğaz (nefis bağlamında kullanılmıştır.).

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her ḥâlde iki ejderdür itmekde gülü

gülü it:-

1. **gülü it:-mek, -de**

Rûbai 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etkilemek.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her ḥâlde iki ejderdür itmekde gülü

gülüvv:

1. **gülvv:~i**

Gazel 125

Mısra: 9

Haddini aşma.

Herkes gülvvî hayretümüz aşlın anlamaz
Her nâ-şinâs vâkıf-ı esrârumuz degül

gülfâr:

1. **gülfâr:~da**

Gazel 79

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Ûâr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dânı kim
Dest-i 'ibretle bu gülfârda gül-çîn olmaz

2. **gülfâr:~e**

Gazel 191

Mısra: 6

Gül bahçesi.

Nesîm-i nâle-i bülbül olur sümûm âsâr
Nevâ-yı zâğ-ı siyehdür şabâ bu gülfâre

gülfâr-ı 'âlem:

1. **gülfâr-ı 'âlem:~de**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünya gülbahçesi.

Tâ köhen gülfâr-ı 'âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debür

gülfâr-ı cinân:

1. **gülfâr-ı cinân:**

Rûbai 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennetlerin gül bahçeleri.

Ey mahrem-i halvet-geh-i şâh-ı akdes
Gülfâr-ı cinân bâğ-ı cemâlünden has

gülfâr-ı dâğ:

1. **gülfâr-ı dâğ:~a**

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaralarla dolan gül bahçesi.

Feyz-i şeb-i firâk ile mânende-i Nesîb
Gülfâr-ı dâğa eşk-i teri şebnem eyledük

gülfâr-ı dâğ-ı 'ışk:

1. **gülfâr-ı dâğ-ı 'ışk:**

Gazel 122

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk yarasının gül bahçesi.

Nigâh-tâb-ı temâşâ-yı bâğ u büstân ol
Nesîb sîneî gülfâr-ı dâğ-ı 'ışk eyle

gülfâr-ı fânî:

1. **gülfâr-ı fânî:~y, ~e**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yokluk bahçesi.

Bu gülfâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle hırşide mânend-i şebnem

gülfâr-ı mahbûbiyet:

1. **gülfâr-ı mahbûbiyet:~te**

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevilen gül bahçesi.

Gül ruhuñ pîrâyedür gülfâr-ı mahbûbiyette
Serv ü kıddün zîb-i nüzhet-gâh-ı bâğ-ı ıstîfâ

gülfâr-ı şâd-âb-ı 'aden:

1. **gülbār-ı şād-āb-ı ‘aden:**

Tarih 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aden'in mutluluk gül bahçesi.

Bostān Efendi cā-niṣh-in-i ḥazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülbār-ı şād-āb-ı ‘aden

güm-geşte:

1. **güm-geşte:**

Gazel 204

Mısra: 7

Yolunu kaybetmiş.

Şaķın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem‘-i cān güzellendi

güm-geşte ol-:

1. **güm-geşte ol-:-ma**

Gazel 181

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yolunu kaybetmek.

Reh-i Hūdā'da uyup nefse olma güm-geşte
Refīķ-ı bü'l-heves-i ḥām-kāra aldanma

güm-rāh ol-:

1. **güm-rāh ol-:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolunu şaşırmak,doğru yoldan ayrılmak.

Sen daḥi olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı taleb içre olma güm-rāh

güm-rāh-ı beyābān-ı gam:

1. **güm-rāh-ı beyābān-ı gam:+u, +m**

Gazel 175

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gam çölünde yolunu kaybetmiş (kişi).

Güm-rāh-ı beyābān-ı gamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Hızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

güm-şüde:

1. **güm-şüde:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kaybolmuş, yitmiş.

Ḥayfā ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behište çıkar şāh-rāh iken

gümüm:

1. **gümüm:+ı, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 3

Kederler.

Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuzūzundan gümümından
Oğurlar ḥaşb-ı ḥāl-in ser-nüvişt-i bed-ruķūmından

gün:

1. **gün:**

Gazel 50

Mısra: 7

Gün.

Olur elbette bir gün āşinā-yı sāḥil-i maķşad
Ki tā dest-i du‘ā fülk-i ümide bād-bānlardur

2. **gün:**

Gazel 109

Mısra: 3

Gün.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerüñ

3. **gün:+de**

Kaside 9

Mısra: 12

Gün.

Vay hâline senden eger olmazsa ‘inâyet
Ol günde ki gûşa irişe şît-i teâlû

4. gün:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Gün.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihlere ol karîn ü hem-dem

5. gün:

Rûbai 47

Mısra: 3

Gün.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kirbâs

6. gün:+e

Tarih 27

Mısra: 14

Gün.

Şümâr-ı sâl-i ‘ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kalbin eفزün eylesün günden güne Mevlâ

7. gün:

Tarih 32

Mısra: 3

Gün.

O bâğ-ı ma‘delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdın dâ‘imâ şıhhatle Mevlâ pâyidâr itsün

8. gün:+den

Tarih 27

Mısra: 14

Gün.

Şümâr-ı sâl-i ‘ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hakk
Şafâ-yı kalbin eفزün eylesün günden güne Mevlâ

9. gün:

Gazel 170

Mısra: 16

Gün.

Qalmaz Nesib lücce-i miñnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

10. gün:

Tarih 17

Mısra: 2

Açık, apaçık.

Cenâb-ı Şeyh Siyâhî-i Mevlevî hâkka
Kim olmuş idi tîrîkatde gün gibi meşhûr

11. gün:

Gazel 121

Mısra: 7

Açık, apaçık.

Mâhı bir şeb gün gibi şakş itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-hadd ü pâyândur senüñ

12. gün:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Gün.

Mâhı bir şeb gün gibi şakş itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-hadd ü pâyândur senüñ

13. gün:

Gazel 148

Mısra: 9

Gün.

Bir gün irişür sâhil-i maşşûda Nesibâ
Keştî-i emel meltem-i âh-ı şehirümden

14. gün:+i

Gazel 188

Mısra: 3

Gün.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

15. **gün:**

Gazel 34

Mısra: 9

Gün.

Bir gün açar āhır der-i ümmidümi devrān
Miftāhı o kufluñ yine āh-ı şehirümdür

gün gör-:

1. **gün gör-:-e, -mez**

Kıt'a 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim.**

Dert ve sıkıntı içinde yaşamak; rahat ve huzur içinde yaşamak.

Hücüm-ı serdi-i eṭvār-ı dehrden şıgınan
Dıraḥt-ı devletünñ sāyesinde gün göremez

gün-ā-gün:

1. **gün-ā-gün:**

Gazel 206

Mısra: 9

Türlü türlü, çeşit çeşit.

Vücüd-ı vāhidüñ fehm eyle gün-ā-gün zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa 'adem bil cümle imkānı

günāh:

1. **günāh:-da**

Kaside 2

Mısra: 16

Günah, suç.

Hüsn-i 'amel deminde olur kudretüm 'adım
Zür-āverem günāhda çün zaygām-ı ecem

2. **günah:-uñ**

Gazel 124

Mısra: 10

Günah, suç.

Nücüm-āsā gözün aç dök sirişkūñ ebr-i giryān-veş
Günahuñ ağla dāmen-gır-i āh-ı şubḥ-gāhı ol

3. **günāh:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Günah, suç.

Kendim sa'īd zu'm iderem rû-siyāh iken
Dā'im hevā-yı nefis ile kārüm günāh iken

4. **günāh:**

Kaside 7

Mısra: 4

Günah, suç.

Şefā'atiyle siyeh-nāmeler muḳarreb olur
'İnāyetiyle şevāba olur günāh bedel

günāh eyle-:

1. **günāh eyle-:-me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
'Āşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm

2. **günāh eyle-:-me, -düm**

Rûbai 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Günah işlemek, günah sayılan bir davranışta bulunmak.

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

günāh id-:

1. **günāh id-:-en, -üñ**

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Günah işlemek, hataya düşmek.

Yağar derûnını ruhsârına nigâh idenüñ
Hemân cezâsını tertîb ider günâh idenüñ

güncide-i dimâğ-ı emel:

1. güncide-i dimâğ-ı emel:

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Arzu burnuna sığdırılmış.

Kerem-nisâr ki bûy-ı buhûr-ı mekremeti
Muḥâldür k'ola güncide-i dimâğ-ı emel

güneh:

1. güneh:

Gazel 76

Mısra: 8

Günah, suç.

Helâk-i nâz ider âğyârı 'âşıkı maḥrûm
O cev-r-pîşe şevâb u güneh nedür bilmez

günehkâr:

1. günehkâr: +u, +m

Gazel 163

Mısra: 11

Günah işleyen.

Günehkârûm ḥayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşidür
İşim şubḥ u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

2. günehkâr: +u, +m

Kaside 1

Mısra: 12

Günah işleyen.

Defter-i a'mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme günehkârûm ki fikrüm şerr ü şûr

güneş:

1. güneş:

Kaside 9

Mısra: 8

*Güneş, gezegenlere ve yer yuvarlağına ışık ve ısı veren
büyük gök cismi.*

Fermânı ile itdi zemîni yine rûşen

Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

ğurâb:

1. ğurâb: +dan

Gazel 146

Mısra: 10

Karga (rakip yerine).

Bu gülsitânda ḥâr u gülüñ farkı yok Nesîb
Temyîz olunmasa n'ola bülbül ğurâbdan

ğurbet:

1. ğurbet:

Gazel 190

Mısra: 4

Yabancı yer.

Sevdâ-ger-i metâ'-ı ğamuz sûd bilmezüz
Çıkduk bu ârzûyla ğurbet diyârına

ğüre:

1. ğüre:

Gazel 177

Mısra: 8

Koruk, ham üzüm.

Ḥayâl-i la'lüñ ile bâğa varsa bir 'âşık
Şarâb-ı nâb gibi neşve-baḥş olur ğüre

ğürizân ol-:

1. ğürizân ol-:

Gazel 122

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kaçmak.

Bu h  r  z  r-ı   al  y  kda   ide d  m  n ol
  utarsa Hızır daği d  men  n g  r  z  n ol

2. **g  r  z  n ol-:-a, -lar**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kaçmak.

Herkesi f  ri   ide a  y  rdan b  m    hir  s
M  der    ebden g  r  z  n olalar du  terle p  r

g  r  -i    mr:

1. **g  r  -i    mr:~i**

R  bai 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

  m  r parlaklığı.

Ey fa  r-ı r  s  l p  di  eh-i Mekke v   Bel  
D   menler  n  n g  r  -i    mri ola sel  

g  r  h-ı   l:

1. **g  r  h-ı   l:**

Kaside 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ehl-i beyt taifesi.

  al  t-ı H  k   ola r  h-ı rev  nu  na b  -hadd
G  r  h-ı   l ile a    bu  na daği e  mel

g  r  h-ı evliy  :

1. **g  r  h-ı evliy  :**

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Evliya topluluğı.

K   e-gerd-i h  dmet  n oldu g  r  h-ı evliy  
H  adim  n-ı dergeh-i devlet-me    bu  ndur h  d  t

g  r  h-ı Mevleviy  n:

1. **g  r  h-ı Mevleviy  n:**

Tarih 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mevleviler topluluğı.

Görürdi n  r-ı siy  h   g  r  h-ı Mevleviy  n
Ne dem ki     bet-i h    na bulsalar dest  r

görür it-:

1. **görür it-:-me**

Gazel 181

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gururlanmak, gurur etmek.

Nes  b r  y-ı dil-i düşmene görür itme
M  l  yemet daği gösterse h  ra aldanma

görür-ı hüsn:

1. **görür-ı hüsn:**

Gazel 146

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik gururu.

  tmez görür-ı hüsn ile bir nazra   aksine
Me     a itse   y  nesin   fit  bdan

g  r  z-i gir  n   ek-:

1. **g  r  z-i gir  n   ek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Topuz çekmek.

  ur  h  ler seb  lar   af-be-  af hep oldu   m  de
Y  ne ser-germ olup s    i g  ma g  r  z-i gir  n çekdi

g   :

1. **g   :~m**

Gazel 159

Mısra: 2

Kulak.

Berķ ile ħande ider vaż'ına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma tıtar çarĥ-ı zemîne güşın

2. **güş:-da**
Gazel 207
Mısra: 8
Kulak.

Sürür u gam degüldür çünki bâķī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı ĥikmet güşda bir pîrden ħaldı

3. **güş:-a**
Kaside 9
Mısra: 12
Kulak.

Vay ĥāline senden eger olmazsa 'ināyet
Ol günde ki güşa irişe şīt-i teālū

4. **güş:**
Gazel 55
Mısra: 9
Kulak.

Güş eyleyüp Nesīb sözüñ ħudsiyān didi
Ĥaĥķā bu güne nādire-gü şā'ir az olur

5. **güş:+u, +n, +a**
Gazel 77
Mısra: 11
Kulak.

Nesībā dürr olursa güşuna almaz yine 'āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

güş id:-

1. **güş id:-en**
Gazel 212
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Kulak vermek, dinlemek.

Vişāle va'delerin güş iden o bed-'ahdüñ
Zamān-ı maĥşere dek intizāra düşmez mi

2. **güş id:-üñ**
Tarih 26
Mısra: 9
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Zebānından Nesīb'üñ güş idüñ tārīĥini ĥālā
Niķābet mesnedine geçdi 'Abdullāh Efendi'nüz

3. **güş id:-er**
Gazel 46
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Devlet-i deh-rûze-i faşl-ı bahāru güş ider
'Andelibe şāh-ı gül gülşende destān söyledür

4. **güş id:-en**
Gazel 203
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
İşitmek, dinlemek.

Ėam-ı firāķuñ ile güş iden fiġānumızı
Ten-i nizārda zembür şandı cānumızı

5. **güş id:-en**
Tarih 28
Mısra: 11
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Kulak vermek, dinlemek.

Nesībā güş iden taĥsīn idüp tārīĥini dirler
Niķābet el-ĥaĥ 'Abdullāh Efendi'ye maĥal oldu

6. **güş id:-icek**
Gazel 91
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Kulak vermek, dinlemek.

Yāre i'lām ideġör derd-i dil-i zārı Nesīb
Raĥm ider güş idicek ĥālūñ o yār-ı dil-keş

güş it:-

1. güş it:-se

Gazel 100

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

N'ola güş itse hălüm ol şeh-i hüsn
İder gāhī şehān efsāneden hazz

2. güş it:-me, -düm

Gazel 144

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

Ol va'de hilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile güş itmedüm ašlā dehenümden

3. güş it:-me

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kulak vermek, dinlemek.

Kelām-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

4. güş it:-di

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kulak vermek, dinlemek.

Çemende zulum-i hārı def' için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin güş itdi şāh-ı gül 'inān çekdi

güş ol:-

1. güş ol:-ma, -y, -ınca

Gazel 132

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Duyulmak.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maḳām-ı remzini

2. güş ol:-ın, -maz, -sa

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Duyulmak.

Bezm-i meyde yāre i'lām idemem hāl-i dilüm
Şavt-ı kulḳul güş olunmazsa leb-i ḳinnīneden

güşād eyle:-

1. güşād eyle:-me

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak.

Bī-cā kelām-ı lağva güşād eyleme lebüñ
Olsun süküṭ-ı ḥalvet ü celvetde mezhebüñ

güşād it:-

1. güşād it:-

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak.

Burḳa'-ı nāzı güşād it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya'nī mānend-i gül açıl ki cemālün görelüm

güşāde:

1. güşāde:

Gazel 134

Mısra: 5

Açık, açılmış.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sinemde
Ḳudüm-ı ḥayl-i ḡama dūr midür nedür bilmem

güşāde ol:-

1. **güşāde ol-ı-dı**

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açılmak.

Güller güşāde oldı dem-i nev-bahārdur
Bülbül fiğān u nālede bî-ihtiyārdur

güşād-ı bağ-ı dil:

1. **güşād-ı bağ-ı dil:**

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesinin açılması.

Güşād-ı bağ-ı dil itmez naşihat-i zāhid
Semüm-ı şahın-ı çemende şabā yerin tutmaz

güşād-ı ‘ukde:

1. **güşād-ı ‘ukde:**

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çözölmüş düğüm.

Dür-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük
Güşād-ı ‘ukde müşkil sübhā-i evrāddan gördük

güş-dār-ı haber-i Vise ü Rāmīn:

1. **güş-dār-ı haber-i Vise ü Rāmīn:**

Gazel 79

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Vise ve Ramin adlı mesnevinin haberine kulak veren.
Dokuz bin beyitlik Vîs u Râmîn mesnevisi on birinci
yüzyılda yaşayan Fahreddin Es’ad-i Gorgânî tarafından
Pehlevîce’den Farsça’ya çevrilmiş manzum bir aşk
hikâyesidir. Ayrıca İran edebiyatının aşk konulu, hemde
mutlu sonla biten, ilk hikâyesi olma özelliğini taşır.

Fehm idenler sebeb-i hilkât olan ‘ışk idigin
Güş-dār-ı haber-i Vise ü Rāmīn olmaz

güşe-girân:

1. **güşe-girân: +uñ**

Gazel 194

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bir köşeye çekilen.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lâ-büd efzün
Şāhid-i hāl yiter kâdr-i girân-ı tūfî

güşe-gir-i ferâğ:

1. **güşe-gir-i ferâğ:**

Gazel 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Özgürlük köşesini tutan.

Ne güşe-gir-i ferâğ olmağa müsâ’id dil
Ne küy-ı maqşada reftâra iktidârum var

güşe-gir-i hayrân:

1. **güşe-gir-i hayrân: +ı**

Gazel 203

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir köşeye çekilmiş hayran.

Nesib itdi bizi güşe-gir-i hayrânî
‘Adüya hem-dem iden yâr-i dil-sitānumuzı

güşe-güzin-i harem-i enver:

1. **güşe-güzin-i harem-i enver:**

Kaside 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hız Muhammed’in ışıık saçan kabrinin köşesini seçen.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile güşe-güzin-i harem-i enver olur

güşe-güzin-i nedāmet:

1. **güşe-güzin-i nedāmet: +üñ**

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Pişmanlık köşesini seçen.

Ma'mûre-i günâhı yakup itmege ẖarâb
Besdür bir âhı gûşe-güzin-i nedâmetüñ

gûşe-i çeşm:

1. **gûşe-i çeşm:**+i, +y, +le
Gazel 178
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Göz ucu (Göz ucuyla bakma).

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakķā ki 'aceb cāzibe-dârdur o perîde

2. **gûşe-i çeşm:**+i
Tarih 4
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Göz ucu (Göz ucuyla bakma).

Gûşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Nazra-i ḳahrı ser-i a'dāya bir şemşir-i tîz

3. **gûşe-i çeşm:**
Gazel 183
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Göz ucu.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gûşe-i çeşm ile bak atma şaḳın yābāna

gûşe-i çeşm-i şefā'at:

1. **gûşe-i çeşm-i şefā'at:**+üñ
Kaside 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Göz ucunun şefaati.

Ger nāra düşse gûşe-i çeşm-i şefā'atüñ
Her aḥker-i caḥîmi ider pâre-i baḳam

gûşe-i miḥnet:

1. **gûşe-i miḥnet:**+de
Gazel 82
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Gam, keder köşesi.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete ḳādir
Hemîşe gûşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazînüz

gûşe-i 'uzlet-kede:

1. **gûşe-i 'uzlet-kede:**+sin
Gazel 193
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
İnziva köşesi.

Yer ider dideler üstinde mişāl-i sürme
Bekleyen gûşe-i 'uzlet-kedesin mîl gibi

gûş-ı cāna:

1. **gûş-ı cān:**+a
Gazel 22
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Can kulağı.

Çekme ḡam ey Nesîb-i nā-sere-kār
Gûş-ı cāna irişdi çünki nüvîd

gûş-ı dil:

1. **gûş-ı dil:**+e
Gazel 202
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Gönül kulağı.

Bu bezme sāḳiyā ol muṭrib-i dem-sāz gelmez mi
'Aceb gûş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

gûş-ı hûş:

1. **gûş-ı hûş:**+a
Gazel 89

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Can kulağı.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok mıdur
Cânib-i bālâdan irdi güş-ı hûşa bir nefes

2. **güş-ı hûş: -a**

Gazel 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Akıl kulağı.

Seherî ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

güş-ı keyvân:

1. **güş-ı keyvân: +a**

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yedinci kat gökte feleğim haznedarının kulağı.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şit-i taḫl u sūrnâ tâ güş-ı Keyvân'a

gûṭa-nümâ:

1. **gûṭa-nümâ:**

Gazel 211

Mısra: 6

(suya) Dalan.

İtse n'ola le'âli-i esrâr-ı Meşnevî
Baḫr-i ḫikemde gûṭa-nümâ Mevlevîler'i

güvâh:

1. **güvâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Şahit, tanık; delil.

İsbât-ı Ḥaḫ'da ṭalib-i burhân u ḫüccetem
Zerrât-ı kāyinât vücûda güvâh iken

2. **güvâh:**

Kıt'a 20

Mısra: 3

Tanık, şahit.

Şıdḫ-ı da'vâ-yı maḫabbetde iṭâ'atdûr güvâh
Ma'şiyet icâb ider ma'şûḫa 'âşîḫdan bi'âd

güvâh-ı da'vî-i huş-yârı:

1. **güvâh-ı da'vî-i huş-yârı:**

Gazel 63

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Akılla mücadelenin şahidi.

Güvâh-ı da'vî-i huş-yârı bezm-i gayrda yâra
O çeşm-i mest ise maḫbûletü'ş-şehâde degüldür

güzâr-ı kem-ter:

1. **güzâr-ı kem-ter: +i**

Gazel 134

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Değersiz geçiş.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Kaḫâ mı ğamze-i dilber midür nedür bilmem

güzâriş:

1. **güzâriş: +den**

Gazel 98

Mısra: 3

Geçme, geçiş.

Sünbûlistâna güzârişden nesîme şubḫ-dem
Ḥıdmet-i taḫrîk-i zülfi-nîm-tâbuñdur ğarâz

güzel:

1. **güzel:**

Gazel 129

Mısra: 16

İyi, hoş.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi ḫulḫı da Nesib güzel

2. **güzel:-lik**

Rübai 25

Mısra: 3

İyi, hoş.

Ümmîd budur ki güzellik ihsânıñ
Hakk ide haṭā-yı defter-i a‘mālüm

3. **güzel:**

Gazel 6

Mısra: 5

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Bir perî-peyker güzel tārāca virdi qalmadı
Cānda rāḥat tende şıḥḥat dilde kuvvet gözde ḥ‘āb

4. **güzel:**

Rübai 63

Mısra: 3

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Min-ba‘d güzel başuñ içün āzād it
Zindāni-i çāh-ı firḳate raḥm eyle

5. **güzel:**

Gazel 183

Mısra: 8

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Didiler ḥālka-i tevḥîdde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrāna

6. **güzel:**

Gazel 186

Mısra: 2

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Elem çekmem cebîn-i ‘işvesi pür-ḥışm u kîn olsa
Güzel ey baḥr-i nāzum saña benzer nāzenîn olsa

7. **güzel:**

Gazel 26

Mısra: 7

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Güzel ‘uşşāka cevri-i bî-ḥisāb eylersin ey ḥūnî
Ḥisābın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

8. **güzel:**

Gazel 92

Mısra: 10

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Nesîbâ şad hezārân âferîn Firdevsi-i ṭab‘uñ
şāhuñ nāme-i evşāf-ı ḥüsnin pek güzel yazmış

9. **güzel:-dür**

Gazel 131

Mısra: 7

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Bir siyeh-çerde suḥandānca güzeldür bu Nesîb
Âdemi bende ider vaz‘-ı dil-ārā-yı kalem

10. **güzel:-üñ**

Gazel 209

Mısra: 1

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Dil bir perî nîgeh güzelüñ oldu mā‘ili
Dīvāne eyledi beni şekl ü şemā‘ili

11. **güzel:**

Gazel 154

Mısra: 8

Sevgili, dilber, güzel kişi.

Yā rûḥ-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Ḥāşā ki senüñ gibi güzel nev‘-i beşerden

güzellen:-

1. **güzellen:-di**

Gazel 204

Mısra: 1

Güzelleşmek.

Fürûğ-ı cām-ı meyden ‘ārız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gülşen-i ḥandān güzellendi

2. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 2

Güzelleşmek.

Fürûğ-ı cām-ı meyden ‘ārız-ı cānān güzellendi
Ziyā-yı mihirden şan gülşen-i ḥandān güzellendi

3. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 4

Güzelleşmek.

Dil-i şad-pārenūñ āvīzışinden ḥüsnin arturdu
Urıldı şāne güyā kākül-i pīcān güzellendi

4. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 6

Güzelleşmek.

Ḳudūm-ı dil-rübādan bezm-i düşmen tāb-nāk oldu
Cemālinden o Yūsuf-ṭal‘atūñ zindān güzellendi

5. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 8

Güzelleşmek.

Şakın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem‘-i cān güzellendi

6. **güzellen-:-di**

Gazel 204

Mısra: 10

Güzelleşmek.

Nesībā söyledükçe ṭab‘uññ ḥüsnî füzūn oldu
Ne ḥāletdür bu kim çıkdukça gevher kân güzellendi

güzer:

1. **güzer:**

Gazel 53

Mısra: 6

Geçiş, geçme.

Merdüm-i dīde şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı ḥayālūñ ki güzer

2. **güzer:**

Gazel 71

Mısra: 9

Geçiş, geçme.

‘Ālemde Nesībā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

3. **güzer:**

Gazel 185

Mısra: 11

Geçiş, geçme.

Küyından eyledükçe Nesīb ol şāhuñ güzer
Ḳaṭ‘ eylerüz ‘alākayı cān u cihān ile

4. **güzer:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Geçiş, geçme.

Kim eylerdi güzer rāh-ı ḥaṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāḥ-ı ‘āşıkī ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

güzer it-:

1. **güzer it-:-mek, -de**

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Ḳānī‘-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü ḥurrem güzer itmekde zamān-ı tūṭı

güzer-gāh:

1. **güzergāh:**+ı

Gazel 197

Mısra: 2

Geçilen, geçilecek yer, yol, geçit.

Şemim-i zülfüne māl gibi bād-ı sehergāhī

Anuñ-çün gülşen-i ruhsāruñ olmışdur güzergāhı

2. **güzergāh:**+ı

Gazel 115

Mısra: 1

Geçilen yer, geçit, derbend, uğrak.

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ

Neşukte qalır goncaları gülşen-i zāruñ

güzide:

1. **güzide:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Seçilmiş, seçkin.

Ahlāk-ı hamidedür ser-ā-pā

Ādem dinilen güzide ma'nā

2. **güzide:**

Gazel 20

Mısra: 10

Seçilmiş, seçkin.

Nesibā gerden-i cānāne-i 'irfāna ziverdür

Güzide 'akd-i pāk-i dürr-i terdür halka-i tevḥid

3. **güzide:**

Kaside 10

Mısra: 12

Seçilmiş, seçkin.

Muḥit-i feyz-i ilāhī-i nā-bedid-i kerāne

Ki her şaḥifesi nüzhet-fezā güzide ḥarīre

2.3.9. H / Ĥ / Ħ

ḥabāb-ı sāğar-ı şahbā:

1. **ḥabāb-ı sāğar-ı şahbā:**

Gazel 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin üzerinde bulunan kabarcıklar.

Ḥabāb-ı sāğar-ı şahbā fezā-yı 'ıyşda güyā

Şehenşāh-ı neşāta ergüvānī sāyebānlardur

ḥabbe:

1. **ḥabbe:**+y, +e

Kıt'a 2

Mısra: 4

Küçük tane, buğday, arpa vb. tahıl tanesi.

Añla keyfiyet-i aḥvālūñi ey afyon-ḥ'ār

Dūd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtāc itdi

ḥabbezā:

1. **ḥabbezā:**

Tarih 18

Mısra: 4

Ne güzell Ne sevimli.

Bāreka'llah zihī 'āṭıfet-i sulṭānī

Ḥabbezā luṭf-ı şehenşāh-ı memālik-pirā

ḥaber:

1. **ḥaber:**

Gazel 66

Mısra: 7

Haber, bilgi.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesib

Sebak-āmūzi-i 'irfānda tekrir olmaz

2. **ḥaber:**+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 1

Haber, bilgi.

Hāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā ḥaberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdā ḥaberüm yok

3. **ḥaber**:+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 2

Haber, bilgi.

Hāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā ḥaberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdā ḥaberüm yok

4. **ḥaber**:+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 4

Haber, bilgi.

Bīmār olalı ârzü-yı la'î-i lebüñle
Gelse ser-i bālînüme 'îsā ḥaberüm yok

5. **ḥaber**:+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 6

Haber, bilgi.

Mestâne dücār olmuşam ol şūḥa ser-â-pā
'Arz itmişem aḥvālümü ammā ḥaberüm yok

6. **ḥaber**:+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 8

Haber, bilgi.

Çak cānuma geçti elem-i tîr-i tegāfûl
Geçmiş beni sulṭānuma a'dā ḥaberüm yok

7. **ḥaber**:+ü, +m

Gazel 107

Mısra: 10

Haber, bilgi.

Sırr-ı dehen-i yâri su'âl eyleme benden
V'allāhi vü b'illāhi Nesībā ḥaberüm yok

8. **ḥaber**:

Gazel 165

Mısra: 2

Haber, bilgi.

Gül al şālin açdı seḥer tāzelenmege
Oldı sebeb hezār ḥaber tāzelenmege

9. **ḥaber**:

Kıt'a 8

Mısra: 6

Haber, bilgi.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'āl-i bezm-i faḵr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥaber şimdi

10. **ḥaber**:+üñ

Gazel 52

Mısra: 12

Haber, bilgi.

Nesīb-i 'āşıka ma'nā-yı merg ifāde ider
O cān-gezā ḥaberüñ mübtedāsıdur ğam-ı yār

11. **ḥaber**:+i, +n

Gazel 131

Mısra: 7

Haber, bilgi.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḥam
Kaşab-ı sükkere tercîḥ olunur nāy-ı qalem

12. **ḥaber**:

Gazel 145

Mısra: 2

Haber, bilgi.

Beni ayırdı ḥayālî ḥuzûr u ḥ'ābumdan
Bugün ḥaber mi gelür bilmem āfîtabumdan

ḥaber eyle:

1. **ḥaber eyle:**

Gazel 175

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Haber vermek, ulaştırmak.

Rûyın göreyüm bâri dem-i bâz-ı pesîde
Ol âyine-ruhsâra nesimâ haber eyle

haber vir:-

1. **haber vir:-mek**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, ulaştırmak.

Rûhsın sen hiç ne mümkün rûhdan virmek haber
Yâ Resûlallâh senûn medhûnde ‘âcizdür beşer

haber vir:

1. **haber vir:**

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, ulaştırmak.

Ben bülbül-i mehcûrını gâhice añar mı
Ey bād-ı şehir vir haber ol verd-i terümden

2. **haber vir:**

Gazel 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, ulaştırmak.

Gele ey şabâ haber vir bize tab‘-ı dil-rübâdan
Nazarın dirîğ ider mi ‘acabâ bu hâk-i pâdan

h‘âb:

1. **h‘âb:**

Gazel 6

Mısra: 6

Uyku.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şîhhat dilde kuvvet gözde h‘âb

2. **h‘âb:**

Gazel 71

Mısra: 4

Uyku.

Rû‘yâda bile hançer-i cânân görürüz biz
H‘âb içre daği teşne iken âb unudılmaz

3. **h‘ab:**

Gazel 199

Mısra: 6

Uyku.

Dîdârûnı dil vâkı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrûn ile h‘ab mı kaldı

h‘âb u hayâl ol:-

1. **h‘âb u hayâl ol:-dı**

Gazel 207

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Uyku ve hayal olmak.

Dem-i vuşlat gözümde ‘âkıbet h‘âb u hayâl oldu
Bu rû‘ya-yı perîşân ba‘d-ezîn ta‘birden kaldı

h‘âb-ı nûşîn:

1. **h‘âb-ı nûşîn:+dür**

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tatlı uyku.

Huftenür şanma ider men‘-i nighet ‘âşıkdan
H‘âb-ı nûşîndür o fettâna ta‘allüm-geh-i nâz

h‘âb-gâh-ı cism-i pāk:

1. **h‘âb-gâh-ı cism-i pāk:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz bedenın yatacağı yer.

H‘âb-gâh-ı cism-i pāküñ olduğıcün mehd-i hâk
Şebden örter dâye-i devrân aña dâ‘im semür

ḥabīb:

1. ḥabīb:~i

Kaside 2

Mısra: 9

Sevgili, mahbup.

Sensin ḥabībi Ḥālīk-ı ğayb u şehādetüñ
Mihrüñle rū-nihāde olur şıḥhate seḳam

2. ḥabīb:~üñ

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Sevgili, mahbup.

Fersüde kıl evvelā ḥabībüñ
Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

Ḥabīballāh:

1. Ḥabīballāh:

Kaside 3

Mısra: 12

Ey Allah'ın Sevdığı, Resulu!

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesīb-i dil-şüde
Yâ Ḥabīballāh senden eylemez kaṭc-ı recā

2. Ḥabīballāh:

Müsemmen 1

Mısra: 2

Ey Allah'ın Sevdığı, Resulu!

Yâ Ḥabīballāh ser-ā-ser nūrdandur tīnetüñ
Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ

ḥabīb-i ilāhī:

1. ḥabīb-i ilāhī:

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi. (Hz. Muhammed sav).

Ḥabīb-i ilāhī muğīs-i za'ifān
Mu'ın-i 'avāciz Nebiyy-i mu'azẓam

ḥabīb-i Kibriya:

1. ḥabīb-i Kibriya:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi (Hz. Muhammed).

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Ḥabīb-i Kibriya
Rüşen oldu maḳdemüñle meclis-i 'arz u sema

ḥabīb-i Yezdānā:

1. ḥabīb-i Yezdānā:

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi. (Hz. Muhammed sav).

Resül-i pāk-nijādā Ḥabīb-i Yezdānā
Maḥabbetüñle olur cümle-i meşākil ḥal

ḥabs-i çāh-ı hicrān:

1. ḥabs-i çāh-ı hicrān:

Rübai 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık kuyusuna hapsedmek.

Tā ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

ḥabṭ u ḥalel:

1. ḥabṭ u ḥalel:

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanlışlık ve eksiklik.

Egerçi pışesi dā'im ḥaṭa vü 'işyāndur
'İbādetinde daḥi var hezār ḥabṭ u ḥalel

ḥacālet:

1. ḥacālet:

Gazel 68

Mısra: 8

Mahcubiyet, utanma.

Nîk ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vaż‘-ı nâ-sâz ile nâ-dâna ḥacālet gelmez

hacc:

1. hacc: +uñ, +ı

Tarih 5

Mısra: 10

*İslâm dîninde şer‘an zengin sayılan her müslümanın
ömründe bir defa kurban bayramı günlerinde belli
usûllere göre Kâbe‘yi ziyâret etmesi şeklindeki farz ibâdet.*

Cümle aḥbâbı didi târîḥ mânend-i Nesîb
Ḥaccuñı Bostân Efendi eyleye Bârî kabûl

hacc eyle-:

1. hacc eyle-: -dük, -den

Gazel 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Hac zamânında Mekke‘ye gidip Kâbe‘yi ziyâret etmek,
hacı olmak.*

Bâm-ı sîmi Ka‘be‘ye mâliş idüp hırşın füzûn
Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

ḥacet:

1. ḥacet: +le, +dür

Gazel 38

Mısra: 2

İnsanın muhtaç olduğu şey, lüzumlu husus.

Ḥılqat-i a‘lâ vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ ḥacetledür

ḥ‘āce:

1. ḥ‘āce:

Gazel 166

Mısra: 11

Hoca, efendi.

Ey ḥ‘āce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ ḥāk-i derinde

2. ḥ‘āce:

Gazel 44

Mısra: 3

Hoca.

Bu kadar şerha vü zahımyıle diye ey ḥ‘āce
Sîne tıfl-ı gama sî-pâre değüldür de nedür

ḥ‘āce-i çār-sū-yı ḥübî:

1. ḥ‘āce-i çār-sū-yı ḥübî:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güzellik çarşısının üstadı.

Ey ḥ‘āce-i çār-sū-yı ḥübî
Rağbet-şiken-i metā‘-ı cânsın

ḥ‘āce-i ḥüsn:

1. ḥ‘āce-i ḥüsn: +i, +y, +le

Gazel 73

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzellik üstadı.

Yine ol ḥ‘āce-i ḥüsnîyle nizā‘ oldı dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naḥd-i niyâz

ḥ‘āce-i mülk-i bakā:

1. ḥ‘āce-i mülk-i bakā:

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sonsuzluk ülkesinin sultanı(hocası).

Odur ḥ‘āce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihânı değışdi metā‘-ı ‘ışḳ-ı ḳadîre

Hâcî Hasan:

1. Hâcî Hasan:

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Hâcî Hasan şâhib-i hayr u şalâh
Eyledi bu câmi'e çün ibtidâ

haclet:

1. haclet:-ile

Gazel 127

Mısra: 4

Utanma, utanç.

Âgûş-ı bîkr-i gönecada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

haclet-zede:

1. haclet-zede:+dür

Gazel 144

Mısra: 2

Utanç verici, utandırıcı.

Şad-pâre olur gül gam-ı reşk-i bedenümden
Haclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

hadd-i hamsîn:

1. hadd-i hamsîn:+i

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ellî sınır.

Hadd-i hamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daği terk-i gurûr

hadeng-i âh:

1. hadeng-i âh:+a

Gazel 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ah oku.

Dil-i sengîn-geh-i mağrûr olup 'uşşâka cevır itme
Hadeng-i âha kûh-ı âhenîn olsa siper olmaz

2. hadeng-i âh:

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ah oku.

Hadeng-i âh pertâb itmede gâyet muşib oldum
Kemîn-i 'ışkdan zağm efken-i cân-ı raķib oldum

hadeng-i nazra:

1. hadeng-i nazra:

Gazel 177

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bakış oku.

Seyâhat eyler eķâlîm-i sihr ü i'câzı
Hadeng-i nazra irince nişân-ı manzûra

hâdî-i şırât-ı müstakîm:

1. hâdî-i şırât-ı müstakîm:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

En doğru yolu gösteren.

Şer'-i pâküñ oldı hâdî-i şırât-ı müstakîm
Nesh-i edyân eyledi aḥkâm-ı Furķân-ı ḩadîm

ḩadîm:

1. ḩadîm:+leri

Kaside 9

Mısra: 6

Hizmetkâr.

Ol ravza behîşt olduĒına şübhe mi var kim
ḩadîmleri ḩavrâ ola cârûları geysû

2. **ḥādim:**+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 2

Hizmetkâr.

Server-i ceyş-i rüsûlsin ḥādimüñ ‘avn ü zafer
Âteş-i ḳahruñ yaḳar a‘dāyı çün nār-ı seḳar

3. **ḥādim:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Hizmetkâr.

Leylā-yı vücûd olmasa n'ola bize ḥākim
Âhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize ḥādim

ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me’āb:

1. **ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me’āb:**+uñ, +dur

Kaside 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hükümdar makamının hizmetçileri.

Küçe-gerd-i ḥıdmetüñ oldı gürūh-ı evliyā
Ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me’ābuñdur hüdat

ḥāfız:

1. **ḥāfız:**

Tarih 33

Mısra: 10

Hıfzeden, aklında tutan.

Beyt-i vāḥidde dü târiḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rûḥına ḥāfız ihdā

2. **Ḥāfız:**

Tarih 8

Mısra: 1

Özel isim.

Dirīgā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me’men

3. **Ḥāfız:**

Tarih 8

Mısra: 6

Özel isim.

Nesībā fevtine oldı iki târiḥ bu mışra‘
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥūr u ‘inde şadr ola mesken

ḥāfız-ı devlet ü dîn:

1. **ḥāfız-ı devlet ü dîn:**

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Din ve devleti koruyan.

Nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem
Ḥāfız-ı devlet ü dîn ya’ni Muḥammed Paşa

hafta:

1. **hafta:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman
bölümü.

Elden komasañ bir iki hafta

Zevkı bulunur refte refte

ḥ’āhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān:

1. **ḥ’āhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bilgi, erdem ve ilim heveslisi.

Kim itdi seni cenāb-ı Raḥmān

Ḥ’āhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān

ḥ’āhiş-ger-i nām u şöhret:

1. **ḥ’āhiş-ger-i nām u şöhret:**

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Nam ve ve şöhrete istekli.

Şadık revişân-ı rāh-ı himmet
H'āhiş-ger-i nām u şöhret olmaz

h'āhiş-ger-i şefā'at:

1. **h'āhiş-ger-i şefā'at: +ün, +em**
Kaside 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Şefaatinin isteklisi.

H'āhiş-ger-i şefā'atüñem h'ār u bī-kesüm
Hāşıl bu kim vücūh ile muhtāc-ı luṭfuñam

h'āhiş-ger-i übbehet-i keykubād:

1. **h'āhiş-ger-i übbehet-i keykubād:**
Gazel 140
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Büyük Keykubad'ın isteği.

Feth eylesün memālik-i şabr u ḳanā'ati
H'āhiş-ger-i übbehet-i Keykubād iden

h'āhiş-ger-i vaşl:

1. **h'āhişger-i vaşl:**
Gazel 46
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
(Sevgiliye) kavuşmanın isteklisi.

‘Işḳ ifşā itdürür h'āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş'e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

h'āhiş-i giyāh id-:

1. **h'āhiş-i giyāh id-: -en, -ün**
Gazel 111
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Yeşillik arulayan.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp h'āhiş-i giyāh idenün

h'āhiş-i vuşlat:

1. **h'āhiş-i vuşlat: +la**
Gazel 69
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.

Nā-maḥal h'āhiş-i vuşlatla Nesibā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

hā'il:

1. **hā'il: +i**
Gazel 209
Mısra: 4
Engel, mâni.

Mümkün olurdu seyr-i nezzāre o meh-veşe
Āh olmayaydı şerm ü ḥayā gibi hā'ili

ḥāk:

1. **ḥāk: +üz**
Gazel 74
Mısra: 1
Toprak.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesihā iderüz
Ḳuvvet-i nāmiye-i ‘ışḳ ile ol ḥāküz kim

2. **ḥāk: +üz**
Gazel 80
Mısra: 2
Toprak.

‘Işḳ ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Ḥāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

3. **ḥāk: +i, +y, +le**
Rübai 42

Mısra: 2
Toprak.

Sevdā-yı haṭuñla ki perîşānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

4. **ḥāk:**
Gazel 130
Mısra: 7
Toprak.

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vaḳf-ı būriyā idemem

5. **ḥāk:**
Gazel 64
Mısra: 8
Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç.

Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla ḳadr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

6. **ḥāk:**
Gazel 176
Mısra: 4
Doğru, hakikat, gerçek.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uṣṣāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥāk bu kim şemşir-i istiğnāsına

7. **ḥāk:**
Gazel 188
Mısra: 10
Doğru, hakikat, gerçek.

Ne ḥōşdur ‘āşıkāne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesibā ḥāk bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḳāle

8. **ḥāk:+e**
Gazel 193
Mısra: 9
Toprak.

Hiç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā idegör Nîl gibi

9. **ḥāk:+e**
Rübai 48
Mısra: 4
Toprak.

Mānende-i ḥurşid eger rifat eyle
Başuñ göge irse daḥi sür ḥāke yüzüñ

10. **ḥāk:+i**
Kaside 1
Mısra: 12
Toprak.

Cevher-i cismüñ nigînin ḥıfz içün perdāhte
Sîmden bir ḥālḳadur ḥāki muḥîṭ olmış be-ḥūr

11. **ḥāk:**
Tarih 35
Mısra: 12
Doğru, hakikat, gerçek.

Ka’betü’l ‘Uṣṣāk târiḥ-i binā-yı tekyedür
Çār târiḥ oldı ma‘nen ḥāk bu kim ṭarz-ı ğarîb

12. **ḥāk:+e**
Gazel 83
Mısra: 6
Toprak.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dūn olmaz

13. **ḥāk:+dañ**
Tarih 30
Mısra: 7
Doğru, hakikat, gerçek.

Bāṭılı ḥākdan mezāk-ı şer‘ ile temyîz idüp
Bildürürsin çāşnî-i zehr ü ḳandı ‘ilm-ile

Hāk:

1. **Ḥaḳ:**

Tarih 32

Mısra: 8

Allah.

Nesībā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rûzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

2. **Ḥaḳ:+dur**

Gazel 206

Mısra: 1

Allah.

Mü’essir fi’l-ḥaḳīka Ḥaḳ'dur iz‘ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı ḥübānı

3. **Ḥaḳ:**

Tarih 18

Mısra: 11

Allah.

Ḥaḳ mübārek ide ol ṣadr-ı mu‘allāyı aña
Devletin dā’im ide ‘ömrini efzūn Ḥudā

4. **Ḥaḳ:**

Tarih 30

Mısra: 6

Allah.

Manşibuñ ola mübārek dā’im ola ‘izzetüñ
Devletünden ola Ḥaḳ dāfi‘ gezendi ‘ilm-ile

5. **Ḥaḳ:**

Gazel 108

Mısra: 1

Allah.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruñ
Maḳbūldür du‘āları nā-çār olanlaruñ

6. **Ḥaḳ:**

Gazel 213

Mısra: 13

Allah.

O ṣāhib-ṣadrı Ḥaḳ dā’im mu‘ammer ide ṣadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

7. **Ḥaḳ:**

Tarih 28

Mısra: 9

Allah.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā’im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldı

8. **Ḥaḳ:**

Tarih 33

Mısra: 4

Allah.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḳ zīver-i tāc-ı ḥavṛā

ḥāk ol:-

1. **ḥāk ol:-dum**

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Toprak olmak.

Ser-i kūyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūnı
Ferāmüş eyledüm ālām-ı devr-i çarḥ-ı gerdünı

2. **ḥāk ol:-ma, -dum**

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Toprak olmak.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesīb oldum

3. **ḥāk ol:-**

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Toprak olmak.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemâle hâk ol
İncilâ-bahş-ı ruḥ-ı âyine-i idrâk ol

hakâret:

1. **hakâret:**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Hakir görerek.

Ednâya hakâret ile bakma
Şükr-i ni‘amı şaḥın bırakma

hakâyık:

1. **hakâyık:**

Gazel 35

Mısra: 2

Hakîkatler.

Me‘ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ‘iddür
Hakâyık bî‘aded zâhir vücûd ammâ ki vâhiddür

hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me‘âb:

1. **hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me‘âb:** +uñ, +dur

Gazel 98

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Padişahın(sevgilinin) makamının eşîğine yüz sürme.

Bu tereddüdle Nesîb'e lağziş-i mestânen
Hâk-büs-ı dergeh-i devlet-me‘âbuñdur ğaraż

hâk-endâz:

1. **hâk-endâz:**

Gazel 147

Mısra: 3

Toprak atan.

Reşkden rahş-ı felek hürşîdi hâk-endâz ider
Âfitâbum cîlve-gâhuñ hâne-i zîn olmasun

hak-güy:

1. **hak-güy:**

Tarih 25

Mısra: 3

Doğruyu söyleyen.

Hak-güy u ‘afîf idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdüñ

hâk-i der:

1. **hâk-i der:** +i, +n, +de

Gazel 166

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kapının, eşîğin toprağı.

Ey h‘âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

2. **hâk-i der:** +üñ, +de

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kapının, eşîğin toprağı.

Hâk-i derüñde tuḥfe-i maḥbûledür ḥulûş
Kim eyleyen ḥulûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

hâk-i dergeh:

1. **hâk-i dergeh:** +üñ

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dergahın toprağı.

Ümîd-i luṭf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Ki hâk-i dergehüñ itmez bedel bisâṭ-ı ḥarîre

hâk-i der-i Hazret-i mevlânâ:

1. **hâk-i der-i Hazret-i Mevlânâ:** +y, +a

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hazreti Mevlana'nın kapısının toprağı.

Yüz sürüp hāk-i der-i hazret-i Mevlānā'ya
Hāk'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

hāk-i derin:

1. **hāk-i derin:**+den

Gazel 69

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kapının, eşiğin toprağı.

Nā-maḥal ḥ'āhiş-i vuşlatla Nesībā āḥir
Kendimüz hāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

hāk-i firāk:

1. **hāk-i firāk:**

Gazel 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık toprağı.

Ser-i kūyuñ hevāsiyla yatan hāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

hāk-i gülşen:

1. **hāk-i gülşen:**

Müfret 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin toprağı.

Bahāruñ evveli bülbül mükerrer oldı rü-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hāk-i gülşen üzre virdi cān

hāk-i ḥakīr:

1. **hāk-i ḥakīr:**+e

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Değersiz toprak.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm hāk-i ḥakīre

hāk-i ḥarem-i pāk:

1. **hāk-i ḥarem-i pāk:**+üñ, +e

Rübai 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Makamının temiz toprağı.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Hāk-i ḥarem-i pāküñe bu rüy-ı siyāh

hāk-i kadem-i ehl-i kemāl:

1. **hāk-i kadem-i ehl-i kemāl:**

Gazel 14

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İlim ve fazilet sahiplerinin ayağının tozu.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni hāk-i kadem-i ehl-i kemāl it

hāk-i kūy:

1. **hāk-i kūy:**+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Semtinin toprağı.

Hāk-i kūyuñ kuḥl idenler oldılar ehl-i nāzar
Sırr-ı maḥbūbiyyetüñde 'aql-ı kâşır ḥire-ser

hāk-i mezellet:

1. **hāk-i mezellet:**+de

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Alçalma toprağı.

Mazhar-ı nezzāre-i ḥahruñ olan şir-i 'anūd
Şübhesiz hāk-i mezelletde olur pāmāl-i mūr

hāk-i pā:

1. **ḥāk-i pā:**

Tarih 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrīdūn sipāh
Ḳahramānlar reh-güzārında olurlar ḥāk-i pā

2. **ḥāk-i pā: +dan**

Gazel 156

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı. (Âşık bağlamında kullanılmıştır.).

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭab'-ı dil-rübādan
Nazarın dirîğ ider mi 'acabā bu ḥāk-i pādan

ḥāk-i pāy:

1. **ḥāk-i pāy: +ı, +n, +da**

Gazel 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Ḥāk-i pāyında helāk-i şive-i reftāriyuz
Biz Süleymān-ı zamānuñ mūr-ı bî-miḳdāriyuz

2. **ḥāk-i pāy: +a**

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Sirişk-āsā düşersen ḥāk-i pāya
Geçersen ḳahr ile taḥtū's serāye

3. **ḥāk-i pāy: +ı, +n, +da**

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

İde iḳbālın füzūn Mevlā mübārek manşıbın
Ola ḡaltān ḥāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

4. **ḥāk-i pāy:**

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı

Bu gülistānda Nesibā 'izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

5. **ḥāk-i pāy: -i, -ñe**

Gazel 36

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayağının toprağı.

Bu iğbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

ḥāk-i pāy-i ḥazret-i düstür-ı 'ālī-cāh:

1. **ḥāk-i pāy-i ḥazret-i düstür-ı 'ālī-cāh: +da**

Gazel 137

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüce makamlı paşanın ayağının toprağı.

Ḥāk-i pāy-i ḥazret-i düstür-ı 'ālī-cāhda
Şad-hezārān şerm-ile bu şi'ri inşād eyledüm

ḥāk-i pāy-ı yār:

1. **ḥāk-i pāy-ı yār: +de**

Gazel 184

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayağının toprağı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-ḳarāram āh āh
Ḥāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

ḥāk-i rāh:

1. **ḥāk-i rāh: +ı**

Gazel 152

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tâ kim
Ola yüz kām-revâ büse-i dāmānından

ḥāk-i reh:

1. ḥāk-i reh:

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Geh semend-i nāzınun pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āşāriyuz

2. ḥāk-i reh: +üñ, +le

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Sen ḥāk-i rehüñle çarḥa nāzān
Ben pey-siper-i şiphr-i vārūn

3. ḥāk-i reh: +i, +n, +e

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Fersüde kıl evvelā ḥabibüñ
Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

4. ḥāk-i reh: +i, +n, +e

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Bir sencileyin büt-i zarıfūñ
Ḥāk-i rehine cihān fedādur

5. ḥāk-i reh: +e

Tarih 31

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
(sevgilinin) yolunun toprağı.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdķum
Ḥāk-i rehe rû-mâlde te'hîri bahāne

ḥāk-i reh it-:

1. ḥāk-i reh it-: -mek

Gazel 138

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ayağının toprağı etmek.

Küyüñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḥi fark-ı külāhum

ḥāk-i reh-i ehl-i himmet:

1. ḥāk-i reh-i ehl-i himmet:

Gazel 65

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Himmet ehlinin yolunun toprağı.

İrmez kadem-i ricāle ol kim
Ḥāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

ḥāk-i ser-i kû:

1. ḥāk-i ser-i kû:

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Eşîğın toprağı.

Manzûr-ı nigāh-ı keremi reşk-i melāyık
Devletlü o kim ola aña ḥāk-i ser-i kû

ḥāk-i siyāh:

1. ḥāk-i siyāh:

Tarih 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Kara toprak.

Vücūdî hāl ü ruh-ı şāhed-i zamāne idi
Diriğ kim ola hāk-i siyāh ile mestūr

hāk-i siyāh-ı Yesrib:

1. **hāk-i siyāh-ı Yesrib:~i**

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Medine'nin kara toprağı.

İtdi taybe maqdemün hāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetünle oldı menşürü'l-livā

hāk-i tahūr:

1. **hāk-i tahūr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok temiz toprak.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenün hasret-keşi hāk-i tahūr

2. **hāk-i tahūr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çok temiz toprak.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenün hasret-keşi hāk-i tahūr

hāk-i tîre:

1. **hāk-i tîre:~y, ~e**

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kara toprak.

Ref^c eylerüz düşerse güher hāk-i tîreye
Yoksa tama^c mülāyim-i girdārumuz degül

hāk-i vaṭan:

1. **hāk-i vaṭan:**

Gazel 172

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Vatan toprağı.

Olur hāk-i vaṭan gerd-i kesād-ı kâle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher turdukça kânında

hakikat:

1. **hakikat:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Asıl, gerçek, doğru.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taklîd iderek bula hakikat

2. **hakikat:~de**

Tarih 1

Mısra: 12

Asıl, gerçek, doğru.

Hisâb it sâde vü dūr vārını elfâzınıñ cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ hakikatde

3. **hakikat:**

Tahmis 1

Mısra: 11

Asıl, gerçek, doğru.

Hakikat hoş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

hakikat-i vāhid:

1. **hakikat-i vāhid:**

Gazel 181

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın gerçekliği.

Tekerrür ile çoğalmaz hakikat-i vāhid
Ruḥām muğallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

hakim:

1. **ḥākīm:**

Tahmis 2

Mısra: 3

Hükmeden, egemen.

Leylâ-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākīm

Âhû-yı hevâ olsa 'aceb mi bize ḥādīm

ḥākīm-i 'ādil-i diyār-ı tahkik:

1. **ḥākīm-i 'ādil-i diyār-ı tahkik:**

Rûbai 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gerçek diyarın adaletli hakimi.

Ey ḥākīm-i 'ādil-i diyār-ı tahkik

Sultân-ı Qureyşî-neseb ü şâh-ı şefik

ḥākīm-i medîne-i 'ömr:

1. **ḥākīm-i medîne-i 'ömr:**

Gazel 43

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ömür şehrinin hakimi.

Saîa bu manşab olur müşîl-i kazâ-yı behîşt

Olursa hûşuñ eger ḥākīm-i medîne-i 'ömr

ḥakîr:

1. **ḥakîr:**

Gazel 45

Mısra: 9

Değersiz, aşığı; âşık.

Ḥakîr isem de Nesîbâ baîa şeref besdür

Ki bir kerîm-i ḥudâvend-i kām-gârum var

ḥakîr ü ḥ'âr:

1. **ḥakîr ü ḥ'âr:**

Gazel 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Değersiz ve bayağı(kimse).

Aḥrâr-ı bî-edeb olur âḥîr ḥakîr ü ḥ'âr

Mâlik rîkâb iderse 'abîdi n'ola edeb

ḥakister:

1. **ḥakister: +i, +n**

Gazel 155

Mısra: 8

Kül, ateş küllü.

Nâr-ı firāk 'âşıkı maḥv itse de yine

Añlar 'ayâr-ı süzünü ḥakisterin gören

ḥakister ol-:

1. **ḥakister ol-:-dı**

Gazel 158

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Kül olmak.

Ḥânümân-ı şabr u tākāt oldu ḥakister Nesîb

Yandı nâr-ı intizâr-ı maḥdem-i dil-dârdan

ḥakk:

1. **Ḥakk: +a**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Allah.

Ḥakk'a hem dirsın muḥibbem hem idersin ma'şiyet

Eylemez 'âkıl olan böyle muḥâle i'timâd

2. **Ḥakk: +uñ**

Tarih 2

Mısra: 1

Allah.

Luṭf-ı bî-pâyânımı seyr eyle Ḥakk'uñ kim yine

Eyledi bir pâdişâh-ı 'âdile mülki 'atâ

3. **Ḥakk: +uñ, +dur**

Gazel 206

Mısra: 5

Allah.

Kabül-i şirket itmez çünkü te'sîrat Hakk'ındur
Şuvar âyînesinde hüsn-i Hakk'dur cezb iden cânı

4. **Hakk:-ı**

Gazel 210

Mısra: 9

Allah.

Bu merâyâya bakup Hakk'ı şühüd eyle Nesîb
Sen daî şâf-dil ol fehm idegôr bu râzı

5. **hakḳ:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Doğru, gerçek.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide hakḳ üzre edā
Medḥ-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

6. **hakḳ:-uñ, +da**

Kaside 1

Mısra: 14

İle ilgili.

Lâkin ammā itmişem taşdıḳ sultānum seni
İ'tikādum şâfdur hakḳuñda mānend bulur

7. **Hakk:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Allah.

Rûḥ ile ol dem ki Hakk ârāyîş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı cânı mihrüñle müzeyyen eyledi

8. **Hakk:-a**

Tarih 7

Mısra: 8

Allah.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlānā'ya
Hakk'a minnet hele gösterdi bize rûy-ı merām

9. **Hakk:**

Tarih 9

Mısra: 7

Allah.

Mu'ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdümü
Devām oldukça tâ zîr-i felekde çâr-erkāna

10. **Hakk:-a**

Tarih 19

Mısra: 6

Allah.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrûsdur bî-şekk
Ki sırru'l-veledi sırru ebihî'üñ maẓharı hakḳa

11. **Hakk:-a**

Gazel 55

Mısra: 10

Allah.

Güş eyleyüp Nesîb sözün kudsiyân didi
Hakkâ bu gûne nâdire-gü şâ'ir az olur

12. **hakḳ:-a**

Gazel 178

Mısra: 10

Doğru, gerçek.

Bir güşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakkâ ki 'aceb cāzibe-dârdur o perîde

13. **hakḳ:-uñ, +da**

Tarih 30

Mısra: 1

İle ilgili.

Şöhret-ârāsın ki hakḳuñda dir erbāb-ı 'uḳûl
Hüsn ile aḥlākı mümtāz oldı kendi 'ilm-ile

14. **hakḳ:-a**

Tarih 20

Mısra: 2

Doğru, gerçek.

Ta'mirine Nesibā tārīhdür bu taḥsîn
Ma'mûre oldu ḥaḳḳa hep tekye-gâh-ı Monlâ

15. **ḥaḳḳ: +a**

Gazel 97

Mısra: 9

Doğru, hakikat.

Ḥaḳḳā ki Nesibā bu zemîn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maḥşûş

16. **ḥaḳḳ: +a**

Gazel 182

Mısra: 9

Doğru, hakikat.

Ḥaḳḳā nazîrini o siyeh-çerde dilberün
Bulmaz Nesib varsa da iklim-i Berber'e

17. **Ḥaḳḳ:**

Tahmis 1

Mısra: 9

Allah.

Muvaffaḳ eyledi Ḥaḳḳ intibāha
Teveccüh eyledük bāb-ı ilāh'a

18. **ḥaḳḳ: +a**

Kaside 3

Mısra: 2

Gerçek.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler şevāb
Mihrüñe vābestedür ḥaḳḳa ki kār-ı kîmyā

19. **Ḥaḳḳ:**

Rûbai 25

Mısra: 4

Allah.

Ümmîd budur ki güzellik iḥsānuñ
Ḥakk ide ḥaṭā-yı defter-i a'mālüm

20. **ḥaḳḳ: +a**

Gazel 209

Mısra: 9

Gerçekten, hakikaten.

Ḥaḳḳā Nesib ḥüsn ile mümtāz iken o şûḥ
Ġālib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşā'ili

21. **ḥaḳḳ: +a**

Tarih 25

Mısra: 2

Gerçekten, hakikaten.

Tevhîd-ile mâli dili birünü hünerle
Ḥaḳḳā bu idi cîlve-gehi baḥt-ı sa'îdüñ

22. **Ḥaḳḳ: +a**

Tarih 17

Mısra: 1

Allah.

Cenāb-ı Şeyḥ Siyāhî-i Mevlevî ḥaḳḳa
Kim olmuş idi ṭarîkatde gün gibi meşhûr

23. **ḥaḳḳ: +a**

Tarih 8

Mısra: 3

Doğru, hakikat.

Fazîletde vera'da müşîkîde ferd idi ḥaḳḳa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi āḥir anı zîr-efgen

24. **ḥaḳḳ: +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Doğru, hakikat.

Āmāde-i ḥançer-i helâkem
Ḥaḳḳā ki garîb derd-nâkem

ḥakk-ı nemek ü nân:

1. **ḥaḳḳ-ı nemek ü nân: +ı**

Gazel 14

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Ekme ve tuz hakkı.

Ser-ḥ'ân-ı gam-ı 'ışkda çok 'işret olındı
Ey dil bize ḥaḳḳ-ı nemek ü nânı ḥelâl it

hakk-ı yakîn:

1. hak-ı yakîn:

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her yönüyle bilmek.

Hâşıl-ı mezra‘a-i sünnetidür hak-ı yakîn
Şecer-i şer‘ine ‘irfân-ı ilâhî ber olur

hakk-ile:

1. hak-ile:

Gazel 79

Mısra: 10

Gerçek.

Çeşm-i dilden havel-i kesreti def‘ itse kişi
Bu merâyâya bakup hak-ile hûd-bîn olmaz

hak-nişin:

1. hak-nişin:

Gazel 73

Mısra: 7

Yoksul, dilenci.

Menzilinden düşüp âvâre olur hak-nişin
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

hak-nişin ol:

1. hak-nişin ol:-ur

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Fakir, dilenci olmak.

Rif‘at-i sâhte erbâbı olur hak-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârûñ düşin

hâl:

1. hâl:

Kaside 7

Mısra: 2

Vaziyet, durum.

Resûl-i pâk-nijādâ Hâbib-i Yezdânâ
Maḥabbetünle olur cümle-i meşâkil ḥal

2. hâl:+i

Gazel 177

Mısra: 14

Vaziyet, durum.

Yine Nesîb gibi vaşf-ı ḥüsn-i pâkünde
Müşâbih oldı hemân ḥâlî mûr-ı bî-zûra

3. hâl:+den

Gazel 188

Mısra: 10

Vaziyet, durum.

Ne hûşdur ‘âşıkâne şiveler ma‘şûk-ı ra‘nâdan
Nesîbâ hak bu kim gelmez bu ḥalet ḥâlden kâle

4. hâl:+üñ

Gazel 91

Mısra: 10

Vaziyet, durum.

Yâre i‘lâm idegör derd-i dil-i zârî Nesîb
Raḥm ider gûş idicek ḥâlûñ o yâr-ı dil-keş

5. hâl:+e

Kaside 1

Mısra: 6

Vaziyet, durum.

Hîç tefekkür eylemez kim rûz-ı rüstâ-ḥîzde
Vay ḥâle ‘adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayûr

6. hâl:+i

Gazel 162

Mısra: 14

Vaziyet, durum.

Rikâb-ı nâsa başar pây-ı ‘izzin ehl-i fenâ
Görür bu ḥâlî derûn ehli na‘ş-ı mevtâda

7. **ḥāl:**+ü, +m, +i

Gazel 145

Mısra: 5

Vaziyet, durum.

O şūḥa ḥālūmi tahrīre kıymaz âteş-i dil
Elümde ḥāme yanar farṭ-ı sūz u tābumdan

8. **ḥāl:**+ü, +m, +i

Terci-bend 1

Mısra: 9

Vaziyet, durum.

Ḡayra ne gūne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü rahmeti çok pādīşāh iken

9. **ḥāl:**+e

Gazel 47

Mısra: 13

Vaziyet, durum.

Ḥāle bakar ehl-i dil Nesībā
Endīşe-i māverāyī neyler

10. **ḥāl:**+e

Gazel 65

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

Ammā ki nigāḥ olınsa ḥāle
Bī-kūşış ü bī-ḥamiyyet olmaz

11. **ḥāl:**

Gazel 68

Mısra: 5

Vaziyet, durum.

Tīre-dil itse de taklīd olamaz ḥāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

12. **ḥāl:**+ü, +m

Gazel 100

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

N'ola gūş itse ḥālūm ol şeh-i ḥüsn
İder gāhī şehān efsāneden ḥazz

13. **ḥāl:**+üñ, +i

Gazel 110

Mısra: 7

Vaziyet, durum.

Her dem Nesīb ḥālūñi işlāḥa kūşış it
Mānī' degül ne gūne olursa kıyāfetüñ

14. **ḥāl:**+i, +m, +e

Gazel 31

Mısra: 5

Vaziyet, durum.

Ḥālīme düşmen güler derd-i firāḳuñla beni
Künc-i ḥasretde yeter ağlatduñ ey kāfir yeter

15. **ḥāl:**+ü, +m

Rūbai 16

Mısra: 3

Vaziyet, durum.

Ḥālūm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremūñ nāme-i ‘işyānuma ḥaṭ

16. **ḥāl:**+üñ, +i

Kaside 9

Mısra: 7

Vaziyet, durum.

Noḳşānuña bak ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dīde-i inşāf kadar rāst terāzū

17. **ḥāl:**+le

Kaside 6

Mısra: 7

Vaziyet, durum.

Ḥalle hīç kimsede ḳudret mi var ol ‘uḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

18. **ḥāl: +üñ**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Vaziyet, durum.

Ḥālūñ nice olurdu cāhil olan
Bir bī-meze şahş-ı bātıl olsañ

19. **ḥāl: +ü, +m**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Vaziyet, durum.

‘İşkuñda kemīne ḥālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

20. **ḥāl: +ü, +m**

Gazel 45

Mısra: 1

Vaziyet, durum.

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-güsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

21. **ḥāl: +e**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Vaziyet, durum.

Bu ḥāle maḳāl bulamaz dest
İn-cā çü resid ḥāme bi-şikest

22. **ḥāl: +de**

Rübai 60

Mısra: 2

Vaziyet, durum.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her ḥālde iki ejderdür itmekde gülü

23. **ḥāl: +i, +n, +e**

Kaside 9

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

Vay ḥāline senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki gūşa iriše şit-i teālū

24. **ḥāl: +i, +n**

Gazel 205

Mısra: 9

Vaziyet, durum.

O şūḥuñ beyān itse ḥālin Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

25. **ḥāl: +i, +n**

Gazel 64

Mısra: 12

Vaziyet, durum.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālin refiḳ-ı gūşe-i zindāna sor

26. **ḥāl: +ü, +m**

Gazel 136

Mısra: 8

Vaziyet, durum.

Diyār-ı hecre düşdüm ḳaldı dil kūy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ḥālüm bilür yoḳdur ğarib oldum

27. **ḥāl: +i, +n, +e**

Tahmis 4

Mısra: 14

Vaziyet, durum.

Cihān-ı bī-şebātuñ ḥāline her kim ola vāḳıf
Ġam-ı vehmūñ olur her ferdini bir maḥmile şārif

28. **ḥāl: +ü, +m**

Rübai 54

Mısra: 1

Vaziyet, durum.

Ol āfete ḥālüm dimege ‘ār itdüm
Zahm-ı dil-i mecrūḥımı inkār itdüm

29. **ḥāl:***i, +n, -e

Gazel 70

Mısra: 11

Vaziyet, durum.

Ümîddür ki teraḥḥum iderdi ḥāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesîb'üñ o şîve-kârına degmez

30. **ḥāl:***i

Müsemmen 1

Mısra: 16

Vaziyet, durum.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânide olduñ mihmân
Kim o ḥālî nuṭṭ-ile mümkün degül şerḥ ü beyân

31. **ḥāl:***üñ

Gazel 128

Mısra: 8

(Sevgilinin) siyah beni.

Pây-ı himmet zaḥm-dâr u menzil-i maḳşad ba'îd
Miḥnet-i hicrân ile ḥālüñ müşevveşdür göñül

32. **ḥāl:***süz

Gazel 83

Mısra: 3

Vaziyet, durum.

Ḥālsüz kâl ile 'irfân-ı Ḥudâ girmez ele
Mālîhulyâyıla müflis kişi Ḳārûn olmaz

ḥāl ü ruḥ:

1. **ḥāl ü ruḥ:***i

Gazel 178

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ben ve yanak.

Ḥāl ü ruḥı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokṭa çekide

ḥāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamān:

1. **ḥāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamān:***e

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamane güzelinin beni ve yanağı.

Vücûdı ḥāl ü ruḥ-ı şāhed-i zamāne idi
Dirîğ kim ola ḥāk-i siyāh ile mestūr

ḥālā:

1. **ḥālā:**

Gazel 200

Mısra: 10

Şu anda, hâlen.

Ġāfil ki Nesîb anda itmekde temāşâ hep
Erbâb-ı nazar ḥālā hengâme-i ferdâyı

2. **ḥālā:**

Kaside 5

Mısra: 1

Şu anda, hâlen.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabâ o ḥıdmet ile dem-güzârdur

3. **ḥālā:**

Gazel 33

Mısra: 9

Şu anda, hâlen.

Saṇa ṭoğrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥālā
O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

4. **ḥālā:**

Gazel 33

Mısra: 9

Şu anda, hâlen.

Saṇa ṭoğrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥālā
şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

5. **ḥālā:**

Tarih 26

Mısra: 9

Şu anda, hâlen.

Zebânından Nesib'ün gûş idüñ târihîni hâlâ
Niķâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi'nüz

6. **hâlâ:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Şu anda, hâlen.

Hâlâ ki tamâm oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derün u bîrûn

7. **hâlâ:**

Gazel 198

Mısra: 12

Şu anda, hâlen.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Hüsrev ü Şahî
Nesibâ hük-m-i iklîm-i hüner hâlâ saña düşdi

hâlât-ı cām-ı Cem:

1. **hâlât-ı cām-ı Cem:**

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cem'in içki kadehinin halleri.

Sifâl-i köhnede hâlât-ı cām-ı Cem buluram
Qıyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

hâlâvet-i kâl:

1. **hâlâvet-i kâl:**

Gazel 86

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tatlı söz.

‘Adil-i neşve-i hâl olamaz hâlâvet-i kâl
Şarâb kând-i mey-i dil-güşâ yerin tutmaz

hâlâyık:

1. **hâlâyık:**

Rûbai 5

Mısra: 2

İnsanlar.

Ey şadr-nişîn-i taht-gâh-ı mi‘râc
Elţâfuña ser-cümle hâlâyık muhtâc

hâl-cû:

1. **hâl-cû:**

Gazel 89

Mısra: 7

(sahabelerin) Halini arayan.

‘İlm-i kesbi şıdk-ile aşhâbın eyler hâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

hâl-dâr:

1. **hâl-dâr:**

Tarih 2

Mısra: 8

Benli.

İki târih iki mısra‘dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

2. **hâl-dâr: +1**

Tarih 2

Mısra: 9

Benli.

Evvelinüñ hâl-dârı sâde-i âhırla beş
‘Aks olunca altı târih oldı ‘add ile dilâ

Haleb:

1. **Haleb:**

Tarih 18

Mısra: 7

Halep şehri.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

halef:

1. **ḥalef:**

Gazel 104

Mısra: 2

Sonradan gelen ve birinin yerini alan.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a ḥüsn ile ḥalef

ḥalef-i Mevlānā:

1. **ḥalef-i Mevlānā:**

Tarih 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın halefi.

Ya'ni Bostān Çelebi ol ḥalef-i Mevlānā
Kim odur merdümek-i dīde-i eşrāf-ı kirām

ḥalel vir-:

1. **ḥalel vir-:-di**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bozmak, sarsmak; zarar vermek.

İdince girye-i şādī ağıttı dīde dü-rūd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ḥalel

ḥālet:

1. **ḥālet:**

Gazel 188

Mısra: 10

Durum, hâl, keyfiyet.

Ne ḥōşdur ‘āşıkāne şīveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesībā ḥaḡ bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḡāle

2. **ḥālet-ile:-ile**

Tarih 29

Mısra: 3

Durum, hâl, keyfiyet.

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tārīḡ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

3. **ḥālet-ile:-ile**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Durum, hâl, keyfiyet.

Bu ḥālet-ile beni gören dir
Bir şūḡ-ı cihāna mübtelādur

4. **ḥālet:-dür**

Gazel 204

Mısra: 10

Durum, hâl, keyfiyet.

Nesībā söyledükçe ṭab‘uñuñ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıkdıḡça gevher kân güzellendi

ḥālet-i bezm-i elest:

1. **ḥālet-i bezm-i elest:**

Gazel 160

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Elest meclisinin hali. Allah'ın ruhlar alemini yaratması ile ilgili durum A'raf suresinde şu şekilde verilir: Rabbin Âdemoğulları'ndan -onların sırtlarından- zürriyetlerini alıp bunları kendileri hakkındaki şu sözleşmeye şahit tutmuştu: Ben sizin rabbiniz değil miyim? Elbette öyle! Tanıklık ederiz dediler. Böyle yaptık ki kıyamet gününde, Bizim bundan haberimiz yoktu demeyesiniz;

Ḥāṭıra gelsün Nesībā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşīneden

ḥālet-i ehl-i fenā:

1. **ḥālet-i ehl-i fenā:**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah aşıklarının durumu.

Ḥālet-i ehl-i fenā merg ile taḡyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

ḥālī:

1. **ḥālī:**

Gazel 115

Mısra: 10

Boş, تنها, sahıpsız yer.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

ḥāl-i ‘ālem:

1. **ḥāl-i ‘ālem:**

Kıt'a 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın hali.

Ḥāl-i ‘ālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ğam-ı ẗāḳat-güdāz olur miyānına muşīb

ḥāl-i ‘anberī:

1. **ḥāl-i ‘anberī: +üñ**

Gazel 92

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anber kokulu ben.

Mufaşşal eylemiş şerḥ ü beyān-ı ḥüsnüñi ḥaṭṭuñ
O ḥāl-i ‘anberīnūñ Hindi'dür kim mā-ḥaşal yazmış

ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āver:

1. **ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āver: +ler, +e**

Gazel 32

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mühürsüz buyurk getirenlerin hali.

Ey perī bak ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āverlere
Mūcib-i ‘ibret cihāna kışşa-i eslāf olur

ḥāl-i dil:

1. **ḥāl-i dil: +ü, +müz**

Rübai 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönlün hali, durumu.

Ser-beste ḳalursa n'ola ḥāl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i dīvār oluruz

2. **ḥāl-i dil: +ü, +m**

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönlün hali, durumu.

Bezm-i meyde yāre i'lām idemem ḥāl-i dilüm
Şavt-ı ḳulḳul gūş olınmazsa leb-i ḳinnīneden

3. **ḥāl-i dil: +ü, +m**

Gazel 169

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönlün hali, durumu.

Ḥāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

ḥāl-ı ḳabā-yı meyl-i sivā:

1. **ḥāl-ı ḳabā-yı meyl-i sivā:**

Gazel 84

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'tan başka her şeye istek duyan kişinin kaftanını
çıkarması.*

Ḥāl-ı ḳabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

ḥāl-i kāmīl:

1. **ḥāl-i kāmīl: +den**

Gazel 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Alimlik hali.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

ḥāl-i mu‘anber:

1. **ḥāl-i mu‘anber:**

Gazel 134

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Amber kokulu ben.

Ruḥuñda ḥāl-i mu‘anber mi ceste ceste tūran
Sipihri-i ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

ḥāl-i Nesīb:

1. **ḥāl-i Nesīb: +e**

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesib'in hali.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesīb'e nazar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

ḥāl-i perişān:

1. **ḥāl-i perişān: +u, +m, +ı**

Gazel 135

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Perişan, acınacak hal.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

ḥāl-i ruḥ:

1. **ḥāl-i ruḥ: +uñ**

Gazel 107

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağındaki ben.

Ḥāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā ḥaberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdā ḥaberüm yok

2. **ḥāl-i ruḥ: +ın**

Gazel 165

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağındaki ben.

Büs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raḳīb
Bā‘is ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmege

3. **ḥāl-i ruḥ: +uñ, ı**

Gazel 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin) yanağındaki ben.

Aç burka‘unı gülşene gel ‘arz-ı cemāl it
Ḥāl-i ruḥuñı dāğ-ı derün-ı gül-i al it

ḥāl-i ruḥsār:

1. **ḥāl-i ruḥsār: +ı, +n, +a**

Gazel 167

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yanak beni.

Nesībā ḥāl-i ruḥsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir taze dāğ urdum dil-i pür-iḥtirāk üzre

ḥāl-i ‘uşāt:

1. **ḥāl-i ‘uşāt:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Günahkarların durumu.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i ‘uşāt
Cân ile ḥükmüñ kabül iden olur ehl-i necāt

ḥāl-i zār:

1. **ḥāl-i zār: +u, +m**

Gazel 207

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağlayan, inleyen hal.

Nesībā ḥāl-i zāruñ yāre i‘lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil takrirden taḥrirden ḳaldı

Ḥāl-ı ḡayb u şehādet:

1. **Ḥālîk-ı ğayb u şehâdet:-üñ**

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görünen ve görünmeyen her şeyi yaratan hazreti Allah.

Sensin ḥabibi Ḥālîk-ı ğayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîḥḥate seḳam

Ḥalîl:

1. **Ḥalîl:-e**

Kaside 2

Mısra: 10

Hız. İbrahim.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruḥuñ oldu kâr-ger
İtdi Ḥalîl'e âteşi nüzhet-geh-i İrem

ḥālîş-‘ayâr:

1. **ḥālîş-‘ayâr:**

Tahmis 4

Mısra: 8

Halis olma, saf ve temiz olma.

Hele yârân-ı meclis şâf-dil ḥālîş-‘ayâr olsa
Nedîm-i bezle-gû âlüfte-i şoḥbet-güzâr olsa

ḥāliyâ:

1. **ḥāliyâ:**

Tarih 5

Mısra: 1

Şimdiki zamanda, şimdiki halde, şimdi.

Ḥāliyâ seccâde-pîrâ-yı Celâle'd-dîn-i Rûm
Ḥazret-i Bostân Efendi meḥḥar-i âl-i Resûl

ḥalk:

1. **ḥalk:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

İnsanlar.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aḥlāk
Ḥalk oldu mişâl-i zehr ü tiryāk

2. **ḥalk:-ı**

Gazel 123

Mısra: 13

İnsanlar.

Yed-i kudretde bilüp ḥalkı Nesîbâ ‘âciz
Ber-ṭaraf-sâz-ı ḥayâlât-ı ümîd ü bâk ol

3. **ḥalk:-uñ**

Gazel 159

Mısra: 1

İnsanlar.

Pür-füsündur ki alur siḥr ile ḥalkuñ hûşın
Ḥırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menḳûşın

ḥalk eyle:-

1. **ḥalk eyle:-mez, -di**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Yaratmak.

Ey dil-rübâ-yı bezm-i ḥaḳîḳat sen olmasañ
Ḥalk eylemezdi bîş ü kemi Bârî’ü’n-nesem

ḥalk ol:-

1. **ḥalk ol:-ın, -dı**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Toplanmak.

Bilmedi kim ḥalk olındı zıll-ı pākûñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melâyyik târ-ı târ-ı zülf-i ḥûr

2. **ḥalk ol:-dı**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yaratılmak, var olmak, meydana gelmek.

Âdem için oldı halk kevineyn
Âdemle olur cinân dañi zeyn

halka:

1. **halka**:+dur

Kaside 1

Mısra: 12

Daire şeklinde olan şey.

Cevher-i cismüñ nigînin hıfz için perdâhte
Sîmden bir halkadur hâki muhîf olmuş be-hûr

halka-i sîmîn:

1. **halka-i sîmîn**:+den

Tarih 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gümüştten yapılmış halka.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i sîminden gûyâ

halka-i tevhid:

1. **halka-i tevhid**:+de

Gazel 183

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Didiler halka-i tevhidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

2. **halka-i tevhid**:+de

Gazel 196

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Gör zâhidi ki halka-i tevhidde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner âsumân gibi

3. **halka-i tevhid:**

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür halka-i tevhid
Şeb-i gâfletde hırşîd-i şeherdür halka-i tevhid

4. **halka-i tevhid:**

Gazel 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rûy-ı şâhed-i feyzî
Ki bir âyine-i rûşen-güherdür halka-i tevhid

5. **halka-i tevhid:**

Gazel 20

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Meşâm-ı 'âşıkı bûy-ı hõş-ı 'anber şemim eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevhid

6. **halka-i tevhid:**

Gazel 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür halka-i tevhid
Şeb-i gâfletde hırşîd-i şeherdür halka-i tevhid

7. **halka-i tevhid:**

Gazel 20

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Hemîşe bezm ider hûy-ı düştün tâlib-i Hakk'ın
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür halka-i tevhid

8. **halka-i tevhid:**

Gazel 20

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tevhid halkası, Allah'ın bir olarak bilinip ilan edildiği meclislerde kurulan halka.

Nesibâ gerden-i cânâne-i irfâna ziverdür
Güzide 'akd-i pâk-i dürr-i terdür halka-i tevhid

halk-ı 'âlem:

1. **halk-ı 'âlem:+le**

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünya halkı.

Halk-ı 'âlemle ihtilâf Nesib
Toğrısı bu ki bî-riyâ olmaz

halk-ı cihân:

1. **halk-ı cihân:**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bütün insanlar.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behimedür

hall:

1. **hall:+i, +n**

Kaside 6

Mısra: 8

Çözmek, üstesinden gelmek.

Halle hiç kimsede kudret mi var ol 'ukdeyi kim
Hallin itdükçe irâde daği muhkem-ter olur

hall eyle:-

1. **hall eyle:-y, -en, -ün**

Tahmis 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözüm yolu bularak sonuca eristirmek,halletmek.

Biz tâlib-i esrâr-ı nikât-ı haşt-ı yâruz
Hall eyleyenün bendesiyüz müşkülümüzdür

2. **hall eyle:-di**

Tarih 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözüm yolu bularak sonuca eristirmek,halletmek.

Oldı iki kez hıdmet-i fetvâ ile me'mûr
Hall eyledi müşkillerin âzâd u 'abidün

hall ol:-

1. **hall ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözümlemek, sonuçlanmak.

Zuhûr itdi yine imdâd-ı ruhâniyyet-i Ahmed
'Ukûd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât hall oldu

2. **hall ol:-ma, -dı**

Gazel 209

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çözümlemek, sonuçlanmak.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hall olmadı 'ışkuñ mesâ'ili

hall-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî:

1. **hall-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî:**

Tarih 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mesnevinin işaretlerini çözmek.

Her nigāhı t̄alib-i Ḥaḳḳ'a olur iks̄ir-i feyz
Her kelāmı ḥall-i iškāl-i rumūz-ı Mesnevī

ḥall-i nikāt-ı ḡam:

1. **ḥall-i nikāt-ı ḡam:**+da

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Keder nüktelerini dökmek.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ḡamda reşk-endāz-ı ‘aql olsaḳ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

ḥalvet:

1. **ḥalvet:**+de

Kaside 9

Mısra: 2

*Tasavvufta ḥalvet, kulun Allah'ın huzūrunda onunla
halleşmesi, mânen sohbet etmesi durumu.*

Endişe-i bî-hüdeye şarf eyleme evḳāt
Fikrūñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hū

ḥalvet-serāy-ı şāh:

1. **ḥalvet-serāy-ı şāh:**+a

Kıt'a 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Padişahın tenhâ ve gözlerden uzak olarak oturulabilen
sarayına giymeyi istemek.*

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḡūl
Hiç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

Ḥamdüli'llah:

1. **Ḥamdüli'llah:**

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesim-i iḳbāl
Aldı büy-ı gül-i ümmidi meşām-ı dünyā

2. **Ḥamdüli'llah:**

Tarih 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduḳda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli'llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşīb

3. **Ḥamdüli'llah:**

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

Ḥamdüli'llah vāli-i vālā-yı mıṣr-ı Ḳāhire
Bir vezir-i Müşterî-tedbîrdür şāhib-temiz

4. **Ḥamdüli'llah:**

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Hamd, ancak Allah'adır.

Maşrıḳu'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-din'den
Ḥamdüli'llah toḡdı bir tâbende şems-i ma'nevî

ḥāme:

1. **ḥāme:**

Gazel 145

Mısra: 6

Kalem.

O şūḥa ḥālūmi taḥrîre koymaz âteş-i dil
Elümde ḥāme yanar farṭ-ı sūz u tâbumdan

2. **ḥāme:**

Gazel 159

Mısra: 7

Kalem.

Dem-i üstād ile güyende olur ḥāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i ḥāmūşın

3. **hāme:**

Kaside 10

Mısra: 16

Kalem.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki hāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

4. **hāme:**

Tarih 7

Mısra: 13

Kalem.

Hāme tāriḥ-i kudūmum didi bu meydāna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesīb-i nā-kām

5. **hāme:+müz,+i**

Gazel 74

Mısra: 8

Kalem.

Gülşen-i medḥine tevcīh-i nigāh itdükçe
Şevḳ ile hāmemüzi bülbül-i gūyā iderüz

6. **hāme:+si**

Tarih 4

Mısra: 8

Kalem.

Büy-ı cüdiyla ru'āf-ālūd olur fağfür-ı Çin
Şafḥa-i kāfūra olsa hāmesi ger müşk-biz

7. **hāme:+den**

Tarih 35

Mısra: 9

Kalem.

İltimās itdükde ṭab'um hāmeden tāriḥini
İtdi üç tāriḥ ile bu beyt-i zibā dil firib

hāme-i şun'ufi:

1. **hāme-i şun'ufi:**

Gazel 176

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eser kalemi.

Nüşa-i mihr ü vefādur baḳ ḥaṭ-ı zibāsına
Hāme-i şun'ufi hezārān-āferin imlāsına

hāmī ol-:

1. **hāmī ol-:-ur**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Himaye eden olmak, korumak.

Nevāl-i ḥ'ān-ı ḥaḳdan behre-verler
Olur dervīşe hāmī gerçek erler

hāmī-i mülk-i kerem:

1. **hāmī-i mülk-i kerem:**

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cömertlik ülkesinin koruyucusu.

Hāmī-i mülk-i kerem māḥi-i nām-ı Hātem
Rüstem-i devr-i zamān kāhir-i ceys-i a'dā

hāmīl:

1. **hāmīl:**

Gazel 62

Mısra: 2

Taşıyan.

Fenā peygülesinde merd-i hāmīl Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

2. **hāmīl:**

Gazel 62

Mısra: 10

Taşıyan.

Nesībā reh-revān-ı mülk-i 'irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

haml id-:

1. **haml id:-er**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüklemek.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânun riyâya haml ider
Ehl-i fışk ahlâsa dir Allâh Settâr u Ğafûr

hamûl:

1. **hamûl:-üz**

Gazel 82

Mısra: 5

Tahamüllü, sabırlı, dayanaklı.

Ne cevri-i çarha hamûlüz ne hûd şikâyet kâdir
Hemîşe gûşe-i miñnetde dil-şikeste hâzînüz

hamûl ol:-

1. **hamûl ol:-ur**

Gazel 170

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dayanmak, tahammül etmek.

Rûşen-dilân ezâsına çarhuñ hamûl olur
Gör 'akrebûñ taşalluñ rûy-ı sâ'ate

hâmûn:

1. **hâmûn:-a**

Gazel 80

Mısra: 4

Ova, sahra.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi âhû bir zamân
Çok ser-i kuh-sâra çok hāmûna çıkmış inmişüz

hāmûş:

1. **hāmûş:-luğ, -a**

Kıt'a 24

Mısra: 3

Sessiz, susmuş.

Hāmûşluğa nâdim olur görmedüm ammâ
Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

2. **hāmûş:**

Gazel 48

Mısra: 2

Sessiz, susmuş.

Âhumuz şâhid-i te'sîri der-âgûş eyler
Nâlemüz Zühre-i hunyâ-geri hāmûş eyler

hāmûş ol:-

1. **hāmûş ol:-ma, -y, -ınca**

Gazel 132

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Suskun olmak.

Zâtumî hayretle hāmûş olmayınca bilmedüm
Aşlumî bîgâne-i hûş olmayınca bilmedüm

hamyâze-kâr-ı hasret-i cām-ı şarâb:

1. **hamyâze-kâr-ı hasret-i cām-ı şarâb:-dur**

Gazel 59

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Özlem kadehindeki şarabın işini esnetme.

Rindân bu kaht-ı 'ıyşda cām-ı tehî gibi
Hamyâze-kâr-ı hasret-i cām-ı şarâbdur

Hân Ahmed:

1. **Hân Ahmed:**

Tarih 27

Mısra: 3

Sultan I. Ahmet.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'ün 'ömri füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyâ

2. **Hân Ahmed:**

Tarih 32

Mısra: 1

Sultan I. Ahmet.

Şehenşāh-ı cihān Hān Aḥmed'i elṭāf-ı Rabbānī
Serīr-i saltanatda tā-be-maḥşer ber-ḳarār itsün

hançer:

1. **hançer:**-ü, -ñüñ

Gazel 53

Mısra: 3

İki yanı keskin bıçak, hançer.

Alma hengām-ı ğazab hançerüñüñ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-āne nazar

2. **hançer:**

Kaside 5

Mısra: 3

İki yanı keskin bıçak, hançer.

Ḥançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebān
Lāle elinde sāğarı mest-i ‘aḳārdur

3. **hançer:**

Kaside 6

Mısra: 8

İki yanı keskin bıçak, hançer.

Eşer-i ḳahrı eger ḥātırına itse ḥuṭūr
Cesed-i düşmene her müyü birer hançer olur

4. **hançer:**-in

Gazel 155

Mısra: 4

Hañçer (Sevgilinin kirpikleri bağlamında
kullanılmıştır.).

Serv-i sehī yanında meh-i nev ḳiyās ider
Ol mū-miyān-ı serv-ḳadūñ hançerin gören

hançer-i cānān:

1. **hançer-i cānān:**

Gazel 71

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hançeri. (Sevgilinin bakışları bağlamında
kullanılmıştır.).

Rü'yāda bile hançer-i cānān görürüz biz
Ḥ'āb içre daḥi teşne iken āb unudılmaz

hançer-i ser-tiz-i ḥār:

1. **hançer-i ser-tiz-i ḥār:**

Gazel 212

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dikenin sivri,keskin uçlu hançeri.

Şabāyı zir-i liḥāfında goncanuñ göricek
Hezār hançer-i ser-tiz-i ḥāra düşmez mi

handān:

1. **handān:**+dur

Gazel 28

Mısra: 12

Gülen, neşeli, mutlu.

Nesibā berḳ şanma vaḳt-i giryānı ebr içre
Felek evzā'-ı nā-ber-cāy-ı ḥōd-gāmāne ḥandāndur

hande:

1. **hande:**

Gazel 123

Mısra: 5

Gülmek; mutlu olmak.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥande
Vāḳıf-ı neş'e-i mey nāzır-ı eşk-i tāk ol

2. **hande:**

Gazel 109

Mısra: 3

Gülmek; mutlu olmak.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı ḳāk-i giribān idenlerüñ

3. **hande:**

Gazel 159

Mısra: 1

Gülmek; mutlu olmak.

Berķ ile ħande ider vaż'ına ehl-i kibrūñ
Mıhr ü meh şanma tıtar çarĥ-ı zemıne gūşın

ħande eyle-:

1. ħande eyle-:-r

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gülmek.

Şafvet-i āyine-i ħātır nedür bilmem henüz
Ĥande eyler k̄asvet-i k̄albüm eger görse şaĥūr

ħande id-:

1. ħande id-:

Rübai 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gülmek.

‘Ālimler ider mebh̄as-i ‘ışķa ħande
Bilmez hüner-i ‘ışķ nedür dāniş-mend

ħande-i nemekîn:

1. ħande-i nemekîn:

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tatlı dudaĥın tebessümü.

Dimez mi b̄arīka-i ĥırmen-i şekib gören
O ħande-i nemekîn ile luţf-ı güftāre

ħāne:

1. ħāne:+si, +n, +i

Kaside 9

Mısra: 3

Ev; Gönül evi.

Dil ħānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebī‘den ola ol s̄āħada cūrū

ħānedān-ı evliyā:

1. ħānedān-ı evliyā:+y, +a

Tahmis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Evliyanın soylu ailesi.

Görürseñ zaĥmet-i bī-ħadd ü gāye
T̄oĥınma ħānedān-ı evliyāya

ħāne-i zīn:

1. ħāne-i zīn:

Gazel 147

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Süs evi.

Reşkden rahş-ı felek ĥurşidi ĥāk-endāz ider
Āfitābum cılve-gāhuñ ħāne-i zīn olmasun

ĥ‘ān:

1. ĥ‘ān:+u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 6

Sofra.

O m̄āh-rū ile hem-bezm iken sipihr sezā
Per-i hümayı meges-rān iderse ĥ‘ānumuza

ĥ‘ān-ı kerem:

1. ĥ‘ān-ı kerem:

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cömertlik sofrası.

İdüp sür-ı ĥıtān maĥdümü Şadre'd-din Efendi'ye
Ziyāfet eyledi ĥ‘ān-ı kerem çekdi emirāne

ĥ‘ān-ı mecāz:

1. ĥ‘ān-ı mecāz:+uñ

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Gerçek olmayan yemek.

Ḥanẓal-i şehvetle telḥ itme maḥabbet ta'mını
Lezzeti ḥ'ân-ı mecâzuñ sükker-i gâfletledür

ḥ'ân-ı vücūd:

1. ḥ'ân-ı vücūd:+a

Gazel 85

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vücudun yiyecekleri, besinleri.

Telḥi-i fâka itmek için nefsumüz helâk
Ḥ'ân-ı vücūda zehr kıtan Mevlevîler'üz

ḥānmân-ı cism:

1. ḥānmân-ı cism:+i

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Beden ocağı.

Ḥānmân-ı cismi teff ü tâb-ı ğam sūzân idüp
Şaıdı her bir dâğ-ı dil mânend-i aḥker tâb ü tef

ḥānmân-ı tākati:

1. ḥānmân-ı tākati:+i

Gazel 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kudret evi.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Ḥānmân-ı tākati aḥır ḥarâb itdün bu şeb

ḥānumân:

1. ḥānumân:+u, +muz, -ı

Gazel 203

Mısra: 6

Ocak, ev bark.

Dükendi ḥün-ı ciger tâ-be-key gönül girye
Sirişk-i dîde ḥarâb itdi ḥānumânımız

2. ḥānumân:-suz

Gazel 87

Mısra: 9

Ocak, ev bark.

Ḥānumansūz lâubâlîyüz

Bizde efkâr-ı mäsivâ olmaz

ḥānumân-ı hesti-i 'uşşāk:

1. ḥānumân-ı hesti-i 'uşşāk:+ı

Gazel 89

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşıkların meskenin varlığı.

Ḥānumân-ı hesti-i 'uşşākı yaksa çok mıdur
Heft düzaḥ nâr-ı 'ışkı Ḥaḳ'dan oldu bir kıbes

ḥānumân-ı şabr u tākati:

1. ḥānumân-ı şabr u tākati:

Gazel 158

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dayanma ve sabır evi.

Ḥānumân-ı şabr u tākati oldu ḥākister Nesîb
Yandı nâr-ı intizâr-ı maḳdem-i dil-dârdan

ḥānzal:

1. ḥānzal:

Kaside 7

Mısra: 12

Ebücehil karpuzu veya acı hıyar denen bitki.

Mütâba'atdan aña müdbirân olur ser-keş
Mezâḳ-ı şufraviyânda olur şeker ḥanẓal

hanẓal-i şehvet:

1. hanẓal-i şehvet:+le

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şehvet karpuzu.

Hanzal-i şehvetle telh itme maḥabbet taʿmını

Lezzeti ḥʿān-ı mecāzuñ sükker-i ḡafletledür

ḥār:

1. ḥār:+a

Gazel 147

Mısra: 2

Diken; rakip.

Dest-i düşmen gülşen-i ḥüsnüñde gül-çin olmasun

Ḥāra ruḥşat bağbān-ı nāza āyın olmasun

2. ḥār:

Gazel 42

Mısra: 1

Diken.

Gülüñ evşafını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler

Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

3. ḥār:

Gazel 101

Mısra: 2

Diken.

Olurdum mütteḥid yār ile aḡyār olmasa māniʿ

Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥār olmasa māniʿ

4. ḥār:+u, +m

Gazel 184

Mısra: 10

Diken; rakip.

Ol gül-i gülzār-ı nāza olalı bülbül Nesib

Ḥasret ile mübtelā-yı ḥār ḥārum āh āh

5. ḥār:+ı

Gazel 169

Mısra: 6

Diken.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ḡam degül

Bir gül mi var bu bağda kim ḥārı olmaya

6. ḥār:+a

Gazel 181

Mısra: 12

Diken.

Nesib rüy-ı dil-i düşmene ḡurūr itme

Mülāyemet daḡı gösterse ḥāra aldanma

ḥʿār ol-:

1. ḥʿār ol-: -an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hor, hakim olmak.

Ferdā-yı ḥaşr ḡāşiye ber-düşıdur sürüş

Kesb-i rızā-yı Ḥalīk içün ḥʿār olanlaruñ

ḥʿār u bī-kes:

1. ḥʿār u bī-kes:+ü, +m

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşāḡılık ve çaresiz.

Ḥʿāhiş-ger-i şefāʿatüñem ḥʿār u bī-kesüm

Ḥāşıl bu kim vücūh ile muḥtāc-ı luṭfuñam

ḥʿār u kem-bahā id-:

1. ḥʿār u kem-bahā id-: -e, -mem

Gazel 130

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşāḡılık ve değersiz etmek.

Medīḥa-güy-i eşḡāş-ı dūn nedür bilmem

Cevāhir-i suḡanı ḥʿār u kem-bahā idemem

ḥār u gül:

1. **hār u gül:~e**

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Diken ve gül.

Nazra-i hem-vār idüp hār u güle hem-çün bahār
Āştī-bahş-ı miyân-ı hāş u ʿām olsam gerek

2. **hār u gül:~üñ**

Gazel 146

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Diken ve gül.(Rakip ve aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Bu gülsitānda hār u gülüñ farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gurābdan

hār u has:

1. **hār u has:**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çalı çırpı, çerçöp.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbülü şavulmuş bu çemende hār u has var

2. **hār u has:**

Gazel 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çalı çırpı, çerçöp.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbülü şavılmış bu çemende hār u has var

harāb:

1. **harāb:~dur**

Gazel 59

Mısra: 2

Harabe, viran.

Mādām ʿışk şuʿle-meniş sīne tābdur
Maʿmüre-gāh-ı şabr u şekibüm harābdur

2. **harāb:**

Gazel 11

Mısra: 6

Harabe, viran.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amān ey bī-vefā
Hānmān-ı tākati āhır harāb itdün bu şeb

3. **harāb:**

Rübai 2

Mısra: 4

Harabe, viran.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i maʿmūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i ʿışkuñla harāb

4. **harāb:**

Gazel 6

Mısra: 2

Harap, yıkık dökük.

Serde sevdā elde peymāne gönülde pīç ü tāt
Oldı bu āb u havādan tāt-ı sāmānum harāb

harāb it:-

1. **harāb it:-di**

Gazel 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvetmek, yıkmak.

Dükendi hūn-ı ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dīde harāb itdi hānümānumuzı

harāb ol:-

1. **harāb ol:-dı**

Gazel 207

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkılmak, tahrip olmak.

Hele miʿmār-ı luṭf-ı dil-rübā hiç çekmesün zahmet
Harāb oldı dil-i vīrānumuz taʿmīrden ḳaldı

2. **ḥarāb ol-:-mı**

Tarih 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkılmak, tahrip olmak.

Olmuş idi o ḥazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedīd ü bī-bahā

ḥarāb-ābād-ı 'ālem:

1. **ḥarāb-ābād-ı 'ālem:**

Gazel 96

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dünyanın harabesi, yıkık dökük yeri.

Hîç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı 'ālem bir zamān ma'mūr imiş

ḥarābātī:

1. **ḥarābātī:**

Gazel 180

Mısra: 9

*Vaktini meyhanede geçiren, meyhane müdavimi, içkiye
düşkün kimse.*

Nesibā toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

ḥarāb-ı diyār-ı Rüm:

1. **ḥarāb-ı diyār-ı Rüm:**

Kıt'a 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harap olan Anadolu.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rüm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ḥarāb-ı diyār-ı Rüm

ḥarc eyle-:

1. **ḥarc eyle-:-me, -dük**

Gazel 199

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Harcamak, dağıtmak, tüketmek.

Ey Yūsuf-ı sâni saña sevdā-ger-i dide
Ḥarc eylemedük gevher-i nā-yāb mı ḳaldı

ḥarc ol-:

1. **ḥarc ol-:-a**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harcanmak, yitip tükenmek.

Her ḳatre-i midād ki vaşfuñda ḥarc ola
Ġayret-fezāy-ı ḥāl-i 'izar oldu dem-be-dem

ḥarem:

1. **ḥarem: +üñ, +de**

Rübai 19

Mısra: 2

*Harem (herkesin girmesine izin verilmeyen yer,
sevgilinin mekânı bağlamında).*

Ey şāh-ı nesak-sāz-ı eḳālīm-i belāğ
Oldı ḥaremünde mihr ü meh iki çerāğ

2. **ḥarem: +i, +n, +de**

Rübai 20

Mısra: 3

Harem; herkesin girmesine izin verilmeyen yer.

Şer'üñ ḥareminde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

ḥarf-i cefā:

1. **ḥarf-i cefā: +dan**

Gazel 172

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eziyet veren söz.

Siyeh ḥarf-i cefādan gayrı görmez dide-i cānum
Ḥaṭ-ı mihr-i leb-i yārüñ zemīninde zamānında

ḥarf-i evvel:

1. **ḥarf-i evvel:** +i, +n, +de

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlk harf.

Kemāl-i âdemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücūd-ı âlemiyan zîr nokṭasında setîre

ḥarf-i kerem:

1. **ḥarf-i kerem:**

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertliğin iyiliğin sözü.

Ol serv ü kad perî ise ferdāya şalmada
Cūyāb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitābdur

2. **ḥarf-i kerem:**

Gazel 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cömertliğin iyiliğin sözü.

Ol serv ü kad perî ise ferdāya şalmada
Cūyāb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitābdur

3. **ḥarf-i kerem:**

Gazel 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertliğin iyiliğin sözü.

Ol serv ü kad perî ise ferdāya şalmada
Cūyāb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitābdur

ḥarf-i menkūt:

1. **ḥarf-i menkūt:**

Tarih 13

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Noktalı harf.

Ḥarf-i menkūt ile tārîhin Nesībâ didiler
Şeyḥ ilyās ide dā’im ḳurb-ı Yezdān’ı maḥal

ḥarf-i recā:

1. **ḥarf-i recā:**

Gazel 173

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümit sözü; Ümit harfî.

Hezār vechile ma’nā-yı ye’s ifāde ider
Gelürse ḥarf-i recā sehv ile zebānumuza

ḥarf-i temennā:

1. **ḥarf-i temennā:** +y, +ı

Gazel 48

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dilek, istek sözü.

Edeb âmüz-ı debistān-ı maḥabbet dā’im
Sa’y ile ḥarf-i temennāyı ferāmūş eyler

ḥarf-i vefā:

1. **ḥarf-i vefā:**

Gazel 104

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vefa sözü.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

ḥārḥār-ı dāğ-ı dehr:

1. **ḥārḥār-ı dāğ-ı dehr:** +in

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın yarasından yazıklanmak.

Bilenler h  r  r-ı d   -ı dehrin ba  t-ı Ő mından
S  pihr  n eylemezler Ő kve te'  r-ı n  c  mından

h  r-ı fen  :

1. h  r-ı fen  :

Gazel 151

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yokluk diken  .

Hep cümlesini h  r-ı fen     k idecekdür
Far   itme k  hen hırkayı zerr  ne   b  dan

h  r-ı h  rm  n:

1. h  r-ı h  rm  n:

Gazel 79

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahrumiyet diken  .

H  r-ı h  rm  n ider   z  rde o n  -d  n   kim
Dest-i '  bretle bu g  lz  rda g  l-  n olmaz

h  r-ı mel  met:

1. h  r-ı mel  met:  den

Gazel 136

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kınanma diken  .

'  ceb mi i  tir  zum olmasa h  r-ı mel  metden
Yine Ő ad-p  re-s  z-ı ceyb    d  m  n-ı Ő ek  b oldum

h  r-ı pür-  z  r:

1. h  r-ı pür-  z  r:  dur

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

  ncitme diken  .

Hem Ő o  bet-i gül h  r-ı pür-  z  rdur am  m  
Oldı yine murg-ı Ő e  r  n n  m   ke   de

h  r-ı reh-i fen  :

1. h  r-ı reh-i fen  :

Gazel 189

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluk yolunun diken  .

  v   -ı v    l Ka'be-i ta       ile olur
H  r-ı reh-i fen   g  l-i ter Mevleviler'e

  r  d  r:

1.   r  d  r:

Gazel 106

Mısra: 3

Alıcı, müşteri.

S   -ı fen  da olma   r  d  r o cinse kim
Hemy  n-ı himmet içre m  heyy   bah  s   yok

2.   r  d  r:  

Gazel 168

Mısra: 9

Alıcı, müşteri.

Bulunur nağd-i   b  l ile   r  d  r   Nes  b
K  le-i k  r-geh-i   ab'   s    and  ne g  re

3.   r  d  r:

Gazel 30

Mısra: 2

Alıcı, müşteri.

Ba  a h  rm  n-ı vuşlat t  lib-i y  r oldu    m  d  ndur
Bu ifl  s ol der-i hüsne   r  d  r oldu    m  d  ndur

  r  d  r ol-:

1.   r  d  r ol-:  

Gazel 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Müşteri olmak.

T   olmaya p  r dürr    güher ceyb-i d  -d  de
Kimdür ki   r  d  r ola k  l  -y     m  de

  r  f-i '    :

1. **ḥarîf-i 'ışk:**+a

Gazel 95

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşka dost, arkadaş.

Varur ser-menzile üftâdeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarîf-i 'ışkâ bî-sāmānlık sāmān-kār olmış

ḥārîk-ı 'ādât:

1. **ḥārîk-ı 'ādât:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yanmış adetler.

Mu'cizātuñla esās-ı dîn-i Ḥaḳ ma'mûrdur
Ḥārîk-ı 'ādât senden bî-'aded manzûrdur

ḥarîk-ı seḳar:

1. **ḥarîk-ı seḳar:**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cehennem'in (ateşinin) yakıcılığı.

Gelmez mi ḥâtırına ḥarîk-ı seḳar Nesîb
Semt-i riyâ vü süm'ayî dükkân idenlerün

2. **ḥarîk-ı seḳar:**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cehennem'in (ateşinin) yakıcılığı.

Gelmez mi ḥâtırına ḥarîk-ı seḳar Nesîb
Semt-i riyâ vü süm'ayî dükkân idenlerün

ḥarîm:

1. **ḥarîm:**+üñ

Gazel 163

Mısra: 2

Harem dairesi, harem.

Ġubâr-ı dergehüñ kuḥl-i başardur yâ Resûlallâh
Ḥarîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

ḥarîr:

1. **ḥarîr:**+e

Kaside 10

Mısra: 12

İpek, ipekli kumaş.

Muḥîr-i feyz-i îlâhî-i nâ-bedîd-i kerâne
Ki her şaḥîfesi nüzhet-fezâ güzide ḥarîre

ḥâris-i beyza-i islâm:

1. **ḥâris-i beyza-i islâm:**

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İslamiyetin nurunun koruyucusu.

Ma'delet-pîşe o düstûr-ı şalâḥ-endîşe
Ḥâris-i beyza-i İslâm mu'în-i 'ulemâ

ḥâristân-ı fânî:

1. **ḥâristân-ı fânî:**+den

Tarih 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Geçici dikenlik. (Dünya bağlamında kullanılmıştır.).

Rûḥı pervâz itdi nâ-geh gülsitân-ı vaḥdete
İtdi ḥâristân-ı fâniden ferâḡat çekdi el

ḥark-pâr:

1. **ḥark-pâr:**+e

Gazel 191

Mısra: 12

Yırtık para.

Fiḡân ki bey'-geh-i bî-temîz-i 'âlemde
Bahâ-yı gevher ile şatılır ḥark-pâre

ḥârsitân-ı dalâl:

1. **ḥārsitān-ı dālāl:**+e

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yanlış yoldaki dikenlik.

Bırakdı ḥārsitān-ı dālāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

ḥārzār-ı ‘alāyık:

1. **ḥārzār-ı ‘alāyık:**+da

Gazel 122

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyevi işerin çokluğu.

Bu ḥārzār-ı ‘alāyıkda çide dāmān ol
Tutarsa Hızr daḥi dāmenüñ gürizān ol

ḥās:

1. **ḥās:**

Rübai 12

Mısra: 2

Hususi, özel.

Ey maḥrem-i ḥalvet-geh-i şāh-ı aḳdes
Gülzār-ı cinān bāḡ-ı cemālünden ḥās

ḥās it-:

1. **ḥās it-:**-sün

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Özgü olmak.

Bī-dād-ı cüyüş-ı ma‘şiyet yakdı meded
Sultān-ı gamuñ mülk-i dili itsün ḥās

ḥās u ‘ām:

1. **ḥās u ‘ām:**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Herkes.

Mekke olalı maṭla‘-ı ḥurşid-i şerī‘at
Yüz sürmek umar sāḥasına ḥāş u eger ‘ām

ḥāşā:

1. **ḥāşā:**

Kaside 2

Mısra: 4

Allah korusun.

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Ḥāşā o zümreden baña ḥirmān vire elem

2. **ḥāşā:**

Kaside 2

Mısra: 5

Allah korusun.

Ḥāşā ki nār-ı düzaḥ anı dād-ḥ‘āh ide
Bir leb ki ola buse-zen-i sāḥa-i ḥarem

3. **ḥāşā:**

Kaside 2

Mısra: 7

Allah korusun.

Ḥāşā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dide kim fenā-yı ḥarīmünde ola nem

4. **ḥāşā:**

Kaside 2

Mısra: 9

Allah korusun.

Ḥāşā ki büy-ı düzaḥ anı ide muṣṭarib
Müşk-i türāb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

5. **ḥāşā:**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Allah korusun.

Ey şefī‘i rüz-ı maḥşer şāh-ı ḥayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki maḡfūr olmaya

6. **ḥāṣā:**

Gazel 154

Mısra: 8

Allah korusun.

Yâ rûḥ-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Ḥāṣā ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

hasb-ı hāl:

1. **ḥasb-ı hāl:**+üñ, +i

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Görüşüp konuşma.

‘Arz eyle ḥasb-ı hālünü dergāh-ı ‘izzete
Bî-hüde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

2. **ḥasb-ı hāl:**+in

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dertleşmek.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzūzundan ğumūmindan
Okurlar ḥasb-ı hālın ser-nüvişt-i bed-ruḳūmindan

ḥased it:-

1. **ḥased it:-**mez, -üz

Gazel 185

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıskanmak, çekememek.

Bîġānelerle ülfetüne itmezüz ḥased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamān ile

Hāṣeli’llāh:

1. **Hāṣeli’llāh:**

Kaside 6

Mısra: 11

Allah korusun anlamında iyi dilek sözü.

Hāṣeli’llāh ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i maġfıret-i Dāver olur

ḥasīb:

1. **ḥasīb:**

Tarih 35

Mısra: 2

Asil, soyu temiz.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

ḥāsīd:

1. **ḥāsīd:**+dür

Gazel 35

Mısra: 8

Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı ḥüsne ḥāsiddür

2. **ḥāsīd:**+i

Kıt'a 23

Mısra: 3

Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

Öldürür gördükçe maḥsūduñ sürürü ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa āteş hīzemi

3. **ḥāsīd:**+üñ

Kıt'a 23

Mısra: 1

Haset eden, çekemeyen, kıskanç.

Ḥāsīdün ilāmına şabr eyle ol şādī-nümā
Şabrdur terfī‘ iden her işde ḳadr-i merdūmi

ḥasıl:

1. **ḥasıl:**+u, +muz, +dur

Tahmis 2

Mısra: 2

Ortaya çıkan, türeyen, kar, kazanç.

Ol tācir-i derdüz ki fenā ḥāşilumuzdur

‘Aşk-ı ezeli nâka-keş-i mahmilümüzdür

2. **hâşıl:**^{+ı}

Gazel 156

Mısra: 8

Doğrusu, sözün kısası, kısaca.

Ne reh-i huşul-i kâma ne gider tarîk-ı ye’sse
Hele hâşılı uşandım dil-i zâr-ı mübtelâdan

3. **hâşıl:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Doğrusu, sözün kısası, kısaca.

Hâşıl bu kim bu ‘âlem-i kevn ü fesâdda
Bî-mâye bir esîr-i hevâ h’âr u kem-terem

4. **hâşıl:**^{+u, +m}

Kaside 2

Mısra: 11

Kazanç, elde edilen, kar.

Kârum hemîşe sehv ü zelev hâşılum şürûr
Bir rû-siyâh-ı ‘ûr u hâkîr ü muhâkkaram

5. **hâşıl:**

Kaside 2

Mısra: 2

Doğrusu, sözün kısası, kısaca.

H’âhiş-ger-i şefâ‘atüñem h’âr u bî-kesüm
Hâşıl bu kim vücûh ile muhtâc-ı luţfuñam

6. **hâşıl:**^{+ı}

Gazel 190

Mısra: 11

Sonunda, nihayet.

Ümmîd ider mi hürmen-i kâm ola hâşılı
Tohm-ı heves şağan bu fenâ şurezârına

hâşıl-ı mezra‘a-i sünnet:

1. **hâşıl-ı mezra‘a-i sünnet:**^{+ı, +dür}

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sünnet tarlasının mahsulü.

Hâşıl-ı mezra‘a-i sünnetidür hâk-ı yakîn
Şecer-i şer‘ine ‘irfân-ı ilâhî ber olur

hâşıyyet:

1. **hâşıyyet:**⁺ⁱⁿ

Gazel 132

Mısra: 3

Nitelik, keyfiyet.

Püte-i dilde fenâ iksîrinüñ hâşıyyetin
Âteş-i ‘ışkıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

hasm:

1. **hâşm:**^{+a}

Gazel 170

Mısra: 10

Hasım, düşman.

Takdîr-i Hâk zuhûr ider elbette çâre yok
Hâşma muķâbil ol ne virürler cebânete

hâşm-âne:

1. **hâşm-âne:**

Gazel 53

Mısra: 4

Düşmanca.

Alma hengâm-ı gâzab hâncerüñüñ peyvendin
‘Âşık öldürmege yetmez mi o hâşm-âne nazâr

haşr ol-:

1. **haşr ol-:**^{-ınca}

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yeniden diriltmek.

Tâ haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

haşr ü neşr-i 'âlem:

1. **haşr ü neşr-i 'âlem:+e**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alemin yeniden diriliş ve toplanma günü.

Hükm-i Hakk ide ta'alluḫ haşr ü neşr-i 'âleme
Cem' ola hep 'arşa-gâh-ı maḥşere ehl-i ḳubûr

hasret:

1. **hasret:**

Gazel 184

Mısra: 10

Özlem.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Ḥasret ile mübtelâ-yı ḥâr ḥârum âh âh

2. **hasret:**

Gazel 10

Mısra: 9

Özlem.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı 'ıṣṣ oldu Nesib
Vaşl u hecri aṇlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

3. **hasret:**

Gazel 10

Mısra: 9

Özlem.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı 'ıṣṣ oldu Nesib
Vaşl u hecri aṇlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

4. **hasret:+le**

Gazel 24

Mısra: 2

Özlem.

Geşt ider kūyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Ḳaşdı gâhî rûyuña ḥasretle bir nezzâredür

5. **hasret:+le**

Gazel 166

Mısra: 13

Özlem.

Ḥasretle revân oldu yine eşki Nesib'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

6. **hasret:+üñ, +le**

Gazel 157

Mısra: 4

Özlem.

Çâk çâk eylemedüñ 'âşık-ı şûrîdelerüñ
Ḥasretüñle ne giribân ḳodılar ne dâmen

hasret ol-:

1. **hasret ol-:-a**

Gazel 187

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hasret kalmak, özlemek.

Hôşâ o naḥl-i berûmend-i ârzû-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye'sde hep berg ü bârı ḥasret ola

hasret-i cānân:

1. **hasret-i cānân:**

Gazel 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliye duyulan özlem.

Yazarken ḥasret-i cānân ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

hasret-i kadd:

1. **hasret-i kadd:+üñ, le**

Gazel 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin boyuna duyulan hasret.

Hasret-i kaddünle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

hasret-i la'î:

1. hasret-i la'î:+üñ, +le

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının hasreti.

Öldürüp hasret-i la'lünle Nesîb-i zârı
Gel şerîk olma daği tâzelügüñ var kıana

hasret-i la'î-i leb:

1. hasret-i la'î-i leb:+üñ, +le

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Yakuta benzeyen dudağının özlemi.

Dem-â-dem hasret-i la'î-i lebünle künc-i fırkatde
Sirişk-i çeşm-i hününüm ider 'ummâna istignâ

hasret-i Rûm:

1. hasret-i Rûm:

Gazel 50

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anadolu hasreti.

Nesîbâ hasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hürmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

hasret-i vech-i hasen:

1. hasret-i vech-i hasen:+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Güzel yüz(ünün) hasreti.

Âyîne elümden n'ola düşmezse hemîşe
Bî-hüş oluram hasret-i vech-i hasenümden

hasret-keş:

1. hasret-keş:+i

Kaside 1

Mısra: 6

Hasret çeken.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülistân-ı hüdâ
Pây-büs-ı pâyenün hasret-keşi hâk-i şahûr

hasret-keş-i didâr-ı h'âb:

1. hasret-keş-i didâr-ı h'âb:

Gazel 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Rüya görmeyi özlemiş.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğuñla benüm

hasret-zede-i gül-i 'izâr:

1. hasret-zede-i gül-i 'izâr:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Gül yanağının hasretini çeken.

Hasret-zede-i gül-i 'izâruñ
Bir bülbül-i âteşin-nevâdur

hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yâr:

1. hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yâr:+dur

Gazel 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanlar sultanı sevgilinin hayaliyle özel.

Mülk-i dil hâşş-ı şehenşâh-ı hayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

hâşşiyet-i lutf-ı hitâb:

1. **ḥāşşıyyet-i luţf-ı ḥiţāb: +uñ**

Gazel 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) hitap etme cömertliğinin faydası.

Ḥayāl-i la'îl-i nābuñ mürdegān-ı 'ıŝkuña cāndur
Ki hem ḥāşşıyyet-i luţf-ı ḥiţābuñ Āb-ı ḥayvāndur

ḥasta:

1. **ḥasta:**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Hasta; aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta ḥātırız
Berf ü gil ü tegergi ōrarsañ ğanımedür

2. **ḥasta:**

Rūbai 49

Mısra: 1

Hasta; aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

'Uşşāk egerçi 'ışk ile ḥasta gerek
Ma'şūk daḥi 'āŝıka dil-beste gerek

3. **ḥasta: +y, +a**

Kaside 9

Mısra: 10

Hasta, dertlenmiş.

Ey Faḥr-i rūsül ḥāl-i Nesīb'e naẓar eyle
Bir zerre-i luţfuñ yeter ol ḥastaya dārū

4. **ḥasta:**

Kıt'a 4

Mısra: 1

Hasta, dertlenmiş.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta ḥātırız
Berf ü gil ü tegergi ōrarsañ ğanımedür

5. **ḥasta:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Hasta, dertlenmiş.

Şermende-i cerā'im-i bî-ḥadd ü bî-ḥisāb
Bir dil-şikeste ḥasta faķır ü muḥaqqaram

6. **ḥasta:**

Gazel 52

Mısra: 1

Hasta, dertlenmiş.

Belālu ḥasta göñüller devāsıdur ğam-ı yār
Qadīmī cān u dilüñ āŝınāsıdur ğam-ı yār

7. **ḥasta:**

Tarih 32

Mısra: 3

Hasta, dertlenmiş.

O bāğ-ı ma' delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücüdün dā'imā ŝıḥḥatle Mevlā pāyidār itsün

8. **ḥasta: +lar**

Gazel 102

Mısra: 4

Hasta; aşk derdiyle hasta düşmüş, âşık.

N'ola peygüle-i ḥasretde luţf-ı yāri añmazam
Olur me'yūs-ı ŝıḥḥat ḥastalar dermāndan fāriğ

ḥasta id:-

1. **ḥasta id:- üp**

Gazel 205

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasta etmek.

İdüp ḥasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi 'uşşāk-ı bî-ṭāḳati

ḥasta ol:-

1. **ḥasta ol:-**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hasta olmak. Aşk derdiyle dertlenmek.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem
Hele derd-i 'ışkıyla ol hasta evvel

hasta-i bî-pā vü ser:

1. **hasta-i bî-pā vü ser:**

Müfret 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Başsız ve ayaksız hasta.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pā vü ser

hasta-i cân:

1. **hasta-i cân:+dur**

Gazel 187

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Can hastalığı.

Hôşâ o hasta-i cāndur gelü-yı hicrân kim
Tabîb-i çâre-geri bî-vefâ bir âfet ola

hasta-i hecr-i dil-rübâ:

1. **hasta-i hecr-i dil-rübâ:+y, +am**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Güzel sevgilinin ayrılığının hastası.

Ben hasta-i hecr-i dil-rübâyam
Bî-hûde tabîb çekme zahmet

hat:

1. **hat:+ı, +n, +dan**

Gazel 165

Mısra: 7

Ayva tüyü.

Ol mâh-ı köhne-sâl hatından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tıraşa kaçır tâzelenmege

2. **hat:-lu**

Gazel 38

Mısra: 8

Yazı.

Vakfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrîn hatlu zer ser-levhalu huccetle

3. **hat:**

Gazel 92

Mısra: 1

Yazı.

O hat kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

4. **hat:**

Rûbai 16

Mısra: 4

Ferman, yazı.

Hâlüm nic'olur rûz-ı cezâ çekmezse
Kilk-i keremûn nâme-i 'işyânuma hat

hatâ:

1. **hatâ:+dan**

Müfret 10

Mısra: 2

Hata, yanlış.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i aзам
Hatâdan sâlim olmaz ibn-i Âdem

2. **hatâ:+sı**

Gazel 106

Mısra: 12

Hata, yanlış.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o hatı-ı siyâha hatâsı yok

hata vü 'işyân:

1. **hata vü 'işyân:+dur**

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hata ve isyan.

Egerçi pîşesi dâ'im hata vü 'işyândur
'îbâdetinde da'hi var hezâr habt u halel

hata-püş-ı bî-nazîr:

1. hata-püş-ı bî-nazîr:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hataları örten eşi benzeri olmayan Allah.

Rahmân-ı bî-vezîr ü hata-püş-ı bî-nazîr
Ğaffâr-ı bî-mu'ârîz u Settâr-ı bî-nedîd

hatar-ı âh-ı seher:

1. hatar-ı âh-ı seher: *den

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Seher vakti çekilen ahın tehlikesi.

Havf eyle cüvânsın hatar-ı âh-ı seherden
Şeb-gîr-i gam-ı 'ışku'nı dür itme nazardan

hatar-nâk:

1. hatar-nâk:

Gazel 34

Mısra: 5

Tehlikeli, korkulu.

Şeh-râh-ı ma'habbet ki hatar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhı dil-i nev seferümdür

hat-âver:

1. hat-âver:

Tarih 10

Mısra: 5

Ayva tüyleri yeni bitmeye başlamış.

Didüm görince hat-âver Nesîb târihin
Yazıldı âyet-i envâr levha-i kâmere

hata-yı cümle-milel:

1. hata-yı cümle-milel:

Kaside 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bütün milletlerin kusuru.

Henüz gelmeye tab'-ı şerîfüne seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ hata-yı cümle-milel

hata-yı defter-i a'mâl:

1. hata-yı defter-i a'mâl: *ü, *m

Rûbai 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Amel defterinin yanlışı.

Ümmîd budur ki güzellik ihsânuñ
Hakk ide hata-yı defter-i a'mâlüm

hâtem:

1. hâtem:

Kaside 8

Mısra: 2

Mühür.

Esîr olma bir nâm-ı huşke şakın kim
Olur nâm için dil-hırâşide hâtem

2. hâtem:

Tarih 9

Mısra: 4

Mühür.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i luftında bir deryüze-ger hâtem garîbâne

hâtem-i devlet-i sultân-ı cihân:

1. hâtem-i devlet-i sultân-ı cihân:

Tarih 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Cihan padişahının saltanat yüzüğü.

Böyle bir zāt-ı mükerrerem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân gayra sezâ

hâtem-i enbiyâ:

1. hâtem-i enbiyâ:

Rûbai 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sonuncusu.

Ey hâtem-i enbiyâ Nebiyy-i erfa'
Sensin olan ahvâl-i 'uşâta eşfa'

hâtem-i firûze:

1. hâtem-i firûze:

Tarih 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Firuzeden (Nişabur'da çıkan açık mavi renkli ve değerli
bir yüzük taşı) yüzük.

Ne kûbbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne kûbbe şekl-i mahrûṭide bir serv-i sehî-bâlâ

hâtem-i tevfiḳ-ı Hudâ:

1. hâtem-i tevfiḳ-ı Hudâ:

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardımını yüzüğü.

Olmasa hâtem-i tevfiḳ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teşhîr-i perî ile Süleymân olmaz

Hâtemü'l-Enbiyâ:

1. Hâtemü'l-Enbiyâ:

Mesnevi 1

Mısra: 8

Nebilerin, Peygamberlerin sonuncusu.

Odur hâtm-i gencîne-i ıstîfâ
Anuñ-çün dinür Hâtemü'l-enbiyâ

haṭ-ı 'anber:

1. haṭ-ı 'anber:~in

Gazel 155

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anber kokulu ayva tüyü.

Sünbül şanur gül üzre haṭ-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

haṭ-ı 'anber-şiken:

1. haṭ-ı 'anber-şiken:

Gazel 153

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) amber kokusu yayan ayva tüyü.

Ferâğ geldi bahâr u çemen hayâlinden
Geçilmedi haṭ-ı 'anber-şiken hayâlinden

haṭ-ı mihr-i leb-i yâr:

1. haṭ-ı mihr-i leb-i yâr:~üñ

Gazel 172

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağındaki güneş gibi parlayan ayva
tüyleri.

Siyeh harf-i cefâdan gayrı görmez dide-i cânım
Haṭ-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

haṭ-ı pergâr:

1. haṭ-ı pergâr:~dan

Gazel 158

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pergel çizgisi.

İstikâmet mûmteni'dür çün haṭ-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ṭab'-ı kec-reftârdan

ḥaṭ-ı rûy-ı dilber:

1. ḥaṭ-ı rûy-ı dilber: +i

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzündeki ayva tüyleri.

Şaymaz kemîn ḡubāra ḥaṭ-ı rûy-ı dilberi

Vaşf-ı cemāl-i pākūñi ḥāvī olan raḡam

ḥaṭ-ı sebz:

1. ḥaṭ-ı sebz:

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri.

Ḳıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

2. ḥaṭ-ı sebz: +üñ, -

Gazel 93

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri.

Ḥaṭ-ı sebzüñ degül eṭrāf-ı la'ī-i rūḥ-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı ḥayātı ḡudsiyān ṭutmuş

ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā:

1. ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā:

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Yeni çıkmış ayva tüyleri ve dudağı.

Ḳıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

ḥaṭ-ı zībā:

1. ḥaṭ-ı zībā: +sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzel yazı, hat.

Nüşa-i mihr ü vefādur baḡ ḥaṭ-ı zībāsına

Ḥāme-i şun'ıñ hezārān-āferīn imlāsına

ḥātif:

1. ḥātif:

Tahmis 4

Mısra: 16

*Gaipten gelen iç ses, mucizevi ses, ilahi gücün sesi;
ilham perisi.*

Ḡam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim ḥātif

ḥâtır:

1. ḥâtır: +u, +m

Gazel 113

Mısra: 9

Gönül.

İḥtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥâtırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevḡ-ı kām olsam gerek

2. ḥâtır: +uz

Kıt'a 4

Mısra: 1

Gönül.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta ḥâtıruz
Berf ü gil ü tegergi şorarsaḡ ḡanīmedür

3. ḥâtır: +uz

Kıt'a 4

Mısra: 1

Gönül.

Dem-i serdi-i zamāne ile ḥasta ḥâtıruz
Berf ü gil ü tegergi şorarsaḡ ḡanīmedür

4. ḥâtır: +ı, +n

Mesnevi 2

Mısra: 5

Gönül.

Ādāb ile hāṭırın su'āl it
Bağ zāhire intikāl-i hāl it

5. **hāṭır**:+ı, +n, +a

Gazel 109

Mısra: 7

Hatır, zihin.

Gelmez mi hāṭırına harīk-ı sekar Nesib
Semt-i riya vü süm'ayı dükkān idenlerün

6. **hāṭır**:+um, +dan

Gazel 100

Mısra: 9

Gönül.

Hayāl-i la'li çıkmaz hāṭırundan
K'ider maḥmūr olan peymāneden hazz

hāṭıra:

1. **hāṭıra:**

Gazel 160

Mısra: 9

Zihin, fikir, akıl.

Hāṭıra gelsün Nesibā hālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşîneden

2. **hāṭıra:**

Kaside 1

Mısra: 10

Zihin, fikir, akıl.

Emr ü nehyün ictināb u imtisāli bende yok
İttibāc-ı sünnetün hiç hāṭıra itmez huṭūr

3. **hāṭıra:**

Gazel 36

Mısra: 3

Zihin, fikir, akıl.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne hāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iqbālümüz mi var

4. **hāṭır**:+a

Kaside 9

Mısra: 2

Zihin, fikir, akıl.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi 'aceb hāṭıra hiç şayḥa-i mütū

5. **hāṭır**:+ı, +n, +a

Kaside 6

Mısra: 7

Zihin, fikir, akıl.

Eşer-i kahrı eger hāṭırına itse huṭūr
Cesed-i düşmene her müyü birer ḥançer olur

hāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā:

1. **hāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā:**

Gazel 49

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmanın hatırası.

Dile hiç hāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Hāṭır-ı ḥasta-i me'yūsa müdāvā mı gelür

hāṭır-ı dil-dār:

1. **hāṭır-ı dil-dār**:+a

Gazel 70

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gönlü.

Ya degdi hāṭır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

hāṭır-ı dünyā yıkıl-:

1. **hāṭır-ı dünyā yıkıl-:-dı**

Tarih 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünyanın hatırının yıkılması.

Olnca münhedim nā-geh dil-i 'uşşāk-ı şeydā-veş
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı hāṭır-ı dünyā

hâtır-ı hasta-i me'yûs:

1. hâtır-ı hasta-i me'yûs:+a

Gazel 49

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümitsiz hastanın hatırı.

Dile hiç hâtıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Hâtır-ı hasta-i me'yûsa müdāvā mı gelür

hâtır-ı hür:

1. hâtır-ı hür:+a

Gazel 177

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet güzellerinin kalbi.

Behiştîyân nigehtse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

hâtır-ı kerrübiyân:

1. hâtır-ı kerrübiyân:+a

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dört büyük meleğin hatırına.

Böyle sebt eyler senâñı levha-i pâk-i dile
Hâtır-ı kerrübiyâna na'tûñ itdükde huşûr

hâtır-ı mesrûr:

1. hâtır-ı mesrûr:

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mutlu gönül.

‘Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesib andan tehi
Var ise iksir-i a‘zam hâtır-ı mesrûr imiş

hâtır-ı mihmân-ı zî-şân:

1. hâtır-ı mihmân-ı zî-şân:

Gazel 46

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şanlı misafirin hatırı.

Güfü ü gü itse hayâlünle n'ola dil her zamân
Miz-bânı hâtır-ı mihmân-ı zî-şân söyledür

hatm:

1. hatm:

Gazel 23

Mısra: 7

Bitirmek.

Sözi hatm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile hayli nâm-ver kâğız

hatm eyle-:

1. hatm eyle-:-ye

Rûbai 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Bitirmek.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cânı
Tevhîd-ile hatm eyleye âhır nefesi

hatm-i gencine-i ıstıfâ:

1. hatm-i gencine-i ıstıfâ:

Mesnevi 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Seçkinlik hazinesinin sonu.

Odur hatm-i gencine-i ıstıfâ
Anuñ-çün dinür Hâtemü'l-enbiyâ

hatt:

1. hatt:+ı

Gazel 40

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhûr hattı zamânı gelür geçer

2. **hattı: +uñ**

Gazel 92

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüñi hattıñ
O hâl-i ‘anberinüñ Hindi’dür kim mâ-şaşal yazmış

3. **hattı: +ıñ, +da**

Gazel 90

Mısra: 8

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

O şem‘-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşâk geh zülfinde geh hattında ol şûhuñ

4. **hattı: +ı, +la**

Gazel 125

Mısra: 4

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Yapmaz dil-i harâbı diyü şevke itmezüz
Ol la‘l-i nâb hattıla mi‘mârumuz degül

5. **hattı: +ı, +n, +ı**

Tarih 10

Mısra: 3

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüyleri.

Qoyınca hattını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

6. **hattı:**

Tarih 12

Mısra: 5

Ferman, buyruk.

Hatt ile kûbbe-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Mehemmed Paşa

hattı-ı ‘anber:

1. **hattı-ı ‘anber:**

Gazel 172

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anber kokulu ayva tüyü.

Degüldür hattı-ı ‘anber şafha-i al-ı ‘izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

hattı-ı ‘izar:

1. **hattı-ı ‘izar: +dur**

Kaside 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağındaki ayva tüyler.

Nâliş-ger itdi bülbül-i zârı füsûn ile
Güyâ benefşe gülşene hattı-ı ‘izardur

hattı-ı leb-i yâr:

1. **hattı-ı leb-i yâr: +e**

Gazel 133

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının kenarındaki ayva tüyler.

İdelüm hattı-ı leb-i yâre Nesibâ dikkat
Mevc-i işkestesini âb-ı zülâlün görelüm

hattı-ı müşg-sâ:

1. **hattı-ı müşg-sâ:**

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) misk kokulu ayva tüyleri gibi.

Zuhûr itdi ‘izâruñ üzre hattı-ı müşg-sâ bir bir
Yine ‘uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

hattı-ı siyâh:

1. **hattı-ı siyâh: +a**

Gazel 106

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Siyah ayva tüyleri.

Aşkım-ı muşhaf-ı ru  u   ey m  h setr ider
K  fir disem o   att-ı siy  ha çatısı yok

  atve:

1. **  atve:**+si, +n, +de

Kaside 2

Mısra: 2

Adım.

Na  t  n yolında çok mıdur ey    h-ı z  'l-kerem
Her   atvesinde secde-i    kr eylese   alem

2. **  atve:**

R  bai 21

Mısra: 3

Adım.

Bir   atve olur bu  d-ı mes  f  t-ı fen  
Ol reh-reve kim ma  abbet  n ola ref  k

hav  :

1. **hav  :**+dur

Gazel 16

Mısra: 6

Hava.

   tir  b-ı dili m  z  d   ider   h-ı serdüm
   ri  -i l  cce-i dery  ya hav  dur b     

hav  -g  r-i s  y-ı efl  k ol:

1. **hav  -g  r-i s  y-ı efl  k ol:**

Gazel 123

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Havayı tutan gökyüzü tarafı.

Olmasun kayd-ı cih  n rişte-i perv  z sa  na
B  l-i himmetle hav  -g  r-i s  y-ı efl  k ol

hav  l  -i harem:

1. **hav  l  -i harem:**+i

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Harem civarı.

  av  l  -i harem   m  hb  t-ı c  n  d-ı mel  yik
Me   fdur i  igi d   im   fak  r    em  re

hav  -y     ab   at:

1. **hav  -y     ab   at:**+dan

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğadaki hava.

Geçüp hav  -y     ab   atdan olsun   deme m  l  hak
Bu iltih  k   yeter reste-g  h-ı g  v u   am  re

havel:

1. **havel:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

  a  s  lık.   kiy  zl  l  k; adaletsizlik.

Kesretde g  r yeg  negi-i r  h-ı vah  deti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu   avel yeter

  avel-i kesret:

1. **  avel-i kesret:**+i

Gazel 79

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çokluğun   a  s  l   ı.

Çeşm-i dilden   avel-i kesreti def   itse kişi
Bu mer  y  ya b  k  p   ak  k-ile    d-b  n olmaz

   aver:

1. **   aver:**

Gazel 134

Mısra: 14

G  ne  sin doğduğu taraf, doğu,   ark.

Nedür bu tâb-ı suḥan ṭab‘uñ ey Nesīb senüñ
Zekā-yı ma‘niye ḥāver midür nedür bilmem

ḥavf:

1. ḥavf: +u, +m

Gazel 39

Mısra: 7

Korku, endişe.

Şayd için zāhid ol āhū nigeḥi ḥavfum bu
Eldeki sübhā-i şad-dānesini dām eyler

2. ḥavf: +i

Gazel 46

Mısra: 9

Korku, endişe.

‘Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesīb A ḥavfi қо
Bir gedāyi gāh olur bezminde sulṭān söyledür

ḥavf eyle-:

1. ḥavf eyle-: -sün

Gazel 152

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmak.

Kāfir-i zülf anı hem-reng ider āḥir giderek
Zāhide söyle ki ḥavf eylesün imānından

2. ḥavf eyle-:

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmak.

Ḥavf eyle cüvānsın ḥaṭar-ı āh-ı şehirde
Şeb-gir-i ḡam-ı ‘ışkuñı dūr itme nazardan

ḥavf u hirās:

1. ḥavf u hirās:

Rübai 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Korkmak ve çekinmek.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Ḳahr u ḡazabuñdan itseler ḥavf u hirās

ḥavf u recā:

1. ḥavf u recā:

Gazel 198

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Korku ve ümit.

Hem eyler ārzū didāruñı hem ḡamzedden ḳorḳar
Dil-i pūr-izṭırāb-ı ‘āşıḳa ḥavf u recā düşdi

ḥavf-ı neheng-i ümmid:

1. ḥavf-ı neheng-i ümmid:

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit ölçüsünün korkusu.

Sedd-i rāh oldı baña ḥavf-ı neheng-i ümmid
Ḳulzüm-i ‘ışḳda göñlümce şināḥ eylemedüm

ḥāvi:

1. ḥāvi:

Kaside 2

Mısra: 4

İçine alan, içeren, kapsayan.

Şaymaz kemīn ḡubāra ḥaṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pākūñı ḥāvi olan raḳam

ḥavrā:

1. ḥavrā:

Kaside 9

Mısra: 6

Huri, huriler.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cāruları geysü

ḥavrā-yı cennet:

1. **havrā-yı cennet:**

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennet hurileri.

Tārīḥ ile Nesībā kıl rūḥına du‘āyı
‘İdī ola mu‘ānīḥ havrā-yı cennet ile

hayā:

1. **hayā:**

Gazel 27

Mısra: 12

Utanma, sıkılma.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat hayā güyā Nesīb-i zāra düşmendür

2. **hayā:-dan**

Gazel 156

Mısra: 6

Utanma, sıkılma.

O gül-i bahār-ı ‘işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niḳāb-ı aḥmer gül-i rüyına hayādan

3. **hayā:**

Gazel 19

Mısra: 2

Utanma, sıkılma.

Şerm olup pīş-i nigāhumda baña sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba‘īd

hayāl:

1. **hayāl:+üñ, -le**

Gazel 46

Mısra: 5

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.*

Güfü ü gü itse hayālünle n’ola dil her zamān
Mīz-bānı ḥāṭır-i miḥmān-ı zī-şān söyledür

2. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 1

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.*

Ferāğ geldi bahār u çemen hayālinden
Geçilmedi ḥaṭ-ı ‘anber-şiken hayālinden

3. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 2

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.*

Ferāğ geldi bahār u çemen hayālinden
Geçilmedi ḥaṭ-ı ‘anber-şiken hayālinden

4. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 4

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.*

Düketdi yok yere naḳd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen hayālinden

5. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 6

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.*

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geçen hayālinden

6. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 8

*Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.*

Hayāli daḥi ‘aziz itdi şimdi dīdārı
Fiğān o Yūsuf-ı gül-pirehen hayālinden

7. **hayāl:+i, +n, +den**

Gazel 153

Mısra: 10
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ğarib ider mi ferâgat vağan hayâlinden

8. **hayâl:**+ü, +m

Gazel 163

Mısra: 11

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşidür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

9. **hayâl:**+i, +n, +i

Gazel 170

Mısra: 14

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Fürkâtde daği dür degüldür o mâha dil
Her şeb çeker hayâlini âğüş-ı hasrete

10. **hayâl:**

Gazel 66

Mısra: 9

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Dil hayâl eylemez lutf-ı nigâh-ı çeşmin
Dem-i âhû-yı Hoten kâbil-i taşvîr olmaz

11. **hayâl:**

Gazel 76

Mısra: 5

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Esir-i zülfi olan rüyımı hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubh-geh nedür bilmez

12. **hayâl:**

Gazel 14

Mısra: 8

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Tâ kim bilesin lutfını servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzûnı hayâl it

13. **hayâl:**

Gazel 59

Mısra: 9

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, imge, hülya.

Ülfet-güzin olalı Nesibâ hayâl ile
Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat hicâbdur

14. **hayâl:**+i

Gazel 153

Mısra: 7

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Hayâli daği 'aziz itdi şimdi dîdârı
Figân o Yûsuf-ı gül-pirehen hayâlinden

15. **hayâl:**+üñ

Gazel 49

Mısra: 6

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Dem ü lahm olduğı ağıyar ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayâlün daği tenhâ mı gelür

16. **hayâl:**+i, +n

Gazel 41

Mısra: 3

Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düş; Düşünce, fikir.

Celâl-i hüsnî hayâlin kırmaz muṭâla'aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretâ gelür görinür

17. **hayâl:**+i

Gazel 145

Mısra: 1
Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi
özlenen şey, düşünce, fikir.

Beni ayırdı hayâli huzûr u h'âbumdan
Bugün haber mi gelür bilmem âfitâbumdan

hayâl ü h'âb:

1. hayâl ü h'âb:

Gazel 143

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uyku ve rüya.

Hüzün ü şâdiden nedür bu infî'âl-i dem-be-dem
Ser-be-ser ahvâl-i 'âlem çün hayâl ü h'âb iken

hayâl-i çeşm:

1. hayâl-i çeşm-i:

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözünün hayali.

Qarâr itmez hayâl-i çeşmi dilde
Şikârî murğ itmez lânenen hazz

hayâl-i çeşm-i dilber:

1. hayâl-i çeşm-i dilber:

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gözünün hayali.

Hayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
'Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

hayâl-i h'âb:

1. hayâl-i h'âb:

Gazel 70

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rüya.

Hayâl-i h'âb gibi 'arz-ı rüy-ı şâhed-i ma'lab
Hemîşe âyine-i hâtırûn ğubârına degmez

hayâl-i la'l:

1. hayâl-i la'l-i:

Gazel 100

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağının hayali.

Hayâl-i la'li çıkmaz hâtırûmdan
K'ider mahmûr olan peymânenen hazz

2. hayâl-i la'l-i:üñ

Gazel 177

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudağının hayali.

Hayâl-i la'lüñ ile bâğa varsa bir 'âşık
Şarâb-ı nâb gibi neşve-bahş olur güre

3. hayâl-i la'l-i:üñ

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) dudağının hayali.

Hayâl-i la'lüñ iden sâgar-ı şarâb degül
Piyâle-nûşi-i Âb-ı hayâta nâz eyler

hayâl-i la'l-i nâb:

1. hayâl-i la'l-i nâb:

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Saf şaraba benzeyen dudağın hayali.

Hayâl-i la'l-i nâbuñ mürdegân-ı 'ışkuña cândur
Ki hem hâşşiyet-i lu'f-ı hî'âbuñ Âb-ı hayvândur

hayâl-i na't:

1. **ḥayāl-i naʿt:**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naat hayali.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyā ḥayāl-i naʿt ile pür-āfet-kārdur

ḥayāl-i ruh:

1. **ḥayāl-i ruh: +ı**

Gazel 56

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının hayali.

Düşer ḥayāl-i ruḥı gāh çeşm-i pür-ḥūna
O berg-i gül gibi kim sāgar-ı şarāba girer

ḥayāl-i vaşl:

1. **ḥayāl-i vaşl:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşma hayali.

Gāhī ḥayāl-i vaşl ile mesrūr u ḥōş-terem
Endiše-i firākuñla gāhī mükedderem

ḥayāl-i yār:

1. **ḥayāl-i yār: +e**

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hayali.

Ḥayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmıṣ
Ṭarīḳ-ı ʿışḳ-ı bāzīde hirās-ı düşmen olmazmıṣ

2. **ḥayāl-i yār: +i**

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin hayali.

Şafḥa-i çeşmümde naḳş itdüm ḥayāl-i yāri ben
Bisütün-ı ğamda kārüm reşḳ-i Ferhād eyledüm

hayāt:

1. **ḥayāt: +a**

Gazel 29

Mısra: 1

Hayat, yaşam.

Şehīd-i ğamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler
Senüñ üftādelerüñ kâ'ināta nāz eyler

2. **ḥayāt: +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Hayat, yaşam.

Cānānsuz olan ḥayāta ʿāşık
ʿĀlemde çeker kemāl-i ḥaclet

3. **ḥayāt: +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Hayat, yaşam.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kār
Deh-rüze ḥayāta itme minnet

4. **ḥayāt: +ı, +n**

Tarih 23

Mısra: 2

Hayat, yaşam.

Cenāb-ı ḥazret-i ʿOsmān Paşa
Medīd itsün ḥayātın Rabb-i Raḥmān

5. **ḥayāt: +ı, +n, +ı**

Gazel 126

Mısra: 2

Hayat, yaşam.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāgar-ı Cem
degül

Mey-i la'î-i yâri çeken hayâtını terk iderse de ğam degül

hayât-ı ebedî:

1. **hayât-ı ebedî:** +y, +e
Rûbai 4
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Sonsuz hayat, ölümsüzlük.

Ey derdi hayât-ı ebedîye bâ'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhiş

Haydar:

1. **Haydar:**
Müsemmen 1
Mısra: 7
Allah'ın arslanı Hz. Ali.

Oldı Haydar pişvâ-yı cem'-i aşhâb-ı yakîn
Âl-i 'âlî-tînetüñ şem'-i münîr-i bezm-i dîn

hayf:

1. **hayf:**
Tarih 33
Mısra: 1
Eyvah! Yazık!

Fevt olup bu sene de Dürrî Efendi şad hayf
Çabri pâkin dür-i zahmetle pür ide Mevlâ

2. **hayf:**
Kıt'a 25
Mısra: 1
Eyvah! Yazık!

Hayf kim meskenünüz oldı bizüm bir belde
K'anda qadr-i fužalâ pest ü mükerrerrem câhil

3. **hayf:**
Gazel 43
Mısra: 8
Eyvah! Yazık!

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hazine-i 'ömr

4. **hayf:**
Gazel 135
Mısra: 1
Eyvah! Yazık!

Hayf kim rüyuña bir germ nigâh eylemedüm
'Arz idüp hâl-i perîşanımı âh eylemedüm

5. **hayf:**
Gazel 51
Mısra: 2
Eyvah! Yazık!

Şular ki nuṭkı dür-i baḥr-i ṭayf bilmezler
Biḥâr-ı ḥikmet-i Mevlâ'yı hayf bilmezler

6. **hayf:**
Tarih 15
Mısra: 6
Eyvah! Yazık!

Fevtine târîḫ için didüm Nesib
Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı hayf

7. **hayf:**
Terkib-bend 1
Mısra: 3
Eyvah! Yazık!

Hayfâ ki diyâr-ı zindeġânî
Dest-i sitemünle oldı berbâd

8. **hayf:**
Terci-bend 1
Mısra: 5
Eyvah! Yazık!

Hayfâ ki ġül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera' behişte çıkar şâh-râh iken

hayli:

1. **hayli:**

Gazel 9

Mısra: 18

Epey, çok.

Ey ğam dil-i Nesib'e olup yâr-i mihribân

Hayli zamândur

2. **hayli:**

Gazel 23

Mısra: 8

Epey, çok.

Sözi hatm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil

K'olur mühr-i shehen-şâh ile hayli nâm-ver kâğız

hayl-i aşhâb:

1. **hayl-i aşhâb:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sahabe topluluğu.

Âl-i 'âlî tînetüñ şem'-i münîr-i bezm-i dîn

Hayl-i aşhâbuñ nücum-ı çarh-ı 'irfândur senüñ

2. **hayl-i aşhâb:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sahabe topluluğu.

Âl-i 'âlî-tînetüñ şem'-i münîr-i bezm-i dîn

Hayl-i aşhâbuñ nücum-ı çarh-ı 'irfândur senüñ

hayl-i mükevvenât:

1. **hayl-i mükevvenât:+a**

Rübai 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yaratılanların tamamı.

Ey hayl-i mükevvenâta yektâ server

İnsân u melek қаpuñda kem-ter çäker

hayrân:

1. **hayrân:+l, +y, +uz**

Gazel 115

Mısra: 12

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Biñ aşîka bir düşmen-i bed-ḥ'âhı deġişmez

Ḥayrâniyuz ol âfet-i bîġâne nüvâzuñ

2. **hayrân:+dur**

Gazel 121

Mısra: 6

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola 'uḳûl

Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda ḥayrândur senüñ

3. **hayrân:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u ḥayrân

Ki irmez 'aqlumuz bu hüy u hâya

4. **hayrân-dur**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Bir kimse veya bir şey karşısında hayranlık duyan, onu çok beğenen, takdir eden.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola 'uḳûl

Cebrâ'il esrâr-ı mi'râcuñda ḥayrândur senüñ

hayrân ol-:

1. **hayrân ol-:**

Gazel 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

Saîa nuķûş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mişâl-i âyine bak hûb u zişte hayrân ol

2. **hayrân ol-:-dı**

Rûbai 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Çok beğenmek, kendinden geçmek; bağlanmak.

Ruhsârına bakdı dîde hayrân oldu
Zülfî gibi nezzâre perîşân oldu

hayrât:

1. **hayrât:+a**

Tarih 19

Mısra: 7

Başkalarının yararlanması için vakıf ve tahsis edilmiş
olan gayrimenkuller veya mallar.

İdüp nâzır cenâb-ı Şeyh Bostân'ı bu hayrâta
Vücûda geldi evvelki binâsından daîhi a'lâ

hayret:

1. **hayret:+ü, +müz**

Gazel 125

Mısra: 9

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın aňlamaz
Her nâ-şinâs vâkıf-ı esrârumuz degül

2. **hayret:+le**

Kaside 5

Mısra: 3

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyâ hayâl-i na't ile pür-âfet-kârdur

3. **hayret:**

Kaside 4

Mısra: 6

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

‘Akl-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret bürdedür ehl-i tıbâk-ı ‘âliyât

4. **hayret:+le**

Gazel 132

Mısra: 1

Şaşırma, şaşırıp kalma, şaşkınlık.

Zâtumı hayretle hāmūş olmayınca bilmedüm
Aşlumı bîgâne-i hūş olmayınca bilmedüm

hayret-efzâ:

1. **hayret-efzâ:**

Kaside 4

Mısra: 2

Şaşkınlığı arttıran.

Şive-i sırr-ı daķık-i men reani kad reay
Hayret-efzâ oldu ‘aqla itdi iskât-ı dühât

hayret-figen-i dil-i lehîb:

1. **hayret-figen-i dil-i lehîb:+üz**

Rûbai 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ateşinin hayreti.

Dil-ḥaste-i fûrkât-i ḥabîbüz şimdi
Hayret-figen-i dil-i lehîbüz şimdi

hayret-i dâ'im:

1. **hayret-i dâ'im:**

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sürekli olan şaşkınlık.

Ol Kays-ı fenâyuz ki ola hayret-i dâ'im

hayret-zede-i lutf:

1. **ḥayret-zede-i luṭf:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İhsanın, lutufun şaşkınlı.

Āşüfte-i elvān-ı neḡam-ı bülbül-i zāruz
Ḥayret-zede-i luṭf u cefā-yı gül ü ḥāruz

ḥayr-ı Ḥasan:

1. **ḥayr-ı Ḥasan:**

Tarih 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasan'ın hayrı.

Oldı Nesībā aña tāriḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmi'-i ehl-i hüdā

ḥayrū'l-ʿamel:

1. **ḥayrū'l-ʿamel:**

Tarih 28

Mısra: 8

Amel işleyenlerin en hayırlısı.

Şehenşāh-ı cihān Sultān Aḥmed Ḥān ḡāzīnūñ
Bu fermān-ı hümāyūnı hele ḥayrū'l-ʿamel oldı

ḥayrū'l-verā:

1. **ḥayrū'l-verā:**

Gazel 121

Mısra: 1

Yaratılmışların en hayırlısı olan Hz. Muhammed (s.a.v.).

Āyet-i evşāfunūñ tefsīridür ḥayrū'l-verā
Nükte-i aḥlākuñūñ taʿbīri Ḥurʿān'dur senūñ

2. **ḥayrū'l-verā:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Yaratılmışların en hayırlısı olan Hz. Muhammed (s.a.v.).

Nüşḥa-i nūr-ı derūnūñ remzin eyler Ve'd- duha
Āyet-i evşāfunūñ tefsīridür ḥayrū'l-verā

ḥayrun mine'z -zeheb:

1. **ḥayrun mine'z -zeheb:**

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Edep) Altından daha değerlidir.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

ḥayvān:

1. **ḥayvān:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Hayvan.

Tā kim ele girmeyince ʿirfān
Ḥayvān ile fark olunmaz insān

ḥazān:

1. **ḥazān:**+u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 4

Sonbahar, güz.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaķı virdi sitem ḥazānumuza

hazer:

1. **hazer:**+ü, +m, +den

Gazel 148

Mısra: 4

Sakınma, korunma.

Te'şīri ide ṭab'ūñı cā'iz ki perişān
Kūyuñda fiḡān eylemez oldum ḥazerümünden

2. **hazer:**

Gazel 23

Mısra: 10

Sakınma, korunma.

Nesibā belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

hâzer eyle:

1. **hâzer eyle:**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Ey şüh şebistân-ı ‘adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

2. **hâzer eyle:**

Gazel 175

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Ey şüh şebistân-ı ‘adûda çok açılma
Âh-ı şehirîden hâzer eyle hâzer eyle

hâzer it:

1. **hâzer it:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sakınmak, kaçınmak, korunmak, çekinmek.

Gel cevri ço âh-ı nîm-i şebden
Ġâyet hâzer it ki nev-cüvânsın

hâzîn:

1. **hâzîn:**

Gazel 140

Mısra: 5

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

Ey şâh-ı hüsni hecr-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlûnle şâd iden

2. **hâzîn:+üz**

Gazel 82

Mısra: 6

Hüzünlü, kederli, mahzun, gamlı.

Ne cevri-i çarha hamûlüz ne hûd şikâyet e kâdir
Hemîşe gûşe-i miñnetde dil-şikeste hâzînüz

hâzîne-i ‘ömr:

1. **hâzîne-i ‘ömr:**

Gazel 43

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ömür hazinesi.

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i ‘irfân
Hevâya şarf oluyor hayf ki hâzîne-i ‘ömr

hâzîne-i sultân:

1. **hâzîne-i sultân:**

Gazel 195

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sultanın hazinesi.

Bigânedden hâzîne-i sultân nihân gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

hâzîn-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî:

1. **hâzîn-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî:**

Tarih 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlahi sırlar hazinesinin bekçisi.

Hâzîn-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî olup
Mülk-i ‘irfânun ola ‘ilm ü ‘amelde husrevi

hâzîn-i gencîne-i ‘ışk-ı ilâhî:

1. **hâzîn-i gencîne-i ‘ışk-ı ilâhî:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İlahi aşk hazinesinin bekçisi.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzîn-i gencîne-i ‘ışk-ı ilâhî kim olur

hazret:

1. hazret:+üñ

Tarih 22

Mısra: 5

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Olmış idi o hazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Hüdā'ya kim yine oldu cedīd ü bī-bahā

2. hazret:-ün, -dür

Kaside 3

Mısra: 3

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bī-pāyān ile dā'im olan
Dest-gir-i ümmet-i üftāde-i bī-dest ü pā

3. hazret:+üñ

Kaside 1

Mısra: 15

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Kārbān-ı şad-taḥiyyāt ü selām ol ḥazretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nūrına itsün 'ubūr

4. hazret:+üñ, +den

Kaside 1

Mısra: 9

Yücelik, ululuk ifade ederken isimlerden önce veya sonra kullanılan saygınlık ifadesi.

Ḥazretüñden bir nigāh-ı merḥamettür mültecā
Ol zamān kim ide cilde rahmet-i Rabb-i Ğafūr

Hazret-i Bostān Efendi:

1. Hazret-i Bostān Efendi:

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bostan Efendi hazretleri.

Ḥāliyā seccāde-pirā-yı Celāle'd-din-i Rūm
Ḥazret-i Bostān Efendi meḥḥar-i āl-i Resūl

2. Hazret-i Bostān Efendi:+y, +e

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bostan Efendi hazretleri.

Virdi bir maḥdūm-ı zī-şānı kemāl-i faẓldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

3. Hazret-i Bostān Efendi:

Tarih 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bostan Efendi hazretleri.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmi hem nesib ü hem ḥasib

Hazret-i Cibril:

1. Hazret-i Cibril:

Gazel 193

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cebrail. Allah'ın vahyini peygamberlere ulaştırmakla
görevli olan melek.

İtme dāmānuñı ālūde 'Azāzıl gibi

Tāhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibril gibi

Hazret-i Kur'an:

1. Hazret-i Kur'an:

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kuran-ı Kerim.

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetüñdür bī-cedel
Ḥazret-i Kur'an ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

Hazret-i Monlā:

1. **Ḥazret-i Monlā:**

Gazel 174

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hazreti Mevlana.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur ḥazret-i Monlā
Yeşil bir bār-gehdür ḳubbesi şahrā-yı ma'nāda

Ḥazret-i Monlā Celāl-i Dîn:

1. **Ḥazret-i Monlā Celāl-i Dîn:**

Gazel 120

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mevlana Celeddin Rumi hazretleri.

Oldı Nesīb ḥazret-i Monlā Celāl-i dîn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'ün

Ḥazret-i Rabb-i Ğayūr:

1. **Ḥazret-i Rabb-i Ğayūr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çalışkanların Rabbi hazretleri.

Hîç tefekkür eylemez kim rûz-ı rüstā-ḥîzde
Vay ḥāle 'adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayūr

Ḥazret-i Sābit Efendi:

1. **Ḥazret-i Sābit Efendi: +y, +e**

Gazel 142

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sabit Efendi hazretleri.

Nazîre ḥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkindür
Niçün ey tûṭi-i kilk-i Nesībā ebsem olmazsın

Ḥazret-i Şeyḥ Sadr-i Dîn Kuddise:

1. **Ḥazret-i Şeyḥ Sadr-i Dîn Kuddise:**

Tarih 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeyh Sadreddin Konevi hazretleri.

Ḥazret-i Şeyḥ Sadr-i dîn ḳuddise sırrahu'l 'azîz
Mürşid-i ṭālibān-ı Ḥaḳ bedreḳa-i reh-i hüdā

Ḥazret-i Şeyḥ Siyāḥi-i Hüner-Perver:

1. **Ḥazret-i Şeyḥ Siyāḥi-i Hüner-Perver:**

Gazel 74

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sanat sever Şeyḥ Siyāḥi hazretleri.

Ḥazret-i Şeyḥ Siyāḥi-i hüner-perver kim
Sürme-i ḥāk-i derin dideye ihdā iderüz

Ḥazret-i Zebîḥa:

1. **Ḥazret-i Zebîḥa:-a**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hız. İsmail.

Hep maḳdemün muḳaddimesidür bu şîveler
Kim ḥazret-i Zebîḥa fedā oldı bir ḡanem

ḥazz:

1. **ḥazz:**

Gazel 100

Mısra: 1

Hoşnutluk, mutluluk.

Olinsa bezmde bigāneden ḥazz
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazz

2. **ḥazz:**

Gazel 100

Mısra: 4

Hoşnutluk, mutluluk.

Ḳarār itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden ḥazz

3. **ḥazḡ:**

Gazel 100

Mısra: 10

Hoşnutluk, mutluluk.

Ḥayāl-i la'li çıkmaz ḥāṭırumdan
K'ider maḥmūr olan peymāneden ḥazḡ

4. **ḥazḡ:**

Gazel 100

Mısra: 12

Hoşnutluk, mutluluk.

N'ola gūş itse ḥālüm ol şeh-i ḥüsn
İder gāhī şehān efsāneden ḥazḡ

5. **ḥazḡ:**

Gazel 100

Mısra: 14

Hoşnutluk, mutluluk.

Nesīb'e n'ola yār eylerse raġbet
Kim itmez şöḡbet-i rindāneden ḥazḡ

6. **ḥazḡ:**

Gazel 100

Mısra: 2

Hoşnutluk, mutluluk.

Olinsa bezmde bīgāneden ḥazḡ
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazḡ

7. **ḥazḡ:**

Gazel 100

Mısra: 6

Hoşnutluk, mutluluk.

Olurlar nev-resān 'uşşāka māyıl
Dil-i eṭfāl ider divāneden ḥazḡ

ḥazḡ eyle-:

1. **ḥazḡ eyle-:-mez**

Gazel 100

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Hoşlanmak, zevk almak.

Maḥabbet itmez ehl-i 'ışka 'ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazḡ

hebā:

1. **hebā:**

Gazel 85

Mısra: 3

Boş, beyhude, nafîle, faydasız.

Deh-rūze kār u bārını dehrün hebā bilüp
Peygüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

hebā id-:

1. **hebā id-:-e, -mem**

Gazel 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yok etmek; ortadan kaldırmak.

Ümîd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḡūd-ı 'ömri bu sevdā-ile hebā idemem

hecā-ḡ'ān:

1. **hecā-ḡ'ān:**

Gazel 73

Mısra: 9

Heceleri öğrenen.

'İlm-i tefsîri hecā-ḡ'ān niçe idrāk eyler
Sırr-ı 'ışkı ne bilür tıfl-ı debistān-ı mecāz

hecr:

1. **hecr:-ile**

Gazel 140

Mısra: 5

Ayrılık.

Ey şāh-ı ḥüsn hecr-ile itmiş beni ḥazîn
Bed-cûları hemîşe vişālünüle şād iden

2. **hecr:-üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Ayrılık.

Seng-i rîze nuṭka geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sûtünü şandılar zenbûrdur

hecr-i ruḥ-ı cānān:

1. **hecr-i ruḥ-ı cānān:+dur**

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanaklarının ayrılığı.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

hecr-i ser-i zülfi:

1. **hecr-i ser-i zülfi:+üñ,**

Gazel 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) zülfünün ucunun ayrılığı.

‘Uşşāk-ı perîşān dili ey şūḥ-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zülfün ile tîr şifte-ḥāl it

hedef-i tîr-i sitem eyle:-

1. **hedef-i tîr-i sitem eyle:-r**

Gazel 183

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zulüm okunun hedefi etmek.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şaḫın yābāna

heft:

1. **heft:**

Gazel 38

Mısra: 8

Yedi.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḫa kim
Heft zerrin ḫaṭlu zer ser-levḫalu ḫuccetle

2. **heft:**

Gazel 89

Mısra: 4

Yedi.

Ḥānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaksa çok mıdur
Heft düzaḫ nār-ı ‘ışkı Ḥaḫ'dan oldı bir ḳabes

3. **heft:**

Gazel 112

Mısra: 6

Yedi.

Fehm idebildüñ ise me’ālin yeter saña
Nili varaḳlu heft kitāb-ı müzehhebüñ

4. **heft:**

Gazel 131

Mısra: 6

Yedi.

Oldı dünyāya Sikender gibi ḫükmi cārī
Heft iḳlîme resādur yed-i ṭulā-yı ḳalem

heft-eyvān:

1. **heft-eyvān:+a**

Tarih 9

Mısra: 4

Heft eyvan yani yedi köşk; beyitte oluşan bağlama göre, dünyayı kainatın merkezi olarak gören eski astroloji hükümleri doğrultusunda, yeryüzündeki bütün varlıklar ve olaylar üzerinde etkileri bulunduğu ve bir kısmının uğurlu, bir kısmının uğursuz olduğu kabul edilen, dünyanın etrafında dönmekte olan yedi yıldız: Ay, Utarit, Zühre, Güneş, Merih, Müşteri, Zuhale anlamında olabileceği gibi, yedi kat gök yani yedi kat felek anlamında da kullanılmış olabilir.

Çerāḡān zînetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemîn işrāḳda ḡālib görindi heft-eyvāna

helāk:

1. **helāk**:+i, +dür

Gazel 116

Mısra: 2

Ölmek; ölmek, mahv ve ma'düm olma.

Ben olmadum yalınuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

2. **helāk**:

Gazel 85

Mısra: 5

Mahvetmek, perişan etmek.

Telhî-i fāka itmek için nefsumüz helāk
H'ân-ı vücūda zehr kıtan Mevlevîler'üz

3. **helāk**:

Gazel 117

Mısra: 5

Mahvetmek, perişan etmek.

Eyler cihān cihān dili bir lahẓada helāk
Fermān iderse leşker-i müjgāna gözlerüñ

4. **helāk**:+e

Gazel 145

Mısra: 3

Mahvolma, perişan hale gelme; ölmek.

'Aceb helāke mi itlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me'ābumdan

helāk eyle-:

1. **helāk eyle-:-me**

Gazel 185

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan etmek.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-hū yumaq olamaz kanı kan ile

helāk it:

1. **helāk it:-di**

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Helāk etmek (eylemek): Mahvetmek, yok etmek.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi 'uşşāk-ı bî-ţākati

helāk ol-:

1. **helāk ol-:**

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i 'ışka helāk olmağ

2. **helāk ol-:-mağ**

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.

3. **helāk ol-:-sa**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Mahvolmak, perişan hale gelmek; ölmek.

Nigāh-ı sâhil-i 'aql eylemez helāk olsa
Ġarîk-ı baħr-i maħabbet necāta nāz eyler

helāk-i ğam:

1. **helāk-i ğam:**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gam helaki.

Lutfuñ şabīb olmasa marzā-yı ma'şiyet
Ācālden muḳaddem olurdu helāk-i ğam

helāk-i ḥayl-i 'uşşāk:

1. **helāk-i ḥayl-i ‘uṣṣāk**:+ı

Gazel 188

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşıklar sürüsünün helakı.

Degül giryân helāk-i ḥayl-i ‘uṣṣākı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider farḡ-ı ser-i müjgân-ı ḡattâle

helāk-i nâz:

1. **helāk-i nâz**:

Gazel 76

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nazla mahvetmek.

Helāk-i nâz ider aḡyârı ‘âşıkı mahrûm
O cev-r-pîşe şevâb u güneh nedür bilmez

helāk-i şive-i reftâr:

1. **helāk-i şive-i reftâr**:+ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yürüyüşündeki edanın yok ettiği.

Ḥāk-i pâyında helāk-i şive-i reftâriyuz
Biz Süleymân-ı zamānuñ mûr-ı bî-miḡdâriyuz

helâl:

1. **helâl**:+dür

Gazel 177

Mısra: 4

Haram olmayan şey, mubah.

‘Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Ḥelâldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḡmûra

2. **helâl**:

Gazel 14

Mısra: 10

Haram olmayan şey, mubah.

Ser-ḡ’ân-ı ḡam-ı ‘ışḡda çok ‘işret olındı
Ey dil bize ḡaḡḡ-ı nemek ü nânı ḡelâl it

hele:

1. **hele**:

Gazel 166

Mısra: 4

Özellikle.

Gel sîneme aç gerden-i billûruñı ey meh
Gör feyzi hele ḡaşr-ı merâmuñ şehirinde

2. **hele**:

Kaside 3

Mısra: 13

Özellikle.

Gerden-i maşnû‘a itmez bir daḡı zîver hele
Baḡr-i imkân zerre-i zâtuñ gibidür bî-bahâ

3. **hele**:

Rûbai 62

Mısra: 4

Özellikle.

Kâmilleri fehme ḡudretüñ yok ḡtatum
Bârî hele kendi zâtuñı fehmedeyle

4. **hele**:

Gazel 156

Mısra: 8

Artık.

Ne reh-i ḡuşûl-i kâma ne gider ḡarîḡ-ı ye’sse
Hele ḡâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

5. **hele**:

Gazel 37

Mısra: 11

Sonunda, nihayet.

Hele ol la‘l-i revân-baḡşda gördüm ancak
O ḡadar luḡfı ki mînâ-yı mey-i âldadur

6. **hele:**

Kaside 8

Mısra: 9

Evvel, daha.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem
Hele derd-i ʿışkıyla ol ḥasta evvel

7. **hele:**

Gazel 150

Mısra: 5

Sonunda, nihayet.

Baḥa cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

8. **hele:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Bilhassa, özellikle.

Maḥbūb-ı kulūb olunca zātuñ
Tebdile çalış hele şıfātuñ

9. **hele:**

Tarih 28

Mısra: 8

Bilhassa, özellikle.

Şehenşāh-ı cihān Sulṭān Aḥmed Ḥān ḡāzīnūñ
Bu fermān-ı hümāyūnı hele ḥayrū'l-ʿamel oldı

10. **hele:**

Gazel 19

Mısra: 7

Artık.

Hele yok tıregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baḥa yeg sāye-i bīd

11. **hele:**

Gazel 171

Mısra: 5

Özellikle.

Mefhūmı fenādur hele bu nüshā-i kevnūñ
Maʿnī-i baḳā fehmi olınur bir luḡat olsa

12. **hele:**

Gazel 173

Mısra: 12

Özellikle.

Metāʿ-ı vuşlata naḳd-i revānı itse ḳabūl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

13. **hele:**

Gazel 207

Mısra: 3

Artık.

Hele miʿmār-ı luṭf-ı dil-rübā hīç çekmesün zaḥmet
Ḥarāb oldı dil-i vīrānumuz taʿmīrden ḳaldı

14. **hele:**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Doğrusu.

İḥsān yerine ehl-i hüner āferīn alur
Dünyāda ḳalmamış hele bir şāḥib-i himem

15. **hele:**

Tarih 26

Mısra: 3

Artık.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naḳīb oldı
Fazilet menbaʿı aḥlāḳ kāmı ercümendüñüz

16. **hele:**

Gazel 142

Mısra: 6

Sonunda, nihayet.

Cefā öğretdüñ ol māha unutdurduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

17. **hele:**

Gazel 110

Mısra: 4
Artık.

Ma'lûm olur geçince hüdûd-ı rûsûmdan
Mevzû' u gâyeti hele fenn-i hâkikatûn

18. hele:

Gazel 154

Mısra: 7
Artık.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senûn gibi güzel nev'-i beşerden

19. hele:

Tahmis 4

Mısra: 8
Özellikle.

Hele yârân-ı meclis şâf-dil hâliş-'ayâr olsa
Nedim-i bezle-gû âlüfte-i şohbet-güzâr olsa

20. hele:

Tarih 30

Mısra: 9
Sonunda, nihayet.

Şadr-ı Anaṭolî'dan itdûn kıyâm ammâ hele
Şadr-ı Rûm'a geçdûn İsmâ'il Efendi 'ilm-ile

21. hele:

Tarih 7

Mısra: 8
Sonunda, nihayet.

Yüz sürüp hâk-i der-i hâzret-i Mevlânâ'ya
Hâk'k'a minnet hele gösterdi bize rûy-ı merâm

hem:

1. hem:

Gazel 60

Mısra: 5
Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

2. hem:

Gazel 198

Mısra: 5
Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hem eyler ârzü didâruñı hem gamzeden korkar
Dil-i pür-iztîrâb-ı 'âşıka havf u recâ düşdi

3. hem:

Gazel 198

Mısra: 5
Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hem eyler ârzü didâruñı hem gamzeden korkar
Dil-i pür-iztîrâb-ı 'âşıka havf u recâ düşdi

4. hem:

Kıt'a 20

Mısra: 1
Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hâk'k'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timâd

5. hem:

Kıt'a 20

Mısra: 1
Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hâk'k'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timâd

6. **hem:**

Rûbai 66

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Her vech-ile lâyıḳ-ı teraḥḥum olduk
Hem ‘âşık-ı ḥasta hem ğarîbüz şimdi

7. **hem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Mümkün mi bu ğamlara taḥammül
Hem fūrḳat ü hem belâ-yı ğurbet

8. **hem:**

Gazel 72

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Naḳd-i cev̄r ü luṭf-ı gerdünuñ ‘ayârın görmişüz
Bâĝ-ı dehrüñ hem gülin hem zaḥm-ı ḥârın görmüşüz

9. **hem:**

Gazel 123

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Sîne-i şâf ile it pend ü naşîḥat ğayra
Âb-ı cârî gibi hem ṭâhir idüp hem pāk ol

10. **hem:**

Rûbai 66

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Her vech-ile lâyıḳ-ı teraḥḥum olduk
Hem ‘âşık-ı ḥasta hem ğarîbüz şimdi

11. **hem:**

Gazel 178

Mısra: 7

Aynı zamanda.

Hem şoḥbet-i gül ḥâr-ı pür-âzârdur ammâ
Oldı yine murĝ-ı şehirüñ nâmı keşîde

12. **hem:**

Gazel 42

Mısra: 1

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Gülüñ evşâfını hem bülbül ü hem ḥâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

13. **hem:**

Gazel 42

Mısra: 1

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Gülüñ evşâfını hem bülbül ü hem ḥâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

14. **hem:**

Gazel 60

Mısra: 5

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña küñḥan midur gülşen midür

15. **hem:**

Gazel 87

Mısra: 6

Aynı.

Büm hem lâne-i hüme olmaz
Dilde sāmān u ‘ışk cem’ olmaz

16. **hem:**

Gazel 28

Mısra: 4

Aynı zamanda.

Hayāl-i la’l-i nābuñ mürdegān-ı ‘aşkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luṭf-ı hıṭābuñ Āb-ı hayvāndur

17. **hem:**

Gazel 72

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Naḳd-i cevri ü luṭf-ı gerdūnuñ ‘ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrūñ hem gülin hem zaḥm-ı hārın görmüşüz

18. **hem:**

Gazel 123

Mısra: 4

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri, cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Sine-i şāf ile it pend ü naşihat gayra
Āb-ı cārī gibi hem tahir idüp hem pāk ol

19. **hem:**

Gazel 28

Mısra: 4

Ayrıca, bir de.

Hayāl-i la’l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luṭf-ı hıṭābuñ Āb-ı hayvāndur

20. **hem:**

Kaside 2

Mısra: 16

Aynı zamanda.

Şad-kāfile şalāt u selām ola muttaşıl
Rūh-ı rasūle āl ile aşhāba daḥi hem

21. **hem:**

Kaside 5

Mısra: 14

Aynı zamanda.

Rūh-ı şerīfūne ola vāşıl şalāt-ı Hakk
Hem āl ü şahbuña ki zevāt-ı kibārdur

22. **hem:**

Gazel 75

Mısra: 5

Ayrıca, bir de.

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü’
Biz şem’-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

23. **hem:**

Gazel 35

Mısra: 4

Aynı zamanda.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa’y eyle
Meded hem şöhet itme zāhidi kim ṭab’-ı cāmiddür

24. **hem:**

Gazel 192

Mısra: 9

Aynı zamanda.

Nesībā za’f-ı hicrānıyla hem çün berg-gāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre ṭāḳat kanda ben kanda

25. **hem:**

Tarih 35

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,

cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hazret-i Bostân Efendi ibn-i Mevlânâ-yı Rûm
Ol kerem-ver zât-ı sâmi hem nesib ü hem hasib

26. hem:

Tarih 35

Mısra: 2

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,
cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Hazret-i Bostân Efendi ibn-i Mevlânâ-yı Rûm
Ol kerem-ver zât-ı sâmi hem nesib ü hem hasib

27. hem:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Hem .. hem .. biçiminde tekrarlanarak görevdeş sözleri,
cümleleri eşitlik, pekiştirme, birlikte olma veya karşıtlık anlamlarıyla bağlayan bir söz.

Mümkün mi bu ğamlara taḥammül
Hem fūrḳat ü hem belâ-yı ğurbet

hem-âheng:

1. hem-âheng:

Gazel 73

Mısra: 5

Uygun, denk.

Ney ü ṭanbūr hem-âheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nâ-ġāḥ raḳīb-i nâ-sāz

hem-âheng ol-:

1. hem-âheng ol-:-up

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aynı ahenkte, uygun, denk olmak.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydu
İrişti şît-i ṭabl u sūrnâ tâ ġuş-ı Keyvân'a

hemân:

1. hemân:

Gazel 153

Mısra: 5

Hemen, derhal.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cānı
O yâr-i dâd-ı ‘adūnuñ geçen ḥayālinden

2. hemân:

Gazel 111

Mısra: 2

Hemen, derhal.

Yaḳar derūnını ruḥsârına niġāḥ idenüñ
Hemân cezâsını tertīb ider ġünāḥ idenüñ

3. hemân:

Gazel 27

Mısra: 7

Ancak, daima.

Hemân ḥikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i küllḥan gerekse bezm-i ġülşendür

4. hemân:

Tahmis 3

Mısra: 10

Hemen, derhal.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemân çek tiġ-ı nâzı bildüġüñden ḳalma ey ḥünî

5. hemân:

Gazel 54

Mısra: 4

Sakin.

Geh revzene-i pâse ḳonar ṭâyir-i maṭṭab
Şayd-ı emelüñ dāmı hemân şanma ṭalebdür

6. hemân:

Gazel 56

Mısra: 10

Hemen, derhal.

Hüy-ı gaddāra tokındukça zülf-i yār-i Nesīb
Hemān o rişteye beñzer ki dürr-i nāba girer

7. **hemān:**

Gazel 177

Mısra: 14

Hemen, derhal.

Yine Nesīb gibi vaşf-ı hüsn-i pākūñde
Müşābih oldı hemān hāl-i mūr-ı bī-zūra

8. **hemān:**

Kaside 9

Mısra: 2

Her zaman, daima.

Endiše-i bī-hūdeye şarf eyleme evkāt
Fikrūñ ola hālvette vü celvette hemān Hū

9. **hemān:**

Rūbai 41

Mısra: 2

Her zaman, daima.

Şūfī ki bahıl ola ğam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

10. **hemān:**

Gazel 96

Mısra: 7

Yalnızca, sadece.

Hiç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu hārāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

11. **hemān:**

Gazel 124

Mısra: 11

Ancak, daima.

Hemān noķşānuña ol mu‘terif iştirarı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

12. **hemān:**

Gazel 9

Mısra: 8

Her zaman, daima.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

13. **hemān:**

Gazel 106

Mısra: 6

Ancak.

Her zāt-ı bī-hıred k'ola evzā'ı dil-hırāş
Beñzer hemān o zevraķa kim nā-hūdāsı yok

14. **hemān:**

Gazel 142

Mısra: 10

Hemen, derhal.

Gönül ser-menzil-i āzādegıye irmek isterseñ
Hemān muṭlaķ giriftār-ı kuyūd-ı ‘ālem olmazsın

15. **hemān:**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Hemen, derhal.

Müslim-i dīn-dāra şāyāndur hemān merdüm demek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümāridur tamām

hem-bezm:

1. **hem-bezm:**

Gazel 173

Mısra: 5

Meclis arkadaşı.

O mäh-rū ile hem-bezm iken sipihr sezā
Per-i hümayı meges-rān iderse h'ānumuza

2. **hem-bezm:**

Gazel 152

Mısra: 3

Meclis arkadaşı.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz ğamzesi hîç yanından

hem-çü:

1. hem-çü:

Gazel 45

Mısra: 4

Gibi edatı.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ'āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

hem-çün:

1. hem-çün:

Gazel 113

Mısra: 3

Gibi.

Nazra-i hem-vār idüp ḥār u güle hem-çün bahār
Āştī-baḥş-ı miyān-ı ḥāş u 'ām olsam gerek

2. hem-çün:

Gazel 114

Mısra: 9

Gibi.

Hem-çün Nesīb ümüd-i vişālüñle her zamān
Rû-sāy-ı āsītāne-i iḥsānuñam senüñ

hem-dāsītān:

1. hem-dāsītān:

Gazel 24

Mısra: 5

Birlikte anılan destan.

Ḳays ile hem-dāsītān oldum ki 'ālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i ḥüsn için āvāredür

hem-dāsītān-ı Ḳays:

1. hem-dāsītān-ı Ḳays:

Gazel 76

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ḳays(Mecnun) ile birlikte anılan destan.

Maḥabbet ādemi hem-dāsītān-ı Ḳays eyler
Gedā-yı bî-nemed ü pādīşeh nedür bilmez

hem-dem:

1. hem-dem:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Arkadaş, dost.

Bulmak güç ise bu gün ādem
Şālihlere ol ḳarīn ü hem-dem

hem-dem id-:

1. hem-dem id-:-en

Gazel 203

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arkadaş, dost etmek, sevgili yapmak.

Nesīb itdi bizi gūşe-gīr-i ḥayrānī
'Adūya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

hem-dem ol-:

1. hem-dem ol-:-maz, -sın

Gazel 142

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Arkadaş olmak, dost olmak.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-ġāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

hem-derd:

1. hem-derd:

Gazel 65

Mısra: 5

Dert ortağı, aynı derde duçar olanlar.

Hem-derd gerekdür ehl-i şöhet
Bîgâne sezâ-yı ülfet olmaz

Hemedân:

1. Hemedân: +a

Tarih 31

Mısra: 6

*Hemedan, İran'ın güney doğusunda sürmesiyle meşhur
bir eyalet ve şehir.*

Görseydi kemine eşerün çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

hem-efsâne-i Mecnûn:

1. hem-efsâne-i Mecnûn:

Gazel 83

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mecnun'un efsanesi denk olma.

Derdi her bü'l-hevesün 'ışk ile efvün olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

hem-feyz-i bahâr:

1. hem-feyz-i bahâr:

Tarih 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baharın feyizdaşı, bereketi.

Güş-e-i çeşmi dil-i aḥbâba hem-feyz-i bahâr
Nazra-i qahrı ser-i a'dâya bir şemşir-i tîz

hem-hâl:

1. hem-hâl:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Aynı hâli paylaşmak, aynı durumu yaşamak.

Hûş-ḥular ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü ḡam-güsâr ol

hem-hâl-i Kârûn:

1. hem-hâl-i Kârûn:

Gazel 164

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Karun ile denk.

Lerziş-i nâ-geh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verân hem-hâl-i Kârûn olmada

hem-ḥâşiyet-i kâfûr:

1. hem-ḥâşiyet-i kâfûr:

Gazel 96

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kafur özellikli.

Câm-ı luḥfında sipih-rûn zehr-i ḡam mestûr imiş
Bâde-i iḡbâli hem-ḥâşiyet-i kâfûr imiş

hem-'inân ol-:

1. hem-'inân ol-:-sa

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yetişmek, peşi sıra gitmek.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-'inân olsa
Süvâr olan reh-i ḡamda semend-i iştîyâḡ üzre

hemîşe:

1. hemîşe:

Gazel 27

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Hemîşe dest-i ḡasret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkün gevher-i esrâr-ı 'ışkı eylemek pinhân

2. hemîşe:

Gazel 41

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Ol âfetüñ ser-i kûyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

3. **hemîşe:**

Gazel 70

Mısra: 4

Daima, her zaman.

Hayâl-i h'âb gibi 'arz-ı rûy-ı şâhed-i ma'lab
Hemîşe âyine-i hâ'ıruñ gubârına degmez

4. **hemîşe:**

Gazel 82

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Ne cevri-i çarha hamûlüz ne h'öd şikâyete kâdir
Hemîşe gûşe-i miñnetde dil-şikeste hâzînüz

5. **hemîşe:**

Gazel 105

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Qarîn-i h'üy-ı nigûdur hemîşe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u h'iyelâ bendesindedür ancak

6. **hemîşe:**

Gazel 140

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Ey şâh-ı h'üsn hecra-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlünle şâd iden

7. **hemîşe:**

Gazel 141

Mısra: 8

Daima, her zaman.

Be-rağm-ı 'aşık-ı hamyâze-keş 'acebdür kim
Hemîşe zîver-i âğuş-ı düşmenân olasın

8. **hemîşe:**

Gazel 144

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Âyine elümden n'ola düşmezse hemîşe
Bî-hûş oluram hâsret-i vech-i hâsenümden

9. **hemîşe:**

Gazel 153

Mısra: 4

Daima.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemîşe gâh miyân geh dehen hayâlinden

10. **hemîşe:**

Gazel 173

Mısra: 13

Daima, her zaman.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesib rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

11. **hemîşe:**

Gazel 189

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevlevîler'e
Hün-âb-ı dide laht-ı ciger Mevlevîler'e

12. **hemîşe:**

Kaside 2

Mısra: 11

Daima, her zaman.

Kârum hemîşe sehv ü ze'el hâşilum şürür
Bir rû-siyâh-ı 'ür u hâkîr ü muhâkqaram

13. **hemîşe:**

Tarih 16

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u 'usrete
'Uqbâda bâz ola ilâhî rûhına bâb-ı 'aden

14. **hemîşe:**

Tarih 31

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Sultânuma şıdk-ile ta'allukda hemîşe
Da'vâ-yı tefevvuk iderem ehl-i zamâna

15. **hemîşe:**

Gazel 1

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Nesîb-âsâ hemîşe bî-ser ü sâ mân u küstâhuz
Muhaşşıl bezm-i 'ışkuñ mest-i râh-ı nâbiyuz cânâ

16. **hemîşe:**

Gazel 5

Mısra: 6

Daima, her zaman.

Bu bezm-gehde garaž neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

17. **hemîşe:**

Gazel 20

Mısra: 5

Daima, her zaman.

Hemîşe bezm ider hûy-ı dürüştin tãlib-i Hakk'ın
Döner bir âsiyâb-ı zûr-verdür halka-i tevhid

18. **hemîşe:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Daima, her zaman.

Oldum menâm-ı gaflet ile reh-rev-i haṭâ
‘Abde hemîşe lâyiḳ olan intibâh iken

19. **hemîşe:**

Gazel 115

Mısra: 5

Daima, her zaman.

‘İşk âfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemîşe
Ma‘müresi vîrane olur kişver-i râzuñ

hem-ka-dem:

1. **hem-ka-dem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Ayakdaş, arkadaş.

Na‘tüñde incilâ ile her nokṭa-i siyâh
Oldı nücüm çarḥ-ı mu‘allâya hem-ka-dem

hem-ka-dr-i verd ü yâsemîn:

1. **hem-ka-dr-i verd ü yâsemîn:**

Gazel 67

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül ve yaseminin değeri.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden
Çemende her giyeh hem-ka-dr-i verd ü yâsemîn
olmaz

hem-kâre-i Kays:

1. **hem-kâre-i Kays:**

Gazel 144

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kays (Mecnun) ile aynı işi yapan.

Hem-kâre-i Kays oldu niçe ‘aql-ı Felâṭûn
Siḥr-âveri-i gamze-i bisyâr-ı fenümden

hem-râh:

1. **hem-râh: +uñ**

Rûbai 47

Mısra: 4

Yol arkadaşı, yoldaş.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kirbâs

hem-reh-i cân u dil:

1. **hem-reh-i cân u dil:**+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ruh ve canın yoldaşı.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i baḳā ara yeti menzilümüzdür

hem-reng id-:

1. **hem-reng id-:-er**

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Aynı renkte olmak.

Kāfir-i zülf anı hem-reng ider āḫir giderek
Zāhide söyle ki ḥavf eylesün imānından

hem-reng ol-:

1. **hem-reng ol-:-ur**

Tahmis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aynı renkli olmak.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellüf gam-güsār olsa
Usanmışdır göñül bu bezmün erbāb-ı rüsümünden

hem-reng-i güher:

1. **hem-reng-i güher:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aynı renkteki cevherler.

Nesiba dergeh-i Monlā-yı Rüm'un ḥün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

hem-reng-i leb-i la'l:

1. **hem-reng-i leb-i la'l:**+üñ, +dür

Gazel 194

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lal taşı gibi kırmızı dudakıyla aynı renk.

Al-i minḳārı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loḳma-i ḥ'ān-ı tūṭı

hem-reng-i serāb:

1. **hem-reng-i serāb:**

Gazel 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir renkte serab.

Kem-ter eṣer-i tābiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serāb it yem-i 'iṣyānumı yā Rabb

hem-rütbe:

1. **hem-rütbe:**+dür

Kaside 8

Mısra: 5

Aynı mevkide, mevkidaş.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳıka
Eger zātını bilmesen ibn-i Ādem

hem-sāye:

1. **hem-sāye:**+sı, +n, +den

Tahmis 1

Mısra: 12

Gölge.

Ḥaḳikat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayrı sāye

hem-sāye-i beyt-i ma'mūr:

1. **hem-sāye-i beyt-i ma'mūr:**

Rübai 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kabe komşusu.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i ma'mūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ıṣkuñla ḥarāb

hemşire-i cān:

1. hemşire-i cān:

Tarih 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kız kardeşinin canı.

Bir hālet-ile didüm Nesībā tārīh
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

hem-şohbet-i bed:

1. hem-şohbet-i bed:

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü sohbet arkadaşı.

Hem-şohbet-i bed ki mārīdür
Zehri ise mārđan eşeddür

hem-şohbet-i beden:

1. hem-şohbet-i beden:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vücudun sohbet arkadaşı.

Tā nık ü bedi idince temyız
Hem-şohbet-i beden ile perhız

hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān:

1. hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān:

Kaside 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Okyanus damlalarıyla aynı sayıda.

Hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān olsun rûḥuña
Ālûñe aşḥābuña dā‘im şalātıyla senā

hem-tā:

1. hem-tā:

Tarih 18

Mısra: 8

Benzer.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Görđi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

hem-tā-yı hisāb:

1. hem-tā-yı hisāb:

Kıt'a 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hesabın eşsizliği.

Dildür insān iden insānı buña şahiddür
Ḳalbdür beyyine-i merdüme hem-tā-yı hisāb

hem-vāre:

1. hem-vāre:

Gazel 192

Mısra: 6

Daima, devamlı.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdür ğaraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kıanda ben kıanda

hemyān-ı himmet:

1. hemyān-ı himmet:

Gazel 106

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yardım kesesi.

Sûḳ-ı fenāda olma ḥarīdār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

hengāme-i ferdā:

1. hengāme-i ferdā: +y, +ı

Gazel 200

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıyamet karmaşası.

Ġāfil ki Nesīb anda itmekde temāšā hep
Erbāb-ı nazar hālā hengāme-i ferdāyı

hengām-ı ğāzab:

1. hengām-ı ğāzab:

Gazel 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öfke zamanı.

Alma hengām-ı ğāzab hançerüññ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o haşm-âne nazar

hengām-ı mahşer:

1. hengām-ı mahşer:

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü kargaşası.

Sineden ‘ışık ile zāhir olsa kem-ter tāb ü tef
Cennet eyler dūzahı hengām-ı mahşer tāb ü tef

henüz:

1. henüz:

Kaside 1

Mısra: 7

Daha, henüz.

Şafvet-i āyine-i hātır nedür bilmem henüz
Ġande eyler kâsvet-i qalbüm eger görse şaḥūr

2. henüz:

Kaside 7

Mısra: 11

Daha, henüz.

Henüz gelmeye ṭab‘-ı şerifüne seyri
Bağışlanursa ser-ā-pā ḥaṭā-yı cümle-milel

hep:

1. hep:

Kıt'a 3

Mısra: 3

Hepsi.

Cümle hep ferdālar imrüz olmada
Diye tebdil olmada imrüzlar

2. hep:

Gazel 37

Mısra: 6

Bütün, hep.

Aña fī‘l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḥşat
Nazar-ı ḥalk-ı cihān hep meh-i şevvāldadur

3. hep:

Tahmis 3

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Fürüzān eyledi kibrītinı hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāḡın gülsitānda cā-be-cā güller

4. hep:

Tarih 20

Mısra: 2

Daima, her zaman.

Ta‘mīrine Nesībā tāriḥdür bu taḥsīn
Ma‘mūre oldu ḥaḫka hep tekye-gāh-ı Monlā

5. hep:

Tarih 27

Mısra: 12

Daima, her zaman.

Qalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḥayāt oldu
İder hep mürdegān-ı ye’si iḥyā ba’d-ezīn ḥaḫka

6. hep:

Rübai 35

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Hep cümle zuhūrātıda vardur ḥikmet
Sen olma mu‘ārız-ı murād-ı ḥazret

7. hep:

Tahmis 2

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Hep bir görünür çeşmümüze t̄alib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

8. hep:

Gazel 8

Mısra: 1

Bütün, hep.

Mey-i ikbāli çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nīli kāse-i pūr-zehrler sükker-nümādur hep

9. hep:

Gazel 8

Mısra: 2

Bütün, hep.

Mey-i ikbāli çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nīli kāse-i pūr-zehrler sükker-nümādur hep

10. hep:

Gazel 42

Mısra: 10

Bütün, hep.

Nesībā reng ü bŷy-ı bī-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bī-dehen söyler

11. hep:

Gazel 201

Mısra: 2

Bütün, hep.

Pür olsun sākīyā cām u sebŷ nev-rŷzdur şimdi
Olur zŷhd ile diller hep ‘adŷ nev-rŷzdur şimdi

12. hep:

Gazel 8

Mısra: 5

Bütün, hep.

Nuḳŷd-ı eşk-i ‘āşık sŷḳ-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görŷldi Gülşen-i bezmŷñde ey sākī

13. hep:

Gazel 8

Mısra: 7

Bütün, hep.

O bāġuñ gülleri āyine-i ‘ālem-nümādur hep
Nesībā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ğamda

14. hep:

Gazel 8

Mısra: 9

Bütün, hep.

Nümŷd-ı ka‘beteyn-ı rŷz u şeb naḳş-ı cefādur hep

15. hep:

Kaside 2

Mısra: 13

Bütün, hep.

Zātuñ muḳaddimātı olan mācerāyı hep
Ta‘dād ŷ mŷmteni‘ aña yok ṭāḳat ḳalem

16. hep:

Gazel 151

Mısra: 9

Bütün, hep.

Hep cŷmlesini ḥār-ı fenā ḳāk idecekdŷr
Farḳ itme kŷhen ḥırkayı zerrine ḳabādan

17. hep:

Kaside 2

Mısra: 5

Bütün, hep.

Şarf eyledŷm hevāya bu ‘ŷmr-i ‘azizi hep
Sermāye-i ḳaviyy vŷ ḳader oldı şimdi kem

18. **hep:**

Kaside 2

Mısra: 11

Daima, her zaman.

Hep maḳdemüñ muḳaddimesidür bu şiveler
Kim ḥazret-i Zebîḥa fedâ oldı bir ḡanem

19. **hep:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bütün, hep.

Luṭfuña muḥtâcdur ins ü melek hep kāyinât
Rûz-ı maḥşer kim ‘ayân ola şevâb u seyyi’ât

20. **hep:**

Gazel 38

Mısra: 1

Bütün, tüm.

Ḥilḳat-i a’lâ vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ ḥâcetledür

21. **hep:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Daima, her zaman.

Hep bir görünür çeşmümüze ṭalib ü maṭlab
Hep bizde nihân çarḫ ile mihr ü meh ü kevkeb

22. **hep:**

Rûbai 47

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Râm olsa eger emrüne hep cümle ünâs
Ḳahr u ḡazabuñdan itseler ḥavf u hirâs

23. **hep:**

Gazel 187

Mısra: 4

Ḥōşâ o naḥl-i berûmend-i ârzû-yı vişâl
Ki bâḡ-ı ye’sde hep berg ü bârı ḥasret ola

24. **hep:**

Gazel 53

Mısra: 12

Bütün, hep.

Çekemezler sitem-i zülfüñi mânend-i Nesîb
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

25. **hep:**

Gazel 166

Mısra: 11

Bütün, hep.

Ey ḥ’âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ ḥâk-i derinde

26. **hep:**

Gazel 213

Mısra: 7

Bütün, hep.

Şurâḥiler sebûlar şaf-be-şaf hep oldı âmâde
Yine ser-germ olup sâķi ḡama ḡürz-i girân çekdi

27. **hep:**

Tarih 25

Mısra: 9

Bütün, hep.

Dâ’ileri târîḫ ile hep didi Nesîbâ
‘Adn ol mekân rûḥına müftî-i vaḥîdüñ

28. **hep:**

Gazel 200

Mısra: 9

Daima, her zaman.

Ġâfil ki Nesîb anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı naẓar ḥâlâ hengâme-i ferdâyı

29. **hep:**

Gazel 163

Mısra: 12

Bütün, hepsi.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

30. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 5

Daima, her zaman.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'işyânum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürûr

31. **hep:**

Kaside 8

Mısra: 4

Daima, her zaman.

O mu'ciz-edâdur ki lutf-ı kelâmı
Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

32. **hep:**

Kaside 1

Mısra: 4

Bütün, hep.

Hük-m-i Hakk ide ta'alluk haşr ü neşr-i 'âleme
Cem' ola hep 'arşa-gâh-ı maşşere ehl-i kûbûr

33. **hep:**

Kaside 4

Mısra: 5

Daima, her zaman.

'Aql-ı kâşır rütbe-i 'izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret büddedür ehl-i tıbâk-ı 'âliyât

34. **hep:**

Rûbai 1

Mısra: 3

Daima, her zaman.

Hep düzahtıyânı dâhil-i 'adn eyler
Ebrû-yı şefâ'atüñ iderse imâ

her:

1. **her:**

Gazel 45

Mısra: 5

Bütün; Her bir.

'Aceb mi ursa baña seng-i ta'ne her nâ-dân
Ki naḥl-i ma'rifetüm bü'l-'aceb semârum var

2. **her:**

Gazel 65

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her zâtıda âdemoiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

3. **her:**

Gazel 65

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Her zâtıda âdemoiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

4. **her:**

Gazel 39

Mısra: 13

Bütün; Her bir.

Her zamân vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesib
Âḥirü'l-emr fenâsın bize i'lam eyler

5. **her:**

Gazel 9

Mısra: 6

Bütün; Her bir.

Ey reh-rev-i diyâr-ı ḥaḳîkat sürâğı ko
Her bî-şu'ûrdan

6. **her:**

Gazel 13

Mısra: 3

Her bir.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

7. **her:**

Gazel 40

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kıanda olsa edānı gelür geçer

8. **her:**

Gazel 46

Mısra: 2

Daima, devamlı.

'Âşık-ı nālânı hicr-i la'l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükker tûṭî-i gūyâyı her ān söyledür

9. **her:**

Gazel 46

Mısra: 5

Daima, devamlı.

Güfü ü gū itse ḥayālünle n'ola dil her zamān
Mîz-bānı ḥâṭır-i miḥmān-ı zî-şān söyledür

10. **her:**

Gazel 65

Mısra: 3

Her bir.

Her tâze nihāl-i bâğ-ı taklîd
Nev-bāve diḥ-i ḥaḳîkat olmaz

11. **her:**

Gazel 65

Mısra: 1

Her bir.

Her nā-ḥalef-i gedā-ṭabî'at
Şāyeste-i şadr-ı devlet olmaz

12. **her:**

Gazel 67

Mısra: 4

Her bir.

Nigāh-ı 'ākıbet-bînāna uymaz çeşm-i zāhir-bîn
Ki her bir şişe-pāre şan'at-ile dūr-bîn olmaz

13. **her:**

Gazel 67

Mısra: 10

Her bir.

Gerekdür sūz-ı sîne-dāğ-ı dil te'sîr-i güftāra
Anuñ-çün her şadā çün nağme-i ney āteşin olmaz

14. **her:**

Gazel 83

Mısra: 1

Her bir.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzün olmaz
Her hevā-pîşe hem-efsāne-i Mecnün olmaz

15. **her:**

Gazel 83

Mısra: 2

Her bir.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzün olmaz
Her hevā-pîşe hem-efsāne-i Mecnün olmaz

16. **her:**

Gazel 87

Mısra: 1

Her bir.

'İşk her dilde rû-nümā olmaz
Şāha her bir mekân sezā olmaz

17. **her:**

Gazel 110

Mısra: 7

Daima, devamlı.

Her dem Nesib hālūnı ıslāha kūşıŧ it
Mānı^c degül ne gūne olursa kıyāfetūn

18. **her:**

Gazel 117

Mısra: 9

Her bir.

Mānende-i Nesib-i zebūn her nezārede
Girmekde niçe hūn-ı Müselmān'a gözlerūn

19. **her:**

Gazel 123

Mısra: 11

Bütün; Her bir.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kâşır-bın
Ten-i pür-dāğ ile kâşır-ı dile zer-şübbāk ol

20. **her:**

Gazel 152

Mısra: 3

Bütün, tüm.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancak
Çeşminūñ ayırlamaz ğamzesi hiç yanından

21. **her:**

Gazel 169

Mısra: 1

Her bir.

Her şūh-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir şābibe ki bīmārı olmaya

22. **her:**

Gazel 170

Mısra: 11

Her bir.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır ‘adāvete

23. **her:**

Gazel 170

Mısra: 14

Her bir.

Fürkātde dağı dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker hayālını āğūş-ı hasrete

24. **her:**

Gazel 171

Mısra: 2

Her bir.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhıret olsa

25. **her:**

Gazel 175

Mısra: 8

Her bir.

Ey dil geçegör geşt-i gülistān-ı fenādan
Her dāğıñı reşk-āver-i gül-berg-i ter eyle

26. **her:**

Gazel 177

Mısra: 3

Daima, devamlı.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Helāldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmūra

27. **her:**

Gazel 180

Mısra: 8

Her belgisiz sıfat.

O māha akterān ümmidin itmeme ṭālī‘üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtım sa‘id olsa

28. **her:**

Gazel 184

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Eşk-i çeşmüm gibi her dem bî-ķarāram āh āh
Hāk-i pāy-ı yārde bî-i'tibāram āh āh

29. **her:**

Gazel 185

Mısra: 2

Bütün, tüm.

Geh tîr-i āh u gāh kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdıyuz āsumān ile

30. **her:**

Gazel 189

Mısra: 10

Bütün, tüm.

Dergāh-ı Pîr'ün oldı Nesîbā bahā ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

31. **her:**

Gazel 193

Mısra: 5

Bütün, tüm.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Küşîş it şāf-derûn olmağa ķandîl gibi

32. **her:**

Gazel 195

Mısra: 1

Her bir.

Her kim alursa pîr-i ģarābātdan eli
Ser-menzil-i ümîde başar kām-ı evveli

33. **her:**

Gazel 197

Mısra: 9

Bütün, tüm.

Çıķar biñ şāneka'llah her ģarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u 'işve olsa ol perî gāhî

34. **her:**

Gazel 200

Mısra: 6

Bütün, tüm.

'Āşık ki ola nāzır 'ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ģal'at-i zîbāyî

35. **her:**

Kaside 1

Mısra: 10

Hangi kîşî, herhangi biri.

Menbā'-ı Āb-ı ģayāt-ı feyz-i Rabbānî k'anı
Fehm ider her kim bu fānî zûlmeti itse 'ubûr

36. **her:**

Kaside 1

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Mihr-i ģarģ-ı 'izzinûn bir zerresidür āfitāb
Her sûtunı ravza-i pür-nûrınun bir naģl-i Tûr

37. **her:**

Kaside 1

Mısra: 2

Daima, devamlı.

Eyler istiskāl dā'im ehl-i taķvā şöģbetin
Her zamān mergûbıdur bezm-i ahālî-i faģûr

38. **her:**

Kaside 1

Mısra: 16

Bütün; Her bir.

Kārbān-ı şad-taģıyyāt ü selām ol ģazretün
Her dehenden ravza-i pür-nûrına itsün 'ubûr

39. **her:**

Kaside 1

Mısra: 13

Hepsi.

Her biri burhân-ı haqqaniyetündür bî-cedel
Hâzret-i Qur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebûr

40. **her:**

Kaside 2

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Na'tûñ yolında çok mıdur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

41. **her:**

Kaside 2

Mısra: 5

Hepsi.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiñ
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubh-dem

42. **her:**

Kaside 2

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Na'tûñde incilâ ile her nokta-i siyâh
Oldı nücüm çarh-ı mu'allâya hem-çadem

43. **her:**

Kaside 2

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her kaţre-i midâd ki vaşfuñda harc ola
Gayret-fezây-ı hâl-i izar oldı dem-be-dem

44. **her:**

Kaside 2

Mısra: 3

Bütün, tüm.

Her dil ki anda niyet-i na'tûñ karar ide
Mânend-i ism-i a'zam kârını etem

45. **her:**

Kaside 2

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Rif'atle olsa ğâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı küyuña her şâh-ı muhteşem

46. **her:**

Kaside 2

Mısra: 11

Daima, devamlı.

Âsâr-ı cezb-i Haqq'la her demde serverâ
Saña 'ibâdet olmuş idi maţlab-ı ehem

47. **her:**

Kaside 2

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Ger nâra düşse gûşe-i çeşm-i şefâ'atûñ
Her aḡker-i caḡîmi ider pâre-i baḡam

48. **her:**

Kaside 2

Mısra: 10

Hangi kişi, herhangi biri.

Hâşâ ki bûy-ı düzaḡ anı ide muţtarib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

49. **her:**

Kaside 4

Mısra: 13

Bütün; Her bir.

Tâ kıyâmet her dehenden ola rûh-ı pâküñe
Âlüñe aşhabuña yüz biñ taḡiyyât ü şalât

50. **her:**

Kaside 5

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Ammā ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdigâr'dur

51. **her:**

Kaside 5

Mısra: 3

Bütün; Her bir.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân
Ednâ gedâ-yı kûyî şeh-i tâc-dârdur

52. **her:**

Kaside 6

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Her ne dem hûn-ı ciger zîver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

53. **her:**

Kaside 6

Mısra: 8

Her bir.

Eşer-i kahrı eger hâtırına itse huṭûr
Cesed-i düşmene her müyî birer ḥançer olur

54. **her:**

Kaside 6

Mısra: 13

Her bir.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki ḥurşîd-i felek nûr-dih-i ḥâver olur

55. **her:**

Kaside 9

Mısra: 11

Bütün; tüm.

Her vefḳ-ı rızâ teşneleri eyledi sır-âb
Engüş-t-i mübârekeleri bezl eyledügi şu

56. **her:**

Kaside 10

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Muḥîṭ-i feyz-i îlâhî-i nâ-bedîd-i kerâne
Ki her şaḥîfesi nüzhet-fezâ güzîde ḥarîre

57. **her:**

Kıt'a 23

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Ḥâsîdûñ îlâmına şabr eyle ol şadî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde kadr-i merdûmî

58. **her:**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Hangi kişi, herhangi biri.

Her kim eyler ṭâ'at ü zühd ile İslâm'ın ḳavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enâm

59. **her:**

Rûbai 19

Mısra: 4

Her bir.

Nezzâre kiyân ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sînesinde her dâğ

60. **her:**

Rûbai 31

Mısra: 1

Her bir.

Her bâbda gerçi baş-tı güftâr iderüz
Envâ'-ı suḥanda vaż'-ı âsâr iderüz

61. **her:**

Rûbai 41

Mısra: 3

Bütün; tüm

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz
Sulţân-ı kerâmet keremüñ bendesidür

62. **her:**

Rûbai 44

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her sa‘y ‘abes verzişe maḥsûb olmaz
Her ṭâlib olan nâyil-i maṭlûb olmaz

63. **her:**

Rûbai 44

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Her sa‘y ‘abes verzişe maḥsûb olmaz
Her ṭâlib olan nâyil-i maṭlûb olmaz

64. **her:**

Rûbai 60

Mısra: 1

Bütün; tüm.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

65. **her:**

Rûbai 60

Mısra: 2

Bütün; tüm.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

66. **her:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Daima, devamlı.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şâhib-insilâk olmak
Ne beddür her zamân ser-mest-i cām-ı âb-ı tāk
olmak

67. **her:**

Tahmis 4

Mısra: 14

Hangi kişi, herhangi biri.

Cihân-ı bî-şebātuñ hâline her kim ola vâkıf
Ġam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şârif

68. **her:**

Tahmis 4

Mısra: 15

Bütün; Her bir.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şârif
Nesîbâ didi ol kâmil bu remzi beyte kim hâtif

69. **her:**

Tarih 13

Mısra: 2

Daimai devamlı.

Şeyḥ ilyâs ol mücâhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmış idi kârı her dem kâhr-ı nefis-i pür-dağal

70. **her:**

Tarih 28

Mısra: 4

Bütün; Her bir.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḥaşşal her cihetle maḥzar-ı luṭf-ı ezel oldı

71. **her:**

Tarih 32

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Nesîbâ böyledür şimdi du‘âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salţanat açdı çiçek Ḥaḳ mîve-dâr itsün

72. **her:**

Gazel 39

Mısra: 12

Hangi şey, herhangi.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse şama‘-ı hâḡ eyler

73. **her:**

Gazel 49

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

‘İşk her sîne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

74. **her:**

Gazel 50

Mısra: 10

Bütün; Her bir.

Nesibâ ḡasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i ḡurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

75. **her:**

Gazel 125

Mısra: 10

Bütün; Her bir.

Herkes ḡulûvvi ḡayretümüz aşlın aḡlamaz
Her nâ-şinâs vâkıf-ı esrârumuz degül

76. **her:**

Kaside 3

Mısra: 6

Hangi kişi, herhangi biri.

Ben faḡîre yâ Resûlallâḡ şefâ‘at kı l o dem
Kim ola her kimseye a‘mâline lâyiḡ cezâ

77. **her:**

Gazel 55

Mısra: 4

Her bir.

Bâd-ı firâḡ ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcisi ber-âver-i lülü-yı râz olur

78. **her:**

Gazel 65

Mısra: 15

Daima, devamlı.

Āḡeh-dil olan Nesib her dem
Müştaḡraḡ-ı ḡ‘âb-ı ḡaflet olmaz

79. **her:**

Gazel 1

Mısra: 3

Daima, devamlı.

Göñül pür-dâḡ u dide pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nûḡûd-ı genc-i sulṡân-ı fenâ ḡarrâbıyuz cânâ

80. **her:**

Gazel 114

Mısra: 9

Daima, devamlı.

Hem-ḡün Nesib ümîd-i vişâlûñle her zamân
Rû-sây-ı âsitâne-i iḡsânuḡam senüñ

81. **her:**

Gazel 16

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

‘İşk manṡûr ider erbâbını her meclisde
Raḡbet-i şem‘-i şebistâna ziyâdur bâ‘iṡ

82. **her:**

Gazel 103

Mısra: 8

Bütün; Her bir.

Ḥân mân-ı cismi teff ü tâb-ı ḡam sūzân idüp
Şaḡdı her bir dâḡ-ı dil mânend-i aḡker tâb ü tef

83. **her:**

Gazel 6

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Her gül-i ḡüsnüñ olur bir bülbülü ‘âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruḡsâra söyleñ ictinâb

84. **her:**

Gazel 7

Mısra: 7

Bütün; Her bir.

Her bî-başar-ı kec-naẓara dest-ḥuṣ itme
Zib-i ser-i ehl it gül-i ʿirfānumı yâ Rabb

85. **her:**

Gazel 14

Mısra: 14

Her bir.

Himmetle yine bâğçe-i naẓma Nesibâ
Her mısra^c-ı renginüñi bir cûy-ı zülâl it

86. **her:**

Gazel 15

Mısra: 10

Hangi kişi, herhangi biri.

Ârām-geh-i kaşr-ı ḥaḳıḳat olur âḥir
Her kimseye kim ola memar bâb-ı şerîʿat

87. **her:**

Gazel 38

Mısra: 14

Her bir.

Mevḳı^c-i zûlmetde nûra iʿtibâr olmaz Nesib
Her kemâlün ḥüsninün mirʿatı zıddıyetledür

88. **her:**

Gazel 40

Mısra: 1

Daima, devamlı.

Her demde sāye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfı kıanda olsa edânı gelür geçer

89. **her:**

Gazel 67

Mısra: 8

Her bir.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
ʿâlemden

Çemende her gıyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

90. **her:**

Gazel 87

Mısra: 2

Her bir.

ʿıṣṣ her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

91. **her:**

Gazel 105

Mısra: 3

Her belgisiz sıfat.

Zebân-ı çeşm ile her şûḥa ʿarz-ı ḥâl olunur
Tehî nigâh u ḥayâ bendesindedür ancak

92. **her:**

Gazel 106

Mısra: 5

Bütün; Her bir.

Her zât-ı bî-ḥıred k'ola evzâ'ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevraḳa kim nâ-ḥudâsı yok

93. **her:**

Gazel 106

Mısra: 7

Her bir.

Her kûr-ı dilden itme recâ-yı naẓar k'anuñ
İmdâd-ı nûr-ı çeşm idecek tütıyâsı yok

94. **her:**

Gazel 123

Mısra: 7

Daima, devamlı.

Eyle ızhâr-ı şafâ-yı dilün ʿaksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün ʿamel-i ḥakkâk ol

95. **her:**

Gazel 126

Mısra: 7

Her bir.

O sifāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıka-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

96. **her:**

Gazel 132

Mısra: 6

Her bir.

Her bün-i müyumda şad gūş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maḳām-ı remzini

97. **her:**

Gazel 134

Mısra: 11

Daima, devamlı.

Derün-ı sinede sūz u güdāzī var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

98. **her:**

Gazel 137

Mısra: 9

Her belgisiz sıfat.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘āḳıbet
Ben o bī-dādı Nesibā māyil-i dād eyledüm

99. **her:**

Gazel 137

Mısra: 16

Her bir.

Devlet ü ‘ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye ḥükm-i ḳazā her kāra imdād eyledüm

100. **her:**

Gazel 140

Mısra: 5

Her nerede.

Her ḳanda olsa ‘izz ile maḥdüm ḡayr olur
Fermān-ı Ḥaḳḳ'a raḡbet ile inḳıyād iden

101. **her:**

Gazel 140

Mısra: 9

Daima, devamlı.

Bulmaz Nesib-i ma‘ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḥa-i suḥanı pür sevād iden

102. **her:**

Gazel 140

Mısra: 10

Bütün; Her bir.

Bulmaz Nesib-i ma‘ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḥa-i suḥanı pür sevād iden

103. **her:**

Gazel 149

Mısra: 9

Daima, devamlı.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ iḥrācī müşkildür teh-i ‘ummāndan

104. **her:**

Gazel 169

Mısra: 11

Daima, devamlı.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İḳbāl-mend-i ‘ışḳ ola idbārı olmaya

105. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Her bir.

Her ma‘rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me’ālin iste

106. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Her bir.

Her ma'rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me'ālin iste

107. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Bütün; tüm.

Her zâtda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

108. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Bütün; tüm.

Her zâtda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

109. **her:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bütün; Her bir.

Erbâb-ı tevâzu' ararlar
Her bâr şikesteler şararlar

110. **her:**

Müfret 6

Mısra: 1

Bütün; Her bir.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

111. **her:**

Rûbai 66

Mısra: 3

Bütün; Her bir.

Her vech-ile lâyıķ-ı teraḥḥum olduk
Hem 'âşıķ-ı ḥasta hem ğarîbüz şimdi

112. **her:**

Tarih 1

Mısra: 12

Bütün; Her bir.

Ḥisâb it sâde vü dür vârinı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîḥdür tenhâ ḥaķîkatde

113. **her:**

Tarih 6

Mısra: 9

Bütün; tüm.

Her nigâhı tâlib-i Ḥaķķ'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı ḥall-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî

114. **her:**

Tarih 6

Mısra: 10

Bütün; tüm.

Her nigâhı tâlib-i Ḥaķķ'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı ḥall-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî

115. **her:**

Tarih 11

Mısra: 8

Daima, devamlı.

Didi târîḥini maḥdûma du'â-güne Nesîb
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ 'amelüñ

116. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Bütün; Her bir.

Bigâne çü bād ider perîşân
Her gice o sünbül-i siyâhuñ

117. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bütün; Her bir.

Her rûz u şeb itmede niyâzı
Dergâhına yüz sürüp ilâh'ıuñ

118. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Hangi kişi, herhangi biri.

Bigâne olur gam-ı cihâna
Her kim ki gamuñla âşinâdur

119. **her:**

Gazel 42

Mısra: 5

Bütün; Her bir.

Fenâ-yı gülsitân-ı âlemi her sâl ider inhâ
Dem-i faşl-ı hâzân berg-i dırahtân bî-suhan söyler

120. **her:**

Tarih 35

Mısra: 8

Daima, devamlı.

Ben de kaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegânıñ her zamân tedbiri olmazmış muşîb

121. **her:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Her bir.

Şad-güne füsûn idersin icâd
Her bir nigeñünde ehl-i 'ışka

hergiz:

1. **hergiz:**

Gazel 49

Mısra: 11

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

Bâd-ı feyz itmese tahrik Nesibâ hergiz
Sâhil-i tab'ıña mevc-i yem-i ma'nâ mı gelür

2. **hergiz:**

Kaside 1

Mısra: 10

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

Olmasa teşrif-bağşâ kevnâ 'id-i fıtratıñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz fağûr

3. **hergiz:**

Tahmis 4

Mısra: 11

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

N'ola gül gonca-i ümmîd şâd-âb olmasa hergiz
Bu deşt-i miñnetüñ pejmürde olmışdur semûmından

4. **hergiz:**

Gazel 202

Mısra: 3

Asla, hiçbir zaman, katiyyen.

'Adûya fâriğ olmaz luğf u ihsân itmeden hergiz
Sitem-kârum baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

herkes:

1. **herkes:**

Kaside 1

Mısra: 5

Herkes.

Herkesi fâriğ ide ağıyardan bîm ü hirâs
Mâder ü ebden gürizân olalar duğterle pûr

2. **herkes:**

Tahmis 3

Mısra: 15

Herkes; Şairler.

Nesibâ herkes olmazmış me'âli mâl-ile kâsib
Vağan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râğîb

3. **herkes:~e**

Rûbai 36

Mısra: 1

Herkes, birçokları.

‘Âkıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı ‘ukalāya ‘âşık olmaz dil-bend

4. **herkes:~i**

Gazel 194

Mısra: 9

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftarı
Ne ‘aceb künci kafes olsa mekân-ı tûti

5. **herkes:~de**

Gazel 65

Mısra: 10

Herkes, birçokları.

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o kâbiliyyet olmaz

6. **herkes:~üñ**

Kaside 1

Mısra: 5

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkesüñ merdūdıdır dīnār-ı Tūrānī gībi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudūr

7. **herkes:~de**

Mesnevi 2

Mısra: 3

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taklīd iderek bula hâkikat

8. **herkes:**

Gazel 125

Mısra: 9

İnsanların tümü, cümle âlem.

Herkes gülüvvi hayretümüz aşlın anlamaz
Her nā-şinās vākıf-ı esrārumuz degül

hevā:

1. **hevā:~sı, ~n**

Gazel 35

Mısra: 9

Heves, ihtiras, istek.

Göñülden māl-i nāçizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavlı-i hâkka şāhiddür

2. **hevā:~lar**

Gazel 17

Mısra: 8

Heves, ihtiras, istek.

Veriş-i sevdā-yı zülf ü hâtt ile dil-hastayam
Bu hevālar āhirü’l-emr itdi tağyir-i mizāc

3. **hevā:~y, ~a**

Kaside 2

Mısra: 5

Heves, ihtiras, istek.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azizi hep
Sermāye-i kavıyy vü kader oldı şimdi kem

4. **hevā:**

Gazel 166

Mısra: 10

Heves, ihtiras, istek.

Ol şüh vefā semtine hiç uğramaz oldı
Bir gayrı hevā var didiler şimdi serinde

5. **hevā:**

Tahmis 3

Mısra: 11

Heves, ihtiras, istek.

Hevā germ âteşin feryāda āğāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ‘ışka sīne-çāk olmak

6. **hevā: +y, +a**

Gazel 43

Mısra: 8

Heves, ihtiras, istek.

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfân
Hevāya şarf oluyor hayf ki hâzîne-i 'ömr

7. **hevā: +sı, +y, +la**

Gazel 167

Mısra: 3

Heves, ihtiras, istek.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firâk üzre
Teselli bulmaz olsa pâ-nihâde nüh tıbâk üzre

8. **hevā: +sı**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Heves, ihtiras, istek.

Zülf-i siyehüñ hevâsı serde
Mânende-i şeh-per-i hümâdur

hevā-pîşe:

1. **hevā-pîşe:**

Gazel 83

Mısra: 2

Aşk huy edinmiş.

Derdi her bü'l-hevesüñ 'ışk ile efzûn olmaz
Her hevā-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

hevā-yı kadd-i hürāmān:

1. **hevā-yı kadd-i hürāmān: +uñ, +am**

Gazel 114

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin boyunun arzusu.

Demler ki cüybâr-ı sirişküm revân olur
Serdür hevā-yı kadd-i hürāmānuñam senüñ

hevā-yı leb:

1. **hevā-yı leb: +i, +y, +üz**

Rûbai 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dudağın arzusu, isteklisi.

Câniyle musahhâr hevā-yı lebiyüz
Fermân-ber-i hâtem-i Süleymân'uz biz

hevā-yı nefis:

1. **hevā-yı nefis:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nefsin istekleri.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevā-yı nefis ile kârum günâh iken

hevā-yı ravza-i rıdvân:

1. **hevā-yı ravza-i rıdvân: +a**

Gazel 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cennet bahçesinin hevesi.

İdenler 'âşıkı dil-beste-i menzil-geh-i dilber
Seni zâhid hevā-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

heves:

1. **heves:**

Gazel 33

Mısra: 10

Arzu, istek.

Saňa doğru söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ
O şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

2. **heves:**

Gazel 33

Mısra: 10

Arzu, istek.

Saňa ٲođrı s z Nesib  dil-i m btel da  al 
 eh-i serir-i  isn n  ulı olmağa heves var

3. **heves:**

Gazel 89

Mısra: 2

Arzu, istek.

M siv dan el yuyup ma l kdan  mmidi kes
Vird n olsun d 'im  All h bes b k  heves

4. **heves:+i**

Tahmis 2

Mısra: 4

Arzu, istek.

Va lu  hevesi r h-ber-i k mil m zd r
'I  -ı ezeli n  a-ke -i ma mil m zd r

heves- s :

1. **heves- s :**

Gazel 88

Mısra: 9

Istekli, hevesli.

P y-d r olmaz heves- s  Nesib  ' k bet
D r-ı 'ı  a olmasa seng-i mel metden es s

heves-k r:

1. **heves-k r:+u **

Gazel 28

Mısra: 7

Hevesli, istekli.

Heves-k ru  oldu giryesi big ne-i te  ir
Met 'ı kem-ne ar bu   r-s da z b-i d kk ndur

heves-meni :

1. **heves-meni :**

Gazel 86

Mısra: 1

Hevesli, arzulu.

Kel   bülbül-i  ir n-nev  yerin  utmaz
Heves-meniş dil-i 'ı     in  yerin  utmaz

heybet:

1. **heybet:+i**

Kaside 8

Mısra: 5

Büyüklük, azamet.

 der heybeti teb girifte 'aceb mi
'Ad nu  yeri olsa n r-ı cehennem

hey l  v    ret:

1. **hey l  v    ret:+  **

Gazel 110

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hayal edilen ve görünen.

Olmasa infih m-ı ma' niye v   a
Olmazdı imtizacı hey l  v    ret  

heyzüm-i n -  bil:

1. **heyzüm-i n -  bil:+e**

Gazel 68

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabiliyetsiz odun.

C hil olmaz müte'   ir su an-ı  ikmetden
 b-ile heyzüm-i n -  bile   zret gelmez

hez r:

1. **hez r:+ı**

Gazel 127

Mısra: 2

Bin, binlerce..

 ad-p re eyler idi v c dın mi  l-i gül
Mest itmeser hez r-ı  ar b-ı  ay l-i gül

2. **hez r:**

Gazel 165

Mısra: 2
Bülbül.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

3. **hezâr:**
Rûbai 30
Mısra: 3
Bülbül.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cânı
Tevhîd-ile hatm eyleye âhır nefesi

4. **hezâr:**
Gazel 127
Mısra: 9
Bin, binlerce..

Meclis-be-meclis itdi Nesîbâ hezâr naql
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kıl ü kâl-i gül

5. **hezâr: +uñ**
Gazel 90
Mısra: 5
Bülbül.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâhun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaksalar bulmaz yine revnağ

6. **hezâr: +uñ**
Gazel 213
Mısra: 6
Bülbül.

Çemende zulm-i hârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin gûş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

7. **hezâr:**
Gazel 173
Mısra: 9
Bülbül.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse harf-i recâ sehv ile zebânumuza

8. **hezâr:**
Kaside 10
Mısra: 15
Bin, binlerce.

Hezâr bâb-ı taḥiyyât ola revânuña vâşıl
Ki ḥâme tâ ki ola âşinâ benân-ı debîre

9. **hezâr:**
Tarih 23
Mısra: 4
Bin, binlerce.

Atup püy râz ile bir tîr pîş-rev
Hezâr u şaşt gez oldı şitâbân

10. **hezâr:**
Gazel 60
Mısra: 5
Bülbül.

Âteşünle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

11. **hezâr:**
Kaside 7
Mısra: 8
Bin, binlerce.

Egerçi pîşesi dâ'im ḥaṭa vü 'işyândur
'İbâdetinde daḥi var hezâr ḥabṭ u ḥalel

12. **hezâr:**
Gazel 212
Mısra: 4
Bülbül.

Şabâyı zîr-i liḥâfında goncanuñ göricek
Hezâr ḥançer-i ser-tîz-i ḥâra düşmez mi

hezârân:

1. **hezârân:**
Gazel 201

Mısra: 4

Bülbüller.

Cülüs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdur şimdi

2. **hezârân:**

Gazel 92

Mısra: 9

Bin, binlerce..

Nesibâ şad hezârân âferin Firdevsi-i şab'ı
Ol şâhuñ nâme-i evşâf-ı hüsnin pek güzel yazmış

hezârân-âferin:

1. **hezârân-âferin:**

Gazel 176

Mısra: 2

Binlerce âferin, bravo.

Nüşa-i mihr ü vefâdur bak haţ-ı zibâsına
Hâme-i şun'ıñ hezârân-âferin imlâsına

hezârân-ı çemen:

1. **hezârân-ı çemen:**

Gazel 49

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bülbül.

Yine feryadını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa 'acabâ ol gül-i ra'nâ mı gelür

hezâr-ı bâğ-ı mahabbet:

1. **hezâr-ı bâğ-ı mahabbet:**

Gazel 76

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbet bahçesinin bülbülü.

Bu gül-sitân-ı fenâda gül-i vefâ degüle
Hezâr-ı bâğ-ı mahabbet giyeh nedür bilmez

hezâr-ı nâle-ger:

1. **hezâr-ı nâle-ger:***

Gazel 120

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Feryat eden bülbül.

Eyler şafâ-yı gülşen-i kudsüñ hikâyesin
Neydür hezâr-ı nâle-geri Mevleviler'üñ

hibbân:

1. **hibbân:**

Kaside 10

Mısra: 6

Sevgililer.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttâ-gâh-ı kemâlüñ
Nazîre luţf ile kahrı olur hibbân u sâ'ire

hiç:

1. **hiç:**

Gazel 24

Mısra: 11

Katiyen; Asla.

Hiç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

2. **hiç:**

Gazel 140

Mısra: 7

Katiyen; Asla.

İtme penâh-ı halkı ki râhat bulur mı hiç
Timsâl-i şaḥṣa âyinede istinâd iden

3. **hiç:**

Gazel 125

Mısra: 7

Hiç.

Zâhid tehâlük eyleme ıslâhumuzda hiç
Pendüñ şifâ-dih-i dil-i bîmârumuz degül

4. **hîç:**

Gazel 167

Mısra: 2

Hiç.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezm-gāh-ı meyde hîç rindān nifāk üzre

5. **hîç:**

Gazel 207

Mısra: 3

Hiç.

Hele mî'mār-ı luṭf-ı dil-rübā hîç çekmesün zaḥmet
Ḥarāb oldu dil-i vîrānumuz ta'mîrden ḳaldı

6. **hîç:**

Kaside 9

Mısra: 2

Hiç.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi 'aceb ḥātıra hîç şayḥa-i mütū

7. **hîç:**

Kaside 10

Mısra: 14

Hiç.

Ḳıyās olınmasun āsār-ı dîgeran o kelāma
Ki baḥr hîç muḳisün 'aleyh olur mı ḡadîre

8. **hîç:**

Kaside 1

Mısra: 2

Hiç, asla.

Medḥūñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemîn
Hîç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

9. **hîç:**

Kaside 6

Mısra: 7

Hiç, hiçbir.

Ḥalle hîç kimsede ḳudret mi var ol 'uḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

10. **hîç:**

Gazel 6

Mısra: 3

Hiç, asla.

Dāne-i ümmîdini nerm eylemez hîç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehî nüh āsiyāb

11. **hîç:**

Gazel 172

Mısra: 9

Hiç, asla.

Meger te'hîr ider mi 'arz-ı ḥāl itmekde hîç 'āşık
Kerem ḥiss itse ṭab'-ı dilber-i nā-mihribānında

12. **hîç:**

Gazel 188

Mısra: 3

Hiç, asla.

Görilmez şimdi hîç vaḡ'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

13. **hîç:+e**

Gazel 85

Mısra: 2

Hiç, bedava.

Nāmūs u cāhı cāha atan Mevlevîler'üz
Dünyā-yı dünı hîçe şatan Mevlevîler'üz

14. **hîç:**

Kaside 1

Mısra: 5

Asla, hiçbir zaman.

Hiç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḥızde
Vay ḥāle 'adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayūr

15. **hîç:**

Gazel 2

Mısra: 2

Asla, hiçbir zaman.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā
İder mi ħusrevā cellād olan hîç ına istiğnā

16. **hîç:**

Gazel 112

Mısra: 10

Hîç.

Țutmaz ‘itāb-ı dōst yerin kahr-ı düşmenān
Hîç kār-ı nişter mi ider nîş-i ‘aķrebüñ

17. **hîç:**

Rübai 64

Mısra: 2

Asla, hiçbir şekilde.

Devr eyleyeli felek o meh-ruĥsārı
Hîç şorma cerāĥat-i dil-i efgārı

18. **hîç:+e**

Gazel 85

Mısra: 10

Hîç, bedava.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rüm'da
Dünyā-yı dünı hîçe şatan Mevlevîler'üz

19. **hîç:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Hîç.

Bir gedā ĥalvet-serāy-ı şāha itdükde duĥūl
Hîç olur mı luĥ u iĥsān ile mesrūr olmaya

20. **hîç:**

Gazel 9

Mısra: 19

Katiyen, Asla.

Hîç bî-vefāluĥ eylemedüñ āferīn saña
Tā itdüñ intisāb

21. **hîç:**

Gazel 64

Mısra: 5

Katiyen, Asla.

Şorma hîç sāĥil-nişin-i ‘aķla baĥr-i ‘ıřķdan
Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor

22. **hîç:**

Gazel 96

Mısra: 7

Henüz, şimdiye dek.

Hîç görmiş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ĥarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

23. **hîç:**

Gazel 78

Mısra: 6

Katiyen, Asla.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi‘yār
Kişi da‘vā ile hîç fā’iķ-ı aķrān olmaz

24. **hîç:**

Gazel 87

Mısra: 6

Katiyen, Asla.

‘illet-i zamm olunca cinsiyet
Hîç bîġāne āşinā olmaz

25. **hîç:**

Gazel 152

Mısra: 4

Katiyen, Asla.

Her zamān mey-kede-i nāzda hem-bezm ancaķ
Çeşminüñ ayrılamaz ġamzesi hîç yanından

26. **hîç:**

Gazel 166

Mısra: 9

Katiyen, Asla.

Ol şūḥ vefā semtine hîç uğramaz oldı
Bir ğayrı hevā var didiler şimdi serinde

27. **hîç:**

Gazel 171

Mısra: 1

Katıyen, Asla.

Tā bî-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hîç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhıret olsa

28. **hîç:**

Gazel 190

Mısra: 8

Katıyen, Asla.

Baḥr-i maḥabbete düşeli keşti-i vücūd
Eyyām-ı vaşl düşmedi hîç rûzgārına

29. **hîç:**

Gazel 193

Mısra: 9

Katıyen, Asla.

Hîç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzün
Kendiñi vāşıl-ı deryā ideğör Nîl gibi

30. **hîç:**

Kaside 1

Mısra: 10

Katıyen, Asla.

Emr ü nehyün ictināb u imtisāli bende yok
İttibā'-ı sünnetün hîç ḥātır itmez ḥuṭūr

31. **hîç:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Katıyen, Asla.

Yokdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hîç devrān

32. **hîç:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Katıyen, Asla.

Rūḥsın sen hîç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senün medḥünde 'acizdür beşer

33. **hîç:**

Tarih 30

Mısra: 5

Katıyen, Asla.

Sen ferīdü'd-dehrsın zāt-ı şerīfün gibi hîç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

34. **hîç:**

Gazel 68

Mısra: 2

Hiçbir.

Zu'm ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Mālīḥulyā ile hîç ādeme devlet gelmez

35. **hîç:**

Gazel 49

Mısra: 1

Asla, hiçbir zaman.

Dile hîç ḥātır-ı vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥātır-ı ḥasta-i me'yūsa müdāvā mı gelür

ḥicāb:

1. **ḥicāb: +dur**

Gazel 59

Mısra: 10

Utanma, sıkılma.

Ülfet-güzin olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

2. **ḥicāb: +um, +dan**

Gazel 145

Mısra: 8

Utanma, sıkılma.

Kemāl-i hüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rûyına hicâbumdan

3. **hicâb:**

Gazel 9

Mısra: 16

Utanma, sıkılma.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

hicâb id-:

1. **hicâb id-: -üp**

Gazel 165

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Utanmak.

Ol mäh-ı köhne-sâl hâtından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

Hicâz:

1. **Hicâz:**

Gazel 156

Mısra: 4

Mekke ve Medine şehirlerinin bulunduğu coğrafya.

Seherî ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

hicrân:

1. **hicrân:**

Rûbai 64

Mısra: 3

Ayrılık.

İtdi bu ten-i zerd ü nizârum hicrân
Pervîz-i gamuñ turunc-ı dest-efşârı

hicrân-ı siyeh-dil:

1. **hicrân-ı siyeh-dil:**

Gazel 90

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kötü yürekliğin ayrılığı.

Hayâl-i yâre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tarîk-ı ışk-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış

hicr-i la'î-i cânân:

1. **hicr-i la'î-i cânân:**

Gazel 46

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağının ayrılığı.

‘Âşık-ı nâlânı hicr-i la'î-i cânân söyledür
Şevk-ı sükker tûti-i güyâyı her ân söyledür

hikâye:

1. **hikâye: +sî, +n**

Gazel 120

Mısra: 7

Hikaye.

Eyler şafâ-yı gülşen-i kudsüñ hikâyesin
Neydür hezâr-ı nâle-geri Mevlevîler'üñ

hikmet:

1. **hikmet:**

Rûbai 35

Mısra: 1

Hikmet, sebep.

Hep cümle zuhûrâtda vardur hikmet
Sen olma mu‘ârîz-ı murâd-ı hâzret

2. **hikmet: +in**

Gazel 64

Mısra: 15

Hikmet, sebep.

Ehl-i gaflet anlamaz kevn-i fesâduñ hikmetin
‘Âlemüñ sırrın Nesîbâ şâhib-i ‘irfâna şor

3. **ḥikmet**:+le, +dür

Gazel 38

Mısra: 1

Hikmet, sebep.

Ḥilḳat-i a'lä vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemün ḥâcetledür

ḥikmet-i eşyâ:

1. **ḥikmet-i eşyâ:**

Gazel 51

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılanların hikmeti.

Nesîb ḥikmet-i eşyâ bilen dürüst dilân
Netîce-i suḥan-ı kemm ü keyf bilmezler

ḥikmet-i ḥallâk-ı enâm:

1. **ḥikmet-i ḥallâk-ı enâm:**

Tarih 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın insanlara hikmeti.

Nice dem seyr ü temâşâ-yı cihân itmemüzi
İktizâ itmiş idi ḥikmet-i Ḥallâk-ı enâm

ḥilâf:

1. **ḥilâf**:+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 14

Yanlışlık.

Naḥl-i dilinde mîve-i şādî 'adîm olur
Kâm-âver olsa daḥi Nesîbâ ḥilâfumuz

2. **ḥilâf**:+am

Gazel 144

Mısra: 5

Aksine, tersine.

Ol va'ce ḥilâfam ki daḥi nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

ḥilâf-ı 'âde:

1. **ḥilâf-ı 'âde:**

Gazel 63

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alışılmışın dışında olan şey.

Nihâl-i bâr-ı verâ luṭf-ı mîve mu'teber eyler
Kenâru büse-i ḥübân ḥilâf-ı 'âde degüldür

hilâl:

1. **hilâl**:+i

Gazel 205

Mısra: 5

Hilal, dolunay.

Hilâli olup bedrde âşikâr
Daḥı âfet olmuş gör ol âfeti

2. **hilâl:**

Gazel 180

Mısra: 6

Hilal, dolunay.

Hilâl-i 'id-veş nezzâre-pâş olmaḳdadur 'âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

3. **hilâl:**

Gazel 205

Mısra: 2

Hilal, dolunay.

İrüp çeşm-i çarḥ-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-ṭal'ati

hilâl-i bi'set:

1. **hilâl-i bi'set**:+i, +nüñ

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hiz. Muhammed(sav)'in peygamberlik dönemi.

Hilâl-i bi'şetinüñ lutfına nazar ne 'aceb
Zamân-ı mâziye maḥsûd olursa müstaḳbel

hilâl-i 'id-veş:

1. hilâl-i 'id-veş:

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bayram hilali gibi.

Hilâl-i 'id-veş nezzâre-pâş olmakdadur 'âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

hil'at:

1. hil'at:+üñ

Gazel 121

Mısra: 3

Kaftan.

Ziverüñ tâc-ı le'amrûk hil'atüñ ḥulûḳın 'azîm
Pâdişâhâ taḥt-gâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

hil'at-i âdâb-ı şerî'at:

1. hil'at-i âdâb-ı şerî'at:

Gazel 15

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şeriatın edebinin giysisi.

Giydüñse eger hil'at-i âdâb-ı şerî'at

hil'at-i şeh:

1. hil'at-i şeh:

Gazel 79

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Padişahların kaftanı; (Alevî-Bektaşilik'te) tarikat
ulularının hırkası; padişah fermanı; manevî hâl.*

Âḥirîn câmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

hîle:

1. hîle:

Gazel 193

Mısra: 7

Aldatma.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafḥa-i ḳalbüñi taḥrîf ide İncîl gibi

hilkat:

1. hilkat:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 17

Tabiat, huy.

Ziverüñ tâc-ı le'amrûk hil'atüñ ḥulûḳın 'azîm
Pâdişâhâ taḥt-gâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

2. hilkat:+üñ, -çün

Müsemmen 1

Mısra: 4

Tabiat, huy.

Zât-ı pâküñ cevher-i eltâfa ma'den eyledi
Hil'atüñçün cümle-i eşyâyı aḥsen eyledi

3. hilkat:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 5

Tabiat, huy.

'illet-i icâd-ı mümkün oldu ancak hil'atüñ
Nev'-i insân u melek 'uşşâḳ-ı ḥüsn-i ṭal'atüñ

hilkat-i a'lâ vü ednâ:

1. hilkat-i a'lâ vü ednâ:

Gazel 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü yaradılış.

Hil'at-i a'lâ vü ednâ cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyâmı âdemüñ ḥâcetledür

himâyet:

2. **hirās:**

Gazel 60

Mısra: 7

Korkma, ürkme.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālūñ şîr-i merd-efgen midür

3. **hirās:**

Gazel 88

Mısra: 1

Korkma, ürkme.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol şabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

4. **hirās:**

Rûbai 58

Mısra: 3

Korkma, ürkme.

Ümmîd ü hirās gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancağ sensin

hirās it-:

1. **hirās it-:-me**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korkmak, çekinmek.

Bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārā cevher-i cāndur
Yem-i ‘ışka şikeste fülk-i cānuñ şal hirās itme

hirāsân:

1. **hirāsân:**

Gazel 71

Mısra: 7

Korkan, korkmuş.

Eşkünden o şüh olsa hirāsân ne ‘aceb kim
Nāgeh-resî-i tündi-i seyl-âb unudılmaz

hirās-ı düşmen:

1. **hirās-ı düşmen:**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Düşman, rakip korkusu.

Hayâl-i yâre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tarîk-ı ‘ışk-ı bâzide hirās-ı düşmen olmazmış

2. **hirās-ı düşmen:**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Düşman, rakip korkusu.

Hayâl-i yâre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tarîk-ı ‘ışk-ı bâzide hirās-ı düşmen olmazmış

hisâb:

1. **hisâb: +l, +n**

Gazel 26

Mısra: 8

Hesap.

Güzel ‘uşşâka cevri-i bî-hisâb eylersin ey hünî
Hisâbın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

hisâb it:

1. **hisâb it:**

Tarih 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Düşünmek, Ölçmek biçmek.

Hisâb it sâde vü dür vârunı elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ haqîkatde

hisâb-ı tām:

1. **hisâb-ı tām:**

Tarih 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Doğru, tam hesap.

İki tārīḥ iki mıṣra‘dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādesi çār oldı bî-şekk ü mirā

hıṣm u ğaḏab:

1. **hıṣm u ğaḏab:**+la
Gazel 126
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Öfke ve kızgınlık.

Ne zamān ki hıṣm u ğaḏabla ol şeh-i ‘iṣve ger çeke
tığını
Bizi ğamze öldürür evvelā yalınız o tiğ ü verem
degül

hiss it:-

1. **hiss it:-**se
Gazel 172
Mısra: 10
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Hissetmek.

Meger te’ḥīr ider mi ‘arż-ı ḥāl itmekde hîç ‘āşık
Kerem ḥiss itse ṭab‘-ı dilber-i nā-mihribânında

hişse:

1. **hişse:**+müz, +e
Gazel 212
Mısra: 2
Hisse, pay, nasip.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥişsemüze bir nezāre düşmez mi

hisset-i ahvāl:

1. **hisset-i ahvāl:**
Kaside 1
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Cimrilik durumları.

Yā Resüllāh bu gūne ḥisset-i ahvāl ile
Kanda na‘tūn kanda dur fikr-i Nesīb-i pür-kuşūr

hiṭāb it:-

1. **hiṭāb it:-**señ
Gazel 157
Mısra: 7
Kelime Tipi: **Kalıp İfade**
Seslenme.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

hıdem:

1. **hıdem:**
Kaside 2
Mısra: 12
Hizmetli, hizmet.

Ey gevher-i yegāne-i aşdāf-ı kâināt
V’ey pâdişāh-ı ekrem-i kerrübiyān hıdem

hıdīv-i dād-kārı:

1. **hıdīv-i dād-kārı:**+ı
Kaside 4
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Adaletli vezir.

Sen hıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāḥ idüñ
İtmemişdi ‘ālem ü Ādem daḥi kesb-i ḥayāt

hıdmet:

1. **hıdmet:**+de
Gazel 36
Mısra: 8
Hizmet.

Bu iğbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebeḥ
Hıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

2. **hıdmet:**+leri
Mesnevi 2

Mısra: 14

Hizmet.

Şoḥbetleri cāna nūr-baḥşā
Ḥidmetleri feyz-i luṭf-ı Mevlā

3. **ḥidmet:**+üñ

Rûbai 13

Mısra: 2

Hizmet.

Ey zātuñ envār-ı Ḥudā zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna ḥidmetüñ dîn itmiş

4. **ḥidmet:**+i, +n

Tarih 35

Mısra: 4

Hizmet.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduḡda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli’llah ḥidmetin ol rāhda itdi naşib

5. **ḥidmet:**+üñ, -çün

Kaside 3

Mısra: 11

Hizmet.

Ḥidmetüñ-çün birbirin eyler te‘ākub rüz u şeb
Birisi ‘abd-i Ḥabeşdür biri rûmî serverā

6. **ḥidmet:**

Kaside 5

Mısra: 2

Hizmet.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥidmet ile dem-güzārdur

7. **ḥidmet:**

Gazel 64

Mısra: 3

Hizmet.

Cān u cismüñ al peyāmın ḥidmet eyle kāmile
Verd ü ḥāruñ luṭf u cevrin bülbül-i nālāna şor

ḥidmet-i fetvā:

1. **ḥidmet-i fetvā:**

Tarih 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Fetva işleri.

Oldı iki kez ḥidmet-i fetvā ile me’mūr
Ḥall eyledi müşkillerin āzād u ‘abīdūñ

ḥidmet-i ḥayr-du‘ā:

1. **ḥidmet-i ḥayr-du‘ā:**+si, +n, +da

Gazel 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hayırlı duanın hizmetçisi.

Ḥidmet-i ḥayr-du‘asında muḳīmüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

ḥidmet-i maḥdüm:

1. **ḥidmet-i maḥdüm:**+i, +n, +a

Gazel 39

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Efendinin hizmeti.

Şıdḡ ile ḥidmet-i maḥdümına dil-beste olan
Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

ḥidmet-i meşīḡat:

1. **ḥidmet-i meşīḡat:**

Tarih 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şeyhin hizmeti.

Ḥidmet-i meşīḡat ile bu fakīre virilüp
Anḡara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in‘ām

ḥidmet-i rindān:

1. **hıdmet-i rindān:-a**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Rintlerin hizmetini görmek, rintlere hizmet etmek.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şöhet itme zāhidi kim ṭab^c-ı cāmiddür

hıdmet-i tahrik-i zulf-i nīm-tāb:

1. **hıdmet-i tahrik-i zulf-i nīm-tāb:-uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kıvrık ve buruşuk saçın kıskartma hizmeti.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubḥ-dem
Hıdmet-i tahrik-i zulf-i nīm-tābuñdur ğaraż

hıfz:

1. **hıfz:**

Kaside 1

Mısra: 11

Koruma, saklama.

Cevher-i cismüñ nig'ının hıfz için perdāhte
Simden bir ḥalkadur ḥāki muḥiṭ olmuş be-ḥūr

hıfz id:-

1. **hıfz id:-er**

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Korumak.

Hıfz ider jengār-ı 'işyāndan ruḥuñ āyīnesin
Secde-gāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

hırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvār:

1. **hırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvār:-ı, +n, +a**

Gazel 70

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tatsız şarap kadehi parça parça eden talihsizlik.

Firib-i nāziş-i nā-der maḥall-i sāki-i devlet
Hırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i çarḥ-ı deni:

1. **hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i çarḥ-ı deni:-den**

Gazel 82

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak feleğin elindeki korkak mızrak.

Hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i çarḥ-ı deniden
Mişāl-i kase-i ṭanbūr-ı pür-fiğān u eninüz

hırām:

1. **hırām:**

Gazel 57

Mısra: 5

Salına salına, naz ve eda ile yürüme.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ hırām itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumriye bülbül gösterür

hırām-ı nāz u 'işve:

1. **hırām-ı nāz u 'işve:**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Naz ve işveyle yürüyen sevgili.

İtdükçe hırām-ı nāz u 'işve
Reşk-āver-i serv-i büstānsın

hıre eyle:-

1. **hıre eyle:-di**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şaşkınlık içerisinde bırakmak.

Semm sa'ý ü taleb içinde nihândur maţlab
Zehr ھirmân-ı ٱabağ-ı sükker-i ihmâldadur

ھirmân-ı vuşlat:

1. ھirmân-ı vuşlat:

Gazel 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmanın mahrumiyeti.

Baňa ھirmân-ı vuşlat ٱalıb-i yâr olduğumdandur
Bu iflâs ol der-i ھüsne ھarîdâr olduğumdandur

ھirmen-i kām:

1. ھirmen-i kām:

Gazel 190

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Istek harmanı.

Ümmîd ider mi ھirmen-i kām ola ھâşılı
Toħm-ı heves şağan bu fenâ şûrezârına

ھırs:

1. ھırsın:+ın

Gazel 32

Mısra: 7

*Bir şeyi elde etmek için duyulan, önüne geçilmez
derecede kuvvetli istek.*

Bâm-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp ھırsın füzûn
Mümsikân ھacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

ھırş u ٱama':

1. ھırş u ٱama':

Rûbai 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hırs ve açgözlülük.

Bu ھırş u ٱama' nedür göñül bu nice bir
Bu ârzü-yı ھâtır-ı bed-cû nice bir

2. ھırş u ٱama':+uñ

Rûbai 61

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hırs ve açgözlülük.

ھırş u ٱama'uñ lâzımıdur endişe
Bîgânedür efkâr-ı cihân dervîşe

ھırz-ı bâzû:

1. ھırz-ı bâzû:+dur

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Koldaki muska.

Dü-çeşm-i münkir-i ھayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher ھırz-ı bâzûdur nigâh-ı pâk-i dâñada

ھırz-ı cân:

1. ھırz-ı cân:

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can muskası.

Pür-füsündur ki alur sihr ile ھalkuñ hüşın
ھırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menķüşın

ھıtta-i dîn-i mübîn:

1. ھıtta-i dîn-i mübîn:

Müfret 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam dininin ülkesi.

‘Unşur-ı fıkħ-ı şerîf oldı mütün-ı erba'a
ھıtta-i dîn-i mübîn içre ھuşun-ı erba'a

ھızem:

1. ھızem:+i

Kıt'a 23

Mısra: 4

Odun.

Öldürür gördükçe maḥsûduñ sürûrî ḥāsidi
Kendini sūzân ider bulmazsa âteş hizemi

ḥızlân ol:-

1. ḥızlân ol:-ur

Gazel 108

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalnız başına kalıp zelil olmak; Rahmet-i İlâhiyeden mahrumiyet.

Çok görmüşüz vukû'ını 'âlemde ey Nesîb
Ḥızlân olur 'avākıbı mekkâr olanlaruñ

Ḥızr:

1. Ḥızr: a

Tarih 13

Mısra: 4

Hızır Aleyhisselam.

Rehber-i keştî-nişînân idi ḥüsni himmet
Ol idi Baḥr-i Sefid içre meger Ḥızr'a bedel

2. Ḥızr:

Gazel 122

Mısra: 2

Hızır Aleyhisselam.

Bu ḥârzâr-ı 'alâyıkda çide dāmân ol
Ṭutarsa Ḥızr daḥi dâmenüñ gürizân ol

Ḥızr-ı 'ināyet:

1. Ḥızr-ı 'ināyet:

Rûbai 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hızır Aleyhisselam'ın yardımı.

Ey Ḥızr-ı 'ināyet saña ḳaldı işümüñ
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḳşûd ba'îd

Ḥızr-ı kerem:

1. Ḥızr-ı kerem: +üñ

Gazel 175

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cömertliğin Hızır'ı.

Güm-râh-ı beyâbân-ı gamam çâre kerem yok
Yâ Rab baña Ḥızr-ı keremüñ râh-ber eyle

ḥod:

1. ḥod:

Gazel 174

Mısra: 5

De/da; dahi.

Ya ḥod bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baḥr-i vaḥdetdür
Nihândur gevheri ammâ o ḳabr-i nûr-baḥşâda

2. ḥod:

Gazel 174

Mısra: 9

De/da; dahi.

Zebercedden ya ḥod bir tikme-i zerrîndür ol ḳubbe
Giribân-ı ḳabâ-yı şâhed-i ra'nâ-yı dünyâda

3. ḥod:

Kıt'a 1

Mısra: 5

De/da; dahi.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
ḥod

İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mâtem raḳîb

4. ḥod:

Gazel 82

Mısra: 5

De/da; dahi.

Ne cevr-i çarḥa ḥamülüz ne ḥod şikâyet e ḳâdir
Hemişe güşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazînüz

5. ḥod:

Gazel 156

Mısra: 9

De/da; dahi.

Ya vefā ya hōd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

hōd-bîn:

1. hōd-bîn:

Gazel 79

Mısra: 10

Kendine düşünen, bencil.

Çeşm-i dilden havel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup haqq-ile hōd-bîn olmaz

hokka-i sükker:

1. hokka-i sükker:

Gazel 134

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeker ağızlı.

Dehen mi hokka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaatre-i Kevser midür nedür bilmem

hoş:

1. hoş: dur

Gazel 205

Mısra: 7

Hoş, güzel.

Lebinde ne hoşdur o teb-hāleler
Ki şebnem virür goncaya zīneti

2. hoş: dur

Tahmis 3

Mısra: 5

Hoş, güzel.

Ne hoşdur zevk-yāb-ı çāşnī-i 'ışk-ı pāk olmak

3. hoş: dur

Gazel 188

Mısra: 9

Hoş, güzel.

Ne hoşdur 'āşıkāne şiveler ma'sūk-ı ra'nādan
Nesībā haq bu kim gelmez bu hālet hālden kāle

4. hoş:

Gazel 35

Mısra: 4

Hoş, güzel.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muhabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre hoş 'avāyiddür

5. hoş:

Tahmis 1

Mısra: 11

Hoş, güzel.

Haqikat hoş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

6. hoş:

Gazel 129

Mısra: 7

Hoş, güzel.

Ne hoş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldu bñy-ı hoş-ı lutf ile meşām-ı emel

7. hoş:

Tarih 18

Mısra: 5

Hoş, güzel.

Eyyede'llah ne hoş mekremet-i hākānī
K'itti tahsīn aña sükkān-ı semāvāt-ı 'ulā

hoşā:

1. hoşā:

Gazel 187

Mısra: 1

Ne hoş, ne güzel.

Höşā o sîne ki gencîne-i maḥabbet ola
Nuḳûd-ı tākati tārâc-ı dest-i fūrkat ola

2. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 7

Ne hoş, ne güzel.

Höşā o nağme-i dil-sûz-ı ğam ki mazmûnı
Felek didükleri ğaddârdan şikâyet ola

3. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 3

Ne hoş, ne güzel.

Höşā o naḥl-i berûmend-i ârzû-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye'sde hep berg ü bârı ḥasret ola

4. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 9

Ne hoş, ne güzel.

Höşā o ṭab'-ı helâk âşinâ-yı 'âşık kim
Nesib-i zâr gibi düşmen-i selâmet ola

5. **ḥōṣā:**

Gazel 187

Mısra: 5

Ne hoş, ne güzel.

Höşā o ḥasta-i cāndur gelû-yı hicrân kim
Ṭabib-i çäre-geri bî-vefâ bir âfet ola

ḥōṣ-bū eyle-:

1. **ḥōṣ-bū eyle-:-ye**

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Güzel kokar hale getirmek.

Tâ 'anber ü müşk ile meşâm ola mu'aṭṭar
'İtr-ı şalavât eyleye ol ravzayı ḥōṣ-bū

ḥōṣ-elḥân:

1. **ḥōṣ-elḥân:**

Gazel 78

Mısra: 2

Güzel sesli.

Süḥan-ı ehl-i riyâ eylemez îrâs-ı şafâ
Bed-şadâ ḥüsn-i taşannu' ile ḥōṣ-elḥân olmaz

ḥōṣ-ḥu:

1. **ḥōṣ-ḥu:-lar**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Güzel ahlaklı.

Ḥōṣ-ḥular ile enis ü yâr ol
Hem-ḥâl ü nedim ü ğam-güsâr ol

ḥōṣ-ter:

1. **ḥōṣ-terem:-em**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Daha hoş, çok latif.

Gâhî ḥayâl-i vaşl ile mesrûr u ḥōṣ-terem
Endişe-i firâkuñla gâhî mükedderem

Hû:

1. **Hû:**

Kaside 9

Mısra: 2

Allah.

Endişe-i bî-hüdeye şarf eyleme evkât
Fikrûñ ola ḥalvetde vü celvetde hemân Hû

hû çek-:

1. **hû çek-:-erüz**

Kıt'a 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah adını art arda tekrar etmek; zikir yapmak.

Toğrısı nāya kulağ tutdukça
Demine hū çekerüz üstāduñ

hūb:

1. **hūb:~lar**
Gazel 105
Mısra: 9
Güzel.

Nesīb-i dil-şüdeye hūblar teraḥḥum ider
Recā vū farṭ-ı ibā bendesindedür ancak

hūb u zışt:

1. **hūb u zışt:~e**
Gazel 122
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Güzel ve çirkin.

Saḥa nuḳūş-ı cihān virmesün şafā vū keder
Mişāl-i āyine bağ hūb u zışte ḥayrān ol

hubāb:

1. **hubāb:**
Gazel 5
Mısra: 10
Su üzerinde olan hava kabarcıkları.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdur
Ḳıyās itme ki ızhār ider hūbāb şarāb

hubb-ı dünyā:

1. **hubb-ı dünyā:~dan**
Kaside 8
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Dünya sevgisi.

Geçüp hubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaḥma bu merhem

hubb-ı sīvā:

1. **hubb-ı sīvā:~y, +a**
Tahmis 1
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Dünya sevgisi.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz hubb-ı sīvāya

Hudā:

1. **Hudā'ya:~y, +a**
Rübai 26
Mısra: 1
Allah.

Ey nūr-ı Hudā Hudā'ya maḥarsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

2. **Hudā:**
Tarih 6
Mısra: 1
Allah.

Maṭla'~ı çarḥ-ı 'ināyetden yine Bārī Hudā
Maḥz-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir mäh-ı nevi

3. **Hudā'ya:~y, +a**
Tarih 22
Mısra: 6
Allah.

Olmuş idi o ḥazretün sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Hudā'ya kim yine oldu cedīd ü bī-bahā

4. **Hudā:**
Gazel 61
Mısra: 2
Allah.

Belā rāğblarıdur Mevleviler
Hudā ṭālibleridür Mevleviler

5. **Hudā:**
Gazel 61

Mısra: 10

Allah.

Nesībā işleri ta‘mīr-i dildür
Hudā ṯalibleridür Mevleviler

6. Hudā:

Gazel 137

Mısra: 15

Allah.

Devlet ü ‘ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye hük-m-i kazā her kāra imdād eyledüm

7. Hudā:

Müsemmen 1

Mısra: 4

Allah.

Rüşen oldı maqdemüñle meclis-i ‘arz u semā
Şānuña şāyeste medh itdi seni ancak Hudā

8. Hudā:

Rübai 3

Mısra: 3

Allah.

Medhüñde Hudā buyurdi Levlāke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

9. Hudā:

Tarih 12

Mısra: 12

Allah.

Tā ki nüh-ķubbe-i zerrīn-‘alem itdükçe kıyām
‘Ömrin efzün ide iķbālını memdūd Hudā

10. Hudā:

Tarih 15

Mısra: 1

Allah.

Şeyh Bostān ibn-i Monlā'yı Hudā
Eyleye mihmān-serāy-ı hulda dayf

11. Hudā:

Tarih 18

Mısra: 12

Allah.

Hāķ mübārek ide ol şadr-ı mu‘allāyı aña
Devletin dā’im ide ‘ömrini efzün Hudā

12. Hudā:

Tarih 19

Mısra: 10

Allah.

Bakā oldukça tā bu ķubbe-i nīli-i eflāke
Hudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibķā

13. Hudā:

Tarih 24

Mısra: 4

Allah.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i ‘adn ide maķāmın Hudā

14. Hudā:

Tarih 32

Mısra: 6

Allah.

Niyāzı mīve-i dil ya‘ni bir şeh-zādedür şimdi
Hudā ber-vefķ-ı hāķır maķlabıyla kām-gār itsün

15. Hudā:

Tarih 35

Mısra: 3

Allah.

‘Āzim-i beyt-i Hudā oldukça bu ‘abde Hudā
Hāmdüli’llah hıdmetin ol rāhda itdi naşib

huddām-ı ravza:

1. huddām-ı ravza: *sı, +n, +a

Kaside 5

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

1. Bahçesinin hizmetçileri. 2. Hz. Peygamberin kabrinin hizmetçileri.

Huddām-ı ravzasına melek ğıbtā itmede
Tavf-ı harîmi ile felek bî-ġarârdur

hudūd-ı rüsûm:

1. hudūd-ı rüsûm:+dan

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Usullerin, adetlerin sınırı.

Ma'lûm olur geçince hudūd-ı rüsûmdan
Mevzû' u ġāyeti hele fenn-i ġaġikatüñ

hufte:

1. hufte:+dür

Gazel 73

Mısra: 3

Yatmış, uyumuş.

Huftedür şanma ider men'-i nigh 'āşıkdan
H'āb-ı nūşındır o fettāna ta'allüm-geh-i nāz

hulāsa:

1. hulāsa:

Kaside 2

Mısra: 15

Kısaca.

Sensin hulāsa debdebe-i āferinişe
Cümle senüñçün oldı zühürât-ı keyf ü kem

hulāsa-i matlab:

1. hulāsa-i matlab:

Gazel 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İsteklerin özü.

Ķāle gelmez hulāsa-i matlab
Cümle efsānedür bu ġüft ü şinîd

hulk:

1. hulk:+uñ, +ı

Mesnevi 2

Mısra: 9

Huy, tabiat, yaratılış.

Tā hulkunı idesin müzehheb
Kāmillere olasin muġarreb

2. hulk:+ı

Gazel 129

Mısra: 16

Yaradılış, ahlak.

Tamām-ı şüret ü sîretde bî-bahāne imiş
Cemāl-i pâki gibi hulkı da Nesîb güzel

hulukın 'azîm:

1. hulukın 'azîm:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Ayet**

Yüce ahlaklı. ("Resulüm! Hiç kuşkusuz sen büyük bir ahlak sahibisin". Kalem Suresi 4.Ayetinden iktibas yapılmıştır.)

Ziverün tâc-ı le'amrük ħilkätün ħulukın 'azîm
Pâdişāhâ taġt-ġāhuñ 'arş-ı Raġmān'dur senüñ

2. hulukın 'azîm:

Gazel 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Ayet**

(Şanı) büyük Hz. Muhammed'in ahlakı. ("Resulüm! Hiç kuşkusuz sen büyük bir ahlak sahibisin". Kalem Suresi 4.Ayetinden iktibas yapılmıştır.)

Ziverün tâc-ı le'amrük ħilkätün ħulukın 'azîm
Pâdişāhâ taġt-ġāhuñ 'arş-ı Raġmān'dur senüñ

hulk-ı hüsun:

1. **ḥulḳ-ı ḥüsün:**

Kıt'a 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel huy.

Nâdir mişâl ḥulḳ-ı ḥüsün tâb-ı mihir ise
Ġaym-ı havâ tekâsürî gūyâ zemîmedür

ḥulḳ-ı kerîm:

1. **ḥulḳ-ı kerîm: +ün**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Cömert tabiat, yaratılış.

Ḥulḳ-ı kerîmün eylemese ref'-i ihticâb
Pinhân qalurdı kevnde mâhiyyet-i kerem

ḥulûl:

1. **ḥulûl:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Bir şeyin içine işleme, girme, nüfuz etme.

Özge ḳurbiyyet idi ne ittiḥâd u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳûl

ḥulûş:

1. **ḥulûş:**

Gazel 65

Mısra: 3

Doğruluk.

Bî-şidḳ u ḥulûş olan perestîş
'Âdet şayılır 'ibâdet olmaz

2. **ḥulûş:**

Gazel 86

Mısra: 11

Doğruluk.

Riyâ ḥulûş gibi zâta eylemez te'sîr
Birûn-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin tutmaz

3. **ḥulûş:**

Kaside 2

Mısra: 15

Doğruluk.

Ḥâk-i derûnde tuḥfe-i maḳbûledür ḥulûş
Kim eyleyen ḥulûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

4. **ḥulûş:**

Kaside 2

Mısra: 16

Doğruluk.

Ḥâk-i derûnde tuḥfe-i maḳbûledür ḥulûş
Kim eyleyen ḥulûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

5. **ḥulûş: +dan**

Kaside 2

Mısra: 13

Doğruluk.

Yokdur saña ḥulûşdan özge vesîletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

ḥumâr:

1. **ḥumâr: +ı, +n**

Gazel 72

Mısra: 6

Baş ağrısı, mahmurluk.

Dest-i âḫir âlet-i ḥamyâze-i idbâr olur
Niçe mest-i câm-ı iḳbâlün ḥumârın görmüşüz

ḥumâr-âlûd-ı ḥasret:

1. **ḥumâr-âlûd-ı ḥasret:**

Gazel 192

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Özlem kadehinin sarhoşu.

Ḥumâr-âlûd-ı ḥasret bî-dimâğ-ı zehr-i ḥirmânam
Temennâ-yı şafâ-yı câm-ı vuşlat ḳanda ben ḳanda

ḥumâr-ı fûrkat-i cânân:

1. **ḥumār-ı fūrkat-i cānān:**

Gazel 104

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgiliden ayrılığın verdiği baş ağrısı.

Buldı encāmın ḥumār-ı fūrkat-i cānān Nesīb
Geldi ol gül külbe-i aḥzānuma sāğar-be-kef

ḥumk:

1. **ḥumk:+ı**

Gazel 124

Mısra: 14

Budalalık.

Nesībā tiz-bīn ol bā'is-i ḥilḳat nedür aıla
Gözün aç zātuñi fehm eyle terk it ḥumḳı dāhī ol

ḥūn:

1. **ḥūn:**

Gazel 184

Mısra: 3

Kan.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş ḥūn bağrumı
Ol nev-āmüz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

2. **ḥūn:**

Gazel 83

Mısra: 8

Kan.

Ḥūsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥūy-ı rediye tebdīl
Müşk-i ezfer yine bir daḥi dönüp ḥūn olmaz

3. **ḥūn:+a**

Gazel 88

Mısra: 3

Kan; şarap.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥūna sır
Çeşm-i ḥūnīsinden it raḥmin o bī-dāduñ kıyās

ḥūn-āb-ı dīde:

1. **ḥūn-āb-ı dīde:**

Gazel 189

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı.

Besdür hemişe zād-ı sefer Mevleviler'e
Ḥūn-āb-ı dīde laḥt-ı ciger Mevleviler'e

ḥūn-bahā:

1. **ḥūn-bahā:+sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 4

Kan pahası, diyet.

Anuñ muḳābelesi cān alurlar 'āşıḳdan
Ḳatīl-i 'ışḳ olanuñ ḥūn-bahāsıdur ḡam-ı yār

ḥulviyyāt:

1. **ḥulviyyāt:+a**

Kıt'a 2

Mısra: 1

Tatlılar, şekerlemeler, tatlı ile ilgili yiyecekler.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı ḥulviyyāta
Gözün aç ceşş-i hevā varuñı tārāc itdi

ḥüccāc:

1. **ḥüccāc:**

Tarih 5

Mısra: 7

Hacılar.

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi ḥüccāc ile
Vāşıl oldı bahre gūyā ṭayy-ı deşt idüp süyül

ḥüccet:

1. **ḥüccet:+le**

Gazel 38

Mısra: 8

Delil, belge.

Vağfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrīn ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥucceṭle

2. **ḥüccet:**

Gazel 170

Mısra: 4

Delil, belge.

Ḳaṭ'-ı ta'alluḳ olduḡına bā'is-i 'ulā
Ḥüccet gerekse eyle nazar rāy-ı rif'ate

ḥücüm:

1. **ḥücüm: +i, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 6

Saldırı.

'Arūs-ı ḥacle zib-i şem'-i ser-germ-i 'itāb olmış
Meger pervānenüñ āzürde olmuşdur ḥücümından

ḥücüm eyle-:

1. **ḥücüm eyle-: -se**

Kıt'a 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saldırmak.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ġam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese ḥücüm

ḥücüm it-:

1. **ḥücüm it-: -me, -de, -dür**

Rübai 60

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saldırmak.

Her bād ḥücüm itmededür kibr ü gülü
Her ḥālde iki ejderdür itmekde gülü

ḥücüm-ı derd ü ġam:

1. **ḥücüm-ı derd ü ġam: +la**

Gazel 207

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ġam ve derdin ḥücumu.

Ḥücüm-ı derd ü ġamla nālemüz te'sīrden ḳaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbirden ḳaldı

ḥücüm-ı ġam:

1. **ḥücüm-ı ġam: +la**

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sıkıntıdan saldırma.

Ḥücüm-ı ġamla dem-ā-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişk-i dīdesi Nīl ü Furāta nāz eyler

ḥücüm-ı miḥnet:

1. **ḥücüm-ı miḥnet: +i, +n, +den**

Tahmis 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Sıkıntıların saldırısı.

Ne maḥzūnuz ḥücüm-ı miḥnetinden
Nesīb-āsā beriyüz minnetinden

ḥücüm-ı serdi-i etvār-ı dehr:

1. **ḥücüm-ı serdi-i etvār-ı dehr: +den**

Kıt'a 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zamanın soğuk tavırlarının saldırısı.

Ḥücüm-ı serdi-i etvār-ı dehrden şıgınan
Dıraḥt-ı devletünüñ sāyesinde gün göremez

ḥücüm-ı şevk:

1. **ḥücüm-ı şevk:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Heves/arzunun hücumu.

Hücum-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı ğama kaç-ı ümid eyler selāmetden

hüdāt:

1. **hüdāt:**

Kaside 4

Mısra: 10

Rehberler, kılavuzlar.

Küçe-gerd-i hıdmetüñ oldı gürüh-ı evliyā
Hādimān-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur hüdāt

hüküm:

1. **hüküm:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Emir, buyruk.

Olmasa senden kerem müşkil olur hāl-i 'uşāt
Cān ile hükümüñ qabül iden olur ehl-i necāt

2. **hüküm:+i**

Gazel 131

Mısra: 5

Emir, buyruk.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklime resādur yed-i tülā-yı qalem

hüküm it-:

1. **hüküm it-:-di**

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakkında karar vermek.

Mecrūh-ı tığ-ı ğamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hüküm itdi şer'-i 'ışk

2. **hüküm it-:**

Gazel 114

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hakkında karar vermek.

Mecrūh-ı tığ-ı ğamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hüküm itdi şer'-i 'ışk

hüküm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān:

1. **hüküm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān:**

Gazel 99

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgiliyle birlikte bahar mevsimine kavuşma.

Hüküm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neşāt

hüküm-i emr ü nehy:

1. **hüküm-i emr ü nehy:+üñ, +e**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Teşvik ve yasaklama hükmü.

Ol şehenşāh-ı 'adālet destüñe kim senüñ
Hüküm-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umūr

2. **hüküm-i emr ü nehy:+üñ, +e**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Teşvik ve yasaklama hükmü.

Ol şehenşāh-ı 'adālet destüñe kim senüñ
Hüküm-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umūr

hüküm-i ezel:

1. **hüküm-i ezel:+de**

Gazel 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ezelî, başlangıcı olmayan karar, hüküm.

‘Âkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki hüküm-i ezelde oldu sa‘id

hüküm-i Hakk:

1. hüküm-i Hakk:

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın hükmü, kararı.

Hüküm-i Hakk ide ta‘alluğ haşr ü neşr-i ‘âleme
Cem‘ ola hep ‘arşa-gâh-ı maşşere ehl-i kûbûr

hüküm-i iklim-i hüner:

1. hüküm-i iklim-i hüner:

Gazel 198

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Marifet ülkesinin hükmü.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Hüsrev ü Şahî
Nesibâ hüküm-i iklim-i hüner hâlâ saña düşdi

hüküm-i kazâ:

1. hüküm-i kazâ:

Gazel 137

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Her hususta Allah tarafından önceden verilmiş hüküm.

Devlet ü ‘ömrin füzûn-ender-füzûn itsün Hudâ
Tâ diye hüküm-i kazâ her kâra imdâd eyledüm

hüküm-i şer‘at:

1. hüküm-i şer‘at:

Tarih 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeriat hükümleri.

Seyr it kazâ-yı Hakk'ı ol zât-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hüküm-i şer‘at ile

hümâ:

1. hümâ:

Gazel 203

Mısra: 8

Talih kuşu.

Kebâb olur tütüşüp çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüñ‘ânımuza

hümâ-pervâz:

1. hümâ-pervâz:

Gazel 202

Mısra: 6

Hümâ gibi yükseklerde uçan.

Şikâr-ı murğ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i hasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

hümâ-yı rûh:

1. hümâ-yı rûh:ı

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can, nefes, ruh hüması.

Hümâ-yı rûhı ola lâne-sâz-ı kulle-i kurb
İde cenâb-ı ilâhî kuşûrını mağfûr

hüner:

1. hüner:ı

Gazel 78

Mısra: 9

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Hüneri ‘ayb görür dide-i hussâd Nesib
Yüsuf’uñ hüsnî pesendide-i ihvân olmaz

2. hüner:

Gazel 42

Mısra: 3

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Hüner şîrîn mezâk-ı ma‘nî-i nutk olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i tûti-i şeker-şiken söyler

3. **hüner:**

Gazel 45

Mısra: 4

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ'āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

4. **hüner:~le**

Tarih 25

Mısra: 1

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Tevḥīd-ile mālī dili bīrūnı hünerle
Ḥaḳḳā bu idi cılve-gehi baḥt-ı sa'īdün

5. **hüner:~i**

Tarih 34

Mısra: 6

Bilgi, ilim; ustalık, maharet.

Düşdi bir mısra'-ı yektā tāriḥ
Göçdi Dürri hüneri ḳaldı yetīm

6. **hüner:~ün**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Bilgi, ilim, ustalık, maharet.

Her ma'rifetün kemālin iste
Her bir hünerün me'ālın iste

hüner-i 'ışk:

1. **hüner-i 'ışk:**

Rübai 36

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşkın hüneri.

'Ālimler ider mebhās-i 'ışka ḥande
Bilmez hüner-i 'ışk nedür dāniş-mend

hüner-mend:

1. **hüner-mend:**

Gazel 67

Mısra: 7

Hünerli, marifetli.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
'ālemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yāsemīn
olmaz

hüner-perver:

1. **hüner-perver:**

Tarih 9

Mısra: 3

Ustalık ve maharetle yetiştirilmiş.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmışdur
Der-i luḥfında bir deryüze-ger ḥātem ḡarībāne

ḥünī:

1. **ḥünī:**

Gazel 25

Mısra: 10

Kan dökücü.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḳarrerdür
O ḥünī ḡamzeler ḳaşd-ı dil-i nālāna şalmışlar

2. **ḥünī:**

Gazel 26

Mısra: 7

Kan dökücü.

Güzel 'uşşāḳa cevri-bi-ḥisāb eylersin ey ḥünī
Ḥisābın virmege ḳādir misin rüz-ı cezā bir bir

3. **ḥünī:**

Tahmis 3

Mısra: 10

Kan dökücü.

Yoluḥda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tīg-ı nāzı bildügüñden ḳalma ey ḥünī

ḥün-ı ciger:

1. **h n-ı ciger:-den**

Gazel 154

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Sākī-i felek bezm-i firākuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeşmin p r ider h n-ı cigerden

2. **h n-ı ciger:**

Gazel 203

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Dükendi h n-ı ciger t -be-key gönül girye
Sirişk-i d de h r b itdi h n m numızı

3. **h n-ı ciger:**

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Her ne dem h n-ı ciger z ver-i çeşm-i ter olur
T r-ı m jg n-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

h n-ı cigerüm:

1. **h n-ı ciger:- , +m**

Gazel 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ciğer kanı.

Sevd -ger-i b z r-ı maħabbet ki gönüldür
Serm yesi h n-ı cigerüm eşk-i terümdür

h n-ı d de:

1. **h n-ı d de:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

G z kanı.

Ey h n-ı d de geldi demi neş'e vir baña
V'ey  h u n le ile e er s z   s zum ol

h n-ı dil:

1. **h n-ı dil:**

Gazel 102

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kanı.

Dükendi h n-ı dil amm  ki geçmez giryeden
 eşm m
Faķ r olsa daħi olmaz ker m i s ndan f riğ

2. **h n-ı dil:**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül kanı.

Aña kim c n h n-ı dil laht-ı ciger z d-ı sefer olmaz
T riķ-ı 'i  da ser-menzile vuşlat ne mümkindür

h n-ı eşk:

1. **h n-ı eşk:- , +m, +den**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı.

Nes ba dergeh-i Monl -y  R m' n h n-ı eşkümden
Ser- -p  r ze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

h n-ı m selm n:

1. **h n-ı m selm n:- a**

Gazel 117

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Müslüman kanı.

M nende-i Nes b-i zeb n her nez rede
Girmekde niçe h n-ı M selm n'a g zler n 

h n n:

1. **ḥūnīn:**

Gazel 50

Mısra: 6

Kanlı; dertli.

Zemīn-i sīnede gül-naḥl-i dāğum rīşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥūnīn üstüḥvānlardur

hūr:

1. **hūr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Cennet kızı, huri.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nūrdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdūn çü hūr

2. **ḥūr:**

Rūbai 32

Mısra: 2

Cennet kızı, huri.

‘Ārifler ider ‘ālem-i imkānı fedā
‘Āşıkklar ider ḥūr ile ḡl mānı fedā

hūrān-ı behişt:

1. **ḥūrān-ı behişt: +e**

Rūbai 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cennet hurileri.

Naḳḳāş-ı ezel sevād-ı zıll-ı pākūn
Ḥūrān-ı behište merdūm-i ‘īn itmiş

ḥurrem eyle-:

1. **ḥurrem eyle-: -dük**

Gazel 119

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek, gülümsetmek.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

ḥurrem ol-:

1. **ḥurrem ol-: -maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

ḥurşid:

1. **ḥurşid:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Güneş.

Kesmem Nesīb cürm-ile ḡufrāndan ümīd
Ḥurşid tā zālām-ı şebi ide nā-bedīd

2. **ḥurşid: +i**

Gazel 47

Mısra: 6

Güneş.

Rūyuñ görelî cihāna baḳmam
Ḥurşidi gören Sühāyı neyler

3. **ḥurşid:**

Gazel 56

Mısra: 5

Güneş.

Ufuḳda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

4. **ḥurşid: +e**

Gazel 138

Mısra: 6

Güneş.

Kūyuñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḡı fark-ı külāhum

5. **hurşid: +i**

Gazel 147

Mısra: 3

Güneş.

Reşkden rahş-ı felek hurşidi hâk-endâz ider
Âfitâbum cılve-gâhuñ hâne-i zîn olmasun

6. **hurşid:**

Gazel 163

Mısra: 6

Güneş.

Şu deñlü nür-ı feyziyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki hurşid anda bir şem'-i şeherdür yâ Resûlallâh

7. **hurşid: +i, +n, +e**

Gazel 197

Mısra: 6

Güneş.

Ele âyine alsa 'aks-i rûyın eyler âşüfte
'Aceb fettândur meftûn ider hurşidine mâhî

8. **hurşid: +e**

Kaside 8

Mısra: 8

Güneş.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle hurşide mânend-i şebnem

9. **hurşid:**

Gazel 118

Mısra: 9

Güneş.

Nesîbâ şubh-dem hurşid şanma şu'le-i âhuñ
Firâz-ı kulle-i çarh-ı köhen bünyâddan gördük

hurşid ile meh:

1. **hurşid ile meh: +dür**

Rûbai 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ile ay.

Ey gülşen-i ravzaña melâ'ik bülbül
Ol ravzada hurşid ile mehdür iki gül

hurşid ü kamer:

1. **hurşid ü kamer:**

Rûbai 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Nağş-ı süm-i esbüñ oldu hurşid ü kamer
Evvel yeke süvâr çarh-ı peymâsın kim

hurşid-i felek:

1. **hurşid-i felek:**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gökyüzündeki güneş.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hurşid-i felek nür-dih-i hâver olur

hurşid-i rahşân:

1. **hurşid-i rahşân: +dur**

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hurşid-i rahşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

2. **hurşid-i rahşân: +dur**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Nür-ı vechüñ 'âlem-i bälâyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hurşid-i rahşândur senüñ

hürşid-i seher:

1. hürşid-i seher:+dür

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabah güneşi.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür halka-i tevḥîd
Şeb-i gâfletde hürşid-i şeherdür halka-i tevḥîd

hürşid-perest:

1. hürşid-perest:

Rûbai 55

Mısra: 4

Güneşe tapan.

Âḫir elem-i hecr-i ruḥuñla kāfir
‘Uşşâkuñı hürşid-perest eylersin

hürşid-rû:

1. hürşid-rû:

Gazel 201

Mısra: 10

Güneş gibi parlak yüz.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

hürşid-şîfat:

1. hürşid-şîfat:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Güneş misali.

Hürşid-şîfat geh âşikâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

hüş:

1. hüş:+uñ

Gazel 43

Mısra: 10

Akıl, şuur.

Saḥa bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger ḥâkim-i medîne-i ‘ömr

2. hüş:

Gazel 196

Mısra: 3

Akıl, şuur.

Dil gitdi hüş gitdi dükendi şekîb ü şabr
Âḫ u figân da ḳalmadı tâb u tüvân gibi

3. hüş:+ın

Gazel 159

Mısra: 1

Akıl, şuur.

Pür-füsündür ki alur siḥr ile ḥalkuñ hüşın
Hırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menḳüşın

hüşe-i süreyyâ:

1. hüşe-i süreyyâ:+da

Gazel 162

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Süreyya yıldız salkımı. Süreyya yıldız kümesi iki sıra halinde dizilmesi sebebiyle bu edebiyatta parlaklık ve düzgün sıralanışından ötürü başak, salkıma benzetilir.

Nesîb bağ-ı felekde mi sürür u şafâ
Daḫı füşürde degül hüşe-i Süreyyâ'da

Hüseyn:

1. Hüseyn:

Tarih 19

Mısra: 3

Hüseyn.

Hüseyn ism ü ‘Alî sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

hüşk:

1. **ḥuṣk:**
Gazel 45
Mısra: 6
Kuru.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ġamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuṣk ü ne tāze ne berg ü bārum var

ḥüsn:

1. **ḥüsn: +i**
Gazel 78
Mısra: 10
Güzellik.

Hüneri ‘ayb görür dīde-i ḥussād Nesīb
Yūsuf’uñ ḥüsn-i pesendīde-i iḥvān olmaz

2. **ḥüsn: +i**
Gazel 204
Mısra: 9
Güzellik.

Nesībā söyledükçe ṭab‘uñuñ ḥüsn-i füzūn oldu
Ne ḥāletdür bu kim çıķduķça gevher kân güzellendi

3. **ḥüsn: +i, +n**
Gazel 204
Mısra: 3
Güzellik.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden ḥüsnin arturdu
Urıldı şāne gūyā kākül-i pīçān güzellendi

4. **ḥüsn: +i, +y, +le**
Kaside 2
Mısra: 6
Güzellik.

Engüşt-i ḥāme-gīr-i debīr-i menākıbuñ
Ḥüsnīyle oldu dāğ-ı dil gönca-i İrem

5. **ḥüsn:**
Gazel 19

Mısra: 6
Güzellik.

Revnaķ-ı zātı mezīd eyler imiş ḥüsn-i zamān
Başka bir ḥüsn virür tāzelere cāme-i ‘īd

6. **ḥüsn: -ü, -ñüñ**
Gazel 206
Mısra: 8
Güzellik.

Ferāmüş itdürür ‘uşşāķa iki ‘ālemüñ fikrin
İlāhī ḥüsnüñüñ bir zerresidür ḥüsn-i cānānī

7. **ḥüsn:**
Gazel 209
Mısra: 9
Güzellik.

Ḥaķķā Nesīb ḥüsn ile mümtāz iken o şūḥ
Ġālib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşā’ili

8. **ḥüsn:**
Gazel 104
Mısra: 2
Güzellik.

Oldı mesmü‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān’a ḥüsn ile ḥalef

9. **ḥüsn: +i, +n, +de**
Gazel 209
Mısra: 10
Güzellik.

Ḥaķķā Nesīb ḥüsn ile mümtāz iken o şūḥ
Ġālib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşā’ili

10. **ḥüsn:**
Gazel 162
Mısra: 2
Güzellik.

Ġarābet olmayıcaķ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

11. **hüsn:**

Gazel 17

Mısra: 4

Güzellik.

Gülşen-i nāza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ʿışk eylemişdür imtizâc

12. **hüsn:**

Gazel 53

Mısra: 10

Güzellik.

Lâl olur görse melek ʿişve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsn nice tâb-âver olur nevʿ-i beşer

13. **hüsn: +i, +nüñ**

Gazel 38

Mısra: 14

Güzellik.

Mevkîʿ-i zûlmetde nûra iʿtibâr olmaz Nesîb
Her kemâlün hüsninüñ mirʾatı zıddıyetledür

14. **hüsn: -üñ, -e**

Gazel 138

Mısra: 3

(Sevgilinin) güzelliği.

Ser-rişte-i nezzâre senüñ hüsnüñe merbûṭ
ʿAyb eyleme ruḥsârüña bî-bâk-i nigâhum

15. **hüsn:**

Gazel 210

Mısra: 5

Güzellik.

Hüsn odur dilber odur ʿışk odur ʿâşık odur
Kimse yok zât u şîfâtında anuñ enbâzı

16. **hüsn:**

Tarih 30

Mısra: 2

Güzellik.

Şöhret-ârâsın ki ḥaḳḳuñda dir erbâb-ı ʿuḳûl
Hüsn ile aḥlâkı mümtâz oldu kendi ʿilm-ile

hüsn-i aḥlâk:

1. **hüsn-i aḥlâk:**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel ahlak.

Hüsn-i aḥlâk ile maḥbûb-ı dil-i ʿâlem olur
Gevher-i pend ü naşîhatden iden mengûşın

hüsn-i ʿamel:

1. **hüsn-i ʿamel:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Güzel amel, güzel iş.

Hüsn-i ʿamel deminde olur ḳudretüm ʿadîm
Zür-âverem günâhda çün zayğam-ı ecem

hüsn-i bî-nâz:

1. **hüsn-i bî-nâz:**

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşvesiz güzellik.

Cevher-i hüsn âb ü tâb-ı ʿişveden buldı revâc

Hüsn-i bî-nâz oldu mânend-i seḥer-mânde sirâc

hüsn-i cānān:

1. **hüsn-i cānān:-ı**

Gazel 206

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliği.

Ferāmūş itdürür ‘uşşāka iki ‘ālemūn fikrin
İlāhī ḥüsnüñnün bir zerresidür ḥüsn-i cānānī

ḥüsn-i ebruvān:

1. ḥüsn-i ebruvān: +uñ

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kaşlarının güzelliği.

Ḳābe Ḳavseyne ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-miṣāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

ḥüsn-i edā:

1. ḥüsn-i edā: +y, +ı

Gazel 94

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzel tarz, üslup, davranış veya anlatış biçimi.

Nazmuñda Nesībā göreli ḥüsn-i edāyı
Düşize-i ma‘nī ḳad-i ta‘bire şarılmış

ḥüsn-i ḥak:

1. ḥüsn-i ḥak: +dur

Gazel 206

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hakikatlerin güzelliği.

Ḳabūl-i şirket itmez çünkü te‘şīrat Ḥaḳḳ'ındur
Şuver āyīnesinde ḥüsn-i Ḥaḳ'dur cezb iden cānı

ḥüsn-i ḥāl:

1. ḥüsn-i ḥāl: +in

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzeli, iyi hâl.

Ḥüsn-i ḥālin ehl-i taḳvānuñ riyāya ḥaml ider
Ehl-i fışḳ añlasa dir Allāh Settār u Ğafūr

ḥüsn-i ḥaşā‘il:

1. ḥüsn-i ḥaşā‘il: +i

Gazel 209

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzel sıfatlar.

Ḥaḳḳā Nesīb ḥüsn ile mümtāz iken o şūḥ
Ğālib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşā‘ili

ḥüsn-i ḥat:

1. ḥüsn-i ḥat:

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel yazı yazma sanatı, hat sanatı.

‘Ulūvv-i cāh u ḥüsn-i ḥat fazīlet-ḥūy-ı sencīde
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şūretde sīretde

ḥüsn-i himmet:

1. ḥüsn-i himmet:

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gayretin güzelliği.

Rehber-i keştī-nişīnān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefid içre meger Ḥızr'a bedel

ḥüsn-i Ḥudā-dād:

1. ḥüsn-i Ḥudā-dād:

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah vergisi güzellik.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāḥte bir
Cemāl-i naḳş u şuver dil-rübā yerin tutmaz

2. ḥüsn-i Ḥudā-dād:

Gazel 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah vergisi güzellik.

Meşşâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı hüsni Hudâ-dâd zîvere

hüsni hulk:

1. hüsni hulk:

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzel yaradılış, huy.

Hüsni hulk olmaz imiş hü-yı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hün olmaz

2. hüsni hulk: +n

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güzel yaradılış, huy.

Anuñ hüsni hulkın beyândur ser-â-pâ
Kelâm-ı Hudâvend-i Hallâk-ı ‘âlem

hüsni matla’:

1. hüsni matla’:

Rûbai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İlk beyitten sonraki beyte hüsni matla denir. (ilk beyitten güzel olması gerekir).

‘İzz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāküñ
Manzûme-i kevne oldu hüsni matla’

hüsni mecâz:

1. hüsni mecâz: +a

Gazel 83

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yalancı güzellik.

‘Âşık-ı hüsni Hudâ hüsni mecâza bakmaz
Âb-ı hayvânı bulan tâlib-i Ceyhûn olmaz

hüsni meh:

1. hüsni meh: +i

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayın güzelliği.

Cürm oldu Nesibâ sebebi cilvesi ‘afvüñ
Hüsni mehi efzûde ider tûrra-i şebdür

hüsni ruhsâr:

1. hüsni ruhsâr: +uñ

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yanağın güzelliği.

Nûr-ı Hâk’dur cilve-ger mir’ât-ı zâtuñda ‘ayân
Hüsni ruhsârûñ olur nâyib-menâb-ı mu‘cizât

hüsni sâhte:

1. hüsni sâhte:

Gazel 86

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sahte güzellik.

Olur mı hüsni Hudâ-dâd ü hüsni sâhte bir
Cemâl-i nakş u şuver dil-rübâ yerin tutmaz

hüsni şifât:

1. hüsni şifât: +ı, +n

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzel sıfatlar, vasıflar.

Ol seyyid-i ‘âlî-güherüñ hüsni şifâtın
Ta‘dâda meger cânı mı var güft ü şinidüñ

hüsni tâb-ı güdâz:

1. hüsni tâb-ı güdâz: +a

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzelliğin eriten ışığı.

O hüsni-tâb-ı güdâza nâzar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

hüsni-taşannu':

1. hüsni-taşannu':

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yapmacık güzellik.

Sühan-ı ehl-i riyâ eylemez irâs-ı şafâ
Bed-şadâ hüsni-taşannu' ile hõş-elhân olmaz

hüsni-tedbîr:

1. hüsni-tedbîr:

Gazel 66

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Önlemin güzelliği.

Hüsni-tedbîr ile mümkün mi kaçayı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i takdîr olmaz

2. hüsni-tedbîr: +i, +n, +e

Tarih 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Önlemin güzelliği.

Hüsni-tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

hüsni-zamân:

1. hüsni-zamân:

Gazel 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) güzelliğinin zamanı.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsni-zamân
Başka bir hüsni-virür tâzelere câme-i 'îd

husrev:

1. husrev: +i

Tarih 6

Mısra: 6

Padişah, hükümdar.

Hâzin-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî olup
Mülk-i 'irfânun ola 'ilm ü 'amelde husrevi

Husrev ü Şâhî:

1. Husrev ü Şâhî:

Gazel 198

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hüsrev ve Şâhî (Ünlü İranlı iki şairdir.).

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Husrev ü Şâhî
Nesîbâ hükm-i iklim-i hüner hâlâ saña düşdi

husrevâ:

1. husrevâ:

Gazel 2

Mısra: 2

Ey hükümdar.

İder şeh-bâz-ı çeşmün şayd-ı murğ-ı câna istîgnâ
İder mi husrevâ cellâd olan hiç kana istîgnâ

huşûl:

1. huşûl:

Tarih 5

Mısra: 6

Hâsıl olmuş, meydana gelmiş.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşûl

huşûl-i mültesem:

1. huşûl-i mültesem:

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu edilen şeyin gerçekleşmesi.

Ne firāka t̄ab ü t̄ākat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümîdî ne huşûl-i mültesem var

2. **huşûl-i mültesem:**

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu edilen şeyin gerçekleşmesi.

Ne firāka t̄ab ü t̄ākat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümîdî ne huşûl-i mültesem var

huşûm:

1. **huşûm:** +l, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 2

Düşmanlar.

Alanlar ders-i ma'nî dāğ-dār olmaz huşûmından
Geçerler kām-ı dünyānuñ huşûşından 'umûmından

huşûn-ı erba'a:

1. **huşûn-ı erba'a:**

Müfret 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dört kalelerdendir.

'Unşur-ı fıkh-ı şerîf oldı mütûn-ı erba'a
Hıttâ-i dîn-i mübîn içre huşûn-ı erba'a

huşûşâ:

1. **huşûşâ:**

Tarih 28

Mısra: 5

Özellikle, ayrıca, bilhassa.

Huşûşâ şimdi tefvîz-i ümûr-ı âl ile tâze
Maḥall-i iltifât-ı pâdişâh-ı her-milel oldı

huş-yâr:

1. **huş-yâr:** +dur

Kaside 5

Mısra: 6

Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

Âşüftegî-i sünbül ü jülîde kâküle
Nerkis nezâre itmededür huş-yârdur

2. **huş-yâr:**

Gazel 100

Mısra: 8

Ayık, uyanık, aklı başında kimse.

Maḥabbet itmez ehl-i 'ışka 'âkıl
Ki huş-yâr eylemez mestāneden ḥazz

huṭûr:

1. **huṭûr:**

Kaside 1

Mısra: 14

Hatıra gelmek, zihne vârid olmak.

Böyle sebt eyler senānı levḥa-i pāk-i dile
Ḥâtır-ı kerrûbiyāna na'tûn itdükde huṭûr

huṭûr it-:

1. **huṭûr it-:** -mez

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, aklına gelmek.

Emr ü nehyüñ ictinâb u imtisâli bende yok
İttibâ'-ı sünnetüñ hiç ḥâtıra itmez huṭûr

2. **huṭûr it-:** -se

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırına getirmek, hatırlamak.

Eşer-i ḳahrı eger ḥâtırına itse huṭûr
Cesed-i düşmene her müyü birer ḥançer olur

hüveydâ:

1. **hüveydâ:**

Gazel 74

Mısra: 2

Belli, apaçık.

Ruḥ-ı zîbâsını yârûn ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dide hüveydâ iderüz

hüy u hâya:

1. **hüy u hâya:**

Tahmis 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şamata, gürültü, çığıltı.

Bizüz ol vâlih ü medhûş u ḥayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

hüy-ı dürrüştin:

1. **hüy-ı dürrüştin:**

Gazel 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kabalık mizacı, huyu.

Hemîşe bezm ider hüy-ı dürrüştin ṭalib-i Ḥaḳḳ'uñ
Döner bir âsiyâb-ı zür-verdür ḥalka-i tevhîd

hüy-ı gaddâr:

1. **hüy-ı gaddâr:+a**

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zalim huylu.

Hüy-ı gaddâra tokındukça zülf-i yâr-i Nesîb
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

hüy-ı redî:

1. **hüy-ı redî:-y,-e**

Gazel 83

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kötü huy.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş hüy-ı redîye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daḥî dönüp ḥûn olmaz

hüzn ü şadî:

1. **hüzn ü şadî:**

Gazel 44

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve sevinç.

Hüzn ü şadî müte‘âkıb olıcaḳ anda Nesîb
Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyâre deĝöldür de nedür

2. **hüzn ü şadî:+den**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Üzüntü ve sevinç.

Hüzn ü şadîden nedür bu infi‘âl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvâl-i ‘âlem çün ḥayâl ü ḥ‘âb iken

hüzn-i bî-şümâr:

1. **hüzn-i bî-şümâr:+ı,+n, +a**

Gazel 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pek çok hüzn.

Sürür-ı dehr-i denî hüzn-i bî-şümârına degmez
Dü-rûze ‘işret-i ‘âlem ğam-ı ḥumârına degmez

hużret:

1. **hużret:**

Gazel 68

Mısra: 4

Yeşil.

Câhil olmaz müte‘eşşir suḥan-ı ḥikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-ḳâbile hużret gelmez

hużûr:

1. **huzūr:**

Tarih 17

Mısra: 4

Huzur, rahat.

Cihān-ı maʿrifete bir sevād-ı aʿzam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı huzūr

huzūr u hʿāb:

1. **huzūr u hʿāb:**+um, +dan

Gazel 145

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rahatlık ve uyku.

Beni ayırdı hayāli huzūr u hʿābumdan
Bugün haber mi gelür bilmem āfitābumdan

huzūr-ı kāmīl-i dānā:

1. **huzūr-ı kāmīl-i dānā:**+da

Gazel 122

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bilgisi tam olan alimin huzuru.

Varaḫ ki olmaya sāde ḳabūl-i naḫṣ itmez
Huzūr-ı kāmīl-i dānāda tıfl-ı nā-dān ol

huzūr:

1. **huzūr:**-u, -n, -dan

Tahmis 4

Mısra: 3

Haz, zevk.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzūzundan ğumūmından
Oḳurlar ḫaṣb-ı ḫālīn ser-nüviṣt-i bed-ruḳūmından

2.3.10. I

ırmağ:

1. **ırmağ:**+ı

Gazel 166

Mısra: 14

Akarsu, nehir.

Ḥasretle revān oldı yine eşki Nesīb'ün
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

ıslāh:

1. **ıslāh:**+a

Gazel 110

Mısra: 7

İyileştirme, iyi bir hāle getirme.

Her dem Nesīb ḫālūñi ıslāḫa kūṣiṣ it
Mānī' degül ne ğüne olursa ḳıyāfetün

2. **ıslāh:**+u, +muz, -da

Gazel 125

Mısra: 7

İyileştirme, iyi bir hāle getirme.

Zāhid tehālūk eyleme ıslāhumuzda hıç
Pendün şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

ıslāh eyle-:

1. **ıslāh eyle-:**-mez

Kıt'a 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düzeltmek, yola getirmek.

Bed-siriṣtün sūd-mend olmaz fazilet ṭab'ına
Āb-ı şīrīn baḫri sūkker zehri ıslāh eylemez

ısrār:

1. **ısrārı-**

Gazel 124

Mısra: 11

Ayak direme.

Hemān noḫṣānuña ol mu'terif ısrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

ıssı:

1. **ıssı:**

Müfret 3

Mısra: 1

Sahip, malik.

Şefekat kânı kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

‘ışk:

1. **‘ışk: +uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘ışkuñ ki ğarib ibtilâdur
‘Uşşâka ‘aceb siyeh belâdur

2. **‘ışk:**

Gazel 16

Mısra: 7

Aşırı sevgi, şiddetli istek, tutku.

‘ışk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem‘-i şebistâna ziyâdur bâ‘is

3. **‘ışk:**

Gazel 47

Mısra: 9

Sevgi, muhabbet.

‘ışk ehli vücûd kaydı çekmez
Dîvâne olan kabâyı neyler

4. **‘ışk:**

Gazel 49

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

‘ışk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyâ mı gelür

5. **‘ışk: +dur**

Gazel 4

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

‘ışkdur ‘aşıklara zıkr ile devrân itdüren
Kad edäre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

6. **‘ışk:**

Gazel 17

Mısra: 4

Sevgi, muhabbet.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ‘ışk eylemişdür imtizâc

7. **‘ışk:**

Gazel 34

Mısra: 11

Sevgi, muhabbet.

‘ışk itdi cünûn ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

8. **‘ışk: +dur**

Gazel 73

Mısra: 11

Sevgi, muhabbet.

‘ışkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şahid yeter efsâne-i Maḥmūd u Ayâz

9. **‘ışk:**

Gazel 79

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

Fehm idenler sebab-i hilkat olan ‘ışk idigin
Güş-dâr-ı haber-i Vise ü Râmin olmaz

10. **‘ışk:**

Gazel 80

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

‘ışk ile biz pây-e-i mecnûna çıkmış inmişüz
Ḥāküz ammâ bād ile gerdûna çıkmış inmişüz

11. ʿİşk:

Gazel 83

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

Derdi her bü'l-hevesüñ ʿışk ile efvün olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

12. ʿİşk:

Gazel 84

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

Tâ ʿışk neşvesiyle ola ittişâfımız
Maqbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfımız

13. ʿİşk:

Gazel 87

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

ʿİşk her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

14. ʿİşk:

Gazel 103

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

Sîneden ʿışk ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler dûzahı hengâm-ı maşşer tâb ü tef

15. ʿİşk:

Gazel 115

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

ʿİşk âfet-i cemʿiyyet-i dildür ki hemîşe
Maʿmüresi vîrane olur kişver-i râzuñ

16. ʿİşk: +uñ, +la

Gazel 164

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet.

Dil giriftâr-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Kâyduñ ey âhü nîgeh ʿışkuñla efvün olmada

17. ʿİşk: +ı, +y, +la

Gazel 200

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

ʿÂşık ki ola nâzır ʿışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol ʿat-i zibâyı

18. ʿİşk:

Gazel 210

Mısra: 5

Sevgi, muhabbet.

Hüsñ odur dilber odur ʿışk odur ʿâşık odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzi

19. ʿİşk:

Rûbai 49

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

ʿUşşâk egerçi ʿışk ile hasta gerek
Maʿşûk dañi ʿâşık dil-beste gerek

20. ʿİşk:

Gazel 44

Mısra: 1

Aşk, sevdâ.

Mürğ-i dil ʿışk ile âvâre değıldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre değıldür de nedür

21. ʿİşk: +uñ, +la

Gazel 7

Mısra: 1

Sevgi, muhabbet.

ʿİşkuñla pür it sîne-i süzânımı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vîrânımı yâ Rabb

22. 'ışk:~uñ

Gazel 209

Mısra: 8

Sevgi, muhabbet.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı 'ıřkuñ mesâ'ili

23. 'ışk:

Gazel 46

Mısra: 3

Aşk, sevdâ.

'ışk ifşâ itdürür h'âhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş'e-i mey âdeme esrârı pinhân söyledür

24. 'ışk:~ı

Gazel 69

Mısra: 4

Aşk, sevdâ.

N'ola bîgâne-i ser-sebzî-i sâ mân olsağ
'ışkı âteş-figen-i bâğ-ı şu'ûr eylemişüz

25. 'ışk:

Gazel 59

Mısra: 1

Aşırı sevgi.

Mâdâm 'ışk şu'le-meniş sine tâbdur
Ma'mûre-gâh-ı şabr u şekibüm ħarâbdur

26. 'ışk:~uñ, +da

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Sevgi, muhabbet.

'ıřkuñda kemîne hâlüm oldu
Efsâne-i Kûh-ken ile Mecnûn

27. 'ışk:~uñ, +la

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Sevgi, muhabbet.

Var mı buña çâre şimdi oldu
'ıřkuñla derûn sine meşhûn

'ışk-ı ezeli:

1. 'ışk-ı ezeli:

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ezeli aşk (Başlangıcı olmayan aşk).

Vařluñ hevesi râh-ber-i kâmilümüzdür
'ışk-ı ezeli nâka-keş-i maşmilümüzdür

'ışk u cemâl:

1. 'ışk u cemâl:

Gazel 105

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk ve güzel yüz.

Ķarîn-i ħüy-yı nigûdur hemişe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u ħiyelâ bendesindedür ancağ

'ışk-ı tâb-ı süz:

1. 'ışk-ı tâb-ı süz:

Gazel 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşkın yakıcı ateşi.

Ey 'ışk-ı tâb-ı süz bu germiyyetûñ nedür
Billâh meded meded

'ışk-ı Yûsuf:

1. 'ışk-ı Yûsuf:

Gazel 132

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hız. Yusuf'un Züleyha'yı çılgına çeviren aşkı.

Zaşmet-i şeyb ü firâz-ı râh-ı 'ışkı ey Nesîb
Bâr-ı fağr u fâka ber-düş olmayınca bilmedüm

ıtlāk:

1. ıtlāk: +a

Gazel 145

Mısra: 3

Cezadan kurtulma, afv etme.

‘Aceb helāke mi ıtlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

ıtnāb:

1. ıtnāb: +ı

Kaside 1

Mısra: 11

Sözü uzatma, gereksiz ayrıntıya boğma.

Bes Nesibā ‘arz-ı hāl ıtnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı hırşiddür bilmez misin isār-ı nūr

ıztırāb:

1. ıztırāb: +dan

Gazel 146

Mısra: 4

Acı, keder.

‘Āşık ne deñlü itse nihān āteş-i dilin
Süz-ı derūnı fehm olunur ıztırābdan

2. ıztırāb: +dur

Gazel 111

Mısra: 9

Acı, keder.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp h’āhiş-i giyāh idenüñ

2.3.11. İ

‘ibādet:

1. ‘ibādet:

Gazel 65

Mısra: 4

Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar

Bî-şıdk u hülüş olan perestîş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

2. ‘ibādet:

Kaside 2

Mısra: 12

Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar

Āsār-ı cezb-i Hakk'la her demde serverā
Saña ‘ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

3. ‘ibādet: +i, +n, +de

Kaside 7

Mısra: 8

Kulun Allah'ın rızasını kazanmak ve ona yakınlaşmak için yaptığı iş ve davranışlar.

Egerçi pişesi dā‘im ḥaṭa vü ‘işıyāndur
‘ibādetinde dahı var hezār ḥabt u ḥalel

‘ibāret-i sāde:

1. ‘ibāret-i sāde:

Gazel 162

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalın ifadeler.

Ġarābet olmayıcaḡ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

ibkā id-:

1. ibkā id-: -e

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sonsuzlaştırmak, ebedi kılmak.

Bakā olduğça tā bu ḡubbe-i nīlī-i eflāke
Ḥudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibkā

ibn-i Ādem:

1. ibn-i Ādem:

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Adem oğlu, insan.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳıḳa

Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

2. **ibn-i Ādem:**

Müfret 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Adem oğlu, insan.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i azam

Ḥaṭādan sālīm olmaz ibn-i Ādem

ibn-i 'Affān:

1. **ibn-i 'Affān:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Affan'ın oğlu (Hz. Osman).

Genc-i şer'e 'adl ile oldı zamānında emīn

İbn-i 'Affān eyledi tertib-i Qur'ān-ı mübīn

ibn-i fāzıl:

1. **ibn-i fāzıl:**

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Faziletli.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā

Muḥaşşal her cihetle maẖhar-ı luṭf-ı ezel oldı

ibn-i Mevlānā-yı Rūm:

1. **ibn-i Mevlānā-yı Rūm:**

Tarih 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin oğlu.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm

Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

ibn-i Monlā:

1. **ibn-i Monlā: *y, +ı**

Tarih 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin oğlu.

Şeyḫ Bostān ibn-i Monlā'yı Ḥudā

Eyleye mihmān-serāy-ı ḥulda dayf

ibn-i seyyid-i dānā:

1. **ibn-i seyyid-i dānā:**

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alimlerin önderinin oğlu.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā

Muḥaşşal her cihetle maẖhar-ı luṭf-ı ezel oldı

'ibret:

1. **'ibret: +le**

Gazel 158

Mısra: 9

Ders alma, uyarılma.

Gülşene 'ibretle bak olma şaḳın şād u ḡamīn

Luṭf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaḥm-ı ḥārdan

2. **'ibret:**

Kaside 8

Mısra: 6

Ders alma, uyarılma.

Ribāṭ-ı cihāna konanlar göçerler

Yetişmez mi 'ibret geçenler muḳaddem

ibriz:

1. **ibriz: +e**

Gazel 35

Mısra: 10

Saf, halis.

Göñülden māl-i nācizün hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu kavl-i hāḳḳa şāhiddür

ibtidā:

1. **ibtidā:**

Tarih 24

Mısra: 2

Önce, evvela.

Hācī Ḥasan şāhib-i ḥayr u şalāḥ
Eyledi bu cāmī'e çün ibtidā

2. **ibtidā:**

Gazel 41

Mısra: 6

Önce, evvela.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i 'acū
Raḳīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

3. **ibtidā:**

Gazel 159

Mısra: 5

Önce, evvela.

İbtidā 'ilm-i fenā dersin okur kevnē gelen
Lāya timsāl görür māderinün āḡūşın

4. **ibtidā:+dan**

Gazel 3

Mısra: 6

Önce, evvela.

Perī-veş dīdeden ey bi-vefā āḥir nihān olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

ibtihāc:

1. **ibtihāc:**

Gazel 17

Mısra: 10

Sevinme, gönlü açılma.

Mün'imān-ı dehre reşk itmez Nesīb-i bī-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭab'ıyla eyler ibtihāc

ibtilā:

1. **ibtilā:**

Gazel 87

Mısra: 4

İmtiha.

Ya'ni rūḥ āşınālaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

2. **ibtilā:+y, +ı**

Gazel 25

Mısra: 6

İmtihan.

Olup Leyli vü şān evvel nigeḥde şabr u sāmānın
Dil-i Ḳays ibtilāyı vādi-i hicrāna şalmışlar

3. **ibtilā:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

İmtihan.

'Işḳuñ ki ḡarīb ibtilādur
'Uşşāḳa 'aceb siyeh belādur

icāb id:-

1. **icāb id:-er**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerekmek.

Şıdk-ı da'vā-yı maḥabbetde iṭā'atdür güvāḥ
Ma'şiyet icāb ider ma'şūḳa 'āşıḳdan bi'ād

icābet:

1. **icābet:+e**

Gazel 170

Mısra: 1

Kabul etmek, edilmek.

Maḳrūn olursa da'vet-i 'āşıḳ icābete
Cezb eyler ol perī daḥi nā-gāḥ şoḥbete

icād id:-

1. icād id:-er, -sin

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Oluşturmak, meydana getirmek.

Şad-güne füsün idersin icād
Her bir nıgehüñde ehl-i ʿışka

iʿcāz:-

1. iʿcāz:-

Kaside 2

Mısra: 9

Mucize.

Besdür kelām-ı Hāk saña iʿcāz gerçi kim
Envāʿ-ı muʿcizātuña kâfi degül raqam

icmāl:-

1. icmāl:-dür

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kısaltma, özetleme.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide hāk üze edā
Medh-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

icmāl-i rāz:-

1. icmāl-i rāz:-

Gazel 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sırrın özü.

İcmāl-i rāz sîne-i mînâyı gösterür
Fihrist-i metn-i nüşha-i kinninedür kadeh

ictināb:-

1. ictināb:-

Gazel 6

Mısra: 8

Kaçınmak, uzak durmak.

Her gül-i hüsnüñ olur bir bülbülü ʿādet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsāra söyleñ ictināb

2. ictināb:-

Gazel 9

Mısra: 12

Kaçınmak, uzak durmak.

Süzān olur semender olursa qarın saña
Mümkin mi ictināb

ictināb u imtisāl:-

1. ictināb u imtisāl:-i

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kaçınmak ve boyun eğmek.

Emr ü nehyüñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibāʿ-ı sünnetüñ hiç hātıra itmez huṭūr

iç:-

1. iç:-mek

Tahmis 3

Mısra: 11

Bir sıvıyı ağza alıp yudumlamak.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ʿışka helāk olmak

içinde:-

1. içinde:-

Kıt'a 19

Mısra: 1

İç, üzeri.

Cihān içinde esir-i zen olmayan kişinüñ
Teni muʿazzeb ise cāmı istirāhat ider

2. içinde:-

Gazel 37

Mısra: 3

(Bir şeyin iç kısmı, içi) İçindeki, "-da, -de" anlamında kullanılan kelime.

Semm sa'y ü taleb içinde nihândur ma'ṭlab
Zehr ḥirmân-ı ṭabaḳ-ı sükker-i ihmâldadur

içre:

1. içre:

Gazel 50

Mısra: 9

İçinde.

Nesibâ ḥasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i ḥurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

2. içre:

Gazel 93

Mısra: 2

İçinde.

Ḥayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

3. içre:

Gazel 142

Mısra: 1

İçinde.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i ğam olmazsın

4. içre:

Gazel 140

Mısra: 3

İçinde.

Âb içre ‘aks-i encümi dâ‘im kıyâs ider
İḳbâl-i devlet-i feleke i‘timâd iden

5. içre:

Gazel 161

Mısra: 5

İçinde

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lûlû-yı dil-efrûz mıdur bu

6. içre:

Gazel 28

Mısra: 11

İçinde.

Nesibâ berḳ şanma vaḳt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ‘-ı nâ-ber-cây-ı ḥöd-gâmâne ḥandândur

7. içre:

Gazel 71

Mısra: 4

İçinde.

Rû‘yâda bile ḥançer-i cânân görürüz biz
Ḥ‘âb içre daḥi teşne iken âb unudılmaz

8. içre:

Gazel 106

Mısra: 4

İçinde.

Sûḳ-ı fenâda olma ḥarîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

9. içre:

Gazel 201

Mısra: 4

İçinde.

Cûlûs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâḥ üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdu şimdi

10. içre:

Mesnevi 2

Mısra: 11

İçinde.

Fuḳarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırḳa-i ehl-i ḥâl gördük

11. içre:

Müfret 2

Mısra: 2

İçinde.

‘Unşur-ı fıkıh-ı şerif oldu mütün-ı erba‘a
Hıttı-i dîn-i mübîn içre hışûn-ı erba‘a

12. içre:

Gazel 197

Mısra: 7

İçinde.

Gül ü lâle yeter dâğ-ı derûn u şu‘le-i âhı
Bahâr-ı ‘ışkuñ içre ârzû-yı gülşen itmez dil

13. içre:

Gazel 198

Mısra: 7

İçinde.

Gözümden nakd-i eşk-i bî-revâc u kem-bahâ düşdi
Bahâ-yı kâle-i vaşl olmadı bâzâr-ı ‘ışk içre

14. içre:

Tarih 13

Mısra: 4

İçinde.

Rehber-i keştî-nişînân idi hüsni himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

15. içre:

Gazel 62

Mısra: 4

İçinde.

Sebak-ı h‘ânân-ı ‘ışkuñ nüktesiñ fehm itmede mâhir
Debistân-ı maħabbet içre kâmil Mevlevîlerdür

16. içre:

Gazel 64

Mısra: 11

İçinde.

‘Akl ile bil maħbes-i ten içre cânıñ zücretin
Yûsuf’uñ hâlin refik-ı gûşe-i zindâna sor

17. içre:

Gazel 78

Mısra: 6

İçinde.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruh-ı cânândur
Mıhr ebr içre nihân olmaya bârân olmaz

18. içre:

Gazel 93

Mısra: 7

İçinde.

Elinde rind-i mestüñ sāğar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i ‘işretdür ki mühr-i zer-nişân tutmuş

19. içre:

Mesnevi 2

Mısra: 16

İçinde.

Sen daħi olup bu sırdan āgâh
Râh-ı taleb içre olma güm-râh

İün:

1. içün:

Gazel 24

Mısra: 6

İin.

Ķays ile hem-dâsitân oldum ki ‘âlem dir baña
Deşt-i Ķamda bir Ķazâl-i hüsni içün âvâredür

2. içün:

Gazel 200

Mısra: 7

İin.

‘Âķıl ki olup bûd u nâ-bûd içün âvâre
Bî-âre şafâ şanmış bî-hûde bu ĶavĶâyı

3. için:

Kaside 6

Mısra: 4

İçin.

Tâ'ir-i himmet-i merdâna o şâh-ı dinüñ
Kavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

4. için:

Gazel 198

Mısra: 3

İçin.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd için ey dil
Fezâ-yı 'ışka şimdi esb-i âh-ı bād-pā düşdi

5. için:

Gazel 85

Mısra: 5

Amacıyla, için.

Telhî-i fâka itmek için nefsumüz helâk
H'ân-ı vücûda zehr kıtan Mevlevîler'üz

6. için:

Gazel 39

Mısra: 7

Amacıyla, için.

Şayd için zâhid ol âhû nigehe havfum bu
Eldeki sübhâ-i şad-dânesini dâm eyler

7. için:

Gazel 213

Mısra: 5

Amacıyla, için.

Çemende zulm-i hârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin güş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

8. için:

Kıt'a 8

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Merâm-ı vaşla vâşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rûd itdüm ahar çeşmüm yaşı şâm u şehir şimdi

9. için:

Kaside 8

Mısra: 2

İçin.

Esir olma bir nâm-ı huşke şağın kim
Olur nâm için dil-hırâşide hâtem

10. için:

Kıt'a 17

Mısra: 3

İçin.

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün bûm-ı câyum oldı harâb-ı diyâr-ı Rûm

11. için:

Tarih 3

Mısra: 1

Amacıyla, için.

Lafzen ü ma'nen cülûs-ı şâh için târîhdür
Oldı Sulţân Muştafâ'nuñ sâli biñ yüz altıda

12. için:

Gazel 4

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Akça dökseñ derdini ta'dâd için 'aşıklarun
Fehm olunmaz naqd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

13. için:

Gazel 41

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Nigâh için ruh-ı cânâna zâhid-i sâlûs
Ridâ be-düş elinde 'aşâ gelür görünür

14. için:

Gazel 108

Mısra: 4

Amacıyla, için.

Ferdā-yı haşr gâşiye ber-düşüdur sürüş
Kesb-i rızā-yı Hâlik için h'âr olanlaruñ

15. için:

Gazel 113

Mısra: 7

Amacıyla, için.

Luţf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne gûlâm olsam gerek

16. için:

Kaside 3

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Ɩondı nüh-mînâ-yı çarĥa ravzañı tezyîn için
Gice şebbü-yı kevâkib rûz-i gül şems-i duĥâ

17. için:

Tarih 31

Mısra: 11

Amacıyla, için.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdkum
Ĥāk-i rehe rû-mâlde te'hîri bahâne

18. için:

Gazel 58

Mısra: 10

İçin.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevraĥ için nâ-ĥudâyı neylerler

19. için:

Kaside 2

Mısra: 8

İçin.

Bi'setden evvel eyledi Ɩuss ibni Sâ'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

20. için:

Rûbai 39

Mısra: 4

İçin.

Taĥşîle murād nefs-i nâ-fercāmı
Dünāna dünān için tekāpū niçe bir

21. için:

Rûbai 63

Mısra: 3

İçin.

Min-ba'd güzel başuñ için âzād it
Zindāni-i çāh-ı firĥate rahm eyle

22. için:

Kaside 1

Mısra: 11

Amacıyla, için.

Cevher-i cismüñ nigînin ĥıfz için perdāĥte
Sîmden bir ĥalkadur ĥāki muĥîṭ olmuş be-ĥūr

23. için:

Kaside 2

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Ancaĥ senüñ zuhûruñ için geldi 'āleme
Ādem behişti koydı olup târik-i ni'am

24. için:

Mesnevi 2

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Ādem için oldı ĥalk kevneyn
Ādemle olur cinān daĥi zeyn

25. için:

Gazel 106

Mısra: 9

Amacıyla, için.

Lā-büd niẓām-ı hāl için eyler riyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir büriyāsı yok

26. için:

Tarih 15

Mısra: 5

Amacıyla, için.

Fevtine târîḥ için didüm Nesîb
Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı hayf

27. için:

Tarih 18

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Ḳadrini ‘âleme tefhîm için ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi ğayrı mühim-sâz ḳazâ

28. için:

Tarih 30

Mısra: 3

Amacıyla, için.

Şadrdan şadra seni ikrām için naḳl itdürür
Oldıġıçün şâh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

‘id ol-:

1. ‘id ol-:-sa

Gazel 180

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bayram olmak.

Yine cānāne çıksa cılve-gāh-ı nāza ‘id olsa
Raḳīb-i nā-muvāfiḳ ğam gibi ammā ba‘id olsa

‘id ü ‘arefe:

1. ‘id ü ‘arefe:

Rûbai 40

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bayram ve arefe günü.

‘id ü ‘arefe ‘āşıḳa vuşlat demidür
Fûrḳatde meh-i ‘id ü muḥarrem birdür

idbār:

1. idbār:-ı

Gazel 169

Mısra: 12

Talihsizlik, bahtsızlık.

Kāmil dinür o zāta Nesîbā ki her zamān
İḳbāl-mend-i ‘ışḳ ola idbārı olmaya

idi:

1. idü:-ñ

Kaside 4

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Sen ḥıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāḥ idüñ
İtmemişdi ‘âlem ü Âdem daḥi kesb-i ḥayāt

2. idü:-ñ

Kaside 4

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Sen ‘arîf-i müntehî-i mekteb-i te’dîb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmā ḳarîn-i müdrikāt

3. idi:, -gin

Gazel 79

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Fehm idenler sebeb-i ḥilḳat olan ‘ışḳ idigin
Gûş-dâr-ı ḥaber-i Vise ü Rāmîn olmaz

4. idi:

Kaside 2

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ey muḳtedā-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme ḳarīb olmaz idi ma'nī-i ehem

5. idi:

Gazel 127

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı ḥayāl-i gül

6. idi:

Gazel 73

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nā-gāh raḳīb-i nā-sāz

7. idi:

Gazel 165

Mısra: 10

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Būs itmeyeydi ḥāl-i ruhın bezmde raḳīb
Bā'is ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmege

8. idi:

Gazel 171

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Kim aḡlar idi tengi-i dilden o perīnūñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

9. idü:-k

Gazel 185

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bīgānelerle ülfetüñe itmezüz ḥased
Biz daḡı maḥrem idük o bezme zamān ile

10. idi:

Kaside 2

Mısra: 12

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā
Saña 'ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

11. idü:-k

Gazel 91

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

12. idi:

Kaside 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hūr

13. idi:

Kaside 2

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥāk-i derüñde tuḥfe-i maḳbūledür ḥulūş
Kim eyleyen ḥulūş idi Selmān'ı Āl'e zām

14. idi:

Kaside 10

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥaḳīre

15. idi:

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Özge kurbıyyet idi ne ittihād u ne hūlūl
Kurb-ı bī-keyfiyyetūn fehm itmese n'ola 'uqūl

16. **idi:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rūh-ı kuds idi rikābuñda sa'ādet-veş devān
Yolda kaldı ol daḥi sen 'izz ile olduñ revān

17. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Mevālīde bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḥḥ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

18. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

'Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaṭ fazīlet-ḥūy-ı sencīde
Meḥāsin mecma'ı bir zāt idi şūretde sīretde

19. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ṭarīḥ-ı 'ilmde mümtāz idi aḥrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i kurbetde

20. **idi:**

Tarih 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vaḥīd-i devr idi 'Arīf Efendi göçdi 'ālemden
O kāmīl ola şādān bezm-gāh-ı hūr u cennetde

21. **idi:**

Tarih 7

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İktizā itmiş idi ḥikmet-i Ḥallāk-ı enām

22. **idi:**

Tarih 8

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Fazīletde vera'da mūşıkīde ferd idi ḥaḥḥa
Uşūl-i devr-i kec-rev itdi āḥir anı zīr-efgen

23. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şeyḥ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūrī-nesaḥ
Olmış idi kārı her dem ḳahr-ı nefis-i pūr-daḡal

24. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişinān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefīd içre meger Hızr'a bedel

25. **idi:**

Tarih 13

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişinān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefīd içre meger Hızr'a bedel

26. **idi:**

Tarih 15

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir kerem-kār u seḥā-mu'tād idi
Cūdına taḳdīr olunmaz kemm ü keyf

27. **idi:**

Tarih 16

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u ‘usrete
‘Ukbâda bâz ola îlâhî rûhına bâb-ı ‘aden

28. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cenâb-ı Şeyh Siyâhî-i Mevlevî hâkka
Kim olmuş idi tîrîkatde gün gibi meşhûr

29. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cihân-ı ma‘rifete bir sevâd-ı a‘zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdı huzûr

30. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vücûdî hâl ü ruḥ-ı şâhed-i zamâne idi
Dirîğ kim ola ḥâk-i siyâh ile mestûr

31. **idi:**

Tarih 17

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

O maṭla‘-ı seḥer-i mihr-i ḥaḥkuñ olmuş idi
Derûnı mâh-ı münevver teni şeb-i deycûr

32. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

33. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

34. **idi:**

Tarih 18

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḳadrini ‘âleme tefhîm için ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi ğayrı mühim-sâz ḳazâ

35. **idi:**

Tarih 19

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ne ḳubbe ḥâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrûṭide bir serv-i sehî-bâlâ

36. **idi:**

Tarih 19

Mısra: 9

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Çerâğ-ı mihr-veş zerrîn ‘alem tâbân idi el-ḥaḥḳ
Ziyâ virmişdi dünyâyâ o şem‘-i meclis-i ma‘nâ

37. **idi:**

Tarih 21

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Âb-ı ruḥ-ı mevâlî ‘Idî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazîlet ile

38. **idi:**

Tarih 22

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Olmuş idi o hâzretüñ sâha-i türbesi harâb
Şükr Hüdâ'ya kim yine oldu cedîd ü bî-bahâ

39. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyî-i Esedullâh
Kim 'âleme bir luṭfî idi Rabb-i Mecîd'üñ

40. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir zât-ı hikem-senc idi kim mukteziyâtın
Eylerdi maḥallinde edâ dâniş ü dînüñ

41. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Tevhîd-ile mâlî dili bîrünü hünerle
Hakḳâ bu idi cîlve-gehi baḥt-ı sa'îdüñ

42. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Hak-güy u 'afîf idi ki yogıdı nazîri
Zâhirde vü bâṭında o bî-şibh ü nedîdüñ

43. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Uḳbâda da memnûnı ola luṭf-ı mezîdüñ

44. **idi:**

Tarih 31

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

45. **idi:**

Tarih 33

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûḥ-i pâkin ide Hâḳ zîver-i tâc-ı havrâ

46. **idi:**

Kaside 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Zîlle-i bâb olmağa dergâhuña şâyân idi
Nürdan olsa ser-â-pâ ḳubbe-i gerdün çü hür

47. **idi:**

Kaside 2

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Hâḳ-i derüñde tuḥfe-i maḳbûledür ḥulûş
Kim eyleyen ḥulûş idi Selmân'ı Âl'e zâḡ

48. **idi:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ol âsitâne-i simîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâḳ-i ḥaḳîre

49. **idi:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳūl

50. idi:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rūḥ-ı ḳuds idi rikābuñda sa'ādet-veş devān
Yolda ḳaldı ol daḥi sen 'izz ile olduñ revān

51. idi:

Tarih 1

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Mevālīde bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

52. idi:

Tarih 1

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

'Ulūvv-i cāḥ u ḥüsn-i ḥaṭ faẓilet-ḥūy-ı sencīde
Meḥāsin mecma'ı bir zāt idi şüretde sīretde

53. idi:

Tarih 1

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ṭarīḳ-ı 'ilmde mümtāz idi aḳrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i ḳurbetde

54. idi:

Tarih 1

Mısra: 13

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vaḥīd-i devr idi 'Ārif Efendi göçdi 'ālemde
O kāmīl ola şādān bezm-gāḥ-ı ḥūr u cennetde

55. idi:

Tarih 7

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İḳtizā itmiş idi ḥikmet-i Ḥallāḳ-ı enām

56. idi:

Tarih 8

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Faẓiletde vera'da müşīḳīde ferd idi ḥaḳḳa
Uşūl-i devr-i kec-rev itdi āḥir anı zīr-efgen

57. idi:

Tarih 13

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Şeyḥ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūrī-nesaḳ
Olmış idi kārī her dem ḳahr-ı nefis-i pūr-daḡal

58. idi:

Tarih 13

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişīnān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

59. idi:

Tarih 13

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Rehber-i keştī-nişīnān idi ḥüsn-i himmet
Ol idi Baḥr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

60. idi:

Tarih 15

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir kerem-kār u sehā-mu'tād idi
Cūdına taqdīr olunmaz kemm ü keyf

61. idi:

Tarih 16

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Meftūh idi bābı hemīše ehl-i fakr u 'usrete
'Uqbāda bāz ola ilāhī rūhına bāb-ı 'aden

62. idi:

Tarih 17

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cenāb-ı Şeyh Siyāhī-i Mevlevī hāḡḡa
Kim olmuş idi ṭarīḡatde gün gibi meşhūr

63. idi:

Tarih 17

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Cihān-ı ma'rifete bir sevād-ı a'zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı hūzūr

64. idi:

Tarih 17

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Vücūdı hāl ü ruh-ı şāhed-i zamāne idi
Dirīḡ kim ola hāḡ-k-i siyāh ile mestūr

65. idi:

Tarih 17

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

O maṭla'-ı şeh̄er-i mihr-i hāḡḡuñ olmuş idi
Derūnı māh-ı münevver teni şeb-i deycūr

66. idi:

Tarih 18

Mısra: 1

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

67. idi:

Tarih 18

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

68. idi:

Tarih 18

Mısra: 4

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḳadrini 'āleme tefhīm içün ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ḡayrı mühim-sāz ḡazā

69. idi:

Tarih 19

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ne ḡubbe hātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ḡubbe şekl-i maḡrūṭide bir serv-i sehī-bālā

70. idi:

Tarih 19

Mısra: 9

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Çerāḡ-ı mihr-veş zerrin 'alem tābān idi el-hāḡḡ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem'-i meclis-i ma'nā

71. idi:

Tarih 21

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Āb-ı ruh-ı mevālī 'idī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda 'ilm ü fazilet ile

72. **idi:**

Tarih 22

Mısra: 5

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Olmuş idi o hazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedid ü bî-bahā

73. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyî-i Esedullāh
Kim 'āleme bir lutfı idi Rabb-i Mecîd'üñ

74. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteziyātın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dînüñ

75. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Tevḥîd-ile mālî dili bîrûnı hünerle
Ḥaḳḳā bu idi cîlve-gehi baḥt-ı sa'îdün

76. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Ḥaḳ-güy u 'afîf idi ki yogıdı nazîri
Zāhirde vü bāṭında o bî-şibh ü nedidün

77. **idi:**

Tarih 25

Mısra: 7

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dünyāda 'azîz eylemiş idi anı Bārî
'Uḳbāda da memnûnı ola lutf-ı mezîdün

78. **idi:**

Tarih 31

Mısra: 6

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tā Hemedân'a

79. **idi:**

Tarih 33

Mısra: 3

Ek fiilin görülen geçmiş zaman çekimi.

Dürr-i yektâ gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûḥ-i pâkin ide Ḥaḳ zîver-i tâc-ı ḥavrâ

İdi:

1. **İdi:**

Tarih 21

Mısra: 8

Konya Kadısı 'İdî efendi.

Târiḥ ile Nesibâ kıl rûḥına du'âyı
'İdî ola mu'âniḳ ḥavrâ-yı cennet ile

İdî efendi:

1. **İdî efendi:**

Tarih 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Konya Kadısı 'İdî efendi.

Āb-ı ruḥ-ı mevālî 'İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihānda 'ilm ü fazîlet ile

İd-i fıtrat:

1. **İd-i fıtrat: +uñ**

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılış bayramı.

Olmasa teşrîf-bahşâ kevne ‘îd-i fıtratüñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı ‘adem hergiz faţûr

idrâk:

1. idrâk:

Gazel 73

Mısra: 9

Anlama yeteneği.

‘İlm-i tefsîri hecâ-ḥ‘ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

idrâk it-:

1. idrâk it-: -me, -di

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Anlamak, farkına varmak.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu ‘âlemde
Meger ‘âşık ola nâ-geh resîde vaşl-ı cânâna

idrâk ü fehm ü ‘aql:

1. idrâk ü fehm ü ‘aql:

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İdrak, anlama ve akıl.

Mümkün degül ihâta o sırr-ı daḳıḳı kim
İdrâk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

ifâde:

1. ifâde:

Gazel 52

Mısra: 11

Açıklamak.

Nesîb-i ‘âşıka ma‘nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdur gam-ı yâr

ifâde id-:

1. ifâde id-: -er

Gazel 173

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İfade etmek. Açıklamak.

Hezâr vechile ma‘nâ-yı ye’s ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

ifâza-i envâr:

1. ifâza-i envâr:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Işıkların çokça yayılması.

Nikâṭı eylemede dâ’imâ ifâza-i envâr
Meh-i çehâr-dehe ḳurs-ı âfitâb-ı münîre

‘iffet:

1. ‘iffet:

Tarih 27

Mısra: 6

Namus, ar.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu‘mân
Kim oldı ‘iffet ü fażlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

2. ‘iffet:

Tarih 28

Mısra: 6

Namus, ar.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı ‘iffet ü fażl-ile ‘âlemde mesel oldı

iflâs:

1. iflâs:

Gazel 30

Mısra: 2

Bitme, tükenme.

Baṇa ḥırmân-ı vuşlat tâlib-i yâr olduğumdandur
Bu iflâs ol der-i ḥüsne ḥaridâr olduğumdandur

ifşâ:

1. ifşâ:

Gazel 142

Mısra: 7

Gizli bir şeyi veya konuyu açığa çıkarma, yayma.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-gāh-ı gāmda ey ney hem-dem
olmazsın

ifşâ it-:

1. ifşâ it-:-me

Gazel 170

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açmak, ortaya çıkarmak.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardur ‘adāvete

2. ifşâ it-:-dür, -ür

Gazel 46

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa vurmak, açıklamak, fâş etmek.

‘Işk ifşâ itdürür h‘āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

iftihār:

1. iftiḥār:-dur

Kaside 5

Mısra: 6

Övünme, övünç.

Ammā ne na‘t na‘t-i Resūl-i cihāniyān
Kim qudsiyāna bendelügi iftiḥārdur

igbirār-ı ḥātıra:

1. igbirār-ı ḥātıra:

Gazel 36

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hatıraların tozlanması.

Bu igbirār-ı ḥātıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

igbirār-ı müşk ü ‘abir:

1. igbirār-ı müşk ü ‘abir:-e

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Misk ve gülün tozlanması.

Şabā esir-i hevā-yı ḥarem-gehidür o şāhuñ
Türāb-ı kabri virür igbirār-ı müşk ü ‘abire

ihāta:

1. ihāta:

Gazel 111

Mısra: 5

Kuşatma, çevreleme.

İḥāta eyleyemez ‘aqlı kâdr-i cānānı
Ṭarīḳ-ı ‘ışıkda fark-ı gedā vü şāh idenüñ

2. ihāta:

Kaside 2

Mısra: 7

Kuşatma, çevreleme.

Mümkin degül ihāta o sırr-ı daḳıḳı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

3. ihāta:

Kaside 10

Mısra: 1

Kuşatma, çevreleme.

Kemāl-i ḳadrini ‘aql-ı beşer ihāta ne mümkin
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i ṭab‘-ı ba‘ire

ihāta it-:

1. ihāta it-:-di

Gazel 211

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kuşatmak, etrafını çevirmek.

Şems-i haķikāt ile idince muķābele
İtdi ihāta nūr u ziyā Mevlevīler'i

2. **ihāta it:-**mez

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kuşatmak, etrafını çevirmek.

Gerçi evşāfını ‘aql itmez ihāta lākin
Medh-i maḥdūm eşer-i sıdķ-ı dil-i çāker olur

3. **ihāta it:-**di

Kıt'a 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kuşatmak.

İtdi ihāta ‘ālemi sermā o deñlü kim
Zıkr-i müsebbihān-ı felek faḥm u hımedür

ihdā:

1. **ihdā:**

Tarih 33

Mısra: 10

Hediye eylemek.

Beyt-i vāḥidde dü tārīḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

2. **ihdā:**

Gazel 74

Mısra: 6

Hediye eylemek.

Hazret-i Şeyḥ Siyāhī-i hüner-perver kim
Sürme-i ḥāk-i derin dıdeye ihdā iderüz

ihdā it:-

1. **ihdā it:-**se

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hediye etmek, hediye vermek.

Gül-i ḥurşīdi ihdā itse gerdün eylemez ragbet
Aña kim dāğ-ı ‘ıṣķuñ zīb-i serdür yā Resūlallāh

ihmāl:

1. **ihmāl:**+ü, +müz

Gazel 36

Mısra: 8

Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama.

Bu igbirār-ı ḥātıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

2. **ihmāl:**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Gereken ilgiyi göstermeme, boşlama.

Taḥşile çalış beṭālet itme
İhmāl ile fevt-i fırşat itme

ihrāc:

1. **ihrāc:**+ı

Gazel 149

Mısra: 10

Dışarıya çıkarma, dışarıya atma.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesībā her zamān
Gevherüñ ihrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

ihrāz eyle:-

1. **ihrāz eyle:-**di

Tarih 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Erişmek, nail olmak.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun
Nikābet şadrın ihrāz eyledi bir dil-pesendünüz

ihsān:

1. **ihsân:+dan**

Gazel 102

Mısra: 6

Lütuf, kerem, iyilik.

Dükendi hün-ı dil ammâ ki geçmez giryeden
çeşmüm
Fakîr olsa dahi olmaz kerîm ihsândan fâriğ

2. **ihsân:+dur**

Gazel 121

Mısra: 14

Lütuf, kerem, iyilik.

Kıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâyı kâm-yâb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

3. **ihsân:+dur**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Lütuf, kerem, iyilik.

Kıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâ-yı kâm-yâb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

4. **ihsân:**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Lütuf, kerem, iyilik.

ihsân yerine ehl-i hüner âferîn alur
Dünyâda kalmamış hele bir şâhib-i himem

5. **ihsân:+uñ**

Rûbai 25

Mısra: 3

Lütuf, kerem, iyilik.

Ümmîd budur ki güzellik ihsânüñ
Hakk ide haţâ-yı defter-i a'mâlüm

ihsân id:-

1. **ihsân id:-en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilik etmek.

Beñzer binâ-yı mescide mâl-i harâm ile
Ahvâli imtinân-ile ihsân idenlerüñ

ihsân it:

1. **ihsân it:**

Rûbai 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilik etmek.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergâhuña varmağa yolum âsân it

ihtilâ:

1. **ihtilâ:**

Gazel 87

Mısra: 7

Karışmak, karışıp görüşmek.

Halk-ı âlemle ihtilâ Nesib
Togrısı bu ki bî-riyâ olmaz

ihtirâz:

1. **ihtirâz:+u, +m**

Gazel 136

Mısra: 5

Çekinme, sakınma.

‘Aceb mi ihtirâzum olmasa hâr-ı melâmetden
Yine şad-pâre-sâz-ı ceyb ü dâmân-ı şekib oldum

ihtivâ:

1. **ihtivâ:**

Kaside 3

Mısra: 2

İçermek, içine almak.

Virse kâm-ı câna ta'm-ı lûle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlâ iden kilik-i belâgat ihtivâ

iẖtiyāc u ğinā:

1. iẖtiyāc u ğinā:

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yoksulluk ve zenginlik.

Bu iẖtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i ʿışk u bahā bendesindedür ancak

iẖtiyāc-ı āb-ı güher:

1. iẖtiyāc-ı āb-ı güher:

Gazel 165

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnci damlasının gereksinimi.

Gelmez Nesīb ehl-i dilüñ şevkına fütür
Yok iẖtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

iẖtiyār:

1. iẖtiyār: +suz

Gazel 211

Mısra: 7

Irade.

Eyler kudüm şāhed-i vecd iẖtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevleviler'i

2. iẖtiyār: +u, +m

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Irade.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür iẖtiyārum

iẖtiyār it:

1. iẖtiyār it:

Gazel 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seçmek.

Taʿalluk itme dehre fāriğ ol kayd-ı taḥammülden
Tecerrüd iẖtiyār it mülk-i fakruñ pādīşāhı ol

iẖtiyār-ı miḥnet-i ye's it:-

1. iẖtiyār-ı miḥnet-i ye's it:-mek

Gazel 113

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Keder ve sıkıntıya katlanmak.

İẖtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥāṭırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevk-ı kām olsam gerek

iẖvān-ı şafā:

1. iẖvān-ı şafā:

Tarih 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kalbi saf dostlar, kardeşler.

Terk-i ʿālemler kılup zümre-i aḥbābı yetim
Fikr-i tāriḥin idüp yek sere iẖvān-ı şafā

iẖyā:

1. iẖyā:

Tarih 27

Mısra: 12

Yenileme.

Qalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḥayāt oldu
İder hep mürdegān-ı ye'si iẖyā ba'd-ezīn ḥaḳḳa

iẖyā eyle:-

1. iẖyā eyle:-di

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak, kuvvetlendirmek.

Nigāh it luṭf-ı Ḥaḳḳ'a bir kerem-ver şāḥib-i himmet
Yine vāz'-ı kādīmī üzre anı eyledi iẖyā

2. ihyā eyle:-di

Tarih 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak, kuvvetlendirmek.

Şehenşāh-ı cihān Hān Ahmed'ün 'ömri füzūn olsun
Nizām-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyā

ihyā it:-

1. ihyā it:-di

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Canlandırmak.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri 'ilm ile
'Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşûr

ikbāl:

1. ikbāl:+i, +n, +i

Tarih 12

Mısra: 12

Mutluluk, saadet, baht, talih.

Tā ki nüh-ķubbe-i zerrîn-'alem itdükçe kıyām
'Ömrin efzūn ide ikbālını memdūd Hudā

2. ikbāl:+i, +n

Tarih 4

Mısra: 11

Mutluluk, saadet, baht, talih.

İde ikbālın füzūn Mevlā mübārek manşıbın
Ola gālţān ħāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

3. ikbāl:+ü, +müz

Gazel 36

Mısra: 4

Mutluluk, saadet, baht, talih.

Gelmez duĥūl-i meclis-i cānāne ħāţıra
Ol bezme lāyık olmaġa ikbālümüz mi var

ikbāl-i devlet-i felek:

1. ikbāl-i devlet-i felek:+e

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyanın mutluluġu.

Āb içre 'aks-i encümi dā'im kıyās ider
İkbāl-i devlet-i feleke i'timād iden

ikbāl-mend-i 'ışk:

1. ikbāl-mend-i 'ışk:

Gazel 169

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşk mutluluġu.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İkbāl-mend-i 'ışk ola idbārı olmaya

iken:

1. iken:

Kaside 9

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Fermānı ile itdi zemîni yine rüşen
Maġribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

2. iken:

Kıt'a 5

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Nāle-i ney ki ġidādur rûĥa
Bunda zevķ yok iken ecsāduñ

3. iken:

Rübai 24

Mısra: 3

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

'Acz-i beşere kâ'il iken anda yine
Dil-beste-i na't-i Aĥmed-i Muĥtār'am

4. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Sine-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

5. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 6

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Hüzün ü şādiden nedür bu infi‘āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser ahvāl-i ‘ālem çün hayāl ü h‘āb iken

6. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

7. **iken:**

Tarih 18

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sultān-ı cihān ğayra sezā

8. **iken:**

Tarih 18

Mısra: 7

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Haleb āsüde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

9. **iken:**

Tarih 18

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Haleb āsüde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

10. **iken:**

Tarih 21

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Seyr it kazā-yı Hakk'ı ol zāt-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hükm-i şerī‘at ile

Ebruvānın itdi küffār-ı haṭ-ı rûdur miyān
Köhne ṭāk-ı deyre döndi bir zamān mihrāb iken

11. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Kendim sa‘id zu‘m iderem rû-siyāh iken
Dā‘im hevā-yı nefis ile kārūm günāh iken

12. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Vaz‘-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaqlaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhrat-yāb iken

13. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 2

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Vaz‘-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaqlaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhrat-yāb iken

14. **iken:**

Gazel 143

Mısra: 10

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Menzil-i maḫsûda buldum bir reh-i āsān Nesīb
Nīm-i rāh-ı ğamda bār-ı derd ile bî-tāb iken

15. **iken:**

Gazel 148

Mısra: 1

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

16. **iken:**

Gazel 168

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maḥmûruñ
Mey-i la'l-i lebûñi bezmde bîgâne göre

17. **iken:**

Gazel 173

Mısra: 5

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipîhr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse ḥ'ânumuza

18. **iken:**

Gazel 209

Mısra: 9

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ḥaḳḳâ Nesîb ḥüsn ile mümtâz iken o şüh
Ġâlib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşâ'ili

19. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

20. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Oldum menâm-ı ğâflet ile reh-rev-i ḥaṭâ
‘Abde hemîşe lâyıḳ olan intibâh iken

21. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ḥayfâ ki ğül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behîşte çıkar şâh-râh iken

22. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

İsbât-ı Ḥaḳ'da ṭâlib-i burhân u ḥüccetem
Zerrât-ı kāyinât vücûda güvâh iken

23. **iken:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ġayra ne güne eyleyeyim ḥâlûmi beyân
Sen bir ‘aṭâ vü raḥmeti çok pâdişâh iken

24. **iken:**

Terkîb-bend 1

Mısra: 7

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Bâĝ-ı İrem'e deĝişmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyâhuñ

25. **iken:**

Gazel 141

Mısra: 3

Ek fiilin zarf fiil eki almış biçimi.

Ġarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbî‘-i zamân olasın

26. **iken:**

Gazel 49

Mısra: 5

Ek fülün zarf fül eki almış biçimi.

Dem ü lahm olduğun ağıyar ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayālün daḥi tenhā mı gelür

27. **iken:-ken**

Gazel 65

Mısra: 14

Ek fülün zarf fül eki almış biçimi.

Telvīn ile pīşvālīk olmaz
Mestāne iken imāmet olmaz

28. **iken:-ken**

Gazel 71

Mısra: 4

Ek fülün zarf fül eki almış biçimi.

Rü'yāda bile ḥançer-i cānān görürüz biz
Ḥ'āb içre daḥi teşne iken āb unudılmaz

29. **iken:**

Gazel 42

Mısra: 1

Ek fülün zarf fül eki almış biçimi.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

iki:

1. **iki:**

Gazel 161

Mısra: 6

İki, sayı sıfatı.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülü-yı dil-efrüz mıdur bu

2. **iki:**

Tarih 2

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

İki tārīḥ iki mışra'dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādesi çār oldı bī-şekk ü mirā

3. **iki:**

Gazel 15

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Mestūr ola 'aybuñ iki 'ālemde Nesībā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

4. **iki:**

Gazel 50

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Fürüzān māh u ḥurşīd iki zerrīn şem'-dānlardur
Felekte şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer nişānlardur

5. **iki:**

Gazel 109

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Bārī olaydı gül gibi ḥande bir iki gün
Encām-ı kārı çāk-i giribān idenlerün

6. **iki:**

Gazel 139

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i ḥicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

7. **iki:**

Gazel 149

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Birbirinden iki yāri nāḫşān eyler cüdā
Naḫş-ile gider tesāvi keffe-i mizāndan

8. **iki:**

Gazel 176

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

Fitne-i memlûk nigâh-ı dil-firibümdür dimiş
Şâhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vâsına

9. **iki:**

Gazel 188

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cânânuñ
Dür-i dendân dizilmez oldu iki rişte-i ala

10. **iki:**

Gazel 197

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider güyâ
Sipâhidür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

11. **iki:**

Gazel 206

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Ferâmûş itdürür 'uşşâka iki 'âlemün fikrin
İlâhî hüsnünün bir zerresidür hüsn-i cânânî

12. **iki:**

Gazel 213

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavs-i kuzahı iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

13. **iki:**

Kaside 1

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Nüşha-i kâdründen iki noktadır mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

14. **iki:**

Kaside 2

Mısra: 14

İki, sayı sıfatı.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

15. **iki:**

Kaside 3

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Kâf-ı kâdrüne
İki nokta mihr-i 'âlem-tâb ile bedr-i dücâ

16. **iki:**

Kaside 7

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Kitâb-ı dânişinün intihâsı nâ-ma'lûm
İki şâhîfesidür nüshâ-i ebedle ezel

17. **iki:**

Kaside 7

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

İdince baḥr-i şehâsı telâṭum-ı endek
İki cihânı virür sâ'ile bi-vech-i aḳal

18. **iki:**

Kaside 10

Mısra: 8

İki, sayı sıfatı.

Odur ḥ'âce-i mülk-i baḳā ki farṭ-ı himemle
İki cihânı deḡişdi metâ'-ı 'ışḳ-ı kâdire

19. **iki:**

Kaside 10

Mısra: 4

İki, sayı sıfatı.

Nühüfte olmasının aşlı Şems-i dîn-i velînüñ
Ki cılve-gâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münîre

20. **iki:**

Kıt'a 1

Mısra: 3

İki, sayı sıfatı.

Hâl-i ‘âlem böyledür iki sürür itse kırân
Bir gam-ı tākāt-güdāz olur miyânına muşib

21. **iki:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

İki, sayı sıfatı.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
hûd
İki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem rakib

22. **iki:**

Kıt'a 27

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Her kim eyler t‘at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhûr-ı enâm

23. **iki:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

İki, sayı sıfatı.

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

24. **iki:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Şad-selâm olsun saña aşhâb u âle bî-‘aded
İki ‘âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

25. **iki:**

Rûbai 19

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Ey şâh-ı nesak-sâz-ı eķālîm-i belâğ
Oldı haremünde mihr ü meh iki çerâğ

26. **iki:**

Rûbai 23

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül
Ol ravzada hurşid ile mehdür iki gül

27. **iki:**

Rûbai 60

Mısra: 2

İki, sayı sıfatı.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

28. **iki:**

Tahmis 2

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Deryâ-yı muhîṭüz dūr-i vahdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cānibde iki sâhilümüzdür

29. **iki:**

Tahmis 2

Mısra: 12

İki, sayı sıfatı.

Deryâ-yı muhîṭüz dūr-i vahdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cānibde iki sâhilümüzdür

30. **iki:**

Tahmis 2

Mısra: 16

İki, sayı sıfatı.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

31. **iki:**

Tarih 2

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

İki târih iki mışra‘dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldu bî-şekk ü mirâ

32. **iki:**

Tarih 8

Mısra: 5

İki, sayı sıfatı.

Nesibâ fevtine oldu iki târih bu mışra‘
Saña Hâfız serây-ı hûr u ‘inde şadr ola mesken

33. **iki:**

Tarih 9

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Mu‘ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

34. **iki:**

Tarih 25

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvâ ile me’mûr
Hall eyledi müşkillerin âzâd u ‘abîdüñ

35. **iki:-nci**

Tarih 27

Mısra: 9

İki, sayı sıfatı.

İkinci def‘adur kim zîver oldu şadr-ı fetvāya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ārâ

36. **iki:**

Tarih 30

Mısra: 7

İki, sayı sıfatı.

Vâkı‘-i ḥālî iki târih ile itdi beyân
Şayd-ı ma’nāya Nesib atdı kemendi ‘ilm-ile

37. **iki:**

Gazel 155

Mısra: 6

İki belgisiz sıfat.

Tâ ḥaşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

ikilik:

1. **ikilik:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Ayrılık, anlaşmazlık.

Bî-tekellüf bezm-gāh-ı aḳdese itdüñ duḥûl
Şâhid ü meşhûd olup bir ikilik itdi zühûl

iklîm:

1. **iklîm: +e**

Gazel 131

Mısra: 6

Ülke, memleket, diyar.

Oldı dünyāya Sikender gibi ḥükmi cārî
Heft iklîme resâdur yed-i tûlâ-yı kalem

iklîm-i Berber:

1. **iklîm-i Berber: +e**

Gazel 182

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Berber ülkesi.

Hakkā nazîrini o siyeh-çerde dilberün
Bulmaz Nesîb varsa da iklîm-i Berber'e

ikrām:

1. **ikrām:**

Tarih 30

Mısra: 3

Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.

Şadrdan şadra seni ikrām için naql itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrün dil-pesendi ‘ilm-ile

2. **ikrām:+lar**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Ağırlamak, hürmet etmek, saygı göstermek.

Ammā elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

ikrām-ı şeh-i ‘ışk:

1. **ikrām-ı şeh-i ‘ışk:**

Gazel 175

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşk sultanının ikramı.(Sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Laht-ı cigerün bezm-i ğama mā-ħazar eyle
İkrām-ı şeh-i ‘ışk ise maķşūd Nesîba

ikrār id-:

1. **ikrār id-:-er, -üz**

Rûbai 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söyleme, bildirme.

Ammā ki medîhinde Resûlullāh'uhn
Şad şerm ile noķşānumuz ikrār iderüz

iksā it-:

1. **iksā it-:-di**

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Giydirmek.

Ser-ā-pā itdi iksā ‘ākifān-ı dergeh-i Pîr'i
Şafā bahş eyledi nev hırķalarla ķalb-i iħvāna

iksîr:

1. **iksîr:+i, +nüñ**

Gazel 132

Mısra: 3

İlaç, madde, sihirli karışım.

Püte-i dilde fenā iksîrinün hāşıyyetin
Āteş-i ‘ışkıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

2. **iksîr:+dür**

Gazel 13

Mısra: 7

İlaç, madde, sihirli karışım.

İksîrdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ħayrun mine'z -zeheb

3. **iksîr:**

Gazel 38

Mısra: 3

İlaç, madde, sihirli karışım.

Şîme-i sencidedür iksîr ile mermüz olan
Kîmyā zann itme kim taķlîb-i māhiyyetledür

iksîr-i a‘zam:

1. **iksîr-i a‘zam:**

Gazel 96

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

En büyük ilaç, yardımcı.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesîb andan tehî
Var ise iksîr-i a‘zam ħâtîr-ı mesrûr imiş

iksîr-i feyz:

1. **İksîr-i feyz**:+dür

Gazel 120

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bereket iksiri.

Seng-i siyâh iseñ zer-i hâliş-‘ayâr ider
İksîr-i feyzdür nazarı Mevlevîler'ün

2. **İksîr-i feyz**:

Tarih 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bereket iksiri.

Her nigâhı tâlib-i Hâkîk'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı hâll-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî

İksîr-i şafâ:

1. **İksîr-i şafâ**:

Gazel 37

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutluluk iksiri.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu ‘âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

İktibâs:

1. **İktibâs**:

Gazel 88

Mısra: 6

Söz arasında Kur'anıkerim'den veya ehâdis-i şerîfden
yahut âsâr-ı ekâbirden bir cümlemin kâmilin veya kısmen
iradi.

Mâh-ı nev ebrûsına taklîd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş âyet-i nûr iktibâs

İktidâr:

1. **İktidâr**:+u, +m

Gazel 45

Mısra: 8

Güç yetme, iktidar.

Ne gûşe-gîr-i ferâğ olmağa müsâ'id dil
Ne küy-ı maşşada reftâra iktidârüm var

İktizâ it:

1. **İktizâ it**:-miş, -dür

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lazım gelmek, gerekmek.

Meddi'd-dühûr-ı gayretün itmişdür iktizâ
Tâ âhiretde ümmetüñe irmeye elem

2. **İktizâ it**:-miş

Tarih 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lazım gelmek, gerekmek.

Nice dem seyr ü temâşâ-yı cihân itmemüzi
İktizâ itmiş idi hikmet-i Hallâk-ı enâm

İlâh:

1. **İlâh**:+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Ey Allah'im!

Her rûz u şeb itmede niyâzı
Dergâhına yüz sürüp İlâh'uñ

İlâhî:

1. **İlâhî**:

Gazel 206

Mısra: 8

Ey Allah'im!

Ferâmûş itdürür ‘uşşâka iki ‘âlemün fikrin
İlâhî hüsnüñün bir zerresidür hüsn-i cânânî

2. **İlâhî**:

Tarih 6

Mısra: 4

Ey Allah'im!

Zühd ü takvâ ile ol maḥdümü rāh-ı dinde
Yâ ilāhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

3. **ilāhî:**

Tarih 16

Mısra: 4

Ey Allah'ım!

Meftûḥ idi bâbı hemîşe ehl-i fakr u 'usrete
'Uḫbâda bâz ola ilāhî rûḥına bâb-ı 'aden

4. **ilāhî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

5. **ilāhî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

6. **ilāhî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

7. **ilāhî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

8. **ilāhî:**

Terci-bend 1

Mısra: 11

Ey Allah'ım!

Bî-çāreyem ilāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

ilām:

1. **ilām:** +i, +n, +a

Kıt'a 23

Mısra: 1

Bildirme, anlatma.

Ḥāsidiñ ilāmına şabr eyle ol şādî-nümā
Şabrdur terfî' iden her işde ḡadr-i merdümü

i'lām:

1. **i'lām:**

Gazel 39

Mısra: 14

Bildirme, anlatma.

Her zamān vaz'-ı digər-gün ile gerdün Nesib
Âḫirü'l-emr fenāsın bize i'lām eyler

2. **i'lām:**

Gazel 91

Mısra: 9

Bildirme, anlatma.

Yāre i'lām ideğör derd-i dil-i zārı Nesib
Raḥm ider gūş idicek ḫālūñ o yār-ı dil-keş

i'lām eyle-:

1. **i'lām eyle-:-mek**

Gazel 207

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bildirmek, anlatmak.

Nesibā ḫāl-i zāruñ yāre i'lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taḫrirden taḫrirden ḫaldı

i'fām id-:

1. i'fām id-:-e, -mem

Gazel 160

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bildirmek, anlatmak.

Bezm-i meyde yāre i'fām idemem hāl-i dilüm
Şavt-ı kılkuş gūş olunmazsa leb-i kınnîneden

ile:

1. ile:

Gazel 23

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yazarken hâsret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdūna sefer kâğız

2. ile:

Gazel 23

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sözi hâtm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile hayli nām-ver kâğız

3. ile:

Gazel 23

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sözi hâtm eyle istifsâr-ı la'l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile hayli nām-ver kâğız

4. ile:

Gazel 157

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nūr Nesib
Olmaz ārām-geh-i kîne derûn-ı rûşen

5. ile:

Gazel 173

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

O mäh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezā
Per-i hümayı meges-rân iderse h'ānumuza

6. ile:

Gazel 2

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Cünûn-ı 'ışk ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi āşinā bigāne istignā

7. ile:

Gazel 7

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kıl lûtfu ile beste-i gül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i āh-ı şerer-efşānumı yā Rabb

8. ile:

Gazel 9

Mısra: 13

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Zâhid bu hîre-çeşm ile kûy-i haķîķati
Görmek murād ise

9. ile:

Gazel 14

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Ol zevķ ile tā tıtmaya telhî-i memâtı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişāl it

10. ile:

Gazel 34

Mısra: 11

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

‘İşk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘ālem
Efsāne-i Mecnūn benüm ednā semerümdür

11. ile:

Gazel 48

Mısra: 8

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Edeb āmūz-ı debistān-ı maḥabbet dā’im
Sa’y ile ḥarf-i temennāyı ferāmūş eyler

12. ile:

Gazel 49

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Dem ü laḥm olduĖuñ aĖyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālün daḥi tenhā mı gelür

13. ile:

Gazel 50

Mısra: 9

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Nesībā ḥasret-i Rūm ile Mısr içre dil-efĖāram

Ki her bir berg-i ḥurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

14. ile:

Gazel 51

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bî-hüde te’şîr-i seyf bilmezler

15. ile:

Gazel 55

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

16. ile:

Gazel 59

Mısra: 9

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Ülfet-güzîn olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

17. ile:

Gazel 62

Mısra: 8

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Çeküp nîk ü bedinden ‘âlemüñ el olmuş âzâde
Me‘âl-i emr-i mütû ile ‘âmil Mevlevîlerdür

18. ile:

Gazel 64

Mısra: 14

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevḥîd ile bî-hûş olan mestâne şor

19. ile:

Gazel 65

Mısra: 13

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Telvîn ile pîşvâlık olmaz
Mestâne iken imâmet olmaz

20. ile:

Gazel 66

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyîr olmaz
Zer-i pâkîze eşer kerde-i iksîr olmaz

21. ile:

Gazel 78

Mısra: 8

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Olmasa ḥâtem-i tevḥîḡ-ı Ḥudâ zîb-i benân
Kimse teşḥîr-i perî ile Süleymân olmaz

22. ile:

Gazel 79

Mısra: 2

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Sîne şâfâ ne ğazab lâzîme-i kîn olmaz

Âyine zîştî-i timsâl ile çirkîn olmaz

23. ile:

Kaside 1

Mısra: 14

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Tâ köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede

Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

24. ile:

Tarih 27

Mısra: 15

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Nesîb-âsâ ahâli didi tebrik ile târiḥin
Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

25. ile:

Gazel 39

Mısra: 13

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Her zamân vaz‘-ı diğîr-gün ile gerdün Nesîb
Âḥîrû'l-emr fenâsın bize i‘lâm eyler

26. ile:

Gazel 157

Mısra: 1

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyîne bî-şûret ider mi mesken

27. ile:

Gazel 159

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Berķ ile ĥande ider vaż'ına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma ŧutar çarĥ-ı zemîne güşin

28. ile:

Gazel 177

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ĥayāl-i la'lüñ ile bāğa varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baĥş olur güre

29. ile:

Kaside 10

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafż ile ma'nā
Muĥāldür o kadar imtizāc-ı sükker ü şîre

30. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gāhî ĥayāl-i vaşl ile mesrür u ĥōş-terem
Endişe-i firāķuñla gāhî mükedderem

31. ile:

Gazel 39

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şıdk ile ĥıdmet-i maĥdūmına dil-beste olan

Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

32. ile:

Gazel 32

Mısra: 11

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Çāşnî-i ĥāl zevķ-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A'rāf olur

33. ile:

Gazel 67

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dil-i şāfî kıyūd-ı dehr ile endüh-gin olmaz
Midād-ı tîre tağyîr efgan-i ŧab'ı nigîn olmaz

34. ile:

Gazel 101

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Olurdum mütteĥid yār ile ağyār olmasa mānî'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ĥār olmasa mānî'

35. ile:

Gazel 124

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Tekebbür itme taĥşil-ı ģnā-yı kalbe sa'y eyle
'Ubūdiyetle faĥr it faķr ile dā'im mübāhî ol

36. ile:

Gazel 146

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İtmez ğurūr-ı hūsn ile bir nazra ‘aksine
Meşşāta itse āyīnesin āfitābdan

37. ile:

Gazel 181

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Tekerrür ile çoğalmaz haḳikat-i vāḥid
Ruḥām muğallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

38. ile:

Gazel 185

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kūyından eyledükçe Nesīb ol şāhuñ güzer
Ḳaṭ‘ eylerüz ‘alāḳayı cān u cihān ile

39. ile:

Gazel 192

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdūr ğaraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet ḳanda ben ḳanda

40. ile:

Gazel 194

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nuṭḳ-ı pāk ile olur zā‘iḳa cān-ı şīrīn
Lāyīḳ-ı sūkker olur gör ki dehān-ı ṭūṭī

41. ile:

Gazel 196

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥīdde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

42. ile:

Gazel 196

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehūñ
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥān gibi

43. ile:

Gazel 198

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup ḳaldur
Ayağuñ öpmege sāḳī dil-i derd-āşinā düşdi

44. ile:

Gazel 199

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Didāruñ dil vāḳı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h‘ab mı ḳaldı

45. ile:

Gazel 201

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pür olsun sākiyā cām u sebū nev-rūzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdur şimdi

46. ile:

Gazel 202

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şurāhî-veş gözümden kan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

47. ile:

Gazel 203

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ġam-ı firākuñ ile gūş iden fiġānumızı
Ten-i nizārda zenbūr şandı cānumızı

48. ile:

Gazel 209

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hakkā Nesīb hūsn ile mümtāz iken o şūh
Ġalib görindi hūsninde hūsn-i haşā’ili

49. ile:

Gazel 211

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şems-i haqīkat ile idince muḳābele
İtdi ihāṭa nūr u ziyā Mevleviler’i

50. ile:

Kaside 1

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Her biri burhān-ı haqqaniyyetündür bī-cedel
Ḥazret-i Qur’ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

51. ile:

Rübai 40

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

52. ile:

Rübai 40

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

53. ile:

Gazel 139

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Leb-riz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

54. ile:

Gazel 143

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Menzil-i maḫsūda buldum bir reh-i āsān Nesīb
Nīm-i rāh-ı ḡamda bār-ı derd ile bī-tāb iken

55. ile:

Gazel 24

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ḡamda bir ḡazāl-i ḥüsn için āvāredür

56. ile:

Gazel 11

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Mest-i nāzum ḡayr ile bezm-i şarāb itdūñ bu şeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdūñ bu şeb

57. ile:

Gazel 17

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gülşen-i nāza şabālīḡ eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim ḥüsn ile ‘ışḡ eylemişdür imtizāc

58. ile:

Gazel 40

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Aḡyār ile düçār olıcaḡ ol perī baña
Bir merḥabā dimez görür anı gelür geçür

59. ile:

Gazel 56

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳaçan ki nāz ile ol şūḥ cāme-ḡ’āba girer
Döner o mīhr-i cihān-tābe kim seḡāba girer

60. ile:

Gazel 58

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḳad-i ḡamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā’-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

61. ile:

Gazel 74

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Āhumuz sūnbül-i destār-ı Mesīḡā iderüz
Ḳuvvet-i nāmiye-i ‘ışḡ ile ol ḡāküz kim

62. ile:

Gazel 78

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi’yār
Kişi da’vā ile ḥiç fā’iḡ-ı akrān olmaz

63. **iledür**:+dür

Gazel 85

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ārāmumuz semā' iledür rūzgārda
Girdāb-ı baħr-i 'ıřķa batan Mevlevīler'üz

64. **ile**:+dür

Gazel 131

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ėuvvet-i Ėayr iledür cünbişi yok istiķlāl
Pāy-ı çübīn gibi sābit olamaz pāy-ı ķalem

65. **ile**:+dür

Gazel 162

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Olur mü'eddi-i řıdķ-ı maķāl sīne-i rīř
Ėırān-ı mühr iledür vech-i řoħbet imzāda

66. **ile**:

Kaside 8

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

řalāt-ı Ėudā rūħuňa ola vāřıl
Daħı rūħ-ı ařķāb ile Āl'e munzām

67. **ile**:

Gazel 39

Mısra: 1

Beraber, birlikte anlamlarında edat; hâlinde, durumunda.

Zulmet-i cehl ile řubķ-ı emelin řām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārīf nice ārām eyler

68. **ile**:

Gazel 40

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meydān-ı 'ıřvede göresin řīt-i Ėūsn ile
Ol nev-Ėırām-ı serv ü ķad ānī gelür geķer

69. **ile**:

Gazel 40

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meydān-ı 'ıřvede göresin řīt-i Ėūsn ile
Ol nev-Ėırām-ı serv-ķadāmı gelür geķer

70. **ile**:

Gazel 41

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nühüfte-gāħ o perī-veř baňa gelür görünür
O dem neřāt ile Ėamdan rehā gelür görünür

71. **ile**:

Gazel 159

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dem-i üstād ile Ėüyende olur Ėāme Nesīb
Aķamaz ney nefes almasa leb-i Ėāmūřın

72. ile:

Gazel 182

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Meşşāṭanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zıvere

73. ile:

Gazel 9

Mısra: 15

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña ḥicāb

74. ile:

Gazel 73

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Rāḥat-ı lāne ile renciṣ-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı gam-ı ʿışka Nesibā birdür

75. ile:

Gazel 173

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hemīşe fikrümüz olsun Nesib rüy u lebi
Gül ile mül kıyalum biz şükûfe-dānumuza

76. ile:

Kaside 1

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nüşḥa-i ḳadrüñden iki nokṭadur mihr ile meh

Bir pür encümdür zer-efṣān keḥkeṣān beyne's-süṭūr

77. ile:

Kaside 2

Mısra: 16

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Şad-ḳāfile şalāt u selām ola muttaşıl

Rūḥ-ı rasûle āl ile aşḥāba daḥi hem

78. ile:

Kaside 3

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Oldı ey maḥbûb-ı zāt-ı baḥt-ı Ḳāf-ı ḳadrüñe
İki nokṭa mihr-i ʿālem-tāb ile bedr-i dücā

79. ile:

Rûbai 32

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

ʿĀrifler ider ʿālem-i imkānı fedā

ʿĀşıklar ider ḥūr ile gılmānı fedā

80. ile:

Tarih 7

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Himmet-i ḥazret-i Pîr ile görildi cümle

Mekke vü Ḳuds ü Medīne ṭaraf-ı Mısr ile Şām

81. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

‘İşkuñda kemîne hâlüm oldu
Efsâne-i Kûh-ken ile Mecnûn

82. ile:

Gazel 14

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

‘Uşşâk-ı perîşân dili ey şüh-ı cefâ-cû
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hâl it

83. ile:

Gazel 16

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa gıncaları bād-ı şabâdur bâ‘iş

84. ile:

Gazel 17

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü haţţ ile dil-ı hastayam
Bu hevâlar âhîrû’l-emr itdi tağyîr-i mizâc

85. ile:

Gazel 19

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehûñ ‘uşşâkıñdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

86. ile:

Gazel 43

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kenâr-ı sâhil-i pâyâna zûd-ter irişür
Dü-bâd-bân-ı şeb ü rûz ile sefine-i ‘ömr

87. ile:

Gazel 59

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ülfet-güzîn olalı Nesîbâ hayâl ile
Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat hicâbdur

88. ile:

Gazel 63

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Mey-i mecâz ile ser-ıhş kıyâs ider gören ammâ
Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

89. ile:

Gazel 68

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zu‘m ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hîc âdeme devlet gelmez

90. ile:

Gazel 140

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Her kanda olsa ‘izz ile maḥdüm gayr olur
Fermân-ı Ḥakḫ'a rağbet ile inḳıyâd iden

91. ile:

Gazel 154

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Senden beni mehcūr idemez ta‘ne-i aḡyār
Bülbül sitem-i ḥār ile geçmez gül-i terden

92. ile:

Tahmis 1

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bizüz ol bâde-i ‘ışḫ ile sekrân

93. ile:

Gazel 27

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Nigāh itdükçe nūr-ı ṭal‘atüñden sîne rüşendür
Fürûḡ-ı mihr ile âyine güyâ pertev-efgendür

94. ile:

Gazel 36

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rû-be-rû olacak ḥālümüz mi var

95. ile:

Gazel 66

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥüs-n-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taḫdîr olmaz

96. ile:

Gazel 91

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ḡavḡāmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ḡaş

97. ile:

Gazel 94

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Âh ile gider küçe-i cānāneye gönülüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tîre şarılımış

98. ile:

Gazel 99

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ḥükm-i bahâr-ı vuşlat-ı cānân ile yine
Oldı şükûfte sînedo verd-i ter-i neşât

99. ile:

Gazel 4

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İşkudur ‘âşıklara zıkr ile devrân itdüren
Kad edäre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

100. ile:

Gazel 32

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem urursa hâl-i kâminden muḳallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bâf olur

101. ile:

Gazel 32

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İtikâd-ı pāk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba‘ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

102. ile:

Gazel 32

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednâsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid ‘ilm ile müstahric-i Keşşâf olur

103. ile:

Gazel 38

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şîme-i sencîdedür iksîr ile mermûz olan
Kîmyâ zann itme kim taklib-i mâhiyyetledür

104. ile:

Gazel 44

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Mürğ-i dil ‘ışk ile âvâre değüldür de nedür
Beste-i zülfi siyeh-kâre değüldür de nedür

105. ile:

Gazel 52

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Sürûr-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzün mübtelâsıdır gam-ı yâr

106. ile:

Gazel 64

Mısra: 11

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cânuñ zücretin
Yûsuf’uñ ḥâlin refîḳ-ı gûşe-i zindâna sor

107. ile:

Gazel 68

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vâz‘-ı nâ-sâz ile nâ-dâna ḥacâlet gelmez

108. ile:

Gazel 71

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tâb unudılmaz
Dür olmağ ile şöhbət-i aḥbâb unudılmaz

109. ile:

Gazel 73

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Menzilinden düşüp âvâre olur ḥāk-nişîn
Perr-i ğayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

110. ile:

Gazel 74

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nîk-baḥtâna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baḥt-ı vārûn ile biz yok yere ğavgâ iderüz

111. ile:

Gazel 74

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Gülşen-i medḥine tevcîh-i nigâh itdükçe
Şevḳ ile ḥāmемüzi bûlbûl-i gûyâ iderüz

112. ile:

Gazel 78

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İttiḥād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘îsa dem-i şehḥâr ile yeksân olmaz

113. ile:

Gazel 78

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Olamaz mekr ü ḥiyel sedd-i mesîl-i idbâr
Maraż-ı mevte ‘aḳâḳîr ile dermân olmaz

114. ile:

Gazel 78

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Süḥan-ı ehl-i riyâ eylemez îrâs-ı şafâ
Bed-şadâ ḥüsn-i taşannu‘ ile ḥōş-elḥân olmaz

115. ile:

Gazel 78

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dil sefid olmağa muḥtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

116. ile:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ketm-i esrâr-ı şehensâh ider elbette nedîm
Güft ü gûy ile kişi nâ’îl-i ‘îrfân olmaz

117. ile:

Gazel 79

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā
Naqd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

118. ile:

Gazel 80

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

‘Işk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

119. ile:

Gazel 80

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

‘Işk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

120. ile:

Gazel 80

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tīg-ı āh ile
Rīsmān-ı ıtır-ı Şeb-gūn'a çıkmış inmişüz

121. ile:

Gazel 83

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Derdi her bü'l-hevesūn ‘ışk ile efzūn olmaz
Her hevā-pīşe hem-efsāne-i Mecnūn olmaz

122. ile:

Gazel 83

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Hālsüz kāl ile ‘irfān-ı Hudā girmez ele
Mālīhulyāyla müflis kişi Kārūn olmaz

123. ile:

Gazel 103

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sīneden ‘ışk ile zāhir olsa kem-ter tīb ü tef
Cennet eyler dūzaḥı hengām-ı maḥşer tīb ü tef

124. ile:

Gazel 103

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yazdı şîr-i āteşininde mükerrer tīb u tef
Nice demler teff ü tīb-ı ‘ışk ile yanup Nesīb

125. ile:

Gazel 104

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı hūbān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a hūsn ile ḥalef

126. ile:

Gazel 105

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Zebân-ı çeşm ile her şūha ‘arz-ı hâl olunur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancağ

127. **ile:**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Beñzer binâ-yı mescide māl-i haram ile
Ahvâli imtinân-ile ihsân idenlerüñ

128. **ile:**

Gazel 112

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Maṭlûbuñ ise vuşlat-ı cānâne-i merām
Ṭut dest-i ibtihâl ile dāmânını şebüñ

129. **ile:**

Gazel 117

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Oldukça cām-ı nâz ile mestâne gözlerüñ
Sihr-ile eyledi beni dīvâne gözlerüñ

130. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Gördük cemâl-i pākūñi def-i gam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsnuñ ile ‘âlem eyledük

131. **ile:**

Gazel 119

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzâr-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

132. **ile:**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sîne-i şâf ile it pend ü naşîhat gayra
Âb-ı cārî gibi hem tâhir idüp hem pāk ol

133. **ile:**

Gazel 123

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bilmesün şâhid-i esrâruñ her kâşır-bîn
Ten-i pür-dâğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

134. **ile:**

Gazel 125

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derün sünbül-i destârumuz degül

135. **ile:**

Gazel 128

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḫşad ba‘id
Miḥnet-i hicrân ile ḥālûñ müşevveşdür gönül

136. ile:

Gazel 129

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldu bûy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

137. ile:

Gazel 129

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldu bûy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

138. ile:

Gazel 130

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Ümîd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḫūd-ı ‘ömrî bu sevdā-ile hebā idemem

139. ile:

Gazel 130

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vaḫf-ı büriyā idemem

140. ile:

Gazel 133

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Neşve-i sāgar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālûñ görelüm

141. ile:

Gazel 133

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sifālûñ görelüm

142. ile:

Gazel 137

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Fikr-i rûyuñla dil-i ḡam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i ḥandān ile bir tıflı dil-şād eyledüm

143. ile:

Gazel 138

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik, beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler yapmaya yarar.

Sen māḥa ḫarîn itmediler ‘ākıbetü'l-emr
Bu ṭālî‘-i vārûn ile bu baḫt-ı siyāhum

144. ile:

Gazel 139

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

145. ile:

Gazel 140

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Her kıanda olsa ‘izz ile maḥdüm gayr olur
Fermān-ı Hakk’a rağbet ile inkıyād iden

146. ile:

Gazel 142

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şeh-i iklim-i tecrüd ol şafā vir ḳalbüne yoksa
Sifālın cām ile ey rind-i mey-ḥāne Cem olmazsın

147. ile:

Gazel 150

Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı ‘ışḳuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

148. ile:

Gazel 151

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Döndürme görüp ‘unf ile rüyuñ fuḳarādan
Zinhār şaḳın nāvek-i dil-düz-ı du‘ādan

149. ile:

Gazel 157

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Çün çenār ateş-i reşk ile yaḳar şimşadı
Gülşene serv-i ḳadūñ olsa eger sāye-figen

150. ile:

Gazel 157

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāḡda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

151. ile:

Gazel 159

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Pür-füsündür ki alur siḥr ile ḥaḳuñ hūşın
Hırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menḳuşın

152. ile:

Gazel 159

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hüsni aḥlāk ile maḥbüb-ı dil-i ‘ālem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşın

153. ile:

Gazel 162

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Firib-i va'd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serâbı âb kıyâs eyledük o şahrâda

154. ile:

Gazel 164

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Lerziş-i nâ-geh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verân hem-ḥâl-i Kârûn olmada

155. ile:

Gazel 165

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Maḥmûr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muḥtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

156. ile:

Gazel 168

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bulınur nakd-i qabûl ile ḥarîdârı Nesîb
Kâle-i kâr-geh-i ṭab'ı sühândâne göre

157. ile:

Gazel 172

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbaḡ miyânında

158. ile:

Gazel 173

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Semûm-ı hecr ile pejmürdelik tamâm olsa
Nesîm-i vaşl-ı vezân olsa bûstânumuza

159. ile:

Gazel 173

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

160. ile:

Gazel 178

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Keştî-i şekîb ile gezen baḥr-i rızâda
Elbette olur sâḥil-i maḡşûda resîde

161. ile:

Gazel 183

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile baḡ atma şaḡın yâbâna

162. ile:

Gazel 184

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

163. ile:

Gazel 185

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

164. ile:

Gazel 185

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

165. ile:

Gazel 185

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bîgânelerle ülfetüne itmezüz hâsed
Biz daħı maħrem idük o bezme zamân ile

166. ile:

Gazel 185

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ğam-ı hecrüñi göñül
Şahbâ gibi tekâver-i âteş-‘inân ile

167. ile:

Gazel 185

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bûs-ı lebûñ-çün eyleme ben bendeñi helâk
Ey tünd-hû yumağ olamaz çanı çan ile

168. ile:

Gazel 185

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şad-pâredür göñül nice âh eylesün eşer
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

169. ile:

Gazel 189

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şevk-ı vüşûl Ka‘be-i taħkîk ile olur
Hâr-ı reh-i fenâ gül-i ter Mevlevîler'e

170. ile:

Gazel 189

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Âheng-i nâle vird-i şehër Mevlevîler'e

171. ile:

Gazel 189

Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dergāh-ı Pîr'ün oldı Nesibā bahā ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

172. ile:

Gazel 191

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāra
Döyer mi tāb-ı tecellî-i ṭal'at-i yāre

173. ile:

Gazel 191

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ġam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāre
Duyar mı tāb-ı tecellî-i ṭal'at-i yāre

174. ile:

Gazel 191

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Celāl-i ḥüsni olur pencîş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

175. ile:

Gazel 191

Mısra: 10

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dimez mi bārîka-i ḥırmen-i şekib gören
O ḥande-i nemekîn ile luṭf-ı güftāre

176. ile:

Gazel 191

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fiğān ki bey'-geh-i bî-temîz-i 'ālemde
Bahā-yı gevher ile şatılur ḥarḳ-pāre

177. ile:

Gazel 193

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nefs-i emmāre-i kāfir niçe bir ḥile ile
Şafḥa-i ḳalbūnî taḥrîf ide İncîl gibi

178. ile:

Gazel 199

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dāmānuña küstaḥ düşersem 'aceb olmaz
Mestî-i mey-i 'ışḳ ile ādāb mı ḳaldı

179. ile:

Kaside 1

Mısra: 13

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri 'ilm ile
'Ahdine dirlerse şāyeste eger yevmü'n-nüşûr

180. ile:

Kaside 1

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yâ Resûllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûn kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

181. ile:

Kaside 1

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

182. ile:

Kaside 1

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

183. ile:

Kaside 2

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Na'tûnde incilâ ile her nokta-i siyâh
Oldı nücûm çarh-ı mu'allâya hem-ka-dem

184. ile:

Kaside 2

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bir zerre mihriûn ile şafâ-yâb olan gönül
Olsa 'aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

185. ile:

Kaside 2

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

186. ile:

Kaside 2

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâk-ı pâküñ üzre zuhûr eyledi verem

187. ile:

Kaside 2

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fikr-i kec ile toptoludur levh-i hâtıra
Mânend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i hâm-be-hâm

188. ile:

Kaside 2

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Aldum nuqûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'siyet
Oldı baña bu dâd u deheş mûris-i nedem

189. ile:

Kaside 2

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥ'āhiş-ger-i şefā'atüñem ḥ'ār u bī-kesüm
Ḥāşıl bu kim vücūh ile muḥtāc-ı luṭfuñam

190. ile:

Kaside 2

Mısra: 14

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tā ola fikr-i na't-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola āşinā kâlem

191. ile:

Kaside 3

Mısra: 3

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bī-pāyān ile dā'im olan
Dest-gır-i ümmet-i üftāde-i bī-dest ü pā

192. ile:

Kaside 3

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḳābe Ḳavseyñi ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-miṣāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

193. ile:

Kaside 3

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḳābe Ḳavseyñi ile ḥüsn-i ebruvānuñ bī-miṣāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

194. ile:

Kaside 5

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nāliş-ger itdi bülbül-i zārı füsün ile
Güyā benefşe gülşene ḥaṭṭ-ı 'ızardur

195. ile:

Kaside 5

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥıdmet ile dem-güzārdur

196. ile:

Kaside 5

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyā ḥayāl-i na't ile pür-āfet-kārdur

197. ile:

Kaside 5

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥuddām-ı ravzasına melek gıbṭa itmede
Ṭavf-ı ḥarīmi ile felek bī-ḳarārdur

198. ile:

Kaside 5

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cūybārdur

199. ile:

Kaside 5

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cūybārdur

200. ile:

Kaside 6

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile gūşe-gūzīn-i harem-i enver olur

201. ile:

Kaside 7

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem-i velādeti nev-rūz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekān tā-be-ḥaşr burc-ı ḥamel

202. ile:

Kaside 7

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Egerçi vefret-i ‘işyān ile dinürse sezā
Yem-i günāhına nisbet muḥīṭ-i ber-cedvel

203. ile:

Kaside 7

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şalāt-ı Ḥaḳḳ ola rūḥ-ı revānuña bī-ḥadd
Gürūh-ı Āl ile aşḥābuña daḥi eşmel

204. ile:

Kaside 8

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şaḳın zu‘m u pendār ile ḳalma nāḳış
Şaḳın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

205. ile:

Kaside 8

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şaḳın zu‘m u pendār ile ḳalma nāḳış
Şaḳın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

206. ile:

Kaside 8

Mısra: 12
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nesīb-i siyeh-kāra eyle şefā‘at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

207. ile:

Kaside 9

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fermâni ile itdi zemîni yine rûşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

208. ile:

Kaside 9

Mısra: 13
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tâ ‘anber ü müşk ile meşâm ola mu‘aṭṭar
‘İtr-ı şalavât eyleye ol ravzayı hõş-bû

209. ile:

Kaside 9

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Yâ niceye dek ṭurra-i ḥübâna ta‘alluk
Ağardı bu sevdâ ile müy-ı ser ü ebrû

210. ile:

Kaside 9

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Nokşānuña bak ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

211. ile:

Kaside 10

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kemend-i ḥarf ile ṭutmuş ğazāl-i sırr-ı ğuyūbı
Tebârek’llah o şayyād-ı bî-‘adil ü nazîre

212. ile:

Kaside 10

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

O şāh-ı memleket-ārā-yı ḥıṭṭa-gāh-ı kemālūñ
Nazîre luṭf ile ḳahrı olur ḥibbān u sâ’ire

213. ile:

Kaside 10

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ümîd-i luṭf ile demlerdür āsitānuñı bekler
Ki ḥāk-i dergehūñ itmez bedel bisāṭ-ı ḥarîre

214. ile:

Kaside 10

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Revā mıdır k'ola dervîş nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rûz-ı cezāda maḥẓar-ı Pîr'e

215. ile:

Kıt'a 1

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi‘
Cum‘a vü nev-rûz ile ‘aşr-ı muḥarrem ey Nesîb

216. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanımedür

217. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanımedür

218. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

219. ile:

Kıt'a 4

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

220. ile:

Kıt'a 9

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘İlm-ile olsa fûrû-mâye ferîd-i rûzgâr
Kimsenüñ maqşûdını luţf ile incâh eylemez

221. ile:

Kıt'a 10

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bir gedâ halvet-serây-ı şâha itdükde duĥûl
Hiç olur mı luţf u ihsân ile mesrûr olmaya

222. ile:

Kıt'a 25

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kâmili kıllet-i mâl ile tûtarlar nâķış
Nâķışa vefret-i dünyâ ile dirler kâmil

223. ile:

Kıt'a 25

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kâmili kıllet-i mâl ile tûtarlar nâķış
Nâķışa vefret-i dünyâ ile dirler kâmil

224. ile:

Kıt'a 27

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Her kim eyler ṭâ‘at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhûr-ı enâm

225. ile:

Mesnevi 1

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vücüb ile imkânı cem' eyledi
Anı meclis-i kevne şem' eyledi

226. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Âdâb ile hâfızın su'âl it
Bağ zâhire intikâl-i hâl it

227. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Eyle tarîk ile muhâtab
Luğf eyle kelâma böyle aç leb

228. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tahşîle çalış beğâlet itme
İhmâl ile fevt-i fırsat itme

229. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ednâya hâkâret ile bakma
Şükr-i ni'amı şağın bırakma

230. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 16
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tâ kim ele girmeyince 'irfân
Hayvân ile fark olunmaz insân

231. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tâ nîk ü bedi idince temyîz
Hem-şoğbet-i beden ile perhîz

232. ile:

Mesnevi 2

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hûş-hûlar ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü gam-güsâr ol

233. ile:

Müfret 3

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Şefeât kânı kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

234. ile:

Müfret 12

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kim baksa ‘āleme nazar-ı i‘tibār ile
Mümkin midür ki fark ide ağıyârı yâr-ile

235. ile:

Müsemmen 1

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Rûh ile ol dem ki Hakk ârâyiş-i ten eyledi
Çār-sû-yı cānı mihrüñle müzeyyen eyledi

236. ile:

Müsemmen 1

Mısra: 14
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Rûh-ı kıuds idi rikābuñda sa‘ādet-veş devān
Yolda kaldı ol daği sen ‘izz ile olduñ revān

237. ile:

Müsemmen 1

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Virdi varın fi-sebilillāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārûk-ı a‘zamdur imāmü'l-müttakîn

238. ile:

Müsemmen 1

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldu zamānında emîn
İbn-i ‘Affān eyledi tertib-i Qur‘ān-ı mübîn

239. ile:

Müsemmen 1

Mısra: 16
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Olmasa senden kerem müşkil olur hāl-i ‘uşāt
Cān ile hükümñ kabûl iden olur ehl-i necāt

240. ile:

Rûbai 27

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide na‘t-i Nebī‘de tek ü pū

241. ile:

Rûbai 31

Mısra: 4
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ammā ki medihinde Resûlullāh‘uñ
Şad şerm ile noķşānumuz ıkrār iderüz

242. ile:

Rûbai 45

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Memnün görürüz vaşluñ ile ağıyârı
Mesrûr gelüp kūyuña maḥzûn giderüz

243. ile:

Rûbai 46

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bīmār oluruz
Geh mahrem-i ḥalvet-kede-i yār oluruz

244. ile:

Rūbai 49

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

‘Uşşāk egerçi ‘ışk ile ḥasta gerek
Ma‘şūk daḥi ‘āşika dil-beste gerek

245. ile:

Rūbai 50

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Müjgān ile ey ṭālib-i iksīr-i fenā
Cārūb-keş-i dergeh-i Mevlānā ol

246. ile:

Rūbai 53

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fikdānı ile fehmi olunur ḳadr-i zevāt
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma‘dūm

247. ile:

Rūbai 57

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bāzār-ı ḥōdīde tā-be-key pest olasin
Sa‘y it ki fenā cāmı ile mest olasin

248. ile:

Tahmis 1

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geçerseñ ḳahr ile taḥtū’s serāye
İrem dirseñ eger faḳr u fenāya

249. ile:

Tahmis 1

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Mürīd ile murādı bir şayarlar

250. ile:

Tahmis 2

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

251. ile:

Tahmis 3

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ne müşkildür ğam-ı dünyā ile pūr-inhimāk olmaḳ

252. ile:

Tahmis 3

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,

beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak

253. **ile:**

Tahmis 3

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı ğama kaç-ı ümid eyler selāmetden

254. **ile:**

Tahmis 4

Mısra: 9

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Müyesser olmadı olmak vuşul-i kām ile fā'iz
Bahār-ı bāğ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

255. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 5

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Oldı şeş tārīh ile bu beyt-i ra'nā ey Nesīb
Müş'ir-i sāl-i cülüs-ı şāh-ı mahşürü'l-livā

256. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 7

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

İki tārīh iki mışra'dur hisāb-ı tām ile
Hāl-dār u sādesi çār oldı bī-şekk ü mirā

257. **ile:**

Tarih 2

Mısra: 10

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Evvelinün hāl-dārı sāde-i āhırla beş
'Aks olunca altı tārīh oldı 'add ile dilā

258. **ile:**

Tarih 4

Mısra: 14

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Eyledi ilhām tārīhin Nesīb'e feyz-i Hakk
Oldı İsmā'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'aziz

259. **ile:**

Tarih 5

Mısra: 7

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Şavb-ı beyt-i 'izzete 'azm eyledi hüccāc ile
Vāşıl oldı bahre güyā tayy-ı deşt idüp süyül

260. **ile:**

Tarih 6

Mısra: 3

*Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.*

Zühd ü takvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dinde
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinün pey-revi

261. **ile:**

Tarih 7

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Himmet-i Һazret-i PİR ile görildi cümle
Mekke vü uds ü Medİne araf-ı Mışr ile řām

262. ile:

Tarih 7

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

ıdmet-i meşİhat ile bu faİre virilüp
Anara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in'ām

263. ile:

Tarih 11

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Çöl-i 'ömr ile mu'ammer ola madüm u peder
Olalar mazhar-ı elāf-ı adīm ü Ezelüñ

264. ile:

Tarih 12

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dest-i ğavvāř-ı 'aşā ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girān-māye yine cilve-nümā

265. ile:

Tarih 12

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefq-ı aır
Virdi bir neyyir-i ibāl ile dūnyāya zıyā

266. ile:

Tarih 12

Mısra: 5

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

aı ile ubbe-nişin oldı riyāset buldı
Ser-firāz-ı vüzerā Rāmī Meemmed Paşa

267. ile:

Tarih 12

Mısra: 13

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Didi tārİhi ile müjde-resānān-ı Nesİb
'Adl-ile ubbe-nişin oldı Meemmed Paşa

268. ile:

Tarih 13

Mısra: 9

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

arf-i menūt ile tārİhin Nesİbā didiler
şey İlyās ide dā'im urb-ı Yezdān'ı maal

269. ile:

Tarih 17

Mısra: 8

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vücūdİ āl ü ru-ı řāhed-i zamāne idi
Dirİğ kim ola çāk-i siyāh ile mestür

270. ile:

Tarih 17

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Fenâsın aîlâdı bu dâr-ı zulmet-âbâduñ
Kemâl-i rağbet ile itdi ‘azm-i ‘âlem-i nûr

271. ile:

Tarih 18

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi ‘adl ile fermân-fermâ

272. ile:

Tarih 18

Mısra: 15

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Didi teşrîfûñe târîh ile tebşîr iderek
Müñr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

273. ile:

Tarih 18

Mısra: 16

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Didi teşrîfûñe târîh ile tebşîr iderek
Müñr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

274. ile:

Tarih 19

Mısra: 1

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḳazâ-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

275. ile:

Tarih 21

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Âb-ı ruḥ-ı mevâlî ‘İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazîlet ile

276. ile:

Tarih 21

Mısra: 4

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Seyr it ḳazâ-yı Ḥaḳḳ'ı ol zât-ı bî-‘adîle
Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerî‘at ile

277. ile:

Tarih 21

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Geldükde Eskişehir'e selḥ oldu şehir-i ‘ömrî
Me‘mûr oldu rûḥı ‘uḳbâya rihlet ile

278. ile:

Tarih 21

Mısra: 7

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Târîh ile Nesîbâ kıl rûḥına du‘âyı
‘İdî ola mu‘âniḳ ḥavvâ-yı cennet ile

279. ile:

Tarih 21

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tārīḥ ile Nesībā kıl rūḥına du‘āyı
‘Idī ola mu‘ānīḡ ḥavṛā-yı cennet ile

280. ile:

Tarih 23

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Atup pūy rāz ile bir tīr pīṣ-rev
Hezār u ṣaṣt gez oldu ṣitābān

281. ile:

Tarih 25

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvā ile me’mūr
Ḥall eyledi müşkillerin āzād u ‘abīdūn

282. ile:

Tarih 25

Mısra: 9
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Dā‘īleri tāṛīḥ ile hep didi Nesībā
‘Adn ol mekān rūḥına müftī-i vaḥīdūn

283. ile:

Tarih 27

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bi-Ḥamdūlī’llah yine geldi zamān-ı ‘adl ü āsāyış
Bu tāze müjde ile rūṣen oldu dīde-i dünyā

284. ile:

Tarih 28

Mısra: 1
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir ṣānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldu

285. ile:

Tarih 28

Mısra: 5
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ḥuṣūṣā ṣimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādīṣāh-ı her-milel oldu

286. ile:

Tarih 30

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bāṭılı ḥaḡdan mezāk-ı ṣer‘ ile temyīz idüp
Bildürürsin ṣāṣnī-i zehr ü ḡandı ‘ilm-ile

287. ile:

Tarih 30

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ṣöhret-ārāsın ki ḥaḡḡuṇda dir erbāb-ı ‘uḡūl
Ḥūsın ile aḡlāḡı mūmtāz oldu kendi ‘ilm-ile

288. ile:

Tarih 30

Mısra: 7
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Vāķi'-i hāli iki tārīḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi 'ilm-ile

289. ile:

Tarih 33

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Beyt-i vāḥidde dü tārīḥ du'ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

290. ile:

Tarih 35

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

İltimās itdükde ṭab'um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firīb

291. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ey ḥūn-ı dīde geldi demi neş'e vir baña
V'ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

292. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Mānend-i meyl-i kıble-nümā semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivā ile yeter olduñ mesel yeter

293. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 10
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

'Arz eyle ḥasb-ı ḥālūñi dergāḥ-ı 'izzete
Bī-hūde Zeyd ü 'Amr ile ceng ü cedel yeter

294. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 2
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Kendim sa'id zu'm iderem rū-siyāḥ iken
Dā'im hevā-yı nefis ile kārūm günāḥ iken

295. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 3
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Oldum menām-ı ḡaflet ile reh-rev-i ḥaṭā
'Abde hemīşe lāyık olan intibāḥ iken

296. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 6
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Zannum budur ki ben ḳulına ide maḡfiret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferīd

297. ile:

Terci-bend 1

Mısra: 8
Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Ol ceride-i ‘amelümden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘atā-yı hāzret-i Sübhān ile resīd

298. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Evvel bu dil-i hāzini itdūn
Ser-şāre-i luṭfuñ ile memnūn

299. ile:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ḥūn

300. ile:

Gazel 68

Mısra: 2

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Zu‘m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Mālīhulyā ile hīç ādeme devlet gelmez

301. ile:

Gazel 68

Mısra: 6

Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, işteşlik,
beraberlik, araç, sebep veya durum anlatan cümleler
yapmaya yarar.

Tīre-dil itse de taḳlīd olamaz ḥāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

ilhām eyle-:

1. **ilhām eyle-:-di**

Tarih 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İçe doğmasına sebep olmak.

Eyledi ilhām tāriḥin Nesīb'e feyz-i Ḥaḳḳ
Oldı İsmā‘il Paşa ‘izz ile Mısr'a ‘azīz

ilik:

1. **ilik:**

Gazel 161

Mısra: 3

Elbisenin düğme geçmeye mahsus deliği.

Ol sīne-i siminde ilik tügme midür ya
Gencīne-i dūr-beste-i meknūz mıdır bu

‘illet-i ġā‘iyye-i kevn ü icād:

1. **‘illet-i ġā‘iyye-i kevn ü icād:**

Rübai 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Varlığın var olma sebebi.

Ey ‘illet-i ġā‘iyye-i kevn ü icād
Sulṭān-ı rūsül leşker ü dervīş-nihād

‘illet-i ġā‘iyye-i kevineyn:

1. **‘illet-i ġā‘iyye-i kevineyn:**

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünya ve ahiretin sebep gayesi.

Sulṭān-ı rūsül ‘illet-i ġā‘iyye-i kevineyn
Mir‘āt-ı Ḥudā eşref-i mahlūk budur bu

‘illet-i ġayb ü şehādet:

1. 'illet-i ğayb ü şehâdet:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Görünen ve görünmeyen hastalık.

Maṭlab-ı küll şeh-süvâr-ı ekrem-i ceyş-i rüsûl
'illet-i ğayb ü şehâdet bâ'is-i hûr u kuşûr

'illet-i icâd-ı mümkün:

1. 'illet-i icâd-ı mümkün:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gerçekleşmesi mümkün olanların ortaya çıkma sebebi.

'illet-i icâd-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev'-i insân u melek 'uşşâk-ı hüsn-i ṭal'atüñ

'illet-i zamm:

1. 'illet-i zamm:

Gazel 87

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Arttırma hastalığı, illeti.

'illet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bigâne âşinâ olmaz

'ilm:

1. 'ilm:+üñ

Mesnevi 2

Mısra: 13

Bilme, bilgi, marifet.

'ilmüñ daḥi nâfi'in recâ kıl
Üstâd-ı edibe ilticâ kıl

2. 'ilm:+ üñ, +e

Rûbai 17

Mısra: 3

Bilme, bilgi, marifet.

Ümmî lakabıñ 'ilmüñe nisbet ammâ
Bir levḥa-i mekteb oldu levh-i maḥfûz

3. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 2

Bilme, bilgi, marifet.

Şâneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i iḳbâl kim
Menzil-i maḳşûda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

4. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 4

Bilme, bilgi, marifet.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı 'aḳl küll
Mülzem itdüñ çok fuḥûl-i hûş-mendi 'ilm-ile

5. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 2

Bilme, bilgi, marifet.

Şöhret-ârâsın ki ḥaḳḳuñda dir erbâb-ı 'uḳûl
Hüsn ile aḥlâkı mümtâz oldu kendi 'ilm-ile

6. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 6

Bilme, bilgi, marifet.

Manşıbuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Ḥaḳ dâfi' gezendi 'ilm-ile

7. 'ilm:

Kaside 1

Mısra: 13

Bilme, bilgi, marifet.

İtdi iḥyâ mürdegân-ı cehl ü küfri 'ilm ile
'Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşûr

8. 'ilm:

Gazel 32

Mısra: 14

Bilme, bilgi, marifet.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib
Gerçi zāhid 'ilm ile müstaḥric-i Keşşāf olur

9. 'ilmine: +i, +n, +e

Kaside 5

Mısra: 1

Bilim, bilgi, marifet.

'İlmine nisbet ile anuñ 'ilm-i enbiyā
Deryā-yı bī-kerāne ile cūybārdur

10. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 6

Bilme, bilgi, marifet.

Sen feridü'd-dehrsın zāt-ı şerifüñ gibi hiç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

11. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 8

Bilme, bilgi, marifet.

Bāṭılı ḥaḳdan mezāk-ı şer' ile temyiz idüp
Bildürürsın çāšnī-i zehr ü ḳandı 'ilm-ile

12. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 4

Bilme, bilgi, marifet.

Şadrdan şadra seni ikrām için naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi 'ilm-ile

13. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 8

Bilme, bilgi, marifet.

Vāḳi'-i ḥālī iki tāriḥ ile itdi beyān

Şayd-ı ma'nāya Nesib atdı kemendi 'ilm-ile

14. 'ilm-ile:-ile

Tarih 30

Mısra: 10

Bilme, bilgi, marifet.

Şadr-ı Anaṭolı'dan itdün kıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdüñ İsmā'il Efendi 'ilm-ile

15. 'ilm:

Kıt'a 24

Mısra: 1

Bilme, bilgi, marifet.

'İlm ehline zib oldı sükūt oldı selāmet
Pür-gülüğıla olma şaḳın şöhre-i 'ālem

'ilm ü aḥlāk:

1. 'ilm ü aḥlāk:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İlim ve ahlak.

Ez-cümle gerekdür 'ilm ü aḥlāk

Ḥalk oldı mişāl-i zehr ü tiryāk

'ilm ü 'amel:

1. 'ilm ü 'amel: +üñ

Mesnevi 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.

'İlm ü 'amelüñ ola füzün-ter

Mevlā seni eyleye mu'ammer

2. 'ilm ü 'amel:

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.

Kemîne muhlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adîl zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

3. **‘ilm ü ‘amel:***+de*

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Öğrenme ve uygulama, ilim ve amel.

Hâzin-i gencîne-i esrâr-ı Rabbânî olup
Mülk-i ‘irfânun ola ‘ilm ü ‘amelde husrevi

‘ilm ü edeb:

1. **‘ilm ü edeb:**

Gazel 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim ve edeb.

‘ilm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ıhırede ‘izzet-i neseb

‘ilm ü fazîlet:

1. **‘ilm ü fazîlet:**

Tarih 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim ve erdem.

Âb-ı ruḥ-ı mevālî ‘İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazîlet ile

‘ilm-i enbiyâ:

1. **‘ilm-i enbiyâ:**

Kaside 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamber ilmi.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyâ
Deryâ-yı bî-kerâne ile cüybârdur

‘ilm-i fenâ:

1. **‘ilm-i fenâ:**

Gazel 159

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluk ilmi.

İbtidâ ‘ilm-i fenâ dersin okur kevne gelen
Lâya timsâl görür mâderinün âğuşın

‘ilm-i kesb:

1. **‘ilm-i kesb:***+i*

Gazel 89

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Elde edilen ilim, bilgi.

‘ilm-i kesbi şıdḳ-ile aşḫâbın eyler ḫâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

‘ilm-i tefsîr:

1. **‘ilm-i tefsîr:***+i*

Gazel 73

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tefsir ilmi (Şerh ilmi).

‘ilm-i tefsîri hecâ-ḫ’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

ilticâ:

1. **ilticâ:**

Tarih 17

Mısra: 4

Sığınma, barınma.

Cihân-ı ma‘rifete bir sevâd-ı a‘zam idi
Kim itse sâyesinde ilticâ bulurdı ḫuzûr

ilticâ id-:

1. **ilticâ id-:***-e, -mem*

Gazel 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sığınmak.

Ümîd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı ‘ömri bu sevdā-ile hebā idemem

ilticā kıl-:

1. ilticā kıl-:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sığınmak.

‘İlmüñ daḥi nāfi‘in recā kıl
Üstād-ı edîbe ilticā kıl

iltifāt it:

1. iltifāt it:-di

Müfret 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değer vermek, ilgi göstermek.

Yine ḳānūn-ı ḳadīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

iltifāt-ı mücmel:

1. iltifāt-ı mücmel:+üñ, +dür

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rağbet edilen izzet.

İltifāt-ı mücmelüñdür māye-i ehl-i kemāl
Nazra-i luṭfuñ ḳavī sermāye-i ‘ilm-i sikāt

iltihāk:

1. iltihāk:-ı

Kaside 10

Mısra: 12

Katılmak.

Geçüp havā-yı ṭabī‘atdan olsun ādeme mülḥāk
Bu iltihākı yeter reste-gāh-ı gāv u ḥamîre

iltimās:

1. iltimās:

Gazel 88

Mısra: 2

Talep, rica.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol ṭabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

iltimās eyle-:

1. iltimās eyle-:-r

Gazel 201

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Talep; rica eyleme.

O kim bir serv-ḳaddüñ pây-būsın iltimās eyler
Tekâpü eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

iltimās it-:

1. iltimās it-:-dükde

Tarih 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rica etmek.

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zibā dil firīb

iltiyām:

1. iltiyām:-ı

Gazel 38

Mısra: 2

İyileştirmek, onarmak, yarayı sarmak.

Ḥilḳat-i a‘lā vü ednā cümle hep ḥikmetledür
Birbirine iltiyāmı ādemüñ ḥācetledür

iltizāz:

1. iltizāz:

Gazel 98

Mısra: 7

Lezzet bulma.

Zümre-i ‘uşşâk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Gâh geh ‘işyândan zevk-ı ‘itâbuñdur ğaraż

imā id-:

1. **imā id-:**-er, -se

Rübai 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İşaret etmek, dolaylı olarak anlatma.

Hep düzañıyânı dâhil-i ‘adn eyler
Ebrû-yı şefâ‘atüñ iderse imā

imām u cemā‘at:

1. **imām u cemā‘at:**+üñ

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cemaat ve imam.

Fehm itmedüñse remz-i fenā vü bakā nedür
Gör ittihād-ı kârın imām u cemā‘atüñ

imāmet:

1. **imāmet:**

Gazel 65

Mısra: 14

İmamlık.

Telvîn ile pîşvâlık olmaz
Mestâne iken imāmet olmaz

imāmü'l-müttakîn:

1. **imāmü'l-müttakîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Allah'tan korkan takvalıların önderi.

Virdi varın fi-sebilillâh o merd-i nâzenîn
Zühhd ile Fârûk-ı a‘zamdur imāmü'l-müttakîn

imān:

1. **imān:**+ı, +n, +dan

Gazel 152

Mısra: 6

İnanmak, kalben itikat ve lisanen ikrar etmek.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhide söyle ki havf eylesün imānından

imān-süz-ı berhemen:

1. **imān-süz-ı berhemen:**

Gazel 81

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İmansız, putperest Berhemen.

Âteş-i ruhsâresi imān-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnâr-ı bend-i tırta-ı tarrâriyuz

imdād eyle-:

1. **imdād eyle-:**-düm

Gazel 137

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

Devlet ü ‘ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye hükm-i kazā her kâra imdād eyledüm

imdād id-:

1. **imdād id-:**-en

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek.

Ey milket-i hüsne şâh-ı bî-dād
V'ey çeşmi iden kazāya imdād

imdād-ı nūr-ı çeşm:

1. **imdād-ı nūr-ı çeşm:**

Gazel 106

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Göz nuru yardımı.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

İmdād-ı ruḥāniyyet-i Aḥmed:

1. İmdād-ı ruḥāniyyet-i Aḥmed:

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Hz. Muhammed(sav)in mübarek maneviyatının
yardımı.*

Ẓuhūr itdi yine imdād-ı ruḥāniyyet-i Aḥmed
‘Uḳūd-ı kār u bār-ı zümre-i sādāt ḥall oldu

İmdād-res-i maḥşer:

1. İmdād-res-i maḥşer:

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Maḥşerde imdada yetişen. (Hz. Muhammed).

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pāk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḥşer olur

İmiş:

1. İmiş:

Gazel 129

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Nihān imiş keremi şüret-i cefāsında
Meger ben eylemişem ‘arz-ı ḥāl-i nā-be-maḥal

2. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 1

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cām-ı luṭfında sipihrüñ zehr-i ḡam mestür imiş
Bāde-i iḳbālî hem-ḥāşiyet-i kāfūr imiş

3. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 2

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Cām-ı luṭfında sipihrüñ zehr-i ḡam mestür imiş
Bāde-i iḳbālî hem-ḥāşiyet-i kāfūr imiş

4. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 6

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dāḡ-ı dildür nāme-i nāyî ciger-süz eyleyen
Nāle bî-zaḥm-ı derûn olsa eşerden dūr imiş

5. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 8

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Hîç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

6. İmiş:

Gazel 96

Mısra: 10

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesib andan teḥî
Var ise iksîr-i a‘zam ḥātır-ı mesrūr imiş

7. İmiş:

Müfret 3

Mısra: 1

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Şefeḳat kâni kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

8. İmiş:

Tahmis 2

Mısra: 8

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bir nūr imiş el-ḥaḳ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭālîb ü maṭlab

9. **imiş:**

Gazel 96

Mısra: 4

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşr-ı ümmide dil-i meksûr imiş

10. **imiş:**

Gazel 19

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsn-i zamân
Başka bir hüsn virür tâzelere câme-i ‘îd

11. **imiş:**

Gazel 19

Mısra: 10

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Fâriğuz verziş-i miqdâf-ı talebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keşt-i ümîd

12. **imiş:**

Gazel 44

Mısra: 7

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Dir imiş luţfuma şâyeste degüldür ‘aşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

13. **imiş:**

Gazel 69

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş ‘uşşâka
‘Arz-ı hâl itmede cânâna kuşûr eylemişüz

14. **imiş:**

Gazel 83

Mısra: 7

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hüy-ı redîye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hûn olmaz

15. **imiş:**

Gazel 116

Mısra: 8

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânun

16. **imiş:**

Gazel 129

Mısra: 15

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Tamâm-ı şûret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi hulkı da Nesîb güzel

17. **imiş:**

Gazel 149

Mısra: 5

Ek fiilin duyulan geçmiş zaman çekimi.

Bâğ-ı kâmi eşk imiş şâd-âb iden fehm eyledüm
Girye-i ebr-i bahâriden gül-i handândan

imkân:

1. **imkân: +ı**

Gazel 206

Mısra: 10

İmkân, olanak.

Vücûd-ı vâhidüñ fehm eyle gün-â-gün zuhûrâtın
Nesîbâ âdem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

2. **imkân: +ı**

Mesnevi 1

Mısra: 5

İmkân, olanak.

Vücûb ile imkânı cem‘ eyledi
Anı meclis-i keвне şem‘ eyledi

imlâ:

1. **imlā:**+sı, +n, +a

Gazel 176

Mısra: 2

Yazım.

Nüşa-i mihr ü vefâdur baķ ħaķ-ı zîbâsına
Ĥâme-i şun'uhn hezârân-âferîn imlâsına

imlâ id-:

1. **imlâ id-:-en**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yazmak, dîzmek.

Virse kâm-ı câna ʔa'm-ı lûle-i Kevser n'ola
Na'tüni imlâ iden kilik-i belâgat ihtivâ

imrûz:

1. **imrûz:**

Kıt'a 3

Mısra: 3

Bugün.

Cümle hep ferdâlar imrûz olmada
Dîye tebdil olmada imrûzlar

2. **imrûz:+lar**

Kıt'a 3

Mısra: 4

Bugün.

Cümle hep ferdâlar imrûz olmada
Dîye tebdil olmada imrûzlar

imtiḥân:

1. **imtiḥân:**

Gazel 78

Mısra: 5

Denemek, sinama.

İmtiḥân tâ ki ola ortada seng-i mi'yâr
Kişi da'vâ ile hîç fâ'ik-ı aķrân olmaz

2. **imtiḥân:+u, +mız, +ı**

Gazel 203

Mısra: 4

Denemek, sinama.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiḥânümüzı

3. **imtiḥân:**

Gazel 196

Mısra: 10

Denemek, sinama.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehüñ
Cevr ile kaşdı bendesini imtiḥân gibi

imtiḥân id-:

1. **imtiḥân id-:-emem**

Gazel 145

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sınamak, denemek, yoklamak.

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiḥân idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün 'itâbumdan

2. **imtiḥân id-:-er**

Gazel 117

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sınamak, denemek, yoklamak.

Evvel kırışme fitnede tiğ imtiḥân ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü câna gözlerün

imtinân-ile:

1. **imtinân-ile:**

Gazel 109

Mısra: 2

İyiliği başa kakar bir şekilde.

Beñzer binâ-yı mescide mâl-i ḥarâm ile
Aḥvâli imtinân-ile iḥsân idenlerün

imtizâc:

1. **imtizâc:-ı**

Gazel 110

Mısra: 8

Kaynaşma, uyuşma.

Olmasa infihâm-ı ma'âniye vâsıta
Olmazdı imtizâcî heyûlâ vü şüretüñ

imtizâc eyle:-

1. **imtizâc eyle:-ye, -mez**

Gazel 157

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyuşmak, kaynaşmak.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nûr Nesîb
Olmaz ârâm-geh-i kîne derûn-ı rûşen

2. **imtizâc eyle:-miş, -dür**

Gazel 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uyuşmak, kaynaşmak.

Gülşen-i nâza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile 'ışk eylemişdür imtizâc

imtizâc-ı sükker ü şîr:

1. **imtizâc-ı sükker ü şîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Süt ve şekerin karışması.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma'nâ
Muḥâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

imzâ:

1. **imzâ:+da**

Gazel 162

Mısra: 12

Kanıt, delil, imza.

Olur mü'eddi-i şıdk-ı maḳâl sîne-i rîş
Ḳırân-ı mühr iledür vech-i şoḫbet imzâda

in:

1. **in:**

Kit'a 11

Mısra: 2

Bu.

Şud Muhammed Seyyid-i esnâf-ı cümle kāyinât
Her ki gayrı in be güyed ez dereş red menşur

2. **in:**

Kit'a 11

Mısra: 3

Bu.

İn dakika bâ dil-âgâhân nemî baş ed hafî
Ez şümâr-ı beyyine Seyyid Muḥammed mişved

3. **in:**

Müfret 1

Mısra: 1

Bu.

Ahmed berây-ı rahmet in ümmet âmede
Nâmeş birün zeyyine-i rahmet âmede

in-:

1. **in-:miş, -üz**

Gazel 80

Mısra: 1

İnmek.

'İşk ile biz pâye-i mecnûna çıkmış inmişüz
Ḥâküz ammâ bād ile gerdûna çıkmış inmişüz

2. **in-:miş, -üz**

Gazel 80

Mısra: 2

İnmek.

'İşk ile biz pâye-i mecnûna çıkmış inmişüz
Ḥâküz ammâ bād ile gerdûna çıkmış inmişüz

3. **in-:miş, -üz**

Gazel 80

Mısra: 4
İnmek.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

4. **in-:-miş, -üz**
Gazel 80
Mısra: 6
İnmek.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiğ-ı āh ile
Rismān-ı tırta-ı Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

5. **in-:-miş, -üz**
Gazel 80
Mısra: 8
İnmek.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduk kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

6. **in-:-miş, -üz**
Gazel 80
Mısra: 10
İnmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efvūna çıkmış inmişüz

7. **in-:-mek**
Gazel 84
Mısra: 7
1. *İnmek.*

Mānend-i tır menzile inmek muhāldür
Olsa nümūde-i mūy kadar inhirāfumuz

inan-:

1. **inan-:-maz, -san**
Gazel 167
Mısra: 10
İnanmak.

Ne sihr itmiş ki bir mūy üzre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ nigāh eyle miyānında nitāk üzre

2. **inan-:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Aldanmak, kanmak.

Medh-i digerānı toğrı şanma
Taḥsīn ü medāḥine inanma

‘inān çek-:

1. **‘inān çek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dizgin çekmek.

Çemende zulm-i hārı def için emr idüp ārāma
Hezāruñ şekvesin gūş itdi şāh-ı gül ‘inān çekdi

‘inān eyle-:

1. **‘inān eyle-:-y, -icek**

Kıt'a 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dizginleri çevirmek.

‘Ucbına nazar eyle ahālī-i ğinānuñ
Tevcihe ‘inān eyleyicek dār-ı bakāya

‘inās:

1. **‘inās: +ı, +y, +la**

Kaside 1

Mısra: 16

Dişiler, kızlar ve kadınlar.

Yā şefī‘e'l-müznibīñ ol rüz ‘āşī sūz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘ināsıyla zükür

‘ināyet:

1. **‘ināyet: +i, -y, -le**

Kaside 7

Mısra: 4

Lütuf, ihsan, iyilik.

Şefâ'atiyle siyeh-nâmeler muşarreb olur
İnâyetiyle şevâba olur günâh bedel

2. **İnâyet:**

Gazel 43

Mısra: 3

Lütuf, ihsan, iyilik.

Zuhûr iderse 'inâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şadî derûn-ı sîne-i 'ömr

İnâyet ol:

1. **İnâyet ol:-maz, -sa**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İyilik, yardım gelmek.

Vay hâline senden eger olmazsa 'inâyet
Ol günde ki gûşa irişe şît-i teâlû

İn-câ çü resid hâme bi-şikest:

1. **İn-câ çü resid hâme bi-şikest:**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kelam-ı Kibar**

Zira buraya erişince kalem kırılır.

Bu hâle maḳâl bulamaz dest
İn-câ çü resid hâme bi-şikest

İncâh eyle:-

1. **İncâh eyle:-mez**

Kıt'a 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşi bitirmek.

İlm-ile olsa fûrû-mâye ferîd-i rûzgâr
Kimsenüñ maḳşûdını lûtf ile incâh eylemez

İncil:

1. **İncil:**

Gazel 193

Mısra: 8

Dört kutsal kitaptan Hz. İsa'ya indirileni.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i ḳalbûnî taḫrîf ide İncil gibi

2. **İncil:**

Kaside 1

Mısra: 14

Dört kutsal kitaptan Hz. İsa'ya indirileni.

Her biri burhân-ı ḥaḳḳaniyyetündür bî-cedel
Ḥazret-i Ḳur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebûr

İncilâ:

1. **İncilâ:**

Gazel 163

Mısra: 9

Görünme, belli olma, belirme, tezâhür etme.

Meded kıl bir nigâh-ı merḥametle incilâ baḫş ol
Göñül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

2. **İncilâ:**

Kaside 2

Mısra: 7

Görünme, belli olma, belirme, tezâhür etme.

Na'tünde incilâ ile her nokḫa-i siyâh
Oldı nücûm çarḫ-ı mu'allâya hem-ḳadem

İncilâ-baḫş-ı ruḫ-ı âyine-i idrâk:

1. **İncilâ-baḫş-ı ruḫ-ı âyine-i idrâk:**

Gazel 123

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Anlayış aynasının yüzünü cilalayan.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemâle ḥâḳ ol
İncilâ-baḫş-ı ruḫ-ı âyine-i idrâk ol

incin-:

1. **incin-:-me**

Gazel 76

Mısra: 11

Gücenmek.

O ıfıl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daḥi
Nüvāziş-i nigh-i gāh u geh nedür bilmez

2. **incin-:-me, -sün**

Gazel 145

Mısra: 10

Gücenmek, gönül koymak.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḥān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

infī'āl-i dem-be-dem:

1. **infī'āl-i dem-be-dem:**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman gücenen (kişi).

Ḥüzün ü şādiden nedür bu infī'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün ḥayāl ü ḥ'āb iken

2. **infī'āl-i dem-be-dem:**

Gazel 143

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Her zaman gücenen (kişi).

Ḥüzün ü şādiden nedür bu infī'āl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvāl-i 'ālem çün ḥayāl ü ḥ'āb iken

infihām-ı ma'ānī:

1. **infihām-ı ma'ānī: +y, +e**

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anlamaları bilmek, anlamak.

Olmasa infihām-ı ma'ānīye vāsiṭa
Olmazdı imtizācı heyūlā vü şüretün

inhā:

1. **inhā:**

Gazel 42

Mısra: 5

Haber vermek, yetiştirmek, tebliğ.

Fenā-yı gülsitān-ı 'ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı ḥazān berg-i dirāhtān bī-suḥan söyler

inhā eyle-:

1. **inhā eyle-:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bildirmek, haber vermek.

Aḥvālını bir bir eyle inhā
Bu 'āşık-ı zār-ı bī-gümānuñ

inhirāf:

1. **inhirāf: +u, +muz**

Gazel 84

Mısra: 8

*Bulunduğu yönden başka bir tarafa doğru meyletme,
sapma; değişme, bozulma.*

Mānend-i tır menzile inmek muḥāldür
Olsa nümüde-i müy kadar inhirāfumuz

inkār id-:

1. **inkār id-:-en**

Gazel 195

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddetmek, kabul etmemek.

Evşāf-ı ḥüsn-i yārde inkār iden baña
Müy-ı miyānı vaşfına geldükde dir belı

inkār it-:

1. **inkār it:-düm**

Rûbai 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Reddetmek, kabul etmemek.

Ol âfete hâlüm dimege ‘âr itdüm
Zahm-ı dil-i mecrûhımı inkār itdüm

inkılâbât-ı dem-i şayf u şitâ:

1. **inkılâbât-ı dem-i şayf u şitâ:-dan**

Gazel 39

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaz ve kış zamanlarının değişimleri.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

inkisâr:

1. **inkisâr:-u, +m**

Gazel 45

Mısra: 4

Kırgınlık, incinme.

Aña müfid degül mümyâ-yı nîl-i merâm
Dil-şikestede bir tûrfe inkisârım var

2. **inkisâr:**

Gazel 179

Mısra: 6

Kırgınlık, incinme.

Piyâle-i dili seng-i tegâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra'nâ bu inkisâr bize

inkisâr-ı târ:

1. **inkisâr-ı târ:-dan**

Gazel 158

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Telin kırılması.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

inkisârın al:-

1. **inkisârın al:-ın-ma**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beddua almak.

Alma dil-i zâruñ inkisârın
Bir tâze nihâl-i hüsni ü ânsın

inkıyâd id:-

1. **inkıyâd id:-en**

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğmek, itâat etmek.

Her kıanda olsa ‘izz ile maḥdûm ḡayr olur
Fermân-ı Ḥaḳḳ'a raḡbet ile inkıyâd iden

inkızâ:

1. **inkızâ:-sı**

Gazel 106

Mısra: 14

Vadesi ve müddeti tamam olma, bitme, sona erme.

‘Ömr-i ḡariṣe olsa bu tûl-i emel kıyâs
Vaḳt-i ḡayâtınuñ görinür inkızâsı yok

iñle:-

1. **iñle:-y, -üp**

Müsemmen 1

Mısra: 16

İnlemek.

Seng-i rîze nuṭṭa geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sûtünü şandılar zenbûrdur

inne kalbî fi hevâküm zâbe min nâri'n-nevâ:

1. **inne kalbī fī hevākūm zābe min nāri'n-nevā:**

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalbim senin hasretin uğrunda aşk ateşinde erimiştir.

İnne kalbī fī hevākūm zābe min nāri'n-nevā
Minke ercū nazraten ya dafī'an şerre'l-udāt

ins ü melek:

1. **ins ü melek:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsanlar ve melekler.

Luţfuña muhtâcdur ins ü melek hep kâyinât
Rûz-ı mahşer kim 'ayân ola şevâb u seyyi'ât

2. **ins ü melek:+e**

Rûbai 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsanlar ve melekler.

Ey bâ'is-i hilkat-i semâvât u arz
İns ü meleke tavf-ı ser-i küyun farz

inşâd eyle:-

1. **inşâd eyle:-düm**

Gazel 137

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şiir yazmak, şiir söylemek.

Hâk-i pây-i hazret-i düstür-ı 'âli-câhda
Şad-hezârân şerm-ile bu şi'ri inşâd eyledüm

inşâf:

1. **inşâf:+a**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Acıma, merhamet duygusu.

Ey nefs-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Hakk'a muhâlif 'amel yeter

2. **inşâf:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Acıma, merhamet duygusu.

Ey tünd-i hişâl-i mihr-i düşmen
İnşâfa gelür misin 'aceb sen

3. **inşâf:**

Gazel 57

Mısra: 9

Acıma, merhamet duygusu.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesib-âsâ taḥammül gösterür

4. **inşâf:+ı, +y, +la**

Tarih 27

Mısra: 8

Acıma, merhamet duygusu.

Mişâl-i pertev-i hürşid-i luţfî 'âleme şâmil
Sehâ vü 'adl ü inşâfıyla olmuşdur cihân ârâ

5. **inşâf:**

Gazel 138

Mısra: 10

Acıma, merhamet duygusu.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf mîdur söyleye ey ruḥları mâhum

inşâf eyle:-

1. **inşâf eyle:-**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İnsaf, merhamet etmek.

Allâh'ı severseñ eyle inşâf
Ey bâğ-ı bahâda naḥl-i mevzûn

inşâf it-:

1. inşâf it-:

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Merhamet etmek.

O hüsn-i tâb-ı güdâza nazar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

insân:

1. insân:+ı

Kıt'a 26

Mısra: 3

İnsan, insanoğlu.

Dildür insân iden insânı buña şâhiddür
Çalbdür beyyine-i merdûme hem-tâ-yı hisâb

2. insân:

Mesnevi 2

Mısra: 16

İnsan, insanoğlu.

Tâ kim ele girmeyince 'îrfân
Hayvân ile farq olunmaz insân

3. insân:+a

Gazel 183

Mısra: 2

İnsan, insanoğlu.

Ola mādām 'azîmetde dil-i divâne
O perî-rû giderek mûnis olur insâna

4. insân:

Kıt'a 26

Mısra: 3

İnsan, insanoğlu.

Dildür insân iden insânı buña şâhiddür
Çalbdür beyyine-i merdûme hem-tâ-yı hisâb

insân u melek:

1. insân u melek:

Rûbai 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsan ve melek.

Ey hayl-i mükevvenâta yektâ server
İnsân u melek kapuñda kem-ter çâker

intibâh:

1. intibâh:+a

Tahmis 1

Mısra: 9

Uyanma, uyanıklık.

Muvaffaq eyledi Hakk intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı ilâh'a

2. intibâh:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Uyanma, uyanıklık.

Oldum menâm-ı ğaflet ile reh-rev-i haṭâ
'Abde hemîşe lâyıḳ olan intibâh iken

intifâ:

1. intifâ:+sı, +n, +a

Gazel 110

Mısra: 1

Faydalanma, yararlanma.

Nâr-ı cerâyim-i beşerüñ inṭifâsına
Bir ḳaṭresi kifâyet ider baḥr-i raḥmetüñ

intihâ:

1. intihâsı:+sı

Gazel 106

Mısra: 16

Nihayet, gayet.

Bir rāha ‘āzīmüz ki Nesīb anda menzilün
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

2. **intihāsı:***st

Kaside 7

Mısra: 1

Nihayet, gayet.

Kitāb-ı dānişinün intihāsı nā-ma‘lūm
İki şaḥīfesidür nüṣḥa-i ebedle ezel

intihā-yāb:

1. **intihā-yāb:**

Tarih 2

Mısra: 3

Bitiren, sona erdiren.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efzūn-ı ‘ömr ü devletin bār-ı Hudā

intikāl-i ḥāl it-:

1. **intikāl-i ḥāl it-:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Halini, vaziyetini anlamak.

Ādāb ile ḥāṭırın su‘āl it
Bağ zāhire intikāl-i ḥāl it

intisāb:

1. **intisāb:**

Gazel 9

Mısra: 20

Bağlanmak, bağ kurmak.

Hîç bî-vefālūğ eylemedün āferīn saña
Tā itdün intisāb

2. **intisāb:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Bağlanmak, bağ kurmak.

Yā Resūlallāh be-ḥaḳḳ-ı sīne-i pür-süz u tāb
Yā Resūlallāh be-ḥaḳḳ-ı āh-ı ḥasret intisāb

intizām:

1. **intizām:**

Gazel 128

Mısra: 9

Düzen, tertip.

İntizām ümmīdin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḥī bir keşākeşdür gönül

intizām-ı devlet-i ṭab‘ı:

1. **intizām-ı devlet-i ṭab‘ı:-yla**

Gazel 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Devletin tabiatı ve düzeni.

Mün‘imān-ı dehre reşk itmez Nesīb-i bî-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭab‘ıyla eyler ibtihāc

intizām-ı kâre:

1. **intizām-ı kâre:**

Gazel 31

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Düzenli iş, güç.

Mülk-i dil ḥāşş-ı şehenşāh-ı ḥayāl-i yārdur
İntizām-ı kâre bir kişverde bir dāver yeter

intizār:

1. **intizār:***a

Gazel 212

Mısra: 6

Bekleme, bekleyiş.

Vişāle va‘delerin güş iden o bed-‘ahdün
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

2. **intizār:**

Gazel 202

Mısra: 7

Bekleme, bekleyiş.

Şurâhî-veş gözümde kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

inzivâ:

1. inzivâ:

Tarih 35

Mısra: 13

Bir köşeye çekilme; çekilip hiçbir şeye karışmama.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmun oldu inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâkda bak şeyh-i pâk oldu Nesib

ir-:

1. ir-:-mez

Gazel 185

Mısra: 10

Erişmek, ulaşmak.

Şad-pâredür gönül nice âh eylesün eğer
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

2. ir-:-mez

Gazel 197

Mısra: 11

Erişmek, ulaşmak.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hâkık'am ki Nesib irmez
O nahlûn bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kûtâhı

3. ir-:-di

Gazel 129

Mısra: 1

Ulaşmak, varmak.

Reh-i merâmda vaşlına yârûñ irdi el
Gönül merâmını buldı merâmdan evvel

4. ir-:-üp

Gazel 205

Mısra: 1

Erişmek, ulaşmak.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-‘al‘ati

5. ir-:-me, -y, -e

Kaside 2

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Meddi'd-dühûr-ı gayretûñ itmişdür iktizâ
Tâ âhîretde ümmetüñe ırmeye elem

6. ir-:-iş, -en

Gazel 156

Mısra: 9

Erişmek, ulaşmak.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

7. ir-:-mez

Tahmis 1

Mısra: 6

Erişmez, ulaşmaz.

Bizüz ol vâlih ü medhûş u hayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hü u hâya

8. ir-:-iş, -mek

Gazel 122

Mısra: 5

Ulaşmak.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma‘nâya
Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

9. ir-:-mek

Gazel 142

Mısra: 9

Varmak, yetişmek.

Gönül ser-menzil-i âzâdegîye irmek isterseñ
Hemân muṭlaḳ giriftâr-ı kuyûd-ı ‘âlem olmazsın

10. ir-:-iş, -di

Tarih 29

Mısra: 2

Erişmek, ulaşmak.

Çün itdi zühür irāde-i Rabb-i Şamed
Pâyāna irişdi ‘ömr-i h’āherde ‘aded

11. **ir-:-er**

Kaside 10

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki kilkidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem‘a-i feyzi irer qalil ü kesire

12. **ir-:-mez**

Gazel 65

Mısra: 11

Dokunmak, değmek.

İrmez qadem-i ricāle ol kim
Hāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

13. **ir-:-di**

Gazel 89

Mısra: 14

Ermek, ulaşmak, ermek, nail olmak; vasil olmak.

Ney gibi elvān-neğam olsam Nesībā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

14. **ir-:-se**

Rübai 48

Mısra: 4

Ermek, ulaşmak, ermek, nail olmak; vasil olmak.

Mānende-i hürşid eger rif‘at eyle
Başuñ göge irse dağı sür hāke yüzüñ

15. **ir-:-ince**

Gazel 177

Mısra: 12

Erişmek, ulaşmak.

Seyāhat eyler eḳālīm-i sihr ü i‘cāzı
Hadeng-i nazra irince nişān-ı manzūra

irāde:

1. **irāde:**

Kaside 6

Mısra: 8

İrade, ihtiyar.

Halle hıç kimsede kudret mi var ol ‘uḳdeyi kim
Hallin itdükçe irāde dağı muḳkem-ter olur

irāde-i rabb-i şamed:

1. **irāde-i rabb-i şamed:**

Tarih 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hiçbir şeye muhtaç olmayan Allah'ın iradesi.

Çün itdi zühür irāde-i Rabb-i Şamed
Pâyāna irişdi ‘ömr-i h’āherde ‘aded

irās-ı şafā:

1. **irās-ı şafā:**

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gerçek gönül huzuru.

Sūḫan-ı ehl-i riyā eylemez irās-ı şafā
Bed-şadā ḫüsn-i taşannu‘ ile ḫōş-elḫān olmaz

irās-ı zevk-ı cismānī:

1. **irās-ı zevk-ı cismānī:**

Kıt'a 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bedensel zevklere sebep olmak.

Belī zenān ider irās-ı zevk-ı cismānī
Velik şoḫbeti rūḫı ḡarīḳ-ı miḫnet ider

irem:

1. **İrem:**

Tahmis 1

Mısra: 4

Cennet.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serāye
İrem dirseñ eger fakr u fenāya

İrfân:

1. **İrfân:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Bilme, anlama, biliş, anlayış.

Tā kim ele girmeyince İrfân
Hayvân ile farq olunmaz insân

İrfân-ı Hudâ:

1. **İrfân-ı Hudâ:**

Gazel 83

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ı anlamak, idrak etmek.

Hâlsüz kâl ile İrfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Kârûn olmaz

İrfân-ı İlâhî:

1. **İrfân-ı İlâhî:**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İlahi irfan.

Hâşıl-ı mezra'a-i sünnetidür haqq-ı yakîn
Şecer-i şer'ine İrfân-ı İlâhî ber olur

İriş-:

1. **İriş-:-ti**

Tarih 9

Mısra: 2

Erişmek, ulaşmak.

Şadâ-yı nāya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şit-i tabl u surnâ tâ güş-ı Keyvân'a

2. **İriş-:-mez**

Gazel 169

Mısra: 7

Erişmek, ulaşmak.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekâver-i reh-vârı olmaya

3. **İriş-:-e**

Kaside 9

Mısra: 12

Erişmek, ulaşmak.

Vay hâline senden eger olmazsa inâyet
Ol günde ki güşa irişe şit-i teâlû

4. **İriş-:-ür**

Gazel 22

Mısra: 1

Erişmek, ulaşmak.

İrişür dest-i luğf-ı Rabb-i Mecîd
Açılır lâ-muhâle kûfl-ı ümîd

5. **İriş-:-ür**

Gazel 43

Mısra: 5

Erişmek, ulaşmak.

Kenâr-ı sâhil-i pâyâna zûd-ter irişür
Dü-bâd-bân-ı şeb ü rûz ile sefine-i 'ömr

6. **İriş-:-di**

Kaside 2

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Ammâ çi-sûd geçdi dem-i nev-bahâr-ı 'ömr
Çün mevsim-i harîf irişdi dem-i herem

7. **iriş-:-dür**

Gazel 26

Mısra: 5

Erişmek, ulaşmak.

Meded sâkî irişdür muṭribāna cām-ı şahbâyı
Açılsun gül görüp ol bülbülân-ı hõş-nevâ bir bir

8. **iriş-:-e**

Gazel 156

Mısra: 3

Erişmek, ulaşmak.

Seherî ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

9. **iriş-:-di**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Erişmek, ulaşmak.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân
Tâ 'arşa irişdi âh u feryâd

10. **iriş-:-ür**

Gazel 148

Mısra: 9

Erişmek, ulaşmak.

Bir gün irişür sâhil-i maḳşûda Nesibâ
Keştî-i emel meltem-i âh-ı şehirümden

11. **iriş-:-**

Gazel 22

Mısra: 10

Erişmek, ulaşmak.

Çekme gam ey Nesib-i nâ-sere-kâr
Güş-ı câna irişdi çünki nüvîd

irişdür-:-

1. **irişdür-:-(ü)r**

Kaside 10

Mısra: 10

Erişmek, ulaşmak.

Nizâm-bahş-ı le'âli-i Mesnevî ki me'âli
İrişdürür seni esrâr-ı sırr be-mihr-i zâmîre

irtifâ'-ı kaşr-ı 'izz ü şân:

1. **irtifâ'-ı kaşr-ı 'izz ü şân: +uñ, +a**

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şan, şeref ve sarayı yükseltme.

Pâdişâhâ irtifâ'-ı kaşr-ı 'izz ü şânuna
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı 'ulâ

iş:

1. **iş: +im**

Gazel 163

Mısra: 12

İş güc, uğraş.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubḥ u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

2. **iş: +ü, +müz**

Rûbai 37

Mısra: 3

İş güc, uğraş.

Ey Hızır-ı 'inâyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḳşûd ba'îd

3. **iş: +ler, +i**

Gazel 61

Mısra: 9

İş güc, uğraş.

Nesibâ işleri ta'mîr-i dildür
Hudâ tâlibleridür Mevlevîler

4. **iş: +de**

Kıt'a 23

Mısra: 2

İş güc, uğraş.

Hâsidüñ ilâmina şabr eyle ol şâdi-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde ḳadr-i merdümü

5. iş:~i

Gazel 99

Mısra: 5

İş güç, uğraş.

Zühd ü vera⁶ gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāġar-ı neşāt

6. iş:

Gazel 171

Mısra: 2

İş güç, uğraş.

Tā bi-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhıret olsa

7. iş:~üñ

Müfret 11

Mısra: 2

İş güç, uğraş.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

İsā:

1. İsā:

Gazel 107

Mısra: 4

Hz İsa. (Şifa vermesi bağlamında).

Bīmār olalı ārzū-yı la'l-i lebüñle
Gelse ser-i bālīnūme İsā ḥaberüm yok

İsā ibn-i Meryem:

1. İsā ibn-i Meryem:

Kaside 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Meryem'in oğlu İsa.; Hz. İsa, kendisine kutsal kitap İncil verilen peygamber.

Aña ümmet olmak recā eylediler
Cenāb-ı Kelīm'le İsā ibn-i Meryem

işābet eyle:

1. işābet eyle:

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yerini bulmak, ulaşmak.

Hemān nokşānuña ol mu'terif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

işābet id-:

1. işābet id-:-er

Kıt'a 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yerini bulmak, rastlamak.

Muḥadderāta söz olmaz dinürse ger ādem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işābet ider

işāret:

1. işāret:~üñ

Kaside 7

Mısra: 9

İz, alamet, emare.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne 'uqdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

2. işāret:

Mesnevi 2

Mısra: 14

İz, alamet, emare.

Maḫşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

işāret id-:

1. işāret id-:-er

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Göstermek, bir tarafa yönlendirmek.

Ol âsitâne-i sîmîn aña işâret ider kim
Berâber idi nigâhında sîm hâk-i hâkîre

işâret-sâz:

1. işâret-sâz:

Gazel 140

Mısra: 3

İşâret eden.

Ta'bir-i vaşl u fûrkate olmuş işâret-sâz
Macerâ-yı kâr-ı 'âlemi best ü güşâd iden

isâr-ı nûr:

1. isâr-ı nûr:

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nur ihsanı.

Bes Nesîbâ 'arz-ı hâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı hûşîddür bilmez misin isâr-ı nûr

isbât-ı Hak:

1. isbât-ı Hak: +da

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlahi kanıt.

İsbât-ı Hak'da fâlib-i burhân u hüccetem
Zerrât-ı kâyinât vücûda güvâh iken

isbât-ı müdde'â:

1. isbât-ı müdde'â:

Gazel 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Maksadı kanıtlamak.

Sifâl-i köhnede hâlât-ı câm-ı Cem buluram
Qıyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

ise:

1. ise:

Gazel 126

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

N'ola teşnegâna Nesîb eger virür ise şî'r-i terûñ ğınâ
Elümüzde lüle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

2. ise:

Gazel 175

Mısra: 13

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Laht-ı cigerüñ bezm-i gama mâ-ğazar eyle
İkrâm-ı şeh-i 'ışk ise maşşûd Nesîba

3. ise:

Gazel 104

Mısra: 2

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Oldı mesmû'um ser-â-pâ vaşf-ı hûbân-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'an'a hûsn ile halef

4. ise: -m

Gazel 34

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Dâmen-keş isem kâr-ı cihândan n'ola çün serv
Âzâdelügüm bağ-ı fenâda semerümdür

5. ise:

Kıt'a 4

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Nâdir mişâl hulq-ı hüsün tâb-ı mihr ise
Gaym-ı havâ tekâsürî güyâ zemîmedür

6. ise:

Gazel 5

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bu bezm-gehde ğaraž neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

7. ise:

Gazel 9

Mısra: 14

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Zâhid bu hîre-çeşm ile kûy-i haķîķati
Görmek murâd ise

8. ise:

Gazel 35

Mısra: 1

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Kelâm-ı halkı gûş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür meḥâmiddür

9. ise:

Gazel 177

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

‘Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Ḥelâldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmûra

10. ise:

Kaside 1

Mısra: 13

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḥadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḥi terk-i ğurûr

11. ise:

Kaside 1

Mısra: 14

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ḥadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḥi terk-i ğurûr

12. ise:

Kıt'a 21

Mısra: 2

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pâk ise pelîd oldı

13. ise:-ñ

Gazel 120

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Seng-i siyâh iseñ zer-i ḥâliş-‘ayâr ider
İksîr-i feyždür nazarı Mevlevîler'üñ

14. ise:

Gazel 26

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i hûn-rîzûñ
Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

15. ise:

Gazel 58

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Elünde naḳd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ‘-ı kes-meḥar-ı i‘tinâyı neylerler

16. ise:

Gazel 63

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Vişâl müşkil ise bâri nâme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘âşîk selâm-ı sâde degüldür

17. **ise:-ñ**

Gazel 58

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Sa'âdet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesâne kūyi-i perr-i hümayı neylerler

18. **ise:-ñ**

Gazel 122

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

İrişmek ister iseñ gülsitân-ı ma'nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

19. **ise:-ñ**

Gazel 123

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye hānde
Vākıf-ı neş'e-i mey nāzır-ı eşk-i tāk ol

20. **ise:-ñ**

Rübai 38

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ehl-i dil iseñ şikāyetüñ bī-cādur
Ehl-i dile ehliyyeti bes baht-ı sa'īd

21. **ise:**

Gazel 37

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Belī iksīr-i şafā var ise bu 'ālemde
Bāde-i köhnededür dilber-i nev-sāldadur

22. **ise:**

Gazel 96

Mısra: 10

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

'Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan tehī
Var ise iksīr-i a'zam hātır-ı mesrūr imiş

23. **ise:**

Gazel 112

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Fehm idebildüñ ise me'ālin yeter saña
Nilī varaqlu heft kitāb-ı müzehhebüñ

24. **ise:**

Gazel 112

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Tut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebüñ

25. **ise:**

Gazel 115

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Pervānesisin var ise bir şem'-i cemālūñ
Hālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

26. **ise:**

Gazel 116

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Vefā vü merḥamet ü şefkat ise eczāsı
Devāsı müşkil imiş mübtelā-yı hicrānuñ

27. **ise:**

Gazel 160

Mısra: 10

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hātıra gelsün Nesībā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşineden

28. ise:

Kıt'a 19

Mısra: 2

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu‘azzebe ise cānı istirāhat ider

29. ise:

Mesnevi 2

Mısra: 4

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hem-şoḥbet-i bed ki mārîdür
Zehri ise mārden eşeddür

30. ise:

Mesnevi 2

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihler ol qarîn ü hem-dem

31. ise:

Müsemmen 1

Mısra: 15

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Müflisem ‘ürüm gedāyam cürm ise bî-hadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’âbındur baña ancak sened

32. ise:

Tarih 31

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

‘Âli himemâ var ise ger izn-i şerîfüñ
Aḥvālumi ‘arz eyleyeyim bî-edebâne

33. ise:-ñ

Gazel 183

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şaşkın yâbâna

34. ise:

Gazel 31

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bu gülistânda Nesibâ ‘izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pây olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

35. ise:

Gazel 45

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ’āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dārum var

36. ise:

Gazel 66

Mısra: 7

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesib
Sebak-āmūzi-i ‘irfānda tekrîr olmaz

37. ise:

Gazel 73

Mısra: 5

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nā-gāh rakīb-i nā-sāz

38. ise:

Gazel 16

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suḥan
Sîne-i nāydaki zaḥme nevādur bā‘iş

39. ise:

Gazel 55

Mısra: 8

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Bir cur‘a-i neşâ‘ına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise ‘aceb kîne-sāz olur

40. ise:

Gazel 63

Mısra: 4

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Güvāh-ı da‘vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra
O çeşm-i mest ise maḳbūletü'ş-şehāde degüldür

41. ise:

Gazel 59

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cūyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pūr şitābdur

42. ise:

Gazel 59

Mısra: 4

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cūyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pūr şitābdur

43. ise:-m

Gazel 45

Mısra: 9

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Hākīr isem de Nesībā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i ḥudāvend-i kām-gārum var

44. ise:

Gazel 91

Mısra: 3

Ek fiilin şart eki (-sA) almış şekli.

Yine var ise rakīb-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bā‘iş ne ola ol meh-veş

ışig:

1. ışig: +i

Kaside 10

Mısra: 4

Eşik.

Havālī-i ḥaremi mühbīṭ-i cünūd-ı melāyik
Meṭāfdur ışıgi dā‘imā fakīr ü emīre

ışit:

1. ışit:-dük, -çe

Gazel 144

Mısra: 13

Duymak, dinlemek.

Bu sözlere dilberden ışitdükçe Nesībā
Ārām-ı sükūn gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

2. ışit:

Gazel 181

Mısra: 5

Duymak, dinlemek.

Şadā-yı bī-hüde-i kūh-sāra aldanma
Nidā-yı ‘ışkı ışit mümkināta virme göñül

iskāt-ı dühāt:

1. iskāt-ı dühāt:

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dahileri susturmak.

Şive-i sırr-ı daḳīḳ-i men reani kad reay
Ḥayret-efzā oldı ‘aḳla itdi iskāt-ı dühāt

İskender:

1. İskender:

Gazel 47

Mısra: 11

MÖ 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

İskender olan cihân-ı dilde
Mir'ât-ı cihân-nümâyı neyler

İslâh-pezir ol-:

1. İslâh-pezir ol-:-ma, -sa

Rûbai 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyileştirme, düzeltmeyi kabul eden olmak.

İslâh-pezir olmasa da nefs-i 'anîd
Lûtf-ı ezeli den itmezüz kaç-ı ümîd

İslâm:

1. İSLÂM:-uñ

Gazel 35

Mısra: 5

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Gerekdür kim ola ıalbüñde râsih nûrî İslâmuñ
Olursa münhaşır kavle efendi bil ki fâsiddür

2. İslâm:-ı

Kaside 2

Mısra: 8

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Bî'setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

3. İslâm:

Kıt'a 12

Mısra: 4

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafdan
Çıkşa ne 'aceb beniye-i Mekke'den İslâm

4. İslâm:-ın

Kıt'a 27

Mısra: 1

Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, müslümanlık.

Her kim eyler tã'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enām

İsm:

1. İsm:

Tarih 19

Mısra: 3

İsim, ad.

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

İsmâ'il Efendi:

1. İsmâ'il Efendi:

Tarih 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rumeli Kazaskeri İsmail Efendi.

Şadr-ı Anaıolı'dan itdün kıyām ammā hele
Şadr-ı Rûm'a geçdün İsmâ'il Efendi 'ilm-ile

İsmâ'il Paşa:

1. İsmâ'il Paşa:

Tarih 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İsmail Paşa. (Özel isim).

Eyledi ilhâm târihin Nesib'e feyz-i Hakk
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'azîz

İsrâk:

1. İsrâk:-da

Tarih 9

Mısra: 4

Aydınlık.

Çerāġān zīnetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemin işrākda ġālib görindi heft-eyvāna

‘işret:

1. ‘işret:

Gazel 14

Mısra: 9

Eğlence.

Ser-h^ı‘ān-ı ġam-ı ‘ışkda çok ‘işret olındı
Ey dil bize hāḡḡ-ı nemek ü nānı helāl it

‘işret-i ‘ālem:

1. ‘işret-i ‘ālem:

Gazel 70

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya yaşamı.

Sürür-ı dehr-i denī hüzni-bi-şümārına degmez
Dü-rüze ‘işret-i ‘ālem ġam-ı hūmārına degmez

iste-:

1. iste-: -dü, -m, -se

Tarih 28

Mısra: 10

Arzu etmek, istemek.

Maḡāmın Hāḡ mübārek ide dā’im diye aḡbāba
Ne kim dergāh-ı Hāḡ’dan istedümse mā-haşal oldı

2. iste-: -r

Gazel 122

Mısra: 5

Arzu etmek, istemek.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma’nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

3. iste-: -r

Gazel 108

Mısra: 5

Arzu etmek, istemek.

İster baḡā-yı zātını bīġāne āşinā
Bisyārdur şadīḡı kem-āzār olanlaruñ

4. iste:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Arzu etmek, istemek.

Her ma’rifetüñ kemālin iste
Her bir hūnerüñ me’ālin iste

5. iste-: -r

Gazel 58

Mısra: 3

Arzu etmek, istemek.

Sa’ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne kūyi-i perr-i hūmāyı neylerler

6. iste-: -r, -se, -ñ

Gazel 179

Mısra: 9

Arzu etmek, istemek.

Ḳarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ṭa’nelerüñ ey Nesib-i zār bize

7. iste:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Arzu etmek, istemek.

Her ma’rifetüñ kemālin iste
Her bir hūnerüñ me’ālin iste

8. iste-: -r

Mesnevi 2

Mısra: 11

Arzu etmek, istemek.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehmi olına me’āl-i ma’nā

9. **iste:-r**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Arzu etmek, istemek.

Şoḥbetlerine liyākāt ister
Şımf-ı fuḳarādur olanlar

10. **iste:-r, -se, -ñ**

Gazel 124

Mısra: 5

Arzu etmek, istemek.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

11. **iste:-r, -se, -ñ**

Gazel 142

Mısra: 9

Arzu etmek, istemek.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān muṭlaḳ giriftār-ı ḳuyūd-ı 'ālem olmazsın

12. **iste:-r**

Gazel 113

Mısra: 9

Arzu etmek, istemek.

İḥtiyār-ı miḥnet-i ye's itmek ister ḥāṭırum
Ber-ṭaraf-sāz-ı şafā-yı zevḳ-ı kām olsam gerek

13. **iste:-r**

Gazel 151

Mısra: 6

Arzu etmek, istemek.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bülbul-i cānuñ
Büy-ı eser ister gül-i taşvīr-i riyādan

14. **iste:-r, -üz**

Gazel 53

Mısra: 7

Arzu etmek, istemek.

Vuşlatuñ gibi muḥāl isterüz olsa ne 'aceb
Nālemüz gibi du'āmuz daḫi mehcūr-ı eser

ıstibāh:

1. **ıstibāh:**

Gazel 13

Mısra: 7

Şüphe, şüphelenme.

İksirdür dinilse edeb itme ıstibāh
Sultān-ı evliyā didi ḫayrun mine'z -zeheb

2. **ıstibāh:+a**

Tahmis 1

Mısra: 8

Şüphe, şüphelenme.

Düşüp bir dergeh-i 'adn ıstibāha
Muvaffaḳ eyledi Ḥaḳḳ intibāha

isti'dād:

1. **isti'dād:**

Gazel 83

Mısra: 11

Yetenek, kabiliyet.

Sa'y-i bī-fā'idedür olmayıcaḳ isti'dād
Eblehān verziş-i ḫikmetle Felāṭun olmaz

istifsār-ı la'l-i yār:

1. **istifsār-ı la'l-i yār:**

Gazel 23

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağını sorma.

Sözi ḫatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḫayli nām-ver kâğız

istigfār:

1. **istigfār:+am**

Rübai 24

Mısra: 2

Tövbe etme.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
‘Özr-âver-i şad-hezâr istiğfâram

istignâ:

1. istignâ:

Gazel 2

Mısra: 6

Çekinmek, geri durmak.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na‘l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

2. istignâ:

Gazel 2

Mısra: 10

Çekinmek, geri durmak.

Cünün-ı ‘ışk ile sāmân-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zâra şimdi aşınâ bigâne istignâ

istignâ id-:

1. istignâ id-:-er

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz çevirmek.

Dem-â-dem hasret-i la‘l-i lebüñle künc-i firğatde
Sirişk-i çeşm-i hūnünüm ider ‘ummāna istignâ

2. istignâ id-:-er

Gazel 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz çevirmek.

Tabībüm derdün oldı dāğ-ı sūz-ı sine-i merhem
İder dil-ğaste-i ‘ışkuñ olan dermāna istignâ

3. istignâ id-:-er

Gazel 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tok gözlü davranmak, tenezzül etmemek.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istignâ
İder mi husrevâ cellād olan hiç kana istignâ

4. istignâ id-:-er

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tok gözlü davranmak, tenezzül etmemek.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istignâ
İder mi husrevâ cellād olan hiç kana istignâ

istihsân:

1. istihsân:-dan

Gazel 102

Mısra: 10

Beğenme, beğenilme, güzel sayma.

Nefâset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür kadrin
Nesib-âsâ olursağ n'ola istihsândan fâriğ

ıştikâ:

1. ıştikâ:

Gazel 32

Mısra: 5

Şikayet etme.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez ıştikâ
Şehr-yâruñ ‘adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

istikâmet:

1. istikâmet:

Gazel 158

Mısra: 1

Doğruluk.

İstikâmet mümteni‘dür çün haṭ-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ṭab‘-ı kec-reftârdan

istikbâl id-:

1. istikbâl id-:-er

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Karşılamak.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider gûyâ
Sipâhîdûr iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

istiklâl:

1. **istiklâl:**

Gazel 131

Mısra: 3

*Başlı başına olma, kendi başına olma, kimseye tâbi
olmayıp kendi kendine olma, hürriyet.*

Quvvet-i gayr iledür cünbişi yok istiklâl
Pây-ı çübün gibi sâbit olamaz pâ-y-ı kalem

istinâd id-:

1. **istinâd id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dayanmak, yaslanmak.

İtme penâh-ı halkı ki râhat bulur mı hiç
Timsâl-i şahşâ âyinede istinâd iden

istirâhat id-:

1. **istirâhat id-:-er**

Kıt'a 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dinlenmek, rahatlamak.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu'azzebe ise cânı istirâhat ider

istiskâl:

1. **istiskâl:**

Kaside 1

Mısra: 1

*Soğuk davranışlarla hoşlanmadığını belli etme; dışlama,
yüz vermeme.*

Eyler istiskâl dâ'im ehl-i takvâ şöhetin
Her zamân mergûbıdur bezm-i ahâli-i fahûr

işve:

1. **işve:**

Gazel 97

Mısra: 1

Cilve, işve.

İşve nigehe-i çeşm-i füsûn-sâzuña mahşûş
Âyîn-i sitem gamze-i gammâzuña mahşûş

işve-i pey-der pey:

1. **işve-i pey-der pey: +üñ, +i**

Gazel 53

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Art arda yapılan naz.

Lâl olur görse melek işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsn nice tâb-âver olur nev'-i beşer

işyân:

1. **işyân: +dan**

Gazel 98

Mısra: 8

Karşı gelme, baş kaldırma.

Zümre-i 'uşşâk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Gâh geh işyândan zevk-ı itâbuñdur garaş

işyân id-:

1. **işyân id-:-en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İsyân eden.

Fehm eyleyeydi cüşî-i deryâ-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti işyân idenlerüñ

1. **it:**

Gazel 7

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

‘İşkuñla pür it sine-i süzānumı yâ Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vîrānumı yâ Rabb

2. **it:**

Gazel 7

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i ‘işyānumı yâ Rabb

3. **it:**

Gazel 7

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bî-başar-ı kec-naẓara dest-ḥūş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfānumı yâ Rabb

4. **it:-me**

Gazel 7

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bî-başar-ı kec-naẓara dest-ḥūş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i ‘irfānumı yâ Rabb

5. **it:-dû, -ñ**

Gazel 9

Mısra: 20

Etmek, eylemek, yapmak.

Hîç bî-vefālûğ eylemedüñ âferîn saña
Tâ itdüñ intisâb

6. **id:-er**

Gazel 10

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maḳşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyet bâde-i gül-gün-şitâb

7. **it:-me**

Gazel 10

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Dilberâ ruḥsāruñ itme cılve-endâz-ı niḳâb
Perde ūtmaḳla nihān olmaz bilürsin âfitâb

8. **it:-se**

Gazel 10

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi ḡoncalar
Eyledükçe ruḥlarıñ gül-güna endûd-ı ‘itâb

9. **it:-dû, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Meyle sâķi ‘arîzuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstaḡnî-i nûr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

10. **it:-dû, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Meyle sâķi ‘arîzuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstaḡnî-i nûr-ı âfitâb itdüñ bu şeb

11. **it:-dû, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Mest-i nāzum ḡayr ile bezm-i şarâb itdüñ bu şeb
Nâr-ı ḥasretle dil ü cânım kebâb itdüñ bu şeb

12. **it:-dû, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Mest-i nâzum ğayr ile bezm-i şarâb itdün bu şeb
Nâr-ı hasretle dil ü cânım kebâb itdün bu şeb

13. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Leşker-i endüh-ı hecrünle amân ey bi-vefâ
Hânman-ı tākati âhır harâb itdün bu şeb

14. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bi-encâm-ı teşrîf-i durûğuñla benüm

15. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Tiğ-ı hecrünle Nesîb-i mübtelâyı öldürüp
Âferin a'dâ-yı dünî kâm-yâb itdün bu şeb

16. **id:-er**

Gazel 12

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Meger ol dūr-i hüsni eyler taleb
İder baħr-i nūra şinâh âfitâb

17. **it:-se**

Gazel 12

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

O ruhsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

18. **it:**

Gazel 14

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derün-ı gül-i al it

19. **it:**

Gazel 14

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Aç burka'unı gülşene gel 'arz-ı cemâl it
Hâl-i ruhuñı dâğ-ı derün-ı gül-i al it

20. **it:**

Gazel 14

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

'Uşşâk-ı perîşân dili ey şüh-ı cefâ-cû
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hâl it

21. **it:**

Gazel 14

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Tâ kim bilesin luţfını servüñ leb-i cûda
Ey dîde-i ter ol kad-i mevzûnı hayâl it

22. **it:**

Gazel 15

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İt sine-i bi-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

23. **it:-mek**

Gazel 15

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

İtmek olamaz Ka'be-i maşşûda teveccüh
Tâ kıble-gehûn olmaya mihrâb-ı şerî'at

24. **it:-**

Gazel 17

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü haţţ ile dil-ḥastayam
Bu hevâlar âhîrî'l-emr itdi tağyîr-i mizâc

25. **id:-er**

Gazel 20

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hemîşe bezm ider ḥûy-ı dürüştin ṭalib-i Ḥaqq'ıuñ
Döner bir âsiyâb-ı zûr-verdûr halka-i tevhîd

26. **it:-me**

Gazel 25

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Kıyâs itme ḥaţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvâna şalmışlar

27. **it:-me**

Gazel 31

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Şayd-gâh-ı dehrde bî-hûde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

28. **id:-er**

Gazel 40

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Zûr-ı kirişme cisme degül cânâ kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişâmı gelür geçer

29. **it:-me**

Gazel 41

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol âfetüñ ser-i kûyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

30. **it:-dükçe**

Gazel 57

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırâm itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumriye bülbül gösterür

31. **it:-se**

Gazel 68

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâḥat gelmez

32. **it:-me**

Gazel 77

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Dil-i sengîn-geh-i mağrûr olup 'uşşâka cevri itme
Ḥadeng-i âha kûh-ı âhenin olsa siper olmaz

33. **it:-mek**

Gazel 85

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Telḥî-i fâka itmek için nefsumüz helâk
Ḥ'ân-ı vücûda zehr kıtan Mevlevîler'üz

34. **id:-er**

Gazel 100

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Olurlar nev-resân ‘uşşâka mâyl
Dil-i eţfâl ider dīvāneden hazz

35. **id:-er**

Gazel 100

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

N'ola güş itse hālüm ol şeh-i hüsn
İder gāhī şehān efsāneden hazz

36. **it:-mez**

Gazel 100

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesīb'e n'ola yār eylerse raġbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

37. **id:-er**

Gazel 112

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Kısr-ı dürüst lübbi ider vāşıl-ı kemāl
Teşir ider mu‘āmelesi kalbe kalibūñ

38. **id:-er**

Gazel 115

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Şahbā-yı haķıķatle ider def‘-i humārı
‘Ayyāşları mey-gede-i ‘ışk-ı mecāzuñ

39. **id:-er**

Gazel 139

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Leb-riz oluyor kan ile dil ağladuġumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

40. **id:-er**

Gazel 159

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Berķ ile hānde ider vaz‘ına ehl-i kibrūñ
Mihr ü meh şanma tutar çarķ-ı zemīne güşın

41. **id:-er**

Kaside 1

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Kimde kudret var kemāhī ider evşāfuñ senūñ
Siyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ūr

42. **id:-er**

Kaside 7

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şū evvel

43. **it:-se**

Tarih 17

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı huzūr

44. **it:-sün**

Tarih 23

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Cenāb-ı hāzret-i ‘Osmān Paşa
Medid itsün hayātın Rabb-i Raḥmān

45. **it:-sün**

Tarih 32

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Niyāzı mīve-i dil ya'ni bir şeh-zādedür şimdi
Hudā ber-vefķ-ı hātır maṭlabıyla kām-gār itsün

46. **it:-mek**

Gazel 30

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāḥatum cümle
Fiğān itmek ser-i küyında nā-çār olduğumdandır

47. **it:-dükde**

Gazel 35

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesīb itdükde zib-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Tarabdan bu mu'ammādur dise ṭab' ehli vāriddür

48. **it:-me, -de**

Gazel 37

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Ehl-i derdün sūḥanı itmede te'sir-i diger
Kı füyüzāt-ı Hudā münkesirü'l- bāldadır

49. **id:-ince**

Gazel 43

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İdince seng-i ecel kesr-i āb-gīne-i 'ömr
Bulınmaz arasalar pāre-i kemīne-i 'ömr

50. **it:-me, -se**

Gazel 49

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Bād-ı feyż itmese taḥrīk Nesībā hergiz
Sāḥil-i ṭab'ūna mevc-i yem-i ma'nā mı gelür

51. **it:-me, -de**

Gazel 62

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Sebak-ḥ'ānān-ı 'ışkuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevilerdür

52. **it:-me, -de**

Gazel 69

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Der-kenār olmağa meyli var imiş 'uşşāka
'Arz-ı ḥāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

53. **it:-mek**

Gazel 84

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḥal'-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca küy-ı dil-ārā maṭāfumuz

54. **it:-me, -dii, -k**

Gazel 119

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Peykān-ı nāvek-i sitemün itmedük telef
Zaḥm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

55. **id:-ince**

Gazel 129

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

İdince girye-i şādī aķıtdı dide dü-rüd
Binā-yı cismüme seyl-āb-ı eşk virdi ḥalel

56. **it:-me, -de**

Gazel 136

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Hadeng-i āh pertāb itmede gāyet muşīb oldum
Kemīn-i ‘ışkdan zahm efken-i cān-ı rakīb oldum

57. **id:-er, -sin**

Gazel 142

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezm-gāh-ı gāmda ey ney hem-dem
olmazsın

58. **id:-er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Seri dāğ-ı gāmla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile āteş-i ruḥuñla ‘amel-i sipend idersin

59. **it:-me, -m**

Gazel 180

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

O māha akterān ümmīdin itmēm ṭālī‘üm yoḡdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtum sa‘īd olsa

60. **it:-me, -di**

Kaside 1

Mısra: 15

Etmek, eylemek, yapmak.

Emr-i bi'l-ma‘rūf u nehy-i münker aşlā itmedi
Ḳavl-i Ḥakk'ı söylemekden ṭab‘ına geldi fütūr

61. **it:-miş, -ken**

Kaside 1

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Medḥūñ itmişken senūñ bi'z-zāt Rabbü'l-‘ālemīn
Hīç ne mümkindür aña nev‘-i beşer ola cesūr

62. **it:-me, -de**

Kaside 10

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Ne Mesnevī ki ḡubār-ı ḥaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümūde itmede tā lā-mekānı çeşm-i ḍarīre

63. **id:-ince**

Müfret 11

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince kūşış it nār-ı maḥabbetle

64. **it:-dü, -ñ**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Bir şeb itdüñ şavb-ı Ḳuds'e Mekke'den ‘azm-i vuşūl
Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy-ı ‘arz u ṭūl

65. **id:-er, -üz**

Rübai 31

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bābda gerçi baş-ı güftār iderüz
Envā‘-ı suḥanda vaż‘-ı āsār iderüz

66. **id:-er, -üz**

Rübai 31

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Her bābda gerçi baş-ı güftār iderüz
Envā‘-ı suḥanda vaż‘-ı āsār iderüz

67. **it:-se, -ler**

Rübai 47

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Rām olsa eger emrūñe hep cümle ünās
Ḳahr u ḡazabuñdan itseler ḡavf u hirās

68. **id-:-e, -sin**

Rūbai 51

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Tā ki beni ḡabs-i ḡāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

69. **it-:-me, -yen**

Tahmis 3

Mısra: 17

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḡarībe mizbānlık itmeyen cāh ehlinüñ Ṭālib
Meger yādına gelmez miḡmān-ı zīr-i ḡāk olmak

70. **it-:-sem**

Tarih 31

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Taʿrīf için itsem ne ʿaceb pāye-i şıdḡum
Ḥāk-i rehe rū-mālde teʿḡiri bahāne

71. **it-:-sün**

Tarih 32

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Şehenşāh-ı cihān Ḥān Aḡmed'i elṭāf-ı Rabbānī
Serīr-i salṭanatda tā-be-maḡşer ber-ḡarār itsün

72. **it-:-sün**

Tarih 32

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

O bāḡ-ı maʿdelet oldı çiçekden ḡasta bir kaç gün
Vücūdın dāʿimā şıḡhatle Mevlā pāyidār itsün

73. **it-:-me, -de**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Etmek, eylemek, yapmak.

Her rüz u şeb itmede niyāzı
Dergāhına yüz sürüp ilāh'uñ

74. **it-:-se**

Gazel 29

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Ne kāfir itse naḡar naḡş-ı ḡüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

75. **it-:-dükçe**

Gazel 74

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

Ḡülşen-i medḡine tevcih-i nigāh itdükçe
Şevḡ ile ḡāmemüzi bülbül-i ḡüyā iderüz

76. **it-:-mek**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Etmek, yapmak.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ḡün

77. **id-:-e**

Gazel 148

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Teʿşīri ide ṭabʿuñ cāʿiz ki perişān
Kūyuñda fiḡān eylemez oldum ḡazerümünden

78. **it-:-se**

Gazel 211

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

İtse n'ola leʿāli-i esrār-ı Meşnevī
Baḡr-i ḡikemde ḡūṭa-nümā Mevlevīler'i

79. **it:-dükçe**

Kaside 6

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Ḥalle hîç kimsede kıdret mi var ol ‘uqdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

80. **id:-en**

Gazel 28

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

N'ola tūṭi-i dil lāl olsa ol mäh-i şeker-lebsüz
Anı gūyā iden āyine-i ruḥsār-ı cānāndur

81. **it:-di**

Gazel 127

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Gāhī yüzine güldi gehī çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

82. **it:-di**

Gazel 184

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş hūn bağrumı
Ol nev-āmūz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

83. **it:-di**

Kaside 7

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Bırakdı ḥārsitān-ı ḍalāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

84. **it:-di**

Kaside 9

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Fermāni ile itdi zemīni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

85. **it:-di**

Mesnevi 1

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Anı itdi Üstād-ı şun‘-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

86. **it:-di**

Müfret 3

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Şefeḳat kânı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

87. **it:-di**

Tarih 24

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i ‘adn ide maḳāmın Ḥudā

88. **it:-di**

Tarih 35

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Lākin ammā Şām'a geldükde be-taḳdir-i Ḥudā
Meşîḥatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebîb

89. **it:-di**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḥayfā ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şāh-rāh iken

90. **id:-en**

Gazel 29

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hayāl-i la'lûn iden sāgar-ı şarāb degül
Piyāle-nûşi-i Āb-ı hayāta nāz eyler

91. **it:-me, -sün**

Gazel 104

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol dehān-ı tengden harf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün 'aşık telef

92. **it:-se, -ñ**

Gazel 104

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Bir nigāh-ı merhamet itseñ n'olur ey şāh-ı hüsñ
Reh-güzāruñ üzre tırılmış derd-mendān şaf-be-şaf

93. **it:-dükçe**

Gazel 131

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Leb-i dilber haberin nāmede itdükçe raqam
Qaşab-ı sükkere tercih olunur nāy-ı kalem

94. **id:-er**

Gazel 12

Mısra: 13

Etmek, yapmak.

Nesib ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubh-gāh āfitāb

95. **it:-di**

Gazel 127

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Meclis-be-meclis itdi Nesibā hezār naql
Dünyāyı tıtdı zemzeme-i kıl ü kāl-i gül

96. **id:-en**

Gazel 63

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Mey-i mecāz ile ser-hōş kıyās ider gören ammā
Nesib'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

97. **id:-er**

Gazel 79

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Hār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

98. **id:-er**

Mesnevi 2

Mısra: 15

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Hāki zer ider vücūd-ı kāmīl
Mebzūldür ehle cūd-ı kāmīl

99. **id:-er, -se**

Kaside 1

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Hic tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-hizde
Vay hāle 'adl iderse hāzret-i Rabb-i Gayūr

100. **it:-me, -sün**

Gazel 6

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Her gül-i hüsñün olur bir bülbüli 'ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsāra söyleñ ictināb

101. **it:-se**

Gazel 2

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Cünün-ı ʿışk ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zāra şimdi aşınā bigāne istignā

102. **it:-se**

Gazel 66

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

103. **it:-se**

Gazel 79

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup ḥaḳḳ-ile ḥōd-bīn olmaz

104. **it:-miş**

Gazel 4

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Bī-ḳarār itmiş Nesibā kāf u nūnuñ lezzeti
Devr iderler Mevleviler'dür semāvāt-ı 'ulā

105. **it:-me, -sün**

Kaside 1

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḳıl şefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i ḥaşri sū'-i ḥālüm bī-ḥuzūr

106. **it:-di**

Tarih 8

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Faziletde vera'da mūşıkide ferd idi ḥaḳḳa
Uşul-i devr-i kec-rev itdi āḥir anı zīr-efgen

107. **it:-di**

Gazel 84

Mısra: 4

Etmek, .. hale getirmek.

Basduḳ o dem ki kevne ḳadem māder-i ḳazā
Ḳaṭ' itdi tīg-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

108. **it:-di**

Kaside 3

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İtdi ṭaybe maḳdemün ḥāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Ḥazrec himmetünle oldı menşürü'l-livā

109. **it:-me**

Gazel 50

Mısra: 6

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Zemīn-i sīnede gül-naḥl-i dāğum rīşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥünin üstülḡ'ānlardur

110. **it:-me**

Gazel 77

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Nisār-ı her-ḥas u ḥāşāk ider bŷ-ı dil-āvīzin
Ḳıyās itme güli āzürde-i bād-ı seḥer olmaz

111. **it:-me**

Gazel 35

Mısra: 4

Etmek, yapmak.

Şeh-i mülk-i fenā ol ḥıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şoḥbet itme zāhidi kim ṭab'-ı cāmiddür

112. **it:-di**

Gazel 34

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

‘İşk itdi cünûn ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

113. **it:-di**

Gazel 72

Mısra: 3

.. haline getirmek, dönüştürmek.

‘Âkıbet fersûde itdi kâle-i kâmin kesâd
Çâr-süy-yı devletün çok kâm-gârın görmişüz

114. **it:-di**

Gazel 99

Mısra: 2

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât
Mülk-i vücûdı itdi maķar leşker-i neşât

115. **it:-di**

Gazel 203

Mısra: 9

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Nesib itdi bizi güşe-gir-i hayrânî
‘Adüya hem-dem iden yâr-i dil-sitânumuzı

116. **it:-di**

Kaside 2

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruķuñ oldı kâr-ger
İtdi Halil'e âteşi nüzhet-geh-i İrem

117. **it:-di**

Kaside 4

Mısra: 2

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Şive-i sırr-ı daķık-i men reani kad reay
Hayret-efzâ oldı ‘aķla itdi iskât-ı dühât

118. **it:-di**

Mesnevi 2

Mısra: 7

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Kim itdi seni cenâb-ı Raķmân
H‘âhiş-ger-i ‘ilm ü fazl u ‘irfân

119. **it:**

Gazel 14

Mısra: 12

Etmeķ, yapmaķ.

Çün kuķl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni hâķ-i ķadem-i ehl-i kemâl it

120. **it:-di**

Rûbai 64

Mısra: 3

Etmeķ, yapmaķ.

İtdi bu ten-i zerd ü nizârum hicrân
Pervîz-i ğamuñ turunc-ı dest-efşârı

121. **it:-dû, -ñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Evvel bu dil-i ģazîni itdûñ
Ser-şâre-i luţfuñ ile memnûn

122. **id:-er**

Gazel 39

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenûñ
Âdeme her ne iderse ģama‘-ı ģâm eyler

123. **it:**

Gazel 14

Mısra: 10

Etmeķ, eylemeķ, yapmaķ.

Ser-h^vân-ı ғam-ı ‘ışkda çok ‘ışret olındı
Ey dil bize ھاqq-ı nemek ü nânı helâl it

124. **it:**

Gazel 14

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mışra^c-ı renginüni bir cüy-ı zülâl it

125. **it:-mez, -üz**

Gazel 75

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Ākıllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

126. **it:-mez, -üz**

Gazel 125

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Yapmaz dil-i ḥarābı diyü şevke itmezüz
Ol la‘l-i nāb hatṭıla mi‘mārumuz degül

127. **it:-mez, -üz**

Rübai 37

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

İslāh-pezir olmasa da nefsi-i ‘anīd
Luṭf-ı ezeli den itmezüz kaṭ‘-ı ümīd

128. **it:-me, -de, -dür**

Kaside 5

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Āşüftegi-i sünbül ü jülīde kāküle
Nerkis nezāre itmededür hūş-yārdur

129. **it:-se**

Gazel 146

Mısra: 8

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İtmez gurūr-ı ḥüsn ile bir nazra ‘aksine
Meşşāṭa itse āyīnesin āfitābdan

130. **it:-di**

Kaside 8

Mısra: 7

İtelemek, itmek.

Açup zulmet-i küfri şer‘iyle itdi
Cihānı münevver o nūr-ı mücessem

131. **it:-dü, -ñ**

Gazel 11

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Sīneye kim çekdi sen māhı sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

132. **it:-me, -se**

Gazel 4

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Dil ‘arūs-ı ma‘ni-i tevḥīde olmaz āşinā
Kaṭ‘-ı esbāb-ı ta‘alluḫ itmese miḳrāz-ı lā

133. **id:-en**

Gazel 73

Mısra: 11

.. haline getirmek, dönüştürmek.

‘İşkdur pādişāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

134. **id:-en**

Kıt'a 26

Mısra: 3

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Dildür insān iden insānı buña şahiddür
Qalbdür beyyine-i merdūme hem-tā-yı hısāb

135. **it:**

Gazel 14

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol zevk ile tā tūtmaya telhī-i memātı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişāl it

136. **it:**

Gazel 64

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Gevheri var āşinā-yı lūcce-i ‘ummāna şor
Añla qadr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

137. **it:**

Gazel 88

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥūna sîr
Çeşm-i ḥūnīsinden it raḥmin o bî-dāduñ kıyās

138. **it:-sün**

Tarih 32

Mısra: 8

Etmek, eylemek.

Nesībā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rūzī
Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mîve-dār itsün

139. **it:-mez**

Gazel 128

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḥī bir keşākeşdür gönül

140. **it:-mez**

Gazel 146

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

İtmez gurūr-ı ḥüsn ile bir nazra ‘aksine
Meşşāta itse āyīnesin āfitābdan

141. **it:-di**

Gazel 143

Mısra: 7

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ebruvānın itdi küffār-ı ḥaṭ-ı rūdur miyān
Köhne ṭāḳ-ı deyre döndi bir zamān miḥrāb iken

142. **it:-di**

Tarih 35

Mısra: 10

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tāriḥini
İtdi üç tāriḥ ile bu beyt-i zibā dil firīb

143. **it:-me**

Gazel 10

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tūtmāqla nihān olmaz bilürsin āfitāb

144. **id:-er, -di**

Gazel 70

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Ümīddür ki teraḥḥum iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesīb'üñ o şive-kārına degmez

145. **it:-meñ**

Gazel 88

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Öldürür zehr-i sitemle ‘âşıkı itmez hirās
Ol şabīb-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

146. **it:-me**

Gazel 140

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

İtme penāh-ı halkı ki rāhat bulur mı hīç
Timsāl-i şahşā āyinede istinād iden

147. **it:-me**

Gazel 193

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İtme dāmānuñı ālūde ‘Azāzıl gibi
Tāhirü’z-zeyl ola gör hāzret-i Cibril gibi

148. **it:-mez**

Gazel 197

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derūn u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ‘ışkuñ içre ārzū-yı gülşen itmez dil

149. **it:-mez**

Kaside 1

Mısra: 16

Etmek, eylemek, yapmak.

Merhamet-pişe şehenşāhā kerem-ver mesnedā
Na‘tüñe itmez vefā cümle midād olsa buhūr

150. **it:-me**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Tahşile çalış beṭālet itme
İhmāl ile fevt-i fırsat itme

151. **id:-üp**

Rübai 35

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Teslīm-i umūr idüp kazā vü kadere
Terk-i taleb-i rāhat idüp bul rāhat

152. **id:-üp**

Rübai 35

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Teslīm-i umūr idüp kazā vü kadere
Terk-i taleb-i rāhat idüp bul rāhat

153. **it:-me, -müz, -i**

Tarih 7

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Nice dem seyr ü temāşā-yı cihān itmemüzi
İktizā itmiş idi hikmet-i Hallāk-ı enām

154. **id:-üp**

Tarih 33

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Şadef-i kabr-i güzinin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

155. **it:-di**

Tarih 17

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Fenāsın añladı bu dār-ı zulmet-ābāduñ
Kemāl-i rağbet ile itdi ‘azm-i ‘ālem-i nūr

156. **id:-er**

Gazel 24

Mısra: 1

Etmek, yapmak.

Geşt ider küyuñ göñül ey mähir ü ävâredür
Kaşdı gâhî rüyuña hasretle bir nezzâredür

157. **id:-er**

Gazel 112

Mısra: 10

Etmek, yapmak.

Țutmaz ‘itâb-ı döst yerin kahr-ı düşmenân
Hiç kâr-ı nişter mi ider nişi-i ‘aķrebüñ

158. **it:-dük, -ce**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

İtdükçe hırâm-ı nâz u ‘işve
Reşk-âver-i serv-i büstânsın

159. **id:-er**

Gazel 24

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Âh-ı âteş-zâd kim dâğ-ı dilüm şâd-âb ider
Gülsitân-ı ‘ışka gûyâ âteşin fevvâredür

160. **it:-mek, -de**

Gazel 75

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

161. **id:-er**

Gazel 157

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyîne de bî-şüret ider mi mesken

162. **id:-er**

Gazel 178

Mısra: 9

Etmek, yapmak.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Haķķâ ki ‘aceb cāzibe-dârdur o perîde

163. **id:-er**

Gazel 182

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Göñlüm alındı bir meh-i ferhunde aķtere
Kim nûr-ı vechi ta‘ne ider mihr-i envere

164. **id:-er**

Gazel 188

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Degül giryân helâk-i hayl-i ‘uşşâķı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgân-ı kıttâle

165. **it:-di**

Gazel 19

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Şerm olup pîş-i nigâhumda baña sedd-i sedîd
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba‘îd

166. **it:-miş**

Gazel 88

Mısra: 6

Etmek, yapmak.

Mâh-ı nev ebrûsına taklîd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş âyet-i nûr iķtibâs

167. **it:-di**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

İtdi beni nâ-gehân bu gerdün
Sen cilde-fürüş nâza meftün

168. **it:-se, -m**

Gazel 23

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Yazarken hasret-i cânân ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

169. **it:**

Gazel 35

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muhabbetde
Eger nâ'il olursañ vaşl-ı yâre hōş 'avâyiddür

170. **it:**

Gazel 183

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile baķ atma şaķın yābāna

171. **it:-me**

Gazel 13

Mısra: 7

Etmemek, yapmamak.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi hayrun mine'z -zeheb

172. **it:-me**

Gazel 106

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

173. **id:-e**

Tarih 4

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

İde iķbālin füzün Mevlā mübārek manşıbın
Ola ğaltān hāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

174. **it:-mez**

Gazel 17

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Mün'imān-ı dehre reşk itmez Nesīb-i bî-nevā
İntizām-ı devlet-i tab'ıyla eyler ibtihāc

175. **it:-mez**

Gazel 32

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

176. **it:-mez**

Gazel 49

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

'Işk her sîne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyā mı gelür

177. **it:-mez**

Gazel 60

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālün şîr-i merd-efgen midür

178. **it:-mez**

Gazel 86

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşihāt-i zāhid
Semūm-ı şahın-ı çemende şabā yerin tutmaz

179. **it:-mez**

Gazel 88

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Öldürür zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol şabib-i nāzdan itmeñ müdāvā iltimās

180. **it:-mez**

Gazel 100

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Qarār itmez hayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden hazz

181. **it:-señ**

Gazel 62

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesibā reh-revān-ı mülk-i ‘irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

182. **it:-di, -**

Gazel 75

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Mest itdi bizi bŷy-ı gül-i bāğ-ı haqīkat
Zāhirde temāşā-kŷn-i gŷlzār-ı mecāzuz

183. **it:-me, -y, -en**

Gazel 39

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma‘ārif nice ārām eyler

184. **it:-mez**

Kaside 1

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Hadd-i hamsini tecāvüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bī-inşāf ise itmez daḡi terk-i gurūr

185. **it:-mez**

Kaside 2

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Kem-ter nigāh-ı luḡfuña mu‘tād olan gedā
İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

186. **it:-mez**

Kaside 3

Mısra: 13

Etmek, eylemek, yapmak.

Gerden-i maşnū‘a itmez bir daḡi ziver hele
Baḡr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

187. **it:-di**

Gazel 99

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Āyīn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesib
Dihim-i cānı itdi maḡar kayşer-i neşāt

188. **it:-miş**

Gazel 107

Mısra: 1

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Hāl-i ruḡuñ itmiş beni şeydā haberüm yok
Yaḡmış cigerüm āteş-i sevdā haberüm yok

189. **it:-miş**

Gazel 140

Mısra: 1

.. haline getirmek, dönüştürmek.

İtmiş beni fakîr seni ber-murâd iden
Takdîr-i cüz' ü küll-i umûr-ı 'ibâd iden

190. **it:-miş**

Gazel 140

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Ey şâh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hâzîn
Bed-cûları hemîşe vişâlûñle şâd iden

191. **it:-miş**

Rûbai 13

Mısra: 4

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Naqqâş-ı ezel sevâd-ı zıll-ı pâküñ
Hûrân-ı behîşte merdüm-i 'în itmiş

192. **it:-me, -miş, -di**

Kaside 4

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Sen hıdîv-i dâd-kârı kışver-i ervâh idüñ
İtmemişdi 'âlem ü Âdem dañi kesb-i hayât

193. **it:-dük, -de**

Kaside 1

Mısra: 14

Etmek, eylemek, yapmak.

Böyle sebt eyler senâñı levha-i pâk-i dile
Hûâtır-ı kerrûbiyâna na'tüñ itdükde huţûr

195. **id:-erse**

Gazel 39

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse tama'-ı hâm eyler

196. **id:-e, -mez**

Gazel 76

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Esîr-i zülfi olan rûyını hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i gam şubh-geh nedür bilmez

197. **id:-er, -dü, -m**

Gazel 100

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Olinsa bezmde bigânenen hazz
İderdüm zâhid-i ferzânenen hazz

198. **id:-üp**

Gazel 139

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def'-i hicâbı
Mânend-i zelû gerden-i dil-dâra yapışdum

199. **id:-er**

Gazel 16

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

'İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'îş

200. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbâ iderüz

201. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Ăciz olsaķ dil-i mecnūn-menişūñ zabtında
Beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā iderüz

202. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesihā iderüz
Kuvvet-i nāmiye-i ‘ışķ ile ol hāküz kim

203. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Pürdür āyine-i dil gerd-i küdüretle Nesīb
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

204. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Hazret-i Şeyh Siyāhī-i hüner-perver kim
Sürme-i hāk-i derin dideye ihdā iderüz

205. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigāh itdükçe
Şevķ ile hāmemüzi bülbül-i güyā iderüz

206. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Hıdmet-i hayr-du‘asında muķimüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

207. **id:-er**

Gazel 78

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Ketm-i esrār-ı şehenşāh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nā’il-i ‘irfān olmaz

208. **id:-er**

Gazel 90

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ṭarīķ-ı ‘aşķ-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i sahtın o gül-haddün fiğānum nerm ider dirdüm

209. **id:-e, -nüñ**

Gazel 111

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

İhāta eyleyemez ‘aklı kâdr-i cānānı
Ṭarīķ-ı ‘ışķda fark-ı gedā vü şāh idenün

210. **id:-er**

Gazel 210

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider añla niyāzı kime eyler nāzı

211. **id:-er**

Kaside 2

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Ger nāra düşse güşe-i çeşm-i şefā‘atün
Her aķker-i caķimi ider pāre-i baķam

212. **id:-er**

Kaside 8

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

213. **id:-er**

Kaside 10

Mısra: 13

Etmek, eylemek, yapmak.

Kemīne luṭfı ider pīşe-i za‘īfeyi ‘anḳa
Nigāhı mūrı zafer-yāfte ider şaf-ı şire

214. **id:-esin**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Tā ḥulḳuñı idesin müzehheb
Kāmillere olasın muḳarreb

215. **id:-e**

Tarih 33

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḳ ziver-i tāk-ı ḥavrā

216. **id:-üp**

Gazel 32

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Bām-ı simi Ka‘be’ye mālīş idüp ḥırşın füzün
Mümsikān hacc eyledükden soñra bī-inşāf olur

217. **id:-üp**

Gazel 57

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

218. **id:-üp**

Tarih 5

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Şavb-ı beyt-i ‘izzete ‘azm eyledi ḥüccāc ile
Vāşıl oldu bahre güyā ṭayy-ı deşt idüp süyül

219. **id:-üp**

Tarih 9

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

İdüp sūr-ı ḥıtān maḥdūmı Şadre’d-dīn Efendi’ye
Ziyāfet eyledi ḥ’ān-ı kerem çekdi emirāne

220. **id:-üp**

Tarih 33

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Terk-i ‘ālemler kılup zümre-i aḥbābı yetīm
Fikr-i tāriḥin idüp yek sere iḥvān-ı şafā

221. **id:-e**

Gazel 23

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Yazarken ḥasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kāğız-ı bād ide gerdūna sefer kāğız

222. **id:-e**

Gazel 53

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Merdüm-i dīde şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı ḥayālün ki güzër

223. **id:-e**

Gazel 55

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cūş ide
Her mevcesı ber-āver-i lülü-yı rāz olur

224. id:-e

Kaside 2

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Hâşâ ki nâr-ı dūzaḡ anı dād-ḡāh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâḡa-i ḡarem

225. id:-e

Rûbai 25

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

Ümmîd budur ki güzellik iḡsānuñ
Ḥakk ide ḡaṡā-yı defter-i a‘mālüm

226. id:-e

Rûbai 27

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na‘t-i Nebî'de tek ü pû

227. id:-e

Tarih 12

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Tâ ki nüh-ḡubbe-i zerrîn-‘alem itdükçe kıyām
‘Ömrin efzün ide iḡbālını memdūd Ḥudā

228. id:-e

Tarih 13

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḥarf-i menḡūṡ ile târiḡin Nesibā didiler
Şeyḡ İlyās ide dā‘im ḡurb-ı Yezdān'ı maḡal

229. id:-e

Gazel 15

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Taḡrîme-i ‘irfāna olursın müteḡeyyî
Ger zāhirüñi ṡāhir ide āb-ı şerî‘at

230. id:-e

Kaside 1

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Bî-tekellüf ide ervāḡ ile itilāf ecsām
Ola fermān-ı cenāb-ı Ḥazret ile nefḡ-i şûr

231. id:-e

Kaside 2

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḡ anı ide muṡṡarib
Müşk-i türāb-ı ṡayyibeyi her kim ki ide şem

232. id:-e

Müsemmen 1

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Kimde ḡudret var ki vaşfuñ ide ḡaḡḡ üzre edā
Medḡ-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

233. id:-e

Tarih 1

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

ṡariḡ-ı ‘ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed
Anı mümtāz ide ‘izzetle Bārî bezm-i ḡurbetde

234. id:-e

Tarih 16

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Müstaşkiyen ‘azm itdi târiḡin Nesibā didiler
Bostān Efendi'yi ide sir-āb cûy-āb-ı ‘aden

235. **id:-e**

Tarih 17

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesib rihleti tārîhini didi züvvār
İde Siyāhî Dede Bārî kabrünü pür-nūr

236. **id:-e**

Tarih 24

Mısra: 4

Etmek, eylemek, yapmak.

‘Azm-i bakā itdi tamām olmadın
Gülşen-i ‘adn ide maḳāmın Hudā

237. **id:-er, -se**

Gazel 13

Mısra: 6

Yapmak, etmek.

Ahrār-ı bî-edeb olur āhîr ḥaḳîr ü ḥ‘ār
Mālik riḳāb iderse ‘abîdi n'ola edeb

238. **id:-er**

Kıt'a 19

Mısra: 4

Yapmak, etmek.

Belî zenân ider îrās-ı zevḳ-ı cismānî
Velik şoḥbeti rūḥî ḡarîḳ-ı miḥnet ider

239. **idenler:-en, -ler**

Gazel 25

Mısra: 7

Yapmak; etmek.

İdenler ‘āşîḳî dil-beste-i menzil-geh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıdvāna şalmışlar

240. **id:-er, -di**

Gazel 173

Mısra: 12

Etmek, yapmak.

Metā‘-ı vuşlata naḳd-i revānı itse ḳabûl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

241. **id:-ince**

Kaside 7

Mısra: 7

Etmek, yapmak.

İdince baḥr-i seḥāsı telāṭum-ı endek
İki cihānı virür sâ‘ile bi-vech-i aḳal

242. **id:-er**

Gazel 16

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

İzṭîrāb-ı dili müzdād ider āh-ı serdüm
Şûriş-i lücce-i deryāya havādur bâ‘iş

243. **id:-er**

Gazel 40

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Zür-ı girişme cisme degül cāna kār ider
Tîr-i nigāhı semt-i nişānı gelür geḳer

244. **id:-er**

Kıt'a 19

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Belî zenân ider îrās-ı zevḳ-ı cismānî
Velik şoḥbeti rūḥî ḡarîḳ-ı miḥnet ider

245. **id:-e, -sin**

Gazel 15

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dîdeler üzre

246. **id:-e, -mez**

Gazel 66

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rûyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

247. **id:-e, -mez**

Gazel 66

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Ṭa'n-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṭfâl-i yeme mûcib-i tekdîr olmaz

248. **id:-e, -mez**

Gazel 66

Mısra: 5

Etmek, yapmak.

Dil murâd itse de âhuñ eşerin men' idemez
Dâm-ı âğüş-ı gümân sedd-i reh-i tîr olmaz

249. **id:-er**

Gazel 5

Mısra: 2

Etmek, yapmak.

Olur müdâm saña mâye-i hicâb şarâb
Gül-i hayâdan ider rûyuña niķâb şarâb

250. **id:-er**

Gazel 73

Mısra: 3

Etmek, yapmak.

Ḥuftedür şanma ider men'-i nigh 'âşıkdan
Ḥ'âb-ı nûşîndür o fettâna ta'allüm-geh-i nâz

251. **id:-er, -ler**

Gazel 4

Mısra: 10

(Hareket) etmek.

Bî-ķarâr itmiş Nesîbâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semâvât-ı 'ulâ

252. **id:-em**

Gazel 14

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Çün kuḥl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre
Yâ Rab beni ḥâk-i ķadem-i ehl-i kemâl it

253. **id:-er, -se, -m**

Gazel 35

Mısra: 7

Etmek, bulunmak.

N'ola ben 'add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu 'abd-i nâçizi o şâh-ı ḥüsne ḥâsiddür

254. **id:-e, -me, -m**

Gazel 130

Mısra: 6

Yapmamak, eylememek.

Sifâl-i köhnede ḥâlât-ı cām-ı Cem buluram
Ḳiyâs itme ki isbât-ı müdde'â idemem

255. **id:-e, -me, -m**

Gazel 130

Mısra: 8

Yapmamak, eylememek.

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vaķf-ı bûriyâ idemem

256. **id:-eli**

Gazel 150

Mısra: 7

.. hâline getirmek.

İdeli fûnûn-ı siḥri nighüñle ğamze tekmiñ
Saña 'âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

257. **id:-er**

Gazel 5

Mısra: 12

Eylemek, etmek.

Nesib sāğara düşdükçe ‘aks-i tırra-i yār
İder dimāğımı pür-büy-yı müşk-nāb şarāb

258. **id:-er**

Gazel 42

Mısra: 5

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı hazān berg-i dırahtān bī-suḥan söyler

259. **id:-ecek**

Gazel 106

Mısra: 8

Etmek, yapmak.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tūtiyāsı yok

260. **id:-e**

Tarih 33

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pür ide Mevlā

261. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Ruḥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

262. **id:-erüz**

Gazel 74

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Nik-baḥtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baḥt-ı vārūn ile biz yok yere ḡavḡā iderüz

263. **id:-e, -gör**

Gazel 91

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Yāre i‘lām idegör derd-i dil-i zārı Nesib
Raḥm ider gūş idicek ḥālūñ o yār-ı dil-keş

264. **id:-e, -mem**

Gazel 145

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Kemāl-i ḥüsnine şāyān degül neẓāre diyü
Nigāh-ı germi idemem rüyına ḥicābumdan

265. **id:-e, -gör**

Gazel 193

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Hiç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā idegör Nıl gibi

266. **id:-en**

Gazel 34

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

267. **id:-en**

Gazel 140

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

İtmiş beni faḳīr seni ber-murād iden
Taḳdīr-i cüz’ ü küll-i umūr-ı ‘ibād iden

268. **id:-en**

Gazel 140

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Feth eylesün memâlik-i şabr u kanâ'ati
H'âhiş-geri-i übbehet-i Keykubâd iden

269. **id:-en**

Kaside 3

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüñe vâbestedür hâkka ki kâr-ı kimyâ

270. **id:-en**

Gazel 159

Mısra: 4

Yapmak, etmek.

Hüsn-i ahlâk ile maḥbûb-ı dil-i 'âlem olur
Gevher-i pend ü naşîhatden iden mengüşin

271. **id:-er, -se**

Gazel 173

Mısra: 6

Etmek, eylemek, yapmak.

O mäh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse h'ânumuza

272. **id:-er, -se**

Gazel 43

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Zuhûr iderse 'inâyet dem-i pesîne-i 'ömr
Olur leb-â-leb-i şādî derûn-ı sîne-i 'ömr

273. **id:-er**

Gazel 52

Mısra: 11

Etmek, eylemek, yapmak.

Nesîb-i 'âşıka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ haberüñ mübtedâsıdur gam-ı yâr

274. **id:-er**

Gazel 54

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Cürm oldı Nesîbâ sebeb-i cilvesi 'afvuñ
Hüsn-i mehi efzûde ider tûrra-i şebdûr

275. **id:-er**

Gazel 55

Mısra: 5

Etmek, eylemek, yapmak.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruhsârûn üzre tûrraña geh nîm-bâz olur

276. **id:-er**

Gazel 56

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

277. **id:-er**

Gazel 57

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

'Arz ider cânâne geh ruḥ gâh kâkül gösterür
Gülşen-i hüsninde geh gül gâh sünbül gösterür

278. **id:-er**

Gazel 57

Mısra: 3

Etmek, eylemek, yapmak.

Dûd-ı âh u dâğ-ı sır ızhâr ider 'âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül қaranfûl gösterür

279. **id:-er**

Gazel 63

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Mey-i mecâz ile ser-ḥoş kıyâs ider gören ammâ
Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

280. id:-er

Gazel 65

Mısra: 13

Etmek, eylemek, yapmak.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

281. id:-er

Gazel 76

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Helâk-i nâz ider ağıyarı ‘âşıkı mahrûm
O cevr-pîşe şevâb u günâh nedür bilmez

282. id:-er

Gazel 77

Mısra: 9

Etmek, eylemek, yapmak.

Nisâr-ı her-has u hâşâk ider bûy-ı dil-âvizin
Kıyâs itme gülî âzürde-i bād-ı şehîr olmaz

283. id:-eli

Kaside 2

Mısra: 2

Etmek, eylemek, yapmak.

Virdüñ mizâc-ı ‘âleme gâyetde i’tidâl
Ma‘cûn-ı şer‘uñ ideli dâfi‘-i se‘am

284. id:-üp

Gazel 133

Mısra: 7

Etmek, eylemek yapmak anlamında kullanılan yardımcı fiildir.

Dūd-ı âh ile idüp dâğ-ı seri perverde
Gül ü reyhânını bu köhne sifâlûñ görelüm

285. id:-erüz

Gazel 74

Mısra: 1

Etmek, eylemek, yapmak.

Ruḥ-ı zîbâsını yârûñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dîde hüveydâ iderüz

286. id:-er

Gazel 147

Mısra: 3

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Reşkden rahş-ı felek ḥurşîdi ḥâk-endâz ider
Âfitâbum cîlve-gâhuñ ḥâne-i zîn olmasun

287. id:-er

Kaside 10

Mısra: 14

.. haline getirmek, dönüştürmek.

Kemîne luṭfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anḳa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

288. id:-e

Tarih 17

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak. eylemek.

Hümâ-yı rûḥı ola lâne-sâz-ı kulle-i ḳurb
İde cenâb-ı ilâhî ḳuşûrını mağfûr

289. id:-er

Tarih 26

Mısra: 8

Etmek, eylemek, yapmak.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bî-şübhe
İder ḳaṭ‘-ı menâzil râh-ı ‘izzetde semendüñüz

300. id:-er

Tarih 27

Mısra: 12

Etmek, eylemek, yapmak.

Ḳalem destinde bir feyyâza-i Âb-ı ḥayât oldı
İder hep mürdegân-ı ye’si iḥyâ ba‘d-ezin ḥaḳḳa

301. id:-en

Gazel 211

Mısra: 9

.. haline getirmek; etmek.

Bî-ḳayd-ı ni‘met-i dü-serā Mevleviler'i
İden Nesīb mā‘ide-i ḥ‘ān-ı ‘ışḳdur

302. id:-er

Gazel 5

Mısra: 10

Etmek, eylemek, yapmak.

Feżā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'un otağıdur
Ḳıyās itme ki iẓhār ider ḥübāb şarāb

303. id:-er

Gazel 10

Mısra: 7

Etmek, eylemek, yapmak.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maḳşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ‘ışḳı kemiyet bāde-i gül-gün-şitāb

it- ḥarāb:

1. it- ḥarāb:-meg, -e

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yıkmak, harap etmek.

Ma‘müre-i günāhı yaḳup itmege ḥarāb
Besdür bir āhı güşe-güzin-i nedāmetüñ

itā‘at:

1. itā‘at:+dür

Kıt'a 20

Mısra: 3

Boyun eğmek.

Şıdḳ-ı da‘vā-yı maḥabbetde itā‘atdür güvāh
Ma‘şiyet icāb ider ma‘şūḳa ‘āşıḳdan bi‘ād

‘itāb:

1. ‘itāb:

Gazel 162

Mısra: 4

Azarlama, paylama.

Nesīmden yeme mevc-i ḥaṭar zuhūr itmez
‘itāb u çin ü cebin böyledür eḥibbāda

2. ‘itāb:+um, +dan

Gazel 145

Mısra: 10

Azarlama, paylama.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḥān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün ‘itābumdan

‘itāb-ı dōst:

1. ‘itāb-ı dōst:

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dostun terslemesi.

Tutmaz ‘itāb-ı dōst yerin ḳahr-ı düşmenān
Hiç kār-ı nişter mi ider nişi-i ‘aḳrebün

i‘tibār:

1. i‘tibār:+u, +m

Gazel 45

Mısra: 10

Değer, önem.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse büyüme ṭalib ne i‘tibārum var

i‘tibār it-:

1. i‘tibār it-:-se

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Değer ver, saygı göster.

N'olurdu ruḥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dīde-i ḳadr itse i‘tibār bize

i'tibār ol-:

1. i'tibār ol-:-maz

Gazel 38

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İtibar edilmek, değer verilmek, saygı gösterilmek.

Mevkî'-i zûlmetde nûra i'tibār olmaz Nesîb
Her kemâlûñ hüsniñ mir'atı zıddıyetledür

i'tidāl:

1. i'tidāl:

Kaside 2

Mısra: 1

Ölçülülük.

Virdüñ mizâc-ı 'âleme gâyetde i'tidāl
Ma'cûn-ı şer'uñ ideli dâfi'-i se'kam

i'tikād:

1. i'tikād:-u, +m

Kaside 1

Mısra: 14

İnanç, itikat.

Lâkin ammâ itmişem taşdıķ sultānum seni
İ'tikādum şâfdur haķķuñda mānend bulur

i'tikād-ı pāk:

1. i'tikād-ı pāk:

Gazel 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sağlam inanç.

İ'tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba'ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

itilâf:

1. itilâf:

Kaside 1

Mısra: 1

Anlaşma.

Bî-tekellüf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

i'timād:

1. i'timād:

Kıt'a 20

Mısra: 2

Güven.

Haķķ'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timād

i'timād id-:

1. i'timād id-:-en

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Güvenmek.

Âb içre 'aks-i encümi dâ'im kıyâs ider
İkbâl-i devlet-i feleke i'timād iden

i'tinā id-:

1. i'tinā id-:-e, -mem

Gazel 130

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İtina göstermek.

'Ulüvv-i hâl ü dünüvv-i maķâli fehmi ideli
Nesîb şî'r-ile yārâna i'tinā idemem

i'tirâf-ı cürm:

1. i'tirâf-ı cürm:-dür

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Suçun itirafı.

İ'tirāf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tazedem
Yoksa medhūn baña nisbetle süreyyā ve's-serā

İtr-ı şalavāt:

1. **İtr-ı şalavāt:**

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Duaların kokusu.

Tā 'anber ü müşk ile meşām ola mu'aṭṭar
İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı hōş-bū

İttibā'-ı sünnet:

1. **İttibā'-ı sünnet:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in sünnetine uyma.

Emr ü nehyūñ ictināb u imtisāli bende yok
İttibā'-ı sünnetūñ hīç hāṭıra itmez ḥuṭūr

İttifāk:

1. **İttifāk:**

Gazel 167

Mısra: 1

Anlaşma, uyuşma.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebūñdür ittifāk üzre
Olur mı bezm-gāh-ı meyde hīç rindān nifāk üzre

İttihād:

1. **İttihād:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Birleşmek, birlik.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Kurb-ı bī-keyfiyyetūñ fehmi itmese n'ola 'uḳūl

İttihād-ı 'amel:

1. **İttihād-ı 'amel:+e**

Gazel 78

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Amel birliği.

İttihād-ı 'amele bakma şeref zātdadur
Dem-i 'īsa dem-i şehḥār ile yeksān olmaz

İttihād-ı kār:

1. **İttihād-ı kār:+ı, +n**

Gazel 110

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İş birliği.

Fehm itmedūñse remz-i fenā vü bakā nedür
Gör ittiḥād-ı kārın imām u cemā'atūñ

İttişāf:

1. **İttişāf:+ı, +muz**

Gazel 84

Mısra: 1

Bir sıfatla tanımlama, nitelendirme.

Tā 'ışık neşvesiyle ola ittişāfımız
Maḳbūl olur bu mey-kedede dūrd ü şāfumuz

İz'ān eyle-:

1. **İz'ān eyle-:-y, -en**

Gazel 206

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Anlamak, kavramak, idrak etmek.

Mü'essir fi'l-ḥaḳıka Ḥaḳ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı ḥübānı

İzār:

1. **İzār:+uñ**

Gazel 26

Mısra: 1

Sevgilinin yanağı.

Zuhûr itdi 'izâruñ üzre haţt-ı müşg-sâ bir bir
Yine 'uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

izhâr:

1. izhâr:

Gazel 57

Mısra: 3

Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.

Dûd-ı âh u dâğ-ı sır izhâr ider 'âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül karanfûl gösterür

2. izhâr:

Gazel 5

Mısra: 10

Açığa vurma, meydana çıkarma, gösterme.

Fezâ-yı câmda rûh-ı Cem'un otağıdur
Kıyâs itme ki izhâr ider hûbâb şarâb

izhâr id-:

1. izhâr id-:-er

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmd e izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

2. izhâr id-:-er

Gazel 201

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hûşîd-rû nev-rûzdur şimdi

3. izhâr id-:-üp

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa çıkarmak, göstermek.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldu suhân-gû

izhâr it-:

1. izhâr it-:-düm

Rûbai 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açığa vurma, göstermek.

Gördükçe cemâlün ağlayup derd-i dili
Pinhân ideyüm didükçe izhâr itdüm

izhâr-ı şafâ-yı dil:

1. izhâr-ı şafâ-yı dil:-üñ

Gazel 123

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül huzurunu ortaya çıkarmak.

Eyle izhâr-ı şafâ-yı dilün 'aksin her dem
Kec-nümâ râst-reviş çün 'amel-i hakkâk ol

izn-i şerîf:

1. izn-i şerîf:-üñ

Tarih 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mübarek, kutsal izin.

'Âlî himemâ var ise ger izn-i şerîfün
Ahvâlümü 'arz eyleyeyim bî-edebâne

iztîrâb-ı dil:

1. iztîrâb-ı dil:-i

Gazel 16

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönlün eziyeti, ızdırabı.

İztîrâb-ı dili müzdâd ider âh-ı serdüm
Şûriş-i lûcce-i deryâya havâdur bâ'ış

‘izz:

1. ‘izz:

Müsemmen 1

Mısra: 14

Yücelik, saygınlık.

Rûh-ı kıuds idi rikâbuñda sa‘âdet-veş devân
Yolda kaldı ol dañi sen ‘izz ile olduñ revân

2. ‘izz:

Gazel 140

Mısra: 5

Yücelik, saygınlık.

Her kanda olsa ‘izz ile mañdüm gayr olur
Fermân-ı Hakk’a rağbet ile inkiyâd iden

3. ‘izz:

Tarih 4

Mısra: 14

Yücelik, saygınlık.

Eyledi ilhâm târihin Nesib’e feyz-i Hakk
Oldı İsmâ‘îl Paşa ‘izz ile Mısr’a ‘azîz

‘izz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāk:

1. ‘izz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāk: +üñ

Rûbai 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz yaratılışının özü olan şan ve şeref.

‘İzz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pāküñ
Manzûme-i kevne oldı hüsn-i mañla‘

‘izzet:

1. ‘izzet:

Gazel 31

Mısra: 9

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Bu gülîstânda Nesibâ ‘izzet ise mañlabuñ
Hâk-i pây olmak o serve pây-e-i ber-ter yeter

2. ‘izzet: +üñ

Tarih 30

Mısra: 5

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Mañıbuñ ola mübârek dâ’im ola ‘izzetüñ
Devletüñden ola Hakk dâfi‘ gezendi ‘ilm-ile

3. ‘izzet: +le

Kıt’a 27

Mısra: 2

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Her kim eyler tã’at ü zühd ile İslâm’ın kavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhûr-ı enâm

4. ‘izzet:

Kaside 7

Mısra: 5

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

5. ‘izzet: +i, +n, +den

Tahmis 1

Mısra: 17

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak kâni‘üz köhne ‘abāya

6. ‘izzet: +le

Tarih 1

Mısra: 8

Büyüklik, yücelik ve ululuk.

Ṭariḳ-ı ‘ilmde mümtâz idi akrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bâri bezm-i ḳurbetde

‘izzet-i neseb:

1. ‘izzet-i neseb:

Gazel 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şerefli soy.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb

Virmez şeref o bî-ḥurede ‘izzet-i neseb

2.3.12. J

jāle:

1. jāle:

Gazel 188

Mısra: 2

Çiğ tanesi.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

jende:

1. jende: +si, +dür

Rûbai 41

Mısra: 2

Eski, eski püskü, yamalı, hırka.

Şûfî ki baḥîl ola ğam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

jeng ü keder:

1. jeng ü keder: +dür

Gazel 163

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kir ve üzüntü.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Göñül mir’atı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallāh

jengār-ı ‘iṣyān:

1. jengār-ı ‘iṣyān: +dan

Gazel 160

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İsyān pası.

Hıfz ider jengār-ı ‘iṣyāndan ruḥuñ āyīnesin
Secde-gāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

2.3.13. K/ K

kabā:

1. kabā: +y, +ı

Gazel 47

Mısra: 10

Kaftan, libas, cübbe.

‘Işk ehli vücūd kaydı çekmez
Divāne olan kabāyı neyler

2. kabā: +dan

Gazel 151

Mısra: 10

Kaftan, libas, cübbe.

Hep cümlesini ḥār-ı fenā çāk idecekdür
Farq itme köhen ḥırkayı zerrīne kabādan

kabā‘il-i ehl-i zemīn:

1. kabā‘il-i ehl-i zemīn:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanların kabilesi.

Luṭf-ı Hudā kabā‘il-i ehl-i zemīn gibi
İtdi sipihriyānı kudūmuñla muğtenem

Ka‘be:

1. Ka‘be: +y, +e

Gazel 32

Mısra: 7

Kıble-i ehl-i İslām olan Beytullahü'l-harām.

Bām-ı sîmi Ka‘be'ye mâliş idüp hırşın füzün
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bî-inşāf olur

2. Ka‘be: +y, +e

Tarih 35

Mısra: 7

Kible-i İslâm olan Beytullahü'l-harâm.

Ben de kaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

Kābe Kavseyn:

1. Kābe Kavseyn:+i

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Ayet**

(Onunla arasındaki mesafe) iki yay arası kadar (yahut daha az kaldı.) Kur'ân-ı Kerim, (Necm (53)/9. ayetinden iktibasdır).

Kābe Kavseyni ile hüsn-i ebruvānuñ bî-mişāl
Sürme-i mā zāğ ile nergislerüñdür dil-rübā

2. Kābe Kavseyn:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Ayet**

(Onunla arasındaki mesafe) iki yay arası kadar (yahut daha az kaldı.) Kur'ân-ı Kerim, (Necm (53)/9. ayetinden iktibasdır).

Gülşen-i qurba qurıldı bārgāh-ı devletüñ
Kābe Kavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

Ka'be-i makşüd:

1. Ka'be-i makşüd:+a

Gazel 15

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstek, emel Kabesi.

İtmek olamaz Ka'be-i makşüda teveccüh
Tā kıblegehüñ olmaya mihrāb-ı şerī'at

Ka'be-i tahkik:

1. Ka'be-i tahkik:+dur

Gazel 174

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hakikat Kabesi.

Mekānı kıble zātı Ka'be-i tahkikdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür kabır-i Monlā'da

2. Ka'be-i tahkik:

Gazel 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat Kabesi.

Şevk-ı vüşül Ka'be-i tahkik ile olur
Hār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevleviler'e

Ka'be-i vuşlat:

1. Ka'be-i vuşlat:

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma Kabe'si.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āhir
Sünneti rāh-ı Hudā'da kime kim rehber olur

Ka'be ü'l 'uşşāk:

1. Ka'betü'l 'uşşāk:

Tarih 35

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşıkların kabesi.

Ka'betü'l 'Uşşāk tārīh-i binā-yı tekyedür
Çār tārīh oldı ma'nen hāq bu kim tarz-ı ğarīb

kabes:

1. kabes:

Gazel 33

Mısra: 8

Ateş parçası; kor.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadākat
Ne ziyā-yı şem'-i ülfet ne şerāre kabes var

2. **ķabes:**

Gazel 33

Mısra: 8

Ateş parçası; kor.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem^c-i ülfet ne şerâre ne ķabes var

ķabes ol-:

1. **ķabes ol-:-dı**

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ateş parçası olmak.

Hânümân-ı hesti-i ‘uşşâķı yaksa çok mıdur
Heft düzaķ nâr-ı ‘ışķı Hâķ'dan oldu bir ķabes

Ka‘betü'l-‘uşşâķ:

1. **Ka‘betü'l-‘uşşâķ:-da**

Tarih 35

Mısra: 14

Âşıkların Kâbesi.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmun oldu inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâķda bak şeyķ-i pāk oldu Nesīb

ķābil-i taşvīr:

1. **ķābil-i taşvīr:**

Gazel 66

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tasvir edilmesi mümkün.

Dil hayâl eylemez luţf-ı nigāh-ı çeşmin
Dem-i āhū-yı Hoten ķābil-i taşvīr olmaz

ķābiliyyet:

1. **ķābiliyyet:**

Gazel 65

Mısra: 10

Anlama, anlayış.

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o ķābiliyyet olmaz

2. **ķābiliyyet:**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Anlama, anlayış.

Herkesde olur bu ķābiliyyet
Taklîd iderek bula ĥaķîķat

ķabr:

1. **ķabr:-i, +n, +i**

Kıt'a 22

Mısra: 3

Kabir, mezar.

Ķabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Faķr itmededür gör eyle daķı fuķarāya

2. **ķabr-üñ, -i**

Tarih 17

Mısra: 10

Kabir, mezar.

Nesīb rıķleti târiķini didi züvvâr
İde Siyāhî Dede Bārî ķabrüñi pür-nür

3. **ķabr:-i**

Tarih 33

Mısra: 2

Kabir, mezar.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ĥayf
Ķabri pākin dūr-i zaķmetle pür ide Mevlā

ķabr-i Dürri:

1. **ķabr-i Dürri:**

Tarih 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dürri'nin kabiri.

Şadef-i baķr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şāf
Ķabr-i Dürri ola dār-ı güher kân-ı ‘aķā

kabr-i Monlā:

1. kabr-i Monlā:-da

Gazel 174

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaledin Rumi'nin mezarı.

Mekānı kıble zātı Ka'be-i taḥkīk'dur dirsem
Delilüm 'anberin pūşide besdür kabır-i Monlā'da

kabr-i nūr-baḥşā:

1. kabr-i nūr-baḥşā:-da

Gazel 174

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur saçan mezar.

Ya ḥōd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baḥr-i vaḥdetdür
Nihāndur gevheri ammā o kabır-i nūr-baḥşāda

kabül eyle-:

1. kabül eyle-:-y, -e

Tarih 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kabul etmek.

Cümle aḥbābı didi tāriḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī kabül

kabül id-:

1. kabül id-:-en

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i 'uṣāt
Cān ile ḥükümñ kabül iden olur ehl-i necāt

2. kabül id-:-er

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

Ḳabül ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdī
Bulınmaz aña devā nüṣḥa-i Mesīḥā'da

kabül it-:

1. kabül it-:-se

Gazel 173

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kabul etmek, razı olmak.

Metā'-ı vuṣlata naḳd-i revānı itse kabül
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

kabül-i minnet it-:

1. kabül-i minnet it-:-mez, -ler

Gazel 102

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyiliği kabul etme.

Sipihri-i sifle-perverden kabül-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i 'izz ü şāndan fāriğ

kabül-i naḳş it-:

1. kabül-i naḳş it-:-mez

Gazel 122

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nakış, süsü kabul etmek.

Varaḳ ki olmaya sāde kabül-i naḳş itmez
Ḥuzūr-ı kāmili dānāda tıfl-ı nā-dān ol

kabül-i ricāl ol-:

1. kabül-i ricāl ol-:-ur

Gazel 140

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Makam sahibini kabul etmek.

Bî-behre-i nuḳūd ḳabûl-i ricāl olur
Kālâ-yı ḥüsn ü dāniş ü 'ilmin mezâd iden

ḳabûl-i şirket it:-

1. **ḳabûl-i şirket it:-**-mez

Gazel 206

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ortaklığı kabul etmek.

Ḳabûl-i şirket itmez çünkü te'sîrat Ḥaḳḳ'ındur
Şuver âyînesinde ḥüsn-i Ḥaḳ' dur cezb iden cāmı

ḳaç:-

1. **ḳaç:-**-ar

Gazel 165

Mısra: 8

Kaçmak.

Ol mâh-ı köhne-sâl ḥaṭından ḥicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa ḳaçar tâzelenmege

2. **ḳaç:-**-an

Gazel 180

Mısra: 6

Kaçmak.

Hilâl-i 'id-veş nezzâre-pâş olmakdadur 'âlem
Ne cānibden ḳaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

3. **ḳaç:-**-ar, -sın

Gazel 148

Mısra: 2

Kaçmak, uzaklaşmak.

Efzûde iken revnaḳ-ı ḥüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne ḳaçarsın yine sen reh-güzerümde

ḳaç:

1. **ḳaç:**

Tarih 32

Mısra: 3

Belgisiz sıfatı.

O bâğ-ı ma' delet oldı çiçekden ḥasta bir ḳaç gün
Vücûdın dâ'imâ şîḥḥatle Mevlâ pâyidâr itsün

ḳaçan:

1. **ḳaçan:**

Gazel 56

Mısra: 1

Nasıl.

Ḳaçan ki nâz ile ol şûḥ cāme-ḥ'āba girer
Döner o mihr-i cihân-tābe kim seḥāba girer

2. **ḳaçan:**

Gazel 41

Mısra: 5

Nasıl.

O şûḥ gelse ḳaçan çün bahār u berd-i 'acû
Raḳîb bezmümüze ibtidâ gelür görünür

3. **ḳaçan:**

Gazel 48

Mısra: 4

Nasıl.

Destine düş ne virür gamze nigeḥ tîğ şunar
Çeşm-i mestûñ ki mey-i nâzı ḳaçan nûş eyler

ḳad:

1. **ḳad:**

Gazel 57

Mısra: 5

Boy.

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumrî seni ḳumrîye bülbül gösterür

ḳad edare'l-cisme hubbullahi devrane'r-reha:

1. **ḳad edare'l-cisme hubbullahi devrane'r-reha:**

Gazel 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Allah sevgisi vücudu değirmeni döndürür gibi
döndürür.*

‘İşkür ‘āşıklara zıkr ile devrân itdüren
‘Kad edäre'l-cisme hubbullāhi devrâne'r-reha

kadar:

1. kadar:

Gazel 84

Mısra: 8

Kadar.

Mānend-i tîr menzile inmek muhâldür
Olsa nümûde-i mûy kadar inhirâfımız

2. kadar:

Kaside 2

Mısra: 6

Kadar.

Ey mihr-i āsumân-ı Hüdâ oldı kevnden
Nûr-ı velâdetüñ o kadar dâfi‘-i zûlem

3. kadar:

Kaside 9

Mısra: 8

Kadar.

Nokşānuña bak hālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

4. kadar:

Kıt'a 21

Mısra: 2

Kadar.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldı

5. kadar: +dur

Kaside 10

Mısra: 9

Kadar.

Degülse dahı sezā lutfā himmetüñ o kadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassı-i kıre

6. kadar: +dur

Kıt'a 7

Mısra: 1

Kadar.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol kadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı bahtuñı buramaz

7. kadar:

Gazel 44

Mısra: 3

Kadar.

Bu kadar şerha vü zaḥmıyle diye ey ḥvāce
Sîne tıfl-ı ğama sî-pāre deĝöldür de nedür

8. kadar:

Kaside 10

Mısra: 8

Kadar.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma'nā
Muhâldür o kadar imtizāc-ı sūkker ü şire

9. kadar:

Tahmis 2

Mısra: 8

Kadar.

Bir nûr imiş el-ḥaḳ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze tālīb ü maṭlab

10. kadar:

Gazel 37

Mısra: 12

Kadar, miktar.

Hele ol la‘l-i revān-baḥşda gördüm ancak
O kadar lutfı ki mīnā-yı mey-i āldadur

11. kadar:

Gazel 171

Mısra: 4

Ölçüde.

Lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li o şūhuñ
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

kadd-i mevzūn:

1. kadd-i mevzūn:~ı

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düzgün boylu (sevgili).

Ser-i kūyuñda hāk oldum görüp ol kadd-i mevzūnı
Ferāmūş eyledüm ālām-ı devr-i çarh-ı gerdūnı

kadeh:

1. kadeh:

Gazel 18

Mısra: 10

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Cem'den Nesīb-i ehl-i hārābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı 'işret-i deyrinedür kadeh

2. kadeh:

Gazel 18

Mısra: 2

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Dīdār-ı 'ayşı görmege āyinedür kadeh
Ārām-bağş-ı sīne-i bī-kīnedür kadeh

3. kadeh:

Gazel 18

Mısra: 4

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Sāğar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdete
Ḳandīl-i rūşen-i şeb-i āzīnedür kadeh

4. kadeh:

Gazel 18

Mısra: 6

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

İcmāl-i rāz sīne-i mīnāyı gösterür
Fihrist-i metn-i nüşa-i kinninedür kadeh

5. kadeh:

Gazel 18

Mısra: 8

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak; şarap.

Şāhib-nişāb-ı gevher-i 'ayş eyler ādemi
Mühr-i güşūde-i der-i gencīnedür kadeh

6. kadeh:

Gazel 18

Mısra: 1

İçki içmeye yarayan ayaklı bardak.

Dīdār-ı 'ayşı görmege āyinedür kadeh
Ārām-bağş-ı sīne-i bī-kīnedür kadeh

kadem:

1. kadem:

Gazel 84

Mısra: 3

Adım.

Basduḳ o dem ki kevne kadem māder-i ḳazā
Ḳaṭ' itdi tīg-ı derd-i maḥabbetle nāfumuz

2. kadem:

Kaside 2

Mısra: 4

Adım.

Tā ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldı menzīlūñ
Nüh rağş zer kecīme ki vāz' eyledūñ kadem

kadem-i ricāl:

1. kadem-i ricāl:~e

Gazel 65

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yayan adım (yürüyen).

İrmez kadem-i ricāle ol kim
Ḥāk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

kad-i ḥamīde:

1. **ḳad-i ḥamīde:**

Gazel 58

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İki büküm olmuş boy.

Ḳad-i ḥamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā'-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

ḳad-i mevzūn:

1. **ḳad-i mevzūn:~ı**

Gazel 14

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düzgün, ölçülü boy.

Tā kim bilesin lutfını servūñ leb-i cūda
Ey dīde-i ter ol ḳad-i mevzūnı ḥayāl it

ḳad-i ta'bir:

1. **ḳad-i ta'bir:~e**

Gazel 94

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Anlatımın uzunluğu.

Nazmuñda Nesībā göreli ḥüsn-i edāyı
Düşize-i ma'nī ḳad-i ta'birē şarılmış

Ḳādı-i Şām-ı şeref-māye:

1. **Ḳādı-i Şām-ı şeref-māye:**

Tarih 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şerefli Şam Kadısı.

Ḳādı-i Şām-ı şeref-māye semiyi-yi Şiddik
Kim odur Şām-ı şerīfe keremi Lem-yezel'üñ

ḳadīm ü ḥadis:

1. **ḳadīm ü ḥadis:**

Rübai 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eski ve yeni.

Müştaş-ı cemālūññ oldı mümkün vācib
‘Aşık gül-i rüyūña ḳadīm ü ḥadis

ḳadīmī:

1. **ḳadīmī:**

Gazel 52

Mısra: 2

Eskiden beri var olan, eski.

Belālu ḥasta gönüller devāsıdur ḡam-ı yār
Ḳadīmī cān u dilūñ aşınāsıdur ḡam-ı yār

ḳadır:

1. **ḳadır:**

Gazel 82

Mısra: 5

Kudret ve kuvvet sahibi, yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.

Ne cevri-ı çarḥa ḥamülüz ne ḥöd şikāyete ḳadır
Hemişe ḡşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazīnüz

2. **ḳadır:**

Gazel 26

Mısra: 8

Kudret ve kuvvet sahibi, yapabilme gücüne sahip olan (kimse), muktedir.

Güzel ‘uşşāḳa cevri-ı bī-ḥisāb eylersin ey ḥünī
Ḥisābın virmege ḳadır misin rüz-ı cezā bir bir

3. **ḳadır:**

Gazel 200

Mısra: 4

Kıymet, değer.

‘Arif ki ola vāḳıf yek-rengī-i eşyāya
Farḳa olamaz ḳadır reng-i mey-i mināyı

4. **ḳadr:-ü, -n, -i**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kıymet, değer.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñi münkir olan luṭf-ı Ḥüdā'dan dūrdur

5. **ḳadr:** +i, +n, +i

Tarih 18

Mısra: 3

Değer, kıymet, itibar.

Ḳadrini ‘āleme tefhīm içün ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sāz ḳazā

ḳadr-i cānān:

1. **ḳadr-i cānān:** +ı

Gazel 111

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kıymeti.

İḥāṭa eyleyemez ‘aḳlı ḳadr-i cānānı
Ṭarīḳ-ı ‘ıṣḳda fark-ı gedā vü şāh idenüñ

ḳadr-i eşk-i çeşm:

1. **ḳadr-i eşk-i çeşm:** +i

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gözyaşının kıymeti.

Ḳadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ḥak-i dōst
Kal fehīm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

ḳadr-i ferd ü şey:

1. **ḳadr-i ferd ü şey:**

Kıt'a 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nesnenin ve kişinin kıymeti, değeri.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey bir mıṣra'dur efzūn eyleyen

ḳadr-i fuṣalā:

1. **ḳadr-i fuṣalā:**

Kıt'a 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Erdemlilerin kıymeti.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ḳadr-i fuṣalā pest ü mükerrrem cāhil

ḳadr-i girān:

1. **ḳadr-i girān:**

Gazel 149

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çok değerli.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳatre-i feyz mevsim-i nīsāndan

ḳadr-i girān-ı tūṭi:

1. **ḳadr-i girān-ı tūṭi:**

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Papağanın kıymeti. (Şair papağan kelimesini aşk bağlamında kullanmıştır.).

Güşe-girānuñ olur kıymeti lā-büd efzūn
Şāhid-i ḥāl yiter ḳadr-i girān-ı tūṭi

ḳadr-i güher:

1. **ḳadr-i güher:**

Gazel 83

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Elmasın değerini bilmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nāḳış
Ḥāke de düşse yine ḳadr-i güher dūn olmaz

ḳadr-i güher-fürüş:

1. **ḳadr-i güher-fürüş:~i**

Gazel 155

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kıymetli cevher satan.

Güftârı fazl u dâniş-i Vahyî'ye dâldür
Ḳadr-i güher-fürüşü bilür gevherin gören

ḳadr-i merdüm:

1. **ḳadr-i merdüm:~i**

Kıt'a 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Göz bebeğinin kıymeti.

Hâsidüñ ilâmına şabr eyle ol şâdi-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde ḳadr-i merdümi

ḳadr-i şohbet:

1. **ḳadr-i şohbet:~in**

Gazel 64

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sohbet etmenin değeri.

Gevheri var âşinâ-yı lücce-i 'ummâna şor
Añla ḳadr-i şohbetin kâmillerüñ hâk it özüñ

ḳadr-i zevât:

1. **ḳadr-i zevât:**

Rûbai 53

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanların kıymeti.

Fiḳdânı ile fehmi olunur ḳadr-i zevât
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma'dûm

kafe ol-:

1. **kafe ol-:~sa**

Gazel 194

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kafes olmak. (Gönül bağlamında kullanılmıştır.).

Herkesi dâm-ı belâya düşürür güftârı
Ne 'aceb künci kafe olsa mekân-ı tûṭî

kâfi:

1. **kâfi:**

Kaside 2

Mısra: 10

Yeterli.

Besdür kelâm-ı Hâḳ saña i'câz gerçi kim
Envâ'-ı mu'cizātuña kâfi degül raḳam

kâfile-i eşk:

1. **ḳâfile-i eşk:**

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz yaşı kafilesi.

Ey ḳâfile-i eşk derûndan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

kâfir:

1. **kâfir:**

Gazel 192

Mısra: 4

Allah'ın varlığını inkâr eden sevgili.

Esîr oldı dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kişiden ümmîd-i şefkat ḳanda ben ḳanda

2. **kâfir:**

Gazel 29

Mısra: 3

Allah'ın varlığını inkâr eden veya Müslüman olmayanlara verilen ad.

Ne kâfir itse nâzar naḳş-ı ḥüsnuñe ey büt
Perestîş-i şanem-i sū menâta nâz eyler

3. **kāfir:**

Gazel 31

Mısra: 6

Allah'ın varlığını inkâr eden veya Müslüman olmayanlara verilen ad.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

4. **kāfir:**

Rûbai 55

Mısra: 3

Allah'ın varlığını inkâr eden sevgili.

Âhîr elem-i hecr-i ruhuñla kâfir
‘Uşşâkuñı hürşîd-perest eylersin

5. **kāfir:**

Gazel 106

Mısra: 12

Allah'ın varlığını inkâr eden sevgili.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mâh setr ider
Kâfir disem o haţţ-ı siyâha haţâsı yok

kāfir-i bed-kîş:

1. **kāfir-i bed-kîş:**

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acımasız, Allah'ın varlığını inkâr eden kişi.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu‘mınca çok şevâba girer

kāfir-i zülf:

1. **kāfir-i zülf:**

Gazel 152

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saçların karalığ, siyahlığı.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhîr giderek
Zâhide söyle ki havf eylesün imânından

kāfiye:

1. **kāfiye:** +y, +le

Kaside 2

Mısra: 8

Beyit veya mısra sonunda tekrarlanan harfler ve herekeler.

‘Arz-ı hüner degül ğarazum ‘arz-ı hâldür
Tekrîr kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

kâğız:

1. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 1

Kağıt.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümde bā-haber kâğız
Şaçardı noktâlardan küy-ı cānāna şerer kâğız

2. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 2

Kağıt; mektup.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümde bā-haber kâğız
Şaçardı noktâlardan küy-ı cānāna şerer kâğız

3. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 4

Kağıt; mektup.

Yazarken hasret-i cānān ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

4. **kâğız:**

Gazel 23

Mısra: 6

Kağıt; mektup.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser ahvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâğız

5. **kāğız:**

Gazel 23

Mısra: 8

Kağıt; mektup.

Sözi hâtm eyle istifsâr-ı la'î-i yâr ile ey dil
K'olur mühür-i şehen-şâh ile hayli nâm-ver kâğız

6. **kāğız:**

Gazel 23

Mısra: 10

Kağıt; mektup.

Nesibâ belki artar kinesi sen merhâmet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

kahhâr-ı 'adû:

1. **kahhâr-ı 'adû:**

Tarih 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Düşmanı kahreden.

Ola kahhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sultân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

kâhîr-i ceys-i a'dâ:

1. **kâhîr-i ceys-i a'dâ:**

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşman ordularını kahreden.

Hâmi-i mülk-i kerem mâhi-i nâm-ı Hâtem
Rüstem-i devr-i zamân kâhîr-i ceys-i a'dâ

kahr:

1. **kahr: +ı**

Kaside 10

Mısra: 6

Celal, öfke.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttagâh-ı kemâlün
Nazîre lûtf ile kahrı olur hıbbân u sâ'îre

2. **kahr:**

Tahmis 1

Mısra: 3

Celal, öfke.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serâye
İrem dirseñ eger fakr u fenâyâ

kahr u gâzab:

1. **kahr u gâzab: +uñ, +dan**

Rûbai 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zorlama ve öfke.

Râm olsa eger emrüne hep cümle ünâs
Kahr u gâzabuñdan itseler havf u hirâs

kahr u mezellet:

1. **kahr u mezellet: +den**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ve alçalma.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden râh-ı gama kaç-ı ümîd eyler selâmetden

kahramân:

1. **kahramân: +sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Yiğit, bahadır.

Ey şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk
Meydân-ı cefâda kahramânsın

2. **kahramân: +lar**

Tarih 2

Mısra: 4

Yiğit kişiler.

Şâh-ı Cem-câh-ı felek dergâh-ı Efridûn sipâh
Kahramânlar reh-güzârında olurlar hâk-i pâ

ḳahr-ı düşmenân:

1. ḳahr-ı düşmenân:

Gazel 112

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Düşmanların gücü.

Ṭutmaz ‘itâb-ı döst yerin ḳahr-ı düşmenân
Hiç ḳâr-ı nişter mi ider nişi-i ‘aḳrebüñ

ḳahr-ı nefis-i pür-dağal:

1. ḳahr-ı nefis-i pür-dağal:

Tarih 13

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hile dolu nefsin kederi.

Şeyḥ İlyâs ol mücâhid pîr-i Ṭayfûrî-nesaḳ
Olmuş idi ḳârı her dem ḳahr-ı nefis-i pür-dağal

ḳaht-ı ‘ıyş:

1. ḳaht-ı ‘ıyşda: +da

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eğlence kıtlığı.

Rindân bu ḳaht-ı ‘ıyşda cām-ı tehî gibi
Ḥamyâze-ḳâr-ı ḥasret-i cām-ı şarâbdur

ḳâ’il:

1. ḳâ’il:

Rûbai 24

Mısra: 3

Razı.

‘Acz-i beşere ḳâ’il iken anda yine
Dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr’am

ḳâ’inât:

1. ḳâ’inât: +a

Gazel 29

Mısra: 2

Alem, herkes, bütün varlıklar.

Şehîd-i ḡamzeñ olanlar ḥayâta nâz eyler
Senüñ üftâdelerüñ ḳâ’inâta nâz eyler

2. ḳâ’inât:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Alem, herkes, bütün varlıklar.

Luṭfuña muḥtâcdur ins ü melek hep ḳâ’inât
Rûz-ı maḥşer kim ‘ayân ola şevâb u seyyi’ât

ḳäkül:

1. ḳäkül:

Gazel 57

Mısra: 1

Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.

‘Arz ider cânâne geh ruḥ ḡâh ḳäkül gösterür
Gülşen-i ḥüsninde geh gül ḡâh sünbül gösterür

2. ḳäkül: +e

Kaside 5

Mısra: 5

Alna düşen kısa kesilmiş saç, perçem.

Âşüfteḡ-i sünbül ü jülîde ḳäküle
Nerkis nezâre itmededür ḥuş-yârdur

ḳäkül-i piçân:

1. ḳäkül-i piçân:

Gazel 204

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kıvrım kıvrım ḳäkülü.

Dil-i şad-pârenüñ âvîzişinden ḥüsnin arturdu
Urıldı şâne ḡüyâ ḳäkül-i piçân güzellendi

ḳal-:

1. ḳal-: -ur, -sa

Rûbai 46

Mısra: 3

... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divâr oluruz

2. **kal:-dı**

Gazel 136

Mısra: 7

Durumunu korumak, bir hâlde bulunmaya devam etmek, sürmek.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur garib oldum

3. **kal:-ma, -dı**

Gazel 196

Mısra: 4

Bitmek, tükenmek.

Dil gitdi hûş gitdi dükendi şekib ü şabr
Âh u figân da kalmadı tâb u tüvân gibi

4. **kal:-maz**

Gazel 170

Mısra: 15

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp gitmek.

Qalmaz Nesib lücce-i miñnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

5. **kal:-dı**

Gazel 188

Mısra: 7

– ... içinde olmak, ... kendisini kaplamış olmak.

Meger kim şahbâz-ı çeşmi kaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre katreler düşdi per ü bâle

6. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 1

Bitmek, tükenmek.

Qan ağlamağa didelerüm tâb mı kaldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı kaldı

7. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 4

Bitmek, tükenmek.

Dâmânüña küstağ düşersem ‘aceb olmaz
Mestî-i mey-i ‘ışk ile âdâb mı kaldı

8. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 6

Bitmek, tükenmek.

Didârüñi dil vâkı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrün ile h‘ab mı kaldı

9. **kal:-dı**

Rûbai 16

Mısra: 2

Var durumda olmak, mevcut bulunmak.

Ey bârgehi emti‘a-i cürme muhît
Kaldı kerem ü luţfuña ümmid faķaţ

10. **kal:-dı**

Rûbai 37

Mısra: 3

Kalmak.

Ey Hızr-ı ‘inâyet saña kaldı işümüz

Reh pür-vaħal ü menzil-i maķşûd ba‘îd

11. **kal:-dum**

Tarih 35

Mısra: 7

Bir mekânda bulunmaya devam etmek, ayrılmamak.

Ben de kaldum Şâm'da ‘azm itdi anlar Ka‘be'ye
Bendegânüñ her zamân tedbiri olmazmış muşib

12. **kal:-ur**

Gazel 115

Mısra: 2

... durumuna gelmek, ... durumda olmak.

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftu kalur goncaları gülşen-i zāruñ

13. **kal:-ur**

Gazel 116

Mısra: 9

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Kalur gider mi 'aceb düzaḥ-ı tegāfülde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesibā'nuñ

14. **kal:-ur**

Gazel 212

Mısra: 9

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Kalur gider mi kesād-ı hünerle böyle Nesib
Metā'ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

15. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 2

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Hücüm-ı derd ü ğamla nālemüz te'sirden kaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbirden kaldı

16. **kal:-ur, -dı**

Kaside 2

Mısra: 16

Var olmaya devam etmek, bitmeden sürmek, sürüp
gitmek.

Hulk-ı kerimüñ eylemese ref-i ihticāb
Pinhān kalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

17. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 10

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesibā
Nā-dide fen-i 'ışkda bir bāb mı kaldı

18. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 8

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Sürür u ğam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı ḥikmet güşda bir pirden kaldı

19. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 10

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Nesibā ḥāl-i zāruñ yāre i'lam eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil takrirden tahrirden kaldı

20. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 2

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Kan ağlamağa didelerüm táb mı kaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı kaldı

21. **kal:-dı**

Gazel 199

Mısra: 8

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dide
Ḥarc eylemedük gevher-i nā-yāb mı kaldı

22. **kal:-ma, -mış**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Bitmek, tükenmek.

İhsân yerine ehl-i hüner âferîn alur
Dünyâda kalmamış hele bir şâhib-i himem

23. **kal:-ma**

Tahmis 3

Mısra: 10

(Geriye) Kalmak.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tiğ-ı nâzı bildüğünden kalma ey ḥûnî

24. **kal:-ma, -dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Bitmek, tükenmek.

Nâl oldu vücûd-ı za'f-perver
Kalmadı firâka tâb u tākāt

25. **kal:-ma, -dı**

Gazel 6

Mısra: 5

Bitmek, tükenmek.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râḥat tende şıḥḥat dilde kuvvet gözde ḥ'âb

26. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 6

Durumunu korumak, bir hâlde bulunmaya devam etmek, sürmek.

Dem-i vuşlat gözümde 'âkıbet ḥ'âb u ḥayâl oldu
Bu rü'ya-yı perîşân ba'd-ezîn ta'birden kaldı

27. **kal:-dı**

Tarih 34

Mısra: 6

(Geriye) Kalmak, bulunmak.

Düşdi bir mısra'-ı yektâ târiḥ
Göçdi Dürri hüneri kaldı yetim

28. **kal:**

Gazel 4

Mısra: 6

Bir mekânda bulunmaya devam etmek, ayrılmamak.

Ḳadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dân-ı ḥak-i dōst

Kal fehîm-i 'ârif-i eyne's-süreyya ve's-sera

29. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 1

Uzaklaşmak, uzak kalmak.

Hücûm-ı derd ü ğamla nâlemüz te'sîrden kaldı

Bizüm aḥvâlümüz şimdengerü tedbirden kaldı

30. **kal:-dı**

Gazel 207

Mısra: 4

Uzaklaşmak, uzak kalmak.

Hele mi'mâr-ı luṭf-ı dil-rübâ hiç çekmesün zahmet
Ḥarâb oldu dil-i vîrânumuz ta'mîrden kaldı

kāl:

1. **kāl:+e**

Gazel 22

Mısra: 7

Söz, lakırdı, laf.

Ḳâle gelmez ḥulâşa-i maṭlab

Cümle efsânedür bu güft ü şinîd

2. **kāl:+e**

Gazel 54

Mısra: 5

Söz, lakırdı, laf.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî

Germiyyet-i bâzârına ṭamğa-yı nesebdür

3. **kāl:+e**

Gazel 188

Mısra: 10

Söz, lakırdı, laf.

Ne hoşdur ‘āşıkāne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesībā haq bu kim gelmez bu hālet hālden kāle

4. **kāl:**

Gazel 83

Mısra: 3

Söz, lakırdı, laf.

Hālsüz kāl ile ‘irfān-ı Hudā girmez ele
Mālîhulyâyıla müflis kişi Qārūn olmaz

kāl eyle-:

1. **kāl eyle-:**

Rûbai 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Söylemek, bahsetmek.

ā küre-i endişede kāl eyle sözüñ
Yā keff-i lisāna eyle mu‘tād özüñ

kāl ü kıl:

1. **kāl ü kıl: +üñ**

Gazel 160

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dedikodu.

Qāl ü kılūñ ceng-i bî-sūdın ider endāhte
Ders alan ma‘nā-yı bî-lafz-ı kitāb-ı sîneden

kālā-fürüş-ı sūk-ı hülûş:

1. **kālā-fürüş-ı sūk-ı hülûş: +uz**

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğruluk çarşısının kumaş satıcısı.

Kālā-fürüş-ı sūk-ı hülûşuz ki dā’imā
Naqd-i nifāk-ı rāyic-i bāzārumuz degül

kal’a-i vehîne-i ‘ömr:

1. **kal’a-i vehîne-i ‘ömr:**

Gazel 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ömür kalesinin rehin edilmesi.

Olinca lağm-ı beden âteş-i fenāya qarîn
Niçe taḥammül ider kal’a-i vehîne-i ‘ömr

kālā-yı dil-i şifte:

1. **kālā-yı dil-i şifte:**

Gazel 37

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Tutkun gönlün kumaşı.

Qankı sevdā-ger-i nāz arturabilmem ki Nesīb
Yine kālā-yı dil-i şifte dellāldadur

kālā-yı ḥüsn ü dāniş ü ‘ilm:

1. **kālā-yı ḥüsn ü dāniş ü ‘ilm: +in**

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlim, bilgi ve güzellik sermayesi.

Bî-behre-i nuḳūd qabûl-i ricāl olur
Kālā-yı ḥüsn ü dāniş ü ‘ilmin mezād iden

kālā-yı ma‘şiyet:

1. **kālā-yı ma‘şiyet:**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günah kumaşı.

Aldum nuḳūd-ı ‘ömr ile kālā-yı ma‘şiyet
Oldı baña bu dād u deheş müris-i nedem

kālā-yı ümîd:

1. **kālā-yı ümîd: +e**

Gazel 178

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Ümit elbisesi.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki haridâr ola kâlâ-yı ümide

kalb:

1. kalb:

Kıt'a 26

Mısra: 1

Yürek, gönül.

Kalb olur âyine-i şahid-i 'irfân-ı Hudâ
Şaykal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tâb

2. kalb:+dür

Kıt'a 26

Mısra: 4

Yürek, gönül.

Dildür insân iden insânı buña şahiddür
Kalbdür beyyine-i merdüme hem-tâ-yı hisâb

3. kalb:+üñ, +de

Gazel 35

Mısra: 5

Yürek, gönül.

Gerekdür kim ola kalbünde rāsiḥ nûrî islâmuñ
Olursa münḥaşır kavle efendi bil ki fāsiddür

4. kalb:+e

Gazel 112

Mısra: 4

Yürek, gönül.

Qısr-ı dürüst lübbi ider vāşıl-ı kemâl
Te'sîr ider mu'âmelesi kalbe kalibüñ

5. kalb:+ü, +ñ, +e

Gazel 142

Mısra: 3

Yürek, gönül.

Şeh-i iklim-i tecrîd ol şafâ vir kalbüne yoksa
Sifâlin cām ile ey rind-i mey-ḥâne Cem olmazsın

kalb-i iḥvân:

1. kalb-i iḥvân:+a

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dost kalbi.

Ser-â-pâ itdi iksâ 'âkifân-ı dergeh-i Pîr'i
Şafâ bahş eyledi nev hırkalarla kalb-i iḥvâna

kalb-i selîm:

1. kalb-i selîm:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Temiz kalp.

Emrüne münkâd olanlar buldılar kalb-i selîm
Câygâhı ehl-i inkârıñ olur nâr-ı caḥîm

kâle-i kām:

1. kâle-i kām:+ın

Gazel 72

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hazırlık kalesi.

'Âkıbet fersûde itdi kâle-i kāmın kesâd
Çâr-süy-ı devletüñ çok kām-gārın görmüşüz

kâle-i kârgēh-i ṭab'-ı süḥandân:

1. kâle-i kârgēh-i ṭab'-ı süḥandân:+e

Gazel 168

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şairlik tezgahının kumaşı.

Bulınur naqd-i qabûl ile haridârı Nesîb
Kâle-i kârgēh-i ṭab'-ı süḥandâne göre

kâle-i kem-yâb:

1. **kāle-i kem-yāb:**

Tarih 31

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Nadîr kumaş.

Evvel çıkarur tuhfe-i ma'yübeyi tüccâr
En şöñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

kāle-i nāz:

1. **kāle-i nāz:+a**

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz kumaşı.

Yine ol h'āce-i hüsnîyle nizā' oldu dırāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

kalem:

1. **kalem:**

Gazel 126

Mısra: 10

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

N'ola teşnegāna Nesîb eger virür ise şî'r-i terüñ gınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

2. **kalem:**

Kaside 2

Mısra: 14

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç..

Zātuñ muḳaddimātı olan mācerāyı hep
Ta'dād ü mümteni' aña yok ṭākat kalem

3. **kalem:**

Tarih 27

Mısra: 11

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

Kalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı hayāt oldu
İder hep mürdegān-ı ye'si ihyā ba'd-ezîn ḥaḳḳa

4. **kalem:**

Kaside 2

Mısra: 2

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

Na'tüñ yolında çok mîdur ey şāh-ı zü'l-kerem
Her ḥaṭvesinde secde-i şükr eylese kalem

5. **kalem:**

Kaside 2

Mısra: 14

Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki araç.

Tā ola fikr-i na't-i nebî aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmîl ile ola āşinā kalem

kalem-i şun':

1. **kalem-i şun':+dan**

Gazel 178

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Allah'ın) Yaratma gücünün kalemi.

Ḥāl ü ruhı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaḳ üstine bir noḳta çekide

kālîb:

1. **kālîb:+üñ**

Gazel 112

Mısra: 4

Beden, vücut.

Ḳısr-ı dürüst lübbi ider vāşıl-ı kemāl
Te'sîr ider mu'āmelesi ḳalbe ḳālîbüñ

kālîb-ı bî-cân-ı mülk:

1. **kālîb-ı bî-cân-ı mülk:+i**

Tarih 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cansız, ruhsuz beden mülkü.

Taht-ı ‘āliye cülüs itdükde ol zıll-ı ilāh
Ḳālīb-ı bī-cān-ı mülki eyledi rūḥ-āşinā

ḳalīl ü kesīr:

1. **ḳalīl ü kesīr**:+e

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Az ve çok.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki kilkidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem‘a-i feyzi irer ḳalīl ü kesīre

kām:

1. **kām**:+u, +m

Tarih 35

Mısra: 13

Arzu, meram, maksat.

Tekye-i Şām'a gelince kāmum oldu inzivā
Ka‘betü'l-‘uşşākda bak şeyḥ-i pāk oldu Nesīb

2. **kām**:+ı, +n, +a

Rübai 7

Mısra: 4

Zevk, lezzet.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telḥ
Ḳand-ı ğam-ı ‘işkuñ pür idüp zā‘ika mey

kām-āver:

1. **kām-āver**:

Gazel 84

Mısra: 14

İsteğine ulaşmış, Muradına ermiş.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī ‘adīm olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

ḳamer:

1. **ḳamer**:

Gazel 12

Mısra: 6

Ay, mâh.

Sezā olsa ol Mevlevî dilbere
Ḳamer pālheng ü külāh āfitāb

kāmet:

1. **kāmet**:+e

Gazel 80

Mısra: 7

Boy, endam.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduḳ kāmete
Dersümüz şimdi elifdūr nūna çıkmış inmişüz

kām-gār:

1. **kām-gārın**:+ın

Gazel 72

Mısra: 4

İsteğine kavuşmuş, devlet ve ikbal sâhibi.

‘Āḳıbet fersüde itdi kâle-i kāmın kesād
Çār-süy-ı devletün çok kām-gārın görmişüz

2. **kām-gār**:

Tarih 32

Mısra: 6

İsteğine kavuşmuş, devlet ve ikbal sâhibi.

Niyāzı mīve-i dil ya‘nı bir şeh-zādedür şimdi
Ḥudā ber-vefḳ-ı ḥātır maṭlabıyla kām-gār itsün

kām-ı cān:

1. **kām-ı cān**:+a

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can dimağı.

Virse kām-ı cāna ṭa‘m-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kilik-i belāğat ihtivā

kām-ı cihān:

1. kām-ı cihān:

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyadaki tüm insanların arzusu.

Lezzet-i ma‘deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi ‘adl ile fermān-fermā

kām-ı dünyā:

1. kām-ı dünyā:+nuñ

Tahmis 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya zevki.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzūzundan gumūmindan
Oğurlar haşb-ı hālın ser-nüvişt-i bed-rukūmindan

kām-ı evvel:

1. kām-ı evvel:+i

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlk isteği, arzusu.

Her kim alursa pīr-i harābātından eli
Ser-menzil-i ümīde başar kām-ı evveli

kāmil:

1. kāmil:+ler, -ün

Gazel 64

Mısra: 8

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Gevheri var âşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla qadr-i şoñbetin kāmillerüñ hāk it özüñ

2. kāmil:+ler, +i

Rûbai 62

Mısra: 3

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Kāmilleri fehme kudretüñ yok tütalum
Bārī hele kendi zātuñı fehm eyle

3. kāmil:

Gazel 169

Mısra: 11

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Kāmil dinür o zāta Nesībā ki her zamān
İkbāl-mend-i ‘ışk ola idbārı olmaya

4. kāmil:

Gazel 62

Mısra: 4

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Sebak-ı h’ânān-ı ‘ışkuñ nüktetin fehm itmede mähir
Debistān-ı mañabbet içre kāmil Mevlevilerdür

5. kāmil:

Tahmis 4

Mısra: 16

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir mañmile şārif
Nesībā didi ol kāmil bu remzi beyte kim hātif

6. kāmil:+i

Kıt'a 25

Mısra: 3

*İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).*

Kāmili kıllat-i māl ile tutarlar nākış
Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

7. **kāmil**:+ler,+e

Mesnevi 2

Mısra: 10

Bilgili, üstat, olgun.

Tā ḥulkuñı idesin müzehheb

Kāmillere olasin muḳarreb

8. **kāmil**:+e

Gazel 64

Mısra: 3

İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü ḥaruñ luṭf u cevvin bülbül-i nālâna şor

9. **kāmil**:

Kıt'a 25

Mısra: 4

İlim, fazilet ve hüner sâhibi, mânevî meziyetleri
bakımından belli bir olgunluğa erişmiş (kimse).

Kāmili kıllet-i māl ile tutarlar nâķış
Nâķışa vefret-i dünyâ ile dirler kāmil

10. **kāmil**:

Mesnevi 2

Mısra: 7

Noksansız, tam, bütün, mükemmel.

Ammā elüñe girince kāmil

İkrâmlar eyle kıymetin bil

kāmil ol-:

1. **kāmil ol-:**

Tarih 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Olgunlaşmak.

Vaḥîd-i devr idi ʿĀrif Efendi göçdi ʿâlemden

O kāmil ola şādân bezmgâh-ı ḥür u cennetde

kāmil-i bî-misl ü müdānî:

1. **kāmil-i bî-misl ü müdānî:**

Tarih 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşsiz ve tek olgunlukta olan kimse.

Zātuñ gibi bir kāmil-i bî-misl ü müdānî

Ne geldi ne bir daḥi gelür ʿâlemiyâna

kāmil-i mükemmel-i aʿlem:

1. **kāmil-i mükemmel-i aʿlem:**

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bilgin ve olgunluğa erişmiş kişi.

Mücerredât-ı ḥadem kāmil-i mükemmel-i aʿlem

Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semîre

kām-revâ:

1. **kām-revâ:**

Gazel 152

Mısra: 8

İsteğine erişen.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tâ kim

Ola yüz kām-revâ büse-i dāmânından

kām-ver eyle:

1. **kām-ver eyle:**

Gazel 175

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İsteğine kavuşan.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâʿiş

Ey çarḥ dimem saña beni kām-ver eyle

kām-yâb:

1. **kām-yâb:**

Gazel 11

Mısra: 12

Muradına ermiş.

Tiğ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelâyı öldürüp
Âferin a'dâ-yı dünı kām-yāb itdün bu şeb

2. **kām-yāb:**

Gazel 121

Mısra: 13

Muradına ermiş.

Kıl şefā'atle Nesib-i mübtelâyı kām-yāb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsāndur senüñ
kān:

1. **kān:+dan**

Gazel 149

Mısra: 2

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcür olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

2. **kān:+ı, +n, +da**

Gazel 172

Mısra: 12

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Olur hāk-i vaṭan gerd-i kesād-ı kāle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher ṭurdukça kānında

3. **kan:+lu**

Gazel 60

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı.

Farq olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Kānlu peykānlarla dil bir ma'den-i āhen midür

4. **kan:**

Gazel 139

Mısra: 9

Vücuttaki hayati sıvı.

Leb-riz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzûde ider kâra yapışdum

5. **kan:+a**

Gazel 183

Mısra: 10

Vücuttaki hayati sıvı.

Öldürüp ḥasret-i la'lüñle Nesib-i zārı
Gel şerik olma daḥi tāzelüğüñ var kana

6. **kan:**

Gazel 185

Mısra: 8

Vücuttaki hayati sıvı.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumağ olamaz kanı kan ile

7. **kan:+ı**

Gazel 185

Mısra: 8

Vücuttaki hayati sıvı.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumağ olamaz kanı kan ile

8. **kan:+a**

Gazel 2

Mısra: 2

Vücuttaki hayati sıvı.

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istignā
İder mi ḥusrevā cellād olan hiç kana istignā

9. **kān:**

Gazel 204

Mısra: 10

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Nesibā söyledükçe ṭab'uuñ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıkdukça gevher kân güzellendi

10. **kān:**

Kaside 2

Mısra: 14

Maden ocağı, bir şeyin kaynağı.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'atâ
Kân zerre-i hâkîre vü yemdür kemîne nem

kan ağla:-

1. **kan ağla:-**mağ, -a

Gazel 199

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Çan ağlamağa didelerüm tâb mı kâldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı kâldı

2. **kan ağla:-**ma, -dan

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Çan ağlamadan ğamuñla dîde
Oldı mânend-i taş-tı fessâd

3. **kan ağla:-**lar; -ram

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Geh 'adl-i Hâk u rûz-ı cezâ yâduma gelür
Fikr-i me'âl-i hâl iderem çanlar ağlaram

kan ağlı:-

1. **kan ağlı:-**y, -arak

Rûbai 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

Kanlı gözyaşı dökmek, çok üzölmek.

Rû-mâl-i hâk-i haremün olsa naşîb
Çan ağlıyarak eylesem ahvâlümü 'arz

kan akıt:-

1. **kan akıt:-**dı

Gazel 202

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kanlı gözyaşı dökmek.

Şurâhî-veş gözümde kan akıtdı intizâr ile
'Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

kanâ'at-pîşe:

1. **kanâ'at-pîşe:**

Rûbai 61

Mısra: 4

Kanaatkâr, kanaat sahibi.

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü ğam
Bilmez ğam-ı dünyâyı kanâ'at-pîşe

k'anda:

1. **k'anda:**

Kaside 4

Mısra: 5

Ki orada.

'Aql-ı kâşır rûtbe-i 'izzün ne bilsün k'anda hep
Cümle hayret büredür ehl-i tîbâk-ı 'âliyât

2. **k'anda:**

Kıt'a 25

Mısra: 2

Ki orada.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda kâdr-i fuзалâ pest ü mükerrem câhil

kanda:

1. **kanda:**

Gazel 192

Mısra: 1

Nerede.

'Alîl-i künc-i hicrem tab'-ı şîhât kanda ben kanda
Devâ düşmen tabîb-i bî-mürüvvet kanda ben kanda

2. **kanda:**

Gazel 192

Mısra: 1
Nerede.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı sıhhat kıanda ben kıanda
Devā düşmen tabib-i bî-mürüvvet kıanda ben kıanda

3. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 2
Nerede.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı sıhhat kıanda ben kıanda
Devā düşmen tabib-i bî-mürüvvet kıanda ben kıanda

4. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 2
Nerede.

‘Alil-i künc-i hicrem tab‘-ı sıhhat kıanda ben kıanda
Devā düşmen tabib-i bî-mürüvvet kıanda ben kıanda

5. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 4
Nerede.

Esir oldı dil-i ye’s ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kışiden ümmîd-i şefkat kıanda ben kıanda

6. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 4
Nerede.

Esir oldı dil-i ye’s ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kışiden ümmîd-i şefkat kıanda ben kıanda

7. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 6
Nerede.

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür ğaraż yoksa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet kıanda ben kıanda

8. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 6
Nerede.

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür ğaraż yoksa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet kıanda ben kıanda

9. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 8
Nerede.

Humâr-âlûd-ı hasret bî-dimâğ-ı zehr-i hırmânam
Temennâ-yı şafâ-yı câm-ı vuşlat kıanda ben kıanda

10. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 8
Nerede.

Humâr-âlûd-ı hasret bî-dimâğ-ı zehr-i hırmânam
Temennâ-yı şafâ-yı câm-ı vuşlat kıanda ben kıanda

11. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 10
Nerede.

Nesibâ za‘f-ı hicrânıyla hem çün berggâh oldum
Tecellâ-yı cemâl-i yâre tākāt kıanda ben kıanda

12. kıanda:
Gazel 192
Mısra: 10
Nerede.

Nesibâ za‘f-ı hicrânıyla hem çün berggâh oldum
Tecellâ-yı cemâl-i yâre tākāt kıanda ben kıanda

13. kıanda: +dur
Kaside 1

Mısra: 8

Nerede, nasıl.

Yâ Resûllâh bu gûne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

14. kanda:

Gazel 40

Mısra: 2

Nerede.

Her demde sâye âb-ı revânî gelür geçer
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

15. kanda:

Gazel 40

Mısra: 12

Nerede.

Mânende-i çinâruñdur der-i cihân Nesib
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

16. kanda:

Gazel 40

Mısra: 2

Nerede.

Her demde sâye âb-ı revânî gelür geçer
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

17. kanda:

Kaside 3

Mısra: 9

Nerede.

Kanda ben kanda senâ-yı zât-ı qudsî gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

18. kanda:

Kaside 3

Mısra: 9

Nerede.

Kanda ben kanda senâ-yı zât-ı qudsî gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

19. kanda:

Gazel 40

Mısra: 12

Nerede? anlamında soru zamiri; Kan içinde.

Mânende-i çenâruñdur der-i cihân Nesib
Eşrâfî kanda olsa edânî gelür geçer

20. kanda:

Gazel 140

Mısra: 5

Nerede.

Her kanda olsa 'izz ile mañdüm gayr olur
Fermân-ı Hakk'a ragbet ile inkiyâd iden

21. kanda:

Kaside 1

Mısra: 8

Nerede.

Yâ Resûllâh bu gûne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

kand-ı gam-ı 'ışk:

1. kand-ı gam-ı 'ışk: +uñ

Rûbai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk kederinin kamışı.

Lezzât-ı cihânı eylesün kâmina telh
Kand-ı gam-ı 'ışkuñ pür idüp zâ'ika mey

kand-i mey-i dil-güşâ:

1. kand-i mey-i dil-güşâ:

Gazel 86

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül açıcı şarabın şekeri.

‘Adil-i neşve-i hâl olamaz hâlâvet-i kâl
Şarâb kând-i mey-i dil-güşâ yerin tûtmaz

kandîl:

1. kândîl:

Gazel 193

Mısra: 6

Çerağ, meşale.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Kûşîş it şâf-derûn olmağa kândîl gibi

kandîl-i rûşen-i şeb-i âzîne:

1. kândîl-i rûşen-i şeb-i âzîne: +dür

Gazel 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cuma gecesini aydınlatan mum.

Sâğar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vahdete
Kândîl-i rûşen-i şeb-i âzînedür kadeh

kand-rîz:

1. kand-rîz:

Tarih 4

Mısra: 10

Şeker dökten.

Oldı ebr-i feyz-i luţf-ı şâh-ı ‘âlem-gîr-ile
Kilk-i ihsânî mezâk-ı ehl-i Mısr'a kand-rîz

kâni:

1. kâni: +üz

Tahmis 1

Mısra: 18

Kanaat eden, razı olan.

Geçüp Vehbî cihânun ‘izzetinden
Biz ancak kâni‘üz köhne ‘abâyâ

2. kâni:

Rûbai 61

Mısra: 3

Kanaat eden, razı olan..

Çün âteş ü âbdur dil kâni‘ ü gam
Bilmez gam-ı dünyâyı kanâ‘at-pîşe

kani:

1. kâni:

Müfret 3

Mısra: 1

Hani, nerede.

Şefeât kâni kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

2. kâni:

Tarih 26

Mısra: 4

Hani, nerede.

Beşâretler hele ey âl-i Aḥmed kim nakîb oldı
Fâzilet menba‘ı aḥlâk kâni ercümendünüz

k'ânî:

1. k'ânî:

Kaside 1

Mısra: 9

Ki onu.

Menbâ‘-ı Âb-ı ḥayât-ı feyz-i Rabbânî k'ânî
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse ‘ubûr

kân-ı ‘atâ:

1. kân-ı ‘atâ:

Tarih 33

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cömertlik kaynağı.

Şadef-i baḥr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şâf
Ḳabr-i Dürrî ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

kân-ı edeb:

1. kân-ı edeb:

Tarih 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Edebin madeni.

Seyyid-i 'ālî-neseb kân-ı edeb şâhib-ḥaseb
Mazhar-ı elṭâf-ı Rabb âb-ı ruḥ-ı nesl-i Betûl

kân-ı fazl:

1. **kân-ı fazl:***a
Kıt'a 6
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Çok faziletli (kimse).

Şi'rûnî 'arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zâde-i ṭab'ûn berây-ı terbiyet üstâda vir

kân-ı hüdâ:

1. **kân-ı hüdâ:**
Kaside 9
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Allah'ın hazinesi.

Maḥbûb-ı Hüdâ kân-ı hüdâ Aḥmed-i Muḥtâr
Kim zerre-i nûr-ı ruḥıdur zîver-i mînû

kân-ı kerem:

1. **kân-ı kerem:**
Gazel 137
Mısra: 13
Kelime Tipi: -
Kerem, bağış kaynağı.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baḥr-i 'aṭâ
Virse şâyândur seḥâ vü luṭfi mu'tâd eyledüm

kân-ı mekremet:

1. **kân-ı mekremet:***i
Tarih 17
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Cömertlik madeni.

O kân-ı mekremeti ṭalibân-ı Mevlâ'dan
Ne çâre çarḥ-ı siyeh-kâse eyledi mehcûr

kâni'-i dâde-i Ḥak:

1. **kâni'-i dâde-i Ḥak:**
Gazel 194
Mısra: 11
Kelime Tipi: -
Allah'ın lutf ettiğiyle yetinen.

Kâni'-i dâde-i Ḥak şâd olur elbette Nesîb
Sebz ü ḥurrem güzer itmekde zamân-ı ṭuṭı

kâni'-i şemşir:

1. **kâni'-i şemşir:**
Gazel 66
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Kılıca kanmak.

Deşneñe teşne olan kâni'-i şemşir olmaz
Âba müsteski-i maḥrûr-ciger sır olmaz

kankı:

1. **kankı:**
Gazel 37
Mısra: 13
Hangi, kim.

Kankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesîb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

k'anun:

1. **k'anufi:**
Gazel 106
Mısra: 7
Ki onun.

Her kûr-ı dilden itme recâ-yı nâzar k'anuñ
İmdâd-ı nûr-ı çeşm idecek tütüyâsı yok

kânûn-ı kadîm:

1. **ḳānūn-ı ḳadīm:**

Müfret 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eski kanun.

Yine ḳānūn-ı ḳadīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sāz

kapu:

1. **ḳapu: +ñ, +da**

Rûbai 10

Mısra: 2

Eşik, huzur, makam.

Ey ḥayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek ḳapuñda kem-ter çāker

kār:

1. **kār: +uñ**

Gazel 121

Mısra: 14

Fayda, kazanç.

Ḳıl şefā'atle Nesib-i mübtelāyı kām-yāb
Rûz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

2. **kār: +uñ**

Gazel 142

Mısra: 7

Fayda, kazanç.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

3. **kār: +uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Fayda, kazanç.

Ḳıl şefā'atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rûz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

4. **kār: +ı**

Tarih 13

Mısra: 2

İş, fiil, amel.

Şeyḫ İlyās ol mücāhid pîr-i Tayfûri-nesaḳ
Olmış idi kārı her dem ḳahr-ı nefis-i pür-dağal

5. **kār: +a**

Gazel 139

Mısra: 10

İş, fiil, amel.

Leb-rîz oluyor ḳan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

6. **kār: +u, +m**

Kaside 2

Mısra: 11

İş, fiil, amel.

Kārūm hemîşe sehv ü zeel ḥāşılum şürûr
Bir rû-siyāh-ı 'ûr u ḥaḳîr ü muḥaḳḳaram

7. **kār: +ı, +n, +ı**

Kaside 2

Mısra: 4

İş, fiil, amel.

Her dil ki anda niyet-i na'tûñ ḳarar ide
Mânend-i ism-i a'zam kārını etem

8. **kār: +u, +m**

Gazel 137

Mısra: 8

İş, fiil, amel.

Şafḥa-i çeşmümde naḳş itdüm ḥayāl-i yâri ben
Bisütün-ı ğamda kārūm reşk-i Ferhād eyledüm

9. **kār: +u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 1

İş, fiil, amel.

Teftiş-i ‘ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noķřâna nazra şive-i eķvârumuz degül

10. **kâr:ı**

Gazel 182

Mısra: 5

Fayda, kazanç.

Meřřâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı hûsn-i Hudâ-dâd zîvere

11. **kâr:**

Gazel 159

Mısra: 9

İş, fiil, amel.

Müft bir kâr görilmez ğamı def itmez eger
Bâde ‘ayyařlaruñ almasa naķd-i hûşın

12. **kâr:ı**

Tarih 18

Mısra: 13

İş, fiil, amel.

Âşafâ dâ‘i-i deyrine Nesib'üñ kârı
Dergeh-i ĥâzret-i Monlâ'da saña oldu du‘â

13. **kâr:ıu, ım**

Terci-bend 1

Mısra: 2

İş, fiil, amel.

Kendim sa‘id zu‘m iderem rû-siyâh iken
Dâ‘im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

14. **kâr:**

Gazel 40

Mısra: 5

Fayda, kazanç.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

15. **kâr:**

Gazel 40

Mısra: 5

Fayda, kazanç.

Zür-ı girişme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

16. **kâr:ı**

Gazel 61

Mısra: 5

İş, fiil, amel.

Müsebbibden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridür Mevleviler

17. **kâr:ı**

Gazel 111

Mısra: 9

İş, fiil, amel.

Nesib bād gibi ızırâbdur kârı
Bu gülsitâna gelüp ĥ‘âhiş-i giyâh idenüñ

kâr u bār:

1. **kâr u bār:ıuñ**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İş güç, kazanç.

Ėafletle geçürme rûzgâruñ
Ma‘ķül ola tâ ki kâr u bârıñ

2. **kâr u bār:ıı, ın, ıı**

Gazel 85

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İş güç, kazanç.

Deh-rûze kâr u bârını dehrüñ hebâ bilüp
PeyĖüle-i fenâda yatan Mevleviler‘üz

kara:

1. **kâra:**

Gazel 137

Mısra: 16

Sıkıntılı.

Devlet ü 'ömrin füzün-ender-füzün itsün Hudā
Tā diye hüküm-i kazā her kārā imdād eyledüm

karanfül:

1. **karanfül:**+ler

Tahmis 3

Mısra: 8

Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi; Karanfil.

Çemende zāhir itdi nār-ı pinhānın karanfüller
Fürüzān eyledi kibrītini hep anda sünbüller

2. **karanfül:**

Gazel 57

Mısra: 4

Güzel renkli çiçekler açan bir süs bitkisi; Karanfil

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır ızhār ider 'āşık saña
Bir sıfāl-i köhnede sünbül karanfül gösterür

karār:

1. **karār:**+u, +m

Terkib-bend 1

Mısra: 21

İrade.

Gördükçe seni gider karārum
Destumde degüldür ihtiyārum

karar id-:

1. **karar id-:**e

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabit olmak.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mānend-i ism-i a'zam kārını etem

2. **karār id-:**e, -mez

Gazel 208

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Karar vermek.

Ferāgat eylese āh itmeden karār idemez
Nesib-i zār-ı siyeh-rūzgārı gördüñ mi

karār it-:

1. **karār it-:**mez

Gazel 100

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Oturmak, yerleşmek.

Karār itmez hayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden hazz

karār-dāde-i şabr:

1. **karār-dāde-i şabr:**

Gazel 179

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabretmeye karar vermek.

Karār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta'nelerüñ ey Nesib-i zār bize

kārbān-ı şad-tahiyyāt ü selām:

1. **kārbān-ı şad-tahiyyāt ü selām:**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yüzlerce dua ve selam kafilesi.

Kārbān-ı şad-tahiyyāt ü selām ol hāzretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nūrına itsün 'ubūr

kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet:

1. **kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet:**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Peygamberlik yolunun kervan başı.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

kārgēh-i dūnyā:

1. **kārgēh-i dūnyā:**+y, +ı

Tarih 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya tezgahı.

Terk idüp kārgēh-i dūnyāyı
Eyledi ‘azm-i gülistān-ı na‘īm

kār-ger ol-:

1. **kār-ger ol-:**-maz

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesir etmek, etkilemek.

Dil-i sengingēh-i maḡrūr olup ‘uşşāka cevır itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

2. **kār-ger ol-:**-dı

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tesir etmek, etkilemek.

Feyz-i hevā-yı mihr-i ruḥuñ oldı kār-ger
İtdi Ḥalil'e āteşi nüzhētgeh-i İrem

kār-ı cihān:

1. **kār-ı cihān:**+dan

Gazel 34

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyanın işi, düzeni.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāḡ-ı fenāda semerümdür

kār-ı düşmen:

1. **kār-ı düşmen:**+ı

Gazel 51

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düşman avı.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bī-hüde te'sīr-i seyf bilmezler

kār-ı kīmyā:

1. **kār-ı kīmyā:**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kimya işi.

Seyyi'ātın saña pey-revlik iden eyler şevāb
Mihrüñe vābestedür ḥaḡḡa ki kār-ı kīmyā

kār-ı nişter:

1. **kār-ı nişter:**

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Neşter işi.

Ṭutmaz 'itāb-ı dōst yerin ḡahr-ı düşmenān
Hiç kār-ı nişter mi ider nişi-i 'aḡrebüñ

kār-ı tekāver:

1. **kār-ı tekāver:**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Koşucu işi.

Kemāl-i ḡadrini 'aḡl-ı beşer iḡāṭa ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşīb-i ṭab'-ı ba'ire

ka'r-ı yem-i hāl:

1. **kaʿr-ı yem-i hāl**:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hal denizinin dibi.

Şanma ki sırr-ı Hudā hırkādudur şāldadur
O girān-māye güher kaʿr-ı yem-i hāldadur

kār-ı zār:

1. **kār-ı zār**:+da, +y, +uz

Gazel 185

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Savaş meydanı.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdıyuz âsumân ile

karîb ol-:

1. **karîb ol-**:maz

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yakın olmak, yakınlaşmak.

Ey muhtedâ-yı cemʿ-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme karîb olmaz idi maʿnî-i ehem

karîn:

1. **karîn**:

Gazel 9

Mısra: 11

Yakın.

Sûzân olur semender olursa karîn saña
Mümkün mi ictinâb

2. **karîn**:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Yakın.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihlerle ol karîn ü hem-dem

3. **karîn**:

Gazel 43

Mısra: 11

Yakın.

Olinca lağm-ı beden âteş-i fenâya karîn
Niçe tahammül ider çalʿa-i vehîne-i ʿömr

karîn it-:

1. **karîn it-**:me, -diler

Gazel 138

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakın etmek.

Sen mâha karîn itmediler ʿâkıbetü'l-emr
Bu tâlîʿ-i vārûn ile bu baht-ı siyâhum

karîn ol-:

1. **karîn ol-**:mak, -

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakın olmak; bir şeye nail olmak, bir şeye sahip olmak.

Karîn olmak ne mümkündür o mâha Münşi-i kudret
Benüm ser-nâme-i bahtumda ʿunvân-ı Zuhal yazmış

karîn-i hüy-ı nigû:

1. **karîn-i hüy-ı nigû**:

Gazel 105

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyi huylu arkadaş.

Karîn-i hüy-ı nigûdur hemîşe ʿışk u cemâl
Tevâzuʿ u hîyelâ bendesindedür ancak

karîn-i müdrîkât:

1. **ḳārīn-i müdrīkāt:**

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anlayış kabiliyetleri yakın olan.

Sen ‘arīf-i müntehī-i mekteb-i te’dīb idüñ
Olmamışken ‘alleme’l- esmā ḳārīn-i müdrīkāt

Ḳārūn:

1. **Ḳārūn:**

Gazel 83

Mısra: 4

Hız. Musa zamanında zenginliğiyle ün salmış, sonra da malı ile birlikte helak olmuş bir şahsiyet, ayrıca M.Ö. 540 ile 560 yılları arasında hükümdarlık yapmış Lidya kralı Kroisos da Karun olarak bilinir.

Hālsüz ḳāl ile ‘irfān-ı Hudā girmez ele
Mālīhulyâyıla müflis kişi Ḳārūn olmaz

ḳaşab-ı sükker:

1. **ḳaşab-ı sükker:+e**

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şeker kamışı.

Leb-i dilber haberin nāmede itdükçe raḳam
Ḳaşab-ı sükkere terciḥ olunur nāy-ı ḳalem

ḳaşd:

1. **ḳaşd:+ı**

Gazel 196

Mısra: 10

Amaç, niyet.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehūñ
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥān gibi

2. **ḳaşd:+ı**

Gazel 24

Mısra: 2

Amaç, niyet.

Geşt ider kūyuñ gönül ey mähir ü āvāredür
Ḳaşdı gāhī rüyuña ḥasretle bir nezzāredür

3. **ḳaşd:+u, +m**

Kaside 3

Mısra: 7

Amaç, niyet.

İ‘tirāf-ı cürmdür ḳaşdum bu naẓm-ı tāzedden
Yoksa medḥūñ baña nisbetle süreyyā ve’s-serā

ḳaşd eyle-:

1. **ḳaşd eyle-:-se**

Gazel 117

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Amaçlamak, çabalamak.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Ḳaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

ḳaşd-ı dil-i nālān:

1. **ḳaşd-ı dil-i nālān:+a**

Gazel 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnleyen gönlün amacı.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḳarrerdür
O ḥūnī ḡamzeler ḳaşd-ı dil-i nālāna şalmışlar

kāse-i pür-zehr:

1. **kāse-i pür-zehr:+ler**

Gazel 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zehirlerle dolu kāse.

Mey-i iḳbālī çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep
Bu nīlī kāse-i pür-zehrler sükker-nümādur hep

kāse-i ser:

1. **kāse-i ser:**+ü, +m,-e

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kafatası (kadeh bağlamında).

Toğunsalar gelür âvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

kāse-i ümmîd:

1. **kāse-i ümmîd:**+dür

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ümit kasesi.

Kāse-i ümmîddür dest-i recā bî-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i küyünde muhtāc-ı zekāt

kāsib:

1. **kāsib:**

Tahmis 3

Mısra: 15

İş güç, meslek, uğraşı.

Nesibā herkes olmazmış me'ālî māl-ile kāsib
Vağan-perver cihān-gerd olana olmaz belî rāğıb

kāşif-i rāz-ı derün:

1. **kāşif-i rāz-ı derün:**

Tarih 13

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül sırrını keşfeden.

Müttakî perhîz-pişe kāşif-i rāz-ı derün
Keşfi ehl-i Saķız'ıñ ağızında olmışdı mesel

kāşır:

1. **kāşır:**

Kaside 1

Mısra: 4

Eksik, kusurlu.

Sensin ol şāh-ı serîr-i lî ma'allāh kim olur
Kaşır-ı iclālünde kāşır süllem-i 'aql u şu'ūr

kāşır-bîn:

1. **kāşır-bîn:**

Gazel 123

Mısra: 11

Kusur gören.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kāşır-bîn
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

kaşr:

1. **kaşr:**+ı

Gazel 15

Mısra: 3

Saray, köşk.

Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī'at

kaşr-ı dil:

1. **kaşr-ı dil:**+e

Gazel 123

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül köşkü.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kāşır-bîn
Ten-i pür-dāğ ile kaşır-ı dile zer-şübbāk ol

kaşr-ı dîn-i İslām:

1. **kaşr-ı dîn-i İslām:**+ı

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İslam dininin sarayı. (Hz. Muhammed sav. bağlamında kullanılmıştır.).

Eyledi Şiddik kaşr-ı dîn-i İslām'ı metin
Virdi varın fi-sebilillāh o merd-i nāzenin

kaşr-ı iclāl:

1. **kaşr-ı iclāl**:+üñ, +de

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Büyük, yüce saray.

Sensin ol şāh-ı serir-i lî ma'allāh kim olur
Kaşr-ı iclālünde kâşır süllem-i 'aql u şu'ūr

kaşr-ı merām:

1. **kaşr-ı merām**:+uñ

Gazel 166

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İstek, niyet sarayı.

Gel sîneme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaşr-ı merāmuñ seherinde

kaşr-ı ümmîd:

1. **kaşr-ı ümmîd**:+e

Gazel 96

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ümit, umut sarayı.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşr-ı ümmîde dil-i meksûr imiş

kasvet-i kalb:

1. **kasvet-i kalb**:+ü, +m

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kederli kalp.

Şafvet-i âyine-i hâtır nedür bilmem henüz
Hânde eyler kasvet-i kalbüm eger görse şaḥûr

kat:

1. **kat:**

Gazel 84

Mısra: 4

Kesmek.

Basduḡ o dem ki kevne ḡadem mâder-i ḡazâ
ḡat' itdi tiḡ-ı derd-i maḡabbetle nâfumuz

kat-:

1. **katan**:+an

Gazel 85

Mısra: 6

Ekleme, katmak, dâhil edmek.

Telhî-i fâḡa itmek içün nefsumüz helâk
H'ân-ı vücûda zehr katan Mevlevîler'üz

kat' eyle-:

1. **kat' eyle-:**-r, -üz

Gazel 185

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kesmek.

Küyından eyledükçe Nesib ol şaḥuñ güzer
ḡat' eylerüz 'alâḡayı cân u cihân ile

kat-ı esbâb-ı ta'alluk:

1. **kat-ı esbâb-ı ta'alluk:**

Gazel 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyevi baḡlılıḡın sebepleri.

Dil 'arûs-ı ma'ni-i tevḡide olmaz âşinâ
ḡat-ı esbâb-ı ta'alluk itmese miḡrâz-ı lâ

kat'-ı güftâr:

1. **kat'-ı güftâr:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sözü kesmek.

Sākit ol kim kaç-ı güftār oldı nev'-i ādemün
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhūn eyleyen

kaç-ı menāzil:

1. kaç-ı menāzil:

Tarih 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Deyim**

Yol almak, yol kat etmek.

Olursuz vāşıl-ı ser-menzil-i ikrām bî-şübhe
İder kaç-ı menāzil rāh-ı izzetde semendünüz

kaç-ı peyvend it-:

1. kaç-ı peyvend it-:-miş, -üz, -dür

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Aradaki münasebeti, bağı kesmek.

Müyesser olmadı olmak vuşul-i kām ile fā'iz
Bahār-ı bağ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

kaç-ı recā eyle-:

1. kaç-ı recā eyle-:-mez

Kaside 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ümidini kesmek.

Dergehün sā'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yā Ḥabīballāh senden eylemez kaç-ı recā

kaç-ı ta'alluk:

1. kaç-ı ta'alluk:

Gazel 170

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlgisini, alakasını kesmek.

Kaç-ı ta'alluk olduğına bā'is-i 'ulā
Hüccet gerekse eyle nazar rāy-ı rif'ate

kaç-ı ümīd:

1. kaç-ı ümīd:

Rübai 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümidini kesmek.

İşlāh-pezīr olmasa da nefis-i 'anīd
Luṭf-ı ezelīden itmezüz kaç-ı ümīd

kaç-ı ümīd eyle-:

1. kaç-ı ümīd eyle-:-r

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Ümidi kesmek. Bir şeyin artık gerçekleşmeyeceği
inancına varmak, ummaz olmak.*

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı gama kaç-ı ümīd eyler selāmetden

kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber:

1. kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber:

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberin gönül şenliği saçan naat katibi.

Meger ol nāḥun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber olur

kātil:

1. kātil:+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 18

Katledici, öldürücü.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūḥī
Men' eyleme ki cānu mı var kātilümüzdür

katil-i 'ışk:

1. katil-i 'ışk:

Gazel 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Aşk katili.

Anuñ muķābelesi cān alurlar ‘āşıkdan
Katil-i ‘ışk olanuñ hūn-bahāsıdır ğam-ı yār

katre:

1. **katre: +si**
Gazel 110
Mısra: 2
Damla.

Nār-ı cerāyim-i beşerūñ inţifāsına
Bir kaçresi kifāyet ider baħr-i raħmetūñ

2. **katre: +ler**
Gazel 188
Mısra: 8
Damla.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kaldı zır-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre kaçreler düşdi per ü bāle

3. **katre: +sı, +n**
Gazel 5
Mısra: 3
Damla.

Bulurdı ‘ömr-i ebed kaçresin çeken rindān
Mey-i lebūñden eger olsa feyz-yāb şarāb

4. **katre: +si**
Gazel 48
Mısra: 6
Damla.

Sāķiyā şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresi ‘ayyāşımı bī-hūş eyler

katre-i feyz:

1. **katre-i feyz:**
Gazel 149
Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Bereket damlası.

Söylenürse söz maħallinde bulur kaçr-i girān
Dürr olur gör kaçre-i feyz mevsim-i nisāndan

katre-i kevser:

1. **katre-i kevser:**
Gazel 134
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kevser havuzunun damlası.

Dehen mi hokķa-i sükker midür nedür bilmem
Suħan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

katre-i midād:

1. **katre-i midād:**
Kaside 2
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Mürekkep damlası.

Her kaçre-i midād ki vaşfuñda ħarc ola
Ġayret-fezāy-ı ħāl-i ‘izar oldu dem-be-dem

katre-i şebnem:

1. **katre-i şebnem:**
Gazel 182
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Çiğ damlası.

Geldi dem-i gażabda ruħ-ı alına ‘araķ
Güyā ki düşdi kaçre-i şebnem gül-i tere

kavî:

1. **kavî:**
Tarih 6
Mısra: 6
Güçlü, kuvvetli.

Virdi bir maḥdūm-ı zī-şānı kemāl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

2. **ḳavī:**

Ḳıṭ'a 27

Mısra: 1

Sağlam, dayanıklı.

Her kim eyler ṭā'at ü zühd ile İslām'ın ḳavī
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhūr-ı enām

3. **ḳavī:**

Kaside 4

Mısra: 6

Güçlü, kuvvetli.

İltifāt-ı mücmelüñdür māye-i ehl-i kemāl
Nazra-i luṭfuñ ḳavī sermāye-i 'ilm-i sikāt

kāviş-ger-i kân-ı kelām:

1. **kāviş-ger-i kân-ı kelām:**

Gazel 113

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Söz madenini kazmak.

Gevher-i ḥikmetle tezyîn eyleyüp şi'rüm Nesib
Ba'de-zîn kāviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

ḳavl:

1. **ḳavl:+e**

Gazel 35

Mısra: 6

Söz, kelām.

Gerekdür kim ola ḳalbüñde rāsiḥ nūrı İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

ḳavl ü fi'l:

1. **ḳavl ü fi'l:+i, +y, +le**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Söz ve eylem.

Tā'ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnūñ
Ḳavl ü fi'liyle 'amel uçmağ için şeh-per olur

ḳavl-i Ḥakk:

1. **ḳavl-i Ḥakk:-ı**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Allah kelamı.

Emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker ašlā itmedi
Ḳavl-i Ḥakk'ı söylemekden ṭab'ına geldi fütür

2. **ḳavl-i Ḥakk:+a**

Gazel 35

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah kelamı.

Göñülde māl-i nācizüñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu ḳavl-i ḥaḳḳa şāhiddür

ḳavs-i ḳuzaḥ:

1. **ḳavs-i ḳuzaḥ:**

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökkuşağı.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña ḳavs-i ḳuzaḥ iki tınāb-ı zer-nişān çekdi

ḳayd:

1. **ḳayd:+u, +m**

Gazel 164

Mısra: 2

Endişe, tasa, kaygı.

Dil giriftār-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Ḳaydum ey āhū nigh 'ışkuñla efzün olmada

2. **kayd:**+ı

Gazel 47

Mısra: 9

Endişe, tasa, kaygı.

‘İşk ehli vücūd kaydı çekmez
Dīvāne olan qabāyı neyler

kayd-ı cihān:

1. **kayd-ı cihān:**

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünya endişesi.

Olmasun kayd-ı cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gır-i süy-ı eflāk ol

kayd-ı cism:

1. **kayd-ı cism:**+i, +y, +le

Gazel 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bedensel bağılılık; Maddi bağ.

Ya‘ni rūḥ āşinālaruz ki bize
Kayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

kayd-ı Efrāsiyāb-ı kesret:

1. **kayd-ı Efrāsiyāb-ı kesret:**+den

Gazel 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Afrasiyab'ın düşüncelerinin çokluğu.

Kayd-ı Efrāsiyāb-ı kesretten
Kurtarur cānı Rüstem-i tevḥīd

kayd-ı mesken:

1. **kayd-ı mesken:**

Gazel 90

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mesken kaydı.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rūşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūḥuñ

2. **kayd-ı mesken:**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mesken kaydı.

Yetişdi evc-i çarḥa şīt-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı ‘ışka kayd-ı mesken olmazmış

kayd-ı taḥammül:

1. **kayd-ı taḥammül:**+den

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Katlanma, dayanma endişesi.

Ta‘alluḳ itme dehre fāriğ ol kayd-ı taḥammülden
Tecerrüd ihtiyār it mülk-i faḳruñ pādişāhı ol

Kays:

1. **Kays:**

Gazel 24

Mısra: 5

*Leylâ ile Mecnûn hikâyesindeki aşk mübtelası olan
Mecnun'un önceki adı.*

Kays ile hem-dāsītān oldum ki ‘ālem dir baña
Deşt-i ğamda bir ğazāl-i ḥüsn içün āvāredür

Kays u Kûh-Ken:

1. **Kays u Kûh-Ken:**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mecnun ve Ferhad.

Tâ haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāğarın gören

kayser-i neşât:

1. kayser-i neşât:

Gazel 99

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mutluluk hükümdarı.

Âyîn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihîm-i cânı itdi maḥar kayser-i neşât

Kays-ı fenâ:

1. Kays-ı fenâ: +y, +uz

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yokluğun Mecnun'u.

Ol Kays-ı fenâyuz ki ola ḥayreti dâ'im
Leylâ-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥâkim

Kays-şîfat:

1. Kays-şîfat:

Gazel 117

Mısra: 7

Mecnun gibi.

Şahrâya şaldı Kays-şîfat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle gazâlâne gözlerüñ

każâ:

1. każâ: +y, +ı

Gazel 66

Mısra: 7

Allah'ın takdirinin oluşması.

Ḥüsni-i tedbîr ile mümkin mi każâyı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taḥdîr olmaz

2. każâ:

Gazel 134

Mısra: 10

*Kimsenin kastı olmadan ortaya çıkan, zarara veya can
kaybına sebep olabilen hâdise.*

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Każâ mı ğamze-i dilber midür nedür bilmem

3. każâ: +y, +a

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Bela, musibet.

Ey milket-i ḥüsne şâh-ı bî-dâd
V'ey çeşmi iden każâya imdâd

każâ it-:

1. każâ it-: -miş

Tarih 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Deyim**

*Bir işi kurallara uygun bir biçimde sonradan yerine
getirmek.*

Qadrini 'âleme tefhîm için ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi ğayrı mühim-sâz każâ

każâ vü kader:

1. każâ vü kader: +e

Rûbai 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alın yazısı.

Teslîm-i umûr idüp każâ vü kadere
Terk-i taleb-i râḥat idüp bul râḥat

każâ-yı Hakk:

1. każâ-yı Hakk:

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdiri.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemini zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryā

2. **ḳazā-yı Ḥaḳḳ:**⁺¹

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah' ın takdiri.

Seyr it ḳazā-yı Ḥaḳḳ' ı ol zāt-ı bî-‘adile
Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerī‘at ile

kebāb:

1. **kebāb:**

Gazel 5

Mısra: 6

Yakmak.

Bu bezmgheḥde ğaraḻ neş‘e ise besdür bes
Hemîşe laḥt-ı ciger ḥûn-ı dil kebāb şarāb

2. **kebāb:**

Gazel 11

Mısra: 4

Ateşle kızartılmış et.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdün bu şeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdün bu şeb

kebāb ol-:

1. **kebāb ol-:-ur**

Gazel 203

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yanmak.

Kebāb olur tıtıuşup çün çenār bî-şübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstülḥ‘ānumuzı

kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ışk:

1. **kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ışk:**

Gazel 73

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşk derdinin dağlar keklîği.

Rāḥat-ı lāne ile renciş-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ışk Nesībā birdür

kecīm:

1. **kecīm:-e**

Kaside 2

Mısra: 4

*Savaştā atların ve insanların giydiği altınla süslenmiş
zırh.*

Tā ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldı menzilün
Nüh raḥş zer kecīme ki vaż‘ eyledün ḳadem

kec-külāh:

1. **kec-külāh:-uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Eğri külāh.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

kec-nümā:

1. **kec-nümā:**

Gazel 123

Mısra: 8

Eğri büğrü gösteren.

Eyle izḥār-ı şafā-yı dilün ‘aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün ‘amel-i ḥakkāk ol

kef:

1. **kef:**

Rübai 20

Mısra: 2

Keyif, neşe.

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevneyn-i şadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdün kef

kefen:

1. kefen:

Gazel 79

Mısra: 13

Kefen.

Âhîrîn câmesi cismüñ ki Nesîb ola kefen
Hîl'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

2. kefen:+de

Gazel 93

Mısra: 10

Kefen.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesîbâyı
Kefende tuhf-e-i nâçîz-i cânın armağan tutmuş

keffe-i mîzân:

1. keffe-i mîzân:+dan

Gazel 149

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Terazi kefesi, gözü.

Birbirinden iki yâri nâkîşân eyler cüdâ
Naķş-ile gider tesâvî keffe-i mîzândan

keff-i lisân:

1. keff-i lisân:+a

Rûbai 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Az sözle yetinmek.

Yâ küre-i endîşede kâl eyle sözüñ
Yâ keff-i lisâna eyle mu'tâd özüñ

kehkeşân:

1. kehkeşân:

Kaside 1

Mısra: 4

Samanyolu.

Nüşa-i kâdrüñden iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

kelâg:

1. kelâg:

Gazel 86

Mısra: 2

Bir cins karga (kuzgun).

Kelâg bülbül-i şîrîn-nevâ yerin tutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk âşinâ yerin tutmaz

kelâm:

1. kelâm:+a

Gazel 162

Mısra: 2

Söz.

Ġarâbet olmayıcaķ reng ü rüy-ı ma'nâda
Kelâma hüsñ virür mi 'ibâret-i sâde

2. kelâm:+a

Kaside 10

Mısra: 13

Söz.

Ġıyâs olınmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki baķr hîç muķisün 'aleyh olur mı ġadîre

3. kelâm:+da

Kaside 2

Mısra: 9

Söz.

Memdühun eylemezdi tekellüf kelâmda
Tarķ-ı tekellüf oldu bañâ evceb ü ehem

4. kelâm:+ı

Tarih 6

Mısra: 10

Söz.

Her nigâhı tâlib-i Hâķķ'a olur iksîr-i feyz
Her kelâmı hâll-i işkâl-i rumûz-ı Mesnevî

5. **kelām:~a**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Söz.

Eyle ʔarık ile muḥāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

kelām-ı Hāk:

1. **kelām-ı Hāk:**

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın kalamı.

Besdür kelām-ı Hāk saña i'cāz gerçi kim
Envā'-ı mu'cizātuña kāfi degül raḫam

kelām-ı ḫalk:

1. **kelām-ı ḫalk:~ı**

Gazel 35

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanların sözü.

Kelām-ı ḫalkı güş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḫāmiddür

kelām-ı Hudāvend-i Ḥallāk-ı 'ālem:

1. **kelām-ı Hudāvend-i Ḥallāk-ı 'ālem:**

Kaside 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alemleri yaratan Allah'ın kalamı.

Anuñ ḫüsn-i ḫulḫm beyāndur ser-ā-pā
Kelām-ı Hudāvend-i Ḥallāk-ı 'ālem

kelām-ı lağv:

1. **kelām-ı lağv:~a**

Gazel 112

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Faydasız söz.

Bī-cā kelām-ı lağva güşād eyleme lebüñ
Olsun sükūt-ı ḫalvet ü celvetde mezhebüñ

kelām-ı Pîr:

1. **kelām-ı Pîr:~e**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Pîr'in sözü. (Mevlana Celaleddin Rumi'nin sözü.).

Ma'nāsını naḫş idüp zāmîre
Dā'im naḫar it kelām-ı Pîr'e

kelīm-i Tūr-ı velāyet:

1. **kelīm-i Tūr-ı velāyet:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tur dağındaki Hz. Musa'nın veliliği.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki kilkidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem'a-i feyzi irer ḫalil ü kesîre

kem:

1. **kem:**

Rûbai 52

Mısra: 4

Değersiz, aşağı.

Elbette gelen gider bu rıḫletgāha
Merg olmasa olurdu cihān ḡāyet kem

2. **kem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Değersiz, aşağı.

Şarf eyledüm hevāya bu 'ömr-i 'azîzi hep
Sermāye-i ḫaviyy vü ḫader oldu şimdi kem

kemāhi:

1. **kemāhī:**

Kaside 1

Mısra: 3

Tam manasıyla, hakkıyla.

Kimde kudret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Siyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ür

2. **kemāhī:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Tam manasıyla, hakkıyla.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

kemāl:

1. **kemāl: +üñ**

Gazel 38

Mısra: 14

Olgunluk, erginlik, fazilet.

Mevkı‘-i zulmetde nūra i‘tibār olmaz Nesīb
Her kemālüñ hüsniñüñ mir’atı zıddıyetledür

2. **kemāl: +i, +n**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Olgunluk, erginlik, fazilet.

Her ma‘rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me‘ālin iste

3. **kemāl: +e**

Gazel 65

Mısra: 7

Olgunluk, erginlik, fazilet.

Mālik olamaz kemāle ol kim
Sermāyesi şıdık-ı niyet olmaz

kemāl-i ādemiyān:

1. **kemāl-i ādemiyān:**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İnsanların olgunluğu.

Kemāl-i ādemiyān harf-i evvelinde mübeyyen
Vücūd-ı ‘ālemiyān zır noktasında setire

kemāl-i fazl:

1. **kemāl-i fazl: +dan**

Tarih 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik mükemmelliği.

Virdi bir maḥdüm-ı zī-şanı kemāl-i fazldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Kavī

kemāl-i haclet:

1. **kemāl-i haclet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Utanmanın olgunluğu.

Cānānsuz olan ḥayāta ‘āşık
‘Ālemde çeker kemāl-i haclet

kemāl-i hüsni:

1. **kemāl-i hüsni: +i, +n, +e**

Gazel 145

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzelliğin mükemmelliği.

Kemāl-i hüsniye şāyān degül nezāre diyü
Nigāh-ı germi idemem rüyına ḥicābumdan

kemāl-i imtiyāz:

1. **kemāl-i imtiyāz: +ın**

Tarih 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayrıcalık tamlığı.

İkinci def'adur kim zîver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

kemāl-i 'ışk u bahā:

1. kemāl-i 'ışk u bahā:

Gazel 105

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın olgunluğu ve değeri.

Bu ihtiyāc u ğinā bendesindedür ancak
Kemāl-i 'ışk u bahā bendesindedür ancak

kemāl-i kadr:

1. kemāl-i kadr: +i, +n, +i

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Olgunluk değeri.

Kemāl-i kadrini 'aql-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşib-i ṭab'-ı ba'ire

kemāl-i naḥvet:

1. kemāl-i naḥvet: +i, +n, +den

Tahmis 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kibrin fazlalığı.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu'le-pāş-ı ızırāb olmuş

kemāl-i rağbet:

1. kemāl-i rağbet:

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İstek olgunluğu.

Fenāsın aıladı bu dār-ı zulmet-ābāduñ
Kemāl-i rağbet ile itdi 'azm-i 'ālem-i nūr

kemān:

1. kemān:

Gazel 185

Mısra: 10

Yay (sevgilinin yay gibi kaşı).

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

kem-āzār ol-:

1. kem-āzār ol-: -an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 6

Kelime Tipi: Kalıp ifade

Zarar vermemek, zararsız olmak.

İster bakā-yı zātını bīgāne āşinā
Bisyārdur şadiķı kem-āzār olanlaruñ

kemend:

1. kemend: +i

Tarih 30

Mısra: 8

Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere
atılan ucu ilmekli uzun ip.

Vāķi'-i ḥālî iki tārîḥ ile itdi beyān

Şayd-ı ma'nāya Nesib atdı kemendi 'ilm-ile

2. kemend: +ü, +ñüz

Tarih 26

Mısra: 6

Uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çekmek üzere
atılan ucu ilmekli uzun ip.

Zuhūra geldi āsār-ı du'ā-yı ḥayruñuz şimdi
Şikār itdi ğazāl-i 'izz ü iķbālî kemendüñüz

kemend-i figān:

1. kemend-i figān:

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Feryat ipi.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdâyuz âsumân ile

kemend-i harf:

1. kemend-i harf:

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harf ipi.

Kemend-i harf ile tûtmış gazâl-i sırr-ı guyûbı
Tebârek'llah o şayyâd-ı bî-'adîl ü nazîre

kemend-i tûrra-i 'anber-nisâr:

1. kemend-i tûrra-i 'anber-nisâr:+a

Gazel 212

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Anber kokusu saçan saçın kıvrımı.

Kemend-i tûrra-i 'anber-nisâra düşmez mi
Fezâ-yı 'ışkda bîhûde gerd olan diller

kemend-i zûlf:

1. kemend-i zûlf:+üñ, +e

Gazel 95

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saç bağı.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zûlfüne beñzer ki çok diller şikâr olmuş

kemer:

1. kemer:

Tarih 19

Mısra: 7

Çeşitli alanlarda kullanılan yarım daire biçimindeki
mimari yapı.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i sîminden güyâ

2. kemer:

Kaside 5

Mısra: 1

Bel bağı, kayış.

Hâlâ ferâşet-i çemene bağlayup kemer
Bâd-ı şabâ o hıdmet ile dem-güzârdur

3. kemer:

Gazel 167

Mısra: 9

Bel bağı, kayış.

Ne sih'r itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

kemîn:

1. kemîn:

Kaside 2

Mısra: 3

Çok az; çok küçük.

Şaymaz kemîn gubâra haţ-ı rûy-ı dilberi
Vaşf-ı cemâl-i pâküñi hâvî olan raqam

kemîne:

1. kemîne:

Kaside 2

Mısra: 14

Aciz, zavallı.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'aţâ
Kân zerre-i haķîre vü yemdür kemîne nem

2. kemîne:

Kaside 7

Mısra: 9

Aciz, zavallı.

Kemîne muhlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
'Adîl zerre-i mihri degüldür 'ilm ü 'amel

3. kemîne:

Kaside 10

Mısra: 4

Aciz, zavallı.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür
Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

4. **kemîne:**

Kaside 10

Mısra: 13

Aciz, zavallı.

Kemîne luţfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anķa
Nigâhı mûrî zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

5. **kemîne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Aciz, zavallı.

Bâğ-ı İrem'e değışmez iken
Küyuñda kemîne bir kiyâhuñ

6. **kemîne:**

Tarih 31

Mısra: 5

Aciz, zavallı.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

kemîne ol-:

1. **kemîne ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Değersiz olmak.

‘İşkuñda kemîne hâlüm oldı
Efsâne-i Kûh-ken ile Mecnûn

kemîn-i ‘ışk:

1. **kemîn-i ‘ışk:-dan**

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın yokluğu, eksikliği.

Hadeng-i âh pertâb itmede gâyet muşîb oldum
Kemîn-i ‘ışkdan zaḥm efken-i cân-ı rakîb oldum

kemiyyet:

1. **kemiyyet:**

Gazel 10

Mısra: 8

Sayica çokluk, nicelik.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maḳşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyyet bâde-i gül-gün-şitâb

2. **kemiyyet:**

Gazel 10

Mısra: 8

Sayica çokluk, nicelik.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maḳşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ‘ışkı kemiyyet bâde-i gül-gün-şitâb

kemm ü keyf:

1. **kemm ü keyf:**

Tarih 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hal hatır.

Bir kerem-kâr u seḥâ-mu‘tâd idi
Cûdına taḳdîr olunmaz kemm ü keyf

kem-ter:

1. **kem-ter:**

Gazel 26

Mısra: 10

Az, değersiz.

Saḥa zulm-i firâvânın Nesîb ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

2. **kem-ter:**

Gazel 7

Mısra: 3

Az, değersiz.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i 'işyânımı yâ Rabb

3. **kem-ter:**

Gazel 103

Mısra: 1

Az, değersiz.

Sîneden 'ışk ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzaḥı hengâm-ı maḥşer tâb ü tef

4. **kem-ter:**

Kaside 1

Mısra: 15

Az, değersiz.

Nazra-i luṭfuñla manzûr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳâf-ı sa'âdetde olur şâh-ı ṭuyûr

5. **kem-ter:**

Kaside 2

Mısra: 9

Az, değersiz.

Kem-ter nigâh-ı luṭfuña mu'tâd olan gedâ
İtmez yesâr-ı salṭanat-ı dehri mültezem

6. **kem-ter:**

Rûbai 10

Mısra: 2

Az, değersiz.

Ey ḥayl-i mükevvenâta yektâ server
İnsân u melek ḳapuñda kem-ter çâker

kem-terîn:

1. **kem-terîn:**

Gazel 48

Mısra: 6

En küçük.

Sâḳiyâ şun bize ol câm-ı ḥıred düşmeni kim
Kem-terîn ḳaṭresi 'ayyâşını bî-hûş eyler

kenâr:

1. **kenâr:-u**

Gazel 63

Mısra: 6

Kıyı, sahil.

Nihâl-i bâr-ı verâ luṭf-ı mîve mu'teber eyler
Kenâru büse-i ḥübân ḥılâf-ı 'âde degüldür

2. **kenâr:++**

Gazel 208

Mısra: 4

Kıyı, sahil.

Süvâr-ı keştî-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i ḡamda kenârı gördüñ mi

3. **kenâr:++a**

Gazel 82

Mısra: 10

Kıyı, sahil.

O baḥr-i naḥvete biz âşinâ olalı Nesîbâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çîn-i cebînüz

kenâre:

1. **kenâre:++si**

Gazel 110

Mısra: 4

Kıyı, sahil.s

Keştî-nişîn-i 'aḳla selâmet muḥâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vaḥdetüñ

kenâr-ı âb:

1. **kenâr-ı âb:**

Gazel 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Su kenarı.

Sine-i pür-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

kenār-ı āfitāb:

1. kenār-ı āfitāb:

Gazel 158

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin kenarı, uzağı.

Cāyı geh ağuş-ı güldür geh kenār-ı āfitāb
Gör ne devlet buldı şebnem dīde-i bīdārdan

kenār-ı bī-bedel:

1. kenār-ı bī-bedel:

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan kenar.

O haṭ kim şafḥa-i ruḥsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumūz-ı āyet-i nūra kenār-ı bī-bedel yazmış

2. kenār-ı bī-bedel: *dür

Gazel 172

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan kenar.

Degüldür haṭṭ-ı ‘anber şafḥa-i al-ı ‘izār üzre
Kenār-ı bī-bedeldür nükte-i vuşlat beyānında

kenār-ı cūybār-ı mihnet:

1. kenār-ı cūybār-ı mihnet: *üñ

Gazel 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bela ırmağının kıyısı.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteḡi vü girye dā’imdür
Kenār-ı cūybār-ı mihnetüñ dūlābıyuz cānā

kenār-ı sāhil-i pāyān:

1. kenār-ı sāhil-i pāyān: *a

Gazel 43

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Deniz kenarının sonu.

Kenār-ı sāhil-i pāyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

kenār-ı selāmet:

1. kenār-ı selāmet: *e

Gazel 170

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Esenlik kıyısı.

Qalmaz Nesib lücce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur resīde kenār-ı selāmete

kenār-ı yem:

1. kenār-ı yemde: *de

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Deniz kıyısı.

Ufuḡda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşīd
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

kendi:

1. kendi: *müz

Gazel 69

Mısra: 10

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Nā-maḥal ḥ’āhiş-i vuşlatla Nesībā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

2. kendi: *m

Gazel 144

Mısra: 6

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Ol va‘de hılâfâm ki da‘hî nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm ašlâ dehenümden

3. **kendi: +si**

Kaside 10

Mısra: 13

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Revâ mıdur k'ola dervîş nâmı kendisi ‘âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda ma‘hzar-ı Pîr'e

4. **kendi: +n, +i**

Kıt'a 23

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Öldürür gördükçe ma‘hsûduñ sürûrî hâsidi
Kendini sûzân ider bulmazsa âteş hîzemi

5. **kendi: +m, +i**

Gazel 35

Mısra: 7

Kişinin öz varlığı, zâtı.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu ‘abd-i nâçizi o şâh-ı hüsne hâsiddür

6. **kendi: +n, +i**

Gazel 39

Mısra: 6

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Şıdk ile hıdmet-i ma‘hdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

7. **kendi:**

Kaside 8

Mısra: 3

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

8. **kendi: +n, +e**

Kaside 8

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

9. **kendi:**

Rûbai 62

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı anlamında dönüşlülük zamiri.

Kâmilleri fehme kudretüñ yok tûtalum
Bârî hele kendi zâtuñı fehm eyle

10. **kendi: +ñ**

Kaside 8

Mısra: 4

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

11. **kendi: +ñ**

Kaside 8

Mısra: 3

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle ma‘hrem

12. **kendi: +ñ, +i**

Gazel 193

Mısra: 10

Kişinin öz varlığı, zâtı.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp hâke yüzüñ
Kendiñi vâşıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

13. **kendi:**

Tarih 30

Mısra: 2

Kişinin öz varlığı, zâtı. (İsmail Efendi).

Şöhret-ârâsın ki hâkkuında dir erbâb-ı ‘uqûl
Hüsn ile ahlâkı mümtâz oldı kendi ‘ilm-ile

14. **kendi:**^{++m}

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kişinin öz varlığı, zâtı. (Şair Nesib Dede).

Kendim sa‘id zu‘m iderem rû-siyâh iken
Dâ‘im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

kerâmet:

1. **kerâmet:**

Rûbai 41

Mısra: 3

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz
Sultân-ı kerâmet keremüñ bendesidür

kerde-i iksir:

1. **kerde-i iksir:**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yapılmış iksir.

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyir olmaz
Zer-i pâkize eşer kerde-i iksir olmaz

2. **kerde-i iksir:**

Rûbai 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yapılmış iksir.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

kerem:

1. **kerem:**

Gazel 7

Mısra: 9

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Mânend-i Nesib eyle şiyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sāmānumı yâ Rabb

2. **kerem:**

Gazel 44

Mısra: 8

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Dir imiş lütfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

3. **kerem:**^{+üñ}

Rûbai 41

Mısra: 4

Cömertlik, lütuf, iyilik.

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz
Sultân-ı kerâmet keremüñ bendesidür

4. **kerem:**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i ‘uşât
Cân ile hükümün kabûl iden olur ehl-i necât

5. **kerem:**^{+üñ}

Terci-bend 1

Mısra: 10

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Yâ Rabbe gerçi ma‘şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremün itmede sa‘id

6. **kerem:**

Kaside 5

Mısra: 7

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Baħr-i mekārīmüñ ki bilür bî-kenārdur

7. **kerem:**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Taħsîn-i ħuşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahār-ı қаht gibi mün'adim kerem

8. **kerem:~i**

Gazel 129

Mısra: 5

İyilik.

Nihān imiş keremi şūret-i cefāsında
Meger ben eylemişem 'arz-ı ħāl-i nā-be-maħal

9. **kerem:~i**

Tarih 11

Mısra: 2

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Қаdı-ı Şām-ı şeref-māye semiy-y-i Şıddık
Kim odur Şām-ı şerife keremi Lem-yezel'ün

10. **kerem:**

Gazel 175

Mısra: 9

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Ħızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

11. **kerem:**

Gazel 172

Mısra: 10

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Meger te'ħır ider mi 'arz-ı ħāl itmekde ħiç 'āşık
Kerem ħiss itse şab'-ı dilber-i nā-mihribānında

12. **kerem:**

Müfret 3

Mısra: 1

Cömertlik, lüfuf, iyilik.

Şefeķat kānı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

kerem it:

1. **kerem it:**

Rübai 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Lutfetmek, iyilikte bulunmak.

V'ey şāh-ı erike-i şefā'at kerem it
Vir naķd-i dile sikke-i dāğūñla revāc

kerem kıl-:

1. **kerem kıl-:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik etmek, lutfetmek.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i şalbümnden remed
Ben ğaribe dergehüñden ğayrı yokdur müstened

kerem ü lutf:

1. **kerem ü lutf:**~uñ, +a

Rübai 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lütuf ve cömertlik.

Ey bārgēhi emti'a-i cürme muħīt
Қaldı kerem ü lutfuña ümmid faķať

kerem-i nākışü'l-'ayār:

1. **kerem-i nākışü'l-'ayār:**~ı, +n, +a

Gazel 70

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İyiliğin değeri kaybetmesi.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Taʿazzumı kerem-i nākışü'l-ʿayārına degmez

kerem-kār:

1. **kerem-kār:**+dur

Gazel 112

Mısra: 11

Cömertlik sahibi, cömert.

Sākī-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesīb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

2. **kerem-kār:**

Tarih 15

Mısra: 3

Cömertlik sahibi, cömert.

Bir kerem-kār u seḫā-muʿtād idi
Cūdına taḫdīr olunmaz kemm ü keyf

kerem-nisār:

1. **kerem-nisār:**

Kaside 7

Mısra: 5

İhsan, lütuf saçan.

Kerem-nisār ki bŷy-ı buḫŷr-ı mekremeti
Muḫāldŷr k'ola güncīde-i dimāġ-ı emel

kerem-nisār-ı veliyyā:

1. **kerem-nisār-ı veliyyā:**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cömertlik saçan veli.

Kerem-nisār-ı veliyyā cenāb-ı ḫāzret-i Pīrā
Nigāh-ı merḫametüñdür ġarāz Nesīb-i faḳīre

kerem-ver:

1. **kerem-ver:**

Kaside 1

Mısra: 15

Keremli, cömert.

Merḫamet-pīşe şehensāhā kerem-ver mesnedā
Naʿtüñe itmez vefā cümle midād olsa buḫŷr

2. **kerem-ver:**

Tarih 9

Mısra: 3

Keremli, cömert.

Hüner-perver kerem-ver cŷd-küsterdŷr ki olmışdur
Der-i luḫfında bir deryŷze-ger ḫātem ġarībāne

3. **kerem-ver:**

Tarih 35

Mısra: 2

Keremli, cömert.

Ḥāzret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rŷm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḫasīb

4. **kerem-ver:**

Tarih 19

Mısra: 1

Kerem sahibi, şerefli.

Nigāh it luḫf-ı Ḥāḫḫ'a bir kerem-ver şāḫīb-i himmet
Yine vāz-ı ḳadīmī ŷzre anı eyledi iḫyā

kerīm:

1. **kerīm:**

Gazel 102

Mısra: 6

Cömert, kerem sahibi. (Sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Dŷkendi ḫŷn-ı dil ammā ki geḫmez giryeden
ḫeşmŷm

Faḳīr olsa daḫi olmaz kerīm iḫsāndan fāriġ

kerimā:

1. **kerimā:**

Kaside 8

Mısra: 9

Ey kerem sahibi olan Allah.

Şefîkâ kerîmâ şefî'-i 'uşâtâ

Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

kerîm-i hudâvend-i kâm-gârum:

1. kerîm-i hudâvend-i kâm-gârum:

Gazel 45

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Her şeye sahip olan Allah.

Haķîr isem de Nesîbâ baña şeref besdür

Ki bir kerîm-i hudâvend-i kâm-gârum var

kerre:

1. kerre:

Kıt'a 24

Mısra: 4

Defa, kez.

Hâmûşluğa nâdim olur görmedüm ammâ

Güftârına çok kerre peşimân olur âdem

2. kerre:

Müfret 7

Mısra: 2

Defa, kez.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldu rû-gerdân

Gelüp bir kerre düşdi haķ-i gülşen üzre virdi cân

kes-:

1. kes:

Gazel 89

Mısra: 1

Kesmek, koparmak.

Mâsivâdan el yuyup maħlûkdan ümmîdi kes

Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâķi heves

2. kes-: il, -di

Tarih 9

Mısra: 10

Kesmek, koparmak.

Nesîbâ bâġbân-ı hâme târîhin didi anuñ

Kesildi gülbün-i bustândan o berg-i bigâne

3. kes-: -di, -ler, -se

Gazel 204

Mısra: 8

Kesmek, koparmak..

Şaķın zann itme Manşûr ola sır virmekle güm-geşte

Fitilin kesdilerse n'ola şem'-i cân güzellendi

kes:

1. kes:

Rûbai 58

Mısra: 4

Kişi, kimse.

Ümmîd ü hirâs ġayrdan bî-hüdedür

Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

kesâd:

1. kesâd:

Gazel 72

Mısra: 3

Kıtlık, yokluk, azlık.

‘Âķıbet fersûde itdi kâle-i kâmin kesâd

Çâr-süy-ı devletüñ çok kâm-gârın görmüşüz

kesâd-ı hüner:

1. kesâd-ı hüner: +le

Gazel 212

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hüner, marifet eksikliği.

Ķalur gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb

Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

keşâkes:

1. **keşâkeş:+dür**

Gazel 128

Mısra: 10

Çekişme, mücadele, kavga.

İntizâm ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesib
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür gönül

kesb eyle-:

1. **kesb eyle-:-r**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Elde etmek, edinmek, kazanmak.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hâzret-i Pîre

kesb-i hayât:

1. **kesb-i hayât:**

Kaside 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaşamaya çalışmak.

Sen hıdîv-i dâd-kârı kişver-i ervâh idüñ
İtmemişdi 'âlem ü Âdem dañi kesb-i hayât

kesb-i ma'ârif:

1. **kesb-i ma'ârif:**

Gazel 39

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilgi, irfan kazanmak.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şâm eyler
İtmeyen kesb-i ma'ârif nice ârâm eyler

kesb-i rızâ-yı Halik:

1. **kesb-i rızâ-yı Halik:**

Gazel 108

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah (c.c) rızasını kazanma.

Ferdâ-yı haşr gâşiye ber-düşüdur sürüş
Kesk-i rızâ-yı Halik için h'âr olanların

kesel:

1. **kesel:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Gevşeklik, uyuşukluk, tembellik, üşenme.

Râh-ı 'amelde şevk-ile çâlâk ü çâbük ol
Evkât-ı bendegî-i Hüdâ'da kesel yeter

keşf:

1. **keşf:**

Gazel 75

Mısra: 7

Gizli bir şeyi bulmak.

'Âkıllere keşf itmezüz ahvâlümüz ammâ
Mânend-i der-i ehl-i kerem 'âşıkâ bâzuz

2. **keşf:+i**

Tarih 13

Mısra: 6

Keramet.

Müttakî perhîz-pîşe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Saķız'ın ağzında olmışdı mesel

keşf-i râz:

1. **keşf-i râz:**

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizli olanın, sırrın ortaya çıkması.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i ğam-güsârum var
Ne keşf-i râza sezâ-vâr yâr-i ğârum var

keşide:

1. **keşide:**

Gazel 178

Mısra: 8

Çekilmiş, tertibedilmiş.

Hem şöhet-i gül hâr-ı pür-âzârdur ammâ
Oldı yine murğ-ı şehirün nâmı keşide

keşmekeş-i 'âlem-i esbâb:

1. keşmekeş-i 'âlem-i esbâb:

Gazel 151

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sebepler aleminin karışıklığı.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i 'âlem-i esbâb
Kûtâh ideğör destüñi dāmân-ı recâdan

kesret:

1. kesret: +de

Terci-bend 1

Mısra: 7

*Bir olan Hakk'ın isim ve sıfatlarıyla tecelli edip çokluk
halinde görülmesi.*

Kesretde gör yegâne-i rāh-ı vahdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu havel yeter

kesr-i âb-gîne-i 'ömr:

1. kesr-i âb-gîne-i 'ömr:

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ömür kadehini kırmak.

İdince seng-i ecel kesr-i âb-gîne-i 'ömr
Bulınmaz arasalar pâre-i kemîne-i 'ömr

Keşşâf-ı ezel:

1. Keşşâf-ı ezel:

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Başlangıcı belli olmayan zamanda sırları çözen. (Allah
cc. bağlamında kullanılmıştır.).*

O hať kim şafha-i ruhsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nūra kenār-ı bî-bedel yazmış

keşte-i tîğ-ı hasret:

1. keşte-i tîğ-ı hasret: +e

Rûbai 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Özlem kılıcının perişanı.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle
Bu keşte-i tîğ-ı hasrete rahm eyle

keşti-i emel:

1. keşti-i emel:

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Arzu gemisi.

Bir gün irişür sâhil-i maşşûda Nesibâ
Keşti-i emel meltem-i âh-ı şehirümden

keşti-i himmet:

1. keşti-i himmet:

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gayret denizi.

Merâm-ı vaşla vâşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şâm u şehir şimdi

keşti-i mihr-i âle:

1. keşti-i mihr-i âle:

Gazel 124

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güneş gemisinin üstü.

Binüp keşti-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhī ol
Delil it necm-i aşhâbı taraf-cüy-ı ilāhī ol

keşti-i Nüh:

1. **keşti-i Nüh:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hz. Nuh'un gemisi.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keşti-i Nüh buldı selâmet dükendi yem

keşti-i Nüh-ı Nebî:

1. **keşti-i nüh-ı nebî: +dür**

Gazel 174

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hz. Nuh'un gemisi.

Nesibâ keşti-i Nüh-ı nebîdür türbe-i Monlâ
Muraşşâ^c bir fenerdür kubbe-i hâdrası bâlâda

keşti-i şekîb:

1. **keşti-i şekîb:**

Gazel 178

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sabır gemisi.

Keşti-i şekîb ile gezen baır-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maşşûda resîde

keşti-i vücûd:

1. **keşti-i vücûd:**

Gazel 190

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Vücut gemisi.

Baır-i maşabbete düşeli keşti-i vücûd
Eyyâm-ı vaşl düşmedi hiç rûzgârına

keşti-nişîn-i 'akl:

1. **keşti-nişîn-i 'akl: +a**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gemide oturan akıl.

Keşti-nişîn-i 'akla selâmet muhâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vaḥdetüñ

ketm-i esrâr-ı şehensâh:

1. **ketm-i esrâr-ı şehensâh:**

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şahlar şahının sırlarını gizlemek.

Ketm-i esrâr-ı şehensâh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nâ'îl-i 'irfân olmaz

kevkeb-i baht:

1. **kevkeb-i baht: +u, +m**

Gazel 180

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Talih yıldızı.

O mâha aḳterân ümmîdin itmam ḫâlî'üm yokdur
Felekte her ne deñlü kevkeb-i bahtum sa'îd olsa

kevkeb-i eşk:

1. **kevkeb-i eşk: +ü, +m**

Gazel 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gözyaşı yıldızı.

Hîç siyeh-rûz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipîhr-i derde tâ seyyâredür

kevn:

1. **kevn: +e**

Gazel 84

Mısra: 3

Varlık, kainat.

Basduḳ o dem ki kevnê ḳadem mâder-i ḳazâ
Ḳaṭ' itdi tiğ-i derd-i maşabbetle nâfûmuz

2. **kevn:+e**

Gazel 159

Mısra: 5

Varlık, kainat.

İbtidā ‘ilm-i fenā dersin okur kevn gelene
Lāya timsāl görür māderinüñ āgūşın

3. **kevn:+e**

Kaside 1

Mısra: 9

Varlık, kainat.

Olmasa teşrîf-bahşā kevnē ‘id-i fıtratūñ
Eylemezdi rûze-dārân-ı ‘adem hergiz faṭūr

4. **kevn:+de**

Kaside 2

Mısra: 16

Varlık, kainat.

Hulḳ-ı kerîmüñ eylemese ref‘-i ihticâb
Pinhân ḳalurdi kevnde mâhiyyet-i kerem

5. **kevn:+den**

Kaside 2

Mısra: 5

Varlık, kainat.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldu kevnenden
Nûr-ı velâdetüñ o ḳadar dâfi‘-i zûlem

kevn ü mekân:

1. **kevn ü mekân:**

Rûbai 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Varlık ve kainat.

Nûruñla zühûr eyledi bu kevn ü mekân
Fânûs-ı cihâna şem‘-i enversin sen

kevineyn:

1. **kevineyn:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

*İki âlem (dünya ve âhiret, maddî ve mânevî âlemler,
ruh ve madde).*

Âdem için oldu ḥalk kevineyn
Âdemle olur cinân daḥi zeyn

2. **kevineyn:**

Tahmis 2

Mısra: 12

*İki âlem (dünya ve âhiret, maddî ve mânevî âlemler,
ruh ve madde).*

Deryâ-yı muḥîṭüz dür-i vahdetle leb-â-leb
Kevneyn iki cânibde iki sâhilümüzdür

kevn-i fesâd:

1. **kevn-i fesâd:+uñ**

Gazel 64

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kötü, fesatçı dünya.

Ehl-i ḡaflet anılamaz kevn-i fesâduñ ḥikmetin
‘Âlemüñ sırrın Nesîbâ şâḥib-i ‘irfâna şor

kevser:

1. **kevser:+le**

Kaside 7

Mısra: 4

Cennette bir nehir veya havuz.

O zât-ı pāk ki yâd itse nāmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüşt ü şü evvel

keyf-i bî-keyfiyyet:

1. **keyf-i bî-keyfiyyet:+in**

Gazel 64

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayık olanın keyfi.

Sâğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevḥîd ile bî-hûş olan mestâna şor

keyf-i şarâb-ı bî-ğaş:

1. **keyf-i şarâb-ı bî-ğaş:**

Gazel 91

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saf şarabın keyfi.

Yine ser-mesti-i hicrân ile gavgâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ğaş

keyf-i şarâb-ı hüsn:

1. **keyf-i şarâb-ı hüsn:+üñ**

Gazel 119

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzellik şarabının lezzeti.

Gördük cemâl-i pâküñi def'-i gam eyledük
Keyf-i şarâb-ı hüsnüñ ile 'âlem eyledük

keyfiyet:

1. **keyfiyet:+i, +n, +i**

Gazel 133

Mısra: 6

Durum, vasıf, nitelik.

Neşve-i sâğar-ı hicrân ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişâlüñ görelüm

keyfiyet-i ahvâl:

1. **keyfiyet-i ahvâl:+üñ, +i**

Kıt'a 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hallerin iç yüzü, hallerin nasıl olduğu.

Añla keyfiyet-i ahvâlüñi ey afyon-ḥ'âr
Dûd-ı gerdün seni bir ḥabbeye muḥtâc itdi

keyfiyet-i şahbâ:

1. **keyfiyet-i şahbâ:+dan**

Gazel 95

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarabın verdiği keyif.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmuş
Açılmış bağ-ı hüsnüñ gülsitânı nev-bahâr olmuş

keyfiyet-i bî-huş-i derd:

1. **keyfiyet-i bî-huş-i derd:+üñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dertsizliğin sarhoşluğu.

Keyfiyet-i bî-huş-i derdüñ
Maḥsûd piyâle-i şafâdur

kez:

1. **kez:**

Kıt'a 1

Mısra: 1

Defa, kere.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemî'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesîb

2. **kez:**

Tarih 25

Mısra: 7

Defa, kere.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvâ ile me'mûr
Ḥall eyledi müşkillerin âzâd u 'abîdün

3. **kez:+de**

Tarih 23

Mısra: 6

Zaman, vakit.

Nesîbâ didi târîḥin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydân

kible:

1. **ķible:**

Gazel 174

Mısra: 7

İbadet ederken yönelinen kutsal yön; kible.

Mekânı kible zâtı Ka'be-i tahkîkdur dirsem
Delilüm 'anberîn püşide besdür kabır-i Monlâ'da

ķiblegeh:

1. **ķiblegeh:** +iüñ

Gazel 15

Mısra: 8

Secde edilen yer

İtmek olamaz Ka'be-i maķşûda teveccüh
Tâ ķiblegehüñ olmaya mihrâb-ı şerî'at

ķible-i ehl-i nazar:

1. **ķible-i ehl-i nazar:** +dur

Gazel 163

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bakış sahibinin kiblesi.

Ėubâr-ı dergehüñ ķuĖıl-i başardur yâ ResûlallâĖ
Ėarîmüñ ķible-i ehl-i nazardur yâ ResûlallâĖ

ķible-nümâ:

1. **ķible-nümâ:**

Gazel 171

Mısra: 2

Kibleyi gösteren alet, pusula.

Dilberde vefâ şîme cefâ 'âriyet olsa
Çün ķible-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

ķıl:

1. **ķıl:** -mış

Gazel 77

Mısra: 5

Yapmak, etmek, eylemek.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muğkem bâni-i Ėudret
Binâ-yı 'ıřķa seng-i Ėa'ne aşlâ kâr-ger olmaz

2. **ķıl:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Yapmak, etmek, eylemek.

Ėıl şefâ'atle Nesîb-i mübtelâ-yı kâm-yâb
Rûz-ı mağşer kâruñ ehl-i cürme iğsândur senüñ

3. **ķıl:**

Gazel 7

Mısra: 5

Yapmak, etmek, eylemek.

Ėıl luĖfuñ ile beste-i Ėül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i âĖ-ı şerer-efşânımı yâ Rabb

4. **ķıl:** -up

Tarih 33

Mısra: 7

Yapmak, etmek, eylemek.

Terk-i 'âlemle kırup zümre-i ağbâbı yetîm
Fikr-i târiğin idüp yek sere iğvân-ı şafâ

5. **ķıl:**

Gazel 121

Mısra: 13

Yapmak, etmek, eylemek.

Ėıl şefâ'atle Nesîb-i mübtelâyı kâm-yâb
Rûz-ı mağşer kâruñ ehl-i cürme iğsândur senüñ

6. **ķıl:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Yapmak, etmek, eylemek.

Fersûde ķıl evvelâ Ėabîbüñ
Ėâk-i rehine o pâdişâhuñ

ķıl hazer:

1. **ķıl hazer:**

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sakınmak, kaçınmak.

Qıl h zer  ft de-i ruhs r-ı meh-veşdür g   l
G lsit n-ı h sn  ne dışı bir  te  d r g   l

kıllet-i m l:

1. kıllet-i m l:

Kıt'a 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Malın azlığı.

K mili kıllet-i m l ile t tarlar n k  
N k    vefret-i d ny  ile dirler k mil

k ne:

1. k ne: si

Gazel 23

Mısra: 9

K n, birine karşı duyulan    alma isteği, garaz.

Nes b  belki artar k nesi sen mer amet dirken
O  efkat düşmene göndermede eyle h zer k    

2. k ne: den

Gazel 160

Mısra: 1

K n, birine karşı duyulan    alma isteği, garaz.

Dil  af -y b olamaz p k olmayınca k neden
R -n ma olmaz küdüret gitmese  y neden

k ne-s  :

1. k ne-s  :

Gazel 55

Mısra: 8

K n yapan.

Bir cur a-i ne   tına bi  c m-ı  am  unar
 ar -ı siy hu a ise  aceb k ne-s   olur

k r-:

1. k r-:sa

Gazel 88

Mısra: 3

Parçalamak, helak etmek.

Ser-be-ser ebn -yı dehri kırsa olmaz h na s r
   m-i h n sinden it rah min o b -d du  kıyı

1. k r-:sa

Gazel 176

Mısra: 3

Parçalamak, helak etmek.

Ol sitem-ger   lemi kırsa degül  u    -ı z r
Ra ne gelmez h   bu kim      r-i ist  n   na

k r n:

1. k r n:

Kıt'a 1

Mısra: 3

Yakınlaşma, bir araya gelme.

H l-i   lem böyledür iki s r r itse k r n
Bir  am-ı t   at-g d  z olur miy nına mu  b

k r n-ı m  r:

1. k r n-ı m  r:

Gazel 162

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

G ne  n yakınl  i.

Olur m   ddi-i     -ı ma   l s ne-i r   
K r n-ı m  r iledür vech-i     bet im    

k  r-ı d  r  :

1. k  r-ı d  r  :

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

D  r  tl  k kabuğu.

K  r-ı d  r   l  bbi ider v    l-ı kem  l
Te    r ider mu   melesi              

kıssa:

1. kışşā:

Gazel 198

Mısra: 3

Olay, macera.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

kıssa-i eslāf:

1. kışşā-i eslāf:

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Önceki kıssalar.

Ey perî baķ hāl-i bî-mihrān-ı haţţ-āverlere
Mücib-i ıibret cihāna kışşā-i eslāf olur

kıssa-i nell ü dimen:

1. kışşā-i nell ü dimen:

Gazel 42

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüz üstü bıraktığı kıssayı.

Ėam-ı Ferhād u Mecnūn kışşā-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma'nî-i ııřķ u ıasıķa cāhil

kıyāfet:

1. kıyāfet: +üñ

Gazel 110

Mısra: 8

Suret, şekil, kılık.

Her dem Nesîb hālünü ııslāha küşîş it
Mānî' degül ne güne olursa kıyāfetüñ

kıyām it-:

1. kıyām it-: -dükçe

Tarih 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağa kalkmak.

Tā ki nüh-ķubbe-i zerrîn-ıalem itdükçe kıyām
ıÖmrin eفزün ide iķbālını memdūd Ėudā

2. kıyām it-: -dün

Tarih 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayağa kalkmak.

Şadr-ı Anaķolı'dan itdün kıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdün İsmā'il Efendi ıilm-ile

kıyāmet:

1. kıyāmet:

Kaside 4

Mısra: 13

*Dünyanın sonu ve bütün ölülerin dirilerek mahşerde
toplanacağı zaman, hesap günü, kıyamet günü, mahşer
günü.*

Tā kıyāmet her dehenden ola rüh-ı pāküne
Ėlüne aşhabuña yüz biñ taķıyyāt ü şalāt

kıyān:

1. kıyān:

Rûbai 19

Mısra: 3

Kimler.

Nezzāre kıyān ravza-i enverünün

Çeşm olsa ıaceb mi sînesinde her dāğ

kıyās:

1. kıyās:

Gazel 25

Mısra: 3

Kıyas, karşılaştırma.

Kıyās itme haţ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i hayvāna şalmışlar

2. kıyās:

Gazel 5

Mısra: 10

Bir sayma, denk tutma.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdur
Kıyās itme ki izhār ider ḥübāb şarāb

3. kıyās:

Gazel 77

Mısra: 10

Bir sayma, denk tutma.

Nisār-ı her-ḥas u ḥāşāk ider bûy-ı dil-âvizin
Kıyās itme güli âzürde-i bād-ı şeh̄er olmaz

4. kıyās:

Gazel 106

Mısra: 13

Bir sayma, denk tutma.

‘Ömr-i ḥarişe olsa bu tûl-i emel kıyās
Vakt-i ḥayâtınuñ görünür inkızāsı yok

5. kıyās:

Gazel 63

Mısra: 9

Kıyas, karşılaştırma.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesīb'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

6. kıyās:

Gazel 88

Mısra: 4

Karşılaştırma.

Ser-be-ser ebnā-yı dehri kırsa olmaz ḥûna sîr
Çeşm-i ḥûnīsinden it rah̄min o bî-dāduñ kıyās

kıyās eyle-:

1. kıyās eyle-:-dük

Gazel 162

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zannetme, sanma.

Firīb-i va‘d-i dūrûğ ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb kıyās eyledük o şahrāda

kıyās id-:

1. kıyās id-:-er

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

Āb içre ‘aks-i encümi dā’im kıyās ider
İkbāl-i devlet-i feleke i‘timād iden

2. kıyās id-:-er

Gazel 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Karşılaştırmak.

Serv-i sehī yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mû-miyân-ı serv-ḡadûñ ḥançerin gören

kıyās it-:

1. kıyās it-:-me

Gazel 130

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kıyaslamak, mukayese etmek, karşılaştırmak.

Sifāl-i köhnede ḥālāt-ı cām-ı Cem buluram
Kıyās itme ki isbāt-ı müdde‘ā idemem

kıyās ol-:

1. kıyās ol-:-in, -ma, -sun

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mukayese etmek, karşılaştırmak.

Kıyās olunmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hîç muḡisûn ‘aleyh olur mı ḡadire

kıymet:

1. **kıymet:**+i

Gazel 194

Mısra: 5

Değer, kıymet, paha.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lâ-büd efzün
Şâhid-i hâl yiter qadr-i girân-ı tûti

2. **kıymet:**+i, +n

Mesnevi 2

Mısra: 8

Değer, kıymet, paha.

Ammâ elüñe girince kâmil
İkrâmlar eyle kıymetin bil

kıymet-i efzün:

1. **kıymet-i efzün:**+a

Gazel 80

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıymeti, değeri artan.

Sicn-i gam olsa Nesibâ cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

ki:

1. **ki:**

Tarih 1

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Hisâb it sâde vü dür vārını elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târihdür tenhâ haqîkatde

2. **ki:**

Tarih 10

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Şerîf-i pâk-i neseb sâlik-i güzîde-şifât
Ki oldı zâtı nihâl-i necâbete semere

3. **ki:**

Gazel 24

Mısra: 5

Zira.

Qays ile hem-dâsitân oldum ki ‘âlem dir baña
Deşt-i gamda bir gazâl-i hüsn için âvâredür

4. **ki:**

Gazel 19

Mısra: 9

zira, çünkü anlamında bağlama edatı.

Fâriguz verziş-i miqdâf-ı talebden ki Nesib
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keşt-i ümîd

5. **ki:**

Gazel 5

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Fezâ-yı câmda rûh-ı Cem'un otağıdur
Kıyâs itme ki izhâr ider hûbâb şarâb

6. **ki:**

Tarih 8

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Dirigâ gitti Hâfiz gibi bir zât-ı melek-haslet
Ki bildi mahfel-i fânî degüldür kimseye me'men

7. **ki:**

Gazel 20

Mısra: 4

Ki bağlacı.

N'ola gösterse dâ'im 'aks-i rüy-ı şâhed-i feyzi
Ki bir âyine-i rüşen-güherdür halka-i tevhid

8. ki:

Tarih 28

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Cenāb-ı Һazret-i ‘Uşşākī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide tahkīkda ni‘me'l-bedel oldı

9. ki:

Gazel 25

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Perī-rüyān ki şūr-ı ‘aşkı mülk-i cāna şalmışlar
Olup Leylī vü şān evvel nighede şabr u sāmānın

10. ki:

Gazel 22

Mısra: 4

Çünkü anlamında bağlaç.

‘Ākıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki hük-m-i ezelde oldı sa‘id

11. ki:

Gazel 5

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ŧokunsalar gelür āvāze-i şarāb şarāb
O rind-i bade-perestüm ki kāse-i serüme

12. ki:

Gazel 13

Mısra: 1

Ki bağlacı.

‘İlm ü edeb ki olmaya ādemde mükteseb
Virmez şeref o bī-ħırede ‘izzet-i neseb

13. ki:

Tahmis 1

Mısra: 3

Zira, çünkü anlamında bağlaç.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı ‘irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

14. ki:

Gazel 25

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Sipāh-ı kākūli ma‘müre-i imāna şalmışlar
Perī-rüyān ki şūr-ı ‘ışkı mülk-i cāna şalmışlar

15. ki:

Gazel 28

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Hayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘aşkuña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luṭf-ı ḥiṭābuñ Āb-ı hayvāndur

16. ki:

Gazel 33

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ne nedīm-i ğam-küsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faķaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

17. ki:

Gazel 33

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ne nedīm-i ğam-güsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faķaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

18. ki:

Gazel 34

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavġā-yı haşir menķabe-i muḥtaşarumdur

19. ki:

Gazel 35

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Hakāyık bî-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāhiddür

20. ki:

Gazel 35

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Gerekdür kim ola qalbünde rāsih nūri islāmuñ
Olursa münhaşır kavle efendi bil ki fāsiddür

21. ki:

Gazel 37

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şanma ki sırr-ı Hudā hırkādudur şāldadur
O girān-māye güher ka‘r-ı yem-i hāldadur

22. ki:

Gazel 37

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ehl-i derdüñ sühanı itmede te’sir-i diger
Kı füyüzāt-ı Hudā münkesirü’l- bāldadur

23. ki:

Gazel 37

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Hele ol la‘l-i revān-bağşda gördüm ancak
O kadar luṭfı ki minā-yı mey-i āldadur

24. ki:

Gazel 37

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Qankı sevdā-ger-i nāz arturabilmem ki Nesib
Yine kālā-yı dil-i şifte dellāldadur

25. ki:

Gazel 43

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Dirig olmadı maşrūf-ı kāle-i ‘irfān
Hevāya şarf oluyor hayf ki hazine-i ‘ömr

26. ki:

Gazel 43

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Nesib eyleme zāyi‘ nuḳūd-ı evḳātı
Şaḳın ki girmez ele bir daḫi defne-i ‘ömr

27. ki:

Gazel 45

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḫ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

28. ki:

Gazel 45

Mısra: 6

Ki bağlacı.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nā-dān
Ki naḫl-i ma‘rifetüm bü’l-‘aceb semārum var

29. ki:

Gazel 45

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hakir isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerim-i hudāvend-i kām-gārum var

30. ki:

Gazel 48

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Destine düş ne virür gâme nîgeh tîğ şunar
Çeşm-i mestûn ki mey-i nâzı kaçan nûş eyler

31. ki:

Gazel 50

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümîde bād-bānlardur

32. ki:

Gazel 50

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Nesibâ hasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hurmâ çeşmüme nevk-i sinānlardur

33. ki:

Gazel 51

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şular ki nuṭkı dūr-i baḥr-i ṭayf bilmezler
Biḥār-ı ḥikmet-i Mevlā'yı ḥayf bilmezler

34. ki:

Gazel 52

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönümüzün mübtelâsıdur gam-ı yâr

35. ki:

Gazel 53

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Merdüm-i dîde şunar âyine-i mânend-i gedâ
Râh-ı çeşmümden ide şâh-ı ḥayālün ki güzêr

36. ki:

Gazel 54

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî
Germiyyet-i bâzârına ṭamga-yı nesebdür

37. ki:

Gazel 55

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Çeşmün ki mest-i sāgar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürüd-ı niyâz olur

38. ki:

Gazel 55

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bād-ı firâḫ ile yem-i eşküm ki cûş ide
Her mevcesi ber-âver-i lülü-yı râz olur

39. ki:

Gazel 56

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Kaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim şehâba girer

40. ki:

Gazel 56

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ufukda zâhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşîd
Kenâr-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki âba girer

41. ki:

Gazel 56

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Fiğân ki tiğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu‘mınca çok şevâba girer

42. ki:

Gazel 56

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hûy-ı gaddâra tokındukça zülf-i yâr-i Nesib
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

43. ki:

Gazel 57

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Bezmi eyler gıbta-fermây-ı gülistân-ı İrem
Tâb-ı mül ruhsâr-ı dil-süzüñ ki gül gül gösterür

44. ki:

Gazel 65

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ammâ ki nigâh olınsa hâle
Bî-küşîş ü bî-hamiyyet olmaz

45. ki:

Gazel 67

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nigâh-ı ‘âkıbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şişe-pâre şan‘at-ile dūr-bîn olmaz

46. ki:

Gazel 70

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ġarâbet anda ki nev-devletân-ı sifle-nihâduñ
Ta‘azzımı kerem-i nâkışü'l-‘ayârına degmez

47. ki:

Gazel 70

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

48. ki:

Gazel 70

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ümîddür ki teraḥḥum iderdi hâline ammâ
Peyâm-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kârına degmez

49. ki:

Gazel 74

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ruḥ-ı zibâsını yârüñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dide hüveydâ iderüz

50. ki:

Gazel 74

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Ġoncayı neşve-dih-i sâğar-ı şahbâ iderüz

51. ki:

Gazel 75

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdâzuz

52. ki:

Gazel 78

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ten-i bî-cân gibidür rağbete şâyân olmaz
Dil-i bî-ıışk ki lezzet-çeş-i imân olmaz

53. ki:

Gazel 78

Mısra: 5

Ki bağlacı.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi'yâr
Kişi da'vâ ile hîç fâ'ik-ı akrân olmaz

54. ki:

Gazel 79

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Âhırîn câmesi cismûn ki Nesib ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

55. ki:

Gazel 80

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-ı âh ile
Rismân-ı ıurra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

56. ki:

Gazel 82

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînüz

57. ki:

Gazel 84

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Basduğ o dem ki kevne ıadem mâder-i ıazâ
ıat' itdi tîğ-ı derd-i mağabbetle nâfumuz

58. ki:

Gazel 84

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki câm-ı bezmgeh-i ıışk mestiyüz

59. ki:

Gazel 86

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Metâ'-ı kâsid olur mevki'-i 'ademde vücûd
Mağal düşer ki tûvân-ger gedâ yerin ıutmaz

60. ki:

Gazel 87

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ya'ni rûh âşinâlaruz ki bize
ıayd-ı cismiyle ibtilâ olmaz

61. ki:

Gazel 87

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Halk-ı 'âlemle ihtilâf Nesib
ıoğrısı bu ki bî-riyâ olmaz

62. ki:

Gazel 89

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Pâk-sîretler şafında cây-gir olmağ muğâl
Tâ ki vardur câme-i hâlûnde ğafletden denes

63. ki:

Gazel 93

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Elinde rind-i mestûn sāgar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i işretdür ki mühr-i zer-nişân tıtmış

64. ki:

Gazel 94

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Dil şâne gibi zülf-i girih-güre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencire şarılmış

65. ki:

Gazel 95

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikâr olmuş

66. ki:

Gazel 97

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Haqqā ki Nesībā bu zemīn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilk-i sebük-tāzuña maşşuş

67. ki:

Gazel 99

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Āyīn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesīb
Dihīm-i cānı itdi maşar kayşer-i neşāt

68. ki:

Gazel 100

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Maḥabbet itmez ehl-i işka ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

69. ki:

Gazel 102

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķir olsa daḥi olmaz kerīm ihsāndan fāriğ

70. ki:

Gazel 106

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Lā-büd niẓām-ı ḥāl için eyler riyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir būriyāsı yok

71. ki:

Gazel 106

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Bir rāha āzimüz ki Nesīb anda menzilün
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

72. ki:

Gazel 108

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Meşhūrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tīzdür zevāl-i devleti ğaddār olanlaruñ

73. ki:

Gazel 114

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Demler ki cūybār-ı sirişkümler revān olur
Serdür hevā-yı kadd-i ḥırāmānuñam senüñ

74. ki:

Gazel 115

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Bu nağme-i hūnīn nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

75. ki:

Gazel 116

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Revā midur ki olam zehr-i nūş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

76. ki:

Gazel 117

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥān ider
Çaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

77. ki:

Gazel 122

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Varağ ki olmaya sāde qabūl-i nağş itmez
Ḥużūr-ı kāmīl-i dānāda tıfl-ı nā-dān ol

78. ki:

Gazel 125

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kālā-fürūş-ı sūğ-ı ḥulūşuz ki dā’imā
Nağd-i nifāk-ı rāyic-i bāzārumuz degül

79. ki:

Gazel 125

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

80. ki:

Gazel 125

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derūn sūnbül-i destārumuz degül

81. ki:

Gazel 126

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ne zamān ki ḥışm u gāzabla ol şeh-i ‘iṣve ger çeke
tiğını
Bizi gāmze öldürür evvelā yalıñuz o tiğ ü verem
degül

82. ki:

Gazel 126

Mısra: 7

Ki bağlacı.

O sıfāl pārelerüñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḥadıqa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

83. ki:

Gazel 130

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Sıfāl-i köhnede ḥālāt-ı cām-ı Cem buluram
Qıyās itme ki isbāt-ı müdde‘ā idemem

84. ki:

Gazel 133

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Burqa‘-ı nāzı gūşād it ruḥ-ı aluñ görelüm
Ya‘nī mānend-i gül açıl ki cemālün görelüm

85. ki:

Gazel 140

Mısra: 7

Ki bağlacı.

İtme penâh-ı halkı ki rāhat bulur mı hîç
Timsâl-i şahşâ âyinede istinād iden

86. ki:

Gazel 141

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ğarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

87. ki:

Gazel 142

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pāmâl-i ğam olmazsın

88. ki:

Gazel 144

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ol bâğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şahnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

89. ki:

Gazel 144

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ol va‘de hilāfam ki daği nām-ı vefāyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

90. ki:

Gazel 145

Mısra: 4

Ki bağlacı.

‘Aceb helâke mi itlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

91. ki:

Gazel 145

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiḥân idemem
Nesîb-i dil-şüde incinmesün ‘itâbumdan

92. ki:

Gazel 146

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Bir serve mâyilem ki cemende cemâline
Cûlar neḡâre itmede çeşm-i ḡabâbdan

93. ki:

Gazel 148

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Te’sîri ide ṭab‘uñı cā’iz ki perîşân
Küyuñda fiğân eylemez oldum ḡazerümden

94. ki:

Gazel 148

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

95. ki:

Gazel 152

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âḡir giderek
Zâhide söyle ki ḡavf eylesün imânından

96. ki:

Gazel 154

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

97. ki:

Gazel 156

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Seheri ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

98. ki:

Gazel 156

Mısra: 5

Ki bağlacı.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aķmer gül-i rüyına hayâdan

99. ki:

Gazel 159

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hûşın
Hırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menķûşın

100. ki:

Gazel 159

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ėam u şadî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ
Ėam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşün

101. ki:

Gazel 161

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Bir maķremine sordı görüp bendesin ol yâr
Didi ki Nesîbâ-yı Ėam-endüz midur bu

102. ki:

Gazel 163

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Şu deñlü nûr-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pâküñ
Ki Ėurşîd anda bir şem'-i şeherdür yâ Resûlallâh

103. ki:

Gazel 167

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâķ üzre

104. ki:

Gazel 169

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Her şûh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir şabîbe ki bîmârı olmaya

105. ki:

Gazel 169

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Her şûh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir şabîbe ki bîmârı olmaya

106. ki:

Gazel 169

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Kâmil dinür o zâta Nesîbâ ki her zamân
İķbâl-mend-i 'ışķ ola idbârı olmaya

107. ki:

Gazel 170

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır ‘adâvete

108. ki:

Gazel 177

Mısra: 10

Ki bağlacı.

O deñlü çâpük-i râh-ı hayâydür tab‘um
Ki olsa maţlabı bir bîkr-i fikr-i mestûre

109. ki:

Gazel 178

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki harîdâr ola kâlâ-yı ümîde

110. ki:

Gazel 178

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ol ‘âşıkâ şad gıbta ki şahrâ-yı fenâyı
Tercih ide zevk-ı çemene sâye-i bide

111. ki:

Gazel 178

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Bir güşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Hakķā ki ‘aceb cāzibe-dârdur o perîde

112. ki:

Gazel 179

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Derûn-ı sine ki pür-dâğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâlezâr bize

113. ki:

Gazel 182

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Geldi dem-i gazabda ruḥ-ı alına ‘araḳ
Güya ki düşdi ḳaṭre-i şebnem gül-i tere

114. ki:

Gazel 187

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Hôşâ o sine ki gencîne-i maḥabbet ola
Nuḳûd-ı ṭâḳati târâc-ı dest-i fûrḳat ola

115. ki:

Gazel 187

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Hôşâ o naḥl-i berûmend-i ârzû-yı vişâl
Ki bâğ-ı ye’sde hep berg ü bârı ḥasret ola

116. ki:

Gazel 187

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Hôşâ o nağme-i dil-sûz-ı ḡam ki maẓmûnı
Felek didükleri ḡaddârdan şikâyet ola

117. ki:

Gazel 189

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Nâ-kâmluk ki maţlabıdur anlaruñ n'ola
Yeksân olursa sûd u zarar Mevlevîler'e

118. ki:

Gazel 191

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Fiğân ki bey'geh-i bî-temîz-i 'âlemde
Bahâ-yı gevher ile şatılır hark-pâre

119. **ki:**

Gazel 193

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Kûşîş it şâf-derûn olmağa kândil gibi

120. **ki:**

Gazel 194

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Al-i minķârı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loķma-i h'ân-ı tûti

121. **ki:**

Gazel 194

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Nuķ-ı pāk ile olur zâ'ika cân-ı şîrîn
Lâyık-ı sūkker olur gör ki dehân-ı tûti

122. **ki:**

Gazel 196

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Gör zâhidi ki halka-i tevħidde müdâm
Ol mâh-peyker ile döner âsumân gibi

123. **ki:**

Gazel 197

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûñ bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kütâhı

124. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvâyı

125. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 3

Ki bağlacı.

'Ârif ki ola vâķıf yek-reng-i eşyâya
Farķa olamaz kâdir reng-i mey-i minâyı

126. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 5

Ki bağlacı.

'Âşık ki ola nâzır 'ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol tal'at-i zibâyı

127. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 7

Ki bağlacı.

'Âķıl ki olup bûd u nâ-bûd içün âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu gavgâyı

128. **ki:**

Gazel 200

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Ėâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazâr hâlâ hengâme-i ferdâyı

129. **ki:**

Gazel 205

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Lebinde ne hõşdur o teb-hâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

130. ki:

Gazel 209

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı ‘ışkuñ mesâ’ili

131. ki:

Gazel 210

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen daği şâf-dil ol aňlaya gör bu râzı

132. ki:

Kaside 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü ‘işyânum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı ‘ömrüm itdi ğafletde mürûr

133. ki:

Kaside 1

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Defter-i a‘mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneh-kârum ki fikrüm şerr ü şûr

134. ki:

Kaside 1

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Tâ köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

135. ki:

Kaside 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Sensin ol sermâye-i fîtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

136. ki:

Kaside 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiñüñ
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubh-dem

137. ki:

Kaside 2

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Her kaçre-i midâd ki vaşfuñda ħarc ola
Ġayret-fezây-ı ħâl-i ‘izar oldu dem-be-dem

138. ki:

Kaside 2

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Her dil ki anda niyet-i na‘tûñ karar ide
Mânend-i ism-i a‘zam kârını etem

139. ki:

Kaside 2

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Tâ kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh rahş zer kecime ki vaz‘ eyledüñ qadem

140. ki:

Kaside 2

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Düstûr-ı ittibâ‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuñfe-i dergâhuñ eyleyem

141. ki:

Kaside 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hâşâ ki nâr-ı dūzaḥ anı dâd-ḥ'âh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâḥa-i ḥarem

142. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hâşâ ki nâr-ı dūzaḥ anı dâd-ḥ'âh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâḥa-i ḥarem

143. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḥ anı ide muẓtarib
Müşk-i tûrâb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

144. **ki:**

Kaside 2

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḥ anı ide muẓtarib
Müşk-i tûrâb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

145. **ki:**

Kaside 3

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Seyyi'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrûne vâbestedür ḥaḳḳa ki kâr-ı kimyâ

146. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ammâ ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma'ârif-i Perverdigâr'dur

147. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Lâyık degül bu devlete am mâ kerem umar
Baḥr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

148. **ki:**

Kaside 5

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Rûḥ-ı şerîfûne ola vâsıl şalât-ı Ḥaḳḳ
Hem âl ü şaḥbuña ki zevât-ı kibârdur

149. **ki:**

Kaside 6

Mısra: 5

Ki bağlacı.

‘Uḳde ber ‘uḳde ki reşk-âver-i seng-i ḥâre
‘Uḳde ber ‘uḳde ki nâḥun-ken-i şîr-i ner olur

150. **ki:**

Kaside 6

Mısra: 6

Ki bağlacı.

‘Uḳde ber ‘uḳde ki reşk-âver-i seng-i ḥâre
‘Uḳde ber ‘uḳde ki nâḥun-ken-i şîr-i ner olur

151. **ki:**

Kaside 6

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdâd-res-i maḥşer olur

152. **ki:**

Kaside 6

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Hâşeli'llah ki Nesib olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfiret-i Dâver olur

153. ki:

Kaside 6

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hûrşid-i felek nûr-dih-i hâver olur

154. ki:

Kaside 7

Mısra: 3

Ki bağlacı.

O zât-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şû evvel

155. ki:

Kaside 7

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kerem-nisâr ki bûy-ı buhûr-ı mekremeti
Muḥâldür k'ola güncide-i dimâğ-ı emel

156. ki:

Kaside 7

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler
Ki itdi şâh-reh-i dîni ümmete eshel

157. ki:

Kaside 7

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne 'uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

158. ki:

Kaside 8

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Geçüp ḥubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilürseñ o zaḥma bu merhem

159. ki:

Kaside 8

Mısra: 3

Ki bağlacı.

O mu'ciz-edâdur ki luṭf-ı kelâmı
Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

160. ki:

Kaside 8

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Nesib-i siyeh-kâra eyle şefâ'at
O dem ki ola seyyiât ile mülzem

161. ki:

Kaside 9

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Vay ḥâline senden eger olmazsa 'inâyet
Ol günde ki gûşa irişe şît-i teâlû

162. ki:

Kaside 10

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür
Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

163. ki:

Kaside 10

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Odur h'āce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihānı değışdi metā'-ı 'ışk-ı ḳadīre

164. ki:

Kaside 10

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Nizām-baḥş-ı le'ālī-i Mesnevī ki me'ālī
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zāmīre

165. ki:

Kaside 10

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ne Mesnevī ki odur genc-i şāyegān-ı ma'ānī
Virür ğinā-yı ebed ṭab'-ı bī-murād-ı fakīre

166. ki:

Kaside 10

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Ne Mesnevī ki ğubār-ı ḥaṭı cilā-dih-i ebşār
Nümüde itmede tā lā-mekānı çeşm-i ḳadīre

167. ki:

Kaside 10

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevāta serīre

168. ki:

Kaside 10

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Muḥit-i feyz-i ilāhī-i nā-bedīd-i kerāne
Ki her şaḥīfesi nüzhet-fezā güzīde ḥarīre

169. ki:

Kaside 10

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Ḳıyās olınmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hīç muḳisün 'aleyh olur mı ḡadīre

170. ki:

Kaside 10

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Kelīm-i Tūr-ı velāyet ki killidür yed-i beyzā
Fürüg-ı lem'a-i feyzi irer ḳalil ü kesīre

171. ki:

Kaside 10

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nühüfte olmasınun aşlı Şems-i dīn-i velinün
Ki cilvegāh olamaz 'ālem iki mihr-i münīre

172. ki:

Kaside 10

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ümīd-i luṭf ile demlerdür āsitānuñ bekler
Ki ḥāk-i dergehün itmez bedel bisāṭ-ı ḥarīre

173. ki:

Kaside 10

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Degülse daḥi sezā luṭfa himmetün o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳīre

174. ki:

Kaside 10

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

175. ki:

Kaside 10

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debire

176. ki:

Kıt'a 5

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Nāle-i ney ki ğidādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

177. ki:

Kıt'a 10

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ey şefi'î rüz-ı maḥşer şāh-ı ḥayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki mağfūr olmaya

178. ki:

Kıt'a 17

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesib
Ġam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese hücum

179. ki:

Kıt'a 17

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bir genc-i feyz için ki o Monlā-yı Rūm'dur
Çün büm-ı cāyum oldu ḥarāb-ı diyār-ı Rūm

180. ki:

Kıt'a 21

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

181. ki:

Kıt'a 22

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ammā bunı bilmez ki nazīre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nā-dide-i cennāt-ı 'ulāya

182. ki:

Mesnevi 2

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Hem-şoḥbet-i bed ki mārīdür
Zehri ise mardan eşeddür

183. ki:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ġafletle geçürme rüzgāruñ
Ma'ḫūl ola tā ki kār u bāruñ

184. ki:

Müfret 12

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Kim baksa 'āleme nazar-ı i'tibār ile
Mümkün midür ki farḫ ide ağıyarı yār-ile

185. **ki:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Rûh ile ol dem ki Hakk ârâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı cânı mihrüñle müzeyyen eyledi

186. **ki:**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide hakk üzre edā
Medh-i zāt-ı pākūñe icmāldür şemsü'l-hüdā

187. **ki:**

Rûbai 8

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nā-fermānam
Ben bendeñi kulluğundan itme āzād

188. **ki:**

Rûbai 25

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ümmîd budur ki güzellik ihsānuñ
Hakk ide haṭā-yı defter-i a‘mālüm

189. **ki:**

Rûbai 27

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Tā itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzū
Kimdür ki ide na‘t-i Nebî'de tek ü pū

190. **ki:**

Rûbai 27

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

191. **ki:**

Rûbai 28

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ey fahr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kū

192. **ki:**

Rûbai 29

Mısra: 3

Ki bağlacı.

El-minnetü li'llah ki olupdur sūda
Hāk-i harem-i pākūñe bu rüy-ı siyāh

193. **ki:**

Rûbai 31

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ammā ki medihinde Resülullāh'uañ
Şad şerm ile noķşānumuz ikrār iderüz

194. **ki:**

Rûbai 32

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Derviş midür ol ki ola tālīb-i nān
Derviş aña dirler ki ide cânı fedā

195. **ki:**

Rûbai 32

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Derviş midür ol ki ola tālīb-i nān
Derviş aña dirler ki ide cânı fedā

196. **ki:**

Rûbai 41

Mısra: 1
Ki bağlacı.

Şûfî ki baḥl̄l ola ğam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

197. **ki:**
Rûbai 42
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Sevdâ-yı ḥaṭuñla ki perîşânuz biz
Ḥâkiyle çü mûr şimdi yeksânuz biz

198. **ki:**
Rûbai 47
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kîrbâs

199. **ki:**
Rûbai 51
Mısra: 3
Ki bağlacı.

Tâ ki beni ḥabs-i çâh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

200. **ki:**
Rûbai 55
Mısra: 1
Ki bağlacı.

Câm-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

201. **ki:**
Rûbai 57
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Bâzâr-ı ḥödîde tâ-be-key pest olasin
Sa’y it ki fenâ câmı ile mest olasin

202. **ki:**
Rûbai 57
Mısra: 4
Ki bağlacı.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasin

203. **ki:**
Tahmis 1
Mısra: 12
Ki bağlacı.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivāya

204. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Ol tâcir-i derdüz ki fenâ ḥâşilumuzdur
‘Aşk-ı ezeli nâka-keş-i maḥmilümüzdür

205. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: 2
Ki bağlacı.

Ol Ḳays-ı fenâyuz ki ola ḥayret-i dâ’im
Leylâ-yı vücüd olmasa n'ola bize ḥâkim

206. **ki:**
Tahmis 2
Mısra: 18
Ki bağlacı.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men‘ eyleme ki cānu mı var ḳâtilümüzdür

207. ki:

Tarih 9

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Hüner-perver kerem-ver cüd-küsterdür ki olmuşdur
Der-i lutfında bir deryüze-ger hâtem garîbâne

208. ki:

Tarih 12

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Tâ ki nüh-ķubbe-i zerrîn-‘alem itdükçe kıyâm
‘Ömrin efzûn ide iķbâlini memdûd Hudâ

209. ki:

Tarih 17

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Görürdi nûr-ı siyâhı gürûh-ı Mevleviyân
Ne dem ki şöhet-i hâşına bulsalar destûr

210. ki:

Tarih 18

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ĥamdüli’llah ki yine esdi nesîm-i iķbâl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

211. ki:

Tarih 19

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Maķabbet evliyâya zâtına mevrûsdur bî-şekk
Ki sirru’l-veledi sirru ebihî’üñ mazharı ĥaķķa

212. ki:

Tarih 25

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ĥaķ-gûy u ‘afif idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdüñ

213. ki:

Tarih 28

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Bî-ĥamdü li’llah ki olduķ mazhar-ı nev-lutf-ı
Rabbânî
Sipihrüñ cünbüşi ber-vefķ-ı aķsâ-yı emel oldu

214. ki:

Tarih 30

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şöhret-ārâsın ki ĥaķķuñda dir erbâb-ı ‘uķûl
Ĥüsn ile aĥlâķı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

215. ki:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ĥayfâ ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şâh-râh iken

216. ki:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Zannum budur ki ben ķulına ide mağfîret
Cürm ü ĥaķâ ile eger olsam daĥi ferîd

217. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ĥayfâ ki diyâr-ı zindeğânî
Dest-i sitemünle oldu berbâd

218. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Ki bağlacı.

Efsūs ki olmadı sezā-vār
Bir nīm-nigāha ‘āşık-ı zār

219. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Ki bağlacı.

Gel cevri қо āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet hāzer it ki nev-cüvānsın

220. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Hālā ki tamām oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derün u bîrün

221. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Ki bağlacı.

Āmāde-i hançer-i helākem
Hakḳā ki ġarib derd-nākem

222. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Lāyık mı ki sine-i ‘adūdur
Mānende-i kine cilvegāhuñ

223. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

‘İşkuñ ki ġarib ibtilādur
‘Uşşāḳa ‘aceb siyeh belādur

224. ki:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Bîgāne olur ġam-ı cihāna
Her kim ki gamuñla āşinādur

225. ki:

Gazel 28

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Hayāl-i la‘l-i nābuñ mürdegān-ı ‘ışquña cāndur
Ki hem hāşşiyet-i luṭf-ı ḥiṭābuñ Āb-ı hayvāndur

226. ki:

Gazel 34

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Sevdā-ger-i bāzār-ı maḥabbet ki gönüldür
Sermāyesi ḥün-ı cigerüm eşk-i terümdür

227. ki:

Gazel 34

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bîm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

228. ki:

Gazel 115

Mısra: 5

Ki bağlacı.

‘İşk āfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemişe
Ma‘müresi vîrane olur kişver-i rāzuñ

229. **ki:**

Tarih 28

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Niķābet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı ‘iffet ü fazl-ile ‘âlemde mesel oldu

230. **ki:**

Tahmis 1

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

kibar:

1. **kibâr:**

Gazel 13

Mısra: 10

Büyükler, ulular.

Cem‘iyyet-i mekârim-i ahlâkdur dimiş
Ba‘zı kibâr vaşf-ı edebde açınca leb

kibr:

1. **kibr:**

Rûbai 60

Mısra: 1

Gurur, benlik, büyükenme.

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

kibrît:

1. **kibrît:** +i, +n, +i

Tahmis 3

Mısra: 9

*Bir ucuna, sert bir şeye sürtüldüğü zaman tutuşan bir
ecza sürülmüş çöp parçası, kükürt.*

Fürüzân eyledi kibrîtini hep anda sünbüller
Uyandurdu çerağın gülsitânda cā-be-cā güller

k'ider:

1. **k'ider:**

Gazel 100

Mısra: 10

Ki eder.

Hayâl-i la‘li çıkmaz hâtırundan
K'ider mahmûr olan peymânenen hazz

kifâyet id-:

1. **kifâyet id-:-er**

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yetmek, yeterli olmak.

Nâr-ı cerâyim-i beşerüñ inîfâsına
Bir kaçresi kifâyet ider baħr-i rahmetün

kilk:

1. **kilk:** +i, +dür

Kaside 10

Mısra: 3

*Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki
araç.*

Kelîm-i Tûr-ı velâyet ki kildür yed-i beyzâ
Fürûğ-ı lem‘a-i feyzî irer qalîl ü kesîre

2. **kilk:** +e

Gazel 205

Mısra: 10

*Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerdeki
araç.*

O şûhuñ beyân itse hâlin Nesîb
Virür kilke teb lizesini sür‘ati

kilk-i ‘atâ-yı Hazret-i Sübhân:

1. **kilk-i ‘atâ-yı Hazret-i Sübhân:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Allah'ın bağışlayıcı kalemi.

Ol cerīde-i ‘amelūmden sevād-ı cürm
Kilk-i ‘atā-yı ḥazret-i Sübhān ile resīd

kilk-i belāḡat:

1. **kilk-i belāḡat:**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Etkili, güzel ve yerinde söz yazan kalem.

Virse kām-ı cāna ṭa‘m-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kilik-i belāḡat ihtivā

kilk-i güher-bār:

1. **kilk-i güher-bār:~a**

Gazel 139

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cevher saçan kalem.

Tab‘umda ararken dūr-i ma‘nāyı Nesibā
Ḳoynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

kilk-i ihsān:

1. **kilk-i ihsān:~ı**

Tarih 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Lütuf kalemi, cömertlik kalemi.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı ‘ālem-gır-ile
Kilk-i ihsānı mezāḳ-ı ehl-i Mısr'a ḳand-riz

kilk-i ḳazā:

1. **kilk-i ḳazā:**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kaza kalemi.

Yazarken ser-nüvişt-i ‘ālemi kilik-i ḳazā evvel
Cebbinde esir-i zülfünñ ṭül-i emel yazmış

kilk-i kerem:

1. **kilk-i kerem:~üñ**

Rübai 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Lütuf kalemi.

Ḥālüm nic'olur rüz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremüñ nāme-i ‘iṣyānuma ḥaṭ

kim:

1. **kim:**

Gazel 195

Mısra: 1

Soru zamiri.

Her kim alursa pır-i ḥarābātđan eli
Ser-menzil-i ümide başar kām-ı evveli

2. **kim:**

Gazel 24

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Āh-ı āteş-zād kim dāḡ-ı dilüm şād-āb ider
Gülsitān-ı ‘ışḳa güyā āteşin fevvāredür

3. **kim:~den**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Soru zamiri.

Kimden gördüñ fūnūn-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

4. **kim:~de**

Gazel 13

Mısra: 3

Soru zamiri.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E‘ācim gerek ‘Arab

5. **kim:**

Gazel 11

Mısra: 9

Soru zamiri.

Sineye kim çekdi sen mähı sipihr-âsâ ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

6. **kim:**

Gazel 141

Mısra: 7

Soru zamiri.

Be-rağm-ı ‘aşıq-ı hamyâze-keş ‘acebdür kim
Hemîşe ziver-i âğüş-ı düşmenân olasın

7. **kim:**

Gazel 206

Mısra: 3

Soru zamiri.

Degül şâyeste mahbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânı

8. **kim:**

Rûbai 11

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nûr-ı ruhuñ itdi şöyle mahv-ı zulemât
Kim oldı ‘adûlara ‘adem cāy-ı güriz

9. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 10

Soru zamiri.

Hâşâ ki büy-ı düzağ anı ide mużtarib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

10. **kim:+dür**

Gazel 178

Mısra: 2

Soru zamiri.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki haridâr ola kâlâ-yı ümide

11. **kim:+dür**

Gazel 210

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimdür ol âyine-i şüretde olan cilve-nümâ
Kim ider aña niyâzı kime eyler nâzı

12. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 10

Soru zamiri.

Olur ârāmgehi Ka‘be-i vuşlat âhîr
Sünneti rāh-ı Hudâ'da kime kim rehber olur

13. **kim:+e**

Kaside 6

Mısra: 10

Soru zamiri.

Olur ârāmgehi Ka‘be-i vuşlat âhîr
Sünneti rāh-ı Hudâ'da kime kim rehber olur

14. **kim:+dür**

Rûbai 27

Mısra: 2

Soru zamiri.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na‘t-i Nebî'de tek ü pû

15. **kim:+dür**

Rûbai 28

Mısra: 2

Soru zamiri.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kû

16. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 5

Soru zamiri.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyâ şâd u fahûr
Hâzin-i gencine-i ʿışk-ı ʾilâhî kim olur

17. **kim:+de**

Gazel 87

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimde kim olmaya nefâset-i zât
Tâlib-i gevher-i fenâ olmaz

18. **kim:+e**

Gazel 210

Mısra: 4

Soru zamiri.

Kimdür ol âyine-i şûretde olan cilve-nümâ
Kim ider aña niyâzı kime eyler nâzı

19. **kim:+de**

Kaside 1

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimde kudret var kemâhî ider evşâfuñ senüñ
Siyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ʿür

20. **kim:+de**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Soru zamiri.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzre edâ
Medh-i zât-ı pâküñe icmâldür şemsü'l-hüdâ

21. **kim:+dür**

Gazel 79

Mısra: 3

Soru zamiri.

Kimdür ol kim ola dâmâd-ı ʿarûs-ı dünyâ
Naqd-i ʿömr ile edâ-kerde-i kâbîn olmaz

22. **kim:**

Gazel 1

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Taʿallukdan vücûd-ı ğayra mahfûz eylemiş Bârî
Bizüz kim gevher-i baħr-i haqîkat âbiyuz cânâ

23. **kim:**

Gazel 8

Mısra: 8

Ki bağlacı.

O bâğuñ gülleri âyine-i ʿâlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

24. **kim:**

Gazel 13

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun Eʿâcim gerek ʿArab

25. **kim:**

Gazel 14

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Tâ kim bilesin luṭfını servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzûnı ḥayâl it

26. **kim:**

Gazel 15

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Ârâmgeh-i kaşr-ı haqîkat olur âhîr
Her kimseye kim ola memer bâb-ı şerîʿat

27. **kim:**

Gazel 17

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Gülşen-i nāza şabâlık eylemiş bād-ı niyâz
Ol zamân kim hüsn ile ʿışk eylemişdür imtizâc

28. **kim:**

Gazel 22

Mısra: 4

Ki bağlacı.

ʿÂkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki hük-m-i ezelde oldu saʿîd

29. **kim:**

Gazel 25

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Nesîbâ el-ḥazer kim çâk çâk itmek muḳarrerdür
O ḥünî ḡamzeler kaçd-ı dil-i nālâna şalmışlar

30. **kim:**

Gazel 35

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Gerekdür kim ola ḳalbün-de râsiḥ nûr-ı İslâmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fâsiddür

31. **kim:**

Gazel 35

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Şeh-i mülk-i fenâ ol ḥıdmet-i rindâna saʿy eyle
Meded hem şoḥbet itme zâhidi kim ṭabʿ-ı cāmiddür

32. **kim:**

Gazel 38

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Şîme-i sencîdedür iksîr ile mermûz olan
Kîmyâ ḡann itme kim taḳlib-i mâhiyyetledür

33. **kim:**

Gazel 38

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Cûybâr-ı gül-sitân-ı ḥâldedür âb-ı vuzûʿ
Revnaḳ-ı gül-zâr-ı ʿömri añla kim tâʿatledür

34. **kim:**

Gazel 38

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Vaḳfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarḫa kim
Heft zerrîn ḫaṭlu zer ser-levḫalu ḥuccetle

35. **kim:**

Gazel 48

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Sâḳiyâ şun bize ol cām-ı ḥıred düşmeni kim
Kem-terîn ḳaṭresi ʿayyâşını bî-hûş eyler

36. **kim:**

Gazel 54

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid
Kim duḫter-i rez bâde-i engûra laḳabdur

37. **kim:**

Gazel 56

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ḳaçan ki nâz ile ol şûḫ câme-ḥʿâba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim seḫâba girer

38. **kim:**

Gazel 56

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Düşer hayâl-i ruhı gâh çeşm-i pür-hûna
O berg-i gül gibi kim sâğar-ı şarâba girer

39. kim:

Gazel 58

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrağ için nâ-hudâyı neylerler

40. kim:

Gazel 65

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdğ-ı niyet olmaz

41. kim:

Gazel 65

Mısra: 11

Ki bağlacı.

İrmez kadem-i ricâle ol kim
Hâk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

42. kim:

Gazel 71

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Eşkünden o şüh olsa hirâsân ne ‘aceb kim
Nâgeh-resî-i tündi-i seyl-âb unudılmaz

43. kim:

Gazel 73

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişîn
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

44. kim:

Gazel 74

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Âhumuz sünbül-i destâr-ı Mesîhâ iderüz
Kuvvet-i nâmiye-i ‘ışk ile ol hâküz kim

45. kim:

Gazel 74

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hâzret-i Şeyh Siyâhî-i hüner-perver kim
Sürme-i hâk-i derin dîdeye ihdâ iderüz

46. kim:

Gazel 76

Mısra: 11

Ki bağlacı.

O fıfl-ı nev-rese incinme kim Nesîb daği
Nüvâziş-i nîgeh-i gâh u geh nedür bilmez

47. kim:

Gazel 77

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Rûfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tîğ-ı ‘ışk-ı pür-eşer olmaz

48. kim:

Gazel 77

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Aña kim çün hûn-ı dil laht-ı ciger zâd-ı sefer olmaz
Tarîk-ı ‘ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkündür

49. kim:

Gazel 77

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Nesibâ dürr olursa güşuna almaz yine ‘âşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

50. **kim:**

Gazel 79

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı ‘arūs-ı dünyā
Naqd-i ‘ömr ile edā-kerde-i kâbîn olmaz

51. **kim:**

Gazel 79

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hār-ı hırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i ‘ibretle bu güلزārda gül-çîn olmaz

52. **kim:**

Gazel 87

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt
Tālib-i gevher-i fenā olmaz

53. **kim:**

Gazel 92

Mısra: 1

Ki bağlacı.

O hāt kim şafha-i ruhsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumūz-ı āyet-i nūra kenār-ı bî-bedel yazmış

54. **kim:**

Gazel 92

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyān-ı hüsnuñi hattıñ
O hāl-i ‘anberinüñ Hindi’dür kim mā-ḥaşal yazmış

55. **kim:**

Gazel 93

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbāzdur kim āteş içre āşiyān tutmuş

56. **kim:**

Gazel 94

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zahmi-i şemşire şarılmış

57. **kim:**

Gazel 106

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Sūk-ı fenāda olma ḥarīdār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahası yok

58. **kim:**

Gazel 106

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Her zāt-ı bî-ḥıred k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḳa kim nā-ḥudāsı yok

59. **kim:**

Gazel 117

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Şahrāya şaldı Ḳays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle gazālāne gözlerüñ

60. **kim:**

Gazel 118

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṭālî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

61. kim:

Gazel 121

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Māhı bir şeb gün gibi şaqq itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

62. kim:

Gazel 131

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ravza-i ‘adn-i ma‘âninüñ odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cāy-ı kalem

63. kim:

Gazel 135

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perîşānumı āh eylemedüm

64. kim:

Gazel 152

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tâ kim
Ola yüz kām-revâ büse-i dāmânından

65. kim:

Gazel 160

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Hıfz ider jengâr-ı ‘işıyândan ruḥuñ āyînesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmîneden

66. kim:

Gazel 163

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ser-i kūyuñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a‘lâdur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

67. kim:

Gazel 163

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Gül-i ḥurşîdi ihdâ itse gerdün eylemez ragbet
Aña kim dâğ-ı ‘ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

68. kim:

Gazel 164

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Mestler-i reşk-âver-i ‘aql-ı Felâṭün olmada
Mest-i ‘ışk ol kim Nesîbâ bezmgâh-ı dehrde

69. kim:

Gazel 165

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Beñzer gül-i sefîde o destâr-ı pâki kim
Dest-i nesîm-i şubḥa baḳar tâzelenmege

70. kim:

Gazel 168

Mısra: 2

Ki bağlacı.

O teğâfûl nîgeh-i nergis-i fettâne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānâne göre

71. kim:

Gazel 168

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Şart-ı ‘işmet bu mîdur kim seni aḡyâr degül
‘Aks-i ruḥsâruñı āyîne de peymâne göre

72. kim:

Gazel 169

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

73. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim hārı olmaya

74. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmat gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

75. **kim:**

Gazel 169

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Hāl-i dilüm ne bilsün o bī-derd kim anuñ
Ol āfet-i cihān gibi dil-dārı olmaya

76. **kim:**

Gazel 171

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perīnūñ
Luţfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

77. **kim:**

Gazel 171

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suḥandan
Güftārı gehī vuşlata dā‘ir nuket olsa

78. **kim:**

Gazel 176

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uşşāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşir-i istiğnāsına

79. **kim:**

Gazel 180

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hilāl-i ‘id-veş nezzāre-pāş olmaḳdadur ‘ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrū bedid olsa

80. **kim:**

Gazel 182

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ṭa‘ne ider mihr-i envere

81. **kim:**

Gazel 187

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hōşā o ḥasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

82. **kim:**

Gazel 187

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Hōşā o ṭab‘-ı helāk āşinā-yı ‘āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

83. **kim:**

Gazel 188

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi ƣaldı zīr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre ƣatreler düşdi per ü bāle

84. **kim:**

Gazel 188

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Ne hūşdur ‘āşıkāne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesībā hāƣ bu kim gelmez bu hālet hālden ƣāle

85. **kim:**

Gazel 198

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Yine mir‘āt-ı fikre ‘aks-i geysū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gonca gūyā kim dü-serā bir ejdehā düşdi

86. **kim:**

Gazel 201

Mısra: 7

Ki bağlacı.

O kim bir serv-ƣaddūn pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

87. **kim:**

Gazel 204

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Nesībā söyledükçe ƣab‘uñuñ hūsni füzūn oldu
Ne hāletdür bu kim ƣıƣdukça gevher kān güzellendi

88. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ol şehenşāh-ı ‘adālet destūne kim senūñ
Hük-m-i emr ü nehyūne vābestedür cümle umūr

89. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Gerçi kim Ādem Şafiyullāh ebū'l-eşbāhdur
Sen ebū'l-ervāhsın ervāh-ı ‘alem saña pūr

90. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarh eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

91. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Hıç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-hızde
Vay hāle ‘adl iderse hāzret-i Rabb-i Ğayūr

92. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Yā şefi‘e'l-müznibīñ ol rüz ‘āşī sūz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘ināsiyla zükūr

93. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Hāzretüñden bir nigāh-ı merhāmetdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

94. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Sensin ol seyyāh-ı baħr-i lā-mekān kim bī-gümān
Eyledüñ bir laħzada deryā-yı imkānı ‘ubūr

95. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Bilmedi kim ħalk olındı zıll-ı pāküñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melāyık tār-ı tār-ı zülf-i ħūr

96. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 9

Ki bağlacı.

Besdür kelām-ı Ĥaķ saña i‘cāz gerçi kim
Envā‘-ı mu‘cizātuña kāfī degül raķam

97. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Hep maķdemüñ muķaddimesidür bu şīveler
Kim ĥazret-i Zebīħa fedā oldı bir ģanem

98. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Bir bezm-i bī-naẓīre seni maħrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemde nuṭķ-ı beste-dem

99. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Mümkin degül iħāṭa o sırr-ı daķıķı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aķl olur ol fende müttehem

100. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Ĥāk-i derüñde tuħfe-i maķbüledür ĥulūş
Kim eyleyen ĥulūş idi Selmān'ı Āl'e zām

101. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ĥ‘āhiş-ger-i şefā‘atüñem ĥ‘ār u bī-kesüm
Ĥāşıl bu kim vücūh ile muḥtāc-ı luṭfuñam

102. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Ĥāşā şerāre-bīn ola nār-ı caħīmden
Bir dide kim fenā-yı ĥarīmüñde ola nem

103. **kim:**

Kaside 2

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola āşinā ķālem

104. **kim:**

Kaside 3

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ben faķīre yā Resūlallāh şefā‘at ķıl o dem
Kim ola her kimseye a‘māline lāyık cezā

105. **kim:**

Kaside 4

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Dergehüñdür mültecā-yı ‘ācizīn ü ‘ācizāt
Yā Resūlallāh şefā‘at ķıl Nesīb'e kim senüñ

106. **kim:**

Kaside 5

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Ammā ne naʿt naʿt-i Resūl-i cihāniyān
Kim qudsiyāna bendelügi iftiḥārdur

107. **kim:**

Kaside 5

Mısra: 13

Ki bağlacı.

Ol şehriyār-ı ḥıṭṭa-i dīn-i metīn kim
Erkân-ı kaşr-ı şerʿi anuñ çār-yārdur

108. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Ḥalle hîç kimsede qudret mi var ol ʿuḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

109. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Meger ol nāḥun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i naʿt-i şafā-küster-i peygamber olur

110. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Nāzenīn yar-i Ḥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ʿuşşāka gül-i aḥmer olur

111. **kim:**

Kaside 6

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdḳ ile güşe-güzīn-i ḥarem-i enver olur

112. **kim:**

Kaside 8

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Esīr olma bir nām-ı ḥuşke şakın kim
Olur nām içün dil-ḥırāşide ḥātem

113. **kim:**

Kaside 9

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Maḥbūb-ı Ḥudā kān-ı hüde Aḥmed-i Muḥtār
Kim zerre-i nūr-ı ruḥıdur zīver-i mīnū

114. **kim:**

Kaside 9

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavvā ola cāruları geysū

115. **kim:**

Kaside 9

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Manzūr-ı nigāh-ı keremi reşk-i melāyik
Devletlü o kim ola aña ḥāk-i ser-i kū

116. **kim:**

Kaside 10

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥākire

117. **kim:**

Kıt'a 3

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Sür'at-i 'ömri temāşā eyle kim
Geçdi sā'atler şeb oldu rüzlar

118. **kim:**

Kıt'a 4

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Rüz-ı kıyām olursa bu güne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caḥīmedür

119. **kim:**

Kıt'a 4

Mısra: 9

Ki bağlacı.

İtdi ihāṭa 'ālemi sermā o deñlü kim
Zıkr-i müsebbihān-ı felek faḥm u hīmedür

120. **kim:**

Kıt'a 7

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Efendi kuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

121. **kim:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Sākit ol kim ḳaṭ'-ı güftār oldu nev'-i ādemüñ
Genc-i ḳalbin gevher-i ḥikmetle meşḥūn eyleyen

122. **kim:**

Kıt'a 21

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Ebr aña gele nā-bedīd oldu
Nazar it cirm-i mihr-i envere kim

123. **kim:**

Kıt'a 25

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ḳadr-i fuḳalā pest ü mükerrrem cāhil

124. **kim:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Ki bağlacı.

Tā kim ele girmeyince 'irfān
Ḥayvān ile farḳ olunmaz insān

125. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyūñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rūḥuñā 'arş üzre mesken eyledi

126. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāḳı zır-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldu feḳā-yı āsumān

127. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdā'dan dūrdur

128. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Ki bağlacı.

Māhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğüñ meşhūrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

129. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Ki bağlacı.

Luṭfuña muḥtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rūz-ı maḥşer kim ‘ayān ola şevāb u seyyi’āt

130. **kim:**

Rūbai 10

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Naḳş-ı süm-i esbüñ oldı hurşid ü kamer
Evvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

131. **kim:**

Rūbai 21

Mısra: 4

Ki bağlacı.

Bir ḥaṭve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refiḳ

132. **kim:**

Tahmis 2

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Şahrā-yı maḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en ‘āḳılümüzdür

133. **kim:**

Tahmis 4

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

134. **kim:**

Tarih 1

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Dirigā rev-be-rāh-ı āḥiret oldı o fāzıl kim
‘Adilin görmemişdi dide-i devrān faziletde

135. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Luṭf-ı bî-pâyānını seyr eyle Ḥaḳḳ'ıñ kim yine
Eyledi bir pādişāh-ı ‘ādile mülki ‘aṭā

136. **kim:**

Tarih 2

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efzūn-ı ‘ömr ü devletin bār-ı Ḥudā

137. **kim:**

Tarih 4

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zōr-ı ‘ālī-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tiğından ṭaleb cāy-ı güriz

138. **kim:**

Tarih 6

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Vālid ü maḥdūmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzūn
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

139. **kim:**

Tarih 7

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Ya'ni Bostān Çelebi ol hālef-i Mevlānā
Kim odor merdümek-i dīde-i eşrāf-ı kirām

140. **kim:**

Tarih 17

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Vücūdı hāl ü ruh-ı şāhed-i zamāne idi
Diriğ kim ola hāk-i siyāh ile mestūr

141. **kim:**

Tarih 18

Mısra: 8

Ki bağlacı.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

142. **kim:**

Tarih 21

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Āb-ı ruh-ı mevālī 'Idī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda 'ilm ü fazilet ile

143. **kim:**

Tarih 22

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Olmuş idi o hāzretüñ sāha-i türbesi hārāb
Şükr Hūdā'ya kim yine oldu cedīd ü bī-bahā

144. **kim:**

Tarih 25

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Bir zāt-ı hikem-senc idi kim mukteziyātın
Eylerdi mahallinde edā dāniş ü dīnün

145. **kim:**

Tarih 26

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim nakīb oldu
Fazilet menba'ı aḥlāk kāmı ercümendünüz

146. **kim:**

Tarih 27

Mısra: 9

Ki bağlacı.

İkinci def'adur kim zīver oldu şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

147. **kim:**

Tarih 28

Mısra: 10

Ki bağlacı.

Maḳāmın Hāk mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Hāk'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

148. **kim:**

Tarih 30

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Şāneka'llah ey süvār-ı 'arşa-i iḳbāl kim
Menzil-i maḳşūda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

149. **kim:**

Tarih 34

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Ser-firāzı şu'arā Dürri kim
Mişli olmadı ma'ārifle 'adim

150. **kim:**

Tarih 35

Mısra: 12

Ki bağlacı.

Ka'betü'l 'Uşşāk tārīḫ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḫ oldu ma'nen ḥaḳ bu kim tarz-ı ğarīb

151. **kim:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Gāhī nesīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neşāt u ḥandede çün verd-i aḥmerem

152. **kim:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Haşıl bu kim bu ʿālem-i kevn ü fesādda
Bī-māye bir esīr-i hevā ḥʿār u kem-terem

153. **kim:**

Gazel 186

Mısra: 9

Soru zamiri.

Sitem-kārum kim aḡlardı cefā-yı bī-şümāruñdan
Dil-i saḡtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metīn olsa

154. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 10

Soru zamiri.

Menbāʿ-ı Āb-ı ḥayāt-ı feyz-i Rabbānī k'anı
Fehm ider her kim bu fānī zülmeti itse ʿubūr

155. **kim:**

Gazel 142

Mısra: 13

Soru zamiri.

Ol üstād-ı suḡan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḡdem olmaḡıla aʿlem olmazsın

156. **kim:**

Kaside 1

Mısra: 3

Soru zamiri.

Sensin ol şāh-ı serīr-i lī ma'allāh kim olur
Kaşr-ı iclālünde kaşır süllem-i ʿaḡl u şuʿūr

157. **kim:**

Rübai 27

Mısra: 3

Soru zamiri.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

158. **kim:**

Tarih 17

Mısra: 4

Soru zamiri.

Cihān-ı maʿrifete bir sevād-ı aʿzam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı ḥuzūr

159. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Soru zamiri.

Kimden gördüñ fūnūn-ı nāzı
Kim ola cefāda saña üstād

160. **kim:**

Gazel 210

Mısra: 4

Soru zamiri.

Kimdür ol āyīne-i şüretde olan cılve-nümā
Kim ider añla niyāzı kime eyler nāzı

161. **kim:**

Kıt'a 21

Mısra: 1

Soru zamiri.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelīd oldı

162. **kim:**

Gazel 100

Mısra: 14

Soru zamiri.

Nesib'e n'ola yâr eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

163. **kim:**

Tarih 9

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Cenāb-ı Şeyh Bostān nuḥbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u iḥsāna

164. **kim:**

Kaside 10

Mısra: 8

Soru zamiri.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn Muḥammed
Kim oldı vāris-i kāmīl şeh-i nezīr ü beşīre

165. **kim:**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Soru zamiri.

Her kim eyler t̄ā'at ü zūhd ile İslām'ın kavī
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhūr-ı enām

166. **kim:**

Rübai 28

Mısra: 1

Soru zamiri.

Ey faḥr-i rūsūl gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kū

167. **kim:**

Tahmis 4

Mısra: 14

Soru zamiri.

Cihān-ı bī-sebātuñ ḥāline her kim ola vāqıf
Ġam-ı vehmūñ olur her ferdini bir maḥmile şārif

168. **kim:**

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Soru zamiri.

Bigāne olur ğam-ı cihāna
Her kim ki ğamuñla āşinādur

169. **kim:**

Tarih 11

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Ḳāḍı-i Şām-ı şeref-māye semiyy-i Şiddik
Kim odur Şām-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

170. **kim:**

Tarih 17

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Cenāb-ı Şeyh Siyāhī-i Mevlevī ḥaḳḳa
Kim olmuş idi t̄arikatde gün gibi meşhūr

171. **kim:**

Tarih 25

Mısra: 2

Ki bağlacı.

Müfti-i ebü'l-fazl semiyy-i Esedullāh
Kim 'āleme bir luṭfı idi Rabb-i Mecid'üñ

172. **kim:**

Tarih 27

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu'mān
Kim oldı 'iffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

173. **kim:**

Müfret 12

Mısra: 1

Ki bağlacı.

Kim baksa ‘āleme nazar-ı i‘tibār ile
Mümkin midür ki fark ide ağıyârı yār-ile

174. **kim:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Kim eylerdi güzër rāh-ı hātar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı ‘āşıkı ger olmasa bî-vehm ü bāk olmak

175. **kim:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Ki bağlacı.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbānide olduñ mihmān
Kim o ḥālî nuṭṭ-ile mümkün degül şerḥ ü beyān

176. **kim:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Ki bağlacı.

Kim itdi seni cenāb-ı Raḥmān
Ḥāhiş-ger-i ‘ilm ü fażl u ‘irfān

kimesne:

1. **kimesne:**

Gazel 13

Mısra: 13

Belgisiz zamir.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥşî luṭf-ı Rab

kimse:

1. **kimse: +de**

Kaside 6

Mısra: 7

Belgisiz zamir.

Ḥalle hîç kimsede kudret mi var ol ‘ukdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḥi muḥkem-ter olur

2. **kimse: +y, +e**

Gazel 15

Mısra: 10

Belgisiz zamir.

Ārāmgeh-i kaşr-ı ḥaḳīḳat olur āḥir
Her kimseye kim ola memer bāb-ı şerī‘at

3. **kimse:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Belgisiz zamir.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdā'dan dördur

4. **kimse:**

Tarih 9

Mısra: 5

Belgisiz zamir.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh resīde vaşl-ı cānāna

5. **kimse: +nüñ**

Kıt'a 9

Mısra: 2

Belgisiz zamir.

‘ilm-ile olsa fūrū-māye ferīd-i rüzgār
Kimsenüñ maḳşūdını luṭf ile incāḥ eylemez

6. **kimse: +y, +e**

Kaside 3

Mısra: 6

Kişi, herhangi bir kişi, kimse.

Ben faḳīre yā Resūlallāh şefā‘at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a‘māline lāyık cezā

7. **kimse:**

Gazel 32

Mısra: 5

Belgisiz zamir.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ ‘adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

8. **kimse:**

Gazel 169

Mısra: 7

Belgisiz zamir.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

9. **kimse:**

Gazel 147

Mısra: 8

Belgisiz zamir.

‘Aks-i ḥüsninden bile dil-gİR olur āyīnede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bīn olmasun

10. **kimse:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Belgisiz zamir.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i ḳāmetüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

11. **kimse:** +y, +e

Gazel 57

Mısra: 9

Belgisiz zamir.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

12. **kimse:**

Gazel 78

Mısra: 8

Belgisiz zamir.

Olmasa ḥātem-i tevfiḳ-ı Ḥudā zīb-i benān
Kimse teşhīr-i perī ile Süleymān olmaz

13. **kimse:**

Gazel 210

Mısra: 6

Belgisiz zamir.

Ḥüsn odur dilber odur ‘ışk odur ‘āşık odur
Kimse yok zāt u şifātında anuñ enbāzı

14. **kimse:** +y, +e

Tarih 8

Mısra: 2

Belgisiz zamir.

Dirigā gitti Ḥāfız gibi bir zāt-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me’men

15. **kimse:**

Tahmis 4

Mısra: 17

Belgisiz zamir.

‘Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevḳ olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı ḥayretüñ ser-geşteḡān-ı merzübümından

16. **kimse:**

Gazel 144

Mısra: 4

Belgisiz zamir.

Ol bāḡ-ı bahāyam ki degül pā-zede şaḥnum
Gül-çin-i vişāl olmadı kimse çemenümünden

17. **kimse:**

Gazel 152

Mısra: 2

Belgisiz zamir.

Şöyle āşüfte cihān zülfi perişānından
Dāmenin fehmi idemez kimse girībānından

18. **kimse:**

Gazel 45

Mısra: 10

Belgisiz zamir.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmīde
Ne kimse bûyime t̄alib ne i'tibārum var

19. **kimse:**+nūñ

Gazel 6

Mısra: 3

Belgisiz zamir.

Dāne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

kimyā:

1. **kimyā:**

Gazel 38

Mısra: 4

*Değersiz elementleri altın ve gümüşe çevirdiğine
inanılan hayali alaşım, iksir veya bu işle ilgilenen ilim;
ender bulunan kıymetli şey.*

Şime-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kımyā zann itme kim taklīb-i māhiyyetledür

2. **kimyā:**

Gazel 86

Mısra: 12

*Değersiz elementleri altın ve gümüşe çevirdiğine
inanılan hayali alaşım, iksir veya bu işle ilgilenen ilim;
ender bulunan kıymetli şey.*

Riyā hūlūş gibi zāta eylemez te'sir
Birün-ı sime t̄ilā kımyā yerin t̄utmaz

kinār ol-:

1. **kinār ol-:-miş**

Gazel 95

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sarılmak.

Nesīb-i derd-mendüñ cüy-bār oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-ğaddüm didiler gayra kinār olmuş

kirbās:

1. **kirbās:**

Rûbai 47

Mısra: 4

Bez, kumaş.

Ol gün ki cihāndan idesin 'azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kirbās

kirişme:

1. **kirişme:**

Gazel 117

Mısra: 3

İşve, naz, cilve.

Evvel girişme fitnede tığ imtiḥān ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

kişi:

1. **kişi:**+de

Gazel 58

Mısra: 1

Adam, insan, kimse.

Şadākat olsa kişide riyāyı neylerler
Nifāk-pişe olan āşināyı neylerler

2. **kişi:**

Gazel 78

Mısra: 6

Adam, insan, kimse.

İmtiḥān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hiç fā'ik-ı akrān olmaz

3. **kişi:**

Gazel 79

Mısra: 9

Adam, insan, kimse.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merāyāya bakup ḥaqq-ile ḥōd-bīn olmaz

4. **kişi:**

Gazel 83

Mısra: 4

Adam, insan, kimse.

Hâlsüz kâl ile ‘irfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Qârûn olmaz

5. **kişi:**+y, +e

Gazel 169

Mısra: 3

Adam, insan, kimse.

Nâmûs u ‘âr olur kişiye mücib-i şeref
‘Ârî olur şerefden o kim ‘ârı olmaya

6. **kişi:**+den

Gazel 192

Mısra: 4

Adam, insan, kimse.

Esîr oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kişiden ümmîd-i şefkat kında ben kında

7. **kişi:**+nüñ

Kıt'a 18

Mısra: 2

Adam, insan, kimse.

Nâ-maḥal güftâra âgâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pâyesin dün eyleyen

8. **kişi:**+nüñ

Kıt'a 19

Mısra: 1

Adam, insan, kimse.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu‘azzebe ise cânı istirâhat ider

9. **kişi:**

Kaside 6

Mısra: 7

Adam, insan, kimse.

Nûrdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile gûşe-güzîn-i ḥarem-i enver olur

10. **kişi:**

Gazel 78

Mısra: 8

Adam, insan, kimse.

Ketm-i esrâr-ı şehenşâh ider elbette nedîm
Güft ü güy ile kişi nâ’îl-i ‘irfân olmaz

kişver:

1. **kişver:**+de

Gazel 31

Mısra: 4

Memleket, ülke.

Mülk-i dil ḥâşş-ı şehenşâh-ı ḥayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

2. **kişver:**+i, +n, +e, +dür

Gazel 120

Mısra: 1

Memleket, ülke.

Dil kişverinedür seferi Mevlevîler'üñ
Cezb-i Ḥaḳ oldu râh-beri Mevlevîler'üñ

3. **kişver:**+i

Rûbai 65

Mısra: 4

Memleket, ülke.

Bir şâh-ı cemâl daḥi mâlik olamaz
Dil kişveri mîlket-i Süleymân oldu

kişver-i ervâh:

1. **kişver-i ervâh:**

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Canlar ülkesi.

Sen ḥıdv-i dâd-kârı kişver-i ervâh idüñ
İtmemişdi ‘âlem ü Âdem daḥi kesb-i ḥayât

kişver-i in‘âm u ihsân:

1. **kişver-i in'ām u ihsān:**+a

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İyilik etme memleketi.

Cenāb-ı Şeyh Bostān nuḥbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u ihsāna

kişver-i rāz:

1. **kişver-i rāz:**+uñ

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sır ülkesi.

‘İşk āfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemişe
Ma‘müresi vîrane olur kişver-i rāzuñ

k'it-:

1. **k'it-:**-ti

Tarih 18

Mısra: 6

Ki etmek.

Eyyede'llah ne ḥoş mekremet-i ḥākānī
K'itti taḥsîn aña sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā

kitāb:

1. **kitāb:**+ı

Mesnevi 2

Mısra: 5

*Herhangi bir konuda mensur veya manzum olarak
yazılmış ve basılmış olan eser.*

Aḥlāk kitābı Meşnevî'dür
Burhān-ı ricāl-i ma'nevîdür

kitābe-i tāk:

1. **kitābe-i tāk:**+ı

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kubbedeki kitabe.

Cihān-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitābe-i tākı
Çemenistān-ı ma'ānisi bağ-ı ‘ışka mesîre

kitāb-ı ‘ālem:

1. **kitāb-ı ‘ālem:**+üñ, -

Gazel 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kâinat kitabı.

Egerçi zerreyüz mihr-i qadimüñ tâbiyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemüñ fihrist-i faşl u bâbiyuz cānā

kitāb-ı dāniş:

1. **kitāb-ı dāniş:**+i, +nüñ

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim, irfan kitabı.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma'lûm
İki şaḥîfesidür nüşḥa-i ebedle ezel

kitāb-ı müzehheb:

1. **kitāb-ı müzehheb:**+üñ

Gazel 112

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mezheplerin kitabı.

Fehm idebildüñ ise me'ālin yeter saña
Nîli varaḥlu heft kitāb-ı müzehhebüñ

kiyāh:

1. **kiyāh:**+uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Ot.

Bāğ-ı İrem'e deḡişmez iken
Kūyuñda kemîne bir kiyāhuñ

ko-:

1. **ko-:-dı, -lar**

Gazel 157

Mısra: 4

Bırakmak, koymak.

Çāk çāk eylemedüñ ‘āşık-ı şūrîdelerüñ
Hasretüñle ne girîbân qodılar ne dâmen

2. **ko-:-ma, -sañ**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bırakmak, koymak.

Elden qomasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

3. **ko-:-mam**

Gazel 129

Mısra: 13

Bırakmak, koymak.

Qomam elümden anuñ dâmen-i maḥabbetini
Tutınca dâmen-i ‘ömri ‘azîzi dest-i ecel

4. **ko-:-maz**

Gazel 41

Mısra: 3

Bırakmak, koymak.

Celâl-i ḥüsni ḥayâlin qomaz muṭâla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şüretâ gelür görünür

5. **ko:**

Gazel 46

Mısra: 9

Bırakmak, koymak.

‘Arz-ı ḥâl it ol şeh-i ḥüsne Nesîba ḥavfi qo
Bir gedâyı gâh olur bezminde sulṭân söyledür

6. **ko:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bırak / boşver.

Gel cevri qo āh-ı nîm-i şebden
Ġāyet ḥāzer it ki nev-cüvânsın

k'o:

1. **k'o:**

Kaside 2

Mısra: 5

Ki o.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keştî-i Nûḥ buldı selâmet dükendi yem

k'ol:

1. **k'ol-:-ur**

Gazel 23

Mısra: 8

Ki olur.

Sözi ḥatm eyle istifsâr-ı la‘l-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile ḥayli nâm-ver kâğız

2. **k'ol:-mıṣ, -dur**

Rûbai 23

Mısra: 3

Ki o.

Sen ol şeh-i mülk-i Qureyş k'olmuşdur
Dīvân-ı şefâ‘atüñde şaf-beste rüsûl

k'ola:

1. **k'ola:**

Gazel 106

Mısra: 5

Ki ola.

Her zât-ı bî-ḥired k'ola evzâ‘ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevraqa kim nâ-ḥudâsı yok

2. **k'ola:**

Kaside 7

Mısra: 1
Ki ola.

O bāğ-ı dil k'ola ezhâr-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

3. **k'ola:**
Kaside 7
Mısra: 6
Ki ola.

Kerem-nisâr ki bûy-ı buḥûr-ı mekremeti
Muḥâldür k'ola güncide-i dimâğ-ı emel

4. **k'ola:**
Kaside 10
Mısra: 13
Ki ola.

Revâ mîdur k'ola dervîş nâmı kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maḥzar-ı Pîr'e

5. **k'ola:**
Rûbai 2
Mısra: 4
Ki ola.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ışkuñla ḥarâb

kon-:

1. **kon-:-dı**
Kaside 3
Mısra: 9
Konmak.

Ḳondı nûh-mînâ-yı çarḥa ravzañı tezyîn için
Gice şebbûy-ı kevâkib rûz-i gül şems-i dıḥâ

2. **kon-:-an, -lar**
Kaside 8
Mısra: 5
Konuk, misafir.

Ribât-ı cihâna ḳonanlar göçerler
Yetişmez mi 'ibret geçenler muḳaddem

3. **kon-:-ar**

Gazel 54

Mısra: 3

(Uçucu şey) Uçmasına son verip bir yerde durmak.

Geh revzene-i pâse ḳonar ṭâyir-i maṭlab
Şayd-ı emelûñ dâmi hemân şanma ṭalebdür

Konya:

1. **Ḳonya: +y, +a**

Tarih 7

Mısra: 6

Konya şehri.

Gezerek bâdiye-i ḡurbeti seyyâḥâne
'Âkıbet Ḳonya'ya sevḳ itdi mürûr-ı eyyâm

2. **Ḳonya:**

Tarih 21

Mısra: 4

Konya şehri.

Seyr it ḳazâ-yı Hakk'ı ol zât-ı bî-'adîle
Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerî'at ile

korḳ:

1. **korḳ-:-ar**

Gazel 198

Mısra: 5

Korkmak.

Hem eyler ârzû dîdâruñı hem ḡamzeden ḳorḳar
Dil-i pür-izṭırâb-ı 'âşıḳa ḥavf u recâ düşdi

koy-:

1. **koy-:-dı**

Kaside 2

Mısra: 4

Bırakmak, koymak.

Ancaḳ senüñ zuḥûruñ için geldi 'âleme
Âdem behiştî ḳoydı olup târik-i ni'am

2. **ķoy-ı-maz**

Gazel 145

Mısra: 5

İzin vermek.

O ūha hālūmi tahrīre ķoymaz āteŝ-i dil
Elūmde hāme yanar farķ-ı sūz u tābumdan

3. **ķoy-ı-ınca**

Tarih 10

Mısra: 3

Koymak, bırakmak.

Ķoyınca haııını ruhsār-ı āteŝin ūzre
Ŗarıldı sūnbūl-i mūŝķin ŝanki verd-i tere

2. **ķoy-ı-a, -lum**

Gazel 173

Mısra: 14

Koymak, bırakmak.

Hemīŝe fikrūmūz olsun Nesīb rūy u lebi
Gūl ile mūl ķoyalum biz ŝūķūfe-dānumuza

ķoyn:

1. **ķoyn:ı, +n, +da**

Gazel 139

Mısra: 12

Gōģūsle ĝysi arası.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesībā
Ķoynında bulup ķilk-i ĝuher-bāra yapışdum

ķōhen:

1. **ķōhen:**

Gazel 151

Mısra: 10

Eski.

Hep cūmlesini hār-ı fenā ķāk idecekdūr
Farķ itme ķōhen hırķayı zerrīne ķabādan

2. **ķōhen:**

Kaside 1

Mısra: 13

Eski.

Tā ķōhen ĝūlzār-ı 'ālemde ola ĝūl ser-zede
Tā ki devr ide ĝūlistānı ŝaba ile debūr

ķōhne:

1. **ķōhne:**

Tahmis 1

Mısra: 18

Eski, eskimiş.

Geķūp Vehbī cihānuñ 'izzetinden
Biz ancaķ ķānī'ūz ķōhne 'abāya

2. **ķōhne:**

Gazel 133

Mısra: 8

Eski, eskimiş.

Dūd-ı āh ile idūp dāĝ-ı seri perverde
Gūl ü reyhānını bu ķōhne sifālūñ ĝōrelūm

3. **ķōhne:**

Gazel 143

Mısra: 8

Eski, eskimiş.

Ebruvānın itdi ķūffār-ı haı-ı rūdur miyān
Ķōhne ŝāķ-ı deyre dōndi bir zamān mihrāb iken

ķubbe:

1. **ķubbe:**

Gazel 174

Mısra: 9

Kubbe.

Zebercedden ya hōd bir tikme-i zerrīndūr ol ķubbe
Ķirībān-ı ķabā-yı ŝāhed-i ra'nā-yı dūnyāda

2. **ķubbe:ısi**

Gazel 174

Mısra: 4
Kubbe.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādur ḥazret-i Monlā
Yeşil bir bārgēhdür ḳubbesi şahrā-yı ma'nāda

3. **ḳubbe:~si**
Kaside 10
Mısra: 5
Kubbe.

‘Aceb mi ḳubbesi ‘arşa mümās olursa maḳardur
Cenāb-ı ḥazret-i Monlā gibi veliyy-i kebīre

4. **ḳubbe:**
Tarih 19
Mısra: 5
Kubbe.

Ne ḳubbe ḥātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrūṭide bir serv-i sehi-bālā

5. **ḳubbe:**
Tarih 19
Mısra: 6
Kubbe.

Ne ḳubbe ḥātem-i firūze idi dest-i dünyāda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrūṭide bir serv-i sehi-bālā

ḳubbe-i gerdūn:

1. **ḳubbe-i gerdūn:**
Kaside 1
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Gök kubbe.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nūrdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdūn çü hūr

ḳubbe-i ḥadrā:

1. **ḳubbe-i ḥadrā:~sı**
Gazel 174
Mısra: 14

Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe.

Nesibā keşti-i Nūh-ı nebidür türbe-i Monlā
Muraşşa‘ bir fenerdür ḳubbe-i ḥadrāsı bālāda

2. **ḳubbe-i ḥadrā:**
Tarih 19
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Yeşil kubbe.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāle'd-dīn-i Rūmī'nüñ
Yıkıldı merḳad-i pākindeki ol ḳubbe-i ḥadrā

ḳubbe-i nīli-i eflāk:

1. **ḳubbe-i nīli-i eflāk:~e**
Tarih 19
Mısra: 9
Kelime Tipi: -
Göğe ulaşan kubbe.

Baḳā oldukça tā bu ḳubbe-i nīli-i eflāke
Ḥudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibḳā

ḳubbe-i pūr-naḳş-ı Mevlānā:

1. **ḳubbe-i pūr-naḳş-ı Mevlānā:**
Tarih 19
Mısra: 12
Kelime Tipi: -
Mevlana'nın işleme dolu kubbesi.

Nesibā mülhem-i ḡaybī didi tāriḥ-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı ḳubbe-i pūr-naḳş-ı Mevlānā

ḳubbe-i vālā-yı ḥadrā:

1. **ḳubbe-i vālā-yı ḥadrā:~da**
Gazel 174
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Yüksek yeşil kubbe. (Mevlana Celaleddin Rumi'nin türbesi).

Ser-i zerrîn-‘alem ol kûbbe-i vâlâ-yı hağrâda
Ucî bîrûna çıkmış şem‘dür fânûs-ı mînâda

kubbe-nişîn:

1. kûbbe-nişîn:

Tarih 12

Mısra: 5

*Kubbealtı'ndaki dîvan toplantılarına katılan vezirlerin
bir tanesi.*

Haţţ ile kûbbe-nişîn oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Mehemmed Paşa

2. kûbbe-nişîn:

Tarih 12

Mısra: 14

*Kubbealtı'ndaki dîvan toplantılarına katılan vezirlerin
bir tanesi.*

Didi târihi ile müjde-resânân-ı Nesîb
‘Adl-ile kûbbe-nişîn oldı Mehemmed Paşa

kûçe-gerd-i hıdmet:

1. kûçe-gerd-i hıdmet: +üñ

Kaside 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hizmet peşinde koşmak.

Kûçe-gerd-i hıdmetüñ oldı gürûh-ı evliyâ
Hâdimân-ı dergeh-i devlet-me‘abuñdur hüdât

kûçe-i cânân:

1. kûçe-i cânân: + y, +e

Gazel 94

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağı.

Âh ile gider kûçe-i cânâneye gönlüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

kûçe-i şeh:

1. kûçe-i şeh: +de

Gazel 41

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sultan çarşısı.

Ol âfetüñ ser-i kûyına var hirâs itme
Hemişe kûçe-i şehde gedâ gelür görünür

kudret:

1. kudret: +üñ

Rûbai 62

Mısra: 3

Güç, kuvvet, takat.

Kâmilleri fehme kudretüñ yok tûtalum
Bârî hele kendi zâtuñı fehm eyle

2. kudret: +ü, +m

Kaside 2

Mısra: 15

Güç, kuvvet, takat.

Hüsni ‘amel deminde olur kudretüm ‘adım
Zür-âverem günâhda çün zâygam-ı ecem

3. kudret:

Kaside 1

Mısra: 3

Güç, kuvvet, takat.

Kimde kudret var kemâhî ider evşâfuñ senüñ
Siyyemâ bu bende-i küstâh-ı nâ-fermân-ı ‘ür

4. kudret:

Kaside 6

Mısra: 7

Güç, kuvvet, takat.

Halle hîç kimsede kudret mi var ol ‘uğdeyi kim
Hallin itdükçe irâde dağı muhkem-ter olur

5. kudret:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Güç, kuvvet, takat.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzre edā
Medh-i zāt-ı pākūne icmāldür şemsü'l-hüdā

Kuds:

1. Kuds:

Tarih 7

Mısra: 4

Kudüs.

Himmet-i hazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kuds ü Medine taraf-ı Mısr ile Şām

kudsiyân:

1. kudsiyân:+a

Kaside 5

Mısra: 6

Melekler.

Ammā ne na't na't-i Resûl-i cihāniyân
Kim kudsiyāna bendelügi iftihârdur

2. kudsiyân:

Gazel 55

Mısra: 9

Melekler.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ kudsiyân didi
Haqqā bu güne nâdire-gü şâ'ir az olur

3. kudsiyân:

Gazel 93

Mısra: 6

Melekler.

Hat-ı sebzün degül eṭrâf-ı la'l-i rûh-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Âb-ı hayâtı kudsiyân tutmuş

kudüm:

1. kudüm:+uñ, +la

Kaside 2

Mısra: 2

Gelme, geliş; ayak basma.

Luṭf-ı Hudā kabā'il-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyânı kudümüñla muğtenem

kudüm eyle:-

1. kudüm eyle:-r

Gazel 211

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayak basmak.

Eyler kudüm şahed-i vecd ihtiyârsuz
Mânend-i nây-ı nağme-serâ Mevlevîler'i

kudüm-ı dil-rübâ:

1. kudüm-ı dil-rübâ:+dan

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül çalan sevgilinin gelişi.

Kudüm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldu
Cemâlerinden o Yûsuf-ṭal'atûñ zindân güzellendi

kudüm-ı hayl-i gam:

1. kudüm-ı hayl-i gam:+a

Gazel 134

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Keder, sıkıntı sürüsünün gelişi.

Güşâde dâğ mıdur cā-be-cā bu sînemde
Kudüm-ı hayl-i gama dūr midūr nedūr bilmem

kufi:

1. kufi:+uñ

Gazel 34

Mısra: 10

Kilit. Sürgü.

Bir gün açar âhir der-i ümmîdümü devrân
Miftâhı o kufuñ yine âh-ı şehirümdür

kufi-ı ümîd:

1. **kufl-ı ümîd:**

Gazel 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümit kilidi.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecîd

Açılır lâ-muḥâle kufl-ı ümîd

küh-ı âhenîn:

1. **küh-ı âhenîn:**

Gazel 77

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Demirden yapılmış dağ.

Dil-i sengîngēh-i maḡrūr olup ‘uṣṣāka cevri itme

Ḥadeng-i āha kūh-ı âhenîn olsa siper olmaz

kuhl id-:

1. **kuhl id-: -en, -ler**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürme sürmek.

Ḥāk-i kūyuñ kuhl idenler oldılar ehl-i naẓar

Sırr-ı maḡbûbiyyetüñde ‘aql-ı kâşır ḥîre-ser

kuhl-i başar:

1. **kuhl-i başar: +dur**

Gazel 163

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz sürmesi.

Ġubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh

Ḥarîmüñ kıble-i ehl-i naẓardur yâ Resûlallâh

kuhl-i cevâhir:

1. **kuhl-i cevâhir:**

Gazel 14

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Cevherler sürmesi.

Çün kuhl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre

Yâ Rab beni ḥāk-i ḳâdem-i ehl-i kemâl it

kul:

1. **kul: +ı**

Gazel 33

Mısra: 10

Köle, esir, tutsak.

Saḡa ṭoġrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ

Ol şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmaġa heves var

2. **kul: +ı**

Gazel 33

Mısra: 10

Köle, esir, tutsak; aşık.

Saḡa ṭoġrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ

O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmaġa heves var

3. **kul: +ı, +n, +a**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Zannum budur ki ben ḳulına ide maġfiret

Cürm ü ḥaṭâ ile eger olsam daḡı ferîd

4. **kul: +luġ, +u, +ñ, -dan**

Rûbai 8

Mısra: 4

Allah tarafından yaratılmış olan insan, abd.

Cürmüm bilürem ki ‘abd-i nâ-fermānam

Ben bendeñi ḳulluġuñdan itme âzâd

kul ol:

1. **kul ol:**

Gazel 124

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kul olmak, kulluk yapmak.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

ḳulak tut-:

1. **ḳulak tut-:-duḳça**
Ḳıt'a 5
Mısra: 1
Kelime Tipi: **Deyim**
Dinlemek.

Ṭoḡrısı nāya ḳulak tutduḳça
Demine hū çekerüz üstāduñ

ḳulle-i ḳāf-ı sa'ādet:

1. **ḳulle-i ḳāf-ı sa'ādet:+de**
Kaside 1
Mısra: 16
Kelime Tipi: -
Mutluluk Kaf Dağı'nın zirvesi.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa'ādetde olur şāh-ı ṭuyūr

ḳulzüm-i 'ışk:

1. **ḳulzüm-i 'ışk:+da**
Gazel 135
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Aşk denizi.

Sedd-i rāh oldı baña ḥavf-ı neheng-i ümmīd
Ḳulzüm-i 'ışkda göñlümce şināh eylemedüm

ḳumrī:

1. **ḳumrī:**
Gazel 57
Mısra: 6
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş.

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumrī seni ḳumrīye bülbül gösterür

2. **ḳumrī:+y, +e**
Gazel 57

Mısra: 6
Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş.

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumrī seni ḳumrīye bülbül gösterür

ḳūr:

1. **ḳūr:+dur**
Müsemmen 1
Mısra: 11
Kör, āmā.

Ḳadrüñi fehmi itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdā'dan dūrdur

ḳur-:

1. **ḳur-:-ıl, -dı**
Müsemmen 1
Mısra: 7
Kurmak; kurulmak.

Gülşen-i ḳurba ḳurıldı bârgāh-ı devletüñ
Ḳābe Ḳavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı 'izzetüñ

Ḳur'ān:

1. **Ḳur'ān:-'dur**
Gazel 121
Mısra: 2
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelam-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür ḥayrū'l-verā
Nükte-i aḥlāḳuñuñ ta'bīri Ḳur'ān'dur senüñ

2. **Ḳur'ān:-'dur**
Müsemmen 1

Mısra: 9
Allah tarafından Hz. Muhammed'e vahyedilen kutsal kitap, İslam dininin temel kitabı, kelim-ı kadim, Kur'an-ı Kerim.

Âyet-i evşâfuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñ ta'bîri Qur'ân'dur senüñ

kurbâni-i bismilgeh-i 'ışk:

1. **kurbâni-i bismilgeh-i 'ışk:uñ**
Rûbai 6
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Aşkın besmele yerinin kurbanı.

Pervâne-i şem'-i bezm-i hüsnüñ ervâh
Kurbâni-i bismilgeh-i 'ışkuñ ecsâm

kurb-ı bî-keyfiyyet:

1. **kurb-ı bî-keyfiyyet:uñ**
Gazel 121
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Halsiz yakın olma.

Kurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqûl
Cebrâ'il esrâr-ı mî'râcuñda hayrândur senüñ

2. **kurb-ı bî-keyfiyyet:uñ**
Müsemmen 1
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Halsiz yakın olma.

Özge kurbîyyet idi ne ittihâd u ne hülûl
Kurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqûl

kurb-ı kurb-ı meclis-i üns:

1. **kurb-ı kurb-ı meclis-i üns:**
Kaside 2
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Dost meclisinin yakınlığına yakınlık.

Tâ kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh rahş zer kecîme ki vaz' eyledüñ qâdem

kurb-ı Yezdân:

1. **kurb-ı Yezdân:ı**
Tarih 13
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Allah'a yakınlık.

Harf-i menkûṭ ile târihin Nesibâ didiler
Şeyḥ İlyâs ide dâ'im kurb-ı Yezdân'ı maḥal

kurbîyyet:

1. **kurbîyyet:**
Müsemmen 1
Mısra: 7
Yakın olma durumu, yakınlık.

Özge kurbîyyet idi ne ittihâd u ne hülûl
Kurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uqûl

küre-i endîşe:

1. **küre-i endîşe:de**
Rûbai 48
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Düşünce dünyası.

Yâ küre-i endîşede kâl eyle sözüñ
Yâ keff-i lisâna eyle mu'tâd özüñ

kür-ı dil:

1. **kür-ı dil:den**
Gazel 106
Mısra: 7
Kelime Tipi: -
Kör gönül, (Görmezden gelen kimse bağlamında kullanılmıştır.).

Her kür-ı dilden itme recâ-yı nazar k'anuñ
İmdâd-ı nûr-ı çeşm idecek tütîyâsı yok

kurs-ı âfitâb-ı münir:

1. kurs-ı âfitâb-ı münir:+e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneşin yüzü.

Nikâhı eylemede dâ'imâ ifâza-i envâr
Meh-i çehâr-dehe kurs-ı âfitâb-ı münîre

kurtar:

1. kurtar:-ur

Gazel 22

Mısra: 6

Kurtarmak.

Çayd-ı Efrâsiyâb-ı kesretten
Kurtarur cânı Rüstem-i tevhid

küşîş it:

1. küşîş it:

Gazel 110

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

Her dem Nesib hâlünü ıslâha küşîş it
Mâni' degül ne güne olursa kıyâfetün

2. küşîş it:

Gazel 193

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Küşîş it şâf-derün olmağa kândil gibi

3. küşîş it:

Müfret 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Çalışmak.

Güdâzân eyle cism-i zerdüni nâr-ı maḥabbetle
İşün altun idince küşîş it nâr-ı maḥabbetle

Kuss İbni Sâ'ide:

1. Kuss İbni Sâ'ide:

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Câhiliye döneminde Hz. Peygamber'in kendisini
dinlediği, tevhid inancına bağlı hatip ve şair.*

Bi'setden evvel eyledi Kuss ibni Sâ'ide
İslâmı cins-i rahmet-i Rahmân için selem

kuşûr:

1. kuşûr:

Gazel 69

Mısra: 6

Hata, eksik, noksan.

Der-kenâr olmağa meyli var imiş 'uşşâka
'Arz-ı hâl itmede cânâna kuşûr eylemişüz

2. kuşûr:+ı, +n, +ı

Tarih 17

Mısra: 8

Kabahat, suç; eksiklik.

Hümâ-yı rûhı ola lâne-sâz-ı kulle-i kurb
İde cenâb-ı ilâhî kuşûrını mağfûr

kûtâh id:

1. kûtâh id:-e, -gör

Gazel 151

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

*Kısaltmak, kesmek. (el çekmek bağlamında
kullanılmıştır.).*

Ey dil niçe bir keşmekeş-i âlem-i esbâb
Kûtâh idegör destüni dâmân-ı recâdan

kuṭb-ı devâyir-i kemâl:

1. **ḳuṭb-ı devāyir-i kemāl:**

Tarih 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olgunluk aleminin kutbu.

Vāris-i kāmīl-i Nebī ḳuṭb-ı devāyir-i kemāl

Vāşıl-ı menzıl-i yaḳīn ḡavs-ı ḳabāyil-i verā

ḳuvvet:

1. **ḳuvvet:**

Gazel 6

Mısra: 6

Güç, kudret.

Bir perī-peyker güzel tārāca virdi ḳalmadı

Cānda rāḫat tende şıḥḫat dilde ḳuvvet gözde ḥ'āb

ḳuvvet-i ḡayr:

1. **ḳuvvet-i ḡayr:**

Gazel 131

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başkalarının gücü.

Ḳuvvet-i ḡayr iledür cünbişi yok istiklāl

Pāy-ı çübīn gibi sābit olamaz pāy-ı ḳalem

ḳuvvet-i iḳbāl:

1. **ḳuvvet-i iḳbāl: +uñ**

Kıt'a 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saadet gücü.

Efendi ḳuvvet-i iḳbālūñ ol ḳadardur kim

Tehemten olsa da bāzū-yı baḥtuñı buramaz

ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk:

1. **ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın artan kuvveti.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesīḫā iderüz

Ḳuvvet-i nāmiye-i 'ışk ile ol ḥāküz kim

küy:

1. **küy: +uñ, +da**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Bāḡ-ı İrem'e deḡişmez iken

Küyüñda kemīne bir kiyāhuñ

2. **küy: +uñ, +da**

Rübai 9

Mısra: 3

Kapı, eşik.

Küyüñda gedālīḳ eylemek bī-ser ü pā

Sulṭānlara oldı taḥt u efserden elez

3. **küy: +uñ**

Gazel 24

Mısra: 1

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Geşt ider küyuñ göñül ey māhir ü āvāredür

Ḳaşdı ḡāhī rüyüña ḥasretle bir nezzāredür

4. **küy: +uñ, +dan**

Gazel 60

Mısra: 3

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Bī-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dā-veş anı

'Āşık-ı şādık saña ey bī-vefā düşmen midür

5. **küy: +uñ**

Gazel 138

Mısra: 5

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Küyüñda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür

Ḥurşide mümās olsa daḡı farḳ-ı külāhum

6. **kūy: +uñ**

Gazel 148

Mısra: 4

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Teʿşiri ide ʿabʿuñ cāʿiz ki perīṣān
Kūyuñda fiḡān eylemez oldum ḡazerümden

7. **kūy: +i, +n, +dan**

Gazel 185

Mısra: 11

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Kūyından eyledükçe Nesīb ol ṣāhuñ güzer
Kaṭʿ eylerüz ʿalāḡayı cān u cihān ile

8. **kūy: +i, +n, +a**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Ey bād-ı ṣabā düşerse rāhuñ
Kūyına o serv kec-külāhuñ

9. **kūy: +uñ, +da**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Kūyuñda olursa itme taʿyīb
Feryād u fiḡān u nāle efzūn

10. **kūy: +uñ, +a**

Rübai 45

Mısra: 4

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Memnūn görürüz vaṣluñ ile aḡyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maḡzūn giderüz

kūy-ı cānān:

1. **kūy-ı cānān: +a**

Gazel 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin köyü.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümden bā-ḡaber kāḡız
Şaçardı noḡtalarından kūy-ı cānāna şerer kāḡız

kūy-ı dil-ārā:

1. **kūy-ı dil-ārā:**

Gazel 84

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Ḥalʿ-ı ḡabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

2. **kūy-ı dil-ārā: +da**

Gazel 136

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Diyār-ı hecre düşdüm ḡaldı dil kūy-ı dil-ārāda
Bu yād illerde bir ḡālüm bilür yoḡdur ḡarib oldum

kūy-i ḡakikat:

1. **kūy-i ḡakikat: +i**

Gazel 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hakikat köyü.

Zāhid bu ḡire-çeşm ile kūy-i ḡakikati
Görmek murād ise

kūy-ı kaṇṭar-ı enāniyyet:

1. **kūy-ı kaṇṭar-ı enāniyyet: +le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kibir semtinin kantarı.

Dide-i inṣāf-veṣ mizān yoḡdur ʿākile
Vezn-i cāhil kūy-ı kaṇṭar-ı enāniyyetledür

kūy-ı maḩṣad:

1. kūy-ı maḩṣad:+a

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Maksad köyü.

Ne gūṣe-gīr-i ferāğ olmağā müsā'id dil
Ne kūy-ı maḩṣada reftāra iḩtidārum var

kūy-ı nūh-gerdūn:

1. kūy-ı nūh-gerdūn:

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Dokuz katmanlı gökyüzünün semti.

Sensin ol çäbüḩ süvār-ı 'arṣagāh-ı lā-mekān
Kūy-ı nūh-gerdūn sūm-i esbūnde ğaltāndur senūñ

kūy-ı yār:

1. kūy-ı yār:+de

Gazel 126

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

O sıfāl pärelerūñ ki her biri kūy-ı yārde atılır
Semer-i ḩadıḩa-i nāzdur dil-i zāra seng-i sitem degül

2. kūy-ı yār:+e

Gazel 212

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Felek 'aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḩiṣsemüze bir neẓāre düşmez mi

3. kūy-ı yār:+den

Gazel 184

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

(Sevgili'nin) semti, mahallesi.

Eylerem bī-hūde kūy-ı yārden ṣad reh-gūzer
Ṣeṣ-der-i fūrḩatde ben mānend-i zāram āh āh

kūyi-i perr-i hümā:

1. kūyi-i perr-i hümā:+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huma kuşunun kanadının sokağı.

Sa'adet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne kūyi-i perr-i hümāyı neylerler

kuyūd-ı dehr:

1. kuyūd-ı dehr:

Gazel 67

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zamanın kaydı.

Dil-i ṣāfi kuyūd-ı dehr ile endūh-gin olmaz
Midād-ı tīre tağyir efgem-i ṭab'-ı nigin olmaz

küdüret:

1. küdüret:

Gazel 160

Mısra: 2

Bulanıklık, koyuluk.

Dil ṣafā-yāb olamaz pāk olmayınca kineden
Rū-nüma olmaz küdüret gitmese āyineden

küffār-ı ḩat-ı rū:

1. küffār-ı ḩat-ı rū:+dur

Gazel 143

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kafirlerin yüzündeki ayva tüyleri. (sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Ebruvânın itdi küffâr-ı haţ-ı rûdur miyân
Köhne ʔāk-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

külâh:

1. **külâh:**+u, +m, -a

Terci-bend 1

Mısra: 7

Başa giyilen şapka.

Teller ʔakup külâhuma ey âh şuʕleden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

külbe-i ahzân:

1. **külbe-i ahzân:**+u, +m, -a

Gazel 104

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Hüzünler kulübesi; Hz. Yaʕkub'un oğlu Yûsuf'tan ayrı
düştükten sonra hayatını üzüntü içinde geçirdiği ev.*

Buldı encâmın humâr-ı fûrkat-i cânân Nesîb
Geldi ol gül külbe-i ahzânuma sāgar-be-kef

külhan:

1. **külhan:**

Gazel 60

Mısra: 6

Hamam ocağı gibi; azap, keder veren yer gibi.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

külhan-ı sinem:

1. **külhan-ı sinem:**+de

Gazel 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Göğüsteki ocak.

Dil degüldür külhan-ı sinemde ahker pâredür
Cân-ı süzân anda güyâ murğ-ı âteş-üʕâredür

küll:

1. **küll:**

Tarih 30

Mısra: 3

Hep, tüm, bütün. Çok.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı ʕaql küll
Mülzem itdüh çok fuhûl-i hûş-mendi ʕilm-ile

künc:

1. **künc:**+i

Gazel 194

Mısra: 10

Köşe.

Herkesi dâm-ı belâya düşürür güftârı
Ne ʕaceb künci kafes olsa mekân-ı ʔutî

künc-i firkat:

1. **künc-i firkat:**+de

Gazel 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık köşesi.

Dem-â-dem hasret-i laʕl-i lebüñle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i hününüm ider ʕummâna istiğnâ

künc-i hasret:

1. **künc-i hasret:**+de

Gazel 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hasret köşesi.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

kürbet-i gurbet:

1. **kürbet-i gurbet:**

Gazel 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gurbetin sıkıntısı, tasası.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nâ-kāmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı hülûş-kārum var

küremā-yı dehr:

1. **küremā-yı dehr:**

Gazel 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın cömertleri.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hār u ḥas var

küşād-ı kār:

1. **küşād-ı kār: +l, +n, +a**

Kaside 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Amel açıklığı.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretün besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

küstāḥ:

1. **küstāḥ: +uz**

Gazel 1

Mısra: 9

Haddini bilmez, saygısız, utanmaz, arsız (kimse).

Nesīb-āsā hemişe bî-ser ü sāmān u küstāḥuz
Muḥaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

küstāḥ düş-:

1. **küstāḥ düş-: -er, -sem**

Gazel 199

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Terbiyesizlik, edepsizlik etme.

Dāmānuña küstāḥ düşersem ‘aceb olmaz
Mestī-i mey-i ‘ışk ile ādāb mı ḳaldı

2.3.14. L

lā:

1. **lā: +y, +a**

Gazel 159

Mısra: 6

La harfî.

İbtidā ‘ilm-i fenā dersin okur kevne gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āġuşın

lā-büd:

1. **lā-büd:**

Gazel 13

Mısra: 3

Şüphesiz.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E‘ācım gerek ‘Arab

2. **lā-büd:**

Gazel 106

Mısra: 9

Şüphesiz

Lā-büd nızām-ı ḥāl için eyler riyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir būriyāsı yok

3. **lā-büd:**

Müfret 6

Mısra: 1

Şüphesiz

Her tîr-i çevre dilberān eyler seni lā-büd siper
Meşkuñ ġama meşhûrdur ey ḥasta-i bî-pā vü ser

4. **lā-büd:**

Gazel 194

Mısra: 5

Şüphesiz.

Güşe-ġirānuñ olur kıymeti lā-büd efzûn
Şāhid-i ḥāl yiter ḳadr-i ġirān-ı tûṭî

lāf:

1. lāf:

Gazel 32

Mısra: 1

Söz.

Dem urursa hāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Būriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

lāf u güzāf:

1. lāf u güzāf: +u, +muz

Gazel 84

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Boş söz, dedikodu.

Ẓann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i ‘ışk mestiyüz

lafz:

1. lafz:

Kaside 10

Mısra: 7

Söz.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma’nā
Muḥāldür o qadar imtizāc-ı sükker ü şīre

lafzen ü ma’nen:

1. lafzen ü ma’nen:

Tarih 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Söz ve mana bakımından; sözle ifade ederek ve manevi olarak.

Lafzen ü ma’nen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sulṭān Muṣṭafā’nuñ sāli biñ yüz altıda

lağm-ı beden:

1. lağm-ı beden:

Gazel 43

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Bedeni kazma.

Olinca lağm-ı beden āteş-i fenāya qarīn
Niçe taḥammül ider ḳal’a-i vehīne-i ‘ömr

lağziş-i mestāne:

1. lağziş-i mestāne:

Gazel 193

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sarhoşcasına sürçme, kayma.

Tā-be-key lağziş-i mestāne Nesībā bildüñ
Ġaražuñ reh-güzer-i dilberi taḳbīl gibi

2. lağziş-i mestāne: +den

Gazel 98

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sarhoşcasına sürçme, kayma.

Bu tereddüdle Nesīb’e lağziş-i mestāneden
Ḥāk-būs-ı dergeh-i devlet-me’ābuñdur Ġaraż

laht-ı ciger:

1. laht-ı ciger: +üñ

Gazel 175

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ciğer parçası.

Laht-ı cigerüñ bezm-i gama mā-ḥazar eyle
İkrām-ı şeh-i ‘ışk ise maḳşūd Nesība

2. laht-ı ciger:

Gazel 189

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ciğer parçası.

Besdür hemîşe zâd-ı sefer Mevlevîler'e
Hûn-âb-ı dide laht-ı ciger Mevlevîler'e

laht-ı ciger hûn-ı dil:

1. **laht-ı ciger hûn-ı dil:**

Gazel 5

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yanıp tutuşan kanlı ciğer parçası.

Bu bezmghe de ğara z neş'e ise besdür bes
Hemîşe laht-ı ciger hûn-ı dil kebâb şarâb

laht-ı ciger zâd-ı sefer:

1. **laht-ı ciger zâd-ı sefer:**

Gazel 77

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Azığı ciğer parçası olan yolculuk.

Aña kim çün hûn-ı dil laht-ı ciger zâd-ı sefer olmaz
Tarîk-ı 'ışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

lahza:

1. **lahza:+da**

Kaside 1

Mısra: 2

An, zaman.

Sensin ol seyyâh-ı baır-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir lahzada deryâ-yı imkânı 'ubûr

2. **lahza:+da**

Gazel 117

Mısra: 5

An, zaman.

Eyler cihân cihân dili bir lahzada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerüñ

3. **lahza:+da**

Müsemmen 1

Mısra: 3

An, zaman.

Eyledüñ bir lahzada himmetle tayy 'arz u tûl
Ol gice mi'râc-ı cismâniye şahiddür nuķûl

laķab:

1. **laķab:+dur**

Gazel 54

Mısra: 8

Birisine gerķek adının dışında sonradan isim verme.

Mestüredür anı görmezse n'ola zâhid
Kim duķter-i rez bâde-i engûra laķabdur

2. **laķab:+uñ**

Rûbai 17

Mısra: 3

Birisine gerķek adının dışında sonradan isim verme.

Ümmî laķabuñ 'ilmüñe nisbet ammâ
Bir levha-i mekteb oldu levh-i maķfûz

lâkin:

1. **lâkin:**

Kaside 1

Mısra: 13

Ama, fakat, ancak.

Lâkin ammâ itmişem taşdıķ sultânım seni
İ'tikâdım şâfdur haķķuñda mânend bulur

2. **lâkin:**

Kaside 6

Mısra: 1

Ama, fakat, ancak.

Gerçi evşâfını 'aķl itmez ihâta lâkin
Medh-i maķdûm eşer-i sıdķ-ı dil-i çâker olur

3. **lâkin:**

Tarih 35

Mısra: 5

Ama, fakat, ancak.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-tağdir-i Hudâ
Meşîhatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebîb

lâl:

1. lâl:

Gazel 28

Mısra: 9

Dili tutulmuş, dilsiz.

N'ola tûî-i dil lâl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

2. lâl:

Gazel 53

Mısra: 9

Dili tutulmuş, dilsiz.

Lâl olur görse melek ‘işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsñ nice tâb-âver olur nev'-i beşer

lâle:

1. lâle:

Gazel 166

Mısra: 2

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Bak şerhaya sînemde olan dâğ üzerinde
Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

2. lâle:

Kaside 5

Mısra: 4

Çiçekleri kadeh biçiminde olan, türlü renklerde süs bitkisi.

Hañcer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sâğarı mest-i ‘ağârdur

lâle-i gam-ı vehm:

1. lâle-i gam-ı vehm:~dür

Gazel 82

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tasa ve hüznün lalesi.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînü

lâle-veş:

1. lâle-veş:

Gazel 184

Mısra: 3

Lale gibi.

Nâ-mağal cevriyle itdi lâle-veş hûn bağrumı
Ol nev-âmüz-ı cefâya dâğ-dâram âh âh

la'î-i nâb:

1. la'î-i nâb:

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saf dudağı.

Yapmaz dil-i harâbı diyü şevke itmezüz
Ol la'î-i nâb haţţıla mi'mârumuz degül

2. la'î-i nâb:~uñ

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saf dudağı.

Mürde diller feyz-i güftârûñla buldı tâze cân
Oldı şâhâ la'î-i nâbuñ menba'-ı Âb-ı hayât

la'î-i revân-bağş:

1. la'î-i revân-bağş:~da

Gazel 37

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Can bağışlayan kırmızı dudak.

Hele ol la'î-i revân-bağşda gördüm ancak
O kadar lutfı ki mînâ-yı mey-i âldadur

lā-mekān:

1. lā-mekān:

Kaside 6

Mısra: 6

Mekânsız, yersiz, yere ihtiyacı olmayan.

Pāye-i süllem-i bāb-ı haremi nüh gerdün
Lā-mekān ravzasına pîşgeh-i manzar olur

2. lā-mekān:~ı

Kaside 10

Mısra: 14

Mekânsız, yersiz, yere ihtiyacı olmayan.

Ne Mesnevî ki gubâr-ı haṭı cilâ-dih-i ebşâr
Nümûde itmede tâ lā-mekânı çeşm-i ḍarîre

lā-muḥāl:

1. lā-muḥāl:~e

Gazel 22

Mısra: 2

Şüphesiz, kuşkusuz.

İrişür dest-i luṭf-ı Rabb-i Mecîd
Açılır lā-muḥāle kufl-ı ümîd

lāne:

1. lāne:~den

Gazel 100

Mısra: 4

Yuva, ev, âşiyâne.

Ḳarâr itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikârî murğ itmez lāneden ḥazẓ

lāne-i dil:

1. lāne-i dil:~de

Gazel 93

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül yuvası.

Ḥayāl-i çeşm-i dilber lāne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

lāne-i hüma:

1. lāne-i hüma:

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hüma kuşunun yuvası.

Büm hem lāne-i hüma olmaz
Dilde sāmān u ‘ışk cem‘ olmaz

lāne-sāz-ı kulle-i ḳurb:

1. lāne-sāz-ı kulle-i ḳurb:

Tarih 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kulenin yakınına yuva yapmak.

Hümā-yı rūḥı ola lāne-sāz-ı kulle-i ḳurb
İde cenāb-ı ilāhî kuşurını mağfūr

lāubālî:

1. lāubālî:-(yü)z

Gazel 87

Mısra: 9

Çekinmesi olmayan, fevri davranışlı, davranışları ölçülü olmayan (kimse).

Ḥānumansüz lāubālîyüz
Bizde efkâr-ı māsivā olmaz

lāyık:

1. lāyık:

Kaside 3

Mısra: 6

Layık, uygun, yakışır.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ‘at kıl o dem
Kim ola her kimseye a‘mâline lāyık cezâ

2. **lāyık: +dur**

Kaside 3

Mısra: 6

Layık, uygun, yakışır.

Zāt-ı pāküñ menba‘ü'l-envār-ı iqlim-i hüdā
Saña şâyeste Le‘amrûke saña lāyıkdur vemā

3. **lāyık:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Layık, uygun, yakışır.

Lāyık mı ki sine-i ‘adūdur
Mānende-i kine cilvegāhuñ

4. **lāyık:**

Gazel 36

Mısra: 4

Layık, uygun, yakışır.

Gelmez duhūl-i meclis-i cānāne hāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iqbālümüz mi var

5. **lāyık: +dur**

Gazel 142

Mısra: 13

Layık, uygun, yakışır.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmağa a‘lem olmazsın

6. **lāyık:**

Kaside 5

Mısra: 7

Layık, uygun, yakışır.

Lāyık degül bu devlete ammā kerem umar
Baḥr-i mekārīmüñ ki bilür bī-kenārdur

7. **lāyık:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Layık, uygun, yakışır.

Oldum menām-ı ḡaflet ile reh-rev-i ḥaṭā
‘Abde hemîşe lāyık olan intibāh iken

lāyık-ı sükker ol:-

1. **lāyık-ı sükker ol:-ur**

Gazel 194

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şekere uygun olmak.

Nuṭḳ-ı pāk ile olur zā‘ika cān-ı şirîn
Lāyık-ı sükker olur gör ki dehān-ı ṭūṭī

lāyık-ı teraḥḥum ol:-

1. **lāyık-ı teraḥḥum ol:-duḳ**

Rûbai 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Merhamete layık olmak.

Her vech-ile lāyık-ı teraḥḥum olduḳ
Hem ‘āşık-ı ḥasta hem ḡarībüz şimdi

lâzım:

1. **lâzım: +i, +dur**

Rûbai 61

Mısra: 1

Gerek, gerekli.

Hırş u ṭama‘uñ lâzımıdur endişe
Bîḡānedür efkār-ı cihān dervîşe

2. **lâzım: +dur**

Rûbai 36

Mısra: 1

Gerek, gerekli.

‘Āḳıllere lâzımıdur ide herkese pend
Nuṣḥ-ı ‘uḳalāya ‘āşık olmaz dil-bend

lâzime-i kîn:

1. **lâzime-i kîn:**

Gazel 79

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kinin gereği.

Sine şāfā ne gāzab lāzime-i kīn olmaz

Āyine zīştī-i timsāl ile çirkīn olmaz

lāzım-ı hūrşīd:

1. lāzım-ı hūrşīd: +dür

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güneş için gerekli olan şey.

Bes Nesībā ‘arz-ı hāl itnābı terk eyle yeter

Lāzım-ı hūrşīddür bilmez misin īsār-ı nūr

lāzım-ı şem‘-i münevver:

1. lāzım-ı şem‘-i münevver:

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak, ateşli mumun gerekliliği.

‘Āşıkā gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tīb

Oldı zīrā lāzım-ı şem‘-i münevver tīb ü tef

le‘ālī-i esrār-ı Meşnevī:

1. le‘ālī-i esrār-ı Meşnevī:

Gazel 211

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mesnevi'nin sırlarının incileri.

İtse n'ola le‘ālī-i esrār-ı Meşnevī

Baħr-i hikemde gūṭa-nümā Mevlevīler'i

Le‘amrūke:

1. Le‘amrūke:

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: Ayet

Hayatına and olsun ki, onlar sersemlemiş hâlleriyle saçmalayıp duruyorlardır. (Hicr15/75 ayetinden iktibasdır.).

Zāt-ı pākūn menba‘ü'l-envār-ı iḳlīm-i hüdā

Saṇa şāyeste Le‘amrūke saṇa lāyıkdur vemā

leb:

1. leb: +i, +n, +de

Gazel 205

Mısra: 7

Dudak.

Lebinde ne hōşdur o teb-hāleler

Ki şebnem virür gıncaya zīneti

2. leb: +üñ

Gazel 112

Mısra: 1

Dudak.

Bī-cā kelām-ı lağva gūşād eyleme lebüñ

Olsun sūkūt-ı ḥalvet ü celvetde mezhebüñ

3. leb:

Gazel 13

Mısra: 10

Dudak.

Cem‘iyyet-i mekārīm-i aḥlāḳdur dimiş

Ba‘zı kibār vaşf-ı edebde açınca leb

4. leb:

Kaside 2

Mısra: 6

Dudak.

Hāşā ki nār-ı dūzaḥ anı dād-ḥ‘āh ide

Bir leb ki ola buse-zen-i sāḥa-i ḥarem

5. leb:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Dudak.

Eyle ʔarık ile muhāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

leb-ā-leb:

1. leb-ā-leb:

Gazel 163

Mısra: 5

Ağzına kadar dolu.

Şu deñlü nūr-ı feyziyla leb-ā-leb ravza-i pākūñ
Ki ʔurşid anda bir şemʕ-i şeherdür yâ Resûlallâh

2. leb-ā-leb:

Tahmis 2

Mısra: 11

Ağzına kadar dolu.

Deryā-yı muhīṭüz dūr-i vaḥdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cânibde iki sāhilümüzdür

leb-ā-leb-i şādī:

1. leb-ā-leb-i şādī:

Gazel 43

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ağzına kadar mutluluk dolu.

Zuhūr iderse ʕināyet dem-i pesīne-i ʕömr
Olur leb-ā-leb-i şādī derün-i sīne-i ʕömr

leb-i cānā:

1. leb-i cānā

Gazel 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı..

Kıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

leb-i cān-baḥş:

1. leb-i cān-baḥş:+uñ

Gazel 157

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can veren dudak.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

leb-i cūda:

1. leb-i cūda:

Gazel 14

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrı kalınmış dudak.

Tā kim bilesin luṭfını servüñ leb-i cūda
Ey dīde-i ter ol ḳad-i mevzūñ ḥayāl it

leb-i dilber:

1. leb-i dilber:

Gazel 131

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin dudağı.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḳam
Ḳaşab-ı sükkere tercīḥ olunur nāy-ı ḳalem

leb-i ḥāmūş:

1. leb-i ḥāmūş:+ın

Gazel 159

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Suskun dudak, ağız.

Dem-i üstād ile güyende olur ḥāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i ḥāmūşın

leb-i ḳınnīne:

1. leb-i ḳınnīne:+den

Gazel 160

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap şişesinin ağzı.

Bezm-i meyde yâre i'lâm idemem hâl-i dilüm
Şavt-ı kılkuş güş olunmazsa leb-i kinnîneden

leb-i la'l-i ter:

1. **leb-i la'l-i ter:**+in

Gazel 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgîlinin) taze kırmızı dudakları.

Sünbül şanur gül üzre haţ-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

lebîb:

1. **lebîb:**

Tarih 35

Mısra: 6

Akıllı, zeki.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-tağdir-i Hudâ
Meşîhatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebîb

leb-rîz ol:-

1. **leb-rîz ol:-**-u, -yor

Gazel 139

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ağzın kadar dolmak.

Leb-rîz oluyor kıan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

Lem-Yezel:

1. **Lem-Yezel:**+üñ

Tarih 11

Mısra: 2

Baki, sonsuz olan Allah.

Qâdı-i Şâm-ı şeref-mâye semiyî-i Şiddîk
Kim odur Şâm-ı şerîfe keremi Lem-yezel'üñ

lerze:

1. **lerze:**+sî, +n, +i

Gazel 205

Mısra: 10

Titreme, titreyiş.

O şûhuñ beyân itse hâlin Nesîb
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

lerziş:

1. **lerziş:**

Tarih 19

Mısra: 1

Titreme, titreyiş.

Qazâ-yı Hakk ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

lerziş-i nâgeh-res-i idbâr:

1. **lerziş-i nâgeh-res-i idbâr:**

Gazel 164

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Talihsizliğin ansızın gelen titreyişi.

Lerziş-i nâgeh-res-i idbâr ile bu 'arşada
Devlet-i naḥvet-verân hem-hâl-i Qârûn olmada

leşker ü dervîş-nihâd:

1. **leşker ü dervîş-nihâd:**

Rûbai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Asker ve dervîş tabiatlı.

Ey 'illet-i ğa'yye-i kevn ü icâd
Sultân-ı rûsül leşker ü dervîş-nihâd

leşker-i endûh-ı hecr:

1. **leşker-i endûh-ı hecr:**+üñ, +le

Gazel 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ayrılık ve gam askeri.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amân ey bî-vefâ
Hân-mân-ı tākati âhir harâb itdün bu şeb

leşker-i müjgân:

1. **leşker-i müjgân:+a**

Gazel 117

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kirpiklerinden oluşan askerler.

Eyler cihân cihân dili bir lahçada helâk
Fermân iderse leşker-i müjgâna gözlerün

leşker-i neşât:

1. **leşker-i neşât:**

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk askeri.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât
Mülk-i vücûdı itdi maķar leşker-i neşât

levha-i kamer:

1. **levha-i kamer:+e**

Tarih 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ay levhasına.

Didüm görince haķ-âver Nesib târihin
Yazıldı âyet-i envâr levha-i kâmere

levha-i mekteb:

1. **levha-i mekteb:**

Rûbai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mektep levhası.

Ümmî laķabuñ ‘ilmüñe nisbet ammâ
Bir levha-i mekteb oldu levh-i maḥfûz

levha-i pāk-i dil:

1. **levha-i pāk-i dil:+e**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül temiz sayfası.

Böyle sebt eyler senâñı levha-i pāk-i dile
Ḥâtır-ı kerrübiyâna na‘tün itdükde ḥuṭûr

levh-i dil:

1. **levh-i dil:+den**

Gazel 23

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül levhası.

Oķurlar levh-i dilden ser-be-ser aḥvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı naķar kâģız

levh-i dil-i ‘âşık:

1. **levh-i dil-i ‘âşık:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın gönül sayfası.

Tâb-âver-i tiğ-ı ğamzeñ olmaz
Levh-i dil-i ‘âşık olsa fülâd

levh-i ḥâtıra:

1. **levh-i ḥâtıra:**

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hatıra levhası.

Fikr-i kec ile toṭṭoludur levh-i ḥâtıra
Mânend-i naķş-ı cevher-i şemşir-i ḥâm-be-ḥâm

levh-i maḥfûz:

1. **levh-i mahfûz:**

Rûbai 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Allah'ın takdir ettiği, olmuş ve olacak bütün şeylerin
üzerinde yazılı bulunduğu kabul edilen levha.*

Ümmî laḳabuñ ‘ilmüñe nisbet ammā
Bir levḥa-i mekteb oldı levh-i mahfûz

levh-i şudûr:

1. **levh-i şudûr: +üñ**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kötülük sayfası.

Herkesüñ merdûdudur dînâr-ı Tūrânî gibi
Sikke-dâr-ı dâğ-ı mührüñ olmayan levḥ-i şudûr

Levlâke:

1. **Levlâke:**

Rûbai 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

*Levlake levlake lema halaktü'l-eḫlak (Sen olmasaydın,
sen olmasaydın Ben âlemleri yaratmazdım.).*

Medhünde Ḥudâ buyurdı Levlâke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât

Leylâ-yı vücûd:

1. **Leylâ-yı vücûd:**

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Varlığın Leylası.

Leylâ-yı vücûd olmasa n'ola bize ḥâkim
Âhû-yı hevâ olsa ‘aceb mi bize ḥâdim

leylî:

1. **leylî:**

Gazel 25

Mısra: 5

Leyla ile Mecnun hikayesinin kadın kahramanı.

Olup Leylî vü şân evvel nigeḫde şabr u sāmânın
Dil-i Ḳays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

leziz:

1. **leziz:**

Rûbai 9

Mısra: 1

Hoş, güzel.

Ey sâğar-ı derdüñ baña sükkerden leziz
Şîrîn suḫanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

lezzât-ı cihân:

1. **lezzât-ı cihân: +ı**

Rûbai 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya lezzetleri.

Lezzât-ı cihânı eylesün kāmına telḫ
Ḳand-ı ğam-ı ‘ışḳuñ pür idüp zâ‘ıḳa mey

lezzet:

1. **lezzet: +ı**

Gazel 4

Mısra: 9

Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safâ.

Bî-ḳarâr itmiş Nesibâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler’dür semâvât-ı ‘ulâ

2. **lezzet: +ı**

Gazel 38

Mısra: 10

Herhangi bir şeyden alınan zevk, haz, safâ.

Ḥanzal-i şehvetle telḫ itme maḥabbet ṭa‘mını
Lezzeti ḫvân-ı mecâzuñ sükkar-i ğaḫletledür

lezzet bul-:

1. **lezzet bul:-ur**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Tat almak, hoşlanmak.

Hücüm-ı şevk ile lezzet bulur kahr u mezelletden
Giden rāh-ı ğama kaç-ı ümîd eyler selâmetden

lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li:

1. **lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li:i**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yakut renkli dudağın azarının tadına varmak.

Lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li o şühûn
Olmaz mütesellî ne kadar mültefit olsa

lezzet-çeş-i imān:

1. **lezzet-çeş-i imān:**

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İmanın tadını alma.

Ten-i bî-cān gibidür râgbete şâyân olmaz
Dil-i bî-ışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

lezzet-i didār:

1. **lezzet-i didār:**

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüz hatlarının verdiği keyif.

Nigāh-ı dide-i 'āşıkda lezzet-i didār
Derūn-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

lezzet-i didāra:

1. **lezzet-i didār:+a**

Gazel 32

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün hoşluğu.

Çāšnî-i hāl zevk-ı kāl ile yeksân degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A'rāf olur

lezzet-i h'ān-ı vişāl-i dil-rübā:

1. **lezzet-i h'ān-ı vişāl-i dil-rübā:+y, +ı**

Gazel 64

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül çalan sevgiliye kavuşma sofrasının lezzeti.

Lezzet-i h'ān-ı vişāl-i dil-rübâyı cāna şor
Ni'metin bu tekyegāh-ı 'ālemün mihmāna şor

lezzet-i kând-i leb:

1. **lezzet-i kând-i leb:+üñ**

Gazel 194

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) şekere benzeyen dudağının lezzeti.

N'ola maqbûl-i cihān olsa zebān-ı tûṭî
Lezzet-i kând-i lebün oldu beyān-ı tûṭî

lezzet-i ma'delet:

1. **lezzet-i ma'delet:+in**

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Adaletin tadı.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihān almış idi
Bir zamān olmuş idi 'adl ile fermān-fermā

Li Maallah:

1. **Li Ma'allah:+i**

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Hadis**

Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne mukarreb

melekler ne de bir nebi o yakınlığı elde edememiştir.
Hadis-i Şerifinden iktibastır.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücūd-ı mümkinât
Li Ma‘âllahi şafha-i hâlûnde ‘unvândur senûñ

2. Li Ma‘âllahi:

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Hadis**

Benim Allah ile öyle anlarım olur ki, ne mukarreb
melekler ne de bir nebi o yakınlığı elde edememiştir.
Hadis-i Şerifinden iktibastır.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücūd-ı kâ’inât
Li ma‘âllahi şafha-i hâlûnde ‘unvândur senûñ

liyâkat:

1. liyâkat:

Mesnevi 2

Mısra: 11

Layık olma, uygunluk.

Şoĥbetlerine liyâkat ister
Şınf-ı fuĥarâdur olanlar

lokma-i h‘ân-ı tûti:

1. lokma-i h‘ân-ı tûti:

Gazel 194

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Papağanın sofrasının lokması.(Şair papağan kelimesini
aşk bağlamında kullanmıştır.).

Al-i minĥârı ki hem-reng-i leb-i la‘lûndür
Şekker olsa yeridür lokma-i h‘ân-ı tûti

Lokmân:

1. Lokmân:

Gazel 131

Mısra: 6

Halk geleneğinde değişik kişiliklerle karşımıza çıkan
tarihi bir şahsiyettir. Kur'an-ı Kerim'de adına bir süre
vardır. Eski Araplar arasında da ünlü olan Lokman'ın bir
peygamber veya nebi olduğu hakkında tefsirlerde

rivayetler vardır. Ancak çoğunluk, onun salih bir kul
olduğunu kabul eder. Anlatılanlara göre o Hikmet ve
Hekimliğin piri ve sembolü olarak bilinir.; Âşık, salik.

Çün zühür-ı hikeme vâsiṭadur ‘âlemde
Olsa Lokmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı kalem

lu‘bet-i çarĥ:

1. lu‘bet-i çarĥ:+

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feleğin oyunu.

Lu‘bet-i çarĥı temâşâ kıl verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşkâl-i diğer-gün-ı birün olmada

luġat:

1. luġat:

Gazel 171

Mısra: 6

Sözlük.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnûñ
Ma‘nî-i bakâ fehm olunur bir luġat olsa

lûle-i çeşme-sâr-ı hayât:

1. lûle-i çeşme-sâr-ı hayât:~dur

Gazel 126

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hayat çeşmelerinin küçük borusu.

N'ola teşnegâna Nesib eger virür ise şî'r-i terûñ gınâ
Elümüzde lûle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

lûlû-yı dil-efrûz:

1. lûlû-yı dil-efrûz:

Gazel 161

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönlü aydınlatan inci.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lûlû-yı dil-efrûz mıdur bu

lûlû-yı na‘t:

1. lûlû-yı na‘t: +i, +n, +i

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Övgü incisi.

Lûlû-yı na‘tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

lûlû-yı vefâ:

1. lûlû-yı vefâ:

Rûbai 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vefa incisi.

Bî-hûde yem-i talebde gavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lûlû-yı vefâ

luṭf:

1. luṭf: +u, +m, +a

Gazel 44

Mısra: 7

İhsan, iyilik.

Dir imiş luṭfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre degüldür de nedür

2. luṭf: +i, +n, +ı

Gazel 14

Mısra: 7

Allah (c.c.)’ın kullarını güzellik ve hoşluk ile muradına
muvaḥḥak eylemesi.

Tâ kim bilesin luṭfını servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzûnı ḥayâl it

3. luṭf: +uñ

Kaside 5

Mısra: 10

Bağış, kerem, cömertlik, ihsan.

Raḥmuñ cebîre-bend-i ‘uşât-ı şikeste-dil
Luṭfuñ merâm-baḥş-ı kibâr u şigârdur

4. luṭf: +ı, +n, +da

Gazel 171

Mısra: 6

İhsan, kerem, cömertlik.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perinüñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

5. luṭf:

Kaside 10

Mısra: 6

İhsan, iyilik.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı ḥıṭṭagâh-ı kemâlün
Nazîre luṭf ile ḳahrı olur ḥibbân u sâ’ire

6. luṭf: +a

Kaside 10

Mısra: 9

İhsan, iyilik.

Degülse daḥi sezâ luṭfa himmetün o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳire

7. luṭf: +ı

Kaside 10

Mısra: 13

İhsan, iyilik.

Kemîne luṭfı ider pîşe-i za‘ıfeyi ‘anḳa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şire

8. luṭf: +ı, +n, +a

Kaside 7

Mısra: 7

İhsan, kerem, cömertlik.

Ḥilâl-i bi‘şetinün luṭfına nazar ne ‘aceb
Zamân-ı mâziye maḥsûd olursa müstaḳbel

9. **luṭf:**+uñ, +la

Kaside 7

Mısra: 10

İhsan, kerem, cömertlik.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḫal

10. **luṭf:**+uñ

Gazel 7

Mısra: 5

İhsan, iyilik.

Ḳıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te’sîr
Ser-rişte-i âh-ı şerer-eḫşānumı yâ Rabb

11. **luṭf:**+uñ

Gazel 119

Mısra: 4

İhsan, iyilik.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledüñ diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili ḥurrem eyledük

12. **luṭf:**+uñ

Kaside 6

Mısra: 10

İhsan, iyilik.

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḫşer olur

13. **luṭf:**+uñ, +a

Müsemmen 1

Mısra: 13

İhsan, iyilik.

Luṭfuña muḫtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rûz-ı maḫşer kim ‘ayān ola şevāb u seyyi’āt

14. **luṭf:**+a

Kaside 7

Mısra: 4

İhsan, kerem, cömertlik.

Nesîb'e bendelügüñ māye-i sa‘ādetdür
Sezā degülse daḫi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

15. **luṭf:**+uñ

Kaside 2

Mısra: 15

İhsan, iyilik.

Luṭfuñ ṭabîb olmasa marzā-yı ma‘şiyet
Âcâlden muḫaddem olurdu helāk-i ğam

16. **luṭf:**+ı

Tarih 25

Mısra: 2

İhsan, kerem, cömertlik.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyi-i Esedullāh
Kim ‘āleme bir luṭfı idi Rabb-i Mecîd'üñ

17. **luṭf:**+ı

Gazel 37

Mısra: 12

İhsan, kerem, cömertlik.

Hele ol la‘l-i revān-baḫşda gördüm ancaḳ
O ḳadar luṭfı ki mînā-yı mey-i âldadur

18. **luṭf:**

Kıt'a 9

Mısra: 2

İhsan, iyilik.

‘İlm-ile olsa fûrû-māye ferîd-i rûzgār
Kimsenüñ maḫşūdını luṭf ile incāḫ eylemez

luṭf eyle-:

1. **luṭf eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve ihsanda bulunmak.

Eyle ṭarîḳ ile muḫāṭab

Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

2. **luṭf eyle:**

Rûbai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İyilik ve ihsanda bulunmak.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘âlem-tâb

Luṭf eyle bu bî-çârelere rûz-ı hisâb

luṭf u cevır:

1. **luṭf u cevır:**⁺ⁱⁿ

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) lutfu ve cefası.

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile

Verd ü ḥâruñ luṭf u cevırin bülbül-i nâlâna şor

luṭf u ihsân:

1. **luṭf u ihsân:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik.

Bir gedâ ḥalvet-serây-ı şâha itdükde duḡûl

Hîç olur mı luṭf u ihsân ile mesrûr olmaya

luṭf u ihsân it-:

1. **luṭf u ihsân it-:**^{-me, -den}

Gazel 202

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İyilik ve cömertlik et.

‘Adüya fâriğ olmaz luṭf u ihsân itmeden hergiz

Sitem-kârüm baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

luṭf-ı âzâd:

1. **luṭf-ı âzâd:**^{-î}

Gazel 113

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kurtuluş lutfu.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm içün cân u dile

Cevr-pîşe bir şeh-i ḥüsne ḡulâm olsam gerek

luṭf-ı bî-pâyân:

1. **luṭf-ı bî-pâyân:**^{+ı, +n, +ı}

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sonsuz yardım, ihsan.

Luṭf-ı bî-pâyânımı seyr eyle Ḥakḡ'ıñ kim yine

Eyledi bir pâdişâh-ı ‘âdile mülki ‘atâ

2. **luṭf-ı bî-pâyân:**

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sonsuz yardım, ihsan.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bî-pâyân ile dâ’im olan

Dest-gır-i ümmet-i üftâde-i bî-dest ü pâ

luṭf-ı ezeli:

1. **luṭf-ı ezeli:**^{+den}

Rûbai 37

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ezelden beri yapılan iyilik.

İşlâh-pezir olmasa da nefis-i ‘anîd

Luṭf-ı ezeliñden itmezüz çat’-ı ümîd

luṭf-ı gerdün:

1. **luṭf-ı gerdün:**^{+uñ}

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın lutfu.

Nağd-i cevri ü lutf-ı gerdünüñ ‘ayarın görmüşüz
Bâğ-ı dehrüñ hem gülün hem zağm-ı hârın görmüşüz

lutf-ı güftâre:

1. lutf-ı güftâre:

Gazel 191

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) güzel sözleri.

Dimez mi bârika-i hırmen-i şekib gören
O hânde-i nemekîn ile lutf-ı güftâre

lutf-ı gül:

1. lutf-ı gül:-i

Gazel 167

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gülün güzelliği.

Baňa lutf-ı gülî serv-i çemenzârı unutturdu
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâk üzre

lutf-ı Hakk:

1. lutf-ı Hakk:-a

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın lütfu, yardımı.

Nigâh it lutf-ı Hakk'a bir kerem-ver şâhib-i himmet
Yine vaz'-ı kâdimi üzre anı eyledi ihyâ

lutf-ı hatt-ı ruh:

1. lutf-ı hatt-ı ruh:-uñ

Gazel 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzündeki ayva tüylerinin lütfu.

Bileydi eger lutf-ı hatt-ı ruhuñ
Gamından olurdı siyâh âfitâb

lutf-ı Hudâ:

1. lutf-ı Hudâ:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın ihsan ve bağışı.

Lutf-ı Hudâ kabâ'il-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyânı kudumuñla muğtenem

2. lutf-ı Hudâ:-dan

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Allah'ın ihsan ve bağışı.

Qadrüñi fehmi itmedi şol kimse kim dil kürdür
Şânunı münkir olan lutf-ı Hudâ'dan dürdür

lutf-ı kelâm:

1. lutf-ı kelâm:-ı

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzel sözler söylemek.

O mu'ciz-edâdur ki lutf-ı kelâmı
Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

lutf-ı mezîd:

1. lutf-ı mezîd:-uñ

Tarih 25

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Artmış, çoğalmış lütuf.

Dünyâda 'azîz eylemiş idi anı Bârî
'Ukbâda da memnûnı ola lutf-ı mezîdüñ

lutf-ı mîve:

1. lutf-ı mîve:

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Meyve ihsanı.

Nihâl-i bâr-ı verâ lutf-ı mîve mu'teber eyler
Kenârü büse-i hüban hilâf-ı 'âde degüldür

lutf-ı nigâh-ı çeşm:

1. **lutf-ı nigâh-ı çeşm:+in**

Gazel 66

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin bakışının ihsanı.

Dil hayâl eylemez lutf-ı nigâh-ı çeşmin
Dem-i âhü-yı Hoten kâbil-i taşvîr olmaz

lutf-ı Rab:

1. **lutf-ı Rab:**

Gazel 13

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardımı, ihsanı.

Olmaz kimesne râh-rev-i câdde-i şavâb
Tâ olmaya Nesib meded-bahşî lutf-ı Rab

lutf-ı reng ü büy-ı gül:

1. **lutf-ı reng ü büy-ı gül:+den**

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gülün kokusunun ve renginin yardımı.

Gülşene 'ibretle bak olma şakın şâd u gâmin
Lutf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i za'hm-ı hârdan

lutf-ı şehensâh-ı memâlik-pîrâ:

1. **lutf-ı şehensâh-ı memâlik-pîrâ:**

Tarih 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ülkeleri süsleyen şahlar şahının ihsanı.

Bâreka'llah zihî 'âţîfet-i sultânî
Hâbbezâ lutf-ı şehensâh-ı memâlik-pîrâ

lutf-ı yâr:

1. **lutf-ı yâr:+i**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin lütfü.

N'ola peygüle-i hasretde lutf-ı yârî a'nmazam
Olur me'yûs-ı şıhhat hastalar dermândan fâriğ

lûbb:

1. **lûbb:+i**

Gazel 112

Mısra: 3

İç, öz.

Şısr-ı dürüst lûbbi ider vâşıl-ı kemâl
Te'sîr ider mu'amelesi kalbe kâlibübâ

lûcce-i bî-kerân-ı derd:

1. **lûcce-i bî-kerân-ı derd:+üz**

Gazel 87

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan keder, sıkıntı girdabı.

Lûcce-i bî-kerân-ı derdüz biz

Bize bed diller âşinâ olmaz

lûcce-i miñnet:

1. **lûcce-i miñnet:+de**

Gazel 170

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Sıkıntı denizi.

Qalmaz Nesib lûcce-i miñnetde fûlk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

lüzûm:

1. **lüzûm:**+ın

Mesnevi 2

Mısra: 1

Lazım olanı, gereği.

Fehm eyle lüzûmın okı evvel

Taḥşiline bul ṭarîḳ-i eshel

2.3.15. M

ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât:

1. **ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât:**

Rûbai 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Seni övmeye salavattan başka bir şey yapmaya
gücümüz yetmez.*

Medhûnde Ḥudâ buyurdu Levlâke senüñ

Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavât

Mâ Remeyte:

1. **Ma Remeyte:**

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Ayet**

*Ma remeyte sen atmadın anlamına gelir. Savaşta onları
siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü; (oku) attığında da
sen atmadın, Allah attı anlamındaki Enfal suresi 8/17.
ayetinden iktibasdır.*

Perde-i ef'âl ü akvâl-i Ḥudâ'sın bî-merâ

Ma remeyte mazhariyyet câhına oldu berât

2. **Mâ Remeyte:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Ayet**

*Ma remeyte sen atmadın anlamına gelir. Savaşta onları
siz öldürmediniz, onları Allah öldürdü; (oku) attığında da
sen atmadın, Allah attı anlamındaki Enfal suresi 8/17.
ayetinden iktibasdır.*

Mazhariyyet manşibuñdur men reâni dür berât

Mâ remeyte oldu bu da'vâya burhân-ı şîkât

ma'ânî:

1. **ma'ânî:**

Rûbai 17

Mısra: 1

Anlamlar, manalar.

Ey nuṭṭ-ı şerifüñde ma'ânî melfûz

Pîş-i nigeḥüñde sırr-ı ḡaybî melḥûz

ma'ârif:

1. **ma'ârif:**+le

Tarih 34

Mısra: 2

Marifet, ilim, hünar.

Ser-firâzı şu'arâ Dürri kim

Mişli olmadı ma'ârifle 'adim

mâbeyn:

1. **mâbeyn:**+ümüz, +de

Gazel 59

Mısra: 10

Ara, orta.

Ülfet-güzin olalı Nesibâ ḡayâl ile

Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat ḡicâbdur

mâcerâ:

1. **mâcerâ:**+yı

Kaside 2

Mısra: 13

Baştan geçmiş olay.

Zâtuñ muḡaddimâtı olan mâcerâyı hep

Ta'dâd ü mümteni' aña yok ṭâḡat ḡalem

2. **mâcerâ:**

Gazel 4

Mısra: 4

Baştan geçmiş olay.

Akça dökseñ derdini ta‘dād için ‘aşıqlaruñ
Fehm olunmaz nağd-i eşk-i didesüz bu mācerā

mācerā-yı çāk-i dāmen:

1. mācerā-yı çāk-i dāmen:

Gazel 132

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gömlek yırtma meselesi.(Züleyha'nın Hz. Yusuf'un
gömleğini yırtması.).

Dāğlardan pîrehen-pûş olmayınca bilmedüm
Mācerā-yı çāk-i dāmen ‘ışk-ı Yūsuf nedügin

macerā-yı kār-ı ‘ālem:

1. macerā-yı kār-ı ‘ālem: +i

Gazel 140

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya işlerinin yaşananları.

Ta‘bir-i vaşl u fūrkatē olmış işāret-sāz
Macerā-yı kār-ı ‘ālemi best ü gūşād iden

ma‘cūn-ı şer‘:

1. ma‘cūn-ı şer‘: +uñ

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeriat ilacı, macunu.

Virdüñ mizāc-ı ‘āleme gāyetde i‘tidāl
Ma‘cūn-ı şer‘uñ ideli dāfī‘-i seķam

mādām:

1. mādām:

Gazel 183

Mısra: 1

Süreкли, daima.

Ola mādām ‘azîmetde dil-i dīvāne
O perî-rû giderek mūnis olur insāna

2. mādām:

Gazel 59

Mısra: 1

Değil mi ki, -diği için, -diğine göre` anlamlarında sebep
göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki
cümleye bağlayan bir söz, mademki.

Mādām ‘ışk şu‘le-meniş sine tābdur
Ma‘mūregāh-ı şabr u şekībüm hārābdur

ma‘delet-pîşe:

1. ma‘delet-pîşe:

Tarih 18

Mısra: 11

Adaleti huy edinmiş, adil.

Ma‘delet-pîşe o düstūr-ı şalāh-endîşe
Hāris-i beyza-i İslām mu‘în-i ‘ulemā

ma‘den:

1. ma‘den:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Maden ocağı, bir şeyin madeni, kaynağı.

Zāt-ı pākūñ cevher-i elţāfa ma‘den eyledi
Hilķatüññün cümle-i eşyāyı aķsen eyledi

ma‘den-i āhen:

1. ma‘den-i āhen:

Gazel 60

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Demir madeni, demir.

Fark olunmaz ten midür ya pîrāhen midür
Kānlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

ma‘den-i ‘atā:

1. ma‘den-i ‘atā:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İyiliğin kaynağı.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'atâ
Kân zerre-i haķire vü yemdür kemîne nem

mâder:

1. **mâder:**+i, +nüñ

Gazel 159

Mısra: 6

Anne, vâlide.

İbtidâ 'ilm-i fenâ dersin okur kevine gelen
Lâya timsâl görür mâderinüñ âgûşın

mâder ü ebden:

1. **mâder ü ebden:**

Kaside 1

Mısra: 6

Anne ve baba.

Herkesi fâriğ ide ağıyardan bîm ü hirâs
Mâder ü ebden gürizân olalar duħterle pûr

mâder-i każâ:

1. **mâder-i każâ:**

Gazel 84

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kader annesi.

Basduķ o dem ki kevine ķadem mâder-i każâ
Kať itdi tiğ-ı derd-i maħabbetle nâfumuz

ma'dûm:

1. **ma'dûm:**

Rûbai 53

Mısra: 4

Yok, var olmayan.

Fıķdânı ile fehmi olınur ķadr-i zevât
Merg olmasa olurdu maħabbet ma'dûm

mağfired id-:

1. **mağfired id-:-e**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'ın lutuf ve merhamet ederek kullarının
günahlarını affetmesi.*

Ẓannum budur ki ben ķulına ide mağfired
Cûrm ü haťâ ile eger olsam daħi ferîd

mağfûr:

1. **mağfûr:**

Tarih 17

Mısra: 8

Af ve mağfired olunmuş.

Hümâ-yı rûhı ola lâne-sâz-ı ķulle-i ķurb
İde cenâb-ı ilâhî ķuşûrını mağfûr

mağfûr ol-:

1. **mağfûr ol-:** - ma, -y, -a

Kıt'a 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bağışlanmak, affolunmak.

Ey şefî'î rûz-ı maħşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

mağrib:

1. **mağrib:**

Gazel 195

Mısra: 5

Batı.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı aħterân
'Akkâm şâm-ı tîre çeker sîm meş'ali

2. **mağrib:+de**

Kaside 9

Mısra: 8

Güneşin battığı yer, batı.

Fermānı ile itdi zemīni yine rūşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rū

mağz-ı kelām-ı Hazret-i Bārī:

1. mağz-ı kelām-ı Hazret-i Bārī:

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yüce Allah'ın sözünün özü.

Dinildi nāmına mağz-ı kelām-ı hazret-i Bārī
‘Uķūl-i nākışa maħcūbdur bu sırr-ı haṭīre

māh:

1. māh:um

Gazel 12

Mısra: 8

Ay.

Düşer ‘aks-i ruḥsārı cām-ı meye
O māhum olur gāh gāh āfitāb

2. māh:a

Gazel 138

Mısra: 7

Ay.

Sen māha ḫarīn itmediler ‘ākıbetü'l-emr
Bu ṭālī‘-i vārūn ile bu baḥt-ı siyāhum

3. māh:a

Gazel 27

Mısra: 11

Ay yüzlü sevgili.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḫayā gūyā Nesīb-i zāra düşmendür

4. māh:ı

Gazel 11

Mısra: 2

Ay.

Meyle sākī ‘arızuñ pür āb ü tāb itdūñ bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-ı āfitāb itdūñ bu şeb

5. māh:ı

Gazel 11

Mısra: 9

Ay.

Sīneye kim çekdi sen māhı sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdūñ bu şeb

6. māh:ı

Gazel 121

Mısra: 7

Ay.

Māhı bir şeb gün gibi şakḫ itdügüñ meşhūrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḫadd ü pâyāndur senüñ

7. māh:ı

Gazel 197

Mısra: 6

Ay.

Ele āyīne alsa ‘aks-i rüyın eyler āşüfte
‘Aceb fettāndur meftūn ider ḫurşidine māhı

8. māh:ı

Müsemmen 1

Mısra: 17

Ay.

Māhı bir şeb gün gibi şakḫ itdügüñ meşhūrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḫadd ü pâyāndur senüñ

9. māh:

Gazel 105

Mısra: 5

Ay (yüzlü sevgili).

Bu rūşenī-i derūn tīregī-i dil ey māh
Ya rūz u şāmda ya bendesindedür ancak

10. **māh:**

Gazel 106

Mısra: 11

Ay yüzü sevgili.

Ahkām-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o haṭṭ-ı siyāha haṭāsı yok

11. **māh:+a**

Gazel 92

Mısra: 7

Ay yüzü sevgili.

Ḳarīn olmak ne mümkündür o māha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḥal yazmıs

12. **māh:+a**

Gazel 142

Mısra: 5

Ay yüzü sevgili.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

13. **māh:+a**

Gazel 170

Mısra: 13

Ay yüzü sevgili.

Fürḳātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālını āḡüş-ı ḥasrete

14. **māh:+a**

Gazel 180

Mısra: 7

Ay yüzü sevgili.

O māha akterān ümmidin itmem ṭālī‘üm yokdur
Felekte her ne deñlü kevkeb-i baḥtum sa‘id olsa

15. **māh:+um**

Gazel 138

Mısra: 10

Ay yüzü sevgili.

Bî-çāre Nesībā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruḥları māhum

māh- ı ṭal‘at:

1. **māh- ı ṭal‘at:**

Gazel 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parlak ışıklı ay.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı ṭal‘at senden
ayrılmam

Niçün peymānuña ṭurmaz dönersin āsumān-āsā

māh u ḥurşid:

1. **māh u ḥurşid:**

Gazel 50

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ay ve güneş.

Fürüzān māh u ḥurşid iki zerrīn şem‘-dānlardur
Felekte şanma bezm-i ‘ışḳa cām-ı zer nişānlardur

maḥabbet:

1. **maḥabbet:+üñ,+le**

Kaside 7

Mısra: 2

Aşk, sevgi.

Resül-i pāk-nijādā Ḥabīb-i Yezdānā
Maḥabbetüñle olur cümle-i meşākıl ḥal

2. **maḥabbet:**

Gazel 38

Mısra: 9

Aşk, sevgi.

Ḥanzal-i şehvetle telḥ itme maḥabbet ṭa‘mını
Lezzeti ḥvān-ı mecāzuñ sükker-i ḡafletledür

3. **maḥabbet:+üñ,+le**

Rübai 45

Mısra: 1

Aşk, sevgi.

‘Uqbāya maḥabbetüñle dil-ḥūn giderüz
Ey şüh-ı cefā-cū saña meftūn giderüz

4. **maḥabbet: +üñ**

Rübai 21

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

Bir ḥaṭve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refik

5. **maḥabbet:**

Gazel 177

Mısra: 5

Aşk, sevgi.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaḳsa n'ola
Virür ṭabī‘at-i āteş-mizāc-ı kāfūra

6. **maḥabbet:**

Tarih 19

Mısra: 5

Aşk, sevgi.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrūsdur bî-şekk
Ki sırru’l-veledi sırru ebihi’üñ maḥzarı ḥaḳḳa

7. **maḥabbet: +le**

Kıt'a 26

Mısra: 2

Aşk, sevgi.

Ḳalb olur āyine-i şāhid-i ‘irfān-ı Ḥudā
Şayḳal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tāb

8. **maḥabbet:**

Gazel 27

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

Zemīn-i nā-murādide maḥabbet berḳ-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zār-ı ‘ışḳdan maḥşül-i āsāyiş

9. **maḥabbet:**

Gazel 76

Mısra: 9

Aşk, sevgi.

Maḥabbet ādemi hem-dāsītān-ı Ḳays eyler
Gedā-yı bî-nemed ü pādīşeh nedür bilmez

10. **maḥabbet:**

Gazel 118

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ḡamda reşk-endāz-ı ‘aḳl olsaḳ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

maḥabbet it:-

1. **maḥabbet it:-mez**

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevmek, bağlanmak.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışḳa ‘āḳıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazḏ

2. **maḥabbet it:-mez**

Gazel 100

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevmek, bağlanmak.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışḳa ‘āḳıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazḏ

maḥabbet ol:-

1. **maḥabbet ol:-ur, -dı**

Rübai 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevmek.

Fikḏanı ile fehmi alınur ḳadr-i zevāt
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma‘dūm

maḥal:

1. **maḥal:**

Mesnevi 1

Mısra: 4

Yer, mekan.

Anı itdi Üstād-ı şun^c-ı ezel
Merāyā-yı imkāna aşl u maḥal

2. **maḥal:**

Tarih 13

Mısra: 10

Yer, mekan.

Harf-i menkūṭ ile tārīḥin Nesībā didiler
Şeyḥ İlyās ide dā'im kurb-ı Yezdān'ı maḥal

3. **maḥal:**

Gazel 86

Mısra: 8

Yer, mekan.

Metā^c-ı kāsīd olur mevķi^c-i 'ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin ūtmaz

4. **maḥal:**

Kaside 7

Mısra: 1

Yer, mekan.

O bāğ-ı dil k'ola ezḥār-ı feyz-i Ḥaḳḳ'a maḥal
Olur nesīmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

maḥal ol-:

1. **maḥal ol-:-dı**

Tarih 28

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Yer, mekan olmak.

Nesībā gūş iden taḥsīn idüp tārīḥini dirler
Niķābet el-ḥaḳ 'Abdullāh Efendi'ye maḥal oldu

maḥall:

1. **maḥall:** +i, +n, +de

Gazel 149

Mısra: 3

Yer, mekan.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳatre-i feyz mevsim-i nisāndan

2. **maḥall:** +i, +n, +de

Tarih 25

Mısra: 4

Yer, mahal.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteziyātın
Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

maḥall-i iltifāt-ı pādīşāh-ı her-milel:

1. **maḥall-i iltifāt-ı pādīşāh-ı her-milel:**

Tarih 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bütün milletlerin padişahlarının teveccüh yeri.

Ḥuşūşā şimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādīşāh-ı her-milel oldu

maḥall-i sāki-i devlet:

1. **maḥall-i sāki-i devlet:**

Gazel 70

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mutluluk dağıtan sakinin yeri.

Firib-i nāziş-i nā-der maḥall-i sāki-i devlet
Ḥırāş-ı sāğar-ı idbār-ı nā-güvārına degmez

mā-ḥaşal:

1. **mā-ḥaşal:**

Gazel 92

Mısra: 4

Hâsıl olan şey, netice.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüni hatıtuñ
O hâl-i ‘anberinüñ Hindi'dür kim mâ-şaşal yazmış

mâ-şaşal ol-:

1. **mâ-şaşal ol-:-dı**

Tarih 28

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana gelmek, gerçekleşmek.

Mağâmın Hâk mübârek ide dâ'im diye aḥbâba
Ne kim dergâh-ı Hâk'dan istedümse mâ-şaşal oldu

mâ-ḥazar:

1. **mâ-ḥazar:**

Gazel 175

Mısra: 14

Mevcut, hazır olan şey.

Laḥt-ı cigerüñ bezm-i ğama mâ-ḥazar eyle
İkrâm-ı şeh-i ‘ışk ise maḥşûd Nesîba

maḥbes-i ten:

1. **maḥbes-i ten:**

Gazel 64

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ten, beden hapisanesi.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cânüñ zücretin
Yûsuf'ıñ ḥâlin refîk-ı gûşe-i zindâna sor

maḥbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ:

1. **maḥbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ:**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi.

Aḥmed-i Muḥtâr maḥbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ
Maḥrem-i ḥalvetgeḥ-i esrâr-ı Ḥallâk-ı Ğafûr

maḥbûb-ı dil-i ‘âlem:

1. **maḥbûb-ı dil-i ‘âlem:**

Gazel 159

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanların gönlünün sevgilisi.

Hüsn-i aḥlâk ile maḥbûb-ı dil-i ‘âlem olur
Gevher-i pend ü naşîhatden iden mengüşin

maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitân:

1. **maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitân:**

Gazel 213

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül alan güzel sevgili.

Girüp zîr-i liḥâf-ı ğoncaya bād-ı şabâ gûyâ
Peri âġûşa bir maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitân çekdi

maḥbûb-ı Hudâ:

1. **maḥbûb-ı Hudâ:**

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi, Hz. Muhammed.

Maḥbûb-ı Hudâ kân-ı hüdâ Aḥmed-i Muḥtâr
Kim zerre-i nûr-ı ruḥıdur zîver-i mînû

maḥbûb-ı kulûb:

1. **maḥbûb-ı kulûb:**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalplerinin sevgilisi.

Maḥbûb-ı kulûb olunca zâtuñ
Tebdile çalış hele şıfâtuñ

maḥbûb-ı zât-ı baht-ı Kâf-ı kadr:

1. **maḥbûb-ı zât-ı baht-ı Kâf-ı kadr: +üñ, +e**

Kaside 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Değeri Kaf dağı kadar yüce olan zatın sevgilisi.
(Hz. Muhammed sav.).

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baht-ı Kâf-ı kadrüne
İki nokta mihr-i ‘âlem-tâb ile bedr-i dücâ

maḥbûbiyyet:

1. maḥbûbiyyet: +e

Gazel 206

Mısra: 3

Sevilir olma durumu.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânı

maḥcûb:

1. maḥcûb: +dur

Kaside 10

Mısra: 16

Utanmış, mahcup olmuş.

Dinildi nâmına mağz-ı kelâm-ı hazret-i Bârî
‘Ukûl-i nâkışa maḥcûbdur bu sırr-ı haṭîre

maḥcûb-ı feryâd:

1. maḥcûb-ı feryâd:

Gazel 137

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utanma çılgılığı.

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcûb-ı feryâd eyledüm

maḥdûm:

1. maḥdûm: +ı

Tarih 6

Mısra: 3

Erkek evlat, oğul.

Zühd ü takvâ ile ol maḥdûmı râh-ı dinde
Yâ ilâhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

2. maḥdûm: +ı

Tarih 9

Mısra: 5

Erkek evlat, oğul.

İdüp sūr-ı hıtân maḥdûmı Şadre'd-dîn Efendi'ye
Ziyâfet eyledi h'ân-ı kerem çekdi emîrâne

3. maḥdûm: +ı

Tarih 9

Mısra: 7

Erkek evlat, oğul.

Mu‘ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

4. maḥdûm: +uñ

Tarih 6

Mısra: 1

Erkek evlat, oğul.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

5. maḥdûm: +ı, +n, +a

Tarih 11

Mısra: 3

Erkek evlat, oğul.

Eyledi Şâm'da maḥdûmına bir sūr-ı hıtân
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-hiyelüñ

6. maḥdûm: +a

Tarih 11

Mısra: 7

Kendisine hizmet edilen, efendi.

Didi târiḥini maḥdûma du‘â-güne Nesib
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yahyâ ‘amelüñ

7. maḥdûm:

Tarih 11

Mısra: 5

Erkek evlat, oğul.

Tül-i ‘ömr ile mu‘ammer ola maḥdûm u peder
Olalar mazhar-ı eltâf-ı Qadim ü Ezelüñ

maḥdüm-ı zî-şân:

1. **maḥdüm-ı zî-şân:**+

Tarih 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şereflî evlat.

Virdi bir maḥdüm-ı zî-şânı kemâl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostân Efendi'ye o Vehhâb u Kavî

maḥfel-i fânî:

1. **maḥfel-i fânî:**

Tarih 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsanların toplantı yeri.

Dirîğâ gitti Ḥâfız gibi bir zât-ı melek-ḥaslet
Ki bildi maḥfel-i fânî degüldür kimseye me'men

maḥfûz:

1. **maḥfûz:**

Gazel 15

Mısra: 2

Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.

İt sîne-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Maḥfûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

2. **maḥfûz:**

Gazel 1

Mısra: 5

Saklanmış, korunmuş, muhâfaza edilmiş.

Ta'alluḡdan vücûd-ı gayra maḥfûz eylemiş Bârî
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳîkat âbıyuz cânâ

mâh-ı hilâl-ebrû:

1. **mâh-ı hilâl-ebrû:**+nuñ

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kaşı hilale benzeyen sevgili.

Nâ'îl-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebrûnuñ
Evvelîn rûz-ı meh-i rûzede bayram eyler

mâh-ı köhne-sâl:

1. **mâh-ı köhne-sâl:**

Gazel 165

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eskimiş ay.

Ol mâh-ı köhne-sâl ḥatından ḥicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

mâh-ı münevver:

1. **mâh-ı münevver:**

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak ay.

O maṭla'ı seḥer-i mihr-i ḥaḳḳuñ olmuş idi
Derûnı mâh-ı münevver teni şeb-i deycür

mâh-ı nev:

1. **mâh-ı nev:**

Gazel 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hilâl, yeni ay.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehûñ 'uşşâkından
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

2. **mâh-ı nev:**

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hilâl, yeni ay.

Mâh-ı nev ebrûsına taḳlîd idüp mihr-i felek
Muşḥaf-ı ḥüsünden itmiş âyet-i nûr iḳtibâs

3. **māh-ı nev:**+i

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hilâl, yeni ay.

Maṭla‘-ı çarḥ-ı ‘ināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥz-ı luṭfıyla dıraḥşān itdi bir māh-ı nevi

māh-ı şeker-leb:

1. **māh-ı şeker-leb:**+süz

Gazel 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şeker dudaklı Ay (sevgili).

N'ola tūṭī-i dil lâl olsa ol māh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruḥsâr-ı cānāndur

māhi-i nām-ı Hâtem:

1. **māhi-i nām-ı Hâtem:**

Tarih 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hatem'in ünlü balığı.

Hâmi-i mülk-i kerem māhi-i nām-ı Hâtem
Rüstem-i devr-i zamān ḳāhir-i ceyş-i a‘dā

māhir:

1. **māhir:**

Gazel 62

Mısra: 3

Hünerli, usta.

Sebak-ḥ‘ānān-ı ‘ışḳuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevîlerdür

māhir ü āväre:

1. **māhir ü āväre:**+dür

Gazel 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Becerikli ve boş gezen.

Geşt ider kūyuñ göñül ey māhir ü āvāredür
Ḳaşdı gāhī rüyuña ḥasretle bir nezzāredür

māhiyyet-i kerem:

1. **māhiyyet-i kerem:**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Cömertliğin aslı, hakikati.

Ḥulḳ-ı kerīmüñ eylemese ref‘-i ihticāb
Pinhān ḳalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

maḥlūk:

1. **maḥlūk:**+dan

Gazel 89

Mısra: 1

Halk olunmuş, yaratılmış.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dā‘imā Allāh bes bāḳī heves

maḥmil:

1. **maḥmil:**+e

Tahmis 4

Mısra: 15

Deve, fil gibi hayvanların sırtına konan veya insanların omuzlarında taşınan, karşılıklı oturulacak şekilde yapılmış bir çeşit kapalı sepet, tahtirevan, mahfe.

Çam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārīf
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

maḥmūr:

1. **maḥmūr:**+uñ

Gazel 168

Mısra: 5

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la‘l-i lebüñi bezmde bîgāne göre

maḥmūr ol-:

1. maḥmūr ol-:-an

Gazel 100

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sersem olma, ağırlaşma.

Ḥayāl-i la'li çıkmaz ḥāṭırumdan
K'ider maḥmūr olan peymāneden ḥazz

maḥmūr-ı la'li:

1. maḥmūr-ı la'li:-in

Gazel 165

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dudak sarhoşluğu. Sevgilinin dudağına olan arzu.

Maḥmūr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muḥtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

māh-peyker:

1. māh-peyker:

Gazel 196

Mısra: 8

Yüzü ay gibi parlak olan sevgili.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

mahrem:

1. mahrem:-i, +n, +e

Gazel 161

Mısra: 9

Dost, sırdaş.

Bir mahremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ḡam-endüz mıdur bu

2. mahrem:

Gazel 185

Mısra: 4

Dost, sırdaş.

Bigānelerle ülfetüñe itmeyüz ḥased
Biz daḥi mahrem idük o bezme zamān ile

mahrem eyle-:

1. mahrem eyle-:-dük

Gazel 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gizleme, saklama.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzgār
Şāhenşeh-i ḥayāle dili mahrem eyledük

mahrem eyle:

1. mahrem eyle:

Kaside 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle mahrem

mahrem it-:

1. mahrem it-:-di

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gizlemek, saklamak.

Bir bezm-i bî-naẓîre seni mahrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

mahrem-i ḥalvetgeh-i esrār-ı Ḥallāk-ı Ğafūr:

1. mahrem-i ḥalvetgeh-i esrār-ı Ḥallāk-ı Ğafūr:

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Merhamet sahibi yaratıcının gizli görüşme yerinin sırdaşı. (Halvet-geh kelimesi Arş-ı A’la’daki Kab-ı Kavseyn makamı bağlamında kullanılmıştır.)

Ahmed-i Muhtâr mahbûb-ı cenâb-ı Kibriyâ
Maḥrem-i ḥalvetgeh-i esrâr-ı Ḥallâk-ı Ğafûr

maḥrem-i ḥalvetgeh-i şâh-ı akdes:

1. **maḥrem-i ḥalvetgeh-i şâh-ı akdes:**

Rûbai 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kutsal padişahın gizli inziva yeri.

Ey maḥrem-i ḥalvetgeh-i şâh-ı akdes
Gülzâr-ı cinân bâğ-ı cemâlünden ḥas

maḥrem-i ḥalvet-kede-i yâr:

1. **maḥrem-i ḥalvet-kede-i yâr:**

Rûbai 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gizli inziva yeri.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bîmâr oluruz
Geh maḥrem-i ḥalvet-kede-i yâr oluruz

mâh-rû:

1. **mâh-rû:**

Gazel 173

Mısra: 5

Ay yüzlü güzel.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipîhr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse ḥ'ânumuza

mahrûm:

1. **mahrûm: +ı**

Gazel 30

Mısra: 7

Dilediğini elde edememe, yoksun.

Nigâh-ı bâğ-ı didâr-ı dil-ârâdan bu mahrûmî
Bir naḥl-i temennâya taleb-kâr olduğumdandır

2. **mahrûm:**

Gazel 76

Mısra: 7

Dilediğini elde edememe, yoksun.

Helâk-i nâz ider ağıyarı 'âşıkı mahrûm
O cevri-pîşe şevâb u güneh nedür bilmez

maḥşer:

1. **maḥşer: +de**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

*Haşrolunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölülerin
dirilip toplanacağı yer.*

Var mı bu su'âle bir cevâbuñ
Maḥşerde olursa dâd-ḥ'âhuñ

2. **maḥşer: +i**

Rûbai 22

Mısra: 3

*Haşrolunacak, toplanılacak yer; kıyamette ölülerin
dirilip toplanacağı yer.*

Rûy-ı siyehi maḥşeri târik eyler
Olmazsa Nesîb'e bir nigâh-ı keremüñ

maḥsûb ol-:

1. **maḥsûb ol-: -maz**

Rûbai 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sayılmak, olmak.

Her sa'y 'âbes verzişe maḥsûb olmaz
Her tâlib olan nâyil-i maṭlûb olmaz

maḥsûd:

1. **maḥsûd: +uñ**

Kıt'a 23

Mısra: 3

Kıskanılan.

Öldürür gördükçe maḥsûduñ sürûrî ḥâsidi
Kendini süzân ider bulmazsa âteş hîzemi

2. **maḥsūd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kıskanılan.

Keyfiyyet-i bî-huşi-i derdün

Maḥsūd piyâle-i şafâdur

maḥsūd ol-:

1. **maḥsūd ol-:-ur, -sa**

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıskanılan, imrenilen kimse olmak.

Hilâl-i bi'şetinün lutfına nazar ne 'aceb
Zamân-ı mâziye maḥsūd olursa müstaḳbel

maḥşül-i âsâyiş:

1. **maḥşül-i âsâyiş:**

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Huzur kazancı.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berķ-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı 'ışkdan maḥşül-i âsâyiş

2. **maḥşül-i âsâyiş:**

Gazel 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Huzur kazancı.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berķ-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı 'ışkdan maḥşül-i âsâyiş

maḥşüs:

1. **maḥşüs:**

Gazel 97

Mısra: 1

Özgü, has.

'İşve nigeḥ-i çeşm-i füsûn-sâzuña maḥşüş
Âyîn-i sitem ḡamze-i ḡammâzuña maḥşüş

2. **maḥşüş:**

Gazel 97

Mısra: 2

Özgü, has.

'İşve nigeḥ-i çeşm-i füsûn-sâzuña maḥşüş
Âyîn-i sitem ḡamze-i ḡammâzuña maḥşüş

3. **maḥşüş:**

Gazel 97

Mısra: 4

Özgü, has.

Bir sencileyin âfet-i bî-dâda ta'alluḳ
Bir bencileyin 'âşık-ı ser-bâzuña maḥşüş

4. **maḥşüş:**

Gazel 97

Mısra: 6

Özgü, has.

Bir naḡrada şad murğ-ı dile zaḥm resânı
Ser-pençe-i nâgeh-res-i şehbâzuña maḥşüş

5. **maḥşüş:**

Gazel 97

Mısra: 8

Özgü, has.

Naḡd-i nigeḥ-i 'âşıka düzdide ta'arruḡ
Dest-i nigeḥ-i şu'bede-perdâzuña maḥşüş

6. **maḥşüş:**

Gazel 97

Mısra: 10

Özgü, has.

Ḥaḳḳā ki Nesibā bu zemîn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña maḥşüş

mahv it-:

1. **maḥv it:-se**

Gazel 155

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mahvetmek.

Nār-ı firāk ‘āşığı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzını ḥākisterin gören

maḥv-ı zulemāt it:-

1. **maḥv-ı zulemāt it:-di**

Rübai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Karanlığı yok etmek.

Nūr-ı ruḥuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemāt

maḥzar-ı Pîr:

1. **maḥzar-ı Pîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin övgüsü.

Revā mıdır k'ola dervîş nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rûz-ı cezāda maḥzar-ı Pîr'e

maḥzen-i ṭarab:

1. **maḥzen-i ṭarab:**

Tarih 22

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şenlik hazinesi.

Şuffesi maḥzen-i ṭarab cāmī'î cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḳ-ı şafā

maḥz-ı lutf:

1. **maḥz-ı lutf:+y, +ı, +la**

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lütuf ve iyiliğin aslı, tıpkısı.

Maṭla'ı çarḫ-ı 'ināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥz-ı lutfıyla dıraḥşān itdi bir mäh-ı nevi

maḥz-ı şüret:

1. **maḥz-ı şüret:+le**

Gazel 83

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Suretin, bedeninin kendisi.

Maḥz-ı şüretle Nesībā olamaz zāt-ı şerīf
Dürr olur sāḫte ammā dūr-i meknün olmaz

maḥzün:

1. **maḥzün:+uz**

Tahmis 1

Mısra: 15

Hüzünlü, üzgün.

Ne maḥzünuz hücum-ı miḥnetinden
Nesīb-āsā beriyüz minnetinden

2. **maḥzün:+ı**

Tahmis 3

Mısra: 9

Hüzünlü, üzgün.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzünü
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğünden ḳalma ey ḥünī

3. **maḥzün:**

Rübai 45

Mısra: 4

Hüzünlü, üzgün.

Memnün görürüz vaşluñ ile ağıyarı
Mesrūr gelüp kūyuña maḥzün giderüz

mā'ide-i ḥ'ān-ı 'ışk:

1. **mā'ide-i ḥ'ān-ı 'ışk: +dur**

Gazel 211

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Midedeki aşk yemeği.

Bı-ıayd-ı nı'met-i dü-serā Mevleviler'i
İden Nesib mā'ide-i ḥ'ān-ı 'ışk'dur

mā'il:

1. **mā'il:**

Gazel 197

Mısra: 1

Meyilli, istekli, hevesli.

Şemim-i zülfüne mā'il gibi bād-ı seḥergāhı
Anuñ-çün gülşen-i ruḥsāruñ olmuşdur güzergāhı

2. **mā'il: +i**

Gazel 209

Mısra: 1

Meyilli, istekli, hevesli.

Dil bir perı neğh güzelüñ oldu mā'ili
Dīvāne eyledi beni şekl ü řemā'ili

makāl:

1. **makāl:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Söz, kelam.

Bu ḥāle makāl bulamaz dest
İn-cā çü resid ḥāme bi-şikest

makām:

1. **makām: +ı, +n**

Tarih 24

Mısra: 4

Mekan, yer.

'Azm-i baķā itdi tamām olmadın
Gülşen-i 'adn ide makāmın Ḥudā

2. **makām: +ı, +n**

Tarih 28

Mısra: 9

Makam, mevki, derece, rütbe.

Makāmın Ḥaķ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaķ'dan istedümse mā-ḥařal oldu

makām-ı remz:

1. **makām-ı remz: +ı, +n, +i**

Gazel 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sır makamı.

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ makām-ı remzini

makar:

1. **makar:**

Gazel 99

Mısra: 2

Karar kılınan, oturlan yer.

Teřríf idüp diyār-ı dile dāver-i neřāt
Mülk-i vücudı itdi makar leşker-i neřāt

2. **makar:**

Gazel 99

Mısra: 10

Karar kılınan, oturlan yer.

Āyın-bend-i şehr-i vücud ol ki ey Nesib
Dihim-i cānı itdi makar şayşer-i neřāt

3. **makar: +dür**

Kaside 10

Mısra: 5

Karar kılınan, oturlan yer.

'Aceb mi ķubbesi 'arşa mümās olursa makardur
Cenāb-ı ḥazret-i Monlā gibi veliyy-i kebire

makbere-i mıkleme:

1. **maḳbere-i mıḳleme**:+dür

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kalemin konacağı mezarlık. (Yazmayan kalemin kutusuna koyulması kast edilmiştir.).

Ravza-i ‘adn-i ma‘ānīnün odur Rıdvān'ı

Gerçi kim maḳbere-i mıḳlemedür cāy-ı ḳalem

maḳbül:

1. **maḳbül**:

Gazel 84

Mısra: 2

Beğenilen, kabul gören, hoş giden, hoş.

Tā ‘ışık neşvesiyle ola ittişāfımız

Maḳbül olur bu mey-kedede dürd ü şāfımız

2. **maḳbül**:+dür

Gazel 108

Mısra: 2

Beğenilen, kabul gören, hoş giden, hoş.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḳ zār olanların

Maḳböldür du‘āları nā-çār olanların

maḳbületü'ş-şehāde:

1. **maḳbületü'ş-şehāde**:

Gazel 63

Mısra: 4

Şehadeti kabul edilmiş.

Güvāh-ı da‘vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra

O çeşm-i mest ise maḳbületü'ş-şehāde degüldür

maḳbül-i cihān:

1. **maḳbül-i cihān**:

Gazel 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cihanın beğendiği, itibar ettiği.

N'ola maḳbül-i cihān olsa zebān-ı tūṭı

Lezzet-i ḳand-i lebūn oldı beyān-ı tūṭı

maḳbül-i ḳabāyil:

1. **maḳbül-i ḳabāyil**:

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kabilelerin beğenileni.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi

Oldı maḳbül-i ḳabāyil ne‘am u lā-yı ḳalem

maḳdem:

1. **maḳdem**:+ü, +ñ, +le

Müsemmen 1

Mısra: 3

Gelme, geliş.

Rüşen oldı maḳdemünle meclis-i ‘arz u semā

Şānuña şāyeste medḥ itdi seni ancak Ḥudā

2. **maḳdem**:+üñ

Kaside 2

Mısra: 3

Gelme, geliş.

Çün ‘ālemine rahmet-i Ḥaḳḳ oldı maḳdemün

Sāyeñden oldı behre rübā ‘ālem-i ‘adem

3. **maḳdem**:+üñ

Kaside 2

Mısra: 11

Gelme, geliş.

Hep maḳdemün muḳaddimesidür bu şiveler

Kim ḥazret-i Zebīḥa fedā oldı bir ḡanem

4. **maḳdem**:+üñ

Kaside 3

Mısra: 5

Gelme, geliş.

İtdi ʔaybe maḳdemüñ ḥāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Ḥazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livā

maḳdūr:

1. **maḳdūr:**

Gazel 124

Mısra: 5

*Allah tarafından takdir edilen, kader icâbı olan (şey),
mukadder.*

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne zaʕim ü ne sipāhī ol

maḳrūn:

1. **maḳrūn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Yakın olmak.

Bu cünbüş-i ḳāmetüñ görenler
Bir daḫi olur mı ʕaḳla maḳrūn

maḳrūn ol-:

1. **maḳrūn ol-:** -ur, -sa

Gazel 170

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ulaşmak, erişmek.

Maḳrūn olursa daʕvet-i ʕāşık icābete
Cezb eyler ol perī daḫi nāgāh şoḫbete

maḳşad:

1. **maḳşad:** +a

Terci-bend 1

Mısra: 3

Amaç, niyet, gaye.

Ey rehber-i hidāyet olup maḳşada delil
Ġāret-dih-i dükānçe-i sūḳ-ı mecāzum ol

2. **maḳşad:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Amaç, niyet, gaye.

Ādemde bir dem oldı maḳşad
Oldı o demi bulanlar esʕad

maḳşūd:

1. **maḳşūd:** +ı, +n, +ı

Kıt'a 9

Mısra: 2

Amaç, niyet, gaye.

ʕilm-ile olsa fūrū-māye ferīd-i rūzgār
Kimsenüñ maḳşūdını luṭf ile incāḫ eylemez

2. **maḳşūd:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Amaç, niyet, gaye.

Maḳşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

3. **maḳşūd:**

Gazel 175

Mısra: 13

Amaç, niyet, gaye.

Laḫt-ı cigerüñ bezm-i ḡama mā-ḫazar eyle
İkrām-ı şeh-i ʕışḳ ise maḳşūd Nesiba

4. **maḳşūd:** +um, +ı

Mesnevi 2

Mısra: 2

Amaç, niyet, gaye.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maḳşūdumı söyle āşikāre

5. **maḳşūd:**

Gazel 151

Mısra: 4

Amaç, niyet, gaye.

Üşkûfe-i 'ibretle pür it dâmen-i çeşmüñ
Mağşûd budur geşt-i gülîstân-ı fenâdan

ma'kûl:

1. **ma'kûl:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Uygun.

Ğafletle geçürme rûzgâruñ
Ma'kûl ola tâ ki kâr u bâruñ

mâl:

1. **mâl:+imüz**

Gazel 36

Mısra: 2

Mal, mülk, varlık.

Def'-i ğumûma elde mey-i alımız mı var
Taḥşîl-i ârzû-yı dile mâlimüz mi var

2. **mâl:+ile**

Tahmis 3

Mısra: 15

Mal, mülk, varlık.

Nesîbâ herkes olmazmı ş me'âli mâl-ile kâsib
Vaṭan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râğıb

mâl ü câh:

1. **mâl ü câh:+a**

Tahmis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mal ve makam.

N'ola meyl eylemezsek mâl ü câha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivâyâ

mâlî:

1. **mâlî:**

Tarih 25

Mısra: 1

Dolu.

Tevḥîd-ile mâlî dili birünî hünlerle
Ḥaḳḳâ bu idi cilvegehi baḥt-ı sa'îdüñ

mâl-i ḥarâm:

1. **mâl-i ḥarâm:**

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Haram mal.

Beñzer binâ-yı mescide mâl-i ḥarâm ile
Aḥvâlî imtinân-ile iḥsân idenlerüñ

mâl-i nâçiz:

1. **mâl-i nâçiz:+üñ**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Değersiz mal.

Gönülden mâl-i nâçizüñ hevâsın pür şafâ gelsün
Güdâzeş resmi ibrize bu ḳavl-i ḥaḳḳa şâhiddür

mâliḥulyâ:

1. **mâliḥulyâ:**

Gazel 68

Mısra: 2

Kuruntu, boş hayal; kara sevda.

Zu'm ile nâḳış olan zâta meziyyet gelmez
Mâliḥulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

2. **mâliḥulyâ:+y, +ı, +la**

Gazel 83

Mısra: 4

Kara sevda, melankoli.

Ḥâlsüz ḳâl ile 'irfân-ı Ḥudâ girmez ele
Mâliḥulyâyıla müflis kişi Ḳârün olmaz

mâlik:

1. **mâlik:**

Gazel 13

Mısra: 6

Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.

Ahrâr-ı bî-edeb olur âhir hâkîr ü h'âr
Mâlik rîkâb iderse 'abîdi n'ola edeb

2. **mâlik:**

Gazel 65

Mısra: 7

Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdık-ı niyet olmaz

3. **mâlik:+ler**

Gazel 62

Mısra: 5

Bir şeye sâhip olan (kimse), sâhip.

Fâkîr-i bî-nevâ ammâ ğinâ-yı ƣalbe mâlikler
Gedâ-yı pâdişâhâne mu'âmil Mevlevîlerdür

mâlik ol-:

1. **mâlik ol-:-a, -maz**

Rûbai 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sahip olmak.

Bir şâh-ı cemâl dağı mâlik olamaz
Dil kışveri milket-i Süleymân oldı

mâlik-i gencîne-i fazl:

1. **mâlik-i gencîne-i fazl:**

Tarih 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Erdem hazinesinin sahibi.

Şeh-i iklim-i hüner mâlik-i gencîne-i fazl
Dâver-i cüd-şiyem mü'temin-i mülk-ârâ

mâlik-nişâb-ı miknet:

1. **mâlik-nişâb-ı miknet:+i**

Gazel 110

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yeterli güce sahip.

Olmaz nezâre-efgen-i esbâbı devletün
Mâlik-nişâb-ı mikneti genc-i ƣanâ'atün

mâliş:

1. **mâliş:**

Gazel 32

Mısra: 7

Sürme, ovma, okşama.

Bâm-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp hırşın füzûn
Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

ma'lûm ol-:

1. **ma'lûm ol-:-ur**

Gazel 110

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinmek, anlaşılmak.

Ma'lûm olur geçince hudûd-ı rûsûmdan
Mevzû' u ğâyeti hele fenn-i hâkîkatün

2. **ma'lûm ol-:-sun**

Rûbai 53

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bilinmek, anlaşılmak.

Ey 'ârif-i esrâr-ı mezâyâ-yı 'ulûm
Olsun saña bu nühüfte nûkte ma'lûm

ma'lûm-ı 'izzet:

1. **ma'fūm-ı 'izzet:**

Gazel 36

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Değer bilmek.

Takrîr-i hâl-i zâr olur mûris-i şudâ'
Ma'fūm-ı 'izzet olmaduk ahvâlümüz mi var

ma'mûr:

1. **ma'mûr:-dur**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bayındır, imar edilmiş.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Haq ma'mûrdur
Hâriq-ı 'ādât senden bi-'aded manzûrdur

2. **ma'mûr:**

Gazel 96

Mısra: 8

Bayındır, imar edilmiş.

Hîç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu hârâb-âbâd-ı 'âlem bir zamân ma'mûr imiş

ma'mûre:

1. **ma'mûre:~sı**

Gazel 115

Mısra: 6

İmar edilmiş yer.

'İşk âfet-i cem'iyet-i dildür ki hemîşe
Ma'mûresı vîrane olur kişver-i râzuñ

ma'mûre ol-:

1. **ma'mûre ol-:-dı**

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bayındır olmak.

Ta'mîrine Nesibâ târihdür bu taşîn
Ma'mûre oldu haqqa hep tekyegâh-ı Monlâ

ma'mûregâh-ı şabr u şekîb:

1. **ma'mûregâh-ı şabr u şekîb:~üm**

Gazel 59

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabır ve tahammül şehri.

Mâdâm 'ışk şu'le-meniş sîne tâbdur
Ma'mûregâh-ı şabr u şekîbüm hârâbdur

ma'mûre-i günâh:

1. **ma'mûre-i günâh:~ı**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Günâh şehri.

Ma'mûre-i günâhı yakup itmege hârâb
Besdür bir âhı gûşe-güzîn-i nedâmetüñ

ma'mûre-i imân:

1. **ma'mûre-i imân:~a**

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İman şehri.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar
Perî-rüyân ki şûr-ı 'ışkı mülk-i câna şalmışlar

ma'mûre-i mühr:

1. **ma'mûre-i mühr:~üñ, ~ı**

Rûbai 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güzel sevgi.

Mülk-i dile bigâneyi şâh eylemedüm
Ma'mûre-i mührüñi tebâh eylemedüm

ma'nâ:

1. **ma'nâ:~sı, ~n, ~ı**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Anlam, kavram.

Ma'nāsını naķş idüp zāmīre
Dā'im nazar it kelām-ı Pīr'e

2. **ma'nā:**

Kaside 10

Mısra: 7

Anlam, kavram.

O deñlü eylemiş āmiziş anda lafz ile ma'nā
Muḥāldür o ḳadar imtizāc-ı sükker ü şīre

3. **ma'nā:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Anlam, kavram.

Aḥlāḳ-ı ḥamīdedür ser-ā-pā
Ādem dinilen güzīde ma'nā

ma'nā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sīne:

1. **ma'nā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sīne: +den**

Gazel 160

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül kitabının sözsüz anlamları.

Ḳāl ü ḳīlūñ ceng-i bī-sūdın ider endāḥte
Ders alan ma'nā-yı bī-lafz-ı kitāb-ı sīneden

ma'nā-yı merg:

1. **ma'nā-yı merg:**

Gazel 52

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ölümün anlamı.

Nesīb-i 'āşīḳa ma'nā-yı merg ifāde ider
O cān-gezā ḥaberüñ mübtedāsıdur ḡam-ı yār

ma'nā-yı ye's:

1. **ma'nā-yı ye's:**

Gazel 173

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ümitsizlik anlamı.

Hezār vechile ma'nā-yı ye's ifāde ider
Gelürse ḥarf-i recā sehv ile zebānumuza

ma'nen:

1. **ma'nen:**

Tarih 35

Mısra: 12

Anlam yönünden, anlamca.

Ka'betü'l 'Uşşāḳ tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldı ma'nen ḥaḳ bu kim ṭarz-ı ḡarīb

mānend:

1. **mānend:**

Kaside 1

Mısra: 14

Benzer.

Lākin ammā itmişem taşdıḳ sulṭānum seni
İ'tikādum şāfdur ḥaḳḳuñda mānend bulur

mānende-i çenār:

1. **mānende-i çenār: +uñ, +dur**

Gazel 40

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çınar ağacı benzeri.

Mānende-i çenāruñdur der-i cihān Nesīb
Eşrāfı ḳanda olsa edānī gelür geçer

mānende-i ḥurşid:

1. **mānende-i ḥurşid:**

Rübai 48

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş gibi, gün gibi.

Mānende-i ħurşid eger rifat eyle
Başuñ göge irse daħi sür ħāke yüzüñ

mānende-i kīne:

1. mānende-i kīne:

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kin benzeri.

Lāyık mı ki sine-i ‘adūdur
Mānende-i kīne cilvegāhuñ

mānende-i Nesīb:

1. mānende-i Nesīb:

Gazel 119

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesīb gibi.

Feyz-i şeb-i firāk ile mānende-i Nesīb
Gülzār-ı dāğa eşk-i teri şebnem eyledük

mānende-i Nesīb-i zebūn:

1. mānende-i Nesīb-i zebūn:

Gazel 117

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çaresiz Nesīb gibi.

Mānende-i Nesīb-i zebūn her neẓārede
Girmekde niçe ħūn-ı Müselmān'a gözlerüñ

mānende-i şeh-per-i hü mā:

1. mānende-i şeh-per-i hü mā: +dur

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hü mā kuşunun kanadının en uzun tüyü gibi.

Zülf-i siyehūñ hevāsı serde
Mānende-i şeh-per-i hü mādur

mānend-i āfitāb:

1. mānend-i āfitāb:

Gazel 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş misali.

Cāy olsa da gönül felek-i çārümīn saña
Mānend-i āfitāb

mānend-i aħker:

1. mānend-i aħker:

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ateşli kül (köz) benzeri.

Ĥān-mān-ı cismi teff ü tīb-ı ġam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāğ-ı dil mānend-i aħker tīb ü tef

mānend-i āyine:

1. mānend-i āyine:

Gazel 201

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ayna misali.

Nesībā ṭab‘-ı ‘ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldu dilde gerd-i ġuşa-şū nev-rūzdu şimdi

mānend-i cān:

1. mānend-i cān:

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Canı gibi, cana benzer.

Sezā mı bezmgehi ġayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

mānend-i cū:

1. mānend-i cū:

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
İrmak, akarsu gibi.

O kim bir serv-ı kaddūn pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

mānend-i der-i ehl-i kerem:

1. mānend-i der-i ehl-i kerem:

Gazel 75

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cömertlik ve iyilik sahiplerinin kapısı gibi.

‘Ākıllere keşf itmezüz aḥvālümüz ammā
Mānend-i der-i ehl-i kerem ‘āşıka bāzuz

mānend-i gül:

1. mānend-i gül:

Gazel 133

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül gibi.

Burka‘-ı nāzı gūşād it ruh-ı aluñ görelüm
Ya‘nī mānend-i gül açıl ki cemālūñ görelüm

mānend-i ism-i a‘zam:

1. mānend-i ism-i a‘zam:

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

En büyük, en yüce isim gibi.

Her dil ki anda niyet-i na‘tūñ karar ide
Mānend-i ism-i a‘zam kārını etem

mānend-i merdüm-i tūti-i şekker-şiken:

1. mānend-i merdüm-i tūti-i şekker-şiken:

Gazel 42

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tatlı dilli insan benzeri.

Hüner şīrīn mezāk-ı ma‘nī-i nuṭṭ olmadur yoksa
Belī mānend-i merdüm-i tūti-i şekker-şiken söyler

mānend-i meyl-i kıble-nümā:

1. mānend-i meyl-i kıble-nümā:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kibleye yönelme meyli.

Mānend-i meyl-i kıble-nümā semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivā ile yeter olduñ mesel yeter

mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin:

1. mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin:

Rübai 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'a bağlanan susmuşlar gibi.

Tā-key ola peygüle-i çeşmümde nigāh
Mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin

mānend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām:

1. mānend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām:

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kılıcın cevherinde kıvrım kıvrım olan işleme gibi.

Fikr-i kec ile toptoludur levḥ-i ḥāṭıra
Mānend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i ḥām-be-ḥām

mānend-i nāy-ı nağme-serā:

1. mānend-i nāy-ı nağme-serā:

Gazel 211

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şakıyan ney gibi.

Eyler ḳudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevleviler'i

mānend-i Nesīb:

1. **mānend-i Nesīb:**

Gazel 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesīb benzeri.

Mānend-i Nesīb eyle şıyānet kerem eyle
Āyīn-i riyādan ser ü sāmānımı yā Rabb

2. **mānend-i Nesīb:**

Gazel 53

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Nesīb benzeri.

Çekemezler sitem-i zülfünü mānend-i Nesīb
Gerçi ebnā-yı zamān cümlesi hep bende çeker

3. **mānend-i Nesīb:**

Tarih 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesīb benzeri.

Cümle aḥbābı didi tāriḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī kabūl

mānend-i şebnem:

1. **mānend-i şebnem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çiğ tanesi gibi.

Bu gülzār-ı fāniye dil-beste olma
Sefer eyle ḥurşide mānend-i şebnem

mānend-i seher-mānde:

1. **mānend-i seher-mānde:**

Gazel 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Seherde kalmış gibi.

Cevher-i ḥüsn āb ü tāb-ı ‘işveden buldı revāc
Ḥüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seher-mānde sirāc

mānend-i taş-tı fessād:

1. **mānend-i taş-tı fessād:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kan alıcıların leğeni gibi.

Kan ağlamadan gamuñla dide
Oldı mānend-i taş-tı fessād

mānend-i tır menzil:

1. **mānend-i tır menzil: +e**

Gazel 84

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hedefe ulaşmış ok gibi.

Mānend-i tır menzile inmek muḥāldür
Olsa nümüde-i müy kadar inḥirāfumuz

mānend-i zār:

1. **mānend-i zār: +am**

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zar gibi.

Eylerem bī-hüde kūy-ı yārden şad reh-güzzer
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

mānend-i zelū yapış-:

1. **mānend-i zelū yapış-: -dum**

Gazel 139

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Deyim**

Sülük gibi yapışmak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i ḥicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

māni’:

1. **mānīʿ:**

Gazel 101

Mısra: 1

Engel.

Olurdum müttehid yār ile ağıyār olmasa mānīʿ
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hār olmasa mānīʿ

2. **mānīʿ:**

Gazel 101

Mısra: 2

Engel.

Olurdum müttehid yār ile ağıyār olmasa mānīʿ
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hār olmasa mānīʿ

3. **mānīʿ:**

Gazel 101

Mısra: 4

Engel.

Bulurdı ruḥşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i hüsne
Nigāh-ı ʿāşıkā çeşm-i füsün-kār olmasa mānīʿ

4. **mānīʿ:**

Gazel 101

Mısra: 6

Engel.

Açardum sīne-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencīneden mār olmasa mānīʿ

5. **mānīʿ:**

Gazel 101

Mısra: 8

Engel.

Raķīb-i bed-dile miķdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa mānīʿ

6. **mānīʿ:**

Gazel 101

Mısra: 10

Engel.

Belī cānum gibi esrār-ı ʿaşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hün-bār olmasa mānīʿ

7. **mānīʿ:**

Gazel 110

Mısra: 8

Engel.

Her dem Nesīb ḥālūñi işlāḥa kūşış it
Mānīʿ degül ne gūne olursa kıyāfetüñ

maʿnī-i bakā:

1. **maʿnī-i bakā:**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sonsuz anlam.

Mefhūmı fenādur hele bu nüşḥā-i kevnüñ
Maʿnī-i bakā fehmi olınur bir luğat olsa

maʿnī-i ehem:

1. **maʿnī-i ehem:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Anlamin en önemlisi.

Ey muķtedā-yı cemʿ-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarīb olmaz idi maʿnī-i ehem

manşab:

1. **manşab:**

Gazel 43

Mısra: 9

Rütbe.

Sañ bu manşab olur müşil-i kazā-yı behişť
Olursa hūşuñ eger ḥākim-i medīne-i ʿömr

manşib:

1. **manşib: +in**

Tarih 4

Mısra: 11

Makam.

İde ikbâlin füzûn Mevlâ mübârek manşıbın
Ola ğaltân hâk-i pâyında ser-i ehl-i sitiz

2. **manşıb**:+uñ, +dur

Müsemmen 1

Mısra: 11

Makam, rütbe.

Mazhariyyet manşıbuñdur men reâni dür berât
Mâ remeyte oldu bu da'vâya burhân-ı şikât

3. **manşıb**:+uñ

Tarih 30

Mısra: 5

Makam, rütbe.

Manşıbuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâk dâfi' gezendi 'ilm-ile

manşür ol-:

1. **manşür ol-:-a**

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Galip olmak, zafere ulaşmak.

Şakın zann itme Manşür ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem'-i cân güzellendi

manzûme-i kevne:

1. **manzûme-i kevne:**

Rûbai 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Varlık şiiri.

'İzz ü şeref-i hilkat-i zât-ı pākūñ
Manzûme-i kevne oldu hüs-n-i maṭla'

manzûr:

1. **manzûr:**

Gazel 16

Mısra: 7

Beğenilerek nazar edilen, bakılan.

'İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'is

2. **manzûr**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 14

Beğenilerek nazar edilen, bakılan.

Mu'cizātuñla esâs-ı dîn-i Hâk ma'mûrdur
Hâriq-ı 'âdât senden bî-'aded manzûrdur

manzûr ol-:

1. **manzûr ol-:-sa**

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gösterilmek.

Naẓra-i luṭfuñla manzûr olsa bir kem-ter meges
Kulle-i Kâf-ı sa'âdetde olur şâh-ı tıyûr

manzûr-ı çeşm-i hür-ı 'în:

1. **manzûr-ı çeşm-i hür-ı 'în:**

Gazel 186

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İri siyah gözlü hurinin(Sevgili) gözlerine beğenerek
bakmak.

Değişmezdi çemenzâr-ı behište gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzûr-ı çeşm-i hür-ı 'în olsa

manzûr-ı nigâh-ı kerem:

1. **manzûr-ı nigâh-ı kerem**:+i

Kaside 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik bakışının görüntüsü.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kü

mâr:

1. **mâr:**

Gazel 101

Mısra: 6

Yılan.

Açardum sîne-bendin bend-i kâkûlden rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mâr olmasa mânî'

2. **mâr:+dan**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Yılan.

Hem-şoḥbet-i bed ki mârîdür
Zehri ise mârden eşeddür

maraż-ı mevt:

1. **maraż-ı mevt:+e**

Gazel 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ölüm derdi.

Olamaz mekr ü ḥiyel sedd-i mesîl-i idbâr
Maraż-ı mevte 'aḳâḳîr ile dermân olmaz

mârî:

1. **mârî:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Yılan.

Hem-şoḥbet-i bed ki mârîdür
Zehri ise mârden eşeddür

ma'rifet:

1. **ma'rifet:+üñ**

Mesnevi 2

Mısra: 1

İlim, hünar.

Her ma'rifetüñ kemâlin iste
Her bir hünarüñ me'âlin iste

marîz-ı bî-derd:

1. **marîz-ı bî-derd:+î**

Gazel 162

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hastalık dersi olmayan.

Ḳabûl ider mi müdâvâ marîz-ı bî-derdî
Bulınmaz aña devâ nüshâ-i Mesîḥâ'da

marzâ-yı ma'siyet:

1. **marzâ-yı ma'siyet:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Günah hastalığı.

Lutfuñ ṭabîb olmasa marzâ-yı ma'siyet
Âcâlden muḳaddem olurdu helâk-i ḡam

mâşıta-i ṭab'-ı Nesîb:

1. **mâşıta-i ṭab'-ı Nesîb:**

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesîbin(şair) parlak saçlarını taraması.

Şâhid-i feyza yine mâşıta-i ṭab'-ı Nesîb
Cevher-i nuṭṭumuzu zîb-i bînâ-ḡüş eyler

mâsivâ:

1. **mâsivâ:+dan**

Gazel 89

Mısra: 1

Allah dışındaki her şey.

Mâsivâdan el yuyup maḥlûḳdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ'imâ Allâh bes bâḳî heves

ma'siyet:

1. **ma'siyet:**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Günah, asilik, itaatsizlik, isyan.

Şıdk-ı da'vâ-yı ma'habbetde itâ'atdür güvâh
Ma'siyet icâb ider ma'sûka 'âşıkdan bi'âd

2. **ma'siyet:+üm**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Günah, asilik, itaatsizlik, isyan.

Yâ Rabbe gerçi ma'siyetüm bi-şümârdur
Benden beterlerin keremün itmede sa'îd

ma'siyet id-:

1. **ma'siyet id-:-er, -sin**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günah işlemek.

Hakk'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'siyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timâd

maşrık-ı şafâ:

1. **maşrık-ı şafâ:**

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevincin doğduğu yer.

Şuffesi maḥzen-i ʃarab cāmi'î cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrık-ı şafā

maşrıku'l-envâr-ı evlād-ı Celāle'd-dîn:

1. **maşrıku'l-envâr-ı evlād-ı Celāle'd-dîn:+den**

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın evladının nurlanma kaynağı.

Maşrıku'l-envâr-ı evlād-ı Celāle'd-dîn'den
Ḥamdüli'llah toğdı bir tâbende şems-i ma'nevî

maşrûf-ı kâle-i 'irfân:

1. **maşrûf-ı kâle-i 'irfân:**

Gazel 43

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İrfan kumaşını boş yere harcamak.

Dirig olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfân
Hevâya şarf oluyor ḥayf ki ḥazîne-i 'ömr

ma'sûk:

1. **ma'sûk:+a**

Kıt'a 20

Mısra: 4

Candan sevilen sevgili.

Şıdk-ı da'vâ-yı ma'habbetde itâ'atdür güvâh
Ma'siyet icâb ider ma'sûka 'âşıkdan bi'âd

2. **ma'sûk:**

Rûbai 49

Mısra: 2

Candan sevilen sevgili.

'Uşşâk egerçi ışk ile ḥasta gerek
Ma'sûk daḥi 'âşıka dil-beste gerek

ma'sûk-ı ra'nâ:

1. **ma'sûk-ı ra'nâ:+dan**

Gazel 188

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hoş, latif sevgili.

Ne ḥoşdur 'âşıkāne şiveler ma'sûk-ı ra'nādan
Nesibâ ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥâlet ḥâlden kâle

maṭâf:

1. **maṭāf**:+umuz

Gazel 84

Mısra: 6

Etrafında saygı ile dolaşılacak yer, tavaf edilecek yer.

Ḥal'-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı

Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

mātem:

1. **mātem**:

Kaside 8

Mısra: 2

Derin üzüntü.

Nedür ey gönül bu sirişkūn dem-ā-dem

Fevāt-ı murādāt-ı fāniye mātem

2. **mātem**:

Kıt'a 1

Mısra: 6

Derin üzüntü.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mātem ya

hōd

İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mātem rakīb

maṭlab:

1. **maṭlab**:+uñ

Gazel 31

Mısra: 9

Arzu, talep.

Bu gülüstānda Nesībā 'izzet ise maṭlabuñ

Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

2. **maṭlab**:+ı

Gazel 177

Mısra: 10

Arzu, talep.

O deñlü çāpük-i rāh-ı hayāydür ṭab'um

Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

3. **maṭlab**:+um

Kaside 1

Mısra: 11

Arzu, talep.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāh oldu baña dūr

4. **maṭlab**:+ı, +y, +la

Tarih 32

Mısra: 6

Arzu, talep.

Niyāzı mīve-i dil ya'ni bir şeh-zādedür şimdi
Ḥudā ber-vefķ-ı hāṭır maṭlabıyla kām-gār itsün

5. **maṭlab**:

Gazel 37

Mısra: 3

Arzu, talep.

Semm sa'y ü ṭaleb içinde nihāndur maṭlab

Zehr ḥirmān-ı ṭabaķ-ı sūkker-i ihmāldadur

6. **maṭlab**:+ı, +dur

Gazel 189

Mısra: 7

Arzu, talep.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdur anlaruñ n'ola

Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

maṭlab-ı dünyā:

1. **maṭlab-ı dünyā**:+y, +a

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyaya ait istekler, hevesler.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū

Gelmez mi ‘aceb hāṭıra hiç şayha-i mütū

maṭlab-ı ehem:

1. **maṭlab-ı ehem**:

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

En önemli istek.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā

Saḥa 'ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

maṭlab-ı küll:

1. maṭlab-ı küll:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bütün istenilen.

Maṭlab-ı küll şeh-süvār-ı ekrem-i ceyş-i rüsül
'illet-i ḡayb ü şehādet bā'is-i hür u kuşūr

maṭlab-ı nezdik ü dūr:

1. maṭlab-ı nezdik ü dūr:+dur

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Uzak ve yakın arzusu.

Ref'-i vücūdī maṭlab-ı nezdik ü dūrdur

A'dāsıdur zamāne sitem-kār olanlaruñ

maṭlab-ı şāh u gedā:

1. maṭlab-ı şāh u gedā:+dur

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Padişah ve kulun arzusu.

Mey-i ikbālī çarḥuñ maṭlab-ı şāh u gedādur hep

Bu nīlī kāse-i pūr-zehrler sükker-nümādur hep

maṭla'-ı çarḥ-ı 'ināyet:

1. maṭla'-ı çarḥ-ı 'ināyet:+den

Tarih 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İhsan feleğinin doğuş yeri.

Maṭla'-ı çarḥ-ı 'ināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḥz-ı luṭfiyla dıraḥşān itdi bir mäh-ı nevi

maṭla'-ı hūr:

1. maṭla'-ı hūr:

Gazel 69

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet kızının doğuş yeri.

Fikr-i rüyūñla dili ḡarḳa-i nūr eylemişüz
Çeşm-i ḥüninimüzi maṭla'-ı hūr eylemişüz

maṭla'-ı ḥurşid-i şerī'at:

1. maṭla'-ı ḥurşid-i şerī'at:

Kıt'a 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şeriat güneşinin doğum yeri.

Mekke olalı maṭla'-ı ḥurşid-i şerī'at
Yüz sürmek umar sâhasına ḥaş u eger 'ām

maṭla'-ı seher-i mihr-i Ḥakk:

1. maṭla'-ı seher-i mihr-i Ḥakk:+uñ

Tarih 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlahi ışığın sabahki doğuş yeri.

O maṭla'-ı seher-i mihr-i ḥaḳḳuñ olmuş idi
Derūnı mäh-ı münevver teni şeb-i deycūr

maṭlūb:

1. maṭlūb:+uñ

Gazel 35

Mısra: 1

Talep olunan, istenilen şey, maksut.

Kelām-ı ḥalkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

2. **maṭlûb**:+uñ

Gazel 112

Mısra: 7

Talep olunan, istenilen şey, maksut.

Maṭlûbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām

Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebüñ

māye-i ehl-i kemāl:

1. **māye-i ehl-i kemāl:**

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İlim ve fazilet sahiplerinin özü.

İltifāt-ı mücmelüñdür māye-i ehl-i kemāl

Nazra-i luṭfuñ kavī sermāye-i ‘ilm-i sikāt

māye-i hicāb:

1. **māye-i hicāb:**

Gazel 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Utanmanın özü.

Olur müdām saña māye-i hicāb şarāb

Gül-i ḥayādan ider rüyuña niķāb şarāb

māye-i sa‘ādet:

1. **māye-i sa‘ādet**:+dür

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutluluk mayası.

Nesīb'e bendelüğüñ māye-i sa‘ādetdür

Sezā degülse daḥi luṭfa ey Nebiyy-i ecel

māyil:

1. **māyil:**

Gazel 61

Mısra: 3

Bir yana, bir tarafa doğru eğilmiş, meyletmiş.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil

Göñül cālibleridür Mevleviler

2. **māyil**:+em

Gazel 146

Mısra: 5

Meyleden, eğilimli.; İstekli, hevesli, arzulu.

Bir serve māyilem ki cemende cemāline

Cûlar neẓāre itmede çeşm-i ḥabābdan

3. **māyil:**

Gazel 3

Mısra: 9

Meyleden, eğilimli.; İstekli, hevesli, arzulu.

Saña māyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden

Bulunmaz ‘āşık-ı şādık Nesīb-i nā-tüvān-āsā

4. **māyil:**

Gazel 100

Mısra: 5

Meyleden, eğilimli.; İstekli, hevesli, arzulu.

Olurlar nev-resān ‘uşşāka māyil

Dil-i etfāl ider divāneden ḥazẓ

māyil-i cām-ı leb:

1. **māyil-i cām-ı leb**:+üñ, +dür

Gazel 167

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dudak kadehine meyl etmek.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre

Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

māyil-i dād:

1. **māyil-i dād:**

Gazel 137

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Adaletle yönelmek.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘ākıbet
Ben o bî-dādı Nesibā māyil-i dād eyledüm

māyil-i ḡonca-i gül:

1. **māyil-i ḡonca-i gül:**

Gazel 79

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gonca gül heveslisi.

Fürkāt-i la‘l-i leb ü sîne-i cānāna da dil
Māyil-i ḡonca-i gül nāzır-ı nesrîn olmaz

mazhar:

1. **mazhar: +sın**

Rübai 26

Mısra: 1

Mazhar olma, erişme, nâil olma.

Ey nūr-ı Ḥudā Ḥudā'ya mazharsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

2. **mazhar: +ı**

Tarih 19

Mısra: 6

Mazhar olma, erişme, nâil olma.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrüsdür bî-şekk
Ki sirru'l-veledi sirru ebihî'ün mazharı ḥaḳḳa

mazhar-ı eltāf-ı Qadīm ü Ezel:

1. **mazhar-ı eltāf-ı Qadīm ü Ezel: +üñ**

Tarih 11

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Başlangıcı ve sonu olmayan Allah'ın lütuflarına erişen.

Ṭül-i ‘ömr ile mu‘ammer ola maḥdüm u peder
Olalar mazhar-ı eltāf-ı Qadīm ü Ezelün

mazhar-ı eltāf-ı Rabb:

1. **mazhar-ı eltāf-ı Rabb:**

Tarih 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İkram sahibi Allah'ın lütuflarına erişmek.

Seyyid-i ‘ālî-neseb kân-ı edeb şāhib-ḥaseb
Mazhar-ı eltāf-ı Rabb āb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

mazhar-ı lutf-ı ezel:

1. **mazhar-ı lutf-ı ezel:**

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sonsuz ihsanla şereflemek.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḥaṣṣal her cihetle mazhar-ı lutf-ı ezel oldı

mazhar-ı nev-lutf-ı Rabbānî:

1. **mazhar-ı nev-lutf-ı Rabbānî:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın çeşitli lütuflarıyla şereflenme.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduḳ mazhar-ı nev-lutf-ı
Rabbānî
Sipihruñ cünbüşi ber-vefḳ-ı aḳsā-yı emel oldı

mazhar-ı nezzāre-i ḳahr:

1. **mazhar-ı nezzāre-i ḳahr: +uñ**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kahredici bakışlara nail olmak.

Mazhar-ı nezzāre-i ḳahrūñ olan şîr-i ‘anūd
Şübhesiz ḥāk-i mezelletde olur pāmāl-i mūr

mazhariyyet:

1. **mazhariyyet:**

Kaside 4

Mısra: 8

Mazhar olma, erişme, nail olma.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Hudā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

2. mazhariyyet:

Müsemmen 1

Mısra: 11

Mazhar olma, erişme, nail olma.

Mazhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı şikāt

maẓmūn:

1. maẓmūn: +ı

Gazel 187

Mısra: 7

Nükteli, sanatlı, ince söz.

Hōṣā o nağme-i dil-süz-ı ğam ki maẓmūnı
Felek didükleri ğaddārdan şikāyet ola

me'āl:

1. me'āl: +i, +n

Gazel 112

Mısra: 5

Anlam, açıklama.

Fehm idebildüñ ise me'ālin yeter saña
Nīlī varaklı heft kitāb-ı müzehhebüñ

2. me'āl: +i, +n

Mesnevi 2

Mısra: 2

Anlam, açıklama.

Her ma'rifetüñ kemālin iste
Her bir hünerüñ me'ālin iste

3. me'āl: +i

Kaside 10

Mısra: 9

Anlam, açıklama.

Nizām-baḥş-ı le'āl-i Mesnevi ki me'āli
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zāmire

4. me'āl: +i

Tahmis 3

Mısra: 15

Anlam, açıklama.

Nesibā herkes olmazmış me'āli māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāğib

Me'āl-i Emr-i Mütü:

1. Me'āl-i Emr-i Mütü:

Gazel 62

Mısra: 8

Kelime Tipi: Hadis

Ölünüz emrinin anlamı. (Kable en temütü) Ölmeden
önce ölünüz Hadis-i Şerifine iktibas yapılmıştır.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'āl-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

me'āl-i ma'nā:

1. me'āl-i ma'nā:

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mananın anlamı.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehm olına me'āl-i ma'nā

me'āni:

1. me'āni:

Gazel 35

Mısra: 1

Manalar, anlamlar.

Me'āni fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā'iddür
Haḳāyık bī-'aded zāhir vücūd ammā ki vāḥiddür

me'āsir:

1. me'āsir:

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Mesire yerleri.

Âh ey felek sitem me'âsir
Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

mebhas-i 'ışk:

1. **mebhas-i 'ışk:**+a

Rûbai 36

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk mevzusu.

'Âlimler ider mebhas-i 'ışka hânde
Bilmez hüner-i 'ışk nedür dâniş-mend

mebzûl:

1. **mebzûl:**+dür

Mesnevi 2

Mısra: 16

Bol, fazla.

Hâki zer ider vücûd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cûd-ı kâmil

mecâl:

1. **mecâl:**+i

Gazel 109

Mısra: 9

Takat, güç, kuvvet.

Yokdur mecâli vakt-i tilâvetde sür'ate
Endîşe-i ma'âni-i Qur'ân idenlerüñ

mecbûr-ı nâz:

1. **mecbûr-ı nâz:**+dur

Gazel 177

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz mecburu.

'Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Helâldür mey-i 'işve o çeşm-i maḥmûra

meclis:

1. **meclis:**

Gazel 90

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya gelmiş
dost ve arkadaş topluluğu.

O şem'-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış

Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şûhuñ

2. **meclis:**+e

Gazel 202

Mısra: 8

Meclis, ortam.

Şurâhî-veş gözümden kan akıtdı intizâr ile
'Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

3. **meclis:**+de

Gazel 54

Mısra: 1

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya
gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

Meclisde edeb bâ'îş-i şad-feyz-i ṭarabdur
Pîrâye-i ruḥsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

4. **meclis:**+de

Gazel 16

Mısra: 7

Sohbet etmek ve eğlenmek amacıyla bir araya
gelmiş dost ve arkadaş topluluğu.

'İşk manzûr ider erbâbını her meclisde
Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'îş

meclis-be-meclis:

1. **meclis-be-meclis:**

Gazel 127

Mısra: 9

Meclis meclis, meclisten meclise.

Meclis-be-meclis itdi Nesibā hezār naql
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kı̄l ü kı̄l-i gül

meclis-i ‘arz u semā:

1. meclis-i ‘arz u semā:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yer ve gökyüzü meclisi.

Rüşen oldı maqdemünle meclis-i ‘arz u semā
Şānuña şāyeste medh itdi seni ancak Hudā

meclis-i dīn:

1. meclis-i dīn:+e

Rübai 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Din meclisi.

Ey şer‘i olan meclis-i dīne mişbāh
Sensin felek-i nübüvve nūr-ı şabāh

meclis-i ibn-i ma‘nevī:

1. meclis-i ibn-i ma‘nevī:+y, +e

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Manevi oğlunun meclisi, huzuru.

Var meclis-i ibn-i ma‘nevīye
Derviş ‘Alī-i Mevlevī’ye

meclis-i kevn:

1. meclis-i kevn:+e

Mesnevi 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alem meclisi.

Vücüb ile imkām cem‘ eyledi
Anı meclis-i kevn şem‘ eyledi

mecma‘:

1. mecma‘:+ı

Tarih 1

Mısra: 6

Toplanan yer.

‘Ulüvv-i cāh u hüsn-i haṭ faẓilet-hüy-ı sencide
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şüretde sîretde

mecmū‘a-i kübrā:

1. mecmū‘a-i kübrā:

Tarih 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Büyük kitap.

Mevālīde bu bir mecmū‘a-i kübrā idi el-ḥaḫḫ
Ne gelmişdür ne bir daḫi gelür misli bu devletde

Mecnūn:

1. Mecnūn:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Leylā ile Mecnun hikayelerinin erkek kahramanı.

‘İşkuñda kemīne ḥālüm oldı
Efsāne-i Kūh-ken ile Mecnūn

2. mecnūn:

Gazel 178

Mısra: 9

Çılgın, divane.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnūn
Ḥaḫḫā ki ‘aceb cāzibe-dārdur o perīde

3. Mecnūn:

Gazel 118

Mısra: 4

Leylā ile Mecnun hikayelerinin erkek kahramanı.

N’ola ḥall-i nikāt-ı gamda reşk-endāz-ı ‘aḫl olsaḫ
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

4. mecnūn:+ı

Gazel 94

Mısra: 2

Çılgın, divane.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

5. Mecnûn:

Kıt'a 18

Mısra: 1

Leylâ ile Mecnun hikayelerinin erkek kahramanı.

Nâ-maḥal güftâra âgâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pâyesin dün eyleyen

Mecnûn-ı melâmet-zede:

1. Mecnûn-ı melâmet-zede:

Tahmis 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayıplanmış Mecnun.

Şahrâ-yı maḥabbetde şu dîvânelerüz kim
Mecnûn-ı melâmet-zede en 'âkılmüzdür

mecrûḥ-ı tîğ-ı ğamze-i fettân:

1. mecrûḥ-ı tîğ-ı ğamze-i fettân:+un, +am

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cilveli sevgilinin yan bakış okunun yarası.

Mecrûḥ-ı tîğ-ı ğamze-i fettânunam senün
Merhem bahâ-yı vaşluñı ḥükm itdi şer'-i 'ışk

medâhin:

1. medâhin:+e

Mesnevi 2

Mısra: 16

Dal kavukluk.

Medḥ-i digerânı toğrı şanma
Taḥsîn ü medâhine inanma

medâr:

1. medâr:+dur

Kaside 5

Mısra: 10

Neden, sebep, vasıta.

Mihri sa'âdet-i dü-cihâna vesiledür
Zâtı vücûd-ı 'âlemiyâna medârdur

medâr-ı sübhâ-i mercân id-:

1. medâr-ı sübhâ-i mercân id-:-en, -ler, -ün

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mercan tesbihi döndermek. (Tesbih çekme bağlamında kullanılmıştır.).

Gelmez şikest-i sübhâ-i enfâs göñline
Destin medâr-ı sübhâ-i mercân idenlerün

medâyiḥ:

1. medâyiḥ:+ün

Kaside 2

Mısra: 5

Övme, övgü.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiḥün
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubḥ-dem

meddi'd-dühür-ı ğayret:

1. meddi'd-dühür-ı ğayret:+ün

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gayretin dünyalar kadar uzunluğu.

Meddi'd-dühür-ı ğayretün itmişdür iktizâ
Tâ âḥiretde ümmetüñe irmeye elem

meded:

1. meded:

Gazel 9

Mısra: 10

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Ey 'ışk-ı táb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

2. **meded:**

Rübai 14

Mısra: 3

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Bî-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet yakdı meded
Sultān-ı gamuñ mülk-i dili itsün hūş

3. **meded:**

Gazel 35

Mısra: 4

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şöbet itme zāhidi kim ṭab'-ı cāmiddür

4. **meded:**

Gazel 121

Mısra: 11

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

5. **meded:**

Gazel 49

Mısra: 3

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Meded ey gonca-dehen bāri bir ağız söyle
'Āşıkā nīm tebessümle tesellā mı gelür

6. **meded:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Ey dil rızā-yı ilāhiye 'āzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sîne meded çeşm-i bāzum ol

7. **meded:**

Gazel 26

Mısra: 5

Yetiş, acele etl.

Meded sāķi irişdür muṭribāna cām-ı şahbāyı
Açılsun gül görüp ol bülbülān-ı hūş-nevā bir bir

8. **meded:**

Tarih 29

Mısra: 4

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Bir ḥālet-ile didüm Nesibā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

9. **meded:**

Gazel 198

Mısra: 9

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup kaldur
Ayağüñ öpmege sāķi dil-i derd-āşinā düşdi

10. **meded:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

İmdat, yetiş anlamlarına gelen söz.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

meded kıl:

1. **meded kıl:**

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yardım etmek, iyilik, ihsanda bulunmak.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā bahş ol
Gönül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

meded-bahşi:

1. **meded-baḥṣī:**

Gazel 13

Mısra: 14

Yardım ihsanı.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥṣī luṭf-ı Rab

meded-res:

1. **meded-res:**

Rūbai 58

Mısra: 2

Yardım ulaştırın.

Erbāb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmîdlere meded-res ancak sensin

medh:

1. **medh:+üñ, +de**

Rūbai 3

Mısra: 3

Övgü, övme.

Medhüñde Ḥudā buyurdu Levlāke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

2. **medh:+üñ, +de**

Gazel 121

Mısra: 3

Övme, övgü.

Yā Resūlallāh senüñ medhüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

3. **medh:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 1

Övgü, övme.

Medhüñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemîn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesür

4. **medh:+üñ**

Kaside 3

Mısra: 8

Övgü, övme.

İ'tirāf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tazedem
Yoksa medhüñ baña nisbetle süreyyā ve's-serā

5. **medh:+üñ, +de**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Övgü, övme.

Rūḥsın sen hiç ne mümkün rūḥdan virmek haber
Yā Resūlallāh senüñ medhüñde 'ācizdür beşer

medh it:-

1. **medh it:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Övmek, methetmek.

Rūşen oldu maḳdemüñle meclis-i 'arz u semā
Şānuña şāyeste medh itdi seni ancak Ḥudā

medh-i digerān:

1. **medh-i digerān:+ı**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Başkalarının övgüsü.

Medh-i digerānı toğrı şanma
Taḥsîn ü medāḥine inanma

medh-i maḥdüm:

1. **medh-i maḥdüm:**

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Övgü hizmetçisi.

Gerçi evşâfını ‘aql itmez ihâta lâkin
Medh-i maḥdûm eşer-i sıdḳ-ı dil-i çâker olur

medh-i zât-ı pāk:

1. **medh-i zât-ı pāk:** +üñ, +e

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

-Hz. Muhammed'in- temiz zatını övmek.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide ḥaḳḳ üzere edā
Medh-i zât-ı pāküñe icmâldür şemsü'l-hüdā

medhüş:

1. **medhüş:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Deḥşete uğramış, korkmuş.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u ḥayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

medid:

1. **medid:**

Tarih 23

Mısra: 2

Uzun.

Cenâb-ı ḥazret-i ‘Osmân Paşa
Medid itsün ḥayâtın Rabb-i Raḥmân

medih:

1. **medih:** +i, +n, +de

Rûbai 31

Mısra: 3

Övgü için, medih maksadıyla yazılmış manzûme,
methiye.

Ammâ ki medihinde Resûlullâh'ıñ
Şad şerm ile noḳşânumuz ikrâr iderüz

mediha-güy-i eşhâş-ı dün:

1. **mediha-güy-i eşhâş-ı dün:**

Gazel 130

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kötü kişileri övmek.

Mediha-güy-i eşhâş-ı dün nedür bilmem
Cevâhir-i suḥanı ḥ'âr u kem-bahâ idemem

Medine:

1. **Medine:**

Tarih 7

Mısra: 4

Medine şehri.

Himmet-i ḥazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Quds ü Medine taraf-ı Mısr ile Şâm

medrese-i nüh-kıbâb:

1. **medrese-i nüh-kıbâb:**

Gazel 59

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dokuz kubbeli medrese.

Ol serv ü kad perî ise ferdâya şalmada
Cüyâb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitâbdur

mefḥar-i âl-i Resûl:

1. **mefḥar-i âl-i Resûl:**

Tarih 5

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberin ailesinin övünme sebebi.

Ḥâliyâ seccâde-pîrâ-yı Celâle'd-dîn-i Rûm
Ḥazret-i Bostân Efendi mefḥar-i âl-i Resûl

mefḥar-i küî:

1. **mefḥar-i küî:**

Rûbai 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bütün övünme sebebi.

Ey mefhar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çâre Nesîb'ün olasıñ dâd-resi

mefhûm:

1. **mefhûm:**+

Gazel 171

Mısra: 5

Bir sözün veya kelimenin taşıdığı, ifade ettiği mana, anlam, kavram.

Mefhûmı fenâdur hele bu nüshâ-i kevnüñ
Ma'nî-i bakâ fehm olunur bir luğat olsa

meftûh:

1. **meftûh:**

Tarih 16

Mısra: 3

Açık.

Meftûh idi bâbî hemîşe ehl-i fakr u 'usrete
'Uqbâda bâz ola îlâhî rûhına bâb-ı 'aden

meftûn:

1. **meftûn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

İtdi beni nâgehân bu gerdün
Sen cilve-fürûş nâza meftûn

2. **meftûn:**

Rûbai 45

Mısra: 2

Âşık, vurulmuş, mübtelâ.

'Uqbâya maḥabbetüñle dil-hûn giderüz
Ey şüh-ı cefâ-cû saña meftûn giderüz

meftûn id-:

1. **meftûn id-:**er

Gazel 197

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Aşık etmek.

Ele âyîne alsa 'aks-i rûyın eyler âşüfte
'Aceb fettândur meftûn ider ḥurşidine mâhı

meger:

1. **meger:**

Gazel 129

Mısra: 6

Meğer, oysa.

Nihân imiş keremi şüret-i cefâsında
Meger ben eylemişem 'arz-ı ḥâl-i nâ-be-maḥal

2. **meger:**

Gazel 188

Mısra: 7

Meğer, oysa.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi ḳaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre ḳaṭreler düşdi per ü bâle

3. **meger:**

Tarih 25

Mısra: 6

Meğer.

Ol seyyid-i 'âlî-güherüñ ḥüsn-i şifâtın
Ta'dâda meger cânı mı var güft ü şinîdün

4. **meger:**

Gazel 19

Mısra: 10

Aslında.

Fâriğuz verziş-i mîqdâf-ı ṭalebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

5. **meger:**

Tarih 13

Mısra: 4

Meğer, oysa.

Rehber-i keştî-nişînân idi hüsni himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

6. **meger:**

Gazel 12

Mısra: 9

Meğer.

Meger ol dūr-i hüsni eyler taleb
İder baħr-i nūrā şināh āfitāb

7. **meger:**

Gazel 52

Mısra: 6

Meğer.

Sūr-ı dehr ile bigāne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzün mübtelâsıdur gam-ı yār

8. **meger:**

Gazel 90

Mısra: 9

Aslında.

Yetişdi evc-i çarħa şit-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı 'ışka kayd-ı mesken olmazmış

9. **meger:**

Kaside 6

Mısra: 1

Aslında.

Meger ol nāħun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber olur

10. **meger:**

Tahmis 3

Mısra: 18

Aslında.

Ġarībe mizbānlık itmeyen cāh ehlinün Tālib
Meger yādına gelmez mihmān-ı zir-i ħāk olmak

11. **meger:**

Tahmis 4

Mısra: 6

Aslında.

‘Arūs-ı ħacle zīb-i şem‘-i ser-germ-i ‘itāb olmuş
Meger pervānenün āzürde olmuşdur hücūmindan

12. **meger:**

Tarih 9

Mısra: 6

Aslında.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh resīde vaşl-ı cānāna

13. **meger:**

Gazel 172

Mısra: 9

Acaba.

Meger te'hīr ider mi ‘arz-ı ħāl itmekde hiç ‘āşık
Kerem hiss itse ṭab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

meges:

1. **meges:**

Kaside 1

Mısra: 15

Sinek.

Nazra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Kulle-i Kāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tıyūr

2. **meges:**

Gazel 89

Mısra: 10

Sinek.

Beste-i dām-ı ‘alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduğda rehā bulmaz meges

meges-rān:

1. **meges-rān:**

Gazel 173

Mısra: 6

Yelpazelik.

O mäh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümâyı meges-rân iderse h'ânumuza

meh:

1. meh:

Kaside 1

Mısra: 3

Ay.

Nüşâ-i qadründen iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

2. meh:

Gazel 141

Mısra: 5

Ay yüzlü sevgili.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihr-i dūn gibi nā-dāna mihribān olasın

3. meh:

Gazel 166

Mısra: 3

Ay yüzlü sevgili.

Gel sîneme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merāmuñ şehirinde

4. meh:

Tahmis 4

Mısra: 2

Ay yüzlü sevgili.

Yine ol meh ğazabla ber-țaraf-sāz-ı niķāb olmış
Kemāl-i naħvetinden cebhesi pür-piķ ü tāb olmış

5. meh:+üñ

Gazel 196

Mısra: 9

Ay yüzlü sevgili.

Şabr idelüm Nesib cefāsına ol mehüñ
Cevr ile kaçdı bendesini imtiķān gibi

6. meh:+üñ

Gazel 19

Mısra: 3

Ay yüzlü sevgili.

Māh-ı nev şanma olup ol mehüñ 'uşşākından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

7. meh:+e

Gazel 12

Mısra: 13

Ay yüzlü sevgili.

Nesib ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubhğāh āfitāb

8. meh:+den

Gazel 139

Mısra: 7

Ay yüzlü sevgili.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tālî'e geh çarķ-ı sitem-kāre yapışdum

9. meh:

Gazel 9

Mısra: 15

Ay.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bīn saña
Sensin saña hıcāb

10. meh:

Gazel 95

Mısra: 1

Ay yüzlü sevgili.

Ruķuñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmış
Açılmış bāğ-ı hüsnuñ gülsitānı nev-bahār olmış

11. meh:

Gazel 157

Mısra: 1

Ay yüzlü sevgili.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyinede bî-şüret ider mi mesken

mehâmid:

1. mehâmid:-dür

Gazel 35

Mısra: 2

Övgüler.

Kelâm-ı halkı güş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür meḥâmiddür

mehâsin:

1. meḥâsin:

Tarih 1

Mısra: 6

Güzel vasıflar, güzellikler.

‘Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaṭ fazîlet-ḥüy-ı sencîde
Meḥâsin mecma’ı bir zât idi şüretde sîretde

mehcür eyle:-

1. mehcür eyle:-di

Tarih 17

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrı düşürmek, ayırmak.

O kân-ı mekremeti ṭalibân-ı Mevlâ'dan
Ne çâre çarḥ-ı siyeh-kâse eyledi mehcür

mehcür id:-

1. mehcür id:-e, -mez

Gazel 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vazgeçmek, terk etmek.

Senden beni mehcür idemez ṭa’ne-i aḡyâr
Bülbül sitem-i ḥâr ile geçmez gül-i terden

mehcür ol:-

1. mehcür ol:-alı

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Uzaklaşmak, ayrı düşmek.

Mehcür olalı o serv-kâdden
Gördüm niçe fitne-i kıyâmet

2. mehcür ol:-up

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uzaklaşma; ayrı düşme.

Rev-be-râh-ı ḡurbet ol mehcür olup yârândan
Nâm-dâr olmaz güher dūr olmayınca kândan

mehcür-ı eser:

1. mehcür-ı eser:

Gazel 53

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tesirden uzak.

Vuşlatuñ gibi muḥâl isterüz olsa ne ‘aceb
Nâlemüz gibi du‘âmuz daḡı mehcür-ı eser

mehd-i ḥāk:

1. mehd-i ḥāk:

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Toprak beşik.

Ḥ’âbgâh-ı cism-i pāküñ olduḡıçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dâye-i devrân aña dâ’im semür

meh-i çehâr-deh:

1. meh-i çehâr-deh:-e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ön dört ay.

Nikâhı eylemede dâ'imâ ifâza-i envâr
Meh-i çehâr-dehe kırs-ı âfitâb-ı münîre

meh-i ferhunde:

1. meh-i ferhunde:

Gazel 182

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Talihli, kutlu ay.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde ahtere
Kim nûr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

meh-i 'îd:

1. meh-i 'îd:

Rûbai 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bayram ayı. Bayramın geldiğini gösteren ayın hilal hali.

'îd ü 'arefe 'aşîka vuşlat demidür
Furkatde meh-i 'îd ü muhârrem birdür

meh-i Ken'ân:

1. meh-i Ken'ân:+a

Gazel 104

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kenan şehrinin ayı; Hz. Yusuf.

Oldı mesmû'um ser-â-pâ vaşf-ı hûbân-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'ân'a hüsni ile halef

meh-i nev:

1. meh-i nev:

Gazel 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hilal.

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyâs ider
Ol mü-miyân-ı serv-ı kadûn hançerin gören

meh-i şevvâl:

1. meh-i şevvâl:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şevval ayı (Hicri takvime göre Ramazan ayından
sonraki aydır.).

Aña fî'l-cümle müşâbih diyu rây-ı ruşşat
Nazar-ı halk-ı cihân hep meh-i şevvâldadur

meh-i tâbân:

1. meh-i tâbân:+a

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak ışıklı ay.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

meh-rû:

1. meh-rû:+nuñ

Gazel 172

Mısra: 1

Ay yüzlü güzel, sevgili.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sāğar benânında
Açılmış taze güldür gonca-i zanbağ miyânında

meh-ruhsâr:

1. meh-ruhsâr:+ı

Rûbai 64

Mısra: 1

Ay yüzlü.

Devr eyleyeli felek o meh-ruhsârı
Hiç şorma cerâhat-i dil-i efgârı

meh-rüyân:

1. meh-rüyân:

Gazel 66

Mısra: 5

Ay yüzlüler.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rûyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

meh-tal'at:

1. **meh-tal'at:**⁺_i

Gazel 205

Mısra: 2

Ay yüzlü güzel, sevgili.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-tal'ati

mehtük:

1. **mehtük:**

Rûbai 60

Mısra: 3

Yırtılmış.

Yüz perde-i 'âbidi ol eyler mehtük
Yüz tevbe-i 'âşıkî şikest eyler bu

meh-veş:

1. **meh-veş:**

Gazel 91

Mısra: 4

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Yine var ise rakîb-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bâ'îş ne ola ol meh-veş

2. **meh-veş:**

Gazel 103

Mısra: 5

Ay yüzlü güzel, sevgili.

'Âşıkâ gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tâb
Oldı zirâ lâzım-ı şem'-i münevver tâb ü tef

3. **meh-veş:**⁺_e

Gazel 209

Mısra: 3

Ay yüzlü güzel, sevgili.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

mekân:

1. **mekân:**⁺_ı

Gazel 174

Mısra: 7

Yer, mahal.

Mekânı kıble zâtı Ka'be-i tahkîkdur dirsem
Delilüm 'anberîn püşide besdür kabr-i Monlâ'da

2. **mekân:**

Kaside 7

Mısra: 6

Yer, mahal.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı 'izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

3. **mekân:**

Tarih 25

Mısra: 10

Yer, mahal.

Dâ'ileri târîh ile hep didi Nesîbâ
'Adn ol mekân rûhına müftî-i vahîdüñ

4. **mekân:**

Gazel 87

Mısra: 2

Yer, mahal.

'Işk her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

5. **mekân:**

Gazel 93

Mısra: 1

Yer, mahal.

Hayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
'Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

mekân it-:

1. mekân it-:-di

Gazel 159

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mesken tutmak, yerleşmek.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvâruñ düşün

mekân-ı tütü:

1. mekân-ı tütü:

Gazel 194

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Papağanın yeri. (Şair papağan kelimesini sevgili bağlamında kullanmıştır.).

Herkesi dâm-ı belâya düşürür güftârı
Ne 'aceb künci kafes olsa mekân-ı tütü

mekkâr ol-:

1. mekkâr ol-:-an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hilekar olmak.

Çok görmüşüz vukû'ını 'âlemde ey Nesîb
Hızlân olur 'avâkıbı mekkâr olanlaruñ

mekkâr-ı cihân:

1. mekkâr-ı cihân:-da

Gazel 65

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dünyanın aldatıcılığı.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

Mekke:

1. Mekke:

Tarih 7

Mısra: 4

Hız Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Himmet-i hâzret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kıds ü Medîne taraf-ı Mısr ile Şâm

2. Mekke:

Kıt'a 12

Mısra: 1

Hız Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Mekke olalı maṭla'-ı ḥurşîd-i şerî'at
Yüz sürmek umar sâhasına hâş u eger 'âm

3. Mekke:-den

Müsemmen 1

Mısra: 2

Hız Peygamber (s.a.v.)'in doğduğu ve içinde Kâbe'nin bulunduğu Müslümanların kutsal şehri.

Bir şeb itdün şavb-ı Kıds'e Mekke'den 'azm-i vuşûl
Eyledün bir laḥzâda himmetle ṭayy-ı 'arz u ṭûl

mekr ü hiyel:

1. mekr ü hiyel:

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hile ve sahtekârlık.

Olamaz mekr ü hiyel sedd-i mesîl-i idbâr
Maraż-ı mevte 'aḳâḳîr ile dermân olmaz

mekremet-i hâkânî:

1. mekremet-i hâkânî:

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hakanın cömertliği.

Eyyede'llah ne hōş mekremet-i hākānī
K'itti taḥsīn aña sükkān-ı semāvāt-ı 'ulā

mekr-i düşmen:

1. mekr-i düşmen: +den

Gazel 60

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşmanın hilesi.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

melāmet:

1. melāmet: +üm, +i

Gazel 116

Mısra: 3

Kınanma, ayıplanma.

Görüp melāmetümi şahş-ı 'işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü girībānuñ

melā'ik:

1. melā'ik:

Rübai 23

Mısra: 1

Melekler.

Ey gülşen-i ravzaña melā'ik bülbül
Ol ravzada ḥurşid ile mehdür iki gül

melāz-ı nık ü bed:

1. melāz-ı nık ü bed:

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İyi ve kötünün sığınacağı yer.

Şad-selām olsun saña aşḥāb u āle bī-'aded
İki 'ālemde cenābuñdur melāz-ı nık ü bed

melce' ü melāz:

1. melce' ü melāz:

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sığınak ve korunacak yer.

Yok dergehüñden özge baña melce' ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālümü 'arz eylesem ne ḡam

melek:

1. melek:

Gazel 53

Mısra: 9

*Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız
varlıkların her biri; sevgili.*

Lāl olur görse melek 'işve-i pey-der peyüñi
Böyle ḥüsn nice tāb-āver olur nev'-i beşer

2. melek: +ler

Gazel 25

Mısra: 4

*Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız
varlıkların her biri.*

Ḳıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. melek:

Kaside 5

Mısra: 11

*Allah katında bulunan ve nur olarak yaratılan günahsız
varlıkların her biri.*

Ḥuddām-ı ravzasına melek ḡbṭa itmede
Ṭavf-ı ḥarīmi ile felek bī-ḳarārdur

melek-ḡehre:

1. melek-ḡehre:

Gazel 183

Mısra: 8

Melek yüzü.

Didiler ḥalka-i tevḥidde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-ḡehre güzel devrāna

melfûz:

1. **melfûz:**

Rûbai 17

Mısra: 1

Söylenmiş, söylenilen.

Ey nuṭḡ-ı şerîfünde ma'ânî melfûz
Piş-i nîgehûnde sırr-ı ğaybî melhûz

melhûz:

1. **melhûz:**

Rûbai 17

Mısra: 2

Olabileceği düşünülen, muhtemel.

Ey nuṭḡ-ı şerîfünde ma'ânî melfûz
Piş-i nîgehûnde sırr-ı ğaybî melhûz

meltem-i âh-ı şehir:

1. **meltem-i âh-ı şehir:**

Gazel 148

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şehir vakti çekilen ahın meltemi.

Bir gün irişür sâhil-i maṣṣûda Nesîbâ
Keştî-i emel meltem-i âh-ı şehirümden

meltem-i keştî-i ümîd:

1. **meltem-i keştî-i ümîd:**

Gazel 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümit gemisinin meltemi.

Fârîguz verziş-i mîkdâf-ı talebden ki Nesîb
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

memâlik-i şabr u kanâ'at:

1. **memâlik-i şabr u kanâ'at:**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yetinme ve sabır ülkeleri.

Feth eylesün memâlik-i şabr u kanâ'ati
H'âhiş-gerî-i übbehet-i Keyḡubâd iden

memdûd:

1. **memdûd:**

Tarih 12

Mısra: 12

Uzatılmış.

Tâ ki nüh-ḡubbe-i zerrîn-âlem itdükçe kıyâm
Ömrin eفزün ide iḡbâlini memdûd Hudâ

memdûh:

1. **memdûh:**

Kaside 2

Mısra: 9

Övülmüş.

Memdûhun eylemezdi tekellûf kelâmda
Tarḡ-ı tekellûf oldu bañâ evceb ü ehem

me'men:

1. **me'men:**

Tarih 8

Mısra: 2

Emin olunacak, sığınacak yer.

Dirîğâ gitti Hâfız gibi bir zât-ı melek-ḡaslet
Ki bildi maḡfel-i fânî degüldür kimseye me'men

memer:

1. **memer:**

Gazel 15

Mısra: 10

Geçilecek yol.

Ârâmgeḡ-i ḡaşr-ı ḡaḡîḡat olur âḡir
Her kimseye kim ola memmer bâb-ı şerî'at

memnûn:

1. **memnūn:**

Rūbai 45

Mısra: 3

Memnun, hoşnut.

Memnūn görürüz vaşluñ ile ağyārı
Mesrūr gelüp kūyuña maḥzūn giderüz

2. **memnūn:~ı**

Tarih 25

Mısra: 8

Memnun, hoşnut.

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḳbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezīdūñ

3. **memnūn:**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Memnun, hoşnut.

Evvel bu dil-i ḥazīni itdūñ
Ser-şāre-i luṭfuñ ile memnūn

memnūn-ı kerem:

1. **memnūn-ı kerem:**

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Lütfuyla, yüceliğiyle memnun (etmek).

Ḥâşeli’llah ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebab-i mağfiret-i Dāver olur

memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āsār:

1. **memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āsār:~ı, ~y, ~uz**

Gazel 81

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sihir izi taşıyan gözün bakışının hoşnutluğu.

Geh semend-i nāzinuñ pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āsāriyuz

memnūn-ı nüvāziş:

1. **memnūn-ı nüvāziş:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Okşama, gönül alma, iltifat, memnun etme.

Olmadı Nesīb-i dil-şikeste
Memnūn-ı nüvāziş nigāhuñ

me’mūr:

1. **me’mūr:~dur**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Emir almış olan, yükümlü.

Seng-i rīze nuṭṭa geldi n'eylesün me’mūrdur
İñleyüp hecrūñ sūtūnı şandılar zenbūrdur

me’mūr ol-:

1. **me’mūr ol-:~dı**

Tarih 21

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görevlendirilme.

Geldükde Eskişehir'e selḥ oldı şehir-i ‘ömrü
Me’mūr oldı rūḥı ‘uḳbāya rihlet ile

2. **me’mūr ol-:~dı**

Tarih 25

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görevlendirilme.

Oldı iki kez ḥıdmet-i fetvā ile me’mūr
Ḥall eyledi müşkillerin āzād u ‘abīdūñ

men’:

1. **men’:**

Gazel 66

Mısra: 5

Engel.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğüş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

2. **men':+e**

Müfret 8

Mısra: 2

Engelleme, önleme.

Senden olmam efendi rû-gerdân
Cem' olurlarsa men'e 'ālemyân

men' eyle:-

1. **men' eyle:-me**

Tahmis 2

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Engellemek, alıkoymak, men etmek.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūhī
Men' eyleme ki cānu mı var kâtilümüzdür

Men Reāni:

1. **Men Reāni:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Hadis**

*Her kim rüyasında beni görürse muhakkak o, hakkı
(yani gerçek olan beni) görmüştür hadisi.*

Mazhariyyet manşibuñdur Men Reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da'vāya burhān-ı şikāt

Men Zāra Ne:

1. **Men Zāra Ne:+y, +dūr**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

*Medine'ye gelip kabrimi ziyaret eden, Kıyamette
komşum olur, ona şefaate ederim.*

Men Zāra Neydür eyleyen ümmidümi füzün
Hāşā o zümreden baña hırmān vire elem

menām-ı gaflet:

1. **menām-ı gaflet:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gaflet uykusu.

Oldum menām-ı gaflet ile reh-rev-i haṭā
'Abde hemīşe lāyık olan intibāh iken

menār:

1. **menār:**

Rübai 20

Mısra: 3

Minare.

Şer'üñ hareminde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

menba':

1. **menba':+ı**

Tarih 26

Mısra: 4

Kaynak.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naḳīb oldu
Fazilet menba'ı aḥlāk kānı ercümendüñüz

2. **menba':+ı**

Gazel 32

Mısra: 4

Kaynak.

İ'tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tīre menba'ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

menba'-ı āb-ı hayāt:

1. **menba'-ı āb-ı hayāt:**

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyu kaynağı.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān
Oldı şāhā la'l-i nābuñ menba'-ı Āb-ı hayāt

menbā'-ı āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī:

1. menbā'-ı āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī:

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın verdiği bereketin ebedi kaynağı.

Menbā'-ı Āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī k'anı
Fehm ider her kim bu fānī zulmeti itse 'ubūr

menba'ü'l-envār-ı iklīm-i hüdā:

1. menba'ü'l-envār-ı iklīm-i hüdā:

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah yolunu gösteren ülkenin ıstık kaynağı.

Zāt-ı pākūn menba'ü'l-envār-ı iklīm-i hüdā
Saña şâyeste Le'amrūke saña lāyıkdur vemā

menfūr:

1. menfūr: +ı, +dur

Gazel 108

Mısra: 11

Nefret edilen, iğrenç.

Menfūridur müşāhade-i hüsn-i rüy-ı pend
Mir'āt-ı qalbi beste-i jengār olanlaruñ

mengüş:

1. mengüş: +ın

Gazel 159

Mısra: 4

Küpe.

Hüsn-i ahlāk ile maḥbūb-ı dil-i 'ālem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşin

mengüş-ı hikmet:

1. mengüş-ı hikmet:

Gazel 207

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hikmet küpesi.(kıssadan hisse bağlamında kullanılmıştır.

Sürür u gam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pirden kaldı

men'-i nigh:

1. men'-i nigh:

Gazel 73

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakışını engelleme.

Huftedür şanma ider men'-i nigh 'āşıkdan
H'āb-ı nüşindür o fettāna ta'allümgeh-i nāz

menkabe-i muhtaşar:

1. menkabe-i muhtaşar: +um, +dur

Gazel 34

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kısaltılmış hikaye.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavġā-yı haşir menkabe-i muhtaşarumdur

menşūr-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ'ināt:

1. menşūr-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ'ināt:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Alemin varlığının hükümlerinin fermanı.

Sensin ol menşūr-ı ahkām-ı vücūd-ı kâ'ināt
Li ma'allahi şafḥa-i ḥālūñde 'unvāndur senüñ

menşūr-ı ahkām-ı vücūd-ı mümkināt:

1. menşūr-ı ahkām-ı vücūd-ı mümkināt:

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mümkinatın varlığının kurallarının fermanı.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücūd-ı mümkünât
Li maallahi şafha-i hâlûñde ‘unvândur senûñ

menşürü'l-livâ:

1. menşürü'l-livâ:

Kaside 3

Mısra: 6

Allah'ın yardım sancağı.

İtdi taybe maqdemûñ hâk-i siyâh-ı Yesrib'i
Evs ü Hazrec himmetûñle oldı menşürü'l-livâ

menzil:

1. menzil: +i, +n, +den

Gazel 73

Mısra: 7

Yer, mekân.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişîn
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

2. menzil: +ûñ

Kaside 2

Mısra: 3

Varılacak yer, mesafe.

Tâ kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldı menzilûñ
Nüh rahş zer kecîme ki vaz' eyledûñ kâdem

3. menzil:

Gazel 166

Mısra: 12

Yer, mekan.

Ey h'âce cihân şadrları hep senûñ olsun
Besdür bize menzil o şehûñ hâk-i derinde

4. menzil: +ûñ

Gazel 106

Mısra: 15

Varılacak yer, mesafe.

Bir râha 'âzimüz ki Nesîb anda menzilûñ
Âğâzı var miyânesi var intihâsı yok

5. menzil: +ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 6

Yer, mekân.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i bakā ara yeti menzilümüzdür

menzilgâh-ı fânî:

1. menzilgâh-ı fânî: +den

Gazel 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gelip geçici yer.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgâh-ı fâniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

menzil-i maqşad:

1. menzil-i maqşad:

Gazel 128

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ulaşılmak istenen yer.

Pây-ı himmet zaḥm-dâr u menzil-i maqşad ba'îd
Miḥnet-i hicrân ile hâlûñ müşevveşdür göñül

menzil-i maqşûd:

1. menzil-i maqşûd: +a

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Varılmak istenilen yer.

Menzil-i maqşûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i râh-ı gâmda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

2. menzil-i maqşûd: +a

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Varılmak istenilen yer.

Şâneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i ikbâl kim
Menzil-i maşşûda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

3. **menzil-i maşşûd:**

Rûbai 37

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Varılmak istenen yer.

Ey Hızır-ı 'inâyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maşşûd ba'îd

merâm:

1. **merâm:**+ı, +n, +ı

Gazel 108

Mısra: 1

İstek, niyet, maksat.

Eyler aṭa merâmını Ḥaḳ zâr olanlaruñ
Maḳbûldür du'âları nâ-çâr olanlaruñ

2. **merâm:**+ı, +n, +ı

Gazel 129

Mısra: 2

İstek, niyet, maksat.

Reh-i merâmda vaşlına yârüñ irdi el
Göñül merâmını buldı merâmdan evvel

3. **merâm:**+dan

Gazel 129

Mısra: 2

İstek, niyet, maksat.

Reh-i merâmda vaşlına yârüñ irdi el
Göñül merâmını buldı merâmdan evvel

merâm-baḥş-ı kibâr u şığâr:

1. **merâm-baḥş-ı kibâr u şığâr:**+dur

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Büyük ve küçüklerin isteklerini veren.

Raḥmuñ cebîre-bend-i 'uşât-ı şikeste-dil
Luṭfuñ merâm-baḥş-ı kibâr u şığârdur

merâm-ı vaşl:

1. **merâm-ı vaşl:**+a

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteği.

Merâm-ı vaşla vâşıl olmaḳ için keşti-i himmet
Dü-rûd itdüm aḳar çeşmüm yaşı şâm u seḫer şimdi

merâyâ:

1. **merâyâ:**+y, +a

Gazel 79

Mısra: 10

Aynalar. Mir'âtlar.

Çeşm-i dilden ḥavel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyâyâ bakup ḥaḳḳ-ile ḥöd-bîn olmaz

2. **merâyâ:**+y, +a

Gazel 210

Mısra: 9

Aynalar. Mir'âtlar.

Bu merâyâyâ bakup Ḥaḳḳ'ı şuhûd eyle Nesîb
Sen daḫî şâf-dil ol fehîm idegör bu râzî

merâyâ-yı imkân:

1. **merâyâ-yı imkân:**+a

Mesnevi 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İmkan aynaları.

Anı itdi Üstâd-ı şun'-ı ezel
Merâyâ-yı imkânâ aşl u maḫal

merbût:

1. **merbût:**

Gazel 138

Mısra: 3

Baḡlı.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ hüsniñe merbûṭ
‘Ayb eyleme ruhsāruña bî-bāk-i nigāhum

merci‘-i ünas:

1. **merci‘-i ünas:**

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanların başvuracağı kişi, kimse.

Dergāhı refte refte olur merci‘-i ünas
Âmed-şüd-i ʿarîḳ-ı debistān idenlerüñ

merdān:

1. **merdān:**

Gazel 51

Mısra: 3

Mertler, yiğitler.

Bir āh ile bitürür kār-ı düşmeni merdān
Neberd-i bî-hüde teʿşîr-i seyf bilmezler

2. **merdān:+a**

Gazel 64

Mısra: 9

Mertler, yiğitler.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı ‘ışḳı ‘arşa-i miḥnetde ser-bāzāna şor

3. **merdān:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Mertler, yiğitler.

Yokdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

4. **merdān:**

Kaside 9

Mısra: 7

İnsan olana yakışır surette, mertçe.

Nokşānuña bak ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

merd-i destār-ı sefid:

1. **merd-i destār-ı sefid:**

Gazel 78

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beyaz sarıklı insan.

Dil sefid olmağa muḥtācdur âdem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

merd-i ḥāmil:

1. **merd-i ḥāmil:**

Gazel 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bir özelliği taşıyan, bir özelliğe sahip yiğit.

Fenā peygülesinde merd-i ḥāmil Mevlevîlerdür
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevîlerdür

merd-i nāzenîn:

1. **merd-i nāzenîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Narin kişi.

Virdi varın fi-sebîlillāh o merd-i nāzenîn
Zühd ile Fārūḳ-ı a‘zamdur imāmü'l-müttaḳîn

merdūd:

1. **merdūd:+ı, +dur**

Kaside 1

Mısra: 5

Geri çevrilen, reddolunan.

Herkesüñ merdūdudur dînār-ı Tūrānî gibi
Sikke-dār-ı dāḡ-ı mührüñ olmayan levḥ-i şudūr

merdüm:

1. **merdüm:**

Kaside 9

Mısra: 10

Göz bebeği.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ğanem oldu suĥan-gü

2. **merdüm:**

Kıt'a 4

Mısra: 4

Adam, insan.

Na'leynler ile gezmede ĥalk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

3. **merdüm:**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Adam, insan.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm demek
Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümârıdır tamâm

merdümek-i dide-i eşrâf-ı kirâm:

1. **merdümek-i dide-i eşrâf-ı kirâm:**

Tarih 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ulu kişilerin göz bebeği.

Ya'ni Bostân Çelebi ol ĥalef-i Mevlânâ
Kim odur merdümek-i dide-i eşrâf-ı kirâm

merdüm-i çeşm-i melâyik:

1. **merdüm-i çeşm-i melâyik:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meleklerin göz bebeği.

Bilmedi kim ĥalk olındı zıll-ı pāküñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melâyik târ-ı târ-ı zülf-i ĥür

merdüm-i dide:

1. **merdüm-i dide:**

Gazel 53

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göz bebeği.

Merdüm-i dide şunar âyine-i mânend-i gedâ
Râh-ı çeşmümden ide şâh-ı ĥayâlün ki güzer

merdüm-i ĩn:

1. **merdüm-i ĩn:**

Rûbai 13

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İri, güzel gözlerin bebeği.

Naĥķâş-ı ezel sevâd-ı zıll-ı pāküñ
Ĥürân-ı behişte merdüm-i ĩn itmiş

merdüm-i İslâm:

1. **merdüm-i İslâm:-un**

Kıt'a 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İslam'ın göz bebeği.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm demek
Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümârıdır tamâm

merg:

1. **merg:**

Gazel 66

Mısra: 3

Canı olmayan, cansız, ölü.

Ĥâlet-i ehl-i fenâ merg ile taĥyîr olmaz
Zer-i pākîze eşer kerde-i iksîr olmaz

merg ol-:

1. **merg ol-:-ma, -sa**

Rûbai 52

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Ölmek .

Elbette gelen gider bu rihletgāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

2. **merg ol**:-ma, -sa

Rūbai 53

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ölmek .

Fıkdānı ile fehmi olunur qadr-i zevāt
Merg olmasa olurdu maḥabbet ma'dūm

mergūb:

1. **mergūb**:+ı, +dur

Kaside 1

Mısra: 2

İstenilen, arzu edilen, rağbet gösterilen (kimse veya şey).

Eyler istiskāl dā'im ehl-i takvā şöhetin
Her zamān mergūbıdır bezm-i ahālī-i faḥūr

merhabā:

1. **merhabā:**

Gazel 40

Mısra: 8

Övülen, yüceltilen kimse veya şeye hitap sözü olarak kullanılır.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merhabā dimez görür anı gelür geçer

merḥamet:

1. **merḥamet:**

Gazel 6

Mısra: 9

Acıma, şefkat.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

2. **merḥamet:**

Gazel 23

Mısra: 9

Acıma, şefkat.

Nesībā belki artar kinesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

3. **merḥamet:**

Kaside 1

Mısra: 9

Acıma, şefkat.

Muktezā-yı ḥilqatüñdür 'acizāne merḥamet
Cüz'-i ṭab'-ı enverüñdür şime-i cebr-i küsür

merḥamet-kārā:

1. **merḥamet-kārā:**

Gazel 121

Mısra: 11

Ey merhametli.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

2. **merḥamet-kārā:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Ey merhametli.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i 'işıyāndur senüñ

merḥamet-piše:

1. **merḥamet-piše:**

Kaside 1

Mısra: 15

Merhametli.

Merḥamet-piše şehenşāhā kerem-ver mesnedā
Na'tüñe itmez vefā cümle midād olsa buḥūr

merhem:

1. **merhem:**

Rûbai 40

Mısra: 1

Derman, ilaç, deva.

Zahm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

2. **merhem:**

Gazel 94

Mısra: 8

Derman, ilaç, deva.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş

Merhem gibi kim zahmi-i şemşire şarılmış

3. **merhem:**

Kaside 8

Mısra: 4

Derman, ilaç, deva.

Geçüp ḥubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā

Ki besdür bilürseñ o zahma bu merhem

4. **merhem:**

Gazel 114

Mısra: 5

Derman, ilaç, deva.

Mecrūḥ-ı tiğ-ı ğamze-i fettānuñam senüñ

Merhem bahā-yı vaşluñı ḥükm itdi şer'-i ıışk

merhem eyle-:

1. **merhem eyle-:-dük**

Gazel 119

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tedavi etmek, iyileştirmek.

Peykân-ı nāvek-i sitemüñ itmedük telef

Zahm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

merhem-i vaşl:

1. **merhem-i vaşl: +uñ, + la**

Gazel 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kavuşma merhemi, ilacı.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaḳtidür

Sîne-i zahm-ı tiğ-ı hicrānuñla pāre pāredür

merkad-i pāk:

1. **merkad-i pāk: +i, +n, +de, +ki**

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz mezar.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāle'd-din-i Rūmī'nüñ

Yıkıldı merkad-i pākindeki ol ḳubbe-i ḥadrā

mermer:

1. **mermer:**

Tarih 19

Mısra: 7

Mermer.

Miyānında degül mermer kemer bir zer-ger-i kāmīl

Geçürmiş bir zeberced ḥalka-i sîminden güyā

mermüz:

1. **mermüz:**

Gazel 38

Mısra: 3

Açıkça belirtilmeyip işâret ve imâ yoluyla anlatılan, üstü kapalı ve dolaylı olarak ifâde edilen, remizli.

Şîme-i sencidedür iksîr ile mermüz olan

Kîmyā zann itme kim taḳlîb-i mâhiyyetledür

mesâ'il:

1. **mesâ'il: +i**

Gazel 209

Mısra: 8

Meseleler.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki hâll olmadı ‘ışkuñ mesâ’ili

meş’al:

1. **meş’al: +i**

Gazel 195

Mısra: 6

Meşale.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı ahterân
‘Akkâm şâm-ı tîre çeker sîm meş’ali

meşâm ol-:

1. **meşâm ol-: -a**

Kaside 9

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Koku almak.

Tâ ‘anber ü müşk ile meşâm ola mu‘aţtar
‘İtr-ı şalavât eyleye ol ravzayı hõş-bû

meşâm-ı ‘âşık:

1. **meşâm-ı ‘âşık: +ı**

Gazel 20

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşığın burnu.

Meşâm-ı ‘âşıkı bûy-ı hõş-ı ‘anber şemîm eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevîd

meşâm-ı dünyâ:

1. **meşâm-ı dünyâ:**

Tarih 18

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın burnu.

Hamdülü’llah ki yine esdi nesîm-i ikbâl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

meşâm-ı emel:

1. **meşâm-ı emel:**

Gazel 129

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Burunun arzusu.

Ne hõş açıldı nesîm-i niyâz ile ol gül
Pür oldı bûy-ı hõş-ı lutf ile meşâm-ı emel

mesel:

1. **mesel: +dür**

Tahmis 1

Mısra: 11

Benzer, örnek.

Hakikat hõş meşeldür buña dirler
Degül hem-sâyesinden ayru sâye

2. **mesel:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Benzer, örnek.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Hakık’a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

mesel ol-:

1. **mesel ol-: -mış, -dı**

Tarih 13

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örnek olma.

Müttakî perhîz-pîşe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Sakız’uñ ağzında olmışdı mesel

2. **mesel ol-: -dı**

Tarih 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Örnek olmak.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı ‘iffet ü fazl-ile ‘âlemde mesel oldı

meşhûn:

1. meşhûn:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Dolu, dopdolu.

Var mı buña çäre şimdi oldu
‘İşkuñla derûn sine meşhûn

meşhûn eyle-:

1. meşhûn eyle-: -y, -en

Kıt'a 18

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Doldurmak.

Sâkit ol kim kaç-ı güftâr oldı nev'-i âdemüñ
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

meşhûr:

1. meşhûr: +dur

Gazel 108

Mısra: 7

Meşhur, bilinen.

Meşhûrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti gaddâr olanlaruñ

2. meşhûr: +dur

Müfret 6

Mısra: 2

Meşhur, bilinen.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

3. meşhûr: +dur

Müsemmen 1

Mısra: 17

Meşhur, bilinen.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

4. meşhûr:

Tarih 21

Mısra: 2

Meşhur, bilinen.

Âb-ı ruḥ-ı mevâlî ‘İdî Efendi kim ol
Meşhûr idi cihânda ‘ilm ü fazîlet ile

5. meşhûr: +dur

Gazel 121

Mısra: 7

Meşhur, bilinen.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senüñ

6. meşhûr:

Tarih 17

Mısra: 2

Meşhur, bilinen.

Cenâb-ı Şeyḥ Siyâhî-i Mevlevî ḥakķa
Kim olmuş idi ṭarîkatde gün gibi meşhûr

meşhûr-ı enâm:

1. meşhûr-ı enâm:

Kıt'a 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mahlukatın ünlüsü.

Her kim eyler ṭâ‘at ü zühd ile İslâm'ın ḫavî
İki ‘âlemde olur ‘izzetle meşhûr-ı enâm

meşîḥat:

1. meşîḥat: +le

Tarih 35

Mısra: 6

Bir tekkeye şeyh olma durumu, şeyhlik, mürşitlik.

Lâkin ammâ Şâm'a geldükde be-taḳdir-i Hudâ
Meşîḥatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebib

mesîre:

1. mesîre:

Kaside 10

Mısra: 4

Gezinti mekanı.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdur kitâbe-i tâkî
Çemenistân-ı ma'ânîsî bâğ-ı 'ışka mesîre

meşk:

1. meşk: +uñ

Müfret 6

Mısra: 2

*Yazı nümunesi, üstat hattı. (Üstattan alınan sâir
derslere, bâhusûs sanâyi'-i nefise derslerine de itlâk
olunur; mûsikî meşki, resim meşki). meşk etmek: Yazı
meşk etmek, şarkı meşk etmek, nota meşk etmek.*

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

mesken:

1. mesken: +ü, +nüz

Kıt'a 25

Mısra: 1

Yer, yurt, bulunulan yer.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fużalâ pest ü mükerrrem câhil

2. mesken:

Gazel 60

Mısra: 6

Yer, yurt, bulunulan yer.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

3. mesken:

Gazel 157

Mısra: 2

Yer, yurt, bulunulan yer.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
‘Aks-i âyinede bî-şûret ider mi mesken

4. mesken:

Tarih 8

Mısra: 6

Yer, yurt, bulunulan yer.

Nesîbâ fevtine oldu iki târîh bu mışra‘
Saña Hâfız serây-ı hûr u ‘inde şadr ola mesken

mesken eyle-:

1. mesken eyle-: -di

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yurt edinmek, yerleşmek.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña ‘arş üzre mesken eyledi

mesken-i dil-cû:

1. mesken-i dil-cû:

Gazel 143

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül cezbedici (sevgilinin) yeri.

Sîne-i pür-dâğa gelmez eşküme bakmaz o şûh
Gülsitânda mesken-i dil-cû kenâr-ı âb iken

meslek:

1. meslek: +üm

Kaside 2

Mısra: 7

Meslek.

Düstür-ı ittibâ‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuhfe-i dergâhuñ eyleyem

mesmû‘:

1. mesmû‘: +um

Gazel 104

Mısra: 1

İşitilmiş, duyulmuş.

Oldı mesmū'um ser-ā-pā vaşf-ı hūbān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'ān'a hūsn ile halef

mesned:

1. **mesned:** +i, +n, +e

Tarih 26

Mısra: 10

Makam, rütbe, paye.

Zebānından Nesīb'ün gūş idūñ tārīhini hālā
Nikābet mesnedine geçdi 'Abdullāh Efendi'nüz

2. **mesned:** -ā

Kaside 1

Mısra: 15

Makam, rütbe, paye.

Merhamet-pişe şehenşāhā kerem-ver mesnedā
Na'tūñe itmez vefā cümle midād olsa buhūr

3. **mesned:** +i, +n, +e

Tarih 28

Mısra: 5

Makam, rütbe, paye.

Nikābet mesnedine eyledi teşrīf bir fāzıl
Ki zātı 'iffet ü faẓl-ile 'ālemde mesel oldı

mesned-i fetvā:

1. **mesned-i fetvā:** +y, +a

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Fetva makamı.

Mübeşşirler Nesībā didi tārīhin bu mışra'la
Yine Şadık Mehemmed mesned-i fetvāya basdı pā

Mesnevî:

1. **Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 11

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şāyegān-ı ma'ānī
Virür ğınā-yı ebed ẓab'-ı bī-murād-ı faķīre

2. **Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 13

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı haṭı cilā-dih-i ebşār
Nümûde itmede tā lā-mekānı çeşm-i ẓarīre

3. **Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 15

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Ne Mesnevî ki odur şerḥ-i metn-i nüṣḥa-i vaḥdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehmi iden zevāta serīre

4. **Meşnevî:** +dür

Mesnevi 2

Mısra: 5

Mevlânâ Celâleddin Rûmî'nin altı ciltlik Farsça eseri.

Aḥlāk kitābı Meşnevî'dür
Burhān-ı ricāl-i ma'nevîdür

meşreb:

1. **meşreb:** +üñ

Gazel 112

Mısra: 12

Yaratılış, huy, tabiat.

Sāķi-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesīb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

meşreb ü mezheb:

1. **meşreb ü mezheb:**

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mizac ve mezhep.

Bir nūr imiş el-ḥaḳ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab

mesrūr:

1. mesrūr:

Rūbai 45

Mısra: 4

Sevinçli.

Memnūn görürüz vaşluñ ile aḡyārı
Mesrūr gelüp küyuña maḥzūn giderüz

2. mesrūr:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Sevinçli.

Gāhī ḥayāl-i vaşl ile mesrūr u ḥōş-terem
Endiše-i firāḳuñla gāhī mükedderem

3. mesrūr:

Gazel 82

Mısra: 1

Sevinçli.

Ne zevḳ-ı vuşlata mesrūr u ne firāḳa ḡamīnüz
Sūrūr-ı ‘ālem ü zaḥm-ı ḡam-ı cihāndan emīnüz

mesrūr ol-:

1. mesrūr ol-:-ma, -y, -a

Kıt'a 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevinmek, neşelenmek.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḡūl
Hīç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

mest:

1. mest:

Gazel 177

Mısra: 3

Sarhoş, kendinden geçmiş.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Ḥelāldür mey-i ‘iṣve o çeşm-i maḥmūra

2. mest:em

Gazel 144

Mısra: 12

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Bir rind-i perīşān-rev-i mey-ḥāne-i nāzam
Mestem mey-i la‘l-i leb-i şekker-şikenümden

3. mest:

Gazel 75

Mısra: 3

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Mest itdi bizi bŷy-ı gül-i bāḡ-ı ḥaḳīḳat
Zāhirde temāşā-kŷn-i gŷlzār-ı mecāzuz

4. mest:

Gazel 128

Mısra: 10

Sarhoş, kendinden geçmiş.

İntizām ŷmmīdin itmez pey-revān-ı dil Nesīb
Gāh mest ü gāh şāḥī bir keşākeşdür göñŷl

5. mest:

Gazel 73

Mısra: 5

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāḡāḥ raḳīb-i nā-sāz

6. mest:+i, +y, +üz

Gazel 84

Mısra: 11

Sarhoş, kendinden geçmiş.

Ẓann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i ‘ışk mestiyüz

mest eyle-:

1. **mest eyle-:-di**

Gazel 183

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

Sākiyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigh-i mestāne

mest it-:

1. **mest it-:-di**

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı ‘irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

2. **mest it-:-me, -se**

Gazel 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş etmek.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı hayāl-i gül

mest ol-:

1. **mest ol-:-a, -sın**

Rübai 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak, hoşlanmak.

Bāzār-ı hōdīde tā-be-key pest olasın
Sa’y it ki fenā cāmı ile mest olasın

2. **mest ol-:-duğ**

Gazel 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak, hoşlanmak.

Neşve-i sāğar-ı hicrān ile çok mest olduk
Bir de keyfiyetini cām-ı vişālūn görelüm

3. **mest ol-:-a**

Gazel 155

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Deyim**

Sarhoş olmak, kendinden geçmek; zevk almak, hoşlanmak.

Tā haşr olunca mest ola çün Qays u Kūh-ken
Bezm-i maḥabbetūn bir iki sāğarın gören

mest ü rüsvā:

1. **mest ü rüsvā:**

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sarhoş ve rezil.

Geçüp ḥubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilirsen o zaḥma bu merhem

mestān:

1. **mestān:+a**

Gazel 64

Mısra: 14

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Sāğar-ı bezm-i elestūn keyf-i bī-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥīd ile bī-hūş olan mestāna şor

mestāne:

1. **mestāne:+den**

Gazel 100

Mısra: 8

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Maḥabbet itmez ehl-i ‘ışka ‘ākıl
Ki huş-yār eylemez mestāneden ḥazz

2. **mestāne:**

Gazel 107

Mısra: 5

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Mestāne düçār olmuşam ol şūḥa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

3. **mestāne:**

Gazel 65

Mısra: 14

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Telvīn ile pīşvālik olmaz
Mestāne iken imāmet olmaz

4. **mestāne:**

Gazel 117

Mısra: 1

Sarhoş olmuş, kendinden geçmiş.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözlerün
Siḥr-ile eyledi beni dīvāne gözlerün

mestāne ol-:

1. **mestāne ol-:up**

Tahmis 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sarhoş olmak.

Öp pīr-i muḡan destini vir şadra şürūḥı
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabūḥı

mest-i ‘akār:

1. **mest-i ‘akār: +dur**

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Anlamanın sarhoşu.

Ḥançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebān
Lāle elinde sāḡarı mest-i ‘aḳārdur

mest-i cām-ı iḥsān:

1. **mest-i cām-ı iḥsān: +uñ**

Gazel 116

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cömertlik şarabının sarhoşluğu.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

mest-i cām-ı iḳbāl:

1. **mest-i cām-ı iḳbāl: +üñ**

Gazel 72

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutluluk kadehinin sarhoşu.

Dest-i āḥir ālet-i ḥamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iḳbālūñ ḥumārın görmüşüz

mest-i ‘ışk:

1. **mest-i ‘ışk: +a**

Gazel 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

‘Ārife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘ışka bezmgāḥ-ı ḡamda bir sāḡar yeter

2. **mest-i ‘ışk:**

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

Mestler-i reşk-āver-i ‘aḳl-ı Felāṭūn olmada
Mest-i ‘ışk ol kim Nesībā bezmgāḥ-ı dehrde

mest-i maḥabbet:

1. **mest-i maḥabbet:**

Gazel 74

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk sarhoşu.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Goncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderüz

mest-i nāz:

1. **mest-i nāz:+um**

Gazel 168

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Naz sarhoşu.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'l-i lebūñi bezmde bīgāne göre

2. **mest-i nāzum:+um**

Gazel 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz sarhoşu.

Mest-i nāzum gayr ile bezm-i şarāb itdūñ bu şeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdūñ bu şeb

mest-i rāh-ı nāb:

1. **mest-i rāh-ı nāb:+l, +y, +uz**

Gazel 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saf sarhoş yolu.

Nesib-āsā hemişe bī-ser ü sāmān u küstāḥuz
Muḥaşşıl bezm-i 'ışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz:

1. **mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz:**

Gazel 55

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz kadehindeki şarabın sarhoşluğu.

Çeşmüñ ki mest-i sāğar-ı şahbā-yı nāz olur
Diller terāne-senc-i sürūd-ı niyāz olur

mest-i şarāb-ı nāb:

1. **mest-i şarāb-ı nāb:**

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saf şarap sarhoşu.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaklaram zu'mumca sırr-ı 'ışkı şöhet-yāb iken

mest-i ser-endāz:

1. **mest-i ser-endāz:**

Gazel 63

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Baş veren/korkusuz sarhoş.

Mey-i mecāz ile ser-ḥōş kıyās ider gören ammā
Nesib'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

mest-i ser-girān-ı nāz:

1. **mest-i ser-girān-ı nāz:+sın**

Gazel 95

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Nazının şaşkınlığının sarhoşu.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzsın bilmem
Kemend-i zülfüñe beñzer ki çok diller şikār olmuş

mesti-i düşine:

1. **mesti-i düşine:+den**

Gazel 160

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dün gecedен kalma sarhoş.

Hātırā gelsün Nesibā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşineden

mesti-i mey-i 'ışk:

1. **mestî-i mey-i 'ışk:**

Gazel 199

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk şarabının sarhoşluğu.

Dāmānuña küstaḥ düşersem 'aceb olmaz

Mestî-i mey-i 'ışk ile ādāb mı ḵaldı

mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felātūn:

1. **mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felātūn:**

Gazel 164

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sarhoşlara kıskançlık veren Felatun'un aklı.

Mestler-i reşk-āver-i 'aql-ı Felātūn olmada

Mest-i 'ışk ol kim Nesībā bezmgāh-ı dehrde

mestūr:

1. **mestūr:**

Gazel 15

Mısra: 12

Gizli, kapalı.

Mestūr ola 'aybuñ iki 'ālemde Nesībā

Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

2. **mestūr:**

Gazel 96

Mısra: 1

Gizli, kapalı.

Cām-ı luḡfında sipihruñ zehr-i ḡam mestūr imiş

Bāde-i iḡbālī hem-ḡaşıyyet-i kāfūr imiş

mestūr ol:-

1. **mestūr ol:-a**

Tarih 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizlenmek.

Vücūdı ḡāl ü ruḡ-ı şāhed-i zamāne idi

Diriḡ kim ola ḡāk-i siyāh ile mestūr

mestūre:

1. **mestūre:+dür**

Gazel 54

Mısra: 7

Gizli.

Mestūredür anı görmezse n'ola zāhid

Kim duḡter-i rez bāde-i engūra laḡabdur

meşşāta:

1. **meşşāta:**

Gazel 146

Mısra: 8

Gelini süsleyen kadın.

İtmez ḡurūr-ı ḡüsn ile bir naḡra 'aksine

Meşşāta itse āyīnesin āfitābdan

2. **meşşāta:+nuñ**

Gazel 182

Mısra: 5

Gelini süsleyen kadın.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile

Muḡtāc olur mı ḡüsn-i Ḥudā-dād zīvere

metā':

1. **metā':+ı**

Gazel 212

Mısra: 10

Varlık, mal.

Ḳalır ḡider mi kesād-ı hünerle böyle Nesīb

Metā'ı rāyic olur bir diyāra düşmez mi

metāf:

1. **metāf:+dur**

Kaside 10

Mısra: 4

Kābe veya Kābe gibi etrāfında dönülerek ziyāret edilen, tavaf edilen yer.

Havâli-i hâremi mühbiṭ-i cünûd-ı melâyik
Meṭâfdur işigi dâ'imâ fakîr ü emîre

metâ'-ı devlet:

1. metâ'-ı devlet: +üñ

Gazel 172

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Malı olan devlet.

Nesibâ sūk-ı âlemde biz ol sevdâ-ger-i fakruz
Metâ'-ı devletüñ yok bahsümüz sūd u ziyânında

metâ'-ı ışk-ı kadîr:

1. metâ'-ı ışk-ı kadîr: +e

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşkın değerli varlığı.

Odur h'âce-i mülk-i bakā ki farṭ-ı himemle
İki cihânı değışdi metâ'-ı ışk-ı kadîre

metâ'-ı kâsid:

1. metâ'-ı kâsid:

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Revaṭa olmayan, sürümsüz mal.

Metâ'-ı kâsid olur mevki'-i âdemde vücūd
Maḥal düşer ki tūvân-ger gedâ yerin ṭutmaz

metâ'-ı kem-neḥar:

1. metâ'-ı kem-neḥar:

Gazel 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gündüz satılacak mal azlığı.

Heves-kāruñ oldu giryesi bigâne-i te'sîr
Metâ'-ı kem-neḥar bu çār-sūda zîb-i dükkāndur

metâ'-ı kes-meḥar-ı i'tinâ:

1. metâ'-ı kes-meḥar-ı i'tinâ: +y, +ı

Gazel 58

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dikkat gösterilen az olan mal.

Elünde naḳd-i hünere var ise meydâna gelür
Metâ'-ı kes-meḥar-ı i'tinâyı neylerler

metâ'-ı vuslat:

1. metâ'-ı vuslat: +a

Gazel 173

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Kavuşma malı, eşyası.

Metâ'-ı vuslata naḳd-i revânı itse ḳabûl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

metîn:

1. metîn:

Müsemmen 1

Mısra: 2

Sağlam, dayanıklı.

Eyledi Şiddik ḳaşr-ı dîn-i İslâm'ı metîn
Virdi varın fi-sebilillâh o merd-i nâzenîn

metîn ol-:

1. metîn ol-: -sa

Gazel 186

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sağlam olmak.

Sitem-kārum kim aḡlardı cefâ-yı bî-şümāruñdan
Dil-i saḡtuñ gibi bünyād-ı peymānuñ metîn olsa

mevâlid:

1. **mevālīd:**+e

Tarih 1

Mısra: 3

Yaratılmış olan her şey.

Mevālīde bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

mevce:

1. **mevce:**+si

Gazel 55

Mısra: 4

Dalga.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

mevce-ḥīz-i lücce-i kīn:

1. **mevce-ḥīz-i lücce-i kīn:**

Gazel 147

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kin girdabının sıçrayan dalgaları.

‘Arz-ı ḥāl itme Nesīb ol ṣāh-ı şefkat düşmene
Bād-ı āhuñ mevce-ḥīz-i lücce-i kīn olmasun

mevce-i deryā:

1. **mevce-i deryā:**

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Denizin dalgası.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemini zelzele tahrīk idüp çün mevce-i deryā

mevc-i ḥaṭar:

1. **mevc-i ḥaṭar:**

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tehlikeli dalga.

Nesīmden yeme mevc-i ḥaṭar zuhūr itmez
‘İtāb u çin ü cebin böyledür eḥibbāda

mevc-i işkeste:

1. **mevc-i işkeste:**+sī, +nī

Gazel 133

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kırık dalga.

İdelüm ḥaṭṭ-ı leb-i yāre Nesībā dīḳḳat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālūñ görelüm

mevc-i yem-i ma’nā:

1. **mevc-i yem-i ma’nā:**

Gazel 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Anlam denizinin dalgası.

Bād-ı feyz itmese tahrīk Nesībā hergiz
Sāḥil-i ṭab‘uña mevc-i yem-i ma’nā mı gelür

mevķi’-i ‘adem:

1. **mevķi’-i ‘adem:**+de

Gazel 86

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yokluk makamı.

Metā’-ı kāsīd olur mevķi’-i ‘ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin tutmaz

mevķi’-i zūlmet:

1. **mevķi’-i zūlmet:**+de

Gazel 38

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Karanlık yerlerde.

Mevķi’-i zūlmetde nūra i’tibār olmaz Nesīb
Her kemālūñ ḥüsünün mir’atı zıddıyetledür

Mevlā:

1. **Mevlā:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Allah.

‘İlm ü ‘amelüñ ola füzün-ter
Mevlā seni eyleye mu‘ammer

2. **Mevlā:**

Tarih 4

Mısra: 11

Allah (c.c.).

İde iqbālın füzün Mevlā mübārek manşıbın
Ola gālṭān ḥāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

3. **Mevlā:**

Tarih 27

Mısra: 14

Allah (c.c.).

Şümār-ı sāl-i ‘ömrin bî-ḥisāb itsün cenāb-ı Ḥakk
Şafā-yı ḳalbin efzün eylesün günden güne Mevlā

4. **Mevlā:**

Tarih 32

Mısra: 4

Allah (c.c.).

O bāğ-ı ma‘delet oldı çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücūdın dā‘imā şıḥḥatle Mevlā pāyidār itsün

5. **Mevlā:**

Tarih 33

Mısra: 2

Allah (c.c.).

Fevt olup bu sene de Dürrī Efendi şad ḥayf
Ḳabri pākın dūr-i zaḥmetle pūr ide Mevlā

Mevlevī:

1. **Mevlevī:•ler**

Gazel 61

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Belā rāğıblarıdur Mevleviler

Ḥudā ṭālibleridür Mevleviler

2. **Mevlevī:•ler**

Gazel 61

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Belā rāğıblarıdur Mevleviler

Ḥudā ṭālibleridür Mevleviler

3. **Mevlevī:•ler**

Gazel 61

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Degüller celb-i māl ü cāha māyil

Göñül cālibleridür Mevleviler

4. **Mevlevī:•ler**

Gazel 61

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Müsebbibden bilürler cümle kārı

Sivā sālibleridür Mevleviler

5. **Mevlevī:•ler**

Gazel 61

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Riyāzet pūtesinde nār-ı ğamla
Fenā zā'ibleridür Mevleviler

6. **Mevlevî: +ler**

Gazel 61

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Nesibâ işleri ta'mir-i dildür
Hudâ t̤alibleridür Mevleviler

7. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 4

Mısra: 10

Hazret-i Mevlânâ'ya mensup kimseler; Mevleviler.

Bî-karâr itmiş Nesibâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevleviler'dür semâvât-ı 'ulâ

8. **mevlevî:**

Gazel 12

Mısra: 5

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

9. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 62

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Fenā peygūlesinde merd-i hāmīl Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

10. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 62

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin

görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Fenā peygūlesinde merd-i hāmīl Mevlevilerdür
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

11. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 62

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Sebak-h'ānān-ı 'ışkuñ nüktesin fehm itmede māhir
Debistān-ı maḥabbet içre kāmīl Mevlevilerdür

12. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 62

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Fākīr-i bī-nevā ammā ğinā-yı kālbe mālīkler
Gedā-yı pādīshāhāne mu'āmil Mevlevilerdür

13. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 62

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Çeküp nik ü bedinden 'ālemüñ el olmuş āzāde
Me'āl-i emr-i mütü ile 'āmil Mevlevilerdür

14. **Mevlevî: +ler, +dür**

Gazel 62

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Nesibā reh-revān-ı mülk-i 'irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile hāmīl Mevlevilerdür

15. **Mevlevî: +ler, +üñ**

Gazel 120

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dil kişverinedür seferi Mevlevîler'üñ
Cezb-i Hâk oldı rāh-beri Mevlevîler'üñ

16. **Mevlevî: +ler, +üñ**

Gazel 120

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dil kişverinedür seferi Mevlevîler'üñ
Cezb-i Hâk oldı rāh-beri Mevlevîler'üñ

17. **Mevlevî: +ler, +üñ**

Gazel 120

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Bāğ-ı fenāda verd-i teri Mevlevîler'üñ
Dāğ-ı ciger fūrüz-ı tecellā-yı 'ışkdur

18. **Mevlevî: +ler, +üñ**

Gazel 120

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Seng-i siyāh iseñ zer-i hālîş-ayār ider
İksîr-i feyzdür nazarı Mevlevîler'üñ

19. **Mevlevî: +ler, +üñ**

Gazel 120

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin

görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Eyler şafā-yı gülşen-i kudsüñ hikāyesin
Neydür hezār-ı nāle-geri Mevlevîler'üñ

20. **Mevlevî: +ler, +üñ**

Gazel 120

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Oldı Nesîb hâzret-i Monlā Celāl-i dîn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevlevîler'üñ

21. **Mevlevî: +ler, +e**

Gazel 189

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Besdür hemîşe zād-ı sefer Mevlevîler'e
Hün-āb-ı dîde laht-ı ciger Mevlevîler'e

22. **Mevlevî: +ler, +e**

Gazel 189

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Besdür hemîşe zād-ı sefer Mevlevîler'e
Hün-āb-ı dîde laht-ı ciger Mevlevîler'e

23. **Mevlevî: +ler, +e**

Gazel 189

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Şevk-ı vüşûl Ka'be-i tahkîk ile olur
Hār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevlevîler'e

24. **Mevlevî: +ler, +e**

Gazel 189

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa 'aceb midür
Âheng-i nâle vird-i şehër Mevlevîler'e

25. **Mevlevî: +ler, +e**

Gazel 189

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Nâ-kâmluk ki maṭlabıdır anlaruñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevlevîler'e

26. **Mevlevî: +ler, +e**

Gazel 189

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Dergâh-ı Pîr'üñ oldı Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

27. **Mevlevî: +leri**

Gazel 211

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Pervâne itdi şem'î likâ Mevlevîler'i
Yandurdu süz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

28. **Mevlevî: +leri**

Gazel 211

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin

görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Pervâne itdi şem'î likâ Mevlevîler'i
Yandurdu süz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

29. **Mevlevî: +leri**

Gazel 211

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Şems-i ḥaḳîḳat ile idince muḳâbele
İtdi ihâṭa nūr u ziyâ Mevlevîler'i

30. **Mevlevî: +leri**

Gazel 211

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

İtse n'ola le'âli-i esrâr-ı Meşnevî
Baḫr-i ḥikemde ğuṭa-nümâ Mevlevîler'i

31. **Mevlevî: +leri**

Gazel 211

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Eyler ḳudüm şâhed-i vecd ihtiyârsuz
Mânend-i nây-ı nağme-serâ Mevlevîler'i

32. **Mevlevî: +leri**

Gazel 211

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup derviş.

Bî-ḳayd-ı ni'met-i dü-serâ Mevlevîler'i
İden Nesîb mâ'ide-i ḥ'ân-ı 'ışkdur

33. **Mevlevî: +ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 1

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler, dervişler.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūnı hıçe şatan Mevleviler'üz

34. **Mevlevî: +ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 2

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler, dervişler.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūnı hıçe şatan Mevleviler'üz

35. **Mevlevî: +ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 4

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler, dervişler.

Deh-rūze kār u bārını dehrüñ hebā bilüp
Peyğüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

36. **Mevlevî: +ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 6

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler, dervişler.

Telhî-i fāka itmek için nefsumüz helāk
H'ân-ı vücūda zehr kıtan Mevleviler'üz

37. **Mevlevî: +ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 8

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler, dervişler.

Ārāmumuz semā' iledür rüzgārda
Girdāb-ı bahır-i 'ışka batan Mevleviler'üz

38. **Mevlevî: +ler, +üz**

Gazel 85

Mısra: 10

13. yüzyılda yaşamış Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşleri ve tasavvufi düşünceleri üzerine, kendisinin ölümünün ardından gelişen tarikata mensup kişiler, dervişler.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rūm'da
Dünyā-yı dūnı hıçe şatan Mevleviler'üz

mevrūs:

1. **mevrūs: +dur**

Tarih 19

Mısra: 5

Miras kalmış.

Maḥabbet evliyāya zātına mevrūsdur bî-şekk
Ki sırru'l-veledi sırru ebihi'üñ maḥzarı ḥaḳḳa

mevsim-i ḥarîf:

1. **mevsim-i ḥarîf:**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Son bahar.

Ammā çi-sūd geçdi dem-i nev-bahār-ı 'ömr
Çün mevsim-i ḥarîf irişi dem-i herem

mevsim-i nīsân:

1. **mevsim-i nīsân: +dan**

Gazel 149

Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Nisan mevsimi; İlkbaharın içinde bulunan zaman dilimi.

Söylenürse söz mahallinde bulur kıadr-i girân
Dürr olur gör kaçtre-i feyz mevsim-i nîsândan

mevzû' u gâyet:

1. mevzû' u gâyet: +i

Gazel 110

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Konu ve amaç.

Ma'lûm olur geçince hudûd-ı rûsûmdan
Mevzû' u gâyeti hele fenn-i hâkîkatüñ

mey:

1. mey: +le

Gazel 11

Mısra: 1

İçki, şarap.

Meyle sâkî 'arîzuñ pür âb ü tâb itdüñ bu şeb
Mâhı müstağnî-i nûr-ı âfîtab itdüñ bu şeb

2. mey:

Gazel 180

Mısra: 10

İçki, şarap.

Nesîbâ toğrı söyle tevbe olmaz mı harâbâtî
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

3. mey:

Gazel 201

Mısra: 12

İçki, şarap.

Nesîbâ şab'ı 'âlem şâfdur mânend-i âyine
Mey oldu dilde gerd-i guşşa-şû nev-rûzdur şimdi

4. mey:

Rûbai 7

Mısra: 3

İçki, şarap.

Lezzât-ı cihânı eylesün kâmina telh
Kand-ı gam-ı 'ışkuñ pür idüp zâ'ika mey

meydân:

1. meydân: +a

Gazel 58

Mısra: 7

Alan, saha.

Elünde naqd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ'-ı kes-meħar-ı i'tinâyı neylerler

2. meydân: +a

Tarih 7

Mısra: 13

Alan, saha.

Hâme târih-i kudûmum didi bu meydâna
Tekye-i Anķara'ya geldi Nesîb-i nâ-kâm

meydân-ı cefâ:

1. meydân-ı cefâ: +da

Terkîb-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Eziyet meydanı.

Ey şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk
Meydân-ı cefâda qahramânsın

meydân-ı 'işret:

1. meydân-ı 'işret: +de

Gazel 202

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşret alanı(içki meclisi).

Nesîbâ faşl-ı gül meydân-ı 'işretde murâd üzre
Semend-i şab'uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

meydân-ı 'işve:

1. meydân-ı 'işve:+de

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşve meydanı.

Meydân-ı 'işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-hırâm-ı serv-şadânı gelür geçer

meydân-ı melâmet:

1. meydân-ı melâmet:+de

Gazel 34

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayıplama meydanı.

Meydân-ı melâmetde o zârum ki Nesibâ
Ğavğâ-yı haşır menkabe-i muhtaşarumdur

meydân-ı rızâ:

1. meydân-ı rızâ:+da

Rûbai 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şükür meydanı.

Teslim-i kaşa-yı Haq olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşub olmaz

meydân-ı tek ü tâz:

1. meydân-ı tek ü tâz:

Gazel 202

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Koşuşturma meydanı.

Nesibâ faşl-ı gül meydân-ı 'işretde murâd üzre
Semend-i şab'uña meydân-ı tek ü tâz gelmez mi

mey-gede-i 'ışk-ı mecâz:

1. mey-gede-i 'ışk-ı mecâz:+uñ

Gazel 115

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gerçek olmayan aşkın meyhanesi.

Şahbâ-yı haqîkatle ider def'-i humârı
'Ayyâşları mey-gede-i 'ışk-ı mecâzuñ

mey-i al:

1. mey-i al:

Gazel 172

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarap.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sāğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbağ miyânında

2. mey-i al:+ı, +muz

Gazel 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kırmızı şarap.

Def'-i gumûma elde mey-i alımız mı var
Taḥşil-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

mey-i ikbâl:

1. mey-i ikbâl:+i

Gazel 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Talih şarabı.

Mey-i ikbâli çarḥuñ maṭlab-ı şâh u gedâdur hep
Bu nîli kâse-i pür-zehrler sükker-nümâdur hep

mey-i 'işve:

1. mey-i 'işve:

Gazel 177

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İşve şarabı.

'Aceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Helâldür mey-i 'işve o çeşm-i maḥmûra

mey-i la'î-i leb:

1. **mey-i la'î-i leb:**+üñ, +i

Gazel 168

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) dudağının kırmızı şarabı.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maḥmûruñ
Mey-i la'î-i lebüñi bezmde bîgâne göre

mey-i la'î-i leb-i şekker-şiken:

1. **mey-i la'î-i leb-i şekker-şiken:**+ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Tatlı söz söyleyen sevgilinin kırmızı dudağının şarabı.

Bir rind-i perîşân-rev-i mey-ḥâne-i nâzam
Mestem mey-i la'î-i leb-i şekker-şikenümden

mey-i la'î-i yâr:

1. **mey-i la'î-i yâr:**+i

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin şarap gibi kırmızı dudakları.

N'ola rağbet olmasa Âb-ı Hızr'a şarâb-ı sâğar-ı Cem
degül
Mey-i la'î-i yâri çeken ḥayâtını terk iderse de gam
degül

mey-i leb:

1. **mey-i leb:**+üñ, +den

Gazel 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dudağının şarabı.

Bulurdı 'ömr-i ebed kaçresin çeken rindân
Mey-i lebüñden eger olsa feyz-yâb şarâb

mey-i mecâz:

1. **mey-i mecâz:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mecaz şarabı.

Mey-i mecâz ile ser-ḥoş kıyâs ider gören ammâ
Nesîb'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

mey-i nâz:

1. **mey-i nâz:**+ı

Gazel 48

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz şarabı.

Destine düş ne virür gamze nîgeh tîğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzi kaçan nûş eyler

mey-kede:

1. **mey-kede:**+de

Gazel 84

Mısra: 2

Meyhane.

Tâ 'ışık neşvesiyle ola ittişâfımız
Maḳbûl olur bu mey-kedede dürd ü şâfumuz

mey-kede-i nâz:

1. **mey-kede-i nâz:**+da

Gazel 152

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz meyhanesi.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayırlamaz gamzesi hiç yanından

mey-keş:

1. **mey-keş:**

Gazel 91

Mısra: 6

İçki içen.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmuş idük bezm-i vişâle mey-keş

meyl:

1. **meyl:**+ü, +müz

Tahmis 1

Mısra: 12

Eğilim, ilgi, alaka.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivāya

2. **meyl:**+i

Gazel 69

Mısra: 5

Eğilim, ilgi, alaka.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāka
‘Arz-ı ḥāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

meyl eyle-:

1. **meyl eyle-:**-mez, -sek

Tahmis 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yönelmek, eğilimli olmak.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz ḥubb-ı sivāya

meyl-i cihân:

1. **meyl-i cihân:**

Tahmis 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dünyaya meyl etme.

Olur ehl-i ğinānuñ ṭab‘ına meyl-i cihân ğālib
Nesībā herkes olmazmış me‘ālî māl-ile kāsib

meyl-i cüvānān id-:

1. **meyl-i cüvānān id-:**-en, -ler, -üñ

Gazel 109

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gençlere gönül verme.

Çokdur belâsı meyl-i cüvānān idenlerüñ
Râh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

meyl-i ebrû:

1. **meyl-i ebrû:**+dan

Gazel 80

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kaşın meyli, eğimi.

Meyl-i ebrûdan geçüp dil-beste olduk kâmete
Dersümüz şimdi elifdûr nûna çıkmış inmişüz

meyl-i ‘izz ü şân:

1. **meyl-i ‘izz ü şân:**+dan

Gazel 102

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nam ve yüceliğe yönelme.

Sipih-r-i sifle-perverden kabûl-i minnet itmezler
Fenâ ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şândan fâriğ

meyl-i sivâ:

1. **meyl-i sivâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'tan başka şeylere meyletmek, istek duymak.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Ḥaḳḳ'a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

me'yûs-ı şihhat:

1. **me'yûs-ı şihhat:**

Gazel 102

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sağlıktan ümidi kesmek.

N'ola peygüle-i hasretde luṭf-ı yâri aṯmazam
Olur me'yûs-ı şîḥḥat ḥastalar dermāndan fâriḡ

mezād id:-

1. mezād id:-en

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Açık arttırmaya çıkarmak.

Bî-behre-i nuḡûd ḡabûl-i ricāl olur
Kālā-yı ḥüsn ü dāniş ü 'ilmin mezād iden

mezāk-ı ehl-i mısr:

1. mezāk-ı ehl-i mısr:-a

Tarih 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mısır ahalisinin damaḡı.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı 'ālem-gîr-ile
Kilk-i iḥsānı mezāk-ı ehl-i Mısr'a ḡand-rîz

mezāk-ı ma'ni-i nuṭṭ:

1. mezāk-ı ma'ni-i nuṭṭ:

Gazel 42

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sözün anlamının tadı.

Hüner şîrîn mezāk-ı ma'ni-i nuṭṭ olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i ṭūṭi-i şekker-şiken söyler

mezāk-ı şer':

1. mezāk-ı şer':

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şeriatın tadı.

Bāṭlı ḡaḡdan mezāk-ı şer' ile temyîz idüp
Bildürürsin çāšnî-i zehr ü ḡandı 'ilm-ile

mezāk-ı şufraviyân:

1. mezāk-ı şufraviyân:-da

Kaside 7

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sofraya ait tat.

Mütāba'atdan aṯna müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḡanṡal

meze:

1. meze:-si

Gazel 171

Mısra: 1

Meze; içki içilirken yenilen yiyecek.

Tā bî-nemek-i şıdḡ ola olmaz mezesi ḡiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḡret olsa

mezemmet id:-

1. mezemmet id:-en

Gazel 208

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kınamak, yermek, kötülemek.

Nühüfte yâri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

mezheb:

1. mezheb:-üñ

Gazel 112

Mısra: 2

*Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle
ortaya çıkan kollarından her biri.*

Bî-cā kelām-ı laḡva ḡüşād eyleme lebüñ
Olsun sükût-ı ḡalvet ü celvetde mezhebüñ

mezid:

1. mezid:

Gazel 19

Mısra: 5

Artma, çoḡalma, ziyade.

Revnağ-ı zâtı mezîd eyler imiş hüsni-zamân
Başka bir hüsni-virür tâzelere câme-i ‘îd

meziyyet:

1. meziyyet:

Gazel 68

Mısra: 1

*Bir kişiyi başkalarından ayıran ve yücelten vasıf,
üstünlük, değerlilik, yüksek karakter.*

Zu‘m ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

mı:

1. mı:+dur

Gazel 134

Mısra: 5

Soru eki.

Güşâde dâğ mîdur cā-be-cā bu sinemde
Kudüm-ı hayl-i gama dūr midūr nedūr bilmem

2. mı:

Gazel 145

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb helâke mi ıtlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

3. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 2

Soru eki.

Nezzâre midūr tîr-i ciger-düz mîdur bu
Ruhsâre midūr âteş-i cân-süz mîdur bu

4. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 4

Soru eki.

Ol sîne-i siminde ilik tûgme midūr ya
Gencîne-i dūr-beste-i meknûz mîdur bu

5. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 5

Soru eki.

Dendân mîdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lûlû-yı dil-efrûz mîdur bu

6. mı:+dur

Gazel 161

Mısra: 8

Soru eki.

Gîsû-yı siyeh mi ruh-ı al üzre perîşân
Târîki-i şeb rûşeni-i rûz mîdur bu

8. mı:+dur

Gazel 60

Mısra: 6

Soru eki.

Âteşünle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mîdur gülşen midūr

9. mı:+dur

Gazel 89

Mısra: 3

Soru eki.

Hânümân-ı hesti-i ‘uşşâkı yaksa çok mîdur
Heft düzağ nâr-ı ‘ışkı Hâk'dan oldı bir kabes

10. mı:+dur

Gazel 89

Mısra: 13

Soru eki.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesibâ çok mîdur
Cânib-i bâlâdan irdi gûş-ı hûşa bir nefes

11. mı:+dur

Gazel 116

Mısra: 5

Soru eki.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adûlar ola siyeh mest-i cām-ı ihsānuñ

12. **mı:+dur**

Gazel 138

Mısra: 10

Soru eki.

Bî-çāre Nesibā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruhları māhum

13. **mı:**

Gazel 148

Mısra: 5

Soru eki.

Ben bülbül-i mehcürını gāhice añar mı
Ey bād-ı seher vir haber ol verd-i terümden

14. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 1

Soru eki.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz mıdur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz mıdur bu

15. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 6

Soru eki.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lûlû-yı dil-efrüz mıdur bu

16. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 10

Soru eki.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ḡam-endüz mıdur bu

17. **mı:**

Gazel 167

Mısra: 2

Soru eki.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

18. **mı:+dur**

Gazel 168

Mısra: 7

Soru eki.

Şart-ı ‘işmet bu mıdur kim seni aḡyār degül
‘Aks-i ruhsāruñı āyinede peymāne göre

19. **mı:**

Gazel 169

Mısra: 5

Soru eki.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḡarî olmaya

20. **mı:+dur**

Gazel 170

Mısra: 8

Soru eki.

Dest-i nigāhdan daḡı renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ṡarāvete

21. **mı:**

Gazel 182

Mısra: 6

Soru eki.

Meşşāṡanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḡṡāc olur mı ḡüsn-i Ḥudā-dād zîvere

22. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 1

Soru eki.

Ƙan ağlamağa didelerüm tâb mı ƙaldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı ƙaldı

23. mı:

Gazel 199

Mısra: 2

Soru eki.

Ƙan ağlamağa didelerüm tâb mı ƙaldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı ƙaldı

24. mı:

Gazel 199

Mısra: 4

Soru eki.

Dâmānuña küstağ düşersem ‘aceb olmaz
Mestî-i mey-i ‘ışğ ile âdâb mı ƙaldı

25. mı:

Gazel 199

Mısra: 6

Soru eki.

Ƙidâruñı dil vâĳı‘asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrün ile h‘ab mı ƙaldı

26. mı:

Gazel 199

Mısra: 8

Soru eki.

Ey Yūsuf-ı sâñi saña sevdâ-ger-i dide
Harc eylemedük gevh-ı nâ-yâb mı ƙaldı

27. mı:

Gazel 199

Mısra: 10

Soru eki.

Gördük nüsağ-ı miñneti ser-cümle Nesîbâ
Nâ-dide fen-i ‘ışğda bir bâb mı ƙaldı

28. mı:

Gazel 200

Mısra: 2

Soru eki.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur‘aya şatmaz mı şad şavma‘a taĳvâyı

29. mı:+dur

Kaside 2

Mısra: 1

Soru eki.

Na‘tün yolında çok mıdur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her ĥatvesinde secde-i şükr eylese ƙalem

30. mı:+dur

Kaside 10

Mısra: 13

Soru eki.

Revâ mıdur k'ola derviş nâmı kendisi ‘âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maĳzar-ı Pîr'e

31. mı:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Soru eki.

Yokdur bu zamânda şanma merdân
Anlarsuz olur mı hîç devrân

32. mı:

Tahmis 2

Mısra: 18

Soru eki.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men‘ eyleme ki cânı mı var ƙatilümüzdür

33. mı:

Tahmis 4

Mısra: 17

Soru eki.

‘Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevk olur mı kimse ey ‘Ārif
Sevād-ı hayretūn ser-geşteġān-ı merzūbūmından

34. mı:

Tarih 25

Mısra: 6

Soru eki.

Ol seyyid-i ‘ālī-güherūn hüsni-i şifātın
Ta‘dāda meġer cānı mı var ġüft ü şinidūn

35. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā ‘arşa irişdi āh u feryād

36. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Soru eki.

Bu cünbüş-i kāmētūn görenler
Bir daġı olur mı ‘aqla maġrūn

37. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Soru eki.

Şimdengerü oldı var mı çāre
Esrār-ı nühüfte āşikāre

38. mı:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı bu su’āle bir cevābuñ
Maġşerde olursa dād-ġ’āhuñ

39. mı:

Gazel 36

Mısra: 1

Soru eki.

Def-i ġumūma elde mey-i alımız mı var
Taġşil-i ārzū-yı dile mālīmüz mi var

40. mı:

Gazel 47

Mısra: 7

Soru eki.

Āhūya ġdā olur mı ‘uşfūr
Çeşmūn dil-i mübtelāyı neyler

41. mı:

Gazel 49

Mısra: 1

Soru eki.

Dile hīç ġātır-a-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
ġātır-ı ġasta-i me’yūsa müdāvā mı gelür

42. mı:

Gazel 49

Mısra: 2

Soru eki.

Dile hīç ġātır-a-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
ġātır-ı ġasta-i me’yūsa müdāvā mı gelür

43. mı:

Gazel 49

Mısra: 4

Soru eki.

Meded ey ġonca-dehen bāri bir aġız söyle
‘Āşika nīm tebessümle tesellā mı gelür

44. mı:

Gazel 49

Mısra: 6

Soru eki.

Dem ü lahm olduğı ağıyar ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayālün dağı tenhā mı gelür

45. mı:

Gazel 49

Mısra: 8

Soru eki.

‘İşk her sine-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dizedeye bülbül-i güyā mı gelür

46. mı:

Gazel 49

Mısra: 10

Soru eki.

Yine feryādını arturdu hezārān-ı çemen
Seyr-i bāğa ‘acabā ol gül-i ra‘nā mı gelür

47. mı:

Gazel 49

Mısra: 12

Soru eki.

Bād-ı feyz itmese tahrik Nesibā hergiz
Sāhil-i ṭab‘uña mevc-i yem-i ma‘nā mı gelür

48. mı:

Gazel 67

Mısra: 7

Soru eki.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
‘ālemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yāsemīn
olmaz

49. mı:

Gazel 86

Mısra: 3

Soru eki.

Olur mı hüsn-i Ḥudā-dād ü hüsn-i sāhte bir
Cemāl-i naḳş u şuver dil-rübā yerin ṭutmaz

50. mı:

Gazel 102

Mısra: 2

Soru eki.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

51. mı:

Gazel 104

Mısra: 5

Soru eki.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

52. mı:

Gazel 134

Mısra: 2

Soru eki.

Dehen mi ḥoḳḳa-i sükker midür nedür bilmem
Suḥan mı ḳaṭre-i Kevser midür nedür bilmem

53. mı:

Gazel 134

Mısra: 10

Soru eki.

Güzār-ı kem-teri tārāc-sāz-ı şabr u sükün
Ḳazā mı ḡamze-i dilber midür nedür bilmem

54. mı:

Gazel 140

Mısra: 7

Soru eki.

İtme penāh-ı ḥalkı ki rāḥat bulur mı hīç
Timsāl-i şaḥşa āyinede istinād iden

55. mı:

Gazel 141

Mısra: 1

Soru eki.

Sezā mı bezmgeh-i gayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

56. **mı:**

Gazel 180

Mısra: 9

Soru eki.

Nesibā toğrı söyle tevbe olmaz mı hārābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

57. **mı:**

Kaside 10

Mısra: 14

Soru eki.

Qıyās olinmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki bahır hıç muķisün ‘aleyh olur mı ğadīre

59. **mı:**

Kaside 10

Mısra: 2

Soru eki.

Kemāl-i qadrini ‘aql-ı beşer ihāta ne mümkün
Olur mı kār-ı tekāver naşīb-i ṭab‘-ı ba‘īre

60. **mı:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Soru eki.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥūl
Hıç olur mı luṭf u iḥsān ile mesrūr olmaya

61. **mı:+dur**

Gazel 134

Mısra: 5

Soru eki.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sīnemde
Qudūm-ı ḥayl-i ğama dūr midūr nedūr bilmem

62. **mı:**

Gazel 145

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb helāke mi iṭlāqa mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

63. **mı:**

Gazel 148

Mısra: 5

Soru eki.

Ben bülbül-i mehcūrımı ğāhice añar mı
Ey bād-ı seḥer vir ḥaber ol verd-i terūmden

64. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 1

Soru eki.

Nezzāre midūr tīr-i ciğer-düz mıdur bu
Ruḥsāre midūr āteş-i cān-süz mıdur bu

65. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 6

Soru eki.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān
İki dizi lülū-yı dil-efrüz mıdur bu

66. **mı:+dur**

Gazel 161

Mısra: 10

Soru eki.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesibā-yı ğam-endüz mıdur bu

67. **mı:**

Gazel 167

Mısra: 2

Soru eki.

Dil ü cân mâyl-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

68. **mı:**

Gazel 168

Mısra: 7

Soru eki.

Şart-ı ‘işmet bu mıdur kim seni ağıyar degül
‘Aks-i ruhsāruñı āyīnede peymāne göre

69. **mı:**

Gazel 169

Mısra: 5

Soru eki.

Bir zevk var mı dehrde encāmı gam degül
Bir gül mi var bu bāğda kim hārı olmaya

70. **mı:**

Gazel 170

Mısra: 8

Soru eki.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ʔarāvete

71. **mı:**

Gazel 182

Mısra: 6

Soru eki.

Meşşāṭanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḥtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zıvere

72. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 1

Soru eki.

Ḳan ağlamağa didelerüm tāb mı ʔaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı ʔaldı

73. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 2

Soru eki.

Ḳan ağlamağa dīdelerüm tāb mı ʔaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı ʔaldı

74. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 4

Soru eki.

Dāmānuña küstaḥ düşersem ‘aceb olmaz
Mestī-i mey-i ‘ışk ile ādāb mı ʔaldı

75. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 6

Soru eki.

Dīdāruñı dil vāḳı‘asında bile görmez
Çeşmümde gam-ı hecrüñ ile h‘ab mı ʔaldı

76. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 8

Soru eki.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dīde
Ḥarc eylemedük gevher-i nā-yāb mı ʔaldı

77. **mı:**

Gazel 199

Mısra: 10

Soru eki.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesībā
Nā-dīde fen-i ‘ışkda bir bāb mı ʔaldı

78. **mı:**

Gazel 200

Mısra: 2

Soru eki.

Zāhid ki göre bezm-i şahbāda dil-ārāy
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvāy

79. **mı:** *dur*

Kaside 2

Mısra: 1

Soru eki.

Na'tüñ yolında çok mıdur ey şāh-ı zü'l-kerem
Her haţvesinde secde-i şükr eylese kalem

80. **mı:** *dur*

Kaside 10

Mısra: 13

Soru eki.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı Pīr'e

81. **mı:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Soru eki.

Yokdur bu zamānda şanma merdān
Anlarsuz olur mı hiç devrān

82. **mı:**

Tahmis 2

Mısra: 18

Soru eki.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūḥī
Men' eyleme ki cānu mı var kâtilümüzdür

83. **mı:**

Tahmis 4

Mısra: 17

Soru eki.

'Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevk olur mı kimse ey 'Ārif
Sevād-ı ḥayretüñ ser-geşteğān-ı merzübümünden

84. **mı:**

Tarih 25

Mısra: 6

Soru eki.

Ol seyyid-i 'ālī-güherüñ ḥüsn-i şifātın
Ta'dāda meger cānu mı var güft ü şinīdün

85. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā 'arşa irişdi āh u feryād

86. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Soru eki.

Bu cünbüş-i kâmetüñ görenler
Bir daḥi olur mı 'aqla maḥrūn

87. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

Bī-dād-gerā revā mı itmek
Zehr-ābe-i hecr ile ciger-ḥūn

88. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı buña çāre şimdi oldu
'İşkuñla derün sine meşḥūn

89. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Soru eki.

Lāyık mı ki sîne-i ‘adûdur
Mânende-i kîne cilvegâhuñ

90. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı bu su’âle bir cevâbuñ
Maḥşerde olursa dâd-ḥ’âhuñ

91. **mı:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Soru eki.

Şimdengerü oldı var mı çâre
Esrâr-ı nühüfte âşikâre

92. **mı:**

Gazel 36

Mısra: 1

Soru eki.

Def’-i ğumûma elde mey-i alımız mı var
Taḥşîl-i ârzû-yı dile mâlimüz mi var

93. **mı:**

Gazel 47

Mısra: 7

Soru eki.

Âhûya ğidâ olur mı ‘uşfûr
Çeşmüñ dil-i mübtelâyı neyler

94. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 1

Soru eki.

Dile hiç ḥâtıra-i vaşl-ı dil-ârâ mı gelür
Ḥâtır-ı ḥasta-i me’yûsa müdâvâ mı gelür

95. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 2

Soru eki.

Dile hiç ḥâtıra-i vaşl-ı dil-ârâ mı gelür
Ḥâtır-ı ḥasta-i me’yûsa müdâvâ mı gelür

96. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 4

Soru eki.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

97. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 6

Soru eki.

Dem ü laḥm olduĝuñ aĝyâr ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayâlün daḥi tenhâ mı gelür

98. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 8

Soru eki.

‘Işk her sîne-i efsürdede itmez cilde
Gülşen-i dizedeye bûlbûl-i güyâ mı gelür

99. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 10

Soru eki.

Yine feryâdını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâĝa ‘acabâ ol gül-i ra‘nâ mı gelür

100. **mı:**

Gazel 49

Mısra: 12

Soru eki.

Bād-ı feyz itmese tahrik Nesibā hergiz
Sāhil-i ṭab'ūna mevc-i yem-i ma'nā mı gelür

101. mı:

Gazel 67

Mısra: 7

Soru eki.

Hüner-mend olmayan mümtāz olur mı ehl-i
‘ālemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yāsemîn
olmaz

102. mı:

Gazel 86

Mısra: 3

Soru eki.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāhte bir
Cemāl-i naḳş u şuver dil-rübā yerin ṭutmaz

103. mı:

Gazel 102

Mısra: 2

Soru eki.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

104. mı:

Gazel 104

Mısra: 5

Soru eki.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

105. mı:

Gazel 134

Mısra: 2

Soru eki.

Dehen mi ḥoḳḳa-i sükker midür nedür bilmem
Suḥan mı ḳaṭre-i Kevser midür nedür bilmem

106. mı:

Gazel 134

Mısra: 10

Soru eki.

Güzār-ı kem-teri tārāc-sāz-ı şabr u sükün
Ḳazā mı ḡamze-i dilber midür nedür bilmem

107. mı:

Gazel 140

Mısra: 7

Soru eki.

İtme penāh-ı ḥalkı ki rāḥat bulur mı hîç
Timsāl-i şaḥşa āyinede istinād iden

108. mı:

Gazel 141

Mısra: 1

Soru eki.

Sezā mı bezmgeh-i ḡayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihān olasın

109. mı:

Gazel 180

Mısra: 9

Soru eki.

Nesibā ṭoğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bîd olsa

110. mı:

Kaside 10

Mısra: 14

Soru eki.

Ḳiyās olunmasun āsār-ı diğeran o kelāma
Ki baḥr hîç muḳisün ‘aleyh olur mı ḡadire

111. mı:

Kaside 10

Mısra: 2

Soru eki.

Kemāl-i qadrini ‘aql-ı beşer ihâta ne mümkün
Olur mı kâr-ı tekâver naşib-i şab‘-ı ba‘îre

112. **mi:**

Kıt'a 10

Mısra: 2

Soru eki.

Bir gedâ hâlvat-serây-ı şâha itdükde duhûl
Hiç olur mı lûtf u ihsân ile mesrûr olmaya

113. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

Bî-dâd-gerâ revâ mı itmek
Zehr-âbe-i hecr ile ciger-hûn

114. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru eki.

Var mı buña çâre şimdi oldu
‘İşkuñla derûn sîne meşhûn

115. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Soru eki.

Lâyık mı ki sîne-i ‘adûdur
Mânende-i kîne cilvegâhuñ

mi:

1. **mi:+dür**

Gazel 126

Mısra: 3

Soru eki.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata ‘arz iderse ‘aceb
midür

Dür-i baħr-i Ķulzüm-i ‘ışkdur görinen bu dîdede nem
degül

2. **mi:+dür**

Kıt'a 8

Mısra: 5

Soru eki.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

3. **mi:-y, -dü, -ñ**

Gazel 3

Mısra: 7

Soru edatı.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı tal‘at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña turmaz dönersin āsumān-āsā

4. **mi:**

Gazel 2

Mısra: 2

Soru eki.

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istignā
İder mi Ķusrevā cellād olan hiç Ķana istignā

5. **mi:**

Gazel 9

Mısra: 12

Soru eki.

Süzān olur semender olursa Ķarīn saña
Mümkin mi ictināb

6. **mi:**

Gazel 10

Mısra: 3

Soru eki.

Çāk çāk itse giribānın ‘aceb mi Ķoncalar
Eyledükçe ruhlaruñ gül-güna endüd-ı ‘itāb

7. **mi:**

Gazel 10

Mısra: 3

Soru eki.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhlarıñ gül-güne endūd-ı ‘itāb

8. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 2

Soru eki.

Def-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥṣīl-i ārzū-yı dile mālimüz mi var

9. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 4

Soru eki.

Gelmez duḡūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

10. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 6

Soru eki.

Taḳrīr-i ḥāl-i zār olur mūris-i şudā‘
Ma‘lūm-ı ‘izzet olmaduḳ ahvālümüz mi var

11. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 8

Soru eki.

Bu iḡbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebep
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

12. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 9

Soru eki.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rū-be-rū olacaḳ ḥālümüz mi var

13. **mi:**

Gazel 36

Mısra: 10

Soru eki.

Gördükçe yüz çevirme ‘aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rū-be-rū olacaḳ ḥālümüz mi var

14. **mi:**

Gazel 45

Mısra: 5

Soru eki.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ṭa‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

15. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 1

Soru eki.

Farḳ olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Ḳanlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

16. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 1

Soru eki.

Farḳ olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Ḳanlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

17. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 2

Soru eki.

Farḳ olunmaz ten midür ya pīrāhen midür
Ḳanlu peykānlarla dil bir ma‘den-i āhen midür

18. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 4

Soru eki.

Bî-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan a'dā-veş anı
‘Āşık-ı şādık saña ey bî-vefā düşmen midür

19. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 6

Soru eki.

Āteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezār
Bilmezem mesken baña külhan midur gülşen midür

20. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 8

Soru eki.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı hayālün şîr-i merd-efgen midür

21. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 10

Soru eki.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

22. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 10

Soru eki.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

23. **mi:+dür**

Gazel 60

Mısra: 10

Soru eki.

Bilmedük gitti Nesīb-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

24. **mi:+dür**

Gazel 81

Mısra: 11

Soru eki.

Dā‘imā ser-geşte-hāl olsağ ‘aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

25. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 1

Soru eki.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

26. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 2

Soru eki.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

27. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 4

Soru eki.

Ruḥuñda hāl-i mu‘anber mi ceste ceste ṭuran
Sipihri-i ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

28. **mi:+dür**

Gazel 134

Mısra: 6

Soru eki.

Güşāde dāğ midur cā-be-cā bu sīnemde
Ḳudūm-ı ḥayl-i ḡama dūr midūr nedūr bilmem

29. **mi:+dūr**

Gazel 134

Mısra: 8

Soru eki.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nıgeh mi tıḡ-ı mücevher midūr nedūr bilmem

30. **mi:+dūr**

Gazel 134

Mısra: 10

Soru eki.

Güzār-ı kem-teri tārāc-sāz-ı şabr u sūkūn
Ḳazā mı ḡamze-i dilber midūr nedūr bilmem

31. **mi:+dūr**

Gazel 134

Mısra: 12

Soru eki.

Derūn-ı sīnede sūz u güdāzī var her dem
Gōñūl mi şem'-i münevver midūr nedūr bilmem

32. **mi:+dūr**

Gazel 134

Mısra: 14

Soru eki.

Nedūr bu tāb-ı suḡan ṭab'ūñ ey Nesīb senūñ
Zekā-yı ma'niye ḡāver midūr nedūr bilmem

33. **mi:+sin**

Kaside 1

Mısra: 12

Soru eki.

Bes Nesibā 'arz-ı ḡāl itnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ḡurşiddūr bilmez misin isār-ı nūr

34. **mi:+dūr**

Kaside 2

Mısra: 9

Soru eki.

Cürm ü ḡaṭāda müfredūm olsa 'aceb midūr
'Aṭf-ı beyān-ı mücrim ü müznib baña 'alem

35. **mi:+sin**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Soru eki.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Ḳadr-i ferd ü şey' bir mışra'dur eفزün eyleyen

36. **mi:+dūr**

Müfret 12

Mısra: 2

Soru eki.

Kim baksa 'āleme nāzar-ı i'tibār ile
Mümkin midūr ki farḡ ide aḡyārı yār-ile

37. **mi:+dūr**

Rübai 32

Mısra: 3

Soru eki.

Derviş midūr ol ki ola ṭālib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cāmı fedā

38. **mi:+sin**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Soru eki.

Ey tünd-i ḡışāl-i mihr-i düşmen
İnşāfa gelür misin 'aceb sen

39. **mi:+dūr**

Gazel 161

Mısra: 2

mi soru eki.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruḥsāre midür âteş-i cān-süz midur bu

40. **mi:***dür*

Gazel 189

Mısra: 5

mi soru eki.

Dür-sübḥa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Âheng-i nāle vird-i şeh̄er Mevlevîler'e

41. **mi:***dür*

Gazel 161

Mısra: 1

Soru eki.

Nezzāre midür tîr-i ciger-düz midur bu
Ruḥsāre midür âteş-i cān-süz midur bu

42. **mi:***dür*

Gazel 161

Mısra: 3

Soru eki.

Ol sîne-i sîmînde ilik tûgme midür ya
Gencîne-i dūr-beste-i meknûz midur bu

43. **mi:**

Gazel 53

Mısra: 4

Soru eki.

Alma hengām-ı ğazab ḥançerüñüñ peyvendin
‘Âşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-âne nazar

44. **mi:**

Gazel 65

Mısra: 13

Soru eki.

Aşḥāb-ı riyā ider mi ārām
Mekkār-ı cihānda rāḥat olmaz

45. **mi:**

Gazel 102

Mısra: 1

Soru eki.

Dil-i şeydā ‘aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i ḥandāndan fāriğ

46. **mi:**

Gazel 103

Mısra: 5

Soru eki.

‘Âşıkā gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tīb
Oldı zîrā lâzım-ı şem‘-i münevver tīb ü tef

47. **mi:**

Gazel 109

Mısra: 7

Soru eki.

Gelmez mi ḥatırına ḥarîḳ-ı seḳar Nesîb
Semt-i riyā vü süm‘ayî dükkān idenlerün

48. **mi:**

Gazel 66

Mısra: 7

Soru eki.

Ḥüsn-i tedbîr ile mümkin mi ḳazayî tebdil
Rây-ı şâyib siper-i nāvek-i taḳdîr olmaz

49. **mi:**

Gazel 112

Mısra: 10

Soru eki.

Ṭutmaz ‘itāb-ı dōst yerin ḳahr-ı düşmenān
Hiç kār-ı nişter mi ider nişi-i ‘aḳrebün

50. **mi:**

Gazel 116

Mısra: 9

Soru eki.

Kalur gider mi ‘aceb düzağ-ı tegāfülde
Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesībā'nuñ

51. **mi:**

Gazel 125

Mısra: 3

Soru eki.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derün sünbül-i destārumuz degül

52. **mi:**

Gazel 131

Mısra: 2

Soru eki.

Ne ‘aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me’vā-yı kalem

53. **mi:**

Gazel 133

Mısra: 11

Soru eki.

Gösterür mi ‘acaba baht-ı siyāhuñ ‘aksin
Şafvet-i sine-i āyīne-mişālūñ görelüm

54. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 1

Soru eki.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaatre-i Kevser midür nedür bilmem

55. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 3

Soru eki.

Ruḥuñda ḥāl-i mu‘anber mi ceste ceste tūran
Sipihri-i ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

56. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 8

Soru eki.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tīg-ı mücevher midür nedür bilmem

57. **mi:**

Gazel 134

Mısra: 12

Soru eki.

Derün-ı sīnede sūz u güdāzī var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

58. **mi:**

Gazel 136

Mısra: 5

Soru eki.

‘Aceb mi ihtirāzum olmasa ḥār-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekīb oldum

59. **mi:**

Gazel 138

Mısra: 2

Soru eki.

Bu cevri ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

60. **mi:**

Gazel 145

Mısra: 2

Soru eki.

Beni ayırdı ḥayāli ḥuzūr u ḥ‘ābumdan
Bugün ḥaber mi gelür bilmem āfitābumdan

61. **mi:**

Gazel 145

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me’ābumdan

62. **mi:**

Gazel 153

Mısra: 10

Soru eki.

Nesīb-i dil geçemez fikr-i zülfi dilberden
Ġarīb ider mi ferāġat vaṭan ḥayālinden

63. **mi:**

Gazel 156

Mısra: 2

Soru eki.

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübādan
Nazarın dirīġ ider mi ‘acabā bu ḥāk-i pādan

64. **mi:**

Gazel 157

Mısra: 2

Soru eki.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyīnede bī-şūret ider mi mesken

65. **mi:**

Gazel 161

Mısra: 7

Soru eki.

Gīsū-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perīşān
Tārīki-i şeb rüşeni-i rüz mıdur bu

66. **mi:**

Gazel 162

Mısra: 2

Soru eki.

Ġarābet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

67. **mi:**

Gazel 162

Mısra: 7

Soru eki.

Ḳabūl ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdī
Bulınmaz aña devā nüşḥa-i Mesīḥā'da

68. **mi:**

Gazel 162

Mısra: 15

Soru eki.

Nesīb bāġ-ı felekde mi sürür u şafā
Daḥı füşürde degül ḥūşe-i Süreyyā'da

69. **mi:**

Gazel 169

Mısra: 6

Soru eki.

Bir zevḳ var mı dehrde encāmı ġam degül
Bir gül mi var bu bāġda kim ḥārı olmaya

70. **mi:**

Gazel 172

Mısra: 6

Soru eki.

Dikerler gözlerin a‘dā çü süzen ‘āşıḳ-ı zāra
Odur zī-şūḥunuñ ārām mümkün mi dükānında

71. **mi:**

Gazel 172

Mısra: 9

Soru eki.

Meger te’ḥīr ider mi ‘arz-ı ḥāl itmekde hiç ‘āşıḳ
Kerem ḥiss itse ṭab‘-ı dilber-i nā-mihribānında

72. **mi:**

Gazel 177

Mısra: 3

Soru eki.

‘Aceb mi mest ise mecbūr-ı nāzdur her dem
Helāldür mey-i ‘işve o çeşm-i maḥmūra

73. **mi:**

Gazel 185

Mısra: 5

Soru eki.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ḡam-ı hecrūñi göñül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-‘inān ile

74. **mi:**

Gazel 190

Mısra: 11

Soru eki.

Ümmīd ider mi ḥırmen-i kām ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenā şürezārına

75. **mi:**

Gazel 191

Mısra: 2

Soru eki.

Ḡam-ı maḥabbet ile döndi cismümüz tāre
Duyar mi tāb-ı tecelli-i ṭal‘at-i yāre

76. **mi:**

Gazel 191

Mısra: 9

Soru eki.

Dimez mi bāriḳa-i ḥırmen-i şekib gören
O ḡande-i nemekīn ile luṭf-ı güftāre

77. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 1

Soru eki.

Bu bezme sāḳiyā ol muṭrib-i dem-sāz gelmez mi
‘Aceb ḡuş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

78. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 2

Soru eki.

Bu bezme sāḳiyā ol muṭrib-i dem-sāz gelmez mi
‘Aceb ḡuş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

79. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 4

Soru eki.

‘Adūya fāriḡ olmaz luṭf u iḥsān itmeden hergiz
Sitem-kārum baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

80. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 6

Soru eki.

Şikār-ı murḡ-ı ümmīd el virüp bu deşt-i ḥasretde
Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

81. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 8

Soru eki.

Şurāḥi-veş gözümden ḳan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

82. **mi:**

Gazel 202

Mısra: 10

Soru eki.

Nesībā faşl-ı gül meydān-ı ‘işretde murād üzre
Semend-i ṭab‘uña meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

83. **mi:**

Gazel 203

Mısra: 4

Soru eki.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nār-ı hecrünle
Revā görür mi semenderle imtiḥānumızı

84. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 1

Soru eki.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bī-ḳarārı gördüñ mi

85. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 2

Soru eki.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yāri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bī-ḳarārı gördüñ mi

86. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 4

Soru eki.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i ğamda kenārı gördüñ mi

87. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 5

Soru eki.

Deger mi nālīşine ‘andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

88. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 6

Soru eki.

Deger mi nālīşine ‘andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

89. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 8

Soru eki.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi meẓemmet iden yād-gārı gördüñ mi

90. **mi:**

Gazel 208

Mısra: 10

Soru eki.

Ferāġat eylese āh itmeden ḳarār idemez
Nesīb-i zār-ı siyeh-rūzgārı gördüñ mi

91. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 1

Soru eki.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥişşemūze bir neẓāre düşmez mi

92. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 2

Soru eki.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de ḥişşemūze bir neẓāre düşmez mi

93. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 4

Soru eki.

Şabāyı zir-i liḥāfında goncanuñ göricek
Hezār ḥançer-i ser-tiz-i ḥāra düşmez mi

94. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 6

Soru eki.

Vişāle va‘delerin gūş iden o bed-‘ahdüñ
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

95. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 8

Soru eki.

Kemend-i  turra-i  anber-nis ra düşmez mi
Fe   -yı     da b   de gerd olan diller

96. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 9

Soru eki.

 alur gider mi kes d-ı hünerle böyle Nes b
Met   r yic olur bir diy ra düşmez mi

97. **mi:**

Gazel 212

Mısra: 10

Soru eki.

 alur gider mi kes d-ı hünerle böyle Nes b
Met   r yic olur bir diy ra düşmez mi

98. **mi:**

Kaside 2

Mısra: 8

Soru eki.

Bir zerre mihr   ile  af -y b olan g   l
Olsa  aceb mi  y ne-i   hed-i   dem

99. **mi:**

Kaside 6

Mısra: 7

Soru eki.

 alle h   kimsede Ğudret mi var ol    deyi kim
 allin itd    e ir de daği muğkem-ter olur

100. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 6

Soru eki.

Rib  -ı cih na  onanlar göçerler
Yetişmez mi  ibret geçenler mu addem

101. **mi:**

Kaside 8

Mısra: 5

Soru eki.

 der heybeti teb girifte  aceb mi
 Ad nu  yeri olsa n r-ı cehennem

102. **mi:**

Kaside 9

Mısra: 5

Soru eki.

Ol rav a behişt olduğına   b e mi var kim
  dimleri  avr  ola c r ları geys 

103. **mi:**

Kaside 9

Mısra: 2

Soru eki.

Ey dil niçe bir ma lab-ı d ny ya tek p 
Gelmez mi  aceb     ra h    ay a-i m t 

104. **mi:**

Kaside 10

Mısra: 5

Soru eki.

 Aceb mi  ubbesi  ar a m m s olursa ma ardur
Cen b-ı   zret-i Monl  gibi veliyy-i keb re

105. **mi:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Soru eki.

Bu fikri der nda eyle ta     
Mümkün mi ed -yı   kr-i tev   

106. **mi:**

Rûbai 19

Mısra: 4

Soru eki.

Nezzâre kiyân ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sînesinde her dâğ

107. **mi:**

Tahmis 2

Mısra: 4

Soru eki.

Leylâ-yı vücûd olmasa n'ola bize hâkim
Âhû-yı hevâ olsa ‘aceb mi bize hâdim

108. **mi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Soru eki.

Mümkün mi bu gamlara tahammül
Hem fûrkat ü hem belâ-yı gurbet

109. **mi:+sin**

Gazel 26

Mısra: 8

Soru eki.

Güzel ‘uşşâka cevri-bî-hisâb eylersin ey hûnî
Hisâbın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

110. **mi:+sin**

Gazel 26

Mısra: 8

mi soru ekinin, ikinci tekil şahıs eki almış şekli.

Güzel ‘uşşâka cevri-bî-hisâb eylersin ey hûnî
Hisâbın virmege kâdir misin rûz-ı cezâ bir bir

111. **mi:**

Gazel 9

Mısra: 15

İkinci kişi soru edatı.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

mi‘ât:

1. **mi‘ât:**

Kaside 4

Mısra: 4

Yüzler olmak.

Eylemez cins-i kemâlâtun şümârında vefâ
Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mi‘ât

micmer:

1. **micmer:**

Gazel 103

Mısra: 4

Buhurdanlık.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezmd e izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

midâd:

1. **midâd:**

Kaside 1

Mısra: 16

Mürekkep.

Merhamet-pîşe şehensâhâ kerem-ver mesnedâ
Na‘tüne itmez vefâ cümle midâd olsa buhûr

midâd-ı tîr:

1. **midâd-ı tîr:+e**

Gazel 67

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Siyah mürekkep.

Dil-i şâfi kuyûd-ı dehr ile endüh-gîn olmaz
Midâd-ı tîre tagyîr efgem-i şab‘-ı nigîn olmaz

midhat-i gül:

1. **midhat-i gül:+den**

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül övgüsü.

Vaşf-ı şahbâdan şafâ-yı la'l-i nâhuñdur ğaraż
Midhat-i gülden ruḥ-ı pür-âb ü tâbuñdur ğaraż

miftâh:

1. miftâh:~ı

Gazel 34

Mısra: 10

Anahtar.

Bir gün açar âhir der-i ümmidümi devrân
Miftâhı o kufluñ yine âh-ı seherümdür

mihmân:

1. mihmân:~a

Gazel 64

Mısra: 2

Konuk, misafir.

Lezzet-i ḥ'ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Ni'metin bu tekyegâh-ı 'âlemün mihmâna şor

mihmân ol:-

1. mihmân ol:-~asın

Gazel 141

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

Sezâ mı bezmgeḥ-i ğayra mihmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cân nihân olasın

2. mihmân ol:-~duñ

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Misafir olmak.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânide olduñ mihmân
Kim o ḥâli nuṭṭ-ile mümkün degül şerḥ ü beyân

mihmân-ı zîr-i ḥâk:

1. mihmân-ı zîr-i ḥâk:

Tahmis 3

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Toprağın altında olan misafir.

Ġaribe mizbânlık itmeyen câh ehlinüñ Ṭâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zîr-i ḥâk olmak

mihmân-serây-ı ḥul:

1. mihmân-serây-ı ḥul:~da

Tarih 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cennet sarayının misafiri.

Şeyḥ Bostân ibn-i Monlâ'yı Ḥudâ
Eyleye mihmân-serây-ı ḥulda dayf

mihmân-serây-ı vaşl-ı yâr:

1. mihmân-serây-ı vaşl-ı yâr:~e

Gazel 93

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma misafirhanesi.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesibâyı
Kefende tuḥfe-i nâçiz-i cânın armağan tutmuş

mihnet-i hicrân:

1. mihnet-i hicrân:

Gazel 128

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık sıkıntısı.

Pây-ı himmet zaḥm-dâr u menzil-i maḥşad ba'îd
Mihnet-i hicrân ile ḥâlûñ müşevveşdür göñül

mihr:

1. **mihr:**+üñ, +le

Kaside 2

Mısra: 10

Sevgi, muhabbet.

Sensin habibi Hâlık-ı gayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîhâte sekam

2. **mihr:**+üñ, +le

Müsemmen 1

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet.

Rûh ile ol dem ki Hâkîk ârâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı câmı mihrüñle müzeyyen eyledi

3. **mihr:**+e

Kaside 7

Mısra: 6

Güneş.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğâşr burc-ı hamel

4. **mihr:**

Gazel 9

Mısra: 15

Güneş.

Görmez misin olsa mihr ile meh dür-bîn saña
Sensin saña hicâb

5. **mihr:**

Gazel 78

Mısra: 6

Güneş.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruğ-ı cânândur
Mihr ebr içre nihân olmaya bârân olmaz

6. **mihr:**

Kaside 9

Mısra: 4

Güneş.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınuñ ‘arşa-i sebzi
Mihr oldı riyâz-ı hareminde gül-i hûd-rû

7. **mihr:**+i

Kaside 10

Mısra: 7

Güneş.

Žiyâ-yı kûbbe-i pür-nûrı mihrî itdi münevver
Şu‘â‘-ı zer-‘alemi çeşm-i mâhî eyledi ħîre

8. **mihr:**

Kaside 1

Mısra: 3

Güneş.

Nüşâ-i kâdrüñden iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütûr

9. **mihr:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 7

Sevgi, muhabbet.

Bir zerre mihrüñ ile şafâ-yâb olan göñül
Olsa ‘aceb mi âyîne-i şâhed-i kıdem

10. **mihr:**+üñ

Gazel 170

Mısra: 12

Sevgi, muhabbet.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihrüñ mübeddel olduğı vardır ‘adâvete

11. **mihr:**+üñ, +e

Kaside 3

Mısra: 2

Sevgi, muhabbet.

Seyyî’âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüñe vâbestedür ħâkka ki kâr-ı kîmyâ

12. **mihr:**+i

Kaside 5

Mısra: 9

Sevgi; aşk, muhabbet.

Mihri sa‘adet-i dü-cihāna vesiledür
Zâtı vücūd-ı ‘ālemyāna medārdur

mihr ol-:

1. **mihr ol-:**-ur, -sa

Gazel 179

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güneş.

Ruḥ-ı ‘arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

mihr ü meh:

1. **mihr ü meh:**+den

Gazel 90

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāḡın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnaḡ

2. **mihr ü meh:**

Gazel 159

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Berḡ ile ḡande ider vaż‘ına ehl-i kibrūñ
Mihr ü meh şanma tutar çarḡ-ı zemīne ḡuşın

3. **mihr ü meh:**+dür

Kıt'a 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
ḡöd
İki dilber cum‘a vü nev-rüzdur mâtem raḡīb

4. **mihr ü meh:**

Rûbai 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ve ay.

Ey şāh-ı nesak-sāz-ı eḡālīm-i belāḡ
Oldı ḡaremünde mihr ü meh iki çerāḡ

mihr ü meh ü kevkeb:

1. **mihr ü meh ü kevkeb:**

Tahmis 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güneş, ay ve yıldız.

Hep bir görünür çeşmümüze ṡālīb ü maṡlab
Hep bizde nihān çarḡ ile mihr ü meh ü kevkeb

mihrāb:

1. **mihrāb:**

Gazel 143

Mısra: 8

*Cami ve mescitlerde yönelinen taraftaki duvarda
bulunan ve imamlık edene ayrılmış olan oyuk, girintili
yer.*

Ebruvānın itdi küffār-ı ḡaṡ-ı rûdur miyān
Köhne ṡāḡ-ı deyre döndi bir zamān mihrāb iken

mihrāb-ı şerī‘at:

1. **mihrāb-ı şerī‘at:**

Gazel 15

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şeriatın mihrabı.

İtmek olamaz Ka‘be-i maḡşûda teveccüh
Tā ḡibleḡehüñ olmaya mihrāb-ı şerī‘at

mihr-bān-āsā:

1. **mihr-bān-āsā:**

Gazel 3

Mısra: 6

Muhabbetli gibi; merhametli gibi.

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âhîr nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

mihr-i āb ü tāb:

1. mihr-i āb ü tāb:+da

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Parlak ve güzel güneş.

Tā ebr-i feyz-baḥş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda diḥ-i sebzēzārdur

mihr-i ‘ālem-tāb:

1. mihr-i ‘ālem-tāb:

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyayı aydınlatan güneş.

Oldı ey maḥbûb-ı zāt-ı baḥt-ı Ḳāf-ı ḳadrûne
İki nokṭa mihr-i ‘ālem-tāb ile bedr-i dücā

mihr-i āsumān-ı hüdā:

1. mihr-i āsumān-ı hüdā:

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğru yolu gösteren gökyüzünün güneşi. (Hz. Muhammed sav).

Ey mihr-i āsumān-ı Hüdā oldı kevnden
Nûr-ı velâdetüñ o ḳadar dāfî‘-i zûlem

mihr-i çarḥ-ı ‘izz:

1. mihr-i çarḥ-ı ‘izz:+i, +nûñ

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şeref göğünün güneşi.

Mihr-i çarḥ-ı ‘izzinüñ bir zerresidür âfitāb
Her sûtunı ravza-i pür-nûrınun bir naḥl-i Ṭūr

mihr-i cihān-tāb:

1. mihr-i cihān-tāb:+e

Gazel 56

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyayı aydınlatan güneş.

Ḳaçan ki nāz ile ol şûḥ cāme-ḥ‘āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḥāba girer

mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at:

1. mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at:

Gazel 15

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şeriatın dünyayı aydınlatan güneşi.

Cān ḳaşrı olur rûşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at

mihr-i enver:

1. mihr-i enver:+e

Gazel 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nûr-ı vechi ṭa‘ne ider mihr-i envere

mihr-i felek:

1. mihr-i felek:

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güneş, feleğin güneşi.

Māh-ı nev ebrūsına taḳlîd idüp mihr-i felek
Muşḥaf-ı ḥüsinden itmiş āyet-i nûr iḳtibās

mihr-i ḥüsün:

1. **mihr-i hüsün:**

Gazel 56

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik güneşi.

Ufuқта zâhir olur şanki şubh-dem hırşid
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsün ki âba girer

mihr-i kadim:

1. **mihr-i kadim:**+üñ

Gazel 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ezelî güneş.

Egerçi zerreyüz mihr-i kadimüñ tâbiyuz cânâ
Kitâb-ı ‘âlemüñ fihrist-i faşl u bâbiyuz cânâ

mihr-i münevver:

1. **mihr-i münevver:**+dür

Tarih 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aydınlık güneş.

Vâlid ü maḥdümüñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

mihr-i münir:

1. **mihr-i münir:**+e

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak güneş.

Nühüfte olmasının aşl Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münire

mihr-i ruḥ-ı nübüvvet:

1. **mihr-i ruḥ-ı nübüvvet:**+i

Rübai 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberin parlayan yanağı.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti ‘âlem-tâb
Luṭf eyle bu bî-çârelere rûz-ı ḥisâb

mihribân ol-:

1. **mihribân ol-:**-asın

Gazel 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dost ve sevgi dolu olmak.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri-dün gibi nâ-dâna mihribân olasın

miḳdâr:

1. **miḳdâr:**+ı, +n, +ı

Tarih 2

Mısra: 7

Değer, kıymet; derece.

Bildürür miḳdârını a‘dâ-yı dîn ü devlete
Dâ‘imâ destindedür mizân-ı şer‘-i Muştafâ

2. **miḳdâr:**+ı, +n, +ı

Gazel 101

Mısra: 7

Miktar.

Raḳîb-i bed-dile miḳdârını bildürmek âsândur
Arada âh ol yâr-i sitem-kâr olmasa mâni‘

miḳrâz-ı lâ:

1. **miḳrâz-ı lâ:**

Gazel 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yokluk, hiçlik makası.

Dil ‘arûs-ı ma‘ni-i tevḥide olmaz âşinâ
Kaṭ-ı esbâb-ı ta‘alluk itmese miḳrâz-ı lâ

mîl:

1. **mīl:**

Gazel 193

Mısra: 4

Metal çubuk. Göze sürme çekmeye yarayan metal kalem.

Yer ider dîdeler üstinde mişâl-i sürme
Bekleyen gûşe-i 'uzlet-kedesin mîl gibi

milket-i hüsne:

1. **milket-i hüsne:+e**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Güzellik ülkesi.

Ey milket-i hüsne şâh-ı bî-dâd
V'ey çeşmi iden kazâya imdâd

milket-i Süleymân:

1. **milket-i Süleymân:**

Rûbai 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Süleyman'ın mülkü.

Bir şâh-ı cemâl daği mālîk olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymân oldu

mî'mâr:

1. **mî'mâr:+u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 4

İmar eden,yapan.

Yapmaz dil-i hârâbı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nâb hattıla mî'mârumuz degül

mî'mâr-ı lutf-ı dil-rübâ:

1. **mî'mâr-ı lutf-ı dil-rübâ:**

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Sevgilinin iyilik mimarı.

Hele mî'mâr-ı lutf-ı dil-rübâ hiç çekmesün zahmet
Hârâb oldu dil-i vîrânumuz ta'mîrden kaldı

mînâ:

1. **mînâ:**

Tarih 19

Mısra: 12

Kuyumcuların gümüş üzerine naksettikleri lacivert veya yeşil renkli sırça, mine.

Nesibâ mülhem-i gaybî didi târîh-i tecdîdin
Yine mînâ yapıldı kubbe-i pür-nağş-ı Mevlânâ

mînâ-yı mey-i âl:

1. **mînâ-yı mey-i âl:+da, +dur**

Gazel 37

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Kırmızı şarap şişesi.

Hele ol la'l-i revân-bağışda gördüm ancak
O kadar lutfı ki mînâ-yı mey-i âldadur

min-ba'd:

1. **min-ba'd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Bundan böyle, bundan sonra.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muhâldür selâmet

2. **min-ba'd:**

Rûbai 63

Mısra: 3

Bundan böyle, bundan sonra.

Min-ba'd güzel başuñ için âzâd it
Zindânî-i çâh-ı firâte rahm eyle

minke ercû nazraten ya dafi'an şerre'l-udât:

1. **minke ercû nazraten ya dafi'an şerre'l-udât:**

Kaside 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Ey düşmanların kötülüğünü ortadan kaldıran, senden
bir bakış umuyorum, bekliyorum.*

İnne kalbî fî hevâküm zâbe min nâri'n-nevâ
Minke ercû nazraten ya dafi'an şerre'l-udât

minnet:

1. minnet:

Gazel 156

Mısra: 10

İyilik, lutuf.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

2. minnet: +i, +n, +den

Tahmis 1

Mısra: 16

İyilik, lutuf.

Ne maḥzûnuz hücum-ı miḥnetinden
Nesib-âsâ berîyüz minnetinden

3. minnet:

Tarih 7

Mısra: 8

İyilik, lutuf.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlânâ'ya
Ḥaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rûy-ı merâm

minnet it-:

1. minnet it-:-me

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine boyun eğip yalvarmak.

Şimdengerü ey sipihr-i bed-kâr
Deh-rûze ḥayâta itme minnet

mirâ:

1. mirâ:

Tarih 2

Mısra: 8

Riya etme.

İki târiḥ iki mıṣra'dur ḥisâb-ı tām ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldu bî-şekk ü mirâ

mi'râc-ı cismânî:

1. mi'râc-ı cismânî: +y, +e

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bedenin Cenab-ı Hakk'ın huzuruna yükselmesi.

Eyledüñ bir laḥzada himmetle ṭayy 'arz u ṭûl
Ol gice mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuḳûl

mir'ât:

1. mir'ât: +ı

Gazel 38

Mısra: 14

Ayna.

Mevḳı'-i zulmetde nûra i'tibâr olmaz Nesib
Her kemâlün ḥüsninün mir'âtı zıddıyetledür

2. mir'ât: +ı

Gazel 163

Mısra: 10

Ayna.

Meded kıl bir nigâh-ı merḥametle incilâ baḥş ol
Gönül mir'âtı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

mir'ât-ı cihân-nümâ:

1. mir'ât-ı cihân-nümâ: +y, +ı

Gazel 47

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dünyayı gösteren ayna.

İskender olan cihân-ı dilde
Mir'ât-ı cihân-nümâyı neyler

mir'ât-ı fikr:

1. mir'ât-ı fikr:+e

Gazel 198

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Düşünce aynası.

Yine mir'ât-ı fikre 'aks-i gîsû-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gence gûyâ kim dü-ser bir ejdehâ düşdi

mir'ât-ı Hudâ:

1. mir'ât-ı Hudâ:

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hak aynası, Hakk'ı gösteren ayna.

Sultân-ı rusûl 'illet-i gâ'iyye-i kevneyn
Mir'ât-ı Hudâ eşref-i ma'hlûk budur bu

mir'ât-ı kalb:

1. mir'ât-ı kalb:+i

Gazel 108

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül aynası; Hakk'ın insanda tecelli ettiği yer.

Menfûrdur müşâhade-i hüsn-i rûy-ı pend
Mir'ât-ı kalbi beste-i jengâr olanlaruñ

mir'ât-ı ruḥ:

1. mir'ât-ı ruḥ:+uñ, +da

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yanağının aynası (yanağın parlaklığı bağlamında).

Envâr-ı tecelliyât-ı Bârî

Mir'ât-ı ruḥuñda rû-nümâdur

mir'ât-ı sübhân:

1. mir'ât-ı sübhân:+dur

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah'ın CC. süphan isminin aynası.

Yâ Resûlallâh senüñ medḥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pâküñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

2. mir'ât-ı sübhân:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın CC. süphan isminin aynası.

Yâ Resûlallâh senüñ medḥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pâküñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

mir'ât-ı zât:

1. mir'ât-ı zât:+uñ, +da

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Varlık aynası.

Nûr-ı Hâk'dur cilde-ger mir'ât-ı zâtuñda 'ayân
Hüsn-i ruḥsârûñ olur nâyib-menâb-ı mu'cizât

mişâl:

1. mişâl:+i

Gazel 195

Mısra: 9

Gibi, benzer.

Âb-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesîb
Tercîh iden cevânib-i a'lâyâ esfeli

2. mişâl:

Kıt'a 4

Mısra: 5

Örnek, misal.

Nâdir mişâl ḥulûk-ı ḥüsün tâb-ı mihr ise
Çaym-ı havâ tekâsürî gûyâ zemîmedür

mişāl-i āyine:

1. mişāl-i āyine:

Gazel 122

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayna misali, ayna gibi.

Saḥa nuḳūṣ-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine baḳ ḥüb u zişte ḥayrān ol

mişāl-i gül:

1. mişāl-i gül:

Gazel 127

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gül misali.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārī şarāb-ı ḥayāl-i gül

2. mişāl-i gül:

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gül misali.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ʿışka sine-çāk olmak

3. mişāl-i gül:

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gül misali.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i ʿışka sine-çāk olmak

mişāl-i kâğız-ı bād:

1. mişāl-i kâğız-ı bād:

Gazel 23

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uçurtma gibi.

Yazarken ḥasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

mişāl-i kâse-i ṭanbūr-ı pür-fiğān u enīn:

1. mişāl-i kâse-i ṭanbūr-ı pür-fiğān u enīn: *üz

Gazel 82

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Acı ve inilti dolu tanbur kasesi benzeri.

Hırāş-kāri-i mızrāb-ı dest-i çarḥ-ı deniden
Mişāl-i kâse-i ṭanbūr-ı pür-fiğān u enīnüz

mişāl-i ʿömr:

1. mişāl-i ʿömr:

Gazel 129

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ömür misali.

Ne zevḳ-ı rūḥ-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i ʿömr zamān-ı vişāl-i müstaʿcel

mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişār:

1. mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişār: *u, *m

Gazel 45

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığını yayması gibi.

Ne ḡam olursam eger pāymāl-i ʿālemiyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārım var

mişāl-i pertev-i ḥurşid-i lutf:

1. mişāl-i pertev-i ḥurşid-i lutf: *ı

Tarih 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cömertlik güneşinin ışığı gibi.

Miṣāl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfî ‘āleme şāmil
Seḥā vü ‘adl ü inşāfiyla olmuşdur cihān ārā

miṣāl-i sebze-i bīgāne:

1. miṣāl-i sebze-i bīgāne:

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yabancı yeşillik/çimen gibi.

Miṣāl-i sebze-i bīgāne pāy-dār olmaz
Ṭarāvet-i çemen-i i‘tibāra aldanma

miṣāl-i sürme:

1. miṣāl-i sürme:

Gazel 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sürme gibi.

Yer ider dīdeler üstinde miṣāl-i sürme
Bekleyen gūşe-i ‘uzlet-kedesin mīl gibi

miṣāl-i zehr ü tiryāk:

1. miṣāl-i zehr ü tiryāk:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Zehir ve panzehir misali.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aḥlāk
Ḥalk oldu miṣāl-i zehr ü tiryāk

miṣbāḥ:

1. miṣbāḥ:

Rūbai 6

Mısra: 1

Kandil, چراغ.

Ey şer‘i olan meclis-i dīne miṣbāḥ
Sensin felek-i nübüvve nūr-ı şabāḥ

mıṣkala-i dest-i niyāz:

1. mıṣkala-i dest-i niyāz:~uz

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yakarış elini cilalamak.

Biz tāb-ı ḥired mıṣkala-i dest-i niyāzuz
Āyīne-i rūşen-güher-i şāhed-i rāzuz

misl:

1. misl:~in

Tarih 9

Mısra: 5

Benzer, eş, denk..

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘aşık ola nāgeh resīde vaşl-ı cānāna

2. misl:~i, ~n, ~i

Tarih 11

Mısra: 4

Benzer, eş, denk..

Eyledi Şām'da maḥdūmına bir sūr-ı ḥitān
Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelūñ

3. misl:~i

Tarih 33

Mısra: 3

Benzer, eş, denk.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḥ-i pākin ide Ḥaḳ ziver-i tāt-ı ḥavrā

4. misl:~i

Tarih 34

Mısra: 2

Benzer, eş, denk.

Ser-firāzı şu‘arā Dürr-i kim
Mişli olmadı ma‘ārifle ‘adim

5. misli:

Tarih 1

Mısra: 4

Benzer, eş, denk.

Mevâlîde bu bir mecmû'a-i kübrâ idi el-haḵk
Ne gelmişdür ne bir da̱hi gelür misli bu devletde

Mısr:

1. Mısr:

Gazel 50

Mısra: 9

Mısır ülkesi.

Nesibâ hasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i ħurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

2. Mısr:-'a

Tarih 4

Mısra: 14

Mısır ülkesi.

Eyledi ilhâm târîh'in Nesib'e feyz-i Ħaḵk
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'azîz

mısrâ':

1. mısrâ':-la

Gazel 213

Mısra: 12

Mısra, dize.

Bahâriyye Nesib ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostân'a
Birer mısrâ'la bu nazm-ı güzîni armağan çekdi

2. mısrâ':-dur

Kıt'a 18

Mısra: 6

Mısra, dize.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Ħadr-i ferd ü şey' bir mısrâ'dur eفزün eyleyen

3. mısrâ':-dur

Tarih 2

Mısra: 7

Mısra, dize.

İki târîh iki mısrâ'dur ħisâb-ı tām ile
Ħâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

4. mısrâ':

Tarih 8

Mısra: 5

Mısra, dize.

Nesibâ fevtine oldı iki târîh bu mısrâ'
Saña Ħâfîz serây-ı ħûr u 'inde şadr ola mesken

5. mısrâ':-la

Tarih 14

Mısra: 1

Mısra, dize.

Mübeşşirler Nesibâ didi târîh'in bu mısrâ'la
Yine Şâdık Meĥemmed mesned-i fetvâya basdı pā

6. mısrâ':-a

Tarih 22

Mısra: 9

Mısra, dize.

Sāl-i 'imâretin Nesib eyle bu mısrâ'a su'āl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyā

mısrâ'-ı rengîn:

1. mısrâ'-ı rengîn:-ü, ñi

Gazel 14

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Renkli, güzel mısra.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesibâ
Her mısrâ'-ı rengînüñi bir cûy-ı zülāl it

mısrâ'-ı yektâ:

1. mısrâ'-ı yektâ:

Tarih 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tek mısra.

Düşdi bir mışra'-ı yektâ târih
Göçdi Dürri hüneri qaldı yetim

mîve:

1. **mîve:+sin**

Gazel 133

Mısra: 10

Meyve.

Bûs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlün görelüm

mîve-çîn-i naḥl-i butsân-ı merâm:

1. **mîve-çîn-i naḥl-i butsân-ı merâm:**

Gazel 113

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzu bahçesinin ağacının meyvesinin toplayan.

Bûse-ḥ'âh-ı rûy-ı her-ṭübâ-ḥırâm olsam gerek
Mîve- çîn-i naḥl-i butsân-ı merâm olsam gerek

mîve-dâr:

1. **mîve-dâr:**

Tarih 32

Mısra: 8

Meyvesi bol.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mîve-dâr itsün

mîve-i dil:

1. **mîve-i dil:**

Tarih 32

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül meyvesi; Evlat.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Ḥudâ ber-vefḳ-ı ḥâṭır maṭlabıyla kâm-gâr itsün

mîve-i şādî:

1. **mîve-i şādî:**

Gazel 84

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mutluluk meyvesi.

Naḥl-i dilinde mîve-i şādî 'adîm olur
Kâm-âver olsa daḥi Nesibâ ḥilâfımız

mîve-i Ṭübâ:

1. **mîve-i Ṭübâ:+y, +a**

Gazel 89

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cennetteki Tuba ağacının meyvesi.

Bâr-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Ṭübâ'ya bulsa dest-res

miyân:

1. **miyân:+ı, +n, +da**

Gazel 167

Mısra: 10

Bel.

Ne siḥr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâḳ üzre

2. **miyân:**

Gazel 153

Mısra: 4

Bel.

Düketdi yok yere naḳd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gâh miyân geh dehen ḥayâlinde

3. **miyân:**

Gazel 143

Mısra: 7

Ara, orta.

Ebruvânın itdi küffâr-ı ḥaṭ-ı rûdur miyân
Köhne ṭâḳ-ı deyre döndi bir zamân miḥrâb iken

4. **miyān:**+l, +n, +a

Kıt'a 1

Mısra: 4

Ara, orta.

Hāl-i ʿālem böyledür iki sürür itse kırân
Bir ğam-ı tākāt-güdüz olur miyânına muşib

5. **miyān:**+l, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 2

Ara, orta.

O meh-rünüñ mey-i al ile pür sāğar benânında
Açılmış taze güldür gonca-i zanbağ miyânında

6. **miyān:**+l, +n, +da

Tarih 19

Mısra: 7

Ara, orta.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmiş bir zeberced halka-i sîminden güyâ

7. **miyān:**+a

Tarih 31

Mısra: 14

Ara, orta.

Evvel çıkarur tuhfe-i ma'yübeyi tüccâr
En şöra gelür kâle-i kem-yâb miyâna

miyâne:

1. **miyâne:**+si

Gazel 106

Mısra: 16

Orta.

Bir rāha ʿāzimüz ki Nesib anda menzilün
Āğâzı var miyānesi var intihâsı yok

miyâne-i sük-ı vuşlat:

1. **miyâne-i sük-ı vuşlat:**+a

Gazel 126

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma çarşısının ortası.

Çıkarup miyâne-i sük-ı vuşlata ʿarz iderse ʿaceb
midür
Dür-i baħr-i Ɣulzüm-i ʿışkdur görinen bu dîdede nem
degül

miyâne-i yem-i ğam:

1. **miyâne-i yem-i ğam:**+da

Gazel 208

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keder denizinin ortası.

Süvâr-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i ğamda kenârı gördün mi

miyân-ı ehl-i maħabbet:

1. **miyân-ı ehl-i maħabbet:**+de

Gazel 76

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Muhabbet ehli arasında.

Vefâ-yı ʿahdi ol âhû-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maħabbetde reh nedür bilmez

mizâc-ı ʿâlem:

1. **mizâc-ı ʿâlem:**+e

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın tabiatı.

Virdün mizâc-ı ʿâleme ğâyetde iʿtidâl
Maʿcûn-ı şerʿuñ ideli dâfiʿ-ı seķam

mizân:

1. **mizân:**

Gazel 38

Mısra: 11

Mizan, terazi, ölçü.

Dide-i inşâf-veş mizân yokdur ‘âkıle
Vezn-i câhil küy-ı kanţar-ı enâniyyetledür

mizân-ı şer‘-i Muştafâ:

1. mizân-ı şer‘-i Muştafâ:

Tarih 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sultan Mustafa'nın şeriat terazisi.

Bildürür miqdârını a‘dâ-yı dîn ü devlete
Dâ‘imâ destindedür mizân-ı şer‘-i Muştafâ

mizbân:

1. mizbân:+lık

Tahmis 3

Mısra: 17

Ev sahibi.

Ğarîbe mizbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zîr-i hâk olmak

2. mizbân:+ı

Gazel 46

Mısra: 6

Ev sahibi.

Güfü ü gû itse hayâlünle n’ola dil her zamân
Mizbânı hâtır-ı mihmân-ı zî-şân söyledür

Monlâ-yı Rûm:

1. Monlâ-yı Rûm:+dur

Kıt'a 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Anadolu'nun Mollası (Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî).

Bir genc-i feyz için ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün büm-ı câyum oldı harâb-ı diyâr-ı Rûm

2. Monlâ-yı Rûm:

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Anadolu'nun Mollası (Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî).

Câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ Monlâ-yı Rûm
Mürşid-i mister-şüdân-ı hânedân-ı Mevlevî

mu‘âmele:

1. mu‘âmele:+si

Gazel 112

Mısra: 4

İlişki, münasebet.

Kısr-ı dürüst lübbi ider vâsıl-ı kemâl
Te‘şir ider mu‘âmelesi kalbe kalibüb

mu‘âmil:

1. mu‘âmil:

Gazel 62

Mısra: 6

İş yapan.

Fâkîr-i bî-nevâ ammâ gînâ-yı kalbe mâlikler
Gedâ-yı pâdişâhâne mu‘âmil Mevlevîlerdür

mu‘ammâ:

1. mu‘ammâ:+dur

Gazel 35

Mısra: 6

Anlaşılması zor olan nükte.

Nesib itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı
Tarabdan bu mu‘ammâdur dise tab‘ ehli vâriddür

mu‘ammer eyle-:

1. mu‘ammer eyle-:-sün

Tarih 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Dua ifadesi**

Allah uzun ömür versin.

Mu‘ammer eylesün devletle Hakk ol iki maḥdümü
Devâm oldukça tā zîr-i felekde çâr-erkâna

2. **mu‘ammer eyle-:-y, -e**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

‘İlm ü ‘amelüñ ola füzün-ter
Mevlâ seni eyleye mu‘ammer

mu‘ammer id-:

1. **mu‘ammer id-:-e**

Gazel 213

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah uzun ömür versin.

O şâhib-şadrı Hâk dâ'im mu‘ammer ide şadrında
Dine tâ sūd idüp aḥbâbı a‘dâsı ziyân çekdi

mu‘ammer ol-:

1. **mu‘ammer ol-:-a**

Tarih 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Uzun ve mutlu bir hayat sürmek.

Ṭül-i ‘ömr ile mu‘ammer ola maḥdüm u peder
Olalar maẖhar-ı elṭâf-ı Qadim ü Ezelüñ

mu‘ânik ol-:

1. **mu‘ânik ol-:-a**

Tarih 21

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kucaklaşmak, sarılmak.

Târiḥ ile Nesibâ kıl rûḥına du‘âyı
‘Idi ola mu‘ânik ḥav râ-yı cennet ile

mu‘ârız-ı murâd-ı ḥazret:

1. **mu‘ârız-ı murâd-ı ḥazret:**

Rûbai 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hazretin isteğine karşı gelmek.

Hep cümle zuhûrâtda vardur ḥikmet
Sen olma mu‘ârız-ı murâd-ı ḥazret

mu‘aṭṭar:

1. **mu‘aṭṭar:**

Kaside 9

Mısra: 13

Güzel kokulu.

Tâ ‘anber ü müşk ile meşâm ola mu‘aṭṭar
‘İṭr-ı şalavât eyleye ol ravzayı ḥōş-bū

mu‘azzeb:

1. **mu‘azzeb:**

Kıt'a 19

Mısra: 2

Eziyet çeken, azab içinde bulunan.

Cihân içinde esir-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu‘azzeb ise cāmı istirâhat ider

mübâhî ol:

1. **mübâhî ol:**

Gazel 124

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Övünen, iftihar eden (kimse) olmak.

Tekebbür itme taḥşil-ı ḡinâ-yı kalbe sa‘y eyle
‘Ubüdiyetle faḥr it faḥr ile dâ'im mübâhî ol

mübârek:

1. **mübârek:**

Tarih 4

Mısra: 11

Bereketli, kutsal.

İde iḳbâlin füzün Mevlâ mübârek manşıbın
Ola ḡaltân ḥâk-i pâyında ser-i ehl-i sitiz

mübârek id-:

1. **mübârek id:-e**

Tarih 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(Allah) mübarek etsin, uğur versin.

Mağâmın Hâk mübârek ide dâ'im diye aḥbâba
Ne kim dergâh-ı Hâk'dan istedümse mâ-ḥaşal oldu

2. **mübârek id:-e**

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

(Allah) mübarek etsin, uğur versin.

Hâk mübârek ide ol şadr-ı mu'allâyı aña
Devletin dâ'im ide 'ömrini efzûn Hudâ

mübârek ol:-

1. **mübârek ol:-a**

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Kutlu, bereketli, uğurlu olmak.

Manşibuñ ola mübârek dâ'im ola 'izzetüñ
Devletüñden ola Hâk dâfi' gezendi 'ilm-ile

mübârek-bâd:

1. **mübârek-bâd:**

Tarih 27

Mısra: 16

Kutlu olsun, mübarek olsun.

Nesib-âsâ ahâlî didi tebrik ile târiḥin
Mübârek-bâd 'Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

mübdi'ât:

1. **mübdi'ât:**

Kaside 4

Mısra: 8

Söyleyenler, icad edenler.

'Arsa-i icâda ıarḥ olmazdan evvel mübdi'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

mübeddel ol:-

1. **mübeddel ol:-duğ, -ı**

Gazel 170

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dönüşmek.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmüşüz
Mihrüñ mübeddel olduğı vardır 'adâvete

mübeşşir:

1. **mübeşşir:+ler**

Tarih 14

Mısra: 1

Müjde veren, müjdeleyen (kimse), müjdecî.

Mübeşşirler Nesibâ didi târiḥin bu mışra'la
Yine Şâdık Meḥemmed mesned-i fetvâya basdı pâ

mübeyyen:

1. **mübeyyen:**

Kaside 10

Mısra: 5

Açıklanmış, beyan edilmiş.

Kemâl-i âdemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücüd-ı 'âlemiyan zîr noktasında setîre

mübtedâ:

1. **mübtedâ:+sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 12

Başlangıç, baş.

Nesib-i 'aşîka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ ḥaberüñ mübtedâsıdur ğam-ı yâr

mübtelâ:

1. **mübtelâ:+sı, +dur**

Gazel 52

Mısra: 6

Tutkun, âşık.

Sürür-ı dehr ile bigâne eyledi giderek
Meger ki gönlümüzün mübtelâsıdur gam-ı yâr

2. **mübtelâ:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Tutkun, âşık.

Bu hâlet-ile beni gören dir
Bir şüh-ı cihâna mübtelâdur

mübtelâ ol:-

1. **mübtelâ ol:-:dum**

Gazel 167

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşkün olmak, tutulmak.

Nesibâ hâl-i ruhsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dağ urdum dil-i pür-ihtirâk üzre

mübtelâ-yı hâr:

1. **mübtelâ-yı hâr:**

Gazel 184

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dikene hayran, bağımlı, tutkun olmak.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

mübtelâ-yı hicrân:

1. **mübtelâ-yı hicrân:+uñ**

Gazel 116

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrılık düşkünlüğü.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânun

mübtelâ-yı şüh-ı hõd-bîn:

1. **mübtelâ-yı şüh-ı hõd-bîn:**

Gazel 147

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kendini düşünen güzelin tutkunu.

‘Aks-i hüsninden bile dil-gir olur âyinede
Kimse yâ Rab mübtelâ-yı şüh-ı hõd-bîn olmasun

mücâhid:

1. **mücâhid:**

Tarih 13

Mısra: 1

Allah yolunda cihat eden.

Şeyh İlyâs ol mucâhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmış idi kârı her dem kahr-ı nefis-i pür-dağal

mücedded:

1. **mücedded:+e**

Tarih 22

Mısra: 10

Yenilenmiş.

Sâl-i ‘imâretin Nesib eyle bu mısra‘a su‘âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

mücerredât-ı hadem:

1. **mücerredât-ı hadem:**

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hizmetlerin soyutu.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a‘lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücûb-ı semîre

mücevher:

1. **mücevher:**

Gazel 174

Mısra: 12

Değerli, kıymetli.

Dü-çeşm-i münkir-i hayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher hırz-ı bâzûdur nigâh-ı pāk-i dānāda

mücib-i 'ibret:

1. mücib-i 'ibret:

Gazel 32

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İbret sebebi.

Ey perî bak hâl-i bî-mihrân-ı haţţ-âverlere
Mücib-i 'ibret cihāna kışşa-i eslāf olur

mücib-i şeref:

1. mücib-i şeref:

Gazel 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İtibar sebebi.

Nāmūs u 'ār olur kişiye mücib-i şeref
'Ārî olur şerefden o kim 'ārî olmaya

mücib-i tekdîr:

1. mücib-i tekdîr:

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Azarlama gerektiren.

Ṭa'n-ı cühhāl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eţfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

mu'cizât:

1. mu'cizât:+uñ

Gazel 121

Mısra: 8

Mucizeler.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

2. mu'cizât:+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 18

Hz. Muhammed'in mucizeleri.

Mâhı bir şeb gün gibi şakķ itdüğüñ meşhûrdur
Mu'cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

3. mu'cizât:+uñ, +la

Müsemmen 1

Mısra: 13

Hz. Muhammed'in mucizeleri.

Mu'cizātuñla esās-ı dîn-i Ḥaķ ma'mûrdur
Ḥâriķ-ı 'ādât senden bî-'aded manzûrdur

mu'ciz-edâ:

1. mu'ciz-edâ:+dur

Kaside 8

Mısra: 3

Mucize üslup.

O mu'ciz-edâdur ki luţf-ı kelâmı
Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

mücrim ü bed-kâr:

1. mücrim ü bed-kâr:+am

Rûbai 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkar ve kötü.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
'Özr-âver-i şad-hezâr istiğfâram

müctemi' ol-:

1. müctemi' ol-:-dı

Kıt'a 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Birlikte, bir arada olmak.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesîb

müdüām:

1. müdüām:

Gazel 196

Mısra: 7

Daima, her zaman.

Gör zāhidi ki halka-i tevḥidde müdüām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

2. müdüām:

Gazel 5

Mısra: 1

Daima, her zaman.

Olur müdüām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niḳāb şarāb

müdüāvā:

1. müdüāvā:

Gazel 49

Mısra: 2

Tedavi.

Dile hiç ḥāṭıra-i vaşl-ı dil-ārā mı gelür
Ḥāṭır-ı ḥasta-i me'yūsa müdüāvā mı gelür

2. müdüāvā:

Gazel 162

Mısra: 7

Tedavi.

Ḳabül ider mi müdüāvā marīz-ı bī-derdī
Bulınmaz aña devā nüṣḥa-i Mesīḥā'da

3. müdüāvā:

Gazel 88

Mısra: 2

Tedavi.

Öldürür zehr-i sitemle 'āşıkı itmez hirās
Ol ṭabīb-i nāzdan itmeñ müdüāvā iltimās

müdbirān:

1. müdbirān:

Kaside 7

Mısra: 11

Talihsizler, düşkünler.

Mütāba'atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥanṣal

müddet-i 'ömr:

1. müddet-i 'ömr: +ü, +m, +de

Kıt'a 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ömrünün müddeti, süresi.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muḥarrem ey Nesīb

mü'eddi-i şıdk-ı makāl:

1. mü'eddi-i şıdk-ı makāl:

Gazel 162

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğru söze sebep olmak.

Olur mü'eddi-i şıdk-ı makāl sine-i riş
Ḳırān-ı mühr iledür vech-i şoḥbet imzāda

mü'essir:

1. mü'essir:

Gazel 206

Mısra: 1

Tesir eden, tesirli, etkili, etkileyici.

Mü'essir fi'l-ḥaḳīḳa Ḥaḳ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı ḥübānı

mufaşşal eyle-:

1. mufaşşal eyle-:-miş

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrıntılı anlatmak, uzun uzadıya anlatmak.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüni haţtuñ
O hâl-i ‘anberinüñ Hindi'dür kim mâ-şaşal yazmış

müfid:

1. **müfid:**

Gazel 45

Mısra: 3

Fayda veren, faydalı.

Aña müfid degül mümyâ-yı nil-i merâm
Dil-şikestede bir turfe inkisârum var

2. **müfid:**

Gazel 58

Mısra: 9

Fayda veren, faydalı.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrağ için nâ-hudâyı neylerler

müflis:

1. **müflis:**

Gazel 83

Mısra: 4

İflas eden.

Hâlsüz kâl ile ‘irfân-ı Hudâ girmez ele
Mâlihulyâyıla müflis kişi Kârûn olmaz

2. **müflis: +em**

Müsemmen 1

Mısra: 15

İflâs eden kimse (Günahkâr bağlamında kullanılmıştır.).

Müflisem ‘ürum gedâyam cürm ise bî-hadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’âbuñdur baña ancak sened

müfred:

1. **müfred: +ü, +m**

Kaside 2

Mısra: 9

Yalnız, tek, fert.

Cürm ü haţâda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aţf-ı beyân-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

müft:

1. **müft:**

Gazel 159

Mısra: 9

Bedava.

Müft bir kâr görülmez gamı def itmez eger
Bâde ‘ayyâşların almasa nakd-i hüşın

Müftî-i Ebü'l-Fazl:

1. **Müftî-i Ebü'l-Fazl:**

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Müftü Ebul Fazıl Efendi.

Müftî-i ebü'l-fazl semiy-i Esedullâh
Kim ‘âleme bir luţfi idi Rabb-i Mecîd'ün

müftî-i vahid:

1. **müftî-i vahid: +ün**

Tarih 25

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Benzersiz müftü.

Dâ‘ileri târih ile hep didi Nesîbâ
‘Adn ol mekân rûhına müftî-i vahîdüñ

muğallata-kâr-ı şümâr:

1. **muğallata-kâr-ı şümâr: +a**

Gazel 181

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanlı söylenmiş hesaba.

Tekerrür ile çoğalmaz haqîkat-i vâhid
Ruḥâm muğallata-kâr-ı şümâra aldanma

muğîs-i za‘îfân:

1. **muğîs-i za'îfân:**

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Acizlere yardım eden.

Ḥabîb-i ilâhî muğîs-i za'îfân

Mu'în-i 'avâciz Nebiyy-i mu'azzam

muğtenem it-:

1. **muğtenem it-:-di**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Ganimetlendirmek.

Luṭf-ı Ḥudâ kabâ'îl-i ehl-i zemîn gibi

İtdi sipihriyânı kudûmuñla muğtenem

muğtenem ol-:

1. **muğtenem ol-:-maz, -dı**

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Duyumlu olmak (nimete doymak).

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ

İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

muḥadderât:

1. **muḥadderât:-a**

Kıt'a 19

Mısra: 5

Müslüman örtülü kadınlar, namuslu.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem

Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

muḥâfaza it-:

1. **muḥâfaza it-:**

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Korumak.

Nûruñ ta'allukı itdi anı muḥâfaza

Yûnus derûn-ı ḥûtda oldı şümürde dem

muḥakkık:

1. **muḥakkık:-ler,+e**

Gazel 110

Mısra: 9

Tahkik eden.

Dünyâda daḥi olsa muḥakkıklere düçâr

Rûsvây olur muḥallid-i keşf ü kerâmetüñ

muḥâl:

1. **muḥâl:**

Gazel 53

Mısra: 7

İmkânsız, mümkün değil.

Vuşlatuñ gibi muḥâl isterüz olsa ne 'aceb

Nâlemüz gibi du'âmuz daḥi mehcûr-ı eser

2. **muḥâl:**

Gazel 74

Mısra: 7

İmkânsız, mümkün değil.

Nîk-baḥtâna daḥi vuşlat-ı cânân muḥâl

Baḥt-ı vârun ile biz yok yere ğavġâ iderüz

3. **muḥâl:-dür**

Gazel 84

Mısra: 7

İmkânsız, mümkün değil.

Mânend-i tîr menzile inmek muḥâldür

Olsa nümûde-i müy kadar inḥirâfumuz

4. **muḥâl:-dür**

Gazel 110

Mısra: 3

İmkânsız, mümkün değil.

Keştî-nişîn-i 'âkla selâmet muḥâldür

Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vaḥdetüñ

5. **muḥāl:~dür**

Kaside 7

Mısra: 6

İmkânsız, mümkün değil.

Kerem-nisâr ki büy-ı buḥûr-ı mekremeti
Muḥâldür k'ola güncide-i dimâğ-ı emel

6. **muḥāl:~e**

Kıt'a 20

Mısra: 2

İmkânsız, mümkün değil.

Ḥaḳḳ'a hem dîrsin muḥibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muḥâle i'timâd

7. **muḥāl:**

Gazel 89

Mısra: 5

İmkânsız, mümkün değil.

Pâk-sîretler şafında cây-gîr olmaḳ muḥâl
Tâ ki vardur câme-i ḥâlünde ḡafletden denes

8. **muḥāl:~dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

İmkânsız, mümkün değil.

Gel ey ecel ey devâ-yı hicrân
Min-ba'd muḥâldür selâmet

9. **muḥâl:**

Gazel 176

Mısra: 5

İmkânsız, mümkün değil.

Şebnem-i nâçîz-veş tâb-âver olmak dil muḥâl
Çarḥ-ı ḥüsnüñ cezbe-i mihr-i cihân-ârâsına

10. **muḥâl:~dür**

Kaside 10

Mısra: 8

İmkânsız, mümkün değil.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma'nâ
Muḥâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

muḥâlîf:

1. **muḥâlîf:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Aykırı, farklı görüşte olan.

Ey nefis-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥaḳḳ'a muḥâlîf 'amel yeter

muḥalled ol:-

1. **muḥalled ol:-~sa**

Rûbai 52

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sürekli, kalıcı olmak.

'Âlemde eger muḥalled olsa âdem
Bî-şübhe olurdu fahr-i her-dü-'âlem

Muḥammed:

1. **Muḥammed:~dür**

Tarih 6

Mısra: 8

Şeyh Sadreddin Muhammed Efendi.

Bülbül-i ḥâme didi târiḥ-i milâdın Nesîb
Bu Muḥammed'dür gül-i Bostân-ı nesl-i Mevlevî

Muḥammed Çelebi:

1. **Muḥammed Çelebi:**

Tarih 24

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Özel İsim.

Oğlı Muḥammed Çelebi bi't-tamâm
İtdi murâd-ı peder üzre binâ

Muḥammed Paşa:

1. **Muhammed Paşa:**

Tarih 12

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Okçu Muhammed Paşa.

Didi tārīhi ile müjde-resānān-ı Nesīb

‘Adl-ile kubb-ē-niṣīn oldı Muhammed Paşa

2. **Muhammed Paşa:**

Tarih 18

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Baltacı Muhammed Paşa.

Nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem

Hāfız-ı devlet ü dīn ya‘ni Muhammed Paşa

3. **Muhammed Paşa:**

Tarih 18

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Baltacı Muhammed Paşa.

Didi teşrīfūne tārīh ile tebşir iderek

Mühr-i şāh ile yine geldi Muhammed Paşa

muharrem:

1. **muharrem:**

Rübai 40

Mısra: 4

Muharrem ayı.

‘İd ü ‘arefe ‘āşıkā vuşlat demidür

Fürkatde meh-i ‘İd ü muharrem birdür

muhaşşal:

1. **muhaşşal:**

Tarih 28

Mısra: 4

Hasılı, kısacası, lafın kısası.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā

Muhaşşal her cihetle mazhar-ı luṭf-ı ezel oldı

muhaşşıl:

1. **muhaşşıl:**

Gazel 1

Mısra: 10

Hasılı, kısacası, lafın kısası.

Nesīb-āsā hemişe bī-ser ü sāmān u küstāḥuz

Muhaşşıl bezm-i ‘ışkuñ mest-i rāh-ı nābiyuz cānā

muḥāṭab:

1. **muḥāṭab:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kendisine söz söylenen, kendisiyle konuşulan, hitap edilen.

Eyle tarīk ile muḥāṭab

Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

mühbīt-i cünūd-ı melāyik:

1. **mühbīt-i cünūd-ı melāyik:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Melekler ordusunun ineceği yer.

Ḥavālī-i ḥaremi mühbīt-i cünūd-ı melāyik

Meṭāfdur işigi dā‘imā faḳīr ü emīre

müheyyā:

1. **müheyyā:**

Gazel 106

Mısra: 4

Hazırlanmış.

Sūḳ-ı fenāda olma ḥarīdār o cinse kim

Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

muhıbb:

1. **muhıbb:+em**

Kıt'a 20

Mısra: 1

Dost.

Hakk'a hem dirsın muhibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'âkıl olan böyle muhâle i'timâd

muhibb-i hânedân-ı Mevlevî:

1. muhibb-i hânedân-ı Mevlevî:

Tarih 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mevlevî soyunu seven.

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

mühimmât:

1. mühimmât:

Tarih 12

Mısra: 10

Gerekli olan alet edevat.

Hüsn-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

mühim-sâz:

1. mühim-sâz:

Tarih 18

Mısra: 4

Mühim ve ehemmiyetli işler gören.

Qadrini 'âleme tefhîm için ol dânanuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sâz kaçâ

muhit:

1. muhit:

Rûbai 16

Mısra: 1

Çevre.

Ey bargehi emti'a-i cürme muhit
Qaldı kerem ü lûtfuñâ ümmîd faqâ

muhit ol-:

1. muhit ol-:-mı

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kuşatmak, çepeçevre sarmak.

Cevher-i cismüñ nigînin hıfz için perdâhte
Sîmden bir halkadur hâki muhit olmuş be-hûr

muhit-i ber-cedvel:

1. muhit-i ber-cedvel:

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

En geniş su kanalı yeri.

Egerçi vefret-i 'işyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muhit-i ber-cedvel

muhit-i bî-girân:

1. muhit-i bî-girân:

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan deniz.

Ey muhit-i bî-girân dâna-yı esrâr-ı Hudâ
Bağr-i 'ilmünden cedâvildür 'ulûm-ı evliyâ

muhit-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerân:

1. muhit-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerân:-e

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İlahi bereketin kuşatan denizinin belirsiz kıyısı.

Muhit-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerâne
Ki her şâhîfesi nûzhet-fezâ güzide harîre

muhkem:

1. muhkem:

Gazel 77

Mısra: 5

Dayanaklı; sağlam.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı ʿışka seng-i ʿaʿne ašlâ kâr-ger olmaz

muhkem-ter:

1. muhkem-ter:

Kaside 6

Mısra: 8

Daha kuvvetli, çok sağlam.

Halle hîç kimsede kudret mi var ol ʿuqdeyi kim
Hallin itdükçe irâde daği muhkem-ter olur

muhlis:

1. muhlis:+

Kaside 7

Mısra: 9

Halis, gönülden, samimi.

Kemîne muhlisi ferdâ bulur necât-ı ebed
ʿAdîl zerre-i mihri degüldür ʿilm ü ʿamel

mühr:

1. mühr:+

Tarih 18

Mısra: 9

Mühür. (Beyitte name, mektup bağlamında kullanılmıştır.)

Gönderüp mühri der-i devlete daʿvet itdi
Anı şâhenşeh-i Dārâ-fer-i hürşid-i livâ

mühr-i güşûde-i der-i gencîne:

1. mühr-i güşûde-i der-i gencîne:+

Gazel 18

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hazine incisinin açılmış güneşi.

Şâhib-nişâb-ı gevher-i ʿayş eyler âdemi
Mühr-i güşûde-i der-i gencinedür kadeh

mühr-i şâh:

1. mühr-i şâh:

Tarih 18

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hükümdarın mühürü. (Beyitte hükümdarın fermanı bağlamında kullanılmıştır.)

Didi teşrîfüne târîh ile tebşîr iderek
Mühr-i şâh ile yine geldi Muḥammed Paşa

mühr-i şehen-şâh:

1. mühr-i şehen-şâh:

Gazel 23

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sultanlar sultanının mühürü.

Sözi ḥatm eyle istifsâr-ı laʿl-i yâr ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şâh ile ḥayli nâm-ver kâğız

mühr-i zer-nişân:

1. mühr-i zer-nişân:

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli mühür.

Elinde rind-i mestüñ sāğar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i ʿişretdür ki mühr-i zer-nişân tutmuş

muhtâc:

1. muhtâc:+

Gazel 165

Mısra: 6

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Maḥmûr-ı laʿlin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

2. muhtâc:

Rûbai 5

Mısra: 2

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Ey şadr-nişin-i tahtgâh-ı mi'râc
Elâfuña ser-cümle hâlâyık muhtâc

3. **muhtâc: +dur**

Gazel 78

Mısra: 3

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

4. **muhtâc: +dur**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan.

Luţfuña muhtâcdur ins ü melek hep kâyinât
Rûz-ı mahşer kim 'ayân ola şevâb u seyyi'ât

muhtâc it-:

1. **muhtâc it-: -di**

Kıt'a 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhtaç hale getirmek.

Añla keyfiyet-i ahvâlünü ey afyon-h'âr
Dûd-ı gerdün seni bir hâbbeye muhtâc itdi

muhtâc ol-:

1. **muhtâc ol-: -maz**

Rûbai 43

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir kimse veya şeye ihtiyaç duymak.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

2. **muhtâc ol-: -ur**

Gazel 182

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bir şeye gereksinim duymak.

Meşşâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı hüsn-i Hudâ-dâd zîvere

muhtâc-ı lutf:

1. **muhtâc-ı lutf: +uñ, +am**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Lütufa, iyiliğe muhtaç.

H'âhiş-ger-i şefâ'atüñem h'âr u bî-kesüm
Hâşıl bu kim vücûh ile muhtâc-ı luţfuñam

muhtâc-ı zekât:

1. **muhtâc-ı zekât:**

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sadakaya muhtaç.

Kâse-i ümmiddür dest-i recâ bî-pâ vü ser
Şâhlar oldı ser-i küyuñda muhtâc-ı zekât

muhtaş:

1. **muhtaş: +dur**

Gazel 67

Mısra: 11

Bir kimse veya bir şeye için ayrılmış olan, birine veya bir şeye mahsus, husûsî, özel.

Naẓîre Nâbi-i mu'ciz-beyâna saña muhtaşdur
Nesîbâ âferîn şab'uñ gibi sihr-âferîn olmaz

2. **muhtaş:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bir kimse veya bir şeye için ayrılmış olan, birine veya bir şeye mahsus, husûsî, özel.

Bigâneye oldı şimdi muhtaş

Nezzâre-i çeşm-i işve mu'tâd

mu'în-i 'avâciz:

1. **mu‘īn-i ‘avāciz:**

Kaside 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Acizlerin yardımcısı.

Ḥabīb-i ilāhī muğīs-i za‘īfān

Mu‘īn-i ‘avāciz Nebiyy-i mu‘aẓẓam

mu‘īn-i ‘ulemā:

1. **mu‘īn-i ‘ulemā:**

Tarih 18

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Alimlerin yardımcısı.

Ma‘delet-piše o düstūr-ı şalāḥ-endiše

Ḥāris-i beyza-i İslām mu‘īn-i ‘ulemā

müjde:

1. **müjde:~ler**

Tarih 26

Mısra: 1

Sevinmeye yol açan, sevindirici haber.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun

Nikābet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

2. **müjde:**

Tarih 27

Mısra: 2

Sevinmeye yol açan, sevindirici haber.

Bi-Ḥamdüli’llah yine geldi zamān-ı ‘adl ü āsāyiş

Bu taze müjde ile rüşen oldu dide-i dünyā

müjde-resānān-ı Nesīb:

1. **müjde-resānān-ı Nesīb:**

Tarih 12

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Müjde veren Nesīb.

Didi tārīḥi ile müjde-resānān-ı Nesīb

‘Adl-ile ḳubbe-nişin oldu Meḥammed Paşa

müjgān:

1. **müjgān:~lar**

Gazel 197

Mısra: 4

(Sevgilinin) Kirpikleri..

Şehenşāh-ı nigāḥ-ı nāza istikbāl ider gūyā

Sipāhīdūr iki şaf bağlamış müjgānlar rāhı

2. **müjgān:**

Rübai 50

Mısra: 3

(Sevgilinin) Kirpikleri.

Müjgān ile ey ṭālib-i iksir-i fenā

Cārüb-keş-i dergeh-i Mevlānā ol

mukābele:

1. **mukābele:~si**

Gazel 52

Mısra: 3

Karşılık.

Anuñ mukābelesi cān alurlar ‘āşıkdan

Ḳatīl-i ‘ışk olanuñ ḥūn-bahāsıdur ḡam-ı yār

mukābele id-:

1. **mukābele id-:~ince**

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Karşılıklı okumak, söyleşmek.

Şems-i ḥaḳīḳat ile idince mukābele

İtdi iḥāṭa nūr u ziyā Mevleviler'i

mukābil ol:

1. **mukābil ol:**

Gazel 170

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Karşılığı olmak, denk gelmek.

Takdîr-i Hâk zühûr ider elbette çâre yok
Haşma mukâbil ol ne virürler cebânete

mukaddem:

1. mukaddem:

Kaside 8

Mısra: 6

Önce, evvel.

Ribât-ı cihâna konanlar göçerler
Yetişmez mi 'ibret geçenler mukaddem

mukaddem ol-:

1. mukaddem ol-:-ur, -di

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

I. Önde olmak, ileride bulunmak II. Arz etmek, sunmak.

Lutfuñ tabîb olmasa marzâ-yı ma'şiyet
Âcâlden mukaddem olurdu helâk-i ğam

mukaddimât:

1. mukaddimât:+ı

Kaside 2

Mısra: 13

Öne geçen, önde giden.

Zâtuñ mukaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta'dâd ü mümteni' aña yok tâkat kalem

mukaddime:

1. mukaddime:+si, +dür

Kaside 2

Mısra: 11

Başlangıç, giriş, önsöz.

Hep makdemüñ mukaddimesidür bu şîveler
Kim hâzret-i Zebîha fedâ oldu bir ğanem

mukallid:

1. mukallid:

Gazel 32

Mısra: 1

Taklitçi.

Dem urursa hâl-i kâminden mukallid lâf olur
Büriyâ ger şanma nesc-i mağz ile zer-bâf olur

mukallid-i keşf ü kerâmet:

1. mukallid-i keşf ü kerâmet:+üñ

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Keşif ve cömertliği taklit eden kişi, kimse.

Dünyâda dañi olsa muhaqqiklere düçâr
Rüsvây olur mukallid-i keşf ü kerâmetüñ

mukarreb ol-:

1. mukarreb ol-:-ur

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yakın olmak.

Şefâ'atiyle siyeh-nâmeler mukarreb olur
'înâyetiyle şevâba olur günâh bedel

2. mukarreb ol-:-asın

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakın olmak.

Tâ hülkuñı idesin müzehheb
Kâmillere olasin mukarreb

mukarrer:

1. mukarrer:+dür

Gazel 25

Mısra: 9

Kararlaştırılmış, gerçekleşmesi kesin.

Nesîbâ el-hâzer kim çâk çâk itmek mukarrerdür
O hûnî ğamzeler kaşd-ı dil-i nâlâna şalmışlar

mukayyedân-ı beden:

1. mukayyedân-ı beden:

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vücutları zincirlerle bağlı (kimse).

Mukayyedân-ı beden tekyegâh-ı ‘âlemde
Ri‘âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zâyf bilmezler

mükedder:

1. mükedder:+em

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kederli.

Gâhî hayâl-i vaşl ile mesrûr u hûş-terem
Endîşe-i firâkuñla gâhî mükedderem

mükerrem:

1. mükerrem:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Muhterem, saygıdeğer.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fuḫalâ pest ü mükerrem câhil

mükerrer:

1. mükerrer:

Gazel 103

Mısra: 10

Tekrar edilmiş, tekrarlanmış.

Yazdı şi'r-i âteşininde mükerrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı 'ışk ile yanup Nesib

mükerrer ol-:

1. mükerrer ol-:-dı

Müfret 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Tekrar etme.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldu rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

mukîm:

1. mukîm:+üz

Gazel 74

Mısra: 9

İkamet eden, oturan; daim olan, daimî.

Hıdmet-i hayr-du'asında mukîmüz şeb ü rûz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ iderüz

mukîm-i hâk-i kûy:

1. mukîm-i hâk-i kûy:+uñ, +dur

Gazel 163

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İkamet edilen yerin toprağı.

Mukîm-i hâk-i kûyuñdur Nesib-i ma'şiyet-pîşe
Zülâl-i luḫfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

mukîm-i ser-i kûy-ı yâr:

1. mukîm-i ser-i kûy-ı yâr:+dur

Gazel 86

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağının başında ikamet eden kişi, kimse.

‘Adûv mukîm-i ser-i kûy-ı yârdur şad âh
Nesib o rû-siyehüñ gâlibâ yerin tutmaz

mukîs:

1. mukîs:+ü, +n

Kaside 10

Mısra: 14

Kusur,

Qıyâs olınmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki baḫr hîç mukîsün ‘aleyh olur mı gâdire

muktedir-yı cem'-i nübüvvet:

1. muktedir-yı cem'-i nübüvvet:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler topluluğunun rehberi.

Ey muktedir-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarib olmaz idi ma'nî-i ehem

mükteseb:

1. mükteseb:

Gazel 13

Mısra: 1

İktisab edilmiş, kazanılmış, elde edilmiş.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ıredde ‘izzet-i neseb

muktezâ-yı hilkat:

1. muktezâ-yı hilkat: +üñ, +dür

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yaratılış gereği.

Muktezâ-yı hilkatüñdür ‘âcizâne merhamet
Cüz'-i tab'-ı enverüñdür şîme-i cebr-i kûsür

mukteziyât:

1. mukteziyât: +l, +n

Tarih 25

Mısra: 3

İcap eden, lazım gelen.

Bir zât-ı hikem-senc idi kim mukteziyâtın
Eylerdi maḥallinde edâ dāniş ü dīnūñ

mül:

1. mül:

Gazel 173

Mısra: 14

Şarap.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesib rûy u lebi
Gül ile mül kıyalum biz şükûfe-dānumuza

mülâkât:

1. mülâkât:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Karşılaşma, kavuşma, görüşüp konuşma.

Dergâh-ı Hudâ'ya kıl münâcât

Tâ anlara bulasın mülâkât

mülâyemet:

1. mülâyemet:

Gazel 181

Mısra: 12

Tabiata hoş gelmek.

Nesib rûy-ı dil-i düşmene gurûr itme
Mülâyemet daḥi gösterse ḥâra aldanma

mülâyim-i girdâr:

1. mülâyim-i girdâr: +u, +muz

Gazel 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yumuşak usul.

Ref' eylerüz düşerse güher ḥâk-i tîreye
Yoksa ṭama' mülâyim-i girdârumuz degül

mülhak ol-:

1. mülhak ol-: -sun

Kaside 10

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Katılmak, dahil olmak.

Geçüp havâ-yı tabî'atdan olsun âdeme mülhak

Bu iltihâkı yeter restegâh-ı gâv u ḥamîre

mülhem ol-:

1. **mülhem ol:-:dum**

Tarih 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İlham edilmek.

Nesibā sāl-i tārīḥ-i vefātın cüst ü cū itdüm

Bu beyte mülhem oldum cūşş-i deryā-yı fikretde

mülhem-i ğaybî:

1. **mülhem-i ğaybî:**

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gaybdan gelen ilham.

Nesibā mülhem-i ğaybî didi tārīḥ-i tecdīdin

Yine mīnā yapıldı ḳubbe-i pūr-naḳş-ı Mevlānā

mülk:

1. **mülk:+i**

Tarih 2

Mısra: 2

Mal, varlık.

Luṭf-ı bī-pāyānını seyr eyle Ḥaḳḳ'ın kim yine

Eyledi bir pādīşāh-ı ʿādile mülki ʿaṭā

mülk-i cāh:

1. **mülk-i cāh:+uñ**

Gazel 72

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Makam sahibi.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine

Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

mülk-i cān:

1. **mülk-i cān:+a**

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesi.

Sipāh-ı kākūli maʿmüre-i imāna şalmışlar
Peri-rüyān ki şūr-ı ʿışḳı mülk-i cāna şalmışlar

mülk-i dil:

1. **mülk-i dil:+i**

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü.

Bī-dād-ı cüyüş-ı maʿşiyet yaḳdı meded

Sulṭān-ı ḡamuñ mülk-i dili itsün ḥāş

2. **mülk-i dil:+e**

Rübai 51

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü.

Mülk-i dile bigāneyi şāh eylemedüm

Maʿmüre-i mührüñi tebāh eylemedüm

3. **mülk-i dil:**

Gazel 31

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül mülkü.

Mülk-i dil ḥāşş-ı şehenşāh-ı ḥayāl-i yārdur

İntizām-ı käre bir kişverde bir dāver yeter

mülk-i fakr:

1. **mülk-i fakr:+uñ**

Gazel 124

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Fakirlik mülkü.

Taʿalluḳ itme dehre fāriḡ ol ḳayd-ı taḥammülden

Tecerrüd ihtiyār it mülk-i fakruñ pādīşāhı ol

mülk-i ʿirfān:

1. **mülk-i ʿirfān:+uñ**

Tarih 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İrfan mülkü.

Hâzin-i gencine-i esrâr-ı Rabbânî olup

Mülk-i 'irfânun ola 'ilm ü 'amelde husrevi

mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânî:

1. mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânî:+de

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Allah'a en yakın yer.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânîde olduñ mihmân

Kim o hâli nuṭṭ-ile mümkün degül şerh ü beyân

mülk-i vücūd:

1. mülk-i vücūd:+ı

Gazel 99

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Vücut mülkü, varlık ülkesi.

Teşrif idüp diyâr-ı dile dâver-i neşât

Mülk-i vücûdı itdi maḳar leşker-i neşât

mültecâ:

1. mültecâ:

Kaside 1

Mısra: 9

Sığınacak yer.

Hâzretünden bir nigâh-ı merḥametdür mültecâ

Ol zamân kim ide cilde rahmet-i Rabb-i Ğafûr

mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât:

1. mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât:

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Acizlerin sığınağı.

Dergehündür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât
Yâ Resûlallâh şefâ'at kıl Nesib'e kim senün

mültefit ol-:

1. mültefit ol-:-sa

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Değer vermek, önemsemek, ilgi göstermek.

Lezzet-çeş-i düşnâm-ı leb-i la'li o şûhuñ

Olmaz mütesellî ne kadar mültefit olsa

mültemes:

1. mültemes:

Rûbai 58

Mısra: 1

Arzu duyulan, rica olunan şey.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin

Nevmîdlere meded-res ancak sensin

2. mültemes:+i

Rûbai 30

Mısra: 1

Arzu duyulan, rica olunan şey.

Ey mefḥar-i kül şimdi budur mültemesi

Bî-çâre Nesib'ün olasın dâd-resi

mültezem:

1. mültezem:

Kaside 2

Mısra: 10

Gerekli görülen, gerekli, lüzumlu.

Kem-ter nigâh-ı luṭfuña mu'tâd olan gedâ

İtmez yesâr-ı salṭanat-ı dehri mültezem

mülzem:

1. mülzem:

Kaside 8

Mısra: 12

Lüzumlu, gerekli.

Nesib-i siyeh-kāra eyle şefā‘at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

mülzem it:-

1. **mülzem it:-dün**

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Lüzumlu, gerekli yapmak.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdün çok fuḥūl-i hūş-mendi ‘ilm-ile

mümās ol:-

1. **mümās ol:-sa**

Gazel 138

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dokunmak.

Kūyuṇda yüzüm ḥāk-i reh itmek baña yegdür
Ḥurşide mümās olsa daḥi fark-ı külāhum

2. **mümās ol:-ur, -sa**

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dokunmak.

‘Aceb mi ḳubbesi ‘arşa mümās olursa maḳardur
Cenāb-ı ḥazret-i Monlā gibi veliyy-i kebire

3. **mümās ol:-dı**

Rübai 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dokunmak.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i kıdemün
Tā ‘arşa mümās oldı zemīn-i ḥaremün

mū-miyān-ı serv-ḳad:-

1. **mū-miyān-ı serv-ḳad:-üñ**

Gazel 155

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Servi boylunun ince beli; Sevgilinin ince beli.

Serv-i sehī yanında meh-i nev ḳiyās ider
Ol mū-miyān-ı serv-ḳadün ḥançerin gören

mümkin:-

1. **mümkin:-dür**

Gazel 92

Mısra: 7

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan,
olabilir.

Ḳarīn olmak ne mümkindür o māha Münşi-i ḳudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḥal yazmış

2. **mümkin:-**

Kaside 6

Mısra: 13

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan,
olabilir.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkin ammā
Na‘tine verziş anuñ ben-degi-i diğeri olur

3. **mümkin:-dür**

Gazel 77

Mısra: 3

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Aña kim çün ḥūn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīḳ-ı ‘ışḳda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

4. **mümkin:-dür**

Kaside 1

Mısra: 2

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Medḥūñ itmişken senūñ bi‘z-zāt Rabbü'l-‘ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev‘-i beşer ola cesūr

5. **mümkin:**

Müfret 12

Mısra: 2

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Kim baksa ‘âleme nazar-ı i‘tibâr ile
Mümkin midür ki fark ide ağıyârı yâr-ile

6. **mümkin:**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Mümkün, olabilir, olabilen.

Bu fikri derûnda eyle taşdıķ
Mümkin mi edâ-yı şükr-i tevfiķ

7. **mümkin:**

Kaside 10

Mısra: 1

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Kemâl-i qadrini ‘aql-ı beşer ihâta ne mümkün
Olur mı kâr-ı tekâver naşib-i tab‘-ı ba‘îre

8. **mümkin:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbânide olduñ mihmân
Kim o hâli nuṭṭ-ile mümkün degül şerḥ ü beyân

9. **mümkin:**

Gazel 154

Mısra: 6

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlüñ niçe mümkün gide serden

10. **mümkin:**

Gazel 172

Mısra: 6

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Dikerler gözlerin a‘dâ çü süzen ‘âşık-ı zâra
Odur zî-şühunuñ ârām mümkün mi dükânında

11. **mümkin:**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Ammâ bunu bilmez ki nazîre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nâ-dide-i cennât-ı ‘ulâya

12. **mümkin:**

Gazel 66

Mısra: 7

Gerçekleşme olasılığı olan.

Hüsn-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdil
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taḳdîr olmaz

13. **mümkin:**

Gazel 9

Mısra: 12

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Süzân olur semender olursa qarîn saña
Mümkin mi ictinâb

14. **mümkin:**

Kaside 2

Mısra: 7

Olması, gerçekleşmesi imkân dahilinde olan, olabilir.

Mümkin degül ihâta o sırr-ı daḳîķı kim
İdrâk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

15. **mümkin:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

İmkan dahilinde; muhtemel.

Mümkin mi bu gamlara taḥammül
Hem fürḳat ü hem belâ-yı gurbet

16. **mümkin:**

Rûbai 4

Mısra: 3

İmkan dahilinde; muhtemel.

Müştaş-ı cemâlün oldı mümkün vâcib

‘Âşık gül-i rûyuña kadîm ü hâdis

17. **mümkin:-dür**

Gazel 142

Mısra: 11

İmkan dahilinde; muhtemel.

Nazîre hazret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür

Niçün ey tûti-i kıl-k-i Nesîbâ ebsem olmazsın

18. **mümkin:**

Gazel 27

Mısra: 5

Mümkün, muhtemel, olabilir.

Hemîşe dest-i hasret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür

Ne mümkün gevher-i esrâr-ı ‘ışkı eylemek pinhân

19. **mümkin:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Mümkün, muhtemel, olabilir.

Rûhsın sen hiç ne mümkün rûhdan vermek haber

Yâ Resûlallâh senün medhûnde ‘âcizdür beşer

20. **mümkin:**

Gazel 103

Mısra: 3

İmkan dahilinde; muhtemel.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül

Bezimde izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

mümkin ol:-

1. **mümkin ol:-ur, -dı**

Gazel 209

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olabilmek, yapılabilmek, gerçekleşebilmek.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe

Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ’ili

mümkinât:

1. **mümkinât:-a**

Gazel 181

Mısra: 5

Yaratılan tüm varlıklar.

Şadâ-yı bî-hüde-i küh-sâra aldanma

Nidâ-yı ‘ışkı işit mümkinâta virme göñül

mümkin-i vücüb-ı semîr:

1. **mümkin-i vücüb-ı semîr:-e**

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Arkadaş olma gerekliliği.

Mücerredât-ı hadem kâmil-i mükemmel-i a’lem

Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semîre

mümsikân:

1. **mümsikân:**

Gazel 32

Mısra: 8

Cimriler.

Bâm-ı sîmi Ka’be’ye mâliş idüp hırşın füzûn

Mümsikân hacc eyledükden soñra bî-inşâf olur

mümsik-i nâ-kes:

1. **mümsik-i nâ-kes:-de**

Rûbai 41

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Alçak cimri.

Her mümsik-i nâ-kesde kerâmet olmaz

Sultân-ı kerâmet keremün bendesidür

mümtâz:

1. mümtâz:

Gazel 67

Mısra: 7

Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
‘âlemden
Çemende her giyeh hem-ıqadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

2. mümtâz:

Tarih 1

Mısra: 8

Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.

Ṭarîḳ-ı ‘ilmde mümtâz idi aḳrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bârî bezm-i ḳurbetde

3. mümtâz:

Gazel 209

Mısra: 9

Seçilmiş, seçkin, imtiyazlı.

Hâḳḳâ Nesîb ḥüsn ile mümtâz iken o şüḥ
Ġâlib görindi ḥüsninde ḥüsn-i ḥaşâ’ili

4. mümtâz:

Tarih 1

Mısra: 7

Seçilmiş, seçkin, imtiyaz sahibi.

Ṭarîḳ-ı ‘ilmde mümtâz idi aḳrândan şâyed
Anı mümtâz ide ‘izzetle Bârî bezm-i ḳurbetde

mümtâz ol-:

1. mümtâz ol-:-dı

Tarih 30

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Ayrı tutulmak, üstün tutulmak.

Şöhret-ârâsın ki ḥâḳḳuñda dir erbâb-ı ‘uḳûl
Ḥüsn ile aḥlâḳı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

mümteni’:

1. mümteni’:

Kaside 2

Mısra: 14

Mümkün olmayan, imkânsız.

Zâtuñ muḳaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta‘dâd ü mümteni’ aña yok ṭâḳat ḳalem

2. mümteni’-:dür

Gazel 17

Mısra: 6

Mümkün olmayan, imkânsız.

Zâhidüñ dârü-yı pend-i telḥi olmaz sūd-mend
Mümteni’dür derd-i ehl-i ‘ışḳa tedbîr-i ‘ilâc

3. mümteni’:

Gazel 59

Mısra: 5

Mümkün olmayan, imkânsız.

Ey tünd-ḥû saña nigeh-i râst mümteni’
Reng-i ğâzab cemâlüne güyâ niḳâbdur

4. mümteni’-:dür

Gazel 158

Mısra: 1

Mümkün olmayan, imkânsız.

İstikâmet mümteni’dür çün ḥaṭ-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ṭab’-ı kec-reftârdan

mümyâ-yı nîl-i merâm:

1. mümyâ-yı nîl-i merâm:

Gazel 45

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Maksat nilinin(nehir anlamında) mummyası.

Aña müfîd degül mümyâ-yı nîl-i merâm
Dil-şikestede bir ṭurfe inkisârüm var

münâcât kıl:

1. **münâcât kıl:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Allah'a yalvarıp yakarmak, duâ ve niyazda bulunmak.

Dergâh-ı Hudâ'ya kıl münâcât

Tâ anlara bulasın mülâkât

mün'adim:

1. **mün'adim:**

Kıt'a 16

Mısra: 4

Yok olan.

Tahsîn-i huşg-ı berf-i şitâ gibi bî-dirîğ
Ebr-i bahâr-ı çaht gibi mün'adim kerem

münâfi-i kürüb:

1. **münâfi-i kürüb:**

Tarih 22

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kederin zıttı. (Sevinç bağlamında kullanılmıştır.).

Şuffesi mahzen-i tarab câmi'i cây-ı feyz-i Rabb
Bâbı münâfi-i kürüb revzeni maşrık-ı şafâ

müncezib-i yek-cihet:

1. **müncezib-i yek-cihet:**

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tek bir yöne tutulma.

Dilberde vefâ şime cefâ 'ariyet olsa
Çün kıble-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

münevver:

1. **münevver:**

Kaside 8

Mısra: 8

Nurlu, parlak.

Açup zulmet-i küfri şer'ile itdi
Cihânı münevver o nûr-ı mücessem

münevver it-:

1. **münevver it-:-di**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aydınlatmak; nurlandırmak.

Žiyâ-yı kubbe-i pür-nûrı mihri itdi münevver
Şu'â'-ı zer-'alemi çeşm-i mâhı eyledi hîre

münhal:

1. **münhal:**

Gazel 129

Mısra: 10

Çözüme kavuşturulmuş, yoluna konulmuş, halledilmiş.

Girih-güşây-ı firâk oldı gerçi dest-i vişâl
Dağı göñülde olan 'uqde olmadı münhal

münhal ol-:

1. **münhal ol-:-ma, -y, -a**

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çözülmek, halledilmek.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne 'uqdedür o ki luţfuñla olmaya münhal

münhaşır:

1. **münhaşır:**

Gazel 35

Mısra: 6

Has, özgü.

Gerekdür kim ola kalbünde râsih nûrı İslâmuñ
Olursa münhaşır kavle efendi bil ki fâsiddür

münhedim ol-:

1. **münhedim ol-:-inca**

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harap olmak, yıkılmak.

Olnca münhedim nāgeh dil-i ‘uṣṣāk-ı şeydā-veṣ
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı hâṭır-ı dünyā

mün‘imān-ı dehr:

1. **mün‘imān-ı dehr:+e**

Gazel 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dünya velinimeti.

Mün‘imān-ı dehre reşk itmez Nesib-i bî-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭab‘ıyla eyler ibtihāc

mūnis ol-:

1. **mūnis ol-:-ur**

Gazel 183

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arkadaşlık etmek.

Ola mādām ‘azîmetde dil-i divāne
O perî-rû giderek mūnis olur insāna

münkād ol-:

1. **münkād ol-:-an, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boyun eğmek, itaat etmek.

Emrüne münkād olanlar buldılar kalb-i selīm
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥīm

münkesirü'l- bāl:

1. **münkesirü'l- bāl:+da, +dur**

Gazel 37

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kolu kanadı kırılmak. Mec. perişan olmak.

Ehl-i derdün sūḥanı itmede te’şir-i diger
Kî füyûzât-ı Hudā münkesirü'l- bāldadur

münkir:

1. **münkir:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

İnkâr eden, kabul etmeyen.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Hudā'dan dūrdur

münşi-i kudret:

1. **münşi-i kudret:**

Gazel 92

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kudret inşa eden, Allah.

Ḳarîn olmak ne mümkindür o māha Münşi-i kudret
Benüm ser-nāme-i baḥtumda ‘unvān-ı Zuḥal yazmış

munzam:

1. **munzam:**

Kaside 8

Mısra: 14

Ek, katkı.

Şalāt-ı Hudā rūḥuña ola vāşıl
Daḥı rūḥ-ı aşhāb ile Āl’e munzam

mūr:

1. **mūr:+ı**

Kaside 10

Mısra: 14

Karınca.

Kemine luṭfı ider pîşe-i za‘ifeyi ‘anḳa
Nigāhı mūrî zafer-yäfte ider şaf-ı şire

2. **mūr:**

Rūbai 42

Mısra: 2

Karınca.

Sevdā-yı haṭuñla ki perişānuz biz
Ḥākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

murād:

1. **murād: +uñ**

Gazel 6

Mısra: 10

Amaç, arzu, istek.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

2. **murād:**

Gazel 202

Mısra: 9

Amaç, arzu, istek.

Nesībā faşl-ı gül meydān-ı 'işretde murād üzre
Semend-i ṭab'ua meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

3. **murād:**

Gazel 66

Mısra: 5

Amaç, arzu, istek.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men' idemez
Dām-ı āğuş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

4. **murād:**

Rūbai 39

Mısra: 3

Amaç, arzu, istek.

Taḥşile murād nefs-i nā-fercāmı
Dūnāna dūnān için tekāpū niçe bir

5. **murād:**

Tarih 5

Mısra: 6

Amaç, arzu, istek.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dūnyā murād üzre ḥuşūl

6. **murād:**

Gazel 27

Mısra: 11

Amaç, arzu, istek.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḥayā güyā Nesīb-i zāra düşmendür

7. **murād: +ı**

Tahmis 1

Mısra: 8

Amaç, arzu, istek.

Mürīd ile murādı bir şayarlar
Nevāl-i ḥ'ān-ı ḥaḫdan behre-verler

murād it:-

1. **murād it:- dükçe**

Rūbai 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

İstemek, dilemek.

Cibril ziyāretüñ murād itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

murād-ı peder:

1. **murād-ı peder:**

Tarih 24

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Babasının isteği.

Oğlı Muhammed Çelebi bi't-tamām
İtdi murād-ı peder üzre binā

murassa':

1. **muraşşaʿ:**

Gazel 174

Mısra: 14

Değerli taşlarla süslenmiş.

Nesibā keşti-i Nüh-ı nebîdür türbe-i Monlā
Muraşşaʿ bir fenerdür qubbe-i haḍrası bālāda

mürde:

1. **mürde:**+y, +e

Gazel 131

Mısra: 10

Ölü, ölmüş.

Deheninden geh olur zehr aḳıdur çün suʿbān
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesihā-yı ḳalem

2. **mürde:**

Kaside 4

Mısra: 5

Ölü, ölmüş.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān
Oldı şāhā laʿl-i nābuñ menbaʿ-ı Āb-ı ḥayāt

mürdegān-ı cehl ü küfr:

1. **mürdegān-ı cehl ü küfr:**+i

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Küfrün ve cahilliğin ölüleri.

İtdi iḥyā mürdegān-ı cehl ü küfri ʿilm ile
ʿAhdine dirlerse şāyeste eger yevmü'n-nüşūr

mürdegān-ı ʿışk:

1. **mürdegān-ı ʿışk:**+uñ, +a

Gazel 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk ölüleri.

Ḥayāl-i laʿl-i nābuñ mürdegān-ı ʿışkuñā cāndur
Ki hem ḥāşşiyet-i luṭf-ı ḥiṭābuñ Āb-ı ḥayvāndur

mürdegān-ı ye's:

1. **mürdegān-ı ye's:**+i

Tarih 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ölülerin kederi.

Ḳalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḥayāt oldı
İder hep mürdegān-ı ye'si iḥyā baʿd-ezin ḥaḳḳa

murğ:

1. **murğ:**

Gazel 100

Mısra: 4

Kuş.

Ḳarār itmez ḥayāl-i çeşmi dilde
Şikārī murğ itmez lāneden ḥazḫ

murğān-ı peyām-āver:

1. **murğān-ı peyām-āver:**+e

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Haber getiren kuşlar.

ʿUḳde-i ḥāṭırumı nāmede itsem taḥrır
Nāme murğān-ı peyām-āvere bend-i per olur

murğ-ı āteş-ḥʿāre:

1. **murğ-ı āteş-ḥʿāre:**+dür

Gazel 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keklik kuşu.

Dil degüldür külḥan-ı sinemde aḥker pāredür
Cān-ı sūzān anda güyā murğ-ı āteş-ḥʿāredür

murğ-ı cemen:

1. **murğ-ı çemen:**

Gazel 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bülbül.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen nakl-i ser-encâm eyler

murğ-ı dil:

1. **murğ-ı dil:**

Gazel 44

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Mürğ-i dil ıışk ile âvâre değüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre değüldür de nedür

2. **murğ-ı dil:**

Gazel 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Çok zamândur âşiyân-ı sînenen âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

3. **murğ-ı dil:**

Gazel 176

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Murğ-ı dil Cibrîl-i pervâz olsa da âḥîr Nesîb
Şayd olur elbette dâm-ı zülf-i müşk-âsâsına

4. **murğ-ı dil: +e**

Gazel 97

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül kuşu.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resânı
Ser-pençe-i nâgeh-res-i şehbâzuña maḥşûş

murğ-ı ırfân:

1. **murğ-ı ırfân: +ı**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İrfan kuşu.

Murğ-ı ırfânı şikâr itmede çekmez zaḥmet
Bâzû-yı pâdişeh-i ıışkuñ olanlar bâzî

murğ-ı kâma:

1. **murğ-ı kâma:**

Gazel 31

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mutluluk kuşu.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hüde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

murğ-ı şâhbâz:

1. **murğ-ı şâhbâz:**

Gazel 108

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğan kuşu.

Meşhûrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz
Tîzdür zevâl-i devleti ḡaddâr olanlaruñ

murğ-ı seher:

1. **murğ-ı seher: +üñ**

Gazel 178

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Seher kuşu, bülbül.

Hem şöḥbet-i gül ḥâr-ı pür-âzârdur amma
Oldı yine murğ-ı seherüñ nâmı keşîde

mür-ı bî-mikdâr:

1. **mür-ı bî-mikdâr: +ı, +y, +uz**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Değersiz karınca.

Hâk-i pâyında helâk-i şive-i reftâriyuz

Biz Süleymân-ı zamānuñ mür-ı bî-mikdâriyuz

mür-ı bî-zür:

1. mür-ı bî-zür:*a

Gazel 177

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Güçsüz karınca.

Yine Nesîb gibi vaşf-ı hüsn-i pākūnde

Müşâbih oldı hemân hâli mür-ı bî-zûra

mürîd:

1. mürîd:

Tahmis 1

Mısra: 8

Tarîkata girip bir mürşide bağlanan kimse; çırak, öğrenci.

Mürîd ile murâdı bir şayarlar

Nevâl-i h'ân-ı hâkdan behre-verler

müris-i nedem:

1. müris-i nedem:

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Pişmanlık mirası bırakan.

Aldum nuķūd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet

Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

müris-i şudâ':

1. müris-i şudâ':

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baş ağrısı veren.

Takrîr-i hâl-i zâr olur müris-i şudâ'

Ma'lûm-ı 'izzet olmaduķ ahvâlümüz mi var

mürşid-i mister-şudân-ı hânedân-ı Mevlevî:

1. mürşid-i mister-şudân-ı hânedân-ı Mevlevî:

Tarih 6

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mevlevilerin yol gösteren hükümdarı.

Câ-nişin-i şâh-ı hayl-i evliyâ Monlâ-yı Rûm

Mürşid-i mister-şudân-ı hânedân-ı Mevlevî

mürşid-i tâlibân-ı Hâk:

1. mürşid-i tâlibân-ı Hâk:

Tarih 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Doğru yolda gitmeye istekli kimselerin yol göstereni.

Hâzret-i Şeyh Şadr-i dîn quddise sırrahu'l 'azîz

Mürşid-i tâlibân-ı Hâk bedreķa-i reh-i hüda

mürür it-:

1. mürür it-:-di

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek, geçip gitmek.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'işyânum ki hep

Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi gafletde mürür

mürür-ı eyyâm:

1. mürür-ı eyyâm:

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günlerin geçmesi.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâhâne

'Âķibet Konya'ya sevķ itdi mürür-ı eyyâm

müşâbih:

1. **müşābih: +dür**

Gazel 186

Mısra: 5

Benzer, benzeyen.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derūn-ı hoşka-i yākūt pür dūr-i semīn olsa

2. **müşābih:**

Gazel 37

Mısra: 5

Benzer, benzeyen.

Aña fī'l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḥṣat
Nazar-ı ḥalk-ı cihān hep meh-i şevvāldadur

müşābih ol-:

1. **müşābih ol-:-dı**

Gazel 177

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Benzemek.

Yine Nesīb gibi vaşf-ı ḥüsn-i pākūnde
Müşābih oldı hemān ḥālī mūr-ı bī-zūra

müsā' de-i rüzgār:

1. **müsā' de-i rüzgār: +a**

Gazel 181

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rüzgarın dinmesi.

Şakın müsā' de-i rüzgāra aldanma
Dem-i şitāda zuhūr-ı bahāra aldanma

müşāhade-i ḥüsn-i rüy-ı pend:

1. **müşāhade-i ḥüsn-i rüy-ı pend:**

Gazel 108

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüz güzelliğini gören.

Menfūrıdur müşāhade-i ḥüsn-i rüy-ı pend
Mir'āt-ı ḳalbi beste-i jengār olanlaruñ

müşāhede:

1. **müşāhede: +y, +e**

Kaside 5

Mısra: 6

Gözlerle izleme, seyretme.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḳar Nesīb-i zār
Didāruñı müşāhedeğe ḥ'āst-kārdur

musaḥḥar:

1. **musaḥḥar:**

Rübai 42

Mısra: 3

Boyun eğmiş, emre amade.

Cāniyle musaḥḥar hevā-yı lebiyüz
Fermān-ber-i ḥātem-i Süleymān'uz biz

müsā'id:

1. **müsā'id:**

Gazel 45

Mısra: 7

Uygun, elverişli..

Ne gūşe-gir-i ferāğ olmağa müsā'id dil
Ne kūy-ı maḳşada reftāra iḳtidārum var

2. **müsā'id: +dür**

Gazel 35

Mısra: 1

Uygun, elverişli.

Me'ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā'iddür
Ḥaḳāyık bī-'aded zāhir vücūd ammā ki vāḥiddür

müsāvi:

1. **müsāvi: +dür**

Gazel 35

Mısra: 2

Birbirinden ne fazla ne eksik olan, eşit.

Kelām-ı halkı gūş itme eger emn ise maṭlūbuñ
Şabā-veş çün geçer ester müsāvidür meḥāmiddür

muşavver:

1. muşavver:

Gazel 67

Mısra: 6

Nakışlanmış, süslenmiş.

N'ola ehl-i riyā 'uşşāk-veş āh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydāda feryād u enīn olmaz

müsebbib:

1. müsebbib:-den

Gazel 61

Mısra: 5

Sebep, vesile ve mucib olan, vücuda getiren, kuran.

Müsebbibden bilürler cümle kārı
Sivā sālibleridür Mevlevīler

Müselman:

1. Müselmān:

Gazel 78

Mısra: 4

İslam dininden olan kimse, müslüman.

Dil sefid olmağa muḥtācdur ādem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

müşerref it:-

1. müşerref it:-di

Tarih 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Şereflendirmek, onurlandırmak.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu'mān
Kim oldı 'ıffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

müşevveş:

1. müşevveş:-dür

Gazel 128

Mısra: 8

Dağınık, perişan.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḥşad ba'īd
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

muşhaf-ı hüsn:

1. muşhaf-ı hüsn:

Gazel 88

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik kitabı.

Māh-ı nev ebrūsına taḥlīd idüp mihr-i felek
Muşhaf-ı hüsninden itmiş āyet-i nūr iḥtibās

muşib:

1. muşib:

Kıt'a 1

Mısra: 4

Doğruca hedefine erişen, şaşmayan, yanılmayan, doğru, isâbetli.

Ḥāl-i 'ālem böyledür iki sürür itse kırān
Bir ğam-ı ṭāḳat-güdāz olur miyānına muşib

2. muşib:

Tarih 35

Mısra: 8

Doğruca hedefine erişen, şaşmayan, yanılmayan, doğru, isâbetli.

Ben de ḳaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendeġānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

muşib ol:-

1. muşib ol:-dum

Gazel 136

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yanılmamak.

Ḥadeng-i āh pertāb itmede ġāyet muşib oldum
Kemīn-i 'ışḳdan zaḥm efken-i cān-ı raḳīb oldum

müşikî:

1. müşikî:+de

Tarih 8

Mısra: 3

Müzik, müsikî.

Faziletde vera'da müşikîde ferd idi haqqa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âhir anı zîr-efgen

müşil-i kazâ-yı behişt:

1. müşil-i kazâ-yı behişt:

Gazel 43

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cennete ulaştıran kaza.

Saňa bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger hâkim-i medîne-i 'ömr

müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ:

1. müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ:

Tarih 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Allah'ın yardım bayrağı şahının tahta çıktığı yılı
bildiren.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşürü'l-livâ

müşk-biz:

1. müşk-biz:

Tarih 4

Mısra: 8

Misk kokuları saçmak.

Büy-ı cüdiyla ru'âf-âlûd olur fağfûr-ı Çîn
Şafha-i kâfûra olsa hâmesi ger müşk-biz

müşk-i ezfer:

1. müşk-i ezfer:

Gazel 83

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzel kokulu misk.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hüy-ı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hün olmaz

müşk-i türâb-ı tayyibe:

1. müşk-i türâb-ı tayyibe:+y, +i

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Tertemiz toprağın kokusu.

Hâşâ ki büy-ı düzağ anı ide muştariib
Müşk-i türâb-ı tayyibeyi her kim ki ide şem

müşkil:

1. müşkil:+ler, +i, +n

Tarih 25

Mısra: 8

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Oldı iki kez hıdmet-i fetvâ ile me'mûr
Hâll eyledi müşkillerin âzâd u 'abîdün

2. müşkil:+ü, +müz, +dür

Tahmis 2

Mısra: 12

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Biz tâlib-i esrâr-ı nikât-ı haţt-ı yâruz
Hâll eyleyenün bendesiyüz müşkilümüzdür

3. müşkil:+dür

Tahmis 3

Mısra: 2

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Ne müşkildür gam-ı dünyâ ile pür-inhimâk olmak
Ne güçdür rişte-i kayd-ile şâhib-insilâk olmak

4. müşkil:

Gazel 118

Mısra: 8

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Dür-i eşk-i niyâzı pây-ı ümmide nişâr itdük
Güşâd-ı ‘uqde müşkil sübhâ-i evrâddan gördük

5. **müşkil:**

Gazel 116

Mısra: 8

Sorun, engel, mesele, zorluk.

Vefâ vü merhamet ü şefkat ise eczâsı
Devâsı müşkil imiş mübtelâ-yı hicrânun

6. **müşkil:-dür**

Gazel 149

Mısra: 10

Güç, zor, çetin.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherün iḥrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

7. **müşkil:**

Gazel 207

Mısra: 9

Güç, zor, çetin.

Nesibā ḥāl-i zāruḥ yāre i‘lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taḫrirden taḫrirden ḳaldı

8. **müşkil:**

Gazel 63

Mısra: 7

Güç, zor, çetin.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘āşık selām-ı sâde degüldür

müşkil ol:-

1. **müşkil ol:-ur**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Zor, çetin olmak.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i ‘uşât
Cân ile ḥükmün ḳabûl iden olur ehl-i necât

müslim-i dîn-dâr:

1. **müslim-i dîn-dâr:-a**

Kıt'a 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dindar müslüman.

Müslim-i dîn-dāra şâyândur hemân merdüm dimek
Beyyinât merdüm-i İslâm'un şümâridur tamām

Muṣtafâ:

1. **Muṣtafâ:**

Tarih 2

Mısra: 12

Özel isim.

Ola ḳahhâr-ı ‘adû devletle cünd-i ‘âleme
Oldı sulṭân u cihânda nām-ver-i Şeh Muṣtafâ

müstağnî-i nûr-ı âfitâb:

1. **müstağnî-i nûr-ı âfitâb:**

Gazel 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ışığına ihtiyaç duymama.

Meyle sâkî ‘arızun pür âb ü tâb itdün bu şeb
Mâhı müstağnî-i nûr-ı âfitâb itdün bu şeb

müstağrak-ı ḥ‘âb-ı ḡaflet:

1. **müstağrak-ı ḥ‘âb-ı ḡaflet:**

Gazel 65

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gaflet uykusuna batmış.

Āgeh-dil olan Nesib her dem

Müstağrak-ı ḥ‘âb-ı ḡaflet olmaz

müstağrik-ı lüccegâh-ı hayret:

1. **müstağrik-ı lüccegāh-ı hayret:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hayretin engin denizine batmış.

Oldı yem-i ğamda zevrak-ı dil
Müstağrik-ı lüccegāh-ı hayret

müstaḥric-i keşşāf:

1. **müstaḥric-i keşşāf:**

Gazel 32

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sırları ortaya çıkaran.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib
Gerçi zāhid ‘ilm ile müstaḥric-i Keşşāf olur

müstaḥbel:

1. **müstaḥbel:**

Kaside 7

Mısra: 8

Gelecek.

Hilāl-i bi‘şetinüñ lutfına nazar ne ‘aceb
Zamān-ı māziye maḥsūd olursa müstaḥbel

müştāk-ı būs-ı gūşe-i dāmān:

1. **müştāk-ı būs-ı gūşe-i dāmān:** +uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) eteğinin ucunu öpmeye arzulu (olan aşık.).

Müştāk-ı būs-ı gūşe-i dāmānuñam senüñ
Pāmāl-i süm-i esb-i şitābānuñam senüñ

müştāk-ı cemāl:

1. **müştāk-ı cemāl:** +üñ

Rübai 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz güzelliğinin arzusu.

Müştāk-ı cemālüñ oldı mümkün vācib
‘Āşık gül-i rüyūña qadim ü ḥadiş

müstaskiyen:

1. **müstaskiyen:**

Tarih 16

Mısra: 5

Karnı su toplamış.

Müstaskiyen ‘azm itdi tārīḥin Nesibā didiler
Bostān Efendi'yi ide sir-āb cüy-āb-ı ‘aden

müstelzim:

1. **müstelzim:**

Gazel 68

Mısra: 7

Gerekli kılan, gerektiren.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vaz‘-ı nā-sāz ile nā-dāna ḥacālet gelmez

müste-mend:

1. **müste-mende-em**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Çaresiz, zavallı.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı lutfuñ devā-yı derd-i ‘işıyāndur senüñ

müstened:

1. **müstened:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Dayanak.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i ḳalbümünden remed
Ben ḡaribe dergehüñden ḡayrı yokdur müstened

müsteski-i mahrūr-ciger:

1. **müsteski-i mahrūr-ciger:**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ateşi olan ciğerin su toplaması.

Deşneñe teşne olan kâni'-ı şemşir olmaz

Āba müsteski-i mahrūr-ciger sir olmaz

mütāba'at:

1. **mütāba'at:-dan**

Kaside 7

Mısra: 11

Birine uymak, tâbi olmak.

Mütāba'atdan aña müdbirān olur ser-keş

Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker hançal

muṭābık:

1. **muṭābık:**

Rübai 25

Mısra: 2

Uygun, münasip.

Ey şāh-ı rusūl netice-i ahvālüm

Olursa eger muṭābık ef'ālüm

mu'tād:

1. **mu'tād:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Alışılmış, alışmış.

Biğāneye oldu şimdi muhtaş

Nezzāre-i çeşm-i 'işve mu'tād

mu'tād eyle-:

1. **mu'tād eyle-:-düm**

Gazel 137

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Alışkanlık haline getirmek.

Dāver-i Hātem-şiyem kân-ı kerem baħr-i 'aṭā

Virse şāyāndur seḥā vü luṭfı mu'tād eyledüm

2. **mu'tād eyle-:**

Rübai 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alışkanlık haline getirmek.

Yā küre-i endişede kâl eyle sözüñ

Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

mu'tād ol-:

1. **mu'tād ol-:-an**

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alışmak.

Kem-ter nigāh-ı luṭfuña mu'tād olan gedā

İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

mütāla'a:

1. **muṭāla'a:-y, +a**

Gazel 41

Mısra: 3

Bir işi etrafıca düşünmek, tetkik etmek.

Celāl-i hüsni ḥayālın komaz muṭāla'aya

Gegerçi çeşm-i dile şüretā gelür görünür

müte'ākıb ol-:

1. **müte'ākıb ol-:-ıcağ**

Gazel 44

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Takip etmek.

Hüzün ü şādī müte'ākıb olıcağ anda Nesīb

Eşk-i çarḥ-ı ğama seyyāre değüldür de nedür

mu'teber:

1. **mu'teber:**

Gazel 63

Mısra: 5

İtibarlı, değerli.

Nihāl-i bār-ı verā luṭf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

müte'essir:

1. **müte'essir:**

Gazel 68

Mısra: 3

Bir olaydan etkilenmiş; hüznlenmiş.

Cāhil olmaz müte'essir suḥan-ı ḥikmetden
Āb-ile heyzüm-i nā-ḳābile ḥuzret gelmez

müteheyyi:

1. **müteheyyi:**

Gazel 15

Mısra: 5

Hazırlanan; hazır.

Tahrīme-i 'irfāna olursın müteheyyi
Ger ḫāhirüñi ḫāhir ide āb-ı şerī'at

mü'temin-i mülk-ārā:

1. **mü'temin-i mülk-ārā:**

Tarih 12

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Devleti süsleyen güvenilirlik.

Şeh-i iklim-i hüner mālīk-i gencine-i fazl
Dāver-i cūd-şiyem mü'temin-i mülk-ārā

mu'terif:

1. **mu'terif:**

Gazel 124

Mısra: 11

İtiraf eden.

Hemān noḳşānuña ol mu'terif işrārı terk eyle
Zarar virmez işābet eyle gāhī gāh sāhī ol

mütesellī ol-:

1. **mütesellī ol-:-maz**

Gazel 171

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Teselli bulmak.

Lezzet-çeş-i düşünām-ı leb-i la'li o şūḥuñ
Olmaz mütesellī ne ḳadar mültefit olsa

mutlak:

1. **mutlak:**

Gazel 142

Mısra: 10

Kayıtsız, şartsız.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān mutlak giriftār-ı ḫuyūd-ı 'ālem olmazsın

mutribā:

1. **mutribā:-na**

Gazel 26

Mısra: 5

Ey çalgıcı.

Meded sākī irişdür mutribāna cām-ı şahbāy
Açılsun gül görüp ol bülbülān-ı ḫōş-nevā bir bir

mutrib-i cān-süz:

1. **mutrib-i cān-süz:**

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Can yakan çalgıcı.

Bu nağme-i ḥünin nedür ey mutrib-i cān-süz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

mutrib-i dem-sāz:

1. **mutrib-i dem-sāz:**

Gazel 202

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aynı ahenkte, etkileyicilikte söyleyebilen sâzende.

Bu bezme sâkiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb güş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

muttakî:

1. muttakî:

Tarih 13

Mısra: 5

*İttika eden, sakınan, çekinen; Allah'tan korkup
menâhiden içtinap eden.*

Müttakî perhîz-pişe kâşif-i râz-ı derûn
Keşfi ehl-i Saḡız'ıñ ağzında olmışdı mesel

muttaşıl ol-:

1. muttaşıl ol-:-a

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Yan yana, bitişik olma.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûḡ-ı rasûle âl ile aşḡâba daḡi hem

müttehem:

1. müttehem:

Kaside 2

Mısra: 8

Kabahatli, suçlu.

Mümkin degül ihâṭa o sırr-ı daḡıḡı kim
İdrâk ü fehm ü ‘aḡl olur ol fende müttehem

müttehid:

1. müttehid:

Gazel 101

Mısra: 1

Birlik, birliktelik.

Olurdum müttehid yâr ile aḡyâr olmasa mâni‘
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḡâr olmasa mâni‘

mütün-ı erba‘a:

1. mütün-ı erba‘a:

Müfret 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Haneḡi fıkıhında muteber kaynak olarak kabul edilen,
özet halindeki dört kitaba verilen addır.*

‘Unşur-ı fıkḡ-ı şerif oldı mütün-ı erba‘a
Ḥıṭṭa-i dîn-i mübîn içre ḡuşûn-ı erba‘a

muvaḡḡak eyle-:

1. muvaḡḡak eyle-:-di

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Başarılı kılmak.

Muvaḡḡak eyledi Ḥaḡḡ intibâha
Teveccüh eyledük bâb-ı ilâh'a

muvaḡḡik:

1. muvaḡḡik:

Mesnevi 2

Mısra: 4

Münasip, uygun.

Bîmâra baḡar ṭabîb-i ḡâzıḡ
Derd elindedür devâ muvaḡḡik

mûy:

1. mûy-ı

Kaside 6

Mısra: 8

Kıl, saç teli.

Eşer-i ḡahrı eḡer ḡâṭırına itse ḡuṭûr
Cesed-i düşmene her mûyı birer ḡançer olur

2. mûy:

Gazel 167

Mısra: 9

Kıl, saç teli.

Ne sihr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

müyesser ol:-

1. **müyesser ol:-**ma, -dı

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kolay olmak.

Müyesser olmadı olmak vuşûl-i kām ile fâ'iz
Bahâr-ı bâğ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

müy-ı miyân:

1. **müy-ı miyân:-**ı

Gazel 195

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnce bel.

Evşâf-ı hüsn-i yârde inkâr iden baña
Müy-ı miyânı vaşfına geldükde dir belî

müy-ı ser ü ebrû:

1. **müy-ı ser ü ebrû:**

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Baştaki saç ve kaş.

Yâ niceye dek tırta-i hûbâna ta'alluk
Ağardı bu sevdâ ile mûy-ı ser ü ebrû

muẓtarib:

1. **muẓtarib:**

Kaside 2

Mısra: 9

Sıkıntılı, ızdıraplı.

Hâşâ ki bûy-ı dūẓaḥ anı ide muẓtarib
Müşk-i tūrâb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

müzdād:

1. **müzdād:**

Gazel 16

Mısra: 5

Artmış, çoğalmış, ziyadeleşmiş.

İẓtırâb-ı dili müzdād ider âh-ı serdüm
Şûriş-i lücce-i deryāya havādur bâ'is

müzdād ol:-

1. **müzdād ol:-**dı

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Artmak, çoğalmak.

Sen cevruñi eyledükçe efzûn
Şevk-ı dil-i pür-ğam oldı müzdād

müzehheb:

1. **müzehheb:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Tezhip olunmuş, altınla yıldızlanmış.

Tâ hülkuñı idesin müzehheb
Kâmillere olasin muḳarreb

müzeyyen eyle:-

1. **müzeyyen eyle:-**dı

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek, bezemek, tezyin etmek.

Rûḥ ile ol dem ki Ḥaḳḳ ârâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı cânı mihrüñle müzeyyen eyledi

müzeyyen id:-

1. **müzeyyen id:-**üp

Kıt'a 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Süslemek, tezyin etmek.

Ḳabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Fahṛ itmededür gör eyle daḥi fuḳarāya

2.3.16. N

nā-bedīd id:-

1. nā-bedīd id:-e

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Görünmez kılmak, değersizleştirmek, yok etmek.

Kesmem Nesīb cürm-ile gufrāndan ümīd
Ḥurşīd tā zālām-ı şebi ide nā-bedīd

nā-bedīd ol:-

1. nā-bedīd ol:-dı

Kıt'a 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Görünmemek, kaybolmak, yok olmak.

Ebr aña gele nā-bedīd oldu
Naḫar it cirm-i mihr-i envere kim

Nābi-i mu'ciz-beyān:

1. Nābi-i mu'ciz-beyān:+a

Gazel 67

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mucizeler anlatan Nabi.

Naẓīre Nābi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesībā āferīn ṭab'ıñ gibi sihr-āferīn olmaz

nā-çār:

1. nā-çār:

Gazel 30

Mısra: 6

Çaresiz, âciz, dertli.

Dükendi şabr u ārām u ḳarār u rāḫatum cümle
Figān itmek ser-i kūyında nā-çār olduğumdandur

nā-çār ol:-

1. nā-çār ol:-an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çaresiz olmak.

Eyler aṭa merāmını Ḥaḳ zār olanlaruñ
Maḳbūldür du'āları nā-çār olanlaruñ

nā-dān:

1. nā-dān:+a

Gazel 68

Mısra: 8

Cahil, akılsız.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aḳl ancak
Vaż'-ı nā-sāz ile nā-dāna ḥacālet gelmez

2. nā-dān:+ı

Gazel 79

Mısra: 5

Cahil, akılsız.

Ḥār-ı ḥırmān ider āzürde o nā-dānı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzārda gül-çin olmaz

3. nā-dān:+a

Gazel 130

Mısra: 1

Cahil, akılsız.

Ümīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuḳūd-ı 'ömrü bu sevdā-ile hebā idemem

4. nā-dān:+a

Gazel 141

Mısra: 6

Cahil, akılsız.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihri-dün gibi nā-dāna mihribān olasın

5. nā-dān:

Gazel 45

Mısra: 5

Cahil, akılsız.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ʿa‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

nā-dīde:

1. nā-dīde:

Gazel 199

Mısra: 10

Çok değerli; ender.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesibā
Nā-dīde fen-i ‘ışkda bir bāb mı ʿaldı

nādim ol-:

1. nādim ol-:-ur

Kıt'a 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Pişman olmak, pişmanlık duymak.

Ḥāmūşluḡa nādim olur görmedüm ammā
Güftārına çok kerre peşimān olur ādem

nādir:

1. nādir:

Gazel 164

Mısra: 3

Eşsiz, nadir.

Bir ‘aceb nādir pesend üşkūfe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

2. nādir:

Kıt'a 4

Mısra: 5

Eşsiz, nadir.

Nādir mişāl ḥulḡ-ı ḥüsün tāb-ı mīhr ise
Ġaym-ı havā tekāsüri gūyā zemīmedür

3. nādir:+e

Gazel 69

Mısra: 7

Eşsiz, nadir.

Bizüz ol nādire gül-naḥl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baḥt-ı siyāh üzre zuhūr eylemişüz

nādire-gū:

1. nādire-gū:

Gazel 55

Mısra: 10

Nükteli sözler söyleyen.

Güş eyleyüp Nesib sözün ḡudsiyān didi
Ḥaḡḡā bu gūne nādire-gū şā‘ir az olur

nāf:

1. nāf:+u, +muz

Gazel 84

Mısra: 4

Göbek.

Basduḡ o dem ki kevne ḡadem māder-i ḡazā
Ḡaṭ‘ itdi tīḡ-ı derd-i maḡabbetle nāfumuz

nāfi‘:

1. nāfi‘:+i, +n

Mesnevi 2

Mısra: 13

Faydālī, kârlı.

‘İlmün daḡi nāfi‘in recā ḡıl
Üstād-ı edibe ilticā ḡıl

nāḡāh:

1. nāḡāh:

Gazel 73

Mısra: 6

Ansızın, aniden.

Ney ü ṭanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāḡāh raḡīb-i nā-sāz

2. **nāgāh:**

Gazel 155

Mısra: 10

Ansızın, aniden.

Baht-ı siyāhına niçe dāğ olmasun Nesīb
Nāgāh rüy-ı dilber-i haṭṭ-āverin gören

3. **nāgāh:**

Gazel 170

Mısra: 2

Ansızın, aniden.

Maḳrūn olursa da‘vet-i ‘āşık icābete
Cezb eyler ol perī daḥi nāgāh şöhbete

nağam:

1. **nağam:**

Kaside 2

Mısra: 8

Nağmeler.

‘Arz-ı hüner degül ğarażum ‘arz-ı ḥāldür
TekrİR kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

nāgeh:

1. **nāgeh:**

Tarih 13

Mısra: 7

Ansızın, aniden.

Rūḥı pervāz itdi nāgeh gülsitān-ı vaḥdete
İtdi ḥāristān-ı fāniden ferāgat çekdi el

2. **nāgeh:**

Tarih 9

Mısra: 6

Ansızın, aniden.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

3. **nāgeh:**

Tarih 19

Mısra: 11

Ansızın, aniden.

Olinca münhedim nāgeh dil-i ‘uşşāk-ı şeydā-veş
Peyām-ı inhidāmından yıkıldı ḥāṭır-ı dünyā

nāgehān:

1. **nāgehān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Ansızın.

İtdi beni nāgehān bu gerdün
Sen cilve-fürüş nāza meftün

nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb:

1. **nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb:**

Gazel 71

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ansızın gelen şiddetli sel.

Eşkümden o şūḥ olsa hirāsān ne ‘aceb kim
Nāgeh-resi-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

nağme:

1. **nağme: +ler, +i**

Kıt'a 5

Mısra: 6

Ezgi, makam, âhenk; güzel ses.

Nağş-ı Mānī'yi ider dest-efşān
Nāyda nağmeleri Behzāduñ

nağme-i derd ü elem:

1. **nağme-i derd ü elem:**

Gazel 90

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Elem ve derdin nağmesi, ezgisi.

Yetişdi evc-i çarḥa şit-i āh-ı āteş-efşānum
Meger āvāregān-ı ‘ışka kayd-ı mesken olmazmış

nağme-i dil-süz-ı ğam:

1. nağme-i dil-süz-ı ğam:

Gazel 187

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönlü yakan ğam dolu ezgi.

Höşâ o nağme-i dil-süz-ı ğam ki mażmûnı
Felek didükleri ğaddârdan şikâyet ola

nağme-i Firruilalah:

1. nağme-i Firruilalah: -uñ

Gazel 132

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

*Allah'a doğru koşmanın ezgisi. (o halde) Allah'a doğru
koşun Zariyat 50. ayetine iktibas edilmiştir.*

Her bün-i müyumda şad güş olmayınca bilmedüm
Nağme-i Firruilalahuñ maķâm-ı remzini

nağme-i hünin:

1. nağme-i hünin:

Gazel 115

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kanlı ezgi.

Bu nağme-i hünin nedür ey muṭrib-i cân-süz
Beñzer ki ola rişte-i cân perde-i sāzuñ

nağme-i ney:

1. nağme-i ney:

Gazel 67

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Neyin nağmesi.

Gerekdür süz-ı sine-dâg-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at:

1. nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at:

Gazel 65

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dilenci yaratışlı olan soya çekmez.

Her nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at
Şâyeste-i şadr-ı devlet olmaz

naḥcîr:

1. naḥcîr:+e

Gazel 94

Mısra: 4

Av (aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Bî-hûde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigâhuñ yine naḥcîre şarılmış

naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn:

1. naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn:

Gazel 147

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mis kokulu zülfün tuzağının avı.

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülf-i müşkîn olmasun

naḥl:

1. naḥl:+üñ

Gazel 197

Mısra: 12

Fidan.

Ben ol ber-çîn-i bāğ-ı feyz-i Ḥaḳḳ'am ki Nesîb irmez
O naḥlün bergine erbâb-ı naẓmuñ dest-i kütâhı

naḥl-i berümend-i ârzü-yı vişâl:

1. naḥl-i berümend-i ârzü-yı vişâl:

Gazel 187

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgiliye) kavuşma arzusunda yetişen fidan.

Höşā o naḥl-i berūmend-i ārzū-yı vişāl
Ki bāğ-ı ye'sde hep berg ü bārı ḥasret ola

naḥl-i dil:

1. **naḥl-i dil:**+i, +n, +de

Gazel 84

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül fidanı.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī 'adīm olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

naḥl-i ma'rifet:

1. **naḥl-i ma'rifet:**+ü, +m

Gazel 45

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Becerikli fidan.

'Aceb mi ursa baña seng-i ṭa'ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma'rifetüm bü'l-'aceb semārum var

naḥl-i mevrün:

1. **naḥl-i mevrün:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düzgün fidan (sevgilinin boyunu tasviren).

Allāh'ı severseñ eyle inşāf
Ey bāğ-ı bahāda naḥl-i mevrün

naḥl-i mīve-dār-ı vefā:

1. **naḥl-i mīve-dār-ı vefā:**+y, +uz

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sadakatin meyvesi bol fidanı.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rüzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

naḥl-i temennā:

1. **naḥl-i temennā:**+y, +a

Gazel 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Arzu fidanı.

Nigāh-ı bāğ-ı dīdār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya ṭaleb-kār olduğumdandır

naḥl-i Tūr:

1. **naḥl-i Tūr:**

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Tūr Dağı'nın fidanı.

Mihr-i çarḥ-ı 'izzinüñ bir zerresidür āfitāb
Her sütünü ravza-i pür-nūrınun bir naḥl-i Tūr

nā-ḥudā:

1. **nā-ḥudā:**+y, +ı

Gazel 58

Mısra: 10

Kaptan.

Gönül dürüst gerek kim müfid ola tedbīr
Şikeste zevraḥ için nā-ḥudāyı neylerler

nā-ḥudā:

1. **nā-ḥudā:**

Gazel 41

Mısra: 12

Kaptan.

Görinmez oldu dime sāḥil-i ümīd Nesīb
Bu zevraḥa yine bir nā-ḥudā gelür görinür

2. **nā-ḥudā:**+sı

Gazel 106

Mısra: 6

Kaptan.

Her zāt-ı bī-ḥıred k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḥa kim nā-ḥudāşı yok

nâḥun-ı engüşt-i hüner-perver:

1. nâḥun-ı engüşt-i hüner-perver:

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hüner sahibinin parmak tırnakları.

Meger ol nâḥun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kâtib-i na't-i şafâ-küster-i peygamber olur

nâḥun-ken-i şîr-i ner:

1. nâḥun-ken-i şîr-i ner:

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Erkek aslanın tırnağını sökmek.

‘Uḳde ber ‘uḳde ki reşk-âver-i seng-i ḥâre
‘Uḳde ber ‘uḳde ki nâḥun-ken-i şîr-i ner olur

nâḥun-zen:

1. nâḥun-zen:

Gazel 30

Mısra: 9

Tırnak batıran, yara açan (Mecazen üzen, yaralayan).

Nesîbâ sözlerüm nâḥun-zen olmaḳ cân-ı ‘uṣṣâḳa
Ney-âsâ derd-i ‘ışkıyle dil-efgâr olduğumdandır

2. nâḥun-zen:

Gazel 90

Mısra: 5

Tırnak batıran, yara açan (Mecazen üzen, yaralayan).

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâḥun-zen olmazmış
Çerâḡın mihr ü mehden yaḳsalar bulmaz yine revnaḳ

nâ‘il:

1. nâ‘il:

Gazel 35

Mısra: 4

*İstedîḡi şeye erişen, arzu ettiḡini ele geçiren, murâdına
eren.*

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muḥabbetde
Eger nâ‘il olursañ vaşl-ı yâre ḥôş ‘avâyiddür

nâ‘il-i ‘irfân:

1. nâ‘il-i ‘irfân:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İrfana kavuşma.

Ketm-i esrâr-ı şehenşâh ider elbette nedim
Güft ü güy ile kişi nâ‘il-i ‘irfân olmaz

nâ‘il-i vuşlat:

1. nâ‘il-i vuşlat:ı

Gazel 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteḡine ulaşmak.

Nâ‘il-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebrûnuñ
Evvelin rûz-ı meh-i rûzede bayram eyler

nâka-keş-i maḥmil:

1. nâka-keş-i maḥmil:

Tahmis 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

*Osmanlı halifesinden her hac mevsiminde Ka'be'ye
gönderilen armaḡan takımını çeken devenin ipi.*

Vaşluñ hevesi râh-ber-i kâmilümüzdür
‘İşk-ı ezeli nâka-keş-i maḥmilümüzdür

nâ-kâm:

1. nâ-kâm:ı, +m

Gazel 45

Mısra: 1

Maksadına erişememiş; nasipsiz; zavallı.

Vaṭanda kürbet-i ḡurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadîḳ-ı ḥulûş-kârüm var

2. **nā-kām**:+luk

Gazel 189

Mısra: 7

Maksadına erişememiş; nasipsiz; zavallı.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdur anlarıñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevlevîler'e

nakd-i cān:

1. **nakd-i cān**:+ı

Gazel 190

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can sermayesi.

Destinde nakd-i cānı varup reh-güzārına
‘Arz-ı ḥulūṣ eyledi ‘āşık nigārına

nakd-i cevri:

1. **nakd-i cevri:**

Gazel 72

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Eziyet sermayesi.

Nakd-i cevri ü luṭf-ı gerdünuñ ‘ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

nakd-i dil:

1. **nakd-i dil**:+e

Rûbai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül sermayesi.

V'ey şāh-ı erike-i şefā‘at kerem it
Vir nakd-i dile sikke-i dāğuñla revāc

nakd-i eşk-i bî-revāc u kem-bahā:

1. **nakd-i eşk-i bî-revāc u kem-bahā:**

Gazel 198

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Değersiz ve kıymetsiz gözyaşı sermayesi.

Gözümde nakd-i eşk-i bî-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzār-ı ‘ışk içre

nakd-i eşk-i dide:

1. **nakd-i eşk-i dide**:+süz

Gazel 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözyaşı parası.

Akça dökseñ derdini ta‘dād için ‘āşıkıların
Fehm olunmaz nakd-i eşk-i didesüz bu mâcerā

nakd-i hüner:

1. **nakd-i hüner:**

Gazel 58

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Marifet/hüner akçesi.

Elünde nakd-i hüner var ise meydāna gelür
Metā‘-ı kes-meḥar-ı i‘tināyı neylerler

nakd-i hüş:

1. **nakd-i hüş**:+ın

Gazel 159

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Akıl sermayesi.

Müft bir kār görilmez ḡamı def itmez eger
Bāde ‘ayyāşların almasa nakd-i hüşın

nakd-i kabûl:

1. **nakd-i kabûl:**

Gazel 168

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kabul sermayesi.

Bulınur nakd-i kabûl ile ḥaridārı Nesîb
Kâle-i kârgah-ı ṭab‘-ı süḥandāne göre

naqd-i nifak-ı rāyic-i bāzār:

1. **naqd-i nifak-ı rāyic-i bāzār:**^{+u, +muz}

Gazel 125

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rağbet gören çarşının iki yüzölçüm sermayesi.

Kālā-fürüş-ı sūk-ı hülüşüz ki dā'imā
Naqd-i nifak-ı rāyic-i bāzārımız degül

naqd-i nigh-i 'āşık:

1. **naqd-i nigh-i 'āşık:**^{+a}

Gazel 97

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşığın bakışının akçesi.

Naqd-i nigh-i 'āşıkā düzdide ta'arruz
Dest-i nigh-i şu'bede-perdāzuña mahşūş

naqd-i niyāz:

1. **naqd-i niyāz:**

Gazel 73

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalvarma, yakarma akçesi.

Yine ol h'āce-i hūsnīyle nizā' oldu dırāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

naqd-i 'ömr:

1. **naqd-i 'ömr:**

Gazel 79

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ömür sermayesi.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı 'arūs-ı dünyā
Naqd-i 'ömr ile edā-kerde-i kābīn olmaz

naqd-i revān:

1. **naqd-i revān:**^{+ı}

Gazel 173

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Can sermayesi.

Metā'-ı vuşlata naqd-i revānı itse qabūl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

naqd-i sirişk:

1. **naqd-i sirişk:**⁺ⁱⁿ

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gözyaşı sermayesi.

Ol dehān-ı tengden hārf-i vefā almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün 'āşık telef

2. **naqd-i sirişk:**⁺ⁱ

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözyaşı sermayesi.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemişe gāh miyān geh dehen hayālinden

naķib ol-:

1. **naķib ol-:-dı**

Tarih 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir cemaatin başı, yardımcısı olmak.

Beşāretler hele ey āl-i Aḥmed kim naķib oldu
Fazilet menba'ı aḥlāk kāmı ercümendüñüz

nākış:

1. **nākış:**

Gazel 83

Mısra: 5

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine qādr-i güher dūn olmaz

2. **nākış:**

Gazel 68

Mısra: 1

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Zu‘m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Mālîhulyā ile hîç ādeme devlet gelmez

3. **nākış:**

Kıt'a 25

Mısra: 3

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Kāmili kılllet-i māl ile tutarlar nākış
Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmîl

4. **nākış:+a**

Kıt'a 25

Mısra: 4

Bir konu hakkında bilgisi yetersiz olan.

Kāmili kılllet-i māl ile tutarlar nākış
Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmîl

nākış kal:-

1. **nākış kal:-ma**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eksik kalmak.

Şakın zu‘m u pendār ile qalma nākış
Şakın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

nākışān:

1. **nākışān:**

Gazel 149

Mısra: 7

Eksiklikler, kusurlar.

Birbirinden iki yāri nākışān eyler cüdā
Naqş-ile gider tesāvî keffe-i mîzāndan

nakkāş-ı ezel:

1. **nakkāş-ı ezel:**

Rûbai 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başlangıcı olmayan nakkaş, Allah (cc).

Nakkāş-ı ezel sevād-ı zıll-ı pāküñ
Hürân-ı behişte merdüm-i ‘în itmiş

nakl:

1. **nakl:**

Gazel 127

Mısra: 9

İletmek.

Meclis-be-meclis itdi Nesibā hezār nakl
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kıl ü qāl-i gül

nakl it:-

1. **nakl it:-dür, -ür**

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nakletmek, götürmek, aktarmak.

Şadrdan şadra seni ikrām için nakl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

nakl-i ser-encām:

1. **nakl-i ser-encām:**

Gazel 39

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sonucu aktarmak.

İnkılābāt-ı dem-i şayf u şitādan söz açup
Güllere murğ-ı çemen nakl-i ser-encām eyler

naqş:

1. **naqş-ile:-ile**

Gazel 149

Mısra: 8

Naqış; süsleme, resim, işleme, tasvir.

Birbirinden iki yâri nâkışân eyler cüdâ
Naķş-ile gider tesâvî keffe-i mîzândan

naķş id-:

1. naķş id-:-üþ

Mesnevi 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıþ İfade**

Naķş etmek, yazmak.

Ma'nasını naķş idüp zamîre
Dâ'im nazar it kelâm-ı Pîr'e

naķş it-:

1. naķş it-:-düm

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıþ İfade**

Naķşetmek, süslemek.

Şafha-i çeşmümde naķş itdüm hayâl-i yâri ben
Bîsütün-ı ğamda kârum reşk-i Ferhâd eyledüm

naķş u nigâr:

1. naķş u nigâr: +ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Süs ve güzellik.

Tıflâne ârzü niçe berâ-yı Nesib-i zâr
Dehrüñ neẓâre eyleme naķş u nigârına

naķş-ı cebîn:

1. naķş-ı cebîn:

Gazel 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alın yazısı.

Rehber yeter bu râhda naķş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitâb

naķş-ı cihân-âsâ:

1. naķş-ı cihân-âsâ:

Gazel 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın süsü gibi.

Gözümden eşk-i Һasret düşmede naķş-ı cihân-âsâ
Gönülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmîd-i cân-âsâ

naķş-ı hüsn:

1. naķş-ı hüsn: +üñ, +e

Gazel 29

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik naķışı.

Ne kâfir itse nazar naķş-ı hüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sũ menâta nâz eyler

naķş-ı mâñi:

1. naķş-ı mâñi: +y, +i

Kıt'a 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Çinli ressam Mani'nin çizdiği resim.

Naķş-ı Mâñi'yi ider dest-efşân
Nâyda nağmeleri Behzâduñ

naķş-ı süm-i esb:

1. naķş-ı süm-i esb: +üñ

Rûbai 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

At toynağının işlemesi.

Naķş-ı süm-i esbüñ oldu hurşîd ü kamer
Evvel yeke süvâr çarĥ-ı peymâsın kim

nâl ol-:

1. nâl ol-:-dı

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Çok zayıflamak, ipince bir hal almak.

Nāl oldu vücūd-ı za'f-perver
Kalmadı firāka tīb u tākāt

nāle:

1. nāle: +müz

Gazel 48

Mısra: 2

İnilti, , feryat.

Āhumuz şahid-i te'sîri der-âgûş eyler
Nālemüz Zühre-i hınyā-geri hāmûş eyler

2. nāle: +müz

Gazel 53

Mısra: 8

İnilti, , feryat.

Vuşlatuñ gibi muhāl isterüz olsa ne 'aceb
Nālemüz gibi du'āmuz dañi mehcūr-ı eser

3. nāle: +si

Gazel 90

Mısra: 5

İnilti, , feryat.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaksalar bulmaz yine revnağ

4. nāle: +müz

Gazel 207

Mısra: 1

İnilti, , feryat.

Hücüm-ı derd ü gāmla nālemüz te'sîrden kaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbirden kaldı

5. nāle:

Gazel 58

Mısra: 5

İnilti, , feryat.

Ḳad-i ḥamīde ile nāle besdür ehl-i dile
Semā'-ı zemzeme-i çeng ü nāyı neylerler

6. nāle:

Gazel 96

Mısra: 6

İnilti, , feryat.

Dāğ-ı dildür nāme-i nāyı ciger-süz eyleyen
Nāle bî-zaḥm-ı derün olsa eşerden dūr imiş

7. nāle:

Gazel 1

Mısra: 7

İnilti, inleme, feryat.

Bizüm-çün nāle vü ser-geşteğî vü girye dā'imdür
Kenār-ı cūybār-ı miḥnetüñ dūlābıyuz cānā

8. nāle: +m, +e

Gazel 16

Mısra: 1

İnilti sesi.

Nāleme bir gül-i gülzār-ı bahādur bā'ış
Giryeme bir şeh-i iḳlīm-i cefādur bā'ış

nāle it:-

1. nāle it:- sek

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Feryat etmek.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelibān ziver-i şaḥn-ı gülistāndur

2. nāle it:- sek

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Inlemek.

Ser-i kuyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Figān-ı ‘andelībān zīver-i şaḥn-ı gülistāndur

nāle-i ney:

1. **nāle-i ney:**

Kıt'a 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ney inlemesi, ney sesi.

Nāle-i ney ki ğdādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

na'leyn:

1. **na'leyn:+ler**

Kıt'a 4

Mısra: 3

Bir çift ayakkabı.

Na'leynler ile gezmede ḥalk-ı cihān bütün
Güyā çehār pāy ile merdüm behimedür

na'l-i süm-i esb:

1. **na'l-i süm-i esb:**

Gazel 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

At toynağının nali.

Süvār olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nāz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tābāna istiğnā

nāliş:

1. **nālişine:+i, +n, +e**

Gazel 208

Mısra: 5

İnilti, inleme, figan.

Deger mi nālişine ‘andelīb-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

nāliş-ger it-:

1. **nāliş-ger it-:-di**

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnleyen eylemek.

Nāliş-ger itdi bülbül-i zārı füsün ile
Güyā benefşe gülşene ḥaṭṭ-ı ‘ızardur

nām:

1. **nām:+ı**

Kaside 10

Mısra: 13

Ad.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi ‘āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı PİR'e

2. **nām:+ı, +n, +a**

Kaside 10

Mısra: 15

Ad.

Dinildi nāmına mağz-ı kelām-ı ḥazret-i Bārī
‘Uḫūl-i nākışa maḥcūbdur bu sırr-ı ḥaṭīre

3. **nām:+ı, +n, +ı**

Kaside 7

Mısra: 3

Ad.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şū evvel

4. **nām:**

Kaside 8

Mısra: 2

Ad.

Esir olma bir nām-ı ḥuşke şaḥn kim
Olur nām için dil-ḥırāşide ḥātem

5. **nām:+ı**

Gazel 178

Mısra: 8
Ad.

Hem şohbet-i gül h̄ār-ı pür-âzârdur ammâ
Oldı yine murğ-ı şeh̄erüñ nāmı keşide

nā-maḥal:

1. nā-maḥal:

Gazel 184

Mısra: 3

Uygun olmayan; layık olmayan.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş h̄ūn bağrumı
Ol nev-āmūz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

2. nā-maḥal:

Gazel 69

Mısra: 9

Uygun olmayan; layık olmayan.

Nā-maḥal h̄'āhiş-i vuşlatla Nesibā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

3. nā-maḥal:

Kıt'a 18

Mısra: 1

Uygun olmayan; layık olmayan.

Nā-maḥal güftāra āğāz eyleme mecnūn gibi
Bī-hüde sözdür kişinüñ pāyesin dūn eyleyen

nā-ma'ḷūm:

1. nā-ma'ḷūm:

Kaside 7

Mısra: 1

Bilinmez, gizli, saklı.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma'ḷūm
İki şaḥifesidür nüshā-i ebedle ezel

nām-dār ol-:

1. nām-dār ol-:-maz

Gazel 149

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Şöhretli olmak.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

nāme:

1. nāme:

Gazel 63

Mısra: 7

Mektup.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'āşık selām-ı sāde degüldür

2. nāme:

Gazel 70

Mısra: 9

Mektup.

Ya degdi ḥatır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

3. nāme:

Gazel 70

Mısra: 10

Mektup.

Ya degdi ḥatır-ı dil-dāra dil ki yazmadı nāme
Ya nāme bende-i mehcūr-ı dil-figārına degmez

4. nāme:-de

Gazel 131

Mısra: 7

Mektup.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḥam
Kaşab-ı sükkere terciḥ olunur nāy-ı qalem

5. nāme:

Kaside 6

Mısra: 4

Mektup.

‘Ukde-i hâtırımı nâmede itsem taḥrîr
Nâme murğân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

6. **nâme:+de**

Kaside 6

Mısra: 3

Mektup.

‘Ukde-i hâtırımı nâmede itsem taḥrîr
Nâme murğân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

7. **nâme:**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Mektup.

Ey nâme zebân olup bu rāze
Maḫşūdumı söyle āşikāre

nâme-i evşāf-ı ḥüsn:

1. **nâme-i evşāf-ı ḥüsn:+in**

Gazel 92

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzelliğin vasıflarının mektubu.

Nesibā şad hezārân āferîn Firdevsi-i ṭab‘uñ
O şāhuñ nâme-i evşāf-ı ḥüsnin pek güzel yazmış

nâme-i ‘iṣyân:

1. **nâme-i ‘iṣyân:+u, +m, -a**

Rûbai 16

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İsyân mektubu.

Ḥālüm nic'olur rûz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremüñ nâme-i ‘iṣyānuma ḥaṭ

nâme-i nây:

1. **nâme-i nây:+ı**

Gazel 96

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ney sesi.

Dāğ-ı dildür nâme-i nâyı ciger-süz eyleyen
Nâle bî-zaḥm-ı derûn olsa eşerden dūr imiş

nâme-i ser-beste:

1. **nâme-i ser-beste:+dür**

Gazel 94

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gizli mektup.

Âh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

nām-ı ḥuşk:

1. **nām-ı ḥuşk:+e**

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kuru şöhret.

Esir olma bir nām-ı ḥuşke şaḫn kim
Olur nām içün dil-ḥırāşide ḥātem

nām-ı vefā:

1. **nām-ı vefā:+y, +ı**

Gazel 144

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vefalı ad.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gūş itmedüm aṣlā dehenümden

nāmiye-i feyz-i derd:

1. **nāmiye-i feyz-i derd:**

Gazel 125

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Derdin bolluğu.

Bir dem mi var ki nāmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derūn sūnbül-i destārumuz degül

nāmūs:

1. **nāmūs:**

Gazel 85

Mısra: 1

Ar, edep, haya.

Nāmūs u cāhı cāha atan Mevleviler'üz
Dünyā-yı dūmı hıçe şatan Mevleviler'üz

nāmūs u ‘ār:

1. **nāmūs u ‘ār:**

Gazel 169

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İffet ve namus.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mūcib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

nā-müselmān:

1. **nā-müselmān:+a**

Gazel 192

Mısra: 3

Kâfir güzel, sevgili.

Esir oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kâfir kışiden ümmid-i şefkat kında ben kında

nām-ver:

1. **nām-ver:**

Gazel 23

Mısra: 8

Meşhur, ünlü.

Sözi hatm eyle istifsār-ı la‘l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile hayli nām-ver kâgız

nām-ver-i şeh:

1. **nām-ver-i şeh:**

Tarih 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Namlı Padişah.

Ola kâhhār-ı ‘adū devletle cünd-i ‘āleme
Oldı sulţān u cihānda nām-ver-i Şeh Muştafā

nā-puhte:

1. **nā-puhte:**

Gazel 89

Mısra: 11

Ham, çiğ, pişmemiş; acemi, tecrübesiz, toy.

Bār-çin-i naḥl-i tefrīd olmayan nā-puhte dil
Ādem olmaz mīve-i Ṭübā'ya bulsa dest-res

nār:

1. **nār:+a**

Kaside 2

Mısra: 1

Ateş, od.

Ger nāra düşse gūşe-i çeşm-i şefā‘atüñ
Her aḥker-i caḥimi ider pāre-i baḳam

2. **nār:+ı**

Gazel 210

Mısra: 1

Ateş.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol aḥlaya gör bu rāzı

nā-rāst:

1. **nā-rāst:**

Rübai 43

Mısra: 1

Doğru olmayan.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

nā-revā:

1. **nā-revā:~dur**

Gazel 8

Mısra: 5

Yakışksız, uygun olmayan.

Nuķūd-ı eşk-i ‘āşık sūķ-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

nār-ı caħīm:

1. **nār-ı caħīm:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Emrüne münķād olanlar buldılar ğalb-i selim
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caħīm

2. **nār-ı caħīm:~den**

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Hāşā şerāre-bīn ola nār-ı caħimden
Bir dīde kim fenā-yı ħarīmünde ola nem

nār-ı cehennem:

1. **nār-ı cehennem:**

Kaside 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

nār-ı cerāyim-i beşer:

1. **nār-ı cerāyim-i beşer:~üñ**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Günahkar insanların ateşi.

Nār-ı cerāyim-i beşerüñ inţifāsına
Bir ħaţresi kifāyet ider baħr-i raħmetüñ

nār-ı dūzaħ:

1. **nār-ı dūzaħ:**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Hāşā ki nār-ı dūzaħ anı dād-ħ~āh ide
Bir leb ki ola buse-zen-i sāħa-i ħarem

nār-ı firāk:

1. **nār-ı firāk:**

Gazel 155

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

Nār-ı firāk ‘āşıkı maħv itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzını ħākisterin gören

nār-ı ğam:

1. **nār-ı ğamla:~la**

Gazel 61

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gam ateşi.

Riyāzet pūtesinde nār-ı ğamla
Fenā zā‘ibleridür Mevlevīler

nār-ı ħasret:

1. **nār-ı ħasret:~le**

Gazel 11

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Özlem ateşi.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdüñ bu şeb
Nār-ı ħasretle dīl ü cānum kebāb itdüñ bu şeb

nār-ı hecr:

1. **nār-ı hecr:**+üñ, +le

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşi.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi süzân itmek
‘Âşık-ı şadıkuñ oldumsa günâh eylemedüm

nār-ı intizār-ı maḳdem-i dil-dār:

1. **nār-ı intizār-ı maḳdem-i dil-dār:**+dan

Gazel 158

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gelişini beklemenin ateşi.

Hānümān-ı şabr u ṭāḳat oldı ḥākister Nesīb
Yandı nār-ı intizār-ı maḳdem-i dil-dārdan

nār-ı ‘ışk-ı ḥāk:

1. **nār-ı ‘ışk-ı ḥāk:**+dan

Gazel 89

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Allah aşkının ateşi.

Hānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaḳsa çok mıdur
Heft düzaḥ nār-ı ‘ışk-ı Ḥāk'dan oldı bir ḳabes

nār-ı maḥabbet:

1. **nār-ı maḥabbet:**+le

Müfret 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi, muhabbet ateşi.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

2. **nār-ı maḥabbet:**+le

Müfret 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgi, muhabbet ateşi.

Güdāzān eyle cism-i zerdüñi nār-ı maḥabbetle
İşüñ altun idince küşiş it nār-ı maḥabbetle

nār-ı pinhān:

1. **nār-ı pinhān:**+ın

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizli ateş.

Çemende zāhir itdi nār-ı pinhānın ḳaranfüller
Fürüzān eyledi kibritini hep anda sünbüller

nār-ı seḳar:

1. **nār-ı seḳar:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cehennem ateşi.

Āteş-i ḳahruñ yıḳar a‘dāyı çün nār-ı seḳar
Naḳra-i luṭfuñ yıkılmış dilleri ābād ider

nās:

1. **nās:**+uñ

Kıt'a 4

Mısra: 8

İnsan.

Rüz-ı ḳıyām olursa bu güne şitā eger
Zannum bu kim teveccühi nāsuñ caḥīmedür

na‘ş-ı mevtā:

1. **na‘ş-ı mevtā:**+da

Gazel 162

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Öülerin cesedi, Naaş.

Riḳāb-ı nāsa başar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālī derün ehli na‘ş-ı mevtāda

naşīb it-:

1. **naşīb it:-di**

Tarih 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Nasip etmek, kısmet etmek.

‘Azim-i beyt-i Hudā olduḡda bu ‘abde Hudā
Ḥamdüli’llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşīb

naşīb ol:-

1. **naşīb ol:-ma, -dı**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

2. **naşīb ol:-sa**

Rübai 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

Rū-māl-i ḥak-i ḥaremün olsa naşīb
Ḳan aḡlıyarak eylesem aḥvālümü ‘arz

3. **naşīb ol:-**

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kısmet olmak.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı ‘ışkında virem cān direm olmadı naşīb

naşīb-i tab‘-ı ba‘īr:

1. **naşīb-i tab‘-ı ba‘īr:-e**

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Devenin nasibi.

Kemāl-i ḳadrini ‘aḳl-ı beşer iḥāṭa ne mümkin
Olur mı kār-ı tekāver naşīb-i ṭab‘-ı ba‘īre

naşihat-i zāhid:

1. **naşihat-i zāhid:**

Gazel 86

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zahidin öḡüdü, nasihati.

Güşād-ı bāḡ-ı dil itmez naşihat-i zāhid
Semüm-ı şaḥn-ı çemende şabā yerin ṭutmaz

nā-şinās:

1. **nā-şinās:**

Gazel 125

Mısra: 10

Bilmez, tanımaz olan.

Herkes ḡulüvvi ḥayretümüz aşlın añlamaz
Her nā-şinās vāḳıf-ı esrārumuz degül

na‘t:

1. **na‘t:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 14

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Böyle sebt eyler senāñı levḥa-i pāk-i dile
Ḥāṭır-ı kerrübiyāna na‘tün itdükte ḥuṭūr

2. **na‘t:+üñ, +e**

Kaside 1

Mısra: 16

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Merḥamet-pişe şehenşāhā kerem-ver mesnedā
Na‘tüñe itmez vefā cümle midād olsa buḥūr

3. **na‘t:+uñ**

Kaside 1

Mısra: 8

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Yâ Resûllâh bu gûne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tûñ kandaşur fikr-i Nesib-i pür-kušûr

4. **na't:**+uñ

Kaside 2

Mısra: 1

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Na'tûñ yolında çok mıdur ey şâh-ı zü'l-kerem
Her hatvesinde secde-i şükr eylese kalem

5. **na't:**

Kaside 5

Mısra: 5

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Ammâ ne na't na't-i Resûl-i cihâniyân
Kim kudsiyâna bendelüğü iftihârdur

6. **na't:**

Kaside 5

Mısra: 7

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Ammâ ne na't na't-i Muhammed ki her sözi
Gencine-i ma'ârif-i Perverdigar'dur

7. **na't:**+üñ, +de

Kaside 2

Mısra: 7

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Na'tûñde incilâ ile her nokta-i siyâh
Oldı nücûm çarh-ı mu'allâya hem-ka-dem

8. **na't:**+i, +n, +e

Kaside 6

Mısra: 14

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Biñde bir vaşfını ta'dâd ne mümkün ammâ
Na'tine veriş anuñ ben-degi-i diğ-er olur

9. **na't:**+üñ, +i

Kaside 3

Mısra: 2

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Virse kâm-ı câna ta'm-ı lûle-i Kevser n'ola
Na'tûñi imlâ iden kilik-i belâgat ihtivâ

na't-i Ahmed-i mürsel:

1. **na't-i Ahmed-i mürsel:**

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

O bağ-ı dil k'ola ezhar-ı feyz-i Haqq'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Ahmed-i mürsel

na't-i Muhammed:

1. **na't-i Muhammed:**

Kaside 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Ammâ ne na't na't-i Muhammed ki her sözi
Gencine-i ma'ârif-i Perverdigar'dur

na't-i Nebi:

1. **na't-i Nebi:**+den

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Dil ḥânesini gerd-i vesâvisden ider pāk
Ger na't-i Nebi'den ola ol sâḥada cürû

2. **na't-i Nebi:**+de

Rûbai 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed (sas) övmek için yazılan manzume.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na't-i Nebi'de tek ü pû

na't-i Resûl-i cihāniyân:

1. na't-i resûl-i cihāniyân:

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyada yaşayan insanların peygamberlerinin naati.

Ammā ne na't na't-i Resûl-i cihāniyân
Kim qudsiyāna bendelügi iftihârdur

nâ-ümîd:

1. nâ-ümîd:

Gazel 40

Mısra: 3

Ümitsiz.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhûr-ı haţtı zamânı gelür geçer

2. nâ-ümîd:

Gazel 40

Mısra: 3

Ümitsiz.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhûr haţtı zamânı gelür geçer

nâ-ümîd-i şihhat:

1. nâ-ümîd-i şihhat:+em

Gazel 114

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ümitsiz sağlık; ilgi.

Bir nâ-ümîd-i şihhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sâğar-ı hicrānuñam senüñ

nâvek-i dil-düz-ı du'â:

1. nâvek-i dil-düz-ı du'â:+dan

Gazel 151

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Duanın gönül delici oku.

Döndürme görüp 'unf ile rüyuñ fukarâdan
Zinhâr şakın nâvek-i dil-düz-ı du'âdan

nây:

1. nây:+a

Kıt'a 5

Mısra: 1

Türk müziğinde, bilhassa Mevlevî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Toğrısı nâya kulağ tutdukça
Demine hû çekerüz üstâduñ

2. nây:+da

Kıt'a 5

Mısra: 6

Türk müziğinde, bilhassa Mevlevî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Nağş-ı Mânî'yi ider dest-efşân
Nâyda nağmeleri Behzâduñ

nâ-yâb:

1. nâ-yâb:+dur

Gazel 110

Mısra: 4

Bulunmaz, nadir.

Keştî-nişîn-i 'akla selâmet muhâldür
Nâ-yâbdur kenâresi deryâ-yı vahdetüñ

nây-ı kalem:

1. nây-ı kalem:

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ney kamışından yapılmış kalem.

Leb-i dilber haberin nâmede itdükçe rağam
Kaşab-ı sükkere tercîh olunur nây-ı kalem

nāyib-menāb-ı mu‘cizāt:

1. nāyib-menāb-ı mu‘cizāt:

Kaside 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Mucizelerin vekili.

Nūr-ı Hāk'dur cilde-ger mir'āt-ı zātuñda 'ayān
Hüsn-i ruhsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu‘cizāt

nāyil-i maṭlūb:

1. nāyil-i maṭlūb:

Rūbai 44

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İsteğine kavuşmak.

Her sa'y 'abes verişe maḥsūb olmaz
Her ṭālib olan nāyil-i maṭlūb olmaz

nāz:

1. nāz:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 2

İşve, cilde, naz.

İtdi beni nāgehān bu gerdūn
Sen cilde-fürüş nāza meftūn

2. nāz:

Gazel 2

Mısra: 5

İşve, cilde, naz.

Süvār olsañ semendūñ eblağ-ı gerdūna nāz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbūñ meh-i tābāna istiğnā

3. nāz:

Gazel 56

Mısra: 1

İşve, cilde, naz.

Kaçan ki nāz ile ol şūh cāme-ḥ'āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḥāba girer

nāz eyle:-

1. nāz eyle:-r

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Şehid-i ḡamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler
Senūñ üftādelerūñ kā'ināta nāz eyler

2. nāz eyle:-r

Gazel 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Şehid-i ḡamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler
Senūñ üftādelerūñ kā'ināta nāz eyler

3. nāz eyle:-r

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Ne kāfiritse naẓar naḡş-ı ḥüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

4. nāz eyle:-r

Gazel 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nazlanmak.

Ḥayāl-i la'lüñ iden sāḡar-ı şarāb degül
Piyāle-nüş-i Āb-ı ḥayāta nāz eyler

5. nāz eyle:-r

Gazel 29

Mısra: 8

Kelime Tipi: -
Nazlanmak.

Nigāh-ı sâhil-i ‘aql eylemez helāk olsa
Ġarīk-ı baħr-i maħabbet necāta nāz eyler

6. **nāz eyle:-r**

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Nazlanmak.

Hücüm-ı ğamla dem-ā-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişk-i dıdesi Nıl ü Furāta nāz eyler

nāzān:

1. **nāzān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Nazlı.

Sen ħāk-i rehūñle çarħa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

nazar:

1. **nazar:+dan**

Gazel 154

Mısra: 1

Bakma, bakış.

Ĥavf eyle cüvānsın ħaṭar-ı āh-ı seħerden
Şeb-gır-i ğam-ı ‘ıřķuñı dūr itme nazardan

2. **nazar:+um, +dan**

Gazel 148

Mısra: 1

Bakma, bakış.

Efzūde iken revnaķ-ı ħüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzērūmden

3. **nazar:**

Gazel 29

Mısra: 3

Bakma, bakış.

Ne kāfir itse nazar naķş-ı ħüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

4. **nazar:**

Gazel 53

Mısra: 4

Bakma, bakış.

Alma hengām-ı ğazab ħançerüñüñ peyvendin
‘Āşık öldürmege yetmez mi o ħaşm-āne nazar

5. **nazar:+ın**

Gazel 156

Mısra: 2

Bakma, bakış.

Gele ey şabā ħaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübādan
Nazarın dirig ider mi ‘acabā bu ħāk-i pādan

6. **nazar:+ı**

Gazel 120

Mısra: 6

Bakma, bakış.

Seng-i siyāh iseñ zer-i ħāliş-‘ayār ider
İksir-i feyzdür nazarı Mevleviler'üñ

7. **nazar:**

Kaside 7

Mısra: 7

Bakma, bakış.

Ĥilāl-i bi‘şetinüñ luṭfına nazar ne ‘aceb
Zamān-ı māziye maħsūd olursa müstaķbel

nazar eyle:

1. **nazar eyle:**

Gazel 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Bakmak.

Kaṭ'ı ta'alluḳ olduḡına bā'is-i 'ulā
Hüccet gerekse eyle naẓar rāy-ı rif'ate

2. **naẓar eyle:**

Kıt'a 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

'Ucbına naẓar eyle ahālī-i ġinānuñ
Tevcihe 'inān eyleyicek dār-ı bakāya

3. **naẓar eyle:**

Kaside 9

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesīb'e naẓar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

naẓar it:

1. **naẓar it:**

Kıt'a 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Ebr aña gele nā-bedid oldu
Naẓar it cirm-i mihr-i envere kim

2. **naẓar it:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, görmek.

Ma'nāsını naḳş idüp zamīre
Dā'im naẓar it kelām-ı Pīr'e

naẓar kıl-:

1. **naẓar kıl-:**

Gazel 111

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

O ḥüsn-i tāb-ı güdāza naẓar kıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenüñ

naẓar-ı ḥalk-ı cihān:

1. **naẓar-ı ḥalk-ı cihān:**

Gazel 37

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dünyadi herkesin bakışı.

Aña fī'l-cümle müşābih diyu rāy-ı ruḥṣat
Naẓar-ı ḥalk-ı cihān hep meh-i şevvāldadır

naẓar-ı i'tibār:

1. **naẓar-ı i'tibār:**

Müfret 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dikkatli bakmak.

Kim baksa 'āleme naẓar-ı i'tibār ile
Mümkin midür ki fark ide aḡyārı yār-ile

naẓar-ı mürşid-i āgāh:

1. **naẓar-ı mürşid-i āgāh:**

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hakiki mürşidin bakışı.

Pürdür āyīne-i dil gerd-i küdüretle Nesīb
Naẓar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

nāzende-i Ḥabīb-i Ḥaḳ:

1. **nāzende-i Ḥabīb-i Ḥaḳ:**

Rübai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın nazlı sevgilisi (Hz. Muhammed).

Ey şefḳati feryād-res-i ḥayl-i 'uşāt
Nāzende-i Ḥabīb-i Ḥaḳ şefī'-i 'araşāt

nāzenin:

1. **nāzenin:**

Kaside 6

Mısra: 3

Narin, ince, nazlı.

Nāzenin yar-i Hudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

nāzenin ol-:

1. **nāzenin ol-:-sa**

Gazel 186

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Narin olmak.

Elem çekmem cebin-i ‘işvesi pür-ḥışm u kîn olsa
Güzel ey baḥr-i nāzum saña benzer nāzenin olsa

nāz eyle-:

1. **nāz eyle-:-r**

Gazel 210

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz yapmak.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider aña niyāzı kime eyler nāzı

nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem:

1. **nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem:**

Tarih 18

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünyanın önemli işlerinin şiiir ipliğini tutmak.

Nāzım-ı silk-i mühimmāt-ı umūr-ı ‘ālem
Ḥāfız-ı devlet ü dīn ya‘ni Muḥammed Paşa

nażir:

1. **nażir: +i**

Tarih 25

Mısra: 3

Benzer, eş.

Ḥaḳ-gūy u ‘afif idi ki yoğıdı nażiri
Zāhirde vü bātında o bī-şibh ü nedidüñ

2. **nażir: +i, +n, +i**

Gazel 182

Mısra: 9

Benzer, eş.

Ḥaḳkā nażirini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesib varsa da iklim-i Berber'e

nażır id-:

1. **nażır id-:-üp**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Memur tayin etmek.

İdüp nażır cenāb-ı Şeyḫ Bostān'ı bu ḥayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daḥi a‘lā

nażır ol-:

1. **nażır ol-:**

Gazel 200

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakmak.

‘Āşık ki ola nażır ‘ışkıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ṭal‘at-i zībāyı

nażire:

1. **nażire:**

Gazel 67

Mısra: 11

*Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline
başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiyede yazılan
benzeri.*

Nażire Nābi-i mu‘ciz-beyāna saña muḥtaşdur
Nesibā āferin ṭab‘uñ gibi siḥr-āferin olmaz

2. **nażire:**

Kaside 10

Mısra: 6

Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiye yazılan benzeri.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttagâh-ı kemâlün
Nazîre luţf ile kâhır olur hıbbân u sâ'îre

3. nazîre:

Gazel 142

Mısra: 11

Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiye yazılan benzeri.

Nazîre hâzret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tûṭî-i kıl-k-i Nesîbâ ebsem olmazsın

4. nazîre:

Kıt'a 22

Mısra: 5

Bir şairin manzum bir eserine, daha ziyade gazeline başka bir şair tarafından aynı vezin ve kafiye yazılan benzeri.

Ammâ bunu bilmez ki nazîre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nâ-dide-i cennât-ı 'ulâya

nâzır-ı eşk-i tāk ol:

1. nâzır-ı eşk-i tāk ol:

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Göz yaşı kulesine bakan.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥande
Vâkıf-ı neş'e-i mey nâzır-ı eşk-i tāk ol

nâzır-ı nesrîn:

1. nâzır-ı nesrîn:

Gazel 79

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yaban gülü gören.

Fürkât-i la'l-i leb ü sine-i cānāna da dil
Mâyil-i gonca-i gül nâzır-ı nesrîn olmaz

nazm:

1. nazm: +uñ, +da

Gazel 94

Mısra: 9

Şiir, nazım.

Nazmuñda Nesîbâ görelî ḥüsn-i edāyı
Düşîze-i ma'nî kâd-i ta'bîre şarılmuş

2. nazm: +ı, +dur

Kaside 10

Mısra: 3

Şiir, nazım.

Cihân-ı ma'rifetüñ nazmıdır kitâbe-i tākı
Çemenistân-ı ma'ânîsi bağ-ı 'ışka mesîre

nazm id-:

1. nazm id-: -e, -nün

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şiir yazmak.

Lülü-yı na'tini silk-i nefese nazm idenün
Deheni pür-dür ü gevher nefesi 'anber olur

nazm-ı güzîn:

1. nazm-ı güzîn: +i

Gazel 213

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sevilmiş şiir.

Bahâriyye Nesîb ü Vehbî pîş-i Şeyḥ Bostân'a
Bîrer mışra'la bu nazm-ı güzîni armağan çekdi

nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb:

1. nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb:

Gazel 71

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Eşsiz eğlenceli şiir.

‘Âlemde Nesibâ niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb unudılmaz

nazm-ı tâze:

1. nazm-ı tâze:+den

Kaside 3

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yeni şiir.

İ‘tirâf-ı cürmdür kaçdum bu nazm-ı tâzedem
Yoksa medhûn bâna nisbetle süreyyâ ve’s-serâ

nazra:

1. nazra:+da

Gazel 97

Mısra: 5

Bakma, bakış.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resânı
Ser-pençe-i nâgeh-res-i şehbâzuña maḥşûş

2. nazra:

Gazel 125

Mısra: 2

Bakma, bakış.

Teftiş-i ‘ayb-ı ḥalk bizüm kârumuz degül
Noḳşâna nazra şive-i etvârumuz degül

3. nazra:

Gazel 146

Mısra: 7

Bakma, bakış.

İtmez gurûr-ı ḥüsn ile bir nazra ‘aksine
Meşşâta itse âyînesin âfitâbdan

nazra-i hem-vâr id-:

1. nazra-i hem-vâr id-:-üp

Gazel 113

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalıcı bakış.

Nazra-i hem-vâr idüp ḥâr u güle hem-çün bahâr
Âştî-baḥş-ı miyân-ı ḥâş u ‘âm olsam gerek

nazra-i kahr:

1. nazra-i kahr:+ı

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kahredici bakış.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbâba hem-feyz-i bahâr
Nazra-i kahrı ser-i a‘dâya bir şemşîr-i tîz

nazra-i lutf:

1. nazra-i lutf:+uñ, +la

Kaside 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

İhsan veren bakış.

Nazra-i lutfuñla manzûr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳâf-ı sa‘âdetde olur şâh-ı tıyûr

2. nazra-i lutf:+uñ

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İhsan veren bakış.

İltifât-ı mücmelüñdür mâye-i ehl-i kemâl
Nazra-i lutfuñ kavî sermâye-i ‘ilm-i sikât

3. nazra-i lutf:+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İhsan veren bakış.

Āteş-i kâhruñ yıkar a'dâyı çün nâr-ı sekar
Nazra-i luţfuñ yıkılmış dilleri âbâd ider

ne:

1. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 2

ne ... ne bağlacı.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i gam-güsârum var
Ne keşf-i râza sezâ-vâr yâr-i gârum var

2. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 11

Nasıl.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegân-ı ma'ânî
Virür ğinâ-yı ebed tab'-ı bî-murâd-ı fakîre

3. **ne:+dür**

Gazel 25

Mısra: 3

Nedir, nasıl bir şey.

Kıyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cânâ nedür ey dil
Melekler sâyesin ser-çeşme-i hayvâna şalmışlar

4. **ne:+dür**

Gazel 36

Mısra: 7

Nedir, nasıl bir şey.

Bu iğbirâr-ı hâtıra âyâ nedür sebeb
Hıdmetde hâk-i payiñe ihmâlümüz mi var

5. **ne:+dür**

Gazel 175

Mısra: 5

Nedir, nasıl bir şey.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ'is
Ey çarh dimem saña beni kâm-ver eyle

6. **ne:+dür**

Gazel 10

Mısra: 10

Hangi şey.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldu Nesîb
Vaşl u hecri anılamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

7. **ne:+dür**

Gazel 96

Mısra: 3

Hangi şey.

Dil dürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaşr-ı ümmîde dil-i meksûr imiş

8. **ne:+dür**

Gazel 110

Mısra: 5

Hangi şey.

Fehm itmedünse remz-i fenâ vü baķâ nedür
Gör ittihâd-ı kârın imâm u cemâ'atüñ

9. **ne:+dür**

Gazel 113

Mısra: 7

Hangi şey.

Luţf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hûsne gulâm olsam gerek

10. **ne:+dür**

Gazel 115

Mısra: 7

Hangi şey.

Bu nağme-i hûnîn nedür ey muṭrib-i cân-sûz
Beñzer ki ola rişte-i cân perde-i sāzuñ

11. **ne:+dür**

Gazel 116

Mısra: 10

Hangi şey.

Kalur gider mi ‘aceb düzağ-ı tegâfûlde
Bilinse cürm ü günâhı nedür Nesîbâ'nuñ

12. **ne:•dür**

Gazel 143

Mısra: 5

Hangi şey.

Hüzün ü şādiden nedür bu infî‘âl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvâl-i ‘âlem çün ḥayâl ü ḥ‘âb iken

13. **ne:•dür**

Kaside 10

Mısra: 10

Hangi şey.

Tamâm eyledi faḡr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamâm-ı faḡr nedür fehîm ider ‘uḡûl-i ḥabîre

14. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne bağlacı.

Ne nedîm-i ḡam-küsârum bulunur ne yâr-i ḡârum
Ki faḡaṭ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

15. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne bağlacı.

Ne nişâne-i maḥabbet ne emâret-i şadâḡat
Ne ziyâ-yı şem‘-i ülfet ne şerâre ḡabes var

16. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne bağlacı.

Ne nişâne-i maḥabbet ne emâret-i şadâḡat
Ne ziyâ-yı şem‘-i ülfet ne şerâre ḡabes var

17. **ne:•dür**

Gazel 10

Mısra: 10

Nedir, nasıl bir şey.

Şimdi ḡasret berde-i esrâr-ı ‘ışḡ oldı Nesîb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

18. **ne:•dür**

Gazel 76

Mısra: 6

Nedir, nasıl bir şey.

Esîr-i zülfi olan rûyını ḥayâl idemez
Fütâde-i şeb-i ḡam şubḡgeh nedür bilmez

19. **ne:**

Gazel 92

Mısra: 7

Nasıl.

Ḳarîn olmak ne mümkindür o mâha Münşi-i ḡudret
Benüm ser-nâme-i baḡtumda ‘unvân-ı Zuḡal yazmış

20. **ne:•dür**

Gazel 134

Mısra: 12

Nedir, nasıl bir şey.

Derûn-ı sînede sûz u ḡudâzî var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

21. **ne:**

Gazel 169

Mısra: 9

Nasıl.

Ḥâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

22. **ne:**

Kaside 2

Mısra: 6

Nasıl.

Yok dergehünden özge baña melce' ü melâz
Ahvâl-i pür-melâlümi 'arz eylesem ne ğam

23. ne:

Gazel 45

Mısra: 1

ne ... ne bağlacı.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i ğam-güsârum var
Ne keşf-i rāza sezâ-vâr yâr-i ğârum var

24. ne:

Gazel 91

Mısra: 4

Hangi şey.

Yine var ise rakib-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bā'is ne ola ol meh-veş

25. ne:

Kaside 10

Mısra: 15

Nasıl bir.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüsha-i vahdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehm iden zevâta serîre

26. ne:

Kaside 10

Mısra: 1

Nasıl bir.

Kemâl-i qadrini 'aql-ı beşer ihâta ne mümkün
Olur mı kâr-ı tekâver naşib-i tab'-ı ba'îre

27. ne: +dür

Gazel 76

Mısra: 10

Hangi.

Maḥabbet âdemi hem-dâsitân-ı Qays eyler
Gedâ-yı bî-nemed ü pâdişeh nedür bilmez

28. ne:

Gazel 8

Mısra: 6

Ne, soru zamiri.

Nukûd-ı eşk-i 'âşık sūk-ı ğamda nâ-revâdur hep
Ne 'âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâķi

29. ne:

Gazel 136

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

O bāğ-ı ḥüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre bûy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşib oldum

30. ne:

Gazel 145

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

'Aceb helâke mi itlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me'âbumdan

31. ne:

Gazel 152

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesib
Ne Güherler çıkarur tab'-ı dür-efşânından

32. ne:

Gazel 156

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

O gül-i bahâr-ı 'işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niķâb-ı aḥmer gül-i rûyına ḥayâdan

33. ne:

Gazel 168

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Mest-i nāzum ne revādur var iken maḥmūruñ
Mey-i la'li-i lebūñi bezmde bîgâne göre

34. ne:

Gazel 171

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li o şūḥuñ
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

35. ne:

Gazel 179

Mısra: 8

Ne, soru zamiri.

Derūn-ı sine ki pūr-dāğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

36. ne:

Gazel 180

Mısra: 8

Ne, soru zamiri.

O māha akterān ümmidin itmem ṭālī'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḥtum sa'īd olsa

37. ne:

Gazel 182

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Meşşāṭanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḥtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zivere

38. ne:

Gazel 188

Mısra: 9

Ne, soru zamiri.

Ne ḥōşdur 'āşıkāne şiveler ma'şūk-ı ra'nādan
Nesībā ḥaḳ bu kim gelmez bu ḥālet ḥālden ḳāle

39. ne:

Gazel 191

Mısra: 8

Ne, soru zamiri.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

40. ne:

Gazel 194

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Herkesi dām-ı belāya düşürür güftārı
Ne 'aceb künci ḳafes olsa mekân-ı ṭūṭı

41. ne:

Gazel 204

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Nesībā söyledükçe ṭab'ūñ ḥüsni füzün oldu
Ne ḥāletdür bu kim çıkdukça gevher kân güzellendi

42. ne:

Gazel 205

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Lebinde ne ḥōşdur o teb-ḥāleler
Ki şebnem virür goncaya zīneti

43. ne:

Gazel 206

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Mü'essir fi'l-ḥaḳıḳa Ḥaḳ'dur iz'ān eyleyen anı
Ne cānibdendür anlar cezbe-i ruḥsār-ı ḥübānı

44. ne:

Kaside 1

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Medḥūñ itmişken senūñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesūr

45. **ne:**

Kaside 6

Mısra: 13

Ne, soru zamiri.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammā
Na'tine verziş anuñ benдеgi-i diğеr olur

46. **ne:**

Kaside 7

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Ḥilāl-i bi'şetinüñ luṭfına nazar ne 'aceb
Zamān-ı māziye maḥsūd olursa müstaḳbel

47. **ne:**

Kaside 7

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Küşād-ı kārına bir nīm işāretüñ besdür
Ne 'uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

48. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 12

Ne, soru zamiri.

Mücerredāt-ı ḥadem kāmil-i mükemmel-i a'lem
Ne güne vaşf dinür mümkün-i vücüb-ı semire

49. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 14

Ne, soru zamiri.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı Pīr'e

50. **ne:**

Kıt'a 12

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıkşa ne 'aceb beniyye-i Mekke'den İslām

51. **ne:**

Kıt'a 21

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

52. **ne:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Rūḥsın sen hiç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer

53. **ne:**

Rūbai 51

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Tā ki beni ḥabs-i ḫāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

54. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 3

Ne, soru zamiri.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāḥib-insilāk olmaḳ
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ

55. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāḥib-insilāk olmaḳ
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ

56. **ne:**

Tarih 17

Mısra: 6

Ne, soru zamiri.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürūh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şöḥbet-i ḥāşına bulsalar destūr

57. **ne:**

Tarih 18

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Eyyede'llah ne ḥōş mekremet-i ḥāḳānī
K'itti taḥşin aña sükkān-ı semāvāt-ı 'ulā

58. **ne:**

Tarih 31

Mısra: 11

Ne, soru zamiri.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şidḳum
Ḥāk-i rehe rū-mālde te'hīri bahāne

59. **ne:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Ne, soru zamiri.

Ġayra ne gūne eyleyeyim ḥālūmi beyān
Sen bir 'aṭā vü raḥmeti çok pādīşāh iken

60. **ne:***dür

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Hangi şey, nasıl.

Ey çarḥ nedür yine bu fūrḳat
Bu sūziş-i cān-güdāz-ı ḥasret

61. **ne:***dür

Gazel 76

Mısra: 1

Nasıl bir şey.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

62. **ne:***dür

Gazel 76

Mısra: 2

Nasıl bir şey.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

63. **ne:***dür

Gazel 76

Mısra: 8

Nasıl bir şey.

Helāk-i nāz ider aḡyārı 'āşıkı maḥrūm
O cev-r-pīşe şevāb u güneh nedür bilmez

64. **ne:***dür

Gazel 76

Mısra: 12

Nasıl bir şey.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daḡı
Nüvāziş-i nigeh-i gāh u geh nedür bilmez

65. **ne:***dür

Gazel 89

Mısra: 9

Nasıl bir şey.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduḳda rehā bulmaz meges

66. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 9

Ne, soru zarfı.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tīg-ı nāzı bildüğüñden ḳalma ey ḥūnī

67. ne:

Gazel 190

Mısra: 6

Ne, soru zamiri.

Bî-hûde âh u nâle ider ‘andelîb-i dil
Dehrüñ şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥârî ne

68. ne:

Gazel 73

Mısra: 10

Ne, soru zarfı.

‘İlm-i tefsîri hecâ-ḥ’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

69. ne:

Gazel 77

Mısra: 3

Ne, soru zarfı.

Aña kim çün ḥûn-ı dil laḥt-ı ciger zâd-ı sefer olmaz
Ṭarîḳ-ı ‘ışkıda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

70. ne:

Gazel 156

Mısra: 10

Ne, soru zarfı.

Ya vefâ ya ḥöd cefâdur irişen Nesîb-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

71. ne:

Gazel 158

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Câyı geh ağuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

72. ne:

Kaside 4

Mısra: 5

Ne, soru zarfı.

‘Aql-ı kâşır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k'anda hep
Cümle ḥayret bürdedür ehl-i ṭibâḳ-ı ‘âliyât

73. ne:

Gazel 167

Mısra: 9

Nasıl.

Ne siḥr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâḳ üzre

74. ne:

Kaside 2

Mısra: 8

Nasıl.

‘Arz-ı hüner degül garazum ‘arz-ı ḥâldür
Tekrîr kâfiyeyle ne ḡam eylesem naḡam

75. ne:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Nasıl.

Ey ṭalîb-i bîniş ü başîret
Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

76. ne:

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firâḳa tâb ü ṭâḳat ne vişâle dest-res var
Ne zuḥûr-ı nâ-ümidî ne ḥuşûl-i mültesem var

77. ne:

Müsemmen 1

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Özge ḳurbîyyet idi ne ittîḥâd u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola ‘uḳûl

78. **ne:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Özge kurbıyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳūl

79. **ne:**

Tarih 1

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Mevālide bu bir mecmū'a-i kübrā idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥi gelür misli bu devletde

80. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuḥūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

81. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuḥūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

82. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuḥūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

83. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuḥūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

84. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nedīm-i ḡam-küsārum bulunur ne yār-i ḡārum
Ki faḳaṭ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

85. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne ziyā-yı şem'î-i ülfet ne şerāre ḳabes var

86. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne ziyā-yı şem'î-i ülfet ne şerāre ḳabes var

87. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuḥūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

88. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firāḳa tāb ü ṭāḳat ne vişāle dest-res var
Ne zuḥūr-ı nā-ümidī ne ḥuṣūl-i mültesem var

89. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Ne firâka tâb ü tākāt ne vişâle dest-res var
Ne zuhūr-ı nâ-ümîdî ne huşûl-i mültesem var

90. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nedîm-i ğam-güsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

91. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 3

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nedîm-i ğam-güsârum bulunur ne yâr-i ğârum
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

92. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem'î ülfet ne şerâre ne ķabes var

93. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem'î ülfet ne şerâre ne ķabes var

94. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem'î ülfet ne şerâre ne ķabes var

95. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem'î ülfet ne şerâre ne ķabes var

96. **ne:**

Gazel 33

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne nişâne-i maħabbet ne emâret-i şadâķat
Ne ziyâ-yı şem'î ülfet ne şerâre ne ķabes var

97. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne güşe-gîr-i ferâĝ olmaĝa müsâ'id dil
Ne kūy-ı maķşada reftâra iķtidârüm var

98. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 8

ne ... ne ... bağlacı.

Ne güşe-gîr-i ferâĝ olmaĝa müsâ'id dil
Ne kūy-ı maķşada reftâra iķtidârüm var

99. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 10

ne ... ne ... bağlacı.

Gül-i şüküfteyem ammâ ser-i zükâmîde
Ne kimse bûyime tâlîb ne i'tibârüm var

100. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 10

ne ... ne ... bağlacı.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse bûyime ṯalib ne i'tibārum var

101. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadîḳ-ı hülûş-kārum var

102. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadîḳ-ı hülûş-kārum var

103. **ne:**

Gazel 118

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Cefālar kim ser-i küyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṯalî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

104. **ne:**

Gazel 118

Mısra: 2

ne ... ne ... bağlacı.

Cefālar kim ser-i küyında ol bî-dāddan gördük
Ne ṯalî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

105. **ne:**

Gazel 124

Mısra: 6

ne ... ne ... bağlacı.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhî ol

106. **ne:**

Gazel 124

Mısra: 6

ne ... ne ... bağlacı.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhî ol

107. **ne:**

Gazel 156

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne reh-i huşul-i kâma ne gider ṯarîḳ-ı ye'se
Hele hâşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

108. **ne:**

Gazel 156

Mısra: 7

ne ... ne ... bağlacı.

Ne reh-i huşul-i kâma ne gider ṯarîḳ-ı ye'se
Hele hâşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

109. **ne:**

Gazel 157

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Çāk çāk eylemedüñ 'aşîḳ-ı şürîdelerüñ
Ḥasretüñle ne girîbān ḳodılar ne dāmen

110. **ne:**

Gazel 157

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Çāk çāk eylemedüñ 'aşîḳ-ı şürîdelerüñ
Ḥasretüñle ne girîbān ḳodılar ne dāmen

111. **ne:**

Tahmis 1

Mısra: 14

ne ... ne ... bağlacı.

Ne şâduz dehr-i dünüñ devletinden
Ne maḥzûnuz hücum-ı miḥnetinden

112. **ne:**

Tahmis 1

Mısra: 15

ne ... ne ... bağlacı.

Ne maḥzûnuz hücum-ı miḥnetinden
Nesîb-âsâ berîyüz minnetinden

113. **ne:**

Tarih 31

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Zātuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir daḥi gelür ‘âlemiyâna

114. **ne:~dür**

Gazel 124

Mısra: 13

Nedir, nasıl bir şey.

Nesîbâ tîz-bîn ol bâ‘îş-i ḥilḳat nedür aña
Gözüñ aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dâhî ol

115. **ne:~dür**

Gazel 190

Mısra: 6

Nedir, nasıl bir şey.

Bî-hûde âh u nâle ider ‘andelib-i dil
Dehrüñ şafâ-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥârî ne

116. **ne:**

Gazel 29

Mısra: 3

Ne, soru zamiri.

Ne kâfir itse naẓar naḳş-ı ḥüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menâta nâz eyler

117. **ne:**

Gazel 39

Mısra: 12

Ne, soru zamiri.

Fikr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse ṭama‘-ı ḥâm eyler

118. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Ne ğam olursam eger pâymâl-i ‘âlemiyân
Mişâl-i pertev-i ḥurşid-i intişârum var

119. **ne:**

Gazel 48

Mısra: 3

Ne, soru zamiri.

Destine düş ne virür ğamze nigeḥ tîğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nûş eyler

120. **ne:**

Gazel 53

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Vuşlatuñ gibi muḥâl isterüz olsa ne ‘aceb
Nâlemüz gibi du‘âmuz daḥi mehcür-ı eser

121. **ne:**

Gazel 111

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

O ḥüsn-i tâb-ı güdâza naẓar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i rāhında âh u vâh idenüñ

122. **ne:**

Gazel 111

Mısra: 7

Ne, soru zamiri.

Ne bâki var elem-i zaḥm-ı ḥār-ı zilletden
Gül-i melâmeti pîrâye-i külâh idenüñ

123. **ne:**

Gazel 117

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

Evvel kirişme fitnede tiğ imtiḥân ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü cāna gözlerüñ

124. **ne:**

Gazel 126

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Ne zamân ki ḥışm u ğazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiğını
Bizi ğamze öldürür evvelâ yalıñuz o tiğ ü verem
degül

125. **ne:**

Gazel 71

Mısra: 7

Ne, soru zarfı.

Eşkümden o şüh olsa hirāsân ne ‘aceb kim
Nāgeh-resî-i tündi-i seyl-âb unudılmaz

126. **ne:**

Gazel 110

Mısra: 8

Nasıl.

Her dem Nesîb ḥâlünü ıslâḥa kûşış it
Mâni‘ degül ne güne olursa kıyâfetüñ

127. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka ğamîñüz
Sürûr-ı ‘âlem ü zaḥm-ı ğam-ı cihândan emîñüz

128. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 1

ne ... ne ... bağlacı.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka ğamîñüz
Sürûr-ı ‘âlem ü zaḥm-ı ğam-ı cihândan emîñüz

129. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 5

ne ... ne ... bağlacı.

Ne cevri-i çarḥa ḥamûlüz ne ḥöd şikâyet e kâdir
Hemîşe ğüşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazîñüz

130. **ne:**

Gazel 82

Mısra: 5

ne ... ne ... bağlacı.

Ne cevri-i çarḥa ḥamûlüz ne ḥöd şikâyet e kâdir
Hemîşe ğüşe-i miḥnetde dil-şikeste ḥazîñüz

131. **ne:**

Gazel 142

Mısra: 11

Ne kadar fazla, oldukça çok.

Naẓîre ḥazret-i Sâbit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tûṭî-i kil-k-i Nesîbâ ebsem olmazsın

132. **ne:**

Tarih 1

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Mevâlîde bu bir mecmû‘a-i kübrâ idi el-ḥaḳḳ
Ne gelmişdür ne bir daḥî gelür misli bu devletde

133. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

134. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

135. **ne:**

Gazel 45

Mısra: 6

Ne, soru zarfı.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

136. **ne:**

Gazel 79

Mısra: 1

Ne, soru zarfı.

Sīne şāfā ne ğazab lâzıme-i kīn olmaz
Âyine zıştı-i timsāl ile çirkīn olmaz

137. **ne:**

Gazel 129

Mısra: 7

Ne, soru zarfı.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldu bûy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

138. **ne:**

Gazel 129

Mısra: 11

Ne, soru zarfı.

Ne zevk-ı rūḥ-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i ‘ömr zamān-ı vişāl-i müsta‘cel

139. **ne:**

Gazel 131

Mısra: 1

Ne, soru zarfı.

Ne ‘aceb nūr-ı şiyeh olsa ser-ā-pāy-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me’vā-yı kalem

140. **ne:**

Gazel 148

Mısra: 2

Ne, soru zarfı.

Efzûde iken revnaḳ-ı ḥüsnüñ naẓarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

141. **ne:**

Gazel 165

Mısra: 10

Ne, soru zarfı.

Būs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raḳīb
Bā‘is ne idi dāğ-ı ciger tazelenege

142. **ne:**

Gazel 170

Mısra: 10

Ne, soru zarfı.

Taḳdīr-i Ḥaḳ zuhūr ider elbette çäre yok
Ḥaşma muḳābil ol ne virürler cebānete

143. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 1

Nedir, nasıl bir şey.

Mürğ-i dil ‘ışk ile âvāre değüldür de nedür
Beste-i zülf-i şiyeh-kāre değüldür de nedür

144. **ne:+dür**

Gazel 44

Mısra: 4

Nedir, nasıl bir şey.

Bu kadar şerha vü zahımyile diye ey hıvâce
Sine tıfl-ı gama sî-pâre değüldür de nedür

145. **ne:~dür**

Gazel 44

Mısra: 6

Nedir, nasıl bir şey.

Düd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değüldür de nedür

146. **ne:~dür**

Gazel 44

Mısra: 8

Nedir, nasıl bir şey.

Dir imiş lutfuma şâyeste degüldür ‘âşık
Bu kerem düşmen-i mekkâre değüldür de nedür

147. **ne:~dür**

Gazel 44

Mısra: 10

Nedir, nasıl bir şey.

Bezmgâh-ı meye gülşen dinilürse sâkî
Gülü peymâne-i ser-şâre değüldür de nedür

148. **ne:~dür**

Gazel 44

Mısra: 12

Nedir, nasıl bir şey.

Hüzn ü şâdî müte‘âkıb olıcağ anda Nesib
Eşk-i çarh-ı gama seyyâre değüldür de nedür

149. **ne:~dür**

Rûbai 39

Mısra: 1

Nedir, nasıl bir şey.

Bu hırş u tama‘ nedür göñül bu nice bir
Bu ârzü-yı hâtır-ı bed-cû nice bir

150. **ne:~dür**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Nedir, nasıl bir şey.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i hâş-ı hayr-hı‘âhuñ

151. **ne:~dür**

Gazel 44

Mısra: 2

Nedir, nasıl bir şey.

Mürğ-i dil ‘ışk ile âvâre değüldür de nedür
Beste-i zülf-i siyeh-kâre değüldür de nedür

152. **ne:**

Tarih 31

Mısra: 4

ne ... ne ... bağlacı.

Zâtuñ gibi bir kâmil-i bî-misl ü müdânî
Ne geldi ne bir dañı gelür ‘âlemiyâna

153. **ne:**

Gazel 180

Mısra: 6

Hangi.

Hilâl-i ‘id-veş nezzâre-pâş olmağdadur ‘âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

154. **ne:**

Gazel 146

Mısra: 3

Nedir, nasıl bir şey.

‘Âşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Süz-ı derûnı fehmi olınur ıztırâbdan

155. **ne:**

Kaside 6

Mısra: 1

Ne, hangi.

Her ne dem h  n-ı ciger z  ver-i     m-i ter olur
T  r-ı m  jg  n-ı siyeh rişte-i   ad-gevher olur

156. **ne:  den**

Gazel 95

Mısra: 3

Hangi sebeple, ni  in?

Neden t   böyle mest-i ser-gir  n-ı n  zsın bilmem
Kemend-i zülfüne be  zer ki çok diller   ik  r olmuş

157. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 1

Nasıl bir şey.

Dehen mi h  k  ka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı   a  re-i Kevser midür nedür bilmem

158. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 2

Nasıl bir şey.

Dehen mi h  k  ka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı   a  re-i Kevser midür nedür bilmem

159. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 4

Nasıl bir şey.

Ru  u  nda h   l-i mu  anber mi ceste ceste tıran
Sipih-r-i hüsnde a  ter midür nedür bilmem

160. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 6

Nasıl bir şey.

G    de d  g midur c  -be-c   bu sinemde
  ud  m-ı hayl-i gama d  r midür nedür bilmem

161. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 8

Nasıl bir şey.

Pes-i müjenden ider p  re-p  re c  n u dili
Nigeh mi t  g-ı mücevher midür nedür bilmem

162. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 10

Nasıl bir şey.

G  z  r-ı kem-teri t  r  c-s  z-ı şabr u s  k  n
  az   m   g  mze-i dilber midür nedür bilmem

163. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 13

Nasıl bir şey.

Nedür bu t  b-ı suhan   ab  u   ey Nes  b sen   n
Zek  -y   ma  n  ye h   ver midür nedür bilmem

164. **ne:  d  r**

Gazel 134

Mısra: 14

Nasıl bir şey.

Nedür bu t  b-ı suhan   ab  u   ey Nes  b sen   n
Zek  -y   ma  n  ye h   ver midür nedür bilmem

165. **ne:  d  r**

Kaside 1

Mısra: 7

Nasıl bir şey.

  afvet-i   y  ne-i h   tır nedür bilmem henüz
H  nde eyler   asvet-i   alb  m eger görse   a   r

166. **ne:  den**

Gazel 135

Mısra: 3

Hangi sebeple, ni  in?

N  r-ı hecr   nle neden bende  i s  z  n itmek
      -ı        n oldumsa g  n  h eylemedüm

167. **ne:**+den, +dür

Gazel 141

Mısra: 5

Hangi sebeple, niçin?

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipih-r-i dūn gibi nā-dāna mihribān olasın

168. **ne:**

Kaside 10

Mısra: 13

Nasıl bir.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı haṭı cilā-dih-i ebşār
Nümūde itmede tā lā-mekānı çeşm-i đarīre

169. **ne:**

Kaside 5

Mısra: 5

Nasıl, ne biçim, ne kadar da anlamında beğeni ifadesi.

Ammā ne na't na't-i Resūl-i cihāniyān
Kim qudsiyāna bendelügi iftiḥārdur

170. **ne:**

Kaside 5

Mısra: 7

Beğenme ve çokluk anlamı katmıştır; nasıl bir.

Ammā ne na't na't-i Muḥammed ki her sözi
Gencīne-i ma'ārif-i Perverdigār'dur

171. **ne:**

Tarih 19

Mısra: 5

Beğenme, takdir etme anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne kûbbe ḥātem-i firûze idi dest-i dünyāda
Ne kûbbe şekl-i maḥrûṭide bir serv-i sehî-bālā

172. **ne:**

Tarih 19

Mısra: 6

Beğenme, takdir etme anlamı katmıştır, nasıl bir.

Ne kûbbe ḥātem-i firûze idi dest-i dünyāda
Ne kûbbe şekl-i maḥrûṭide bir serv-i sehî-bālā

173. **ne:**

Tarih 17

Mısra: 4

Ne, soru zamiri.

O kân-ı mekremeti tālibān-ı Mevlā'dan
Ne çāre çarḥ-ı siyeh-kāse eyledi mehcūr

174. **ne:**

Tarih 28

Mısra: 10

Ne, soru zamiri.

Maḳāmın Ḥaḳ mübārek ide dā'im diye aḥbāba
Ne kim dergāh-ı Ḥaḳ'dan istedümse mā-ḥaşal oldu

175. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Ne, soru zamiri.

Ne müşkildür ğam-ı dünyā ile pür-inhimāk olmak
Ne güçdür rişte-i kayd-ile şāḥib-insilāk olmak

176. **ne:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Ne, soru zamiri.

Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak
Ne ḥōşdur zevk-yāb-ı çāšnī-i 'ışk-ı pāk olmak

177. **ne:**+dür

Gazel 9

Mısra: 9

Ne, soru zamiri.

Ey 'ışk-ı tāb-ı sūz bu germiyyetüñ nedür
Billāh meded meded

178. **ne:**

Gazel 27

Mısra: 5

Ne, soru zarfı.

Hemîşe dest-i hasret çāk-sār-ı ceyb ü dāmendür
Ne mümkün gevher-i esrār-ı ‘ışķı eylemek pinhân

179. **ne:-düg, -i, -n**

Gazel 132

Mısra: 7

Ne ettiği.

Dāğlardan pîrehen-pûş olmayınca bilmedüm
Mâcerâ-yı çāk-i dâmen ‘ışķı Yûsuf nedügin

180. **ne:-dür**

Rûbai 36

Mısra: 4

Nasıl bir şey.

‘Âlimler ider mebhas-i ‘ışķa hânde
Bilmez hüner-i ‘ışķ nedür dâniş-mend

ne‘am u lâ-yı kalem:

1. **ne‘am u lâ-yı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimetlerin ve kalemin yokluğu.

Dest-i şâhân-ı cihân olalı ârâmgehi
Oldı maķbûl-i kabâyil ne‘am u lâ-yı kalem

neberd-i bî-hüde:

1. **neberd-i bî-hüde:**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Beyhude mücadele.

Bir âh ile bitürür kâr-ı düşmeni merdân
Neberd-i bî-hüde te’sîr-i seyf bilmezler

Nebîyy-i ecel:

1. **Nebîyy-i ecel:**

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Peygamberin ölümü.

Nesîb'e bendelügüñ mâye-i sa‘âdetdür
Sezâ degülse dağı lutfâ ey Nebîyy-i ecel

Nebîyy-i erfa‘:

1. **Nebîyy-i erfa‘:**

Rûbai 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin en yücesi.

Ey hâtem-i enbiyâ Nebîyy-i erfa‘
Sensin olan ahvâl-i ‘uşâta eşfa‘

Nebîyy-i mu‘azzam:

1. **Nebîyy-i mu‘azzam:**

Kaside 8

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Büyük peygamber.

Habîb-i îlâhî muğîs-i za‘îfân
Mu‘în-i ‘avâciz Nebîyy-i mu‘azzam

necât:

1. **necât:+a**

Gazel 29

Mısra: 8

Kurtuluş, selâmet.

Nigâh-ı sâhil-i ‘aql eylemez helâk olsa
Ėariķ-ı baķr-i maķabbet necâta nâz eyler

2. **necât:+l, +n, +a**

Kaside 2

Mısra: 5

Kurtuluş, selâmet.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keştî-i Nûh buldı selâmet dükendi yem

necât-ı ebed:

1. **necât-ı ebed:**

Kaside 7

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ebedi kurtuluş.

Kemîne muhlişi ferdâ bulur necât-ı ebed
‘Adîl zerre-i mihri degüldür ‘ilm ü ‘amel

necm-i aşhâb:

1. **necm-i aşhâb: +ı**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sahabe yıldızları.

Binüp keştî-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhî ol
Delîl it necm-i aşhâbı taraf-cüy-i îlāhî ol

nedîd:

1. **nedîdüñ: +üñ**

Tarih 25

Mısra: 4

Görmemiş.

Hağ-güy u ‘afîf idi ki yogıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdüñ

nedîm:

1. **nedîm:**

Gazel 78

Mısra: 7

Arkadaş, dost.

Ketm-i esrâr-ı şehenşâh ider elbette nedîm
Güft ü güy ile kişi nâ’îl-i ‘îrfân olmaz

2. **nedîm:**

Mesnevi 2

Mısra: 8

Arkadaş, dost.

Ĥôş-ĥular ile enîs ü yâr ol
Hem-ĥâl ü nedîm ü ģam-ġüsâr ol

nedîm-i bezle-ġü:

1. **nedîm-i bezle-ġü:**

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Latifeci, güzel sözler söyleyen sohbet arkadaşı.

Nedîm-i bezle-ġü âlüfte-i şoĥbet-ġüzâr olsa
Şadîġ-ı lâubâlî rind-i bî-ġayd-ı vaġâr olsa

nedîm-i ģam-küsârum:

1. **nedîm-i ģam-küsârum: +u, +m**

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Teselli veren arkadaş.

Ne nedîm-i ģam-küsârum bulunur ne yâr-i ģârum
Ki faġaġ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

nefâset:

1. **nefâset:**

Gazel 102

Mısra: 9

Kıymetlilik, değer.

Nefâset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür ġadriñ
Nesîb-âsâ olursak n'ola istiĥsândan fâriġ

nefâset-i zât:

1. **nefâset-i zât:**

Gazel 87

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zatın, kişinin kıymetliliği.

Kimde kim olmaya nefâset-i zât
Tâlib-i gevher-i fenâ olmaz

nefes:

1. **nefes:~i**

Kaside 6

Mısra: 12

Nefes, soluk.

Lülü-yı na‘tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ‘anber olur

2. **nefes:**

Gazel 159

Mısra: 8

Nefes, soluk.

Dem-i üstâd ile güyende olur hâme Nesîb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmûşın

3. **nefes:**

Gazel 33

Mısra: 4

Nefes, soluk.

Ne nedîm-i gam-güsârûm bulunur ne yâr-i gârûm
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

4. **nefes:**

Gazel 33

Mısra: 4

Nefes, soluk.

Ne nedîm-i gam-küsârûm bulunur ne yâr-i gârûm
Ki faķaķ enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

5. **nefes:**

Gazel 89

Mısra: 14

Nefes, soluk.

Ney gibi elvân-neğam olsam Nesîbâ çok mîdur
Cânîb-i bâlâdan irdi gûş-ı hûşâ bir nefes

6. **nefes:**

Kaside 6

Mısra: 13

Nefes, soluk.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hırşîd-i felek nûr-dih-i hâver olur

7. **nefes:**

Rûbai 12

Mısra: 4

Nefes, soluk.

Biñde birini cevâhir-i midhâtünüñ
Cem‘ eyleyemez rişte-i kütâh nefes

8. **nefes:~i**

Rûbai 30

Mısra: 4

Nefes, varlık.

Bu gülşen-i kesretde hezâr cânı
Tevhîd-ile hâtm eyleye âhır nefesi

nefî-i şûr:

1. **nefî-i şûr:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İsrafil'in kıyamette çalacağı borunun üflemesi, kıyamet kopması.

Bî-tekellûf ide ervâh ile îtilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefî-i şûr

nefs:

1. **nefs:~ü, ~müz**

Gazel 85

Mısra: 5

Nefs, benlik.

Telhî-i fâķa itmek içün nefsumüz helâk
H‘ân-ı vücûda zehr kıtan Mevlevîler‘üz

2. **nefs:~e**

Gazel 181

Mısra: 9

Nefs, benlik.

Reh-i Hüdâ'da uyup nefse olma güm-geşte
Refik-i bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

nefs-i 'anîd:

1. nefis-i 'anîd:

Rûbai 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnatçı nefis.

İşlâh-pezîr olmasa da nefis-i 'anîd
Luţf-ı ezelîden itmezüz kaç'ı ümîd

nefs-i bed-mu'âmele:

1. nefis-i bed-mu'âmele:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kötü davranan nefis.

Ey nefis-i bed-mu'âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Hakk'a muhâlif 'amel yeter

nefs-i bî-inşâf:

1. nefis-i bî-inşâf:

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İnsafsız nefis.

Hadd-i hamsini tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daği terk-i gurûr

nefs-i emmâre-i kâfir:

1. nefis-i emmâre-i kâfir:

Gazel 193

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kötülükleri emreden kâfir nefis.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i kalbünü tahrîf ide İncîl gibi

nefs-i nâ-fercâm:

1. nefis-i nâ-fercâm:†

Rûbai 39

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Boşa nefes.

Tahşîle murâd nefis-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

nem:

1. nem:

Gazel 126

Mısra: 4

Gözyaşı.

Çıkarup miyâne-i sūk-ı vuşlata 'arz iderse 'aceb
midür

Dür-i baħr-i Ƙulzüm-i 'ışkdur görinen bu dîdede nem
degül

2. nem:

Kaside 2

Mısra: 14

Hafif ıslaklık, nem.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'atâ
Kân zerre-i hâķire vü yemdür kemine nem

3. nem:

Kaside 2

Mısra: 8

Gözyaşı.

Hâşâ şerâre-bîn ola nâr-ı caħîmden
Bir dîde kim fenâ-yı ħarîmünde ola nem

nemâ:

1. nemâ:

Gazel 45

Mısra: 5

Büyüme.

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tâze ne berg ü bârum var

nemedîn:

1. nemedîn:

Rûbai 34

Mısra: 3

Keçe, kaba.

Giydüm nemedîn ḥırkayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem‘-i ‘ışkuña sūzân it

nemîmet:

1. nemîmet:

Mesnevi 2

Mısra: 12

Dedikoduculuk.

Olsa saña pîşe faşl u ğıybet
Endîşe-i dem-be-dem nemîmet

nerdübân:

1. nerdübân:

Gazel 93

Mısra: 4

Merdiven.

Seni şaff-ı melâyikde arar ‘uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarḥa dūd-ı âh-ı dilden nerdübân tıtmış

nergis:

1. nergis: +ler, +üñ, +dür

Kaside 3

Mısra: 8

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek.

Ḳâbe Ḳavseyini ile ḥüsn-i ebruvānuñ bî-mişāl
Sürme-i mâ zâğ ile nergislerüñdür dil-rübā

2. nergis:

Gazel 186

Mısra: 7

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek. (Sevgilinin gözleri bağlamında
kullanımıştır.).

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-âferin olsa

3. nergis: +leri

Gazel 188

Mısra: 2

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek. (Sevgilinin gözleri bağlamında
kullanımıştır.).

Nigāh itdükçe ol gül ‘aşık-ı âşüfte aḥvâle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsâr üstine jâle

nerkis:

1. nerkis:

Kaside 5

Mısra: 6

İri papatya biçiminde ortası yeşil veya sarı, yaprakları
gri ve sarı bir çiçek.

Âşüfteğ-i sünbül ü jülîde kâküle
Nerkis nezâre itmededür hûş-yârdur

nerkis-i çemen:

1. nerkis-i çemen:

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bahçenin nergisi.

Ḥayretle ser-fiğende olup nerkis-i çemen
Güyâ ḥayāl-i na‘t ile pür-âfet-kârdur

nerm:

1. nerm:

Gazel 90

Mısra: 4

Yumuşak.

Ṭarīḳ-ı ‘aşḳ-ı bāzide hirās-ı düşmen olmazmış
Dil-i ŝaḥtın o gül-ḥaddüñ fiğānum nerm ider dirdüm

2. **nerm:**

Gazel 6

Mısra: 3

Yumuşak.

Dāne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

neŝāt:

1. **neŝāt:**

Gazel 41

Mısra: 2

Sevinç.

Nühüftegāh o perī-veş baña gelür görünür
O dem neŝāt ile ğamdan rehā gelür görünür

nesc-i maḥz:

1. **nesc-i maḥz:**

Gazel 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Halis dokuma.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

neş’e:

1. **neş’e:**

Gazel 5

Mısra: 5

Mutluluk, sevinç.

Bu bezmgehe de ğaraŝ neş’e ise besdür bes
Hemīŝe laḥt-ı ciger ḥün-ı dil kebāb ŝarāb

2. **neş’e:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Mutluluk, sevinç.

Ey ḥün-ı dide geldi demi neş’e vir baña
V’ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

neş’e-i mey:

1. **neş’e-i mey:**

Gazel 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

şarap neşesi.

‘Iŝḳ ifŝā itdürür ḥ’āhiŝ-ger-i vaşl olduĝum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

neş’e-mend-i feyz:

1. **neş’e-mend-i feyz-i**

Gazel 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak - razı olmak, rıza göstermek.

Neş’e-mend-i feyzi reŝkīn-sāz-ı Cemşid olmada
Bezmĝāh-ı ‘ıŝḳda bir cām-ı dil-keşdür ĝöñül

neş’e-yāb:

1. **neş’e-yāb:**

Gazel 6

Mısra: 10

Sevinç bulan.

Besdür ey sāḳi-i dehr eyle Nesīb’e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldu neş’e-yāb

nesh-i edyān:

1. **nesh-i edyān:**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dinleri hükümsüz kılmak.

ŝer’-i pākūñ oldu hādī-i ŝirāṭ-ı müstaḳīm
Nesh-i edyān eyledi aḥkām-ı Furḳān-ı ḳadīm

Nesīb:

1. **nesīb:**

Tarih 35

Mısra: 2

Soylu.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem ḥasīb

2. **Nesībā:+ā**

Gazel 4

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bī-ḳarār itmiş Nesībā kâf u nūnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semāvāt-ı 'ulā

3. **Nesīb:**

Gazel 5

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Nesīb sāğara düşdükçe 'aks-i ṭurra-i yār
İder dimāğımı pür-büy-yı müşk-nāb şarāb

4. **Nesīb:+e**

Gazel 6

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

5. **Nesīb:**

Gazel 10

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı 'ışk oldı Nesīb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azāb

6. **Nesīb:**

Gazel 10

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Şimdi ḥasret berde-i esrār-ı 'ışk oldı Nesīb
Vaşl u hecri añlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azāb

7. **Nesīb:**

Gazel 12

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Nesīb ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḥ-gāh āfitāb

8. **Nesīb:**

Gazel 13

Mısra: 14

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥşī luṭf-ı Rab

9. **Nesībā:+ā**

Gazel 14

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mışra'-ı renginüñi bir cūy-ı zülāl it

10. **Nesībā:+ā**

Gazel 15

Mısra: 12

Ey Nesīb.

Mestūr ola 'aybuñ iki 'ālemde Nesībā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

11. **Nesīb:**

Gazel 16

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zahme nevâdur bâ'is

12. Nesib:

Gazel 19

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Fârîguz veriş-i mîkdâf-ı talebden ki Nesib
Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

13. Nesib:

Gazel 24

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dâğlar-ı evrâk-ı güldür şerhalar saır ey Nesib
Ol nev-âmûz-ı cefâyâ sine bir sî-pâredür

14. Nesib:

Gazel 26

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Saňa zulm-i firâvânın Nesib ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

15. Nesib:

Gazel 32

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ehl-i keşfüñ pây-e-i ednâsını bulmaz Nesib
Gerçi zâhid 'ilm ile müstahric-i Keşşâf olur

16. Nesib:

Gazel 35

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib itdükte zîb-i nazra bu güftâr-ı a'lâyı
Tarabdan bu mu'ammâdur dise tab' ehli vâriddür

17. Nesib:

Gazel 36

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesib
Yâr ile rû-be-rû olacağ hâlümüz mi var

18. nesib:

Gazel 37

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Kankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesib
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

19. Nesib:

Gazel 38

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mevkı'-i zulmetde nûra it'ibâr olmaz Nesib
Her kemâlün hüsünün mir'âtı zıddıyetledür

20. Nesib:

Gazel 39

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Her zamân vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesib
Âhirü'l-emr fenâsın bize i'lâm eyler

21. Nesib:

Gazel 40

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mānende-i çināruñdur der-i cihān Nesib
Eşrafı kanda olsa edāni gelür geçer

22. Nesib:

Gazel 40

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mānende-i çenāruñdur der-i cihān Nesib
Eşrafı kanda olsa edāni gelür geçer

23. Nesib:

Gazel 41

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Görinmez oldu dime sāhil-i ümid Nesib
Bu zevrağa yine bir nā-ḥudā gelür görünür

24. Nesib:

Gazel 43

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib eyleme zāyi‘ nukūd-ı evkātı
Şakın ki girmez ele bir daḥi define-i ‘ömr

25. nesib:

Gazel 44

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hüzün ü şādī müte‘ākıb olıcaḥ anda Nesib
Eşk-i çarḥ-ı ḡama seyyāre degüldür de nedür

26. Nesib:

Gazel 51

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib ḥikmet-i eşyā bilen dürist dilān
Netice-i suḥan-ı kemm ü keyf bilmezler

27. Nesib:

Gazel 55

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Güş eyleyüp Nesib sözüñ ḡudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu ḡüne nādire-ḡü şā‘ir az olur

28. Nesib:

Gazel 58

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib devlet olınca dem-i şebāb olsa
Dem-i ḥazānda neşv ü nemāyı neylerler

29. Nesibā:+ā

Gazel 59

Mısra: 9

Ey Nesib.

Ülfet-ḡüzin olalı Nesibā ḡayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḡicābdur

30. Nesib:+i

Gazel 63

Mısra: 10

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Mey-i mecāz ile ser-ḡoş kıyās ider gören ammā
Nesib'i mest-i ser-endāz iden o bāde degüldür

31. Nesib:

Gazel 65

Mısra: 15

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Āgeh-dil olan Nesib her dem
Müstağrak-ı h'āb-ı gâflet olmaz

32. Nesib:

Gazel 66

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ehl-i dilden haber alınmaz ise n'ola Nesib
Sebak-āmūzi-i 'irfānda tekrir olmaz

33. Nesib:

Gazel 68

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Reşha-i cüy-i hikem olmasa güftār Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-āvize tārāvet gelmez

34. Nesib: *üñ

Gazel 70

Mısra: 12

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ümīddür ki terahhüm iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesib'üñ o şive-kārına degmez

35. Nesib:

Gazel 74

Mısra: 3

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Pürdür āyine-i dil gerd-i küdüretle Nesib
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

36. Nesib:

Gazel 76

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesib daḥi
Nüvāziş-i nigh-i gāh u geh nedür bilmez

37. Nesib:

Gazel 78

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hüneryi 'ayb görür dide-i ḥussād Nesib
Yūsuf'ün ḥüsni pesendide-i iḥvān olmaz

38. Nesib:

Gazel 79

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Āḥirīn cāmesi cismün ki Nesib ola kefen
Ḥil'at-i şeh bedel-i ḥırka-i peşmīn olmaz

39. Nesib:

Gazel 81

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dā'imā ser-geşte-hāl olsaḳ 'aceb midür Nesib
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

40. Nesib:

Gazel 85

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Biz ey Nesib devlet-i Monlā-yı Rüm'da
Dünyā-yı dünı hiçe şatan Mevleviler'üz

41. Nesib:

Gazel 86

Mısra: 14

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Adüv muķim-i ser-i kūy-ı yārdur şad āh
Nesib o rū-siyehūñ ġālībā yerin tıtmaz

42. Nesib:

Gazel 87

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Halk-ı ‘ālemle ihtilāt Nesib
Toğrısı bu ki bī-riyā olmaz

43. Nesib:

Gazel 91

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Yāre i‘lām ideğör derd-i dil-i zārı Nesib
Raħm ider gūş idicek hālūñ o yār-ı dil-keş

44. Nesib:

Gazel 96

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesib andan tehī
Var ise iksir-i a‘zam hātır-ı mesrūr imiş

45. Nesib:~e

Gazel 98

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bu tereddüdle Nesib'e lağziş-i mestāneden
Hāk-būs-ı dergeh-i devlet-me’ābuñdur ġaraz

46. Nesib:

Gazel 99

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Āyīn-bend-i şehir-i vücūd ol ki ey Nesib
Dihim-i cānı itdi maķar ķayşer-i neşāt

47. Nesib:~e

Gazel 100

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

48. Nesib:

Gazel 103

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Yazdı şir-i āteşininde mükerrer tīb u tef
Nice demler teff ü tīb-ı ‘ışķ ile yanup Nesib

49. Nesib:

Gazel 104

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Buldı encāmın hūmār-ı fūrķat-i cānān Nesib
Geldi ol gül külbe-i aħzānuma sāğar-be-kef

50. Nesib:

Gazel 106

Mısra: 15

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bir rāha ‘āzimüz ki Nesib anda menziliñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

51. Nesib:

Gazel 108

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Çok görmüşüz vuķū'ını 'ālemde ey Nesib
Hızlān olur 'avākıbı mekkār olanlaruñ

52. Nesib:

Gazel 109

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gelmez mi hāṭırına ḥarık-ı seķar Nesib
Semt-i riyā vü süm'ayı dükkān idenlerün

53. Nesib:

Gazel 110

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Her dem Nesib ḥālūñi ıslāḥa kūşit
Māni' degül ne güne olursa kıyāfetüñ

54. Nesib:

Gazel 111

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib bād gibi ıztırābdur kārı
Bu gülsitāna gelüp ḥ'āhiş-i giyāḥ idenüñ

55. Nesib:

Gazel 112

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Sāķi-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesib
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

56. Nesib:

Gazel 113

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gevher-i ḥikmetle tezyin eyleyüp şi'rüm Nesib
Ba'de-zin kāviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

57. Nesib:

Gazel 114

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hem-çün Nesib ümüd-i vişālūñle her zamān
Rū-sāy-ı āsitāne-i iḥsānuñam senüñ

58. Nesib:

Gazel 120

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Oldı Nesib ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ

59. Nesib:

Gazel 122

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nigāḥ-tāb-ı temāşā-yı bağ u büstān ol
Nesib sineñi güلزār-ı dāğ-ı 'ışķ eyle

60. Nesib:

Gazel 126

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

N'ola teşnegāna Nesib eger virür ise şi'r-i terüñ gınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı ḥayātdur bu ḳalem
degül

61. Nesib:

Gazel 128

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

İntizâm ümmidin itmez pey-revân-ı dil Nesib
Gâh mest ü gâh şâhî bir keşâkeşdür gönül

62. Nesib:

Gazel 129

Mısra: 16

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Tamâm-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi hulkı da Nesib güzel

63. Nesib:

Gazel 130

Mısra: 10

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Ulüvv-i hâl ü dünüvv-i makâli fehm ideli
Nesib şî‘r-ile yârâna i‘tinâ idemem

64. Nesib:

Gazel 131

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bir siyeh-çerde suhandınca güzeldür bu Nesib
Âdemi bende ider vaz‘-ı dil-ârâ-yı kalem

65. Nesib:

Gazel 132

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Zahmet-i şeyb ü firâz-ı râh-ı ‘ışkı ey Nesib
Bâr-ı fakr u fâka ber-düş olmayınca bilmedüm

66. Nesib:

Gazel 134

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nedür bu tâb-ı suhan tab‘uñ ey Nesib senüñ
Zekâ-yı ma‘niye hâver midür nedür bilmem

67. Nesib:

Gazel 135

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

İtdi yağma hıred ü şabrumı bir şüh Nesib
Raht-ı âsâyişi bî-hüde tebâh eylemedüm

68. Nesib:

Gazel 143

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Menzil-i maksûda buldum bir reh-i âsân Nesib
Nim-i râh-ı gamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

69. Nesib:

Gazel 146

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bu gülsitânda hâr u gülüñ farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbül gürâbdan

70. Nesib:

Gazel 147

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kin olmasun

71. Nesibâ: *â

Gazel 151

Mısra: 11
Ey Nesīb.

Geç himmet-i ışkıyla Nesībā gibi ey dil
Endiŝe-i sūd u zarar-ı her-dü-serādan

72. Nesīb: +üñ

Gazel 154

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Sākī-i felek bezm-i firāķuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeŝmin pür ider hūn-ı cigerden

73. Nesīb:

Gazel 155

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Baħt-ı siyāhına niçe dağ olmasun Nesīb
Nā-gāh rüy-ı dilber-i haṭṭ-āverin gören

74. Nesīb:

Gazel 157

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

İmtizāc eyleyemez zulmet ile nūr Nesīb
Olmaz ārām-geh-i kīne derūn-ı rūŝen

75. Nesīb:

Gazel 158

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Hānümān-ı şabr u ṭāķat oldu hākister Nesīb
Yandı nār-ı intizār-ı maḳdem-i dil-dārdan

76. Nesīb:

Gazel 159

Mısra: 7

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Dem-i üstād ile gūyende olur hāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūŝın

77. Nesīb:

Gazel 162

Mısra: 15

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Nesīb bağ-ı felekde mi sürūr u ŝafā
Daḥı fūŝürde degül hūŝe-i Süreyyā'da

78. Nesīb:

Gazel 165

Mısra: 11

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Gelmez Nesīb ehl-i dilūñ ŝevķına fütūr
Yok ihtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

79. Nesīb: +üñ

Gazel 166

Mısra: 13

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Ḥasretle revān oldu yine eşki Nesīb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

80. Nesīb:

Gazel 168

Mısra: 9

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı
şairi.

Bulunur naḳd-i ḳabūl ile ḥarīdārī Nesīb
Kāle-i kār-geh-i ṭab'-ı sūḥandāne göre

81. Nesīb:

Gazel 170

Mısra: 15

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Qalmaz Nesib lücce-i miñnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenâr-ı selâmete

82. Nesib:

Gazel 173

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesib rûy u lebi
Gül ile mül kıyalum biz şükûfe-dânumuza

83. Nesib:

Gazel 176

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Murg-ı dil Cibril-i pervâz olsa da âhir Nesib
Şayd olur elbette dâm-ı zülf-i müşk-âsâsına

84. Nesib:

Gazel 177

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Yine Nesib gibi vaşf-ı hüsn-i pâküñde
Müşâbih oldu hemân hâli mûr-ı bî-zûra

85. Nesib:

Gazel 181

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib rûy-ı dil-i düşmene gurûr itme
Mülâyemet dañi gösterse hâra aldanma

86. Nesib:

Gazel 182

Mısra: 10

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hakkâ nazîrini o siyeh-çerde dilberün
Bulmaz Nesib varsa da iklim-i Berber'e

87. Nesib:

Gazel 184

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesib
Hasret ile mübtelâ-yı hâr hârum âh âh

88. Nesib:

Gazel 185

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Küyından eyledükçe Nesib ol şahuñ güzer
Kať eylerüz ‘alâkayı cân u cihân ile

89. Nesib:-i

Gazel 191

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib'i seyli-i qahrün tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

90. Nesib:

Gazel 194

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Qânî‘-i dâde-i Hakk şâd olur elbette Nesib
Sebz ü hurrem güzer itmekde zamân-ı tûtı

91. Nesib:

Gazel 195

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Âb-ı revân mişâli şafâ-yâb olur Nesib
Tercih iden cevânib-i a'lâyâ esfeli

92. Nesib:

Gazel 196

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Şabr idelüm Nesib cefâsına ol mehûn
Cevr ile kaçdı bendesini imtiyhân gibi

93. Nesib:

Gazel 197

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ben ol ber-çin-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûn bergine erbâb-ı nazmuñ dest-i kûtâhı

94. Nesib:

Gazel 200

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Gâfil ki Nesib anda itmekde temâşâ hep
Erbâb-ı nazar hâlâ hengâme-i ferdâyı

95. Nesib:

Gazel 203

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib itdi bizi güşe-gir-i hayrânî
‘Adüya hem-dem iden yâr-i dil-sitânumuzı

96. Nesib:

Gazel 205

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

O şûhuñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

97. Nesib:

Gazel 209

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hakkâ Nesib hüsn ile mümtâz iken o şûh
Gâlib görindi hüsninde hüsn-i haşâ‘ili

98. Nesib:

Gazel 210

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bu merâyâya bakup Hakk'ı şuhûd eyle Nesib
Sen dalî şâf-dil ol fehm idegör bu râzı

99. Nesib:

Gazel 211

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bî-kayd-ı ni‘met-i dü-serâ Mevlevîler'i
İden Nesib mâ‘ide-i h‘ân-ı ‘ışkdur

100. Nesib:

Gazel 212

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Qalur gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesib
Metâ‘ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

101. Nesib:

Kaside 2

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Besdür Nesib 'arz-ı merâm eyledün tamâm
Şimdengerü şalât u tahıyyâtdur ehem

102. Nesib:~e

Kaside 4

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Dergehüñdür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât
Yâ Resûlallâh şefâ'at kıl Nesib'e kim senüñ

103. Nesib:

Kaside 6

Mısra: 11

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Hâşeli'llah ki Nesib olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfiret-i Dâver olur

104. Nesib:~e

Kaside 7

Mısra: 3

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib'e bendelügüñ mâye-i sa'âdetdür
Sezâ degülse daği lûf'a ey Nebiyy-i ecel

105. Nesib:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Müddet-i 'ömrümde bir kez gördüm oldı müctemi'
Cum'a vü nev-rüz ile 'aşr-ı muhârrem ey Nesib

106. Nesib:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ey Nesib âsâr-ı ıtab'-ı şühûñı şad-el-hâzer
Dest-i nâ-dâna şağın virme virürseñ bâda vir

107. Nesib:

Kıt'a 17

Mısra: 1

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ol şâhbâz-ı evc-i fenâyam ki ey Nesib
Ğam çekmezem 'asâkir-i zâğ eylese hücum

108. Nesib:~e

Rûbai 22

Mısra: 4

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Rüy-ı siyehi mahşeri târik eyler
Olmazsa Nesib'e bir nigâh-ı keremüñ

109. Nesib:

Rûbai 28

Mısra: 2

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ey fahr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kü

110. Nesib:~üñ

Rûbai 30

Mısra: 2

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Ey mefhar-i kül şimdi budur mültemesi
Bî-çâre Nesib'üñ olasın dâd-resi

111. Nesib:

Tarih 2

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşûrû'l-livâ

112. Nesib: *e

Tarih 4

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Eyledi ilhâm târihin Nesib'e feyz-i Hakk
Oldı İsmâ'il Paşa 'izz ile Mısr'a 'aziz

113. Nesib:

Tarih 6

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Bülbül-i hâme didi târih-i milâdın Nesib
Bu Mehemmed'dür gül-i büstân-ı nesl-i Mevlevî

114. Nesib:

Tarih 10

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Didüm görince haţ-âver Nesib târihin
Yazıldı âyet-i envâr levha-i kâmere

115. Nesib:

Tarih 11

Mısra: 7

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Didi târihini maḥdûma du'â-güne Nesib
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yahyâ 'amelün

116. Nesib:

Tarih 15

Mısra: 5

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Fevtine târih için didüm Nesib
Çaldı sermâ-yı fenâ Bostân'ı hayf

117. Nesib:

Tarih 17

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Nesib rıhleti târihini didi züvvâr
İde Siyâhî Dede Bârî kabrünü pür-nür

118. Nesib: *üñ

Tarih 18

Mısra: 13

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Âşafâ dâ'i-i deyrine Nesib'ün kârı
Dergeh-i ḥazret-i Monlâ'da saña oldu du'â

119. Nesib:

Tarih 22

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mışra'a su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

120. Nesib: *üñ

Tarih 26

Mısra: 9

Nesib (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Zebânından Nesib'ün gûş idüñ târihini ḥâlâ
Nikâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi'ñüz

121. Nesib:

Tarih 30

Mısra: 8

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Vāki'-i hālî iki târiḥ ile itdi beyân
Şayd-ı ma'ânâya Nesīb atdı kemendi 'ilm-ile

122. **Nesīb:**

Tarih 35

Mısra: 14

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldu inzivâ
Ka'betü'l-'uşşâkda bak şeyḥ-i pāk oldu Nesīb

123. **Nesīb:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Nesīb (ö. 1124/1712) 17. yüzyıl Klasik Türk edebiyatı şairi.

Kesmem Nesīb cürm-ile ğufrāndan ümîd
Ḥurşîd tâ zālâm-ı şebi ide nâ-bedîd

124. **Nesībâ:+ā**

Gazel 20

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ gerden-i cānâne-i 'irfāna zîverdür
Güzîde 'akd-i pāk-i dürr-i terdür ḥalkâ-i tevḥîd

125. **Nesībâ:+ā**

Gazel 23

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ belki artar kînesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle ḥazer kâğız

126. **Nesībâ:+ā**

Gazel 25

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḥarrerdür
O ḥünî ğamzeler kaçd-ı dil-i nālâna şalmışlar

127. **Nesībâ:+ā**

Gazel 28

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībâ berḳ şanma vaḳt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ'-ı nâ-ber-cây-ı ḥôd-gāmâne ḥandāndur

128. **Nesībâ:+ā**

Gazel 30

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībâ sözlerüm nâḥun-zen olmaḳ cān-ı 'uşşâka
Ney-āsâ derd-i 'ışḳıyle dil-efgâr olduğumdandur

129. **Nesībâ:+ā**

Gazel 31

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bu gülistānda Nesībâ 'izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pây olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

130. **Nesībâ:+ā**

Gazel 33

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Saṇa ṭoĝrı söz Nesībâ dil-i mübtelāda ḥālâ
O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmaĝa heves var

131. **Nesībâ:+ā**

Gazel 33

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Saṇa ṭoĝrı söz Nesībâ dil-i mübtelāda ḥālâ
şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmaĝa heves var

132. **Nesībā: +ā**

Gazel 34

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Meydān-ı melāmetde o zārūm ki Nesībā
Ġavġā-yı haşır menķabe-i muḥtaşarumdur

133. **Nesībā: +ā**

Gazel 42

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā reng ü bŷy-ı bī-baķāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bī-dehen söyler

134. **Nesībā: +ā**

Gazel 45

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Ḥaķir isem de Nesībā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i ḥudāvend-i kām-gārūm var

135. **nesība: -ā**

Gazel 46

Mısra: 9

Ey Nesīb.

‘Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesība ḥavfı қо
Bir gedāyı ġāh olur bezminde sultān söyledür

136. **Nesībā: +ā**

Gazel 47

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Hāle baķar ehl-i dil Nesībā
Endişe-i māverāyı neyler

137. **Nesībā: +ā**

Gazel 49

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Bād-ı feyz itmese taḥrīk Nesībā herġiz
Sāḥil-i ṭab‘uña mevc-i yem-i ma‘nā mı gelür

138. **Nesībā: +ā**

Gazel 50

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā ḥasret-i Rūm ile Mışır içre dil-efġāram
Ki her bir berg-i ḥurmā çeşmüme nevk-i sinānlardur

139. **Nesībā: +ā**

Gazel 54

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Cürm oldı Nesībā sebeb-i cilvesi ‘afvuñ
Ḥüsni mehi efzūde ider ṭurra-i şebdür

140. **Nesībā: +ā**

Gazel 61

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā işleri ta‘mīr-i dildür
Ḥudā ṭālibleridür Mevleviler

141. **Nesībā: +ā**

Gazel 62

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā reh-revān-ı mülk-i ‘irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevilerdür

142. **Nesībā: +ā**

Gazel 64

Mısra: 16

Ey Nesīb.

Ehl-i ġafllet ańlamaz kevn-i fesāduñ ḥikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesībā şāḥib-i ‘irfāna şor

143. **Nesībā:+ā**

Gazel 67

Mısra: 12

Ey Nesīb.

Nazîre Nâbi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesībā āferîn tab'ıñ gibi sihr-āferîn olmaz

144. **Nesībā:+ā**

Gazel 69

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nā-maḥal ḥ'āhiş-i vuşlatla Nesībā āḥir
Kendimüz ḥāk-i derinden daḥi dūr eylemişüz

145. **Nesībā:+ā**

Gazel 71

Mısra: 9

Ey Nesīb.

‘Ālemde Nesībā niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafā-küster-i kem-yāb unudılmaz

146. **Nesībā:+ā**

Gazel 72

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesībā ‘ākıbet
‘Arşa-i kibrüñ niçe çābü-k-süvārın görmişüz

147. **Nesībā:+ā**

Gazel 73

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Rāḥat-ı lāne ile renciş-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ḡam-ı ‘ışka Nesībā birdür

148. **Nesībā:+ā**

Gazel 75

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bigāne olursak n'ola ‘aqlıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bigāne-nüvāzuz

149. **Nesībā:+ā**

Gazel 77

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā dürr olursa gūşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i şehri gibi dil-süz-ter olmaz

150. **Nesībā:+ā**

Gazel 80

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Sicn-i ḡam olsa Nesībā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

151. **Nesībā:+ā**

Gazel 82

Mısra: 9

Ey Nesīb.

O baḥr-i naḥvete biz āşinā olalı Nesībā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çin-i cebinüz

152. **Nesībā:+ā**

Gazel 83

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Maḥz-ı şüretle Nesībā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāḥte ammā dūr-i meknün olmaz

153. **Nesībā:+ā**

Gazel 84

Mısra: 14

Ey Nesīb.

Naḥl-i dilinde mīve-i şādī ‘adım olur
Kām-āver olsa daḥi Nesībā ḥilāfumuz

154. **Nesībā:+ā**

Gazel 88

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Pāy-dār olmaz heves-āsā Nesībā ‘ākıbet
Dār-ı ‘ışka olmasa seng-i melāmetden esās

155. **Nesībā:+ā**

Gazel 89

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Ney gibi elvān-neğam olsam Nesībā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi gūş-ı hūşa bir nefes

156. **Nesībā:+ā**

Gazel 90

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā nağme-i derd ü elem zîr-efgen olmazmış

157. **Nesībā:+ā**

Gazel 92

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā şad hezārān āferīn Firdevsi-i şab‘uñ
şāhuñ nāme-i evşāf-ı hūsnin pek güzel yazmış

158. **Nesībā:+ā**

Gazel 94

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nazmuñda Nesībā göreli hūsn-i edāyı
Düşize-i ma‘nī kad-i ta‘bire şarılmış

159. **Nesībā:+ā**

Gazel 97

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Hakkā ki Nesībā bu zemīn üzre bu cevlan
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tāzuña maḥşūş

160. **Nesībā:+ā**

Gazel 107

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Sırr-ı dehen-i yāri su‘āl eyleme benden
V'allāhi vü b'illāhi Nesībā haberüm yok

161. **Nesībā:+ā**

Gazel 115

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şakın şib ü firāzuñ

162. **Nesībā:+ā**

Gazel 118

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu‘le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

163. **Nesībā:+ā**

Gazel 123

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Yed-i kudretde bilüp halkı Nesībā ‘aciz
Ber-ţaraf-sāz-ı ḥayālāt-ı ümīd ü bāk ol

164. **Nesībā:+ā**

Gazel 124

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Nesībā tiz-bīn ol bā‘iṣ-ı ḥilkāt nedür anla
Gözüñ aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumkı dāhī ol

165. **Nesībā:+ā**

Gazel 127

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Meclis-be-meclis itdi Nesibā hezār naql
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kıl ü kâl-i gül

166. **Nesibā:+ā**

Gazel 133

Mısra: 13

Ey Nesib.

İdelüm hatt-ı leb-i yāre Nesibā diqqat
Mevc-i işkestesini āb-ı zülālün görelüm

167. **Nesibā:+ā**

Gazel 137

Mısra: 10

Ey Nesib.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘āqıbet
Ben o bî-dādı Nesibā māyıl-i dād eyledüm

168. **Nesibā:+ā**

Gazel 139

Mısra: 11

Ey Nesib.

Tab‘umda ararken dūr-i ma‘nāyı Nesibā
Ḳoynında bulup kil-k-i güher-bāra yapışdum

169. **Nesibā:+ā**

Gazel 144

Mısra: 13

Ey Nesib.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümnden

170. **Nesibā:+ā**

Gazel 148

Mısra: 9

Ey Nesib.

Bir gün irişür sâhil-i maḳşûda Nesibā
Keşt-i emel meltem-i āh-ı seḫerümnden

171. **Nesibā:+ā**

Gazel 149

Mısra: 9

Ey Nesib.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherün ilhracı müşkildür teh-i ‘ummāndan

172. **Nesibā:+ā**

Gazel 160

Mısra: 9

Ey Nesib.

Ḥātıra gelsün Nesibā ḥālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i dūşineden

173. **Nesibā:+ā**

Gazel 164

Mısra: 9

Ey Nesib.

Mestler-i reşk-āver-i ‘aql-ı Felātün olmadı
Mest-i ‘ışk ol kim Nesibā bezm-gāh-ı dehrde

174. **Nesibā:+ā**

Gazel 167

Mısra: 11

Ey Nesib.

Nesibā ḥāl-i ruḥsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir tāze dāğ urdum dil-i pür-iḥtirāk üzre

175. **Nesibā:+ā**

Gazel 169

Mısra: 11

Ey Nesib.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İḳbāl-mend-i ‘ışk ola idbārı olmaya

176. **Nesibā:+ā**

Gazel 171

Mısra: 7

Ey Nesib.

Şermende-i 'iştān olanuñ āhı Nesībā
Cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired olsa

177. **Nesībā: +ā**

Gazel 172

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Nesībā sūk-ı 'ālemde biz ol sevdā-ger-i fakruz
Metā'-ı devletüñ yok baħşümüz sūd u ziyānında

178. **Nesībā: +ā**

Gazel 174

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Nesībā keşti-i Nüh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraşsa' bir fenerdür kubbeye-i hādrası bālāda

179. **Nesībā: +ā**

Gazel 175

Mısra: 13

Ey Nesīb.

Laht-ı cigerüñ bezm-i ğama mā-ħazar eyle
İkrām-ı şeh-i 'ışk ise maķşūd Nesība

180. **Nesībā: +ā**

Gazel 178

Mısra: 15

Ey Nesīb.

Bir tāze şikār aldı Nesībā yine oldu
Şāhīn-i hayāl evc-i ma'āniye perīde

181. **Nesībā: +ā**

Gazel 180

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā toĝrı söyle tevbe olmaz mı ħarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

182. **Nesībā: +ā**

Gazel 186

Mısra: 14

Ey Nesīb.

Nihāl-i naħl-i ma'nā dikmege bāĝ-ı ma'ārifde
Nesībā 'āşıkāna böyle pākize zemīn olsa

183. **Nesībā: +ā**

Gazel 188

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Ne hōşdur 'āşıkāne şiveler ma'şūk-ı ra'nādan
Nesībā ħaķ bu kim gelmez bu ħālet ħālden ķāle

184. **Nesībā: +ā**

Gazel 189

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Dergāh-ı Pīr'üñ oldu Nesībā bahā ile
Her rīze sengi dürr ü güher Mevlevīler'e

185. **Nesībā: +ā**

Gazel 192

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā za'f-ı hicrāniyla hem çün berg-gāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tākāt ķanda ben ķanda

186. **Nesībā: +ā**

Gazel 193

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Tā-be-key laĝziş-i mestāne Nesībā bildüñ
Ġaražuñ reh-güzere-i dilberi taķbīl gibi

187. **Nesībā: +ā**

Gazel 198

Mısra: 12

Ey Nesīb.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ĥusrev ü Şāhī
Nesībā ħükme-i iķlīm-i hüner ħālā saña düşdi

188. **Nesībā:+ā**

Gazel 199

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesībā
Nā-dīde fen-i 'ışḡda bir bāb mı ḳaldı

189. **Nesībā:+ā**

Gazel 201

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā ṭab'-ı 'ālem şāfdur mānend-i āyīne
Mey oldı dilde gerd-i ḡuşṣa-şū nev-rūzdur şimdi

190. **Nesībā:+ā**

Gazel 202

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā faşl-ı gül meydān-ı 'işretde murād üzre
Semend-i ṭab'uña meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

191. **Nesībā:+ā**

Gazel 204

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā söyledükçe ṭab'uñañ ḥüsni füzün oldı
Ne ḥāletdür bu kim çıḡdukça gevher kân güzellendi

192. **Nesībā:+ā**

Gazel 206

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Vücūd-ı vāḥidün fehmi eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa 'adem bil cümle imkānı

193. **Nesībā:+ā**

Gazel 207

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Nesībā ḥāl-i zāruñ yāre i'lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taḡrirden taḡrirden ḳaldı

194. **Nesībā:+ā**

Kaside 1

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Bes Nesībā 'arz-ı ḥāl itnābı terk eyle yeter
Lāzım-ı ḥurşiddür bilmez misin īsār-ı nūr

195. **nesībā:-ā**

Kıt'a 8

Mısra: 1

Ey Nesīb.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rüm'uñañ ḥūn-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

196. **Nesībā:+ā**

Tahmis 2

Mısra: 14

Ey Nesīb.

Bulmaḡsa Nesībā ḡarazuñ feyz ü fütūḡı
Öp pīr-i muḡan destini vir şadra şürūḡı

197. **Nesībā:+ā**

Tahmis 3

Mısra: 15

Ey Nesīb.

Nesībā herkes olmazmış me'ālī māl-ile kāsīb
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāḡıb

198. **Nesībā:+ā**

Tahmis 4

Mısra: 16

Ey Nesīb.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḡmile şārīf
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim ḥātīf

199. **Nesibā:+ā**

Tarih 1

Mısra: 9

Ey Nesib.

Nesibā sāl-i tārīḥ-i vefātın cüst ü cū itdüm
Bu beyte mülhem oldum cūşış-i deryā-yı fikretde

200. **Nesibā:+ā**

Tarih 8

Mısra: 5

Ey Nesib.

Nesibā fevtine oldı iki tārīḥ bu mışra‘
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥūr u ‘inde şadr ola mesken

201. **Nesibā:+ā**

Tarih 9

Mısra: 9

Ey Nesib.

Nesibā bağbān-ı ḥāme tārīḥin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

202. **Nesibā:+ā**

Tarih 13

Mısra: 9

Ey Nesib.

Ḥarf-i menkūṭ ile tārīḥin Nesibā didiler
Şeyḫ İlyās ide dā‘im kurb-ı Yezdān‘ı maḥal

203. **Nesibā:+ā**

Tarih 14

Mısra: 1

Ey Nesib.

Mübeşşirler Nesibā didi tārīḥin bu mışra‘la
Yine Şādiḳ Meḥemmed mesned-i fetvāya basdı pā

204. **Nesibā:+ā**

Tarih 16

Mısra: 5

Ey Nesib.

Müstakkiyen ‘azm itdi tārīḥin Nesibā didiler
Bostān Efendi‘yi ide sır-āb cūy-āb-ı ‘aden

205. **Nesibā:+ā**

Tarih 19

Mısra: 11

Ey Nesib.

Nesibā mülhem-i ḡaybī didi tārīḥ-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı kubbe-i pür-naḳş-ı Mevlānā

206. **Nesibā:+ā**

Tarih 20

Mısra: 1

Ey Nesib.

Ta‘mīrine Nesibā tārīḥdür bu taḥsīn
Ma‘mūre oldı ḥaḳḳa hep tekye-gāḥ-ı Monlā

207. **Nesibā:+ā**

Tarih 21

Mısra: 7

Ey Nesib.

Tārīḥ ile Nesibā kıl rûḥına du‘āyı
‘Idi ola mu‘āniḳ ḥavvā-yı cennet ile

208. **Nesibā:+ā**

Tarih 23

Mısra: 5

Ey Nesib.

Nesibā didi tārīḥin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

209. **Nesibā:+ā**

Tarih 24

Mısra: 7

Ey Nesib.

Oldı Nesibā aña tārīḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmī‘-i ehl-i hüdā

210. **Nesībā: +ā**

Tarih 25

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Dā'ileri tārīḥ ile hep didi Nesībā

‘Adn ol mekân rûḥına müftî-i vaḥîdüñ

211. **Nesībā: +ā**

Tarih 28

Mısra: 11

Ey Nesīb.

Nesībā gûş iden taḥsîn idüp tārīḥini dirler

Nikābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldı

212. **Nesībā: +ā**

Tarih 29

Mısra: 3

Ey Nesīb.

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tārīḥ

Hemşire-i cān berāberüm vay meded

213. **Nesībā: +ā**

Tarih 32

Mısra: 7

Ey Nesīb.

Nesībā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rûzı

Nihāl-i salṭanat açdı çiçek Ḥaḳ mīve-dār itsün

214. **Nesībā: +ā**

Gazel 8

Mısra: 8

Ey Nesīb.

O bâğuñ gülleri āyīne-i ‘ālem-nümādur hep

Nesībā şevke-perdāz olma kim bu şeş-der-i ğamda

215. **Nesībā: +y, +ı**

Gazel 93

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Gelür mihmān-serāy-ı vaşl-ı yāre gör Nesībāyı

Kefende tuḥfe-i nāçiz-i cānın armağan tütmiş

216. **Nesībā: +y, +a**

Gazel 138

Mısra: 9

Ey Nesīb.

Bî-çāre Nesībā'ya niçün söylemez olduñ

İnşāf mıdur söyleye ey ruḥları māhum

217. **Nesībā: +nuñ**

Gazel 116

Mısra: 10

Ey Nesīb.

Ḳalur gider mi ‘aceb dūzaḥ-ı teġāfülde

Bilinse cürm ü günāhı nedür Nesībā'nuñ

Nesīb ol-:

1. **Nesīb ol-:-dum**

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

1. Kısmet. 2. Şairin adı.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı

Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesīb oldum

Nesīb ü Vehbî:

1. **Nesīb ü Vehbî:**

Gazel 213

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şair Nesīb Dede ve Şair Vehbî.

Bahāriyye Nesīb ü Vehbî pîş-i Şeyḥ Bostān'a

Birer mışra‘la bu naẓm-ı güzîni armağan çekdi

Nesīb-āsā:

1. **Nesīb-āsā:**

Gazel 1

Mısra: 9

Nesīb gibi.

Nesīb-āsā hemīşe bī-ser ü sāmān u küstāhuz
Muhaşşıl bezm-i ʿışkuñ mest-i rāh-ı nābıyuz cānā

2. **Nesīb-āsā:**

Gazel 57

Mısra: 10

Nesīb gibi.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrūme yokdur Nesīb-āsā taḥammül gösterür

3. **Nesīb-āsā:**

Gazel 101

Mısra: 9

Nesīb gibi.

Belī cānum gibi esrār-ı ʿaşkı ben Nesīb-āsā
Nihān eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa mānīʿ

4. **Nesīb-āsā:**

Gazel 102

Mısra: 10

Nesīb gibi.

Nefāset fehmi olanlar gevher-i nazmuñ bilür ḳadrin
Nesīb-āsā olursak n'ola istiḥsāndan fāriḡ

5. **Nesīb-āsā:**

Tahmis 1

Mısra: 16

Nesīb gibi.

Ne maḥzūnuz hücūm-ı miḥnetinden
Nesīb-āsā berīyüz minnetinden

6. **Nesīb-āsā:**

Tarih 27

Mısra: 15

Nesīb gibi.

Nesīb-āsā ahālī didi tebrīk ile tāriḥin
Mübārek-bād ʿAbdullāh Efendi'ye yine fetvā

Nesībā-yı ḡam-endüz:

1. **Nesībā-yı ḡam-endüz:**

Gazel 161

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gam toplayan Nesīb. (şair).

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ḡam-endüz midur bu

Nesīb-i ʿāşık:

1. **Nesīb-i ʿāşık: +a**

Gazel 52

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşık Nesīb (şair).

Nesīb-i ʿāşıkā maʿnā-yı merg ifāde ider
O cān-gezā ḥaberūñ mübtedāsıdur ḡam-ı yār

Nesīb-i bī-nevā:

1. **Nesīb-i bī-nevā:**

Gazel 17

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çaresiz, zavallı Nesīb (şair).

Münʿimān-ı dehre reşk itmez Nesīb-i bī-nevā
İntizām-ı devlet-i ṭabʿıyla eyler ibtihāc

Nesīb-i derd-mend:

1. **Nesīb-i derd-mend: +üñ**

Gazel 95

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Dertli, aşık Nesīb.

Nesīb-i derd-mendüñ cūy-bār oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-ḳaddüm didiler ḡayra kinār olmış

Nesīb-i dil:

1. **Nesīb-i dil:**

Gazel 153

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Nesib'in gönli.

Nesib-i dil geçemez fikr-i zülf-i dilberden
Ġarib ider mi ferāġat vaṭan ḥayālinden

Nesib-i dil-şikeste:

1. Nesib-i dil-şikeste:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Gönlü kırılmış Nesib. (Şair).

Olmadı Nesib-i dil-şikeste
Memnün-ı nüvâziş nigāhuñ

Nesib-i dil-şüde:

1. Nesib-i dil-şüde: +y, +e

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönlü ölmüş Nesib.

Nesib-i dil-şüdeye ḥublar teraḥḥum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancak

2. Nesib-i dil-şüde:

Gazel 145

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşık Nesib.

Dimiş ol âfet-i devrân ki imtiḥân idemem
Nesib-i dil-şüde incinmesün 'itâbumdan

3. Nesib-i dil-şüde:

Kaside 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşık Nesib.

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Ḥabîballâh senden eylemez kaṭc-ı recā

Nesib-i ehl-i ḥarâbât:

1. Nesib-i ehl-i ḥarâbâta: +a

Gazel 18

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Meyhane ehlinin nasibi. Nesib.

Cem'den Nesib-i ehl-i ḥarâbâta yâdigâr
Bezm-âşinâ-yı 'işret-i deyrinedür ḳadeḥ

Nesib-i fakîr:

1. Nesib-i fakîr: +e

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yoksul Nesib.

Kerem-nisâr-ı veliyyâ cenâb-ı ḥazret-i Pîrâ
Nigâh-ı merḥametüñdür ġaraḥ Nesib-i fakîre

Nesib-i giryânuñ:

1. Nesib-i giryânuñ: +uñ

Gazel 29

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesibin göz yaşı.

Hücüm-ı ġamla dem-â-dem Nesib-i giryânuñ
Sirişk-i dîdesi Nîl ü Furâta nâz eyler

Nesib-i ma'ni-i nâ-güfte:

1. Nesib-i ma'ni-i nâ-güfte:

Gazel 140

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesib'in söylenmemiş anlam.

Bulmaz Nesib-i ma'ni-i nâ-güfte her zamân
Her rûy-ı şafḥa-i suḥanı pür sevâd iden

Nesib-i ma'siyet-pîşe:

1. Nesib-i ma'siyet-pîşe:

Gazel 163

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Günah peşinde olan Nesib.

Muķim-i ĥāk-i kūyuñdur Nesib-i ma'şiyet-pişe
Zülāl-i luţfuña dil teşne-terdür yā Resūlallāh

Nesib-i mübtelā:

1. Nesib-i mübtelā: *y, +ı

Gazel 121

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tutkun aşık Nesib.

Kıl şefā'atle Nesib-i mübtelāyı kām-yāb
Rüz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

2. Nesib-i mübtelā: -ya

Gazel 60

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tutkun aşık Nesib.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

3. Nesib-i mübtelā: *y, +ı

Gazel 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Tutkun aşık Nesib.

Tiğ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a'dā-yı dünı kām-yāb itdüñ bu şeb

Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb:

1. Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb:

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Muradına eren aşık Nesib.

Kıl şefā'atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rüz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

Nesib-i nā-kām:

1. Nesib-i nā-kām:

Tarih 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zavallı Nesib.

Ĥāme tāriḥ-i kudūmum didi bu meydāna
Tekye-i Anḫara'ya geldi Nesib-i nā-kām

Nesib-i nā-sere-kār:

1. Nesib-i nā-sere-kār:

Gazel 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İşe yaramaz Nesib (şair).

Çekme ḡam ey Nesib-i nā-sere-kār
Güş-ı cāna irişdi çünki nüvîd

Nesib-i nā-tüvān-āsā:

1. Nesib-i nā-tüvān-āsā:

Gazel 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nesib gibi çaresiz.

Saña mâyil geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'āşık-ı şādık Nesib-i nā-tüvān-āsā

Nesib-i siyeh-kār:

1. Nesib-i siyeh-kār: +a

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Günahkar Nesib.

Nesib-i siyeh-kāra eyle şefā'at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

Nesib-i vāye:

1. Nesib-i vāye:

Gazel 156

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Nesīb'in kısmeti, payı.

Ya vefā ya hōd cefādur irişen Nesīb-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

Nesīb-i zār:

1. Nesīb-i zār:

Kaside 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḳar Nesīb-i zār
Dīdārūnı müşāhedeye ḥ'āst-kārdur

2. Nesīb-i zār: +a

Gazel 27

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḥayā gūyā Nesīb-i zāra düşmendür

3. Nesīb-i zār: +a

Gazel 150

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı 'ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

4. Nesīb-i zār:

Gazel 179

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Qarār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ṭa'nelerün ey Nesīb-i zār bize

5. Nesīb-i zār: +ı

Gazel 183

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Öldürüp ḥasret-i la'lünle Nesīb-i zārı
Gel şerik olma daḥi tāzelügün var ḳana

6. Nesīb-i zār:

Gazel 187

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Hōşā o ṭab'-ı helāk āşinā-yı 'āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

71. Nesīb-i zār: +a

Gazel 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ağlayan Nesīb.

Cünün-ı 'ışık ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āşinā bigāne istignā

Nesīb-i zār-ı siyeh-rūzgār:

1. Nesīb-i zār-ı siyeh-rūzgār: +ı

Gazel 208

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Kara bahtlı ağlayan Nesīb.

Ferāḡat eylese āh itmeden qarār idemez
Nesīb-i zār-ı siyeh-rūzgārı gördün mi

nesīm:

1. nesīm: +e

Gazel 98

Mısra: 3

Hafif hafif esen, hoş ve latif rūzgār.

Sünbülüstāna güzārişden nesīme şubḥ-dem
Hıdmet-i taḥrik-i zūlf-i nīm-tābuñdur ḡaraz

2. **nesīm:~i**

Kaside 7

Mısra: 2

Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

O bâğ-ı dil k'ola ezhâr-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

3. **nesīm:~ā**

Gazel 175

Mısra: 12

Hafif hafif esen, hoş ve latif rüzgâr.

Rûyın göreyüm bâri dem-i bâz-ı pesîde
Ol âyine-ruḥsâra nesîmâ ḥaber eyle

4. **nesīm:~den**

Gazel 162

Mısra: 3

Hafif esen yel, meltem.

Nesîmden yeme mevc-i ḥaṭar zuhûr itmez
‘İtâb u çîn ü cebîn böyledür eḥibbâda

nesīm-i fikr-i kerem:

1. **nesīm-i fikr-i kerem:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cömertlik düşüncesinin rüzgarı.

Gâhî nesīm-i fikr-i kerem kim vezân olur
Feyz-i neşât u ḥandede çün verd-i aḥmerem

nesīm-i iḳbâl:

1. **nesīm-i iḳbâl:**

Tarih 18

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutluluk, talih esintisi.

Ḥamdüli'llah ki yine esdi nesīm-i iḳbâl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşâm-ı dünyâ

nesīm-i nâle-i bûlbûl:

1. **nesīm-i nâle-i bûlbûl:**

Gazel 191

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bûlbûlün feryadının rüzgarı.

Nesīm-i nâle-i bûlbûl olur sümûm âsâr
Nevâ-yı zâğ-ı siyehdür şabâ bu gûlzâre

nesīm-i niyâz:

1. **nesīm-i niyâz:**

Gazel 129

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dua rüzgarı.

Ne ḥoş açıldı nesīm-i niyâz ile ol gül
Pür oldı bûy-ı ḥoş-ı luṭf ile meşâm-ı emel

nesīm-i ser-i kūy-ı yâr:

1. **nesīm-i ser-i kūy-ı yâr:~i**

Gazel 208

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin semtinin başında esen rüzgar.

‘Aceb nesīm-i ser-i kūy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-ḳarârı gördüñ mi

nesīm-i vaşl-ı vezân:

1. **nesīm-i vaşl-ı vezân:**

Gazel 173

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma rüzgarının esmesi.

Semûm-ı hecr ile pejmürdelik tamâm olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezân olsa bûstânumuza

neşküfte:

1. **neşküfte:**

Gazel 115

Mısra: 2

Henüz açılmamış (gül).

Olmasa güzergāhı eger bād-ı niyāzuñ
Neşkuftē qalır gōncaları gülşen-i zāruñ

neşv ü nemā:

1. neşv ü nemā:

Tarih 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Saltanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

2. neşv ü nemā:

Gazel 182

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Fikr-i ruḥıyla neşv ü nemā buldı bu gōñül
Āteş zarar-resān olmazmış semendere

3. neşv ü nemā:

Kaside 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥılkatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bāğ-ı mümkināt

4. neşv ü nemā: +y, +ı

Gazel 58

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gelişme, büyüme, gelişim.

Nesīb devlet olunca dem-i şebāb olsa
Dem-i ḥazānda neşv ü nemāyı neylerler

neşve:

1. neşve:

Gazel 99

Mısra: 6

Sevinç, keyif.

Zühd ü vera' gibi ḡamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşāt

2. neşve: +sı, +y, +le

Gazel 84

Mısra: 1

Sevinç, keyif.

Tā 'ışk neşvesiyle ola ittişāfımız
Maḡbŷl olur bu mey-kedede dŷrd ü şāfımız

neşve vir-:

1. neşve vir-: -se

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Neşe vermek.

Derŷn-ı sīne ki pŷr-dāğ-ı hecr-i rŷyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lālezār bize

neşve-baḥş:

1. neşve-baḥş:

Gazel 177

Mısra: 8

Keyif ve neşe veren, neşelendiren.

Ḥayāl-i la'lŷñ ile bāğa varsa bir 'āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur ḡüre

neşve-dih-i sāğar-ı şahbā:

1. neşve-dih-i sāğar-ı şahbā:

Gazel 74

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Keyif verici şarap kadehi.

Bizŷz ol mest-i maḡabbet ki dem-i seyr-i çemen
Ḡoncayı neşve-dih-i sāğar-ı şahbā iderŷz

neşve-i sāğar-ı hicrān:

1. neşve-i sāğar-ı hicrān:

Gazel 133

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık şarabının keyfi.

Neşve-i sāğar-ı hicrân ile çok mest olduk

Bir de keyfiyetini cām-ı vişālūñ görelüm

netice:

1. **netice:***si

Gazel 209

Mısra: 5

Sonuç.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrūñ neticesi

Gerçi görüldi fenn-i ğamuñ çok resā'ili

netice-i ahvāl:

1. **netice-i ahvāl:***ü, +m

Rübai 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vaziyetin sonu.

Ey şāh-ı rusūl netice-i ahvālüm

Olursa eger muṭābık eḥālüm

netice-i suḥan-ı kemm ü keyf:

1. **netice-i suḥan-ı kemm ü keyf:**

Gazel 51

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hal hatır sözünün sonucu.

Nesīb hikmet-i eşyā bilen dürüst dilān

Netice-i suḥan-ı kemm ü keyf bilmezler

nev:

1. **nev:**

Tarih 9

Mısra: 8

Yeni.

Ser-ā-pā itdi iksā 'ākifān-ı dergeh-i Pīr'i

Şafā bahş eyledi nev hırkalarla kalb-i ihvāna

nevā:

1. **nevā:***dur

Gazel 16

Mısra: 10

Ezgi, ses, sada.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suḥan

Sine-i nāydaki zaḥme nevādur bā'is

nevāl-i ḥ'ān-ı Hak:

1. **nevāl-i ḥ'ān-ı Hak:***dan

Tahmis 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın nimetlerinin softası.

Nevāl-i ḥ'ān-ı Haktan behre-verler

Olur dervişe ḥāmī gerçek erler

nev-āmüz-ı cefā:

1. **nev-āmüz-ı cefā:**

Gazel 24

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Eziyet etmede acemi olan.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerhalar satır ey Nesīb

Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir sī-pāredür

2. **nev-āmüz-ı cefā:***y, +a

Gazel 184

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet etmede acemi olan.

Nā-maḥal cevriyle itdi lāle-veş ḥūn bağrumı

Ol nev-āmüz-ı cefāya dāğ-dāram āh āh

nevā-yı zāğ-ı siyeh:

1. **nevā-yı zāğ-ı siyeh:***dür

Gazel 191

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kara karganın sesi.

Nesīm-i nāle-i bülbül olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

nev-bahār:

1. nev-bahār: +i, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 10

İlk bahar.

Degmez gam-ı hazānına zinhār ‘ālemüñ
Olma firīfte güline nev-bahārına

2. nev-bahār:

Gazel 95

Mısra: 2

İlk bahar.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmuş
Açılmış bāğ-ı ḥüsnüñ gülsitānı nev-bahār olmuş

nev-bāve- diḥ-i ḥakīkat:

1. nev-bāve-diḥ-i ḥakīkat:

Gazel 65

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeni yetişen hakikat veren olmaz.

Her tāze nihāl-i bāğ-ı taklīd
Nev-bāve-diḥ-i ḥakīkat olmaz

nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr:

1. nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Suya doymuş bostanın ortaya çıkan taze meyvesi.

Ey yegāne gevher-i tābende-i deryā-yı nūr
Evvelin nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zuhūr

nev-be-nev:

1. nev-be-nev:

Gazel 52

Mısra: 9

Çeşit çeşit, türlü türlü; Yepyeni.

Şüküfte eylemede nev-be-nev gül-i dāğ
Riyāz-ı ḥasretüñ āb u havāsıdur gam-ı yār

nevbet:

1. nevbet: +in

Gazel 198

Mısra: 11

Nöbet, sıra, devir.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihānda Ḥusrev ü Şāhī
Nesibā ḥükm-i iklim-i hüner ḥalā saña düşdi

nev-cuvān-:

1. nev-cuvānsın: +sın

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Genç, taze.

Gel cevri ḳo āh-ı nīm-i şebden
Ġāyet ḥazer it ki nev-cuvānsın

nev-devletān-ı sifle-nihād:

1. nev-devletān-ı sifle-nihād: +uñ

Gazel 70

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak yaradılışlı sonradan görme.

Ġarābet anda ki nev-devletān-ı sifle-nihāduñ
Ta‘azzumı kerem-i nākışü'l-‘ayārına degmez

nev-gül-i gülzār-ı vahdet:

1. nev-gül-i gülzār-ı vahdet:

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Birliğin gül bahçesinin yeni açılmış gülü.

Feyz-yâb-ı ebr-i kudret zîb-i büstân-ı vedâd
Nev-gül-i gülzâr-ı vahdet bûlbûl-i bâğ-ı huzûr

nev-hırâm-ı serv ü kad:

1. nev-hırâm-ı serv ü kad:

Gazel 40

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin boyu.

Meydân-ı işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-hırâm-ı serv ü kad ânî gelür geçer

nev-hırâm-ı serv-kad:

1. nev-hırâm-ı serv-kad:

Gazel 40

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Salınarak yürüyen sevgilinin boyu.

Meydân-ı işvede göresin şit-i hüsn ile
Ol nev-hırâm-ı serv-kadânî gelür geçer

nev-i âdem:

1. nev-i âdem:+üñ

Kıt'a 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnsanoğlu.

Sâkit ol kim kaç-ı güftâr oldu nev-i âdemün
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

nev-i beşer:

1. nev-i beşer:

Gazel 53

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Lâl olur görse melek işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsn nice tâb-âver olur nev-i beşer

2. nev-i beşer:+den

Gazel 154

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Yâ rûh-ı muşavver ya perîsin hele gelmez
Hâşâ ki senün gibi güzel nev-i beşerden

3. nev-i beşer:+de

Gazel 195

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Bigânededen hazine-i sultân nihân gerek
Nev-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

4. nev-i beşer:

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnsan soyu, insanlar.

Medhûñ itmişken senün bi'z-zât Rabbü'l-'âlemîn
Hiç ne mümkindür aña nev-i beşer ola cesûr

nev-i insân:

1. nev-i insân:+ı

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İnsanoğlu, insanlık.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev-i insânî

nev-i insân u melek:

1. nev-i insân u melek:

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Melek ve insan sınıfı.

‘İllet-i icād-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev‘-i insân u melek ‘uşşâk-ı hüsn-i tal‘atüñ

nevk-i sinân:

1. nevk-i sinân:+lar, +dur

Gazel 50

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mızrağının sivri ucu.

Nesibâ hasret-i Rûm ile Mısr içre dil-efgâram
Ki her bir berg-i hurmâ çeşmüme nevk-i sinânlardur

nevmîd:

1. nevmîd:+ler, +e

Rûbai 58

Mısra: 2

Ümitsiz.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmîdlere meded-res ancak sensin

nev-resân:

1. nev-resân:

Gazel 100

Mısra: 5

Yeni yetişmiş sevgililer. Taze güzeller.

Olurlar nev-resân ‘uşşâka mâyıl
Dil-i eţfâl ider divânenen hâzz

nev-rûz:

1. nev-rûz:

Kaside 7

Mısra: 5

Baharın ilk günü.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hâmel

2. nev-rûz:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Baharın ilk günü.

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldu müctemî‘
Cum‘a vü nev-rûz ile ‘aşr-ı muharrem ey Nesib

3. nev-rûz:

Kıt'a 1

Mısra: 5

Baharın ilk günü.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
hûd
İki dilber cum‘a vü nev-rûzdur mâtem rakib

4. nev-rûz:+dur

Kıt'a 1

Mısra: 6

Baharın ilk günü.

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
hûd
İki dilber cum‘a vü nev-rûzdur mâtem rakib

5. nev-rûz:+dur

Gazel 201

Mısra: 1

Baharın ilk günü.

Pür olsun sâkiyâ câm u sebû nev-rûzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adû nev-rûzdur şimdi

6. nev-rûz:+dur

Gazel 201

Mısra: 2

Baharın ilk günü.

Pür olsun sâkiyâ câm u sebû nev-rûzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adû nev-rûzdur şimdi

7. nev-rûz:+dur

Gazel 201

Mısra: 4

Baharın ilk günü.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāh üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gū nev-rūzdur şimdi

8. **nev-rūz:~dur**

Gazel 201

Mısra: 6

Baharın ilk günü.

Şabā nev-ṭabla-i 'ıtr-ı bahārı eyleyüp ber-ser
Gezer sūk-ı çemende sū-be-sū nev-rūzdur şimdi

9. **nev-rūz:~dur**

Gazel 201

Mısra: 8

Baharın ilk günü.

O kim bir serv-ḳaddūn pāy-būsın iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

10. **nev-rūz:~dur**

Gazel 201

Mısra: 10

Baharın ilk günü.

Niçün çin-i cebīn izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol hürşid-rū nev-rūzdur şimdi

11. **nev-rūz:~dur**

Gazel 201

Mısra: 12

Baharın ilk günü.

Nesībā ṭab'-ı 'ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldı dilde gerd-i guşşa-şū nev-rūzdur şimdi

nev-tabla-i 'ıtr-ı bahār:

1. **nev-ṭabla-i 'ıtr-ı bahār:~ı**

Gazel 201

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Baharın taze kokusu.

Şabā nev-ṭabla-i 'ıtr-ı bahārı eyleyüp ber-ser
Gezer sūk-ı çemende sū-be-sū nev-rūzdur şimdi

ney:

1. **ney:**

Gazel 142

Mısra: 8

Türk müziğinde, bilhassa Mevlevî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Degüldür pās-ı dem kārūn idersin rāzuñ ifşā
Benümle bezmgāh-ı gāmda ey ney hem-dem olmazsın

2. **ney:**

Gazel 159

Mısra: 8

Türk müziğinde, bilhassa Mevlevî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Dem-i üstād ile güyende olur hāme Nesīb
Açamaz ney nefes almasa leb-i hāmūşın

3. **ney:**

Gazel 89

Mısra: 13

Türk müziğinde, bilhassa Mevlevî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Ney gibi elvān-neğam olsam Nesībā çok midur
Cānib-i bālādan irdi guş-ı hūşa bir nefes

4. **ney:~dür**

Gazel 120

Mısra: 8

Türk müziğinde, bilhassa Mevlevî mûsikisinde çok yer tutmuş olan, dokuz boğumlu kamıştan yapılan, ön tarafında altı, arka tarafında bir deliği bulunan nefesli saz.

Eyler şafā-yı gülşen-i ḳudsūñ ḥikāyesin
Neydür hezār-ı nāle-geri Mevleviler'ün

ney ü tanbūr:

1. ney ü tanbūr:

Gazel 73

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ney ve tanbur.

Ney ü tanbūr hem-āheng idi cānān ise mest
Geldi bezm-i meye nāgāh raķīb-i nā-sāz

ney-āsā:

1. ney-āsā:

Gazel 30

Mısra: 10

Ney gibi.

Nesibā sözlerüm nāhun-zen olmaķ cān-ı ‘uṣṣāķa
Ney-āsā derd-i ‘ıṣķıyle dil-efgār olduğumdandır

n'eyle-:

1. n'eyle-:sün

Müsemmen 1

Mısra: 15

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Seng-i rīze nuṭķa geldi n'eylesün me'mürdür
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbürdür

neyle-:

1. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 1

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Dil vuṣlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

2. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 2

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Dil vuṣlat-ı dil-rübāyı neyler
Rencūr-ı ebed şifāyı neyler

3. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 4

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Dil ṭālib-i luṭf-ı dilber olmaz
Āteş-zede gül şabāyı neyler

4. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 6

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Rüyuñ görelî cihāna bakmam
Ḥurşidi gören Sühāyı neyler

5. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 8

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Āhüya ğidā olur mı ‘uṣfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

6. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 10

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

‘ıṣķ ehli vücūd kaydı çekmez
Divāne olan ḳabāyı neyler

7. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 12

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

İskender olan cihān-ı dilde
Mir’āt-ı cihān-nümāyı neyler

8. neyle-:r

Gazel 47

Mısra: 14

Ne eylemek, ne yapmak, ne etmek.

Hâle bakar ehl-i dil Nesîbâ
Endîşe-i mâverâyı neyler

9. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 1

Ne yapsın!

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifak-pîşe olan âşinâyı neylerler

10. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 4

Ne yapsın!

Sa'âdet ister iseñ bâl-i himmet aç yoksa
Fesâne küyi-i perr-i hümayı neylerler

11. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 6

Ne yapsın!

Çad-i hamîde ile nâle besdür ehl-i dile
Semâ'-ı zemzeme-i çeng ü nâyı neylerler

12. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 8

Ne yapsın!

Elünde nakd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ'-ı kes-meğar-ı i'tinâyı neylerler

13. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 10

Ne yapsın!

Gönül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrak için nâ-hudâyı neylerler

14. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 12

Ne yapsın!

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i hâzânda neşv ü nemâyı neylerler

15. **neyle:-r, ler**

Gazel 58

Mısra: 2

Ne yapsın!

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifak-pîşe olan âşinâyı neylerler

neyyir-i ikbâl:

1. **neyyir-i ikbâl:**

Tarih 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bahtın nuru.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefî-ı hâtır
Virdi bir neyyir-i ikbâl ile dünyâyâ ziyâ

nezâre:

1. **nezâre:de**

Gazel 117

Mısra: 9

Seyretmek, bakmak, bakış.

Mânende-i Nesîb-i zebûn her nezârede
Girmekde niçe hûn-ı Müselmân'a gözlerün

2. **nezâre:**

Gazel 145

Mısra: 7

Seyretmek, bakmak, bakış.

Kemâl-i hüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rüyına hicâbumdan

3. **nezâre:**

Gazel 191

Mısra: 4

Seyretmek, bakmak, bakış.

Göñül tehālūk ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre táb getürmez cemāl-i dil-dāre

4. **nezāre:**

Kaside 5

Mısra: 6

Seyretmek, bakmak, bakış.

Āşüftegī-i sünbül ü jülide kāküle
Nerkis nezāre itmededür hūş-yārdur

5. **nezāre:**

Gazel 212

Mısra: 2

Seyretmek, bakmak, bakış.

Felek ‘aceb yolumuz küy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de hişsemüze bir nezāre düşmez mi

nezāre eyle-:

1. **nezāre eyle-:-me**

Gazel 190

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Seyretmek.

Ṭıflāne ārzū niçe berā-yı Nesib-i zār
Dehrün nezāre eyleme naķş u nigārına

nezāre it-:

1. **nezāre it-:-me, -de**

Gazel 146

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bakmak.

Bir serve māyilem ki çemende cemāline
Cūlar nezāre itmede çeşm-i ḥabābdan

nezāre-efgen-i esbāb:

1. **nezāre-efgen-i esbāb:-ı**

Gazel 110

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sebepleri tutkulu seyretme.

Olmaz nezāre-efgen-i esbābı devletün
Mālik-nişāb-ı mikneti genc-i ḵanā‘atün

nezzāre:

1. **nezzāre:-sı, +n, +i**

Tarih 25

Mısra: 6

Seyretmek, bakmak, bakış.

‘Azm itdi temāşāya gülistān-ı behiştı
Terk eyledi nezzāresini surḥ u sefidün

2. **nezzāre:-den**

Gazel 196

Mısra: 1

Seyretmek, bakmak, bakış.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
‘Uşşāka bī-vefālūḵ idersin cihān gibi

3. **nezzāre:**

Rūbai 65

Mısra: 2

Seyretmek, bakmak, bakış.

Ruḥsārına baķdı dide ḥayrān oldu
Zülfi gibi nezzāre perīşān oldu

4. **nezzāre:**

Rūbai 19

Mısra: 3

Seyretmek, bakmak, bakış.

Nezzāre kiyān ravza-i enverünün
Çeşm olsa ‘aceb mi sīnesinde her dāğ

5. **nezzāre:**

Gazel 27

Mısra: 11

Seyretmek, bakmak, bakış.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat hayā gūyā Nesīb-i zāra düşmendür

6. nezzāre:

Gazel 161

Mısra: 1

Seyretmek, bakmak, bakış.

Nezzāre midür tır-i ciger-düz midur bu
Ruhsāre midür āteş-i cān-süz midur bu

7. nezzāre:~dür

Gazel 24

Mısra: 2

Seyretmek, bakmak, bakış.

Geşt ider küyuñ gönül ey māhir ü āvāredür
Kaşdı gāhī rüyuña hasretle bir nezzāredür

nezzāregeh:

1. nezzāregeh:~üñ

Kaside 9

Mısra: 6

Bakışma yeri.

Fıkr itmeyesin görmeyesin şüret-i hālūñ
Nezzāregehūñ olmaya āyine-i zānū

nezzāre-i çeşm-i 'işve:

1. nezzāre-i çeşm-i 'işve:

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

İşveli gözün bakışı.

Bigāneye oldı şimdi muhtaş
Nezzāre-i çeşm-i 'işve mu'tād

nezzāre-kün-i naķş-ı diger-gün-ı bahār:

1. nezzāre-kün-i naķş-ı diger-gün-ı bahār:~uz

Tahmis 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bahar mevsiminde değişmelerin işlemelerine bakan.

Nezzāre-kün-i naķş-ı diger-gün-ı bahāruz
Āşüfte-i elvān-ı neğam bülbül-i zāruz

nezzāre-pāş ol-:

1. nezzāre-pāş ol-:-maķ, -da, -dur

Gazel 180

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakış dağıtmak.

Hilāl-i 'id-veş nezzāre-pāş olmaķdadur 'ālem
Ne cānibden kaçan kim ol hilāl ebrū bedid olsa

niçe:

1. niçe:~y, ~e

Gazel 138

Mısra: 1

Ne zamana kadar.

Bu cevır ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

2. nice:~y, ~e

Kaside 9

Mısra: 3

Ne zamana kadar.

Yā niceye dek tırta-i hūbāna ta'alluķ
Ağardı bu sevdā ile müy-ı ser ü ebrū

3. niçe:

Gazel 136

Mısra: 3

Birçok, hayli.

O bāğ-ı hūsnūñ oldum niçe demler bülbül-i zārı
Ne çāre büy-ı gül-berg-i vefādan bī-naşib oldum

4. niçe:~y, ~e

Terci-bend 1

Mısra: 8

Ne zamana kadar.

Kesretde gör yegânegi-i rāh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu ḥavel yeter

5. **nice:**

Gazel 53

Mısra: 10

Nasıl.

Lāl olur görse melek ‘işve-i pey-der peyüñi
Böyle ḥüsn nice tāb-āver olur nev‘-i beşer

6. **niçe:**

Gazel 43

Mısra: 12

Nasıl.

Olinca lağm-ı beden āteş-i fenāya qarīn
Niçe taḥammül ider ḳal‘a-i vehīne-i ‘ömr

7. **niçe:**

Gazel 190

Mısra: 13

Nasıl.

Ṭıflāne ārzū niçe berā-yı Nesīb-i zār
Dehrüñ neẓāre eyleme naḳş u nigārına

8. **nice:**

Gazel 39

Mısra: 2

Nasıl.

Zulmet-i cehl ile şubḥ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma‘ārif nice ārām eyler

9. **niçe:**

Kaside 9

Mısra: 1

Nasıl.

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ḥātıra hīç şayḥa-i mütū

10. **nice:**

Kıt'a 22

Mısra: 5

Nasıl.

Ammā bunı bilmez ki naẓīre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nā-dīde-i cennāt-ı ‘ulāya

11. **nice:**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Nasıl.

Ḥālūñ nice olurdı cāhil olan
Bir bī-meze şaḥş-ı bāṭıl olsañ

12. **nice:**

Rübai 39

Mısra: 2

Nasıl.

Bu ḥırş u ṭama‘ nedür gönül bu nice bir
Bu ārzū-yı ḥātır-ı bed-cū nice bir

13. **niçe:**

Rübai 39

Mısra: 4

Nasıl.

Taḥşile murād nefis-i nā-fercāmı
Dünāna dünān için tekāpū niçe bir

14. **niçe:**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Nasıl.

Mehcūr olalı o serv-ḳādden
Gördüm niçe fitne-i ḳıyāmet

15. **nice:**

Rübai 39

Mısra: 1

Nasıl, ne şekil.

Bu hırş u çama‘ nedür gönül bu nice bir
Bu ârzü-yı hâtır-ı bed-cû nice bir

16. **niçe:**

Gazel 119

Mısra: 5

Birçok, hayli.

Âdâb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rûzgâr
Şâhenşeh-i hayâle dili mahrem eyledük

17. **niçe:**

Gazel 193

Mısra: 7

Birçok, hayli.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i kalbünü tahrîf ide İncil gibi

18. **nice:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Birçok, hayli.

Fuکارâ içre nice ricâl gördük
Çok fırka-i ehl-i hâl gördük

19. **nice:**

Tarih 7

Mısra: 1

Birçok, hayli.

Nice dem seyr ü temâşâ-yı cihân itmemüzi
İktizâ itmiş idi hikmet-i Hallâk-ı enâm

20. **niçe:**

Gazel 151

Mısra: 5

Nasıl.

Ey zâhid-i nâ-dân niçe bir bülbül-i cânun
Büy-ı eser ister gül-i taşvîr-i riyâdan

21. **niçe:**

Gazel 151

Mısra: 7

Nasıl.

Ey dil niçe bir keşmekeş-i ‘âlem-i esbâb
Kûtâh idegör destüni dâmân-ı recâdan

22. **niçe:**

Gazel 154

Mısra: 6

Nasıl.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlün niçe mümkün gide serden

23. **niçe:**

Gazel 155

Mısra: 9

Nasıl.

Baht-ı siyâhına niçe dâğ olmasun Nesib
Nâgâh rüy-ı dilber-i hâtt-âverin gören

24. **nice:**

Gazel 185

Mısra: 9

Nasıl.

Şad-pâredür gönül nice âh eylesün eser
İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

25. **niçe:**

Gazel 71

Mısra: 9

Birçok, hayli.

‘Âlemde Nesibâ niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb unudılmaz

26. **niçe:**

Gazel 72

Mısra: 6

Birçok, hayli.

Dest-i āhîr âlet-i hamyāze-i idbār olur
Niçe mest-i cām-ı iķbālūñ hūmārın görmişüz

27. niçe:

Gazel 74

Mısra: 2

Birçok, hayli.

Ruĥ-ı zībāsını yārūñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

28. niçe:

Gazel 144

Mısra: 9

Bir çok, hayli anlamlarında kullanılan kelime.

Hem-kāre-i Kays oldu niçe ‘aķl-ı Felāţūn
Siĥr-āveri-i ğamze-i bisyār-ı fenümden

29. niçe:

Gazel 72

Mısra: 10

Birçok, hayli.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesibā ‘ākıbet
‘Arşa-i kibrūñ niçe çābūk-süvārın görmişüz

30. niçe:

Gazel 117

Mısra: 10

Birçok, hayli.

Mānende-i Nesib-i zebūn her neẓārede
Girmekde niçe ĥūn-ı Müselmān'a gözlerūñ

31. niçe:

Gazel 73

Mısra: 9

Nasıl.

‘İlm-i tefsiri hecā-ĥ’ān niçe idrāk eyler
Sırr-ı ‘ışķı ne bilür tıfl-ı debistān-ı mecāz

32. nice:

Gazel 103

Mısra: 9

Birçok, hayli.

Yazdı şîr-i āteşinde mükerrer tāb u tef
Nice demler teff ü tāb-ı ‘ışķ ile yanup Nesib

nic'olur:

1. nic'olur:

Gazel 157

Mısra: 1

Nasıl olur?.

Sensüz ey meh nic'olur cān ile āmiziş-i ten
‘Aks-i āyinede bî-şüret ider mi mesken

2. nic'olur:

Rübai 16

Mısra: 3

Nasıl olur?.

Ĥālüm nic'olur rûz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremūñ nāme-i ‘işyānuma ĥaţ

niçün:

1. niçün:

Gazel 138

Mısra: 9

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Bî-çāre Nesibā'ya niçün söylemez olduñ
İnşāf mıdur söyleye ey ruĥları māhum

2. niçün:

Gazel 142

Mısra: 12

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Nazîre ĥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkündür
Niçün ey tūţı-i kil-k-i Nesibā ebsem olmazsın

3. niçün:

Gazel 201

Mısra: 9

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

4. **niçün:**

Gazel 3

Mısra: 8

Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye.

Dimez miydün baña ey mäh- ı tal'at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña turmaz dönersin āsumān-āsā

nidā-yı bülbül:

1. **nidā-yı bülbül:**

Gazel 156

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bülbülün sesi.

Seheri ki güş-ı hūşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lâ-büd ya Hicāz u Sebā'dan

nidā-yı ʿışk:

1. **nidā-yı ʿışk:**

Gazel 181

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın sesi.

Şadā-yı bî-hüde-i küh-sāra aldanma
Nidā-yı ʿışkı ʾişt mümkināta virme göñül

nifāk:

1. **nifāk:**

Gazel 167

Mısra: 2

Arabozuculuk, fitnelik.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebündür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

nifak-pîşe:

1. **nifak-pîşe:**

Gazel 58

Mısra: 2

İki yüzlülüğü huy edinmiş.

Şadākat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifak-pîşe olan āşinâyı neylerler

nigāh:

1. **nigāh:**

Kaside 10

Mısra: 16

Bakış, nazar.

Ol āsitāne-i sîmîn aña işâret ider kim
Berāber idi nigāhında sîm hāk-i hākîre

2. **nigāh:**

Tarih 6

Mısra: 9

Bakış, nazar.

Her nigāhı tālîb-i Hākḳ'a olur iksir-i feyz
Her kelāmı ḥall-i işkāl-i rumûz-ı Mesnevî

3. **nigāh:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Bakış, nazar.

Olmadı Nesib-i dil-şikeste
Memnûn-ı nüvâziş nigāhuñ

4. **nigāh:**

Gazel 12

Mısra: 1

Bakış, nazar.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

5. **nigāh:**

Kaside 10

Mısra: 14

Bakış, nazar.

Kemîne luṭfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anḳa
Nigāhı mūrı zafer-yäfte ider şaf-ı şîre

6. **nigāh:**

Gazel 41

Mısra: 9

Bakış, nazar.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görinür

7. **nigāh:**

Gazel 62

Mısra: 9

Bakış, nazar.

Nesibā reh-revān-ı mülk-i ‘irfāna nigāh itseñ
Emānet bārını cān-ile ḥāmil Mevlevilerdür

8. **nigāh:**

Gazel 65

Mısra: 11

Bakış, nazar.

Ammā ki nigāh olınsa ḥāle
Bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet olmaz

9. **nigāh:**

Rübai 59

Mısra: 3

Bakış, nazar.

Tā-key ola peygüle-i çeşmümde nigāh
Mānend-i murākıban-ı ḥāmūş-nişin

nigāh eyle-:

1. **nigāh eyle-:-me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, nazar etmek.

Ḥayf kim rüyuña bir germ nigāh eylemedüm
‘Arz idüp ḥāl-i perişānumı āh eylemedüm

2. **nigāh eyle:**

Gazel 167

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak, nazar etmek.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ nigāh eyle miyānında nitāk üzre

nigāh id-:

1. **nigāh id-:-en, -üñ**

Gazel 111

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Yaḳar derūnını ruḥsārına nigāh idenüñ
Hemān cezāsını tertib ider günāh idenüñ

nigāh it:

1. **nigāh it:**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Nigāh it luṭf-ı Ḥaḳḳ' a bir kerem-ver şāḥib-i himmet
Yine vaż'-ı ḳadīmī üzre anı eyledi iḥyā

nigāh it-:

1. **nigāh it-:-mez**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Şeh-i serir-i velāyet ki devleti ebedidür
Kemîne bendesi itmez nigāh şāh u vezire

2. **nigāh it-:-dük, -çe**

Gazel 188

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

3. **nigāh it:-dük, -çe**

Gazel 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bakmak.

Nigāh itdükçe nūr-ı ṭal‘atūñden sine rūşendür
Fürüg-ı mihir ile āyine gūyā pertev-efgendür

nigāh u ḥayā:

1. **nigāh u ḥayā:**

Gazel 105

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bakmak ve utanma.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ‘arz-ı ḥāl olunur
Tehī nigāh u ḥayā bendesindedür ancaḳ

nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna:

1. **nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna:**

Gazel 67

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İleri görüşlülerin bakışı.

Nigāh-ı ‘ākıbet-bīnāna uymaz çeşm-i zāhir-bīn
Ki her bir şīşe-pāre şan‘at-ile dūr-bīn olmaz

nigāh-ı ‘āşık:

1. **nigāh-ı ‘āşık:+a**

Gazel 101

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşığın bakışı.

Bulurdı ruḥşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥūsne
Nigāh-ı ‘āşıka çeşm-i füsūn-kār olmasa mānī‘

nigāh-ı āşinā:

1. **nigāh-ı āşinā:**

Gazel 26

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bildik, tanıdık bakış.

Saḥa zulm-i firāvānın Nesīb ol šāh-ı bī-dāduñ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

nigāh-ı āşinā:

1. **nigāh-ı āşinā: +y, +i, +dür**

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tanıdık (bir) bakış.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyidür garaż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kanda ben kanda

nigāh-ı bağ-ı didār-ı dil-ārā:

1. **nigāh-ı bağ-ı didār-ı dil-ārā:+dan**

Gazel 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzünü izleyecek yer.

Nigāh-ı bağ-ı didār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya ṭaleb-kār olduğumdandır

nigāh-ı çeşm-i başir:

1. **nigāh-ı çeşm-i başir:+e**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gören gözün bakışı.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü šāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

nigāh-ı dide-i ‘āşık:

1. **nigāh-ı dide-i ‘āşık:+da**

Gazel 122

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşığın gözündeki bakış.

Nigāh-ı dide-i ‘āşıkda lezzet-i dīdār
Derūn-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

nigāh-ı dil-firīb:

1. **nigāh-ı dil-firīb**:+ü, +m, +dür

Gazel 176

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin gönül avutan bakışı.

Fitne-i memlūk nigāh-ı dil-firībümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da‘vāsına

nigāh-ı germ:

1. **nigāh-ı germ**:+i

Gazel 145

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sıcak bakış.

Kemāl-i hüsne şāyān degül nezāre diyü
Nigāh-ı germi idemem rüyına hicābumdan

nigāh-ı kerem:

1. **nigāh-ı kerem**:+üñ

Rübai 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kerem bakışlı.

Rüy-ı siyehi mahşeri tārık eyler
Olmazsa Nesīb'e bir nigāh-ı keremüñ

nigāh-ı lutf:

1. **nigāh-ı lutf**:+uñ, +a

Kaside 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan bakışı.

Kem-ter nigāh-ı luṭfuña mu‘tād olan gedā
İtmez yesār-ı salṭanat-ı dehri mültezem

nigāh-ı merḥamet:

1. **nigāh-ı merḥamet**:

Gazel 104

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Acıma bakışı.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı hüsñ
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

2. **nigāh-ı merḥamet**:+le

Gazel 163

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acıma bakışı.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḥş ol
Gönül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

3. **nigāh-ı merḥamet**:+dür

Kaside 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acıma bakışı.

Ḥazretüñden bir nigāh-ı merḥametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve raḥmet-i Rabb-i Ğafūr

4. **nigāh-ı merḥamet**:+üñ, +dür

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Merhamet bakışı.

Kerem-nisār-ı veliyyā cenāb-ı ḥazret-i Pīrā
Nigāh-ı merḥametüñdür ğaraż Nesīb-i fakīre

nigāh-ı pāk-i dānā:

1. **nigāh-ı pāk-i dānā**:+da

Gazel 174

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
Alimin temiz bakışı.

Dü-çeşm-i münkir-i hayvân-menişde seng-i çinîdür
Mücevher hırz-ı bâzûdur nigâh-ı pāk-i dānāda

nigāh-ı raġbet it-:

1. **nigāh-ı raġbet it-:**-mez, -di

Gazel 186

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstekli bakış atmak.

Güle bülbül nigāh-ı raġbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmün gibi sihr-āferin olsa

nigāh-ı sāhil-i ‘aql:

1. **nigāh-ı sāhil-i ‘aql:**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aklın kıyısına bakmak.

Nigāh-ı sāhil-i ‘aql eylemez helāk olsa
Ġarık-ı baħr-i maħabbet necāta nāz eyler

2. **nigāh-ı sāhil-i ‘aql:**

Gazel 29

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aklın kıyısına bakmak.

Nigāh-ı sāhil-i ‘aql eylemez helāk olsa
Ġarık-ı baħr-i maħabbet necāta nāz eyler

nigāh-tāb-ı temāşā-yı bāġ u būstān:

1. **nigāh-tāb-ı temāşā-yı bāġ u būstān:**

Gazel 122

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bag ve bostanı izleyenin gözü aydın.

Nigāh-tāb-ı temāşā-yı bāġ u būstān ol
Nesīb sineñi gülzār-ı dāġ-ı ‘ışk eyle

nigār:

1. **nigār:**+l, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 2

Güzel yüzlü sevgili.

Destinde naġd-i cānı varup reh-güzārına
‘Arz-ı ħulūş eyledi ‘āşık nigārına

nigeh:

1. **nigeh:**+de

Gazel 25

Mısra: 5

Bakış, nazar.

Peri-rüyān ki şūr-ı ‘aşkı mülk-i cāna şalmışlar Olup
Leyli vü şān evvel nigehde şabr u sāmānın
Dil-i Ġays ibtilāyı vādi-i hicrāna şalmışlar

2. **nigeh:**+i

Gazel 39

Mısra: 7

Bakış, nazar.

Şayd içün zāhid ol āhū nigehi ħavfum bu
Eldeki sübħa-i şad-dānesini dām eyler

3. **nigeh:**

Gazel 134

Mısra: 8

Bakış, nazar.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tiġ-ı mücevher midür nedür bilmem

4. **nigeh:**

Gazel 164

Mısra: 2

Bakış, nazar.

Dil giriftār-ı kemend-i zülf-i şeb-gün olmada
Ġaydum ey āhū nigeh ‘ıškuñla efzün olmada

5. **nigeh:**

Gazel 209

Mısra: 1

Bakış, nazar.

Dil bir perî nigeh güzelüñ oldı mâ'ili
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ'ili

6. **nigeh:+le**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Bakış, nazar.

Çeşmünde olan rumûz-ı nâza
Zer dîde nigehle tercemânsın

7. **nigeh:+üñle**

Gazel 150

Mısra: 7

Bakış, nazar.

İdeli fûnûn-ı sıhri nigehüñle gamze tekmiñ
Saña 'aşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

8. **nigeh:+üñ, +de**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Bakış, nazar.

Şad-güne fûsûn idersin icâd
Her bir nigehünde ehl-i 'ışka

9. **nigeh:**

Gazel 48

Mısra: 3

Bakma, bakış.

Destine düş ne virür gamze nigeh tiğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

nigeh it-:

1. **nigeh it-:-se**

Gazel 177

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Bakmak.

Behiştîyân nigeh itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

nigeh-i çeşm-i fûsûn-sâz:

1. **nigeh-i çeşm-i fûsûn-sâz:+uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Büyüleyici gözlerinin bakışı.

'İşve nigeh-i çeşm-i fûsûn-sâzuña maşşûş
Âyîn-i sitem gamze-i gammâzuña maşşûş

nigeh-i nergis-i fettân:

1. **nigeh-i nergis-i fettân:+e**

Gazel 168

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Fitneci baygın bakışlı (güzel).

O teğâfûl nigeh-i nergis-i fettâne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

nigeh-i râst:

1. **nigeh-i râst:**

Gazel 59

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğru bakış.

Ey tünd-ñû saña nigeh-i râst mümteni'
Reng-i ğazab cemâlüne gûyâ niķâbdur

nigîn:

1. **nigîn:+i, +n**

Kaside 1

Mısra: 11

Mühür, yüzük.

Cevher-i cismüñ nigînin hıfz için perdâhte
Sîmden bir halkâdur hâki muhîf olmuş be-hûr

nihāl:

1. nihāl:+üñ

Gazel 133

Mısra: 10

Fidan.

Būs-ı la'lini niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mīvesin ol taze nihālün görelüm

nihāl-i bağ-ı taklîd:

1. nihāl-i bağ-ı taklîd:

Gazel 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bahçenin fidanına benzeyen.

Her taze nihāl-i bağ-ı taklîd
Nev-bāve-dih-i ḥaḳīḳat olmaz

nihāl-i bār-ı verā:

1. nihāl-i bār-ı verā:

Gazel 63

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kainatın meyve fidanı.

Nihāl-i bār-ı verā lutf-ı mīve mu'teber eyler
Kenāru büse-i ḥübān ḥilāf-ı 'āde degüldür

nihāl-i gül:

1. nihāl-i gül:

Gazel 127

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gül fidanı.

Āgūş-ı bîkr-i gönçada gördi şabāyı çün
Oldı o ḥaclet-ile ser-efgen nihāl-i gül

nihāl-i ḥüsn ü ān:

1. nihāl-i ḥüsn ü ān:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Güzel ve alımlı taze fidan.

Alma dil-i zāruñ inkisārın
Bir taze nihāl-i ḥüsn ü ānsın

nihāl-i kāmēt:

1. nihāl-i kāmēt:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düzgün, güzel boy.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhî rütbe-i mahiyyetüñ

nihāl-i naḥl-i ma'nā:

1. nihāl-i naḥl-i ma'nā:

Gazel 186

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mana ağacının fidanı.

Nihāl-i naḥl-i ma'nā dikmege bağ-ı ma'ārifde
Nesibā 'āşıkāna böyle pākize zemīn olsa

nihāl-i necābet:

1. nihāl-i necābet:+e

Tarih 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Asil fidan.

Şerif-i pāk-i neseb sālîk-i güzîde-şîfât
Ki oldı zātı nihāl-i necābete semere

nihāl-i saltanat:

1. nihāl-i saltanat:

Tarih 32

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saltanat fidanı.(Şehzade bağlamında kullanılmıştır.).

Nesibā böyledür şimdi du‘āmuz her şebān rûzî
Nihāl-i salţanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsûn

nihân:

1. nihân:

Gazel 10

Mısra: 2

Gizlemek, saklamak.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niķāb
Perde tūtmakla nihān olmaz bilürsin āfitāb

2. nihân:

Gazel 10

Mısra: 2

Gizlemek, saklamak.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niķāb
Perde tūtmakla nihān olmaz bilürsin āfitāb

3. nihân:

Gazel 78

Mısra: 6

Gizlemek, saklamak.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

4. nihân: +sın

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Gizlemek, saklamak.

Hurşid-şifat geh āşikāre
Geh gāh perī gibi nihānsın

5. nihân: +dur

Gazel 37

Mısra: 3

Gizlemek, saklamak..

Semm sa‘y ü taleb içinde nihāndur maţlab
Zehr ḥirmān-ı ṯabaķ-ı sūkker-i ihmāldadur

6. nihân:

Gazel 129

Mısra: 5

Gizlemek, saklamak.

Nihān imiş keremi şüret-i cefāsında
Meger ben eylemişem ‘arz-ı ḥāl-i nā-be-maḥal

7. nihân:

Tahmis 2

Mısra: 10

Gizlemek, saklamak.

Hep bir görünür çeşmümüze ṯalib ü maţlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

8. nihân: +dur

Gazel 174

Mısra: 6

Gizlemek, saklamak.

Ya ḥōd bir dürc-i dürr-i şāh-vārdur baḥr-i vaḥdetdür
Nihāndur gevheri ammā o ķabr-i nūr-baḥşāda

9. nihân:

Gazel 195

Mısra: 3

Gizlemek, saklamak.

Bīgāneden ḥazīne-i sulţān nihān gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola velī

10. nihân:

Kaside 10

Mısra: 10

Gizlemek, saklamak.

Verā-yı perde-i nazmında gizlü şāhed-i maţlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

11. nihân:

Gazel 3

Mısra: 5

Gizlemek, saklamak.

Perî-veş dîdeden ey bi-vefâ âhîr nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

nihân eyle:

1. nihân eyle:-r, -düm

Gazel 101

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

Belî cānum gibi esrār-ı ‘aşkı ben Nesīb-āsā
Nihân eylerdüm eşk-i çeşm-i hūn-bār olmasa mānî‘

nihân it:-

1. nihân it:-se

Gazel 146

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlemek.

‘Aşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin
Süz-ı derūnı fehm olunur ıztırābdan

nihân ol:-

1. nihân ol:-up

Gazel 196

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Nezzāreden nihân olup ey şūh cān gibi
‘Uşşāka bî-vefāluk idersin cihân gibi

2. nihân ol:-asın

Gazel 141

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Sezā mı bezmgēh-i ğayra mihmān olasın
Görinmeyüp bize mānend-i cān nihân olasın

nîk ü bed:

1. nîk ü bed:

Gazel 68

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü.

Nîk ü bed farkını müstelzim olan ‘aql ancak
Vaz‘-ı nā-sāz ile nā-dāna hacālet gelmez

nîk ü bedi:

1. nîk ü bedi:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyi ve kötü.

Tā nîk ü bedi idince temyîz
Hem-şoḥbet-i beden ile perhîz

nîk ü bedin:

1. nîk ü bedin:+den

Gazel 62

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyi ya da kötü her şey.

Çeküp nîk ü bedinden ‘ālemüñ el olmuş āzāde
Me‘āl-i emr-i mütü ile ‘āmil Mevlevîlerdür

nîkāb:

1. nîkāb:+dur

Gazel 59

Mısra: 6

Örtü, perde.; Yüz örtüsü.

Ey tünd-hū saña nîgeh-i rāst mümtenî‘
Reng-i ğazab cemālūñe gūyā nîkābdur

nîkābet:

1. nîkābet:

Tarih 26

Mısra: 2

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Size ey zümre-i âl-i Muhammed müjdeler olsun
Niķābet şadın ihraz eyledi bir dil-pesendünüz

2. **niķābet:**

Tarih 26

Mısra: 10

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Zebānından Nesīb'ün gūş idün tārīhini hālā
Niķābet mesnedine geçdi 'Abdullāh Efendi'nüz

3. **niķābet:**

Tarih 28

Mısra: 5

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Niķābet mesnedine eyledi teşrif bir fāzıl
Ki zātı 'iffet ü fażl-ile 'ālemde mesel oldı

4. **niķābet:**

Tarih 28

Mısra: 12

Bir kavim ya da kabilenin reisi veya vekili.

Nesībā gūş iden tahsın idüp tārīhini dirler
Niķābet el-ḥaķ 'Abdullāh Efendi'ye maḥal oldı

niķāb-ı aḥmer:

1. **niķāb-ı aḥmer:**

Gazel 156

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kırmızı örtü.

O gül-i bahār-ı 'işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niķāb-ı aḥmer gül-i rüyına ḥayādan

niķāt:

1. **niķāt:~ı**

Kaside 10

Mısra: 1

Nükteler, zarif sözler.

Niķātı eylemede dā'imā ifāza-i envār
Meh-ı çehār-dehe ķurs-ı āfitāb-ı münire

niķ-baḥtān:

1. **niķ-baḥtān:~a**

Gazel 74

Mısra: 7

Baḥtı güzel olanlar.

Niķ-baḥtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baḥt-ı vārūn ile biz yok yere ğavġā iderüz

niķāb:

1. **niķāb:**

Gazel 5

Mısra: 2

(örtü ile) örtmek, kapatmak.

Olur müdām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuna niķāb şarāb

Nıl:

1. **Nıl:**

Gazel 193

Mısra: 10

Nil nehri.

Hiç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzün
Kendiñi vāşıl-ı deryā ideġör Nıl ğibi

Nıl ü Furāta:

1. **Nıl ü Furāt:~a**

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Nil ve Fırat nehirleri.

Hücūm-ı ğamla dem-ā-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişķ-i dīdesi Nıl ü Furāta nāz eyler

nīl:

1. **nîlî:**

Gazel 112

Mısra: 6

Çivit mavisi gök yakut.

Fehm idebildüñ ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaklu heft kitâb-ı müzehhebüñ

2. **nîlî:**

Gazel 8

Mısra: 2

Çivit mavisi gök yakut.

Mey-i ikbâli çarhuñ maṭlab-ı şâh u gedâdur hep
Bu nîlî kâse-i pür-zehrlar sükker-nümâdur hep

nîm:

1. **nîm:**

Gazel 49

Mısra: 4

Yarı, yarım.

Meded ey gonca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

2. **nîm:**

Kaside 7

Mısra: 9

Yarı, yarım.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne ‘ukdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

3. **nîm:**

Gazel 157

Mısra: 7

Yarı, yarım.

Leb-i cân-baḥşuñ ile nîm ḥiṭâb itseñ eger
Bâğda eyleye reftâr-ı nihâlân-ı çemen

nîm-bâz:

1. **nîm-bâz:**

Gazel 55

Mısra: 6

Yarılacak.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruḥsârûn üzre ṭurraña geh nîm-bâz olur

nî‘me‘l-bedel:

1. **nî‘me‘l-bedel:**

Tarih 28

Mısra: 8

Ne güzel karşılık.

Cenâb-ı ḥazret-i ‘Uşşâkî-zâde ekmel-i devrân
Ki fikri seyyide taḥkîkda nî‘me‘l-bedel oldı

nî‘met:

1. **nî‘met: +iñ**

Gazel 64

Mısra: 2

Allâh'ın kuluna verdiği her şey.

Lezzet-i ḥ‘ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Nî‘metin bu tekyegâh-ı ‘âlemün mihmâna şor

nî‘met-i Firruilalah:

1. **nî‘met-i Firruilalah:**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Ayet**

Allah'a doğru koşmanın nimeti. (o halde) Allah'a doğru
koşun Zariyat 50. ayetine iktibas edilmiştir.

Nî‘met-i Firruilalah nüktesin merdâna şor
Sırr-ı ‘ışkı ‘arşa-i miḥnetde ser-bâzâna şor

nîm-i rāh-ı gam:

1. **nîm-i rāh-ı gam: +da**

Gazel 143

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Keder yolunun yarısı.

Menzil-i maḥsûda buldum bir reh-i âsân Nesîb
Nîm-i rāh-ı gamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

nīm-nigāh:

1. nīm-nigāh:+a

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Göz ucuyla bakma; yan bakış.

Efsūs ki olmadı sezā-vār

Bir nīm-nigāha ‘āşık-ı zār

nişāb:

1. nişāb:

Mesnevi 1

Mısra: 1

Asıl, esas, öz.

Güherdür o zāt-ı ma‘ānī nişāb

Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

nişān:

1. nişān:+a

Gazel 185

Mısra: 10

Nişan, iz, belirti.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eşer

İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

2. nişān:+lar, +dur

Gazel 50

Mısra: 1

Nişan, iz, belirti.

Fürüzān mäh u hırşid iki zerrin şem‘-dānlardur

Felekde şanma bezm-i ‘ışka cām-ı zer nişānlardur

nişāne-i maḥabbet:

1. nişāne-i maḥabbet:

Gazel 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Muhabbet izi.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadākat

Ne ziyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre ḳabes var

nişāne-i şıfat-ı imtiyāz:

1. nişāne-i şıfat-ı imtiyāz:+u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ayrıcalık vasfının belirtisi.

Teller ṭaḳup külāhuma ey āh şu‘leden

Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

nişān-ı manzūr:

1. nişān-ı manzūr:+a

Gazel 177

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bakılan hedef.

Seyāḥat eyler eḳālīm-i sihr ü i‘cāzı

Ḥadeng-i naḫra irince nişān-ı manzūra

nişār it-:

1. nişār it-:-dük

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saçmak; feda etmek.

Dür-i eşk-i niyāzı pāy-ı ümmide nişār itdük

Güşād-ı ‘uḳde müşkil sübḥa-i evrāddan gördük

nişār ol-:

1. nişār ol-:-a

Kaside 6

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Saçma, dağıtma.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nişār

Tā ki hırşid-i felek nūr-dih-i ḥāver olur

nişār-ı dürr:

1. nişār-ı dürr:

Gazel 188

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İnci saçmak.

Degül giryân helâk-i hayl-i ‘uşşâkı pesend itdi
Nisâr-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgân-ı kıttâle

nisâr-ı her-ḥas u ḥâşâk:

1. nisâr-ı her-ḥas u ḥâşâk:

Gazel 77

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çer çöp (Rakip) saçan.

Nisâr-ı her-ḥas u ḥâşâk ider bü-yı dil-âvîzin
Kıyâs itme güli âzürde-i bād-ı seḥer olmaz

nisbet:

1. nisbet:

Rûbai 17

Mısra: 3

Kıyas, nispet.

Ümmî laḳabuñ ‘ilmüñe nisbet ammâ
Bir levḥa-i mekteb oldı levh-i maḥfûz

2. nisbet:

Kaside 5

Mısra: 1

Göre, nazaran.

‘İlmine nisbet ile anuñ ‘ilm-i enbiyâ
Deryâ-yı bî-kerâne ile cüybârdur

3. nisbet:

Kaside 7

Mısra: 6

Göre, nazaran.

Egerçi vefret-i ‘işyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muḥîṭ-i ber-cedvel

4. nisbet: -le

Gazel 32

Mısra: 12

Nispetle.

Çâşnî-i ḥâl zevk-ı kâl ile yeksân degül
Lezzet-i didâra nisbetle behişt A‘râf olur

5. nisbet: -le

Kaside 3

Mısra: 8

Göre, nazaran.

İ‘tirâf-ı cürmdür kaşdum bu nazm-ı tâzedem
Yoksa medḥûñ baña nisbetle süreyyâ ve’s-serâ

nîşî-i ‘akreb:

1. nîşî-i ‘akreb: +üñ

Gazel 112

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Akreḥ zehri.

Tutmaz ‘itâb-ı döst yerin ḳahr-ı düşmenân
Hiç kâr-ı nişter mi ider nîşî-i ‘akrebüñ

nişîmengeh-i nâçiz:

1. nişîmengeh-i nâçiz: +e

Gazel 68

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aciz olanların oturma yeri.

Eyle teşrîf nişîmengeh-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâḥat gelmez

niṭâk:

1. niṭâk:

Gazel 167

Mısra: 10

Kuşak.

Ne siḥr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâḥ eyle miyânında niṭâk üzre

niyâz:

1. **niyāz:**+ı

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Her rûz u şeb itmede niyâzı
Dergâhına yüz sürüp îlâh'ıuñ

2. **niyāz:**+ı

Tarih 32

Mısra: 5

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefk-ı hâtır maṭlabıyla kâm-gâr itsün

3. **niyāz:**+u, +muz

Gazel 141

Mısra: 9

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Niyâzumuz budur ey râyîz-i yerâ'-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân olasın

4. **niyāz:**

Gazel 16

Mısra: 3

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

N'ola açılsa niyâz ile o gül gülşende
Açmağa goncaları bād-ı şabâdur bā'is

5. **niyāz:**

Gazel 40

Mısra: 3

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Geçmez niyâz o şūḥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamânı gelür geçer

6. **niyāz:**

Gazel 173

Mısra: 1

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amânumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cânumuza

7. **niyāz:**+ı

Gazel 210

Mısra: 4

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Kimdür ol âyîne-i şüretde olan cilde-nümâ
Kim ider añla niyâzı kime eyler nâzı

8. **niyāz:**

Gazel 40

Mısra: 3

Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, rica, dua.

Geçmez niyâz o şūḥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamânı gelür geçer

niyāz id-:

1. **niyāz id-:-elüm**

Gazel 133

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yalvarmak, ricâ etmek, yakarmak.

Bûs-ı la'lini niyâz idelüm ol serv-kaddün
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlün görelüm

niyet:

1. **niyet:**+ı

Gazel 109

Mısra: 6

Gaye, maksat, amaç.

Fehm eyleyeydi cūşîş-i deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti ‘işyân idenlerüñ

niyet it:-

1. **niyet it:-di**

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

*Karar vermek, bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak,
düşünmek, niyetlenmek.*

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Ḥudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre ḥuşûl

niyet-i na't:

1. **niyet-i na't:-üñ**

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Na'at yazmaya yönelme.

Her dil ki anda niyet-i na'tüñ karar ide
Mânend-i ism-i a'zam kârını etem

nizâ':

1. **nizâ':**

Gazel 73

Mısra: 1

Çekişme, kavga.

Yine ol ḥ'âce-i ḥüsniyle nizâ' oldı dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naḥd-i niyâz

nizâm-baḥş-ı le'âlî-i Mesnevî:

1. **nizâm-baḥş-ı le'âlî-i Mesnevî:**

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

*Mesnevinin düzene koyan incileri.(Hikayeler
bağlamında kullanılmıştır.).*

Nizâm-baḥş-ı le'âlî-i Mesnevî ki me'âlî
İrişdürür seni esrâr-ı sırr be-mihr-i zamîre

nizâm-ı devlet:

1. **nizâm-ı devlet:**

Tarih 12

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Devlet düzeni.

Ḥüsn-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşüfte mühimmât verâ

nizâm-ı hâl:

1. **nizâm-ı hâl:**

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Halın, durumun düzene sokulması.

Lâ-büd nizâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

nizâm-ı nev:

1. **nizâm-ı nev:**

Tarih 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yeni düzen.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Ahmed'üñ 'ömri füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyâ

nîze:

1. **nîze:**

Gazel 159

Mısra: 8

Mızrak, süngü.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur ḥâk-nişîn
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârüñ düşîn

noḳşân:

1. **noḳşân:-a**

Gazel 125

Mısra: 2

Eksiklik, kusur.

Teftiş-i ‘ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noğşâna nazra şive-i eṭvârumuz degül

2. **noğşân**:+uñ, +a

Gazel 124

Mısra: 11

Eksiklik, kusur.

Hemân noğşânuña ol mu‘terif işrârı terk eyle
Żarar virmez işâbet eyle gâhî gâh sâhî ol

3. **noğşân**:+u, +muz

Rûbai 31

Mısra: 4

Eksiklik, kusur.

Ammâ ki mediḥinde Resûlullâh'uñ
Şad şerm ile noğşânumuz ikrâr iderüz

4. **noğşân**:+uñ, +a

Kaside 9

Mısra: 7

Eksiklik, kusur.

Noğşânuña baĸ ḥâlûñi merdân ile vezn it
Yok dide-i inşâf kadar râst terâzû

nokta:

1. **nokta**:+dur

Kaside 1

Mısra: 3

Nokta.

Nüşa-i ḳadründen iki noğşadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân keḥkeşân beyne's-sütür

2. **nokta**:

Kaside 3

Mısra: 4

Nokta.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Ḳâf-ı ḳadrüñe
İki noğşa mihr-i ‘âlem-tâb ile bedr-i dücâ

3. **nokta**:+sı, +n, +da

Kaside 10

Mısra: 6

Nokta.

Kemâl-i âdemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücûd-ı ‘âlemiyân zir noğşasında setire

4. **nokta**:

Gazel 178

Mısra: 12

Nokta (sevgilinin yüzündeki ben bağlamında).

Ḥâl ü ruḥı şanma kalem-i şun‘dan olmış
Bir al varâĸ üstine bir noğşa çekide

5. **nokta**:+lar, +dan

Gazel 23

Mısra: 2

Benek.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-ḥaber kâğız
Şaçardı noğşalardan küy-ı cânâna şerer kâğız

nokta-i siyâh:

1. **nokta-i siyâh**:

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Siyah nokta.

Na‘tünde incilâ ile her noğşa-i siyâh
Oldı nücûm çarḥ-ı mu‘allâya hem-ḳadem

n'ol:

1. **n'ol**:-urdu

Gazel 179

Mısra: 1

Ne olmak, ne hale gelmek.

N'olurdu ruḥṣat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i'tibār bize

2. n'ol-:-dı

Gazel 159

Mısra: 8

Ne olmak, ne hale gelmek.

Rif'at-i sālḥte erbābı olur ḥāk-niṣīn
N'oldı gör nize mekân itdi süvāruñ düşün

n'ol-:

1. n'ol-:-a

Gazel 13

Mısra: 6

Ne olur, ne çıkar.

Aḥrār-ı bî-edeb olur āḥir ḥākīr ü ḥ'ār
Mālik riḳāb iderse 'abīdi n'ola edeb

2. n'ol-:-a

Gazel 16

Mısra: 3

Ne olur, ne çıkar.

N'ola açılsa niyāz ile o gül gülşende
Açmağa ḡoncaları bād-ı şabādur bā'ış

3. n'ol-:-a

Gazel 144

Mısra: 7

Ne olur, ne çıkar.

Āyine elümden n'ola düşmezse hemīşe
Bî-hūş oluram ḥasret-i vech-i ḥasenümden

4. n'ol-:-a

Gazel 16

Mısra: 9

Ne çıkar, ne olur.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesīb ehl-i suḥan
Sîne-i nāydaki zaḥme nevādur bā'ış

5. n'ol-:-a

Gazel 20

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

N'ola gösterse dā'im 'aks-i rüy-ı şāhed-i feyzi
Ki bir āyine-i rūşen-güherdür ḥālḳa-i tevḥīd

6. n'ol-:-a

Gazel 28

Mısra: 9

Ne çıkar, ne olur.

N'ola tūṭi-i dil lāl olsa ol māḥ-ı şeker-lebsüz
Anı ḡüyā iden āyine-i ruḥsār-ı cānāndur

7. n'ol-:-a

Gazel 35

Mısra: 7

Ne çıkar, ne olur.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu 'abd-i nācizi o şāḥ-ı ḥüsne ḥāsiddür

8. n'ol-:-a

Gazel 54

Mısra: 7

Ne çıkar, ne olur.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duḡter-i rez bāde-i engūra laḳabdur

9. n'ol-:-a

Gazel 66

Mısra: 7

Ne çıkar, ne olur.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesīb
Sebaḳ-āmūzi-i 'irfānda tekrir olmaz

10. n'ol-:-a

Gazel 67

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

N'ola ehl-i riyā 'uṣṣāk-veṣ āh eylemezlerse
Muṣavver bülbul-i şeydāda feryād u enin olmaz

11. n'ol:-a

Gazel 100

Mısra: 13

Ne çıkar, ne olur.

Nesib'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

12. n'ol:-a

Gazel 102

Mısra: 10

Ne çıkar, ne olur.

Nefāset fehmi olanlar gevher-i naẓmuñ bilür kadrin
Nesib-āsā olursak n'ola istihsāndan fāriğ

13. n'ol:-a

Gazel 118

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

N'ola hāl-i nikāt-ı ğamda reşk-endāz-ı 'aql olsak
Maḥabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

14. n'ol:-a

Gazel 121

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

Ḳurb-ı bī-keyfiyyetūñ fehmi itmese n'ola 'uḳūl
Cebrā'il esrār-ı mi'rācuñda ḥayrāndur senūñ

15. n'ol:-a

Gazel 126

Mısra: 1

Ne çıkar, ne olur.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızr'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül
Mey-i la'l-i yāri çeken ḥayātını terk iderse de ğam
degül

16. n'ol:-a

Gazel 126

Mısra: 9

Ne çıkar, ne olur.

N'ola teşnegāna Nesib eger virür ise şi'r-i terūñ ğinā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı ḥayātdur bu kalem
degül

17. n'ol:-a

Gazel 146

Mısra: 10

Ne çıkar, ne olur.

Bu gülsitānda ḥār u gülūñ farkı yok Nesib
Temyiz olunmasa n'ola bülbul ğurābdan

18. n'ol:-a

Gazel 177

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaksa n'ola
Virür ṭabī'at-i āteş-mizāc-ı kāfūra

19. n'ol:-a

Gazel 194

Mısra: 1

Ne çıkar, ne olur.

N'ola maḳbūl-i cihān olsa zebān-ı ṭūṭī
Lezzet-i ḳand-i lebūñ oldu beyān-ı ṭūṭī

20. n'ol:-a

Gazel 204

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Şaḳın zānn itme Mañşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem'-i cān güzellendi

21. n'ol:-a

Kaside 3

Mısra: 1

Ne çıkar, ne olur.

Virse kām-ı cāna ʔaʔm-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kil-k-i belāgat ihtivā

22. n'ol:-a

Kaside 4

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnūʔatsın
Vazʔ-ı mislūñde ʔaķim olsa n'ola çār-ümmühāt

23. n'ol:-a

Müsemmen 1

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Özge ķurbiiyet idi ne ittiḥād u ne ḥulūl
ķurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola ʔuķūl

24. n'ol:-a

Rübai 2

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

Olsa n'ola hem-sāye-i beyt-i maʔmūr
Bir dil k'ola dest-bürd-i ʔşkuñla ḥarāb

25. n'ol:-a

Rübai 46

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

Ser-beste ķalursa n'ola ḥāl-i dilümüz
Gördükķe yüzün şüret-i dīvār oluruz

26. n'ol:-a

Tahmis 2

Mısra: 3

Ne çıkar, ne olur.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize ḥākim
Āḥū-yı hevā olsa ʔaceb mi bize ḥādım

27. n'ol:-a

Tahmis 4

Mısra: 8

Ne çıkar, ne olur.

Tekāpūdan reh-i āmālde olsaķ n'ola ʔāciz
Müyesser olmadı olmaķ vuşūl-i kāmile fāyiz

28. n'ol:-a

Tarih 2

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

Ṭutsa āfāķı n'ola bŷy-ı gül-i ʔadli anuñ
Salṭanat bāğında bulmışdur bu gül neşv ü nemā

29. n'ol:-a

Gazel 131

Mısra: 6

Ne olur, ne çıkar.

Çün zuḥūr-ı ḥikeme vāsıṭadur ʔālemde
Olsa Loķmān n'ola āşüfte-i müsennā-yı ķalem

30. n'ol:-a

Gazel 1

Mısra: 3

Ne olur, şaşılır mı.

Göñül pür-dāğ u dīde pür-sirişķ olsa n'ola her dem
Nūķūd-ı genc-i sulṭān-ı fenā ḍarrābıyuz cānā

31. n'ol:-a

Gazel 100

Mısra: 11

Ne olur, şaşılır mı.

N'ola gūş itse ḥālüm ol şeh-i ḥüsn
İder gāḥi şehān efsāneden ḥazṛ

32. n'ol:-a

Gazel 69

Mısra: 3

Ne çıkar, çok mu.

N'ola bīgāne-i ser-sebzī-i sāmān olsaķ
ʔışķı āteş-figen-i bāğ-ı şuʔūr eylemişüz

33. n'ol:-a

Gazel 71

Mısra: 5

Ne çıkar, çok mu.

Olsağ n'ola yād-āver-i 'işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

34. n'ol:-a

Gazel 75

Mısra: 9

Ne çıkar, çok mu.

Bīgāne olursağ n'ola 'aqlıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bīgāne-nüvāzuz

35. n'ol:-a

Tahmis 1

Mısra: 11

Ne çıkar, çok mu.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yokdur meylümüz hubb-ı sivāya

36. n'ol:-a

Tahmis 4

Mısra: 11

Ne çıkar, çok mu.

N'ola gül gönca-i ümmīd şād-āb olmasa hergiz
Bu deşt-i miḥnetūn pejmürde olmuşdur semūmından

37. n'ol:-a

Gazel 189

Mısra: 7

Ne olur, şaşılır mı.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlarıñ n'ola
Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

38. n'ol:-a

Gazel 34

Mısra: 7

Ne olur.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bāğ-ı fenāda semerümdür

39. n'ol:-a

Gazel 102

Mısra: 3

Ne olur, ne çıkar.

N'ola peygüle-i ḥasretde luṭf-ı yāri añmazam
Olur me'yūs-ı şıḥḥat ḥastalar dermāndan fāriğ

40. n'ol:-a

Gazel 211

Mısra: 5

Ne olur, ne çıkar.

İtse n'ola le'āli-i esrār-ı Meşnevī
Baḥr-i ḥikemde gūṭa-nümā Mevleviler'i

41. n'ol:-a

Gazel 46

Mısra: 5

Ne çıkar, ne olur.

Güfü ü gū itse ḥayālünle n'ola dil her zamān
Miz-bānı ḥāṭır-i miḥmān-ı zī-şān söyledür

42. n'ol:-ur

Gazel 104

Mısra: 7

Ne olur, ne çıkar.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

43. n'ola:-

Gazel 2

Mısra: 9

Ne olur, ne çıkar.

Cünün-ı 'ışk ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesīb-i zāra şimdi āşinā bīgāne istignā

44. n'ol:-a

Gazel 166

Mısra: 6

Ne olur, nasıl olur.

Cânânı geçürdi Yağa'dan dideler ağıyar
Göz yaşı dü-rüd olsa n'ola reh-güzerinde

45. n'ol:-a

Gazel 195

Mısra: 4

Ne olur, nasıl olur.

Bigāneden hazine-i sultān nihān gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

46. n'ol:-a

Tarih 31

Mısra: 2

Ne olur, nasıl olur.

Ey fāzıl-ı pākize-güher a'lem-i devrān
Evşāf-ı cemilūn n'ola şıgmasza beyāna

nūn:

1. nūr:+a

Gazel 80

Mısra: 8

*Arap alfabesinin yirmi beşinci, Osmanlı alfabesinin
yirmi sekizinci harfi.*

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduk kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

nūr:

1. nūr:+dan

Kaside 6

Mısra: 7

Işık, ziya, aydınlık.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdk ile gūşe-güzin-i harem-i enver olur

2. nūr:+dan

Kaside 1

Mısra: 4

Işık, ziya, aydınlık.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā kubbe-i gerdün çü hür

3. nūr:+dan, +dur

Müsemmen 1

Mısra: 2

Işık, ziya, aydınlık.

Yā Hābīballāh ser-ā-ser nürdandur tīnetūn
Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētūn

4. nūr:

Tahmis 2

Mısra: 8

Işık, ziya, aydınlık.

Bir nūr imiş el-ḥaḥ bu kadar meşreb ü mezheb
Hep bir görünür çeşmümüze tālīb ü maṭlab

5. nūr:+uñ

Kaside 2

Mısra: 7

Işık, ziya, aydınlık.

Nūruñ ta'alluḳı itdi anı muḥāfaḳa
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

6. nūr:+ı

Gazel 35

Mısra: 5

Işık, ziya, aydınlık.

Gerekdür kim ola ḳalbūñde rāsiḥ nūrı İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

7. nūr:+a

Gazel 38

Mısra: 13

Işık, ziya, aydınlık.

Mevḳı'-i zūlmetde nūra i'tibār olmaz Nesīb
Her kemālūn ḥüsninūn mir'atı zıddiyetledür

8. **nūr:**

Gazel 157

Mısra: 9

Işık, ziya, aydınlık.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nūr Nesīb
Olmaz ârāmgeh-i kine derūn-ı rüşen

9. **nūr: +uñ, +la**

Rûbai 26

Mısra: 3

Işık, ziya, aydınlık.

Nūruñla zühūr eyledi bu kevn ü mekân
Fânūs-ı cihāna şem‘-i enversin sen

nūr u ziyā:

1. **nūr u ziyā:**

Gazel 211

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nur ve ışık.

Şems-i haqîkat ile idince muķābele
İtdi ihāta nūr u ziyā Mevlevîler'i

nūr-baḥşā:

1. **nūr-baḥşā:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Nur saçan.

Şoḥbetleri cāna nūr-baḥşā
Ḥıdmetleri feyz-i luṭf-ı Mevlā

nūr-dih-i ḥāver:

1. **nūr-dih-i ḥāver:**

Kaside 6

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Doğunun ışık kaynağı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki ḥurşid-i felek nūr-dih-i ḥāver olur

nūr-ı dü-çeşm-i ḥün-çekān:

1. **nūr-ı dü-çeşm-i ḥün-çekān: +u, +m**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kendisinden kan akan iki gözün nuru.

Ey nūr-ı dü-çeşm-i ḥün-çekānum
Ferzend-i edib-i nükte-dānum

nūr-ı feyz:

1. **nūr-ı feyz: +ı, +y, +la**

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bereket nuru.

Şu deñlü nūr-ı feyzıyla leb-ā-leb ravza-i pākūñ
Ki ḥurşid anda bir şem‘-i şeherdür yā Resūlallāh

nūr-ı Ḥaḳ:

1. **nūr-ı Ḥaḳ: +dur**

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Allah'ın nuru.

Nūr-ı Ḥaḳ'dur cılve-ger mir'āt-ı zātuñda ‘ayān
Ḥüsn-i ruḥsāruñ olur nāyib-menāb-ı mu‘cizāt

nūr-ı Ḥudā:

1. **nūr-ı Ḥudā:**

Rûbai 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın nuru.

Ey nūr-ı Ḥudā Ḥudā'ya mazḥarsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

nūr-ı mücessem:

1. **nūr-ı mücessem:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gözle görünür nuru.

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Hâbîb-i Kibriya
Rüşen oldu mağdemünle meclis-i 'arz u semâ

2. **nūr-ı mücessem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cisimleşmiş, gözle görünür nur.

Açup zulmet-i küfri şer'îyle itdi
Cihânı münevver o nūr-ı mücessem

nūr-ı ruh:

1. **nūr-ı ruh:+uñ**

Rûbai 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağının ışığı,nuru.

Nūr-ı ruhuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemât

nūr-ı şabâh:

1. **nūr-ı şabâh:**

Rûbai 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sabahın nuru.

Ey şer'î olan meclis-i dîne mişbâḥ
Sensin felek-i nübüvve nūr-ı şabâḥ

nūr-ı şem'-i ḥüsn:

1. **nūr-ı şem'-i ḥüsn:+i, +nüñ**

Gazel 81

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik mumunun ışığı.

Nūr-ı şem'-i ḥüsninüñ pervâne-i pür-süzüyuz
Bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruḥsâriyuz

nūr-ı siyâh:

1. **nūr-ı siyâh:+ı**

Tarih 17

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Siyahi'nin nuru.

Görürdi nūr-ı siyâhı gürûḥ-ı Mevleviyân
Ne dem ki şoḥbet-i ḥâşına bulsalar destûr

nūr-ı siyeh:

1. **nūr-ı siyeh:**

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Siyah nur. (Mürekkep bağlamında kullanılmıştır.).

Ne 'aceb nūr-ı siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

nūr-ı tal'at:

1. **nūr-ı tal'at:+üñ,-den**

Gazel 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yüzünün nuru.

Nigâḥ itdükçe nūr-ı tal'atüñden sîne rüşendür
Fürûğ-ı mihr ile âyine güyâ pertev-efgendür

nūr-ı vech:

1. **nūr-ı vech:+i**

Gazel 182

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Nur yüzü.

Gönlüm alındı bir meh-i ferḥunde aḥtere
Kim nūr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

2. nūr-ı vech: +üñ

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nur yüzlü.

Nūr-ı vechüñ ‘âlem-i bālâyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruhuñ hırşid-i rahşândur senüñ

nūr-ı velâdet:

1. nūr-ı velâdet: +üñ

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğumunun ışığı.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldu kevnden
Nūr-ı velâdetüñ o kadar dâfi‘-i zulem

nüş:

1. nüş:

Gazel 48

Mısra: 4

İçme, içiş.

Destine düş ne virür gâmze nîgeh tiğ şunar
Çeşm-i mestüñ ki mey-i nâzı kaçan nüş eyler

nukûd-ı eşk-i ‘âşık:

1. nukûd-ı eşk-i ‘âşık:

Gazel 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşığın göz yaşı sermayesi.

Nukûd-ı eşk-i ‘âşık sük-ı gâmda nâ-revâdur hep
Ne ‘âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâkî

nukûd-ı evkâtı:

1. nukûd-ı evkât: +ı

Gazel 43

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Zaman sermayesi.

Nesib eyleme zâyî‘ nukûd-ı evkâtı
Şakın ki girmez ele bir daği defne-i ‘ömr

nukûd-ı ‘ömr:

1. nukûd-ı ‘ömr:

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hayat akçeleri, yaşam sermayesi.

Aldum nukûd-ı ‘ömr ile kâlâ-yı ma‘şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

2. nukûd-ı ‘ömr: +i

Gazel 130

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayat akçeleri, yaşam sermayesi.

Ümîd-i sūd ile nâ-dâna ilticâ idemem
Nukûd-ı ‘ömr bu sevdâ-ile hebâ idemem

nukûd-ı tākāt:

1. nukûd-ı tākāt: +i

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güç, dayanma sermayesi.

Höşâ o sine ki gencîne-i mahabbet ola
Nukûd-ı tākātı tārâc-ı dest-i fūrkat ola

nukûl:

1. nukûl:

Müsemmen 1

Mısra: 4

Hikayeler, rivayetler.

Eyledüñ bir lahızada himmetle tayy ‘arz u tûl
Ol gice mi‘râc-ı cismânîye şahiddür nukûl

nuķūş-ı cihān:

1. nuķūş-ı cihān:

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünyanın sureti, görünüşü.

Saňa nuķūş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine baķ hūb u zişte hayrān ol

nuşh-ı ‘uķalā:

1. nuşh-ı ‘uķalā: +y, +a

Rübai 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Akıllıların öğüdü.

‘Ākıllere lâzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı ‘uķalāya ‘āşık olmaz dil-bend

nūş-i sāğar-ı hicrān:

1. nūş-i sāğar-ı hicrān: +uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık şarabı içmek.

Bir nā-ümīd-i şıhhatem āmāde-i helāk
Zehr-ābe nūş-i sāğar-ı hicrānuñam senüñ

nuķ:

1. nuķ: +ı

Gazel 51

Mısra: 1

Konuşma, söz, kelim.

Şular ki nuķı dūr-i baħr-i ŗayf bilmezler
Biħār-ı hikmet-i Mevlā'yı hayf bilmezler

2. nuķ: +ile

Müsemmen 1

Mısra: 16

Konuşma, söz, kelim.

Mülk-i ķurbü'l-ķurb-ı Rabbānīde olduñ mihmān
Kim o ħālī nuķ-ile mümkin degül şerħ ü beyān

3. nuķ: +a

Kaside 9

Mısra: 14

Konuşma, söz söyleme.

Ol ĉāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taħliş-i necāt eyledi nuķa gelüp āhū

nuķa gel-:

1. nuķa gel-: -di

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: **Deyim**

Dile gelmek, konuşmak.

Seng-i rīze nuķa geldi n'eylesün me'mürdur
İñleyüp hecrüñ sūtunı şandılar zenbürdur

nuķ-ı beste-dem:

1. nuķ-ı beste-dem:

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nefes tutturam kelim.

Bir bezm-i bī-naẓīre seni maħrem itdi kim
‘Āciz edāsın eylemede nuķ-ı beste-dem

nuķ-ı pāk:

1. nuķ-ı pāk:

Gazel 194

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz, pak söz.

Nuķ-ı pāk ile olur zā'ika cān-ı şīrīn
Lāyık-ı sükkar olur gör ki dehān-ı ŗuŗı

nuķ-ı şerīf:

1. **nuṭṭ-ı şerîf**:+üñ, +de

Rûbai 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şerefli nutuk.

Ey nuṭṭ-ı şerîfünde ma‘ânî melfûz
Pîş-i nîgehünde sırr-ı ğaybî melhûz

nübüvvet:

1. **nübüvvet:**

Mesnevi 1

Mısra: 2

Peygamberlik.

Güherdür o zât-ı ma‘ânî nişâb
Cilâsı nübüvvet velâyetdür âb

nücüm:

1. **nücüm:**

Kaside 2

Mısra: 8

Yıldızlar.

Na‘tünde incilâ ile her nokṭa-i siyâh
Oldı nücüm çarḥ-ı mu‘allâya hem-ḳadem

nücüm-âsâ:

1. **nücüm-âsâ:**

Gazel 124

Mısra: 9

Yıldızlar gibi.

Nücüm-âsâ gözüñ aç dök sirişkûñ ebr-i giryân-veş
Günahuñ aĝla dâmen-gîr-i âh-ı şubḡâhî ol

nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfân:

1. **nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfân**:+dur

Gazel 121

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İrfan aleminin yıldızları.

Âl-i ‘âlî tînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḡabuñ nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfândur senüñ

2. **nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfân**:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İrfan aleminin yıldızları.

Âl-i ‘âlî-tînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḡabuñ nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfândur senüñ

nüh:

1. **nüh:**

Gazel 167

Mısra: 4

Dokuz rakamı.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan ḥâk-i firâḳ üzre
Tesellî bulmaz olsa pâ-nihâde nüh tıbâḳ üzre

2. **nüh:**

Kaside 2

Mısra: 4

Dokuz rakamı.

Tâ ḳurb-ı ḳurb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh raḡş zer kecîme ki vaz‘ eyledüñ ḳadem

3. **nüh:**

Gazel 6

Mısra: 4

Dokuz rakamı.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

4. **nüh:**

Kaside 6

Mısra: 5

Dokuz rakamı.

Pâye-i süllem-i bâb-ı ḥaremi nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pîşgeh-i manzar olur

nuhbe-i evlād-ı Mevlānā:

1. nuhbe-i evlād-ı Mevlānā:

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana'nın seçkin evladı.

Cenāb-ı Şeyh Bostān nuhbe-i evlād-ı Mevlānā
Kim oldur dād-fermā kişver-i in'ām u ihsāna

nüh-çarh-ı berīn:

1. nüh-çarh-ı berīn:

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı göğün en yüksek tabakası.

Nüh-çarh-ı berīn ravzasınıñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldı riyāz-ı haremde gül-i hōd-rū

nüh-gerdūn:

1. nüh-gerdūn:

Rübai 20

Mısra: 2

Dokuz katlı gök.

Ey dürr-i yetīm-i pāk-i kevineyn-i şadef
Deryā-yı celālünde bu nüh-gerdūn kef

nüh-kubbe-i zerrīn-‘alem:

1. nüh-kubbe-i zerrīn-‘alem:

Tarih 12

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Altın bayraklı dokuz kubbe.

Tā ki nüh-kubbe-i zerrīn-‘alem itdükçe kıyām
‘Ömrin efzūn ide ikbālını memdūd Hudā

nüh-kürsi-i eflāk:

1. nüh-kürsi-i eflāk:^{+e}

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökyüzünün dokuz kürsüsü, katmanı.

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vā‘iz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

nüh-mīnā-yı çarh:

1. nüh-mīnā-yı çarh:^{+a}

Kaside 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gökyüzünün dokuzuncu katı.

Kondı nüh-mīnā-yı çarha ravzañı tezyīn içün
Gice şebbūy-ı kevākib rüz-i gül şems-i duhā

nühüfte:

1. nühüfte:

Rübai 53

Mısra: 2

Gizli, saklı.

Ey ‘ārif-i esrār-ı mezāyā-yı ‘ulūm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lūm

2. nühüfte:

Gazel 195

Mısra: 4

Gizli, saklı.

Bigāneden hazine-i sultān nihān gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola veli

3. nühüfte:

Gazel 208

Mısra: 7

Gizli, saklı.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördün mi

4. nühüfte:

Kaside 10

Mısra: 3
Gizli, saklı.

Nühüfte olmasının aşlı Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münîre

nühüfte ol-:

1. nühüfte ol-:-sun

Gazel 158

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gizlenmek, saklanmak.

Ceyb-i gayra gevherin vaz‘ eyleyen ‘âkıl degül
Olsun esrârüñ nühüfte yârdan ağıyardan

nühüftegâh:

1. nühüftegâh:

Gazel 41

Mısra: 1

Gizli yer.

Nühüftegâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşât ile gamdan rehâ gelür görünür

nüket ol-:

1. nüket ol-:-sa

Gazel 171

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Nükteley söylemek.

Kim şekve ider ol dehen-i telh-i suḥandan
Güftârı gehî vuşlata dâ‘ir nüket olsa

nükte:

1. nükte:+sin

Gazel 64

Mısra: 9

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdâna şor
Sırr-ı ‘ışkı ‘arşa-i miḥnetde ser-bâzâna şor

2. nükte:+sî, +n

Gazel 62

Mısra: 3

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Sebak-ḥ‘ânân-ı ‘ışkuñ nüktesin fehm itmede mâhir
Debistân-ı maḥabbet içre kâmil Mevlevîlerdür

3. nükte:

Gazel 209

Mısra: 7

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Çok nükte fehm olındı fûnûn u cünûndan
Ammâ ki ḥall olmadı ‘ışkuñ mesâ‘ili

4. nükte:

Rûbai 53

Mısra: 2

Herkesin anlayamadığı ince mana, bir söz ve ibareden
remiz ve işaretle sezdirilen şey; iyi düşünülen dakik
manalı zarif söz, mazmun.

Ey ‘ârif-i esrâr-ı mezâyâ-yı ‘ulûm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lûm

nükte-i ahlâk:

1. nükte-i ahlâk:+uñ, -uñ

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ahlâkın sözleri.

Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür ḥayrû‘l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta‘bîri Qur‘ân‘dur senüñ

2. **nükte-i ahlāk:**+u, +nuñ

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ahlakın sözleri.

Āyet-i evşāfuñ tefsīridür hayrū'l-verā

Nükte-i ahlākuñ ta'birī Qur'ān'dur senüñ

nükte-i vuşlat:

1. **nükte-i vuşlat:**

Gazel 172

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma sözleri (nükteleri).

Degüldür haṭṭ-ı 'anber şafḥa-i al-ı 'izār üzre

Kenār-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

nüküd-ı genc-i sulṭān-ı fenā:

1. **nüküd-ı genc-i sulṭān-ı fenā:**

Gazel 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Geliş geçici olan sultanlık hazinesinin sermayesi.

Gönül pür-dāğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem

Nüküd-ı genc-i sulṭān-ı fenā ḡarrābıyuz cānā

nümāyān:

1. **nümāyān:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

Görünen, açık, âşikâr.

Yâ Rab yine ola rüy-ı cānān

Āyine-i dîdede nümāyān

2. **nümāyān:**

Gazel 161

Mısra: 5

Görünen, açık, âşikâr.

Dendān mıdur ol dürc-i dehen içre nümāyān

İki dizi lülū-yı dil-efrüz mıdur bu

nümûde:

1. **nümûde:**

Kaside 10

Mısra: 14

Görünmüş; gösterilmiş.

Ne Mesnevî ki ġubār-ı haṭṭı cilā-dih-i ebşār

Nümûde itmede tā lā-mekānı çeşm-i ḡarîre

nümûde-i mûy:

1. **nümûde-i mûy:**

Gazel 84

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıl gibi gösterilmiş.

Mânend-i tîr menzile inmek muḥâldür

Olsa nümûde-i mûy ḡadar inḥirāfumuz

nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb nakş-ı cefā:

1. **nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb nakş-ı cefā:**+dur

Gazel 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüz eziyet nakışlarını gösteren tavla zarı.

Nümüd-ı ka'beteyn-ı rüz u şeb nakş-ı cefādur hep

nüsaḥ-ı miḥnet:

1. **nüsaḥ-ı miḥnet:**+i

Gazel 199

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sıkıntı örnekleri.

Gördük nüsaḥ-ı miḥneti ser-cümle Nesibā

Nā-dîde fen-i 'ışḡda bir bāb mı ḡaldı

nüşa-i ebed:

1. **nüşa-i ebed:**+le

Kaside 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuz nüshası.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma' lūm

İki şaḥīfesidür nüṣḥa-i ebedle ezel

nüṣḥa-i kadr:

1. nüṣḥa-i kadr:+üñ, +den

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıymetli dünya.

Nüṣḥa-i kadründen iki nokṭadur mihr ile meh

Bir pür encümdür zer-efṣān kehkeṣān beyne's-sütür

nüṣḥā-i kevn:

1. nüṣḥā-i kevn:+üñ

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kainat sayfası.

Mefhūmı fenādur hele bu nüṣḥā-i kevnüñ

Ma'nī-i baḳā fehmi olunur bir luḡat olsa

nüṣḥa-i mesīhā:

1. nüṣḥa-i mesīhā:+da

Gazel 162

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hız. İsa'nın kitabının nüshası. (İncil nüshası).

Ḳabūl ider mi müdāvā marīz-ı bī-derdī

Bulınmaz aña devā nüṣḥa-i Mesīhā'da

nüṣḥa-i mihr ü vefā:

1. nüṣḥa-i mihr ü vefā:+dur

Gazel 176

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgi ve vefanın örneği.

Nüṣḥa-i mihr ü vefādur baḳ ḥaṭ-ı zībāsına

Ḥāme-i şun' uñ hezārān-āferīn imlāsına

nüṣḥa-i nūr-ı derūn:

1. nüṣḥa-i nūr-ı derūn:+uñ

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül nurunun nüshası.

Nüṣḥa-i nūr-ı derūnün remzin eyler Ve'd- duha

Āyet-i evṣāfunuñ tefsīridür ḥayrū'l-verā

nüvāz:

1. nüvāz:+uñ

Gazel 115

Mısra: 12

İltifat.

Biñ āşıḳa bir düşmen-i bed-ḥ'āhı deḡişmez

Ḥayrānıyuz ol āfet-i bīḡāne nüvāzuñ

nüvāziş-i nıgeh-i gāh u geh:

1. nüvāziş-i nıgeh-i gāh u geh:

Gazel 76

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ara sıra olan gönül alıcı bakış.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesīb daḡı

Nüvāziş-i nıgeh-i gāh u geh nedür bilmez

nüvīd:

1. nüvīd:

Gazel 22

Mısra: 10

İyi haber, müjde.

Çekme ḡam ey Nesīb-i nā-sere-kār

Gūş-ı cāna iriṣdi çünki nüvīd

nüzhet-fezā:

1. **nüzhet-fezâ:**

Kaside 10

Mısra: 12

Gönül açan, neşeli, eğlenceli.

Muht-i feyz-i ilâhî-i nâ-bedîd-i kerâne
Ki her şaḥîfesi nüzhet-fezâ güzîde ḥarîre

nüzhetgeh-i irem:

1. **nüzhetgeh-i irem:**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cennetin ferah yeri.

Feyz-i hevâ-yı mihr-i ruḥuñ oldu kâr-ger
İtdi Ḥalîl'e âteşi nüzhetgeh-i İrem

nüzhetgeh-i nâ-dîde-i cennât-ı 'ulâya:

1. **nüzhetgeh-i nâ-dîde-i cennât-ı 'ulâya:**

Kıt'a 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Eşsiz yüce cennetlerin gezilecek yeri.

Ammâ bunu bilmez ki naẓîre nice mümkün
Nüzhetgeh-i nâ-dîde-i cennât-ı 'ulâya

2.3.17. O

o:

1. **o:~dur**

Tarih 11

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Ḳâdı-i Şâm-ı şeref-mâye semiyî-i Şiddik
Kim odur Şâm-ı şerîfe keremi Lem-yezel'ün

2. **o:**

Gazel 86

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

‘Adûv muḳîm-i ser-i kûy-ı yârdur şad âh
Nesîb o rû-siyehûñ ğalîbâ yerin tûtmaz

3. **o:**

Gazel 106

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sûḳ-ı fenâda olma ḥarîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

4. **o:**

Gazel 106

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Her zât-ı bî-ḥired k'ola evzâ'ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevraḳa kim nâ-ḥudâsı yok

5. **o:**

Kaside 7

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O bâğ-ı dil k'ola ezḥâr-ı feyz-i Ḥaḳḳ'a maḥal
Olur nesîmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

6. **o:~dur**

Kaside 10

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Odur ḥ'âce-i mülk-i baḳâ ki farṭ-ı himemle
İki cihânı değışdi metâ'-ı 'ışḳ-ı ḳadîre

7. **o:~dur**

Gazel 172

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Dikerler gözlerin a'dâ çü süzen 'âşık-ı zâra
Odur zî-şühunuñ ârâm mümkün mi dükânında

8. o: +dur

Kaside 10

Mısra: 15

O, işaret zamiri.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüshâ-i vahdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehmi iden zevâta serîre

9. o: +dur

Tarih 7

Mısra: 12

O, işaret zamiri.

Ya'ni Bostân Çelebi ol halef-i Mevlânâ
Kim odur merdümek-i dîde-i eşrâf-ı kirâm

10. o: +dur

Gazel 131

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Ravza-i 'adn-i ma'ânî'nün odur Rıdvân'ı
Gerçi kim makbure-i müklemedür cây-ı kalem

11. o: +dur

Kaside 10

Mısra: 11

O, işaret zamiri.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegân-ı ma'ânî
Virür ğinâ-yı ebed tab'-ı bî-murâd-ı fakîre

12. o:

Gazel 5

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Toğunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

13. o:

Gazel 6

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Her gül-i hüsnün olur bir bülbülü 'âdet budur
İtmesün bizden o gül-ruhsâra söyleñ ictinâb

14. o:

Gazel 8

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O bâğuñ gülleri âyîne-i 'âlem-nümâdur hep
Nesîbâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

15. o:

Gazel 12

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O ruhsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

16. o:

Gazel 12

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Düşer 'aks-i ruhsârı câm-ı meye
O mâhum olur gâh gâh âfitâb

17. o:

Gazel 13

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

'İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-hırede 'izzet-i neseb

18. o:

Gazel 16

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

N'ola açılma niyâz ile o gül gülşende
Açmağa ğoncaları bād-ı şabâdur bâ'is

19. o:

Gazel 27

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat hayā gūyā Nesīb-i zāra düşmendür

20. o:

Gazel 73

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Huftedür şanma ider men^c-i nigh ^cāşıkdan
H^vāb-ı nūşindür o fettāna ta'allümgeh-i nāz

21. o:

Gazel 84

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Basduk o dem ki kevne kadem māder-i kaçā
Kaç^c itdi tiğ-i derd-i maḥabbetle nāfumuz

22. o:

Gazel 99

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Zühd ü vera^c gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşāt

23. o:

Gazel 23

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nesībā belki artar kinesi sen merḥamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hāzer kâğız

24. o:

Gazel 25

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nesībā el-hāzer kim çāk çāk itmek muḥarrerdür
O hūnī ğamzeler kaçd-ı dil-i nālāna şalmışlar

25. o:

Tarih 17

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

O maṭla^c-ı seher-i mihr-i ḥaḳḳuñ olmuş idi
Derūnı mäh-ı münevver teni şeb-i deycūr

26. o:

Tarih 17

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

O kân-ı mekremeti ṭālibān-ı Mevlā'dan
Ne çāre çarḥ-ı siyeh-kāse eyledi mehcūr

27. o: +dur

Mesnevi 1

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Odur ḥatm-i gencine-i işīfā
Anuñ-çün dinür Hātemü'l-enbiyā

28. o: +dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Hüsn odur dilber odur 'ışk odur 'āşık odur
Kimse yok zāt u şīfātında anuñ enbāzı

29. o:

Gazel 106

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Aḥkām-ı muşḥaf-ı ruḥuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o ḥaṭṭ-ı siyāha ḥaṭāsı yok

30. o:

Gazel 33

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Saňa ٲođrı s z Nes b  dil-i m b tel da  al 
O  eh-i ser r-i   sn  n  ul  olmağa heves var

31. o:

Gazel 34

Mısra: 10

O,   aret sıfatı.

Bir gün a ar   ir der-i   mm d mi devr n
Mift  ı o  uflu  yine  h-ı se er md r

32. o:

Gazel 34

Mısra: 13

O,   aret sıfatı.

Meyd n-ı mel metde o z rum ki Nes b 
 avġ -y     ir men abe-i mu ta arumdur

33. o:

Gazel 41

Mısra: 2

O,   aret sıfatı.

N   ft ġ h o per -ve  ba a gel r g rin r
O dem ne    ile ġamdan reh  gel r g rin r

34. o:

Gazel 41

Mısra: 5

O,   aret sıfatı.

O     gelse  a an   n bah r u berd-i  ac 
Ra  b bezm m ze ibtid  gel r g rin r

35. o:

Gazel 53

Mısra: 4

O,   aret sıfatı.

Alma heng m-ı ġ z b   n er    n peyvendin
       ld rmeġe yetmez mi o    m- ne na ar

36. o:

Gazel 56

Mısra: 2

O,   aret sıfatı.

 a an ki n z ile ol     c me-    ba girer
Döner o mihr-i cih n-t be kim se  ba girer

37. o:

Gazel 56

Mısra: 4

O,   aret sıfatı.

Düşer  ay l-i ru   g      m-i p r-  na
O berg-i g   gibi kim s ġar-ı  ar ba girer

38. o:

Gazel 56

Mısra: 6

O,   aret sıfatı.

Ufu da z hir olur çünki  ub -dem  ur  d
Ken r-ı yemde o mihr-i     n ki  ba girer

39. o:

Gazel 63

Mısra: 4

O,   aret sıfatı.

G v h-ı daği-  hu -y r  bezm-i ġayrda y ra
O    m-i mest ise ma   let        de ġ    r

40. o:

Gazel 63

Mısra: 10

O,   aret sıfatı.

Mey-i mec z ile ser-     iy s ider gören am  
Nes b'i mest-i ser-end z iden o b de deg   r

41. o:

Gazel 71

Mısra: 7

O,   aret sıfatı.

Eşkünden o şūh olsa hirāsān ne ‘aceb kim
Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

42. o:

Gazel 77

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Nesībā dürr olursa gūşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i şehri gibi dil-süz-ter olmaz

43. o:

Gazel 82

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

O baħr-i naħvete biz āşinā olalı Nesībā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çin-i cebinüz

44. o:

Gazel 126

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ne zamān ki hışm u gāzabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tīgını
Bizi gāmze öldürür evvelā yalıñuz o tīg ü verem
degül

45. o:

Gazel 162

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Firīb-i va‘d-i dürrüg ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb kıyās eyledük o şaħrāda

46. o:

Gazel 165

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Beñzer gül-i sefide o destār-ı pāki kim
Dest-i nesīm-i şubħa baħar tāzelenmege

47. o:

Gazel 165

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Maħmūr-ı la‘lin öp dehen-i āteşin ile
Muħtācdur o gül-be-şeker tāzelenmege

48. o:

Gazel 166

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

‘Uşşākı şebihünına gönderdi raķībün
Togrıldı çalıklar o mehün bu seferinde

49. o:

Gazel 166

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Ey h‘āce cihān şadrları hep senün olsun
Besdür bize menzil o şehün hāk-i derinde

50. o:

Gazel 168

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O teğāfül nigh-i nergis-i fettāne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

51. o:

Gazel 169

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

52. o:

Gazel 169

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Hāl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

53. o:

Gazel 169

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Kâmil dinür o zâta Nesibâ ki her zamân
İkbâl-mend-i ʿışk ola idbârı olmaya

54. o:

Gazel 170

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Dest-i nigâhdan daği renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ʿarâvete

55. o:

Gazel 170

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Fürkâtde daği dūr degüldür o mâha dil
Her şeb çeker hayâlini âgûş-ı ʿasrete

56. o:

Gazel 171

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînuñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü siʿat olsa

57. o:

Gazel 172

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sāğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbağ miyânında

58. o:

Gazel 173

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse hʿānumuza

59. o:

Gazel 174

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ya hōd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baḥr-i vaḥdetdür
Nihândur gevheri ammâ o ḳabr-i nūr-baḥşâda

60. o:

Gazel 177

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Behiştîyân nigeḥ itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i ḥâṭır-ı hûra

61. o:

Gazel 177

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

ʿAceb mi mest ise mecbûr-ı nâzdur her dem
Ḥelâldür mey-i ʿişve o çeşm-i maḥmûra

62. o:

Gazel 177

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O rûy-ı ala maḥabbet cihânı yaksa n'ola
Virür ṭabîʿat-i âteş-mizâc-ı kâfûra

63. o:

Gazel 178

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bir gûşe-i çeşmiyle ider âdemi mecnûn
Ḥaḳḳâ ki ʿaceb cāzibe-dârdur o perîde

64. o:

Gazel 180

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O māha aķterān ümmidin itmem ʔālī'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baķtum sa'īd olsa

65. o:

Gazel 182

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Hakķā nazīrini o siyeh-çerde dilberüñ
Bulmaz Nesīb varsa da iķlīm-i Berber'e

66. o:

Gazel 183

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ola mādām 'azīmetde dil-i dīvāne
O perī-rū giderek mūnis olur insāna

67. o:

Gazel 185

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Bīgānelerle ülfetüñe itmezüz ħased
Biz daķi maķrem idük o bezme zamān ile

68. o:

Gazel 186

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derūn-ı ħokķa-i yākūt pür dūr-i semīn olsa

69. o:

Gazel 187

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Hōşā o sīne ki gencīne-i maķabbet ola
Nuķūd-ı ʔāķati tārāc-ı dest-i fūrķat ola

70. o:

Gazel 187

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Hōşā o naķl-i berūmend-i ārzū-yı vişāl
Ki bāġ-ı ye'sde hep berg ü bārı ħasret ola

71. o:

Gazel 187

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Hōşā o ħasta-i cāndur gelū-yı hicrān kim
Ṭabīb-i çāre-geri bī-vefā bir āfet ola

72. o:

Gazel 187

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Hōşā o naġme-i dil-süz-ı ġam ki mażmūnı
Felek didükleri ġaddārdan şikāyet ola

73. o:

Gazel 187

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Hōşā o ʔab'-ı helāk āşinā-yı 'āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

74. o:

Gazel 191

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Dimez mi bārīķa-i ħırmen-i şekīb gören
O ħande-i nemekīn ile luṭf-ı ġüftāre

75. o:

Gazel 192

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Esir oldu dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kişiden ümmid-i şefkat kında ben kında

76. o:

Gazel 192

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür gârağ yoksa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet kında ben kında

77. o:

Gazel 197

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Ben ol ber-çîn-i bâğ-ı feyz-i Hakk'am ki Nesib irmez
O nahlûn bergine erbâb-ı nazmun dest-i kûtâhı

78. o:

Gazel 204

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Kudüm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldu
Cemâlinde o Yûsuf-çal'atûn zindân güzellendi

79. o:

Gazel 205

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-çal'ati

80. o:

Gazel 205

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Lebinde ne hoşdur o teb-hâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

81. o:

Gazel 205

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

O şûhuñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

82. o:

Gazel 208

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

‘Aceb nesim-i ser-i küy-ı yâri gördün mi
O semtlerde dil-i bî-karârı gördün mi

83. o:

Gazel 209

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

84. o:

Gazel 209

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Hakkâ Nesib hüsn ile mümtâz iken o şûh
Gâlib görindi hüsninde hüsn-i haşâ'ili

85. o:

Gazel 212

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Vişâle va'delerin güş iden o bed-‘ahdûn
Zamân-ı maşşere dek intizâra düşmez mi

86. o:

Kaside 1

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ben o ğavvāş-ı biḥār-ı cürm ü 'iṣyānum ki hep
Ser-be-ser eyyām-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürür

87. o:

Kaside 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ḳıl şefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i ḥaşri sū'-i ḥālüm bi-ḥuzūr

88. o:

Kaside 2

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ey mihr-i āsumān-ı Hüdā oldu kevnden
Nūr-ı velādetün o ḳadar dāfi'-i zulem

89. o:

Kaside 2

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Mümkin degül iḥāta o sırr-ı daḳıḳı kim
İdrāk ü fehmi ü 'aḳl olur ol fende müttehem

90. o:

Kaside 2

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Men zāra neydür eyleyen ümmidümi füzün
Ḥāşā o zümreden baña ḥırmān vire elem

91. o:

Kaside 3

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ben faḳire yā Resülallāh şefā'at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a'māline lāyık cezā

92. o:

Kaside 5

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ḥālā ferāşet-i çemene bağlayup kemer
Bād-ı şabā o ḥıdmet ile dem-güzārdur

93. o:

Kaside 6

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Tā'ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnün
Ḳavl ü fi'liyle 'amel uḫmağ için şeh-per olur

94. o:

Kaside 7

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şū evvel

95. o:

Kaside 8

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Geçüp ḥubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaḥma bu merhem

96. o:

Kaside 8

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Açup zulmet-i küfri şer'iyle itdi
Cihānı münevver o nūr-ı mücessem

97. o:

Kaside 8

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Nesīb-i siyeh-kāra eyle şefā'at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

98. o:

Kaside 10

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Şabâ esîr-i hevâ-yı haremgehidür o şâhuñ
Türâb-ı kabri virür iğbirâr-ı müşk ü ‘abîre

99. o:

Kaside 10

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma’nâ
Muñâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

100. o:

Kaside 10

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

O deñlü eylemiş âmiziş anda lafz ile ma’nâ
Muñâldür o kadar imtizâc-ı sükker ü şîre

101. o:

Kaside 10

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Kıyâs olınmasun âsâr-ı dîgeran o kelâma
Ki bañr hiç muñsün ‘aleyh olur mı ğadîre

102. o:

Kaside 10

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Kemend-i ħarf ile tıtmış ğazâl-i sırr-ı ğuyûbı
Tebârek’llah o şayyâd-ı bî-‘adil ü nazîre

103. o:

Kaside 10

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O şâh-ı memleket-ârâ-yı ħıttâĝâh-ı kemâlün
Nazîre luţf ile ħahrı olur ħıbbân u sâ’îre

104. o:

Kaside 10

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Degülse dañi sezâ luţfa himmetün o ħadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muĝassi-i ħîre

105. o:

Kıt'a 4

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

İtdi ihâta ‘âlemi sermâ o deñlü kim
Zıkr-i müsebbihân-ı felek fañm u hîmedür

106. o:

Kıt'a 6

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Şi’rünü ‘arz it o kân-ı fañla yüz biñ şerm-ile
Zâde-i ħab’uñ berây-ı terbiyet üstâda vir

107. o:

Kıt'a 12

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o ħarafdan
Çıksa ne ‘aceb benıyye-i Mekke'den İslâm

108. o:

Kıt'a 17

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bir genc-i feyz içün ki o Monlâ-yı Rüm'dur
Çün büm-ı câyum oldı ħarâb-ı diyâr-ı Rüm

109. o:

Mesnevi 1

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Güherdür o zāt-ı ma‘ānî nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

110. o:

Mesnevi 2

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Ādemde bir dem oldu maşşad
Oldı o demi bulanlar es‘ad

111. o:

Mesnevi 2

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Maşşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

112. o:

Müfret 4

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Yine kânūn-ı kâdim üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

113. o:

Müsemmen 1

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

Mülk-i kurbü'l-kurb-ı Rabbānide olduñ mihmān
Kim o hālî nuṭṭ-ile mümkün degül şerḥ ü beyān

114. o:

Müsemmen 1

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Virdi varın fî-sebîlillāh o merd-i nāzenîn
Zühđ ile Fārūḡ-ı a‘zamdur imāmü'l-müttakîn

115. o:

Rûbai 64

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḡsārı
Hiç şorma cerāḡat-i dil-i efgārı

116. o:

Tarih 1

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Dirîḡā rev-be-rāḡ-ı āḡiret oldu o fāzıl kim
‘Adilin görmemişdi dide-i devrān fazîletde

117. o:

Tarih 6

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Virdi bir maḡdūm-ı zî-şānı kemāl-i faẓldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavî

118. o:

Tarih 9

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Nesibā bağbān-ı ḡāme tārîḡin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigāne

119. o:

Tarih 18

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Ma‘delet-pişe o düstūr-ı şalāḡ-endişe
Ḥāris-i beyza-i İslām mu‘în-i ‘ulemā

120. o:

Tarih 18

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Haleb âsüde iken sāye-i iclālinde
Âşiyân iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

121. o:

Tarih 19

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrîn ‘alem tābān idi el-ḥaḫḫ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

122. o:

Tarih 22

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Olmuş idi o ḥazretüñ sāḥa-i türbesi ḥarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldu cedid ü bî-bahā

123. o:

Tarih 25

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Ḥaḫ-gūy u ‘afif idi ki yoğıdı naẓîri
Zāhirde vü bāṭında o bî-şibh ü nedîdüñ

124. o:

Tarih 28

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O fāzıl ibn-i fāzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḥaşşal her cihetle maẓhar-ı luṭf-ı ezel oldu

125. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Mehcür olalı o serv-ḳādden
Gördüm niçe fitne-i ḳıyāmet

126. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Küyına o serv kec-külāhuñ

127. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Fersüde kıl evvelā ḥabībüñ
Ḥāk-i rehine o pādişāhuñ

128. o:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Bîgāne çü bād ider perişān
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

129. o:

Gazel 31

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bu gülistānda Nesibā ‘izzet ise maṭlabuñ
Ḥāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

130. o:

Gazel 40

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümîd
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

131. o:

Gazel 40

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümid
Eyler zuhur hattı zamânı gelür geçer

132. o:

Gazel 88

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehri kırsa olmaz hûna sır
Çeşm-i hûnîsinden it rahmin o bî-dâduñ kıyâs

133. o:

Gazel 91

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Yâre i'läm idegör derd-i dil-i zârı Nesîb
Rağm ider gûş idicek hâlûñ o yâr-ı dil-keş

134. o:

Gazel 94

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Dil-ğasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zağmi-i şemşîre şarılmış

135. o:

Gazel 146

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Geç zâhidâ bu fikr-i kec-i nâ-şavâbdan
Geçmez göñül o dilber-i 'âlî-cenâbdan

136. o:

Gazel 35

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

N'ola ben 'add idersem kendimi pâmâl-i bed-cüyân
Geçen bu 'abd-i nâcîzi o şâh-ı hüsne hâsiddür

137. o:

Gazel 41

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Nühüftegâh o perî-veş baña gelür görünür
O dem neşât ile gâmdan rehâ gelür görünür

138. o:

Gazel 45

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Vağanda kürbet-i ğurbet çeker o nâ-kâmum
Ne düşmenüm ne şadîk-ı hülûş-kârum var

139. o:

Gazel 52

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Cerâhat-i ğam-ı dünyâya ber'-i sâ'a budur
O zağm-ı sîne-güdâzuñ şifâsıdur ğam-ı yâr

140. o:

Gazel 52

Mısra: 12

O, kişi zamiri.

Nesîb-i 'âşîka ma'nâ-yı merg ifâde ider
O cân-gezâ haberüñ mübtedâsıdur ğam-ı yâr

141. o:

Gazel 56

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

Fiğân ki tîğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

142. o:

Gazel 56

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Hûy-ı gaddâra tokındukça zülf-i yâr-i Nesib
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

143. o:

Gazel 68

Mısra: 12

O, kişi zamiri.

Eyle teşrîf nişimengeh-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

144. o:

Gazel 70

Mısra: 12

O, kişi zamiri.

Ümîddür ki terahhüm iderdi hâline ammâ
Peyâm-ı şevkı Nesib'ün o şive-kârına degmez

145. o:

Gazel 73

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişin
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

146. o:

Gazel 76

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Helâk-i nâz ider âgyârı 'âşıkı mahrûm
O cev-r-pîşe şevâb u güneş nedür bilmez

147. o:

Gazel 76

Mısra: 11

O, kişi zamiri.

O tîfl-ı nev-rese incinme kim Nesib daği
Nüvâziş-i nigeş-i gâh u geh nedür bilmez

148. o:

Gazel 90

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Tarîk-ı 'aşk-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış
Dil-i sahtın o gül-ıhaddün figânun nerm ider dirdüm

149. o:

Gazel 111

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

O hüsni-tâb-ı güdâza nazar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenün

150. o:

Gazel 169

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Her şüh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir tabîbe ki bîmârı olmaya

151. o:

Gazel 169

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Nâmûs u 'âr olur kişîye mücib-i şeref
'Ârî olur şerefden o kim 'ârı olmaya

152. o:

Gazel 201

Mısra: 7

O, kişi zamiri.

O kim bir serv-ıhaddün pây-bûsın iltimâs eyler
Tekâpü eylesün mânend-i cû nev-rûzdur şimdi

153. o:

Kaside 8

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

O mu'ciz-edâdur ki lutf-ı kelâmı
Hep itdi belîğân-ı 'urbânı ebkem

154. o:

Kaside 9

Mısra: 8

O, kişi zamiri.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kû

155. o:

Tarih 6

Mısra: 2

O, kişi zamiri.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle 'ömrini ya Rab füzûn
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

156. o:

Gazel 150

Mısra: 1

"O işaret sıfatı.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa daḥi der-kemend idersin

157. o:

Gazel 65

Mısra: 10

O işaret adılı (zamiri).

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o kâbiliyyet olmaz

158. o:

Gazel 79

Mısra: 5

O işaret adılı (zamiri).

Hâr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dânı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzârda gül-çîn olmaz

159. o:

Gazel 213

Mısra: 13

O üçüncü teklik şahıs zamiri.

O şāhib-şadrı Ḥaḳ dā'im mu'ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a'dāsı ziyān çekdi

160. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Hüsn odur dilber odur 'ışk odur 'āşık odur
Kimse yok zāt u şifâtında anuñ enbāzı

161. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Hüsn odur dilber odur 'ışk odur 'āşık odur
Kimse yok zāt u şifâtında anuñ enbāzı

162. o: dur

Gazel 210

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Hüsn odur dilber odur 'ışk odur 'āşık odur
Kimse yok zāt u şifâtında anuñ enbāzı

163. o:

Tarih 1

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Vaḥîd-i devr idi 'Ārif Efendi göçdi 'âlemden
O kâmil ola şādān bezmgāh-ı hūr u cennetde

164. o:

Tarih 32

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O bāğ-ı ma'delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücüdün dā'imā şıḥḥatle Mevlā pâyidār itsün

165. o:

Gazel 37

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Hele ol la'li-i revân-bağşda gördüm ancak
O kadar lutfı ki minâ-yı mey-i âldadur

166. o:

Gazel 77

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Rüfû-gârî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çâk-çâk-i tığ-ı ışk-ı pür-eşer olmaz

167. o:

Gazel 143

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sine-i pür-dâga gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cû kenâr-ı âb iken

168. o:

Gazel 145

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O şühâ hâlûmi tahrîre koymaz âteş-i dil
Elümde hâme yanar farf-ı süz u tâbumdan

169. o:

Gazel 171

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Lezzet-çeş-i düşnâm-ı leb-i la'li o şüh
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

170. o:

Gazel 37

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Şanma ki sırr-ı Hudâ hırkâdadur şâldadur
O girân-mâye güher ka'r-ı yem-i hâldadur

171. o:

Gazel 90

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O şem'-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh hâttında ol şüh

172. o:

Gazel 91

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Yandı pervânesine didi o şem'-i ser-keş
Yalnız sende degül bende de vardur âteş

173. o:

Gazel 92

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

O hâf kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

174. o:

Gazel 92

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Mufaşşal eylemiş şerh ü beyân-ı hüsnüñi hâttuñ
O hâl-i 'anberîñüñ Hindî'dür kim mâ-haşal yazmış

175. o:

Gazel 92

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Qarîn olmak ne mümkündür o mâha Münşi-i kudret
Benüm ser-nâme-i bahtumda 'unvân-ı Zuhal yazmış

176. o:

Gazel 94

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Dil şâne gibi zülf-i girih-güre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencire şarılmış

177. o:

Gazel 112

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Sâkî-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesîb
Câm-ı lebin şunardı saña bilse meşrebûn

178. o:

Gazel 126

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

O sifâl pârelerûn ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

179. o:

Gazel 127

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Âğûş-ı bîkr-i goncada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

180. o:

Gazel 136

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

O bâğ-ı hüsnuñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre bûy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşîb oldum

181. o:

Gazel 137

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül ‘âkıbet
Ben o bî-dâdı Nesîbâ mâyl-i dâd eyledüm

182. o:

Gazel 139

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tâlî’e geh çarḥ-ı sitem-kâre yapışdum

183. o:

Gazel 145

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

‘Aceb helâke mi ıtlâka mı ider fermân
Ne emr olur ki o şâh-ı sitem-me’âbumdan

184. o:

Gazel 153

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hemân şahâdete âmâde eylesün cânı
O yâr-i dâd-ı ‘adûnuñ geçen ḥayâlınden

185. o:

Gazel 153

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Ḥayâli daḥi ‘azîz itdi şimdi dîdârı
Fîğân o Yûsuf-ı gül-pîreḥen ḥayâlınden

186. o:

Gazel 156

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

O gül-i bahâr-ı ‘işmet ne zamân ki gelse bezme
Çekilür niğâb-ı aḥmer gül-i rûyına ḥayâdan

187. o:

Gazel 177

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

O deñlü çâpük-i rāh-ı hayāydür tab‘um
Ki olsa maṭlabı bir bıkır-i fikr-i mestüre

188. o:

Kaside 7

Mısra: 10

O, işaret zamiri.

Küşād-ı kārına bir nīm işaretüñ besdür
Ne ‘uḳdedür o ki luṭfuñla olmaya münḥal

oğul:

1. oğl:-ı

Tarih 24

Mısra: 5

Cinsiyeti erkek olan evlât.

Oğlı Muḥammed Çelebi bi't-tamām
İtdi murād-ı peder üzre binā

okı-:

1. okı:-y, -a

Gazel 68

Mısra: 12

Okumak, öğrenmek.

Eyle teşrîf nişîmengēh-i nāçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâḥat gelmez

2. okı:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Okumak, öğrenmek.

Fehm eyle lüzûmın okı evvel
Taḥşîline bul ṭarîḳ-i eshel

oku-:

1. oku:-r, -lar

Gazel 23

Mısra: 5

Okumak.

Okurlar levḥ-i dilden ser-be-ser aḥvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı naẓar kâğız

2. oku:-r

Gazel 159

Mısra: 5

Okumak.

İbtidâ ‘ilm-i fenâ dersin okur kevne gelen
Lāya timsâl görür mâderinüñ āğuşın

3. oku:-r, -lar

Tahmis 4

Mısra: 4

Okumak.

Geçerler kām-ı dünyānuñ ḥuzûzundan ğumûmından
Okurlar ḥaşb-ı ḥâlin ser-nüvişt-i bed-ruḳûmından

ol-:

1. ol:-duğumdan

Gazel 24

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hîç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

2. ol:-sun

Gazel 26

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tenezzül eyler ise şâhbâz-ı çeşm-i ḥün-rizüñ
Dil-i bîmâr u cân-ı nâ-tüvân olsun fedâ bir bir

3. ol:-duğ, -um, -dan, -dur

Gazel 30

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Baṇa ḥırmân-ı vuşlat ṭalib-i yâr olduğumdandır
Bu iflâs ol der-i ḥüsne ḥaridâr olduğumdandır

4. **ol:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ba'na hırmân-ı vuşlat t̤ālīb-i yār olduğumdandır
Bu iflās ol der-i hüsne h̤arīdār olduğumdandır

5. **ol:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sipihrūn devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğū yārūn vefādār olduğumdandır

6. **ol:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dükendi şabr u ārām u karar u rāḥatum cümle
Figān itmek ser-i kūyında nā-çār olduğumdandır

7. **ol:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nigāh-ı bāğ-ı dīdār-ı dil-ārādan bu maḥrūmī
Bir naḥl-i temennāya taleb-kār olduğumdandır

8. **ol:-duğ, -um, -dan, -dur**

Gazel 30

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesībā sözlerüm nāhun-zen olmak cān-ı 'uṣṣāka
Ney-āsā derd-i 'ışkıyle dil-efgār olduğumdandır

9. **ol:-ur, -sa, -n**

Gazel 35

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā'il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş 'avāyiddür

10. **ol:-mağ, -ıla**

Gazel 83

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Ḥāke de düşse yine kadr-i güher dūn olmaz

11. **ol:-maz, -dı**

Gazel 109

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fehm eyleyeydi cūş-ı deryā-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti 'iṣyān idenlerūn

12. **ol:-duğ, -ın**

Gazel 123

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥānde
Vākıf-ı neş'e-i mey nāzır-ı eşk-i tāk ol

13. **ol:-mağ, -ı, -la**

Gazel 142

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lāyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmağıla a'lem olmazsın

14. **ol:-ma, -y, -ıcak**

Gazel 162

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ġarābet olmayıcak reng ü rüy-ı ma'nāda
Kelāma ḥüsñ virür mi 'ibāret-i sāde

15. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Lerziş-i nāgeh-res-i idbār ile bu ‘arşada
Devlet-i naḥvet-verān hem-ḥāl-i Ḳārūn olmada

16. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

17. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nāmūs u ‘ār olur kişiye mücib-i şeref
‘Ārī olur şerefden o kim ‘ārı olmaya

18. **ol:-dı**

Gazel 178

Mısra: 15

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bir tāze şikār aldı Nesībā yine oldu
Şāhīn-i ḥayāl evc-i ma‘āniye perīde

19. **ol:-alı**

Gazel 184

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ol gül-i gülzār-ı nāza olalı bülbül Nesīb
Ḥasret ile mübtelā-yı ḥār ḥārum āh āh

20. **ol:-amaz**

Gazel 200

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Ārif ki ola vāḳıf yek-rengī-i eşyāya
Farka olamaz ḳādir reng-i mey-i mīnāyı

21. **ol:-maz, -dı**

Kaside 4

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥılkatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bağ-ı mümkināt

22. **ol:-ma, -sı, -nuñ**

Kaside 10

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nühüfte olmasınüñ aşlı Şems-i dīn-i velīnūñ
Ki cilvegāh olamaz ‘ālem iki mihr-i münīre

23. **ol:-ma**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘İlm ehline zīb oldu sükūt oldu selāmet
Pür-gülḡıla olma şaḳın şöhre-i ‘ālem

24. **ol:-an, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şoḥbetlerine liyāḳat ister
Şınf-ı fuḳarādur olanlar

25. **ol:-ı, +n, +a**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehmi olma me‘āl-i ma‘nā

26. **ol:-ma, -m**

Müfret 8

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Senden olmam efendi rü-gerdân

Cem' olurlarsa men'e 'âlemiyân

27. **ol:-ur, -uz**

Rübai 46

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Geh derd ü ğam-ı hecr ile bîmâr oluruz

Geh mahrem-i hâlvat-kede-i yâr oluruz

24. **ol:-dum**

Gazel 24

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Qays ile hem-dâsitân oldum ki 'âlem dir baña

Deşt-i ğamda bir ğazâl-i hüsni için âvâredür

29. **ol:-sa**

Gazel 1

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Göñül pür-dâğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem

Nûkûd-ı genc-i sultân-ı fenâ darrâbıyuz cânâ

30. **ol:-ın, -maz**

Gazel 4

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Akça dökseñ derdini ta'dâd için 'âşıkıların

Fehm olunmaz nağd-i eşk-i dîdesüz bu mâcerâ

31. **ol:-ın, -maz**

Gazel 13

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Zehr-i 'anâ tîrîk-ı edebde olur şeker

Tahşîl-i âdemiyyet olunmaz bilâ-ta'eb

32. **ol:-maz**

Gazel 172

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olur hâk-i vâtan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân

Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher tûrduka kânında

33. **ol:-ur**

Gazel 169

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nâmûs u 'âr olur kîşîye mücib-i şeref

'Ârî olur şerefden o kim 'ârî olmaya

34. **ol:-ur**

Gazel 172

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olur hâk-i vâtan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân

Sezâ-yı i'tibâr olmaz güher tûrduka kânında

35. **ol:-ur**

Gazel 178

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Keştî-i şekîb ile gezen baħr-i rızâda

Elbette olur sâhil-i maḳşûda resîde

36. **ol:-a**

Gazel 183

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ola mādām 'azîmetde dil-i dîvâne

O perî-rû giderek mûnis olur insâne

37. **ol:-ur**

Gazel 191

Mısra: 5

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Nesīm-i nāle-i bülbul olur sümüm āsār
Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

20. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Yalvar cenāb-ı Hakk'a dilā şıdk-ile tamām
Ol demde cūş-ı yem-i gufrāna cāzim ol

39. **ol:-an, -uñ**

Gazel 171

Mısra: 7

Bulunmak.

Şermende-i işyan olanuñ āhı Nesibā
Cūş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfired olsa

40. **ol:-a, -sın**

Gazel 193

Mısra: 5

Bulunmak.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūş-ı it şāf-derün olmağa kandil gibi

41. **ol:-ma, -dı**

Gazel 198

Mısra: 7

Bulunmak.

Gözümden nakd-i eşk-i bî-revāc u kem-bahā düşdi
Bahā-yı kâle-i vaşl olmadı bāzār-ı ışk içre

42. **ol:-ur, -sın**

Gazel 15

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Tahrīme-i ʿirfāna olursın müteheyyī
Ger zāhirüñi tahir ide āb-ı şerīʿat

43. **ol:-ıcağ**

Gazel 40

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ağyār ile düçār olıcağ ol perī baña
Bir merhabā dimez görür anı gelür geçer

44. **ol:-a, -maz**

Gazel 65

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Mālik olamaz kemāle ol kim
Sermāyesi şıdk-ı niyet olmaz

45. **ol:-a, -maz**

Gazel 83

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Mağz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerīf
Dürr olur sāhte ammā dür-i meknün olmaz

46. **ol:-mış**

Gazel 95

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmış
Açılmış bağ-ı hüsnüñ gülsitānı nev-bahār olmış

47. **ol:-mış**

Gazel 95

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbādan ey meh tāb-dār olmış
Açılmış bağ-ı hüsnüñ gülsitānı nev-bahār olmış

48. **ol:-ur, -dum**

Gazel 101

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Olurdum müttehid yâr ile ağıyâr olmasa mâni^c
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi hâr olmasa mâni^c

49. **ol:-ur, -dum**

Gazel 101

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Açardum sine-bendin bend-i kâkülde rehâ bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mâr olmasa mâni^c

50. **ol:-a, -y, -dı**

Kaside 7

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hâmel

51. **ol:-mağ**

Gazel 71

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciğer-tâb unudılmaz
Dür olmağ ile şöhet-i aḥbâb unudılmaz

52. **ol:-dum, -sa**

Gazel 135

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Nâr-ı hecrüñle neden bendeñi süzân itmek
‘Âşık-ı şadıkuñ oldumsa günâh eylemedüm

53. **ol:-an**

Gazel 42

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ġam-ı Ferhâd u Mecnûn kışsa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşıkâ câhil

54. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 6

Bulunmak.

Bir zevk var mı dehrde encâmı ğam degül
Bir gül mi var bu bâğda kim hârı olmaya

55. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 10

Bulunmak.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

56. **ol:-sa**

Gazel 186

Mısra: 12

Bulunmak.

Şeb-i ‘âşık olurdu rûz-ı rûşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde câm-ı âteşin olsa

57. **ol:**

Gazel 24

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Dâğlar-ı evrâk-ı güldür şerhalar satır ey Nesîb
Ol nev-âmûz-ı cefâya sine bir sî-pâredür

58. **ol:-ur, -sa**

Rûbai 25

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ey şâh-ı rusûl netice-i aḥvâlüm
Olursa eger muṭâbık ef‘âlüm

59. **ol:-ur, -dı**

Gazel 171

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olurdu sezā olmağa zib-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bāğçe-i ma‘rifet olsa

60. **ol:-an**

Gazel 166

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Bak şerhaya sīnemde olan dāğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lāle yerinde

61. **ol:-sa**

Gazel 180

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Nesibā ʔoğrı söyle tevbe olmaz mı ʔarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

62. **ol:-sa**

Gazel 180

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Nesibā ʔoğrı söyle tevbe olmaz mı ʔarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

63. **ol:-sa**

Gazel 180

Mısra: 10

Bulunmak, mevcut olmak.

Nesibā ʔoğrı söyle tevbe olmaz mı ʔarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

64. **ol:-ur, -sa**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Bulunmak, mevcut olmak.

Var mı bu su‘āle bir cevābuñ
Maḥşerde olursa dād-ḥ’āhuñ

65. **ol:-dı**

Kaside 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

‘Arz-ı ḥāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāḥı oldu baña dūr

66. **ol:-a, -maz**

Kaside 10

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Nühüfte olmasınüñ aşlı Şems-i dīn-i velīnüñ
Ki cilvegāḥ olamaz ‘ālem iki mihr-i münīre

67. **ol:-ma, -dur**

Gazel 42

Mısra: 3

Bulunmak, mevcut olmak.

Hüner şīrīn mezāk-ı ma‘ni-i nuṭṭı olmadur yoksa
Belī mānend-i merdüm-i ṭūṭi-i şekker-şiken söyler

68. **ol:-ur, -dı**

Gazel 186

Mısra: 11

Bulunmak.

Şeb-i ‘āşık olurdu rüz-ı rüşen bezm-i şahbāda
Yanında dil-rübā destinde cām-ı āteşin olsa

69. **ol:-ın, -sa**

Gazel 65

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ammā ki nigāḥ olınsa ḥāle
Bī-küşiş ü bī-ḥamiyyet olmaz

70. **ol:-mak**

Gazel 89

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muḥāl
Tā ki vardur cāme-i ḥālūñde ḡafletden denes

71. **ol:-ın, -sa**

Gazel 100

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olinsa bezmde bīgāneden ḥazz
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazz

72. **ol:-dı**

Gazel 209

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dil bir perī nigher güzelüñ oldı mā'ili
Dīvāne eyledi beni şekl ü şemā'ili

73. **ol:-duğ, -um**

Gazel 46

Mısra: 3

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

‘İşk ifşā itdürür ḥ’āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

74. **ol:-maz, -mı**

Gazel 90

Mısra: 1

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ḥayāl-i yāre hicrān-ı siyeh-dil rehzen olmazmı
Ṭarīḳ-ı ‘ışḳ-ı bāzīde hirās-ı düşmen olmazmı

75. **ol:-maz, -mı**

Gazel 90

Mısra: 3

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ṭarīḳ-ı ‘aşḳ-ı bāzīde hirās-ı düşmen olmazmı

Dil-i saḥtın o gül-ḥaddūñ fiḡānum nerm ider dirdüm

76. **ol:-maz, -mı**

Gazel 90

Mısra: 5

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāḥun-zen olmazmı
Çerāḡın mihr ü mehden yaḡsalar bulmaz yine revnāḳ

77. **ol:-maz, -mı**

Gazel 90

Mısra: 7

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmı

Dil-i ‘uşşāḳ geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūḥuñ

78. **ol:-maz, -mı**

Gazel 90

Mısra: 11

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Nesībā naḡme-i derd ü elem zir-efgen olmazmı

79. **ol:-an, -lar**

Gazel 210

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Murğ-ı ‘irfānı şikār itmede çekmez zaḥmet
Bāzū-yı pādīşeh-i ‘ışḳuñ olanlar bāzī

80. **ol:-ma, -y, -an**

Kıt'a 19

Mısra: 1

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Cihān içinde esir-i zen olmayan kişinüñ
Teni mu‘azzeb ise cānı istirāḥat ider

81. **ol:-maz, -mış**

Tahmis 3

Mısra: 15

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Nesibā herkes olmazmış me'ālī māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāğīb

82. **ol:-ma, -mış, -ken**

Kaside 4

Mısra: 4

Olmak; nasip olmak.

Sen 'arīf-i müntehī-i mekteb-i te'dīb idüñ
Olmamışken 'alleme'l- esmā ḳarīn-i müdrikāt

83. **ol:-ur**

Gazel 109

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Devlet-serāsı pek tiz olur āşiyān-ı büm
Ehl-i dilüñ derūnını vīrān idenlerüñ

84. **ol:-ur**

Gazel 158

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-ser ü sāmāndur dil za'f-ı cism-i zārdan
Sāz olur aheng-i düşmen inkisār-ı tārdan

85. **ol:-ur**

Gazel 194

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zā'ika cān-ı řirīn
Lāyık-ı sūkker olur gör ki dehān-ı ṭūṭī

86. **ol:-ur**

Kaside 6

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥalle hīḳ kimsede ḳudret mi var ol 'uḳdeyi kim
Ḥallin itdükçe irāde daḫī muḳkem-ter olur

87. **ol:-ma, -dı**

Gazel 144

Mısra: 4

Olmamak,gerçekleşmemek.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede řaḥnum
Gül-çin-i viřāl olmadı kimse çemenümden

88. **ol:-an**

Kaside 2

Mısra: 4

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Şaymaz kemīn ḡubāra ḥaṭ-ı rüy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pāküñi ḥāvī olan raḳam

89. **ol:-an**

Kıt'a 20

Mısra: 2

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Ḥaḳḳ'a hem dirsın muḥibbem hem idersin ma'şiyet
Eylemez 'āḳıl olan böyle muḥāle i'timād

90. **ol:-u, -yor**

Gazel 43

Mısra: 8

Olmak, yardımcı fiil.

Diriğ olmadı mařrūf-ı kāle-i 'irfān
Hevāya şarf oluyor ḥayf ki ḥazīne-i 'ömr

91. **ol:**

Tarih 18

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ḳadrini 'āleme tefhīm içün ol dānānuñ
Çend rüz itmiş idi ḡayrı mühim-sāz ḳazā

92. **ol:-ma, -ya, -yıldı**

Gazel 209

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

93. **ol:-maz**

Rûbai 33

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Bî-hûde yem-i talebde ğavvâş olma
Olmaz şadef-i dehrde lûlû-yı vefâ

94. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 2

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

Büse-ğ'âh-ı rûy-ı her-tûbâ-ğırâm olsam gerek
Mîve- çîn-i nağl-i butsân-ı merâm olsam gerek

95. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 4

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

Naẓra-i hem-vâr idüp hâr u güle hem-çün bahâr
Âştî-bağş-ı miyân-ı hâş u 'âm olsam gerek

96. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 6

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

Tâ-be-key üftâde-i dâm-ı rüsûm olmağ baña
Çâk-sâz-ı bend-i pây-ı neng ü nâm olsam gerek

97. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 10

Bir görevi üstlenmek, yapmak.

İhtiyâr-ı miñnet-i ye's itmek ister hâtırûm
Ber-ţaraf-sâz-ı şafâ-yı zevk-ı kâm olsam gerek

98. **ol:-acağ**

Gazel 36

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesîb
Yâr ile rû-be-rû olacağ hâlümüz mi var

99. **ol:-maz, -mış**

Tarih 35

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ben de ƙaldum Şâm'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegânuñ her zamân tedbîri olmazmış muşîb

100. **ol:-dur, -up**

Rûbai 29

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

El-minnetü li'llah ki olupdur sûda
Hâk-i harem-i pâküñe bu rûy-ı siyâh

101. **ol:-a**

Gazel 35

Mısra: 5

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Gerekdür kim ola ƙalbünde râsih nûrî İslâmuñ
Olursa münhaşır ƙavle efendi bil ki fâsiddür

102. **ol:-a**

Kaside 9

Mısra: 2

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Endîşe-i bî-hûdeye şarf eyleme evkât
Fikrûñ ola hâlvetde vü celvetde hemân Hû

103. **ol:-in, -maz**

Gazel 60

Mısra: 1

Yapmak, etmek.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Kıanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

104. **ol:-in, -maz**

Gazel 158

Mısra: 2

Yapmak, etmek.

İstikâmet mümteni'dür çün haṭ-ı pergârdan
Râstî-i ümmîd olunmaz ṭab'-ı kec-reftârdan

105. **ol:-sa, -ñ**

Gazel 2

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Süvâr olsañ semendüñ eblaḡ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

106. **ol:-ur, -sa**

Gazel 43

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Saña bu manşab olur müşil-i kaḡâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger ḡâkim-i medîne-i 'ömr

107. **ol:-ınca**

Gazel 58

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i ḡazânda neşv ü nemâyı neylerler

108. **ol:-sa, -ñ**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥâlûñ nice olurdu câhil olsan
Bir bî-meze şaḡş-ı bâṭıl olsañ

109. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Râh-ı 'amelde şevḡ-ile çâlâk ü çâbüḡ ol
Evḡât-ı bendegî-i Ḥüdâ'da kesel yeter

110. **ol:-sa, -k**

Gazel 69

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola bîḡâne-i ser-sebzî-i sāmân olsaḡ
'Işḡı âteş-figen-i bâḡ-ı şu'ûr eylemişüz

111. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Büse-ḡ'âh-ı rûy-ı her-ṭübâ-ḡıram olsam gerek
Mîve- çîn-i naḡl-ı butsân-ı merâm olsam gerek

112. **ol:-an, -lar**

Gazel 29

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Şehîd-i ḡamzeñ olanlar ḡayâta nâz eyler
Senüñ üftâdelerüñ kâ'inâta nâz eyler

113. **ol:-du, -m**

Gazel 136

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

O bâḡ-ı ḡüsnüñ oldum niçe demler bülbül-i zârı
Ne çâre büy-ı gül-berg-i vefâdan bî-naşîb oldum

114. **ol:-du, -m**

Gazel 148

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Te'sîri ide tab'uhnı cā'iz ki perîşân
Küyuñda fiğân eylemez oldum hâzerümden

115. **ol:-mış**

Gazel 95

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Neden tâ böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikâr olmuş

116. **ol:-duğ, -i, -n, -a**

Kaside 9

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola cāruları geysü

117. **ol:-sa**

Gazel 106

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Ömr-i harîşe olsa bu tül-i emel kıyâs
Vaqt-i hayâtınuñ görinür inkızâsı yok

118. **ol:-sa**

Gazel 150

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

İdeli fûnûn-ı sihri nighüñle gamze tekmiñ
Saña 'âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

119. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma'şiyet olsa

120. **ol:-sa**

Gazel 197

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

121. **ol:-sa**

Kaside 1

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Merhamet-pîşe şehenşâhâ kerem-ver mesnedâ
Na'tüne itmez vefâ cümle midâd olsa buhûr

122. **ol:-alı**

Gazel 59

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ülfet-güzin olalı Nesibâ hayâl ile
Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat hicâbdur

123. **ol:-alı**

Gazel 82

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

O baħr-i naħvete biz âşinâ olalı Nesibâ
Kenâra rânde-i çâr-mevc-çin-i cebinüz

124. **ol:-alı**

Gazel 104

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Görmedi baħr-i cihân zâtuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i câna olalı bu çâr 'unşurdan şadef

125. **ol:-alı**

Gazel 107

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bīmār olalı ārzū-yı la'l-i lebūñle
Gelse ser-i bālīnūme 'İsā haberüm yok

126. **ol:-alı**

Gazel 131

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maqbūl-i kabāyil ne'am u lā-yı qālem

127. **ol:-dı**

Gazel 144

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Hem-kāre-i Kays oldı niçe 'aql-ı Felāṭūn
Sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fenūmden

128. **ol:-alı**

Gazel 208

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i gamda kenārı gördün mi

129. **ol:-alı**

Kıt'a 12

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Mekke olalı maṭla'-ı ḥurşid-i şer'at
Yüz sürmek umar sāhasına ḥāş u eger 'ām

130. **ol:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Olmak, ... haline gelmek.

Şimdengerü oldı var mı çāre
Esrār-ı nühüfte āşikāre

131. **ol:-mag, -a**

Gazel 33

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Saṇa ṭoğrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
O şeh-i serir-i ḥüsnün kulu olmağa heves var

132. **ol:-mag, -a**

Gazel 33

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Saṇa ṭoğrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
şeh-i serir-i ḥüsnün kulu olmağa heves var

133. **ol:-mag, -a**

Gazel 45

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ne gūşe-gir-i ferāğ olmağa müsā'id dil
Ne küy-ı maḳşada reftāra iktidārūm var

134. **ol:-ur, -sa, -m**

Gazel 45

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ne gam olursam eger pāymāl-i 'ālemiyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārūm var

135. **ol:-an, -uñ**

Gazel 52

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Anuñ muḳābelesi cān alurlar 'āşıqdan
Ḳatil-i 'ışık olanuñ ḥün-bahāsıdur gam-ı yār

136. **ol:-ma, -sa**

Müsemmen 1

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i ‘uşât
Cân ile hükümün kabûl iden olur ehl-i necât

137. **ol:-an, -a**

Tahmis 3

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ herkes olmazmış me’âli mâl-ile kâsib
Vaţan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râgıb

138. **ol:-aldan**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Dil zaḥm-ı hûr gamuñ olaldan
Bîgâne-i kûçe-i şifâdur

139. **ol:-ur, -sa**

Gazel 35

Mısra: 6

Bulunmak, mevcut olmak.

Gerekdür kim ola ƣalbûñde râsiḥ nûrî islâmuñ
Olursa münḥaşır ƣavle efendi bil ki fâsiddür

140. **ol:-maḳ**

Tahmis 3

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ne gücdür rişte-i ƣayd ile şâḥib-insilâk olmak
Ne beddür her zamân ser-mest-i cām-ı âb-ı tāk
olmaḳ

141. **ol:-maḳ**

Tahmis 3

Mısra: 18

Olmak, ... haline gelmek.

Ġaribe mizbânlık itmeyen cāh ehlinüñ Ṭālib
Meger yādına gelmez mihmân-ı zîr-i ḥāk olmaḳ

142. **ol:-a, -maz**

Gazel 68

Mısra: 5

Bulunmak, mevcut olmak.

Tîre-dil itse de taḳlîd olamaz hâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâḥat gelmez

143. **ol:**

Rûbai 54

Mısra: 1

O, ƣişi zamiri.

Ol âfete ḥālüm dimege ‘âr itdüm
Zaḥm-ı dil-i mecrûḥımı inkâr itdüm

144. **ol:-ma, -y, -an**

Kaside 1

Mısra: 6

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Herkesüñ merdûdudur dinâr-ı Tûrânî gibi
Sikke-dâr-ı dâġ-ı mührüñ olmayan levḥ-i şudûr

145. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dilberde vefâ şime cefâ ‘âriyet olsa
Çün ƣible-nümâ müncezib-i yek-cihet olsa

146. **ol:-sa**

Gazel 176

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Murġ-ı dil Cibrîl-i pervâz olsa da âḥir Nesib
Şayd olur elbette dām-ı zülf-i müşk-âsâsına

147. **ol:-sa**

Gazel 194

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola maḳbūl-i cihān olsa zebān-ı tūṭī
Lezzet-i ḳand-i lebūn oldu beyān-ı tūṭī

148. **ol:-maḳ**

Tahmis 3

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ne beddūr her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak
Ne ḥōṣdur zevḳ-yāb-ı ḳāṣnī-i 'ıṣḳ-ı pāk olmak

149. **ol:-dı**

Tarih 27

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳalem destinde bir feyyāza-i Āb-ı ḥayāt oldu
İder hep mürdegān-ı ye'si iḥyā ba'd-ezīn ḥaḳḳa

150. **ol:-maḳ**

Kaside 3

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳanda ben ḳanda senā-yı zāt-ı ḳudsi gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermāye-i 'izzet baña

151. **ol:-ma, -sa, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 13

Bulunmak, mevcut olmak.

Ey şehriyār-ı mülk-i risālet sen olmasañ
İki cihān vücūd ile olmazdı muḡtenem

152. **ol:-ma, -sa, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 15

Bulunmak, mevcut olmak.

Ey dil-rübā-yı bezm-i ḥaḳīḳat sen olmasañ
Ḥaḳ eylemezdi bış ü kemi Bārī'ü'n-nesem

153. **ol:-ma, -sa, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Ey muḳtedā-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme ḳarīb olmaz idi ma'nī-i ehem

154. **ol:-a**

Gazel 193

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

İtme dāmānuñı ālūde 'Azāzıl gibi
Ṭāhirü'z-zeyl ola gör ḥazret-i Cibrıl gibi

155. **ol:-ur**

Kaside 8

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Esir olma bir nām-ı ḥuṣṣe ṣaḳın kim
Olur nām için dil-ḥırāṣide ḥātem

156. **ol:-ur, -lar**

Gazel 102

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Sipih-r-i sifle-perverden ḳabūl-i minnet itmezler
Fenā ehli olurlar meyl-i 'izz ü şāndan fāriḡ

157. **ol:-asın**

Gazel 141

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Be-raḡm-ı 'āṣıḳ-ı ḥamyāze-keṣ 'acebdür kim
Hemişe zīver-i āḡūṣ-ı düşmenān olasın

158. **ol:-ma, -sa**

Kaside 2

Mısra: 15

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Lutfuñ tabīb olmasa marzā-yı ma‘şiyet
Ācâlden muḳaddem olurdu helāk-i ğam

159. **ol:-an, -lar**

Tahmis 3

Mısra: 2

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Şadāḳat-kār olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden
Hücüm-ı şevḳ-ile lezzet bulur ḳahr u mezzelletden

160. **ol:-ma, -dı**

Gazel 43

Mısra: 7

Bulunmak, mevcut olmak, var olmak.

Diriğ olmadı maşrūf-ı kâle-i ‘irfân
Hevāya şarf oluyor ḥayf ki ḥazîne-i ‘ömr

161. **ol:-ma**

Rûbai 33

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-hûde yem-i ṭalebde ğavvāş olma
Olmaz şadef-i dehrde lûlû-yı vefâ

162. **ol:**

Gazel 49

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Yine feryâdını arturdu hezārân-ı çemen
Seyr-i bâğa ‘acabâ ol gül-i ra‘nâ mı gelür

163. **ol:-dı**

Gazel 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Ṭabībüm derdüñ oldu dāğ-ı sūz-ı sine-i merhem
İder dil-ḥaste-i ‘ıṣḳuñ olan dermāna istiğnâ

164. **ol:-sun**

Gazel 13

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

165. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Rûfû-ğārî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çāk-çāk-i tiğ-i ‘ıṣḳ-ı pür-eŞer olmaz

166. **ol:-sun**

Gazel 89

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Mâsivâdan el yuyup maḥlûḳdan ümmîdi kes
Virdüñ olsun dâ‘imâ Allâh bes bâḳî heves

167. **ol:-dı**

Gazel 103

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

‘Âşîḳa gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tâb
Oldı zîrâ lâzım-ı şem‘-i münevver tâb ü tef

168. **ol:-dı**

Gazel 120

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı Nesib ḥazret-i Monlâ Celâl-i dîn
Şâh-ı bülend-tâc-veri Mevleviler’üñ

169. **ol:-sun**

Gazel 166

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Ey h'āce cihān şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehün hāk-i derinde

170. **ol:-sun**

Gazel 173

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

171. **ol:-maz**

Gazel 199

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dāmānuña küstaḥ düşersem 'aceb olmaz
Mestî-i mey-i 'ışık ile ādāb mı ḳaldı

172. **ol:-mıṣ**

Kaside 2

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā
Saña 'ibādet olmuş idi maṭlab-ı ehem

173. **ol:-sun**

Kaside 3

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Hem-şümār-ı ḳatre-i 'ummān olsun rûḥuña
Ālüñe aşḫābuña dā'im şalātıyla senā

174. **ol:-dı**

Kaside 9

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldu suḥan-ḡü

175. **ol:-dı**

Kaside 9

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldu riyāz-ı ḥareminde gül-i ḥöd-rü

176. **ol:-mıṣ**

Kaside 9

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Fermānı ile itdi zemîni yine rüşen
Maḡribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

177. **ol:-dı**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sākit ol kim ḳaṭ'-ı ḡüftār oldu nev'-i ādemün
Genc-i ḳalbin gevher-i ḥikmetle meşḥūn eyleyen

178. **ol:-maz**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i ḳāmetün
Añlamaz kimse kemāhî rütbe-i mahiyyetün

179. **ol:-maz**

Rûbai 41

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sultān-ı kerāmet keremün bendesidür

180. **ol:-maz**

Rûbai 43

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

181. **ol:-maz**

Rûbai 44

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her sa'y 'abes verziş mahsûb olmaz
Her tâlîb olan nâyil-i ma'îl olmaz

182. **ol:-mı**

Tahmis 4

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Yine ol meh gâzabla ber-çaraf-sâz-ı niqâb olmış
Kemâl-i nahvetinden cebhesi pür-pîç ü tâb olmış

183. **ol:-du**

Tarih 9

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Mu'ammer eylesün devletle Hakk ol iki ma'hdûmı
Devâm oldukça tâ zir-i felekde çâr-erkâna

184. **ol:-mı**

Tarih 17

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Cenâb-ı Şeyh Siyâhî-i Mevlevî hâkka
Kim olmuş idi tîrîkatde gün gibi meşhûr

185. **ol:-mı**

Tarih 18

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Lezzet-i ma'deletin kâim-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi 'adl ile fermân-fermâ

186. **ol:-sun**

Tarih 26

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Size ey zümre-i âl-i Muhammed müjdeler olsun
Niqâbet şadrın ikrâz eyledi bir dil-pesendüñüz

187. **ol:-du**

Gazel 138

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf mîdur söyleye ey ruhları mâhum

188. **ol:-ur**

Gazel 55

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Çeşmüñ ki mest-i sāgar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürûd-ı niyâz olur

189. **ol:-ur**

Gazel 102

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola peygüle-i hasretde lûtf-ı yâri aînmazam
Olur me'yûs-ı şîhât hastalar dermândan fâriğ

190. **ol:-ur**

Gazel 159

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Farf-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpûşın

191. **ol:-ur**

Gazel 167

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dil ü cân mâyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

192. **ol:-ur**

Gazel 170

Mısra: 16

Olmaq, ... haline gelmek.

Qalmaz Nesīb lücce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur reside kenār-ı selāmete

193. **ol:-ur**

Gazel 189

Mısra: 3

Olmaq, ... haline gelmek.

Şevk-ı vüṣūl Ka'be-i taḥḫīk ile olur
Ḥār-ı reh-i fenā gül-i ter Mevleviler'e

194. **ol:-ur**

Kaside 1

Mısra: 2

Olmaq, ... haline gelmek.

Maḥzar-ı nezzāre-i ḳahruñ olan şir-i 'anūd
Şübhesiz ḥāk-i mezelletde olur pāmāl-i mūr

195. **ol:-ur**

Kaside 1

Mısra: 3

Olmaq, ... haline gelmek.

Sensin ol şāh-ı serir-i lī ma'allāh kim olur
Ḳaşr-ı iclālünde ḳāşır süllem-i 'aql u şu'ūr

196. **ol:-ur**

Kıt'a 27

Mısra: 2

Olmaq, ... haline gelmek.

Her kim eyler ṭā'at ü zühd ile İslām'ın ḳavī
İki 'ālemde olur 'izzetle meşhūr-ı enām

197. **ol:-ur**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Olmaq, ... haline gelmek.

Emrüñe münḳād olanlar buldılar ḳalb-i selīm
Cāygāhı ehl-i inkāruñ olur nār-ı caḥīm

198. **ol:-an**

Gazel 38

Mısra: 3

Olmaq, ... haline gelmek.

Şime-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kımyā ḳann itme kim taḳlīb-i māhiyyetledür

199. **ol:-an**

Gazel 129

Mısra: 10

Olmaq, ... haline gelmek.

Girih-güşāy-ı firāk oldı gerçi dest-i vişāl
Daḥı göñülde olan 'uḳde olmadı münḥal

200. **ol:-maz, -sa**

Rübai 22

Mısra: 4

Bulunmak, mevcut olmak.

Rüy-ı siyehi maḥşeri tārīk eyler
Olmazsa Nesīb'e bir nigāh-ı keremüñ

201. **ol:-an**

Gazel 210

Mısra: 3

Bulunmak, mevcut olmak.

Kimdür ol āyine-i şüretde olan cilve-nümā
Kim ider anla niyāzı kime eyler nāzı

202. **ol:-maz, -dı**

Gazel 110

Mısra: 8

Olmaq, ... haline gelmek.

Olmasa infihām-ı ma‘āniye vāsıta
Olmazdı imtizācı heyūlā vü şūretūñ

203. **ol:-duğ, -uñ**

Gazel 49

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Dem ü lahm olduğıñ ağıyar ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse hayālūñ dağı tenhā mı gelür

204. **ol:-a, -maz**

Gazel 15

Mısra: 7

Bulunmak, mevcut olmak.

İtmek olamaz Ka‘be-i maşşūda teveccüh
Tā kıblegehūñ olmaya mihrāb-ı şerī‘at

205. **ol:-a, -maz**

Gazel 86

Mısra: 9

Bulunmak, mevcut olmak.

‘Adil-i neşve-i hāl olamaz hālāvet-i kāl
Şarāb kand-i mey-i dil-güşā yerin tutmaz

206. **ol:-a, -maz**

Gazel 185

Mısra: 8

Bulunmak, mevcut olmak.

Būs-ı lebūñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ğū yumağ olamaz kanı kan ile

207. **ol:-ur**

Gazel 15

Mısra: 3

Olmak filinin geniş zaman almış hali.

Cān kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at

208. **ol:-a**

Gazel 116

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Revā mıdur ki olam zehr-i nüş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı ihsānuñ

209. **ol:-ur**

Gazel 177

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hayāl-i la‘lūñ ile bāğa varsa bir ‘āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-bağş olur güre

210. **ol:-ur**

Gazel 159

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Hüsni ahlāk ile maḥbūb-ı dil-i ‘ālem olur
Gevher-i pend ü naşihatden iden mengüşin

211. **ol:-maz**

Rübai 43

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

212. **ol:-ma**

Gazel 40

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümīd
Eyler zuḥur ḥattı zamānı gelür geçer

213. **ol:-ma**

Gazel 106

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Sûk-ı fenâda olma harîdâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

214. **ol:-ma**

Gazel 190

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Degmez gam-ı hazânına zinhâr ‘âlemüñ
Olma firîfte güline nev-bahârına

215. **ol:-ma**

Rûbai 35

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Hep cümle zühûrâtda vardur hikmet
Sen olma mu‘ârız-ı murâd-ı hazret

216. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i düşmen gülşen-i hüsnünde gül-çin olmasun
Hûra ruhşat bağbân-ı nâza âyîn olmasun

217. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Reşkden rahş-ı felek hürşîdi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilvegâhuñ hâne-i zîn olmasun

218. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Çok zamândur âşiyân-ı sîneden âvâredür
Murğ-ı dil naḥcîr-i dâm-ı zülfi müşkîn olmasun

219. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

‘Aks-i hüsninden bile dil-gîr olur âyîne
Kimse yâ Rab mübtelâ-yı şüh-ı hûd-bîn olmasun

220. **ol:-ma, -sun**

Gazel 147

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

‘Arz-ı hâl itme Nesîb ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

221. **ol:-dı**

Gazel 189

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Dergâh-ı Pîr'ün oldı Nesîbâ bahâ ile
Her rîze sengi dürr ü güher Mevlevîler'e

222. **ol:-dı**

Gazel 194

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola maḳbûl-i cihân olsa zebân-ı tûṭî
Lezzet-i ḳand-i lebûñ oldı beyân-ı tûṭî

223. **ol:-sa, -k**

Tahmis 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Tekâpûdan reh-i âmâlde olsaḳ n'ola ‘âciz
Müyesser olmadı olmaḳ vuşûl-i kâmile fâyiz

224. **ol:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

O, kişi zamiri.

Rûḥ-ı ḳuds idi rikâbuñda sa‘âdet-veş devân
Yolda ḳaldı ol daḫi sen ‘izz ile olduñ revân

225. **ol:-ınca**

Gazel 87

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘illet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç biğâne aşinā olmaz

226. **ol:-ur, -lar**

Gazel 100

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Olurlar nev-resān ‘uşşāka māyıl
Dil-i eţfāl ider divāneden hazz

227. **ol:-a, -y, -dı**

Gazel 109

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bārī olaydı gül gibi hānde bir iki gün
Encām-ı kārī çāk-i giribān idenlerüñ

228. **ol:-ınca**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Maḥbūb-ı kılūb olunca zātuñ
Tebdile çalışı hele şifātuñ

229. **ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Tā bī-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hiç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥiret olsa

230. **ol:-mağ, -a**

Gazel 36

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥātıra
Ol bezme lāyık olmağa iqbālümüz mi var

231. **ol:-mağ, -a**

Kaside 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nūrdan olsa ser-ā-pā kubbeye-i gerdūn çü hūr

232. **ol:-du, -k**

Gazel 80

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduḡ kāmete
Dersümüz şimdi elifdūr nūna çıkmış inmişüz

233. **ol:-sun**

Gazel 112

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-cā kelām-ı lağva güşād eyleme lebūñ
Olsun sükūt-ı ḥalvet ü celvetde mezhebūñ

234. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 2

Bulunmak.

Her şūḥ-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṭabibe ki bīmārı olmaya

235. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 169

Mısra: 8

Bulunmak.

Ser-menzil-i ümide irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

236. **ol:**

Rübai 60

Mısra: 3

Ol yardımcı fiil.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtük

Yüz tevbe-i ‘āşıkı şikest eyler bu

237. **ol:-miş**

Gazel 62

Mısra: 7

Ol yardımcı fiil.

Çeküp nık ü bedinden ‘ālemün el olmuş āzāde

Me‘āl-i emr-i mütü ile ‘āmil Mevlevilerdür

238. **ol:-maz**

Gazel 4

Mısra: 1

Ol yardımcı fiil.

Dil ‘arūs-ı ma‘ni-i tevḥīde olmaz āşinā

Çağ-ı esbāb-ı ta‘alluk itmese mikrāz-ı lā

239. **ol:-maz**

Gazel 83

Mısra: 7

Ol yardımcı fiil.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hüy-ı rediye tebdil

Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hün olmaz

240. **ol:-ur**

Gazel 32

Mısra: 14

-dır bildirme eki görevinde kullanılmış kalıp ifade.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesib

Gerçi zāhid ‘ilm ile müstahric-i Keşşāf olur

241. **ol:-ma**

Gazel 158

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Gülşene ‘ibretle bak olma şaḡın şād u ḡamīn

Luṭf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaḡm-ı ḡārdan

242. **ol:-ma**

Kaside 8

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Şaḡın zu‘m u pendār ile ḡalma nākış

Şaḡın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

243. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ey hūn-ı dīde geldi demi neş’e vir baña

V’ey āh u nāle ile eşer söz ü sāzum ol

244. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Teller ṭaḡup külāhuma ey āh şu‘leden

Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

245. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Yalvar cenāb-ı Ḥaḡḡ’a dilā şıḡ-ile tamām

Ol demde cūş-ı yem-i ḡufrāna cāzim ol

246. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

247. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

248. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

249. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

250. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

251. **ol:**

Tarih 19

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāle'd-dîn-i Rūmî'nün
Yıkıldı merḡad-i pâkindeki ol ḡubbe-i ḡadrā

252. **ol:**

Tarih 30

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sensin ol üstād-ı esrār āşinā-yı ‘aql küll
Mülzem itdüh çok fuḡl-i hūş-mendi ‘ilm-ile

253. **ol:-mağ, -a**

Gazel 193

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūşış it şāf-derūn olmağa ḡandil gibi

254. **ol:-mı, -dur**

Tarih 9

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Hüner-perver kerem-ver cūd-küsterdür ki olmışdur
Der-i luṭfında bir deryūze-ger ḡātem ḡarībāne

255. **ol:-sam**

Gazel 89

Mısra: 13

Olmak, haline gelmek.

Ney gibi elvān-neḡam olsam Nesibā çok mıdur
Cānib-i bālādan irdi ḡūş-ı hūşa bir nefes

256. **ol:-mı, -dur**

Tarih 27

Mısra: 8

Olmak, haline gelmek.

Miṣāl-i pertev-i ḡurşid-i luṭfî ‘āleme şāmil
Seḡā vü ‘adl ü inşāfiyla olmışdur cihān ārā

257. **ol:-duḡ**

Tarih 28

Mısra: 1

Olmak, haline gelmek.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduk mazhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānī
Sipihriūn cünbüşi ber-vefk-ı aḳsā-yı emel oldı

258. **ol:-sa, -k**

Gazel 81

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Dā'imā ser-geşte-ḥāl olsaḳ 'aceb midür Nesīb
Zerre-i nāçiz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

259. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Döner bir çerāğ-ı seḫer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

260. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sezā olsa ol Mevlevī dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

261. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Meger ol dūr-i ḫüsni eyler ṭaleb
İder baḫr-i nūra şināh āfitāb

262. **ol:**

Gazel 12

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Nesīb ol mehe 'arz ider bendeni
Şeh-i kişver-i şubḫgāh āfitāb

263. **ol:**

Gazel 14

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Tā kim bilesin luṭfinı servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol ḳad-i mevzūnı ḫayāl it

264. **ol:**

Gazel 17

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Gülşen-i nāza şabālık eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim ḫüsn ile 'ışḳ eylemişdür imtizāc

265. **ol:**

Gazel 19

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Māh-ı nev şanma olup ol mehüñ 'uşşāḳından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

266. **ol:**

Gazel 116

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

267. **ol:**

Gazel 145

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Dimiş ol āfet-i devrān ki imtiḫān idemem
Nesīb-i dil-şüde incinmesün 'itābumdan

268. **ol:**

Gazel 147

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

‘Arz-ı hâl itme Nesib ol şâh-ı şefkat düşmene
Bâd-ı âhuñ mevce-hîz-i lücce-i kîn olmasun

269. ol:

Gazel 161

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol sîne-i sîmînde ilik tûgme midür ya
Gencîne-i dür-beste-i meknûz mıdur bu

270. ol:

Gazel 161

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Dendân mıdur ol dürc-i dehen içre nümâyân
İki dizi lûlû-yı dil-efrûz mıdur bu

271. ol:

Gazel 161

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yâr
Didi ki Nesibâ-yı gam-endûz mıdur bu

272. ol:

Gazel 165

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol mâh-ı köhne-sâl ḥaṭından ḥicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

273. ol:

Gazel 166

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ol şüh vefâ semtine hîç uğramaz oldı
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

274. ol:

Gazel 169

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Hâl-i dilüm ne bilsün o bî-derd kim anuñ
Ol âfet-i cihân gibi dil-dârı olmaya

275. ol:

Gazel 170

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Maḥrûn olursa da‘vet-i ‘âşık icâbete
Cezb eyler ol perî daḥi nâgâh şöḥbete

276. ol:

Gazel 170

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Dest-i nigâhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ṭarâvete

277. ol:

Gazel 171

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftârı gehî vuşlata dâ‘ir nûket olsa

278. ol:

Gazel 172

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Nesibâ sük-ı ‘âlemde biz ol sevdâ-ger-i faḥruz
Metâ‘-ı devletün yok baḥşümüz sūd u ziyânında

279. ol:

Gazel 173

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Niyâz geçmedi ol şâh-ı bî-amānumuza
Gezend-i nâvek-i bî-dâd geçdi cānumuza

280. ol:

Gazel 174

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ser-i zerrîn-‘alem ol kûbbe-i vâlâ-yı hâdrâda
Ucî bîrûna çıkmış şem‘dür fânûs-ı mînâda

281. ol:

Gazel 174

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Zebercedden ya hûd bir tikme-i zerrîndür ol kûbbe
Girîbân-ı kâbâ-yı şâhed-i ra‘nâ-yı dünyâda

282. ol:

Gazel 175

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Rûyın göreyüm bâri dem-i bâz-ı pesîde
Ol âyine-ruhsâra nesîmâ haber eyle

283. ol:

Gazel 176

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol sitem-ger ‘âlemi kırsa degül ‘uşşâk-ı zâr
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşîr-i istignâsına

284. ol:

Gazel 178

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol ‘âşıka şad gıbta ki şahrâ-yı fenâyı
Tercih ide zevk-ı çemene sâye-i bîde

285. ol:

Gazel 178

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür cerîde

286. ol:

Gazel 178

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür cerîde

287. ol:

Gazel 180

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hilâl-i ‘îd-veş nezzâre-pâş olmakdadur ‘âlem
Ne cânibden kaçan kim ol hilâl ebrû bedîd olsa

288. ol:

Gazel 184

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Nâ-maḥal cevriyle itdi lâle-veş ḥûn bağrumı
Ol nev-âmûz-ı cefâya dâğ-dâram âh âh

289. ol:

Gazel 184

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ol gül-i gülzâr-ı nâza olalı bülbül Nesîb
Ḥasret ile mübtelâ-yı ḥâr ḥârûm âh âh

290. ol:

Gazel 185

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Küyından eyledükçe Nesîb ol şâhuñ güzer
Ḳaṭ‘ eylerüz ‘alâḳayı cân u cihân ile

291. ol:

Gazel 188

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Nigāh itdükçe ol gül ‘āşık-ı āşüfte aḥvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruḥsār üstine jāle

292. ol:

Gazel 191

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

293. ol:

Gazel 196

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol serv-ḳaddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-ı revān gibi

294. ol:

Gazel 196

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

295. ol:

Gazel 196

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Şabr idelüm Nesīb cefāsına ol mehūn
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥān gibi

296. ol:

Gazel 197

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Çıkar biñ şāneka'llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhī

297. ol:

Gazel 197

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Ben ol ber-çin-i bāğ-ı feyz-i Ḥaḳḳ'am ki Nesīb irmez
O nahlün bergine erbāb-ı naẓmuñ dest-i kütāhı

298. ol:

Gazel 198

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi ḳışşā şayd için ey dil
Fezā-yı ‘ışḳa şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

299. ol:

Gazel 199

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ḳan ağlamağa dīdelerüm tāb mı ḳaldı
Ol yemde telāṭum idecek āb mı ḳaldı

300. ol:

Gazel 200

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

‘Āşık ki ola nāzır ‘ışḳıyla bu ekvāna
Her zerrede seyr eyler ol ṭal‘at-i zībāyı

301. ol:

Gazel 201

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Niçün çin-i cebin izhār ider ebr-i bahār-āsā
Açılsun gülsün ol ḥurşid-rū nev-rūzdur şimdi

302. ol:

Gazel 202

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Şikâr-ı murğ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i hasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hüma-pervâz gelmez mi

303. ol:

Gazel 202

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Şurâhî-veş gözümde kan akıtdı intizâr ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtâz gelmez mi

304. ol:

Gazel 205

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Hilâli olup bedrde âşikâr
Dağı âfet olmuş gör ol âfeti

305. ol:

Gazel 210

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Kimdür ol âyine-i şüretde olan cilde-nümâ
Kim ider aıla niyâzı kime eyler nâzı

306. ol:

Kaside 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol şehenşâh-ı ‘adâlet destüñe kim senüñ
Hükm-i emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umûr

307. ol:

Kaside 1

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

Yâ şefî‘e‘l-müznibîñ ol rûz ‘âşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez ‘inâsıyla zükûr

308. ol:

Kaside 1

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Hâzretüñden bir nigâh-ı merhametdür mültecâ
Ol zamân kim ide cilde rahmet-i Rabb-i Ğafûr

309. ol:

Kaside 1

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

Kârbân-ı şad-taḥiyyât ü selâm ol hâzretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nûrına itsün ‘ubûr

310. ol:

Kaside 1

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sensin ol şâh-ı serîr-i li ma‘allâh kim olur
Kaşr-ı iclâlünde kâşır süllem-i ‘aql u şu‘ûr

311. ol:

Kaside 1

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sensin ol sermâye-i fıtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

312. ol:

Kaside 1

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Sensin ol seyyâh-ı baḥr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laḥzâda deryâ-yı imkânı ‘ubûr

313. ol:

Kaside 2

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Mümkün degül ihāta o sırr-ı daḳıḳı kim
İdrāk ü fehm ü ‘aql olur ol fende müttehem

314. ol:

Kaside 5

Mısra: 13

O, işaret sıfatı.

Ol şehriyār-ı hıttā-i dīn-i metīn kim
Erkân-ı ẓaṣr-ı şer‘i anuñ çār-yârdur

315. ol:

Kaside 6

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Halle hîç kimsede ẓudret mi var ol ‘uḳdeyi kim
Hallin itdükçe irāde daḥi muhkem-ter olur

316. ol:

Kaside 6

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Meger ol nāḥun-ı engüş-ti hün̄er-perver kim
Kâtib-i na‘t-i şafâ-küster-i peygamber olur

317. ol:

Kaside 6

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Ey şeh-i kişver-i dīn pâdişeh-i pāk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḥşer olur

318. ol:

Kaside 8

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Geçüp ḥubb-ı dünyādan ol mest ü rüsvā
Ki besdür bilürseñ o zaḥma bu merhem

319. ol:

Kaside 9

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Dil ḥānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebī‘den ola ol sâḥada cūrū

320. ol:

Kaside 9

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldı suḥan-ḡū

321. ol:

Kaside 9

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol ravza behişt olduḡına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cārūları geysū

322. ol:

Kaside 9

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Ey Faḥr-i rüsül ḥāl-i Nesib'e nazar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dārū

323. ol:

Kaside 9

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Vay ḥāline senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki ḡuşa irişe şit-i teālū

324. ol:

Kaside 9

Mısra: 14

O, işaret sıfatı.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İtr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı ḥōş-bū

325. ol:

Kaside 10

Mısra: 15

O, işaret sıfatı.

Ol āsītāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥākīre

326. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Cenneti ‘aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rüḥuña ‘arş üzre mesken eyledi

327. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Eyledüñ bir lahẓada himmetle ṭayy ‘arz u ṭül
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳül

328. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāķı zīr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldı feẓā-yı āsumān

329. ol:

Rübai 23

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Sen ol şeh-i mülk-i Ḳureyş k’olmuşdur
Dīvān-ı şefā‘atüñde şaf-beste rüsül

330. ol:

Tahmis 2

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ol tācir-i derdüz ki fenā ḥāşilumuzdur
‘Aşk-ı ezeli nāķa-keş-i maḥmilümüzdür

331. ol:

Tahmis 2

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ol Ḳays-ı fenāyuz ki ola ḥayret-i dā’im
Leylā-yı vücūd olmasa n’ola bize ḥākim

332. ol:

Tahmis 4

Mısra: 16

O, işaret sıfatı.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

333. ol:

Tarih 2

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Taḥt-ı ‘āliye cülūs itdükde ol zıll-ı ilāh
Ḳālīb-ı bī-cān-ı mülki eyledi rüḥ-āşinā

334. ol:

Tarih 13

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Şeyḥ İlyās ol mücāhid pīr-i Ṭayfūrī-nesaķ
Olmış idi kārı her dem ḳahr-ı nefsi pūr-dağal

335. ol:

Tarih 25

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol seyyid-i ‘ālî-güherüñ hüsni-i şifâtın
Ta‘dâda meger cânı mı var güft ü şinidüñ

336. **ol:**

Tarih 35

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Hzret-i Bostân Efendi ibn-i Mevlânâ-yı Rûm
Ol kerem-ver zât-ı sāmî hem nesib ü hem hasib

337. **ol:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol ceride-i ‘amelümden sevâd-ı cürm
Kilk-i ‘atâ-yı hâzret-i Sübhân ile resid

338. **ol:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Dür eylemeñe sebep nedür di
Ol bende-i hâş-ı hayr-h’âhuñ

339. **ol:**

Gazel 26

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Meded sâkî irişdür muṭribâna cām-ı şahbâyı
Açılun gül görüp ol bülbülân-ı hōş-nevâ bir bir

340. **ol:-ma, -y, -a**

Gazel 178

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki haridâr ola kâlâ-yı ümide

341. **ol:-a**

Gazel 58

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbir
Şikeste zevraḥ için nâ-hudâyı neylerler

342. **ol:-a**

Gazel 78

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi‘yâr
Kişi da‘vâ ile hiç fâ’ik-ı akrân olmaz

343. **ol:-a**

Gazel 79

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kimdür ol kim ola dâmâd-ı ‘arûs-ı dünyâ
Naḡd-i ‘ömr ile edâ-kerde-i kâbîn olmaz

344. **ol:-a**

Gazel 79

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Âḡirîn câmesi cismüñ ki Nesib ola kefen
Ḥil‘at-i şeh bedel-i ḥırka-i peşmîn olmaz

345. **ol:-a**

Gazel 84

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i ‘ışḡ mestiyüz

346. **ol:-maz, -sa**

Gazel 90

Mısra: 7

Olmak, bulunmak.

O şemʿ-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ʿuşşâk geh zülfinde geh haţţında ol şūhuñ

347. **ol:-ma, -y, -ıcak**

Gazel 83

Mısra: 11

(Nasib) olmak.

Saʿy-i bî-fâʿidedür olmayıcağ istiʿdād
Eblehân veriş-i hikmetle Felâţûn olmaz

348. **ol:-ma, -sun**

Gazel 155

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Baht-ı siyâhına niçe dâğ olmasun Nesib
Nâgâh rûy-ı dilber-i haţţ-âverin gören

349. **ol:-mak**

Kaside 8

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Aña ümmet olmak recâ eylediler
Cenâb-ı Kelîm'le ʿİsâ ibn-i Meryem

350. **ol:-dı**

Gazel 6

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Serde sevdâ elde peymâne göñülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan tâb-ı sāmānum hārâb

351. **ol:-dı**

Gazel 28

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Heves-kāruñ oldı giryesi bigâne-i teʿşir

N'ola tûtî-i dil lâl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz

352. **ol:-dı**

Gazel 54

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Cürm oldı Nesibā sebeb-i cilvesi ʿafvuñ
Hüsn-i mehi efzûde ider tırta-i şebdür

353. **ol:-dı**

Gazel 63

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

354. **ol:-ma, -yan**

Gazel 67

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
ʿâlemden

Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

355. **ol:-an**

Gazel 68

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Nik ü bed farkını müstelzim olan ʿaql ancak
Vazʿ-ı nâ-sâz ile nâ-dâna ḥacâlet gelmez

356. **ol:-ma, -sa**

Gazel 68

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Reşḥa-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

357. **ol:-mağ, -a**

Gazel 69

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uşşāka
‘Arz-ı hāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

358. **ol:-an**

Gazel 71

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Olsağ n'ola yād-āver-i ‘işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

359. **ol:-dı**

Gazel 72

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı pāmāl-i reh-i zillet Nesībā ‘ākıbet
‘Arşa-i kibrūn niçe çābük-süvārın görmişüz

360. **ol:-up**

Gazel 77

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup ‘uşşāka cevır itme
Hadeng-i āha kūh-ı āhenīn olsa siper olmaz

361. **ol:-an**

Gazel 78

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

362. **ol:-mağ, -a**

Gazel 78

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dil sefid olmağa muḥtācdur ādem yoksa
Merd-i destār-ı sefid ile Müselmān olmaz

363. **ol:-ma, -sa**

Gazel 78

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa hātem-i tevḥīk-ı Hudā zib-i benān
Kimse teşhīr-i perī ile Süleymān olmaz

364. **ol:-ma, -ya**

Gazel 78

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mihr ebr içre nihān olmaya bārān olmaz

365. **ol:-maz**

Gazel 79

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Fehm idenler sebeb-i ḥilkāt olan ‘ışk idigin
Gūş-dār-ı ḥaber-i Vīse ü Rāmīn olmaz

366. **ol:-mı**

Gazel 84

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Şemşīr-i tāb-dāde-i üstād-ı kudretüz
Olmış egerçi āb-ile gilden gūlāfumuz

367. **ol:-ma, -ya**

Gazel 87

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt
Ṭālīb-i gevher-i fenā olmaz

368. **ol:-ma, -yan**

Gazel 89

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bār-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tûbâ'ya bulsa dest-res

369. **ol:-ma, -ya**

Gazel 122

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Varaḳ ki olmaya sâde ḳabûl-i naḳş itmez
Huḫûr-ı kâmil-i dânaḁa tıfl-ı nâ-dân ol

370. **ol:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Şeh-i iḳlîm-i tecrîd ol şafâ vir ḳalbûne yoksa
Sifâlin câm ile ey rind-i mey-ḫâne Cem olmazsın

371. **ol:-ma, -ya**

Gazel 169

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Kâmil dinür o zâta Nesîbâ ki her zamân
İḳbâl-mend-i ʿışḳ ola idbârı olmaya

372. **ol:-duḡ, -ıçun**

Kaside 1

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥʿābgâh-ı cism-i pâküñ olduḡıçün mehd-i ḫâk
Şebden örter dâye-i devrân aña dâ'im semûr

373. **ol:-ur**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Yokdur bu zamânda şanma merdân
Anlarsuz olur mı hîç devrân

374. **ol:-ur**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Bu cünbüş-i ḳâmetüñ görenler
Bir daḡı olur mı ʿaḳla maḳrûn

375. **ol:-ma, -dı**

Gazel 84

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥalʿ-ı ḳabâ-yı meyl-i sivâ itmek olmadı
Tâ olmayınca küy-ı dil-ârâ maṭâfumuz

376. **ol:-ur**

Kaside 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.i; -dır.

Sensin ḫabîbi Ḥalîḳ-ı ḡayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîḫate seḳam

377. **ol:-a**

Tarih 2

Mısra: 11

Olmalı, gerek.

Ola ḳahhâr-ı ʿadû devletle cünd-i ʿâleme
Oldı sulṭân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

378. **ol:**

Gazel 14

Mısra: 5

olmak fiilinin 2. tekil şahıs emir kipi.

Ol zevḳ ile tâ ṭutmaya telhî-i memâtı
Dil-ḫasta-i hicrânuña bir vaʿd-i vişâl it

379. **ol:-duḡ, -ı, -n, -a**

Gazel 170

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kaṭṭ-ı ta'alluḡ olduḡına bā'is-i 'ulā
Hüccet gerekse eyle nazar rāy-ı rif'ate

380. ol:-a

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Bulunan, ... vasfını taşıyan.

Çeşmüñde olan rumûz-ı nāza
Zer dide nighle tercemānsın

381. ol:-a

Gazel 13

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Her kimde kim edeb ola lā-büd şerif olur
Aşlı gerekse olsun E'acim gerek 'Arab

382. ol:-a

Gazel 15

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

İt sine-i bî-kîneñi dolāb-ı şerif at
Maḥfûz ola tā gevher-i nā-yāb-ı şerif at

383. ol:-a

Gazel 91

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Yine var ise rakib-i siyeh aḡterdendür
Bizden ayrılmaḡa bā'is ne ola ol meh-veş

384. ol:-a

Gazel 160

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hıfz ider jengār-ı işyāndan ruḡuñ āyinesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

385. ol:-a

Gazel 171

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Tā bî-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hıç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḡiret olsa

386. ol:-a

Gazel 187

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Hōşā o sine ki gencine-i maḡabbet ola
Nuḡūd-ı tākati tārāc-ı dest-i fūrkat ola

387. ol:-a

Gazel 187

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Hōşā o sine ki gencine-i maḡabbet ola
Nuḡūd-ı tākati tārāc-ı dest-i fūrkat ola

388. ol:-a

Gazel 190

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Ümmid ider mi ḡırmēn-i kām ola ḡaşılı
Toḡm-ı heves şaçan bu fenā şürezārına

389. ol:-a

Kaside 1

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Medḡūñ itmişken senūñ bi'z-zāt Rabbü'l-'ālemīn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesūr

390. ol:-a

Kaside 1

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-tekellûf ide ervâh ile itilâf ecsâm
Ola fermân-ı cenâb-ı Hâzret ile nefh-i şûr

391. **ol:-a**

Kaside 2

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Hâşâ ki nâr-ı dūzahı anı dâd-ı hâh ide
Bir leb ki ola bûse-zen-i sâha-i harem

392. **ol:-a**

Kaside 5

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ ebr-i feyz-bahş-ı dem-i nev-bahâr ola
Tâ mihr-i âb ü tâbda dihi sebzezârdur

393. **ol:-a**

Kaside 7

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Şalât-ı Hakk ola rûh-ı revânuña bî-hadd
Gürûh-ı Âl ile aşhâbuña daî eşmel

394. **ol:-a**

Rûbai 59

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ-key ola peygüle-i çeşmümde nigâh
Mânend-i murâkıban-ı hâmus-nişin

395. **ol:-a**

Tahmis 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ol Kays-ı fenâyuz ki ola hayret-i dâ'im
Leylâ-yı vücûd olmasa n'ola bize hâkim

396. **ol:-a**

Tarih 11

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Didi târîhîni maḥdûma du'â-güne Nesîb
Her zamân sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyâ 'amelüñ

397. **ol:-duğ, -ı**

Gazel 30

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sipihrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākâr olduğı yârüñ vefādâr olduğıumdandır

398. **ol:-ur**

Gazel 15

Mısra: 9

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Ârāmgeh-i kaşr-ı ḥaḳîkat olur âḥir
Her kimseye kim ola memur bâb-ı şer'at

399. **ol:-ur**

Gazel 50

Mısra: 7

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâḥil-i maḳşad
Ki tâ dest-i du'â fülk-i ümîde bād-bânlardur

400. **ol:-ur**

Gazel 67

Mısra: 7

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
'âlemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

401. **ol:-ur**

Gazel 83

Mısra: 14

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāḥte ammā dūr-i meknūn olmaz

402. ol:-ur

Gazel 84

Mısra: 2

Ol fiilinin geniş zaman kipi; Olmak, ... haline gelmek.

Tā 'ışk neşvesiyle ola ittişāfımız
Maḥbūl olur bu mey-kedede dürd ü şāfımız

403. ol:-ur

Gazel 6

Mısra: 4

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Dāne-i ümmidini nerm eylemez hiç kimsenün
Tā-be-key gerdān olur bilmem tehī nüh āsiyāb

404. ol:-ur

Gazel 6

Mısra: 7

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Her gül-i ḥüsnün olur bir bülbüli 'ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḥsāra söyleñ ictināb

405. ol:-ur

Gazel 9

Mısra: 3

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Zulmet-fezā olur yine āh-ı ḥazīn sañā
Çün perde-i seḥāb

406. ol:-ur

Gazel 9

Mısra: 11

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Süzān olur semender olursa ḥarīn saña
Mümkin mi ictināb

407. ol:-ur

Gazel 12

Mısra: 2

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

O ruḥsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

408. ol:-ur

Gazel 12

Mısra: 8

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Düşer 'aks-i ruḥsārı cām-ı meye
O māhum olur gāh gāh āfitāb

409. ol:-ur

Gazel 22

Mısra: 3

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

'Ākıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki ḥükm-i ezelde oldu sa'īd

410. ol:-ur

Gazel 36

Mısra: 5

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Taḥrīr-i ḥāl-i zār olur müris-i şudā'
Ma'lūm-ı 'izzet olmaduḥ ahvālümüz mi var

411. ol:-ur

Gazel 55

Mısra: 4

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Bād-ı firāk ile yem-i eşküm ki cüş ide
Her mevcesi ber-āver-i lülü-yı rāz olur

412. ol:-ur

Gazel 55

Mısra: 6

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Bezm-i derūnı reşk-i şebistān-ı Tūr ider
Ruḥsārun üzre ṭurraña geh nīm-bāz olur

413. ol:-ur

Gazel 55

Mısra: 8

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Bir cur'a-i neşâtına biñ cām-ı ğam şunar
Çarh-ı siyāhuña ise 'aceb kîne-sāz olur

414. ol:-ur

Gazel 55

Mısra: 10

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Güş eyleyüp Nesib sözün kudsiyān didi
Hakkā bu gūne nādire-gū şā'ir az olur

415. ol:-ur

Gazel 56

Mısra: 5

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Ufukda zāhir olur şanki şubh-dem hürşid
Kenār-ı yemde o mihr-i hüsün ki āba girer

416. ol:-ur

Gazel 102

Mısra: 2

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Dil-i şeydā 'aceb mi olmasa cānāndan fāriğ
Olur mı bülbül-i nālān gül-i hāndāndan fāriğ

417. ol:-ur

Gazel 109

Mısra: 3

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Dergāhı refte refte olur merci'-i ünās
Āmed-şüd-i řarīk-ı debistān idenlerün

418. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 6

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Pāye-i süllem-i bāb-ı hāremi nüh gerdün
Lā-mekān ravzasına pişgeh-i manzar olur

419. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 8

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Eşer-i kahrı eger hātırına itse hutūr
Cesed-i düşmene her müyi birer hançer olur

420. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 2

Olmak fiilinin geniş zaman kipi.

Gerçi evşāfını 'aql itmez ihāta lākin
Medh-i maḥdūm eşer-i sıdḳ-ı dil-i çāker olur

421. ol:

Gazel 39

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Nā'il-i vuşlatı ol māh-ı hilāl-ebrūnuñ
Evvelin rüz-ı meh-i rüzede bayram eyler

422. ol:

Gazel 76

Mısra: 1

O, işaret zamiri.

Vefā-yı 'ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

423. ol:

Gazel 79

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Kimdür ol kim ola dāmād-ı 'arūs-ı dünyā
Naḳd-i 'ömr ile edā-kerde-i kābīn olmaz

424. ol:

Gazel 94

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Âh ile gider küçe-i cânâneye gönlüm
Bir nâme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

425. ol:

Gazel 99

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Âyîn-bend-i şehri-i vücûd ol ki ey Nesîb
Dihîm-i cânı itdi maķar kayşer-i neşât

426. ol:

Gazel 164

Mısra: 9

O, işaret zamiri.

Mestler-i reşk-âver-i ‘aķl-ı Felâtûn olmada
Mest-i ‘ışķ ol kim Nesîbâ bezmgâh-ı dehrde

427. ol:

Mesnevi 2

Mısra: 6

O, işaret zamiri.

Bulmaķ güç ise bu gün âdem
Şâlihler ol ķarîn ü hem-dem

428. ol:

Rûbai 32

Mısra: 3

O, işaret zamiri.

Dervîş midür ol ki ola ṯalib-i nân
Dervîş aña dirler ki ide cânı fedâ

429. ol:

Tarih 7

Mısra: 11

O, işaret zamiri.

Ya‘ni Bostân Çelebi ol ħalef-i Mevlânâ
Kim odur merdûmek-i dide-i eşrâf-ı kirâm

430. ol:-ur

Gazel 13

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Her kimde kim edeb ola lâ-bûd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E‘âcim gerek ‘Arab

431. ol:-ur

Gazel 13

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Aĥrâr-ı bî-edeb olur âĥir ĥaķir ü ĥ‘âr
Mâlik rıķâb iderse ‘abîdi n'ola edeb

432. ol:-ur

Gazel 13

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Zehr-i ‘anâ ṯarîķ-ı edebde olur şeker
Taĥşîl-i âdemiyet olunmaz bilâ-ta'eb

433. ol:

Gazel 65

Mısra: 7

O, ķişı zamiri.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdķ-ı niyet olmaz

434. ol:

Gazel 65

Mısra: 11

O, ķişı zamiri.

İrmez ķadem-i ricâle ol kim
Ĥâķ-i reh-i ehl-i himmet olmaz

435. ol:

Kaside 9

Mısra: 13

O, kişi zamiri.

Ol çäre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḥliş-i necāt eyledi nuṭṭa gelüp āhū

436. ol:

Tarih 21

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Āb-ı ruḥ-ı mevālī ‘İdī Efendi kim ol
Meşhūr idi cihānda ‘ilm ü fazīlet ile

437. ol:

Tarih 35

Mısra: 6

O, kişi zamiri.

Lākin ammā Şām'a geldükde be-taḳdir-i Hudā
Meşihatle behre-ver itdi bu ‘abdin ol lebīb

438. ol:-ur, -dı

Rübai 52

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Elbette gelen gider bu rihletgāha
Merg olmasa olurdu cihān gāyet kem

439. ol:-sa

Gazel 171

Mısra: 6

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Mefhūmı fenādur hele bu nüshā-i kevnūñ
Ma‘nī-i bakā fehmi olunur bir luḡat olsa

440. ol:-ur

Gazel 32

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥẓ ile zer-bāf olur

441. ol:-ur

Gazel 32

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dem urursa ḥāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Büriyā ger şanma nesc-i maḥẓ ile zer-bāf olur

442. ol:-ur

Gazel 32

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Bām-ı sīmi Ka‘be‘ye mālīş idüp hırşın füzūn
Mümsikān ḥacc eyledükden soñra bī-inşāf olur

443. ol:-ur

Gazel 32

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ey perī baḳ ḥāl-i bī-mihrān-ı ḥaṭṭ-āverlere
Mücib-i ‘ibret cihāna kışsa-i eslāf olur

444. ol:-ur

Gazel 32

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Çāşnī-i ḥāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A‘rāf olur

445. ol:-ur

Gazel 43

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Zuhūr iderse ‘ināyet dem-i pesīne-i ‘ömr
Olur leb-ā-leb-i şādī derūn-ı sīne-i ‘ömr

446. ol:-ur

Gazel 43

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Saňa bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hüşuñ eger hâkim-i medine-i ‘ömr

447. ol:-ur

Gazel 47

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Âhûya gıdâ olur mı ‘uşfûr
Çeşmüñ dil-i mübtelâyı neyler

448. ol:-ur

Gazel 53

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Lâl olur görse melek işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsñ nice tâb-âver olur nev‘-i beşer

449. ol:-ur

Gazel 53

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Lâl olur görse melek işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsñ nice tâb-âver olur nev‘-i beşer

450. ol:-ur

Gazel 55

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Çeşmüñ ki mest-i sāgar-ı şahbâ-yı nâz olur
Diller terâne-senc-i sürûd-ı niyâz olur

451. ol:-ur

Gazel 72

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i âhir âlet-i hamyâze-i idbâr olur
Niçe mest-i cām-ı ikbâlüñ humârın görmüşüz

452. ol:-ur

Gazel 73

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişin
Perr-i ğayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

453. ol:-ur

Gazel 84

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Naḥl-i dilinde mîve-i şādî ‘adîm olur
Kâm-âver olsa daḥi Nesîbâ ḥilâfımız

454. ol:-ur

Gazel 86

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Olur mı hüsñ-i Hudâ-dâd ü hüsñ-i sāḥte bir
Cemâl-i naḳş u şuver dil-rübâ yerin tutmaz

455. ol:-ur

Gazel 86

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Metâ‘-ı kâsid olur mevķi‘-i ‘ademde vücûd
Maḥal düşer ki tüvân-ger gedâ yerin tutmaz

456. ol:-ur

Gazel 89

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

‘îlm-i kesbi şıdk-ile aşḥâbın eyler ḥâl-cû
Rehber-i güm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

457. ol:-maz

Gazel 65

Mısra: 1

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Her zātda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

458. ol:-maz

Gazel 65

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her tâze nihâl-i bâğ-ı taklîd
Nev-bâve diğ-i haķıķat olmaz

459. ol:-maz

Gazel 65

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hem-derd gerekdür ehl-i şoğbet
Bîgâne sezâ-yı ülfet olmaz

460. ol:-maz

Gazel 65

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Uşşâķa vuşûl-i kūy-ı cānān
Bî-cāzibe-i mağabbet olmaz

461. ol:-maz

Gazel 65

Mısra: 13

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Telvîn ile pîşvâlık olmaz
Mestâne iken imâmet olmaz

462. ol:-maz

Gazel 65

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Telvîn ile pîşvâlık olmaz
Mestâne iken imâmet olmaz

463. ol:-maz

Gazel 66

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Deşneñe teşne olan ķānî‘-ı şemşîr olmaz
Āba müstesķi-i mağrûr-ciger sîr olmaz

464. ol:-maz

Gazel 66

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyîr olmaz
Zer-i pâķize eşer kerde-i iksîr olmaz

465. ol:-maz

Gazel 66

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cevr-ile dilleri teşhîr idemez meh-rûyân
Devlet-i şâh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

466. ol:-maz

Gazel 66

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüsn-i tedbîr ile mümkün mi kazâyı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taķdîr olmaz

467. ol:-maz

Gazel 66

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil hayâl eylemez lutf-ı nigâh-ı çeşmin
Dem-i âhû-yı Hoten ķâbil-i taşvîr olmaz

468. ol:-maz

Gazel 66

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tār-ı ʔanbūr-ı maḥabbetde bām ü zîr olmaz
Perde-i ʔışka yeksân görinür şâh u gedâ

469. **ol:-maz**

Gazel 66

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ṭaʔn-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṭfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

470. **ol:-maz**

Gazel 66

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil murâd itse de âhuñ eşerin menʕ idemez
Dâm-ı âğüş-ı gümân sedd-i reh-i tîr olmaz

471. **ol:-maz**

Gazel 66

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesîb
Sebak-âmûzi-i ʔirfânda tekrîr olmaz

472. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil-i şâfi kuyûd-ı dehr ile endûh-gîn olmaz
Midâd-ı tîre tağyîr efgen-i ṭabʕ-ı nigîn olmaz

473. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil-i şâfi kuyûd-ı dehr ile endûh-gîn olmaz
Midâd-ı tîre tağyîr efgen-i ṭabʕ-ı nigîn olmaz

474. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nigâh-ı ʔakîbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şîşe-pâre şanʕat-ile dūr-bîn olmaz

475. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

N'ola ehl-i riyâ ʔuşşâk-veş âh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydâda feryâd u enîn olmaz

476. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüner-mend olmayan mümtâz olur mı ehl-i
ʔâlemden
Çemende her giyeh hem-ḳadr-i verd ü yâsemîn
olmaz

477. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Gerekdür sūz-ı sîne-dâg-ı dil teʔşîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşîn olmaz

478. **ol:-maz**

Gazel 67

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Naẓîre Nâbi-i muʕciz-beyâna saña muḥtaşdur
Nesîbâ âferîn ṭabʕuñ gibi sıḥr-âferîn olmaz

479. **ol:-maz**

Gazel 68

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cāhil olmaz müte'eşşir suhan-ı hikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-kâbile huzret gelmez

480. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Rüfû-gārî-i vaşl-ı dil-rübâdan behre-ver olmaz
O dil kim çāk-çāk-i tığ-ı ıışk-ı pür-eŞer olmaz

481. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Aña kim çün hûn-ı dil laht-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Tarîk-ı ıışkda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

482. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil-i sengîngeh-i mağrûr olup ıuşşāka cevır itme
Hüdeng-i āha kūh-ı āhenîn olsa siper olmaz

483. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nisār-ı her-ıhas u hāşāk ider bûy-ı dil-āvîzin
Kıyās itme güli āzürde-i bād-ı şehir olmaz

484. **ol:-maz**

Gazel 77

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesîbā dürr olursa gūşuna almaz yine ıaşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

485. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ten-i bî-cân gibidür rağbete şâyân olmaz
Dil-i bî-ıışk ki lezzet-çeş-i imân olmaz

486. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

İttiḥād-ı ıamele bakma şeref zātdadur
Dem-i ıısa dem-i şehḥār ile yeksân olmaz

487. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hiç fā'ık-ı akrân olmaz

488. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmasa ḥātem-i tevḥîk-ı Hudā zib-i benân
Kimse teşḥîr-i perî ile Süleymân olmaz

489. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olamaz mekr ü ḥiyel sedd-i mesîl-i idbār
Maraż-ı mevte ıakākîr ile dermân olmaz

490. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Süḥan-ı ehl-i riyā eylemez îrās-ı şafā
Bed-şadā ḥüsn-i taşannu' ile ḥōş-elḥân olmaz

491. ol:-maz

Gazel 78

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

492. ol:-maz

Gazel 78

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruh-ı cânândur
Mihir ebr içre nihân olmaya bârân olmaz

493. ol:-maz

Gazel 78

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ketm-i esrâr-ı şehenşâh ider elbette nedîm
Güft ü güy ile kişi nâ'il-i 'irfân olmaz

494. ol:-maz

Gazel 78

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüneri 'ayb görür dîde-i hussâd Nesîb
Yûsuf'ûn hüsni pesendide-i ilhvân olmaz

495. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sîne şâfâ ne ğazab lâzıme-i kîn olmaz
Âyine ziştî-i timsâl ile çirkîn olmaz

496. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sîne şâfâ ne ğazab lâzıme-i kîn olmaz
Âyine ziştî-i timsâl ile çirkîn olmaz

497. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Kimdür ol kim ola dâmâd-ı 'arûs-ı dünyâ
Nağd-i 'ömr ile edâ-kerde-i kâbîn olmaz

498. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hâr-ı hırmân ider âzürde o nâ-dânı kim
Dest-i 'ibretle bu gülzârda gül-çîn olmaz

499. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Çeşm-i dilden hâvel-i kesreti def' itse kişi
Bu merâyâyâ bakup hâk-ile hûd-bîn olmaz

500. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fürkat-i la'l-i leb ü sîne-i cânâna da dil
Mâyil-i ğonca-i gül nâzır-ı nesrîn olmaz

501. ol:-maz

Gazel 79

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Âhîrîn câmesi cismü'n ki Nesîb ola kefen
Hil'at-i şeh bedel-i hırka-i peşmîn olmaz

502. ol:-maz

Gazel 80

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i eفزūna çıkmış inmişüz

503. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Derdi her bü'l-hevesün ‘ışk ile eفزūn olmaz
Her hevā-pişe hem-efsāne-i Mecnūn olmaz

504. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hālsüz kāl ile ‘irfān-ı Hudā girmez ele
Mālihulyāyıla müflis kişi Kārūn olmaz

505. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Hāke de düşse yine kadr-i güher dūn olmaz

506. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Hāke de düşse yine kadr-i güher dūn olmaz

507. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hüsn-i hulḳ olmaz imiş hūy-ı redīye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daḥi dönüp hūn olmaz

508. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Āşık-ı hüsn-i Hudā hüsn-i mecāza bakmaz
Āb-ı hayvānı bulan tālib-i Ceyhūn olmaz

509. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Sa‘y-i bī-fā’idedür olmayıcaḳ isti‘dād
Eblehān verziş-i ḥikmetle Felātūn olmaz

510. ol:-maz

Gazel 83

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāhte ammā dūr-i meknūn olmaz

511. ol:-maz

Gazel 87

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Işk her dilde rū-nümā olmaz
Şāha her bir mekān sezā olmaz

512. ol:-maz

Gazel 87

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt
Tālib-i gevher-i fenā olmaz

513. ol:-maz

Gazel 87

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘İllet-i zamm olunca cinsiyet
Hiç bîgâne âşinâ olmaz

514. **ol:-maz**

Gazel 87

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hûnumansûz lâubâlîyüz
Bizde efkâr-ı mäsivâ olmaz

515. **ol:-maz**

Gazel 87

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düşüz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

516. **ol:-maz**

Gazel 87

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ya‘ni rûh âşinâlaruz ki bize
Kayd-ı cismiyle ibtilâ olmaz

517. **ol:-maz**

Gazel 87

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Büm hem lâne-i hü mâ olmaz
Dilde sāmān u ‘ışk cem‘ olmaz

518. **ol:-maz**

Gazel 87

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Halk-ı ‘ālemlle ihtilâf Nesīb
Toğrısı bu ki bî-riyâ olmaz

519. **ol:-maz**

Gazel 88

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehri kırsa olmaz hûna sır
Çeşm-i hūnisinden it rahmin o bî-dāduñ kıyās

520. **ol:-maz**

Gazel 89

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bār-çîn-i naḥl-i tefrîd olmayan nâ-puḥte dil
Âdem olmaz mîve-i Tübâ'ya bulsa dest-res

521. **ol:-maz**

Gazel 102

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dükendi hūn-ı dil ammā ki geçmez giryeden
çeşmüm
Faķır olsa daḥi olmaz kerīm iḥsāndan fāriğ

522. **ol:-maz**

Gazel 171

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tā bî-nemek-i şıdķ ola olmaz mezesi hîç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥiret olsa

523. **ol:-maz**

Gazel 180

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Nesībā toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bîd olsa

524. **ol:-an**

Gazel 34

Mısra: 2

. Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cem‘iyyet-i esbāb-ı ḥicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

525. **ol:-mağ**

Gazel 30

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ sözlerüm nâhun-zen olmak cân-ı ‘uşşâka
Ney-âsâ derd-i ‘ışkıyle dil-efgâr olduğumdandır

526. **ol:-mağ**

Gazel 31

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Bu gülistânda Nesibâ ‘izzet ise maṭlabuñ
Ḥâk-i pây olmak o serve pây-e ber-ter yeter

527. **ol:-ur, -dı**

Mesnevi 2

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥâlûñ nice olurdu câhil olsan
Bir bî-meze şaḥş-ı bâṭıl olsañ

528. **ol:-dı**

Gazel 28

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Heves-kâruñ oldu giryesi bigâne-i te’sîr
Metâ‘-ı kem-neḥar bu çâr-sûda zîb-i dükkândur

529. **ol:-sa, -k**

Gazel 71

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Olsağ n'ola yâd-âver-i ‘işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nâb unudılmaz

530. **ol:-sa, -k**

Gazel 74

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Âciz olsağ dil-i mecnûn-menişüñ zaḇtında
Beste-i silsile-i zülf-i semen-sâ iderüz

531. **ol:-maz**

Gazel 83

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Derdi her bü'l-hevesüñ ‘ışk ile efzûn olmaz
Her hevâ-pîşe hem-efsâne-i Mecnûn olmaz

532. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyyid ibn-i seyyid-i dānā
Muḥaṣṣal her cihetle maḥzar-ı luṭf-ı ezel oldu

533. **ol:-du, -m**

Gazel 60

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külḥan mıdur gülşen midür

534. **ol:-du, -m**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Oldum menâm-ı gâflet ile reh-rev-i ḥaṭâ
‘Abde hemîşe lâyıḳ olan intibâh iken

535. **ol:**

Gazel 26

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Saña zulm-i firâvânın Nesib ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

536. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 4

Olmak, haline gelmek.

Bir ‘aceb nâdir pesend üşkûfe-gâr-ı hasretem
Dûd-ı âhum sünbül-i destâr-ı gerdün olmada

537. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 6

Olmak, haline gelmek.

Lu‘bet-i çarhı temâşâ kıl verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşkâl-i dîger-gün-ı bîrûn olmada

538. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 10

Olmak, haline gelmek.

Mestler-i reşk-âver-i ‘aql-ı Felâtûn olmada
Mest-i ‘ışk ol kim Nesîbâ bezmgâh-ı dehrde

539. **ol:-ma, -da**

Kit'a 3

Mısra: 3

Olmak, haline gelmek.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada
Dîye tebdil olmada imrûzlar

540. **ol:-ma, -ya, -yıldı**

Gazel 129

Mısra: 11

Olmak, haline gelmek.

Ne zevk-ı rûh-fezâ-idi olmayaydı eger
Mişâl-i ‘ömr zamân-ı vişâl-i müsta‘cel

541. **ol:**

Gazel 100

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

N'ola gûş itse hâlüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânenen hazz

542. **ol:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

O, işaret sıfatı.

Sensin ol çâbük süvâr-ı ‘arşagâh-ı lâ-mekân
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbünde gâltândur senüñ

543. **ol:**

Gazel 28

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

544. **ol:**

Gazel 28

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

545. **ol:**

Gazel 28

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

N'ola tûṭî-i dil lâl olsa ol mâh-ı şeker-lebsüz
Anı güyâ iden âyîne-i ruhsâr-ı cânândur

546. **ol:**

Gazel 30

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Baňa hîrmân-ı vuşlat tâlib-i yâr olduğumdandır
Bu iflâs ol der-i hüsne haridâr olduğumdandır

547. **ol:**

Gazel 34

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Şeh-râh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bîm iden ol râhı dil-i nev seferümdür

548. ol:

Gazel 35

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Şeh-i mülk-i fenâ ol ḥıdmet-i rindâna sa'y eyle
Meded hem şoḥbet itme zâhidi kim ṭab^c-ı cāmiddür

549. ol:

Gazel 39

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Şayd için zâhid ol âhû nigeḥi ḥavfım bu
Eldeki sübhâ-i şad-dânesini dâm eyler

550. ol:

Gazel 39

Mısra: 11

O, işaret sıfatı.

Fıkr-i vaşlı beni giryân ider ol sîm-tenüñ
Âdeme her ne iderse ṭama^c-ı ḥâm eyler

551. ol:

Gazel 40

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ağyâr ile düçâr olıcaḳ ol perî baña
Bir merḥabâ dimez görür anı gelür geçer

552. ol:

Gazel 40

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Meydân-ı 'işvede göresin şît-i ḥüsn ile
Ol nev-ḥırâm-ı serv ü ḳad ânî gelür geçer

553. ol:-ur, -sa

Gazel 110

Mısra: 8

Olmak, bulunmak.

Her dem Nesîb ḥâlünü ıslâḥa küşîş it
Mâni^c degül ne gûne olursa kıyâfetüñ

554. ol:

Gazel 41

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ol âfetüñ ser-i kūyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

555. ol:

Gazel 48

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sâḳiyâ şun bize ol cām-ı ḥıred düşmeni kim
Kem-terîn ḳaṭresi 'ayyâşını bî-hüş eyler

556. ol:

Gazel 56

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ḳaçan ki nâz ile ol şûḥ câme-ḥ'âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim seḥâba girer

557. ol:

Gazel 57

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesîb-âsâ taḥammül gösterür

558. ol:

Gazel 59

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol serv ü kad perî ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitābdur

559. ol:

Gazel 68

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma gāfil
Düzd-i ğaddārdan elbette himāyet gelmez

560. ol:

Gazel 69

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Bizüz ol nādire gül-naḥl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baḥt-ı siyāh üzre zuhūr eylemişüz

561. ol:

Gazel 73

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Yine ol ḥ’āce-i ḥüsniyle nizā’ oldı dırāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naḥd-i niyāz

562. ol:

Gazel 74

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bizüz ol mest-i maḥabbet ki dem-i seyr-i çemen
Ġoncayı neşve-dih-i sāġar-ı şahbā iderüz

563. ol:

Gazel 80

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tiġ-ı āh ile
Rismān-ı ṭurra-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

564. ol:

Gazel 104

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Buldı encāmın ḥumār-ı fūrkat-i cānān Nesib
Geldi ol gül külbe-i aḥzānuma sāġar-be-kef

565. ol:

Gazel 118

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bī-dāddan gördük
Ne ṭālī’den ne gerdün-ı sitem-mu’tāddan gördük

566. ol:

Gazel 121

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Sensin ol çābük-süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbünde ġaltāndur senün

567. ol:

Gazel 121

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Sensin ol menşür-ı aḥkām-ı vücūd-ı mümkünāt
Li maallahi şafḥa-i ḥālünde ‘unvāndur senün

568. ol:

Gazel 125

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Yapmaz dil-i ḥarābı diyü şevke itmezüz
Ol la’l-i nāb haṭṭıla mi’mārumuz degül

569. ol:

Gazel 125

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol naḥl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rūzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

570. ol:

Gazel 129

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ne ḥōş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldu bŷy-ı ḥōş-ı luṭf ile meşām-ı emel

571. ol:

Gazel 133

Mısra: 10

O, işaret sıfatı.

Bŷs-ı la‘lini niyāz idelüm ol serv-kaddŷñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālŷñ görelüm

572. ol:

Gazel 144

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şaḥnum
Gül-çīn-i vişāl olmadı kimse çemenümden

573. ol:

Gazel 144

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol va‘de ḥilāfam ki daḥi nām-ı vefāyı
Kendim bile gŷş itmedüm aşlā dehenümden

574. ol:

Gazel 148

Mısra: 6

O, işaret sıfatı.

Ben bŷlbŷl-i mehcŷrını gāhice añar mı
Ey bād-ı şehir vir ḥaber ol verd-i terümden

575. ol:

Gazel 155

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Serv-i sehī yanında meh-i nev kıyās ider
Ol mŷ-miyān-ı serv-ḳadŷñ ḥaṇçerin gören

576. ol:

Kıt'a 7

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Efendi kuvvet-i iḳbālŷñ ol ḳadardur kim
Tehemten olsa da bāzŷ-yı baḥtuñı buramaz

577. ol:

Kıt'a 17

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesīb
Ġam çekmezem ‘asākir-i zāğ eylese hŷcŷm

578. ol:

Gazel 88

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Öldürŷr zehr-i sitemle ‘āşıkı itmez hirās
Ol ṭabīb-i nāzdan itmeñ mŷdāvā iltimās

579. ol:

Gazel 90

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

O şem‘-i bezm-i ḥŷsn olmazsa meclis rŷşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zŷlfinde geh ḥaṭṭında ol şŷḥuñ

580. ol:

Gazel 107

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Mestâne düçâr olmışam ol şûha ser-â-pâ
‘Arz itmişem aḥvâlûmi ammâ ḥaberüm yok

581. **ol:**

Gazel 115

Mısra: 12

O, işaret sıfatı.

Biñ âşîka bir düşmen-i bed-ḥ‘âhı deġişmez
Ḥayrāniyuz ol âfet-i bigâne nüvāzuñ

582. **ol:-mış**

Gazel 91

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmış idük bezm-i vişâle mey-keş

583. **ol:-mış**

Gazel 96

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

‘Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesîb andan teḥi
Var ise iksîr-i a‘zam ḥâtır-ı mesrûr imiş

584. **ol:-a**

Gazel 115

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Bu nağme-i ḥünîn nedür ey muṭrib-i cân-sûz
Beñzer ki ola rişte-i cân perde-i sāzuñ

585. **ol:-ma, -sun**

Gazel 123

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasun kayd-ı cihân rişte-i pervâz saña
Bâl-i himmetle havâ-gîr-i süy-ı eflâk ol

586. **ol:-mış**

Gazel 140

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ta‘bîr-i vaşl u fûrkate olmuş işâret-sâz
Macerâ-yı kâr-ı ‘âlemi best ü güşâd iden

587. **ol:-a**

Gazel 179

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Derûn-ı sîne ki pür-dâġ-ı hecr-i rûyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâlezâr bize

588. **ol:-a**

Gazel 187

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥõşâ o ḥasta-i cāndur gelû-yı hicrân kim
Ṭabîb-i çâre-geri bî-vefâ bir âfet ola

589. **ol:-a**

Gazel 210

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen daḥî şâf-dil ol añlaya gör bu râzı

590. **ol:-a**

Kaside 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tâ köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tâ ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

591. **ol:-a**

Kaside 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hāṣā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dīde kim fenā-yı ḥarīmünde ola nem

592. ol:-a

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hāṣā şerāre-bīn ola nār-ı caḥīmden
Bir dīde kim fenā-yı ḥarīmünde ola nem

593. ol:-a

Kaside 2

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Tā ola fikr-i na't-i nebī aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmīl ile ola āşinā ḳālem

594. ol:-a

Kaside 3

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ben faḳīre yā Resūlallāh şefā'at ḳıl o dem
Kim ola her kimseye a'māline lāyīḳ cezā

595. ol:-a

Kaside 4

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tā ḳıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pākūne
Ālūne aşḥabuña yüz biñ taḥıyyāt ü şalāt

596. ol:-a

Kaside 8

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Devā-sāz ola tā Resūl-i mükerrerem
Hele derd-i 'ıṣḳıyla ol ḥasta evvel

597. ol:-a

Kaside 8

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nesīb-i siyeh-kāra eyle şefā'at
O dem ki ola seyyiāt ile mülzem

598. ol:-a

Kaside 9

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Dil ḥānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebī'den ola ol sāḥada cūrū

599. ol:-a

Kaside 9

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ol ravza behişt olduḡına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cārūları geysū

600. ol:-a

Mesnevi 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ġafletle geḳürme rüzgāruñ
Ma'ḳūl ola tā ki kār u bāruñ

601. ol:-dı, -lar

Müsemmen 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāk-i kūyuñ kuḥl idenler oldılar ehl-i nāzar
Sırr-ı maḥbūbiyyetünde 'aḳl-ı ḳāşır ḥire-ser

602. ol:-dı, -lar

Rübai 20

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Şer‘uñ haremde oldılar çār menār
‘Osmān u Ebū Bekr ü ‘Ömer şāh-ı Necef

603. **ol:-a**

Rūbai 28

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ey faḥr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pū
Kimdür ki Nesīb ola saña bir seg-i kū

604. **ol:-a**

Rūbai 32

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Dervīş midür ol ki ola ṭālib-i nān
Dervīş aña dirler ki ide cānı fedā

605. **ol:-a**

Rūbai 41

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Şūfī ki baḥl̄l ola ḡam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

606. **ol:-mış**

Tahmis 4

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-pīç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu‘le-pāş-ı ızırāb olmuş

607. **ol:-a**

Tarih 6

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāzin-i gencine-i esrār-ı Rabbānī olup
Mülk-i ‘irfānuñ ola ‘ilm ü ‘amelde ḥusrevi

608. **ol:-a**

Tarih 16

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bostān Efendi cā-nişin-i ḥazret-i Monlā göçüp
Gitdi ola cāyı anuñ gülzār-ı şād-āb-ı ‘aden

609. **ol:-a**

Tarih 17

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hümā-yı rūḥı ola lāne-sāz-ı kulle-i ḡurb
İde cenāb-ı ilāhī kuşūrını maḡfūr

610. **ol:-mış**

Tarih 17

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

O maṭla‘-ı seḥer-i mihr-i ḥaḡḡuñ olmuş idi
Derūnı māh-ı münevver teni şeb-i deycūr

611. **ol:-a**

Tarih 25

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Dünyāda ‘aziz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḡbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezidüñ

612. **ol:-a**

Tarih 30

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Manşıbuñ ola mübārek dā‘im ola ‘izzetüñ
Devletüñden ola Ḥaḡ dāfi‘ gezendi ‘ilm-ile

613. **ol:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Meydana gelmek, oluşmak, husūle gelmek.

Faḡtülū tıḡıyla itdüñ düşmenüñ baḡrın dü-nīm
‘Askerüñ cünd-i melāyik oldı ey şāh-ı kerīm

614. ol:

Gazel 122

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Nigāh-ı dide-i ‘āşıkda lezzet-i didār
Derūn-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

615. ol:

Gazel 122

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Varaḡ ki olmaya sâde qabûl-i naḡş itmez
Hużûr-ı kâmil-i dānâda tıfl-ı nâ-dân ol

616. ol:

Gazel 122

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nigāh-tâb-ı temāşâ-yı bağ u büstân ol
Nesib sineñi gülzâr-ı dâğ-ı ‘ışḡ eyle

617. ol:

Gazel 123

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemāle ḡāk ol
İncilâ-baḡş-ı ruḡ-ı âyine-i idrāk ol

618. ol:

Gazel 123

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sine-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Âb-ı carî gibi hem tâhir idüp hem pāk ol

619. ol:

Gazel 124

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Binüp keşt-i mihr-i âle baḡr-i dîne rāhî ol
Delil it necm-i aşhâbı taraf-cüy-ı ilāhî ol

620. ol:

Gazel 124

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ta‘alluḡ itme dehre fâriḡ ol qayd-ı taḡammülden
Tecerrüd ihtiyâr it mülk-i fakruñ pâdişâhî ol

621. ol:

Gazel 124

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Cihād-ı ekbere maḡdûr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḡḡ'a ne za‘im ü ne sipāhî ol

622. ol:

Gazel 124

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Hemân noḡşānuña ol mu‘terif işrârı terk eyle
Zarar virmez işâbet eyle gāhî gāh sâhî ol

623. ol:

Gazel 124

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ tiz-bîn ol bâ‘îṣ-i ḡılḡat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ḡumḡı dāhî ol

624. ol:

Gazel 124

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ tiz-bîn ol bâ‘îṣ-i ḡılḡat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ḡumḡı dāhî ol

625. ol:

Gazel 149

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

626. ol:

Gazel 179

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Karār-dāde-i şabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta‘nelerün ey Nesīb-i zār bize

627. ol:

Gazel 182

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı hüsn-i Hudā-dād zīvere

628. ol:

Gazel 210

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daḡi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

629. ol:

Gazel 210

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Bu merāyāya bakup Haḡḡ'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daḡi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzı

630. ol:

Kıt'a 23

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Hāsidiñ ilāmına şabr eyle ol şādī-nümā
Şabrdur terfī' iden her işde ḡadr-i merdūmi

631. ol:

Mesnevi 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Hōş-ḡular ile enīs ü yār ol
Hem-ḡāl ü nedīm ü ḡam-ḡüsār ol

632. ol:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hōş-ḡular ile enīs ü yār ol
Hem-ḡāl ü nedīm ü ḡam-ḡüsār ol

633. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ey dil rızā-yı ilāḡiye ‘āzim ol
Ey dāḡ dāḡ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

634. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ey dil rızā-yı ilāḡiye ‘āzim ol
Ey dāḡ dāḡ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

635. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ey rehber-i hidāyet olup maḡşada delil
Ġāret-dih-i dükāñe-i sūḡ-ı mecāzum ol

636. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

637. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

638. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

639. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

640. ol:

Terci-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-çāreyem îlāhî benüm çāre-sāzum ol
Dil-ḥastayam ṭabīb-i ḡam-ı cān-güdāzum ol

641. ol:

Gazel 36

Mısra: 4

O işaret sıfatı.

Gelmez duḡūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmaḡa ikbālümüz mi var

642. ol:

Gazel 37

Mısra: 11

O işaret sıfatı.

Hele ol la'î-i revān-baḡşda gördüm ancak
O kadar luṭfı ki mīnā-yı mey-i āldadur

643. ol:

Gazel 44

Mısra: 6

O işaret sıfatı.

Dūd-ı āh ola çemen-zār-ı firāka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvāre deḡöldür de nedür

644. ol:

Gazel 46

Mısra: 9

O işaret sıfatı.

‘Arz-ı hāl it ol şeh-i ḥüsne Nesība ḥavfı kı
Bir gedāyı ḡāh olur bezminde sultān söyledür

645. ol:

Gazel 74

Mısra: 1

O işaret sıfatı.

Āhumuz sünbül-i destār-ı Mesīḥā iderüz
Kuvvet-i nāmiye-i ‘ışık ile ol ḥāküz kim

646. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 1

O işaret sıfatı.

Rūḥ ile ol dem ki Ḥaḡḡ ārāyiş-i ten eyledi
Çār-sū-yı cānı mihrüñle müzeyyen eyledi

647. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 2

O işaret sıfatı.

Sensin ol nūr-ı mücessem ey Ḥabīb-i Kibriya
Rūşen oldı maḳdemünle meclis-i ‘arz u semā

648. ol:

Müsemmen 1

Mısra: 17

O işaret sıfatı.

Sensin ol menşūr-ı aḥkām-ı vücūd-ı kâ’ināt
Li ma‘āllahî şafḥa-i ḥālünde ‘unvāndur senün

649. ol:

Tahmis 1

Mısra: 2

O işaret sıfatı.

Bizüz ol bâde-i ‘ışk ile sekrân
Ki mest itdi bizi şahbâ-yı ‘irfân

650. ol:

Tahmis 3

Mısra: 7

O işaret sıfatı.

Ser-i kūyuñda ḥāk oldum görüp ol ḳadd-i mevzūnı
Ferāmüş eyledüm âlām-ı devr-i çarḥ-ı gerdūnı

651. ol:

Tahmis 4

Mısra: 2

O işaret sıfatı.

Yine ol meh ḡazabla ber-ṭaraf-sāz-ı niḳāb olmış
Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmış

652. ol:

Tarih 6

Mısra: 3

O işaret sıfatı.

Zühd ü taḳvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dinde
Yā ilāhî eyle cedd-i emcedinünḡ pey-revi

653. ol:

Tarih 9

Mısra: 7

O işaret sıfatı.

Mu‘ammer eylesün devletle Ḥaḳḳ ol iki maḥdūmı
Devām oldukça tā zîr-i felekde çār-erkāna

654. ol:

Tarih 18

Mısra: 7

O işaret sıfatı.

Yine ol āşaf-ı zî-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

655. ol:

Tarih 18

Mısra: 11

O işaret sıfatı.

Ḥaḳ mübārek ide ol şadr-ı mu‘allāyı aña
Devletin dā’im ide ‘ömrini efzūn Ḥudā

656. ol:

Tarih 35

Mısra: 4

O işaret sıfatı.

‘Āzim-i beyt-i Ḥudā olduğda bu ‘abde Ḥudā
Ḥamdüli’llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşib

657. ol:-inca

Gazel 43

Mısra: 11

Olduğu zaman, olunca.

Olinca laḡm-ı beden āteş-i fenāya ḳarîn
Niçe taḥammül ider ḳal’a-i vehîne-i ‘ömr

658. ol:-an

Gazel 47

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

‘İşk ehli vücūd kaydı çekmez
Divāne olan kabāyı neyler

659. **ol:-an**

Gazel 47

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

İskender olan cihān-ı dilde
Mir’āt-ı cihān-nümāyı neyler

660. **ol:-an**

Gazel 51

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Şüküfe-çin-i riyāz-ı derūn olan ‘uşşāk
Ġam-ı şitā tarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

661. **ol:-an**

Gazel 58

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şadākat olsa kişide riyāyı neylerler
Nifaq-pişe olan āşināyı neylerler

662. **ol:-an**

Gazel 64

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Sāğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥid ile bî-hüş olan mestāna şor

663. **ol:-an**

Gazel 65

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bî-şıdk u ḥulūş olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

664. **ol:-an**

Gazel 65

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Āgeh-dil olan Nesib her dem
Müstagraḳ-ı ḥ’āb-ı ḡaflet olmaz

665. **ol:-an**

Gazel 66

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Deşneñe teşne olan kâni‘-ı şemşir olmaz
Āba müsteski-i maḥrūr-ciger sir olmaz

666. **ol:-an**

Gazel 68

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Zu‘m ile nākış olan zāta meziyyet gelmez
Māliḡulyā ile ḡiḡ ādeme devlet gelmez

667. **ol:-an**

Gazel 76

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Esir-i zülfi olan rüyını ḡayāl idemez
Fütāde-i şeb-i ḡam şubḡgeh nedür bilmez

668. **ol:-an**

Gazel 88

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Dürr-i ḡüftārından añlar ‘ārifüñ sermāyesin
Çār-süy-ı kâbiliyyetde olan gevher-şinās

669. **ol:-an**

Kaside 1

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Mazhar-ı nezzâre-i kâhruñ olan şîr-i ‘anûd
Şübhesiz hâk-i mezelletde olur pâmâl-i mûr

670. **ol:-an**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Ƙadrüñi fehmi itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şânuñi münkir olan luţf-ı Hüdâ'dan dördur

671. **ol:-an**

Rûbai 44

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her sa‘y ‘abes verzişe maḥsûb olmaz
Her ṭâlib olan nâyil-i maṭlûb olmaz

672. **ol:-an**

Rûbai 44

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Teslim-i kâza-yı Hâk olur ‘ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşûb olmaz

673. **ol:-an**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Oldum menâm-ı ğaflet ile reh-rev-i ḥaṭâ
‘Abde hemîşe lâyiḳ olan intibâh iken

674. **ol:-mıṣ, -dur**

Gazel 197

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şemim-i zülfüne mâ‘il gibi bād-ı seḥergâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruḥsârûñ olmuştur güzergâhı

675. **ol:**

Gazel 40

Mısra: 10

O, kişi zamiri.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i ḥüsn ile
Ol nev-ḥırâm-ı serv-ḳadâmı gelür geçer

676. **ol:**

Gazel 202

Mısra: 1

O, kişi zamiri.

Bu bezme sāḳiyâ ol muṭrib-i dem-sâz gelmez mi
‘Aceb gûş-ı dile âvâze-i şehnâz gelmez mi

677. **ol:-a**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Bulunmak, görünmek.

Yâ Rab yine ola rûy-ı cânân
Âyîne-i didede nümâyân

678. **ol:-du, -m**

Gazel 192

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibâ za‘f-ı hicrânıyla hem çün berggâh oldum
Tecellâ-yı cemâl-i yâre ṭâḳat kanda ben kanda

679. **ol:-mıṣ**

Gazel 95

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Varur ser-menzile üftâdeler râh-ı maḥabbetde
Ḥarîf-i ‘ışḳa bî-sâmânlıḳ sâmân-kâr olmuştur

680. **ol:**

Gazel 91

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Yine var ise rakib-i siyeh aḥterdendür
Bizden ayrılmağa bâ‘iş ne ola ol meh-veş

681. ol:

Gazel 101

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Bulurdı ruḥṣat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Niğāh-ı ‘āşıka çeşm-i füsün-kār olmasa māni‘

682. ol:

Gazel 101

Mısra: 8

O, işaret sıfatı.

Raḳīb-i bed-dile miḳdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa māni‘

683. ol:

Gazel 103

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

‘Āşıka gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tāb
Oldı zirā lāzım-ı şem‘-i münevver tāb ü tef

684. ol:

Gazel 104

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

685. ol:

Gazel 126

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Ne zamān ki ḥışm u ḡazabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tiḡını
Bizi ḡamze öldürür evvelā yalıñuz o tiḡ ü verem
degül

686. ol:

Gazel 133

Mısra: 9

O, işaret sıfatı.

Būs-ı la‘lini niyāz idelüm ol serv-kaddüñ
Biz de bir mīvesin ol tāze nihālün görelüm

687. ol:

Gazel 137

Mısra: 1

O, işaret sıfatı.

Ol gül-endāmuñ zamān-ı vuşlatın yād eyledüm
Bülbülān-ı gülşeni maḥcüb-ı feryād eyledüm

688. ol:

Gazel 142

Mısra: 5

O, işaret sıfatı.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raḳībā ḥurrem olmazsın

689. ol:

Gazel 152

Mısra: 7

O, işaret sıfatı.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsñüñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

690. ol:-maz

Gazel 157

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

İmtizāc eyleyemez zülmet ile nūr Nesīb
Olmaz ārāmgeh-i kine derün-ı rüşen

691. ol:

Gazel 142

Mısra: 13

O, kişi zamiri.

Ol üstād-ı suḥan-ver kim dise Bākī'ye lâyıkdur
Efendi bizden aḳdem olmaḡıla a‘lem olmazsın

692. **ol:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Sâkit ol kim kaç-ı güftâr oldu nev'-i âdemün
Genc-i kalbin gevher-i hikmetle meşhûn eyleyen

693. **ol:-maz**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Bulunmaz.

Tâb-âver-i tiğ-i gamzeñ olmaz
Levh-i dil-i 'âşık olsa fülâd

694. **ol:-a**

Gazel 152

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hâk-i râhı olalum ol şeh-i hüsnün tâ kim
Ola yüz kâm-revâ büse-i dāmânından

695. **ol:-a**

Kaside 9

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Manzûr-ı nigâh-ı keremi reşk-i melâyik
Devletlü o kim ola aña hâk-i ser-i kû

696. **ol:-maz**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Bulunmak, mevcut olmak.

Her zâtda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

697. **ol:-maz**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Bulunmak, mevcut olmak.

Her zâtda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

698. **ol:-ur, -dı**

Kaside 7

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Dem-i velâdeti nev-rûz olaydı 'izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ğaşr burc-ı hamel

699. **ol:-sa**

Gazel 131

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ne 'aceb nûr-ı siyeh olsa ser-â-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vâ-yı kalem

700. **ol:-dur**

Tarih 9

Mısra: 2

O, işaret zamiri.

Cenâb-ı Şeyh Bostân nuhbe-i evlâd-ı Mevlânâ
Kim oldur dâd-fermâ kişver-i in'âm u ihsâna

701. **ol:-maz, -**

Gazel 87

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Lücce-i bî-kerân-ı derdüz biz

Bize bed diller âşinâ olmaz

702. **ol:-dı**

Tarih 2

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesîb
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşûrû'l-livâ

703. **ol:-dı**

Tarih 12

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i ğavvāş-ı ‘aṭā ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girān-māye yine cilve-nümā

704. **ol:-dı**

Tarih 24

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı Nesībā aña tāriḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmi‘-i ehl-i hüdā

705. **ol:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳan ağlamadan ğamuñla dide
Oldı mānend-i ṭaşt-ı fessād

706. **ol:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı yem-i ğamda zevraḳ-ı dil
Müstāğriḳ-ı lüccegāh-ı ḥayret

707. **ol:-ur, -sa**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Olmak, ... haline gelmek.

Kūyuñda olursa itme ta‘yīb
Feryād u fiğān u nāle eفزūn

708. **ol:-maz**

Rūbai 43

Mısra: 2

.Olmak, ... haline gelmek.

Nā-rāst olursa çūb eger tīr olmaz
Āhen almazsa āb şemşīr olmaz

709. **ol:-a, -sın**

Gazel 141

Mısra: 10

...hale gelme.

Niyāzumuz budur ey rāyiz-i yerā‘-ı Nesīb
Süvār-ı esb-i şabā-sür‘at-i benān olasın

710. **ol:-ma, -dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Bulunmak, mevcut olmak.

Olmadı Nesīb-i dil-şikeste
Memnūn-ı nüvāziş nigāhuñ

711. **ol:-sa, -ñ**

Mesnevi 2

Mısra: 9

...halinde bulunmak.

Ḥālūñ nice olurdu cāhil olsan
Bir bī-meze şaḥş-ı bāṭıl olsañ

712. **ol:**

Rūbai 21

Mısra: 4

O, işaret sıfatı.

Bir ḥaṭve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetūñ ola refiḳ

713. **ol:**

Rūbai 23

Mısra: 2

O, işaret sıfatı.

Ey gülşen-i ravzaña melā‘ik bülbül
Ol ravzada ḥurşīd ile mehdür iki gül

714. **ol:-a**

Tarih 33

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Şadeî-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şâf
Kabr-i Dürrî ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

715. **ol:**

Rûbai 47

Mısra: 3

O, işaret sıfatı.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kirbâs

716. **ol:**

Tahmis 1

Mısra: 5

O, kişi zamiri.

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez ‘aqlumuz bu hüy u hâya

717. **ol:**

Tarih 13

Mısra: 4

O, kişi zamiri.

Rehber-i keştî-nişînân idi hüsni himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızır'a bedel

718. **ol:**

Tarih 21

Mısra: 3

O, kişi zamiri.

Seyr it kazâ-yı Haqq'ı ol zât-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hükmi şer‘at ile

719. **ol:-maz, -sın**

Gazel 142

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Eger nüħ-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i gam olmazsın

720. **ol:-an**

Gazel 42

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ėam-ı Ferhâd u Mecnûn kıssa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşıka câhil

721. **ol:-ma, -du, -m**

Gazel 116

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ben olmadum yalıñuz dil-figâr-ı müjgânuñ
Cihân helâkidür ol çeşm-i nâ-müselmânuñ

722. **ol:-an**

Gazel 196

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ol serv-kaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rüy-mâl olan âb-ı revân gibi

723. **ol:-ın, -maz**

Mesnevi 2

Mısra: 16

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Tâ kim ele girmeyince ‘irfân
Hayvân ile fark olunmaz insân

724. **ol:-ur**

Tahmis 3

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olur ehl-i ġinânuñ tab‘ına meyl-i cihân ġâlib
Nesibâ herkes olmazmış me‘âli mâl-ile kâsib

725. **ol:-dı**

Tarih 2

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ola ahh r-ı  ad  devletle cünd-i   leme
Oldı sult n u cih nda n m-ver-i  eh Mu tafa 

726. **ol:-in, -maz**

Tarih 15

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bir kerem-k r u se  a-mu t d idi
C dına tağdir olunmaz kemm   keyf

727. **ol:-mı, -dı**

Tarih 34

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ser-fir zı  u ar  D rr  kim
Mişli olmadı ma  rifle  adım

728. **ol:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olurdum müttehid y r ile a y r olmasa m ni 
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi h r olmasa m ni 

729. **ol:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olurdum müttehid y r ile a y r olmasa m ni 
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi h r olmasa m ni 

730. **ol:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bulurdı ru  at-ı nezz re-i germ ol gül-i hüsne
Nig h-ı     a çeşm-i f s n-k r olmasa m ni 

731. **ol:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Açardum sine-bendın bend-i k k lden reh  bulsam
Olurdum behre-ver genc neden m r olmasa m ni 

732. **ol:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

R   b-i bed-dile mi   arını bildürmek  s nd r
Arada  h ol y r-i sitem-k r olmasa m ni 

733. **ol:-ma, -sa**

Gazel 101

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bel  c num gibi esr r-ı      ben Nes b- s 
Nih n eylerdüm e  -i çeşm-i h n-b r olmasa m ni 

734. **ol:-ma, -sa**

Gazel 115

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmasa g zerg h  eger b d-ı niy zu n
Neşkufte  al r gıncaları g l  en-i z ru n

735. **ol:-up**

Gazel 25

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olup Leyli v    n evvel nige de şabr u s m n n
Dil-i Ğays ibtil y  v di-i hicr na  al m  lar

736. **ol:-mı **

Gazel 178

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hâl ü ruḥı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

737. **ol:-ur**

Gazel 201

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Pür olsun sâkiyâ cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep 'adū nev-rūzdu şimdi

738. **ol:-ur**

Kaside 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Gevher-i mihiyle cümle enbiyâ şād u fahūr
Hāzin-i gencine-i 'ışk-ı ilāhî kim olur

739. **ol:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı Ḥaydar pişvā-yı cem'-i aşḥāb-ı yakīn
Āl-i 'ālî-tinetūn şem'-i münir-i bezm-i dīn

740. **ol:-ur**

Tahmis 4

Mısra: 17

Olmak, ... haline gelmek.

'Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevk olur mı kimse ey 'Ārif
Sevād-ı ḥayretūn ser-geşteḡān-ı merzübümından

741. **ol:-dı**

Tarih 3

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Lafzen ü ma'nen cülūs-ı şāh için tārīḥdür
Oldı Sultān Muştāfā'nuñ sālî biñ yüz altıda

742. **ol:-dı**

Tarih 4

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zōr-ı 'ālî-cāh kim
Düşmen eyler bīm-i tiḡından taleb cāy-ı güriz

743. **ol:-dı**

Tarih 4

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı ebr-i feyz-i luṭf-ı şāh-ı 'ālem-gir-ile
Kilk-i iḥsānı mezāk-ı ehl-i Mısr'a kand-riz

744. **ol:-dı**

Tarih 22

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Sāl-i 'imāretin Nesīb eyle bu mısra'a su'āl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyā

745. **ol:-**

Gazel 32

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

746. **ol:-a, -lum**

Gazel 152

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ḥāk-i rāhı olalum ol şeh-i ḥüsnüñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

747. **ol:-dı**

Gazel 178

Mısra: 8

Olmak, haline gelmek.

Hem şöhet-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı şehērūn nāmı keşide

748. **ol:-up, -dur**

Müfret 10

Mısra: 1

Hale gelmek, bürünmek.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i azam
Haṭādan sālim olmaz ibn-i Ādem

749. **ol:-ur, -dı**

Gazel 12

Mısra: 12

Olmak eylemi, şekli almak, haline gelmek.

Bileydi eger luṭf-ı haṭṭ-ı ruḥuñ
Ġamından olurdu siyāh āfitāb

750. **ol:-ma, -y, -a**

Kaside 9

Mısra: 6

Olmak, bir şey haline gelmek.

Fikr itmeyesin görmeyesin şüret-i ḥālūñ
Nezzāregeḥūñ olmaya āyine-i zānū

751. **ol:-ur, -lar**

Tarih 2

Mısra: 4

Olmak, bir şey haline gelmek.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrīdūn sipāh
Ḳahramānlar reh-güzārında olurlar ḥāk-i pā

752. **ol:-a, -lar**

Tarih 11

Mısra: 6

Haline gelmek.

Ṭūl-i 'ömr ile mu'ammer ola maḥdūm u peder
Olalar mazḥar-ı elṭāf-ı Ḳadīm ü Ezelūñ

753. **ol:-ma, -da**

Gazel 164

Mısra: 1

Olmak, şeklini almak, Olmak, ... haline gelmek.

Dil giriftār-ı kemend-i zūlf-i şeb-gün olmada
Ḳaydum ey āhū nigh 'ışkuñla efzūn olmada

754. **ol:-up**

Gazel 19

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Şerm olup pīş-i nigāhumda baña sedd-i sedīd
Bezm-i vuşlatda beni yāre ḥayā itdi ba'īd

755. **ol:-maz**

Gazel 78

Mısra: 1

Bulunmak, mevcut olmak.

Ten-i bī-cān gibidür raġbete şāyān olmaz
Dil-i bī-'ışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

756. **ol:-ma, -y, -a**

Kaside 6

Mısra: 11

Olmak, bulunmak.

Hāşeli'llah ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebeb-i maġfiret-i Dāver olur

757. **ol:-up**

Gazel 205

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Hilāli olup bedrde āşikār
Daḥı āfet olmuş gör ol āfeti

758. **ol:-ur, -dı**

Rübai 52

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

'Ālemde eger muḥalled olsa ādem
Bī-şübhe olurdu faḥr-i her-dü-'ālem

759. ol:-up

Gazel 9

Mısra: 17

Olmak, ... haline gelmek.

Ey ğam dil-i Nesib'e olup yār-i mihribān
Hayli zamāndur

760. ol:-up

Gazel 19

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Māh-ı nev şanma olup ol mehūñ 'uşşākından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

761. ol:-duḡ, -da

Gazel 89

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādī nedür
Engübīn-ālūde olduḡda rehā bulmaz meges

762. ol:-sa

Gazel 173

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Semūm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

763. ol:-sa

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Bir zerre mihruñ ile şafā-yāb olan göñül
Olsa 'aceb mi āyīne-i şāhed-i kıdem

764. ol:-up

Kaside 2

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ancak senüñ zühūruñ içün geldi 'āleme
Ādem behiştı koydı olup tārık-i ni'am

765. ol:-dı

Kıt'a 25

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda ḡadr-i fuḡalā pest ü mükerrrem cāhil

766. ol:-sa

Mesnevi 2

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Olsa saña pişe faşl u ḡıybet
Endiše-i dem-be-dem nemimet

767. ol:-a, -sın

Rübai 30

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Ey mefḡar-i küñ şimdi budur mültemesi
Bī-ḡäre Nesib'üñ olasın dād-resi

768. ol:-up

Tarih 6

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Hāzin-i gencīne-i esrār-ı Rabbānī olup
Mülk-i 'irfānuñ ola 'ilm ü 'amelde ḡusrevi

769. ol:-duḡ, -da

Tarih 35

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

'Āzim-i beyt-i Hudā olduḡda bu 'abde Hudā
Ḥamdüli'llah ḡıdmetin ol rāhda itdi naşib

770. ol:-sa

Gazel 171

Mısra: 8

Bir hali, bir vasfı kazanmak.

Şermende-i 'işıyān olanuñ āhı Nesibā
Cüş-āver-i emvāc-ı yem-i mağfiret olsa

771. ol:-sa

Gazel 5

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bulurdu 'ömr-i ebed kaçresin çeken rindān
Mey-i lebünden eger olsa feyz-yāb şarāb

772 ol:-sa

Gazel 28

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

N'ola tūṭi-i dil lāl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz
Anı güyā iden āyine-i ruḥsār-ı cānāndur

773. ol:-sa

Gazel 77

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-i sengingeh-i mağrūr olup 'uşşāka cevri itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

774. ol:-sa

Gazel 80

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz 'aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

775. ol:-sa

Gazel 84

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Mānend-i tır menzile inmek muḥāldür
Olsa nümüde-i müy kadar inḥirāfumuz

776. ol:-ur

Gazel 5

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Olur müdām saña māye-i hicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niķāb şarāb

777. ol:-a

Gazel 15

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ārāmgeh-i kaşr-ı ḥaķīkat olur āḥir
Her kimseye kim ola memur bāb-ı şerī'at

778. ol:-a

Gazel 15

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Mestūr ola 'aybuñ iki 'ālemde Nesibā
Tā sürme şıfat-ber idesin dīdeler üzre

779. ol:-a

Gazel 84

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Tā 'ışk neşvesiyle ola ittişāfımız
Maķbūl olur bu mey-kedede dūrd ü şāfumuz

780. ol:-a

Gazel 169

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Kāmil dinūr o zāta Nesibā ki her zamān
İķbāl-mend-i 'ışk ola idbārı olmaya

781. ol:-an

Gazel 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istignā
İder mi husrevā cellād olan hîç kana istignā

782. **ol:-an**

Gazel 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Ṭabībüm derdün oldı dāğ-ı sūz-ı sīne-i merhem
İder dil-ḥaste-i ‘ışkuñ olan dermāna istignā

783. **ol:-an**

Gazel 39

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Şıdk ile ḥıdmet-i maḥdūmına dil-beste olan
Giderek kendini şāyeste-i ikrām eyler

784. **ol:-an**

Gazel 79

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Fehm idenler sebeb-i ḥilkāt olan ‘ışk idigin
Güş-dār-ı ḥaber-i Vīse ü Rāmīn olmaz

785. **ol:-an**

Kaside 2

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Bir zerre mihruñ ile şafā-yāb olan gönül
Olsa ‘aceb mi āyine-i şāhed-i kıdem

786. **ol:-an**

Kaside 2

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Zātuñ muḥaddimātı olan mācerāyı hep
Ta‘dād ü mümteni‘ aña yok ṭākat kalem

787. **ol:-an**

Kaside 3

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥazretüñdür luṭf-ı bī-pāyān ile dā’im olan
Dest-gır-i ümmet-i üftāde-i bī-dest ü pā

788. **ol:-an**

Rübai 6

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ey şer’i olan meclis-i dīne mişbāḥ
Sensin felek-i nübüvvete nūr-ı şabāḥ

789. **ol:-an**

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Cānānsuz olan ḥayāta ‘āşık
‘Ālemde çeker kemāl-i ḥaclet

790. **ol:-ur, -sañ**

Gazel 24

Mısra: 7

Olmak, bulunmak.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaḳtidür
Sīne-i zaḥm-ı tiğ-ı hicrānuñla pāre pāredür

791. **ol:-ma, -y, -a**

Tarih 2

Mısra: 3

Olmak, haline gelmek.

Tā kim a‘dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efzūn-ı ‘ömr ü devletin bār-ı Ḥudā

792. **ol:-sa, -m**

Gazel 113

Mısra: 12

Bir şeyi yapacak olmak.

Gevher-i ḥikmetle tezyīn eyleyüp şī‘rüm Nesīb
Ba‘de-zīn kāvīş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

793. **ol:-a, -sın**

Rûbai 57

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

794. **ol:-ur**

Mesnevi 2

Mısra: 3

Bir durumda bulunmak, bir özelliği taşımak.

Herkesde olur bu kâbiliyyet
Taklîd iderek bula hâkîkat

795. **ol:-dı**

Gazel 6

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Besdür ey sâkî-i dehr eyle Nesîb'e merhamet
Câm-ı hasretten murâduñ üzre oldı neş'e-yâb

796. **ol:-dı**

Gazel 10

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı ‘ışk oldı Nesîb
Vaşl u hecri aňlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

797. **ol:-dı**

Gazel 10

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şimdi hasret berde-i esrâr-ı ‘ışk oldı Nesîb
Vaşl u hecri aňlamaz bilmez nedür ‘azb ü ‘azâb

798. **ol:-dı**

Gazel 17

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cevher-i hüsñ âb ü tâb-ı ‘ışveden buldı revâc
Hüsñ-i bî-nâz oldı mânend-i seher-mânde sirâc

799. **ol:-dı**

Gazel 19

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehûñ ‘uşşâkıñdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

800. **ol:-dı**

Gazel 22

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

‘Âkıbet ser-nüvişti zâhir olur
Kim ki hükm-i ezelde oldı sa‘îd

801. **ol:-dı**

Gazel 41

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Görinmez oldı dime sâhil-i ümîd Nesîb
Bu zevrağa yine bir nâ-hudâ gelür görünür

802. **ol:-dı**

Gazel 73

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Yine ol h‘âce-i hüsniyle nizâ‘ oldı dırâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi naqd-i niyâz

803. **ol:-dı**

Gazel 99

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Zühd ü vera‘ gibi gamuñ oldı işi tamâm
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşâf

804. **ol:-dı**

Gazel 127

Mısra: 4

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Āğüş-ı bîkr-i gönecada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

805. **ol:-sa**

Gazel 9

Mısra: 1

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Cây olsa da gönül felek-i çârümîn saña
Mânend-i âfitâb

806. **ol:-sa**

Gazel 9

Mısra: 15

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

807. **ol:-sa**

Gazel 12

Mısra: 5

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Kamer pâlheng ü külâh âfitâb

808. **ol:-sa**

Gazel 40

Mısra: 2

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfı kanda olsa edânî gelür geçer

809. **ol:-sa**

Gazel 40

Mısra: 12

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Mânende-i çinâruñdur der-i cihân Nesîb
Eşrâfı kanda olsa edânî gelür geçer

810. **ol:-sa**

Gazel 40

Mısra: 2

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Her demde sâye âb-ı revânı gelür geçer
Eşrâfı kanda olsa edânî gelür geçer

811. **ol:-sa**

Gazel 40

Mısra: 12

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Mânende-i çenâruñdur der-i cihân Nesîb
Eşrâfı kanda olsa edânî gelür geçer

812. **ol:-sa**

Gazel 58

Mısra: 1

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifâk-pîşe olan âşinâyı neylerler

813. **ol:-sa**

Gazel 71

Mısra: 7

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Eşkünden o şüh olsa hirâsân ne ‘aceb kim
Nâgeh-resî-i tündi-i seyl-âb unudılmaz

814. **ol:-sa**

Gazel 84

Mısra: 14

Olmak, gerçekleştirmek, meydana gelmek.

Naḥl-i dilinde mîve-i şadî ‘adîm olur
Kâm-âver olsa daḥî Nesîbâ ḥilâfumuz

815. **ol:-sa**

Gazel 154

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūh
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkün gide serden

816. ol:-sa

Gazel 157

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Çün çenār ateş-i reşk ile yakar şimşādı
Gülşene serv-i kadūñ olsa eger sāye-figen

817. ol:-sa

Gazel 171

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olurdi sezā olmağa zib-i ref-i gerdūn
Devlet semer-i bāğçe-i ma‘rifet olsa

818. ol:-sa

Gazel 186

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Değişmezdi çemenzār-ı behište gülşen-i küyuñ
Gül-i rüyuñ eger manzūr-ı çeşm-i hūr-ı ‘ın olsa

819. ol:-sa

Kaside 2

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Cürm ü haṭāda müfredüm olsa ‘aceb midür
‘Aṭf-ı beyān-ı mücrim ü müznib baña ‘alem

820. ol:-sa

Kaside 4

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āḥād olsa ser-tā-pā mi‘āt

821. ol:-ur, -sa

Gazel 9

Mısra: 11

Olursa, meydana gelirse.

Süzān olur semender olursa qarın saña
Mümkün mi ictināb

822. ol:-ur, -sa

Gazel 77

Mısra: 11

Olursa, meydana gelirse.

Nesibā dürr olursa güşuna almaz yine ‘āşık
O söz kim güfte-i Şehrī gibi dil-süz-ter olmaz

823. ol:-maz

Gazel 10

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tutmaḳla nihān olmaz bilürsin āfitāb

824. ol:-maz

Gazel 10

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tutmaḳla nihān olmaz bilürsin āfitāb

825. ol:-maz

Gazel 13

Mısra: 13

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesib meded-baḥşī luṭf-ı Rab

826. ol:-maz

Gazel 16

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil dürist olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zaḥme nevâdur bâ'is

827. **ol:-maz**

Gazel 17

Mısra: 5

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Zâhidüñ dârü-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbîr-i 'ilâc

828. **ol:-maz**

Gazel 47

Mısra: 3

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Dil tâlîb-i luṭf-ı dilber olmaz
Âteş-zede gül şabâyı neyler

829. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Taḥşîl-i merâtib-i maḥabbet
Bî-şâbîka-i 'inâyet olmaz

830. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Ammâ ki nigâh olınsa hâle
Bî-küşîş ü bî-ḥamiyyet olmaz

831. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Her nâ-ḥalef-i gedâ-ṭabî'at
Şâyeste-i şadr-ı devlet olmaz

832. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bî-sıdk u ḥulûş olan perestîş
'Âdet şayılır 'ibâdet olmaz

833. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 6

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Şâdık revîşân-ı râh-ı himmet
Ḥ'ahiş-ger-i nâm u şöhret olmaz

834. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 8

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdk-ı niyet olmaz

835. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 10

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Bezî-i ten ü cân gerek bu yolda
Herkesde o kâbiliyyet olmaz

836. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 12

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

İrmez kadem-i ricâle ol kim
Ḥâk-i reh-i ehl-i himmet olmaz

837. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 14

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Aşhâb-ı riyâ ider mi ârâm
Mekkâr-ı cihânda râhat olmaz

838. **ol:-maz**

Gazel 65

Mısra: 16

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Âgeh-dil olan Nesîb her dem
Müstağrak-ı h'âb-ı gâflet olmaz

839. **ol:-maz**

Gazel 110

Mısra: 1

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olmaz nezâre-efgen-i esbâbı devletüñ
Mâlik-nişâb-ı mikneti genc-i kanâ'atüñ

840. **ol:-maz**

Rûbai 44

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Teslim-i kâza-yı Hâk olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşûb olmaz

841. **ol:-mazam**

Gazel 24

Mısra: 11

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hîç siyeh-rûz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

842. **ol:**

Rûbai 50

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ ol
Gül-çîn-i çemensitân-ı istiğnâ ol

843. **ol:**

Rûbai 50

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Âteş-zen-i hâr-ı maṭlab-ı dünyâ ol
Gül-çîn-i çemensitân-ı istiğnâ ol

844. **ol:**

Rûbai 50

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Müjgân ile ey tâlîb-i iksîr-i fenâ
Cârûb-keş-i dergeh-i Mevlânâ ol

845. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 88

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesîbâ 'âkıbet
Dâr-ı 'ışka olmasa seng-i melâmetden esâs

846. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 102

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-i şeydâ 'aceb mi olmasa cânândan fâriğ
Olur mı bülbül-i nâlân gül-i ḥandândan fâriğ

847. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 110

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa infihâm-ı ma'âniye vâsiṭa
Olmazdı imtizâcî heyûlâ vü şûretüñ

848. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 127

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Cism-i nizārı olmasa āğışte eşk-ile
Sūzān iderdi bülbüli tīb-ı cemāl-i gül

849. **ol:-ma, -sa, -**

Gazel 136

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Aceb mi ihtirāzum olmasa hār-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekīb oldum

850. **ol:-ma, -sa, -**

Tahmis 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākīm
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize hādīm

851. **ol:-ma, -sa, -**

Tahmis 3

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Kim eylerdi güzēr rāh-ı hātar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı ‘āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

852. **ol:-an**

Gazel 54

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Bed kāle olan bī-hünerān şandı ki bādī
Germiyet-i bāzārına ṭamğa-yı nesebdür

853. **ol:-a**

Kaside 2

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tā ola fikr-i na‘t-i nebī aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmīl ile ola aşīnā kālem

854. **ol:-mı**

Tahmis 4

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tīb olmış
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu‘le-pāş-ı ıztırāb olmış

855. **ol:-mı**

Tahmis 4

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Arūs-ı ḥacle zīb-i şem‘-i ser-germ-i ‘itāb olmış
Meger pervānenüñ āzürde olmuşdur hücumından

856. **ol:-du, -ñ, -sa, -**

Gazel 206

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Vücūd-ı vāhidüñ fehmi eyle gūn-ā-gūn zuhūrātın
Nesībā ādem olduñsa ‘adem bil cümle imkānı

857. **ol:-ur, -sa, -k**

Gazel 75

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Bigāne olursak n'ola ‘aklıyla Nesībā
Dil-dāde-i cānāne-i bigāne-nüvāzuz

858. **ol:-ma, -y, -mca**

Gazel 84

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥal‘-ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

859. **ol:-ur, -sa, -k**

Gazel 102

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Nefâset fehm olanlar gevher-i nazmuñ bilür kıadrin
Nesib-âsâ olursak n'ola istihsândan fâriğ

860. ol:-ur

Kaside 4

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nür-ı Haq'dur cive-ger mir'ât-ı zâtuñda 'ayân
Hüsni-ruhsârûñ olur nâyib-menâb-ı mu'cizât

861. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Her ne dem hûn-ı ciger zîver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

862. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her ne dem hûn-ı ciger zîver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

863. ol:-ur

Kaside 7

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Mütâba'atdan aña müdbirân olur ser-keş
Mezâk-ı şufraviyânda olur şeker hançal

864. ol:-ur

Müsemmen 1

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa senden kerem müşkil olur hâl-i 'uşât
Cân ile hükmüñ kabûl iden olur ehl-i necât

865. ol:-dı

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Na'tünde incilâ ile her nokta-i siyâh
Oldı nücûm çarh-ı mu'allâya hem-quadem

866. ol:-dı

Kaside 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her katre-i midâd ki vaşfuñda harc ola
Gayret-fezây-ı hâl-i 'izar oldı dem-be-dem

867. ol:-dı

Kaside 2

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Engüşt-i hâme-gîr-i debîr-i menâkıbuñ
Hüsniyle oldı dâğ-ı dil gonca-i irem

868. ol:-dı

Kaside 2

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ey mihr-i âsumân-ı Hüdâ oldı kevnden
Nür-ı velâdetüñ o kadar dâfi'-i zulem

869. ol:-dı

Kaside 2

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Aldum nuqûd-ı 'ömr ile kâlâ-yı ma'şiyet
Oldı baña bu dâd u deheş müris-i nedem

870. ol:-dı

Kaside 3

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı ey maḥbûb-ı zât-ı baḥt-ı Kâf-ı ḳadrüñe
İki nokṭa mihr-i ‘âlem-tâb ile bedr-i dücâ

871. ol:-dı

Kaside 3

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

İtdi ṭaybe maḳdemüñ ḥâk-i siyâh-ı Yesrib'i
Evs ü Ḥazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livâ

872. ol:-dı

Kaside 3

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Pâdişâhâ irtifâ‘-ı ḳaşr-ı ‘izz ü şânuña
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı ‘ulâ

873. ol:-dı

Kıt'a 3

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Sür‘at-i ‘ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ‘atler şeb oldı rûzlar

874. ol:-dı

Kıt'a 17

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bir genc-i feyz içün ki o Monlâ-yı Rûm'dur
Çün bûm-ı câyum oldı ḥarâb-ı diyâr-ı Rûm

875. ol:-dı

Mesnevi 2

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Ez-cümle gerekdür ‘ilm ü aḥlâḳ
Ḥalk oldı mişâl-i zehr ü tiryâḳ

876. ol:-dı

Müsemmen 1

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Gülşen-i ḳurba ḳurıldı bârgâh-ı devletüñ
Ḳâbe Ḳavseyn oldı burc-ı âfitâb-ı ‘izzetüñ

877. ol:-dı

Rûbai 17

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ümmî laḳabuñ ‘ilmüñe nisbet ammâ
Bir levḥa-i mekteb oldı levh-i maḥfûz

878. ol:-dı

Rûbai 65

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Bir şâh-ı cemâl daḥi mâlik olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymân oldı

879. ol:-dı

Tarih 22

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Olmuş idi o ḥazretüñ sâḥa-i türbesi ḥarâb
Şükr Ḥudâ'ya kim yine oldı cedîd ü bî-bahâ

880. ol:-dı

Tarih 32

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

O bâğ-ı ma‘delet oldı çiçekden ḥasta bir ḳaç gün
Vücûdın dâ‘imâ şîḫḥatle Mevlâ pâyidâr itsün

881. ol:-dı

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Dil-dāde-i zülf ü la'lıñ oldu
Ġayret-dih-i rūḥ-ı Kays u Ferhād

882. ol:-dı

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Olmak, ... haline gelmek.

Var mı buña çāre şimdi oldu
İşkuñla derün sîne meşḥûn

883. ol:-ma, -

Gazel 28

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelibān ziver-i şahñ-ı gülistāndur

884. ol:-ma, -

Gazel 42

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibā reng ü büy-i bî-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezḥār-ı çemen hep bî-dehen söyler

885. ol:-ma, -

Gazel 68

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Ey dil ol çeşm-i siyeh-kārdan olma ġāfil
Düzd-i ġaddārdan elbette ḥimāyet gelmez

886. ol:-ur

Gazel 46

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

'Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesiba ḥavfi қо
Bir gedāyı ġāḥ olur bezminde sulṭān söyledür

887. ol:-dı

Gazel 91

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Yine ser-mesti-i hicrān ile ġavġāmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarāb-ı bî-ġaş

888. ol:-dı

Gazel 95

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nesib-i derd-mendūñ cūy-bār oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-kaddūm didiler ġayra kinār olmış

889. ol:-dı

Gazel 99

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Hük-m-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neşāt

890. ol:-dı

Gazel 104

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı mesmū'um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'an'a ḥüsn ile ḥalef

891. ol:-sa

Gazel 110

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Dünyāda daḥi olsa muḥakḳıklere düçār
Rüsvāy olur muḳallid-i keş ü kerāmetūñ

892. ol:-dı

Gazel 120

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'ün
Cezb-i Hâk oldu rāh-beri Mevleviler'ün

893. ol:-dı

Gazel 131

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Dest-i şāhān-ı cihān olalı ārāmgehi
Oldı maqbūl-i kabāyil ne'am u lā-yı kalem

894. ol:-dı

Gazel 131

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklim resādur yed-i tūlā-yı kalem

895. ol:-sa

Gazel 131

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Çün zuhūr-ı hikeme vāsiṭadur 'ālemde
Olsa Loḳmān n'ola āşūfte-i müsennā-yı kalem

896. ol:-ur

Gazel 131

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Deheninden geh olur zehr akıdur çün şu'bān
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīḥā-yı kalem

897. ol:-ur

Gazel 131

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Deheninden geh olur zehr akıdur çün şu'bān
Gāh olur mürdeye cān-baḥş-ı Mesīḥā-yı kalem

898. ol:-dı

Gazel 135

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Sedd-i rāh oldu baña ḥavf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i 'ışkda gönlümce şināh eylemedüm

899. ol:-sa

Gazel 140

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Her kanda olsa 'izz ile maḥdūm ḡayr olur
Fermān-ı Hāḳḳ'a raḡbet ile inḳiyād iden

900. ol:-ur

Gazel 149

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳatre-i feyz mevsim-i nīsāndan

901. ol:-dı

Gazel 150

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Baña cām-ı hecrüñ oldu hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

902. ol:-ur, -sa

Gazel 150

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Sen o zülf-i pīç pīçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'ıl olursa daḡi der-kemend idersin

903. ol:-ur

Gazel 162

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Olur mü'eddi-i şıdķ-ı makāl sīne-i rīş
Qırān-ı mühr iledür vech-i şoĥbet imzāda

904. **ol:-sa**

Gazel 167

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ser-i kūyuñ hevāsiyla yatan ĥāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

905. **ol:-sa**

Gazel 177

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

O deñlü çāpük-i rāh-ı ĥayāydür ṭab'um
Ki olsa maṭlabı bir bık-r-i fikr-i mestüre

906. **ol:-sa**

Gazel 186

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Güle bülbül nigāh-ı raĥbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi siĥr-āferīn olsa

907. **ol:-ur**

Gazel 194

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lā-büd eفزün
Şāhid-i ĥāl yiter qadr-i girān-ı ṭūṭı

908. **ol:-dı**

Gazel 201

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Nesībā ṭab'-ı 'ālem şāfdur mānend-i āyīne
Mey oldu dilde gerd-i ĥuşşa-şū nev-rūzdu şimdi

909. **ol:-dı**

Kaside 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Gerçi oldu ey sehī-serv-i gülistān-ı hüdā
Pāy-būs-ı pāyenüñ ĥasret-keşi ĥāk-i ṭahūr

910. **ol:-sa**

Kaside 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Zılle-i bāb olmaĥa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā qubbe-i gerdün çü hūr

911. **ol:-ur**

Kaside 1

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Naẓra-i luṭfuñla manzūr olsa bir kem-ter meges
Qulle-i Qāf-ı sa'ādetde olur şāh-ı ṭuyūr

912. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Çün 'ālemīne raĥmet-i Ḥaqq oldu maqdemüñ
Sāyeñden oldu behre rübā 'ālem-i 'adem

912. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Çün 'ālemīne raĥmet-i Ḥaqq oldu maqdemüñ
Sāyeñden oldu behre rübā 'ālem-i 'adem

913. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Nūruñ ta'alluķı itdi anı muĥāfaẓa
Yūnus derūn-ı ĥūtda oldu şümürde dem

914. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Sensin hūlāşa debdebe-i āferīnişe
Cümle senüñçün oldu zühūrāt-ı keyf ü kem

915. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Tā kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh raḥş zer kecime ki vaż' eyledüñ kadem

916. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Memdūḥun eylemezdi tekellüf kelāmda
Ṭarḥ-ı tekellüf oldu bañā evceb ü ehem

917. **ol:-dı**

Kaside 2

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Şarf eyledüm hevāya bu 'ömr-i 'azīzi hep
Sermāye-i kavīyy vü kader oldu şimdi kem

918. **ol:-sa**

Kaside 2

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Rif'atle olsa gāşiye-ber-düş çok degül
Ednā gedā-yı küyuña her şāh-ı muḥteşem

919. **ol:-ur**

Kaside 2

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Mümkün degül ihāṭa o sırr-ı daķıķı kim
İdrāk ü fehm ü 'aql olur ol fende müttehem

920. **ol:-ur**

Kaside 2

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥüsn-i 'amel deminde olur kudretüm 'adīm
Zür-āverem günāhda çün zayğam-ı ecem

921. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Mürde diller feyz-i güftāruña buldı tāze cān
Oldı şāhā la'l-i nābuñ menba'-ı Āb-ı ḥayāt

923. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Küçe-gerd-i ḥıdmetüñ oldu gürüh-ı evliyā
Ḥādimān-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur hüdāt

924. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Kāse-i ümmıddür dest-i recā bī-pā vü ser
Şāhlar oldu ser-i küyuña muḥtāc-ı zekāt

925. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şīve-i sırr-ı daķıķ-i men reani kad reay
Ḥayret-efzā oldu 'aqla itdi iskāt-ı dühāt

926. **ol:-dı**

Kaside 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Perde-i ef'āl ü aqvāl-i Hudā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

927. ol:-ur

Kaside 5

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Gūyā hayāl-i na't ile pür-āfet-kārdur

928. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

‘Ukde-i hāṭırumı nāmede itsem taḥrır
Nāme murğān-ı peyām-āvere bend-i per olur

929. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

‘Ukde ber ‘ukde ki reşk-āver-i seng-i hāre
‘Ukde ber ‘ukde ki nāḥun-ken-i şır-i ner olur

930. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Meger ol nāḥun-ı engüşt-i hüner-perver kim
Kātib-i na't-i şafā-küster-i peygamber olur

931. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Nāzenin yar-i Hudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

932. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āḥir
Sünneti rāh-ı Hudā'da kime kim rehber olur

932. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammā
Na'tine verziş anuñ benдеgi-i diğer olur

933. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Nürdan fark idemez rüz u şebi şol kişi kim
Şıdık ile gūşe-güzin-i ḥarem-i enver olur

934. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Ey şeh-i kişver-i dīn pādişeh-i pāk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdād-res-i maḥşer olur

935. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāşeli'llah ki Nesīb olmaya memnūn-ı kerem
Belki cürmi sebep-i mağfiret-i Dāver olur

936. ol:-ur

Kaside 6

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki hūrşīd-i felek nūr-dih-i hāver olur

937. **ol:-ur**

Kaside 7

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

O bāğ-ı dil k'ola ezhār-ı feyz-i Hakk'a maḥal
Olur nesīmi anuñ na't-i Aḥmed-i mürsel

938. **ol:-ur**

Kaside 7

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Şefā'atiyle siyeh-nāmeler muḳarreb olur
İnāyetiyle şevāba olur günāh bedel

939. **ol:-ur**

Kaside 7

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Mütāba'atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥanḫal

940. **ol:-ur**

Kaside 7

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Resūl-i pāk-nijādā Ḥabīb-i Yezdānā
Maḥabbetüñle olur cümle-i meşākil ḥal

941. **ol:-sa**

Kaside 8

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

942. **ol:-dı**

Kaside 10

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Cenāb-ı ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn Muḥammed
Kim oldu vāris-i kāmīl şeh-i nezīr ü beşīre

943. **ol:-ur**

Kaside 10

Mısra: 16

Olmak, ... haline gelmek.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevāta serīre

944. **ol:-ur**

Kaside 10

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳıyās olınmasun āsār-ı dīgeran o kelāma
Ki baḥr hīç muḳīsūn 'aleyh olur mı ḡadīre

945. **ol:-ur**

Kaside 10

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

O şāh-ı memleket-ārā-yı ḥıṭṭagāh-ı kemālūñ
Nazīre luṭf ile ḳahrı olur ḥıbbān u sā'ire

946. **ol:-ur**

Kaside 10

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Kemāl-i ḳadrini 'aql-ı beşer iḥāṭa ne mümkin
Olur mı kār-ı tekāver naşīb-i ṭab'-ı ba'ire

947. **ol:-ur**

Kıt'a 1

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥāl-i 'ālem böyledür iki sürür itse ḳırān
Bir ḡam-ı ṭāḳat-güdāz olur miyānına muşīb

948. ol:-ur, -sa

Kıt'a 4

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Rûz-ı kıyâm olursa bu gûne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ cahîmedür

949. ol:-sa

Kıt'a 7

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Efendi kuvvet-i iqbâlün ol kadardur kim
Tehemten olsa da bâzû-yı bahtuñı buramaz

950. ol:-dı

Kıt'a 8

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Nesîba dergeh-i Monlâ-yı Rûm'ın hûn-ı eşkümden
Ser-â-pâ rîze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

951. ol:-sa

Kıt'a 8

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘Aceb midür yerüm şaffü'n-ni‘âl-i bezm-i faqr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

952. ol:-sa

Kıt'a 9

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

‘İlm-ile olsa fûrû-māye ferîd-i rûzgār
Kimsenüñ maqşûdını luṭf ile incāh eylemez

953. ol:-ur

Kıt'a 10

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bir gedā ḥalvet-serāy-ı şāha itdükde duḥûl
Hiç olur mı luṭf u iḥsân ile mesrûr olmaya

954. ol:-ur

Kıt'a 26

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ḳalb olur āyine-i şāhid-i ‘irfân-ı Ḥudā
Şayḳal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tāb

955. ol:-dı

Mesnevi 2

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Âdemde bir dem oldu maqşad
Oldı o demi bulanlar es‘ad

956. ol:-up

Mesnevi 2

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Sen daḥi olup bu sırdan āgāh
Rāh-ı ṭaleb içre olma güm-rāh

957. ol:-dı

Müfret 2

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

‘Unşur-ı fıkḥ-ı şerîf oldu mütûn-ı erba‘a
Ḥıṭṭa-i dîn-i mübîn içre ḥuşûn-ı erba‘a

958. ol:-dı

Müsemmen 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Genc-i şer‘e ‘adl ile oldu zamânında emîn
İbn-i ‘Affân eyledi tertîb-i Ḳur‘ân-ı mübîn

959. ol:-dı

Müsemmen 1

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

‘İllet-i icād-ı mümkün oldu ancak hilkatüñ
Nev‘-i insân u melek ‘uşşâk-ı hüsn-i tal‘atüñ

960. ol:-dı

Müsemmen 1

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Şer‘-i pākūñ oldu hādī-i şırāt-ı müstakīm
Nesh‘-i edyān eyledi aḥkām-ı Furkân-ı qadīm

961. ol:-dı

Müsemmen 1

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Maḥhariyyet manşibuñdur men reāni dūr berāt
Mā remeyte oldu bu da‘vāya burhān-ı şıqāt

962. ol:-up

Müsemmen 1

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-tekellūf bezmgāh-ı aḳdese itdüñ duḥūl
Şāhid ü meşhūd olup bir ikilik itdi zühūl

249. ol:-dı

Rübai 10

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Naḳş-ı süm-i esbüñ oldu hurşid ü kamer
Evvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

963. ol:-dı

Rübai 11

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Kim oldu ‘adūlara ‘adem cāy-ı güriz

964. ol:-dı

Rübai 18

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

‘İzz ü şeref-i hilkat-i zāt-ı pākūñ
Manzūme-i kevne oldu hüsn-i maṭla‘

965. ol:-sa

Rübai 19

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sīnesinde her dāğ

966. ol:-ur

Rübai 21

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Bir ḥaṭve olur bu‘d-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refiḳ

967. ol:-ur, -sa

Rübai 43

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Nā-rāst olursa çüb eger tır olmaz
Āhen almazsa āb şemşir olmaz

968. ol:-ur

Rübai 44

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Teslīm-i ḳaḫa-yı Ḥaḳ olur ‘ārif olan
Meydān-ı rızāda ceng ü āşüb olmaz

969. ol:-ur

Rübai 47

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ol gün ki cihāndan idesin ‘azm-i sefer
Hem-rāhuñ olur bir iki pāre kurbās

970. **ol:-sa**

Tahmis 2

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Leylā-yı vücūd olmasa n'ola bize hākim
Āhū-yı hevā olsa ‘aceb mi bize hādım

971. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Hele yārān-ı meclis şāf-dil hāliş-‘ayār olsa
Nedim-i bezle-gū ālüfte-i şöhet-güzār olsa

972. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Nedim-i bezle-gū ālüfte-i şöhet-güzār olsa
Şadık-ı lāubālī rind-i bī-kayd-ı vaķār olsa

973. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Nedim-i bezle-gū ālüfte-i şöhet-güzār olsa
Şadık-ı lāubālī rind-i bī-kayd-ı vaķār olsa

974. **ol:-sa**

Tahmis 4

Mısra: 11

Olmak, ... haline gelmek.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellūf ğam-gūsār olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbāb-ı rüsümından

975. **ol:-ur**

Tahmis 4

Mısra: 15

Olmak, ... haline gelmek.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şārif
Nesibā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

976. **ol:-dı**

Tarih 1

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Dirigā rev-be-rāh-ı āhıret oldu o fāzıl kim
‘Adilin görmemişdi dide-i devrān faziletde

977. **ol:-dı**

Tarih 2

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Evvelinüñ hāl-dārı sāde-i āhırla beş
‘Aks olunca altı tārīh oldu ‘add ile dilā

978. **ol:-sa**

Tarih 4

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Büy-ı cūdıyla ru‘āf-ālūd olur fağfūr-ı Çin
Şafha-i káfura olsa hāmesi ger müşk-biz

979. **ol:-ur**

Tarih 4

Mısra: 7

Olmak, ... haline gelmek.

Büy-ı cūdıyla ru‘āf-ālūd olur fağfūr-ı Çin
Şafha-i káfura olsa hāmesi ger müşk-biz

980. **ol:-ur**

Tarih 6

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Her nigāhı tālīb-i Hakk’a olur iksir-i feyz
Her kelāmı hāl-i işkāl-i rumüz-ı Mesnevī

981. **ol:-dı**

Tarih 8

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Nesibā fevtine oldu iki tārīḥ bu mışra‘
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥūr u ‘inde şadr ola mesken

982. **ol:-dı**

Tarih 10

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Şerīf-i pāk-i neseb sālik-i güzīde-şıfāt
Ki oldu zātı nihāl-i necābete semere

983. **ol:-dı**

Tarih 12

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥaṭṭ ile ḳubbe-nişin oldu riyāset buldı
Ser-firāz-ı vüzerā Rāmī Muḥammed Paşa

984. **ol:-dı**

Tarih 12

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Didi tārīḥi ile müjde-resānān-ı Nesīb
‘Adl-ile ḳubbe-nişin oldu Muḥammed Paşa

985. **ol:-dı**

Tarih 18

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Āşafā dā‘i-i deyrine Nesīb’ün kārı
Dergeh-i ḥāzret-i Monlā'da saña oldu du‘ā

986. **ol:-dı**

Tarih 23

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Atup püy rāz ile bir tır piş-rev
Hezār u şaşt gez oldu şitābān

987. **ol:-dı**

Tarih 27

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu‘mān
Kim oldu ‘iffet ü fażlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

988. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Bī-ḥamdü li’llah ki olduḳ mazhar-ı nev-luṭf-ı
Rabbānī
Sipihrüñ cünbüşi ber-vefḳ-ı aḳsā-yı emel oldu

989. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Cenāb-ı ḥāzret-i ‘Uşşāḳī-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide taḥḳīḳda ni‘me'l-bedel oldu

990. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldu

991. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥuşūşā şimdi tefvīz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḥall-i iltifāt-ı pādīşāh-ı her-milel oldu

992. **ol:-dı**

Tarih 28

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

Şehenşâh-ı cihân Sultân Aḥmed Ḥân gâzînüñ
Bu fermân-ı hümayûnı hele ḥayrû'l-‘amel oldı

993. **ol:-dı**

Tarih 35

Mısra: 12

Olmak, ... haline gelmek.

Ka‘betü'l ‘Uşşâk târiḥ-i binâ-yı tekyedür
Çâr târiḥ oldı ma‘nen ḥaḳ bu kim tarz-ı garîb

994. **ol:-dı**

Tarih 35

Mısra: 13

Olmak, ... haline gelmek.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldı inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâkda bak şeyḥ-i pāk oldı Nesîb

995. **ol:-dı**

Tarih 35

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Tekye-i Şâm'a gelince kāmum oldı inzivâ
Ka‘betü'l-‘uşşâkda bak şeyḥ-i pāk oldı Nesîb

996. **ol:-up**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ey rehber-i hidâyet olup maḳşada delîl
Ġâret-dih-i dükânçe-i sūḳ-ı mecâzum ol

997. **ol:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Olmak, ... haline gelmek.

Biġāneye oldı şimdi muḥtaş
Nezzâre-i çeşm-i ‘işve mu‘tād

998. **ol:-ur**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Biġāne olur ġam-ı cihāna
Her kim ki ġamuñla āşinādur

999. **ol:-am, -**

Gazel 116

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.idir.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrüñ ben
‘Adûlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

1000. **ol:-sa**

Gazel 53

Mısra: 7

Ol-yardımcı fiili.

Vuşlatuñ gibi muḥāl isterüz olsa ne ‘aceb
Nâlemüz gibi du‘âmuz daḥi mehcür-ı eser

1001. **ol:-sa**

Gazel 58

Mısra: 11

Ol-yardımcı fiili.

Nesîb devlet olunca dem-i şebâb olsa
Dem-i ḥazānda neşv ü nemâyı neylerler

1002. **ol:-du, -m**

Gazel 136

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥadeng-i âḥ pertâb itmede ġâyet muşîb oldum
Kemîn-i ‘ışḳdan zaḥm efken-i cân-ı raḳîb oldum

1003. ol:-sa

Gazel 189

Mısra: 5

Olsa.

Dür-sübha-i sirişk ile olsa 'aceb midür
Âheng-i nâle vird-i seher Mevlevîler'e

1004. ol:-sa

Gazel 195

Mısra: 4

Olsa.

Bigânenen hazine-i sultân nihân gerek
Nev'-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

1005. ol:-ma, -duk

Gazel 36

Mısra: 6

Olmamak, ... haline gelmemek.

Takrîr-i hâl-i zâr olur mûris-i şudâ'
Ma'lûm-ı 'izzet olmaduk ahvâlümüz mi var

1006. ol:-ur, -uz

Rûbai 46

Mısra: 4

Olmak, ... haline gelmek.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divâr oluruz

1007. ol:-ma, -sa

Kaside 1

Mısra: 9

Olmak, ... haline gelmek.

Olmasa teşrîf-bağşâ kevine 'id-i fıtratûn
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faṭûr

1008. ol:-duk, -ça

Gazel 117

Mısra: 1

Haline gelince.

Oldukça cām-ı nâz ile mestâne gözlerün
Sihr-ile eyledi beni divâne gözlerün

1009. ol:-maz, -sın

Gazel 142

Mısra: 10

...Olmak, ... haline gelmek.

Göñül ser-menzil-i âzâdegîye irmek isterseñ
Hemân muṭlaḳ giriftâr-ı kuyûd-ı 'âlem olmazsın

1010. ol:-maz, -mı

Gazel 182

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Fikr-i ruḥıyla neşv ü nemâ buldı bu göñül
Âteş zarar-resân olmazmı şemendere

1011. ol:-sa

Gazel 194

Mısra: 4

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Al-i minḳârı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
Şekker olsa yeridür loḳma-i h'ân-ı tûṭî

1012. ol:-sa

Rûbai 2

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Olsa n'ola hem-sâye-i beyt-i ma'mûr
Bir dil k'ola dest-bürd-i 'ıṣkuñla ḥarâb

1013. ol:-a

Tarih 25

Mısra: 10

... haline gelmek.

Dâ'ileri târîḥ ile hep didi Nesîbâ
'Adn ol mekân rûḥına müftî-i vahîdüñ

1014. **ol:-ur, -suz**

Tarih 26

Mısra: 7

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bi-şübhe
İder kaç-ı menâzil râh-ı izzetde semendüñüz

1015. **ol:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 2

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Hayâl-i yâre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tarîk-ı ışk-ı bâzide hirâs-ı düşmen olmazmış

1016. **ol:-maz, -mış**

Gazel 90

Mısra: 9

Olmak, bulunmak.

Yetişdi evc-i çarha şit-i âh-ı âteş-efşânım
Meger âvâregân-ı ışka kayd-ı mesken olmazmış

1017. **ol:-a, -maz, -**

Gazel 78

Mısra: 9

Olmak, gerçekleşmek, meydana gelmek.

Olamaz mekr ü hiyel sedd-i mesil-i idbâr
Marâz-ı mevte 'akâkir ile dermân olmaz

1018. **ol:-**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Olmak, ... haline gelmek.

Kimden gördüñ fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

1019. **ol:-a, -y, -dı**

Gazel 23

Mısra: 1

Olsaydı.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümde bā-ḥaber kâğız
Şaçardı noḡtalardan kūy-ı cānāna şerer kâğız

1020. **ol:-du, -ñ**

Gazel 3

Mısra: 5

Olmak, ... haline gelmek.

Peri-veş dîdeden ey bi-vefâ âhir nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bân-āsā

1021. **ol:-du, -ñ**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Olmak, ... haline gelmek.

Mānend-i meyl-i kıble-nümā semt-i Ḥaḡḡ'a dön
Meyl-i sivā ile yeter olduñ mesel yeter

1023. **ol:-ın, -dı**

Gazel 14

Mısra: 9

Olmak, bulunmak.

Ser-ḡ'ân-ı ḡam-ı ışkda çok ışret olındı
Ey dil bize ḡaḡḡ-ı nemek ü nānı ḡelâl it

1024. **ol:-**

Gazel 8

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

O bâḡuñ gülleri âyine-i 'âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ḡamda

1025. **ol:-y, -a**

Gazel 13

Mısra: 1

Olmak, ... haline gelmek.

'İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḡırede izzet-i neseb

1026. **ol:-y, -a**

Gazel 13

Mısra: 14

Olmak, ... haline gelmek.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-bahşī luṭf-ı Rab

1027. ol:-y, -a

Gazel 15

Mısra: 8

Olmak, ... haline gelmek.

İtmek olamaz Ka'be-i maḳşūda teveccüh
Tā kıblegehūn olmaya mihrāb-ı şerī'at

1028. ol:-

Gazel 40

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

1029. ol:-

Gazel 28

Mısra: 5

Olma, Herhangi bir durumda bulunma.

Ser-i kūyuṇda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelibān ziver-i şaḥn-ı gülistāndur

1030. ol:-

Gazel 65

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Her zātda ādemiyet olmaz
Her sengde cevheriyet olmaz

1031. ol:-

Gazel 66

Mısra: 2

Olmak, ... haline gelmek.

Deşneñe teşne olan ḳānī'-ı şemşir olmaz
Āba müstesḳi-i maḥrūr-ciger sir olmaz

1032. ol:-

Gazel 66

Mısra: 3

Olmak, ... haline gelmek.

Ḥālet-i ehl-i fenā merg ile tağyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

oldığıçün:

1. **oldığıçün:**

Tarih 30

Mısra: 4

Olduğu için.

Şadrđan şadra seni ikrām içün naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrūn dil-pesendi 'ilm-ile

orta:

1. **orta:+da**

Gazel 78

Mısra: 5

Orta, ara yer, meydan.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hıç fā'ik-ı akrān olmaz

'Osmān:

1. **'Osmān:**

Rübai 20

Mısra: 4

Hız. Osman. Üçüncü İslam halifesi.

Şer'ūn ḥareminde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

otağ:

1. **otağ:+ı, +dur**

Gazel 5

Mısra: 9

Çadır.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdır
Ḳıyās itme ki izḥār ider ḥübāb şarāb

2.3.18. Ö

Öğret:

1. **öğret:-** dü, -ñ

Gazel 142

Mısra: 5

Öğretmek.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakîbâ hurrem olmazsın

Öl:-

1. **öl:-** meden

Tahmis 3

Mısra: 9

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek., can vermek.

Öldür:-

1. **öldür:-** meg, -e

Gazel 53

Mısra: 4

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Alma hengâm-ı gâzab hañçerüñüñ peyvendin
‘Âşık öldürmege yetmez mi o haşım-âne nazâr

2. **öldür:-** -ür

Gazel 126

Mısra: 6

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Ne zamân ki hışım u gâzabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tığını
Bizi gamze öldürür evvelâ yalñuz o tığ ü verem
degül

3. **öldür:-** -ür

Kıt'a 23

Mısra: 3

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Öldürür gördükçe maḥsûduñ sürürü ḥāsidi
Kendini süzân ider bulmazsa âteş hîzemi

4. **öldür:-** -üp

Gazel 11

Mısra: 11

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Tığ-ı hecrüñle Nesîb-i mübtelâyı öldürüp
Âferîn a‘dâ-yı dünî kām-yâb itdüñ bu şeb

5. **öldür:-** -üp

Gazel 183

Mısra: 9

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Öldürüp ḥasret-i la‘lûñle Nesîb-i zârı
Gel şerîk olma daḥî tâzelügüñ var kâna

6. **öldür:-** -ür

Gazel 88

Mısra: 1

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek.

Öldürür zehr-i sitemle ‘âşıkı itmez hirâs
Ol ṭabîb-i nâzdan itmeñ müdâvâ iltimâs

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzûnı
Hemân çek tığ-ı nâzı bildügüñden kâlama ey ḥûnî

‘Ömer:

1. **‘Ömer:**

Rûbai 20

Mısra: 4

İkinci halife. Hz. Ömer.

Şer‘üñ haremindedir oldılar çâr menâr
‘Osmân u Ebû Bekr ü ‘Ömer şâh-ı Necef

‘ömr:

1. **‘ömr:-** +i, +n, +i

Tarih 18

Mısra: 12

Ömür, hayat.

Haḡ mübârek ide ol şadr-ı mu‘allâyı añā
Devletin dā’im ide ‘ömrini efzûn Hudā

2. ‘ömr: +i

Tarih 27

Mısra: 3

Ömür, hayat.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'ün ‘ömri füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer‘-i mübîni eyledi ihyā

3. ‘ömr: +in

Tarih 12

Mısra: 12

Ömür, hayat.

Tā ki nüh-ḡubbe-i zerrîn-‘alem itdükçe kıyām
‘Ömrin efzûn ide iḡbālını memdûd Hudā

4. ‘ömr: +i, +n, +i

Tarih 6

Mısra: 1

Ömür, hayat.

Vālid ü maḡdümüñ eyle ‘ömrini ya Rab füzûn
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

‘ömr-i ‘azîz:

1. ‘ömr-i ‘azîz: +i

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saygın yaşam.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azîzi hep
Sermāye-i kavîyy vü qader oldu şimdi kem

‘ömr-i ebed:

1. ‘ömr-i ebed:

Gazel 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ebedi hayat.

Bulurdı ‘ömr-i ebed ḡaṡresin çeken rindân
Mey-i lebûnden eger olsa feyz-yâb şarâb

‘ömr-i ḡāher:

1. ‘ömr-i ḡāher: +de

Tarih 29

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kız kardeşinin ömrü.

Çün itdi zühûr irāde-i Rabb-i Şamed
Pâyāna irişdi ‘ömr-i ḡāherde ‘aded

‘ömr-i ḡarîş:

1. ‘ömr-i ḡarîş: -e

Gazel 106

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hırslı, tamahkar ömür.

‘Ömr-i ḡarîşe olsa bu tûl-i emel kıyās
Vaḡt-i ḡayâtınuñ görünür inḡızāsı yok

öñ:

1. öñ: +i, +n, +e

Kaside 9

Mısra: 13

Ön, huzur.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Taḡliş-i necāt eyledi nuṡḡa gelüp āhū

öp:

1. öp: -dü, -m

Gazel 139

Mısra: 4

Öpmek.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayaḡın dāmen-i zer-tāra yapışdum

2. **öp:**

Gazel 165

Mısra: 5

Öpmek.

Maḥmūr-ı la'lin öp dehen-i âteşin ile
Muhtâcdur o gül-be-şeker tâzelenmege

3. **öp:**

Tahmis 2

Mısra: 15

Öpmek.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

4. **öp:-meg, -e**

Gazel 198

Mısra: 10

Öpmek.

Meded üftâdeñüñ bir cām ile destin alup kaldur
Ayağüñ öpmege sâkî dil-i derd-âşinâ düşdi

‘örf-i sebz:

1. **‘örf-i sebz:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yeni adet.

Serinde ‘örf-i sebz ile gören dir şānahu’llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a’lā cibill oldı

ört:

1. **ört:-er**

Kaside 1

Mısra: 10

Örtmek, üzerini kaplamak.

Ḥ’ābgāh-ı cism-i pāküñ olduğıçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā’im semūr

öt:-

1. **öt:-er, -se**

Müfret 4

Mısra: 2

Ötmek, çalmak.

Yine kânün-ı kādīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bie ey dil o öterse eyü sāz

öz:

1. **öz:+üñ**

Gazel 64

Mısra: 8

Bir kimsenin benliğı, kendi manevi varlığı, iç, nefis.

Gevheri var âşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor
Añla kâdr-i şoḥbetin kāmillerüñ ḥāk it özüñ

2. **öz:+üñ**

Rûbai 48

Mısra: 2

Bir kimsenin benliğı, kendi manevi varlığı, iç, nefis.

Yā küre-i endîşede kâl eyle sözüñ
Yā keff-i lisāna eyle mu’tād özüñ

özge:

1. **özge:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Başka, diğer.

Özge kurbıyyet idi ne ittihād u ne ḥulūl
Kurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehmi itmese n’ola ‘uḳūl

2. **özge:**

Kaside 2

Mısra: 5

-den başka.

Yok dergehünden özge baña melce’ ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālūmi ‘arz eylesem ne ḡam

3. **özge:**

Kaside 2

Mısra: 13

-den başka.

Yokdur saña hulusdan özge vesiletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

‘özü-âver-i şad-hezâr:

1. **‘özü-âver-i şad-hezâr:**

Rûbai 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüz bin kere özür dileyen.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
‘Özü-âver-i şad-hezâr istiğfâram

2.3.19. P

pâ:

1. **pâ:**

Tarih 14

Mısra: 2

Ayak.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mısra'la
Yine Şâdık Muhammed mesned-i fetvâya basdı pâ

pâ-bûs:

1. **pâ-bûs:** +ı, +n, +a

Gazel 136

Mısra: 9

Ayak öpme.

Sezâ-vâr olmadum pâ-bûsına gör şûmi-i bahtı
Reh-i cânânede hâk olmadum şanma Nesib oldum

pâdişâh:

1. **pâdişâh:** +i

Gazel 73

Mısra: 11

Sultan, padişah.

‘İşkür pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şahid yeter efsâne-i Maḥmūd u Ayâz

2. **pâdişâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Allah.

Gayra ne gûne eyleyeyim hâlûmi beyân
Sen bir ‘aṭâ vü rahmeti çok pâdişâh iken

3. **pâdişâh:** +ı

Gazel 124

Mısra: 4

Hükümdar, sultan.

Ta‘alluk itme dehre fâriğ ol kayd-ı taḥammülden
Tecerrüd ihtiyâr it mülk-i fakruñ pâdişâhı ol

4. **pâdişâh:** +uñ

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Sevgili.

Fersûde kıl evvelâ ḥabîbüñ
Hâk-i rehine o pâdişâhuñ

5. **pâdişâh:** +â

Gazel 121

Mısra: 4

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Ziverûñ tâc-ı le‘amrûk hilḳâtüñ huluḳın ‘azîm
Pâdişâhâ taḥtgâhuñ ‘arş-ı Raḥmân'dur senüñ

6. **pâdişâh:** +â

Kaside 3

Mısra: 7

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Pâdişâhâ irtifâ‘-ı ḳaşr-ı ‘izz ü şânuña
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı ‘ulâ

7. **pâdişâh:** +â

Müsemmen 1

Mısra: 18

Ey ulu Padişah (Hz. Muhammed).

Ziverüñ tâc-ı le‘amrük hilkätüñ hulukın ‘azîm
Pâdişâhâ tahtgâhuñ ‘arş-ı Raḥmân'dur senüñ

pâdişâh-ı ‘âdil:

1. pâdişâh-ı ‘âdil:*

Tarih 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Adaletli padişah.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥakḳ'ıñ kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı ‘âdile mülki ‘atâ

pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân:

1. pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân:

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dört büyük meleşin en değerli padişahı. (Hz. Muhammed sav).

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât
V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân hıdem

pâdişâh-ı nâ-müselmân:

1. pâdişâh-ı nâ-müselmân:*

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Müsülman olmayan padişah.

Diyâr-ı şabrî tārâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iqlîm-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

pâdişeh-i kalem:

1. pâdişeh-i kalem:

Rûbai 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şiir padişahı.

Ey pâdişeh-i kalem ü ev ednâ
V'ey şâh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

pâdişeh-i kevn ü mekân:

1. pâdişeh-i kevn ü mekân:

Rûbai 34

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kâinatın padişahı.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergâhuña varmağa yolum âsân it

pâdişeh-i Mekke vü Belh:

1. pâdişeh-i Mekke vü Belh:

Rûbai 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Belh ve Mekke'nin padişahı.

Ey fahr-i rüsûl pâdişeh-i Mekke vü Belh
Düşmenlerünüñ gurre-i ‘ömri ola selh

pâdişeh-i pâk-neseb:

1. pâdişeh-i pâk-neseb:

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz soylu padişah. (Hz. Muhammed).

Ey şeh-i kişver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdâd-res-i maḥşer olur

pâk:

1. pâk:

Gazel 123

Mısra: 4

Arınmış, temiz.

Sîne-i şâf ile it pend ü naşîhat gayra
Âb-ı câri gibi hem tâhir idüp hem pâk ol

2. **pāk:**

Kıt'a 21

Mısra: 2

Arınmış, temiz.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

3. **pāk: +i, +n**

Tarih 33

Mısra: 2

Arınmış, temiz.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad hayf
Qabri pākin dūr-i zaḥmetle pūr ide Mevlā

pāk id-:

1. **pāk id-: -er**

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temizlemek.

Dil ḥānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na‘t-i Nebī‘den ola ol sāḥada cūrū

pāk ol-:

1. **pāk ol-: -ma, -y, -ınca**

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temizlenmek, arınmak.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kineden
Rū-nūma olmaz kūdūret gitmese āyineden

pākīze:

1. **pākīze:**

Gazel 186

Mısra: 14

Güzel, latif.

Nihāl-i naḥl-i ma‘nā dikmege bāğ-ı ma‘ārifde
Nesībā ‘aşıḳāna böyle pākīze zemīn olsa

pāk-siret:

1. **pāk-siret: +ler**

Gazel 89

Mısra: 5

Temiz ahlakh.

Pāk-siretler şafında cāy-gīr olmaḳ muḥāl
Tā ki vardur cāme-i ḥālūnde gaḫletden denes

pālheng ü külāh:

1. **pālheng ü külāh:**

Gazel 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zincir halka ve şapka.

Sezā olsa ol Mevlevī dilbere
Kamer pālheng ü külāh āfitāb

pāmāl:

1. **pāmāl: +i, +y, +üz**

Gazel 81

Mısra: 3

Ayak altında çiğnenmek.

Geh semend-i nāzınūn pāmāliyüz çün ḥāk-i reh
Gāh memnūn-ı nīgāh-ı çeşm-i siḫr-āşāriyuz

pāmāl-i bed-cüyān:

1. **pāmāl-i bed-cüyān:**

Gazel 35

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Fenalık arayarı çiğnemek.

N'ola ben ‘add idersem kendimi pāmāl-i bed-cüyān
Geçen bu ‘abd-i nāçizi o şāh-ı ḥüsne ḥāsiddür

pāmāl-i ḡam:

1. **pāmāl-i ḡam:**

Gazel 142

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gamın ayak altına alınması.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksaî âdem olmazsın
Reh-i ʿışk içre vâʿiz tâ ki pââmâl-i gam olmazsın

2. **pâmâl-i gam:**

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gamın ayak altına alınması.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksaî âdem olmazsın
Reh-i ʿışk içre vâʿiz tâ ki pââmâl-i gam olmazsın

pâmâl-i leked-küb-ı fenâ:

1. **pâmâl-i leked-küb-ı fenâ:**

Gazel 154

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluğun ayakları altında çiğnenme.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlûñ niçe mümkün gide serden

pâmâl-i mür:

1. **pâmâl-i mür:**

Kaside 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayak altında çiğnenmiş karınca.

Mazhar-ı nezzâre-i kahruñ olan şîr-i ʿanüd
Şübhesiz hâk-i mezelletde olur pââmâl-i mür

pâmâl-i reh-i zillet:

1. **pâmâl-i reh-i zillet:**

Gazel 72

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Alçaklık yolunu ayak altına almak.

Oldı pââmâl-i reh-i zillet Nesibâ ʿâkıbet
ʿArşa-i kibrûñ niçe çâbü-k-süvârın görmişüz

pâmâl-i süm-i esb-i şitâbân:

1. **pâmâl-i süm-i esb-i şitâbân:** +uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aceleyle koşan atın toynakları altında çiğnenmek.

Müştaş-ı būs-ı gūşe-i dāmānuñam senüñ
Pâmâl-i süm-i esb-i şitâbānuñam senüñ

pā-nihāde:

1. **pā-nihāde:**

Gazel 63

Mısra: 2

Ayak basmak, gelmek.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyāde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hüde pā-nihāde degüldür

2. **pā-nihāde:**

Gazel 167

Mısra: 4

Ayak basmak, gelmek.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

pāpūs:

1. **pāpūs:** +ın

Gazel 159

Mısra: 4

Ayakkabı.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-ā-pā dide
Şeb-i deycürda da pāy bulur pāpūsın

pāre:

1. **pāre:**

Gazel 24

Mısra: 8

Parça, kısım.

Merhem-i vaşluñla dermân-sâz olursañ vahtidür
Sîne-i zaḥm-ı tîğ-ı hicrânuñla pâre pâredür

2. **pâre:***ler,+üñ

Gazel 126

Mısra: 7

Parça, kısım.

O sifâl pâreleriñ ki her biri kūy-ı yârde atılır
Semer-i ḥadıka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

3. **pâre:**

Rûbai 47

Mısra: 4

Parça, kısım.

Ol gün ki cihândan idesin ‘azm-i sefer
Hem-râhuñ olur bir iki pâre kirbâs

4. **pâre:***dür

Gazel 24

Mısra: 8

Parça, kısım.

Merhem-i vaşluñla dermân-sâz olursañ vahtidür
Sîne-i zaḥm-ı tîğ-ı hicrânuñla pâre pâredür

5. **pâre:***dür

Gazel 24

Mısra: 3

Parça, kısım.

Dil degüldür külhan-ı sînemde aḥker pâredür
Cân-ı sūzân anda gūyâ murğ-ı âteş-ḥ’âredür

pâre-i bakam:

1. **pâre-i bakam:**

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kızılağaç parçası.

Ger nâra düşse gūşe-i çeşm-i şefâ‘atüñ
Her aḥker-i caḥîmi ider pâre-i baḳam

pâre-i kemîne-i ‘ömr:

1. **pâre-i kemîne-i ‘ömr:**

Gazel 43

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ömrün zavallı parçası.

İdince seng-i ecel kesr-i âb-gîne-i ‘ömr
Bulınmaz arasalar pâre-i kemîne-i ‘ömr

pâre-pâre id-:

1. **pâre-pâre id-:-er**

Gazel 134

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Parça parça etmek.

Pes-i müjenden ider pâre-pâre cân u dili
Nigeh mi tîğ-ı mücevher midür nedür bilmem

pâs-ı dem:

1. **pâs-ı dem:**

Gazel 142

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zamanın kiri.

Degüldür pâs-ı dem kâruñ idersin râzuñı ifşâ
Benümle bezmgâh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

pây:

1. **pây:**

Gazel 159

Mısra: 4

Ayak, kadem.

Farṭ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pâpüşın

2. pāy:

Kıt'a 4

Mısra: 4

Ayak, kadem.

Na'leynler ile gezmede halk-ı cihân bütün
Güyâ çehâr pây ile merdüm behîmedür

pâyân:

1. pâyân:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Nihayet, son.

Âyâ bu cefâya yok mı pâyân
Tâ 'arşa irişdi âh u feryâd

2. pâyân:-a

Tarih 29

Mısra: 2

Nihayet, son.

Çün itdi zühûr irâde-i Rabb-i Şamed
Pâyâna irişdi 'ömr-i h'âherde 'aded

pây-bûs:

1. pây-bûs:+ın

Gazel 201

Mısra: 7

Ayak öpme.

O kim bir serv-ğaddûn pây-bûsın iltimâs eyler
Tekâpü eylesün mânend-i cû nev-rûzdur şimdi

pây-bûs-ı pây:

1. pây-bûs-ı pây:+e, +nün

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayağını öpme.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülîstân-ı hüdâ
Pây-bûs-ı pâyenuñ hasret-keşi hâk-i tahûr

pây-dâr ol:-

1. pây-dâr ol:-maz

Gazel 88

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesibâ 'âkıbet
Dâr-ı 'ışka olmasa seng-i melâmetden esâs

2. pây-dâr ol:-maz

Gazel 181

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kalıcı olmamak, gelip geçici olmak.

Mişâl-i sebze-i bigâne pây-dâr olmaz
Tarâvet-i çemen-i i'tibâra aldanma

pâye:

1. pâye:+sı, +n

Kıt'a 18

Mısra: 2

Derece, mertebe.

Nâ-mağal güftâra âğâz eyleme mecnûn gibi
Bî-hüde sözdür kişinün pâyesin dün eyleyen

pâye-i ber-ter:

1. pâye-i ber-ter:

Gazel 31

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

En yüksek mertebe.

Bu gülîstânda Nesibâ 'izzet ise mağlabuñ
Hâk-i pây olmak o serve pâye-i ber-ter yeter

pâye-i ednâ:

1. pâye-i ednâsını:+sı, +n, +ı

Gazel 32

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

En düşük mertebe/basamak.

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesīb
Gerçi zāhid ‘ilm ile müstahric-i Keşşāf olur

pāye-i Mecnūn:

1. **pāye-i Mecnūn:**

Gazel 80

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mecnūn'un rütbesi, derecesi.

‘İşk ile biz pāye-i mecnūna çıkmış inmişüz
Hāküz ammā bād ile gerdūna çıkmış inmişüz

pāye-i şıdk:

1. **pāye-i şıdk: +u, +m**

Tarih 31

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Doğruluk mertebesi.

Ta‘rif için itsem ne ‘aceb pāye-i şıdkum
Hāk-i rehe rū-mâlde te‘hîri bahâne

pāye-i süllem-i bāb-ı harem:

1. **pāye-i süllem-i bāb-ı harem: +i**

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Evin kapısının selamete erdiren makamı.

Pāye-i süllem-i bāb-ı haremi nüh gerdün
Lā-mekân ravzasına pîşgeh-i manzar olur

pāy-ı çübîn:

1. **pāy-ı çübîn:**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Değneğin ayağı, ucu; Behrâm'ın dayanağı (Çübîn,
Nüşirevân'a karşı ayaklanmış olan, Hürmüz'ün seraskeri
Behrâm'ın lakabıdır).*

Quvvet-i ğayr iledür cünbişi yok istiqlâl
Pāy-ı çübîn gibi sâbit olamaz pāy-ı kalem

pāy-ı himmet:

1. **pāy-ı himmet:**

Gazel 128

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yardım ayağı.

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maqşad ba‘îd
Miḥnet-i hicrân ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

pāy-ı ‘izz:

1. **pāy-ı ‘izz: +i, +n**

Gazel 162

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şerefli ayak.

Rikāb-ı nāsa başar pāy-ı ‘izzin ehl-i fenā
Görür bu ḥālî derûn ehli na‘ş-ı mevtāda

pāy-ı kalem:

1. **pāy-ı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kalemin ayağı.

Quvvet-i ğayr iledür cünbişi yok istiqlâl
Pāy-ı çübîn gibi sâbit olamaz pāy-ı kalem

pāy-ı ümmîd:

1. **pāy-ı ümmîd: +e**

Gazel 118

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümidin ayağı.

Dür-i eşk-i niyâzı pāy-ı ümmîde nişâr itdük
Güşād-ı ‘ukde müşkil sübḥa-i evrâddan gördük

pāyidār:

1. **pāyidār:**

Tarih 32

Mısra: 4

Kalıcı.

O bāğ-ı ma‘delet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücūdın dā‘imā şıhhatle Mevlā pāyidār itsün

pāymāl:

1. **pāymāl:**

Gazel 83

Mısra: 5

Ayak altında kalmış, ezilmiş.

Pāymāl olmağıla ehl-i dil olmaz nākış
Hāke de düşse yine kadr-i güher dūn olmaz

pāymāl-i ‘ālemyān:

1. **pāymāl-i ‘ālemyān:**

Gazel 45

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Topraklar altında kalan.

Ne ğam olursam eger pāymāl-i ‘ālemyān
Mişāl-i pertev-i hürşid-i intişārūm var

pā-zede:

1. **pā-zede:**

Gazel 144

Mısra: 3

Çiğnenmiş, ayak altına alınmış.

Ol bāğ-ı bahāyam ki degül pā-zede şahnum
Gül-çîn-i vişāl olmadı kimse çemenümden

peder:

1. **peder:**

Tarih 11

Mısra: 5

Baba.

Tül-i ‘ömr ile mu‘ammer ola maḥdūm u peder
Olalar mazhar-ı elṭāf-ı Qādīm ü Ezelüñ

peder-āne:

1. **peder-āne:**

Gazel 150

Mısra: 10

Baba gibi.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı ıışkuñ ile tārāca virüp sekīb ü şabrın

pejmürde:

1. **pejmürde:-lik**

Gazel 173

Mısra: 7

Dağınık, perişan.

Semūm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesīm-i vaşl-ı vezān olsa büstānumuza

pejmürde ol:-

1. **pejmürde ol:-miş, -dur**

Tahmis 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Perişan olmak.

N'ola gül gonca-i ümmid şād-āb olmasa hergiz

Bu deşt-i miñnetüñ pejmürde olmuşdur semūmından

pek:

1. **pek:**

Gazel 109

Mısra: 5

Çok fazla, oldukça.

Devlet-serāsı pek tiz olur aşiyān-ı büm
Ehl-i dilüñ derünını vîrān idenlerüñ

2. **pek:**

Gazel 92

Mısra: 10

Çok fazla, oldukça.

Nesibā şad hezārān āferin Firdevsi-i şab'ıñ
şāhuñ nāme-i evşāf-ı hüsniñ pek güzel yazmış

pelid ol:-

1. **pelid ol:-dı**

Kıt'a 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Murdar olmak.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kadar pāk ise pelid oldu

penāh-ı halk:

1. **penāh-ı halk:-ı**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnsanların sığınağı.

İtme penāh-ı halkı ki rāhat bulur mı hiç
Timsāl-i şahşā āyinede istinād iden

penāh-ı ümem:

1. **penāh-ı ümem:**

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ümmetlerin sığınağı.

Şefikā kerimā şefi'-i 'uşātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a'zam

penciş-i zebān:

1. **penciş-i zebān:-a**

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dili dolanmak.

Celāl-i hüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem ahvālüm ol sitem-kāre

pend:

1. **pend:-üñ**

Gazel 125

Mısra: 8

Nasihat, öğüt.

Zāhid tehālük eyleme ıslaḥumuzda hiç
Pendüñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

pend id:-

1. **pend id:-er, -sin**

Gazel 150

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğüt vermek.

Yine bu Nesib-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı 'ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

2. **pend id:-e**

Rübai 36

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğüt, nasihat etmek.

'Aḳıllere lāzımdur ide herkese pend
Nuşh-ı 'uḳalāya 'aşıḳ olmaz dil-bend

pend it:-

1. **pend it:-me**

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Öğüt vermek, nasihatte bulunmak.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

pend ü naşihat it:-

1. **pend ü naşihat it:-**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Öğüt vermek.

Sīne-i şāf ile it pend ü naşihat gayra
Āb-ı cārī gibi hem ṭāhir idüp hem pāk ol

per ü bāl:

1. per ü bāl:+e

Gazel 188

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kol kanat.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kıaldı zīr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre kıatreler dūşdi per ü bāle

perdahte:

1. perdahte:

Kaside 1

Mısra: 11

Cilalanmış, temizlenmiş, düzenlenmiş.

Cevher-i cismüñ nigīnin hıfz için perdahte
Sîmden bir halkadur hāki muhîf olmuş be-hūr

perde:

1. perde:

Gazel 10

Mısra: 2

Hicap, örtü.

Dilberā ruhsāruñ itme cılve-endāz-ı nıkāb
Perde tıtmakla nihān olmaz bilürsin āfitāb

2. perde:

Gazel 10

Mısra: 2

Hicap, örtü.

Dilberā ruhsāruñ itme cılve-endāz-ı nıkāb
Perde tıtmakla nihān olmaz bilürsin āfitāb

perde-i ‘ābid:

1. perde-i ‘ābid:+i

Rübai 60

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İbadet edenin örtüsü.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtūk

Yüz tevbe-i ‘āşıkı şikest eyler bu

perde-i çeşm-i havās:

1. perde-i çeşm-i havās:

Rübai 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Duyguların gözündeki perde.

Ey bezm-i celālünde felekler rakķāş
Ferş oldu rehūnde perde-i çeşm-i havās

perde-i ef‘āl:

1. perde-i ef‘āl:

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İşlerdeki gizem,perde.

Perde-i ef‘āl ü aķvāl-i Hūdā'sın bī-merā
Ma remeyte mazhariyyet cāhına oldu berāt

perde-i ‘ışk:

1. perde-i ‘ışk:+a

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk perdesi.

Tār-ı ıanbūr-ı mahabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i ‘ışka yeksān görünür şāh u gedā

perde-i sāz:

1. perde-i sāz:+uñ

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

1. Bir müzik parçasını oluşturan seslerden her birinin
ses derecelerini sağlamak için çalgılarda bulunup
parmaklarla basılan yer.

Bu nağme-i hūnīn nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

perde-i şehāb:

1. **perde-i şehāb:**

Gazel 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bulut örtüsü.

Zulmet-fezā olur yine āh-ı ḥazīn sañā
Çün perde-i şehāb

perde-keş-i rū:

1. **perde-keş-i rū:**

Kaside 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüzünü örten.

Fermānı ile itdi zemīni yine rūşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rū

perestiş:

1. **perestiş:**

Gazel 65

Mısra: 3

Tapınma, meyl etme, gönülden bağlanma.

Bī-şıdķ u ḥulūş olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

perestiş-i şanem-i sū menāt:

1. **perestiş-i şanem-i sū menāt: +a**

Gazel 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Menat gibi putlara tapan.

Ne kāfir itse nazar naķş-ı ḥüsnüñe ey büt
Perestiş-i şanem-i sū menāta nāz eyler

perhiz:

1. **perhiz:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kaçınmak, uzak durmak.

Tā nīk ü bedi idince temyiz
Hem-şoḥbet-i beden ile perhiz

perhiz-pişe:

1. **perhiz-pişe:**

Tarih 13

Mısra: 5

Mānen yasaklanan şeylerden kendini çekmeye alışık.

Müttakī perhiz-pişe kāşif-i rāz-ı derūn
Keşfi ehl-i Sakız'ıñ ağzında olmuşdı mesel

perī:

1. **perī: +de**

Gazel 178

Mısra: 10

Güzel; sevgili.

Bir gūşe-i çeşmiyle ider ādemi mecnūn
Ḥaķķā ki ‘aceb cāzibe-dārdur o perīde

2. **perī:**

Gazel 197

Mısra: 10

Güzel; sevgili.

Çıķar biñ şāneka’llah her ṭarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhī

3. **perī: +nūñ**

Gazel 171

Mısra: 5

Güzel; sevgili.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perīnūñ
Luṭfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

4. **perī: +sin**

Gazel 154

Mısra: 7

Peri (güzellik bağlamında perî gibi güzel).

Yâ rûh-ı muşavver ya perîsin hele gelmez
Hâşâ ki senûn gibi güzel nev'-i beşerden

5. **perî:**

Gazel 94

Mısra: 7

Güzel; sevgili.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşîre şarılmış

6. **perî:**

Gazel 170

Mısra: 2

Güzel; sevgili.

Maḳrûn olursa da'vet-i 'âşık icâbete
Cezb eyler ol perî daḥi nâgâh şöḥbete

7. **perî:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Peri.

Ḥurşîd-şîfat geh âşikâre
Geh gâh perî gibi nihânsın

8. **perî:**

Gazel 59

Mısra: 3

Güzel; sevgili.

Ol serv ü kad perî ise ferdâya şalmada
Cûyâb-ı 'ömr-i âdem ise pür şitâbdur

9. **perî:**

Gazel 40

Mısra: 7

Güzel; sevgili.

Ağyâr ile düçâr olıcaḳ ol perî bana
Bir merḥabâ dimez görür anı gelür geçer

10. **perî:**

Gazel 209

Mısra: 1

Güzel; sevgili.

Dil bir perî nîgeh güzelûn oldu mâ'îli
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ'ili

11. **perî:**

Gazel 213

Mısra: 10

Güzel; sevgili.

Girüp zir-i liḥâf-ı goncaya bād-ı şabâ gûyâ
Perî âgûşa bir maḥbûb-ı ḥûb-ı dil-sitân çekdi

12. **perî:**

Gazel 32

Mısra: 9

Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın.

Ey perî baḳ ḥâl-i bî-mihrân-ı ḥaṭṭ-âverlere
Mücib-i 'ibret cihâna kışşa-i eslâf olur

13. **perî:**

Gazel 40

Mısra: 7

Çekici güzelliği olan çok alımlı kız veya kadın.

Ağyâr ile düçâr olıcaḳ ol perî baña
Bir merḥabâ dimez görür anı gelür geçer

per-i Cibrîl:

1. **per-i Cibrîl:**

Gazel 163

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cebraîl'in kanadı.

Ser-i küyuñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a'lâdur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

per-i hümâ:

1. **per-i hümmâ:** +y, +ı

Gazel 173

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hümmâ kuşunun kanadı.

O mäh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümmâyı meges-rân iderse h'ânnumuza

perîde:

1. **perîde:**

Gazel 178

Mısra: 16

Uçmuş.

Bir tâze şikâr aldı Nesîbâ yine oldı
Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye perîde

perî-peyker:

1. **perî-peyker:**

Gazel 6

Mısra: 5

Peri yüzlü.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şîhhat dilde kuvvet gözde h'âb

2. **perî-peyker:**

Gazel 57

Mısra: 9

Peri yüzlü.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesîb-âsâ taahammül gösterür

perî-rû:

1. **perî-rû:**

Gazel 183

Mısra: 2

Peri yüzlü (Sevgili).

Ola mādām 'azîmetde dil-i dîvâne
O perî-rû giderek münis olur insâna

perî-rüyân:

1. **perî-rüyân:**

Gazel 25

Mısra: 1

Peri yüzlü güzeller.

Sipâh-ı kâkûli ma'mûre-i imâna şalmışlar
Perî-rüyân ki şûr-ı 'ışkî mülk-i câna şalmışlar

2. **perî-rüyân:**

Gazel 25

Mısra: 5

Peri yüzlü güzeller.

Perî-rüyân ki şûr-ı 'aşkı mülk-i câna şalmışlar
Olup Leylî vü şân evvel nigehe şabr u sāmânın

perîşân:

1. **perîşân:**

Gazel 148

Mısra: 3

Dağınık, karışık.

Te'sîri ide tab'uhnı cā'iz ki perîşân
Küyuñda fiğân eylemez oldum hâzerümden

2. **perîşân:**

Gazel 161

Mısra: 7

Dağınık, karışık.

Gîsû-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perîşân
Târîki-i şeb rüşeni-i rûz midur bu

3. **perîşân:** +uz

Rûbai 42

Mısra: 1

Acınacak durumda, zavallı, kederli, muzdarip.

Sevdâ-yı ḥaṭuñla ki perîşânuz biz
Ḥâkiyle çü mûr şimdi yeksânuz biz

perişân id-:

1. **perişân id-:-er**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Perişan etmek.

Bigâne çü bād ider perişân
Her gice o sünbül-i siyāhuñ

perişân ol-:

1. **perişân ol-:-dı**

Rûbai 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Dağınık olmak.

Ruhsârına bakdı dide hayrân oldı
Zülfi gibi nezzâre perişân oldı

peri-veş:

1. **peri-veş:**

Gazel 3

Mısra: 5

Peri gibi güzel (Sevgili).

Peri-veş dideden ey bi-vefâ âhir nihân olduñ
Göründüñ çeşm-i cāna ibtidādan mihr-bān-āsā

2. **peri-veş:**

Gazel 41

Mısra: 1

Peri gibi güzel (Sevgili).

Nühüftegâh o peri-veş baña gelür görünür
O dem neşâî ile gamdan rehâ gelür görünür

perr-i gayr:

1. **perr-i gayr:**

Gazel 73

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Başkasının kanadı.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişin
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

pertâb:

1. **pertâb:**

Gazel 136

Mısra: 2

Atma, atılma, sıçrama.

Hadeng-i âh pertâb itmede gâyet muşib oldum
Kemîn-i ‘ışkdan zaḥm efken-i cān-ı raķib oldum

pertev:

1. **pertev:~i**

Tarih 6

Mısra: 2

Işık, parıltı.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle ‘ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

pertev-efgen:

1. **pertev-efgen:~dür**

Gazel 27

Mısra: 2

Işık saçan.

Nigâh itdükçe nûr-ı ʔal‘atüñden sine rüşendür
Fürûğ-ı mihr ile âyine gûyâ pertev-efgendür

pertev-feşân-ı nûr u ziyâ:

1. **pertev-feşân-ı nûr u ziyâ:~dur**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Nur ve ışık saçan.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiḥüñ
Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubḥ-dem

pertev-i mihr-i şafâ:

1. **pertev-i mihr-i şafâ:**

Gazel 96

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Eğlence güneşinin ışığı.

Dil düürüstân pertev-i mihr-i şafâ bilmez nedür
Câm-ı revzen kaçır-ı ümmide dil-i meksûr imiş

pervâne:

1. **pervâne:**+si, +n, +e

Gazel 91

Mısra: 1

Işığın etrafında dönmeyi seven gece keleşbeği; âşık.

Yandı pervânesine didi o şem'î ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

2. **pervâne:**+nüñ

Tahmis 4

Mısra: 6

Işığın etrafında dönmeyi seven gece keleşbeği; âşık.

‘Arûs-ı hacle zib-i şem'î ser-germ-i ‘itâb olmuş
Meger pervânenüñ âzürde olmuşdur hücumından

3. **pervâne:**+si, +sin

Gazel 115

Mısra: 9

Işığın etrafında dönmeyi seven gece keleşbeği; âşık.

Pervânesinin var ise bir şem'î cemâlün
Hâlî degül ey dil yine bu süz u güdâzuñ

4. **pervâne:**

Rûbai 34

Mısra: 3

Keleşbek.

Gıydüm nemedin hırkayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem'î ‘ışkuña süzân it

5. **pervâne:**+y, +e

Rûbai 49

Mısra: 3

Işığın etrafında dönmeyi seven gece keleşbeği; âşık.

Pervâneye şem'î ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

pervâne it-:

1. **pervâne it-:**di

Gazel 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pervane (gibi) görmek.

Pervâne itdi şem'î liķā Mevleviler'i
Yandurdu süz-ı ‘ışk-ı Hüdā Mevleviler'i

pervâne-i pür-süz:

1. **pervâne-i pür-süz:**+i, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ateşler içinde (olan) pervane.

Nûr-ı şem'î hüsünün pervâne-i pür-süzüyz
Bülbül-i âteş-nevâ-yı gülşen-i ruhsâriyz

pervâne-i şem'î bezm-i hüsn:

1. **pervâne-i şem'î bezm-i hüsn:**+üñ

Rûbai 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik meclisinin mumunun pervanesi.

Pervâne-i şem'î bezm-i hüsnün ervâh
Kurbâni-i bismilgeh-i ‘ışkuñ ecsâm

pervâz:

1. **pervâz:**

Gazel 73

Mısra: 8

Kanat açan, uçan.

Menzilinden düşüp âvâre olur hâk-nişin
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

pervâz it-:

1. **pervāz it:-di**

Tarih 13

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ruhun bedenden çıkması, ölmek.

Rūhı pervāz itdi nāgeh gülsitān-ı vaḥdete
İtdi ḥāristān-ı fāniden ferāgat çekdi el

perverde:

1. **perverde:**

Gazel 133

Mısra: 7

Büyütülmüş.

Dūd-ı āh ile idüp dāğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥānını bu köhne sifālün görelüm

pervīz-i ḡam:

1. **pervīz-i ḡam:+uñ**

Rūbai 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam eleği.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Pervīz-i ḡamuñ turunc-ı dest-efşārı

pesend:

1. **pesend:**

Gazel 164

Mısra: 3

Beğenilmiş, makbul.

Bir ‘aceb nādir pesend üşkūfe-gār-ı ḥasretem
Dūd-ı āhum sūnbül-i destār-ı gerdūn olmada

pesend it:-

1. **pesend it:-di**

Gazel 188

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Beğenmek.

Degül giryān helāk-i ḥayl-i ‘uṣṣākı pesend itdi
Nisār-ı dürr ider fark-ı ser-i müjgān-ı kıttāle

pesendide-i iḥvān:

1. **pesendide-i iḥvān:**

Gazel 78

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kardeşlerince makul olan.

Hüneri ‘ayb görür dide-i ḥussād Nesīb
Yūsuf’uñ ḥüsni pesendide-i iḥvān olmaz

pes-i müjen:

1. **pes-i müjen:+den**

Gazel 134

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kirpiğin sonu.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tīg-ı mücevher midür nedür bilmem

peşimān ol:-

1. **peşimān ol:-ur**

Kıt'a 24

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

*Pişman olmak. Yaptığı bir işin yanlış veya uygunsuz
sonuç verdiğini anlayarak üzölmek.*

Ḥāmūşluḡa nādim olur görmedüm ammā
Güftārına çok kerre peşimān olur ādem

pest:

1. **pest:**

Kıt'a 25

Mısra: 2

Alçak, aşağı.

Ḥayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda kıadr-i fuḡalā pest ü mükerrem cāhil

pest ol:-

1. **pest ol:-a, -sin**

Rûbai 57

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşığı kalmak, hor kalmak.

Bâzâr-ı hüdide tâ-be-key pest olasın

Sa'y it ki fenâ câmi ile mest olasın

peyâm:

1. **peyâm:+iñ**

Gazel 64

Mısra: 3

Haber.

Cân u cismüñ al peyâmın hıdmet eyle kâmile
Verd ü hâruñ lûf u cevrin bülbül-i nâlâna şor

peyâm-ı inhidâm:

1. **peyâm-ı inhidâm:+ı, +n, +dan**

Tarih 19

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yıkılma haberi.

Olinca münhedim nâgeh dil-i 'uşşâk-ı şeydâ-veş

Peyâm-ı inhidâmından yıkıldı hâtır-ı dünyâ

peyâm-ı lâ-büd:

1. **peyâm-ı lâ-büd:**

Gazel 156

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutlaka haber.

Seheri ki güş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül

Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

peyâm-ı şevk:

1. **peyâm-ı şevk:+ı**

Gazel 70

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Parlak haber.

Ümîddür ki terahhüm iderdi hâline ammâ

Peyâm-ı şevkı Nesîb'üñ o şîve-kârına degmez

peydâ it:-

1. **peydâ it:-miş**

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Meydana getirmek; belirmek, görünmek.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydâ

İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

peygüle:

1. **peygüle:+si, +n, +de**

Gazel 62

Mısra: 1

Köşe.

Fenâ peygülesinde merd-i hâmil Mevlevilerdür

Emânet bârını cân-ile hâmil Mevlevilerdür

peygüle-i çeşm:

1. **peygüle-i çeşm:+ü, +m, +de**

Rûbai 59

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözün köşesi.

Tâ-key ola peygüle-i çeşmümde nigâh

Mânend-i murâkıban-ı hâmüş-nişin

peygüle-i fenâ:

1. **peygüle-i fenâ:+da**

Gazel 85

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yok olma köşesi.

Deh-rûze kâr u bârını dehrüñ hebâ bilüp

Peygüle-i fenâda yatan Mevleviler'üz

peygüle-i hasret:

1. **peygüle-i hasret:+de**

Gazel 102

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hasret, özlem köşesi.

N'ola peygüle-i hasretde lutf-ı yâri aîmazam
Olur me'yûs-ı şîhhat hastalar dermândan fâriğ

peygüle-i külhan:

1. **peygüle-i külhan:**

Gazel 27

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir köşede yanan ocak.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygüle-i külhan gerekse bezm-i gülşendür

peykân:

1. **peykân:+lar, +la**

Gazel 60

Mısra: 2

Okun ucundaki sivri demir; kirpik.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Çanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

peykân-ı nâvek-i sitem:

1. **peykân-ı nâvek-i sitem:+üñ**

Gazel 119

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zulüm okunun temreni.

Peykân-ı nâvek-i sitemüñ itmedük telef
Zahm-ı ciger-güdâz-ı dile merhem eyledük

peymân:

1. **peymân:+e**

Gazel 168

Mısra: 8

Ahd, yemin, söz.

Şart-ı 'işmet bu midür kim seni agyâr degül
'Aks-i ruhsârûñi âyinede peymâne göre

2. **peymân:+uñ, +a**

Gazel 3

Mısra: 8

Ahd, yemin, söz.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı tal'at senden
ayrılmam
Niçün peymânûña çuramaz dönersin âsumân-âsâ

peymâne:

1. **peymâne:+den**

Gazel 100

Mısra: 10

Kadeh, şarap bardağı.

Hayâl-i la'li çıkmaz hâtırundan
K'idir mahmûr olan peymânenen hazz

2. **peymâne:**

Gazel 167

Mısra: 8

Kadeh, şarap bardağı.

Baña lutf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâk üzre

3. **peymâne:**

Gazel 6

Mısra: 1

Kadeh, şarap bardağı.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde piç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan tâb'-ı sāmānum hārâb

peymâne-i ârāmı:

1. **peymâne-i ârāmı:**

Rûbai 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzur kadehi.

Câm-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin
Peymâne-i ârāmı şikest eylersin

peymâne-i çeşm:

1. peymâne-i çeşm:+in

Gazel 154

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Göz kadehi.

Sākî-i felek bezm-i firâkuñda Nesīb'üñ
Peymâne-i çeşmin pür ider hûn-ı cigerden

peymâne-i ser-şâr:

1. peymâne-i ser-şâr:+e

Gazel 44

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağzına kadar dolu kadeh.

Bezmgâh-ı meye gülşen dinilürse sākî
Güli peymâne-i ser-şâre değüldür de nedür

pey-rev:

1. pey-rev:+i

Tarih 6

Mısra: 4

Arkası sıra giden; izinden giden, uyan.

Zühd ü takvâ ile ol maḥdümü rāh-ı dінде
Yâ ilāhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

2. pey-revlik:+lik

Kaside 3

Mısra: 1

Arkası sıra giden; izinden giden, uyan.

Seyyi'âtın saña pey-revlik iden eyler şevāb
Mihrüñe vābestedür ḥaḳḳa ki kār-ı kīmyā

pey-revân-ı dil:

1. pey-revân-ı dil:

Gazel 128

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönülü örnek alan.

İntizām ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesīb
Gâh mest ü gâh şāhî bir keşâkeşdür gönül

pey-siper-i sipihr-i vār:

1. pey-siper-i sipihr-i vār:-ün

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Engelsiz gökyüzü.

Sen ḥāk-i rehünle çarḥa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārün

peyvend:

1. peyvendin:

Gazel 53

Mısra: 3

Ulaşma, erişme.

Alma hengām-ı ḡazab ḥançerüñüñ peyvendin
‘Aşık öldürmege yetmez mi o ḥaşm-âne naẓar

pîç ü tâb:

1. pîç ü tâb:

Gazel 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: Kalıp ifade

Sıkıntı, ıstırap, endişe.

Serde sevdâ elde peymâne gönülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan tâb^c-ı sāmānum ḥarâb

pinhân:

1. pinhân:

Gazel 46

Mısra: 4

Gizli.

‘Işık ifşâ itdürür ḥ‘āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş’e-i mey âdeme esrârı pinhân söyledür

2. pinhân:

Kaside 2

Mısra: 16

Gizli.

Hulûk-ı kerîmüñ eylemese ref'-i ihticâb
Pinhân kalurdu kevnde mâhiyyet-i kerem

pinhân eyle-:

1. **pinhân eyle-:-mek**

Gazel 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

Hemîşe dest-i hasret çâk-sâr-ı ceyb ü dâmendür
Ne mümkün gevher-i esrâr-ı ışkî eylemek pinhân

2. **pinhân eyle-:-mek**

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gizlemek.

Teff ü tâbı dilde pinhân eylemek mümkün degül
Bezimde izhâr ider elbette micmer tâb ü tef

pinhân id-:

1. **pinhân id-:-e, -y, -üm**

Rûbai 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Saklamak, gizlemek.

Gördükçe cemâlün ağlayup derd-i dili
Pinhân ideyüm didükçe izhâr itdüm

pîr:

1. **pîr:-den**

Gazel 207

Mısra: 8

Şeyh, mürşit.

Sürûr u gam degüldür çünkü bâkî ey gönül şâd ol
Budur mengüş-ı hikmet güşda bir pîrden kaldı

pîrâhen:

1. **pîrâhen:**

Gazel 60

Mısra: 1

Beden.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Kıanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

pîrâye:

1. **pîrâye:-dür**

Kaside 3

Mısra: 3

Süs, zinet.

Gül ruhuñ pîrâyedür gülzâr-ı ma'hubiyette
Serv ü kaddüñ zîb-i nüzhetgâh-ı bâğ-ı ıştîfâ

pîrâye-i külâh id-:

1. **pîrâye-i külâh id-:-en, -ün**

Gazel 111

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Külâhın süsü etmek.

Ne bâkî var elem-i za'ım-ı hâr-ı zilletden
Gül-i melâmeti pîrâye-i külâh idenün

pîrâye-i ruhsâr-ı şafâ:

1. **pîrâye-i ruhsâr-ı şafâ:**

Gazel 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eğlence yüzünün süsü.

Meclisde edeb bâ'îş-i şad-feyz-i şarabdur
Pîrâye-i ruhsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

pîrehen:

1. **pîrehen:-ü, +m, +den**

Gazel 144

Mısra: 2

Gömlek, iç gömleği.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Haclet-zededür berg-i semen pîrehenümden

pîrehen-i şabr:

1. **pîrehen-i şabr:**+u, +m, +ı

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sabır gömleği.

Sûzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen dîdelerümden

pîrehen-püş ol:-

1. **pîrehen-püş ol:-**ma, -y, -ınca

Gazel 132

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gömlekle örtülü olmak.

Dâğlardan pîrehen-püş olmayınca bilmedüm
Mâcerâ-yı çâk-i dâmen 'ışk-ı Yûsuf nedügin

pîr-i harâbât:

1. **pîr-i harâbât:**+dan

Gazel 195

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meyhanenin piri.

Her kim alursa pîr-i harâbâtdan eli
Ser-menzil-i ümîde başâr kâm-ı evveli

pîr-i muğan:

1. **pîr-i muğan:**

Tahmis 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Meyhaneci.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki câm-ı şabûhı

pîr-i Tayfûrî-nesak:

1. **pîr-i Tayfûrî-nesak:**

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tayfuri şeyhinin yolu.

Şeyh İlyâs ol mücâhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmış idi kârı her dem kahr-ı nefis-i pür-dağal

pîşe:

1. **pîşe:**+sî

Kaside 7

Mısra: 7

Huy, tabiat, âdet, alışkanlık.

Eğerçi pîşesi dâ'im haşa vü 'işyândur
'îbâdetinde daği var hezâr hâbı u hâlel

2. **pîşe:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

İş, amel.

Olsa saña pîşe faşl u gıybet
Endîşe-i dem-be-dem nemîmet

pîşe-i za'îfe:

1. **pîşe-i za'îfe:**+y, +ı

Kaside 10

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Zayıf sıvrisinek.

Kemîne luftı ider pîşe-i za'îfeyi 'anğa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

pîşgeh-i manzar:

1. **pîşgeh-i manzar:**

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Önünde görünen.

Pâye-i süllem-i bâb-ı hâremi nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pîşgeh-i manzar olur

pîş-i nigāh:

1. **pîş-i nigāh:**+u, +m, da

Gazel 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Göz önünden; yanı başından.

Şerm olup pîş-i nigāhumda baña sedd-i sedîd
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba'îd

pîş-i nîgeh:

1. **pîş-i nîgeh:**+üñ, +de

Rûbai 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bakışın önü.

Ey nuṭṭ-ı şerîfûñde ma'ânî melfûz
Pîş-i nîgehûñde sırr-ı ğaybî melhûz

pîş-i Şeyh Bostân:

1. **pîş-i Şeyh Bostân:**+a

Gazel 213

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Şeyh Bostan'ın huzuru.

Bahâriyye Nesîb ü Vehbî pîş-i Şeyh Bostân'a
Bîrer mışra'la bu nazm-ı güzîni armağan çekdi

pîş-rev:

1. **pîş-rev:**

Tarih 23

Mısra: 3

Önden giden, öncü.

Atup pûy râz ile bir tîr pîş-rev
Hezâr u şaşt gez oldı şitâbân

pister-i zer-beft:

1. **pister-i zer-beft:**

Gazel 130

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli döşek.

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur

Riyâ ile tenümi vakf-ı bûriyâ idemem

pîşvâ:

1. **pîşvâ:**+lık

Gazel 65

Mısra: 13

Reis, başkan.

Telvîn ile pîşvâlık olmaz

Mestâne iken imâmet olmaz

pîşvâ-yı cem'-i aşhâb-ı yakîn:

1. **pîşvâ-yı cem'-i aşhâb-ı yakîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sahabeler topluluğunun önderi.

Oldı Haydar pîşvâ-yı cem'-i aşhâb-ı yakîn

Âl-i 'âlî-ṭînetüñ şem'-i münîr-i bezm-i dîn

piyâde:

1. **piyâde:**

Gazel 63

Mısra: 1

Yaya, ayağıyla yürüyerek giden.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür

Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

piyâle:

1. **piyâle:**+si

Gazel 106

Mısra: 2

Kadeh, şarap bardağı.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafası yok

Sākisi yok piyâlesi yok aşınası yok

piyāle-i dil:

1. **piyāle-i dil:***

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül şarabının kadehi.

Piyāle-i dili seng-i teğāfūl itdi şikest
Nedendür ey gül-i ra'nā bu inkisār bize

piyāle-i safā:

1. **piyāle-i safā: +dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Eğlence şarabı.

Keyfiyyet-i bî-huşi-i derdün
Maḥsūd piyāle-i şafādur

piyāle-nūṣi-i āb-ı hayāt:

1. **piyāle-nūṣi-i āb-ı hayāt: +a**

Gazel 29

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İçkiye düşkün olan(kişi) ölümsüzlük suyuna.

Ḥayāl-i la'lün iden sāğar-ı şarāb degül
Piyāle-nūṣi-i Āb-ı hayāta nāz eyler

puḥte:

1. **puḥte:**

Kaside 9

Mısra: 10

Kıvama gelmiş, olgun.

Semmiyyetin izhār idüp ol cān-ı cihāna
Merdüm gibi bir puḥte ḡanem oldı suḡan-gū

pür:

1. **pür:**

Gazel 34

Mısra: 6

Dolu.

Şeh-rāh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

2. **pür:**

Gazel 140

Mısra: 10

Dolu.

Bulmaz Nesīb-i ma'ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafḥa-i suḡanı pür sevād iden

3. **pür:**

Gazel 163

Mısra: 10

Dolu.

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā baḡş ol
Gönül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resūlallāh

4. **pür:**

Kaside 1

Mısra: 4

Dolu.

Nüşa-i ḡadrüñden iki nokṭadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşān kehkeşān beyne's-sütür

5. **pür:**

Tarih 33

Mısra: 2

Dolu.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḥayf
Ḡabri pākin dūr-i zaḥmetle pür ide Mevlā

6. **pür:**

Tarih 33

Mısra: 5

Dolu.

Şadef-i ḡabr-i güzinin yem-i raḥmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

7. pür:

Gazel 7

Mısra: 1

Dolu.

‘İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vīrānumı yā Rabb

8. pür:

Gazel 11

Mısra: 1

Dolu.

Meyle sāķī ‘ārīzuñ pür āb ü tāb itdūñ bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-ı āfītāb itdūñ bu şeb

9. pür:

Gazel 59

Mısra: 4

Dolu.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cūyāb-ı ‘ömr-i ādem ise pür şitābdur

10. pür:~dür

Gazel 74

Mısra: 3

Dolu.

Pürdür āyīne-i dil gerd-i küdüretle Nesīb
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

11. pür:

Gazel 35

Mısra: 9

Dolu.

Göñülden māl-i nāçizūñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrīze bu kavı-i hāķķa şāhiddür

12. pür:

Kaside 1

Mısra: 6

Dolu.

Herkesi fāriğ ide agyārdan bīm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duħterle pür

13. pür:

Gazel 172

Mısra: 1

Dolu, çok.

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāğar benānında
Açılmış tāze güldür gonca-i zanbaķ miyānında

14. pür:

Gazel 178

Mısra: 1

Dolu.

Tā olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki ħarīdār ola kālā-yı ümīde

15. pür:

Kaside 1

Mısra: 12

Oğul, evlat.

Gerçi kim Ādem Şafiyullāh ebū'l-eşbāħdur
Sen ebū'l-ervāħsın ervāħ-ı ‘alem saña pür

pür cüş ol-:

1. pür cüş ol-:-ma, -y, -ınca

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Coşku dolu olmak.

Püte-i dilde fenā iksirinūñ ħāşıyyetin
Āteş-i ‘ışķıyle pür cüş olmayınca bilmedüm

pür id-:

1. pür id-:

Rübai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telħ
Kand-ı ğam-ı ‘ışķuñ pür idüp zā‘ıķa mey

2. **pür id:-ü**

Rübai 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Lezzât-ı cihânı eylesün kāmına telh
Kand-ı gam-ı ‘ışkuñ pür idüp zā‘iça mey

3. **pür id:-er**

Gazel 154

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Sākī-i felek bezm-i firākuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeşmin pür ider hūn-ı cigerden

pür it:-

1. **pür it:-**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doldurmak.

Üşkūfe-i ‘ibretle pür it dāmen-i çeşmüñ
Maşşūd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

pür ol:-

1. **pür ol:-dı**

Gazel 129

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bol, çok olması.

Ne hoş açıldı nesīm-i niyāz ile ol gül
Pür oldı bŷy-ı hōş-ı luţf ile meşām-ı emel

2. **pür ol:-sa**

Gazel 186

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şāyāndur
Derŷn-ı hōkka-i yākŷt pür dŷr-i semīn olsa

3. **pür ol:-sun**

Gazel 201

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Pŷr olsun sākīyā cām u sebŷ nev-rŷzdur şimdi
Olur zŷhd ile diller hep ‘adŷ nev-rŷzdur şimdi

4. **pür ol:-dı**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dolmak.

Āmed-şŷd-i telāţum-ı gam buldı gāyetin
Pŷr oldı sākīl-i yem-i dil ‘anber-i neşāt

pür-āfet-kār:

1. **pür-āfet-kār:~dur**

Kaside 5

Mısra: 4

Bela dolu, çok belalı.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Gŷyā hayāl-i na‘t ile pŷr-āfet-kārdur

pür-bŷy-ı müşk-nāb:

1. **pür-bŷy-ı müşk-nāb:**

Gazel 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kokulu saf misk.

Nesīb sākara dŷşdŷkçe ‘aks-i ţurra-i yār
İder dimāğumı pŷr-bŷy-ı müşk-nāb şarāb

pür-cŷş ol:-

1. **pür-cŷş ol:-**

Gazel 132

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Coşku dolu olmak.

Püte-i dilde fenâ iksîrinüñ hâşıyyetin
Âteş-i ʿışkıyle pür cûş olmayınca bilmedüm

pür-dâğ:

1. **pür-dâğ:**

Gazel 1

Mısra: 3

Yanıklarla; yanık yaraları ile dolu.

Göñül pür-dâğ u dîde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nûkûd-ı genc-i sultân-ı fenâ darrâbıyuz cânâ

pür-dâğ-ı hecr-i rûy:

1. **pür-dâğ-ı hecr-i rûy: +uñ**

Gazel 179

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzünden ayrı kalmanın yarası.

Derûn-ı sîne ki pür-dâğ-ı hecr-i rûyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâlezâr bize

pür-derd:

1. **pür-derd:**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Çok dertli.

Hâlâ ki tamâm oldu gördüñ
Pür-derd ü elem derûn u bîrûn

pür-dür ü gevher:

1. **pür-dür ü gevher:**

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnci ve mücevher dolu.

Lûlû-yı naʿtini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi ʿanber olur

pür-füsün:

1. **pür-füsün: +dur**

Gazel 159

Mısra: 1

Sihir dolu.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hüşın
Hırz-ı cân şanma fenânuñ direm-i menküşın

pür-güher:

1. **pür-güher:**

Gazel 175

Mısra: 2

İnci ile dolu.

Ey kâfile-i eşk derûndan sefer eyle
Dükkânçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

pür-gülüğl:

1. **pür-gülüğl: +a**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Çok gürültülü.

ʿİlm ehline zîb oldu sükût oldu selâmet
Pür-gülüğla olma şaķın şöhre-i ʿâlem

pür-ıışm u kîn ol-:

1. **pür-ıışm u kîn ol-: -sa**

Gazel 186

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kin ve öfke ile dolup taşmak.

Elem çekmem cebîn-i ʿışvesi pür-ıışm u kîn olsa
Güzel ey baħr-i nâzum saña benzer nâzenîn olsa

pür-inhimâk ol-:

1. **pür-inhimâk ol-: -mak**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bir şeye karşı büyük bir istekle dolu olmak.

Ne müşkildür ğam-ı dünyā ile pür-inhimāk olmak
Ne güçdür rişte-i kayd-ile şāhib-insilāk olmak

pür-nūr:

1. pür-nūr:

Tarih 17

Mısra: 10

Nurla dolu.

Nesīb rihleti tārīhini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī kabrüni pür-nūr

pür-piç ü tīb:

1. pür-piç ü tīb:

Tahmis 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıvrım kıvrım ve büküm büküm.

Kemāl-i nahvetinden cebhesi pür-piç ü tīb olmuş
Şerār-efşān-ı hiddet şu'le-pāş-ı ızırāb olmuş

pür-sirişk:

1. pür-sirişk:

Gazel 1

Mısra: 3

Gözyaşı ile dolu.

Göñül pür-dāğ u dīde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nüķūd-ı genc-i sulţān-ı fenā darrābıyuz cānā

pür-süz:

1. pür-süz:

Gazel 75

Mısra: 6

Ateş dolu, yakıcı.

Hem bezmimüz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

pür-tāb ol-:

1. pür-tāb ol-: -ur, -sa

Kıt'a 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Işıkla dolmak, ılık saçmak.

Kalb olur āyine-i şāhid-i 'irfān-ı Hudā
Şaykal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tāb

pür-vaḥal:

1. pür-vaḥal:

Rübai 37

Mısra: 4

Bataklık dolu.

Ey Hızır-ı 'ināyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḫşūd ba'īd

püşide:

1. püşide:

Gazel 174

Mısra: 8

Örtülmüş, gizli.

Mekānı kıble zātı Ka'be-i taḫḫīkdur dirsem
Delilüm 'anberin püşide besdür kabır-i Monlā'da

püş-i burāk:

1. püş-i burāk: +ı

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in miraca yükselirken bindiği Burak isimli hayvanın sırtı.

Ol zamān kim eyledün püş-i burākı zir-revān
Göz yumup açınca tayy oldı fezā-yı āsumān

püte:

1. püte: +si, +n, +de

Gazel 61

Mısra: 7

Kefe.

Riyāzet pūtesinde nār-ı ğamla
Fenā zā'ibleridür Mevleviler

pūte-i dil:

1. **pūte-i dil:** *de

Gazel 132

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül kabında, gönül tavasında.

Pūte-i dilde fenā iksiriniñ hāşyyetin
Āteş-i 'ışkıyle pür cūş olmayınca bilmedüm

pūy:

1. **pūy:**

Tarih 23

Mısra: 3

Koşan.

Atup pūy rāz ile bir tır pīş-rev
Hezār u şaşt gez oldu şitābān

2.3.20. R

Rab:

1. **Rab:**

Tarih 6

Mısra: 1

Allah.

Vālid ü maḥdūmuñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

2. **Rab:**

Rūbai 34

Mısra: 4

Allah.

Giydüm nemedin hırkayı pervāne gibi
Yā Rab beni şem'-i 'ışkuña sūzān it

3. **Rab:**

Gazel 14

Mısra: 12

Allah.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dīdeler üzre
Yā Rab beni ḥāk-i ḳādem-i ehl-i kemāl it

4. **Rab:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Allah.

Yā Rab yine ola rūy-ı cānān
Āyīne-i dīdede nümāyān

5. **Rab:**

Gazel 175

Mısra: 10

Allah.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ḡamam çāre kerem yok
Yā Rab baña Ḥızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

6. **Rab:**

Gazel 147

Mısra: 8

Allah.

'Aks-i ḥüsninden bile dil-gır olur āyīnede
Kimse yā Rab mübtelā-yı şūḥ-ı ḥōd-bīn olmasun

7. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 1

Allah.

'İşkuñla pür it sīne-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yā Rabb

8. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 2

Allah.

'İşkuñla pür it sīne-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yā Rabb

9. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 6

Allah.

Qıl luṭfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i âh-ı şerer-eḫşânımı yâ Rabb

10. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 8

Allah.

Her bî-başar-ı kec-naẓara dest-ḥuṣ itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i 'irfânımı yâ Rabb

11. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 10

Allah.

Mânend-i Nesîb eyle şîyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sâmânımı yâ Rabb

12. **Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 4

Allah.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i 'işyânımı yâ Rabb

13. **Rabb:**

Rûbai 24

Mısra: 1

Allah.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
'Özr-âver-i şad-hezâr istiğfâram

14. **Rabb:**

Rûbai 58

Mısra: 4

Allah.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

15. **Rabb:+e**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Allah.

Yâ Rabbe gerçi ma'şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa'îd

Rabb-i Mecîd:

1. **Rabb-i Mecîd:+üñ**

Tarih 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çok büyük Allah.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyî-i Esedullâh
Kim 'âleme bir luṭfî idi Rabb-i Mecîd'üñ

Rabb-i Raḥmân:

1. **Rabb-i Raḥmân:**

Tarih 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

*Dünyadaki her canlıya, Mü'min, kâfir ayırt etmeksizin
herkese merhamet eden Allah.*

Cenâb-ı ḥazret-i 'Osmân Paşa
Medîd itsün ḥayâtın Rabb-i Raḥmân

Rabbü'l-'âlemîn:

1. **Rabbü'l-'âlemîn:**

Kaside 1

Mısra: 1

Alemlerin rabbî, var olan her şeyin yaratıcısı.

Medḥüñ itmişken senüñ bi'z-zât Rabbü'l-'âlemîn
Hiç ne mümkindür aña nev'-i beşer ola cesûr

rağbet:

1. **rağbet:-e**

Gazel 78

Mısra: 2

İlgi, değer.

Ten-i bî-cân gibidür rağbete şâyân olmaz

Dil-i bî-ışk ki lezzet-çeş-i îmân olmaz

2. **rağbet:**

Gazel 100

Mısra: 13

İlgi, değer.

Nesib'e n'ola yâr eylerse rağbet

Kim itmez şöhbet-i rindânenen hazz

3. **rağbet:**

Gazel 140

Mısra: 6

İlgi, değer

Her kanda olsa 'izz ile maḥdûm gayr olur

Fermân-ı Hakk'a rağbet ile inkiyâd iden

rağbet eyle:-

1. **rağbet eyle:-mez**

Gazel 163

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Rağbet etmek, beğenmek.

Gül-i ḥurşîdi ihdâ itse gerdün eylemez rağbet

Aña kim dâğ-ı 'ıškuñ zîb-i serdûr yâ Resûlallâh

rağbet ol:-

1. **rağbet ol:-ma, -sa**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlgi, alaka göstermek, beğenmek.

N'ola rağbet olmasa Âb-ı Hızır'a şarâb-ı sāğar-ı Cem

degül

Mey-i la'l-i yâri çeken ḥayâtını terk iderse de gam

degül

rağbet-i şem'-i şebistân:

1. **rağbet-i şem'-i şebistân:+a**

Gazel 16

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Geceyi aydınlatan mum.

'İşk manzûr ider erbâbını her meclisde

Rağbet-i şem'-i şebistâna ziyâdur bâ'is

rağbet-şiken-i metâ'-ı cân:

1. **rağbet-şiken-i metâ'-ı cân:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Can sermayesini karan.

Ey ḥ'âce-i çâr-sû-yı ḥübî

Rağbet-şiken-i metâ'-ı cânsın

râğib:

1. **râğib:-ları, +dur**

Gazel 61

Mısra: 1

Râğbet edici, eden, istekli.

Belâ râğıblarıdır Mevlevîler

Ḥudâ tâlibleridir Mevlevîler

râğib ol:-

1. **râğib ol:-maz**

Tahmis 3

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İstekli olmak.

Nesibâ herkes olmazmış me'âli mâl-ile kâsib

Vaṭan-perver cihân-gerd olana olmaz belî râğib

râh:

1. **rāh:~a**

Gazel 106

Mısra: 15

Yol, tarîk, istikamet.

Bir rāha ‘āzīmüz ki Nesīb anda menzilüñ
Āgāzı var miyānesi var intihāsı yok

2. **rāh:~da**

Gazel 9

Mısra: 7

Yol, tarîk, istikamet.

Rehber yeter bu rāhda naqş-ı cebîn saña
Eyle hemān şitāb

3. **rāh:~ı**

Gazel 197

Mısra: 4

Yol, tarîk, istikamet.

Şehenşāh-ı nigāh-ı nāza istikbāl ider güyā
Sipāhidür iki şaf bağlamış müjgānlar rāhı

4. **rāh:~da**

Tarih 35

Mısra: 4

Yol, tarîk, istikamet.

‘Āzim-i beyt-i Hudā olduḡda bu ‘abde Hudā
Ḥamdüli’llah ḥıdmetin ol rāhda itdi naşīb

5. **rāh:~uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Yol, tarîk, istikamet.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Kūyına o serv kec-külāhuñ

6. **rāh:**

Gazel 12

Mısra: 4

Yol, istikamet.

Döner bir çerāḡ-ı seḡer-māndeye
Eger bulsa ol bezme rāh āfitāb

7. **rāh:~ı**

Gazel 34

Mısra: 6

Yol, istikamet.

Şeh-rāh-ı maḡabbet ki ḡaṡar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

8. **rāh:-i**

Gazel 124

Mısra: 1

Yol, tarîk, istikamet.

Binüp keşt-i mihir-i āle baḡr-i dīne rāhı ol
Delil it necm-i aşḡābı ṡaraf-cüy-ı ilāhı ol

rāhat:

1. **rāhat:**

Gazel 6

Mısra: 6

Huzur.

Bir perî-peyker güzel tārāca virdi ḡalmadı
Cānda rāhat tende şıḡḡat dilde ḡuvvet gözde ḡ‘āb

2. **rāhat:**

Gazel 65

Mısra: 14

Huzur

Aşḡāb-ı riyā ider mi ārām
Mekkār-ı cihānda rāhat olmaz

rāhat bul:-

1. **rāhat bul:-ur**

Gazel 140

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Huzura kavuşma.

İtme penāh-ı halkı ki rāḥat bulur mı hīç
Timsāl-i şaḥṣa āyinede istinād iden

2. **rāḥat bul-:**

Rūbai 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzura kavuşma.

Teslim-i umūr idüp kazā vü kadere
Terk-i taleb-i rāḥat idüp bul rāḥat

rāḥat-ı lāne:

1. **rāḥat-ı lāne:**

Gazel 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rahat ev,yuva.

Rāḥat-ı lāne ile renciṣ-i çeng-i şehbāz
Kebk-i kuh-sār-ı ğam-ı ‘ışka Nesibā birdür

rāh-ber:

1. **rāh-ber: +ü, +m, +dür**

Gazel 34

Mısra: 2

Rehber, yol gösteren.

Cem‘iyyet-i esbāb-ı hicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

2. **rāh-ber: +i**

Gazel 120

Mısra: 2

Rehber, yol gösteren.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'ün
Cezb-i Ḥaḳ oldu rāh-beri Mevleviler'ün

rāh-ber eyle:

1. **rāh-ber eyle:**

Gazel 175

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rehber, yol gösteren yapmak.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ğamam çäre kerem yok
Yā Rab baña Hızr-ı keremün rāh-ber eyle

rāh-ber-i kāmīl:

1. **rāh-ber-i kāmīl: +ü, +müz, +dür**

Tahmis 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Olgunluk sahibi rehber.

Vaşluñ hevesi rāh-ber-i kāmīlümüzdür
‘ışk-ı ezeli nāka-keş-i maḥmilümüzdür

rāh-dān-ı ḥaḳ-i dōst:

1. **rāh-dān-ı ḥaḳ-i dōst:**

Gazel 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yol bilen sevgilinin toprağı.

Ḳadr-i eşk-i çeşmi bilmez rāh-dān-ı ḥaḳ-i dōst
Kal fehīm-i ‘ārif-i eyne's-süreyya ve's-sera

rāh-ı ‘amel:

1. **rāh-ı ‘amel: +de**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Amel yolu.

Rāh-ı ‘amelde şevḳ-ile çālāk ü çābük ol
Evḳāt-ı bendegī-i Hüdā'da kesel yeter

rāh-ı çeşm:

1. **rāh-ı çeşm: +ü, +m, +den**

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(aşığın) Gözünün yoldaşı.

Merdüm-i dide şunar âyine-i mänenend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı hayālün ki güzēr

rāh-ı dīn:

1. rāh-ı dīn:+de

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Din yolu.

Zühd ü takvā ile ol maḥdūmı rāh-ı dīnde
Yā ilāhī eyle cedd-i emcedinün pey-revi

rāh-ı ḡam:

1. rāh-ı ḡam:+a

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam yolu; keder, acı, hüznün sebebiyle.

Hücüm-ı şevḡ ile lezzet bulur ḡahr u mezelletden
Giden rāh-ı ḡama ḡaṭ'-ı ümīd eyler selāmetden

rāh-ı ḡam-ı hecr:

1. rāh-ı ḡam-ı hecr:+ün, +i

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık kederinin yolu.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ḡam-ı hecrünī ḡönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-'inān ile

rāh-ı ḡaṭar-nāk-i maḡabbet:

1. rāh-ı ḡaṭar-nāk-i maḡabbet:+den

Tahmis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın tehlikeli yolu.

Kim eylerdi güzēr rāh-ı ḡaṭar-nāk-i maḡabbetden
Silāḡ-ı 'āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

rāh-ı ḡudā:

1. rāh-ı ḡudā:+da

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah yolu.

Olur ārāmgehi Ka'be-i vuşlat āḡir
Sünneti rāh-ı ḡudā'da kime kim rehber olur

rāh-ı 'ışk:

1. rāh-ı 'ışk:+i, +n, +da

Gazel 184

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Cürmümi yād eyledükçe şerm-sāram āh āh
Rāh-ı 'ışkında virem cān direm olmadı naşīb

rāh-ı 'izzet:

1. rāh-ı 'izzet:+de

Tarih 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yücelik yolu.

Olursuz vāşıl-ı ser-menzil-i ikrām bī-şübhe
İder ḡaṭ'-ı menāzil rāh-ı 'izzetde semendünüz

rāh-ı maḡabbet:

1. rāh-ı maḡabbet:+de

Gazel 95

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgi, aşk yolu.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḡabbetde
Ḥarīf-i 'ışka bī-sāmānlık sāmān-kār olmış

rāh-ı mecāz:

1. rāh-ı mecāz:+a

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gerçek olmayan yol.

Çokdur belâsı meyl-i cüvânân idenlerüñ

Râh-ı mecâza şarf-ı dil ü cân idenlerüñ

râh-ı taleb:

1. râh-ı taleb:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İstek yolu.

Sen daği olup bu sırdan âgâh

Râh-ı taleb içre olma güm-râh

rahm:

1. rahm:+in

Gazel 88

Mısra: 4

Merhamet, acıma.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehri kırsa olmaz hûna sır

Çeşm-i hûnîsinden it rahmin o bî-dâduñ kıyâs

2. rahm:+uñ

Kaside 5

Mısra: 9

Merhamet, acıma.

Rahmuñ cebîre-bend-i ‘uşât-ı şikeste-dil

Luţfuñ merâm-bağş-ı kibâr u şîğârdur

rahm eyle:

1. rahm eyle:

Rûbai 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle

Bu keşte-i tîğ-ı hasrete rahm eyle

2. rahm eyle:

Rûbai 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Bu bende-i pür-felâkete rahm eyle

Bu keşte-i tîğ-ı hasrete rahm eyle

3. rahm eyle:

Rûbai 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Merhamet etmek, acımak.

Min-ba‘d güzel başuñ içün âzâd it

Zindânî-i çâh-ı firâte rahm eyle

rahm id:-

1. rahm id:-er

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Acımak, merhamet göstermek.

Yâre i‘lâm idegör derd-i dil-i zârı Nesib

Rahm ider gûş idicek hâlûñ o yâr-ı dil-keş

rahmân-ı bî-vezîr:

1. rahmân-ı bî-vezîr:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yardıma ihtiyacı olmayan Allah'ın merhameti.

Rahmân-ı bî-vezîr ü haţâ-pûş-ı bî-nażîr

Ğaffâr-ı bî-mu‘ârız u Settâr-ı bî-nedîd

rahmet:

1. rahmet:+i

Terci-bend 1

Mısra: 10

Merhamet etmek, acımak.

Gayra ne güne eyleyeyim hālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü rahmeti çok pādişāh iken

rahmet-i Hakk:

1. rahmet-i Hakk:

Kaside 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Çün ‘ālemine rahmet-i Hakk oldu maḳdemūñ
Sāyeñden oldu behre rūbā ‘ālem-i ‘adem

rahmet-i Rabb-i Ğafūr:

1. rahmet-i rabb-i Ğafūr:

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok merhamet eden Allah'ın rahmetine erişmek.

Hāzretūñden bir nigāh-ı merḥametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve rahmet-i Rabb-i Ğafūr

rahne:

1. rahne:

Gazel 176

Mısra: 4

Delik, yarık.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uṣṣāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşir-i istiġnāsına

rāh-rev-i cādde-i şavāb:

1. rāh-rev-i cādde-i şavāb:

Gazel 13

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Doğruluk caddesinin yolcusu.

Olmaz kimesne rāh-rev-i cādde-i şavāb
Tā olmaya Nesīb meded-baḥşī luṭf-ı Rab

rahş:

1. rahş:

Kaside 2

Mısra: 4

At.

Tā kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh rahş zer kecime ki vaż‘ eyledüñ ḳadem

rahş-ı felek:

1. rahş-ı felek:

Gazel 147

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feleğin gösterişli, güzel atı.

Reşkden rahş-ı felek ḥurşidi ḥāk-endāz ider
Āfitābum cilvegāhuñ ḥāne-i zīn olmasun

raht-ı āsāyiş:

1. raht-ı āsāyiş: +i

Gazel 135

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Huzurun varlığı.

İtdi yağma ḥired ü şabrumı bir şūḥ Nesīb
Raht-ı āsāyiş bi-hüde tebāh eylemedüm

rakam:

1. rakam:

Kaside 2

Mısra: 4

Rakam.

Şaymaz kemīn gubāra ḥaṭ-ı rūy-ı dilberi
Vaşf-ı cemāl-i pākūñi ḥāvi olan rakam

2. rakam:

Kaside 2

Mısra: 10

Rakam.

Besdür kelām-ı Ḥaḳ saña i‘cāz gerçi kim
Envā‘-ı mu‘cizātuña kāfi degül rakam

3. **rakam:**

Gazel 131

Mısra: 7

Rakam.

Leb-i dilber haberin nâmede itdükçe rakam
Kaşab-ı sükkere tercih olunur nây-ı kalem

rakib:

1. **rakib:**

Gazel 165

Mısra: 9

*Klasik şiirde sevgiliyi aşkıtan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Büs itmeyeydi hâl-i ruhın bezmde rakib
Bâ'is ne idi dâğ-ı ciger tâzelenmege

2. **rakib:~üñ**

Gazel 166

Mısra: 7

*Klasik şiirde sevgiliyi aşkıtan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

‘Uşşâkı şebihûnına gönderdi rakibüñ
Toğrıldı çalıklar o mehûñ bu seferinde

3. **rakibâ:~â**

Gazel 142

Mısra: 6

Ey rakip.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakibâ hurrem olmazsın

4. **rakib:**

Gazel 41

Mısra: 6

*Klasik şiirde sevgiliyi aşkıtan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

O şûh gelse kaçan çün bahâr u berd-i ‘acû
Rakib bezmümüze ibtidâ gelür görünür

5. **rakib:**

Kıt'a 1

Mısra: 6

*Klasik şiirde sevgiliyi aşkıtan uzaklaştırmaya çalışan,
sevgili ile âşığın kavuşmasına engel olan kimse.*

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
hûd
İki dilber cum‘a vü nev-rûzdur mâtem rakib

rakib-i bed-dil:

1. **rakib-i bed-dil:~e**

Gazel 101

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kötü yürekli rakip.

Rakib-i bed-dile miqdârını bildürmek âsândur
Arada âh ol yâr-i sitem-kâr olmasa mâni‘

rakib-i nâ-muvâfık:

1. **rakib-i nâ-muvâfık:**

Gazel 180

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Münasib olmayan rakip.

Yine cânâne çıksa cilvegâh-ı nâza ‘id olsa
Rakib-i nâ-muvâfık gam gibi ammâ ba‘id olsa

rakib-i nâ-sâz:

1. **rakib-i nâ-sâz:**

Gazel 73

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Edepsiz rakip.

Ney ü şanbûr hem-âheng idi cânân ise mest
Geldi bezm-i meye nâgâh rakib-i nâ-sâz

rakib-i siyeh:

1. **rakib-i siyeh:**

Gazel 91

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kara rakip.(Kötü bağlamında.).

Yine var ise rakib-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bā'îş ne ola ol meh-veş

rakḳās:

1. rakḳās:

Rübai 14

Mısra: 1

Oynayan, dans eden.

Ey bezm-i celālünde felekler rakḳāş
Ferş oldu rehûnde perde-i çeşm-i havāş

rām ol:

1. rām ol:-sa

Rübai 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Uymak, boyun eğmek.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Ḳahr u gaḳabuñdan itseler ḥavf u hirās

Rāmī Muḥammed Paşa:

1. Rāmī Muḥammed Paşa:

Tarih 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Ḥaṭṭ ile ḳubbe-nişin oldu riyāset buldı
Ser-firāz-ı vüzerā Rāmī Muḥammed Paşa

rānde-i çār-mevc-çîn-i cebîn:

1. rānde-i çār-mevc-çîn-i cebîn:+üz

Gazel 82

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dört bir tarafı saran alın kırıksılığından kaçmak.

O baḥr-i nahvete biz āşinā olalı Nesībā
Kenāra rānde-i çār-mevc-çîn-i cebînüz

rāsiḥ:

1. rāsiḥ:

Gazel 35

Mısra: 5

Bilgisi, bilhassa dinî bilgileri çok geniş olan.

Gerekdür kim ola ḳalbüñde rāsiḥ nûrî İslāmuñ
Olursa münḥaşır ḳavle efendi bil ki fāsiddür

rāst:

1. rāst:

Kaside 9

Mısra: 8

Doğru.

Noḳşānuña baḳ ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf ḳadar rāst terāzū

rāstī-i ümmīd:

1. rāstī-i ümmīd:

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Düzgün ümit.

İstikāmet mümteni'dür çün ḥaṭ-ı pergārdan
Rāstī-i ümmīd olunmaz ṭab'-ı kec-reftārdan

rāst-reviş:

1. rāst-reviş:

Gazel 123

Mısra: 8

Tarzı düzgün, üslubu doğru.

Eyle izḥār-ı şafā-yı dilüñ 'aksin her dem
Kec-nümā rāst-reviş çün 'amel-i ḥakkāk ol

ravza:

1. ravza:+sı, +nuñ, -

Kaside 9

Mısra: 3

Cennet bahçesi.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınıñ ‘arşa-i sebzi
Mihir oldı riyâz-ı haremde gül-i hõd-rû

2. **ravza**:+y, +ı

Kaside 9

Mısra: 14

Cennet bahçesi.

Tâ ‘anber ü müşk ile meşâm ola mu‘aţtar
‘İtr-ı şalavât eyleye ol ravzayı hõş-bû

3. **ravza**:+da

Rûbai 23

Mısra: 2

Cennet bahçesi.

Ey gülşen-i ravzaña melâ’ik bülbül
Ol ravzada hırşid ile mehdür iki gül

4. **ravza**:+ñ, +a

Kıt'a 10

Mısra: 4

Hız. Muhammed'in kabri.

Ey şefî'î rûz-ı mahşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

5. **ravza**:+n, -ı

Kaside 3

Mısra: 9

Cennet bahçesi.

Çondı nüh-mînâ-yı çarha ravzañı tezyîn için
Gice şebbûy-ı kevâkib rûz-i gül şems-i duhâ

6. **ravza**:+st, +n, +a

Kaside 6

Mısra: 6

Cennet bahçesi.

Pâye-i süllem-i bâb-ı haremî nüh gerdün
Lâ-mekân ravzasına pîşgeh-i manzar olur

7. **ravza**:

Kaside 9

Mısra: 5

Cennet bahçesi.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Hâdimleri havrâ ola cârûları geysû

8. **ravza**:+ñ, +a

Kaside 6

Mısra: 13

Hız. Muhammed'in kabri.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hırşid-i felek nûr-dih-i hâver olur

ravza-i ‘adn-i ma‘ânî:

1. **ravza-i ‘adn-i ma‘ânî**:+nüñ

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cennetin anlam bahçeleri.

Ravza-i ‘adn-i ma‘ânînüñ odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maqbere-i mıklemedür cây-ı qalem

ravza-i enver:

1. **ravza-i enver**:+ü, -ñün

Rûbai 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed'in nurlu kabri.

Nezzâre kiyân ravza-i enverüñün
Çeşm olsa ‘aceb mi sînesinde her dâğ

ravza-i pāk:

1. **ravza-i pāk**:+üñ

Gazel 163

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saf, temiz kabir (Hız. Muhammed).

Şu deñlü nür-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pâküñ
Ki ħurşid anda bir şem'-i şeherdür yâ Resûlallâh

ravza-i pür-nür:

1. ravza-i pür-nür: +ı, +nuñ

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Çok nurlu, aydınlık bahçe; çok nurlu cennet.

Mihr-i çarĥ-ı 'izzinüñ bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nürünüñ bir naĥl-i Tûr

2. ravza-i pür-nür: +ı, +n, +a

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Çok nurlu cennet bahçesi.

Kârbân-ı şad-taĥiyyât ü selâm ol ĥazretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nürına itsün 'ubûr

rây-ı rifat:

1. rây-ı rifat: +e

Gazel 170

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce sancak.

Ėat'-ı ta'alluĥ olduĥına bâ'is-i 'ulâ
Ėüccet gerekse eyle nâzar rây-ı rifate

rây-ı ruĥşat:

1. rây-ı ruĥşat:

Gazel 37

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düşünce izni.

Aña fî'l-cümle müşâbih diyu rây-ı ruĥşat
Nâzar-ı ĥalk-ı cihân hep meh-i şevvâldadur

rây-ı şâyib:

1. rây-ı şâyib:

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Doğru yol.

Ėüsn-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdîl

Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taĥdîr olmaz

râyic ol-:

1. râyic ol-:-ur

Gazel 212

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Revaç bulmak, raĥbet görmek.

Ėalur gider mi kesâd-ı hünerle böyle Nesîb
Metâ'ı râyic olur bir diyâra düşmez mi

râyiz-i yerâ'-ı Nesîb:

1. râyiz-i yerâ'-ı Nesîb:

Gazel 141

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesîb'in kaleminin terbiyecisi.

Niyâzumuz budur ey râyiz-i yerâ'-ı Nesîb
Süvâr-ı esb-i şabâ-sür'at-i benân olasın

râz:

1. râz: +ı

Gazel 42

Mısra: 10

Gizlenen şey, sır.

Nesîbâ reng ü büy-ı bî-baĥâyâ olma dil-beste
Bu râzı saña ezĥâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

2. râz: +uñ, +ı

Gazel 142

Mısra: 7

Gizlenen şey, sır.

Degüldür pās-ı dem kārūñ idersin rāzuñı ifşā
Benümle bezmgāh-ı ğamda ey ney hem-dem
olmazsın

3. **rāz: +ı**

Gazel 210

Mısra: 2

Gizlenen şey, sır.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

4. **rāz: +ı**

Gazel 210

Mısra: 10

Gizlenen şey, sır.

Bu merāyāya bakup Ḥaḳḳ'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daḥi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzı

5. **rāz: +e**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Gizlenen şey, sır.

Ey nāme zebān olup bu rāze
Maḳşūdumı söyle aşikāre

6. **rāz:**

Tarih 23

Mısra: 3

Gizlenen şey, sır.

Atup pūy rāz ile bir tır pīş-rev
Hezār u şaşṭ gez oldı şitābān

7. **rāz: +uñ, +ı**

Gazel 170

Mısra: 11

Gizlenen şey, sır.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmişüz
Mihruñ mübeddel olduĝı vardur ‘adāvete

rāz-ı ene'l-Ḥaḳ:

1. **rāz-ı ene'l-Ḥaḳ:**

Gazel 64

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ben Hakkım sözünün sırrı.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Al ḥaber Mañşūr'dan rāz-ı ene'l-ḥaḳ niydüĝin

recā:

1. **recā:**

Gazel 105

Mısra: 10

Ümit, beklenti.

Nesīb-i dil-şüdeye ḥūblar teraḥḥum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancaḳ

recā eyle-:

1. **recā eyle-: -di, -ler**

Kaside 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Rica etmek, ümit etmek.

Aña ümmet olmaḳ recā eylediler
Cenāb-ı Kelīm'le ‘İsā ibn-i Meryem

recā kıl-:

1. **recā kıl-:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Rica etmek, istemek, ricada bulunmak.

‘İlmün daḥi nāfi‘in recā kıl
Üstād-ı edibe ilticā kıl

recā-yı nazar:

1. **recā-yı nazar:**

Gazel 106

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakış dileĝi.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

ref' eyle-:

1. ref' eyle-: -r, -üz

Gazel 125

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kaldırmak.

Ref' eylerüz düşerse güher hāk-i tireye
Yoksa tāmā' mülāyim-i girdārumuz degül

ref'-i ihticāb:

1. ref'-i ihticāb:

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Utanmayı kaldırmak.

Hulq-ı kerīmūñ eylemese ref'-i ihticāb
Pinhān qalurdı kevnde māhiyyet-i kerem

ref'-i vücūd:

1. ref'-i vücūd: -i

Gazel 108

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Vücudu yüceltme.

Ref'-i vücūdī maṭlab-ı nezdik ü dūrdur
A'ḍāsıdur zamāne sitem-kār olanlaruñ

refik ol-:

1. refik ol-: -a

Rübai 21

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dost, arkadaş olmak.

Bir haṭve olur bu'ḍ-ı mesāfāt-ı fenā
Ol reh-reve kim maḥabbetūñ ola refik

refik-ı bü'l-heves-i hām-kār:

1. refik-ı bü'l-heves-i hām-kār: +a

Gazel 181

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Boş işli ve isteği çok arkadaş.

Reh-i Hūdā'da uyup nefse olma güm-geşte
Refik-ı bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

refik-ı gūşe-i zindān:

1. refik-ı gūşe-i zindān: +a

Gazel 64

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zindan köşesindeki arkadaş.

'Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf'uñ ḥālın refik-ı gūşe-i zindāna sor

reftār:

1. reftār: +a

Gazel 45

Mısra: 8

Gidiş, yürüyüş.

Ne gūşe-gir-i ferāğ olmağa müsā'id dil
Ne küy-ı maḥsada reftāra iktidārum var

reftār-ı nihālān-ı çemen:

1. reftār-ı nihālān-ı çemen:

Gazel 157

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bahçedeki fidanların sallanışı.

Leb-i cān-baḥşuñ ile nīm ḥiṭāb itseñ eger
Bāğda eyleye reftār-ı nihālān-ı çemen

refte refte:

1. refte refte:

Gazel 109

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitgide, azar azar.

Dergāhı refte refte olur merci'-i ünas
Âmed-şüd-i tarîk-ı debistân idenlerüñ

2. **refte refte:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gitgide, azar azar.

Elden kımasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

reh:

1. **reh:+de**

Gazel 34

Mısra: 2

Yol, tarîk, istikamet.

Cem'iyet-i esbâb-ı hicâb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

2. **reh:**

Gazel 76

Mısra: 2

Yol, tarîk, istikamet.

Vefâ-yı 'ahdi ol âhû-nigeh nedür bilmez
Miyân-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

3. **reh:+üñ, +de**

Rûbai 14

Mısra: 2

Yol, tarîk, istikamet.

Ey bezm-i celâlünde felekler rakḳâş
Ferş oldı rehünde perde-i çeşm-i ḥavâş

4. **reh:**

Rûbai 37

Mısra: 4

Yol, tarîk, istikamet.

Ey Hızr-ı 'ināyet saña ḳaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḳşūd ba'ıd

rehā:

1. **rehā:**

Gazel 41

Mısra: 2

Kurtulma, kurtuluş.

Nühüftegāh o perî-veş baña gelür görinür
O dem neşâṭ ile ḡamdan rehā gelür görinür

2. **rehā:**

Gazel 89

Mısra: 10

Kurtulma, kurtuluş.

Beste-i dām-ı 'alāyık bilmez āzādî nedür
Engübîn-ālûde olduḡda rehā bulmaz meḡes

rehā bul-:

1. **rehā bul-:-sam**

Gazel 101

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kurtuluş bulmak, kurtuluşa ermek, kurtulmak.

Açardum sîne-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencîneden mār olmasa mâni'

rehber:

1. **rehber:**

Gazel 9

Mısra: 7

Kılavuz, yol gösterici.

Rehber yeter bu rāhda naḳş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitāb

rehber ol-:

1. **rehber ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Yol gösterici, kılavuz olmak.

Olur ârāmgehi Ka'be-i vuşlat âhîr
Sünneti rāh-ı Hūdā'da kime kim rehber olur

rehber-i güm-rāh:

1. rehber-i güm-rāh:

Gazel 89

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yolunu şaşırانların yol göstericisi.

İlm-i kesbi şıdk-ile aşhābın eyler hāl-cū
Rehber-i güm-rāh olur gāhice āvāz-ı ceres

rehber-i hidāyet:

1. rehber-i hidāyet:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğru yol rehberi.

Ey rehber-i hidāyet olup maqşada delil
Ġāret-dih-i dükānçe-i sūq-ı mecāzum ol

rehber-i keştî-nişīnān:

1. rehber-i keştî-nişīnān:

Tarih 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yol gösteren gemisinin yolcuları.

Rehber-i keştî-nişīnān idi hūsn-i himmet
Ol idi Baħr-i Sefid içre meger Hızr'a bedel

reh-güzār:

1. reh-güzār: +uñ

Gazel 104

Mısra: 8

Geçilen yol, geçit.

Bir nigāh-ı merħamet itseñ n'olur ey şāh-ı hūsn
Reh-güzārūñ üzre tırmuş derd-mendān şaf-be-şaf

2. reh-güzār: +ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 1

Geçilen yol, geçit.

Destinde naqd-i cānı varup reh-güzārına
‘Arz-ı hūlūş eyledi ‘āşık nigārına

3. reh-güzār: +ı, +n, +da

Tarih 2

Mısra: 4

Geçilen yol, geçit.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efridūn sipāh
Ġahramānlar reh-güzārında olurlar hāk-i pā

reh-güzer:

1. reh-güzer:

Gazel 184

Mısra: 5

Geçit, geçecek yol.

Eylerem bî-hūde kūy-ı yārden şad reh-güzer
Şeş-der-i fūrkatde ben mānend-i zāram āh āh

2. reh-güzer: +iñ, -de

Gazel 166

Mısra: 6

Geçit, geçecek yol.

Cānānı geçürdi Yaqa'dan dideler ağıyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

3. reh-güzer: +ü, +m, +den

Gazel 148

Mısra: 2

Geçit, geçecek yol.

Efzūde iken revnaq-ı hūsnūñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

reh-güzer-i dilber:

1. reh-güzer-i dilber: +i

Gazel 193

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgilinin yolu.

Tâ-be-key lağzi-i mestâne Nesibâ bildün

Ğarazuñ reh-güzer-i dilberi taqbîl gibi

reh-güzer-i ehl-i kemâl:

1. reh-güzer-i ehl-i kemâl:+e

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İlim ve fazilet sahiplerinin yolu.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemâle hâk ol

İncilâ-bağş-ı ruḡ-ı âyine-i idrâk ol

reh-i âmâl:

1. reh-i âmâl:+de

Tahmis 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ümit yolu.

Tekâpûdan reh-i âmâlde olsaḡ n'ola 'âciz

Müyesser olmadı olmak vuşûl-i kâmile fâyiz

reh-i âsân:

1. reh-i âsân:

Gazel 143

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kolay yol.

Menzil-i maḡsûda buldum bir reh-i âsân Nesib

Nîm-i râh-ı ḡamda bâr-ı derd ile bî-tâb iken

reh-i cānân:

1. reh-i cānân:+e, -de

Gazel 136

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yolu.

Sezâ-vâr olmadum pâ-bûsına gör şûmi-i baḡtı

Reh-i cānânede ḡâk olmadum şanma Nesib oldum

reh-i fenâ:

1. reh-i fenâ:+da

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yokluk yolu.

İrişmek ister iseñ ḡülsitân-ı ma'nâyâ

Reh-i fenâda çü bād-ı şabâ şitâbân ol

reh-i ḡam:

1. reh-i ḡam:+da

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gam yolu.

İder sebḡat eger bād-ı şabâyâ hem-'inân olsa

Süvâr olan reh-i ḡamda semend-i iştiyâḡ üzre

reh-i Ḥüdâ:

1. reh-i Ḥüdâ:+da

Gazel 181

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hidayet yolu. Hak yolu, Müslümanlık.

Reh-i Ḥüdâ'da uyup nefse olma ḡüm-geşte

Refîḡ-ı bü'l-heves-i ḡâm-kâra aldanma

reh-i ḡuşûl-i kām:

1. reh-i ḡuşûl-i kām:+a

Gazel 156

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mutluluk yolunun ortaya çıkışı.

Ne reh-i ḡuşûl-i kâma ne gider ṡarîḡ-ı ye'se

Hele ḡâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

reh-i 'ışk:

1. **reh-i ʿışk:**

Gazel 142

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ʿışk içre vâʿiz tâ ki pâ-mâl-i ğam olmazsın

reh-i maḥabbet:

1. **reh-i maḥabbet:+e**

Gazel 63

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk ve sevgi yolu.

Semend-i şevka süvâr oldu dil piyâde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

reh-i merâm:

1. **reh-i merâm:+da**

Gazel 129

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Niyet, maksat yolu.

Reh-i merâmda vaşlına yârüñ irdi el
Göñül merâmını buldı merâmdan evvel

reh-rev:

1. **reh-rev:-e**

Rûbai 21

Mısra: 4

Yola giden, yolcu.

Bir ḥaṭve olur buʿd-ı mesâfât-ı fenâ
Ol reh-reve kim maḥabbetüñ ola refîk

reh-revân-ı mülk-i ʿirfân:

1. **reh-revân-ı mülk-i ʿirfân:+a**

Gazel 62

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İrfan mülkünün yolcusu.

Nesibâ reh-revân-ı mülk-i ʿirfâna nigâh itseñ
Emânet bârını cân-ile ḥâmil Mevlevilerdür

reh-rev-i diyâr-ı ḥakikat:

1. **reh-rev-i diyâr-ı ḥakikat:**

Gazel 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Hakikat diyarının yolcusu.

Ey reh-rev-i diyâr-ı ḥakikat sürâğı kı
Her bî-şuʿûrdan

reh-rev-i ḥaṭâ:

1. **reh-rev-i ḥaṭâ:**

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yanlış yolun yolcuları.

Oldum menâm-ı ğaflet ile reh-rev-i ḥaṭâ
ʿAbde hemîşe lâynık olan intibâh iken

reh-rev-i hecr:

1. **reh-rev-i hecr:+üz**

Gazel 162

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılık yolcusu.

Firib-i vaʿd-i dürüg ile reh-rev-i hecrüz
Serâbı âb kıyâs eyledük o şahrâda

reh-rev-i ʿışkı:

1. **reh-rev-i ʿışkı:**

Gazel 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşk yolcusu.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maḥsûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i ʿışkı kemiyet bâde-i gül-gün-şitâb

reh-yâb-ı kûy-ı şevk:

1. **reh-yāb-ı kûy-ı şevk:**

Tahmis 4

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

İstek semtinin rehberi, yol göstereni.

‘Aceb reh-yāb-ı kûy-ı şevk olur mı kimse ey ‘Ârif
Sevād-ı hayretüñ ser-geşteğân-ı merzübümünden

rehzen:

1. **rehzen:**

Gazel 90

Mısra: 1

Haydut, eşkiya.

Hayāl-i yāre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış
Tarîk-ı ‘ışk-ı bâzide hirās-ı düşmen olmazmış

2. **rehzen:**

Gazel 34

Mısra: 2

Haydut, eşkiya.

Cem‘iyyet-i esbāb-ı hicāb-ı nazarumdur
Bu rehde baña rehzen olan rāh-berümdür

remed:

1. **remed:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Göz ağrısı.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kalbümünden remed
Ben ğaribe dergehüñden ğayrı yokdur müstened

remz:

1. **remz:+i, +n**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Gizli işaret, belirti.

Nüşa-i nūr-ı derūnuñ remzin eyler Ve’d- duha
Âyet-i evşafunuñ tefsiridür hayrū’l-verā

2. **remz:+i**

Tahmis 4

Mısra: 16

Gizli işaret, ima.

Ġam u vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şārif
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

remz eyle-:

1. **remz eyle-:-dün**

Gazel 119

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gizlice işaret etmek, ima etmek.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luţfuñ tevehhümüyle dili ħurrem eyledük

remz-i fenā vü bakā:

1. **remz-i fenā vü bakā:**

Gazel 110

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ebediyetin ve yokluğun işareti.

Fehm itmedünse remz-i fenā vü bakā nedür
Gör ittiḥād-ı kārın imām u cemā‘atüñ

renc-i zaḥm-ı ḥār:

1. **renc-i zaḥm-ı ḥār:+dan**

Gazel 158

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Diken yarasının acısı.

Gülşene ‘ibretle bak olma şaḥın şād u ğamīn
Luţf-ı reng ü büy-ı gülden renc-i zaḥm-ı ḥārdan

rencide:

1. **rencide:**

Gazel 28

Mısra: 5

İncinmiş, gönlü kırılmış.

Ser-i kuyuñda ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân zîver-i şahñ-ı gülistândur

2. **rencide:**

Gazel 28

Mısra: 5

İncinmiş, gönlü kırılmış.

Ser-i kuyuñda ey gül nâle itsek olma rencide
Fiğân-ı ‘andelibân zîver-i şahñ-ı gülistândur

renciş-i çeng-i şehbâz:

1. **renciş-i çeng-i şehbâz:**

Gazel 73

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

*Alicı kuşun (Şairlik yeteneği bağlamında) pençesinin
sızılsı.*

Râhat-ı lâne ile renciş-i çeng-i şehbâz
Kebk-i kuh-sâr-ı ğam-ı ‘ışka Nesibâ birdür

renciş-pezir ol:-

1. **renciş-pezir ol:-ur**

Gazel 170

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sızlayışı kabul eden olmak.

Dest-i nigâhdan dañi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ıarâvete

rencür-i ebed:

1. **rencür-i ebed:**

Gazel 47

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sonsuz aşık.

Dil vuşlat-ı dil-rübâyı neyler
Rencür-i ebed şifâyı neyler

reng ü büy-ı bî-bakāya:

1. **reng ü büy-ı bî-bakāya:**

Gazel 42

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sonu olmayan koku ve renk.

Nesibâ reng ü büy-ı bî-bakāya olma dil-beste
Bu râzı saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

reng ü rüy-ı ma’nâ:

1. **reng ü rüy-ı ma’nâ:da**

Gazel 162

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mananın yüzü ve rengi.

Ġarâbet olmayıcak reng ü rüy-ı ma’nâda
Kelâma hüsn virür mi ‘ibâret-i sâde

reng-i berf:

1. **reng-i berf:**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kar rengi (Beyaz).

Degülse dañi sezâ lutfâ himmetüñ o kadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muğassi-i kıre

reng-i ğazab:

1. **reng-i ğazab:**

Gazel 59

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Öfke hali, durumu.

Rindân bu kañt-ı ‘ıyşda cām-ı tehî gibi
Ĥamyâze-kâr-ı ĥasret-i cām-ı şarâbdur

reng-i mey-i mînâ:

1. **reng-i mey-i mînâ:ıy, ıı**

Gazel 200

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şişedeki şarabın rengi.

‘Ârif ki ola vâkıf yek-rengi-i eşyâya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i minâyı

rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşık:

1. rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşık:

Gazel 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşkın ve aşkın özünün rengi.

Ğam-ı Ferhâd u Mecnûn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşık câhil

resâ:

1. resâ: +dur

Gazel 131

Mısra: 6

Yetişen, yetişkin, yüksek, uygun.

Oldı dünyâya Sikender gibi hükmi cârî
Heft iklim resâdur yed-i tûlâ-yı kalem

resâ’il:

1. resâ’il: +i

Gazel 209

Mısra: 6

Risaleler, dergiler, mecmualar.

Tahkika çıkmadı ğam u hicrûñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resâ’ili

resân:

1. resân: +ı

Gazel 97

Mısra: 5

Yetişen, ulaşan.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resânı
Ser-pençe-i nâgeh-res-i şehbâzuña maḥşûş

resen-bâz:

1. resen-bâz: +uz

Gazel 80

Mısra: 5

İple oynayan, ip cambazı.

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-ı âh ile
Rismân-ı tırta-i Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

reşha-i cüy-i hikem:

1. reşha-i cüy-i hikem:

Gazel 68

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hikmet ırmağının damlası.

Reşha-i cüy-i hikem olmasa güftâr Nesib
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

resîd:

1. resîd:

Terci-bend 1

Mısra: 8

Erişmiş, vasil olmuş.

Ol cerîde-i ‘amelümden sevâd-ı cürm
Kilk-i ‘atâ-yı hâzret-i Sübhân ile resîd

resîde:

1. resîde:

Gazel 170

Mısra: 16

Erişmek, ulaşmak.

Kalmar Nesib lüce-i miḥnetde fülk-i dil
Bir gün olur resîde kenâr-ı selâmete

2. resîde:

Gazel 178

Mısra: 4

Erişmek, ulaşmak.

Keştî-i şekib ile gezen baḥr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maḥşûda resîde

3. resîde:

Tarih 9

Mısra: 6

Erişmek, ulaşmak.

Bu zevkuñ kimse idrâk itmedi mislin bu ‘âlemde
Meger ‘âşık ola nâgeh resîde vaşl-ı cânâna

reşk:

1. reşkiyle: +i, +y, +le

Tarih 31

Mısra: 6

Haset, kıskançlık.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tâ Hemedân'a

2. reşk: +den

Gazel 147

Mısra: 3

Haset, kıskançlık.

Reşkden rahş-ı felek hırşîdi hâk-endâz ider
Âfitâbum cilvegâhuñ hâne-i zîn olmasun

3. reşk:

Gazel 17

Mısra: 9

Haset, kıskançlık.

Mün‘imân-ı dehre reşk itmez Nesib-i bî-nevâ
İntizâm-ı devlet-i tab‘ıyla eyler ibtihâc

4. reşk:

Gazel 173

Mısra: 12

Haset, kıskançlık.

Metâ‘-ı vuşlata naqd-i revânı itse kabûl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyânumuza

reşk-âver-i Firdevs-i a‘lâ:

1. reşk-âver-i Firdevs-i a‘lâ: +dur

Gazel 163

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cennetin altıncı katını kıskandıran.

Ser-i küyüñda kim reşk-âver-i Firdevs-i a‘lâdur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

reşk-âver-i gül-berg-i ter:

1. reşk-âver-i gül-berg-i ter:

Gazel 175

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Taze gül yaprağımı kıskandıran.

Ey dil geçegör geşt-i gülîstân-ı fenâdan
Her dâğuñı reşk-âver-i gül-berg-i ter eyle

reşk-âver-i seng-i hâr:

1. reşk-âver-i seng-i hâr: +e

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mermer taşını kıskançlığa düşüren.

‘Ukde ber ‘ukde ki reşk-âver-i seng-i hâre
‘Ukde ber ‘ukde ki nâhun-ken-i şîr-i ner olur

reşk-âver-i serv-i büstân:

1. reşk-âver-i serv-i büstân: +sın

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bahçenin servisini kıskandıran. (sevgilinin salınışı
bağlamında kullanılmıştır.).

İtdükçe hırâm-ı nâz u ‘işve
Reşk-âver-i serv-i büstânsın

reşk-endâz-ı ‘akl ol-:

1. reşk-endâz-ı ‘akl ol-: -sağ

Gazel 118

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gıpta ettirici akıl olmak.

N'ola h  ll-i nik  t-ı   amda reşk-end  z-ı   a  l olsak
Ma  habbet fennini Mecn  n gibi   st  ddan gördük

reşk-ferm  -y     ih  b:

1. reşk-ferm  -y     ih  b:

Gazel 11

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gökyüzünden kayan yıldızı kıskanma.

S  neye kim çekdi sen m  h   sipihr-  s     aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-ferm  -y     ih  b itdün bu   eb

reşk-i Ferh  d eyle-:

1. reşk-i Ferh  d eyle-:-d  m

Gazel 137

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ferhad'ı kıskanmak.

  af  ha-i Çeşmümde nak    itdüm h  y  l-i y  ri ben
B  s  t  n-ı   amda k  rum reşk-i Ferh  d eyledüm

reşk-i gül    g  l  en:

1. reşk-i gül    g  l  en:

Gazel 150

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

G  l bahçesi ve g  l tarafından kıskanılan.

Seri d   -ı   amla reşk-i gül    g  l  en eylemişken
Dile   te  -i ru  hu  la   amel-i sipend idersin

reşk-i lu  f-ı cilveg  h u c  me-h    b:

1. reşk-i lu  f-ı cilveg  h u c  me-h    b:+u  n, +dur

Gazel 98

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) yatağı ve görünme ihsanının kıskançlığı.

  ar   u   arb   r  z u   eb geşt    g  z  r-ı mihrden
Reşk-i lu  f-ı cilveg  h u c  me-h    bu  ndur   ar  z

reşk-i mel  y  k:

1. reşk-i mel  y  k:

Kaside 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Meleklerin kıskançlığı.

Manz  r-ı nig  h-ı keremi reşk-i mel  y  k
Devletlü o kim ola a  na h  k-i ser-i k  

reşk-i   ebist  n-ı t  r:

1. reşk-i   ebist  n-ı t  r:

Gazel 55

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tur dağındaki ibadet odasını kıskanma.

Bezm-i der  n   reşk-i   ebist  n-ı T  r ider
Ru  s  run üzre   urra  na geh n  m-b  z olur

re  k  n-s  z-ı Cem    d ol-:

1. re  k  n-s  z-ı Cem    d ol-:-ma, -da

Gazel 128

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cem    d'i kıskanan.

Ne   e-mend-i fey  zi re  k  n-s  z-ı Cem    d olmada
Bezm  g  h-ı   ı  da bir c  m-ı dil-ke    d  r g     l

resm:

1. resm:+in

Gazel 142

Mısra: 5

Şekil, tarz, suret.

Cef      ret    n ol m  ha unutdur  n vef   resmin
Ben ağlarsam hele sen de rak  b   hürrem olmazsın

2. resm: +i

Gazel 35

Mısra: 10

Şekil, tarz, suret.

G     lden m  l-i n    z   n hev  s  n p  r   af   gelsün
G  d  ze   resmi ibriz   bu kav  l-i h  k  ka     hidd  r

restegāh-ı gāv u hamir:

1. restegāh-ı gāv u hamir:~e

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Eşeklerin ve öküzün kurtulmuş olanı.

Geçüp havā-yı ṭabī'atdan olsun ādeme mülhak
Bu iltihākı yeter restegāh-ı gāv u hamire

Resūlallāh:

1. Resūlallāh:

Kaside 3

Mısra: 5

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ben fakire yā Resūlallāh ṣefā'at kıl o dem
Kim ola her kimseye a'māline lāyık cezā

2. Resūlallāh:

Kaside 4

Mısra: 11

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Dergehüñdür mültecā-yı 'ācizîn ü 'ācizāt
Yā Resūlallāh ṣefā'at kıl Nesīb'e kim senüñ

3. Resūlallāh:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Rūḥsın sen hîç ne mümkün rūḥdan virmek haber
Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer

4. Resūlallāh:

Gazel 121

Mısra: 3

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beşer
Zāt-ı pākūñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

5. Resūlallāh:

Gazel 163

Mısra: 1

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ġubār-ı dergehüñ kuḥl-i başardur yā Resūlallāh
Ḥarīmüñ kıble-i ehl-i nazardur yā Resūlallāh

6. Resūlallāh:

Gazel 163

Mısra: 2

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ġubār-ı dergehüñ kuḥl-i başardur yā Resūlallāh
Ḥarīmüñ kıble-i ehl-i nazardur yā Resūlallāh

7. Resūlallāh:

Gazel 163

Mısra: 4

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ser-i kūyuñda kim reşk-āver-i Firdevs-i a'lādur
Per-i Cibril ferş-i reh-güzerdür yā Resūlallāh

8. Resūlallāh:

Gazel 163

Mısra: 6

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Şu deñlü nūr-ı feyziyla leb-ā-leb ravza-i pākūñ
Ki ḥurşid anda bir şem'-i şeherdür yā Resūlallāh

9. Resūlallāh:

Gazel 163

Mısra: 8

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Gül-i ḥurşidi ihdā itse gerdün eylemez raġbet
Aña kim dāġ-ı 'ıṣķuñ zib-i serdür yā Resūlallāh

10. Resūlallāh:

Gazel 163

Mısra: 10

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Meded kıl bir nigāh-ı merḥametle incilā bahş ol
Göñül mir'atı pür jeng ü kederdür yā Resûlallāh

11. Resûlallāh:

Gazel 163

Mısra: 12

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Günehkārum ḥayālüm rûz u şeb cürm ü ma'âsîdür
İşim şubḥ u mesâ hep şûr u şerdür yā Resûlallāh

12. Resûlallāh:

Gazel 163

Mısra: 14

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Mukîm-i ḥāk-i kūyuñdur Nesib-i ma'siyet-pîşe
Zülâl-i luṭfuña dil teşne-terdür yā Resûlallāh

13. Resûlallāh:

Kaside 1

Mısra: 7

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Yā Resûllāh bu güne ḥisset-i aḥvāl ile
Ḳanda na'tuñ ḳandadır fikr-i Nesib-i pür-ḳuşûr

14. Resûlullāh:+uñ

Rûbai 31

Mısra: 3

Allah'ın resulü, Hz. Muhammed (s.a.v.).

Ammā ki medîḥinde Resûlullāh'uñ
Şad şerm ile noḳşānumuz ikrār iderüz

Resûl-i mûkerrem:

1. Resûl-i mûkerrem:

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Saygıdeğer resul.

Devâ-sâz ola tâ Resûl-i mûkerrem
Hele derd-i 'ışkıyla ol ḥasta evvel

Resûl-i pâk-nijād:

1. Resûl-i pâk-nijād:+â

Kaside 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Soylu peygamber.

Resûl-i pâk-nijādâ Ḥabîb-i Yezdānâ
Maḥabbetüñle olur cümle-i meşâkil ḥal

revâ:

1. revâ:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Layık, uygun, yaraşır.

Bî-dâd-gerâ revâ mı itmek
Zehr-âbe-i hecr ile ciger-ḥûn

2. revâ:

Gazel 116

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Revâ mıdur ki olam zehr-i nûş-i hecrüñ ben
'Adûlar ola siyeh mest-i câm-ı iḥsānuñ

3. revâ:

Kaside 10

Mısra: 13

Layık, uygun, yaraşır.

Revâ mıdur k'ola dervîş nâmı kendisi 'âmî
Ne vech ile vara rûz-ı cezâda maḥẓar-ı Pîr'e

4. revâ:+dur

Gazel 168

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maḥmûruñ
Mey-i la'l-i lebûñi bezmde bîgâne göre

revā gör-:

1. revā gör-:-ür

Gazel 203

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Uygun görmek, yakıştırmak.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nār-ı hecrūñle
Revā görür mi semenderle imtiḥānumızı

revāç:

1. revāç:

Gazel 17

Mısra: 1

İtibar, değer, kıymet.

Cevher-i ḥüsn āb ü tīb-ı 'işveden buldı revāç
Ḥüsn-i bī-nāz oldı mānend-i seḥer-mānde sirāç

2. revāç:

Rübai 5

Mısra: 4

İtibar, değer, kıymet.

V'ey şāh-ı erike-i şefā'at kerem it
Vir naḳd-i dile sikke-i dāğuñla revāç

revān:

1. revān: +uñ, +a

Kaside 10

Mısra: 15

Giden.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debīre

revān ol-:

1. revān ol-:-duñ

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Rūḥ-ı ḳuds idi rikābuñda sa'ādet-veş devān
Yolda ḳaldı ol daḥi sen 'izz ile olduñ revān

2. revān ol-:-ur

Tarih 31

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Görseydi kemīne eşerūñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revān olur idi tā Hemedān'a

3. revān ol-:-dı

Gazel 166

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Ḥasretle revān oldı yine eşki Nesīb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

4. revān ol-:-ur

Gazel 114

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Akıp gitmek.

Demler ki cūybār-ı sirişküñ revān olur
Serdür hevā-yı ḳadd-i ḥırāmānuñam senüñ

rev-be-rāh-ı āḥiret:

1. rev-be-rāh-ı āḥiret:

Tarih 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ahirete gitmeye hazır olmak.

Dirīgā rev-be-rāh-ı āḥiret oldı o fāzıl kim
'Adilin görmemişdi dīde-i devrān faziletde

rev-be-rāh-ı ḡurbet:

1. rev-be-rāh-ı ḡurbet:

Gazel 149

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gurbete gitmeye hazır.

Rev-be-rāh-ı gurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

reviṣān-ı rāh-ı himmet:

1. revīṣān-ı rāh-ı himmet:

Gazel 65

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Himmet yolunu yürüyenler.

Şādık revīṣān-ı rāh-ı himmet
Hı'ahīṣ-ger-i nām u şöhret olmaz

revnaḳ:

1. revnaḳ:

Gazel 90

Mısra: 6

Güzellik, parlaklık, tazelik.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmıṣ
Çerāğın mihr ü mehden yaḳsalar bulmaz yine revnaḳ

2. revnaḳ: +ı

Gazel 173

Mısra: 4

Güzellik, parlaklık, tazelik.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahār revnaḳı virdi sitem ḥazānumuza

revnaḳ-ı gül-zār-ı 'ömr:

1. revnaḳ-ı gül-zār-ı 'ömr: +ı

Gazel 38

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ömür gül bahçesinin parlaklığı.

Cüybār-ı gül-sitān-ı ḥāldedür āb-ı vuzū'
Revnaḳ-ı gül-zār-ı 'ömr-i añla kim tā'atledür

revnaḳ-ı ḥüsn:

1. revnaḳ-ı ḥüsn: +üñ

Gazel 148

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güzelliğin letafeti.

Efzūde iken revnaḳ-ı ḥüsnüñ naẓarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerüm-den

revnaḳ-ı zāt:

1. revnaḳ-ı zāt: +ı

Gazel 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zatının güzelliği, parlaklığı.

Revnaḳ-ı zātı mezid eyler imiş ḥüsn-i zamān
Başka bir ḥüsn virür tazelere cāme-i 'id

revzen:

1. revzen: +ı

Tarih 22

Mısra: 8

Gönül penceresi.

Şuffesi maḥzen-i ṭarab cāmi'i cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḳ-ı şafā

revzene-i pāse:

1. revzene-i pāse:

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Paslı pencere.

Geh revzene-i pāse konar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelüñ dāmı hemān şanma ṭalebdür

revzen-i dil:

1. revzen-i dil: -den

Gazel 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül penceresi.

Cân kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyâ mihr-i cihân-tâb-ı şerî'at

revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâd:

1. **revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâd:***dan

Gazel 118

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutsuz gönül sarayının penceresi.

Seni ey şâh-ı 'işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemâlün revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâddan gördük

ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf:

1. **ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf:**

Gazel 51

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Misafirin kederli gönlünü ağırlama.

Muqayyedân-ı beden tekyegâh-ı 'âlemde
Ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf bilmezler

ribât-ı cihân:

1. **ribât-ı cihân:***a

Kaside 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya konağı.

Ribât-ı cihâna konanlar göçerler
Yetişmez mi 'ibret geçenler muqaddem

ricâl:

1. **ricâl:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

*Büyük mevkilerde bulunanlar, ileri gelen devlet
adamları.*

Fuķarâ içre nice ricâl gördük
Çok fırķa-i ehl-i hâl gördük

ridâ:

1. **ridâ:**

Gazel 41

Mısra: 10

Örtü, şal.

Nigâh içün ruḥ-ı cânâna zâhid-i sâlûs
Ridâ be-düş elinde 'aşâ gelür görünür

Rıdvân:

1. **Rıdvân:**

Kaside 7

Mısra: 3

Cennetin kapısını bekleyen melek.

O zât-ı pāk ki yâd itse nāmını Rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

2. **Rıdvân:***ı

Gazel 131

Mısra: 1

Cennetin kapısını bekleyen melek.

Ravza-i 'adn-i ma'âninün odur Rıdvân'ı
Gerçi kim maḳbere-i mıklemedür cây-ı ḳalem

rif'at:

1. **rif'at:***le

Kaside 2

Mısra: 11

Makam, mertebe.

Rif'atle olsa ḡâşiye-ber-düş çok degül
Ednâ gedâ-yı kūyuña her şâh-ı muḥteşem

2. **rif'at:**

Rûbai 48

Mısra: 3

Makam, mertebe.

Mânende-i ḥurşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse daḡı sür ḥâke yüzün

rif'at-i sāhte:

1. **rif'at-i sâhte:**

Gazel 159

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yalandan büyüklük.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişin
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârûñ düşün

rihlet:

1. **rihlet: +i**

Tarih 17

Mısra: 9

Ölüm.

Nesîb rihleti târihini didi züvvâr
İde Siyâhî Dede Bârî kabrünü pür-nûr

2. **rihlet:**

Tarih 21

Mısra: 6

Ölüm.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehr-i 'ömri
Me'mûr oldı rûhı 'uqbâyâ rihlet ile

rihletgâh:

1. **rihletgâh: +a**

Rûbai 52

Mısra: 3

Bir canlının hayatına son vermek, öldürmek, göç etmek.

Elbette gelen gider bu rihletgâha
Merg olmasa olurdu cihân gâyet kem

rikâb:

1. **rikâb: +uñ, +da**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Önünde, huzurunda.

Rûh-ı kuds idi rikâbuñda sa'âdet-veş devân
Yolda kaldı ol dañi sen 'izz ile olduñ revân

2. **rikâb:**

Gazel 13

Mısra: 6

Önünde, huzurunda.

Ahrâr-ı bî-edeb olur âhîr hâkîr ü h'âr
Mâlik rikâb iderse 'abîdi n'ola edeb

rikâb-ı nâs:

1. **rikâb-ı nâs: +a**

Gazel 162

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

İnsanların huzuru.

Rikâb-ı nâsa başsar pây-ı 'izzin ehl-i fenâ
Görür bu hâli derûn ehli na'ş-ı mevtâda

rindân:

1. **rindân:**

Gazel 167

Mısra: 2

Rintler, kalenderler, dünya işini boş görenler.

Dil ü cân mâyil-i cām-ı lebüñdür ittifâk üzre
Olur mı bezmgâh-ı meyde hiç rindân nifâk üzre

2. **rindân:**

Gazel 5

Mısra: 3

Rintler, kalenderler, dünya işini boş görenler.

Bulurdu 'ömr-i ebed kaçresin çeken rindân
Mey-i lebüñden eger olsa feyz-yâb şarâb

3. **rindân:**

Gazel 59

Mısra: 7

Rintler, kalenderler, dünya işini boş görenler.

Rindân bu kaçt-ı 'ıyşda cām-ı tehî gibi
Hamâyaze-kâr-ı hasret-i cām-ı şarâbdur

rind-i bade-perest:

1. **rind-i bade-perest:**+ü, +m

Gazel 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap sever rind.

Tokunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düş:

1. **rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düş:**+uz, -

Gazel 87

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yersiz, yurtsuz (kimselerin) umursamazlığı.

Rind-i bî-kayd-ı hâne-ber-düşüz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

rind-i bî-kayd-ı vakār:

1. **rind-i bî-kayd-ı vakār:**

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ağır başlı kişilerin ağır başlılığı.

Nedim-i bezle-gü âlüfte-i şöhet-güzâr olsa
Şadık-ı lâubâlî rind-i bî-kayd-ı vakār olsa

rind-i mest:

1. **rind-i mest:**+üñ

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sarhoş rind.

Elinde rind-i mestün sāğar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i işretdür ki mühr-i zer-nişân tütmiş

rind-i mey-hâne:

1. **rind-i mey-hâne:**

Gazel 142

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Meyhanede vakit geçiren.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir kalbüne yoksa
Sifalın cām ile ey rind-i mey-hâne Cem olmazsın

rind-i perişân-rev-i mey-hâne-i nâz:

1. **rind-i perişân-rev-i mey-hâne-i nâz:**+am

Gazel 144

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Naz meyhanesinin perişan yürüyen rindi.

Bir rind-i perişân-rev-i mey-hâne-i nâzam
Mestem mey-i la'l-i leb-i şeker-şikenümden

rîşe:

1. **rîşe:**

Gazel 50

Mısra: 5

Saçak, püskül.

Zemîn-i sinede gül-nahl-i dāğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme hūnün üstüh'anlardur

rîsmân-ı turra-i şeb-gün:

1. **rîsmân-ı turra-i şeb-gün:**+a

Gazel 80

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Siyah renkli saçın ipi.(saç teli bağlamında).

Dil didi biz ol resen-bâzuz ki tîğ-i âh ile
Rîsmân-ı turra-i şeb-gün'a çıkmış inmişüz

rîşte:

1. **rîşte:**+y, +e

Gazel 56

Mısra: 10

İp.

Hüy-ı gaddâra tokındukça zülf-i yâr-i Nesîb
Hemân o rîşteye beñzer ki dürr-i nâba girer

rişte-i âh-ı ‘ulûv:

1. rişte-i âh-ı ‘ulûv:

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yüce ahın ipi.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyın rişte-i âh-ı ‘ulûv zād eyledüm

rişte-i al:

1. rişte-i al: +a

Gazel 188

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı ip.(sevgilinin damağı bağlamında kullanılmıştır.).

Görilmez şimdi hiç vaż-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

rişte-i cān:

1. rişte-i cān:

Gazel 115

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Can ipliği.

Bu nağme-i hūn-ı nedür ey muṭrib-i cān-sūz
Beñzer ki ola rişte-i cān perde-i sāzuñ

rişte-i kayd:

1. rişte-i kayd:

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek bağının ipi.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk olmak

rişte-i kütāh:

1. rişte-i kütāh:

Rûbai 12

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kısa ip.

Biñde birini cevāhir-i midḥatünñ
Cem‘ eyleyemez rişte-i kütāh nefes

rişte-i pervāz:

1. rişte-i pervāz:

Gazel 123

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Saçağın ipi.

Olmasun kayd-ı cihān rişte-i pervāz saña
Bāl-i himmetle havā-gir-i süy-ı eflāk ol

rişte-i şad-gevher:

1. rişte-i şad-gevher:

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yüz cevher ipi.

Her ne dem hūn-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Tār-ı müjgān-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

riyā:

1. riyā: +sı

Gazel 106

Mısra: 10

Gösteriş, iki yüzlülük.

Lā-büd nizām-ı hāl içün eyler riyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir büriyāsı yok

2. riyā: +y, +a

Kaside 1

Mısra: 3

İ Gösteriş, iki yüzlülük.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânun riyâya haml ider
Ehl-i fışk ahlâsa dir Allâh Settâr u Ğafûr

3. **riyâ:** +y, +ı

Gazel 58

Mısra: 1

Gösteriş, iki yüzlülük.

Şadâkat olsa kişide riyâyı neylerler
Nifağ-pişe olan âşinâyı neylerler

4. **riyâ:**

Gazel 130

Mısra: 8

Gösteriş, iki yüzlülük.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vakf-ı büriyâ idemem

5. **riyâ:**

Gazel 86

Mısra: 11

Gösteriş, iki yüzlülük.

Riyâ hülûş gibi zâta eylemez te'sîr
Birûn-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin tûtmaz

riyâ id-:

1. **riyâ id-:-en**

Gazel 106

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İki yüzlülük etmek.

Lâ-büd niẓâm-ı hâl için eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

riyâset:

1. **riyâset:**

Tarih 12

Mısra: 5

Reislik, önderlik, başkanlık.

Haţţ ile kûbbe-nişin oldı riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Muḥammed Paşa

riyâzet:

1. **riyâzet:**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Nefsın isteklerini kırma, nefsine hakim olma.

Fi'l-cümle riyâzet ister ammâ
Tâ fehmi olına me'âl-i ma'nâ

2. **riyâzet:**

Gazel 61

Mısra: 7

Nefsın isteklerini kırma, nefsine hakim olma.

Riyâzet pûtesinde nâr-ı ğamla
Fenâ zâ'ibleridür Mevlevîler

riyâz-ı harem:

1. **riyâz-ı harem:** +i, +n, +de

Kaside 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Harem bahçesi.

Nüh-çarh-ı berîn ravzasınuñ 'arşa-i sebzi
Mihr oldı riyâz-ı haremde gül-i hûd-rû

riyâz-ı hasret:

1. **riyâz-ı hasret:** +üñ

Gazel 52

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Hasret bahçesi.

Şükûfte eylemede nev-be-nev gül-i dâğı
Riyâz-ı hasretüñ âb u havâsıdur ğam-ı yâr

rızâ-yı Hak:

1. **rızâ-yı Hak:** +a

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın rızası.

Ey nefis-i bed-mu'amele inşāfa gel yeter
Tā-key rızā-yı Hakk'a muhālif 'amel yeter

rızā-yı ilāhī:

1. rızā-yı ilāhī: +y, +e

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın rızası.

Ey dil rızā-yı ilāhīye 'āzim ol
Ey dāğ dāğ-ı sīne meded çeşm-i bāzum ol

rīze:

1. rīze:

Gazel 189

Mısra: 10

Ufak parça, kırıntı, döküntü.

Dergāh-ı Pīr'ün oldı Nesībā bahā ile
Her rīze sengi dürr ü güher Mevlevīler'e

2. rīze:

Kıt'a 8

Mısra: 2

Ufak parça, kırıntı, döküntü.

Nesība dergeh-i Monlā-yı Rūm'ün hūn-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

ru'af-ālūd:

1. ru'af-ālūd:

Tarih 4

Mısra: 7

Buruna bulaşmış.

Büy-ı cüdiyla ru'af-ālūd olur fağfūr-ı Çin
Şafha-i kâfūra olsa hāmesi ger müşk-biz

rübā:

1. rübā:

Kaside 2

Mısra: 4

Çeken, kendine çeken.

Çün 'ālemīne rahmet-i Hakk oldı maqdemün
Sāyeñden oldı behre rübā 'ālem-i 'adem

rū-be-rū:

1. rū-be-rū:

Gazel 36

Mısra: 10

Yüz yüze.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rū-be-rū olacak hālümüz mi var

rūfū-gārī-i vaşl-ı dil-rübā:

1. rūfū-gārī-i vaşl-ı dil-rübā: +dan

Gazel 77

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül çalan sevgiliye kavuşma örgüsünü ören.

Rūfū-gārī-i vaşl-ı dil-rübādan behre-ver olmaz
O dil kim çāk-çāk-i tīg-ı 'ışk-ı pür-eŞer olmaz

rū-gerdān:

1. rū-gerdān:

Müfret 8

Mısra: 1

Yüz çeviren, arkasını dönen.

Senden olmam efendi rū-gerdān
Cem' olurlarsa men'e 'ālemiyān

2. rū-gerdān:

Müfret 7

Mısra: 1

Yüz çeviren, arkasını dönen.

Bahāruñ evveli bülbul mükerrer oldı rū-gerdān
Gelüp bir kerre düşdi hāk-i gülşen üzre virdi cān

rūh:

1. **ruh:**

Gazel 57

Mısra: 1

Yanak.

‘Arz ider cānāne geh ruh gāh kākül gösterür
Gülşen-i hüsniinde geh gül gāh sünbül gösterür

2. **rūh: +l, +n, +a**

Tarih 16

Mısra: 4

Yanak.

Meftūh idi bābı hemişe ehl-i fakr u ‘usrete
‘Uḳbāda bāz ola ilāhī rūhına bāb-ı ‘aden

3. **ruh: +uñ**

Gazel 160

Mısra: 7

İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.

Hıfz ider jengār-ı ‘iṣyāndan ruhuñ āyinesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

4. **rūh: +a**

Kıt'a 5

Mısra: 3

İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.

Nāle-i ney ki gıdādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

5. **ruh: +lar, +uñ**

Gazel 10

Mısra: 4

Yanak.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhların gül-gūna endūd-ı ‘itāb

6. **ruh: +lar, +uñ**

Gazel 10

Mısra: 4

Yanak.

Çāk çāk itse girībānın ‘aceb mi goncalar
Eyledükçe ruhların gül-gūne endūd-ı ‘itāb

7. **ruh: -un**

Gazel 133

Mısra: 3

Yanak.

Ebruvānuñla ruhuñ fehm idelüm aḥkāmın
Çarḥ-ı hüsne baḳalum bedr ü hilālūñ görelüm

8. **ruh: -un**

Kaside 3

Mısra: 3

Yanak.

Gül ruhuñ pīrāyedür gülzār-ı maḥbūbiyette
Serv ü ḳaddūñ zīb-i nüzhetgāh-ı bāğ-ı ıṣṭıfā

9. **rūh:**

Gazel 87

Mısra: 3

İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.

Ya‘ni rūḥ āşinālaruz ki bize
Ḳayd-ı cismiyle ibtilā olmaz

10. **rūh: +dan**

Müsemmen 1

Mısra: 7

İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.

Rūḥsın sen hıç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senūñ medḥūñde ‘ācizdür beşer

11. **rūh: +ı**

Tarih 21

Mısra: 6

İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.

Geldükde Eskişehir'e selh oldu şehir-i 'ömri
Me'mûr oldu rûhı 'uqbâyâ rihlet ile

12. **rûh:**+uñ, +a

Kaside 3

Mısra: 13

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Hem-şümâr-ı kaçre-i 'ummân olsun rûhuña
Âlüne aşhâbuña dâ'im şalâtıyle senâ

13. **rûh:**+uñ, +a

Kaside 8

Mısra: 13

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Şalât-ı Hudâ rûhuña ola vâsıl
Dağı rûh-ı aşhâb ile Âl'e munzam

14. **rûh:**+sın

Müsemmen 1

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rûhsın sen hiç ne mümkün rûhdan virmek haber
Yâ Resûlallâh senûñ medhûñde 'âcizdür beşer

15. **rûh:**+uñ, +a

Müsemmen 1

Mısra: 6

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Cenneti 'aks-i gül-i rûyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña 'arş üzre mesken eyledi

16. **rûh:**+ı, +n, +a

Tarih 33

Mısra: 10

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Beyt-i vâhidde dü târih du'â-gûna seni
Eyledüm girye ile rûhına hâfiz ihdâ

17. **rûh:**+ları

Gazel 138

Mısra: 10

Yanak.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf midur söyleye ey ruhları mâhum

18. **rûh:**+ı

Kaside 10

Mısra: 10

Yanak.

Verâ-yı perde-i nazmında gizlü şâhed-i maṭlab
Nihân degül ruḥı ammâ nigâh-ı çeşm-i başîre

19. **rûh:**+ı, +n, +a

Tarih 25

Mısra: 10

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Dâ'ileri târih ile hep didi Nesibâ
'Adn ol mekân rûhına müftî-i vaḥîdüñ

20. **rûh:**+uñ, +da

Gazel 134

Mısra: 3

Yanak.

Ruḥuñda ḥâl-i mu'anber mi ceste ceste ṭuran
Sipîhr-i ḥüsnde aḥter midür nedür bilmem

21. **rûh:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rûḥ ile ol dem ki Ḥaḳḳ ârâyiş-i ten eyledi
Çâr-sû-yı cânı mihrüñle müzeyyen eyledi

22. **ruh:-+uñ**

Gazel 95

Mısra: 1

Yanak.

Ruñun keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmış
Açılmış bağ-ı hüsniñ gülsitânı nev-bahâr olmış

23. **ruh:-+ı**

Tarih 13

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Rûhı pervâz itdi nâgeh gülsitân-ı vahdete
İtdi hâristân-ı fâniden ferâgat çekdi el

24. **ruh:-+ı, +n, +a**

Tarih 21

Mısra: 7

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Târih ile Nesibâ kıl rûhına du'âyı
İdi ola mu'âniğ havrâ-yı cennet ile

25. **ruh:-+ı**

Kıt'a 19

Mısra: 4

*İnsan ve hayvanda vücudu canlı kılan, hayat veren,
can.*

Belî zenân ider irâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şöbeti rûhı ğarîk-ı miñnet ider

ruhâm:

1. **ruhâm:**

Gazel 181

Mısra: 8

Mermer.

Tekerrür ile çoğalmaz haqikat-i vâhid
Ruhâm muğallağa-kâr-ı şümâra aldanma

ruh-âşinâ:

1. **ruh-âşinâ:**

Tarih 2

Mısra: 2

Ruhun bildiği, ruhun aşına olduğu.

Taht-ı 'âliye cülûs itdükde ol zıll-ı ilâh
Kâlib-ı bî-cân-ı mülki eyledi ruh-âşinâ

Rûhî

1. **Rûhî:**

Tahmis 2

Mısra: 17

*Rûhî (?-1014/1605-1606). XVI. yüzyıl şairi. Eldeki tek
eseri divanıdır.*

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cânı mı var kâtilümüzdür

ruh-ı al:

1. **ruh-ı al:-+uñ**

Gazel 133

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Pembe yanak.

Burka'-ı nâzı güşâd it ruh-ı aluñ görelüm
Ya'nî mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

2. **ruh-ı al:**

Gazel 161

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Pembe yanak.

Gisû-yı siyeh mi ruh-ı al üzre perişân
Târiki-i şeb rüşeni-i rûz mıdur bu

3. **ruh-ı al:**

Gazel 127

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kırmızı yanak.

Gâhî yüzine güldi gehî çin çin olup
Al itdi 'andelibe ruh-ı al al-ı gül

4. **ruh-ı al:**+ı, +n, +a

Gazel 182

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Al yanak.

Geldi dem-i gazabda ruh-ı alına 'arak
Güyā ki düşdi kaṭre-i şebnem gül-i tere

ruh-ı 'arūş-ı emel:

1. **ruh-ı 'arūş-ı emel:**

Gazel 179

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Emel gelininin yüzü.

Ruh-ı 'arūş-ı emel mihr olursa göstermez
Felek didükleri ḡaddār u nā-bekār bize

ruh-ı aşhāb:

1. **ruh-ı aşhāb:**

Kaside 8

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sahabelerin ruhu.

Şalāt-ı Hudā rūḡuḡa ola vāşıl
Daḡı rūḡ-ı aşhāb ile Āl'e munzam

ruh-ı cānān:

1. **ruh-ı cānān:**+a

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yanağı.

Nigāh için ruh-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde 'aşā gelür görünür

ruh-ı Cem:

1. **ruh-ı Cem:**-ün

Gazel 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şarabı bulan Cem'in ruhu.

Fezā-yı cāmda rūḡ-ı Cem'ün otaḡıdur
Ḳıyās itme ki izhār ider ḡübāb şarāb

ruh-ı Kuds:

1. **ruh-ı Kuds:**

Müsemmen 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hız. Cebrail.

Rūḡ-ı kuds idi rikābuḡda sa'ādet-veş devān
Yolda kaldı ol daḡı sen 'ızz ile olduḡ revān

ruh-ı muşavver:

1. **ruh-ı muşavver:**

Gazel 154

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tasvir edilen yanak.(sevgilinin yanağı).

Yā rūḡ-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Ḥāşā ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

ruh-ı pāk:

1. **ruh-ı pāk:**+üñ, +e

Kaside 4

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mübarek ruh.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḡ-ı pāküñe
Ālūñe aşḡabuḡa yüz biñ taḡıyyāt ü şalāt

2. **ruh-ı pāk:**+in

Tarih 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mübarek, temiz ruh.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rūḡ-ı pākin ide Ḥaḡ ziver-i tāt-ı ḡavrā

ruh-ı pür-âb ü tâb:

1. ruh-ı pür-âb ü tâb: +den

Gazel 98

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) parlak ve taze yanağı.

Vaşf-ı şahbâdan şafâ-yı la'l-i nâhuñdur garaž
Midhat-i gülden ruh-ı pür-âb ü tâbuñdur garaž

rûh-ı rasûl:

1. rûh-ı rasûl: +e

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Peygamberin ruhu.

Şad-kâfile şalât u selâm ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşhâba dañi hem

rûh-ı revân:

1. rûh-ı revân: +uñ, +a

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yürüyen latif rûha benzeyen. (Hz. Muhammed).

Şalât-ı Hakk ola rûh-ı revânuña bî-hadd
Gürûh-ı Âl ile aşhâbuña dañi eşmel

rûh-ı şerîf:

1. rûh-ı şerîf: +üñ, +e

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şerefli, mübarek ruh.

Rûh-ı şerîfüñe ola vâşıl şalât-ı Hakk
Hem âl ü şahbuña ki zevât-ı kibârdur

ruh-ı zîbâ:

1. ruh-ı zîbâ: +sı, +n, +ı

Gazel 74

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslü, güzel yüz.

Ruh-ı zîbâsını yârüñ ki temâşâ iderüz
Dâğlardan niçe biñ dide hüveydâ iderüz

ruhsâr:

1. ruhsâr: +uñ

Gazel 55

Mısra: 6

Yanak, yüz.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruhsârın üzre tûrraña geh nîm-bâz olur

2. ruhsâr: +ı, +n, +a

Gazel 111

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Yağar derûnını ruhsârına nigâh idenüñ
Hemân cezâsını tertîb ider günâh idenüñ

3. ruhsâr: +e

Gazel 161

Mısra: 2

Yanak, yüz.

Nezzâre midür tîr-i ciger-düz mıdur bu
Ruhsâre midür âteş-i cân-süz mıdur bu

4. ruhsâr: +ı, +n, +a

Rûbai 65

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Ruhsârına bakdı dide hayrân oldı
Zülfî gibi nezzâre perîşân oldı

5. ruhsâr: +uñ

Gazel 10

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tıtmakla nihān olmaz bilürsin āfitāb

6. **ruḥsār: +uñ**

Gazel 10

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Dilberā ruḥsāruñ itme cilve-endāz-ı niḳāb
Perde tıtmakla nihān olmaz bilürsin āfitāb

7. **ruḥsār: +a**

Gazel 12

Mısra: 1

Sevgilinin yüzü, yanağı.

O ruḥsāra itse nigāh āfitāb
Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

8. **ruḥsār: +uñ, +a**

Gazel 138

Mısra: 4

Sevgilinin yüzü, yanağı.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ ḥüsnüñe merbūṭ
‘Ayb eyleme ruḥsāruña bî-bāk-i nigāhum

ruḥsār-ı âteşin:

1. **ruḥsār-ı âteşin:**

Tarih 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ateş gibi parlayan yanak. (Kırmızılık bağlamında).

Ḳoyınca ḥaṭṭını ruḥsār-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

ruḥsār-ı dil-süz:

1. **ruḥsār-ı dil-süz: +uñ**

Gazel 57

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönlü yanmış aşığın yanağı.

Bezmi eyler gıbṭa-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-süzüñ ki gül gül gösterür

ruḥşat:

1. **ruḥşat:**

Gazel 147

Mısra: 2

İzin, müsaade.

Dest-i düşmen gülşen-i ḥüsnünde gül-çin olmasun
Ḥāra ruḥşat bağbān-ı nāza āyın olmasun

2. **ruḥşat: +lar**

Gazel 180

Mısra: 3

İzin, müsaade.

Virilse zümre-i ‘uşşāka dāmen-büsa ruḥşatlar
Rüsüm-ı bendegī āyın-i sultānī cedīd olsa

ruḥşat-ı nezzāre-i germ:

1. **ruḥşat-ı nezzāre-i germ:**

Gazel 101

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hararetli bakışın izni.

Bulurdı ruḥşat-ı nezzāre-i germ ol gül-i ḥüsne
Nigāh-ı ‘aşıka çeşm-i füsün-kār olmasa mānī^c

ruḥşat-ı pā-būs:

1. **ruḥşat-ı pā-būs:**

Gazel 179

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ayak öpme izni.

N'olurdı ruḥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i'tibār bize

rū-māl:

1. **rû-mâl:+de**

Tarih 31

Mısra: 12

Yüz sürme.

Ta'rif için itsem ne 'aceb pāye-i şıdkum
Hāk-i rehe rû-mâlde te'hîri bahâne

rû-mâl-i hāk-i harem:

1. **rû-mâl-i hāk-i harem:+üñ**

Rûbai 15

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin toprağına yüz sürmek.

Rû-mâl-i hāk-i haremüñ olsa naşib
Kān ağılyarak eylesem ahvālümü 'arz

rûmî:

1. **rûmî:**

Kaside 3

Mısra: 12

Anadolulu, beyaz.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te'ākub rûz u şeb
Birisi 'abd-i Hābeşdür biri rûmî serverā

rumûz-ı âyet-i nûr:

1. **rumûz-ı âyet-i nûr:+a**

Gazel 92

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Ayet**

Nur ayetinin sırları. (Nur Suresi; Kur-an'da 354.sure, 37-44.ayetlerdir. Nur suresine iktibas yapılmıştır.).

O haṭ kim şafḥa-i ruḥsāra Keşşāf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenār-ı bî-bedel yazmış

rumûz-ı nâz:

1. **rumûz-ı nâz:+a**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Naz sırrı.

Çeşmüñde olan rumûz-ı nāza
Zer dide nige hle tercemānsın

rû-nihāde:

1. **rû-nihāde:**

Kaside 2

Mısra: 10

Yüzünü koymuş.

Sensin ḥabîbi Hālîk-ı ğayb u şehādetüñ
Mihrüñle rû-nihāde olur şîḥḥate seḫam

rû-nümā:

1. **rû-nümā:+dur**

Terkib-bend 1

Mısra: 8

Yüz gösteren, ortaya çıkan.

Envār-ı tecelliyāt-ı Bārî

Mir'āt-ı ruḥuñda rû-nümādur

2. **rû-nümā:**

Kaside 4

Mısra: 2

Yüz gösterici zahir olucu.

Ey vücūduñ bā'is-i tertib-i naẓm-ı kâ'ināt
Rû-nümā âyine-i zātuñda envār-ı şifāt

rû-nümā ol-:

1. **rû-nümā ol-:-maz**

Gazel 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek, ortaya çıkmak.

'İşk her dilde rû-nümā olmaz
Şāha her bir mekân sezā olmaz

2. **rû-nümā ol-:-maz**

Gazel 160

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüzünü göstermek, ortaya çıkmak.

Dil şafâ-yâb olamaz pâk olmayınca kîneden
Rû-nûma olmaz küdüret gitmese âyîneden

rû-sây-ı âsitâne-i ihsân:

1. rû-sây-ı âsitâne-i ihsân: +uñ, +am

Gazel 114

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cömertlik kapısının yüzü gibi.

Hem-çün Nesîb ümîd-i vişâlûñle her zamân
Rû-sây-ı âsitâne-i ihsânûñam senüñ

rûşen:

1. rûşen:

Kaside 9

Mısra: 7

Aydınlık, parlak.

Fermânî ile itdi zemîni yine rûşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

2. rûşen:

Gazel 90

Mısra: 7

Aydınlık, parlak.

O şem'-i bezm-i hüsn olmazsa meclis rûşen
olmazmış
Dil-i 'uşşâk geh zülfinde geh haţţında ol şūhuñ

3. rûşen: +dür

Gazel 27

Mısra: 1

Aydınlık, parlak.

Nigâh itdükçe nûr-ı ʔal'atûñden sine rûşendür
Fürûğ-ı mihr ile âyîne güyâ pertev-efgendür

4. rûşen:

Gazel 15

Mısra: 3

Aydınlık, parlak.

Cân ʔaşrı olur rûşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyâ mihr-i cihân-tâb-ı şerî'at

rûşen eyle-:

1. rûşen eyle-: -di

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak.

Nûr-ı vechüñ 'âlem-i bälâyı rûşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşândur senüñ

rûşen ol-:

1. rûşen ol-: -dı

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlanma.

Rûşen oldı maḳdemüñle meclis-i 'arz u semâ
Şânûña şâyeste medḥ itdi seni ancak Ḥudâ

2. rûşen ol-: -dı

Tarih 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aşîkar olmak, açığa çıkmak.

Bi-Ḥamdüli'llah yine geldi zamân-ı 'adl ü âsâyiş
Bu tâze müjde ile rûşen oldı dide-i dünyâ

rûşen-dilân:

1. rûşen-dilân:

Gazel 170

Mısra: 5

Gönlü aydınlık olanlar.

Rûşen-dilân ezâsına çarḥuñ ḥamûl olur
Gör 'akrebüñ taşalluṭını rûy-ı sâ'ate

rûşenî-i derûn:

1. **rüşenî-i derûn:**

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül aydınlığı.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

rüşenî-i rûz:

1. **rüşenî-i rûz:**

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Günün aydınlığı.

Gîsû-yı siyeh mi ruh-ı al üzre perîşân
Târîki-i şeb rüşenî-i rûz mîdur bu

rû-siyâh:

1. **rû-siyâh:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse .

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

rû-siyâh-ı 'ûr u hâkîr ü muhakkâram:

1. **rû-siyâh-ı 'ûr u hâkîr ü muhakkâram:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fakirliğin, değersizliğin ve çıplaklığın yüz karası.

Kârum hemîşe sehv ü zelev hâşılum şûrûr
Bir rû-siyâh-ı 'ûr u hâkîr ü muhakkâram

rû-siyeh:

1. **rû-siyeh: +uñ**

Gazel 86

Mısra: 14

Yüzü kara, utanılacak bir şey yapmış kimse .

‘Adûv muķîm-i ser-i kûy-ı yârdur şad âh
Nesîb o rû-siyehüñ ğâlibâ yerin tûtmaz

rûy:

1. **rûy: +uñ**

Gazel 151

Mısra: 1

Yüz.

Döndürme görüp ‘unf ile rûyuñ fuķarâdan
Zinhâr şakın nâvek-i dil-düz-ı du‘âdan

2. **rûy: +uñ, +a**

Gazel 5

Mısra: 2

Yüz.

Olur müdâm saña mâye-i hicâb şarâb
Gül-i hayâdan ider rûyuña niķâb şarâb

3. **rûy: +uñ, +a**

Gazel 24

Mısra: 2

Yüz.

Geşt ider kûyuñ gönül ey mâhir ü âvâredür
Kaşdı ğâhî rûyuña hasretle bir nezzâredür

4. **rûy: +uñ**

Gazel 47

Mısra: 5

Yüz.

Rûyuñ görelî cihâna bakmam
Hırşîdi gören Sühâyı neyler

5. **rûy: +ı, +n, +ı**

Gazel 76

Mısra: 5

Yüz.

Esîr-i zülfi olan rûyını hayâl idemez
Fütâde-i şeb-i ğam şubhğeh nedür bilmez

6. **rûy:**+uñ, +a

Gazel 135

Mısra: 1

Yüz.

Hayf kim rûyuña bir germ nigâh eylemedüm
‘Arz idüp hâl-i perîşânımı âh eylemedüm

7. **rûy:**+ın

Gazel 175

Mısra: 11

Yüz.

Rûyın göreyüm bâri dem-i bâz-ı pesîde
Ol âyine-ruhsâra nesîmâ haber eyle

8. **rûy:**+ı, +n, +a

Gazel 145

Mısra: 8

Yüz.

Kemâl-i hüsnine şâyân degül nezâre diyü
Nigâh-ı germi idemem rûyına hicâbumdan

rûy u leb:

1. **rûy u leb:**+ı

Gazel 173

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yüz ve yanak.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıoyalum biz şükûfe-dânumuza

rûy-ı al:

1. **rûy-ı al:**+a

Gazel 177

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Pembe, al yanak.

O rûy-ı ala maḥabbet cihânı yaḳsa n'ola
Virür ṭabî‘at-i âteş-mizâc-ı kâfûra

rûy-ı cânân:

1. **rûy-ı cânân:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzü.

Yâ Rab yine ola rûy-ı cânân
Âyîne-i dîdede nümâyân

rûy-ı dilber-i ḥaṭṭ-âverin:

1. **rûy-ı dilber-i ḥaṭṭ-âverin:**

Gazel 155

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünde yeni bitmeye başlayan ayva tüyleri.

Baḥt-ı siyâhına niçe dâğ olmasun Nesîb
Nâgâh rûy-ı dilber-i ḥaṭṭ-âverin gören

rûy-ı dil-i düşmen:

1. **rûy-ı dil-i düşmen:**+e

Gazel 181

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yumuşak yüzlü düşman(rakib).

Nesîb rûy-ı dil-i düşmene gurûr itme
Mülâyemet daḥi gösterse ḥâra aldanma

rûy-ı merâm:

1. **rûy-ı merâm:**

Tarih 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İsteklerine kavuşmak.

Yüz sürüp ḥâk-i der-i ḥazret-i Mevlânâ'ya
Ḥaḳḳ'a minnet hele gösterdi bize rûy-ı merâm

rûy-ı pāk:

1. **rûy-ı pāk:**

Gazel 182

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz, saf, parlak yüz.

Meşşâtanuñ ne kârı var ol rûy-ı pāk ile
Muhtâc olur mı hüsn-i Hudâ-dâd zîvere

rûy-ı pür-nûr:

1. rûy-ı pür-nûr:+a

Gazel 177

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nur dolu yüz.

Behiştîyân nîgeh itse o rûy-ı pür-nûra
Unutdurur gül-i Firdevs'i hâtır-ı hûra

rûy-ı sâ'at:

1. rûy-ı sâ'at:+e

Gazel 170

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşünce saati.

Rûşen-dilân ezâsına çarhuñ hamûl olur
Gör 'akrebüñ taşalluñını rûy-ı sâ'ate

rûy-ı şafha-i suhan:

1. rûy-ı şafha-i suhan:+ı

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Söz sayfasının iç yüzü.

Bulmaz Nesîb-i ma'ni-i nâ-güfte her zamân
Her rûy-ı şafha-i suhanı pür sevâd iden

rûy-ı siyâh:

1. rûy-ı siyâh:

Rûbai 29

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).

El-minnetü li'llah ki olupdur sûda
Hâk-i harem-i pāküne bu rûy-ı siyâh

rûy-ı siyeh:

1. rûy-ı siyeh:+i

Rûbai 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kara yüz (yüz karası mecazen işlenen günahları ifade eder).

Rûy-ı siyehi maḥşeri târik eyler
Olmazsa Nesîb'e bir nigâh-ı keremüñ

rûy-mâl:

1. rûy-mâl:

Gazel 196

Mısra: 6

Yüz sürme.

Ol serv-ḳaddi itmedeyim şimdi cüst ü cü
Şahrâya rûy-mâl olan âb-ı revân gibi

rûz:

1. rûz:

Kaside 1

Mısra: 15

Gün.

Yâ şefî'e'l-müznibîñ ol rûz 'âşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsiyla zükûr

2. rûz:

Tarih 18

Mısra: 4

Gün.

Ḳadrini 'âleme tefhîm içün ol dâñanuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sâz ḳazâ

3. rûz:+lar

Kıt'a 3

Mısra: 2

Gündüz.

Sür'at-i 'ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ'atler şeb oldı rûzlar

4. **rûz: +i**

Tarih 32

Mısra: 7

Gündüz.

Nesîbâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salţanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

rûz u şâm:

1. **rûz u şâm: +da**

Gazel 105

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancağ

rûz u şeb:

1. **rûz u şeb:**

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Şark u garbı rûz u şeb geşt ü güzâr-ı mihrdan
Reşk-i luţf-ı cilvegâh u câme-h'âbuñdur garağ

2. **rûz u şeb:**

Gazel 163

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşidür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

3. **rûz u şeb:**

Kaside 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Hıdmetûñ-çün birbirin eyler te'âkub rûz u şeb
Birisi 'abd-i Hâbeşdür biri rûmî serverâ

4. **rûz u şeb:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Her rûz u şeb itmede niyâzı
Dergâhına yüz sürüp ilâh'uña

5. **rûz u şeb: +i**

Kaside 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gündüz ve gece.

Nûrdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şıdğ ile gûşe-güzîn-i harem-i enver olur

rûze-dârân-ı 'adem:

1. **rûze-dârân-ı 'adem:**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yokluğun oruçluları.

Olmasa teşrîf-bahşâ kevine 'id-i fıtratûñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faţûr

rûzgâr:

1. **rûzgâr: +da**

Gazel 85

Mısra: 7

Devir, zaman.

Ârâmumuz semâ' iledür rûzgârda
Girdâb-ı bahır-i 'ışka batan Mevleviler'üz

2. **rûzgār:**+l, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 8

Talih, baht, kader.

Baħr-i maħabbete dūşeli keşti-i vücūd
Eyyām-ı vaşl dūşmedi hıç rûzgārına

3. **rûzgār:**+uñ

Mesnevi 2

Mısra: 1

Devir, zaman.

Ğafletle geçürme rûzgārūñ
Ma'kūl ola tā ki kār u bārūñ

4. **rûzgār:**

Gazel 119

Mısra: 5

Esinti, yel.

Ādāb-ı bezm-i vaşl bilür niçe rûzgār
Şāhenşeh-i hayāle dili maħrem eyledük

5. **rûzgār:**

Gazel 125

Mısra: 1

Esinti, yel.

Ol naħl-i mīve-dār-ı vefāyuz ki rûzgār
Dökdi zemīne bergümüzi bārumuz degül

rûz-ı cezā:

1. **rûz-ı cezā:**

Gazel 26

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Güzel 'uşşāka cevri-i bī-ħisāb eylersin ey hūnī
Ĥisābın virmege kādır misin rûz-ı cezā bir bir

2. **rûz-ı cezā:**+da

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Revā mıdur k'ola dervīş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rûz-ı cezāda maħzar-ı Pīr'e

3. **rûz-ı cezā:**

Rûbai 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Ĥālüm nic'olur rûz-ı cezā çekmezse
Kilk-i keremūñ nāme-i 'işyānuma ĥaṭ

4. **rûz-ı cezā:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Geh 'adl-i Ĥaḳḳ u rûz-ı cezā yāduma gelür
Fikr-i me'al-i ĥāl iderem ḳanlar aḡlaram

rûz-ı gül:

1. **rûz-ı gül:**

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gündüz gülü.

Ḳondı nüh-mīnā-yı çarḥa ravzañı tezyīn içün
Gice şebbüy-ı kevākib rûz-ı gül şems-i ḍuḥā

rûz-ı ĥisāb:

1. **rûz-ı ĥisāb:**

Rûbai 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hesap günü, mahşer.

Ey mihr-i ruḥ-ı nübüvveti 'ālem-tāb
Luṭf eyle bu bī-çārelere rûz-ı ĥisāb

rûz-ı kıyâm:

1. rûz-ı kıyâm:

Kıt'a 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kıyamet günü.

Rûz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ cahîmedür

rûz-ı mahşer:

1. rûz-ı mahşer:

Kıt'a 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Ey şefî'î rûz-ı mahşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

2. rûz-ı mahşer:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Kıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâ-yı kâm-yâb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

3. rûz-ı mahşer:

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Luţfuña muhtâcdur ins ü melek hep kâyinât
Rûz-ı mahşer kim 'ayân ola şevâb u seyyi'ât

4. rûz-ı mahşer:

Gazel 121

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mahşer günü, kıyamet günü.

Kıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâyı kâm-yâb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

rûz-ı meh-i rûze:

1. rûz-ı meh-i rûze: *de

Gazel 39

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Oruç ayının gündüzü.

Nâ'il-i vuşlatı ol mâh-ı hilâl-ebrûnuñ
Evvelin rûz-ı meh-i rûzede bayram eyler

rûz-ı pür-nûr:

1. rûz-ı pür-nûr: *a

Tarih 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün.

Çerâgân zinetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemîn işrâkda gâlib görindi heft-eyvâna

rûz-ı rûşen:

1. rûz-ı rûşen:

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün, parlak gün.

Ne Mesnevî ki odur şerh-i metn-i nüshâ-i vahdet
Çü rûz-ı rûşen olur fehm iden zevâta serîre

2. rûz-ı rûşen:

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aydınlık gün, gündüz.

Şeb-i 'âşık olurdu rûz-ı rûşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde câm-ı âteşin olsa

rûz-ı rüstâ-hîz:

1. **rûz-ı rüstâ-îz:-de**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Mahşer, kıyamet günü.

Hîç tefekkür eylemez kim rûz-ı rüstâ-îzde
Vay hâle ‘adl iderse hâzret-i Rabb-i Ğayûr

Rüstem:

1. **Rüstem:**

Gazel 150

Mısra: 8

*Şehname’de adı geçen İran’ın ünlü pehlivan ve
savaşçısı. Neriman’ın torunu Zal’ın oğludur. Klasik
edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça
kullanılmaktadır.*

İdeli fûnûn-ı sihri nîgehüñle ğamze tekml
Saña ‘âşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

2. **Rüstem:**

Gazel 178

Mısra: 13

*Şehname’de adı geçen İran’ın ünlü pehlivan ve
savaşçısı. Neriman’ın torunu Zal’ın oğludur. Klasik
edebiyatta kahramanlık ve yiğitlik sembolü olarak sıkça
kullanılmaktadır.*

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zûr ceride

Rüstem-i devr-i zamân:

1. **Rüstem-i devr-i zamân:**

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zamanın Rüstem adlı hükümdarı.

Hâmi-i mülk-i kerem mâhi-i nâm-ı Hâtem
Rüstem-i devr-i zamân kâhir-i ceyş-i a‘dâ

Rüstem-i tevhid:

1. **Rüstem-i tevhid:**

Gazel 22

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rüstem’in birliği.

Ķayd-ı Efrâsiyâb-ı kesretten
Ķurtarur cânı Rüstem-i tevhid

rüsûl:

1. **rüsûl:**

Rûbai 23

Mısra: 4

Peygamber.

Sen ol şeh-i mülk-i Ķureyş k’olmuşdur
Dîvân-ı şefâ‘atünde şaf-beste rüsûl

rüsûm-ı bendegî:

1. **rüsûm-ı bendegî:**

Gazel 180

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kölelik adeti.

Virilse zümre-i ‘uşşâka dâmen-bûsa ruhşatlar
Rüsûm-ı bendegî âyîn-i sultânî cedid olsa

rüsvây ol:-

1. **rüsvây ol:-ur**

Gazel 110

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rezil olmak.

Dünyâda dağı olsa muhakkiklere düçâr
Rüsvây olur muḳallid-i keşf ü kerâmetün

rüsvây-ı ‘âlem:

1. **rüsvây-ı ‘âlem:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alemin rezili.

Şaķın zu‘m u pendār ile ķalma nāķıŝ
Şaķın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

rütbe-i ‘izz:

1. rütbe-i ‘izz:+üñ

Kaside 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İzzetli makam.

‘Aķl-ı ķāŝır rütbe-i ‘izzüñ ne bilsün k’anda hep
Cümle hayret bürdedür ehl-i tıbāķ-ı ‘āliyāt

rütbe-i mahiyyet:

1. rütbe-i mahiyyet:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Makamın niteliği.

Sāye-endāz olmaz anuñ-ķün nihāl-i ķāmetüñ
Anlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

rü’yā:

1. rü’yā:+da

Gazel 71

Mısra: 3

Rüya.

Rü’yāda bile ħanķer-i cānān görürüz biz
Ĥ‘āb içre dağı teşne iken āb unudılmaz

rü’yā-yı perīŝān:

1. rü’yā-yı perīŝān:

Gazel 207

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kötü rüya.

Dem-i vuşlat gözümde ‘āķıbet ĥ‘āb u ħayāl oldu
Bu rü’yā-yı perīŝān ba‘d-ezīn ta‘bīrden ķaldı

2.3.21. S/ Ş / Ŝ

sa‘ādet:

1. sa‘ādet:

Gazel 58

Mısra: 3

Mutlu olma, mutlu ve mesut yaşama, mutluluk,
bahtiyarlık.

Sa‘ādet ister iseñ bāl-i himmet aç yoksa
Fesāne kūyi-i perr-i hümāyı neylerler

sa‘ādet-i dü-cihān:

1. sa‘ādet-i dü-cihān:+a

Kaside 5

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İki cihanın (dünya ve ahiretin) mutluluğu.

Mihri sa‘ādet-i dü-cihāna vesiledür
Zātı vücūd-ı ‘ālemiyāna medārdur

sa‘ādet-veş:

1. sa‘ādet-veş:

Müsemmen 1

Mısra: 13

Mutlu gibi.

Rūĥ-ı ķuds idi rikābuñda sa‘ādet-veŝ devān
Yolda ķaldı ol dağı sen ‘izz ile olduñ revān

sā‘at:

1. sā‘at:+ler

Kıt’a 3

Mısra: 2

Saat; vakit, zaman.

Sür‘at-i ‘ömri temāŝā eyle kim
Geçdi sā‘atler şeb oldu rüzlar

sa‘b:

1. şa‘b:+dur

Gazel 149

Mısra: 9

Çetin, güç, zor.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesībā her zamān
Gevherüñ iħrācı müşkildür teh-i ‘ummāndan

şabā:

1. **şabā:~y, +ı**

Gazel 47

Mısra: 4

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Dil t̄alib-i luṭf-ı dilber olmaz

Āteş-zede gül şabāyı neyler

2. **şabā:~lık**

Gazel 17

Mısra: 3

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Gülşen-i nāza şabālîk eylemiş bād-ı niyāz

Ol zamān kim ħüsn ile ‘ışk eylemişdür imtizāc

3. **şabā:~y, +ı**

Gazel 127

Mısra: 3

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Āğūş-ı bîkr-i gıncada gördi şabāyı çün

Oldı o ħaclet-ile ser-efgen nihāl-i gül

4. **şabā:~y, +ı**

Gazel 212

Mısra: 3

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabāyı zîr-i liḫāfında goncanuñ göricek

Hezār ħaçner-i ser-tîz-i ḫāra düşmez mi

5. **şabā:**

Gazel 86

Mısra: 6

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşîḫat-i zāhid

Semūm-ı şaḥn-ı çemende şabā yerin tutmaz

6. **şaba:**

Kaside 1

Mısra: 14

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Tā köhen gülzār-ı ‘ālemde ola gül ser-zede

Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debūr

7. **şabā:**

Gazel 156

Mısra: 1

Sabah rüzgarı (Haberci olarak nitelendirilir.).

Gele ey şabā ḫaber vir bize ṭab‘-ı dil-rübādan

Nazarın dirîğ ider mi ‘acabā bu ḫāk-i pādan

8. **şabā:**

Gazel 191

Mısra: 6

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Nesīm-i nāle-i bülbul olur sümüm āsar

Nevā-yı zāğ-ı siyehdür şabā bu gülzāre

9. **şabā:**

Gazel 201

Mısra: 5

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabā nev-ṭabla-i ‘ıṭr-ı bahārı eyleyüp ber-ser

Gezer sūk-ı çemende sū-be-sū nev-rūzdur şimdi

10. **şabā:**

Kaside 10

Mısra: 5

Gün doğusundan esen hafif ve tatlı rüzgâr.

Şabā esir-i hevā-yı ḫaremgehidür o şāhuñ

Türāb-ı kabri virür iğbirār-ı müşk ü ‘abire

şabāḫat:

1. **şabāḫat:**

Gazel 68

Mısra: 6

Güzellik, tazelik, latiflik.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zîşt-i bed-şekle tezyin ile şabâhat gelmez

şabâ-veş:

1. **şabâ-veş:**

Gazel 35

Mısra: 2

Saba rüzgârı gibi.

Kelâm-ı halkı gûş itme eger emn ise maṭlûbuñ
Şabâ-veş çün geçer ester müsâvidür meḥâmiddür

sâbit ol-:

1. **sâbit ol-:-a, -maz**

Gazel 131

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yerinde durmak, kılmıdamamak.

Ḳuvvet-i gayr iledür cünbişi yok istiklâl
Pây-ı çübîn gibi sâbit olamaz pây-ı kalem

şabr:

1. **şabr:+dur**

Kıt'a 23

Mısra: 2

Sabır, tahammül.

Hâsîdûñ ilâmına şabr eyle ol şâdî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde ḳadr-i merdûmi

şabr eyle:

1. **şabr eyle:**

Kıt'a 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sabretmek, dayanmak.

Hâsîdûñ ilâmına şabr eyle ol şâdî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde ḳadr-i merdûmi

şabr id-:

1. **şabr id-:-elüm**

Gazel 196

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tahammül etmek, dayanmak.

Şabr idelüm Nesîb cefâsına ol mehûñ
Cevr ile ḳaşdı bendesini imtiḥân gibi

şabr u ârām u ḳarār u rāḥat:

1. **şabr u ârām u ḳarār u rāḥat:+u, +m**

Gazel 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabır ve huzur ve sakinlik ve rahat.

Dükendi şabr u ârām u ḳarār u rāḥatum cümle
Fiğân itmek ser-i küyında nâ-çâr olduğumdandır

şabr u sāmān:

1. **şabr u sāmān:**

Gazel 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sabır ve huzur.

Perî-rüyân ki şûr-ı 'aşḳı mülk-i cāna şalmışlar
Olup Leyli vü şân evvel nigeḥde şabr u sāmānın

şabr u taḥammül:

1. **şabr u taḥammül:**

Gazel 137

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabretmek ve katlanmak.

Eyledüm her cevrine şabr u taḥammül 'âḳıbet
Ben o bî-dâdı Nesîbâ mâyl-i dâd eyledüm

şaç:

1. **şaç-:-ar, -dı**

Gazel 23

Mısra: 2

Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümden bā-ḥaber kâğız
Şaçardı noktâlardan küy-ı cānāna şerer kâğız

2. **şaç:-an**

Gazel 190

Mısra: 12

Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Ümmîd ider mi hırmen-i kām ola ḥāşılı
Toḥm-ı heves şaçan bu fenā şürezârına

3. **şaç:-dı**

Gazel 103

Mısra: 8

Saçmak, dağıtmak, yaymak.

Ḥān-mān-ı cismi teff ü tâb-ı ḡam sūzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mānend-i aḥker tâb ü tef

sadâ:

1. **şadâ:**

Gazel 67

Mısra: 10

Ses, avaz.

Gerekdür sūz-ı sine-dâğ-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

şad:

1. **şad:**

Gazel 178

Mısra: 5

Yüzlerce; pek çok.

Ol 'āşika şad ḡıbtâ ki şahrâ-yı fenâyı
Tercih ide zevk-ı çemene sâye-i bîde

2. **şad:**

Gazel 97

Mısra: 5

Yüzlerce; pek çok.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resânı
Ser-pençe-i nâ-geh-res-i şehbâzuña maḥşûş

3. **şad:**

Rûbai 31

Mısra: 4

Yüzlerce; pek çok.

Ammâ ki medîhinde Resûlullâh'uñ
Şad şerm ile noḡşānumuz ikrâr iderüz

4. **şad:**

Gazel 132

Mısra: 6

Yüzlerce; pek çok.

Her bün-i müyumda şad ḡuş olmayınca bilmedüm
Nağme-i firru ilalahuñ maḡām-ı remzini

5. **şad:**

Gazel 139

Mısra: 1

Yüzlerce; pek çok.

Şad girye zülf-i siyeh-kāra yapışdum ile
Gözden bırakup sübhâyı zunnāra yapışdum

6. **şad:**

Gazel 139

Mısra: 1

Yüz, yüzlerce.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhâyı zunnāra yapışdum

7. **şad:**

Tarih 33

Mısra: 1

Yüz, yüzlerce.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad ḡayf
Ḳabri pâkin dür-i zaḥmetle pür ide Mevlâ

8. **şad:**

Gazel 86

Mısra: 13

Yüzlerce; pek çok.

‘Adüv muķim-i ser-i kūy-ı yārdur şad āh
Nesīb o rü-siyehüñ ğālibā yerin tūtmaz

9. **şad:**

Gazel 92

Mısra: 9

Yüzlerce; pek çok.

Nesībā şad hezārān āferin Firdevsi-i t̄ab‘uñ
şāhuñ nāme-i evşāf-ı hūsnin pek güzel yazmış

şadākat:

1. **şadākat:**

Gazel 58

Mısra: 1

Bağlılık, vefa.

Şadākat olsa kişide riyāyı neylerler
Nifaķ-pişe olan āşināyı neylerler

şadākat-kār:

1. **şadākat-kār:**

Tahmis 3

Mısra: 2

Sadık.

Şadākat-kār olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden
Hücüm-ı şevķ-ile lezzet bulur ķahr u mezelletden

şadā-yı bī-hüde-i kūh-sār:

1. **şadā-yı bī-hüde-i kūh-sār:***

Gazel 181

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dağdaki boş sedaya, yankıya.

Şadā-yı bī-hüde-i kūh-sāra aldanma
Nidā-yı ‘ışķı işt mümkünāta virme göñül

şadā-yı çāki:

1. **şadā-yı çāki:**

Gazel 116

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yırtık, yırtılma sesi.

Görüp melāmetümi şaḥş-ı ‘işmet āh eyler
Şadā-yı çāki degül dāmen ü giribānuñ

şadā-yı nāy:

1. **şadā-yı nāy:***

Tarih 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ney sesi.

Şadā-yı nāya çeng-i Zühre hem-āheng olup uydu
İrişti şit-i t̄abl u sūrnā tā gūş-ı Keyvān'a

sāde:

1. **sāde:***

Tarih 2

Mısra: 8

Basit, süsten arınmış.

İki tārīḥ iki mısra‘dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādesi çār oldu bī-şekk ü mirā

2. **sāde:**

Gazel 122

Mısra: 9

Basit, süsten arınmış.

Varaķ ki olmaya sāde ķabül-i naķş itmez
Ḥuzūr-ı kāmīl-i dānāda tıfl-ı nā-dān ol

3. **sāde:**

Tarih 1

Mısra: 11

Basit, süsten arınmış.

Ḥisāb it sāde vü dūr vārını elfāzınuñ cümle
Ki her birisi bir tārīḥdür tenhā ḥaķīķatde

şadef:

1. şadef:

Gazel 104

Mısra: 4

İçinden inci çıkan deniz hayvanı.

Görmedi baħr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetim
Dürr-i cāna olalı bu çār ‘unşurdan şadef

şadef-i baħr-i ‘adin:

1. şadef-i baħr-i ‘adin:+de

Tarih 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aden denizinin incisi.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şāf
Kabr-i Dürrī ola dār-ı güher kân-ı ‘atā

şadef-i dehr:

1. şadef-i dehr:+de

Rübai 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya sedefi.

Bī-hüde yem-i talebde ğavvāş olma
Olmaz şadef-i dehrde lülū-yı vefā

şadef-i kabr-i güzīn:

1. şadef-i kabr-i güzīn:+in

Tarih 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sedefden yapılmış seçilmiş mezar.

Şadef-i kabr-i güzīnin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pāki ola tābende çü dürr-i yektā

sāde-i āħır:

1. sāde-i āħır:+la

Tarih 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Temiz.

Evvelinüñ hāl-dārı sāde-i āħır la beş
‘Aks olunca altı tārīḥ oldı ‘add ile dilā

şad-el-ħazer:

1. şad-el-ħazer:

Kıt'a 6

Mısra: 1

Yüz (kez) sakın!

Ey Nesīb āsār-ı ṭab‘-ı şūḥuñı şad-el-ħazer
Dest-i nā-dāna şaḫın virme virürseñ bāda vir

şad-güne:

1. şad-güne:

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Yüz türlü, yüz çeşit.

Şad-güne füsün idersin icād
Her bir nighünde ehl-i ‘ışḫa

şad-hezārān:

1. şad-hezārān:

Gazel 137

Mısra: 12

Yüz binlerce, pek çok.

Hāk-i pāy-i ħazret-i düstūr-ı ‘āli-cāhda
Şad-hezārān şerm-ile bu şi‘ri inşād eyledüm

2. şad-hezārān:

Kaside 1

Mısra: 12

Yüz binlerce, pek çok.

‘Arz-ı hāl itmekdür ancak maṭlabum dergāhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezārān fersāḥ oldı baña dūr

şad-reh-güzer:

1. **şad-reh-güzer:**

Gazel 184

Mısra: 5

Yüz geçit; geçilen yol gelmek

Eylerem bî-hüde küy-ı yârden şad-reh-güzer
Şeş-der-i fûrkatde ben mânend-i zâram âh âh

şad-şavma'a:

1. **şad-şavma'a:**

Gazel 200

Mısra: 2

Yüzlerce tekke..

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad-şavma'a takvâyı

şadık:

1. **şadık:**

Gazel 65

Mısra: 5

Doğru, hakikatli, sadakatli.

Şadık revîşân-ı râh-ı himmet
Hı'ahiş-ger-i nâm u şöhret olmaz

2. **şadık:~1**

Gazel 108

Mısra: 6

Doğru, hakikatli, sadakatli.

İster bakâ-yı zâtını bigâne âşinâ
Bisyârdur şadığı kem-âzâr olanlaruñ

Şadık Muhammed:

1. **Şadık Muhammed:**

Tarih 14

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Özel isim.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mışra'la
Yine Şadık Muhammed mesned-i fetvâya basdı pā

şadık-ı hülûş-kârum:

1. **şadık-ı hülûş-kâr:~u, ~m**

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İki yüzlü dost.

Vağanda kürbet-i ğurbet çeker o nâ-kāmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı hülûş-kârum var

şadık-ı lâubâli:

1. **şadık-ı lâubâli:**

Tahmis 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İlgisiz dost.

Nedîm-i bezle-gû âlüfte-i şohbet-güzâr olsa
Şadık-ı lâubâli rind-i bî-kayd-ı vağâr olsa

şadır:

1. **şadır:~lar, ~dan**

Kıt'a 8

Mısra: 6

Ortaya çıkan.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

şad-kāfile:

1. **şad-kāfile:**

Kaside 2

Mısra: 15

Yüz kafile.

Şad-kāfile şalât u selām ola muttaşıl
Rûh-ı rasûle âl ile aşhâba dağı hem

şad-pāre:

1. **şad-pāre:**

Gazel 127

Mısra: 1

Yüz parça.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārī şarāb-ı hayāl-i gül

2. **şad-pāre: +dür**

Gazel 185

Mısra: 9

Yüz parça.

Şad-pāredür gönül nice āh eylesün eğer
İrmez nişāna tır şikeste kemān ile

şad-pāre ol-:

1. **şad-pāre ol-: -ur**

Gazel 144

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yüz parça, paramparça olmak.

Şad-pāre olur gül ğam-ı reşk-i bedenümden
Haclet-zededür berg-i semen pīrehenümden

şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekīb ol-:

1. **şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekīb ol-: -dum**

Gazel 136

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabır eteğini ve cebini yüz bin parçaya bölmek.

‘Aceb mi ihtirāzum olmasa hār-ı melāmetden
Yine şad-pāre-sāz-ı ceyb ü dāmān-ı şekīb oldum

şadr:

1. **şadr: +a**

Tarih 18

Mısra: 7

Makam.

Yine ol āşaf-ı zī-şānı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tā

2. **şadr: +ları**

Gazel 166

Mısra: 11

Makam.

Ey h‘āce cihān şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hāk-i derinde

3. **şadr: +ı, +n, +ı**

Tarih 27

Mısra: 5

Makam.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu‘mān
Kim oldu ‘iffet ü fazlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

4. **şadr: +a**

Tarih 30

Mısra: 3

Makam.

Şadrđan şadra seni ikrām içün naql itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

5. **şadr: +ı, +n**

Tarih 26

Mısra: 2

Makam.

Size ey zümre-i āl-i Muḥammed müjdeler olsun
Nikābet şadrın iḥrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

6. **şadr: +dan**

Tarih 30

Mısra: 3

Makam.

Şadrđan şadra seni ikrām içün naql itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

7. **şadr: +a**

Tahmis 2

Mısra: 15

Makam.

Öp pīr-i muğan destini vir şadra şürūḥı
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabūḥı

8. **şadr**:+ı, +n, +da

Gazel 213

Mısra: 13

Makam.

O şāhib-şadrı Hāk dā'im mu'ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a'dāsı ziyān çekdi

şadr ol-

1. **şadr ol**:-a

Tarih 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Önde gelen, reis olmak.

Nesibā fevtine oldı iki tārīḥ bu mısra'
Saña Ḥāfiẓ serāy-ı ḥūr u 'inde şadr ola mesken

Sadreddin Efendi:

1. **Şadreddin Efendi**:-y, -e

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şeyh Bostan Efendinin oğlu.

İdüp sūr-ı ḥitān maḥdūmı Şadreddin Efendi'ye
Ziyāfet eyledi ḥ'ān-ı kerem çekdi emirāne

şadr-ı Anadolı:

1. **şadr-ı Anadolı**:+dan

Tarih 30

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Anadolu kazaskerliği.

Şadr-ı Anadolı'dan itdüñ kıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdüñ İsmā'il Efendi 'ilm-ile

şadr-ı fetvā:

1. **şadr-ı fetvā**:+y, +a

Tarih 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Fetva makamı (Şeyhülislamlik makamı).

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

şadr-ı mu'allā:

1. **şadr-ı mu'allā**:+y, +ı

Tarih 18

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüce makam.

Hāk mübārek ide ol şadr-ı mu'allāyı aña
Devletin dā'im ide 'ömrini efzūn Ḥudā

şadr-ı Rüm:

1. **şadr-ı Rüm**:+a

Tarih 30

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Rumeli kazaskerliği.

Şadr-ı Anadolı'dan itdüñ kıyām ammā hele
Şadr-ı Rüm'a geçdüñ İsmā'il Efendi 'ilm-ile

şadr-ı vezāret:

1. **şadr-ı vezāret**:+de

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Vezirlik makamı.

Bakā oldukça tā bu kubbe-i nīlī-i eflāke
Ḥudā şadr-ı vezāretde ide bānīsini ibkā

şadr-nişin-i tahtgāh-ı mi'rāc:

1. **şadr-nişin-i tahtgāh-ı mi'rāc:**

Rübai 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Miraç ülkesinin başkentinde baş köşesinde oturan.

Ey şadr-nişin-i tahtgāh-ı mi'rāc
Elṭāfuña ser-cümle ḥalāyık muhtāc

şad-selām ol-:

1. şad-selām ol-:-sun

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yüzlerce selam göndermek.

Şad-selām olsun saña aşhāb u āle bī-‘aded
İki ‘ālemde cenābuñdur melāz-ı nık ü bed

sad-zebān:

1. şad-zebān:

Kaside 5

Mısra: 3

Yüz dil.

Hançer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebān
Lāle elinde sāgarı mest-i ‘aķārdur

şāf:

1. şāf:+ı, +n, +da

Gazel 89

Mısra: 5

Sıra, dizi.

Pāk-siretler şafında cāy-gir olmak muhāl
Tā ki vardur cāme-i hālünde ğafletden denes

şāf:

1. şāf:+dur

Gazel 201

Mısra: 11

Halis, temiz.

Nesibā ṭab‘-ı ‘ālem şāfdur mānend-i āyine
Mey oldı dilde gerd-i ğuşşa-şū nev-rūzdu şimdi

2. şāf:+dur

Kaside 1

Mısra: 14

Halis, temiz.

Lākin ammā itmişem taşdıķ sultānum seni
İ‘tikādum şāfdur haķķuñda mānend bulur

şaf bağla-:

1. şaf bağla-:-mış

Gazel 197

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yan yana dizilmek.

Şehenşāh-ı nigāh-ı nāza istikbāl ider gūyā
Sipāhīdūr iki şaf bağlamış müjgānlar rāhı

şāf ol-:

1. şāf ol-:-sa

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz olan.

İ‘tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tīre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

2. şāf ol-:-ur

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz olan.

İ‘tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tīre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

şafā:

1. şafā:

Gazel 79

Mısra: 1

Gönül şenliĝi, huzur.

Sīne şafā ne ğazab lāzıme-i kīn olmaz
Āyine zıṣṭi-i timsāl ile çirkīn olmaz

2. şafā:

Kaside 10

Mısra: 1

Gönül şenliği, huzur.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı hâzret-i Pîre

3. **şafâ:**

Gazel 200

Mısra: 8

Gönül şenliği, mutluluk.

‘Âkıll ki olup bûd u nâ-bûd için âvâre
Bî-çâre şafâ şanmış bî-hûde bu ğavġâyı

4. **şafâ:~sı**

Gazel 106

Mısra: 1

Gönül şenliği, mutluluk.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafâsı yok
Sākisi yok piyâlesi yok âşinâsı yok

şafâ bahş eyle-:

1. **şafâ bahş eyle-:~di**

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Huzur, mutluluk vermek.

Ser-â-pâ itdi iksâ ‘âkifân-ı dergeh-i Pîr'i
Şafâ bahş eyledi nev hırkalarla ħalb-i ihvâna

şafâ gel-:

1. **şafâ gelsün:~sün**

Gazel 35

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Mutluluk, keyif, zevk vermek.

Göñülden māl-i nâçizûñ hevâsın pür şafâ gelsün
Güdâzeş resmi ibrîze bu ħavl-i ħaħħa şâhiddür

şafâ vir-:

1. **şafâ vir-:**

Gazel 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neşelendirmek, gönül ferahlığı vermek.

Şeh-i iklim-i tecrîd ol şafâ vir ħalbûñe yoksa
Sifâlin cām ile ey rind-i mey-ĥâne Cem olmazsın

şafâ vü keder:

1. **şafâ vü keder:**

Gazel 122

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevinç ve hüzn.

Saňa nuħûş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mişâl-i âyine baħ ħûb u zîşte ħayrân ol

2. **şafâ vü keder:~e**

Gazel 193

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevinç ve hüzn.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp ĥâke yüzüñ
Kendiñi vâşıl-ı deryâ ideġör Nîl gibi

şafâ-yâb:

1. **şafâ-yâb:**

Kaside 2

Mısra: 7

Safâ bulmuş, neşeli, şen.

Bir zerre mihrûñ ile şafâ-yâb olan göñül
Olsa ‘aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

şafâ-yâb ol-:

1. **şafâ-yâb ol-:~a, ~maz**

Gazel 160

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mutlu oldu.

Dil şafā-yāb olamaz pāk olmayınca kīneden
Rū-nūma olmaz küdüret gitmese āyīneden

2. **şafā-yāb ol:-ur**

Gazel 195

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutlu oldu.

Āb-ı revān mişālī şafā-yāb olur Nesīb

Tercih iden cevānib-i a'lāya esfeli

şafā-yı dil:

1. **şafā-yı dil:+de, -dür**

Gazel 27

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül huzuru.

Hemān hikmet şafā-yı dildedür yoksa berāberdür

Gerek peygüle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

şafā-yı düş:

1. **şafā-yı düş:+ın**

Gazel 159

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dün geceki eğlence.

Ġam u şādī elemin çekme ki zīrā dehrüñ

Ġam-ı ferdāsı unutturdı şafā-yı düşün

şafā-yı gülşen-i kuds:

1. **şafā-yı gülşen-i kuds:+üñ**

Gazel 120

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kutsal gül bahçesinin neşesi.

Eyler şafā-yı gülşen-i kudsün hikāyesin

Neydür hezār-ı nāle-geri Mevleviler'ün

şafā-yı kalb:

1. **şafā-yı kalb:+ın**

Tarih 27

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kalp huzuru.

Şümār-ı sāl-i 'ömrin bī-hisāb itsün cenāb-ı Hakk

Şafā-yı kalbin eفزün eylesün günden güne Mevlā

şafā-yı la'l-i nāh:

1. **şafā-yı la'l-i nāh:+uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) kırmızı dudağının neşesi.

Vaşf-ı şahbādan şafā-yı la'l-i nāhuñdur ğaraž

Midhat-i gülden ruḥ-ı pür-āb ü tābuñdur ğaraž

şafā-yı verd:

1. **şafā-yı verd:+i**

Gazel 190

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gönül huzuru.

Bī-hüde āh u nāle ider 'andelīb-i dil

Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥārı ne

şaf-be-şaf:

1. **şaf-be-şaf:**

Gazel 104

Mısra: 8

Sıra sıra.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn

Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

2. **şaf-be-şaf:**

Gazel 213

Mısra: 7

Sıra sıra.

Şurâhîler sebûlar şaf-be-şaf hep oldı âmâde
Yine ser-germ olup sâķi ğama gürz-i girân çekdi

şaf-beste:

1. şaf-beste:

Rûbai 23

Mısra: 4

Saf bağlamış, sıra sıra dizilmiş, sıralanmış.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureyş k'olmuşdur
Dīvān-ı şefâ'atünde şaf-beste rüsûl

şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk:

1. şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk:

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Aşıkların can evinin kahramanı. (Aşıkların sevgilisi bağlamında kullanılmıştır.).

Ey şaf-der-i kalbgâh-ı 'uşşâk
Meydân-ı cefâda kahramânsın

şâf-derûn:

1. şâf-derûn:

Gazel 193

Mısra: 6

İçi saf, kalbi temiz.

Olasın tâ ki ziyâ-pâş-ı şafâ her bezme
Kûşîş it şâf-derûn olmağa kândil gibi

şâf-dil:

1. şâf-dil:

Gazel 210

Mısra: 2

Temiz kalpli.

Zâhidâ şanma ki bâzî ola şâhid nârı
Sen daķi şâf-dil ol anlâya gör bu râzı

2. şâf-dil:

Gazel 210

Mısra: 10

Temiz kalpli.

Bu merâyâya bakup Hâķķ'ı şuhûd eyle Nesib
Sen daķi şâf-dil ol fehm idegör bu râzı

3. şâf-dil:

Tahmis 4

Mısra: 8

Temiz kalpli.

Hele yârân-ı meclis şâf-dil hâlîş-'ayâr olsa
Nedîm-i bezle-gû âlüfte-i şohbet-güzâr olsa

şaff-ı melâyik:

1. şaff-ı melâyik:+de

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meleklerin safı, sırası.

Seni şaff-ı melâyikte arar 'uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarķa dūd-ı âh-ı dilden nerdübân tütmiş

şaffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr:

1. şaffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr:

Kıt'a 8

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yoksulluk meclisinin en aşağı yeri.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

şafha-i al-ı 'izâr:

1. şafha-i al-ı 'izâr:

Gazel 172

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüzdeki kırmızı sayfa.(al yanak bağlamında kullanılmıştır).

Degüldür haţţ-ı 'anber şafha-i al-ı 'izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

şafha-i çeşm:

1. şafha-i çeşm: +ü, +m, +de

Gazel 137

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Göz sayfası.

Şafha-i çeşmümde nakş itdüm hayâl-i yâri ben
Bisütün-ı gamda kârum reşk-i Ferhâd eyledüm

şafha-i hâl:

1. şafha-i hâl: +üñ, +de

Gazel 121

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Halinin levhası(davranışlar bağlamında
kullanılmıştır.).*

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücûd-ı mümkünât
Li maallahi şafha-i hâlünde ‘unvândur senüñ

2. şafha-i hâl: +üñ, +de

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

*Halinin levhası(davranışlar bağlamında
kullanılmıştır.).*

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücûd-ı kâ’inât
Li ma‘âllahi şafha-i hâlünde ‘unvândur senüñ

şafha-i kâfûr:

1. şafha-i kâfûr: +a

Tarih 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

*Kolay parçalanmış güzel kokulu, beyaz ve yarı şeffaf bir
madde.*

Büy-ı cüdiyla ru‘âf-âlûd olur fağfûr-ı Çîn
Şafha-i kâfûra olsa hâmesi ger müşk-biz

şafha-i kalb:

1. şafha-i kalb: +üñ, +i

Gazel 193

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kalbinin sayfası.

Nefs-i emmâre-i kâfir niçe bir hîle ile
Şafha-i kalbünü tahtîr ide İncil gibi

şafha-i Mütü:

1. şafha-i Mütü:

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Hadis**

*Ölmeden önce ölünüz (Hadis-i Şerif) narası. Ölmeden
önce ölünüz. Hadis-i Şerifine iktibas yapılmıştır.*

Ey dil niçe bir maṭlab-ı dünyâya tekâpü
Gelmez mi ‘aceb hâtıra hiç şafha-i Mütü

şafha-i ruhsâr:

1. şafha-i ruhsâr: +a

Gazel 92

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yüzünün sayfası.

O haṭ kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

şaf-ı şîr:

1. şaf-ı şîr: +e

Kaside 10

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Aslanın safı.

Kemîne luṭfı ider pîşe-i za‘îfeyi ‘anḳa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

Şafiyullâh:

1. Şafiyullâh:

Kaside 1

Mısra: 11

Hız, Adem'in lakabı. Temiz yürekli anlamındadır.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı 'âlem saña pür

şafvet-i âyine-i hâtır:

1. şafvet-i âyine-i hâtır:

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül aynasının saflığı(kalp temizliği bağlamında kullanılmıştır.).

Şafvet-i âyine-i hâtır nedür bilmem henüz
Hände eyler kâsret-i kâlbüm eger görse şahûr

şafvet-i sine-i âyine-misâl:

1. şafvet-i sine-i âyine-misâl: +üñ

Gazel 133

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sine aynasının parlaklığı gibi.

Gösterür mi 'acaba baht-ı siyâhuñ 'aksin
Şafvet-i sine-i âyine-misâlün görelüm

sâğar:

1. sâğar: +a

Gazel 5

Mısra: 11

Kadeh.

Nesîb sâğara düşdükçe 'aks-i tûrra-i yâr
İder dimâğımı pür-büy-ı müşk-nâb şarâb

2. sâğar: +ı, +n

Gazel 155

Mısra: 6

Kadeh.

Tâ haşr olunca mest ola çün Kays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetün bir iki sâğarın gören

3. sâğar: +ı

Kaside 5

Mısra: 4

Kadeh.

Hañçer be-dest süsen-i bed-mest şad-zebân
Lâle elinde sâğarı mest-i 'aḳârdur

4. sâğar:

Gazel 31

Mısra: 1

Kadeh, içki.

'Ârife gülşende tâze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i 'ışka bezmgâh-ı gâmda bir sâğar yeter

5. sâğar:

Gazel 172

Mısra: 1

Kadeh.

O meh-rûnuñ mey-i al ile pür sâğar benânında
Açılmış tâze güldür gonca-i zanbaḳ miyânında

sâğar-be-kef:

1. sâğar-be-kef:

Gazel 104

Mısra: 10

İçki kadehi elinde.

Buldı encâmın ḥumâr-ı fûrkat-i cânân Nesîb
Geldi ol gül külbeye aḥzânuma sâğar-be-kef

sâğar-ı bezm-i elest:

1. sâğar-ı bezm-i elest: +üñ

Gazel 64

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bezm-i elestini şarabı. Bkz.: Bezm-i elest: Allahın ruhları yaratıp elestü bi-rabbiküm (ben sizin rabbiniz değil miyim) dediği an.

Sâğar-ı bezm-i elestün keyf-i bî-keyfiyyetin
Bâde-i tevḥîd ile bî-hüş olan mestâna şor

sāgar-ı derd:

1. sāgar-ı derd:+üñ

Rübai 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Keder şarabı.

Ey sāgar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrîn suhanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

sāgar-ı mey:

1. sāgar-ı mey:

Gazel 93

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Elinde rind-i mestüñ sāgar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişân tıtmış

sāgar-ı neşât:

1. sāgar-ı neşât:

Gazel 99

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Neşe ve sevinç veren şarap.

Zühd ü vera' gibi ğamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāgar-ı neşât

sāgar-ı şarāb:

1. sāgar-ı şarāb:

Gazel 29

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Hayāl-i la'lüñ iden sāgar-ı şarāb degül
Piyāle-nüşî-i Āb-ı hayāta nāz eyler

sāgar-ı şarāb:

1. sāgar-ı şarāb:+a

Gazel 56

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap kadehi.

Düşer hayāl-i ruhı gāh çeşm-i pür-hūna
O berg-i gül gibi kim sāgar-ı şarāba girer

sāgar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdet:

1. sāgar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdet:+e

Gazel 18

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Birlik meclisinin meyhanesinde şarap içenler.

Sāgar-keşan-ı mey-kede-i bezm-i vaḥdete
Kandil-i rüşen-i şeb-i āzinedür kadeḥ

sāha:

1. sāhada:+da

Kaside 9

Mısra: 4

Meydan, alan, açık yer, ortalık.

Dil hānesini gerd-i vesāvisden ider pāk
Ger na't-i Nebî'den ola ol sāhada cürü

2. sāha:+sı, +n, +a

Kıt'a 12

Mısra: 2

Meydan, alan, açık yer, ortalık.

Mekke olalı maṭla'-ı ḥurşîd-i şerî'at
Yüz sürmek umar sāhasına ḥāş u eger 'ām

sāha-i türbe:

1. sāha-i türbe:+sı

Tarih 22

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Türbe alanı.

Olmış idi o Һazretüñ sāḩa-i türbesi ḩarāb
Şükr Һudā'ya kim yine oldu cedīd ü bī-bahā

ṣahbā:

1. **ṣahbā:**

Gazel 185

Mısra: 6

Kadeh.

Ṭayy idemez mi rāḩ-ı ğam-ı hecrüñi göñül
Ṣahbā gibi tekāver-i āteş-‘inān ile

ṣahbā-yı ḩakikat:

1. **ṣahbā-yı ḩakikat:**

Gazel 115

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat şarabı.

Ṣahbā-yı ḩakikatle ider def‘-i ḩumārı
‘Ayyāşları mey-gede-i ‘ışk-ı mecāzuñ

ṣahbā-yı ‘irfān:

1. **ṣahbā-yı ‘irfān:**

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bilme, anlama kadehi.

Ki mest itdi bizi ṣahbā-yı ‘irfān
Bize pend itme ey şūfī-i nā-dān

sahī:

1. **ṣāḩī:**

Gazel 128

Mısra: 10

Cömert.

İntizām ümmidin itmez pey-revān-ı dil Nesib
Gāḩ mest ü gāḩ ṣāḩī bir keşākeşdür göñül

sāḩī ol:

1. **sāḩī ol:**

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cömert olmak.

Hemān nokşānuña ol mu‘terif işrārı terk eyle
Żarar virmez işābet eyle gāḩī gāḩ sāḩī ol

sāḩib-ḩaseb:

1. **ṣāḩib-ḩaseb:**

Tarih 5

Mısra: 3

Asillik sahibi.

Seyyid-i ‘ālī-neseb kân-ı edeb ṣāḩib-ḩaseb
Maḩzar-ı elṭāf-ı Rabb āb-ı ruḩ-ı nesl-i Betül

sāḩib-i ḩayr u ṣalāḩ:

1. **ṣāḩib-i ḩayr u ṣalāḩ:**

Tarih 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İyilik ve ḩayır sahibi.

ḩācı ḩasan ṣāḩib-i ḩayr u ṣalāḩ
Eyledi bu cāmī‘e çün ibtidā

sāḩib-i himem:

1. **ṣāḩib-i himem:**

Kıt'a 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cömertlik sahibi.

İḩsān yerine ehl-i ḩüner āferin alur
Dünyāda ḩalmamış hele bir ṣāḩib-i himem

sāḩib-i himmet:

1. **ṣāḩib-i himmet:**

Tarih 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Kerem sahibi.

Nigāh it luṭf-ı Hakk'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaz'-ı qadimi üzre anı eyledi ihyā

şāhib-i 'irfān:

1. **şāhib-i 'irfān:+a**

Gazel 64

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

İrfan sahibi, kültürlü kimseler.

Ehl-i ğaflet anlamaz kevn-i fesāduñ hikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesibā şāhib-i ‘irfāna şor

şāhib-insilāk ol-:

1. **şāhib-insilāk ol-:-mak**

Tahmis 3

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bir tarikata sahip olmak, bağlanmak.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmak

şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş:

1. **şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş:**

Gazel 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zevk ve safa cevherinin sahibi.

Şāhib-nişāb-ı gevher-i ‘ayş eyler ādemi
Mühr-i güşüde-i der-i gencinedür qadeh

şāhib-şadr:

1. **şāhib-şadr:+ı**

Gazel 213

Mısra: 13

Makam sahibi.

O şāhib-şadrı Hakk dā'im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

şāhib-temiz:

1. **şāhib-temiz:**

Tarih 4

Mısra: 2

Temizlik, saflık sahibi.

Ḥamdüli'llah vāli-i vālā-yı mısr-ı Qāhire
Bir vezir-i Müşteri-tedbirdür şāhib-temiz

şahife:

1. **şahife:+si, +dür**

Kaside 7

Mısra: 2

Sayfa.

Kitāb-ı dānişinüñ intihāsı nā-ma'lüm
İki şahifesidür nüsha-i ebedle ezel

2. **şahife:+si**

Kaside 10

Mısra: 12

Sayfa.

Muḥit-i feyz-i ilāhī-i nā-bedid-i kerāne
Ki her şahifesi nüzhet-fezā güzide ḥarire

sāhil:

1. **sāhil:+ü, +müz, +dür**

Tahmis 2

Mısra: 12

Deniz kenarı, kıyısı.

Deryā-yı muḥitüz dūr-i vaḥdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cānibde iki sāhilümüzdür

sāhil-i maqşūd:

1. **sāhil-i maqşūd:+a**

Gazel 148

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstek sahibi.

Bir gün irişür sâhil-i maqşûda Nesibâ
Keşti-i emel meltem-i âh-ı seherümden

2. **sâhil-i maqşûd: +a**

Gazel 178

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

İstek sahili.

Keşti-i şekib ile gezen baħr-i rızâda
Elbette olur sâhil-i maqşûda reside

sâhil-i tab‘uñā:

1. **sâhil-i tab‘uñā: +uñā**

Gazel 49

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yaratılış kıyısı.

Bâd-ı feyz itmese tahrik Nesibâ hergiz
Sâhil-i tab‘uñā mevc-i yem-i ma‘nâ mı gelür

sâhil-i ümîd:

1. **sâhil-i ümîd:**

Gazel 41

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ümit sahili/kıyısı.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümîd Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-ħudâ gelür görünür

sâhil-i yem-i dil:

1. **sâhil-i yem-i dil:**

Gazel 99

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönül denizinin kıyısı.

Âmed-şüd-i telâţum-ı ğam buldı ğâyetin
Pür oldu sâhil-i yem-i dil ‘anber-i neşât

sâhil-nişîn-i ‘akl:

1. **sâhil-nişîn-i ‘akl: +a**

Gazel 64

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Akıl denizinin kıyısında oturan.

Şorma hiç sâhil-nişîn-i ‘akla baħr-i ‘ışkdan
Gevheri var âşinâ-yı lücce-i ‘ummâna şor

şahn:

1. **şahn: +ın**

Gazel 10

Mısra: 5

Mekânın ortası, orta yer.

Hasret-i kaddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

2. **şahn: +ın**

Gazel 10

Mısra: 5

Mekânın ortası, orta yer.

Hasret-i kaddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

3. **şahn: +u, +m**

Gazel 144

Mısra: 3

Mekânın ortası, orta yer.

Ol bağ-ı bahâyam ki degül pâ-zede şahnum
Gül-çîn-i vişâl olmadı kimse çemenümden

sahrâ:

1. **şahrâ: +y, +a**

Gazel 117

Mısra: 7

Çöl.

Şahrâya şaldı Kays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle gazâlâne gözlerüñ

2. **şahrā**:+y, +a

Gazel 196

Mısra: 6

Çöl.

Ol serv-ı kaddi itmedeyim şimdi cüst ü cū
Şahrāya rüy-māl olan āb-ı revān gibi

3. **şahrā**:+da

Gazel 162

Mısra: 6

Çöl.

Firib-i va'd-i dūrūg ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb kıyās eyledük o şahrāda

şahrā-yı fenā:

1. **şahrā-yı fenā**:+y, +ı

Gazel 178

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluk çölü.

Ol 'āşıkā şad gıbtā ki şahrā-yı fenāyı
Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bide

şahrā-yı maḥabbet:

1. **şahrā-yı maḥabbet**:+de

Tahmis 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgi çölü.

Şahrā-yı maḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmet-zede en 'ākılümüzdür

şahrā-yı ma'nā:

1. **şahrā-yı ma'nā**:+da

Gazel 174

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mana çölü.

Şehenşāh-ı cüyüş-ı evliyādūr ḥāzret-i Monlā
Yeşil bir bārgēhdür ḳubbesi şahrā-yı ma'nāda

sāḥte:

1. **sāḥte**:

Gazel 83

Mısra: 14

Aslına benzetilerek yapılmış, aldatmak amacıyla taklit
edilmiş olan.

Maḥz-ı şüretle Nesibā olamaz zāt-ı şerif
Dürr olur sāḥte ammā dūr-i meknūn olmaz

şaḥūr:

1. **şaḥūr**:

Kaside 1

Mısra: 8

Sahur.

Şafvet-i āyine-i ḥāṭır nedür bilmem henüz
Ḥānde eyler ḳasvet-i ḳalbüm eger görse şaḥūr

sa'īd:

1. **sa'īd**:

Gazel 22

Mısra: 4

Kutlu, uğurlu.

'Āḳıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki ḥükm-i ezelde oldu sa'īd

2. **sa'īd**:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kutlu, mübarek.

Kendim sa'īd zu'm iderem rü-siyāh iken
Dā'im hevā-yı nefis ile kārūm günāh iken

sa'īd it-:

1. **sa'īd it-**:+me, -de

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mübarek etmek.

Yâ Rabbe gerçi ma'şiyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremün itmede sa'îd

sa'îd ol-:

1. **sa'îd ol-:-sa**

Gazel 180

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kutlu, uğurlu olmak.

O mâha akterân ümmîdin itmem tâlî'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i bahtum sa'îd olsa

şâ'ika:

1. **şâ'ika:**

Gazel 213

Mısra: 3

Yıldırım.

Atup şâh-ı gama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı guşşa üzre berç-ı tığ-ı bî-amân çekdi

sâ'il:

1. **sâ'il:+ler, +i, +n, +den, +dür**

Kaside 3

Mısra: 11

Dilenci.

Dergehün sâ'illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yâ Habîballâh senden eylemez kaç-ı recâ

2. **sâ'il:+e**

Kaside 7

Mısra: 8

Dilenci.

İdince baħr-i seħası telâţum-ı endek
İki cihânı virür sâ'ile bi-vech-i aqal

sâ'ir:

1. **sâ'ir:+e**

Kaside 10

Mısra: 6

Başka, gayrı.

O şâh-ı memleket-ārâ-yı hıttagâh-ı kemâlün
Nazîre luţf ile qahrı olur ħibbân u sâ'ire

sâki:

1. **sâki:+si**

Gazel 106

Mısra: 2

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok aşināsı yok

2. **sâki:**

Gazel 8

Mısra: 6

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Nukûd-ı eşk-i 'aşık sūk-ı gamda nâ-revâdur hep
Ne 'âlemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sâki

3. **sâki:**

Gazel 11

Mısra: 1

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meyle sâki 'arızuñ pür âb ü tâb itdün bu şeb
Mâhı müstağnî-i nûr-ı âfitâb itdün bu şeb

4. **sâki:**

Gazel 26

Mısra: 5

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meded sâki irişdür muṭribāna cām-ı şahbâyı
Açılun gül görüp ol bûlbûlân-ı ħoş-nevâ bir bir

5. **sâki:**

Gazel 213

Mısra: 8

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Şurâhiler sebûlar şaf-be-şaf hep oldu âmâde
Yine ser-germ olup sâki gama gürz-i girân çekdi

6. **sākī:**

Gazel 198

Mısra: 10

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup qaldur
Ayağūñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

7. **sākī:**

Gazel 44

Mısra: 9

İçki dağıtan, kadeh sunan kimse.

Bezmgāh-ı meye gülşen dinilürse sākī
Güli peymāne-i ser-şāre değıldür de nedür

sāk-ı pāk:

1. **sāk-ı pāk:**+üñ

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Temiz baldır.

Şevk-ı müşāhedāt ile tül-ı kıyāmdan
Tā sāk-ı pāküñ üzre zühür eyledi verem

sākī-i bezm:

1. **sākī-i bezm:**+ü, +müz

Gazel 112

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Meclisin sakisi, içki dağıtanı.

Sākī-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesīb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebüñ

sākī-i dehr:

1. **sākī-i dehr:**

Gazel 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zamanın içki sunanı.

Besdür ey sākī-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldı neş'e-yāb

sākī-i felek:

1. **sākī-i felek:**

Gazel 154

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Feleğin sākisi.

Sākī-i felek bezm-i firākuñda Nesīb'üñ
Peymāne-i çeşmin pür ider hūn-ı cigerden

sakın:

1. **sakın:**

Gazel 183

Mısra: 6

Sakın! Asla!

Hedef-i tır-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şakın yābāna

2. **sakın:**

Gazel 181

Mısra: 1

Sakın, Aman ha!

Şakın müsā' de-i rüzgāra aldanma
Dem-i şitāda zühür-ı bahāra aldanma

3. **sakın:**

Gazel 43

Mısra: 14

Sakın, Aman ha!

Nesīb eyleme zāyi' nuḳūd-ı evḳātı
Şakın ki girmez ele bir daḫi defīne-i 'ömr

4. **sakın:**

Gazel 115

Mısra: 14

Sakın, Aman ha!

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şakın şib ü firāzuñ

5. **şakın:**

Gazel 204

Mısra: 7

Sakın, Aman ha!

Şakın zann itme Manşür ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem'-i cân güzellendi

6. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 7

Sakın, Aman ha!

Şakın zu'm u pendâr ile kalma nâkış
Şakın 'ucb ile olma rüsvây-ı 'âlem

7. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 1

Sakın, Aman ha!

Esîr olma bir nâm-ı huşke şakın kim
Olur nâm için dil-hırâşide hâtem

8. **şakın:**

Kıt'a 24

Mısra: 2

Sakın, Aman ha!

'İlm ehline zib oldu sükût oldu selâmet
Pür-gülüğıla olma şakın şöhre-i 'âlem

9. **şakın:**

Gazel 158

Mısra: 9

Sakın, Aman ha!

Gülşene 'ibretle bak olma şakın şad u gamîn
Luţf-ı reng ü bü-y gülden renc-i zahm-ı hârdan

10. **şakın:**

Kaside 8

Mısra: 8

Sakın, Aman ha!

Şakın zu'm u pendâr ile kalma nâkış
Şakın 'ucb ile olma rüsvây-ı 'âlem

11. **şakın:**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Sakın, Aman ha!

Ey Nesîb âsâr-ı ṯab'-ı şūhuñî şad-el-hazer
Dest-i nâ-dâna şakın virme virürseñ bāda vir

12. **şakın:**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Sakın, Aman ha!

Ednāya hākāret ile bakma
Şükr-i ni'amı şakın biraķma

13. **şakın:**

Gazel 151

Mısra: 2

Kendini gözetmek, korumak.

Döndürme görüp 'unf ile rüyuñ fuķarādan
Zinhār şakın nāvek-i dil-düz-ı du'ādan

sākit:

1. **sākit:**

Kıt'a 18

Mısra: 3

Ses çıkarmayan, konuşmayan, susan, sessiz.

Sākit ol kim ḵat'-ı güftār oldu nev'-i ādemüñ
Genc-i ḵalbin gevher-i hikmetle meşhūn eyleyen

sākiyā:

1. **sākiyā:**

Gazel 48

Mısra: 5

Ey içki dağıtan!

Sākīyā şun bize ol cām-ı hıred düşmeni kim
Kem-terin kaçresi ‘ayyāşını bî-hüş eyler

2. **sākīyā:**

Gazel 201

Mısra: 1

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Pür olsun sākīyā cām u sebū nev-rūzdu şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdu şimdi

3. **sākīyā:**

Gazel 202

Mısra: 1

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Bu bezme sākīyā ol muṭrib-i dem-sāz gelmez mi
‘Aceb gūş-ı dile āvāze-i şehnāz gelmez mi

4. **sākīyā:**

Gazel 183

Mısra: 3

Ey içki dağıtan, kadeh sunan!.

Sākīyā almadan evvel ele cām-ı bāde
Bizi mest eyledi cām-ı nigh-i mestāne

şakla:

1. **şakla:-r, -am**

Gazel 143

Mısra: 1

Saklamak, gizlemek.

Vaz‘-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaklaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhret-yāb iken

sāl:

1. **sāl:-i**

Tarih 3

Mısra: 2

Sene, yıl.

Lafzen ü ma‘nen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sultān Muşţafā'nuñ sālī biñ yüz altıda

2. **sāl:**

Gazel 42

Mısra: 5

Yıl.

Fenā-yı gülsitān-ı ‘ālemi her sāl ider inhā
Dem-i faşl-ı hazān berg-i dırahtān bî-suḥan söyler

şal:-

1. **şal:-mı, -dur**

Gazel 50

Mısra: 5

Bırakmak, göndermek.

Zemīn-i sinede gül-naḥl-i dāğum rīşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme hūnün üstüḥ‘anlardur

2. **şal:-mı, -lar**

Gazel 25

Mısra: 4

Bırakmak, göndermek.

Kıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. **şal:-mı, -lar**

Gazel 25

Mısra: 10

Bırakmak, göndermek.

Nesībā el-ḥazer kim çāk çāk itmek muḥarrerdür
O hūnī ğamzeler kaçd-ı dil-i nālāna şalmışlar

4. **şal:-mı, -lar**

Gazel 25

Mısra: 1

Bırakmak, göndermek.

Sipāh-ı kākūli ma‘müre-i imāna şalmışlar
Perī-rüyān ki şūr-ı ‘ışkı mülk-i cāna şalmışlar

5. **şal:-mı, -lar**

Gazel 25

Mısra: 6

Bırakmak, göndermek.

Perî-rüyân ki şûr-ı ‘aşkı mülk-i cāna şalmışlar
Olup Leylî vü şân evvel nighde şabr u sāmânın

6. **şal:-mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 2

Sürmek, yönlendirmek.

Sipāh-ı kākūli ma‘mûre-i imāna şalmışlar
Perî-rüyân ki şûr-ı ‘ışkı mülk-i cāna şalmışlar

7. **şal:-mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 5

Sürmek, yönlendirmek.

Olup Leylî vü şân evvel nighde şabr u sāmânın
Dil-i Kays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

8. **şal:-mış, -lar**

Gazel 25

Mısra: 8

Sürmek, yönlendirmek.

İdenler ‘aşkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zâhid hevâ-yı ravza-i rıdvâna şalmışlar

9. **şal:-dı**

Gazel 117

Mısra: 7

Bırakmak, göndermek.

Şahrâya şaldı Kays-şifat gerçi âh kim
Üns itmedi benümle gazâlâne gözlerün

10. **şal:-dıy, -sa**

Gazel 15

Mısra: 4

Bırakmak, göndermek.

Cân kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyâ mihr-i cihân-tâb-ı şer‘at

11. **şal:-ma, -da**

Gazel 59

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

Ol serv ü kad perî ise ferdâya şalmada
Cüyâb-ı ‘ömr-i âdem ise pür şitâbdur

12. **şal:-dum**

Gazel 137

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyın rişte-i āh-ı ‘ulūv zād eyledüm

13. **şal:-**

Gazel 8

Mısra: 3

Bırakmak, göndermek.

Bahā-yı kâle-i vaşl-ı dil-ārā cevher-i cāndur
Yem-i ‘ışka şikeste fülk-i cānuñ şal hirās itme

şalāt:

1. **şalāt:-ıy, -le**

Kaside 3

Mısra: 14

Dua.

Hem-şümār-ı kaṭre-i ‘ummān olsun rūḥuña
Ālūñe aşḥābuña dā‘im şalātıyle senā

şalāt u selām:

1. **şalāt u selām:**

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Salat ve selam.

Şad-kāfile şalāt u selām ola muttaşıl
Rūḥ-ı rasūle āl ile aşḥāba daḥi hem

şalāt u tahiyyāt:

1. **şalât u taḥiyyât:**+dur

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dualar ve salavatlar.

Besdür Nesib 'arz-ı merâm eyledün tamâm
Şimdengerü şalât u taḥiyyâtdur ehem

şalât-ı Hakk:

1. **şalât-ı Hakk:**

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Rûḥ-ı şerifüne ola vâşıl şalât-ı Hakk
Hem âl ü şaḥbuña ki zevât-ı kibârdur

2. **şalât-ı Hakk:**

Kaside 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın rahmeti.

Şalât-ı Hakk ola rûḥ-ı revânuna bî-hadd
Gürûh-ı Âl ile aşḥabuña daḥi eşmel

şalât-ı Hudâ:

1. **şalât-ı Hudâ:**

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Allah'ın selâmı.

Şalât-ı Hudâ rûḥuña ola vâşıl
Daḥi rûḥ-ı aşḥâb ile Âl'e munzam

şalavât:

1. **şalavât:**

Kaside 6

Mısra: 13

Dualar, salatlar.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki ḥurşid-i felek nûr-diḥ-i ḥâver olur

sâl-i 'imâret:

1. **sâl-i 'imâret:**+in

Tarih 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yapıldığı yıl.

Sâl-i 'imâretin Nesib eyle bu mışra'a su'âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

sâl-i târiḥ-i vefât:

1. **sâl-i târiḥ-i vefât:**+ın

Tarih 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ölüm tarihi düşmek.

Nesibâ sâl-i târiḥ-i vefâtın cüst ü cû itdüm
Bu beyte mülhem oldum cûşiş-i deryâ-yı fikretde

sâlib:

1. **sâlib:**+leri, dür

Gazel 61

Mısra: 6

Alıp götüren, yok eden, ortadan kaldıran (şey).

Müsebbibden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridür Mevlevîler

sâlih:

1. **şâlih:**+ler,+e

Mesnevi 2

Mısra: 6

Dinin buyruklarına uygun harekette bulunan.

Bulmak güç ise bu gün âdem
Şâlihlerle ol qarîn ü hem-dem

sâlik:

1. **sâlik:**

Rûbai 41

Mısra: 2

Sûluk eden, bir yola girmiş, bir yolda giden (kimse).

Şûfî ki bahîl ola gam efgendesidür
Sâlik denilen hemân anuñ jendesidür

sâlik-i güzide-sıfât:

1. **sâlik-i güzide-sıfât:**

Tarih 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seçkin sıfatlı yolcu.

Şerîf-i pâk-i neseb sâlik-i güzide-sıfât
Ki oldu zâtı nihâl-i necâbete semere

sâlim ol-:

1. **sâlim ol-:-maz**

Müfret 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Emin olmak.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i aзам
Haţâdan sâlim olmaz ibn-i Âdem

şalın-:

1. **şalın-:-duk, -ça**

Gazel 3

Mısra: 4

Naz ve eda ile yürümek.

Alur ârāmumı cûlar gibi gayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül gayr-ile serv-i çemen-âsâ

salтанat:

1. **salтанat:**

Tarih 2

Mısra: 6

Hükümdarlık.

Тутса âfâkı n'ola bûy-ı gül-i 'adli anuñ
Salţanat bağında bulmuşdur bu gül neşv ü nemâ

sāmān u 'ışk:

1. **sāmān u 'ışk:**

Gazel 87

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Zenginlik ve aşk.

Büm hem lâne-i hüma olmaz
Dilde sāmān u 'ışk cem' olmaz

sāmān-ı düşmendür:

1. **sāmān-ı düşmendür:-dür**

Gazel 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Düşman zenginliği (çokluğu).

Cünün-ı 'ışk ile sāmān-ı düşmendür n'ola itse
Nesib-i zâra şimdi âşinâ bîgâne istîgnâ

sāmān-kâr:

1. **sāmān-kâr:**

Gazel 95

Mısra: 8

Varlıklı.

Varur ser-menzile üftâdeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarîf-i 'ışka bî-sāmānlık sāmān-kâr olmuş

şan-:

1. **şan-:-dı, -lar**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Sanmak, düşünmek, zannetmek.

Seng-i rîze nuţka geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sûtünü şandılar zenbûrdur

2. **şan-:-ma**

Gazel 19

Mısra: 3

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Māh-ı nev şanma olup ol mehûn 'uşşâkıdan
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

3. şan-:-ma

Gazel 32

Mısra: 2

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Dem urursa hāl-i kāmilden muḳallid lāf olur
Būriyā ger şanma nesc-i maḥz ile zer-bāf olur

4. şan-:-ma

Gazel 50

Mısra: 1

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Fürüzān māh u ḥurşid iki zerrin şem'-dānlardur
Felekde şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer nişānlardur

5. şandı:-dı

Gazel 54

Mısra: 5

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Bed kâle olan bî-hünerān şandı ki bādî
Germiyyet-i bāzārına ṭamḡa-yı nesebdür

6. şan-:-ma

Gazel 54

Mısra: 4

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Geh revzene-i pāse ḳonar ṭāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelūn dāmı hemān şanma ṭalebdür

7. şan-:-ma

Gazel 73

Mısra: 3

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Huftedür şanma ider men'-i nigh 'āşıkdan
H'āb-ı nūşindür o fettāna ta'allüm-geh-i nāz

8. şan-:-ma

Gazel 118

Mısra: 9

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Nesibā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı ḳulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

9. şan-:-ma

Gazel 136

Mısra: 10

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i baḥtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesib oldum

10. şan-:-ma

Gazel 159

Mısra: 2

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Berḳ ile ḥande ider vaż'ına ehl-i kibrūñ
Mihr ü meh şanma ṭutar çarḥ-ı zemīne gūşın

11. şan-:-ma

Gazel 178

Mısra: 11

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Hāl ü ruḥı şanma ḳalem-i şun'dan olmuş
Bir al varaḳ üstine bir noḳṭa çekide

12. şan-:-ma

Gazel 210

Mısra: 1

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol aḳlāya gör bu rāzı

13. şan-:-ma

Mesnevi 2

Mısra: 15

... olduğunu düşünmek, zannetmek.

Medh-i digerānı ٲođrı Şanma
Taĥsīn ü medāĥine inanma

14. **Şan:-ma**

Mesnevi 2

Mısra: 9

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Yokdur bu zamānda Şanma merdān
Anlarsuz olur mı ĥiĥ devrān

15. **Şan:-ma**

Gazel 159

Mısra: 2

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Pűr-fűsűndur ki alur Őiĥr ile ĥalkuĥ ĥűŐın
Ĥırz-ı cān Őanma fenānuĥ direm-i menĥűŐın

16. **Şan:**

Gazel 204

Mısra: 2

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Fűrűđ-ı cām-ı meyden ‘ārız-ı cānān gűzellendi
Žiyā-yı mihrden Őan gűŐen-i ĥandān gűzellendi

17. **Şan:-dı**

Gazel 203

Mısra: 2

...olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Ėam-ı firāĥuĥ ile gűŐ iden fiđānumızı
Ten-i nizārda zenbűr Őandı cānumızı

18. **Şan:-mış**

Gazel 200

Mısra: 8

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

‘Āĥıl ki olup bűd u nā-bűd iĥűn āvāre
Bī-ĥāre Őafā ŐanmıŐ bī-hűde bu gavđāyı

19. **Şan:-ma**

Gazel 28

Mısra: 11

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Nesībā berĥ Şanma vaĥt-i giryānı ebr iĥre
Felek evzā‘-ı nā-ber-cāy-ı ĥűd-gāmāne ĥandāndur

20. **Şan:-ma**

Gazel 93

Mısra: 7

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Elinde rind-i mestűĥ Őāđar-ı mey Őanma bezm iĥre
Őeh-i iĥlīm-i ‘iŐretdűr ki műhr-i zer-niŐān ťutmıŐ

21. **Şan:-ur**

Gazel 155

Mısra: 1

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Sűnbűl Őanur gűl ũzre ĥaĥ-ı ‘anberin gűren
Gűl-ğonca Őann ider leb-i la‘l-i terin gűren

22. **Şan:-**

Gazel 37

Mısra: 1

... olduđunu dűŐűnmek, zannetmek.

Şanma ki sırr-ı Ĥudā ĥırĥadadur Őāldadur
O girān-māye gűher ĥa‘r-ı yem-i ĥāldadur

Őānahu‘llah:

1. **Őānahu‘llah:**

Tarih 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah onu korusun.

Serinde ‘űrf-i sebz ile gűren dir Őānahu‘llah bu
Cihān-ı ‘ilmde ser-sebz bir a‘lā cibill oldu

Őāña:

1. **Őāña:** sen Őaĥıs zamiri+yűnelme ĥāli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 6

İkinci tekil ĥiŐi zamiri.

Zât-ı pâküñ menba‘ü'l-envâr-ı iklîm-i hüdâ
Saña şâyeste Le‘amrûke saña lâyıkdur vemâ

2. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 5

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Olur müdâm saña mâye-i hicâb şarâb
Gül-i hayâdan ider rûyuña niķâb şarâb

3. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 43

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña bu manşab olur müşil-i kazâ-yı behişt
Olursa hûşuñ eger hâkim-i medîne-i ‘ömr

4. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 57

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

5. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 28

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey fahr-i rüsül gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesib ola saña bir seg-i kû

6. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 37

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey Hızır-ı ‘inâyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maķşūd ba‘id

7. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Rûbai 53

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey ‘ârif-i esrâr-ı mezâyâ-yı ‘ulûm
Olsun saña bu nühüfte nükte ma‘lûm

8. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Cây olsa da gönül felek-i çârümîn saña
Mânend-i âfitâb

9. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Zulmet-fezâ olur yine âh-ı ḥazîn saña
Çün perde-i seḥâb

10. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Rehber yeter bu râhda naķş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitâb

11. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Süzân olur semender olursa ḥarîn saña
Mümkün mi ictinâb

12. **saña:** sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 9

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hiçâb

13. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 9

Mısra: 16

İkinci tekil kişi zamiri.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hiçâb

14. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 9

Mısra: 19

İkinci tekil kişi zamiri.

Hîç bî-vefâluğ eyledüñ âferîn saña
Tâ itdün intisâb

15. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 26

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña zulm-i firāvânın Nesîb ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

16. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 198

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Geçürdi nevbetin bezm-i cihânda Hüsrev ü Şâhî
Nesîbâ hük-m-i iklim-i hüner hâlâ saña düşdi

17. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Tarih 8

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesîbâ fevtine oldu iki târîh bu mısra⁶
Saña Hâfız serây-ı hûr u ʿinde şadr ola mesken

18. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 1

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhsın ervâh-ı ʿalem saña pūr

19. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 59

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey tünd-ḥû saña nigeh-i râst mümteni⁶
Reng-i ğâzab cemâlüne gûyâ niḳâbdur

20. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 60

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Bî-sebeb dūr eyledüñ kuyuñdan aʿdâ-veş anı
ʿÂşık-ı şâdık saña ey bî-vefâ düşmen midür

21. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 33

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña toğrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda hâlâ
şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

22. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 67

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Nazîre Nâbi-i muʿciz-beyâna saña muḥtaşdur
Nesîbâ âferîn ṭabʿuñ gibi sihr-âferîn olmaz

23. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 112

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Fehm idebildüñ ise me'âlin yeter saña
Nîlî varaklu heft kitâb-ı müzehhebün

24. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 112

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Sâkî-i bezmümüz o kerem-kârdur Nesîb
Câm-ı lebin şunardı saña bilse meşrebün

25. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 122

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña nuķûş-ı cihân virmesün şafâ vü keder
Mişâl-i âyine bak hûb u zişte hayrân ol

26. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 123

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Olmasun kayd-ı cihân rişte-i pervâz saña
Bâl-i himmetle havâ-gîr-i süy-ı eflâk ol

27. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Kaside 2

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Besdür kelâm-ı Haķ saña i'câz gerçi kim
Envâ^c-ı mu'cizātuña kâfi degül raķam

28. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 141

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipîhr-i dūn gibi nâ-dâna mihribân olasın

29. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 150

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

İdeli fûnûn-ı siħri nighühûñle ğamze tekmîl
Saña 'âşîķ olsa Rûstem yine ber-gezend idersin

30. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 186

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Elem çekmem cebîn-i 'işvesi pür-ħışm u kîn olsa
Güzel ey baħr-i nâzum saña benzer nâzenîn olsa

31. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Rûbai 45

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

'Uķbâya maħabbetüñle dil-ħûn giderüz
Ey şûĥ-ı cefâ-cû saña meftûn giderüz

32. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Terkib-bend 1

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Kimden gördüñ fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

33. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Gazel 199

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey Yûsuf-ı sâñî saña sevdâ-ger-i dîde
Ĥarc eylemedük gevher-i nâ-yâb mı ħaldı

34. **saña:** *sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)*

Mesnevi 2

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Olsa saña pîşe faşl u ğıybet
Endîşe-i dem-be-dem nemîmet

35. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Âsâr-ı cezb-i Hakk'la her demde serverâ
Saña 'ibâdet olmuş idi maṭlab-ı ehem

36. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 3

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña mâyl geçenler gerçi çokdur bü'l-heveslerden
Bulunmaz 'âşık-ı şâdık Nesib-i nâ-tüvân-âsâ

37. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 42

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesibâ reng ü büy-ı bî-bakâya olma dil-beste
Bu râzı saña ezhâr-ı çemen hep bî-dehen söyler

38. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 175

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Bilmem nedür âzâr-ı pey-ender-peye bâ'is
Ey çarḥ dimem saña beni kâm-ver eyle

39. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 2

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Yokdur saña ḥulûşdan özge vesîletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

40. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 33

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Saña toğrı söz Nesibâ dil-i mübtelâda ḥâlâ
O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

41. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Gazel 57

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Dûd-ı âh u dâğ-ı sır izhâr ider 'âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül kıranfûl gösterür

42. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Zât-ı pâküñ menba'ü'l-envâr-ı iklim-i hüda
Saña şâyeste Le'amrûke saña lâyıkdur vemâ

43. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Müsemmen 1

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Şad-selâm olsun saña aşḥâb u âle bî-'aded
İki 'âlemde cenâbuñdur melâz-ı nîk ü bed

44. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Tarih 18

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Âşafâ dâ'i-i deyrine Nesib'ün kârı
Dergeh-i ḥazret-i Monlâ'da saña oldu du'â

45. **saña**: sen şahıs zamiri+yönelme hâli eki(A)

Kaside 3

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrûne vâbestedür haqqâ ki kâr-ı kîmyâ

şan'at:

1. **şan'at:-ile**

Gazel 67

Mısra: 4

*Bir şeyi gerektiği gibi tam ve güzel yapmak için sâhip
olunması gereken bilgi ve ustalık.*

Nigâh-ı 'âkıbet-bînâna uymaz çeşm-i zâhir-bîn
Ki her bir şişe-pâre şan'at-ile dūr-bîn olmaz

şâneka'llah:

1. **şâneka'llah:**

Gazel 197

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah seni korusun anlamında bir söz.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

2. **şâneka'llah:**

Tarih 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

Allah seni korusun anlamında bir söz.

Şâneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i iqbâl kim
Menzil-i maşşûda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

sâni-i Nu'mân:

1. **sâni-i Nu'mân:**

Tarih 27

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İkinci Numan.

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu'mân
Kim oldı 'iffet ü fazlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

şanki:

1. **şanki:**

Gazel 56

Mısra: 5

Sanki, güya.

Ufukda zâhir olur şanki şubh-dem hırşîd
Kenâr-ı yemde o mihr-i hüsün ki âba girer

2. **şanki:**

Tarih 10

Mısra: 4

Sanki, güya.

Koyınca haţţını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

şar:-

1. **şar:-a, -r, -lar**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Sarmak.

Erbâb-ı tevâzu' ararlar
Her bâr şikesteler şararlar

2. **şar:-ıl, -mış**

Gazel 94

Mısra: 1

Sarmak.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

3. **şar:-ıl, -mış**

Gazel 94

Mısra: 2

Sarmak.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

4. **şar:-ıl, -mış**

Gazel 94

Mısra: 6

Sarmak.

Âh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tîre şarılmış

5. **şar-: -il, -miş**

Gazel 94

Mısra: 8

Sarmak.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perī sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşîre şarılmış

6. **şar-: -il, -miş**

Gazel 94

Mısra: 10

Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak, çevrelemek.

Nazmuñda Nesibā göreli ḥüsn-i edāyı
Düşîze-i ma'nî kad-i ta'bîre şarılmış

7. **şar-: -il, -miş**

Gazel 94

Mısra: 4

Sarmak; takılmak.

Bî-hüde degül cünbüş-i bāl ü per-i müjgān
Şehbāz-ı nigāhuñ yine naḥcîre şarılmış

8. **şar-: -il, -dı**

Tarih 10

Mısra: 4

Sarmak, kucaklamak.

Ḳoyınca ḥaṭṭını ruḥsār-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

9. **şar-: -il, -ur**

Gazel 10

Mısra: 6

Sarmak.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

10. **şar-: -il, -ur**

Gazel 10

Mısra: 6

Sarmak.

Ḥasret-i ḳaddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

şarf:

1. **şarf:**

Gazel 43

Mısra: 8

Harcama, tüketme.

Dirîğ olmadı maşrûf-ı kâle-i 'irfān
Hevāya şarf oluyor ḥayf ki ḥazîne-i 'ömr

şarf eyle-:

1. **şarf eyle-: -düm**

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Harcamak, tüketmek.

Şarf eyledüm hevāya bu 'ömr-i 'azîzi hep
Sermāye-i ḳavîyy vü ḳader oldı şimdi kem

2. **şarf eyle-: -me**

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Harcamak, tüketmek.

Endîşe-i bî-hüdeye şarf eyleme evḳāt
Fikrûñ ola ḥalvetde vü celvetde hemān Hû

şarf id-:

1. **şarf id-: -üp**

Kıt'a 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Harcamak.

Şarf idüp dirhem ü dināruñı hülviyyāta
Gözün aç ceşş-i hevā varuñı tārāc itdi

şarf it:

1. **şarf it:**

Gazel 124

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Konuşmak, söylemek.

Cihād-ı ekbere maqdūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hakk'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

şarf-ı dil ü cān id-:

1. **şarf-ı dil ü cān id-: -en, -ler, -üñ**

Gazel 109

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ve bedeni (boşuna) harcama.

Çokdur belāsı meyl-i cūvānān idenlerüñ
Rāh-ı mecāza şarf-ı dil ü cān idenlerüñ

şarīf:

1. **şarīf:**

Tahmis 4

Mısra: 15

Sarfeden, harcayan.

Ğam u vehmüñ olur her ferdini bir maħmile şarīf
Nesībā didi ol kāmīl bu remzi beyte kim hātīf

şat-:

1. **şat-:-an**

Gazel 85

Mısra: 2

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Nāmūs u cāhı çāha atan Mevlevīler'üz
Dünyā-yı dünı hıçe şatan Mevlevīler'üz

2. **şat-:-an**

Gazel 85

Mısra: 10

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Biz ey Nesīb devlet-i Monlā-yı Rūm'da
Dünyā-yı dünı hıçe şatan Mevlevīler'üz

3. **şat-:-maz**

Gazel 200

Mısra: 2

Satmak.

Zāhid ki göre bezm-i şahbāda dil-ārāyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a takvāyı

4. **şat-:-ıl, -ur**

Gazel 191

Mısra: 12

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Figān ki bey'geh-i bī-temīz-i 'ālemde
Bahā-yı gevher ile şatılur hark-pāre

5. **şat-:-ar**

Gazel 2

Mısra: 6

Bir malı veya mülkü para karşılığı elden çıkarmak.

Süvār olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nāz eyler
Şatar na'l-i süm-i esbüñ meh-i tābāna istignā

şatr:

1. **şatr:**

Gazel 24

Mısra: 13

Satır, yazı sırası.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerhalar şatr ey Nesīb
Ol nev-āmūz-ı cefāya sine bir sī-pāredür

şavb-ı beyt-i 'izzet:

1. **şavb-ı beyt-i 'izzet:+e**

Tarih 5

Mısra: 7

Kelime Tipi: -
Şereflî ev tarafı.

Şavb-ı beyt-i izzete ʿazm eyledi hüccâc ile
Vâsıl oldu bahre gûyâ tayy-ı deşt idüp süyûl

şavb-ı Kuds:

1. **şavb-ı Kuds:-e**
Müsemmen 1
Mısra: 2
Kelime Tipi: -
Kudûs tarafı, yönü.

Bir şeb itdüñ şavb-ı Kuds'e Mekke'den ʿazm-i vuşûl
Eyledüñ bir lahzada himmetle tayy-ı ʿarz u tûl

şavıl:-

1. **şavıl:-mış**
Gazel 33
Mısra: 6
Bir şeyi kendisinden uzaklaştırmak, -den kurtulmak.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbüli şavılmış bu çemende hâr u has var

şavmaʿa:

1. **şavmaʿa:**
Gazel 200
Mısra: 2
Tekke.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir curʿaya şatmaz mı şad şavmaʿa takvâyı

şavt-ı kulkul:

1. **şavt-ı kulkul:**
Gazel 160
Mısra: 4
Kelime Tipi: -
Şarabı kadehe dökerken şişenin çıkardığı ses.

Bezm-i meyde yâre iʿlâm idemem hâl-i dilüm
Şavt-ı kulkul gûş olunmazsa leb-i kınnîneden

şavul:

1. **şavul:-mış**
Gazel 33
Mısra: 6
Kaymak, aşığı inmek.

Küremâ-yı dehr gitmiş yerine geçüp edânî
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende hâr u has var

saʿy:

1. **saʿy:**
Rûbai 44
Mısra: 1
Çaba, gayret.

Her saʿy ʿabes verzişe maḥsûb olmaz
Her tâlîb olan nâyîl-i maṭlûb olmaz

2. **saʿy:**
Gazel 35
Mısra: 3
Çaba, gayret.

Şeh-i mülk-i fenâ ol hıdmet-i rindâna saʿy eyle
Meded hem şoḥbet itme zâhidi kim ṭabʿ-ı cāmiddür

3. **saʿy:**
Gazel 48
Mısra: 8
Çaba, gayret.

Edeb âmûz-ı debistân-ı maḥabbet dâʿim
Saʿy ile ḥarf-i temennâyı ferāmûş eyler

say:-

1. **say:-maz**
Kaside 2
Mısra: 3
Saymak.

Şaymaz kemîn gubâra ḥaṭ-ı rûy-ı dilberi
Vaşf-ı cemâl-i pâküñi ḥâvî olan raḳam

saʿy eyle:

1. sa'y eyle:

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Çalışmak, çabalamak.

Tekebbür itme tahşil-ı ğimā-yı qalbe sa'y eyle
‘Ubūdiyetle faḥr it faḥr ile dā'im mübāhī ol

sa'y it:

1. sa'y it:

Rūbai 57

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çalışmak, çabalamak.

Bāzār-ı ḥōdīde tā-be-key pest olasın
Sa'y it ki fenā cāmı ile mest olasın

sa'y ü taleb:

1. sa'y ü taleb:

Gazel 37

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek ve çaba.

Semm sa'y ü taleb içinde nihāndur maṭṭlab
Zehr ḥirmān-ı ṭabaḳ-ı sūkker-i ihmāldadur

şayd:

1. şayd:

Gazel 198

Mısra: 3

Av, avlanma.

Elem çekmem ol āhū-çeşmi kışşā şayd için ey dil
Feżā-yı 'ışka şimdi esb-i āh-ı bād-pā düşdi

2. şayd:

Gazel 39

Mısra: 7

Av, avlanma.

Şayd için zāhid ol āhū nigeḥi ḥavfūm bu
Eldeki sübḥa-i şad-dānesini dām eyler

şayd ol:-

1. şayd ol:-ur

Gazel 176

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Av olmak.

Murğ-ı dil Cibril-i pervāz olsa da āḥir Nesīb
Şayd olur elbette dām-ı zūlf-i müşk-āsāsına

şaydgāh-ı dehr:

1. şaydgāh-ı dehr:+de

Gazel 31

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyanın avlanma yeri.

Şaydgāh-ı dehrde bī-hūde itme cüst ü cū
Murğ-ı kāma bāz-ı āh-ı āteşin şeh-per yeter

şayd-ı emel:

1. şayd-ı emel:+üñ

Gazel 54

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Arzu avı.

Geh revzene-i pāse konar ṭāyir-i maṭṭlab
Şayd-ı emelün dāmı hemān şanma ṭalebdür

şayd-ı ma'nā:

1. şayd-ı ma'nā:+y, +a

Tarih 30

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mana avı.

Vāḳi'-i ḥālī iki tāriḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi 'ilm-ile

şayd-ı murğ-ı cān:

1. şayd-ı murğ-ı cān:+a

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Can kuşunu avlama.

İder şeh-bāz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istiğnā
İder mi ħusrevā cellād olan hîç kıana istiğnā

sāye:

1. sāye:+ñ, +den

Kaside 2

Mısra: 4

Gölge.

Çün ‘ālemīne rahmet-i Ħaqq oldu maḳdemüñ
Sāyeñden oldu behre rübā ‘ālem-i ‘adem

2. sāye:+si, +n

Gazel 25

Mısra: 4

Gölge.

Ḳıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. sāye:

Gazel 40

Mısra: 1

Gölge.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kıanda olsa edānı gelür geçer

4. sāye:

Gazel 40

Mısra: 1

Gölge.

Her demde sāye āb-ı revānı gelür geçer
Eşrāfı kıanda olsa edānı gelür geçer

5. sāye:+si, +n, +de

Kıt'a 7

Mısra: 4

Gölge.

Hücüm-ı serdi-i eṭvār-ı dehrden şıgınan
Dıraḥt-ı devletünüñ sāyesinde gün göremez

6. sāye:

Tahmis 1

Mısra: 12

Gölge.

Ḥaḳıḳat ḥōş meşeldür buña dirler
Degül hem-sāyesinden ayru sāye

7. sāye:+si, +n, +de

Tarih 17

Mısra: 4

Yardım, himaye.

Cihān-ı ma‘rifete bir sevād-ı a‘zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı ḥuzūr

sāyebān:

1. sāyebān:+lar,+dur

Gazel 50

Mısra: 4

Gölgelik, otağ.

Ḥabāb-ı sāğar-ı şahbā fezā-yı ‘ıyşda güyā
Şehenşāh-ı neşāta ergüvānı sāyebānlardur

sāye-bān çek-:

1. sāye-bān çek-:-di

Gazel 213

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gölgelik yapmak.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña kıavs-i kızaḥ iki tınāb-ı zer-nişān çekdi

sāye-endāz:

1. **sāye-endāz:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Gölge salan; koruyan, himaye eden.

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētüñ
Añlamaz kimse kemāhī rütbe-i mahiyyetüñ

sāye-figen:

1. **sāye-figen:**

Gazel 157

Mısra: 6

Gölge salan, gölge düşüren.

Çün çenār ateş-i reşk ile yaķar şimşadı
Gülşene serv-i ķadüñ olsa eger sāye-figen

sāye-i bīd:

1. **sāye-i bīd:**

Gazel 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söğüt ağacının gölgesi.

Hele yok tīregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bīd

sāye-i bīde:

1. **sāye-i bīde:**

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Söğüt gölgesi.

Ol ‘āşıkā şad ğıbtā ki şahrā-yı fenāyı
Tercih ide zevķ-ı çemene sāye-i bīde

sāye-i iclāl:

1. **sāye-i iclāl: +i, +n, +de**

Tarih 18

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yüce, ulu gölge.

Haleb āsūde iken sāye-i iclālinde
Āşiyān iken o şehbāza diyār-ı Şehbā

sāye-i memdūd-ı bīd:

1. **sāye-i memdūd-ı bīd:**

Gazel 180

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gölge eden söğüt ağacı.

Nesibā toğrı söyle tevbe olmaz mı ħarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

sāye-i şāh-ı cihān:

1. **sāye-i şāh-ı cihān: +dan**

Gazel 19

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Cihan padişahının gölgesi.

Hele yok tīregi-i minnet-i dūnān anda
Sāye-i şāh-ı cihāndan baña yeg sāye-i bīd

şayha-i mütü:

1. **şayha-i mütü:**

Kaside 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ölmeden önce ölünüz (Hadis-i Şerif) narası. Ölmeden önce ölünüz. Hadis-i Şerifine iktibas yapılmıştır.

Ey dil niçe bir maţlab-ı dünyāya tekāpū
Gelmez mi ‘aceb ħātıra hiç şayha-i mütü

sa’y-i bī-fā’ide:

1. **sa’y-i bī-fā’ide: +dür**

Gazel 83

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Faydasız, boş çalışmak.

Sa’y-i bī-fā’idedür olmayıcaķ isti’dād
Eblehān verziş-i ħikmetle Felātūn olmaz

şayıl:-

1. şayıl:-ur

Gazel 65

Mısra: 4

Görünmek.

Bî-şidk u hülûş olan perestiş
‘Âdet şayılır ‘ibâdet olmaz

şaykal-ı mihr:

1. şaykal-ı mihr:

Kıt'a 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneşin parlaklığı.

Qalb olur âyine-i şâhid-i ‘irfân-ı Hudâ
Şaykal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tâb

şayyâd-ı bî-‘adil ü nazîr:

1. şayyâd-ı bî-‘adil ü nazîr:~e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eşi benzeri olmayan avcı.

Kemend-i ḥarf ile tıtmış ğazâl-i sırr-ı guyûbı
Tebârek’llah o şayyâd-ı bî-‘adil ü nazîre

sâz:

1. sâz:

Gazel 158

Mısra: 4

Çalgı aleti.

Bî-ser ü sāmāndur dil za‘f-ı cism-i zârdan
Sâz olur aheng-i düşmen inkisâr-ı târdan

2. sâz:

Müfret 4

Mısra: 2

Çalgı aleti.

Yine kânûn-ı kâdim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

sâz-kâr ol:-

1. sâz-kâr ol:-sa

Gazel 152

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yakışmak, elverişli olmak.

Sâz-kâr olsa eger gerdiş-i gerdün Nesîb
Ne Güherler çıkarur ṭab‘-ı dür-efşânından

Sebâ:

1. Sebâ:+dan

Gazel 156

Mısra: 4

Hız. Süleymân'ın eşi Belkıs'ın Yemen'de vaktiyle pek
mamur olan şehri.

Seḥerî ki gûş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

sebak-âmûzi-i ‘irfân:

1. sebak-âmûzi-i ‘irfân:

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İrfan öğretmeni.

Ehl-i dilden ḥaber alınmaz ise n'ola Nesîb
Sebak-âmûzi-i ‘irfânda tekrîr olmaz

sebak-ḥ‘ânân-ı ‘ışk:

1. sebak-ḥ‘ânân-ı ‘ışk:+uñ

Gazel 62

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşkın öğrencisi.

Sebak-ḥ‘ânân-ı ‘ışkuñ nüktesin fehm itmede mâhir
Debistân-ı maḥabbet içre kâmil Mevlevîlerdür

sebeb:

1. sebeb:

Kaside 2

Mısra: 5

Neden, gerekçe, bahane.

Sensin sebeb necâtına Tûfândan k'o dem
Keşti-i Nûh buldı selâmet dükendi yem

2. sebeb:

Gazel 36

Mısra: 7

Neden, gerekçe, bahane.

Bu iğbirâr-ı hâtırâ âyâ nedür sebeb
Hıdmetde hâk-i payîne ihmâlümüz mi var

3. sebeb:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Neden, gerekçe, bahane.

Dür eylemeñe sebeb nedür di
Ol bende-i hâş-ı hayr-ı âhuñ

sebeb ol-:

1. sebeb ol-:-dı

Gazel 165

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yol açmak.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebeb hezâr haber tâzelenmege

2. sebeb ol-:-ur

Gazel 191

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Neden olmak, yol açmak.

Celâl-i hüsni olur penciş-i zebâna sebeb
Ne vech ile disem ahvâlüm ol sitem-kâre

sebeb-i cilve:

1. sebeb-i cilve:~si

Gazel 54

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Cilvenin sebebi.

Cürm oldı Nesîbâ sebeb-i cilvesi 'afvuñ
Hüsni mehi efzûde ider tûrra-i şebdür

sebeb-i girye:

1. sebeb-i girye:

Gazel 78

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gözyaşı sebebi.

Sebeb-i girye olan hecr-i ruḥ-ı cānāndur
Mıhr ebr içre nihân olmaya bārân olmaz

sebeb-i hilkat:

1. sebeb-i hilkat:

Gazel 79

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yaratılış sebebi.

Fehm idenler sebeb-i hilkat olan 'ışık idigin
Güş-dâr-ı haber-i Vîse ü Rāmîn olmaz

sebeb-i mağfiret-i Dâver:

1. sebeb-i mağfiret-i Dâver:

Kaside 6

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Padişahın affedilme vesilesi olmak (Allah cc.
bağlamında kullanılmıştır.).*

Hâşeli'llah ki Nesîb olmaya memnûn-ı kerem
Belki cürmi sebeb-i mağfiret-i Dâver olur

sebkat id-:

1. sebkat id-:-er

Gazel 167

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Geçmek, üstün olmak.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inān olsa
Süvār olan reh-i ğamda semend-i iştıyāk üzre

sebt eyle-:

1. sebt eyle-:-r

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yazıya geçirme.

Böyle sebt eyler senānı levha-i pāk-i dile
Hâtır-ı kerrübiyāna na‘tūn itdükde huṭūr

sebt ol-:

1. sebt ol-:-a

Kaside 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yazmak, kaydetmek.

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihūn
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḥ-dem

sebū:

1. sebūlar:-lar

Gazel 213

Mısra: 7

Testi, ibrik.

Şurāhiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde
Yine ser-germ olup sākī ğama gürz-i girān çekdi

sebz ü hurrem:

1. sebz ü hurrem:

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yeşil ve taze, canlı.

Ḳānī‘-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü hurrem güzër itmekde zamān-ı ṭūṭı

seccāde-i peşmīne:

1. seccāde-i peşmīne:-den

Gazel 160

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yünden yapılmış seccade.

Hıfz ider jengār-ı ‘işıyāndan ruḥuñ āyīnesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

seccāde-pīrā-yı Celāle’ddīn-i Rūm:

1. seccāde-pīrā-yı Celāle’ddīn-i Rūm:

Tarih 5

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaleddin Rumi'nin seccadesini süsleyen.

Hāliyā seccāde-pīrā-yı Celāle’ddīn-i Rūm
Ḥazret-i Bostān Efendi mefḥar-i āl-i Resūl

secdegāh:

1. secdegāh:-uñ

Gazel 160

Mısra: 8

Secde edilecek yer, mescit.

Hıfz ider jengār-ı ‘işıyāndan ruḥuñ āyīnesin
Secdegāhuñ kim ola seccāde-i peşmīneden

secde-i şükr eyle-:

1. secde-i şükr eyle-:-se

Kaside 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şükür secdesi kılmak; dua etmek.

Na‘tūn yolında çok mıdur ey şāh-ı zū'l-kerem
Her ḥaṭvesinde secde-i şükr eylese kalem

sedd-i mesil-i idbār:

1. sedd-i mesil-i idbār:

Gazel 78

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Talihsizliği aşma gibi.

Olamaz mekr ü hiyel sedd-i mesil-i idbār
Maraz-ı mevte ‘aķāķir ile dermān olmaz

sedd-i rāh:

1. sedd-i rāh:

Gazel 135

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yolu kapatmak, yola set çekmek.

Sedd-i rāh oldu baña havf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ‘ışķda gönlümce şināh eylemedüm

sedd-i reh-i tır:

1. sedd-i reh-i tır:

Gazel 66

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Okun yoluna duvar olmak.

Dil murād itse de āhuñ eşerin men‘ idemez
Dām-ı āğūş-ı gümān sedd-i reh-i tır olmaz

sedd-i sedid:

1. sedd-i sedid:

Gazel 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Çok sağlam bir engel.

Şerm olup pış-i nigāhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba‘id

sefer:

1. sefer: +ü, +m, +dür

Gazel 34

Mısra: 6

Yolculuk, seyahat.

Şeh-rāh-ı maħabbet ki haţar-nāk degüldür
Pür bīm iden ol rāhı dil-i nev seferümdür

2. sefer: +i, +n, +de

Gazel 166

Mısra: 8

Yolculuk, seyahat.

‘Uşşākı şebihünına gönderdi rakībün
Togrıldı çalıklar o mehün bu seferinde

3. sefer: +i

Gazel 120

Mısra: 1

Yolculuk, seyahat.

Dil kişverinedür seferi Mevleviler'ün
Cezb-i Hāk oldu rāh-beri Mevleviler'ün

4. sefer:

Gazel 23

Mısra: 4

Yolculuk, seyahat.

Yazarken hasret-i cānān ile bir āh-ı serd itsem
Mişāl-i kāğız-ı bād ide gerdūna sefer kāğız

sefer eyle:

1. sefer eyle:

Gazel 175

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolculuk etmek.

Ey kāfile-i eşk derūndan sefer eyle
Dükkānçe-i çeşm-i terümi pür-güher eyle

2. sefer eyle:

Kaside 8

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yolculuk etmek.

Bu gülzâr-ı fânîye dil-beste olma
Sefer eyle hırşîde mânend-i şebnem

sefer it-:

1. **sefer it-: di**

Gazel 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sefere çıkmak.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı ahterân
‘Akkâm şâm-ı tîre çeker sîm meş‘ali

sefid:

1. **sefid:**

Gazel 19

Mısra: 4

Beyaz.

Mâh-ı nev şanma olup ol mehûn ‘uşşâkıdan
Oldı Zâl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

2. **sefid:**

Gazel 78

Mısra: 3

Beyaz.

Dil sefid olmağa muhtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

sefine-i ‘ömr:

1. **sefine-i ‘ömr:**

Gazel 43

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ömür gemisi.

Kenâr-ı sâhil-i pâyâna zûd-ter irişür
Dü-bâd-bân-ı şeb ü rûz ile sefine-i ‘ömr

seg-i kû:

1. **seg-i kû:**

Rûbai 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Senin mahallenin köpeği.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pû
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kû

sehâ:

1. **sehâ:**

Tarih 27

Mısra: 8

Cömertlik.

Mişâl-i pertev-i hırşîd-i luţfî ‘âleme şâmil
Sehâ vü ‘adl ü inşâfiyla olmışdur cihân ârâ

sehâ vü luţf:

1. **sehâ vü luţf:-ı**

Gazel 137

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Cömertlik, iyilik ve ihsan.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem baħr-i ‘aţâ
Virse şâyândur sehâ vü luţfı mu‘tâd eyledüm

sehâb:

1. **sehâb:+a**

Gazel 56

Mısra: 2

Bulut.

Kaçan ki nâz ile ol şûh câme-h‘âba girer
Döner o mihr-i cihân-tâbe kim sehâba girer

sehâ-mu‘tâd:

1. **sehâ-mu‘tâd:**

Tarih 15

Mısra: 3

Cömertliğe alışmış.

Bir kerem-kâr u seḥâ-mu'tâd idi
Cûdına taḳdîr olunmaz kemm ü keyf

seher:

1. **seherî:-i**

Gazel 156

Mısra: 3

Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Seherî ki gûş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

2. **seher:**

Gazel 165

Mısra: 1

Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Gül al şâlin açdı seher tâzelenmege
Oldı sebep hezâr haber tâzelenmege

3. **seher:-i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 4

Sabahın güneş doğmadan önceki zamanı, seher vakti.

Gel sîneme aç gerdem-i billûruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merâmuñ seherinde

sehî-serv-i gülîstân-ı Hüdâ:

1. **sehî-serv-i gülîstân-ı Hüdâ:**

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın gül bahçesinin servisi.

Gerçi oldı ey sehî-serv-i gülîstân-ı hüdâ
Pây-büs-ı pâyenüñ ḥasret-keşi ḥâk-i ṭahûr

sehv:

1. **sehv:**

Gazel 173

Mısra: 10

Yanlı.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

sehv ü zeel:

1. **sehv ü zeel:**

Kaside 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yanlılık ve eksiklik.

Kârum hemîşe sehv ü zeel ḥâşılum şürûr
Bir rû-siyâh-ı 'ûr u ḥâkîr ü muḥâḳkaram

seḳam:

1. **seḳam:**

Kaside 2

Mısra: 10

Hastalık, illet.

Sensin ḥabîbi Ḥâlîḳ-ı ḡayb u şehâdetüñ
Mihrüñle rû-nihâde olur şîḫḥate seḳam

sekrân:

1. **sekrân:**

Tahmis 1

Mısra: 2

Sarhoş.

Bizüz ol bâde-i 'ışḳ ile sekrân
Ki mest itdi bizi şahbâ-yı 'irfân

selâmet:

1. **selâmet:+den**

Tahmis 3

Mısra: 4

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

Hücûm-ı şevḳ ile lezzet bulur ḳahr u mezelletden
Giden râh-ı ḡama ḳaṭ'-ı ümîd eyler selâmetden

2. **selāmet:**

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

Gel ey ecel ey devā-yı hicrān
Min-ba'd muhāldür selāmet

3. **selāmet:**

Gazel 110

Mısra: 3

Emniyet, güvenlik.

Keşti-nişin-i 'aqla selāmet muhāldür
Nā-yābdur kenāresi deryā-yı vahdetün

4. **selāmet:**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Esenliğe kavuşma, huzura erme.

'İlm ehline zib oldu sükūt oldu selāmet
Pür-ğulğıla olma şakın şöhre-i 'ālem

selāmet bul-:

1. **selāmet bul-:-dī**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Esenlik bulmak sıkıntılardan kurtulmak.

Sensin sebep necātına Tūfāndan k'o dem
Keşti-i Nūh buldı selāmet dükendi yem

selām-ı sāde:

1. **selām-ı sāde:**

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sadece selam.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'āşık selām-ı sāde degüldür

selem:

1. **selem:**

Kaside 2

Mısra: 8

Selam.

Bî'setden evvel eyledi Kuss ibni Sā'ide
İslāmı cins-i rahmet-i Rahmāñ için selem

selh ol-:

1. **selh ol-:-dī**

Tarih 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Taklit olmak, sahiplenilmek.

Geldükde Eskişehir'e selh oldu şehir-i 'ömri
Me'mür oldu rûhı 'uqbāya rihlet ile

2. **selh ol-:-ā**

Rübai 7

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Taklit olmak, sahiplenilmek.

Ey fahr-i rüsül pādīşeh-i Mekke vü Belh
Düşmenlerünñ gurre-i 'ömri ola selh

Selmān:

1. **Selmān:~ı**

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Peygamberimizin sahabelerinden biri.

Hāk-i derüñde tuhfe-i maqbūledür hülüş
Kim eyleyen hülüş idi Selmān'ı Āl'e zam

sem:

1. **sem:**

Rübai 40

Mısra: 2

Acı, zehir, dert.

Zahm-ı dile elmās ile merhem birdür
Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

semāʿ:

1. **semāʿ:**

Gazel 85

Mısra: 7

*Mevlevî âyinlerinde tarikat mensuplarının cezbe haliyle
ayakta dönmesi.*

Ārāmumuz semāʿ iledür rûzgārda
Girdāb-ı baḥr-i ʿışķa batan Mevlevîler'üz

semāʿ-ı zemzeme-i çeng ü nây:

1. **semāʿ-ı zemzeme-i çeng ü nây:ı**

Gazel 58

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ney ve çengin ezgisiyle dönme (Sema etmek).

Ḳad-i ḥamîde ile nâle besdür ehl-i dile
Semāʿ-ı zemzeme-i çeng ü nâyı neylerler

semār:

1. **semār:ı, +m**

Gazel 45

Mısra: 6

Meyva, yemiş.

ʿAceb mi ursa baña seng-i ṭaʿne her nâ-dân
Ki naḥl-i maʿrifetüm bü'l-ʿaceb semārum var

semāvāt-ı ʿulā:

1. **semāvāt-ı ʿulā:**

Gazel 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şan ve şerefın göklerinde.

Bî-ḳarār itmiş Nesîbâ kâf u nûnuñ lezzeti
Devr iderler Mevlevîler'dür semāvāt-ı ʿulā

2. **semāvāt-ı ʿulā:**

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şan ve şerefın göklerinde.

Pādişāhā irtifāʿ-ı ḳaşr-ı ʿizz ü şānuña
Oldı süllem-pāye-i ednā semāvāt-ı ʿulā

semend:

1. **semend:ı, üñ**

Gazel 2

Mısra: 5

At.

Süvār olsañ semendün eblaḳ-ı gerdüna nāz eyler
Şatar naʿl-i süm-i esbün meh-i tâbāna istiḡnā

2. **semend:ı, ü, +ñüz**

Tarih 26

Mısra: 8

At.

Olursuz vāşıl-ı ser-menzil-i ikrām bî-şübhe
İder ḳaṭʿ-ı menāzil rāh-ı ʿizzetde semendünüz

3. **semend:ı**

Tarih 30

Mısra: 2

At.

Şāneka'llah ey süvār-ı ʿarşa-i iḳbāl kim
Menzil-i maḳşûda ʿazm it sür semendi ʿilm-ile

semender:

1. **semender:**

Gazel 9

Mısra: 11

*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan.*

Süzân olur semender olursa ḳarîn saña
Mümkin mi ictināb

2. **semender:ı, e**

Gazel 182

Mısra: 4

*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan*

Fikr-i ruhıyla neşv ü nemâ buldı bu gönül

Âteş zarar-resân olmazmış semendere

3. **semender:**

Gazel 60

Mısra: 5

*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan*

Âteşüñle ey gül oldum hem semender hem hezâr
Bilmezem mesken baña külhan mıdur gülşen midür

4. **semender:+le**

Gazel 203

Mısra: 4

*Ateşte yaşadığına inanılan ve ateşten etkilenmeyen
efsanevî bir hayvan*

Gören bu tâbişümüz süz-ı nâr-ı hecrüñle
Revâ görür mi semenderle imtiñânümüzü

semend-i iştîyâk:

1. **semend-i iştîyâk:**

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özlem atı.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inān olsa
Süvār olan reh-i ğamda semend-i iştîyâk üzre

semend-i nâz:

1. **semend-i nâz:+i, +nuñ**

Gazel 81

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz atı.

Geh semend-i nâzınuñ pāmāliyüz çün hāk-i reh
Gāh memnūn-ı nigāh-ı çeşm-i sihr-āşāriyuz

semend-i şevk:

1. **semend-i şevk:+a**

Gazel 63

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Coşku atı.

Semend-i şevka süvār oldı dil piyāde degüldür
Reh-i maḥabbete bî-hüde pâ-nihāde degüldür

semend-i tab‘:

1. **semend-i tab‘:+uñ, +a**

Gazel 202

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şairlik tabiatı.

Nesibā faşl-ı gül meydān-ı ‘işretde murād üzre
Semend-i tab‘uña meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

semer:

1. **semer:+ü, +m, +dür**

Gazel 34

Mısra: 8

Mahsul.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bağ-ı fenāda semerümdür

2. **semer:+ü, +m, +dür**

Gazel 34

Mısra: 12

Mahsul.

‘Işk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘ālem
Efsāne-i Mecnūn benüm ednā semerümdür

semere:

1. **semere:**

Tarih 10

Mısra: 2

Meyve, yemiş.

Şerîf-i pâk-i neseb sâlik-i güzîde-şifât
Ki oldı zâtı nihâl-i necâbete semere

semer-i bâğçe-i ma'rîfet:

1. **semer-i bâğçe-i ma'rîfet:**

Gazel 171

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Marîfet bahçesinin meyvesi.

Olurdu sezâ olmağa zîb-i ref-i gerdûn
Devlet semer-i bâğçe-i ma'rîfet olsa

semer-i hadîka-i nâz:

1. **semer-i hadîka-i nâz: +dur**

Gazel 126

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Naz bahçesinin meyvesi.

O sifâl pârelerüñ ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

semiyy-i Esedullâh:

1. **semiyy-i Esedullâh:**

Tarih 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın aslanı Hz. Ali ile adaş.

Müftî-i ebü'l-fazl semiyy-i Esedullâh
Kim 'âleme bir lutfı idi Rabb-i Mecîd'üñ

semiyy-i Şiddîk:

1. **semiyy-i Şiddîk:**

Tarih 11

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

HZ. Ebubekir'in adaşı.

Kâdı-i Şâm-ı şeref-mâye semiyy-i Şiddîk
Kim odur Şâm-ı şerîfe keremi Lem-yezel'üñ

semm:

1. **semm:**

Gazel 37

Mısra: 3

Zehir.

Semm sa'y ü taleb içinde nihândur maţlab
Zehr hirmân-ı şabâk-ı sükker-i ihmâldadur

semmiyyetin:

1. **semmiyyetin:**

Kaside 9

Mısra: 9

Zehirli olma, zehirlilik.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldı suhan-gü

semt:

1. **semt: +ler, +de**

Gazel 208

Mısra: 2

Taraf, yön, mekan.

'Aceb nesim-i ser-i kûy-ı yâri gördüñ mi
O semtlerde dil-i bî-çarârı gördüñ mi

2. **semt: +i, +n, +e**

Gazel 166

Mısra: 9

Taraf, yön, mekan.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldı
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

semt-i Hakk:

1. **semt-i Hakk: +a**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'ın huzuru.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Hakk'a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

semt-i nişân:

1. **semt-i nişân:***

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hedef semtine.

Zür-ı kirişme cisme degül cāna kār ider

Tîr-i nigāhı semt-i nişānı gelür geçer

semt-i riyā vü süm'a:

1. **semt-i riyā vü süm'a:***

Gazel 109

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gösteriş ve iki yüzlülük semti.

Gelmez mi hâfırına harîk-ı sekar Nesib

Semt-i riyā vü süm'ayı dükkân idenlerün

semüm:

1. **semüm:***

Tahmis 4

Mısra: 12

Kavurucu rüzgâr.

N'ola gül gönca-i ümmîd şād-âb olmasa hergiz

Bu deşt-i miḥnetün pejmürde olmuşdur semümından

semüm-ı hecr:

1. **semüm-ı hecr:**

Gazel 173

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılığın sam yeli.

Semüm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa

Nesim-i vaşl-ı vezân olsa büstānumuza

semüm-ı şahn-ı çemen:

1. **semüm-ı şahn-ı çemen:***

Gazel 86

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yer yüzü meydanının yakıcı rüzgarı.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşîḥat-i zāhid

Semüm-ı şahn-ı çemende şabā yerin tutmaz

semür:

1. **semür:**

Kaside 1

Mısra: 10

Samur.

Ḥ'ābgāh-ı cism-i pākūñ olduğuçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dāye-i devrân aña dā'im semür

sen:

1. **sen:***

Gazel 29

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Şehîd-i gamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler

Senün üftādelerün kâ'ināta nāz eyler

2. **sen:***

Rûbai 58

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Erbāb-ı dile mültemes ancak sensin

Nevmîdlere meded-res ancak sensin

3. **sen:***

Müsemmen 1

Mısra: 17

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşür-ı aḥkām-ı vücūd-ı kâ'ināt

Li ma'allahi şafḥa-i ḥālūñde 'unvāndur senün

4. **sen:+sin**

Rûbai 58

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Erbâb-ı dile mültemes ancak sensin
Nevmidlere meded-res ancak sensin

5. **sen:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen daği olup bu sırdan âgâh
Râh-ı taleb içre olma güm-râh

6. **sen:+ün, +le**

Rûbai 4

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey derdi hayât-ı ebediye bâ'is
Yok fenn-i melâhatde senüñle bâhiş

7. **sen:**

Gazel 3

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Alur ârāmumı cûlar gibi gayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül gayr-ile serv-i çemen-âsâ

8. **sen:**

Gazel 148

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Efzûde iken revnağ-ı hüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güzerümden

9. **sen:+den**

Gazel 3

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Dimez miydüñ baña ey mâh- ı tal'at senden
ayrılmam
Niçün peymānuña tırılmaz dönersin āsumān-āsā

10. **sen:+den**

Gazel 60

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Bilmedük gitti Nesib-i mübtelāya bu firāk
Mekr-i düşmenden midür senden midür benden
midür

11. **sen:+i**

Rûbai 51

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Tā ki beni habs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

12. **sen:+den**

Müsemmen 1

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Mu'cizātuñla esās-ı dîn-i Hâk ma'mûrdur
Hâriğ-ı 'ādât senden bî-'aded manzûrdur

13. **sen:+sin**

Gazel 104

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Oldı mesmū'um ser-ā-pā vaşf-ı hūbān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken'an'a hūsn ile hālef

14. **sen:**

Gazel 11

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Sineye kim çekdi sen mâhi sipihr-āsā 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

15. **sen:***sin

Rübai 58

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

16. **sen:**

Rübai 23

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureyş k'olmuşdur
Dīvân-ı şefâ'atünde şaf-beste rüsûl

17. **sen:***sin

Rübai 58

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

18. **sen:***sin

Müsemmen 1

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol nûr-ı mücessem ey Hâbîb-i Kibriya
Rûşen oldu ma'âdemünle meclis-i 'arz u semâ

19. **sen:***sin

Gazel 9

Mısra: 16

İkinci tekil kişi zamiri.

Görmez misin olsa mihr ile meh dūr-bîn saña
Sensin saña hicâb

20. **sen:**

Gazel 23

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesîbâ belki artar kînesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

21. **sen:**

Gazel 210

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Bu merâyâyâ bakup Hakk'ı şuhûd eyle Nesîb
Sen da'î şâf-dil ol fehmi idegör bu râzı

22. **sen:***ün

Gazel 121

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Âyet-i evşâfunun tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkunun ta'bîri Qur'ân'dur senün

23. **sen:***ün

Gazel 121

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Yâ Resûlallâh senün medhünde 'âcizdür beşer
Zât-ı pâkûn şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senün

24. **sen:***i

Müfret 6

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Her tîr-i cevve dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ gama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

25. **sen:**

Terkîb-bend 1

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen cevruñi eyledükçe efzûn
Şevk-ı dil-i pür-ğam oldu müzdâd

26. **sen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

İtdi beni nāgehān bu gerdūn
Sen cilve-fürüş nāza meftūn

27. **sen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen hāk-i rehūñle çarḥa nāzān
Ben pey-siper-i sipihr-i vārūn

28. **sen:den**

Rūbai 59

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Dūr olalı senden ey şeh-i nāz-āyīn
Bakmaz bu cihāna dīde-i ‘ālem-bīn

29. **sen:+üñ, +çün**

Kaside 2

Mısra: 16

Senin için, senin uğruna.(Hz. Muhammed sav).

Sensin ḥulāṣa debdebe-i āferīnişe
Cümle senüñçün oldu zühūrāt-ı keyf ü kem

30. **sen:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūḥ-ı quds idi rikābuñda sa‘ādet-veş devān
Yolda ḳaldı ol daḥi sen ‘izz ile olduñ revān

31. **sen:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūḥsın sen hīç ne mümkün rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medḥūñde ‘ācizdür beşer

32. **sen:**

Rūbai 26

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey nūr-ı Ḥudā Ḥudā'ya maẓharsın sen
Ser-cümle-i mümkünāta serversin sen

33. **sen:**

Rūbai 26

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey nūr-ı Ḥudā Ḥudā'ya maẓharsın sen
Ser-cümle-i mümkünāta serversin sen

34. **sen:**

Rūbai 26

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Nūruñla zühūr eyledi bu kevn ü mekān
Fānūs-ı cihāna şem‘-i enversin sen

35. **sen:**

Rūbai 35

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Hep cümle zühūrātda vardır ḥikmet
Sen olma mu‘ārız-ı murād-ı ḥazret

36. **sen:**

Tarih 30

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen ferīdū'd-dehrsın zāt-ı şerīfūñ gibi hīç
Çeşm-i devrān görmedi bir ercümendi ‘ilm-ile

37. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Yâ Resûlallâh senüñ medhûñde ‘âcizdür beşer
Zât-ı pâküñ şübhesüz mir’ât-ı Sübhân'dur senüñ

38. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Qurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola ‘uqûl
Cebrâ’îl esrâr-ı mi‘râcuñda hayrândur senüñ

39. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Mâhî bir şeb gün gibi şakş itdüğüñ meşhûrdur
Mu‘cizâtuñ gerçi kim bî-hadd ü pâyândur senüñ

40. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Âl-i ‘âlî tînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Hayl-i aşhâbuñ nücum-ı çarh-ı ‘îrfândur senüñ

41. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded
Dârü-yı lutfuñ devâ-yı derd-i ‘îşyândur senüñ

42. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 14

İkinci tekil kişi zamiri.

Kıl şefâ‘atle Nesîb-i mübtelâyı kâm-yâb
Rûz-ı maşşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

43. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i rahşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

44. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Zerre-i mihr-i ruhuñ hürşid-i rahşândur senüñ
Şems-i zâtuñ evc-i ev ednada tâbândur senüñ

45. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Ziverüñ tâc-ı le‘amrûk hilkâtüñ huluğun ‘azîm
Pâdişâhâ tahtgâhuñ ‘arş-ı Rahmân'dur senüñ

46. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çâbü-k-süvâr-ı ‘arşagâh-ı lâ-mekân
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbünde galţândur senüñ

47. **sen:+üñ**

Gazel 121

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşûr-ı ahkâm-ı vücûd-ı mümkünât
Li maallahi şafha-i hâlünde ‘unvândur senüñ

48. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Ol şehenşāh-ı ‘adālet destüñe kim senüñ
Hüküm-i emr ü nehyüñe vābestedür cümle umūr

49. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Medhūñ itmişken senüñ bi'z-zāt Rabbü'l-‘ālemīn
Hīç ne mümkindür aña nev‘-i beşer ola cesūr

50. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Kimde kudret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Siyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ūr

51. **sen:+üñ**

Kaside 1

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Bilmedi kim hālk olındı zıll-ı pākūñden senüñ
Merdüm-i çeşm-i melāyık tār-ı tār-ı zülf-i hūr

52. **sen:+üñ**

Kaside 2

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Ancak senüñ zühuruñ içün geldi ‘āleme
Ādem behiştı koydı olup tārık-i ni‘am

53. **sen:+üñ**

Kaside 4

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Dergehüñdür mültecā-yı ‘ācizīn ü ‘ācizāt
Yā Resūlallāh şefā‘at kıl Nesīb'e kim senüñ

54. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Nūr-ı vechüñ ‘ālem-i bālāyı rüşen eyledi
Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ

55. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Ḳurb-ı bī-keyfiyyetüñ fehmi itmese n'ola ‘uḳūl
Cebrā‘il esrār-ı mi‘rācuñda ḥayrāndur senüñ

56. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çabük süvār-ı ‘arşagāh-ı lā-mekān
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbüñde ḡaltāndur senüñ

57. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūḥsın sen hīç ne mümkin rūḥdan virmek ḥaber
Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde ‘ācizdür beşer

58. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde ‘ācizdür beşer
Zāt-ı pākūñ şübhesüz mir‘āt-ı Sübhān'dur senüñ

59. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Māhı bir şeb gün gibi şakḳ itdüğüñ meşhūrdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyāndur senüñ

60. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Āl-i ‘ālī-ṭinetüñ şem‘-i münir-i bezm-i dîn
Ḥayl-i aşḫābuñ nücüm-ı çarḥ-ı ‘irfāndur senüñ

61. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Derd-mend ü müste-mendem merḥamet-kārā
meded
Dārū-yı luṭfuñ devā-yı derd-i ‘işyāndur senüñ

62. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Qıl şefā‘atle Nesib-i mübtelā-yı kām-yāb
Rüz-ı maḥşer kārūñ ehl-i cürme iḥsāndur senüñ

63. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Qābe Qavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı ‘izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

64. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Ziverüñ tāc-ı le‘amrük ḥilkātüñ ḥulukın ‘azīm
Pādişāh taḥtgāhuñ ‘arş-ı Raḥmān'dur senüñ

65. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Āyet-i evşāfuñ tefsiridür ḥayrū'l-verā
Nükte-i aḥlāquñ ta‘biri Qur‘ān'dur senüñ

66. **sen:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 18

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşūr-ı aḥkām-ı vücūd-ı kâ‘ināt
Li ma‘āllahi şafḥa-i ḥālūñde ‘unvāndur senüñ

67. **sen:+üñ**

Rübai 3

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Medhūñde Ḥudā buyurdı Levlāke senüñ
Ma nakdirin fi medhike gayre's-salavāt

68. **sen:+i**

Gazel 140

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

İtmiş beni fakir seni ber-murād iden
Taḳdīr-i cüz' ü küll-i umūr-ı ‘ibād iden

69. **sen:**

Gazel 210

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Zāhidā şanma ki bāzı ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

70. **sen:+sın**

Kaside 8

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Şefikā kerīmā şefî'-i 'uşātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a'zam

71. **sen: +i**

Kaside 2

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Bir bezm-i bî-naẓîre seni maḥrem itdi kim
‘Âciz edāsın eylemede nuṭṭ-ı beste-dem

72. **sen: +i**

Müsemmen 1

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Rūşen oldu maḳdemüñle meclis-i ‘arz u semā
Şānuña şāyeste medḥ itdi seni ancak Ḥudā

73. **sen: +sin**

Kaside 2

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin sebep necātına Tūfāndan k'o dem
Keşti-i Nūḥ buldı selāmet dükendi yem

74. **sen: +sin**

Kaside 2

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ḥulāşa debdebe-i āferinişe
Cümle senüñçün oldu zuhūrāt-ı keyf ü kem

75. **sen: +sin**

Kaside 2

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ḥabibi Ḥālîḳ-ı gayb u şehādetüñ
Mihrüñle rū-nihāde olur şıḥḥate seḳam

76. **sen: +sin**

Rûbai 6

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey şer‘i olan meclis-i dîne mişbāḥ
Sensin felek-i nübüvvete nūr-ı şabāḥ

77. **sen: +sin**

Rûbai 18

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey ḥātem-i enbiyā Nebiyy-i erfa‘
Sensin olan aḥvāl-i ‘uşāta eşfa‘

78. **sen: +den**

Kaside 3

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Dergeḥüñ sâ‘illerindendür Nesib-i dil-şüde
Yā Ḥabîballāḥ senden eylemez ḳaṭ‘-ı recā

79. **sen: +den**

Kaside 9

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Vay ḥāline senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki gūşa irişe şit-i teālū

80. **sen: +den**

Müsemmen 1

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Olmasa senden kerem müşkil olur ḥāl-i ‘uşāt
Cān ile ḥükmüñ ḳabül iden olur ehl-i necāt

81. **sen:**

Kaside 1

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

Gerçi kim Âdem Şafiyullâh ebü'l-eşbâhdur
Sen ebü'l-ervâhşın ervâh-ı ‘alem saña pür

82. **sen:**

Kaside 2

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

83. **sen:**

Kaside 2

Mısra: 15

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey dil-rübâ-yı bezm-i hâkîkat sen olmasañ
Halk eylemezdi biş ü kemi Bârî'ü'n-nesem

84. **sen:**

Kaside 2

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey muhtedâ-yı cem'-i nübüvvet sen olmasañ
Fehme qarib olmaz idi ma'nî-i ehem

85. **sen:**

Kaside 4

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

'Arsa-i icâda tarh olmazdan evvel mübdi'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

86. **sen:**

Kaside 4

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen 'arîf-i müntehî-i mekteb-i te'dîb idüñ
Olmamışken 'alleme'l- esmâ qarîn-i müdrikât

87. **sen:+üñ**

Gazel 134

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Nedür bu tâb-ı suhan tab'ıñ ey Nesîb senüñ
Zekâ-yı ma'nîye hâver midür nedür bilmem

88. **sen:+i**

Tarih 30

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Şadrdan şadra seni ikrâm için naql itdürür
Oldığıçün şâh-ı dehrün dil-pesendi 'ilm-ile

89. **sen:+sîn**

Tarih 30

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı 'aql küll
Mülzem itdüñ çok fuhûl-i hüş-mendi 'ilm-ile

90. **sen:+sîn**

Müsemmen 1

Mısra: 17

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çâbüç süvâr-ı 'arşagâh-ı lâ-mekân
Küy-ı nüh-gerdün süm-i esbüñde galândur senüñ

91. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Müştaş-ı bûs-ı güşe-i dāmānuñam senüñ
Pāmāl-i süm-i esb-i şitābānuñam senüñ

92. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Müşţāk-ı būs-ı gūşe-i dāmānuñam senüñ
Pāmāl-i süm-i esb-i şitābānuñam senüñ

93. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Bir nā-ümīd-i şıhhatem āmāde-i helāk
Zehr-ābe nūş-i sāğar-ı hicrānuñam senüñ

94. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Mecrūh-ı tīg-ı ğamze-i fettānuñam senüñ
Merhem bahā-yı vaşluñı hūkm itdi şer'-i 'ışk

95. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Demler ki cūybār-ı sirişkūm revān olur
Serdür hevā-yı qadd-i hırāmānuñam senüñ

96. **sen:+üñ**

Gazel 114

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Hem-çün Nesīb ümīd-i vişālünle her zamān
Rū-sāy-ı āsitāne-i ihsānuñam senüñ

97. **sen:+üñ**

Gazel 138

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Ser-rişte-i nezzāre senüñ hūsnūne merbūt
'Ayb eyleme ruhsāruña bī-bāk-i nigāhum

98. **sen:+üñ**

Gazel 154

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

Yā rūh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hāşā ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

99. **sen:**

Kaside 4

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen hıdīv-i dād-kārı kişver-i ervāh idüñ
İtmemişdi 'ālem ü Ādem dağı kesb-i hayāt

100. **sen:+de**

Gazel 91

Mısra: 2

İkinci tekil kişi zamiri.

Yandı pervānesine didi o şem'-i ser-keş
Yalınız sende degül bende de vardur āteş

101. **sen:+de**

Gazel 160

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Hātırā gelsün Nesīb hālet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşineden

102. **sen:**

Gazel 57

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırām itdükçe sen
Bülbüle kumrī seni kumrīye bülbül gösterür

103. **sen:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Gayra ne güne eyleyeyim hālūmi beyān
Sen bir ‘atā vü rahmeti çok pādīshāh iken

104. **sen:-cileyin**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Bir sencileyin büt-i zarīfūñ
Hāk-i rehine cihān fedādur

105. **sen:**

Gazel 25

Mısra: 8

İkinci tekil kişi zamiri.

İdenler ‘āshıkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıdvāna şalmışlar

106. **sen:~i**

Gazel 57

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruh hırām itdükçe sen
Bülbüle kumrî seni kumrîye bülbül gösterür

107. **sen:~i**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

İkinci tekil kişi zamiri.

Gördükçe seni gider kararum
Destumde degüldür ihtiyārum

108. **sen:~i**

Tarih 33

Mısra: 9

İkinci tekil kişi zamiri.

Beyt-i vāhidde dü tārīh du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūhına hāfız ihdā

109. **sen:+den**

Gazel 154

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Senden beni mehcūr idemez ta‘ne-i agyār
Bülbül sitem-i hār ile geçmez gül-i terden

110. **sen:+den**

Müfret 8

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Senden olmam efendi rū-gerdān
Cem‘ olurlarsa men‘e ‘ālemiyān

111. **sen:~i**

Kaside 10

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Nizām-bahş-ı le‘ālī-i Mesnevī ki me‘ālī
İrişdürür seni esrār-ı sırr be-mihr-i zamīre

112. **sen:~i**

Kıt'a 2

Mısra: 4

İkinci tekil kişi zamiri.

Añla keyfiyet-i ahvālūñi ey afyon-h‘ār
Dūd-ı gerdün seni bir hābbeye muhtāc itdi

113. **sen:~i**

Mesnevi 2

Mısra: 12

İkinci tekil kişi zamiri.

‘İlm ü ‘amelūñ ola füzün-ter
Mevlā seni eyleye mu‘ammer

114. **sen:~i**

Mesnevi 2

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Kim itdi seni cenāb-ı Rahmān
H‘āhiş-ger-i ‘ilm ü faẓl u ‘irfān

115. **sen:~üñ**

Gazel 166

Mısra: 11

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

116. **sen:-cileyin**

Gazel 97

Mısra: 3

Senin gibi.

Bir sencileyin âfet-i bî-dâda ta'alluk
Bir bencileyin 'âşık-ı ser-bâzuña mahşûş

117. **sen:+süz**

Gazel 157

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensüz ey meh nic'olur cân ile âmiziş-i ten
'Aks-i âyîne de bî-şüret ider mi mesken

118. **sen:+üñ**

Gazel 80

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi âhû bir zamân
Çok ser-i kuh-sâra çok hāmûna çıkmış inmişüz

119. **sen:+sin**

Gazel 121

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol çâbük-süvâr-ı 'arşagâh-ı lâ-mekân
Güy-ı nüh-gerdün-ı süm-i esbüñde gal'tandır senüñ

120. **sen:+sin**

Gazel 121

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol menşür-ı ahkâm-ı vücüd-ı mümkünât
Li maallahi şafha-i hâlünde 'unvândur senüñ

121. **sen:+sin**

Kaside 1

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol şâh-ı serîr-i li ma'allâh kim olur
Kaşr-ı iclâlünde kâşır süllem-i 'aql u şu'ur

122. **sen:+sin**

Kaside 1

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol sermâye-i fîrât ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

123. **sen:+sin**

Kaside 1

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sensin ol seyyâh-ı bahr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir lahzada deryâ-yı imkânı 'ubûr

124. **sen:**

Gazel 138

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen mâha qarîn itmediler 'âkıbetü'l-emr
Bu tâlî'-i vārûn ile bu baht-ı siyâhum

125. **sen:**

Gazel 142

Mısra: 6

İkinci tekil kişi zamiri.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de raķībâ hurrem olmazsın

126. **sen:**

Gazel 150

Mısra: 1

İkinci tekil kişi zamiri.

Sen o zülf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa dañi der-kemend idersin

127. **sen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 22

İkinci tekil kişi zamiri.

Ey tünd-i hîşâl-i mihr-i düşmen
Înşâfa gelür misin 'aceb sen

128. **sen: +i**

Gazel 95

Mısra: 10

İkinci tekil kişi zamiri.

Nesîb-i derd-mendüñ cüy-bâr oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-ğaddüm didiler ğayra kinâr olmış

129. **sen: +i**

Gazel 118

Mısra: 5

İkinci tekil kişi zamiri.

Seni ey şâh-ı 'işve cüst ü cüdan fâriğüz şimdi
Cemâlüñ revzen-i kaşr-ı dil-i nâ-şâddan gördük

130. **sen: +i**

Gazel 183

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Didiler halka-i tevḥîdde gördük de seni
Gelmedi böyle melek-çehre güzel devrâna

131. **sen: +i**

Gazel 93

Mısra: 3

İkinci tekil kişi zamiri.

Seni şaff-ı melâyikde arar 'uşşâk-ı mehcûruñ
Anuñ-çün çarḥa düd-ı âh-ı dilden nerdübân tıtmış

132. **sen: +i**

Gazel 168

Mısra: 7

İkinci tekil kişi zamiri.

Şart-ı 'işmet bu mıdur kim seni ağıyâr degül
'Aks-i ruḥsârıñ âyinede peymâne göre

133. **sen: +i**

Kaside 1

Mısra: 13

İkinci tekil kişi zamiri.

Lâkin ammâ itmişem taşdıḡ sultânım seni
İ'tikâdum şâfdur ḥaḡḡuñda mânend bulur

senâ:

1. **senâ:**

Kaside 3

Mısra: 14

Övgü, medih.

Hem-şümâr-ı kaṭre-i 'ummân olsun rûḥuña
Âlüñe aşḥâbuña dâ'im şalâtiyle senâ

2. **senâ: +ñ, +ı**

Kaside 1

Mısra: 13

Övme, övüş, methetme.

Böyle sebt eyler senâñı levḥa-i pāk-i dile
Ḥâṭır-ı kerrübiyâna na'tüñ itdükde ḥuṭûr

senâ-yı zât-ı kudsi:

1. **senâ-yı zât-ı kudsi:**

Kaside 3

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mübarek zatının övgüsü.

Ḳanda ben ḳanda senā-yı zāt-ı ḳudsī gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermāye-i ʿizzet baña

sene:

1. **sene:**

Tarih 33

Mısra: 1

Yıl, sene.

Fevt olup bu sene de Dürri Efendi şad hayf
Ḳabri pākin dūr-i zaḥmetle pūr ide Mevlā

sened:

1. **sened:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Delil, burhan.

Müflisem ʿürum gedāyam cürm ise bī-ḥadd u ʿad
Südde-i devlet-meʿābuñdur baña ancak sened

seng:

1. **seng:de**

Gazel 65

Mısra: 2

Taş.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

2. **seng:i**

Gazel 189

Mısra: 10

Taş.

Dergāh-ı Pīr'üñ oldı Nesibā bahā ile
Her rīze sengi dürr ü güher Mevleviler'e

3. **seng:i**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Taş.

Nesiba dergeh-i Monlā-yı Rüm'üñ ḥūn-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

4. **seng:de**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Taş.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

seng-i çini:

1. **seng-i çini:dür**

Gazel 174

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Çini taşı.

Dü-çeşm-i münkir-i ḥayvān-menişde seng-i çinidür
Mücevher ḥırz-ı bāzūdur nigāh-ı pāk-i dānāda

seng-i ecel:

1. **seng-i ecel:**

Gazel 43

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ecel taşı.

İdince seng-i ecel kesr-i āb-gīne-i ʿömr
Bulınmaz arasalar pāre-i kemīne-i ʿömr

seng-i etfāl-i yem:

1. **seng-i etfāl-i yem:e**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çocukların denize attığı taş.

Ṭaʿn-ı cühhāl idemez ehl-i dili tīre-derūn
Seng-i etfāl-i yeme mūcib-i tekdīr olmaz

seng-i melāmet:

1. **seng-i melāmet:**

Gazel 88

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Ayıplama, kınama taşı.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesibâ ‘âkıbet
Dâr-ı ‘ışka olmasa seng-i melâmetden esâs

2. **seng-i melâmet**:+den
Gazel 88
Mısra: 10
Kelime Tipi: -
Ayıplama, kınama taşı.

Pây-dâr olmaz heves-âsâ Nesibâ ‘âkıbet
Dâr-ı ‘ışka olmasa seng-i melâmetden esâs

seng-i meydân:

1. **seng-i meydân:**
Tarih 23
Mısra: 6
Kelime Tipi: -
Meydan taşı.

Nesibâ didi târihin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydân

seng-i mi‘yâr:

1. **seng-i mi‘yâr:**
Gazel 78
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Ölçü taşı.

İmtihân tâ ki ola ortada seng-i mi‘yâr
Kişi da‘vâ ile hiç fâ‘ik-ı akrân olmaz

seng-i müzehheb:

1. **seng-i müzehheb**:+le
Kıt'a 22
Mısra: 3
Kelime Tipi: -
Tezhip yapan sanatçıların taşı.

Qabrini idüp seng-i müzehheble müzeyyen
Fâhr itmededür gör eyle daği fuqarâya

seng-i rîze:

1. **seng-i rîze:**
Müsemmen 1
Mısra: 15
Kelime Tipi: -
Ufak, kırıntılı taş.

Seng-i rîze nuṭṭa geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sûtünü şandılar zenbûrdur

seng-i sitem:

1. **seng-i sitem:**
Gazel 126
Mısra: 8
Kelime Tipi: -
Eziyet, zulüm taşı;yapılan eziyet, neden olunan acı
(Tanıkta, sevgilinin zulmü, vefasızlığı kastedilir).

O sifâl pârelerüñ ki her biri küy-ı yârde atılır
Semer-i ḥadıka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

seng-i siyâh:

1. **seng-i siyâh:**
Gazel 120
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Kara taş.

Seng-i siyâh iseñ zer-i ḥâliş-‘ayâr ider
İksîr-i feyzdür nazarı Mevlevîler'üñ

seng-i ta‘ne:

1. **seng-i ta‘ne:**
Gazel 45
Mısra: 5
Kelime Tipi: -
Ayıplama için atılan taş.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ta‘ne her nâ-dân
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semârum var

2. **seng-i ʔaʕne:**

Gazel 77

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayıplama için atılan taş.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muhkem bâni-i kudret
Binâ-yı ʕışka seng-i ʔaʕne aşlâ kâr-ger olmaz

3. **seng-i ʔaʕne:**

Gazel 77

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayıplama için atılan taş.

Dil-i sengîngih-i mağrûr olup ʕuşşâka cevır itme
Hadeng-i âha küh-i âhenîn olsa siper olmaz

seng-i tegâfûl:

1. **seng-i tegâfûl:**

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Anlamazlıktan, bilmezlikten gelme taşı.

Piyâle-i dili seng-i tegâfûl itdi şikest
Nedendür ey gül-i raʕnâ bu inkisâr bize

ser:

1. **ser:+e**

Tarih 33

Mısra: 8

Baş, kafa.

Terk-i ʕâlemle kılup zümre-i aḥbâbı yetîm
Fikr-i târiḥin idüp yek sere iḥvân-ı şafâ

2. **ser:+e**

Gazel 91

Mısra: 8

Baş, kafa.

Yine ser-mesti-i hicrân ile ğavġâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ġaş

3. **ser:+dür**

Gazel 114

Mısra: 8

Baş, kafa.

Demler ki cûybâr-ı sirişkûm revân olur
Serdür hevâ-yı kıdd-i ḥırâmânuḥam senüñ

4. **ser:+i, +n, +de**

Gazel 166

Mısra: 10

Akıl, fikir, düşünce.

Ol şûḥ vefâ semtine hiç uğramaz oldı
Bir ğayrı hevâ var didiler şimdi serinde

5. **ser:+i, +n, +de**

Tarih 28

Mısra: 1

Baş, kafa.

Serinde ʕörf-i sebz ile gören dir şānahuʕllah bu
Cihân-ı ʕilmde ser-sebz bir aʕlâ cibill oldı

6. **ser:+de**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Baş, kafa.

Teller ʔaḩup külâhuma ey âḥ şuʕleden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

7. **ser:+de**

Gazel 6

Mısra: 1

Akıl, fikir, düşünce.

Serde sevdâ elde peymâne göñülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan ʔâb-ı sāmānum ḥarâb

8. **ser:+den**

Gazel 154

Mısra: 6

Baş, kafa.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkin gide serden

9. **ser: +i**

Gazel 150

Mısra: 3

Baş, kafa.

Seri dāğ-ı gamla reşk-i gül ü gülşen eylemişken
Dile âteş-i ruḥuñla ‘amel-i sipend idersin

10. **ser: +de**

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Akıl, fikir, düşünce.

Zülf-i siyehüñ hevāsı serde
Mānende-i şeh-per-i hümādur

ser ü sāmān:

1. **ser ü sāmān: +u, +m, +ı**

Gazel 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Bir şeyi yapmak için) Gerekli olan gücü bulmak.

Mānend-i Nesib eyle şıyānet kerem eyle
Āyīn-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

serāb:

1. **serāb: +ı**

Gazel 162

Mısra: 6

Serap.

Firīb-i va‘d-i dūrūğ ile reh-rev-i hecrüz
Serābı āb kıyās eyledük o şahrāda

ser-ā-pā:

1. **ser-ā-pā:**

Gazel 104

Mısra: 1

Baştan başa, tamamen.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı ḥübān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a ḥüsn ile ḥalef

2. **ser-ā-pā:**

Gazel 107

Mısra: 5

Baştan başa, tamamen.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

3. **ser-ā-pā:**

Kaside 7

Mısra: 12

Baştan başa, tamamen.

Henüz gelmeye ṭab‘-ı şerifüñe seyri
Bağışlanursa ser-ā-pā ḥaṭā-yı cümle-milel

4. **ser-ā-pā:**

Kaside 8

Mısra: 13

Baştan başa, tamamen.

Anuñ ḥüsn-i ḥulḳın beyāndur ser-ā-pā
Kelām-ı Ḥudāvend-i Ḥallāk-ı ‘ālem

5. **ser-ā-pā:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Baştan ayağa, tamamen.

Nesiba dergeh-i Monlā-yı Rüm'üñ ḥün-ı eşkümden
Ser-ā-pā rīze sengi oldı hem-reng-i güher şimdi

6. **ser-ā-pā:**

Kaside 1

Mısra: 4

Baştan başa, tamamen.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şāyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ḳubbe-i gerdün çü hūr

7. **ser-ā-pā:**

Tarih 9

Mısra: 7

Baştan ayağa, tamamen.

Ser-ā-pā itdi iksā ‘ākifān-ı dergeh-i Pîr’i
Şafâ bahş eyledi nev hırkalarla kalb-i ilhvāna

8. **ser-ā-pā:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Baştan ayağa, tamamen.

Ahlāk-ı hamîdedür ser-ā-pā
Âdem dinilen güzîde ma’nâ

ser-ā-pây-ı kalem:

1. **ser-ā-pây-ı kalem:**

Gazel 131

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kalemin tamamı, her tarafı, baştan ayağa kalem.

Ne ‘aceb nûr-ı siyeh olsa ser-ā-pây-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me’vâ-yı kalem

ser-ā-pây-ı ten:

1. **ser-ā-pây-ı ten:** +ü, +m, +den

Gazel 144

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Tüm vücuda.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibâ
Ârâm-ı sükûn gitdi ser-ā-pây-ı tenümden

ser-ā-ser:

1. **ser-ā-ser:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Baştan başa, büsbütün.

Yâ Hâbiballâh ser-ā-ser nûrdandur tînetüñ
Sâye-endâz olmaz anuñ-çün nihâl-i kâmetüñ

serây-ı hûr u ‘în:

1. **serây-ı hûr u ‘în:** +de

Tarih 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzel gözlü hurilerin sarayı.

Nesibâ fevtine oldı iki târîh bu mısra’
Saña Hâfız serây-ı hûr u ‘îninde şadr ola mesken

ser-bâzân:

1. **ser-bâzân:** +a

Gazel 64

Mısra: 10

Yiğitler.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdâna şor
Sırr-ı ‘ışkı ‘arşa-i miñnetde ser-bâzâna şor

ser-be-ser:

1. **ser-be-ser:**

Gazel 143

Mısra: 6

Baştan başa.

Hüzn ü şâdiden nedür bu infi‘âl-i dem-be-dem
Ser-be-ser aḥvâl-i ‘âlem çün ḥayâl ü ḥ‘âb iken

2. **ser-be-ser:**

Gazel 23

Mısra: 5

Baştan başa.

Oḡurlar levḥ-i dilden ser-be-ser aḥvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı nazar kâğız

3. **ser-be-ser:**

Gazel 88

Mısra: 3

Baştan başa.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehri kırsa olmaz ḥûna sır
Çeşm-i ḥünisinden it raḥmin o bî-dâduñ kıyâs

4. **ser-be-ser:**

Kaside 1

Mısra: 6

Baştan başa.

Ben o ğavvâş-ı bihâr-ı cürm ü 'ișyânum ki hep
Ser-be-ser eyyâm-ı 'ömrüm itdi ğafletde mürür

5. **ser-be-ser:**

Gazel 95

Mısra: 6

Baştan başa.

Ser-i kûyuñda çeşm-i intizâr-ı mübtelâlardan
Zemîn-i reh-güzâruñ ser-be-ser âyine zâr olmış

ser-beste:

1. **ser-beste:**

Rûbai 46

Mısra: 3

Gizli, kapalı.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şüret-i divâr oluruz

ser-çeşme-i hayvân:

1. **ser-çeşme-i hayvân:+a**

Gazel 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyunun kaynağı.

Qıyâs itme haţ-ı sebz ü leb-i cānâ nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i hayvāna şalmışlar

ser-cümle:

1. **ser-cümle:**

Rûbai 5

Mısra: 2

Bütün, hepsi.

Ey şadr-nişîn-i tahtgâh-ı mi'râc
Elţāfuña ser-cümle hâlâyiķ muhtâc

2. **ser-cümle:**

Rûbai 13

Mısra: 2

Bütün, hepsi.

Ey zātuñı envâr-ı Hudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihāna hıdmetüñ dîn itmiş

3. **ser-cümle:**

Gazel 199

Mısra: 9

Baştan aşağı, tamamını.

Gördük nüsah-ı miñneti ser-cümle Nesibâ
Nâ-dide fen-i 'ışkda bir bâb mı kaldı

ser-cümle-i mümkinât:

1. **ser-cümle-i mümkinât:+a**

Rûbai 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaratılanların tamamı.

Ey nûr-ı Hudâ Hudâ'ya mazharsın sen
Ser-cümle-i mümkinâta serversin sen

ser-efgen:

1. **ser-efgen:**

Gazel 127

Mısra: 4

Başı önde, mahçup.

Âğüş-ı bîkr-i ğoncada gördi şabâyı çün
Oldı o haclet-ile ser-efgen nihâl-i gül

ser-figen:

1. **ser-figen:+de**

Kaside 5

Mısra: 3

Başı önde.

Hayretle ser-figende olup nerkis-i çemen
Güyâ hayâl-i na't ile pür-âfet-kârdur

ser-firâz:

1. **ser-firâz:**+ı

Tarih 34

Mısra: 1

Benzerlerinden üstün olan kimse, seçkin, mümtaz.

Ser-firâzı şu'arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma'ârifle 'adim

ser-firâz-ı vüzerâ:

1. **ser-firâz-ı vüzerâ:**

Tarih 12

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vezirlerin seçkini.

Haft ile kubbe-nişin oldu riyâset buldı
Ser-firâz-ı vüzerâ Râmî Muhammed Paşa

ser-germ ol-:

1. **ser-germ ol-:-up**

Gazel 213

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İçip sarhoş olmak.

Şurâhiler sebûlar şaf-be-şaf hep oldu âmâde
Yine ser-germ olup sâkî gama gürz-i girân çekdi

ser-geşte:

1. **ser-geşte:**

Gazel 1

Mısra: 7

Sersem, başı dönmüş, avare ve mütehayyir olan.

Bizüm-çün nâle vü ser-geştegi vü girye dâ'imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miñnetün dülâbiyuz cânâ

2. **ser-geşte:**+lig, +i, +m, +den

Gazel 139

Mısra: 7

Şaşkın.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh tâli'e geh çarh-ı sitem-kâre yapışdum

ser-geşteğân-ı merzübüm:

1. **ser-geşteğân-ı merzübüm:**+ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

(içinde bulunulan) Yerin şaşkınlığı.

'Aceb reh-yâb-ı kûy-ı şevk olur mı kimse ey 'Ârif
Sevâd-ı hayretün ser-geşteğân-ı merzübümünden

ser-geşte-hâl:

1. **ser-geşte-hâl:**

Gazel 81

Mısra: 11

Başı dönmüş, şaşkın.

Dâ'imâ ser-geşte-hâl olsağ 'aceb midür Nesib
Zerre-i nâçiz-i mihr-i rûy-ı pür-envâriyuz

ser-hadd-i bakâ:

1. **ser-hadd-i bakâ:**

Tahmis 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Daimi sınır.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-hadd-i bakâ ara yeti menzilümüzdür

ser-hoş:

1. **ser-hoş:**

Gazel 63

Mısra: 9

Kendinden geçmek, aklı başından gitmek.

Mey-i mecâz ile ser-hoş kıyâs ider gören ammâ
Nesib'i mest-i ser-endâz iden o bâde degüldür

ser-ḥ'ān-ı ğam-ı 'ışk:

1. **ser-ḥ'ān-ı ğam-ı 'ışk:**+da

Gazel 14

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşkın gam sofrası.

Ser-ḥ'ān-ı ğam-ı 'ışk'da çok 'ışret olındı
Ey dil bize ḥaqq-ı nemek ü nānı ḥelāl it

ser-i a'dā:

1. **ser-i a'dā:**+y, +a

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düşmanın başına.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Naḫra-i ḫahrı ser-i a'dāya bir şemşir-i tiz

ser-i bālīn:

1. **ser-i bālīn:**+ü, +m, +e

Gazel 107

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yastığım ucu.

Bimār olalı ārzū-yı la'l-i lebūñle
Gelse ser-i bālīnūme 'İsā ḫaberüm yok

ser-i ehl-i sitiz:

1. **ser-i ehl-i sitiz:**

Tarih 4

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kavga arayanların başı.

İde iḳbālīn füzūn Mevlā mübārek manşıbın
Ola ğaltān ḫāk-i pāyında ser-i ehl-i sitiz

ser-i ḥūn-ı vuşlat:

1. **ser-i ḥūn-ı vuşlat:**+uñ, +da

Gazel 150

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Baştaki kavuşma kanı.

Baḥa cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

ser-i kuh-sār:

1. **ser-i kuh-sār:**+a

Gazel 80

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dağ tepesi, dağ başı.

Cüst ü cūyuñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

ser-i kūy:

1. **ser-i kūy:**+ı, +n, +da

Gazel 118

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Cefālar kim ser-i kūyında ol bī-dāddan gördük
Ne ṭālī'den ne gerdün-ı sitem-mu'tāddan gördük

2. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda ḫāk oldum görüp ol ḫadd-i mevzūnı
Ferāmüş eyledüm ālām-ı devr-i çarḫ-ı gerdünı

3. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bî-pā vü ser
Şāhlar oldı ser-i kūyuñda muhtāc-ı zekāt

4. **ser-i kūy:**+uñ

Gazel 167

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñ hevāsiyla yatan hāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

5. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Gazel 163

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda kim reşk-āver-i Firdevs-i a‘lādur
Per-i Cibril ferş-i reh-güzerdür yā Resūlallāh

6. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Gazel 95

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelālardan
Zemîn-i reh-güzāruñ ser-be-ser āyine zār olmuş

7. **ser-i kūy:**+ı, +n, +a

Gazel 41

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ol āfetüñ ser-i kūyına var hirās itme
Hemîşe küçe-i şehde gedā gelür görünür

8. **ser-i kūy:**+ı, +n, +da

Gazel 30

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Dükendi şabr u ārām u qarār u rāhatum cümle
Fiğān itmek ser-i kūyında nā-çar olduğumdandır

9. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı ‘andelibān ziver-i şahın-ı gülistāndur

10. **ser-i kūy:**+uñ, +da

Gazel 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sokak başı; Sevgilinin bulunduğu yer.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı ‘andelibān ziver-i şahın-ı gülistāndur

ser-i rāh:

1. **ser-i rāh:**+ı, +n, +da

Gazel 111

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yolun, sokağın başı.

O hüsni-tāb-ı güdāza nazar kıl inşāf it
Ne cürmi var ser-i rāhında āh u vāh idenüñ

ser-i reh:

1. **ser-i reh:**+de

Gazel 168

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yolun, sokağın başı.

O tegāfül nigh-i nergis-i fettāne göre
Anlamam kim ser-i rehde beni cānāne göre

2. **ser-i reh:**+de

Gazel 192

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yolun, sokağın başı.

Ser-i rehde nigāh-ı āşināyīdūr ġaraż yoksa
O āhū-çeşm ile hem-vāre ülfet kıanda ben kıanda

ser-i ser-çeşme-i āb-ı hayāt:

1. ser-i ser-çeşme-i āb-ı hayāt: +ı

Gazel 93

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ölümsüzlük suyu çeşmesinin başı.

Haṭ-ı sebzūn degül eṭrāf-ı la‘l-i rūḥ-baḥşuñda
Ser-i ser-çeşme-i Āb-ı hayātı kıudsiyān ṭutmuş

ser-i ‘uşşāk:

1. ser-i ‘uşşāk: +a

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Âşıkların başı.

Nāzenin yar-i Ḥudā Aḥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāka gül-i aḥmer olur

ser-i zerrin-‘alem:

1. ser-i zerrin-‘alem:

Gazel 174

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Başındaki altın alem.

Ser-i zerrin-‘alem ol kıubbe-i vālā-yı ḥaḍrāda
Ucı bīrūna çıkmış şem‘dür fānūs-ı mīnāda

ser-i zükāmī:

1. ser-i zükāmī: +de

Gazel 45

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Başın nezlesi.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmīde
Ne kimse büyüme ṭālib ne i‘tibārum var

serir:

1. serir: +e

Kaside 10

Mısra: 16

Taht.

Ne Mesnevī ki odur şerḥ-i metn-i nüshā-i vaḥdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevāta serire

serir-i saltanat:

1. serir-i saltanat: +da

Tarih 32

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Saltanat tahtı.

Şehenşāh-ı cihān Ḥān Aḥmed'i elṭāf-ı Rabbānī
Serir-i saltanatda tā-be-maḥşer ber-karār itsün

ser-keş:

1. ser-keş: +dür

Gazel 128

Mısra: 6

Başkaldıran, asi, inatçı.

Ber-murādī ber-ṭarafdur çekme āzār-ı ṭaleb
Baḥt-ı bed-ṭālī‘ zebūn cānāna ser-keşdür gönül

2. ser-keş:

Kaside 7

Mısra: 11

Başkaldıran, asi, inatçı.

Mütāba‘atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥanzal

ser-levha:

1. ser-levha: +lu

Gazel 38

Mısra: 8

El yazması kitapların ilk sayfalarına yapılan süslü başlık.

Vakıdûr evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrin haşlu zer ser-levhalu huccetle

sermâ:

1. sermâ:

Kıt'a 4

Mısra: 9

Kış, soğuk.

İtdi ihâta 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zikr-i müsebbihân-ı felek fahm u hîmedür

sermâye:

1. sermâye:+si

Gazel 65

Mısra: 8

Varlık, servet.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şıdık-ı niyet olmaz

2. sermâye:+sî, +n

Gazel 88

Mısra: 7

Varlık, servet.

Dürr-i güftârından añlar 'ârifüñ sermâyesin
Çâr-süy-ı kâbiliyyetde olan gevher-şinâs

3. sermâye:+si

Gazel 34

Mısra: 4

Varlık, servet.

Sevdâ-ger-i bâzâr-ı maḥabbet ki gönüldür
Sermâyesi hûn-ı cigerüm eşk-i terümdür

4. sermâye:+m, +i

Gazel 139

Mısra: 10

Varlık, servet.

Leb-rîz oluyor kan ile dil ağladuğumca
Sermâyemi efzûde ider kâra yapışdum

sermâye vü sūd-ı 'âlem:

1. sermâye vü sūd-ı 'âlem:+i

Rûbai 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dünya kazancı ve sermaye.

Sermâye vü sūd-ı 'âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

sermâye-i fîtrat:

1. sermâye-i fîtrat:

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yaratılış sermayesi.

Sensin ol sermâye-i fîtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

sermâye-i 'ilm-i sikât:

1. sermâye-i 'ilm-i sikât:

Kaside 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güvenilen kimselerin ilimlerinin sermayesi.

İltifât-ı mücmelüñdür mâye-i ehl-i kemâl
Naḫra-i luṭfuñ kavî sermâye-i 'ilm-i sikât

sermâye-i 'izzet:

1. sermâye-i 'izzet:

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Şeref sermayesi.

Çanda ben çanda senâ-yı zât-ı qudsî gevherüñ
Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

sermâye-i kavîyy vü kader:

1. **sermāye-i kavīyy vü kader:**

Kaside 2

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güçlü sermaye ve kader.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azīzi hep
Sermāye-i kavīyy vü kader oldu şimdi kem

sermāye-i ‘ömr-i cāvidān:

1. **sermāye-i ‘ömr-i cāvidān:+sın**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Ebedi hayatın serveti.

‘Uşşāk-ı nizār-ı hasta-ḥāle
Sermāye-i ‘ömr-i cāvidānsın

sermā-yı fenā:

1. **sermā-yı fenā:**

Tarih 15

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yokluğun soğukluğu.

Fevtine tārīḥ için didüm Nesīb
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı ḥayf

sermā-yı keder:

1. **sermā-yı keder:+den**

Gazel 171

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Keder kışı.

Sermā-yı kederden çemen-i dil olur āzād
Tevbe gül-i destār-ı ser-i ma‘şiyet olsa

sermā-yı şitā:

1. **sermā-yı şitā:**

Müfret 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kışın soğuğu.

Şefeḳat kânı kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

ser-menzil:

1. **ser-menzil:+e**

Gazel 95

Mısra: 7

Varılacak nokta,durak.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i ‘ışḳa bī-sāmānlık sāmān-kār olmuş

2. **ser-menzil:+e**

Gazel 77

Mısra: 3

Varılacak nokta,durak.

Aña kim çün ḥūn-ı dil laḥt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīḳ-ı ‘ışḳda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

ser-menzil-i āzādegī:

1. **ser-menzil-i āzādegī:+y, +e**

Gazel 142

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Özgürlüğe ulaşılabilecek yer.

Göñül ser-menzil-i āzādegīye irmek isterseñ
Hemān muṭlaḳ giriftār-ı ḳuyūd-ı ‘ālem olmazsın

ser-menzil-i ümīd:

1. **ser-menzil-i ümīd:+e**

Gazel 169

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümit durağı.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

2. **ser-menzil-i ümîd: +e**

Gazel 195

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümit durağı.

Her kim alursa pîr-i harâbâtdan eli
Ser-menzil-i ümîde başâr kâ-m-ı evveli

ser-mest-i cām-ı âb-ı tāk:

1. **ser-mest-i cām-ı âb-ı tāk:**

Tahmis 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şarap kadehinin sarhoşluğu.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāhib-insilāk olmak
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı âb-ı tāk olmak

ser-mesti-i hicrân:

1. **ser-mesti-i hicrân:**

Gazel 91

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ayrılık sarhoşu.

Yine ser-mesti-i hicrân ile gavgāmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-gaş

ser-nāme-i baht:

1. **ser-nāme-i baht: +u, +m, -da**

Gazel 92

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Talihin ön sözü.

Karîn olmak ne mümkündür o māha Münşi-i kudret
Benüm ser-nāme-i bahtumda ‘unvân-ı Zuhal yazmış

ser-nüvişt:

1. **ser-nüvişt: +i**

Gazel 22

Mısra: 3

Alın yazısı.

‘Âkıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki hük-m-i ezelde oldu sa‘îd

ser-nüvişt-i ‘âlem:

1. **ser-nüvişt-i ‘âlem: +i**

Gazel 92

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünyanın baş mektubu (kader).

Yazarken ser-nüvişt-i ‘âlemi kil-k-i kazâ evvel
Cebîninde esîr-i zülfünün tûl-i emel yazmış

ser-nüvişt-i bed-rukûm:

1. **ser-nüvişt-i bed-rukûm: +i, +n, +dan**

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Alın yazısının sayıları.

Geçerler kām-ı dünyānuñ huzûzundan gümûmından
Okurlar haşb-ı hâlin ser-nüvişt-i bed-rukûmından

ser-pençe:

1. **ser-pençe: +si, +n**

Gazel 60

Mısra: 7

Pençesinin ucu.

Âteş-i dilden hirâs itmez şunar ser-pençesin
Bilmem âhû-yı hayâlün şîr-i merd-efgen midür

ser-pençe-i nāgeh-res-i şehbâz:

1. **ser-pençe-i nāgeh-res-i şehbâz: +uñ, +a**

Gazel 97

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Doğan kuşunun ansızın ulaşan pençesinin ucu.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zaḥm resânı
Ser-pençe-i nāgeh-res-i şehbāzuña maḥşûş

ser-rişte-i âh-ı şerer-efşân:

1. **ser-rişte-i âh-ı şerer-efşân:**

Gazel 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kıvılcımlar saçan yakıcı ahların vesilesi.

Qıl luţfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sir
Ser-rişte-i âh-ı şerer-efşânımı yâ Rabb

ser-rişte-i nezzâre:

1. **ser-rişte-i nezzâre:**

Gazel 138

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakış ipinin ucu.

Ser-rişte-i nezzâre senüñ hüsnuñe merbûţ
'Ayb eyleme ruhsârûña bî-bâk-i nigâhum

ser-şâre-i luţf:

1. **ser-şâre-i luţf: +uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Lutfun doluluğu.

Evvel bu dil-i hazîni itdüñ
Ser-şâre-i luţfuñ ile memnûn

ser-sebz:

1. **ser-sebz:**

Tarih 28

Mısra: 2

Talihli.

Serinde 'örf-i sebz ile gören dir şānahu'llah bu
Cihān-ı 'ilmde ser-sebz bir a'lā cibill oldu

ser-tā-pā:

1. **ser-tā-pā:**

Kaside 4

Mısra: 4

Baştan ayağa.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümârında vefā
Defter-i vaşfuñda âhād olsa ser-tā-pā mî'āt

serv:

1. **serv:-e**

Gazel 31

Mısra: 10

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Bu gülistānda Nesibā 'izzet ise maţlabuñ
Hāk-i pāy olmak o serve pāye-i ber-ter yeter

2. **serv:-e**

Gazel 10

Mısra: 6

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Haset-i kıddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

3. **serv:-e**

Gazel 10

Mısra: 6

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Haset-i kıddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencir-i âb

4. **serv: +üñ**

Gazel 14

Mısra: 7

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Tā kim bilesin luţfını servüñ leb-i cūda
Ey dide-i ter ol kad-i mevzūni hayāl it

5. **serv:**

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Ey bād-ı şabā düşerse rāhuñ
Kūyına o serv kec-külāhuñ

6. **serv:**

Gazel 57

Mısra: 5

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Gülşene ey serv ü kad gül-ruḥ hırām itdükçe sen
Bülbüle ḳumri seni ḳumriye bülbül gösterür

7. **serv:**

Gazel 34

Mısra: 7

Uzun boylu ve koyu yeşil yapraklı ağaç.

Dāmen-keş isem kār-ı cihāndan n'ola çün serv
Āzādelügüm bağ-ı fenāda semerümdür

8. **serve:**

Gazel 146

Mısra: 5

Uzun boylu güzel (sevgili).

Bir serve māyilem ki çemende cemāline
Cūlar nezāre itmede çeşm-i ḥabābdan

serv ü kadd:

1. **serv ü kadd: +üñ**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Selvi gibi uzun boy.

Gül ruḥuñ pīrāyedür gülzār-ı maḥbūbiyette
Serv ü ḳaddüñ zib-i nūzhetgāh-ı bağ-ı ıştıfā

server:

1. **serverā: -ā**

Kaside 2

Mısra: 11

Hazret-i Peygamber efendimiz.

Āsār-ı cezb-i Ḥaḳḳ'la her demde serverā
Saña 'ibādet olmış idi maṭlab-ı ehem

2. **server: +sin**

Rübai 26

Mısra: 2

Hükümdar, sultan.

Ey nūr-ı Ḥudā Ḥudā'ya maḫharsın sen
Ser-cümle-i mümkināta serversin sen

3. **server: +ā**

Kaside 3

Mısra: 12

Ey hükümdar! Ey Sultan!

Ḥıdmetüñ-çün birbirin eyler te'ākub rüz u şeb
Birisi 'abd-i Ḥabeşdür biri rümī serverā

4. **server:**

Rübai 10

Mısra: 1

Baş, ileri gelen kimse (Hz. Muhammed sav).

Ey ḥayl-i mükevvenāta yektā server
İnsān u melek ḳapūnda kem-ter çāker

server-i ceş-i rüsül:

1. **server-i ceş-i rüsül: +sin**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberler ordusunun önderi.

Server-i ceş-i rüsülsin ḥādimüñ 'avn ü zafer
Āteş-i ḳahruñ yaḳar a'dāyı çün nār-ı seḳar

serv-i çemen-āsā:

1. **serv-i çemen-āsā:**

Gazel 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Çimenliğin selvisi gibi.

Alur ārāmumı cûlar gibi ğayret çemenlerde
Şalındukça sen ey gül ğayr-ile serv-i çemen-āsā

serv-i çemenzâr:

1. **serv-i çemenzâr:** +ı

Gazel 167

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yeşil serv.

Baňa luţf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Döner peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâķ üzre

serv-i kad:

1. **serv-i kad:** +üñ

Gazel 157

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Uzun boylu (sevgili).

Çün çenâr ateş-i reşķ ile yakar şimşâdı
Gülşene serv-i kadüñ olsa eger sâye-figen

serv-i sehî:

1. **serv-i sehî:**

Gazel 155

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kavak gibi uzun, mevzun olan, dağınık olmayan servi.

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyâs ider
Ol mû-miyân-ı serv-kadüñ hañçerin gören

serv-i sehî-bâlâ:

1. **serv-i sehî-bâlâ:**

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düzgün ve uzun boylu güzel.

Ne kûbbe hâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne kûbbe şekl-i mahrûţide bir serv-i sehî-bâlâ

serv-kâdd:

1. **serv-kâdd:** +ü, +m

Gazel 95

Mısra: 10

Uzun boylu (sevgili).

Nesîb-i derd-mendüñ cûy-bâr oldu dem-i çeşmi
Seni ey serv-kâddüm didiler ğayra kinâr olmuş

2. **serv-kâdd:** +i

Gazel 196

Mısra: 5

Uzun boylu (sevgili).

Ol serv-kâddi itmedeyim şimdi cüst ü cû
Şahrâya rûy-mâl olan âb-ı revân gibi

3. **serv-kâdd:** +üñ

Gazel 133

Mısra: 9

(Sevgilinin) selvi gibi olan boyu.

Bûs-ı la‘lini niyâz idelüm ol serv-kâddüñ
Biz de bir mîvesin ol tâze nihâlün görelüm

4. **serv-kâdd:** +üñ

Gazel 201

Mısra: 7

Uzun boylu (sevgili).

O kim bir serv-kâddüñ pây-bûsın iltimâs eyler
Tekâpü eylesün mânend-i cû nev-rûzdur şimdi

5. **serv-kâdd:** +den

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Uzun boylu (sevgili).

Mehcûr olalı o serv-kâdden
Gördüm niçe fitne-i kıyâmet

ser-zede:

1. **ser-zede:**

Kaside 1

Mısra: 13

Baş göstermek, uç vermek.

Tā köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistânı şaba ile debûr

setîre:

1. **setîre:**

Kaside 10

Mısra: 6

Örtülmüş, kapalı, mestur.

Kemâl-i âdemiyan harf-i evvelinde mübeyyen
Vücûd-ı ‘âlemiyân zir noktasında setîre

setr id-:

1. **setr id-:-er**

Gazel 106

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Örtmek, gizlemek.

Ahkâm-ı muşhaf-ı ruhuñ ey mäh setr ider
Kâfir disem o haṭṭ-ı siyâha haṭâsı yok

Settâr:

1. **Settâr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Ayıpları örten Allah.

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânun riyâya haml ider
Ehl-i fışk aṭlasa dir Allâh Settâr u Ğafûr

Settâr-ı bî-nedîd:

1. **Settâr-ı bî-nedîd:**

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayıpları örten eşi benzeri olmayan Allah.

Rahmân-ı bî-vezîr ü haṭâ-püş-ı bî-naẓîr
Ğaffâr-ı bî-mu‘ârîz u Settâr-ı bî-nedîd

sev:

1. **sev-:-dû, -m, -se**

Rûbai 51

Mısra: 4

Sevmek.

Tā ki beni ḥabs-i çâh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

2. **sev-:-er, -señ**

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Sevmek.

Allâh'ı severseñ eyle inşâf
Ey bâğ-ı bahâda naḥl-i mehzûn

3. **sev-:-er, -se, -ñ**

Gazel 53

Mısra: 2

(Bir şey veya kimseye) Sevgi duymak, gönlünde (ona karşı) bir muhabbet beslemek, âşık olmak.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

4. **sev-:-mek**

Gazel 138

Mısra: 2

Sevmek.

Bu cevri ü cefâ niçeye dek bendeñe şâhum
Sultânımı sevmek mi benüm cürm ü günâhum

sevâb:

1. **sevâb: +a**

Kaside 7

Mısra: 4

Allah (c.c.) tarafından mukafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.

Şefâ‘atiyle siyeh-nâmeler muḳarreb olur
‘inâyetiyle sevâba olur günâh bedel

2. **şevāb:~a**

Gazel 56

Mısra: 8

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.

Figān ki tiğ-ı sitemle o kāfir-i bed-kış
Şehid ider beni zu'mınca çok şevāba girer

3. **şevāb:**

Gazel 76

Mısra: 8

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı.

Helāk-i nāz ider ağıyarı 'āşıkı mahrūm
O cevr-pişe şevāb u güneş nedür bilmez

şevāb eyle:

1. **şevāb eyle:-r**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah (c.c.) tarafından mükafatlandırılacak doğruluk ve iyilik karşılığı kazanmak.

Seyyi'ātın saña pey-revlik iden eyler şevāb
Mihru'ne vābestedür haqqā ki kār-ı kīmyā

şevāb u seyyi'āt:

1. **şevāb u seyyi'āt:**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sevap ve günah.

Luṭfu'na muhtācdur ins ü melek hep kāyināt
Rūz-ı mahşer kim 'ayān ola şevāb u seyyi'āt

şevād id:-

1. **şevād id:-en**

Gazel 140

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Siyah, kara.

Bulmaz Nesib-i ma'ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafha-i suhanı pür şevād iden

şevād-ı a'zam:

1. **şevād-ı a'zam:**

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Büyük şehir.

Cihān-ı ma'rifete bir şevād-ı a'zam idi
Kim itse sāyesinde ilticā bulurdı huzūr

şevād-ı cürm:

1. **şevād-ı cürm:**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Günahın karahlığı.

Ol ceride-i 'amelümden şevād-ı cürm
Kilk-i 'aṭā-yı hāzret-i Sübhān ile resid

şevād-ı hayret:

1. **şevād-ı hayret:~üñ**

Tahmis 4

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Şaşkınlığın karası.

'Aceb reh-yāb-ı kūy-ı şevk olur mı kimse ey 'Ārif
Şevād-ı hayretüñ ser-geşteğān-ı merzübümdan

şevād-ı zıll-ı pāk:

1. **şevād-ı zıll-ı pāk:~üñ**

Rübai 13

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gölgesinin karanlığının temizliği.

Naḳkâş-ı ezel şevād-ı zıll-ı pāküñ
Hürān-ı behişte merdüm-i 'in itmiş

sevdā:

1. **sevdā:**

Gazel 6

Mısra: 1

Aşk, sevgi.

Serde sevdā elde peymāne gönülde piç ü táb
Oldı bu āb u havādan táb'-ı sāmānum hārāb

2. **sevdā:**

Kaside 9

Mısra: 4

Aşk, sevgi.

Yā niceye dek tūr-ra-i hūbāna ta'alluk
Ağardı bu sevdā ile mūy-ı ser ü ebrū

3. **sevdā:ile**

Gazel 130

Mısra: 2

Aşk ile.

Ümīd-i sūd ile nā-dāna ilticā idemem
Nuķūd-ı 'ömri bu sevdā-ile hebā idemem

sevdā-ger-i bāzār-ı mahabbet:

1. **sevdā-ger-i bāzār-ı mahabbet:**

Gazel 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk pazarındaki aşık.

Sevdā-ger-i bāzār-ı mahabbet ki gönüldür
Sermāyesi hūn-ı cigerüm eşk-i terümdür

sevdā-ger-i dīde:

1. **sevdā-ger-i dīde:**

Gazel 199

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevdalı göz.

Ey Yūsuf-ı sānī saña sevdā-ger-i dīde
Harc eylemedük gevher-i nā-yāb mı kaldı

sevdā-ger-i fakr:

1. **sevdā-ger-i fakr:uz**

Gazel 172

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yokluk aşığı.

Nesībā sūķ-ı 'ālemde biz ol sevdā-ger-i fakruz
Metā'-ı devletün yok bahsümüz sūd u ziyānında

sevdā-ger-i metā'-ı gam:

1. **sevdā-ger-i metā'-ı gam:uz**

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam varlığına sevdalı.

Sevdā-ger-i metā'-ı gamuz sūd bilmezüz
Çıkduk bu ārzūyla gurbet diyārına

sevdā-ger-i nāz:

1. **sevdā-ger-i nāz:**

Gazel 37

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Naz aşığı.

Kankı sevdā-ger-i nāz arturabilmem ki Nesīb
Yine kālā-yı dil-i şifte dellāldadır

sevdā-yı hat:

1. **sevdā-yı hat:uñ, +la**

Rübai 42

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Siyah ayva tüyleri.

Sevdā-yı haţuñla ki perişānuz biz
Hākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

sevdā-yı vişāl:

1. **sevdā-yı vişāl:uñ**

Gazel 154

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kavuşma arzusu.

Pâmâl-i leked-küb-ı fenâ olsa da ey şüh
Sevdâ-yı vişâlûñ niçe mümkün gide serden

sevk it-:

1. **sevk it-:-di**

Tarih 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevk etmek, yöneltmek.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâhâne
‘Âkıbet Konya’ya sevk itdi mürûr-ı eyyâm

seyâhat eyle-:

1. **seyâhat eyle-:-r**

Gazel 177

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yolculuk yapmak.

Seyâhat eyler ekâlîm-i sihr ü i‘câzı
Hâdeng-i nazra irince nişân-ı manzûra

seyl-âb-ı eşk:

1. **seyl-âb-ı eşk:**

Gazel 129

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gözyaşı seli.

İdince girye-i şâdi ağıtdı dîde dü-rûd
Binâ-yı cismüme seyl-âb-ı eşk virdi hâlel

seyli-i kahr:

1. **seyli-i kahr:-üñ**

Gazel 191

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dert seli(tokatı).

Nesib'i seyli-i kahrûñ tamâm itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

seyr:

1. **seyr:-i**

Kaside 7

Mısra: 11

Bakmak, seyretmek.

Henüz gelmeye tab‘-ı şerîfûñe seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ haṭâ-yı cümle-milel

seyr eyle:

1. **seyr eyle:**

Gazel 94

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

2. **seyr eyle:**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Hakk'ıñ kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı ‘âdile mülki ‘atâ

3. **seyr eyle-:-r**

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

‘Âşık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol ṭal‘at-i zibâyı

seyr it:

1. **seyr it:**

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Seyretmek, bakmak.

Seyr it każā-yı Hakk'ı ol zāt-ı bî-ʿadile
Konya virilmiş iken hük-m-i şerīʿat ile

seyr ü temâşâ-yı cihân:

1. seyr ü temâşâ-yı cihân:

Tarih 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyaya bakıp seyretme.

Nice dem seyr ü temâşâ-yı cihân itmemüzi
İktizâ itmiş idi hikmet-i Hallâk-ı enâm

seyr-i bâğ:

1. seyr-i bâğ:+a

Gazel 49

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Bağ gezmesine çıkmak.

Yine feryadını arturdu hezârân-ı çemen
Seyr-i bâğa ʿacabâ ol gül-i raʿnâ mı gelür

seyr-i lâlezâr:

1. seyr-i lâlezâr:

Gazel 179

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Lale bahçesi eğlencesi.

Derûn-ı sine ki pür-dâğ-ı hecr-i rüyuñ ola
Ne neşve virse gerek seyr-i lâlezâr bize

seyr-i nezzâre:

1. seyr-i nezzâre:

Gazel 209

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bakmak, seyretmek.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâʿili

seyr-i nûr-ı dîdâr:

1. seyr-i nûr-ı dîdâr:+e

Gazel 191

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) parlak yüzünü izlemek.

Gönül tehâlûk ider seyr-i nûr-ı dîdâre
Nezzâre tâb getirmez cemâl-i dil-dâre

seyyâhâne:

1. seyyâhâne:

Tarih 7

Mısra: 5

Seyyah, gezgin gibi.

Gezerek bâdiye-i ğurbeti seyyâhâne
ʿÂkıbet Konya'ya sevğ itdi mürûr-ı eyyâm

seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân:

1. seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan denizin gezgini.

Sensin ol seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laħzada deryâ-yı imkânı ʿubûr

2. seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ucu bucağı olmayan denizin gezgini.

Sensin ol seyyâh-ı baħr-i lâ-mekân kim bî-gümân
Eyledüñ bir laħzada deryâ-yı imkânı ʿubûr

seyyâre:

1. **seyyāre:~dür**

Gazel 24

Mısra: 12

Güneş'in etrafında dolaşan gezegen.

Hîç siyeh-rûz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

2. **seyyāre:**

Gazel 44

Mısra: 12

Güneş'in etrafında dolaşan gezegen.

Hüzn ü şādî müte'ākıb olıcağ anda Nesib
Eşk-i çarh-ı gama seyyāre değüldür de nedür

seyyi'ât:

1. **seyyi'ât:~in**

Kaside 3

Mısra: 1

Günahlar, suçlar, kötülük.

Seyyi'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihrüñe vâbestedür hâkka ki kâr-ı kîmyâ

2. **seyyi'ât:-un, -ı**

Rûbai 62

Mısra: 2

Günahlar, suçlar, kötülük.

Ey tâlib-i Hâk şifâtuñı fehm eyle
Yok ol yûri seyyi'âtını fehm eyle

3. **seyyi'ât:**

Kaside 8

Mısra: 12

Günahlar, suçlar, kötülük.

Nesib-i siyeh-kâra eyle şefâ'at
O dem ki ola seyyi'ât ile mülzem

seyyid:

1. **seyyid:~üñ**

Gazel 81

Mısra: 8

Efendi, önder, reis.

Eylemiş çok şâh-ı hüsnî bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadâkat-kârıyuz

2. **seyyid:~e**

Tarih 28

Mısra: 8

Efendi, önder, reis.

Cenâb-ı hâzret-i 'Uşşâkî-zâde ekmel-i devrân
Ki fikri seyyide tahkîkda ni'me'l-bedel oldı

3. **seyyid:**

Tarih 28

Mısra: 3

Efendi, önder, reis.

O fâzıl ibn-i fâzıl seyyid ibn-i seyyid-i dâñā
Muhaşşal her cihetle mazhar-ı luṭf-ı ezel oldı

Seyyide'l-keveyn:

1. **Seyyide'l-keveyn:**

Kaside 1

Mısra: 7

Dünya ve ahiretin önderi (Hz. Muhammed sav).

Kıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-keveyn o dem
İtmesün tâ ehl-i hâşri sū'-i hâlüm bî-ḥuzūr

seyyid-i 'ālî-güher:

1. **seyyid-i 'ālî-güher:~üñ**

Tarih 25

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Soyluların önderi.

Ol seyyid-i 'ālî-güherüñ hüsn-i şifâtın
Ta'dâda meger cânı mı var güft ü şinidüñ

seyyid-i 'ālî-neseb:

1. **seyyid-i 'ālî-neseb:**

Tarih 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Soylu, soyu yüce olan seyyid.

Seyyid-i ‘ālî-neseb kân-ı edeb şâhib-ḥaseb
Mazhar-ı elṭâf-ı Rabb âb-ı ruḥ-ı nesl-i Betül

sezâ:

1. sezâ:

Kaside 7

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Eğerçi vefret-i ‘ișyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muḥîṭ-i ber-cedvel

2. sezâ:

Kaside 10

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre
Behişt dinse sezâ âsitân-ı ḥazret-i Pîre

3. sezâ:

Kaside 10

Mısra: 9

Layık, uygun, yaraşır.

Degülse daḥî sezâ luṭfa himmetüñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳîre

4. sezâ:

Müfret 3

Mısra: 1

Layık, uygun, yaraşır.

Şefeḳat kânı kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cānân ile sermâ-yı şitâ

5. sezâ:

Rûbai 49

Mısra: 3

Layık, uygun, yaraşır.

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

6. sezâ:

Gazel 173

Mısra: 5

Yakışır, yaraşır.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipihr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse ḥ‘ānumuza

7. sezâ:

Gazel 12

Mısra: 5

Layık, uygun, yaraşır.

Sezâ olsa ol Mevlevî dilbere
Ḳamer pālheng ü külâh âfitâb

8. sezâ:

Gazel 87

Mısra: 2

Layık, uygun, yaraşır.

‘İşk her dilde rû-nümâ olmaz
Şâha her bir mekân sezâ olmaz

9. sezâ:

Gazel 141

Mısra: 1

Layık, uygun, yaraşır.

Sezâ mı bezmgeḥ-i ḡayra mihmân olasın
Görinmeyüp bize mânend-i cān nihân olasın

10. sezâ:

Kaside 7

Mısra: 4

Layık.

Nesib'e bendelügüñ mâye-i sa‘âdetdür
Sezâ degülse daḥî luṭfa ey Nebiyy-i ecel

11. **sezā:**

Tarih 18

Mısra: 6

Layık.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Hatem-i devlet-i sultân-ı cihân gayra sezā

sezā ol-:

1. **sezā ol-:-maj, -a**

Gazel 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Layık olmak.

Olurdu sezā olmağa zib-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bağçe-i ma'rifet olsa

sezā-vār:

1. **sezā-vār:**

Gazel 45

Mısra: 2

Lâyık.

Ne hâlüm ağlayacak yâr-i gam-güsârum var
Ne keşf-i râza sezā-vâr yâr-i gârum var

sezā-vâr ol-:

1. **sezā-vâr ol-:-ma, -dum**

Gazel 136

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Münasib, uygun, layık, şayan olma.

Sezā-vâr olmadum pâ-būsına gör şūmi-i bahtı
Reh-i cânānede hâk olmadum şanma Nesīb oldum

2. **sezā-vâr ol-:-ma, -dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Münasib, uygun, layık, şayan olma.

Efsûs ki olmadı sezā-vâr
Bir nîm-nigāha 'âşık-ı zâr

sezā-yı i'tibār:

1. **sezā-yı i'tibār:**

Gazel 172

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İtibara layık.

Olur hâk-i vaţan gerd-i kesâd-ı kâle-i 'irfân
Sezā-yı i'tibâr olmaz güher tûrdukça kânında

sezā-yı ülfet:

1. **sezā-yı ülfet:**

Gazel 65

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Dostluğa uygun.

Hem-derd gerekdür ehl-i şoḥbet
Bîgâne sezā-yı ülfet olmaz

si'at ol:

1. **si'at ol:-sa**

Gazel 171

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bol, geniş, cömert.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perînüñ
Luţfında da cevrindeki deñlü si'at olsa

sicn-i ğam:

1. **sicn-i ğam:**

Gazel 80

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Keder zindanı.

Sicn-i ğam olsa Nesibā cāyumuz olmaz 'aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

Sıddık:

1. **Şiddik:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Hz. Ebubekir.

Eyledi Şiddik kaşr-ı dîn-i İslâm'ı metîn
Virdi varın fi-sebilillâh o merd-i nâzenîn

şidk:

1. **şidk:**

Gazel 39

Mısra: 5

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Şidk ile hıdmet-i maḥdûmına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrâm eyler

2. **şidk:**

Kaside 6

Mısra: 8

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Nûrdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şidk ile gûşe-güzîn-i ḥarem-i enver olur

3. **şidk:-ile**

Gazel 89

Mısra: 7

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

İlm-i kesbi şidk-ile aşḥâbın eyler ḥâl-cû
Rehber-i gûm-râh olur gâhice âvâz-ı ceres

4. **şidk:-ile**

Tarih 31

Mısra: 9

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Sultânuma şidk-ile ta'allukda hemîşe
Da'vâ-yı tefevvuk iderem ehl-i zamâna

5. **şidk:-ile**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Doğruluk, içten bağlılık, samimiyet.

Yalvar cenâb-ı Ḥakk'a dilâ şidk-ile tamâm
Ol demde cûşîş-i yem-i gufrâna câzim ol

şidk-ı da'vâ-yı maḥabbet:

1. **şidk-ı da'vâ-yı maḥabbet:-de**

Kıt'a 20

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk davasının doğruluğu.

Şidk-ı da'vâ-yı maḥabbetde itâ'atdûr güvâh
Ma'şiyet icâb ider ma'sûka 'âşıkdan bi'âd

şidk-ı niyet:

1. **şidk-ı niyet:**

Gazel 65

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Doğru, halis niyet.

Mâlik olamaz kemâle ol kim
Sermâyesi şidk-ı niyet olmaz

sifâl:

1. **sifâl:-in**

Gazel 142

Mısra: 4

Çanak, çömlek.

Şeh-i iklim-i tecrîd ol şafâ vir ḳalbûne yoksa
Sifâlîn câm ile ey rind-i mey-ḥâne Cem olmazsın

2. **sifâl:-iün**

Gazel 133

Mısra: 8

Çanak, çömlek.

Dûd-ı âh ile idüp dâğ-ı seri perverde
Gül ü reyḥânını bu köhne sifâlün görelüm

3. **sifâl:**

Gazel 126

Mısra: 7

Çanak, çömlek.

O sifâl pâreleriün ki her biri kûy-ı yârde atılır
Semer-i hadîka-i nâzdur dil-i zâra seng-i sitem degül

sifâl-i köhne:

1. sifâl-i köhne:+de

Gazel 130

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Eski testi (kadeh).

Sifâl-i köhnede hâlât-ı cām-ı Cem buluram
Kıyās itme ki isbât-ı müdde‘ā idemem

2. sifâl-i köhne:+de

Gazel 57

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eski testi (kadeh).

Dūd-ı âh u dāğ-ı sır ızhâr ider ‘âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül kıranfûl gösterür

sıfât:

1. sıfât:-un, -ı

Rûbai 62

Mısra: 1

Vasf, özellik.

Ey tâlib-i Hâk şifâtuñı fehm eyle
Yok ol yûri seyyi‘âtını fehm eyle

2. sıfât:+uñ

Mesnevi 2

Mısra: 4

Şekil, suret, kılık.

Maḥbûb-ı kulûb olınca zâtuñ
Tebdile çalış hele şifâtuñ

sıfat-ber:

1. sıfat-ber:

Gazel 15

Mısra: 11

Vasf, özellik vermek.

Mestûr ola ‘aybuñ iki ‘âlemde Nesibâ
Tâ sürme sıfat-ber idesin dîdeler üzre

sığ-:

1. sığ-:-maz, -sa

Tarih 31

Mısra: 2

Sıgmak, yerleşmek.

Ey fâzıl-ı pâkîze-güher a‘lem-i devrân
Evşâf-ı cemilüñ n'ola sıgmazsa beyâna

sığın:

1. sığın-:-an

Kıt'a 7

Mısra: 3

Tehlikeden korunmak için emin ve güvenilir bir yere
sokulmak.

Hücûm-ı serdi-i eṭvâr-ı dehrden sığınan
Dıraht-ı devletünüñ sâyesinde gün göremez

sıhhat:

1. sıhhat:+e

Kaside 2

Mısra: 10

Sağlık, afiyet.

Sensin ḥabîbi Ḥālîk-ı gayb u şehâdetüñ
Mihruñle rû-nihâde olur sıhḥate seḳam

2. sıhhat:

Gazel 6

Mısra: 6

Sağlık, afiyet.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râḥat tende sıhḥat dille kuvvet gözde ḥ‘âb

3. **şihhat:-le**

Tarih 32

Mısra: 4

Sağlamlık, sağlık.

O bāğ-ı ma'alelet oldı çiçekden hasta bir kaç gün
Vücūdın dā'imā şihhatle Mevlā pāyidār itsün

sihr:

1. **sihr:**

Gazel 159

Mısra: 1

Büyü.

Pür-füsündür ki alur sihr ile halkuñ hüşin
Hırz-ı cān şanma fenānuñ direm-i menküşin

2. **sihr: +ile**

Gazel 117

Mısra: 2

Sihir ile.

Oldukça cām-ı nāz ile mestāne gözlerüñ
Sihr-ile eyledi beni dīvāne gözlerüñ

sihr it:-

1. **sihr it:-miş**

Gazel 167

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Büyü yapmak.

Ne sihr itmiş ki bir müy üzre itmiş bir kemer peydā
İnanmazsañ nigāh eyle miyānında nitāk üzre

sihr-āferin:

1. **sihr-āferin:**

Gazel 67

Mısra: 12

Büyüleyici.

Naẓire Nābi-i mu'ciz-beyāna saña muhtaşdur
Nesibā āferin ṭab'uñ gibi sihr-āferin olmaz

2. **sihr-āferin:**

Gazel 186

Mısra: 8

Büyüleyici.

Güle bülbül nigāh-ı rağbet itmezdi eger nergis
Füsün u fitnede çeşmüñ gibi sihr-āferin olsa

sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fen:

1. **sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fen: +ü, +m, +den**

Gazel 144

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Çok hararetli sihir yapanların yan bakışı.

Hem-kāre-i Kays oldı niçe 'aql-ı Felātūn
Sihr-āveri-i gamze-i bisyār-ı fenümünden

Sikender:

1. **Sikender:**

Gazel 131

Mısra: 5

MÖ 356-323 arasında yaşayan, Yunanistan, İran, Anadolu, Suriye ve Hindistan'ı ele geçirmiş olan büyük kumandan.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklime resādur yed-i ṭulā-yı kalem

sikke-dār-ı dāğ-ı mühr:

1. **sikke-dār-ı dāğ-ı mühr: +üñ**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mühür yarasının muhasebecisi.

Herkesüñ merdūdudur dīnār-ı Tūrānī gibi
Sikke-dār-ı dāğ-ı mührüñ olmayan levh-i şudūr

sikke-i dāğ:

1. **sikke-i dāğ: +uñ, +la**

Rübai 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Yaranın sikkesi.

V'ey şāh-ı erike-i şefā'at kerem it
Vir naḳd-i dile sikke-i dāğuñla revāc

silāh-ı 'āşık:

1. **silāh-ı 'āşık:**+ı

Tahmis 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Aşığın silahı.

Kim eylerdi güzer rāh-ı ḥaṭar-nāk-i maḥabbetden
Silāh-ı 'āşıkı ger olmasa bī-vehm ü bāk olmak

silk-i nefes:

1. **silk-i nefes:**+e

Kaside 6

Mısra: 11

Kelime Tipi: -
Okuma sırası.

Lülū-yı na'tini silk-i nefese nazm idenüñ
Deheni pür-dür ü gevher nefesi 'anber olur

sīm:

1. **sīm:**

Gazel 195

Mısra: 6

Gümüſ.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥterān
'Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş'ali

2. **sīm:**+den

Kaside 1

Mısra: 12

Gümüſ.

Cevher-i cismüñ nigīnin ḥıfz için perdāhte
Sîmden bir ḥalḳadur ḥāki muḥîṭ olmış be-ḥūr

3. **sīm:**

Kaside 10

Mısra: 16

Gümüſ.

Ol āsitāne-i sīmīn aña işāret ider kim
Berāber idi nigāhında sīm ḥāk-i ḥaḳīre

sīm-ten:

1. **sīm-ten:**+üñ

Gazel 39

Mısra: 11

Gümüſ tenli; sevgili.

Fıkr-i vaşlı beni giryān ider ol sīm-tenüñ
Ādeme her ne iderse ṭama'-ı ḥām eyler

sīne:

1. **sīne:**

Gazel 59

Mısra: 1

Göğüs, bağır.

Mādām 'ıſk şu'le-meniş sīne tābdur
Ma'müregāh-ı şabr u şekībüm ḥarābdur

2. **sīne:**

Gazel 79

Mısra: 1

Göğüs, bağır.

Sīne şāfā ne ğazab lāzıme-i kīn olmaz
Āyine zişt-i timsāl ile çirkīn olmaz

3. **sīne:**+si, +n, +de

Rûbai 19

Mısra: 4

Göğüs, bağır.

Nezzāre kiyān ravza-i enverüñün
Çeşm olsa 'aceb mi sīnesinde her dāğ

4. **sīne:**

Gazel 24

Mısra: 14

Göğüs, bağır.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerhalar satır ey Nesib
Ol nev-āmüz-ı cefāya sîne bir sî-pâredür

5. **sîne:** +y, +e

Gazel 11

Mısra: 9

Göğüs, bağır.

Sîneye kim çekdi sen mähî sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

6. **sîne:**

Gazel 27

Mısra: 1

Kalp, gönül.

Nigāh itdükçe nūr-ı ʔal‘atüñden sîne rüşendür
Fürüg-ı mihr ile āyine güyā pertev-efgendür

7. **sîne:** +m, +e

Gazel 166

Mısra: 3

Göğüs, bağır.

Gel sîneme aç gerden-i billüruñı ey meh
Gör feyzi hele kaçır-ı merāmuñ şehirinde

8. **sîne:** +de

Gazel 99

Mısra: 4

Kalp, gönül.

Hük-m-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sîne verd-i ter-i neşāt

9. **sîne:** +ñ, +i

Gazel 122

Mısra: 11

Göğüs, bağır.

Nigāh-tāb-ı temāşā-yı bāğ u büstān ol
Nesib sîneñi gülzār-ı dāğ-ı ‘ışk eyle

10. **sîne:**

Gazel 44

Mısra: 4

Kalp, gönül.

Bu kadar şerha vü zahımyıle diye ey hvāce
Sîne ʔıfl-ı gama sî-pāre değüldür de nedür

11. **sîne:**

Gazel 187

Mısra: 1

Kalp, gönül.

Hōşā o sîne ki gencîne-i maḥabbet ola
Nuḳūd-ı ʔāḳati tārāc-ı dest-i fūrḳat ola

12. **sîne:** +m, +de

Gazel 134

Mısra: 5

Göğüs, bağır.

Güşāde dāğ mıdur cā-be-cā bu sînemde
Ḳudüm-ı ḥayl-i gama dūr midür nedür bilmem

13. **sîne:** +m, +de

Gazel 166

Mısra: 1

Göğüs, bağır.

Bak şerḥaya sînemde olan dāğ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

14. **sîne:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kalp, gönül.

Var mı buña çāre şimdi oldu
‘İşkuñla derün sîne meşḥün

15. **sîne:** +den

Gazel 103

Mısra: 1

Kalp, gönül.

Sineden 'ışk ile zāhir olsa kem-ter tāt ü tef
Cennet eyler dūzahı hengām-ı maḥşer tāt ü tef

sīne-bend:

1. sīne-bend: +i, +n

Gazel 101

Mısra: 5

Göğüs bağı.

Açardum sīne-bendin bend-i kākülden rehā bulsam
Olurdum behre-ver gencīneden mār olmasa mānī'

sīne-çāk ol-:

1. sīne-çāk ol-:

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı, paramparça olmuş gönül.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i 'ışka sīne-çāk olmak

2. sīne-çāk ol-:-mak

Tahmis 3

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yaralı, paramparça olmuş gönül.

Hevā germ āteşin feryāda āgāz itdi bülbüller
Mişāl-i gül görindi ehl-i 'ışka sīne-çāk olmak

sīne-i 'adū:

1. sīne-i 'adū: +dur

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Düşmanın gönlü. Rakibin gönlü.

Lāyık mı ki sīne-i 'adūdur
Mānende-i kīne cilvegāhuñ

sīne-i bī-kīneñi:

1. sīne-i bī-kīneñi:

Gazel 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İçinde kötülük bulunmayan temiz, saf yürek, gönül.

İt sīne-i bī-kīneñi dolāb-ı şerī'at

Maḥfūz ola tā gevher-i nā-yāb-ı şerī'at

sīne-i cānān:

1. sīne-i cānān: +a

Gazel 79

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Sevgilinin göğsü.

Fürkāt-i la'lı-leb ü sīne-i cānāna da dil
Māyil-i gonca-i gül nāzır-ı nesrīn olmaz

sīne-i efsürde:

1. sīne-i efsürde: +de

Gazel 49

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Duygusuz yürek.

'İşk her sīne-i efsürdede itmez cilve
Gülşen-i dīzedeye bülbül-i gūyā mı gelür

sīne-i mīnā:

1. sīne-i mīnā: +y, +ı

Gazel 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şarap şişesi.

İcmāl-i rāz sīne-i mīnāyı gösterür
Fihrist-i metn-i nüshā-i kınnīnedür kadeh

sīne-i nāy:

1. sīne-i nāy: +da, +ki

Gazel 16

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Neyin kalbi.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suhan
Sine-i nâydaki zahme nevâdur bâ'is

sine-i pür-dâğ:

1. **sine-i pür-dâğ:**+a

Gazel 143

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yara dolu göğüs.

Sine-i pür-dâğa gelmez eşküme bakmaz o şüh
Gülsitânda mesken-i dil-cû kenâr-ı âb iken

sine-i rîş:

1. **sine-i rîş:**

Gazel 162

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Gönül yarası.

Olur mü'eddi-i şıdķ-ı maķāl sine-i rîş
Kırân-ı mühr iledür vech-i şöhet imzâda

sine-i şâf:

1. **sine-i şâf:**

Gazel 123

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz, berrak gönül.

Sine-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Âb-ı cārî gibi hem tahir idüp hem pāk ol

sine-i simin:

1. **sine-i simin:**+de

Gazel 161

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gümüş gibi beyaz olan göğüs.

Ol sine-i siminde ilik tügme midür ya
Gencine-i dür-beste-i meknüz midur bu

sine-i sūzān:

1. **sine-i sūzān:**+u, +m, +ı

Gazel 7

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanan gönül.

İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i virānumı yā Rabb

sine-i zaḥm-ı tiğ-ı hicrān:

1. **sine-i zaḥm-ı tiğ-ı hicrān:**+uñ, +la

Gazel 24

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ayrılık kılıcının yarasıyla dolu göğüs.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaḳtidür
Sine-i zaḥm-ı tiğ-ı hicrānuñla pāre pāredür

sineye çek-:

1. **sineye çek-:**-miş

Gazel 94

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

*Kötü bir davranış, söz veya olaya ister istemez
katlanmak.*

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sineye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşire şarılımış

şinf-ı fuḳarā:

1. **şinf-ı fuḳarā:**+dur

Mesnevi 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fakirler topluluğu.

Şoḥbetlerine liyāḳat ister
Şinf-ı fuḳarādur olanlar

sinn ü sāl:

1. sinn ü sāl:

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Doğumdan itibaren yaşanan süre, ömür.

Hadd-i hamsini tecävüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daği terk-i gurūr

sipāh:

1. sipāh:

Tarih 2

Mısra: 3

Asker, ordu.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrīdūn sipāh
Kāhramānlar reh-güzārında olurlar hāk-i pā

sipāhī:

1. sipāhī:

Gazel 124

Mısra: 6

Asker.

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Kul ol dergāh-ı Hāḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhī ol

2. sipāhī: *dür

Gazel 197

Mısra: 4

Asker.

Şehenşāh-ı nigāh-ı nāza istiḳbāl ider güyā
Sipāhīdūr iki şaf bağlamış müjgānlar rāhı

sipāh-ı guşsa:

1. sipāh-ı guşsa:

Gazel 213

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sıkıntı ordusu.

Atup şāh-ı gama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipāh-ı guşsa üzre berḳ-ı tığ-ı bî-amān çekdi

sipāh-ı kākül:

1. sipāh-ı kākül: *i

Gazel 25

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kakül ordusu.

Sipāh-ı kāküli ma'müre-i imāna şalmışlar
Peri-rüyān ki şūr-ı 'ışkı mülk-i cāna şalmışlar

si-pāre:

1. si-pāre: *dür

Gazel 24

Mısra: 14

Otuz parça.

Dāğlar-ı evrāk-ı güldür şerhalar satır ey Nesīb
Ol nev-āmüz-ı cefāya sine bir si-pāredür

2. si-pāre:

Gazel 44

Mısra: 4

Otuz parça.

Bu kadar şerha vü zahımyıle diye ey hvāce
Sine tıfl-ı gama si-pāre değüldür de nedür

siper:

1. siper:

Gazel 77

Mısra: 8

Ardına gizlenecek, ardına sığınacak şey, kalkan.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup 'uşşāka cevır itme
Hādeng-i āha kūh-ı āhenin olsa siper olmaz

siper eyle:

1. siper eyle: -r

Müfret 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Siper, kalkan eylemek, korunmak.

Her tîr-i cevre dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhûrdur ey hasta-i bî-pâ vü ser

siper-i nâvek-i takdîr:

1. siper-i nâvek-i takdîr:

Gazel 66

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kaza okunun siperi.

Hüsn-i tedbîr ile mümkün mi kazayı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i takdîr olmaz

sipîhr:

1. sipîhr:

Gazel 173

Mısra: 5

Gökyüzü, sema.

O mâh-rû ile hem-bezm iken sipîhr sezâ
Per-i hümayı meges-rân iderse h'ânumuza

2. sipîhr: +üñ

Gazel 30

Mısra: 3

Gökyüzü, sema.

Sipîhrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdûr
Cefâkâr olduğı yârüñ vefâdâr olduğıumdandır

3. sipîhr: +üñ

Gazel 96

Mısra: 1

Gökyüzü, sema.

Câm-ı luḫfında sipîhrüñ zehr-i ğam mestûr imiş
Bâde-i iḳbâli hem-ḥâşiyet-i kâfûr imiş

4. sipîhr: +i

Kaside 10

Mısra: 1

Gökyüzü, sema.

Sipîhri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş
Vüfûr-ı şevkî eşer itdi ṭab'-ı çarḫ-ı esîre

5. sipîhr: +üñ

Tahmis 4

Mısra: 6

Gökyüzü, sema.

Bilenler ḥârḥâr-ı dâğ-ı dehrin baḫt-ı şûmından
Sipîhrüñ eylemezler şekve te'şîr-i nücûmından

6. sipîhr: +üñ

Tarih 28

Mısra: 2

Gökyüzü, sema.

Bî-ḥamdü li'llah ki olduḫ mazḥar-ı nev-luṭf-ı
Rabbânî
Sipîhrüñ cünbüşi ber-vefḫ-ı aḫsâ-yı emel oldı

sipîhr-âsâ:

1. sipîhr-âsâ:

Gazel 11

Mısra: 9

Gökyüzü gibi.

Sîneye kim çekdi sen mâhı sipîhr-âsâ 'aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermâ-yı şihâb itdün bu şeb

sipîhr-i bed-kâr:

1. sipîhr-i bed-kâr:

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kötülük eden dünya.

Şimdengerü ey sipîhr-i bed-kâr
Deh-rûze ḫayâta itme minnet

sipîhr-i derd:

1. sipîhr-i derd: +e

Gazel 24

Mısra: 12

Kelime Tipi: -
derd göğü.

Hic siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tâ seyyâredür

sipihr-i dün:

1. **sipihr-i dün:**

Gazel 141

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alçak felek, hain felek.

Nedendür ehl-i hüner saña dūr olup ey meh
Sipihr-i dün gibi nâ-dâna mihribân olasın

sipihr-i hüsn:

1. **sipihr-i hüsn: +de**

Gazel 134

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güzellik göğü.

Ruḥuṇḍa ḥâl-i mu‘anber mi ceste ceste ṭuran
Sipihr-i hüsnde aḥter midür nedür bilmem

sipihr-i sifle-perver:

1. **sipihr-i sifle-perver: +den**

Gazel 102

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Değersizleri koruyan talih.

Sipihr-i sifle-perverden qabûl-i minnet itmezler
Fenâ ehli olurlar meyl-i ‘izz ü şândan fâriğ

sipihriyân:

1. **sipihriyân: +ı**

Kaside 2

Mısra: 2

Gökler, felekler.

Luṭf-ı Ḥudâ kabâ‘il-i ehl-i zemîn gibi
İtdi sipihriyânı kudûmuṇla muğtenem

sîr:

1. **sîr:**

Gazel 66

Mısra: 2

Süt.

Deşneñe teşne olan kâni‘-ı şemşîr olmaz
Âba müsteski-i maḥrûr-ciger sîr olmaz

2. **sîr:**

Gazel 88

Mısra: 3

Tok, doymuş.

Ser-be-ser ebnâ-yı dehrî kırsa olmaz ḥûna sîr
Çeşm-i ḥünisinden it raḥmin o bî-dâduñ kıyâs

sîr:

1. **sîr: +dan**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Sır, giz, gizem.

Sen daḥî olup bu sırdan âgâh
Râh-ı taleb içre olma güm-râh

sır vîr-:

1. **sır vîr-: -mek, -le**

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sır vermek, gizli bir durumunu paylaşmak.

Şaḥın zânn itme Maṣṣûr ola sır virmekle güm-geşte
Fîtilin kesdilerse n'ola şem‘-i cân güzellendi

sîr-âb cûy-âb-ı ‘aden:

1. **sîr-âb cûy-âb-ı ‘aden:**

Tarih 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aden denizinin suyuna katmak.

Müstaskiyen ‘azm itdi tārīhin Nesībā didiler
Bostān Efendi'yi ide sîr-âb cûy-âb-ı ‘aden

sîr-âb eyle-:

1. **sîr-âb eyle-:-di**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Suya doymuş, suya kanmış olmak.

Her vefk-ı rızâ teşneleri eyledi sîr-âb
Engüş-t-i mübârekeleri bezl eylediği şu

sîrâc:

1. **sîrâc:**

Gazel 17

Mısra: 2

Kandil, mum, ılık.

Cevher-i hüsn âb ü tâb-ı ‘işveden buldı revâc
Hüsn-i bî-nâz oldı mânend-i seher-mânde sîrâc

sîret:

1. **sîret:+de**

Tarih 1

Mısra: 6

İnsanın manen tuttuğu yol, meslek.

‘Ulüvv-i câh u hüsn-i haṭ fażilet-ḥüy-ı sencide
Meḥâsin mecma‘ı bir zât idi şûretde sîretde

2. **sîret:**

Tarih 19

Mısra: 3

İnsanın manen tuttuğu yol, meslek.

Hüseyn ism ü ‘Alî sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

sirişk:

1. **sirişk:+üñ**

Gazel 124

Mısra: 9

Göz yaşı.

Nücüm-âsâ gözün aç dök sirişküñ ebr-i giryân-veş
Günahuñ ağla dâmen-gîr-i âh-ı şubḥgâhî ol

2. **sirişk:-ün**

Kaside 8

Mısra: 1

Göz yaşı.

Nedür ey gönül bu sirişküñ dem-â-dem
Fevât-ı murâdât-ı fânîye mâtem

sirişk-âsâ:

1. **sirişk-âsâ:**

Tahmis 1

Mısra: 2

Göz yaşı gibi.

Sirişk-âsâ düşerseñ ḥâk-i pâya
Geçerseñ kahr ile taḥtû's serâye

sirişk-i al-i ruḥ-ı zerd:

1. **sirişk-i al-i ruḥ-ı zerd:+ü, +m**

Gazel 173

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Solgun yüzdeki kanlı göz yaşı.

Sirişk-i al-i ruḥ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahâr revnaķı viridi sitem ḥazānumuza

sirişk-i çeşm:

1. **sirişk-i çeşm:**

Rûbai 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na‘t-i Nebî'de tek ü pû

sirişk-i çeşm-i ḥünî:

1. **sirişk-i çeşm-i hūnī**: -n, -ü, -m

Gazel 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kanlı göz yaşı.

Dem-â-dem hasret-i la'l-i lebūñle künc-i firkatde
Sirişk-i çeşm-i hūnīnüm ider 'ummāna istignā

sirişk-i dīde:

1. **sirişk-i dīde:**

Gazel 203

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Dükendi hūn-ı ciger tā-be-key gönül girye
Sirişk-i dīde harāb itdi hānümānumızı

sirişk-i dīde-i kadr:

1. **sirişk-i dīde-i kadr:**

Gazel 179

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kıymetli göz yaşı.

N'olurdu ruḥṣat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dīde-i kadr itse i'tibār bize

sirişk-i dīdesi:

1. **sirişk-i dīde**:+si

Gazel 29

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı.

Hücüm-ı ğamla dem-â-dem Nesīb-i giryānuñ
Sirişk-i dīdesi Nīl ü Furāta nāz eyler

sırr:

1. **sırr**:+ın

Gazel 64

Mısra: 16

Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen
şey, giz, gizem.

Ehl-i ğaflet añlamaz kevn-i fesāduñ ḥikmetin
'Ālemüñ sırrın Nesībā şāḥib-i 'irfāna şor

sırrahu'l 'aziz:

1. **sırrahu'l 'aziz:**

Tarih 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce, ulu sırrı.

Ḥazret-i Şeyḥ Şadr-i dīn ḳuddise sırrahu'l 'aziz
Mürşid-i ṭālibān-ı Ḥaḳ bedreḳa-i reh-i hüdā

sırr-ı daḳıḳ:

1. **sırr-ı daḳıḳ**:+ı

Kaside 2

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İnce (derin) sırr.

Mümkün degül ihāṭa o sırr-ı daḳıḳı kim
İdrāk ü fehmi ü 'aḳl olur ol fende müttehem

sırr-ı dehen-i yār:

1. **sırr-ı dehen-i yār**:+i

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sevgilinin ağızındaki sırr.

Sırr-ı dehen-i yāri su'āl eyleme benden
V'allāhi vü b'illāhi Nesībā ḥaberüm yok

sırr-ı ğaybī:

1. **sırr-ı ğaybī:**

Rūbai 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilinmeyen ve görünmeyen âlemin gizi.

Ey nuṭḡ-ı şerîfünde ma‘ânî melfûz
Pîş-i nîgehûnde sırr-ı ğaybî melḥûz

sırr-ı ḥatîr:

1. **sırr-ı ḥatîr:+e**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gönül sırrı.

Dinildi nâmına mağz-ı kelâm-ı ḥazret-i Bârî
‘Uḡûl-i nâkışa maḥcûbdur bu sırr-ı ḥatîre

sırr-ı Ḥudâ:

1. **sırr-ı Ḥudâ:**

Gazel 37

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Allah'ın sırrı.

Şanma ki sırr-ı Ḥudâ hırḡadadur şâldadur
O girân-mâye güher ḡa‘r-ı yem-i ḥâldadur

sırr-ı ‘ışk:

1. **sırr-ı ‘ışk:+ı**

Gazel 73

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın sırrı.

‘İlm-i tefsîri hecâ-ḡ‘ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

2. **sırr-ı ‘ışk:+ı**

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşkın sırrı.

Vaz‘-ı huşyâr eylerem mest-i şarâb-ı nâb iken
Şaḡlaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhret-yâb iken

3. **sırr-ı ‘ışk:+ı**

Gazel 64

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın sırrı.

Ni‘met-i firru ilalah nüktesin merdâna şor
Sırr-ı ‘ışkı ‘arşa-i miḡnetde ser-bâzâna şor

sırr-ı maḡbûbiyyet:

1. **sırr-ı maḡbûbiyyet:+üñ, +de**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevilir olmanın sırrı.

Ḥâk-i küyuñ kuḡl idenler oldılar ehl-i nâzar
Sırr-ı maḡbûbiyyetünde ‘aḡl-ı ḡâşır ḡire-ser

sırru’l-veledi sırru ebihi:

1. **sırru’l-veledi sırru ebihi:+üñ**

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çocuk babasının karakterini taşır.

Maḡabbet evliyâya zâtına mevrûsdur bî-şekk
Ki sırru’l-veledi sırru ebihi’üñ maḡharı ḡaḡḡa

sitem:

1. **sitem:**

Gazel 141

Mısra: 4

Zulüm, eza, cefa.

Ġarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

2. **sitem:**

Gazel 173

Mısra: 4

Zulüm, eza, cefa.

Sirişk-i al-i ruḡ-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahâr revnaḡı virdi sitem ḡazânumuza

3. **sitem:**

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Zulüm, eza, cefa.

Âh ey felek sitem me'âsir
Besdür dil-i zâra bu 'adâvet

sitem-ger:

1. **sitem-ger:**

Gazel 176

Mısra: 3

Zalim, sitemkâr.

Ol sitem-ger 'âlemi kırsa degül 'uşşâk-ı zâr
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşîr-i istiḡnâsına

sitem-i ḥâr:

1. **sitem-i ḥâr:**

Gazel 154

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dikenin(rakibin) zulmü.

Senden beni mehcûr idemez ta'ne-i aḡyâr
Bülbül sitem-i ḥâr ile geçmez gül-i terden

sitem-i zülfi:

1. **sitem-i zülfi: +üñ, +i**

Gazel 53

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) saçının sitemi.

Çekemezler sitem-i zülfünü mânend-i Nesîb
Gerçi ebnâ-yı zamân cümlesi hep bende çeker

sitem-kâr:

1. **sitem-kâr: +u, +m**

Gazel 186

Mısra: 9

Eziyet, cefa ve zulüm eden.

Sitem-kârum kim aḡlardı cefâ-yı bî-şümârundan
Dil-i saḡtuñ gibi bünyâd-ı peymânun metîn olsa

2. **sitem-kâr: +u, +m**

Gazel 202

Mısra: 4

Eziyet, cefa ve zulüm eden.

'Adûya fâriḡ olmaz luṭf u iḡsân itmeden hergiz
Sitem-kârum baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

3. **sitem-kâr: +e**

Gazel 191

Mısra: 8

Eziyet, cefa ve zulüm eden.

Celâl-i ḡusni olur pencîş-i zebâna sebeb
Ne vech ile disem aḡvâlüm ol sitem-kâre

sitem-kâr ol-:

1. **sitem-kâr ol-: -an, -lar, -uñ**

Gazel 108

Mısra: 10

Kelime Tipi: Kalıp İfade

Zalim olmak.

Ref'-i vücûdî maṭlab-ı nezdik ü dördür
A'dâsıdur zamâne sitem-kâr olanların

şît-i âh-ı âteş-efşân:

1. **şît-i âh-ı âteş-efşân: +u, +m**

Gazel 90

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ateş saçan ahın sesi.

Yetişdi evc-i çarḡa şît-i âh-ı âteş-efşânım
Meger âvâregân-ı 'ıḡka kayd-ı mesken olmazmıḡ

şît-i ḡusn:

1. **şît-i ḡusn:**

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Güzellik şöhrati.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv ü kad âni gelür geçer

2. **şît-i hüsni:**

Gazel 40

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gösterişin güzellik şöhrati.

Meydân-ı ‘işvede göresin şît-i hüsni ile
Ol nev-ıhırâm-ı serv-kadâni gelür geçer

şît-i tabl u surnâ:

1. **şît-i tabl u surnâ:**

Tarih 9

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Davul zurna sesi.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şît-i tabl u surnâ tâ gûş-ı Keyvân'a

şît-i teâlû:

1. **şît-i teâlû:**

Kaside 9

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

*Tealu sesi. ...teâlû...:(Onlara,)gelin de (Allah'ın
peygamberi sizin için başışlanma dilesin, denilince
başlarını çevirirler...) 63 Münafikun5. Ayetinden iktibas
yapılmıştır.*

Vay hâline senden eger olmazsa ‘inâyet
Ol günde ki gûşa irişe şît-i teâlû

sivâ:

1. **sivâ:**

Gazel 61

Mısra: 6

*Başka, gayrı; Allah'ın zâtı dışında kalan ve insanı
Allah'tan uzaklaştıran her şey.*

Müsebbibden bilürler cümle kârı
Sivâ sâlibleridir Mevleviler

sivâ-yı Hakk:

1. **sivâ-yı Hakk:**

Gazel 206

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın dışında dünyevi her şey.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Hakk
Şerik itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insanı

siyâh:

1. **siyâh:**

Gazel 12

Mısra: 12

Kara.

Bileydi eger luṭf-ı ḥaṭṭ-ı ruḥuñ
Çamından olurdu siyâh âfitâb

Siyâhî Dedâ:

1. **Siyâhî Dedâ:**

Tarih 17

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kıbrıs'ta doğdu. Asıl adı Mustafa'dır. Annesi Habeşî
asıllı idi. Lefkoşa Mevlevîhânesi'nde Dânişî Ali Dedâ
(ö.1095/1683)'ye mürit olup onun hizmetinde
bulunmuş burada mesnevî dersleri almış, ney
üflemede maharet sahibi olmuş, zahîrî ve bâtinî
ilimleri tahsil etmiştir. Ali Dedâ Kudüs şeyhliğine
gidince, Dîvânî Dedâ Âsitânesinde Kemâl-zâde Şeyh
Ebûbekir Efendi'nin hizmetinde bulunmuştur (Sâkıb
Dedâ 1283: 218). Ardından bir müddet Lefkoşa'da
onun halifesi olarak görev yaptıktan sonra, Gelibolu
şeyhliğine getirilmiş ve ardından Mısır hankahında
karışıklıklar bulunduğundan, orayı nizama sokmakla
görevlendirilmiştir. Mısır'da vazifesini
tamamladıktan sonra tekrar Lefkoşa
Mevlevîhânesine dönmüştür. Kendisi bu dönemde
şeyhü'l-meşâyih olarak tanınmıştır.

Nesib rihleti tārīhini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī kabrūñi pür-nūr

şıyānet:

1. şıyānet:

Gazel 7

Mısra: 9

Koruma, himaye veya muhafaza.

Mānend-i Nesib eyle şıyānet kerem eyle
Āyīn-i riyādan ser ü sāmānumı yā Rabb

siyeh:

1. siyeh:

Gazel 172

Mısra: 3

Siyah, kara.

Siyeh hārf-i cefādan gayrı görmez dīde-i cānum
Haṭ-ı mihr-i leb-i yārūñ zemīninde zamānında

2. siyeh:

Gazel 116

Mısra: 6

Siyah, kara.

Revā mıdur ki olam zehr-i nūş-i hecrūñ ben
‘Adūlar ola siyeh mest-i cām-ı iḥsānuñ

3. siyeh:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Siyah, kara.

‘İşkuñ ki ġarīb ibtilādur
‘Uşşāka ‘aceb siyeh belādur

siyeh-çerde:

1. siyeh-çerde:

Gazel 131

Mısra: 7

Esmer.

Bir siyeh-çerde suḥandānca güzeldür bu Nesib
Ādemi bende ider vaż‘-ı dil-ārā-yı qalem

2. siyeh-çerde:

Gazel 182

Mısra: 9

Esmer.

Haḳḳā naẓīrini o siyeh-çerde dilberūñ
Bulmaz Nesib varsa da iḳlīm-i Berber'e

siyeh-nāme:

1. siyeh-nāme:

Kaside 1

Mısra: 12

Amelleri kötü kaydedilen kimse, günahkar.

Defter-i a‘mālūme yazılmadı ferd-i şevāb
Bir siyeh-nāme güneḥ-kārum ki fikrüm şerr ü şūr

2. siyeh-nāme:+ler

Kaside 7

Mısra: 3

Amelleri kötü kaydedilen kimse, günahkar.

Şefā‘atiyle siyeh-nāmeler muḳarreb olur
‘İnāyetiyle şevāba olur günāḥ bedel

siyeh-rüz:

1. siyeh-rüz:

Gazel 24

Mısra: 11

Kara günlü, talihsiz.

Hic siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdāz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tā seyyāredür

siyyemā:

1. siyyemā:

Kaside 1

Mısra: 4

Özellikle, husūsiyle, bâhusus.

Kimde kudret var kemāhī ider evşāfuñ senüñ
Siyyemā bu bende-i küstāh-ı nā-fermān-ı ‘ür

siz:

1. **şiz: +e**

Tarih 26

Mısra: 1

İkinci çoğul kişi zamir.

Size ey zümre-i āl-i Muhammed müjdeler olsun
Nikābet şadrın ihrāz eyledi bir dil-pesendüñüz

sohbet:

1. **şohbet:**

Gazel 35

Mısra: 4

Konuşmak, muhabbet etmek.

Şeh-i mülk-i fenā ol hıdmet-i rindāna sa’y eyle
Meded hem şohbet itme zāhidi kim şab‘-ı cāmiddür

2. **şohbets: +leri, +n, +e**

Mesnevi 2

Mısra: 11

Konuşmak, muhabbet etmek.

Şohbetlerine liyākat ister
Şınf-ı fuķarādur olanlar

3. **şohbet: +e**

Gazel 170

Mısra: 2

Konuşmak, muhabbet etmek.

Maķrūn olursa da’vet-i ‘āşık icābete
Cezb eyler ol perī dahī nāgāh şohbete

4. **şohbetin: +in**

Kaside 1

Mısra: 1

Konuşmak, muhabbet etmek.

Eyler istiskāl dā’im ehl-i takvā şohbetin
Her zamān mergūbıdır bezm-i ahālī-i faķūr

5. **şohbet: +i**

Kıt’a 19

Mısra: 4

Konuşmak, muhabbet etmek.

Belī zenān ider īrās-ı zevķ-ı cismānī
Velik şohbeti rūhı ğarık-ı miñnet ider

6. **şohbet: +leri**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Konuşmak, muhabbet etmek.

Şohbetleri cāna nūr-baķşā
Hıdmetleri feyz-i luţf-ı Mevlā

sohbet-i aħbāb:

1. **şohbet-i aħbāb:**

Gazel 71

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dostların sohbeti, muhabbeti.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dür olmağ ile şohbet-i aħbāb unudılmaz

sohbet-i gül:

1. **şohbet-i gül:**

Gazel 178

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgili ile sohbet.

Hem şohbet-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı şehērūñ nāmı keşide

sohbet-i hās:

1. **şohbet-i hās: +i, +n, +a**

Tarih 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özel sohbet.

Görürdi nūr-ı siyāhı gürūh-ı Mevleviyān
Ne dem ki şöhet-i hāşına bulsalar destūr

şoĥbet-i rindāne:

1. şöhet-i rindāne:+den

Gazel 100

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Rintlere yaraşır (özgü) sohbet.

Nesib'e n'ola yār eylerse ragbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden ĥazz

soñra:

1. soñra:

Tarih 31

Mısra: 14

Sonra.

Evvel çıkarur tuĥfe-i ma'yūbeyi tüccār
En soñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

2. soñra:

Gazel 32

Mısra: 8

Ardından.

Bām-ı sîmi Ka'be'ye mâliş idüp ĥırşın füzūn
Mümsikān ĥacc eyledükden soñra bî-inşāf olur

şor:-

1. şor:-ar, -sañ

Kıt'a 4

Mısra: 2

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Dem-i serdi-i zamāne ile ĥasta ĥātırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsañ ģanımedür

2. şor:

Gazel 64

Mısra: 9

Sormak, sual etmek.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miĥnetde ser-bāzāna şor

3. şor:

Gazel 64

Mısra: 10

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ni'met-i firru ilalah nüktesin merdāna şor
Sırr-ı 'ışkı 'arşa-i miĥnetde ser-bāzāna şor

4. şor:

Gazel 64

Mısra: 2

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Lezzet-i ĥ'ān-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor
Ni'metin bu tekyegāh-ı 'ālemün miĥmāna şor

5. şor:

Gazel 64

Mısra: 4

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Cān u cismüñ al peyāmın ĥıdmet eyle kāmile
Verd ü ĥāruñ luĥf u cevvin bülbül-i nālāna şor

6. şor:

Gazel 64

Mısra: 7

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Gevheri var āşinā-yı lücce-i 'ummāna şor
Añla ģadr-i şöhetin kāmillerüñ ĥāk it özüñ

7. şor:

Gazel 64

Mısra: 12

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

‘Akl ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālın refīk-ı gūşe-i zindāna sor

8. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 14

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Sāğar-ı bezm-i elestüñ keyf-i bî-keyfiyyetin
Bāde-i tevḥīd ile bî-hüş olan mestāna şor

9. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 16

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Ehl-i ḡaflet aḡlamaz kevn-i fesāduñ ḥikmetin
‘Ālemüñ sırrın Nesībā sāḥib-i ‘irfāna şor

10. **şor:**

Gazel 64

Mısra: 1

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Lezzet-i ḥ’ān-ı vişāl-i dil-rübāyı cāna şor
Ni‘metin bu tekyegāh-ı ‘ālemün mihmāna şor

11. **şor:-ma**

Rübai 64

Mısra: 2

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Devr eyleyeli felek o meh-ruḡsārı
Hîç şorma cerāḡat-i dil-i efgārı

12. **şor:-dı**

Gazel 161

Mısra: 9

Sormak, sual etmek.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı ḡam-endüz midur bu

13. **şor:-ma**

Gazel 64

Mısra: 5

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Şorma hîç sāḡil-nişin-i ‘aḡla baḡr-i ‘ışḡdan
Gevheri var āşinā-yı lücce-i ‘ummāna şor

söyle:-

1. **söyle:-r**

Gazel 42

Mısra: 2

Demek, söylemek, anlatmak.

Gülüñ evşāfını hem bülbül ü hem ḡār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübāyı görmeyen söyler

2. **söyle:-ñ**

Gazel 6

Mısra: 8

Demek, söylemek, anlatmak.

Her gül-i ḡüsnüñ olur bir bülbülü ‘ādet budur
İtmesün bizden o gül-ruḡsāra söyleñ ictināb

3. **söyle:-y, -e**

Gazel 138

Mısra: 10

Demek, söylemek, anlatmak.

Bî-çāre Nesībā’ya niçün söylemez olduñ
İnşāf midur söyleye ey ruḡları māḡum

4. **söyle:-n, -ür, -se**

Gazel 149

Mısra: 3

Demek, söylemek, anlatmak.

Söylenürse söz maḡallinde bulur ḡadr-i girān
Dürr olur gör ḡatre-i feyz mevsim-i nisāndan

5. söyle:-dikçe, -

Gazel 204

Mısra: 9

Demek, söylemek, anlatmak.

Nesibā söyledükçe şab'ıuñ hüsni füzün oldı
Ne hâletdür bu kim çıkdukça gevher kân güzellendi

6. söyle:-mez

Gazel 138

Mısra: 9

Demek, konuşmak, söylemek.

Bî-çâre Nesibâ'ya niçün söylemez olduñ
İnşâf mıdur söyleye ey ruhları mâhum

7. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 6

Demek, konuşmak, söylemek.

Fenâ-yı gülsitân-ı âlemi her sâl ider inhâ
Dem-i faşl-ı hazân berg-i dırahtân bî-suhan söyler

8. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 2

Demek, konuşmak, söylemek.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

9. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 4

Demek, konuşmak, söylemek.

Hüner şîrîn mezâk-ı ma'ni-i nuṭṭ olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i ṭuṭi-i şekker-şiken söyler

10. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 1

Söylemek, konuşmak.

Gülün evşafını hem bülbül ü hem hâr iken söyler
Gören söyler cemâl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

11. söyle:-mek, -den

Kaside 1

Mısra: 16

Demek, söylemek, anlatmak.

Emr-i bi'l-ma'rûf u nehy-i münker ašlâ itmedi
Kavl-i Hakk'ı söylemekden şab'ına geldi fütür

12. söyle:-y, -üp

Gazel 119

Mısra: 3

Demek, konuşmak, söylemek.

Ağyâra söyleyüp bize remz eyledün diyü
Luṭfuñ tevehhümüyle dili hurrem eyledük

13. söyle:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Demek, konuşmak, söylemek.

Ey nâme zebân olup bu rāze
Maḫşûdumı söyle aşikâre

14. söyle:

Gazel 49

Mısra: 3

Demek, konuşmak, söylemek.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Aşıka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

15. söyle:

Gazel 208

Mısra: 3

Demek, konuşmak, söylemek.

Süvâr-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyâne-i yem-i gamda kenârı gördün mi

16. söyle:

Gazel 152

Mısra: 6

Demek, söylemek, anlatmak.

Kâfir-i zülf anı hem-reng ider âhır giderek
Zâhide söyle ki havf eylesün imânından

17. söyle:

Kıt'a 18

Mısra: 5

Demek, söylemek, anlatmak.

Az söyle vaktini gözle sözün bilmez misin
Kâdr-i ferd ü şey' bir mısra'dur efzûn eyleyen

18. söyle:-t, -mek

Gazel 149

Mısra: 9

Konuşmak, dile getirmek.

Şa'bdur dānāyı söyletmek Nesībā her zamān
Gevherün iḥrācı müşkildür teh-i 'ummāndan

19. söyle:

Gazel 180

Mısra: 9

Demek, söylemek, anlatmak.

Nesībā ṭoḡrı söyle tevbe olmaz mı ḥarābātī
Mey olsa dilber olsa sāye-i memdūd-ı bīd olsa

20. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 1

Konuşmak, dile getirmek.

‘Āşık-ı nālānı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükkar ṭūṭi-i güyāyı her ān söyledür

21. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 2

Konuşmak, dile getirmek.

‘Āşık-ı nālānı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükkar ṭūṭi-i güyāyı her ān söyledür

22. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 4

Konuşmak, dile getirmek.

‘Işk ifşā itdürür ḥ‘āhiş-ger-i vaşl olduğum
Neş’e-i mey ādeme esrārı pinhān söyledür

23. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 6

Konuşmak, dile getirmek.

Güfū ü gū itse ḥayālünle n’ola dil her zamān
Miz-bānı ḥāṭır-i miḥmān-ı zī-şān söyledür

24. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 10

Konuşmak, dile getirmek.

‘Arz-ı ḥāl it ol şeh-i ḥüsne Nesībā ḥavfı ḳo
Bir gedāyı gāḥ olur bezminde sultān söyledür

25. söyle:-ür

Gazel 46

Mısra: 8

Demek, söylemek, anlatmak.

Devlet-i deh-rūze-i faşl-ı bahāru gūş ider
‘Andelibe şāḥ-ı gül gülşende destān söyledür

26. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 8

Demek, söylemek, anlatmak.

Ġam-ı Ferhād u Mecnūn kışsa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nī-i ‘ışk u ‘āşıkā cāhil

27. söyle:-r

Gazel 42

Mısra: 10

Demek, söylemek, anlatmak.

Nesibā reng ü büy-ı bî-bakāya olma dil-beste
Bu rāzı saña ezhār-ı çemen hep bî-dehen söyler

söz:

1. söz:+üñ

Rübai 48

Mısra: 1

Söz, kelim.

Yā küre-i endîşede kâl eyle sözün
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

2. söz:+ler, +i

Gazel 144

Mısra: 13

Söz, kelim.

Bu sözleri dilberden işitdükçe Nesibā
Ārām-ı sükün gitdi ser-ā-pāy-ı tenümden

3. söz:+dür

Kıt'a 18

Mısra: 2

Ağızdan çıkan kelime, lakırdı, laf, şiir.

Nā-maḥal güftāra āgāz eyleme mecnūn gibi
Bî-hüde sözdür kişinüñ pāyesin dün eyleyen

4. söz:+i

Gazel 23

Mısra: 7

Söz, kelim.

Sözi ḥatm eyle istifsār-ı la'l-i yār ile ey dil
K'olur mühr-i şehen-şāh ile ḥayli nām-ver kâgız

5. söz:

Gazel 149

Mısra: 3

Söz, kelim.

Söylenürse söz maḥallinde bulur ḳadr-i girān
Dürr olur gör ḳaṭre-i feyz mevsim-i nisāndan

6. söz:

Gazel 170

Mısra: 8

Söz, kelim.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ṭarāvete

7. söz:

Gazel 33

Mısra: 9

Söz, kelim.

Saṇa ṭoḡrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
şeh-i serir-i ḥüsnüñ ḳulı olmağa heves var

8. söz:

Gazel 33

Mısra: 9

Söz, kelim.

Saṇa ṭoḡrı söz Nesibā dil-i mübtelāda ḥālā
O şeh-i serir-i ḥüsnüñ ḳulı olmağa heves var

9. söz:+üñ

Gazel 55

Mısra: 9

Söz, kelim.

Güş eyleyüp Nesib sözün ḳudsiyān didi
Ḥaḳḳā bu gūne nādire-gū şā'ir az olur

10. söz:+ler, +ü, +m

Gazel 30

Mısra: 9

Söz, kelim.

Nesibā sözlerüm nāḥun-zen olmaḳ cān-ı 'uşşāḳa
Ney-āsā derd-i 'ışḳıyle dil-efgār olduğumdandur

11. **söz:**

Gazel 39

Mısra: 9

Söz, kelam.

İnkılâbât-ı dem-i şayf u şitâdan söz açup
Güllere murğ-ı çemen naql-i ser-encâm eyler

12. **söz:**

Gazel 77

Mısra: 12

Söz, kelam.

Nesîbâ dürr olursa güşuna almaz yine ‘âşık
O söz kim güfte-i Şehrî gibi dil-süz-ter olmaz

13. **söz:üñ**

Kıt'a 18

Mısra: 5

Söz, kelam.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey‘ bir mısra‘dur efvün eyleyen

14. **söz:ı**

Kaside 5

Mısra: 7

Söz, kelam.

Ammâ ne na‘t na‘t-i Muḥammed ki her sözi
Gencîne-i ma‘ârif-i Perverdîgâr'dur

söz ol:-

1. **söz ol:-maz**

Kıt'a 19

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dedikodu yapılmak veya bir iş hoş karşılanmamak.

Muḥadderâta söz olmaz dinürse ger âdem
Zen-i muḥaddereye biñde bir işâbet ider

söz ü sâz:

1. **söz ü sâz:u, +m**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarkı söyleyip saz çalma.

Ey ḥün-ı dîde geldi demi neş'e vir baña
V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

su:

1. **şu:**

Tahmis 3

Mısra: 11

Su, ab.

Hemân çek tîğ-ı nâzı bildüğüñden ḳalma ey ḥunî
Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ‘ışḳa helâk olmak

2. **şu:**

Kaside 9

Mısra: 12

Su, ab.

Her vefḳ-ı rızâ teşneleri eyledi sır-âb
Engüşṭ-i mübârekeleri bezl eylediği şu

su‘âl:

1. **su‘âl:ı**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Soru.

Var mı bu su‘âle bir cevâbuñ
Maḥşerde olursa dâd-ḥ‘âhuñ

su‘âl eyle:-

1. **su‘âl eyle:-me**

Gazel 107

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi
istemek, sual etmek.

Sırr-ı dehen-i yâri su‘âl eyleme benden
V'allâhi vü b'illâhi Nesîbâ haberüm yok

su‘âl eyle:

1. **su‘âl eyle:**

Tarih 22

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Sâl-i ‘imâretin Nesîb eyle bu mışra‘a su‘âl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyâ

su‘âl it-:

1. **su‘âl it-:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek, sual etmek.

Âdâb ile hâtırın su‘âl it
Bağ zâhire intikâl-i hâl it

su‘bân:

1. **su‘bân:**

Gazel 131

Mısra: 9

Büyük yılan, ejderha.

Deheninden geh olur zehr akıdur çün su‘bân
Gâh olur mürdeye cân-bağş-ı Mesîhâ-yı kalem

sû-be-sû:

1. **sû-be-sû:**

Gazel 201

Mısra: 6

Her yana, her tarafa.

Şabâ nev-tabla-i ‘itr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sû-be-sû nev-rûzdur şimdi

şubh u mesâ:

1. **şubh u mesâ:**

Gazel 163

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sabah ve akşam.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma‘âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

sübha:

1. **sübha: +y, +ı**

Gazel 139

Mısra: 2

Tespih.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kâra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnâra yapışdum

sübha-i evrâd:

1. **sübha-i evrâd: +dan**

Gazel 118

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Duaların ipi.

Dür-i eşk-i niyâzı pây-ı ümmîde nişâr itdük
Güşâd-ı ‘ukde müşkil sübha-i evrâddan gördük

sübha-i şad-dâne:

1. **sübha-i şad-dâne: +si, +n, +i**

Gazel 39

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yüzlük tespih.

Şayd içün zâhid ol âhû nigehe havfum bu
Eldeki sübha-i şad-dânesini dâm eyler

subh-dem:

1. **şubh-dem:**

Gazel 56

Mısra: 5

Sabah vakti.

Ufuqda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

2. **şubḥ-dem:**

Gazel 118

Mısra: 9

Sabah vakti.

Nesibā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

3. **şubḥ-dem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Sabah vakti.

Her bir varak ki sebt ola anda medāyihüñ
Pertev-feşān-ı nūr u ziyādur çü şubḥ-dem

4. **şubḥ-dem:**

Gazel 98

Mısra: 3

Sabah vakti, sabah.

Sünbülüstāna güzārişden nesime şubḥ-dem
Hıdmet-i taḥrik-i zülf-i nīm-tābuñdur garaż

subḥgeh:

1. **şubḥgeh:**

Gazel 76

Mısra: 6

Sabahleyin.

Esir-i zülfi olan rüyını ḥayāl idemez
Fütāde-i şeb-i gam şubḥgeh nedür bilmez

subḥ-ı emel:

1. **şubḥ-ı emel: +in**

Gazel 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Emel sabahı.

Zulmet-i cehl ile şubḥ-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārif nice ārām eyler

sūd:

1. **sūd: +u, +muz**

Gazel 173

Mısra: 12

Fayda, kazanç.

Metā'-ı vuşlata naqd-i revānı itse qabūl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

2. **sūd: +a**

Rübai 29

Mısra: 3

Fayda, kazanç.

El-minnetüli'llah ki olupdur sūda
Ḥāk-i ḥarem-i pāküne bu rüy-ı siyāh

3. **sūd:**

Rübai 57

Mısra: 4

Fayda, kazanç.

Sermāye vü sūd-ı 'ālemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehī-dest olasın

sūd bil-:

1. **sūd bil-: -mez, -üz**

Gazel 190

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kazanç, kar.

Sevdā-ger-i metā'-ı gamuz sūd bilmezüz
Çıkduk bu ārzüyla gurbet diyārına

sūd id-:

1. **sūd id-: -üp**

Gazel 213

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Kazanç sağlamak.

O şāhib-şadırı Hāk dā'im mu'ammer ide şadırında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a'dāsı ziyān çekdi

sūd u zarar:

1. **sūd u zarar:**

Gazel 189

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kar ve zarar.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlaruñ n'ola
Yeksān olursa sūd u zarar Mevleviler'e

sūd u ziyān:

1. **sūd u ziyān:** +i, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Fayda ve zarar.

Nesibā sūḳ-ı 'ālemde biz ol sevdā-ger-i faḳruz
Metā'-ı devletüñ yok baḥsümüz sūd u ziyānında

südde-i devlet-me'āb:

1. **südde-i devlet-me'āb:** +uñ, +dur

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Padişah eşiği, kapısı.

Müflisem 'urum gedāyam cürm ise bī-ḥadd u 'ad
Südde-i devlet-me'ābuñdur baña ancak sened

şūd-mend:

1. **şūd-mend:**

Gazel 17

Mısra: 5

Faydalı olmak.

Zāhidüñ dārū-yı pend-i telḥi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışḳa tedbīr-i 'ilāc

sūd-mend ol-:

1. **sūd-mend ol-:** -maz

Kıt'a 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Faydalı olmak.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet ṭab'ına
Āb-ı şirīn baḥri sūkker zehri ıṣlāḥ eylemez

suffe:

1. **şuffe:** +si

Tarih 22

Mısra: 7

Sofa.

Şuffesi maḥzen-i ṭarab cāmi'i cāy-ı feyz-i Rabb
Bābı münāfi-i kürüb revzeni maşrıḳ-ı şafā

sūfi:

1. **şūfi:**

Rübai 41

Mısra: 1

Dinin emir ve yasaklarına sıkı sıkıya bağlı olan,

Şūfi ki baḥıl ola ḡam efgendesidür
Sālik denilen hemān anuñ jendesidür

şūfi-i nā-dān:

1. **şūfi-i nā-dān:**

Tahmis 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cahil, kaba sofu olma.

Ki mest itdi bizi şahbā-yı 'irfān
Bize pend itme ey şūfi-i nā-dān

suḥan:

1. **suḥan:**

Gazel 134

Mısra: 2

Söz, kelâm.

Dehen mi hoşka-i sükker midür nedür bilmem
Suhan mı kaçre-i Kevser midür nedür bilmem

2. **suhan: +uñ**

Rübai 9

Mısra: 2

Söz, kelâm.

Ey sāğar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrîn suhanuñ çeşme-i Kevser'den elez

3. **suhan: +ı**

Gazel 37

Mısra: 7

Söz, kelâm.

Ehl-i derdüñ suhanı itmede te'sir-i diger
Kî füyüzât-ı Hudâ münkesirü'l- bâldadur

suhandân:

1. **suhandân: +ca**

Gazel 131

Mısra: 7

Söz söylemeyi bilen, düzgün ve güzel söz söyleyen
(kimse).

Bir siyeh-çerde suhandânca güzeldür bu Nesib
Âdemi bende ider vaż'-ı dil-ârâ-yı kalem

suhan-gü:

1. **suhan-gü:**

Kaside 9

Mısra: 10

Güzel söz söyleyen.

Semmiyyetin izhâr idüp ol cân-ı cihâna
Merdüm gibi bir puhte ganem oldı suhan-gü

suhan-ı hikmet:

1. **suhan-ı hikmet: +den**

Gazel 68

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hikmetli söz.

Câhil olmaz müte'essir suhan-ı hikmetden
Âb-ile heyzüm-i nâ-kâbile huzret gelmez

sû-i hâl:

1. **sû-i hâl: +ü, +m**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kötü hal, kötü durum.

Kıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tâ ehl-i haşri sū-i hâlüm bî-huzûr

sūk-ı 'âlem:

1. **sūk-ı 'âlem: +de**

Gazel 172

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Dünya pazarı.

Nesibâ sūk-ı 'âlemde biz ol sevdâ-ger-i faḡruz
Metâ'-ı devletüñ yok bahşümüz sūd u ziyânında

sūk-ı çemen:

1. **sūk-ı çemen: +de**

Gazel 201

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çiçek pazarı.

Şabâ nev-ṭabla-i 'ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sūk-ı çemende sū-be-sū nev-rûzdur şimdi

sūk-ı fenâ:

1. **sūk-ı fenâ: +da**

Gazel 106

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk pazarı II dünya.

Sūk-ı fenâda olma ḡaridâr o cinse kim
Hemyân-ı himmet içre müheyyâ bahâsı yok

sūk-ı ğam:

1. sūk-ı ğam: +da

Gazel 8

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Üzüntü pazarı.

Nuķūd-ı eşk-i ‘āşık sūk-ı ğamda nā-revādur hep
Ne ‘ālemler görüldi Gülşen-i bezmünde ey sākī

sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā:

1. sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā:

Tarih 18

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şan ve şerefın göklerinde oturan kimseler.

Eyyede’llah ne hōş mekremet-i hākānī
K’itti taḥsīn aña sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā

sultān:

1. sultān: +lar, +a

Rübai 9

Mısra: 4

Hükümdar, sultan.

Kūyuñda gedālīk eylemek bī-ser ü pā
Sultānlara oldı taḥt u efserden elez

2. sultān: +u, +m, -a

Gazel 107

Mısra: 8

Sevgili, yar.

Çak cānuma geçti elem-i tīr-i teġāfūl
Geçmiş beni sultānuma a’dā ḥaberüm yok

3. sultān:

Gazel 46

Mısra: 10

Sevgili, yar.

‘Arz-ı hāl it ol şeh-i ḥüsne Nesība ḥavfı kı
Bir gedāyı gāh olur bezminde sultān söyledür

4. sultān: +u, +m, +ı

Gazel 138

Mısra: 2

Sevgili, yar.

Bu cevır ü cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sultānumı sevmek mi benüm cürm ü günāhum

5. sultān:

Tarih 2

Mısra: 12

Hükümdar, sultan..

Ola qāhhār-ı ‘adū devletle cünd-i ‘āleme
Oldı sultān u cihānda nām-ver-i Şeh Muştafā

6. sultān: +u, +m

Kaside 1

Mısra: 13

Hükümdar, sultan.

Lākin ammā itmişem taşdıķ sultānum seni
İ’tiķādum şāfdur ḥaķķuñda mānend bulur

7. sultān: +u, +m, -a

Tarih 31

Mısra: 9

Hükümdar, sultan.

Sultānuma şıdķ-ile ta’allukda hemişe
Da’vā-yı tefevvuk iderem ehl-i zamāna

Sultān Ahmed Ḥān:

1. Sultān Ahmed Ḥān:

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sultan I. Ahmed Han.

Şehenşāh-ı cihān Sultān Ahmed Ḥān gāzinüñ
Bu fermān-ı hümayünüñ hele ḥayrū'l-‘amel oldı

Sultān Muṣṭafā:

1. Sultān Muṣṭafā: +nuñ

Tarih 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sultan Mustafa.

Lafzen ü ma‘nen cülüs-ı şāh için tārīhdür
Oldı Sultān Muṣṭafā'nuñ sāli biñ yüz altıda

sultān-ı evliyā:

1. sultān-ı evliyā:

Gazel 13

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Evliyalar, veliler sultanı.

İksirdür dinilse edeb itme iştibāh
Sultān-ı evliyā didi ḥayrun mine'z -zeheb

sultān-ı ḡam:

1. sultān-ı ḡam: +uñ

Rübai 14

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam sultanı.

Bî-dād-ı cüyüş-ı ma‘şiyet yaqdı meded
Sultān-ı ḡamuñ mülk-i dili itsün ḥāş

sultān-ı kerāmet:

1. sultān-ı kerāmet:

Rübai 41

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Cömertlik sultanı.

Her mümsik-i nā-kesde kerāmet olmaz
Sultān-ı kerāmet keremüñ bendesidür

sultān-ı Kureyşî-neseb:

1. sultān-ı Kureyşî-neseb:

Rübai 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kureyş soyunun sultanı.

Ey ḥakim-i ‘ādil-i diyār-ı taḥkik
Sultān-ı Kureyşî-neseb ü şāh-ı şefik

sultān-ı rüsül:

1. sultān-ı rüsül:

Rübai 8

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Ey ‘illet-i ḡa’iyye-i kevn ü icād
Sultān-ı rüsül leşker ü derviş-nihād

2. sultān-ı rusül:

Kaside 9

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Sultān-ı rusül ‘illet-i ḡa’iyye-i kevineyn
Mir’āt-ı Ḥudā eşref-i maḥlûḫ budur bu

3. sultān-ı rusul:

Rübai 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin sultanı (Hz. Muhammed).

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultān-ı rusul bendelerindendür bu

şun-:

1. şun-: -ar

Gazel 55

Mısra: 7

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Bir cur‘a-i neşāṭına biñ cām-ı ḡam şunar
Çarḥ-ı siyāḥuña ise ‘aceb kîne-sāz olur

2. **şun-:-ar**

Gazel 60

Mısra: 7

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Āteş-i dilden hirās itmez şunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı ḥayālūñ şîr-i merd-efgen midür

3. **şun:**

Gazel 48

Mısra: 5

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Sākîyā şun bize ol cām-ı ḥired düşmeni kim
Kem-terîn kaçresi ‘ayyāşını bî-hüş eyler

4. **şun-:-ar**

Gazel 48

Mısra: 3

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Destine düş ne virür ğamze nigh tiğ şunar
Çeşm-i mestūñ ki mey-i nāzî kaçan nüş eyler

5. **şun-:-ar**

Gazel 53

Mısra: 5

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Merdüm-i dide şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmünden ide şāh-ı ḥayālūñ ki güzër

6. **şun-:-up**

Gazel 139

Mısra: 3

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Bir cām sunup gitmege ‘azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

7. **şun-:-ar, -dı**

Gazel 112

Mısra: 12

Takdim etmek, ikram etmek, uzatmak.

Sākî-i bezmümüz o kerem-kārdur Nesîb
Cām-ı lebin şunardı saña bilse meşrebūñ

şurāhî:

1. **şurāhî:+ler**

Gazel 213

Mısra: 7

Maruf su kabı.

Şurāhîler sebûlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde
Yine ser-germ olup sākî ğama gürz-i girān çekdi

şurāhî-veş:

1. **şurāhî-veş:**

Gazel 202

Mısra: 7

Sûrahi gibi.

Şurāhî-veş gözümde kan akıtdı intizār ile
‘Aceb bu meclise ol dilber-i mümtāz gelmez mi

şûret:

1. **şûret:+de**

Tarih 1

Mısra: 6

Görünüş.

‘Ulûvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaṭ fāzilet-ḥūy-ı sencide
Meḥāsin mecma‘ı bir zāt idi şûretde sîretde

2. **şûret:+ā**

Gazel 41

Mısra: 4

Görünüş

Celāl-i ḥüsnî ḥayālîñ kōmaz muṭāla‘aya
Gegerçi çeşm-i dile şûretā gelür görünür

şûret-i cefā:

1. **şûret-i cefā:+sı, +n, +da**

Gazel 129

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Eziyetli görünüŖ.

Nihân imiŖ keremi Ŗûret-i cefâsında
Meger ben eylemiŖem ‘arz-ı hâl-i nâ-be-maḥal

Ŗûret-i dîvâr:

1. Ŗûret-i dîvâr:

Rûbai 46

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Duvar sureti.

Ser-beste ḳalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün Ŗûret-i dîvâr oluruz

Ŗûret-i hâl:

1. Ŗûret-i hâl:+üñ

Kaside 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Durum vaziyeti.

Fıkr itmeyesin görmeyesin Ŗûret-i hâlün
Nezzâregehün olmaya âyine-i zânû

Ŗûret-i mukassî-i kîr:

1. Ŗûret-i mukassî-i kîr:+e

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -
Pisliḡın kasvet verici görüntüsü.

Degülse daḡı sezâ luṭfa himmetün o ḳadardur
Ki reng-i berf virür Ŗûret-i mukassî-i kîre

surḥ u sefid:

1. surḥ u sefid:+üñ

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Kırmızı ve beyaz.

‘Azm itdi temâŖāya gülîstân-ı behiŖti
Terk eyledi nezzâresini surḥ u sefidün

sûr-ı ḥıtân:

1. sūr-ı ḥıtân:

Tarih 9

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Sünnet düḡünü.

İdüp sūr-ı ḥıtân maḥdümü Ŗadreddîn Efendi'ye
Ziyâfet eyledi ḥ‘ân-ı kerem çekdi emîrâne

sûr-ı ḥıtân eyle-:

1. sūr-ı ḥıtân eyle-:di

Tarih 11

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Sünnet düḡünü yapmak.

Eyledi Ŗâm'da maḥdümına bir sūr-ı ḥıtân
Görmemiş mislini çeŖmi felek-i pür-ḡiyelün

sûsen-i bed-mest:

1. sûsen-i bed-mest:

Kaside 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
SarḡoŖ zambak.

Ḥançer be-dest sûsen-i bed-mest Ŗad-zebân
Lâle elinde sâḡarı mest-i ‘aḳârdur

sûz:

1. sûz:

Kaside 1

Mısra: 15

Harareti, ateŖ.

Yâ Ŗefî‘e'l-müznibîñ ol rûz ‘âŖî sûz kim
DeḡŖetinden birbirin bilmez ‘inâsiyla zûkûr

sûz u güdâz:

1. **sūz u gūdāz:-ī**

Gazel 134

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşk acısıyla yanmak, perişan olmak.

Derûn-ı sînede sūz u gūdāzī var her dem
Göñül mi şemʿ-i münevver midür nedür bilmem

2. **sūz u gūdāz:+uñ**

Gazel 115

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yanma ve erime.

Pervānesisin var ise bir şemʿ-i cemālūñ
Hālī degül ey dil yine bu sūz u gūdāzuñ

sūzān:

1. **sūzān:**

Gazel 9

Mısra: 11

Yakan, yakıcı. Ateşli.

Sūzān olur semender olursa qarīn saña
Mümkin mi ictināb

sūzān id:-

1. **sūzān id:-er, -di**

Gazel 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Cism-i nizārı olmasa āğişte eşk-ile
Sūzān iderdi bülbülü tāb-ı cemāl-i gül

2. **sūzān id:-**

Gazel 148

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak..

Sūzān idiyor pīrehen-i şabrımı girye
Güyā ki şererdür dökilen dīdelerümden

3. **sūzān id:-er**

Kıt'a 23

Mısra: 4

Kelime Tipi:

Yakmak, tutuşturmak..

Öldürür gördükçe maḥsūduñ sūrūrı ḥāsidi
Kendini sūzān ider bulmazsa âteş hīzemi

4. **sūzān id:-üp**

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Hān-mān-ı cismi teff ü tāb-ı ḡam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāḡ-ı dil mānend-i aḡker tāb ü tef

sūzān it:

1. **sūzān it:**

Rûbai 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Giydüm nemedin hırkayı pervāne gibi
Yā Rab beni şemʿ-i ʿışkuña sūzān it

sūzān it:-

1. **sūzān it:-mek**

Gazel 135

Mısra: 3

Kelime Tipi:

Yakmak, tutuşturmak.

Nār-ı hecrüñle neden bendeñi sūzān itmek
ʿĀşık-ı şādıkuñ oldumsa günāh eylemedüm

2. **sūzān it:-**

Rûbai 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yakmak, tutuşturmak.

Giydüm nemedin hırkayı pervâne gibi

Yâ Rab beni şem^c-i 'ışkuña sūzân it

sūzen:

1. sūzen:

Gazel 172

Mısra: 5

İğne (kirpik).

Dikerler gözlerin a'dâ çü sūzen 'aşık-ı zâra

Odur zî-şühunuñ ârâm mümkün mi dükânında

sūz-ı derûn:

1. sūz-ı derûn: +ı

Gazel 146

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gönül yangını.

'Âşık ne deñlü itse nihân âteş-i dilin

Sūz-ı derûnı fehm olunur ıztırâbdan

sūz-ı 'ışk-ı Hudâ:

1. sūz-ı 'ışk-ı Hudâ:

Gazel 211

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah aşkının ateşi.

Pervâne itdi şem^c-i likâ Mevlevîler'i

Yandurdu sūz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

sūz-ı nâr-ı hecr:

1. sūz-ı nâr-ı hecr: +üñ, +le

Gazel 203

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık ateşinin yangını.

Gören bu tâbişümüz sūz-ı nâr-ı hecrüñle

Revâ görür mi semenderle imtiñânımı

sūz-ı sîne-dâg-ı dil:

1. sūz-ı sîne-dâg-ı dil:

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül yarasının ateşi.

Gerekdür sūz-ı sîne-dâg-ı dil te'sîr-i güftâra

Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

sūziş-figen-i cihāniyân:

1. sūziş-figen-i cihāniyân: +sın

Terkib-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyaları yakan, yakıcı.

Tâb-ı teb-i hecr-i tal'atüñle

Sūziş-figen-i cihāniyânsın

sūziş-i cān-güdâz-ı hasret:

1. sūziş-i cān-güdâz-ı hasret:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) hasretinin can eriten yangını.

Ey çarh nedür yine bu fûrkat

Bu sūziş-i cān-güdâz-ı hasret

suver:

1. şuver:

Gazel 206

Mısra: 6

Suretler.

Qabûl-i şirket itmez çünki te'sîrat Hakk'ıuñdur

Şuver âyinesinde hüsn-i Hakk'dur cezb iden cānı

sūhan-ı ehl-i riyâ:

1. **sühân-ı ehl-i riyâ:**

Gazel 78

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İki yüzlülerin sözü.

Sühân-ı ehl-i riyâ eylemez îrâs-ı şafâ
Bed-şadâ hüsni-ta şannu' ile hõş-elhân olmaz

Sühâ:

1. **Sühâ:**

Gazel 47

Mısra: 6

Süha yıldızı.

Rûyuñ göreli cihâna bakmam
Hurşîdi gören Sühâyı neyler

sükker:

1. **sükker:**

Kıt'a 9

Mısra: 4

Şeker.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet tab'ına
Âb-ı şîrin bahri sükker zehri ıslâh eylemez

2. **sükker:+den**

Rûbai 9

Mısra: 1

Şeker.

Ey sâgar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrin suhanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

sükker-i ğaflet:

1. **sükker-i ğaflet:+le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ğaflet şeker.

Hanzal-i şehvetle telh itme maḥabbet ta'mını
Lezzeti hvân-ı mecâzuñ sükker-i ğafletledür

sükker-nümâ:

1. **sükker-nümâ:+dur**

Gazel 8

Mısra: 2

Şekere benzeyen.

Mey-i iqbâli çarḥuñ maṭlab-ı şâh u gedâdur hep
Bu nîli kâse-i pür-zehrler sükker-nümâdur hep

sükût ol-:

1. **sükût ol-:-dı**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Susmak.

‘İlm ehline zîb oldu sükût oldu selâmet
Pür-ğulîğıla olma şaḥın şöhre-i ‘âlem

sükût-ı ḥalvet ü celvet:

1. **sükût-ı ḥalvet ü celvet:+de**

Gazel 112

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tenha ve terk edilmiş yer sessizliği.

Bî-câ kelâm-ı lağva güşâd eyleme lebûñ
Olsun sükût-ı ḥalvet ü celvetde mezhebûñ

Süleymân:

1. **Süleymân:**

Gazel 78

Mısra: 8

Hazreti Süleyman. Davut peygamberin oğlu, on iki
yaşındayken tahta çıkıp hem padişahlık hem
peygamberlik yapmıştır. Klasik edebiyatta gücün ve
iktidarın sembolüdür.

Olmasa ḥâtem-i tevḥîḥ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teşhîr-i perî ile Süleymân olmaz

Süleymân-ı zamân:

1. **Süleymân-ı zamân:-uñ**

Gazel 81

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. Süleyman'ın zamanı.

Hâk-i pâyında helâk-i şive-i reftâriyuz
Biz Süleymân-ı zamânuñ mür-ı bî-miğdâriyuz

süllem-i 'aql u şu'ûr:

1. **süllem-i 'aql u şu'ûr:**

Kaside 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Selamete erdiren akıl ve şuur.

Sensin ol şâh-ı serîr-i lî ma'allâh kim olur
Kaşr-ı iclâlünde kâşır süllem-i 'aql u şu'ûr

süllem-pâye-i ednâ:

1. **süllem-pâye-i ednâ:**

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

En düşük mertebe.

Pâdişâhâ irtifâ'-ı kaşr-ı 'izz ü şânuña
Oldı süllem-pâye-i ednâ semâvât-ı 'ulâ

süm-i esb:

1. **süm-i esb:-üñ, +de**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Dokuz katlı göğün semtindeki atın toynağı.

Sensin ol çâbük süvâr-ı 'arşagâh-ı lâ-mekân
Kûy-ı nüh-gerdün süm-i esbüñde gâltândur senüñ

sümüm:

1. **sümüm:**

Gazel 191

Mısra: 5

Zehirler, ağular.

Nesîm-i nâle-i bülbül olur sümüm âsâr
Nevâ-yı zâğ-ı siyehdür şabâ bu gülzâre

sünbül:

1. **sünbül:**

Gazel 155

Mısra: 1

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

Sünbül şanur gül üzre haţ-ı 'anberin gören
Gül-gonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

2. **sünbül:-ler**

Tahmis 3

Mısra: 9

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

Fürûzân eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerâğın gülsitânda câ-be-câ güller

3. **sünbül:**

Gazel 57

Mısra: 2

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

'Arz ider cānāne geh ruḡ gāh kākül gösterür
Gülşen-i hüsninde geh gül gāh sünbül gösterür

4. **sünbül:**

Gazel 57

Mısra: 4

*Zambakgillerden, salkım çiçekli, keskin kokulu, soğanlı
otsu bitki.*

Dūd-ı âh u dâğ-ı sır ızhâr ider 'âşık saña
Bir sifâl-i köhnede sünbül kıranfûl gösterür

sünbül ol-:

1. **sünbül ol:-a**

Gazel 44

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Sünbül olmak.

Dūd-ı âh ola çemen-zâr-ı firâka sünbül
Çeşmüm ol gülşene fevvâre değüldür de nedür

sünbül-i destâr:

1. **sünbül-i destâr:+u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sarığın sünbülü.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Dūd-ı derûn sünbül-i destârumuz degül

sünbül-i destâr-ı gerdün:

1. **sünbül-i destâr-ı gerdün:**

Gazel 164

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya sarığının sünbülü.

Bir ‘aceb nâdir pesend üşkûfe-gâr-ı hasretem
Dūd-ı âhum sünbül-i destâr-ı gerdün olmada

sünbül-i destâr-ı Mesîhâ:

1. **sünbül-i destâr-ı Mesîhâ:**

Gazel 74

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hız. İsa'nın sarığının sünbülü.

Âhumuz sünbül-i destâr-ı Mesîhâ iderüz
Kuvvet-i nâmiye-i ‘ışk ile ol hâküz kim

sünbül-i müşkîn:

1. **sünbül-i müşkîn:**

Tarih 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Misk kokan saç.

Koyınca hattını ruhsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

sünbül-i siyâh:

1. **sünbül-i siyâh:+uñ**

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin sünbül şeklinde) Siyah saç.

Bigâne çü bād ider perîşân
Her gice o sünbül-i siyâhuñ

sünbülîstân:

1. **sünbülîstân:+a**

Gazel 98

Mısra: 3

Sünbül bahçesi.

Sünbülîstâna güzârişden nesîme şubh-dem
Hıdmet-i tahrik-i zülfi-nîm-tâbuñdur garaž

sünnet:

1. **sünnet:+i**

Kaside 6

Mısra: 10

*Hız. Muhammed'in Müslümanlarca uyulması gerekli
sayılan davranışları ve herhangi bir konuda söylemiş
olduğu söz.*

Olur ârāmgehi Ka‘be-i vuşlat âhîr
Sünneti rāh-ı Hüdâ'da kime kim rehber olur

sünnet-i Ahmed:

1. **sünnet-i Ahmed:**

Tarih 11

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ahmed'in (Hız. Muhammed'in) sünneti.

Didi tārîhini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sūnnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelüñ

sür:

1. **sür:-en, -ler**
Kıt'a 10
Mısra: 4
Sürmek.

Ey şefî'î rûz-ı maḥşer şāh-ı ḥayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña ḥāşā ki maḡfūr olmaya

2. **sür:**
Tarih 30
Mısra: 2
Sürmek, at sürmek.

Şāneka'llah ey süvār-ı ‘arşa-i iḳbāl kim
Menzil-i maḳşūda ‘azm it sür semendi ‘ilm-ile

3. **sür:**
Rûbai 48
Mısra: 4
Sürmek.

Mānende-i ḥurşid eger rifat eyle
Başuñ göge irse daḡı sür ḥāke yüzüñ

4. **sür:-**
Gazel 193
Mısra: 9
Sürmek.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā idegör Nîl gibi

sürâg:

1. **sürâg:+ı**
Gazel 9
Mısra: 5
İz, nişan.

Ey reh-rev-i diyār-ı ḥaḳîkat sürâğı ḳo
Her bî-şu‘ürdan

sür‘at:

1. **sür‘at:+e**
Gazel 109
Mısra: 9
Çabukluk, hız.

Yokdur mecālî vakt-i tilâvetde sür‘ate
Endîşe-i ma‘āni-i Ḳur‘ân idenlerüñ

2. **sür‘at:+i**
Gazel 205
Mısra: 10
Çabukluk, hız.

O şūḥuñ beyân itse ḥālî Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

sür‘at-i ‘ömr:

1. **sür‘at-i ‘ömr:+i**
Kıt'a 3
Mısra: 1
Kelime Tipi: -
Ömrün hızlıca gelip geçmesi.

Sür‘at-i ‘ömri temāşā eyle kim
Geçdi sâ‘atler şeb oldu rûzlar

süreyyâ ve’s-serâ:

1. **süreyyâ ve’s-serâ:**
Kaside 3
Mısra: 8
Kelime Tipi: **Atasözü**
Süreyya yıldızı nerede, toprak nerede. eyne’s-serâ ve’s-Süreyyâ.

İ‘tirâf-ı cürmdür ḳaşdum bu nazm-ı tâzedden
Yoksa medḥüñ baña nisbetle süreyyâ ve’s-serâ

sürme:

1. **sürme:**
Gazel 15
Mısra: 11
Göze sürülen siyah madde.

Mestûr ola ‘aybuñ iki ‘âlemde Nesîbâ
Tâ sürme şîfat-ber idesin dideler üzre

sürme-i hâk-i derin:

1. sürme-i hâk-i derin:

Gazel 74

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kapısının toprağının sürmesi.

Hazret-i Şeyh Siyâhî-i hüner-perver kim
Sürme-i hâk-i derin dîdeye ihdâ iderüz

sürme-i mâ zâğ:

1. sürme-i mâ zâğ:

Kaside 3

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Göz sürmesi. mâ zâğ (gözü Necm53/17 ayetinden
iktibasdır.).

Qābe Qavseyne ile hüsn-i ebruvānuñ bî-mişāl
Sürme-i mâ zâğ ile nergisleründür dil-rübā

sürûr:

1. sürûr:ı

Kıt'a 23

Mısra: 3

Sevinç, mutluluk.

Öldürür gördükçe maḥsûduñ sürûrî ḥāsidi
Kendini sūzân ider bulmazsa âteş hîzemi

sürûr it-:

1. sürûr it-:-se

Kıt'a 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Neşelenme, sevinç içinde olma.

Hâl-i ‘âlem böyledür iki sürûr itse kırân
Bir ğam-ı tākāt-güdâz olur miyânına muşîb

sürûr u ğam:

1. sürûr u ğam:

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevinç ve keder.

Sürûr u ğam degüldür çünki bâkî ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı ḥikmet güşda bir pîrden ḫaldı

sürûr u şafâ:

1. sürûr u şafâ:

Gazel 162

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Neşe ve mutluluk.

Nesîb bâğ-ı felekde mi sürûr u şafâ
Daḫı füşürde degül ḥûşe-i Süreyyâ'da

sürûr-ı ‘âlem:

1. sürûr-ı ‘âlem:

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mutluluk dünyası.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka ğamînuñ
Sürûr-ı ‘âlem ü zaḫm-ı ğam-ı cihândan emînuñ

sürûr-ı dehr:

1. sürûr-ı dehr:

Gazel 52

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya mutluluğu.

Sürûr-ı dehr ile bîğâne eyledi giderek

Meger ki gönümüzüñ mübtelâsıdır ğam-ı yâr

sürûr-ı dehr-i denî:

1. sürûr-ı dehr-i denî:

Gazel 70

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Alçak dünyanın mutluluğu.

Sürür-ı dehr-i denî hüzn-i bî-şümârına degmez
Dü-rûze 'işret-i 'âlem gam-ı humârına degmez

sürüş:

1. sürüş:

Gazel 108

Mısra: 3

Melek.

Ferdâ-yı haşr gâşiye ber-düşüdur sürüş
Kesb-i rızâ-yı Halîk için h'âr olanlaruñ

sütün:

1. sütün:~ı

Kaside 1

Mısra: 12

Sütun, direk.

Mihr-i çarh-ı 'izzinüñ bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nûrınuñ bir na'hl-i Tûr

2. sütün:~ı

Müsemmen 1

Mısra: 16

Sütun, direk.

Seng-i rîze nu'ka geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbûrdur

süvâr:

1. süvâr:~uñ

Gazel 159

Mısra: 8

Ata binmiş, binici.

Rif'at-i sâhte erbâbı olur hâk-nişîn
N'oldı gör nîze mekân itdi süvârüñ düşîn

2. süvâr:

Gazel 2

Mısra: 5

Ata binmiş, binici.

Süvâr olsañ semendüñ eblağ-ı gerdüna nâz eyler
Şatar na'f-i süm-i esbüñ meh-i tâbâna istignâ

3. süvâr:

Gazel 63

Mısra: 1

Ata binmiş, binici.

Semend-i şevka süvâr oldı dil piyâde degüldür
Reh-i ma'habbete bî-hûde pâ-nihâde degüldür

4. süvâr:

Rûbai 10

Mısra: 3

Ata binmiş, binici.

Nağş-ı süm-i esbüñ oldı hurşîd ü kamer
Evvel yeke süvâr çarh-ı peymâsın kim

süvâr ol-:

1. süvâr ol-:-an

Gazel 167

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Binici olmak.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-'inān olsa
Süvâr olan reh-i gamda semend-i iştîyāk üzre

süvâr-ı 'arşa-i ikbâl:

1. süvâr-ı 'arşa-i ikbâl:

Tarih 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saadet ve talih meydanının usta at binicisi.

Şāneka'llah ey süvâr-ı 'arşa-i ikbāl kim
Menzil-i ma'şûda 'azm it sür semendi 'ilm-ile

süvâr-ı esb-i nâz u 'işve:

1. **süvār-ı esb-i nāz u ‘işve:**

Gazel 197

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Naz ve işve atının binicisi.

Çıkar biñ şāneka’llah her tarafdan evc-i eflāke
Süvār-ı esb-i nāz u ‘işve olsa ol perī gāhī

süvār-ı esb-i şabā-sür‘at-i benān:

1. **süvār-ı esb-i şabā-sür‘at-i benān:**

Gazel 141

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parmakla gösterilen sabah rüzgarı atının binicisi.

Niyāzumuz budur ey rāyiz-i yerā‘-ı Nesīb
Süvār-ı esb-i şabā-sür‘at-i benān olasın

süvār-ı keşti-i ten:

1. **süvār-ı keşti-i ten:**

Gazel 208

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Vücut gemisine binen.

Süvār-ı keşti-i ten olalı gönül söyle
Miyāne-i yem-i gamda kenārı gördüñ mi

süyül:

1. **süyül:**

Tarih 5

Mısra: 8

Seller.

Şavb-ı beyt-i ‘izzete ‘azm eyledi hüccāc ile
Vāşıl oldı bahre gūyā tayy-ı deşt idüp süyül

2.3.22. Ş

şād:

1. **şād:uz**

Tahmis 1

Mısra: 14

Mutluluk.

Ne şādüz dehr-i dūnuñ devletinden
Ne maḥzūnuz hücum-ı miḥnetinden

şād id-:

1. **şād id-:-en**

Gazel 140

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu etmek.

Ey şāh-ı ḥüsn hecr-ile itmiş beni ḥazīn
Bed-cūları hemişe vişālūñle şād iden

şād ol-:

1. **şād ol-:-ur**

Gazel 194

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalp ifade**

Mutlu olmak.

Ḳānī‘-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü ḥurrem güzere itmekde zamān-ı tūṭı

2. **şād ol:**

Gazel 207

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Mutlu olmak.

Sürür u gam degüldür çünkü bākī ey gönül şād ol
Budur mengüş-ı ḥikmet güşda bir pirden ḳaldı

şād u faḥūr:

1. **şād u faḥūr:**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mutlu ve övünen.

Gevher-i mihriyle cümle enbiyā şād u faḥūr
Ḥāzin-i gencine-i ‘ışḳ-ı ilāhī kim olur

şād u ğamīn:

1. şād u ğamīn:

Gazel 158

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Mutlu veya kederli.

Gülşene ‘ibretle bak olma şaķın şād u ğamīn
Luţf-ı reng ü bŷy-ı gŷlden renc-i zaķm-ı ħārdan

şād-āb:

1. şād-āb:

Gazel 24

Mısra: 9

Suya kanmış.

Āh-ı āteř-zād kim dāĝ-ı dilŷm şād-āb ider
Gŷlsitān-ı ‘ıřķa gŷyā āteřin fevvāredŷr

şād-āb id-:

1. şād-āb id-:-en

Gazel 149

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya kanmış yapmak.

Bāĝ-ı kāmı eřķ imiş şād-āb iden fehmi eyledŷm
Girye-i ebr-i bahārīden gŷl-i ħandāndan

şād-āb ol-:

1. şād-āb ol-:-ma, -sa

Tahmis 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suya doymak.

N'ola gŷl ĝonca-i ŷmmīd şād-āb olmasa herĝiz
Bu deşt-i miķnetŷñ pejmŷrde olmışdur semŷmından

şādān:

1. şādān:

Tarih 1

Mısra: 14

Sevinçli, mutlu.

Vaĥīd-i devr idi ‘Ārif Efendi ĝoçdi ‘ālemden
O kāmīl ola şādān bezmgāh-ı ħŷr u cennetde

şādī-nŷmā:

1. şādī-nŷmā:

Kıt'a 23

Mısra: 1

İlim gŷsteren.

Ĥāsīdŷñ ilāmına şabr eyle ol şādī-nŷmā
Şabrdur terfī‘ iden her işde ķadr-i merdŷmī

şāh:

1. şāh: +uñ

Gazel 92

Mısra: 10

İşveli, cilveli gŷzel; sevgili.

Nesībā şād hezārān āferīn Firdevsi-i şab‘uñ
Ol şāhuñ nāme-i evřāf-ı ħŷsnin pek gŷzel yazmış

2. şāh: +u, +m

Gazel 138

Mısra: 1

İşveli, cilveli gŷzel; sevgili.

Bu cevri ŷ cefā niçeye dek bendeñe şāhum
Sulřānumı sevmek mi benŷm cŷrm ŷ ĝŷnāhum

3. şāh: +uñ

Gazel 185

Mısra: 11

İşveli, cilveli gŷzel; sevgili.

Kŷyından eyledŷkçe Nesīb ol şāhuñ gŷzer
Ķař‘ eylerŷz ‘alākay-ı cān u cihān ile

4. şāh:

Gazel 73

Mısra: 11

Padişah, hŷkŷmdar.

‘İşkür pādīšāhi bende iden bendeyi šāh
Buña şahid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

5. **šāh:+lar**

Kaside 4

Mısra: 14

Padişah, hükümdar.

Kāse-i ümmiddür dest-i recā bī-pā vü ser
Şāhlar oldu ser-i kūyūnda muḥtāc-ı zekāt

6. **šāh:+uñ**

Kaside 10

Mısra: 5

Padişah, hükümdar.

Şabā esīr-i hevā-yı ḥaremgehidür o šāhuñ
Türāb-ı ḳabri virür iğbirār-ı müşk ü ‘abīre

7. **šāh:+a**

Gazel 87

Mısra: 2

Padişah, hükümdar; sevgili.

‘İşk her dilde rū-nümā olmaz
Şāha her bir mekân sezā olmaz

8. **šāh:**

Rübai 51

Mısra: 1

Padişah, hükümdar; sevgili.

Mülk-i dile bīgāneyi šāh eylemedüm
Ma‘müre-i mührüñi tebāh eylemedüm

9. **šāh:+ā**

Kaside 4

Mısra: 6

Ey padişah.

Mürde diller feyz-i güftāruñla buldı tāze cān
Oldı šāhā la‘l-i nābuñ menba‘-ı Āb-ı ḥayāt

šāh u gedā:

1. **šāh u gedā:**

Gazel 66

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Padişah ve dilenci.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i ‘ışka yeksān görünür šāh u gedā

2. **šāh u gedā:**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Padişah ve dilenci.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zīr olmaz
Perde-i ‘ışka yeksān görünür šāh u gedā

šāh u vezīr:

1. **šāh u vezīr:+e**

Kaside 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Padişah ve sadrazam.

Şeh-i serīr-i velāyet ki devleti ebedīdür
Kemīne bendesi itmez nigāh šāh u vezīre

şahādet:

1. **şahādet:+e**

Gazel 153

Mısra: 5

Şahitlik, tanıklık.

Hemān şahādete āmāde eylesün cānı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geçen ḥayālinden

şāhbāz-ı çeşm:

1. **şāhbāz-ı çeşm:+i**

Gazel 188

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) doğan kuşu (gibi âşıkları avlayan) gözleri.

Meger kim şāhbāz-ı çeşmi kaldı zīr-i zūlfinde
Girince ceyb-i ebre kaçreler düşdi per ü bāle

şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rīz:

1. şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rīz: +üñ

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) kan dökücü şahin gözleri.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rīzūñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

şāhbāz-ı evc-i fenā:

1. şāhbāz-ı evc-i fenā: +y, +am

Kıt'a 17

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yokluğun zirvesinin doğanı.

Ol şāhbāz-ı evc-i fenāyam ki ey Nesib
Gam çekmezem 'asākır-i zāğ eylese hücum

şāhbāz-ı nāle:

1. şāhbāz-ı nāle: +m, +i

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Doğan kuşunun feryadı.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyın rişte-i āh-ı 'ulūv zād eyledüm

şāhed-i maṭlab:

1. şāhed-i maṭlab:

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstenilen şeyin güzelliği.

Verā-yı perde-i naẓmında gizlū şāhed-i maṭlab
Nihān degül ruḥı ammā nigāh-ı çeşm-i başire

şāhed-i nāzende:

1. şāhed-i nāzende: +si

Rübai 22

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nazlı güzel.

Ey şāhed-i nāzendesi bezm-i kıdemūñ
Tā 'arşa mümās oldu zemīn-i ḥaremūñ

şāhed-i rāy:

1. şāhed-i rāy: +ı, +n, +a

Tarih 12

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Düşünce şahidi.

Hüs-n-i tedbīrine dil-beste nīzām-ı devlet
Şāhed-i rāyına āşüfte mühimmāt verā

şāhed-i vecd:

1. şāhed-i vecd:

Gazel 211

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlahi aşkla kendinden geçmenin çekiciliği.

Eyler kudüm şāhed-i vecd ihtiyārsuz
Mānend-i nāy-ı nağme-serā Mevleviler'i

şāhenşāh:

1. şāhenşāh: -ā

Kaside 5

Mısra: 5

Ey şahların şahı.

Şāhenşāhā bu zerreden aḥḳar Nesib-i zār
Dīdāruñı müşāhedeye ḥ'āst-kārdur

şāhenşeh-i dārā-fer-i ḥurşid-i livā:

1. şāhenşeh-i dārā-fer-i ḥurşid-i livā:

Tarih 18

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Dara ışığına sahip sultanlar sultanının sancağının
güneşi.*

Gönderüp mühri der-i devlete da'vet itdi
Anı şāhenşeh-i Dārā-fer-i hūrşid-i livā

şāhenşeh-i hayāl:

1. şāhenşeh-i hayāl:+e

Gazel 119

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hayalin şahlar şahı.

Ādāb-ı bezm-i vaşlı bilür niçe rüzgār
Şāhenşeh-i hayāle dili mahrem eyledük

şāh-ı aḥterān:

1. şāh-ı aḥterān:

Gazel 195

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yıldızlar padişahı.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥterān
‘Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş‘ali

şāh-ı a‘zam:

1. şāh-ı a‘zam:

Kaside 8

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüceliği çok olan padişah (Allah).

Şefikā kerīmā şefī‘-i ‘uşātā
Penāh-ı ümem sensin ey şāh-ı a‘zam

şāh-ı bī-amān:

1. şāh-ı bī-amān:+u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zalim padişah (sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

Niyāz geçmedi ol şāh-ı bī-amānumuza
Gezend-i nāvek-i bī-dād geçdi cānumuza

şāh-ı bī-dād:

1. şāh-ı bī-dād:+uñ

Gazel 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acımasız padişah.

Saṇa zulm-i firāvānın Nesīb ol şāh-ı bī-dāduñ
Ferāmuş itdürür kem-ter nigāh-ı āşinā bir bir

2. şāh-ı bī-dād:

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Acımasız padişah.

Ey milket-i hüsne şāh-ı bī-dād
V'ey çeşmi iden kazāya imdād

şāh-ı bülend-tāc-ver:

1. şāh-ı bülend-tāc-ver:+i

Gazel 120

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüce hükümdarı.

Oldı Nesīb ḥazret-i Monlā Celāl-i dīn
Şāh-ı bülend-tāc-veri Mevleviler'üñ

şāh-ı cemāl:

1. şāh-ı cemāl:

Rübai 65

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahı.

Bir şāh-ı cemāl daḥi mālīk olamaz
Dil kişveri milket-i Süleymān oldı

şāh-ı cem-cāh-ı felek:

1. şāh-ı cem-cāh-ı felek:

Tarih 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Feleğin Cem makamlı padişahı.

Şāh-ı Cem-cāh-ı felek dergāh-ı Efrīdūn sipāh
Ḳahramānlar reh-güzārında olurlar ḥāk-i pā

şāh-ı dehr:

1. şāh-ı dehr:+üñ

Tarih 30

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünya padişahları.

Şadrdan şadra seni ikrām için naḳl itdürür
Oldığıçün şāh-ı dehrüñ dil-pesendi ‘ilm-ile

şāh-ı dīn:

1. şāh-ı dīn:+üñ

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dinin padişahı (Hz. Muhammed).

Tā‘ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnüñ
Ḳavl ü fi‘liyle ‘amel uçmağ için şeh-per olur

şāh-ı erīke-i şefā‘at:

1. şāh-ı erīke-i şefā‘at:

Rübai 5

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Bağışlayıcı süslü tahtın padişahı.

V'ey şāh-ı erīke-i şefā‘at kerem it
Vir naḳd-i dile sikke-i dāğuñla revāc

şāh-ı ğam:

1. şāh-ı ğam:+a

Gazel 213

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gam,keder padişahı.

Atup şāh-ı ğama burc-ı felekden sâ‘ika topın
Sipāh-ı ğuşşa üzre berḳ-ı tiğ-i bī-amān çekdi

şāh-ı gül:

1. şāh-ı gül:+i

Gazel 201

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güllerin şahı (Sevgili).

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāḥ üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gū nev-rūzdu şimdi

2. şāh-ı gül:

Gazel 213

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güllerin şahı (Sevgili).

Çemende zulm-i ḥārı def’ için emr idüp ārāma
Hezārūñ şekvesin gūş itdi şāh-ı gül ‘inān çekdi

3. şāh-ı gül:

Gazel 46

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül dalı.

Devlet-i deh-rūze-i faşl-ı bahāru gūş ider
‘Andelibe şāh-ı gül gülşende destān söyledür

şāh-ı ḥayāl:

1. şāh-ı ḥayāl:+üñ

Gazel 53

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hayal hükümdarı, sevgili.

Merdüm-i dīde şunar āyine-i mānend-i gedā
Rāh-ı çeşmümden ide şāh-ı ḥayālūñ ki güzەر

şāh-ı hayl-i enbiyā:

1. şāh-ı hayl-i enbiyā:

Kıt'a 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Peygamberler zümresinin şahı.

Ey şeff'î rüz-ı mahşer şāh-ı hayl-i enbiyā
Yüz sürenler ravzaña hāşā ki mağfūr olmaya

şāh-ı hüsn:

1. şāh-ı hüsn: +i

Gazel 81

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahı.

Eylemiş çok şāh-ı hüsn bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidüñ 'abd-i şadaķat-kāriyuz

2. şāh-ı hüsn:

Gazel 140

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahı.

Ey şāh-ı hüsn hecr-ile itmiş beni hāzīn
Bed-cūları hemīşe vişālūñle şād iden

3. şāh-ı hüsn:

Gazel 104

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahı.

Bir nigāh-ı merhāmet itseñ n'olur ey şāh-ı hüsn
Reh-güzāruñ üzre tırmuş derd-mendān şaf-be-şaf

4. şāh-ı hüsn: +e

Gazel 35

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik padişahı.

N'ola ben 'add idersem kendimi pāmāl-i bed-cūyān
Geçen bu 'abd-i nāçizi o şāh-ı hüsn hāsiddür

şāh-ı işve:

1. şāh-ı işve:

Gazel 118

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Naz padişahı.

Seni ey şāh-ı işve cüst ü cūdan fāriğüz şimdi
Cemālūñ revzen-i kaşr-ı dil-i nā-şāddan gördük

şāh-ı kerīm:

1. şāh-ı kerīm:

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Cömert padişah (Hz. Muhammed sav.).

Faķtülü tıgıyla itdūñ düşmenūñ bağrın dü-nīm
'Askerūñ cünd-i melāyık oldı ey şāh-ı kerīm

şāh-ı memleket-ārā-yı hıttagāh-ı kemāl:

1. şāh-ı memleket-ārā-yı hıttagāh-ı kemāl: +üñ

Kaside 10

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Olgunluk ülkesinin donatan sultanı.

O şāh-ı memleket-ārā-yı hıttagāh-ı kemālūñ
Nazīre luţf ile kaşrı olur hıbbān u sâ'ire

şāh-ı muhteşem:

1. şāh-ı muhteşem:

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Muhteşem, muazzam şah.

Rif'atle olsa gāşiye-ber-düş çok degül
Ednā gedā-yı kūyuña her şāh-ı muhteşem

şāh-ı mülk-i işve:

1. **şāh-ı mülk-i 'işve:**

Gazel 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Naz ülkesinin sultanı.

Göñül çokdan 'ubūr eylerdi menzilgāh-ı fāniden
Ümīd-i vuşlatuñ ey şāh-ı mülk-i 'işve zührendür

şāh-ı Necef:

1. **şāh-ı Necef:**

Rübai 20

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Necefşahu (Hz. Ali).

Şer'üñ haremīnde oldılar çār menār
'Osmān u Ebū Bekr ü 'Ömer şāh-ı Necef

şāh-ı nesak-sāz-ı ekālīm-i belāğ:

1. **şāh-ı nesak-sāz-ı ekālīm-i belāğ:**

Rübai 19

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Tebliğ ülkelerini düzenleyen padişah.

Ey şāh-ı nesak-sāz-ı ekālīm-i belāğ
Oldı haremünde mihr ü meh iki çerāğ

şāh-ı rusül:

1. **şāh-ı rusül:**

Rübai 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.

Ey şāh-ı rusül netice-i ahvālüm
Olursa eger muṭābık ef'ālüm

2. **şāh-ı rusul:**

Rübai 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler sultanı, Hz. Muhammed.

Ey şāh-ı rusul 'asker ü gerdün dergāh
Deryüze-ger-i hāk-i rehūñ bende vü şāh

şāh-ı şefik:

1. **şāh-ı şefik:**

Rübai 21

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Merhamet şahu.

Ey hākīm-i 'ādil-i diyār-ı taḥkik
Sultān-ı Kureyşī-neseb ü şāh-ı şefik

şāh-ı şefkat:

1. **şāh-ı şefkat:**

Gazel 147

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Merhamet padişahu.(sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

'Arz-ı hāl itme Nesīb ol şāh-ı şefkat düşmene
Bād-ı āhuñ mevce-ḥiz-i lücce-i kīn olmasun

şāh-ı serir-i lī ma'allāh:

1. **şāh-ı serir-i lī ma'allāh:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Hadis**

*Allah ile birlikte olan taht padişahu. lī ma'allāh ile
Benim Allah ile.... me'ālinde bir hadis olup yarım iktibas
yapılmıştır. Hadis-i şerifte: Benim Allah ile öyle anlarım
olur ki, ne mukarreb melekler ne de bir nebi o yakınlığı
elde edememiştir. buyurulmuştur.*

Sensin ol şāh-ı serir-i lī ma'allāh kim olur
Kaşr-ı iclālünde kâşır süllem-i 'aql u şu'ur

şāh-ı serir-i milket-i mā evhā:

1. **şāh-ı serir-i milket-i mā evhā:**

Rübai 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Ayet**
Vahiy ülkesinin padişahının tahtı. mā evhā Allah)
kuluna verdiği vahyi verdi. Necm53/10. ayetine iktibas
yapılmıştır.

Ey pādīşeh-i qālem ü ev ednā
V'ey şāh-ı serīr-i milket-i mā evhā

şāh-ı sitem-me'āb:

1. **şāh-ı sitem-me'āb**:+um, +dan

Gazel 145

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zulüm sahibi sevgili.

‘Aceb helāke mi iṭlāka mı ider fermān
Ne emr olur ki o şāh-ı sitem-me'ābumdan

şāh-ı tıyūr:

1. **şāh-ı tıyūr:**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kuşların padişahı.

Naẓra-i luṭfuñla manẓūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tıyūr

2. **şāh-ı tıyūr:**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Kuşların padişahı.

Naẓra-i luṭfuñla manẓūr olsa bir kem-ter meges
Ḳulle-i Ḳāf-ı sa‘ādetde olur şāh-ı tıyūr

şāh-ı zü'l-kerem:

1. **şāh-ı zü'l-kerem:**

Kaside 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Merhamet sahibi padişah.

Na‘tūñ yolında çok mıdur ey şāh-ı zü'l-kerem
Her ḥaṭvesinde secde-i şükr eylese qālem

şāhid:

1. **şāhid:**

Gazel 210

Mısra: 1

Tanık, şahit.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḥi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

2. **şāhid**:+dur

Gazel 35

Mısra: 10

Tanık, şahit.

Göñülden māl-i nācizūñ hevāsın pür şafā gelsün
Güdāzeş resmi ibrize bu ḳavl-i ḥaḳka şāhiddür

3. **şāhid**:+dür

Kıt'a 26

Mısra: 3

Tanık, şahit.

Dildür insān iden insānı buña şāhiddür
Ḳalbdür beyyine-i merdūme hem-tā-yı ḥisāb

4. **şāhid**:+dür

Müsemmen 1

Mısra: 4

Tanık, şahit.

Eyledüñ bir laḥẓada himmetle ṭayy ‘arz u ṭül
Ol gice mi‘rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳül

5. **şāhid:**

Gazel 73

Mısra: 12

Tanık, şahit.

‘İşkdur pādīşāhi bende iden bendeyi şāh
Buña şāhid yeter efsāne-i Maḥmūd u Ayāz

şāhid ol-:

1. **şāhid ol:-miş**

Gazel 176

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tanık olmak.

Fitne-i memlûk nigāh-ı dil-firibümdür dimiş
Şāhid olmuş iki çeşm-i mesti bu da'vāsına

şāhid ü meşhūd:

1. **şāhid ü meşhūd:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Görenler ve şahit olanlar.

Bî-tekellûf bezmgāh-ı aqdese itdüñ duhûl
Şāhid ü meşhūd olup bir ikilik itdi zühûl

şāhid-i esrār:

1. **şāhid-i esrār: +uñ, +ı**

Gazel 123

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sırların şahidi.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her kâşır-bîn
Ten-i pür-dāğ ile kâşır-ı dile zer-şübbāk ol

şāhid-i feyza:

1. **şāhid-i feyza:**

Gazel 48

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bereketin şahidi.

Şāhid-i feyza yine māsīta-i ṭab'-ı Nesīb
Cevher-i nuṭkumuzu zīb-i binā-güş eyler

şāhid-i hāl:

1. **şāhid-i hāl:**

Gazel 194

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Halimin şahidi.

Güşe-girānuñ olur kıymeti lâ-bü'd efzün
Şāhid-i hāl yiter qadr-i girān-ı ṭūṭı

şāhid-i te'sir:

1. **şāhid-i te'sir: +i**

Gazel 48

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Etkisinin şahidi.

Āhumuz şāhid-i te'siri der-āgüş eyler
Nālemüz Zühre-i hunyā-geri hāmūş eyler

şāh-in-i hayāl:

1. **şāh-in-i hayāl:**

Gazel 178

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Hayal, düşünce şahini.

Bir taze şikār aldı Nesibā yine oldı
Şāh-in-i hayāl evc-i ma'āniye peride

şāh-rāh:

1. **şāh-rāh:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

İşlek yol, büyük cadde.

Ḥayfā ki gül-i nefis beni itdi güm-şüde
Züh'd ü vera' behişte çıkar şāh-rāh iken

şāh-reh-i dîn:

1. **şāh-reh-i dîn: +i**

Kaside 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Dinin yüce yolu.

Bırakdı hārsitān-ı dālāle āteşler
Ki itdi şāh-reh-i dīni ümmete eshel

şahş-ı bâtl:

1. şahş-ı bâtl:

Mesnevi 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Temelsiz şahıs.

Hâlûñ nice olurdu câhil olsan

Bir bî-meze şahş-ı bâtl olsañ

şahş-ı 'işmet:

1. şahş-ı 'işmet:

Gazel 116

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Temiz kişi.

Görüp melâmetümi şahş-ı 'işmet âh eyler

Şadâ-yı çâki degül dâmen ü giribânunñ

şâh-süvâr:

1. şâh-süvâr:+u, +m

Gazel 178

Mısra: 13

Usta at binicisi.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum

Ol cünbüş-i merdâneye ol zür cerîde

şâ'ir:

1. şâ'ir:

Gazel 55

Mısra: 10

Şiir söyleyen veya yazar kimse.

Güş eyleyüp Nesîb sözünñ kudsîyân didi

Hakkâ bu güne nâdire-gü şâ'ir az olur

şakk it-:

1. şakk it-:-düg, -ün

Gazel 121

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

İkiye ayırmak.

Mâhı bir şeb gün gibi şakk itdügünñ meşhûrdur

Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senün

2. şakk it-:-düg, -ün

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

İkiye ayırmak.

Mâhı bir şeb gün gibi şakk itdügünñ meşhûrdur

Mu'cizâtuñ gerçi kim bî-ḥadd ü pâyândur senün

şâl:

1. şâl:+da, +dur

Gazel 37

Mısra: 1

Hırka/abâ.

Şanma ki sırr-ı Hudâ hırkâdadur şâldadur

O girân-mâye güher ka'r-ı yem-i hâldadur

2. şâl:+in

Gazel 165

Mısra: 1

Şal.

Gül al şâlin açdı şehir tâzelenmege

Oldı sebep hezâr ḥaber tâzelenmege

Şâm:

1. Şâm:+da

Tarih 11

Mısra: 3

Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.

Eyledi Şâm'da maḥdûmına bir sūr-ı hıtân

Görmemiş mislini çeşmi felek-i pür-ḥiyelün

2. **şām:**

Gazel 39

Mısra: 1

Akşam.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şām eyler
İtmeyen kesb-i ma'ārif nice ārām eyler

3. **Şām:**

Tarih 7

Mısra: 4

*Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu
coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

Himmet-i hāzret-i Pīr ile görildi cümle
Mekke vü Quds ü Medīne taraf-ı Mısr ile Şām

4. **Şām:+da**

Tarih 35

Mısra: 7

*Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu
coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

Ben de kıldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşīb

5. **Şām:+a**

Tarih 35

Mısra: 5

*Suriye'nin başkenti, genel anlamda orta doğu
coğrafyasını ifade etmek için kullanılır.*

Lākin ammā Şām'a geldükde be-takdir-i Hudā
Meşīhatle behre-ver itdi bu 'abdin ol lebib

şām u şehir:

1. **şām u şehir:**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Akşam ve sabah.

Merām-ı vaşla vāşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şām u şehir şimdi

Şām-ı şerif:

1. **Şām-ı şerif:+e**

Tarih 11

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şerefli Şām şehri.

Kādı-i Şām-ı şeref-māye semiy-i Şiddik
Kim odur Şām-ı şerife keremi Lem-yezel'üñ

şām-ı tır:

1. **şām-ı tır:+e**

Gazel 195

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

Mağrib zemīne itdi sefer şāh-ı aḥterān
'Akkām şām-ı tīre çeker sīm meş'ali

şāmil:

1. **şāmil:**

Tarih 27

Mısra: 7

İçine alan, kaplayan, kapsayan.

Mişāl-i pertev-i hūrşid-i luḫfı 'āleme şāmil
Seḥā vü 'adl ü inşāfiyla olmışdur cihān ārā

şāmil-i eṭrāf:

1. **şāmil-i eṭrāf:**

Gazel 32

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Etrafı çevreleyen.

Dest ü pāy-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ 'adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

şān:

1. **şān:+uñ, +a**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Büyüklik, ululuk, azamet.

Rüşen oldu maqdemünle meclis-i 'arz u semā
Şānuña şāyeste medḥ itdi seni ancaḫ Ḥudā

2. **şān:**^{+e}

Gazel 204

Mısra: 4

Büyüklik, ululuk, azamet.

Dil-i şad-pārenün āvizişinden ḥüsnin arturdu
Urıldı şāne gūyā kākül-i pīçān güzellendi

3. **şān:**

Gazel 25

Mısra: 5

Ün, şöhet.

Olup Leyli vü şān evvel niğehde şabr u sāmānın
Dil-i Ḳays ibtilāyī vādi-i hicrāna şalmışlar

4. **şān:**^{+uñ, +ı}

Müsemmen 1

Mısra: 12

Büyüklik, ululuk, azamet.

Ḳadrüñi fehm itmedi şol kimse kim dil kûrdur
Şānuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdā'dan dûrdur

şāne:

1. **şāne:**

Gazel 94

Mısra: 1

Tarak.

Dil şāne gibi zülf-i girih-gire şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencire şarılmış

şarāb:

1. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 1

Şarap, bade, mey.

Olur müdām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niḳāb şarāb

2. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 2

Şarap, bade, mey.

Olur müdām saña māye-i ḥicāb şarāb
Gül-i ḥayādan ider rüyuña niḳāb şarāb

3. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 4

Şarap, bade, mey.

Bulurdu 'ömr-i ebed ḳaṭresin çeken rindān
Mey-i lebünden eger olsa feyż-yāb şarāb

4. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 6

Şarap, bade, mey.

Bu bezmgehde ğaraż neş'e ise besdür bes
Hemişe laḥt-ı ciger ḥün-ı dil kebāb şarāb

5. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 8

Şarap, bade, mey.

Toḳunsalar gelür āvāze-i şarāb şarāb

O rind-i bade-perestüm ki kāse-i serüme

6. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 10

Şarap, bade, mey.

Fezā-yı cāmda rūḥ-ı Cem'ün otağıdur

Ḳıyās itme ki izḥār ider ḥübāb şarāb

7. **şarāb:**

Gazel 5

Mısra: 12

Şarap, bade, mey.

Nesīb sāğara düşdükçe ‘aks-i tır-ra-i yār
İder dimāğımı pür-büy-ı müşk-nāb şarāb

8. **şarāb:**

Gazel 86

Mısra: 10

Şarap, bade, mey.

‘Adil-i neşve-i hāl olamaz hālāvet-i kāl
Şarāb khand-i mey-i dil-güşā yerin tıtmaz

şarāb-ı hayāl-i gül:

1. **şarāb-ı hayāl-i gül:**

Gazel 127

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gül şarabının hayali.

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārı şarāb-ı hayāl-i gül

şarāb-ı nāb:

1. **şarāb-ı nāb:**

Gazel 177

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Saf şarap.

Hayāl-i la’lūñ ile bāğa varsa bir ‘āşık
Şarāb-ı nāb gibi neşve-baḥş olur güre

şarāb-ı sāğar-ı Cem:

1. **şarāb-ı sāğar-ı Cem:**

Gazel 126

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cem'in efsanevi kadehindeki şarab.

N'ola rağbet olmasa Āb-ı Hızır'a şarāb-ı sāğar-ı Cem
degül

Mey-i la’l-i yāri çeken hayātını terk iderse de ğam
degül

şark u ğarb:

1. **şark u ğarb:***

Gazel 98

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Doğu ve Batı.

Şark u ğarbı rüz u şeb geşt ü güzār-ı mihrdan
Reşk-i luṭf-ı cilvegāh u cāme-ḥ’ābuñdur ğaraḥ

şart-ı işmet:

1. **şart-ı işmet:**

Gazel 168

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temizliğin koşulu.

Şart-ı işmet bu mıdır kim seni ağıyar degül
‘Aks-i ruḥsāruñı āyinede peymāne göre

şart-ı keremdür:

1. **şart-ı kerem:***

Gazel 63

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İyiliğin şartı.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘āşık selām-ı sāde degüldür

şart-ı reh:

1. **şart-ı reh:***

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yolun şartı.

Taklil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamān tehdür

şâst:

1. şâst:

Tarih 23

Mısra: 4

Okçuların parmaklarına taktıkları yüzük.

Atup püy rāz ile bir tır pîş-rev

Hezār u şâst gez oldu şitābān

şâyân:

1. şâyân:

Gazel 78

Mısra: 2

Layık, yaraşır, uygun.

Ten-i bî-cān gibidür ragbete şâyân olmaz

Dil-i bî-ıışk ki lezzet-çeş-i imān olmaz

2. şâyân:+dur

Gazel 137

Mısra: 14

Layık, yaraşır, uygun.

Dāver-i Hātem-şiyem kân-ı kerem baħr-i ‘atā

Virse şâyāndur seħā vü luṭfi mu‘tād eyledüm

3. şâyân:

Gazel 145

Mısra: 7

Layık, yaraşır, uygun.

Kemāl-i ħüsnine şâyān degül nezāre diyü

Nigāh-ı germi idemem rüyına ħicābumdan

4. şâyân:+dur

Gazel 186

Mısra: 5

Layık, yaraşır, uygun.

Müşābihdür o dendān u dehāna dinse şâyāndur

Derün-ı ħokķa-i yākūt pür dūr-i semīn olsa

5. şâyân:

Kaside 1

Mısra: 3

Layık, yaraşır, uygun.

Zılle-i bāb olmağa dergāhuña şâyān idi
Nürdan olsa ser-ā-pā ħubbe-i gerdün çü hūr

6. şâyân:+dur

Kıt'a 27

Mısra: 3

Layık, yaraşır, uygun.

Müslim-i dīn-dāra şâyāndur hemān merdüm dimek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümārıdur tamām

şāyed:

1. şāyed:

Tarih 1

Mısra: 7

Belki.

Ṭarīķ-ı ‘ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed
Anı mümtāz ide ‘izzetle Bārī bezm-i ħurbetde

şāyeste:

1. şāyeste:

Gazel 44

Mısra: 7

Layık, yaraşır, uygun..

Dir imiş luṭfuma şāyeste degüldür ‘āşık
Bu kerem düşmen-i mekkāre degüldür de nedür

2. şāyeste:

Kaside 3

Mısra: 6

Layık, yaraşır, uygun.

Zāt-ı pākūn menba‘ü'l-envār-ı iķlīm-i hüdā
Saña şāyeste Le‘amrūke saña lāyıkdur vemā

3. şāyeste:

Kaside 1

Mısra: 14

Layık, yaraşır, uygun.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse şâyeste eger yevmü'n-nüşür

4. **şâyeste:**

Rübai 49

Mısra: 4

Layık, yaraşır, uygun.

Pervāneye şem‘ ü şem‘e pervāne sezā
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

5. **şâyeste:**

Gazel 206

Mısra: 3

Layık, yaraşır, uygun.

Degül şâyeste maḥbūbiyyete çün kim sivā-yı Hakk
Şerik itme cenāb-ı Kibriyā'ya nev‘-i insānı

6. **şâyeste:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Layık, yaraşır, uygun.

Rüşen oldı maḥdemünle meclis-i ‘arz u semā
Şānuña şâyeste medḥ itdi seni ancak Hudā

şâyeste-i ikrām:

1. **şâyeste-i ikrām:**

Gazel 39

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yaraşır ikram.

Şıdk ile ḥıdmet-i maḥdümına dil-beste olan
Giderek kendini şâyeste-i ikrām eyler

şâyeste-i şadr-ı devlet:

1. **şâyeste-i şadr-ı devlet:**

Gazel 65

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Devletin sadrazamlığına layık.

Her nā-ḥalef-i gedā-ṭabī‘at
Şâyeste-i şadr-ı devlet olmaz

şeb:

1. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 3

Gece.

Mest-i nāzum ḡayr ile bezm-i şarāb itdün bu şeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdün bu şeb

2. **şeb:~den**

Kaside 1

Mısra: 10

Gece.

Ḥ‘ābgāh-ı cism-i pākūñ olduḡıçün mehd-i ḥāk
Şebden örter dāye-i devrān aña dā’im semūr

3. **şeb:**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Gece.

Māhı bir şeb gün gibi şakḡ itdüḡüñ meşhürdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḥadd ü pāyāndur senüñ

4. **şeb:~ler**

Tarih 9

Mısra: 3

Gece.

Çerāḡān zinetiyle döndi şebler rüz-ı pür-nūra
Zemīn işrāḡda ḡālib görindi heft-eyvāna

5. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 1

Gece.

Meyle sāḡı ‘arızuñ pür āb ü tāb itdün bu şeb
Māhı müstāḡnī-i nūr-ı āfitāb itdün bu şeb

6. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 2

Gece.

Meyle sâķī ‘arızuñ pür āb ü tāt itdün bu şeb
Māhı müstağnī-i nūr-ı āfitāb itdün bu şeb

7. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 4

Gece.

Mest-i nāzum ğayr ile bezm-i şarāb itdün bu şeb
Nār-ı ḥasretle dil ü cānum kebāb itdün bu şeb

8. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 6

Gece.

Leşker-i endüh-ı hecrüñle amān ey bī-vefā
Ḥān-mān-ı tākati āḥir ḥarāb itdün bu şeb

9. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 8

Gece.

Çeşmümi ḥasret-keş-i didār-ı ḥ‘āb itdün bu şeb
Va‘d-i bī-encām-ı teşrīf-i durūguñla benüm

10. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 10

Gece.

Sineye kim çekdi sen māhı sipihr-āsā ‘aceb
Eşk-i çeşmüm reşk-fermā-yı şihāb itdün bu şeb

11. **şeb:**

Gazel 11

Mısra: 12

Gece.

Tiğ-ı hecrüñle Nesīb-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a‘dā-yı dünı kām-yāb itdün bu şeb

12. **şeb:** +üñ

Gazel 112

Mısra: 8

Gece.

Maṭlūbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Ṭut dest-i ibtihāl ile dāmānını şebüñ

13. **şeb:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Gece.

Bir şeb itdün şavb-ı Kuds'e Mekke'den ‘azm-i vuşul
Eyledün bir laḥzada himmetle ṭayy-ı ‘arz u ṭul

14. **şeb:**

Tarih 19

Mısra: 1

Gece.

Kazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrīk idüp çün mevce-i deryā

15. **şeb:**

Gazel 121

Mısra: 7

Gece.

Māhı bir şeb gün gibi şakḳ itdügün meşhurdur
Mu‘cizātuñ gerçi kim bī-ḥadd ü pāyāndur senüñ

16. **şeb:**

Gazel 170

Mısra: 14

Gece.

Fürkātde daḥi dūr degüldür o māha dil
Her şeb çeker ḥayālini āğuş-ı ḥasrete

17. **şeb:**

Kıt'a 3

Mısra: 2

Gece.

Sür'at-i 'ömri temâşâ eyle kim
Geçdi sâ'atler şeb oldu rûzlar

şeb ü rûz:

1. şeb ü rûz:

Gazel 74

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gece ve gündüz.

Hıdmet-i hayr-du'asında muķīmüz şeb ü rûz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollâ iderüz

şebân:

1. şebân:

Tarih 32

Mısra: 7

Geceler.

Nesibâ böyledür şimdi du'âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i salţanat açdı çiçek Hâķ mîve-dâr itsün

şebbü-yı kevākib:

1. şebbü-yı kevākib:

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yıldızlar şebboyu.

Ƙondı nüh-mînâ-yı çarħa ravzañı tezyîn içün
Gice şebbü-yı kevākib rûz-i gül şems-i duħâ

şeb-gîr-i ğam-ı 'ışk:

1. şeb-gîr-i ğam-ı 'ışk: +ı, -ñ, -ı

Gazel 154

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşķın gece vakti olan kederi.

Havf eyle cüvânsın ĥaţar-ı âh-ı seherden
Şeb-gîr-i ğam-ı 'ışķuñı dūr itme nazardan

şeb-i 'āşık:

1. şeb-i 'āşık:

Gazel 186

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşķın gecesi.

Şeb-i 'āşık olurdu rûz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde cām-ı âteşin olsa

şeb-i deycür:

1. şeb-i deycür: +da

Gazel 159

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

Farţ-ı ülfetle olur cism-i ser-â-pâ dide
Şeb-i deycürda da pây bulur pāpūşın

2. şeb-i deycür:

Tarih 17

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Karanlık gece.

O maţla'-ı seher-i mihr-i ĥaķķuñ olmuş idi
Derûnı mäh-ı münevver teni şeb-i deycür

şeb-i ğaflet:

1. şeb-i ğaflet: +de

Gazel 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ğaflet gecesi.

Fenâ bezminde gerdân cām-ı zerdür ĥalka-i tevĥîd
Şeb-i ğafletde ĥurşîd-i seherdür ĥalka-i tevĥîd

şeb-i mâtem:

1. şeb-i mâtem:

Kıt'a 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yas gecesi.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
hõd
İki dilber cum'a vü nev-rûzdur mâtem rakîb

şebîhûn:

1. şebîhûn: +ın, -a

Gazel 166

Mısra: 7

Gece baskını.

‘Uşşâkı şebîhûnına gönderdi rakîbûn
Toğrıldı çalıklar o mehûn bu seferinde

şebistân-ı ‘adû:

1. şebistân-ı ‘adû: +da

Gazel 175

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Düşmanın(rakibin) yatak odası.

Ey şüh şebistân-ı ‘adûda çok açılma
Âh-ı şehiriden hâzer eyle hâzer eyle

şebnem:

1. şebnem:

Gazel 53

Mısra: 1

Çiğ tanesi.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

2. şebnem:

Gazel 158

Mısra: 6

Çiğ tanesi.

Câyı geh ağuş-ı güldür geh kenâr-ı âfitâb
Gör ne devlet buldı şebnem dîde-i bîdârdan

3. şebnem:

Gazel 205

Mısra: 8

Çiğ tanesi.

Lebinde ne hoşdur o teb-hâleler
Ki şebnem virür goncaya zîneti

şebnem eyle-:

1. şebnem eyle-: -dük

Gazel 119

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gözyaşı akıtmak, ağlamak.

Feyz-i şeb-i firâk ile mânende-i Nesîb
Gülzâr-ı dâğa eşk-i teri şebnem eyledük

şebnem-i nâçiz-veş:

1. şebnem-i nâçiz-veş:

Gazel 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Küçük çiğ tanesi gibi.

Şebnem-i nâçiz-veş tâb-âver olmak dil muhâl
Çarh-ı hüsnün cezbe-i mihr-i cihân-ârâsına

şecer-i şer‘i:

1. şecer-i şer‘i: +i, +n, +e

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şeriat ağacı.

Hâşıl-ı mezra‘a-i sünnetidür hakk-ı yakîn
Şecer-i şer‘ine ‘irfân-ı ilâhî ber olur

şefâ‘at:

1. şefâ‘at: +le

Müsemmen 1

Mısra: 7

Bir suçun başışlanması veya bir isteğin yerine
getirilmesi için aracı olma.

Kıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâ-yı kâm-yâb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

2. **şefâ'at: +i, -y, -le**

Kaside 7

Mısra: 3

Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.

Şefâ'atiyle siyeh-nâmeler muğarreb olur
İnâyetiyle şevâba olur günâh bedel

3. **şefâ'at: +le**

Gazel 121

Mısra: 13

Bir suçun bağışlanması veya bir isteğin yerine getirilmesi için aracı olma.

Kıl şefâ'atle Nesib-i mübtelâyı kâm-yâb
Rûz-ı mahşer kâruñ ehl-i cürme ihsândur senüñ

şefâ'at eyle:

1. **şefâ'at eyle:**

Kaside 8

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Birinin suçunun bağışlanması veya dileğinin yerine getirilmesi için aracılık etmek.

Nesib-i siyeh-kâra eyle şefâ'at
O dem ki ola seyyiât ile mülzem

şefâ'at kıl:

1. **şefâ'at kıl:**

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin,
kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında
aracılık etmeleri.

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ'at kıl o dem
Kim ola her kimseye a'mâline lâıyık cezâ

2. **şefâ'at kıl:**

Kaside 4

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin,
kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında
aracılık etmeleri.

Dergehüñdür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât
Yâ Resûlallâh şefâ'at kıl Nesib'e kim senüñ

şefâ'at kıl:-

1. **şefâ'at kıl:-**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Peygamberlerin ve Allah'ın izin vereceği kimselerin,
kulların suçlarının bağışlanması için Cenâbıhak katında
aracılık etmeleri.

Kıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tâ ehl-i hâşri sū'-i hâlüm bî-ğuzûr

şefekât:

1. **şefekât:**

Müfret 3

Mısra: 1

Şefkât, acıma duygusu.

Şefekât kânı kerem ıssı imiş dinse sezâ
Yek-ten itdi beni cânân ile sermâ-yı şitâ

şefî:

1. **şefî:-i**

Kıt'a 10

Mısra: 3

Şefaât eden, bir kimsenin affa uğraması için aracılık
eden kimse, şefaâtçi.

Ey şefî'i rûz-ı mahşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

şefî'e'l-müznibîñ:

1. **şefî'e'l-müznibî:**

Kaside 1

Mısra: 15

Günahkârlara şefâat eden Hz. Muhammed (sav).

Yâ şefî'e'l-müznibî ol rûz 'âşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsıyla zükür

şefî'-i 'araşât:

1. **şefî'-i 'araşât:**

Rûbai 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mahşer yerinin şefaathçisi, Hz. Muhammed (sav).

Ey şefkati feryâd-res-i hayl-i 'uşât
Nâzende-i Hâbîb-i Hâk şefî'-i 'araşât

şefî'-i 'uşâtâ:

1. **şefî'-i 'uşâtâ:**

Kaside 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Asilere merhamet etmek.

Şefikâ kerîmâ şefî'-i 'uşâtâ
Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

Şefik:

1. **Şefik: +â**

Kaside 8

Mısra: 9

Merhamet, sevgisi bol (Allah).

Şefikâ kerîmâ şefî'-i 'uşâtâ
Penâh-ı ümem sensin ey şâh-ı a'zam

şefkat:

1. **şefkat:**

Gazel 23

Mısra: 10

Merhamet, esirgeme.

Nesîbâ belki artar kinesi sen merhamet dirken
O şefkat düşmene göndermede eyle hâzer kâğız

2. **şefkat: +i**

Rûbai 3

Mısra: 1

Merhamet, esirgeme.

Ey şefkati feryâd-res-i hayl-i 'uşât
Nâzende-i Hâbîb-i Hâk şefî'-i 'araşât

şefkat ol:-

1. **şefkat ol:-ur**

Gazel 168

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Şefkatli olmak, merhametli olmak.

Yûsuf'a şefkat olur gadr-i şarih-i ihvân
Şimdiki şive-i bed 'ahdi-i yârâne göre

şeh:

1. **şeh: +üñ**

Gazel 166

Mısra: 12

Padişah; sevgili.

Ey h'âce cihân şadrları hep senüñ olsun
Besdür bize menzil o şehüñ hâk-i derinde

şehân:

1. **şehân:**

Gazel 100

Mısra: 12

Padişahlar.

N'ola güş itse hâlüm ol şeh-i hüsn
İder gâhî şehân efsânenen hâzz

şehbâz:

1. **şehbâz: +dur**

Gazel 93

Mısra: 2

Doğan kuşu.

Hayâl-i çeşm-i dilber lâne-i dilde mekân tutmuş
‘Aceb şehbâzdur kim âteş içre âşiyân tutmuş

2. **şehbâz: +a**

Tarih 18

Mısra: 8

Doğan kuşu.

Haleb âsüde iken sâye-i iclâlinde
Âşiyân iken o şehbâza diyâr-ı Şehbâ

şeh-bâz-ı çeşm:

1. **şeh-bâz-ı çeşm: +üñ**

Gazel 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şahin gibi olan göz.

İder şeh-bâz-ı çeşmüñ şayd-ı murğ-ı cāna istignā
İder mi husrevā cellād olan hîç kana istignā

şehbâz-ı melâhat:

1. **şehbâz-ı melâhat:**

Gazel 68

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Güzellik avcısı.

Eyle teşrîf nişimengeh-i nâçize diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

şehbâz-ı nigâh:

1. **şehbâz-ı nigâh: +uñ**

Gazel 94

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgilinin aşığı kendine bağlayan etkili bakışı.

Bî-hüde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân
Şehbâz-ı nigāhuñ yine naḥcîre şarılmış

şehenşâh:

1. **şehenşâh: +ā**

Kaside 1

Mısra: 15

Ey şahlar şahı.

Merḥamet-pîşe şehenşâhā kerem-ver mesnedā
Na‘tüne itmez vefā cümle midād olsa buḥūr

şehenşâh-ı ‘adâlet:

1. **şehenşâh-ı ‘adâlet:**

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Adaletli şahlar şahı.

Ol şehenşâh-ı ‘adâlet destüne kim senün
Hükm-i emr ü nehyüne vâbestedür cümle umūr

şehenşâh-ı cihân:

1. **şehenşâh-ı cihân:**

Tarih 27

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cihan padişahlarının padişahı.

Şehenşâh-ı cihân Ḥân Ahmed'ün ‘ömri füzün olsun
Niẓâm-ı nev virüp şer‘-i mübîni eyledi ihyā

2. **şehenşâh-ı cihân:**

Tarih 28

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Cihan padişahlarının padişahı.

Şehenşâh-ı cihân Sulṭân Aḥmed Ḥân gâzinün
Bu fermân-ı hümayünü hele ḥayrül’l-‘amel oldı

3. **şehenşâh-ı cihân:**

Tarih 32

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Dünyanın şahlar şahı.

Şehenşâh-ı cihân Hân Aḥmed'i elṭâf-ı Rabbânî
Serîr-i saltanatda tâ-be-maḥşer ber-ḳarâr itsün

şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâ:

1. **şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâ:+dur**

Gazel 174

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Evliya ordusunun en büyük şahı.

Şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâdur ḥazret-i Monlâ
Yeşil bir bârgehîdür ḳubbesi şahrâ-yı ma'nâda

şehenşâh-ı neşât:

1. **şehenşâh-ı neşât:+a**

Gazel 50

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluk sultanı.

Ḥabâb-ı sāgar-ı şahbâ fezâ-yı 'ıyşda gūyâ
Şehenşâh-ı neşâta ergüvânî sāyebânlardur

şehenşâh-ı nigâh-ı nâz:

1. **şehenşâh-ı nigâh-ı nâz:+a**

Gazel 197

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Naz bakışının en büyük sultanı.

Şehenşâh-ı nigâh-ı nâza istikbâl ider gūyâ
Sipâhîdür iki şaf bağlamış müjgânlar râhı

şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ:

1. **şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ:**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şeref ülkesindeki şahlar şahının tahtını süsleyen.

'Arsa-i icâda ṭarḥ olmazdan evvel mübdî'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

2. **şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ:**

Kaside 4

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şeref ülkesindeki şahlar şahının tahtını süsleyen.

'Arsa-i icâda ṭarḥ olmazdan evvel mübdî'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

şeh-i bende-nüvâz:

1. **şeh-i bende-nüvâz:**

Müfret 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kölesine, kullarına iyilikte bulunan padişah.

Yine ḳânûn-ı ḳadîm üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

şeh-i ḥüsn:

1. **şeh-i ḥüsn:+e**

Gazel 46

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

'Arz-ı ḥâl it ol şeh-i ḥüsne Nesîba ḥavfı ḳo
Bir gedâyı gâh olur bezminde sulṭân söyledür

2. **şeh-i ḥüsn:**

Gazel 100

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

N'ola güşitse ḥâlüm ol şeh-i ḥüsn
İder gâhî şehân efsânenen ḥazz

3. **şeh-i ḥüsn:+e**

Gazel 113

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

Luṭf-ı âzâdî nedür tefhîm için cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne ğulâm olsam gerek

4. **şeh-i hüsne:+üñ**

Gazel 152

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güzellik sultanı, sevgili.

Hâk-i râhı olalum ol şeh-i hüsnuñ tâ kim
Ola yüz kâm-revâ büse-i dâmânından

şeh-i iklim-i cefâ:

1. **şeh-i iklim-i cefâ:+dur**

Gazel 16

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eziyet ülkesinin sultanı.

Nâleme bir gül-i gülzâr-ı bahâdur bâ'îş
Giryeme bir şeh-i iklim-i cefâdur bâ'îş

şeh-i iklim-i dil:

1. **şeh-i iklim-i dil:**

Gazel 28

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül ülkesinin sultanı.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

şeh-i iklim-i hüner:

1. **şeh-i iklim-i hüner:**

Tarih 12

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Marifet ülkesinin sultanı.

Şeh-i iklim-i hüner mâlik-i gencine-i fazl
Dâver-i cüd-şiyem mü'temin-i mülk-ârâ

şeh-i iklim-i 'işret:

1. **şeh-i iklim-i 'işret:+dür**

Gazel 93

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yeme içme ülkesinin padişahı.

Elinde rind-i mestüñ sâgar-ı mey şanma bezm içre
Şeh-i iklim-i 'işretdür ki mühr-i zer-nişân tutmuş

şeh-i iklim-i tecrîd ol-:

1. **şeh-i iklim-i tecrîd ol-:**

Gazel 142

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Soyutlanma ülkesinin sultanı.

Şeh-i iklim-i tecrîd ol şafâ vir ıkalbüne yoksa
Sifâlîn câm ile ey rind-i mey-hâne Cem olmazsın

şeh-i 'işve:

1. **şeh-i 'işve:**

Gazel 126

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cilve, naz padişahı.

Ne zamân ki hışm u ğazabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tîğın
Bizi ğamze öldürür evvelâ yalnız o tîğ ü verem
degül

şeh-i kışver-i dîn:

1. **şeh-i kışver-i dîn:**

Kaside 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İnanç ülkesinin padişahı. (Hz. Muhammed).

Ey şeh-i kışver-i dîn pâdişeh-i pâk-neseb
Luṭfuñ ol demde ki imdâd-res-i maḥşer olur

şeh-i kışver-i şubhgâh:

1. **şeh-i kışver-i şubhgâh:**

Gazel 12

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Sabah vaktinin sultanı.

Nesib ol mehe 'arz ider bendeni

Şeh-i kişver-i şubhgâh âfitâb

şeh-i mülk-i fenâ:

1. şeh-i mülk-i fenâ:

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk mülkünün hükümdarı.

Şeh-i mülk-i fenâ ol hıdmet-i rindâna sa'y eyle

Meded hem şöbet itme zâhidi kim şab'ı cāmiddür

şeh-i mülk-i Kureys:

1. şeh-i mülk-i Kureys:

Rübai 23

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kureys ülkesinin sultanı.

Sen ol şeh-i mülk-i Kureys k'olmuşdur

Dīvân-ı şefâ'atünde şaf-beste rüsül

şeh-i nâz-âyîn:

1. şeh-i nâz-âyîn:

Rübai 59

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Naz ayininin padişahı.

Dür olalı senden ey şeh-i nâz-âyîn

Bakmaz bu cihâna dide-i 'âlem-bîn

şeh-i nezîr ü beşîr:

1. şeh-i nezîr ü beşîr:~e

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Müjde veren ve korku ile azapla uyaran şah.

Cenâb-ı hazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muhammed

Kim oldu vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

şeh-i serîr-i hüsn:

1. şeh-i serîr-i hüsn:~üñ

Gazel 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzellik tahtının sultanı.

Saña toğrı söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ

şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

şeh-i serîr-i hüsn:

1. şeh-i serîr-i hüsn:~üñ

Gazel 33

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güzellik tahtının sultanı.

Saña toğrı söz Nesibâ dil-i mübtelâda hâlâ

O şeh-i serîr-i hüsnüñ kulu olmağa heves var

şeh-i serîr-i velâyet:

1. şeh-i serîr-i velâyet:

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Velilik tahtının sultanı.

Şeh-i serîr-i velâyet ki devleti ebedîdür

Kemîne bendesi itmez nigâh şâh u vezîre

şeh-i tâc-dâr:

1. şeh-i tâc-dâr:~dur

Kaside 5

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taç sahibi hükümdar, büyük padişah.

Her bende-i kemînesinüñ bendesi cihân

Ednâ gedâ-yı kûyî şeh-i tâc-dârdur

şehîd:

1. **şehîd:**

Gazel 56

Mısra: 8

Din veya yüksek bir ülkü uğrunda ölen kimse; savaşta ölen.

Figân ki tîğ-ı sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu‘mınca çok şevâba girer

şehîd-i gamze:

1. **şehîd-i gamze:-ñ**

Gazel 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) yan bakışının şehidi.

Şehîd-i gamzeñ olanlar hayâta nâz eyler
Senüñ üftâdelerüñ kâ’inâta nâz eyler

şeh-per:

1. **şeh-per:**

Gazel 31

Mısra: 8

Kuşun kanadındaki en uzun tüy.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hûde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

şeh-per ol-:

1. **şeh-per ol-:-ur**

Kaside 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kuş kanadının en uzun tüyü olmak.

Tâ‘ir-i himmet-i merdâna o şâh-ı dinüñ
Qavl ü fi‘liyle ‘amel uçmağ içün şeh-per olur

şeh-râh-ı maḥabbet:

1. **şeh-râh-ı maḥabbet:**

Gazel 34

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşkın işlek yolu.

Şeh-râh-ı maḥabbet ki ḥaṭar-nâk degüldür
Pür bîm iden ol râhı dil-i nev seferümdür

2. **şeh-râh-ı maḥabbet:~de**

Gazel 115

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşkın işlek yolu.

Şeh-râh-ı maḥabbetde şitâb eyle Nesibâ
Endişesini çekme şaḥın şib ü firâzuñ

şehr-i ‘ömr:

1. **şehr-i ‘ömr:~i**

Tarih 21

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ömür şehri.

Geldükde Eskişehr'e selḥ oldı şehr-i ‘ömrî
Me‘mûr oldı rûhı ‘uqbâya rıḥlet ile

şehriyâr-ı ḥıṭṭa-i dîn-i metîn:

1. **şehriyâr-ı ḥıṭṭa-i dîn-i metîn:**

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sağlam güçlü din ülkesinin padişahı.

Ol şehriyâr-ı ḥıṭṭa-i dîn-i metîn kim
Erkân-ı kaşr-ı şer‘i anuñ çâr-yârdur

şehriyâr-ı mülk-i risâlet:

1. **şehriyâr-ı mülk-i risâlet:**

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Peygamberlik ülkesinin hükümdarı.

Ey şehriyâr-ı mülk-i risâlet sen olmasañ
İki cihân vücûd ile olmazdı muğtenem

şehr-yâr:

1. **şehr-yār: +uñ**

Gazel 32

Mısra: 6

Hükümdar.

Dest ü pây-ı pāk-dilden kimse itmez iştikā
Şehr-yāruñ ‘adl ü dādı şāmil-i eṭrāf olur

şeh-sīmā:

1. **şeh-sīmā:**

Tarih 19

Mısra: 4

Şah yüzlü.

Hüseyn ism ü ‘Alī sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥānedān-ı Mevlevî dervîş şeh-sīmā

şeh-süvār-ı ekrem-i ceşş-i rüsül:

1. **şeh-süvār-ı ekrem-i ceşş-i rüsül:**

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Peygamberler ordusunun en büyük binicisi.

Maṭlab-ı küll şeh-süvār-ı ekrem-i ceşş-i rüsül
‘İllet-i ğayb ü şehâdet bâ‘iş-i ḥür u kuşûr

şeh-zāde:

1. **şeh-zāde: +dür**

Tarih 32

Mısra: 5

Padişah oğlu veya padişah ailesinden olan erkek çocuk.

Niyāzı mîve-i dil ya‘ni bir şeh-zādedür şimdi
Ḥudā ber-vefḳ-ı ḥatır maṭlabıyla kām-gār itsün

şeker:

1. **şeker:**

Gazel 13

Mısra: 11

Şeker, tatlı.

Zehr-i ‘anā ṭarîḳ-ı edebde olur şeker
Taḥşîl-i âdemiyyet olunmaz bilâ-ta'eb

2. **şeker:**

Kaside 7

Mısra: 12

Şeker, tatlı.

Mütāba‘atdan aña müdbirān olur ser-keş
Mezāk-ı şufraviyānda olur şeker ḥanṣal

şekîb ü şabr:

1. **şekîb ü şabr:**

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tahammül ve sabır.

Yine bu Nesîb-i zāra peder-âne pend idersin
Ġam-ı ‘işkuñ ile tārāca virüp şekîb ü şabrın

2. **şekîb ü şabr:**

Gazel 196

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tahammül ve sabır.

Dil ğitdi hûş ğitdi dükendi şekîb ü şabr
Âh u fiġān da ḳalmadı tāb u tüvān gibi

şekker:

1. **şekker:**

Gazel 194

Mısra: 4

Şeker.

Al-i minḳārı ki hem-reng-i leb-i la‘lündür
Şekker olsa yeridür loḳma-i ḥ‘ān-ı tūṭi

şekl ü şemā’il:

1. **şekl ü şemā’il: +i**

Gazel 209

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dış görünüş ve mizaç, dış görünüş ve huy.

Dil bir perî nîgeh güzelûn oldu mâ'îli
Dîvâne eyledi beni şekl ü şemâ'îli

şekl-i maḥrûṭî:

1. şekl-i maḥrûṭî:+de

Tarih 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koni şeklinde.

Ne ḳubbe ḥâtem-i firûze idi dest-i dünyâda
Ne ḳubbe şekl-i maḥrûṭîde bir serv-i sehî-bâlâ

şekve:

1. şekve:+si, +n

Gazel 213

Mısra: 6

Şikayet.

Çemende zulm-i ḥârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin gûş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

şekve eyle-:

1. şekve eyle-:mez, -ler

Tahmis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şikayet etmek.

Bilenler ḥârḥâr-ı dâğ-ı dehrin baḥt-ı şûmından
Sîpihrûñ eylemezler şekve te'sîr-i nücûmından

şekve id-:

1. şekve id-:er

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Şikâyet etmek.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftârı gehî vuşlata dâ'ir nûket olsa

şekve-tırâz:

1. şekve-tırâz:

Rûbai 38

Mısra: 1

Elbisenin süsünün şikayeti.

Ey şekve-tırâz şûmî-i baḥt-ı 'anîd
Şükr-i ni'am-ı Ḥaḳḳ'a çalıṣ olma belîd

şem':

1. şem':+dür

Gazel 174

Mısra: 2

Mum.

Ser-i zerrîn-âlem ol ḳubbe-i vâlâ-yı ḥaḍrâda
Ucî bîrûna çıkmış şem'dür fânûs-ı mînâda

2. şem':

Rûbai 49

Mısra: 3

Mum; sevgili.

Pervâneye şem' ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

3. şem':+e

Rûbai 49

Mısra: 3

Mum; sevgili.

Pervâneye şem' ü şem'e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

şem' eyle-:

1. şem' eyle-:di

Mesnevi 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Aydınlatmak, ışıkt tutmak.

Vücûb ile imkânı cem' eyledi
Anı meclis-i keвне şem' eyledi

şem id-:

1. **şem id:-e**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Koklamak.

Hâşâ ki bûy-ı dūzaḥ anı ide muḫtarib
Müşk-i türâb-ı ṭayyibeyi her kim ki ide şem

şem^c-dân:

1. **şem^c-dân:+lar, +dur**

Gazel 50

Mısra: 2

Mumluk, şamdan.

Fürüzân mâh u ḥurşîd iki zerrîn şem^c-dânlardur
Felekde şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer nişânlardur

şem^c-i bezm-i ḥüsn:

1. **şem^c-i bezm-i ḥüsn:**

Gazel 90

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güzellik meclisinin mumu.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâḥun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaḫsalar bulmaz yine revnaḫ

şem^c-i cân:

1. **şem^c-i cân:**

Gazel 204

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Canın mumu.

Şaḫın ḫann itme Manşûr ola sır virmekle güm-geşte
Fitilin kesdilerse n'ola şem^c-i cân güzellendi

şem^c-i cemâl:

1. **şem^c-i cemâl:+üñ**

Gazel 115

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Güzelliğin mumu.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālūñ
Ḥālî degül ey dil yine bu sūz u gūdāzuñ

şem^c-i enver:

1. **şem^c-i enver:+sin**

Rûbai 26

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlayan mum.

Nûruñla ḫuhûr eyledi bu kevn ü mekân
Fânûs-ı cihāna şem^c-i enversin sen

şem^c-i 'ışk:

1. **şem^c-i 'ışk:+uñ, +a**

Rûbai 34

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşk mumu.

Giydüm nemedin ḫırḫayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem^c-i 'ışkuña sūzân it

şem^c-i likâ:

1. **şem^c-i likâ:**

Gazel 211

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüz, çehre mumu(ışığı,nuru).

Pervâne itdi şem^c-i likâ Mevlevîler'i
Yandurdu sūz-ı 'ışk-ı Ḥudâ Mevlevîler'i

şem^c-i meclis-i ma'nâ:

1. **şem^c-i meclis-i ma'nâ:**

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mana meclisinin mumu.

Çerâğ-ı mihr-veş zerrîn 'alem tâbân idi el-ḫaḫḫ
Ziyâ virmişdi dünyāya o şem^c-i meclis-i ma'nâ

şem^c-i münevver:

1. **şem‘-i münevver:**

Gazel 134

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Parlak, nurlu mum.

Derûn-ı sîne de sûz u güdâzî var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

şem‘-i münîr-i bezm-i dîn:

1. **şem‘-i münîr-i bezm-i dîn:**

Gazel 121

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Din meclisinin parlak mumu.

Âl-i ‘âlî tînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn
Hayl-i aşhâbuñ nücum-ı çarh-ı ‘irfândur senüñ

2. **şem‘-i münîr-i bezm-i dîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Din meclisinin parlak mumu.

Oldı Haydar pişvâ-yı cem‘-i aşhâb-ı yakîn
Âl-i ‘âlî-tînetüñ şem‘-i münîr-i bezm-i dîn

şem‘-i şehir:

1. **şem‘-i şehir:+dür**

Gazel 163

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sabah mumu.

Şu deñlü nûr-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pâküñ
Ki hürşîd anda bir şem‘-i şeherdür yâ Resûlallâh

şem‘-i ser-keş:

1. **şem‘-i ser-keş:**

Gazel 91

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İsyankâr, başına buyruk sevgili.

Yandı pervânesine didi o şem‘-i ser-keş
Yalınız sende degül bende de vardur âteş

şem‘-i şîfat:

1. **şem‘-i şîfat:**

Gazel 75

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vasıflar, özellikleri mumu.

Hem bezmimiz itmekde ziyâmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şîfat gerçi ki pür-sûz u güdâzuz

şemîm:

1. **şemîm:**

Gazel 20

Mısra: 7

Koklamak.

Meşâm-ı ‘âşıkı bü-yı hõş-ı ‘anber şemîm eyler
Gül-i şad-berg-i gülzâr-ı eserdür halka-i tevhid

şemîm-i zülf:

1. **şemîm-i zülf:+üñ, +e**

Gazel 197

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) güzel kokulu saçları.

Şemîm-i zülfüne mâ‘il gibi bād-ı şehergâhî
Anuñ-çün gülşen-i ruhsâruñ olmışdur güzergâhı

şems-i dîn-i velî:

1. **şems-i dîn-i velî:+nüñ**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Din güneşinin velisi.

Nühüfte olmasınüñ aşlı Şems-i dîn-i velinüñ
Ki cilvegâh olamaz ‘âlem iki mihr-i münire

şems-i duhâ:

1. **şems-i duḥā:**

Kaside 3

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sabah güneşi.

Ḳondı nüh-mînā-yı çarḥa ravẓa'nı tezyîn için
Gice şebbūy-ı kevākib rûz-i gül şems-i duḥā

şems-i ḥakikat:

1. **şems-i ḥakikat:**

Gazel 211

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakikat güneşi.

Şems-i ḥakikat ile idince muḳābele
İtdi ihāṭa nūr u ziyā Mevlevîler'i

şems-i ma'nevî:

1. **şems-i ma'nevî:**

Tarih 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Maşrıḳu'l-envār-ı evlād-ı Celāle'd-dîn'den
Ḥamdüli'llah toḡdı bir tâbende şems-i ma'nevî

şems-i zât:

1. **şems-i zât:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbāndur senüñ

2. **şems-i zât:+uñ**

Gazel 121

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbāndur senüñ

3. **şems-i zât:+uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Ḳābe Ḳavseyñ oldı burc-ı âfitāb-ı 'izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbāndur senüñ

şemşir:

1. **şemşir:**

Rûbai 43

Mısra: 2

Kılıç.

Nâ-râst olursa çüb eger tîr olmaz
Âhen almazsa âb şemşir olmaz

şemşir-i istignâ:

1. **şemşir-i istignâ:+sl, +n, +a**

Gazel 176

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz kılıcı.

Ol sitem-ger 'ālemi kırsa degül 'uşşāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşir-i istignâsına

şemşir-i tâb-dāde-i üstād-ı kudret:

1. **şemşir-i tâb-dāde-i üstād-ı kudret:+üz**

Gazel 84

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Her şeye gücü yeten Allah (c.c.)'ın güç veren kılıcı.

Şemşir-i tâb-dāde-i üstād-ı kudretüz
Olmış egerçi âb-ile gilden ḡlāfumuz

şemşir-i tîz:

1. **şemşîr-i tîz:**

Tarih 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Keskin kılıç.

Güşe-i çeşmi dil-i aḥbāba hem-feyz-i bahār
Naḫra-i ḫahrı ser-i a'dāya bir şemşîr-i tîz

şemsü'l-hüdā:

1. **şemsü'l-hüdā:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Hidayet güneşi.

Kimde ḳudret var ki vaşfuñ ide ḫaḫḫ üzre edā
Medḥ-i zāt-ı pāküñe icmāldür şemsü'l-hüdā

şer':

1. **şer':+i, +y, +le**

Kaside 8

Mısra: 7

*Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre
belirlenmiş kurallar, şeriat.*

Açup zulmet-i küfri şer'ıyle itdi
Cihānı münevver o nūr-ı mücessem

2. **şer':+üñ**

Rübai 20

Mısra: 3

*Allah'ın emri doğrultusunda dini inançlara göre
belirlenmiş kurallar, şeriat.*

Şer'üñ ḫareminde oldılar çār menār
‘Osmān u Ebū Bekr ü ‘Ömer şāh-ı Necef

şerāre:

1. **şerāre:**

Gazel 33

Mısra: 8

Kıvılcım.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne zıyā-yı şem'-i ülfet ne şerāre ḳabes var

2. **şerāre:**

Gazel 33

Mısra: 8

Kıvılcım.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadāḳat
Ne zıyā-yı şem'-i ülfet ne şerāre ne ḳabes var

şerāre-bîn:

1. **şerāre-bîn:**

Kaside 2

Mısra: 7

Kıvılcım gören.

Ḥāşā şerāre-bîn ola nār-ı caḫîmden
Bir dide kim fenā-yı ḫarîmünde ola nem

şerār-efşān-ı ḥiddet:

1. **şerār-efşān-ı ḥiddet:**

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Öfke saçan.

Kemāl-i naḫvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu'le-pāş-ı ıztırāb olmuş

şeref:

1. **şeref:**

Gazel 45

Mısra: 9

Değer, kıymet, itibar.

Ḥaḫîr isem de Nesibā baña şeref besdür
Ki bir kerîm-i ḥudāvend-i kām-gārum var

2. **şeref:**

Gazel 78

Mısra: 3

Değer, kıymet, itibar.

İttiḥād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘İsa dem-i seḥḥâr ile yeksân olmaz

3. **şeref:**

Gazel 13

Mısra: 2

Değer, kıymet, itibar.

‘İlm ü edeb ki olmaya âdemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥirede ‘izzet-i neseb

4. **şeref:**

Rûbai 27

Mısra: 3

Değer, kıymet, itibar.

Besdür bu şeref baña ki kim görse diye
Sultân-ı rusul bendelerindendir bu

5. **şeref: +den**

Gazel 169

Mısra: 4

Değer, kıymet, itibar.

Nâmûs u ‘âr olur kişiye mücib-i şeref
‘Ârî olur şerefden o kim ‘ârî olmaya

şerer:

1. **şerer:**

Gazel 23

Mısra: 2

Kıvılcım.

Olaydı zerre-i süz-ı dilümden bâ-ḥaber kâğız
Şaçardı noktalardan küy-ı cânâna şerer kâğız

2. **şerer: +dür**

Gazel 148

Mısra: 8

Kıvılcım.

Süzân idiyor pîrehen-i şabrumı girye
Güyâ ki şererdür dökilen didelerümden

şerḥ ü beyân:

1. **şerḥ ü beyân:**

Müsemmen 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Açıklama, anlatma, izah etme.

Mülk-i ḳurbü'l-ḳurb-ı Rabbânîde olduñ mihmân
Kim o ḥâl-i nuṭḳ-ile mümkün degül şerḥ ü beyân

şerḥ ü beyân-ı ḥüsn:

1. **şerḥ ü beyân-ı ḥüsn: +üñ, +i**

Gazel 92

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzelliğini açıklama.

Mufaşşal eylemiş şerḥ ü beyân-ı ḥüsnüñi ḥaṭṭuñ
O ḥâl-i ‘anberinüñ Hindîdür kim mâ-ḥaşal yazmış

şerha:

1. **şerha: +lar**

Gazel 24

Mısra: 13

Yarık.

Dâğlar-ı evrāk-ı güldür şerhalar saṭr ey Nesîb
Ol nev-âmûz-ı cefâya sine bir sî-pâredür

2. **şerha: +y, +a**

Gazel 166

Mısra: 1

Yarık.

Bağ şerhaya sinemde olan dâğ üzerinde
Bir tâze gül açıldı yine lâle yerinde

3. **şerha:**

Gazel 44

Mısra: 3

Yarık.

Bu kadar şerha vü zaḥımyıle diye ey ḥ’âce
Sîne tıfl-ı ğama sî-pâre değüldür de nedür

şerh-i metn-i nüsha-i vahdet:

1. şerh-i metn-i nüsha-i vahdet:

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Birlik kitabının metninin açıklaması. (Kur'an-ı Kerim bağlamında kullanılmıştır.).

Ne Mesnevi ki odur şerh-i metn-i nüsha-i vahdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevâta serîre

şer'î:

1. şer'î:

Rûbai 6

Mısra: 1

Din yolu, din kaideleri, şeriat.

Ey şer'î olan meclis-i dîne mişbâh
Sensin felek-i nübüvve nûr-ı şabâh

şer'-i ışk:

1. şer'-i ışk:

Gazel 114

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşkın kanunu.

Mecrûh-ı tîg-ı gâmeze-i fettânuñam senüñ
Merhem bahâ-yı vaşluñı hükmi itdi şer'-i ışk

şer'-i mübîn:

1. şer'-i mübîn:*

Tarih 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Açık, belli din; İslâm dini.

Şehenşâh-ı cihân Hân Ahmed'ün 'ömri füzûn olsun
Nizâm-ı nev virüp şer'-i mübîni eyledi ihyâ

şer'-i pâk:

1. şer'-i pâk:*

Müsemmen 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Temiz hükümlerin, temiz şeriatin.

Şer'-i pâküñ oldı hâdi-i şirât-ı müstaķim
Nesh-i edyân eyledi aḥkâm-ı Furḳân-ı ḳadim

şerîf:

1. şerîf:

Gazel 13

Mısra: 3

Saygın, asil.

Her kimde kim edeb ola lâ-büd şerîf olur
Aşlı gerekse olsun E'âcim gerek 'Arab

şerîf-i pâk-i neseb:

1. şerîf-i pâk-i neseb:

Tarih 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Temiz ve şerefli soy.

Şerîf-i pâk-i neseb sâlik-i güzide-şifât
Ki oldı zâtı nihâl-i necâbete semere

şerîk it-:

1. şerîk it-:-me

Gazel 206

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ortak etmek.

Degül şâyeste maḥbûbiyyete çün kim sivâ-yı Ḥaḳḳ
Şerîk itme cenâb-ı Kibriyâ'ya nev'-i insânı

şerîk ol-:

1. şerîk ol-:-ma

Gazel 183

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ortak olmak.

Öldürüp hasret-i la'lûnle Nesîb-i zârı
Gel şerîk olma dağî tâzelüğün var kıana

şerm:

1. **şerm:**

Gazel 19

Mısra: 1

Utanma.

Şerm olup pîş-i nigâhumda baña sedd-i sedîd
Bezm-i vuşlatda beni yâre hayâ itdi ba'îd

2. **şerm:+i, +n, +den**

Gazel 27

Mısra: 11

Utanma.

Murâd üzre o mâha eylemez nezzâre şerminden
Dem-i vuşlat hayâ güyâ Nesîb-i zâra düşmendür

3. **şerm:**

Rûbai 31

Mısra: 4

Utanma.

Ammâ ki medîhinde Resûlullâh'ıñ
Şad şerm ile nokşânumuz ikrâr iderüz

şerm ü edeb:

1. **şerm ü edeb:+dür**

Gazel 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Utanması ve terbiyesi olmak.

Meclisde edeb bâ'îş-i şad-feyz-i şarabdur
Pîrâye-i ruhsâr-ı şafâ şerm ü edebdür

şerm ü hayâ:

1. **şerm ü hayâ:**

Gazel 209

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Utanma ve edep.

Mümkün olurdu seyr-i nezzâre o meh-veşe
Âh olmayaydı şerm ü hayâ gibi hâ'ili

şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb:

1. **şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sayısız kabahatlerin utancı.

Şermende-i cerâ'im-i bî-hadd ü bî-hisâb
Bir dil-şikeste hasta fakîr ü muhakķaram

şermende-i 'işyân:

1. **şermende-i 'işyân:**

Gazel 171

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Baş kaldırmanın utancı.

Şermende-i 'işyân olanıñ âhı Nesîbâ
Cüş-âver-i emvâc-ı yem-i mağfiret olsa

şerm-ile:

1. **şerm-ile:**

Gazel 137

Mısra: 12

Utanma.

Hâk-i pây-i hazret-i düstür-ı 'âli-câhda
Şad-hezârân şerm-ile bu şi'ri inşâd eyledüm

2. **şerm-ile:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Utanma.

Şi'rüñi 'arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zâde-i tab'ıñ berây-ı terbiyet üstâda vir

şerm-sâr:

1. **şerm-sâr:+am**

Gazel 184

Mısra: 8

Mahcup, utanmış olan kimse.

Cürmümi yâd eyledükçe şerm-sâram âh âh
Râh-ı 'ışığında virem cân direm olmadı naşib

şerr:

1. şerr:

Müfret 10

Mısra: 1

Kötülük, şer.

Beşerden şerr olupdur cüz'-i azam
Haţâdan sâlim olmaz ibn-i Âdem

şerr ü şür:

1. şerr ü şür:

Kaside 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Fitne ve fenalık.

Defter-i a'mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneh-kârum ki fikrüm şerr ü şür

şeş:

1. şeş:

Tarih 2

Mısra: 5

Altı.

Oldı şeş târih ile bu beyt-i ra'nâ ey Nesib
Müş'ir-i sâl-i cülûs-ı şâh-ı mahşûrû'l-livâ

şeş-der-i fûrkat:

1. şeş-der-i fûrkat:+de

Gazel 184

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık dünyası.

Eylerem bî-hüde küy-ı yârden şad reh-güzer
Şeş-der-i fûrkatde ben mânend-i zâram âh âh

şeş-der-i ğam:

1. şeş-der-i ğam:+da

Gazel 8

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Üzüntü tavlasi.

Nümûd-ı ka'beteyn-ı rûz u şeb nağş-ı cefâdur hep

şevk:

1. şevk:+e

Gazel 125

Mısra: 3

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Yapmaz dil-i harâbı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nâb haţtıla mi'mârumuz degül

2. şevk:+ı, +n, +a

Gazel 165

Mısra: 11

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gelmez Nesib ehl-i dilüñ şevkına fütür
Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

3. şevk:

Gazel 74

Mısra: 8

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Gülşen-i medhine tevcih-i nigâh itdükçe
Şevk ile hâmemüzi bülbül-i güyâ iderüz

şevke-perdâz:

1. şevke-perdâz:

Gazel 8

Mısra: 8

Şikayet eden.

O bâğuñ gülleri âyine-i âlem-nümâdur hep
Nesibâ şevke-perdâz olma kim bu şeş-der-i ğamda

2. şevke-perdâz:

Gazel 24

Mısra: 11

Şikayet eden.

Hîç siyeh-rûz olduğumdan şevke-perdâz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipîhr-i derde tâ seyyâredür

şevk-ı dil-i pür-gam:

1. şevk-ı dil-i pür-gam:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Gam dolu gönlün hevesi.

Sen cevrüñi eyledükçe efzûn
Şevk-ı dil-i pür-gam oldu müzdâd

şevk-ı müşâhedât:

1. şevk-ı müşâhedât:

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gözle görülenlerin arzusu.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâk-ı pâküñ üzre zühûr eyledi verem

şevk-ı sükker:

1. şevk-ı sükker:

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şeker arzusu.

‘Âşık-ı nâlânı hicr-i la‘l-i cânân söyledür
Şevk-ı sükker tûti-i güyâyı her ân söyledür

şevk-ı vüşûl:

1. şevk-ı vüşûl:

Gazel 189

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaşma, kavuşma isteği.

Şevk-ı vüşûl Ka‘be-i tahkîk ile olur
Hâr-ı reh-i fenâ gül-i ter Mevlevîler'e

şevk:

1. şevk-ı ile

Terci-bend 1

Mısra: 3

Şiddetli arzu, istek, aşırı heves.

Râh-ı ‘amelde şevk-ile çâlâk ü çâbük ol
Evkât-ı bendegî-i Hüdâ'da kesel yeter

sey:

1. sey:~dür

Mesnevi 2

Mısra: 6

Şey, nesne.

Ey tâlib-i bîniş ü başîret
Fehm eyle ne şeydür âdemiyyet

seydâ:

1. seydâ:

Gazel 107

Mısra: 1

Çılgın, tutkun.

Hâl-i ruhuñ itmiş beni şeydâ haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdâ haberüm yok

Şeyh Bostân:

1. Şeyh Bostân:

Tarih 15

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mevlevîyye büyüklerinden ve Mevlana Hazretleri'nin
torunlarından bir velidir.

Şeyh Bostân ibn-i Monlâ'yı Hüdâ
Eyleye mihmân-serây-ı hûluda dayf

Şeyh İlyâs:

1. **Şeyh İlyās:**

Tarih 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Asıl adı İlyas'tır (ö. 1167/1754). Sakızlı Tekkesi Şeyhlerindendir.

Şeyh İlyās ol mücāhid pîr-i Tayfûrî-nesak
Olmış idi kârı her dem kahr-ı nefs-i pür-dağal

2. **Şeyh İlyās:**

Tarih 13

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Asıl adı İlyas'tır (ö. 1167/1754). Sakızlı Tekkesi Şeyhlerindendir.

Harf-i menkûṭ ile tārīḫin Nesibā didiler
Şeyh İlyās ide dā'im kurb-ı Yezdān'ı maḥal

şeyh-i pāk:

1. **şeyh-i pāk:**

Tarih 35

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Mübarek şeyh.

Tekye-i Şām'a gelince kāmum oldu inzivā
Ka'betü'l-‘uşşākda bak şeyh-i pāk oldu Nesib

şib ü firāz:

1. **şib ü firāz: +uñ**

Gazel 115

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

İniş ve çıkış.

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesibā
Endişesini çekme şaḫın şib ü firāzuñ

şifā:

1. **şifāy: +y, +ı**

Gazel 47

Mısra: 2

Hastalıktan kurtulma, iyileşme, deva bulma ||.

Dil vuşlat-ı dil-rübāyı neyler

Rencür-ı ebed şifāyı neyler

şifā-dih-i dil-i bīmār:

1. **şifā-dih-i dil-i bīmār: +u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasta gönüllere şifa veren.

Zāhid tehālūk eyleme ıslahumuzda hîç
Pendüñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

şifā:

1. **şifā: +dur**

Gazel 52

Mısra: 8

Derman, ilaç, deva.

Cerāhat-i ğam-ı dünyāya ber'-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdāzuñ şifāsıdır ğam-ı yār

şifte-hāl:

1. **şifte-hāl:**

Gazel 14

Mısra: 4

Perişan.

‘Uşşāk-ı perişān dili ey şūḫ-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-hāl it

şikār:

1. **şikār:**

Gazel 178

Mısra: 15

Av, sevgili, güzel.

Bir taze şikār aldı Nesibā yine oldu
Şāhîn-i ḫayāl evc-i ma'āniye peride

2. **şikār:**

Gazel 95

Mısra: 4

Av.

Neden tã böyle mest-i ser-girân-ı nâzsın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikār olmış

şikār eyle-:

1. **şikār eyle-:-miş**

Gazel 208

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tespit etmek, belirlemek.

Nühüfte yâri şikār eylemiş bugün zâhid
Bizi mezemmet iden yâd-gârı gördüñ mi

şikār it-:

1. **şikār it-:-me, -de**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Avlamak.

Murğ-ı ‘irfânı şikār itmede çekmez zahmet
Bâzû-yı pâdişeh-i ‘ışkuñ olanlar bâzî

2. **şikār it-:-di**

Tarih 26

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Avlamak.

Zuhûra geldi âsâr-ı du‘â-yı hayruñuz şimdi
Şikār itdi gâzâl-i ‘izz ü iqbâli kemendüñüz

şikārî:

1. **şikārî:**

Gazel 100

Mısra: 4

Av.

Karâr itmez hayâl-i çeşmi dilde
Şikārî murğ itmez lânenen hazz

şikār-ı maṭlab:

1. **şikār-ı maṭlab:+a**

Gazel 137

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstenilen av.

Şâhbâz-ı nâlemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pâyin rişte-i âh-ı ‘ulûv zâd eyledüm

şikār-ı murğ-ı ümmîd:

1. **şikār-ı murğ-ı ümmîd:**

Gazel 202

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ümit kuşunun avı.

Şikār-ı murğ-ı ümmîd el virüp bu deşt-i hasretde
Yine bâzû-yı vaşla ol hümâ-pervâz gelmez mi

şikâyet:

1. **şikâyet:+üñ**

Rûbai 38

Mısra: 3

Sızlanma, yakınma.

Ehl-i dil iseñ şikâyetüñ bî-câdur

Ehl-i dile ehliyeti bes baht-ı sa‘îd

2. **şikâyet:+e**

Gazel 82

Mısra: 5

Sızlanma, yakınma.

Ne cevr-i çarha hamûlüz ne hûd şikâyete kâdir

Hemîşe güşe-i miñnetde dil-şikeste hâzînüz

şikâyet ol-:

1. **şikâyet ol-:-a**

Gazel 187

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şikayet etmek, yakınmak.

Höşâ o nağme-i dil-süz-ı ğam ki mazmûnı

Felek didükleri ğaddardan şikâyet ola

şikest eyle-:

1. **şikest eyle-:-r, -sin**

Rûbai 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kırmak, parçalamak.

Câm-ı mey-i nâzı ki be-dest eylersin

Peymâne-i ârâmı şikest eylersin

2. **şikest eyle-:-r**

Rûbai 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmak, parçalamak.

Yüz perde-i ‘âbidi ol eyler mehtûk

Yüz tevbe-i ‘âşıkı şikest eyler bu

şikest it-:

1. **şikest it-:-di**

Gazel 179

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kırmak, gölgede bırakmak.

Piyâle-i dili seng-i tegâfûl itdi şikest

Nedendür ey gül-i ra’nâ bu inkisâr bize

şikeste:

1. **şikeste:**

Gazel 58

Mısra: 10

Kırık.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr

Şikeste zevrağ için nâ-ĥudâyı neylerler

2. **şikeste:**

Gazel 185

Mısra: 10

Kırık.

Şad-pâredür göñül nice âh eylesün eşer

İrmez nişâna tîr şikeste kemân ile

3. **şikeste:-ler**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kırık.

Erbâb-ı tevâzu‘ ararlar

Her bâr şikesteler şararlar

4. **şikeste:**

Gazel 8

Mısra: 3

Kırılmış, kırık.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur

Yem-i ‘ışka şikeste fûlk-i cânun şal hirâs itme

şikest-i sübĥa-i enfâs:

1. **şikest-i sübĥa-i enfâs:**

Gazel 109

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Nefesler tesbihini kırmak.

Gelmez şikest-i sübĥa-i enfâs göñline

Destin medâr-ı sübĥa-i mercân idenlerün

şimdengerü:

1. **şimdengerü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, bundan böyle.

Şimdengerü ey sipîhr-i bed-kâr

Deh-rûze ĥayâta itme minnet

2. **şimdengerü:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, bundan böyle.

Şimdengerü oldu var mı çäre
Esrâr-ı nühüfte âşikâre

3. **şimdengerü:**

Gazel 207

Mısra: 2

Bundan sonra, bundan böyle.

Hücûm-ı derd ü gamla nâlemüz te'sîrden kaldı
Bizûm ahvâlümüz şimdengerü tedbîrden kaldı

4. **şimdengerü:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Bundan sonra, bundan böyle.

Besdür Nesîb 'arz-ı merâm eyledüñ tamâm
Şimdengerü şalât u tahîyyâtdur ehem

şimdi:

1. **şimdi:**

Gazel 198

Mısra: 4

İçinde bulunulan zaman, devir.

Elem çekmem ol âhû-çeşmi kışşâ şayd içün ey dil
Fezâ-yı ıışka şimdi esb-i âh-ı bād-pā düşdi

2. **şimdi:**

Kıt'a 8

Mısra: 6

İçinde bulunulan zaman, devir.

'Aceb midür yerüm şaffü'n-ni'âl-i bezm-i fakr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben haber şimdi

3. **şimdi:**

Tarih 32

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefķ-ı hâtır maṭlabıyla kām-gâr itsün

4. **şimdi:**

Gazel 167

Mısra: 11

İçinde bulunulan zaman, devir.

Nesîbâ hâl-i ruḥsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dâğ urdum dil-i pür-iḥtirāk üzre

5. **şimdi:**

Gazel 196

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Ol serv-ḳaddi itmedeyim şimdi cüst ü cû
Şahrâya rûy-mâl olan âb-ı revân gibi

6. **şimdi:**

Gazel 2

Mısra: 10

İçinde bulunulan zaman, devir.

Cünûn-ı ıışķ ile sāmân-ı düşmendür n'ola itse
Nesîb-i zâra şimdi âşinâ bîgâne istîgnâ

7. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: 9

İçinde bulunulan zaman, devir.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı ıışķ oldu Nesîb
Vaşl u hecri aṇlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

8. **şimdi:**

Gazel 10

Mısra: 9

İçinde bulunulan zaman, devir.

Şimdi ḥasret berde-i esrâr-ı ıışķ oldu Nesîb
Vaşl u hecri aṇlamaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

9. **şimdi:**

Kaside 2

Mısra: 6

İçinde bulunulan zaman, devir.

Şarf eyledüm hevāya bu ‘ömr-i ‘azîzi hep
Sermāye-i kavîyy vü kader oldu şimdi kem

10. **şimdi:**

Rûbai 42

Mısra: 2

İçinde bulunulan zaman, devir.

Sevdā-yı haţuñla ki perişānuz biz
Hâkiyle çü mûr şimdi yeksānuz biz

11. **şimdi:**

Tarih 26

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Zuhûra geldi âsâr-ı du‘â-yı hayruñuz şimdi
Şikâr itdi ğazâl-i ‘izz ü iqbâli kemendüñüz

12. **şimdi:**

Tarih 28

Mısra: 5

İçinde bulunulan zaman, devir.

Huşûşâ şimdi tefvîz-i ümûr-ı âl ile tâze
Maḥall-i iltifât-ı pâdişâh-ı her-milel oldu

13. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 2

Artık, bundan böyle.

Pür olsun sâkiyâ cām u sebû nev-rûzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adû nev-rûzdur şimdi

14. **şimdi:**

Kıt'a 8

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Merām-ı vaşla vâşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rûd itdüm aḫar çeşmüm yaşı şām u seḫer şimdi

15. **şimdi:**

Rûbai 30

Mısra: 1

Şimdilik.

Ey mefḫar-i kü! şimdi budur mültemesi
Bî-çâre Nesib'üñ olasın dâd-resi

16. **şimdi:**

Gazel 188

Mısra: 3

Artık, bundan sonra.

Görilmez şimdi hiç vaz‘-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

17. **şimdi:**

Kıt'a 8

Mısra: 2

Artık, bundan böyle.

Nesiba dergeh-i Monlā-yı Rûm'üñ ḫûn-ı eşkümden
Ser-â-pā rîze sengi oldu hem-reng-i güher şimdi

18. **şimdi:**

Gazel 118

Mısra: 5

Artık, bundan böyle.

Seni ey şāh-ı ‘işve cüst ü cûdan fâriğüz şimdi
Cemālüñ revzen-i ḫaşr-ı dil-i nâ-şāddan gördük

19. **şimdi:**

Gazel 166

Mısra: 10

Artık, bundan böyle.

Ol şûḫ vefā semtine hiç uğramaz oldu
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

20. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 1

Artık, bundan böyle.

Pür olsun sâkiyâ cām u sebû nev-rûzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adû nev-rûzdur şimdi

21. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 6

Artık, bundan böyle.

Şabâ nev-ṭabla-i ‘ıtr-ı bahârı eyleyüp ber-ser
Gezer sük-ı çemende sū-be-sū nev-rûzdur şimdi

22. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 8

Artık, bundan böyle.

O kim bir serv-ḳaddûn pây-bûsın iltimâs eyler
Tekâpû eylesün mânend-i cû nev-rûzdur şimdi

23. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 10

Artık, bundan böyle.

Niçün çin-i cebîn izhâr ider ebr-i bahâr-âsâ
Açılsun gülsün ol hürşid-rû nev-rûzdur şimdi

24. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 12

Artık, bundan böyle.

Nesibâ ṭab‘-ı ‘âlem şâfdur mânend-i âyine
Mey oldu dilde gerd-i guşşa-şû nev-rûzdur şimdi

25. **şimdi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Artık, bundan böyle.

Bîgâneye oldu şimdi muhtaş
Nezzâre-i çeşm-i ‘işve mu‘tâd

26. **şimdi:**

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Artık, bundan böyle.

Var mı buña çâre şimdi oldu
‘İşkuñla derûn sîne meşhûn

27. **şimdi:**

Gazel 91

Mısra: 5

Artık, bundan böyle.

Şimdi derd-i ser-i maḥmûri-i hicrân çekerüz
Bir zamân olmuş idük bezm-i vişâle mey-keş

28. **şimdi:**

Tarih 32

Mısra: 7

Artık, bundan böyle.

Nesibâ böyledür şimdi du‘âmuz her şebân rûzî
Nihâl-i saltanat açdı çiçek Hâk mîve-dâr itsün

29. **şimdi:**

Gazel 153

Mısra: 7

Artık, bundan böyle.

Hayâli daḥi ‘azîz itdi şimdi dîdârı
Fiğân o Yûsuf-ı gül-pîrehen hayâlinden

30. **şimdi:**

Gazel 201

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Cülûs eyler diyü şâh-ı güli evreng-i şâh üzre
Hezârân içre düşdi güft ü gû nev-rûzdur şimdi

31. **şimdi:**

Gazel 80

Mısra: 8

Artık, bundan böyle.

Meyl-i ebrūdan geçüp dil-beste olduk kāmete
Dersümüz şimdi elifdür nūna çıkmış inmişüz

32. **şimdi:**

Gazel 81

Mısra: 8

Artık, bundan böyle.

Eylemiş çok şāh-ı hüsni bende-i efgendesi
Şimdi biz bir seyyidūñ ‘abd-i şadaķat-kāriyuz

33. **şimdi:**

Rūbai 66

Mısra: 1

Artık, bundan böyle.

Dil-ḥaste-i fūrķat-i ḥabībüz şimdi
Ḥayret-fiġen-i dil-i lehībüz şimdi

34. **şimdi:**

Rūbai 66

Mısra: 2

Artık, bundan böyle.

Dil-ḥaste-i fūrķat-i ḥabībüz şimdi
Ḥayret-fiġen-i dil-i lehībüz şimdi

35. **şimdi:**

Rūbai 66

Mısra: 4

Artık, bundan böyle.

Her vech-ile lāyık-ı teraḥḥum olduk
Hem ‘āşık-ı ḥasta hem ġarībüz şimdi

şimdiki:

1. **şimdiki:**

Gazel 168

Mısra: 4

Şimdiki.

Yūsuf’a şefķat olur ġadr-i şarīḥ-i ihvān
Şimdiki şive-i bed ‘ahdi-i yārāne göre

şime:

1. **şime:**

Gazel 171

Mısra: 1

Huy, tabiat.

Dilberde vefā şime cefā ‘āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

şime-i cebr-i kūsūr:

1. **şime-i cebr-i kūsūr:**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yaratılış eksikliği.

Muktezā-yı ḥilķatüñdür ‘ācizāne merḥamet
Cüz’-i ṭab’-ı enverüñdür şime-i cebr-i kūsūr

şime-i sencide:

1. **şime-i sencide:+dür**

Gazel 38

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kararında huy.

Şime-i sencidedür iksir ile mermüz olan
Kımyā zann itme kim taķlib-i māhiyyetledür

şimşād:

1. **şimşād:+ı**

Gazel 157

Mısra: 5

Şimşir ağacı, servi. (sevgilinin boyu bağlamında kullanılmıştır.).

Çün çenār ateş-i reşk ile yakar şimşadı
Gülşene serv-i ķadüñ olsa eger sāye-fiġen

şināh:

1. **şināh:**

Gazel 12

Mısra: 10

Suda yüzmek.

Meger ol dūr-i ħūsni eyler taleb
İder baħr-i nūra ūināh āfitāb

ūināh eyle-:

1. ūināh eyle-:

Gazel 135

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suda yüzmek.

Sedd-i rāh oldı baħa ħavf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ‘ıūda gönlümce ūināh eylemedüm

2. ūināh eyle-:-me, -düm

Gazel 135

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Suda yüzmek..

Sedd-i rāh oldı baħa ħavf-ı neheng-i ümmid
Kulzüm-i ‘ıūda gönlümce ūināh eylemedüm

ūi‘r:

1. ūi‘r-ı:

Gazel 137

Mısra: 12

ūiir.

Ĥāk-i pāy-i ħazret-i düstūr-ı ‘ālī-cāħda
ūad-hezārān ūerm-ile bu ūi‘ri inūād eyledüm

2. ūi‘r-ı:üñ, +i

Kıt'a 6

Mısra: 3

ūiir.

ūi‘rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ ūerm-ile
Zāde-i ūab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

3. ūi‘r-ı:ile

Gazel 130

Mısra: 10

ūiir.

‘Ulüvv-i ħāl ü dünüvv-i maķālī fehmi ideli
Nesib ūi‘r-ile yārāna i‘tinā idemem

4. ūi‘r-ı:ü, +m

Gazel 113

Mısra: 11

ūiir.

Gevher-i ħikmetle tezyin eyleyüp ūi‘rüm Nesib
Ba‘de-zin kaviū-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

ūi‘r-i ‘anūd:

1. ūi‘r-i ‘anūd:

Kaside 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnatçı aslan.

Maḫhar-ı nezzāre-i ḫaħruñ olan ūi‘r-i ‘anūd
ūübhesiz ĥāk-i mezelletde olur pāmāl-i mūr

ūi‘r-i āteūin:

1. ūi‘r-i āteūin:ı, +n, +de

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yakıcı ateūin ūiiri.

Yazdı ūi‘r-i āteūininde mükerrer tāb u tef
Nice demler teff ü tāb-ı ‘ıū ile yanup Nesib

ūi‘r-i merd-efgen:

1. ūi‘r-i merd-efgen:

Gazel 60

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İnsanı düşüren aslan; cesur kimse bağlamında.

Āteū-i dilden hirās itmez ūunar ser-pençesin
Bilmem āhū-yı ĥayālün ūi‘r-i merd-efgen midür

ūi‘r-i ter:

1. **şîr-i ter:-üñ**

Gazel 126

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Yeni, taze şiir.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şîr-i terüñ ğınā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayātdur bu kalem
degül

şîrîn:

1. **şîrîn:**

Rübai 9

Mısra: 2

Güzel, hoş, latif.

Ey sāğar-ı derdüñ baña sükkerden lezîz
Şîrîn suhanuñ çeşme-i Kevşer'den elez

2. **şîrîn:**

Gazel 42

Mısra: 3

Güzel, hoş, latif.

Hüner şîrîn mezāk-ı ma'ni-i nuţķ olmadur yoksa
Belî mānend-i merdüm-i tūţi-i şekker-şiken söyler

şîşe:

1. **şîşe:**

Gazel 139

Mısra: 5

*İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar
ağızlı uzun kap. II Şarap kabı.*

Çekdüm bir iki şîşe idüp def'-i hicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

şîşe-pāre:

1. **şîşe-pāre:**

Gazel 67

Mısra: 4

Şîşe parçası.

Nigāh-ı 'ākıbet-bīnāna uymaz çeşm-i zāhir-bīn
Ki her bir şîşe-pāre şan'at-ile dūr-bīn olmaz

şitā:

1. **şitā:**

Kıt'a 4

Mısra: 7

Kış.

Rüz-ı kıyām olursa bu gūne şitā eger
Zannum bu kim teveccūhi nāsuñ caḥīmedür

şitāb:

1. **şitāb:**

Gazel 9

Mısra: 8

Çabukluk, acele.

Rehber yeter bu rāhda naķş-ı cebīn saña
Eyle hemān şitāb

2. **şitāb:-dur**

Gazel 59

Mısra: 4

Çabukluk, acele.

Ol serv ü kad perī ise ferdāya şalmada
Cüyāb-ı 'ömr-i ādem ise pür şitābdur

şitāb eyle-:

1. **şitāb eyle-:**

Gazel 115

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Acele etmek, seğirtmek.

Şeh-rāh-ı maḥabbetde şitāb eyle Nesībā
Endişesini çekme şaķın şīb ü firāzuñ

şitābān:

1. **şitābān:**

Tarih 23

Mısra: 4

Aceleyle, koşarak, çabucak.

Atup pūy rāz ile bir tır pīş-rev
Hezār u şaşt gez oldu şitābān

şitābān ol-:

1. şitābān ol-:

Gazel 122

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Koşmak, seçirtmek.

İrişmek ister iseñ gülsitān-ı ma‘nāya
Reh-i fenāda çü bād-ı şabā şitābān ol

şive:

1. şive: +ler

Gazel 188

Mısra: 9

Naz, işve.

Ne hoşdur ‘aşıkāne şiveler ma‘şūk-ı ra‘nādan
Nesībā haq bu kim gelmez bu hālet hālden kāle

2. şive: +ler

Kaside 2

Mısra: 11

Naz, işve.

Hep maqdemüñ muqaddimesidür bu şiveler
Kim hazret-i Zebīḥa fedā oldu bir ganem

şive-i bed:

1. şive-i bed:

Gazel 168

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kötü naz.

Yūsuf'a şefkat olur gadr-i şarīḥ-i ihvān
Şimdiki şive-i bed ‘ahdi-i yārāne göre

şive-i etvār:

1. şive-i etvār: +u, +muz

Gazel 125

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İşveli tavırlar.

Teftiş-i ‘ayb-ı ḥalk bizüm kārumuz degül
Nokşāna nazra şive-i etvārumuz degül

şive-i sırr-ı dakīk-i men reani kad reay:

1. şive-i sırr-ı dakīk-i men reani kad reay:

Kaside 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Hadis**

*Rüyasında beni görür hadis-i şerifindeki ince sırrın
nazi. men reani kad reay Rüyasında beni gören hakikatte
görmüş olur. Hadis-i şerifi.*

Şive-i sırr-ı dakīk-i men reani kad reay
Ḥayret-efzā oldu ‘aqla itdi iskāt-ı dühāt

şive-kār:

1. şive-kār-ı, -na

Gazel 70

Mısra: 12

İşveli, cilveli.

Ümİddür ki teraḥḥum iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesīb'ün o şive-kārına degmez

şöhre-i ‘ālem:

1. şöhre-i ‘ālem:

Gazel 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ālemin/dünyanın şöhretlisi/ünlüsü.

‘Işk itdi cünün ile beni şöhre-i ‘ālem

Efsāne-i Mecnūn benüm ednā semerümdür

2. şöhre-i ‘ālem:

Kıt'a 24

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünyanın şöhreti.

‘İlm ehline zib oldu sükût oldu selâmet
Pür-ğulîgıla olma şaşkın şöhre-i ‘âlem

3. **şöhre-i ‘âlem:**

Gazel 34

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Dünyanın şöhretlisi.

‘İşk itdi cünûn ile beni şöhre-i ‘âlem
Efsâne-i Mecnûn benüm ednâ semerümdür

şöhret-ārâ:

1. **şöhret-ārâ: +sin**

Tarih 30

Mısra: 1

Şöhretle bezenmiş, şöhretli.

Şöhret-ārâsın ki haqqında dir erbâb-ı ‘ukûl
Hüsni ile ahlâkı mümtâz oldu kendi ‘ilm-ile

şöhret-yâb:

1. **şöhret-yâb:**

Gazel 143

Mısra: 1

Şöhret sahibi, şöhretli.

Vaz‘-ı huşyâr eylerem mest-i şarâb-ı nâb iken
Şaqlaram zu‘mumca sırr-ı ‘ışkı şöhret-yâb iken

şöyle:

1. **şöyle:**

Rûbai 11

Mısra: 3

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

Nûr-ı ruhuñ itdi şöyle maḥv-ı zulemât
Kim oldu ‘adûlara ‘adem cây-ı gürîz

2. **şöyle:**

Gazel 77

Mısra: 5

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muḥkem bâni-i kudret
Binâ-yı ‘ışka seng-i ta‘ne aṣlâ kâr-ger olmaz

3. **şöyle:**

Gazel 152

Mısra: 1

Şunun gibi, şuna benzer biçimde.

Şöyle âşüfte cihân zülf-i perîşânından
Dâmenin fehmi idemez kimse giribânından

şol:

1. **şol:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Şu, işaret sıfatı.

Ḳadrüñi fehmi itmedi şol kimse kim dil kürdur
Şânuñı münkir olan luṭf-ı Ḥüdâ'dan dördür

2. **şol:**

Kaside 6

Mısra: 7

Şu, işaret sıfatı.

Nûrdan fark idemez rûz u şebi şol kişi kim
Şıdḳ ile gûşe-güzîn-i ḥarem-i enver olur

şu:

1. **şu: +lar**

Gazel 51

Mısra: 1

Akarsu.

Şular ki nuṭḳı dür-i baḥr-i ṭayf bilmezler
Biḥâr-ı ḥikmet-i Mevlâ'yı ḥayf bilmezler

2. **şu:**

Gazel 163

Mısra: 5

Şu, işaret sıfatı.

Şu deñlü nür-ı feyziyla leb-â-leb ravza-i pākūñ
Ki ħurşid anda bir şem'-i seĥerdür yâ Resûlallâh

3. **şu:**

Tahmis 2

Mısra: 5

Şu, işaret sıfatı.

Şahrâ-yı maĥabbetde şu dīvânelerüz kim
Mecnûn-ı melâmet-zede en 'âķılümüzdür

şu'â'-ı zer-'alem:

1. **şu'â'-ı zer-'alem: +i**

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Altın bayrağın ışığı.

Żiyâ-yı kûbbe-i pür-nûrî mihri itdi münevver
Şu'â'-ı zer-'alemi çeşm-i mâhı eyledi ĥire

şu'arâ:

1. **şu'arâ:**

Tarih 34

Mısra: 1

Şairler.

Ser-firâzî şu'arâ Dürrî kim
Mişli olmadı ma'ârifle 'adim

şübhe:

1. **şübhe: +siz**

Kaside 1

Mısra: 2

Şüphe, kuşku.

Mazĥar-ı nezzâre-i ħahruñ olan şîr-i 'anûd
Şübhesiz ĥâk-i mezelletde olur pâmâl-i mûr

2. **şübhe: +süz**

Gazel 121

Mısra: 4

Şüphe, kuşku.

Yâ Resûlallâh senüñ medĥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pākūñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

3. **şübhe: +süz**

Müsemmen 1

Mısra: 9

Şüphe, kuşku.

Yâ Resûlallâh senüñ medĥüñde 'âcizdür beşer
Zât-ı pākūñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

4. **şübhe:**

Kaside 9

Mısra: 5

Şüphe, kuşku.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ĥâdimleri ĥavrâ ola cârûları geysû

şûĥ:

1. **şûĥ:**

Gazel 135

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel.

İtdi yağma ĥired ü şabrumı bir şûĥ Nesîb
Raĥt-ı âsâyişi bî-hûde tebâh eylemedüm

2. **şûĥ: +a**

Gazel 40

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Geçmez niyâz o şûĥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuĥur-ı ĥaĥtî zamânı gelür geçer

3. **şûĥ: +a**

Gazel 40

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Geçmez niyâz o şûĥa diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuĥur ĥaĥtî zamânı gelür geçer

4. şūḥ:

Gazel 196

Mısra: 1

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
‘Uşşāka bī-vefāluk idersin cihān gibi

5. şūḥ:+a

Gazel 107

Mısra: 5

İşveli, cilveli güzel.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā
‘Arz itmişem aḥvālūmi ammā ḥaberüm yok

6. şūḥ:

Gazel 166

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel.

Ol şūḥ vefā semtine hīç uğramaz oldu
Bir gayrı hevā var didiler şimdi serinde

7. şūḥ:+a

Gazel 145

Mısra: 5

Serbest ve neşeli tavrılı, işveli, cilveli, nazlı (sevgili).

O şūḥa ḥālūmi tahrīre koymaz āteş-i dil
Elümde ḥāme yanar farṭ-ı sūz u tābumdan

8. şūḥ:+a

Gazel 105

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Zebān-ı çeşm ile her şūḥa ‘arz-ı ḥāl olunur
Tehī nigāh u ḥayā bendesindedür ancak

9. şūḥ:

Gazel 143

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Sīne-i pūr-dāğa gelmez eşküme bakmaz o şūḥ
Gülsitānda mesken-i dil-cū kenār-ı āb iken

10. şūḥ:

Gazel 154

Mısra: 5

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Pāmāl-i leked-küb-ı fenā olsa da ey şūḥ
Sevdā-yı vişālūñ niçe mümkün gide serden

11. şūḥ:

Gazel 41

Mısra: 5

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

O şūḥ gelse kaçan çün bahār u berd-i ‘acū
Raḳīb bezmümüze ibtidā gelür görünür

12. şūḥ:

Gazel 56

Mısra: 1

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Kaçan ki nāz ile ol şūḥ cāme-ḥ‘āba girer
Döner o mihr-i cihān-tābe kim seḥāba girer

13. şūḥ:

Gazel 71

Mısra: 7

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Eşkümden o şūḥ olsa hirāsān ne ‘aceb kim
Nāgeh-resī-i tündi-i seyl-āb unudılmaz

14. şūḥ:+uñ

Gazel 90

Mısra: 8

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

O şem‘-i bezm-i ḥüsn olmazsa meclis rüşen
olmazmış
Dil-i ‘uşşāk geh zülfinde geh ḥaṭṭında ol şūḥuñ

15. **şüh:**+uñ

Gazel 171

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Lezzet-çeş-i düşnām-ı leb-i la'li o şūhuñ
Olmaz müteselli ne kadar mültefit olsa

16. **şüh:**

Gazel 175

Mısra: 3

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Ey şūh şebistān-ı ‘adūda çok açılma
Āh-ı şehiriden hāzer eyle hāzer eyle

17. **şüh:**+uñ

Gazel 205

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

O şūhuñ beyān itse hālin Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

18. **şüh:**

Gazel 209

Mısra: 9

İşveli, cilveli güzel; sevgili.

Hāḡḡā Nesīb ḡüsñ ile mümtāz iken o şūh
Ġālīb görindi ḡüsñinde ḡüsñ-i ḡaşā’ili

şüh-ı cefā-cū:

1. **şüh-ı cefā-cū:**

Rūbai 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cefa ve eziyet eden sevgili.

‘Uḡbāya maḡabbetüñle dil-hūñ giderüz
Ey şūh-ı cefā-cū saña meftūñ giderüz

2. **şüh-ı cefā-cū:**

Gazel 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cefa ve eziyet eden sevgili.

‘Uşşāḡ-ı perişāñ dili ey şūh-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zūlfūñ ile tır şifte-ḡāl it

şüh-ı cihān:

1. **şüh-ı cihān:**+a

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: -

Dünyalar güzeli.

Bu ḡālet-ile beni gören dir
Bir şūh-ı cihāna mübtelādur

şüh-ı nāzenin:

1. **şüh-ı nāzenin:**

Gazel 169

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Nazlı, işveli güzel.

Her şūh-ı nāzenin ki giriftārı olmaya
Beñzer o bir ṡabibe ki bīmārı olmaya

şuhūd:

1. **şuhūd:**+a

Mesnevi 2

Mısra: 13

Müşahede etme, görme, şahit olma.

Maḡşūd o şuhūda dest-resdür
Fehm idene bu işāret besdür

2. **şuhūd:**+ı

Kaside 10

Mısra: 9

Müşahede etme, görme, şahit olma.

Tamām eyledi faḡr-ı Muḡammedi’de şuhūdı
Tamām-ı faḡr nedür fehm ider ‘uḡl-i ḡabire

şuhūd eyle:

1. şuhūd eyle:

Gazel 210

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şahitlik yapmak.

Bu merāyāya bakup Hakk'ı şuhūd eyle Nesīb
Sen daḥi şāf-dil ol fehm idegör bu rāzı

şu'le:

1. şu'le:~den

Terci-bend 1

Mısra: 7

Alev, ateş alevi; ateş.

Teller taşup külāhuma ey āh şu'leden
Serde nişāne-i şıfat-ı imtiyāzum ol

şu'le-i āh:

1. şu'le-i āh:~uñ

Gazel 118

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ah ateşi.

Nesībā şubḥ-dem ḥurşid şanma şu'le-i āhuñ
Firāz-ı kulle-i çarḥ-ı köhen bünyāddan gördük

2. şu'le-i āh:~ı

Gazel 197

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ah ateşi.

Gül ü lāle yeter dāğ-ı derün u şu'le-i āhı
Bahār-ı 'ışkuñ içre ārzü-yı gülşen itmez dil

şu'le-i dāğ-ı fūrkat:

1. şu'le-i dāğ-ı fūrkat:~üñ, ~le

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Ayrılık yarasının alevi.

Dil şu'le-i dāğ-ı fūrkatüñle
Tenhā-rev-i vādi-i fenādur

şu'le-meniş:

1. şu'le-meniş:

Gazel 59

Mısra: 1

Ateş tabiatlı.

Mādām 'ışk şu'le-meniş sine tābdur
Ma'müregāh-ı şabr u şekībüm ḥarābdur

şu'le-pāş-ı ıztırāb:

1. şu'le-pāş-ı ıztırāb:

Tahmis 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eziyet ışığını saçan.

Kemāl-i naḥvetinden cebhesi pür-piç ü tāb olmuş
Şerār-efşān-ı ḥiddet şu'le-pāş-ı ıztırāb olmuş

şūmi-i baht:

1. şūmi-i baht:~ı

Gazel 136

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kara baht, uğursuz talih.

Sezā-vār olmadum pā-būsına gör şūmi-i bahtı
Reh-i cānānede ḥāk olmadum şanma Nesīb oldum

şūmi-i baht-ı 'anid:

1. şūmi-i baht-ı 'anid:

Rübai 38

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnatçı kara baht.

Ey şekve-tırāz şūmi-i baht-ı 'anid
Şükr-i ni'am-ı Hakk'a çalış olma belid

şûr u şer:

1. şûr u şer:+dür

Gazel 163

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kargaşalık, karışıklık.

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşidür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

şûre-i baht-ı siyâh:

1. şûre-i baht-ı siyâh:

Gazel 69

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kara yazının(kader bağlamında) verimsiz toprağı.

Bizüz ol nâdire gül-nahl-i gülistân-ı hüner
Şûre-i baht-ı siyâh üzre zühûr eylemişüz

şûrezâr:

1. şûrezâr:+ı, +n, +a

Gazel 190

Mısra: 12

Çorak yer.

Ümmîd ider mi hürmen-i kâm ola hâşılı
Tohm-ı heves şaçan bu fenâ şûrezârına

şûr-ı 'ışk:

1. şûr-ı 'ışk:+ı

Gazel 25

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Aşk sevinci.

Sipâh-ı kâküli ma'mûre-i imâna şalmışlar
Perî-rüyân ki şûr-ı 'ışkı mülk-i câna şalmışlar

şûriş-i lücce-i deryâ:

1. şûriş-i lücce-i deryâ:+y, +a

Gazel 16

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Denizdeki girdabın karışıklığı.

İztırâb-ı dili müzdâd ider âh-ı serdüm
Şûriş-i lücce-i deryâya havâdur bâ'is

şûkr:

1. şûkr:

Tarih 22

Mısra: 6

Allah'a duyulan minneti dile getirme.

Olmuş idi o hâzretün sâha-i türbesi harâb
Şûkr Hüdâ'ya kim yine oldı cedîd ü bî-bahâ

şûkr-i ni'am:

1. şûkr-i ni'am:+ı

Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimete (edilen) şükür.

Ednâya haķâret ile baķma
Şûkr-i ni'amı şaķın biraķma

şûkr-i ni'am-ı Haķķ:

1. şûkr-i ni'am-ı Haķķ:

Rûbai 38

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Allah'ın nimetlerinin şükri.

Ey şekve-tırâz şûmi-i baht-ı 'anîd
Şûkr-i ni'am-ı Haķķ'a çalış olma belîd

şükûfe:

1. şükûfe:+müz

Gazel 82

Mısra: 3

Çiçek, tomurcuk.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i gam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i baht-ı siyâh-kâra zemînü

şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn:

1. şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn:

Gazel 51

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül bahçesinin çiçeklerini toplayan.

Şükûfe-çîn-i riyâz-ı derûn olan ‘uşşâk
Ġam-ı şitâ tarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

şükûfe-dân:

1. şükûfe-dân: +u, +muz, +a

Gazel 173

Mısra: 14

Vazo, çiçeklik.

Hemîşe fikrümüz olsun Nesîb rûy u lebi
Gül ile mül kıyalum biz şükûfe-dânumuza

şükûfte:

1. şükûfte:

Gazel 52

Mısra: 9

Açılmış.

Şükûfte eylemede nev-be-nev gül-i dâğı
Riyâz-ı hasretüñ âb u havâsıdur ğam-ı yâr

2. şükûfte:

Gazel 99

Mısra: 4

Açılmış.

Hükm-i bahâr-ı vuşlat-ı cânân ile yine
Oldı şükûfte sînedo verd-i ter-i neşâţ

şümâr:

1. şümâr: +ı, +dur

Kıt'a 27

Mısra: 4

Hesap, sayı.

Müslim-i dîn-dâra şâyândur hemân merdüm demek
Beyyînât merdüm-i İslâm'un şümâridur tamâm

2. şümâr: +ı

Tarih 2

Mısra: 3

Hesap, sayı.

Tâ kim a'dânuñ şümârı intihâ-yâb olmaya
Eyleye efzûn-ı 'ömr ü devletin bâr-ı Hüdâ

3. şümâr: +ı, +n, +da

Kaside 4

Mısra: 3

Hesap, sayı.

Eylemez cins-i kemâlâtuñ şümârında vefâ
Defter-i vaşfuñda âhâd olsa ser-tâ-pâ mî'ât

şümâr-ı sâl-i 'ömr:

1. şümâr-ı sâl-i 'ömr: +ı, +n

Tarih 27

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ömür yılının hesabı.

Şümâr-ı sâl-i 'ömrin bî-hisâb itsün cenâb-ı Hâkķ
Şafâ-yı kâlbın efzûn eylesün günden güne Mevlâ

şümür:

1. şümürde:

Kaside 2

Mısra: 8

Saymak, hesaplamak.

Nûruñ ta'alluķı itdi anı muhâfaẓa

Yûnus derûn-ı hûtta oldı şümürde dem

şürûh:

1. şürûh: +ı

Tahmis 2

Mısra: 15

Şerhler; izahlar, açıklamalar.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestâne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

şürûr:

1. şürûr:

Kaside 2

Mısra: 11

Şerler, kötülükler.

Kārum hemîşe sehv ü zelev hâşılum şürûr
Bir rû-siyâh-ı ‘ûr u hâkîr ü muhakkaram

şüst ü şû:

1. şüst ü şû:

Kaside 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yıkamak, yıkayıp temizlemek.

O zât-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şû evvel

2.3.23. T/ Ț

tā:

1. tā:

Kaside 2

Mısra: 13

Ta ki.

Tā ola fîkr-i na‘t-i nebî aḥsenü'l-‘amel
Tā kim enāmil ile ola aṣinā kâlem

2. tā:

Kaside 4

Mısra: 13

Ta ki.

Tā kıyāmet her dehenden ola rûḥ-ı pāküñe
Ālüñe aşhabuña yüz biñ taḥiyyāt ü şalāt

3. tā:

Kaside 5

Mısra: 11

Ta ki.

Tā ebr-i feyz-baḥş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda diḥ-i sebzēārdur

4. tā:

Kaside 5

Mısra: 12

Ta ki.

Tā ebr-i feyz-baḥş-ı dem-i nev-bahār ola
Tā mihr-i āb ü tābda diḥ-i sebzēārdur

5. tā:

Kaside 9

Mısra: 13

Ta ki.

Tā ‘anber ü müşk ile meşām ola mu‘aṭṭar
‘İṭr-ı şalavāt eyleye ol ravzayı ḥōş-bū

6. tā:

Mesnevi 2

Mısra: 1

Ta ki.

Tā nîk ü bedi idince temyîz
Hem-şoḥbet-i beden ile perhîz

7. tā:

Mesnevi 2

Mısra: 14

Ta ki.

Dergāh-ı Ḥudā'ya kıl münācāt
Tā anlara bulasın mülākāt

8. tā:

Mesnevi 2

Mısra: 9

Ta ki.

Tā ḥulḳuñı idesin müzehheb
Kāmillere olasın muḳarreb

9. tã:

Kaside 1

Mısra: 13

Bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz.

Tã köhen gülzâr-ı ‘âlemde ola gül ser-zede
Tã ki devr ide gülistânı şaba ile debür

10. tã:

Tarih 31

Mısra: 6

-ıncaya kadar, dek, değin.

Görseydi kemîne eşerüñ çeşm-i dü anı
Reşkiyle revân olur idi tã Hemedân'a

11. tã:

Gazel 13

Mısra: 14

-den beri, ta ki.

Olmaz kimesne râh-rev-i cãdde-i şavâb
Tã olmaya Nesib meded-bahşî lutf-ı Rab

12. tã:

Gazel 155

Mısra: 5

Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri yahut zamanı anlatırken söze mübalağa katar.

Tã haşr olunca mest ola çün Qays u Kûh-ken
Bezm-i maḥabbetüñ bir iki sāgarın gören

13. tã:

Gazel 14

Mısra: 7

Ta ki.

Tã kim bilesin lutfını servüñ leb-i cûda
Ey dide-i ter ol qad-i mevzûnı ḥayâl it

14. tã:

Mesnevi 2

Mısra: 2

Ta ki.

Ġafletle geçürme rûzgâruñ
Ma'ḳûl ola tã ki kâr u bâruñ

15. tã:

Tarih 19

Mısra: 9

-ıncaya kadar, dek, değin.

Bakâ oldukça tã bu kubbe-i nîlî-i eflâke
Ḥudâ şadr-ı vezâretde ide bânîsini ibkâ

16. tã:

Terci-bend 1

Mısra: 2

Ta ki.

Kesmem Nesib cürm-ile gufrândan ümîd
Ḥurşid tã zalâm-ı şebi ide nâ-bedîd

17. tã:

Gazel 89

Mısra: 6

Ta ki.

Pâk-sîretler şafında cây-gîr olmak muḥâl
Tã ki vardur câme-i ḥâlûñde ḡafletden denes

18. tã:

Gazel 9

Mısra: 20

-den beri, ta ki.

Hîç bî-vefâluḡ eylemedüñ âferîn saña
Tã itdüñ intisâb

19. tã:

Tarih 9

Mısra: 8

-ıncaya kadar, dek, değin.

Mu‘ammer eylesün devletle Ḥaḳḳ ol iki maḥdûmı
Devâm oldukça tã zîr-i felekde çâr-erkâna

20. **tā:**

Kaside 1

Mısra: 8

*Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya sona erdiği yeri
yâhut zamânı anlatırken söze mübâlağa katar.*

ıl şefâ'at bendeñe yâ Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tâ ehl-i aşri sũ-i âlüm bî-uzûr

21. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 14

Ta ki, -mek için.

Şevk-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâk-ı pâküñ üzre zühûr eyledi verem

22. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 3

Ta ki, -mek için.

Tâ urb-ı urb-ı meclis-i üns oldu menzilüñ
Nüh rahş zer kecime ki vaz' eyledüñ adem

23. **tā:**

Rûbai 22

Mısra: 2

-ıncaya kadar, dek, değin.

Ey şâhed-i nâzendesi bezm-i kıdemüñ
Tâ 'arşâ mümâs oldu zemîn-i aremüñ

24. **tā:**

Gazel 50

Mısra: 8

-ıncaya kadar, dek, değin.

Olur elbette bir gün âşinâ-yı sâhil-i maşşad
Ki tâ dest-i du'â fûlk-i ümide bād-bânlardur

25. **tā:**

Tarih 9

Mısra: 2

-ıncaya kadar, dek, değin.

Şadâ-yı nâya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şit-i abl u sûrnâ tâ gûş-ı Keyvân'a

26. **tā:**

Rûbai 27

Mısra: 1

Öyle ki.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na't-i Nebî'de tek ü pû

27. **tā:**

Gazel 14

Mısra: 5

Ki bağlacı.

Ol zevk ile tâ tûtmaya telhî-i memâtı
Dil-asta-i hicrânunâ bir va'd-i vişâl it

28. **tā:**

Gazel 15

Mısra: 2

Ki bağlacı.

İt sine-i bî-kîneñi dolâb-ı şerî'at
Mafûz ola tâ gevher-i nâ-yâb-ı şerî'at

29. **tā:**

Gazel 15

Mısra: 8

Ki bağlacı.

İtmek olamaz Ka'be-i maşşûda teveccüh
Tâ ıblegehüñ olmaya mihrâb-ı şerî'at

30. **tā:**

Gazel 15

Mısra: 11

Ki bağlacı.

Mestûr ola 'aybuñ iki 'âlemde Nesibâ
Tâ sürme şıfat-ber idesin dîdeler üzre

31. **tā:**

Gazel 84

Mısra: 6

Ki bağlacı.

Hal'ı kabā-yı meyl-i sivā itmek olmadı
Tā olmayınca kūy-ı dil-ārā maṭāfumuz

32. **tā:**

Gazel 95

Mısra: 3

Ki bağlacı.

Neden tā böyle mest-i ser-girān-ı nāzın bilmem
Kemend-i zülfüne beñzer ki çok diller şikār olmuş

33. **tā:**

Gazel 193

Mısra: 5

-ıncaya kadar, dek, değın.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūşış it şāf-derūn olmağa qandıl gibi

34. **tā:**

Kaside 10

Mısra: 14

-ıncaya kadar, dek, değın.

Ne Mesnevî ki ğubār-ı haṭı cilā-dih-i ebşār
Nümûde itmede tā lā-mekānı çeşm-i qarîre

35. **tā:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

-ıncaya kadar, dek, değın.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā 'arşa irişdi āh u feryād

36. **tā:**

Gazel 171

Mısra: 1

Ta ki.

Tā bî-nemek-i şıdk ola olmaz mezesi hîç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āhuret olsa

37. **tā:**

Gazel 24

Mısra: 12

Ki.

Hîç siyeh-rüz olduğumdan şevke-perdāz olmazam
Kevkeb-i eşküm sipihr-i derde tā seyyāredür

38. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 4

-ıncaya kadar, dek, değın.

Meddi'd-dühür-ı ğayretün itmişdür iktizā
Tā āhiredde ümmetüne irmeye elem

39. **tā:**

Gazel 213

Mısra: 14

-ıncaya kadar, dek, değın.

O şāhib-şadrı Haḫ dā'im mu'ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a'dası ziyān çekdi

40. **tā:**

Kaside 8

Mısra: 10

-ıncaya kadar, dek, değın.

Devā-sāz ola tā Resûl-i mükerrem
Hele derd-i 'ışkıyla ol hasta evvel

41. **tā:**

Gazel 178

Mısra: 1

Söze mübalağa katan bir vurgu ifade etmektedir.

Tā olmaya pür dürr ü güher ceyb-i dü-dide
Kimdür ki ḫaridār ola kālā-yı ümide

42. **tā:**

Gazel 78

Mısra: 5

Bu şekilde, böylece.

İmtihān tā ki ola ortada seng-i mi'yār
Kişi da'vā ile hīç fā'ik-ı akrān olmaz

43. **tā:**

Gazel 142

Mısra: 1

-ıncaya kadar, dek, değin.

Eger nüh-kürsi-i eflāke çıksañ ādem olmazsın
Reh-i 'ışk içre vā'iz tā ki pāmāl-i ğam olmazsın

44. **tā:**

Gazel 84

Mısra: 1

*Bir şeyin bulunduğu, başladığı veya bittiği zamanı
anlatmak için kullanılır.*

Tā 'ışk neşvesiyle ola ittişāfımız
Mağbül olur bu mey-kedede dürd ü şāfımız

45. **tā:**

Tarih 12

Mısra: 11

-ıncaya kadar, dek, değin.

Tā ki nüh-ķubbe-i zerrīn-ālem itdükçe kıyām
'Ömrin efzūn ide iķbālını memdūd Hudā

46. **tā:**

Gazel 137

Mısra: 16

Bu şekilde, böylece.

Devlet ü 'ömrin füzūn-ender-füzūn itsün Hudā
Tā diye hüküm-i kazā her kāra imdād eyledüm

47. **tā:**

Gazel 152

Mısra: 7

Bu şekilde, böylece.

Hāk-i rāhı olalum ol şeh-i hüsnuñ tā kim
Ola yüz kām-revā büse-i dāmānından

48. **tā:**

Kaside 1

Mısra: 14

Ta ki.

Tā köhen gülzār-ı 'ālemde ola gül ser-zede
Tā ki devr ide gülistānı şaba ile debūr

49. **tā:**

Kaside 2

Mısra: 14

Ta ki.

Tā ola fıkır-i na't-i nebī aḥsenü'l-'amel
Tā kim enāmīl ile ola āşinā ķālem

50. **tā:**

Kaside 10

Mısra: 16

Ta ki.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki ḥāme tā ki ola āşinā benān-ı debīre

51. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 12

Ta ki.

Fi'l-cümle riyāzet ister ammā
Tā fehmi olına me'āl-i ma'nā

52. **tā:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Ta ki.

Tā kim ele girmeyince 'irfān
Ḥayvān ile fark olunmaz insān

53. **tā:**

Rûbai 51

Mısra: 3

Ta ki.

Tā ki beni habs-i çāh-ı hicrān idesin
Sevdümse seni ne var günāh eylemedüm

54. **tā:**

Tarih 2

Mısra: 3

Ta ki.

Tā kim a'dānuñ şümārı intihā-yāb olmaya
Eyleye efzūn-ı 'ömr ü devletin bār-ı Hudā

55. **tā:**

Kaside 6

Mısra: 14

Ta ki.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavāt ola nisār
Tā ki hırşid-i felek nūr-dih-i hāver olur

ta'alluk:

1. **ta'alluk:**

Gazel 97

Mısra: 3

Bağlı, ilişiği olmak.

Bir sencileyin āfet-i bī-dāda ta'alluk
Bir bencileyin 'āşık-ı ser-bāzuña maḥşūş

2. **ta'alluk:**

Kaside 9

Mısra: 3

Bağlı, ilişiği olmak.

Yā niceye dek tırra-i hūbāna ta'alluk
Ağardı bu sevdā ile mūy-ı ser ü ebrū

3. **ta'alluk:dan**

Gazel 1

Mısra: 5

Bağlı, ilişiği olmak.

Ta'allukdan vücūd-ı gayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīkat ābıyuz cānā

4. **ta'alluk:da**

Tarih 31

Mısra: 9

Bağlı, ilişiği olmak.

Sulṭānuma şıdk-ile ta'allukda hemişe
Da'vā-yı tefevvuk iderem ehl-i zamāna

5. **ta'alluk:ı**

Kaside 2

Mısra: 7

Bağlı, ilişiği olmak.

Nūruñ ta'allukı itdi anı muḥāfaẓa
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

ta'alluk id-:

1. **ta'alluk id:-e**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlişmek, ilgisi bulunmak.

Hüküm-i Ḥakk ide ta'alluk ḥaşr ü neşr-i 'āleme
Cem' ola hep 'arşagāh-ı maḥşere ehl-i ḳubūr

ta'alluk it-:

1. **ta'alluk it:-me**

Gazel 124

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İlgi göstermek.

Ta'alluk itme dehre fāriğ ol ḳayd-ı taḥammülden
Tecerrüd ihtiyār it mülk-i faḳruñ pādişāhı ol

ta'allümgeh-i nāz:

1. **ta'allümgeh-i nâz:**

Gazel 73

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Naz, işve eğitimi.

Huftedür şanma ider men'-i nigh 'âşıkdan
H'âb-ı nûşindür o fettâna ta'allümgeh-i nâz

ta'arruż:

1. **ta'arruż:**

Gazel 97

Mısra: 7

*Bir şey veya bir kimse üzerine şiddetle saldırma,
çatışma, sataşma.*

Nağd-i nigh-i 'âşık düzdide ta'arruż
Dest-i nigh-i şu'bede-perdâzuña mahşûş

tâ'at:

1. **tâ'at: +le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 6

İbadet.

Cüybâr-ı gül-sitân-ı hâldedür âb-ı vuzû'
Revnağ-ı gül-zâr-ı 'ömri añla kim tâ'atledür

tâ'at ü zühd:

1. **tâ'at ü zühd:**

Kıt'a 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İbadet.

Her kim eyler tâ'at ü zühd ile İslâm'ın kavî
İki 'âlemde olur 'izzetle meşhûr-ı enâm

ta'azzum:

1. **ta'azzum: +ı**

Gazel 70

Mısra: 8

Büyüklik taslama, kibirlenme.

Ġarâbet anda ki nev-devletân-ı sifle-nihâduñ
Ta'azzumı kerem-i nâkışü'l-'ayârına degmez

tâb:

1. **tâb: +dur**

Gazel 59

Mısra: 1

Işık, parlaklık; Güç, kuvvet.

Mâdâm 'ışk şu'le-meniş sîne tâbdur
Ma'müregâh-ı şabr u şekibüm harâbdur

2. **tâb:**

Gazel 199

Mısra: 1

Güç, kuvvet, derman.

Kan ağlamağa didelerüm tâb mı kaldı
Ol yemde telâţum idecek âb mı kaldı

tab':

1. **tab': +uñ, +uñ**

Gazel 204

Mısra: 9

Tabiat, huy, yaradılış.

Nesibâ söyledükçe tab'uñuñ hüsni füzün oldı
Ne hâletdür bu kim çıkdıkça gevher kân güzellendi

2. **tab': +uñ**

Gazel 67

Mısra: 12

Tabiat, yaradılış; şairlik.

Nazîre Nâbi-i mu'ciz-beyâna saña muhtaşdur
Nesibâ âferin tab'uñ gibi sihr-âferin olmaz

3. **tab': +ı, +n, +a**

Kıt'a 9

Mısra: 3

Tabiat, huy, yaradılış.

Bed-siriştüñ sūd-mend olmaz fazilet tab'ına
Âb-ı şîrin bahri sükker zehri ıslâh eylemez

4. **tab'**:+i, +n, +a

Tahmis 3

Mısra: 14

Tabiat, huy, yaradılış.

Olur ehl-i ğınānuñ **tab'**ına meyl-i cihān ğālib
Nesībā herkes olmazmıñ me'ālī māl-ile kāsib

5. **tab'**:+u, +m

Tarih 35

Mısra: 9

Tabiat, huy, yaradılış.

İltimās itdükde **tab'**um hāmeden tārīhini
İtdi üç tārīh ile bu beyt-i zībā dil firib

6. **tab'**:

Gazel 35

Mısra: 6

Tabiat, yaradılış; şairlik.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Tarabdan bu mu'ammādur dise **tab'** ehli vāriddür

7. **tab'**:+u, +ñ, +ı

Gazel 148

Mısra: 3

Tabiat, huy, yaradılış.

Te'sīri ide **tab'**uñı cā'iz ki perişān
Kūyuñda fiğān eylemez oldum hāzerümden

8. **tab'**:+um, +da

Gazel 139

Mısra: 11

Tabiat, yaradılış; şairlik.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesībā
Koynında bulup kil-k-i güher-bāra yapışdum

9. **tab'**:+ı, +n, +a

Kaside 1

Mısra: 16

Tabiat, huy, yaradılış.

Emr-i bi'l-ma'rūf u nehy-i münker ašlā itmedi
Kavl-i Hākk'ı söylemekden **tab'**ına geldi fütür

10. **tab'**:+uñ

Gazel 134

Mısra: 13

Tabiat, huy, yaradılış.

Nedür bu **tāb'**-ı suḥan **tab'**uñ ey Nesīb senüñ
Zekā-yı ma'niye hāver midür nedür bilmem

11. **tab'**:+u, +m

Gazel 177

Mısra: 9

Tabiat, huy, yaradılış.

O deñlü çäpük-i rāh-ı ḥayāydür **tab'**um
Ki olsa maṭlabı bir bikt-i fikr-i mestüre

tāb getir-:

1. **tāb getir-:-mez**

Gazel 191

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güç, kudret bulmak.

Göñül tehālūk ider seyr-i nūr-ı didāre
Nezāre **tāb** getirmez cemāl-i dil-dāre

tāb u tākat:

1. **tāb u tākat:**

Terkib-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Güç ve kuvvet.

Nāl oldı vücūd-ı za'f-perver
Kalmadı firāka **tāb u tākat**

2. **tāb ü tākat:**

Gazel 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Güç ve kuvvet.

Ne firāka t̄āb ü t̄ākat ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümīdī ne huşūl-i mültesem var

t̄āb ü tef:

1. t̄āb ü tef:

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Sineden ‘ışık ile zāhir olsa kem-ter t̄āb ü tef
Cennet eyler dūzaḥı hengām-ı maḥşer t̄āb ü tef

2. t̄āb ü tef:

Gazel 103

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Teff ü t̄ābı dilde pinhān eylemek mümkün degül
Bezmdede izḥār ider elbette micmer t̄āb ü tef

3. t̄āb ü tef:

Gazel 103

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Hān-mān-ı cismi teff ü t̄āb-ı ḡam sūzān idüp
Şaçdı her bir dāḡ-ı dil mānend-i aḥker t̄āb ü tef

4. t̄āb ü tef:

Gazel 103

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Sineden ‘ışık ile zāhir olsa kem-ter t̄āb ü tef
Cennet eyler dūzaḥı hengām-ı maḥşer t̄āb ü tef

5. t̄āb u tef:

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

Yazdı şîr-i āteşininde mükerrer t̄āb u tef
Nice demler teff ü t̄āb-ı ‘ışık ile yanup Nesīb

6. t̄āb ü tef:

Gazel 103

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlak ve hararetili.

‘Āşika gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü t̄āb
Oldı zîrā lāzım-ı şem‘-i münevver t̄āb ü tef

t̄āb u t̄üvān:

1. t̄āb u t̄üvān:

Gazel 196

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güç ve kuvvet.

Dil gitdi hūş gitdi dükendi şekīb ü şabr
Āh u fiḡān da ḡalmadı t̄āb u t̄üvān gibi

t̄ābān:

1. t̄ābān:

Tarih 19

Mısra: 9

Parlak, ışıklı.

Çerāḡ-ı mihr-veş zerrin ‘alem t̄ābān idi el-ḥaḡḡ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

2. t̄ābān:+dur

Gazel 121

Mısra: 2

Parlak, ışıklı.

Zerre-i mihr-i ruḡuñ ḡurşid-i raḡşāndur senüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednada t̄ābāndur senüñ

3. t̄ābān:+dur

Müsemmen 1

Mısra: 9

Parlak, ışıklı.

Ḳābe Ḳavseyn oldı burc-ı āfitāb-ı ‘izzetüñ
Şems-i zātuñ evc-i ev ednâ da tâbāndur senüñ

tâb-âver:

1. tâb-âver:

Gazel 53

Mısra: 10

Güç yetiren, tahammül eden, dayanan.

Lâl olur görse melek ‘işve-i pey-der peyüñi
Böyle hüsñ nice tâb-âver olur nev'-i beşer

tâb-âver ol-:

1. tâb-âver ol-:-mak

Gazel 176

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Işık vermek.

Şebnem-i nâçiz-veş tâb-âver olmak dil muḥāl
Çarḥ-ı hüsñün cezbe-i mihr-i cihân-ārāsına

tâb-âver-i tiğ-ı ğamze:

1. tâb-âver-i tiğ-ı ğamze: +ñ

Terkib-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(sevgilinin) Yan bakış kılıcına dayanan.

Tâb-âver-i tiğ-ı ğamzeñ olmaz
Levḥ-i dil-i ‘aşıḳ olsa fülād

tâb-dâr:

1. tâb-dâr:

Gazel 95

Mısra: 1

Parlak.

Ruḥuñ keyfiyet-i şahbâdan ey meh tâb-dâr olmış
Açılmış bağ-ı hüsñün ğulsitânı nev-bahâr olmış

tâ-be-ḥaşr:

1. tâ-be-ḥaşr:

Kaside 7

Mısra: 6

Haşre dek, kıyamete kadar.

Dem-i velâdeti nev-rüz olaydı ‘izzet ile
Olurdu mihre mekân tâ-be-ḥaşr burc-ı ḥamel

tâ-be-key:

1. tâ-be-key:

Gazel 6

Mısra: 4

Ne zamana kadar.

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenüñ
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

2. tâ-be-key:

Gazel 113

Mısra: 5

Ne zamana kadar.

Tâ-be-key üftâde-i dâm-ı rüsüm olmaḳ baña
Çāk-sâz-ı bend-i pây-ı neng ü nâm olsam gerek

3. tâ-be-key:

Gazel 193

Mısra: 11

Ne zamana kadar.

Tâ-be-key lağziş-i mestâne Nesibâ bildüñ
Ġarazuñ reh-güzer-i dilberi taḳbîl gibi

4. tâ-be-key:

Gazel 203

Mısra: 5

Ne zamana kadar.

Dükendi ḥün-ı ciger tâ-be-key gönül girye
Sirîşk-i dîde ḥarâb itdi ḥânümânımız

5. tâ-be-key:

Rûbai 57

Mısra: 1

Ne zamana kadar.

Bâzâr-ı hûdîde tâ-be-key pest olasın

Sa'y it ki fenâ câmî ile mest olasın

tâ-be-maḥşer:

1. tâ-be-maḥşer:

Tarih 32

Mısra: 2

Maḥşere kadar.

Şehenşâh-ı cihân Hân Aḥmed'i elṭâf-ı Rabbânî
Serîr-i saltanatda tâ-be-maḥşer ber-ḳarâr itsün

tâbende:

1. tâbende:

Tarih 6

Mısra: 4

Parlak.

Maşrıku'l-envâr-ı evlâd-ı Celâle'd-dîn'den
Ḥamdüli'llah toĝdı bir tâbende şems-i ma'nevî

tâbende ol-:

1. tâbende ol-:-a

Tarih 33

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Parlamak, parıl parıl olmak.

Şadeḑ-i kabr-i güzînin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pâki ola tâbende çü dürr-i yektâ

ṭab'-ı 'âlem:

1. ṭab'-ı 'âlem:

Gazel 201

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

İnsanların mizacı, tabiatı.

Nesîbâ ṭab'-ı 'âlem şâfdur mânend-i âyîne
Mey öldi dilde gerd-i ğuşşa-şü nev-rûzdur şimdi

ṭab'-ı bî-murâd-ı fakîr:

1. ṭab'-ı bî-murâd-ı fakîr:+e

Kaside 10

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Yoksulun isteksiz mizacı.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şâyegân-ı ma'ânî
Virür ğınâ-yı ebed ṭab'-ı bî-murâd-ı fakîre

ṭab'-ı câmid:

1. ṭab'-ı câmid:+dür

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sert huylu.

Şeh-i mülk-i fenâ ol ḥıdmet-i rindâna sa'y eyle
Meded hem şoḥbet itme zâhidi kim ṭab'-ı câmiddür

ṭab'-ı çarḫ-ı esîr:

1. ṭab'-ı çarḫ-ı esîr:+e

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Parlak feleĝin esiri.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş
Vüfur-ı şevḳı eşer itdi ṭab'-ı çarḫ-ı esîre

tâb-ı cemâl-i gül:

1. tâb-ı cemâl-i gül:

Gazel 127

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Gül yüzünün parlaklığı.

Cism-i nizârı olmasa âĝışte eşk-ile
Süzân iderdi bülbülü tâb-ı cemâl-i gül

ṭab'-ı dîlber-i nâ-mihribân:

1. **ṭabʿ-ı dīlber-i nā-mihribān**:+ı, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Zalim sevgilinin mizacı.

Meger te'ḥīr ider mi 'arż-ı ḥāl itmekde hīç 'āşık
Kerem ḥiss itse ṭabʿ-ı dīlber-i nā-mihribānında

ṭabʿ-ı dīl-rübā:

1. **ṭabʿ-ı dīl-rübā**:+dan

Gazel 156

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül çelen sevgilinin ışığı. (güzellik bağlamında kullanılmıştır.).

Gele ey şabā ḥaber vir bize ṭabʿ-ı dīl-rübādan
Nazarın dirîğ ider mi 'acabā bu ḥāk-i pādan

ṭabʿ-ı dūr-efşān:

1. **ṭabʿ-ı dūr-efşān**:+ı, +n, +dan

Gazel 152

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İnci, cevher saçan tabiat, yaratılış.

Sāz-kār olsa eger gerdiş-i gerdün Nesīb
Ne Güherler çıkarur ṭabʿ-ı dūr-efşānından

ṭabʿ-ı helāk:

1. **ṭabʿ-ı helāk**:

Gazel 187

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Perişan etme mizaçlı(sevgili bağlamında kullanılmıştır)..

Ḥōşā o ṭabʿ-ı helāk āşinā-yı 'āşık kim
Nesīb-i zār gibi düşmen-i selāmet ola

tāb-ı ḥired:

1. **tāb-ı ḥired**:

Gazel 75

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Akıl mizaçlı.

Biz tāb-ı ḥired mişkala-i dest-i niyāzuz
Āyine-i rūşen-güher-i şāhed-i rāzuz

ṭabʿ-ı kec-reftār:

1. **ṭabʿ-ı kec-reftār**:+dan

Gazel 158

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yanlış yolda yürüme tabiatı olan.

İstikāmet mümteni'dür çün ḥaṭ-ı pergārdan
Rāstī-i ümmid olunmaz ṭabʿ-ı kec-reftārdan

tāb-ı mihr:

1. **tāb-ı mihr**:

Kıt'a 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşk ateşinin harareti.

Nādir mişāl ḥulq-ı ḥüsün tāb-ı mihr ise
Ġaym-ı havā tekāsüri güyā zemīmedür

tāb-ı mül:

1. **tāb-ı mül**:

Gazel 57

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şarabın ışığı.

Bezmi eyler ḡıḇṭa-fermāy-ı gülistān-ı İrem
Tāb-ı mül ruḥsār-ı dil-sūzuñ ki gül gül gösterür

ṭabʿ-ı sāmān:

1. **ṭabʿ-ı sāmān**:+u, +m

Gazel 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Huzurun tabiatı.

Serde sevdā elde peymāne göñülde pîç ü tâb
Oldı bu âb u havâdan şab'-ı sāmānum şarâb

şab'-ı şerîf:

1. şab'-ı şerîf: +üñ, +e

Kaside 7

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Mübarek tabiatları.

Henüz gelmeye şab'-ı şerîfüne seyri
Bağışlanursa ser-â-pâ şaşa-yı cümle-milel

şab'-ı şışhat:

1. şab'-ı şışhat:

Gazel 192

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sağlığın gücü, güçlü olma, sağlamlık.

'Alîl-i künc-i hicrem şab'-ı şışhat çanda ben çanda
Devâ düşmen şabîb-i bî-mürüvvet çanda ben çanda

tâb-ı suşan:

1. tâb-ı suşan:

Gazel 134

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Sözün kuvveti.

Nedür bu tâb-ı suşan şab'ıñ ey Nesîb senüñ
Zekâ-yı ma'nîye şâver midür nedür bilmem

tâb-ı teb-i hecr-i şal'at:

1. tâb-ı teb-i hecr-i şal'at: -ü, -ñ, -le

Terkib-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yüz güzelliğinin ayrılığının sıtmasının harareti.

Tâb-ı teb-i hecr-i şal'atüñle

Sûzış-figen-i cihāniyānsın

tâb-ı tecellî-i şal'at-i yâr:

1. tâb-ı tecellî-i şal'at-i yâr: +e

Gazel 191

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin parlak güzelliğinin görünmesi.

Ėam-ı maşabbet ile döndi cismümüz târe

Duyar mı tâb-ı tecellî-i şal'at-i yâre

şabî'at-i âteş-mizâc-ı kâfûr:

1. şabî'at-i âteş-mizâc-ı kâfûr: +a

Gazel 177

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ateş tabiatlı kafur.

O rüy-ı ala mařabbet cihānı yakša n'ola

Virür şabî'at-i âteş-mizâc-ı kâfûra

şabîb:

1. şabîb: +ü, +m

Gazel 2

Mısra: 7

Doktor.

Řabîbüm derdüñ oldı dâğ-ı süz-ı sîne-i merhem

İder dil-şaste-i 'ıřkuñ olan dermāna istignā

2. şabîb:

Kaside 2

Mısra: 15

Doktor.

Lutfuñ şabîb olmasa marzâ-yı ma'şiyet

Ėcâlden muşaddem olurdı helāk-i Ėam

3. şabîb:

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Doktor.

Ben şasta-i hecr-i dil-rübāyam

Bî-hüde şabîb çekme zaşmet

4. şabîb: +e

Gazel 169

Mısra: 2

Doktor; sevgili.

Her şüh-ı nâzenin ki giriftârı olmaya
Beñzer o bir tabîbe ki bîmârı olmaya

tabîb-i bî-mürüvvet:

1. tabîb-i bî-mürüvvet:

Gazel 192

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Hayırsız doktor (sevgili bağlamında kullanılmıştır.).

‘Alîl-i künc-i hicrem tab‘-ı şîhhat kında ben kında
Devâ düşmen tabîb-i bî-mürüvvet kında ben kında

tabîb-i çâre-ger:

1. tabîb-i çâre-ger: +i

Gazel 187

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çare, derman bulucu hekim.

Hôşâ o hasta-i cândur gelû-yı hicrân kim
Tabîb-i çâre-geri bî-vefâ bir âfet ola

tabîb-i gam-ı cân-güdâz:

1. tabîb-i gam-ı cân-güdâz: +u, +m

Terci-bend 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Can eriten kederin doktoru.

Bî-çâreyem îlâhî benüm çâre-sâzum ol
Dil-ğastayam tabîb-i gam-ı cân-güdâzum ol

tabîb-i hâzık:

1. tabîb-i hâzık:

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşinin ehli olan doktor.

Bîmâra bakar tabîb-i hâzık
Derd elindedür devâ muvâfık

tabîb-i nâz:

1. tabîb-i nâz: +dan

Gazel 88

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Naz doktoru, nazlı doktor.

Öldürür zehr-i sitemle ‘âşıkı itmez hirâs
Ol tabîb-i nâzdan itmeñ müdâvâ iltimâs

tâbi‘-i zamân ol-:

1. tâbi‘-i zamân ol-: -asın

Gazel 141

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Zamana boyun eğmek.

Çarîbdür bu ki bir âfet-i zamâne iken
Sitemde bendelere tâbi‘-i zamân olasın

ta‘bîr:

1. ta‘bîr: +i

Gazel 121

Mısra: 2

Açıklamak, anlatmak.

Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta‘bîri Qur’ân'dur senüñ

2. ta‘bîr: +i

Müsemmen 1

Mısra: 9

Açıklamak, anlatmak.

Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta‘bîri Qur’ân'dur senüñ

3. ta‘bîr: +den

Gazel 207

Mısra: 6

Açıklamak, anlatmak.

Dem-i vuşlat gözümde ‘ākıbet h’āb u hayāl oldu
Bu rü’ya-yı perişān ba’d-ezīn ta‘bīrden qaldı

ta‘bīr-i vaşl u fūrkat:

1. ta‘bīr-i vaşl u fūrkat:+e

Gazel 140

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ayrılık ve kavuşmayı açıklama.

Ta‘bīr-i vaşl u fūrkat olmış işāret-sāz
Macerā-yı kār-ı ‘ālemi best ü gūşād iden

tābiş:

1. tābiş:+ü, +müz

Gazel 203

Mısra: 3

Parlayış.

Gören bu tābişümüz sūz-ı nār-ı hecrūñle
Revā görür mi semenderle imtiḥānumızı

tāb:

1. tāb:-ı-y,- uz

Gazel 1

Mısra: 1

Işık, parlaklık.

Egerçi zerreyüz mihr-i qadīmūñ tābiyuz cānā
Kitāb-ı ‘ālemūñ fihrist-i faşl u bābiyuz cānā

tāb-nāk ol-:

1. tāb-nāk ol-:-dī

Gazel 204

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Parlamak.

Qudūm-ı dil-rübādan bezm-i düşmen tāb-nāk oldu
Cemālinden o Yūsuf-ḥal‘atūñ zindān güzellendi

tāc-ı Le‘amrük:

1. tāc-ı Le‘amrük:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Kelime Tipi: **Ayet**

*Hayatına and olsun ki, onlar sersemlemiş hālleriyle
saçmalayıp duruyorlardır. (Hicr15/75 ayetinden
iktibasdır.).*

Ziverūñ tāc-ı le‘amrük ḥilḳātūñ ḥuluḳın ‘azīm
Pādişāhā taḥtgāhuñ ‘arş-ı Raḥmān'dur senūñ

2. tāc-ı Le‘amrük:

Gazel 121

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Ayet**

*Hayatına and olsun ki, onlar sersemlemiş hālleriyle
saçmalayıp duruyorlardır. (Hicr15/75 ayetinden
iktibasdır.).*

Ziverūñ tāc-ı le‘amrük ḥilḳātūñ ḥuluḳın ‘azīm
Pādişāhā taḥtgāhuñ ‘arş-ı Raḥmān'dur senūñ

tācir-i derd:

1. tācir-i derd:+üz

Tahmis 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Derd taciri.

Ol tācir-i derdüz ki fenā ḥāşilumuzdur
‘Işḳ-ı ezeli nāḳa-keş-i maḥmilümüzdür

ta‘dād:

1. ta‘dād:

Gazel 4

Mısra: 3

Sayma, sayı sayma.

Aḳça dökseñ derdini ta‘dād için ‘āşıḳlaruñ
Fehm olunmaz naḳd-i eşḳ-i dīdesüz bu mācerā

2. ta‘dād:

Kaside 2

Mısra: 14

Sayma, sayı sayma.

Zātuñ muḳaddimāti olan mācerāyı hep
Ta‘dād ü mümteni‘ aña yok ṭāḳat ḳalem

3. **ta‘dād:-a**

Tarih 25

Mısra: 6

Sayma, sayı sayma.

Ol seyyid-i ‘ālī-güherüñ ḥüsn-i şıfātın
Ta‘dāda meger cānı mı var güft ü şinidüñ

4. **ta‘dād:**

Kaside 6

Mısra: 13

Sayma, sayı sayma.

Biñde bir vaşfını ta‘dād ne mümkün ammā
Na‘tine verziş anuñ benдеgi-i diğеr olur

tağyir:

1. **tağyir:**

Gazel 67

Mısra: 2

Bozma; başkalaştırma, değıştirme.

Dil-i şāfi ḳuyūd-ı dehr ile endüh-gin olmaz
Midād-ı tıre tağyir efgен-i ṭab‘-ı nigin olmaz

2. **tağyir:**

Gazel 66

Mısra: 3

Bozma; başkalaştırma, değıştirme.

Ḥālet-i ehl-i fenā merg ile tağyir olmaz
Zer-i pākize eşer kerde-i iksir olmaz

tağyir-i mizāc:

1. **tağyir-i mizāc:**

Gazel 17

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mizac , huy değıştirme .

Verziş-i sevdā-yı zulf ü ḥaṭṭ ile dil-ḥastayam
Bu hevālar āḫirü’l-emr itdi tağyir-i mizāc

taḥammül:

1. **taḥammül:**

Terkib-bend 1

Mısra: 15

Dayanma gücü, katlanma.

Mümkün mi bu ḡamlara taḥammül
Hem fürḳat ü hem belā-yı ḡurbet

2. **taḥammül:**

Gazel 57

Mısra: 10

Dayanma gücü, katlanma.

Ol perī-peyker dimiş inşāf idüp bir kimseye
Cevrümе yokdur Nesib-āsā taḥammül gösterür

taḥammül id-:

1. **taḥammül id-:-er**

Gazel 43

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Dayanmak.

Olinca lağm-ı beden āteş-i fenāya ḳarın
Niçe taḥammül ider ḳal‘a-i vehine-i ‘ömr

tāhir:

1. **tāhir:**

Gazel 15

Mısra: 6

Temiz, pak, arık.

Tāhirime-i ‘irfāna olursın müteheyyī
Ger zāhirüñi tāhir ide āb-ı şerī‘at

tāhir id-:

1. **tāhir id-:-üp**

Gazel 123

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Temizlemek.

Sine-i şâf ile it pend ü naşihat gayra
Âb-ı cārî gibi hem tahir idüp hem pāk ol

tāhirü'z-zeyl:

1. tahirü'z-zeyl:

Gazel 193

Mısra: 2

Eteği temiz.,

İtme dāmānuñi ālūde ‘Azāzil gibi
Tāhirü’z-zeyl ola gör hāzret-i Cibril gibi

tahiyyāt ü şalāt:

1. tahiyyāt ü şalāt:

Kaside 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Selamlar, dualar olsun!.

Tā kıyāmet her dehenden ola rūḥ-ı pākūñe
Ālūñe aşhabuña yüz biñ tahiyyāt ü şalāt

tahkik:

1. tahkik:+a

Gazel 209

Mısra: 5

Hakikat, gerçek..

Tahkika çıkmadı gam u hicrūñ neticesi
Gerçi görüldi fenn-i gamuñ çok resā’ili

2. tahkik:+da

Tarih 28

Mısra: 8

Hakikat, gerçek.

Cenāb-ı hāzret-i ‘Uşşākî-zāde ekmel-i devrān
Ki fikri seyyide tahkikda ni‘me'l-bedel oldı

tahliş-i necāt:

1. tahliş-i necāt:

Kaside 9

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Umuttan kurtarmak.

Ol çāre-resānuñ öñine geldi giriftār
Tahliş-i necāt eyledi nuṭṭa gelüp āhū

tahrif id-:

1. tahrif id-:-e

Gazel 193

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bozmak.

Nefs-i emmāre-i kāfir niçe bir ḥile ile
Şafḥa-i ḳalbūñi tahrif ide incil gibi

tahrık:

1. tahrık:

Gazel 49

Mısra: 11

Kışkırtma.

Bād-ı feyz itmese tahrık Nesibā hergiz
Sāḥil-i ṭab‘uña mevc-i ma‘nā mı gelür

tahrık id-:

1. tahrık id-:-üp

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Kımıldatmak, hareket etmek.

Ḳazā-yı Ḥaḳḳ ile bir şeb cihāna lerziş el virdi
Zemīni zelzele tahrık idüp çün mevce-i deryā

tahrime-i ‘irfān:

1. tahrime-i ‘irfān:+a

Gazel 15

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ruhi ve manevi yolla edinilen bilgiye niyet etme.

Tahrîme-i 'irfâna olursın müteheyyî
Ger zâhirüñi tâhir ide âb-ı şerî'at

tahrîr:

1. **tahrîr:~e**

Gazel 145

Mısra: 5

Yazma, kaleme alma.

O şûha hâlîmi tahrîre kıymaz âteş-i dil
Elümde hâme yanar farṭ-ı süz u tâbumdan

2. **tahrîr:~den**

Gazel 207

Mısra: 10

Yazma, kaleme alma.

Nesîbâ hâl-i zâruñ yâre i'âm eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil takrîrden tahrîrden kaldı

tahrîr it-:

1. **tahrîr it-:~sem**

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yazmak.

Uḳde-i hâṭırumı nâmede itsem tahrîr
Nâme murḡân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

taḥşîl:

1. **taḥşîl:~i, ~n, ~e**

Mesnevi 2

Mısra: 2

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Fehm eyle lüzûmın okı evvel
Taḥşîline bul ṭarîḳ-i eshel

2. **taḥşîl:~e**

Mesnevi 2

Mısra: 13

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Taḥşîle çalış beṭâlet itme
İhmâl ile fevt-i fırşat itme

3. **taḥşîl:~e**

Rûbai 39

Mısra: 3

İlim edinmek, ilim öğrenmek.

Taḥşîle murâd nefs-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

taḥşîl-i âdemiyyet:

1. **taḥşîl-i âdemiyyet:**

Gazel 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnsanlık kazanma.

Zehr-i 'anâ ṭarîḳ-ı edebde olur şeker
Taḥşîl-i âdemiyyet olunmaz bilâ-ta'eb

2. **taḥşîl-i âdemiyyet:**

Gazel 13

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

İnsanlık kazanma.

Zehr-i 'anâ ṭarîḳ-ı edebde olur şeker
Taḥşîl-i âdemiyyet olunmaz bilâ-ta'eb

taḥşîl-i ârzü-yı dil:

1. **taḥşîl-i ârzü-yı dil:~e**

Gazel 36

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül arzusunun tahsili.

Def-i gumûma elde mey-i alımız mı var
Taḥşîl-i ârzü-yı dile mâlimüz mi var

taḥşîl-i ḡnâ-yı kalb:

1. **taḥşîl-i ḡnâ-yı kalb:~e**

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gönül zenginliği olan kişi.

Tekebbür itme taḥşil-ı ğinā-yı ḳalbe sa'y eyle
‘Ubūdiyetle faḥr it faḳr ile dā'im mübāhī ol

taḥşil-i merātib-i maḥabbet:

1. taḥşil-i merātib-i maḥabbet:

Gazel 65

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk taḥsiliyle kazanılan mertebeler.

Taḥşil-i merātib-i maḥabbet
Bī-şābıḳa-i ‘ināyet olmaz

taḥsîn:

1. taḥsîn:

Tarih 18

Mısra: 6

Beğenmek, takdir etmek.

Eyyede'llah ne ḥōş mekremet-i ḥākānī
K'itti taḥsîn aña sükkān-ı semāvāt-ı ‘ulā

2. taḥsîn:

Tarih 20

Mısra: 1

Beğenmek, takdir etmek.

Ta'mirine Nesibā tārīḥdür bu taḥsîn
Ma'müre oldu ḥaḳḳa hep tekyegāh-ı Monlā

3. taḥsîn:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Beğenmek, takdir etmek.

Medḥ-i digerānı ṭoğrı şanma
Taḥsîn ü medāḥine inanma

taḥsîn id-:

1. taḥsîn id-: üp

Tarih 28

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Beğenmek, takdir etmek.

Nesibā gūş iden taḥsîn idüp tārīḥini dirler
Nikābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldu

taḥsîn-i ḥuşğ-ı berf-i şitā:

1. taḥsîn-i ḥuşğ-ı berf-i şitā:

Kıt'a 16

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kışın yağan kuru karı beğenmek.

Taḥsîn-i ḥuşğ-ı berf-i şitā gibi bī-dirig
Ebr-i bahār-ı ḳaḥt gibi mün'adim kerem

taḥt u efser:

1. taḥt u efser: +den

Rübai 9

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taht ve taç.

Küyuñda gedālik eylemek bī-ser ü pā
Sultānlara oldu taḥt u efserden elez

taḥtgāh:

1. taḥtgāh: +uñ

Gazel 121

Mısra: 4

Taht yeri, taht makamı.

Ziverüñ tāt-ı le'amrük ḥilḳātüñ ḥuluḳın 'azīm
Pādişāhā taḥtgāhuñ 'arş-ı Raḥmān'dur senüñ

2. taḥtgāh: +uñ

Müsemmen 1

Mısra: 18

Taht yeri, taht makamı.

Ziverüñ tāt-ı le'amrük ḥilḳātüñ ḥuluḳın 'azīm
Pādişāhā taḥtgāhuñ 'arş-ı Raḥmān'dur senüñ

taht-ı ‘ālî:

1. taht-ı ‘ālî: +y, +e

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yüce taht (Osmanlı Devleti' nin tahtı bağlamında kullanılmıştır.).

Taht-ı ‘ālîye cülüs itdükde ol zıll-ı ilâh
Kâlib-ı bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinâ

tahtü's serâ:

1. tahtü's serâ: +y, +e

Tahmis 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Toprak altı.

Geçerseñ kahr ile tahtü's serâye
İrem dirseñ eger fakr u fenâya

tâ'ir-i himmet-i merdân:

1. tâ'ir-i himmet-i merdân: +a

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül adamlarının gayretinin uçuşu.

Tâ'ir-i himmet-i merdâna o şâh-ı dinüñ
Kavl ü fi'liyle ‘amel uçmağ içün şeh-per olur

tak-:

1. tak-: -up

Terci-bend 1

Mısra: 7

Takmak, geçirmek.

Teller taşup külâhuma ey âh şu‘leden
Serde nişâne-i şîfat-ı imtiyâzum ol

tâkat:

1. tâkat:

Kaside 2

Mısra: 14

Kuvvet, dayanma gücü.

Zâtuñ muqaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta‘dâd ü mümteni‘ aña yok tâkat kalem

tâkat:

Gazel 192

Mısra: 10

Kuvvet, dayanma gücü.

Nesibâ za‘f-ı hicrânıyla hem çün berggâh oldum
Tecellâ-yı cemâl-i yâre tâkat kanda ben kanda

takbîl:

1. takbîl:

Gazel 193

Mısra: 12

Öpme.

Tâ-be-key lağziş-i mestâne Nesibâ bildün
Ğarazuñ reh-güzer-i dilberi takbîl gibi

takdîr:

1. takdîr:

Tarih 15

Mısra: 4

Beğenme, değer biçme.

Bir kerem-kâr u şehâ-mu‘tâd idi
Cûdına takdîr olunmaz kemm ü keyf

takdîr-i cüz’ ü küll-i umûr-ı ‘ibâd:

1. takdîr-i cüz’ ü küll-i umûr-ı ‘ibâd:

Gazel 140

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kulların parça ve bütün işlerini beğenme.

İtmiş beni fakîr seni ber-murâd iden
Takdîr-i cüz’ ü küll-i umûr-ı ‘ibâd iden

takdîr-i Hak:

1. **taḳdīr-i Ḥaḳ:**

Gazel 170

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'ın Takdiri.

Taḳdīr-i Ḥaḳ zuhūr ider elbette çāre yok
Ḥaşma muḳābil ol ne virürler cebānete

tā-key:

1. **tā-key:**

Rūbai 59

Mısra: 3

Ne zamana kadar?

Tā-key ola peygūle-i çeşmümde nigāh
Mānend-i murāḳıban-ı ḥāmūş-nişin

2. **tā-key:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Ne zamana kadar?

Ey nefis-i bed-mu‘āmele inşāfa gel yeter
Tā-key rızā-yı Ḥaḳḳ'a muḥālif ‘amel yeter

tāk-ı deyr:

1. **tāk-ı deyr: +e**

Gazel 143

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kilisenin çatısı.

Ebruvānın itdi küffār-ı ḥaṭ-ı rūdūr miyān
Köhne tāk-ı deyre döndi bir zamān miḥrāb iken

taḳlīb-i māhiyyet:

1. **taḳlīb-i māhiyyet: +le, +dür**

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Bir şeyin aslını döndürme.

Şīme-i sencīdedür iksīr ile mermüz olan
Kīmyā ḡann itme kim taḳlīb-i māhiyyetledür

taḳlīd:

1. **taḳlīd:**

Gazel 68

Mısra: 5

*Belli birine veya bir şeye benzemeye veya benzetmeye
çalışma.*

Tīre-dil itse de taḳlīd olamaz ḥāl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

taḳlīd id-:

1. **taḳlīd id-: -erek**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Taklit etmek, öykünmek.

Herkesde olur bu kābiliyyet
Taḳlīd iderek bula ḥaḳıḳat

2. **taḳlīd id-: -üüp**

Gazel 88

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Benzemeye çalışmak.

Māh-ı nev ebrūsına taḳlīd idüp mihr-i felek
Muşḥaf-ı ḥüsninden itmiş āyet-i nūr iḳtibās

taḳlīl-i ta‘ām:

1. **taḳlīl-i ta‘ām:**

Mesnevi 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Yemeği azaltmak.

Taḳlīl-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamān tehdür

taḳrīr:

1. **taḳrîr**:+den

Gazel 207

Mısra: 10

Anlatmak, ifade etmek.

Nesîbâ ḥâl-i zâruñ yâre i'âlâm eylemek müşkil
Beyân-ı râz-i dil taḳrîrden taḳrîrden ḳaldı

taḳrîr-i ḥâl-i zâr:

1. **taḳrîr-i ḥâl-i zâr:**

Gazel 36

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Perişan ḥâlin ifadesi.

Taḳrîr-i ḥâl-i zâr olur mûris-i şudâ'
Ma'fûm-ı 'izzet olmaduḳ ahvâlümüz mi var

taḳvâ:

1. **taḳvâ**:+y, +ı

Gazel 200

Mısra: 2

Allah'tan korkma.

Zâhid ki göre bezm-i şahbâda dil-ârâyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taḳvâyı

tal'at-i zîbâ:

1. **tal'at-i zîbâ**:+y, +ı

Gazel 200

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) güzel, parlak yüzü.

‘Âşık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol tal'at-i zîbâyı

taleb:

1. **taleb:**

Gazel 12

Mısra: 9

İstek, arzu.

Meger ol dūr-i ḥüsni eyler taleb
İder baḫr-i nūra şinâh âfitâb

2. **taleb:**

Tarih 4

Mısra: 4

İstek, arzu.

Oldı düstūr-ı Rüstem-zör-ı ‘âlî-câh kim
Düşmen eyler bîm-i tiğundan taleb cây-ı gürîz

3. **taleb**:+dūr

Gazel 54

Mısra: 4

İstek, arzu.

Geh revzene-i pâse konar ṭâyir-i maṭlab
Şayd-ı emelün dâmi hemân şanma talebdür

taleb-kâr:

1. **taleb-kâr:**

Gazel 30

Mısra: 8

İstekli.

Nigâh-ı bâğ-ı didâr-ı dil-ârâdan bu maḫrûmî
Bir naḫl-i temennâya taleb-kâr olduğumdandır

ṭâlî:

1. **ṭâlî**:+den

Gazel 118

Mısra: 2

Talih, baht.

Cefâlar kim ser-i kūyında ol bî-dâddan gördük
Ne ṭâlî'den ne gerdün-ı sitem-mu'tâddan gördük

2. **ṭâlî**:+ü, +m

Gazel 180

Mısra: 7

Talih, baht.

O mâha aḳterân ümmîdin itmeme ṭâlî'üm yokdur
Felekde her ne deñlü kevkeb-i baḫtum sa'îd olsa

3. **ṭālīʿ:-e**

Gazel 139

Mısra: 8

Kismet, kader, baht.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālīʿe geh çarḥ-ı sitem-kâre yapışdum

ṭālīʿ-i vārūn:

1. **ṭālīʿ-i vārūn:**

Gazel 138

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ters, uğursuz talih.

Sen māha qarîn itmediler ʿākıbetü'l-emr
Bu ṭālīʿ-i vārūn ile bu baht-ı siyāhum

ṭālib:

1. **ṭālib:**

Gazel 45

Mısra: 10

İsteyen, arayan.

Gül-i şüküfteyem ammā ser-i zükāmide
Ne kimse büyime ṭālib ne iʿtibārum var

2. **ṭālib:-leri, dūr**

Gazel 61

Mısra: 2

İsteyen, arayan.

Belā rāğıblarıdır Mevleviler
Ḥudā ṭālibleridir Mevleviler

3. **ṭālibleridir:-leri, dūr**

Gazel 61

Mısra: 10

İsteyen, arayan.

Nesibā işleri taʿmīr-i dıldür
Ḥudā ṭālibleridir Mevleviler

4. **ṭālib:**

Rûbai 44

Mısra: 2

İsteyen, arayan.

Her saʿy ʿabes verzişe maḥsûb olmaz
Her ṭālib olan nāyil-i maṭlûb olmaz

5. **Ṭālib:**

Tahmis 3

Mısra: 17

(ö. 1036/1626) Ṭālib-i Âmulî, Fars şiirinde Sebk-i Hindî
akımının önde gelen şairlerindendir.

Çaribe mizbânlık itmeyen cāh ehlinüñ Ṭālib
Meger yādına gelmez miḥmān-ı zîr-i ḥāk olmak

ṭālib ü maṭlab:

1. **ṭālib ü maṭlab:**

Tahmis 2

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İsteyen ve istenilen.

Hep bir görünür çeşmümüze ṭālib ü maṭlab
Hep bizde nihān çarḥ ile mihr ü meh ü kevkeb

ṭālibān-ı Mevlā:

1. **ṭālibān-ı Mevlā:-dan**

Tarih 17

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ı isteyenler.

O kân-ı mekremeti ṭālibān-ı Mevlā'dan
Ne çäre çarḥ-ı siyeh-kāse eyledi mehcûr

ṭālib-i biniş ü başiret:

1. **ṭālib-i biniş ü başiret:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Basiret ve görüş isteyen.

Ey t̤alib-i biniş ü başiret
Fehm eyle ne şeydür ādemiyyet

t̤alib-i burhān u h̤uccet:

1. **t̤alib-i burhān u h̤uccet:**+em

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Delil ve belge isteyen.

İsbāt-ı Hakk'da t̤alib-i burhān u h̤uccetem
Zerrāt-ı kāyināt vücūda güvāh iken

t̤alib-i ceyhūn:

1. **t̤alib-i ceyhūn:**

Gazel 83

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ceyhun nehrinin talibi.

‘Āşıq-ı h̤üsni Hudā h̤üsni mecāza bakmaz
Āb-ı hayvānı bulan t̤alib-i Ceyhūn olmaz

t̤alib-i esrār-ı nikāt-ı haṭṭ-ı yār:

1. **t̤alib-i esrār-ı nikāt-ı haṭṭ-ı yār:**+uz

Tahmis 2

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Sevgilinin yüzünün ince sırlarını isteyen kişi. (Aşık bağlamında kullanılmıştır.).

Biz t̤alib-i esrār-ı nikāt-ı haṭṭ-ı yāruz
Ḥall eyleyenün bendesiyüz müşkilümüzdür

t̤alib-i gevher-i fenā:

1. **t̤alib-i gevher-i fenā:**

Gazel 87

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Yokluk mücevherini isteyen,talep eden.

Kimde kim olmaya nefāset-i zāt
T̤alib-i gevher-i fenā olmaz

t̤alib-i Hakk:

1. **t̤alib-i Hakk:**

Rūbai 62

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hakk'ı, Allah'ı isteyen.

Ey t̤alib-i Hakk şifātuñı fehm eyle
Yok ol yüri seyyi'ātunı fehm eyle

t̤alib-i Hakk:

1. **t̤alib-i Hakk:**+a

Tarih 6

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Allah'a kavuşmayı arzulayan.

Her nigāhı t̤alib-i Hakk'a olur iksir-i feyz
Her kelāmı ḥall-i işkāl-i rumūz-ı Mesnevī

2. **t̤alib-i Hakk:**+uñ

Gazel 20

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Allah'a kavuşmayı arzulayan.

Hemîşe bezm ider h̤üy-ı dürüştin t̤alib-i Hakk'uñ
Döner bir āsiyāb-ı zür-verdür ḥalka-i tevhid

t̤alib-i iksir-i fenā:

1. **t̤alib-i iksir-i fenā:**

Rūbai 50

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yokluk iksirinin isteyen, arzulayan.

Müjgān ile ey t̤alib-i iksir-i fenā
Cārüb-keş-i dergeh-i Mevlānā ol

t̤alib-i lutf-ı dilber:

1. **t̤alib-i lutf-ı dilber:**

Gazel 47

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Sevgilinin lutfunu isteyen.

Dil t̤alib-i luṭf-ı dilber olmaz
Āteş-zede gül şabāy-ı neyler

t̤alib-i nān:

1. **t̤alib-i nān:**

Rūbai 32

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ekmeğe talip olan.

Derviş midür ol ki ola t̤alib-i nān
Derviş aña dirler ki ide cānı fedā

t̤alib-i yār:

1. **t̤alib-i yār:**

Gazel 30

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin talibi.

Baňa hırmān-ı vuşlat t̤alib-i yār olduğumdandır
Bu iflās ol der-i hüsne hārīdār olduğumdandır

ṭa'm:

1. **ṭa'm: +l, +n, +i**

Gazel 38

Mısra: 9

Yemek, aş, yiyecek.

Ḥanṣal-i şehvetle telḥ itme maḥabbet ṭa'm-ını
Lezzeti ḥvān-ı mecāzuñ sükker-i gafletledür

ṭama':

1. **ṭama':**

Gazel 125

Mısra: 6

Aç gözlülük, doymazlık.

Ref' eylerüz düşerse güher ḥāk-i tīreye
Yoksa ṭama' mülāyim-i girdārumuz degül

ṭama'-ı ḥām:

1. **ṭama'-ı ḥām:**

Gazel 39

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Gerçekleşmesi mümkün olmayan şiddetli arzu.

Fikr-i vaşlı beni giryān ider ol sīm-tenüñ
Ādeme her ne iderse ṭama'-ı ḥām eyler

tamām:

1. **tamām:**

Gazel 99

Mısra: 5

Tam olarak, eksiksiz.

Zühd ü vera' gibi ḡamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baňa sāḡar-ı neşāṭ

2. **tamām:**

Kıt'a 27

Mısra: 4

Bütün, hepsi.

Müslim-i dīn-dāra şāyāndur hemān merdüm dimek
Beyyināt merdüm-i İslām'un şümārıdur tamām

3. **tamām:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Tam olarak, eksiksiz.

Yalvar cenāb-ı Ḥaḡḡ'a dilā şıdḡ-ile tamām
Ol demde cūş-ı yem-i ḡufrāna cāzım ol

4. **tamām:**

Kaside 2

Mısra: 11

Tam olarak, eksiksiz.

Besdür Nesib 'arz-ı merām eyledüñ tamām
Şimdengerü şalāt u taḥiyyātdur ehem

tamām eyle-:

1. **tamām eyle-:-di**

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Tamamlamak.

Tamām eyledi faqr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamām-ı faqr nedür fehmi ider 'uḫûl-i ḥabîre

tamām it-:

1. **tamām it-:-di**

Gazel 191

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Tamamlamak.

Nesîb'i seyli-i ḳahrûn tamām itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarḥ-ı mekkâre

tamām ol-:

1. **tamām ol-:-sa**

Gazel 173

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Semûm-ı hecr ile pejmürdelik tamām olsa
Nesîm-i vaşl-ı vezân olsa bûstânumuza

2. **tamām ol-:-ma, -dın**

Tarih 24

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

'Azm-i bakâ itdi tamām olmadın
Gülşen-i 'adn ide maḳâmın Ḥudâ

3. **tamām ol-:-dı**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Eksiksiz, tam olmak, tamamlanmak.

Hâlâ ki tamām oldu gördün
Pür-derd ü elem derûn u bîrûn

tamām-ı faqr:

1. **tamām-ı faqr:**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yokluğun tamamı.

Tamām eyledi faqr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamām-ı faqr nedür fehmi ider 'uḫûl-i ḥabîre

tamām-ı şüret ü sîret:

1. **tamām-ı şüret ü sîret:-de**

Gazel 129

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Görünüş ve ahlakın tamamı.

Tamām-ı şüret ü sîretde bî-bahâne imiş
Cemâl-i pâki gibi ḥulḳı da Nesîb güzel

ṭamğa-yı neseb:

1. **ṭamğa-yı neseb:-dür**

Gazel 54

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Soyun mühürü.

Bed kâle olan bî-hünerân şandı ki bādî
Germiyyet-i bâzârına ṭamğa-yı nesebdür

ṭa'm-ı lûle-i Kevser:

1. **ṭa'm-ı lûle-i Kevser:**

Kaside 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kevser çeşmesinin musluğunun tadı.

Virse kām-ı câna ṭa'm-ı lûle-i Kevser n'ola
Na'tûnî imlâ iden kilḳ-i belâgat ihtivâ

ṭa'mîr:

1. **ta'mîr-i**, -n, -e

Tarih 20

Mısra: 1

Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.

Ta'mîrine Nesibâ târihdür bu tahsîn
Ma'mûre oldu hâkka hep tekyegâh-ı Monlâ

2. **ta'mîr**:+den

Gazel 207

Mısra: 4

Bozuk şeyi düzeltmek, eski şeyi düzeltip yeni haline getirmek, onarım.

Hele mi'mâr-ı luţf-ı dil-rübâ hiç çekmesün zahmet
Harâb oldu dil-i vîrânumuz ta'mîrden kaldı

ta'mîr-i dil:

1. **ta'mîr-i dil**:+dür

Gazel 61

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül tamiri.

Nesibâ işleri ta'mîr-i dildür
Hudâ tâlibleridür Mevlevîler

ta'ne:

1. **ta'ne**:+ler,+üñ

Gazel 179

Mısra: 10

Sövme.

Qarâr-dâde-i şabr ol vişâl isterseñ
Nedür bu ta'nelerüñ ey Nesib-i zâr bize

2. **ta'ne**:

Gazel 182

Mısra: 2

Sövme.

Gönlüm alındı bir meh-i ferhunde ahtere
Kim nûr-ı vechi ta'ne ider mihr-i envere

ta'ne-i agyâr:

1. **ta'ne-i agyâr:**

Gazel 154

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başkalarının hor görmeleri, azarlamaları.

Senden beni mehcûr idemez ta'ne-i agyâr
Bülbül sitem-i hâr ile geçmez gül-i terden

ta'n-ı cühhâl:

1. **ta'n-ı cühhâl:**

Gazel 66

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Cahillerin ayıplanması.

Ta'n-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eţfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

târ:

1. **târ**:+a

Gazel 191

Mısra: 1

Tel.

Ėam-ı mağabbet ile döndi cismümüz târa
Döyer mi tâb-ı tecellî-i tal'at-i yâre

2. **târ**:+e

Gazel 191

Mısra: 1

Tel.

Ėam-ı mağabbet ile döndi cismümüz târe
Duyar mi tâb-ı tecellî-i tal'at-i yâre

tarab:

1. **tarab**:+dan

Gazel 35

Mısra: 6

Sevinç, mutluluk.

Nesib itdükde zib-i nazra bu güftâr-ı a'lâyı
Tarabdan bu mu'ammâdur dise şab' ehli vâriddür

tarab-ı zevk-ı sayf:

1. tarab-ı zevk-ı sayf:

Gazel 51

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yaz mevsimi eğlencesinin zevki.

Şükûfe-çin-i riyâz-ı derûn olan 'uşşâk
Gam-ı şitâ tarab-ı zevk-ı sayf bilmezler

târâc:

1. târâc:-a

Gazel 6

Mısra: 5

Yağma, talan.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şîhhat dilde kuvvet gözde h'âb

târâc eyle:-

1. târâc eyle:-y, -en

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağma ve talan etmek.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

2. târâc eyle:-

Gazel 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Talan etmek.

Diyâr-ı şabrı târâc eyleyen ol çeşm-i fettândur
Şeh-i iklim-i dil bir pâdişâh-ı nâ-müselmândur

târâc it:-

1. târâc it:-di

Kıt'a 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yağmalamak, talan etmek.

Şarf idüp dirhem ü dinâruñı hulviyyâta
Gözün aç ceys-i hevâ varuñı târâc itdi

târâca vir:-

1. târâca vir:-üp

Gazel 150

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağmalamak.

Yine bu Nesib-i zâra peder-âne pend idersin
Gam-ı 'ışkuñ ile târâca virüp şekib ü şabrın

târâc-ı dest-i fûrkat:

1. târâc-ı dest-i fûrkat:

Gazel 187

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ayrılık eliyle yağmalanma.

Hôşâ o sine ki gencine-i maḥabbet ola
Nuḳûd-ı tākati târâc-ı dest-i fûrkat ola

târâc-sâz-ı şabr u sükûn:

1. târâc-sâz-ı şabr u sükûn:

Gazel 134

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Sabır sükuneti talan etme.

Güzâr-ı kem-teri târâc-sâz-ı şabr u sükûn
Kaḫâ mı gamze-i dilber midür nedür bilmem

taraf:

1. taraf:~dan

Kıt'a 12

Mısra: 3

Yön, taraf.

Çün evvel-i dîn zâhir olupdur o tarafdan
Çıkşa ne ‘aceb beniiye-i Mekke'den İslâm

2. **taraf:**+dan

Gazel 197

Mısra: 9

Yön, taraf.

Çıkar biñ şâneka'llah her tarafdan evc-i eflâke
Süvâr-ı esb-i nâz u 'işve olsa ol perî gâhî

taraf-cüy-ı ilâhî ol:

1. **taraf-cüy-ı ilâhî ol:**

Gazel 124

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İlahi yönü arayan ol.

Binüp keşti-i mihr-i âle baħr-i dîne rāhî ol
Delîl it necm-i aşhâbı taraf-cüy-ı ilâhî ol

taraf-ı Mısır:

1. **taraf-ı Mısır:**

Tarih 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mısır tarafı.

Himmet-i ھاẓret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kuds ü Medîne taraf-ı Mısır ile Şâm

tarâvet:

1. **tarâvet:**+e

Gazel 170

Mısra: 8

Tazelik, canlılık.

Dest-i nigâhdan daħi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol tarâvete

2. **tarâvet:**

Gazel 68

Mısra: 14

Tazelik, canlılık.

Reşha-i cüy-ı hikem olmasa güftâr Nesîb
Çemen-i nazm-ı dil-âvîze tarâvet gelmez

tarâvet-i çemen-i i'tibâr:

1. **tarâvet-i çemen-i i'tibâr:**+a

Gazel 181

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze çimenin itibarı.

Mişâl-i sebze-i bigâne pây-dâr olmaz
Tarâvet-i çemen-i i'tibâra aldanma

tarh ol:-

1. **tarh ol:-**maz, -dan

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Atılmak.

'Arsa-i icâda tarh olmazdan evvel mübdi'ât
Sen şehenşâh-ı serîr-ârâ-yı mülk-i 'izz idüñ

tarh-ı tekellüf:

1. **tarh-ı tekellüf:**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Külfeti, sıkıntıyı uzaklaştırma.

Memdühun eylemezdi tekellüf kelâmda
Tarh-ı tekellüf oldu bañâ evceb ü ehem

târ-ı müjgân-ı siyeh:

1. **târ-ı müjgân-ı siyeh:**

Kaside 6

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Siyah kirpik teli.

Her ne dem hûn-ı ciger zîver-i çeşm-i ter olur
Târ-ı müjgân-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

târ-ı tanbûr-ı mahabbet:

1. **tār-ı ʔanbūr-ı maḥabbet: +de**

Gazel 66

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Muhabbet tanburunun teli.

Tār-ı ʔanbūr-ı maḥabbetde bām ü zir olmaz
Perde-i ʔışka yeksân görünür şâh u gedâ

tār-ı tār-ı zülf-i hūr:

1. **tār-ı tār-ı zülf-i hūr:**

Kaside 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hurilerin tel tel saçı.

Bilmedi kim ḥalk olındı zıll-ı pākūnden senün
Merdüm-i ʔeşm-i melâyyik tār-ı tār-ı zülf-i hūr

taʔrif:

1. **taʔrif:**

Tarih 31

Mısra: 11

Tarif, açıklama, tanımlama.

Taʔrif içün itsem ne ʔaceb pāye-i şıdkum
Ḥāk-i rehe rû-mâlde teʔhîri bahâne

tārîḥ:

1. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 9

Mısra: 9

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Nesibâ bağbân-ı ḥāme tārîḥin didi anuñ
Kesildi gülbün-i bustāndan o berg-i bigâne

2. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 14

Mısra: 1

Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.

Mübeşşirler Nesibâ didi tārîḥin bu mışraʔla
Yine Şadık Meḥmed mesned-i fetvāya basdı pā

3. **tārîḥ: +dür**

Tarih 1

Mısra: 12

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Ḥisâb it sâde vü dūr vārını elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir tārîḥdür tenhâ ḥaḳîḳatde

4. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 4

Mısra: 13

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Eyledi ilhâm tārîḥin Nesib'e feyz-i Ḥaḳḳ
Oldı İsmâʔil Paşa ʔizz ile Mışr'a ʔaziz

5. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 10

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didüm görince ḥaṭ-âver Nesib tārîḥin
Yazıldı âyet-i envâr levḥa-i ḳamere

6. **tārîḥ: +i, +n**

Tarih 16

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Müstakkiyen ʔazm itdi tārîḥin Nesibâ didiler
Bostân Efendi'yi ide sir-âb cüy-âb-ı ʔaden

7. **tārîḥ: +dür**

Tarih 20

Mısra: 1

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Taʔmîrine Nesibâ tārîḥdür bu taḥşin
Maʔmûre oldı ḥaḳḳa hep tekyegâh-ı Monlâ

8. **tārīḥ**:+dür

Tarih 3

Mısra: 1

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Lafzen ü ma'nen cülüs-ı şāh için tārīḥdür
Oldı Sultān Muştafā'nuñ sālī biñ yüz altıda

9. **tārīḥ**:+i

Tarih 12

Mısra: 13

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didi tārīḥi ile müjde-resānān-ı Nesīb
‘Adl-ile ḳubbe-nişin oldı Meḥemmed Paşa

10. **tārīḥ**:+i, +n, +i

Tarih 17

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesīb rihleti tārīḥini didi züvvār
İde Siyāḥi Dede Bārī ḳabrüñi pür-nūr

11. **tārīḥ**:+i, +n

Tarih 27

Mısra: 15

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesīb-āsā ahālī didi tebrīk ile tārīḥin
Mübārek-bād ‘Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

12. **tārīḥ**:+i, +n

Tarih 13

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Ḥarf-i menḳūṭ ile tārīḥin Nesībā didiler
Şeyḫ İlyās ide dā'im ḳurb-ı Yezdān'ı maḥal

13. **tārīḥ**:

Tarih 2

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Oldı şeş tārīḥ ile bu beyt-i ra'cā ey Nesīb
Müş'ir-i sāl-i cülüs-ı şāh-ı mahşürü'l-livā

14. **tārīḥ**:

Tarih 2

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

İki tārīḥ iki mısra'dur ḥisāb-ı tām ile
Ḥāl-dār u sādesi çār oldı bī-şekk ü mirā

15. **tārīḥ**:

Tarih 2

Mısra: 10

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Evvelinüñ ḥāl-dārı sāde-i aḥırla beş
‘Aks olunca altı tārīḥ oldı ‘add ile dilā

16. **tārīḥ**:

Tarih 5

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Cümle aḥbābı didi tārīḥ mānend-i Nesīb
Ḥaccuñı Bostān Efendi eyleye Bārī ḳabūl

17. **tārīḥ**:

Tarih 8

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesībā fevtine oldı iki tārīḥ bu mısra'
Saña Ḥāfız serāy-ı ḥūr u ‘inde şadr ola mesken

18. **tārīḥ**: +i, +n, +i

Tarih 11

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didi tārīḥini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sünnet-i Aḥmed ola Yaḥyā ‘amelüñ

19. **tārīḥ**:

Tarih 15

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Fevtine tārīḥ için didüm Nesīb
Çaldı sermā-yı fenā Bostān'ı ḥayf

20. **tārīḥ**:

Tarih 18

Mısra: 15

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Didi teṣrīfüne tārīḥ ile tebşir iderek
Müḥr-i şāh ile yine geldi Muḥammed Paşa

21. **tārīḥ**:

Tarih 25

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Dā‘ileri tārīḥ ile hep didi Nesībā
‘Adn ol mekān rūḥına müfti-i vaḥidüñ

22. **tārīḥ**: +i, +n, +i

Tarih 26

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Zebānından Nesīb'ün gūş idüñ tārīḥini ḥālā
Nikābet mesnedine geçdi ‘Abdullāh Efendi'nüz

23. **tārīḥ**: +i, +n, +i

Tarih 28

Mısra: 11

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesībā gūş iden taḥsīn idüp tārīḥini dirler
Nikābet el-ḥaḳ ‘Abdullāh Efendi'ye maḥal oldu

24. **tārīḥ**:

Tarih 29

Mısra: 3

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

25. **tārīḥ**:

Tarih 30

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Vāḳi‘-i ḥālī iki tārīḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma‘nāya Nesīb atdı kemendi ‘ilm-ile

26. **tārīḥ**:

Tarih 33

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Beyt-i vāḥidde dü tārīḥ du‘ā-gūna seni
Eyledüm girye ile rūḥına ḥāfız ihdā

27. **tārīḥ**:

Tarih 34

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Düşdi bir mısra‘-ı yektā tārīḥ
Göçdi Dürrī hünere kaldı yetim

28. **tārīḥ:**

Tarih 35

Mısra: 10

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

29. **tārīḥ:**

Tarih 35

Mısra: 12

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Ka‘betü’l ‘Uşşāk tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldı ma‘nen ḥaḳ bu kim ṭarz-ı ğarīb

30. **tārīḥ: +i, +n, +i**

Tarih 35

Mısra: 9

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firib

31. **tārīḥ:**

Tarih 21

Mısra: 7

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Tārīḥ ile Nesibā kıl rūḥına du‘āyı
‘İdī ola mu‘āniḳ ḥavṛā-yı cennet ile

32. **tārīḥ: +i, +n**

Tarih 23

Mısra: 5

*Bir olayın meydana geldiği tarihi belirten manzumlar;
tarih düşürme sanatı.*

Nesibā didi tārīḥin görenler
Biñ altmış kezde dikdi seng-i meydān

tārīḥ-i binā-yı tekye:

1. **tārīḥ-i binā-yı tekye: +dür**

Tarih 35

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Tekye'nin yapılış tarihi.

Ka‘betü’l ‘Uşşāk tārīḥ-i binā-yı tekyedür
Çār tārīḥ oldı ma‘nen ḥaḳ bu kim ṭarz-ı ğarīb

tārīḥ-i kudüm:

1. **tārīḥ-i kudüm: +u, +m**

Tarih 7

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Göreve başlama tarihi (tarih düşürme).

Ḥāme tārīḥ-i kudümum didi bu meydāna
Tekye-i Anḳara'ya geldi Nesib-i nā-kām

tārīḥ-i milād:

1. **tārīḥ-i milād: +i, +n**

Tarih 6

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Doğum tarihi.

Bülbül-i ḥāme didi tārīḥ-i milādın Nesib
Bu Mehemmed'dür gül-i büstān-ı nesl-i Mevlevi

tārīḥ-i tām:

1. **tārīḥ-i tām:**

Tarih 24

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

*Ebcad hesabıyla bir olayın tārīḥini tam olarak veren
mısrâ, beyit veya manzûme yazmak.*

Oldı Nesibā aña tārīḥ-i tām
Ḥayr-ı Ḥasan cāmi‘-i ehl-i hüda

tārīḥ-i tecdid:

1. **tārīḥ-i tecdīd:**+i, +n

Tarih 19

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Tarihi yenileme.

Nesībā mülhem-i ḡaybī didi tārīḥ-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı ḡubbe-i pūr-naḡş-ı Mevlānā

tārīk:

1. **ṭarīk:**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Takip edilen yol, usul.

Eyle ṭarīk ile muḡāṭab
Luṭf eyle kelāma böyle aç leb

tārīk eyle-:

1. **tārīk eyle-:**-r

Rūbai 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yol tutmak.

Rūy-ı siyehi maḡşeri tārīk eyler
Olmazsa Nesīb'e bir nigāḥ-ı keremūn

ṭarīkat:

1. **ṭarīkat:**+de

Tarih 17

Mısra: 2

Allah'a ulaşmak maksadıyla tutulan yol.

Cenāb-ı Şeyḡ Siyāḥi-i Mevlevī ḡaḡḡa
Kim olmış idi ṭarīkatde gün gibi meşḡūr

ṭarīk-ı edeb:

1. **ṭarīk-ı edeb:**+de

Gazel 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Terbiye yolu.

Zehr-i 'anā ṭarīk-ı edebde olur şeker
Taḡşil-i ādemiyet olunmaz bilā-ta'eb

ṭarīk-i eshel:

1. **ṭarīk-i eshel:**

Mesnevi 2

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

En kolay yol.

Fehm eyle lüzūmın okı evvel
Taḡşiline bul ṭarīk-i eshel

ṭarīk-ı 'ilm:

1. **ṭarīk-ı 'ilm:**+de

Tarih 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İlim yolu.

Ṭarīk-ı 'ilmde mümtāz idi akrāndan şāyed
Anı mümtāz ide 'izzetle Bārī bezm-i ḡurbetde

ṭarīk-ı 'ışk:

1. **ṭarīk-ı 'ışk:**+da

Gazel 77

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

Aña kim çün ḡūn-ı dil laḡt-ı ciger zād-ı sefer olmaz
Ṭarīk-ı 'ışḡda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

2. **ṭarīk-ı 'ışk:**+da

Gazel 111

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Aşk yolu.

İḡāṭa eyleyemez 'aḡlı ḡādr-i cānānı
Ṭarīk-ı 'ışḡda fark-ı gedā vü şāḡ idenūn

ṭarīk-ı 'ışk-ı bāzī:

1. **ṭarīḳ-ı ʿışḳ-ı bâzî: +de**

Gazel 90

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Aşk oyununun yolcusu.

Ḥayāl-i yāre hicrân-ı siyeh-dil rehzen olmazmış

Ṭarīḳ-ı ʿışḳ-ı bâzîde hirâs-ı düşmen olmazmış

târik-i niʿam:

1. **târik-i niʿam:**

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Nimetler yolu.

Ancaḡ senüñ zühürüñ içün geldi ʿâleme

Âdem behiştî koydı olup târik-i niʿam

ṭarīḳ-ı ye's:

1. **ṭarīḳ-ı ye's: +e**

Gazel 156

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Ümitsizlik yolu.

Ne reh-i ḥuşûl-i kâma ne gider ṭarīḳ-ı ye'se

Hele ḥâşılı uşandum dil-i zâr-ı mübtelâdan

târîki-i şeb:

1. **târîki-i şeb:**

Gazel 161

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gece karanlığı.

Gîsû-yı siyeh mi ruḥ-ı al üzre perîşân

Târîki-i şeb rûşeni-i rûz mıdur bu

ṭarz-ı ġarîb:

1. **ṭarz-ı ġarîb:**

Tarih 35

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Garip şekil.

Ka'betü'l 'Uşşâḡ tārîḳ-i binâ-yı tekyedür
Çâr tārîḳ oldu ma'nen ḡaḡ bu kim ṭarz-ı ġarîb

taşallut:

1. **taşallut: +ı, +n, +ı**

Gazel 170

Mısra: 6

Musallat olmak, sarkıntılık.

Rûşen-dilân ezâsına çarḡuñ ḡamûl olur

Gör ʿaḡrebüñ taşalluṭını rûy-ı sâ'ate

taşavvur it-:

1. **taşavvur it-: -se**

Kaside 10

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Düşünmek.

Taşavvur itse şafâ kesb eyler anu dil-i tîre

Behişt dinse sezâ âsitân-ı ḡazret-i Pîre

taşdîk eyle-:

1. **taşdîk eyle-:**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Doğrulamak, onaylamak.

Bu fikri derûnda eyle taşdîḡ

Mümkün mi edâ-yı şükr-i tevfiḡ

taşdîk it-:

1. **taşdîk it-: -miş, -em**

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Doğrulamak, kabul etmek, onaylamak.

Lâkin ammâ itmişem taşdîḡ sultânüm seni

İ'tikâdum şâfdur ḡaḡḡuñda mânend bulur

tavf-ı Beytullâh:

1. **ṭavf-ı Beytullāh: +a**

Tarih 5

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kabe'yi tavafetmek.

Ṭavf-ı Beytullāh'a niyet itdi bā-emr-i Hudā
Çünkü buldı devlet-i dünyā murād üzre huşul

ṭavf-ı ḥarīm:

1. **ṭavf-ı ḥarīm: +i**

Kaside 5

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Haremi dolaşma.

Huddām-ı ravzasına melek ğıbṭa itmede
Ṭavf-ı ḥarīmi ile felek bī-ḳarārdur

ṭavf-ı ser-i kūy:

1. **ṭavf-ı ser-i kūy: -un**

Rübai 15

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sevgilinin semtini tavafetmek.

Ey bā'is-i ḥilḳat-i semāvāt u arz
İns ü meleke ṭavf-ı ser-i kūyun farz

ṭayan:

1. **ṭayan: -maz**

Gazel 72

Mısra: 7

Dayanamamak; sabredememek, mukavemet edememek.

Derd-mendānuñ ṭayanmaz zūr-ı seyl-i eşkine
Mülk-i cāhuñ çok binā-yı üstüvārın görmüşüz

ṭaybe:

1. **ṭaybe:**

Kaside 3

Mısra: 5

Medîne-i Münevvere.

İtdi ṭaybe maḳdemüñ ḥāk-i siyāh-ı Yesrib'i
Evs ü Ḥazrec himmetüñle oldı menşürü'l-livā

ta'yīb it-:

1. **ta'yīb it-: -me**

Terkib-bend 1

Mısra: 19

Kelime Tipi: -

Ayıplamak.

Küyuñda olursa itme ta'yīb
Feryād u fiğān u nāle efzūn

tāyir-i maṭlab:

1. **tāyir-i maṭlab:**

Gazel 54

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İstek kuşu.

Geh revzene-i pāse konar tāyir-i maṭlab
Şayd-ı emelüñ dāmi hemān şanma ṭalebdür

ṭayy:

1. **ṭayy:**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Geçmek.

Eyledüñ bir laḫzada himmetle ṭayy 'arz u ṭul
Ol gice mi'rāc-ı cismāniye şāhiddür nuḳul

ṭayy id-:

1. **ṭayy id-: -e, -mez**

Gazel 185

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aşmak, üzerinden geçmek.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ğam-ı hecrüñi gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-ı inān ile

ṭayy ol-:

1. **ṭayy ol:-:d**

Müsemmen 1

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Aşmak, geçmek; yok etmek, ortadan kaldırmak.

Ol zamān kim eyledüñ püşt-i burāķı zîr-revān
Göz yumup açınca ṭayy oldu fezā-yı āsumān

ṭayy-ı deşt:

1. **ṭayy-ı deşt:**

Tarih 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Çölleri aşmak.

Şavb-ı beyt-i ʿizzete ʿazm eyledi hüccāc ile
Vāşıl oldu bahre gūyā ṭayy-ı deşt idüp süyül

tāze:

1. **tāze:**

Gazel 166

Mısra: 2

Taze, canlı..

Bak şerhaya sînemde olan dāğ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

2. **tāze:+lüg, +üñ**

Gazel 183

Mısra: 10

Taze, canlı..

Öldürüp hasret-i laʿlûñle Nesib-i zārı
Gel şerik olma daḥi tazelügüñ var ḳana

3. **tāze:+ler, +e**

Gazel 19

Mısra: 6

Taze, canlı.

Revnaķ-ı zātı mezîd eyler imiş ḥüsn-i zamān
Başka bir ḥüsn virür tazelere cāme-i ʿîd

4. **tāze:**

Gazel 31

Mısra: 2

Taze, canlı.

ʿĀrife gülşende tāze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ʿİşķa bezmgāh-ı ḡamda bir sāḡar yeter

5. **tāze:**

Gazel 65

Mısra: 3

Genç (sevgili bağlamında).

Her tāze nihāl-i bāḡ-ı taḳlîd
Nev-bāve dih-i ḥaḳîḳat olmaz

6. **tāze:**

Gazel 172

Mısra: 2

Taze, canlı..

O meh-rūnuñ mey-i al ile pür sāḡar benānında
Açılmış tāze güldür ḡonca-i zanbaḳ miyānında

7. **tāze:**

Tarih 28

Mısra: 5

Taze, canlı.

Huşuşā şimdi tefvîz-i ūmūr-ı āl ile tāze
Maḡall-i iltifāt-ı pādîşāh-ı her-milel oldu

8. **tāze:**

Gazel 167

Mısra: 12

Taze, canlı.

Nesibā ḡāl-i ruḡsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir tāze dāḡ urdum dil-i pür-iḥtirāḳ üzre

9. **tāze:**

Kaside 4

Mısra: 5

Taze, canlı.

Mürde diller feyz-i güftârûnla buldı taze cân
Oldı şāhā la‘l-i nābuñ menba‘-ı Āb-ı hayāt

10. **tāze:**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Taze, canlı.

Alma dil-i zāruñ inkisārın
Bir taze nihāl-i hüsñ ü ānsın

11. **tāze:**

Gazel 45

Mısra: 6

Taze, canlı.

Garīb-i naḥl-i zemīn-i gamum nemā düşmen
Ne bellü huşk ü ne taze ne berg ü bārum var

12. **tāze:**

Gazel 133

Mısra: 10

Taze, canlı.

Būs-ı la‘lini niyāz idelüm ol serv-kaddūñ
Biz de bir mīvesin ol taze nihālūñ görelüm

13. **tāze:**

Gazel 178

Mısra: 15

Genç (sevgili bağlamında).

Bir taze şikār aldı Nesībā yine oldı
Şāhīn-i ḥayāl evc-i ma‘āniye perīde

14. **tāze:**

Tarih 27

Mısra: 2

Taze, yeni.

Bi-Ḥamdüli‘llah yine geldi zamān-ı ‘adl ü āsāyiş
Bu taze müjde ile rüşen oldı dīde-i dünyā

tāzelen-:

1. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 2

Tazelenmek, yenilenmek.

Gül al şālin açdı seḥer tāzelenmege
Oldı sebep hezār ḥaber tāzelenmege

2. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 4

Tazelenmek, yenilenmek.

Beñzer gül-i sefīde o destār-ı pāki kim
Dest-i nesīm-i şubḥa bakar tāzelenmege

3. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 6

Tazelenmek, yenilenmek.

Maḥmūr-ı la‘lin öp dehen-i āteşin ile
Muḥtācdur o gül-be-şeker tāzelenmege

4. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 10

Tazelenmek, yenilenmek.

Būs itmeyeydi ḥāl-i ruḥın bezmde raķīb
Bā‘is ne idi dāğ-ı ciger tāzelenmege

5. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 12

Tazelenmek, yenilenmek.

Gelmez Nesīb ehl-i dilūñ şevķına fütūr
Yok ihtiyāc-ı āb-ı güher tāzelenmege

6. **tāzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 1

Canlılık kazanmak.

Gül al şâlin açdı şehir tâzelenmege
Oldı sebeb hezâr haber tâzelenmege

7. **tâzelen-:-meg, -e**

Gazel 165

Mısra: 8

Yenilenmek.

Ol mâh-ı köhne-sâl hâatından hicâb idüp
Dükkân-ı ser-tırâşa kaçır tâzelenmege

te'ākub:

1. **te'ākub:**

Kaside 3

Mısra: 11

Birbirinin ardsıra yürümek.

Hıdmetüñ-çün birbirin eyler te'ākub rüz u şeb
Birisi 'abd-i Habeşdür biri rûmî serverâ

teb:

1. **teb:**

Gazel 205

Mısra: 3

Ateş, hararet.

İdüp hasta çeşmi gibi teb anı
Helâk itdi 'uşşâk-ı bî-tâkati

2. **teb:**

Gazel 205

Mısra: 10

Ateş, hararet.

O şūhuñ beyân itse hâlin Nesib
Virür kilke teb lerzesini sür'ati

3. **teb:**

Kaside 8

Mısra: 5

Ateş, hararet.

İder heybeti teb girifte 'aceb mi
'Adūnuñ yeri olsa nâr-ı cehennem

teb eyle-:

1. **teb eyle-:**

Gazel 205

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sıcak, hararetli.

İrüp çeşm-i çarh-ı kebûd âfeti
Hilâl eylemiş teb o meh-çal'ati

tebâh:

1. **tebâh:**

Gazel 12

Mısra: 2

Bozuk, mahvolmuş.

O ruhsâra itse nigâh âfitâb
Olur zerre-âsâ tebâh âfitâb

tebâh eyle-:

1. **tebâh eyle-:-me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.

İtdi yağma hıred ü şabrumı bir şūh Nesib
Raht-ı âsâyişi bî-hûde tebâh eylemedüm

2. **tebâh eyle-:-me, -düm**

Rûbai 51

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bozmak, tahrip etmek, mahvetmek.

Mülk-i dile bigâneyi şâh eylemedüm
Ma'mûre-i mührüñi tebâh eylemedüm

Tebârek'llah:

1. **Tebârek'llah:**

Kaside 10

Mısra: 2

Allah mübârek etsin, hayırlı uğurlu olsun anlamında
duâ sözü.

Kemend-i harf ile tutmuş gazâl-i sırr-ı guyûbı
Tebârek'llah o şayyâd-ı bî-‘adil ü nazîre

tebdîl:

1. tebdîl:*e

Mesnevi 2

Mısra: 4

Dönüştürmek, değiştirmek.

Maḥbûb-ı kulûb olunca zâtuñ
Tebdile çalıŖ hele şifâtuñ

2. tebdîl:

Gazel 83

Mısra: 7

Dönüştürmek, değiştirmek.

Ḥüsn-i ḥulḳ olmaz imiş ḥüy-ı rediye tebdîl
Müşk-i ezfer yine bir daḫi dönüp ḥûn olmaz

3. tebdîl:

Gazel 66

Mısra: 7

Dönüştürmek, değiştirmek.

Ḥüsn-i tedbîr ile mümkün mi kaçayı tebdîl
Rây-ı şâyib siper-i nâvek-i taḳdîr olmaz

tebdîl ol-:

1. tebdîl ol-:-ma, -da

Kıt'a 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

DeğiŖmek, değiŖtirilmek.

Cümle hep ferdâlar imrüz olmada
Dîye tebdîl olmada imrüzlar

tebessüm:

1. tebessüm:*le

Gazel 49

Mısra: 4

Gülmek.

Meded ey gönca-dehen bâri bir ağız söyle
‘Âşıka nîm tebessümle tesellâ mı gelür

teb-ḥâle:

1. teb-ḥâle:*ler

Gazel 205

Mısra: 7

Uçuk.

Lebinde ne ḥôşdur o teb-ḥâleler
Ki Ŗebnem virür goncaya zîneti

tebrîk:

1. tebrîk:

Tarih 27

Mısra: 15

Kutlama.

Nesîb-âsâ ahâli didi tebrîk ile târiḫin
Mübârek-bâd ‘Abdullâh Efendi'ye yine fetvâ

tebşîr id-:

1. tebşîr id-:-erek

Tarih 18

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Müjdelemek.

Didi teşrîfûñe târiḫ ile tebşîr iderek
Mühr-i Ŗâḫ ile yine geldi Muḫammed PaŖa

tecâvüz it-:

1. tecâvüz it-:-di

Kaside 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bir sınır ve hızanın ötesine geçme, belli bir haddi aşma.

Ḥadd-i ḥamsîni tecâvüz itdi sinn ü sâl ise
Nefs-i bî-inşâf ise itmez daḫi terk-i gurûr

tecellā-yı cemāl-i yār:

1. tecellā-yı cemāl-i yār:~e

Gazel 192

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sevgilinin güzel yüzünün görülmesi.

Nesibā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tākāt kanda ben kanda

tecerrüd:

1. tecerrüd:

Gazel 124

Mısra: 4

Dünyadan el etek çekme.

Ta'alluk itme dehre fāriğ ol kayd-ı taḥammülden
Tecerrüd ihtiyār it mülk-i fakruñ pādīşāhı ol

tedbīr:

1. tedbīr:~i

Tarih 35

Mısra: 8

Önlem, hazırlık.

Ben de kaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendeğānuñ her zamān tedbiri olmazmış muşib

2. tedbīr:

Gazel 58

Mısra: 9

Önlem, hazırlık.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbīr
Şikeste zevrağ için nā-ḥudāyı neylerler

3. tedbīr:~den

Gazel 207

Mısra: 2

Önlem, hazırlık.

Hücüm-ı derd ü gamla nālemüz te'sīrden kaldı
Bizüm aḥvālümüz şimdengerü tedbīrden kaldı

tedbīr-i 'ilāc:

1. tedbīr-i 'ilāc:

Gazel 17

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

İlac tedbiri.

Zāhidüñ dārū-yı pend-i telḥi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışka tedbīr-i 'ilāc

tefekkr eyle:-

1. tefekkür eyle:-mez

Kaside 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Tefekkür eylemek, düşünmek.

Hîç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḥızde
Vay ḥāle 'adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ğayūr

teff ü tāb:

1. teff ü tāb:~i

Gazel 103

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sıcaklık, hararet.

Teff ü tābı dilde pinhān eylemek mümkün degül
Bezmdede izḥār ider elbette micmer tāb ü tef

2. teff ü tāb:

Gazel 103

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sıcaklık, hararet.

'Āşıka gösterse ol meh-veş 'aceb mi teff ü tāb
Oldı zīrā lāzım-ı şem'-i münevver tāb ü tef

teff ü tāb-ı gam:

1. teff ü tāb-ı gam:

Gazel 103

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kederin, sıkıntının harareti ve parlaklığı.

Hân-mân-ı cismi teff ü tâb-ı gam sūzân idüp
Şaçdı her bir dâğ-ı dil mânend-i ahker tâb ü tef

teff ü tâb-ı 'ışk:

1. teff ü tâb-ı 'ışk:

Gazel 103

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Aşkın (ateşinin) harareti ve parlaklığı.

Yazdı şî'r-i âteşinde mükerrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı 'ışk ile yanup Nesib

tefhîm:

1. tefhîm:

Gazel 113

Mısra: 7

Bildirme, anlatma.

Luţf-ı âzâdî nedür tefhîm içün cân u dile
Cevr-pîşe bir şeh-i hüsne gûlâm olsam gerek

2. tefhîm:

Tarih 18

Mısra: 3

Bildirme, anlatma.

Qadrini 'âleme tefhîm içün ol dānānuñ
Çend rûz itmiş idi gayrı mühim-sâz kâzâ

tefsîr:

1. tefsîr: +i, +dür

Gazel 121

Mısra: 1

Tefsîr, Kur'an'ın surelerini açıklayarak görüşler ileri sürme ve bunları yazma, yorumlama.

Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ
Nükte-i ahlâkuñuñ ta'bîri Qur'ân'dur senüñ

2. tefsîr: +i, +dür

Müsemmen 1

Mısra: 8

Tefsîr, Kur'an'ın surelerini açıklayarak görüşler ileri sürme ve bunları yazma, yorumlama.

Nüşâ-i nûr-ı derûnuñ remzin eyler Ve'd- duha
Âyet-i evşâfunuñ tefsîridür hayrû'l-verâ

teftîş-i 'ayb-ı halk:

1. teftîş-i 'ayb-ı halk:

Gazel 125

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

İnsanların kusurlarını kontrol etmek.

Teftîş-i 'ayb-ı halk bizüm kârumuz degül
Noķşâna nazra şive-i eţvârumuz degül

tefvîz-i ümûr-ı âl:

1. tefvîz-i ümûr-ı âl:

Tarih 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Aile işlerini havale etmek.

Huşûşâ şimdi tefvîz-i ümûr-ı âl ile tâze
Mağall-i iltifât-ı pâdişâh-ı her-milel oldu

teğâfûl:

1. teğâfûl:

Gazel 168

Mısra: 1

Bilmezlikten gelme.

O teğâfûl nige-h-i nergis-i fettâne göre
Añlamam kim ser-i rehde beni cânâne göre

tegerg:

1. tegerg: +i

Kıt'a 4

Mısra: 2

Yağış türü olan dolu.

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ganimedür

teh:

1. **teh:+dür**

Mesnevi 2

Mısra: 14

Dip.

Taklil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ğafletle geçen zamân tehdür

tehâlık eyle-:

1. **tehâlık eyle-:-me**

Gazel 125

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İstekle öne atılma.

Zâhid tehâlık eyleme ıslağumuzda hiç
Pendüñ şifâ-dih-i dil-i bîmârumuz degül

tehâlık id-:

1. **tehâlık id-:-er**

Gazel 191

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Can atmak.

Göñül tehâlık ider seyr-i nûr-ı dîdâre
Nezâre tâb getürmez cemâl-i dil-dâre

tehemten:

1. **tehemten:**

Kıt'a 7

Mısra: 2

Cesur, yiğit, cüsseli.

Efendi kuvvet-i iqbâlün ol kadardur kim
Tehehten olsa da bâzû-yı bahtuñı buramaz

tehî:

1. **tehî:**

Gazel 6

Mısra: 4

Boş, boşuna..

Dâne-i ümmîdini nerm eylemez hiç kimsenün
Tâ-be-key gerdân olur bilmem tehî nüh âsiyâb

2. **tehî:**

Gazel 84

Mısra: 12

Boş, boşuna..

Zann eyleme tehî ola lâf u güzâfumuz
Bizler ki câm-ı bezmgheh-i ‘ışk mestiyüz

3. **tehî:**

Gazel 96

Mısra: 9

Boş, boşuna..

‘Âlem-i kevn ü fesâd olmuş Nesib andan tehî
Var ise iksîr-i a‘zam hâtır-ı mesrûr imiş

4. **tehî:**

Gazel 105

Mısra: 4

Boş, boşuna.

Zebân-ı çeşm ile her şûha ‘arz-ı hâl olunur
Tehî nigâh u hayâ bendesindedür ancak

teh-i ‘ummân:

1. **teh-i ‘ummân:+dan**

Gazel 149

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Okyanusun dibi.

Şa‘bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamān
Gevherüñ ilhracı müşkildür teh-i ‘ummāndan

tehî-dest:

1. **tehî-dest:**

Rûbai 57

Mısra: 4

Eli boş.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

te’hîr:

1. **te’hîr:-i**

Tarih 31

Mısra: 12

Erteleme, geciktirme, sonraya bırakma.

Ta’rif için itsem ne ‘aceb pâye-i şıdķum
Hâk-i rehe rû-mâlde te’hîri bahâne

te’hîr id:-

1. **te’hîr id:-er**

Gazel 172

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ertelemek, geciktirmek.

Meger te’hîr ider mi ‘arz-ı hâl itmekde hiç ‘âşık
Kerem hiss itse tab‘-ı dilber-i nâ-mihribânında

tek:

1. **tek:**

Gazel 183

Mısra: 5

Sadece.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Güşe-i çeşm ile bak atma şaķın yâbâna

tek ü pü:

1. **tek ü pü:**

Rûbai 27

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Koşuşturma.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vuzû
Kimdür ki ide na‘t-i Nebî‘de tek ü pü

tek ü pü eyle:-

1. **tek ü pü eyle:-r**

Rûbai 28

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Koşuşturma.

Ey fahr-i rüsûl gerçi kim eyler tek ü pü
Kimdür ki Nesîb ola saña bir seg-i kû

tekâpü:

1. **tekâpü:-dan**

Tahmis 4

Mısra: 8

Çabalamak.

Tekâpüdan reh-i âmâlde olsaķ n'ola ‘âciz
Müyesser olmadı olmaķ vuşûl-i kâmile fâyiz

2. **tekâpü:**

Kaside 9

Mısra: 1

Çabalama.

Ey dil niçe bir maţlab-ı dünyâya tekâpü
Gelmez mi ‘aceb hâţıra hiç şayha-i mütü

3. **tekâpü:**

Rûbai 39

Mısra: 4

Dalkavukluk etme, birinin yaptığı her işi onaylama.

Tahşile murâd nefs-i nâ-fercâmı
Dünâna dünân için tekâpü niçe bir

tekâpü eyle:-

1. **tekâpü eyle:-sün**

Gazel 201

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

El ayak öpme.

O kim bir serv-ḳaddūn pāy-būsin iltimās eyler
Tekāpū eylesün mānend-i cū nev-rūzdur şimdi

tekāpūy-ı vefā:

1. tekāpūy-ı vefā:

Rūbai 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Birinin her söylediğini onaylayarak sözünde durma.

Ey teşne-leb-i kenāre-i cūy-ı vefā
Yok yerlere eyleme tekāpūy-ı vefā

tekāsür:

1. tekāsür:*

Kıt'a 4

Mısra: 6

Çok, fazla.

Nādir mişāl ḥulḳ-ı ḥüsün tāb-ı mihr ise
Gaym-ı havā tekāsürü gūyā zemīmedür

tekāver-i āteş-‘inān:

1. tekāver-i āteş-‘inān:

Gazel 185

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hızlı, koşucu at.

Ṭayy idemez mi rāh-ı ḡam-ı hecrüñi gönül
Şahbā gibi tekāver-i āteş-‘inān ile

tekāver-i reh-vār:

1. tekāver-i reh-vār:*

Gazel 169

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Koşucu at.

Ser-menzil-i ümīde irişmez o kimse kim
Himmet gibi tekāver-i reh-vārı olmaya

tekebbür it-:

1. tekebbür it-:-me

Gazel 124

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Kibirlenmek.

Tekebbür itme taḥşil-ı ḡinā-yı ḳalbe sa‘y eyle
‘Ubūdiyetle faḫr it faḫr ile dā‘im mübāhī ol

tekellüf:

1. tekellüf:

Kaside 2

Mısra: 9

Gösteriş, yapmacık.

Memdūḥun eylemezdi tekellüf kelāmda
Ṭarḥ-ı tekellüf oldu bañā evceb ü ehem

tekellüfât:

1. tekellüfât:

Gazel 125

Mısra: 7

Zahmete girmeler, güçlüğe katlanmalar.

Besdür beyān-ı ḥāl-i Nesibā tekellüfât
Zinet-fezāy-ı nüşḥa-i eş‘arumuz degül

tekerrür:

1. tekerrür:

Gazel 181

Mısra: 7

Bir daha olma, tekrarlanma.

Tekerrür ile çoğalmaz ḥaḳīḳat-i vāḥid
Ruḡām muḡallaṭa-kār-ı şümāra aldanma

tekmil:

1. tekmil:

Gazel 150

Mısra: 7

Tamamlama, bitirme.

İdeli fūnūn-ı siḫri nigeḥūñle ḡamze tekmil
Saña ‘āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

tekrir:

1. **tekrir:**

Gazel 66

Mısra: 8

Tekrarlama, yineleme.

Ehl-i dilden haber alınmaz ise n'ola Nesib
Sebak-âmûzi-i 'irfânda tekrir olmaz

2. **tekrir:**

Kaside 2

Mısra: 8

Tekrarlama, yineleme.

'Arz-ı hüner degül ğarażum 'arz-ı hâldür
Tekrir kâfiyeyle ne ğam eylesem nağam

tekyegâh-ı 'âlem:

1. **tekyegâh-ı 'âlem:+de**

Gazel 51

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya tekkesi.

Mukayyedân-ı beden tekyegâh-ı 'âlemde
Ri'âyet-i dil-i nâ-şâd-ı zayf bilmezler

2. **tekyegâh-ı 'âlem:+üñ**

Gazel 64

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya tekkesi.

Lezzet-i h'ân-ı vişâl-i dil-rübâyı câna şor
Ni'metin bu tekyegâh-ı 'âlemün mihmâna şor

tekyegâh-ı Monlâ:

1. **tekyegâh-ı Monlâ:**

Tarih 20

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Mevlana Cemaleddin Rumi'nin tekke yeri.

Ta'mirine Nesibâ târihdür bu taḥsîn
Ma'mûre oldu ḥaḳḳa hep tekyegâh-ı Monlâ

tekye-i Ankara:

1. **tekye-i Ankara:+y, +a**

Tarih 7

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ankara Tekkesi.

Hâme târiḥ-i kudûmum didi bu meydâna
Tekye-i Ankara'ya geldi Nesib-i nâ-kâm

tekye-i Şâm:

1. **tekye-i Şâm:+a**

Tarih 35

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Şam tekkesi.

Tekye-i Şâm'a gelince kâmun oldu inzivâ
Ka'betü'l-üşşâḳda baḳ şeyḥ-i pâk oldu Nesib

tel:

1. **tel:+ler**

Terci-bend 1

Mısra: 7

Tel.

Teller ḫaḳup külâhuma ey âḫ şu'leden
Serde nişâne-i şıfat-ı imtiyâzum ol

telâtum id-:

1. **telâtum id-:-ecek**

Gazel 199

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dalgalanacak.

Ḳan ağlamağa didelerüm tâb mı ḳaldı
Ol yemde telâtum idecek âb mı ḳaldı

telâtum-ı endek:

1. **telâṭum-ı endek:**

Kaside 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Az dalgalanmak.

İdince baḥr-i seḥāsı telâṭum-ı endek
İki cihānı virür sâ'ile bi-vech-i aḳal

telef:

1. **telef:**

Gazel 104

Mısra: 6

Boş yere harcama, yıpratma.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün 'āşık telef

2. **telef:**

Gazel 119

Mısra: 7

Boş yere harcama, yıpratma.

Peykān-ı nāvek-i sitemüñ itmedük telef
Zahm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

telḥ eyle-:

1. **telḥ eyle-:-sün**

Rübai 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Acılaştırmak (Kötü hale getirmek).

Lezzāt-ı cihānı eylesün kāmına telḥ
Ḳand-ı ḡam-ı 'ıṣṣuñ pür idüp zā'ıḳa mey

telḥ it-:

1. **telḥ it-:-me**

Gazel 38

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Tadını bozmak.

Ḥanzal-i şehvetle telḥ itme maḥabbet ṭa'mını
Lezzeti ḥvān-ı mecāzuñ sükker-i ḡafletledür

telḥi-i fāḳa:

1. **telḥi-i fāḳa:**

Gazel 85

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Yokluğun, fakirliğin acısı.

Telḥi-i fāḳa itmek için nefsumüz helāk
Ḥ'ān-ı vücūda zehr ḳatan Mevlevīler'üz

telḥi-i memāt:

1. **telḥi-i memāt:+ı**

Gazel 14

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ölümün acılığı.

Ol zevḳ ile tā ṭutmaya telḥi-i memāti
Dil-ḡasta-i hicrānuña bir va'd-i vişāl it

telvîn:

1. **telvîn:**

Gazel 65

Mısra: 13

*Bir halden bir hâle, bir makamdan bir makāma geçme
durumunda olma.*

Telvîn ile pîşvâlık olmaz

Mestāne iken imāmet olmaz

temāşa:

1. **temāşa:+y, +a**

Tarih 25

Mısra: 5

Bakıp seyretme, izleme.

'Azm itdi temāşāya gülistān-ı behiştı
Terk eyledi nezzāresini surḡ u sefidün

2. **temāṣā:**

Gazel 74

Mısra: 1

Bakıp seyretme, izleme.

Ruḥ-ı zībāsını yārūñ ki temāṣā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

temāṣā eyle:

1. **temāṣā eyle:**

Kıt'a 3

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Seyretmek.

Sür'at-i 'ömri temāṣā eyle kim
Geçdi sā'atler şeb oldı rüzlar

temāṣā it-:

1. **temāṣā it-:-mek, -de**

Gazel 200

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Seyretmek, bakmak.

Gāfil ki Nesīb anda itmekde temāṣā hep
Erbāb-ı nazar ḥālā hengāme-i ferdāyı

temāṣā kıl:

1. **temāṣā kıl:**

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Seyretmek, bakmak.

Lu'bet-i çarḥı temāṣā kıl verā-yı perdeden
Dem-be-dem eşkāl-i diğer-gün-ı birün olmada

temāṣā-kün-i gülzār-ı mecāz:

1. **temāṣā-kün-i gülzār-ı mecāz:uz**

Gazel 75

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mecaz gül bahçesini seyretme günü.

Mest itdi bizi bûy-ı gül-i bağ-ı ḥaḳıḳat
Zāhirde temāṣā-kün-i gülzār-ı mecāzuz

temennā:

1. **temennā:**

Gazel 74

Mısra: 4

Dilek, istek.

Pürdür āyine-i dil gerd-i küdüretle Nesīb
Nazar-ı mürşid-i āgāhı temennā iderüz

temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat:

1. **temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat:**

Gazel 192

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kavuşma kadehinin verdiği neşenin arzusu.

Ḥumār-ālūd-ı ḥasret bî-dimāğ-ı zehr-i ḥırmānam
Temennā-yı şafā-yı cām-ı vuşlat ḳanda ben ḳanda

temettu':

1. **temettü':**

Gazel 75

Mısra: 5

Faydalanmak.

Hem bezmimüz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

temyiz id-:

1. **temyiz id-:-ince**

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayirt etmek.

Tā nîk ü bedi idince temyiz
Hem-şoḥbet-i beden ile perhîz

temyiz id:

1. **temyîz id:-üp**

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Ayırmak, seçmek.

Bâtilı hâkdan mezâk-ı şer' ile temyîz idüp
Bildürürsin çâşnî-i zehr ü kândı 'ilm-ile

temyîz ol:-

1. **temyîz ol:-un, -ma, -sa**

Gazel 146

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Ayrt edilmek.

Bu gülsitânda hâr u gülüñ farkı yok Nesîb
Temyîz olunmasa n'ola bülbül gurâbdan

ten:

1. **ten:+ü, +m, +i**

Gazel 130

Mısra: 8

Beden, vücut, cisim.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vakf-ı büriyâ idemem

2. **ten:+de**

Gazel 6

Mısra: 6

Beden, vücut, cisim.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şîhhat dilde kuvvet gözde h'âb

3. **ten:+i**

Kıt'a 19

Mısra: 2

Beden, vücut, cisim.

Cihân içinde esîr-i zen olmayan kişünüñ
Teni mu'azzeb ise cânı istirâhat ider

4. **ten:+i**

Tarih 17

Mısra: 2

Beden, vücut, cisim.

O ma'la'-ı seher-i mihr-i haqqıñ olmuş idi
Derûnı mâh-ı münevver teni şeb-i deycür

5. **ten:**

Gazel 60

Mısra: 1

Beden, vücut, cisim.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Çanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

ten ü cân:

1. **ten ü cân:+ı**

Gazel 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Can ve beden.

Ten ü cânı fedâ it dergeh-i şâh-ı muhabbetde
Eger nâ'il olursañ vaşl-ı yâre hûş 'avâyiddür

tenâvül id:-

1. **tenâvül id:-er, -se**

Gazel 203

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yemek.

Kebâb olur tutuşup çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüh'ânümüzü

tenezzül eyle:-

1. **tenezzül eyle:-r**

Gazel 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Alçak gönüllülük etmek.

Tenezzül eyler ise şāhbāz-ı çeşm-i hūn-rizūn
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

tengi-i dil:

1. **tengi-i dil:**+den

Gazel 171

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül sıkıntısı.

Kim ağlar idi tengi-i dilden o perīnūn
Luṭfında da cevrindeki deñlü si‘at olsa

tenhā:

1. **tenhā:**

Tarih 1

Mısra: 12

Boş, ıssız..

Hisāb it sāde vü dūr vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir tārīḥdür tenhā ḥaḳīḳatde

2. **tenhā:**

Gazel 49

Mısra: 6

Boş, ıssız.

Dem ü laḥm olduḡuñ aḡyār ile fikrümde iken
Çeşmüme gelse ḥayālūñ daḡi tenhā mı gelür

tenhā-rev-i vādi-i fenā:

1. **tenhā-rev-i vādi-i fenā:**+dur

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: -

Yokluk vadisinin yalnız yolcusu.

Dil şu‘le-i dāḡ-ı fūrḳatūñle
Tenhā-rev-i vādi-i fenādur

ten-i bī-cān:

1. **ten-i bī-cān:**

Gazel 78

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Cansız, ölü bedenken.

Ten-i bī-cān gibidür raḡbete şāyān olmaz
Dil-i bī-ıṣṣ ki lezzet-çeş-i imān olmaz

ten-i nizār:

1. **ten-i nizār:**+da

Gazel 203

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Zayıf beden.

Ġam-ı firāḡuñ ile gūş iden fiḡānumızı
Ten-i nizārda zenbūr şandı cānumızı

ten-i pür-dāḡ:

1. **ten-i pür-dāḡ:**

Gazel 123

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

(Âşığın) yaralarla dolu teni, vücudu.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her ḳaşır-bīn
Ten-i pür-dāḡ ile ḳaşır-ı dile zer-şübbāk ol

ten-i zerd ü nizār:

1. **ten-i zerd ü nizār:**+u, +m

Rübai 64

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Zayıf ve sararmış, solgun beden.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Perviz-i ḡamuñ turunc-ı dest-efşārı

terahḡum:

1. **terahḡum:**

Gazel 70

Mısra: 11

Acıma, merhamet etme.

Ümİddür ki teraḥḥum iderdi hāline ammā
Peyām-ı şevkı Nesīb'üñ o şİve-kārına degmez

terahḥum id:-

1. terahḥum id:-er

Gazel 105

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Acımak, merhamet etmek.

Nesīb-i dil-şüdeye ḥublar teraḥḥum ider
Recā vü farṭ-ı ibā bendesindedür ancaḳ

terāne-senc-i sürüd-ı niyāz:

1. terāne-senc-i sürüd-ı niyāz:

Gazel 55

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yalvarma mutluluğunun nağmesini arttıran.

Çeşmüñ ki mest-i sāgar-ı şahbā-yı nāz olur
Diller terāne-senc-i sürüd-ı niyāz olur

terāzū:

1. terāzū:

Kaside 9

Mısra: 8

Doğruca tartıp kıymetlendiren tartı.

Nokşānuña baḳ ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inşāf kadar rāst terāzū

tercemān:

1. tercemān:+sın

Terkib-bend 1

Mısra: 10

*Birinin maksadını anlatmaya, bir şeyi tasvir ve ifadeye
vasıta olan kişi.*

Çeşmüñde olan rumüz-ı nāza
Zer dide nıgehle tercemānsın

tercīh id:-

1. tercīh id:-en

Gazel 195

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yeğlemek, üstün tutmak.

Āb-ı revān mişāli şafā-yāb olur Nesīb
Tercīh iden cevānib-i a'lāya esfeli

2. tercīh id:-e

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Tercih etmek, yeğlemek, üstün tutmak.

Ol 'āşİka şad ḡıbtā ki şahṛā-yı fenāyı
Tercīh ide zevḳ-ı çemene sāye-i bīde

tercīh ol:-

1. tercīh ol:-ın, -ur

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Tercih etmek, yeğleme.

Leb-i dilber ḥaberin nāmede itdükçe raḳam
Ḳaşab-ı sükkere tercīh olunur nāy-ı ḳalem

tereddüd:

1. tereddüd:+le

Gazel 98

Mısra: 9

Kararsızlık, duraksama.

Bu tereddüdle Nesīb'e lağziş-i mestāneden
Ḥāk-būs-ı dergeh-i devlet-me'ābuñdur ḡaraż

terfī' id:-

1. terfī' id:-en

Kıt'a 23

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Derece, makam bakımından yükselmek.

Hâsîdîüñ ilâmına şabr eyle ol şâdî-nümâ
Şabrdur terfî' iden her işde kıadr-i merdümü

terk:

1. terk:

Gazel 10

Mısra: 5

Bırakmak, vazgeçmek.

Hasret-i kıaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

2. terk:

Gazel 15

Mısra: 5

Bırakmak, vazgeçmek.

Hasret-i kıaddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

terk eyle-:

1. terk eyle-: di

Tarih 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

‘Azm itdi temâşâyâ gülîstân-ı behîştî
Terk eyledi nezzâresini surh u sefidüñ

2. terk eyle-:

Rûbai 57

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Sermâye vü sūd-ı ‘âlemi terk eyle
Bu sūd saña bes ki tehî-dest olasın

3. terk eyle:

Gazel 124

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Hemân nokşânuña ol mu‘terif işrârı terk eyle
Zarar virmez işâbet eyle gâhî gâh sâhî ol

4. terk eyle:

Kaside 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Bes Nesîbâ ‘arz-ı hâl itnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı hırşiddür bilmez misin îsâr-ı nûr

terk id-:

1. terk id-: -er, -se

Gazel 126

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

N'ola râğbet olmasa Âb-ı Hızır'a şarâb-ı sâğar-ı Cem
degül

Mey-i la‘l-i yâri çeken hayâtını terk iderse de gam
degül

2. terk id-: -üp

Tarih 34

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Bırakmak, vazgeçmek.

Terk idüp kârgah-i dünyâyı
Eyledi ‘azm-i gülîstân-ı na‘îm

terk it:

1. terk it:

Gazel 124

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Terketmek, bırakmak.

Nesîbâ tîz-bîn ol bâ‘îş-i hilkat nedür aña
Gözün aç zâtuñı fehm eyle terk it humkî dâhî ol

terk-i ‘âlem:

1. **terk-i ʿālem:**+le

Tarih 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dünyayı terk etmek. (Ölüm bağlamında kullanılmıştır.).

Terk-i ʿālemle kılup zümre-i aḥbābı yetim
Fıkr-i tāriḥin idüp yek sere iḥvān-ı şafā

terk-i ğurūr:

1. **terk-i ğurūr:**

Kaside 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Gururunu bırakma.

Hadd-i ḥamsini tecāvüz itdi sinn ü sāl ise
Nefs-i bī-inşāf ise itmez daḥi terk-i ğurūr

terk-i hestî:

1. **terk-i hestî:**+y, +e

Kaside 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Varlığı tek etmek.

Çalış terk-i hestîye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle maḥrem

terk-i taleb-i rāḥat:

1. **terk-i taleb-i rāḥat:**

Rübai 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Huzur, rahat isteğini terk etmek.

Teslim-i umūr idüp қаzā vü қadere
Terk-i taleb-i rāḥat idüp bul rāḥat

tertīb id-:

1. **tertīb id-:**-er

Gazel 111

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Düzenlemek, hazırlamak.

Yaḳar derūnını ruḥsārına nigāḥ idenūñ
Hemān cezāsını tertīb ider günāḥ idenūñ

tertīb-i Kurʿān-ı mübîn:

1. **tertīb-i Qurʿān-ı mübîn:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim'in bir araya getirilmesi.

Genc-i şerʿe ʿadl ile oldı zamānında emîn
İbn-i ʿAffān eyledi tertīb-i Qurʿān-ı mübîn

tesāvî:

1. **tesāvî:**

Gazel 149

Mısra: 8

Birbiriyle denk olma, eşit olma.

Birbirinden iki yāri nāḳışān eyler cüdā
Naḳş-ile gider tesāvî keffe-i mizāndan

tesellā:

1. **tesellā:**

Gazel 49

Mısra: 4

Tesellî.

Meded ey gonca-dehen bāri bir ağız söyle
ʿĀşıkā nīm tebessümle tesellā mı gelür

tesellî bul-:

1. **tesellî bul-:**-maz

Gazel 167

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Avunmak.

Ser-i küyuñ hevāsıyla yatan ḥāk-i firāk üzre
Tesellî bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

teselli-i dil-i 'āşık:

1. teselli-i dil-i 'āşık:

Gazel 63

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın gönlünün avuntusu.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i 'āşık selām-ı sāde degüldür

teshîr:

1. teshîr:

Gazel 66

Mısra: 5

Büyüleme, bağlama, etki altına alma.

Cevr-ile dilleri teshîr idemez meh-rüyân
Devlet-i şāh-ı sitem-pîşe cihân-gîr olmaz

teshîr-i perî:

1. teshîr-i perî:

Gazel 78

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Peri büyüü.

Olmasa hâtem-i tevfiğ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teshîr-i perî ile Süleymân olmaz

te'sîr:

1. te'sîr:

Gazel 86

Mısra: 11

Etki, tesir.

Riyâ hülûş gibi zâta eylemez te'sîr
Birûn-ı sîme tîlâ kîmyâ yerin çutmaz

2. te'sîr:den

Gazel 207

Mısra: 1

Etki, tesir.

Hücûm-ı derd ü gamla nâlemüz te'sîrden kaldı
Bizüm ahvâlümüz şimdengerü tedbirden kaldı

3. te'sîr:î

Gazel 148

Mısra: 3

Etki, tesir.

Te'sîri ide tab'uhnı cā'iz ki perîşân
Küyuñda fiğân eylemez oldum hâzerümden

te'sîr id-:

1. te'sîr id-:-er

Gazel 112

Mısra: 4

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Etki etmek.

Qışr-ı dürüst lübbi ider vâşıl-ı kemāl
Te'sîr ider mu'āmelesi qalbe qalibüñ

te'sîrat:

1. te'sîrat:

Gazel 206

Mısra: 5

Tesirler, etkiler.

Qabûl-i şirket itmez çünkü te'sîrat Hakk'ındur
Şuver âyînesinde hüsn-i Hakk'dur cezb iden cānı

te'sîr-i diger:

1. te'sîr-i diger:

Gazel 37

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Başkalarının etkisi.

Ehl-i derdüñ sühanı itmede te'sîr-i diger
Kî füyûzât-ı Hudâ münkesirü'l- bâldadur

te'sîr-i güftâr:

1. te'sîr-i güftâr:â

Gazel 67

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Söze etkisi.

Gerekdür süz-ı sîne-dâg-ı dil te'sîr-i güftâra
Anuñ-çün her şadâ çün nağme-i ney âteşin olmaz

te'sîr-i nücûm:

1. **te'sîr-i nücûm:** +ı, +n, +dan

Tahmis 4

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Yıldızların etkisi.

Bilenler hârîr-ı dâg-ı dehrin baht-ı şûmından
Sipihriñ eylemezler şekve te'sîr-i nücûmından

te'sîr-i seyf:

1. **te'sîr-i seyf:**

Gazel 51

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kılıcın etkisi.

Bir âh ile bitürür kâr-ı düşmeni merdân
Neberd-i bi-hüde te'sîr-i seyf bilmezler

teslîm id-:

1. **teslîm id-:** -er

Gazel 178

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Teslim etmek, vermek.

Rüstem bile teslîm ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneye ol zür ceride

teslîm-i kaža-yı Hâk:

1. **teslîm-i kaža-yı Hâk:**

Rûbai 44

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın takdirine boyun eğmek.

Teslîm-i kaža-yı Hâk olur 'ârif olan
Meydân-ı rızâda ceng ü âşûb olmaz

teslîm-i umûr:

1. **teslîm-i umûr:**

Rûbai 35

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İşlere itaat etmek.

Teslîm-i umûr idüp kažâ vü kadere
Terk-i taleb-i râhat idüp bul râhat

tesliyet vir-:

1. **tesliyet vir-:** -düm

Gazel 137

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Teselli vermek.

Fikr-i rüyuñla dil-i gam-gîne virdüm tesliyet
Bir gül-i handân ile bir tıflı dil-şâd eyledüm

teşne:

1. **teşne:**

Gazel 66

Mısra: 1

Çok susamış.

Deşneñe teşne olan kâni'-ı şemşir olmaz
Âba müsteski-i mañrûr-ciger sîr olmaz

2. **teşne:**

Gazel 71

Mısra: 4

Çok susamış.

Rü'yâda bile hançer-i cânân görürüz biz
H'âb içre dañi teşne iken âb unudılmaz

3. **teşne:** +ler, +i

Kaside 9

Mısra: 11

Çok susamış..

Her vefk-ı rızā teşneleri eyledi sir-âb
Engüş-t-i mübarekeleri bezl eylediği şu

teşnegân:

1. **teşnegân: +a**

Gazel 126

Mısra: 9

Susamışlar.

N'ola teşnegāna Nesīb eger virür ise şî'r-i terüñ ğinā
Elümüzde lüle-i çeşme-sār-ı hayâtdur bu kalem
degül

teşne-i ʿışk:

1. **teşne-i ʿışk: +a**

Tahmis 3

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Aşka susamış, aşkı çok arzulayan.

Hemân çek tig-ı nâzı bildüğünden kalma ey hūnî
Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ʿışka helāk olmak

teşne-leb-i kenāre-i cüy-ı vefā:

1. **teşne-leb-i kenāre-i cüy-ı vefā:**

Rûbai 33

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Vefa ırmağının kenarına susamış dudak.

Ey teşne-leb-i kenāre-i cüy-ı vefā
Yok yerlere eyleme tekāpüy-ı vefā

teşne-ter:

1. **teşne-ter: +dür**

Gazel 163

Mısra: 14

Aşırı derecede susamışlık.

Mukīm-i hāk-i kūyundur Nesīb-i maʿşiyet-pişe
Zülāl-i lutfuñā dil teşne-terdür yā Resûlallāh

teşrîf:

1. **teşrîf: +ü, +ñ, +e**

Tarih 18

Mısra: 15

*Bir yerden bir yere gelme, gelmesiyle bir yeri
onurlandırma.*

Didi teşrîfüñe târîh ile tebşîr iderek
Mühr-i şāh ile yine geldi Muhammed Paşa

2. **teşrîf:**

Gazel 68

Mısra: 11

*Bir yerden bir yere gelme, gelmesiyle bir yeri
onurlandırma.*

Eyle teşrîf nişîmengeh-i nâcîze diyü
Okıya gördüm o şehbâz-ı melâhat gelmez

teşrîf eyle:-

1. **teşrîf eyle:-di**

Tarih 28

Mısra: 5

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Gelerek şeref vermek, şereflelendirmek.

Nikābet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zātı ʿiffet ü fażl-ile ʿālemde mesel oldu

teşrîf id:

1. **teşrîf id: -üp**

Gazel 99

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şereflelendirme.

Teşrîf idüp diyār-ı dile dāver-i neşāt
Mülk-i vücūdı itdi maķar leşker-i neşāt

teşrîf-baḥş:

1. **teşrîf-baḥş: +ā**

Kaside 1

Mısra: 9

Ey şeref veren.

Olmasa teşrîf-bahşâ kevne 'îd-i fıtratûñ
Eylemezdi rûze-dârân-ı 'adem hergiz faţûr

tevâzu' u hîyelâ:

1. tevâzu' u hîyelâ:

Gazel 105

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alçak gönüllülük ve kibir.

Karîn-i hüy-ı nigûdur hemîşe 'ışk u cemâl
Tevâzu' u hîyelâ bendesindedür ancak

tevbe:

1. tevbe:

Gazel 180

Mısra: 9

Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Nesîbâ toğrı söyle tevbe olmaz mı harâbâtî
Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bîd olsa

2. tevbe:

Gazel 171

Mısra: 4

Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Sermâ-yı kederden çemen-i dil olur âzâd
Tevbe gül-i destâr-ı ser-i ma'şiyet olsa

3. tevbe:

Gazel 109

Mısra: 6

Tövbe; günah ve kabahatten Cenab-ı Hakk'a sığınma.

Fehm eyleyeydi cûşîş-i deryâ-yı rahmeti
Olmazdı tevbe niyeti 'işyân idenlerûñ

tevbe-i 'âşık:

1. tevbe-i 'âşık:ı

Rûbai 60

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Aşığın tövbesi.

Yüz perde-i 'âbidi ol eyler mehtûk
Yüz tevbe-i 'âşık şikest eyler bu

tevcih:

1. tevcih: +e

Kıt'a 22

Mısra: 2

Belli bir yöne çevirme, yöneltme.

'Ucbına nazar eyle ahâlî-i ğınānuñ
Tevcihe 'inān eyleyicek dâr-ı bakāya

tevcih-i nigâh:

1. tevcih-i nigâh:

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Bakış bir yöne çevirme.

Gülşen-i medhîne tevcih-i nigâh itdükçe
Şevk ile hâmemüzi bülbül-i güyâ iderüz

teveccüh:

1. teveccüh:

Gazel 15

Mısra: 7

Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma.

İtmek olamaz Ka'be-i makşûda teveccüh
Tâ kıblegehûñ olmaya mihrâb-ı şerî'at

2. teveccüh: +i

Kıt'a 4

Mısra: 8

Bir tarafa doğru yönelme, doğrulma..

Rûz-ı kıyâm olursa bu güne şitâ eger
Zannum bu kim teveccühi nâsuñ cahîmedür

teveccüh eyle-:

1. **teveccüh eyle-:-dük**

Tahmis 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yönelmek.

Muvaffak eyledi Hakk intibāha

Teveccüh eyledük bāb-ı ilāh'a

tevehhüm:

1. **tevehhüm:-i, +y, +le**

Gazel 119

Mısra: 4

Korkmak, vehmetmek.

Ağyāra söyleyüp bize remz eyledün diyü

Luṭfuñ tevehhümüyle dili hurrem eyledük

tevḥid:

1. **tevḥid-ile:-ile**

Rübai 30

Mısra: 4

Allah'ın bir ve tek olması.

Bu gülşen-i kesretde hezār cānı

Tevḥid-ile ḥatm eyleye āḥır nefesi

2. **tevḥid:-ile**

Tarih 25

Mısra: 1

Allah'ın bir ve tek olması.

Tevḥid-ile mālī dili birünı hünerle

Hakkā bu idi cilvegehi baḥt-ı sa'īdün

Tevrāt:

1. **Tevrāt:**

Kaside 1

Mısra: 14

Dört kutsal kitaptan Hz. Mūsā'ya indirileni, Müsevilerin mukaddes kitabı.

Her biri burhān-ı ḥakkaniyyetüñdür bī-cedel

Ḥazret-i Qur'ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebūr

tezyin:

1. **tezyin:**

Kaside 3

Mısra: 9

Süslemek.

Kondı nüh-mīnā-yı çarḥa ravzañı tezyin için

Gice şebbü-yı kevākib rüz-i gül şems-i ḍuḥā

2. **tezyin:**

Gazel 68

Mısra: 6

Süslemek.

Tire-dil itse de taklīd olamaz ḥāl ehli

Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabāḥat gelmez

tezyin eyle-:-y, -üp

1. **tezyin eyle-:-y, -üp**

Gazel 113

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Süslemek.

Gevher-i ḥikmetle tezyin eyleyüp şī'rüm Nesīb

Ba'de-zīn kāviş-ger-i kân-ı kelām olsam gerek

tıbāk:

1. **tıbāk:**

Gazel 167

Mısra: 4

Kat, tabaka.

Ser-i kūyuñ hevāsıyla yatan ḥāk-i firāk üzre

Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tıbāk üzre

tıfl:

1. **tıfl:-ı**

Gazel 137

Mısra: 6

Çocuk.

Fikr-i rüyuñla dil-i ḡam-gīne virdüm tesliyet

Bir gül-i ḥandān ile bir tıflı dil-şād eyledüm

tıflâne:

1. tıflâne:

Gazel 190

Mısra: 13

Çocuk gibi.

Tıflâne ârzü niçe berâ-yı Nesib-i zâr
Dehrüñ nezâre eyleme nakş u nigârına

tıfl-ı debistân-ı mecâz:

1. tıfl-ı debistân-ı mecâz:

Gazel 73

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Mecaz okulunun öğrencisi.

‘İlm-i tefsîri hecâ-ı h’ân niçe idrâk eyler
Sırr-ı ‘ışkı ne bilür tıfl-ı debistân-ı mecâz

tıfl-ı gam:

1. tıfl-ı gam: +a

Gazel 44

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gam, sıkıntı çocuğu.

Bu kadar şerha vü zahımyıle diye ey h’âce
Sîne tıfl-ı gama sî-pâre değüldür de nedür

tıfl-ı nâ-dân:

1. tıfl-ı nâ-dân:

Gazel 122

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Cahil, terbiyesi kıt çocuk olmak.

Varağ ki olmaya sâde kabûl-i nakş itmez
Huzûr-ı kâmil-i dâñada tıfl-ı nâ-dân ol

tıfl-ı nev-res:

1. tıfl-ı nev-res: +e

Gazel 76

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Yeni yetme çocuk.

O tıfl-ı nev-rese incinme kim Nesib dağhi
Nüvâziş-i nigh-i gâh u geh nedür bilmez

tığ:

1. tığ:

Gazel 48

Mısra: 3

Kılıç.

Destine düş ne virür gamze nigh tığ şunar
Çeşm-i mestûñ ki mey-i nâzi kaçan nûş eyler

2. tığ:

Gazel 117

Mısra: 3

Kılıç.

Evvel kirişme fitnede tığ imtiñân ider
Kaşd eylese ne dem ki dil ü câna gözlerüñ

3. tığ: +ı, +y, +la

Müsemmen 1

Mısra: 15

Kılıç.

Fağtül tığıyla itdûñ düşmenüñ bağrın dü-nim
‘Askerüñ cünd-i melâyik oldı ey şâh-ı kerim

4. tığ: +ı, +n, +ı

Gazel 126

Mısra: 5

Kılıç.

Ne zamân ki hışm u gâzabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tığını
Bizi gamze öldürür evvelâ yalıñuz o tığ ü verem
degül

tığ ü verem:

1. tığ ü verem:

Gazel 126

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kılıç ve şiş.

Ne zamān ki hışm u gāzabla ol şeh-i ‘işve ger çeke
tığını
Bizi gāmze öldürür evvelā yalñuz o tığ ü verem
degül

tığ-ı āh:

1. tığ-ı āh:

Gazel 80

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ah kılıcı.

Dil didi biz ol resen-bāzuz ki tığ-ı āh ile
Rismān-ı tırta-ı Şeb-gün'a çıkmış inmişüz

tığ-ı derd-i mahabbet:

1. tığ-ı derd-i mahabbet:+le

Gazel 84

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muhabbetin dert kılıcı.

Basduğ o dem ki kevnē kadem māder-i kaza
Kaṭ‘ itdi tığ-ı derd-i mahabbetle nāfumuz

tığ-ı hecr:

1. tığ-ı hecr:

Gazel 11

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ayrılık kılıcı.

Tığ-ı hecrüñle Nesib-i mübtelāyı öldürüp
Āferin a‘dā-yı dūnı kām-yāb itdün bu şeb

tığ-ı mücevher:

1. tığ-ı mücevher:

Gazel 134

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mücevher kılıç.

Pes-i müjenden ider pāre-pāre cān u dili
Nigeh mi tığ-ı mücevher midür nedür bilmem

tığ-ı nāz:

1. tığ-ı nāz:+ı

Tahmis 3

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Naz/cilve kılıcı.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ‘işka helāk olmak

tığ-ı sitem:

1. tığ-ı sitem:+le

Gazel 56

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Eziyet kılıcı.

Fiğān ki tığ-ı sitemle o kāfir-i bed-kış
Şehid ider beni zu‘mınca çok sevāba girer

tikme-i zerrin:

1. tikme-i zerrin:+dür

Gazel 174

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Altın düğme.

Zebercedden ya hōd bir tikme-i zerrindür ol kubbē
Giribān-ı kabā-yı şāhed-i ra‘nā-yı dünyāda

tılā:

1. tılā:

Gazel 86

Mısra: 12

Parlaklık, sarılık; merhem, ilaç.

Riyā hūlūş gibi zāta eylemez te’sir
Birün-ı sime tılā kimyā yerin tutmaz

timsāl:

1. timsāl:

Gazel 159

Mısra: 6

Misal, örnek.

İbtidā ‘ilm-i fenā dersin okur kevine gelen
Lāya timsāl görür māderinüñ āgūsın

timsāl-i şahs:

1. timsāl-i şahs:-a

Gazel 140

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kişinin sureti.

İtme penāh-ı halkı ki rāhat bulur mı hîç
Timsāl-i şahşa āyınede istinād iden

tınāb-ı zer-nişān:

1. tınāb-ı zer-nişān:

Gazel 213

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Altın işlemeli çadır ipi.

Çemenzār üzre ebr-i nev-bahār sāye-bān çekdi
Aña kavs-i kuzah iki tınāb-ı zer-nişān çekdi

tinet:

1. tinet:+üñ

Gazel 121

Mısra: 9

Huy, yaradılış.

Āl-i ‘ālī tinetüñ şem‘-i münir-i bezm-i dîn
Hayl-i aşhābuñ nücüm-ı çarh-ı ‘irfāndur senüñ

2. tinet:+üñ

Müsemmen 1

Mısra: 2

Huy, yaradılış.

Yâ Habîballāh ser-ā-ser nûrdandur tinetüñ

Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kâmetüñ

tîr:

1. tîr:

Rûbai 43

Mısra: 1

Ok.

Nā-rāst olursa çüb eger tîr olmaz
Āhen almazsa āb şemşîr olmaz

2. tîr:

Tarih 23

Mısra: 3

Ok.

Atup püy rāz ile bir tîr piş-rev
Hezār u şaşt gez oldı şitābān

3. tîr:

Gazel 14

Mısra: 4

Sevgilinin yan bakış; ok.

‘Uşşāk-ı perîşān dili ey şüh-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zülfüñ ile tîr şifte-ḥāl it

4. tîr:+e

Gazel 94

Mısra: 6

Sevgilinin yan bakış; ok.

Āh ile gider küçe-i cānāneye gönlüm
Bir nāme-i ser-bestedür ol tîre şarılımış

5. tîr:

Gazel 185

Mısra: 10

Sevgilinin yan bakış; ok; Sevgilinin kirpikleri için kullanılmıştır.

Şad-pāredür göñül nice āh eylesün eşer
İrmez nişāna tîr şikeste kemān ile

tîre-derûn:

1. tîre-derûn:

Gazel 66

Mısra: 3

Kötü kalpli.

Ṭaʿn-ı cühhâl idemez ehl-i dili tîre-derûn
Seng-i eṭfâl-i yeme mücib-i tekdîr olmaz

tîre-dil:

1. tîre-dil:

Gazel 68

Mısra: 5

Karanlık gönül.

Tîre-dil itse de taklîd olamaz hâl ehli
Zîşt-i bed-şekle tezyin ile şabâḥat gelmez

tîregî-i dil:

1. tîregî-i dil:

Gazel 105

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Kalp karalığı.

Bu rüşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

tîregi-i minnet-i dünân:

1. tîregi-i minnet-i dünân:

Gazel 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Alçak kişilerin karalığı.

Hele yok tîregi-i minnet-i dünân anda
Sâye-i şâh-ı cihândan baña yeg sâye-i bîd

tîr-i âh:

1. tîr-i âh:

Gazel 185

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Âh oku.

Geh tîr-i âh u gâh kemend-i figân ile
Her gice kâr-ı zârdâyuz âsumân ile

tîr-i cevri:

1. tîr-i cevri:

Müfret 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cefa oku.

Her tîr-i cevri dilberân eyler seni lâ-büd siper
Meşkuñ ğama meşhûrdur ey ḥasta-i bî-pâ vü ser

tîr-i ciger-düz:

1. tîr-i ciger-düz:

Gazel 161

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Cığere saplanan ok.

Nezzâre midür tîr-i ciger-düz mıdur bu
Ruḥsâre midür âteş-i cân-süz mıdur bu

tîr-i nigâh:

1. tîr-i nigâh:†

Gazel 40

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bakış oku.

Zür-ı kırışme cisme degül cânâ kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

tîr-veş:

1. tîr-veş:

Gazel 73

Mısra: 8

Ok gibi.

Menzilinden düşüp âvâre olur ḥâk-nişîn
Perr-i gayr ile o kim tîr-veş eyler pervâz

tiryāk:

1. tiryāk:

Rûbai 40

Mısra: 2

İlaç, çare, deva.

Zahm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

tîz:

1. tîz:

Gazel 109

Mısra: 5

Çabuk, hızlı.

Devlet-serâsı pek tîz olur âşiyân-ı bûm

Ehl-i dilûn derûnını vîrân idenlerûn

2. tîz:+dür

Gazel 108

Mısra: 8

Çabuk, tez.

Meşhûrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şâhbâz

Tîzdür zevâl-i devleti ğaddâr olanlarûn

tîz-bîn:

1. tîz-bîn:

Gazel 124

Mısra: 13

Keskin söz.

Nesîbâ tîz-bîn ol bâ'îs-i ḥilḳat nedür aña

Gözüñ aç zâtuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dâhî ol

toğ-:

1. toğ-:-dı

Tarih 6

Mısra: 4

Doğmak, dünyaya gelmek.

Maşrıḳu'l-envâr-ı evlâd-ı Celâle'd-dîn'den

Ḥamdüli'llah toğdı bir tâbende şems-i ma'nevî

toğrı:

1. toğrı:

Gazel 33

Mısra: 9

Doğru.

Saňa toğrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ

O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmağa heves var

2. toğrı:+sı

Kıt'a 5

Mısra: 1

Doğru, gerçek, hakikat.

Toğrısı nâya ḳulaḳ tutdukça

Demine hû çekerüz üstâduñ

3. toğrı:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Doğru, gerçek; hakikat.

Medḥ-i digerâmı toğrı şanma

Taḥsîn ü medâḥine inanma

4. toğrı:

Gazel 33

Mısra: 9

Doğru, gerçek, hakikat.

Saňa toğrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ

şeh-i serîr-i ḥüsnüñ ḳulı olmağa heves var

5. toğrı:

Gazel 180

Mısra: 9

Doğru, gerçek, hakikat.

Nesîbâ toğrı söyle tevbe olmaz mı ḥarâbâtı

Mey olsa dilber olsa sâye-i memdûd-ı bid olsa

6. toğrı:

Gazel 87

Mısra: 8

Doğru, gerçek, hakikat.

Halk-ı ‘âlemle ihtilâf Nesib
Toğrısı bu ki bî-riyâ olmaz

toğrıl-:

1. **toğrıl-:-dı**

Gazel 166

Mısra: 8

Doğrulamak, yönelmek.

‘Uşşâkı şebihûnına gönderdi rakibûn
Toğrıldı çalıklar o mehûn bu seferinde

tohm-ı heves:

1. **tohm-ı heves:**

Gazel 190

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Arzu, istek tohumu.

Ümmid ider mi hırmınen-i kām ola hāşılı
Tohm-ı heves şačan bu fenâ şurezârına

tokın-:

1. **tokın-:-duğça**

Gazel 56

Mısra: 9

Dokunmak, değmek, temas etmek.

Hüy-ı gaddâra tokındukça zülf-i yâr-i Nesib
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

2. **tokın-:-ma**

Tahmis 1

Mısra: 6

Dokunmak, değmek, temas etmek.

Görürseñ zahmet-i bî-hadd ü gâye
Tokınma hânedân-ı evliyâyâ

3. **tokun-:-sa, -lar**

Gazel 5

Mısra: 8

Dokunmak, değmek, temas etmek.

Toğunsalar gelür âvâze-i şarâb şarâb
O rind-i bade-perestüm ki kâse-i serüme

top:

1. **top: +i, +n**

Gazel 213

Mısra: 3

Top, çevgan topu.

Atup şâh-ı gama burc-ı felekden sâ’ika topın
Sipâh-ı guşşa üzre berç-ı tiğ-ı bî-amân çekdi

toptolu:

1. **toptolu: +dur**

Kaside 2

Mısra: 13

Tamamen dolu.

Fikr-i kec ile toptoludur levh-i hâtıra
Mânend-i nakş-ı cevher-i şemşir-i hām-be-hām

Tüfân:

1. **Tüfân: +dan**

Kaside 2

Mısra: 5

*Nuh peygamber zamânında dünyâyı kaplayacak şekilde
yağan çok şiddetli yağmur ve fırtına.*

Sensin sebep necâtına Tüfândan k'o dem
Keştî-i Nüh buldı selâmet dükendi yem

tuhfe-i dergâh:

1. **tuhfe-i dergâh: +uñ**

Kaside 2

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dergahın hediyesi.

Düstür-ı ittibâ’-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuhfe-i dergâhuñ eyleyem

tuhfe-i makbûle:

1. tuhfe-i makbûle:+dür

Kaside 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kabul edilen hediye.

Hâk-i derûnde tuhfe-i makbûledür hülûş
Kim eyleyen hülûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

tuhfe-i ma'yûbe:

1. tuhfe-i ma'yûbe:-y, -i

Tarih 31

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayıplanmış hediye.

Evvel çıkarur tuhfe-i ma'yûbeyi tüccâr
En şoñra gelür kâle-i kem-yâb miyâna

tuhfe-i nâçiz-i cân:

1. tuhfe-i nâçiz-i cân:+ın

Gazel 93

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Değersiz canın hediyesi.

Gelür mihmân-serây-ı vaşl-ı yâre gör Nesîbâyı
Kefende tuhfe-i nâçiz-i cânın armağan tutmuş

tûl:

1. tûl:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Uzunluk.

Eyledüñ bir lahzada himmetle tayy 'arz u tûl
Ol gice mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuķûl

tûl-i emel:

1. tûl-i emel:

Gazel 92

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hırs, tamah, tükenmez arzu.

Yazarken ser-nüvişt-i 'âlemi kilik-i kazâ evvel
Cebîninde esîr-i zülfünûñ tûl-i emel yazmış

2. tûl-i emel:

Gazel 106

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Hırs, tamah, tükenmez arzu.

'Ömr-i harîşe olsa bu tûl-i emel kıyâs
Vaķt-i hayâtınûñ görünür inķızâsı yok

tûl-ı kıyâm:

1. tûl-ı kıyâm:+dan

Kaside 2

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ayağa kalkma zamanı.

Şevķ-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâķ-ı pâküñ üzre zühûr eyledi verem

tûl-i 'ömr:

1. tûl-i 'ömr:

Tarih 11

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ömrün uzunluğu.

Tûl-i 'ömr ile mu'ammer ola maħdûm u peder
Olalar mażhar-ı elţâf-ı Kādîm ü Ezelüñ

tur:

1. tur:-maz

Gazel 3

Mısra: 8

Durmak.

Dimez miydüñ baña ey mäh- ı tal'at senden
ayrılmam

Niçün peymānuña tırılmaz dönersin āsumān-āsā

2. **ṭur:-mıṣ**

Gazel 104

Mısra: 8

Durmak.

Bir nigāh-ı merḥamet itseñ n'olur ey şāh-ı ḥüsn
Reh-güzāruñ üzre ṭurmuş derd-mendān şaf-be-şaf

3. **ṭur:-duḡ, -ça**

Gazel 172

Mısra: 12

Durmak.

Olur ḥāk-i vaṭan gerd-i kesād-ı kâle-i 'irfān
Sezā-yı i'tibār olmaz güher ṭurdukça kânında

ṭurfe:

1. **ṭurfe:**

Gazel 45

Mısra: 4

Görülmemiş, nâdir.

Aña müfid degül mûmyā-yı nîl-i merām
Dil-şikestede bir ṭurfe inkisārum var

ṭurra:

1. **ṭurra:+ñ, +a**

Gazel 55

Mısra: 6

Alın saç; kıvrık saç lülesi.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistān-ı Ṭūr ider
Ruḥsārun üzre ṭurraña geh nîm-bāz olur

ṭurra-i ḥübān:

1. **ṭurra-i ḥübān:+a**

Kaside 9

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Güzellerin kâkülü.

Yâ niceye dek ṭurra-i ḥübāna ta'alluḡ
Ağardı bu sevdā ile mûy-ı ser ü ebrû

ṭurra-i şeb:

1. **ṭurra-i şeb:+dür**

Gazel 54

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gece bekçisi gibi olan saç kakülü (sevgiliyi bekleyen).

Cürm oldı Nesībā sebeb-i cilvesi 'afvuñ
Ḥüsn-i mehi efzûde ider ṭurra-i şebdür

turunc-ı dest-efşār:

1. **turunc-ı dest-efşār:+ı**

Rûbai 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

El sıkma turuncu.

İtdi bu ten-i zerd ü nizārum hicrān
Pervîz-i ğamuñ turunc-ı dest-efşārı

tut:-

1. **ṭut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 2

Tutmak, karşılamak.

Kelāğ bûlbûl-i şîrîn-nevā yerin ṭutmaz
Heves-meniş dil-i 'ışk āşinā yerin ṭutmaz

2. **ṭut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 4

Tutmak, karşılamak.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāḥte bir
Cemāl-i naḡş u şuver dil-rübā yerin ṭutmaz

3. **ṭut:-maz**

Gazel 86

Mısra: 6

Tutmak, karşılamak.

Güşād-ı bāğ-ı dil itmez naşîḥat-i zāhid
Semûm-ı şaḥn-ı çemende şabā yerin ṭutmaz

Mısra: 5

Tutmak, yakalamak.

Ṭutsa āfākı n'ola bŷy-ı gül-i 'adli anuñ
Saltanat bāğında bulmuşdur bu gül neşv ü nemā

tŭṭi-i dil:

1. tŭṭi-i dil:

Gazel 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül papağanı.

N'ola tŭṭi-i dil lāl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz
Anı güyā iden āyine-i ruhsār-ı cānāndur

2. tŭṭi-i dil:

Gazel 28

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gönül papağanı.

N'ola tŭṭi-i dil lāl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz
N'ola tŭṭi-i dil lāl olsa ol mäh-ı şeker-lebsüz

tŭṭi-i güyā:

1. tŭṭi-i güyā: +y, +ı

Gazel 46

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Konuşan papağan.

‘Āşık-ı nālānı hicr-i la‘l-i cānān söyledür
Şevk-ı sükker tŭṭi-i güyāyı her ān söyledür

tŭṭi-i kıl-k-i Nesīb:

1. tŭṭi-i kıl-k-i Nesīb:-ā

Gazel 142

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nesib'in kaleminin söyleyen papağanı.

Nazîre ḥazret-i Sābit Efendi'ye ne mümkindür
Niçün ey tŭṭi-i kıl-k-i Nesībā ebsem olmazsın

tutış-:

1. tutış-: -up

Gazel 203

Mısra: 7

Alev almak, yanmak.

Kebāb olur tutışup çün çenār bî-şübhe
Hümā tenāvül iderse ger üstüh'ānumuzı

tŭṭiyā:

1. tŭṭiyā: +sı

Gazel 106

Mısra: 8

Göze çekilen sürme.

Her kŭr-ı dilden itme recā-yı nażar k'anuñ
İmdād-ı nŭr-ı çeşm idecek tŭṭiyāsı yok

tŭccār:

1. tŭccār:

Tarih 31

Mısra: 13

Ticâretle uğraşan kimse, tâcir.

Evvel çıkarur tuhfе-i ma'yübeyi tŭccār
En şoñra gelür kâle-i kem-yāb miyāna

tŭgme:

1. tŭgme:

Gazel 161

Mısra: 3

Düğme.

Ol sîne-i siminde ilik tŭgme midür ya
Gencîne-i dŭr-beste-i meknŭz mıdur bu

tŭnd-ḥŭ:

1. tŭnd-ḥŭ:

Gazel 59

Mısra: 5

Sert huylu.

Ey tünd-ḥū saña nigeḥ-i rāst mümteni'
Reng-i ḡaḡab cemālūne gūyā niḡābdur

2. **tünd-ḥū:**

Gazel 185

Mısra: 8

Sert huylu.

Būs-ı lebūñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-ḥū yumaḡ olamaz ḡanı ḡan ile

tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen:

1. **tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Kelime Tipi: -

Rakibin sevgisinin sert huyları.

Ey tünd-i ḥiṣāl-i mihr-i düşmen
İnṣāfa gelür misin 'aceb sen

türāb-ı kabr:

1. **türāb-ı kabr:ı**

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Mezarının topraḡı.

Şabā esir-i hevā-yı ḡaremgehidür o şāhuñ
Türāb-ı ḡabri virür iḡbirār-ı müşk ü 'abire

türbe-i Monlā:

1. **türbe-i Monlā:**

Gazel 174

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Mevlana Celaeddin Rumi'nin türbesi.

Nesībā keṣti-i Nüh-ı nebīdür türbe-i Monlā
Muraṣṣa' bir fenerdür ḡubbe-i ḡaḡdrası bālāda

türbe-i ṣadr-i evliyā:

1. **türbe-i ṣadr-i evliyā:**

Tarih 22

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Yüce evliyanın türbesi.

Sāl-i 'imāretin Nesīb eyle bu mıṣra'a su'āl
Oldı yine müceddede türbe-i ṣadr-i evliyā

tüvān-ger:

1. **tüvān-ger:**

Gazel 86

Mısra: 8

Zengin, iktidar sahibi.

Metā'-ı kāsīd olur mevḡi'-i 'ademde vücūd
Maḡal düşer ki tüvān-ger gedā yerin tıtmaz

2.3.24. U

u:

1. **u:**

Gazel 1

Mısra: 3

Ve (baḡlama edatı).

Göñül pür-dāḡ u dīde pür-sirişk olsa n'ola her dem
Nükūd-ı genc-i sulṡān-ı fenā ḡarrābıyuz cānā

2. **u:**

Gazel 1

Mısra: 9

Ve (baḡlama edatı).

Nesīb-āsā hemīşe bī-ser ü sāmān u küstāḡhuz
Muḡaṣṣıl bezm-i 'ıṣḡuñ mest-i rāḡ-ı nābıyuz cānā

3. **u:**

Gazel 26

Mısra: 4

Ve (baḡlama edatı).

Tenezzül eyler ise şāḡbāz-ı çeşm-i ḡün-rizūñ
Dil-i bīmār u cān-ı nā-tüvān olsun fedā bir bir

4. u:

Gazel 57

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Dūd-ı āh u dāğ-ı sır ızhār ider ‘āşık saña
Bir sifāl-i köhnede sünbül kıaranfûl gösterür

5. u:

Gazel 65

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Bî-şıdk u hûlûş olan perestiş
‘Ādet şayılır ‘ibādet olmaz

6. u:

Gazel 75

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Hem bezmimiz itmekde ziyāmuzla temettü‘
Biz şem‘-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

7. u:

Gazel 76

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Helāk-i nāz ider ağıyārı ‘āşıkı mahrûm
O cevı-pîşe şevāb u güneş nedür bilmez

8. u:

Gazel 82

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Ne zevk-ı vûşlata mesrûr u ne firāka gāmīnüz
Sürûr-ı ‘ālem ü zaḥm-ı gām-ı cihāndan emīnüz

9. u:

Gazel 85

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Nāmūs u cāhı cāha atan Mevlevīler'üz
Dünyā-yı dünı hiçe şatan Mevlevīler'üz

10. u:

Gazel 128

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Pāy-ı himmet zaḥm-dār u menzil-i maḳşad ba‘id
Miḥnet-i hicrān ile ḥālūñ müşevveşdür göñül

11. u:

Gazel 156

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Seḫerī ki gûş-ı hûşa irişe nidā-yı bülbül
Getürür peyām-ı lâ-büd ya Hicāz u Sebā'dan

12. u:

Gazel 162

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Nesīmden yeme mevc-i ḫaṭar zuḫūr itmez
‘İtāb u çin ü cebīn böyledür eḫibbāda

13. u:

Gazel 185

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Geh tır-i āh u gāh kemend-i figān ile
Her gice kār-ı zārdıyuz āsumān ile

14. u:

Gazel 197

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Gül ü lâle yeter dāğ-ı derûn u şu‘le-i āhı
Bahār-ı ‘ışkuñ içre ārzü-yı gülşen itmez dil

15. u:

Kaside 1

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Hüsn-i hâlin ehl-i takvânun riyâya haml ider
Ehl-i fışk ahlâsa dir Allâh Settâr u Ğafûr

16. u:

Kaside 10

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

O şâh-ı memleket-ârâ-yı hıttâgâh-ı kemâlün
Nazîre luğf ile kahrı olur hıbbân u sâ'ire

17. u:

Mesnevi 1

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Anı itdi Üstâd-ı şun'ı ezel
Merâyâ-yı imkâna aşl u maḥal

18. u:

Müsemmen 1

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Eyledün bir lahẓada himmetle ṭayy 'arz u tûl
Ol gice mi'râc-ı cismânîye şâhiddür nuḳûl

19. u:

Müsemmen 1

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Özge ḳurbiyyet idi ne ittiḥâd u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetün fehm itmese n'ola 'uḳûl

20. u:

Rûbai 20

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Şer'ün haremünde oldılar çâr menâr
'Osmân u Ebû Bekr ü 'Ömer şâh-ı Necef

21. u:

Tahmis 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Bizüz ol vâlih ü medhûş u ḥayrân
Ki irmez 'aqlumuz bu hûy u hâya

22. u:

Tahmis 2

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

Âşüfte-i elvân-ı neğam-ı bülbül-i zâruz
Ḥayret-zede-i luğf u cefâ-yı gül ü ḥâruz

23. u:

Tarih 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

'Ulüvv-i câh u ḥüsn-i ḥaṭ fazîlet-ḥûy-ı sencîde
Meḥâsin mecma'ı bir zât idi şüretde sîretde

24. u:

Tarih 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

İki târiḥ iki mısrâ'dur ḥisâb-ı tām ile
Ḥâl-dâr u sâdesi çâr oldı bî-şekk ü mirâ

25. u:

Tarih 2

Mısra: 12

Ve (bağlama edatı).

Ola ḳahhâr-ı 'adû devletle cünd-i 'âleme
Oldı sulṭân u cihânda nâm-ver-i Şeh Muştafâ

25. u:

Tarih 6

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Virdi bir maḥdūm-ı zī-şānı kemāl-i fazldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavī

26. u:

Tarih 11

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Ṭūl-i ‘ömr ile mu‘ammer ola maḥdūm u peder
Olalar mazḥar-ı elṭāf-ı Ḳadīm ü Ezelüñ

27. u:

Tarih 15

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Bir kerem-kār u seḥā-mu‘tād idi
Cūdına taḳdīr olunmaz kemm ü keyf

28. u:

Tarih 23

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Atup pūy rāz ile bir tīr pīş-rev
Hezār u şaşt gez oldu şitābān

29. u:

Tarih 25

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Ḥaḳ-gūy u ‘afif idi ki yoğıdı nazīri
Zāhırde vü bāṭında o bī-şibh ü nedidüñ

30. u:

Terci-bend 1

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Raḥmān-ı bī-vezīr ü ḥaṭā-pūş-ı bī-nazīr
Ġaffār-ı bī-mu‘ārız u Settār-ı bī-nedīd

31. u:

Terci-bend 1

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Gāhī ḥayāl-i vaşl ile mesrūr u ḥōş-terem
Endīşe-i firāḳuñla gāhī mükedderem

32. u:

Terci-bend 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Geh ‘adl-i Ḥaḳḳ u rüz-ı cezā yāduma gelür
Fıkr-i me’āl-i ḥāl iderem ḳanlar aḡlaram

‘ubūdiyet:

1. ‘ubūdiyet:+le

Gazel 124

Mısra: 8

*Kulluḡun gereklerini dikkatli bir şekilde yerine getirme,
kulluk etme.*

Tekebbür itme taḥşīl-ı ḡinā-yı ḳalbe sa‘y eyle
‘Ubūdiyetle faḥr it faḳr ile dā‘im mübāhī ol

‘ubūr:

1. ‘ubūr:

Kaside 1

Mısra: 2

Suyun öte kıyısına geçmek.

Sensin ol seyyāḥ-ı baḥr-i lā-mekān kim bī-gümān
Eyledüñ bir laḫzada deryā-yı imkānı ‘ubūr

‘ubūr eyle-:

1. ‘ubūr eyle-:r, -di

Gazel 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Göñül çokdan ‘ubūr eylerdi menzilgāh-ı fāniden
Ümîd-i vuşlatuñ ey şāh-ı mülk-i ‘işve zührendür

‘ubūr it-:

1. **‘ubūr it-:-se**

Kaside 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Menbā‘-ı Āb-ı hayāt-ı feyz-i Rabbānī k'anı
Fehm ider her kim bu fānī zulmeti itse ‘ubūr

2. **‘ubūr it-:-sün**

Kaside 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Geçmek.

Kārbān-ı şad-taḥiyyāt ü selām ol ḥazretüñ
Her dehenden ravza-i pür-nūrına itsün ‘ubūr

‘ucb:

1. **‘ucb:**

Kaside 8

Mısra: 8

Kendini beğenme.

Şaḳın zu‘m u pendār ile ḳalma nāḳış
Şaḳın ‘ucb ile olma rüsvāy-ı ‘ālem

2. **‘ucb: +ı, +n, +a**

Kıt'a 22

Mısra: 1

Kendini bir şey sanmak sıfatı, kendini beğenme.

‘Ucbına nazar eyle ahālī-i ğınānuñ
Tevcihe ‘inān eyleyicek dār-ı bakāya

uçmağ:

1. **uçmağ:**

Kaside 6

Mısra: 4

Cennet.

Tā‘ir-i himmet-i merdāna o şāh-ı dīnūñ
Ḳavl ü fi‘liyle ‘amel uçmağ için şeh-per olur

ufuk:

1. **ufuk: +da**

Gazel 56

Mısra: 5

Gökyüzünün yerle birleşmiş gibi görüldüğü yer.

Ufuḳda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

uğramaz ol-:

1. **uğramaz ol-:-dı**

Gazel 166

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gelip gitmemek.

Ol şūḥ vefā semtine hiç uğramaz oldı
Bir ğayrı hevā var didiler şimdi serinde

‘ukbā:

1. **‘ukbā: +y, +a**

Rübai 45

Mısra: 1

Âhîret.

‘Uḳbāya maḥabbetüñle dil-ḥün giderüz
Ey şūḥ-ı cefā-cū saña meftün giderüz

2. **‘ukbā: +da**

Tarih 25

Mısra: 8

Âhîret.

Dünyāda ‘azîz eylemiş idi anı Bārī
‘Uḳbāda da memnūnı ola luṭf-ı mezîdün

3. 'ukbā: +y, +a

Tarih 21

Mısra: 6

Ahiret, öbür dünya.

Geldükde Eskişehir'e selh oldı şehir-i 'ömri
Me'mür oldı rûhı 'ukbāya rıhlet ile

4. 'ukbā: +da

Tarih 16

Mısra: 4

Ahiret; Dünyaya göre öte âlem.

Meftûh idi bâbı hemîşe ehl-i faqr u 'usrete
'Ukbāda bâz ola ilâhî rûhına bâb-ı 'aden

'ukde:

1. 'ukde: +y, +i

Kaside 6

Mısra: 7

Gönle dert olan şey.

Halle hiç kimsede kudret mi var ol 'ukdeyi kim
Hallin itdükçe irâde daği muhkem-ter olur

2. 'ukde: +dür

Kaside 7

Mısra: 10

Gönle dert olan şey.

Küşâd-ı kârına bir nîm işâretüñ besdür
Ne 'ukdedür o ki lutfuñla olmaya münhal

'ukde ber 'ukde:

1. 'ukde ber 'ukde:

Kaside 6

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Düğüm düğüm.

'Ukde ber 'ukde ki reşk-âver-i seng-i hâre
'Ukde ber 'ukde ki nâhun-ken-i şîr-i ner olur

2. 'ukde ber 'ukde:

Kaside 6

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Düğüm düğüm.

'Ukde ber 'ukde ki reşk-âver-i seng-i hâre
'Ukde ber 'ukde ki nâhun-ken-i şîr-i ner olur

'ukde ol-:

1. 'ukde ol-: -ma, -dı

Gazel 129

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İçe dert olmak.

Girih-güşây-ı firâk oldı gerçi dest-i vişâl
Dağı göñülde olan 'ukde olmadı münhal

'ukde-i hâtır:

1. 'ukde-i hâtır: +um, +ı

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gönül düğümü, gönüldeki sıkıntı.

'Ukde-i hâtırımı nâmede itsem tahtır
Nâme murgân-ı peyâm-âvere bend-i per olur

'ukûd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât:

1. 'ukûd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât:

Tarih 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Seyyidler topluluğunun işlerinin bağı.

Zuhûr itdi yine imdâd-ı ruḥāniyyet-i Ahmed
'Ukûd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât hall oldı

'ukûl:

1. 'ukûl:

Gazel 121

Mısra: 5

Akillar.

Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳûl
Cebrâ'îl esrâr-ı mi'râcuñda ḥayrândur senüñ

2. **'uḳûl:**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Akıllar.

Özge ḳurbiyyet idi ne ittiḥād u ne ḥulûl
Ḳurb-ı bî-keyfiyyetüñ fehm itmese n'ola 'uḳûl

'uḳûl-i ḥabîr:

1. **'uḳûl-i ḥabîr: *e**

Kaside 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Haberdar olan akıllar.

Tamâm eyledi faḳr-ı Muḥammedî'de şuhûdî
Tamâm-ı faḳr nedür fehm ider 'uḳûl-i ḥabîre

'uḳûl-i nâkıṣ:

1. **'uḳûl-i nâkıṣ: *a**

Kaside 10

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Eksik akıllılar.

Dinildi nâmına mağz-ı kelâm-ı ḥazret-i Bârî
'Uḳûl-i nâkıṣa maḥcûbdur bu sırr-ı ḥaṭîre

ulu:

1. **ulu:**

Gazel 166

Mısra: 14

Büyük, ulu.

Ḥasretle revân oldu yine eşki Nesîb'üñ
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

'ulûm-ı evliyâ:

1. **'ulûm-ı evliyâ:**

Kaside 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Velilerin ilimleri.

Ey muḥîṭ-i bî-girân dānâ-yı esrâr-ı Ḥudâ
Baḥr-i 'ilmünden cedāvildür 'ulûm-ı evliyâ

'ulüvv-i câh:

1. **'ulüvv-i câh:**

Tarih 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Makamın yüceliği.

'Ulüvv-i câh u ḥüsn-i ḥaṭ fazîlet-ḥüy-ı sencîde
Meḥâsin mecma'ı bir zât idi şüretde sîretde

'ulüvv-i ḥâl:

1. **'ulüvv-i ḥâl:**

Gazel 130

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Hâlin yüceliği.

'Ulüvv-i ḥâl ü dünüvv-i maḳâli fehm ideli
Nesîb şî'r-ile yârâna i'tinâ idemem

um-:

1. **um-: -ar**

Kıt'a 12

Mısra: 2

Ummak; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Mekke olalı maṭla'-ı ḥurşîd-i şerî'at
Yüz sürmek umar sâḥasına ḥâş u eger 'âm

2. **um-: -ar**

Kaside 5

Mısra: 7

Ummak; istemek, ümit etmek, arzulamak.

Lâyık degül bu devlete ammâ kerem umar
Baḥr-i mekârimüñ ki bilür bî-kenârdur

'ummân:

1. 'ummān:+a

Gazel 2

Mısra: 4

Büyük deniz, okyanus.

Dem-â-dem hasret-i la'l-i lebûñle künc-i firqatde
Sirişk-i çeşm-i hūnīnüm ider 'ummāna istignā

umūr:

1. **umūr:**

Kaside 1

Mısra: 8

Emirler, şeyler, işler.

Ol şehensāh-ı 'adālet destūñe kim senūñ
Hüküm-i emr ü nehyūñe vābestedür cümle umūr

'unf:

1. **'unf:**

Gazel 151

Mısra: 1

Şiddet, kabalık.

Döndürme görüp 'unf ile rüyuñ fuḡarādan
Zinhār şakın nāvek-i dil-düz-ı du'ādan

'unşur:

1. **'unşur:+dan**

Gazel 104

Mısra: 4

Madde.

Görmedi baḡr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetīm
Dürr-i cāna olalı bu çār 'unşurdan şadef

'unşur-ı fıkḫ-ı şerif:

1. **'unşur-ı fıkḫ-ı şerif:**

Müfret 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mübarek fıkḫ ilminin özü.

'Unşur-ı fıkḫ-ı şerif oldı mütün-ı erba'a
Hıṭṭa-i dīn-i mübīn içre ḡşūn-ı erba'a

unudıl:-

1. **unudıl:-maz**

Gazel 71

Mısra: 1

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Vuşlatda ḡam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dür olmaḡ ile şoḡbet-i aḡbāb unudılmaz

2. **unudıl:-maz**

Gazel 71

Mısra: 2

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Vuşlatda ḡam-ı hecr-i ciger-tāb unudılmaz
Dür olmaḡ ile şoḡbet-i aḡbāb unudılmaz

3. **unudıl:-maz**

Gazel 71

Mısra: 4

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Rü'yāda bile ḡançer-i cānān görürüz biz
H'āb içre daḡi teşne iken āb unudılmaz

4. **unudıl:-maz**

Gazel 71

Mısra: 6

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Olsaḡ n'ola yād-āver-i 'işretgeḡ-i deyrin
Dilberle olan bezm-i meyl-i nāb unudılmaz

5. **unudıl:-maz**

Gazel 71

Mısra: 8

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

Eşkümden o şūḡ olsa hirāsān ne 'aceb kim
Nāgeh-resī-i tūndi-i seyl-āb unudılmaz

6. **unudıl:-maz**

Gazel 71

Mısra: 10

Hatırlanmamak, akla gelmemek.

‘Älemde Nesibâ niçe demler güzer eyler
Bu nazm-ı şafâ-küster-i kem-yâb unudılmaz

unut:-

1. **unut:-dur, -dı**

Gazel 159

Mısra: 6

Unutmak, hatırlamamak.

Ğam u şadî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ
Ğam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşün

2. **unut:-dur, -dı**

Gazel 167

Mısra: 7

Unutmak, aklından çıkarmak.

Baîa lutf-ı gülî serv-i çemenzârı unutturdı
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâķ üzre

3. **unut:-du, -ñ**

Gazel 142

Mısra: 5

Unutturmak.

Cefâ öğretdüñ ol mâha unutturduñ vefâ resmin
Ben ağlarsam hele sen de rakîbâ hurrem olmazsın

4. **unut:-ur**

Gazel 177

Mısra: 2

Unutturmak.

Behiştîyân nîgeh itse o rûy-ı pür-nûra
Unutturur gül-i Firdevs'i hâķır-ı hûra

‘unvân:

1. **‘unvân:-dur**

Müsemmen 1

Mısra: 18

Ünvan; makam.

Sensin ol menşûr-ı ahkâm-ı vücûd-ı kâ’inât
Li ma‘âllahi şafha-i hâlûñde ‘unvândur senüñ

2. **‘unvân:-dur**

Gazel 121

Mısra: 8

Ünvan; makam.

Sensin ol menşûr-ı ahkâm-ı vücûd-ı mümkünât
Li maallahi şafha-i hâlûñde ‘unvândur senüñ

‘unvân-ı zuhal:

1. **‘unvân-ı zuhal:**

Gazel 92

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Zuhal yıldızı unvanı.

Qarîn olmak ne mümkündür o mâha Münşi-i kudret
Benüm ser-nâme-i bahtumda ‘unvân-ı Zuhal yazmış

ur:-

1. **ur:-ur**

Gazel 10

Mısra: 6

Vurmak.

Hâşret-i kıddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencîr-i âb

2. **ur:-ur**

Gazel 10

Mısra: 6

Vurmak.

Hâşret-i kıddüñle terk eyler çemen şahnın diyü
Şarılır berg-i semen serve urur zencîr-i âb

3. **ur:-sa**

Gazel 45

Mısra: 5
Vurmak.

‘Aceb mi ursa baña seng-i ʔa‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

‘ūr:

1. ‘ūr: +um

Müsemmen 1

Mısra: 15

Tek gözlüler. (Gönül gözü kapalı olan bağlamında kullanılmıştır).

Müflisem ‘ürum gedāyam cürm ise bī-ḥadd u ‘ad
Südde-i devlet-me’ābuñdur baña ancak sened

urıl-:

1. urıl-: dı

Gazel 204

Mısra: 4

Vurulmak.

Dil-i şad-pārenüñ āvizişinden ḥüsnin arturdu
Uırdı şāne güyā kākül-i pīçān güzellendi

ušan-:

1. ušan-: -du, -m

Gazel 156

Mısra: 8

Bıkmak.

Ne reh-i ḥuşül-i kāma ne gider ʔarık-ı ye’sē
Hele ḥāşılı uşandum dil-i zār-ı mübtelādan

2. ušan-: -mış, -dur

Tahmis 4

Mısra: 12

Usanmak, bıkmak, bezmek.

Bize hem-reng olur bir bī-tekellüf ḡam-güsār olsa
Usanmışdur göñül bu bezmüñ erbāb-ı rüsümından

‘uşfūr:

1. ‘uşfūr:

Gazel 47

Mısra: 7

Serçe kuşu.

Āḥüya ḡdā olur mı ‘uşfūr
Çeşmüñ dil-i mübtelāyı neyler

‘uşşāk:

1. ‘uşşāk: +ı

Gazel 166

Mısra: 7

Aşıklar.

‘Uşşākı şebīḥünına gönderdi raķībün
Ṭoḡrıldı çalıklar o mehün bu seferinde

2. ‘uşşāk:

Gazel 51

Mısra: 7

Âşıklar.

Şüküfe-çin-i riyāz-ı derün olan ‘uşşāk
Ġam-ı şitā ʔarab-ı zevk-ı şayf bilmezler

3. ‘uşşāk: +a

Gazel 26

Mısra: 7

Aşıklar.

Güzel ‘uşşāka cevır-i bī-ḥisāb eylersin ey ḥünī
Ḥisābın virmeḡe kâdir misin rüz-ı cezā bir bir

4. ‘uşşāk: +a

Gazel 65

Mısra: 7

Aşıklar.

‘Uşşāka vuşül-i kūy-ı cānān
Bī-cāzibe-i maḡabbet olmaz

5. ‘uşşāk: +a

Gazel 69

Mısra: 5

Aşıklar.

Der-kenār olmağa meyli var imiş ‘uṣṣāka
‘Arz-ı hāl itmede cānāna kuşūr eylemişüz

6. ‘uṣṣāk: +a

Gazel 77

Mısra: 7

Aşıklar.

Dil-i sengīngēh-i mağrūr olup ‘uṣṣāka cevır itme
Ḥadeng-i āha kūh-ı āhenīn olsa siper olmaz

7. ‘uṣṣāk: +a

Gazel 100

Mısra: 5

Aşıklar.

Olurlar nev-resān ‘uṣṣāka māyil
Dil-i eṭfāl ider dīvāneden ḥazẓ

8. ‘uṣṣāk: +a

Gazel 196

Mısra: 2

Aşıklar.

Nezzāreden nihān olup ey şūḥ cān gibi
‘Uṣṣāka bī-vefālūḫ idersin cihān gibi

9. ‘uṣṣāk: +a

Gazel 206

Mısra: 7

Aşıklar.

Ferāmūş itdürür ‘uṣṣāka iki ‘ālemūñ fikrin
İlāhī ḥüsnüññün bir zerresidür ḥüsn-i cānānī

10. ‘uṣṣāk: +a

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Aşıklar.

‘İşkuñ ki ġarīb ibtilādur
‘Uṣṣāka ‘aceb siyeh belādur

11. ‘uṣṣāk: +uñ, +ı

Rübai 55

Mısra: 4

Âşıklar.

Âḥir elem-i hecr-i ruḥuñla kāfir
‘Uṣṣākuñı ḥurşid-perest eylersin

12. ‘uṣṣāk: +ı, +n, +dan

Gazel 19

Mısra: 3

Âşıklar.

Māh-ı nev şanma olup ol mehüñ ‘uṣṣākıñdan
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrūsı sefid

13. ‘uṣṣāk:

Rübai 49

Mısra: 1

Âşıklar.

‘Uṣṣāk egerçi ‘ışk ile ḥasta gerek
Ma‘şūk dāḥi ‘āşıka dil-beste gerek

‘uṣṣāk-ı bī-tākat:

1. ‘uṣṣāk-ı bī-tākat: +ı

Gazel 205

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Güçsüz, kuvvetsiz aşıklar.

İdüp ḥasta çeşmi gibi teb anı
Helāk itdi ‘uṣṣāk-ı bī-tākatı

‘uṣṣāk-ı ḥüsn-i ṭal‘at:

1. ‘uṣṣāk-ı ḥüsn-i ṭal‘at: +üñ

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

(Hz. Muhammed sav) Yüzünün güzelliğinin aşıkları.

‘İllet-i icād-ı mümkün oldı ancak ḥilḳatüñ
Nev‘-i insān u melek ‘uṣṣāk-ı ḥüsn-i ṭal‘atüñ

‘uṣṣāk-ı mehcūr:

1. ‘uṣṣāk-ı mehcūr: +uñ

Gazel 93

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Yaralanmış, gönlü kırılmış aşıklar.

Seni şaff-ı melâyikde arar ‘uṣṣāk-ı mehcūruñ
Anuñ-çün çarha dūd-ı âh-ı dilden nerdübân tıtmış

‘uṣṣāk-ı nizār-ı hasta-hāle:

1. ‘uṣṣāk-ı nizār-ı hasta-hāle:

Terkib-bend 1

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Aşıkların zayıflık hastalığı hali.

‘Uṣṣāk-ı nizār-ı hasta-hāle
Sermāye-i ‘ömr-i cāvidānsın

‘uṣṣāk-ı perīṣān:

1. ‘uṣṣāk-ı perīṣān:

Gazel 14

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Perişan aşıklar.

‘Uṣṣāk-ı perīṣān dili ey şūḥ-ı cefā-cū
Hecr-i ser-i zūlfūñ ile tır şifte-ḥāl it

uṣṣāk-ı ser-i kūyet:

1. uṣṣāk-ı ser-i kūyet:

Gazel 21

Mısra: 7

Aşıkların sokaklarının başı.

Büzürg ü küçeş başend uṣṣāk-ı ser-i kūyet
Eger āvāze-i hüsnet be iklim-i Hicāz üfted

‘uṣṣāk-ı zār:

1. ‘uṣṣāk-ı zār:

Gazel 176

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen âşıklar.

Ol sitem-ger ‘ālemi kırsa degül ‘uṣṣāk-ı zār
Raḥne gelmez ḥaḳ bu kim şemşir-i istiḡnāsına

2. ‘uṣṣāk-ı zār: +uñ

Gazel 26

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

İnleyen aşıklar.

Zuhūr itdi ‘izāruñ üzre ḥaṭt-ı müşg-sā bir bir
Yine ‘uṣṣāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

‘uṣṣāk-veş:

1. ‘uṣṣāk-veş:

Gazel 67

Mısra: 5

Aşık gibi.

N'ola ehl-i riyā ‘uṣṣāk-veş āh eylemezlerse
Muşavver bülbül-i şeydāda feryād u enin olmaz

uṣūl-i devr-i kec-rev:

1. uṣūl-i devr-i kec-rev:

Tarih 8

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Eğri dönüş tarzı.

Faziletde vera‘da müşikide ferd idi ḥaḳka
Uṣūl-i devr-i kec-rev itdi āḥir anı zir-efgen

uy-:

1. uy-:-maz

Gazel 67

Mısra: 3

Aynı şekilde hareket etmek, uygunluk.

Nigāh-ı ‘ākıbet-bināna uymaz çeşm-i zāhir-bin
Ki her bir şişe-pāre şaṅ‘at-ile dūr-bin olmaz

2. uy:-dı

Tarih 9

Mısra: 1

Benzemek.

Şadā-yı nāya çeng-i Zühre hem-âheng olup uydı
İrişti şît-i tabl u sūrnā tā gūş-ı Keyvān'a

3. uy:-up

Gazel 181

Mısra: 9

Uymak.

Reh-i Hūdā'da uyup nefse olma güm-geşte
Refîk-ı bü'l-heves-i hām-kāra aldanma

uyan:-

1. uyan:+dur, -dı

Tahmis 3

Mısra: 10

Uyanmak.

Fürüzān eyledi kibrîtinî hep anda sünbüller
Uyandurdu çerāğın gülsitānda cā-be-cā güller

2.3.25. Ü

ü:

1. ü:

Gazel 124

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Cihād-ı ekbere maḳdūr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergāh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipāhî ol

2. ü:

Gazel 25

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Ḳıyās itme ḥaṭ-ı sebz ü leb-i cānā nedür ey dil
Melekler sāyesin ser-çeşme-i ḥayvāna şalmışlar

3. ü:

Gazel 45

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tāze ne berg ü bārum var

4. ü:

Gazel 45

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne tāze ne berg ü bārum var

5. ü:

Gazel 57

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Gülşene ey serv ü ḳad gül-ruḥ ḥıram itdükçe sen
Bülbüle ḳumrî seni ḳumrîye bülbül gösterür

6. ü:

Gazel 42

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Gülüñ evşafını hem bülbül ü hem ḥār iken söyler
Gören söyler cemāl-i dil-rübâyı görmeyen söyler

7. ü:

Gazel 72

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Naḳd-i cevri ü luṭf-ı gerdünuñ 'ayārın görmüşüz
Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı ḥārın görmüşüz

8. ü:

Gazel 79

Mısra: 11

Ve (bağlama edatı).

Fürkat-i la'li leb ü sîne-i cānāna da dil
Māyil-i gonca-i gül nāzır-ı nesrîn olmaz

9. ü:

Gazel 82

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka gamînüz
Sürûr-ı âlem ü zaḥm-ı gam-ı cihāndan emînüz

10. ü:

Gazel 86

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāḥte bir
Cemāl-i naḳş u şuver dil-rübā yerin ṭutmaz

11. ü:

Gazel 128

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

İntizām ümmîdin itmez pey-revân-ı dil Nesîb
Gâh mest ü gâh şāḥî bir keşâkeşdür gönül

12. ü:

Gazel 130

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vaḳf-ı būriyā idemem

13. ü:

Gazel 130

Mısra: 9

Ve (bağlama edatı).

‘Ulüvv-i ḥāl ü dünüvv-i maḳālî fehm ideli
Nesîb şi‘r-ile yārāna i‘tinā idemem

14. ü:

Kaside 1

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Herkesi fāriğ ide aḡyārdan bîm ü hirās
Māder ü ebden gürizān olalar duḡterle pûr

15. ü:

Kaside 1

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetüñdür bî-cedel
Ḥazret-i Qur‘ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebûr

16. ü:

Kaside 1

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Her biri burhān-ı ḥaḳḳaniyyetüñdür bî-cedel
Ḥazret-i Qur‘ān ile İncil ü Tevrāt ü Zebûr

17. ü:

Kaside 2

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Zātuñ muḳaddimâtı olan mâcerâyı hep
Ta‘dād ü mümteni‘ aña yok ṭāḳat ḳalem

18. ü:

Kaside 4

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Perde-i ef‘āl ü aḳvāl-i Ḥudā'sın bî-merā
Ma remeyte maḡhariyyet cāhına oldu berāt

19. ü:

Kaside 10

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Ḥavālî-i ḥaremi müḡbiṭ-i cünüd-ı melāyık
Meṭāfdur işigi dā‘imā faḳîr ü emîre

20. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanîmedür

21. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanîmedür

22. ü:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fužalā pest ü mükerrrem cāhil

23. ü:

Kıt'a 26

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Qalb olur āyine-i şāhid-i 'irfān-ı Hudā
Şayqal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tāb

24. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanîmedür

25. ü:

Kıt'a 4

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Dem-i serdi-i zamâne ile hasta hâtırız
Berf ü gil ü tegergi şorarsaň ğanîmedür

26. ü:

Kıt'a 25

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Hayf kim meskenünüz oldu bizüm bir belde
K'anda qadr-i fužalā pest ü mükerrrem cāhil

27. ü:

Kıt'a 26

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Qalb olur āyine-i şāhid-i 'irfān-ı Hudā
Şayqal-ı mihr ü maḥabbetle olursa pür-tāb

28. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 16

Ve (bağlama edatı).

Medḥ-i digerānı toğrı şanma
Taḥsîn ü medāḥine inanma

29. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Bulmağ güç ise bu gün ādem
Şālihlere ol qarîn ü hem-dem

30. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Hōş-ḥular ile enis ü yār ol
Hem-ḥāl ü nedīm ü ğam-güsār ol

31. ü:

Mesnevi 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Hûş-ı hular ile enîs ü yâr ol
Hem-hâl ü nedîm ü gam-güsâr ol

32. ü:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Server-i ceyş-i rüsûlsin hâdimüñ ‘avn ü zafer
Âteş-i kâhruñ yaqar a‘dâyı çün nâr-ı sekar

33. ü:

Müsemmen 1

Mısra: 17

Ve (bağlama edatı).

Derd-mend ü müste-mendem merhamet-kârâ
meded
Dârû-yı lûtfuñ devâ-yı derd-i ‘işyândur senüñ

34. ü:

Rûbai 1

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Ey pâdişeh-i kâlem ü ev ednâ
V'ey şâh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

35. ü:

Rûbai 20

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Şer‘üñ haremînde oldılar çâr menâr
‘Osmân u Ebû Bekr ü ‘Ömer şâh-ı Necef

36. ü:

Rûbai 21

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Ey hâkim-i ‘âdil-i diyâr-ı taḥkîk
Sultân-ı Kureyşî-neseb ü şâh-ı şefîk

37. ü:

Rûbai 29

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Ey şâh-ı rusul ‘asker ü gerdün dergâh
Deryûze-ger-i ḥâk-i rehûñ bende vü şâh

38. ü:

Rûbai 37

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Ey Hızr-ı ‘inâyet saña kaldı işümüz
Reh pür-vaḥal ü menzil-i maḳşûd ba‘îd

39. ü:

Rûbai 40

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

‘îd ü ‘arefe ‘âşıka vuşlat demidür
Fûrkâtde meh-i ‘îd ü muḥarrem birdür

40. ü:

Rûbai 49

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Pervâneye şem‘ ü şem‘e pervâne sezâ
Gül bülbüle bülbül güle şâyeste gerek

41. ü:

Rûbai 58

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

42. ü:

Rûbai 60

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Her bād hücum itmededür kibr ü gülü
Her hâlde iki ejderdür itmekde gülü

43. ü:

Rûbai 61

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Çün âteş ü âbdur dil kâni' ü gam
Bilmez gam-ı dünyâyı kanâ'at-pîşe

44. ü:

Tahmis 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Bizüz ol vâlih ü medhüş u hayrân
Ki irmez 'aqlumuz bu hü u hâya

45. ü:

Tarih 2

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

İki târih iki mısra'dur hisâb-ı tām ile
Hâl-dâr u sâdesi çâr oldu bî-şekk ü mirâ

46. ü:

Tarih 6

Mısra: 1

Ve (bağlama edatı).

Vâlid ü maḥdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

47. ü:

Tarih 7

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Himmet-i ḥazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Kuds ü Medine ṭaraf-ı Mısr ile Şām

48. ü:

Tarih 19

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Hüseyn ism ü 'Alî sîret vezîr-i a'zam-ı devlet
Muḥibb-i ḥānedân-ı Mevlevî dervîş şeh-simâ

49. ü:

Tarih 25

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Ḥaḳ-güy u 'afîf idi ki yoğdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedîdüñ

50. ü:

Tarih 27

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Müşerref itdi fetvâ şadrını bir sâni-i Nu'mân
Kim oldu 'iffet ü fazlıyla zât-ı pāk-i bî-hem-tâ

51. ü:

Tarih 27

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Mişâl-i pertev-i ḥurşid-i luṭfî 'âleme şâmil
Seḥâ vü 'adl ü inşâfiyla olmuşdur cihân ârâ

52. ü:

Tarih 28

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Nikâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı 'iffet ü fazl-ile 'âlemde mesel oldu

53. ü:

Tarih 35

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Hazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesīb ü hem hasīb

54. ü:

Terci-bend 1

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Rahmān-ı bī-vezīr ü haṭā-pūş-ı bī-naẓīr
Ġaffār-ı bī-mu‘ārız u Settār-ı bī-nedīd

55. ü:

Terkib-bend 1

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Hālā ki tamām oldı gördüñ
Pür-derd ü elem derün u bīrün

56. ü:

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Ve (bağlama edatı).

Mümkün mi bu gamlara taḥammül
Hem fūrkat ü hem belā-yı ğurbet

üç:

1. üç:

Tarih 35

Mısra: 10

"Üç" sayı sıfatı.

İltimās itdükde ṭab‘um ḥāmeden tārīḥini
İtdi üç tārīḥ ile bu beyt-i zībā dil firīb

üftāde:

1. **üftāde:•ler, •üñ**

Gazel 29

Mısra: 2

Aşık, tutkun.

Şehīd-i ğamzeñ olanlar ḥayāta nāz eyler
Senüñ üftādelerüñ kâ’ināta nāz eyler

2. **üftāde:•ler**

Gazel 95

Mısra: 7

Aşık, tutkun.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i ‘ışka bī-sāmānlık sāmān-kār olmış

3. **üftāde:•nüñ**

Gazel 198

Mısra: 9

Aşık, tutkun.

Meded üftādeñüñ bir cām ile destin alup kaldur
Ayağüñ öpmege sākī dil-i derd-āşinā düşdi

üftāde-i dām-ı rüsüm ol-:

1. **üftāde-i dām-ı rüsüm ol-:-maḥ**

Gazel 113

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Geleneklerini tuzağının düşkünü olmak.

Tā-be-key üftāde-i dām-ı rüsüm olmaḥ baña
Çāk-sāz-ı bend-i pāy-ı neng ü nām olsam gerek

üftāde-i ruḥsār-ı meh-veş:

1. **üftāde-i ruḥsār-ı meh-veş:•dür**

Gazel 128

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ay yüzlü sevgiliye düşkünlük.

Qıl ḥazer üftāde-i ruḥsār-ı meh-veşdür göñül
Gülsitān-ı ḥüsnüñe düşmiş bir āteşdür göñül

ülfet:

1. **ülfet:•üñ, •e**

Gazel 185

Mısra: 3

Yakınlık, alışkanlık.

Bîgânelerle ülfetüne itmezüz hased
Biz daği maḥrem idük o bezme zamân ile

2. **ülfet:**

Gazel 192

Mısra: 6

Yakınlık, alışkanlık

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür garaż yoksa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet kıanda ben kıanda

3. **ülfet:-üm**

Gazel 192

Mısra: 3

Yakınlık, alışkanlık

Esîr oldı dil-i ye's ülfetüm bir nâ-müselmâna
O kâfir kîşiden ümmîd-i şefkat kıanda ben kıanda

ülfet eyle:-

1. **ülfet eyle:-di**

Kıt'a 21

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Konuşmak, dostluk kurmak.

Kim ki bedlerle eyledi ülfet
Ne kıadar pâk ise pelîd oldı

ülfet-güzîn:

1. **ülfet-güzîn:**

Gazel 59

Mısra: 9

Seçilmiş dostluk.

Ülfet-güzîn olalı Nesîbâ ḥayâl ile
Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat ḥicâbdur

ülü'l-ārâ:

1. **ülü'l-ārâ:**

Tarih 27

Mısra: 10

Yaşça büyük veya sosyal statüsü yüksek kîşi.

İkinci def'adur kim zîver oldı şadr-ı fetvâya
Kemâl-i imtiyâzın fehm ider bundan ülü'l-ārâ

ümîd:

1. **ümîd:-dür**

Gazel 70

Mısra: 11

Umut, ümit..

Ümîddür ki teraḥḥum iderdi ḥâline ammâ
Peyâm-ı şevkı Nesîb'ün o şîve-kârına degmez

2. **ümîd:**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Umut, ümit.

Kesmem Nesîb cürm-ile gufrândan ümîd
Ḥurşîd tâ zâlâm-ı şebi ide nâ-bedîd

ümîd-i lütf:

1. **ümîd-i lütf:**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Lütuf, ihsan umma, bekleme.

Ümîd-i lütf ile demlerdür âsitânuñı bekler
Kî ḥâk-i dergehün itmez bedel bisât-ı ḥarîre

ümîd-i sūd:

1. **ümîd-i sūd:**

Gazel 130

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yarar, kazanç elde etmeyi ummak.

Ümîd-i sūd ile nâ-dâna ilticâ idemem
Nuḳûd-ı 'ömri bu sevdâ-ile hebâ idemem

ümîd-i vişâl:

1. **ümîd-i vişâl:-üñ, +le**

Gazel 114

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma ümidi.

Hem-çün Nesib ümid-i vişalûnle her zamân

Rû-sây-ı âsitâne-i ihsânuñam senüñ

ümid-i vuşlat:

1. ümid-i vuşlat:+uñ

Gazel 27

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

(Sevgiliye) kavuşmayı ümit etmek.

Göñül çokdan 'ubür eylerdi menzilgâh-ı fâniden

Ümid-i vuşlatuñ ey şâh-ı mülk-i 'işve zührendür

ümme:

1. ümme:+e

Kaside 7

Mısra: 14

Bir peygambere inanan topluluk.

Bırakdı hârsitân-ı dâlâle âteşler

Ki itdi şâh-reh-i dîni ümmete eshel

2. ümme:+üñ

Kaside 3

Mısra: 10

Bir peygambere inanan topluluk.

Çanda ben çanda senâ-yı zât-ı kudsi gevherüñ

Ümmetüñ olmak yeter sermâye-i 'izzet baña

3. ümme:+üñ, +e

Kaside 2

Mısra: 4

Bir peygambere inanan topluluk.

Meddi'd-dühür-ı gayretüñ itmişdür iktizâ

Tâ âhiretde ümmetüñe irmeye elem

4. ümme:

Kaside 8

Mısra: 1

Bir peygambere inanan topluluk.

Aña ümmet olmak recâ eylediler

Cenâb-ı Kelim'le 'İsâ ibn-i Meryem

ümmi:

1. ümmi:

Rûbai 17

Mısra: 3

Anasından nasıl doğmuş ise öyle kalıp okuma yazma öğrenmemiş (kimse).

Ümmi laqabuñ 'ilmüñe nisbet ammâ

Bir levha-i mekteb oldu levh-i maḥfûz

ümmid:

1. ümmid:+üm, +i

Kaside 2

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Men zâra neydür eyleyen ümmidümi füzün

Ḥâşâ o zümreden baña ḥırmân vire elem

2. ümmid:+in

Gazel 128

Mısra: 9

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

İntizâm ümmidin itmez pey-revân-ı dil Nesib

Gâh mest ü gâh şâhı bir keşâkeşdür göñül

3. ümmid:+in

Gazel 180

Mısra: 7

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma..

O mâha âkterân ümmidin itmem ṭâli'üm yokdur

Felekde her ne deñlî kevkeb-i baḥtum sa'îd olsa

4. ümmid:

Rûbai 16

Mısra: 2

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Ey bārgēhi emti‘a-i cürme muhīt
Kaldı kerem ü lutfuñi ümmīd faḫaṭ

5. **ümmīd:-i**

Gazel 89

Mısra: 1

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Māsivādan el yuyup maḥlūkdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā‘imā Allāh bes bākī heves

6. **ümmīd:**

Rūbai 25

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Ümmīd budur ki güzellik iḥsānuñ
Ḥakk ide ḥaṭā-yı defter-i a‘mālüm

7. **ümmīd:**

Rūbai 58

Mısra: 3

Arzu edilen bir iyiliği bekleme, umma.

Ümmīd ü hirās ḡayrdan bī-hüdedür
Bī-keslere yā Rabb kes ancaḡ sensin

ümmīd id:-

1. **ümmīd id:-er**

Gazel 190

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Umut etmek.

Ümmīd ider mi ḡurmen-i kām ola ḡaşılı
Toḡm-ı heves şaḡan bu fenā şürezārına

ümmīd-i cān-āsā:

1. **ümmīd-i cān-āsā:**

Gazel 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Can umudu gibi.

Gözümde eşk-i ḡasret düşmede naḡş-ı cihān-āsā
Göñülden fikr-i vuşlat çıkmada ümmīd-i cān-āsā

ümmīd-i şefkat:

1. **ümmīd-i şefkat:**

Gazel 192

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şefkat, merhamet ümidi.

Esir oldu dil-i ye’s ülfetüm bir nā-müselmāna
O kāfir kışiden ümmīd-i şefkat ḡanda ben ḡanda

ünās:

1. **ünās:**

Rūbai 47

Mısra: 1

İnsanlar, halk, ahali.

Rām olsa eger emrüne hep cümle ünās
Ḡahr u ḡazabuñdan itseler ḡavf u hirās

üns it:-

1. **üns it:-me, -di**

Gazel 117

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Alışkanlık etmek.

Şaḡrāya şaldı Ḡays-şifat gerçi āh kim
Üns itmedi benümle ḡazālāne gözlerün

‘ürve-i vüskā-yı mihr-i leylā:

1. **‘ürve-i vüskā-yı mihr-i leylā: +y, +a**

Gazel 162

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Ayet**

Leyla'nın sevgisinin tutulacak sağlam yeri. Ayrıca
‘ürve-i vüskā terkihiyle Lokman Suresi 31/22 ayetine
iktibas yapılmıştır.

Yapışdı 'ürve-i vüskā-yı mihr-i Leylā'ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Kays-ı şeydāda

üş:-

1. **üş:-di**

Gazel 26

Mısra: 2

Toplanmak.

Zuhūr itdi 'izāruñ üzre haṭṭ-ı müşg-sā bir bir
Yine 'uşşāk-ı zāruñ başına üşdi belā bir bir

üşküfe-gār-ı hasret:

1. **üşküfe-gār-ı hasret:+em**

Gazel 164

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Özlem çiçeklerinin yeri.

Bir 'aceb nādīr pesend üşküfe-gār-ı hasretem
Dūd-ı āhum sünbül-i destār-ı gerdün olmada

üşküfe-i 'ibret:

1. **üşküfe-i 'ibret:+le**

Gazel 151

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İbret çiçekleri.

Üşküfe-i 'ibretle pür it dāmen-i çeşmüñ
Maḫşūd budur geşt-i gülistān-ı fenādan

üst:

1. **üst:+i, +n, +de**

Gazel 193

Mısra: 3

Üst,üzeri.

Yer ider dīdeler üstinde mişāl-i sürme
Bekleyen gūşe-i 'uzlet-kedesin mīl gibi

2. **üst:+i, +n, +e**

Gazel 178

Mısra: 12

Üst,üzeri.

Hāl ü ruhı şanma kalem-i şun'dan olmuş
Bir al varak üstine bir nokta çekide

3. **üst:+i, +n, +e**

Gazel 188

Mısra: 2

Üst,üzeri.

Nigāh itdükçe ol gül 'āşık-ı āşüfte ahvāle
Döker nergisleri gül-berg-i ruhsār üstine jāle

üstād:

1. **üstād:+dan**

Gazel 118

Mısra: 4

Üstat, usta, hoca.

N'ola ḥall-i nikāt-ı ḡamda reşk-endāz-ı 'aql olsaḡ
Maḡabbet fennini Mecnūn gibi üstāddan gördük

2. **üstād:+uñ**

Kıt'a 5

Mısra: 2

Üstat, usta, hoca.

Ṭoḡrısı nāya kulaḡ ṭutdukça
Demine hū çekerüz üstāduñ

3. **üstād:+a**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Üstat, usta, hoca.

Şi'rüñi 'arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zāde-i ṭab'uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

4. **üstād:**

Terkīb-bend 1

Mısra: 10

Üstat, usta, hoca.

Kimden gördüñ fûnûn-ı nâzı
Kim ola cefâda saña üstâd

üstâd-ı edib:

1. **üstâd-ı edib:**+e

Mesnevi 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Güzel söz söyleme ustası.

‘İlmüñ dağı nâfi‘in recâ kıl
Üstâd-ı edibe ilticâ kıl

üstâd-ı esrâr:

1. **üstâd-ı esrâr:**

Tarih 30

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sırların öğreticisi.

Sensin ol üstâd-ı esrâr âşinâ-yı ‘aql küll
Mülzem itdüñ çok fuhûl-i hûş-mendi ‘ilm-ile

üstâd-ı suhan-ver:

1. **üstâd-ı suhan-ver:**

Gazel 142

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Güzel söz söyleyen, düzgün konuşan üstat.

Ol üstâd-ı suhan-ver kim dise Bâkî'ye lâıkdur
Efendi bizden akdem olmağıla a‘lem olmazsın

üstâd-ı şun‘-ı ezel:

1. **üstâd-ı şun‘-ı ezel:**

Mesnevi 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Başlangıcı olmayan ilahi sanat ustası. (Allah cc).

Anı itdi Üstâd-ı şun‘-ı ezel
Merâyâ-yı imkâna aşl u maḥal

üstüḥ‘ân:

1. **üstüḥ‘ân:**+lar, +dur

Gazel 50

Mısra: 6

Kemik.

Zemîn-i sînede gül-naḥl-i dāğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥûnîn üstüḥ‘ânlardır

2. **üstüḥ‘ân:**+u, +muz, +ı

Gazel 203

Mısra: 8

Kemik.

Kebâb olur tutuşup çün çenâr bî-şübhe
Hümâ tenâvül iderse ger üstüḥ‘ânımızı

üzeri:

1. **üzeri:**+ n, +de

Gazel 166

Mısra: 1

Üzeri, üstü.

Bağ şerḥaya sînemde olan dāğ üzerinde
Bir taze gül açıldı yine lâle yerinde

üzre:

1. **üzre:**

Tarih 10

Mısra: 3

Üzerinde.

Koyınca ḥaṭṭını ruḥsâr-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

2. **üzre:**

Gazel 172

Mısra: 7

Üzerinde.

Degüldür ḥaṭṭ-ı ‘anber şafḥa-i al-ı ‘izâr üzre
Kenâr-ı bî-bedeldür nükte-i vuşlat beyânında

3. **üzre:**

Gazel 69

Mısra: 8

Üstünde, üzerinde.

Bizüz ol nâdire gül-nahl-i gülistân-ı hüner
Şüre-i baht-ı siyâh üzre zühûr eylemişüz

4. üzre:

Gazel 167

Mısra: 10

Üstünde, üzerinde.

Ne sihr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

5. üzre:

Gazel 167

Mısra: 12

Üstünde, üzerinde.

Nesîbâ hâl-i ruhsârına oldum mübtelâ şimdi
Yine bir tâze dâğ urdum dil-i pür-ihtirâk üzre

6. üzre:

Gazel 167

Mısra: 9

Üzerinde.

Ne sihr itmiş ki bir mûy üzre itmiş bir kemer peydâ
İnanmazsañ nigâh eyle miyânında nitâk üzre

7. üzre:

Gazel 155

Mısra: 1

Üstünde, üzerinde.

Sünbül şanur gül üzre haţ-ı ‘anberin gören
Gül-gonca zann ider leb-i la’l-i terin gören

8. üzre:

Gazel 26

Mısra: 1

Üstünde, üzerinde.

Zühûr itdi ‘izâruñ üzre haţ-ı müşg-sâ bir bir
Yine ‘uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

9. üzre:

Gazel 167

Mısra: 4

Üstünde, üzerinde.

Ser-i kûyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firâk üzre
Teselli bulmaz olsa pâ-nihâde nüh tıbâk üzre

10. üzre:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Üzere, doğrultusunda.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzre edâ
Medh-i zât-ı pâküñe icmâldür şemsü'l-hüdâ

11. üzre:

Gazel 55

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

Bezm-i derûnı reşk-i şebistân-ı Tûr ider
Ruhsârın üzre tûrraña geh nîm-bâz olur

12. üzre:

Gazel 161

Mısra: 7

Üstünde, üzerinde.

Gisû-yı siyeh mi ruḡ-ı al üzre perîşân
Târîki-i şeb rûşeni-i rûz mıdur bu

13. üzre:

Gazel 167

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

İder sebkat eger bād-ı şabāya hem-‘inân olsa
Süvâr olan reh-i gamda semend-i iştîyâk üzre

14. üzre:

Gazel 201

Mısra: 3

Üstünde, üzerinde.

Cülüs eyler diyü şāh-ı güli evreng-i şāh üzre
Hezārān içre düşdi güft ü gū nev-rūzdu şimdi

15. **üzre:**

Gazel 15

Mısra: 11

Üstünde, üzerinde.

Mestür ola ‘aybuñ iki ‘ālemde Nesībā
Tā sürme şifat-ber idesin dideler üzre

16. **üzre:**

Tarih 19

Mısra: 2

Gereğince, üzere.

Nigāh it luṭf-ı Hakk'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaz'-ı kādīmī üzre anı eyledi iḥyā

17. **üzre:**

Gazel 14

Mısra: 11

Üstünde, üzerinde.

Çün kuḥl-i cevāhir ber idem dideler üzre
Yā Rab beni ḥāk-i kadem-i ehl-i kemāl it

18. **üzre:**

Gazel 202

Mısra: 9

Üzere.

Nesībā faşl-ı gül meydān-ı ‘işretde murād üzre
Semend-i ṭab‘uñā meydān-ı tek ü tāz gelmez mi

19. **üzre:**

Kaside 2

Mısra: 14

Üzere.

Şevk-ı müşāhedāt ile ṭul-ı kıyāmdan
Tā sāk-ı pākūñ üzre zuhūr eyledi verem

20. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 1

Gereğince, üzere.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

21. **üzre:**

Gazel 6

Mısra: 10

Üzere.

Besdür ey sāk-i dehr eyle Nesīb'e merḥamet
Cām-ı ḥasretten murāduñ üzre oldu neş'e-yāb

22. **üzre:**

Müfret 4

Mısra: 1

Gereğince, üzerine.

Yine kânūn-ı kādīm üzre şeh-i bende-nüvāz
İltifāt itdi bize ey dil o öterse eyü sāz

23. **üzre:**

Gazel 27

Mısra: 11

Gereğince, üzerine.

Murād üzre o māha eylemez nezzāre şerminden
Dem-i vuşlat ḥayā güyā Nesīb-i zāra düşmendür

24. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 2

Gereğince, üzerine.

Dil ü cān māyil-i cām-ı lebüñdür ittifāk üzre
Olur mı bezmgāh-ı meyde hiç rindān nifāk üzre

25. **üzre:**

Gazel 213

Mısra: 1

Üstüne, üzerine.

Çemenzâr üzre ebr-i nev-bahâr sâye-bân çekdi
Aña kavs-i kuzah iki tınâb-ı zer-nişân çekdi

26. **üzre:**

Gazel 213

Mısra: 4

Üstüne, üzerine.

Atup şâh-ı ğama burc-ı felekden sâ'ika topın
Sipâh-ı ğuşşa üzre berç-ı tığ-ı bî-amân çekdi

27. **üzre:**

Gazel 97

Mısra: 9

Üstünde, üzerinde.

Hakkâ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevân
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña mahşûş

28. **üzre:**

Müfret 7

Mısra: 2

Üstünde, üzerinde.

Bahâruñ evveli bülbül mükerrer oldu rû-gerdân
Gelüp bir kerre düşdi hâk-i gülşen üzre virdi cân

29. **üzre:**

Tarih 5

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

Ṭavf-ı Beytullâh'a niyet itdi bâ-emr-i Hudâ
Çünkü buldı devlet-i dünyâ murâd üzre huşûl

30. **üzre:**

Gazel 104

Mısra: 8

Üstüne, üzerine.

Bir nigâh-ı merhamet itseñ n'olur ey şâh-ı hüsn
Reh-güzâruñ üzre ṭurmuş derd-mendân şaf-be-şaf

31. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 3

Üstüne, üzerine.

Ser-i küyuñ hevâsıyla yatan hâk-i firâk üzre
Teselli bulmaz olsa pâ-nihâde nüh ṭibâk üzre

32. **üzre:**

Tarih 24

Mısra: 6

Üstüne, üzerine.

Oğlı Mehemmed Çelebi bi't-tamâm
İtdi murâd-ı peder üzre binâ

33. **üzre:**

Gazel 167

Mısra: 8

İçinde.

Baňa luṭf-ı güli serv-i çemenzârı unutturdu
Dönen peymâne dest-i sâkiyân-ı sim-sâk üzre

34. **üzre:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Üstünde, üzerinde.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyuñla gülşen eyledi
Ol zamân kim rûhuña 'arş üzre mesken eyledi

2.3.26. V

vâbeste:

1. **vâbeste:+dür**

Kaside 1

Mısra: 8

Bağlı.

Ol şehenşâh-ı 'adâlet destüñe kim senüñ
Hükmi emr ü nehyüñe vâbestedür cümle umûr

2. **vâbeste:+dür**

Kaside 3

Mısra: 2

Bağlı.

Seyyî'âtın saña pey-revlik iden eyler şevâb
Mihriüne vâbestedür haqqa ki kâr-ı kîmyâ

vâcib ol-:

1. **vâcib ol-:-dî**

Rûbai 4

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İslam dinine göre yapılması gerekli olmak.

Müştek-ı cemâlün oldı mümkün vâcib
‘Âşık gül-i rüyuna kadim ü hâdis

va'de:

1. **va'de:**

Gazel 144

Mısra: 5

Ahid, söz.

Ol va'de hılâfam ki daği nâm-ı vefâyı
Kendim bile güş itmedüm aşlâ dehenümden

2. **va'de:+ler, +iñ**

Gazel 212

Mısra: 5

Ahid, söz.

Vişâle va'delerin güş iden o bed-‘ahdüñ
Zamân-ı maşşere dek intizâra düşmez mi

va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğ:

1. **va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğ:+uñ, +la**

Gazel 11

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sayısız sözler vererek yalandan şeref verme.

Çeşmümi hasret-keş-i didâr-ı h'âb itdün bu şeb
Va'd-i bî-encâm-ı teşrîf-i durûğuñla benüm

va'd-i vişâl:

1. **va'd-i vişâl:**

Gazel 14

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kavuşma sözü.

Ol zevk ile tâ tutmaya telhî-i memâtı
Dil-ğasta-i hicrânuna bir va'd-i vişâl it

vâdi-i hicrân:

1. **vâdi-i hicrân:+a**

Gazel 25

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ayrılık vadesi.

Olup Leyli vü şân evvel nigehe şabr u sāmānın
Dil-i Qays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

vâhid:

1. **vâhid:+dür**

Gazel 35

Mısra: 2

Bir, tek.

Me‘ânî fehmine feyz-i şafâ-yı dil müsâ‘iddür
Haqâyık bî-‘aded zâhir vücûd ammâ ki vâhiddür

vahîd-i devr:

1. **vahîd-i devr:**

Tarih 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Talihin, kaderin emsalsiz insanı.

Vahîd-i devr idi ‘Ârif Efendi göçdi ‘âlemden
O kâmil ola şādân bezmgâh-ı hûr u cennetde

vâ‘iz:

1. **vâ‘iz:**

Gazel 142

Mısra: 1

Vaaz eden.

Eger nüh-kürsi-i eflâke çıksañ âdem olmazsın
Reh-i ‘ışk içre vâ‘iz tâ ki pâmâl-i ğam olmazsın

vakf:

1. **vakf: +dur**

Gazel 38

Mısra: 7

Miras.

Vakfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḥa kim
Heft zerrīn ḥaṭlu zer ser-levḥalu ḥucetle

vakf-ı būriyā:

1. **vakf-ı būriyā:**

Gazel 130

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Hasır bağışlama. (Fakirlik bağlamında kullanılmıştır.).

Yanumda pister-i zer-beft ü ḥāk yeksāndur
Riyā ile tenūmi vakf-ı būriyā idemem

vākı'a:

1. **vākı'a: +sı, +n, +da**

Gazel 199

Mısra: 5

Rüya, düş.

Dīdāruñi dil vākı'asında bile görmez
Çeşmümde ğam-ı hecrüñ ile h'ab mı kaldı

vākıf ol-:

1. **vākıf ol-: -a**

Tahmis 4

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

Cihān-ı bī-sebātuñ ḥāline her kim ola vākıf
Ġam-ı vehmüñ olur her ferdini bir maḥmile şārif

2. **vākıf ol-: -a**

Gazel 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

İdrak etmek, kavramak.

‘Ārif ki ola vākıf yek-rengī-i eşyāya
Farka olamaz kâdir reng-i mey-i mināyı

vākıf-ı esrār:

1. **vākıf-ı esrār: +umuz**

Gazel 125

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Sırlara vakıf olan.

Herkes ğulūvvi ḥayretümüz aşlın anlamaz
Her nā-şinās vākıf-ı esrārumuz degül

vākıf-ı neş'e-i mey:

1. **vākıf-ı neş'e-i mey:**

Gazel 123

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Şarabın neşesini bilen.

Olduğın bilmez iseñ der-pey-i girye ḥande
Vākıf-ı neş'e-i mey nāzır-ı eşk-i tāk ol

vākı'-i ḥāl:

1. **vākı'-i ḥāl: +i**

Tarih 30

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Halin hakikati.

Vākı'-i ḥāli iki tārīḥ ile itdi beyān
Şayd-ı ma'nāya Nesīb atdı kemendi 'ilm-ile

vakt:

1. **vakt: +i, +dür**

Gazel 24

Mısra: 7

An, vakit, zaman.

Merhem-i vaşluñla dermān-sāz olursañ vaḳtidür
Sine-i zaḥm-ı tiğ-ı hicrānuñla pāre pāredür

2. **vakt:** +i, +n, +i

Kıt'a 18

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Az söyle vaktini gözle sözüñ bilmez misin
Kadr-i ferd ü şey^c bir mışra^cdur efzün eyleyen

vakt-i giryân:

1. **vakt-i giryân:** +ı

Gazel 28

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Ağlama vakti.

Nesibâ berķ şanma vakt-i giryânı ebr içre
Felek evzâ^c-ı nâ-ber-cây-ı hōd-gāmâne handândur

vakt-i hayât:

1. **vakt-i hayât:** +ı, -nuñ

Gazel 106

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ömür süresi.

Ömr-i harîşe olsa bu tûl-i emel kıyâs
Vakt-i hayâtınuñ görünür inķızâsı yok

vakt-i tilâvet:

1. **vakt-i tilâvet:** +de

Gazel 109

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kur'an-ı Kerim okuma zamanı.

Yokdur mecâli vakt-i tilâvetde sür^cate
Endîşe-i ma^câni-i Qur^cân idenlerüñ

vâlid:

1. **vâlid:**

Tarih 6

Mısra: 1

Baba.

Vâlid ü maḥdûmuñ eyle Ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ pertevi

vâlih:

1. **vâlih:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Hayran.

Bizüz ol vâlih ü medhûş u ḥayrân
Ki irmez aḳlumuz bu hûy u hâya

vâli-i vâlâ-yı Mısr-ı Kâhire:

1. **vâli-i vâlâ-yı Mısr-ı Kâhire:**

Tarih 4

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Mısır ve Kahire'nin en yüce valisi.

Ḥamdüli'llah vâli-i vâlâ-yı mısr-ı Kâhire
Bir vezîr-i Müşteri-tedbîrdür şâhib-temiz

V'allâhi vü B'illâhi:

1. **V'allâhi vü B'illâhi:**

Gazel 107

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Allah'a yemin olsun ki, yemin sözü.

Sırr-ı dehen-i yâri su'âl eyleme benden
V'allâhi vü b'illâhi Nesibâ ḥaberüm yok

var-:

1. **var-:-sa**

Gazel 177

Mısra: 7

Gitmek.

Ḥayâl-i la'lüñ ile bâğa varsa bir aşıķ
Şarâb-ı nâb gibi neşve-baḥş olur güre

2. **var-:-a**

Kaside 10

Mısra: 14

Ulaşmak.

Revā mıdur k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı Pīr'e

3. **var:-ur**

Gazel 95

Mısra: 7

Varmak, gitmek.

Varur ser-menzile üftādeler rāh-ı maḥabbetde
Ḥarīf-i 'ıṣṣa bī-sāmānlık sāmān-kār olmış

4. **var:-mak, -a**

Rübai 34

Mısra: 2

Ulaşmak, varmak, gitmek.

Ey Pādişeh-i kevn ü mekân iḥsân it
Dergāhuña varmağa yolum āsân it

var:

1. **var:+uñ, +ı**

Kıt'a 2

Mısra: 2

Elde bulunan her şey, zenginlik, servet.

Şarf idüp dirhem ü dīnāruñı ḥulviyyāta
Gözüñ aç ceyş-i hevā varuñı tārāc itdi

2. **var:**

Tarih 18

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut olma.

Böyle bir zāt-ı mükerrerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sultān-ı cihān ḡayra sezā

3. **var:**

Gazel 111

Mısra: 7

Mevcut.

Ne bāki var elem-i zaḥm-ı ḥār-ı zilletden
Gül-i melāmeti pīrāye-i külāh idenüñ

4. **var:**

Gazel 115

Mısra: 9

Mevcut.

Pervānesisin var ise bir şem'-i cemālūñ
Ḥālī degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

5. **var:**

Gazel 169

Mısra: 5

Var.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḥārı olmaya

6. **var:**

Gazel 169

Mısra: 6

Var.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ḡam degül
Bir gül mi var bu bāḡda kim ḥārı olmaya

7. **var:**

Kaside 9

Mısra: 5

Var.

Ol ravza behişt olduğına şübhe mi var kim
Ḥādimleri ḥavrā ola cāruları geysū

8. **var:**

Gazel 182

Mısra: 5

Var, mevcut.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muḥtāc olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād zīvere

9. var:

Gazel 183

Mısra: 10

Var, mevcut.

Öldürüp hasret-i la'lüñle Nesib-i zârı
Gel şerik olma daği tâzelüğüñ var kana

10. var: dur

Gazel 170

Mısra: 12

Var.

Her yâre itme râzuñı ifşâ ki görmişüz
Mihrüñ mübeddel olduğı vardur 'adâvete

11. var: dur

Gazel 91

Mısra: 2

Bulunma durumu , mevcut olma.

Yandı pervânesine didi o şem'î ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

12. var:

Gazel 125

Mısra: 3

Mevcut, var.

Bir dem mi var ki nâmiye-i feyz-i derd ile
Dûd-ı derûn sünbül-i destârumuz degül

13. var:

Kaside 7

Mısra: 8

Mevcut, var.

Egerçi pîşesi dâ'im haşa vü 'işyândur
'îbâdetinde daği var hezâr habt u halel

14. var:

Tahmis 2

Mısra: 18

Var; sahip olunan.

Ağyâr elemin çekme yapış zülfine Rûhî
Men' eyleme ki cânı mı var kâtilümüzdür

15. var:

Tarih 25

Mısra: 6

Var; sahip olunan.

Ol seyyid-i 'âlî-güherüñ hüsn-i şifâtın
Ta'dâda meger cânı mı var güft ü şinidün

16. var:

Gazel 160

Mısra: 10

Var, mevcut olan.

Hâtıra gelsün Nesibâ hâlet-i bezm-i elest
Bir eşer var ise sende mesti-i düşîneden

17. var:

Mesnevi 2

Mısra: 3

(Bir yere) ulaşmak.

Var meclis-i ibn-i ma'nevîye
Derviş 'Alî-i Mevlevî'ye

18. var: +i, +n

Müsemmen 1

Mısra: 3

Servet, mal, varlık.

Virdi varın fî-sebîlillâh o merd-i nâzenîn
Zühd ile Fârûk-ı a'zamdur imâmü'l-müttakîn

19. var:

Gazel 111

Mısra: 4

Var, bulunan.

O hüsn-i tâb-ı güdâza nazar kıl inşâf it
Ne cürmi var ser-i râhında âh u vâh idenüñ

20. var:

Gazel 166

Mısra: 10

Var,mevcut, bulunmakta.

Ol şüh vefâ semtine hiç uğramaz oldu
Bir gayrı hevâ var didiler şimdi serinde

21. var:

Müsemmen 1

Mısra: 5

Var,mevcut, bulunmakta.

Kimde kudret var ki vaşfuñ ide haqq üzere edâ
Medh-i zât-ı pākūñe icmâldür şemsü'l-hüdâ

22. var:

Gazel 168

Mısra: 5

Mevcut olan.

Mest-i nâzum ne revâdur var iken maḥmûruñ
Mey-i la'î-i lebûñi bezmde bîgâne göre

23. var:

Gazel 41

Mısra: 7

(Bir yere) ulaşmak.

Ol âfetüñ ser-i kūyına var hirâs itme
Hemîşe küçe-i şehde gedâ gelür görünür

24. vār:*(n),*-ı

Tarih 1

Mısra: 11

Bütün her şey.

Ḥisâb it sâde vü dūr vārını elfâzınuñ cümle
Ki her birisi bir târîhdür tenhâ haqîkatde

25. var:

Gazel 104

Mısra: 5

Bulunma, mevcut olma.

Ol dehân-ı tengden ḥarf-i vefâ almış mı var
Yok yere naqd-i sirişkin itmesün 'âşık telef

26. var: +dur

Rûbai 35

Mısra: 1

Bulunma, mevcut olma.

Hep cümle zuhûrâtda vardur ḥikmet
Sen olma mu'ârîz-ı murâd-ı ḥazret

27. var:

Tarih 31

Mısra: 7

Bulunma, mevcut olma.

'Âlî himemâ var ise ger izn-i şerîfûñ
Aḥvâlûmî 'arz eyleyeyim bî-edebâne

28. var:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bulunma; mevcut olma; sahibi olmak.

Var mı buña çâre şimdi oldu
'İşkuñla derûn sîne meşḥûn

29. var:

Gazel 33

Mısra: 10

Bulunma, mevcut olma.

Saḥa ṭoğrı söz Nesîbâ dil-i mübtelâda ḥâlâ
O şeh-i serîr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

30. var:

Gazel 37

Mısra: 9

Bulunma, mevcut olma.

Belî iksîr-i şafâ var ise bu 'âlemde
Bâde-i köhnededür dilber-i nev-sâldadur

31. var:

Gazel 45

Mısra: 4

Bulunma, mevcut olma.

Aña müfid degül mümyā-yı nîl-i merâm
Dil-şikestede bir türfe inkisârum var

32. var:

Gazel 58

Mısra: 7

Bulunma durumu, mevcut.

Elünde naqd-i hüner var ise meydâna gelür
Metâ‘-ı kes-meḥar-ı i‘tinâyı neylerler

33. var:

Gazel 69

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut.

Der-kenâr olmağa meylî var imiş ‘uşşâka
‘Arz-ı ḥâl itmede cânâna kuşûr eylemişüz

34. var:

Gazel 104

Mısra: 2

Bulunma durumu, mevcut.

Oldı mesmû‘um ser-â-pâ vaşf-ı ḥübân-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ân'a ḥüsn ile ḥalef

35. var:

Gazel 106

Mısra: 16

Bulunma durumu, mevcut.

Bir rāha ‘āzimüz ki Nesīb anda menzilüñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

36. var:

Gazel 106

Mısra: 16

Bulunma durumu, mevcut.

Bir rāha ‘āzimüz ki Nesīb anda menzilüñ
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

37. var:

Gazel 134

Mısra: 11

Bulunma durumu, mevcut.

Derün-ı sînde sūz u güdāzî var her dem
Göñül mi şem‘-i münevver midür nedür bilmem

38. var:

Rûbai 51

Mısra: 4

Bulunma, mevcut.

Tâ ki beni ḥabs-i çāh-ı hicrân idesin
Sevdümse seni ne var günâh eylemedüm

39. var: +dur

Gazel 89

Mısra: 6

Bulunma, mevcut olma hali.

Pāk-sîretler şafında cāy-gîr olmaḵ muḥāl
Tâ ki vardur cāme-i ḥālünde ḡafletden denes

40. var:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bulunma, mevcut olma hali.

Var mı bu su‘āle bir cevābuñ
Maḥşerde olursa dād-ḥ‘āhuñ

41. var:

Gazel 45

Mısra: 3

Var olmak, mevcut olmak, bulunmak.

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ‘āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

42. var:

Gazel 64

Mısra: 7

Bulunan, olan.

Gevheri var âşinâ-yı lücce-i ‘ummâna şor
Añla qadr-i şoĥbetin kâmilleriñ ĥâk it özüñ

43. **var:**

Gazel 91

Mısra: 3

Bulunan, olan.

Yine var ise raķīb-i siyeh aĥterdendür
Bizden ayrılmaĥa bâ‘iṣ ne ola ol meh-veṣ

44. **var:**

Kaside 1

Mısra: 3

Bulunan, olan.

Kimde ĥudret var kemâhî ider evṣâfuñ senüñ
Siyyemâ bu bende-i küstâĥ-ı nâ-fermân-ı ‘ür

45. **var:**

Kaside 6

Mısra: 7

Bulunan, olan.

Ĥalle hîĥ kimsede ĥudret mi var ol ‘uķdeyi kim
Ĥallin itdükçe irâde daĥi muĥkem-ter olur

46. **var:**

Gazel 33

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firâķa tâb ü tākāt ne viṣâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ĥuṣûl-i mültesem var

47. **var:**

Gazel 33

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firâķa tâb ü tākāt ne viṣâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ĥuṣûl-i mültesem var

48. **var:**

Gazel 33

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne nedîm-i ĥam-küsârum bulunur ne yâr-i ĥârum
Ki faķať enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

49. **var:**

Gazel 33

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne niṣâne-i maĥabbet ne emâret-i ṣadâķāt
Ne ziyâ-yı ṣem‘-i ülfet ne ṣerâre ķabes var

50. **var:**

Gazel 33

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firâķa tâb ü tākāt ne viṣâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ĥuṣûl-i mültesem var

51. **var:**

Gazel 33

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne firâķa tâb ü tākāt ne viṣâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümidî ne ĥuṣûl-i mültesem var

52. **var:**

Gazel 33

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne nedîm-i ĥam-güsârum bulunur ne yâr-i ĥârum
Ki faķať enîs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

53. **var:**

Gazel 33

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne niṣâne-i maĥabbet ne emâret-i ṣadâķāt
Ne ziyâ-yı ṣem‘-i ülfet ne ṣerâre ne ķabes var

54. var:

Gazel 36

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Def^c-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥṣīl-i ārzū-yı dile mālīmüz mi var

55. var:

Gazel 36

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Def^c-i ğumūma elde mey-i alımız mı var
Taḥṣīl-i ārzū-yı dile mālīmüz mi var

56. var:

Gazel 36

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Gelmez duḥūl-i meclis-i cānāne ḥāṭıra
Ol bezme lāyık olmağa iḳbālümüz mi var

57. var:

Gazel 36

Mısra: 6

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Taḳrīr-i ḥāl-i zār olur mūris-i şudā^c
Ma^clūm-ı ʿizzet olmaduk ahvālümüz mi var

58. var:

Gazel 36

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Bu iğbirār-ı ḥāṭıra āyā nedür sebeb
Ḥıdmetde ḥāk-i payiñe ihmālümüz mi var

59. var:

Gazel 36

Mısra: 10

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Gördükçe yüz çevirme ʿaceb mi bizi Nesīb
Yār ile rū-be-rū olacak ḥālümüz mi var

60. var:

Gazel 45

Mısra: 1

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-güsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

61. var:

Gazel 45

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ḥālüm ağlayacak yār-i ğam-güsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

62. var:

Gazel 45

Mısra: 6

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ġarīb-i naḥl-i zemīn-i ğamum nemā düşmen
Ne bellü ḥuşk ü ne taze ne berg ü bārum var

63. var:

Gazel 45

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ğüşe-ġir-i ferāġ olmağa müsāʿid dil
Ne kūy-ı maḳşada reftāra iḳtidārum var

64. var:

Gazel 45

Mısra: 10

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Gül-i şüküfteyem amnā ser-i zükāmīde
Ne kimse büyime ṭālib ne iʿtibārum var

65. var:

Gazel 45

Mısra: 2

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Vaṭanda kürbet-i ğurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı hülûş-kārum var

66. var:

Gazel 45

Mısra: 4

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Zemānedür baña var ise düşmen-i bed-ḥ'āh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tāb-dārum var

67. var:

Gazel 45

Mısra: 6

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

‘Aceb mi urşa baña seng-i ṭa‘ne her nā-dān
Ki naḥl-i ma‘rifetüm bü'l-‘aceb semārum var

68. var:

Gazel 45

Mısra: 8

Var (beyitte yok anlamında kullanılmıştır).

Ne ğam olursam eger pāymāl-i ‘ālemyān
Mişāl-i pertev-i ḥurşid-i intişārum var

69. var:

Gazel 45

Mısra: 10

Bulunma durumu, mevcut, sahip olma.

Hākīr isem de Nesībā baña şeref besdür
Ki bir kerīm-i ḥudāvend-i kām-gārum var

70. var:

Gazel 33

Mısra: 6

Bulunma; mevcut olma.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavulmuş bu çemende ḥār u ḥas var

71. var:

Gazel 33

Mısra: 6

Bulunma; mevcut olma.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geçüp edānī
Gül ü sünbüli şavılmış bu çemende ḥār u ḥas var

72. var:

Gazel 33

Mısra: 10

Bulunma; mevcut olma.

Saña toğrı söz Nesībā dil-i mübtelāda ḥālā
şeh-i serīr-i ḥüsnüñ kulu olmağa heves var

73. var:

Gazel 91

Mısra: 7

Bulunma; mevcut olma.

Yine ser-mesti-i hicrān ile ğavġāmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarāb-ı bī-ğaş

74. var:

Gazel 96

Mısra: 10

Bulunma; mevcut olma.

‘Ālem-i kevn ü fesād olmuş Nesīb andan teḥī
Var ise iksīr-i a‘zam ḥātır-ı mesrūr imiş

75. var:

Gazel 170

Mısra: 8

Bulunma; mevcut olma.

Dest-i nigāhdan daḥi renciş-pezir olur
Söz var mıdur o gül bedene ol ṭarāvete

76. var:

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Bulunma; mevcut olma.

Şimdengerü oldu var mı çäre

Esrâr-ı nühüfte âşikâre

77. var:

Tarih 18

Mısra: 5

Bulunma durumu, mevcut olma.

Böyle bir zât-ı mükerrerrem var iken gördi degül

Ûatem-i devlet-i sulţân-ı cihân ğayra sezâ

78. var: +dur

Gazel 91

Mısra: 2

Bulunma durumu , mevcut olma.

Yandı pervânesine didi o şem‘-i ser-keş

Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

79. var:

Mesnevi 2

Mısra: 3

(Bir yere) ulaşmak.

Var meclis-i ibn-i ma‘neviye

Dervîş ‘Alî-i Mevlevî'ye

varak:

1. varak: +lu

Gazel 112

Mısra: 6

Yaprak.

Fehm idebildüñ ise me‘âlin yeter saña

Nîlî varaklu heft kitâb-ı müzehhebüñ

2. varak:

Gazel 122

Mısra: 9

Kağıt.

Varak ki olmaya sâde kabûl-i nakş itmez

Ûuzûr-ı kâmil-i dâñada tıfl-ı nâ-dân ol

3. varak:

Kaside 2

Mısra: 5

Yaprak, sayfa.

Her bir varak ki sebt ola anda medâyiñüñ

Pertev-feşân-ı nûr u ziyâdur çü şubh-dem

4. varak:

Gazel 178

Mısra: 12

Kağıt.

Ûâl ü ruñı şanma kalem-i şun‘dan olmış

Bir al varak üstine bir noğta çekide

vârid:

1. vârid: +dür

Gazel 35

Mısra: 6

Gelen, ulaşan, erişen.

Nesîb itdükde zîb-i nazra bu güftâr-ı a‘lâyı

Ûarabdan bu mu‘ammâdur dise şab‘ ehli vâriddür

vâris-i kâmil:

1. vâris-i kâmil:

Kaside 10

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Mükemmel varis olmak, kemalata erişip verasette bulunmak.

Cenâb-ı ğazret-i Monlâ Celâl-i dîn Muĥammed

Kim oldu vâris-i kâmil şeh-i nezîr ü beşîre

vâris-i kâmil-i Nebî:

1. vâris-i kâmil-i Nebî:

Tarih 22

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Kendinden önceki güzellerin niteliği.

Oldı mesmū‘um ser-ā-pā vaşf-ı hūbān-ı selef
Var ise sensin meh-i Ken‘ān'a hūsn ile halef

vaşf-ı hūsn-i pāk:

1. vaşf-ı hūsn-i pāk: +üñ, +de

Gazel 177

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Temiz güzelliğin nitelikleri.

Yine Nesīb gibi vaşf-ı hūsn-i pākūñde
Müşābih oldı hemān hālī mūr-ı bī-zūra

vaşf-ı şahbā:

1. vaşf-ı şahbā: +dan

Gazel 98

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Şarabın niteliği.

Vaşf-ı şahbādan şafā-yı la‘l-i nāhuñdur ğaraż
Midhat-i gülden ruḥ-ı pūr-āb ü tābuñdur ğaraż

vāşıl ol-:

1. vāşıl ol-:-a

Kaside 10

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Hezār bāb-ı taḥiyyāt ola revānuña vāşıl
Ki hāme tā ki ola āşinā benān-ı debīre

2. vāşıl ol-:-mağ

Kıt'a 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Merām-ı vaşla vāşıl olmak için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şām u seher şimdi

3. vāşıl ol-:-a

Kaside 5

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Rūḥ-ı şerīfüñe ola vāşıl şalāt-ı Ḥaḳḳ
Hem āl ü şahbuña ki zevāt-ı kibārdur

4. vāşıl ol-:-a

Kaside 8

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Şalāt-ı Ḥudā rūḥuña ola vāşıl
Daḥı rūḥ-ı aşhāb ile Āl'e munzam

5. vāşıl ol-:-dı

Tarih 5

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Ulaşmak, birleşmek; kavuşmak.

Şavb-ı beyt-i ‘izzete ‘azm eyledi hüccāc ile
Vāşıl oldı bahre güyā ṭayy-ı deşt idüp süyül

vāşıl-ı deryā:

1. vāşıl-ı deryā:

Gazel 193

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Denizine ulaşmak.

Hîç şafā vü kedere bakma sürüp ḥāke yüzüñ
Kendiñi vāşıl-ı deryā ideğör Nîl gibi

vāşıl-ı kemāl:

1. vāşıl-ı kemāl:

Gazel 112

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Olgunluğa ulaşmak.

Kısr-ı dürüst lübbi ider vâşıl-ı kemâl
Te'şîr ider mu'amelesi kalbe kâlibûn

vâşıl-ı menzil-i yakîn:

1. vâşıl-ı menzil-i yakîn:

Tarih 22

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hedeflenen menzile kavuşmaya yakın.

Vâris-i kâmil-i Nebî kuṭb-ı devâyir-i kemâl
Vâşıl-ı menzil-i yakîn gavs-ı kabâyil-i verâ

vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm:

1. vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm:

Tarih 26

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İkram durağına ulaşmak.

Olursuz vâşıl-ı ser-menzil-i ikrâm bî-şübhe
İder kaç-ı menâzil râh-ı 'izzetde semendüñüz

vâşıl-ı ser-menzil-i maşşûd:

1. vâşıl-ı ser-menzil-i maşşûd:

Gazel 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin makamına ulaşmak.

Vâşıl-ı ser-menzil-i maşşûd vaşl-ı yâr ider
Reh-rev-i 'ışkı kemiyyet bâde-i gül-gün-şitâb

vâşıta:

1. vâşıta:

Gazel 110

Mısra: 7

Vesile, araç.

Olmasa infihâm-ı ma'âniye vâşıta
Olmazdı imtizâcî heyûlâ vü şüretüñ

2. vâşıta:+dur

Gazel 131

Mısra: 5

Vesile, araç.

Çün zuhûr-ı hikeme vâşıtadur 'âlemde
Olsa Loḡmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı kâlem

vaşl:

1. vaşl:+un

Rûbai 45

Mısra: 3

Kavuşma, ulaşma.

Memnûn görürüz vaşluñ ile aḡyârı
Mesrûr gelüp kûyuña maḡzûn giderüz

2. vaşl:+ı, +n, +a

Gazel 129

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Reh-i merâmda vaşlına yârûñ irdi el
Göñül merâmını buldı merâmdan evvel

3. vaşl:+uñ

Tahmis 2

Mısra: 4

Kavuşma, ulaşma.

Vaşluñ hevesi râh-ber-i kâmilümüzdür
'ışk-ı ezeli nâka-keş-i maḡmilümüzdür

vaşl u hecri:

1. vaşl u hecri:

Gazel 10

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kavuşma ve Ayrılık.

Şimdi ḡasret berde-i esrâr-ı 'ışk oldu Nesîb
Vaşl u hecri anılmaz bilmez nedür 'azb ü 'azâb

vaşl-ı cānān:

1. **vaşl-ı cānān:**+a

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh resīde vaşl-ı cānāna

vaşl-ı yār:

1. **vaşl-ı yār:**

Gazel 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Vāşıl-ı ser-menzil-i maşşūd vaşl-ı yār ider
Reh-rev-i ‘ışık kemiyet bāde-i gül-gün-şitāb

2. **vaşl-ı yār:**+e

Gazel 35

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Ten ü cānı fedā it dergeh-i şāh-ı muḥabbetde
Eger nā’il olursañ vaşl-ı yāre ḥōş ‘avāyiddür

vaṭan:

1. **vaṭan:**+da

Gazel 45

Mısra: 1

Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

Vaṭanda kürbet-i ḡurbet çeker o nā-kāmum
Ne düşmenüm ne şadık-ı ḥulūş-kārum var

2. **vaṭan:**

Gazel 153

Mısra: 10

Bir kimsenin doğduğu, yaşadığı yer, memleket.

Nesīb-i dil geçemez fikr-i zülfi dilberden
Ġarīb ider mi ferāġat vaṭan ḥayālinden

vaṭan-perver:

1. **vaṭan-perver:**

Tahmis 3

Mısra: 16

Yurtsever.

Nesībā herkes olmazmış me’ālī māl-ile kāsib
Vaṭan-perver cihān-gerd olana olmaz belī rāġīb

vāy:

1. **vay:**

Kaside 1

Mısra: 6

Hayıflanma, üzüntü, telaş bildiren ünlem.

Hîç tefekkür eylemez kim rüz-ı rüstā-ḥızde
Vay ḥāle ‘adl iderse ḥazret-i Rabb-i Ġayūr

2. **vāy:**

Tarih 29

Mısra: 4

Hayıflanma, üzüntü, telaş bildiren ünlem.

Bir ḥālet-ile didüm Nesībā tārīḥ
Hemşire-i cān berāberüm vay meded

3. **vay:**

Kaside 9

Mısra: 11

Hayıflanma, üzüntü, telaş bildiren ünlem.

Vay ḥāline senden eger olmazsa ‘ināyet
Ol günde ki gūşa irişe şit-i teālū

vāye:

1. **vāye:**

Gazel 150

Mısra: 5

Nasip, kısmet.

Baṅa cām-ı hecrüñ oldı hele vāye bilsem āyā
Ser-i ḥūn-ı vuşlatuñda gehi behre-mend idersin

vāye-dār-ı āb ü tāb:

1. vāye-dār-ı āb ü tāb:

Kaside 4

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Parlaklık ve güzellik dünyası.

Virmese faşl-ı bahār-ı hılkatüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bağ-ı mümkünāt

vaz'ı:

1. vaz'ı: +ı, +n, +a

Gazel 159

Mısra: 1

Tavır, duruş, vaziyet.

Berķ ile ħande ider vaz'ına ehl-i kibrüñ
Mihr ü meh şanma tutar çarķ-ı zemîne güşin

vaz'ı eyle-:

1. vaz'ı eyle-: -y, -en

Gazel 158

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Koymak.

Ceyb-i ğayra gevherin vaz'ı eyleyen 'ākıl degül
Olsun esrāruñ nüħüfte yārdan āğyārdan

2. vaz'ı eyle-: -dün

Kaside 2

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Koymak.

Tā ķurb-ı ķurb-ı meclis-i üns oldı menzilüñ
Nüh raķş zer kecime ki vaz'ı eyledün ķadem

vaz gel-:

1. vaz gel-: -mez

Gazel 202

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Vaz geçmek.

'Adüya fāriĝ olmaz luţf u iķşān itmeden herĝiz
Sitem-kārum baña cevır eylemekden vaz gelmez mi

vaz'-ı āsār:

1. vaz'-ı āsār:

Rübai 31

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eserlerin çıkarma.

Her bābda gerçi baş-ı ğüftār iderüz
Envā'-ı suħanda vaz'-ı āsār iderüz

vaz'-ı diger-gün:

1. vaz'-ı diger-gün:

Gazel 39

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Bozuk kıyma.

Her zamān vaz'-ı diger-gün ile gerdün Nesib
Āķirü'l-emr fenāsın bize i'läm eyler

vaz'-ı dil-ārā-yı kalem:

1. vaz'-ı dil-ārā-yı kalem:

Gazel 131

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönülleri süsleyen kalemin konusu.

Bir siyeh-çerde suħandānca güzeldür bu Nesib
Ādemi bende ider vaz'-ı dil-ārā-yı kalem

vaz'-ı huşyār:

1. vaz'-ı huşyār:

Gazel 143

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Akıllı söz.

Vaz'-ı huşyār eylerem mest-i şarāb-ı nāb iken
Şaklaram zu'mumca sırr-ı 'ışkı şöhrat-yāb iken

vaz'-ı kadīmī:

1. vaz'-ı kadīmī:

Tarih 19

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Eski tavrı, önceki hal.

Nigāh it luṭf-ı Hakk'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaz'-ı kadīmī üzre anı eyledi ihyā

vaz'-ı misl:

1. vaz'-ı misl: +üñ, +de

Kaside 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Söylediğine eş.

Gevher-i yek-dāne-i deryā-yı maşnū'atsın
Vaz'-ı mislünde 'aķim olsa n'ola çār-ümmühāt

vaz'-ı nā-sāz:

1. vaz'-ı nā-sāz:

Gazel 68

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Uygunsuz vaaz, nasihat.

Nik ü bed farkını müstelzim olan 'aql ancak
Vaz'-ı nā-sāz ile nā-dāna hacālet gelmez

vaz'-ı tebessüm:

1. vaz'-ı tebessüm:

Gazel 188

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Tebessüm hali.

Görilmez şimdi hiç vaz'-ı tebessüm günü cānānuñ
Dür-i dendān dizilmez oldu iki rişte-i ala

vech:

1. vech:+ile

Gazel 173

Mısra: 9

Biçim, yol, yöntem.

Hezār vechile ma'nā-yı ye's ifāde ider
Gelürse ḥarf-i recā sehv ile zebānumuza

2. vech:+ile

Rûbai 66

Mısra: 3

Biçim, yol, yöntem.

Her vech-ile lāyık-ı teraḥḥum olduk
Hem 'āşık-ı ḥasta hem ḡarībüz şimdi

3. vech:

Gazel 191

Mısra: 8

Biçim, yol, yöntem.

Celāl-i ḥüsni olur penciş-i zebāna sebeb
Ne vech ile disem aḥvālüm ol sitem-kāre

4. vech:

Kaside 10

Mısra: 14

Biçim, yol, yöntem.

Revā mıdır k'ola derviş nāmı kendisi 'āmī
Ne vech ile vara rüz-ı cezāda maḥzar-ı Pîr'e

vech-i şöḥbet:

1. vech-i şöḥbet:

Gazel 162

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Sağlığın sebebi.

Olur mü'eddi-i şıdk-ı maḳāl sine-i riş
Kırān-ı mühr iledür vech-i şöḥbet imzāda

Ve'd- Duha:

1. **Ve'd- Duha:**

Müsemmen 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Ayet**

Kuşluk vaktine and olsun (Duha93/1 ayetine iktibas yapılmıştır.).

Nüşa-i nūr-ı derūnuñ remzin eyler Ve'd- duha
Āyet-i evşāfunuñ tefsīridür hayrū'l-verā

vefā:

1. **vefā:**

Gazel 73

Mısra: 2

Sadakat, bağlılık.

Yine ol h'āce-i hüsniyle nizā' oldı dırāz
Kāle-i nāza vefā eylemedi naqd-i niyāz

2. **vefā:**

Kaside 4

Mısra: 3

Sadakat, bağlılık.

Eylemez cins-i kemālātuñ şümārında vefā
Defter-i vaşfuñda āhād olsa ser-tā-pā mi'āt

3. **vefā:**

Gazel 142

Mısra: 5

Sadakat, bağlılık.

Cefā öğretdüñ ol māha unutturduñ vefā resmin
Ben ağlarsam hele sen de raķibā hurrem olmazsın

4. **vefā:**

Gazel 166

Mısra: 9

Sadakat, bağlılık.

Ol şūh vefā semtine hıç uğramaz oldı
Bir gayrı hevā var didiler şimdi serinde

5. **vefā:**

Gazel 171

Mısra: 1

Sadakat, bağlılık.

Dilberde vefā şime cefā 'āriyet olsa
Çün kıble-nümā müncezib-i yek-cihet olsa

6. **vefā:**

Kaside 1

Mısra: 16

Sadakat, bağlılık.

Merhamet-pişe şehenşāhā kerem-ver mesnedā
Na'tüñe itmez vefā cümle midād olsa buhūr

7. **vefā:**

Gazel 156

Mısra: 9

Sadakat, bağlılık.

Ya vefā ya hūd cefādur irişen Nesib-i vāye
Ne gelürse cāna minnet bilürüz biz āşinādan

vefā it-:

1. **vefā it-:-mez**

Kaside 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Vefa göstermek.

Sensin ol sermāye-i fıtrat ki ednā vaşfuña
Ezmine itmez vefā yetmez bu eyyām u şuhūr

vefā vü merhamet ü şefkat:

1. **vefā vü merhamet ü şefkat:**

Gazel 116

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sadakat, merhamet ve şefkat.

Vefā vü merhamet ü şefkat ise eczāsı
Devāsı müşkil imiş mübtelā-yı hicrānuñ

vefādār:

1. **vefādār:**

Gazel 30

Mısra: 4

Vefalı.

Sipihrüñ devri ‘aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğı yārüñ vefādār olduğumdandır

vefā-yı ‘ahd:

1. **vefā-yı ‘ahd:~i**

Gazel 76

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sözünde durma.

Vefā-yı ‘ahdi ol āhū-nigeh nedür bilmez
Miyān-ı ehl-i maḥabbetde reh nedür bilmez

vefk-ı rızā:

1. **vefk-ı rızā:**

Kaside 9

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Rızaya uygunluk.

Her vefk-ı rızā teşneleri eyledi sir-āb
Engüş-ti mübārekeleri bezl eylediği şu

vefret-i dünyā:

1. **vefret-i dünyā:**

Kıt'a 25

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Dünyanın çokluğu.

Kāmili kılet-i māl ile tutarlar nākış
Nākışa vefret-i dünyā ile dirler kāmil

vefret-i ‘ișyān:

1. **vefret-i ‘ișyān:**

Kaside 7

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

İșyanın çokluğu.

Egerçi vefret-i ‘ișyān ile dinürse sezā
Yem-i günāhına nisbet muḥiṭ-i ber-cedvel

Vehbî:

1. **Vehbî:**

Tahmis 1

Mısra: 17

Vehbî, şairin mahlası.

Geçüp Vehbî cihānuñ ‘izzetinden
Biz ancak kâni‘üz köhne ‘abāya

Vehhāb:

1. **Vehhāb:**

Tarih 6

Mısra: 6

Çok veren, çok bağışlayan (Allah).

Virdi bir maḥdüm-ı zî-şānı kemāl-i fazıldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Kavî

velāyet:

1. **velāyet:~dür**

Mesnevi 1

Mısra: 2

*Kulun Hakk’a yakınlığı ve Hakk’ın kulu, kulun Hakk’ı
dost edinmesi durumu, velî olma, velîlik, ermişlik.*

Güherdür o zāt-ı ma‘ānî nişāb
Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

velî:

1. **velî:**

Gazel 195

Mısra: 4

Veli, Allah dostu.

Bigāneden hazine-i sultān nihān gerek
Nev‘-i beşerde olsa nühüfte n'ola velî

velîk:

1. **velîk:**

Kıt'a 19

Mısra: 4

Velâkin, ama, fakat.

Belî zenân ider îrâs-ı zevk-ı cismânî
Velik şöbeti rûhî ğarîk-ı miñnet ider

veliyy-i kebîr:

1. **veliyy-i kebîr:**^{+e}

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Büyük günaha sahip.

‘Aceb mi kubbesi ‘arşa mümâs olursa maķardur
Cenâb-ı ĥazret-i Monlâ gibi veliyy-i kebîre

Vemâ:

1. **Vemâ:**

Kaside 3

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Ayet**

*Onlar ancak zanna ve nefislerinin arzusuna uyuyorlar.
Halbuki kendilerine Rableri tarafından yol gösterici
gelmiştir. (Necm53/23 ayetinden iktibasdır.).*

Zât-ı pâkûñ menba‘ü'l-envâr-ı iķlîm-i hüdâ
Saña şâyeste Le‘amrûke saña lâyıķdur vemâ

ver-:

1. **ver-:**^{em}

Kaside 2

Mısra: 14

Vermek, baķışlamak, ihsan etmek.

Şevķ-ı müşâhedât ile tûl-ı kıyâmdan
Tâ sâķ-ı pâkûñ üzre zuhûr eyledi verem

verâ:

1. **verâ:**

Tarih 12

Mısra: 10

Halk.

Hüsni-i tedbîrine dil-beste nizâm-ı devlet
Şâhed-i râyına âşûfte mühimmât verâ

verâ‘:

1. **verâ‘:**^{+da}

Tarih 8

Mısra: 3

*Allah’tan korkup haramdan, gûnahtan, kötülüklerden
sakinma, dînî buyrukları titizlikle yerine getirme, takvâ.*

Fazîletde vera‘da müşîķide ferd idi ĥaķķa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âķîr anı zîr-efgen

verâ-yı perde:

1. **verâ-yı perde:**^{+den}

Gazel 164

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Perde arkası, olayların görünmeyen tarafı.

Lu‘bet-i çarķı temâşâ kıl verâ-yı perdeden
Dem-be-dem eşķâl-i dîĝer-gûn-ı bîrûn olmada

verâ-yı perde-i nazm:

1. **verâ-yı perde-i nazm:**^{+ı, +n, +da}

Kaside 10

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Şiir perdesinin arkası.

Verâ-yı perde-i nazmında gizlû şâhed-i maţlab
Nihân degûl ruķı ammâ nigâh-ı çeşm-i başîre

verd ü ĥâr:

1. **verd ü ĥâr:**^{+uñ}

Gazel 64

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Gûl ve diken.

Cân u cismûñ al peyâmin ĥidmet eyle kâmile
Verd ü ĥaruñ luţf u cevvin bülbül-i nâlâna şor

verd-i ahmer:

1. verd-i ahmer:+em

Terci-bend 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Kırmızı gül.

Gāhī nesīm-i fikr-i kerem kim vezān olur
Feyz-i neşāt u ḥandede çün verd-i aḥmerem

verd-i ter:

1. verd-i ter:+üm, +den

Gazel 148

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Ben bülbül-i mehcürünü gāhice añar mı
Ey bād-ı seher vir ḥaber ol verd-i terümden

2. verd-i ter:+e

Tarih 10

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Taze gül.

Koyınca ḥaṭṭını ruḥsār-ı âteşin üzre
Şarıldı sünbül-i müşkîn şanki verd-i tere

3. verd-i ter:+i

Gazel 120

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Tâze gül.

Bâğ-ı fenâda verd-i teri Mevlevîler'ün
Dâğ-ı ciger fûrûz-ı tecellâ-yı ıışkdur

verd-i ter-i neşât:

1. verd-i ter-i neşât:

Gazel 99

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Mutluluğun taze gülü.

Ḥükm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neşāt

verd-i vaşl-ı dilber:

1. verd-i vaşl-ı dilber:+i

Gazel 101

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gönül alıcı sevgiliye kavuşma gülü.

Olurdum mütteḥid yār ile agyār olmasa mānî
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥār olmasa mānî

verziş:

1. verziş:

Kaside 6

Mısra: 14

Çalışma, çaba, gayret.

Biñde bir vaşfını ta'dād ne mümkün ammā
Na'tine verziş anuñ benidegi-i diğere olur

2. verziş:+e

Rûbai 44

Mısra: 1

Çalışma, çaba, gayret.

Her sa'y 'abes verzişe maḥsûb olmaz
Her ṭālîb olan nâyil-i maṭlûb olmaz

verziş-i ḥikmet:

1. verziş-i ḥikmet:+le

Gazel 83

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Hikmetli çalışma.

Sa'y-i bî-fâ'idedür olmayıcağ isti'dād
Eblehân verziş-i ḥikmetle Felâṭun olmaz

verziş-i miqdâf-ı taleb:

1. verziş-i miqdâf-ı taleb:+den

Gazel 19

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İstek gemisinin küreğinde çalışma.

Fârîguz verziş-i mikdâf-ı talebden ki Nesîb

Meger âh-ı şeb imiş meltem-i keştî-i ümîd

verziş-i sevdâ-yı zülf ü hatt:

1. verziş-i sevdâ-yı zülf ü hatt:

Gazel 17

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin saç ve ayva tüylerinin gayreti.

Verziş-i sevdâ-yı zülf ü hatt ile dil-hastayam

Bu hevâlar âhîrî'l-emr itdi tağyîr-i mizâc

vesîle:

1. vesîle:+dür

Kaside 5

Mısra: 9

Vesile, sebep.

Mihri sa'âdet-i dü-cihâna vesiledür

Zâtı vücûd-ı âlemyâna medârdur

vesîlet:

1. vesîlet:+ü, +m

Kaside 2

Mısra: 13

Vesile; Sebep, bahâne.

Yokdur saña hülûşdan özge vesîletüm

Yâ nâşîre'l-mekârim ü ya menba'a'l-himem

v'ey:

1. v'ey:

Kaside 2

Mısra: 12

Ey, seslenme edatı.

Ey gevher-i yegâne-i aşdâf-ı kâinât

V'ey pâdişâh-ı ekrem-i kerrübiyân hıdem

2. v'ey:

Rûbai 1

Mısra: 2

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey pâdişeh-i kalem ü ev ednâ

V'ey şâh-ı serîr-i milket-i mâ evhâ

3. v'ey:

Rûbai 5

Mısra: 3

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

V'ey şâh-ı erîke-i şefâ'at kerem it

Vir naqd-i dile sikke-i dâğuñla revâc

4. v'ey:

Terci-bend 1

Mısra: 6

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey hûn-ı dîde geldi demi neş'e vir baña

V'ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

5. v'ey:

Terkib-bend 1

Mısra: 2

Ve bağlacı ile ey nida ünleminin kısaltılmış şekli.

Ey milket-i hüsne şâh-ı bî-dâd

V'ey çeşmi iden kazâya imdâd

vezân ol-:

1. vezân ol-:-ur

Terci-bend 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Esmek, yayılmak.

Gâhî nesîm-i fikr-i kerem kim vezân olur

Feyz-i neşât u hâdede çün verd-i ahmerem

vezîr-i a'zam-ı devlet:

1. **vezîr-i a‘zam-ı devlet:**

Tarih 19

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Devletin sadrazamı.

Hüseyn ism ü ‘Alî sîret vezîr-i a‘zam-ı devlet
Muhibb-i hânedân-ı Mevlevî dervîş şeh-sîmâ

vezîr-i müşterî-tedbîr:

1. **vezîr-i müşterî-tedbîr:+dür**

Tarih 4

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Tedbirli, önlem alan vezir.

Hamdüli’llah vâli-i vâlâ-yı mısr-ı Kâhire
Bir vezîr-i Müşterî-tedbîrdür şâhib-temiz

vezn it:

1. **vezn it:**

Kaside 9

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Tartmak.

Nokşânuña bak hâlûnî merdân ile vezn it
Yok dide-i inşâf kadar râst terâzû

vezn-i câhil:

1. **vezn-i câhil:**

Gazel 38

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Cahilliğin ölçüsü.

Dide-i inşâf-veş mîzân yokdur ‘âkıle
Vezn-i câhil kûy-ı kanţar-ı enâniyyetledür

vir-:

1. **vir-:-di**

Gazel 6

Mısra: 5

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Bir perî-peyker güzel târâca virdi kalmadı
Cânda râhat tende şîhhat dilde kuvvet gözde h‘âb

2. **vir-:-ür**

Gazel 48

Mısra: 3

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Destine düş ne virür gamze nigeht tîğ şunar
Çeşm-i mestûn ki mey-i nâzi kaçan nûş eyler

3. **vir-:-ür**

Gazel 126

Mısra: 9

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

N'ola teşnegâna Nesîb eger virür ise şîr-i terûn gınâ
Elümüzde lûle-i çeşme-sâr-ı hayâtdur bu kalem
degül

4. **vir-:-ür, -ler**

Gazel 170

Mısra: 10

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Takdîr-i Hâk zühûr ider elbette çâre yok
Haşma mukâbil ol ne virürler cebânete

5. **vir-:-ür**

Gazel 177

Mısra: 6

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

O rûy-ı ala maḥabbet cihânı yaksa n'ola
Virür ṭabî‘at-i âteş-mizâc-ı kâfûra

6. **vir-:-se**

Gazel 179

Mısra: 1

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

N'olurdu ruḥşat-ı pâ-bûs virse yâr bize
Sirişk-i dide-i kâdr itse itibâr bize

7. **vir-:-ür**

Gazel 205

Mısra: 10

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

O şūhuñ beyān itse hālın Nesīb
Virür kilke teb lerzesini sür‘ati

8. **vir-:-se**

Kaside 3

Mısra: 1

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virse kām-ı cāna ta‘m-ı lüle-i Kevser n'ola
Na'tüñi imlā iden kilke-i belāgat ihtivā

9. **vir-:-ür**

Kaside 7

Mısra: 8

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

İdince baħr-i sehāsi telāṭum-ı endek
İki cihānı virür sâ‘ile bi-vech-i aḳal

10. **vir-:-ür**

Kaside 10

Mısra: 12

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ne Mesnevî ki odur genc-i şāyegān-ı ma‘ānî
Virür ğinā-yı ebed ṭab‘-ı bî-murād-ı faḳîre

11. **vir-:-ür**

Kaside 10

Mısra: 10

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Degülse daħi sezā luṭfa himmetüñ o ḳadardur
Ki reng-i berf virür şüret-i muḳassi-i ḳîre

12. **vir-:-üp**

Tarih 27

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Şehenşāh-ı cihān Hān Ahmed'üñ ‘ömri füzün olsun
Niżām-ı nev virüp şer‘-i mübini eyledi ihyā

13. **vir-:-mez**

Gazel 13

Mısra: 2

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

‘İlm ü edeb ki olmaya ādemde mükteseb
Virmez şeref o bî-ḥürede ‘izzet-i neseb

14. **vir-:-di**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virdi varın fî-sebîlillāh o merd-i nāzenîn
Zühd ile Fārūḳ-ı a‘zamdur imāmü'l-müttakîn

15. **vir-:-di**

Tarih 6

Mısra: 5

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virdi bir maḥdüm-ı zî-şānı kemāl-i faẓldan
Ḥazret-i Bostān Efendi'ye o Vehhāb u Ḳavî

16. **vir-:-il, -üp**

Tarih 7

Mısra: 9

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ḥıdmet-i meşîḥat ile bu faḳîre virilüp
Anḳara tekyesi bā-emr-i veliyyü'l-in‘ām

17. **vir-:-di**

Tarih 12

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḳ-ı ḥāṭır
Virdi bir neyyir-i iḳbāl ile dünyāya ziyā

18. **vir:-ür**

Gazel 19

Mısra: 6

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Revnağ-ı zātı mezîd eyler imiş hüsni-zamân
Başka bir hüsni-virür tazelere câme-i ‘îd

19. **vir:**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ey Nesîb âsâr-ı tab‘-ı şühûnî şad-el-hâzer
Dest-i nâ-dâna şağın virme virürseñ bâda vir

20. **vir:**

Kıt'a 6

Mısra: 4

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Şî'rûnî ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zâde-i tab‘uñ berây-ı terbiyet üstâda vir

21. **vir:-ür, -señ**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Ey Nesîb âsâr-ı tab‘-ı şühûnî şad-el-hâzer
Dest-i nâ-dâna şağın virme virürseñ bâda vir

22. **vir:-di**

Gazel 173

Mısra: 4

Vermek, bahşetmek.

Sirişk-i al-i ruh-ı zerdüm eyledi gül-reng
Bahâr revnağı virdi sitem hazânumuza

23. **vir:-ür**

Gazel 205

Mısra: 8

Vermek, bahşetmek.

Lebinde ne hõşdur o teb-hâleler
Kî şebnem virür goncaya zîneti

24. **vir:-ür**

Kaside 10

Mısra: 6

Vermek, bahşetmek.

Şabâ esîr-i hevâ-yı haremgehidür o şâhuñ
Türâb-ı kabri virür igbirâr-ı müşk ü ‘abîre

25. **vir:-il, -se**

Gazel 180

Mısra: 3

Vermek, başışlamak, ihsan etmek.

Virilse zümre-i ‘uşşâka dâmen-bûsa ruhşatlar
Rûsûm-ı bendegî âyîn-i sultânî cedîd olsa

26. **vir:**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Vermek, bahşetmek.

Ey hûn-ı dîde geldi demi neş’e vir baña
V’ey âh u nâle ile eşer söz ü sâzum ol

27. **vir:-dü, -ñ**

Kaside 2

Mısra: 1

Vermek, bahşetmek.

Virdüñ mizâc-ı ‘âleme gâyetde i’tidâl
Ma‘cûn-ı şer‘uñ ideli dâfi‘i seğam

28. **vir:-se**

Gazel 137

Mısra: 14

Vermek, bahşetmek.

Dâver-i Hâtem-şiyem kân-ı kerem bahr-i ‘ağâ
Virse şâyândur seğâ vü luţfi mu‘tâd eyledüm

29. **vir:-il, -miş**

Tarih 21

Mısra: 4

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Seyr it kazā-yı Hakk'ı ol zāt-ı bî-‘adile
Konya virilmiş iken hüküm-i şerî‘at ile

30. **vir:-di**

Gazel 99

Mısra: 6

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Zühd ü vera‘ gibi gamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāğar-ı neşāt

31. **vir:-me**

Kıt'a 6

Mısra: 2

Vermek, bırakmak.

Ey Nesīb āsar-ı tab‘-ı şūhuñı şad-el-ḥazer
Dest-i nā-dāna şakın virme virürseñ bāda vir

32. **vir:-ür**

Gazel 162

Mısra: 2

Vermek, katmak.

Ġarābet olmayıcağ reng ü rüy-ı ma‘nāda
Kelāma ḥüsn virür mi ‘ibāret-i sāde

33. **vir:-me, -se**

Kaside 4

Mısra: 3

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Virmese faşl-ı bahār-ı ḥilkātüñ neşv ü nemā
Vāye-dār-ı āb ü tāb olmazdı bāğ-ı mümkünāt

34. **vir:**

Tahmis 2

Mısra: 15

Vermek, uzatmak.

Öp pîr-i muğan destini vir şadra şürûhı
Mestāne olup çek bir iki cām-ı şabûhı

35. **vir:**

Rûbai 5

Mısra: 4

Vermek, ihsân etmek, bağışlamak.

V'ey şāh-ı erîke-i şefā‘at kerem it
Vir nağd-i dile sikke-i dāğūñla revāc

36. **vir:-mez**

Gazel 32

Mısra: 3

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

İ‘tikād-ı pāk ile girdār-ı bed virmez zarar
Āb-ı tîre menba‘ı şāf olsa yāb yāb şāf olur

37. **vir:-me, -sün**

Gazel 122

Mısra: 3

Vermek, kazandırmak.

Saña nuķūş-ı cihān virmesün şafā vü keder
Mişāl-i āyine bağ ḥüb u zişte ḥayrān ol

38. **vir:-meg, -e**

Gazel 26

Mısra: 8

Vermek, bağışlamak, ihsan etmek.

Güzel ‘uşşāka cevri-i bî-ḥisāb eylersin ey ḥünī
Ḥisābın virmege kâdir misin rüz-ı cezā bir bir

vîrân id:-

1. **vîrân id:-en, +ler, +üñ**

Gazel 109

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıkmak, harab etmek.

Devlet-serāsı pek tiz olur āşiyān-ı büm
Ehl-i dilüñ derününü vîrân idenlerüñ

vīrane ol-:

1. vīrane ol-:

Gazel 115

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yıklmak, harabe olmak.

‘İşk âfet-i cem‘iyyet-i dildür ki hemîşe
Ma‘müresi vīrane olur kişver-i rāzuñ

vird:

1. vird:+üñ

Gazel 89

Mısra: 2

*Günlük dualar, düzenli bir şekilde belli zamanlarda
okunmak üzere ayet, hadis ve ermişlerin sözlerinden
derlenmiş dualar.*

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā‘imā Allāh bes bākī heves

vird-i seher:

1. vird-i seher:

Gazel 189

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Seher vakti duası.

Dür-sübḫa-i sirişk ile olsa ‘aceb midür
Âheng-i nāle vird-i seher Mevlevîler'e

vişāl:

1. vişāl:+üñ, +le

Gazel 140

Mısra: 6

Kavuşma, ulaşma.

Ey şāh-ı ḥüsn hecr-ile itmiş beni ḥazīn
Bed-cūları hemîşe vişālüñle şād iden

2. vişāl:

Gazel 63

Mısra: 7

Kavuşma, ulaşma.

Vişāl müşkil ise bāri nāme şart-ı keremdür
Teselli-i dil-i ‘āşık selām-ı sāde degüldür

3. vişāl:

Gazel 179

Mısra: 9

Kavuşma, ulaşma.

Qarār-dāde-i sabr ol vişāl isterseñ
Nedür bu ta‘nelerüñ ey Nesīb-i zār bize

4. vişāl:+e

Gazel 212

Mısra: 5

Kavuşma, ulaşma.

Vişāle va‘delerin gūş iden o bed-‘ahdüñ
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

5. vişāl:+e

Gazel 33

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Ne firāḳa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuşul-i mültesem var

6. vişāl:+e

Gazel 33

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Ne firāḳa tāb ü tākāt ne vişāle dest-res var
Ne zuhūr-ı nā-ümidī ne ḥuşul-i mültesem var

vukū‘:

1. vukū‘:+ı, +(n)ı

Gazel 108

Mısra: 13

Olma, meydana gelme.

Çok görmüşüz vukū‘ını ‘ālemd e ey Nesīb
Hızlān olur ‘avākıbı mekkār olanlaruñ

vuşlat:

1. **vuşlat:***da

Gazel 71

Mısra: 1

Kavuşma, ulaşma.

Vuşlatda ğam-ı hecr-i ciger-tâb unudılmaz
Dür olmağ ile şöhet-i aḥbâb unudılmaz

2. **vuşlat:**

Rûbai 40

Mısra: 3

Kavuşma, ulaşma.

‘İd ü ‘arefe ‘aşîka vuşlat demidür
Fûrkatde meh-i ‘İd ü muḥarrem birdür

3. **vuşlat:***uñ

Gazel 53

Mısra: 7

Kavuşma, ulaşma.

Vuşlatuñ gibi muḥâl isterüz olsa ne ‘aceb
Nâlemüz gibi du‘âmuz daḥi mehcûr-ı eser

4. **vuşlat:**

Gazel 77

Mısra: 3

Kavuşma, ulaşma.

Aña kim çün ḥûn-ı dil laḥt-ı ciger zâd-ı sefer olmaz
Ṭarîḳ-ı ‘ışḳda ser-menzile vuşlat ne mümkindür

5. **vuşlat:***a

Gazel 171

Mısra: 8

Kavuşma, ulaşma.

Kim şekve ider ol dehen-i telḥ-i suḥandan
Güftârı gehî vuşlata dâ‘ir nûket olsa

6. **vuşlat:**

Gazel 59

Mısra: 10

Kavuşma, ulaşma.

Ülfet-güzîn olalı Nesîbâ ḥayâl ile
Mâbeynümüzde yâr ile vuşlat ḥicâbdur

vuşlat-ı cānān:

1. **vuşlat-ı cānān:**

Gazel 74

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşmak.

Nik-baḥtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥâl
Baḥt-ı vārûn ile biz yok yere ğavġâ iderüz

vuşlat-ı cānāne-i merām:

1. **vuşlat-ı cānāne-i merām:**

Gazel 112

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma arzusu.

Maṭlûbuñ ise vuşlat-ı cānāne-i merām
Ṭut dest-i ibtihâl ile dāmānını şebüñ

vuşlat-ı dil-rübā:

1. **vuşlat-ı dil-rübā:***y, +ı

Gazel 47

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgiliye kavuşma.

Dil vuşlat-ı dil-rübâyı neyler
Rencûr-ı ebed şifâyı neyler

vuşûl-i kām:

1. **vuşûl-i kām:**

Tahmis 4

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Kavuşma isteġi.

Müyesser olmadı olmağ vuşûl-i kām ile fâ'iz
Bahâr-ı bağ-ı dilden kaç-ı peyvend itmişüzdür biz

vuşûl-i kûy-ı cānān:

1. vuşûl-i kûy-ı cānān:

Gazel 65

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Sevgilinin sokağına(köyüne) kavuşma.

‘Uşşâka vuşûl-i kûy-ı cānān
Bî-cāzibe-i maḥabbet olmaz

vużû eyle-:

1. vużû eyle-:-r

Rûbai 28

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Abdest almak.

Cibrîl ziyâretüñ murād itdükçe
Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vużû

vużû it-:

1. vużû it-:-me, -y, -icek

Rûbai 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Abdest almak.

Tâ itmeyicek sirişk-i çeşm ile vużû
Kimdür ki ide na‘t-i Nebî'de tek ü pû

vü:

1. vü:

Gazel 44

Mısra: 3

Ve (bağlama edatı).

Bu kadar şerha vü zaḥmıyle diye ey ḥ‘āce
Sîne tıfl-ı gāma sî-pāre değüldür de nedür

2. vü:

Kaside 2

Mısra: 14

Ve (bağlama edatı).

Cenb-i mekârimüñde eyā ma‘den-i ‘aṭā
Kān zerre-i ḥaḳîre vü yemdür kemîne nem

3. vü:

Kaside 9

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Endîşe-i bî-hüdeye sarf eyleme evkât
Fikrüñ ola ḥalvetde vü celvetde hemân Hû

4. vü:

Kıt'a 1

Mısra: 2

Ve (bağlama edatı).

Müddet-i ‘ömrümde bir kez gördüm oldı müctemî‘
Cum‘a vü nev-rûz ile ‘aşr-ı muḥarrem ey Nesîb

5. vü:

Kıt'a 1

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
ḥōd
İki dilber cum‘a vü nev-rûzdur mâtem raḳîb

6. vü:

Kıt'a 1

Mısra: 6

Ve (bağlama edatı).

Mihr ü mehdür cum‘a vü nev-rûz şeb-i mâtem ya
ḥōd
İki dilber cum‘a vü nev-rûzdur mâtem raḳîb

7. vü:

Tarih 1

Mısra: 11

Ve (bağlama edatı).

Hisāb it sâde vü dūr vārını elfāzınıñ cümle
Ki her birisi bir târihdür tenhâ haqîkatde

8. vü:

Tarih 25

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Hak-güy u ‘afîf idi ki yogıdı nazîri
Zâhirde vü bâtında o bî-şibh ü nedidüñ

9. vü:

Tarih 27

Mısra: 8

Ve (bağlama edatı).

Mişâl-i pertev-i hürşid-i luţfı ‘âleme şâmil
Seḥâ vü ‘adl ü inşâfiyla olmışdur cihân ârâ

10. vü:

Gazel 1

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Bizüm-çün nâle vü ser-geşteḡi vü girye dâ’imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miḡnetüñ dülâbiyuz cânâ

11. vü:

Gazel 1

Mısra: 7

Ve (bağlama edatı).

Bizüm-çün nâle vü ser-geşteḡi vü girye dâ’imdür
Kenâr-ı cüybâr-ı miḡnetüñ dülâbiyuz cânâ

12. vü:

Gazel 25

Mısra: 5

Ve (bağlama edatı).

Olup Leylî vü şân evvel nigehde şabr u sāmânın
Dil-i Ḳays ibtilâyı vâdi-i hicrâna şalmışlar

13. vü:

Gazel 105

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

Nesîb-i dil-şüdeye hûblar teraḡḡum ider
Recâ vü farḡ-ı ibâ bendesindedür ancaḡ

14. vü:

Tarih 7

Mısra: 4

Ve (bağlama edatı).

Himmet-i ḡazret-i Pîr ile görildi cümle
Mekke vü Ḳuds ü Medîne ḡaraf-ı Mıṣr ile Şâm

15. vü:

Terci-bend 1

Mısra: 10

Ve (bağlama edatı).

Ḡayra ne gûne eyleyeyim ḡalûmi beyân
Sen bir ‘aḡâ vü raḡmeti çok pâdişâh iken

vücüb:

1. vücüb:

Mesnevi 1

Mısra: 5

Gerekli olma.

Vücüb ile imkânı cem‘ eyledi
Anı meclis-i keвне şem‘ eyledi

vücüd:

1. vücüd:

Gazel 47

Mısra: 9

Beden, cisim.

‘Işḡ ehli vücüd ḡaydı çekmez
Divâne olan ḡabâyı neyler

2. vücüd:

Gazel 86

Mısra: 7

Beden, cisim.

Metā^c-ı kāsīd olur mevķi^c-i ‘ademde vücūd
Maḥal düşer ki tūvān-ger gedā yerin tūtmaz

3. **vücūd: +m**

Gazel 127

Mısra: 1

Beden, cisim..

Şad-pāre eyler idi vücūdın mişāl-i gül
Mest itmese hezārī şarāb-ı ḥayāl-i gül

4. **vücūd:**

Kaside 2

Mısra: 14

Beden, cisim..

Ey şehriyār-ı mülk-i risālet sen olmasañ
İki cihān vücūd ile olmazdı muḡtenem

5. **vücūd: +m**

Tarih 32

Mısra: 4

Beden, cisim..

O bāğ-ı ma‘delet oldu çiçekden ḥasta bir kaç gün
Vücūdın dā‘imā şīḥḥatle Mevlā pāyidār itsün

6. **vücūd:**

Gazel 35

Mısra: 2

Beden gövde.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Ḥaḳāyık bī-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāḥiddür

7. **vücūd: +ı**

Tarih 17

Mısra: 7

Mevcudiyet, varlık.

Vücūdī ḥāl ü ruh-ı şāhed-i zamāne idi
Diriğ kim ola ḥāk-i siyāh ile mestür

8. **vücūd: +uñ**

Kaside 4

Mısra: 1

Mevcudiyet, varlık.

Ey vücūdun bā‘iş-i tertīb-i nazm-ı kā’ināt
Rū-nümā āyine-i zātuñda envār-ı sıfāt

9. **vücūd: +a**

Tarih 19

Mısra: 8

Mevcudiyet, varlık.

İdüp nāzır cenāb-ı Şeyḫ Bostān'ı bu ḥayrāta
Vücūda geldi evvelki bināsından daḥi a‘lā

vücūd-ı ‘ālemiyān:

1. **vücūd-ı ‘ālemiyān: +a**

Kaside 5

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Alemlerin varlığı.

Mihri sa‘adet-i dü-cihāna vesiledür
Zātı vücūd-ı ‘ālemiyāna medārdur

2. **vücūd-ı ‘ālemiyān:**

Kaside 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Alemlerin varlığı.

Kemāl-i ādemiyan ḥarf-i evvelinde mübeyyen
Vücūd-ı ‘ālemiyān zir noktasında setire

vücūd-ı ḡayra:

1. **vücūd-ı ḡayra: +a**

Gazel 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Rakibin bedeni.

Ta‘alluḳdan vücūd-ı ḡayra maḥfūz eylemiş Bārī
Bizüz kim gevher-i baḥr-i ḥaḳīḳat ābiyuz cānā

vücüd-ı kâmil:

1. vücüd-ı kâmil:

Mesnevi 2

Mısra: 15

Kelime Tipi: -

Kemâle ermiş, olgunlaşmış varlık,.

Hâki zer ider vücüd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cüd-ı kâmil

vücüd-ı vâhid:

1. vücüd-ı vâhid:+üñ

Gazel 206

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Bir olan Allah'ın varlığı.

Vücüd-ı vâhidüñ fehm eyle gün-â-gün zühürâtın
Nesibâ âdem olduñsa 'adem bil cümle imkânı

vücüd-ı za'f-perver:

1. vücüd-ı za'f-perver:

Terkib-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Vücudu zayıflatan.

Nâl oldı vücüd-ı za'f-perver
Çalmadı firâka tâb u çâkât

vücüh:

1. vücüh:

Kaside 2

Mısra: 2

Yüzler, çehreler.

H'âhiş-ger-i şefâ'atüñem h'âr u bî-kesüm
Hâşıl bu kim vücüh ile muhtâc-ı luţfuñam

vüfûr-ı şevk:

1. vüfûr-ı şevk:+ı

Kaside 10

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Arzuların bolluğu.

Sipihri eyledi gerdende feyz-i Mevleviyân-veş
Vüfûr-ı şevkî eşer itdi şab'-ı çarh-ı esîre

2.3.27. Y

yâ:

1. ya:

Gazel 174

Mısra: 5

Ya.

Ya h'öd bir dürc-i dürr-i şâh-vârdur baħr-i vahdetdür
Nihândur gevheri ammâ o çabr-i nûr-baħşâda

2. ya:

Gazel 174

Mısra: 9

Ya.

Zebercedden ya h'öd bir tikme-i zerrindür ol kûbbe
Giribân-ı kabâ-yı şâhed-i ra'nâ-yı dünyâda

3. ya:

Kıt'a 1

Mısra: 5

Yahut, veya.

Mihr ü mehdür cum'a vü nev-rüz şeb-i mâtem ya
h'öd

İki dilber cum'a vü nev-rüzdur mâtem raķib

4. ya:

Gazel 70

Mısra: 10

Ya ... ya ... bağlacı.

Ya degdi h'âtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme

Ya nâme bende-i mehcûr-ı dil-figârına degmez

5. **ya:**

Gazel 154

Mısra: 7

Ya ... ya ... bağlacı.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

6. **ya:**

Gazel 156

Mısra: 4

Ya ... ya ... bağlacı.

Seheri ki gûş-ı hûşa irişe nidâ-yı bülbül
Getürür peyâm-ı lâ-büd ya Hicâz u Sebâ'dan

7. **ya:**

Gazel 156

Mısra: 9

Ya ... ya ... bağlacı.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

8. **ya:**

Gazel 156

Mısra: 9

Ya ... ya ... bağlacı.

Ya vefâ ya hûd cefâdur irişen Nesib-i vâye
Ne gelürse câna minnet bilürüz biz âşinâdan

9. **ya:**

Gazel 105

Mısra: 6

Ya...ya bağlacı.

Bu rûşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

10. **ya:**

Gazel 105

Mısra: 6

Ya...ya bağlacı.

Bu rûşenî-i derûn tîregî-i dil ey mâh
Ya rûz u şâmda ya bendesindedür ancak

11. **ya:**

Gazel 161

Mısra: 3

Yahut, veya.

Ol sîne-i siminde ilik tûgme midür ya
Gencîne-i dür-beste-i meknûz midür bu

12. **ya:**

Gazel 70

Mısra: 9

Ya... ya bağlacı.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcür-ı dil-figârına degmez

13. **yâ:**

Gazel 154

Mısra: 7

Ya... ya bağlacı.

Yâ rûh-ı muşavver ya perisin hele gelmez
Hâşâ ki senüñ gibi güzel nev'-i beşerden

14. **ya:**

Gazel 60

Mısra: 1

Ya da, yahut.

Farq olunmaz ten midür ya pîrâhen midür
Kıanlu peykânlarla dil bir ma'den-i âhen midür

15. **yâ:**

Kaside 1

Mısra: 15

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed sav için).

Yâ şefî'e'l-müznibîñ ol rûz 'âşî süz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsiyla zükür

16. yā:

Kaside 1

Mısra: 7

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed sav için).

Qıl şefā'at bendeñe yā Seyyide'l-kevneyn o dem
İtmesün tā ehl-i haşri sū'-i hālüm bî-huzūr

17. yā:

Rübai 48

Mısra: 1

Ya... ya bağlacı.

Yā küre-i endişede qāl eyle sözün
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

18. yā:

Rübai 48

Mısra: 2

Ya... ya bağlacı.

Yā küre-i endişede qāl eyle sözün
Yā keff-i lisāna eyle mu'tād özüñ

19. yā:

Kaside 9

Mısra: 3

Ya.

Yā niceye dek tır-ra-i hūbāna ta'alluq
Ağardı bu sevdā ile mūy-ı ser ü ebrū

Yā Habībballāh:

1. Yā Habībballāh:

Kaside 3

Mısra: 12

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed sav için).

Dergehüñ sâ'illerindendür Nesīb-i dil-şüde
Yā Habībballāh senden eylemez qat'-ı recā

2. Yā Habībballāh:

Müsemmen 1

Mısra: 1

Ey seslenme ünlemi (Hz. Muhammed).

Yā Habībballāh ser-ā-ser nūrdandur tīnetün
Sāye-endāz olmaz anuñ-çün nihāl-i kāmētün

yā nāşire'l-mekārim ü ya menba'a'l-himem:

1. yā nāşire'l-mekārim ü ya menba'a'l-himem:

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ey cömertliği yayan ve cömertliğin kaynağı.

Yokdur saña hūlūşdan özge vesiletüm
Yā nāşire'l-mekārim ü ya menba'a'l-himem

yā Rabb:

1. yā Rabb:

Gazel 7

Mısra: 1

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vīrānumı yā Rabb

2. yā Rabb:

Gazel 7

Mısra: 2

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

İşkuñla pür it sine-i sūzānumı yā Rabb
Genc-i güher eyle dil-i vīrānumı yā Rabb

3. yā Rabb:

Gazel 7

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Kem-ter eşer-i tābiş-i mihr-i keremünle
Hem-reng-i serāb it yem-i işyānumı yā Rabb

4. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 6

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Çıl lutfuñ ile beste-i gül-deste-i te'sîr
Ser-rişte-i âh-ı şerer-efşânımı yâ Rabb

5. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 8

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Her bî-başar-ı kec-nağara dest-ñuş itme
Zib-i ser-i ehl it gül-i 'irfânımı yâ Rabb

6. **yā Rabb:**

Gazel 7

Mısra: 10

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Mânend-i Nesîb eyle şîyânet kerem eyle
Âyîn-i riyâdan ser ü sâ mânımı yâ Rabb

7. **yā Rabb:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Yâ Rabbe gerçi ma'siyetüm bî-şümârdur
Benden beterlerin keremüñ itmede sa'îd

8. **yā Rabb:**

Gazel 147

Mısra: 8

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

'Aks-i hüsinden bile dil-gîr olur âyîne
Kimse yâ Rab mübtelâ-yı şüh-ı hûd-bîn olmasun

9. **yā Rabb:**

Gazel 175

Mısra: 10

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Güm-râh-ı beyâbân-ı gamam çâre kerem yok
Yâ Rab baña Hızır-ı keremüñ râh-ber eyle

10. **yā Rabb:**

Rûbai 24

Mısra: 1

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Yâ Rabb egerçi mücrim ü bed-kâram
'Özr-âver-i şad-hezâr istigfâram

11. **yā Rabb:**

Rûbai 58

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Ümmîd ü hirâs gayrdan bî-hüdedür
Bî-keslere yâ Rabb kes ancak sensin

12. **yā Rabb:**

Tarih 6

Mısra: 1

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Vâlid ü maḥdümüñ eyle 'ömrini ya Rab füzün
Kim o bir mihr-i münevverdür bu anuñ perteve

13. **yā Rabb:**

Tarih 6

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Zühd ü taḳvâ ile ol maḥdümü râh-ı dinde
Yâ İlâhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

14. **yā Rabb:**

Rûbai 34

Mısra: 4

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Giydüm nemedîn hırkayı pervâne gibi
Yâ Rab beni şem'-i 'ışkuña süzân it

15. **yâ Rabb:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Yâ Rab yine ola rüy-i cânân

Âyine-i didede nümâyân

16. **yâ Rabb:**

Gazel 14

Mısra: 12

Ey Rabbim. Allah'a yalvarma, yakarma ifadesidir.

Çün kuhl-i cevâhir ber idem dîdeler üzre

Yâ Rab beni hâk-i kâdem-i ehl-i kemâl it

yâ Resûlallâh:

1. **yâ Resûlallâh:**

Müsemmen 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı bezm-i kurb-ı bî-hicâb

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭâb

2. **yâ Resûlallâh**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı bezm-i kurb-ı bî-hicâb

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı lezzet-i luṭf-ı ḥiṭâb

3. **yâ Resûlallâh**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı sâlik-i râh-ı şavâb

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı eşk-i 'uṣṣâk-ı ḥarâb

4. **yâ Resûlallâh**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı sâlik-i râh-ı şavâb

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı eşk-i 'uṣṣâk-ı ḥarâb

5. **yâ Resûlallâh**

Müsemmen 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı sîne-i pür-süz u tâb

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı âh-ı ḥasret intisâb

6. **yâ Resûlallâh**

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı sîne-i pür-süz u tâb

Yâ Resûlallâh be-haqq-ı âh-ı ḥasret intisâb

7. **yâ Resûlallâh:**

Kaside 3

Mısra: 5

Ey Allah'ın Resulü!

Ben fakîre yâ Resûlallâh şefâ'at kıl o dem

Kim ola her kimseye a'mâline lâıyk cezâ

8. **yâ Resûlallâh:**

Kaside 4

Mısra: 11

Ey Allah'ın Resulü!

Dergehündür mültecâ-yı 'âcizîn ü 'âcizât

Yâ Resûlallâh şefâ'at kıl Nesîb'e kim senüñ

9. **yâ Resûlallâh:**

Gazel 163

Mısra: 1

Ey Allah'ın Resulü!

Ğubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh
Harîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

10. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 2

Ey Allah'ın Resulü!

Ğubâr-ı dergehüñ kuhl-i başardur yâ Resûlallâh
Harîmüñ kıble-i ehl-i nazardur yâ Resûlallâh

11. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 4

Ey Allah'ın Resulü!

Ser-i küyünde kim reşk-âver-i Firdevs-i a'ladur
Per-i Cibrîl ferş-i reh-güzerdür yâ Resûlallâh

12. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 6

Ey Allah'ın Resulü!

Şu deñlü nûr-ı feyzıyla leb-â-leb ravza-i pâküñ
Ki hürşîd anda bir şem'-i şeherdür yâ Resûlallâh

14. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 10

Ey Allah'ın Resulü!

Meded kıl bir nigâh-ı merhametle incilâ bahş ol
Göñül mir'atı pür jeng ü kederdür yâ Resûlallâh

15. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 12

Ey Allah'ın Resulü!

Günehkârum hayâlüm rûz u şeb cürm ü ma'âşîdür
İşim şubh u mesâ hep şûr u şerdür yâ Resûlallâh

16. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 14

Ey Allah'ın Resulü!

Mukîm-i hâk-i küyündür Nesib-i ma'siyet-pişe
Zülâl-i luţfuña dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

17. yâ Resûlallâh:

Gazel 121

Mısra: 3

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûlallâh senüñ medhûnde 'âcizdür beşer
Zât-ı pâküñ şübhesüz mir'ât-ı Sübhân'dur senüñ

18. yâ Resûlallâh:

Kaside 1

Mısra: 7

Ey Allah'ın Resulü!

Yâ Resûllâh bu güne hisset-i ahvâl ile
Kanda na'tüñ kâdadur fikr-i Nesib-i pür-kuşûr

19. yâ Resûlallâh:

Müsemmen 1

Mısra: 8

Ey Allah'ın Resulü!

Rûhsın sen hiç ne mümkün rûhdan virmek haber
Yâ Resûlallâh senüñ medhûnde 'âcizdür beşer

20. yâ Resûlallâh:

Gazel 163

Mısra: 8

Ey Allah'ın Resulü!

Gül-i hürşîdi ihdâ itse gerdün eylemez ragbet
Aña kim dâğ-ı 'ışkuñ zîb-i serdür yâ Resûlallâh

**yâ seyyide'l-verâ bike âmentü sâdikan mâli sivâ
cenâbike bâb u mültesem:**

**1. yâ seyyide'l-verâ bike âmentü sâdikan mâli sivâ
cenâbike bâb u mültesem:**

Kaside 2

Mısra: 12

Kelime Tipi: **Dua İfadesi**

*Ey mevcudatın efendisi sana samimiyetle inandım.
Benim senden başka iltica edeceğim ve sığınacağım kapı
yoktur.*

Yâ Seyyide'l-verâ bike âmentü sâdıkân
Mâli sivâ cenâbike bâb u mültesem

yâb yâb:

1. yâb yâb:

Gazel 32

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Usul usul.

İ'tikâd-ı pâk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba'ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

yaban:

1. yâbân:+a

Gazel 183

Mısra: 6

Başka, dışarı.

Hedef-i tîr-i sitem eyler iseñ it beni tek
Gûşe-i çeşm ile bak atma şağın yâbâna

yâd:

1. yâd:+ı, +n, +a

Tahmis 3

Mısra: 18

Anma, hatır.

Ğarîbe mîzbânlık itmeyen câh ehlinüñ Tâlib
Meger yâdına gelmez mihmân-ı zîr-i hâk olmak

2. yâd:+um, +a

Terci-bend 1

Mısra: 5

Hatırlama, anma.

Geh 'adl-i Hakk u rûz-ı cezâ yâduma gelür
Fikr-i me'âl-i hâl iderem kanlar ağlaram

yâd eyle:-

1. yâd eyle:-dük, +çe

Gazel 184

Mısra: 8

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, anmak.

Cürmümi yâd eyledükçe şerm-sâram âh âh
Râh-ı 'ışkında virem cân direm olmadı naşib

2. yâd eyle:-düm

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Hatırlamak, söylemek.

Ol gül-endâmuñ zamân-ı vuşlatın yâd eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcûb-ı feryâd eyledüm

yâd il:

1. yâd il:+ler, +de

Gazel 136

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yabancı yer, gurbet.

Diyâr-ı hecre düşdüm kaldı dil küy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir hâlüm bilür yokdur ğarib oldum

yâd it:-

1. yâd it:-se

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hatırlamak, anmak, bahsetmek.

O zât-ı pâk ki yâditse nâmını rıdvân
İder dehânını kevserle şüst ü şü evvel

yâd âver-i 'ışretgeh-i deyrin:

1. **yād-āver-i ‘işretgeh-i deyrin:**

Gazel 71

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dünya meyhanesini hatıra getirme.

Olsağ n'ola yād-āver-i ‘işretgeh-i deyrin
Dilberle olan bezm-i mey-i nāb unudılmaz

yād-gār:

1. **yād-gār:-ı**

Gazel 208

Mısra: 8

Hatıra.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördün mi

yādigār:

1. **yādigār:**

Gazel 18

Mısra: 9

Armağan, hediye.

Cem'den Nesīb-i ehl-i ḥarābāta yādigār
Bezm-āşinā-yı ‘işret-i deyrinedür ḳadeḥ

yağma it:-

1. **yağma it:-di**

Gazel 135

Mısra: 9

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Yağma ettirmek, yağmalattırmak.

İtdi yağma ḥıred ü şabrımı bir şūḥ Nesīb
Raḥt-ı āsāyişi bî-hüde tebāḥ eylemedüm

Yahyā:

1. **Yahyā:**

Tarih 11

Mısra: 8

Özel isim.

Didi tārīḥini maḥdūma du‘ā-güne Nesīb
Her zamān sünnet-i Aḥmed ola Yahyā ‘amelün

yak:-

1. **yak:-up**

Gazel 110

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ma‘müre-i günāḥı yakup itmege ḥarāb
Besdür bir āḥı gūşe-güzīn-i nedāmetün

2. **yak:-sa**

Gazel 89

Mısra: 3

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ḥānümān-ı hesti-i ‘uşşākı yaksa çok mıdur
Heft düzaḥ nār-ı ‘ışkı Ḥaḳ'dan oldu bir ḳabes

3. **yak:-sa**

Gazel 177

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

O rüy-ı ala maḥabbet cihānı yaksa n'ola
Virür ṭabī‘at-i āteş-mizāc-ı kāfūra

4. **yak:-ar**

Gazel 111

Mısra: 1

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yaḳar derūnını ruḥşārına nigāḥ idenün
Hemān cezāsını tertīb ider günāḥ idenün

5. **yak:-mı**

Gazel 107

Mısra: 2

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Ḥāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā ḥaberüm yok
Yaḳmış cigerüm āteş-i sevdā ḥaberüm yok

6. **yağ-:-sa, -lar**

Gazel 90

Mısra: 6

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Güle ammā hezāruñ nālesi nāhun-zen olmazmış
Çerāğın mihr ü mehden yaqsalar bulmaz yine revnāk

7. **yağ-:-dı**

Rübai 14

Mısra: 3

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Bī-dād-ı cüyüş-ı ma'şiyet yaqdı meded
Sultān-ı gamuñ mülk-i dili itsün hāş

8. **yağ-:-(a)r**

Gazel 157

Mısra: 5

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Çün çenār ateş-i reşk ile yaqar şimşadı
Gülşene serv-i kadūñ olsa eger sāye-figen

yaka:

1. **yaqa:dan**

Gazel 166

Mısra: 5

Kıyafetin boynu.

Cānānı geçürdi yaqa'dan dideler ağıyār
Göz yaşı dü-rūd olsa n'ola reh-güzerinde

yalıñuz:

1. **yalıñuz:**

Gazel 116

Mısra: 1

Yalnız, tek başına.

Ben olmadum yalıñuz dil-figār-ı müjgānuñ
Cihān helākidür ol çeşm-i nā-müselmānuñ

2. **yalıñuz:**

Gazel 91

Mısra: 2

Sadece.

Yandı pervānesine didi o şem'-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur āteş

3. **yalıñuz:**

Gazel 126

Mısra: 6

Sadece.

Ne zamān ki hışm u gāzabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tīgını

Bizi gāmze öldürür evvelā yalıñuz o tīg ü verem
degül

yalvar-:

1. **yalvar:**

Terci-bend 1

Mısra: 9

Yalvarmak; yakarmak; Cenabı Allah'a dua etmek.

Yalvar cenāb-ı Hākķ'a dilā şıdk-ile tamām
Ol demde cūş-ı yem-i gufrāna cāzim ol

yan-:

1. **yan-:-dı**

Gazel 158

Mısra: 12

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Hānümān-ı şabr u tākāt oldı hākister Nesīb
Yandı nār-ı intizār-ı maqdem-i dil-dārdan

2. **yan-:-up**

Gazel 103

Mısra: 9

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yazdı şı'r-i āteşininde mükerrer tīb u tef
Nice demler teff ü tīb-ı 'ışķ ile yanup Nesīb

3. **yan-:-dur, -dı**

Gazel 211

Mısra: 2

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Pervâne itdi şem'-i likâ Mevlevîler'i
Yandurdu süz-ı 'ışk-ı Hudâ Mevlevîler'i

4. **yan:-ar**

Gazel 145

Mısra: 6

Ateşe vermek, tutuşturmak.

O şûha hâlûmi tahrîre kıymaz âteş-i dil
Elümde hâme yanar farf-ı süz u tâbumdan

5. **yan:-dı**

Gazel 91

Mısra: 1

Ateşe vermek, tutuşturmak.

Yandı pervânesine didi o şem'-i ser-keş
Yalıñuz sende degül bende de vardur âteş

yan:

1. **yan:+um, +da**

Gazel 130

Mısra: 7

Yan, yakın.

Yanumda pister-i zer-beft ü hâk yeksândur
Riyâ ile tenümi vakf-ı büriyâ idemem

2. **yan:+ı, +n, +da**

Gazel 155

Mısra: 3

Yan, yakın.

Serv-i sehî yanında meh-i nev kıyâs ider
Ol mû-miyân-ı serv-ı kadûñ hançerin gören

3. **yan: :+ı, +n, +da**

Gazel 186

Mısra: 12

Yan, yakın.

Şeb-i aşık olurdu rûz-ı rüşen bezm-i şahbâda
Yanında dil-rübâ destinde câm-ı âteşin olsa

4. **yan:+ı, +n, +dan**

Gazel 152

Mısra: 4

Yan, yakın.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminüñ ayrılamaz gamzesi hiç yanından

ya'ni:

1. **ya'ni:**

Gazel 133

Mısra: 2

Demek oluyor ki, sözün kıyası.

Burka'-ı nâzı güşâd it ruh-ı aluñ görelüm
Ya'ni mânend-i gül açıl ki cemâlün görelüm

2. **ya'ni:**

Tarih 18

Mısra: 14

Demek oluyor ki, sözün kıyası.

Nâzım-ı silk-i mühimmât-ı umûr-ı 'âlem
Hâfız-ı devlet ü dîn ya'ni Muhammed Paşa

3. **ya'ni:**

Tarih 32

Mısra: 5

Demek oluyor ki, sözün kıyası.

Niyâzı mîve-i dil ya'ni bir şeh-zâdedür şimdi
Hudâ ber-vefk-ı hâtır mañlabıyla kâm-gâr itsün

4. **ya'ni:**

Gazel 87

Mısra: 3

Demek oluyor ki, sözün kıyası.

Ya'ni rûh aşınâlaruz ki bize
Kayd-ı cismiyle ibtilâ olmaz

5. **ya'ni:**

Tarih 7

Mısra: 11

Demek oluyor ki, sözün kısısı.

Ya'ni Bostān Çelebi ol halef-i Mevlānā
Kim odor merdümek-i dīde-i eşrāf-ı kirām

yap-:

1. **yap-:-maz**

Gazel 125

Mısra: 3

Yapmak.

Yapmaz dil-i ħarābı diyü şevke itmezüz
Ol la'l-i nāb haṭṭıla mi'mārumuz degül

2. **yap-:-ıl, -dı**

Tarih 19

Mısra: 12

Yapmak, inşa etmek.

Nesībā mülhem-i ğaybī didi tāriḥ-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı ħubbe-i pür-naḫş-ı Mevlānā

yapış-:

1. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 2

Yapışmak, tutmak.

Şad girye ile zülfi siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

2. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 4

Yapışmak, tutmak.

Bir cām sunup gitmege 'azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

3. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 10

Yapışmak, tutmak.

Leb-rīz oluyor ħan ile dil ağladuğumca
Sermāyemi efzūde ider kāra yapışdum

4. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 12

Yapışmak, tutmak.

Tab'umda ararken dūr-i ma'nāyı Nesībā
Ķoynında bulup kilik-i güher-bāra yapışdum

5. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 1

Yapışmak, tutmak.

Şad girye ile zülfi siyeh-kāra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnāra yapışdum

6. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 6

Yapışmak, tutmak.

Çekdüm bir iki şişe idüp def-i ħicābı
Mānend-i zelū gerden-i dil-dāra yapışdum

7. **yapış-:-du, -m**

Gazel 139

Mısra: 8

Yapışmak, tutmak.

Ayırduñ o mehden diyü ser-geşteligimden
Geh ṭālī'e geh çarḥ-ı sitem-kāre yapışdum

8. **yapış:**

Tahmis 2

Mısra: 17

Yapışmak, tutmak.

Ağyār elemin çekme yapış zülfine Rūḥī
Men' eyleme ki cānu mı var ḳātilümüzdür

9. **yapış-:-dı**

Gazel 162

Mısra: 9

Yapışmak, tutmak.

Yapışdı 'ürve-i vüskā-yı mihr-i Leylā'ya
Zimām-ı nāka degül dest-i Kays-ı şeydāda

yār:

1. **yār: +uñ**

Gazel 30

Mısra: 4

Sevgili.

Sipihrüñ devri 'aks-i cünbüş-i ehl-i maḥabbetdür
Cefākār olduğı yārüñ vefādār olduğumdandır

2. **yār:**

Gazel 36

Mısra: 10

Sevgili.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesīb
Yār ile rû-be-rû olacağ ḥālümüz mi var

3. **yār:**

Gazel 59

Mısra: 10

Sevgili.

Ülfet-güzin olalı Nesībā ḥayāl ile
Mābeynümüzde yār ile vuşlat ḥicābdur

4. **yār: +uñ**

Gazel 74

Mısra: 1

Sevgili.

Ruḥ-ı zībāsını yārüñ ki temāşā iderüz
Dāğlardan niçe biñ dide hüveydā iderüz

5. **yār:**

Gazel 101

Mısra: 1

Sevgili.

Olurdum mütteḥid yār ile ağıyār olmasa mānī'
Dererdüm verd-i vaşl-ı dilberi ḥār olmasa mānī'

6. **yār: +uñ**

Gazel 129

Mısra: 1

Sevgili.

Reh-i merāmıda vaşlına yārüñ irdi el
Göñül merāmını buldı merāmdan evvel

7. **yār:**

Gazel 139

Mısra: 3

Sevgili.

Bir cām sunup gitmege 'azm eyleyicek yār
Öpdüm ayağın dāmen-i zer-tāra yapışdum

8. **yār:**

Gazel 161

Mısra: 9

Sevgili.

Bir maḥremine sordı görüp bendesin ol yār
Didi ki Nesībā-yı gam-endüz mıdur bu

9. **yār:**

Gazel 179

Mısra: 1

Sevgili.

N'olurdu ruḥşat-ı pā-būs virse yār bize
Sirişk-i dide-i ḳadr itse i'tibār bize

10. **yār: +i**

Gazel 208

Mısra: 7

Sevgili.

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi mezemmet iden yād-gārı gördüñ mi

11. **yār:~e**

Gazel 207

Mısra: 9

Sevgili.

Nesībā hāl-i zāruñ yāre i'lām eylemek müşkil
Beyān-ı rāz-i dil taķrirden taķrirden ķaldı

12. **yār:~e**

Gazel 19

Mısra: 2

Dost, sevgili.

Şerm olup pış-i nigāhumda baña sedd-i sedid
Bezm-i vuşlatda beni yāre hayā itdi ba'īd

13. **yār:~e**

Gazel 91

Mısra: 9

Dost, sevgili.

Yāre i'lām ideğör derd-i dil-i zārı Nesīb
Raħm ider gūş idicek hālūñ o yār-ı dil-keş

14. **yār:**

Gazel 100

Mısra: 13

Dost, sevgili.

Nesīb'e n'ola yār eylerse rağbet
Kim itmez şöhet-i rindāneden hazz

15. **yār:~i**

Gazel 149

Mısra: 7

Dost, sevgili.

Birbirinden iki yāri nāķışān eyler cüdā
Naķş-ile gider tesāvī keffe-i mizāndan

16. **yār:~e**

Gazel 160

Mısra: 3

Dost, sevgili.

Bezm-i meyde yāre i'lām idemem hāl-i dilüm
Şavt-ı ķulķul gūş olunmazsa leb-i ķinnīneden

17. **yār:~a**

Gazel 63

Mısra: 3

Dost, sevgili.

Güvāh-ı da'vī-i huş-yārı bezm-i ğayrda yāra
O çeşm-i mest ise maķbūletü'ş-şehāde degüldür

18. **yār:~e**

Gazel 170

Mısra: 11

Dost, sevgili.

Her yāre itme rāzuñı ifşā ki görmişüz
Mihruñ mübeddel olduğı vardır 'adāvete

19. **yār:~dan**

Gazel 158

Mısra: 8

Dost, sevgili.

Ceyb-i ğayra gevherin vaz' eyleyen 'ākıl degül
Olsun esrāruñ nühuftē yārdan ağyārdan

20. **yār:~ile**

Müfret 12

Mısra: 2

Sevgili, mahbub.

Kim baksa 'āleme nazar-ı i'tibār ile
Mümkin midür ki fark ide ağyārı yār-ile

yārān:

1. **yārān:~a**

Gazel 130

Mısra: 10

Arkadaş, dost; sevgili.

'Ulüvv-i hāl ü dünüvv-i maķālī fehmi ideli
Nesīb şı'r-ile yārāna i'tinā idemem

2. **yārān: +dan**

Gazel 149

Mısra: 1

Arkadaş, dost; sevgili.

Rev-be-rāh-ı ğurbet ol mehcūr olup yārāndan
Nām-dār olmaz güher dūr olmayınca kāndan

yārān-ı meclis:

1. **yārān-ı meclis:**

Tahmis 4

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Meclisdeki dostlar.

Hele yārān-ı meclis şāf-dil-i hālīş-‘ayār olsa
Nedīm-i bezle-gū ālüfte-i şoĥbet-güzār olsa

yār-i dād-ı ‘adū:

1. **yār-i dād-ı ‘adū: +nuñ**

Gazel 153

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Rakip ahı (almış) sevgili.

Hemān şahādet-e āmāde eylesün cānı
O yār-i dād-ı ‘adūnuñ geçen ĥayālinden

yār-ı dil-keş:

1. **yār-ı dil-keş:**

Gazel 91

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül çekici sevgili.

Yāre i‘lām ideğör derd-i dil-i zārı Nesīb
Raĥm ider gūş idicek hālūñ o yār-ı dil-keş

yār-i dil-sitān:

1. **yār-i dil-sitān: +umuz, +ı**

Gazel 203

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gönül alan sevgili.

Nesīb itdi bizi gūşe-gīr-i ĥayrānī
‘Adūya hem-dem iden yār-i dil-sitānumuzı

yār-i ğam-gūsār:

1. **yār-i ğam-gūsār: +um**

Gazel 45

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ğam gideren, teselli veren sevgili, dost.

Ne hālüm ağlayacak yār-i ğam-gūsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

yār-i ğār:

1. **yār-i ğār: +um**

Gazel 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Çok vefalı, çok sâdık arkadaş ve dert ortağı.

Ne nedīm-i ğam-kūsārum bulunur ne yār-i ğārum
Ki faķaķ enīs-i bezmüm cesedümde bir nefes var

2. **yār-i ğār: +um**

Gazel 45

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çok vefalı, çok sâdık arkadaş ve dert ortağı.

Ne hālüm ağlayacak yār-i ğam-gūsārum var
Ne keşf-i rāza sezā-vār yār-i ğārum var

yār-i Ĥudā:

1. **yār-i Ĥudā:**

Kaside 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Allah'ın sevgilisi.

Nāzenin yar-i Ĥudā Aĥmed-i Mürsel kim anuñ
Dāğ-ı mühri ser-i ‘uşşāķa gül-i aĥmer olur

yār-i mihribān:

1. yār-i mihribān:

Gazel 9

Mısra: 17

Kelime Tipi: -

Merhametli dost, sevgili.

Ey ğam dil-i Nesīb'e olup yār-i mihribān
Hayli zamāndur

yār-i sitem-kār:

1. yār-i sitem-kār:

Gazel 101

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sitem, zulüm eden sevgili.

Raķīb-i bed-dile miķdārını bildürmek āsāndur
Arada āh ol yār-i sitem-kār olmasa māni'

yaş:

1. yaş: +l, +n, +ı

Kıt'a 8

Mısra: 4

Gözyaşı.

Merām-ı vaşla vāşıl olmaķ için keşti-i himmet
Dü-rüd itdüm akar çeşmüm yaşı şām u seher şimdi

2. yaş: +l, +n, +ı

Gazel 53

Mısra: 1

Gözyaşı.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allāh'ı severseñ beni ağlatma yeter

yaşa-:

1. yaşa-: -maz

Gazel 108

Mısra: 7

Yaşamak.

Meşhūrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tizdür zevāl-i devleti ğaddār olanlaruñ

yat-:

1. yat-: -an

Gazel 85

Mısra: 4

Boylu boyunca uzanmak.

Deh-rūze kār u bārını dehrüñ hebā bilüp
Peyğüle-i fenāda yatan Mevleviler'üz

2. yat-: -an

Gazel 167

Mısra: 3

Yatmak, uyumak.

Ser-i kūyuñ hevāsiyla yatan hāk-i firāk üzre
Teselli bulmaz olsa pā-nihāde nüh tībāk üzre

yaz-:

1. yaz-: -ar, -ken

Gazel 92

Mısra: 5

Kaleme almak, yazmak.

Yazarken ser-nüvişt-i 'ālemi kilik-i kazā evvel
Cebīninde esīr-i zülfünüñ tül-i emel yazmış

2. yaz-: -ıl, -dı

Tarih 10

Mısra: 6

Kaleme almak, yazmak.

Didüm görince haṭ-āver Nesīb tārīhin
Yazıldı āyet-i envār levḥa-i kamere

3. yaz-: -mış

Gazel 92

Mısra: 4

Yazmak, nakş etmek.

Mufaşşal eylemiş şerḥ ü beyān-ı hüsnüñi haṭṭuñ
O ḥāl-i 'anberīnüñ Hindī'dür kim mā-ḥaşal yazmış

4. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 10

Yazmak, nakş etmek.

Nesibâ şad hezârân âferîn Firdevsi-i tab‘uñ
Ol şâhuñ nâme-i evşâf-ı hüsnnin pek güzel yazmış

5. **yaz:-ar, -ken**

Gazel 23

Mısra: 3

Yazmak, nakş etmek.

Yazarken hasret-i cânân ile bir âh-ı serd itsem
Mişâl-i kâğız-ı bād ide gerdüna sefer kâğız

6. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 6

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Yazarken ser-nüvişt-i ‘âlemi kilik-i kazâ evvel
Cebbinde esîr-i zülfünñ tûl-i emel yazmış

7. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 8

(Allah) Kader olarak belirlemek.

Karîn olmak ne mümkündür o mâha Münşi-i kudret
Benüm ser-nâme-i bahtumda ‘unvân-ı Zuhal yazmış

8. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 1

(Allah) Kader olarak belirlemek.

O haţ kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

9. **yaz:-mış**

Gazel 92

Mısra: 2

(Allah) Kader olarak belirlemek.

O haţ kim şafha-i ruhsâra Keşşâf-ı ezel yazmış
Rumûz-ı âyet-i nûra kenâr-ı bî-bedel yazmış

10. **yaz:-dı**

Gazel 103

Mısra: 10

Kaleme almak, yazmak.

Yazdı şi‘r-i âteşininde mükerrrer tâb u tef
Nice demler teff ü tâb-ı ‘ışk ile yanup Nesib

11. **yaz:-ıl, -ma, -dı**

Kaside 1

Mısra: 11

Kaleme almak, yazmak.

Defter-i a‘mâlûme yazılmadı ferd-i şevâb
Bir siyeh-nâme güneh-kârûm ki fikrüm şerr ü şûr

12. **yaz:-ma, -dı**

Gazel 70

Mısra: 9

Kaleme almak, yazmak.

Ya degdi hâtır-ı dil-dâra dil ki yazmadı nâme
Ya nâme bende-i mehcûr-ı dil-figârına degmez

13. **yaz:-maz**

Gazel 23

Mısra: 6

Kaleme almak, yazmak.

Oğurlar levh-i dilden ser-be-ser aḥvâl-i dünyâyı
Anuñ-çün birbirine yazmaz erbâb-ı naẓar kâğız

yed-i beyzâ:

1. **yed-i beyzâ:**

Kaside 10

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hız. Musa'nın mucizelerinden olan gözleri kamaştıran beyaz eli.

Kelîm-i Tûr-ı velâyet ki kilkidür yed-i beyzâ
Fûrûğ-ı lem‘a-i feyzi irer ẓalîl ü kesîre

yed-i kudret:

1. yed-i kudret: +de

Gazel 123

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

Yed-i kudretde bilüp halkı Nesibā 'āciz
Ber-çaraf-sāz-ı hayālāt-ı ümīd ü bāk ol

2. yed-i kudret:

Gazel 131

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Kudret eli; Allah'ın her şeyi yapabilme gücü.

Ne 'aceb nūr-ı siyeh olsa ser-ā-pāy-ı kalem
Yed-i kudret mi degül evvel-i me'vā-yı kalem

yed-i tülā-yı kalem:

1. yed-i tülā-yı kalem:

Gazel 131

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kalem elinin uzunluğu.

Oldı dünyāya Sikender gibi hükmi cārī
Heft iklime resādur yed-i tülā-yı kalem

yeg:

1. yeg: +dür

Gazel 138

Mısra: 5

Daha iyi, daha üstün.

Kūyuñda yüzüm hāk-i reh itmek baña yegdür
Hurşide mümās olsa daği fark-ı külāhum

2. yeg:

Gazel 19

Mısra: 8

Daha iyi, daha üstün.

Hele yok tîregi-i minnet-i dünān anda
Sāye-i şah-ı cihāndan baña yeg sāye-i bid

yegāne:

1. yegāne:

Kaside 1

Mısra: 1

Biricik, tek, eşsiz.

Ey yegāne gevher-i tābende-i deryā-yı nūr
Evvelin nev-bāve-i būstan-ı şād-āb-ı zühūr

yegānegi-i rāh-ı vahdet:

1. yegānegi-i rāh-ı vahdet: +i

Terci-bend 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Birlik yolunun tekliği.

Kesretde gör yegānegi-i rāh-ı vahdeti
Çeşm-i dilünde niçeye dek bu havel yeter

yek:

1. yek:

Tarih 33

Mısra: 8

Bir, tek.

Terk-i 'ālemle kılup zümre-i aḥbābı yetīm
Fikr-i tārîhin idüp yek sere iḥvān-ı şafā

yeke:

1. yeke:

Rûbai 10

Mısra: 3

Büyük at türü; iri, şişman at.

Nağş-ı süm-i esbūn oldı hurşid ü kamer
Evvel yeke süvār çarḥ-ı peymāsın kim

yek-rengi-i eşyā:

1. yek-rengi-i eşyā: +y, +a

Gazel 200

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşyanın tek renkliliği.

‘Ārif ki ola vākıf yek-rengi-i eşyāya
Farğa olamaz kâdir reng-i mey-i mînāyı

yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşık:

1. yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşık: +a

Gazel 42

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Aşkın ve aşkın özünün tek rengi.

Ğam-ı Ferhād u Mecnūn kışşa-i Nell ü Dimen söyler
Olan yek-rengi-i ma‘nî-i ‘ışk u ‘âşıkā cāhil

yeksân:

1. yeksân: +uz

Rûbai 42

Mısra: 2

Eşit, denk.

Sevdā-yı haṭuñla ki perîşānuz biz
Hākiyle çü mūr şimdi yeksānuz biz

2. yeksân: +dur

Gazel 130

Mısra: 7

Eşit, denk.

Yanumda pister-i zer-beft ü hāk yeksāndur
Riyā ile tenümi vākf-ı būriyā idemem

3. yeksân:

Gazel 32

Mısra: 11

Aynı seviyede olmak.

Çāşnî-i hāl zevk-ı kāl ile yeksân degül
Lezzet-i dîdāra nisbetle behîşt A‘rāf olur

4. yeksân:

Gazel 78

Mısra: 4

Aynı seviyede olmak.

İttiḥād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘îsa dem-i şehḥār ile yeksân olmaz

5. yeksân:

Gazel 66

Mısra: 1

Eşit, denk.

Tār-ı ṭanbūr-ı maḥabbetde bām ü zîr olmaz
Perde-i ‘ışkâ yeksân görünür şāh u gedā

yeksân ol-:

1. yeksân ol-: -ur, -sa

Gazel 189

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Bir, eşit, aynı seviyede olmak.

Nā-kāmluk ki maṭlabıdır anlaruñ n'ola
Yeksân olursa sūd u zarar Mevlevîler'e

yektâ:

1. yektâ:

Rûbai 10

Mısra: 1

Tek.

Ey ḥayl-i mükevvenāta yektâ server
İnsân u melek ḳapuñda kem-ter çāker

yek-ten:

1. yek-ten:

Müfret 3

Mısra: 2

Tek vücut.

Şefeḳat kâni kerem ıssı imiş dinse sezā
Yek-ten itdi beni cānān ile sermā-yı şitā

yem:

1. **yem:**

Kaside 2

Mısra: 6

Deniz.

Sensin sebep necâtına Tûfândan k'o dem
Keştî-i Nûh buldı selâmet dükendi yem

2. **yem: +de**

Gazel 199

Mısra: 2

Deniz.

Çan ağlamağa didelerüm tâb mı kaldı
Ol yemde telâfüm idecek âb mı kaldı

3. **yem: +dür**

Kaside 2

Mısra: 14

Deniz.

Cenb-i mekârimünde eyâ ma'den-i 'aâ
Kân zerre-i haķîre vü yemdür kemîne nem

yeme:

1. **yeme:**

Gazel 162

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesîmden yeme mevc-i haţar zühür itmez
'İtâb u çîn ü cebîn böyledür ehibbâda

yem-i devlet:

1. **yem-i devlet: +den**

Tarih 12

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Saadet denizi.

Dest-i ğavvâş-ı 'aâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-mâye yine cilde-nümâ

yem-i eşk:

1. **yem-i eşk: +üm**

Gazel 55

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Gözyaşı denizi.

Bâd-ı firâk ile yem-i eşküm ki cûş ide
Her mevcesi ber-âver-i lûlû-yı râz olur

yem-i ğam:

1. **yem-i ğam: +da**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Keder denizi.

Oldı yem-i ğamda zevrağ-ı dil
Müstagriğ-ı lüccegâh-ı hayret

yem-i günâh:

1. **yem-i günâh: +ı, +n, +a**

Kaside 7

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Günah denizi.

Egerçi vefret-i 'işyân ile dinürse sezâ
Yem-i günâhına nisbet muhîl-i ber-cedvel

yem-i 'ışk:

1. **yem-i 'ışk: +a**

Gazel 8

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşk denizi.

Bahâ-yı kâle-i vaşl-ı dil-ârâ cevher-i cândur
Yem-i 'ışka şikeste fûlk-i cânûñ şal hirâs itme

yem-i 'işyân:

1. **yem-i 'işyân: +um, +ı**

Gazel 7

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
İsyān denizi.

Kem-ter eşer-i tâbiş-i mihr-i keremüñle
Hem-reng-i serâb it yem-i ‘ișyānumı yā Rabb

yem-i rahmet:

1. yem-i rahmet:

Tarih 33

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Rahmet denizi.

Şādef-i kabır-i güzīnin yem-i rahmet pür idüp
Cism-i pâki ola tâbende çü dürr-i yektâ

yem-i taleb:

1. yem-i taleb:+de

Rûbai 33

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
İstek denizi.

Bî-hûde yem-i talebde ğavvâş olma
Olmaz şādef-i dehrde lûlû-yı vefâ

yer:

1. yer:+e

Gazel 74

Mısra: 8

Yer.

Nik-bahtāna daḥi vuşlat-ı cānān muḥāl
Baht-ı vārūn ile biz yok yere ğavġā iderüz

2. yer:+üm

Kıt'a 8

Mısra: 5

Yer, mekan.

‘Aceb midür yerüm şāffü'n-ni‘āl-i bezm-i faḫr olsa
Şadırlardan geçüp aşlumdan aldum ben ḥāber şimdi

3. yer:+i

Kaside 8

Mısra: 6

Yer, mekan.

İder heybeti teb girifte ‘aceb mi
‘Adūnuñ yeri olsa nār-ı cehennem

4. yer:+i, +n

Gazel 86

Mısra: 2

Yer, mekan.

Kelāġ bülbül-i şīrīn-nevā yerin tutmaz
Heves-meniş dil-i ‘işk āşinā yerin tutmaz

5. yer:+i, +n

Gazel 86

Mısra: 4

Yer, mekan.

Olur mı ḥüsn-i Ḥudā-dād ü ḥüsn-i sāḫte bir
Cemāl-i naḫş u şuver dil-rübā yerin tutmaz

6. yer:+i, +n

Gazel 86

Mısra: 6

Yer, mekan.

Güşād-ı bağ-ı dil itmez naşīḫat-i zāhid
Semüm-ı şāḥn-ı çemende şabā yerin tutmaz

7. yer:+i, +n

Gazel 86

Mısra: 8

Yer, mekan.

Metā‘-ı kāsīd olur mevķī‘-i ‘ademde vücūd
Maḥāl düşer ki tūvān-ger gedā yerin tutmaz

8. yer:+i, +n

Gazel 112

Mısra: 9

Alan, bölge.

Țutmaz 'itāb-ı dōst yerin ȓahr-ı dūŝmenān
Hic kār-ı niŝter mi ider niŝi-i 'aȓrebūn

9. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 14

*Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği
boşluk, mahal, mekân.*

'Adüv muȓim-i ser-i küy-ı yârdur şad āh
Nesib o rü-siyehūn ġālibā yerin ȓutmaz

10. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 10

*Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği
boşluk, mahal, mekân.*

'Adil-i neşve-i hāl olamaz hālāvet-i kāl
ŝarāb ȓand-i mey-i dil-ȓüşā yerin ȓutmaz

11. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 12

*Bir şeyin, bir kimsenin kapladığı veya kaplayabileceği
boşluk, mahal, mekân.*

Riyā hülūŝ gibi zāta eylemez te'ŝir
Birün-ı sime tılā kīmyā yerin ȓutmaz

12. **yer:**+i, +n

Gazel 86

Mısra: 1

Kıymet, değer.

Kelāġ bülbül-i şirîn-nevā yerin ȓutmaz
Heves-meniş dil-i 'ıŝȓ āŝinā yerin ȓutmaz

13. **yer:**+i, +n, +de

Gazel 166

Mısra: 2

Olduġu gibi, olduġu yer.

Baȓ ŝerȓaya sīnemde olan dāġ üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

yerine:

1. **yerine:**

Kıt'a 16

Mısra: 1

Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

İhsān yerine ehl-i hüner āferin alur
Dünyāda ȓalmamıŝ hele bir ŝāhib-i himem

2. **yerine:**

Gazel 33

Mısra: 5

Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geȓüp edānī
Gül ü sünbülü şavılmış bu ȓemende hār u has var

3. **yerine:**

Gazel 33

Mısra: 5

Bir şey veya kimsenin yerini tutmak üzere.

Küremā-yı dehr gitmiş yerine geȓüp edānī
Gül ü sünbülü ŝavulmıŝ bu ȓemende hār u has var

yeri:

1. **yeri:**+dür

Gazel 194

Mısra: 4

Uygun, yakışır, layık.

Al-i minȓārı ki hem-reng-i leb-i la'lüñdür
ŝekker olsa yeridür loȓma-i h'ān-ı tūȓi

yer id-:

1. **yer id-:**-er

Gazel 193

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerleşmek, iz bırakmak.

Yer ider dîdeler üstinde mişâl-i sürme
Bekleyen gûşe-i ‘uzlet-kedesin mîl gibi

2. **yer id:-üp**

Tarih 33

Mısra: 11

Kelime Tipi: **Deyim**

Yerleşmek, iz bırakmak.

Şadef-i baħr-i ‘adinde yer idüp dürr-i şâf
Qabr-i Dürrî ola dâr-ı güher kân-ı ‘atâ

yesâr-ı saltanat-ı dehr:

1. **yesâr-ı saltanat-ı dehr:-i**

Kaside 2

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Dünya saltanatının zenginliği.

Kem-ter nigâh-ı luṭfuṇa mu‘tâd olan gedâ
İtmez yesâr-ı saltanat-ı dehri mültezem

yeşil:

1. **yeşil:**

Gazel 174

Mısra: 4

Yeşil.

Şehenşâh-ı cüyüş-ı evliyâdur ḥazret-i Monlâ
Yeşil bir bârgehdür qubbesi şahrâ-yı ma‘nâda

yeter:

1. **yeter:**

Gazel 112

Mısra: 5

Yeter, kâfi.

Fehm idebildüñ ise me’âlin yeter saña
Nîlî varaklu heft kitâb-ı müzehhebün

2. **yeter:**

Gazel 197

Mısra: 8

Yeter, kâfi.

Gül ü lâle yeter dâğ-ı derûn u şu‘le-i âhı
Bahâr-ı ‘ışkuñ içre ârzü-yı gülşen itmez dil

3. **yeter:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Yeter, kâfi.

Mânend-i meyl-i kıble-nümâ semt-i Ḥaḳḳ’a dön
Meyl-i sivâ ile yeter olduñ mesel yeter

4. **yeter:-er**

Kaside 9

Mısra: 10

Yeter, kâfi.

Ey Faḥr-i rûsûl ḥâl-i Nesib’e nazar eyle
Bir zerre-i luṭfuñ yeter ol ḥastaya dârû

5. **yeter:**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Yeter, kâfi.

Kesretde gör yegânegi-i râh-ı vaḥdeti
Çeşm-i dilüñde niçeye dek bu ḥavel yeter

6. **yeter:**

Terci-bend 1

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

Ey nefis-i bed-mu‘âmele inşâfa gel yeter
Tâ-key rızâ-yı Ḥaḳḳ’a muḥâlif ‘amel yeter

7. **yeter:**

Gazel 191

Mısra: 14

Yeter, kâfi.

Nesib’i seyli-i qahrüñ tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarḥ-ı mekkâre

8. yet:-

Gazel 31

Mısra: 1

Yeter, kâfi.

‘Ârife gülşende tâze bir gül-i ahmer yeter
Mest-i ‘İşkâ bezmgâh-ı gamda bir sâgar yeter

9. yet:-

Gazel 31

Mısra: 6

Yeter, kâfi.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i hasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

10. yet:-

Gazel 53

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

11. yet:-

Gazel 73

Mısra: 12

Yeter, kâfi.

‘İşkdur pâdişâhi bende iden bendeyi şâh
Buña şahid yeter efsâne-i Maḥmūd u Ayâz

12. yet:-

Terci-bend 1

Mısra: 1

Yeter, kâfi.

Ey nefis-i bed-mu‘āmele inşāfa gel yeter
Tā-key rızā-yı Ḥaqq'a muḥālif ‘amel yeter

13. yet:-

Gazel 53

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

Dökme şebnem gibi çeşmüm yaşını ey gül-i ter
Yeter Allâh'ı severseñ beni ağlatma yeter

14. yet:-

Terci-bend 1

Mısra: 4

Yeter, kâfi.

Râh-ı ‘amelde şevk-ile çālāk ü çābük ol
Evkât-ı bendegî-i Ḥüdâ'da kesel yeter

15. yet:-

Terci-bend 1

Mısra: 10

Yeter, kâfi.

‘Arz eyle hasb-ı hālünü dergâh-ı ‘izzete
Bî-hüde Zeyd ü ‘Amr ile ceng ü cedel yeter

16. yet:-

Gazel 9

Mısra: 7

Yeter, kâfi.

Rehber yeter bu rāhda naḡş-ı cebîn saña
Eyle hemân şitāb

17. yet:-er

Kaside 3

Mısra: 10

Yeterli, Kafi.

Ḳanda ben ḳanda senā-yı zāt-ı ḳudsî gevherün
Ümmetün olmaḳ yeter sermāye-i ‘izzet baña

18. yet:-mez

Gazel 53

Mısra: 4

Yeter, kâfi.

Alma hengām-ı ḡazab ḡançerüññ peyvendin
‘Aşık öldürmege yetmez mi o ḡaşm-âne nazar

19. yet:-er

Kaside 1

Mısra: 11

Yeter, kâfi.

Bes Nesibâ ‘arz-ı hâl ıtnâbı terk eyle yeter
Lâzım-ı ħurşiddür bilmez misin isâr-ı nûr

20. **yet-:-er**

Kaside 10

Mısra: 12

Yeter, kâfi.

Geçüp havâ-yı tabî‘atdan olsun âdeme mülhâk
Bu iltihâkı yeter restegâh-ı gâv u hamîre

21. **yet-:-er**

Gazel 31

Mısra: 6

Yeter, kâfi.

Hâlîme düşmen güler derd-i firâkuñla beni
Künc-i ħasretde yeter ağlatduñ ey kâfir yeter

22. **yet-:-er**

Gazel 31

Mısra: 8

Yeter, kâfi.

Şaydgâh-ı dehrde bî-hûde itme cüst ü cû
Murğ-ı kâma bâz-ı âh-ı âteşin şeh-per yeter

23. **yet-:-er**

Gazel 31

Mısra: 10

Yeter, kâfi.

Bu gülistânda Nesibâ ‘izzet ise maṭlabuñ
Ḥâk-i pây olmak o serve pây-e-i ber-ter yeter

24. **yet-:-mez**

Kaside 1

Mısra: 6

Yeter, kâfi.

Sensin ol sermâye-i fıtrat ki ednâ vaşfuña
Ezmine itmez vefâ yetmez bu eyyâm u şuhûr

25. **yet-:-er**

Gazel 31

Mısra: 2

Yeter, kâfi.

‘Ârife gülşende tâze bir gül-i aḥmer yeter
Mest-i ‘İşkâ bezmgâh-ı gamda bir sâgar yeter

26. **yet-:-er**

Gazel 31

Mısra: 4

Yeter, kâfi.

Mülk-i dil ḥâşş-ı şehenşâh-ı ḥayâl-i yârdur
İntizâm-ı kâre bir kişverde bir dâver yeter

yeti:

1. **yeti:**

Tahmis 2

Mısra: 6

İnsanda doğuştan var olan idrak, hâfıza, muhâkeme
yeteneği gibi güçlerin her biri, meleke.

Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cân u dilümüzdür
Ser-ḥadd-i bakâ ara yeti menzilümüzdür

yetim:

1. **yetim:**

Tarih 33

Mısra: 7

Yetim.

Terk-i ‘âlemle kılup zümre-i aḥbâbı yetim
Fikr-i târihin idüp yek sere iḥvân-ı şafâ

2. **yetim:**

Tarih 34

Mısra: 6

Yetim.

Düşdi bir mışra’-ı yektâ târiḥ
Göçdi Dürrî hüneri kaldı yetim

yetiş-:

1. **yetiş-:-di**

Gazel 90

Mısra: 10

Ulaşmak, erişmek.

Yetişdi evc-i çarha şit-i āh-ı āteř-efřānum
Meger āvāregān-ı ‘ışka kayd-ı mesken olmazmış

2. **yetiş-:-mez**

Kaside 8

Mısra: 6

Ulaşmak, erişmek; vaktinde varmak.

Ribāt-ı cihāna onanlar göçerler
Yetişmez mi ‘ibret geçenler muaddem

yevmü'n-nüşür:

1. **yevmü'n-nüşür:**

Kaside 1

Mısra: 14

Mahşer günü, diriliş günü.

İtdi ihyā mürdegān-ı cehl ü küfri ‘ilm ile
‘Ahdine dirlerse řāyeste eger yevmü'n-nüşür

yık:

1. **yık-:-ar**

Müsemmen 1

Mısra: 3

Bozmak, devirmek.

Āteř-i ahruñ yıkar a‘dāyı ün nār-ı sear
Nažra-i luřfuñ yıkılmıř dilleri ābād ider

yıkıl-:

1. **yıkıl-:-mış**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Gönül bağlamında incinmek.

Āteř-i ahruñ yıkar a‘dāyı ün nār-ı sear
Nažra-i luřfuñ yıkılmıř dilleri ābād ider

2. **yıkıl-:-dı**

Tarih 19

Mısra: 4

Viran olmak, harab olmak.

Cenāb-ı azret-i Monlā Celāle'd-din-i Rūmī'nün
Yıkıldı merad-i pākindeki ol ubbe-i ađrā

yine:

1. **yine:**

Gazel 99

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ĥükm-i bahār-ı vuşlat-ı cānān ile yine
Oldı şüküfte sinede verd-i ter-i neřāt

2. **yine:**

Gazel 166

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bağ řerħaya sinemde olan dāė üzerinde
Bir tāze gül açıldı yine lāle yerinde

3. **yine:**

Gazel 166

Mısra: 13

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ĥasretle revān oldı yine eşki Nesib'ün
Gör bu ulu ırmağı anuñ çeşm-i terinde

4. **yine:**

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ey arħ nedür yine bu fırşat
Bu sūziř-i cān-güdāz-ı asret

5. **yine:**

Gazel 178

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

Hem şöhet-i gül hār-ı pür-āzārdur ammā
Oldı yine murğ-ı seherūñ nāmı keşide

6. **yine:**

Terkib-bend 1

Mısra: 21

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yā Rab yine ola rüy-ı cānān
Āyine-i didede nümāyān

7. **yine:**

Gazel 14

Mısra: 13

Yeniden, bir daha, tekrar.

Himmetle yine bāğçe-i nazma Nesībā
Her mışra^c-ı renginūñi bir cūy-ı zülāl it

8. **yine:**

Kaside 8

Mısra: 4

Yeniden, bir daha, tekrar.

Çalış terk-i hestiye bul kendi kendiñ
Yine kendiñi kendiñe eyle maḥrem

9. **yine:**

Tarih 18

Mısra: 16

Yeniden, bir daha, tekrar.

Didi teşrîfūñe târiḥ ile tebşir iderek
Mühr-i şāh ile yine geldi Muḥammed Paşa

10. **yine:**

Gazel 115

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Pervānesisin var ise bir şem^c-i cemālūñ
Ḥālî degül ey dil yine bu sūz u güdāzuñ

11. **yine:**

Gazel 150

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine bu Nesīb-i zāra peder-āne pend idersin
Ġam-ı ‘ışkuñ ile tārāca virüp şekib ü şabrın

12. **yine:**

Gazel 155

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nār-ı firāk ‘āşıkı maḥv itse de yine
Añlar ‘ayār-ı sūzını ḥākisterin gören

13. **yine:**

Gazel 167

Mısra: 12

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesībā ḥāl-i ruḥsārına oldum mübtelā şimdi
Yine bir tāze dāğ urdum dil-i pür-iḥtirāk üzre

14. **yine:**

Gazel 177

Mısra: 13

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine Nesīb gibi vaşf-ı ḥüsn-i pākūñde
Müşābih oldı hemān ḥālî mūr-ı bî-zūra

15. **yine:**

Kaside 9

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Fermāñi ile itdi zemīni yine rüşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rü

16. **yine:**

Rûbai 24

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

‘Acz-i beşere kâ’îl iken anda yine
Dil-beste-i na‘t-i Aḥmed-i Muḥtâr’am

17. yine:

Tarih 2

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Luṭf-ı bî-pâyânını seyr eyle Ḥaḫḫ'un kim yine
Eyledi bir pâdişâh-ı ‘âdile mülki ‘aṭâ

18. yine:

Tarih 6

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Maṭla‘-ı çarḫ-ı ‘ināyetden yine Bārī Ḥudā
Maḫz-ı luṭfiyla dıraḫşân itdi bir māh-ı nevi

19. yine:

Tarih 12

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Dest-i ğavvâş-ı ‘aṭâ ile yem-i devletden
Oldı bir dürr-i girân-māye yine cilve-nümā

20. yine:

Tarih 12

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefḫ-ı ḫāṭır
Virdi bir neyyir-i iḫbāl ile dünyāya ziyā

21. yine:

Tarih 18

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ḥamdüli’llah ki yine esdi nesīm-i iḫbāl
Aldı bûy-ı gül-i ümmîdi meşām-ı dünyā

22. yine:

Tarih 22

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Olmuş idi o ḫazretün sâḫa-i türbesi ḫarāb
Şükr Ḥudā'ya kim yine oldı cedîd ü bî-bahā

23. yine:

Tarih 27

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bi-Ḥamdüli’llah yine geldi zamân-ı ‘adl ü âsāyiş
Bu tâze müjde ile rûşen oldı dîde-i dünyā

24. yine:

Tarih 27

Mısra: 16

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesîb-âsâ ahālî didi tebrîk ile târiḫin
Mübârek-bād ‘Abdullāh Efendi'ye yine fetvā

25. yine:

Gazel 37

Mısra: 14

Yeniden, bir daha, tekrar.

Ḳankı sevdâ-ger-i nâz arturabilmem ki Nesîb
Yine kâlâ-yı dil-i şifte dellâldadur

26. yine:

Gazel 198

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine mir‘ât-ı fikre ‘aks-i geysû-yı dü-tâ düşdi
Derûn-ı gonca güyâ kim dü-serâ bir ejdehâ düşdi

27. yine:

Tarih 18

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ol âşaf-ı zî-şâmı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

28. yine:

Tarih 19

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nigāh it luṭf-ı Hakk'a bir kerem-ver şāhib-i himmet
Yine vaḥ'-ı kādīmī üzre anı eyledi iḥyā

29. yine:

Tarih 19

Mısra: 12

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesībā mülhem-i ḡaybī didi tāriḥ-i tecdīdin
Yine mīnā yapıldı ḡubbe-i pūr-naḡş-ı Mevlānā

30. yine:

Tarih 22

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Sāl-i 'imāretin Nesīb eyle bu mışra'a su'āl
Oldı yine müceddede türbe-i şadr-i evliyā

31. yine:

Gazel 148

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Efzūde iken revnaḡ-ı ḥüsnüñ nazarumdan
Bilmem ne kaçarsın yine sen reh-güz̄erümden

32. yine:

Gazel 150

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

İdeli fūnūn-ı sıḥri nighūñle ḡamze tekmiḡ
Saña 'āşık olsa Rüstem yine ber-gezend idersin

33. yine:

Gazel 198

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine mir'āt-ı fikre 'aks-i ḡisū-yı dü-tā düşdi
Derūn-ı gence ḡüyā kim dü-ser bir ejdehā düşdi

34. yine:

Gazel 202

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Şikār-ı murḡ-ı ümmīd el virüp bu deşt-i ḡasretde
Yine bāzū-yı vaşla ol hümā-pervāz gelmez mi

35. yine:

Tarih 28

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Zuhūr itdi yine imdād-ı ruḡāniyyet-i Aḡmed
'Uḡūd-ı kār u bār-ı zümre-i sādāt ḡall oldı

36. yine:

Gazel 180

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine cānāne çıksa cilvegāh-ı nāza 'id olsa
Raḡīb-i nā-muvāfiḡ ḡam gibi ammā ba'id olsa

37. yine:

Gazel 213

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

Şurāḡiler sebūlar şaf-be-şaf hep oldı āmāde
Yine ser-germ olup sāḡi ḡama ḡürz-i girān çekdi

38. yine:

Tahmis 4

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ol meh ḡāzabla ber-ḡaraf-sāz-ı niḡāb olmış
Kemāl-i naḡvetinden cebhesi pūr-piḡ ü tāb olmış

39. yine:

Tarih 14

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Mübeşşirler Nesibâ didi târihin bu mışra'la

Yine Şâdık Mehemmed mesned-i fetvâya basdı pā

40. yine:

Gazel 178

Mısra: 15

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bir tâze şikâr aldı Nesibâ yine oldı

Şâhîn-i hayâl evc-i ma'âniye perîde

41. yine:

Gazel 26

Mısra: 2

Yeniden, bir daha, tekrar.

Zuhûr itdi 'izâruñ üzre haft-ı müşg-sâ bir bir

Yine 'uşşâk-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

42. yine:

Gazel 9

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Zulmet-fezâ olur yine âh-ı hazîn sañâ

Çün perde-i şehâb

43. yine:

Gazel 34

Mısra: 10

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bir gün açar âhir der-i ümmîdümi devrân

Miftâhı o kufluñ yine âh-ı şehirümdür

44. yine:

Gazel 136

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

‘Aceb mi ihtirâzum olmasa hâr-ı melâmetden

Yine şad-pâre-sâz-ı ceyb ü dāmân-ı şekib oldum

45. yine:

Gazel 48

Mısra: 9

Yeniden, bir daha, tekrar.

Şâhid-i feyza yine mâşıta-i tab'-ı Nesib

Cevher-i nuṭkumuzu zib-i binâ-güş eyler

46. yine:

Gazel 77

Mısra: 11

Yeniden, bir daha, tekrar.

Nesibâ dürr olursa güşuna almaz yine ‘âşık

O söz kim güfte-i şehri gibi dil-süz-ter olmaz

47. yine:

Gazel 94

Mısra: 4

Yeniden, bir daha, tekrar.

Bî-hûde degül cünbüş-i bâl ü per-i müjgân

Şehbâz-ı nigâhuñ yine naḥcîre şarılımış

48. yine:

Gazel 49

Mısra: 9

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine feryâdını arturdı hezârân-ı çemen

Seyr-i bâğa ‘acabâ ol gül-i ra'nâ mı gelür

49. yine:

Gazel 83

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Pâymañ olmağıla ehl-i dil olmaz nâkış

Hâke de düşse yine kadr-i güher dün olmaz

50. yine:

Gazel 83

Mısra: 8

Yeniden, bir daha, tekrar.

Hüsn-i hulk olmaz imiş hü-yı rediye tebdil
Müşk-i ezfer yine bir daği dönüp hün olmaz

51. yine:

Müfret 4

Mısra: 1

Yine, tekrar, yeniden.

Yine kânün-ı kadim üzre şeh-i bende-nüvâz
İltifât itdi bize ey dil o öterse eyü sâz

52. yine:

Gazel 41

Mısra: 12

Yeniden, bir daha, tekrar.

Görinmez oldu dime sâhil-i ümîd Nesib
Bu zevrağa yine bir nâ-hudâ gelür görünür

53. yine:

Gazel 90

Mısra: 6

Yeniden, bir daha, tekrar.

Güle ammâ hezâruñ nâlesi nâhun-zen olmazmış
Çerâğın mihr ü mehden yaksalar bulmaz yine revnağ

54. yine:

Gazel 73

Mısra: 1

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ol h'âce-i hüsnîyle nizâ' oldu dirâz
Kâle-i nâza vefâ eylemedi nağd-i niyâz

55. yine:

Gazel 91

Mısra: 3

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine var ise rakib-i siyeh ahterdendür
Bizden ayrılmağa bâ'îş ne ola ol meh-veş

56. yine:

Gazel 91

Mısra: 7

Yeniden, bir daha, tekrar.

Yine ser-mesti-i hicrân ile gavgâmuz var
Oldı berceste sere keyf-i şarâb-ı bî-ğâş

yit-:

1. **yit-:-er**

Gazel 194

Mısra: 6

Kafi olmak, yetmek.

Güşe-girânun olur kıymeti lâ-büd efzün
Şâhid-i hâl yiter qadr-i girân-ı tûfi

yoğ:

1. **yoğ:+ı, -dı**

Tarih 25

Mısra: 3

Yok.

Hağ-güy u 'afif idi ki yoğıdı nazîri
Zâhirde vü bātında o bî-şibh ü nedidün

yok:

1. **yok:**

Gazel 210

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hüsn odur dilber odur 'ışık odur 'aşığ odur
Kimse yok zât u şifâtında anuñ enbâzi

2. **yok:**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nâle-i ney ki gîdâdur rûḥa
Bunda zevk yok iken ecsâduñ

3. yok:

Gazel 19

Mısra: 7

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hele yok tîregi-i minnet-i dūnân anda
Sâye-i şâh-ı cihândan baña yeg sâye-i bîd

4. yok:

Gazel 165

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gelmez Nesîb ehl-i dilüñ şevkına fûtûr
Yok ihtiyâc-ı âb-ı güher tâzelenmege

5. yok:

Gazel 170

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Takdîr-i Ḥaḳ zuhûr ider elbette çâre yok
Ḥaşma muḳâbil ol ne virürler cebânete

6. yok:

Gazel 172

Mısra: 14

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nesîbâ sūḳ-ı âlemde biz ol sevdâ-ger-i fakruz
Metâʿ-ı devletüñ yok bahsümüz sūd u ziyânında

7. yok: dur

Gazel 136

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Diyâr-ı hecre düşdüm ḳaldı dil kūy-ı dil-ârâda
Bu yâd illerde bir ḥâlüm bilür yoḳdur ḡarib oldum

8. yok: dur

Tahmis 1

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

N'ola meyl eylemezsek māl ü cāha
Ki yoḳdur meylümüz ḥubb-ı sivāya

9. yok: dur

Gazel 180

Mısra: 7

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

O māha aḳterân ümmîdin itmeme ṭālîʿüm yoḳdur
Felekte her ne deñlü kevkeb-i baḥtum saʿîd olsa

10. yok: dur

Kaside 2

Mısra: 13

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Yoḳdur saña ḥulûşdan özge vesîletüm
Yâ nâşire'l-mekârim ü ya menbaʿa'l-himem

11. yok: dur

Mesnevi 2

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Yoḳdur bu zamânda şanma merdân
Anlarsuz olur mı hîç devrân

12. yok:

Kaside 2

Mısra: 14
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Zātuñ muḳaddimāti olan mācerāyı hep
Ta‘dād ü mümteni‘ aña yok ṭāḳat ḳalem

13. yok:

Rübai 62

Mısra: 3

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Kāmilleri fehme ḳudretüñ yok ṭutalum
Bārī hele kendi zātuñı fehm eyle

14. yok:

Gazel 131

Mısra: 3

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ḳuvvet-i ḡayr iledür cünbişi yok istiḳlāl
Pāy-ı çübīn gibi sābit olamaz pāy-ı ḳalem

15. yok:

Kaside 9

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nokṣānuña baḳ ḥālūñi merdān ile vezn it
Yok dide-i inṣāf ḳadar rāst terāzū

16. yok:

Rübai 4

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Ey derdi ḥayāt-ı ebediye bā‘is
Yok fenn-i melāḥatde senüñle bāḥis

17. yok:

Terkib-bend 1

Mısra: 17

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Āyā bu cefāya yok mı pāyān
Tā ‘arṣa iriṣdi āh u feryād

18. yok:

Gazel 74

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Nik-baḥtāna daḥi vuṣlat-ı cānān muḥāl
Baḥt-ı vārūn ile biz yok yere ḡavḡā iderüz

19. yok:

Kaside 2

Mısra: 5

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Yok dergehüñden özge baña melce’ ü melāz
Aḥvāl-i pür-melālūmi ‘arz eylesem ne ḡam

20. yok:

Kaside 2

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Düstür-ı ittibā‘-ı sünen mesleküm degül
Yok bir ‘amel ki tuḥfe-i dergāhuñ eyleyem

21. yok:

Gazel 175

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Güm-rāh-ı beyābān-ı ḡamam çäre kerem yok
Yā Rab baña Ḥızr-ı keremüñ rāh-ber eyle

22. yok: +dur

Gazel 38

Mısra: 11
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Dide-i inşâf-veş mizân yokdur ‘âkıle
Vezn-i câhil küy-ı kıntar-ı enâniyyetledür

23. yok:

Kaside 1

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Emr ü nehyüñ ictinâb u imtisâli bende yok
İttibâ‘-ı sünnetüñ hîç hâtıra itmez huşûr

24. yok: +dur

Gazel 109

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Yokdur mecâli vakt-i tilâvetde sür‘ate
Endişe-i ma‘âni-i Qur‘ân idenlerüñ

25. yok: +dur

Tahmis 3

Mısra: 11

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Şu içmek deñlü yokdur teşne-i ‘ışka helâk olmak

26. yok: +dur

Müsemmen 1

Mısra: 14

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

El-meded gitsün kerem kıl çeşm-i kılbümden remed
Ben ğaribe dergehüñden ğayrı yokdur müstened

27. yok: +dur

Gazel 106

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Lâ-büd nizâm-ı hâl içün eyler riyâ iden
Yokdur anuñ riyâsı ki bir büriyâsı yok

28. yok: +dur

Tarih 18

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Yine ol âşaf-ı zî-şânı getürdi şadra
Gördi kim yokdur aña ehl-i düvelde hem-tâ

29. yok:

Gazel 96

Mısra: 7

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Hîç görmüş yok hemân dillerde bir efsânedür
Bu harâb-âbâd-ı ‘âlem bir zamân ma‘mûr imiş

30. yok: +dur

Gazel 57

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Ol perî-peyker dimiş inşâf idüp bir kimseye
Cevrûme yokdur Nesib-âsâ taħammül gösterür

31. yok:

Gazel 107

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var
karşıtı.

Çak cānuma geçti elem-i tîr-i tegāfûl
Geçmiş beni sulţānuma a‘dâ haberüm yok

32. yok:

Gazel 146

Mısra: 9

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Bu gülsitānda hār u gülün farkı yok Nesīb
Temyiz olunmasa n'ola bülbul gurābdan

33. **yok:**

Gazel 107

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdā haberüm yok

34. **yok:**

Gazel 107

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Hāl-i ruḥuñ itmiş beni şeydā haberüm yok
Yakmış cigerüm âteş-i sevdā haberüm yok

35. **yok:**

Gazel 107

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Bīmār olalı ârzū-yı la'l-i lebūñle
Gelse ser-i bālīnūme 'İsā haberüm yok

36. **yok:**

Gazel 107

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Mestāne düçār olmışam ol şūḥa ser-ā-pā
'Arz itmişem aḥvālūmi ammā haberüm yok

37. **yok:**

Gazel 107

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Sırr-ı dehen-i yāri su'āl eyleme benden
V'allāhi vü b'illāhi Nesībā haberüm yok

38. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 16

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Bir rāḥa 'āzimüz ki Nesīb anda menzilün
Āğāzı var miyānesi var intihāsı yok

39. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 1

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

40. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

41. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 2

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgāh-ı cihānuñ şafāsı yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

42. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 2
Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Gitmiş bu bezmgâh-ı cihānuñ şafası yok
Sākisi yok piyālesi yok āşināsı yok

43. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 4

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Sūk-ı fenāda olma hāridār o cinse kim
Hemyān-ı himmet içre müheyyā bahāsı yok

44. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 6

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Her zāt-ı bî-ḥired k'ola evzā'ı dil-ḥırāş
Beñzer hemān o zevraḳa kim nā-ḥudāsı yok

45. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 8

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Her kūr-ı dilden itme recā-yı nazar k'anuñ
İmdād-ı nūr-ı çeşm idecek tütüyāsı yok

46. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 10

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Lā-büd niẓām-ı ḥāl içün eyler riyyā iden
Yokdur anuñ riyāsı ki bir bürüyāsı yok

47. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 12

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

Aḥkām-ı muşḥaf-ı ruḥuñ ey mäh setr ider
Kāfir disem o ḥaṭṭ-ı siyāha ḥaṭāsı yok

48. **yok:**

Gazel 106

Mısra: 14

Bulunmayan, mevcut olmayan (nesne, kimse vb.), var karşıtı.

‘Ömr-i ḥarīşe olsa bu tül-i emel kıyās
Vaḳt-i ḥayātınuñ görünür inḳızāsı yok

yok ol:

1. **yok ol:**

Rübai 62

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yok olmak.

Ey t̄alib-i Ḥaḳ şıfātuñı fehm eyle
Yok ol yüri seyyi’ātunı fehm eyle

yok yer:

1. **yok yer:**+ler,+e

Rübai 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşu boşuna.

Ey teşne-leb-i kenāre-i cüy-ı vefā
Yok yerlere eyleme tekāpüy-ı vefā

2. **yok yer:**+e

Gazel 104

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Boş yere, boşu boşuna.

Ol dehān-ı tengden ḥarf-i vefā almış mı var
Yok yere naḳd-i sirişkin itmesün ‘āşık telef

3. **yok yere:**

Gazel 153

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Kalıp ifade**

Boş yere, boşu boşuna.

Düketdi yok yere naqd-i sirişki dide-i ter
Hemîşe gâh miyân geh dehen hayâlinden

yoksa:

1. **yoksa:**

Gazel 192

Mısra: 5

Yoksa, aksi hâlde.

Ser-i rehde nigâh-ı âşinâyîdür garaž yoksa
O âhû-çeşm ile hem-vâre ülfet kıanda ben kıanda

2. **yoksa:**

Gazel 27

Mısra: 7

Yoksa, aksi hâlde.

Hemân hikmet şafâ-yı dildedür yoksa berâberdür
Gerek peygûle-i küllhan gerekse bezm-i gülşendür

3. **yoksa:**

Gazel 42

Mısra: 3

Yoksa, aksi hâlde.

Hüner şîrin mezâk-ı ma'ni-i nuṭṭk olmadur yoksa
Belî mânend-i merdüm-i ṭṭi-i şekker-şiken söyler

4. **yoksa:**

Gazel 58

Mısra: 3

Yoksa, aksi hâlde.

Sa'âdet ister iseñ bâl-i himmet aç yoksa
Fesâne küyi-i perr-i hümayı neylerler

5. **yoksa:**

Gazel 78

Mısra: 3

Yoksa, aksi hâlde.

Dil sefid olmağā muḥtâcdur âdem yoksa
Merd-i destâr-ı sefid ile Müselmân olmaz

6. **yoksa:**

Gazel 125

Mısra: 6

Yoksa, aksi hâlde.

Ref' eylerüz düşerse güher ḥâk-i tîreye
Yoksa ṭama' mülâyim-i girdârumuz degül

7. **yoksa:**

Gazel 142

Mısra: 3

Yoksa, aksi hâlde.

Şeh-i iklim-i tecrid ol şafâ vir ḳalbûne yoksa
Sifâlin câm ile ey rind-i mey-ḥâne Cem olmazsın

8. **yoksa:**

Kaside 1

Mısra: 12

Yoksa, aksi hâlde.

‘Arz-ı ḥâl itmekdür ancak maṭlabum dergâhuña
Yoksa vaşfuñ şad-hezârân fersâḥ oldu baña dūr

9. **yoksa:**

Kaside 3

Mısra: 8

Yoksa, aksi hâlde.

İ'tirâf-ı cürmdür ḳaşdum bu nazm-ı tâzededen
Yoksa medḥüñ baña nisbetle süreyyâ ve's-serâ

yol:

1. **yol:um**

Rûbai 34

Mısra: 2

Yol, güzergah.

Ey Pâdişeh-i kevn ü mekân ihsân it
Dergâhuña varmağa yolum âsân it

2. **yol:**+u, +muz

Gazel 212

Mısra: 1

Yol, güzergah.

Felek ‘aceb yolumuz kūy-ı yāre düşmez mi
Bizüm de hişşemüze bir nezāre düşmez mi

3. **yol:**+ı, +n, +da

Kaside 2

Mısra: 1

Gaye, amaç, maksat; uğruna.

Na’tüñ yolında çok mıdur ey şāh-ı zü'l-kerem
Her hātvesinde secde-i şükr eylese kalem

4. **yol:**+da

Gazel 65

Mısra: 9

Gaye, amaç, maksat; uğruna.

Bezl-i ten ü cān gerek bu yolda
Herkesde o kâbiliyyet olmaz

5. **yol:**+u, +n, +da

Tahmis 3

Mısra: 9

Gaye, amaç, maksat; uğruna.

Yoluñda ölmeden dönmez ne añlarsın bu maḥzūnı
Hemān çek tiğ-ı nāzı bildüğüñden kılma ey hūnı

yolda kal-:

1. **yolda kal-:-dı**

Müsemmen 1

Mısra: 14

Kelime Tipi: **Deyim**

Amaca, maksada, gayeye ulaşamamak.

Rūḥ-ı quds idi rikābuñda sa‘ādet-veş devān
Yolda kaldı ol daḥi sen ‘izz ile olduñ revān

yu:

1. **yu-:-y, -up**

Gazel 89

Mısra: 1

Temizlemek, yıkamak.

Māsivādan el yuyup maḥlūḳdan ümmīdi kes
Virdüñ olsun dā’imā Allāh bes bākī heves

2. **yu-:-maḳ**

Gazel 185

Mısra: 8

Temizlemek, yıkamak.

Būs-ı lebüñ-çün eyleme ben bendeñi helāk
Ey tünd-hū yumaḳ olamaz ḳanı ḳan ile

Yūnus:

1. **Yūnus:**

Kaside 2

Mısra: 8

Hız. Yunus Peygamber.

Nūruñ ta‘alluḳı itdi anı muḥāfaḳa
Yūnus derūn-ı ḥūtda oldı şümürde dem

yüri:

1. **yüri:**

Rūbai 62

Mısra: 2

Yürümek, devam etmek.

Ey ṭālib-i Ḥaḳ şıfātuñı fehm eyle
Yok ol yüri seyyi’ātunı fehm eyle

Yūsuf:

1. **Yūsuf:+uñ**

Gazel 64

Mısra: 12

Hız. Yusuf peygamber.

‘Aḳl ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ zücretin
Yūsuf’uñ ḥālin refiḳ-ı gūşe-i zindāna sor

2. **Yūsuf: +uñ**

Gazel 78

Mısra: 10

Hız. Yusuf peygamber.

Hüneri ‘ayb görür dide-i hussād Nesīb
Yūsuf’uñ hüsni pesendide-i ihvān olmaz

3. **Yūsuf: +a**

Gazel 168

Mısra: 3

Hız. Yusuf peygamber.

Yūsuf’a şefkat olur ğadr-i şarīḥ-i ihvān
Şimdiki şive-i bed ‘ahdi-i yārāne göre

Yūsuf-āsā:

1. **Yūsuf-āsā:**

Gazel 80

Mısra: 10

Hız. Yusuf Peygamber gibi.

Sicn-i ğam olsa Nesībā cāyumuz olmaz ‘aceb
Yūsuf-āsā kıymet-i efzūna çıkmış inmişüz

Yūsuf-ı gül-pirehen:

1. **Yūsuf-ı gül-pirehen:**

Gazel 153

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gül gömlekleli Yūsuf (Hız. Yūsuf’un gömleğinin kardeşleri tarafından kana bulanıp onun öldüğünü söylemeleri hadisesine telmihte bulunulur).

Ḥayālî daḥî ‘azîz itdi şimdi didārı
Fiğān o Yūsuf-ı gül-pirehen ḥayālinden

Yūsuf-ı sâni:

1. **Yūsuf-ı sâni:**

Gazel 199

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

İkinci Yusuf. (Güzellik yönünden Hız. Yusuf’a benzeyen bağlamında).

Ey Yūsuf-ı sâni saña sevdā-ger-i dide
Ḥarc eylemedük gevher-i nā-yāb mı kaldı

Yūsuf-ṭal‘at:

1. **Yūsuf-ṭal‘at: +uñ**

Gazel 204

Mısra: 6

Yusuf yüzlü.

Ḳudūm-ı dil-rübādan bezm-i düşmen tāb-nāk oldu
Cemālinden o Yūsuf-ṭal‘atüñ zindān güzellendi

yüz:

1. **yüz:**

Rübai 60

Mısra: 3

Yüz, suret, çehre.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtük
Yüz tevbe-i ‘āşıkı şikest eyler bu

2. **yüz: +i, +n, -e**

Gazel 127

Mısra: 7

Yüz, suret, çehre.

Gāhî yüzine güldi gehî çin çin olup
Al itdi ‘andelibe ruḥ-ı al al-ı gül

3. **yüz: +ü, +müz**

Gazel 74

Mısra: 10

Taraf, yön, kısım.

Ḥıdmet-i ḥayr-du‘asında muḳīmüz şeb ü rüz
Yüzümüz ferş-i reh-i dergeh-i Mollā iderüz

4. **yüz:**

Rübai 60

Mısra: 4

Yüz, sayı sıfatı.

Yüz perde-i ‘ābidi ol eyler mehtük
Yüz tevbe-i ‘āşıkı şikest eyler bu

5. **yüz: +in**

Rûbai 46

Mısra: 4

Yüz, suret, çehre.

Ser-beste kalursa n'ola hâl-i dilümüz
Gördükçe yüzün şûret-i dîvâr oluruz

6. **yüz:**

Gazel 152

Mısra: 8

Yüz, suret, çehre.

Hâk-i râhı olalum ol şeh-i hüsnüñ tâ kim
Ola yüz kâm-revâ büse-i dâmânından

7. **yüz: +üñ**

Gazel 193

Mısra: 9

Yüz, suret, çehre.

Hîç şafâ vü kedere bakma sürüp hâke yüzüñ
Kendiñi vâsıl-ı deryâ idegör Nîl gibi

8. **yüz: +ü, +m**

Gazel 138

Mısra: 5

Yüz, suret, çehre.

Küyuñda yüzüm hâk-i reh itmek baña yegdür
Hürşide mümâs olsa dañi fark-ı külâhum

9. **yüz:**

Kaside 4

Mısra: 14

Yüz, sayı sıfatı.

Tâ kıyâmet her dehenden ola rûh-ı pāküñe
Âlüñe aşhabuña yüz biñ tañiyyât ü şalât

10. **yüz:**

Kaside 6

Mısra: 13

Yüz, sayı sıfatı.

Her nefes ravzaña yüz biñ şalavât ola nisâr
Tâ ki hürşid-i felek nûr-dih-i hâver olur

11. **yüz:**

Kıt'a 6

Mısra: 3

Yüz, sayı sıfatı.

Şi'rüñi 'arz it o kân-ı faẓla yüz biñ şerm-ile
Zâde-i ẓab'uñ berây-ı terbiyet üstâda vir

12. **yüz:**

Gazel 36

Mısra: 9

Yüz, suret, çehre.

Gördükçe yüz çevirme 'aceb mi bizi Nesîb
Yâr ile rû-be-rû olacak hâlümüz mi var

13. **yüz: +üñ**

Rûbai 48

Mısra: 4

Yüz, suret, çehre.

Mânende-i hürşid eger rif'at eyle
Başuñ göge irse dañi sür hâke yüzüñ

14. **yüz:**

Kıt'a 10

Mısra: 4

Yüz, suret, çehre.

Ey şefî'i rûz-ı maşşer şâh-ı hayl-i enbiyâ
Yüz sürenler ravzaña hâşâ ki mağfûr olmaya

yüz çevir-:

1. **yüz çevir-:-mez**

Tahmis 3

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Yüz çevirmek, gösterdiği ilgiyi kesmek.

Şadâkat-kâr olanlar yüz çevirmez derd ü mihnetden
Hücûm-ı şevk-ile lezzet bulur kahr u mezelletden

yüz sür:-

1. yüz sür:-mek

Kıt'a 12

Mısra: 2

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Mekke olalı maṭla‘-ı ḥurşid-i şerī‘at
Yüz sürmek umar sāḥasına ḥāş u eger ‘ām

2. yüz sür:-üp

Tarih 7

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Yüz sürüp ḥāk-i der-i ḥazret-i Mevlānā'ya
Ḥakḫ'a minnet hele gösterdi bize rüy-ı merām

3. yüz sür:-üp

Gazel 123

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Yüz sürüp reh-güzer-i ehl-i kemāle ḥāk ol
İncilā-baḥş-ı ruḥ-ı āyine-i idrāk ol

4. yüz sür:-üp

Terkib-bend 1

Mısra: 20

Kelime Tipi: **Deyim**

Aşırı sevgiyi ve bağlılığı göstermek için yere eğilmek,
yere kapanmak; sevgilinin ayağına kapanmak.

Her rüz u şeb itmede niyāzı
Dergāhına yüz sürüp ilāh'uñ

2.3.28. Z / Ż / Ẑ

zabt:

1. zabt: +i, +n, +da

Gazel 74

Mısra: 5

Tutmak.

‘Āciz olsaḫ dil-i mecnūn-menişūñ zabṭında
Beste-i silsile-i zūlf-i semen-sā iderüz

zād eyle:-

1. zād eyle:-düm

Gazel 137

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Azık etmek.

Şāhbāz-ı nālemi şaldum şikār-ı maṭlaba
Bend-i pāyın rişte-i āh-ı ‘ulūv zād eyledüm

zāde-i ṭab‘:

1. zāde-i ṭab‘: +uñ

Kıt'a 6

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Şiir, bir insanın tabiatından meydana gelen eseri.

Şi‘rūñi ‘arz it o kân-ı fazla yüz biñ şerm-ile
Zāde-i ṭab‘uñ berāy-ı terbiyet üstāda vir

zād-ı reh-i āḥiret:

1. zād-ı reh-i āḥiret:

Gazel 171

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ahret yolunun azığı.

Tā bī-nemek-i şıdḫ ola olmaz mezesi hīç
Dünyāda her iş zād-ı reh-i āḥiret olsa

zād-ı sefer:

1. zād-ı sefer:

Gazel 189

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yolculuk erzağı.

Besdür hemîşe zād-ı sefer Mevlevîler'e
Hûn-âb-ı dide laht-ı ciger Mevlevîler'e

zafer:

1. **zafer:**

Müsemmen 1

Mısra: 2

Zafer.

Server-i ceyş-i rüsûlsin hâdimüñ 'avn ü zafer
Âteş-i kâhruñ yaķar a'dâyı çün nâr-ı seķar

zafer-yâfte:

1. **zafer-yâfte:**

Kaside 10

Mısra: 14

Zafer bulmuş.

Kemîne luţfı ider pîşe-i za'îfeyi 'anķa
Nigâhı mûrı zafer-yâfte ider şaf-ı şîre

za'f-ı cism-i zâr:

1. **za'f-ı cism-i zâr:** +dan

Gazel 158

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

İnleyen bedenın zayıflığı.

Bî-ser ü sāmāndur dil za'f-ı cism-i zārdan
Sāz olur aheng-i düşmen inkisār-ı tārdan

za'f-ı hicrān:

1. **za'f-ı hicrān:** +ı, +y, +la

Gazel 192

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

(sevgiliden) Ayrılığın zayıflığı.

Nesībā za'f-ı hicrānıyla hem çün berggāh oldum
Tecellā-yı cemāl-i yāre tākāt ķanda ben ķanda

zāhid:

1. **zāhid:** +üñ

Gazel 17

Mısra: 5

Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Zāhidüñ dārū-yı pend-i telhi olmaz sūd-mend
Mümteni'dür derd-i ehl-i 'ışkā tedbîr-i 'ilāc

2. **zāhid:**

Gazel 25

Mısra: 8

Çok dindar olup irfanı olmayan kimse, kaba sofu.

İdenler 'āşıkı dil-beste-i menzilgeh-i dilber
Seni zāhid hevā-yı ravza-i rıdvāna şalmışlar

3. **zāhid:**

Gazel 54

Mısra: 7

Aşırı, kaba sofu.

Mestüredür anı görmezse n'ola zāhid
Kim duĥter-i rez bāde-i engūra laķabdur

4. **zāhid:**

Gazel 32

Mısra: 14

Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Ehl-i keşfüñ pāye-i ednāsını bulmaz Nesīb
Gerçi zāhid 'ilm ile müstahric-i Keşşāf olur

5. **zāhid:**

Gazel 39

Mısra: 7

Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Şayd içün zāhid ol āhū nigeĥi ĥavfum bu
Eldeki sübĥa-i şad-dānesini dām eyler

6. **zāhid:**

Gazel 125

Mısra: 7

Kaba sofu (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Zāhid tehālūk eyleme işlahumuzda hiç
Pendūñ şifā-dih-i dil-i bīmārumuz degül

7. **zāhid:**

Gazel 9

Mısra: 13

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Zāhid bu hīre-çeşm ile kūy-i ḥaḳīḳati
Görmek murād ise

8. **zāhid:~i**

Gazel 196

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Gör zāhidi ki ḥalka-i tevḥidde müdām
Ol māh-peyker ile döner āsumān gibi

9. **zāhid:~e**

Gazel 152

Mısra: 6

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Kāfir-i zūlf anı hem-reng ider āḫir giderek
Zāhide söyle ki ḥavf eylesün imānından

10. **zāhid:~i**

Gazel 35

Mısra: 4

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Şeh-i mülk-i fenā ol ḥidmet-i rindāna sa'y eyle
Meded hem şöḫbet itme zāhidi kim ṭab'-ı cāmiddür

11. **zāhid:**

Gazel 200

Mısra: 1

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Zāhid ki göre bezm-i şāhbāda dil-ārāyı
Bir cur'aya şatmaz mı şad şavma'a taḳvāyı

12. **zāhid:**

Gazel 208

Mısra: 7

Kaba sofı (çok dindar olup irfanı olmayan kimse).

Nühüfte yāri şikār eylemiş bugün zāhid
Bizi meżemmet iden yād-gārı gördüñ mi

zāhidā:

1. **zāhidā:**

Gazel 146

Mısra: 1

Ey zāhid!.

Geç zāhidā bu fikr-i kec-i nā-şavābdan
Geçmez gönül o dilber-i 'ālī-cenābdan

2. **zāhidā:**

Gazel 210

Mısra: 1

Ey zahit!.

Zāhidā şanma ki bāzī ola şāhid nārı
Sen daḫi şāf-dil ol añlaya gör bu rāzı

zāhid-i ferzāne:

1. **zāhid-i ferzāne:~den**

Gazel 100

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Bilgin zahid.

Olinsa bezmde bigāneden ḥazḫ
İderdüm zāhid-i ferzāneden ḥazḫ

zāhid-i nā-dān:

1. **zāhid-i nā-dān:**

Gazel 151

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Cahil kaba sofı.

Ey zāhid-i nā-dān niçe bir bülbul-i cânun
Büy-ı eser ister gül-i taşvīr-i riyādan

zāhid-i sālūs:

1. **zāhid-i sālūs:**

Gazel 41

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

İki yüzlü zahid.

Nigāh için ruḥ-ı cānāna zāhid-i sālūs
Ridā be-düş elinde ‘aşā gelür görünür

zāhir:

1. **zāhir: +üñ, +i**

Gazel 15

Mısra: 6

Açık, ortada, görünür.

Tahrīme-i ‘irfāna olursın müteheyyī
Ger zāhirüñi ṭāhir ide āb-ı şerī‘at

2. **zāhir: +de**

Gazel 75

Mısra: 4

Açık, ortada, görünür.

Mest itdi bizi bûy-ı gül-i bāğ-ı ḥaḳīkat
Zāhirde temāşā-kün-i gūlzār-ı mecāzuz

3. **zāhir:**

Gazel 35

Mısra: 2

Açık, ortada, görünür.

Me‘ānī fehmine feyz-i şafā-yı dil müsā‘iddür
Ḥaḳāyık bî-‘aded zāhir vücūd ammā ki vāḥiddür

4. **zāhir: +e**

Mesnevi 2

Mısra: 6

Açık, ortada, görünür.

Ādāb ile ḥāṭırın su’āl it
Bağ zāhire intikāl-i ḥāl it

5. **zāhir:**

Gazel 56

Mısra: 5

Açık, ortada, görünür.

Ufukda zāhir olur şanki şubḥ-dem ḥurşid
Kenār-ı yemde o mihr-i ḥüsün ki āba girer

6. **zāhir: +de**

Tarih 25

Mısra: 4

Açık, ortada, görünür.

Ḥaḳ-güy u ‘afif idi ki yoğıdı nazīri
Zāhirde vü bāṭında o bî-şibḥ ü nedidün

7. **zāhir:**

Gazel 22

Mısra: 3

Açık, ortada, görünür.

‘Āḳıbet ser-nüvişti zāhir olur
Kim ki ḥüküm-i ezelde oldu sa‘id

zāhir it:-

1. **zāhir it:-di**

Tahmis 3

Mısra: 8

Kelime Tipi:

Ortaya çıkarmak, görünür hale getirmek.

Çemende zāhir itdi nār-ı pinhānın қaranfüller
Fürüzān eyledi kibrīṭini hep anda sünbüller

zāhir ol:

1. **zāhir ol:-up, -dur**

Kıt'a 12

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Çün evvel-i dīn zāhir olupdur o ṭarafdan
Çıksa ne ‘aceb beniyye-i Mekke'den İslām

2. **zâhir ol:-**

Gazel 103

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Açığa çıkmak, meydana çıkmak, görünür olmak.

Sîneden ıışk ile zâhir olsa kem-ter tâb ü tef
Cennet eyler düzağı hengâm-ı mahşer tâb ü tef

zağm:

1. **zağm:**

Gazel 97

Mısra: 5

Yara.

Bir nazrada şad murğ-ı dile zağm resâni
Ser-pençe-i nâgeh-res-i şehbâzuña mahşûş

2. **zağm:**

Gazel 136

Mısra: 1

Yara.

Hadeng-i âh pertâb itmede gâyet muşib oldum
Kemîn-i ıışkdan zağm efken-i cân-ı rakib oldum

3. **zağm:+a**

Kaside 8

Mısra: 4

Yara.

Geçüp hubb-ı dünyâdan ol mest ü rüsvâ
Ki besdür bilürseñ o zağma bu merhem

4. **zağm:+ı, +y, +le**

Gazel 44

Mısra: 3

Yara.

Bu kadar şerha vü zağmıyle diye ey h'âce
Sîne tıfl-ı gâma sî-pâre değüldür de nedür

zağm-dâr:

1. **zağm-dâr:**

Gazel 128

Mısra: 7

Yaralı.

Pây-ı himmet zağm-dâr u menzil-i maşşad ba'îd
Miñnet-i hicrân ile hâlûñ müşevveşdür göñül

zağme:

1. **zağme:**

Gazel 16

Mısra: 10

Vurma.

Dil dürüst olmaz ise n'ola Nesib ehl-i suhan
Sîne-i nâydaki zağme nevâdur bâ'is

zağmet çek:-

1. **zağmet çek:-me**

Terkib-bend 1

Mısra: 18

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.

Ben hasta-i hecr-i dil-rübâyam
Bî-hüde tabib çekme zağmet

2. **zağmet çek:-mez**

Gazel 210

Mısra: 7

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.

Murğ-ı ıırfânı şikâr itmede çekmez zağmet
Bâzû-yı pâdişeh-i ıışkuñ olanlar bâzî

3. **zağmet çek:-me, -sün**

Gazel 207

Mısra: 3

Kelime Tipi: **Deyim**

Sıkıntı yaşamak, zorluklara katlanmak.

Hele mi'mâr-ı luğf-ı dil-rübâ hiç çekmesün zağmet
Harâb oldu dil-i vîrânumuz ta'mîrden kaldı

zaḥmet-i bî-ḥadd ü ḡāye:

1. **zaḥmet-i bî-ḥadd ü ḡāye:**

Tahmis 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sonsuz ve nihaysiz eziyet.

Görürseñ zaḥmet-i bî-ḥadd ü ḡāye

Ṭoḳınma ḥānedān-ı evliyāya

zaḥmet-i şīb ü firāz-ı rāh-ı 'ışk:

1. **zaḥmet-i şīb ü firāz-ı rāh-ı 'ışk:**

Gazel 132

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Aşk yolunun iniş ve çıkışlarının zahmeti.

Zaḥmet-i şeyb ü firāz-ı rāh-ı 'ışk ey Nesīb

Bār-ı fakr u fāka ber-düş olmayınca bilmedüm

zaḥm-ı ciger-güdāz-ı dil:

1. **zaḥm-ı ciger-güdāz-ı dil:**

Gazel 119

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Aşığın gönlündeki ciğer yarası.

Peykân-ı nāvek-i sitemüñ itmedük telef

Zaḥm-ı ciger-güdāz-ı dile merhem eyledük

zaḥm-ı dil:

1. **zaḥm-ı dil:**

Rûbai 40

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönü yarası.

Zaḥm-ı dile elmās ile merhem birdür

Tiryāk ile dil-ḥastalara sem birdür

zaḥm-ı dil-i mecrūh:

1. **zaḥm-ı dil-i mecrūh:**

Rûbai 54

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Yaralı gönlün yarası.

Ol āfete ḥālüm dimege 'ār itdüm

Zaḥm-ı dil-i mecrūhımı inkār itdüm

zaḥm-ı ḡam-ı cihān:

1. **zaḥm-ı ḡam-ı cihān:**

Gazel 82

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Dünya kederinin yarası.

Ne zevk-ı vuşlata mesrūr u ne firāka ḡamünüz

Sürür-ı 'ālem ü zaḥm-ı ḡam-ı cihāndan emünüz

zaḥm-ı ḥār:

1. **zaḥm-ı ḥār:**

Gazel 72

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Diken yarası.

Naḳd-i cevri ü luṭf-ı gerdünüñ 'ayārın görmişüz

Bāğ-ı dehrüñ hem gülün hem zaḥm-ı ḥārın görmişüz

2. **zaḥm-ı ḥār:**

Gazel 190

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Diken yarası.

Bî-ḥüde āh u nāle ider 'andelīb-i dil

Dehrüñ şafā-yı verdi nedür zaḥm-ı ḥārı ne

zaḥm-ı ḥūr:

1. **zaḥm-ı ḥūr:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Küçük yara, ufacık yara.

Dil zaḥm-ı hür ğamuñ olaldan
Bîgâne-i küçe-i şifâdur

zaḥm-ı sîne-güdâz:

1. **zaḥm-ı sîne-güdâz:**+uñ

Gazel 52

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gönlü yakan yara.

Cerâḥat-i ğam-ı dünyâya ber'-i sâ'a budur
O zaḥm-ı sîne-güdâzuñ şifâsıdur ğam-ı yâr

zaḥmi-i şemşîr:

1. **zaḥmi-i şemşîr:**+e

Gazel 94

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Kılıç yarası.

Dil-ḥasta-i çeşmin o perî sîneye çekmiş
Merhem gibi kim zaḥmi-i şemşîre şarılmış

zâ'ib:

1. **zâ'ib:**+leri,+dür

Gazel 61

Mısra: 8

Eriyici, eriyen.

Riyâzet pütesinde nâr-ı ğamla
Fenâ zâ'ibleridür Mevlevîler

zâ'ika:

1. **zâ'ika:**

Gazel 194

Mısra: 7

Tatma, tadım.

Nuṭṭ-ı pāk ile olur zâ'ika cân-ı şîrîn
Lâyık-ı sükkar olur gör ki dehân-ı tûṭî

2. **zâ'ika:**

Rûbai 7

Mısra: 3

Tatma, tadım.

Lezzât-ı cihânı eylesün kâmina telḥ
Ḳand-ı ğam-ı 'ışkuñ pür idüp zâ'ika mey

za'ım:

1. **za'ım:**

Gazel 124

Mısra: 6

Mal mülk sahibi, zengin.

Cihād-ı ekbere maḳdûr şarf it dirlik isterseñ
Ḳul ol dergâh-ı Ḥaḳḳ'a ne za'ım ü ne sipâhî ol

zâlâm-ı şeb:

1. **zâlâm-ı şeb:**+i

Terci-bend 1

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gecenin karanlığı.

Kesmem Nesîb cürm-ile ğufrândan ümîd
Ḥurşid tâ zâlâm-ı şebi ide nâ-bedîd

zâl-i çarḥ-ı mekkâr:

1. **zâl-i çarḥ-ı mekkâr:**+e

Gazel 191

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Hileci ihtiyar felek.

Nesîb'i seyli-i ḳahrûñ tamâm itdi zebûn
Amân amân yeter ey zâl-i çarḥ-ı mekkâre

zâl-i felek:

1. **zâl-i felek:**+ün

Gazel 19

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Köhne dünya.

Māh-ı nev şanma olup ol mehûn 'uşşâkından
Oldı Zāl-i felekün derd ile ebrûsı sefid

zâlim-i şûh-ı bî-amân:

1. zâlim-i şûh-ı bî-amân: +sın

Terkib-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Acımasız zulüm edici güzel.

Bir zâlim-i şûh-ı bî-amân'sın
Gâret-ger-i cân-ı 'âşıkân'sın

zâm:

1. zâm:

Kaside 2

Mısra: 16

Artmak, katma.

Hâk-i derûnde tuhfe-i maqbûledür hûlûş
Kim eyleyen hûlûş idi Selmân'ı Âl'e zâm

zamân:

1. zamân:

Gazel 149

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Şa'bdur dānāyı söyletmek Nesibā her zamân
Gevherûn iħrâcı müşkildür teh-i 'ummāndan

2. zamân:

Gazel 152

Mısra: 3

An, vakit, zaman.

Her zamân mey-kede-i nâzda hem-bezm ancak
Çeşminûn ayrılamaz gamzesi hiç yanından

3. zamân: +ı, +n, +da

Müsemmen 1

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Genc-i şer'e 'adl ile oldı zamânında emîn
İbn-i 'Affân eyledi tertib-i Qur'an-ı mübîn

4. zamân: +ı, +n, +da

Gazel 172

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Siyeh harf-i cefâdan gayrı görmez dide-i cânım
Haţ-ı mihr-i leb-i yârûn zemîninde zamânında

5. zamân: +da

Mesnevi 2

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Yokdur bu zamânda şanma merdân
Anlarsuz olur mı hiç devrân

6. zamân:

Müsemmen 1

Mısra: 11

An, vakit, zaman.

Ol zamân kim eyledün püşt-i burâkı zir-revân
Göz yumup açınca tayy oldı fezâ-yı âsumân

7. zamân:

Tarih 18

Mısra: 2

An, vakit, zaman.

Lezzet-i ma'deletin kām-ı cihân almış idi
Bir zamân olmuş idi 'adl ile fermân-fermâ

8. zamân:

Gazel 143

Mısra: 8

Vakit, an.

Ebruvânın itdi küffâr-ı haţ-ı rûdur miyân
Köhne taş-ı deyre döndi bir zamân mihrâb iken

9. **zamān:**

Gazel 140

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Bulmaz Nesīb-i ma'ni-i nā-güfte her zamān
Her rüy-ı şafha-i suhanı pür sevād iden

10. **zamān:**

Gazel 185

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Bigānelerle ülfetüne itmezüz hased
Biz daḥi maḥrem idük o bezme zamān ile

11. **zamān:**

Müsemmen 1

Mısra: 6

An, vakit, zaman.

Cenneti 'aks-i gül-i rüyüñla gülşen eyledi
Ol zamān kim rüḥuñā 'arş üzre mesken eyledi

12. **zamān:**

Kaside 1

Mısra: 2

An, vakit, zaman.

Eyler istiskāl dā'im ehl-i takvā şöḥbetin
Her zamān merḡubıdır bezm-i ahālī-i faḥūr

13. **zamān:**

Kaside 1

Mısra: 10

An, vakit, zaman.

Ḥazretüñden bir nigāh-ı merḥametdür mültecā
Ol zamān kim ide cilve raḥmet-i Rabb-i Ğafūr

14. **zamān:**

Gazel 126

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Ne zamān ki ḥıṣm u ḡaḡabla ol şeh-i 'işve ger çeke
tıḡını

Bizi ḡamze öldürür evvelā yalıñuz o tıḡ ü verem
degül

15. **zamān:**

Tarih 35

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

Ben de ḡaldum Şām'da 'azm itdi anlar Ka'be'ye
Bendegānuñ her zamān tedbiri olmazmıṣ muşib

16. **zamān:**

Gazel 114

Mısra: 9

An, vakit, zaman.

Hem-çün Nesīb ümīd-i vişālüñle her zamān
Rū-sāy-ı āsitāne-i iḥsānuñam senüñ

17. **zamān:**+dur

Gazel 9

Mısra: 18

An, vakit, zaman.

Ey ḡam dil-i Nesīb'e olup yār-i mihribān
Ḥayli zamāndur

18. **zamān:**

Gazel 17

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Gülşen-i nāza şabālīk eylemiş bād-ı niyāz
Ol zamān kim ḥüsn ile 'ışk eylemişdür imtizāc

19. **zamān:**

Gazel 39

Mısra: 13

An, vakit, zaman.

Her zamān vaż'-ı diger-gün ile gerdün Nesīb
Āḥirü'l-emr fenāsın bize i'lām eyler

20. **zamān:**•ı

Gazel 40

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur-ı ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

21. **zamān:**•ı

Gazel 40

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümid
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

22. **zamān:**

Gazel 80

Mısra: 3

An, vakit, zaman.

Cüst ü cüyüñla senüñ ey çeşmi āhū bir zamān
Çok ser-i kuh-sāra çok hāmūna çıkmış inmişüz

23. **zamān:**

Gazel 91

Mısra: 6

An, vakit, zaman.

Şimdi derd-i ser-i maḥmūri-i hicrān çekerüz
Bir zamān olmuş idük bezm-i vişāle mey-keş

24. **zamān:**•dur

Gazel 147

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Çok zamāndur āşiyān-ı sīneden āvāredür
Murğ-ı dil naḥcīr-i dām-ı zūlf-i müşkīn olmasun

25. **zamān:**

Mesnevi 2

Mısra: 14

An, vakit, zaman.

Taklil-i ta‘ām şart-ı rehdür
Ġafletle geçen zamān tehdür

26. **zamān:**

Gazel 169

Mısra: 11

An, vakit, zaman.

Kāmil dinür o zāta Nesibā ki her zamān
İkbāl-mend-i ‘ışk ola idbārı olmaya

27. **zamān:**

Gazel 96

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

Hiç görmüş yok hemān dillerde bir efsānedür
Bu ḥarāb-ābād-ı ‘ālem bir zamān ma‘mūr imiş

28. **zamān:**

Gazel 156

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

O gül-i bahār-ı ‘işmet ne zamān ki gelse bezme
Çekilür niḳāb-ı aḥmer gül-i rüyına ḥayādan

29. **zamān:**

Tarih 11

Mısra: 8

An, vakit, zaman.

Didi tārīḥini maḥdūma du‘ā-güne Nesib
Her zamān sūnnet-i Aḥmed ola Yahyā ‘amelüñ

30. **zamān:**

Tahmis 3

Mısra: 4

An, vakit, zaman.

Ne güçdür rişte-i kayd ile şāḥib-insilāk olmaḳ
Ne beddür her zamān ser-mest-i cām-ı āb-ı tāk
olmaḳ

31. **zamān:**

Gazel 46

Mısra: 5

An, vakit, zaman.

Güfü ü gū itse hayālünle n'ola dil her zamān
Mīz-bānı hāṭır-i mihmān-ı zī-şān söyledür

zamāne:

1. **zamāne:**

Gazel 108

Mısra: 10

(Yakınma, küçümseme yoluyla) içinde yaşanan
zaman, şimdiki zaman; baht, talih.

Ref'-i vücūdī maṭlab-ı nezdik ü dūrdur
A'dāsıdur zamāne sitem-kār olanlaruñ

zamān-ı 'adl ü āsāyış:

1. **zamān-ı 'adl ü āsāyış:**

Tarih 27

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Adalet ve huzur devri.

Bi-Ḥamdü'l'llah yine geldi zamān-ı 'adl ü āsāyış
Bu taze müjde ile rüşen oldu dīde-i dünyā

zamān-ı maḥşere dek:

1. **zamān-ı maḥşere dek:**

Gazel 212

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kıyamet zamanına kadar.

Vişāle va'delerin gūş iden o bed-'ahdūñ
Zamān-ı maḥşere dek intizāra düşmez mi

zamān-ı māzi:

1. **zamān-ı māzi:** +y, +e

Kaside 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Geçmiş zaman.

Ḥilāl-i bi'şetinüñ luṭfına nazar ne 'aceb
Zamān-ı māziye maḥşud olursa müstaḳbel

zamān-ı tūṭı:

1. **zamān-ı tūṭı:**

Gazel 194

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Papağanın zamanı. (Şair papağan kelimesini aşk
bağlamında kullanmıştır.).

Ḳānī'-i dāde-i Ḥaḳ şād olur elbette Nesīb
Sebz ü hurrem güzere itmekde zamān-ı tūṭı

zamān-ı vişāl-i müsta'cel:

1. **zamān-ı vişāl-i müsta'cel:**

Gazel 129

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Kavuşma zamanının aceleciliği.

Ne zevk-ı rûḥ-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i 'ömr zamān-ı vişāl-i müsta'cel

zamān-ı vuşlat:

1. **zamān-ı vuşlat:** +ın

Gazel 137

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşma zamanı.

Ol gül-endāmuñ zamān-ı vuşlatın yād eyledüm
Bülbülân-ı gülşeni maḥcüb-ı feryād eyledüm

zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahār:

1. **zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahār:** +ı

Gazel 208

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Bahar mevsiminin çabuk yok ediliş anı.

Deger mi nālişine 'andelib-i nālānuñ
Zamān-ı zūd-ı zevāl-i bahārı gördüñ mi

zāmīr:

1. **zāmīr:+e**

Mesnevi 2

Mısra: 7

Gönül.

Ma'nāsını nakş idüp zāmīre
Dā'im nazar it kelām-ı Pīr'e

zann:

1. **zann:**

Gazel 50

Mısra: 6

Sanma, zannetme.

Zemīn-i sīnede gül-naḥl-i dāğum rīşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥūnīn üstüh'ānlardur

2. **zann:**

Gazel 84

Mısra: 12

Sanma, zannetme.

Zann eyleme tehī ola lāf u güzāfumuz
Bizler ki cām-ı bezmgeh-i 'ışk mestiyüz

3. **zann:+um**

Kıt'a 4

Mısra: 8

Sanma, ... olduğunu düşünme.

Rūz-ı kıyām olursa bu gūne şitā eger
Zannum bu kim teveccūhi nāsuñ caḥīmedür

4. **zann:+um**

Terci-bend 1

Mısra: 5

Sanma, ... olduğunu düşünme.

Zannum budur ki ben ḵulına ide mağfiret
Cürm ü ḥaṭā ile eger olsam daḥi ferīd

zann id-:

1. **zann id-:-er**

Gazel 155

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Sanmak.

Sünbül şanur gül üzre ḥaṭ-ı 'anberin gören
Gül-ğonca zann ider leb-i la'l-i terin gören

zann it-:

1. **zann it-:-me**

Gazel 38

Mısra: 4

Kelime Tipi:-

Zannetmek, sanmak.

Şīme-i sencidedür iksīr ile mermūz olan
Kīmyā zann itme kim taḵlib-i māhiyyetledür

2. **zann it-:-me**

Gazel 204

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Zannetmek, sanmak.

Şaḵın zann itme Manşūr ola sır virmekle güm-geşte
Fitīlin kesdilerse n'ola şem'-i cān güzellendi

zār:

1. **zār:+um**

Gazel 34

Mısra: 13

Ağlama, inleme.

Meydān-ı melāmetde o zārum ki Nesībā
Ġavḡā-yı ḥaşir menḵabe-i muḥtaşarumdur

zār ol-:

1. **zār ol-:-mı**

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Ser-i kuyuñda çeşm-i intizār-ı mübtelâlardan
Zemîn-i reh-güzâruñ ser-be-ser âyîne zâr olmış

2. **zâr ol:-**an, -lar, -uñ

Gazel 108

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Ağlayıp inlemek.

Eyler aña merâmını Hâk zâr olanlaruñ
Mağbûldür du‘âları nâ-çâr olanlaruñ

zâr:

1. **zâr:**

Gazel 32

Mısra: 3

Zarar.

İ’tikâd-ı pāk ile girdâr-ı bed virmez zarar
Âb-ı tîre menba‘ı şâf olsa yâb yâb şâf olur

zarar vir:-

1. **zarar vir:-**mez

Gazel 124

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Zarar vermek.

Hemân nokşânuña ol mu‘terif işrârı terk eyle
Zarar virmez işâbet eyle gâhî gâh sâhî ol

zarar-resân:

1. **zarar-resân:**

Gazel 182

Mısra: 4

Zarar veren.

Fikr-i ruñıyla neşv ü nemâ buldı bu gönül
Âteş zarar-resân olmazmıñ semendere

zât:

1. **zât:**+um, +ı

Gazel 132

Mısra: 1

Kişilik, şahsiyet.

Zâtumı hayretle hâmüş olmayınca bilmedüm
Aşlumu bîgâne-i hüş olmayınca bilmedüm

2. **zât:**+ı, +n, +a

Tarih 19

Mısra: 5

Kişilik, şahsiyet.

Mağabbet evliyâya zâtına mevrûsdur bî-şekk
Ki sırru’l-veledi sırru ebihi’üñ mağharı hâkka

3. **zât:**+da, +dur

Gazel 78

Mısra: 3

Kişilik, şahsiyet.

İttiḥād-ı ‘amele bakma şeref zâtdadur
Dem-i ‘îsa dem-i seḥḥâr ile yeksân olmaz

4. **zât:**+uñ

Mesnevi 2

Mısra: 3

Kişilik, şahsiyet.

Mağbûb-ı kulûb olınca zâtıñ
Tebdile çalış hele şıfâtıñ

5. **zât:**+ı

Tarih 28

Mısra: 6

Kişilik, şahsiyet.

Nikâbet mesnedine eyledi teşrîf bir fâzıl
Ki zâtı ‘iffet ü faẓl-ile ‘âlemde mesel oldu

6. **zât:**+da

Gazel 65

Mısra: 1

Varlık; kişilik, şahsiyet.

Her zâtıda âdemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

7. **zāt: +da**

Mesnevi 2

Mısra: 5

Varlık; kişilik, şahsiyet.

Her zātda ādemiyyet olmaz
Her sengde cevheriyyet olmaz

8. **zāt: +u, +ñ, +ı**

Rûbai 62

Mısra: 4

Varlık; kişilik, şahsiyet.

Kāmilleri fehme kudretüñ yok tütalum
Bārī hele kendi zātuñı fehm eyle

9. **zāt: +u, +ñ, +ı**

Gazel 124

Mısra: 14

Kişi, şahıs.

Nesibā tiz-bīn ol bā'is-i hilḳat nedür añla
Gözün aç zātuñı fehm eyle terk it ḥumḳı dāhī ol

10. **zāt: +a**

Gazel 68

Mısra: 1

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Zu'm ile nāḳış olan zāta meziyyet gelmez
Mālilhulyā ile hīç ādeme devlet gelmez

11. **zāt: +uñ**

Tarih 31

Mısra: 3

Kişi, şahıs.

Zātuñ gibi bir kāmil-i bī-misl ü müdānī
Ne geldi ne bir daḳı gelür 'ālemiyāna

12. **zāt: +ı**

Kaside 5

Mısra: 10

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Mihri sa'ādet-i dü-cihāna vesiledür
Zātı vücūd-ı 'ālemiyāna medārdur

13. **zāt: +uñ**

Gazel 104

Mısra: 3

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Görmedi baḥr-i cihān zātuñ gibi dürr-i yetīm
Dürr-i cāna olalı bu çār 'unşurdan şadef

14. **zāt: +uñ**

Kaside 2

Mısra: 13

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Zātuñ muḳaddimātı olan mācerāyı hep
Ta'dād ü mümteni' aña yok ṭāḳat ḳalem

15. **zāt:**

Tarih 1

Mısra: 6

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

'Ulüvv-i cāh u ḥüsn-i ḥaṭ fazīlet-ḥūy-ı sencide
Meḥāsin mecma'ı bir zāt idi şüretde sīretde

16. **zāt: +ı**

Gazel 174

Mısra: 7

Bir şeyin ta kendisi.

Mekānı kıble zātı Ka'be-i taḥḳıḳdur dirsem

Delilüm 'anberin pūşide besdür ḳabr-i Monlā'da

17. **zāt: +ı**

Tarih 10

Mısra: 2

Bir şeyin ta kendisi.

Şerif-i pāk-i neseb sālik-i güzide-şifāt
Ki oldı zātı nihāl-i necābete semere

18. **zāt:**+ı, +n, +-ı

Kaside 8

Mısra: 6

Bir şeyin ta kendisi.

Behāyimle hem-rütbedür fi'l-ḥaḳīḳa

Eger zātını bilmese ibn-i Ādem

19. **zāt:**+a

Gazel 169

Mısra: 11

Kişi, şahıs.

Kāmil dinür o zāta Nesībā ki her zamān

İḳbāl-mend-i ʿışḳ ola idbārı olmaya

20. **zāt:**+u, +ñ, +ı

Rübai 13

Mısra: 1

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Ey zātuñ envār-ı Ḥudā zeyn itmiş

Ser-cümle cihāna ḥıdmetüñ dīn itmiş

21. **zāt:**

Gazel 86

Mısra: 11

Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

Riyā ḥulūş gibi zāta eylemez te'sir

Birün-ı sime ṭılā kīmyā yerin ṭutmaz

zāt u şifāt:

1. **zāt u şifāt:**+ı, +n, +da

Gazel 210

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Özü ve sıfatı.

Ḥüsn odur dilber odur ʿışḳ odur ʿāşık odur

Kimse yok zāt u şifātında anuñ enbāzı

zāt-ı bī-ʿadil:

1. **zāt-ı bī-ʿadil:**+e

Tarih 21

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Eşsiz kişi.

Seyr it ḳazā-yı Ḥaḳḳ'ı ol zāt-ı bī-ʿadile

Ḳonya virilmiş iken ḥükm-i şerīʿat ile

zāt-ı bī-ḥired:

1. **zāt-ı bī-ḥired:**

Gazel 106

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Akılsız kişi.

Her zāt-ı bī-ḥired k'ola evzā'ı dil-ḥırāş

Beñzer hemān o zevraḳa kim nā-ḥudāsı yok

zāt-ı ḥikem-senc:

1. **zāt-ı ḥikem-senc:**

Tarih 25

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hikmetleri hakkıyla bilen kişi.

Bir zāt-ı ḥikem-senc idi kim muḳteziyātın

Eylerdi maḥallinde edā dāniş ü dīnūñ

zāt-ı maʿānī:

1. **zāt-ı maʿānī:**

Mesnevi 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Manaların kendisi.

Güherdür o zāt-ı maʿānī nişāb

Cilāsı nübüvvet velāyetdür āb

zāt-ı melek-ḥaslet:

1. **zāt-ı melek-ḥaslet:**

Tarih 8

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
Melek huylu kişi.

Dirigā gitti Hāfız gibi bir zāt-ı melek-haslet
Ki bildi maḥfel-i fānī degüldür kimseye me'men

zāt-ı mükerrem:

1. zāt-ı mükerrem:

Tarih 18

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Yüce kişi.

Böyle bir zāt-ı mükerrem var iken gördi degül
Ḥatem-i devlet-i sulṭān-ı cihān ğayra sezā

zāt-ı pāk:

1. zāt-ı pāk: +üñ

Müsemmen 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.

Zāt-ı pāküñ cevher-i elṭāfa ma'den eyledi
Ḥilḳatüñcün cümle-i eşyāyı aḥsen eyledi

2. zāt-ı pāk: +üñ

Müsemmen 1

Mısra: 9

Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.

Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beřer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

3. zāt-ı pāk: +üñ

Gazel 121

Mısra: 4

Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.

Yā Resūlallāh senüñ medḥüñde 'ācizdür beřer
Zāt-ı pāküñ şübhesüz mir'āt-ı Sübhān'dur senüñ

4. zāt-ı pāk:

Kaside 7

Mısra: 3

Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.

O zāt-ı pāk ki yād itse nāmını rıdvān
İder dehānını kevserle şüst ü şü evvel

5. zāt-ı pāk: +üñ

Kaside 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -
Temiz, saf yaratılış.

Zāt-ı pāküñ menba'ü'l-envār-ı iklim-i hüda
Saña řāyeste Le'amrūke saña lāyıkdur vemā

zāt-ı pāk-i bī-hem-tā:

1. zāt-ı pāk-i bī-hem-tā:

Tarih 27

Mısra: 6

Kelime Tipi: -
Eşsiz ve temiz kişi.

Müşerref itdi fetvā şadrını bir sāni-i Nu'mān
Kim oldı 'ıffet ü fażlıyla zāt-ı pāk-i bī-hem-tā

zāt-ı sāmī:

1. zāt-ı sāmī:

Tarih 35

Mısra: 2

Kelime Tipi: -
Mübarek yüce zat, kişi.

Ḥazret-i Bostān Efendi ibn-i Mevlānā-yı Rūm
Ol kerem-ver zāt-ı sāmī hem nesib ü hem ḥasib

zāt-ı şerif:

1. zāt-ı şerif:

Gazel 83

Mısra: 13

Kelime Tipi: -
şerefli kişi, soylu kimse.

Maḥz-ı şüretle Nesibâ olamaz zât-ı şerîf
Dürr olur sâḥte ammâ dür-i meknûn olmaz

2. **zât-ı şerîf**:+üñ

Tarih 30

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Şerefli kişi, soylu kimse.

Sen feridü'd-dehrsın zât-ı şerîfüñ gibi hiç
Çeşm-i devrân görmedi bir ercümendi 'ilm-ile

zaygām-ı ecem:

1. **zaygām-ı ecem**:

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Mızraksız aslan.

Ḥüsni 'amel deminde olur kudretüm 'adīm
Zür-âverem günâhda çün zaygām-ı ecem

zâyi':

1. **zâyi'**:

Gazel 43

Mısra: 13

Boşa geçirmek.

Nesib eyleme zâyi' nuḳûd-ı evḳatı
Şaḳın ki girmez ele bir daḥi defîne-i 'ömr

zebân:

1. **zebân**:+umuz, +a

Gazel 173

Mısra: 10

Dil.

Hezâr vechile ma'nâ-yı ye's ifâde ider
Gelürse ḥarf-i recâ sehv ile zebânumuza

2. **zebân**:+ı, +n, +dan

Tarih 26

Mısra: 9

Dil.

Zebânından Nesib'ün gûş idüñ târiḥini ḥâlâ
Niḳâbet mesnedine geçdi 'Abdullâh Efendi'nüz

zebân ol-:

1. **zebân ol-**:-up

Mesnevi 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Dil olmak. (Anlatmak, açıklamak bağlamında).

Ey nâme zebân olup bu râze
Maḳşûdumı söyle âşikâre

zebân-ı çeşm:

1. **zebân-ı çeşm**:

Gazel 105

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

(sevigilinin) gözünün dili.

Zebân-ı çeşm ile her şûḥa 'arz-ı ḥâl olunur
Tehî nigâh u ḥayâ bendesindedür ancak

zebân-ı tûtî:

1. **zebân-ı tûtî**:

Gazel 194

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Papağanın dili (Şair papağan kelimesini aşık bağlamında kullanmıştır.).

N'ola maḳbûl-i cihân olsa zebân-ı tûtî
Lezzet-i ḳand-i lebûñ oldu beyân-ı tûtî

zeberced:

1. **zeberced**:+den

Gazel 174

Mısra: 9

Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı.

Zebercedden ya ḥöd bir tikme-i zerrîndür ol ḳubbe
Giribân-ı ḳabâ-yı şâhed-i ra'nâ-yı dünyâda

2. **zeberced:**

Tarih 19

Mısra: 8

Zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değeri olmayan bir süs taşı.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i siminden güyâ

zebün:

1. **zebün:**

Gazel 128

Mısra: 6

Güçsüz, çaresiz, zayıf.

Ber-murâdi ber-çarafdur çekme âzâr-ı taleb
Baht-ı bed-âli' zebün cânâna ser-keşdür gönül

2. **zebün:**

Gazel 191

Mısra: 13

Güçsüz, çaresiz, zayıf.

Nesib'i seyli-i kahrün tamâm itdi zebün
Amân amân yeter ey zâl-i çarh-ı mekkâre

Zebür:

1. **Zebür:**

Kaside 1

Mısra: 14

Dâvut peygambere indirilen ve münâcatları ihtivâ eden ilâhî kitap.

Her biri burhân-ı haqqaniyetündür bî-cedel
Hâzret-i Kur'ân ile İncil ü Tevrât ü Zebür

zehr:

1. **zehr:~i**

Mesnevi 2

Mısra: 4

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.

Hem-şohbet-i bed ki mârîdür

Zehri ise mârdan eşeddür

2. **zehr:**

Gazel 85

Mısra: 6

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.

Telhî-i fâka itmek için nefsumüz helâk
H'ân-ı vücûda zehr kıtan Mevlevîler'üz

3. **zehr:**

Gazel 131

Mısra: 9

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.

Deheninden geh olur zehr akıdur çün şu'bân
Gâh olur mürdeye cân-bağş-ı Mesîhâ-yı kalem

4. **zehr:~i**

Kıt'a 9

Mısra: 4

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.

Bed-siriştün sūd-mend olmaz fazilet tab'ına
Âb-ı şîrin bahri sükker zehri ıslâh eylemez

5. **zehr:**

Gazel 37

Mısra: 4

Girdiği organizmada fizyolojik görevleri bozan veya yok ederek ölüme sebep olan madde, ağı, sem.

Semm sa'y ü taleb içinde nihândur maţlab
Zehr hirmân-ı tabağ-ı sükker-i ihmâldadur

zehr-âbe:

1. **zehr-âbe:**

Gazel 114

Mısra: 4

Zehirli su, zehir gibi acı su.

Bir nā-ümîd-i şîhhatem âmâde-i helâk
Zehr-âbe nûş-i sâgar-ı hicrânuñam senüñ

zehr-âbe-i hecr:

1. **zehr-âbe-i hecr:**

Terkib-bend 1

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Ayrılığın zehirli suyu.

Bî-dâd-gerâ revâ mı itmek
Zehr-âbe-i hecr ile ciger-hûn

zehr-i 'anâ:

1. **zehr-i 'anâ:**

Gazel 13

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Zahmet zehri.

Zehr-i 'anâ tarîk-ı edebde olur şeker
Taşşîl-i âdemiyyet olınmaz bilâ-ta'eb

zehr-i gâmi:

1. **zehr-i gâmi:**

Gazel 96

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gâm zehri.

Câm-ı luţfında sipihrüñ zehr-i gâmi mestûr imiş
Bâde-i iķbâli hem-hâşiyet-i kâfûr imiş

zehr-i nûş-i hecr:

1. **zehr-i nûş-i hecr: +üñ**

Gazel 116

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Ayrılığın zehirli içkisi içme.

Revâ mîdur ki olam zehr-i nûş-i hecrüñ ben
'Adûlar ola siyeh mest-i câmi iķsânuñ

zehr-i sitem:

1. **zehr-i sitem: +le**

Gazel 88

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Zulüm, cefa zehri.

Öldürür zehr-i sitemle 'âşıkı itmez hirâs
Ol şabîb-i nâzdan itmeñ müdâvâ iltimâs

zekâ-yı ma'nî:

1. **zekâ-yı ma'nî: +y, +e**

Gazel 134

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Anlamı anlayış.

Nedür bu tâb-ı suĥan şab'ıñ ey Nesîb senüñ
Zekâ-yı ma'nîye ĥâver midür nedür bilmem

zelzele:

1. **zelzele:**

Tarih 19

Mısra: 2

Deprem.

Ėazâ-yı Ėaĥĥ ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrik idüp çün mevce-i deryâ

zemâne:

1. **zemâne: +dür**

Gazel 45

Mısra: 3

Yakınma veya hafifseme yoluyla şimdiki zaman.

Zemânedür baña var ise düşmen-i bed-ĥ'âh
Ki elde hem-çü hüner dürr-i tâb-dârum var

zemîme:

1. **zemîme: +dür**

Kıt'a 4

Mısra: 6

Beğenilmeyen, kötü hal ve hareket.

Nâdir mişâl hulk-ı hüsün tâb-ı mihr ise
Ėaym-ı havâ tekâsürî güyâ zemîmedür

zemîn:

1. **zemîn: +üz**

Gazel 82

Mısra: 4

Yer, yeryüzü.

Şükûfemüz gül-i hasretle lâle-i Ėam-ı vehmdür
Bizüz ki gülşen-i bağt-ı siyâh-kâra zemînüz

2. **zemîn: +i**

Kaside 9

Mısra: 7

Yer, yeryüzü.

Fermânı ile itdi zemîni yine rûşen
Mağribde güneş olmuş iken perde-keş-i rû

3. **zemîn: +i, +n, +de**

Gazel 172

Mısra: 4

Yer, yeryüzü.

Siyeh Ėarf-i cefâdan Ėayrı görmez dide-i cânım
ĖaĖ-ı mihr-i leb-i yârüñ zemîninde zamânında

4. **zemîn: +i**

Tarih 19

Mısra: 2

Yer, yeryüzü.

Ėazâ-yı ĖaĖĖ ile bir şeb cihâna lerziş el virdi
Zemîni zelzele tahrîk idüp çün mevce-i deryâ

5. **zemîn: +e**

Gazel 195

Mısra: 5

Yer, yeryüzü.

Mağrib zemîne itdi sefer şâh-ı ağterân
‘Akkâm şâm-ı tîre çeker sim meş‘ali

6. **zemîn: +e**

Gazel 125

Mısra: 2

Yer, yeryüzü.

Ol nağl-i mîve-dâr-ı vefâyuz ki rûzgâr
Dökdi zemîne bergümüzi bârumuz degül

7. **zemîn:**

Tarih 9

Mısra: 4

Yer, yeryüzü.

Çerâğân zînetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemîn işrâğda Ėâlib görindi heft-eyvâna

8. **zemîn:**

Gazel 97

Mısra: 9

Yer, yeryüzü.

ĖaĖĖ ki Nesibâ bu zemîn üzre bu cevân
Esb-i siyeh-i kilik-i sebük-tâzuña mağşşûş

zemîn ol-:

1. **zemîn ol-: -sa**

Gazel 186

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Yer olmak, mekân hâlini almak, yeryüzü, dünya.

Nihâl-i nağl-i ma‘nâ dikmege bâğ-ı ma‘ârifde
Nesibâ ‘âşıkâna böyle pâkîze zemîn olsa

zemîn-i dil:

1. **zemîn-i dil: +de**

Gazel 77

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Gönül yeri.

Zemîn-i dilde kılmış şöyle muğkem bâni-i Ėudret
Binâ-yı ‘ışķa seng-i ta‘ne aşlâ kâr-ger olmaz

zemîn-i harem:

1. **zemîn-i harem:**+uñ

Rûbai 22

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Haram yeryüzü.

Ey şahed-i nâzendesi bezm-i kıdemüñ
Tâ ‘arşa mümâs oldı zemîn-i haremüñ

zemîn-i nâ-murâdide:

1. **zemîn-i nâ-murâdide:**

Gazel 27

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Muradına eremeyen dünya.

Zemîn-i nâ-murâdide maḥabbet berķ-ı ḥırmendür
Alınmaz geşt-zâr-ı ‘ışķdan maḥşûl-i âsâyiş

zemîn-i reh-güzâr:

1. **zemîn-i reh-güzâr:**+uñ

Gazel 95

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Geçilen yolun zemini.

Ser-i kūyuñda çeşm-i intizâr-ı mübtelâlardan
Zemîn-i reh-güzârıñ ser-be-ser âyîne zâr olmış

zemîn-i sîne:

1. **zemîn-i sîne:**+de

Gazel 50

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Göğsün üstü.

Zemîn-i sînedi gül-naḥl-i dâğum rîşe şalmışdur
Görinen cā-be-cā zann itme ḥunîn üstüḥ’ânlardur

zemzeme-i kıl ü kâl-i gül:

1. **zemzeme-i kıl ü kâl-i gül:**

Gazel 127

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Gülün dedikodusunun uğultusu.

Meclis-be-meclis itdi Nesibâ hezâr naḥl
Dünyâyı tıtdı zemzeme-i kıl ü kâl-i gül

zenân:

1. **zenân:**

Kıt'a 19

Mısra: 3

Kadınlar.

Belî zenân ider irâs-ı zevķ-ı cismânî
Velik şoḥḥbeti rūḥı ğarîķ-ı miḥnet ider

zenbūr:

1. **zenbūr:**

Gazel 203

Mısra: 2

Ari.

Ğam-ı firâķuñ ile güş iden fiğānumızı
Ten-i nizârda zenbūr şandı cānumızı

2. **zenbūr:**+dur

Müsemmen 1

Mısra: 16

Ari.

Seng-i rîze nuṭķa geldi n'eylesün me'mûrdur
İñleyüp hecrüñ sütünü şandılar zenbûrdur

zencîr:

1. **zencîr:**+e

Gazel 94

Mısra: 2

Zincir.

Dil şâne gibi zülf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

zencîr-i âb:

1. **zencîr-i âb:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akarsu; su zinciri.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

2. **zencîr-i âb:**

Gazel 10

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Akarsu; su zinciri.

Hasret-i kıddüñle terk eyler çemen şahının diyü
Şarılur berg-i semen serve urur zencîr-i âb

zen-i muhadder:

1. **zen-i muhadder:** +y, +e

Kıt'a 19

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Örtülü, namuslu kadın.

Muhadderâta söz olmaz dinürse ger âdem
Zen-i muhaddereye biñde bir işâbet ider

zer:

1. **zer:**

Mesnevi 2

Mısra: 15

Altın.

Hâki zer ider vücûd-ı kâmil
Mebzûldür ehle cûd-ı kâmil

2. **zer:**

Terkib-bend 1

Mısra: 10

Altın.

Çeşmünde olan rumûz-ı nâza
Zer dide nigehele tercemânsın

3. **zer:**

Gazel 38

Mısra: 8

Altın.

Vakfdur evlâda âdemden bu cihân bu çarha kim
Heft zerrîn haţlu zer ser-levhalu huccetle

4. **zer:**

Kaside 2

Mısra: 4

Altın.

Tâ kurb-ı kurb-ı meclis-i üns oldı menziliñ
Nüh rahş zer kecime ki vaz' eyledüñ qadem

5. **zer:**

Rûbai 43

Mısra: 4

Altın.

Aşhâb-ı kemâl gayra olmaz muhtâc
Zirâ zer eşer kerde-i iksir olmaz

zer-bâf:

1. **zer-bâf:**

Gazel 32

Mısra: 2

Altın işleme, sırma.

Dem urursa hâl-i kâminden muqallid lâf olur
Bürîyâ ger şanma nesc-i mahz ile zer-bâf olur

zer-efşân:

1. **zer-efşân:**

Kaside 1

Mısra: 4

Altın saçan.

Nüşa-i qadründen iki noktadur mihr ile meh
Bir pür encümdür zer-efşân kehkeşân beyne's-sütür

zer-ger-i kâmil:

1. **zer-ger-i kâmil:**

Tarih 19

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Usta kuyumcu.

Miyânında degül mermer kemer bir zer-ger-i kâmil
Geçürmüş bir zeberced halka-i siminden güyâ

zer-i hâliş-‘ayâr id-:

1. **zer-i hâliş-‘ayâr id-:-er**

Gazel 120

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Saf altın etmek.

Seng-i siyâh iseñ zer-i hâliş-‘ayâr ider
İksir-i feyzdür nazarı Mevleviler'üñ

zer-i pâkize:

1. **zer-i pâkize:**

Gazel 66

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Saf altın.

Hâlet-i ehl-i fenâ merg ile tağyir olmaz
Zer-i pâkize eşer kerde-i iksir olmaz

zerrât-ı kâyinât vücüd:

1. **zerrât-ı kâyinât vücüd:-a**

Terci-bend 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Varlık kainatının zerreleri.

İsbât-ı Hâk'da tâlib-i burhân u hüccetem
Zerrât-ı kâyinât vücûda güvâh iken

zerre:

1. **zerre:-y, +üz**

Gazel 1

Mısra: 1

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Egerçi zerreyüz mihr-i qadimün tâbiyuz cânâ
Kitâb-ı ‘âlemün fihrist-i faşl u bâbiyuz cânâ

2. **zerre:-den**

Kaside 5

Mısra: 5

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Şâhenşâhâ bu zerreden ahkâr Nesib-i zâr
Didâruñi müşâhedeye h’âst-kârdur

3. **zerre:-de**

Gazel 200

Mısra: 6

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

‘Âşık ki ola nâzır ‘ışkıyla bu ekvâna
Her zerrede seyr eyler ol tal‘at-i zibâyı

4. **zerre:-si, +dür**

Gazel 206

Mısra: 8

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Ferâmüş itdürür ‘uşşâka iki ‘âlemün fikrin
İlâhî hüsünüñ bir zerresidür hüsni cânânî

5. **zerre:-si, +dür**

Kaside 1

Mısra: 11

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Mihr-i çarh-ı ‘izzinün bir zerresidür âfitâb
Her sütünü ravza-i pür-nürunuñ bir naḥl-i Tûr

6. **zerre:**

Kaside 2

Mısra: 7

Zerre, çok küçük, güneş ışığında görünen ufacık madde.

Bir zerre mihrün ile şafâ-yâb olan gönül
Olsa ‘aceb mi âyine-i şâhed-i kıdem

zerre-âsâ:

1. **zerre-āsā:**

Gazel 12

Mısra: 2

Zerre gibi.

O ruhsāra itse nigāh āfitāb

Olur zerre-āsā tebāh āfitāb

zerre-i ḥakīr:

1. **zerre-i ḥakīr: +e**

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Küçücük, değersiz zerre, parça.

Cenb-i mekārīmünde eyā ma'den-i 'atā
Kān zerre-i ḥakīre vü yemdür kemīne nem

zerre-i lutf:

1. **zerre-i lutf: +uñ**

Kaside 9

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

İyilik zerresi (küçücük bir iyilik, yardım bağlamında).

Ey Fahr-i rüsül ḥāl-i Nesīb'e nazar eyle

Bir zerre-i lutfuñ yeter ol ḥastaya dārū

zerre-i mihr:

1. **zerre-i mihr: +i**

Kaside 7

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Güneşin zerresi.

Kemīne muḥlişi ferdā bulur necāt-ı ebed

'Adīl zerre-i mihri degüldür 'ilm ü 'amel

zerre-i mihr-i ruḥ:

1. **zerre-i mihr-i ruḥ: +uñ**

Gazel 121

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Yanağının güneşinin zerresi.

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ

Şems-i zātuñ evc-i ev ednā da tābāndur senüñ

2. **zerre-i mihr-i ruḥ: +uñ**

Müsemmen 1

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Yanağının güneşinin zerresi.

Nūr-ı vechüñ 'ālem-i bālāyı rüşen eyledi

Zerre-i mihr-i ruḥuñ ḥurşid-i raḥşāndur senüñ

zerre-i nāciz-i mihr-i rüy-ı pür-envār:

1. **zerre-i nāciz-i mihr-i rüy-ı pür-envār: +ı, +y, +uz**

Gazel 81

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Nur dolu yüzün güneşinin küçücük parçaları.

Dā'imā ser-geşte-ḥāl olsaḳ 'aceb midür Nesīb

Zerre-i nāciz-i mihr-i rüy-ı pür-envāriyuz

zerre-i nūr-ı ruḥ:

1. **zerre-i nūr-ı ruḥ: +ı, +dur**

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ruhunun ışığının zerresi.

Maḥbūb-ı Ḥudā kān-ı hüdə Aḥmed-i Muḥtār

Kim zerre-i nūr-ı ruḥıdır ziver-i mīnū

zerre-i sūz-ı dil:

1. **zerre-i sūz-ı dil: +üm, +den**

Gazel 23

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Gönül ateşinin parçaları.

Olaydı zerre-i sūz-ı dilümden bā-ḥaber kâğız

Şaçardı noktâlardan küy-ı cānāna şerer kâğız

zerre-i zāt:

1. zerre-i zāt:+uñ

Kaside 3

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zatının güneşi.

Gerden-i maşnū'a itmez bir daği zīver hele
Baħr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bī-bahā

zerrīn:

1. zerrīn:+e

Gazel 151

Mısra: 10

Altın.

Hep cümlesini hār-ı fenā çāk idecekdür
Farq itme köhen hırkayı zerrīne kabādan

2. zerrīn:

Gazel 38

Mısra: 8

Altın.

Vaḳfdur evlāda ādemden bu cihān bu çarḫa kim
Heft zerrīn ḫaṭlu zer ser-levḫalu ḫucetle

3. zerrīn:

Gazel 50

Mısra: 2

Altın.

Fürüzān māh u ḫurşīd iki zerrīn şem'-dānlardur
Felekde şanma bezm-i 'ışka cām-ı zer nişānlardur

4. zerrīn:

Tarih 19

Mısra: 9

Altın.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrīn 'alem tābān idi el-ḫaḳḳ
Ziyā virmişdi dünyāya o şem'-i meclis-i ma'na

zer-şübbāk ol:

1. zer-şübbāk ol:

Gazel 123

Mısra: 12

Kelime Tipi: -

Altın kafes.

Bilmesün şāhid-i esrāruñı her ḳaşır-bīn
Ten-i pür-dāğ ile ḳaşır-ı dile zer-şübbāk ol

zevāl-i devlet:

1. zevāl-i devlet:+i

Gazel 108

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Devletin/saadetin son bulması.

Meşhūrdur ki çok yaşamaz murğ-ı şāhbāz
Tīzdür zevāl-i devleti gaddār olanlaruñ

zevat:

1. zevāt:+a

Kaside 10

Mısra: 16

Zatlar, saygıdeğer kimseler.

Ne Mesnevī ki odur şerḫ-i metn-i nüṣḫa-i vaḫdet
Çü rüz-ı rüşen olur fehmi iden zevāta serire

zevāt-ı kibār:

1. zevāt-ı kibār:+dur

Kaside 5

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Ulu kişiler.

Rūḫ-ı şerīfüne ola vāşıl şalāt-ı Ḥaḳḳ
Hem āl ü şaḫbuña ki zevāt-ı kibārdur

zevk:

1. zevk:+uñ

Tarih 9

Mısra: 5

Eğlence, eğlenti, cünbüş.

Bu zevkuñ kimse idrāk itmedi mislin bu ‘ālemde
Meger ‘āşık ola nāgeh reside vaşl-ı cānāna

2. **zevk:**

Gazel 14

Mısra: 5

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Ol zevk ile tā tūtmaya telhī-i memātı
Dil-ḥasta-i hicrānuña bir va‘d-i vişāl it

3. **zevk:**

Kıt'a 5

Mısra: 4

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Nāle-i ney ki ğidādur rūḥa
Bunda zevk yok iken ecsāduñ

4. **zevk:**

Gazel 169

Mısra: 5

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Bir zevk var mı dehrde encāmı ğam degül
Bir gül mi var bu bağda kim ḥārı olmaya

5. **zevk:-ı**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Hoşa giden bir şeyden duyulan beğenme duygusu, haz.

Elden komasañ bir iki hafta
Zevkı bulunur refte refte

zevk-ı çemen:

1. **zevk-ı çemen:+e**

Gazel 178

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Çimenlik eğlencesi, keyfi.

Ol ‘āşıkā şad ğıbtā ki şahrā-yı fenāyı
Tercih ide zevk-ı çemene sāye-i bide

zevk-ı imān:

1. **zevk-ı imān:**

Gazel 122

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

İman zevki.

Nigāh-ı dide-i ‘āşıkda lezzet-i didār
Derūn-ı sine-i zāhidde zevk-ı imān ol

zevk-ı itāb:

1. **zevk-ı itāb:+uñ, +dur**

Gazel 98

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Azarlamanın keyfi.

Zümre-i ‘uşşāk düşünāmuñdan eyler iltizāz
Gāh geh ‘işyāndan zevk-ı itābuñdur ğaraz

zevk-ı kāl:

1. **zevk-ı kāl:**

Gazel 32

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Söz zevki.

Çāşnī-i ḥāl zevk-ı kāl ile yeksān degül
Lezzet-i didāra nisbetle behişt A‘rāf olur

zevk-ı rüh-fezā:

1. **zevk-ı rüh-fezā:**

Gazel 129

Mısra: 11

Kelime Tipi: -

Cana can katan mutululuk.

Ne zevk-ı rüh-fezā-idi olmayaydı eger
Mişāl-i ‘ömr zamān-ı vişāl-i müsta‘cel

zevk-ı vuşlat:

1. **zevk-ı vuşlat:**+a

Gazel 82

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kavuşmanın zevki.

Ne zevk-ı vuşlata mesrûr u ne firâka gamînüz
Sürûr-ı âlem ü zaḥm-ı ğam-ı cihândan emînüz

zevk-yâb-ı çâşnî-i 'ışk-ı pāk:

1. **zevk-yâb-ı çâşnî-i 'ışk-ı pāk:**

Tahmis 3

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Temiz aşkın lezzetini arttıran.

Ne beddûr her zamân ser-mest-i cām-ı âb-ı tāk
olmak
Ne hûşdur zevk-yâb-ı çâşnî-i 'ışk-ı pāk olmak

zevrak:

1. **zevrak:**+a

Gazel 41

Mısra: 12

Sandal, kayık.

Görinmez oldu dime sâḥil-i ümîd Nesîb
Bu zevrağa yine bir nâ-ḥudâ gelür görünür

2. **zevrak:**

Gazel 58

Mısra: 10

Sandal, kayık.

Göñül dürüst gerek kim müfid ola tedbîr
Şikeste zevrak için nâ-ḥudâyı neylerler

3. **zevrak:**+a

Gazel 106

Mısra: 6

Sandal, kayık.

Her zât-ı bî-ḥîred k'ola evzâ'ı dil-ḥırâş
Beñzer hemân o zevrağa kim nâ-ḥudâsı yok

zevrak-ı dil:

1. **zevrak-ı dil:**

Terkib-bend 1

Mısra: 13

Kelime Tipi: -

Gönül kayığı.

Oldı yem-i ğamda zevrak-ı dil
Müstagriḳ-ı lüccegâh-ı ḥayret

zeyd ü 'amr:

1. **zeyd ü 'amr:**

Terci-bend 1

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

*Arapça'da bir konuda insan ismi kullanılması
gerektiğinde kullanılan isim çifti. Bizdeki Ali ile Veli gibi.*

'Arz eyle ḥasb-ı ḥālūñi dergâh-ı 'izzete
Bî-hûde Zeyd ü 'Amr ile ceng ü cedel yeter

zeyn:

1. **zeyn:**

Mesnevi 2

Mısra: 10

Ziynet; süs.

Âdem için oldu ḥalk kevneyn
Âdemle olur cinân daḥi zeyn

zeyn it-:

1. **zeyn it-:-miş**

Rûbai 13

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslemek.

Ey zātuñı envâr-ı Ḥudâ zeyn itmiş
Ser-cümle cihâna ḥıdmetüñ dîn itmiş

zıddiyet:

1. **zıddiyet:** +le, +dür

Gazel 38

Mısra: 14

Zıtlık.

Mevkî'-i zulmetde nûra i'tibâr olmaz Nesîb
Her kemâlün hüsniñ mir'âtı zıddiyetledür

zılle-i bâb:

1. **zılle-i bâb:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Hakirlik kapısı.

Zılle-i bâb olmağa dergāhuña şâyân idi
Nûrdan olsa ser-â-pâ kubbe-i gerdün çü hûr

zıll-ı ilâh:

1. **zıll-ı ilâh:**

Tarih 2

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

*Allah'ın gölgesi (Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi, halife,
padişah bağlamında).*

Taht-ı 'âliye cülûs itdükde ol zıll-ı ilâh
Kâlib-ı bî-cân-ı mülki eyledi rûh-âşinâ

zıll-ı pāk:

1. **zıll-ı pāk:** +üñ, +den

Kaside 1

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Temiz gölge.

Bilmedi kim halk olındı zıll-ı pākünden senün
Merdüm-i çeşm-i melâyik târ-ı târ-ı zülf-i hûr

zi:

1. **zi:**

Kıt'a 14

Mısra: 4

-dan, -den ayrılma hal eki

Şart-ı tarik-ı Mevleviyan mahz-ı bendegist
Binger ki şud zi beyyine-i abd-i Mevlevi

2. **zi:**

Müfret 1

Mısra: 2

-dan, -den ayrılma hal eki

Ahmed berây-ı rahmet in ümmet âmede
Nâmeş birün zeyyine-i rahmet âmede

zîb ol-:

1. **zîb ol-:-dı**

Kıt'a 24

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Süslü olmak.

'İlm ehline zîb oldu sükût oldu selâmet
Pür-ğulğıla olma şaķın şöhre-i 'âlem

zîb-i benân:

1. **zîb-i benân:**

Gazel 78

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Parmakların süsü.

Olmasa hâtem-i tevfiķ-ı Hudâ zîb-i benân
Kimse teşhîr-i perî ile Süleymân olmaz

zîb-i bînâ-ğüş eyle-:

1. **zîb-i bînâ-ğüş eyle-:-r**

Gazel 48

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Kulağa küpe etmek.

Şâhid-i feyza yine mâşıta-i tab'-ı Nesîb
Cevher-i nuţkumuzu zîb-i bînâ-ğüş eyler

zîb-i büstân-ı vedâd:

1. **zīb-i büstān-ı vedād:**

Kaside 1

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Dostluk bahçesinin süsü.

Feyz-yāb-ı ebr-i kudret zīb-i büstān-ı vedād
Nev-gül-i gülzār-ı vahdet bülbül-i bağ-ı huzūr

zīb-i dükkān:

1. **zīb-i dükkān:**

Gazel 28

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dükkan süsü.

Heves-kāruñ oldı giryesi bīgāne-i te'sīr
Metā'-ı kes-meħar bu çār-sūda zīb-i dükkāndur

zīb-i külāh eyle-:

1. **zīb-i külāh eyle-:-me, -düm**

Gazel 135

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Külāhın süsü etmek.

Eyledüm gešt-i gülistān-ı taleb durur dirāz
Ġonca-i kām-ı dili zīb-i külāh eylemedüm

zīb-i nazra:

1. **zīb-i nazra:**

Gazel 35

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bakışın süsü.

Nesīb itdükde zīb-i nazra bu güftār-ı a'lāyı
Tarabdan bu mu'ammādur dise ṭab' ehli vāriddür

zīb-i nüzhetgāh-ı bağ-ı ıstıfā:

1. **zīb-i nüzhetgāh-ı bağ-ı ıstıfā:**

Kaside 3

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Temiz bahçenin dinlenme yerinin süsü.

Gül ruħuñ pīrāyedür gülzār-ı maħbūbiyette
Serv ü kıddüñ zīb-i nüzhetgāh-ı bağ-ı ıstıfā

zīb-i ref-i gerdün:

1. **zīb-i ref-i gerdün:**

Gazel 171

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Gökyüzünün en yüksek yerinin süsü.

Olurdu sezā olmağa zīb-i ref-i gerdün
Devlet semer-i bağçe-i ma'rifet olsa

zīb-i şem'-i ser-germ-i 'itāb:

1. **zīb-i şem'-i ser-germ-i 'itāb:**

Tahmis 4

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Azarlanma gecesinin verdiği neşenin süsü.

'Arūs-ı hacle zīb-i şem'-i ser-germ-i 'itāb olmış
Meger pervānenüñ āzürde olmuşdur hücumından

zīb-i ser:

1. **zīb-i ser:**

Gazel 163

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Baş süsü.

Gül-i ħurşidi ihdā itse gerdün eylemez raġbet
Aña kim dāğ-ı 'ıṣķuñ zīb-i serdür yā Resūlallāh

zīb-i ser-i ehl:

1. **zīb-i ser-i ehl:**

Gazel 7

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Sahibinin başına süs yapmak.

Her bî-başar-ı kec-naẓara dest-hûş itme
Zîb-i ser-i ehl it gül-i 'irfânımı yâ Rabb

zihî:

1. **zihî:**

Tarih 18

Mısra: 3

Ne çok, pek çok.

Bâreka'llah zihî 'âtîfet-i sulţânî
Hâbbezâ luţf-ı şehenşâh-ı memâlik-pîrâ

zîkr:

1. **zîkr:**

Gazel 4

Mısra: 7

Anmak, bildirmek.

'İşkür 'âşıklara zîkr ile devrân itdüren
Kad edâre'l-cisme hubbullâhi devrâne'r-reha

zîkr-i müsebbihân-ı felek:

1. **zîkr-i müsebbihân-ı felek:**

Kıt'a 4

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Meleklerin zikri.

İtdi ihâta 'âlemi sermâ o deñlü kim
Zîkr-i müsebbihân-ı felek faḥm u hîmedür

zimâm-ı nâk:

1. **zimâm-ı nâk: +a**

Gazel 162

Mısra: 10

Kelime Tipi: -

Deve yuları.

Yapışdı 'ürve-i vüskâ-yı mihr-i Leylâ'ya
Zimâm-ı nâka degül dest-i Kays-ı şeydâda

zindân:

1. **zindân:**

Gazel 204

Mısra: 6

Zindan, hapishâne.

Ḳudûm-ı dil-rübâdan bezm-i düşmen tâb-nâk oldu
Cemâline o Yûsuf-ţal'atûñ zindân güzellendi

zindâni-i çâh-ı firkat:

1. **zindâni-i çâh-ı firkat: +e**

Rûbai 63

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Ayrılık zindanın kuyusu.

Min-ba'd güzel başuñ için âzâd it
Zindâni-i çâh-ı firkatê raḥm eyle

zînet:

1. **zînet: +i**

Gazel 205

Mısra: 8

Süs.

Lebinde ne ḥôşdur o teb-ḥâleler
Kî şebnem virür goncaya zîneti

2. **zînet: +i, +y, +le**

Tarih 9

Mısra: 3

Süs.

Çerâğân zînetiyle döndi şebler rûz-ı pür-nûra
Zemîn işrâkda gâlib görindi heft-eyvâna

zînet-fezây-ı nüsha-i eş'âr:

1. **zînet-fezây-ı nüsha-i eş'âr: +u, +muz**

Gazel 125

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Şiirlerin nüshalarını süsünü arttıran.

Besdür beyân-ı ḥâl-i Nesibâ tekellüfât
Zînet-fezây-ı nüsha-i eş'ârumuz degül

zinhâr:

1. **zinhār:**

Gazel 190

Mısra: 9

Asla, katiyen.

Degmez ğam-ı ħazānına zinhār ‘ālemüñ
Olma firîfte güline nev-bahārına

2. **zinhār:**

Gazel 151

Mısra: 2

Asla, katiyen.

Döndürme görüp ‘unf ile rüyuñ fuḫarādan
Zinhār şaḫın nāvek-i dil-düz-ı du‘ādan

zîr:

1. **zîr:**

Kaside 10

Mısra: 6

Altta, aşâğıda olan.

Kemāl-i âdemiyan ħarf-i evvelinde mübeyyen
Vücūd-ı ‘ālemiyān zîr nokṭasında setîre

zîrâ:

1. **zîrâ:**

Gazel 103

Mısra: 6

Zira, çünkü.

‘Āşıka gösterse ol meh-veş ‘aceb mi teff ü tâb
Oldı zîrâ lâzım-ı şem‘-i münevver tâb ü tef

2. **zîrâ:**

Gazel 159

Mısra: 5

Zira, çünkü.

Ğam u şâdî elemin çekme ki zîrâ dehrüñ
Ğam-ı ferdâsı unutturdı şafâ-yı düşin

3. **zîrâ:**

Rûbai 43

Mısra: 4

Zira, çünkü.

Aşḫâb-ı kemāl ğayra olmaz muḫtâc
Zîrâ zer eşer kerde-i iksîr olmaz

zîr-efgen:

1. **zîr-efgen:**

Gazel 90

Mısra: 11

Türk müziği makamlarından biri.

Nesîbâ nağme-i derd ü elem zîr-efgen olmazmış

2. **zîr-efgen:**

Tarih 8

Mısra: 4

Türk müziği makamlarından biri.

Fazîletde vera‘da müşîkîde ferd idi ḫaḫḫa
Uşûl-i devr-i kec-rev itdi âḫîr anı zîr-efgen

zîr-i felek:

1. **zîr-i felek:+de**

Gazel 87

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Gökkubbenin altı.

Rind-i bî-ḳayd-ı ḫâne-ber-düşuz
Bize zîr-i felekde cā olmaz

2. **zîr-i felek:+de**

Tarih 9

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Gökkubbenin altı.

Mu‘ammer eylesün devletle ḫaḫḫ ol iki maḫdûmı
Devām oldukça tā zîr-i felekde çâr-erkāna

zîr-i liḫāf:

1. **zîr-i liḫāf:+ı, +n, +da**

Gazel 212

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Örtünün altı.

Şabâyı zîr-i lihâfında goncanuñ göricek
Hezâr hañçer-i ser-tîz-i hâra düşmez mi

zîr-i lihâf-ı gonca:

1. **zîr-i lihâf-ı gonca:**+y, +a

Gazel 213

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Ağız örtüsünün altı.

Girüp zîr-i lihâf-ı goncaya bād-ı şabâ güyâ
Perî ağûşa bir maḥbûb-ı hûb-ı dil-sitân çekdi

zîr-i zülf:

1. **zîr-i zülf:**+i, +n, +de

Gazel 188

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) Saçlarının altı.

Meger kim şâhbâz-ı çeşmi kaldı zîr-i zülfinde
Girince ceyb-i ebre kaṭreler düşdi per ü bâle

zîr-revân:

1. **zîr-revân:**

Müsemmen 1

Mısra: 11

Giden taht.

Ol zamân kim eyledüñ püşt-i burâkı zîr-revân
Göz yumup açınca ṭayy oldı fezâ-yı âsumân

zişt-i bed-şekl:

1. **zişt-i bed-şekl:**+e

Gazel 68

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Kötü şekil.

Tîre-dil itse de taḳlîd olamaz ḥâl ehli
Zişt-i bed-şekle tezyin ile şabâḥat gelmez

zişt-i timsâl:

1. **zişt-i timsâl:**

Gazel 79

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Çirkin suret.

Sîne şâfâ ne ğazab lâzime-i kîn olmaz
Âyine zişt-i timsâl ile çirkin olmaz

zî-şûh:

1. **zî-şûh:**+u, +nuñ

Gazel 172

Mısra: 6

İşveli güzeli.

Dikerler gözlerin a'dâ çü süzen 'âşık-ı zâra
Odur zî-şûhunuñ ârâm mümkün mi dükânında

zîver:

1. **zîver:**+dür

Gazel 20

Mısra: 9

Süs.

Nesîbâ gerden-i cânâne-i 'irfâna zîverdür
Güzîde 'akd-i pâk-i dürr-i terdür ḥalka-i tevḥîd

2. **zîver:**+üñ

Gazel 121

Mısra: 3

Süs.

Zîverüñ tâc-ı le'amrûk ḥilkâtüñ huluḳın 'aẓîm
Pâdişâhâ taḥtgâhuñ 'arş-ı Raḥmân'dur senüñ

3. **zîver:**+e

Gazel 182

Mısra: 6

Süs.

Meşşātanuñ ne kārı var ol rüy-ı pāk ile
Muhtāc olur mı hūsn-i Hudā-dād ziver

4. **ziver:**

Kaside 3

Mısra: 13

Süs.

Gerden-i maşnū'a itmez bir daḥi ziver hele
Baḥr-i imkān zerre-i zātuñ gibidür bî-bahā

5. **ziver:+üñ**

Müsemmen 1

Mısra: 17

Süs.

Ziverüñ tāt-ı le'amrük ḥilkātüñ ḥulukın 'azīm
Pādişāhā taḥtgāhuñ 'arş-ı Raḥmān'dur senüñ

ziver ol-:

1. **ziver ol-:-dı**

Tarih 27

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Süs olmak, süslenmek.

İkinci def'adur kim ziver oldı şadr-ı fetvāya
Kemāl-i imtiyāzın fehm ider bundan ülü'l-ārā

ziver-i āgüş-ı düşmenān:

1. **ziver-i āgüş-ı düşmenān:**

Gazel 141

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Düşmanların kucağının süsü.

Be-rağm-ı 'āşık-ı ḥamyāze-keş 'acebdür kim
Hemîşe ziver-i āgüş-ı düşmenān olasın

ziver-i çeşm-i ter:

1. **ziver-i çeşm-i ter:**

Kaside 6

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Islak gözün süsü.

Her ne dem hūn-ı ciger ziver-i çeşm-i ter olur
Tār-ı müjgān-ı siyeh rişte-i şad-gevher olur

ziver-i mînü:

1. **ziver-i mînü:**

Kaside 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Cenneti süsü.

Maḥbûb-ı Hudā kân-ı hüdā Aḥmed-i Muhtār
Kim zerre-i nūr-ı ruḥıdur ziver-i mînü

ziver-i şahn-ı gülistān:

1. **ziver-i şahn-ı gülistān:+dur**

Gazel 28

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Gül bahçesinin ortasının süsüdür.

Ser-i kūyuñda ey gül nāle itsek olma rencide
Fiğān-ı 'andelibān ziver-i şahn-ı gülistāndur

ziver-i tāt-ı havrā:

1. **ziver-i tāt-ı havrā:**

Tarih 33

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Hurilerin tacının süsü.

Dürr-i yektā gibi bir mişli bulunmaz er idi
Rûḥ-ı pākin ide Ḥaḥ ziver-i tāt-ı havrā

ziyā:

1. **ziyā:+muz, +la**

Gazel 75

Mısra: 5

Işık, aydınlık.

Hem bezmimüz itmekde ziyāmuzla temettü'
Biz şem'-i şıfat gerçi ki pür-süz u güdāzuz

2. **ziyā:**

Gazel 15

Mısra: 4

Işık, aydınlık.

Cân kaşrı olur rüşen eger revzen-i dilden
Şaldıysa ziyā mihr-i cihān-tāb-ı şerī‘at

3. **ziyā:+dur**

Gazel 16

Mısra: 8

Işık, aydınlık.

‘Işık manzūr ider erbābını her meclisde
Rağbet-i şem‘-i şebistāna ziyādur bā‘is

4. **ziyā:**

Tarih 12

Mısra: 4

Işık, aydınlık.

Gerdiş itdi yine gerdün be-vefı-ı hātır
Virdi bir neyyir-i iqbāl ile dünyāya ziyā

ziyā vir-:

1. **ziyā vir-:-miş, -di**

Tarih 19

Mısra: 10

Kelime Tipi: **Deyim**

Işık vermek, nurlandırmak.

Çerāğ-ı mihr-veş zerrin ‘alem tābān idi el-ḥaqq
Ziyā virmişdi dünyāya o şem‘-i meclis-i ma‘nā

ziyāfet eyle:

1. **ziyāfet eyle:-di**

Tarih 9

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Ağırlamak, ziyafet vermek.

İdüp sūr-ı hıtān maḥdūmı Şadre'd-din Efendi'ye
Ziyāfet eyledi ḥ‘ān-ı kerem çekdi emirāne

ziyān:

1. **ziyān:+umuz,+a**

Gazel 173

Mısra: 12

Zarar, ziyan.

Metā‘-ı vuşlata naḳd-i revānı itse ḳabūl
İderdi reşk hele sūdumuz ziyānumuza

ziyān çek-:

1. **ziyān çek-:-di**

Gazel 213

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Zarar ettirmek, kâr edememek.

O şāhib-şadrı Ḥaḳ dā‘im mu‘ammer ide şadrında
Dine tā sūd idüp aḥbābı a‘dāsı ziyān çekdi

ziyā-pāş-ı şafā:

1. **ziyā-pāş-ı şafā:**

Gazel 193

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Neşe ışığını saçmak.

Olasın tā ki ziyā-pāş-ı şafā her bezme
Kūşış it şāf-derūn olmağa ḳandil gibi

ziyāret:

1. **ziyāret:+üñ**

Rübai 28

Mısra: 3

Bir kimseyi veya bir yeri görmeye gitme.

Cibril ziyāretüñ murād itdükçe

Eyler evvel çeşme-i Kevser'de vuzū

ziyā-yı kubbe-i pür-nūr:

1. **ziyā-yı kubbe-i pür-nūr:-ı**

Kaside 10

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Güneş ışığı dolu kubbenin ziyası.

Žiyā-yı kùbbe-i pür-nûrî mihri itdi münevver
Şu‘â‘-ı zer-‘alemi çeşm-i mâhî eyledi hîre

žiyā-yı mihr:

1. **žiyā-yı mihr:**+den

Gazel 204

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Güneş ışığı.

Fürûğ-ı cām-ı meyden ‘arız-ı cānān güzellendi
Žiyā-yı mihrden şan gülşen-i ḥandān güzellendi

žiyā-yı şem‘-i ülfet:

1. **žiyā-yı şem‘-i ülfet:**

Gazel 33

Mısra: 8

Kelime Tipi: -

Dostluk mumunun ışığı.

Ne nişāne-i maḥabbet ne emāret-i şadākat
Ne žiyā-yı şem‘-i ülfet ne şerāre kabes var

žucret:

1. **žucret:**+in

Gazel 64

Mısra: 11

İç sıkıntısı, gönül darlığı.

‘Aql ile bil maḥbes-i ten içre cānuñ žucretin
Yūsuf’uñ ḥālın refiḳ-ı gūşe-i zindāna sor

zūd-ter:

1. **zūd-ter:**

Gazel 43

Mısra: 5

Daha çabuk, daha hızlı.

Kenār-ı sāḫil-i pāyāna zūd-ter irişür
Dü-bād-bān-ı şeb ü rüz ile sefine-i ‘ömr

zühd:

1. **zühd:**

Gazel 201

Mısra: 2

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

Pür olsun sāḫiyā cām u sebū nev-rūzdur şimdi
Olur zühd ile diller hep ‘adū nev-rūzdur şimdi

2. **zühd:**

Müsemmen 1

Mısra: 4

Her türlü zevke karşı koyarak kendini ibadete verme.

Virdi varın fî-sebîlillāh o merd-i nāzenin
Zühd ile Fārūḳ-ı a‘zamdur imāmü'l-müttakîn

zühd ü takvā:

1. **zühd ü takvā:**

Tarih 6

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Sofuluk ve dindarlık.

Zühd ü takvā ile ol maḥdümı rāḥ-ı dinde
Yā ilāhî eyle cedd-i emcedinüñ pey-revi

zühd ü vera‘:

1. **zühd ü vera‘:**

Gazel 99

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Züht ve takva.

Zühd ü vera‘ gibi ḡamuñ oldu işi tamām
Virdi o deñlü neşve baña sāḡar-ı neşāṭ

2. **zühd ü vera‘:**

Terci-bend 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Züht ve takva.

Ḥayfā ki ḡül-i nefis beni itdi güm-şüde
Zühd ü vera‘ behişte çıkar şāḥ-rāḥ iken

zühre-i hunyā-ger:

1. zühre-i hunyā-ger:~i

Gazel 48

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Şarkıcı venüs.

Āhumuz şāhid-i te'sīri der-āgūş eyler
Nālemüz Zühre-i hunyā-geri hāmūş eyler

zühül it-:

1. zühül it-:-di

Müsemmen 1

Mısra: 6

Kelime Tipi: **Kalıp İfade**

Unutmak, geciktirmek.

Bī-tekellüf bezmgāh-ı aqdese itdüñ duḥūl
Şāhid ü meşhūd olup bir ikilik itdi zühül

zuhūr:

1. zuhūr:~a

Tarih 26

Mısra: 5

Görünme, meydana çıkma.

Zuhūra geldi āsār-ı du'ā-yı hayruñuz şimdi
Şikār itdi ġazāl-i 'izz ü iḳbāl-i kemendüñüz

2. zuhūr:

Gazel 69

Mısra: 8

Görünme, meydana çıkma.

Bizüz ol nādire gül-naḥl-i gülistān-ı hüner
Şüre-i baḥt-ı siyāh üzre zuhūr eylemişüz

3. zuḥur:

Gazel 40

Mısra: 4

Görünme, meydana çıkma.

Geçmez niyāz o şūḥa diyü olma nā-ümīd
Eyler zuḥur ḥaṭṭı zamānı gelür geçer

4. zuhūr:

Gazel 43

Mısra: 3

Görünme, meydana çıkma.

Zuhūr iderse 'ināyet dem-i pesīne-i 'ömr
Olur leb-ā-leb-i şādi derün-ı sīne-i 'ömr

5. zuhūr:~uñ

Kaside 2

Mısra: 3

Görünme, meydana çıkma.

Ancak senüñ zuhūruñ için geldi 'āleme
Ādem behiştı koydı olup tārık-i ni'am

zuhūr eyle-:

1. zuhūr eyle-:-di

Kaside 2

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, belirlemek.

Şevḳ-ı müşāhedāt ile tül-ı kıyāmdan
Tā sāk-ı pāküñ üzre zuhūr eyledi verem

2. zuhūr eyle-:-di

Rübai 26

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meydana gelmek, belirlemek.

Nūruñla zuhūr eyledi bu kevn ü mekân
Fānūs-ı cihāna şem'-i enversin sen

zuhūr id-:

1. zuhūr id-:-er

Gazel 170

Mısra: 9

Kelime Tipi:-

Ortaya çıkmak, görünmek.

Takdîr-i Hâk zühûr ider elbette çâre yok
Hâşma muķâbil ol ne virürler cebânete

zühûr it:-

1. zühûr it:-di

Tarih 29

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Çün itdi zühûr irâde-i Rabb-i Şamed
Pâyâna irişdi ‘ömr-i h’âherde ‘aded

2. zühûr it:-di

Tarih 28

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Zühûr itdi yine imdâd-ı ruķâniyyet-i Aķmed
‘Uķûd-ı kâr u bâr-ı zümre-i sâdât ĥall oldı

3. zühûr it:-mek

Gazel 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Zühûr itdi ‘izâruñ üzre ĥatt-ı müşg-sâ bir bir
Yine ‘uşşâķ-ı zâruñ başına üşdi belâ bir bir

4. zühûr it:-mez

Gazel 162

Mısra: 3

Kelime Tipi-

Meydana çıkmak, görünmek; oluşmak, meydana gelmek.

Nesîmden yeme mevc-i ĥaţar zühûr itmez
‘îtâb u çîn ü cebîn böyledür eķibbâda

zühûrât:

1. zühûrât:+ın

Gazel 206

Mısra: 9

Ortaya çıkmalar.

Vücûd-ı vâĥidüñ fehm eyle gün-â-gün zühûrâtın
Nesîbâ âdem olduñsa ‘adem bil cümle imkânı

2. zühûrât:+da

Rûbai 35

Mısra: 1

Ortaya çıkmalar.

Hep cümle zühûrâtıda vardur ĥikmet
Sen olma mu‘ârîz-ı murâd-ı ĥazret

zühûrât-ı keyf ü kem:

1. zühûrât-ı keyf ü kem:

Kaside 2

Mısra: 16

Kelime Tipi: -

Varlıkların ortaya çıkması.

Sensin ĥulâşa debdebe-i âferînişe
Cümle senüñçün oldı zühûrât-ı keyf ü kem

zühûr-ı bahâr:

1. zühûr-ı bahâr:+a

Gazel 181

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Baharın görünmesi.

Şaķın müsâ‘de-i rûzgâra aldanma
Dem-i şitâda zühûr-ı bahâra aldanma

zühur-ı ĥatt:

1. zühur-ı ĥatt:+ı

Gazel 40

Mısra: 4

Kelime Tipi: -

Sakal ve bıyığın çıkması.

Geçmez niyâz o şûha diyü olma nâ-ümîd
Eyler zuhûr-ı haţtı zamânı gelür geçer

zuhûr-ı hikem:

1. **zuhûr-ı hikem:~e**

Gazel 131

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Bilginin ortaya çıkması.

Çün zuhûr-ı hikeme vâsiţadur ‘âlemde
Olsa Loğmân n'ola âşüfte-i müsennâ-yı kalem

zuhûr-ı nâ-ümîdî:

1. **zuhûr-ı nâ-ümîdî:**

Gazel 33

Mısra: 2

Kelime Tipi: -

Ümitsizliğin ortaya çıkması.

Ne firâka tâb ü tākāt ne vişâle dest-res var
Ne zuhûr-ı nâ-ümîdî ne huşûl-i mültesem var

zulmet:

1. **zulmet:**

Gazel 157

Mısra: 9

Karanlık.

İmtizâc eyleyemez zulmet ile nûr Nesîb
Olmaz ârâmgeh-i kine derûn-ı rûşen

2. **zulmet:~i**

Kaside 1

Mısra: 10

Karanlık.

Menbâ‘-ı Âb-ı hayât-ı feyz-i Rabbânî k'anı
Fehm ider her kim bu fânî zulmeti itse ‘ubûr

zulmet-fezâ:

1. **zulmet-fezâ:**

Gazel 9

Mısra: 3

Karanlığı arttıran.

Zulmet-fezâ olur yine âh-ı hazîn sañâ
Çün perde-i şehâb

zulmet-i cehl:

1. **zulmet-i cehl:**

Gazel 39

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Bilgisizliğin karanlığı.

Zulmet-i cehl ile şubh-ı emelin şâm eyler
İtmeyen kesb-i ma‘ârif nice ârâm eyler

zulmet-i küfr:

1. **zulmet-i küfr:~i**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Küfür karanlığı.

Açup zulmet-i küfri şer‘iyle itdi
Cihânı münevver o nûr-ı mücessem

zulm-i firâvân:

1. **zulm-i firâvân:~ın**

Gazel 26

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Çok aşırı eziyet.

Saña zulm-i firâvânın Nesîb ol şâh-ı bî-dâduñ
Ferâmuş itdürür kem-ter nigâh-ı âşinâ bir bir

zulm-i hâr:

1. **zulm-i hâr:~ı**

Gazel 213

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Zulüm dikenî.

Çemende zulm-i hârî def' için emr idüp ârâma
Hezâruñ şekvesin gûş itdi şâh-ı gül 'inân çekdi

zu'm:

1. **zu'm:**

Gazel 68

Mısra: 1

Zan, batıl zan, boş inanç.

Zu'm ile nâkış olan zâta meziyyet gelmez
Mâlihulyâ ile hiç âdeme devlet gelmez

2. **zu'm:ınca**

Gazel 56

Mısra: 8

Zan, batıl zan, boş inanç.

Fiğân ki tiğ-i sitemle o kâfir-i bed-kîş
Şehîd ider beni zu'mınca çok şevâba girer

3. **zu'm:**

Gazel 143

Mısra: 1

Zan, batıl zan, boş inanç.

Vaz'-ı huşyâr eylerem mest-i şarâb-ı nâb iken
Şaklaram zu'mumca sırr-ı ışkî şöhrat-yâb iken

zu'm id-:

1. **zu'm id-:-er, -em**

Terci-bend 1

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sanmak, zannetmek.

Kendim sa'îd zu'm iderem rû-siyâh iken
Dâ'im hevâ-yı nefis ile kârum günâh iken

zu'm u pendâr:

1. **zu'm u pendâr:**

Kaside 8

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Boş inanç ve böbürlenme.

Şakın zu'm u pendâr ile çalma nâkış
Şakın 'ucb ile olma rûsvây-ı 'âlem

zür:

1. **zür:**

Gazel 178

Mısra: 14

Zor, güç.

Rüstem bile teslim ider ey şâh-süvârum
Ol cünbüş-i merdâneyle ol zür cerîde

zür-âver:

1. **zür-âver:+em**

Kaside 2

Mısra: 16

Güçlü, kuvvetli.

Hüsn-i 'amel deminde olur kudretüm 'adım
Zür-âverem günâhda çün zayğam-ı ecem

zür-ı kırışme:

1. **zür-ı kırışme:**

Gazel 40

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Dilberin işvesinin gücü.

Zür-ı kırışme cisme degül câna kâr ider
Tîr-i nigâhı semt-i nişânı gelür geçer

zür-ı seyl-i eşk:

1. **zür-ı seyl-i eşk:+i, +n, +e**

Gazel 72

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Gözyaşı selinin gücü.

Derd-mendânuñ tayanmaz zür-ı seyl-i eşkine
Mülk-i câhuñ çok binâ-yı üstüvârın görmüşüz

zükür:

1. **zükür:**

Kaside 1

Mısra: 16

Erkekler.

Yâ şefî'e'l-müznibîñ ol rûz 'âşî sûz kim
Dehşetinden birbirin bilmez 'inâsıyla zükür

zülâl-i lutf:

1. **zülâl-i lutf:**+uñ, +a

Gazel 163

Mısra: 14

Kelime Tipi: -

Tatlı, hoş, berrak su.

Muķîm-i ĥâk-i kūyuñdur Nesîb-i ma'şîyet-pîşe
Zülâl-i lutfuñla dil teşne-terdür yâ Resûlallâh

zûlf:

1. **zûlf:**+i, +n, +de

Gazel 90

Mısra: 8

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

O şem'î bezm-i ĥüsn olmazsa meclis rûşen
olmazmıñ
Dil-i 'uşşâķ geh zülfinde geh ĥaţţında ol şūĥuñ

2. **zûlf:**+i

Rûbai 65

Mısra: 2

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Ruĥsârına baķdı dîde ĥayrân oldu
Zülfi gibi nezzâre perîşân oldu

3. **zûlf:**+i, +n, +e

Tahmis 2

Mısra: 17

Yüzün iki yanından sarkan saç lülesi; saç.

Aĥyâr elemin çekme yapış zûlfine Rûĥî
Men' eyleme ki cânu mı var ķâtilümüzdür

zûlf-i girih-gîr:

1. **zûlf-i girih-gîr:**+e

Gazel 94

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

(Sevgilinin) dolaşık ve düğümlü saçı.

Dil şâne gibi zûlf-i girih-gîre şarılmış
Seyr eyle o mecnûnı ki zencîre şarılmış

zûlf-i perîşân:

1. **zûlf-i perîşân:**+ı, +n,+dan

Gazel 152

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Sevgilinin darmadaĥınık saçı.

Şöyle âşüfte cihân zûlf-i perîşânından
Dâmenin fehîm idemez kimse girîbânından

zûlf-i pîç pîç:

1. **zûlf-i pîç pîç:**+üñ

Gazel 150

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Kıvrım kıvrım saç.

Sen o zûlf-i pîç pîçüñ gehi bend bend idersin
Dil-i Cebra'îl olursa daĥi der-kemend idersin

zûlf-i siyeh:

1. **zûlf-i siyeh:**+üñ

Terkîb-bend 1

Mısra: 5

Kelime Tipi: -

Sevgilinin siyah saçı.

Zûlf-i siyehüñ hevâsı serde
Mânende-i şeh-per-i ĥümâdur

zûlf-i siyeh-kâr:

1. **zûlf-i siyeh-kâr:**+a

Gazel 139

Mısra: 1

Kelime Tipi: -
(Sevgilinin) simsiyah saçları.

Şad girye ile zülf-i siyeh-kâra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnâra yapışdum

zülfi yâr-i Nesib:

1. zülfi yâr-i Nesib:

Gazel 56

Mısra: 9

Kelime Tipi: -

Nesibin sevgilisinin saçı.

Hûy-ı gaddâra tokındukça zülfi yâr-i Nesib
Hemân o rişteye beñzer ki dürr-i nâba girer

zümre:

1. zümre: +den

Kaside 2

Mısra: 4

Kitle, grup, topluluk.

Men zâra neydür eyleyen ümmidümi füzûn
Hâşâ o zümreden baña hırmân vire elem

zümre-i aḥbâb:

1. zümre-i aḥbâb: +ı

Tarih 33

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Dostlar takımı, grubu.

Terk-i âlemle kılup zümre-i aḥbâbı yetim
Fikr-i târiḥin idüp yek sere iḥvân-ı şafâ

zümre-i âl-i Muhammed:

1. zümre-i âl-i Muhammed:

Tarih 26

Mısra: 1

Kelime Tipi: -

Hız. Muhammed (sav)'in ailesini oluşturanlar.

Size ey zümre-i âl-i Muhammed müjdeler olsun
Niḳâbet şadrın iḥrâz eyledi bir dil-pesendünüz

zümre-i uṣṣâk:

1. zümre-i uṣṣâk: +a

Gazel 180

Mısra: 3

Kelime Tipi: -

Aşıklar topluluğu.

Virilse zümre-i uṣṣâka dâmen-bûsa ruḥşatlar
Rûsûm-ı bendegî âyin-i sulṭânî cedîd olsa

2. zümre-i uṣṣâk:

Gazel 98

Mısra: 7

Kelime Tipi: -

Âşıklar topluluğu.

Zümre-i uṣṣâk düşnâmuñdan eyler iltizâz
Gâh geh işyândan zevk-i itâbuñdur garâz

zünnâr:

1. zünnâr: +a

Gazel 139

Mısra: 2

*Hıristiyan keşişlerin çıplak ten üzerine kuşandıkları
kıldan yapılmış, kaba ve sert kuşak.*

Şad girye ile zülfi siyeh-kâra yapışdum
Gözden bırakup sübhayı zünnâra yapışdum

zünnâr-ı bend-i ṭurra-i ṭarrâr:

1. zünnâr-ı bend-i ṭurra-i ṭarrâr: +ı, +y, +uz

Gazel 81

Mısra: 6

Kelime Tipi: -

Hilekar saçdan yapılmış kuşağı bağlamak.

Âteş-i ruḥsâresi imân-süz-ı berhemen
Bir bütün zünnâr-ı bend-i ṭurra-i ṭarrâriyuz

zürür:

1. zürür:

Kaside 1

Mısra: 8

Ay, güneş ve yıldızın doğması.

Kārbān-sālār-ı şeh-rāh-ı nübüvvet kim anuñ
Çarḥ eydür gerd-i rehn çeşm-i meh ü mihre zürür

züvvār:

1. **züvvār:**

Tarih 17

Mısra: 9

Ziyaretçiler.

Nesīb rıḥleti tārīḫini didi züvvār
İde Siyāhī Dede Bārī kabrünü pür-nūr



SONUÇ

Nesîb Dede Dîvânı Sözlüğü [Bağlamlı Dizin ve İşlevsel Sözlük] adlı bu çalışma ile Klâsik Türk şiirinin 17. yüzyıldaki Nef'î, Şeyhülislam Yahya, Naili-i Kadim, Nabi gibi kıymetli temsilcilerinden biri olan Nesîb Dede'nin Dîvânı'ndaki söz varlığı ortaya çıkarılmıştır. Nesîb Dede Dîvânı'nın sözvarlığını oluşturan sözcükler, tamlamalar, atasözleri, deyimler, kalıplaşmış ifadeler, ayetler bağlamlı dizin yardımı ile belirlenerek alfabetik olarak sıralanmış ve bunların işlevsel anlamları tespit edilmiştir.

Nesîb Dede Dîvânı'nın bağlamlı dizin ve işlevsel sözlüğünün ortaya çıkarılmasının Nesîb Dede'nin üslubunun belirlenmesinde önemli bir rolü olacağı düşünülmektedir. Şairin kelime kadrosu, bunların kullanım sıklıkları ve hangi bağlamlarda kullanıldıkları, tercih edilen vezinler, ünlemler, zamirler, edat ve bağlaçların çeşitliliği ve kullanım sıklıkları vb. birçok özellik bağlamlı dizin yardımı ile alfabetik olarak dökümlenen verilerden sayısal olarak elde edilmektedir. Bu somut veriler hem şairin üslubunu belirlemeye hem de şairler ve dönemler üzerine yapılacak mukayeseli araştırmalara imkân sağlayacağı için önem arz etmektedir.

Nesîb Dede, 17. yüzyıl şairi olması; Sebk-i Hindi akımın Klâsik Edebiyattaki ilk temsilcilerinden olan Naili-i Kadim'in şiirlerine nazireler yazması ve Dîvânı'nda Arapça – Farsça kelimeler ile üçlü, dörtlü hatta beşli terkipleri kullanması nedeniyle Sebk-i Hindi akımından etkilendiği söylenebilir. Sebk-i Hindi akımın, şair üzerinde ne kadar etkili olduğunun tespit edilmesi ancak müstakil bir çalışma ile ortaya konulabilir.

Nesîb Dede Dîvânı'nı incelediğinde Farsça terkiplerin oldukça fazla yer tuttuğu görülmüştür. Bu durum göz önünde bulundurularak Nesîb Yusuf Dede'nin dilini günümüz şartlarına göre değerlendirdiğimizde dili, zarif ve süslüdür. İnce ve ahenkli olan ince manaları, derin hayalleri ifade eden kelimeleri seçmiştir. Mutasavvıf ve Mevlevî olması nedeniyle dilinde, mücerred ve tasavvufî kavramlar fazladır. Oldukça ağır ve sanatlı dilinin yanında, günlük konuşma dilini de şiirlerinden kullanmıştır.

TEBDÎZ sisteminin sağladığı imkânlarla Nesîb Dede Dîvânı'nda 27347 kelime kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu kelime sayısı, şairin oldukça geniş kelime hazinesine

sahip olduğunu göstermektedir. Bu geniş kelime hazinesi tabi olarak onun ifade kudretini artırmıştır.

Eserde toplamda; 441 tane Kalıp İfade, 63 tane Deyim, 24 tane Dua İfadesi, 20 tane Ayet, 9 tane Hadis, 1 tane Atasözü bulunmaktadır.

Nesîb Dede *Dîvânı* 'nda yer alan şiirlerinde farklı aruz kalıbı kullanılmıştır. Farklı aruz kalıplarının kullanılması onun şairlik yeteneğini ve üslup özelliklerini ortaya koymaktadır.

Dîvânda toplamda **38** vezin kullanılmıştır. Söz konusu vezinler arasında remel bahri vezinlerinden **Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün** vezini **%15.57** oran ile **71** kez kullanılmış en fazla vezindir. Bu vezni hezec bahri vezinlerinden **Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün** vezini **%14.69** oran ile **67** kez kullanılarak takip etmektedir.

Bağlamsal sözlük çalışmaları ile Klâsik Türk edebiyatı farklı bir boyut kazanmıştır. Çünkü çalışmaların geneline bakılacak olursa; her biri bulunduğu yüzyılın genel çerçevesini yansıtmaktadır. Bu da dönemlerin tüm yönleriyle detaylandırılmasını sağlamıştır. Bir sözcüğe birden fazla anlam verilmesi ile de bireyin kavram dünyasının genişlemesi hedef alanı olmuştur. Literatüre kazandırılan her bağlamsal sözlük çalışmasının Klâsik edebiyatın temellerinin daha da sağlamlaştırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bağlamsal sözlük çalışmaları şairlerin söz varlığını, dile verdiği önemi, toplumun zihniyetinden yararlanma derecesini de göstermektedir.

Yaptığımız tez çalışması bir kelime anlamlandırma işlemi olmasının yanında; dönemle ilgili tarihî, folklorik ve sosyolojik bir temel oluşturmuştur. 17 yüzyıldaki Nesîb Dede'nin eserini ele alma biçimine bakılarak hem eserin anlamlandırılması sağlanmış hem de dönem hakkında bilgiler elde edilmiştir. Yapılan bu tez çalışmamız ve bu alanda çalışılan diğer bağlamsal dizin ve işlevsel sözlük çalışmalarının edebiyat, dil, üslup ve bunun yanında tarihî çalışmalara da kaynak olabileceği umulmaktadır.

Bağlamli dizin ve işlevsel sözlük çalışmaları ile Klâsik Türk şiiri üzerinde yapılabilecek birçok çalışma alanına veri sağlanmakla birlikte tanıklı ve tarihsel bir Türkçe sözlüğün oluşturulmasına da katkı sağlanmış olacaktır.

KAYNAKÇA

Abdulkadiroğlu, A. (haz.) (1999). İsmail Belig, Nuhbetü'l Asâr Li-Zeyli Zübdeti'l-Eş'ar, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.

Aksan, D. (2005). Anlambilim [Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi], Ankara: Engin Yayınları.

Aksoy, Ö. Â. (1981). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Ankara: TDK Yayınları.

Akün, Ö. F. (2014). Divan Edebiyatı, İstanbul: İsam Yayınları.

Altuner, N. Ü. (1989). Safai ve Tezkiresi İnceleme- Tenkitli Metin- İndeks. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Başkan, Ö. (1998), Bildirişim, İnsan-Dili ve Ötesi, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Boz, E. (2011). Yunus Emre Dîvânı'nın Bağlamsal Sözlüğü ve Dizini Üzerine Bir Deneme. X. Uluslararası Yunus Emre Sevgi Bilgi Şöleni (s. 91-97). Eskişehir: Eskişehir Valiliği.

Bursalı Mehmed Tahir, (1972). Osmanlı Müellifleri, İstanbul: Meral Yayınevi.

Büyükfırat, H. (1992). Nesîb Divanı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Çapan, P. (2005). Mustafa Safâyî Efendi, Tezkire-i Safâyî, (Nuhbetü'l-Âsâr min Fevâ'idü'l-Eş'âr), İnceleme - Metin – İndeks, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay. S.322, Tezkireler Dizisi: 9.

Devellioğlu, F. (2010). Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat. 26. Baskı. Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.

Dilçin, C. (2009). Yeni Tarama Sözlüğü. 2. Baskı. Ankara: TDK Yayınları.

Ekinci, R. (haz.) (2018). Şeyhî Mehmed Efendi, Vekâyi‘u‘l-Fuzalâ Şeyhî‘nin Şakâ‘ik Zeyli, C.3. İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları: 93

Genç, İ. (haz.) (2018), Esrâr Dede, Tezkire-i Şu‘arâ-yı Mevleviyye. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları :3573 Kültür Eserleri Dizisi- 571.s

Gölpınarlı, A. (1963). Mevlevî Âdâb ve Erkânı, İstanbul: İnkılâp ve Aka Kitabevleri Koll. Şti.

Guiraud, P. (1999), Anlambilim, (çev.: Berke Vardar). İstanbul: Multilingual Yayınları.

Hidayetoğlu, A. S. (1996). Nesîb Dede Hayâtı, Eserleri ve Dîvânı‘nın Tenkidli Metni. Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İnce, A. (haz.) (2018). Mîrzâ-zâde Mehmed Sâlim Efendi, Tezkiretü‘ş- Şu‘arâ, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Yayınları : 3569 Kültür Eserleri Dizisi-567.

Kanar, M. (2008). Farsça-Türkçe Sözlük. İstanbul: Say Yayınları.

Küçük, S. (2003), Mevleviliğin Son Yüzyılı, İstanbul: Simurg Yayınları.

Mehmed Ziyâ, Yenikapı Mevlevîhânesi, İstanbul 1329.

Mütercim Âsım Efendi, Burhân-ı Katı, (haz. Mürsel Öztürk, Derya Örs), (2002). Ankara: TDK Yayınları.

Öztürk, F. (2007). Baki Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]. Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Pakalın, M. Z. (1946-1956). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, 3 Cilt, İstanbul: Maarif Basımevi.

Sami,Ş. (2015). Kamûs-ı Türkî, İstanbul: Çağrı Yayınları.

Semen, G. (2006). Nesîb Dede Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Rişte-i Cevâhir (İnceleme-Metin-İndeks). Yüksek Lisans Tezi. Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şenödeyici, Ö. (2011). Naili Divanı Sözlüğü [Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük]. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Şenödeyici, Ö. (2017). “Üslup Araştırmaları Açısından Bağlamli Dizin ve İşlevsel Sözlük Çalışmaları: Naili Örneği”. Journal of Turkish Language and Literature, 1 (3), 282-306.

Tuğluk, İ. H., (2009), “Metin Şerhi İçin Gerekli Bir Kaynak: Resimli Mazmunlar Sözlüğü”, Turkish Studies -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, V 4/6 Fall, .427-441.

Tuğluk, İ. H., (2017), “Klasik Şiirde Mekân İsimlerinin Bağlamsal Kullanımı: Dergâhnâme Örneği”. Osmanlı Edebi Metinlerinin Anlam Dünyası Sempozyumu:(56-76), Bilecik: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları.

Uysal, İ. N. (2012). “Ağız Araştırmalarında Bağlamsal Sözlük ve Dizin Kullanımı”. Diyalektolog, 5, 55-62.

Vardar, B. (2007). Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: Multilingual Yayıncılık.

İnternet Kaynakları:

<http://lugatim.com/>

<http://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/nesib-yusuf>.

<http://www.tebdiz.com/>

<https://www.vajehyab.com/>

TDK Büyük Türkçe Sözlük: [Link](#)

TDK Güncel Sözlük: [Link](#)

TDK Tarama Sözlüğü: [Link](#)

